ION NECULCE

OPERE

EDIȚII CRITICE

ION NECULCE

OPERE

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI ȘI O SAMĂ DE CUVINTE

Ediție critică și studiu introductiv
de
GABRIEL ȘTREMPEL

EDITURA MINERVA — BUCUREȘTI, 1982

Supracoperta: *Anton Slavnicu*

INTRODUCERE

Mărturisim de la bun început că am fost cuprinşi de multe îndoieli şi ezitări cînd, după colaţionarea ultimei pagini de cronică, a trebuit să schiţăm acest modest cuvînt de introducere în opera unui scriitor revendicat, cu egale drepturi, de istorici, literaţi şi filologi. Bibliografia lucrărilor despre Neculce — interesante sau modeste — se cifrează la peste trei sute, mai multe decît cele consacrate lui Miron Costin [1]. Unele dintre acestea sînt semnate de personalităţi a căror amintire este încă vie, la mulţi ani după ce sunetul cuvîntului lor s-a stins sub cupola sacră a Academiei [2]. Alte studii,

---

[1] O bibliografie utilă cercetării, chiar dacă nu este întocmită după toate regulile bibliografice, a alcătuit Dumitru Velciu sub titlul: *Bibliografia lui Ion Neculce (opera cronicarului şi lucrările privitoare la viaţa şi opera lui)*, publicată în *Limbă şi literatură*, XII (1966), p. 503—536 (şi extras). Cf. şi C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, în *Limbă şi literatură*, vol. 1/1973, p. 67—68.

[2] Amintim, în primul rînd, capitolul consacrat cronicarului de către N. Iorga, în *Istoria literaturii române în sec. al XVIII-lea* (1688—1821), vol. I, Bucureşti, 1901, p. 236—272. Portretul moral schiţat de N. Iorga este acela al unui bătrîn înţelept, cu frică de lege, care priveşte cu seninătate la trecutul lui şi scrie o operă ce excelează prin spiritul obiectiv, o operă lipsită de patimă, de defăimări, sau linguşiri. N. Iorga scrie despre Neculce cu simpatie, aproape cu duioşie. Furat, probabil, de farmecul neasemuit al lecturii, marele istoric a trecut cu vederea conţinutul contradictoriu al multor capitole şi subiectivismul cronicarului. Nu mai puţin elogioase sînt paginile pe care i le rezervă Sextil Puşcariu în *Istoria literaturii române. Epoca veche*. Ediţia a doua revăzută şi întregită. Sibiu, 1930, p. 154—161. La fel de drept, de obiectiv, de iertător cu slăbiciunile altora îi apare şi eruditului lingvist. Ca şi pentru Iorga şi pentru Sextil Puşcariu „cele mai strălucite pagini literare, în tot cursul literaturii noastre vechi, le-a scris Ion Neculce". N. Cartojan, care face în *Istoria literaturii române vechi*, vol. III, Bucureşti, 1945, p. 189—197 o temeinică analiză literară a cronicii şi o urmărire atentă a vieţii cronicarului, nu se abate nici el, pe bună dreptate, de la portretul aureolat zugrăvit de predecesori. Îşi începe şi el capitolul, ca şi Sextil Puşcariu, cu sublinierea că Neculce „ocupă, prin resursele nesecate ale darului său de povestitor, locul cel mai de frunte pe linia ascendentă a cronicarilor moldoveni". Cartojan, nefiind istoric, este mai puţin (sau deloc) preocupat de conţinutul

mai recente, aduc note și idei atît de originale, încît ne obligă să le îmbrățișăm, datorită veracității lor[3]. În sfîrșit, cei mai puțin numeroși, care au scos din lectura miilor de documente o pagină de date necesare schițării frămîntatei vieți a scriitorului nu îngăduie nici aceștia să fie adăogate prea multe fraze în plus la ceea ce ei de mult au conturat[4]. Din aceste documente, păreri și interpretări, la care adăogăm *Letopisețul* său — inepuizabilă frescă a epocii — vom creiona, după puteri, destinul omului și rostul operei sale.

---

cronicii, de caracterul obiectiv sau pătimaș al paginilor acesteia, de exactitatea afirmațiilor și de incondeierea pentru posteritate a unora din personajele prezente în opera sa. În sfîrșit George Călinescu, în *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, 1941, p. 28—30, atribuindu-i marelui povestitor calitățile excepționale pe care toți istoricii literari și toți cercetătorii, fără deosebire, i le-au recunoscut, observă totuși firea malițioasă a cronicarului și unele inconsecvențe în judecățile formulate asupra contemporanilor.

[3] În special doi sînt învățații care răstoarnă clișeele despre bunătatea, seninătatea, obiectivitatea, iertarea lui Neculce (care nu sînt întotdeauna atribute ale bătrîneții!), cu care am fost obișnuiți din școală, de la manualele lui Gh. Nedioglu și P. V. Haneș și pînă la cursurile universitare; este vorba de Șerban Cioculescu și Iorgu Iordan. Cel dintîi a dat o foarte originală orientare studiilor despre cronicar în articolul *La bicentenarul lui Neculce*, publicat în *Revista Fundațiilor*, XII (1945), serie nouă, nr. 2, p. 331—345 și republicat în volumul *Varietăți critice*, București, 1966, p. 70—85. La republicarea din *Varietăți critice* studiul a fost urmat de un al doilea, tot atît de incisiv la adresa cronicarului, intitulat *Ion Neculce și Cantacuzinii* (p. 86—92). Amîndouă lovesc, fără menajamente, în soclul statuar de obiectivitate, bunătate, credincioșenie, iubire de oameni, ridicat de predecesori, recunoscînd în același timp meritele literare ale povestitorului, pe care le amintește, dealtfel, numai în treacăt. S-ar părea totuși că decanul criticii noastre literare nu și-a temperat suficient condeiul cînd l-a suspectat de atîta răutate și lipsă de milă pe Neculce. Acesta a fost, într-adevăr, mîhnit de cîte i s-au întîmplat în viață, de lăcomia boierilor, de afronturile rudelor dinspre mamă, de decăderea Moldovei, de politica Brîncoveanului. Dar sentimentele de iertare nu-i lipsesc cu totul și sfîrșitul tragic al unora îl privește ca pe o întîmplare de care un om cuminte nu poate să se bucure.

Iorgu Iordan, care n-a cunoscut studiul lui Șerban Cioculescu (o mărturisește singur în Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*. Text stabilit, glosar, indice și studiu introductiv, ed. a II-a, revăzută, București, 1959, p. CXIII, nota), și deci n-a putut împărtăși, sau combate, punctele de vedere ale acestuia, întocmește un studiu introductiv de pe poziții științifice, cu o analiză temeinică a implicațiilor politice, economice și sociale din Moldova primei jumătăți a sec. XVIII. Personalitatea lui Neculce este tratată cu un entuziasm potolit, dar subliniindu-i-se toate calitățile de patriot, iubitor al pămîntului în care s-a născut, de om politic (și aici aduce critici lui G. Călinescu pentru lipsa de înțelegere față de limitatele cunoștințe de politică externă ale cronicarului). Sigur că unele aprecieri de ordin istoric, privind situația Moldovei din primele două decenii ale sec. XVIII, ar putea fi expuse unei noi analize (să nu uităm că au trecut mai bine de 20 de ani de la apariția cărții). În schimb analiza literară la care supune opera cronicarului, precum și amplul studiu lingvistic (de aproape 30 de pagini) fac din *Introducerea* la ediția domniei sale cel mai complet studiu scris pînă astăzi despre Neculce. Între studiul lui Șerban Cioculescu, publicat în *Revista Fundațiilor*, și *Introducerea* lui Iorgu Iordan trebuie situat articolul lui Grigore Scorpan, în aceeași idee a corectării opticii despre cronicar, excelent scris, intitulat *Ion Neculce* și publicat în *Iașul nou*, II (1950), nr. 8, 59—71. Se cuvine să fie subliniate aici contribuțiile consacrate cronicarului de alte două personalități ale istoriei noastre literare. Este vorba de George Ivașcu și Alexandru Piru. Cel dintîi, transformă capitolul său de analiză istorico-literară din *Istoria literaturii române*, I, București, 1969, p. 269—279 într-un adevărat poem dedicat Saint-Simon-ului moldovan, cum îl numește pe primul autentic memorialist român. Pentru noi acestea rămîn printre cele mai frumoase pagini literare închinate lui Neculce. Mai reținute, bine documentate dar nu mai puțin admirative sînt paginile lui Al. Piru din *Istoria literaturii române*, vol. I, ed. II, Editura Academiei R. S. România, București 1970, p. 596—619, precum și cele din *Istoria literaturii române de la origini pînă la 1830*, București, 1977, p. 318—348. În sfîrșit o lucrare meritorie rămîne *Introducere în opera lui Ion Neculce* de Valeriu Cristea, București, 1974, în care paginile *Letopisețului*, mai ales, sînt supuse unor observații analitice demne de reținut. Vom căuta să folosim lucrările amintite și vom adăoga la locul potrivit propriile însemnări, în așa fel încît cititorul să poată pricepe, pe cît posibil, de ce Ion Neculce a exercitat și exercită încă o fascinantă impresie asupra atîtor slujitori ai scrisului.

[4] Cel dintîi care îi schițează biografia, numai pe baza elementelor autobiografice din cronică, este M. Kogălniceanu, în *Letopisițile Țării Moldovii*, tom. I, Iași, 1852, p. XIX—XXII (capitolul de introducere intitulat: *Notiție biografică a cronicarilor Moldaviei*). Cercetările temeinice în fondurile de documente istorice încep de la I. Tanoviceanu, *Cîteva notiți biografice asupra cronicarului Ioan Neculce*, în *Arhiva*, Iași, II (1890—1891), nr. 6, p. 330—333; *Un document istoric*, în *Arhiva*, Iași, IV (1892—1893), nr. 7—8, p. 335—350 (este vorba de cunoscutul proces al lui Neculce pentru moșia Boian din anul 1720); *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni*, în *Analele Academiei Române*, mem. secț. ist., s. II, tom. XXVII (1905), p. 227—246 (și extras) și continuă cu: Iulian Marinescu, *Documente relative la Ioan Neculce*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, vol. IV, București, 1925, p. 1—104 (primele zece pagini sînt ocupate de o schiță biografică a cronicarului, întocmită după documente originale); Mihai Costăchescu, *Satul Prigorenii, cu trupurile sale Avrămenii și Rîtul* (schiță istorică), în *Ioan Neculce*, buletinul Muzeului municipal Iași, V (1925), p. 40—69 (și extras). Este un studiu fundamental cu privire la spița genealogică a lui Neculce. Interesante sînt și contribuțiile lui Sever Zotta

Neculce este ultimul mare cronicar al Moldovei. El continuă opera — năprasnic întreruptă — a lui Miron Costin, care, la rîndul său, o completase pe cea a lui Grigore Ureche. S-au mai interpus și altele: un Nicolae Costin, cîteva cronici anonime (din care unele au fost folosite și de Neculce), parte din opera lui Cantemir — aceea privitoare la români. Toate, fără excepție, cronici erudite sau compilații, folosesc un stil livresc, un stil căutat, foarte adesea artificial sub influența limbii latine, sau a celei neogrecești. Singură cronica lui Neculce este scrisă în limba grăită pe ogoarele Moldovei, în limba poveștilor populare, în limba prin care a fost transmisă înțelepciunea neamului din generație în generație.

Marii predecesori ai lui Neculce, inclusiv Nicolae Costin, au avut norocul să zugrăvească veacurile de aur ale Moldovei, să desprindă din letopisețele slave interne și din istoriografia vecinilor zilele de glorie ale voievozilor, despre care nu s-a putut spune că le-a ruginit vreodată spada în teacă. Neculce, în istoria sa de optzeci și doi de ani, nu găsește decît un singur voievod gata să se sacrifice pentru a pune stavilă decadenței și umilinței Moldovei: pe Dimitrie Cantemir. În rest el este martorul conștient și neputincios al scăderii

publicate în *Arhiva genealogică*, I (1912), p. 16 (cu privire la înrudirea sa cu Văcăreștii), p. 182—196: *Un proces verbal din 1742*, și II (1913), p. 127—138: *În jurul unui letopiseț*.

Un material documentar foarte prețios a fost dat de N. Iorga în volumele de *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, din care unele pagini au fost publicate de către I. Tanoviceanu, sau republicate de Iulian Marinescu: în vol. III, Buc., 1901, p. p. 31—45; în vol. V, Buc., 1903, p. 55, 93, 405—406, 410—411 și 592; în vol. VI, Buc., 1904, p. 98—99, 258, 261—263, 276, 291—292, 307, 345, 391, 395, 399, 405—407, 439, 569; în vol. XXII, Buc., 1913, p. 61—62, 237—238. În buletinul Muzeului municipal Iași, amintit mai sus, care poartă numele cronicarului, au apărut, prin grija lui M. Costăchescu, mai ales, numeroase documente neculcene: în nr. 3 (1923), p. 40—41, 82, 135—138, 151—152; în vol. IV (1924)), p. 4—5, 11, 31, 70; în vol. 5 (1925), în afara studiului și documentelor privitoare la Prigoreni, amintite mai sus, altele la p. 162—165, 324, 358; în vol. VI (1926—27), p. 92—93, 108, 290—292; în vol. VII (1928), p. 61, 322; în vol. VIII (1930), p. 175, 182, 240 și în ultimul volum, IX (1931), p. 11—12, 202, 272, 275, 279. În sfîrșit vom aminti contribuția istoricului Teodor Bălan (care a publicat un număr mare de documente, multe dispărute astăzi, inclusiv documente cu privire la cronicar și urmașii lui) în *Documente bucovinene*, vol. III, Cernăuți, 1937, p. 118—119, 123—124; în vol. IV, Cernăuți, 1938, p. 5, 15, 20—21, 66—67, 72, 73, 94, 104, 126—127, 140—142, 168—169, 184, 196—197, 212, 223; în vol. V, Cernăuți, 1939, p. 8—9, 47, 80—82, 105—106; vol. VI, Buc., 1942, p. 266—269, 412. Evident am amintit numai unele din colecțiile de documente (pe cele mai reprezentative) și pe cei mai autorizați cercetători ai arhivelor.

demnității domnești, al înlocuirii domnilor de țară cu domni străini trimiși de la Constantinopol, al incapacității acestora de-a apăra țara pînă și de incursiunile unor detașamente de leși sau de tătari ce nu treceau, foarte adesea, de cîteva zeci de oameni. Neculce este martorul dezagregării morale a societății moldovenești (este vorba, bineînțeles, de boierimea moldovenească, al cărei tipic reprezentant a rămas pînă la sfîrșitul zilelor sale), este martorul introducerii unor obiceiuri noi (și nu întotdeauna de ordin fiscal), contrare bunului-simț și spiritului său întru totul conservator. El este chemat să scrie istoria celei mai întunecate epoci din viața Moldovei, pe care n-a cunoscut-o numai din lecturi, sau din relatările bătrînilor, ci a trăit-o, în bună parte, zi de zi, umplîndu-și sufletul de amărăciunea pe care a lăsat-o, prin paginile *Letopisețului*, moștenire generațiilor de după el vreme de două sute și patruzeci de ani.

Neculce subliniază lipsa de unitate a boierilor divaniți, spiritul de intrigă și lăcomia fără margini a unora dintre ei. Avea s-o simtă el însuși, multă vreme după întoarcerea din pribegie. Îi înfierează, fără ocol, pe cei mai mulți dintre ei, străini sau neamuri, deopotrivă. Deplînge zilele de odinioară, cînd boierii erau mai uniți, mai puternici și „se puneau pentru țară".

Neculce nu se îndepărtează, totuși, de casta căreia îi aparține. Știa exact din ce viță se trage și nu puține vrăjmășii și-a creat, inclusiv în sînul micii boierimi, cu care nu înțelegea să stea la masa de taină a treburilor țării.

Cronicarul era un paraponisit. Din fragedă tinerețe și pînă la bătrînețe a cunoscut urcușuri și, mai ales, coborîșuri dintr-acelea care lasă urme adînci și-l acresc pe om.

Și totuși, în pofida tuturor încercărilor, care n-au ocolit nici pămîntul Moldovei — pe care l-a iubit, ca nimeni altul — și nici pe el ca om, produs al humei moldovenești, Neculce găsește adesea resurse optimiste și, mai ales, un umor nestăvilit, care îl face pe cititor să uite că în paginile cronicii sale este vorba de vremea Ducăi-vodă și de aceea a lui Dumitrașcu Cantacuzino.

Istoriografia moldovenească din veacul său urmează și ea spiritul decadent al vremii. Drept este că nici Grigore Ureche și nici Miron Costin n-au scris pagini de memorii, n-au fost martorii întîmplărilor relatate (ultimul a trăit abia 27 de ani din epoca pe care a descris-o, ceea ce este extrem de puțin). Nimic, în afară de îndemnul interior, nu i-a împins să scrie cronica Moldovei. Contemporanii lui Neculce scriu toți, sau aproape toți, din îndemnul sau porunca vreunui domnitor sau mare boier. *Cronica racovițeană-buhușească (1661—1705)*, pe care o va folosi și Neculce, este plină de osanale la adresa patronilor din ordinul cărora a fost scrisă. Vanitosul Nicolae

Mavrocordat se va sluji de mai multe condeie, însărcinate să-i ilustreze domniile din Ţara Moldovei: Nicolae Costin, Axinte Uricariul; o cronică paralelă a domnilor Ţării Româneşti şi Moldovei a fost scrisă tot din îndemnul său, după cum Radu Popescu din Ţara Românească tot sub oblăduirea sa îşi alcătuieşte cronica. Nicolae Chipa:lssà scrie despre „victoriile" din 1716 ale lui Mihail Racoviţă şi Constantin Ipsilanti (viitorul hatman al lui Grigore Ghica din a doua domnie, cel cu piele de iepure la spate) asupra cătanelor ce veniseră în podghiaz pînă la Hlincea, lîngă Iaşi, Vasile Buhăescu, fostul cămăraş, scrie o istorie paralelă a Ţărilor Române din porunca lui Constantin Mavrocordat. Cît priveşte pe Ghiculeşti, aceştia vor avea în Grigorie al II-lea Ghica pe un atent şi stăruitor reprezentant pentru ilustrarea domniei lor. Din ordinul lui va fi scrisă *Cronica Ghiculeştilor (1695—1754)*, precum şi redacţia grecească a lui *Pseudo Alexandru Amiras*. De altfel partea privitoare la începutul domniei sale din ultima cronică *(Cronica anonimă a Moldovei 1661—1729)* ocupă aproape jumătate din întregul volum, ceea ce o defineşte ca pe o cronică oficială, ca pe o „producţie de comandă", cum denumeşte D. Russo acest gen de creaţii [5].

Întrebarea se pune: fost-a Ion Neculce cronicarul oficial al vreunuia din cei nouă domni, care s-au perindat pe tronul Moldovei, de la a treia domnie a Ducăi-vodă celui bătrîn şi pînă la Constantin Mavrocordat, sub care a trăit, fiind om în toată puterea cuvîntului? Sau, fost-a Ion Neculce cronicarul unei facţiuni boiereşti, legat de aceasta prin interese comune şi ţinut, ca atare, să-i laude faptele şi mai ales, să-i justifice scăderile şi mîncătoriile (ca să folosim cuvîntul său, atît de categoric, cînd este vorba de abuzuri)? Nu, hotărît nu! Ion Neculce s-a bucurat de aprecierile şi bunăvoinţa Cantemireştilor şi în special de a lui Dumitraşcu, pe care l-a urmat, în mod loial, dincolo de Nistru. Dar Neculce, scriind istoria lui Dimitrie Cantemir, scrie de fapt cea mai fierbinte pagină a memoriilor sale, în care măsurînd cu dreaptă cumpănă, spune tot, plăcut şi mai ales neplăcut, despre tînărul şi învăţatul domn. La data cînd redactează Neculce aceste capitole ale cronicii, Cantemireştii erau morţi de mult, sau, în orice caz, nu se mai punea problema întoarcerii vreunuia din ei pe tronul Moldovei. Neculce pătimise destul de pe urma lor şi n-avea de ce să le poarte recunoştinţă veşnică. Putea să-şi scrie *Letopiseţul* cu obiectivitate, măcar din acest punct de vedere; n-avea cine să-l tragă la răspundere pentru judecăţile aspre şi nici să-l răsplătească pentru laudele nemeritate.

[5] Cf. D. Russo, *Cronica Ghiculeştilor (1695—1754)*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, vol. 2 (1916), p. 3.

Cît priveşte apartenenţa lui Neculce la vreo grupare boierească anume, aceasta este încă şi mai mult exclusă. Schiţînd biografia sa, în cele ce vor urma, vom observa, dimpotrivă, că el nu s-a dat în lături să-şi exprime resentimentele faţă de cele mai apropiate rude, Cantacuzinii, necum să intre cu ei (şi mai puţin cu alţii, străini) în vreo înţelegere. Neculce este boier mare, feudal în toată fiinţa lui şi susţinător al intereselor clasei mari boiereşti. El exprimă punctul de vedere general al acestora, dar nu al unei grupări. Neculce nu este, nici pe departe, întru totul obiectiv, dar cronica lui este produsul exclusiv al observaţiilor sale şi al inimii sale. Nimeni nu i-a comandat-o şi pentru nimeni n-a scris-o.

*

Materialul documentar cu privire la viaţa cronicarului este destul de bogat. El a fost utilizat, în general, corect de către cei — şi nu puţini — care s-au apropiat cu interes de existenţa sa [6]. Dealtfel, cum aminteam mai sus, Neculce n-a fost zgîrcit nici în *Letopiseţ* cu ştirile despre viaţa lui, el fiind participant direct al evenimentelor descrise, pentru cea mai mare parte a cronicii. Mai greu de precizat au fost datele cu privire la ascendenţa sa dinspre tată, despre care el nu vorbeşte nicăieri. Şi nu numai el, dar nici documentele istorice. Tîrziu, pe la 1740, un postelnic, Ştefan Ghindă, alcătuind o genealogie a sa, legată de aceea a lui Vasile Lupu, aminteşte de un om oarecare (al cărui nume nu-l precizează), care s-a însurat de două ori. Din prima căsătorie, cu o vară primară a domnului moldovean, a avut ca fecior pe marele postelnic Stamate, din vremea lui Vasile Lupu, şi pe o fată, Arhonda, măritată cu Miron vameşul (bunica lui Ştefan Ghindă) şi cunoscută în documente sub numele de Arhonda Mironeasa. Din a doua căsătorie — cu o femeie nenumită — i s-a născut *Neculce vistiernicul*.[7] Acest Neculce vistiernicul

[6] La numărul istoricilor menţionaţi mai înainte îl adăogăm pe Dumitru Velciu, care, în afara bibliografiei amintite, a dat printre cele mai autorizate studii asupra vieţii cronicarului, rezultat al folosirii critice a documentelor publicate, dar şi al unor asidue cercetări personale. Amintim: *Neculce vistierul, tatăl cronicarului Ion Neculce*, în *Limbă şi literatură*, XV (1967), p. 19—33; *„Iordăchioaia visterniceasa", bunica dinspre mamă a cronicarului Ion Neculce*, în *Revista de istorie şi teorie literară*, XVI (1967), nr. 3, p. 449—466 şi, în sfîrşit, unica monografie scrisă pînă astăzi, *Ion Neculce*, Bucureşti, ⟨1968⟩, Editura Tineretului, colecţia „Oameni de seamă", 245 p. + 8 f. pl.

[7] „Să s⟨ă⟩ ştie şi aceasta c-au avut mo⟨a⟩şă-mea Arhonda şi alt frate, pe Neculce vistiernic, tatul dumisale vornicul Ion, însă frate dintru tată, iar nu şi de o mamă..." Documentul are cota Academiei V/26 şi a fost publicat de N. Iorga în *Studii şi documente...*, III, p. 31—33.

va fi tatăl cronicarului [8]. Care era originea acestui bunic, obscur, și cu ce se ocupa este greu de precizat. Se știe că unchiul său, postelnicul Stamate, fratele vitreg al tatălui, era numit Hiotul, ceea ce l-ar putea apropia de o origine grecească, insulară, a neamului său dinspre tată [9]. Dar înrudirea cronicarului, fie ea chiar mai îndepărtată, cu familia Hurmuzachi, de obîrșie macedoneană [10], precum și aversiunea sa față de greci, manifestată în tot cuprinsul cronicii, ar putea înclina spre o origine macedo-română a sa. În ce ne privește socotim a doua versiune probabilă. Oricum familia venise din sudul Dunării și preocupările ei erau, ca a celor mai mulți macedoneni și greci veniți în sec. XVI și XVII, îndreptate spre negoț. Îl vom întîlni pe tatăl cronicarului ocupîndu-se, alături de marele vistiernic Gheorghe Ursache, viitorul său cumnat, cu comerțul spre părțile nordice, în Polonia, după anul 1667 [11].

[8] Numeroasele confuzii pe care le-au comis cercetătorii, pînă în zilele noastre, între Neculce vistiernicul, tatăl adevărat al cronicarului, și Enache grămăticul, al doilea soț al Ecaterinei Cantacuzino, pot fi urmărite mai ales la I. Tanoviceanuu, *Contribuțiuni...*, p. 15—16 și la M. Costăchescu în *Satul Prigorenii...*, p. 50—51 (ultimul distinge pe cei doi soți ai Ecaterinei — spre deosebire de Tanoviceanu — dar îi încurcă în final, atribuindu-i tatălui cronicarului calitățile de învățat „spudeos", pe care le avea în realitate Enache grămăticul), după care s-au luat aproape toți istoricii literari. Cel care a clarificat lucrurile a fost C. A. Stoide în recenzia la prima ediție a cronicii, publicată de Iorgu Iordan: *Cronica lui Ion Neculce. Considerații cu ocazia noii ediții a acad. I. Iordan*, în *Luceafărul de ziuă*, II (1957), p. 96—99. D. Velciu, în *Neculce vistierul...*, p. 19—21, lărgește problema și subliniază că, în pofida precizărilor lui C. A. Stoide, confuziile au persistat la unii istorici și critici literari, insuficient documentați.

[9] Cf. C. A. Stoide, *loc. cit.*, p. 99.

[10] Cf. Sever Zotta, *Documente*, în *Ioan Neculce*, IV (1924), p. 166—171. Vezi, a aceluiași, și *Genealogia familiei Hurmuzachi*, în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 9—10, p. 129—160 și II (1913) nr. 4—6, p. 80—83.

[11] Marele vistiernic Gheorghe Ursache era căsătorit, a treia oară, cu Maria, fata lui Iordache vistiernicul, devenind astfel cumnat cu tatăl lui Neculce. Nunta a avut loc în anul 1666. (Cf. I. C. Filitti, *Arhiva Gheorghe Grig. Cantacuzino*, București, 1919, p. XXVI.) Este vorba de același Ursache, pomenit de Neculce în a treia domnie a lui Duca-vodă, care a fost prigonit de domn, pentru firea lui dreaptă, dar și pentru că îl reclamase la Poartă pentru abuzurile lui fiscale. Drept răzbunare Duca-vodă a chemat în țară pe un negustor de la Liov, Alexandru Balaban, cu care Ursache avusese niște litigii pentru bani, l-a îndemnat să-l reclame pe marele vistiernic la Divan și a dat cîștig de cauză negutătorului. Urmarea a fost că Ursache și-a pierdut averea și a fost supus bătăilor în fiecare zi, pînă a rămas olog. Înaintea procesului de la Iași, amintit de Neculce, a mai fost un proces între Balaban și Ursache în Polonia, la Stanislavow,

Tatăl lui Neculce, vistier al doilea, sau al treilea, slujbă măruntă pe care a obținut-o, probabil cu ajutorul fratelui său Stamate, este întîlnit în documente începînd cu anul 1660, cînd cumpără împreună cu Miron, pîrcălabul de Hotin, satul Drăgușani din ținutul Dorohoiului pe valea Podraghii, pe o sumă apreciabilă: 300 de galbeni [12]. El nu-și poate păstra însă proprietatea și nici alte pămînturi cumpărate de la niște rude ale lui Vasile Lupu (ca și Drăgușanii), din pricina dreptului de protimisis [13]. Această lege îi permite lui Gheorghe Ursache, căsătorit la acea dată cu o nepoată a lui Vasile Lupu, să răscumpere proprietățile, fiind rudă apropiată celor ce le vindeau și-l obligă pe vistiernicul Neculce să le cedeze [14].

Aproximativ peste zece ani (prin 1669—1670) vistiernicul se căsătorește, luînd de soție o Cantacuzină, pe Ecaterina (sau Catrina cum apare, mai ales, în documente), fiica marelui vistiernic Iordache Cantacuzino.

În cazul ascendenței dinspre mamă știrile nu se mai află sub semnul incertitudinii. Dimpotrivă. Un mare număr de documente și relatări de cronică (și nu numai ale lui Neculce) lasă cercetătorului posibilitatea alcătuirii unui foarte complex arbore genealogic, deosebit de complicat, care ni-l prezintă pe cronicar înrudit cu cele mai

încheiat la 3 august 1671, în care este implicat, pe lîngă alți negustori, și Neculce, tatăl cronicarului. (Cf. E. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. III, supl. 2, București, 1900, p. 202—203. Întreaga problemă pe larg tratată la D. Velciu, *Neculce vistierul*, p. 29—30.)

[12] Zapisul, redactat la Iași la 28 noiembrie 1660, are cota Bibliotecii Academiei R. S. România 11/CXXXII și a fost publicat de Iulian Marinescu în *Documente relative la Ioan Neculce* sub nr. 3, p. 17—18.

[13] Dreptul de preemțiune, de întîietate (sau protimisis) se aplica în cazul vînzărilor de pămînturi și bunuri imobiliare de așa manieră încît ruda cea mai apropiată avea întîietate la cumpărături și putea răscumpăra, prin judecată, o proprietate vîndută unui străin sau unei rudenii îndepărtate (dincolo de gradul VII, corespunzător nepotului de văr al doilea). Cf. Valentin Al. Georgescu, *Preemțiunea în istoria dreptului românesc*, București, 1965, p. 12—13, 64—72.

[14] După întărirea colaborării negustorești cu Ursache, Neculce vistiernicul va putea să cumpere alte pămînturi și loc de casă în Iași de la aceleași rude comune, fără ca marele latifundiar să-i mai facă opoziție. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 19, doc. nr. 5 și p. 36—37, doc. nr. 10.

reprezentative familii boierești și cu majoritatea domnilor sub care a trăit [15].

Cantacuzinii din Moldova și Țara Românească și-au făcut apariția la nord de Dunăre, la curtea lui Radu Mihnea, pe la 1620. Acesta, în lunga lui stăpînire continuă în cele două țări (între 1611—1626) înghesuit de datorii, dar și din dorința de a pune rînduială în finanțele și economia țărilor, a favorizat pătrunderea în Principate a unui mare număr de negustori greci și oameni pricepuți în mînuirea banilor. Fenomenul a dus la mișcări anti-grecești în rîndul boierimii, dar fără rezultate practice [16]. Printre acești oameni au venit și cinci feciori ai lui Andronic Cantacuzino, boier influent la Constantinopol, feciorul vestitului dregător la Poartă, Mihai, poreclit Șeitanoglu. Andronic murise și el, decapitat ca și tatăl său, iar feciorii, protejuiți de Radu Mihnea s-au stabilit — în funcție de interesele acestuia — în Moldova patru, iar în Țara Românească unul, postelnicul Constantin (tată Stolnicului, lui Șerban Cantacuzino, lui Drăghici, spătarului Mihai și bunic, prin una din fete, Stanca, lui Constantin Brîncoveanu). Din cei patru feciori stabiliți în Moldova: Mihai (tatăl domnului Dumitrașcu Cantacuzino), Enache, Toma (a cărui fată Nastasia, a fost mamă domnului Mihail Racoviță) și Iordache, cel mai mic, pe noi ne interesează Iordache, a cărui fiică, Ecaterina va fi mama lui Ion Neculce.

Pe Iordache Cantacuzino îl găsim, după ocuparea unor dregătorii mai mărunte, (începînd cu anul 1632), mare vistiernic al lui Vasile Lupu, așadar îndeplinind sarcini ce necesitau deprinderi, moștenite, în cazul său, din tată în fiu [17].

Oameni de casă ai lui Vasile Lupu, Iordache și fratele său Toma (mare vornic al Țării de Sus) sînt asupriți cumplit de către

[15] Tot lui D. Velciu îi datorăm sistematizarea datelor privitoare la legăturile dintre Neculce și Cantacuzini în atît de densul studiu amintit, *Iordăchioaia visterniceasa*, și reluate în monografia despre cronicar. Cum într-un cuvînt de introducere nu pot fi prinse toate detaliile, ne vom mulțumi să amintim ceea ce ne apare esențial pentru cunoașterea implicațiilor pe care aceste rude le-au avut în viața cronicarului și cum sînt, unele, reflectate în opera sa.

[16] Cf. C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, partea I, București, 1942, p. 22—25. A se vedea și D. Russo, *Elenizmul în România*, în *Studii istorice greco-române*, t. II, București, 1939, p. 522—541.

[17] Între domn și Iordache vistiernicul erau și legături de rudenie. Erau căsătoriți amîndoi cu două surori: Tudosca și Catinca Bucioc. Știri despre Iordache Cantacuzino întîlnim sistematizate în monografia lui Constantin I. Andreescu și C. A. Stoide, *Ștefăniță Lupu, domn al Moldovei* (1659—1661), București, 1938, p. 103—108 (capitolul consacrat boierilor voievodului moldovean).

Gheorghe Ștefan [18]. După domnia acestuia, Iordache s-a bucurat de aprecierea urmașilor săi în scaunul Moldovei [19]. În domnia lui Dabija-vodă, cu care se încuscrise (a căsătorit-o pe cea mai mare dintre fete cu feciorul vitreg al domnului, Lupașcu Buhuș, rodul căsătoriei Dabijoaei cu marele vistiernic Dumitru Buhuș,) el deținea demnitatea de mare spătar. Dar în primele luni ale anului 1664 Iordache moare [20].

Observam mai sus (la nota 17), că Iordache Cantacuzino a fost însurat cu Catinca Bucioc. Din această căsătorie, care nu știm cînd s-a contractat și cînd a luat sfîrșit [21] (probabil prin moartea Ecaterinei), a rezultat un fiu, Toderașcu, fost mare vistiernic. În cea de a doua căsătorie a luat de nevastă pe Alexandra, fata cea

[18] Într-una din legendele din *O samă de cuvinte*, brodate în jurul domniei lui Gheorghe Ștefan, este povestită prinderea celor doi boieri, amenințarea lor cu înecarea în apele Bistriței, deposedarea de avere și, în final, iertarea lor, în urma intervenției lui Constantin Șerban, domnul Țării Românești.

[19] Cuvinte deosebit de elogioase are Miron Costin vorbind despre cei doi frați Cantacuzini. Cronicarul (care mărturisește că era „pururea în casă la Iordache vistiernicul" după întoarcerea din Polonia, pe la 1652—53), amintind de pericolul în care se aflau cei doi frați prinși de Gheorghe Ștefan și ținuți în sat la Buciulești, și de intervenția lui Constantin Șerban, conchide: „...ce oameni au fost acești doi, aicea în țara aceasta, ales Iordache visternicul, fără scrisoarea mea credzu că va trăi numele lor în veci într-această țară de pomenirea oamenilor, den om în om". (Cf. Miron Costin, *Opere*, ed. critică de P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 140 și 169.)

[20] Neculce, zgîrcit în aprecieri, chiar cînd era vorba de rude foarte apropiate (nici nu pomenește, măcar, că-i era bunic!) are cuvinte de laudă la adresa lui, redate în primul capitol al *Letopisețului*: „...Și încuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru maré și n-au pestit vremé multă ș-au murit Iordachie spătarul, caré cu multă pofal⟨ă⟩ și cu maré jelé dispré toți pemintenii l-au îngropat înu Bărnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea taré pentru pemînteni la domnie". (Cf. *ed. de față*, p. 198.)

[21] Cf. Iulian Marinescu, *Documente...*, p. 65. I. C. Filitti, *Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino*, p. XXV—XXVII. N. Iorga, *Studii și documente...*, vol. V, București, 1903, p. 581 (nota pentru doc. 179). Știm doar că una din fetele lui Iordache din a doua căsătorie, Maria, s-a căsătorit la 1666 cu Gheorghe Ursache, marele vistiernic. A doua căsătorie a putut deci avea loc pe la 1644—1648. Vezi mai sus nota 11.

mai mică a lui Gavrilaş Mateiaş, fost mare logofăt sub Vasile Lupu şi a soţiei acestuia Sîrbca [22].

Mateiaş era bucovinean şi Alexandra a fost crescută în satele din jurul Cernăuţilor, unde părinţii ei stăpîneau 82 de sate întregi, precum şi alte proprietăţi, adică aproape întregul nord al Bucovinei.

Din căsătoria Alexandrei, cunoscută în documente mai ales sub numele de Iordăchioaia, cu Iordache Cantacuzino s-au născut trei fete şi un băiat: Safta, măritată cu Lupaşcu Buhuş, Maria, căsătorită cu Gheorghe Ursache, (cum am menţionat, ocupîndu-se de bunicul dinspre tată al cronicarului), Ecaterina (sau Catrina), căsătorită cu Neculce vistierul şi Iordache, fost mare stolnic.

Imensa zestre a Alexandrei Mateiaş (rămăseseră numai trei fraţi) lipită la averea tot atîta de întinsă a lui Iordache Cantacuzino, la care s-a adăogat, în 1670, dania foarte mare a surorii Alexandrei, Ileana, rămasă văduvă şi fără copii, precum şi dispariţia, în 1664, a marelui vistiernic, au scos în evidenţă energia remarcabilă pe care a cheltuit-o de-a lungul anilor Iordăchioaia, pentru buna administrare a moşiilor şi aşezarea celor patru copii. Pe una din fete numai, pe Catrina, s-ar părea, că măritănd-o după un vistier de al doilea, a comis o mezalianţă. Unii istorici au explicat acest lucru pretinzînd că mama cronicarului ar fi fost mută [23]. Pe de altă parte, într-un document din 20 iunie 1728, la care ne vom mai referi, prin care sora vitregă a cronicarului, Sanda, se plînge de nedreptatea ce i-a făcut-o acesta şi cumnatul său, Ştefan Luca, se subliniază că, aflînd maică-sa Catrina, „... mare *ceartă* au avut cu dumnealor, zicîndu-le căci n-au îngăduit ..." [24]. Mai multă greutate ni se pare însă că are Radu Greceanu, în *Viaţa lui Constantin Brîncoveanu*, unde, amintind de Ion Neculce îl numeşte pe rînd: „Ioniţă, marele spătar, feciorul Mutei, den viaţa şi sămînţa Cantacuzineştilor", „Ion Ţăruş hatmanul" şi „Ion spătarul, feciorul Mutii" [25].

În ceea ce ne priveşte înclinăm să credem că mama lui Neculce va fi avut un defect de vorbire şi din pricina aceasta era tăcută, *stătea ca o mută*, vor fi zis contemporanii; sau, mai degrabă, că era o fire puţin comunicativă, o taciturnă, o femeie ursuză, pe care cei din jur, înciudaţi de caracterul închis, au poreclit-o „Muta".

Zestrea Catrinei era mare. Dintr-un document aflăm că aceasta se compunea din 21 de sate întregi, printre care şi Prigorenii, vatra cronicarului, în afară de alte jumătăţi şi sferturi de sate, împrăştiate în judeţele: Cernăuţi, Iaşi, Soroca, Dorohoi, Cîrligătura, Fălciu, Roman, Neamţ [26].

Unicul copil care s-a născut din căsătoria vistiernicului Neculce cu Catrina Cantacuzino a fost Ion, viitorul hatman şi cronicar. Data naşterii sale o deducem dintr-un splendid document, cu multe elemente autobiografice, din 10 iulie 1732, la care vom mai face apel, unde precizează că are 60 de ani [27]. Aşadar anul naşterii sale este 1672. Venind pe lume el se aşază pe ramurile groase ale unui arbore genealogic care îi cuprinde pe toţi Cantacuzinii din Moldova şi Ţara Românească, pe Constantin Brîncoveanu, pe Mihail Racoviţă, iar la periferie pe majoritatea marilor boieri ai ţării.

Neculce vistiernicul n-avea să trăiască însă multă vreme după naşterea copilului. Nu ştim cînd a murit şi dacă sfîrşitul lui a fost năpraznic, sau a fost secerat de vreo boală. La 15 iunie 1679 Catrina era măritată a doua oară cu Enache grămăticul [28]. În ceea ce-l priveşte pe micul Ion, acesta a fost luat de Alexandra Iordăchioaia, la conacul său din Blăgeşti, în apropiere de Paşcani, unde a crescut. Sînt primele sale dureri, pe care bunică-sa, cu toată dragostea ce i-o fi arătat-o, n-a izbutit să i le risipească cu totul. La bătrîneţe, în documentul din 1732, cînd îşi mărturiseşte vîrsta, pomeneşte cu

[22] Despre Gavrilaş Mateiaş să se vadă Constantin şi Marcela Karadja, *Documentele moşiilor Cantacuzineşti din Bucovina*, în *Buletinul Comisiei istorice a României*, X (1931), p. 5–77, unde este dat şi un tablou genealogic la p. 20, precum şi Dimitrie Dan, *Un manuscript slavon scris în 20 mai 1650 în satul Bărnova din Moldova*, în *Arhiva genealogică*, II, p. 35–38. Ultimile cercetări şi o bibliografie foarte bogată la D. Velciu, *Iordăchioaia visterniceasa...*, p. 454–455.

[23] I. Tanoviceanu în *Contribuţiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...*, p. 16 (unde face însă confuzie de nume), precum şi în arborele genealogic de la sfîrşitul studiului, unde familia Neculce este numită Mutu şi Mutenco. Acolo, un nepot al cronicarului (fiul lui Alexandru) mort către 1801 este numit Vasile, zis şi Mutu. Cf. şi Aurora Ilieş, *Contribuţii la biografia cronicarului Ion Neculce*, în *Anuarul de filologie*, Iaşi, tom. XV (1964), p. 165–168.

[24] Documentul la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 62, doc. 26. A se vedea şi D. Velciu *Iordăchioaia visterniceasa...*, p. 461. Este de prisos să stăruim asupra contradicţiei: mutul nu se poate certa!

[25] Cf. Radu logofătul Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brîncoveanu voevod (1688–1714)*. Studiu introductiv şi ed. critică de Aurora Ilieş, Bucureşti, 1970, p. 156, 185, şi 230.

[26] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România, documente istorice CXX-60. Publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 33–34, doc. nr. 7.

[27] Cf. şi Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 67, doc. nr. 29. Publicat de I. Tanoviceanu sub titlul: *Cîteva notiţe biografice asupra cronicarului Ion Neculce*, în *Arhiva societăţii ştiinţifice şi literare din Iaşi*, II (1890), nr. 6, p. 332.

[28] Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...*, p. 51. A se vedea şi D. Velciu, *Un diac din secolul al XVII-lea: Enache grămăticul, cămăraş de ocnă, tatăl vitreg al cronicarului Ion Neculce*, în *Limbă şi literatură*, XX (1969), p. 199–207.

tristețe de acele zile: „... vei ști, mărie-ta, că eu rămîind mic de părinți, *de tată*, am crescut în casa dumisale Iordăchio⟨a⟩e⟨i⟩ visternices⟨ăi⟩ cei bătrîne, care mi-au fost mie mo⟨a⟩șă..." [29].

Catrina n-a avut mai mult noroc nici cu al doilea bărbat. Enache, om practic, pe lîngă gospodărirea satelor primite de zestre, avea și o slujbă, modestă dacă o raportăm la marile dregătorii, dar aducătoare de venituri: era cămăraș de ocnă la Tîrgu Ocna. Acolo l-a surprins în 1686 o năvală a unor soldați polonezi, care au făcut mai multe omoruri — zice cronicarul — și l-au tăiat la o mînă și pe Enache grămăticul. Se pare că acolo și-a găsit și moartea. Rămasă văduvă, cu două fete mici (născute după 1680), una, Maria, măritată mai tîrziu cu Ștefan Luca, marele vistiernic al lui Dimitrie Cantemir și apropiat al cronicarului și a doua, Sanda, măritată în Țara Românească după un obscur (la început) căpitan de margine, Done, și amenințată, ca întreaga țară, de neîncetatele prădăciuni leșești, se refugiază cu maică-sa Iordăchioaia și cu fratele său (viitorul Iordache stolnicul) la neamurile numeroase și mari din Țara Românească. Era și timpul căci după incursiunile amintite Moldova este invadată de Ioan Sobieski, Polonia avînd dispută cu turcii mai ales din pricina cetății Camenița. Pătrunderea lui Sobieski este prinsă în *Letopiseț*, cu toate consecințele ei pentru Moldova: prădăciuni, omoruri, distrugeri de recolte, arderea satelor și conacelor boierești, inclusiv Prigorenii și celelalte proprietăți ale cronicarului [30].

La data refugierii în Țara Românească Ion Neculce avea 14 ani; vîrsta susceptibilităților dar și vîrsta la care, cei apropiați ar fi trebuit să se ocupe de pregătirea lui. Fără să intrăm în amănunte privitoare la istoria Țării Românești, dominată la acea vreme de Cantacuzini, vom aminti că în sînul marii familii frămîntările erau în toi. Neînțelegerile dintre Șerban Cantacuzino și frații săi, stolnicul și Mihai spătarul, la care vor lua parte și rudele colaterale cresc de așa manieră încît doi ani după ce rudele oropsite din Moldova se așează pe moșiile lor, probabil la stolnic, Șerban moare, în împrejurări suspecte, dacă este să-l credem pe nepotul său de vară primară, pe Neculce [31].

C. Brîncoveanu, urcat pe tron de cei din neamul lui, pe care îi slujea, de stolnic în primul rînd, continuă politica unchilor, împrăștiind familia lui Șerban Cantacuzino fără pic de milă, deși el trăise în casa lui și se bucurase de încrederea sa.

---

[29] Vezi nota 27.

[30] Cf. *ed. de față*, p. 310.—312.

[31] *Ibidem*, p. 321.

În această atmosferă întunecată Cantacuzinii munteni n-au fost preocupați de educația și instrucția feciorului Mutei, nepotul Iordăchioaiei. Mai mult, maniera în care cronicarul vorbește de neamul cantacuzinesc, în tot cuprinsul cronicii, ne face să bănuim că primirea lor în Țara Românească n-a fost din cele mai calde. Orgoliul Cantacuzinilor va fi căzut ca o insultă peste inimile cernite de moartea lui Enache grămăticul și de privațiunile impuse de o fugă pripită din fața unui pericol iminent [32].

Au stat totuși acolo patru ani, căci n-aveau încotro. Dar în cronica sa Neculce nu amintește nicăieri de zilele petrecute în Muntenia. Abia în 1732 în documentul din 10 iulie, de două ori folosit, pomenește de șederea lor „cu toată casa" în Țara Românească. Acolo a murit și bunica sa Iordăchioaia, departe de locurile nașterii sale, de Bucovina. Iar la întoarcere au găsit satul Blăgești — pentru care depune mărturie în sprijinul lui Iordache Cantacuzino-Pășcanul, împrăștiat [33]. Și nu numai Blăgeștii ci și alte multe moșii, de vreme ce, în același document Neculce subliniază că după moartea unchiului său, mătușă-sa a rămas săracă.

Am fi vrut să ne aliniem și noi istoricilor care au văzut în refugiul cronicarului în Țara Românească un cîștig substanțial sub raportul învățămîntului și educației [34]. Nu credem însă că învățatul stolnic s-a ocupat cîtuși de puțin de el. În tot ce a scris Neculce este mult talent înăscut (moștenirea bunicii sale), dar sînt puține cunoștințe ce se acumulează sistematic, într-un proces de instruire bine orientat. Sub raport literar cronica sa este o capodoperă; sub raport istoric însă este mult inferioară celei a Costineștilor. Nici măcar latinitatea limbii și a poporului român, nici măcar unitatea de neam a moldovenilor, muntenilor și ardelenilor nu sînt amintite vreodată, în ceea ce a scris. Pe acestea, cel puțin, le-ar fi putut reține

---

[32] Să se vadă cele două studii ale lui Șerban Cioculescu, amintite mai sus (nota 3), în care sînt magistral prinse raporturile cronicarului cu neamurile sale din Țara Românească precum și cauzele urii nesimulate, cu care îi urmărește pe Cantacuzini și pe Brîncoveanu pînă la moarte.

[33] Citām din documentul amintit; „...și i-am apucat pe cei o⟨a⟩mini tot în sat la Blăgești, stăpînindu-i Iordăchio⟨a⟩e visterniceasa. Și, la vre⟨mea⟩ mării-sale lui Cantimir-vodă, am fugit în Țara Munteniască de răul leșilor și am șidzut 4 ai cu toată casa noastră. Și acolo au murit mo⟨a⟩șe no⟨a⟩stră Iordăchio⟨a⟩e. Și noi, viind în țară înnapoi cu unchiu-miu Iordache stolnicul, ficeorul Iordăchio⟨a⟩e⟨i⟩ cei bătrîne, am găsit acel sat împrăștiet, neavînd cine-i stăpîni. Și după ce-am vinit i-am strîns iar pe toți și pe cii o⟨a⟩mini la un loc la sat la Blăgești..."

[34] Ne referim, în special, la părerile exprimate de Dumitru Velciu în monografia sa.

la această vîrstă de la stolnic, ca pe niște realități atît de viu și categoric exprimate de el, dacă stolnicul Constantin Cantacuzino i le-ar fi împărtășit. El le va descoperi mai tîrziu, în cronicele predecesorilor săi. Iar la data cînd și-a scris cronica ideea latinității și unității noastre de neam devenise axiomatică; secolul luminilor își întindea timid razele și asupra pămîntului românesc, trezind conștiințele și pregătind spiritele pentru înțelegerea vremilor ce aveau să vie.

În anul 1690 Ion Neculce și familia sa — mai puțin bunica Iordăchioaia — se înapoiază în Moldova, stabilindu-se, probabil, la Prigoreni. Cronicarul avea în jur de 18 ani, iar domn în Moldova era Constantin Cantemir. Incursiunile polonezilor nu încetaseră. Un an după întoarcerea la Prigoreni, Sobieski pătrunde din nou în Moldova, la instigațiile Brîncoveanului, pretinde Neculce [35]. Fără rezultate deosebite, fiindu-le și vremea potrivnică, se retrag, nu înainte ca plăieșii de la Cetatea Neamțului să-l înfrunte pe „viteazul rigă". Spre sfîrșitul domniei lui Constantin Cantemir, Neculce este martorul indirect al uciderii Costineștilor (Miron și Velicico hatmanul), domnul fiind instigat de Rusetești. Ne vom opri asupra acestui tragic moment, pe care l-a condamnat fără rezerve, în pofida relațiilor sale atît de strînse cu feciorii lui Constantin Cantemir, atunci cînd ne vom ocupa de cronică. Deocamdată, urmărindu-i pașii tinereții, îl găsim în 1693 pe cea dintîi treaptă a scării onorurilor, acee de postelnicel, sub Constantin Duca cel tînăr, participînd la nunta domnului cu domnița Maria, fata Brîncoveanului. La acea căsătorie la care „boerim⟨ea⟩ a doo țării nuntiră 3 săptămîni", „și eu, Ion Neculce, vel-vornic, eram tînăr postelnic și mergeam cu alții postelnici împréun⟨ă⟩, cu toegeli a mîn⟨ă⟩, pe gios, înainte domnului" [36].

Aceasta nu-l împiedică însă pe cronicar să-l prezinte pe tînărul voievod de 17 ani — cum a și fost — unealtă docilă în mîinile boierilor munteni și jucărie în cele ale socrului său. Portretul în ansamblu al lui Duculeț, rezultat al observațiilor scriitorului din amîndouă domniile, este totuși printre cele mai obiectiv zugrăvite.

Cîțiva ani (între 1693—1699) n-avem date despre Neculce. Nici *Letopisețul* nu-i înregistrează prezența, în vreun fel. Abia în 1699, în timpul primei domnii a lui Antioh Cantemir, cu prilejul retrocedării Cameniței către polonezi (atît de amănunțit și cu atîta culoare de epocă prinsă), îl găsim vătaf de aprozi, cum singur scrie:

[35] Cf. *ed. de față*, p. 330.
[36] *Ibidem*, p. 355.

„Și atunce eram și eu, Ioan Neculcé, vel-vornic, pe acie vreme vătav de aprodzi" [37].

Anul 1700 va fi an bogat pentru cronicar. În primăvară fusese ridicat la rangul de mare agă, cum mărturisește, și însărcinat de domn cu grija lui Rafael Leszczyński, sol polonez în drum spre Țarigrad [38]. Interesante sînt, pentru moravurile vremii și pentru felul cum se respectau la noi anumite uzanțe protocoloare, însemnările de cronică ale lui Neculce despre acea vizită [39]. Ne întrebăm dacă nu cumva cunoștințe de limbă polonă, deprinse de la bunică-sa, Iordăchioaia, care bucovineancă fiind, putea foarte bine să știe leșește, l-au recomandat pe Neculce ca atașat pe lîngă persoana prea nobilului leah?! Și, pentru a nu mai reveni, în legătură cu pretinsa ignoranță a lui Neculce în materie de cunoaștere a limbilor străine vom spune că este de neconceput să se afirme că după o ședere de șapte ani în Polonia, cronicarul s-a înapoiat de acolo fără să știe limba acelei țări.

Tot în același an Neculce participă, foarte probabil, la căsătoria lui Dimitrie Cantemir cu domnița Casandra, fata lui Șerban Cantacuzino, care a avut loc la Iași, în împrejurări interesant reținute în *Letopiseț* [40]. Această căsătorie, contractată împotriva voinței lui Constantin Brîncovenau, a dus la înăsprirea și mai accentuată a raporturilor dintre Cantimirești și Brîncoveanu, în ciuda eforturilor pe care le făcuse Antioh Cantemir de a-l împăca pe influentul său vrăjmaș la Constantinopol. Astfel că la mijlocul lui septemvrie 1700 Brîncoveanu obține mazilirea lui Antioh Cantemir și înlocuirea lui cu fostul său ginere, Constantin Duca.

Aceasta-i dă prilejul lui Ion Neculce, ajuns *biv*-vel-*agă* (*fost* mare agă) să-și vadă mai mult de gospodărirea moșiilor și de viața sa particulară. În vara anului 1701 se căsătorește cu Maria, fata hatmanului Lupul Bogdan. Foaia de zestre semnată de socrul său, este datată 11 iulie: „Moșii, țigani, bucate ce-am dat fiilor noștri lui Ion aga și Mariii, să se știe" și cuprinde trei sate întregi și părți din alte patru, în afară de vii, țigani, stupi și vite [41]. Zestrea nu era

[37] *Ibidem*, p. 400
[38] Numirea a avut loc după 8 martie, căci la acea dată mai semnează în calitate de „vătav za aprozi", pe o lungă listă de țigani „Partea dumisali Ion vătav și cu a surorilor dumisali, fii dumisali Catrinii vist⟨iernicesii⟩. Vleato 7208⟨=1700⟩, martii 8". Documentul în coecțiile Academiei sub cota CXX-64.
[39] *Ibidem*, p. 406 Cf. și P. P. Panaitescu, *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930, p. 103 și 115.
[40] Cf. *ed. de față*, p. 398
[41] Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-68, documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 38—39, nr. 12.

foarte mare, dar adăogată la firea molcomă, se pare, a Mariei l-a mulțumit pe cronicar.

Socrul făcea și el parte dintre Cantemirești. Fire aprigă, din cîte grăiesc unele cronici [42], el era cumnat cu Antioh și Dimitrie Cantemir, cu a căror soră vitregă Ruxandra (sau Lupa, cum îi spune Neculce în cronică) era căsătorit. El i-a urmat lui Velicico Costin în funcția de hatman, în primăvara anului 1690, cînd Constantin Cantemir, mereu înfruntat în Divan de către Costinești, și mai ales de Velicico, pentru abuzurile nenumărate, hotărăște să-l înlocuiască.

Vrăjmaș lui Constantin Duca cel tînăr, fuge în Țara Românească (atunci cînd Duculeț încetează să dea ascultare sfaturilor muntenești), iar sub Mihail Racoviță, în prima domnie a acestuia, îl întîlnim mare vornic. Spre sfîrșitul domniei, cînd se zvonea de întoarcerea în scaun a doua oară a lui Antioh Cantemir (în primăvara anului 1705), Mihail Racoviță, știindu-l de casa Cantemireștilor, l-a invitat la o cafea și, pretinde Neculce, l-a otrăvit.

După această necesară digresiune legată de persoana socrului său, întorcîndu-ne la scriitorul nostru, îl întîlnim ocupîndu-se de unele chestiuni familiale, din care împărțirea proprietăților pe care le dețineau frații de la maică-sa Catrina, încă în viață, ne lasă un gust ușor amar. Într-adevăr un document [43] din 15 iulie 1702 redactat înaintea mitropolitului, înaintea lui Iordache Ruset și a unor rude foarte apropiate, ne confirmă această împărțire, făcută în dauna surorii sale mai mici Sanda [44]. Lui Ion Neculce care „n-au luat parte

[42] Pseudo Nicolae Costin, *Cronica Moldovii dintre anii 1661–1709*, în M. Kogălniceanu, *Letopisițe...*, II, p. 62.

[43] Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-69 și publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, sub nr. 13, p. 39–41.

[44] Aceasta se va plînge într-o „Însămnare pentru nedreptate ce am avut de cătră frate-mieu Ion hatmanul și de cătră cumnatu-mieu Ștefan Luca logofătul pentru moștenire frățască ci ni-au rămas de la răposații părinții noștri, cum arată în gios anume. Iunie 20, let 7236" ⟨=1728⟩. În documentul respectiv, de o mare valoare biografică (pomenit de noi mai sus, la nota 24) Sanda se plînge că a fost nedreptățită, dîndu-i-se proprietăți fragmentate, lipsind-o de bijuterii, ba pînă și de niște cărți grecești pe care le avea de la tată-său, Enache grămăticul, recunoscut de toți ca om învățat (spudéos). Vinovatul principal este fratele său Ion hatmanul, care le-a hotărît toate, împotriva îndemnurilor spre dreptate primite încă atunci, la împărțire, de la Iordache Ruset.

Această Sanda, căsătorită în 1707 în Țara Românească, cum am mai arătat, avea să devină bunica lui Ienăchiță Văcărescu. O fată a sa, Ecaterina, a fost măritată cu marele spătar, Ștefan Văcărescu, tatăl poetului și lingvistului, care a lăsat splendidul mesaj

ca noi nici din odoară, nici din alti cheltuele la nunțili sali" îi revin definitiv Prigorenii. Tot acum i se hotărăște și stăpînirea asupra Boianului, întinsă proprietate, în afară de numeroase altele.

Înlocuirea lui Duculeț cu Mihail Racoviță nu aduce nici o îmbunătățire în situația sa de boier mazil, deși domnul îi era văr de al doilea. În schimb, împreună cu Ștefan Luca, îl întîlnim ocupat cu procese pentru încălcări de moșii, sau martor la diverse vînzări de pămînt. Dar în primele luni ale anului 1705, îl găsim la Constantinopol, pregătind, cu noul domn Antioh Cantemir, detaliile plecării spre țară în a doua domnie, precum și procesul intentat lui Mihail Racoviță (înaintea plecării lui Antioh-vodă spre Iași) pentru niște bani luați ca bir și nedepuși la Poartă [45].

Întors în țară, probabil odată cu Antioh-vodă, este căftănit de acesta ca mare sulger. Dar moartea socrului său, Lupul Bogdan, sfetnicul de taină al lui Antioh Cantemir, întîmplată spre sfîrșitul anului 1705, despre care Neculce are cuvinte elogioase, numindu-l „cap întreg și cunoscător la giudețe și vrednicu la toate trebilé, cu-nțelepciuné" [46], îl obligă pe domn la mișcări în rîndul boierilor divaniți. În felul acesta Neculce ajunge printre cei mai apropiați ai voievodului: „Și pe mine, Ion Neculce, din sulgerie cea mari, m-am pus spătar mare" [47].

S-ar părea, după unele însemnări ale cronicii, că, cel puțin pentru perioada imediat următoare morții socrului său, Neculce, nu era întru totul mulțumit de domnia lui Antioh Cantemir, sau, mai degrabă, nu era mulțumit de încrederea, încă limitată, pe care i-o acorda domnul. Acesta avea ca sfetnici apropiați, din cuvîntul cărora nu ieșea, pe marele vistiernic Ilie Cantacuzino (văr bun cronicarului!) și pe grecul Panaiotache Morona. Amîndoi îl împingeau pe domn să pună tot felul de biruri grele pe țară, unele din ele atingîndu-i și pe boieri (cum era cornăritul, care se punea pe vitele destinate exportului). Și conchide Neculce, plin de duh: „Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ amîndoi acești doi boiari într-o firé, dup⟨ă⟩ cum să dzicé: «calul rîios găsește copaciul scorțos»: iuți, mîndri, mincinoși, fățarnici, giur⟨ă⟩tori pentru hiecé, amăgitori. Care, cît era Antiohi-

cunoscut, urmașilor săi Văcărești, Cf. Sever Zotta, *Comunicări mărunte* (Ion Neculce), în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 1, p. 16. Comunicarea a fost reluată de N. Iorga, *Originea moldovenească a lui Ienăchiță Văcărescu*, în *Analele Acad. Rom.*, mem. secț. ist., s. III, tom. X (1929), p. 345–351. Date interesante despre Done, soțul Sandei, la D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 77–78.

[45] Cf. *ed. de față*, p. 457

[46] Cf. *ed. de față*, p. 460

[47] *Ibidem*.

vodă de straşnic la mînie, că de multe ori la Divan cu buzduganul azvîrlie în oameni⟨i⟩ cei vinovaţi şi taré şi drept cunos⟨că⟩tor la giudecată, dar nu ţinea mînie mult, şi nu-l putea nime înto⟨a⟩rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli, dar acesştii doi boiari, ce mai sus s-au pomenit îl întorses⟨ă⟩ pe Antiohi-vodă dé li să potrivie. Că mai toţi domnii sînt buni, numai să tîmplă de s⟨ă⟩ află de cestu fel de oameni de s⟨ă⟩ lepăscu mai lesné, mai la toţii domnii de le strîc⟨ă⟩ firea ce bună..." [48]. De altfel nu peste multă vreme, în primăvara lui 1706, domnul îl prinde pe Ilie Cantacuzino cu acte de hiclenie şi îl înlătură din slujbă.

Merită amintită şi solia lui Neculce la nunta unuia din feciorii, lui Brîncoveanu, Dinu, cu o fată a vornicului Balş din Moldova. Dacă nunta, ce nu era domnească, ci crăiască, cum o numeşte cronicarul, a fost reuşită, intervenţiile sale pe lîngă domn, pentru destindere — ca să folosim un cuvînt la ordinea zilei — n-au fost fructuoase: Brîncoveanu a refuzat să trimită acasă boierii fugari, potrivnici lui Antioh Cantemir.

Un an mai tîrziu, în 1707, Neculce primeşte din partea domnului (plecat pentru lucrări de consolidare la cetatea Tighina, din porunca turcilor) dovada deplinei aprecieri: este designat, împreună cu alţi trei boieri, drept caimacam, în absenţa sa. Se pare că aceasta a fost ultima lor întrevedere. Cîteva luni mai tîrziu Antioh-vodă, mazilit, era luat de la Tighina şi dus la Ţarigrad. El nu va mai reveni pe tronul Moldovei, iar Neculce va intra, nu peste mult, în vîltoarea ce-i fusese hărăzită de soarta, prea puţin îngăduitoare cu dînsul, de la leagăn şi pînă la mormînt.

Toate aceste elemente biografice sînt desprinse, fără dificultate, din paginile cronicii, a cărei lectură nu poate fi de nimic egalată, pînă la proza lui Ion Ghica şi Creangă.

Succesorul lui Antioh Cantemir a fost Mihail Racoviţă, cu a doua domnie. Ştiindu-i pe pîrîşii săi la Constantinopol şi pe boierii de casa lui Antioh-vodă, a luat măsuri, înainte de a intra în ţară, să-i prindă pe toţi. Printre ei erau Ilie Cantacuzino, vărul primar al lui Neculce (despre care acesta are în cronică cuvinte de batjocură, descriind prinderea lui, numai în cămaşă, şi tîrîrea pe uliţele Iaşilor de către zapcii), Panaiotache Morona, care a fost sugrumat în odăile seimenilor şi cronicarul însuşi. Acesta a scăpat cu fuga în Ţara Leşască, de unde s-a întors peste patru luni. „Ş-apoi mi-am făcut pacé, ş-amu vinit înapoi, la casa mea, şi n-am avut despre nimé nice o névoie. Ş-am avut cinsté şi căutaré în dzilé⟨le⟩ mării⟨i⟩-sali" [49].

---

[48] *Ibidem*, p. 461.
[49] *Ibidem*, p. 474

Cinste va fi avut, dar căutare nu, pentru că vărul său nu-i încredinţează nici o boierie şi nici o slujbă în tot timpul domniei. Aceasta n-a fost, de altfel, prea lungă; la mijlocul lui octomvrie 1709 el este înlocuit cu Nicolae Mavrocordat, cel care inaugurează domniile fanariote în Ţările Române. Numirea acestuia nu schimbă prea mult situaţia cronicarului. Nu-l găsim, evident, boier de Divan. Retrăgîndu-se la moşiile sale din Bucovina, va fi fost găsit util să i se încredinţeze abia slujba de staroste al ţinutului Cernăuţi, cum apare într-un document din 27 august 1710 [50]. În felul acesta nu era periculos nici pentru domnul care, părtaş „mojîcilor", nu s-a sfiit să-i bată pe marii boieri la şezut (Neculce foloseşte alt termen).

Dar nici domnia acestui auster, învăţat şi mai blînd voievod cu cei săraci n-a durat decît un an (între 17 noiembrie 1709 — 4 decembrie 1710).

În locul lui turcii l-au trimis pe Dimitrie Cantemir, cu mandat special să-l prindă pe Brîncoveanu. Poarta a avut o încredere deosebită în feciorul Exaporitului, cînd l-a numit domn în Moldova. Neculce precizează că era numit de marele vizir „slugă împărătească" şi că i-a dat domnia fără bani (adică n-a cheltuit *oficial* nici o pungă pentru obţinerea ei). Mai mare încredere avea însă în Dimitrie Cantemir, care-şi petrecuse cea mai mare parte a vieţii la Ţarigrad. Cît de îndreptăţită a fost această încredere şi cîte implicaţii a avut domnia de nouă luni a lui Dumitraşcu Cantemir în viaţa lui Ion Neculce, vom căuta să arătăm în cele ce urmează.

Nu înainte însă de a ne opri un moment asupra unor stări de lucruri din Moldova ce se cer explicate, pentru a pricepe mai bine sensul politicii lui Dimitrie Cantemir, adeziunea lui Neculce (şi cît anume de totală a fost) la această politică şi consecinţele ei. În fapt sîntem obligaţi cu o trecere în revistă a acestor fenomene, acuma, pentru că ne aflăm la cumpăna dintre cele două epoci distincte ale vieţii sale, la care însuşi capitolul despre domnia lui Dimitrie Cantemir şi urmările ei, ne împinge. Acesta ocupă o cincime din întregul *Letopiseţ* şi poate fi considerat printre cele mai dramatice din întreaga noastră istoriografie veche.

La data cînd D. Cantemir vine, în mare grabă, pentru a doua oară, să ocupe tronul Moldovei, găseşte o ţară sleită economiceşte, cu o boierime divizată şi ciudat stratificată şi cu relaţii sociale de tip feudal înăsprite la culme. Starea economică, rezultat, în parte, al incursiunilor poloneze, tătărăşti, austriace, care au robit şi ars sate

---

[50] Înregistrat la Biblioteca Academiei sub cota CXX-81.

care au amenințat liniștea și siguranța gospodăriilor de-a lungul ultimilor patru decenii, era la limita ei de jos. La aceasta se adaogă — și nu în al doilea rînd — exploatarea turcească. Aprovizionarea Țarigradului, hrana armatei (părțile de început ale cronicii lui Neculce sînt pline de relatări privitoare la obligațiile domnilor de a trimite cantități uriașe de produse cerealiere, vite, lemne pentru poduri, mînă de lucru pentru acțiunile militare ale osmanliilor), sumele considerabile de bani care se vărsau oficial și mai ales neoficial la Poartă, toate afectau în mod dezastruos viața economică a bietei Moldove.

Pe măsura creșterii eșecurilor militare ale turcilor, și acestea au fost catastrofale în această vreme, au crescut și pretențiile lor față de Țările Române. Imperiul lor s-a îngustat, sursele de aprovizionare au scăzut, iar monopolul asupra grînelor, vitelor, mierii produse la noi s-a înăsprit în așa fel, încît pătrunderea elementelor capitaliste a fost întîrziată cu aproape o sută de ani; prețurile fixate la Țarigrad pentru aceste bunuri, întotdeauna scăzute, au dus la sărăcirea țării. La toate acestea se adaogă și o slabă dezvoltare a economiei tîrgurilor și orașelor moldovenești, a breslelor și negustorilor.

Relațiile sociale taloneză de aproape decadența economică. Talpa țării, țărănimea, este redusă la ultima expresie a sărăciei și a umilinței. În seama ei cade, în primul rînd, puzderia de sarcini economice amintite. Fiscalitatea veche bazată pe dijma în natură, este înlocuită aproape în întregime cu contribuția în bani, cu pecetluiturile și, mai tîrziu sferturile, de care este plină cronica lui Neculce. Vecinii, țăranii dependenți de marii proprietari, devin în așa măsură aserviți boierilor, încît pierd pînă și dreptul de a se muta de pe o moșie pe alta. Mai mult, boierul poate să-l mute, în funcție de interesele sale, de pe o proprietate pe alta, ceea ce îl apropie pe țăran sensibil de starea de sclavie.

Vechea boierime, dependentă de domn în veacurile de glorie ale Moldovei, a dispărut aproape în întregime. O nouă boierime, bazată pe slujbe la curte — mici la început, — pe slujbe plătite, sau provenind din boierimea mică ce avusese îndeletniciri ostășești, sau, în sfîrșit, provenind din specialiști în mînuirea finanțelor, se dezvoltă pe la începutul secolului XVII (așa cu fost Rusețeștii, Cantacuzinii pe care i-am urmărit în paginile de mai sus, Costineștii, Costăcheștii, Cantemireștii, familia Buhuș, Mateiaș etc.). Această boierime a concentrat în mîinile sale latifundii ce egalau ținuturi sau jumătăți de provincii istorice ale țării. Ea va exercita o puternică influență asupra domnilor, predecesori lui Dimitrie Cantemir, impunîndu-le întotdeauna voința și provocînd, după interese, mazilirea unora și

alegerea altora. Alăturea de ei trăia o mică boierime, în permanentă luptă pentru păstrarea micilor proprietăți, și care se angajează foarte adesea în oștile leșești sau rusești, fie pentru a obține bani necesari cumpărării de noi pămînturi, fie pentru că erau certați cu domnii stăpînitori, sau cu marii boieri sfetnici ai acestora. Este interesant de observat că unele nume de boieri, care figurează în lista prezentată de către D. Cantemir lui Petru I, pentru a-l însoți în Rusia, le întîlnim, cu destui ani înainte, fie în conflict cu unii domni, fie slujind la leși și la ruși.

Dimitrie Cantemir cunoștea atotputernicia boierilor de țară. O observase la tatăl său (chiar dacă bătrînul domn încercase, spre stupefacția lui Neculce, să se sprijine la un moment dat pe mica boierime „pe mojici") și apoi la fratele său, Antioh voievod. A putut-o observa, la Constantinopol, în timpul numirii celorlalți domni, care trebuiau să conducă țara după „sfaturile" celor care le-au facilitat ascensiunea.

Împotriva acestei atotputernicii boierești se va ridica Dimitrie Cantemir. El este ultimul voievod care încearcă o întărire a autorității centrale, o limitare a puterii boierești și o reglementare a succesiunii la tron, în favoarea casei sale.

Cronica lui Ion Neculce, care pentru domnia lui D. Cantemir, cum spuneam mai sus, are valoare de memorii, redă detaliile numirii încă în capitolul consacrat primei domnii a lui Nicolae Mavrocordat. Rușii pregăteau o campanie împotriva turcilor, ca represalii la atacurile tătarilor din Ucraina, și acest lucru era cunoscut la Țarigrad. Nicolae Mavrocordat, fiind grec, nu le prezenta turcilor suficientă încredere și se cerea înlocuit. Pe de altă parte D. Cantemir ar fi dorit înlăturarea lui Brîncoveanu din Țara Românească, unde el se socotea îndreptățit să ocupe scaunul, ca ginere al fostului domn Șerban Cantacuzino. Aceste realități politice sînt ignorate însă în parte de Neculce, care pune obținerea firmanului de numire mai ales pe seama marei amiciții a lui Dimitrie Cantemir cu Daul Ismail-aga, apropiat al curții sultanului și capichihaia lui Devlet Ghirai, hanul Crîmului. Acest Ismail-efendi, căruia Cantemir îi cînta din tambură și pe care îl cinstea cu vin („că poate fi bea și vin!") a intervenit pentru el la han, iar acesta la sultan [51]. Neculce redă dialogul dintre Cantemir și marele vizir dinaintea plecării din Țarigrad, dialog pe care l-a deținut — dacă este autentic — de la domn. Prin el era reglementată prinderea lui C. Brîncoveanu și era subliniată promi-

[51] Cf. *ed. de față*, p. 509. O afirmă și N. Costin în *Domnia lui Nicolae Mavrocordat în Țara Moldovii*. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițile...*, II, p. 99.

siunea făcută lui Cantemir de a domni, neschimbat, în Țara Românească.

Învestirea lui D. Cantemir se face în noiembrie 1710, cum însuși mărturisește în *Istoria imperiului otoman* [52], iar plecarea spre Iași în foarte mare grabă.

Ajuns în capitala Moldovei, a treia zi a „boerit boerii pre obicei". Numai că, contrar obiceiului altor domni, de a încredința puterea reală unor mari boieri, D. Cantemir înlătură din Divan pe Iordache Ruset și pe toți frații lui. Încredințează slujbele de conducere unor boieri mai puțin compromiși și mai de încredere, unor boieri mai tineri și mai docili. Printre aceștia doi, mai ales, vor juca un rol de seamă, legîndu-și viața de a tînărului domn: Ion Neculce, numit mare spătar și Ștefan Luca, viitorul mare vistiernic, cumnatul, cronicarului. Motive deja amintite: vechile legături cu Cantemireștii, inclusiv de rudenie, și aversiunea cronicarului față de Brîncoveanu explică totala adeziune a lui Neculce la politica voievodului; el devine primul sfetnic al acestuia, cum singur mărturisește în cronică: „Iar mai de crédință, și mai ales toate trebile domniei era după mine, Ioan Neculce vel-spatar" [53].

La data numirii sale ca domn intențiile de colaborare cu rușii erau de mult hotărîte. Se știe că D. Cantemir luase legătura cu contele Petre Tolstoi, trimisul lui Petru cel Mare la Țarigrad [54] față de care se angajase în acest sens. O confirmă și Nicolae Mavrocordat, în septemvrie 1711, în vremea cînd turcii încearcă să-și explice trădarea celui mai devotat dintre ghiauri, cum îl socoteau ei pe Cantemir [55]. Așa se justifică, de altfel, și încrederea constantă pe care a avut-o țarul în domnul moldovean, în ciuda numeroaselor reclamații primite din partea unor boieri și chiar a mitropolitului Ghedeon. Este locul să amintim aci că D. Cantemir, aflînd că hatmanul Antohie Jora îl vorbea de rău, în scrisorile confidențiale

[52] Vezi D. Cantemir, *The history of the growth and decay of the othman empire*, Londra, 1734, p. 451. Pentru tot ceea ce privește domnia lui D. Cantemir, inclusiv premisele războiului ruso-turc din 1711, să se vadă excelenta monografie a lui P. P. Panaitescu, *Dimitrie Cantemir. Viața și opera*, Editura Academiei R. P. R. București, 1958, 265 p., unde este dată și o bibliografie bogată. Încă utilă rămîne și cartea lui I. Minea *Despre Dimitrie Cantemir. Omul-scriitorul -domnitorul*. Iași, Editura Viața românească, 1926, 420 p.

[53] *Ed. de față*, p. 515.

[54] O spune singur într-o scrisoare adresată țarului, tîrziu, în 1721. Cf. Ștefan Ciobanu, *Dimitrie Cantemir în Rusia*, în *Analele Acad. Rom.* mem. secț. lit., s. III, tom. II (1925), p. 496–497.

[55] Cf. Hurmuzachi, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. XIV, partea 1, București, 1915, p. 447.

trimise țarului și căuta să-i nimicească prestigiul de care se bucura, l-a înlăturat din Divan, încredințînd răspunderea de conducător al armatei moldovenești lui Ion Neculce.

Referindu-se în cronică la adeziunea domnului și a majorității boierilor la politica rusească, Neculce o socotea ca pe o hotărîre generată de prezența trupelor rusești la graniță și de nesatisfacerea promisiunilor vizirului, inclusiv arestarea lui C. Brîncoveanu. Este probabil că hatmanul nu cunoștea planul domnului, sau, dacă îl cunoștea, l-a ocolit cu bună știință, date fiind consecințele pe care le-a suportat cronicarul după 1711. Dacă este să-l credem pe Neculce, acesta n-a aflat de intențiile domnului decît atunci cînd, primind de la vizir semnalul de arestare a Brîncoveanului, a ezitat să-i dea curs și a mărturisit singur că se aliază cu rușii. În acele pagini se dezvinovățește Neculce și de acuzațiile ce i s-au adus, precum că el l-ar fi îndemnat pe D. Cantemir să-i cheme pe ruși [56].

Se știe că între D. Cantemir și țar a fost încheiat un tratat în localitatea Luțk, din Volhinia, la 13 aprilie 1711, adică la mai puțin de două luni de la declararea războiului, și că trimisul domnului moldovean a fost vistiernicul Ștefan Luca. Nicolae Costin, în *Istoria domniei lui Nicolae Mavrocordat în Moldova*, precizează însă că, încă iarna fiind „cînd se afla hanul în pradă, în Țara Moscului", D. Cantemir a trimis la Petru I pe căpitanul Pricopie cu cărți, în care se angaja să se unească cu moscalii, dacă aceștia vor coborî în jos. N. Costin, care era marele logofăt al lui D. Cantemir, menționează că domnul său „știindu-se el pre sine foarte a fi învățat, n-au socotit ca să întrebe sfat de boierii cei bătrîni"... cînd a făcut acel lucru [57].

Într-adevăr, D. Cantemir, cunoscînd punctul de vedere al marilor boieri și opoziția acestora, a redactat singur textul tratatului amintit, care a fost semnat de țar, și de cancelarul său, cneazul Golovkin. Acest tratat [58] diferă sensibil de textul pe care îl dă Ion Neculce în cronică [59]. Fără să intrăm în amănunte [60] vom sublinia doar că textul autentic cuprinde, în cele 17 capitole, două idei fundamentale ale politicii lui D. Cantemir: stabilirea domniei ereditare în Moldova prin sine și urmașii săi și reducerea totală a puterii boie-

[56] Cf. *ed. de față*, p. 539–540.

[57] M. Kogălniceanu, *Letopisițile...*, II, p. 102.

[58] A fost publicat în românește de D. A. Sturdza, *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, vol. I, București, 1900, p. 15–18.

[59] Cf. *ed. de față*, p. 526–528.

[60] Pentru detalii se va consulta P. P. Panaitescu, *op. cit.*, capitolul *Alianța lui D. Cantemir cu Rusia*.

rești, mai exact instituirea unui absolutism, la modă atunci în întreaga Europă.

Cronicarul vorbește pe larg de opoziția pe care au făcut-o boierii domnului, cînd le-a fost prezentată forma tratatului, mult atenuată, din *Letopiseț* (în care marilor boieri li se recunoștea privilegii, pe care textul autentic, cum am amintit, dinpotrivă, le suprima), în legătură cu domnia ereditară a lui D. Cantemir [61]. Capul acestei opoziții a fost Iordache Ruset, care a plătit îndărătnicia cu doi ani de închisoare la Kiev, fiind arestat din ordinul țarului și luat, după Stănilești, în Rusia. Aceste discuții au avut loc în luna iunie, cînd armatele țarului pătrunseseră în Moldova și cînd, după destule ezitări și temeri, fusese stabilit contactul cu rușii.

Este de amintit că primele detașamente rusești, conduse de brigadirul Kropotov, au pătruns în Iași la 30 mai. Domnul le ieșise în întîmpinare la Prut, lăsînd tabăra moldovenească de la Cetățuia (unde era și doamna Casandra cu copiii, vreo șase, șapte, toți mici) în grija hatmanului Ion Neculce. Din această zi datează și proclamația lui D. Cantemir către țară, prin care dezvăluie tuturor locuitorilor noua stare de lucruri și cheamă toată lumea la oaste [62]. La 6 iunie grosul armatei condusă de feldmareșalul Șeremetiev trecuse și el Prutul și generalul este vizitat de domn și de hatmanul său. Abia acum temerile lui D. Cantemir, atît de atent înregistrate de Neculce, despre o posibilă defecțiune a planului său, prin intervenția turcilor, iau sfîrșit. La 24 iunie, pe neașteptate, Petru cel Mare sosește în Iași.

Martor al evenimentului Neculce descrie amănunțit această vizită, subliniază considerația deosebită și dragostea țarului pentru D. Cantemir, pomenește masa care a avut loc și schițează un veridic portret al împăratului rus. După trei zile de ședere, Petru cel Mare s-a înapoiat în tabără, nu înainte de a-l invita pe voievod și pe 15 boieri la banchetul pe care urma să-l dea de ziua lui (Sf. Apostoli Petru și Pavel). Ion Neculce n-a lipsit din grupul celor 15 boieri, care împreună cu mitropolitul Ghedeon, chemat să slujească liturghie pentru armată, l-au însoțit pe domn. El descrie cu amănunte pitorești scenele care au avut loc; printre ele focul armatei, tras din

[61] *Ed. de față*, p. 556–557. Lucrurile au avut loc după pătrunderea primelor detașamente rusești în Moldova și după ce Cantemir a dezvăluit planurile sale boierilor, care, cu excepția lui Iordache Ruset, au fost toți pentru alianța cu Rusia.

[62] Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 108. Pentru mișcările de trupe să se vadă *Jurnalul feldmareșalului B. P. Șeremetev despre campania de la Prut* (1711), publicat de C. Șerban, în *Relații romîno-ruse în trecut, studii și conferințe*. București, 1957, p. 73–95.

toate armele prezente, a lăsat o impresie deosebită ca și vinul franțuzesc servit, care i-a făcut să nu mai știe cum au dormit în acea noapte nici domnul și nici boierii [63].

Acțiunile militare ale rușilor n-au fost, de data aceasta, bine pregătite. Petru cel Mare, încrezător în sprijinul polonez (care s-a dovedit inexistent), în aportul lui C. Brîncoveanu (care s-a dovedit o promisiune în deșert), în contingentele sîrbești și ale altor popoare balcanice (care n-au fost lăsate de Brîncoveanu să treacă prin Țara Romînească) și în proviziile strînse de Cantemir și Brîncoveanu (inexistente și acestea), a venit cu o armată puțin numeroasă (cam o cincime din efectivul turcesc), obosită de marșuri îndelungate, fără artilerie suficientă și flămîndă. Mai mult, ascultînd sfaturile lui Toma Cantacuzino, fugit cu o mînă de oameni de la C. Brîncoveanu, a dislocat o parte a cavaleriei — cea mai bună — pe care a trimis-o sub comanda generalului Rönne să atace și să cucerească Brăila [64]. Neculce stăruie în cronică asupra acestei greșeli, făcută de țar și cu sfatul lui D. Cantemir, orbit de ura sa împotriva lui C. Brîncoveanu, susținînd că l-a îndemnat pe voievod să renunțe la acea măsură, periculoasă pentru desfășurarea ostilităților viitoare, dar că domnul n-a vrut să-l asculte.

Lucrurile au început să se precipite după ce turcii au trecut Dunărea, în număr considerabil, spune cronica. Armatele rusești și contingentele moldovenești, cu domnul și cu hatmanul Ion Neculce, n-au putut face față învăluirii turcești. Cronicarul, care descrie în detaliu acțiunile militare, vorbește și de îndărătnicia și suspiciunea rușilor („cum e hirea moscalilor, temătoare de vicleșug") care nu se consultau cu nimeni și care nu cunoșteau nici configurația terenului, cum n-o cunoștea nici D. Cantemir. Neculce se simte jignit ca hatman, că nu i se acordă mai multă atenție și-l vorbește de rău pe domn; acesta, „vădzîndu-s⟨ă⟩ în cinste la moscali, să văznosisă și cu nime nu s⟨ă⟩ sfătuia" [65]. Sînt norii, albi deocamdată, ai relațiilor sale cu boierii, care vor căpăta însă întunecimi regretabile după ce vor părăsi, împreună, pămîntul Moldovei, luînd calea pribegiei.

După cîteva zile de ciocniri crîncene, împăratul Rusiei, dîndu-și seama că bătălia este pierdută, și pentru a se salva pe sine și pe

[63] Cf. *ed. de față*, p. 565. Banchetul a avut loc cu o zi mai devreme, la 28 iunie. El este pomenit și de N. Costin, care adaogă și alte detalii. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițile...*, II, p. 114.

[64] Pentru luarea cetății dunărene să se vadă C. Șerban, *Un episod al campaniei de la Prut: cucerirea Brăilei* (1711), în *Studii și materiale de istorie medie*, II (1957), p. 449–455.

[65] Cf. *ed. de față*, p. 568.

împărăteasă, îi cere lui Neculce să-l scoată din tabără, dacă găsește vreo modalitate. Cronicarul, înfățișîndu-i gravitatea deosebită a situației și riscul foarte mare, refuză să se angajeze într-o acțiune sortită eșecului [66]. Într-adevăr în luptele care au avut loc la Stănilești, în ținutul Fălciu, între 8—12 iulie 1711 (stil vechi), întreaga armată a fost înconjurată și rușii obligați să ceară un armistițiu și să semneze o pace puțin onorabilă pentru ei, dar foarte sănătoasă, dacă ne gîndim ce s-ar fi întîmplat dacă țarul ar fi fost prins, sau dacă regele Suediei, Carol al XII, de la Tighina, ar fi participat și el la acțiunile armate. Așa, datorită lăcomiei marelui vizir Mehmet Baltagi-pașa [67], Petru cel Mare s-a putut retrage cu armata, cu moldovenii și cu Dumitrașcu Cantemir, nestingherit, în Rusia. Cerîndu-l turcii pe voievodul moldovean, Petru I l-a ascuns într-o trăsură cu două roți — spune Neculce —, pretextînd că a dispărut din tabără încă la începerea ostilităților. Numai hatmanul și cu doi feciori din casă știau locul unde era ascuns domnul.

Urcînd tabăra în sus, pe apa Prutului, cînd au ajuns în dreptul Iașilor moldovenii s-au împrăștiat, care, încotro. D. Cantemir, întovărășit de vreo 200 de muscali, s-a repezit în oraș, de unde și-a luat familia și ceea ce a putut aduna din avutul său și peste două zile era din nou în tabără. Același lucru l-a făcut hatmanul Ion Neculce și o mînă de boieri devotați, de condiție mai modestă, care și-au legat soarta de aceea a domnului lor. Un număr apreciabil de oșteni moldoveni s-a atașat, de asemeni, acestui grup, îndreptîndu-se încet spre nord-est [68]. Mulți dintre ei, în frunte cu domnul, n-aveau să mai vadă pămîntul Moldovei.

Neculce dă lista celor 24 de boieri mai de seamă [69] (în frunte cu el) care au fost incluși într-un document prezentat țarului de către domn, după trecerea Nistrului, cu rugămintea ca să fie miluiți de acesta. Petru cel Mare le-a hotărît Harcovul ca loc de iernat. Spre acest oraș s-a îndreptat Neculce împreună cu familia sa și cu moldovenii, cu gîndul nemărturisit să se oprească la Kiev și să se înapoieze, mai apoi, în Moldova.

Într-adevăr, nu fără peripeții, au ajuns în capitala Ucrainei, unde urmau să se odihnească două săptămîni, după încercările prin care au trecut și de unde trebuiau să-și continue drumul. Cînd au

[66] Cf. *ed. de față*, p. 574.

[67] De o savoare nemaipomenită este povestirea în care sultanul pedepsește pe marele vizir și pe trimisul acestuia pentru lăcomia lor. Cf. *ed. de față*, p. 628—629.

[68] Cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 116—117.

[69] La p. 601—602, *ed. de față*.

fost să plece mai departe, Neculce și alți boieri a refuzat să-l întovărășească pe D. Cantemir, hotărît să se întoarcă în pămîntul Moldovei. Cantemir a făcut uz de întreaga sa autoritate. Cu documentul de așezare în Rusia, semnat de țar, a cerut comandantului garnizoanei din Kiev escortă pentru toți opozanții, în frunte cu hatmanul Ion Neculce [70]. N-a rămas în Kiev decît vistiernicul Ștefan Luca. Acesta, venit mai tîrziu, și neinclus în lista lui D. Cantemir, se va putea înapoia, un an mai tîrziu, în Moldova, fugind. Teama ca nu cumva boierii să se întoarcă în țară și să uneltească împotriva rușilor a fost explicația pe care domnul a dat-o acestei măsuri brutale [71], care a săpat o prăpastie între el și hatman. În realitate D. Cantemir — cum vom mai vedea — voia să-i aibă pe moldoveni lîngă sine, să se simtă domn stăpînitor și în exil. Ori spiritul de independență al lui Neculce, asociat cu dragostea sa pentru Moldova, de toți subliniată, nu se puteau împăca cu măsurile lui D. Cantemir. De aici înainte cronica lui Neculce este plină de critici la adresa domnului. Ajuns la Harcov, spune cronicarul, „Dumitrașco-vodă nu vrea să ție pre moldovéni cu dragosté, ca pre niște streini ce ș-au lăsat casele și s-au streinat de moșiile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ție mai aspru decît în Moldova. Că i se schimbasă hirea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova... Să scîrbila, și ușa îi ⟨era⟩ închisă, și nu lăsa pre moldovéni nicăiuri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul lui" [72].

Dar încă în toamna anului 1711 D. Cantemir a înaintat țarului o suplică, prin care cerea să-i fie reglementată stăpînirea asupra Harcovului și a țării din jur, precum și asupra moldovenilor pe care îi avea cu sine. Împăratul a înaintat cererea sa senatului, iar acesta (în rîndul cărora D. Cantemir avea destui dușmani) a hotărît să i se dea lui Cantemir pămînturi întinse mai departe, înspre Moscova, de unde să nu poată lua legătura în vreun fel cu Țarigradul. Cît îi privește pe boierii și pe oștenii moldoveni care erau cu el, aceștia

[70] Cf. *ed. de față*, p. 608.

[71] Radu Greceanu în *Istoria domniei lui Constantin Brîncoveanu*, ed. A. Ilieș, relatează astfel, la p. 185, neînțelegerea de la Kiev: „Iar pre Ion hatmanul, carele nicidăcum nevrînd să să ducă cu el, ascunzîndu-se, umbla cercetîndu-l den casă în casă pren Chiov, să-l prinză. Și așa, aflîndu-l, supt vartă l-au pus și cu mare ocară l-au dus. Dă care lucru necuvios, nespusă turburare și ⟨s⟩gomot cu mintea lui cea proastă în toată cetatea au făcut, ca pe ticăloșii boiari, după a sa cumplită voe la supunere să-i aducă. Dă aceasta nu puțin s-au turburat și nacealnicii Chiovului, dar nimic ticăloșilor dă boiari nu putea să le osfintească, pentru că ocaz de la țarul avea cumplitul Cantimir..."

[72] Cf. *ed. de față*, p. 610.

să primească, la rîndul lor, pămînt tot acolo, dacă vor să rămînă pe lîngă D. Cantemir; cei ce nu vor vrea, să primească ucaz de înapoiere în țara lor.

În primăvara anului 1712 D. Cantemir s-a dus la Petersburg, refuzînd să-i ia și pe boieri cu el, cu gîndul ascuns — spune Neculce — că va obține de la Petru cel Mare dreptul de a-i reține pe boieri definitiv pe lîngă el. Neculce relatează (dar aserțiunea sa este dubioasă, de vreme ce nici un moldovean nu era cu domnul la Petersburg) că D. Cantemir i-a vorbit de rău țarului pe boieri, că aceștia sînt înclinați să se întoarcă la turci și că acestea au fost motivele pentru care i-a adus sub escortă de la Kiev. Dar împăratul plin de solicitudine „au răspuns lui Dumitrașco-vodă, mai vîrtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac⟨ă⟩ nu va să șadză, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde i-i voia, că nu mi-i rob" [73].

În urma acestei hotărîri D. Cantemir a fost obligat să-i lase pe boieri să-și hotărască fiecare statutul său. Pe al lui Neculce îl cunoaștem. Despărțirea de D. Cantemir, de familia domnului și de moldovenii care au rămas acolo, a fost dureroasă. Neculce pomenește de numeroasele promisiuni pe care i le-a făcut Dumitrașcu Cantemir, numai ca să-l determine să rămînă cu el. Dar motivele pe care le invocă hatmanul în ideea plecării sînt prea mari ca să-l mai poată opri. Unele, legate de atitudinea lui D. Cantemir, le-am amintit mai sus. Altele, cele mai numeroase, se refereau la stările de lucruri din Rusia, cu care hatmanul nu se putea deprinde: „Deci de viiața mea îmi era cum îmi era — adaogă el —, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai doar săldați să fie, iar la alte boiarii nu încap feciorii unora ca a cestora" [74]. Și, deasupra tuturora, dezrădăcinarea de pămîntul Moldovei, idee cu care el nu se putea împăca.

Plecînd din Harcov spre Kiev, a trebuit să facă față la altă opoziție, aceea a generalului Șeremetiev. Acesta, avînd feciorul ostatec la Țarigrad, spera într-o redeschidere a ostilităților cu turcii și la o recuperare a lui în eventualitatea unei victorii. Din această pricină nu lăsa nici un moldovean, fie el boier sau negustor, să se înapoieze acasă. A trebuit amenințarea Porții, care, prin feciorul său a intervenit la Șeremetiev și a obținut slobozenie pentru toți.

Încheindu-și în cronică relatarea șederii sale în Rusia, Neculce lasă o pagină de sfaturi boierilor moldoveni de felul cum trebuie să se poarte cu domnii. Oricum ar fi însă lucrurile, și orice s-ar întîmpla „cu domnul niciodată să nu pribegești, măcar cum ar hi, și

[73] *Ibidem*, p. 618.
[74] *Ibidem*, p. 619.

nu numai în țară străină, ce nici în Țarigrad cu dînsul să nu mergi, fiind tu moldovan... căci streinii caută numai pre domn să-l miluiască și să-l cinstească; iar pe boiarii ce sint pribégi cu domnul, într-o nemic⟨ă⟩ sint... Și apoi domnul să visadză că iaste tot putérnic, ca la țara lui, cînd este domn, și va să ție așea, ca s⟨ă⟩ năcăjască pre acei boiari și nu socotéște slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică învoial⟨ă⟩ nu-i face...". Și încheie cu una dintre rarele sale comparații, pe care o va reproduce și la începutul celei de a doua domnii a lui Grigore Ghica: „Nădéjdea domnului iaste ca săninul ceriului și ca încetul mării; acmu iaste senin și să face nuor, acmu iaste marea lină și să face fortună" [75].

Pentru reconstituirea vieții lui Ion Neculce de după eliberarea sa din Rusia sîntem obligați să recurgem la alte informații decît cronica. Viața sa a fost prinsă în cronici numai în măsura în care aceasta avea implicații directe în viața domnilor, cu care foarte adesea era confundată istoria Țărilor Române. După plecarea de la Kiev și stabilirea în Polonia (nu știm unde anume, probabil în jurul Cameniței [76], în așteptarea unui act de iertare din partea Porții și a permisiunii de a intra în Moldova), Neculce nu mai vorbește despre sine. El reia istoria Moldovei de după Stănilești și pomenește boierii divaniți amestecați în evenimentele grele care au urmat; dar numai cînd și cînd amintește de soarta boierilor „fugiți la Moscu", a lui, mai ales, și a vistiernicului Ștefan Luca. Din fericire cîteva documente din anii 1712, 1718 și 1720 ne ajută, împeună cu unele aluzii din cronică, să urmărim anii de privațiuni și disperare ai cronicarului.

Retragerea rușilor, urmată de cumplite jafuri în sud din partea tătarilor, a necesitat intervenția marelui vizir pentru a opri țara de la risipire. Un vornic mare, Lupul Costache, din neamul cel urgisit al Gavriliteștilor — cum îl numește Neculce — vrăjmaș al Cantemireștilor, s-a dus singur la Baltagi-pașa și i-a reproșat numirea lui D. Cantemir în scaun, fără asentimentul boierilor. În fața dovezilor de loialitate față de Poartă, marele vizir l-a numit caimacam împreună cu Macsut postelnicul. Amîndoi au început persecuțiile împotriva celor bănuiți de pactizare cu rușii, aruncîndu-i în închisori și jefuindu-le bunurile. Este ușor de înțeles ce s-a întîmplat pe întinsele moșii ale cronicarului. Unele au fost încălcate de răzeși și

[75] *Ibidem*, p. 620.
[76] Din localitatea Nejiboje în apropriere de Camenița, des amintită în cronica sa, este datată scrisoarea adresată la 27 noiembrie 1718 cancelarului rus Golovkin. Cf. Ștefan Ciobanu, *op. cit.*, p. 137–138.

mănăstiri. Prigorenii au fost luați, abuziv, de cumnatul său Ilie Catargiul, iar celelalte au trecut, mai apoi, în seama domniei.

Turcii n-au privit cu ochi buni abuzurile caimacamilor (la care se asociase și fostul hatman Antohie Jora) și l-au închis pe Lupul Costache și pe ceilalți la Varna o bucată de vreme (nu doi ani, cum spune Neculce). Dar, bucurîndu-se de sprijinul hanului tătărăsc și de cel al lui C. Brîncoveanu (iată încă un motiv de ură a lui Neculce față de domnul Țării Românești!), Lupul Costache se întoarce în Moldova, unde la 1 august 1712 i se consfințește stăpînirea asupra satului Boian, una din cele mai mari moșii ale lui Neculce și asupra jumătății din satul Bărboși, partea vistiernicului Ștefan Luca[77]. Cronicarul nu era de față și nu se putea apăra de învinuirile ce i se aduceau. O va face în 1720 la procesul pe care-l va avea cu urmașii Lupului, într-o splendidă apărare, asupra căreia vom reveni la vremea potrivită. Deocamdată reținem, după elementele documentului din 1720, că Lupul Costache nu i-a luat numai Boianul, ci și alte proprietăți „și încă i-au mai luat multe ce au mai aflat la casa dumisale la Prigoreni și di pe la alte sate, stupi și alte bucate și toată

[77] Documentul este dat în dublu exemplar — cu conținut aproape identic. Unul este semnat de mitropolitul Ghedeon, de episcopi și de întregul Divan, iar celălalt de către Nicolae Mavrocordat. Prin el cei doi boieri sînt acuzați că „cu sfatul lor ⟨D. Cantemir⟩ au fost umblat de au fost adus pre țariul moschicescu cu oști aicea în țară și au fost luat și bani de au făcut oaste de s-au fost rădicat asupra puternicului împărat; și, neputînd săvîrși lucrul, au pribegit cu totul în Țara Moschicească. Și, din pricina faptelor lor, au căzut țara la mare pradă și robie și ardere... Ce apoi... numai dumnealui iubit fratele nostru Lupul vornicul... s-au dus cu capul a mînă la oastea turcească la... Mehmet-pașa ce să poreclia Baltagiul... și la... Dovlet Chiri hanul și au căzut la picioarele lor... Pentru a lor faptă și hainlîc, ce au fost făcut asupra înpărăți⟨i⟩, au căzdut dumnealui... și la închisoare la Varna... Care aceste toate răutățile a țării și a dumisale s-au tîmplat din faptele acelor boiari vicleni ce s-au dus cu moscalii, carii s-au pomenit mai sus. Deci, rămîindu-le moșiile, s-au luat în sama domniască, iar un sat, anume Boian, cu vecini și cu tot vinitul, de la ținutul Cernăuților, carele au fostu a lui Ion hatmanul și giumătate de sat Bărboșii... de la ținutul Fălciiului, carele au fostu a lui Ștefan Luca vistiernicul, am socotit noi cu toții și împreună cu prealuminat domnul nostru Ion Nicolae Alexandru voevoda și s-au dat fratelui nostru, dumisale Lupului vornicul, pentru acea multă slujbă ce-au făcut țării și pentru prada închisoare ce-au pătimit pentru faptele și îndemnările lor ce-au făcut rele, nu numai împotriva domniei, ce și asupra țării... Iară acei boeri vicleni, de ar vini cîndva în țară, să fie lipsiți în veci de acĕste moșii, căci li-au pierdut în viclenie..." Cf. Biblioteca Academiei LI-10 și 13. Documentul a fost publicat în ambele variante de Iulian Marinescu în *Documente relative la Ioan Neculce*, p. 41—45.

pojijie casei... și viile de la Bezenghești, încă nu li-au lăsat să le lucredze alte rude și li-au pustiit..."[78].

Ștefan Luca se înapoiază mai repede, probabil prin 1713, „numai cu trupul, iar alt ce-au avut, tot au rămas acolo, în Chiov"[79] și după multe intervenții la N. Mavrocordat își obține proprietățile, luate cu japca de către Lupul Costache. Acesta aflînd că hatmanul Ion Neculce este la graniță și încearcă să obțină iertarea Porții și încuviințarea să intre în țară, a făcut totul ca să împiedice acest lucru „gîndindu-să că a peri în pămînt strein și-i va rămînea moșiile lui..."[80]. Cronicarul, obține totuși, de la N. Mavrocordat, care îi păstra, încă din prima domnie, o amintire plăcută, intervenția pentru iertarea lui de la doi pași (pașa de Hotin și cel de Tighina), precum și invitația de a-și trimite jupîneasa în țară. Intervenind însă în decemvrie 1715 trecerea lui N. Mavrocordat ca domn în Țara Românească, Lupul Costache n-a dat curs firmanelor, ascunzîndu-le. Cît privește pe soția hatmanului, spune același document, „au ședzut un an în țară, tăinuită... căci dumnialui Lupul vornicul... sta de dzi de noapte de-i făcea înpedecături și tulburări despre turci și despre alții ca să nu vie la pămîntul său..."[81].

S-a întîmplat însă un lucru care, în mod firesc, ar fi trebuit să precipite întoarcerea acasă a cronicarului și intrarea în toate drepturile sale. La plecarea lui Nicolae Mavrocordat din Iași, Lupul Costachi, impulsiv și lipsit de omenie, l-a insultat pe domn în mod gratuit. Acesta, fiind mazil, nu putea să ia atunci nici o măsură împotriva lui. Dar a promis mitropolitului Ghedeon că zilele Lupului sînt numărate[82]. Și, într-adevăr, spune Neculce, ajuns în Țara

[78] Cf. conceptul redactat, probabil, de cronicar, în anul 1720, drept poruncă a domnului Mihail Racoviță pentru restituirea Boianului, stăpînit de urmașii Lupului Costache, la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 48. Biblioteca Academiei R. S. România LI-27.

[79] Cf. al doilea concept, mult mai larg, din același an și în aceeași idee la Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 52. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-88.

[80] *Ibidem*, p. 53.

[81] Cf. primul concept, p. 48. În al doilea concept (p. 53) se spune: „și giupîne⟨a⟩sa dumisale, care cu poronca mării⟨i⟩-sale lui Neculai-vodă o triimisese în țară, ⟨au⟩ ședzut un an în păduri".

[82] În al doilea concept de hotărîre a domnului pentru restituirea moșiei Boian, din 1720, amintit mai sus, este povestit astfel incidentul: „...Și sfinție-sa părintele mitropolitul, chir Ghedeon, mărturisi înainte Divanului nostru că, cînd au vrut să purceagă mărie-sa Neculai-vodă în Țara Munteniască cu domnie, ș-au făcut molitvă de drum, după obicei, și s-au ispovedit, și cu mare ciudă s-au jăluit Neculai-vodă cătră mitropolitul pe Lupul vor⟨nicul⟩

Românească, în vara anului 1716 N. Mavrocordat l-a pîrît pe Lupul Costache vizirului Gin Ali (ucigaşul lui C. Brîncoveanu), că întreţine legături cu muscalii. Vizirul a trimis un capigiu la Mihail Racoviţă cu poruncă să ridice pe marele vornic şi să i-l aducă în tabără (căci erau pregătiri de război cu imperialii şi vizirul era pe drum). Ajungîndu-l capigiul pe vizir pe cîmp, acesta a poruncit să-i taie capul, Lupului Costache, fără judecată. „Iar trupul lui au rămas neîngropat — spune cronica — de l-au mîncat pasirile" [83].

Din cauza înrăutăţirii situaţiei din ţară, pricinuită de războaiele cu imperialii şi pătrunderea cătanelor în Moldova [84], precum şi de foamete şi ciumă, domnul, deşi era părtaş întoarcerii vărului său, n-a putut interveni la Poartă pentru obţinerea firmanului de iertare. A mărturisit-o singur în acelaşi document din 1720 la care ne-am mai referit. Probabil că în 1719 Mihail Racoviţă i-a obţinut, în sfîrşit, firmanul respectiv [85]. Un an mai tîrziu se ţine procesul pentru restituirea Boianului, în care Neculce se poate, în sfîrşit, apăra de toate acuzaţiile şi poate explica stările de lucruri din 1711, care n-au fost cauzate de el, dar pentru care pe nedrept a pribegit nouă ani de zile.

Aceste două concepte de documente, amîndouă redactate de către I. Neculce (o deducem din stilul atît de personal şi din unele afirmaţii pe care le găsim aproape neschimbate şi în cronică), trec în revistă evenimentele din anii 1710—1711 şi atrag în hora legă-

dzicînd: Părinte, mare cinste şi mult bine i-am făcut Lupului, iar el, în loc de mulţămită, după cum îi învăţat, multă supărare, ocară, îmi face; pentru care să ştii, sfinţie-ta, că mă voi nevoi scurte să-i fie dzilele lui, şi de la mine să-i fie piire". Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 58. Despre Lupul Costache să se vadă şi studiul lui C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc*, în *Studii şi articole de istorie*, VI (1964), p. 13—17, 30—33, 39—41, unde sînt adunate toate greşelile faţă de Mavrocordaţi şi ţară, ce au dus la pieirea sa. Că Lupul Costache era un om orgolios, fără măsură în vorbe, mai ales la beţie, o spune şi Neculce în capitolul consacrat celei de a doua domnii a lui Antioh Cantemir, cînd o masă domnească a fost turburată din pricina insultelor aduse domnului. Vezi *ed. de faţă*, p. 466.

[83] Cf. *ed. de faţă*, p. 656.

[84] Cum arată şi Neculce vorbind de a treia domnie a lui Mihail Racoviţă. Cf. *ed. de faţă*, p. 658—664.

[85] Două scrisori, una din 14 decembrie 1718 de la marele sulger Diamandi şi alta din 2 iunie 1719 de la Nicolae Mavrocordat, adresate lui Neculce, îl încurajează şi-i vorbesc de iminenta întoarcere în ţară, pentru că toţi sînt cu bunăvoinţă faţă de el. Cf. Iulian Marinescu *op. cit.*, p. 45 şi 46 (doc. nr. 16 şi 17).

turilor cu ruşii pe aproape toţi boierii care au semnat [86], alături de mitropolitul Ghedeon, cedarea Boianului vornicului Lupul Costache. Teama tuturor boierilor, inclusiv a mitropolitului [87], ca nu cumva Ion Neculce întorcîndu-se în ţară, să dezvăluie adeziunea tuturor la politica rusească, a atîrnat şi aceasta destul de greu în cumpăna opoziţiei făcută hatmanului, cînd a fost vorba de obţinerea actului de clemenţă pentru fuga lui cu D. Cantemir.

„Deci dumnealor Ion hat⟨manul⟩ şi Luca vist⟨iernicul⟩ — spune documentul — aşea dederă samă că nu sînt ei harnici, sau stăpînul lor Dumitraşco-vodă, să ridice puterea împărăţii⟨i⟩ Moscului să vie asupra Porţii turceşti; că puterile împărăteşti nu cu mică sumă şi cînd să rădică unul asupra altue, sau cu mici pricini... şi s-au strîcat pace ce au avut turcii cu moscalii mai înainte cu vro 2—3 săptămîni ce au vinit Dumitraşco-vodă în scaun... Aşijdere c-ar hi fost sfetnic ai ⟨lui⟩ Dumitraşco-vodă de s-au închinat la Mosc, dumnealor dederă samă, cu frica lui Dumnedzău, cum că ei nu l-au sfătuit, nici l-au îndemnat să să închine, numai slugi au fost, n-au putut taina lui, după ce au vădzut-o să o vădiască... [88], nici au ştiut numai iei, ce au ştiut toată boiarime şi au fost bucuroşi muscalilor şi greşiţi Porţii. Şi mergînd Luca vist⟨iernicul⟩ cu cărţi la împăratul Moscului au găsit acolo pe alţii, mai înainte trimişi soli de boieri, fără ştirea lui Dumitraşco-vodă ... Ş-au adus un vrav de cărţi a boierilor ce au fost triimis la împăratul Moscului: a sfinţii-sale părintelui mitropolitului, chir Ghedeon şi a lui Antohi ⟨Jora⟩ hatman şi a lui Savin banul, ş-a altor mulţi, scriind cu feliuri de feliuri de înbunături deşerte, dzicînd că... pofteşte ţara cum mai în grabă să triimită împărăţia Moscului vro 10.000—15.000 de muscali să lovască Eşii, să prindă pe domn... Care mărturisind dumnealui Ion hat⟨manul⟩ şi Luca vist⟨iernicul⟩ înainte Divanului, n-au putut tăgădui părintele mitropolitul înainte Divanului nostru ... Şi dumnealui Lupul vor-

[86] Singurul boier care n-a vrut să semneze, şi pentru adeziunea căruia a fost nevoie de intervenţia domnului, a fost Nicolae Costin, pe atunci mare logofăt. Cf. Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 56.

[87] În scrisoarea sulgerului Diamandi adresată lui Neculce la 14 decembrie 1718, prin care îl încurajează şi îl ţine la curent cu tot ce s-a întreprins pentru iertarea lui, pomeneşte şi de mitropolitul Ghedeon, care i-a făcut lui Neculce în trecut opoziţie („pesemne că cu svinţia-sa mitropolitul ai can avut dumniata vrece pricină"), dar care acuma îi este şi acesta binevoitor. Ghedeon n-a avut nici o neînţelegere cu Neculce. Singura lui teamă era ca nu cumva să fie acuzat de prea mult zel în sfinţirea armatelor ruseşti din 28 iunie 1711...

[88] Aproape aceeaşi expresie în cronică. Cf. *ed. de faţă*, p. 539.

⟨nicul⟩ încă ... au luat bani de la Dumitrașco-vodă să cumpere zaharea... și au triimis limbă, tătar, la împăratul Moscului și au scris că are cîteva mii de oaste gata și va eși la Fălcii înainte. Cînd au început a trece viziriul Dunărea în ceastă parte, îndată au răpedzit la împăratul Moscului de i-au dat știre... Dacă au fost dumnealui drept Porții pentru ⟨ce⟩ au dat știre muscalilor că trec turcii Dunărea? ... Spătarul Costantin ⟨Costache⟩ încă au luat bani de la muscali, 3.000 ruble, să cumpere vite; și încă dumnealui mai cu dreptate au slujit muscalilor decît alții, că alții cîți bani au luat tot i-au mîncat, iar dumnealui dintr-acești 3.000 ruble, 2.000 li-au triimis înapoi. Tocma la Nistru au agiuns banii pe muscali... Și dumnealui vor⟨nicul⟩ Lupul acolea era față: pentru ce au lăsat de-a triimis banii înapoi, dacă au fost drept? ⟨De ce⟩ nu i-au dat viziriului?..."

Cît privește intervenția personală a Lupului Costache la marele vizir, nici aceasta nu este exactă. Adevărul — zice Neculce în document — este că a fost luat de capegi-bașa și a fost dus la vizir și a vorbit acolo împotriva lor, cum a făcut la toate domniile trecute, cum a făcut și cu Nicolae Mavrocordat, care însă i-a scurtat zilele. Neculce amintește apoi, pe o pagină întreagă, toate abuzurile Lupului Costache din vremea cînd era caimacam, inclusiv luarea moșiilor sale, mai tîrziu, inclusiv abuzul făcut cu moșiile dintre Prut și Nistru, date tătarilor, fără să fie ale lui, numai ca să scape din închisoarea de la Varna. Și continuă documentul: „... Și răspundzînd aceste răspunsuri, dumnealui Ion hat⟨manul⟩ au strigat cu glas mare înainte noastră și a tot sfatul nostru, cu blăstăm au grăit, de-l va lua sfinție-sa părintele mitropolitul și cu toți boerii sfatului nostru asupra sufletelor lor, precum este numai el singur vinovat și iaste adevărat făcut ispisocul vor⟨nicului⟩ Lupului numai pe dînsul, și alții nici au fost bucuroși, nici au fost amestecați, nici sint vinovați, atunce nu numai de Boian să fie el păgubaș, ce și de viiață să fie pierdut, de viu în foc să să dea.

Deci sfinție-sa părintele mitropolitul și cu toți boerii sfatului îndată cu glas mare au strigat ș-au mărturisit înainte noastră cum toți au fost vinovați și amestecați și bucuroși moscalilor și greșiți preluminatei Porți".

În urma acestei dramatice dezbateri Mihail Racoviță, scrie documentul, a dat uricele în mîinile mitropolitului, cerîndu-i să procedeze, el și sfatul domnesc, după cum le va porunci cugetul. „Și nici unul n-au putut să dzică ceva împotriva hatmanului Ion... Ce singur părintele mitropolitul, de bună voe lui au dat uricile în mînule hat⟨manului⟩ Ion ca să-și ție moșiile; precum au ținut-o moșii și strămoșii lui, așea și el și ficiorii ficiorilor lui..." [89]

Am redat fragmentele semnificative din acest document, fundamental pentru istoria anului 1711, pentru că acestea sînt mai explicite decît oricare comentariu.

În plus ele aparțin sistemului de gîndire a cronicarului, sînt specifice temperamentului său, pe care-l intuim aprins, dramatic, dar în același timp cuminte, măsurat și drept. Documentul este opera lui. Acesta trădează o inteligență sclipitoare și o logică strînsă, de nimic alterată.

Ion Neculce își reia viața între ai săi și pe pămînturile sale. Ani de zile va avea procese pentru încălcări de moșii, fie cu vecinii, fie mai ales cu călugării mănăstirii Putna (tot vecini, dar mult mai dificili!) [90]. Vremurile fiind relativ liniștite Neculce a putut să facă și unele cumpărături, mai ales locuri de case în Iași [91].

Dar în timpul domniei lui Mihail Racoviță n-a participat sub nici o formă la viața publică. Și nici în primii ani de domnie ai lui Grigorie al II-lea Ghica [92]. Probabil că ar fi fost sortit să se ocupe în continuare de treburile personale, inclusiv de redactarea cronicii, dacă în vara anului 1730 nu s-ar fi petrecut o încercare de hainire

---

[89] Documentul la Biblioteca Academiei R. S. România CXX-88. A fost publicat mai întîi în *Arhiva*, Iași, IV (1892—1893), nr. 7—8, 335—350, apoi de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 51—58. Un comentariu just la Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 134—139.

[90] Cu putnenii procesele începuseră încă din tinerețe. De data aceasta intervine pentru ei, cu amenințări, un fost mitropolit, Sava, într-o scrisoare din 22 iulie 1722, care nu l-a speriat însă pe cronicar. Cf. N. Iorga, *Un mitropolit în fața unui cronicar — mitropolitul Sava și Ion Neculce*, în *Bis. ort. rom.*, LVI (1938), nr. 11—12, p. 715—718. În 1739 încă nu intervenise o soluționare în conflictul de o viață cu abuzivele fețe duhovnicești. La 14 mai din acel an Ion Neculce întocmește o lungă listă de documente și explicații în legătură cu săliștea Ostrița, dependentă de Boian „pe care o fac călugării că este a lor" și cere domnului Grigorie al II-lea Ghica „să-i trimită hotarnici buni cu minte și cu frica lui Dumnezeu, ca să afle hotarul cel vechiu..." să puie semne și capăt acestui lung proces. (Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-123. Publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 75—80. Doc. nr. 34.) Este ultimul pe care îl cunoaștem relativ la conflictul său cu mănăstirea Putna.

[91] Cf. documentul din 7 iunie 1726 la Biblioteca Academiei R. S. România CXI-137, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 61, doc. 25.

[92] La 28 decembrie 1728, participînd ca martor la împărțeala între copii a averii surorii sale Maria, soția Lucăi vistiernicului, semnează ca biv ⟨fost⟩-hatman. Cf. Biblioteca Academiei R. S. România XIII-41, publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 63—64, doc. nr. 27. La 13 noiembrie 1730 îl găsim tot „fost hatman".

din partea unor boieri, în frunte cu Iordache stolnicul, feciorul vechiului său vrăjmaş Lupul Costache. Acesta, uneltind înlocuirea domnului cu unul din boierii participanţi la complot, a plătit — ca şi tatăl său — cu capul, lipsa de omenie. Ceilalţi au fost scoşi din funcţii şi închişi. „Atuncea au pus pre Constantin Ruset vornic de Ţara de Gios, iar pe mine Ioan Niculcé, biv-hatman, m-au pus vornic de Ţara de Sus..." [93] Schimbarea a avut loc, probabil, cum se obişnuia, cu prilejul noului an, căci în februarie 1731 semnează în noua calitate de vel ⟨mare⟩-vornic [94].

Om apropiat de şasezeci de ani, cu o experienţă de viaţă cum n-au avut mulţi boieri moldoveni, Neculce nu se mai lasă amăgit de ceea ce vede în jurul său şi nici nu-l găsim amestecat în probleme delicate ale domniei. Nici sub raportul sarcinilor vorniciei nu-l înregistrează documentele în mod deosebit. Numai cronica, relatînd foametea din anii 1731 şi 1732 din partea de nord a Moldovei, cînd Grigore Ghica a luat măsuri de combatere a ei, ne lasă să presupunem că a fost ocupat cu organizarea transporturilor de grîne dinspre Fălciu şi Chişinău, înspre regiunile înfometate [95].

În 27 decembrie 1731 Neculce se adresează sfatului boieresc, în frunte cu Antonie mitropolitul Sucevii, şi obţine de la acesta o mărturie (adică o confirmare) asupra tuturor proprietăţilor pe care le avea, pe baza documentelor prezentate. Era o măsură în plus de siguranţă că, după moartea lui, nu vor fi contestate urmaşilor drepturile de stăpînire asupra pămînturilor şi viilor. Documentul este interesant şi prin datele biografice pe care le acumulează, şi, evident, pentru toponimia nordului Moldovei [96].

În toamna anului 1732 Grigore Ghica, însoţit de mitropolit şi boierii mari, îi face vornicului său de Ţara de Sus o vizită la Prigoreni. Era, fără îndoială, un act de cinstire din partea domnului, pe care Neculce îl reţine în cronică [97]. După vizita la Prigoreni, domnul şi suita, din care făcea parte şi cronicarul, au vizitat o sumedenie de mănăstiri din nordul Moldovei, şi moşii ale unor boieri, lucru puţin obişnuit în istoria noastră. Neculce reţine această „excursie", ca pe o dovadă a preocupării domnului pentru starea mănăstirilor, a conacelor boiereşti şi pentru regimul economic al moşiilor [98].

[93] Cf. *ed. de faţă*, p. 711.
[94] Cf. *Documente. A. Locuri*, în *Ioan Neculce*, fascicola III (1923), p. 82, doc. XLIII.
[95] Cf. *ed. de faţă*, p. 713.
[96] Documentul se păstrează la Biblioteca Academiei R. S. România MCCCLXXXIV, f. 160^{v} şi a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 65–67, doc. nr. 28.
[97] Cf. *ed. de faţă*, p. 716.
[98] *Ibidem*, p. 718.

Ar fi trebuit să sublinieze mai degrabă interesul voievodului pentru călătoria în sine, pentru partea turistică a turneului. În portretul pe care îl face lui Grigore Ghica, Neculce nu uită să redea înclinaţia domnului pentru „ieşiri la cîmp", pentru chefuri şi veselii, la care invita întotdeauna şi pe boieri [99]. De altfel de portretul acestuia, atît de contradictoriu schiţat, vom mai avea prilejul să ne ocupăm. Deocamdată trebuia să înregistrăm că un an mai tîrziu Grigore Ghica este schimbat cu domnia în Ţara Românească şi înlocuit cu Constantin Mavrocordat. Schimbarea se face în aprilie, dar din noul Divan Neculce nu mai face parte. Domnia grea a lui Constantin Mavrocordat este descrisă ca atare, probabil, şi pentru că domnul nu l-a reţinut în sfatul domnesc.

Obişnuit cu soarta schimbătoare, la care de atîtea ori s-a referit în cronică, Neculce găseşte cu ce să-şi umple timpul. Povestea Moldovei trebuia continuată. Pe de altă parte familia sa nu era complet aşezată. Printr-un act din 17 februarie 1734 Neculce îi întocmeşte Ilenii, unica fată, o foarte bogată zestre, la căsătoria ei cu marele pitar Costin Darie [100]. Este un document din cele mai interesante cu privire la inventarul unei gospodării boiereşti din veacul al XVIII-lea. Pe lîngă înşirarea tuturor moşiilor, viilor, ţiganilor, vitelor de prăsilă, cailor, stupilor, sînt trecute bijuteriile, inventarul de îmbrăcăminte, de dormitor, de sufragerie, de bucătărie etc.

Prima domnie a lui Constantin Mavrocordat n-a durat decît pînă la 27 noiembrie 1735, cînd este înlocuit cu Grigore al II-lea Ghica, numit din nou. În greaua şi relativ lunga domnie de şase ani a acestuia Neculce este numit iarăşi mare vornic al Ţării de Sus, pentru puţin timp. Dar vremurile nu mai erau cele de altădată şi boieria mare pe care o deţinea nu-l mai încînta ca odinioară hătmănia, sub Dumitraşcu Cantemir. În această parte a cronicii, cu numeroase intervenţii autografe, nemulţumirile sale umplu paginile şi soarta tristă a Moldovei îi pricinuieşte accente dureroase de milă şi revoltă. Punîndu-se, probabil, de-a curmezişul politicii fiscale şi practicilor abuzive ale domnului şi înconjurimii sale greceşti, Grigore Ghica

[99] *Ibidem*, p. 725
[100] Documentul, în colecţiile Bibliotecii Academiei R. S. România CXX-110, a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 68–69. Cf. şi Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 154, unde se ocupă de ginerele cronicarului. Nu mai puţin interesantă este şi lista autografă a lui Neculce de ceea ce a cheltuit la nunta fiicei sale, ce cuprinde patru pagini şi care, după cîte ştim, este inedită. Documentul, intitulat *Izvod de ce-⟨a⟩m cheltuit la nunta Ilenii*, se află în fondul de documente al Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota CXX-127.

îl înlocuieşte din Divan la mai puţin de un an de la numire [101]. Este ultima demnitate pe care a deţinut-o. Cronica nu înregistrează schimbarea survenită în viaţa lui, dar liber de orice obligaţie morală faţă de Grigore Ghica, îi prezintă domnia plină de abuzuri şi laşităţi, fără menajamente.

La Prigoreni, unde obişnuia să locuiască atunci cînd nu era reţinut la Iaşi, prin funcţii, Neculce şi-a revizuit şi ţinut la zi cronica, după anul 1736 şi, probabil, a stat în jurul soţiei sale, pe care o bănuim suferindă; în ianuarie 1738 aceasta se stinge din viaţă, după o convieţuire cu cronicarul de aproape patruzeci de ani. Într-un lung *Izvod de ce s-au cheltuit la moarte soţului* ⟨*sic*⟩ *mieu Marii*⟨*i*⟩, *să să ştie*, datat 20 ianuarie 1738 [102], Neculce înregistrează cu o minuţiozitate mai greu de explicat, pe patru pagini dense, tot ce a cheltuit cu moarta, amintind toate pomenile pînă la jumătate de an. Deducem din document că soţia sa a închis ochii la 19 ianuarie, într-o joi, pentru că un capitol al cheltuielilor este intitulat *Grije a noa dza, ghen*⟨*arie*⟩ *28, sîmbătă*. De menţionat că lista sărindarelor *Izvod de sărindare ce am dat Marii*⟨*i*⟩ este scrisă de mîna sa.

Acesta este unul din cele mai complete şi mai vechi documente de obiceiuri la înmormîntări şi pricepem, parcurgînd lista cheltuielilor, grija celor vechi pentru comînd, pentru împlinirea tuturor datinilor. Neculce a făcut, fără să vrea, un real folos studiilor de folclor din zilele noastre, redactînd această listă dar ne întrebăm, pe bună dreptate, ce l-a determinat să o facă: o excepţională organizare a economiei casei sale, sau un spirit meschin, pe care nici dispariţia tovarăşei de o viaţă, nu l-a putut ostoi?! Sau poate şi una şi ceealaltă. Căci dacă este explicabilă şi obişnuită foaia de zestre pe care o dă fiicei sale Ileana, lista cheltuielilor cu nunta, de care aminteam mai sus (vezi nota 100), în care este trecută pînă şi valoarea unui pieptene, nu ni se pare firească, după cum inutil ne apare şi izvodul cheltuielilor de îngropăciune.

Dar să-l iertăm pe bătrînul hatman al lui Dimitrie Cantemir; preţ are pentru noi ceea ce a lăsat posterităţii şi el a lăsat destul, ca să-i trecem cu vederea niscaiva scăderi ale bătrîneţii. Şi apoi suferinţele sale n-au luat sfîrşit cu pierderea Mariei, soţia sa. Norii grei ai unor războaie între ruşi şi turci s-au ridicat la graniţele bietei Moldove, încă în vara anului 1738. Victorioşi, ruşii trec Nistrul şi la începutul lui septemvrie 1739, sub comanda generalului Münnich

[101] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 185.

[102] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-121. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu în *op. cit.*, p. 72—75.

se îndreaptă spre Iaşi [103]. În rîndul armatei se aflau ca ofiţeri şi cei doi feciori ai lui Antioh Cantemir, Constantin şi Dimitrie, fugiţi în Rusia, care revenind acuma, au fost întîmpinaţi cu toate onorurile de către mitropolit şi boierii caimacami lăsaţi de Grigore Ghica. Cronica lui Neculce nu ocoleşte jafurile şi prădăciunile la care s-au dedat cei doi feciori de domn, nici lista obligaţiilor la care era impusă Moldova de către comandantul armatelor ţarului şi nici cumplita retragere, în care au fost robiţi oameni din ţinuturile Cernăuţilor şi ale Hotinului.

La înapoierea în scaun a lui Grigore Ghica, în octomvrie 1739, Ion Neculce are de dat explicaţii domnului asupra purtării sale din timpul scurtei ocupaţii moschiceşti. Dar să lăsăm cronica să vorbească despre ceea ce i se reproşa: „... Aşijderea şi pré mine, Ioan Neculce vor⟨nicul⟩, tîmplîndu-mă de am fost la vreme moscalilor în Eş⟨i⟩, m-au amestecat ciocoii şi cu alţi neprieteni la Gligori-vodă, şi m-au închis la başbulucbaş cîtiva dzîle. Şi copiii miei s-ascunsésă în laturi, şi au triimis un post⟨elnic⟩ dé i-au căutat în toată ţara, dîndu-mi şi mii pricin⟨ă⟩ că am bătut un ciocoi la vréme moscalilor, socotind că am fost şi eu amestecatu la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost şi m-au slobodzit şi pré mini la ţară. Şi atunce, la ace primejdiie, am cheltuit mulţi bani, caré de samă la Dumn⟨ă⟩dzău cini m-au amestecat" [104].

Este lesne de înţeles că Neculce a fost suspectat de simpatii pentru ruşi; cei doi Cantemireşti îi erau rude prin alianţă şi s-ar putea ca el să-şi fi manifestat în vreun fel entuziasmul la vederea armatelor în care-şi pusese şi el nădejdea cu treizeci de ani în urmă. S-ar putea să fi bruscat şi vreun grec din cei ce „dobîndis⟨ă⟩ mîndrie şi obraz, cu clevité şi făr⟨ă⟩ ruşine asupra bieţilor boeri şi cu nebăgaré în sam⟨ă⟩ într-o nimică pré moldoveni" [105]. În orice caz suspiciunile domnului n-au durat mult, de vreme ce îl întîlnim designat să participe la unele judecăţi, sau ca martor în acte de danie ale voievodului [106].

Ultimul capitol civic al vieţii cronicarului, scurt şi modest, se consumă în timpul celei de a doua domnii a lui Constantin Mavrocordat. Aceasta începe în septemvrie 1741 şi va fi caracterizată printr-o serie de reforme de mare importanţă pentru viaţa economică şi socială a Moldovei. Printre reforme, cea judecătorească îl aduce

[103] Evenimentele sînt redate în detalii de cronică. Cf. *ed. de faţă*, p. 821—837.

[104] Cf. *ed. de faţă*, p. 841.

[105] *Ibidem*, p. 839.

[106] Cf. D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 198—199.

și pe Ion Neculce pe prim plan, impunîndu-l, alături de alți mari boieri, fără funcții în Divan, ca judecător în Iași, la toate pricinile, primind ca leafă 50 de lei pe lună [107], și mai tîrziu, în vara anului 1742, ca membru al unei comisii care avea menirea să precizeze categoriile de boieri. Constantin Mavrocordat va mai folosi experiența lui Neculce, ca ispravnic al ținutului Cîrligăturii, ca zlotaș, în sfîrșit sarcini mărunte dar remunerate de către vistierie. Tot domnul îi va solicita punctul de vedere în legătură cu evoluția impozitelor din Moldova [108], domeniu de care Neculce nu era străin, după cum o mărturisește atît de des cronica însăși.

Neculce a avut vreme, în pofida vîrstei de peste 70 de ani, să se ocupe și de proprietățile sale, să mai adaoge cîteva răzoare de vie, iar în iunie 1743, în preajma mazilirii lui Constantin Mavrocordat, să cumpere o moșie întreagă, Priporenii [109].

Sub urmașul acestuia, Ioan Mavrocordat, cronicarul se pare că a mai fost menținut ca staroste al Cîrligăturii. Va fi fost mai mult un act de condescendență din partea domnului pentru bătrînețile cronicarului, decît o utilizare efectivă a sa, deși în anul 1744 îl mai întîlnim rezolvînd pricini de hotar din porunca domnului [110] La 11 decembrie 1744 face un schimb de țigani cu marele vornic Costache Razul. Tranzacția este prinsă într-un zapis, redactat în dublu exemplar, cel al lui Neculce fiind dat pentru el „și coconii dumisale..." [111]. Dar ca orice bătrîn echilibrat și cu simțurile întregi, observînd că-l cuprinde negura, premergătoare întunericului veșnic, la 25 februarie 1745 lasă dispoziții scrise feciorilor cu privire la datoriile pe care le are, precum și cheltuielile ce urmează să se facă cu astrucarea, comîndul, grija și sărindarele pentru sufletul său [112]. Cu solicitudinea deosebită pe care i-o cunoaștem — și pentru care, probabil, că l-am suspectat pe nedrept — arată deslușit de unde să se realizeze banii necesari: este un tipic bilanț contabil veac XVIII.

[107] Cf. *ed. de față*, p. 849.

[108] Cf. scrisoarea lui Constantin Mavrocordat către Ion Neculce din 7 decembrie 1742, publicată de N. Iorga în *Studii și documente...*, VI, partea II, București, 1904, p. 291—292.

[109] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 212.

[110] Cf. M. Costăchescu, *Sineștii*, în *Ioan Neculce*, IV (1924), p. 31 și același *Goeștii*, în *Ioan Neculce* III (1923), p. 41—42.

[111] Cf. Biblioteca Academiei R. S. România CXX-135. Documentul a fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 80—81, doc. 35.

[112] Documentul, în colecțiile Bibliotecii Academiei sub cota CXX-137, este redactat de mînă străină, dar semnat citeț, deși tremurat: Ion Neculce biv-vor⟨ni⟩c. A fost publicat de Iulian Marinescu, *op. cit.*, p. 81—82, nr. 36.

La moartea sa, întîmplată în același an, 1745, Neculce avea 73 de ani. A fost îngropat la Prigoreni, alături de soția sa, unde în 1934, i-au fost găsite osemintele [113]. Probabil că încă în viață fiind și-a împărțit averea la cei trei feciori: Gavril, Ilie și Alexandru, pe care îi va fi rostuit la casele lor [114] și că actul de împărțeala averii rămasă de pe urma cronicarului, despre care vorbește Ilie, într-un document din 12 ianuarie 1746, se referă la resturi de avere, rămase în seama capului familiei, pînă la stingerea acestuia din viață [115].

Feciorii nu s-au ridicat la nivelul tatălui. Numai Alexandru (singurul care a avut urmași) a ajuns pe treapta onorurilor pînă la demnitatea cronicarului, aceea de mare vornic [116]. Prin el familia Neculce și-a perpetuat neamul pînă aproape de zilele noastre [117]. Dar monumentul nepieritor, pe care vremea nu l-a măcinat nici nu l-a surpat, ci l-a făcut din zi în zi mai strălucitor, pe măsură ce generații după generații s-au adăpat din izvorul său de frumuseți, opera sa, îi transmite amintirea cu mai mare fidelitate decît ar fi făcut-o cei mai devotați urmași. De această operă vom încerca să ne ocupăm în cele ce urmează.

Letopisețul Țării Moldovei, ultima cronică de proporții scrisă în veacul al XVIII-lea, după aceea a mult învățatului Nicolae Costin, contemporanul său, a fost privită mai ales ca o creație literară — cea mai înaltă a vechii noastre literaturi — și mai puțin ca un izvor narativ istoric, cum este în realitate. De aici numărul relativ mare de studii critice care au apărut în ultimii douăzeci de ani, scrise evident, de condeie alese, și lipsa aproape totală de considerațiuni privitoare la valoarea documentară a cronicii.

Letopisețul lui Neculce nu este nici pe departe un izvor narativ singular, pentru perioada istorică la care se referă. În afara izvoadelor, adică a micilor cronici de familii boierești, sau de domni, cele mai multe pierdute astăzi sau absorbite de letopisețe, topite în

[113] Cf. Dumitru Velciu, *Ion Neculce*, p. 215. Prigorenii sînt moșteniți de feciorul său Alexandru, apoi de fiul acestuia Vasile (zis Mutu), pe care îl găsim în viață în februarie 1800, apoi de Constantin Neculce (feciorul lui Vasile, pe care îl întîlnim pînă în 1849). Urmașul lui Constantin Neculce, spătarul Iancu, vinde Prigorenii în același an lui Iorgu Voinescu. Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni*, p. 63—68.

[114] Cf. I. Tanoviceanu, *Contribuțiuni la biografiile unora din cronicarii moldoveni...*, arborele genealogic de la finele studiului.

[115] *Ibidem*, p. 14.

[116] Cf. D. Velciu, *Ion Neculce*, p. 155.

[117] Cf. M. Costăchescu, *Satul Prigoreni...*, p. 69, unde amintește pe urmașii cronicarului de la finele sec. XIX.

cuprinsul larg al acestora (cum au fost izvoadele lui Tudosie Dubău, Vasile Demian, Miron logofătul [118], sau izvodul Costăchesc [119]), constatăm existența următoarelor cronici scrise fie înaintea lui Neculce, fie odată cu el: *Cronica racovițeană-buhușească (1661–1705)*, atribuită pe vremuri lui Nicolae Muste [120]; *Cronică a Moldovei dintre anii 1661-1709*, atribuită lui Nicolae Costin [121]; *Cronică anonimă a Moldovei de la 1661 pînă la 1729*, atribuită lui Alexandru Amiras [122]: *Cronica Ghiculeștilor (1695–1754)* [123]. Mai pot fi amintite două istorii paralele a Țării Românești și a Moldovei [124], precum și trei cronici oficiale, foarte limitate în timp [125]. Se știe de mult că între cronica lui Neculce și celelalte izvoare narative nu există raporturi de dependență, cu excepția *Cronicii racovițene-buhușești*, pe care a folosit-o drept schelet pentru prima parte a *Letopisețului* [126],

---

[118] Cf. C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul cronicelor moldovene (Nicolae Costin, Tudosie Dubău, Vasile Demian)*, în *Analele Acad. Rom.*, mem. secț. ist., s. II, tom. XXX (1908), p. 273–309. Ibidem, *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian*, în *Bulet. Com. ist. a României*, I, p. 165–214. A se vedea și D. Velciu, *Izvodul lui Miron logofătul*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XXV (1976), nr. 1, p. 45–50.

[119] Vezi C. A. Stoide, *Izvodul Costăchesc*, în *Studii și articole de istorie*, VI (1964), p. 7–45.

[120] Publicată ultima oară de către C. Giurescu într-o ediție critică sub titlul *Letopisețul Țării Moldovei de la Istratie Dabija pînă la domnia a doua a lui Antioh Cantemir (1661–1705)*, București, 1913, 112 p.

[121] Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițe...*, II, p. 3–77.

[122] Cf. *Cronica anonimă a Moldovei 1661–1729 (Pseudo Amiras)*, studiu și ediție critică de Dan Simonescu, București, 1975, 170 p.

[123] Cf. *Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între anii 1695–1754.* Text grecesc însoțit de traducerea românească, cu prefață, introducere, glosar și indice. Ediție îngrijită de Nestor Camariano și Ariadna Camariano-Cioran, București, 1965, LV + 808 p.

[124] Cf. *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei sau Letopisețul Țării Românești și a Moldovei (1290–1724)* atribuită lui Axinte Uricariul și *Istorie paralelă a Țării Românești și a Moldovei (1290–1733)* scrisă de cămărașul Vasile Buhăescu pentru Constantin Mavrocordat.

[125] Una a lui Nicolae Costin, *De domnia lui Nicolae Alexandru-vodă în Țara Moldovei (1710–1712)*, utilă pentru cercetarea cronicii lui Neculce din acești doi ani, alta a lui Axinte Uricariul consacrată celei de a doua domnii a lui N. Mavrocordat (1712–1716) și ultima, a lui Nicolae Chiparissă, pentru anii 1716–1717.

[126] Cel care a pus lucrurile la punct în legătură cu folosirea *Cronicii racovițene-buhușești* de către Neculce a fost istoricul C. Giurescu în introducerea la ediția sa critică din 1913. Vezi nota 120.

în *Predoslovia* sa, scrisă cum vom mai avea prilejul să subliniem, după elaborarea întregii opere, introducere care ni s-a păstrat doar în două copii, Neculce mărturisește însă că scriind „întru pomenirea domnilor" pînă la Duca-vodă cel bătrîn (pînă la sfîrșitul domniilor acestuia!) s-a folosit și el de „niște izvoade ce au aflat la unii și alții", adică de mici cronici, pe care nu le precizează. Poate că unele vor fi aparținut familiei sale (lui Iordache Cantacuzino, sau lui Gavrilaș Mateiaș), sau vor fi fost scrise de Enache grămăticul, tatăl său vitreg, și le va fi găsit după moartea acestuia. Alte știri, pretinde Neculce, le deține „din audzitele celor bătrîni boiari". Aceasta ne duce la concluzia că el avea obiceiul să-și facă însemnări și că și-a redactat cronica, foarte probabil, în etape. Bănuielile ne obligă să revizuim ideea pe care a îmbrățișat-o quasi unanimitatea cercetătorilor cu privire la vremea cînd a fost scrisă opera. Deocamdată să aruncăm o privire asupra celei dintîi părți a *Letopisețului* și să încercăm să reținem eventuale date sau fapte ce nu aparțin *Cronicii racovițene-buhușești*, din care au izvorît și *Pseudo Nicolae Costin* și *Alexandru Amiras*.

Prima domnie, aceea a lui Dabija-vodă, ne dezvăluie de la primele rînduri izvorul de bază folosit:

CRONICA RACOVIȚEANĂ-BUHUȘEASCĂ	„LETOPISEȚUL" LUI NECULCE
„După moartea lui Ștefăniță-vodă, fiul lui Vasile-vodă, au trimes boerii pre Chirița Draco Ruset, cum s-au zis, la Poarta împărăției, cu rugămintea de la țară și de la boeri să le dea domn de țară..." [127]	„După moartea lui Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, în anul 7170 ⟨=1661⟩, au trimis boiarii la Poartă pre Chirița Drace, cu rugăminte de la boiari și de la țară, pre cine or vrea îei să le dea domnu de țară..." [128]

Și nu numai acestea, ci și altele, în care pana bătrînului nostru cronicar a intervenit încă și mai puțin, cum este sfatul pe care îl dă marele postelnic Stamate lui Dabija-vodă, fugar de la Leva și

---

[127] Cf. *Letopisețul Țării Moldovei...*, editat de C. Giurescu, p. 53.

[128] Cf. *ed. de față*, p. 195.

înclinat să pribegească în Polonia împreună cu Grigore Ghica domnul Țării Românești:

CRONICA RACOVIȚEANĂ-BUHUȘEASCĂ	„LETOPISEȚUL" LUI NECULCE
„Să nu fugi, măria-ta, ce să te întorci înnapoi la vizirul, că apoi poate să vie din urmă poruncă de la vizirul la țară să te prinză; ce lasă pre Grigorie-vodă să facă ce știe el..." [129]	„Să nu fugi, mărie-ta, ci să te întorcii înnapoi la viziriul, că apoi poaté să vie din urmă poroncă la țară să té prindză; ci s⟨ă⟩ lași pi Gligorie-vod⟨ă⟩ să fac⟨ă⟩ el ce știe..." [130]

Nu vom exemplifica cu alte citate dependența lui Neculce de cronica amintită. Vom observa și noi, alături de majoritatea istoricilor literari, lărgirea substanțială a capitolelor, prelucrarea acestora în stilul fermecător, propriu primului nostru autentic scriitor și folosirea tradițiilor orale: „audzitele celor bătrîni boiari".

Spre deosebire de *Cronică*, Neculce amintește anul învestirii lui Dabija-vodă ca domn: 7170 ⟨= 1661⟩, toamna, adăogăm noi, dar omite precizarea *Cronicii* că trimisul la Țarigrad, Chiriță Drace, făcea parte dintre Rusetești: este viitorul domn Antonie-vodă Ruset [131].

Capitolul cuprinde în plus numeroase știri cu privire la Cantacuzini, pe care le deținea, evident, de la rudele sale. Este menționată căsătoria feciorului vitreg al lui Dabija-vodă, Lupașcu (fiul doamnei Dafina, din căsătoria ei cu boierul Dumitru Buhuș), cu fiica mai mare a lui Iordache Cantacuzino, bunicul cronicarului. Încuscrirea, zice Neculce, i-a adus lui Iordache boieria de mare spătar. La puțină vreme însă (în 1664, precizăm noi) Iordache a murit, regretat de toți, căci, deși era grec, era om bun și făcea opoziție domniei pentru pămînteni, adică pentru boierii de țară.

Interesantă sub raport istoric este relatarea procesului ce a avut loc la Viena (unde se stabilise Grigore Ghica, în final, după pribegirea în Polonia) între stolnicul Constantin Cantacuzino și Grigore Ghica, acuzat de omorîrea la Snagov a postelnicului Constantin Cantacuzino. Povestește Neculce că la procesul ținut „înaintea Divanului împărătesc", Grigore Ghica, plîngîndu-se că nu este vinovat și că este năpăstuit de stolnic, acesta a cumpărat o slugă a lui Grigore Ghica, anume pe Ionașco Cap de ghindă, care a depus mărturie împotriva stăpînului său (dar mărturie dreaptă, pentru că, într-adevăr, postelnicul fusese omorît nevinovat la Snagov). Socotit vinovat, fostul domn al Țării Românești și-ar fi pierdut și capul dacă un prieten nu l-ar fi sfătuit să treacă la catolicism. „Și — conchide Neculce — așea, priimind, ș-au dat și un copil la împăratul, de l-au botedzat și i-au pus și numé copilului Leopold, pe numele împăratului" [132].

Dar după o vreme, Grigore Ghica s-a dus la Constantinopol și, cumpărîndu-i pe turci, a obținut pentru a doua oară domnia. Detaliile numirii, consemnate sec și de *Cronica racovițeană*, capătă la Neculce forma unei povestiri de aventuri de cea mai aleasă calitate, demnă de o antologie a genului. Predecesorul lui Ghica, „Antonie-vodă den Popești", unealtă docilă în mîinile Cantacuzinilor și plătit de vistierie cu cîțiva gologani pe zi, de cheltuială, este mazilit și pornește la Țarigrad însoțit de marii boieri din care urma să se aleagă un domn, după obicei. Aceștia nu știau însă că fostul domn este la Constantinopol și mai puțin că ascultă de după o perdea toată conversația lor cu vizirul. Întrebați de vizir, unde poate fi Grigore Ghica și dacă nu care cumva l-ar vrea domn, boierii au început să-l înjure și să spună că nici într-un caz n-ar avea nevoie de el. A doua zi Cantacuzinii, alegîndu-l pe Drăghici de domn și prezentîndu-se cu el vizirului, după invitația făcută în ziua precedentă, acesta l-a scos pe Grigore Ghica și l-a îmbrăcat cu caftan. Iar pe boieri i-a dat pe toți pe mîna lui. Numai Șerban, viitorul domn, a scăpat, avertizat în ultima clipă de un prieten, dar fără să-i poată anunța și pe ceilalți. Și, continuă Neculce singur, pe Drăghici l-a omorît, iar pe ceilalți i-a închis și i-a supus la bătăi și torturi. Același tratament a fost aplicat și soției lui Șerban logofătul și celorlalte „giupînese" [133].

---

[129] *Letopisețul*, ed. Giurescu, p. 54—55.

[130] Cf. *ed. de față*, p. 200.

[131] Sublinierea la *Pseudo Nicolae Costin*. Vezi *Letopisițile...*, tom. II p. 15. A se vedea și Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ediție critică de Const. Grecescu, București, 1963, p. 165. Cf. și C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, vol. III, partea I, București, 1942, p. 144.

[132] Cf. *ed. de față*, p. 202. Radu Popescu și *Anonimul cantacuzinesc*, cele două cronici muntene de care s-ar fi putut folosi Neculce, nu amintesc de acest proces.

[133] Pentru a doua numire a lui Grigore Ghica pe tronul Țării Românești să se vadă *Istoria Țării Românești (1290—1690), Letopisețul Cantacuzinesc*, ediție critică de C. Grecescu și D. Simonescu, București, 1960, p. 164, unde nu se face însă nici o aluzie la împrejurările numirii. Cît despre Drăghici spătarul, spune aceeași *Istorie*, la p. 157, acesta fusese otrăvit la Constantinopol încă în anul 1668. Mai apropiată — dar departe de a putea fi socotită izvod pentru Neculce — este povestirea episodului în *Cronica* lui Radu Popescu

Tot Neculce precizează că Dabija-vodă, fiind originar din ținutul Putnei și știind că oamenii care cultivau via realizează venituri bune din vînzarea vinului, a introdus pentru prima dată o dare nouă, pogonăritul, „de pogon cîte un leu să dea". Cum darea se aplica numai răzeșilor, Neculce nu-și înmoaie condeiul în venin, ca în alte situații care îi vor prejudicia și pe boieri.

Neculce a lăsat posterității cîteva amintiri, pe care le deținea de la bătrîni, despre calitățile lui Dabija-vodă. Era om milos. Trimitea mîncare oamenilor săraci pe care îi vedea lucrînd prin curte, socotind că au flămînzit și că n-au cu ce să-și cumpere cele necesare. Podgorean de naștere, nu disprețuia vinul bun, băut din oală de lut. Însă din pricina vinului, nu a oalei, judecățile Divanurilor de după amiază „nu cădeau toate prea cu laudă". Era un om integru, căruia nu-i plăceau minciunile și nici răutățile.

Vom continua să răsfoim paginile consacrate domniilor lui Gheorghe Duca, din care Sadoveanu a croit un roman istoric, și vom căuta să desprindem partea ce revine exclusiv cronicarului precum și valoarea ei informativă.

Primele două domnii ale lui Gheorghe Duca (1665—1666 și 1668—1672) pot fi tratate împreună. Între ele nu se interpune decît aceea a lui Iliaș-vodă, care nu ocupă în *Letopiseț* decît trei pagini. A treia domnie însă, povestită foarte pe larg și cu implicații deosebite, inclusiv de istorie universală, care se situează după domniile lui Ștefan Petriceicu și a lui Dumitrașcu Cantacuzino, n-ar putea fi legată de cele dintîi decît în mod artificial.

Originea rumeliotă a lui Gheorghe Duca, precum și începuturile sale modeste sînt subliniate de Neculce după *Cronică*. Singurul element în plus este anul urcării pe tron: 7174 ⟨= 1665⟩, în toamnă. Precizări privind împrejurările, aproape ridicole, ale mazilirii din prima domnie — o spionare a hanului, cerută de Poartă, care s-a întors împotriva lui — ne dă Neculce: nu hanul, ci pașa de Vozia a trimis scrisorile la Țarigrad. Dar pînă să se lămurească lucrurile, căci vizirul de la care primise însărcinările respective era plecat în campanie, Duca a rămas fără scaun.

În ceea ce privește a doua domnie este de observat faptul că Neculce nu tratează cu interesul la care ne-am fi așteptat răscoala

(p. 145—146), cu care hatmanul lui Cantemir se înrudește temperamental. Despre Drăghici precizează și Radu Popescu că a murit la Constantinopol fie otrăvit de greci, fie mai degrabă de ciumă „dupre cum în urmă s-au dovedit" (p. 136). Aceste nepotriviri de situații ne obligă să folosim *Letopisețul* lui Neculce cu oarecare prudență cînd este vorba de rudele sale muntenești, cum au observat, de altfel, aproape toți istoricii literari din zilele noastre.

orheienilor și a lăpușnenilor, condusă de serdarul Mihalcea Hîncul și medelnicerul Apostol Durac (Neculce zice serdar), deși aceasta era îndreptată împotriva grecilor veniți cu Duca-vodă de la Țarigrad. Redă faptele numai după *Cronica racovițeană-buhușească*, deși avem temeiuri să credem că el a cunoscut mai multe detalii ale mișcării. Părerea noastră este că răscoala fiind îndreptată și împotriva marii boierimi (se și spune, de altfel, că a fugit *toată boierime*a și că răsculații au intrat *prin casăli boierești*), Neculce, din solidaritate de castă, nu s-a bucurat de succesele insurgenților și că în sine a dezavuat mișcarea micii boierimi. Este vorba de acea boierime despre care Neculce va vorbi cu dispreț în domnia lui Constantin Cantemir (mojicii, codrenii și gălățenii) dar care va fi element de discordie în toată perioada premergătoare domniei lui Dimitrie Cantemir. Este mica boierime pe care se va sprijini Dimitrie Cantemir în 1711 și care îl va însoți, în număr destul de mare, în Rusia.

Neculce pomenește în plus, față de *Cronică*, despre încercările pe care le-a făcut marele vizir Köprülü (apelînd pentru aceasta și la Duca-vodă) pentru a-l determina pe sultan să renunțe la gîndul cuceririi Cameniței, dar fără succes. În plimbarea sultanului la Iași, descrisă cu mai multă culoare de către Neculce, decît o face *Cronica*, acesta adaogă și detaliul că hogea a strigat din clopotnița bisericii sf. Nicolae, spurcînd-o. Abia în vremea lui Antonie-vodă Ruset biserica a fost redată cultului.

Cîteva detalii cu privire la rolul jucat de Ursache cel bătrîn ruda sa, în mazilirea lui Duca-vodă, lipsesc în *Cronică*. Din pricina reclamației acestuia domnul a fost bătut și a scăpat cu viața numai dăruind sultanului — prin intermediul vizirului — o foarte rară blană neagră de vulpe de Mosc [134].

O frumoasă pagină consacră și un deplin omagiu aduce Neculce predecesorului său, lui Miron Costin, la sfîrșitul capitolului domniei lui Duca-vodă (care lipsește în întregime din *Cronică*), cînd îi atribuie splendida replică, de un înălțător patriotism, dată vizirului.

Cerîndu-i noului domn, Ștefan Petriceicu, un sfătuitor dintre boierii țării pentru felul în care ar trebui asigurată, în viitor, securitatea Cameniței, acesta i l-a trimis pe Miron Costin. Fericit de succesul repurtat, vizirul l-a întrebat pe cronicar dacă este și el bucuros de luarea cetății. Răspunsul lui Miron Costin, de o elegantă demnitate și franchețe, a rămas pe veci în analele noastre: „sintem noi moldovenii bucuroși să să lățască în toate părți⟨l⟩i cît de mult ⟨împărăția⟩, iar pesté țara no⟨a⟩stră nu ne pare biné să să lățască" [135].

[134] Precizarea și la Radu Popescu, *op. cit.*, p. 151.
[135] Cf. *ed. de față*, p. 221.

Tot cu acel prilej, povestește numai Neculce, Miron Costin a salvat țara de așezarea trupelor turcești în ea, determinîndu-l pe vizir să se retragă, iar la observațiile unora dintre boieri — după înapoierea de la vizir —, că vor invada polonezii țara, replica lui Miron Costin a fost aceea a unui diplomat, a unui om de stat: mai bine să prade polonezii țara, decît „să rămînă turcii șezători și să nu se mai ducă".

Între cele două scurte domnii ale lui Gheorghe Duca, Neculce prezintă, ca într-o pagină din *O samă de cuvinte*, capitolul domniei lui Iliaș voievod, total diferit de cel al *Cronicii*. Iliaș voievod, sărac și urmărit de creditorii tatălui său — căci unii domni „rămîn săraci după ce s⟨ă⟩ mazîlescu, din blăstămul cel mult a oamenilor" — îi urma coșciugul cu osemintele, pe ultimul drum, cînd un ceauș împărătesc l-a luat și l-a dus la serai unde a fost numit domn în locul Ducăi-vodă. „Iară pîn-a-l îmbrăca cu căftanul, foarté rău să spăriiasă, că nu știe la ce-l duce și la cé" [136].

Portretul făcut lui Iliaș-vodă este acela al unui domn blînd, darnic, fără noroc și sărac. Atît de sărac, încît la mazilie, trecînd Dunărea, „n-au fost avîndu de cheltuială, s-au fost îndatorindu la boerénași". Aceasta nu l-a împiedicat însă — o spune tot Neculce — ca în timpul domniei să-i pue pe boierii lui Duca-vodă să dea „împrumutare", adică să le ia cu împrumut forțat bani, ce nu se mai restituiau și, conchide tot Neculce, „pe caré boiari îi aflasă c-au fostu sfetnici la rădicarea țărîi asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu lé prea căuta cu biné" [137]. Este de presupus că toate datele privitoare la domn le deținea de la membrii familiei sale. Nu sînt excluse însă nici reminiscențe ale lecturii cronicelor muntenești.

O extensiune deosebită și o curioasă prezentare datorăm lui Neculce în tratarea domniei lui Petriceicu-vodă. Evidentă și aci dependența *Letopisețului* său de *Cronica* editată de C. Giurescu. Numai că Neculce adaogă elemente istorice noi, pe care nu le găsim în izvoarele narative contemporane, nici în *Cronică* și nici în *Letopisețul anonim al Moldovei*, atribuit lui Nicolae Costin.

Așa spre pildă *Cronica racovițeană-buhușească*, relatînd despre războiul care a avut loc între polonezi și turci în 1673 la Hotin (polonezii fiind conduși de Ioan Sobieski), subliniază că la sfatul ce-a avut loc în cortul lui Husein-pașa pentru felul cum urmau să se poarte ostilitățile, a participat numai Grigore Ghica, domnul Țării

[136] *Ibidem*, p. 209. Detaliile numirii, ca întregul portret moral, se apropie de cele relatate de Radu Popescu, amintind în treacăt de domnia lui Iliaș. Cf. *op. și ed. cit.*, p. 134.

[137] Cf. *ed. de față*, p. 210.

Românești. Amenințările lui Husein-pașa, pentru sfaturile date numai pe el îl priveau, iar defecțiunea și trecerea în tabăra leșească a fost hotărîtă numai de munteni.

Neculce vine însă cu precizarea că la sfatul lui Husein-pașa a fost prezent și Ștefan Petriceicu și, evident, a participat cu moldovenii la înfrîngerea turcilor, alături de munteni și polonezi. Neculce deținea știrile din relatările participanților la luptă, sau de la polonezi, din vremea pribegiilor sale în țara vecină. Putea să fie, pînă la urmă, și o deducție logică, de vreme ce Ștefan Petriceicu s-a retras și el, odată cu Sobieski, în Polonia, în timp ce Grigore Ghica, mai iute la minte, a coborît în jos, i-a păcălit și pe polonezi și și-a recîștigat și tronul, făcînd să fie decapitat vrăjmașul său, Husein-pașa.

Sfîrșitul capitolului despre domnia lui Petriceicu-vodă este total diferit de izvodul racovițesc. El ne introduce, în parte, în viața politică a neamurilor sale din Țara Românească, a Postelniceștilor și, pe de altă parte, ne înfățișează — pentru a cîta oară?! — dependența domnilor de marea boierime: în cazul de față retragerea lui Petriceicu-vodă în Polonia și părăsirea lui de către boieri.

Cronica relatează în cîteva cuvinte că Grigore Ghica a cerut vizirului să-l lase să se ducă la Țarigrad, ca să-și vadă doamna și copiii, înainte de a-și relua domnia, că odată ajuns acolo s-a îmbolnăvit și a murit. Neculce povestește însă că, întors la Constantinopol, domnul a avut de înfruntat, într-un proces ținut la Poartă, acuzațiile urmașilor postelnicului Constantin Cantacuzino „pentru cazne și răutăți ce li-au făcut", în a doua domnie.

Relatarea acestor întîmplări este făcută de Neculce cu multă pasiune, malițiozitate și sarcasm, tratîndu-și fără menajamente neamurile. Fragmentul pe care îl dăm este cel mai incisiv la adresa Cantacuzinilor, din întreaga primă jumătate a *Letopisețului*. Nu știm de unde a deținut aceste detalii, pentru că ele nu sînt relatate de cronicile Țării Românești. De altfel ele n-au izul unor amintiri de lectură, ci mai degrabă ale unor povestiri, auzite de mult. Neculce a reținut situațiile, stările de lucruri; patosul era în el, iar ironia îi va ține isonul ori de cîte ori va fi vorba de rudele din Țara Românească, pînă după dispariția lui Ștefan Cantacuzino și a tatălui său, stolnicul, în 1716: „Ce Grigorii-vodă era un om harnic și tare, și sămățu, și gata la răspunsu și la toate socotelile, și să pîrîia față la față înnaintea Divanului înpărătescu cu Postelnicéștii, cu Șaitaniceștii, cărora le zicu și Cantacozineștii. Și mai vîrtos giupînésele lor îl pîrîia înnaintea Divanului înpărătescu, că li-au fost puindu pe

giupînésîe de au fost cărînd var și piiatră, înpreună cu țiganii cei de dîrvală, la curțile domnești.

Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui și iară i-au dovedit și i-au pus iară pre toți la poprială. Și Șerban logofătul iară prinsésîe, de véste și să ascunsésîe, ca și întîi. Ce ceaușii înpărătești l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, și de acolo l-au luat și l-au făcut surgun la Crit. Și mult mustra Grigorie-vodă și să ciortiia cu Duca-vodă, ce să pune pentru niște oameni răi ca aceiîa... Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războlit Grigorii-vodă și au murit. Nărocul Cantacozineștilor! Dzicu unii să să fie agiunsu Cantacozineștii cu un doftor și să-l fie otrăvit" [138].

Așadar Dumnezeu a fost milostiv cîtă vreme Șeitaniceștii (unchii și verii săi!) erau la popreală! Și ce lehamite și ciudă în acel „Nărocul Cantacuzineștilor!". Cît despre final, este prima dată, dar nu singura dată, cînd cronicarul îi acuză pe Cantacuzini de asasinat. Așa va muri Șerban Cantacuzino; la moarte va fi trimis tot de ei, nepotul lor, Constantin Brîncoveanu. Hotărît, Neculce nu-i va ierta pentru relele îndurate de ai săi în timpul pribegiei și pentru cele suferite de Moldova din cauza lui Constantin Brîncoveanu, mai ales, nici pe patul de moarte.

După ce a rămas Petriceicu-vodă singur, boierii moldoveni temîndu-se de consecințele hainirii și observînd cumințenia lui Grigore Ghica, s-au hotărît să-l părăsească. S-au dus deci la domn și, invocînd pericolul unei posibile invazii tătărești, i-au cerut permisiunea să se retragă să-și adăpostească familiile, urmînd ca să se întoarcă din nou în tabără.

La refuzul semeț al domnului, care se baza pe oastea poloneză ce era așteptată să coboare în număr mare, Miron Costin i-a replicat tăios, în numele tuturor boierilor prezenți, cu spiritul de independență al clasei, care a făcut mult rău Țărilor Române: „Ori să fie voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarîi". „Și s-au închinat și i-au dzis: « Să fii măriia-ta săn⟨ă⟩tos » și au eșit afară... Iară Petriceico-vodă aû rămas numai sîngur, numai cu Hăbășescul hatmanul și cu casa lui. Și au început a plîngé și a blăstăma pe Miron și pe alții și a dzice la cé l-au adus..." [139]

Iar boierii au coborît înspre sud, tocmai la vreme ca să-l întîmpine pe noul domn, Dumitrașcu Cantacuzino, fostul capichihaiaua

[138] *Ibidem*, p. 231.
[139] *Ibidem*, p. 233.

lui Petriceicu-vodă, pus de Poartă și văr cu Ion Neculce. Era prin noiembrie 1673.

Acesta, spune Neculce în capitolul său, mult dezvoltat, dar pornind totuși de la *Cronică*, „era grec țărigrădean de felul lui, neam de împărat creștinescu di Ca⟨n⟩tacozonești". Ascendența îl privea, deci, și pe cronicar. Dar predestinat să trăiască toată viața la marginea imperialelor sale rude, nu le va ierta acestora destinul care i-a ridicat pe culmi, cum a fost cazul lui Constantin Brîncoveanu, și se va bucura, răutăcios, atunci cînd soarta le va fi potrivnică. Dintre ei cel mai batjocorit — nu cel mai urît — va fi Dumitrașcu Cantacuzino. Vom aminti aci ambele domnii și, după cum ne-am propus, vom stărui numai asupra părții originale, atribuită lui Neculce.

Prima domnie a lui Dumitrașcu Cantacuzino (1674—1675) este tributară sub raportul informațiilor istorice *Cronicii* și *Izvodului* lui Miron logofătul [140]. Mai mult chiar, fraze întregi care descriu excesele tătarilor trimiși să ierneze în țară sînt aidoma luate din *Cronica racovițeană*; dar tabloul, în ansamblu, este zugrăvit în culori pe care nici un penel contemporan nu le-ar fi putut reda. Se întîlnesc acolo elementele întunecate ale silniciilor tătărăști, amestecate cu obiceiurile gospodărești ale moldovenilor și ale polonezilor.

Cronica îi învinuiește pentru toate grozăviile care s-au abătut asupra țării pe boieri, și mai ales pe Miron Costin logofătul, care n-au vrut să garanteze domnului, printr-un act scris, că polonezii nu vor ataca Moldova. Neculce ridică năpasta aruncată de *Cronică* asupra marelui său predecesor și o trece în contul celui mai disprețuit dintre cîți domni au stat vreodată în scaunul Moldovei: „Dar acesște voro⟨a⟩ve nu-s nemic, făr⟨ă⟩ cît Dumitrașco-vodă, fiindu grec tălpiz și fricos, cu piele de iepure la spate (ca alt grec, Constantin Ipsilanti, 50—60 de ani mai tîrziu), și neavîndu nice o mil⟨ă⟩ de țară, punea pricini asupra boîarilor ș-a lui Miron, că sfătuescu și-i biné să ernedzé tătari și ei n-au priimit să facă zapis. *Dar lui îi era voe și silie spré acela lucru, că s⟨ă⟩ temea să șadză în Iași, să nu vie nescarivai poghiiazuri să-l ia din Eși*" (subl. noastră) [141]. Tot Dumitrașcu Cantacuzino este vinovat, după Neculce, de distrugerea cetăților Moldovei, deși *Cronica* atribuie vizirului această idee: „Scris-au atunce viziriul la Dumitrașcu-vodă, eșind nemții din cetățilé Țării Moldovei, să triimiță să lé strîcé toate, ca altă dată să nu

[140] Cf. *Letopisețul Țării Moldovei*, editat de C. Giurescu, p. 66—69, precum și *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron logofătul și Vasile Demian*, p. 191—195.
[141] Cf. *ed. de față*, p. 238—239.

mai vie oştii să între într-însălé. Aşe să vorovesşté, că mai mult sfatul şi-ndemnătura lui Dumitraşco-vodă au fostu, decît voia viziriului"[142].

Un lung paragraf consacră Neculce stărilor de lucruri din Polonia, greu încercată sub raport militar din toate părţile şi lipsită şi de un conducător, după moartea regelui Mihail Vişnoveţchi, întîmplată în anul 1673. El povesteşte cum s-a ajuns cu turcii la pacea de la Juravno, cît de mari au fost pierderile teritoriale ale Poloniei şi cum a fost ales rege Ioan Sobieski, prieten al hanului tătărăsc. Aceste date, absente din izvodul narativ de care s-a folosit, *Cronica racoviţeană-buhuşească*, ne descoperă faţa unui istoric bine informat, cel puţin pentru cazul în speţă, asupra situaţiei din ţările vecine (Polonia, Ucraina, Turcia). *Letopiseţul* său — cum bine se ştie — va cuprinde, mai ales în a doua sa parte, numeroase pagini de istorie universală, care îl vor plimba pe cititor, adesea în tovărăşia unei superbe naivităţi, pe multe din meridianele atunci cunoscute ale globului. Neculce rămîne cel mai preocupat dintre cronicarii noştri de istoria popoarelor din jur; paginile sale trebuiesc socotite ca dovezi ale dorinţei lui de a cunoaşte şi de a lărgi orizontul cititorilor cărora le era menită osteneala sa.

Tabloul domniei lui Dumitraşcu Cantacuzino este sumbru prezentat atît de *Cronică*, cît şi de *Pseudo Nicolae Costin*. La toate cele amintite mai sus se adaogă şi introducerea de către domn, pentru prima dată în Moldova, a fiscalităţii pe cap de locuitor (capitatio), incluzîndu-i şi pe boieri, nu numai pe oamenii de rînd [143]. Sistemul „hîrtiilor", cum era numită darea, îl vor aplica şi alţii, dar Neculce pe el îl judecă, mai ales, pentru noutatea lui. Lucrurile noi, de orice natură ar fi — cu atît mai mult impozitele — îl deranjează pe Neculce în cel mai înalt grad: „Făcut-au acestu domnu Dumitraşco-vodă un obiceiu rău şi spurcat în ţară, caré n-au mai fost pînă atuncé, de au dat hîrtii de scriu feţelé oamenilor de la mic pîn' la maré, care au rămas poman⟨a⟩ lui, de n-o mai las⟨ă⟩ nice un domnu să să uité acea pede⟨a⟩psă a s⟨ă⟩racilor" [144].

Capitolul consacrat celei de a doua domnii, care n-a durat decît un an şi patru luni (febr. 1684—iunie 1685), cuprinde doar cîteva date furnizate de *Cronică* sau de *Pseudo Nicolae Costin*; el poate fi socotit şi prin proporţii, şi prin varietatea conţinutului, absolut original. Este unul din capitolele cele mai interesante sub

[142] *Ibidem*, p. 244. Este probabil că Neculce a cunoscut şi *Cronica Moldovei dintre anii 1661—1709 (Pseudo Nicolae Costin)*, unde vinovat de distrugerea cetăţilor moldoveneşti este socotit tot Dumitraşcu Cantacuzino. Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisiţile...*, II, p. 14.

[143] O spune *Pseudo Nicolae Costin*. Cf. *Letopisiţile...*, II, p. 15.

[144] Cf. *ed. de faţă*, p. 245—246.

raport literar ca şi sub raportul viziunii personale asupra societăţii şi moravurilor acesteia.

Dumitraşcu Cantacuzino intră în Iaşi în timpul unei cumplite foamete ce dura de trei ani. „Era oameni⟨i⟩ tot leşinaţi şi morţi pe drumuri şi pe uliţi, cît să mînca om pe om", scrie Neculce, folosind textul *Cronicii*. Din cauza podghiazurilor poloneze gospodarii n-au putut ara. Cete de tîlhari atacau drumurile, iar ţara era pustie din sus de Cotnari. La aceste nenorociri se adăoga şi prezenţa permanentă a turcilor, care asigurau Cameniţa cu cele necesare şi care, neputînd fi satisfăcuţi, devastau aşezările boiereşti. A trebuit să vină Şerban Cantacuzino, din Ţara Românească, cu „pîne de a lui, arată cu plugurile lui, cîteva sute de cară, de au dus-o la Cameniţă", precizează Neculce. În Iaşi, din cauza lipsei de lemne de foc, oamenii au stricat gardurile, acareturile şi „curţile boierilor... de au arsu tîrgul mai giumătate". Un tablou mult mai întunecat înfăţişează *Pseudo Nicolae Costin* [145], care, îl face răspunzător, în parte, de această situaţie, pe domn, în care „nimică bun nu era... numai lăcomie şi luătură nespusă".

Interesant, că deşi sub raport documentar capitolul este mult mai bogat decît al cronicilor amintite, în ceea ce priveşte abuzurile de tot felul ale lui Dumitraşcu Cantacuzino, Neculce foloseşte un ton potolit în prezentarea lor. Este un ton al neputinţei, al resemnării, pe alocuri al justificării unor situaţii, impus, probabil, de faptul că „boiarilor celor mari le arăta dragoste şi cinste". Este drept, adaogă Neculce, „că nu-i da mîna într-alt chip să facă". Aşa, în al doilea an de domnie, cînd au început a veni carele tătărăşti din Bugeac cu mălai de vînzare în Iaşi, domnul a luat măsuri corespunzătoare pentru scăderea preţurilor (oprind cumpărarea timp de trei zile „şi făcînd mierţa mare"). „Decé au început săracii oameni a să sătura. Numai era greu, că murie, că era hămisiţi". A încercat să stîrpească tîlharii, chemîndu-l pe hatmanul Buhuş, pribeag în Ţara Românească, să-i fie de ajutor [146]. Dar acesta refuzînd, Dumitraşcu Can-

[145] Cf. *Letopisiţile...*, II, p. 39.

[146] Contradictorie ne apare prezentarea activităţii lui Alexandru Buhuş în Ţara Românească. Pe de o parte, acesta refuză să dea curs invitaţiei lui Dumitraşcu Cantacuzino de-a se întoarce în Moldova „vădzînd vremili neaşădzaté... şi fiind şi bolnav... Caré i s-au tîmplat aşeş şi moartea acolo, în sat în Ruşi", iar pe de altă parte, îl găsim activ în sprijinirea politicii lui Şerban Cantacuzino de înlăturare a vărului său de pe tronul Moldovei, chemîndu-i pe boieri, prin intermediul lui Gavriliţă vornicul, cu care s-a întîlnit la Focşani, să fugă în Ţara Românească. Sînt schiţate preliminariile înlocuirii lui Dumitraşcu Cantacuzino cu Constantin Cantemir, atît de bine ţesute de Neculce în paginile capitolului consacrat celui dintîi, dar de care ne vom ocupa la locul potrivit.

tacuzino, în batjocură, a numit hatman pe cel „mai sărac și mai prost" dintre boieri, pe Zosin Bașotă, care „măcar că era de niiam vechiu (ceea ce în concepția feudală de clasă a lui Neculce însemna mult) nu era harnic de acéia boierie la aceli vremi".

Lăcomia domnului, atît de vehement înscrisă în *Letopisețul* atribuit lui Nicolae Costin, nu este exemplificată de Neculce (cu excepția pomenirii din nou a introducerii fiscalității pe persoană) decît prin două cazuri: însușirea banilor lăsați de ctitorii mănăstirii Rîșca și „judecata" pe care a făcut-o feciorilor vornicului Chiriac Sturdza și mamei lor vitrege pentru niște bani, pe care, pînă la urmă, i-a luat tot Dumitrașcu Cantacuzino. Nimic din torturile aplicate lui Gavril Brăescu, marele jicnicer, sau lui Toder Nacu, fecior de boier, pentru stoarcerea unor sume de bani, sau de faptul că odăile seimenilor erau pline de datornici siliți, de care amintește *Pseudo Nicolae Costin*, nu răzbate pînă la Neculce. În schimb imoralitatea domnului revoltă în cel mai înalt grad pe binecredinciosul cronicar, iar portretul desfrînatei sale rude n-are egal în literatura noastră prin ridiculizarea scăderilor, a senilității și decrepitudinei, opuse pretențiilor sale de berbant. Vom mai întîlni revolta, dezgustul și disprețul lui Neculce față de imoralitatea bătrîneții atunci cînd va povesti, cu iz de cumătră, văduvia doamnei Anastasia, soția lui Gheorghe Duca. În cazul lui Dumitrașcu Cantacuzino însă, cronicarul este revoltat nu numai de afișarea publică a legăturilor sale cu fata Arhipoaei, ci și de umilințele pe care le aduce boieroaicelor din protipendadă, obligate să însoțească crîșmărița în plimbările sale la vii sau la feredeu. Nu mai puțin scandalos era și obiceiul domnului de-a nesocoti posturile, mîncînd carne alăturea cu turcii.

Și totuși, cu toată revolta sa, portretul zugrăvit de Neculce nu este lipsit de un oarecare umor, care-i conferă, parcă, un plus de autenticitate: „... Și era om nestătător la voro⟨a⟩vi, tălpiz, amăgitor, geambaș de cei de la Fener din Țarigrad. Și dup-acestea, dup⟨ă⟩ toate, era bătrîn și curvar. Do⟨a⟩mna lui era la Țarigrad, iar el aice își luas⟨ă⟩ o fată a unei rachieriță de pe Podul Vec⟨hiu⟩, anumé Arhipo⟨a⟩ia, care o chema Anița, țiitoaré, de o purta în vede⟨a⟩lă între toată boerimea, de o ținea în brați, de-o săruta. Și o purta cu sălbi de galbeni și cu hainé dé șahmarand, cu șlic dé sobol și cu multe odo⟨a⟩ră înpodobită. Și era tînără și frumoas⟨ă⟩ și plin⟨ă⟩ de suleiman, ca o fată de rachieriță. Și o triimite cu car⟨î⟩ta domne⟨a⟩scă, cu siimeni și cu vornici și cu comiși dzuoa amidzidzea mari pe uleți, la feridiu și pe la mănăstiri și pe la vii, în prinblări. Și făce și pe boiari de-ș triimite giupînesăle cu dînsa...

Și dup⟨ă⟩ ce vinie de la primblări, triimite giupînesilor daruri, canavețé, bilaco⟨a⟩s⟨e⟩, căce i-au făcut cinstea de-au mărsu cu

dînsa în primblaré. Și dup⟨ă⟩ ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul ș-au dus-o în Țarigrad cu dînsul ș-au măritat-o dup-o slugă a lui, dup-un grec.

Căutații, frații, iubiții cetitori, de videți ce iasté omenie și curvie grece⟨a⟩scă! Că el, de bătrîn, dinții în gur⟨ă⟩ n-ave. Dimine⟨a⟩ța îi înclie, de-i punea în gur⟨ă⟩, iar sara îi desclie cu încrop și-i punea pe mas⟨ă⟩. Carné în toate posturilé cu turcii de⟨n⟩préun⟨ă⟩ mînca". Și, din perspectiva anilor numeroși pe care-i avea la data alcătuirii operei, lasă să-i scape, în încheiere, aceste dureroase cuvinte de compasiune pentru Moldova lui Ștefan, cele mai sincere din cîte a așternut în paginile cronicii: „... Oh! oh! oh! Sărac⟨ă⟩ țar⟨ă⟩ a Moldovei, ce nărociré de stăpîni c-aceștea ai avut! Ce sorți dé viiață ț-au cădzut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de maré miraré iasté, cu atîtea spurcăciuni de obiceiuri ce s⟨ă⟩ trag pîn-astădzi în tiné, Moldovă!"[147]

Toderașcu vistiernicul, feciorul lui Iordache Cantacuzino și frate cu mama lui Neculce, n-a putut împiedeca mazilirea domnului deși „el era alfă și omega atunce în Țara Moldovii", după cum n-a putut împiedica nici abuzurile financiare ale acestuia, pentru care s-a judecat la Constantinopol cu Dumitrașcu Cantacuzino, pus s-o facă, se pare, de către Șerban, domnul Țării Românești. Neculce are cuvinte bune la adresa unchiului său, care din vistiernicie a rămas dator cu vreo 20 de pungi de bani, dovadă a corectitudinii sale. Ba are cuvinte de laudă și pentru Șerban Cantacuzino, care după moartea ce i s-a întîmplat lui Toderașcu la Adrianopol, i-a adus oasele cu cheltuiala sa și le-a încredințat feciorilor de i le-au îngropat în mănăstirea Bisericani. Aceasta, mazilia, s-a produs în urma intervenției domnului muntean la Poartă și a atras după sine, la plecare, reacții antigrecești, la care se asociază, evident, și Ion Neculce și care se cer explicate.

Xenofobismul lui Neculce — cînd este vorba de greci — este unanim cunoscut și a fost suficient speculat, ca să nu stăruim prea mult asupra lui. Paginile *Letopisețului* său abundă de ironii, batjocuri, etichetări, stigmatizări, la adresa elementului grecesc, fie el fanariot, rumeliot, insular sau din Tesalia. În fond Neculce nu face altceva decît să se alinieze atitudinii generale, adoptate de populația Iașilor și de boierimea de țară împotriva grecilor, vinovați de relele care s-au abătut asupra Moldovei. Prin ei se exercita exploatarea Porții, ei erau sfetnicii odioși ai unora dintre domni, cu ei a crescut venalitatea, lăcomia, delațiunea și au decăzut, implicit, moravurile

[147] Cf. *ed. de față*, p. 290—292.

sănătoase ale societății moldovenești. La ei constată Neculce lașitatea, frica de iepure, lipsa de rușine. Și nu numai Neculce, ci și *Cronica* atribuită lui Nicolae Costin. De altfel mișcările antigrecești pe care le înregistrează istoria Țărilor Române în veacul al XVII-lea grăiesc de la sine. Nu este de mirare că la mazilirea lui Dumitrașcu Cantacuzino „s-au făcut mari gîlcevi și calabalîcu. Fliondor armașul și cu frate-său Gheorghiță Ciudin, cu Mitre căpitanul, cu Miléștii și cu alții au buzurluit tot tîrgul și slujitorimea asupra grecilor, tot cu pietri și cu béțe, de era curtea domniască plină de oameni. Și pe zidiuri sta oamenii, iar grecii tot în casă șidea, lîngă Dumitrașco-vodă, și să ascundea carii pe undé putea. Și mai vîrtos căuta pe un grec, pre anumé Sară Eni, carele au fost de au bătut stupii lui Gavriliță vornicului și au fost dat știubeilor foc... Și purcegîndu din Iași Sară Eni și alți greci tot denaintea lui Husein-beiu mergea, ca să nu-l poată lua moldovénii" [148].

Neculce povestește cu mult umor cum tot atunci a fost prins de către același Flondor armașul un alt grec, paharnicul Mavrodin, care după ce a fost bătut, dezbrăcat „de l-au lăsat numai cu căméșe" a fost pus călare pe un cal, cu fața spre coada pe care o ținea în loc de frîu și plimbat prin oraș pînă la Copou. Slugile armașului îi cereau să pronunțe o frază, dificilă pentru un grec, spre marele haz al spectatorilor: „Dzi, grece, cal murgu la Fîntîna Bordii, iar el nu putea..., ce dzicea « alogo (= cal, grecește) murgo sto Fîntîna Bordii » [149].

În legătură cu această întîmplare I. C. Chițimia, într-un interesant studiu consacrat *Informației istorice și artei literare în cronica lui Ion Neculce*, [150] menționează un document descoperit de domnia sa [151] în care este relatată o revoltă antigrecească în vara anului 1743, în vremea domniei lui Constantin Mavrocordat, pe care însă Neculce o trece sub tăcere — menționează autorul —, din considerațiune față de domn. Cu acel prilej — spune documentul — au fost prinși mai mulți fanarioți, dați „pe mîna țăranilor di-i purta prin toate ulețile tărgului. Îi bătè și-i învăța moldovinește să zică: « Cal murg la Fîntîna Bordei ». Și ei nu putè zici, ce zicea « alogo murgu sto Futina Bordi ». Și li da țăranii pi spate cu toiegile și li tot zicea: « Zi, grecule, cal murg la Fîntîna Bordei » și ei tot pi grecie zicea" [152].

[148] *Ibidem*, p. 298–299.
[149] *Ibidem*, p. 300.
[150] Publicat în volumul său *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, București, 1972, p. 315–338.
[151] Păstrat în fondurile Bibliotecii Academiei sub cota CCCLX-8.
[152] Cf. I. C. Chițimia, *Probleme de bază...*, p. 321.

Răscoala respectivă ar fi avut loc cu prilejul mazilirii lui Constantin Mavrocordat și cu aproximativ doi ani înainte de moartea cronicarului, cînd *Letopisețul* său era redactat.

Documentul, intitulat *Carte de blăstăm în contra grecilor de la 7251, noemv⟨rie⟩ 8*, ar fi fost scris de Teodor Sion medelnicerul [153], ca un angajament al semnatarilor (care adunaseră peste 5.000 de oameni, înarmați cu tot felul de arme) de a lupta împotriva grecilor.

În realitate documentul este un fals, o mistificare, destul de grosolană, redactată, după toate particularitățile paleografice, de un membru al familiei Sion, pe la 1830–1840. Este știut, de mult, încă din veacul trecut, că Sioneștii erau meșteri în falsuri, dar nu de ei ne ocupăm. Credem că Antohi Sion este autorul celui de față. Cîteva elemente de fond sînt suspecte: mai întîi nici un alt document, nici măcar narativ, nu atestă o mișcare antigrecească în anul 1743, necum una la care să fi participat — cum spune documentul —, 5.374 de oameni, nici mai mulți, nici mai puțini. În al doilea rînd, unele nume amintite, cum este grecul Mavrodin, sau Ionașco Cap de Ghindă, sînt personaje din *Letopisețul* lui Neculce, care au trăit cu 60–70 de ani înainte de Const. Mavrocordat. În sfîrșit, numărul semnatarilor, peste 150, numele lor și calitatea acestora sînt, ca restul textului de 7 pagini de coală, simplă invenție. Tot de la Neculce a luat, evident, și expresia stîlcită a grecului, pe care o aduce cu atîtea decenii mai aproape. De altfel familia Sion poseda, cu siguranță, un text al *Letopisețului*, căci îi găsim copiind pe unii dintre ei, la 1804, un exemplar: este manuscrisul 114 al Academiei, însemnat în aparatul critic cu sigla *G* [154].

Dar, revenind la Neculce, acesta relatează că Mavrodin paharnicul nu s-a speriat prea tare de cele petrecute, că s-a întors în Moldova și sub alți domni — inclusiv sub domnia lui Mihail Racoviță — „pînă ce au murit de bătrîn și nu s-au mai putut curăți țara de dînsul". Și își completează astfel pamfletul urii sale, îndreptate împotriva ciocoimii grecești (cum bine o definește Șerban Cioculescu): „Așia socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, și turci în Țarigrad să nu fie, și luppii să nu mînînce oile în lumé, atuncea poate nu vor fi nici greci în Moldova și în Țara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea mînca acéste doao țări, cum le mînîncă. Iar alt liac n-au rămas cu condeiul

[153] El vorbește la persoana întîi, relatînd găsirea lui Mavrodin sub patul doamnei (curios lucru, tot Mavrodin îl chema și pe acesta, ca pe eroul lui Flondor armașul!).
[154] Cf. *Nota asupra ediției* noastre, p. 141–142. Cu privire la familia Sion să se vadă suita de cinci articole ale lui Șerban Cioculescu, reunite în volumul *Varietăți critice*, p. 137–176.

mieu să mai pomenescu, ca să pot gîci. Focul il stingi, apa o ezăşti şi o abaţi pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în lături, într-un adăpost, şi te odihneşti, soarele intră în nuor, noaptea cu întunérecul trece şi să face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleşug, nici unele de acéste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată cu blîndéţe, iar inima şi firea, tot cît aru putea iaste să facă răutate. Căutaţi de cetiţi la hronograful grecescu, de vă încredinţaţi şi mai bine, pe cînd au fost grecii putérnici şi împărăţiia era a lor, ce făcea pre atuncea şi cé lucră!" [155]

Dacă este să explicăm, să justificăm, antipatia cronicarului faţă de elementul grecesc trebuie să aderăm la opinia lui Şerban Cioculescu, cu privire la „drama de familie" a pribegilor moldoveni la rudele bogate din Ţara Românească şi să acceptăm punctele de vedere, pe care le socotim cît se poate de logice, ale criticului Valeriu Cristea [156]. Într-adevăr, bunica sa, „bătrîna Iordăchioaia", fata lui Mateiaş, bucovineancă neaoşe „l-a sustras pe Neculce din raza focarelor de grecizare ale familiei sale" [157], după ce ea a rămas văduvă şi după ce neamurile sale greceşti din Moldova şi din Ţara Românească îşi vor fi dezvăluit munţii de egoism, răutate şi lăcomie, atît de limpede văzute de cronicar [158].

---

[155] *Ed. de faţă*, p. 301—302 Cît priveşte aluzia la *Hronograful grecesc*, se cere amintit faptul — care schimbă optica noastră cu privire la limitele orizontului său cultural — că Neculce este autorul, în parte, al unei copii de *Cronograf* tip Danovici, păstrat în colecţiile Bibliotecii Academiei R. S. România sub cota 4793 şi realizată, probabil, după întoarcerea sa din pribegie, sau chiar mai devreme, cînd era încă în Polonia, dată fiind vigoarea scrisului său, foarte urît, dar perfect lizibil. Cf. *Un manuscris inedit al cronicarului Ion Neculce*, în *Analele Universităţii „C. I. Parhon"*, Bucureşti, seria ştiinţelor sociale. Filologie. VI (1957), nr. 10, p. 35—46.

[156] Cf. *Introducere în opera lui Ion Neculce*, Bucureşti, 1974, p. 93—96.

[157] *Ibidem*, p. 95.

[158] M. Kogălniceanu a observat resentimentele cronicarului faţă de greci, şi într-o notă de la p. 253 a *Letopisiţelor*, t. II, la sfîrşitul domniei a doua a lui Dumitraşcu Cantacuzino, face următoarea menţiune: „Orice este zis în patimă îşi găseşte lesne întimpinarea sa; vornicul Alecsandru Beldiman (vezi mai departe nota paginii 442) s-au însărcinat a răspunde imputărilor ce Neculce face grecilor".

Răspunsul lui Alecu Beldiman, aşezat de Kogălniceanu în subsolul unei pagini ce cuprinde a doua domnie a lui Grigore Ghica, acolo unde Neculce îşi dezvoltă ultima răzvrătire antigrecească (*ediţia noastră*, p. 805), nu dovedeşte o înţelegere deplină a vederilor cronicarului. Cum arătam, şi cum au arătat şi alţii, Neculce n-a fost vrăjmaşul poporului grec, ci al ciocoimii greceşti. Pagina amin-

Între cele două domnii ale lui Dumitraşcu Cantacuzino, Neculce situează, firesc, domnia lui Antonie-vodă Ruset (1675—1678) şi a treia domnie a lui Duca-vodă (1678—1683). Pentru amîndouă punctul de plecare rămîne *Cronica racoviţeană-buhuşească*, din care include fraze întregi, aproape neschimbate, în *Letopiseţul* său. Acestea sînt, de obicei, fraze de început, sau consideraţiuni generale.

Redacţia capitolelor sale este amplificată de cel puţin trei ori, cu date şi povestiri originale, cu prelucrări izvorîte din alte izvoade, sau, mai ales, din inepuizabilul său condei. Folosind izvodul buhuşesc, Neculce lărgeşte mult relatarea activităţii militare a ultimului hatman viteaz al Moldovei, care a fost Alexandru Buhuş. Aserţiunea rămîne valabilă şi pentru capitolul relativ la Gheorghe Duca, cu a treia domnie.

Un interes major acordă Neculce situaţiei din Ţara Românească, la sfîrşitul capitolului despre Antonie-vodă Ruset. Şerban Cantacuzino fugit la Adrianopol, în absenţa lui Duca-vodă, căuta să-i ia locul. Duca-vodă, amăgit de stolnic şi de Constantin Brîncoveanu, care se aflau şi ei cu domnul în tabără, la Ceahrin, i-a lăsat să plece şi pe aceştia la Adrianopol, sub pretextul că-l vor determina să se întoarcă în ţară. Şi s-a întors, într-adevăr, Şerban Cantacuzino, însă ca domn. Între timp blîndul Antonie-vodă Ruset a fost mazilit şi dus direct de la Ceahrin la Constantinopol. Cel care a venit cu firmanul de mazilie al lui Duca-vodă a fost chiar Constantin Brîncoveanu care, adaogă Neculce, a umblat mult să-i prindă pe vrăjmaşii Cantacuzinilor. Şi pe care i-au prins, „dup⟨ă⟩ ce au vinit Şerban-vodă, pe toţi i-au omorît cu grelé şi cumplite morţi".

---

tită din domnia lui Grigore Ghica este întru totul concludentă în acest sens. Iată şi mesajul lui Alecu Beldiman, adresat, postum, cronicarului: „Eu, vornicul Aleco Beldiman, întorcîndu-mă cătră tine, istoriografule, care cu atîta patimă voroveşti asupra grecilor, îţi voi cere ertăciune mai întîiu, şi după aceasta voiu zice că voroveşti cu patimă şi că te rătăceşti întru cele ce zici, cu totul; căci în cursul istoriei hronografului acestuia am văzut domni pămînteni carii au făcut mai multe cruzimi şi prădări, au desbrăcat ţara fără cea mai mică mustrare de cuget, luînd hrana din gura pămîntenilor şi puind cuţitul în sinul patriei sale fără de milostivire, stricînd pronomiile patriei şi a patrioţilor, spre îndestularea lăcomiei lor. Mă plec a huli pre acei răi şi îndărăpnici din greci, dar nicidecum tot neamul lor, căci cu aceasta apoi huleşti şi tot neamul moldovenesc, avînd îndestulă pildă de ocîrmuirea ră a domnilor moldoveni. Eu mă plec a erta un grec, care vremelniceşte este aice, şi nu-i pasă de patrie, fiindu-i străină; dar un pămîntean, pămîntean patriot, fiiu patriei acéstiea, a prăda pe maică-sa, a prăda şi a nu-i fi milă de fraţii şi patrioţii sei, aceasta nicidecum nu voiu pute-o erta. Eartă-mă, te rog, cetitorule, şi mă giudecă de am avut dreptate a mă împotrivi la zisele istoriografului".

Capitolul se încheie cu un portret făcut lui Antonie-vodă Ruset şi cu o succintă analiză a împrejurărilor care au dus la sfîrşitul domniei lui. Acestea rămîn pentru istorie aproape singurele date relative la domnia lui Antonie-vodă Ruset. Domnul era blînd şi bun, milostiv şi cu frica lui Dumnezeu; „măcar că era grec şi strein, ţărigrădean, dar era mai bun domnu decît un pementiian". Însă din pricina unui sfetnic ticălos şi fără ruşine, rudă cu el, anume Alexandru Ramandei „grec simăţu, mîndru, nebun, lacom", precum şi din cauza nebuniilor şi abuzurilor feciorilor domnului, prea răsfăţaţi, care-şi băteau joc de moravurile, încă sănătoase, ale ţării, a fost pîrît la Poartă de boieri. Acesta a fost motivul osîndei lui: dezmăţul feciorilor săi. Dus la Constantinopol, povesteşte Neculce, ca în *O samă de cuvinte*, a fost cumplit torturat, i s-au luat toţi banii şi apoi a fost lăsat slobod. Iar cînd a ajuns acasă, ca o culme a nenorocirilor, îi ardea şi casa, încît a ajuns „cu feciorii la mare lipsă; să hrănie cu păscărie în Ţarigrad".

Printre cei vinovaţi de osînda domnului s-au aflat hatmanul Alexandru Buhuş [159] şi Miron Costin, cronicarul. Dar nici de casele acestora, conchide Neculce, nimica nu s-a ales. Cel puţin Miron Costin, cînd a fost omorît din porunca lui Constantin Cantemir, „strîga în gura maré că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă... Numai osînda lui Antonie-vodă îl gonesşté, şi pentr-acéia pieré, că l-au pîrît pe strîmbătate" [160]. Deci boierii să nu-i pîrască pe domni, la Constantinopol, pentru că aceştia sînt stăpîni şi unşi ai lui Dumnezeu (pomăzanici). Iată, într-o frază, concepţia lui Neculce despre rostul voievozilor, care l-a apropiat de Dimitrie Cantemir pînă la identificarea aspiraţiilor cu acelea ale celui mai autentic vrăjmaş al clasei sale.

Ultima domnie a lui Duca-vodă ar încheia, după propriile mărturisiri din *Predoslovie*, folosirea izvoarelor streine la elaborarea *Letopiseţului* său. Capitolul este lung şi datele în plus destul de numeroase, dar mai mult pentru detalii.

Domnia lui Gheorghe Duca este împărţită în două, după modelul *Cronicii*. Cea dintîi, pînă la plecarea cu vizirul şi cu Şerban Cantacuzino la asediul Vienei, deşi include patru ani de domnie, este expediată cu oarecare grabă. La doi ani după urcarea pe tron, descoperind un complot al marelui vistiernic Vasile Gheuca, al lui Gheorghe Bogdan mare jicnicer şi al lui Lupu sulgerul, după o jude-

[159] Cf. G. Ştrempel, *Hatmanul Alexandru Buhuş şi mazilia lui Antonie vodă Ruset*, în *Omagiu acad. Ştefan Pascu*, Cluj, 1974, p. 326–334.

[160] Cf. *ed. de faţă*, p. 257.

cată sumară a Divanului, i-a dat pe mîna lui Flondor armaşul care le-a retezat capetele, ziua în amiaza mare, înaintea porţii domneşti. Neculce povesteşte faptele fără comentarii, pentru că hiclenia era dovedită. Ori, cum arătam mai sus, pentru el persoana domnului era sacră.

La puţină vreme după aceasta, relatează Neculce, folosind *Cronica*, domnul a plecat la Poartă pentru rezolvarea unor neînţelegeri cu viitorul său ginere Ştefan beizadea, feciorul lui Radu Leon (1664–1669), care era logodit cu fiică-sa Catrina. Dar cum beizadeaua „era grozav la faţă", domnul „punea pricin⟨ă⟩ şi nu vre să i-o dea". Divanul n-a luat în seamă asemenea mofturi şi l-a obligat pe Duca-vodă să facă nunta, ceea ce acesta a şi făcut, de îndată ce s-a înapoiat în Moldova. N-a plecat însă din Ţarigrad decît după ce, cheltuind aproape 1.000 de pungi, a obţinut hătmănia Ucrainei. Aceasta i-a conferit dreptul de a avea trei tuiuri, asemeni marilor demnitari turci. Spune Neculce, subliniind ambiţiile domnului, că Gheorghe Duca „să ţinea şi vorovie în casa lui, de s⟨ă⟩ ispite să fie craiu în Ţara Unguriască, şi un ficior a lui în Ţara Moldovei domnu, şi altul în Ţara Munteniiască, şi ginere-său hatman în Ocraina" [161].

Cronica menţionează nunta Catrinei cu urîta beizadea [162], ca pe un fapt oarecare. Neculce însă creează un poem epic povestind nunta de două săptămîni de la Iaşi, pe care, probabil, că a văzut-o, copil fiind. Cu acelaşi realism, cu aceeaşi mişcare — subliniată de mai mulţi critici — ce învie eroii şi epoca şi dau farmec scrisului său, va zugrăvi şi nunta lui Duculeţ, feciorul lui Gheorghe Duca, la care a participat, cum aminteam în paginile consacrate biografiei, ca boier tînăr. Acestea sînt documente interesante şi unice ale vremii, ce înregistrează obiceiuri şi datini de basm, de mult dispărute.

Dar hătmănia Ucrainei şi nunta Catrinei au costat bani grei. Neculce completează cu un tablou sumbru, abia schiţata opresiune fiscală din *Cronică* ce lovea deopotrivă boierime şi sărăcime. Cei din urmă erau deprinşi, oarecum, cu răul, dar boierii au suportat din cale afară de greu pe acest monstru de lăcomie şi ură. Impozitul personal „hîrtiile", scoase mai multe decît numărul contribuabililor, au fost aruncate asupra tuturor şi obligaţi să le plătească în totalitate. Mai mult, în loc de un galben, cît era impunerea iniţială, Duca-vodă a perceput 16 galbeni. Şi, cum mulţi contribuabili îşi lăsau casa şi fugeau, neavînd de unde plăti, erau obligaţi ceilalţi oameni să achite birul pentru ei. „Şi pe unde era pustiiu — relatează cronicarul —

[161] Cf. *ed. de faţă*, p. 282.

[162] Cronica atribuită lui Alexandru Amiras spune că era „cam lipsit de minte".

face pe zlotaș⟨i⟩ de plătie de la casălé lor. Și-i băte pe zlotași cu buzduganul, de au omorît vro doi, trei. Deci vădzind că mor de buzdugan, au făcut un bățu în optu muchii, de băte pe boeri și pe zlotași cu bățul. Și-i punea pe boiari dăjdi și-nprumute pesté putința lor, cîtu nu să mai putea plăti... Ce iera pline închisorilé de boiari și grosurilé de cei săraci, de-i băte și-i căznie cu capeteli pen garduri, și leșinații de fo⟨a⟩mé, și bărbații și femei. Și murie prin grosuri. Și giupînes⟨ă⟩ sărace încă le lega la pușcii și le închidea la simeni pentru bani..." [163] Mulți boieri au fugit, cum au fost Teodosie Dubău, mare spătar și autor de izvod, Savin Zmucilă medelnicer și postelnicul Gheorghiță, fratele său, ultimii doi tovarăși de pribegie ai lui Neculce, după Stănilești, și alții mulți.

Nu i-a scăpat pe oameni de urgia lui Duca-vodă decît plecarea sa la oaste, în 1682, împreună cu vizirul Cara Mustafa.

Neculce urmărește cu un interes vădit — este drept că folosește din plin *Cronica racovițeană-buhușească* — campania turcilor împotriva imperialilor, asediul și despresurarea Vienei, precum și întoarcerea domnului, împins de blestemul mulțimii să-și isprăvească ultimul act al domniei în mod grotesc, la moșia sa, Domnești. Era toamnă tîrzie, 1683, cînd Duca-vodă, nevrînd să asculte de Șerban Cantacuzino și de Mihail Apafi ca să se ferească de incursiunile poloneze din Moldova, și părăsit de boieri, a trecut prin pasul Oituz în țară. S-a lăsat sfătuit, zice Neculce, de sfetnicii lui de casă, Miron Costin logofătul și Alexandru Buhuș hatmanul.

În vremea aceasta Ștefan Petriceicu a intrat în Moldova, a încercat să adune parte din boieri și a trimis o mînă de oaste să prindă pe domn. Auzind de venirea lor, domnul a încercat să-și ia măsuri de siguranță, retrăgîndu-se spre Focșani. Dar Miron Costin l-a sfătuit să rămînă pe loc, atribuindu-i Neculce replica, luată aidoma din *Cronică*, după ce i-a categorisit de tîlhari: „Ce puteré au ei să vie asupra mării⟨i⟩-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu sîngele moșilor și a strămoșilor noștri"! [164]

După o busculadă și după trădarea lui Dedișl serdar, zice Neculce, folosind exact *Cronica*, au intrat „leșii și căzacii și moldovenii, au luat pré Duca-vodă și pe alți boiari, ⟨și⟩ pre toți, dezbrăcîndu-i, i-au lăsat în peile goale". Original este echipajul care l-a dus pe domn în Polonia, de unde nu s-a mai întors, ca și călătoria prin Țara de Sus, descrise numai de Neculce, huiduit și ocărît de lume: „Și cîndu-l duce pe drum, îl puses⟨ă⟩ într-o sanie cu doi

---

[163] *Ed. de față*, p. 265.

[164] *Ed. de față*, p. 277. Vezi și *Letopisețul...*, ed. C. Giurescu, p. 76—77.

cai, unul albu și unul murgu, și cu hamuri dé teiu, ca vai de dînsul. Ocări și sudălmii de audzie cu urechilé. Ș-agiungîndu la Suceav⟨ă⟩ la un sat, au poftit puțintel lapte să mănîncé. Iar femeia, gazda, i-au răspunsu că « n-avem lapte să-ți dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din țar⟨ă⟩, de-l va mînca vermii iadului cei neadormiții ». Că nu știe fémeia acie că iasté singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au audzit că iasté așea, îndat-au început a suspina și a plîngé cu amar" [165].

Neculce ne-a lăsat portretul fizic al domnului în două fraze, după ce a stăruit, în multe pagini, asupra celui moral: „Era om nu prea nalt și gros, burduhos și bătrîn. Numai îș⟨i⟩ cernea barba. Pe atîta să cunoștea că n-aré acătaré minte sau frica lui Dumnezeu" [166].

Datele ce lipsesc din *Cronică* sînt adăogate de Neculce din tradițiile orale, din povestirile bătrînilor, cum tot după aceste izvoare va urmări și parte din viața aventuroasă a doamnei Anastasia, ca o implacabilă pedeapsă pentru păcatele soțului său [167].

Cu domnia lui Constantin Cantemir intrăm în cea de a doua parte a *Letopisețului*, pe care cronicarul nostru a avut-o scrisă în inima sa, după propria-i mărturisire din *Predoslovie*. Vom constata însă, fără nici o dificultate, că el continuă să folosească știrile *Cronicii racovițene-buhușești*, e drept, în măsură mult mai mică. De altfel, începînd cu Constantin Cantemir, capitolele consacrate de Neculce domniilor moldovenești sînt tratate mult mai pe larg, întreaga istorie avînd izul unei povești, în serie, în reprize, la gura sobei, dar cu o grijă crescută pentru adevăr. *Letopisețului* — scris după întoarcerea sa din Rusia — deci după „trădarea" lui Constantin Brîncoveanu din 1711 — nu-i scapă nimic din amestecul acestuia și al rudeior sale în viața Moldovei.

Preliminariile domniei lui Constantin Cantemir sînt tratate de Neculce în capitolul precedent, cel consacrat lui Dumitrașcu Cantacuzino. Se spune acolo că Șerban Cantacuzino, în mare dușmănie cu vărul său Dumitrașcu, i-a îndemnat pe boierii moldoveni să fugă la el. Dar nu numai vrăjmășia personală, adaogă Neculce, a fost mobilul interesului domnului muntean pentru situația Moldovei. „Gîndul și gătirea lui Șerban-vodă era să fie el înpărat în Țarigrad. Și cu acel mijloc silîia să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s⟨ă⟩ și léșii să să înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor" [168]. În această campanie antiotomană, la care mai luau parte rușii și

---

[165] *Ed. de față*, p. 281.

[166] *Ibidem*, p. 282.

[167] Viața doamnei lui Gheorghe Duca este amintită de Grigore Scorpan în *Ion Neculce*, p. 69.

[168] Cf. *ed. de față*, p. 295.

nemţii, lui Şerban i-ar fi revenit un rol de seamă, în care era însă stînjenit de un domn prea credincios turcilor, cum era Dumitraşcu Cantacuzino.

Boierii, în frunte cu Gavriliţeştii, sau Costăcheştii, din familia cărora făcea parte şi vrăjmaşul cronicarului de după 1711, Lupul Costache, fugiţi la Şerban-vodă au ales dintre ei, cu sprijinul bănesc şi influent la Poartă al domnului muntean, „pre Costantin Cantemir cliucériul, fiind om bătrîn, ca de şaptezăci de ani. şi om prost, mai de gios, că nice carte nu ştiia; socotind boiarii că l-or purta precum le va fi voia lor" [169].

Constantin Cantemir s-a angajat atunci faţă de Şerban Cantacuzino să nu iasă din cuvîntul lui. Aceasta însemna, în fapt, să lase Moldova pradă incursiunilor poloneze, care atacau drumul Cameniţei şi care urmau să atace Imperiul otoman la Dunăre, coborînd, în acest scop, tot prin Moldova.

Mai trebuiau suprimaţi Ruseteştii — sau Cupăreştii — duşmanii Cantacuzinilor. Gavriliţă vornicul l-a pus şi el să jure pe bătrînul Cantemir, adaogă Neculce, pregătindu-l pe cititor pentru conflictele sale cu Gavriliţeştii, „să nu să atingă sabila lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, *pentru căci el videa şi cunoştea Gavriliţă pe ficiorii lui că nu sînt toţi aşezaţi la minte* (subl. noastră)" [170]. Printre ficiori era şi Lupul Costache. Povesteşte Neculce de ei că aveau şi slugi tîlhari la casa lor, care atacau la drumul mare şi furau cai de la tătarii din Bugeac. Şi nimeni nu putea să le zică feciorilor ceva, de frica lui Gavriliţă vornicul.

Toate discuţiile acestea, relatează Neculce, au fost duse la Oblucița, în Dobrogea, la Suleiman-paşa, prietenul lui Şerban-vodă. Acolo au ajuns şi boierii trimişi pentru judecată de către Dumitraşcu Cantacuzino. Văzînd că domnul lor a fost mazilit, s-au unit şi ei cu ceilalţi boieri şi au ticluit mascarada ce urmau să i-o joace lui Dumitraşcu-vodă. I-au scris, anume, că au obţinut din nou caftan de domnie pentru el şi că Husein, paşa din Tighina, şi cu Flondor armaşul au şi pornit înainte, cu caftanul, iar ceilalţi boieri fugari au fost arestaţi şi urmează să-i fie trimişi, îndată. Dumitraşcu Cantacuzino, credul, le-a ieşit înainte celor doi, care au sosit, într-adevăr, şi nu i-au comunicat firmanul de mazilie de cît după ce au ajuns la curte, în Iaşi. Plecarea lui, şi a grecilor, în huiduielile mulţimii, trebuiesc completate cu încă un detaliu al lui Neculce: „Şi la eşitul din curtea domniască, Dumitraşco-vodă arăta fantazile, de dzicea surleli şi trîmbiţeli şi bătea dobeli" [171].

---

169 *Ibidem*, p. 294.
170 *Ibidem*, p. 296.
171 *Ed. de faţă*, p. 299.

Domnia propriu-zisă a lui Constantin Cantemir începe cu biografia şi portretul pe care i le face Neculce, folosind şi *Cronica racoviţeană-buhuşească*. Într-o pagină numai, acest meşter inegalabil al povestirii, rezumă tot ce era util cititorului pentru a-l avea pe Cantemir viu în faţă: mic de stat, gros, burduhos, rumăn la faţă, buzat, barba albă ca zăpada. Era sănătos, mînca bine, bea bine. Avea semne multe pe trup de la războaie, la cap şi la mîini. Carte nu ştia, abia iscălea, dar vorbea mai multe limbi. Nu era mîndru, nu era cheltuitor. Om de ţară, îi ştia pe toţi pe nume, însă era din oameni proşti, de la ţinutul Fălciului.

Aşa, de oameni proşti, cum a fost, şi socotit de boieri inofensiv, Constantin Cantemir s-a dovedit, cel puţin în prima parte a domniei, incomod atît pentru ei cît şi pentru protectorul său, cu veleităţi imperiale.

În vremea lui Constantin Cantemir s-au petrecut o seamă de evenimente ce n-au scăpat observaţiilor lui Neculce, sau, mai degrabă, detectării lor din povestirile celor din jurul său. Mai întîi incursiunile polonezilor, de care am mai amintit. Neculce consacră pagini întregi prădăciunilor acestora, precum şi încercărilor domnului, hatmanului Velicico, fratele lui Miron Costin, turcilor şi tătarilor de a face faţă acestor permanente ameninţări. Mai mult, în 1686 a intrat în Moldova însuşi Sobieski. După ce a fost arsă toată partea de sus a ţării, inclusiv moşiile şi conacele familiei sale (proprietăţi pe care Neculce le înşiră din amintirile proprii, căci avea 14 ani), el se refugiază în Ţara Românească, cum am văzut. Domnul, rămas aproape singur, a coborît înspre sud, dar n-a dat curs sfaturilor lui Şerban Cantacuzino, nu s-a închinat polonezilor. Aceştia s-au retras, de altfel, luînd cu ei şi pe Dosoftei mitropolitul, a cărui personalitate intelectuală şi ecleziastică o conturează Neculce. Este unicul document narativ ce ne-a rămas despre cel dintîi mare poet al românilor. Din păcate Neculce nu aminteşte nicăieri activitatea cărturărească a acestuia, despre tiparniţa de la Iaşi, sau despre versificarea *Psaltirei*. De altfel aspectele culturale ale Moldovei au fost ignorate nu numai de Neculce, ci şi de predecesorii săi. Nici măcar preocupările lui Dimitrie Cantemir nu le va aminti în cronică.

Incursiunile polonezilor, mai rare, vor continua în toată domnia lui Constantin Cantemir.

În atari împrejurări relaţiile cu Şerban Cantacuzino s-au deteriorat sensibil. Mai mult, după un început de opresiune a Cupăreştilor, îndepărtată cu cîteva pungi de bani, Constantin Cantemir le-a dat acestora ţara pe mînă şi le-a dezvăluit toate intenţiile domnului muntean. Iar cînd Cantemir l-a trimis pe vornicul Gavriliţă — cel care se refugiase la curtea lui Şerban Cantacuzino şi aranjase înlătu-

rarea lui Dumitrașcu Cantacuzino — ca să împace lucrurile, acesta s-a întors de acolo fără rezultat și în scurtă vreme a murit, otrăvit — zice Neculce — de Șerban Cantacuzino.

Cronicarul deplînge soarta țărilor surori, supuse la cheltuieli imense de reprezentanții la Țarigrad ai celor două grupuri boierești vrăjmașe: Cupăreștii (sau Rusețeștii) din Moldova și Cantacuzinii din Țara Românească: „Țineți-vă, săracelor țări, dac⟨ă⟩ sînteții putencio⟨a⟩s⟨e⟩, de acmu să biruiții nevoilé din pizmel⟨e⟩ vechi la ce s-au început să să lucredzé!"[172] Deplînge mai ales Moldova, ajunsă pe mîna unor oameni abuzivi, cum au fost Iordache Ruset, feciorii acestuia de la Constantinopol, sau Gavriliteștii. Domnul neștiind carte, nu ținea socoteala vistieriei, iar spre bătrînețe a căzut cu totul sub influența lor.

Prădăciunile polonezilor, ale tătarilor și turcilor, au atras după ele constituirea unor bande de tîlhari, împotriva cărora, spune cronicarul, domnul, ajutat de unii boieri (și în special de Miron Costin, care era staroste de Putna), a dus un război permanent. Parte din măsurile luate de stăpînire împotriva lor, inclusiv torturile cumplite, sînt redate și de *Cronică*. Printre altele domnul a început să-i ierte pe unii și să constituie din ei detașamente de apărare și de luptă împotriva celorlalți. Măsura s-a dovedit eficace, dar radicalizarea tîlhăritului va cere încă mulți ani de combatere. Abia sub Mihail Racoviță, spune Neculce, a fost stîrpit tîlhăritul la drumul mare.

O bună parte a capitolului privitor la Constantin Cantemir, Neculce îl consacră stărilor de lucruri din Țara Românească. Sînt evidente amintirile sale despre oameni și fapte din Muntenia, în care de bine de rău a trăit patru ani și despre care va continua să aibă vești proaspete, prin familia sa, încă un număr de ani.

Șerban Cantacuzino, tocmai cînd se pregătea să-l înlăture pe Constantin Cantemir din Moldova și să-l înlocuiască cu Ilie Drăgușescul, a murit, otrăvit — zice Neculce — de frații lui. Portretul pe care i-l face cronicarul este mai agreabil decît al altor Cantacuzini: om mare, cu ochi ca de bou; harnic, darnic, făcea milă la străini și la slujitori, cheltuitor, ca să-și facă nume; cînd era iritat: „nu veghea nimănui voia", adică nu menaja susceptibilitățile nimănui, nu ținea seama de nimica.

În locul său, Constantin stolnicul și cu Mihail spătarul au impus ca domn pe nepotul lor de soră, pe Constantin Brîncoveanu, cu toate că Șerban avea un fecior ce i-ar fi putut succede. Mai mult chiar, pe doamna lui Șerban și pe fiul lor i-a ținut sub pază la moșia

[172] *Ibidem*, p. 341.

lor la Drăgănești. Ginerele lui Șerban, aga Bălăceanu, fugit la nemți, a venit cu un detașament nemțesc, condus de un general, Heissler Donat, care a ridicat pe doamna lui Șerban — feciorul fugise mai devreme — și a dus-o în Ardeal. Neculce nu știa însă că pătrunderea lui Heissler în Țara Românească era determinată de politica de apropiere inițiată de Șerban-vodă față de imperiali, la care însă frații lui nu voiau să subscrie. Un an mai tîrziu (era în 1690), relatează Neculce, Brîncoveanu și un detașament de moldoveni condus de hatmanul Bogdan (viitorul său socru) au însoțit trupele turcești și tătărești într-o acțiune militară în Transilvania, menită să-l așeze pe tronul Ungariei pe Emeric Tököli. Povestește Neculce că la marginea Țării Românești „unde să chiamă Cîmpina" s-au ciocnit cu Heissler și cu aga Bălăceanu și că aceștia au fost înfrînți. Cel dintîi a căzut prizonier, iar aga a murit în luptă. Drept răzbunare Brîncoveanu i-a pus capul într-un prepeleac în București, la casa lui, pe care a spart-o mai apoi, rămînînd loc gol, jăriște — zice Neculce.

Cronicarul le redă pe toate corect, cu excepția satului unde a avut loc ciocnirea cu nemții. Bătălia nu s-a dat la Cîmpina, ci în Țara Bîrsei, între Zărnești și Tohani, la 11 august 1690[173]. Neculce mai pomenește de necazurile pe care le-a avut Bogdan hatmanul la înapoierea în Moldova, cînd a fost atacat de secui în trecătoarea Oituzului. El este, de asemeni, bine informat asupra evoluției politice din Transilvania, a înfrîngerii lui Tököli de către imperiali și a plictiselilor pe care i le-au cauzat lui Brîncoveanu rămășițele armatei acestuia, așezate în Muntenia.

Neculce nu precizează însă datele, nu fixează anii, și aceasta îi conferă *Letopisețului*, odată în plus, caracterul unei povestiri și îl îndepărtează oarecum de valoarea izvoarelor narative anterioare (Ureche și Costineștii) atît de mult folosite de istoriografia noastră.

Interesant sînt tratate în *Letopiseț* raporturile dintre Constantin Cantemir și boierii Moldovei. Ridicat la domnie de marii boieri, fugiți în Țara Românească de răul lui Dumitrașcu Cantacuzino, aceștia au vrut să aibă o unealtă docilă în mîinile lor, cum a și fost, pînă la urmă, bătrînul clucer. Arborele său genealogic fiind modest, marii boieri nu s-au sfiit să-și impună de la început pretențiile, cum am văzut în cazul familiei lui Gavriliță Costache. El însuși se pare că încerca un sentiment de jenă, în primul an, fiind obligat să hotărască în pricini ale unor nume ilustre din Moldova. Neculce spune că trăia bine cu boierii, la început. L-a primit „cu

[173] Cf. Radu Greceanu, *Istoria lui Constantin Brîncoveanu*, Buc., 1970, p. 78. Vezi și C. C. Giurescu, *Istoria românilor*, III, p. 1, p. 171.

milă și cinste" pe Miron Costin, care se întorcea scăpătat din Polonia. L-a boierit și pe el, și pe cei trei feciori ai lui, iar pe Velicico l-a făcut hatman. Cîtă vreme i-a ținut pe Rusetești departe de treburile țării, în speță de vistierie, raporturile cu boierii au fost bune. Cînd Iordache Ruset cel bătrîn și cu liota de feciori, cinci la număr, dintre care trei capichihăi la Constantinopol, s-au împăcat cu domnul și au pus mîna pe vistierie — ajutați și de hatmanul Bogdan — a început seria abuzurilor, făcute în numele unui domn, depășit de vîrstă și de măsura realității. Ruseteștii îl tratau ca pe un copil, promițîndu-i că-l vor face domn în Țara Românească. Iar domnul asculta numai de ei și numai de ginerele său Bogdan, care l-a înlocuit în hătmănie pe Velicico. Relatează Neculce că aceștia au scos pe țară o mulțime de biruri, inclusiv pe mazili și pe breslași, care — precizează tot el — au fost complet distruși economicește.

Costineștii, mai ales, dar și Costăcheștii, făceau o dîrză opoziție domnului pentru aceste abuzuri. Este bine cunoscută vorba pe care Neculce o pune în gura Costineștilor, în legătură cu mulțimea „orînduielilor", a impozitelor: „Mai des cu păharălé, mărie-ta și mai rar cu orîndueléli, că țara îi ertată dé la Po⟨a⟩rtă, ș-ei vrea să-ți dai mărie-ta sama odată și nu-i pute". În special Velicico Costin, fire aprigă, om de curaj — Neculce ni-l prezintă ca pe un om neînfricat ce „năvălea în războiu singur, cu sulița a mînă" — se certa rău cu domnul și cu Iordache Ruset [174].

Cronicarul mai subliniază un lucru, anume, că domnul reținuse bine disprețul marilor boieri față de el, ridicat de jos și, odată stăpîn pe soarta Moldovei, nu mai avea încredere în ei. „Era boiarii dé la o vréme prea supărații de Cantemir-vodă, că era la curte boiarinași, tot ficiori de mojîci, codreni și gălățeni. Și dzice Cantemir-vodă că domnul face ne⟨a⟩murilé, domnul lé stîngé. Și-i era urîții ficiori⟨i⟩ cei de boer, să nu-i vadză într-ochi, de pe cum îi era nătura lui. Și era în cinsté numai hatmanul Bogdan, ginere-său, și cu Iordachi visternicul Rusăt. Acești doi schivernisîia și mînca țara, cum le iera voe. Decé boiarii pe acéia vré⟨me⟩ nu mai putea suferi să fie călcați de acei doi boeri și dé mojîciia celoralalți mai mici de curte. Că, cînd eșie la țară cu slujbe, boiarinași⟨i⟩ făce multe năcazuri casălor celor mari a boerilor" [175].

[174] În *Cronica anonimă a Moldovei*, atribuită lui Alexandru Amiras, se spune că în cursul unei astfel de discuții, la masa domnească, Velicico l-ar fi insultat pe domn zicînd „că omul care nu știe carte iaste ca un dobitoc". Cf. *ediția critică* a lui Dan Simonescu, p. 58.

[175] *Ed. de față*, p. 334.

Acestea toate au dus la un complot pus la cale de boierii nemulțumiți, în toamna anului 1691. Aflîndu-se la o nuntă mai sus de Bîrlad, boierii s-au sfătuit să fugă în Țara Românească și să-l impună domn pe Velicico. Unul dintre participanți, Ilie Țifescul, poreclit Frige-vacă, a îndeplinit însă rolul de Iudă al acelei mese de taină. Cum nunțile țineau atuncea cu săptămînile, Țifescu a avut timp să-l încunoștințeze pe domn, iar acesta să trimită niște slujitori care i-a prins pe unii dintre ei. (Alții au scăpat cu fuga în Țara Românească.) Printre cei arestați a fost și Velicico hatmanul. La insistențele Ruseteștilor, Constantin Cantemir i-a tăiat capul și a trimis să-l prindă și pe Miron Costin, care — pretinde Neculce, — nu știa nimic de sfatul celorlalți. Cînd l-au arestat, cronicarul se afla la moșia sa Bărboși, unde își îngropa soția. L-au luat trimișii domnului și, fără să țină seama de cererea sa de a fi dus la Iași ca să se explice, i s-a tăiat capul la Roman. Alți boieri au fost închiși, iar cei fugiți în Țara Românească, neascultînd de sfatul lui Brîncoveanu și ducîndu-se la Constantinopol, cu pîra, au fost trimiși plocon în Moldova de marele vizir, care era prieten cu Constantin Cantemir. Dar n-a mai fost omorît nici unul.

Printre cei închiși în turnul palatului se afla și un oarecare spătar Dediul albanezul, care a izbutit să fugă, coborînd cu o frînghie, împreună cu un fecior al său. Portretul sugestiv pe care li-l face domnul, prin pana lui Neculce, oprindu-i pe urmăritori să-l mai caute, este acela al unui Novac, capabil să sară în goana calului de pe un cal pe altul, sau să sară peste trei cai așezați unul lîngă celălalt. Fuseseră împreună în război și un iz melancolic al aducerilor aminte învăluie povestirea, de un autentic rafinament, a marelui scriitor. Neculce îi împacă, în final, spre satisfacția deplină a cititorului.

Redarea complotului, desfășurarea consecințelor, uciderea Costineștilor sînt făcute cu o mare tensiune dramatică și avînd toate aparențele cunoașterii depline a adevărului istoric. Celelalte cronici contemporane relatează evenimentele ca pe niște fapte diverse. Singur *Letopisețul* atribuit lui Nicolae Costin furnizează unele detalii diferite de ale lui Neculce. După acesta, Miron Costin ar fi fost omorît acasă, la Bărboși, și îngropat împreună cu soția sa, iar la omorîrea lui Velicico, întîmplată după înapoierea vătavului Macri de la Bărboși, ar fi fost de față „pentru credință", fiul domnului, Dumitrașcu beizadea [176].

Finalul domniei lui Constantin Cantemir este dominat de regretele bătrînului voievod pentru crimele comise, ca și de sentimentul

[176] Cf. M. Kogălniceanu, *Letopisițile*, II, p. 43.

iertării și al împăcării dintre feciorii lui Miron Costin, ce participă la înmormîntarea domnului, și fiul acestuia, Dimitrie Cantemir. Acesta, ridicat în scaun de boierii Rusetești, nu se poate menține decît trei săptămîni. Banii lui Constantin Brîncoveanu, spune Neculce, l-au impus pe Constantin Duca, sau Duculeț, viitorul ginere al domnului muntean.

Povestirea primei domnii a lui Constantin Duca (1693—1695) debutează cu o greșală de cronologie; acesta își începe domnia nu în anul 1691, cum spune Neculce, ci în anul 1693, cum precizează *Letopisețul* atribuit lui Nicolae Costin și, bineînțeles, documentele istorice. Este încă o dovadă în plus că Neculce n-a utilizat acest izvor narativ. Tot în cuprinsul acestei domnii este dat, pentru prima dată, Divanul domnesc, care nu va lipsi din expunerile relative la domniile viitoare și care lipsește în *Cronica racovițeană-buhușească*.

Materialul documentar utilizat și mai ales nararea pe 15 pagini a acestei scurte domnii de doi ani, mai mult decît a altor voievozi, ne descoperă un Neculce cu un spirit extrem de ascuțit pentru treburile politice, cu un simț al măsurii tipic omului înțelept și experimentat. El critică lipsa de seriozitate a boierilor de la Constantinopol și a domnului tînăr care la numire au cheltuit sume imense de bani pe tot felul de lucruri inutile, destinate fastului, cînd vistieria țării era secătuită. Și în loc să vie în țară, îndată după numire, care a avut loc în martie, a stat cu boierii, cu slugile, cu seimenii (vreo 200, angajați cu plată), încă trei luni la Țarigrad, pe promisiunile lui Lupu Costache care „ca un bezmetic ce era la minte" îl îndemna pe domn să cheltuiască fără grije, că-i țara bogată.

Neculce subliniază și eroarea comisă față de turci de același Lupu Costache (marele său vrăjmaș de mai tîrziu) care îi acuza pe feciorii lui Constantin Cantemir că tatăl lor a luat 1000 de pungi de bani din țară, cînd Moldova era iertată de bir. De atunci, conchide Neculce, turcii n-au mai ocolit birul țării, pe baza acelor afirmații greșite, făcute din dorința de a lovi în fiii domnului de curînd decedat.

Ajuns, în sfîrșit, în Iași, împreună cu unii din grecii care-l împrumutaseră cu bani, Constantin Duca a continuat seria cheltuielilor. Mai întîi a măritat-o pe soră-sa Ileana cu cronicarul Nicolae Costin, cînd în toată vistieria nu erau mai multe decît 100 de pungi de bani, precizează Neculce. Iar toamna s-a însurat domnul însuși, luînd pe Maria, fata lui Constantin Brîncoveanu, cu care se logodise încă la Constantinopol, înainte de a pleca spre țară. Nunta, la care, cum am mai amintit, a participat și cronicarul, tînăr postelnic fiind, și care a durat trei săptămîni, a fost făcută tot cu cheltuiala țării Iar după acestea toate, adaogă Neculce antitetic, „începur-a. vinii datornici⟨i⟩ de la Țarigrad și a-ș ceré datoriile, că li s⟨ă⟩

plinis⟨ă⟩ dzua. Și-ncepur-a vini și poroncii de la Po⟨a⟩rtă, havalelé, a ceré obiceiurilé țării (adică birul, *n.n.*), că nu vrea să le iarte, ca la Cantemir-vodă" [177]. Domnul, lipsit de experiență și avînd un Divan de boieri tineri, n-a putut face față situației și Neculce îi urmărește erorile crescînde pas cu pas, pînă la mazilire, rezultatul lor firesc. Mai întîi oprimarea micii boierimi — privită de Neculce cu satisfacție răutăcioasă — „cei rădicați din ne⟨a⟩muri pro⟨a⟩sté, ce dzicea Cantemir că i-a faci ne⟨a⟩muri, și-ncepură a-i baté ș-a-i închide pen temnițî și pe la simeni. Și-i sărăcire, de rămasără cum le-au fostu postrigul, mojîci" [178]. Apoi birul pentru banii steagului (adică pentru cheltuielile numirii), mai apoi „lepra sau fistula în pîntece: văcăritul", care-i punea pe marii boieri la cheltuieli imense. Mai apoi pogonăritul, alt bir greu, pe bieții oameni săraci, care cultivau porumb cu mijloace primitive; este prima atestare documentară a culturii porumbului în Moldova.

La aceste nemulțumiri interne s-au adăogat altele mai grave față de turci și față de munteni. Constantin Duca nefiind în stare să asigure securitatea transporturilor de provizii spre Camenița, a dat posibilitatea polonezilor să împrăștie o imensă caravană ce se îndrepta spre cetate și să irite la culme pe sarascherul de la Oblucița, care l-a reclamat la Poartă ca incapabil să guverneze. Altă dată l-au prins turcii că violează corespondența lui Tököli cu francezii, transmisă prin intermediul său la Paris. În sfîrșit, ca să nu le amintim pe toate, l-a omorît la Iași, simulînd o incursiune a leșilor, pe capegibașea care venise după bir și pe care domnul îl suspecta că are poruncă să-l mazilească.

Nemulțumirile muntenilor erau de ordin bănesc. Aceștia, văzînd că Duculeț are o situație cum nu se poate mai rea la Poartă și fiind răspunzători pentru el la bancherii greci, îl zoreau mereu cu restituirea banilor. Iar el, adaogă Neculce, fiindu-le ginere, căuta să nu-i supere și să le achite tot, fără să țină socoteala cît a dat și cît mai are de plătit; „era numai cu numele domnu, că-l stăpînieu muntenii".

Neculce nu folosește alt izvor, în capitolul primei domnii a lui Constantin Duca, decît *Cronica* și propriile amintiri. Acestea dacă au fost fidele în problemele de istorie internă, se dovedesc deficitare atunci cînd amintește de lucruri petrecute în afara Moldovei. Iată-l pe Constantin Brîncoveanu, în acești ani (fragmentul este inserat înaintea omorîrii capigiului) întîmpinîndu-l pe sultanul Mehmet (înapoindu-se dintr-o campanie în Ungaria, unde a fost

---

[177] *Ed. de față*, p. 355.
[178] *Ibidem*, p. 352.

bătut de nemți), și conducîndu-l prin țară cu mare spaimă (din lipsa proviziilor) pînă la Dunăre. Este vorba, în realitate, de sultanul Mustafa al II-lea, bătut la Zenta, în 1697, de către Eugeniu de Savoia, care s-a înapoiat, într-adevăr, prin Țara Românească și a fost întîmpinat de Brîncoveanu cu toată atenția ce se impunea. Știa el bine, Neculce, de ce îl avertizează pe cititor în *Predoslovie* asupra posibilității de a fi greșit „niscaiva veleaturi a anilor". Amintește apoi de dovada de amiciție arătată de buiuc imbrohorul lui Brîncoveanu cu acel prilej, cînd a făcut să fie omorîți doi nemți prizonieri, ce se pregăteau să-l denunțe vizirului pentru legături cu austriecii. Aceste detalii ar fi trebuit incluse în capitolul consacrat primei domnii a lui Antioh Cantemir, unde este făcută o descriere a bătăliei de la Zenta, confundată însă cu cea de la Petrovaradin.

Plecarea lui Constantin Duca seamănă, într-un fel, cu aceea a lui Dumitrașcu Cantacuzino. Aceeași agitație, aceleași nemulțumiri și reproșuri ale boierilor pentru abuzurile săvîrșite, vociferări ale slujitorilor neplătiți și blesteme ale oamenilor pentru impozitele grele puse în sarcina lor. În plus bocetele muntenești ale dezmierdatei fiice a Brîncoveanului, ce urma să închidă ochii cîteva luni mai tîrziu, secerată de ciumă la Țarigrad: „Aolo, aolo, că va puné taica pungă de pungă din Bucuresştii pîn-în Țarigrad și, zău, nu ne va lăsa, și iar ne vom înto⟨a⟩rce cu domnie îndărăpt"[179].

Într-adevăr Constantin Duca s-a întors, tot cu ajutorul bănesc al lui Constantin Brîncoveanu, în toamna anului 1700, pentru o domnie ce avea să dureze trei ani, alternînd cu aceea a lui Antioh Cantemir. Și, după obiceiul nenorocit al domnilor, cu foarte puține excepții pentru timpul istoric parcurs de Neculce, prima grijă a lui Constantin Duca, după numirea Divanului boieresc, a fost să-l reclame la Poartă pe predecesor. Dar Antioh Cantemir, închis la început, și-a aranjat mai apoi lucrurile iar Duculeț „să îmbrăcă cu cămeșe de gheață", fu prins adică de frică pentru riposta ce putea veni. Raporturile cu muntenii, bune la început, s-au deteriorat de îndată ce aceștia au încercat să-și recupereze datoriile bănești. Au început reclamațiile la Poartă, concomitent cu îndemnul adresat boierilor ca să-l părăsească pe Duculeț: o țesătură perfect realizată de Neculce pe mai multe pagini, ca unul care fusese martor spectator al acestor intrigi diabolice la care s-au dedat de-a lungul istoriei marii boieri, ațîțați — în cazul de față, dar nu numai într-acesta — de Constantin Brîncoveanu. Este remarcabilă arta cronicarului de a prezenta în planuri paralele concepțiile, acțiunile, metodele folosite de personajele sale, individuale sau grupate după interese.

[179] *Ibidem*, p. 375.

În relatarea celei de a doua domnii a lui Duculeț este inserat un lung capitol de istorie privitoare la popoarele din jur. De data aceasta Neculce își îndreaptă atenția asupra stărilor de lucruri din Polonia, Suedia și Rusia. Informațiile sale politice — sau, poate, explicațiile pe care le dă el singur unor întîmplări, cu consecințe capitale pentru istoria țărilor nordice — sînt dintre cele mai curioase. Ca să scape de August al II-lea, electorul de Saxa (1670—1733), care era și rege al Poloniei („și să giuca în cărți cu do⟨a⟩mnelé celi frumo⟨a⟩s⟨ă⟩ a leșilor. Și care-i plăcea, o ținea cîte doo, trei luni la dînsul"), polonezii l-au îndemnat să atace orașul Riga, ce aparținea Suediei lui Carol al XII-lea. Suedezii, puternici, au pătruns în Polonia, August i-a chemat în ajutor pe rușii lui Petru cel Mare ce „vrea să-și ispitească nărocul oștii sale" și așa s-a ajuns la ocuparea Narvei, la scoaterea din Polonia a lui August al II-lea de către suedezi și înlocuirea cu Stanislav Leszczinski și la pregătirea luptei de la Poltava (pe care Neculce nu o pomenește, evident, aci), cu urmările cunoscute pentru istoria Europei.

Detaliile acestor acțiuni sînt înșirate de Neculce din postura de cunoscător deplin al lucrurilor. Dar și aici, ca în întreaga cronică, lipsește fundarea istorică pe izvoare, documente, date.

Din *Cronica racovițeană-buhușească* Neculce copiază aidoma două pagini[180], privitoare la abilitatea lui Constantin Brîncoveanu, amenințat cu mazilia de către vizirul Rami. Acesta — zice Neculce — observase „că muntenii au prăpădit Moldova cu meșterșugurile lor" încă de cînd a participat la pacea de la Carlovit ca reiz-efendi (ca ministru de externe) și a promis că dacă va ajunge vreodată vizir îl va înlătura pe Brîncoveanu și va sprijini Moldova. Însă cu ajutorul banilor, Brîncoveanu i-a cumpărat pe toți la Poartă. Mai mult, a întors lucrurile de așa manieră încît i s-a oferit și stăpînirea asupra Moldovei, de către însuși vizirul Rami. Nu l-au lăsat unchii săi să accepte, zic amîndouă letopisețele, dar noua situație i-a ușurat înlăturarea din Moldova a fostului său ginere și alegerea lui Mihail Racoviță.

Mazilirea lui Constantin Duca este descrisă de Neculce în toate detaliile ei, cu o excepțională capacitate de redare a agitației, cauzată de eveniment. De la sosirea capegiului cu spahiii, sub pretext că merge în nordul țării să precizeze granița cu polonezii și pînă la surghiunirea lui Duculeț la Cavala, Neculce pune în mișcare spiritele, adună mulțimile, închide porțile curții domnești, arestează boierii, îndepărtează pericolul din preajma domnului, care, ajuns la Dunăre, pune în funcții pe însoțitori ca și cum ar fi fost încă pe tron.

[180] Cf. *ed. de față*, de la p. 433, r. 13, pînă la p. 436, r. 13.

Nu vom urmări numirea lui Mihail Racoviță, înainte de a pomeni cea dintîi stăpînire în Moldova, a lui Antioh Cantemir, tratată, cum era și firesc, între scurtele înscăunări ale tînărului Constantin Duca.

Dintre toate domniile incluse în *Letopisețul* lui Neculce, cele ale lui Antioh Cantemir ne apar oficiale, de casă (excluzînd-o, bineînțeles, pe aceea a lui Dimitrie Cantemir, care are un regim special). Neculce le consacră — mai ales celei dintîi — multe pagini; detaliile și precizările neesențiale, ce țin de persoana domnului și a familiei acestuia, sînt mai numeroase, în sfîrșit, fapt mai rar întîlnit la Neculce, el trece cu vederea domnului unele măsuri — cum sînt impozitele, spre pildă — găsind justificări care să-l așeze întotdeauna pe acesta într-o lumină favorabilă. În a doua domnie, cînd Antioh Cantemir, împins de nevoi, scoate văcărit și cornărit pe țară, vinovați de aceasta vor fi sfetnicii săi apropiați, musaipii, Ilie Cantacuzino și Panait Morona, de care am mai amintit și ale căror trăsături de caracter le zugrăvește Neculce cu penelul înmuiat în otravă.

Domnul era tînăr, în prima domnie, în jurul a 20 de ani, masiv, chipeș, cam violent din fire, dar om de onoare: își ținea cinstit „horba". A alcătuit Divanul boieresc din marii boieri, căci deși l-au întîmpinat „boerinașii tătîne-său, lui Cantemir-vodă", cu bucurie, n-avea la ce-i folosi; „așe era de bătuți și de stîlciți și de jăcuiți, cît rămăses⟨ă⟩ cu peilé". Rusetești erau cei mai numeroși în Divan. De data aceasta Neculce nu le mai găsește cusururi. Venise din Rodos, din exil, și Lascarache Ruset, care i-ar fi fost de folos lui Antioh Cantemir la Constantinopol, dar era „bolnav di dropic⟨ă⟩ și-n scurtă vremé au murit. Și nu-i era lui Rasgarachi atîta jeli de mo⟨a⟩rte, cîtu-i era jelea că-i vinis⟨ă⟩ zamanul și nu pute să-ș răsplăte⟨a⟩scă răutate ce trăses⟨ă⟩ dé cătră munteni". Cumplită înverșunare în ură, de vreme ce nici perspectiva morții nu i-a putut-o ostoi, și subtilă capacitate a scriitorului de-a o reda, înfășurată într-o foarte străvezie pînză de umor și ironie!

Spre deosebire de tată-său, care încerca „să să puie împotriva unei crăii cu o mînă de oameni slabi", Antioh Cantemir a făcut pace cu polonii și convenție să-i anunțe despre incursiunile tătarilor în nord. Cu Constantin Brîncoveanu raporturile au fost rele, în pofida multor încercări ale lui Antioh Cantemir de a-l împăca, sau măcar de a-l neutraliza. A încercat să și-l facă socru, dar Brîncoveanu punea condiții de neacceptat, în afară de disprețul pe care îl avea față de neamul de jos al Cantemireștilor. Cu greutate a izbutit Antioh Cantemir să o aducă pe Casandra Cantacuzino, fiica lui Șerban care era logodită cu Dimitrie, și să-i facă nuntă fratelui său, în vara anului 1700, căci Brîncoveanu se împotrivea din răsputeri. Mărturisește Neculce că, după așezarea tinerilor căsătoriți la Constantinopol,

Brîncoveanu a fost cuprins de mare teamă ca nu cumva Casandra, vara sa primară, să dezvăluie turcilor legăturile sale cu imperialii; a făcut toate eforturile posibile ca să fie înlocuit Antioh din scaunul Moldovei, lucru pe care l-a izbutit, pînă la urmă, la cîteva luni după evenimentele de mai sus.

Lui Antioh Cantemir i-a fost dat să se ocupe, ca domn al Moldovei, de ultima aprovizionare a Cameniței. În iarna anului 1696—1697 și în primăvara anului 1697 (date pe care le deducem după text, căci, conform obiceiului, Neculce nu le precizează), o armată de 12.000 de tătari „și Antohi-vodă cu toată oastea sa, ca la 1.500 de slujitori" au întovărășit „zaharaoa și haznaoa", ca la 1.500 de cară, cu cirezi de vite și oi, ferindu-se de incursiunile polonezilor. Trecerea Nistrului, învolburat, se face cu mare dificultate, dar cu mare laudă pentru domn. Doi ani mai tîrziu, în urma păcii de la Carloviț (1699), Antioh Cantemir a participat la retrocedarea Cameniței polonezilor, fapt pe care Neculce îl descrie cu lux de amănunte, redînd întregul protocol urmat de ambele părți, ca unul ce a participat efectiv la eveniment. În acest sens trebuie interpretată expresia lui: „Și atunce eram și eu⟨acolo!⟩, Ion Neculcé vel-vornic, pe acie vréme vătav de aprodzi" [181]. Și, pentru că am amintit de protocol, Neculce consacră două pagini trecerii prin Iași a solului polonez Rafael Leszczinski la Poartă, pe care îl însoțea, ca mare agă, și descrie eticheta stabilită cu acel prilej și impusă de orgoliosul leah.

În materie de istorie europeană, lui Neculce nu-i scapă evenimentele, mai ales că acestea au avut răsunet în lumea întreagă. Mai întîi descrie vestita bătălie de la Zenta, din 1697, după relatările foarte probabile ale lui Dimitrie Cantemir, care a participat la ea. Neculce comite o singură greșală: confundă Zenta cu Petrovaradinul și denumește bătălia din 1697 (a cărei an nu-l dă însă) drept bătălia de la Varadin. (Bătălia de la Petrovaradin a avut loc abia în 1716.) Pe Mustafa al II-lea îl confundă cu Mehmed, cum am mai amintit. Relatează pacea de la Carloviț și implicațiile ei pentru Moldova și Europa. „Leșii încă cerea tare Țara Moldovei, dar turcii au răspunsu pentru Țara Moldovei că Țara Moldovei nu pot să o de să le fie lor podani, că iaste volnică; că turcilor îi închinată, nu-i luată cu sabie". Polonezii au obținut Camenița și Ucraina și au cedat toate cetățile Moldovei și localitățile din nord pe care le dețineau. În felul acesta, după mulți ani, Moldova revenise la granițele ei firești, sub Antioh Cantemir.

Plin de fantezie este dialogul dintre Petru cel Mare și împăratul Leopold al Austriei în problemele păcii de la Carloviț, cel dintîi

---

[181] *Ibidem*, p. 400.

rugîndu-l pe al doilea să nu facă pace cu turcii, pentru că îl va sprijini din plin în campania antiotomană: „Dar înpăratul nemţescu n-au putut să-i facă pe voie, să nu facă pacé cu turcii, că slăbis⟨ă⟩ tare, şi-i dzicea Moscului: « Măcar că te apuci că me-i da cîţiiva ani cheltuiala oştii, dar nu poci, că acmu el mă roag⟨ă⟩, dar pe urmă, cine ştie, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s⟨ă⟩ lunge⟨a⟩scă mulţii ani înainte bătaia. Şi eu am slăbit, că eu nu m⟨ă⟩ bat numai cu Turcul, şi m⟨ă⟩ bat şi cu Franţujul, şi acolo amu mai maré bătaie decît cu Turcul ».

Déce înpăratul Moscului, întorcîndu-s⟨ă⟩ înapoi la ţara lui, îndată atuncea s-au şi apucat a rade barbele boiarilor ş-a slujitorilor, ş-a le şi schimba hainelé, ş-a facé obiceiuri şi orînduial⟨ă⟩ tot nemţască"[182].

Înainte de a aminti actul mazilirii, care s-a produs — după Neculce — fără incidente deosebite, dar cu mari regrete pentru ţară, cronicarul pomeneşte de măsura pe care a luat-o domnul de a repopula marginile ţării, rămase pustii după incursiunile şi jafurile armatelor turceşti, tătăreşti şi poloneze.

Cea de a doua domnie a lui Antioh Cantemir, de numai doi ani, (1705—1707) este punctată de Neculce prin puţine lucruri de seamă. Mai întîi încercarea lui Constantin Brîncoveanu de a se împăca cu Antioh Cantemir şi cu Iordache Ruset, promiţîndu-şi reciproc să nu se mai pîrască la Poartă. „Şi — rezumă Neculce — aşe au ţinut dé bine această paci, pecum ţin cînei vinerili"[183].

Neculce pomeneşte de birurile puse pe ţară de Antioh Cantemir, împins de cei doi sfetnici ai săi, dar şi din dorinţa de a-şi plăti datoriile la Ţarigrad. Antioh Cantemir a scos „obiceiul" nou pe ţară, vădrăritul (impozit pe vin), dar numai pe ţărani şi pe micii boieri, de la agă în jos. Zice Neculce, cam iezuit, că domnul n-a vrut nicicum să introducă impozitul respectiv „numai nu putea, că-l tot îndemna Panaitachi şi Ilie visternicul".

Mai multe învinuiri au avut loc la Constantinopol, între vechiul domn, Mihail Racoviţă şi Antioh Cantemir, pentru bani luaţi din ţară şi netrecuţi în contul birului. Unul dintre aceste procese, povestit în parte de cronicar, dă vioiciune capitolului despre a doua domnie a lui Antioh Cantemir, lipsit, în general, de animaţia cu care am fost deprinşi parcurgînd celelalte pagini. Mihail Racoviţă, aflat la închisoare, l-a pîrît sultanului pe Antioh Cantemir pentru un asemenea abuz. La cererea vizirului, domnul a trimis din ţară oameni care să-i susţină interesele: „Antiohi-vodă îndată ales⟨ă⟩ de trimis⟨ă⟩ cîţiva boiarii, care-i ştie că-i sînt înpotrivire, şi cîţiva breslaşi,

[182] *Ibidem*, p. 397—398.
[183] *Ibidem*, p. 457.

megiiaşi de-⟨a⟩ lui Mihai-vodă, vasluiani tot de cei buni dé gur⟨ă⟩ şi dé pîr⟨ă⟩. Şi s-au pîrît dé faţ⟨ă⟩ înainte Divanului înpărătescu. Breslaşi⟨i⟩ în gura maré striga: « Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi (adică la mezat, *n.n.*), ciocoilor, ca pe mascuri şi ca pe oi! » Carei numai ce huia Divanul înpărătescu, şi s⟨ă⟩ mira toţi paşii şi agalari⟨i⟩ de pîr⟨a⟩ ce-i dau. Şi aşea l-au dat iar rămas, să plăte⟨a⟩scă iar bani la visterie înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă, şi iar ⟨î⟩l închisăr⟨ă⟩, încă mai la gre închisoaré, la Babagefer"[184].

Mazilirea i-a venit lui Antioh Cantemir la Tighina, plecat acolo cu boieri şi cu salahori pentru repararea şi extinderea cetăţii. Tîrziu, revăzînd textul, Neculce a adăogat celorlalte aduceri aminte: „Şi s-au dus la Po⟨a⟩rtă şi acol⟨o⟩ au murit. N-au mai işit domnu".

Putem urmări, în continuare, primele două domnii ale lui Mihail Racoviţă şi apoi cea dintîi domnie în Moldova a lui Nicolae Mavrocordat. Cezura va trebui pusă înainte de Dimitrie Cantemir; acolo a fost cumpăna vieţii sale şi acolo se situează cumpăna izvoarelor de informaţie care împart *Letopiseţul* în două: pînă la Dimitrie Cantemir şi după Dimitrie Cantemir.

Domniile lui Mihail Racoviţă sînt apropiate între ele: 1703—1705, 1707—1709. Relatînd numirea în prima domnie, care n-a durat, în realitate, decît un an şi jumătate, Neculce îi ţese preliminariile în finalul capitolului consacrat lui Duculeţ. Acestea corespund sub raportul informaţiilor istorice cu cele pe care le dă *Cronica racoviţeană-buhuşească*, în lungul capitol apologetic consacrat lui Mihail Racoviţă, cu care se şi termină, dealtfel, *Cronica*. Alegerea lui Mihalache Racoviţă a avut loc la Adrianopol şi a fost rezultatul înţelegerii dintre Constantin Brîncoveanu (ca de obicei) şi boierii fugiţi de la Constantin Duca, în frunte cu Iordache Ruset. Aceştia, boierii, au înşelat aşteptările lui Antioh Cantemir, ale cărui intervenţii tardive n-au mai putut fi luate în seamă: alegerea fusese sancţionată de sultan.

Tocmai în timpul prezenţei boierilor moldoveni pentru alegerea domnului s-au produs turburările mari la Ţarigrad şi Adrianopol, pentru depunerea sultanului Mustafa al II-lea, cel înfrînt la Zenta şi înlocuirea lui cu Ahmed al III-lea. Neculce povesteşte cu mult patos, imaginaţie şi insinuare această „zorbă", în care era amestecat şi marele muftiu: „Ş-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, înpărat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoaré (Neculce îi confundă pe cei doi sultani) şi peste o săptămîn⟨ă⟩ l-au otrăvit, de au murit. Muftiiul s-ascunses⟨ă⟩ şi, găsindu-l, l-au muncit de-au luat mulţi bani de la dînsul, pîn' l-au omorît.

[184] *Ibidem*, p. 465—466.

Şi au pus un pop⟨ă⟩ de legea no⟨a⟩stră şi altul armenesc de l-au prohodit, şi au mărsu înainte-i cu cîntării şi cu cădelniţă, pîn'l-au scos afar⟨ă⟩ din ordie şi l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Şi-n-păratul cel mazîl i-au fostu puştu (= amant, *n.n.*) lui, şi el făce ce-i era voia de schimba paşii şi domnei totdeona. Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsii, că nicé le îera pre cu voie capitilor să-l găsească. Că să vorovie atunce că cu îndemnarea şi ştirea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire⟨a⟩scă de răulu muftiului" [185].

Cronica racoviţeană-buhuşească înregistrează opoziţia făcută de noul ales, care nu voia să primească domnia, evident, din falsă modestie şi dezinteres, pretinzînd că-i este mai comod să se ocupe de treburile sale gospodăreşti. Neculce, care l-ar fi vrut, bineînţeles, pe Antioh Cantemir domn, batjocoreşte iezuitismul lui Mihail Racoviţă (despre care, dealtfel, nu va avea cuvinte prea elogioase pentru nici una din cele trei domnii), comparîndu-l cu o fată ruşinoasă, dar dornică de dragoste: „Să făce a nu-i plăcea să priimască domnie, ca şi fata cie ce dzis⟨ă⟩ unui vo⟨i⟩nic: « Fă-té tu a m⟨ă⟩ trage, şi eu oi merge plîngînd ». Aşe să făcea şi Mihai-vodă că nu-i trebuiasşte domnie" [186].

Neculce critică cu asprime dezordinea şi lipsa de protocol de la curtea noului domn, unde toţi erau tari şi mari, unde slugile erau obraznice şi fiecare intra în casa domnească cu rost şi fără rost „de nu sămîna curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce îera". Aceste considerente sînt întovărăşite şi de altele şi ele trebuiesc judecate împreună: Mihail Racoviţă era potrivnic boierilor lui Antioh Cantemit şi Constantin Duca, iar Neculce nu figurează în Divan. În plus impozitele grele, mai ales cel personal, „rumta pe ţară, cu pecetluit roşiu, pe faţă, ⟨de⟩ tot omul" l-au făcut impopular. Aceasta era darea, pe care a vîndut-o la mezat slujbaşilor ce strîngeau impozitele, „de nu putea scăpa nice un becisnic pe necăiuri să nu ie pecetluit" şi pentru care s-a judecat la Constantinopol cu succesorul său, Antioh Cantemir.

A doua domnie a lui Mihail Racoviţă debutează printr-o goană după boierii potrivnici cînd — precizează cronicarul — domnul era încă la Ţarigrad. Printre ei, o rudă apropiată a lui Neculce, Ilie Cantacuzino, este ţinta ironiilor şi a bucuriei sale răutăcioase: „Atunce au prinsu şi pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino cel taré şi maré, perifan, numai cu cămeşea şi desculţu şi făr⟨ă⟩ sliz, că s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ de nu ştie nemic şi dormie. L-au luat şi l-au dus pe uleţă de l-au închis, şi zapcii⟨i⟩ carei îl duce aşea gol pe uliţă îl mustra, de-i dzice:

[185] Cf. *ed. de faţă*, p. 442.
[186] *Ibidem*, p. 444.

« Ţine-té, cerbulé, cu co⟨a⟩rneli celé buoré ce ne înprăsştiei, că té prinsă astădzi leul în mîn⟨ă⟩ »" [187]. Atunci, după venirea domnului, a fost omorît şi Panaiotache Morona, postelnicul, care-i trăda pe toţi domnii, greceşte, dar pentru moartea căruia Neculce îl învinuieşte pe Mihail Racoviţă de cea mai crasă lipsă de recunoştinţă: „Această mulţămită şi plată au avut Panaitachie dé la Mihai-vodă pentru harzul ce au făcut cu mîna lui la înpăr⟨ă⟩ţie, de l-au poftit domnu la domnie întîiu" [188].

Un loc important îl ocupă în capitolul celei de a doua domnii a lui Mihail Racoviţă războiul ruso-suedez, care a culminat cu bătălia de la Poltava, precum şi politica de apropiere a domnului faţă de ruşi. Acesta, sătul de închisorile primei domnii — zice Neculce — şi văzînd că are în Brîncoveanu şi în boierii fugari în Muntenia vrăjmaşi implacabili, s-a hotărît să renunţe la scaun şi să fugă la moscali. A intrat în legătură cu ei şi a urmărit să-l prindă pe regele Suediei, care era refugiat la Tighina şi care era foarte imprudent în mişcările lui (Neculce povesteşte că pleca la vînătoare numai cu cinci, şase oameni, departe de cetate, cale de ore de drum). Mihail Racoviţă pregătise cu abilitate fuga, cînd, în urma reclamaţiilor lui Constantin Brîncoveanu, un om de încredere al sultanului, trimis „tiptil" la Iaşi, a confirmat intenţia voievodului. Din porunca sultanului un capegiu cu 300 de spahii l-a prins şi l-a închis în Edicule „cu mare urgie, care nime nu mai dzicea c-a videa lumea".

Boierii, îngroziţi, se temeau de transformarea ţării în paşalîc. S-au adresat lui Constantin Brîncoveanu — pe care de data aceasta Neculce nu-l mai socotea pacostea Moldovei — rugîndu-l să cerceteze cu ajutorul întinselor sale antene şi să le comunice dacă îi paşte acel pericol. Răspunsul negativ al domnului muntean i-a mai liniştit.

Pe alt plan cronicarul desfăşoară sulul iţelor de la Ţarigrad pentru ocuparea scaunului rămas vacant. Antioh Cantemir, sprijinit de vizir şi dorit şi de ţară, avea cele mai multe şanse. N-a vrut însă să plătească 300 de pungi cerute, sperînd că cu jumătate de preţ i se va da totuşi lui domnia. Şi atunci s-a petrecut ceea ce avea să aibă urmări rele pentru Ţările Române: vizirul a dat Moldova pe seama lui Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot. Neculce aminteşte drama petrecută în casa Mavrocordaţilor, cînd Alexandru Exaporitul, tatăl noului domn, auzind că feciorul său a acceptat invitaţia marelui vizir, a început să se jeluiască, socotind această

[187] *Ibidem*, p. 473.
[188] *Ibidem*, p. 474.

numire începutul nenorocirilor familiei sale și în cîteva zile a și murit de inimă rea.

Domnia lui Nicolae Mavrocordat (1710—1711) care n-a durat decît un an, ocupă puțin loc în *Letopiseț*. Dealtfel, cum aminteam și mai sus, pe măsură ce opera sa devine produsul exclusiv al însemnărilor și memoriei sale, capitolele diverselor domnii se interferează aidoma rețelei metalice din betonul fortificațiilor, concepute să dureze cît lumea.

Nicolae Mavrocordat nu semăna însă cu domnii de țară. Încă de la Galați, spune Neculce, a poruncit slujbașilor ce strîngeau birul, zlotașilor, să restituie îndată banii oamenilor de rînd, pe care cronicarul din mojici nu-i scoate.

„Pé la toate conaceli tot divanuri de zlotași era cu mojîcii. Și zlotașii, ca vai de capeteli lor, înbla șipurindu-s⟨ă⟩ și rugîndu-s⟨ă⟩ mojîcilor, și-ndatorîndu-s⟨ă⟩ și-ntorcînd mojîcilor. Și le făcea și zapis, să-i mai aștepte, și mojîcii nu priimie. Iară după ce au sosit în Iași rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zlotașilor, de nu putea răzbii pe uleți de nărod de oameni, dup⟨ă⟩ cumu-i rîndul prosștimei... Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul și i-au închis în temniți cu tîlharii, pîn' ș-au vîndut ce-u avut tot, ș-au plătit țăranilor pîn'la un ban" [189].

Prea mult temei și cinste nu punea Nicolae Mavrocordat nici pe marii boieri, cel puțin nu în prima domnie. Tot Neculce descrie cum l-a bătut pe un sulger și pe un postelnic la șezut, spre stupefacția celorlalți, care nu erau deprinși cu asemenea tratament. Mulți dintre ei au fugit prin țările din jur, mai ales în Polonia. Printre fugari Neculce îi amintește pe unii cu care va împărți pîinea amară a exilului un an mai tîrziu: Luca vistiernicul, banul Zmucilă, Rugină, Abăza, Mireștii și alții.

Portretul lui N. Mavrocordat schițat de Neculce după înapoierea din pribegie, cînd raporturile cu domnul erau foarte bune, ne apare astăzi obiectiv. Domnul era foarte sobru („desfătării, voro⟨a⟩ve de glumé, nemic nu să făcea înainte lui"), rezervat (îi era ușa mereu închisă), mîndru („vre să stăpîne⟨a⟩scă Moldova ca Po⟨a⟩rta Turce⟨a⟩scă, cu mărire mare"), aprig la mînie, dar om foarte învățat, „cunoscător la o⟨a⟩meni", îndatoritor cu cei ce-l slujeau; avea și greutăți, neștiind românește și necunoscînd obiceiurile țării. „Iari țării, prostimei, vrea să le arete milă și dreptate și vrea să le ție de parte".

Începuse să facă sate pe la marginile granițelor, în aceeași idee ca a lui Antioh Cantemir, de a popula regiunile pustii, bătătorite de incursiunile și tîlhăriile tuturor liftelor. Dar viața tihnită nu-i era dată bietului moldovean. Încă în vară (anul 1710), Poarta a început să se pregătească de război cu Rusia, ațîțată de Carol al XII-lea, dar și de o parte din polonezi. Spre toamnă l-au arestat pe solul rușilor și l-au închis în Edicule, iar în iarnă au pregătit două incursiuni masive ale tătarilor în Ucraina rusească. Acțiunile armate urmau să aibă loc în anul următor. În cadrul acestor preparative de război situează Neculce și înlocuirea lui Nicolae Mavrocordat cu Dimitrie Cantemir.

Capitolul dedicat savantului voievod, de mari dimensiuni, care se abate fundamental de la metoda folosită de cronicar în tratarea istoriei domniilor anterioare, nu poate fi urmărit în toată desfășurarea lui. O mare parte din el am observat-o vizînd viața lui Neculce, împletită zi de zi cu evenimentele dramatice din vara și toamna anului 1711. Agitația, pasiunea, teama, speranța, acestea și alte sentimente, greu de definit, care fac parte componentă din trăirile eroilor, transformă capitolul domniei lui Cantemir într-o tragedie a Moldovei și a voievodului său. Comentariile sistematice pe marginea acestui capitol ne apar de prisos. Ne vom mărgini să subliniem că Neculce redă întîmplările în stilul reportajelor moderne, pe măsură ce lucrurile se precipitau. Așa se și explică întinderea celor nouă luni din domnia lui Dimitrie Cantemir pe zeci de pagini. D. Cantemir este urmărit în acțiunile sale zi de zi. Pana lui Neculce îl surprinde ezitînd și așteptînd semnalul de arestare a lui Constantin Brîncoveanu, pe care dorea, în adîncurile lui, să nu i-l comunice vizirul niciodată. Îl observăm pe domnul Moldovei obligat să fie propriul său sfetnic într-o problemă crucială pentru viitorul său și al țării, de vreme ce nu avea suficientă încredere în loialitatea Divanului. Îl găsim părăsit de majoritatea boierilor, luptîndu-se cu privațiuni de tot felul, inclusiv cu lipsa banilor, încît nu-și putea plăti nici lefegii, porniți din această cauză pe răscoală. Dimitrie Cantemir se decide să cheme ajutorul militar rus exact atunci cînd i-a venit și porunca vizirului să-l aresteze pe Constantin Brîncoveanu; prilej pentru cronicar să se justifice în fața posterității că n-a fost el sfetnicul necredincios al domnului, ci dimpotrivă. Este de reținut această înăscută artă la Neculce de-a cultiva întîmplările de senzație, coincidențele, patosul. Acestea dau sarea necesară unei plăcute lecturi a *Letopisețului*.

Zarurile odată aruncate, domnul se simte descătușat. Poporul de asemeni. Iașul seamănă cu un oraș sud-american în carnaval. Devastarea prăvăliilor turcești și jaful asupra turcilor sînt prezentate într-o notă de frenezie și entuziasm care disimulează realitatea: „Iar băcăliile sta vărsate pre uliță, de era sătui și copiii. Strafide,

[189] *Ibidem*, p. 495—496.

smochine, alune era destule pre la toate babele" [190]. Dar Neculce, om înțelept, ține să-i amintească domnului, prin condeiul copilului ce știa turcește și ale cărui cunoștințe sînt puse la încercare, că „nu iaste mai mare blăstămat în lumé decît omul cela ce aré o fărîmă de pîine în mînă și o leapădă pe acéla și cearcă să afle alta mai mare" [191].

Moldovenii, chemați la oaste și plătiți din vistieria țarului, răspund cu entuziasm. Calfele de croitori, de blănari, de ciubotari, crîșmarii, își lasă rostul și se angajează în armată, iar boierii rămîn fără slugile atrase de același miraj al banului și al aventurii.

Treptat, paginile de clocot, de agitație dispar și altele ies de sub condeiul lui Neculce. Sînt acelea care descriu armata muscalilor, văzută de el și urmărită de el în toate acțiunile, pînă după reversul Stănileștilor. Între ele doar momentul vizitei lui Petru cel Mare la Iași, larma boierilor la perspectiva eredității Cantemireștilor în Moldova și diversiunea lui Toma Cantacuzino, fugit din Țara Românească, fac notă aparte. Pe Toma, ruda sa și asociatul lui Cantemir în politica rusofilă, Neculce nu-l iubește. Toma Cantacuzino a plătit dureros spiritul de aventură: „Așea aduc tineréțele pre om, cînd au pre multă voie și dezmierdăciune la un stăpîn, precum au avut și Toma la Brîncovanul-vodă; că la cea de apoi s-au înstreinat de neamul său și de binele său cel mult și au murit în țări streine" [192].

Neculce n-avea aptitudini militare și nici priceperea specialistului în materie de strategie și tactică. Luptele la care a luat parte ca observator — și, foarte probabil, și direct, împreună cu mica armată de moldoveni, deși nu o spune nicăieri —, sînt descrise cu naivitate, dar cu o remarcabilă culoare autentică. El este bucuros că moldovenii săi — după ce, ieșiți în afara taberei pentru luptă, și rău hăituiți de turcii mai bine înarmați — au fost admiși din nou în tabără și erau puși la adăpost. „Deci cum au istovit turcii dovà (= rugăciunea, *n.n.*), s-au și apucat a da năval⟨ă⟩ de trei, patru părți în obuzul moschicescu. Și așea să bătea, cîte un ceas și giumătate ținea năvala. Iar moldovénii ședea acolo, în mijlocul obuzului, ca cum ar ședea la casele lor, așea nu avea nici o grijă. Că pușcile turcești nu le meșteșuguia bine și trecea preste obuz. Și arunca și cumbarele de céle mare; și, suindu-să sus, nu apuca să cadă gios și să spărgea. Și deși cădea vreuna, cădea în laturé, nu nemeriia în obuz. Și cînd sta cîteodat⟨ă⟩ bătae și începe trîmbițile moschicești a dzice, pre atîta cunoștem că n-au spartu turcii obuzul" [193].

---

[190] Cf. *ed. de față*, p. 542.
[191] *Ibidem*, p. 544.
[192] *Ibidem*, p. 562.
[193] *Ibidem*, p. 581.

Iată cum este descris și punctul culminant al bătăliei, după care lucrurile se vor domoli treptat, treptat, asemeni unei cumplite furtuni însoțită de grindină: „Iar cînd au fost marți dimineața, turcii s-au strîns toți de⟨o⟩parte, și acolo ș-au făcut meteredzu și ș-au așădzat toate pușcile. Și au început a să bate prea vrăjmaș, cît întunecas⟨ă⟩ lumea, de nu s⟨ă⟩ vedea om cu om, și să vedea numai para cum eșiia din pușci. Ca cum ar ardé un stuh mare ⟨de⟩ trestiie pe niște vînt mare, așea să vedea focul eșind din pușci. Numai ce voiu să dzic, poate—fi Dumnedzău ferește la războiu, că dintr-o 1.000 de sinéțe abiia să tîmplă de lovéște un om. Că de ar hi nemerit cît foc slobodziia, n-ar fi mai rămas nici la turci, nici la moscali om de povéste. După cum dzice un cuvînt Miron log⟨o⟩fătul: «Mare iaste omul, iar la războiu prea mică-i iaste ținta»" [194].

Armistițiul care s-a încheiat, rezultat mai ales al lipsei de informații din tabăra turcească și al spaimei — zice Neculce — care a intrat în armata otomană, în urma unor contraatacuri rusești, deși n-a durat decît trei zile, a fost mai cumplit decît războiul însuși, pentru că nu aveau nimic de mîncare. Iar după trei zile, rezervate tratativelor de pace, armata rusă, însoțită de un ceauș turcesc, s-a putut în sfîrșit mișca spre nord. Și de înfometați ce erau, mulți ruși fugeau la turci, ca să scape cu viață.

Interesante sînt concluziile cronicarului despre mersul operațiunilor și consecințele pe care le-ar fi putut avea războiul asupra ambelor părți. Și unii și ceilalți ar fi putut învinge: rușii, dacă nu și-ar fi dispersat forțele, turcii, dacă n-ar fi acceptat propunerile de pace. „Numai ce vom să dzicem, voia lui Dumnedzeu au fost, de nici moscalii nu le-au dat Dumnezeu chiverniseală ca să biruiască pe turci. Așijderea și turcilor le-au luat Dumnezeu mintea, de nu s-au prăpădit moscalii de tot. Nu bat cei mulți pre cei puțini, nici cei puțini pre cei mulți, ce numai cum va Dumnedzeu" [195].

După două zile de drum, cînd a ajuns tabăra în dreptul Iașilor, moldovenii au plecat, cei mai mulți, pe la casele lor.

Neculce urmărește, în finalul capitolului domniei lui Dimitrie Cantemir, întîmplările Moldovei pe două planuri distincte. Acordă prioritate vieții domnului său și a moldovenilor care l-au întovărășit în Rusia, depănîndu-și, totodată, propriile amintiri, cum am văzut, și redă, întîmplările din Moldova pînă la înscăunarea lui Nicolae Mavrocordat în a doua domnie, cîteva luni mai tîrziu. Acestea n-au fost lipsite de pericolul transformării Moldovei în pașalîc. Un anume Curt-pașa trimis de vizir ca să potolească lumea după retragerea

---

[194] *Ibidem*, p. 584.
[195] *Ibidem*, p. 596—597.

lui Dimitrie Cantemir, s-a așezat cu temei să conducă Moldova, să boierească, să-și cîștige simpatii printre boieri, ca să-l ceară domn.

Lupul Costache — recunoaște și Neculce, cu toată dușmănia ce o avea pentru el — a fost acela care, mergînd la vizir (ca unul ce se opusese lui Cantemir, organizînd chiar și o tabără militară în sudul Moldovei, la Bursuci), a înlăturat pericolul. Numit caimacam, l-a somat pe Curt-pașa să părăsească Iașul, ceea ce turcul a făcut, nu fără mari și explicabile regrete.

Neculce speculează lipsa de măsură a Lupului Costache și abuzurile săvîrșite de el. Reclamat marelui vizir, acesta îl înlocuiește cu Ioan Mavrocordat, caimacam al fratelui său, și poruncește unui capegiu să-l aresteze „să-l pună în obezi" și să-l exileze la Varna, împreună cu încă doi boieri, mai puțin vinovați: Antiohie hatmanul și Macsut postelnicul. Încheie Neculce, cu o splendidă vorbă luată din înțelepciunea populară: „Și s-au plinit atuncea un cuvînt prost ce dzicé: «Cu iarba cea uscat⟨ă⟩ ardé și cea verde»" [196].

Capitolul despre a doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1711—1715) suferă, evident, de lipsa de informații cu privire la evenimentele din Moldova. Neculce nu amintește decît Divanul și măsurile luate în primul an de domnie, pentru adunarea celor pribegiți, pentru potolirea nemulțumirilor negustorilor turci jefuiți și maltratați în timpul lui Cantemir și de încercările făcute de domn pentru scoaterea suedezilor așezați prin țară. Restul capitolului, mai bine de patru cincimi, este consacrat istoriei europene. Neculce nu s-a putut folosi de istoria celei de a doua domnii a lui Nicolae Mavrocordat, scrisă de Axinte Uricariul, contemporan cu el, iar alte izvoare narative nu avea.

Dintre problemele europene dezbătute de Neculce, primul loc îl ocupă încercările turcilor de a-l scoate pe Carol al XII-lea de la Varnița și de a-l trimite în Suedia. Erau obligați la aceasta și prin tratatul de pace încheiat cu rușii, după Stănilești. Numai că toate pregătirile turcilor, la care se adăogau preparativele tătarilor și ale lui Nicolae Mavrocordat, care urma să dea căruțele trebuincioase, s-au lovit de refuzul îndărătnic al viteazului rege de a da curs planului de evacuare. Acesta era informat că între tătari și generalul Șeremetiev exista o înțelegere de trădare și de facilitare a prinderii lui de către ruși. S-a ajuns, în final, la lupte în regulă între turci și ostașii suedezi. Regele a fost prins și dus la Adrianopol și apoi trimis, prin Ucraina, în Pomerania. Neculce urmărește cu multă pasiune războaiele regelui cu coaliția ruso-polono-daneză, la care

[196] *Ibidem*, p. 625.

s-au asociat și prusienii, pînă la pierderea Pomeraniei și plecarea lui Carol al XII-lea în Suedia.

A doua chestiune de istorie universală reținută de Neculce, în maniera sa, puțin precisă sub raport documentar, dar suculentă ca povestire, a fost încercarea lui Stanislau Leszczincki, de a obține, cu sprijin turcesc, tronul Poloniei. Pentru Moldova această acțiune la care, pe lîngă ițele de culise, au fost luate și măsuri de ordin militar, s-a încheiat cu pierderea Hotinului și a Cernăuților, ocupate de garnizoane turcești, precum și cu prezența permanentă în Moldova a turcilor și tătarilor, care asigurau aprovizionarea garnizoanelor.

Nu sînt neglijate nici războaiele dintre nemți și francezi pentru succesiunea la tronul Spaniei, a căror motivare Neculce o înțelege întocmai: „Atuncea, pre acéia vrémé, cu cîțva ani mai nainte, să tot bătea Franțojul cu Neamțul pentru Țara Șpaniei, care de care să o ia, să o stăpînească, neavînd craiu" [197].

Aproape două pagini sînt consacrate sfîrșitului tragic al lui Constantin Brîncoveanu și al familiei sale. Pentru Neculce „mînia lui Dumnezeu" a căzut atunci pe capul domnului muntean și blestemele celor pe care i-a năpăstuit, și în primul rînd blestemele Moldovei. Într-adevăr, Neculce amintește și cu prilejul acestui cumplit spectacol, pe care îl descrie, evident, din relatările altora, unele din relele strălucitei sale rudenii din Țara Românească, dar sfîrșitul sîngeros al acestuia nu-l bucură, cum au încercat unii istorici literari să dovedească. Neculce, om credincios, nu se putea bucura de acest sfîrșit al lui Brîncoveanu, el care nu se manifestă niciodată în paginile sale ca un adept al vărsărilor de sînge. Neculce nu este om blînd, fără îndoială, mai ales cînd își judecă adversarii, dar este departe de el bucuria răzbunării sîngeroase. De toate relele care i-au ajuns pe vrăjmași se bucură, dar nu de sîngele lor vărsat. El înfierează pe Gin Ali-pașa, vizirul ucigaș, chiar cu prilejul masacrării familiei domnului, tocmai pentru că era „un păgîn rău, preste samă". Același lucru îl face și la vestea morții „păgînului rău, turbat și mare sorbitoriu de sînge asupra creștinilor", în campania de la Petrovaradin. „Acesta au omorît pre Brîncoveanul-vodă cu copiii lui... și pre alții mulți", zice Neculce, începînd schițarea portretului odios al cruntului vizir a cărui intenție era ca „de a birui pre némți, să pue pași și în Moldova și în Țara Muntenească" [198].

Nicolae Mavrocordat este înlocuit brusc de Neculce în redarea evenimentelor, prin Mihail Racoviță, ce obține tronul Moldovei pentru a treia oară, și pentru o lungă perioadă de timp: 1715—1726.

[197] *Ibidem*, p. 644.
[198] *Ibidem*, p. 657.

În capitolul consacrat ultimei domnii a lui Mihail Racoviță, ca dealtfel în toate domniile ce vor urma, observăm, în alternanța de evenimente din țară și de peste hotare, un mare interes acordat istoriei generale. Este evidentă influența contactelor sale cu străinii, fie că au fost polonezi sau ruși, precum și orizontul larg deschis pînă la vîrsta cînd își redactează a doua parte a cronicii.

Inaugurînd domnia, Mihail Racoviță a designat Divanul țării, aproape toți membrii fiind rude ale sale. Neculce observă, prezentînd domnia celui care îi facilitase întoarcerea în țară, și pe care o tratează destul de convențional, că n-avea rivali la Constantinopol și că dacă ar fi fost vremuri de pace ar fi putut trăi liniștit. Este printre puținii domnitori căruia cronicarul nu-i zugrăvește portretul, deși a domnit în trei rînduri. Știm numai că avea casă grea: opt copii, din care doi feciori erau zălog la turci și că doamna „era de treabă, bună și milostivă".

La puțină vreme după urcarea în scaun a izbucnit războiu dintre turci și austrieci, corect relatat de Neculce, consumat în celebra bătălie de la Petrovaradin în 1716, care avea să aibă consecințe însemnate nu numai pentru harta Europei de sud-est, ci și pentru Moldova. În expansiunea lor austriecii au ajuns pînă la Olt (pacea de la Passarovitz din 1718 consfințea — cum pomenește Neculce — stăpînirea lor asupra Olteniei), iar în Moldova s-au înfiltrat pe versantul oriental al Carpaților, ocupînd Cetatea Neamțului și mănăstirea Cașin, și dominînd, prin amenințările permanente, întreaga Moldovă, pînă la Siret. Domnul Moldovei, zice Neculce, nu stăpînea efectiv, decît regiunea Iașilor și Orheiul. Fiind informat Mihail Racoviță că nemții se pregătesc să-l prindă în Iași și pentru a preîntîmpina o asemenea eventualitate, a chemat cîteva mii de tătari în ajutor. Aceștia au sosit exact la vreme (cum se întîmplă adesea în relatările lui Neculce: „cît ai rumpe un păr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curțile domnești"), ca să pună capăt pericolului. În încăierările care au avut loc în jurul mănăstirii Cetățuia și la Hlincea între „cele 300 de cătane cu moldoveni" și cei „mai bine de 5.000, mai la șese mii" de tătari, mulți au pierit din austrieci. Peste trupurile lor a fost ridicată o cruce cu o inscripție care relatează bătălia [199]. Pe tătari, zice Neculce, nevrînd sau neavînd cu ce-i plăti i-a lăsat domnul să jefuiască propria țară, între Siret și munți, socotindu-i pe locuitori hainiți nemților.

Cronicarul n-a fost martor al evenimentelor, pentru că nu se întorsese încă din Polonia. El trebuie să fi cunoscut vreo relatare oficială a acestor întîmplări, fie *Cronica* lui Nicolae Chiparissă [200], fie, mai probabil, Pseudo Alexandru Amiras [201], ale căror afirmații au fost bine filtrate însă de Neculce. Acesta reduce la dimensiuni aproape ridicole întîmplările care fac, în concepția cronicilor amintite, din Mihail Racoviță un erou: „Scris-au Mihai-vodă și la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Și n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost mulțimé și i-au bătut. Pentru acéia ș-au agonisit mare crédință și laudă și numé de vitiaz de la turci" [202].

Neculce povestește, printre altele, turburările din Polonia care s-au petrecut „tot întru acel an" în care a avut loc incursiunea cătanelor și „tot în acel an" în care a murit Carol al XII-lea. Deducem că este vorba de mișcarea șleahtei poloneze împotriva regelui August de Saxa, care a avut loc, într-adevăr, în anul 1717, care nu este însă și anul morții lui Carol al XII-lea: 1718. Fac parte și aceste „datări" din categoria acelora pentru care Neculce își cere scuze în *Predoslovie* că nu vor fi corespunzînd întocmai adevărului. În orice caz, aflîndu-se în Polonia în această vreme, cronicarul a reținut teama nobilimii poloneze fără funcții, a șleahtei, asemănătoare, oarecum, mazililor noștri, de a implica în această mișcare toată mujicimea: „Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învéțe mujicii la războiu; și dacă i-or rădica pe toți, sint mai mulți de un întunéric de oameni și or bate pe sași și poate ne-or bate și pre noi și ne-or lua moșiile... și a fi mai rău, că ne-or lua mojicii țara. Ce mai bine, fraților, noi să ne vărsăm sîngele, iar mojicii, lasă-i să șadză, ca niște mojici" [203].

N-a fost nevoie să se apeleze la „întunericul" (adică la milionul) de mujici; prin înțelegerea survenită între Confederația de la Tarnogrod (constituită din toți adversarii regelui), și regele August, din februarie 1717, șleahta obține cîștig de cauză. Este drept că o mînă de ajutor au dat și rușii, care l-au trimis pe cneazul Dolgoruki cu 30.000 de oameni „ca să stea să-i împace. Și au venit cnîazul la Lubliun și au stătut de li-au făcut pace" [204].

Orientarea lui Neculce este și aci categoric feudală. El nu se abate, în concepția sa de boier, pentru nimic în lume de la vederile sale, nici măcar în probleme de istorie europeană și cu atît mai puțin cînd este vorba de Moldova: boierii și cu mojicii nu pot face cartel de interese; între ei nu poate fi așezat niciodată semnul egalității.

---

[199] Cf. D. Russo, *Studii istorice greco-române*, II, București, 1939, p. 473, nota 1.

[200] Cf. I. Crăciun, și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 110.

[201] Cf. *Cronica anonimă a Moldovei 1661—1729 (Pseudo-Amiras)*, ed. Dan Simonescu, p. 76—86.

[202] *Ed. de față*, p. 665.

[203] *Ibidem*, p. 667—668.

[204] *Ibidem*, p. 669.

Din rîndul evenimentelor anilor 1717—1718 Neculce amintește de vizita împăratului Petru cel Mare în Franța, pentru tratative antiturcești și stăruie asupra complotului țareviciului Alexie, urzit în timpul absenței sale, și a reprimării lui. De precizat că unele manuscrise cuprind interpolări substanțiale cu privire la procesul țareviciului și la reorganizarea bisericii rusești, amestecată și ea în încercarea de a se opune modernizării Rusiei. Acestea aparțin în special lui Ioasaf Luca.

Neculce a cunoscut destul de exact clauzele păcii de la Passarovitz, pe care le tratează în acest capitol. Precizează și anul 7226, dar nu și localitatea unde a fost semnată pacea. Nu uită să pomenească de consecințele ei pentru Țara Românească: pierderea Olteniei, unde a fost instalat guvernator Gheorghe Cantacuzino, fiul lui Șerban și eliberarea lui Nicolae Mavrocordat, luat prizonier de către austrieci în București, în toamna anului 1716.

„Pre acele vremi a avut loc și campania rusească în sud, dincolo de Caucaz, în Persia, la care a participat și Dimitrie Cantemir. Evenimentele sînt tratate cu multe amănunte și nu ne putem explica mijloacele sale de informare decît acceptînd ideea că unii moldoveni, participanți la acea campanie cu Dimitrie Cantemir, s-au înapoiat mai apoi în Moldova și au povestit cronicarului cele văzute.

Sfîrșitul lui Dimitrie Cantemir nu-i lasă hatmanului său vreo impresie deosebită, în afară de resemnarea omului cuminte, care știe pentru ce deșertăciuni a venit pe lume și că nu se poate sustrage legilor firii: „Dumitrașco-vodă încă, după ce au venit de la perși, n-au trăit prea mult și ș-au plătit și el datorie aceștii lumi, cea strămoșască, și s-au dus cătră părinții săi" [205].

În ultimele pagini ale capitolului, Neculce se întoarce din nou la viața Moldovei. Pomenește de focul care a mistuit curțile domnești, odată cu o bună parte din oraș, la 20 aprilie 1723 „în al optule an a domniei", după „cronologia" sa, care este aceea a poveștilor, și de care nu este nevoie să se țină numaidecît seama. Această întîmplare i-a dat domnului prilejul — spune Neculce — să scoată numeroase biruri pe țară, inclusiv văcăritul, atît de urgisit de marea boierime.

Mihail Racoviță este domnul care pune capăt tîlhăritului, după mulți ani de încercări ale predecesorilor săi. Neculce descrie torturile la care erau supuși răufăcătorii și își exprimă satisfacția pentru rezultate, dar le-ar fi vrut fără excese, mai ales că unii piereau și nevinovați, din pricina unui armaș grec, „fost crîșmar în Țarigrad", om abuziv și lacom.

[205] *Ibidem*, p. 681. D. Cantemir moare la 1 septemvrie 1723.

Mazilirea lui Mihail Racoviță a fost cauzată de un complex de situații, care s-au adăogat, evident, la domnia prea lungă, în concepția Porții. Mai întîi — zice Neculce — grecii de care se folosea domnul s-au constituit în două tabere, ce se certau între ele și se pîrau lui vodă și la Poartă. Mihail Racoviță a ținut partea „celor blăstămați, de să sfătuia cu dînșii", Cei care au plecat la Constantinopol și erau influenți, în frunte cu Constantin Ipsilanti, l-au reclamat pe domn marelui vizir. Tot în vremea aceasta s-au refugiat din Țara Românească niște boieri, pe care Mihail Racoviță, somat de vizir să-i prindă și să-i predea unui capegiu, a refuzat s-o facă, pretextînd că au fugit în Transilvania. În sfîrșit la aceste necazuri s-au mai adăogat și reclamațiile marelui rabin din Constantinopol, precum că Mihail Racoviță ar fi închis niște evrei moldoveni acuzați, pe nedrept, de omorîrea rituală a unui copil de creștin.

Nu este lipsită de culoare maniera în care au vrut boierii mazili să-l batjocorească pe domn la plecare: „Vrut-au atunce o samă de mazili să-i facă gîlceavă, să lége știubeie deșerte, să le spîndzure pre lîngă drum, pre unde a tréce Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceaiu de deseatin⟨ă⟩... Numai căimăcamii n-au lăsat să-i facă acea ocară" [206]. În final Neculce lasă să se întrevadă o caracteristică a domnului, bine marcată de cîte izvoare: arghirofilia, lăcomia de bani. Împrumutase sume de la mazili și nu-i restituise; sau, avea obiceiul de împrumuta bani de aur noi și restituia bani vechi, uzați, mai ușori la cîntar.

Succesorul său la scaunul Moldovei, Grigorie al II-lea Ghica (1726—1733), era o figură curioasă de om plecat spre petreceri, spre fast, om cultivat, cu întinse relații la Poartă. Cronicarul își redactează opera, în partea finală, concomitent cu trăirea evenimentelor. Curios este faptul că deși el nu se abate cu nimic de la planul de structurare a capitolelor precedente și cu toate detaliile interesante pe care le dă cu privire la domniile lui Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat, finalului cronicii îi lipsește strălucirea cu care am fost obișnuiți. Entuziasmul, verva, spiritul ușor sarcastic au pălit odată cu dispariția eroilor cu care a dus război pasional, decenii de-a rîndul. Rămas singur, sau aproape singur, Neculce înregistrează evenimentele, participă la ele, uneori implicat direct, dar găsindu-se de partea cealaltă a versantului, acestea nu-l mai scot din proverbiala sa cuminție, nu-l mai fac să ardă, asemeni făcliei destinată să-i lumineze veghea de om aflat la capătul firului. Marile vrăjmășii, dispărute, aștern în sufletele celor mai mulți melancolia și sentimentul zădărniciei. Cronica lui e plină de vrăjmășii, dar finalul

[206] *Ibidem*, p. 694.

acesteia, dacă nu este melancolic, este în orice caz lipsit de pasiune. Este un jurnal obiectiv și rece.

Firea petrecăreață și iubitoare de fast a domnului se vădește de la înscăunare. El n-a venit ca toată lumea pe uscat, ci a făcut drumul de la Brăila pînă la Galați pe apă, în două vase (șeici, le zice Neculce), „cu multă pofală, dzicînd din trîmbiță și din naiuri și dînd și din pușci" [207]. Începuturile domniei au fost periclitate de o răscoală a tătarilor din Bugeac împotriva hanului Crimeii, care amenințau și țările din jur și mai ales Moldova. Neculce descrie evenimentele și arată cauzele care au generat pericolul pentru Moldova de a fi pustiită. Erau fugiți în Bugeac și niște boieri care îi ațîțau pe tătari. Dar, pînă la urmă lucrurile s-au potolit și Grigore Ghica a obținut și despăgubiri bănești, cîteva sute de pungi. Acestea nu au putut compensa însă pierderile teritoriale, prin extinderea tătarilor din Bugeac spre nord, ocupînd suprafețe mari de pămînturi ce nu le-au aparținut niciodată. Neculce relatează că după ce s-au potolit lucrurile, domnul a făcut reparații mari la mănăstirea Balica, sau Frumoasa, precum și la Galata, Bîrnova și Bărboiu. Mănăstirea Frumoasa urma să servească drept loc de agrement pentru domni.

„Iară în scurtă vreme", adică în 1730, domnul este amenințat cu mazilirea, în timpul unei răscoale a ienicerilor, care vor să-l impună domn în Moldova pe un oarecare Buțucachi. Dar sultanul, înăbușind răscoala, a retezat și capul pretendentului, înainte ca acesta să fi plecat din Țarigrad. Tot atunci domnul are de înăbușit un complot al unor boieri. În urma acestui fapt Neculce este numit mare vornic al Țării de Sus; dar, cum adaogă cîteva pagini mai jos, din cauza grecilor „boerii de țară era numai cu numele, că la nemică nu-i mai întreba" [208].

Capitolul domniei dintîi a lui Grigore Ghica se impune însă interesului cititorilor prin portretul pe care Neculce îl face voievodului, cel mai complet din toate, în pofida rolului destul de șters pe care acesta l-a jucat în istoria Moldovei. În cumpăna judecății ar atîrna mai mult scăderile domnului, fără îndoială, dar acesta a avut sfetnici răi și ei sînt vinovați de abuzurile lui Grigore Ghica — asemeni sfetnicilor lui Antonie-vodă Ruset, sau Constantin Cantemir. „Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic și supțire, la față uscat". Atît din portretul fizic. Cel moral se întinde pe trei pagini. Desprindem din el mici fragmente: „Numai era cu toane, atîta cît la unele să arăta prea harnic, bun și vrédnic, milostiv și răbdătoriu. Și în viața lui era tot cu mése mari, cu cîntări și cu féliuri de féliuri de muzici în toate dzilele... Și pre boeri totdeauna îi poftiia să fie cu

[207] *Ibidem*, p. 695.
[208] *Ibidem*, p. 728.

dînsul la primblări. Și dacă eșiia la cîmpu, era prea lascav (= blînd, *n.n.*) și darnic. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile dă blăstămăciune. Că să potriviia unor boiari, sfétnici ai lui, cari-i avea, 2 greci și un moldovan, anumé Costantin Psiolu (= Ipsilanti) hat⟨man⟩ și cu fiiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani și curvari; iar din moldovéni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian și închis la inima lui și lacom...

Era acest domn și curvar. Multe țiitori féte mare ținea, și apoi le îndzăstra și le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre niște féte de boiar. Numai nu să amesteca la féte de casă mare, ce de căpetenii mai de gios. Și avea doamnă și cuconi, și nu să rușina, de-ș făcea casa de ocară... Și la toate era desfrînat. Curtea lui poftiia să fie tot îmbrăcată. Pre nime din boiari să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat, sau olecăindu-i-să că sînt timpurile réle... că să foarte mîniia, și la mînie era foarte grabnic... La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, și cumu-i părea, așea rămînea. Și pre urmă, deși vedea că au greșit, nu întorcea... Da sume mare de bani la Poartă și turcilor agi ce viniia de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani îi da cinci, șease, tot ca să-l laude la Poartă... De să clintiia pîn-afară den tîrgu sau pîn'la vreun boiar, tot cu căruța cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Și încotro megea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori... Cu pușca da pre bine. Greci mulți adusése în țară, de mînca léfe tot din vistierie... Dar avea și trecere mare la Poartă, cît pre turcii balgii din țară foarte-i înfrînasă și se temea de dînsul...

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar fi avut niscai oameni cu frica lui Dumnedzău pre lîngă dînsul sfétnici, ar fi fost de mirare de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte și de laudă, iar nu cu cei de ulă" [209].

Succesorul lui Grigorie Ghica, trecut în Țara Românească, este vărul său, Constantin Mavrocordat, ce venea din țara vecină. Prima lui domnie, de numai doi ani și jumătate (1733—1735) este caracterizată de Neculce prin permanentele intrigi la Constantinopol împotriva predecesorului său, și prin cheltuieli aferente imense pentru care cronicarul are cuvinte de amărăciune: „Vai de aceste 2 țări creștine, cu acești domni străini! Ce di amar di bani dau pentru vrăjbilé celi ticăite a loru!" [210] Impozitele sînt multe și mari, grecii veniți cu domnul numeroși, iar boierii divaniți — printre care nu mai figurează Neculce —, numiți „după mită". Grecii stăpînesc economicește țara. „Toati boeriilé și pîrcălăbiîle și vămășiilé celi di pi

[209] *Ibidem*, p. 725—729.
[210] *Ibidem*, p. 734.

margini, cu agonisit⟨ă⟩, tot ei le cuprinses⟨ă⟩ de li-au luat..." [211] Cheltuielile curţii domneşti sînt foarte mari: daruri enorme făcute slujbaşilor turci (mai mari decît la Ghica-vodă), ca să le obţină bunăvoinţa şi lauda la Poartă); lefurile unor slujbaşi apropiaţi şi „lista civilă" a rudelor sale, inclusiv a „ţiitoarelor măritate a tătîne-său vreo zece, cu bărbaţii lor", în afară de haraciu, îl fac pe Neculce să căineze de mai multe ori biata Moldovă.

În raporturile cu boierii domnul a dat dovadă de multă condescendenţă poftindu-i zilnic la cafea şi acordîndu-le multă cinste. Mai tîrziu, în al doilea an de domnie, va uşura pe boierii mazili de unele impozite, de teamă să nu fugă la rivalul său din Ţara Românească.

Neculce separă capitolul în două părţi aproape egale, cea de a doua fiind consacrată evenimentelor din ţările învecinate. Între ele, în cîteva cuvinte, fixează trăsăturile fizice şi morale ale lui Constantin Mavrocordat: „... Era un om pre mic de stat, şi făptură pro⟨a⟩stă, şi căutătura încrucişetă, şi vorba lui înnecată. Dar la hirîe era nalt, cu mî⟨n⟩drie vre să s-arete, dar îera şi omilenic (= milos, *n.n.*). Cazné, bătăi rele la o⟨a⟩mini nu făce, nici la singe nu îera lacom, şi răbdător. Mult îi era dragă învăţătura, coräspundeţii din toate ţările striine să aibă, pre silitor spre veşti, ca s⟨ă⟩ ştii ce s⟨ă⟩ faci pintr-alte ţări... Minciunilé îi era pre drag a li asculta... Giuruîa pre mult unora şi altora, dar la mai mulţi nu da dintr-aceli giuruinţă. Era om di-l întorce şi alţii" [212].

Dintre chestiunile de istorie universală un loc important acordă Neculce luptelor de succesiune la tronul Poloniei, după moartea regelui August şi amestecul ţărilor europene pentru impunerea diverşilor pretendenţi. Dintre ei Stanislau Leszczinski a izbutit să fie ales pentru scurtă vreme rege al Poloniei. Atacat la Gdansk de ruşi, a izbutit să fugă din cetate, recurgînd la şiretlicuri demne de *O samă de cuvinte*, pe care Neculce le descrie cu pasiunea atît de des întîlnită. Sînt amintite incursiunile ruşilor în hanatul Crimeei, luptele dintre turci şi perşi şi neînţelegeri dintre francezi şi nemţi, cauzate de intervenţiile Austriei în treburile succesiunii la tronul Poloniei. Informaţiile şi datele pe care le dă Neculce cu privire la luptele dintre turci şi perşi nu pot fi utilizate decît cu mare prudenţă. Tendinţa sa spre exagerare, adeseori întîlnită în materie de istorie europeană, este bine cunoscută. În cazul de faţă, din cele vreo două, trei sute de mii de turci participanţi la război n-au scăpat decît o mie, două. Rămîne însă esenţialul: frumuseţea povestirii şi farmecul naivităţii.

[211] *Ibidem*, p. 734.
[212] *Ibidem*, p. 740–741.

Plecarea lui Constantin Mavrocordat şi revenirea pe tron a lui Grigore Ghica se face pe nesimţite. Capitolul noii domnii (1735–1741) este cel mai cuprinzător, după cel închinat lui Dimitrie Cantemir: peste 45 de pagini. Întoarcerea în Moldova însemna o scădere a prestigiului pentru cel care venea din Ţara Românească, socotită mai bogată şi cu o stabilitate economică mai bună. Grigore Ghica, supărat şi ruşinat, cum a venit la Iaşi i-a şi arestat pe doi boieri, bănuiţi că au fost autorii morali ai coborîrii sale. Soarta unuia dintre ei, mai ales, a vornicului Sandul Sturdza, care fusese în graţiile domnului în prima domnie şi care era gata să-şi piardă viaţa la cîteva ceasuri de la intrarea domnului în Iaşi cu a doua domnie, îi aminteşte lui Neculce cît de nestatornice sînt firile domnilor: „Să potriveşti cu linul mărilor şi cu săninul ceriului. Cînd nu gîndeşti, să tulbură mărilîe şi ceriul nuoriadză. Aşe sint şi hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde de bucuriîe, atunce vine la scîrbă!" [213] Frumoase comparaţii pentru un scriitor cu un pronunţat simţ epic! Ele întăresc convingerea — şi nu numai acestea — că Neculce era un om de mare sensibilitate, un iubitor al poeziei.

Divanul, constituit, ca de obicei, cîteva zile mai tîrziu, îl include şi pe cronicar ca vel-vornic, cum a mai fost. Dintre boierii mari făcea parte, ca vel-logofăt, şi Constantin Costache, a cărui moarte subită de la mănăstirea Suceviţa o descrie Neculce amănunţit şi o deplînge, în pofida faptului că făcea parte dintre Gavriliţeştii care i-au stăpînit moşiile. Acesta „s⟨ă⟩ punea tari în prici cu domnii şi cu alţii pentru ţară... ca s⟨ă⟩ nu o jăcuiască... Că boieriul cari stă cu biné pentru ţară di s⟨ă⟩ pune, macar di-ar vini şi la primejdiîa v⟨i⟩eţii, i s⟨ă⟩ cade de la ace ţară şi di la peminteni a-i da mai multă cinste di laudă, dicît de hul⟨ă⟩" [214].

Moartea acestuia o încadrează Neculce între pagini pline de măsuri draconice luate de stăpînire pentru strîngerea puzderiei de biruri, căzute năpastă pe bieţii ţărani, pe mănăstiri şi pe boierii mazili. Din pricina celui mai greu, impozitul pe cap de locuitor, scos în săptămîna patimilor, „nu pute o⟨a⟩minii nici în biserică să margă, să-ş cati de sufletu, să s⟨ă⟩ pricistuiască, sau la Paşti să păscuiască, ce păscuîa prin păduri, cu ferăli sălbatice" [215]. Neculce reţine toate birurile şi ni le transmite cu mare fidelitate. Din acest punct de vedere *Letopiseţul* său poate fi utilizat ca izvor informativ de prim ordin, cum a şi fost folosit de toţi istoricii noştri.

[213] *Ibidem*, p. 754.
[214] *Ibidem*, p. 757–758.
[215] *Ibidem*, p. 758.

Disputa dintre Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat pentru stăpînirea Țării Românești, prinsă în *Letopiseț*, cu amănuntele unui jurnal, nu ne interesează în mod deosebit. Ea are izul evenimentelor petrecute azi, acuma, sub ochii cronicarului, pe care timpul n-a avut cînd să le decanteze, de aceea sînt înșirate pe pagini întregi. Alte știri de natura aceasta, întîmplate, de mult, sînt redate, pentru domniile mai vechi, în cîteva fraze.

Sfîrșitul *Letopisețului* — căci capitolul acesta, cel din urmă revăzut și corectat de cronicar, încheie suita evenimentelor mari din istoria universală — îi dă prilejul lui Neculce să rețină atenția cititorului pe multe pagini cu acțiuni militare rusești de proporții, în Crimeea, unde vor pune capăt stăpînirii tătărăști, precum și cu începerea unui nou război ruso-turc (1737—1739), favorabil rușilor, care îi aduce pentru a doua oară în Iași; de data aceasta fără să fi fost chemați de un Dimitrie Cantemir. Neculce precizează evenimentele, se dovedește mai bine informat, în special cu privire la numărul trupelor și mișcarea acestora. Stilul rămîne însă cel naiv, intim, străin de maniera savantă folosită de istoricii europeni ai vremii.

Imperialii, care au început și ei atacurile în Balcani, cu mai puțin succes decît altă dată (prin pacea de la Belgrad din 1739 ei vor fi obligați să evacueze, printre altele, și Oltenia) se infiltrează atît în Țara Românească cît și în Moldova (ca pe vremea lui Mihail Racoviță), urmăriți de Neculce pas cu pas. Pe cît erau ei de pașnici de data aceasta, căci „stricăciuni n-au făcut nimic în țară; tot cu bani cumpăra ce li trebuia", pe atîta era de fricos Grigore Ghica. Fugit la Țuțora, n-a coborît la Galata decît după ce a obținut ajutoare — vreo 6.000 de oameni, zice Neculce — de la pașii din jur. „Și au mai eșit frica lui Grigorii-vodă de nemți. Și de frica viziriului și de rușine s-au întorsu iarăși înapoi la Gălata..." [216]

În vremea aceasta (1737) Grigore Ghica a fost vizitat și de fratele său, terzimanul, trimis la ruși pentru obținerea unui armistițiu. Relatînd vizita, Neculce nu-și poate ascunde resentimentele față de greci, care nu vedeau cu ochi buni posibilitatea scuturării stăpînirii turcești: „Ș-au purces terdzîmanul, ș-au vinit pre la Grigoriie-vodă, frate-său, la Gălata; și l-au benchetuit 1 dzi cu mari cinste. Și l-au mai învățat și el meșterșuguri di-a lui, ce au mai știut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli și fric⟨ă⟩, c-or lua creștinii țara; ce nu numai el, ce și grecii lui, și n-or ave ce stăpîni și ce mînca la Țarigrad" [217]. Și, ca să încheiem suita ironiilor și a dovezilor de

[216] *Ibidem*, p. 782.
[217] *Ibidem*, p. 787.

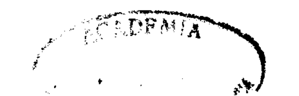
antipatie față de ciocoismul grecesc, redăm un scurt fragment cu care se încheie acțiunea nemților în Moldova, retrași dincolo de munți, sub presiunea unui grup de ostași trimiși împreună cu două steaguri de cazaci, comandați de hatmanul Constantin Ipsilanti: „Iar hatmanul cu o⟨a⟩ste, precum mai sus scrii, nici gium⟨ă⟩tate de cias n-au zăbăvit și s-au și-ntorsu înnapoi, fiind grec cu pele de iepure la spate. Au fugit toat⟨ă⟩ noapte, făcîndu-i-să dzuă la Bistriță, negonindu-l nimé, nici vădzînd pre nimé; după cum iaste vorba, că nu fac toate muștile m⟨i⟩eré. Că, cînd s-au tîlnit cu o⟨a⟩ste nemțasc⟨ă⟩ tremura de fric⟨ă⟩ și vre să fug⟨ă⟩. Iar turcii, vădzînd că vrea să fugă, au început a-l sudui ș-au scos și sabiele asupra lui să-l taie. Și vădzînd așea, că fac turcii zorbă asupra lui, s-au slobozit de fric-asupra nemților" [218].

Tot frica l-a făcut și pe domn — relatează Neculce — să cheme turci și tătari să ierneze cu el în Iași, în iarna anilor 1737—38. Paginile care descriu abuzurile, silniciile și ticăloșiile lor amintesc de vremea lui Dumitrașcu Cantacuzino, iar revolta lui Neculce față de Grigore Ghica nu este depășită decît de paginile consacrate acelei domnii.

Partea centrală a capitolului o constituie pătrunderea rușilor în Moldova din vara anului 1739. Aceștia, cam 120.000 — apreciază Neculce —, sub comanda feldmareșalului Münnich au atacat mai întîi Hotinul — raia turcească la acea vreme —, apărat de Colceag-pașa, ocupîndu-l după o serie de lupte ce au avut loc, unele nu departe de Boian, moșia cronicarului. După Hotin, armatele turcești s-au retras, văzînd că nu pot face față rușilor, iar aceștia și-au continuat înaintarea spre Iași. Grigore Ghica n-a întîrziat nici el prea mult, ci le-a urmat; a pus caimacami în Iași și a coborît spre Galați. Neculce urmărește cu mare tensiune acțiunile armate și relatarea sa rămîne, pentru această vreme, izvorul narativ intern cel mai autorizat și folosit ca atare de istoriografia noastră.

În rîndurile armatei ruse se aflau și doi feciori ai lui Antioh Cantemir: Dumitrașcu, avînd gradul de maior și Constantin, cel mai mare, ca general de brigadă. Lor le-a fost încredințată misiunea de a strînge provizii pentru armată și de a se ocupa de lichidarea detașamentelor răzlețe turcești și tătărăști ce ar mai fi existat prin partea de nord a Moldovei. Încercarea lui Constantin Cantemir, de a-l prinde pe domn n-a fost încununată de succes. În schimb, „tot jăcuind", a intrat în Iași în ziua de 2 septemvrie 1739, primit cu mare bucurie — zice Neculce — de mitropolit, boieri, negustori și alți orășeni care „i-au închinat cheilé țărîi și stiagurile slujitorilor" [219].

[218] *Ibidem*, p. 794.
[219] *Ibidem*, p. 824.

A doua zi a intrat în Iaşi şi feldmareşalul Münnich. Timp de o săptămînă, spune Neculce, în fiecare zi invita pe mitropolit şi pe boieri la masă. Apoi lucrurile s-au schimbat în rău, pentru că Münnich a impus Moldovei, prin boierii caimacami, o sumă de obligaţii foarte grele, cuprinse în 12 puncte. Moldova era obligată să adăpostească şi să hrănească iarna 20.000 de soldaţi, să dea 100 de pungi pentru masa mareşalului în fiecare an, să asigure 3.000 de salahori pentru repararea cetăţilor, să i se dea, imediat, un plocon de 90 de pungi de bani şi altele. Iar dacă boierii, chemaţi să le iscălească, vor refuza, va da foc oraşului. Cu aceasta s-a încheiat — adaogă Neculce — cinstea acordată boierilor: „Că vinul cel unguresc, dulce, s-au făcut venin amar, şi rîsul, plînsu, şi voia cea bun⟨ă⟩, gro⟨a⟩z⟨ă⟩ şi frică"[220].

După acestea Münnich a trecut Prutul, aşteptînd la Zagarance să i se îndeplinească cererile, în timp ce feciorii lui Antioh Cantemir căutau să-l prindă pe Grigore Ghica. Între timp, mergînd să ocupe Tighina, Münnich a fost înştiinţat că s-a încheiat pace. Cu toate acestea el n-a încetat să-i ameninţe pe boierii caimacami şi să ceară împlinirea tuturor obligaţiilor impuse, ascunzîndu-le semnarea păcii de la Belgrad. Abia la mijlocul lui octomvrie a început retragerea, luîndu-i pe caimacami cu el la Hotin şi jefuind tîrgurile şi satele. A trebuit intervenţia tătarilor ca să fie alungate rămăşiţele oştirilor ruseşti din Iaşi.

Întorcîndu-se Grigore Ghica în capitală a pus biruri grele pe ţară şi a început să-i urmărească pe boierii bănuiţi de simpatii faţă de ruşi. Nu putea să scape de năpastă nici Neculce, care, mărturiseşte singur a cheltuit mulţi bani ca să fie eliberat. Cît îl priveşte pe mitropolitul Antonie, care îşi manifestase mai direct adeziunea pentru ruşi, făcîndu-le slujbe şi sfinţindu-le armata, acesta i-a întovărăşit în retragere şi a ajuns mitropolit al Cernigovului.

Sfîrşitul capitolului este ocupat de frămîntările din Rusia, survenite la moartea împărătesei Ana şi turburările legate de succesiunea la tron, precum şi de mazilirea domnului. Neculce precizează evenimentele descrise în acest capitol cu date exacte. Cum menţionam mai sus, valoarea istorică a ultimelor capitole creşte, pe măsură ce ne apropiem de vremea în care Neculce şi-a redactat *Letopiseţul*.

În locul lui Grigore Ghica este numit, pentru a doua oară, Constantin Mavrocordat (1741—1743). Capitolul domniei lui, cu care se încheie *Letopiseţul*, foarte interesant din punct de vedere istoric, căci se referă la majoritatea reformelor introduse de domn, este mai palid sub raport literar. Neculce aminteşte mai întîi reforma judecătorească, în care era şi el implicat, reformă care atenua mult

[220] *Ibidem*, p. 828.

abuzurile din trecut. Au fost reglementate impozitele — mai ales darea personală — şi au fost desfiinţate acele dări care declanşau nemulţumiri grave, cum au fost văcăritul, pogonăritul, şi altele. Este amintită de Neculce, singura dată, preocuparea unui domn pentru cultură. Constantin Mavrocordat reorganizează învăţămîntul, dezvoltînd şcolile greceşti şi slavoneşti existente şi înfiinţînd altele noi, pentru fiii boierilor mazili, pe care-i invita stăruitor să se dedice învăţăturii. Sînt amintite de Neculce măsurile luate de domn pentru organizarea arhivelor, introducîndu-se condicile de documente. Tot el reglementează şi situaţia unor mănăstiri închinate Sfîntului Mormînt, care ieşiseră, în vremea războaielor, de sub oblăduirea grecească. În sfîrşit Neculce acordă, ca de obicei, cîteva pagini evenimentelor din ţările vecine, în special celor din Rusia, continuîndu-le pe cele relatate în capitolul precedent.

Se observă în finalul *Letopiseţului* o anumită grabă a lui Neculce pentru consemnarea celor petrecute sub ochii săi. Domnia de reforme a acestui luminat voievod, poate cel mai bun gospodar dintre toţi fanarioţii, a fost tratată în mai puţin de opt pagini, fără convingerea şi patosul pe care de atîtea ori i le-am urmărit în capitolele cronicii. Totuşi şi acesta rămîne produsul inegalabil al strălucitoarei sale minţi şi al grijii nedezminţite pentru nevoile şi soarta Moldovei.

Letopiseţul lui Ion Neculce este precedat de un număr variabil de povestiri — de la manuscris, la manuscris — cunoscute sub titlul de *O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi şi bătrîni şi în létopisăţe nu sînt scrise, ce s-au scris aicea, după domniia lui Ştefăniţă-vodă, înaintea domniii Dabijii-vodă.*

Este de observat de la bun început — înainte de orice consideraţii privitoare la valoarea istorică a *cuvintelor* —, că acestea au fost redactate de autor în legătură directă cu *marile compilaţii de cronici*, compilaţii realizate adeseori după izvoare narative dispărute de mult[221]. Referindu-ne la cronicile moldoveneşti vom reaminti cititorului tendinţa ce se observă, Neculce fiind încă în viaţă, de a fi adunată, în acelaşi volum, întreaga istorie a ţării, şi de a structura volumele după un cuprins pe care ni-l precizează înseşi manuscrisele reprezentative folosite la elaborarea ediţiei de faţă[222].

O asemenea compilaţie de cronici ne prezintă Teodor Codrescu în *Uricarul* său, copiată în anul 1807 de către un oarecare Iosaf monahul, pentru Constantin Braşoveanul, după un alt manuscris

[221] Titlu generic dat de N. Iorga celor mai reprezentative letopiseţe ale Moldovei şi Ţării Româneşti. Cf. *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, Buc., 1901, p. 61—272.

[222] A se vedea mai jos *Nota asupra ediţiei*, unde sînt descrise manuscrisele compilaţiei de cronici: 253, 53, 254, 252 etc.

din 1724, februarie, lucrat de ieromonahul Savva pentru Atanasie, episcopul de Roman [223]. Așadar în anul 1724 existau manuscrise care difuzau întreaga istorie a Moldovei pînă la anul 1661, pînă la moartea lui Ștefăniță Lupu [224]. Dacă n-am fi avut însemnarea lui Teodor Codrescu pentru manuscrisul din 1724, probabil dispărut astăzi, am fi socotit drept cea mai veche compilație de cronici păstrată, copia manuscrisului 253, adică manuscrisul corectat de Neculce, care stă la baza ediției noastre. Mai mult, l-am fi putut considera pe Neculce drept inițiatorul compilațiilor, de vreme ce opera sa a fost transmisă, în primul rînd, prin intermediul unor asemenea manuscrise cumulative. Problema, care nu ne interesează aici, decît tangențial, nu trebuie tratată însă fără să se țină seama și de implicațiile lui Axinte Uricariul în elaborarea compilațiilor de cronici.

Neculce, continuînd istoria Moldovei, rămasă cu Miron Costin la anul 1661, și vrînd să conexeze *Letopisețul* său la compilațiile care circulau în Moldova, pe de altă parte observînd omisiunile din cronicile anterioare, s-a simțit obligat să le completeze, creînd *cuvintele*, pe care le-a așezat, cum singur precizează, înaintea domniei lui Dabija-vodă. Mai tîrziu, după moartea sa, unii copiști zeloși [225] au repartizat o parte din *cuvinte* în cuprinsul cronicilor lui Ureche sau a Costineștilor, la locul impus de cronologia Moldovei, de obicei la sfîrșitul capitolelor despre Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Lăpușneanu etc. Acest fapt a cauzat greutăți unor cercetători, care au ignorat existența *cuvintelor* din unele volume compilații de cronici, și care n-au avut — pe bună dreptate — fantezia să le caute la capitolele respective redactate de predecesorii lui Neculce. Așezarea de către unii copiști a legendelor, după cronologia lor, ne întărește convingerea că ele au fost create, cum spuneam mai sus, pentru completarea cronicilor anterioare și nu „pentru a inaugura cu ele lucrarea sa", adică letopisețul, cum pretinde N. Iorga, și nici „pentru învățătura cetitorilor, cînd vor avea să răspundă, ca în cazurile date de

[223] Manuscrisul se păstrează astăzi în colecțiile Bibliotecii centrale universitare din Cluj sub cota 1/1924, fondul G. Sion. Cf. Theodor Codrescu, *Uricarul, sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. XXIV, Iași, 1895, p. 334—381. N. Iorga, în *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, p. 269—272, vorbește și el, folosind *Uricarul*, de manuscrisul din 1724, numindu-l „compilație". Vezi și L. Onu, *Critica textuală și editarea literaturii române vechi*, București, 1973, p. 229 și 238—243.

[224] *Pinax*-ul, adică tabla de materii, pe care o reproduce *Uricarul* în întregime la p. 337—346, este identic cu acela al compilațiilor ulterioare, lipsindu-i, evident, cronica lui Neculce.

[225] Despre care amintim în *Nota asupra ediției*.

tradiție, pentru moralizarea lor" [226]. În felul acesta subscriem și noi, în parte, la concluziile lui C. Boroianu din excelentul studiu consacrat *cuvintelor* [227].

Cercetarea *cuvintelor* este mult păgubită de absența lor din manuscrisul 253, cel corectat de Neculce. Acesta ne-ar fi precizat care anume legende au fost elaborate de către cronicar și, implicit, tratamentul la care trebuie să supunem cele cîteva legende descoperite în zilele noastre și care lipsesc din edițiile anterioare [228]. Titlul dat de cronicar, legendelor, în *Pinax*-ul manuscrisului 253, conexat la afirmația despre proveniența lor păstrată în *Predoslovie*, sau în titlurile din alte manuscrise, ne indică sursele de inspirație de care s-a folosit Neculce [229]. Acestea au fost adunate, pe de o parte din letopisețele cele vechi ale țării, probabil din *Letopisețul* lui Eustratie logofătul [230], unde găsindu-le predecesorii săi (Neculce se referă numai la Miron Costin, cînd, în realitate cele mai multe legende privesc perioada istorică tratată de Grigore Ureche) le-au ignorat, pe de altă parte *din auzitele oamenilor vechi*. Titlul din *Pinax*: *O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor și pentru țară, culese din letopisețele țării cele vechi, care le-au lepădat Miron logofăt⟨ul⟩, negăsindu-le scrise în cronicile străine* este întărit, în ideea folosirii legendelor din letopisețe, de *Predoslovie*: „Mai socotit-au și din letopisățul lui Evstratie logofătul și a lui Simion dascalului și a lui Misail călugărului neşte cuvinte cîteva, de nu le-au lăsat să nu le scrie, ce le-au scris ..." [231]. Cît privește „auzitele din om în om", transmise, ca explicație pentru proveniența cuvintelor, acestea figurează în manuscrisele copiate după textul de bază de către nepotul

[226] Cf. N. Iorga, *op. cit.*, vol. I, p. 250.

[227] Cf. C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, în *Limbă și literatură*, vol. I, 1973, p. 67—78.

[228] „Descoperite în zilele noastre" este un fel de a vorbi. Cel puțin trei dintre ele (cea privitoare la Aron-vodă și cele privitoare la Gheorghe Duca) au fost publicate de Teodor Codrescu în *Buciumul român*, Iași, anul I (1875), p. 17—18 și 548—549. Mențiunea și la N. Iorga, *op. cit.*, vol. I. p. 252, nota 2.

[229] O analiză aprofundată sub raport științific la *O samă de cuvinte* a dat C. C. Giurescu: *Valoarea istorică a tradițiilor consemnate de Ion Neculce*, în *Studii de folclor și literatură*, București, 1967, p. 439—495.

[230] Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 440. Despre originea tradițiilor neculcene vorbește și studiul lui I. Șiadbei, *Cercetări asupra cronicelor moldovene*, I, *Evstatie logofătul, Grigore Ureche, Simion Dascălul, Ion Neculce*. Iași, 1939, p. 1—10 (capitolul *Izvoarele povestirilor din „O samă de cuvinte" de Ion Neculce)*.

[231] Originalul *Predosloviei* nu s-a păstrat. Aceasta, lipsind și din manuscrisul 253, a fost transcrisă după copii ce redau textul la persoana a 3-a singular și nu la persoana 1.

său, Ioasaf Luca, căruia îi aparține explicația, și au în vedere întîmplări apropiate de zilele lui Neculce: Vasile Lupu, Gheorghe Ștefan, Ștefăniță-vodă Lupu, Nicolae Milescu, Duca-vodă.

Referindu-se la *cuvintele* reținute de Neculce din lectura letopisețelor Moldovei, dar din care unele fuseseră consemnate, totuși, și de către Grigore Ureche, sau Costinești (este vorba de legendele privitoare la veacurile vechi), C. C. Giurescu socoate, pe bună dreptate, că legenda privitoare la Dragoș-vodă este creația lui Neculce, întrucît ea nu este întîlnită schematic, în nici un text de cronică, cu excepția *Letopisețului* contemporanului său, Nicolae Costin [232].

Încercînd o trecere în revistă a principalelor legende și povestiri, a căror valoare literară a fost unanim recunoscută și al căror farmec neasemuit le-a impus ca subiecte de inspirație pentru mulți din poeții reprezentativi ai veacului trecut, vom aminti cititorului că multe din aceste povestiri nu sînt lipsite de un adevăr istoric, fie că este sau nu atestat documentar în mod riguros.

Povestirile privitoare la Ștefan cel Mare, grupate la începutul *cuvintelor* sînt cele mai numeroase. Însemnarea lor, convențională, cu cifre, nu poate sluji nici măcar trecerii lor în revistă, de vreme ce sub același număr sînt prinse, în realitate, mai multe legende. Așa, spre pildă, sub numărul III al edițiilor precedente consemnăm: Legenda despre clădirea mănăstirii Putna și tradiția — contemporană cronicarului — cu privire la arcul și paharul rămase, tot acolo, de la marele voievod.

Sub numărul imediat următor, IV, sînt redate trei legende: cea privitoare la refuzul mamei lui Ștefan de a-și primi feciorul în Cetatea Neamțului, aceea cu privire la precizia tunurilor din cetate, mînuite de un neamț, și, în sfîrșit, aceea care relatează vizita lui Ștefan la sihastrul Daniil de la Voroneț. Și exemplificarea ar putea continua.

A doua dintre povestiri, cu privire la statutul vechi al cetăților Chilia și Cetatea Albă, precum și cu privire la prezența tătarilor în Bugeac, inexactă din punct de vedere istoric [233], credem că este o creație a lui Neculce, menită să explice cititorilor situația politică deosebită a sudului Moldovei. Însăși concluzia: „Și turcii apoi au adus tătarî din Crîm și i-au așezat în Bugiac, *carii stau și pînă astăzi, precum au așezat și la Hotin lipcani*" (subl. noastră) ne întărește bănuiala. Cuvîntul are, de altfel, mai degrabă izul unei relatări

[232] Cf. C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 443.
[233] C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 473.

istorice seci, decît a unei tradiții transmise din generație în generație, în care misterul, senzaționalul, insolitul, dau farmecul povestirilor respective.

Tradiția privitoare la raportul dintre războaiele purtate și mănăstirile zidite de Ștefan este o completare a cronicii lui Grigore Ureche, în care se vorbește de numărul de mănăstiri, 44, ridicate de voievod [234]. Este evidentă aci reminiscența lecturii de cronică.

Legenda mănăstirii Putna poate fi împărțită, dintru început, în două. Cea dintîi, cu un pronunțat caracter folcloric, se referă la stabilirea locului mănăstirii. Jertfirea copilului din casă, care a îndrăznit să întindă arcul mai mult decît stăpînul său, ar putea fi socotită ca jertfa trebuincioasă pentru ridicarea marilor construcții, motiv întîlnit în folclorul perimetrului balcanic și nord-dunărean. Partea a doua, care se referă la înlocuirea candelabrelor și a sfeșnicelor de argint, de către un domn, nenumit, cu altele de spije, adică de fontă „care li-am apucat și noi" și folosirea acestora din urmă la turnarea unui clopot, amintesc de tradiții mai noi, demne de încredere. Mai veridice sînt povestirile privitoare la arcul — sau harbaleta cu vîrtej — lăsat de Ștefan cel Mare ctitoriei sale și dispărut în timpul incursiunilor poloneze din timpul domniei lui Constantin Cantemir, ca și aceea cu privire la paharul de iaspis rămas de la Ștefan și spart în vremea domniei a treia a lui Mihail Racoviță de niște zlotași și de egumenul Misail Chisăliță. Cu siguranță că Neculce deținea aceste detalii, ce nu pot fi puse la îndoială, chiar dacă documente istorice speciale nu le relatează, de la călugării mănăstirii Putna, cu care cronicarul a avut legături foarte strînse (mai mult rele decît bune) toată viața.

Lupta de la Războieni (1476), crucială pentru însăși ființa Moldovei și a voievodului său, a dat naștere la mai multe povestiri din care unele sînt atestate și de alte izvoare narative, iar altele rămîn în cadrul larg al legendelor. Din capul locului trebuie exclusă prezența mamei sale, Oltea doamna, moartă la 4 noiembrie 1465 și îngropată la Pobrata [235]. Nu se verifică, așadar, dialogul dintre

[234] Cf. Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*, ed. îngrijită de P. P. Panaitescu, ed. II, București, 1958, p. 121.

[235] Piatra de pe mormînt a fost descifrată și publicată de N. Iorga în *Inscripții din bisericile României*, fascicula 1, București, 1905, p. 61, inscripția 136.

ea și fiul său sub zidurile Cetății Neamțului, cum nu se verifică nici eliberarea de către ea a neamțului din închisoare, atît de meșter în ale balisticii, încît „și boldul de la cortul împăratului l-au sfărîmat" [236]. Legenda, consemnată și de către Dimitrie Cantemir [237], a circulat însă în Moldova, ca atîtea alte legende despre Ștefan, probabil încă din veacul al XVI-lea.

Cronica moldo-germană [238] confirmă, în schimb, succesul artileriei moldovene din Cetatea Neamțului, care, distrugînd tunul cel mare, și omorînd și pe comandantul artileriei turcești, a determinat retragerea lui Mohamed al II-lea. Cît privește ultima dintre povestirile legate de lupta de la Războieni, vizita lui Ștefan la Daniil Sihastrul și îmbărbătarea voievodului de către călugăr își găsește justificarea istorică atît în existența reală a lui Daniil cît și în ridicarea, la 1488, a mănăstirii cu hramul Sf. Gheorghe, așa cum a promis domnul [239].

La una din legende, cea relativă la ajutorul aprodului Purice dat lui Ștefan în lupta de la Șcheia cu Hroiot ungurul, care a ridicat neamul Movileștilor, Neculce se referă direct în *Predoslovie*: „Și pentru neamul Movileștilor, și cum li s-au numit acest nume, dintru Ștefan-vodă cel Bun, Moghila, iar nu-i basnă" [240]. Intuiția lui Neculce (mai mult decît documentele cunoscute de el) este confirmată de aceeași cronică moldo-germană, care relatează cum în focul bătăliei ce a avut loc la 6 martie 6994⟨=1486⟩ la Șcheia, pe Siret, Ștefan căzînd de pe cal, a stat ascuns printre cadavre de dimineața și pînă

[236] Cf. *ed. de față*, p. 165.

[237] In *The history of the... othman empire...*, I, p. 48. Despre o posibilă influență a literaturii medievale occidentale asupra lui D. Cantemir la Constantinopol, să se vadă Laetiția Cartojan, *Legenda „Mama lui Ștefan cel Mare", D. Cantemir, izvorul baladelor din secolul al XIX-lea*, în *Cercetări literare*, V (1943), p. 65–95. O mențiune a articolului la N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 196. Cf. și punctul de vedere, îndreptățit, al lui C. C. Giurescu, în *Valoarea tradițiilor...*, p. 485, nota 86.

[238] Descoperită de O.Górka la München și publicată mai întîi în limba polonă, în 1931, și apoi în limba română sub titlul *Cronica epocei lui Ștefan cel Mare (1457–1499)*, în *Revista istorică română*, IV (1934), p. 215–279 și V–VI (1935–1936), p. 1–84 și republicată în volum, sub aceeași traducere a lui Emil Biedrzyski, în 1937, în colecția *Biblioteca Revistei istorice române*, vol. I.

[239] Cf. C. Turcu, *Daniil Sihastru, figură istorică, legendară și bisericească*, în *Studii și cercetări istorice*, vol. XX (1947), p. 246–259. Vezi și C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 490, nota 190.

[240] *Ed. de față*, p. 158.

la amiaz și cum a fost recunoscut de un boier călare, cu numele Purice, cu care a ieșit domnul de acolo și și-a adunat oștirea [241].

Cuvîntul privitor la înzestrarea logofătului Tăutu de către regele Poloniei cu 11 sate, după așezarea păcii cu Ștefan cel Mare, este în realitate o confirmare a unui act istoric bine atestat documentar [242].

Cuvîntul următor, relativ la Purcel, care ara în zi de duminică, „pe apa Vasluiului, cale de patru ceasuri" de tîrg este, evident, lipsit de temei istoric. Legenda are menirea să sublinieze spiritul de dreptate al marelui domn.

Legenda Dumbrăvii Roșii a preocupat pe Neculce în mod special. În *Predoslovie* aduce critici lui Miron Costin că a omis cu bună știință să spună că Dumbrava Roșie a fost arată de „Bogdan-vodă cu leșii" (ca și cum Miron Costin ar fi scris letopisețul Moldovei pentru vremea respectivă!), deși „acéia zicu să nu fie basnă". Relatînd legenda și pomenind cele trei dumbrăvi: Dumbrava Roșie la Botoșani, cea de la Cotnari și cea de din jos de Roman, semînate „pentru pomeniré, ca să nu s⟨ă⟩ mai acolisască ⟨leșii⟩ de Moldova" [243], îl dezaprobă din nou: „Numai mă mier de Miron logofătul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris" [244]. Avînd pentru Miron Costin o deosebită prețuire, manifestată de mai multe ori în cuprinsul cronicii, Neculce este descumpănit de faptul că cel mai mare cronicar poate trece cu vederea asemenea „adevăruri".

Legenda circula în Moldova, împrumutată, probabil, din folclorul rus [245]. Dar o găsim și în *Letopisețul* lui Grigore Ureche, la sfîrșitul unei incursiuni a regelui Albert din anul 1500, oprită de Ștefan cel Mare, în jurul Botoșanilor: „...și fu izbînda la Ștefan-vodă și multă oaste leșască au perit și pe mulți i-au prins în robie... Au pus Ștefan-vodă de au arat cu léșii pe o culme de deal la Botășani și au simănatu ghindă și s-au făcut dumbravă mare, de ieste pînă astăzi copaci mari" [246]. Dimitrie Cantemir pune legenda în legătură cu

[241] Cf. *Cronica epocei lui Ștefan cel Mare*, București, 1937, p. 126 și 149. Despre prezența istorică a lui Purece spătarul vezi C.C, Giurescu, *op. cit.*, p. 451.

[242] Cf. Ilie Corfus, *Incă un „cuvînt" de-al lui Neculce se dovedește a nu fi legendă*, în *Studii*, XVII (1964), nr. 3, p. 597–598.

[243] Cf. *ed. de față*, p. 168.

[244] *Ibidem*.

[245] Cf. N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 196. Cf. și C. Boroianu, *Unitatea cronicii lui Ion Neculce*, p. 73.

[246] Cf. Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei...*, p. 116–117.

pădurea de la Cotnari [247]. Mențiunea Dumbrăvii Roșii de la Botoșani trădează la Neculce o amintire de lectură.

Ultimul *cuvînt* cu privire la Ștefan cel Mare este acela în care i se atribuie pe patul de moarte sfatul dat urmașului său, Bogdan, de a închina țara turcilor, fiind aceștia „mai înțălepți și mai putérnici". Ideea închinării o mai întîlnim și în *Letopiseț*, unde, relatînd pretențiile polonezilor la pacea de la Carloviț (1699), motivează refuzul turcilor de a dispune de Moldova prin aceea că țara era închinată și nu cucerită cu sabia; avea, așadar o cvasi independență. *Cuvîntul* nu corespunde adevărului istoric decît în măsura în care Ștefan l-a putut sfătui pe fiul său Bogdan să se bazeze mai mult pe turci decît pe vecinii din jur, nestatornici și mai slabi [248]. Este o parafrazare a ultimului fragment din domnia lui Ștefan cel Mare, scrisă de Grigore Ureche, în care voievodul, chemînd pe toți sfetnicii, i-a sfătuit să se închine la turci, „arătîndu-le cum nu vor putea ținea țara, cum o au ținut-o el" [249].

În aceeași idee, a închinării, îl întîlnim pe logofătul Tăutu, trimis la Constantinopol de Bogdan al III-lea cel Orb, într-o legendă plină de umor, care separă *cuvintele* despre Ștefan de cele dedicate lui Petru Rareș. Prezența marelui logofăt la Poartă este atestată de *Letopisețul* lui Grigore Ureche [250], evident, fără detaliile savuroase ale tratării de către vizir cu cafea fierbinte, pe care logofătul, frigîndu-se la gură, a azvîrlit-o cu ceașcă cu tot (cu felegean cu tot — se spune într-o variantă), spre hazul celor prezenți, cafeaua fiind pentru moldoveni o băutură cu totul nouă. Tradiția aceasta poate avea la bază întîmplări reale, transmise posterității de oameni din suita sa, dată fiind personalitatea logofătului Tăutu.

Prima din cele trei povestiri despre Petru Rareș, amestec de real și plăsmuire, ni-l prezintă pe fiul nelegitim al marelui Ștefan, negustor de pește, întovărășind carăle pe apa Bîrladului, la Docolina, în drum spre Iași și spre Suceava. La un popas de noapte a avut un vis, asemănător cu cel al biblicului Iosif, pe care argații săi l-au interpretat ca pe un semn de bun cîștig negustoresc. Dar ceea ce era să se împlinească — și ceea ce Petru Rareș aștepta de mult — s-a împlinit; abia porniți la drum, a fost întîmpinat de popor (de gloată, zice Neculce), care l-a proclamat domn. Printr-un gest de mărinimie el dăruiește carăle cu pește slugilor sale și le promite slobozenie de dări. Reală este, probabil din această povestire, îndeletnicirea cu negoțul de pește a domnului, în tinerețe [251], dacă nu cumva amintirile de lectură ale lui Neculce din *Letopisețul* lui Grigore Ureche, privitoare la ajutorul dat de niște pescari lui Petru Rareș, după prima domnie, în timpul fugii sale prin munți, spre cetatea Ciceiului, au fost interpretate de către Neculce în sensul unei solidarități de breaslă cu aceștia [252].

Și al doilea *cuvînt*, privitor la trecerea domnului prin tîrgul Piatra ⟨Neamț⟩, în drum spre Ardeal, și atitudinea dușmănoasă față de el a orășenilor, și mai ales a unui popă, are o parte de atestare în *Letopisețul* lui Ureche. Se spune acolo că după ce a trecut Petru Rareș prin Piatra și a ajuns la mănăstirea Bistrița (care este așezată abia la cîțiva kilometri de oraș, *n. n.*) și vrînd să se odihnească, a văzut lume multă înconjurînd mănăstirea și vrînd să-l prindă. Domnul, încălecînd degrabă, a fugit singur în munți [253]. Atunci, după legendă, a fost urmărit de un popă, pe care vodă l-a trimis, odată cu o săgeată bine trasă, să-și continuie liturghia, să n-o lase neterminată. Înapoindu-se în a doua domnie, Petru Rareș i-a plătit și popii și pietrenilor.

Cea de a treia legendă, împărțită în două părți în manuscrisul după care a fost copiată (ms. 53), trebuie privită ca atare. Prima parte este o relatare după *Letopisețul* lui Ureche, a măsurilor întreprinse de Petru Rareș pentru a scăpa din captivitatea ungurească de la Ciceiu: scrisoarea scrisă, în sîrbește, de soția sa, ce era din neamul Despoților; slobozirea scrisorii pe fereastră, din turnul cetății și transmiterea ei, prin intermediul unei slugi, la Poartă, și, în sfîrșit, intervenția sultanului pe lîngă unguri pentru eliberarea domnului, ca să poată merge la Constantinopol [254].

Partea a doua, evident, legendă, ni-l prezintă pe domn iertat de sultan, la intervenția marelui vizir, dar nu înainte ca padișahul să-și împlinească jurămîntul de a trece cu calul peste el, jurămînt făcut atunci cînd domnul, prin actele sale de vitejie, potrivnice Porții, arătase că este fiul marelui Ștefan. Vizirul a rezolvat scrupulele de credință ale sultanului: l-a scos pe Rareș la cîmp și, culcat fiind, sultanul a sărit cu calul peste el (după altă legendă ar fi fost băgat sub un pod și sultanul ar fi trecut peste pod de trei ori), după care Petru Rareș și-a reluat scaunul Moldovei.

---

[247] Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, tradusă de Gheorghe Adamescu, București, 1942, p. 63.

[248] *Ed. de față*, p. 168.

[249] Grigore Ureche, *Letopisețul...*, p. 121.

[250] *Ibidem*, p. 135.

[251] C. C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor...*, p. 453.

[252] Grigore Ureche, *Letopisețul...*, p. 155.

[253] *Ibidem*, p. 154.

[254] *Ibidem*, p. 158. Comentariul și la C. C. Giurescu, *op. cit.* p. 453–455.

Domnia lui Despot-vodă, printre cele mai contradictorii din întreaga istorie a Moldovei, n-a rămas nici ea în afara *cuvintelor*. Despot, urgisit de țară, nu putea să fie, după Neculce, decît un impostor, care furînd actele stăpînului său și declarîndu-se nepot al acestuia, a ajuns în scaunul Moldovei. Adevărul istoric, subliniat de C. C. Giurescu [255], este altul: Despot-vodă deținea, într-adevăr, o diplomă de principe de Paros și de stăpîn al Samosului, dată lui de Carol Quintul la 22 octombrie 1555. Cu aceasta și cu inteligența sa a izbutit să ajungă domn.

Ultima tradiție din veacul al XVI-lea la care ne referim este aceea, mai puțin cunoscută — de vreme ce n-a fost inclusă în nici o ediție anterioară —, relativă la raporturile dintre Aron-vodă și unchiul său, mitropolitul Nicanor. Provenind din mediul călugăresc, probabil de la mănăstirea Agapia, povestirea este amplă și intriga e bine legată. Aron-vodă, tînăr îl însoțea pe unchiul său la Agapia cea veche, unde acesta, ctitor fiind, obișnuia să meargă pentru treburi gospodărești. Fără știrea mitropolitului, el se ducea la plimbare la un schit, Hilioara, unde se avea în dragoste cu o călugăriță (precizarea finală se găsește în manuscrisul *D*, cu cota 112). Într-o zi, întorcîndu-se Aron-vodă de la Hilioara, s-a întîlnit într-un loc strîmt din munte, „tăiat cu ciocanul", cu unchiul său, care, bănuind de unde vine, l-a bătut. Nepotul a fugit prin munți, s-a dus la Țarigrad și, cu vremea, ajungînd domnul Moldovei, l-a prins pe unchiul său și, drept răzbunare, l-a scopit. Iar în locul unde s-a întîlnit cu mitropolitul Nicanor — devenit schimnicul Nil — a pus să se sape într-o stîncă povestea acelei întîmplări; stînca este cunoscută sub numele de Piatra lui Aron-vodă [256].

Cuvintele privitoare la domnii și evenimentele din secolul al XVII-lea sînt cele mai numeroase. Valoarea lor crește din punct de vedere istoric, atît prin timpul relativ scurt care s-a scurs de la întîmplările respective și data cînd au putut fi receptate de către cronicar (cu mult înainte de a le fi așternut pe hîrtie!), cît mai ales prin sursele de unde le deținea, cele mai multe parvenindu-i din mediul familial, sau din unul foarte apropiat lui.

Sublinierile biografice privitoare la Mavrocordați, făcute în intenția de a-i lega, genealogic, prin fiul lui Petru Rareș, de Ștefan cel Mare, n-au nici pe departe caracterul povestirilor anterioare, ci pe cel al *Letopisețului*. Constantin Mavrocordat, în vremea căruia, la 7242⟨= 1734⟩, se redactează însemnarea biografică, „să trage de pre

[255] În *Valoarea tradițiilor*..., p. 474.

[256] Păreri contradictorii privind veracitatea tradiției la C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 466.

strămoașe-sa niam din domnii cei vechi moldovenești". Credem că Neculce deținea acest fir mai degrabă de la domnul însuși, cu al cărui tată, Nicolae Mavrocordat, cronicarul fusese în termeni buni (în a doua domnie, corespondase cu el, iar domnul stăruise la Poartă pentru iertarea lui), decît de la Dimitrie Cantemir, cum afirmă Al. Piru [257].

Cu privire la domnul credincios și demn, care a fost Miron Barnovschi, Neculce ne-a lăsat două *cuvinte*, amîndouă în legătură cu călătoria tragică făcută la Constantinopol. Pe drum, întovărășit de boieri (printre ei fiind și Costin postelnicul, tatăl lui Miron [258]), la un popas de masă Miron Barnovschi a fost apucat de o quintă de strănuturi, ce nu-l părăsea, cu toată urarea tradițională: „Săn⟨ă⟩tos, doamne, și pe voia mării⟨i⟩-tale". Unul din boieri (știind — din bătrîni — că strănutul va înceta dacă-i va aminti de un lucru neplăcut, sau de unul la antipodul urării de sănătate) i-a zis „Viermi, doamne" și îndată a încetat de strănutat. Legenda, sau povestirea adevărată, s-a născut, probabil, după moartea voievodului, cînd boierii și-au amintit de călătorie și au făcut legătura între cele întîmplate. Ea a fost, apoi, difuzată în mediul boieresc de unde a reținut-o Neculce.

A doua povestire, despre moartea calului domnesc, odată cu stăpînul său, decapitat de turci (deși Neculce subliniază că „*Letopisățul* de aceasta nu scrie nimică iară oamenii așia vorbăscu, că au apucat unii dintru alții"), este relatată de fapt după capitolul privitor la domnia lui Miron-vodă Barnovschi, din *Letopisețul* lui Miron Costin: „Nu putem să trécem cu pomenirea niște tîmplări ce s-au prilejitu în Țarigrad, după perirea cestui domnu... De un cal al lui Barnovschi-vodă, ducîndu-l la grajdiuri împărătești, după perirea lui, în céieș dzi s-au trîntitu calul gios și au muritu în locu" [259].

Din numeroasele *cuvinte* privitoare la domnia lui Vasile Lupu unele au izul unor relatări de letopiseț [260]. Așa, spre pildă, politica de austeritate economică de la curte, din primii trei ani de domnie pe care o deținea, probabil, de la neamurile sale, Cantacuzinii, ce

[257] În *Istoria literaturii române*, I, ed. II, București, 1970, Editura Academiei, p. 600.

[258] Era rudă cu domnul și a fost designat de acesta, înainte de moartea cumplită la Constantinopol, drept executor testamentar. Cf. *Arhiva istorică a României*, București, 1866, tom. I, partea II-a, p. 187—190.

[259] Miron Costin, *Opere*, ediție critică de P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 103.

[260] Încă un prilej de a evidenția studiul lui C. Boroianu privitor la *Unitatea cronicii lui Ion Neculce.*

fuseseră slujbași ai domnului, îl interesa în mod special pe Neculce. Un singur lucru n-a fost bun, remarcă Neculce, darurile pe care le-a făcut domnul sultanului, vizirului și celorlalți mari demnitari turci „că au rămas obiceai de dă țara baraiamlîc de atuncea încoace, în toți anii" [261]. Ultimul dintre *cuvinte*, privitor la închiderea lui Vasile Lupu în Edicule și pîra domnilor din Muntenia, Moldova și Transilvania asupra lui, însoțită de mari promisiuni de bani — 3000 de pungi! — numai ca să fie omorît, are, în prima parte, forma austeră a relatărilor de cronică. Partea finală, a cărei autenticitate n-o putem nici confirma, dar nici infirma, seamănă însă, prin caracterul insolit, cu povestirile sale inegalabile [262].

Alt *cuvînt*, deși nu este confirmat de izvoarele narative, pare de asemeni o completare de cronică. Vasile Lupu, lacom de bani, a stricat mănăstirea Putna, crezînd că va găsi averi ascunse în ea, dar n-a găsit. Acoperișul, care era de plumb, a fost folosit de către ginere-său, Timuș Hmelnițki, la fabricarea gloanțelor, la Suceava, în timpul războiului cu Gheorghe Ștefan. Acesta, ajungînd domn, a reclădit mănăstirea, ce rămăsese neterminată de la Vasile Lupu, dîndu-i forma de care pomenește Neculce.

Interesantă, și poate că nu întru totul lipsită de adevăr [263], este relatarea manierei în care rafinatul Vasile Lupu și l-a făcut prieten pe un demnitar turc, trimis în Moldova în vederea înlocuirii lui. Mai întîi domnul a trimis o mulțime de slujitori pe parcurs — de la Galați la Iași, —, ca să observe turcul că țara este bine populată, aceasta concomitent cu desfășurarea unei mari activități pe ogoare. Apoi, după ce a ajuns turcul în Iași, și a fost găzduit, i-a trimis un plocon de 5 000 de galbeni. Aceeași sumă i-a dat-o și după convorbirea pe care au avut-o amîndoi și în decursul căreia Vasile Lupu i-a mărturisit că știe că-i este domnia amenințată. Plecînd turcul din Iași, pe drum a mai primit 5 000 de galbeni, iar la Constantinopol, odată ajuns, l-au întîmpinat alți 5 000 de galbeni. În fața unor dovezi atît de „elocvente" turcul din vrăjmaș cum îi era, a început să-l laude marelui vizir, cît este țara de bogată și domnul de harnic și să-i propună exilarea pretendentului; ceea ce vizirul a și făcut. Și, conchide Neculce, ca de atîtea ori în cuprinsul *Letopisețului*: „Așea țin turcii prieteșugul, pentru voia banilor" [264].

Cele mai numeroase *cuvinte*, opt la număr, se referă la domnia și viața agitată a lui Gheorghe Ștefan. Îl vedem pe Gheorghe Ștefan

[261] *Ed. de față*, p. 178.
[262] *Ibidem*, p. 182.
[263] Vezi comentariul la C. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 467—468.
[264] *Ed. de față*, p. 180.

încă boier, fiind văduv, om fără frîu, cînd era vorba de femei, întorcînd cu sila rădvanul Saftei, din neamul Boeștilor, pornit la Iași, spre casa lui. „Și pre urmă au priimit și ia și s-au cununat cu dînsul, care au agiunsu de au fost și doamnă" [265]. A împărtășit cu el destinul pribegiei în apusul Europei. Dar nestatornic, cum îi era firea, Gheorghe Ștefan a repudiat-o și a trimis-o în țară. „Și el ș-au fost luat o slujnică, țiitoare, dintru aceli țări streine" [266]. Este vorba de Ștefania Mihailova, care i-a fost devotată pînă la moarte și care i-a adus osemintele de la Stettin, din Pomerania, unde domnul a închis ochii în ianuarie 1668 și i le-a îngropat la mănăstirea Cașin [267]. În sfîrșit, tot în legătură cu apucăturile lui Gheorghe Ștefan este și relatarea într-un alt *cuvînt*, despre prinderea frumoasei încă, cercheze, doamna lui Vasile Lupu, pe care a vrut s-o batjocorească. „Ce doamna lui Vasilii-vodă l-au probozit și au început a-l blăstăma și a-l sudui și a-i zice dulău fără de obraz, cum nu să teme de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn și i-au mîncat pita. Și așia i-au dat pace..." [268] Sursa de informație pentru aceste cuvinte, ce nu pot fi puse la îndoială, rămîne în cea mai mare parte familia Cantacuzinilor, unde se vor fi comentat — ca în sînul tuturor familiilor boierești — atari întîmplări. Un *cuvînt* ni-l înfățișează pe Gheorghe Ștefan, logofăt, stînd gînditor în Divan cu toiagul la gură și dîndu-i dușmanului său, Iordache Cantacuzino, răspunsul oracolului, abia mai tîrziu înțeles: „Zic în fluier să mi se coboare caprile de la munte, și nu mai vin". Caprele fiind oștile din Ardeal, pe care le aștepta să-i vină în ajutor și să-l răstoarne pe Vasile Lupu.

Un altul, amestec de strălucire și grotesc, relatează conversația cu bivolarul său din Roman, ce l-a întîmpinat beat în mijlocul orașului, pe cînd domnul, în fruntea oștilor, sigur de victorie, trecea spre Suceava. Bivolarul, veche slugă, apreciindu-i ținuta de domn, răspunde cu umor invitației lui Gheorghe Ștefan: „O bute de vin am negoțat și n-am bani să o plătesc, să beu pentru săn⟨ă⟩tatea mării⟨i⟩tali și a oștii mării⟨i⟩-tali! Atuncea Ștefan-vodă s-au zîmbit a rîde și au zis la șoltuzul: « Pas'să ți-o plătiască ». Și au mărsu de au băut butea cea de vin toată, cu soțiile lui" [269].

[265] *Ibidem*, p. 182.
[266] *Ibidem*, p. 185.
[267] Cu privire la repudierea doamnei Safta să se vadă N. Iorga, *Din pribegia lui Gheorghe Ștefan-vodă*, în *Revista istorică*, IX (1923), p. 97—103. Despre Ștefania Mihailova amintește C. C. Giurescu în *Istoria românilor*, III, p. 133. Comentariul *cuvîntului* respectiv la C. C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor*, p. 460.
[268] *Ed. de față*, p. 183.
[269] *Ibidem*.

Mai interesant și cu evidente elemente de cronică este povestită prinderea fraților Toma și Iordache Cantacuzino, după victoria asupra lui Vasile Lupu, despuierea lor de toate averile și, în final, salvarea lor de la moartea ce-i amenința, prin intervenția lui Constantin Șerban, domnul Țării Românești. Iuțeala cu care căpitanul ce ducea scrisorile a parcurs drumul de la București la Iași — și care i-a adus mai apoi porecla de Ușurelul — a salvat zilele celor doi Cantacuzini.

Întîmplarea este atestată pe de o parte de Miron Costin în *Letopisețul* său [270], pe de altă parte de către cronica lui Radu Popescu, unde este dat și numele căpitanului: Badea Conteș Bălăceanul [271].

Nu vom stărui asupra celorlalte povestiri cu privire la Gheorghe Ștefan. Este de subliniat că ele se încadrează printre cele mai savuroase din întregul cuprins al operei neculcene și se bazează aproape toate pe adevăruri atestate documentar, sau transmise de contemporani ai evenimentelor.

Cea mai întinsă dintre povestirile din *O samă de cuvinte* rămîne aceea închinată prieteniei nedesmințite dintre Gheorghe Ghica (1658—1659) și marele vizir Mehmed Küprülü. Copii săraci amîndoi, unul albanez, celălalt turc, se duc în lume să-și caute norocul. Pana măiastră a lui Neculce redă dialogul de basm dintre cei doi copii flămînzi și fără adăpost, în drumul lor spre Constantinopol: „Și au dzis Ghica-vodă: «Tu ești turcu, poți să agiungi să fii om mare, și ce mi-i face pre mine, atuncea?» Iar turcul au zis atuncea: «De voi fi eu om mare, te voi face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu»". Dialogul a survenit, copilărește, după promisiunea, mai terestră, pe care și-o făcuseră să se caute reciproc dacă vor găsi, pînă una-alta, pîine, ca să-și potolească foamea! Dar viața i-a despărțit, și găsindu-și fiecare rostul, nu s-au mai revăzut. Gheorghe Ghica a ajuns, cu vremea, vornic mare în Moldova, sub domnia lui Vasile Lupu, iar Mehmed Küprülü mare vizir la Poartă, după ce a dovedit calități militare remarcabile.

Într-o zi Gheorghe Ghica, aflîndu-se cu treburi la Constantinopol cu alți boieri, în timpul domniei lui Gheorghe Ștefan, este recunoscut de marele vizir. Acesta pune pe un slujbaș să-l ia pe Ghica și să-l aducă la el, după divan, fără să-i spuie de ce anume. Dezvăluirea duioasă din camera vizirului, după un dialog ce evocă promisiunile din copilărie, precum și împlinirea cuvîntului dat, nu înainte de a sublinia caracterul lui Gheorghe Ghica, ce a intervenit

---

[270] Miron Costin, *Opere*, p. 169.

[271] Cf. Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, ediție critică de C. Grecescu, București, 1963, p. 111—112. Cf. și C.C. Giurescu, *Valoarea tradițiilor...*, p. 460—461.

în favoarea domnului său, sînt redate cu inegalabila sa artă de povestitor.

Cele două tradiții privitoare la Ștefăniță-vodă Lupu îi dezvăluie caracterul inegal și impulsiv: desconsideră boierii ce-l însoțeau la plimbare, luîndu-le frîiele cailor și alergîndu-i apoi, de-și spărgeau capetele; nesocotește sfatul Cantacuzinilor, în materie de impozite, amenințîndu-i cu hangerul, cu același hanger cu care, într-un *cuvînt* privitor la Nicolae Milescu, l-a pus pe călău de i-a tăiat acestuia nasul. Sînt tradiții despre veracitatea cărora nu ne mai îndoim, de vreme ce de unele grăesc documente narative [272], iar altele proveneau din relatările bunicului și ale unchiului său. Numai sfîrșitul agitatului fecior al lui Vasile Lupu diferă de tradiție. După Miron Costin, Ștefăniță-vodă a murit de „lungoare", adică de febră tifoidă [273], și nu otrăvit.

Cu o desăvîrșită artă schițează Neculce viața tumultoasă a spătarului Nicolae Milescu, urmîndu-l în țară, mîndru și bogat, „învățat și cărturar", îndrăgit de Ștefăniță Lupu și viclenindu-l, pentru că „nu s-au săturat de bine și de cinste ce avea", în Germania, unde un doctor i-a făcut o operație estetică („i-au crescut nasul la locu, de s-au tămăduit" [274]), și, în sfîrșit, la Moscova, unde s-a angajat tălmaci la curte și profesor la viitorul Petru cel Mare. Trimis în ambasadă la împăratul Chinei, a zăbovit acolo doi, trei ani și s-a înapoiat cu „un blid plin de pietri scumpe și un diiamant ca un ou de porumbu". La înapoiere, arestat de boierii ruși, deposedat de avere și exilat în Siberia, a stat acolo pînă cînd Petru cel Mare, ajuns împărat, s-a interesat de soarta lui și l-a pus din nou la mare cinste. „Și cînd au ras barbeli, înpăratul, a moscalilor, atuncea cînd ș-au schimbat portul, atuncea singur înpăratul i-au ras barba, cu mîna lui" [275]. Acolo, la Moscova, și-a sfîrșit zilele, în mare cinste, tîrziu, în a doua domnie a lui Mihail Racoviță.

Adevăruri și ficțiune, Neculce avea de unde să le dețină, de vreme ce eroul îi este în bună parte contemporan: tradițiile de familie, „auzitele" sale de la ruși, în vremea cînd a stat acolo, și poate de la împărat direct, sau prin intermediul lui Dimitrie Cantemir.

Ultimele două *cuvinte*, absente din edițiile anterioare, sînt singurele care se încadrează în epoca zugrăvită de *Letopisețul* său. Este vorba de două povestiri privitoare la Gheorghe Duca. Cea dintîi vorbește de un turc rumeliot, de pe pămînturile căruia își

---

[272] Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Românești*, p. 127.

[273] Miron Costin, *Opere*, p. 200—201.

[274] *Ed. de față*, p. 190.

[275] *Ibidem*, p. 191.

trăgea Duca-vodă obîrșia, venit la el după dajde și îndemnîndu-l să renunțe la domnie și să se înapoieze acasă. Refuzul lui vodă, după ce l-a dăruit cu de toate pe turc, a fost categoric: „Mergi tu, dar eu nu voi mérge".

A doua povestire, cu un pronunțat caracter moralizator, cuprinde lecția de bună purtare pe care Duca-vodă o dă fratelui său Cîrstea, mare vameș, ce aștepta să fie salutat de toată lumea, el, cel dintîi.

Este de amintit, în final, încă o dată, că povestirile din *Letopiseț* sînt apropiate, prin structura stilistică, de *O samă de cuvinte.*

În fruntea operei este așezată o *Predoslovie*, o trecere în revistă a istoriografiei în limba română, privitoare la Moldova, anterioară lui, însoțită de o mărturisire explozivă a dragostei sale de neam. *Predoslovia* lipsește din textul de bază. Mai mult, ea nu este inclusă nici în *Pinax*, ceea ce pledează, evident, pentru o tîrzie redactare a ei, posterioară revizuirii făcute de Neculce cronicii și adăogirilor sale autografe [276]. Este de presupus că a existat o redactație autonomă a *Predosloviei*, de celelalte texte, lucrată de Neculce cu puțin înainte de moarte, reluată de către Ioasaf Luca și inclusă în cele două manuscrise, singurele care ne-au transmis-o: ms. 53 și 254. În amîndouă, *Predoslovia* este așezată în fruntea volumelor și a fost supusă, în parte, modificărilor gramaticale de persoană: uneori se vorbește la persoana a treia singular, în loc de persoana întîi.

Înainte de a încheia se cere, dacă nu elucidată deplin, măcar enunțată, o problemă dintre cele mai interesante, care a preocupat pe majoritatea istoricilor noștri, și anume, cînd și-a scris Neculce opera?!

Pentru N. Iorga [277], Sextil Pușcariu [278], N. Cartojan [279], ca și pentru alți istorici literari [280], lucrurile sînt limpezi: Neculce și-a scris opera la bătrînețe, indiferent de părțile componente ale acesteia, „așteptîndu-și senin sfîrșitul" [281]. Cel care a stabilit acest adevăr, în mare parte valabil și astăzi, mai ales pentru partea de sfîrșit a *Letopisețului*, a fost N. Iorga. La ideile sale vor adera și ceilalți istorici amintiți.

[276] Păreri diferite, interesante, la L. Onu, *Critica textuală...*, p. 265.

[277] N. Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, vol. I, p. 247–248.

[278] Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române, epoca veche*, p. 156.

[279] N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, III, p. 192.

[280] Al. Piru, în *Istoria literaturii române*, I, p. 599.

[281] N. Iorga, *op. cit.*, p. 246.

Cel dintîi care a văzut lucrurile altfel decît „tradiția" predecesorilor a fost C. Boroianu. Într-un studiu al său [282], el este de părere că Neculce și-a scris opera în mai multe etape, în funcție de agitata sa viață. Începutul cronicii l-ar fi scris foarte devreme, îndată după înapoierea din Țara Românească, pe la 20 de ani, completat apoi pînă pe la 1731, și constituind, cu evenimentele pînă la această dată, o primă versiune a cronicii. În timpul refugiului în Rusia ar fi scris capitolul domniei lui D. Cantemir, precum și *O samă de cuvinte*. În vremea cînd a fost mare vornic, continuă autorul, Neculce a revizuit prima versiune și a completat-o. În sfîrșit, *Predoslovia* a fost scrisă ultima și datează din anul 1743. Un an mai tîrziu [283], subliniind că Neculce prelucrează *Cronica racovițeană-buhușească*, își revizuiește implicit și părerile despre începuturile cronicii, de vreme ce aceasta nu putea fi scrisă înainte de a fi dată în vileag cea dintîi.

L. Onu consacră numeroase pagini acestei chestiuni [284] stabilind, în esență, că „Neculce și-a redactat cronica și culegerea *O samă de cuvinte* în mai multe reprize", că expunerea propriu-zisă a cronicii sale începea cu anul 1684, că *Letopisețul* lui Neculce a stat la baza *Letopisețului anonim* (publicat de C. Giurescu) și nu invers, că *Predoslovia* a fost elaborată cel mai devreme în anii 1732–33, că Neculce și-a scris opera după înapoierea din exil, că prima parte a cronicii a fost scrisă între anii 1731–1733, că numeroasele completări autografe datează din ultimii ani de viață: 1743–1745, că *O samă de cuvinte* a fost redactată cea dintîi dintre opere, în vremea exilului, și că, în sfîrșit, după *O samă de cuvinte* a început să scrie *Letopisețul* de la anul 1705 înainte. Este de prisos să stăruim asupra argumentelor, rezultat al numeroaselor investigații pe care le-a făcut în izvoarele narative și documentele epocii.

În ceea ce ne privește, după sumarele observații pe care le-am putut înregistra, în timpul zecilor de lecturi ale operei lui Neculce și analizînd, pe cît posibil, ideile foarte interesante și demne de reținut ale predecesorilor noștri, sîntem de părere că Ion Neculce a avut cel puțin două redacții ale operei sale. Pe cea dintîi a scris-o în mai multe reprize, începînd cu anii de pribegie și pînă în jurul

[282] *Cînd a fost scrisă cronica lui Neculce*, în *Revista de istorie și teorie literară* (1968), nr. 4, p. 673–677. Studiul a stîrnit o polemică dusă cu D. Velciu. Cf. articolul acestuia, *Cînd și-a redactat Neculce cronica*, în *România literară*, nr. 20/1969, p. 13, precum și răspunsul lui C. Boroianu, *În legătură cu datarea cronicii lui Neculce*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XVIII (1969), nr. 4, p. 691–694.

[283] Vezi, *În legătură cu datarea cronicii lui Neculce*, p. 692.

[284] În *Critica textuală*, p. 258–276.

anului 1730. Cea de a doua, la care va adăoga intervențiile sale autografe, a fost scrisă după anul 1733.

Socotim că *O samă de cuvinte* au fost redactate încă fiind în exil, și că tot acolo a fost concepută istoria primei domnii a lui N. Mavrocordat, ca și aceea a lui D. Cantemir. Credem că partea din *Letopiseț*, consacrată anilor 1661—1709, a fost redactată după întoarcerea din exil și că este tributară *Cronicii racovițene-buhușești*. Istoria domniilor lui Grigore Ghica și Constantin Mavrocordat a fost elaborată aproape concomitent cu desfășurarea evenimentelor și n-a cunoscut decît o singură redacție. Cît privește *Predoslovia*, cum menționam mai sus, aceasta a fost scrisă în anii 1743—1744, aproape de moarte.

La capătul acestei introduceri ne exprimăm mulțumirea că am putut duce la bun sfîrșit o sarcină deloc ușoară. Dacă unuia măcar, din cei care vor răsfoi paginile cărții, îi va fi de folos în studiile sale despre inegalabilul cronicar și povestitor, vom putea spune, cu cuvenita modestie, că n-am trudit degeaba.

GABRIEL ȘTREMPEL

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ideea unei ediții critice Neculce a încolțit în mintea noastră încă în anul 1968 (de atunci datează primele însemnări privitoare la răspîndirea manuscriselor sale și unele particularități ale acestora). Bănuind însă greutățile pe care aveam să le întîmpinăm, am amînat deștelenirea textelor, împrăștiate integral sau fragmentar în nu mai puțin de douăzeci de manuscrise, în speranța, mărturisită numai nouă înșine, că poate, într-o zi, vom abandona gîndul acestei munci istovitoare. Dar n-a fost așa. În septembrie 1975 ne găseam în fața primei pagini a ms. 53 (care completează lacunele textului de bază), pregătiți pentru toate îndoielile și disperările. Morbul curiozității și fascinația pe care o exercită vechile texte asupra celor care se ocupă de ele, de mult și de mulți observată, au fost mai puternice și de data aceasta.

Utilitatea edițiilor critice pentru operele vechii noastre literaturi n-ar trebui pusă la îndoială [1]. Într-o țară ca a noastră în care tiparul, deși introdus de timpuriu, n-a slujit literatura laică decît foarte tîrziu, și în care manuscrisele au suplinit, pînă în plin veac al XIX-lea, cartea imprimată, stabilirea textelor autentice și redarea variantelor — adeseori foarte interesante ele înșile — sînt absolut necesare. Lucrurile sînt și mai evidente cînd este vorba de literatura istorică. Interesul stîrnit în rîndul boierimii și al tîrgoveților de către letopisețe și cronografe a determinat copierea acestora în zeci de variante, dintre care, unele sînt îndepărtate substanțial de redacția primară. A știut-o bine și Kogălniceanu, cel dintîi — și în multe privințe cel mai bun — dintre editorii *Letopisețelor*. Înainte de ediția din 1845—1852 — suficientă îndestul ca să rămînă, numai prin aceasta, unul din cei mai de seamă oameni ai neamului — a adunat un număr impresionant de volume de cronici, pe care le-a cercetat cu atenție, pînă să stabilească textele autentice încredințate tiparului. Dar, oricît de măreț a fost scopul urmărit de el și de cei care au pregătit revoluția de la 1848 și Unirea, prin publicarea cronicilor, Kogălniceanu n-a putut da ediții critice.

[1] Cf. Dan Simonescu, *Însemnătatea edițiilor critice de cronici*, în *Limbă și literatură*, XI (1966), p. 201—211.

Nici n-aveau cui să se adreseze, atunci, asemenea lucrări. Regretabil este însă faptul că nici după zeci şi zeci de ani, cînd literatura istorică pătrunsese în cultura maselor şi cînd exista un public de specialitate, interesat de critica textelor, ediţiile critice continuau şi continuă să fie rare. În cazul lui Neculce, cronicarul cel mai gustat şi mai iubit, pentru spontaneitatea şi savoarea stilului, constatarea este încă şi mai neplăcută [1]. Sperăm că ediţia de faţă va umple acest gol. Ar fi unica noastră satisfacţie.

Stabilirea textului de bază pentru *Letopiseţ* — manuscrisul 253 de la Biblioteca Academiei R.S.România [2], însemnat cu sigla *A* — nu ne-a creat nici un fel de problemă. El a fost apreciat ca cel mai important ms. de către M. Kogălniceanu şi aprecierea lui a rămas definitivă (apariţia unui manuscris autograf Neculce, cuprinzînd întreaga sa operă, este puţin probabilă) [3]. Motivul principal pentru care ms. 253 este socotit de către toţi cei ce s-au ocupat de Neculce drept cel mai preţios şi autentic text este determinat de faptul că acesta a fost văzut de către cronicar. Intervenţiile

---

[1] Odată cu înfiinţarea Comisiei istorice a României, în 1910 punîndu-se problema editării izvoarelor narative ale României sarcina elaborării unei ediţii critice a cronicii lui I. Neculce a fost încredinţată istoricului Iulian Marinescu de care am mai amintit în introducere. Cîţiva ani mai tîrziu, în 1915, la apariţia celui dintîi volum din *Buletinul Comisiei istorice*, în prefaţa acestuia se vorbeşte despre iminenta trimitere la tipar a ediţiei ştiinţifice Neculce. După un an la această operaţiune era antrenat şi Ioan Bogdan, istoricul şi slavistul. Dar declanşarea războiului a împiedicat apariţia ediţiei, dacă aceasta a fost într-adevăr terminată, cum se pretindea. După război Iulian Marinescu a publicat documente privitoare la Neculce, în vol. IV al *Buletinului*, folosite şi de noi. În prefaţa lui N. Iorga, preşedintele Comisiei, acesta subliniază existenţa ediţiei „bătrînului hatman moldovean", a cărei publicare este condiţionată de găsirea fondurilor necesare. În anul 1929 Iulian Marinescu moare, fără ca ediţia să fi apărut vreodată. Personal ne îndoim că lucrarea a fost terminată. Probabil că au existat însemnări privitoare la particularităţile manuscriselor cunoscute atunci, poate un text copiat parţial, dar nu o ediţie critică definitivată. Întreaga problemă este pe larg şi interesant tratată de C. A. Stoide: *Cronica lui Ion Neculce*, în *Luceafărul de ziuă*, II (1957), p. 93—95.

[2] Manuscrisul a fost descris, după metoda vremii şi cu erorile inerente, de către V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...*, tom. I, Bucureşti, 1886, p. 22—23 (Codex U). Cf. şi Ioan Bianu, *Catalogul manuscriptelor româneşti*, tom. I, Bucureşti, 1906, p. 552—555. Vezi şi Ioachim Crăciun şi Aurora Ilieş, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII privind istoria României*. Bucureşti, 1963, p. 73—74.

[3] Pe cea dintîi filă liminară a manuscrisului găsim următoarea însemnare: „N. 1 a letopiseţelor, ce mi-au slujit la colecţie pentru Neculce. M. Kogălniceanu".

autografe, făcute mai ales în partea finală, precum şi faptul că este unicul manuscris în care cronicarul, vorbind despre sine, foloseşte persoana I, îi conferă cu prisosinţă acest drept [1].

Ms. 253 nu cuprinde în exclusivitate cronica hatmanului. El face parte din rîndul numeroaselor manuscrise din sec. XVIII, copiate la cererea boierilor şi a cărturarilor (care cumulează întreaga — sau aproape întreaga — operă a cronicarilor, Ureche, Costineşti, cronici anonime, Neculce, Canta), dornici de a avea adunată într-un singur volum toată istoria Moldovei. Cronografele, nu mai puţin răspîndite în această vreme, suplineau, tot prin manuscrise, absenţa unei istorii universale tipărite în româneşte.

Manuscrisul 253 a fost copiat *pentru* Ion Neculce, sub directa supraveghere a cronicarului. Volumul este un in folio de 479 file, după numerotarea mecanică a Bibliotecii, avînd dimensiunile 28,5 × × 18 cm. Numerotarea veche cu cifre chirilice a fost făcută pentru cea mai mare parte a manuscrisului (pînă la f. 381, corespunzătoare filei 427 a numerotării mecanice), de către cel care a întocmit *Cuprinsul* (f. 1—4^v) şi care este unul dintre copiştii de seamă ai cronicii. Aceasta nu concordă nici pe departe cu numerotarea mecanică, din

---

[1] Manuscrisele care au difuzat opera lui I. Neculce au făcut obiectul unor studii şi însemnări bibliografice, adeseori interesante şi utile. M. Kogălniceanu descrie cel dintîi cîteva din manuscrisele pe care le-a avut la îndemînă; printre ele nr. 253, 53 şi 114. Cf. *Letopisiţile Ţării Moldovii*, tom. II, Iaşi, 1845, p. 466. Primul dintre ele, în zilele noastre, îl datorăm acad. Iorgu Iordan. Este vorba de *Studiul manuscriselor şi problema transcrierii cronicii lui Ion Neculce* apărut în *Studii şi cercetări de istorie literară şi folclor*, II (1953), p. 233—246. Cum era şi normal concluziile esenţiale au fost reluate în *Introducerea* ediţiilor sale din 1955 şi 1959. De contestat doar includerea printre manuscrisele Neculce a celor două texte, cuprinzînd *Letopiseţul anonim al Moldovei* (1661—1705), aflate în manuscrisele Academiei 123 şi 232. O lucrare fundamentală pentru cercetarea cronicilor privitoare la români, în care capitolul Neculce este lucrat — ca toate, de altfel —, cu grijă, rămîne aceea a lui Ioachim Crăciun şi Aurora Ilieş, *Repertoriul manuscriselor de cronici interne, sec. XV—XVIII*, amintită mai sus. Dumitru Velciu, în *Bibliografia lui Ioan Neculce (opera cronicarului şi lucrările privitoare la viaţa şi opera lui)*, publicată în *Limbă şi literatură*, vol. XII (1966), p. 503—536, utilă istoriografiei, consacră paginile 505—507 descrierii sumare a manuscriselor. În sfîrşit, de un interes deosebit pentru problemele fundamentale de filiaţiune, copişti, grafie, limbă este lucrarea lui Liviu Onu *Critica textuală şi editarea literaturii române vechi, cu aplicaţii la cronicarii moldoveni*. Bucureşti, ed. Minerva, 1973, în care, deşi se ocupă cu prioritate de opera lui Grigore Ureche şi Miron Costin, consacră numeroase pagini şi studiului *Letopiseţului* lui Ion Neculce, inclus în aceleaşi manuscrise. În special manuscrisul 253 a fost supus unor atente şi definitive observaţii, formulate la p. 251—258, 342—363.

pricina numeroaselor file ce lipsesc. Filele de la sfîrșit (382—532, corespunzătoare filelor 428—478) au fost numerotate la mijlocul veacului trecut.

După *Pinax*, manuscrisul continuă cu opera lui *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (f. 5^{v}—34; fila 5 recto este albă), cu *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii și pînă la 1601 al lui Nicolae Costin* (f. 34—125, cu lipsuri la început și la sfîrșit) și cu *Letopisețul Țării Moldovei al lui Miron Costin* (f. 125—214^{v}, de asemeni cu lipsuri la început și la sfîrșit).

Opera lui Neculce, care ne interesează pe noi, este reprezentată în manuscris numai prin *Letopiseț*, *O samă de cuvinte* lipsind în întregime [1]. *Letopisețul* ocupă f. 215—478^{v} și este rezultatul ostenelii mai multor copiști.

Dealtfel, cum a mai fost observat, manuscrisul în întregimea lui este rodul colaborării a nu mai puțin de 13 copiști, iar stabilirea pe cît posibil exactă a contribuției fiecăruia deloc ușor de precizat [2]. Partea care privește cronica lui Neculce a fost rescrisă, după redactarea autorului, de către 8 copiști, dar numai doi dintre ei au avut o contribuție masivă. Prima mînă [3] copiază filele 215—326, cea de a doua [4] filele 326 (mijloc) — 427. Ceilalți copiști își împart restul de pagini din final (aproximativ 100), acolo unde intervențiile autografe ale lui Neculce sînt mai numeroase și unde copiștii au lucrat sub îndrumarea imediată a cronicarului.

Manuscrisul are numeroase foi lipsă. Golurile din text, precum și bizarele particularități lingvistice din prima parte a cronicii, datorate copistului *B*, fac din ms. 253 o variantă incomodă a cronicelor moldovenești. Și, cum aminteam mai sus, numai adaosurile și corec-

---

[1] Că manuscrisul a avut inițial *O samă de cuvinte*, ne-o spune *Pinax*-ul, care le intitulează astfel în ultimele rînduri ale filei 3^{v}: „O samă de cuvinte ce scriu pentru lucrurile domnilor și pentru țară, culése din létopisețeli țării céle vechi, caré le-au lepădat Miron log⟨o⟩-f⟨ătul⟩, negăsindu-le scris⟨e⟩ în cronicili streine. List 214".

[2] Aceasta a fost făcută, în final, de către L. Onu în cartea mai sus amintită, unde redă (între p. 254—255) și un tabel cu succesiunea intervențiilor copiștilor. În ceea ce ne privește, după observațiile pe care le-am făcut, socotim aprecierile autorului exacte. Mai puțin convingătoare este recunoașterea într-un oarecare G. Gherghel a copistului *A* din manuscrisul 253. Cf. L. Onu, *Aspecte din tradiția manuscrisă a cronicii lui Ion Neculce. Contribuția căpitanului Gavril Gherghel*, în *Revista de istorie și teorie literară*, XXV (1976), nr. 1, p. 83—93.

[3] Pe care L. Onu o numește *B*, cu o contribuție substanțială la realizarea întregului volum. Nici unul din copiști n-a putut fi identificat.

[4] Denumită *A*.

turile autorului ne-au obligat să-l socotim drept cel dintîi dintre manuscrise.

Lipsurile din text se vădesc încă de la începutul cronicii [1]. Între f. 214—215, acolo unde ar fi trebuit să figureze *O samă de cuvinte*, se constată un gol de 25 file (după numerotarea veche, din păcate neconcludentă, date fiind erorile din neglijența ale copiștilor). Lipsește și începutul domniei lui Eustratie Dabija, completat, ca și *O samă de cuvinte*, după ms. 53, de care ne vom ocupa mai jos. Lipsesc încă aproximativ 24 foi (așezate între filele, numerotate mecanic, 225—226, 240—241, 246—247, 288—289, 340—341, precum și după fila 478), așa cum se observă, dealtfel, din parcurgerea ediției de față, toate completate de noi fie cu ms. 53 (sau *B*, cum apare în aparatul critic), fie cu ms. 254 (denumit ms.C). Faptul că textele respective au fost transmise de aproape toate copiile ulterioare, începînd cu cea mai veche datată (ms. 53), dovedește că dispariția filelor a avut loc tîrziu, la peste 20 de ani de la moartea lui Neculce, dacă nu cumva, între textul văzut de Neculce (ms. 253) și manuscrisele 53 și 254 a mai existat un intermediar.

Nu vom stărui prea mult nici asupra completărilor autografe ale cronicarului. Acestea sînt subliniate, de altfel, în aparatul critic și-i conferă manuscrisului 253 o valoare bibliofilă cu totul deosebită. Amintim doar că ele abundă în ultimele pagini ale cronicii, și au fost scrise odată cu evenimentele trăite. Intervențiile lui Neculce au fost observate de către toți istoricii și filologii care s-au ocupat de opera sa și au avut la îndemînă ms. 253, începînd cu Kogălniceanu [2]. Unele dintre acestea completează, fie marginal, fie printre rînduri, cu idei noi, textul primei redacții transcrise de copiști. Pentru altele, de întindere substanțială, au fost rezer-

---

[1] Cf. I. Iordan, ed. II, *Introducere*, p. CXIX. *Repertoriul de cronici* al lui I. Crăciun și A. Ilieș menționează, ca și *Bibliografia* alcătuită de către D. Velciu, lipsurile, în general, ale cronicii. L. Onu în *Critica textuală*, p. 255—256, le precizează pînă în detalii. Vezi și nota 1 de la p. 256 a aceleiași lucrări.

[2] O însemnare tîrzie, în alfabet de tranziție, a unui anonim (f. 436 bis), care transcrie o intervenție autografă a lui Neculce de la f. 436^{v}, îi acordă lui Neculce (greșind, desigur) un rol foarte mare în elaborarea întregului manuscris: „N⟨ota⟩ b⟨er e⟩. Aceste rînduri sînt copieti de pe fila 490, din dos (f. 436^{v}), scrise chear cu mîna vornic⟨ului⟩ Neculce. Și oriunde să va vide asemenea icoană este tot a lui. Însă trebue luat sama că ce mai mare parte din această carte este scrise ⟨sic⟩ tot de dînsul, deși să vedi a fi mai frumos decît rîndurile di sus pomenite".

Cf. și Iorgu Iordan, *Despre limba lui Neculce*, în *Studii și cercetări lingvistice*, V (1954), nr. 3—4, p. 337—345, unde se ocupă de autografele hatmanului.

vate spații libere de către grămătici, probabil la cererea cronicarului. În felul acesta, în cinci cazuri, textul lor este intercalat cu al autorului (filele 436, 438^{r-v}, 439, 453); fila 474^{r-v} este scrisă în întregime de Neculce (cu excepția unui singur rînd).

Referindu-ne, în final, la particularitățile formale ale manuscrisului 253 vom adăuga că acesta are titlurile, colontitlurile (unele adăugate de Neculce) și inițialele scrise cu chinovar. Două frontispicii îngrijite, în peniță neagră, împodobesc filele 1 și 5^v. Numeroase viniete în negru și roșu, ca cele de la f. 32, 34, 43, sînt răspîndite în întregul manuscris. Legătura veche în piele, de factură modestă, se păstrează sub legătura modernă. Două parafe în tuș albastru, cu semnătura lui M. Kogălniceanu, de la f. 5^v și 478^v, atestă, odată în plus, că volumul a făcut parte din biblioteca marelui învățat.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice la 30 iulie 1882.

Opera lui Neculce a fost difuzată mai întîi prin grija și cu osteneala unei rudenii foarte apropiate. Este vorba de ieromonahul Ioasaf Luca, fiul surorii sale Maria (soră numai după mamă, cum am văzut în *Introducere*) și al Lucăi vistiernicul, cumnatul său, a cărui viață o găsim adesea împletită cu aceea a cronicarului, mai ales în zilele războiului din 1711 și ale pribegiei. Nu mai puțin de șapte manuscrise întregi sau fragmentare au ajuns pînă la noi, toate purtînd caracteristicile severe ale grafiei colțuroase și intens negre a lui Ioasaf [1]. Trei dintre ele, cum vom vedea, sînt compilații de cronici moldovenești. Patru volume cuprind exclusiv opera lui Neculce. Trunchiul lor comun rămîne manuscrisul 253.

Cum feciorii lui Neculce nu s-au dovedit a fi preocupați de treburi cărturărești, volumul a ajuns, probabil, în proprietatea vărului lor, om nu numai cu vădite înclinații pentru cercetarea trecutului Moldovii, ci și cu un pronunțat simț al limbii. Copiile lui cuprind pe lîngă completări, uneori interesante, la cronică, și redacții noi, în care se vorbește de cronicar la persoana a treia și se „modernizează" stilul, sub influența graiului de dincoace de Milcov, ce se face simțit, începînd cu a doua jumătate a sec. XVIII, în întreaga literatură românească.

Manuscrisul 53 (însemnat în ediția noastră cu sigla *B*) este cel dintîi din această suită și cel mai important[2]. Datat 1766, el cuprinde

---

[1] Cf. G. Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800*, vol. I, București, 1959, p. 139–140.

[2] Cf. I. Bianu, *Catalogul...*, I, p. 128–133. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 12. Vezi și Miron Costin, *Opere complete...*, ed. V. A. Urechiă, tom. I, p. 40–41 (Codex DD).

(cu puține lipsuri) întreaga operă a lui Neculce. A fost folosit de noi la completarea golurilor din textul de bază, iar în aparatul critic s-a bucurat, alături de ms. 254 (sigla *C*), de înregistrarea tuturor particularităților grafice.

Avînd același format ca și ms. 253 și un număr de 437 file, volumul are următorul titlu (f. 2): *Hronograf care să chiamă moldovenește Scrisoarea anilor, scris, cum să va arăta innainte, cine ce au scris. Și s-au scris în zilele preluminatului și preînnălțatului domnu și stăpînitoriu a toată Moldaviia Ioan Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul 1766, luna martie 27 de zile, întru pomenirea răposaților domni a pămîntului Moldovii, cu toată cheltuiala post⟨elnicului⟩ Alexandru Hurmuzachi.*

Postelnicul respectiv nu era nici el străin de Neculce și nici de copist; era nepot lui Ioasaf Luca, a cărui soră, Ilinca, fusese măritată cu Hurmuzachi Cîrstea, pitar. Hurmuzachi a dat mai apoi numele Hurmuzăcheștilor; Alexandru, fiul Ilincăi și al lui Cîrstea, nu se va mai numi Alexandru Cîrstea, ci Alexandru Hurmuzachi [1].

Volumul a fost interesant structurat sub raportul așezării materialului istoric și cuprinde: f. 2^v–3^v *Ion Neculce, Predoslovie*; f. 3^v–6^v *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor"*; f. 7–10^v *Pinax, adecă Scară*; f. 11–35^v *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 35^v–109 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*, text fragmentar; f. 109^{r-v} *Ion Neculce, O samă de cuvinte* (legenda despre Aron-vodă); f. 109^v–187^v *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei* text fragmentar: f. 188^{r-v} albă; f. 189–201^v *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. 201^v–426^v *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*. Filele 427–437, adăugate în veacul trecut, sînt albe.

Volumul are o numerotare originală a filelor destul de ciudată, dacă este să ne gîndim la felul în care și-a elaborat Neculce opera și la sursele sale de inspirație. De la începutul volumului și pînă la f. 297 (care corespunde sfîrșitului celei de a doua domnii a lui Duculeț, anul 1703) observăm o numerotare a filelor făcută de Ioasaf Luca, ce corespunde cu numerotarea mecanică.

Cu domnia întîi a lui Mihail Racoviță, succesorul lui Constantin Duca cel tînăr, adică de la f. 299 (fila precedentă este albă), numerotația copistului reîncepe de la 1 și continuă pînă la sfîrșit. Va fi

---

[1] Cf. Sever Zotta, *Genealogia familiei Hurmuzachi*, în *Arhiva genealogică*, I (1912), nr. 9–10, p. 129–160 și II (1913), nr. 4–6, p. 80–83. Datele au fost folosite de către D. Velciu în *Ion Neculce*, p. 171.

folosit copistul o redacţie a *Letopisețului* care începea cu anul 1703 şi care va fi fost opera parţială a lui Neculce?! Greu de precizat, cu atît mai mult cu cît ms. 254, copiat în acelaşi an, avînd, de asemeni, o numerotaţie originală diferită, începe numerotarea *Letopisețului* lui Neculce cu f. 1 de la domnia Dabijii-vodă.

Manuscrisul n-are însemnări vechi. Singurele menţiuni privind istoria sa ni le oferă Alexandru Sturdza, unul din posesori şi Mihail Kogălniceanu. Cel dintîi numerotează şi parafează volumul, la 10 septembrie 1839, făcînd menţiune scrisă despre aceasta la f. 437. M. Mogălniceanu apreciază astfel (la f. 1) valoarea deosebită a manuscrisului: „*Letopisețul* lui Ioan Neculce, cel mai complet care astăzi se găseşte, fiindcă originalul ce este la d⟨umnea⟩lui banul Mălinescu are o mulţime de file rupte. M. Kogălniceanu. 20 august 1845. N. 2 a letopiseţelor ce mi-au slujit la colecţia întreagă M.K."

Manuscrisul este scris în întregime cu o cerneală neagră, de tuş, este lipsit de ornamentaţii, cu excepţia unui frontispiciu lucrat în peniţă la f. 11, precum şi de legătura originală. După moartea lui Alexandru Sturdza-Miclăuşanul volumul a rămas feciorului său, lui D.A. Sturdza, care l-a dăruit Academiei la 13 sept. 1885, cum atestă o însemnare a bibliotecarului acesteia, Ioan Bianu.

Al doilea manuscris Ioasaf Luca, avînd cota Bibliotecii Academiei Române 254, şi sigla *C* în ediţia noastră, face parte tot din compilaţiile de cronici sistematizate de ieromonah [1] şi a fost copiat, se pare, concomitent cu ms. 53. Are 415 file şi dimensiunile 29 × × 19,5 cm. O numerotaţie originală diversă separă cronica lui Neculce de restul volumului, cum menţionam mai sus. Plasate între cronica lui Miron Costin şi aceea a lui Neculce, filele de la *O samă de cuvinte* n-au fost numerotate de ieromonah.

Titlul este azeşat la f. 1: *Hronograf, care să chiamă slovenéște Leatopisățu, iar pre limba românească A anilor scrisoaré al ⟨sic⟩ Țării Moldovii, scris de mulți istorici, precum să va arăta înnainte cine ce au scris. Și s-au scris în zilele preluminatului, preînnălțatului domnu și stăpînitoriu a toată Moldaviia Io Grigorie Alexandru Ghica voevoda, în anul de la zidirea lumii 7274, iar de la întruparea domnului Dumnezeu și Mîntuitoriului nostru I⟨isu⟩s H⟨risto⟩s 1766, luna aprilie 7 zile, cu toată cheltuiala dumisali Iordachi Cantacozino vel-spatar* [2]. În continuare posesorul precizează: „Și esti scris acestu

[1] Cf. Ioan Bianu, *Catalogul...*, I, p. 555—558. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...*, p. 74. Descris de V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...*, la p. 36—37 (Codex cantacuzinean).

[2] Este vorba de Iordache Cantacuzino-Paşcanul. Cf. N. Iorga *Genealogia Cantacuzinilor*, Bucureşti, 1902, p. 46.

Litopisăț de părintele Iosav Luca, ficior Lucăi vist⟨iernicul⟩, cu toată cheltuiala mea, cîndu eram vel-spat⟨ar⟩. Iordachi Cantacozino, vel-vor⟨nic⟩". Tot Iordachi Cantacozino mai semnează, ca vel-vornic, sub o menţiune, ce nu este scrisă de mîna lui: „Pîră aicea am găsit de am izvodit acest *Litopisiț*, dar de aicea înnainte urmaşii mei, cercetînd, vor afla".

Cuprinsul manuscrisului este următorul: f. 1^v—2^v *Ion Neculce, Predoslovie*; f. 3—5^v *Miron Costin, Predoslovie la „De neamul moldovenilor"*; f. 5^v—8^v *Pinax, adecă Scară*; f. 9—31^v *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 31^v—99 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*, text fragmentar; f. 99^v—175^v *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 176^{r-v} albă; f. 177—191^v *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. 192^{r-v} albă; f. 193—414 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 414^v—415 albe. Identitatea dintre aceste două manuscrise este evidentă.

Volumul a rămas în proprietatea familiei Cantacuzino pînă la 23 aprilie 1829, cînd Gheorghe Matei Cantacuzino îl dăruieşte lui Alexandru Hasdeu [1]. Parafele în tuş violet de la f. 1 şi 413^v, cu semnătura lui Kogălniceanu, arată că în preajma pregătirii ediţiei de cronici şi acest manuscris se afla în biblioteca sa. La filele 3 şi 9 se găsesc două frontispicii în peniţă, identice cu cel din ms. 53. O legătură artistică în catifea verde, din secolul trecut, se păstrează sub scoarţa modernă.

Manuscrisul a fost dăruit Academiei de către Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice la 30 iulie 1882.

Ultima compilaţie de cronici lucrată de Ioasaf Luca, pe care o cunoaştem, este aceea din ms. 252 (însemnată cu sigla *E*) şi a fost elaborată în aceeaşi vreme cu cele amintite mai sus, sau la puţin timp după ele [2]. În orice caz, după o însemnare asupra căreia vom reveni, la anul 1775 manuscrisul era deja copiat. Rău conservat, cu multe foi lipsă, el rămîne totuşi printre cele mai apropiate ramuri ale trunchiului din care s-au desprins toate. Are dimensiunile 29 × 15,5 şi, după legarea lui prin grija lui Alexandru Sturdza la 1840, un număr de 520 file, ocupate astfel: f. 1—7^v albe, adăugate în anul 1840; f. 8 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*, scurt fragment final din *Predoslovie*; f. 8—11^v *Pinax, adecă Scară*, incomplet;

[1] O însemnare a acestuia de pe f. 1 liminară o confirmă: „A lui Alexandru Hăjdeu. Primit în dar de la prinţip⟨ul⟩ Gheorghie Mathei Cantacuzino, 23 apr⟨ilie⟩ 1829. Chişinău".

[2] Cf. Miron Costin, *Opere complete...*, ed. V. A. Urechiă, p. 16—18 (Codex L). Ioan Bianu. *Catalogul...*, I, p. 548—552. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...*, p. 112.

f. 12—13ᵛ albe, adăugate în anul 1840; f. 14—37 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 37—118ᵛ *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*, text fragmentar; la sfîrșitul unor capitole sînt așezate legende din *O samă de cuvinte*, menționate, dealtfel, și în aparatul critic (f. 46ᵛ; 76ᵛ—80; 92ᵛ—93ᵛ; 103ᵛ); f. 118ᵛ—201 *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei* (legende din *O samă de cuvinte* la f. 152ᵛ; 158ᵛ ; 186ᵛ—188; 196ᵛ—197ᵛ); f. 201ᵛ însemnări; f. 202—477ᵛ *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei* (cu filele 474——475ᵛ albe și, evident, un gol în succesiunea cronicii, subliniat în aparatul critic); f. 477—520 albe, adaose de către Alexandru Sturdza, în intenția, probabilă, de a completa lipsurile din manuscris după textele pe care le avea la îndemînă în ms. 53.

Manuscrisul are cîteva însemnări care îi dezvăluie, în parte, soarta. Prima dintre ele, cea mai veche și cea mai importantă, este a copistului. Așezată sub textul filelor 14—19 (în realitate a început cu cel puțin o filă în urmă, fila ce lipsește din *De neamul moldovenilor*), ea glăsuiește astfel: „Acest *Leatopiseț*, ce să zice romănește *Scrisoarea anilor*, l-am dăruit dumisali nepotului Matei Hurmuzachi, vel-paharnic, în anul de la facerea lumii 7283; iar de la nașterea Domnului I⟨isu⟩s H⟨ristos⟩s 1775, luna ghenarie 5 zile. Și am scris ca să s⟨ă⟩ știe. Ioasaf Luca, ieromonahul".

O însemnare mai lungă, de la f. 201ᵛ, completează informațiile genealogice ale Hurmuzăcheștilor [1]: I. „Însămnat-am ca să ⟨să⟩, știe di cînd au răposat dumneaei cucoana Anastasiica, spătăreasa, soțul dumnealui cuconului Ioniți Cantacuzino, biv-vel-spătar, fiica dumnealui răposatului paharnic Mateiu Hurmuzachi, la let 1793, noemvrie 28, sîmbătă spre duminică, la 2 ceasuri din zi, în care zi s-au întîmplat și un cutremur foarte mare, duminică sara, la 6 ceasuri din noapte. Și au ținut cutremurul 25 de minute și pîr-în zîo s-au mai cutremurat de doî ori, dar n-am știut, fiind trudiți. Și la moarte⟨a⟩ dumisali au lăsat diiată făcută ca să stăpîniască dumnealui cuconu toate lucrurile mișcătoare și nemișcătoare, cum și moșii și alte toate; iar din bani să de milostenii la mănăstiri. Și s-au îngropat răposata în biserică în satu dumisali Podoleni, ci esti hram sfinții arhangheli Mihail și Gavriil, care veștnică să-i fii pomenire; și cini va ceti, toți să-i zică: Dumnezău să o erte. 1793, noemvrie 28, 2 ceasuri. Sluga dumneaiei, cuconiții, Petrache Veisi".

II. „Cum și eu m-am întîmplat la această răposari a dumneaei cucoanii Nastasîică. Gligori Ralet".

[1] Reprodusă și de Ioan Bianu în *Catalog...*, I, p. 552.

În sfîrșit, la f. 520ᵛ, Alexandru Sturdza numerotează și parafează volumul. Un ex libris în tuș, de la f. 8, ne indică pe alt posesor: Constantin D. Sturdza.

Ca și volumele precedente și acesta este împodobit cu două frontispicii de aceeași factură, așezate la f. 8 și 118ᵛ. Din vechea legătură nu se păstrează decît cotorul, așezat la sfîrșitul volumului. Manuscrisul a fost donat Academiei Române la finele veacului trecut de către D. A. Sturdza.

Dintre cele patru manuscrise Ioasaf Luca, ce cuprind numai opera lui Neculce, două au fost folosite de noi în aparatul critic: 112 (însemnat cu sigla *D*) și 3416 (sigla *V*); cel dintîi pentru că cuprinde cîteva legende din *O samă de cuvinte*, cel de al doilea pentru deosebiri textuale pe care le-am socotit demne de reținut și pentru că ni se pare cel mai vechi din rîndul grupei de patru.

Manuscrisul 112 are 242 file [1], dimensiunile 28,5 × 19 cm. și o numerotare originală ce începe cu 191 și continuă, cu lipsuri, pînă la 437. Au dispărut din text (cum atestă aparatul critic) cîte două file între cifrele actuale 201—202, 202—203. Lipsește, de asemeni, sfîrșitul, cu domnia lui Constantin Mavrocordat.

Legendele din *O samă de cuvinte* (care ocupă f. 1—7, și care au titlul întreg) sînt în număr de 19 și nu au o succesiune cronologică. Cele mai multe privesc domnia lui Vasile Lupu și a fiului său Ștefăniță-vodă, cu care și începe, dealtfel, manuscrisul; urmează apoi legende despre Nicolae Milescu, Bogdan, succesorul lui Ștefan cel Mare, Iliaș, fiul lui Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, Ieremia Movilă. Cît privește *Letopisețul*, acesta începe cu f. 7 și continuă, cu golurile de care am amintit, pînă la sfîrșit. N-are titlu, cum nu are nici un *Letopiseț* Neculce copiat de Ioasaf Luca.

Numerotarea capitolelor *Letopisețului* este aceea a manuscriselor compilații de cronici: domnia lui Dabija-vodă începe cu cap. 78. Dat fiind și faptul că numerotarea originală a filelor începe cu 191, credem că nu greșim afirmînd că manuscrisul *D* constituie un fragment copiat de Ioasaf Luca, ce urma să întregească un asemenea tom, cu opera unchiului său.

Volumul este lipsit de însemnări. Numai la fila 235ᵛ, un cititor subliniază în următorii termeni interesul lui Neculce pentru econo-

[1] De menționat că primele șapte file au fost tăiate atît de adînc la legarea manuscrisului — înainte să ajungă în fondurile Bibliotecii Academiei — încît cifrele au dispărut și numai coada celei dintîi, a sutei, ne arată de unde începe numerotarea. Pentru aceste file custodele din subsolul paginilor ne înlesnește urmărirea succesiunii textului.

mia țării: „Acestui scriitoriu să cunoaște că îi place vinul, fiindcă adesă pomenești și jelești lipsa vinului".

Ultimele 30 de file ale volumului au fost ușor deteriorate de umezeală, iar din legătura originală în piele nu se mai păstrează astăzi, sub legătura modernă, decît una dintre scoarțe. Manuscrisul a fost cumpărat de Academie de la anticarii Șaraga din Iași, la 3 februarie 1894 [1].

Manuscrisul *V* (cota 3416) cuprinde un fragment substanțial din *Letopisețul* lui Neculce (evident, lipsește textul la *O samă de cuvinte*), de la prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat (1710) și pînă la sfîrșit [2]. Dimensiunile filelor sînt diferite de ale celorlalte texte, menționate pînă aci: 25,5 × 18,5 cm. Numerotarea originală începe de la 1 (prima filă s-a pierdut înainte de numerotarea mecanică a Bibliotecii) și continuă fără întreruperi pînă la 171.

Textul este scris, după toate aparențele, în perioada de tinerețe a activității de copist a lui Ioasaf Luca: litera este măruntă, scrisul mai îngrijit, în pofida unei hîrtii cu o tentă gălbuie, de o calitate inferioară celei folosite la alcătuirea compilațiilor de cronici. Și totuși nu putem susține, cum am dori, că acest manuscris constituie copia primă a unui fragment din cronică, elaborat într-o anumită etapă, care mai apoi a fost inclus în compilație definitivă, de tipul manuscriselor *B, C, E*, Nu ne permite numerotarea capitolelor consacrate domniei a doua a lui Nicolae Mavrocordat, și domniei a treia a lui Mihail Racoviță, făcută ca și în manuscrisele de compilații, mai exact ca în manuscrisul 253.

La finele volumului se află numeroase încercări de condei și însemnări de lector, fără importanță, din care unele sînt datate: 1778, 1781, 1783, 1793. O singură însemnare de familie, despre nașterea unui fiu, ajută într-un fel la datarea manuscrisului (coroborînd-o și cu celelalte elemente) între 1755—1765. Aceasta se găsește pe ultima filă, 171 (nenumerotată mecanic): „Să s⟨ă⟩ știi de cînd s-au făcut fiiul miu Ștăfan. Din mila lui Domnezău umbla viliatul 7227, dic⟨hemvrie⟩ 3".

Părintele care însemnează data nașterii feciorului, 1718, nu putea avea mulți ani peste 60, după scrisul încă energic pe care-l folosește. Ar însemna ca această inscripție să fi fost așternută pe la 1760 (dacă la nașterea fiului, tatăl a avut 20 de ani).

---

[1] Mențiunea la Ioan Bianu, *Catalog...*, I, p. 259, unde este făcută și descrierea codicelui. Cf. și I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 111.

[2] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 113.

Manuscrisul păstrează legătura originală în carton și piele (prima scoarță este deteriorată în partea inferioară), care a fost ornată cu chenare artistice și un medalion central. Academia l-a cumpărat de la Radu Rosetti la 15 octomvrie 1908.

Din suita de manuscrise Ioasaf Luca, numai două n-au fost utilizate în aparatul critic; este vorba de manuscrisul deținut de către pr. Paul Mihail din Iași și de manuscrisul păstrat la Biblioteca Universității din Iași sub cota II-3 (fost 228), amîndouă pentru aceleași rațiuni: sînt posterioare copiilor amintite mai sus și nu aduc elemente interesante față de textele amintite, care să fi meritat efortul înregistrării particularităților lor.

Cel dintîi a constituit obiectul unei prezentări făcută cu probitate de către deținător [1], cu care, în genere, am fost de acord. Într-adevăr, manuscrisul a fost copiat înainte de 1781, dar mult după 1766. Însemnarea de la sfîrșitul manuscrisului: „Acestu *Leatopisăț* este scris de Luca ermonahu. 1781" nu este a copistului, ci a unui lector, sau posesor, neidentificat.

Manuscrisul are 269 file de dimensiuni 29 × 20 cm., așadar dimensiunile volumelor *A, B, C, E* și a fost scris de Ioasaf Luca spre bătrînețe, într-o grafie mai puțin îngrijită decît manuscrisele precedente.

Din opera lui Neculce lipsesc *Predoslovia*, *O samă de cuvinte*, o filă din interior (fila 108, înlocuită cu o filă albă) și două file de la sfîrșit.

O legătură originală în carton și piele, cu imprimări geometrice, protejează volumul.

Ultimul manuscris Luca, cercetat de noi, în original [2], prin bunăvoința conducerii Bibliotecii Centrale a Universității din Iași — căreia îi aducem și pe această cale mulțumirile noastre colegiale — are cota II-3 (cotă veche 228) și a fost descris în *Repertoriul de cronici*, fără să fi fost identificat copistul [3]. Dimensiunile reduse ale colilor: 19,5 × 14,5 cm., n-au fost utilizate la nici unul din manuscrisele copiate de el. Stabilirea copistului a fost făcută pe baza

---

[1] Cf. Preot dr. Paul Mihail, *Cronica lui Ioan Neculce, în copie din 1781*, Iași, 1948, 8 p. (Publicațiile Institutului de Istorie națională „A. D. Xenopol"). Descris și de I. Crăciun și A. Ilieș în *op. cit.*, p. 114—115. A fost publicat sub titlul: *Cronica lui Ion Neculce, copiată de Ioasaf Luca. Manuscrisul „Mihail"*. Ediție de Zamfira Mihail și Paul Mihail. *Cuvînt înainte* de Ștefan Ștefănescu. București, Editura Litera, 1980, XXXI + 263 p.

[2] O copie fotografică în colecțiile secției de manuscrise a Bibliotecii Academiei, sub nr. 162.

[3] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 114.

comparațiilor atente și observațiilor sistematice efectuate asupra textelor Luca și nu vom stărui asupra lor.

Manuscrisul are 282 file numerotate cu cifre chirilice și 27 file nenumerotate, la început, ocupate de domnia întîi a lui Mihail Racoviță (cu care începe manuscrisul), de a doua domnie a lui Antioh Cantemir și a lui Mihail Racoviță. Numerotarea filelor începe cu prima domnie a lui Nicolae Mavrocordat și continuă pînă la sfîrșitul volumului, care se încheie cu știri privitoare la surghiunirea împărătesei moscovite Ana[1]. Lipsesc, deci, două file de la sfîrșit. Capitolele sînt numerotate în continuarea compilației de cronici alcătuită de Ioasaf Luca după care a fost copiat și acest text. Credem că ms. 252 a slujit la copiere.

O particularitate deosebită a manuscrisului o constituie numărul foarte mare de ștersături, de anulări de text, uneori de dimensiunile paginilor. Așa lipsește întregul paragraf în care se dezvinovățește cronicarul că l-ar fi sfătuit pe Cantemir să se închine la moscali, așezat la p. 227–228 ale ediției de față, de la *„Măcar că mulți dzic că eu l-am îndemnat să să închine...* și pînă la ... *au pus pe piatră picioarele méle, i proci“* (f. 33^{v}–34 ale originalului). Sînt anulate cu condeiul mici texte (de un rînd) privitoare la captivitatea lui Iordache Ruset în Rusia, în 1711, și la fuga jupînesei sale și a fetei în Țara Ungurească (p. 239 a ediției, f. 49 a manuscrisului), precum și întregul text în care Neculce blamează pe Iordache pentru că s-a ridicat împotriva lui D. Cantemir: *„Căutați, fraților, acmu, cum nu trece osînda pre sluga... Au cine-l știe ce gîndiia ?!“* (p. 239–240 ale ediției; f. 49–50 ale ms.). Anulat textul: „și vro 2 copii din casă îl știia“ (p. 261; f. 78^{v}). Este vorba de ascunderea lui Cantemir în butcă, după bătălie, ca să nu fie predat turcilor. Este anulată descrierea tentativei de fugă a boierilor de la Kiev (p. 270; f. 91^{v}–92), așa cum este relatată în ms. *E*.

Este anulat, mai ușor, încît textul este lizibil, fără dificultate, fragmentul în care este relatată rezistența grupului de suedezi încartiruiți la Prigoreni și constrînși să părăsească țara: *„Iar atuncea fiind șvedzi și în sat în Prigoreni... După aceasta curînd au vinit răspunsu de la Poartă să le dea pace șfedzilor“* (p. 285–286; f. 113^{r-v}).

Anulată trecerea lui Stanislas Lescinschi pe *„la Mărgineni, la Ștefăniţ̦e Ruset vornicul“* (p. 286; f. 114^{v}), tratamentul aspru la care au fost supuși solii rusești, în urma dezvăluirilor lui Carol al XII-lea despre intenția muscalilor de a-l captura cu ajutorul tătarilor: *„Nici pînă la umblătoare ... și de afară“* (p. 287; f. 115). Este anu-

[1] *Desinit*: „... Și așea pornindu-i, au început a trage clopotile și a slobodzi pușcile céle mari și au început“. Cf. *ed. de față*, p. 857.

Iată amenințarea la adresa lui Lupul Costachi, ce-i stăpînea moșiile pe nedrept: *„Și nu să temea de osînda lui Dumnezeu ... în cîteva rînduri au tras“* (p. 287; f. 116). Din rechizitoriul pe care-l face Neculce la moartea Brîncoveanului lipsește insinuarea relativă la tratamentul aplicat mătușii sale, doamnei lui Șerban Cantacuzino: *„au poate fi și a unchiu-său, a casei lui Șărban-vodă“* (p. 294; f. 125^{v}); la f. 140 (p. 303) este anulată îndoiala privitoare la omorîrea lui Cuza spătariul din porunca lui Mihalache Racoviță în a treia domnie: *„Ce să nu știe ... că n-au fost scris“*. A fost anulat (și nu poate fi reconstituit) un comentariu în legătură cu acțiunea lui Mihail Racoviță împotriva cătanelor și cu faptul că a înfățișat turcilor, vădit exagerată, această acțiune (p. 304; f. 140^{v}–141^{v}). Anulat textul de la p. 306 privitor la introducerea obiceiurilor noi: *„Fraților ... în Țara Leșască“* (f. 145). Anulat: *„Așea fac și boiarii noștri ... să-l istovască* (p. 307; f. 146^{r-v}). Anulat de la p. 310 (f. 150^{v}) un scurt fragment relativ la intențiile țareviciului rebel: *„și să-și lepede și pușcile ... îl va istovi de tot“*. La f. 155 sînt anulate și înlocuite cîteva expresii la persoana întîi, cu altele, la persoana a treia, în contextul înapoierii moșiilor de către Mihail Racoviță. Este, evident, o neglijență de redactare a lui Ioasaf Luca; nu este vorba de o copie elaborată în timpul vieții cronicarului, ci de una corectată ulterior, după moartea lui. Anulat textul: *„Iar domniia s-au mutat, pînă a găti curțile domnești ... Domniia nu să temea că-i va mai strica nime, nemică“* (p. 316–317; f. 160^{v}–161^{v}). Anulat textul cu privire la stîrpirea și schingiuirea tîlharilor: *Pusese patru furci... Și pe gura aceluia mulți pătimiia“* (p. 317; f. 162^{v}–163). A fost anulat textul cu intenția mazililor de a-l huidui pe M. Racoviță la mazilire: *„Vrut-au atuncea o samă de mazili... scriind Grigorie-vodă de la Țarigrad“* (p. 320; f. 167^{r-v}). Anulați o parte din boierii părtași intrigilor lui Iordache Costache stolnicul din prima domnie a lui Grigore al II-lea Ghica: *„și Ioan Păladi ... și cu Iordache Cantacuzino spătariul“* (p. 330; f. 179^{v}).

La f. 262^{v}–263 (p. 400–401) sînt adaose, marginal, într-o scriere cursivă de la sfîrșitul sec. XVIII, cîteva fragmente omise la copiat și colaționate după manuscrisele *C* sau *E*.

La f. 268^{v} (p. 404) este anulat un mic text privitor la cererea lui Grigorie-vodă făcută la Țarigrad pentru afurisania mitropolitului Antonie, plecat cu moscalii.

Ștersăturile mai mici de texte sînt fie repetări de expresii, fie încercări de stilizare, în genere intervenții care nu modifică înțelesul frazelor.

Credem că intervențiile masive sînt ale unei persoane ostile întrucîtva cronicarului și atașată politicii duse de Rusetești și Raco-

viţeşti. Ceea ce ar fi putut compromite buna reputaţie a acestora a fost înlăturat.

Manuscrisul nu este datat şi nu are însemnări care să ne ajute la stabilirea vremii cînd a fost scris. Că este un extras din marile compilaţii de cronici (ms. *B, C, E*) este neîndoios; numerotarea capitolelor este concludentă. Mai greu de explicat este însă această copiere fragmentară, observată la patru manuscrise, a părţii de cronică pe care Neculce a trăit-o şi a zugrăvit-o. Să fi fost făcută ea la cererea unor boieri cu implicaţii directe în evenimente, sau a urmaşilor acestora?! Este nu numai posibil, ci şi probabil, după opinia noastră. Aceasta ar justifica şi intervenţiile, de care aminteam mai sus.

Manuscrisul a fost legat în carton şi piele, cu imprimeuri artistice, din păcate şterse de vreme.

A doua grupă de manuscrise care ne-a transmis, în copii, mesajul bătrînului cronicar, am denumit-o grupa manuscriselor Vartolomeu Măzăreanu [1]. Nu sînt numeroase: două manuscrise întregi şi patru fragmente în limba română, precum şi o redacţie rusească, dar intervenţiile învăţatului arhimandrit putnean, nu atîta în completarea informaţiilor (deşi nici acestea nu-s, adesea, de neglijat), cît mai ales în structurarea frazelor, situează copiile respective, ca importanţă, îndată după cele ale lui Ioasaf Luca.

Din originalul compilaţiei lui Vartolomeu Măzăreanu realizată în anul 1773 nu s-a păstrat, după toate investigaţiile, decît fragmentul de 20 de file din manuscrisul 238 al Academiei, de care va fi vorba ceva mai tîrziu. În schimb ne-au fost transmise două copii complete, una din anul 1785, alta făcută cîţiva ani mai tîrziu, amîndouă reţinute cu fidelitate în aparatul critic pentru deosebirile textuale şi nu pentru particularităţile paleografice, care ne interesează mai puţin cînd este vorba de texte din ultimele două decenii ale sec. XVIII.

Copia din anul 1785, păstrată la Arhivele Statului din Iaşi sub nr. 1737 şi denumită de noi, în textul variantelor, manuscrisul

[1] Un studiu monografic asupra activităţii neobositului iluminist (rămas pînă astăzi cel mai complet), ne-a lăsat Dimitrie Dan: *Arhimandritul Vartolomei Măzereanu, schiţă biografică şi bibliografică...*, în *Analele Acad. Rom.*, Mem. secţ. lit., s. II, tom XXXIII, (1911), p. 243–345 (şi extras). Cf. şi V. A. Urechiă, *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanul (1720–1780), notiţă biografică şi bibliografică*, în *Analele Acad. Rom.*, Mem. secţ. ist., s. II, tom X (1889), p. 183–233 (şi extras). Despre activitatea de copist a lui Vartolomeu Măzăreanu vezi G. Ştrempel, *Copişti...*, p. 146–147.

M, a fost realizată la Iaşi de un oarecare Ştefan Ţicău [1]. Are 736 pagini cu numerotaţie chirilică reluată şi dimensiunea de 29 × 19,5 cm.

Titlul, la pagina 1, este următorul: *Leatopiseţul Ţării Moldovii, carile întîi au fostu scrisu pînă la un locu de Nestor Ureche vornicul, iară de la un locu de Miron logofătul, iară de acole de Ioan Neculce, iară preste totu de Ioan Cantacuzino vel-spatariu, iară al cincile rînd iarăşi preste totu s-au scrisu în sfînta mănăstire Solca, fiind mitropolit Moldovii preosfinţie-sa chiriu chir Gavriil mitropolit, după trupu frate mării-sale Ioan Theodor voevod, şi episcop Rădăuţului preosfinţie-sa chir Dosoftei Herescul, prin ostinîala şi osîrdie a lui Vartholomei Măziranul, arhimandrit sfintei mănăstiri Solcăi, ca să-mi fii pentru a me trebuinţă şi a celor ce vor vre să citîască. Iară după a me moarte, să fie a sfintei mănăstiri Solcăi.*

Şi l-am scrisu în anii de la Hristos Mîntuitoriul nostru 1773, începîndu-l în luna lui ienuarii. Iară al şasăle rînd s-au scris în tîrgul Iaşii, la începutul domnii⟨i⟩ mării⟨i⟩sale Alecsandru Ioan Mavrocordatu v⟨oe⟩voda, de dumn⟨e⟩alui Costandin Greceanul, biv-vel-spatariu, prin scrisoare şi ostinîala a me a lui Ştefan Ţicău, la let 1785; ienuarii în 30 zile s-au începutu cu agiutoriul lui Dumnezău. 1785 let. Ştefan Ţicău.

Manuscrisul cuprinde: p. 2–53 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; p. 54–186 *Nicolae Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei*; p. 186–315 *Miron Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei*; p. 315–570 *Ion Neculce, Letopiseţul Ţării Moldovei*; p. 571–581 *Ioan Canta, Letopiseţul Ţării Moldovei*; p. 1, reluată, – 125 *Cuprins foarte detaliat al compilaţiei de cronici*; p. 126–128 albe; p. 129–139 *Listă a domnilor Moldovei*; p. 140 albă; p. 1 reluată, –2 *Hramul mitropoliilor, episcopiilor şi a unor mănăstiri din Moldova*; p. 3–4 albe; p. 5–7 *Moartea domnilor din Moldova*; p. 8–9 *De cîte ori au prădat Ţara Moldovii tătarii, turcii, leşii şi alţii*; p. 10–12 albe; p. 13–15 *Cîte cărţi au tălmăcit şi au şi scris arhimandritul Vartholomeiu Mazirîanul.*

Titlul dat de Ştefan Ţicău este explicit în ceea ce priveşte dependenţa copiei sale: el a avut la îndemînă prelucrarea lui Vartolomeu Măzăreanu, păstrată printre hîrtiile arhimandritului [2], după

[1]. Descris mai întîi de V. A. Urechiă în Miron Costin, *Opere complete...*, tom. I, p. 44–46 (Codex Ţicău), după ce fusese menţionat şi la p. 11. Cf. I. Crăciun şi A. Ilieş, *Repertoriul...*, p. 79. Menţionat şi de L. Onu, *op. cit.*, p. 214 şi 235.

[2] Compilaţia de cronici este menţionată ca aflîndu-se în biblioteca sa, în lista de la sfîrşitul volumului, care cuprinde cărţile tălmăcite şi copiate de arhimandrit după înapoierea lui, în 1770, din Rusia.

care a lucrat copia de care ne ocupăm, pentru spătarul Constantin Greceanu [1]. Ştefan Ţicău a căutat să-l imite pe Vartolomeu Măzăreanu în scris şi în ordonarea paginilor cu chenarele duble caracteristice şi cu frontispiciile geometrice tipice învăţatului putnean. Manuscrisul este lipsit de însemnări. Numai la pagina 1 folcloristul G. T. Kirileanu dă o notă privitoare la circulaţia manuscrisului, care a aparţinut prof. Climescu de la Universitatea din Iaşi (la data cînd a fost cercetat de V. A. Urechiă) şi care a fost donat de soţia acestuia, în 1933, Bibliotecii Fundaţiei Universitare, de unde, după al doilea război mondial, a trecut în proprietatea Arhivelor Statului din Iaşi.

Al doilea manuscris care îl copiază pe Neculce prin intermediul lui Vartolomeu Măzăreanu este manuscrisul nr. 1 din fondul românesc al Bibliotecii Naţionale de la Paris [2]. Acesta este un volum de

[1] L. Onu pretinde că între copia lui Ştefan Ţicău (manuscrisul *M*) şi aceea a lui Vartolomeu Măzăreanu ar fi existat o copie intermediară, a lui Ilie Carp, din 1777 (pe care el o numeşte *Xn*), pierdută astăzi. Nu opinăm pentru această afirmaţie, făcută pe baza însemnării lui I. Mălinescu din ms. 912, f. 1, dealtfel prea puţin argumentată. Copistul spune clar că a cincea copie este a lui Vartolomeu Măzăreanu, iar a şasea este a lui. Sîntem în schimb mai degrabă de acord că prelucrarea arhimandritului a fost făcută după manuscrisul *E* (ms. 252 de la Academie), care, neavînd titlu, s-ar putea să fi aparţinut spătarului Ioan Cantacuzino. Celelalte două compilaţii Ioasaf Luca (manuscrisele *B* şi *C*) n-au stat în nici un caz la baza trudei Măzăreanului.

[2] Manuscrisul, o compilaţie de cronici moldoveneşti, a ajuns la Paris – cum pretinde C. C. Giurescu – adus de către vreunul din fugarii paşoptişti. Prezenţa ştampilei „Bibliothèque Impériale" la f. 1, 190 şi 313^{v} arată că volumul era acolo înainte de 1870. O descriere a lui a dat întîi Ovid Densuşianu: *Note asupra trei manuscrise româneşti din Paris*, în *Revista critică literară*, III (1895), p. 285. Mult mai completă descrierea la C. C. Giurescu: *Les manuscrits roumains de la Bibliothèque Nationale*, în *Revue Historique*, II (1925), nr. 1–3, p. 5–7. În sfîrşit, o prezentare detaliată a lui a fost făcută de L. Onu: *Observaţii pe marginea unui manuscris românesc miscelaneu de la Biblioteca Naţională din Paris* (fondul românesc, ms. 1), în *Limbă şi literatură*, XV (1967), p. 139–149. L. Onu consacră un capitol special manuscrisului parizian în *Critica textuală...*, p. 218–226, precizînd lucruri interesante cu privire la textul operei lui Miron Costin, inclusiv înrudirea acestei părţi a volumului cu părţile respective din manuscrisele 401 şi 580 ale Academiei. Pentru opera lui Neculce observaţiile sale sînt mai reduse şi pe alocuri greşite. Spre pildă afirmaţia domniei sale privind absenţa scrierii *O samă de cuvinte* trebuie corectată. Într-adevăr, legendele nu constituie un întreg, care să preceadă *Letopiseţul*, dar unele dintre ele sînt răspîndite în cronica lui Miron Costin aşezate, de obicei, la sfîrşitul capitolelor despre domnia voievozilor respectivi, aşa cum se prezintă situaţia şi în cazul manuscrisului *E*.

30,5 × 20,5 cm. avînd 313 file scrise într-o cursivă extrem de măruntă, dar relativ regulată, care nu prezintă dificultăţi de lectură. Numerotaţia veche: 1–306. Pînă la cronica lui Neculce, aşezată aproape de sfîrşit, volumul mai cuprinde: f. 1–4 ***Pinax, adecă, Însemnare de cele ce să află într-această carte***; f. 4^{v}–6^{v} albe; f. 7–30^{v} *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (şi poemul *Viaţa lumii* cu anexele sale) [1]; f. 31–194^{v} *N. Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei*; f. 195–245 *Miron Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei*; f. 245^{v}–310^{v} *Ion Neculce, Letopiseţul Ţării Moldovei*; f. 310^{r}–313^{v} *Ioan Canta, Letopiseţul Ţării Moldovei.*

Cîteva legende din *O samă de cuvinte* au fost redate în cuprinsul cronicii lui Miron Costin: la f. 220^{v} povestirile privitoare la Miron-vodă Barnovschi; la f. 237^{v}–238^{v} sînt grupate toate legendele privitoare la viaţa singulară a lui Gheorghe Ştefan; la f. 243^{r-v} este inserată lunga relatare a prieteniei dintre Gheorghe Ghica şi marele vizir Küprülü.

Din parcurgerea integrală şi detaliată a cronicii lui Neculce, ca şi din reţinerea şi redarea tuturor deosebirilor textuale faţă de manuscrisul 253, tragem fără dificultate concluzia că la baza manuscrisului parizian a stat o copie de tip Vartolomeu Măzăreanu, poate chiar manuscrisul *M*, cu care acesta are izbitoare asemănări. Dealtfel am redat în aparatul critic variantele celor două manuscrise, consecutiv, tocmai pentru a demonstra apropierea dintre texte.

Manuscrisul nu este datat. O însemnare din interiorul copertei posterioare, relativă la cumpărarea unor şalvari şi care poate fi atribuită copistului, necunoscut, este datată 4 februarie 1786. Înaintea acestui an trebuie, aşadar, situată copierea volumului [2].

Sub raport artistic este de menţionat faptul că manuscrisul are numeroase frontispicii colorate în negru, roşu şi verde, precum şi majuscule lucrate în aceleaşi culori. Grafia, deosebit de fină, nu ne este cunoscută din alte manuscrise şi nu putem bănui cui aparţine. Legătura originală în piele, ca şi cotorul, sînt bogat ornate cu motive florale. Pe prima copertă este imprimat un medalion cu o coroană sprijinită pe capetele a doi lei ce ţin între labe un scut oval, ale cărui simboluri sînt greu de precizat.

Din preocupările lui Vartolomeu Măzăreanu pentru cronicele Moldovei face parte şi fragmentul autograf de 20 de file din manu-

Personal am cercetat manuscrisul în toamna anului 1972 şi în vara anului 1978, cu prilejul unor călătorii de studii în Franţa. O fotocopie după întreaga compilaţie se păstrează în fondurile Academiei sub nr. 176.

[1] Pentru precizări cf. L. Onu, *op. cit.*, p. 220–223.

[2] Alte opinii privitoare la datare la L. Onu, *op. cit.*, p. 219–220.

scrisul 238, de care aminteam mai sus. Acesta este așezat la sfîrșitul unei compilații de cronici, scrisă de Grigoraș sin Vasile Uricariul [1], care cuprinde *Letopisețul* lui Nicolae Costin, al lui Miron Costin, *Cronica anonimă* atribuită lui Alexandru Amiras și, după fragmentul Neculce, *Letopisețul* lui Ioan Canta. Partea care ne interesează ocupă filele 318—338 (dimensiuni 32,2 × 20,5 cm.), corespunzătoare numerotației originale 302—322, și se referă la finalul cronicii, de la domnia lui Grigore Ghica pînă la sfîrșit [2]. Întregul manuscris (care are 346 file) a aparținut lui M. Kogălniceanu și a fost dăruit Academiei la 30 iulie 1882.

Scrierea lui Vartolomeu Măzăreanu este deosebit de îngrijită, folosind o cerneală rădăcinie și o așezare în pagină, între chenare, tipică manierei sale de a scrie. De menționat că și *Letopisețul* lui Ioan Canta este copiat tot de el. Unde se va fi pierdut restul manuscrisului, nimeni nu știe astăzi.

În colecțiile Bibliotecii Academiei se găsește un microfilm cu nr. 344, care cuprinde o traducere în rusește a compilației de cronici, efectuată de Vartolomeu Măzăreanu între anii 1770—1773 [3].

Într-o lungă prefață — foaie de titlu de tip rusesc —, sînt arătate împrejurările în care a fost efectuată traducerea. Se spune acolo, printre altele, că traducerea a fost făcută la cererea feldmareșalului Rumianțev și că aceasta a fost realizată în anul 1773. În realitate lucrul a început în anul 1770, căci cîteva rînduri mai sus, în aceeași prefață, el mărturisește că i s-a cerut să folosească o cronică în care să se scrie despre toți voievozii Moldovei de la Dragoș *pînă în anul trecut, 1769*. Prefața se încheie cu precizarea: „Iar acest *Letopiseț* moldovenesc l-a tradus și l-a scris arhimandritul Vartolomei Măzăreanu de la mănăstirea Solca, cu hramul sfinților Petru și Pavel".

Vartolomeu Măzăreanu a alcătuit, deci, compilația de cronici, din care s-a păstrat fragmentul din ms. 238, folosită ulterior de Ștefan Țicău, și a efectuat concomitent traducerea în rusește.

---

[1] Cf. G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 90. Descrierea manuscrisului în: Miron Costin, *Opere complete*, ed. V. A. Urechiă, tom. I, p. 9—11 (Codex E); Ioan Bianu, *Catalogul...*, tom. I, p. 517—518; I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 83.

[2] *Incipit:* „Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă, s-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașco că îaste în Dobroge..."
Desinit: „... Și începusă a-și boeri pre ciocoi, socotind că domniia lui nu va ave sfîrșit. Ce Dumnedzău îaste drept giudecător tuturor".

[3] Cf. G. Bogaci, *Letopisețul lui Vartolomeu Măzăreanu*, în *Pagini din istoria literaturii și culturii moldovenești*. Chișinău, 1979, p. 160—170. Datorăm informația bibliografică de mai sus prof. Gh. Mihăilă de la Universitatea din București, căruia îi mulțumim încă o dată.

Cele 720 pagini, cîte are manuscrisul după numerotația originală, sînt ocupate astfel: p. 3—57 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; p. 58—198 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 198—344 *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 344—699 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei*; p. 700—720 *Ioan Canta, Letopisețul Țării Moldovei*. La sfîrșit, un număr de 28 pagini, cu paginație reluată de la 1, sînt ocupate de extrase din cronici și o detaliată tablă a cuprinsului. Lipsesc din manuscris legendele incluse în *O samă de cuvinte*.

Ultimul manuscris ale cărui variante au fost prinse în aparatul critic este manuscrisul Academiei 114 (sigla *G*) copiat în anul 1804 [1]. El face parte din rîndul manuscriselor care cuprind exclusiv opera lui Neculce. Numai că pe lîngă *Letopiseț*, asemeni manuscrisului 112 (sigla *D*) din care se pare că derivă, și acesta redă, la sfîrșit, cîteva legende din *O samă de cuvinte*. Pentru această rațiune și pentru unele intervenții în text ale copistului principal, Antohi Sion, a fost utilizat în aparatul critic.

Volumul are 237 file de dimensiuni 30 × 21 cm. Numerotație veche cu cifre arabe 2—226 (f. 1—226), avînd fila originală 185 numerotată de două ori. Lipsește prima filă numerotată și, probabil, încă o filă cu titlul manuscrisului și date privitoare la împrejurările copierii și modelul folosit [2]. Sioneștii, care au copiat manuscrisul, nu sînt deloc zgîrciți în a da explicații despre ei și osteneala lor, nici în cuprinsul acestui volum, nici în altele [3]. Este o trăsătură a neamului lor, observată și la cei din sec. XVIII și la urmașii din veacul trecut.

Textul continuă, fără întreruperi, pînă la sfîrșitul *Letopisețului*, ce coincide cu fila 226. Restul manuscrisului cuprinde: f. 226^{v} albă; f. 227—228 *Postfața lui Antohi Sion*, principalul autor al copierii. Este un cuvînt lung în care cere iertare pentru greșelile săvîrșite la copiere, după tiparul îndeobște cunoscut: fila 228^{v} *Versuri ale copistului*, în aceeași idee; f. 229^{r-v} albă; f. 230—231^{v} *O samă de cuvinte* (titlul întreg) cu legende despre: logofătul Tăutu, Iliaș, feciorul lui Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanu, Despot-vodă, Aron-vodă, averile lui Ieremia Movilă, omorîrea hatmanului leșesc Jolcovschi de tătarul fără noroc, Vasile Lupu. Din legendele acestuia nu figurează decît cea dintîi, relativă la înțelegerea cu turcii pentru plata

---

[1] Descrierea manuscrisului la Ioan Bianu, *Catalogul...*, I, p. 260—263. Cf. și I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 111.

[2] *Incipit*: „Dabija-vodă cu Iordachie visternicul l-au pus pre Iordachi spătar mare. Și n-au zăbăvit vremi multă și au murit Iordachi spătariul..."

[3] Cf. G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 219—220.

birului după 3 ani şi un scurt fragment dintr-a doua, relativă la prăzile joimirilor [1]. Restul textului s-a pierdut. Cele două file albe care urmează: 232–233^{v} sînt adăogate ulterior. Filele 234–237 cuprind extrase din *Letopiseţul* lui Nicolae Costin, intitulate: *Din izvoadile răpusatului Nicolai Costin ce-au fost vel-logofăt*. Fila 237^{v} este albă.

Cu excepţia însemnărilor lui Antohi Sion, de la f. 226, pe care le redăm în întregime, manuscrisul n-are alte elemente privitoare la istoria lui: „1804, avg⟨u⟩st ⟨*anulată luna*⟩ fev⟨ruarie⟩ 6, am început a scrie, săpt⟨em⟩v⟨rie⟩ 14 am sfîrşit acest leatopisăţ de scris. A⟨ntohi⟩ S⟨ion⟩. Şi s-au scris de mini iubitoriul de ostenele, prin osteniala dreptei méle mîini, în zilele preluminatului şi preînnălţ⟨a⟩tului domnului nostru Alexandru Muruz, voevoda a toată Moldovlahiĭa, la let 1804, săpt⟨emvrie⟩ 14. Antohi Sion".

Şi mai jos: „Să să ştie că întru acest leatopisăţ sînt 5 mîini: ce dintîi iaste a mea; ce de al doilea iaste a frăţine-meu, a lui Ioaniţă; ce de al treilea iaste a logofătului Ion de la moş Ianachi Dan, biv-jic⟨ni⟩cer; ce de al patrulea iaste ⟨a⟩ văt⟨a⟩v⟨ului⟩ Costachi Bogzan; iară ce de al cincile iaste a bădiţălui Vasili Tăut⟨u⟩ de la Balş. 1804, săpt⟨emvrie⟩ 14. Sfîrşit şi lui Dumnezeu laudă, celui ce m-au învrednicit după început de am văzut şi sfîrşitul. Con⟨e⟩ţ i B⟨o⟩gu slavu. Antohi Sion".

Într-adevăr manuscrisul este copiat de cinci mîini, care îşi alternează scrisul, foarte adesea pe cuprinsul aceleiaşi pagini, de aşa manieră încît este imposibil de precizat contribuţia fiecăreia dintre ele. Dealtfel numai aceea a lui Antohi Sion (care copiază singur primele 33 de file şi aproximativ filele 150–237^{v}) poate fi identificată, dar cu eforturi care nu sînt pe măsura interesului ştiinţific. Această alternanţă este foarte obositoare pentru ochi (Cf. f. 34^{v}, 87^{v}, 107^{v}, 114 etc., etc.). Ea dovedeşte că copierea a fost făcută sub dictare, la intervale scurte de timp.

Scrierea este cursivă, a unor oameni cultivaţi, făcută cu cerneală neagră şi rădăcinie. La filele 178^{v}–179^{v} se foloseşte chinovarul pentru colontitluri, începuturi de paragrafe şi numerotarea acestora. Titlurile şi cifrele marginale sînt ornate naiv în peniţă pe quasi totala întindere a manuscrisului.

Vechea legătură a volumului a dispărut. Acesta a făcut parte din biblioteca lui D. Sturdza-Scheianu.

Din aparatul critic lipsesc trei manuscrise tîrzii, ale căror deosebiri textuale faţă de manuscrisul *A* nu meritau efortul înregistrării lor. Acestea sînt: manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iaşi, de la finele sec. XVIII sau începutul celui următor (o fotocopie se păstrează în colecţiile Bibliotecii Academiei sub nr. 170); manuscrisul Academiei 4161, datat 1838 şi, în sfîrşit, copia realizată pentru M. Kogălniceanu înainte de 1845, în vederea publicării, şi păstrată astăzi la Biblioteca Centrală a Universităţii din Iaşi sub cota III-1 (fost ms. 68; o copie fotografică la secţia de manuscrise a Academiei, sub nr. 165).

[1] *Desinit:* „...nişte joimiri slujitori în Ţara Leşască şi prăda în multe rînduri i în ţara aceasta a Moldovei. Deci".

Manuscrisul 1664 de la Arhivele Statului din Iaşi [1] este o compilaţie de cronici care, pentru opera lui Neculce, urmează întru totul textul manuscrisului 252 (ms. *E*), ce i-a slujit copistului de model. Volumul are 394 file numerotate cu cifre arabe, plus 5 file la început şi 3 la sfîrşit, numerotate, de dimensiuni aprox. 29,5 × 19,5 cm. şi cuprinde: f. 1 nenumerotată — 3 *„Predoslovia" lui Nicolae Costin la „Letopiseţul Ţării Moldovei"*; f. 3^{v} nenum. — 23 *Miron Costin, De neamul moldovenilor*; f. 23–95^{v} *Nicolae Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei*; f. 95^{v}–167^{v} *Miron Costin, Letopiseţul Ţării Moldovei*; f. 167^{v}–387 *Ion Neculce, Letopiseţul Ţării Moldovei*; f. 387–394^{v} *Ioan Canta, Letopiseţul Ţării Moldovei*. Ultimele trei file nenumerotate cuprind *Scara*.

Asemeni manuscrisului *E* şi manuscrisul 1664 are mai multe legende din *O samă de cuvinte* (exact aceleaşi), răspîndite de obicei la sfîrşitul domniilor respective, după cum urmează: la f. 59–62 legendele cu privire la Ştefan cel Mare; la f. 72^{v}–73^{v} cele privitoare la Petru Rareş; la f. 82^{v}–83 legenda despre originea lui Despot-vodă; la f. 127^{r-v} povestirile privitoare la Radu-vodă; la f. 132^{r-v} legendele despre Miron-vodă Barnovschi; la f. 155^{v}–157 numeroasele şi savuroasele legende despre Gheorghe Ştefan şi, la sfîrşit, la f. 163^{v}–164^{v}, lunga poveste a lui Gheorghe Ghica, prieten cu marele vizir Küprülü.

Manuscrisul nu este datat şi nu cunoaştem numele copistului [2]. Nu are nici însemnări vechi. La sfîrşitul volumului se află cîteva note ale lui Mihai Costăchescu privitoare la biografia lui Neculce.

[1] Descris de I. Craciun şi A. Ilieş în *Repertoriul...*, p. 94. L. Onu în *Critica textuală* îi acordă, la p. 213–218, o importanţă mai mare, credem, decît o merită, cel puţin pentru opera lui Neculce.

[2] Aprecierile lui Mihail Costăchescu, formulate la sfîrşitul volumului, preluate de Aurora Ilieş în *Repertoriu* şi de L. Onu în *Critica textuală*, nu rezistă unei cercetări mai atente. Este vorba de un manuscris copiat în jurul anului 1800, şi nu mai devreme. Grafia, în primul rînd, hîrtia, numerotarea cu cifre arabe în al doilea rînd, sînt elemente care se obligă spre o asemenea datare. Cît priveşte aserţiunea că manuscrisul ar fi fost copiat la 1782 de către Lavrentie ieromonah de la mănăstirea Coşula, nu este probată în

Al doilea manuscris, 4161 de la Biblioteca Academiei, este o copie din 1838 după compilațiile de cronici, lucrată de Ioan Dicu-lescu pentru Teodor Balș [1]. Are 313 file, o numerotație veche cu cifre arabe pînă la 310 (f. 4—313) și dimensiunile 32,5 × 20,5 cm. Manuscrisul este împărțit astfel: f. 1^{r-v}, 2^{v}, 3^{v} albe; f. 2 titlul: *Hronograf despre întîmplările și prefacerile ce au urmat în Țara Moldovii, de pe un izvod vechiu și s-au scris, în zilele prîa înnălțatului domn stăpînitor Mihail Grigoriu Sturza voevod, la anul de la Mîntuitoriul H⟨risto⟩s 1838, noemv⟨rie⟩ 6, cu toată cheltuiala domnului domn colonel și cavaler Teodoriță de Balș*; f. 3 dedicația copistului; f. 4^{r-v} *Ion Neculce, Predoslovie*; f. 5—28 *Miron Costin, De neamul moldovenilor* (întrerupt între filele 7^{v}—9 de un *Pinax*); f. 28—81 *Nicolae Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 81^{v}—139^{v} *Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei*; f. 140—149 *Ion Neculce, O samă de cuvinte*; f. 149—313 *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei* (f. 215^{r-v} albă). Lipsește din final *Letopisețul* lui Ioan Canta.

Singurul lucru de semnalat este prezența, după domnia lui Aron-vodă (la f. 81^{r-v}), a legendei despre conflictul cu unchiul său, mitropolitul Nicanor, așa cum ne este transmisă de manuscrisele *C*, *D*, și *G* (înregistrate în aparatul critic). Dealtfel credem că manuscrisul 4161 a fost copiat după manuscrisul *C*.

Textul este redat într-o scriere cursivă de o excepțională finețe. Este lipsit de însemnări și ornamente. A intrat în colecțiile Bibliotecii Academiei Române în anul 1912, fiind cumpărat de la I. Berindei.

Pe cotorul în piele, bogat împodobit, se află imprimat: „Chronologie historique de la Moldave" ⟨sic⟩.

Ultimul manuscris din grupa celor tîrzii este cel păstrat la Biblioteca Universității din Iași sub nr. III-1 (cotă veche 68) [2]. Este un volum de 587 file de dimensiuni aproximative 25 × 18 cm., care cuprinde numai opera lui Neculce, copiată pentru M. Kogălniceanu în vederea tipăririi ei în *Letopisițe*, vol. II. La baza textului a stat copia postelnicului Hurmuzachi, adică manuscrisul 53, cel mai complet dintre toate. Cum menționam mai sus, copia a fost realizată înainte de anul 1845. Intervențiile autografe ale lui Kogălniceanu, inclusiv indicațiile de ordin tipografic, sînt foarte numeroase și energic făcute. Unele pagini sînt transcrise în întregime de mîna sa; pe ultimele două file Kogălniceanu propunea o variantă de final a cronicii, pe care ulterior a anulat-o. Este dată, tot acolo, și lista de manuscrise folosite la redactarea vol. II din *Letopisițe*, așa cum, dealtfel, a și apărut la sfîrșitul volumului.

Din lunga și obositoarea listă a manuscriselor ce cuprind opera lui Ion Neculce ne-a rămas să amintim trei fragmente, fără semnificație deosebită, păstrate în manuscrisele Academiei 912, 2690 și 3410, toate derivînd din compilația lui Vartolomeu Măzăreanu.

Manuscrisul 912 este constituit din 63 de foi (34 × 22,5 cm.) scrise de I. Mălinescu în anul 1839, în ideea completării unor goluri dintr-un manuscris pe care el îl socotea autograful lui Neculce [1]. Primele 18 file cuprind note explicative ale lui Mălinescu și fragmente din opera lui Miron Costin. Fragmentele din *Letopisețul* lui Neculce sînt așezate între f. 18^{v} și 58 și cuprind domnia lui Dabija-vodă, a lui Duca-vodă (prima și a treia), a lui Petriceicu-vodă (amîndouă), a lui Dumitrașcu Cantacuzino (a doua), a lui Antioh Cantemir (prima domnie), o filă din domnia lui Dimitrie Cantemir [2] și a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat. Între filele 58 și 63 este inclusă cronica lui Ioan Canta.

I. Mălinescu pretinde că aceste fragmente le-a copiat după manuscrisul sulgerului Ilie Carp, datat 1777. În acest caz, copia Carp, pierdută astăzi, era făcută după compilația lui Vartolomeu Măzăreanu, așa cum după aceeași compilație este realizată și copia Țicău (ms. *M*), cu care fragmentele Mălinescu sînt identice.

Volumul a intrat în colecțiile Academiei în 1896, fiind cumpărat de la anticarii Șaraga din Iași.

Manuscrisul 2690 este un voluminos in folio de 347 file (dimensiuni 35,5 × 23,5 cm.), copiat în prima decadă a sec. XIX și cuprinde cronica lui Nicolae Costin, a lui Miron Costin, pseudo Alexandru Amiras și Ioan Canta [3]. Fragmentul Neculce este așezat între filele

---

mod serios și nu poate fi luată în considerare. Grafia manuscrisului are însă izbitoare asemănări cu *Ceasornicul domnilor* (manuscrisul Academiei 5973) apreciat de noi, la alcătuirea ediției critice, ca fiind copiat în ultima decadă a sec. XVIII. Cf. Antonio de Guevara, *Ceasornicul domnilor*, traducere din limba latină de Nicolae Costin, București, 1976, p. XLV.

[1] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 77—78.

[2] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 114.

[1] Cf. Ioan Bianu și Gh. Nicolăiasa, *Catalogul manuscriselor românești*, tom. III, Craiova, 1931, p. 120—212; I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 112—113. Ample considerații la L. Onu, *op. cit.*, p. 250.

[2] *Incipit*: „Și de vreme că, cînd au fost prins pe turcii aceia, au fost ucis un turc, moldovenii, stătut-au Dumitrașcu-vodă de au împăcat acel lucru..."

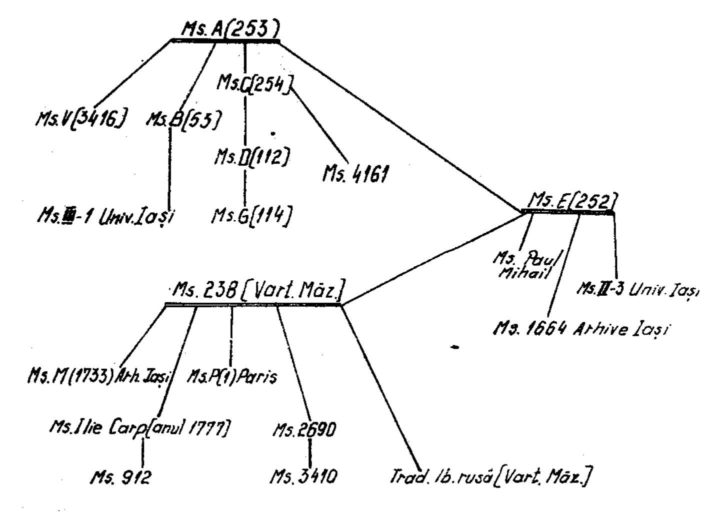
Desinit: „...Și s-au rugat bregadiriului Cropotchin de i-au dat 2 căpitani cu 2 steaguri draguni și de sară s-au întors la Cetățue unde-i era doamna".

[3] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 89.

318—340 și inelude sfîrșitul cronicii sale, de la partea a doua a domniei lui Grigore Ghica și pînă la sfîrșit [1]. El coincide exact cu fragmentul autograf Vartolomeu Măzăreanu din ms. 238, după care a fost copiat, împreună cu întregul manuscris.

Ultimul fragment se află inserat în manuscrisul 3410 [2]. Este o compilație de cronici din primele două decenii ale sec. XIX, identică cu cea din manuscrisul 2690. Fragmentul începe la f. 315 și se termină la f. 338. A fost copiat după manuscrisul 238, sau după un intermediar, poate chiar după 2690, împreună cu întregul text.

Pentru a încheia toate investigațiile în legătură cu manuscrisele și implicațiile lor în ediția de față, ne mai rămîne să încercăm schițarea unei steme, așa cum o bănuim.

I. Neculce este cronicarul cel mai citit și din vechea noastră literatură scriitorul care s-a bucurat de cea mai largă audiență posibilă. Căci dacă un Miron Costin sau un Dosoftei au interesat, după caz, fie cercul istoricilor, fie pe cel al literaților, Neculce a fost adoptat, în egală măsură, și de unii și de ceilalți. Studiile și articolele despre el sînt mult mai numeroase decît cele despre oricare altă personalitate a veacurilor trecute, cu excepția, poate, a lui D. Cantemir. Și totuși opera sa, cum remarcă și Iorgu Iordan [1], n-a fost publicată în totalitatea ei decît în puține ediții. În schimb au apărut, pentru uzul școlarilor, al studenților, al profesorilor de licee, tot felul de extrase, de publicări parțiale, care de care mai trunchiate și mai puțin îngrijite. Ediția critică proiectată de Iulian Marinescu, cum observam la începutul acestei note, n-a fost dusă pînă la capăt; și din ea n-a rămas decît ideea, care, deși mereu prezentă, abia acum a putut fi materializată.

Prima ediție o datorăm lui Mihail Kogălniceanu. Ea a apărut în anul 1845 și are următorul titlu: *Letopisițile Țării Moldovii, publicate pentru întîiași dată de M. Kogălniceanu*. Tom. II, Iași 1845, la Cantora Foaiei Sătești. Opera lui Neculce, care ocupă p. 193—464, adică sfîrșitul volumului, este așezată după *Letopisețul* lui Nicolae Costin și *A doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat* de Axinte Uricariul. Ediția este tipărită cu caractere chirilice și a rămas, pînă astăzi, cea mai bună dintre ele.

În amplul studiu introductiv al acad. Iorgu Iordan, la ediția domniei sale, apreciind opera lui Kogălniceanu, îi reproșează marelui istoric că a modernizat textul și că n-a ținut seama de particularitățile lingvistice ale manuscrisului 253, care, menționează acad. Iorgu Iordan, „a stat la baza ediției din 1845" [2]. Acad. Iorgu Iordan are dreptate numai în parte. M. Kogălniceanu n-a folosit pentru ediția *Letopisiților* ms. 253, ci ms. 53, pe care a pus să-l copieze, pe care l-a colaționat și corectat singur, după ms. 253, și pe care a dat indicații de ordin tipografic. Este ms. III-1 (fost 68) de la Biblioteca Centrală a Universității din Iași, descris mai sus la p. 144. Acest manuscris, copie după Ioasaf Luca, redă un text muntenizat, un text literar, sub influența spiritului înnoitor din a doua jumătate a sec. XVIII. Corecturile lui M. Kogălniceanu sînt mai ales de ordin istoric, reținînd intervențiile lui Neculce, și prea puțin de ordin stilistic sau lingvistic.

În 1872 M. Kogălniceanu dă o nouă ediție a cronicilor moldovenești, cu litere latine, socotită de toți cercetătorii inferioară celei dintîi, datorită, mai ales, ortografiei, încă neprecizată de Societatea Academică. Titlul noii ediții este schimbat: *Cronicele României sau Letopisețele Moldaviei și Valahiei*, vol. II, București, 1872, p. 175—421.

Pînă în anul 1932 mai apar șase ediții școlare, cu părți alese din *Letopiseț* și *O samă de cuvinte*, pentru ca în anul respectiv Al. Procopovici, profesor la Universitatea din Cernăuți, să dea o ediție completă a operei lui Neculce, folosind, cum o spune în prefață, textul

[1] *Incipit:* „Postelnicul Constantin s-au dus la Poartă, s-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașco că iaste în Dobroge..."

[2] Cf. I. Crăciun și A. Ilieș, *Repertoriul...*, p. 91. Rectificăm o eroare din *Repertoriu* unde, pentru amîndouă manuscrisele, sfîrșitul fragmentului Neculce este greșit dat: nu fila 338, ci 340 (pentru ms. 2690) și nu fila 336, ci 338 (pentru ms. 3410).

[1] Cf. I. Neculce, *Letopisețul...*, ed. II, p. CXIV.

[2] *Ibidem*, p. CXV—CXVII.

ediției Kogălniceanu din 1845. El împarte ediția în două volume: cel dintîi cuprinde *O samă de cuvinte* și *Letopisețul* pînă la domnia dintîi a lui Nicolae Mavrocordat (inclusiv), cel de al doilea începe cu domnia lui Dimitrie Cantemir și se încheie cu un indice de cuvinte, de persoane și de nume geografice. Paginația este dată în continuare pentru ambele volume. O introducere destul de săracă (24 de pagini) și un număr de 13 reproduceri bine alese, avînd în vedere categoria foarte largă de cititori cărora le era adresată, completează cartea: *Cronica lui Ioan Neculce*. Ediție îngrijită de Al. Procopovici. Cu o prefață și o introducere. Vol. I–II, Craiova, Scrisul românesc, 1932. XXXV + 520 p. + 13 f. pl. (Colecția clasicilor români).

Ediția fiind, în general, bine primită de public și elogios recenzată a determinat scoaterea unei noi ediții, în 1936, o ediție stereotipă, care diferă de cea dintîi doar prin publicarea unor hărți, reprezentînd, una, Europa din vremea lui Neculce, cu identificarea localităților și populațiilor pomenite de cronicar, și a doua, hotarele Moldovei și ale regiunilor vecine. Evident, indicii geografici au fost și ei amplificați. În rest totul a rămas neschimbat.

Este de remarcat utilitatea celor două hărți, dată fiind aria geografică deosebit de largă în care Neculce își plimbă eroii, fie că este vorba de moldoveni, fie că se referă la implicațiile politice ale vecinilor în istoria euro-asiatică și dată fiind redarea, foarte adesea, deformată a localităților și populațiilor.

Studiul introductiv a rămas la fel de sărac. Autorul ar fi avut măcar obligația lărgirii lui cu elementele de istorie și de limbă necesare bunei înțelegeri a cronicii și a cronicarului.

În sfîrșit, în 1942, în aceeași editură craioveană, apare a treia ediție, care o reproduce pe a doua, fără modificări.

Între timp, începînd cu anul 1933 și pînă în 1953, mai apar texte alese din Neculce, folosind ediții deja publicate, fără investigații în manuscrisele de cronici.

Este meritul acad. Iorgu Iordan de a fi elaborat prima ediție Neculce în spiritul cerințelor moderne, și de a fi dat un studiu științific complet, din care cercetarea manuscriselor nu lipsește. Ediția a apărut în anul 1955 la Editura de stat pentru literatură și artă: *Ion Neculce, Letopisețul Țării Moldovei* și *O samă de cuvinte*. Ediție îngrijită, cu glosar, indice, și o introducere de Iorgu Iordan, București, 1955, 461 pagini.

Primele 100 de pagini sînt consacrate *Introducerii*, rezultat evident al unor atente cercetări biografice, istorice, lingvistice și stilistice. Cum era și de așteptat, studiul lingvistic este precumpănitor. În ceea ce privește ediția în sine, aceasta a fost lucrată după ms. 253, iar paginile lipsă completate cu ms. 53.

Au fost reproduse cîteva pagini de manuscrise Neculce, precum și cîteva gravuri reprezentînd figuri de domnitori. În final, un amplu glosar explicativ, precum și indice de nume și de locuri.

Din păcate unele inconsecvențe în transcriere, prezența adesea a unui „u" final, acolo unde nu se găsește în original, au atras după sine critici îndreptățite [1].

Cea de a doua ediție, publicată în anul 1959, de aceeași editură, a ținut seama de unele din observațiile formulate. Studiul introductiv a fost lărgit (are 128 pagini), iar textul a fost îmbunătățit.

Sub raport tipografic este de observat calitatea superioară a reproducerilor (imprimate pe hîrtie cretată) și, în general, a condițiilor în care a apărut cartea.

Textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, cel dintîi text ce reproduce în întregime ms. 253, a fost utilizat ulterior de numărul mare de ediții Neculce apărute în numeroase edituri din țară (Editura Tineretului în 1960 și 1968; Editura pentru literatură și apoi Editura Minerva în 1963, 1972, 1975, 1980; Editura Științifică, 1968; Editura Ion Creangă, 1972; Editura Junimea din Iași, 1972; Editura Albatros, 1976), mai multe decît în 100 de ani de la apariția primei ediții, dovadă de netăgăduit a interesului cititorului modern și a învățămîntului pentru frumusețea operei neculcene.

Se mai cer amintite cele două ediții apărute la Chișinău în anii 1969 și 1974, care folosesc și ele tot textul stabilit de acad. Iorgu Iordan, după cum mărturisesc editorii în *Nota asupra ediției*. Iată titlul primei ediții: Ion Neculce, *O samă de cuvinte. Letopisețul Țării Moldovei*. Studiul introductiv de E. Russev. Îngrijirea textului, glosar și indice de P. Dimitriev și T. Celac. Chișinău, Cartea Moldovenească, 1969, 452 p. + 2 f. pl.

De remarcat glosarul explicativ, larg, și foarte bine alcătuit, precum și utilitatea, pentru aceleași calități, a indicilor de nume de persoane și a numelor de locuri, redați la p. 394–506 ale celei de a II-a ediții.

*

Am ajuns la granița ce separă nota noastră de textul propriu-zis, al lumii eroilor lui Neculce. Noi n-o putem însă trece, înainte de a da seamă cititorului de metoda pe care am folosit-o la alcătuirea ediției noastre.

---

[1] Vezi, mai ales, C. A. Stoide, *Cronica lui Ion Neculce*. Considerații cu ocazia noii ediții a acad. I. Iordan, în *Luceafărul de ziuă*, II (1957), Brașov, p. 91–108.

Am ales ca text de bază, pentru *Letopiseț*, ms. 253, însemnat în aparatul critic cu sigla *A*; în rarele situații în care au fost înlocuite unele expresii rău scrise de copist, cu altele corecte, am apelat la manuscrisele imediat următoare ca importanță (de obicei ms. 53, sau *B*).

Pentru *O samă de cuvinte* am folosit, în principal, ms. 53, dar, cum indicăm la marginea textului, unele legende, absente din ms. *B*, au fost redate după ms. *C* (cota Academiei 254).

Am arătat, la începutul notei, valoarea manuscrisului de bază și nu vom reveni asupra motivelor care l-au impus ca prim manuscris al ediției. Ceea ce n-am arătat însă sînt particularitățile ciudate de limbă, observate atît de Kogălniceanu, cît și de Iorgu Iordan, pe care le vădește unul din copiști, particularități care au făcut dificilă transcrierea textului [1].

Într-adevăr copistul *B*, cel care lucrează filele 215—326 din ms. 253 (corespunzătoare *Letopisețului* de la început, pînă spre jumătatea primei domnii a lui N. Mavrocordat), substituie litera „ș" cu „s" (scrie *dînsii*, în loc de *dînșii*; *s-ar*, în loc de *ș-ar*; *s-au*, în loc de *ș-au*; *să-s*, în loc de *să-ș* etc.), substituie litera „s" cu „ș" *(fușesă*, în loc de *fusesă*; *giupîneșile*, în loc de *giupînesile*; *pușesă*, în loc de *pusesă)*, pe „z" cu „j" (scrie *Josen Bașotă*, în loc de *Zosen Bașotă*; *jînbit*, în loc de *zîmbit*; *jorbă*, în loc de *zorbă*; *tălpij*, în loc de *tălpiz*); pe „j" cu „z" (*dăzdi*, în loc de *dăjdi*; *ogrăzo⟨a⟩ra*, în loc de *ogrăjo⟨a⟩ra*). Copistul diftonghează pe „e" final aproape în mod frecvent (scrie *anumea*, în loc de *anume*; *celea*, în loc de *cele*; *cumperea*, în loc de *cumpere*; *desprea*, în loc de *despre*; *locurilea*, în loc de *locurile*; *marea*, în loc de *mare*; *multea*, în loc de *multe*; *oastea*, în loc de *oaste*; *poatea*, în loc de *poate*; *prea*, în loc de *pre*; *relea*, în loc de *rele*). Întîlnim

---

[1] Într-o notă de la p. 195 a *Letopisițelor* (ed. 1845), sub *Precuvîntarea* lui Neculce, Kogălniceanu însemnează: „Ortografia păzită de Ioan Neculce în cronica sa este întocmai aceea a lui Nicolai Costin, contimpuranul seu; numai cu atîta deosăbire că în multe rînduri în loc de „ș" el se slujește de „s"; aceasta ar denota o meteahnă în prununciația autorului.

Ideea „metehnei de pronunțare" o acceptă și acad. Iorgu Iordan (cf. *Introducere*, ed. II, p. CXXII).

L. Onu, în lucrarea atît de des pomenită, după un amplu studiu pe care îl consacră, la paginile 342—363, abaterilor ortografice ale copistului *B* (care era și copistul cronicii lui Nicolae Costin), ajunge la concluzia că acesta era un ciangău de neam, a cărui limbă maternă era româna, dat fiind faptul că atari variante de consoane sînt întîlnite în limba acestora. Dacă este să luăm în considèrare faptul că Prigorenii sînt situați într-o zonă cu populație numeroasă de ciangăi, putem îmbrățișa, pînă la concluziile definitive — rezultante posibile ale altor cercetări — ideea emisă de L. Onu.

însă, foarte des, și situații în care „e" final rămîne nediftongat, în forme ca *ace*, *așe*, *ave*, *doile*, *merge*, *plăce*, *șede*, *trece*, *vide*, specifice graiului moldovenesc. Copistul nu-l diftonghează nici pe „o", în cuvinte ca *doamnă* (scrie *domnă*), *foamete* (scrie *fomete*), *oaste* (scrie uneori *oste*), *oameni* (scrie *omeni*), *Poartă* (scrie *Portă*), *scoată* (scrie *scotă*), ci în cuvinte unde diftongarea este lipsită de sens: *oasteneială*, în loc de *osteneială* (de observat și fenomenul de înlocuire a lui „ea", cu grupul „eia"). Copistul dublează foarte adesea pe „i" final, în forme nearticulate (*leșinații*, în loc de *leșinați*, *mazilii*, în loc de *mazili*; *oștii*, în loc de *oști*; *toții*, în loc de *toți*); după cum întîlnim frecvent și fenomenul invers, de folosire a unui singur „i" în finalul articulat (*boeri*, în loc de *boerii*; *dînși*, în loc de *dînșii*; *oameni*, în loc de *oamenii*; *turci*, în loc de *turcii*). În sfîrșit, foarte des este întîlnit grupul de consoane „sș" *(bărbătesște*, *cresștini*, *domnesști)* și aproape frecventă este absența lui „ă" final (*cas*, în loc de *casă*; *frumoas*, în loc de *frumoasă*; *înplus*, în loc de *înplusă*, *trecus*, în loc de *trecusă*).

În transcrierea textului am încercat să fim consecvenți acordînd aceleași valori semnelor chirilice, de la început pînă la sfîrșit.

Observațiile atente asupra manuscriselor ne-au determinat să transcriem fonemele susceptibile de interpretări, după cum urmează: ѣ = „ea", sau „é", acolo unde diftongarea nu se folosește astăzi; ѧ = „ĭa" sau „ĭe" (*boĭari*, *pașĭa tăĭat avusesĭe*, *mersesĭe*, *viĭe*); ъ = „ă", sau „î", semnul avînd și în sec. XVIII valoare dublă (*căftan* și nu *cîftan*; *cîmp* și nu *cămp*; *Drăghici* și nu *Drîghici*; *mînă* și nu *mănă*; *pînă* și nu *pănă*; *tîlhar* și nu *tălhar*); ч = „ce", sau „ci", după cum reclamă limba zilelor noastre; џ = „ge", sau „gi"; ꙟ = „î", „în", „îm" (în ultimul caz înainte de labialele *p*, *b*: *împlut*, *împărți*, *îmblat*).

Cînd ꙟ a fost urmat de „n" (chiar dacă acesta a fost suprascris) a fost redat prin „î" *(înpărat*, *înblat*, *înpins*). Aceasta pentru a acorda lui „n" valoarea sa nediminuată. Au fost păstrate vocalele și consoanele duble: *cetaate*, *lupp*, *saale*, *suppue*,.

Particularitățile copistului de care aminteam mai sus le-am rezolvat, pe cît posibil, de așa manieră încît să nu fie anulate, dar nici să nu încărcăm aparatul critic peste măsură. Pentru frecvența lor foarte mare am transcris „ș", în toate situațiile unde acesta fusese înlocuit de copist cu „s" (*dînșii*, în loc de *dînsii*, *ș-au* în loc de *s-au*, *să-ș* în loc de *să-s*, *ș-ar* în loc de *s-ar*), fără a le menționa în aparatul critic. Am făcut același lucru cu „ș" care îl înlocuiește pe „s", transcriind *(alesesă*, *fusesă*, *pusesă*, în loc de *aleșesă*, *fușesă*, *pușesă*, cum copiase grămăticul. În celelalte cazuri, mai rar întîlnite, am procedat astfel: „j", care îl substituie pe „z", a fost înlocuit cu forma

normală: *tălpiz, zorbă, Zosen,* dar a fost redată în subsol forma rebarbativă a originalului *(tălpij, jorbă, Josen).* Am scris, de asemeni, *ogrădjo⟨a⟩ra, dădji,* dar am menținut între variante forma originală *(ogrăzo⟨a⟩ra, dăzdi).*

Diftongarea inutilă a lui „e" final am arătat-o prin „é". În ceea ce privește transformarea în „e" deschis a lui „ea", specifică imperfectului verbelor din graiul moldovenesc și în general din graiurile nordice, aceasta a fost respectată. Am transcris, deci: *merge, șede, tăie, vene.* Am redat întocmai și pe „e" final întîlnit la substantivele feminine de declinarea a III-a articulate: *bucurie, hătmănie, împărăție, nevoe,* numele de locuri, tot feminine, terminate în „ă": *Camenița, Nicorița, Oblucița, Suceavă,* precum și cuvintele: *acele, aceste, atunce.* Cît privește nediftongarea lui „o" din substantive ca: *codă, dobitoce, morte, omini,* ne-am îngăduit să o rezolvăm prin așezarea vocalei „a" între paranteze unghiulare, pe de o parte redînd particularitatea grafică întocmai, pe de alta facilitînd lectura celor interesați exclusiv de conținutul operei neculcene: *co⟨a⟩dă, dobito⟨a⟩ce, mo⟨a⟩rte, o⟨a⟩mini.*

Am respectat grupul vocalic „eia" din cuvinte ca: *mazileiască, osteneială, steiaguri,* substituit diftongului „ea".

Am păstrat dublarea lui „i" final nearticulat, des întîlnită: *cuprinșii, leșinații, oștii, toții.* Absența lui „i" final din formele articulate am completat-o utilizînd croșetele: *bani⟨i⟩, boeri⟨i⟩, mazili⟨i⟩, turci⟨i⟩.*

Vocala finală „ă", absentă în numeroase cuvinte, am completat-o de asemeni cu ajutorul parantezelor unghiulare *afar⟨ă⟩, întorcîndu-s⟨ă⟩, învățătur⟨ă⟩, s⟨ă⟩, toat⟨ă⟩, treac⟨ă⟩.*

Am transcris, fără nici o eliminare, grupul de consoane „sș" întîlnit mai ales în prima parte a manuscrisului, în cuvinte ca: *bărbătesște, cresștini, domnesști.* Este o particularitate fonetică mai rar întîlnită în textele noastre vechi și am socotit obligatorie redarea ei întocmai.

Moldovenescul dzealo s, mai rar întîlnit decît în alte manuscrise, a fost, evident, copiat ca atare: *ciredzi, dzile, dzise, grumadzi, ședzut.*

În sfîrșit, „u" final a fost transcris numai atunci cînd este prezent ca semn grafic distinct: *fiindu, gîndindu, mărsu, știindu, răspunsu.* N-am redat niciodată semnul moale ь de la sfîrșitul cuvintelor prin „u".

În completarea textului ne-am folosit de paranteze unghiulare ⟨⟩. În cazul paginilor datorate copistului *B,* aceste paranteze sînt destul de numeroase. Parantezele drepte [ ] exclud textul de prisos (foarte rar întîlnit). Am utilizat lema] pentru marcarea deosebirilor esențiale dintre textul de bază și variante.

Pentru a ușura compararea textului manuscris cu cel tipărit, după uzanțele întocmirii edițiilor critice, am redat marginal filele recto și verso ale manuscrisului. O linie verticală indică sfîrșitul unei pagini și începutul celei următoare.

În aparatul critic au fost redate detaliile paleografice și fonetice numai pentru manuscrisele *B* (53) și *C* (254); din celelalte manuscrise au fost reținute numai deosebirile textuale, inclusiv cele care privesc succesiunea diferită a cuvintelor din fraze. Pentru a reduce din aparatul critic, anevoios și de alcătuit, dar și de urmărit, am subliniat adeseori în cadrul aceleiași fraze din variante deosebirile textuale dintre două manuscrise apropiate și textul de bază, așezîndu-le între paranteze unghiulare. Situația este des întîlnită mai ales la manuscrisele *M* și *P.*

Rîndurile au fost separate prin două linii oblice: //, iar cuvintele aceluiași rînd printr-o linie: /.

Redăm, încă o dată, lista manuscriselor folosite și a simbolurilor acestora, precum și succesiunea lor în variante:

Ms. 253 = *A*; 53 = *B*; 254 = *C*; 112 = *D*; 252 = *E*; 114 = *G*; 3416 = *V*; Arh. St. Iași 1733 = *M*; Bibl. Naț. Paris 1 = *P*.

Ediția se încheie cu un *Glosar,* pe care l-am conceput cît mai larg cu putință, dar totuși pentru categorii de cititori deprinși cu lexicul limbii române vechi.

Sperăm că *Indicele* de persoane, precum și cel geografic, vor sluji la lămurirea unor pasaje mai obscure.

Am încerca o reală și îndreptățită satisfacție dacă strădania noastră ar fi folositoare cît mai multor specialiști și cît mai multor iubitori ai vechii literaturi românești.

G. Ș.

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
DE LA DABIJA-VODĂ
PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE
A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

ȘI

O SAMĂ DE CUVINTE

⟨PREDOSLOVIE⟩

*ms. 53, f.2*v Acest pămînt al Moldovii n-au fost așezat de demult de oameni, să fie fost trăit într-însul cu pace, ce în cîteva rînduri au fost și pustiiu. Decii pentru acéia nu să află létopisețe scrisă de păminténi véchi. Ce de la o vréme, de la descălecatul lui Dragoș-vodă, tîrziu, s-au apucat Uréchi vornicul de au scris din istoriile a doi istorici leșești. Și l-au scris pînă la domniia lui Aron-vodă.

Apoi au mai făcut după Uréche vornicul și un Simion dascal, și un Misail călugărul, și un Evstratie logofătul, și iar l-au scris, cît au scris Uréche vornicul, pînă la Aron-vodă. Numai aceștiia, poate-fi, au fost oameni neînvățați, de n-au citit bine la istorii, că au defăimat pre moldovéni, scriind că sînt din tîlhari. Pentru aceasta dară nimenea din scrisorile lor, nici céle ce ar fi fost adevărate, auzite sau văzute a lor, nu le pot oamenii créde.

Iară pre urma acestora s-au apucat dumnealui Miron Costin, vel-logofăt, de au făcut un létopisățu. Și cît n-au putut istovi Miron logofătul l-au istovit fiiu-său, Nicolai Costin, biv-vel-logofăt, și l-au scris di-nceputul lumii, arătînd cine au trăit pre acest pămînt, cu mărturii a istorici streini. Și l-au scris pînă la Dragoș-vodă, și de la Dragoș-vodă l-au scris di pe izvodul lui Uréche vornicul pînă la Aron-vodă. Însă mult l-au mai înpodobit, mai frumos, și Miron logofătul și fiiu-său Nicolai Costin. Iar mai înnainte nu să mai găséște scris de Miron sau de fiiu-său Nicolai. Poate-fi, de or fi și scrise de Nicolai logofătul, dar or fi poate-fi tăinuite, și pînă acum la ivală n-au eșit.

---

2 ***după*** așezat ***ad.*** de un féliu C/ *lipsește* de demult C// 5 *lipsește* scrisă C// 6 *lipsește* descălecatul lui C// 7 Uréche C/ de au scris] a scrie C/ istoriile] létopisețele C// 8 l-au] au C// 9 Grigorie Uréche C// 10 dascalul C// 11 l-au] au C/ ***după*** vornicul ***ad.*** iară C// 20 *lipsește* biv C// 21 ***după*** arătînd ***ad.*** niamurile, cine din ce strămoși sînt și C/ cu] tot cu C// 24 împodobit C/ *lipsește* mai frumos C// 25 ***după*** Costin ***ad.*** logofătul. Și l-au scris pînă la Dabijea-vodă C// 26 ***după*** Miron ***ad.*** logofătul C/ său] nici C// 27 Poate de or și fi scris C// 28 *lipsește* poate-fi C/ și] că C//

Iară de la Dabijïa-vodă înnainte îndemnatu-s-au și f. 3 Ion Neculcé, / biv-vel-vornic de Țara de Sus, a scrie întru pomenirea domnilor. Însă pînă la Duca-vodă cel bătrîn l-au scris di pe néște izvoade ce au aflat la unii și alții și din auzitele celor bătrîni boiari; iară de la Duca-vodă cel bătrîn înnainte, pînă unde s-a videa, la domniïa lui Ion-vodă Mavrocordat, nici de pre un izvod a nemărui, ce au scris sîngur, dintru a sa știință, cît s-au tîmplat de au fost în viiața sa. Nu i-au mai trebuit istoric strein să citiască și să scrie, că au fost scrisă în inima sa.

Decii vă poftescu, cetitorilor, pre unde ar fi greșit condeiul mieu, să priimiți, să nu gîndiți că doară pre voia cuiva sau în pizma cuiva, ce, precum s-au tîmplat, cu adevăr s-au scris. Doar niscaiva văleaturi a anilor de s-or fi greșit, iară célelalte întru adevăr s-au scris.

Mai socotit-au și din létopisățul lui Evstratie log⟨o⟩-fătul și a lui Simion dascalului și a lui Misail călugărului néște cuvinte cîteva, de nu li-au lăsat să nu le scrie, ce li-au scris, măcar că dumnealui Miron logofătul și cu Nicolai fiiu-său nu li-au scris, și-i ocărește. Și să cade să-i ocărască, undé face că sînt moldovénii din tîlhari. Bine face că-i ocăréște și zice că sînt basne. Iar pentru Dumbrava Roșiïe, cum că au arat-o Bogdan-vodă cu léșii, Miron logofătul au lăsat de n-au scris. Dar acéïa zicu să nu fie basnă. Și pentru niamul Moviléștilor, și cum li s-au numit acest numé, dintru Ștefan-vodă cel Bun, Moghila, iar nu-i basnă. Și altele multe n-or fi știut istoricii streini, ca să le pomeniască toate. Decii o samă de istorii mai alése și noi nu li-am lăsat să nu le scriem./ f. 3v Însă nu li-am scris la rîndul lor, ce s-au pus de o parte, înnaintea domniii Dabijii-vodă s-au scris. Ce cine va vrea să le criadă, bine va fi, iar cine nu le va créde, iarăși

1 *lipsește* Iară C/ Evstratie Dabijea-vodă C/ *lipsește* înnainte C// 2 biv-vel-vornic de Țara de Sus] vornicul C/ întru] pentru C// 3 *lipsește* domnilor. Însă C// 5 iar C// 6 undé C/ la domniïa lui Ion-vodă] pînă la a doao domnie a lui Costantin-vodă C// 7 di pe C// 8 au] l-au C// 10 scrise C/ în] întru C// 11 vă poftim C/ undé C/ ar și greșit condeiul mieu] ar fi vreo greșală C// 14 vleaturi C// 15 iar C// 16 logofătul C// 17 călugărul C// 19 măcarî C// 20 *după* ocărăște *ad.* pentru aceasta C// 22 basne] minciuni C// 23 *lipsește* cum C// 24–25 cu léșii, și au lăsat Miron logofătul de n-au scris, acéïa nu-i basnă. C// 25 Movileștilor C// 26–27 acest nume Moghila, dentru Ștefan-vodă cel Bun și Vitiaz, iar nu-i basnă C// 28 pomeniască] scrie C// 29 istorii] lucruri C/ *lipsește* mai C/ alésïe C/ *lipsește* și noi C/ li-am] li-au C/ scrie C// 30 li-am] s-au C/ pus] scris C// 31 *lipsește* s-au scris C// 32 iarăș C//

bine va fi; cine cum îi va fi voia, așa va face. Că mulți istorici streini, de alte țări, nu le știu toate cîte să fac într-alt pămîntu. Tot mai bine știu cei de locu, decît cei streini; însă ce să face în viiața lor, iară nu în delungate vremi, iar istoriile céli véchi mai bine le știu istoricii, că le au scrisă, iară nu auzite.

Deci, fraților cetitorilor, cu cît vă viți îndemna a ceti pre acest létopisățu mai mult, cu atîta veți ști a vă feri de primejdii și veți fi mai învățați a daré răspunsuri la sfaturi, ori de taină, ori de oștire, ori de voroave, la domni și la noroade de cinste./

2 de pintr-alte C// 3 pămînt C// 4 iar C/ în] întru C/ îndelungate C// 5 *lipsește* istoriile C/ le știu mai bine C// 6 scrise C/ *lipsește* iară C// 7 Decii C/ veți C// 8 mai mult pre acest létopisețu C// 10 oștiré C// 11 cinsté C//

⟨O SAMĂ DE CUVINTE⟩

ms. 53, f. 189

O samă de cuvinte ce sînt auzite din om în om, de oameni vechi și bătrîni, și în létopisățu nu sînt scrise, ce s-au scris aicea, după domniia lui Ștefăniță-vodă, înaintea domnii Dabijii-vodă. Deci cine va ceti și le va créde, bine va fi, iară cine nu le va créde, iară va fi bine; cine precum îi va fi voia așia va face.||

ms. 254, f. 177

I. Zaci⟨alo⟩ 1. Dragoș-vodă, așa povestescu oamenii cum că, dacă au descălecat Țara Moldovii, au descălecat tîrgul Sirétiului. Și i-au fost scaonul domnii⟨i⟩ sale acolo. Și au făcut zamcă, cetate de pămînt, și în zamcă case domnești și lîngă zamcă bisérică de piiatră. Și hramul bisericii iaste Sf⟨î⟩nta Troițe, caré și pînă astăzi iaste și să slujaște sfînta liturghie. Iar doamna lui Dragoș-vodă, așa povestescu oamenii acei de locu, de la tîrgul Sirétiului, cum să fie fost de lége sască. Și au făcut și ĭa o bisérică de piatră, săsască, mai depărtișor de la zamcă, spre tîrgu, căriĭa bisérici săsești îi sta zidurile și pînă în zioa de astăzi. Și așa domnul Dragoș-vodă duminicile și la sărbători mergea la bisérica cea creștiniască, care era

---

2–5 O samă de cuvinte ce nu sînt scrise în létopisăț, ce numai din om în om s-au auzit, care s-au scris înnaintea D// 2–6 ⟨f. 230⟩ O samă de cuvinte ce nu sînt scrise în letopiseț, ce numai din om în om s-au auzit. Deci cine le va crede G/⟨f. 76v⟩ Sfîrșitul lui Ștefan-vodă. Aice am însămnat o samă de cuvinte ce s-au auzit din om în om, *din oamenii cei vechi, de demult ⟨ad. marginal⟩*. Cine *va ceti și ⟨ad. marginal* B, E⟩ le va créde, bine va fi B, E// 2 sînt auzite] s-au auzit C// 3 *lipsește* de oameni vechi și bătrîni C/ létopisețe C// 4 *lipsește* ce C// 4–5 *lipsește* aicea, după domniĭa ... Dabijii-vodă C// 5–6 Și cine la va créde, bine va fi C//6 iar C, D, E, G// 7 iar bine va fi C, iarăși bine va fi G/ iarăși D, iar E/ precum] cum C// 8–r. 10 din p. urm. figurează numai în ms. C (f. 177r–v), E (f. 46v⟩ și ms. 1664 de la Arhivele Statului — Iași (f. 32); cu îngăduință am putea socoti și ms. B (f. 44r–v) din rîndul acestora // 8–20 *lipsesc* D, G//

de dînsul zidită și doamna iarăși mergea la bisérica cea săsască, care era de dînsa zidită. Mai aflatu-s-au și o bisérică de lemnu, făcută iarăș de Dragoș, la Volovăț, lîngă episcopie Rădăuților, pre care biserică o au mutat dintru acel locu Ștefan-vodă cel Bun la mănăstiré la Putna. Și iaste hramul bisérícii Vovedenie. Și au zidit [f. 177v] Ștefan-vodă la Volovățu altă / biserică, de piatră, vrînd ca să facă evlaviia mănăstirii Putnii, ca să să chieme acéia întîi, fiind acea biserică mai de demult decît alte mănăstiri a lui Alexandru-vodă cel Mare. //

[ms. 53, 189] II. (1) Ștefan-vodă cel Bun, luund domniia Moldovii, și viind turcii în zilele lui să triacă în Moldova, la Galați, i-au bătut foarte rău pre turci și au luat și Cetatea Albă și Chiliia de la turci. Apoi mai pe urmă iar li-au luat turcii acéste doao cetăți. Și în cîteva rînduri s-au bătut Ștefan-vodă cu turcii. Iar cînd s-au bătut la Războieni, atuncea s-au așezat turcii cu Ștefan-vodă. Și li-au dat hotar și olat Bugiacul și au făcut pace. Și turcii apoi au adus tătarî din Crîm și i-au așezat în Bugiac, carii stau și pînă astăzi, precum au așezat și la Hotin lipcani.

III. (2) Ștefan-vodă cel Bun multe războaie au bătut. Și așia să aude din oameni véchi și bătrîni, că, cîte războai au bătut, atîte mănăstiri cu biserici au făcut.

IV. (3) Ștefan-vodă cel Bun, cînd s-au apucat să facă mănăstirea Putna, au tras cu arcul Ștefan-vodă dintr-un vîrvu de munte ce iaste lîngă mănăstiré. Și undé au agiunsu săgiata, acolo au făcut prestolul, în oltariu.

1–27 *lipsesc* D, G// 11–18 Ștefan-vodă cel Bun, fiind domnu, au luat Cetatea Albă și Chilie de la turci și li-au ținut. Și s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie létopisățul. Apoi, mai pre urmă, iar li-au luat turcii acéste doao cetăți, Chiliia și Cetatea Albă, de la Ștefan-vodă. Și atuncea s-au așezat cu Ștefan-vodă și Ștefan-vodă încă li-au dat hotar C/ ⟨f. 76v–77⟩ Ștefan-vodă cel Bun, fiind domnu au luat Cetatea Albă și Chilie de la turci și li-au ținut. Și s-au bătut în cîteva rînduri cu turcii, precum scrie létopisățul. Iar apoi, pre urmă, iar li-au luat turcii aceste doao cetăți, Chiliia și Cetatea Albă, de la Ștefan-vodă. Atuncea s-au așezat turcii cu Ștefan-vodă și Ștefan-vodă încă li-au dat hotar E// 20 precum au așezat turcii și acum la Hotin pre lipcani C, precum au așezat și acum, în vremile noastre *turcii* ⟨*ad. marginal*⟩ la Hotin lipcani E// 21 2]3 C//22 așa C, E/ să aude] să vorbéște E/ *lipsește* din oameni véchi și bătrîni E/ *lipsește* vechi și bătrîni C/ războaie C, E// 23 cu] și C// 24 *lipsește* 3. Ștefan-vodă cel Bun C/ *lipsește* cel Bun E/ cînd] Și cînd C/ s-au apucat să facă] au făcut // 26 vîrfu C munte *înnalt* ⟨*ad. marginal*⟩ E/ *ad. marginal* acolo au făcut mănăstirea C// 27 prestolul, în oltariu] mănăstirea C/ în oltariul bisérícii E//

Și iaste mult locu de unde au tras pînă în mănăstiré. Pus-au și pre trii boerenași de au tras, pre vătavul de copii și pre doi copii din casă. Decii undé au căzut săgiata [f. 189v] vătavului de copii au făcut poarta, iar undé au căzut / săgiata unui copil din casă au făcut clopotnița. Iar un copil din casă zicu să fie întrecut pe Ștefan-vodă și să-i fie căzut săgiata într-un delușel ce să chiamă Sion, ce iaste lîngă mănăstiré. Și iaste sămnu un stîlpu de piiatră. Și zic să-i fie tăiat capul acolo. Dar întru adevăr nu să știe, numai oamenii așia povestescu. Fost-au și bisérícucé de lemnu întru acel delușel și s-au răsipit, fiind de lemnu. Și așia au fost făcut mănăstirea de frumoas⟨ă⟩, tot cu aur poleită, zugrăvala mai mult aur decît zugrăvală, și pre dinlăuntru și pre denafară, și acoperită cu plumbu. Și zicu călugării să fie fost făcut și sfeșnicile céle mari și céle mici și policandru și hora tot prisne de argint, și pe urmă să li fie luat un domnu și să fie făcut alteli de spije, care li-am apucat și noi. Iar strîcîndu-s⟨ă⟩ un clopot mare la mănăstiré și făcînd călugării clopotul a doa oară, au pus acéste toate ce scriu mai sus în clopot, ca să fie mai mare.

(4) Lăsat-au Ștefan-vodă cel Bun la mănăstirea Putna, după moartea lui, arcul lui și un păhar, ce vorbiia călugării la mănăstiré că iaste de iaspis, ce era în chipul marmurii albe și al farfurii⟨i⟩, ca să fie întru pomeniré la sfînta mănăstiré. Și arcul l-au fost trăgînd cu vîrtej. Și

1–26 *lipsesc* D, G// 1 de undé au tras Ștefan-vodă cu arcul E/ în] la E// 2 boerenași de a lui C, E/ tras cu arceli E/ pre un vătav C, pre un vătaf E// 3–14 Și un copil din casă zic să fie întrecut pre Ștefan-vodă și zicu că i-au tăiat aceluia capul. Și au pus un stîlpu de piiatră întru acel locu undé au căzut săgiata, într-un delușel ce iaste lîngă mănăstirea ce să chiamă Sion. Iar a altuia, a vătavului de copii, au căzut [acum] undé iaste clopotnița acum. Iar a altui copil din casă au căzut undé iaste acum poarta. Și așa au fost făcut mănăstirea de frumoasă, tot cu aur zugrăvită, și pre dinlăuntru și pré denafară, și o au acoperit cu plumbu C/ ⟨f. 77r–v⟩ Și undé au căzut săgiata vătafului de copii au făcut clopotnița; iar a unui copil din cas⟨ă⟩ au căzut săgiata undé au făcut poarta, iar a altui copil din cas⟨ă⟩ dzicu să fie întrecut pre Ștefan-vodă și zicu să-i fie tăiat capul aceluia. Și au pus și un stîlpu de piiatră întru acel locu undé au căzut săgiata, într-un delușel ce iaste lîngă mănăstiré, ce să chiamă Sion, care să pomenéște și astăzi. Și așa au fost făcut mănăstirea de frumoas⟨ă⟩, tot cu aur zugrăvită și acoperită cu plumbu E// 15–21 *lipsește* Și zicu călugării... ca să fie mai mare C, E// 22–26 Lăsat-au Ștefan-vodă cel Bun arcul lui și un păhar la mănăstirea Putna, întru pomeniré. Și păharul să pomeniia că iaste de piiatra ce să chiamă iaspis și era în chipul marmurii albe și a farfurii⟨i⟩. Și arcul C// 22–23 cel Bun la moartea sa arcul lui și un păhar E// 23 ce] care E// 24 ce era] fiind E// 24–25 *ad. marginal* ce era ... al farfurii⟨i⟩ B// 25–26 *lipsește* ca să fie ... mănăstiré E//

la vremea lui Costantin Cantemir-vodă, fiind răscoale, au vinit niște căzaci cu léși, cu moldovéni joimiri, vrînd ca să jecuiască ce ari găsi în mănăstiré. Decii fiind un turnu cu bună tăriie, nu putea să jecuiască. Decii au zis călugărilor să dea turnul, că nu vor lua a mănăstirii nemică. Iar călugării, necrezind, nu vrea să dea turnul. Iar acei căzaci cu léși și cu moldovéni îndată cu aprinsu
f. 190 mănăstirea; /iar călugării, văzind că aprind mănăstirea, îndată au dat turnul. Atuncea, îndată, avînd pușci de apă, acei căzaci, léși și moldovéni au stînsu focul. Decii atuncea au jecuit tot din turnu ce au fost a boiari și a neguțitori, iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai arcul lui Ștefan-vodă. Iar păharul au fost pînă la a triia domniie a lui Mihai Racoviță-vodă. Și scoțindu-l din turnu un egumen, pre anume Misail Chisiliță, și vrînd să să făliască, au băut la masă cu acel păhar a lui Ștefan-

1—16 *lipsesc* D, G// 1 fiind răscoali C] fiind vréme de nepace E// 2— r. 3 din p. urm. au vinit néște căzaci. Și fiind multă averé într-un turnu la mănăstirea undé era arcul și păharul lui Ștefan-vodă și a mănăstirii odoarăli biséricii și multă avere a mulți boieri și neguțitori și oameni, și neputînd ca să ia acea avere, fiind turnul cu bună tăriie, au adeverit cu giurămînt că nu vor luoa a mănăstirii nemică, numai să deșchiză turnul să-l dea; iar nedîndu-l, vor aprinde mănăstirea. Și vrînd acei căzaci și joimiri ca să aprinză mănăstirea și toate chiliile ce era înlăuntrul mănăstirii, au datu călugării turnul pre mîna căzacilor și au prădat și au jecuit tot ce au fost în turnu, boerescu și neguțitorescu și omenescu. Iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai arcul lui Ștefan-vodă cel Bun, carele îl lăsasă la mănăstirea sa, Putna, întru pomenirea luiș. Iar păharul au fost la mănăstiré de au trăit pînă la a triia domniie a lui Mihai-vodă Racoviță, pînă în anul 7234 ⟨= 1726⟩. Și atuncea un egumen, fiind cu néște slugi boerești, zlotași, la masă șezind, au scos și păharul lui Ștefan-vodă ca să-l vază. Și bînd cu acel păhar și fiindu béți, ca néște oameni de nemică au stricat un lucru de mimuné, ca acela C/ rau vinit néște căzaci și cu joimiri moldovéni. Și fiind într-un turnu undé iera odoarăle biséricii, a mănăstirii Putnii, și arcul lui Ștefan-vodă și păharul și era și a altora averé, a boiari și a neguțitori și a oameni, și neputînd ca să ia averea acéia, din turnul acela, fiind turnul cu tărie, au zis că nu vor lua a mănăstirii nemică, numai să deșchiză turnul, să-l dea; iar nedîndu-l turnul, vor aprinde acoperemîntul mănăstirii. Și vrînd acei joimiri ca să aprinză mănăstirea, au dat călugării turnul. Și au prădat căzacii și joimirii tot și au jecuit ce au fost în turnu, boerescu și neguțitorescu și omenescu. Iar a mănăstirii n-au luat nemică, fără numai au luat arcul lui Ștefan-vodă cel Bun, carele îl lăsase la mănăstirea sa, să fie întru pomenirea luiși. 5. Iar păharul au fost la mănăstiré pînă la a triia domnie a lui Io Mihai Racoviță voevoda, la anul 7234. Și atuncea bînd un egumen la masă, anumé Misail Chisăliță, fii⟨nd⟩ om de nemică, cu niște ciocoi, slugi boerești, ce era zlotași, și fiind beți, ca niște oameni de nemică au stricat un lucru de minune ca acela, domnescu. E//

vodă, cu niște slugi boerești, ce era zlotași. Și, bînd mult cu acel păhar, s-au îmbătat. Și, fiind béți, au stricat un lucru scumpu domnescu și de minuné, ca acela.

V. (5) Ștefan-vodă cel Bun, bătîndu-l turcii la Războieni, au mărsu să între în Cetatea Niamțului. Și fiind mumă-sa în cetate, nu l-au lăsat să între și i-au zis că pasirea în cuibul său piiare. Ce să s⟨ă⟩ ducă în sus, să strîngă oaste, că izbînda va fi a lui. Și așea, pe cuvîntul mîne-sa, s-au dus în sus și au strînsu oasté.

(6) Iară înpăratul turcescu au vinit cu toată puterea lui la Cetatea Niamțului. Și au suit pușcile deasupra unui munte pre despre Moldova. Și au început a bate Cetatea Niamțului foarte tare. Iar pre acéia vréme era un niamțu închis în cetaté. Și, văzind că bat cetatea, au zis păzitorilor să spue mumei lui Ștefan-vodă să-l sloboadă de la închisoaré, din temniță, pre dînsul, că el va mîntui cetatea de acel greu. Decii, slobozindu-l pre acel niamțu de la închisoaré, s-au și apucat acel niamțu de au îndreptat pușcile din cetaté asupra turcilor, undé sta acolo în munte de avea nevoie cetatea. Și au și lovit în gura unii pușci turcești, de au sfărmat-o. Și au început a bate în corturile
f. 190v turcilor, cît și boldul de la cortul /înpăratului l-au sfărmat. Decii n-au mai putut sta turcii întru acel vîrvu de munte, de unde avea cetatea nevoie, ce numai li-au căutat a să da în laturi de la acel locu.

(7) Iară Ștefan-vodă, mergînd de la Cetatea Niamțului în sus pre Moldova, au mărsu pe la Voroneț, undé trăiia un părinte sihastru, pre anumé Daniil. Și bătînd Ștefan-vodă în ușia sihastrului, să-i descuie, au răspunsu

1—29 *lipsesc* D, G// 4 5]6 E/ Pre Ștefan C, E// 5 mersu C// 5—6 fiindu maică-sa în Cetatea Niamțului C// 6 *ad. marginal* în cetate B// 5—7 au purces turcii și au mersu de la Războieni la Cetatea Niamțului să ia cetatea. Iar mărgînd Ștefan-vodă să între în Cetatea Niamțului și fiind maică-sa în cetate, nu l-au lăsat să între în cetaté și i-au zis că pasirea E// 7 piere E// 8 așa C, E/ pre C, E// 9 maică-sa C, E// 10 6]7 E/ *după* turcescu *ad.* soltan Mehmet E //11—13. Și au suit pușcile deasupra cetății, suind pușcile pre dincoaci, pre despre Moldova. Și au fost bătînd cetatea tare. G // 11—12 unui munte, deasupra Cetății Niamțului, suind pușcile pre dincoaci, pre despre Moldova. E // 13 *lipsește* foarte E // 13 era]au fost C/ *ad. marginal* un niamțu C// 14 în Cetatea Niamțului C, E/ bate C// 15 spuie C, E// 16 *lipsește* de la închisoaré C, E / cetate C // 19 *lipsește* în munte C // 20 nevoe C // 21 fărmat C// 23 vîrfu de munte E]locu C// 24 de undé avea nevoie cetatea C// 25 de la]dintru C // 26 7]8 E // 27 *lipsește* pre Moldova, au mărsu C, *lipsește* Moldova, au mărsu pe E / Voronețu E // 29 *lipsește* Ștefan-vodă C, E / ușa C, E / *lipsește* să-i descuie C, E //

sihastrul să aştepte Ştefan-vodă afară pînă ş-a istovi ruga. Şi după ce ş-au istovit sihastrul ruga, l-au chiemat în chilie pre Ştefan-vodă. Şi s-au ispoveduit Ştefan-vodă la dînsul. Şi au întrebat Ştefan-vodă pre sihastru ce va mai face, că nu poate să să mai bată cu turcii; închina-va ţara la turci, au ba? Iar sihastrul au zis să nu o închine, că războiul iaste a lui. Numai, după ce va izbîndi, să facă o mănăstiré acolo, în numele Sfîntului Gheorghie, să fie hramul biséricii. Decii au şi purces Ştefan-vodă în sus pe la Cernăuţi şi pre la Hotin şi au strînsu oastea, féliuri de féliuri de oameni. Şi au purces în gios. Iar turcii, înţălegînd că va să vie Ştefan-vodă cu oaste în gios, au lăsat şi ei Cetatea Niamţului de a o mai bate şi au început a fugi spre Dunărea. Iar Ştefan-vodă au început a-i goni în urmă şi a-i bate, pînă i-au trecut de Dunăre. Şi întorcîndu-s⟨ă⟩ înapoi Ştefan-vodă, s-au apucat de au făcut mănăstirea Voroneţul. Şi au pus hramul biséricii Sfîntul Gheorghie.

VI (8) Ştefan-vodă cel Bun, cînd s-au bătut cu Hroit ungurul, precum zicu unii la Caşen, iar létopisăţul scrie că s-au bătut la Schéia pe Siretiu, au fost căzut calul cu Ştefan-vodă în războiu. Iară un Purice aprodul i-au dat calul lui. Şi nu putea în grabă încăleca Ştefan-vodă, fiind om micu. Şi au zis Purice aprodul: „Doamne, eu 191 mă voi face o moviliţă, / şi vino de te sui pe mine şi

1—25 *lipsesc* D, G// 2 chemat E// 3 *lipseşte* Ştefan-vodă² C, E// 4 la dînsul, la sihastru E // 5 va]a C / că nu mai poate E / *ad. marginal* că nu poate să să mai bată cu turcii B / şi închina-o-a C, închina-o-a E // 6 i-au zis C //7 va]a C// 8—9 acolo, întru slava lui Dumnezeu şi hramul biséricii să fie Sf⟨î⟩ntul, marele mucenic Gheorghie E / în numele Sfîntului Gheorghie, să fie hramul biséricii] şi să-i pue hramul Svîatii Gheorghie C // 10 *lipseşte* în sus C, E / pre C / oaste C, E // 11 jos E //12 viie C // 11—12 Iar turcii atuncea s-au fost suit pînă la Suceavă, precum scrie létopisăţul. Iar înţălegînd E // 12 *lipseşte* cu oaste C// 13 ei]iei C / *lipseşte* de C// 12—14 în jos, au lăsat şi iei cetăţile a le mai bate şi au purces spre Dunăre de s-au dus. Iar E // 15 *lipseşte* de E // 17 făcut]zidit C, E/ Voroneţul, întru slava lui Dumnezeu şi întru cinstea slăvitului, marelui mucenic Gheorghie, purtătoriul de biruinţă. E // 17—18 Şi hramul biséricii au pus Sf⟨î⟩ntul Gheorghie C // 19 8]9 E // 19—22 Hroit ungurul la Şcheia pe Sirétu, iar alţii zicu că au avut războiu Ştefan-vodă cu Hroit ungurul la Caşen, atuncea au fost căzut Ştefan-vodă de pre cal gios, în războiu E // 20 *lipseşte* precum zicu unii C // 20—21 *lipseşte* iar létopisăţul ... pe Siretiu C // 22 Iar C, E / Purece C // 24 au zis acel Purece E / Pureci C // 25 eu m-oi face C, D / vin' C, E / suie C, sue E / pre C, E//

încalecă". Şi s-au suit pe dînsul Ştefan-vodă şi au încălecat pre cal. Şi atuncea au zis Ştefan-vodă: „Sărace Purece, de oi scăpa eu şi tu, atuncea ţi-i schimba numeli din Purice, Movilă". Şi au dat Dumnezeu şi au scăpat amîndoi. Şi l-au şi făcut boiar, armaş mare, pre Purece. Şi dintru acel Pureci aprodul s-au tras niamul Moviléştilor, de au agiunsu de au fost şi domni dintru acel niam. Dar şi aprozii atuncea nu era din oameni proşti, cum sînt acum, ce era tot ficiori de boiari. Şi portul lor: era înbrăcaţi cu şarvanale, cu cabaniţe. Aşea trebuia şi acum să să afle slugi, să slujască stăpînului, şi stăpînul să miluiască pre slugă aşea.

VII (9) Cînd au aşezat pacé Ştefan-vodă cel Bun cu léşii, fiind Ion Tăutul logofăt mare, l-au trimis sol la léşi. Şi au dăruit craiul leşescu Tăutului acéste sate la marginé: Cîmpul Lungu rusăscu, Putila, Răstoaceli, Vijniţa, Ispasul, Miliia, Vilavcea, Carapciul, Zamostiia, Vascăuţii, Voloca. Toate acéste li-au dăruit craiul leşescu Tăutului logofătului. Şi au pus hotar apa Cirimuşul, întru o duminică diminiaţa.

VIII (10) Ştefan-vodă cel Bun, vrînd să margă la biserică întru o duminică diminiaţa, la liturghie, în tîrgu în Vasluiu, şi eşind în polimari la curţile domneşti ce era făcute de dînsul, au auzit un glas mare de om strigînd să aducă boii la plug. Şi mirîndu-s⟨ă⟩ ce om iaste acela să are duminica, şi îndată au trimis în toate părţile, ca să-l găsască pre acel om, să-l aducă la dînsul. Şi l-au aflat pre om în sus, pre apa Vasluiului, cale de patru f. 191v ceasuri, arînd la o movilă ce s⟨ă⟩ chiiamă / acum Movila

1—29 *lipsesc* D, G // 1 pre C, E/ s-au suit Ştefan-vodă pre dînsul E / *lipseşte* Ştefan-vodă C // 3 *repetă* şi tu C, E // 4 Purece C // 5—6 Şi l-au şi făcut Ştefan-vodă pre Purece boiariu, armaş mare. Şi i-au schimbat numeli de i-au dzis din Purece, Movilă. Şi dintru E / boiariu, armaş mare, pre Pureci aprodul şi i-au schimbat numeli de i-au zis din Purece, Movilă. Şi au dat Dumnezeu şi dentru Purece aprodul C // 7 ajunsu C / ajunsu unii şi domni E / *lipseşte* de au fost C / dentru C / *după* niam *ad.* precum scrie létopisăţul E // 10 *lipseşte* cu şarvanale C / şarvanéle E / cabaniţă C / Aşa C, E / *lipseşte* şi acum C, E // 12 aşa C, E // 13 9]10 E / *lipseşte* cel Bun C, E // 14 *lipseşte* Ion C / *după* trimis *ad.* Ştefan-vodă pre Tăutul logofătul C // 15 dăruitu C / Tăutului logofătului E // 16 *după* marginé *ad.* din hotarul léşescu E / Răstoacele C // 17 Vilavce C, E// 18 Toate acéste sate ce sînt la ţinutul Cernăuţilor le-au dăruit C, E // 19 *după* logofătului *ad.* din hotarul leşescu E // 21 10]11 E // 22 întru o zi C // 21—23 să meargă într-o zi, duminică, la biserică în tîrgu în Vasluiu E // 22 *lipseşte* la liturghie C//23 *lipseşte* şi C //23—24 în polimari casălor domneşti, în sală, au auzit E/ curţile] casăle C / *lipseşte* ce era făcute de dînsul C // 25 mirîndu-să Ştefan-vodă E // 26 triimis C // 28 *după* Vasluiului *ad.* în sus C// 29 să chiamă C//

lui Purcel. Că pe acel om încă îl chiema Purcel. Și ducîndu-l pre acel om la Ștefan-vodă, l-au întrebat Ștefan-vodă: el au strigat așia tare, și pentru ce ară duminica? El au zis că au strigat el, să aducă boii la plug, și ară duminica, că iaste om sărac, și într-alte zile n-au vrut frate-său să-i dea plugul, și acum duminica i-au dat. Decii Ștefan-vodă au luat plugul fratelui celui bogat și l-au dat fratelui celui săracu, să fie a lui.

IX (11) Ștefan-vodă cel Bun și cu fiiul său Bogdan-vodă, de multe ori au avut războaie cu léșii. Și multe robii au făcut în Țara Leșască, cît au pus pe léși în plug de au și arat cu dînșii, de au sămănat ghindă, de au făcut dumbrăvi pentru pomeniré, ca să nu s⟨ă⟩ mai acolisască de Moldova: Dumbrava Roșiie la Botășeni și Dumbrava Roșiie la Cotnari și Dumbrava Roșiie mai gios de Roman. Și léșii încă nu tăgăduescu, că scrie și în cronica, în létopisățul lor. Numai mă mier de Miron logofătul cum au acoperit acest lucru de nu l-au scris. Și așia vorbăscu oamenii, că, cînd au fost arînd cu dînșii, cu léșii, i-au fost înpungînd cu strămurările, ca pre boi, să tragă. Iar ei să ruga să nu-i înpungă, ce să-i bată cu biciușcile; iar cînd îi bătea cu biciușcile, ei să ruga să-i înpungă.

X (12) Cînd au murit Ștefan-vodă cel Bun, au lăsat cuvînt fiiului său, lui Bogdan-vodă, să închine țara la turci, iar nu la alte niamuri, căci niamul turcilor sînt mai înțălepți și mai puternici, că el nu o va putea ținea țara cu sabiia, ca dînsul.

XI (1) După ce au luat Bogdan-vodă domniia, au și triimis pre Tăutul logofătul sol la turci, cînd au închi-

1—27 *lipsesc* D,C// 1 pre C / ducînd C, E// 2 *lipsește* Ștefan-vodă[2] C, E// 3—4 așă tare de dimineață să aducă boii la plug, și C,E// 4 El] Și acel om E// 6 să-i dea plugul să-ș are și întru acia duminică i-au dat plugul să-ș are C, să-i dea plugul să-ș are și acum, duminica, i-au dat plugul să-ș are E // 7 a fratelui C, E // 9 11]12 E / *lipsește* cel Bun C, E / fiiu-său C, E // 10 au avut războaie] s-au bătut C, E / multă robiie C, E // 11 pre C, E // 12 aratu C // 12—13 *ad. marginal* de au făcut dumbrăvi pentru pomeniré B // 14 Botășeani C, E / *lipsește* și C // 15 Cotnariu, C, E / *lipsește* și C / mai]din E / mai gios de Roman] la Roman din gios C // 16 nu tăgăduescu aceasta C / *lipsește* în létopisățul C, E // 17 *lipsește* mă mier de C / cum de au E / *lipsește* cum C // 18 așa C, E / vorbescu C]zic E // 19 *lipsește* că C / arîndu C / *lipsește* cu dînșii C, E // 20 împungîndu C / pe E // 21 ei]iei C, léșii E // 22 cînd] dacă E / împungă cu strămură⟨ri⟩li E // 23 12]13 E, *lipsește* C / Iară cînd C / *lipsește* cel Bun C // 26—27 căci el, Bogdan-vodă, nu va putea să țiie țara ca dînsul, cu sabiia E / nu va putea C / ținea] să țiie C // 28 1]12 C / Iară după ce C // 28—29 După ce au luat domniia Bogdan-vodă, ficiorul lui ⟨sin G⟩ Ștefan-vodă cel Bun, după învățătura tătînes-ău au și trimisi D,G// 28—r. 7 din p. urm. *lipsesc* E // 29 cînd] și cînd C//

nat țara la turci. Și așea vorbăscu oamenii, că l-au pus viziriul de au șezut înaintea viziriului pre măcat, și n-au
f. 192 fost avînd mestei la nădragi, / că, trăgîndu-i cibotile, numai cu colțuni au fost încălțat. Și dîndu-i cahfe, nu știia cum o va bea. Și au început a închina: „Să trăiască împăratul și viziriul!" Și închinînd, au sorbit felegianul, ca altă băutură.

XII (1) Cînd au pus țara întîi domnu pre Petr⟨u⟩-vodă Rareș, el nu era acasă, ce să tîmplase cu măjile lui la Gălați, la pește. Și au triimis boiarii și mitropolitul haine scumpe domnești și cărîtă domniască cu slujitori, undé l-ari întimpina, să-l aducă mai în grabă la scaon, să-l puie domnu. Decii el, întorcîndu-s⟨ă⟩ de la Gălați, au fost agiunsu la Docolina, de au mas acolo cu zéce cară, cîte cu șase boi carul, pline de pește. Și piste noapte au visat un vis, precum dialul cel di ceia parte de Bîrlad și dialul cel di-ncoaci era de aur, cu dumbrăvi cu totul. Și tot sălta, giuca și să pleca, să închina lui Rareș. Și deșteptîndu-s⟨ă⟩ din somnu diminiața, au spus visul argaților săi, celor ce era la cară. Iar argații au zis: „Bun vis ai visat, giupîne, că cum om sosi la Iași și la Suceavă, cum om vinde peștile tot". Și au și îngiugat carăle diminiața. Și au purces Petr⟨u⟩-vodă înaintea carălor. Și cînd s-au pogorît în vadul Docoli⟨ni⟩i, l-au și întimpinat

1 *lipsește* Și C,D, G/ Așa să povestéște din oameni, că D,G/ Așa C// 2 veziriul G/ înnaintea C,D/ veziriului G/ pe D,G//3 avîndu D/ mestii C/ *lipsește* la nădragi C,G, *lipsește* la nădragi; că D/ că]și C, ce G/ cibotili D, cibotele G// 4 au fost încălțat numai cu colțuni C, D, au fost încălțat numai cu colțuni și cu obele G / cahve C, D // 5 cum să o bea C]cum a sorbi. Ce au închinat D, G // 6 veziriul G / *după* sorbit *ad.* au băut C / feligianul C // 7 *după* băutură *ad.* și, frigîndu-s⟨ă⟩, au zvîrlit felegianul de s-au strîcat, G // 8—9 *lipsesc* D, G // 8 Alte cuvinte ce s-au auzit din om în om și în létopisățu nu sînt scrise ⟨f. 92[v] —93[v]⟩ E / 1]13 C, 4 E/ *lipsește* întîi C, E // 9 *după* tîmplasie *ad.* cu cîteva cară C, *după* tîmplase *ad.* dus E//10 *lipsește* la péște C, E // 11 *lipsește* scumpe C // 12 și undé C / la scaonul domnescu, la Suceavă, să-l puie C, la scaonul domnescu E // 13—14 la Gălați cu carăle, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre Bîrlad, din gios de tîrgul Vasluiului și au fost mas C // 13—15 la Gălați cu carăli cu péște, au fost agiunsu la vad la Docolina, pre apa Bîrladului, din gios de Vasluiu și au mas acolo cu cîteva cară pline de péște E // 15 șasie C / *lipsește* carul C/ preste E / Și mîind acolo la acel locu, preste noapte C // 16 di]din E // 16—18 cel di-ncoaci de Bîrlad, amîndoao dialurile, cu dumbrăvi cu tot să făcia de aur. Și tot giuca și sălta și să pleca și să închina spre Petr⟨u⟩-vodă Rareș C, E // 19 *după* deșteptîndu-s⟨ă⟩ *ad.* Petr⟨u⟩-vodă E / *lipsește* din somnu C, E / *după* diminiața *ad.* Petr⟨u⟩-vodă Rareș C // 19—20 au spus visul slugilor și argaților lui ce era la cară C // 20 *lipsește* celor ce era la cară E // argații]slugile și argații C // 21 om]vom E // 22 *lipsește* cum C, E / *după* tot *ad.* bine C, E // 24 înnaintea C // 24—1 Și[2] îndată l-au întimpinat oaste în vadul Docolinii și au început a i să închina C, E //

gloata, și au început a i să închina și a-l înbrăca cu haine domnești. Iar el s-au zîmbit a rîde și au zis că „de mult așteptam eu una ca aceasta să-mi vie“. Și cînd au purces de acolo, argații lui au zis: „Dar noi ce om face, doamne, cu carăle cu peștile“?“ Iar el au zis: „Să fie carăle cu péște, cu boi cu tot, a voastre. Și viniți după mine, să vă fac cărți de scutială, să nu dați nemică în zilele méle“./

f. 192v XIII (2) Petr⟨u⟩-vodă Rareș, fugînd pin tîrg pin Piiatră, și gonindu-l pietrenii, l-au fost agiungînd un popă. Și au tras Petr⟨u⟩-vodă înapoi în popă cu arcul și l-au lovit cu săgiata în oblîncul șélii. Și i-au zis: „Întoarce-te, popo, înapoi, nu-ți lăsa liturghie nesfîrșită“. Iar după ce au vinit Petr⟨u⟩-vodă domnu cu a doa domniie, au scos ochii popii și pietrenilor acelor ce l-au gonit și li-au făcut și blăstăm, afurisaniie.

XIV (3) Petr⟨u⟩-vodă Rareș, cînd era închis în cetatea Ciceului în Țara Unguriască, avea nevoie de nemți și de unguri. Iar fiind doamna lui sirboaică, de niamul Despoților, fată lui Despot crai, au scris o carte sirbască la înpăratul turcescu și la viziriul, cu rugăminte. Și au slobozit cartea pre o feriastră gios din cetate. Și au învățat pre o slugă a lor, sirbu, ce avea, să să ducă cu cartea la Poartă, la viziriul. Și mergînd sluga acéia la Poartă, a lui Petr⟨u⟩-vodă, au scris viziriul la unguri să-l sloboadă pre Petr⟨u⟩-vodă. Și după ce l-au slobozit, s-au dus la Poartă.

1–26 *lipsesc* D, G // 2 el] Petr⟨u⟩-vodă E // 3 așteptam] am așteptat C / viie C, E //5 el] Petr⟨u⟩-vodă C, E / au]li-au C // 6 peștile C // 7 facu C // 8 2]14 C, 5 E/ tîrgu C, E// 9 ajungînd C//10 cu arcul innapoi și au lovit în oblîncul șélii pre popă C / *lipsește* înapoi în popă E // 11 *lipsește* cu săgiata E / după șélii *ad.* pre popă E / Și au zis Petr⟨u⟩-vodă C //12 nu-ți lăsa slujba, liturghiia E / *după* liturghie *ad.* slujba sîngură C // 13 Petr⟨u⟩-vodă domnu cu domniia al doilea rînd E // 14 *după* domniie *ad.* al doilea rînd C // 15 și li-au făcut afurisanie de i-au blăstămat E / și afurisenie de i-au blăstămat C // 16 3]15 C, 6 E / Cînd era închis Petr⟨u⟩-vodă Rareș în C, E // 17 Ciciului C / *lipsește* în Țara Unguriască C // 18–20 Iar doamna lui, ia, fiind de niam sirboaică, fată lui Despot craiul sirbăscu, au scris C, Iar doamna lui Petr⟨u⟩-vodă era de niam sirboaică, fată lui Despot craiul sirbăscu și știind carte au scris sirbéște cuvinteli la înpăratul turcescu și la viziriul E // 19 *repetă* au scris C / sirbască] cu slova sirbască, cuvinteli sirbești C // 21 *după* cetate *ad.* preste zidiu C, E // 22 lor]lui E / *lipsește* cu cartea C, E // 23 *după* Poartă [1] *ad.* la Țarigrad C // 23–24 sluga acéia a lui Petr⟨u⟩-vodă la Poartă, și dînd cartea la viziriul, au scris viziriul C, sluga acéia a lui Petr⟨u⟩-vodă la Poartă cu cartea, au scris viziriul E // 25–26 s-au dus Petr⟨u⟩-vodă la Poartă la Țarigrad C //

(4) Iară după ce s-au dus Petr⟨u⟩-vodă la Poartă, așea vorbăscu oamenii, că au grăit viziriul înpăratului să-l iarte și să-l puie iar domnu în Moldova. Iar înpăratul au răspunsu că-i giurat, pînă nu va tréce cu calul preste dînsul, să nu-l lasă. Decii viziriul au zis că-i „pre lésne a plini măriia-ta giurămîntul“. Și l-au scos la cîmpu și l-au culcat la pămînt, învălit într-un harariu, și l-au sărit înpăratul de trii ori cu calul. Iar alții zicu că au șezut supt un pod, și înpăratul au trecut de trii ori pe pod. Decii l-au înbrăcat cu caftan, să fie iarăși domnu în Mol-
f. 193 dova. Decii cum au slujit / mai pre urmă turcilor, scrie létopisățul.

XV Iliiaș-vodă, ficiorul lui Petr⟨u⟩-vodă, după ce s-au turcit, zic să fie rămas o fată creștină după moartea lui. Și au luat-o un grec mare, bogat, vestit la Poartă, anumé Scarlat, carele și sulgeriia înpărătiască o ținea el. Și cine s-au născut dintru acea fată, mai gios arată, la rîndul său.

XVI Alexandru-vodă Lăpușnianul, fiind domnu, au făcut mănăstirea Slatina. Și așia zicu oamenii că, trăind un săhastru acolo și fiind un paltin, copaciu mare, undé iaste acmu prestolul în oltariu, videa acel săhastru spre

1–12 *lipsesc* D, G // 1 4]16 C, 7 E / la Poartă Petr⟨u⟩-vodă C, E // 2 așa C, E/ vorescu C // 4 că-i] că iaste C / n-a tréce C / lasă]iaste C, E / că-i] că iaste C, E // 6 l-au scos pre Petr⟨u⟩-vodă E // 7 *lipsește* învălit C, E // 9 înpăratul au trecut pre acel pod de trii ori C, E // 10 Decii] Și C / *după* înbrăcat *ad.* după acéia C / după caftan *ad.* și l-au pus C / iarăș C / După acéia l-au înbrăcat pre Petr⟨u⟩-vodă cu caftan și l-au pus să fie E // 11 cum]precum E / scrie letopisățul] mai sus s-au scris întru acest létopisățu. Sfîrșitul domnii lui Petr⟨u⟩-vodă Rareș ⟨f. 93r–v⟩ E// 13–22 *lipsesc* E// 13 *ante* Iliiaș 17 C, 1 D/ Iliiaș v⟨oe⟩vod G / feciorul G/ Petr⟨u⟩-vodă Rareș, C, D, Pátru v⟨oe⟩vod Rareș ⟨f. 230⟩ G // 14 zicu C/ zicu să-i fie D/ să fie fost G// 15 luatu-o G// 16 careli D/ sulgerie C, D// 17 mai jos C, *lipsește* D, G //18 *după* său *ad.* la domniia Radului-vodă ⟨voevod G⟩ celui Mare D, G // 19 *ante* Alexandru 18 C, 1 D / v⟨oe⟩vod G / Lăpușneanul, fiind domnu în Moldova C/ Lăpușnianul, în domniia dintîi, au zidit mănăstirea D, G// 20 făcut]zidit C // 20–7 Și așa povestescu călugării de la mănăstiré de la Slatina, și alți oameni bătrîni de pre acéle locuri, că trăind un sihastru acolo au fost văzindu nopțile spre duminicile și spre sărbători mari multe lumini, într-un paltin, copaci mare. Și i s-au arătat și Maica Precistă în vis a celui sihastru și i-au zis să margă la Alexandru-vodă să-i zică să facă mănăstirea la acel locu. Și mergîndu sihastrul la Alexandru-vodă și spuindu-i așa, pe zisa acelui sihastru s-au îndemnat Alexandru-vodă de au făcut mănăstirea Slatina. Și întru acel locu ce au fost paltinul au făcut sf⟨î⟩ntul prestol în oltariu. Și au C, Și zicu călugării de la mănăstiré de la Slatina și alți oameni bătrîni de pre acel locu că, trăind un săhastru acolo ... ⟨*ca* C⟩. Și mergînd sihastrul la Alexandru-vodă și îndemnînd pre Alexandru-vodă s-au apucat de au zidit mănăstirea Slatina. Și întru acel locu ce au fost paltinul au zidit prestolul în sfîntul oltariu. Și au D, G //

duminici și spre alte zile mari multe lumini întru acel paltin la vréme slujbii biséricii. Și i s-au arătat Maica Precistă în vis și i-au zis să margă la Alexandru-vodă, să-i zică să facă mănăstirea. Și mergînd săhastrul la Alexandru-vodă, s-au îndemnat Alexandru-vodă de săhastru de au făcut mănăstirea Slatina întru acel loc, undé au fost paltinul. Și au adus și capul Sfîntului Grigorie B⟨o⟩goslov, de stă pînă astăzi la sfînta mănăstiré la Slatina, ferecat cu argint și cu pietri scumpe.

XVII Începerea lui Despot-vodă cum au fost de au agiunsu de au fost domnu. El n-au fost rudă lui Despot cel Mare, ce au fost slugă lui Despot. Și murind Despot, precum zicu unii, la Veneție, iar alții zicu că au murit la Rîm, s-au sfătuit cu céle slugi să zică că el iaste nepot lui Despot, și să împartă ei averea a lui Despot și să-i dea lui toate scrisorili cîte au avut Despot cel Mare și puținé din averea lui, iar céialaltă avéré au înpărțit-o célelalte slugi. Și așea, mărturisind către veneţiiani că-i
f. 193v iaste nepot lui Despot / cel Mare, au crezut veneţiianii că-i iaste nepot lui Despot. Și n-au luat nemică din averili lui Despot veneţiianii, ce toate averili lui Despot cel Mare au înpărțit-o slugile. Iar Despot, ce au zis că-i iaste nepot, au luat numai scrisorili și hrisovul cel de la Carol, înpăratul nemțăscu, și cu acéli scrisori au făcut meșterșug de au agiunsu de au fost domnu, precum scrie létopisățul.

1–9 *lipsesc* E // 7 Grigorii D // 8 stă]iaste D, G, iaste și stă C / la mănăstirea Slatina D, G / *lipsește* la[2] C // 10 *ante* Începerea 19 C, 20 E, 1 D // 10–11 cum au fost de au luat domniia C, D, E, G // 11 *lipsește* El D / rudă]niam C, rudenie G, niam, rudenie D// 12 cel]celui D, E, G/ *lipsește* ce au fost slugă lui Despot C, D, G/ lui] la E/ Și] ce D, C, G//13 *lipsește* precum zic unii C, E/ Veneţiia C, D// 13–14 *lipsește* iar alții zicu că au murit la Rîm, C, E// 14 sfătuit el E / céle]célelalte E// 13–25 zicu să fie murit în Rîm. Decii murind Despot acel Mare, care avea hrisoave de despoticie ⟨despoție G⟩ de la înpăratul nemțăscu, și rămîindu-i oarece avéré acelui Despot ⟨Dispot G⟩, s-au sfătuit Despot-vodă ⟨v⟨oe⟩vod G⟩ cu célelalte slugi să zică cum că Despot ⟨Dispot G⟩-vodă ⟨*lipsește* G⟩ iaste nepot lui Despot acelui Mare, ca să nu le ia averea ce li-au rămas de la stăpînu-său Despot. Decii făcînd așa meșterșug n-au luat veneţiianii sau rîmlénii nemică din averile lui Despot ⟨Dispot G⟩ celui Mare, ce toată averea ce au avut o au înpărțit slugile, dinpreună cu Despot-vodă ⟨v⟨oe⟩vod G⟩, fiind el slugă la Despot. Numai lui Despot-vodă ⟨v⟨oe⟩vod G⟩ i-au făcut parte mai puțin, pentru că Despot-vodă au luat hrisovul careli era de la Carol chesariul și înpăratul nemțăscu și toate scrisorile lui Despot ⟨Dispot G⟩ celui Mare, făcîndus⟨ă⟩ el că-i iaste nepot; și pentru acéia au luat el din averile lui mai puțin. Și cu acel hrisov și cu acéli scrisori au făcut meșterșug de au apucat domniia Moldovii. Și el au fost de niamul lui de la ostrovul ce s⟨ă⟩ chiamă Samuș ⟨Samos G⟩ sau Critul ⟨Crit G⟩ și numele lui ⟨era G⟩ Iiacov **Vasilie**, precum ⟨îl G⟩ adeverește și létopisățul Moldovii. D, G // 15 ei]iei C / a lui]lui C //

XVIII De la a doa domnie a lui Alexandru-vodă Lăpușnianul au început domnii a să așeza mai cu temei în scaon în Iași. Și cînd au purces de la Poartă cu a doa domniie, zicu să-l fie învățat turcii să taie boiarii, să-i slăbască; și pe cuvîntul viziriului au tăiat atîta mulțimé de boiari. Și au triimis și au ales din curténi de țară, pre Racovițăști și pre Sturzăști și pre Bălșăști și pre alții
ms. 53, mulți./
f. 109 XIX Iară pentru Aron-vodă așa să povestește din om în om cum fiind el de niamul lui moldovan de aici din Moldova și slujind la un mitropolit, anumé Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului, și acel mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapiia cea véche din dial și mergea de

---

14–25 de la p. 172 iaste nepot lui Despot, pentru să nu le ia ce au rămas de la stăpînu-său, averea ce rămăsésie. Și așa mărturisind célelalte slugi către veneţiiani [și] încă l-au și pîrît că nu le plătéște simbriia lor. Și așa, făcînd meșterșug, au crezut veneţiianii că el iaste nepot lui Despot. Și n-au luat nemică din averili ce rămăsésie de la Despot, ce au înpărțit slugile toată averea ce-au rămas de la Despot. Iar lui Despot-vodă i-au făcut mai puțină parte din averea ce au rămas de la stăpînu-său. Numai cît au luat el toate scrisorile ce au avut Despot și hrisovul cel de despoticie de la Carol, al cinceli chesar al Rîmului. Și apoi cu acéli scrisori au făcut meșterșug Despot-vodă de au agiunsu domnu în Moldova, precum scrie létopisățul mai sus. ⟨f. 103v⟩ E // 15–25 de la p. 172 și să-i dea lui hrisovul ce avea de la papa de Rîm și de la înpăratul nemțăscu și alte scrisori toate, cîte au avut Despot cel Mare. Și temîndu-să slugile că or luoa averea lui Despot, neavînd ficiori, nici alt niam, au făcut meșterșug și l-au pîrît pre Despot, cum că murind Despot cel Mare, un nepot al lui ce au rămas, nu va să le plătiască simbriia lor, ce au slujit pre Despot cel Mare. Și așa l-au dat platnic să le plătiască slugilor simbriia lor, ce au slujit. Și crezind venéţiianii, n-au luat nemică din averile lui Despot celui Mare, iar slugile au înpărțit toată averea lui Despot celui Mare. Iar hrisovul și alte scrisori toate li-au dat lui Despot-vodă și oarece puțin și din averea lui Despot. Și el cu acéli scrisori au făcut meșterșug de au agiunsu și domnu în Moldova, precum scrie și létopisățul C // 1–13 *lipsesc* E // 1 *ante* De 20 C, 1 D / doao D / domniie C, D / Alixandru C / v⟨oe⟩vod G // 2–3 așăza mai bine, mai cu temei în scaonul domniei în Iași G // 3 scaonul domniii C, D / Și cînd au purces Alexandru-vodă cu a doa domniie de la Țarigrad, de la Poartă, zic C // 3–8 Și cînd au purces Alexandru-vodă Lăpușnianul cu a doao domniie ⟨doa domnie G⟩ la Moldova din Țarigrad de la Poartă, zicu să-l fie ⟨fi G⟩ învățat turcii, viziriul ⟨veziriul G⟩ să taie ⟨tae G⟩ pre boiari, să-i slăbască, ca să nu mai facă amestecături, aducînd oști streine de printr-alte țări ⟨țări G⟩ pentru domniia Țării Moldovii. Și așa, pre cuvîntul viziriului, au tăiat atîta mulțimé de boiari de li-au stînsu niamurili lor. Atuncea au trimis și au ales din curténi, din căpiteniile de țară, din curténi de țară, pre Cehănești, cărora le zic acum Racovițești și pre Sturzăști ⟨Sturzești G⟩ și pre Bălșești și pre alții mulți. D, G // 4 boiarii]pre boiari C // 5 pre C // 6 Și] Atuncea C / *după* triimis *ad.* Alexandru-vodă C // 7 Racovițești C / Sturzești C/ Bălșești C// 9–25 din p. urm. Aron-vodă, așa povestescu oamenii, că au fost slujind la un mitropolit, pre nume Nicanor, fiindu-i nepot. Și acel mitro-

multe ori mitropolitul acolo la mănăstiré de[și] ședea, fiind ctitor. Iar fiind cu dînsul Aron-vodă, de multe ori eșiĭa fără știrea unchiu-său, mitropolitului, afară la o mănăstioară de călugărițe, afară din munte, ce era pre moșiĭa mănăstirii, ce să chiamă Hilioara. Acolo eșiĭa la plimblaré.

Și așa eșind Aron-vodă într-un rînd la primblaré la Hilioara și întorcîndu-s⟨ă⟩ la mănăstiré, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său mitropolitul, mergînd și mitropolitul de la mănăstiré la moșiile mănăstirii. Și tîlnindu-s⟨ă⟩ la un locu, undé iaste drumul tăiat în piiatră cu ciocanul și văzînd Aron-vodă pre unchiu-său, mitropolitul Nicanor, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de piiatră. Și după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Țara Unguriască și din Țara Unguriască s-au dus la Țarigrad.

Și apucîndu-s⟨ă⟩ la oameni mari de au slujit și zăbăvind acolo cîtăva vrémiĭe, apoi au eșit și domnu în Moldova. Și acolo undé s-au întimpinat cu mitropolitul f. 109v Nicanor, la / drumul acel tăiat în piiatră cu ciocanul, au pus de au săpat întru o stîncă de piiatră mare, făcînd și sămnu de asupra stîncii undé au călcat calul cu piciorul, scriind și istorie pre stîncă. Care acum, de mulțimea anilor, nu să poate ceti să să înțăliagă cum că au fugit pre la acel locu în Țara Unguriască.//

polit fiindu ctitor la mănăstirea Agapiĭa cea véche din dial, caré au fost zidită dinceputull ĭei de doamna Iliana a ui Petr⟨u⟩-vodă Rareș și prin evoința acelui mitropolit, *fiind vechil* ⟨*ad. marginal*⟩, ce mai sus s-au scris, Nicanor. Decii mitropolitul Nicanor fiind ctitor la mănăstirea Agapiĭa mergea de multe ori de-și șidea acolo, de zăbăviĭa. Iar Aron-vodă, fiind cu unchiu-său mitropolitul, de multe ori eșiĭa afară la primblaré, și fără știrea mitropolitului, la o mănăstiré de călugărițe, afară din munte, ce era pre moșiĭa mănăstirii ce să chiamă Hilioara. Și așa, eșind Aron-vodă într-un rînd la primblaré și întorcîndu-să la mănăstiré, numai ce s-au întîlnit cu unchiu-său mitropolitul, eșind și mitropolitul de la mănăstiré, afară, la moșiile mănăstirii. Și tîlnindu-să la un locu, unde iaste drumul tăiat cu ciocanul și văzînd Aron-vodă pre mitropolitul Nicanor, pre unchiu-său, de frică au fugit drept la dial, pre după o stîncă mare de piatră. Și după ce au fugit, nu s-au mai întorsu la unchiu-său mitropolitul, ce s-au dus în Țara Unguriască și din Țara Unguriască s-au dus la Țarigrad. Și apucîndu-să la oameni mari de au slujit și zăbăvind acolo cîtăva vréme, s-au tîmplat de au eșit domnu în Moldova. Și după ce au vinit în Moldova, acolo undé s-au fost întîmpinat cu mitropolitul Nicanor, în munte, la drumul acel tăiat în piatră cu ciocanul, au pus de au săpat întru o stîncă de piatră mare, și au scris istorie precum au fugit pre la acel locu. Și piiatra să cunoaște săpată pînă în zioa de astăzi. Și deasupra pietrii încă iaste ocniță undé au călcat calul cu piciorul, de să va cunoaște în mulți ani C // 1–25 *lipsesc* E // *continuă la p. 175* //

ms. 53, f. 193v XX Ieremiĭa-vodă au fost pus multă averé la mănăstiré la Sucevița, într-un beciu supt curțile domnești. Iară după moartea lui, vinit-au doamna cu ginerii ĭei din Țara Leșască și au luat acea averé toată, de s-au dus cu dînsa, de au făcut oaste în Țara Leșască, și au vinit în Moldova. Care stau tainele și pînă astăzi deșarte, undé au fost acea averé.

XXI Cînd au bătut turcii pre Gașpar-vodă la Țuțora, întorcîndu-s⟨ă⟩ léșii înnapoi, tăiat-au un tătar pre Jolcovschii, hatmanul leșescu, lîngă Movilău, precum scrie și létopisățul. Numai tătarul nu l-au știut că iaste Jolcovschii, hatmanul léșescu. Ce, după ce l-au omorît, au

Aron-vodă, așa vorbăscu oamenii bătrîni și călugării de la mănăstirea Agapiĭa că au fost slujind Aron-vodă la un mitropolit anumé Nicanor, fiindu-i nepot mitropolitului. Și acél mitropolit fiind ctitor la mănăstirea Agapie cea veche din dial, fiind mănăstirea zidită cu cheltuiala și agiutoriul doamnii Elenii a lui Petr⟨u⟩-vodă Rareș, care doamna Eléna au fost fată lui Despot craiului sîrbăscu. Decii cu cheltuiala doamnii Elenii și prin osteniala acelui mitropolit s-a zidit mănăstirea Agapiĭa în dial, precum s-au zis. Și fiind și mitropolitul Nicanor ctitor mergea de multe ori la mănăstiré de[și] șidea și mergea și nepotu-său, Aron-vodă. Decii Aron-vodă de multe ori eșiĭa afară de la mănăstiré la primblaré la o mănăstioară de călugăriță ce era pre moșiĭa mănăstirii, ce s⟨ă⟩ chiamă Hilioara, avînd dragosté cu o călugăriță tînără. Și așa, eșind Aron-vodă într-un rînd la primblaré la Hilioara și întorcîndu-s⟨ă⟩ la mănăstiré la Agapiĭa în dial, numai ce s-au tîlnit cu unchiu-său, cu mitropolitul Nicanor, mergînd și mitropolitul afară la moșiile mănăstirii. Și s-au tîlnit la un loc undé iaste drumul tăiat în piiatră cu ciocanul. Decii mitropolitul să fie bătut pe nepotu-său, Aron-vodă. Iar după acéĭa Aron-vodă s-au dus în Țara Unguriască, fugind de la unchiu-său, de la mitropolitul. Și din Țara Unguriască s-au dus Aron-vodă la Țarigrad și s-au apucat la oameni mari de au slujit. Și cu vréme au eșit domnu în Moldova. Și să fie prinsu pre unchiu-său, pre mitropolitul Nicanor și să-l fie făcut hadîmbu, să-l fie scopit, căruĭa mitropolit îi iaste mormîntul la mănăstiré în dial. Și s-au fost sihăstrit luund shimă și zicîndu-i din schimnicie Nil, care așĭa scrie pre piiatra di pe mormînt: shimnoje Nil. Iar acolo undé s-au tîlnit Aron-vodă cu unchiu-său mitropolitul au pus de au săpat o stîncă mare de piiatră, scriind și istorie pre piatră și deasupra stîncii încă au săpat, ca să s⟨ă⟩ cunoască, pe undé au fugit. Care acésta sémne sînt de să văd și pînă astăzi. Și să chiamă acea stîncă de piatră, Piiatra lui Aron-vodă. D⟨f. 6r-v⟩, G ⟨f. 230v–231⟩ // 24–25 *ad. marginal* pre la... Unguriască B // 1–12 *lipsesc* E // 1 *ante* Ieremiĭa 22 C / v⟨oe⟩vod ⟨f. 231⟩ G / avére D // 2 Sucevița C / Suceviță, undé au fost zidit cuhne, magheriĭe, supt D, G // 3 Iar C / lui] Ieremii-vodă C / *după* ĭei *ad.* ce era léși C // 3–4 Iar după moartea Ieremii-vodă ⟨Ieremiei v⟨oe⟩vod G⟩ și după ce s-au dus doamna în Țara Leșască, au vinit mai pre urmă doamna și cu ficiorii și cu ginerii ĭei ⟨ei G⟩, ce era léși și au luat D, G // 4 de] și C // 5 în Țara Leșască, de au făcut oaste C / oasté D // 6–7 Care stau taineli undé au fost averea și pînă astăzi, de să cunoaște undé au fost acea averé ascunsă. C / Care stau tainele undé au fost acea averé ascunsă, de să cunoaște și pînă astăzi. D, G // 8 *ante* Cînd: 23 C, 1 D / v⟨oe⟩vod G // 10 pre hatmanul léșescu, pre Jolcovschii C / Jolcovschie G // 11 *lipsește* și C, D, G / létopisățul Moldovii D, let⟨o⟩pisețul Moldovei G / iaste el C / *lipsește* Jolcovschii D,G// 12 leșescu C,D//

găsit ceasornicul, în sîn, de aur cu diiamanturi. Şi aflînd tătarul că au fost hatmanul leşescu, să fie zis tătarul acela că nu trebuiaşte să trăiască omul în lumé, dacă nu
f. 194 va avea năroc,/ şi să să fie giunghiiat sîngur.

XXII Avînd Radul-vodă o fată din trupul lui, să fie fugit cu o slugă, eşind pre o feriastră din curţile domneşti din cetatea Hîrlăului. Şi s-au ascunsu în codru. Şi au făcut Radul-vodă năvod de oameni şi au găsit-o la mijlocul codrului, la o fîntînă ce s⟨ă⟩ chiiamă Fîntîna Cerbului, lîngă podul de lut. Decii pre slugă l-au omorît, i-au tăiat capul, iar pre dînsa au dat-o la călugărie, de au călugărit-o.

XXIII Radul-vodă făcînd nuntă cu fiiul său Alexandru-vodă, domnul muntenescu, au luat pre fata lui Scarlat celui bogat de la Ţarigrad. Care să pomenéşte într-alt rînd mai sus, că au ţinut Scarlat fata lui Iliiaş-vodă celui turcit. Şi avînd fata lui Scarlat albaţă pre un ochiu, n-au avut viiaţă bună cu Alexandru-vodă. Şi au trimis Scarlat ferman înpărătescu de ş-au luat fata de după Alexandru-vodă, de au dus-o la Ţarigrad, şi au dat-o după un grammatic, anumé Mavrocordat. Şi acel Mavrocordat au făcut pre Alexandru Exaporitul, şi Alexandru Exaporitul au făcut pre Nicolai-vodă, şi Nicolae-vodă au făcut pre Costantin-vodă, careli au fost domnu aicea la noi în Moldova, în anii de la zidirea lumii 7242⟨= =1734⟩ careli să trage de pre strămoaşe-sa niam din domnii cei vechi moldoveneşti.

1—4 *lipsesc* E // 1 *lipseşte* de aur C // 1—3 Şi aflînd din sluga lui cum că acela au fost Jolcovschii, hatmanul léşescu, să fie zis acel tătar că nu trebuiaşte C, Şi aflîndu-s⟨ă⟩ din sluga lui cum că au fost Jolcovschii, hatmanul leşescu, iar tătarul acela să fie zis că nu trebuiaşte D, G // 3—4 dacă n-are năroc D, dacă nu are noroc G // 4 şi să să fie giunghiiat tătarul sîngur. Aşa să povéstéşte. D, G, *lipseşte* C // 5—26 *lipsesc* D, G // 5 Şi aceasta să povésteşte din om în om, că avînd Radul-vodă o fată ⟨f. 152ᵛ—153⟩E / *ante* Avînd: 24 C / *lipseşte* Radul C // 6 slugă, zugrav C, slugă domniască ce era zugrav E / *lipseşte* din curţile domneşti C // 7 *lipseşte* Şi s-au ascunsu C, E // 8 *lipseşte* Radul C / şi o au găsit C, E / la] în C, E // 9 să chiamă C // 10 pre slugă, pre zugrav C, E / *lipseşte* i-au tăiat capul C // 11 o au dat C / *lipseşte* la călugărie C / iar pre dînsa o au călugărit E / au călugărit C // 12 *ante* Radul 25 C, 14 E / cu fiiul său, cu E // 13—15 pre fata lui Scarlat, care s-au scris mai sus, la domniia Radului-vodă celui Mare, că au ţinut C // 14—16 Care acel Scarlat au ţinut o fată a lui Iliiaş-vodă, celui ce s-au turcit E // 15 pre fata C // 17 triimis C // 19 *lipseşte* de au dus-o la Ţarigrad C // 20 după Mavrocordat [1] *ad.* la Ţarigrad C // 21 *lipseşte* Alexandru [2] C, E // 22 Nicolae C, E // 23 Costantin-vodă Mavrocordat C, E / aici E // 24—26 *lipseşte* în Moldova... cei vechi moldoveneşti E // 25 care C // 26 moldoveneşti] a Moldovii C / *după* Moldovii *ad. ulterior* Costantin-vod⟨ă⟩ au făcut pi Alixandru-vod⟨ă⟩, ci domneşti acmu, let 1783 C //

XXIV Barnovschii-vodă mergînd cu multă gloată de aicea din ţară la Poartă, cu mulţi boiari şi mazili şi curténi,
f. 194ᵛ şi cu di ceiialalţi mai proşti, şi preoţi şi cu / călugări, şi mergînd pe drum şi poposind şi şezind la masă, au început a strănuta Barnovschii-vodă des şi tare. Iar boiarii carii era la masă cu Barnovschii-vodă, după obiceai: „Săn⟨ă⟩tos, doamne, şi pe voia mării⟨i⟩-tale!" Iar pre urmă, văzind că tot strănută, un boer să fie zis: „Viermi, doamne". Şi cum i-au zis „viermi, doamne" au şi tăcut de strănutat.

XXV Cînd i-au tăiat capul lui Barnovschii-vodă, calul lui a şi început a sări, cît n-au mai putut să-l ţie comisul în mînă. Şi, scăpîndu-l din mînă, pe loc au căzut de au murit. Şi văzind turcii, mult s-au mirat şi au zis: „Nevinovat au fost acest om". Şi au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost drept şi s-au căit pentru că l-au tăiat. Şi s-au giurat ca să nu mai taie de acum domnu de Moldova. Numai létopisăţul de aceasta nu scrie nimică. Iară oamenii aşia vorbăscu, că au apucat unii dintru alţii.

XXVI Vasilie-vodă, după ce au luat domniia de la Ţarigrad, s-au rugat viziriului să lasă ţara de bir trii ani, şi al triili anu să dea birul ţării o dată, şi pre turcii pre carii

---

1—18 *lipsesc* D, G // 1 *ante* Barnovschii: 26 C, 8 E // 1—7 Barnovschie-vodă, mergînd la Poartă cu multă gloată, precum mai sus s-au scris, fiind pe drum şi şezind la masă la popas cu boiarii, au început Barnovschii-vodă a strănuta foarte tare. Şi boiarii după obiceai zicea: „Săn⟨ă⟩tos, doamne, şi pre voia măriitali" E ⟨f. 158ᵛ⟩, P ⟨f. 220ᵛ⟩ // 1 multe gloate C // 1—2 de aicea din ţară] de ţară C // 2 *după* Poartă *ad.* la Ţarigrad pe drum C // 2—4 *lipseşte* cu mulţi boiari... şi mergînd pe drum şi poposind C // 4 *după* masă *ad.* cu boiarii C // 5 strătuna B // Barnovschii a strănuta des şi tare C / Iar] Şi C // 5—6 *lipseşte* carii era la masă cu Barnovschii-vodă C // 6 *după* obiceai *ad.* zicea C // 7 pre C / *lipseşte* pre urmă, C, E, P // 8 *după* strănută *ad.* atuncea C / boiariu C, bojar E, boeriu P // 10 Povésteşte-s⟨ă⟩ şi aceasta din oameni bătrîni cum cînd au tăiat E, P / *ante* Cînd 11 C / i-au]au C / a]au C, E, P // 11 să-l mai ţiie C, să-l mai ţie E, să-l mai ţii P // 12 *lipseşte* comisul în mînă C // 12—16 Şi scăpîndu-l din mînă comisul, s-au şi slobozit sîngur şi s-au lovit cu capul de zidiul cetăţii şi îndată au căzut mort calul. Şi atuncea, văzind turcii, mult s-au mirat şi au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost om drept. Şi să fie zis turcii: „Nevinovat au fost acest om". Şi s-au căit şi s-au giurat ca să nu mai taie C / Şi, scăpîndu-l din mînă, aşa s-au slobozit sîngur şi s-au lovit cu capul de zidiul cetăţii şi îndată au căzut calul mort. Şi atuncea, văzind turcii, mult s-au mirat şi au cunoscut pre Barnovschii-vodă turcii că au fost drept. Şi să fie zis: „Nevinovat au fost acest om". Şi s-au căit şi s-au giurat ca să nu mai taie E, P // 17 nemică C, E // 18 Iar E, P / aşa au apucat unii de la alţii din bătrîni a povesti E, P, aşa au apucat de vorbescu unii dintru alţii C // 19—21 *lipsesc* E // 19 *ante* Vasilie 28 C, 1 D / v⟨oe⟩vod G / domniia Moldovii C // 20 veziriul G / lase G // 21 triilea C, D, treile G / an D / tot birul C / tot birul de trii ani, şi pre D, G / ţării o dată] de acei trii ani C / *lipseşte* pre [2] C, D, G / or]vor C, D, G //

or avea datorie în țară să-i scoată, să nu supere oamenii. Și i-au făcut pre voie viziriul. Și după ce au vinit el în țară, la scaonul domniii, contăș cu soboli n-au înbrăcat trii ani, ce numai cu hulpi. Și pe zi numai o mierțe de pîine să mînca și doi berbeci și o ialoviță la curtea domniască. Cheltuială puțin, mai mult de doi galbéni pe zi nu eșiia. Și au făcut cărți de sloboziie în toată țara. Și nemică din țară n-au luat pînă nu s-au plinit trii ani. Numai din desétină și din mortasipii, din goștină și din f. 195 vamă ce lua, / să chivernisiia. Iar pînă în trii ani s-au umplut țara de oameni. Și au scos atuncea pre țară fumărit, cîte un leu de casă. Și au plinit atuncea tustreli birurile, de li-au trimis la Poartă; și încă au rămas și lui Vasilie-vodă o mie de pungi de bani dobîndă. Atuncea au triimis la Poartă poclon, de au mulțămit înpăratului și viziriului și altor turci mari, blane de spinări de soboli pentru bine ce au făcut de au așteptat țara. Care acest dar n-au fost nici de un folos țării, că au rămas obiceai de dă țara baraiamlîc de atuncea încoace, în toți anii. De mirat lucru iaste că au fost domnu strein și nu au fost grabnic la lăcomiie.

XXVII Tot atuncea, cînd au vinit Vasilie-vodă în scaon, era niște joimiri moldovéni în Țara Leșască și prăda în multe rînduri țara aceasta a Moldovii. Decii Vasilie-vodă scriia la léși să poroncească oamenilor săi celor de oaste să nu strice Țara Moldovii. Iară léșii să mîntuiia

---

1–26 *lipsesc* E // 2 voe G / veziriul G / venit G // 2–4 au vinit el în scaonul domnii, trii ani contăș cu blane de soboli n-au îmbrăcat, ce numai cu blane de hulpi C / au vinit el în scaonul domnii, trii ani contăș cu blane de samur n-au înbrăcat, ce numai cu blane de hulpi D, G // 4 mierță C, G // 5 *lipsește* să C / pîine și doi berbeci și o ialoviță mînca la curtea cea domniască D, G // 6 Și cheltuială C / *lipsește* pe zi C // 7 slobozii C, D, slobozie G // 9 *lipsește* și C, D, G / mortasipiie C, D, mortasipie G / *lipsește* și[2] C // 10 luoa C / pîră G // 11 înplut G / pe D, G // 12 tustreli birurile]acéli trii biruri C // 13 triimis D / și încă i-au mai rămas C, D, G // 14 v⟨oe⟩vod G // 15 *după* triimis *ad.* Vasilie-vodă C / trimis D, triimes G // 16 veziriului G / soboli]samur D, samuri G // 17 au]i-au D, G / țara de bir C, D, G // 18 nici de un folos n-au fost C, D, G / *lipsește* țării C, D, G / că au rămas țara cu obiceai de dau baraiamlîc C, D, G // 19 *lipsește* încoace C / ani D // 20 mierat C // 21 lăcomie G // 22 *ante* Tot 29 C, 2 D / *după* atuncea *ad.* pre acea vréme C / Vasilii v⟨oe⟩vod în scaonul domniei G / în scaonul domniii C, D // 23 néște C / joimiri, slujitori moldovéni D / moldovéni] slujitori G // 24 Moldovei G / Vasilii D // 24–26 *lipsește* Vasilie-vodă scriia... să mîntuiia G // 25–26 să poroncească acelor joimiri să nu strice Țara Moldovii C, să poroncească acelor joimiri să nu strice țara D // 26 *lipsește* Moldovii D / Iar C, D / mîntuia D //

de către Vasilie-vodă și zicea că nu sînt léși, ce sînt moldovéni aceia ce pradă. Ce Vasilie-vodă, văzînd că-i dau acel răspunsu de la léși, au ales și el puțintei moldovéni de ai lui și au strigat în léfe oameni de oaste, slujitori, și i-au pornit a prăda în Țara Leșască. Decii moldovenii cei din Țara Leșască ce strica și prăda aicea în țară, văzind așea, au vinit toți la Vasilie-vodă de s-au închinat. Și au început și iei a prăda în Țara Leșască. Apoi léșii, văzindu așia, au început a scrie cu bănat la Vasilie-vodă, iar Vasilie-vodă răspunzînd: „Ceiia ce prăda țara mea aceiia f. 195v pradă și țara voastră". Și / nu au ținut aicea pre mult aceea gîlceavă, și s-au așezat cu léșii Vasilii-vodă, și pre joimirii aceiia i-au așezat la marginé slujitori. Numai pre doi, ce era mai căpetenii, neașezindu-s⟨ă⟩, i-au omorît. Și apoi s-au făcut bună pace.

XXVIII La domniia lui Vasilie-vodă rămăséseїe o beizadea a Radului-vodă, tînăr. Și au fost avut Radul-vodă un turcu mare priiatin la Poartă. Și să ruga acel turcu viziriului totdiauna pentru acel beizadea a Radului-vodă să-l facă domnu în Moldova în locul lui Vasilie-vodă. Și poroncindu viziriul să-l aducă să-l facă domnu, au zis că-i pre tînăr, dacă l-au văzut viziriul. Și au zis turcului să mai aștepte vreo doi, trii ani, și apoi l-a face domnu la Moldova. Și au trimis pre acel turcu la Moldova viziriul cu o triabă, și să vadă și pre Vasilie-vodă și țara cum iaste. Iară Vasilie-vodă oblicisă, pentru acel turcu, că-i iaste nepriiatin și-i iaste stricată domniia despre acel turcu. Și au și răpezit la Galați, și i-au eșit mulțimea de slujitori înainte, și la Bîrlad, și la Vasluiu, și la Scînteia, și la Iași încă și mai mulți slujitori. Și la drum au poroncit, și i-au eșit mulțimé de pluguri și țară înainte, de-i videa turcul.

1–31 *lipsesc* E,G // 1 *lipsește* de C / Vasilii D // 2 aceia ce pradă Țara Moldovii C, D / aceiia D / Ce]Iar C, D // 4 și în liafă C, și în léfe D / *lipsește* oameni de oaste, slujitori, C, D / *ad. marginal* de oaste B // 5 moldovénii C, D // 6 *lipsește* și prăda C, D // 6–7 văzind așa C, D // 7 așa C, D // 10 răspunzindu C / *după* răspunzind *ad.* așa li-au scris C, D / Ceia C / aceia C // 12 acea C / Vasilie D / pe C // 13 aceia C / i-au așezat Vasilie-vodă D / margine C / Numai] Și C, D / pre vreo doi C, D // 14 căpeteniie C, D // 15 pacé D // 16 *ante* La 30 C, 3 D / Vasilii C / *lipsește* vodă D // 17 beizade D // 19 totdeauna D / acel] acea C, D // 20–21 *repetă* să-l facă domnu în Moldova ... să-l aducă B // 21 poroncindu-i C, poroncind D / veziriul D / *după* aducă *ad.* să-l vază C, D // 21–22 să-l facă domnu; iar dacă l-au adus la viziriul și l-au văzut, au zis viziriul că-i pre tînăr. Și au zis C, D // 23 *lipsește* vreo D // 24 la[1]] în C, D / Și au triimis viziriul C, D // 26 oblicis⟨ă⟩ D // 27 domniia lui D // 28 Și auzind că vine, au și răpezit D // 29 înnainté C, înnainte D // 31 mulțimé de oameni cu pluguri C, D / înnainte C, D //

Și cum au sosit la gazdă în Iași, cum i-au trimis Vasilie-vodă cinci mii de galbéni de aur. Și apoi, după ce s-au înpreonat cu Vasilie-vodă, poronca ce au avut acel turcu îndată au plinit. Și stînd la vorbă cu turcul, Vasilie-vodă au spus povéste cum / (f. 196) că el știe că i-i domniĭa stricată despre dînsul. Și i-au mai dăruit și atuncea la purces cinci mii de galbéni de aur. Și, după ce au purces turcul pe drum, i-au mai trimis și alte cinci mii de galbéni de aur. Iar cînd au agiunsu turcul la Țarigrad, i-au mai dat alte cinci mii de galbéni de aur, carii s-au făcut preste tot doaozăci de mii de galbéni de aur. Iar după ce au mărsu turcul la viziriul de s-au înpreunat, întrebîndu-l viziriul de Vasilie-vodă, au început turcul a zice viziriului: „Bine ai nimerit, măriia-ta, de nu ti-ai grăbit să-l mazilești pre acest domnu harnic și de triabă și putincios; că iaste mulțimé de oameni în țara lui, și de l-ai fi mazilit, s-ar fi făcut mare greșală, că are niște slujitori mulți și țară cu puteré mare, și poate s-ar fi hainitu și ar fi vinit și el la o peiré. Și acmu el știe că vei măriia-ta să-l mazilești și să pui domnu pre ficiorul Radului-vodă, și iaste în grije. Decii, de vii socoti măriia-ta, să faci surgun pre feciorul Radului-vodă, să audă Vasilie-vodă, și atuncea îi va eși grije". Decii viziriul îndată au poroncit de l-au făcut surgun, și s-au tîmplat de au murit ficiorul Radului-vodă în surgunie. Și s-au mîntuit Vasilie-vodă cu doaozăci de mii de galbéni de aur și au rămas în pace. Așea țin turcii prieteșugul, pentru voĭa banilor.

XXIX Vasilie-vodă, aproape de mazilie, au greșit lui Dumnezeu, că i s-au întunecat minte spre lăcomiĭe, de au stricat mănăstirea Putna, gîndind că va găsi bani, / (f. 196v) și n-au găsit. Și s-au apucat să o facă de nou iarăș, precum au fost, și nu i-au agiutat Dumnezeu să o facă. Că au zidit-o numai din temeliĭe din pămînt pînă la ferestri, și i-au luat Dumnezeu domniĭa. Că s-au sculat Gheorghi Ștefan logofătul cu oasté asupra lui și l-au scos din domnie. Iar plumbul cu careli au fost acoperită mănăstirea Putna l-au luat căzacii lui Timuș, a ginerelui ⟨lui⟩ Vasilie-vodă, de l-au dus la cetaté la Suceavă, de au făcut glonțuri de pușcă, să apere cetatea Sucevii despre Gheorghie Ștefan-vodă. Ce știu că au apărat-o bine; că s-au osîndit și Timuș pentru prada și jacurile ce au făcut pe la sfinteli mănăstiri. Și ș-au pus și el capul de glonțu, precum scrie létopisățul. Și pre urmă au gătit mănăstirea Putna Gheorghie Ștefan-vodă, după ce au luat domniĭa, de iaste zidită precum să véde acum.

XXX După ce s-au dus Vasilie-vodă la Poartă, l-au închis turcii în Edicula. Și-l pîrîĭa domnul muntenescu și domnul moldovenescu și Racoții, craiul ungurescu, și sta tare asupra lui, să-l omoară înpărățiĭa. Și giuruĭa trii mii de pungi de bani. Iar Vasilie-vodă îș pierdus⟨ă⟩ toată nedejde de viiață. Și ș-au chiemat toate slugile, cîte avea pre lîngă dînsul, acolo la Edicula și ș-au înpărțit toată avére lor. Și li-au zis, de a peri, să fie averea acéĭa a lor, iar de nu va peri, să i-o dea iarăș înapoi. Și-ș aștepta numai ceasul, să vie să-l omoară. Iară atuncea viziriul au chemat pre toți pașii ce era la Poarta înpărătească și au sfătuit cu dînșii și li-au spus cum dăruescu trii mii de pungi de

---

1—31 *lipsesc* E, G // 1 *după* sosit *ad.* turcul C, D / cum i-au] i-au și C, D / triimis C, D / 3 *lipsește* cu Vasilie-vodă C, D / și poronca C, D // 4 Și stînd Vasilie-vodă la vorbă cu acel turcu C, Și stînd Vasilie-vodă la vorbă cu turcul D // 5 i-au spus C, D / știĭe D / că-i iaste domniĭa C, D // 8 triimis C / *după* aur *ad.* la Gălați D // 9 cînd] după ce C, D / ajunsu C, D / alte] și alte C, D // 11 mersu C, D // 12 înpreonat C, D // 14 nemerit] făcut C / să-l] să D // 15 harnicu C, D // 16 oameni] om C, D // 17 néște C // 18 hainit C, D // 19 acum C / vei] vii C, D // 20 și vii să pui domnu în Moldova C / domnu în Moldova D // 21 de vii] de-i C, D // 22 ficiorul C, D // 24 *după* surgun *ad.* pre ficiorul Radului-vodă C, D // 25 surguniĭe D / Vasilii C // 26 Așa C, D // 27 priĭateșugul C // 28 *ante* Vasilie 31 C, 4 D / maziliĭe D // 29 mintea C, D // 30 stricat] răsipit D / *după* bani *ad.* în zidiul biséricii C, D // 31 și n-au găsit] și răsipind mănăstirea n-au găsit nemică C / Și s-au apucat a doa oară D / *după* facă *ad.* a doa oară C //

1—26 *lipsesc* E, G // 1—2 Că o au zidit din temelie, din pămînt, numai pînă C, D // 4 oaste C, D / domniĭe C, D / *după* domniĭe *ad.* pre Vasilie-vodă C // 5 care D / *lipsește* Putna C // 5—7 Putna, viind Timuș, ginerele lui Vasilie-vodă, cu căzacii lui, l-au luat de l-au dus la cetatea Sucevii D // 6 lui Vasilie-vodă C // 8 pușci C, D / *lipsește* Sucevii D // 9 bine] așa de bine C // 9—11 apărat-o așia de bine; că s-au osîndit de ș-au pus și el capul de glonțu D // 10 *lipsește* prada și C / *lipsește* pe la sfinteli mănăstiri C // 11 de glonțu] de au perit de glonțu C // 12 Și] Iar mai D / *lipsește* Putna C // 14 *după* acum *ad.* pînă astăzi C, D // 15 *ante* Iară după ce: 32 C, 5 D / *după* vodă *ad.* la Țarigrad C // 15—16 Iară după ce s-au dus Vasilie-vodă la Țarigrad, la Poartă, după ce l-au scos din domniĭe Gheorghie Ștefan, l-au închis turcii pre Vasilie-vodă în Edicula D // 16—17 Și-l pîrîĭa domnul muntenescu pre Vasilie-vodă, și domnul moldovenescu, și craiul ungurescu C // 17 Racoți D // 18 numai să-l omoară C, D / înpărățiĭa] turcii C, D // 19 Vasilii C, D / pierdusă C // 20 nădejde C / slugile lui pre carii îi avea C, slugili lui carii avea D // 21—22 toată averea lui ce-au avut, de au dat-o la dînșii. Și au zis că de va peri C / lor] slugilor lui D // 22 Și au zis D / *după* peri *ad.* el D / acea averé C, *lipsește* D // 23 înnapoi C, D / Și îș aștepta Vasilie-vodă numai D // 24 ceasul numai C / *lipsește* să vie să-l omoară C / Iar D / Iar viziriul atuncea C / chiemat C // 25 pașii și agalarii ce sînt la C, pașii și meghistanii ce sînt la D //

f. 197 bani, ca să-l omoară / pre Vasilie-vodă. Și toți au sfătuit să-l omoară. Numai unul dintre dînșii au zis că mulți bani sînt, dar la o înpărăție o liafă nu agiungu bani⟨i⟩ și nu sînt mulți. Și acest om poate-fi iaste trebuitoriu, de giuruescu ĭei atîtea pungi de bani să-l omoară; că acest om să cunoaște că-i harnic. Și poate să vie o vréme să trebuiască și să slujască înpărățiii mai mult prețul decît trii mii de pungi de bani, îndzăcit decît giuruescu ĭei. Și grăind acel pașĭa acel cuvînt, au lăsat toți după cuvîntul lui. Și l-au ertat înpărățiĭa pre Vasilie-vodă și l-au slobozit din Edicula. Și după acéĭa curund era să-l puie domnu. Iar n-au zăbăvit și au murit.

XXXI Gheorghie Ștefan-vodă, cînd era boiariu, murindu-i giupîniasa, au rămas văduvoiu. Și tîlnind o giupîniasă săracă, frumoasă, tînără, anumé Safta, de niamu Boeștilor, au timpinat-o pe drum, mergînd cu rădvanu la Iași. Și au poprit rădvanul cu sila, și s-au suit fără de voia ĭei în rădvan, și au întorsu rădvanul înnapoi, la casa lui. Și pre urmă au priimit și ĭa și s-au cununat cu dînsul, caré au agiunsu de au fost și doamnă.

XXXII Gheorghii Ștefan-vodă, cînd era logofăt mare, au fost șezînd odată în Divan cu toiagul în gură. Iar Iordachi Cantacozino cel bătrîn, vel-vist⟨iernic⟩: „Ce zici în fluer, dumneata, logofete?" Iar el au răspunsu: „Zic în fluer, să mi să coboare caprile de la munte, și nu mai vin". El au răspunsu în pildă, și alții nu s-au priceput. Că el aștepta oștili ungurești să vie de preste munte.

XXXIII Gheorghie Ștefan-vodă, trecînd cu oastea unguriască prin Roman, să scoată pre Vasilie-vodă din domniĭe, iar un bivolar bătrîn al lui au eșit înainte dintr-o cîrcimă, fiind bat, în mijlocul tîrgului, și au început a rîde f. 197v și a bate în palme și a zicé: / „Dragul badii, Ștefan-vodă, mai bine îți șade în domniĭe decît în boieriĭe. Așĭa să mi te porți!" Iar Ștefan-vodă l-au întrebat: „Ce ți-i voia, măi?" Iar bivolariul au dzis: „O bute de vin am negutat și n-am bani să o plătescu, să beu pentru săn⟨ă⟩tatea mării⟨i⟩-tali și a oștii mării⟨i⟩-tali!" Atuncea Ștefan-vodă s-au zîmbit a rîdé și au zis la șoltuzul: „Pas' să ți-o plătiască". Și au mărsu de au băut butea cea de vin toată cu soțiile lui, cu cine au fost, și au plătit șoltuzul butea cea de vin.

XXXIV Gheorghie Ștefan-vodă, după ce au luat pre doamna lui Vasilii-vodă din Suceavă la mîna lui și pre Ștefăniță-vodă, pre fiiul său, l-au însămnat la nas puțintel, și pre doamna au vrut să-și rîdă de dînsa. Ce doamna lui Vasilii-vodă l-au probozit și au început a-l blăstăma și a-l sudui și a-i zicé dulău fără de obraz, cum nu să téme de Dumnezeu, că i-au fost domnu-său stăpîn, și i-au mîncat pita. Și așĭa i-au dat pacé și o au trimis la Buciulești de au închis-o în curțile lui. Și i-au luat averea și multă spaimă i-au făcut.

XXXV Gheorghie Ștefan-vodă, după ce au prinsu pre Toma vornicul Cantacozino în Suceavă, l-au înbunat pînă a aduce pre frate-său Iordachi Cantacozino din Țara

---

1–25 *lipsesc* G // 1–12 *lipsesc* E // 1 *lipsește* pre Vasilie-vodă C, D // 3 banii acéște C, acești bani D // 4 poate-hi C / iaste un om trebuitoriu C, D // 5 giuruescu ĭei atîțea bani să să omoară; și acest om D / să-l omoară] să să omoare C / că]și C // 6 că-i] că iaste C / viĭe C / vrémĭe D // 9 *după* pașĭa *ad.* așa C // 10 *lipsește* înpărățiĭa pre Vasilie-vodă C, *lipsește* pre Vasilie-vodă D // 11 din] și din C / curînd C / era să-l facă și domnu, să-l puie C, era să-l facă să-l puĭe domnu în Moldova D // 12 Iar] Ce C // 13–25 *lipsesc* D // 13 *ante* Gheorghie: 33 C / boiar C // 14 jupîniasă C // 13–19 [52] Gheorghie Ștefan-vodă, cînd au fost boiar, log⟨o⟩făt mare, purcegînd din Iași să margă la Buciulești și fiind el văduvoi, că-i murisă giupîniasa, au tîlnit o jupîniasă săracă, tînără și frumoasă, anumé Safta, de niamul Boeștilor. Și tîmpinîndu-o pe drum, mergînd ĭa la Iași cu rădvanul [și] au poprit rădvanul cu sila și s-au suit fără de voĭa ĭei în rădvan. Și au întorsu rădvanul înnapoi la casa lui E ⟨*Povestirile cu Gheorghe Ștefan între* ⟨f. 186^{v}–188⟩, P ⟨f. 237^{v}–238^{v}⟩ // 14 văduvoi C // 14–17 Și tîlnind o jupîniasă săracă la Podul Ilioaĭa, mérge la Iași și fiindu acea jupîniasă frumoasă și tînără, anumé Safta, de niamul Boĭeștilor, au tîmpinat-o mergînd la Iași cu rădvanul C // 17 Și îndată au poprit C // 19 pe C // 20 care C / ajunsu C // 21 *ante* Gheorghie: 34 D, 53 E, P / era] au fost C // 23 cel bătrîn ce era vel-vist⟨iernic⟩ i-au zis E, P / *după* vist⟨iernic⟩ *ad.* i-au zis C // 24 logoféte C // 25 Zicu C / caprele C //

1–29 *lipsesc* D, G // 1 *lipsește* El E // 2 *lipsește* el P / oștile C, E / viĭe C vii P / de preste] despre P // 3 *ante* Gheorghie: 35 C, 54 E, P / oaste E, P // 5 domnie E / i-au eșit înnainté C / înnainte P // 5–6 *lipsește* dintr-o cîrcimă, fiind bat C // 6 cîrșmă E, P / *lipsește* fiind E, P // 7 palmi P / zice C, P // 8 bini P / șadi P / domnie C, E, P / boerie C, E, boerii P / Așa C, P // 9 Iar Gheorghie Ștefan-vodă E, P / Iar Gheorghie Ștefan-vodă s-au zimbit a rîde și au zis: C / ți-i voĭa P // 10 buti P // 11 sănătatea C // 12 Atuncea Gheorghie Ștefan-vodă E, P // 12–13 Atuncea Gheorghie Ștefan-vodă au zis la șoltuzul C // 13 zimbit E, P // 14 mersu C / *lipsește* toată C, E, P // 15 lui] sale E, P / și o au plătit C // 17 *ante* Gheorghie: 36 C, 55 E, P // 18 Vasilie C, E // 19 *lipsește* pre E, P / și pre fiiul său Ștefăniță-vodă l-au însămnat C // 20 doamnă C, E, P // 21 Vasilie E, Vasili P / propozit P // 22 zice C, P // 23 domnul său P // 24 așa C, P / pace C, P, paci P / au trimis-o E, trimes-o P / *după* triimis *ad.* pre doamna C // 25 *după* Buciulésți *ad.* pe Bistriță, la satul lui, la ținutul Niamțului C / de] și C / *după* averea *ad.* ce au găsit C // 27 *ante* Gheorghiĭe: 37 C, 56 E, P // 28–29 în Suceavă, deodată l-au înbunat pînă au adus și pre C, E, P // 29 Iordachi] Gheorgachi C / *lipsește* Cantacozino E, P //

Leșască, cu giurămînt, de la Camenița. Și apoi, prinzind pre amîndoi frații, i-au închis pre amîndoi frații împreună cu doamna lui Vasilii-vodă la Buciulești. Și acolo multă groază le făcea și umbla noaptea cu luntre pre apa Bistriții, de-i spăriia că-i vor răsturna în Bistriță. Și li-au luat tot ce au avut, și sate, și haine, și odoară, și haine, și bucate, și bani gata noaozăci de mii de galbeni de aur ungurești. Și au trimis pre armașul cel mare, pre Hăbășescul, să-i omoară. Ce Hăbășescul / f. 198 nu s-au grăbit cu moartea. Și au scris în doao rînduri Gheorghe Ștefan-vodă numai să-i omoare, și tot n-au vrut să să grăbască să-i omoare. Iar al triile rînd, scriind Gheorghii Ștefan-vodă la armașul Hăbășescul numai să-i omoară, și stînd cărțile gata pre masă, întru acel ceas au sosit un căpitan din Țara Munteniască, anumé Ușurelul, cu cărți de la Constantin-vodă Băsărabă, domnu nou, poftind cu scrisoaré pre Gheorghie Ștefan-vodă să-i sloboadă pre acei doi boiari, să nu-i omoară. Iar de-i va omorî, vor strica prieteșugul, și să fie gata de războiu. Și Gheorghie Ștefan-vodă nu știia nemică de moartea lui Matei-vodă. Că, cum au murit Matei-vodă, au și rădicat domnu pre Costantin-vodă slujitorii și boiarii și țara. Întru acel ceas au căzut cu rugăminte Costantin postelnicul Cantacozino, frateli Tomii vornicului și a lui Iordachi vistérnicului, de au scris

1–24 *lipsesc* D, G // 1 Caminiță P / prinzindu C, prinzîndu-i P // 2 *repetă* i-au închis pre amîndoi frații C / *lipsește* frații[2] E, P // 3 Vasilie E / Buciuléști C // 4 și umbla noaptea cu luntre pre apa] și-i punea în luntre noaptea pre apa C // 5 de-i spăriia rău C / de-i spăriia că-i vor omorî, să spuie averea domniii și a lor. Și E, P / că-i vor omorî, să spuie averea domniii și a lor. Și C // 6 au avut: moșii, sate, haine și odoară și bucate C / au avut și moșii, sate P / au avut și moșii, sate și odoară E / *lipsește* și haine[1] E / și haine[2] P / 8 ungurești de aur E, P / triimis C, triimes P/ pre[1]] și pre E // 9 omoare C, P / *lipsește* Ce Hăbășescul nu s-au grăbit cu moartea P // 10 *după* moartea *ad.* să-i omoare C, să-i omoară E / Gheorghii E / *lipsește* Gheorghie Ștefan-vodă C // 11 *lipsește* numai E, P / omoară E, P // 11–13 *lipsește* și tot n-au vrut... numai să-i omoară C // 12 omoară E, P // 12–14 Iar a triia oară stînd cărțile gata pre masă scrise și pecetluite, să li trimiță, numai să-i omoare, întru acel ceas E, P // 14 *după* masă *ad.* scrise și pecetluite să le trimiță, numai să-i omoare C // 15 pre anume E, P // 17 Gheorghii E / *după* boiari *ad.* pre Toma Cantacozino vornicul și pre Gheorgachi Cantacozino vistiiarnicul C, E, P / visternicul P // 18 omoare C, E, P / priieteșugul E // 19 Și] Iar C, E, P // 20 moarte C, P // 21 *după* rădicat *ad.* munténii E, P / pre Costantin-vodă domnu C // 22 *după* vodă *ad.* Băsărabă în Țara Munteniască E, P / slujitorii și boiarii și țara] în Țara Munteniască C, *lipsește* E, P / Întru] Și întru C // 23 fratele E // 24 *lipsește* vornicului E, P / Iordachi] Gheorgachi C / *după* Iordachi *ad.* fiind cumnat lui Costantin-vodă E, fiind Costantin-vodă cumnat lui P / *lipsește* vistérnicului E, P/*după* vistiiarnicului *ad.* Cantacozineștii C //

Costantin-vodă Băsărabă la Gheorghii Ștefan-vodă, precum s-au pomenit mai sus. Și căpitanul acela, ce-au vinit cu cărțile, întru o zi și într-o noapté din București au agiunsu în Iași, i-au pus munténii numé de atuncea, Ușurelul. Careli după acéia multă milă au avut de la Cantacozinești. Și așia, cu această tîmplaré, i-au ertat Gheorghii Ștefan-vodă pre acești doi boiari și li-au dat moșiile înnapoi, iar altă nemică nu li-au dat ce le luasă.

XXXVI Gheorghii Ștefan-vodă, după ce s-au dus în Țara Unguriască, umblat-au pin multe părți de loc, ca să-i dea oaste, pe la nemți, pe la léși, pe la Moscu, pe la șvezi. Și au dăruit înpăratului moschicescu o crucé ferecată cu aur și cu pietri scumpe de patru sute de pungi de bani, ca / f. 198v să-i dea oaste, să vie în Moldova. Și tot l-au purtat cu voroave și nu i-au mai dat oaste, pînă ce i s-au tîmplat de au murit acolo, la Moscu. Și pe urmă i-au adus oasăle lui în Moldova, în mănăstirea lui la Cașen, de l-au îngropat.

XXXVII Iară pre doamna lui Gheorghii Ștefan-vodă, pe Safta, ce o luas⟨ă⟩ cu sila, precum s-au scris mai sus, o urîs⟨ă⟩ Gheorghii Ștefan-vodă, umblînd pin țări streine, și au triimis-o în țară aicea, pînă a nu muri el. Și el ș-au fost luat o slujnică țiitoaré dintru acéli țări streine. Iar doamna Safta au trăit aicea în țară, cu ⟨pace⟩ multă vréme și după moartea lui Gheorghii Ștefan-vodă.

1–25 *lipsesc* D, G // 1 *după* Băsărabu *ad. marginal* care acest Costantin-vodă B⟨asarab⟩ era cumnat lui Costantin stolnicul Cantacozino C / Gheorghie C, E, P // 2 pomenit] scris C / ce au C // 3 *după* cărțile *ad.* au vinit C / noapte C // 4 ajunsu C / i-au] și i-au E, P // 4–5 și i-au pus nume munténii acelui căpitan de atuncea Ușurelul C // 4 numé munténii E, P // 5 Care C, E, P / *după* avut *ad.* acel căpitan Ușurelul E, P // 6 așa C, P / întîmplaré C, tîmplare P / i-au] au P // 7 *după* boiari *ad.* Cantacozinești C // 8 altă nu li-au dat nemică E, P // 9 *ante* Gheorghie: 57 E, P / [38] Iară Gheorghie Ștefan-vodă, după ce l-au mazilit înpărățiia, s-au dus în C // 10 prin C, E, P// 10–11 de loc și țări, ca să-i de oaste să vie iarăș în Moldova. Fost-au la nemți E, P / *după* loc *ad.* și țări C // 11–18 ca să-i dea oaste să viie aicea în țară, în Moldova, ca să mai fie domnu, pre la nemți, pre la léși, pre la șfezi, pre la Moscu, pînă au murit acolo la Moscu. Și pre urmă i-au adus oasele lui la mănăstirea lui, la Cașen, de l-au îngropat C // 11 *lipsește* pre[2–4] E, P // 12–16 Și avînd o crucé foarte scumpă, ferecată cu aur, cu diiamanturi și cu pietri scumpe, care prețul iei era patru sute de pungi de bani, o au dăruit înpăratului moschicescu, ca să-i dea oasté. Și așia, zăbăvindu-l moscalii, i s-au tîmplat de au murit la Moscu, E, P //16 pre E, P // 17 oaseli lui aicea în țară la mănăstirea lui E,P/ Cașin E, Cașîn P// 19 Iar C/ *ante* Iară: 58 E, P / Gheorghie E // 20 pre doamna Safta E, P / luasă cu de-a sila C / precum mai sus s-au scris E, P // 21 urîsă C / *lipseste* Gheorghii Ștefan-vodă C, E, P / prin C, E, P // 22 aicea în țară C, E, P // 23 *repetă* o slujnică P / țiitoare C // 24 doamna lui, Safta C / cu pace C, P cu pacé E // 25 Gheorghie C, E //

XXXVIII Fost-au luat Iordachi Cantacozino și Toma frate-său toate moșiile Ceaureștilor, pentru acea pradă ce li-au făcut Gheorghii Ștefan-vodă, cu dreptate și cu giudecată. Dar mai pre urmă s-au socotit Toma vornicul și cu frate-său Iordachi vistérnicul de voia lor și li-au dat iar la niamurile lui moșiile, la Ceaurești, să le stăpîniască. Iară Răcovițăștii, nu să știe din cé pricină, au fost luat și ĭei moșii de-a Ceaureștilor atuncea și nu li-au mai dat înapoi, care moșii din niamul Racovițăștilor și astăzi le țin de le stăpînescu, satul Roznovul și alteli.

XXXIX Ghica-vodă, de niamul lui fiind arbănaș, copil tînăr au purces de la casa lui la Țarigrad, să-ș găsască un stăpîn să slujască. Și cu dînsul s-au mai luat un copil de turcu, iar sărac, din ostrovul Chiprului. Și mergînd amîndoi denpreună la Țarigrad, multe vorbe bune au vorbit: de vor găsi pită, să s⟨ă⟩ caute unul pre altul. Și au dzis Ghica-vodă: „Tu ești turcu, poți să agiungi să fii om mare, și ce mi-i face pre mine atuncea?“ Iar
f. 199 turcul au zis atuncea: „De voi fi / eu om mare, te voi face de vii fi mai mare în Chipru, giudecătoriu“. Și mergînd în Țarigrad, s-au despărțit unul de altul, să-ș caute stăpîni.

Decii copilul cel de turcu au nemerit la un agă, ce era de curtea înpărătiască. Și au slujit așea din stăpîn în stăpîn, pînă au agiunsu de era pașĭa. Și fiind pașĭa sărac, avea un priiatin musaip înpărătescu. Și mergea totdiauna la vorbă la acel musaip înpărătescu. Și pre acéia vréme

1–27 *lipsesc* D, G // 1 *ante* Fost-au: 39 C, 59 E, P / Iordachi] Gheorgachi C / și] și cu E,P // 3 ce li-au făcut] ce le făcusă C, E, P / Gheorghie C // 4 judecată C / *lipsește* vornicul C // 4–5 socotit Toma și Iordachie de voĭa lor, E, P// 5 *lipsește* cu frate-său C / Iordachi] Gheorgachi C / *lipsește* vistérnicul C / de bunăvoĭa C / *lipsește* lor C // 6 *ad. marginal* moșiile B / la niamul lui, Ceaureștilor, înnapoi C, la niamul lui, la Ceaurești, înnapoi E, P / *lipsește* să le stăpîniască C, E, P / 7 Racovițeștii C, Racovițăștii E, P / nu să știe C, nu știu E, P // 8 *ad. marginal* atuncea B // 9 înnapoi C, E, P / carii C, E, P / *lipsește* moșii C, E, P / Racovițeștilor C // 10 *lipsește* le țin de C, E, P // 11 *ante* Ghica: 40 C, 36 E⟨f. 196^{v}⟩, 37 P⟨f. 243^{r-v}⟩ / *după* vodă *ad.* cel bătrîn C / neamul P // 14 săracu C / din ostrovul Chiprului] de la Chipru E, P, *lipsește* C / mergîndu C // 15 dinpreună C, E, P / și multe E, P / au vorbit amîndoi C, E // 16 vor] or E, P // 17 ajungi C // 18 *lipsește* să fii C, E, P // 19 *lipsește* atuncea, C, E, P / Eu de oi agiunge om mare pre tine te voi face de-i fi E, P / De voi fi] De oi ajiunge C / te voi] te-oi C // 20 de vii fi] de-i fi C / judecătoriu C, E / mergîndu E, P // 23 Și s-au apucat copilul acel de turcu la un agă mare ce era C // 24 curte înpărătească P / așa C, P așĭa E // 25 ajunsu C / *lipsește* de era C, E, P // 26 ave P / pretin P // 26–27 totdeauna la musaip la vorbă C, E, P// 27 *lipsește* acel C, E, P / *lipsește* înpărătescu C, E, P //

să tîmplas⟨ă⟩ de era multe zorbale în Țarigrad, de nu s⟨ă⟩ mai putea așeza Poarta. Decii Chiupruliolu au zis cătră acel priiatin musaip de casa înpărătiască: „De m-ar pune pre mine viziriu, aș potoli eu zorbaleli acéste“. Iar înpăratului i să supăras⟨ă⟩ cu zorbaleli, și s⟨ă⟩ miera ce va face, și întreba sfat și pre unul și pre altul. Și aflînd vremĭa acel musaip înpărătescu, au spus înpăratului că iaste un pașĭa sărac, și el zice să-l pui măriĭa-ta vizir, că a potoli toate gîlcevile acéste, pre careli îl chiamă Chiupruliolu“. Decii înpăratul îndată l-au adus și l-au pus viziriu. Și cum l-au pus viziriu, îndată au și pus și au strigat oastea, și pre de altă parte au început a tăĭa capetili celor vicléni, pînă i-au spăriiat, de au așezat toate zorbaleli. Și au rămas viziriu lăudat la turci, precum s-au văzut și să véde și pînă astăzi niamul lui.

Iară Ghica-vodă, întrînd în Țarigrad, au nemerit la capichihăile moldovenești de au slujit, apoi au vinit la Moldova cu neguț⟨i⟩torie, apoi la Vasilie-vodă, lipindus⟨ă⟩ de curte, fiind și Vasilie-vodă tot de un niam, arbănaș. Și vrînd și Dumnezeu, au agiunsu de au fost capichihaĭa /
f. 199^{v} la Țarigrad și vornic mare aici în Moldova. Decii tîmplîndu-s⟨ă⟩ atuncea, la vrémĭa lui Gheorghii Ștefan-vodă, de au fost la Poartă cu alți boiari, viziriul, văzîndu-l, l-au și cunoscut cine iaste. Iar Ghica-vodă nu-l cunoștea pre viziriul. Decii viziriul Chiupruliolu au și chiemat pre haznatariul lui și i-au zis în taină: „Vezi cel boiariu bătrîn moldovan ce iaste la Divan? Să-l ĭei și să-l aduci la odaĭa ta, pînă s-a rădica Divanul, și apoi

1–28 *lipsesc* D, G // 1 tîmplasă C, P / nu să mai C, P // 2 pute P / Decii pașĭa acel săracu Cupruliolu C, Decii pașĭa Chiupruliul E,P// 3 priiatin al lui C / înpărătiască]înpăratului C// 4 vezir C,E, vizir P/ zorbalile P// 5 supărasă C/ să mira C, să mera P// 6 faci P/ vréme C, E, vremi P // 7 că]cum că, C, E, P// 8 săracu E / vezir E / că]că el P // 9 *lipsește* toate C, E/ a potoli gîlcevile și zorbaleli acéste C, E, P / carile P / Chiupruliul E // 11 vezir $^{1-2}$, E, vezir ^{1} C, vizir ^{2} C, vizir $^{1-2}$ P // 12 oaste P, oameni de oaste C / capetile C, E, capitile P // 14 zorbaleli P / vizir C, P, vezir E // 16 *ante* Iară: 41 C, 37 E / *ante* Iar: 38 P / întrînd]mergînd C / în]la C / au nimerit P] s-au apucat a sluji C // 17 *după* moldovenești *ad.* și s-au apucat E, P / de]și C // 18 neguțitorie, C, neguț⟨i⟩torii E / lipindu-să de curtea domniască C, E, P // 20–21 Și avînd și nărociré, au ajunsu și vornic mare aicea la Moldova și capichihaĭa la Țarigrad C // 20 vrînd și Dumnezeu] avîndu și năroc E, P / *lipsește* de au fost E, P // 21 *lipsește* aici în Moldova E, P // 22 tîmplîndu-să C, P / vréme C, E, P / Gheorghie E // 23 boeri P / veziriul E / văzîndu-l P // 25 nu-l cunoștea pre Cupruliul viziriul E, P / veziriul $^{1-2}$ C / Chiupriliul E, P // 26 *lipsește* Vezi C, E, P // 27 boiar C, E, boeriu P //

să-l aduci la mine în taină, că-mi trebuïaște". Iar Ghica-vodă, după ce îl luas‹ă› dintre ceïalalți boiari, să spăriiasă tare, că nu știïa povéste ce iaste. Și după ce s-au rădicat Divanul și l-au dus la viziriul, l-au întrebat viziriul ce om iaste și de undé iaste, și au zis: „Cunoști-mă pre mine, au ba?" Iar Ghica-vodă s-au spus de undé iaste de locul lui, iar a cunoaște pre viziriul, nu-l cunoștea. Atuncea viziriul Chiupruliolu s-au spus și au dzis: „Ții minte ce am vorbit cînd viniiam amîndoi pre calé?" Și au zis: „De ai uitat tu, dar eu n-am uitat, și iată că te voi face domnu în Moldova; numai să taci mîlcom". Iar Ghica-vodă au și mărsu de i-au sărutat mîna și s-au rugat atuncea pentru stăpînu-său, să-l lasă să fie domnu, să nu-l maziliască. Iar viziriul au răspunsu: „Acum deodată îl las să fiïe, iar mai pre urmă cuvîntul mieu gios nu l-oi lăsa, ce te voi face pre tine". Și pre urmă, chiemînd la Poartă pre Gheorghii Ștefan-vodă, și nevrînd Gheorghii Ștefan-vodă să margă, au pus pre Ghica-vodă domnu în Moldova, după cum scrie létopisățul. Așea au fost povéste eșirii acestor doi oameni, Chiupruliului viziriului și Ghicăi-vodă; că undé iaste voia lui Dumnezeu să biruiescu toate firili omenești. /

f. 200 XL Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, fiindu domnu tînăr, dezmierdat și inimos, de multe ori eșind cu boerii la primblări, punea de lua frîile din capeteli cailor

1—25 *lipsesc* G // 1—22 *lipsesc* D // 1 mini P / trebuești P // 2 după ci-l luasă P / luasă C / aceïalalți C / boeri P / să spăriiase C, el să spăriiasă E, P // 4 l-au dus haznatariul E, P / la veziriul E // 5 esti[1] P / de undé iaste de locul lui și l-au întrebat viziriul zicînd: „Cunoști-mă C, de undé iaste și l-au întrebat zicîndu: „Cunoști-mă E, P // 6 *lipsește* Iar Ghica-vodă s-au spus de undé iaste de locul lui C / Ghica-vodă]el E, P // 7 pre viziriul au zis că nu-l cunoaște E, P / *după* viziriul *ad.* au zis că C // 8 Atuncïa C, Atunci E, Atunce P / veziriul E / Chiupruliul E, P // 9 ce am vorbit amîndoi cîndu viniiam pre calé E, P // 10 au zis viziriul E, P / *lipsește* dar P // 11 te-oi face C / în]la E, P // 12 mersu C, E / *repetă* și s-au C // 13 atunce P / *după* stăpînu-său *ad.* Gheorghie Ștefan-vodă E, P // 14 mazilească P / veziriul E // 15 fie C, E, P / jos C, E // 16 te-oi face C / Și mai pre urmă C / chemînd P / 17 Gheorghie C, E *ad. marginal* B // 17—19 și nevrînd să margă Gheorghie Ștefan-vodă la Poartă au pus domnu pre Ghica-vodă, după cum scrie létopisățul C, E, P // 19 Așa C, E, P // 20 *după* oameni *ad.* mari E, P / veziriului E, viziriul P // 20—21 acestor oameni, amîndurora, de au eșit oameni mari, Chiupruliolu viziriului și lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn; că undé C / și lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn E, P // 21—22 să biruescu și firile toate céle omenești C, să biruescu și firile toate omenești E, P // 23—25 *lipsesc* E // 23 *ante* Ștefăniță: 42 C, 1 D / Vasilii C / fiind C, D // 24 inimos]mînios C, D // 25 boiarii C, D / plimblaré D / de le luoa C, de le lua D / capetile C, D //

boerilor și le da chiot cailor, de cădea boerii gios de-ș sfărma capetile, cît să îngrozise boiarii a mai merge cu dînsul cu cai buni la primblări.

XLI Ștefăniță-vodă vrînd odată să scoată fumărit pe țară cîte șase orți de casă, și înnainte vrémïe era obiceai de da numai cîte un leu de casă, iar Toma vornicul și cu Iordachi, frate-său, Cantacozineștii nu-l lăsa să-l scoată mai mult decît un leu și-i zicea să nu facă obiceai nou, că nu-i bine. Iar Ștefăniță-vodă îndată s-au mîniiat și au scos hamgériul și s-au răpezit să dea într-înșii, și ei au fugit din casă afară. Măcar că acei boïari era greci, dar să punea tare pentru țară și pentru obiceai nou să nu s‹ă› facă, că obiceaele céle noao fac răsipă țărîlor și peirea domnilor.

XLII Auzind acéste fapte rălé Vasilie-vodă, tată-său, la Țarigrad, nu-i părea bine, și-i scrie de multe ori să să lasă. Și de nu ar fi murit, era numai să-l scoată din domniïe pre fiiu-său, să vie el domnu în Moldova, că cunoștea că nu va procopsi fiiul său în domnie, Ștefăniță-vodă.

XLIII Era un boiar anumé Neculai Milescul spătariul, de la Vaslui de moșiïa lui, pre învățat și cărturar, și știïa multe limbi: elinéște, slovénește, grecéște și turcéște. Și era mîndru și bogat, și umbla cu povodnici înnainté, domnești, cu buzdugane și cu paloșïe, cu soltare tot sirmă la cai. Și lui Ștefăniță-vodă îi era pre drag, și-l ținea pre / f. 200v bine, și tot la masă îl punea, și să giuca în cărți cu dînsul, și la sfaturi, că era atuncea grammatic la dînsu. Iar cînd au fost o dată, nu s-au săturat de bine și de cinste ce

1 — 28 *lipsesc* E, G // 1 boiarilor C, D / *după* cailor *ad.* și pleca caii fuga D / boiarii C, D / jos C, D // 2 *după* capetile *ad.* și-ș stîlciïa trupurile D / îngrozisă C, E // 4 *ante* Ștefăniță: 2 D / să scoată odată C // 5 șasia D / *lipsește* vrémïe C, D // 7 și Iordachi vistiiarnicul D / Iordachi vistiiarnicul C // 7—8 să scoată C // 10 ei]iei C, D // 11 Și măcarî C, D / acïei C // 12 dar]și C / *lipsește* tare C / obiceaïe C / nou]noao C / nu să C // 12—13 dar să punea pentru obiceai nou să nu să facă în țară, că obiceaïele noao fac D // 13 obiceaïele C / *lipsește* céle C // 14 perirea D / *repetă* domnilor B // 15 *ante* Auzind: 43 C, 3 D / de acéste C, D / réle C, *ad. marginal* B / réle a lui Ștefăniță-vodă, tată-său Vasilie-vodă la Țarigrad D // 16 scriïa C, D // 17 *după* murit *ad.* Vasilie-vodă C, D // 18 *după* fiiu-său *ad.* Ștefăniță-vodă D / *lipsește* în Moldova C, D // 19 fiiu-său Ștefăniță-vodă în domniïe C, D // 20 *ante* Era: 44 C, 4 D / boiariu D / pre anumé D / Nicolai D // 20—21 Iară pre acea vréme, la domniïa lui Ștefăniță-vodă, era un boiar pre anumé Nicolai Cîrnul spătariul, ce-i zicea Milescul, de la Vasluiu C // 21 Vasluiu D / *lipsește* lui C, D // 22 slovenéște C / *lipsește* și D // 23 înnainte D // 24 *lipsește* și D / cu[3]]și cu C, D // 26 *după* îl punea *ad.* cu dînsul D / *după* dînsul *ad.* și în tavlii C, D // 28 de bineli D / cinstea D //

avea la Ștefăniță-vodă, ce au șezut și au scris niște cărți viclénе și li-au pus într-un bățu sfredelit și li-au trimis la Costantin-vodă cel bătrîn Băsărabă, în Țara Leșască, ca să s⟨ă⟩ rădice de acolo cu oști, să vie să scoată pre Ștefăniță-vodă din domniie. Iar Costantin-vodă n-au vrut să s⟨ă⟩ apuce de acéle lucruri ce-i scriia, ce s-au sculat și au trimis bățul acel sfredelit cu cărți cu tot înnapoi la Ștefăniță-vodă, de li-au dat. Decii Ștefăniță-vodă, cum au văzut bățul cu cărțile, s-au pre mîniiat și l-au și adus pre acel Nicolai Milescul înnaintea lui, în casa cea mică, și au pus pre calău de i-au tăiat nasul. Scoțînd Ștefăniță-vodă în grabă hamgériul lui din brîu, au dat de i-au tăiat calău nasul. Și n-au vrut să-l lasă pe calău să-i taie nasul cu cuțitul lui calău, ce cu hamgériul lui Ștefăniță-vodă i-au tăiat nasul.,După acéia, Nicolai Cîrnul au fugit în Țara Nemțască și au găsit acolo un doftor, de-i tot sloboziia sîngeli din obraz și-l boțiia la nas, și așia din zi în zi sîngele să închiega, de i-au crescut nasul la locu, de s-au tămăduit. Iar cînd au vinit aicea în țară, la domniia lui Iliiaș-vodă, numai de abiia s-au fost cunoscînd nasul că-i tăiat. Numai tot n-au șezut în țară mult, de rușiné, ce s-au dus la Moscu, la mareli înpărat, la Alexii Mihailovici, la tatul marelui Petru înpărat, carele au vinit la noi aicea în Moldova, Și pentru învățătura lui au fost terziman înpăratului și învăța și pre fiiul înpăratului, pre Petru Alexievici, carte. Și era la mare cinste și bogăție. Și l-au
f. 201 trimis înpăratul Alexii Mihailovici / sol la mareli înpărat al chitailor, de au zăbăvit la Chitai vreo doi, tr.i ani. Și

1–28 *lipsesc* E, G // 1 la]de la C, D / néște C // 2 triimis C // 4 să să C, D / să viie C, D // 6 să să C, D / acéli C, D / *după* scriia *ad.* Neculai Cîrnul C, Nicolai Milescul spătar D// 7 triimis C //9 *lipsește* și[2] D// 10 acel Nicolai Milescul] Cîrnul C / Nicolai Milescul]boiariu D/ înnainte D// 11 calo C // 12 *lipsește* în grabă C, D // 13 calo[1-2] C / *după* nasul *ad.* cu hamgeriul lui C / *lipsește* Și C, D / pre C // 14 *lipsește* lui calo C, *lipsește* calău D / hamgeriul C // 15 *lipsește* i-au tăiat nasul C, D / Iar după acéia C / *lipsește* Nicolai Cîrnul C // 16 au găsit un doftor acolo C / *lipsește* tot C // 17 sînge C / și-l]și să C /așa C, D / 18 închega C / *lipsește* de i-au crescut nasul la locu C // 19 Iar]Și C, D / *după* țară *ad.* Neculai Cîrnul C // 20 cunoscîndu D // 21 *lipsește* că-i iaste tăiat C / rușine C // 22 mareli înpărat, la]mareli cniiaz, țariu C / la înpăratul Alexii Mihailovici, la tatăl D // 23 *lipsește* la[1] C / tatul lui Petr⟨u⟩ înpărat C / Petr⟨u⟩ D / carile D / *lipsește* la noi aicea C, D //24 au fost]au ajunsu C, D // 25–26 și învăța carte pre fiiul înpăratului, pre Petr⟨u⟩ Alexievici C // 25 *lipsește* și[2] D / Petr⟨u⟩ D // 26 bogățiie D // 27 triimis C / marele C //

au avut acolo multă cinste și dar de la mareli înpărat al chitailor, și multe lucruri de mirat au văzut la acea înpărățiie a chitailor. Și i-au dăruit un blid, plin de pietri scumpe și un diiamant ca un ou de porumbu. Și întorcîndu-s⟨ă⟩ pe drum înnapoi, s-au tîmplat de au murit înpăratul Moscului, pre anumé Alexii Mihailovici, iar senatorii de la Moscu i-au eșit întru întimpinaré și i-au luat acéli daruri și tot ce au avut și l-au făcut surgun la Sibir. Și au șezut cîțiva ani surgun la Sibir.

Iară mai pre urmă, rădicîndu-s⟨ă⟩ Petru înpărat, fiiul lui Alexii Mihailovici, carele au vinit aicea în țară, în Moldova, de s-au bătut cu turcii la Prut, la Stănilești din gios de Huși, în ținutul Fălciiului, agiuns-au Cîrnul din Sibir cu cărți la dînsul, la înpăratul Petru Alexievici, de i-au făcut știré de toate ce au făcut și cum iaste surgun.

Atuncea Petru Alexievici înpărat îndată au chiemat senatorii și au întrebat zicînd: „Undé iaste dascalul mieu, cel ce m-au învățat carte? Acum, curund, să-l aduceți". Și îndată au răpezit de olac și l-au adus la Petru Alexievici, înpăratul Moscului, în stoliță. Și l-au întrebat ce au văzut și ce au pățit și i-au plătit lucrurile toate acéle de la senatori ce-i luas⟨ă⟩, pînă la un cap de ață, și diiamantul cel mare. Și înpăratul, după ce l-au văzut, s-au mirat și l-au dat în haznaoa cea înpărătiască, iar Cîrnului i-au dat optzăci de pungi de bani. Și l-au luat iară în dragoste și în milă și l-au pus iar sfétnic. /

f. 201v Și cînd au ras barbeli, înpăratul, a moscalilor, atuncea cînd ș-au schimbat portul, atuncea sîngur înpăratul i-au ras barba, cu mîna lui. Și au trăit Cîrnul pînă la a doa

1–29 *lipsesc* E, G // 1 dar]daruri D // 2 mirat]mirare C, miraré D // 4 ca]cît C, D / *după* porumbu *ad.* de mare D / întorcîndu-să C // 5 *după* înnapoi *ad.* la Moscu C, D // 6 *lipsește* pre anumé C, D // 9 *lipsește* Și au șezut cîțiva ani surgun la Sibir C, D // 10 *ante* Iară: 45 C, 5 D / Petr⟨u⟩ D // 10–12 Petr⟨u⟩ înpărat, careli au vinit aici în Țara Moldovii, fiiul lui Alexii Mihailovici, careli s-au bătut C // 11 au vinit la noi aici în Țara Moldovii D // 12–13 *lipsește* la Prut, la Stănilești... în ținutul Fălciiului C, D // 13 ajuns-au C / Nicolai Cîrnul D // 14 *lipsește* înpăratul C, D / Petr⟨u⟩ D // 15 *lipsește* de[2] C, D / ce au]ce i-au C / *după* făcut *ad.* senatorii D // 16 Petr⟨u⟩ D / Alexievici C / înpăratul C, D / *lipsește* îndată C, D // 17 au]i-au C / zicîndu C // 18 curînd C // 19 de olac]în grabă C, D // 19–20 l-au adus la înpăratul Petr⟨u⟩ Alexievici în stoliță C, D // 21 cé C, D // 22 sănatori C / luasă C, D // 23 cel]acel D / după ce] dacă C, D / mierat C, D //24 hazneaoa C / *lipsește* cea C, D / iar Cîrnului i-au dat]și i-au dat Cîrnului C // 25 *după* dat *ad.* pre dînsu D / iarăș C, iar D / iarăș C // 26 *după* sfétnic *ad.* în mare cinste D // 27–29 *lipsește* Și cînd au ras barbeli ... cu mîna lui C, D // 29 Cîrnul]acel Nicolai Cîrnul Milescul spătariul C / doao C //

domniie a lui Mihai-vodă Racoviță, și atuncea au murit. Care mare cinste i-au făcut înpăratul la moartea lui și mare păreré de rău au avut după dînsul, că era trebuitoriu la acéli vremi.

Rămas-au acelui Cîrnu ficiori și nepoți, și au agiunsu unii de au fost polcovnici spre slujba oștirii. Că să însuras⟨ă⟩ el acolo, de luas⟨ă⟩ moscav⟨că⟩. Și s-au mai dus după dînsul de aicea din Moldova trii nepoți de frate, de să așezasie și ,ei pe lîngă unchiu-său. Și aceiia avea milă de la înpărățiie, și acolo au murit.

1–15 *lipsesc* E, G // 1 Mihai Racoviță-vodă, aicea la noi, în Moldova, și atuncea au murit D // 3 părere D / *după* dînsul *ad.* cînd au murit C // 5 *ante* Rămasu-i-au: 46 C, 6 D / ajunsu C // 6 însurasă C, D // 7 luasă D / moscoavcă C, moscavcă D // 8 de aicea] și de aicea C // 9 așezase C, așezasă D / ei] iei C, D / pre C, D / acéia C // 11 *ante* Ștefăniță: 47 C, 7 D // 12 Tighine D // 13 Bendir C // 14 adevăr D / știe C, D / că la létopisățu C, D // 15 *după* lucru *ad.*: [48] Duca-vodă cel bătrîn, fiindu de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după ce au luat domniia aicea în țară, în Moldova, au vinit stăpînul lui, spahiul, cu ferman înpărătescu la Duca-vodă, de i-au cerșut dajdé după obiceai ce au spahii⟨i⟩ de eu de la oamenii săi, pre izvod, de la înpărățiie. Și după ce au vinit spahiul l-au cinstit Duca-vodă, puindu-l și la masă. Iar turcul, spahiul, șezind la masă cu Duca-vodă, au fost zicînd lui vodă: afendi, blem la Rumeli. Iar Duca-vodă au fost zicînd să margă turcul: pas tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat și haine și i-au dat și bani ce i să făcea și mai mult decît i să făcea. [49] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul și-l pusésie vameș mare; și numele lui era Cîrstea. Și așa era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu nu vrea să-ș ia șlicul denaintea nemărui. Iar neguțitorii și alți oameni din cei mai proști, văzindu-l că nu-ș ia șlicul denaintea nemărui, au început și iei a nu-ș lua șliceli înnaintea lui. Apoi el s-au dus și s-au jeluit Ducăi-vodă, frăține-său, că nu-l cinstescu neguțitorii să-ș ia șlicele înnaintea lui. Apoi Diuca-vodă l-au întrebat, el ia-ș șlicul înnaintea lor? Iar el au zis că nu-ș ia. Iar Duca-vodă, i-au zis: Pas pre uliță și-ți ia tu șlicul și apoi, dacă nu-ș vor luoa iai șlicile, vin'de-mi spune mie, că știu eu ce-oi face. Decii el au și purces pre uliță, cum îi poroncis⟨ă⟩ frate-său, Duca-vodă. Și au început a-ș lua șlicul. Iar neguțitorii s-au și sculat în picioaré, și au început a-ș luoa șlicile și a să închina. Și apoi au mersu la Duca-vodă și i-au spus că luîndu-ș șlicul el, îș eu și neguțitorii șlicile înnaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alții, îl vor cinsti și pre dînsul alții, măcarî că iaste frate de domnu. C // [39] Duca-vodă cel bătrîn, fiind de oameni de gios de niamul lui de la Rumele, din Țara Grecească, după ce au luat domniia aicea în țară, în Moldova, au vinit stăpînul lui, turcul spahiul, cu ferman înpărătescu la Duca-vodă, de i-au cerșut dajde după obiceaiu ce au spahiii de iau de la oamenii săi pre izvod de la înpărățiie, de cîțiva ani. Și după ce au vinit spahiul l-au cinstit Duca-vodă și i-au dat haine și la masa lui cea domniască încă l-au pus de au șezut cu dînsul. Decii turcul, avînd voie a grăi înnainte Ducăi-vodă îi zicea în limba lui turcească: efendi, efendi, blem la Rumele. Iar Duca-vodă îi răspundea: mergi tu, dar eu nu voi merge. Și i-au dat Duca-vodă tot ce i să făcea dajdea și mai mult decît i să făcea. Și așia turcul s-au dus la Rumele, la țara sa.

XLIV Ștefăniță-vodă zicu unii că pentru vrăjmășiia lui și supărarea ce făcea boiarilor, atuncea la Tighinea, la Bender, cînd s-au bolnăvit, să fie murit de otravă. Dar adevărul nu să știie că létopisățul nu scrie nemică de acest lucru.

---

[40] Duca-vodă avea un frate mai bătrîn decît dînsul. Și-l pusésie vameș mare. Și numele lui era Cîrstea. Și așia era de fudul, că cînd mergea prin tîrgu, nu vrea să-ș ia șlicul înnaintea nemănui. Iar nici neguțitorii, nici cei proști, dacă l-au văzut că nu-ș ia șlicul, nici iei nu-ș luaișlicele înnaintea lui. Apoi el s-au dus și s-au jeluit frăține-său, Ducăi-vodă, că nu-l cinstescu neguțitorii, să-ș ia șlicele. Apoi Duca-vodă l-au întrebat, el ia-ș șlicul? Iar el au zis că nu-ș ia. Iar Duca-vodă i-au zis: pas pre uliță și-ți ia tu șlicul și apoi, dacă nu-ș vor lua iei șlicele, vin' de-mi spune mie, că știu eu ce oi face. Decii el au și purces pre uliță, precum îi poroncis⟨ă⟩ frate-său și au început el aș lua șlicul întîi. Iar neguțitorii, văzînd, s-au și sculat în picioare și au început a-ș lua și iei șlicele și a să închina. Și apoi au mersu la Duca-vodă și i-au spus că, luundu-și el șlicul, îș iau și neguțitorii ișlicele innaintea lui. Atuncea Duca-vodă au zis că dacă va cinsti el pre alții, l-or cinsti și pre dînsul alții, măcarî că iaste frate de domnu ⟨f. 39ʳ⁻ᵛ⟩D//

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

DOMNIÏA DABIJII-VODĂ. CAP 78

1. După moartea lui Ștefăniță-vodă, ficiorul lui Vasilie-vodă, în anul 7170 ⟨= 1662⟩, au trimis boiarii la Poartă pre Chirița Drace, cu rugăminte de la boiari și de la țară, pre cine or vrea ïei să le dea domnu de țară. Și li-au eșit răspunsul de la înpărățiïe să margă boiarii toți la Poartă și acolo, pre cine or alége ei, pre voia lor vor face.

2. După acéïa mers-au toți boiarii la Țarigrad, după poronca viziriului. Și cu dînșii era și Evstratie Dabije vornicul. Și dintre cei boiari mulți carii trăgea nedejdea / f. 202 domniii, numai Toma vornicul și cu frate-său vistiiarnicul Iordachi, Cantacozineștii cei bătrîni, s-au agiunsu cu nepotu-său, cu cupariul Rusăt cel bătrîn. Avînd cupariul

1—17 *lipsesc* E, G // 1—4 *lipsesc* M // 5 Domniïa lui Efstratie Dabije-voevoda M / *după* vodă *ad.* În anul 7170 C, P / Cap 75 C, *lipsește* M // 6 moarte M / voevoda M / ficior C, P / Vasilii C, M // 7 voevoda M / în anii 1662 M / *lipsește* în anul 7170 P / Poartă]Țarigrad M // 8 Chirițïa C / *după* Drace *ad.* dinpreună cu Alecxandru Costin postelnicul P / boeri M // 9 pre]ca pre M / vre ei M / dea] facă M / *lipsește* Și M/*ante* Li-au venit răspuns: 2 M//10 răspunsu C / înpărăție M / toți boerii M / *după* toți *ad.* la Țarigrad, C // 11 pe C / or]vor M, P / ei]ïei C, P / vor]or C // 12 2]3 M / *lipsește* După acéïa M / mărs-au C // 13 veziriului C / Istratie Dabijea C, Efstratii Dabije M // 14 dintr-acïei C / *lipsește* carii C, D / nedejde C / Și dintr-acei boeri mulți doriïa să fii domn M / cei]acei P // 15 *lipsește* numai M / vistérnicul C, *lipsește* P / Iordachi vistiiarnicul D // 15—16 4. Thoma Cantacuzino vor⟨nicul⟩ și cu Iordachi Cantacuzino visternicul s-au agiuns M // 17 nepotul lor M / *lipsește* cu C / Rosăt M //

treceré și cinste la Poartă, au isprăvit lucrul de domnie pentru Dabije vornicul. Și eșind boiarii înnaintea viziriului, să ținea di cela să-i aliagă de domniie. Iar Dabije vornicul nemică nu știia, nici în gînd nu-i era. Ce cum întrară boiarii în casă la viziriul, fiind lucrul tocmit și așezat de cupariul, și întrebă viziriul care iaste Dabije. Și arătîndu-l boiarii, l-au și înbrăcat cu caftan de domniie. Iar alți boiari ce trăgea nedejde domniii au rămas numai cu nedejde.

3. Vinit-au Dabijea-vodă în scaonul domnescu în Iași, tuturor cu bucurie de bună părére pentru domnu bun de boiariu de țară. Și era tuturor cu bine. Și nu era nici un boiariu în prepus sau în minciuni la acest domnu, nici țara nu era înpresurată cu dările pre acéia vréme.

4. Acest domnu avea obiceai, cînd șidea la masă și videa niscaiva oameni săraci dvorind pin ogradă, învăța de lua cîte doao, trii blide de bucate din masa lui și pîine și vin și le trimitea acelor oameni acolo în ogradă, de mînca acei oameni. Și zicea cătră boiari: „De mult or fi zvorind ei și or fi flămînzi, neavînd de cheltuială". Și făcea divanuri dése, ca să nu zăbăvască oamenii mult, dacă or vini

1—21 *lipsesc* E, G // 1—2 la Poartă, și au isprăvit domniia lui Efstratii Dabije vor⟨nicul⟩ M // 1 domniie C // 2 Și eșind] 5. Eșit-au M / boerii M / înnainte C // 3 veziriului C / veziriului, și fieștecarile să nădăjduia de domnie M / de [1] C / de [2]] la C // 4 *lipsește* vornicul M / nimică M / nici]și nici M / Ci cum au întrat M // 5 boerii M / *lipsește* în casă M / veziriul C, M / *lipsește* tocmit și P / lucrul așezat și tocmit D / *lipsește* și așezat C, M // 6 și întrebă]au și întrebat D, i-au și întrebat M / veziriul C, M / carele M, P // 7 boerii M / căftan C / domnie M // 8 Iară ceelalți boeri M / ce]care M, *lipsește* P / trăgea nădejde de domniii D, trege nădejde de domnie M / domniii]de domniie C, P// 9 nădejde M // 10 3]6 M/ Venit-au C / Dabije C, Evstratie Dabije P / scaon P / Efstratii Dabije voevoda au venit în Iași în scaonul domnesc M / domnescu]domniii C // 11 tuturor cu bună păreri de bucurii P / păreré C / și tuturor cu bucurii pentru domn bun din boerii de țară M // 12 de [1]]din D, P / de boiariu de țară]fiind mai înnainte vréme boiariu de țară C / Și tuturor le era cu bine. Și la acest domn nu era M // 13 la acestu domnu C, *lipsește* M // 14 nici]și nici M / înpresurată]asuprită M / *lipsește* pre acéia vréme M // 15 4]7 M, *lipsește* C / obiceaiu C, obiceiu M / șede M // 16 vede vreun sărac zvorind prin ograda lui M / prin ogradă la curti domnească P / învăța]poronciia M // 17 luoa C / de]cu M / *lipsește* și M // 18 trimite C / *lipsește* acelor oameni C, D, M, P / *după* mînca *ad.* fiindu, săracii, flămînzi și neavînd de cheltuială M // 19 *lipsește* acei oameni M / De mult]Săracii, aceia, de mult M // 20 *lipsește* ei și or fi M / fi]hi C / ei]iei C / *lipsește* Și M / *ante* Divanuri făce adese: 21 M // 21 *după* desie *ad.* de multe ori C / dése]de multe ori, adésia D, de multe ori, totdeauna P //

la Iași pentru nevoile lor. Și multe divanuri făcea și din amiazăzi în desară. Care acéli divanuri den amiazăzi / f. 202v în desară nu cădea toate pre de laudă. Așijderea el bea vin mai mult din oală roșiie decît din păhar de cristal, dzicînd că-i mai dulce vinul din oală decît din păhar. ms. 253, Și el era de locul lui din ținutul // Putnii, și știindu elu f. 215 încă din boiarie că au o⟨a⟩meni⟨i⟩ săraci dobîndă bună din vie, din toate celé relé au scornit și el acestu obiceiu rău de vii: de pogon cîte un leu să dea; caré să tragé și pîn⟨ă⟩ astădzi.

5. Avînd un hiiastru al său, anumé Lupașco, făcut de Dabijo⟨a⟩ia cu Buhuș, căce Dabijo⟨a⟩e au avut și alți bărbați mai nainte, pîn-a o lua Dabije, făcut-au maré nuntă în curțilé domnești cu acel hiiastru al său, cu Lupașco, caré acel Lupașco au agiunsu mai pi urmă și spătar

1—15 *lipsesc* E, G // 1—2 De multe ori și după amiiazăzi M / *lipsește* și [2] D // 2 Care]Și M / din C // 2—3 *lipsește* Care aceli ... în desară P// 3 nu cădea]nu era M, P / *lipsește* pre M / *după* Așijderea *ad.*: acest domnu C / 9. Acest domnu vinul îl be mai mult M //4 *lipsește* de cristal M, *lipsește* decît din păhar de cristal P//5 zîcînd M / *lipsește* vinul D, M / *după* oală *ad.* roșiie C, P, roșe M / *după* păhar *ad.* de cristal C, D, M, P // 6 Și acest domnu era de locul lui C / 10. Acestaș domnu din locul lui era din M / știind B, C, știia M / el C, *lipsește* M // 7 boeriie B, boeriia lui M / oamenii B, C / cei săraci P / că oamenii cei săraci au bună dobîndă M // 8 vii B, C / céle réle B, C / acestu]un P / acest obiceai B, C // 9 vii și din toate. Și pentru acestea au scornit M // 8—10 obiceaiu rău, cîte un leu să dea de pogonul de vie; care multă vréme s-au tras acel obiceai la mulți domni, pînă l-au ertat preluminații domni D / obiceiu rău, adic⟨ă⟩ pogănăritul de pe vii: să dei toți cîte un leu de fieșticarile pogon, care dajde și acmu să tragi. M // 9 *lipsește* de vii C, P / de pogonul de vie B, P, de pogonul de viie C / să de tot omul cîti un leu P / cîte B, C // 9—10 care s-au tras multă vréme, la mulți domni B, care s-au tras multă vréme, la mulți domni, după dînsul C, cari s-au tras acel obiceiu în multă vremi și în mulți ani P // 11 5]11 M / Și avînd el C, Aluvîndu A, Avînd el D / Ave M, P / fiiastru B, C, D / pre anumea B // 12 doamna Dabijcae B, doamna Dabijoaia C, D / *lipsește* cu Buhuș M, P / căce]pentru căci că B, D, căci C, că M, P / doamna Dabijoaia au mai avut B, doamna Dabijoaia au mai avut și alt bărbat, pe Buhuș, mai înnainte C // 12—r. 4 din p. urm. Dabijo⟨a⟩ia încă mai înnainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut și alți bărbați. Pre acest hiiastru al său Dabije voevod l-au logodit cu o fată a lui Iordachi Cantacuzino visternicul; și i-au făcut mare nuntă în curțile domnești. 12. Încuscrindu-să Dabije voevod cu Iordachi Cantacuzino visternicul, l-au făcut spatar mare. Însă peste puțin⟨ă⟩ vreme au murit Iordachi Cantacuzino pre carile M, Dabijo⟨a⟩ia încă mai înnainte, pînă a nu o lua Dabije, au mai avut și alți bărbați. Pre acest hiiastru al său Dabije-vodă l-au logodit cu o fată a lui Iordachi Cantacuzino visternicul; l-au făcut spatar mare. Însă preste puțin⟨ă⟩ vreme au murit Iordachi Cantacuzino pre carile P // 13 mai înainté, pînă a nu o lua B / pînă a luoa, C, pînă a nu o lua D/ Dabije-vodă C,D/ mare B, C / mare și frumoasă nuntă D // 14 *după* nuntă *ad.* și frumoasă C / curțile B, C / domnești B, C / fiiastrn B, C // 15 care B, C / pi]pre B, C //

maré în Țara Munteniască și au luat o fată a lui Iordache visternicul Ca⟨n⟩tacozino. Și încuscrindu-să Dabije-vodă cu Iordachie, l-au pus spătaru maré, și n-au pestit vremé multă ș-au murit Iordachie spătarul, caré cu multă pofal⟨ă⟩ și cu maré jelé dispré toți pemintenii l-au îngropat înu Bărnovschii; că, măcar că era grec, omu strein, dar era om bun: să punea taré pentru peminteni la domnie.

6. Într-aciïa vrémé tîmplatu-s-au de ave oștiré Turcul cu Niamțul. Și au vinit poroncă la Dabijea-vod⟨ă⟩, de s-au gătit dé oasté, de au mărsu la Uivaru, în Ț⟨a⟩ra Nemțască, și au trecut Dunărea pré la Rușava, înpréun⟨ă⟩ cu Grigorie, ficiorul Ghicăi-vod⟨ă⟩, domnul Țării Munténeşti. Și înpreunîndu-s⟨ă⟩ cu viziriul, au bătut cetate Uivariul ș-au dobîndit-o de la nemți, și s-au întorsu înapoi cu multă dobîndă moldovenii și muntenii, f.215v / aducînd cară încărcate de hainé și dé multé lucruri.

7. Iară la anul după această oștiré, iar au vinit poroncă de la Po⟨a⟩rt⟨ă⟩ la Dabijea-vod⟨ă⟩ și la Gligorie-vod⟨ă⟩,

1—2 *lipsește* maré... încuscrindu-să G // 1 mare B, C / *lipsește* maré în Țara E / Iordachi B, C // 2 vistérnicul B, vistiernicul C / Cantacozino B, C // 3 cu Iordachi Cantacozino vistiiarnicul, l-au pus pre Iordachi spătar mare D, cu Iordachie visternicul, l-au pus pre Iordachi spăt⟨ar⟩ mare G / spătar C / mare B, C / n-au pestit și n-au trecut D / pestit]trecut C, zăbăvit E, G / vréme B, vrémïe C // 4 și au B, C / Iordachii B, Iordachi C / spătariul B, C / care B, C, pre carele D / pohfală B, pohvală C, G / pohval⟨ă⟩ și cinste M // 5 mare jeale B, mare jale C, mare cinste și jeale E / *lipsește* cu mare M / jale C / despre C / pămintenii C // 5—6 despre toți pămînténii și în mănăstirea Barnovschii l-au îngropat B / l-au adus și l-au îngropat în mănăst⟨irea⟩ lui Barnovschie-vodă în Iaș G / în mănăstirea Barnovschii în Iași C, în mănăstirea lui Barnovschii-vodă în Iași D, în mănăstire Barnovschii M, P // 6 că]și C / era]au fost M, P / om C / dară C / era]au fost M // 7 bun]foarte bun M, P / și să punea G / și mai mult să pune pentru țară M, P / tare B, C / pentru pămînténi, pentru țară la domni G / pămînténi B, C / domni C, G // 8 6]13 M / Întru acéïa vréme B, Iară într-acéïa vréme C / avea B, C / Turcul]turcii G // 8—11 Turcul și cu Nïamțul ave oștire. Lui Efstratie Dabije voevod încă ĭ-au venit poroncă de la veziriul să margă cu oaste moldoviniască la cetate Uivar, în Țara Nemțască. S-au gătit Dabije voevod și purcegînd au trecut M, P // 9 Niamțul]nemții E, G / Dabije-vodă B, C // 10 de oaste, B, C / Uivar B, C / Țara C // 11 pre B / pre la cetatea Rușava C / Rușava B, E, Rusova A, Roșova M]HîrșovaD / împreună B, înpreună C // 12 înpreună cu Grigorii-vodă Ghica, domnul muntenescu, ficior lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn. Și D, E / Grigorie-vodă, feciorul lui Ghica G / Grigorii-vodă B / vodă C, voevod M / a domnului C / Muntenești B, C // 13 Și]Deci M, P / împreunîndu-să B, înpreunîndu-să C, E / cu]și cu M, P // 13—14 cetatea Uivarul și au B, cetate Uivarul și au C // 14 Uivarului G / dobîndit-o]luat-o M, P / și au dobîndit-o, au luat-o D / și moldovenii s-au întorsu M, P // 15 înnapoi C / moldovénii și muntémii B, C, *lipsește* M, P // 16 încărcate de multă avére, de haine E / haine B, C / de multe B, C // 17 7]14 M, 8 P / *lipsește* Iară M, P // 17—r. 2 din p. urm.: oștire, au venit de la veziriul și altă poroncă lui Efstatie Dabije voevod și lui Grigorie Ghica-vodă, domnul muntenesc, să margă cu oștile în Țara Nemțască, la Liva. Deci înpreunîndu-să M, P // 18 Poartă B, C / Dabije B, C / vodă [1–2] B, C / Grigorie B, C //

de s-au gătit dé oștiré, de au mărsu în Țara Nemțască, la Leva, împréună cu oștili turcești, cu viziriul. Au lăsat viziriul la Leva pe un sarascheru cu oastea turce⟨a⟩scă și pré un soltan cu triidzăci de mii dé tătari și cu domni⟨i⟩ acestoru țări la cetate la Leva, s-o dobîndiiască. Iară viziriul să dusésă la altă cetate, mai în l⟨ă⟩untru, și l-au bătut pe viziriul nemții de la acea cetate. Și dup⟨ă⟩ ce l-au bătut pe viziriul nemții, s-au dat viziriul cu oastea sa în laturi ș-au răpedzit cum mai degrabă să margă și oștilé caré lăsas⟨ă⟩ la Leva, să margă la viziriul, să-i dea agiutoriu. Ce n-au apucat să margă la viziriul, că i-au și lovit nemți⟨i⟩ și pe cea oasté dé la Leva, de i-au bătut nemții și i-au răsipit. Că li s⟨ă⟩ și sup⟨ă⟩ras⟨ă⟩ turcilor a mai oști, fiindu vréme de to⟨a⟩mnă, pré la Simedru, și trăgîndu și nedejdé ca do⟨a⟩ră i-or slobodzi să margă pe la casăli lor. Și Dabije-vodă și cu Gligorii-vod⟨ă⟩ sfătuis⟨ă⟩ să fug⟨ă⟩ în Ț⟨a⟩ra Leșască. Și cum au lovit nemții acolo la Leva, fugîndu oasștea înnapoi spré Dunărea, ei au și trecut Dunărea cu oștile lor, fără șt⟨i⟩re viziriului, ș-au f. 216 vinit prin Ț⟨a⟩ra Munteniască. Iară Stamatie, ci era / postelnicu maré la Dabije-vod⟨ă⟩, au dzis Dabijă⟨i⟩-vod⟨ă⟩: „Să

1 de B, C // 2 împreună B, înpreună C, dinpreună D / oștile turcești B, C / veziriul C / Și au lăsat C, D, G // 2—3 și cu veziriul au mers la cetate Liva. Veziriul au lăsat la cetate Liva M, P // 3 *după* Leva *ad.* înpreună cu oștile turcești C / pre B, C / sarascheriu B, C / *lipsește* cu castea turce⟨a⟩scă C / oaste turcească B // 4 pri B, C / sultan M / de tătarî B, C // 4—5 *lipsește* și cu domni⟨i⟩... la Leva M, P / domni acestor B, C // 5 cetaté B / să o dobîndiască B, C / Iar B, C // 6 veziriul C / dusésïe B, C / cetaté B, cetaate C // 5—6 să o dobîndïască și să o ïa. Iară el cu ceelantă oaste s-au dus mai înlăuntru, la altă cetate M, P // 6 lăuntru B, C // 7 veziriul C / cetaté B / iar nemții au bătut pe viziriul de la ace cetate P / *lipsește* și l-au bătut... cetate M / după B, C // 8 veziriul [1–2] C / *lipsește* pe viziriul nemții M, P / / *lipsește* viziriul [2] M, P // 9 în laturi]într-o parte M, P / și au C / ș-au răpedzit]și au triimis E / mai în grabă C, E, M, P / și]cu M, P // 10 oștile careli le lăsas⟨ă⟩ B / carile le lăsasă D / oștile care le lăsasă la cetaté la Leva C / oștile de la Liva la dînsul să-i dei M, P / veziriul C // 11 Ce oștile M, P / veziriul C // 11—13 că și pre aceștie din Liva i-au lovit alți nemți și ĭ-au bătut și ĭ-au răsîpitu M, P // 12 nemții B, C / pre B / cea]acea B, D, acïa G, acéïa C / oaste de B, C, D, E, G // 13 li să supărasă și M, P / să B, C / supărasă B, C // 14 fiind B, C / vré⟨me⟩ A / toamnă B / toamnă, în luna lui octomvrie și trăgînd nădejde M, P / pre la Svïatii Dimitrii B, C, D, E, G / trăgînd B, C // 15 nedejde B, C / doară îi vor B, M, doar îi vor C, P / pre B, C // 16 *lipsește* Și M, P / *ante* Dabije voevod: 16 M / *lipsește* vodă P / *lipsește* cu C / Grigorie-vodă, B, C, voevoda Ghica M / să sfătuisă B, G, M, P // 17 fugă B, C, D, E, G / Țara B, C, D, E, G / au]i-au M, P / nemții B, C // 18 la cetaté la Leva E / Liva M, Litva P / fugînd B, C / *după* oastea *ad.* turcească B, G / înnapoi C / spre Dunărea, domnii aceștiïa, acestor țări, au și trecut B / spre C, D, E, G / ei] ĭei C, domnii G, domnii acestor țări E / ei, domnii M, P // 19 *lipsește* cu oștile lor M, P / fără de știrea B, D, G, P, făr⟨ă⟩ de știrea M / veziriului C / și au B, C // 20 Țara C / Iar C / ce B, C // 21 postelnic C / mare B, C / vodă [1–2] C, voevod [1–2] M / Dabijii B, C //

nu fugi, măriea-ta, ci să te întorcii înnapoi la viziriul, că apoi poaté să vie din urmă poroncă la țară să té prindză, ci s⟨ă⟩ lași pi Gligorie-vod⟨ă⟩ să fac⟨ă⟩ el ce știe". Dece Dabije-vod⟨ă⟩ s-au întorsu și ș-au tocmit lucrul dispré viziriul.

8. Gligorie-vod⟨ă⟩, neștiindu nimic di întorsul Dabijăi-vod⟨ă⟩, ș-au pornit do⟨a⟩mna cu toată casa lui di au trecut în Țara Unguriască, iară el au vinit prin Ț⟨a⟩ra Moldovii, ca s⟨ă⟩ aflé pe Dabije-vod⟨ă⟩ în țară. Și au mărsu pîn' la Suce⟨a⟩v⟨ă⟩ și, neaflîndu-lu pe Dabije-vod⟨ă⟩, i s-au răzlețit și oastea sa, ce ave, de dînsul și au rămas numai cu 50 de oameni. Și temîndu-s⟨ă⟩ să nu sar⟨ă⟩ țara după dînsul să-l prindză, au purces no⟨a⟩pte di la tîrgul Sucevii spre Botășeni și di acolo au lovit la Prut la Bogdănesștii. Și di acolo au luat asupra Nistrului ș-au trecut tocma la Movilău. Și cîndu au trecut dimeniața pe o negură pe lîngă Botășeni, i s-au rătăcit un cămăraș a lui, anumé Iștoc, c-o păreché di disagi dé galbeni, și cădzindu pré mîna Jorăi, ci ĭera atunci vornicu în Botășeni, au luat banii și l-au triimis pré Iștoc la Dabije-vod⟨ă⟩ și cu bani⟨i⟩. Numai, pîn-a-l triimite, au dispecetluit banii Jora ș-au luat cîțiva galbeni ș-au dat samă cătră Dabijea-vod⟨ă⟩ că așea, despecetluiți, i-au găsit.

9. Gligorie-vod⟨ă⟩ n-au zăbăvit mult în Ț⟨a⟩ra Leșască
f. 216v ș-au/ trecut pren Ț⟨a⟩ra Unguriască, de ș-au luat do⟨a⟩mna, ș-au trecut cu to⟨a⟩tă casa lui la Beciu, la împărat⟨ul⟩ nemțescu, ș-au zăbăvit acolo cîțiva ani, la Beci.

10. Decé pi acie vréme, audzindu stolnicul Costantin Ca⟨n⟩tacozono, fratilé lui Șerban-vod⟨ă⟩, îndată s-au dus și el din Ț⟨a⟩ra Munteniască la Beciu, de au făcut jalobă la împăratul nemțăscu pi Gligorie-vod⟨ă⟩, precum, cîndu era Gligorie-vod⟨ă⟩ domnu în Ț⟨a⟩ra Munteniască, au închis pi tată-său, pe Costantin postelnicul, la m⟨ă⟩n⟨ă⟩st⟨i⟩ré la Sniagov și i-au făcut acolo multe cazné, și i-au luat mulți bani, și l-au și omorît. Și el n-au fost vinovat lui Gligorie-vod⟨ă⟩ cu nemic. Iară Gligorie-vodă tăgădue, dzicîndu că-l năpăstuesșté înainte Divanului împărătescu. Iar Costantin stolnicul s-au agiunsu cu o slug⟨ă⟩ a lui

1 Mărie-ta, nu fugi, ci te întoarce M,P/ măriia-ta B, măriĭa-ta C/ ce B,C/ întorci B,C/ veziriul C// 2 apoi, mai pre urmă M,P/ poate B,C,D,E,G/ viĭe C/ *lipsește* din urmă M, P/ *după* țară *ad.* de la viziriul D/ te B,C,D,E,G/ *după* prinză *ad.* și să te trimată. Lasă pre Grigorie voevoda M,P/ ce să B,C,D,E,G// 3 pre B, pe C,D,E,G/ Grigorii B, Grigorie C//3–4 vodă $^{1-2}$ B,C//3 facă B,C, știĭe B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Dabijea B// 4 s-au întors Dabije voevoda la veziriul și ș-au M,P/ tocmit]așăzat G/ lucrurile despre veziriul și iarăși au venit domn în Moldova. G/ despre B,C/ veziriul C// 5 8]17 M, 10 P/ Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C, Grigorie Ghica voevod M,P/ Iară Grigorii-vodă E/ neștiind nemică B,C/ *lipsește* nimic M,P/ de B,C/ Dabijii-vodă B,C/ de întoarcere lui Dabije voevoda M,P // 6 *după* vodă *ad.* la veziriul G,M,P/ doamna B,C/ de B,C// 6–8 doamna și toată avere în Țara Unguriască, au venit prin Moldova M,P// 7 iar C/ au venit din Țara Munteniască în Țara Moldovei ca să afle G/ Țara C//8 să afle B,C]să găsască M,P/ pre B/ Dabijea-vodă B,C, Dabijĭa voevoda M/ *lipsește* în țară. Și M,P// 9 pînă B,C,D, *lipsește* M,P/ la]pre la D/ Suceavă B,C/ neaflîndu-l B,C/ pre B/ Dabijea-vodă B,C//10 oaștea A, oaste C//10–17 voevod, s-au dus oaste ce era pre lîngă dînsul. Din Suceavă au purces noapte spre Botoșeni. Pre lîngă Botoșeni au trecut diminĭața, pre o negură, i s-au răzlețitu un cămăraș, anume Iștoc, la care era o părechi di disagi plini M,P// 10 avea B,C/ de]cu G// 11 cinzăci B,C/ temîndu-să C// 12 sară B,C, sae G/ noaptea B, noapte C// 13 de $^{1-2}$ B,C/ Botășeni B,C// 14 Bogdănești B,C / Și de la Bogdănești au lovit asupra Nistrului G/de B,C// 15 și au B,C/ tocma la Moghilău Nistrul în céĭa parte. Și cînd au fost trecut întru o duminică diminiața pe E, tocma la Movilău Nistrul în céĭa parte. Iar cînd au fost trecut întru o dimineață pe G/ cînd B, C, diminiața B, C// 16 pre$^{1-2}$ B/ Botășeani B, C / *după* cămăraș *ad.* a lui Grigorii-vodă D// 17 și cu o păreche G, cu o păreche C/ păréche B/ de desagi cu galbéni B,C/ dé]cu D,E/ *lipsește* și M,P// 17–18 și prinzindu-l Jora, ce E// 18 – r. 4 din p. urm. au căzut Iștoc cu galbenii pre mîna Jorii vornicului de Botoșani. Pre Iștoc l-au trimis la Dabije voevoda, iară banii i-auluat. Jora au despecetluit desagii, au luat cîțiva galbini, apoi ĭ-au trimis rămășița la Dabije voevod, zîcînd că desagii i-au găsît despecetluiți și numai atîța galbini au fost, cîți i-au trimis M,P// 18 căzind B, C/ pre B,C/ ce B / era B,C/ atuncea B,C/ vornic B,C / Botășeani B, C //.

1 trimis B, C / pre C / Dabijea-vodă B, C // 2 banii C / pînă B, C / trimite B, C / despecetluit B, C // 3 și au $^{1-2}$ B, C / galbéni B, C / Dabije C // 4 vodă B, C / asĭa C / *după* găsit *ad.* au fost D // 5 *lipsește* 9 M, P / Iară Grigorie-vodă G / Grigorie-vodă B, Grigorii-vodă C / Țara C // 5–8 Grigorie Ghica voevoda au mers la Prutu, la Bogdănești și de acolo asupra Nistrului și au trecut Nistrul la Movilău. Și în Țara Leșască n-au zăbăvit mult, ci s-au dus în Țara Ungurĭască de ș-au luat doamna. Apoi, cu toată casa lui s-au dus la Beciu la înpăratul nemțăsc B, M // 8 Pre Grigorie voevod l-au priimit împăratul și acolo au șezut cîțiva ani. M / și acolo la Beciu au șăzut cîțiva ani P // 6 și au $^{1-2}$ C, și au ^{1,2} B / și au trecut din Țara Leșască prin Țara Unguriască E / prin B, C / Țara Unguriască B, C / doamna B, C // 7 și au trecut din Țara Unguriască cu toată G / toată B, C / împăratul nemțescu B, C // 8 și au B, C / Beciu B, C // 9 *lipsește* 10 M / Decii B, C / pre B, C / acéĭa B, C / vrémĭe C / auzind B / *ad. marginal* stolnicul G / Cantacozino B, C, Cantocozino G // 9–18 Costantin Cantacozino stol⟨nicul⟩ au pîrît la Divanul împărătesc nemțăsc pre Grigorie voevod, cum că au omorît pre tată-său în Țara Muntinĭască și cum că ĭ-au luat toți banii și toată avere. M, P // 10 fratele B, C / vodă C // 11 Țara C / la Beciu]la Viena, la Beciu D // 12 înpăratul C / nemuțescu A / pre B, C / Grigorii-vodă B, Grigorie-vodă C// 13 Grigorii-vodă C / Țara C // 14 pre $^{1-2}$ B, C, *lipsește* pe ^{2} E, G// 15 mănăstiré C / Sneagov C/ multe cazne și munci B, C, multe munci și cazne E // 15–16 multe munci, de l-au muncit, și i-au luat mulți bani, și mai pre urmă l-au și omorît G // 17 Grigorie-vodă $^{1-2}$ B, Grigorii-vodă$^{1-2}$ C / nemică B, C / Iar C/ tăgăduĭa B, C // 18 zicînd B, dzicînd C / năpăstuiaste B, năpăstuĭaște C / innaintea B, C / înpărătescu C // 19 slugă C // 19–r. 12 din p. urm. Și dovedindu-l cu un martur, anume Ionașco Cap-de-ghindă, înpăratul nemțăsc au închis pre Grigorie voevoda. Și l-au sfătuit un prietin cum că de nu va priimi să fii catolic, într-alt chip nu va pute scăpa de moarte. Și așa, priimind, l-au slobodzit și ș-au dat și un copil la înpăratul. Și botezîndu-l înpăratul i-au pus numele Leopold, pre numele său. M, P //

Gligorie-vodă, anumé Ionașco Cap-di-ghind⟨ă⟩, și l-au scos martur înainte Divanului împărătescu, de au mărturisit cum că l-au omorît stăpînu-său, Gligorie-vodă, fără nice o vină, pe Costantin postelnicul.

11. Dece Gligorie-vodă, dac-au văzut că mărturisesșté așea sluga lui, n-au avut ce mai răspunde, că s-apucasă pe cap înainte Divanului că e-i năpasté, ș-au rămas vinovat ș-au căzdut la-nchisoaré și-n maré grij⟨ă⟩. Sfătuitu-s-au c-un prietin să s⟨ă⟩ fac⟨ă⟩ catolic, că într-alt f. 217 chip n-a pute scăpa de moarté. Și așea priimind, / ș-au dat și un copil la împăratul, de l-au botedzat și i-au pus și nume copilului Leopold, pe numele împăratului.

12. Căutatu-ș-au vreme ș-au fugit de la Beci la Vinețíe, și așe i s-au trăgănat vrémea, de au zăbăvit în strein⟨ă⟩-tate 7 ani, pîn' ș-au făcut pace la turci. Și s-au dus pri taină iar la Țarigrad, ⟨și⟩ ședea în Țarigrad pri taină, di nu-l știe nime.

13. Iară boĭarii munteneșsti rădicas⟨ă⟩ cap un domnu în locul lui Gligorie-vodă pe un om prostu, anume Antonie, și-i da nafacà lui pe dzi di cheltuial⟨ă⟩ cîte 10 potronici. Iar viziriul au triimis de au chemat pre acel domnu la Po⟨a⟩rtă, cu boĭarii di⟨n⟩préun⟨ă⟩, dzicînd să le înnoiască domniie. Și-ndată s-au rădicat pi poronca viziriului cu Antonie-vod⟨ă⟩ ș-au mărsu la Po⟨a⟩rtă, neștiindu nemic de vinirea lui Gligorie-vodă, că-l ținea viziriul tăinuit.

14. Déce împreunîndu-s⟨ă⟩ boĭari⟨i⟩ cu viziriul, rugatu-s-au viziriului să lé puĭe un domnu dintre dînsăi, pi caré ș-ar alegé ĭei, că acel domnu ce-l rădicasă ei ĭaste un om prea prostu. Atunce i-au întrébat vizirul pe boĭari pintru Gligorie-vodă, undé să află și, de i-ar scrie, o⟨a⟩ré n-ar vini? Iar muntenii îlu suduĭa, că-i omu rău și nici a f. 217v mai vini de unde îi dus. Dzisu-le-u viziriul: „Alegiți-vă / un domnu dintre voi, pe cine v-a plăce, și viniți mîné diminiață să vi-l fac". Iar Gligorie-vodă, după perdeao⟨a⟩ viziriului, asculta toate. Ducîndu-s⟨ă⟩ boĭari⟨i⟩ la gazdă, sfătuitu-s-au ș-au ales dintre dînșii pi un frate mai maré a lui Șerban-vodă, anume Drăgîciu. Și cum au purces cu dînsul a dooa dzi la Po⟨a⟩rtă să îmbrace căftan, ș-au întrat în cas⟨ă⟩ la viziriul.

15. Iară viziriul au și scos pi Gligorie-vodă și l-au îmbrăcat cu căftan. Iară boĭari⟨i⟩ munténeșsti, dacă l-au văzut, numai ce au încremenit. Și i-au dat pi toți dé grumadzi pi mîna lui Gligorie-vodă. Numai ce au scăpat Șerban-vodă dintre dînși⟨i⟩, că, vrînd și el să între în casă la viziriul, după cielalți, un prietin i-au spus

1 Grigorii B, C / pre numé B / Cap-de-ghindă C // 2 înaintea B, înnainte C / înpărătescu C // 3 cum]precum E, C / *lipsește* că E / l-au omorît pre Costantin postelnicul stăpînă-său, Grigorie-vodă, fără de nici o vină. G / Grigorie B, C / fără de nici B, C, D // 4 pre C / postélnicul C // 5 Decii Grigorii-vodă B, C / dacă B, C / mărturiséște B, C // 6 așa C / că să B // 7 înaintea B, înnainte C / că-i iaste năpaste B, C, G // 7—8 și au $^{1-2}$ B, C // 8 închisoare B, C / și în mare grije B, C // 9 Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un priĭatin al său să să facă catolic C, G, Sfătuitu-s-au atuncea Grigorii-vodă cu un priĭatin, priimind să fie catolic E / cu un priĭatin B // 10 nu va putea B, n-a putea C / moarte C / *repetă* Și așea priimind B / așa C / *după* priimind *ad.* să fie catolic C, E / Și așea priimind Grigorie-vodă de s-au făcut catolic, ș-au dat G // 10—11 ș-au dat și un copil a lui la înpăratul nemțăscu C // 12 pre B / înpăratului C // 13 *după* vréme *ad.* Grigorie-vodă B, D, E, G, Grigorii-vodă C / și au B, C / Beciu B, C / Vențiĭa B, C // 13—17 Di la Beciu au fugit la Vențiĭa, iar de acolo la Țarigrad. 7 ani au fost în străinătate. Și în Țarigrad trăĭa pre taină, pînă ce ș-au făcut pace cu turcii. Și mai pre urmă ĭarăș l-au făcut domn în Țara Muntiniască M,P// 14 așea B, așĭa C / trăgănat]tîmplat E, G / vrémĭa B, vréme C]îndelungă vréme D / jăbăvit A / streinătate C, streinate B // 15 șapte B, C / pînă B, C / turcii A / pre B, C // 16 și șidea B, C, și șădĭa G / *după* Țarigrad ^{2} *ad.* ascunsu C / pre B, C // 17 știĭa B, C / nimé B, C // 18—22 *lipsesc* M, // 18 boerii B / muntenești B, C / un]pre un D, E, *lipsește* G// 19 Grigorii B, C / pre B, C / prost B, C / anumé C, pre anumé B // 20 lui nafacà C / pre B, C / pe zi cîte zéce potronici de cheltuială E / de B, C / cheltuială C / zéce B, C / *după* potronici *ad.* adecă cîte o sută de bani, C, G // 21 chiemat B, C / pe C / la Poartă B]la Țarigrad, la Poartă C // 22 dinpreună B, C / să le]să-i C //

1—23 *lipsesc* M, P // 1 domniĭa B, C / îndată B, C / *după* rădicat *ad.* boiarii G / pre B, pe C / *după* veziriului *ad.* boĭarii C // 2 vodă C/ *după* vodă *ad.* domnul lor G / și au B, C / Poartă B, C / neștiind nemică B, C // 3 Grigorii B, C / veziriul tăinuit și ascunsu C, veziriul ascuns, tăinuit G // 4 Decii B, C / înpreunîndu-să C / boiarii B, boĭarii C / veziriul C / *după* rugatu-s-au *ad.* boiarii G // 5 veziriului C / le B, C / dînșii B, C / pre care B, C // 6 ș-ar alége B, ș-or alége C / ce-l rădicasă ei]ce l-au fost rădicat ĭei C / ei]ĭei B // 7 pre prost B / prost C / Atuncea B, C / întrebat B, C / viziriul B, veziriul C / pre B, C // 8 pentru B, C / Grigorie B, C / i-ar]i-ari B, C / scriĭe B / oari n-ari vini B, C, oare n-ar vini iar D // 9 Iară G / muntenii]boiarii muntenești B, D, E, boĭarii muntenești C, boiarii munténești G / îl suduĭa și zicea că iaste om B, C, E, G, il suduĭa și-i zicea că iaste om D // 10 de undé iaste dus B, C, D, unde iaste dus G / Dzisu-li-au B, Zisu-li-au C / Dzisu-le-au atuncea G, *ad. marginal* Dzisu-li-au veziriul E / veziriul C / Alégeți-vă B, Alegeți-vă C, Alégeți-vă, dară, un G // 11 pre B / plăcea B, C / mîiné B, mîini C // 12 Grigorie B, Grigorii C / după]de după B, C, E, G / perdiaoa B, C // 13 Și ducîndu-să C, Iar ducîndu-s⟨ă⟩ E, Iară ducîndu-să G / boiarii B, boĭarii C la gazdele sale C // 14 ș-au]și-au B, și ș-au C / pe B, C / mare B, C // 15 Drăghiciu B, C // 16 doa B, C / la Poartă B, C, *ad. marginal* G / înbrace B, C / caftan B, C / și au B, C, D// 17 casă C/ veziriul C// 18 pre B, pe C/ Grigorie B, C, Grigorie Ghica-vodă G // 19 înbrăcat B, C / caftan B, C, caftan de domnie G / Iar C / boiarii B, boĭarii C/ muntenești, B, C// 20 i-au dat veziriul E// 20—21 pre $^{1-2}$ B, C // 21 de B, C / Grigorii B, C // 22 dînșii B, C // 23 să între și el în casă B, C / céĭalalți B, ceĭalalți C, ceĭalalți boiari G / un]ĭar un C, G / priĭatin B, G, priĭatin C//

în taină că-i Gligorie-vodă în cas⟨ă⟩ la viziriul. Și el n-au mai apucat să spue celoralalții frați, și-ndată au fugit și s-au ascunsu. Iar pe Drăghiciu Ca⟨n⟩tacozono și pe frate-său Mihaiu și pe frate-său Costantin, caré îl pîrîs⟨ă⟩ pe Gligorie-vodă la Beci, și pe frate-său Mateiu și pe Iordachi, i-au luat pe acesștea pre toți de grumadzii, i-au dus în Țara Munteniască. Dece pe Drăghiciu l-au omorît, iară pe cielalți i-au închis înu curțilé domneștii la simeni. Ș-au răpedzit Gligorie-vodă o⟨a⟩menii săi înainte cu schimi-aga, de au prinsu pe giupîne⟨a⟩sa lui Șerban și pe celelalte a celoralalți boiari, de li-au închis la simeni.
f. 218 Și dup⟨ă⟩ ce au mărsu în Bucuresștii, / Gligorie-vodă îi tot bătea și-i căznie pe acei boiari și pe giupînes⟨ă⟩.

Caré lăsăm acmu povestea lui Gligorie-vodă, de omu scrie mai înainte, cîndu i-a vini rîndul. Și-ncepem iar a Dabijăi-vodă, la rîndu nostru.

16. Dabijea-vodă, aice în țară domnindu cu pace și cu domnie aședzată, cu țară întemeiată, era omu bun și blîndu, fără nice o răutate. Și neplinindu biné 4 ani a domneii lui, fiindu și om bătrîn, au plătit și el datorie ce de opștie, de-au murit. Și l-au dus cu to⟨a⟩tă boieri-

1—16 *lipsesc* M, P // că Grigorii-vodă iaste în casă B,C,G, că-i în casă Grigorie-vodă D/ Grigorie G// 2 spuie B, C / cerolalalți C / îndată B, C // 3 Iară C / pre B, / Cantacozino B, C // 4 Mihai B, C / pre[1-2] B, C / care B, carele C // 5 pîrîsă C// 5 pre[1-2] B, pre[2] C/ Grigorii B, Grigorie C/ Beciu B, C/ Matei B, C // 6 pre B / pre aceștiia B, C / grumazi C // 7 Decii B, C // 7—8 pre[1-2] B // 8 iar C / ceiialalți B, ceialalți C, ciialalți frați G / în curțile domnești B, C // 9 siimeni B, C / Și au B, C / răpedzit] triimis E / Grigorie B, Grigorii C / oamenii B, pre oamenii C / innainte B, C// 10 schimni-aga B, C/ pre B/ giupîniasa B,C// 11 pre B/ siimeni B// 12 după C/ București B,C// 12—13 Și după ce au mărsu Grigorie-vodă în București îi tot bătea E, G // 12 Grigorii B // 13 căzniia B/ pre[1-2] B / îi tot bătea și-i căzniia Grigorii-vodă pe aciei boiari C / căznie]munciia E, G / giupînésie B, C, giupînéseli lor D, E, giupînesile lor G // 14 Care B, C / Care acum lăsînd istoriia lui D / Care să lăsăm G / acum B, C / povéste B]istoriia G / *după* povéste *ad.* istoriia C / Grigorie B, C / o vom scrie B, o vom scriie C // 15 înnainté B, înnainte C / cînd B, C / Și încépem B / iară B / iar a scris E / Vom începe istorie iar a Dabijii-vodă D // 15—16 Și încépem a scriie iar a Dabijii-vodă, la rîndul domnii noastre, a Moldovii C/ Și începem iar a Dabijii-vodă istorie, la rîndul nostru, pentru domnii moldovéni G // 16 Dabijii B/ rîndul B // 17 16]18 M, 11 P / Dabije C / aicea B, C / pacé B // 17—19 Dabije voevoda au venit iarăș înțară și au domnit cu pace, cu domniie ⟨așăzată cu țară P⟩ întemeiiată. Era om blînd, bun și făr⟨ă⟩ de M, P// 18 domniie B, C /cu[2]]și cu C, G/ om C//19 blînd B, C / fără de B, C, D, E, G / nici B, C, D, E / răutaté B / Și încă M, P / neplinind C / bine B, C *lipsește* M, P/ patru B, C// 20 domniii B, C/ fiind B, C/ *lipsește* fiindu și om bătrîn M, P / datoriia B // 21 cea de obștiie B, cia de obștiie C / datoriia aceștii lumi cea de obștiie E, G / obștie G / de au C]au M, P / *după* murit *ad.* schimbîndu-să dintru această viiață D / dus]petrecut M, P / *lipsește* cu M / toată B, C/ boerimea B, boiarimea C //

mea, cu maré cinsté, de l-au îngropat în mănăstirea lui, în Bîrnova, carii iaste de dînsulu isprăvită, iară din temeiul eii au fost-o început-o Barnovischie-vodă și n-au apucat s-o isprăvască, c-au perit la Po⟨a⟩rtă, cum să poméneșté mai sus.

DOMNIIA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN.
CAP 76. L⟨EA⟩T 7174 ⟨=1666⟩

Zaci⟨alo⟩ 1. Duca-vodă era dé moșie din Țara Gréceiască, de la Rumelea, și, viindu aici în țară de copil, au slujit la Vasilie-vodă în cas⟨ă⟩ și la alți domni, pîn-au agiunsu la boerie maré. Și s-au și-nsurat aicea în țar⟨ă⟩,
f. 218[v] de au luat o fată a do⟨a⟩mni⟨i⟩ Dabijooia, anumé / Nastasie, ce iera făcută cu Buhuș, ș-au agiunsu de au fost și visternicu maré în dzilele Dabijăi-vodă. Ce, după ce au murit Dabijea-vodă, au mărsu do⟨a⟩mna Dabijo⟨a⟩i⟨a⟩ în Țarigrad, cu Duca visternicul, ginere-său, avîndu pe Cupăresștii cei bătrîni în Țarigrad, purtători de trébilé

1 mare cinste B, C / de]și M, P / mănăstire lui Barnovschii ⟨Bîrnova P⟩, care M, P // 2 carea B, care C / dînsul B, C / iaste isprăvită de dînsul de zidit E / *după* isprăvită *ad.* de zidit C / iar B, C // 3 temeiul]temeliia B, C, D, E, M / eii]iei B, C, ei M, B, *lipsește* D / au fostu începutu-o Barnovschii-vodă a o zidi B, E, au fost început Barnovschii-vodă a o zidi D, au fost-o început Barnovschii Miron Moghila voevoda C, au fost începută de Barnovschi voevoda M, P / *lipsește* vodă E // 2—3 iar din temelie această sfîntă mănăstire au fost început-o Miron Barnovschie-vodă a o zidi G // 4 să o B, C / s-o isprăvască Barnovschii-vodă de zidit / *după* isprăvască⟨ă⟩ *ad.* Barnovschii M, P / că au B, E / că au perit la Țarigrad, la Poartă C / Poartă B, E / precum să pomenéște mai sus B, precum mai sus s-au scris E, G, *lipsește* M, P // 5 pomenéște C // 6—7 *lipsesc* M / Domniia întîi a Ducăi E, Domniia dintîi a Ducăi G / Cap 79 B, P, *lipsește* E, G / În anul G / Anul 7174. Cap 76 C, În anul 7174. Cap 79 D / *lipsește* L⟨ea⟩t 7174 B, P // 8 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, M, P / vodă cel bătrîn G / voevoda de patrie era ⟨*lipsește* era P⟩ din M, P / de moșiie B, C, de moșiia lui E, G / Grecească B, Greciască C // 9 Rumele B, C / viind aicea B, C / în țară]în Moldova, în țară C, *lipsește* M, P / de copil mic C // 9—10 în țară, au slujit la Vasilie-vodă de copil în casă G // 10 *după* slujit *ad.* încă M, P / voevoda M/ casă C/ *repetă* și M// 10—11 în casă și au fost și cămăraș mare la Vasilie-vodă și au slujit și la alți domni pînă au agiunsu la boeriie mare E / pînă C / pîn', ce-au agiuns și la M // 11 boeriie B, boiarie C / mare B, C / însurat B, C/ țară C/ *după* țară *ad.* în Moldova D// 12 de]și D, G, *lipsește* M, P / doamnii B, C, *lipsește* M, P / Dabijoaia B, C / anumé]pre anumé D, pre anumi G, pre M, P/ Nastașiia B, C// 13 era B, C/ și au B, C // 13—14 cu Buhuș. Și în zilele lui Dabije voevoda au fost și visternic mare M, P // 14 visternic mare B,C/ Dabijii B,C/ Ce]Iară M / după cie C // 15 Dabije C / voevoda M / doamna Dabijoaia B, C / doamna Dabijoaia au mers M, P // 16 vistiernicul B, vistérnicul C / avînd B, C, deci avînd M, P // 17 pre Cupăreștii B, C / purtători de grije ⟨grijă G⟩/ de trebile domniii B, C, D, E, G, M de]la M, P //

domnii⟨i⟩, la viziriul și la alte căpetenii a Porții împărătessti. Scris-au și Toma vornicul Ca⟨n⟩tacozono la nepoții lui, la Cupăressti, ca s⟨ă⟩ fie nevoitori pentru Duca visternicul. Și așea i-au isprăvit de l-au îmbrăcat cu căftan de domnie în Țara Moldovei, în locul Dabijăi-vodă.

2. Déce viindu în scaonul domni⟨ei⟩, în Ïași, le ïera tutoror cu biné, fiindu și el din boïari⟨i⟩ țărîi domnit, cît nu să plîngea nimé nice dé o strîmbătate. Dar numai giumătate de an au domnit, și i-au și vinit mazîlie, pentru poveste unei cărții ce au scris ïel la hanul tătărăscu.

3. Dzic că atunce să cerca acel hanu să s-închiné la înpărățîïa Moscului și să lipsască de supt împărăție Turcului. Și-nțelegîndu la împărăție dé poveste aceasta, n-au crédzut, ce au scris viziriul la Duca-vodă aice în țară, să cauté numai să adevere⟨a⟩scă acestu lucru, să-i fac⟨ă⟩ șt⟨i⟩re. /

f. 219 4. Și viziriul, din Ț⟨a⟩rigrad au purces la oasté. Duca-vodă, vrînd să ispiteiască pré hanul, să aflé adevăriul pe poronca viziriului, au scris și el la hanul, cum și el iasté robu și plecat supt puterea hanului, și altelé multe ca acestea. Și mărgînd omul Ducăi-vodă pré la Văzîia, la trec⟨ă⟩toarea Niprului, l-au prinsu pașea de Văzîia; și fiindu pașea neprietin Ducăi-vodă, i-au și triimăsu cărțile la Ț⟨a⟩rigrad, la camaicanul. Și camaicanul, neștiindu povestea, îndată au arătat cărțilé împărăției. Și împărăție au triimis de l-au mazilit. Și era să-șu puïe și capul. Atunce în grab-au pus înpăratul pe Iliiaș-vodă, ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu.

5. Numai nărocul Ducăi-vodă ce au fost, de nu ș-au pus capul, că camaicanul au triimis acelea cărți a Ducăi-vodă la oasté, la viziriul, de li-au vădzut. Dece viziriul au scris la împărăție cum că Duca-vodă cu poronca lui au scris la hanul, ca să-l ispitiască, și nu-i vinovat. Și așea au scăpat Duca-vodă cu dzilé, de n-au perit. Iară mazîl tot au rămas, că apucas⟨ă⟩ împărăție de puses⟨ă⟩ pré Ilieșu domnu. Și au domnit Duca-vodă numai șes⟨ă⟩ luni într-această domnie întîiu.

f. 219v 6. Și cînd i-au vinit mazîlie, era ïeșit Duca-vodă la/primblaré cu to⟨a⟩tă casa și boïarii lui pe Prut în sus, la Bere-

1 *repetă* și M, P / Porții înpărătești B, C // 2 Scris-au și de aicea E, Și scriind și Thoma Cantacuzino vor⟨nicul⟩ M, P/ Cantacozino B,C/ nepoții B,C// 3 lui]săi M, P/ Cupărești B, C / să fiïe C // 4 vistérnicul C / așa C / înbrăcat C / *după* înbrăcat *ad.* veziriul E / caftan B, C // 5 domniïe B / *după* domniïe *ad.* să fie domnu C, D, de domnie, să fie în Țara Moldovei domn G / Moldovii B, C / Dabijii-vodă, în anul de la zidirea lumii 7174 B / Dabijii C / voevoda M // 6 Decii C]Duca voevoda M,P/ Decii viind Duca-vodă B, E, G, Decii Duca-vodă viind D / viind în Iași în scaonul domniii C / domniii B / era B, C / tuturor le era M, P // 7 bine B, C/ fiind B, C / boiarii B, boïarii C/ Țărîi Moldovii B, G / *lipsește* domnit M, P //8 nici de B, C / Dar]Însă M, P / Dar numai n-au ținut mult că numai giumătate C // 9 mazilie B, C // 10 povéste B, C]pricina E, G, M, P / unii cărți B, C/ au]i-au M / el B, C // 11 *lipsește* 3 C / Dzicu B, C / atuncea B / han B / acel han să cerca atuncea C, E, M, P, atuncea acel han să cerca G / să să închine B, C //12 împărățiïa [1-2] B / înpărățiïa Moscului C]moscali M, P / să lipsască de supt ascultarea înpărățiii Turcului C, E, G, să nu mai fie supt stăpînire Turcului M, P, *ad. marginal* și să lipsască de suptu înpărățiïa Turcului D // 13 Și înțălegînd înpărățiïa B, C, D, Și înțălegînd înpărățiïa Turcului G / de povéste B, C / crezut B, C // 13—15 Și înțălegînd înpăratul turcesc de aceste n-au crezut; însă veziriul au scris în Moldova la Duca voevoda ca să cerceteză și să adeverïască M, P//14 *ad. marginal* viziriul D/aicea B,C / țară]Moldova E,G//15 adeveriască B,C/ acest B,C/să-i facă știre B,C, și să-i facă știre G, și să-l înștiințăz⟨e⟩ M,P//16 4]3C, *lipsește* M/ *lipsește* Și M,P/ Veziriul M/ din Țarigrad C]după acéïa E,G,M,P/ oaste C/ *după* oaste *ad.* asupra nemților E// 17 Iar Duca-vodă B,C,E,G,P, Iară Duca voevoda M/ să[1]]ca să M/ ispitiască B,C/ pre B,C / afle B, C / adevărul B, C //18 *lipsește* pe poronca viziriului G/ *lipsește* și el M,P / cum]precum E,G, cum că M,P// 19 iaste B,C/ plecat hanului supt a lui stăpînire și și altele M,P / altele B,C // 20 acéste B, C / mergînd B, C / *lipsește* vodă M, P // 20—1 pre la cetatea Voziïa B, pre lîngă cetatea Voziïa G / pre C / Voziïa C, E / trecătoarea C / pașïa B, C //

2 Voziïa B, C, D, E, G / fiind B, C / pașïa B, C / nepriïatin B, C / și fiindu pașa de Voziïa pizmaș Ducăi voevoda, îndată M, P / *lipsește* și [2] M, P // 3 triimis B, trimis C / cărțile]scrisorile M, P / Țarigrad C / caimacamul [1-2] B, C, D, E, caimacami [1] M, P, caimacamii [2] M, P / Și]Iară M, P // 4 neștiind B, C / povéste B, C] pricina M / îndată au dat scrisorile Ducăi la înpăratul. Iară înpăratul îndată M, P / cărțile B, C / împărățiii B, C / împărățiïa B, C // 5 împărățiïa îndată au triimes G / trimis B / l-au mazilit pre Duca-vodă B, C, E, G// 6 să-ș B, C / *lipsește* și [2] G / *după* capul *ad.* să piiară G / Atuncea B, Și atuncea C / grabă B, C // 5—7 au mazilit pre Duca voevod. Duca-voevoda era să-ș pue capul atunce. Că înpăratul în grabă au pus domn pre Iliïaș voevoda, ficiorul lui Alecsandru-voevoda M, P // 6 înupăratul A // 7 Iliiaș B, Iliïaș C / ficiorul B / Alixandru C / pre Iliïaș-vodă domnu în Moldova, pre ficiorul lui Alexandru-vodă D, pe Iliiaș-vodă să fie domn în Moldova, feciorul lui Alexandru-vodă, în locul Ducăi-vodă G / pre Iliiaș-vodă, în locul Ducăi-vodă E / *lipsește* ficioriul lui Alexandru-vodă, domnu E // 8 5]4 C / Atuncea numai nărocul E, G / voevoda M / *lipsește* ce G // 8—9 *lipsește* ce au fost... capul M, P // 9 *după* capul *ad.* de n-au perit G / caimacamul B, C/ căimăcamii M, P / trimis C / acéli B, C / voevoda M // 10 la]în M, P / oaste B, C, lei-au A / Decii B, C]Iară M, P / au]au și M, P // 11 împărățiïe B, C]înpăratul M, P / cum]precum E / voevoda M // 12 *după* hanul *ad.* acéli cărți E, acéle cărți G / *lipsește* ca M, P / și]iară el M, P / nu-i]nu ïaste M, P / *după* vinovat *ad.* Duca-vodă G / așa C // 13 zile B, C / *lipsește* de n-au perit E, G, M, P / Iar B, C / mazil B, C // 14 apucasă B, C / împărățiïa B, C]înpăratul M, P / pusésïe B, C / pusăsă domn pre Iliïaș voevoda M, P / pre B, C, D / Iliiaș-vodă B, D, G, Iliïaș-vodă C / pusése pre Iliïaș-vodă domnu în Moldova, pre ficiorul lui Alixandru-vodă în locul Ducăi-vodă. Și E// 15 Și așa M, P/ voevoda M / șeasïa B, C//16 întru B, C / domniïe B, C / dintîi B, C, G / *lipsește* într-această domnie întîiu M, P // 17 6]5 C, *lipsește* M, P / mazilie B, maziliïa C / eșit B, C / vinit mazilie Ducăi-vodă, era Duca-vodă eșit la primblare C / *lipsește* Duca-vodă M, P // 18 cu toată casa lui la prinblare și cu boerii lui M, P / toată B, C / pre C / Berihoești B, C, E //

hoiești, de-ș lua sama oiloru ce ave din boĭarie. Și acolo, fără nedejdé, i-au vinit mazîlie, și de acolo luîndu-l aga împărătescu, cu toată casa lui, de l-au dus la Ț⟨a⟩rigrad.

DOMNĬIA LUI ILIĬAȘ-VODĂ, FĬCIORĬUL LUI ALEXANDRU-VODĂ. CAP 77

⟨Zacialo 1⟩. L⟨a⟩ ace vrémé ce au vinit cărțile Ducăi-vodă la Poartă, carelé scrisesă Duca-vodă la hanul și le prinsesă pașea dé Vuzîia, precum arată mai sus, s-au tulburat taré împărăție, ș-au întrébat împăratul ce domni să află aice la Țarigrad mazîli. Și tîmplîndu-s⟨ă⟩ de muris⟨ă⟩ Alexandru-vodă, tatul lui Iliĭaș-vodă, rămîindu sărac și la maré lipsă și cu datorii multe, de pre cum ĭasté obiceiul domnilor mazîli, de rămîn săraci după ce s⟨ă⟩ mazîlescu, din blăstămul cel mult a oamenilor.

⟨2⟩. Mergea și Ilieș-vodă dup-oasălé tătîne-său la îngroparé, cu multă grij⟨ă⟩ și fric⟨ă⟩ dé datornicii tătîne-su, să nu-l prindză, să-l închidză. Și tîmplîndu-s⟨ă⟩ într-acel ceas de l-au tîmpinat, cu oasélе ducîndu-le la

1 luoa C / oilor B, C / ce le ave încă M, P / avea B, C / boerie B, boĭarĭe C // 2 fără de B, C, D, E, G / nedejde B, C / *după* venit *ad.* și M / mazilie B, maziliĭa C / luundu-l B, C] l-au luat M, P // 3 înpărătescu C, *lipsește* M, P / cu]și pre M, P / *lipsește* de C / de l-au]și ĭ-au M, P / *după* Țarigrad *ad.* la Poartă C // 4 voevod G, M //5 ficior lui B, C, ficiorul lui C]sîn lui G / voevod M / Cap 80 B, D, P]7174 G, *lipsește* E, M // 6 *lipsește* Zacialo B, C, P / La acĭa vréme C, La vréme B / venit G/ voevoda M// 7 carele B, C / scrisésĭe B, C // 7—11 pre care le scrisăsă la hanul, s-au turburat foarte (hanul) înpăratul și au întrebat ce domn mazil să află în Țarigrad. Și tocma atunce întîmplîndu-s⟨ă⟩ de au murit Alexandru voevoda M P// 8 prinsésĭe B, C / pașĭa B, C/ de B, C / Voziĭa B, C, E / precum arată mai sus] precum mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au arătat G //9 turburat B, C / tare B, C, prea tare G / împărățiĭa B, înpărățiĭa C / și au întrebat B, C // 10 aicea B, C / mazili B, C / tîmplîndu-să C / murisă B, C // 11 Alixandru C / *lipsește* tatul lui Iliĭaș-vodă P / tatul lui]și M / voevoda M / rămîind B, C // 12 *lipsește* și [1] M, P / mare B, C / cu]grele M / cu datorii multe]în greli datorii P / dupre cum B, C, după cum M, precum G // 13 iaste B, C / obiceaiul B, C / domnilor celor mazili B / mazili C // 14 ce s⟨ă⟩]ce-i M, P / mazilescu B, C / din]pentru. M, P / al B, C // 15 *ante* Mergea: 2 B, C, D / *ante* Atuncea dară mergea: 2 E, G / *lipsește* și M, P / Iliiaș B, Iliĭaș C / după C / oasăle C / tatîne-său A // 16 îngropare B, îngropare la besărică G / cu]însă cu M, P / grije B, C / frică de B, C / frică și grije M, P / de B, C]despre M, P // 17 să-l]și să-l M, P // 18 întru acel B / tîmplîndu-să C / întimpinat B, întîmpinat M, P / oasăle B / *după* oasăle *ad.* tătîne-său C, M // 18—1 oasăli tătîne-său, ducîndu-li la grobniță să li îngroape E, oasăle tătînesău ducîndu-le la îngropare să le îngroape, un om G / grobniță C] îngropare M, P / om B, C / înpărătescu C //

gropniță, un omu împărătescu și tîmplîndu-să la acea întrebaré a împăratului de domnii mazîli de Moldova, iar acel omu împărătescu, cine-r hi fostu, au dat samă c-au vădzut acmu pe Iliĭași mărgîndu după oasălé /
f. 220 tătîne-său. Și așea îndată au răpedzit împăratul un ceauș, de l-au luat de la îngroparea tătîne-său și l-au dus la saraiu, de l-au îmbrăcat cu căftan de domnie, de l-au pus domnu în Moldova în locul Ducăi-vodă, pecum să pomeneșșté mai sus. Iară pîn-a-l îmbrăca cu căftanul, foarté rău să spăriiasă, că nu știe la ce-l duce și la cé. Ce mila dumn⟨e⟩dzăiască iasté maré, de bucură pe om cîndu nu gîndeșșté.

3. Și după ce au vinit Iliĭaș-vodă domnu în țară, pré acie vréme era pace. Și acestu domnu era bun țărîi și boĭarilor, îi ave în cinsté. Numai, fiindu născut, crescut în Țarigrad, nu știe limba țărîi, ce grăĭa cu tălmaciu la divan. Și multe giudeță a lui, fiindu cu tălmaci, nu să giudeca biné, și cîtéva ispisoacé au ĭeșit pe urmă réle.

2 întrebare C / înpăratului C / mazili B, C // 3—5 înpărătesc, fiindcă întrebasă înpăratul pentru domnii cei mazili din Moldova, au întrebat pre alții și aceĭa au dat samă că Iliĭaș voevod iaste acole și îș petrece oasăle tătîne-său M, P // 3 iară B / om C / cine ar hi fost B, C / *după* samă *ad.* la înpăratul E, G // 4 că au B, C / pre B / Iliiaș B, Iliĭaș C]Iliiaș beizade D, E, G / mergînd B, mergîndu E, mărugîndu A / oasăle B, C // 5 așia C / răpedzit]triimis E, G /înpăratul C / un]pre un G // 5—6 Deci ceaușul înpărătesc îndată au luat pre Iliĭaș-voevoda de la îngropare M, P // 6 îngropare C / saraiul împărătescu B, saraiul înpărătescu C, D, E, G, săraiul înpărătesc M, P // 7 de [1]]și M, P / îmbrăcat împăratul B, înbrăcat înpăratul D, E, G, M / înbrăcat C / caftan B, C / domniĭe B, C / de [3]]și G, M / *după* pus *ad.* să fii G/ domnu în Moldova]domn Moldovii M, P // 8 voevoda M / precum C / pomenéște B, C / precum mai sus s-au scris E, G, *lipsește* M, P // 9 Iar B, C / pînă C / înbrăca C / caftan B, C, E / *după* caftan *ad.* pre Iliiaș-vodă D/ foarte B, C/ *lipsește* rău E// 10 spăriĭase B, spăriĭasĭe C/ nu știĭa B, C / la cé îl ducé și la ce B, la cĭe îl ducé și la cé C, la ce-l duc și pentru ce D, la cé îl ducé și pentru cé E, G / la ce îl aduce M / *lipsește* și la cé M, P / Ce]Iar mare iaste E, Însă M, P / dumnezeiască B, dumnedzăiască C]lui Dumnezeu M, P // 11 iaste mare B, C / de]și M, P / pre B, C / nu]nici P / cînd nu gîndéște B, C, cînd nici să găsăști M // 12 3]2 M / *lipsește* vodă G / țară] Moldova E, G / pre acéia B, C // 12—14 Venit-au Iliĭaș voevoda domn în Moldova. Și era milostiv către țară și pre boiari M, P // 13 pacé B / Și acest domn Iliiaș-vodă au fost bun G / acest C // 14 îi]și îi D / avea în cinste pre boiari B, C, D, E, G / în]la M, P / fiind B, C / crescut]și crescut M // 15 nu știĭa B, C / *după* țărîi *ad.* moldovénește C / limba țărîi]moldovinești M, P / țărîi]moldoveniască E, G / grăiĭa B, C // 15—17 ce la divanuri grăĭa cu tălmaci. Și fiind cu tălmaci, multe giudecăți nu să giudeca bine M, P // 16 giudéțe B]giudecăți C, D, E, G / fiind B, C / tălmaciu B C // 17 *după* și *ad.* mai pre urmă M, P / cîteva ispisoace B, C / *după* ispisoace *ad.* de a lui E, G / eșit B, C / pre B, C / au eșit mai pre urmă réle E,G/ au eșit rele M, răli au eșit P //

Așijdére pe o samă dé boĭari ce era dé casa Ducăi-vodă i-au pus cîțiva bani dé au dat împrumutaré, și pe caré boĭari îi aflasă c-au fostu sfetnici la rădicarea țărîi asupra tătîne-său, lui Alexandru-vodă, încă nu lé prea căuta cu biné.

4. Tîmplatu-s-au pré acea vréme de au vinit și un ficioru a lui Batiște visternicul cu domnie din Ț⟨a⟩rigrad. Și aflîndu pe un orheian, anumé Bosîĭe, caré au ucis pe tată-său, Batișté visternicul, l-au fost închis în vartă, făr⟨ă⟩ șt⟨i⟩rea domniei. Iară dup⟨ă⟩ ce au văzut alți⟨i⟩ că l-au închisu, pe afar-au început a strîga și a gîlcevi, f. 220v ce poate să fie acest lucru. Dece / domnie, înțelegînd, îndată au poroncit de l-au slobodzit și poroncindu să nu să tiiamă nimé de nemic, că acelé lucruri toate li-au ertat. Și-ncă au ținut și pe ficiorul lui Batișté rrău. Și țara era împresurată cu dărilé, că să făcea cheltuelé mari la vistérie, și era și darnic: bacșizuri da mari, că era om bun. Și așea să pomenesște că, după ce s-au mazîlit și au trecut Dunărea, n-au fost avîndu de cheltuială, s-au

---

1 Așijderea B, C / de [1-2] B, C // 1–3 Pre cîțva boeri ci era de casa Ducăi voevoda i-au pus dĭ-au dat bani înprumut. Pre boerii ce-i aflasă M, P// 2 de B, C/ înprumutaré C / pre carii B, C // 3 că au fost sfétnici B, C // 4 Alixandru C / Alexandru-vodă sîn ⟨sic⟩ Iliiaș, încă nu le căuta pre cu bine G / voevod M / nu le B, C / pre B, C / nu le căuta bine M, nu le căuta pre bini P / bine B, C // 6 4]5 M, *lipsește* D / pre B, C / acéĭa B / au fost venit G / ficior B, C // 6–7 Cu acest domn venis⟨ă⟩ ⟨din Țarigrad P⟩ și un ficior a lui M, P // 7 Batiște Viveli B, C, D / visternicul B, C / cu domniĭa cu Iliiaș-vodă den Țarigrad G, *lipsește* P, M / domniĭa B, C / Țarigrad C // 8 Și] carile M, P / aflînd C / pre [1-2] B / Bosiĭe B, C, Bosie G / carele au fost ucis B, G, care au fost ucis C, E, care ucisésĭe D, carile ucisăs⟨ă⟩ M, P / pre [2] C // 9 Batiște B, pre Batiște E, pre Batiște Viveli C / vistérnicul B, C / l-au]și l-au G / închișu A / *după* închis *ad.* pre acel orheian B / în]la M, P // 10 fără de B, D, E, G, P, făr⟨ă⟩ de C, M / știrea domniii B, C / domniei]lui Iliĭaș voevod M, P/ Iar C / după ce C / alții C // 11 închis B, C / pre B / afară C / au început pe afară E, G, M, P / striga B, C / *după* gîlcevi *ad.* și a dzice C, dzicîndu E, zicînd G, P zicînd M // 12 fiĭe C / Decii domniĭa B, C // 12–13 Auzîndu aceste Iliĭaș voevoda, îndată M, P / înțălegînd B, C / slobozit pe Bosiĭe E, slobozit pe Bosie și au poroncit G / *lipsește* și M, P / poroncind B // 14 tiamă B, C / nemică B, C / acéle B, acéli C, aceste G / erîtat A / le-au ertat B, li-au ertat domniĭa C / nime să nu s⟨ă⟩ tĭamă de nimică, fiindcă pre toți ĭ-au ertat M, P / încă B, C /pre B / Batiște B, C / rău B, C / Și foarte au probozît pre feciorul lui Batiște M, P / *lipsește* Și M, P / *ante* Și: 5 C // 16 înpresurată C / dările B, C / cheltuĭale B, C // 17 vistierie B, visteriĭe C / *după* era [1] *ad.* acest domnu Iliĭaș-vodă C, Iliĭaș-vodă E, Ilieș-vodă G / darnicu E / bacșișuri B, C / că]și E, G / că era om bun]fiind milostiv M, P // 18 așĭa B, așa C / pomenéște B, C // 18–1 Așa zic că după ce l-au mazilit și au trecut Dunăre, nici de cheltuĭală nu avĭa, ce s-au fost îndatorit la boernași M, P / mazilit B, C / și au]s-au A / *după* Dunărea *ad.* în ceĭa parte C / avînd C / și s-au fost îndatorind C, D, E, G / boernași B, boĭarenașii lui C, boerenașii lui D, E, boerînașii lui G //

fostu îndatorindu la boerénași de bani, de au fostu cheltuind pe drum. Și puțin n-au plinit 3 ani cu domnie și s-au mazîlit. Și fiindu Duca-vodă domnu mazîl la Po⟨a⟩rtă, au eșit domnu al doilea rîndu la velet 7177⟨=1669⟩.

DOMNIĬA A DOOA A DUCĂI CELUI BĂTRÎNU. CAP 78

Zaci⟨alo⟩ 1. Viindu Duca-vodă cu a dooa domniĭe în țară, arătă-să la hiré mai aspru décît cum era cu domniĭa dintîiu. Și și începu a zîdi mănăstirea Cetățuĭa, că era țara plină de oameni și cu hrană și agonisită biné.

2. Iară în al triilea anu a domniei lui, la vl⟨ea⟩to 7180⟨=1672⟩, rădicatu-s-au Hîncesști⟨i⟩ cu toți orheĭanii și f. 221 lăpușnenii cu oasté / asupra lui, pentru urîciunea grecilor ce adusesă prea mulți dé la Țarigrad.

3. Și mai ales pentru Cupăresști, ce ĭera aice în țară. Dece viind Hîncul și cu Durac sărdariul aice în Eși, cu toaté oștili, strîga să prindză pe greci, să-i omoară. Fugit-au

---

1–2 *lipsește* de bani ... pe drum M, P // 1 fost C / cheltuindu B //2 *lipsește* Și P / înplinit M, P / trii B, C / cu domniĭa B, C, *lipsește* M, P / s-au]l-au M, P // 3 mazilit B, C / fiind B, C / voevoda M / *lipsește* domnu M / mazil B, C / *după* Poartă *ad.* la Țarigrad C // 3–4 domnu de Moldova mazil la Poartă au luat domniĭa al doilea rîndu E, domn de Muldova mazil la Poartă au luat domniĭa al doilea rînd G // 4 iarăși l-au pus pre Duca voevod domnu M, P / doilea rîndu cu a doa domniĭe în anul 7177 B / doile C / *după* rînd *ad.* în Moldova C / la velet] în anul D / *lipsește* la velet 7177 C, E, G, M // 5 Ducăi-vodă B, D, E, Ducăi v⟨oe⟩voda G / bătrîn B / *după* bătrîn *ad.* în anul 7177 C, E, G / A dooa domnii a Ducăi voevoda celui bătrîn M, P / Cap 81 B, D, P, *lipsește* E, G, M // 6 *lipsește* Zacialo 1 B, *lipsește* Zacialo C, D, E, G, M, P / Viind B, C / Viind Duca-vodă domnu în țară cu a doa domnie, să arătă E, G / voevoda M // 7 țară]Moldova M, P / să arătă B, C / s-au arătat cu fire M, P / firé B, fire C / decît B, C// 7–8 decît la domniĭa ce dintîi. Și îndată au început M, P // 8 dintîi B, C / Și au și început E, G / zidi B, C // 9 plină de hrană și cu oameni și cu agonisîtă bună M, P / și cu agonesită bună B, E, G / bună C // 10 *lipsește* Iară M, P / triile B, C / an B / a domniii B, al domniii C / a domniei Ducăi-vodă celui bătrîn, în a doa domniĭe E, G / la vl⟨ea⟩to]în anul B, D, E, G, în anii ⟨*loc gol*⟩ M, P / *ad. marginal*, în anul 7180 C // 11 *lipsește* 7180 M, P / s-au rădicat M, P / Hînceștii B, C / și]și cu M, P // 12 lăpușnénii B, C / oaste C / lui]Ducăi-vodă C, D, E, G, P, Ducăi-voevoda M //13 adusésĭe B, C / *după* adusése *ad.* Duca-vodă E / grecilor, că pre mulți greci adusăs⟨ă⟩ de la Țarigrad M, P / pre B, C / de B, C // 14 *lipsește* 3 M, P / Și]Iară M, P / aleși A / Cupărești B, C / era B, C / aicea B, C / *ad. marginal* ce era aici în țară D // 15 Decii B, C / viind în Ĭași M, P / Mihalcea Hîncul B / aici B, aicea C / Iași B, C / *lipsește* aice în Eși M, P / toate B, C / viind Mihalcea Hîncul ce fusésĭe sărdar și Durac sărdariul aicea în Iași D / viindu Mihalcea Hîncul ce fusése sărdar și cu Duracu E, G // 15–16 și cu toată oaste lor, strîga M, P // 16 oștile B, C, oștile lor E, G / striga B, C / să]să-i B / pre B, C / omoare C / Fugit-au atuncea E, G //

to⟨a⟩tă boĭarimea caré încotro au putut. Iară Duca-vodă, văzindu că s-au rădicat atîta țară asupra lui, au ĭeșit din curtea domne⟨a⟩scă cu toată casa lui ș-au purces în gios pre iaz. Iară Hîncesștii au întrat în curté și pin casăli boĭaresști și neguțitoresști, pen tîrgu, strîgînd și jăcuind. Și prindzindu pré greci, pre cîți i-au găsit, pe toți i-au omorît.

4. Duca-vodă au trecut déodată pesté Dunăré, și cu o samă dé boiari, iară o samă trecusă în Ț⟨a⟩ra Munteniiască. Și isprăvindu-și Duca-vodă de la Po⟨a⟩rtă, și ș-au luat tătari cîți i-au trébuit, de i-au triimis cu Alexandru Buhuș, ce ĭera pe acie vréme sărdariu, de au lovit pin oastea Hînceștilor la Ĭepureni și i-au bătut pe Hîncesști și i-au împrăștiiat.

5. Iară tătarii, după ce au bătut pe Hîncesști, pe mulți oameni au robit dintr-acelea ținuturi și pe mulți din căpetenii, căpitani, hotînogii, prindzindu-i, i-au spîndzurat; și pe unii i-au înțepat Duca-vodă, după ce s-au întorsu dé pisté Dunăré. Iarna era maré atunce. Hînceștii f. 221v atunce nu știm, n-au vrut/au n-au îndrăznitu să facă vrun rău domnului. Ce pentru doi, trii vinovați au périt mulții

1 toată B, C / Și au fugit toți boerii M, P / boerimea B, C / carii încătro B, C / Iar C / voevoda M // 2 văzind C / eșit B, C // 3 domniască B, C / și au B, C // 4 Iar B, C, *lipsește* M, P / Hînceștii B, C / în curtea cea domniască B, D, în curtea domniască C, E, G / casăle C // 5 boerești B, C / neguțitorești B, C / pin B, C, și pin G / *lipsește* pen tîrgu M, P / strîgînd B, C / jecuind B, C // 6 prinzind B, C / pre greci C, *lipsește* B / și pre cîți E, G, M, P / pre B, C // 7 4]3 M, P / Iară Duca C / voevoda M / deodată B, C / deodată au trecut M, P / preste B, C // 8 de B, C / *după* samă *ad.* de boĭari C, E, G, M, P, *ad. marginal* D / Țara Munteniască C / Munteniască B // 9 — 10 4. Duca voevod ș-au isprăvit de la Poartă și au luat M, P // 9 Poartă C // 10 și tătarî C, tătarî B / trebuit B, C / de]și M, P / trimis B, C // 11 Alixandru C / era B, C / pre acéĭa B, C / vrém⟨e⟩ A / *lipsește* ce ĭera pe acie vréme M, P // 12 pin] pre B, C, D, E / Epuréni B, C, D, E, G // 11—13 sărdariul, care viind la Epureni au lovit oaste Hînceștilor și au înprăștiiat-o M, P // 13 pre Hîncești B, C / înprăștiĭat C // 14 *lipsește* Iară M, P / tătarîi B, C / pre [1-2] C, pre [2] B / Hîncești B, C // 15 dintru acéle B, dintr-acéli C / pre B // 16 căpitenii B / *lipsește* din căpetenii E, G / *după* căpitani *ad.* și G / hotnogi B, C / *după* prindzindu-i *ad.* Duca-vodă C / i-au spînzurat prinzindu-i G // 17 și]iar C / pre B, C // 17—18 i-au spînzurat; iară pre alții ĭ-au spînzurat și ĭ-au și înțăpat. Duca-voevoda au trecut Dunăre și ĭarăși au venit în scaun. Iarna era foarte mare M, P // 17 înțăpat B, C / *după* înțăpat *ad.* iară C // 18 de preste B, de piste C / Și iarna au fost E, Și iarna încă au fost G / mare B, C / atunuce A // 18—19 atuncea [1-2] B, C, *lipsește* atunce [1] M, P / Și Hînceștii atuncea nu să știe E, Iar Hînceștii atuncea cînd au mărs cu oști la Iaș⟨i⟩, nu s⟨ă⟩ știe, n-au vrut G, Hînceștii atunce, la vreme oștirilor, nu să știe, sau că n-au vrut, sau că n-au îndrăznit M, P // 19 îndrăznit B, C / *lipsește* vrun M, P // 20 domnului Ducăi-vodă B, C, D, E, G, lui Duca voevod M, Ducăi-vodă P / Ce]Atuncea G, Însă M, P / perit B, C / mulți nevinovați B, C / mulți au perit M, P //

nevinovații, și s-au potolit toții. Numai numelé Hîncesștilor au rămas în pomenirea oamenilor de atunce pîn-astădzi.

6. Iară dup-acesștea zarvé, cît s-au făcut vară, s-au gătit împărăție Turcului și au purces cu oști să vie asupra Ț⟨ă⟩rîi Leșeștii, să dobîndiiască vestita cetaté Camenița. Și au triimis poroncă la Duca-vodă să-i triimiță chip și starea cetățîi Camenițăi, să vadză ce loc și ce tărie aru ave.

Duca-vodă au triimis pé un nemiș din ținutul Hotinului, anume Gligorie Cornescul, ce ĭera foarte meșter dé scrisori și dé săpături la pietré și la alté lucruri, de au făcut chip cetățîi Camenițăi de ciiară, cu toate tocmeléle ici dinluntru și dénafară. Și o au triimis la împărăție, dé o au văzut, și mult s-au mirat dé mărirea ei, ce ĭera din sîngură starea locului, cu apă și cu stînci dé piiatră împrégiuriu minunat locu. Și mai mult aceasta au îndemnatu pe împărăție dé au vinit la Camenița.

7. Viziriu era atunce Chioprărăliolu. Și nu-i era cu voie să-i vie împărăție la Camenița, ș-au scris și la Duca-vodă, cît aru putea să puĭe pedică, arătîndu că-i prea tare Caménița și n-a pute-o lua. Dar nemic n-au putut isprăvi.

1 și]apoi M, P / toți B, C / Numai]Iară M, P / numele B, C / Hînceștilor B, C // 2 în] întru B, C, E, G / atuncea B, C / pînă în zioa de astăzi C, G / de atunce și pîn⟨ă⟩ astăzi au rămas întru pomenire oamenilor. M, P // 3 după acéste zarve B, C / s-au și gătit G // 4 7. Împăratul turcesc s-au gătit cu oști și au purces să vii M, P / împărățiĭa B, înpărățiĭa C / și au și purces E, G / să viĭe C // 5 Țărîi Leșești B, C / dobîndiască B, C / cetaate B // 6 trimis C / trimiță B, C / chipul E, G, M // 7 cetății Cameniții B, C / să]ca să M, P / ari avea B, C, are M, P // 8 Iară Duca-vodă C, D, G / *ante* Duca voevoda: 8 M, 7 P / trimis C / pre B, C // 9 anumé C, pre anumé B, D, pre anume E / Grigorie B, C / era B, C // 10 de [1-2] B, C / pietri B, C / și la alte B, și la altele C, și și la alte M, P / au]s-au M // 11 chipul C, E, M / cetății B, C / Cameniții B, C / ceiară B, ciară C / tocmelele B, tocmélele C // 12 dinlăuntru și denafară B, C / cetății Cameniții dinlăuntru și denafară și au făcut-o de ceară M, P / trimis C / împărățiĭe B, înpărățiĭe C // 13 de [1-2] B, C / mirat înpăratul C, mierat înpăratul D, E / Și Duca voevoda au trimis la înpăratul. Înpăratul turcesc, dacă au văzut chipul acei cetăți, ⟨acei cetăți = acéla P⟩ foarte s-au mirat M, P / de B, C / ĭei B, C / era B, C // 14 din sîngură] de însuș M, P / de B, C // 15 împregiur B, înpregiur C / înpregiur și de locul ei cel minunat M, P / Și]Deci M, P // 16 îndemnat B, C / împărățiĭa B, înpăratul C / de B, C / la cetate la Camenița B, E, la cetatea Camenița G // 17 7]10 M, 9 P / Vezir C / atuncea B, C / Chiupruliolu B, Chiupruliul C, P, Chipriliul M / Veziriul era atuncea cu înpăratul. Și nu-i era cu voe veziriului să vie E, G / Și lui M, P // 18 să vie împărățiĭa B, să viĭe înpărăție C, să vie înpăratul M, P / și au B, C / scris-au veziriul la Duca voevoda M, P // 19 cît]ca cît M, P / ari putea B, C / piedică B, piiĭadică C / arătînd că iaste pre tare Camenița B, arătînd că iaste pre tare cetatea Camenița C, D, E, și să aret că Camenița iaste tare M, P // 20 n-a pute să o ĭa C, nu o va putea lua E, G / Dar]Însă M, P / nemică B, C //

Numai ce s-au pornit împărăție, la Oblutițea sosindu, f. 222 au găsit podul gata pesté Dunărea și au și trecut / cu oștilé salé. Leșii, neștiindu nemic, nice avî⟨n⟩du vesté, nu să gătisă nimic de oasté.

8. Duca-vodă gătindu conace și poduri [și păreĭa] peste toate pîreilé cu multă grijă, să nu-i aflé împărățiĭa vro pricină, să-șu puĭe capul. Vinit-au și Gligorie-vodă cu oastea sa, după poronca împărățîei, dé era de agiutor împreună cu Duca-vodă.

9. Într-acestu anu făcutu-s-au și o minuné maré, arătaré la Hotin, într-o m⟨ă⟩n⟨ă⟩stio⟨a⟩ră mică ce ĭasté supt cetaaté. Au lăcrămat icoana Maicii Precistei, cît să răntuna lacrămile pe chipul icoani⟨i⟩, de le vide toți oamini⟨i⟩. Și pica într-o tepsie ce ĭera pusă supt icoană, de ĭera de miraré a prăvi arătaré și sămnu ca acela, caréle au fo⟨s⟩tu adevărat sămnu de peirea a mulți cresștini în Ț⟨a⟩ra Leșască și începătura durerii și stricării țărîi no⟨a⟩stré. Că de-atunce din an în anu tot rău și amar de cresștini și pustiiré au rămas locurilé pré acolo.

1 Și numai C, E, G / împărățiĭa B, înpărățiĭa C / Oblucită B, E, Obucită C / sosind B, și sosind C, E, și sosînd G / preste B, piste C // 1–2 Și ⟨Ce P⟩ numai ce au purces înpăratul și viind la Oblușniță, au găsît M, P // 2 și îndată au și trecut cu toate M, P / *lipsește* și^{2} B, C, D, E, G // 3 oștile sale B, C / *după* sale *ad.* înpăratul C / *ante* Leșii: 11 M, 10 P / Léșii B, Iar leșii C / neștiind B, C / nemică B, C / *după* nemică *ad.* de vinirea turcilor E / nici B, C / avînd B, C / *lipsește* nice avîndu vesté M, P / véste B, C // 4 nu s-au gătit de oaste M, P / nemică B, C, nimică P / oaste C // 5 8]12 M / voevoda M / gătind B, C, au gătit M, P / *lipsește* și păreĭa C, M // 6 preste B, C / pîrăĭale B, C / cu]și cu M, P / grije B, C] frică M, P / afle B, C / împărățiĭa B, înpărățiĭa C]înpăratul M, P // 7 vreo B, C / să-ș B, C, și să-ș M, P, să nu-ș E / *ante* Venit-au: 13 M / Grigorie-vodă, domnul muntenescu, B, C, Gligorie voevoda, domnul muntinesc M, P, Grigorie-vodă Ghica, domnul muntenescu D, E // 8 oaste C, E / după]din E, M, P // 7–8 Grigorie-vodă, domnul muntenesc, din poronca înpărăției, cu oastea sa, de era G // 8 împărățiii B, înpărățiii C]înpăratului M, P / de^{1} B, C / agiutoriu B, C / *lipsește* de^{2} C / era întru agiutori Ducăi voevoda M, P // 9 înpreună B, C // 10 9]14 M, 11 P / Întru acest an B, C / acestaș M, acealaș P / s-au făcut M, P / minune B / mare B, C // 10–11 minune mare într-o mănăstioară mică M, P // 11 arătare C / întru B / mănăstioară B, mănăstiré C // 12 iaste B, C]era E, G / cetaate C, cetaatea Hotinului D, cetate Camenița M, cetățui Camenița P / Au]Și au M / Maicii Preciste B, C]a Maicii Precurate M, P // 13 cît]și M, P / răsturna M, P / pre B]di pi M, P / chipul icoanii B, C]icoană M, P / videa B, C // 14 oamenii B, C / întru o tipsiĭe B / tipsie C // 14–15 era$^{1-2}$ B, C // 5 mirare B, C / privi B, C / *după* privi *ad.* fiind E, G / o arătare și un sămnu M, P / carele B, C // 16 fost B, C / peire C / creștini C / care sămnu adevărat că au fost de perire a multor creștini M, P // 17 Țara C / noastre B, C / și a stricăciunii Moldovii M, P / *lipsește* țărîi no⟨a⟩stré M, P // 18 atuncea B, C / anu B // 19 creștini B, C / pustii E, G, M, P / locurile B, C / pre B, C //

10. Trecut-au împărățîĭa Dun⟨ă⟩rea, și dé acolo purceasă pe Prut cu multă oasté și cu multe tunuri grelé și mari. Și la un tun punea cîte 80 dé bivoli. Unelé era și mai mici; feluri de feluri de harmate. Și sosîndu la Țuțora, au șădzut cu toată oastea de au odihnit 8 dzilé. Țara era bejănită numai din șlahul oștii, iar în laturi sta toți cineși pe la casăli lor; n-ave nimé nice o névoĭe, nicé la mărsu, nice la întorsu.

11. Vinit-au în prinblaré împărăție de la Țuțora în Eși și s-au scoborît pe la Nicoriță în Căcaina și s-au / f. 222v suit pin tîrgul boilor ș-au descălecat în cîmpu, supt saivan, de la diial dé tîrgul boilor. Și Duca-vodă mergea cu toții boĭarii pri gios pe lîngă împărățîe. Și s-au tinsu cîteva bucățîi de atlazuri și de täfții pe înbe părțilé dé uliță, pe unde mergea înpărăție.

12. Iară dac-au discălecat împăratul supt saivan, Duca-vodă i-au închinat multé daruri: cîțiva cai turcesști cu podo⟨a⟩bé scumpe și leghin cu ibric de argint și alté lucruri scumpé. Și d-icé iar s-au întorsu înpăratul

1 10]15 M, 12 P / împărățiĭa B, înpărățiĭa C]înpăratul M, P / Dunărea C / de B, C // 2 purceiasă A, au purces B, D, E, G, M, P / pre B / oaste B / cu multă oaste pe Prut G / gréle B, C // 3 Și]Că M / tun di céli mari E, G / cîte B, C / optzăci B, *lipsește* C / de B, C / Unele B, Unele pușci C / Era uneli E, G // 4 féliuri$^{1-2}$ B, C / *după* harmate *ad.* pușci mari B, C, D, G / hărmăți M / *lipsește* Și G / sosind B, C / *după* sosind *ad.* înpărățiĭa E, G // 5 șezut B, C / la Țuțora cu toată oastea au odihnit opt zile D / oaste B, C / oastea sa E, oastea lui G / au^{2}]s-au G, M, P / opt B / zile B, C / Țara]Moldova M, P / *ante* Moldova: 16 M, 13 P / *lipsește* era P // 6 bejenită B, C / *după* bejenită *ad.* atuncea E, G / *lipsește* numai M, P / șliahul B, șliavul C, P / *lipsește* toți E / cineș B, C // 7 pre B, C / casăle C / nu avea B, n-avea C / nici B, C / iară printr-alte părți era fieșticarile pre la locurile lor; Și nu ave nici o nevoe M, P / nevoĭe B, C / nici$^{1-2}$ B, C / la mărsul înpărății⟨i⟩ E // 9 11]17 M / Venit-au C / primblaré B, primblare C / împărățiĭa B, înpărățiĭa C / înpărățiĭa în primblaré E, G / Iași B, C / Înpăratul de la Țuțora au venit în primblare pînă în Iași, M, P // 10 *lipsește* și$^{1-2}$ M, P / pogorîtu M P / s-au pogorît pre lîngă mănăstirea Nicoriță în pîrîiul Căcaina E, G / pre B / Necoriță B, G / pin] prin B // 11 și au B, C // 12 dial C / de B, C // 11–12 *lipsește* ș-au descălecat ... tîrgul boilor G // 12 *lipsește* Și M, P // 13 toți B, C / pre$^{1-2}$ B, pe^{1} C / Duca voevoda și cu toți boerii merge pre gios M, P / împărățiĭa B, înpărățiĭa C]înpăratul M, P / s-au întinsu B, au întins M, P // 14 bucăți B, C / *lipsește* de$^{1-2}$ M / atlaz M, P / täfți B, C / pe îmbe B]pe de amîndoao C, E, G / părțile B, C, E, G / de B, C, E, G / *lipsește* înbe părțilé dé M, P / ulțițe E // 15 undé B / împărățiĭa B, înpărățiĭa C]înpăratul M *după* înpărățiĭa *ad.* și au descălecat supt saivan, în cîmpu, de la dial de tîrgul boilor G // 16 12]18 M / Iară dac-au] După ce au M, P / dacă B, C / descălecat B, C / înpăratul C]înpărățiĭa D, E, G // 17 Duca-vodă] atunce Duca voevoda M, P / multe B, C / turcești B, C // 18 cu]și cu M, P / podoabe B, C / scumpe]frumoasă și scumpe M, P / lighin B / și ibric cu leghin D // 19 alte B, C / scumpe B, C]multe și scumpe M / Și de cii B, C, D, E // 19–1 *lipsește* Și d-icé iar ... la Țuțora M, P //

la urdie la Țuțora. Și iar după acie au mai vinit împăratul în prinblaré și s-au suit în diial la m⟨ă⟩n⟨ă⟩st⟨i⟩ré la Cetățuia, de au vădzut-o și prăvind locul în toate părțile. Și iar s-au întorsu la urdiie la Țuțora. Dzic atunce să fie strigat și hogea în clopotniță la Sfeté Neculaiu, ș-au stătut beserica pecetluită pîn'la vinirea cu domnia lui Antonie-vodă.

13. Decé boiari⟨i⟩ atuncea, aflîndu vréme, au jăluit pe Duca-vodă la împărăție foarté taré, mai cu de⟨a⟩dinsu Ursachi cel bătrînu. Și era atunce să-l mazileiască la Țuțora. Numai viziriul au grăit înpăratului că nu-i biné să-l mazileiască pi calé, ca să nu fac⟨ă⟩ smintial⟨ă⟩ pentru celé ce trébuescu să grijască: conace, poduri și de alté ce
f. 223 trébuescu pentru triiaba / împărățîii pîn'la Nistru. Și așea l-au îngăduit înpăratul, pecum au dzis viziriul, pîn'la Nistru; nu l-au mazilit acolo. Purces-au împărăție dé la Țuțora pe Prut în sus, fiindu boiarii orînduiți de-a purta grije cé era traba: pîné, ordzu, iarbă, lemné, țăruși, ialoviță, berbeci, unt, mieré și de alté multe ce trébuia la conacé;

1 Iară după aceia iarăși au mai venit înpăratul M, P / acéia B, C / înpăratul C // 2 primblaré B, primblare C / dial B, C / mănăstiré C, *lipsește* la mănăstiré G / *lipsește* la [2] M, P // 3 de au văzut mănăstirea E, G / privind B / părții A, părți B, D // 4 Și]Apoi M, P *lipsește* G / iarăși M, P / urdie C / Dzicu B. *ante* zic: 20 M, 14 P / atuncea B, C, că atunce M, P // 5 hoge B, C / la]lui M, P / Sviatii Nicolai C, D, Sviatii Nicolai în Iași B, E, M, P / și au B, C // 6 bisérica B, C / ș-au stătut beserica]și ar fi fostu și biserica M, P / pînă C / domniia B, C / Antonii-vodă Rusăt B, C, D, E, Antonie-vodă Roset G, Antohie Rosătu voevoda M, P // 8 13]21 M / Decii B, C, *lipsește* M, P / boiarii B, boiarii C / atuncea]aice M / aflînd B, C / vrémie B / au jeluit B, C]s-au jăluitu înpăratului M, P // 9 pre B, C / voevoda cu mare jalbă, iar mai cu diadinsul pre M, P / foarte tare B / foarte tare la înpărățiie C / mai]iar mai C, și mai E, G / deadinsu B, diadinsul C // 10 bătrîn C / Și atunce la Țuțora era să-l maziliască înpăratul M, P, Și era atuncea înpăratul să-l maziliască pe Duca-vodă E / atuncea B, C / maziliască B, C, maziliască pe Duca-vodă G // 11 Numai]Însă M, P / *după* înpăratului *ad.* zicînd D, E / nu-i]nu iaste M, P / bine B, C // 12 maziliască B, C / pre B, C / cale C / facă C / să nu să facă M, P / smintială C / céle C // 13 trebuescu B, C / cele trebuincioasă, ci să-l lasă să grijasscă M, P / conace și E, G / și și M, P / alte B, C // 14 trebuescu B, C / triaba B, C / împărățiii B, înpărățiii C / pînă C / așia B, așa C // 15 înpăratul]înpărăție D / precum B]după cum M, P / *lipsește* pecum au dzis viziriul C / pînă C // 15–16 au zis veziriul și nu l-au mazilit pîn'la Nistru M, P // 16 *lipsește* acolo M, P]pînă acolo E, G / înpărățiia B, C / *după* înpărățiia *ad.* după acéia E, G / de B, C / Înpăratul au purces de la M, P / *ante* Înpăratul : 15 P // 17 fiind B, C, *lipsește* D / boiarii era orînduiți de purta de grije D / de purta grije B, C, M, P, de purta de grije E // 18 cé era traba]pentru cele trebuincioasă M, P / triaba B, de triabă E, G]de trebuință la oaste C / piine B, C / iarbă de cai E, G / lémne B, C / țăruși de corturi B, țăruși de bătut la corturi E, G / ialovițe B, C // 19 miiare B, C / și și de altele M, P / alte B, C / *lipsește* multe M / trebuia B, C / conace B, C //

14. Acestu înpărat era căl⟨ă⟩reți bun și vînător. Mergea tot pe cîmpu cu puținței oameni de curte lui pîn'la conac. Și într-acestu anu era maré bișug în țară de toate, și duce o⟨a⟩meni⟨i⟩ la urdie de vinde făr⟨ă⟩ nice o grije: ⟨i⟩aloviță, mieré, unt, poamé de tot felul, cini dé ce ave, de s-împlusă oameni⟨i⟩ dé bani. Cîndu au sosit la Nistru, era podul gata pisté Nistru, din gios de Hotin, la un sat anumé Vîrnovița. Și trecîndu împărăție, iară Duca-vodă sta la capul podului, di cie parte dé Nistru, aștepta pentru slujba să-l îmbrace cu căftan. Iar înpăratul, avîndu pi dînsul măraz și gîndu să-l maziliiască, cum au trecut, au și făcut sămnu dé luară pé Duca-vodă, de l-au dus de l-au închis la baș-ceauș. Atunce s-au vădzut că-i mazîl. Și i-au scris, tot ce au avut, la înpărăție, și din pîra lui Ursachi l-au bătut împărăție. Ș-au cheltuit mulți bani, și era să și piară.

15. Numai, nărocul lui, s-au tîmplat o blană de hulpé de mosc ne⟨a⟩gră prea bună și scumpă. Ș-aceia i-au scos capul, că, ducînd-o la viziriul, vizirul au arătat-o împăra-

1 14]23 M / Acest B, C / era foarte G / călăreț B, C / vînătoriu bun G // 2 pre B / cu]cîte cu D / curtea B, C / pînă C // 3 *lipsește* Și M, P / întru acest B, C / an B / era]au fost E, G / mare B, C // 4 ducea B, C / oamenii B, C / urdiie C / vindea B, C / fără de nici B, E, G, făr⟨ă⟩ de nici C // 5 ialovițe B, C / miiaré B, miiare C / poame B, C // 4–6 la ordiie: ialoviță, miere, unt, poame de tot feliul, cine de ce ave și le vinde fără de nici o grijă, de să umplus⟨ă⟩, M, P / féliul B, C / cine di cé avea B, C, cine ce avea E / să umplusă B, să înplusă C / oamenii B, C / de [3] B, C / Cînd B, Și cînd C, G, Și cîndu E, *lipsește* M // 7 *ante* Au sosît înpăratul: 25 M, 16 P / *după* Nistru *ad.* înpărățiia E, G / podul era gata M, P / piste C, preste B / *lipsește* pisté Nistru M, P // 8 trecînd B, C]au trecut E, G / împărățiia B, înpărățiia C]înpăratului M, P // 9 iar B, C / voevoda M / sta în céia parte, în capul podului, așteptînd ca pentru slujba ce-au făcut M, P / cie]céia B, C / de [2] B, C // 10 *după* slujba *ad.* ce-au făcut C, ce făcus⟨ă⟩ E / înbrace C / caftan B, C // 11 Iară B / avînd B, C / pre B, C / gînd B, C / să-l maziliască B, C / ca să-l maziliască avea gîndu E // 12 cum]îndată ce M, P / de B, C, de-l E, M, P / pre B, pe C // 13 voevoda M / de [1]]și M, P / Atuncea B, C, Și atunce M, P // 14 s-au văzut Duca-vodă că iaste mazil B, C, D, E, G, s-au văzut Duca voevoda că iaste mazîl M // 15 la înpărățiie B, C]să fie înpărătești M, P / *lipsește* și M, P / l-a B / înpărățiia B, C / *după* înpărățiia *ad.* pe Duca-vodă E, G / din pîra lui Ursachi l-au bătut împărăție]Iară pre Ursache l-au bătut și era numai să-l omoară M, P // 16 Și au B, C, M, P / chieltuit C / *după* bani *ad.* Duca-vodă C / și era să-ș pue și capul să piară E]de ș-au scos capul M, P / să s⟨ă⟩ pie A, să și piiaie C, să piiae G // 17 15]26 M, 17 P / Pre Duca voevod era să-l omoară, numai M, P / nărocul lui au fost că s-au tîmplat de au avut o blană G / o blană de au avut, o blană de vulpe de moscu D / hulpe B, C // 17–18 nărocul lui au fost de n-au perit că s-au tîmplat de au avut o blană de vulpe niagră de moscu prea bună E / că s-au întîmplat di-au avut o blană de vulpe niagră foarte frumoasă și scumpă M, P // 18 moscu B, C / niagră B, C / pre B / Și acéia B, C // 19 ducîndu-o B, C / veziriul [1–2] C, viziriul [2] B / au arătatu-o C / înpăratului C //

f. 223v tului, caré / s-au mirat și-npăratul de acea blan⟨ă⟩. Și atuncea au găsit vrémé viziriul, fiindu-i prietin, de au grăit: dé n-a hi apucat a peri, să fie mila împărățîiei să-l erté. Și atunce înpăratul l-au ertat dé cap și l-au dat pe mîna unui agă, dé l-au adus prin Ĭașu, dé l-au rădicat cu tot ce au avut și l-au dus la Țarigrad. În loc de milă și cinsté ce aștepta să aibă, ei l-au mazîlit.

16. Ĭeșit-au răspunsu boĭarilor: pe ciné vor alegé dintre dînșii să margă să-l îmbracé cu căftan di domnie. Sfătuit-au cu toții ș-au ales dintre dînșîi pe Petriceico cluceriul. Și l-au dus la cortul viziriului, neavîndu el nice un cuget al său să ias⟨ă⟩ la domnie, l-au îmbrăcat cu căftan dé domniie. Apoi și Petriceico-vodă, ce l-au ales boĭarii, vide-viții la cîtă stîngére și robie au dus ț⟨a⟩ra cu fapte⟨le⟩ lui, cum omu scrie pe rîndu mai gios.

17. Léșii, neavîndu grije, dé vinirea Turcului la Cameniți așea făr⟨ă⟩ vesté, nice oasté au gătit împrotiva Turcului, nice Camenița au întărit-o cu neșticavai oștii,

1 care B, C]și M, P / s-au mierat și sîngur înpăratul D / mierat B, C / înpăratul B, C / blană frumoasă M, P / blană C // 2 vréme B, C //1—4 Și atunce veziriul ș-au găsit vreme la înpăratul, fiind veziriul prietin Ducăi-voevoda, de au grăit înpăratului să nu piĭară Duca voevoda, ci să-l erte. Deci înpăratul pre Duca voevoda l-au ertat M, P // 2—3 și veziriul fiindu priiatin Ducăi-vodă de au grăit înpăratului E, G / priiatin B //3 de B, C / fi B / fiĭe C / înpărățiii B, C // 4 ĭarte B. C / atuncea B, C // 4—5 de$^{1-3}$ B, C / pre B // 5 adus]dus C, M / Iași B, C // 6 totul M / Și în locu C // 6—7 Și aceasta au cîștigat-o Duca voevod, în loc de milă ce o aștepta M, P / și]și de E // 7 cinste B, C / *după* aștepta *ad.* Duca-vodă E, G / ei]ĭei C / mazilit B, C / *lipsește* să aibă, ei l-au mazîlit M, P // 8 16]27 M, 18 P / Eșit-au B, C / Eșit-au poroncă de la înpăratul: pre cine vor alege ei M, P / pre cine vor alége B, pre cine vor alége ĭei C / îș vor alége D, E, G // 9 *lipsește* dintre dînșii M, P / înbrace B, C / caftan B, C / de domniĭe B, C // 10 Sfătuitu-s-au boiarii E, G, Boerii s-au sfătuit M, P / *lipsește* cu toții M, P / și au B / dintre dînșii B, *lipsește* M, P / pe Petriceaico cliucériul B, pe Petriciĭaico cliucĭariul C, pre Ștefan Petriceaico cluceriul E, G // 11 veziriului C / neavînd B, C / nici B, C // 12 *lipsește* al său M, P / iasă C / domniĭe B, C / l-au]veziriul au M, P / cu]pre Petriceicu voevoda cu M, P / l-au înbrăcat viziriul D, E, și l-au înbrăcat veziriul G / înbrăcat C // 13 caftan B, C / de B, C / și]și pe B // 13—15 Domniĭa lui Petriceico voevod. ⟨*după* vodă *ad.* Cap 82 P⟩ După alegire boerilor, stătut-au domn Ștefan Petriceico voevod, însă spre stîngire și robiĭa țării care au urmat din faptile lui, precum veți vede înnainte M, P // 13 Petriceaico B // 14 videa-véți B, vide-veți C / stîngeré B, strîngere C / robiĭe B, C / au adus B, C, D / țara C // 15 faptele C / precum vom scrie B, D, precum omu scriĭe C / precum vom scrie mai înnainte pre rîndu E, G / pre rînd B, C // 16 17]2 M, 1 P / Neștiind leșii și neavînd nici o grijă că a veni Turcul M, P / neavînd B, C / dé B, C / venirea C / turcilor la cetate Camenița E, G / la cetaté la Cameniță D / Cameniță B, C // 17 așĭa C / fără de véste B, E / nici$^{1-2}$ B, C / oaste C, E / n-au gătit G, n-au fost gătit / înpotriva C // 18 Turcului]turcilor G / Cetatea Camenița B, C, D / nici cetate Camenița n-au fost întărit-o E, nici cetatea Cameniță n-au întărit-o G //

să să spréjîniiască de turcii, că pe acea vremé ave gîlcevi cu sfedzii, nice țara lor nu s⟨ă⟩ bejenis⟨ă⟩ pen pălănci, néștiindu nemic.

18. Craiu leșescu era atunce Mihail Vișnoveschie, și hatman Sob⟨e⟩țichie, caré pe urmă au fostu și craiu. Sta sateli pe marginea Țărîi Leșesști pliné dé oameni,

f. 224 și lé spunea moldoveni⟨i⟩: „Fugiți, fugiți, că vin / turcii în țara vo⟨a⟩stră!“ Ei nu crede, sta pe loc. Turcii, cum au trecut Nistrul, cum au început a prăda ș-a robi ș-a da foc, cît au putut agiungé pin Ț⟨a⟩ra Leșască, făr'nice o grijă dé leși.

19. În Cameniță era numai vro 6.000 de drăgani, de paza porților, și tîrgoveții. Și cum au agiunsu turcii supt Cameniță, trei, patru dzilé, ș-au bătut din pușcii, și s-au și închinat cei din cetate Cameniței, adeverindu-le turcii milă, dacă să vor închina. Și déschidzind porțilé, au întrat turcii ș-au făcut dovà în limba lor și ves⟨e⟩lie maré de izbîndă, c-au luat cetate ca acie vestită, Camenița,

17—2 n-au gătit asupra turcilor ⟨Turcului P⟩ și nici cetate Camenița n-au întărit-o cu oști multe, să să poată apăra de turci, iară deosăbit că leșii atunce ave oștire cu șfezii M, P / niscaiva oști B, C // 1 sprejeniască B, C / turci B, C / pre B/ acĭa C / vrémé B. vrémĭe C / avea B, avea léșii C / gîlceavă B, D, gîlceavă léșii E, G // 2 sfezii B, șvezii C, E, G / nici B, C / *după* lor *ad.* Țara Leșască D / nice țara lor]Țara Leșască M / nu să bejenisă C / prin B, pin C / pin pălănci și pin zemci E, G / zămci G // 3 neștiind nemică B, neștiind nimică C]fiindcă n-au știut de venire turcilor M, P // 4 18]4 M / atuncea C / Vișnovețchii, B, C // 5 și] iară M, P / hatman era M, P / hatman corunnii Sobețchii B, hatman corunnii era Ioan Sobețchii C, E/ Jan E / hatman vielchi corunnii era Sobețchii D, hatman corunniei era Jan Sobețchie G / carele B, carele mai M, P / care mai C, D, E, G / pre$^{1-2}$ B, C, D, E, G / fost B, C / craiu leșilor E, crai léșilor G // 6 Iar atuncea sta satele C, Și sta satele E, G / satele B / Satile pre margine Țării Leșești sta pline M, P / Leșești B, Léșești C / pline de B, C // 7 le B, C / moldovénii B, C / *după* moldovénii *ad.* și le dzicea C, de le dzicea E, G // 8 voastră B, C / Ei] Și ĭei C, Și ei E, G, Iară ei M, P / nu credea B, C / sta]și sta M, P / pre B / locu C / Iar turcii C, E, G // 9 cum]îndată M, P / au și început E, G / și a$^{1-2}$ B, C, a^{1} M // 10 agiunge B, a agiungé C / prin B / Țara C / fără de nici B, C, E, G // 11 grije B, C / de léși B, C // 12 19]7 M / În cetaaté în Cameniță B, D, În cetaate în Cameniță C, În cetaté în Cameniță E, G, În cetate Camenița M, P / vreo șasĭe mii B, C / draguni C // 13 porților cetății D / Au venit turcii supt cetate Camenița M au venit turcii supt Cameniță P / *lipsește* au B / supt cetaté, supt Cameniță D // 14 trii B, C]au șăzut trei G, și numai trii M / zile B, C / și au bătut B, s-au bătut C, au bătut-o M, P / pușci B, C / s-au închinat G, M // 15 cetaate Cameniții B, cetaatea Cameniții C / *lipsește* Cameniței M, P // 16 deschizind B, C / porțile B, C // 17 și au B, C / duva M, *după* dova *ad.* strigîndu E, G / și veselie mare]ci mare bucurie M, P / veseliĭe C // 18 mare B, C / *după* izbîndă *ad.* ce au făcut G / că au B, C / cetaate B, C / c-au luat o cetate vestită ca aceĭa și așa M, P / acéĭa B, C //

așe prea lesné, făr'nice o scădere de osști și vărsări dé sîngé. Așea da din tunuri, cît să cutremura locul. Și au ĭeșit toții lăcuitori Camenițăi pe porți afară, cu tot ce au avut. Și i-au aședzat pe toții pe denafară, pe lîngă cetaate, să lăcuiască.

20. Iară Volodiovschie, starostelé de Camenița, dac-au vădzut că s-închin⟨ă⟩ cetate, el au întrat în erbărie de au dat foc, de au arsu și el cu iarba, socotindu mai biné să-ș facă moarté cu mînulé salé decît să încap⟨ă⟩ în mînulé păgînilor, rob.

21. Déci turcii, întărindu cetate cu pușci și cu zahara și cu o⟨a⟩sté, au aședzat și pași și prădîndu cît au putut f. 224v agiungé oștili turcesști în sus prin Țara Leșască, / au purces împărăție în gios, iar pe acel șlah, ce au vinit, ș-au trecut Dunărea la Oblușiți cu mult plen de robii și de dui⟨u⟩m.

22. Iară pe Petriceico-vodă l-au lăsat cu oastea sa, cu moldovenii, în Hotin, ca să fie di paza țărîi ș-a șlahului

1 așea pre lésne B, așa pre lésne C / prea]de G / fără de nici B,C,E, și fără de M, P / scădere B, C / *repetă* și fără de scădere în oști M / oști B, C / și fără de vărsare M, P / de sînge B, C // 2 Și așĭa G/ Așea da din tunuri, din pușcile céle mari B, D, Și așa da din tunuri, din pușcile céle mari C] Și atunce atîta băte tunurile de tare M, P Și așĭa da din tunuri de bucurie mare' cît E / locul, pămîntul C]și pămîntul M, P// 3 eșit B, C/ toți B, C/ au eșit toți oamenii, lăcuitorii G/ lăcuitorii din cetaate Camenițiii B, lăcuitorii Camenițiii cetății C, lăcuitorii cetății Camenițiii D/ pre B// 3—4 lăcuitorii din Camenită ⟨pre porți P⟩ afară cu totul ce au avut și pre toți i-au așezat pre dinafară, să trăĭască pre lîngă cetate M, P // 4 pre$^{1-3}$ B,C/ *după* așezat *ad.* turcii E / toți B, C/ cetaaté B // 6 20]9 M, 2 P / *lipsește* Iară M, P / Volodiovschii B, C / starostele B, starosteli C / dacă B,C// 6—7 *lipsește* dac-au vădzut... cetate M, P// 7 să închină C/ cetatea B, cetaate C/ el]însuș el M, P/ în erbărie, undé era pravul cel de pușcă E, G. în pușcărie, unde era pravul cel de pușci C/ de]și C// 7—8 erbărie și dîndu-i foc au ars M, P// 8 *lipsește* au^{2} C/ arusu A / și el înpreună cu pravul cel de sinețu, socotind E,G ⟨sineață G⟩/ cu iarba]cu pravul cel de sineț B, D, înpreună cu pravul cel de pușci C/ socotind C/bine B, C, bine iaste M, P// 9 moarte B, C/ *după* moartea *ad.* singur E/ mînule$^{1-2}$ B, C/sale B, C/ cu mînulé salé]însuș M, sîngur P/ încapă C/ în]pre M, P/10 robu B//11 21]10 M/ Decii B,C, *lipsește* M, P/ întărind B, C au întărit M, P/ cetatea B, C, cetatea Camenița E,G/zaharea B,C, zairea E// 12 oasté B, oaste C/pașĭie B,C,E/și pașĭe în cetaté D]și au pus i pașe în cetate M, P/ prădînd B,C, prădînd oștile turcești M,P//13 agiunge B,C// oștile turcești B,C, *lipsește* M, P//14 împărățiĭa B, înpărățiĭa C]împăratul turcesc M,P/ iarăș pre același M,P/ pre C/ șliah B, C ce]pre carile M,P/ au fost vinit G, au și vinit M, P// 15 și au B,C/ la]pre la D/Oblucită B,C,E/ plian B, C/ *lipsește* de$^{1-2}$ M/ robi B, C/ duium B,C// 17 22]11 M/ *lipsește* Iară M, P/ Petriceaico B, Petricĭaico C/ voevod M/oaste C// 17—18 cu oaste lui la Hotin, adică cu moldovenii, ca M, P// 18 moldovénii B, C/ în cetate în Hotin E, G/ fiĭe C/ de B]pentru C/ de paza țărîi și a cetății Hotinului și a șliavului cetății Camenițiii D/ și a șliahului Camenițiii B, și a șliahului cetății Camenițiii C//

Camenițăi, ca să nu închidă leșii drumul neguțitorilor, să nu flămînzască o⟨a⟩stea din Camenița.

23. Trimis-au viziriul la Petriceico-vodă, cînd era împărăție la Nistru, să ale⟨a⟩gă un boĭaru care-i mai dé tre⟨a⟩bă să-lu triimată la cortu lui, că-i trebuĭasșté. Ales-au Petriceico-vodă din toții boĭari⟨i⟩ țării mai di triiabă la vorovi pe Miron Costîn, caré au fost mai pe urmă și logofăt maré. Și mărgînd Miron la cort⟨ul⟩ viziriului, pusu-l-au viziriul de au șădzut înaintea lui. Și i-au dzis vizirul să-i spuĭe dreptu: pare-lé lor biné c-au luat împărăție Camenița, au ba? Iar Miron au răspunsu că să temé a spuné drept. Vizirul s-au zimbit a rîde și i-au dzis să grăiască, să nu să tiiamă. Atunce Miron au dzis că „sîntem noi moldovenii bucuroși să să lățască în toate părți⟨l⟩i cît de mult, iar pesté țara no⟨a⟩stră nu ne pare biné să să lățască". Atunce viziriul iară au rîs și i-au dzis: „Drept ai grăit", ș-apoi l-au întrebat cum socotesșté: lăsa-o-a oastea turcească la Hotin cu Petriceico-vodă să fie de

1 léșii B,C//1—2 neguțitorilor și apoi să flămînzască oaste la Camenită M,P//2 oaste din cetate din Camenită B, E, G, oaste din cetaate Camenițiii C// 3 23]12 M// 3—4 Cînd era înpăratul la Hotin au trimis veziriul la Petriceicu voevoda, să M, P/ Triimis-au B, C, Triimis-au atuncea E/ Petriceaico B, Petricĭaico C // 4 împărățiĭa B, înpărățiĭa C/ *după* Nistru *ad.* și au dzis E,G/ aliagă pre un boiariu B, aliagă un boĭariu C/ care iaste E,G/ de triabă B,C//5 să-l trimită B, să-l trimată C, și să-l triimiață E / carile ar fi mai vrednic și să-l triimată M, P / cortul B / trebuĭaște B, C // 6 Petriceaico B, Petricĭaico C/ 13. Petriceico voevod, din toți boerii țării ⟨boerii moldoveni P⟩ au ales mai vrednic la voroavă M, P / toți B, C / boiarii B, boĭarii C / țărîi B, C/ de triabă B, C// 7 voroavă B, C, D, E/ pre B, C/ Costin B, C/ care B/ careli mai pre urmă au fost și logofăt mare C, M, P, care mai pre urmă au fost și vel-logofăt G/ pre B/ mare B// 8 *ante* Și: 14 M/ mergînd B, C/ cortul B, C/ l-au pus M, P// 9 șezut B, C/ de i-au șezut înnainte P/înnaintea C/ *lipsește* viziriul^{2} M//10 spue B/ drept B, C/ pare-le B, C/ bine B, C/ că au B,C / spune ⟨spune-mi P⟩ drept de vă pare bine M, P/ înpărățiĭa B, înpărățiĭa C]înpăratul M, P// 11 cetatea Camenița B, D, M, P, cetaatea Camenița C/ au ba]au nu M, P/ *lipsește* Iar M, P/*ante* Miron 15 M, 4 P// 12 spune B, C/ Veziriul C, Iar veziriul G / s-au zimbit C, au zîmbit G, s-au jînbit A// 13 grăiască]grăiască drept G, spue M, P/ tiamă B, C/ Atuncea B, C, *lipsește* M, P/ *ante* Miron: 16/ au dzis]au răspuns M, P/ *lipsește* că M, P/sîntem B, C// 14 moldovénii B, C/ noi moldovenii sîntem M, P/ *după* lățască *ad.* înpărățiĭa B, C, E, G, înpărățiĭa turcească M, P/cît de mult și în toate părțile, iară M, P/ părțile B/ *lipsește* cît de mult C// 15 iară C/ piste B, C/ noastră B, C/ bine B, C/ *lipsește* să să lățască M, P// 16 Atuncea B, C, *lipsește* M,P/ *ante* Veziriul 17 M// 16 iar C/ și apoi i-au zis B, C, și ĭarăși i-au zis M, iarăș au răspunsu și i-au zis P / *ante* și: 18 M// 17 întrebatu M/ ș-apoi l-au întrebat]și iarăș i-au zis P/ socotéște B,C, socotești M/ lăsa-vom și oaste M, P// 18 oaste C/ Petriceaico B, Petricĭaico C / cu Petriceicu voevod la Hotin M, P//

paza ţărîi ş-a Cameniţăi pîn-în primăvară şi n-a ⟨a⟩ve vro primejdé de leşi?

f. 225 24. Iară Miron / au răspunsu că nu-i biné să lasă oasştea turcescă, că esté vremé de iarnă, şi să şadză oasştea de iarnă la un loc n-a pute-o birui ţara de fîn şi dé grăunţă şi de alte bucate, că-i ţara sărac⟨ă⟩, ş-a flămîndz⟨i⟩. S-o răschire pin saté, satilé îşi rari, şi or lovi poghiiazuri din ceĭa parte, astădzii într-un sat, mîné într-altul, şi pîn-în primăvară a peri oastea înpărăte⟨a⟩scă toată, şi pentru oastea turce⟨a⟩scă oru strîca poghiazurilé şi ţara. 25. Numai oastea turcească să să duc-în gios. Numai să lé de voĭe împărăţie să scrie moldovenii la leşi, cu rug⟨ă⟩minté şi cu înbun⟨ă⟩turi, fiindu tot de o legé. Or crede leşii s-or lăsa de n-or facé stricăciuné Moldovei, şi or chivernişi şi cetate di bucate pîn-înu primăvară.

26. Şi aşea au lăsat vizirul după sfatul lui Miron, iar unii din boĭarii, dup⟨ă⟩ ce li i-au spus Miron sfatul, dzice

1 şi a cetăţii Cameniţii B, C, D, E, şi a cetăţii Cameniţăi G, *lipseşte* M, P // 2 nu va avea vreo primejdie, n-a avea vreo primejdiĭe C, nu va avea oastea vreo primejdie D, şi oare nu va ave oaste turcească vro primedie M, P/ léşi B, C// 3 *lipseşte* 24 G, M, P/ *lipseşte* Iară M, P/ *lipseşte* că M, P/ nu-i]nu iaste M, P/ bine B, C// 4 că]fiindcă M, P/ iaste B, C/ vréme B, C/ *după* şază *ad.* ţara M// 5 oastea B, oaste⟨a⟩ C/ *lipseşte* oasştea de iarnă M, *lipseşte* de iarnă P/ locu B, C/nu o va putea B, E/ *ad. marginal* birui C/ cu fînul, cu grăunţăle şi cu alte M, P // 6 de grăunţe B, C/ că-i]că iaste B, E/ că ţara ĭaste săracă M, P, *lipseşte* C/ şi a flămînzi oastea B, M, P// 7 Să o răşchire B, C]Să să înparţă M, P/ prin M, P/ sate B, C/ satele sînt rare B, C, sateli sînt rari E/ lovi]vini C, P, veni M// 8 podghiiazuri B, podghiazuri C, poghiazuri leşeşti D, podghiiazuri léşeşti E, G/ céĭa B, C/ astăzi B, C/ mîine B, mîini C // 9 pînă C / a peri oaste turcească şi poghĭazurile acele or strîca şi ţară M, P/ împărătiască B, înpărătiască C//10 oaste turcească C/ or B, C/ strica B/ podghiiazurile B, podghiazurili C]podghiazurile léşeşti E// 11 şi ţara]şi Ţara Moldovii, raiaoa înpărătiască D/ 25]24 G, *lipseşte* M/ Ci oaste turcească iaste mai bine să să ducă în gios M, P/ oaste B/ *după* turcească *ad.* iaste bine G/ ducă C//12 Numai]Însă M, P/ le dea B, C/ împărăţiĭa B/ înpărăţiĭa voe G/ *după* înpărăţiĭa *ad.* moldovénilor C/ scriĭe C/ moldovénii B, *lipseşte* C/ léşi B, C/ rugăminté C// 12—13 să le dei înpăratul moldovenilor voe să scrie cu rugăminte şi cu înbunături la leşi, fiind M, P//13 înbunături C/ fiind B, C, şi fiind E, G/lége B//14 créde B, C/ léşii B, C/ Că leşii vor crede şi vor lăsa M/ s-or]şi or B, C/ léşii şi să vor lăsa E, G/ Că şi leşii vor crede şi nu vor face stricăciune P/ de nu vor face E, nu vor face B/ face C/ Moldovii B, C] ţării M // 15 or chivernisi moldovenii şi pre cei din cetate M, P/ chivernisi B, C/ cetaatea B, cetatea C/ de B, C/ di bucate]cu mîncare M, P / pînă C/ în B, C/ *lipseşte* pînă în primăvară M, P// 16 26]25 G, 19 M, 5 P/aşĭa B, C/ veziriul C, şi veziriul M/ *lipseşte* iar M, P// 17 boiari B, boĭari C/ după cĭe C/ li-au spus B, C/ Miron logofătul M/ sfatul veziriului E/ *lipseşte* sfatul M/ zicea B, ei zicĭa G/ dzice că-i mai biné]au dzis aşa, că mai bine iaste C//

că-i mai biné să lasă turci⟨i⟩, că po⟨a⟩te pe dînşi⟨i⟩ să-i pradé leşi⟨i⟩ ţara. Iară Miron dzice că n-or prăda-o, iar de or şi prăda-o, nemic n-a hi, decît să lé ĭa inecerii muĭarile şi copii⟨i⟩ şi să rămîe şi aşădzători, să nu să mai ducă.

DOMNIĬA LUI ŞTEFAN PETRICEICO-VODĂ. CAP 78 ⟨sic⟩

Za⟨cialo 1⟩. Stătu domnu Petriceico-vodă la vl⟨ea⟩to
f. 225^{v} 7180⟨=1672⟩. / Şi dac⟨ă⟩ s-au aşedzat domnu, au rămas cu o⟨a⟩stea sa la Hotin, pentru grije podului ş-a Cameniţăi, pîn-în postul Crăciunului. Apoi au vinit la Ĭaşi în scaon.

2. Iară de primăvară au vinit împărăţie pîn' la Obluşiţă ş-au triimis pe Husăin-paşea cu oştii la Hotin. Mărs-au şi Petriceico-vodă, cu oastea şi cu toţii boĭari⟨i⟩ săi, şi domnul muntenescu Gligorie-vodă, iarăş cu o⟨a⟩sştea sa, la Hotin, iar la Ţuţora au stătut caplan-paşea cu oastea turce⟨a⟩scă.

1 că-i mai biné] că mai bine era M, P/ bine B/ să lasă turcii să ernezé B, să lasă turci, oaste, veziriul C, să lasă veziriul turci E, să lase veziriul oaste turcească G/ poate B, C/ pre B/ dînşii B, C//2 prade B, C/ léşii şi ţara B, C, D, E/ să lasă pre turcii în ţară, că fără de veste, făr⟨ă⟩ de dînşii or prăda ţara leşii M, ca fără de dînşi poati or prăda leşii ţara P/ Iar C, E, *lipseşte* M/ zicea B, au dzis C, li-au zis G]li-au răspunsu G/ că n-or prăda-o ţara B, că ţara n-or prăda-o E, că n-or prăda ţara G// 3 de o vor şi prăda B/ ne mică B, C/ n-a fi B// 2—3 ⟨*lipseşte* P: Miron au răspuns: leşii nu vor prăda ţara⟩, iară de vor şi prăda-o tot nimică n-a hi, că mai amar ar fi fostu cînd lĭ-ar fi luat iniciarii femeile M, P// 3 le B, C/ inicearii B, nicĭarii C/ muerile B, C// 4 copiii B, C/ rămîĭe B, C/ aşezători B, C, şezători M, P/ *după* ducă *ad.* din ţară E, din ţară G// 5 Petriceaico B, Petricĭaico C, G/ *după* vodă *ad.* în anul 7180 C, anul 7180 E, *după* voevoda *ad.* în anul 7180 G/ Cap 82 B, D, *lipseşte* E, G/ *lipseşte* Domniĭa... cap 78 M, P// 6 *lipseşte* Za⟨cialo⟩ B, C, D, E, G, P/ Stătut-au C, D, E, G/ Petricĭaico C, Ştefan Petriceaico B, E, G/ la vl⟨ea⟩to]în anul B, D/ *lipseşte* la vl⟨ea⟩to 7180 C, E, G/ În anii 1672, Petriceicu voevoda ⟨*lipseşte* voevoda P⟩ au stătut M, P// 7 dacă C/ domnu]cu domniia C/ *lipseşte* dac⟨ă⟩ s-au aşedzat domnu M, P// 8 oastea B, C/ grija B, grijiĭa C//9 şi a Cameniţii B, şi a cetăţii Cameniţii C, D, E, şi a cetăţii Cameniţăi G/ pînă C / Apoi]Şi după aceĭa M, P// 10 în scaonul domnescu E, G// 11 2]21 M/ *lipseşte* Iară M, P/ de]în B, E, G/ înpărăţiĭa B, C/ De primăvară înpăratul turcesc iarăşi au venit la M, P/ *lipseşte* pîn⟨ă⟩ C/ Oblucită B, C, D, E, G// 12 şi au B, C/ trimis B/ pre B/ Husain-paşĭa B, C/ oşti B, C/ la Hotin pre Husain-paşe cu oşti turceşti M, P / Mărsu-au A, Mers-au C // 13 Petriceaico B, Ştefan Petricĭaico C//13—15 Petriceicu voevoda cu boerii şi cu oaste sa, aşijdere şi Grigorie voevoda domnul muntenesc, împreună cu paşa au mers la Hotin M, P/ toţi boiarii B, toţi boĭarii C// 14 şi Grigorii-vodă domnul muntenescu C/ Grigorii B, Grigorie Ghica-vodă G/ oastea B, C//15 *lipseşte* sa E/ la Hotin]au mărsu la Hotin C/ iară B, *lipseşte* M, P/ *ante* la^2: 23 M/ paşĭa B, C/ *după* paşa *ad.* iarăşi M, P// 16 oaste C / turcească B, C//

3. Atunce leșii gătindu-și oastea, au vinit asupra turcilor la Hotin Sobețchii, hatmanul coronii, caré pe urmă au fost și craiu, și cu Sinavischii, hatmanul polnii, cu frumoasă oasșté. Iar Mihail, craiul leșescu, era cu to⟨a⟩tă puterea sa la Leovi.

Turcii, vădzindu că viné oastea asupra lor, făcut-au șanțuri pe lîngă cetate Hotinului ș-au întrat în șanțurii, iar moldovenii și cu munteni⟨i⟩, osăbiți într-alté șanțuri, încungiurați. Cé ei, ca ciïa cu nevoe, s-au sfătuit // ïei
ms. 53 f. 212 înde ïei, Grigorii-vodă cu Petriceaico-vodă, să să închine la léși, să stea cu toții să bată pre turci, ca să nu s⟨ă⟩ apucé a să așeza în cetatea Hotinului pașïa, precum să așezas⟨ă⟩ în Camenița. Că așezindu-s⟨ă⟩ în Hotin pașïa, decii în Moldova, n-are di cé mai domni domnu. Și agiungîndu-s⟨ă⟩ cu léșii, ei îi chiema să vie mai curund, că ei încă vor ținea cu dînșii asupra turcilor. Decii léșii au priimit cu bucurie și îndată s-au pornit asupra Hotinului.

4. Husain-pașïa, ce era sarascheriu, cu alți pași ce era în Hotin, înțălegînd că vine oaste leșască asupra lor, să sfătuïa cum ari tocmi oastea acolo în șanțuri pedestrimea și cum ari tocmi călărimea afară din șanțuri, să să bată cu léșii. Au chiemat și pre domni, pre Grigorie-vodă și pe Petriceaico-vodă, la sfaturi, să vază cum ari socoti și ïei. Decii Grigorii-vodă și cu Petriceaico-vodă ruga Dumnezeu și aștepta să vază cum mai degrabă izbînda léșilor asupra turcilor, ca să nu s⟨ă⟩ poată așeza turcii în Hotin.

5. Dzis-au pașïa acestor domni, după ce au vinit la dînsul: „Marele și putérnicul înpărat ne-au trimis cu oaste la această cetaaté, la Hotin, cu puterea sa cea nebiruită, să ținem locul și cetatea aceasta și să purtăm de grije, și de aret să fim cetății Camenițîi, caré iaste de curund luată din nărocită primblarea înpăratului, nostru, ce s-au
f.212v primblat pînă aicea / ca să fie raialii Țărîi Moldovii, ce iaste supt ascultarea înpărățiii. Să fim de aret de apăraré despre léși, aflîndu-s⟨ă⟩ nepriiatini înpărățiii despre această marginé. Acmu cum socotiți să tocmim oastea, pedestrimea și călărimea, să putem lua izbînda nepriiatin⟨il⟩or celor ce vin acmu asupra noastră cu oști?"

6. Iară Grigorii-vodă au răspunsu pașii și au dzis: „Eu de aceasta nu pociu sfătui într-alt chip, fără numai oastea putérnicului înpărat, fiindu deprinsă la loc largu călăréște a da războiu, foarte iaste tare și cu nedejde de izbîndă fără de nici o smintială, iar din șanțuri iaste cu grije a să lupta cu nepriiatinii cei denafară. Că de multe

1 3]24 M / Atuncea B, C, *lipsește* M, P/ léșii B, C/ s-au gătit cu oaste și M, P/ oaste B, C// 2 Sobețchii B/ Sobețchii Ioan, hatman mare de corona leșască, care mai pre urmă C, Ian Sobețchii ce era hatman coronii, careli mai pre urmă E/ Sobețchii ce era hatman corunnii D/ Ian Sobețchie, ce era hatman G// 2—3 Hotinu. Și era mai mari preste oști Sobețchii, hatman coronii și Sinanțschii, hatman polnîi M, P/ *lipsește* caré pe urmă... și craiu G // 3 *lipsește* și[2] B/ *după* craiu *ad.* léșilor E/ și cu Adam Sinavschii ce era hatman polnii corunnii E, G/ Sinavschii hatman B, C// 4 cu frumoasă oaste B, C, *lipsește* M, P / *lipsește* Iar M, P/ Mihail Vișnovețchii D, E, Mihail Vișnovețchie G/ *după* leșescu *ad.* Vișnovețchii B//5 toată B, C/ Liov B,C,D,E, G/ Mihail craiul cu toată putere sa era la Liov M, Mihail, craiul leșăsc, cu toată puterea era la Leov P// 6 Iar turcii G/ *ante* Turcii: 26 M/ văzind B, C/ vine oaste B, C, vine oastea leșască D, vin leșii M, P/ au făcut M, P// 7 pre B/ cetatea B, cetaatea C/ pe lîngă cetate]înpregiurul cetății M, P/ și au B/ șanțuri B, C// 8 moldovénii B, C/ *lipsește* cu M/ munténii B, C/ într-alte B, C// 9—11 încungiurați, ca cei cu nevoïe. Grigorie voevoda, domnul muntinescu, și cu Petriceicu voevoda ⟨*lipsește* voevoda P⟩, domnul Moldovii, s-au sfătuit însuși între sîne, ⟨în de sîni P⟩ să să închine leșilor M, P// 9 Ce B,C/ ei]ïei C/ ceiïa B, céïa C/ nevoïe B,C// 10 Petriciaico C// 11 să C// 12—14 Hotinului, zicînd că în Camenița s-au așezat pașe. Și de să va așeza și alt pașe în Hotin, apoi în Moldova nu mai are ce domni. Deci amundoi domnii agiungîndu-să M// 12 cetaatea C/ pecum]cum C, D// 13 să așezas⟨ă⟩]s-au așezat C,D/ așezindu-să C/ în]și în C/ *lipsește* pașïa C,D// 14 Și agiungîndu-s⟨ă⟩]Deci amîndoi domnii agiungîndu-să M, P/ agiungîndu-să C// 15 ei[1−2]]ïei C/ mai curînd să vie, făgăduindu-să că și ei or țîne M, să vie mai curîndu, făgăduindu-să că și ei or țîne P//16 vor]or C/ dînșii]léșii G/ *lipsește* Decii M, P/ *ante* Leșii: 28 M/ au și priimit D// 18 4]29 M, 7 P // 18—19 și cu ceelalți pași, auzînd că vin oști leșești M, P // 19 în]la C/ în cetate în Hotin G/ oastea C//

1 oaste C/ oaste pedestrime acolo în șanțuri M, P// 2 din]de M, P/3 Și au E/ Au chiemat]30. Chemat-au M, Chemat-au P// 3—4 pre domnii acestor țări, pre Grigorie-vodă, domnul muntenesc și pre Petriciaico-vodă, domnul Moldovei G/ Grigorii C/ Petriciaico C / voevoda[1−2]M / la acel sfatu M,P // 4 ari]vor M,P // 5 și ïei]ei P/ *lipsește* Decii M/ *ante* Grigorii: 31 M/ voevoda[1−2] M/ Petriciaico C / ruga pre M, P // 6 *lipsește* și aștepta M, P/ mai în grabă M, P// 7 să poată C/ în cetate în Hotin E, G// 9 5]32 M/ Pașa au zis M, P// 10 ni-au trimis C// 11 cetaate C// 12 cetaatea C/ grij⟨ă⟩, să fim și de paza cetății M, grijă și să fim de apărare și cetății G, grijă și să fim de paza cetății P// 13 de aret, adecă de apărare cetății D/ aret]apărare E/ Camenițăi G, P/ care C/ *lipsește* de curund luată M// 14 nărocita C/ a înpăratului C, P/ ce]carile M,P//15 aicea]acolo M,P/ să fiïe C/ ce]care M//16 iaste supt stăpînire marelui înpărat M,P/ *după* înpărățiii *ad.* despre această marginé C/ *lipsește* Să fim de M, P/ *lipsește* de C/ *lipsește* de aret G/ *lipsește* de apăraré C, D, M, P// 17 aflîndu-să C, aflîndu-s⟨ă⟩ ei M, P// 18 marginé]parte de margine M, P/ Deci acmu M, Deci acum P/ oaste C// 19 pedestrime C/ *după* călărimea *ad. din nou* pădestrimé P/ să]ca să M, P/ putém C/ luoa C/ nepriïatinilor C// 20 celor ci ne vin P/ acum D/ cu oști asupra noastră M, P// 21 6]33 M, 8 P/ *lipsește* Iară M, P/ au]i-au P/ *lipsește* pașii și au dzis M, P// 22—23 fără decît fiindcă oastea preputernicului M, P// 23 fiind C]iaste M, P/ largu și M, P// 24 tare iaste P// 26—1 cïei din nafară[1−2] C //

ori să prilejaște, cei denafară încungiură pre cei dinlăuntru și-i țin închiși și-i flămînzăscu, și pre urmă de nevoie să închină și cad în mînule vrăjmașilor săi, fără de nici un războiu. Ce eu socotescu să eșim de aicea cu oastea, să lăsăm cetaatea Hotinului și să ne pogorîm în gios pre Prut, undé vom alége loc largu și bun de bătălie. Și de vom videa că nu putem sta înprotiva nepriiatinilor, vii trimite măriia-ta de a vini și caplan-pașia cu oasté de la Țuțora și-i vom bate".

7. Iară sarascheriu-pașia, dacă au auzit pre Grigorie-vodă dzicîndu-i să lasă cetaatea, să iasă la loc largu cu oștile, s-au mîniiat pre tare pre Grigorii-vodă, cît au scos hamgériul să-l lovască, să-l omoară, și au răcnit de i-au dzis că pentru cetatea aceasta l-au triimis pre dînsul
f. 213 înpăratul. Iar Grigorii-vodă cu Petriceaico /-vodă s-au îngrozit și de sîrgu au eșit de supt cort afară. Și cum s-au dus la otacul lor, îndată au trimis la léși să vie mai curund, să nu zăbăvască. Vinit-au oastea leșască aproape de Hotin tăbărîndu-s⟨ă⟩ ș-au tocmit oastea pre orînduiala lor de războiu. Eșit-au și turcii, oaste aliasă, călărimea din șanțuri, și Petriceaico-vodă cu moldovénii, și Grigorii-vodă cu munténii. Și începînd războiu, mergea turcii cu năvală asupra polcurilor leșești, iar léșii încet pășind sprejeniia năvala turcilor pînă au vinit aproape de șanțurile turcilor.

1 prilejaște]tîmplă E, întîmplă G, M, P/ de încungiură C, E, G/ciei C// 2 și-i[2]]pînă C, D, P, *ad. marginal* pînă M/ și mai pre M, P/ pe C// 3—4 și fără nici un războiu cad în mîinile vrăjmașilor săi M, P // 4 eu]iau P / *lipsește* cu oastea C // 6 pe C / bătălie]războiu G/ *după* bătăliie *ad.* de războiu C// 7 Și vom vede cum nu vom pute M, P // 8 oaste C // 9 și-i vom bate pre nepriiatini E, și vom bate pre nepriiateni G, și vom birui pre leși M, P// 10 7]24 M, 9 P/ *lipsește* Iară M, P/ Iară Husain sarascher-pașia D / sarascher-pașa C / Grigorii C// 11 voevod M / cetaate C / și să iasă E, G, M / locu C // 12 cu oștile, foarte tare s-au mîniiat M, P/ Grigorie C/ voevoda M/ cît]și M, P// 13 omoare C/ ș-au răcnit C]răcnindu P/ i-au răcnit asupra lui și i-au zis G, au răcnit asupra lui și i-au dzis E/ de au dzis C]zîcînd M, P// 14—15 pentru această cetate m-au triimis înpăratul M, pentru această cetati ni-au triimes înpăratul. P // 14 trimis C // 15 *lipsește* Iar M, P / *ante* Grigorie: 35 M, 10 P / voevoda M / cu]și cu E, M, P / Petriciaico C// 16 sîrgu] grab' E, grabă M, P/ *lipsește* cum C// 17 și îndată C/ au]au și M, P/ să viie mai de sîrgu C, să vie mai de sîrgu în grabă D, să vie cum mai în grabă M, P/18 *ante* Venit-au: 36 M/ oaste C/ aproape de Hotin]la Hotin aproape M//19 și tăbărîndu-să C/ pre]după M, P/ pe rînduială C// 20 *lipsește* de războiu M, P/ *lipsește* din șanțuri M, P// 21 Petriciaico C/ voevoda[1-2] M/ și[1]]iar P// 22 începîndu C/ începînd a da războiu G / turcii merge M, P // 23 léșești C // 23—24 *lipsește* iar léșii... năvala turcilor M, P // 24 pînă ce M, P //

Și stînd léșii vitejaște, s-au și închinat Petriceaico-vodă și cu Grigorii-vodă înpreună cu oștile lor la léși și s-au amestecat cu léșii și au și început cu toții asupra turcilor a-i tăia.

8. Decii călărimea turcilor, văzind așia, n-au mai avut vréme să facă năvală asupra léșilor, ce numai le-au căutat de au întrat în șanțuri la céia pedestrimé a lor, ca să să apere; iar stiagurile husărești, pășind înainte, au întrat în șanțurile turcești, și după dînșii céialaltă oasté. Și au și început a-i tăia pre turci, cît n-au mai putut să să mai îndrepte turcii. Și au și purces în răsipă. Unii au apucat pre pod, ce era preste Nistru supt cetatea Hotinului, alții pin Nistru da, de să înneca, alții pre supt cetatea de stîncă da, de să zdrobiia. Și podul încă s-au rumptu de năvala turcilor la mijlocul Nistrului, de s-au
f. 213v înnecat mulțimé / de turci. Numai cîți au apucat cu pașia innainté de-au trecut asupra Cameniții, atîțea au hălăduit. Perit-au optsprăzéce mii de turci. Umplutu-s-au léșii și moldovénii și munténii de cai turcești, și de haine, și de arme, și de bani, și de alte lucruri bune.

9. După ce au făcut léșii această izbîndă, chiemat-au pre acești domni de s-au sfătuit să purcează în gios, să triacă Dunărea în Țara Turcească. Și au orînduit pre moldovéni și pre munténi să margă înnainté pre Prut să le fie de straje și să strîngă oștii zaharea. Și cu acea soco-

1—2 Petriciaico C / Grigorii-vodă, cu oștile lor înpreună la léși E / Petriceico voevoda și cu Grigorie voevoda și cu toate oștile lor s-au și închinat la leși M, P // 2—3 *lipsește* și s-au amestecat cu léșii G // 3 au început G, M, P / cu toții a-i tăia pre turci P // 5 *lipsește* 8 M, P/ așa C, P // 6 vrémie C / să mai facă E / ce numai ce E// 7 de au întrat]a întra M, P/ la ceelantă M, la ceialaltă G, P/ la céialaltă oaste a lor, pedestrimea, ca E// 8 stiagurili C/ *ad. marginal* innainte C// 9 și ceelantă M, ceialantă P// 10 oaste C/ Și au început E, M, P/ pe C/ n-au putut G, M, P// 11 îndreptezé E, îndreptéză G, îndreptez⟨e⟩ M, P/ Și au purces P/ purces turcii G//12 pe C/ apucat preste Nistru, pre podul ce era făcut supt G, au apucat pre podul ce era supt P/ piste C//13 pe supt C//14 supt cetaate C/ *lipsește* de stîncă C/ *lipsește* da D/ da de stîncă M, P/ de[2]]și P/ după zdrobiia *ad.* și să sfărîma, cum era mai rău C/ *lipsește* Și M, P/ *după* încă *ad.* de la o vréme E// 15 năvală C/ *lipsește* turcilor C, D]lor M, P// 16 *lipsește* de turci M, P/ Și numai G/ Numai acei cîți M, P/ Și numai cîți au scăpat de au apucat E// 17 înnainte C/ înnainte cu pașa M, P/ de au trecut Nistrul și au luat asupra cetății Cameniții C / atîția C/ *după* hălăduit *ad.* de au scăpat E, G // 18 *după* Perit-au *ad.* atuncea/ optsprăzéci C/ S-au înplut G//19 *lipsește* și[1] M, și[2] P, și[3] M, P/ *ad. marginal* și munténii G/ cai buni E,G// 20 *lipsește* și[1-2] M, P// 21 9]37 M, 11 P/ Iară după E, G/ Leșii, după ce au făcut această biruință, au chemat M, P/ chemat-au C// 22 acești doi domni G]amîndoi domnii M, P/ de] și M, P/ *după* sfătuit *ad.* cu dînșii E, G/ purceadă C]margă M, miargă P // 23 să triacă și Dunăre M, și să treacă și Dunăre P / Dunăre C / pe C // 24 pe[1-2] C/ innainte C // 25 fiie C/ zairea E, G/ acia C //

tială au purces domnii în gios pre Prut, iar léșii, așteptînd să le mai vie oasté pre urmă, au luat de la Hotin pre supt codru asupra Toporăuților întru întimpinarea ceiĭalalte oști ce viniĭa despre Sneatin, ca să să înpreune cu toată oastea la un locu, să purcează în gios, precum le era sfatul.

10. Decii domnii au trecut Prutul pre la Zaluciĭa în ceasta parte, și de acolo s-au despărțit. Petriceico-vodă au mărsu la satul lui la Tătărășéni și de la Tătărășéni au luat pre supt codru asupra Iubăneștilor, întru întimpinarea léșilor; iar Grigorie-vodă au luat în gios, că nu avea într-alt chip cum face, că-i era doamna și coconii în Țarigrad, în mîna turcilor. Decii hatmanii leșești, văzindu-l pre Grigorii-vodă că au luat în gios, și calea nu-i era într-acolo, au triimis un domnu să-l întrebe pre Grigorie-vodă di cé merge pre acolo, că calea oștii nu-i
f. 214 într-acolo. Iară Grigorii /-vodă au dat samă cătră acel domnu că merge să dea știré țării să nu fugă, nici să bejeniască, și să orînduiască conace pentru triaba oștii. Că într-alt chip n-are pre undé mergé, că să vor spăriĭa oamenii și să vor bejeni, și nemică nu vor găsi hrană de triaba oștii. Și acest răspunsu au luat acel domnu leșescu și s-au întorsu înnapoi la hatmani.

11. Grigorii-vodă, după ce au purces acel domnu leșescu înnapoi la hatmani cu acel răspunsu, scris-au o

1 domnii] amîndoi domnii M, P// 1—5 *lipsește* iar léșii, așteptînd ... precum le era sfatul M, P // 2 viĭe oaste C/mai pre urmă G/ pe C// 5 toate oștile D]toții C/ purceadă C// 6 10]38 M, 12 P/ *lipsește* Decii M, P/ *după* Domnii *ad.* amîndoi M, P / Zalușce M, Zalușcea P // 7 Petriciaico C / voevod M // 8 și au mersu P/ și]iar M, P/ Tătărășiani[2] C // 9 pe C / Ibăneștilor M, P // 10 Grigorii C / voevod M/ *lipsește* au luat M, P// 11—12 nu ave să facă într-alt chip, că doamna și cuconii lui era în Țarigrad M, P // 11 cuconii C // 12 mînule E, mîinile G, M, P/ léșești C// 12—22 *lipsește* Decii hatmanii leșești ... s-au întorsu înnapoi la hatmani M, P // 13 văzind G/ *lipsește* pre Grigorii-vodă C, D / *după* calea *ad.* oștii E // 14 era]iaste C / trimis C / au triimis pre un ficior de domnu leșeșscu E, au triimes pre un fecior de domn leșăsc G / pe C // 16 Iar C / Grigorie C / cătră acel ficior de domnu léșescu E, cătră acel fecior de domn leșăsc G//17 mergé C/ țărîi C// 18 bejeniaască A// 19 pe C/ merge C// 19—20 să vor spăriĭa oamenii și vor fugi și să vor bejeni E// 21 acel ficior de domnu leșescu E, G// 22 la hatmanii leșești D// 23—24 *lipsesc* Grigorii-vodă... acel răspunsu M, P// 23 Iară Grigorii-vodă C, E, G/ acel ficior de domnu leșescu E, acel fecior de domn G// 24 înnapoi la hatmanii leșești D// 24—4 dar întîi au scris la hatmanii leșești să-l erte și să priimască de la dînsul aciĭa izbîndă ce au făcut, iară mai mult nu poate M, dar întîi au scris la hatmanii leșăști să-l erti și să priimască de la dînsul ace slujbă, că izbînda ce au făcut, iar mai mult nu poate P//

carte la hatmanii leșești, și au triimis-o pre de altă parte, să-l ĭarte și să priimască de la dînsul acea slujbă cu izbîndă ce au făcut. Că atîta au putut, iar mai mult nu poate, fiindu-i doamna și copiii în Țarigrad, în mîna păgînilor. Și au purces cum mai degrabă în gios Grigorii-vodă de au trecut Dunărea pre la Gălați. Și au triimis de au dat știré viziriului, la Oblucița, că și el au scăpat cum au putut și vine la poala înpărățiii.

12. Decii viziriul, dacă au auzit că vine Grigorie-vodă, s-au mierat, știindu-l că s-au închinat la léși, avînd viziriul véste de la Husain-pașĭa că s-au închinat la léși. Nu credea viziriul că vine și tot trimitea ni pre unul, ni pre altul înnaintea lui, să vie mai curund. Sosind Grigorii-vodă la Oblucița, au mărsu la viziriul, și l-au întrebat cum au fost lucrul lui Husain-pașĭa sarascheriul la cetatea Hotinului de au prăpădit oastea.

13. Atuncea avînd calé Grigorie-vodă cuvintelor sale, au spus viziriului cum au sfătuit pre Husain-pașĭa să iasă
f. 214v din șanțu cu oastea înpăratului, pentru căci că / oastea înpăratului iaste deprinsă a da războiu nepriiatinilor la largu, iar nu la strîmtoaré. Și Husain-pașĭa s-au mîniiat și au scos hamgériul să-l omoară, și i-au făcut de au întrat în șanțuri și pre moldovéni și pre munténi. Și viind oastea leșască i-au încungiurat din toate părțile, și numai pașĭa au scăpat pre pod preste Nistru, iar pre dînșii pre toți i-au cuprinsu léșii. Ce pre urmă ei au făcut cum au putut și ș-au adus capul la poala înpărățiii. Decii viziriul, dacă au auzit așĭa, au dzis că „bine ai fost sfătuind, și nu ti-au ascultat". De care lucru așĭa ș-au tocmit lucrul,

1 léșești C/ trimis-o C/ pe C/ *după* parte *ad.* scriindu-li hatmanilor léșești să-l erte E, scriindu-le hatmanilor leșéști așĭa, să-l iarte G/ *după* parte *ad.* scriind așaM, P// 2 aciĭa C// 4 copiii]coconii C, E, cuconii G/ mînule E, mînile G// 5 mai în grabă M, P/ *lipsește* în gios M, P / Grigorie C/ voevoda M// 6 de]și E, G, P, *lipsește* M/ pe C/ trimis C//6—8 Au mers la veziriul la Oblușiță, ș-au tocmitu trebile și de acolo s-au dus în Țarigrad. Și l-au făcut iarăși domn în Țara Muntinĭască. Însă n-au apucat să margă cu domniĭa în Țara Muntinĭască, ci au muritu acolo, în Țarigrad M, P// 9—29 *lipsesc* M, P // 9 Grigorii C // 10 mult s-au mirat C, D / că s-au fost închinat E, că au fost închinat G/ *după* léși *ad.* și nu credea viziriul că vine C/ *lipsește* viziriul C // 11 că] precum E, G / închinat Grigorii-vodă E, G / Și nu E, G// 12 veziriul C/ pe[1-2] C// 13 viĭe C/ curînd C/ Și sosindu E, G/ Grigorie C// 14 l-au întrebat viziriul D // 15 sarascheriului C // 16 oaste C // 18 cum]precum E, G/ Husain-pașĭa sarascheriul C// 19 șanțuri D/ pentru că E, G]căci C/ *lipsește* că D// 20 a da războiu la loc largu nepriiatinilor E/ la locu largu C, G// 21 iară C/ strîmtoare C// 22 hamgeriul C// 23 pe[1-2] C// 24 și oastea D/den C// 25 pe C/ piste C/ pe[1-3] C// 27 *ante* Decii: 14 G// 29 s-au tocmit C//

că au adus și marturi Grigorii-vodă înnaintea viziriului, de au arătat. Decii viziriul au triimis de au tăiat capul lui Husain-pașía.

14. Și pre Grigorie-vodă, de bucurie mare ce avea viziriul că au vinit de s-au închinat de la léși la dînsul, i-au dat iară domniía în Țara Munteniască, să fie domnu. Că înțălegînd că iaste hain, pusésíe domnu pre Duca-vodă în locul lui, fiind Duca-vodă mazil la Țarigrad, și luas⟨ă⟩ și pre doamna lui Grigorii-vodă cu coconii la saraiul înpărătescu, să-i turcească. Decii viziriul îndată au răpezit la Țarigrad de au slobozit pre doamna lui Grigorii-vodă și pre coconi. Și au poprit și pre Duca-vodă să nu margă în Țara Munteniască.

15. Decii Grigorii-vodă s-au rugat viziriului să-l lasă să margă pre la Țarigrad, să-ș vază casa și copiii, că i să și supărasă cu oastea. Și mergînd la Țarigrad, apucatu-l-au munténii cu multe pîri, mai vîrtos Postelniceștii, fiind f. 215 și cu a Ducăi-vodă îndemnătură, temîndu-să / să nu-i smintiască domniia ce-i didésíe.

16. Și Postelniceștii fusésíe eșiți de la închisoarea lui Grigorii-vodă mai dennainte vréme. Că, după ce au vinit Duca-vodă mazil de la Moldova în Țarigrad, și Șerban logofătul, careli pre urmă au fost și domnu, au scăpat, de nu l-au fost prinsu la mînă să-l ía, precum au fost prinsu pre ceíalalți frați a lui, precum să pomenéște mai sus, la céíalaltă povéste a lui, au fost isprăvit Șerban logofătul, cu mijlocul Ducăi-vodă, de au fost mărsu un capegi-bașía de au luat pre toți frații lui Șerban și niamul lui din închisoarea lui Grigorii-vodă din București. Și mergînd Grigorii-vodă la Țarigrad, s-au tîmplat și iei acolo și ș-au aflat vréme a-l pîrî, féliuri de féliuri de pîri pentru cazne și răutăți ce li-au făcut.

17. Ce Grigorii-vodă era un om harnic și tare, și sămățu, și gata la răspunsu și la toate socotelile, și să pîrîía față la față înnaintea Divanului înpărătescu cu Postelnicéștii, cu Șaitaniceștii, cărora le zicu și Cantacozineștii. Și mai vîrtos giupînésele lor îl pîrîía înnaintea Divanului înpărătescu, că li-au fost puindu pe giupînésíe de au fost cărînd var și piiatră, înpreună cu țiganii cei de dîrvală, la curțile domnești.

18. Ce Grigorie-vodă au mijlocit cu priiatinii lui și iară i-au dovedit și i-au pus iară pre toți la poprială. Și Șerban logofătul iară prinsésíe de véste și să ascunsésíe, ca și întîi. Ce ceaușii înpărătești l-au găsit ascunsu în casă la Duca-vodă, în pod, și de acolo l-au luat și l-au făcut surgun la Crit. Și mult mustra Grigorie-vodă și f. 215^{v} să ciortiía cu Duca-vodă /, ce să pune pentru niște oameni răi ca aceíia. Și Grigorii-vodă să gătiía să purceadă cu mare vîlfă de al triilea rînd în Țara Munteniască cu domniía.

19. Numai Dumnezeu iaste mult milostiv, iar apoi de sîrgu întoarce mila sa. Că îndată s-au războlit Grigorii-vodă și au murit. Nărocul Cantacozineștilor! Dzicu unii să să fie agiunsu Cantacozineștii cu un doftor și să-l fie otrăvit.

1–27 *lipsesc* M, P// 1 adus]dus C,D/ *lipsește* și G/ Grigorie C// 2 *după* arătat *ad.* mărturisind C/ trimis C// 4 14]15 G/ Și]Iară E/ pe C/ Iară veziriul de bucurie mare ce avea pentru Grigorie-vodă că au venit G// 6 iarăș C/ fiíe C// 7 *după* înțălegînd *ad.* veziriul C/ pusésíe]au fost pus E, G/ pe C// 8 *după* lui *ad.* în Țara Munteniască C/ luasă C// 9 pe C/ Grigorie C/ la saraiul înpărătescu cu coconii C// 10 veziriul C/ răpezit]triimis E, G// 11 pe C/ Grigorie C// 12 pe$^{1-2}$ C/ și pre^{1}]cu G// 14 15]16 G// 15 pe C/ să-ș vază casa, pre doamna și coconii D/ să-ș vază pre doamna și coconii că i să supăras⟨ă⟩ E/ casa și copiii] doamna și coconii C, pre doamna și cuconii G// 16 supărasíe C// 17 și mai vîrtos G// 18 *după* îndemnătura *ad.* și învățătură C/ *după* temîndu-să *ad.* Duca-vodă E, G// 19 ce-i] cíe-i C/ *după* didésíe *ad.* în Țara Munteniască C, înpărățiía D// 20 16]17 G/ *după* Postelniceștii *ad.* Cantacozineștii C/ fusésíe eșiți]au fost eșit E, G// 21 denainte C// 23 Șerban Cantacozino logofătul D/ careli]care C, D, care mai E, G/ pe C/ *după* domn *ad.* în Țara Munteniască G// 24 au scăpat]au fost scăpat C, D/ *după* mînă *ad.* Grigorie-vodă D/ pecum C// 25*lipsește* fost G/ pre]pi C/ ceíalalți C/ pecum C/ precum să poméneşte mai sus]precum mai sus s-au scris E, G// 26 povéste] istorie E, G/ la céíalaltă istoriíe a lui Grigorii-vodă C, D/ au fost]și au fost C// 27 cu]prin D/ mijlocul]mijlocirea E, G/ mersu C //

1–27 *lipsesc* M, P// 1 bașe C/ pe C/ Șerban logofătul D / frații lui Șărban și pre alții din neamul lui E, G// 2 închisoarea]chisoarea C// 4 și au aflat C// 5 cazne] munci E/ cazne și munci și răutăți G// 6 17]18 G/ Ce]Iară C, E, G/ Grigorie C/ harnec, cheșchin și tare și simățu E, G/ simăți C// 7 socotélele C, socotélili lui E, socotelele lui G//8 *lipsește* înnaintea Divanului înpărătescu C/ Postelniceștii C// 9 *lipsește* cu Șaitaniceștii E, G/ dzic C/ Cantacozonéștii G/ *după* Cantacozineștii *ad.* innainte Divanului înpărătescu C// 10 *după* pîrîía *ad.* pre Grigorii-vodă C, E, G/ innainte C// 11 puind C/ *lipsește* pe giupînésíe G/ au fost cărînd]căra G// 12 cei]cíei C// 14 18]19 G/ C]Iară C, E, G/ Grigorii C// 15 iar$^{1-2}$ C/ *după* dovedit *ad.* i-au rămas C// 16 iar C// 19 să mustra C// 20 ciortiía]priciía E, G/ *după* Duca-vodă *ad.* și-i dzicea C, D, și-i dzicea Grigorii-vodă, Ducăi-vodă E, și zicea Grigorie-vodă G/ néște C//21 aceía C/ Grigorie C/ să purceadă din Țarigrad cu mare vîlfă și alai E//22 *după* vîlfă *ad.* și pohvală din Țarigrad C/ vîlhvă D, vîlhfă și alaiu G/ cu domniía in Țara Munteniască C, E, G// 23 19]18 C, 20 G/ iaste]îi C/ milostiv și îndelungu răbdătoriu D, milostiv și drept giudecător și degrab-întoarce E/ *după* milostiv *ad.* că de și pedepséște pre cineva C/ iar apoi]și G// 25 Așía dzic C, D zicea E// 26 fie] fiíe C/ *după* agiunsu *ad.* atuncea C// 27 *după* otrăvit *ad.* pe Grigorie-vodă C, Dar adevărul nu să știe E//

20. Și apoi, murind Grigorie-vodă, au purces Duca-vodă cu domniia în Țara Munteniască. Și mai cu vréme, după ce au mărsu Duca-vodă în Țara Munteniască, au stătut cu mare cheltuială de au scos și pre Șerban-vodă din surgunie de la Crit și l-au adus în Țara Munteniască și l-au făcut logofăt mare.

21. De aicea înnainté lăsăm pentru Țara Munteniască să scrie munténii, și noi iară ne întoarcem la urmă, să scriem pentru țara noastră.

22. Petriceico-vodă era om bun și slabu, prost, n-au cutezat să facă ca Grigorie-vodă, să margă la turci, și de la Tătărășéni s-au dus la Iubănești, așteptînd pre léși să s⟨ă⟩ scoboare în gios și gîndind că să vor mai strînge moldovéni, să să înmulțască oastea, să strîngă zaharea, ca să fie de triaba oștii leșești.

23. Iară boiarii moldovéni carii era cu dînsul, văzind că Grigorii-vodă s-au despărțit și s-au dus la turci, sfătuitu-s-au și ĭei înde ĭei și s-au agiunsu și cu toate capetile, căpitani⟨i⟩ slujitorilor, să ție la un cuvînt. Și s-au dus cu toții la Petriceico-vodă și au început a se ruga lui Petriceico-vodă să-i lasă pe acasă, să-ș ĭa fimeile și copiii, să-i dea în laturi, să nu-i ĭa tătarîi, și iarăș or vini întru întimpinarea lui Petriciĭeico-vodă. Ce Petriceico-vodă,

1—9 *lipsesc* M, P//1 20]19 C, 21 G/ Grigorii C // 2 vrémie C// 4 cu]și cu E/ *lipsește* și D/ pe C/ vodă]logofătul C, *lipsește* E// 5 adus]dus C// 7 21]20 C, 22 G/ înnainte C, *lipsește* D// 8 scriĭe C/ iarăș C// 9 *după* scriem *ad.* istoriĭa C/ *după* noastră *ad.* a Moldovii C, pentru Moldova E, G// 10 22]21 C, 23 G, 39 M, 13 P/ Petriciaico C// 10—11 Iară Petriceicu voevoda era om slabu la fire și prost și pentru aceĭa n-au îndrăznit să facă ca Grigorie voevoda M, P//11 Grigorii C/ și]ci M, P// 12 *lipsește* de la Tătărășéni M, P/ Tătărășĭeni C/ la Ibănești și acolo aștepta M, P// 13 să să scoboară C, să să pogoare M, să s⟨ă⟩ pogoari P / și gîndind]și să socotiĭa M, și să socotie P/ să vor]s-or C/ că s-a mai strînge oaste moldoviniască M, ca să mai strîngă oasti moldovenească P// 14 și moldovéni E/ *lipsește* să să înmulțască oastea M, P/ zairea E, G// 14—15 zahara pentru oștile leșești M, P// 16 23]22 C, 24 G, 40 M/ *lipsește* Iară M, P/ dînsul]Petriceaico-vodă E, G, P, Petriceicu voevoda M// 17 s-au despărțitu Grigorie Ghica voevoda M, P // 18 s-au sfătuitu înde sîne, apoi s-au agiuns M, s-au sfătuit și ei înde sîni, apoi s-au agiunsu P/ *lipsește* și[3] M, P/ capeteli C// 19 căpitanii C/ capetile, căpitani⟨i⟩]căpiteniile M, P/ țiĭe C, țiĭe toți M, P]fie G/ *după* cuvînt *ad.* să ție G/ s-au dus]mergînd M, P// 20 Petriciaico[1] C, M // 20—21 la Petriceicu voevod, s-au rugat să-i lasă să să ducă pre la casăle lor M, la Petriceico-vodă s-au rugat cu toții să-i lasă să să ducă pre la casăle lor P// 21 *corectat* ĭa D/ *lipsește* și M// 22 *după* tătarii *ad.* robi M, P/ iar E // 23 Petriciaico-vodă [1] C, *lipsește* D, M, P / *lipsește* Ce M, P / *lipsește* Ce Petriceico-vodă C/ voevoda M //

neștiind că și slujitorii sînt cu dînșii la un cuvînt, oarecum / f. 216 cu simeție le grăiĭa, și nu-i credea și nu vrea să-i sloboază, zicînd că și oaste leșască vine multă.

24. Iară Miron logofătul au răspunsu: „Ori să fie voia mării-tale, ori să nu fie, noi nu ne vom lăsa casăli să le ia tătarîi". Și s-au închinat și i-au dzis: „Să fii măriiata săn⟨ă⟩tos", și au eșit afară. Și așea toți boiarii și căpitanii au purces, cela după cela, pre rînd, a să închina și a eși afară. Și cum au eșit afară, au început a încaleca pre cai și au purces cu toții în gios.

25. Iară Petriceico-vodă au rămas numai sîngur, numai cu Hăbășescul hatmanul și cu casa lui. Și au început a plîngé și a blăstăma pe Miron și pe alții și a dzice la cé l-au adus, și au trecut codrul întru întimpinarea léșilor de la Iubănești spre Cernăuți.

26. Iară boiarii, după ce au purces și au mărsu la Căcăcéni, s-au sfătuit și au scris cărți la boiarii cei de Țara de Gios, la Gavriliță și la Buhuș și la alții, precum ĭei și cu toată oastea s-au despărțit de Petriceico-vodă și vin în gios la dînșii. Ce să facă știré viziriului, să poftiască domnu dintre dînșii, să-ș pue pre cine vor socoti. Și, fără zăbavă, și ei îș vor alége domnu și vor merge cu toții la viziriul. Și au dat cărțile la Gheorghiță Mitre, să le ducă la boiarii carii sînt pomeniți mai sus.

1 neștiind nemică C/ slujitorii cu dînșii sînt la un cuvînt D, slujitorii sînt toți într-un cuvînt cu dînșii M, slujitorii sînt toți la un cuvînt cu dînșii P // 2 simețiĭe C/ le grăĭa oarecum cu sămițiĭe M, P/ nu[2]]nici M, P/ *lipsește* și nu vrea E, G/ sloboază]lasă P// 3 că]cum că P// 4 24]23 C, 25 G, 41 M, 14 P/ *lipsește* Iară M, P/ *ad. marginal*: au răspunsu B/ răspunsu]zis M, P, *lipsește* au răspunsu D/ au răspunsu zicînd G/ fiĭe C// 5 cu voĭa M, P/ tali C/ fiĭe C/ *după* casăle *ad.* și copiii C// 6 să le ĭa] să-i ĭa C/ s-au închinat luundu-și dzioa bună și au dzis E, s-au închinat luînduș zioa bună și zicînd G / și i-au dzis]zîcînd M, P// 7 așa C/ căpitanii]căpiteniile M, P// 8 cela după cela]unul după altul G/ *lipsește* pre rînd C, D, M, P/ a i să închina M// 9 afară, îndată au încălecat pre cai G/ au și început E, M, P/ *lipsește* pre cai C, D, M, P// 11 25]24 C, 26 G, *lipsește* M, P/ Petricĭeico C/ voevod M/ *lipsește* au rămas numai E/ *lipsește* numai G/ *lipsește* numai sîngur M/ *lipsește* numai sîngur, numai P// 12 hatmanul Hăbășescul E, G, M, P/ casa] casnicii M, P // 13 plînge C/ Miron logofătul M, P/ alții]ceelalți M, P/ dzicé C/ a zice: iată la ce m-au adusu M, P/ și] deci M, P/ codrul di la Ibănești întru întîmpinare leșilor și s-au dus spre Cernăuți M, P// 15 Iulbănești C// 16 26]25 C, 27 G, 42 M, 15 P/ *lipsește* Iară M, P/ după cĭe C/ la]pînă la G// 17 Căcăcĭeni C/ au sfătuit C, D, s-au sfătuit cu toții G/scris]trimis C/ *lipsește* cărți M, P/ cĭei C/ de]din M// 18 Gavrilițăști P/ *lipsește* și[1] M, P/ alții]ceelanți M, ceĭalalți P/ precum]cum că M, P//19 *lipsește* cu P/ *după* oastea *ad.* slujitorimea E/ Petricĭeico C/voevoda M// 20 *lipsește* Ce P/Ci ei să facă M/ la veziriul M,P/ poftiască]facă P// 21 să-ș puĭe C, să-ș pue, să-ș aliagă E,G/ pe C/ vor]or C// 22 și ĭei ș-or alége C, D/ vor[2]]or C// 23 veziriul C/ Ghiorghițe C// 23—24 să le ducă la acei boeri M, P/ să le ducă la boĭarii carii mai sus s-au scris D, E, G// 24 *lipsește* carii sînt pomeniți mai sus M, P//

27. Decii cînd au mărsu Gheorghiță, au găsit pre toți boiarii în Gălați și pe Dumitrașco-vodă Cantacozino pus domnu de la împărățiĭe. Și cum au văzut pre Gheorghiță Mitre că au vinit cu cărțile, l-au și chiemat, de i-au spus ms. 253,5 f. 226 de toate, și s-au bucurat // și l-au boerit, l-au pus postelnic al doilea. Ș-au și păzit de au scris, de au făcut șt⟨i⟩ré viziriului, cum că toții boĭarii și toată slujitorime și ț⟨a⟩ra s-au lăsat de Petriceico-vodă ș-au vinit și ș-au adus capeteli suptu mila înpărăției.

DOMNIĬA LUI DUMITRAȘCO-VODĂ CANTACOZINO, L⟨EA⟩T 7182 ⟨= 1674⟩. CAP 79

Zaci⟨alo 1⟩. Audzindu vizirul, fiind la Oblucița, de lucrurili ce s-au făcut la Hotin și cum s-au hainit Petriceico-vodă, de s-au închinat la leși, acolo, în grabă, nice un domnu sau ficior de domnu mazîl nu era, nimi. Numai ce s-au aflat Dumitrașco-vodă, caré era ca capichihaĭa lui Petriceico-vodă și fusesă mai înainte vréme și visternic maré în Ț⟨a⟩ra Munteniască, la Gligore-vodă.

1 27]26 C, 28 G, *lipsește* M, P/ Ghiorghiță Mitre C, Gheorghiță Mitre D, E, G/ pe C// 2—3 și cu dînșii pre Dumitrașcu voevoda Cantacuzino pus domn de înpăratul turcesc. M, P// 3 *lipsește* Și D/ *după* văzut *ad.* Dumitrașco-vodă E, G/ pe C/ Ghiorghițe C// 4—7 c-au venit, îndată l-au chemat. Și cetind ⟨gătindu P⟩ Dumitrașcu voevod cărțile și spuindu-i și Gheorghiță Mitre de toate cîte li s-au întîmplat, s-au bucurat Dumitrașcu voevod și au boerit pre Gheorghiță Mitre, făcîndu-l al doilea postelnic. Și au și scris la veziriul făcîndu-i știre cum că toți boerii M, P// 4 *după* chiemat *ad.* Dumitrașco-vodă C// 5 *după* bucurat *ad.* Dumitrașco-vodă G/ boĭarit C/ *după* boerit *ad.* pre Gheorghiță Mitré G// 6 doile C/ Și au B, C/ păjit A/ știré C// 7 toți B, C/ slujitorimea B, C// 8 țara C/ Petriciaico C/ și au vinit B, C/ și ș-au adus]aducîndu-și M,P//9 capetile B, capetele C /înpărățiii B,C]înpăratului M, P//10 Dumitrașcu Cantacuzino voevod M, Dimitrașco Cantacozono voevod P// 11 l⟨ea⟩t]în anul B, C, G, anul E/ *lipsește* l⟨ea⟩t 7182 M, P/ Cap 83 B, P, Cap 82 D, *lipsește* E, G, M// 12 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, G, M, P/ Auzind B, C/ viziriul B/ lucrurile B/ În anul 7182, fiind viziriul la Oblucițǎ și auzind de lucrurile D, În anii 1674, fiind veziriul la Oblușciță și auzind de lucrurile M,P// 13 făcut la cetate în Hotin G/ cum că M, P/ Petriciaico C// 14 voevod M/ de]și B, C/ la léși B,C]leșilor M, P/ a⟨colo⟩ E, deci acolo M, P/ nici B, C// 14—15 nici un domn mazil, sau vreun fecior de domn mazil G, nici un domnu mazîl, sau ficior de domnu P//15 mazil B, C/ nimé B,C, *lipsește* nimi M//16 care B, C/ *lipsește* ca D,G// 17 Petriciaico C/ fusésiie B, C]au fost E, G/ înnainte C// 15—17 Ci numai ci era Dumitrașcu Cantacuzino, carile mai-nainte au fost și vist⟨iernic⟩ mare M, Ce numai era Dumitrașco-vodă Cantacozono, carile mai înnainte au fost și visternic mari P// 17 vistérnic B, vistiernic C// 18 mare B, C / Țara C/ Grigorii B, C/ voevod M//

Și era grec țărigrădiian de felul lui, niiam de-npărat creștinescu di Ca⟨n⟩tacozonesștii, și știe rîndul acestor țări. Și neaflîndu-s⟨ă⟩ nimé atunce, cum să pomeneșté mai sus, l-au pus pe dînsul vizirulu domnu în Moldova în locul lui Petriceico-vodă. Și luîndu căftan dé domnie, f. 226v au mărsu / în tîrgu în Gălați. Și s-au strînsu toată boĭarimea la dînsul și oastea, ca pui⟨i⟩ di potrinichi, după cum s-au scris mai sus. Ș-au orînduit vizirul și un paș⟨ă⟩ cu cîtăva oasșté turce⟨a⟩scă și un soltan cu 20.000 de tătari, ca să-l duc-în scaon în Eșii și să să bată și cu acei leși ce or vini asupra lui.

2. Déce leșii, dac⟨ă⟩ s-au tîlnit cu Petriceico-vodă spré Cernăuții, au purces în gios pîn' la ⟨ *loc gol*⟩, tot dépreun⟨ă⟩ apoi s-au despărțit, ș-au trecut obuzul leșesc în gios, pîn' lîngă Movila Răbîii. Dumitrașco-vodă, din Gălații au pornit pe acel pașé cu turcii și pe soltanul cu 20.000 de tătari și cu oasștea moldovene⟨a⟩scă și cu o samă de boĭari moldoveni, anumé Alixandru Buhuș hatmanul și cu Costantin Cantemir, sărdarul, care au fostu pe urmă și domnu, și cu Ștefan Cerchezul comisul si cu Mitre și cu frate-său Ghiorghiță și alțîi mulți, ș-au purces în tîmpi-

1 *lipsește* grec P/ țarigrădian B/ țarigrădian grec C/ féliul B, C/ *lipsește* de felul lui M, P/ însă nĭam M, P/ niam de înpărat B, C/ *anulat* niiam de-npărat cresștinescu D// 2 creștinescu B, *lipsește* C/ de Cantacozinești B, C/ știĭa B/ știĭa rîndul bine acestor țări C// 2—5 acestor țări. Deci veziriul pre acesta l-au pus domnu Țării Moldovii în locul M, P// 3 neaflîndu-să C/ atuncea B, C/ atuncea din domnii mazili, sau din ficiorii de domni mazili, precum mai sus s-au scris, l-au pus E, G/ cum] precum B,D/ pomenéște B, pomenește C/ pre B// 4 viziriul C, veziriul să fie G // 5 Petriciaico C/ voevoda M/ luund B, C/ caftan de domniĭe B, C// 7 boerimea B/ la]cu G/ puii de potîrniche B, C// 7—8 *lipsește* și oastea... mai sus M, P// 8 mai sus s-au scris E, G/ Și au orînduit B, C, Orînduit-au viziriul M, P/ și pre un pașĭa C, M, P/ pașĭa B//, 9 oasté B, oaste C/ turcească B, C/ și pre un soltan B, E, M, P/ doaozăci de mii de tătarî B, C// 10 să ducă pe Dumitrașcu voevoda M, să aducă pe Dumitrașco-vodă P/ ducă C/ la scaonul domnescu în Iași E, G/ Iași, B, C/ acĭai C/ léși B, C/ și să bată pre leși⟨i⟩ ce ar veni M, și să bată pre leșii ce vor veni P// 12 2]3 M/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ léșii B, C/ dacă C/ întîlnitu M, P/ Petriciaico C/ voevod M/ spre B, C// 13 Cernăuți B, C/ *lipsește* pîn' la B, C, D, E, G, M, P/ dinpreună B,C, înpreună M, P//14 și au B/ obujul A/ leșescu B, C/ pînă C// 15 lîngă]la M, P/ Iar Dumitrașco C, E, G/ *ante* Dumitrașco: 4 M, 2 P/ Dumitrașco voevoda au trimis pre acel pașe din Galați cu turcii M, Dimitrașco-vodă au triimis acel pașă la Gălați cu turcii P/ Gălați B, C// 16 pre B, C/ pașĭa B, C/ și pre acel soltan C/ cu[2]] cu acele M, P/ doaozăci de mii B, C/ tătarî B,C//17 oaste moldoveniască B, C//18 moldovéni B, C/ Alexandru B/ *lipsește* cu M, *lipsește* și cu P// 19 sărdariul B, C, *lipsește* M, P/ carele B/ carele mai pre urmă au fost și G, M, P, careli au fost mai pre urmă și E/ fost B, C/ pre C// 20 *lipsește* cu[1] M/ Cerchez E, G/ *lipsește* și cu[1-2] P, și cu[2] M/ Mitre vornicul E, G// 21 Gheorghiță B/ Gheorghiță Mitre și cu E, G/ și alții B,C, și pre alți M,P/ și au C/ întru întimpinarea B,C,E,M,P //

narea leșilor. Și era în obuzul leșescu cap hatmanul Sinavschii. Și dup⟨ă⟩ ce s-au tîlnit acolo la Răbîia, le-au dat războiu pre taré, și s-au bătut to⟨a⟩tă dzua. Iară cînd au fostu no⟨a⟩pté, au făcut leșii mulțimé de focuri,/ f. 227 un om cîte 5, 6 focuri. Dece pașea au chemat ⟨pe⟩ Buhuș și pe Cantimir și i-au triimis să ia limbă. Și cîndu au mărsu, au găsit numai locul și focurilé, iar obuzul leșescu să-ntorses⟨ă⟩ înapoi, că fuses⟨ă⟩ de toții șes⟨ă⟩, șepte miei de leși. Dece spuindu Buhuș pașéi, s-au bucurat, ș-au mai mărsu o samă dup⟨ă⟩ dînșii, pîn-au trecut din Eși leși⟨i⟩. Și turcii și cu tătari⟨i⟩ s-au întorsu înapoi, că era în postul Crăciunului, vréme de iarnă. Și leși⟨i⟩ s-au tot dus în țara lor, și Petriceico-vodă încă s-au dus cu dînșii, și hatmanul Hăbășescul înpréun⟨ă⟩ cu dînsul. Numai ce au lăsat o samă dé nemții în Cetate Ne⟨a⟩mțului și-n Sucevi, caré s-au tîmplat de au șezut acei nemții într-acelé cetății mai bini de un an. Și era acelé

---

1 léșilor B, C / cap oștilor C/ 5. Hatmanul Sichiavschi ⟨Sănevețchie P⟩ era mai mare preste oaste leșască. Deci după ce M, P/ cap pre oastea leșască Adam Sinavschii, hatman polnii corunnii E, cap Adam Sinavschie, hatman polnii corunnii G// 2 după C/ *după* întîlnit *ad.* oștile M, P/ la Movila Răbîiii, în gios, pre Prut C// 2–3 la Movila Răbîi și au datu războiu foarte tare, toată zioa s-au bătut M, P/ li-au B, C/ li-au léșilor dat G// 3 pre tare B, pre tare léșilor C,D, léșilor pre tare E/ toată zioa B, C/ Iar B, C/ *ante* Iară: 6 M// 4 fost C/ noapté C/ léșii B, C/ leșii au făcut M, P// 5 cinci, șasie B, C/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ pașia B, C/ *ante* pașa: 7 M, 3 P/ chiemat B, C//5–6 pre[1-2] B // 6 pre Buhuș hatmanul și pre Cantemir sărdariul C, D, E, G/ trimis C/ cînd B, C// 6–7 Și cîndu au mărsu]Deci mergîndu M, P// 7 mărsu ei E, G / focurilé B, focurili C, focurile P// 8 să întorsésie înnapoi B, C/ fusésie B, C, au fost E, G/ că au fost puțîni, numai vro 7000 M, P/ de toți B, C *lipsește* de toții E / șésie B, C, șease E//9 șapte C / mii B, C/ de léși B, C, *lipsește* M, P/ Decii B, C]Și M, P / spuind B, C/ Buhuș hatmanul D, hatmanul Buhuș E, G/ pașii B, C // 10 și au B, C / după C]de E, G / dînșii B, C / pînă C// 10–11 dînșii, turci și tătarî și din oastea moldoveniască, pînă au trecut de Iași în sus léșii E, G, dînșii, pînă ce au trecut leșii și din Iași. Și după aceia turcii și tătarîi M, P// 11 *după* Iași *ad.* în sus C/ léșii B, C/ Și]Iar C, *lipsește* B, E, G/ *ante* Turcii : 3 E, G/ *lipsește* cu C/ tătarîi B, C/ întorsu înnapoi B, C] dus la locurile lor M, dus înnapoi la locurile lor P// 12 la vréme D/ *lipsește* Și M, P/ léșii B,C/ *ante* Leșii : 8 M// 13 în]pînă în M, P/ *lipsește* și M, P/ Petriciеico C/ voevod M// 14 dînșii]leșii P/ *lipsește* și M, P/Buhășescul hat⟨manul⟩ încă s-au dus cu Petriceicu voevod M, Hăbășescu hatmanu încă s-au dus cu Petriceico-vodă P/ Hăbășescul încă s-au dus cu Petriceaico-vodă, cu léșii. D// 15 Numai ce] Leșii M, P/ *ante* Leșii: 10 M, 4 P/ *după* lăsat *ad.* léșii E/ o samă]cîți⟨i⟩va M, P/ de B, C, *lipsește* M, P/ de léși, nemți în cetatea Socevii și în Cetatea Niamțului G/ nemți B, C/ Cetaatea Niamțului și în Suceavă B, Cetaate Niamțului și în cetaate Sucevii C// 16 și în cetaatea Sucevii D/ carii B, care C// 16–17 și în cetate Sucevii, și acei nemți au fost întru acele cetăți M, P/ aciei C// 17 nemți B, C/ într-acéli cetăți C, *lipsește* B, E, G/ bine B, C]mult M, P/ *ad. ulterior* de un an A/ de]de cît P/ acéli cetăți B, C/ acele cetăți era M, P//

cetății pliné de odo⟨a⟩re și de hainé a to⟨a⟩tă ț⟨a⟩ra, boiaresștii și neguțitoresștii, dup⟨ă⟩ cumu-i obiceiul la vremé de răsco⟨a⟩lé, de-ș pun oameni⟨i⟩ ciné ce aré mai bun. 3. Iar în Hotin, dup⟨ă⟩ ce au bătut leșii pe turcii, n-au mai lăsat nici oasté; l-au lăsat pustiiu.

4. Dumitrașco-vodă, dup⟨ă⟩ ce au văzdut că s-au curățit de leși, rădicatu-s-au cu toată boiarimea și s-au dus în scaon, în Eșii, și s-au aședzat la scaon. Dece Dumitrașco/ f. 227v -vodă temîndu-s⟨ă⟩ de leși să nu slobo⟨a⟩dză nescariva poghiiazuri cu-ndemnarea lui Petriceico-vodă, să-l ia, scris-au la viziriul de au făcut șt⟨i⟩ré de toate de acestea cum sau tîmplat. Déce vizirul au poroncit să ernedzé tătari în țară pentru să aperé și pe dînsul și raiaoa. Iar mai multu au fostu socotiiala turcilor pentru ca s⟨ă⟩ slăbască raeoa să nu s⟨ă⟩ poată haini lesné. Dzic să fie dzis viziriul lui Dumitrașco-vodă, cîndu l-au pus domnu, la Oblușițé: 5. De s-or apuca boiarii să fac⟨ă⟩

---

1 pline B, C/ odoară M, P / haine M, P/ *după* haine *ad.* mai M, P/ toată țara B, C // 2 boerești B, C/ neguțitorești B, C / după cum iaste B, C / obiceaiul B, obiciaiul C // 3 vréme de B, *lipsește* C/ răscoale B/ *după* răscoale *ad.* și la vremi de nepace C/ oamenii B, C/ cine B, C/ are B, C// 3–4 *lipsește* de-ș pun ... mai bun. 3. M, P// 4 *după* bun *ad.* prin cetăți și prin mănăstiri B,E, G, pre la cetăți și pre la mănăstiri C, prin cetăți și prin mănăstiri, pentru apărare D/ *lipsește* 3 B, C, D, E, G/ Iar cetaate Hotinului C, Iară în cetaté în Hotin E, G, Iar Hotinul M, P/ după C / leșii B, C/ pre turci B// 5 *lipsește* n-au mai lăsat nici oasté M, P / nici oaste în cetaate în Hotin, ce au lăsat cetaate pustiie C, nici oaste în cetate, ce au lăsat cetaatea Hotinului pustie D, nici oasté, ce au lăsat cetatea Hotinului pustie E, G/ l-au]ce l-au B// 6 4]3 D, *lipsește* M, P/ Iară Dumitrașco C / după C / voevoda M // 7 curățit]mîntuit M, P / s-au cu⟨rățit de leși⟩ D / léși B, C/ s-au rădicat M, P/ boerimea B, C/ boerimea din Gălați și au vinit la scaonul domnescu E, G// 8 în]la B/ Iași B, C/ *lipsește* și s-au aședzat la scaon M, P/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ *ante* Dumitrașcu voevoda: 11 M/ Dimitrașco P// 9 temîndu-să C/ léși B, C/ să nu sloboadă niscaiva B, C]să nu vie cu M, P// 10 podghiiazuri B, poghiazuri C/ îndemnarea B, C/ Petriciеico C/ voevoda M // 11 să-l]și să-l M, P/ au scris M, P/ veziriul C/ de]și M, P au]i-au B, C/ știré C// 12 *lipsește* de M, P/ acéste B, C/ cum]precum B, E, G/ întîmplat P/ Decii B, C] Iar M, P/ *ante* Iar: 12 M/ viziriul B, veziriul C// 13 ernézé B, ernézé C/ tătarî B, C/ în Țara Moldovii, ca să-l apere cum pre dînsul, așa și pre țară M, P/ *lipsește* pentru G/ să]să-l B, C/ pre B/ dînsul]Dumitrașco-vodă E, G// 14 Iar]Însă M, P/ mult B, C/ fost C/ socotiala B, C/ *lipsește* pentru M, P// 15 să[1-2] C/ raiaoa B, raiaoa C]țara M, P/ poată]mai poată M/ poată să să hainiască țara P/ lésne B, C, *lipsește* M, P// 16 Dzicu B, Zic unii C, Dzicu așia E, Zic că așia G/ *ante* Zic: 13 M/viziriu⟨l⟩ C// 16–17 Zic că veziriul fiind la Oblușciță, cîndu au pus domnu pre Dumitrașcu voevoda, i-ar fi zisu că de să vor M, P/ cînd B, C//17 Oblucіță B, C/ *după* Oblucіță *ad.* ca să iernezé tătarî în țară. Și au zis viziriul C/ 5]4 D/ s-or]să vor B/ facă C//17–1 boerii cu zapisu că n-or veni M, P//

zapis la mîna viziriului, cum că n-or vini poghiiazuri să strîce țara și domnie va trăi cu pacé în Ĭași, or rădica să nu ernedză tătarii în țară. Dece o samă dé boĭarii s-au fost apucîndu să fac⟨ă⟩ zapis, dar Miron logofătul dzicu să nu fie priimit la acel sfat, dzicîndu că s-au făcut multă vrajbă cu leșii și știindu și pe Petriceico-vodă că-i dus cu dînșii, nu să vor putea răbda să nu s⟨ă⟩ slobo⟨a⟩dză poghiiaz, să strîce țara, și pe urmă a căde greu în capetelé lor; iar așe, de or erna în țară, mai biné a hi, că or apăra și țara dé poghe⟨a⟩zuri, că și în Țara Leșască văs că erne⟨a⟩dză joimiri și nu mai ĭaste nimic. Și așea au socotit și n-au vrut să fac⟨ă⟩ zapis și au lăsat de au ernat tătarîi în țară. /

f. 228 6. Dar acesștẻ voro⟨a⟩ve nu-s nemic, făr⟨ă⟩ cît Dumitrașco-vodă, fiindu grec tălpiz și fricos, cu piele de iepure la spate, și neavîndu nice o mil⟨ă⟩ de țară, punea pricini asupra boĭarilor ș-a lui Miron, că sfătuescu și-i biné să ernedzé tătari și ei n-au priimit să facă zapis.

Dar lui îi era voe și silie spré acela lucru, că s⟨ă⟩ temea să șadză în Ĭași, să nu vie nescarivai poghiiazuri să-l ĭa din Eși.

7. Dece întrat-au tătarii în țară, ca lupii într-o turmă de oi, dé s-au aședzat la ĭarnatic pin saté, pe oameni, din Prut pînă în Nistru și mai sus, pînă în apa Jijiei, nemărui nefiindu nice o mil⟨ă⟩ de săraca de țară, cum aru hi fostu ț⟨a⟩ra fără domnu. Așe ĭera jac într-însa, cum aru hi fostu ei, săracii, pricin⟨a⟩ răutățîi, cum aru fi ei, săracii, sfătuit să vie leșii cu oastea la Hotin. Cum s-au îndurat a da țara în prad⟨ă⟩, făr⟨ă⟩ nice o nevoĭe! Numai pentru frica ce blăstămățască și chivernisala lui au socotit, de au ernat tătarîi în țară pîn-în primăvar⟨ă⟩!

Joimirii în Țara Leșască, ce mănîncă gospodarii casăi mănîncă și ei, și au fric⟨ă⟩ di strînso⟨a⟩re de rohmistrii lor, dé nu pot face oamenilor răutățîi.

8. Iară tătarîi sînt lupi apuc⟨ă⟩tori, pradă, robăscu, bat
f. 228^{v} și căznescu pe cresștini, neavîndu grije, nice strînsoare / de mîrzacii lor. Și tătarîi nu mînca, ca joimiri⟨i⟩, ce mînca gospodarii, ce mînca tot carné de vacă și de oai, dé nu-i pute să-i biruiască cu hrana, pe dînși⟨i⟩ și pe cai⟨i⟩ lor. Că un sac

---

1 cum]precum D, E / n-or]nu vor B, E / podghiiazuri B, poghiazuri léșești C, E, G// 2 strice C/ și]și cum că M, P/ domniĭa B, C / pace B / vor rădica B// 2–3 apoi va rădica pre tătari să nu erneză M, P // 3 ernezé B, ĭerneze C / tătarîi B C/ Decii B, C/ de C/ boiari B, boĭari C// 4 apucînd B, C]supuind M, P/ facă C' /*după* zapis *ad.* la veziriul M, P/ dar]iară M, P// 5 dzic C, *lipsește* M, P/ să nu fie]n-au M, P/ *lipsește* la C/dzicînd B, C] și ar fi zis M, P // 5–7 că cu leșii s-au făcut multă vrajbă și fiind dus cu dînșii și Petriceicu voevod, nu să vor putea M, că cu leșii s-au făcut multi zarve și vrăjbi și fiinducă Petriceico-vodă era dus cu dînșii nu să vor pute P// 6 léșii B, C/ știind B, C/ Petricĭeico C/ că-i]că iaste D, E, G // 7 cu dînșii B]la léși C, cu léșii D, E, G/ să nu să sloboază poghiazuri C, să nu sloboază podghiazuri D// 8 podghiiazuri B, podghiiazuri léșești E, G/ poghĭazuri și să nu strîce M, P/ strice B, C/ țara și apoi, atunce tot greul a căde ⟨*lipsește* a căde P⟩ în M, P/ pre B/ în]di P/capetile B, capetele C// 9 așĭa B, C/ ĭarna C/ *după* erna *ad.* tătarîi B, D, E, G, M, P/ bine va fi B, C/ că vor B// 10 de podghiiazuri B, poghiazuri C/ *lipsește* că or apăra ... poghe⟨a⟩zuri M, P/ văzu că B, C, *lipsește* M, P // 11 erniază B, C/ joimirii B/ și lăcuitorilor nu le mai ĭaste nimică M, P/ nemică B, C/ așa C// 12 facă C// 12–13 *lipsește* și au lăsat ... în țară M, P// 14 6]5 D, 14 M, 5 P/ acéste B, C/ voroave B, C/ nu sînt B/ nemică B, C/ fără de cît B, E, G, fără cît numai C// 14–15 Însă aceste au alt tîlcu. Dumitrașcu voevoda era om tălpiz M,P// 15 fiind B, C/ telpiz B, C/ *ad. marginal ulterior*: cu piele de iepure la spate A/ piĭele C/ epure C/ *lipsește* cu piele de iepure la spate B, E, G// 16 spate]spinare M, P/ neavînd B, C/ nici B, C/ milă C//17 *după* pricini *ad.* ca aceste G/ ș-a]și a C//17–2 asupra boerilor, iară mai alesu asupra lui Miron; însă chĭar ⟨că P⟩ lui îi era voĭa să ernez⟨e⟩ tătarii în țară, fiindcă era fricos și să teme fără oști a trăi în Iași ⟨țară P⟩ ca să nu vie M, P/ ș-a lui Miron]și asupra lui Miron logofătul D, și lui Miron logofătul E, ș-a lui Miron logofătul G/ sfătuescu ei B, E, G// 17–18 că au sfătuit și au dzis că iaste bine să ernezé tătarîi și cum că ĭei C// 18 bine B/ *după* tătarîi *ad.* în țară B, E, G/ și ei]și cum boiarii D, și boiarii E, G//

1 *după* lui *ad.* Dumitrașco-vodă D/ voia B, voĭa C/ *după* voia *ad.* așa D/ siliĭa B, să siliĭa C/ spre B, C/ să C// 2 viĭe C/ niscaiva B, C/ podghiiazuri B, podghiazuri C, podghiazuri leșești D, E/ să-l]și să-l M, P/ din Iași B, C, *lipsește* M, P// 4 7]6D, 15 M/Decii B, C, *lipsește* M, P/ au întrat G/ întru o B]în M, P/ turma M, P// 5 de^2 B, C]și M, P/ ernatec B, C/ sate B, C/ *lipsește* pe oameni M, P// 6 Jijiii B, C// 7 nefiind B, C] fiind M, P/ nici B, C/ milă C/ *lipsește* de^2 M, P/ cum]precum E, ca cum M, P/ ar fi fost B, ar hi fost C// 8 țara C/ fără de B, E, G, M, P/ Așĭa B, C/ era B,C/ cum]precum E, ca cum M,P/ ar fi fost ĭei B, ar hi fost ĭei C// 9 pricină B,C/ răutății B, C/ cum]precum E, ca cum M, P/ ar B/ ar fi sfătuit ĭei, săracii, să viĭe C, M, P/ sfătuit săracii D// 10 léșii B, C/ oaste B/ Cum]Și cum de M, P/ îndurat Dumîtrașco voevod M,P//11 pradă B, C// fără de nici B, E, G, P/ *lipsește* făr⟨ă⟩ nice o nevoĭe M, P//11–12 Și numai pentru puțină frică a lui ce blăstămățască și pentru chivernisala lui ce re M,P// 12 cea B/ chivernisala B, C//12–13 *lipsește* au socotit... în primăvar⟨ă⟩ M, P//13 pînă C/ primăvară C//14 *ante* Joimirii: 16 M/ *după* Leșască *ad.* cîndu ernĭază pin casă, cele M, P/ *după* casăi *ad.* acele M, P// 15 ei]ĭei B, C/ și^2 iară deosăbit că M, P/ frică C/ și frică de rotmistrii ⟨rohmistrii P⟩ lor M, P/ și strînsoaré B, C, *lipsește* M, P// 16 de B, C]și M, P/ răutăți C// 178]7 D, *lipsește* M, P/ sînt B, C/ apucători B/ *lipsește* și E// 18 *lipsește* și căznescu M]și muncesc P/ pre creștini B, C, M, P/ neavînd B, C/ grijĭe C, nici grije M/ nici strînsoaré B, C] nici frică P, *lipsește* M// 19 *lipsește* Și M, P/ *ante* Tătarii: 17 M, 6 P/ nu mănîncă G, P/ *lipsește* ce mînca gospodarii M, P/ *după* gospodarii *ad.* casii B, C, E, G // 20 carne B, C/ oaĭe B, C/ de B, C/ putea B, C/ putea bieții oameni E, G// 21 biruiască]îndestulează M, P/ hrană C / cum pre dînșii M, P, și pre dînșii G / dînșii B, C/ și]așa și M, P / pre caii B, M, P, pe caii C// 21–1 Că în fieștecare zi da cîte un sac de orzu de tot calul M, P, Și da orzu mult la cai C//

dé ordzu da pe dzi unui cal, și cît nu pute să mănîncé un cal într-o dzii îl deșerta din traisté și-l strîngea deuseghii; și dac-î⟨l⟩ și fîrșe bietul om ordzul din gro⟨a⟩p⟨ă⟩, iar tătarul îl făce pe om de cumpăra ordzul cela ce strîngea iel de pen traisté. Mîncat-au tot, și pîné, și dobitoc, ș-au jăcuit tot pîn' la un cap dé ață. Pe mulții au și robit, cu furiș, femei, feté, copii. Rămas-au bieții oameni numai cu sufleteli, bătuții și strunciunații cum era mai rău și mai amar, cum nu s⟨ă⟩ poate nice a scrie, nice a s⟨ă⟩ povesti caznelé și ucisurili lor ce au avut de tătari. Dece viindu primăvara, s-au rădicat tătarîi din țar⟨ă⟩.

9. Iară nemțîi tot șădea pen cetății, în Ne⟨a⟩mțu și-n Suce⟨a⟩vă, și jăcuia ce pute prinpregiurul cetăților pentru mîncaré. Și moldovenii sta cu oastea prinpregiurul cetăților, ca să-i sco⟨a⟩tă, și nu-i pute, și sta penpregiurul cetăților și totdeauna avea cu dinsîi bătaie. Și boiarimea di pinprégiur era bejeniți de răul lor.

1 de B/ da unui cal pe zi D / pe dzi]în doao, trii zile E, G/ putea B, C/ să] să-l M/ mănînce B // 2 un cal într-o dzii]caii C / zi B/ deșerta B, C, deșărta tătarul G/ deșerta orzul din traistă E/ traiste B, C/ strîngea]pune M, P/ deosăbi B, C, D, E, M, P, osăbit G// 3 dacă îș fîrșiia B, C, D, E, dacă îș sfîrșiia G/ biietul C / groapă B, C// 4 făcea B, C/ pe]pre B// 4–5 cumpăra de la dînsul orzul acela ce-l strînge el din traistă M, cumpăra de la dînșii orzul acela ce-l strînge din straistă P/ ce]ce-l C, E// 5 iei C/ de pin C]din B, D, E, G/ traiste B, C / *ante* Mîncat-au tătarii 18 M/ Mîncat-au tătarîi P/ pîine B, pîiné C/ dobitoace E// 6 și au jecuit B, C/ pînă C/ de B, C/ Pre mulți B, Pe mulți C, Și pre mulți D, Pre mulți moldoveni M, P/ *ante* Pre: 19 M/ cu]pre M, P, *lipsește* B, C, E, G// 7 fimei B, C/ féte B, C/ și copii M, P/ Și au rămas C/ *ante* Rămas-au: 20M/ bieții B, C//8 sufletile B, C/ bătuți B, C/ *după* bătuți *ad.* și stîlciți E, G/ *lipsește* și M, P/ struncinați B, C / cum]precum B, E, G, și cum M, P/ *lipsește* mai rău și M, P // 9 cum] cît M, P / să C/ nici a să scrie B, D, E, nici a scriie C / nici B, C / a povesti C // 10 caznele B, C/ ucisăturile B, E, G, ucisăturili C, ucisăturile bieților oameni ce D / nici a povesti bătăile, ucisăturile și muncile lor M, P / de]de la E, M, P/ tatarî B, C/ Decii B, C, *lipsește* M, P / Viind B / *ante* Viind: 21 M, 7 P// 11 prim⟨ă⟩-vara C/ după țară *ad.* și s-au dus M, P // 12 9]8 D, 22 M / *lipsește* Iară B, C / nemții B, C / șidea prin cetăți B, C // 12–13 șide în Cetate Nïamțului și a Sucevii M, P / în Niamțu și în Suceavă B, C, în Cetate Niamțului și în cetatea Sucevii E, G, și în Cetatea Niamțului și în cetatea Sucevii D // 13 jecuïa B, C / putea B, C // 14 mîncare C, mîncarea lor M, P / Și] Iar M, P / moldovénii B, C / prinprégiurul]înpregiurul M, P / prinpregiurul B, C // 15–16 *lipsește* ca să-i sco⟨a⟩tă și nu-i pute și sta penpregiurul cetăților C// 15 putea B / putea scoate E, G / *lipsește* și sta penpregiurul cetăților E, M, P / prin B // 16 totdiauna C / dînșii B, C/ bătăliie D / boerimea B // 17 de prinpregiur B, C//

10. Purces-au al doili anu viziriul cu oastea în Țara Leșască, pe Nistru, pe di cie parté, tot strîcîndu și ardzin-
f. 229 du / pin Podolie cetățile și tîrgurilé cu balemezurile, și hanul cu tătarîi robindu to⟨a⟩tă Podolie în sus, pîn-au agiunsu la Zăravna.

11. Iară aice au orînduit pe caplan-pașea, cu oaste turcească și cu moldova⟨nii⟩, de au stătut prinpregiurul cetății Sucevii cîtva vremé, și nu pute sco⟨a⟩te pe nemții, pînă au flămîndzit și s-au închinat de bună voie și viindu-le și poroncă de la leși să iasă.

12. Iară cei din Cetate Neiamțului, neavîndu bucate, n-au zăbăvit mult, ce au ieșit legînd tabăr⟨ă⟩ de au mărsu la Sucevi, la céialalții nemții. Era atunce Alexandru Buhuș hatman, și cum i-au tîmpinat hatmanul Buhuș la Podișoari, apro⟨a⟩pé de tîrgul Sucevii și dîndu-lé năval⟨ă⟩

1–5 La al doile an veziriul cu oaste turcească și hanul cu tătarii ⟨viziriul, hanu cu oasté tătărască și turcească P⟩ au purces în Țara Leșască, pe de ceia parte de Nistru, strîcînd și arzînd prin Podoliia cetățile, tîrgurile, satile, robind și (arzîndu) tăind, pîn-au agiunsu la Zaravna M, P// 1 10]9 D, 23 M / Purces-au la al doilea an al domnii⟨i⟩ lui Dumitrașco-vodă Cantacuzino viziriul cu oaste B, E, G/ al]la al C/ doilea an C/ oaste C// 2 pre$^{1-2}$ B/ céia parte B, C/ stricînd B, C/ arzind B, C// 3 prin B/ Podoliia B, C/ tîrgurile B, tîrgurili C/ tîrgurile, mergîndu turcii cu balimezurile, cu purcile ⟨sic⟩, cu harmateli céli mari și hanul E, tîrgurile, mergînd cu balimezurile, cu pușcile, cu harmatele cele mari și hanul G/ *după* balimezurile *ad.* cu pușcile céle mari B, D/ balemezuri]pușci mari C// 4 robind B, C]prădînd și robind C/ toată C/ Podoliia B, Podoliia C/ pînă C // 5 *ad. marginal* au agiunsu C/ Jeravna B, D, E, G, Jiravna C// 6 11]10 D, 24 M/ Iară aicea B, C]în Moldova M, P/ Iară aicea în Moldova D, E, G/ orînduit veziriul G, M] rădicat viziriul P/ pre B/ pașia B, C/ oasté B// 7 și cu moldovïanii B, și cu moldovenii C, și cu oaste din Moldova D] și moldoviniască M, P// 8 cîtăva vréme B, C/ nu] nu-i G/ putea scoate B, C]pute să scoată M, P/ pre B, C// 9 inemții A/ *după* nemții *ad.* ce era în cetate B, E, G/ pînă ce M, P/ au]i-au E, G/ și atunce s-au închinat și de nevoe, că le venisă M, P/ închinat ei E, G/ voia lor C, D // 10 *ad. ulterior* și viindu-le și poroncă de la leși să iasă A/ viindu-le poroncă și de la léși să iasă din cetate, au eșit E, G/ léși B, C/ *după* iasă *ad.* din cetaté B, din cetaate C// 11 12]11 D, 25 M/ Iară nemții E, G/ cei]ciei C/ Cetaatea Niamțului B, C/ neavînd B, C// 11–13 Așijdere și ceelanți nemți din Cetate Nïamțului, iarăși, neavîndu ce mînca, n-au putut să mai șaz⟨ă⟩, ci ⟨și P⟩ au eșitu și s-au dus la Suceavă la ceialanți nemți M, P// 12 eșit B, C/ și legînd G/ și legîndu tabără au purces de au mărsu E/ tabără B, C/ mersu B// 13 Suceavă B, C/ ceiialalți B, ceialalți C/ nemți B, C / *după* nemți *ad.* ce era în cetate Sucevii E, G/ atuncea B, C/ Și atuncea era E, G/ Alixandru C// 13–1 Pre aceia vreme hatmanul Alecsandru Buhuș era cu oaste ⟨cu oaste era P⟩ la Suceavă. Deci acesta Buhuș, cum i-au întîmpinatu pre nemți la Podișor, aproapi de tîrgul Sucevii, îndată cu slujitorii au datu năvală vitejaști asupra lor și au rumptu M, P// 14 au întimpinatu B, E, au timpinat C/ Buhuș pre nemți, D, E, G// 15 Podișoare, aproape B, C/ *ad. marginal* tîrgul D/ dîndu-le B/ năvală C/ dîndu-le războiu și năvală D/ năvală și războiu E, G//

vitejesștė acolo cu slujitori⟨i⟩ săi, au rumtu tabăra nemților în doa. Atunce au ucis calul de supt hatmanul Buhuș, și cădzusă hatmanul într-un răzor, cu fața în sus, de nu să pute îndată să să sco⟨a⟩li. Și nemți⟨i⟩ năvălie să-l apucé, iar un căpitan moldovan, anumé Décusar⟨ă⟩, au grăbit cu calul asupră-le, și s-au apucat hatmanul de coada calului lui Decusar⟨ă⟩, și ținându-s⟨ă⟩ biné, l-au scos din năvala nemților. Dece hatmanul, încălecîndu și pi alt cal, le-au mai dat năval⟨ă⟩ în cîtéva rînduri, și mulți din nemții au perit, iară pe unii i-au prinsu vii, iar o sam⟨ă⟩ f. 229v s-au tot apărat, pîn-au întrat în Suceavă / la ceĭalalții. Trimis-au nemțîi cei vii, ce i-au prinsu în războiu, și capeteli celor morții în Ĭași la Dumitrașco-vodă, și Dumitrașco-vodă i-au trimis la înpărăție. Și șăde pregiur cetate oaste, și nu-i putea scoa⟨a⟩te; și doi ani tot au ținut nemțîi cetate Sucevii, nu i-au putut sco⟨a⟩té.

12 ⟨sic⟩. Tîmplatu-s-au de au murit și craiul leșescu

1 vitejaște B, C / acolo la Podișoare E, G/ slujitorii C / rumptu B, C // 2 doao B, C / Atuncea C/ Atuncea au lovit dintr-un sineț calul B, Atuncea au lovit dintr-un sinețu, nemții, calul E, Atuncea au lovit dintr-o proașcă, nemții, calul G / ucis]înpușcat C, înpușcat nemții M, P // 3 hatmanul de pre cal gios, într-un răzor E, G/ răjor A// 4 de nu să pute]și nu pute M, P/ putea B/ scoale C/ Și]Iară M, P/ nemții năvăliĭa B, C/ apuce B// 5 *după* moldovan *ad.* orheian G/ Decusară B, C, Decusară orheian E // 6 asupra nemților C, G/ asupra nemțîlor, hatmanul s-au apucatu cu mîinile de coada M, P/ *lipsește* hatmanul E// 7 lui]căpitanului C, D, E, G, *lipsește* A, M, P/ Decusară C/ ținându-să C/ bine B, C/ l-au scos din răzor și din E, G// 8 Decii B, C, *lipsește* M, P/ Deci Buhuș hat⟨manul⟩ G/ Hat⟨manul⟩ îndată au încălecat pre altu cal și iarăși li-au mai dat M, P/ încălecînd B, C/ *lipsește* și D/ pi]pre B, C // 9 li-au C/ năvală nemților C, E, G/ cîteva B, C// 10 nemți B, C/ iar B, C/ pre B, C/ iară B/ o samă de nemți C, M, P// 11 pînă B, C/ în cetatea Sucevii la ceiĭalalți nemți B, D, E, G/ Suceavă]cetaate Sucevii C/ ceĭalalți C/ cielanți nemți M, P// 12 Triimis-au B/ Triimis-au hatmanul pre nemții C, Triimis-au hatmanul Buhuș pre nemții D, E, G/ capetile B, C// 12—13 Trimis-au hatmanul Buhuș nemții cei vii și capetile nemțîlor celor omorîți în Iași, la Dumitrașcu voevoda ⟨Dimitrașco-vodă P⟩ M, P// 13 morți B/ și]iar M, P/ *ad. marginal* și Dumitrașco-vodă G// 14 triimis B/ la înpărățiĭe la Țarigrad. Și oastea moldoveniască șidea E, la înpărăție la Țarigrad. Și oastea moldoveniască șădea înpregiurul cetății Socevii G/ șidea B, C/ șidea oastea D/ cetaate C, cetatea Sucevii B, D, E// 14—15 *lipsește* Și șăde... și nu-i pute sco⟨a⟩te M, P// 15 oastea B/ scoate pre nemți E, G/ *ad. marginal* au ținut G// 16 nemții B, C/ cetatea B, cetaate C/ nu-i]nu C/ nemții doi ani au ținut cetate Sucevii și alții n-au putut să-i scoată M, P/ scoate B, scoaté C/ *după* scoate *ad.* pînă ⟨pînă de la o vréme G⟩ pînă i-au flămînzit și s-au închinat ei de bunăvoĭa lor. Și viindu-le și poroncă de la léși, nemților, să iasă din cetate Sucevii, au eșit pre cum mai sus s-au scris E, G//17 12]13 E, G, 28 M/ Tîmîplatu-s-au A/ Tîmplatu-s-au atuncea E, G/ *lipsește* și G//17—1 craiul léșescu, pre anumé Mihail Vișnovețchii E, craiul leșesc anumi Mihail Vișnovețchii G/ Mihail Vișnovețchii B, C, D/ Vișnovețchii, craiul leșesc au murit. Și M, P//

Vișinoveschie. Și era multă amestecătur⟨ă⟩ între leși, că nu-ș pute alegé craiu. Și din sus cu sfedzii nu era biné aședzații, din gios îi băte turcii și cu tătarîi, pecum s-au pomenit mai sus. Déce leșii au agiunsu la to⟨a⟩tă cresștinătate, cîți sint în Ĭevropa, și la niiamțu, și la Moscu, și la venețiian, și la papa. Toate crăiilé cîte sint cresștinesștii au scris cărții la înpăratul și la viziriul turcescu să dea pacé leșilor, să nu s⟨ă⟩ mai atingă dé dînși⟨i⟩, că apoi ĭei, cu toțîi, s-or scula asupra lor.

13. Déce vizirul atunce era la Jăravina, și era hanul pe dé altă parte și alți pași pe alte locuri, de tot strîca zidurilé cetăților și ardea și prăda. Déce atunce la Jăravna, cum au vinit acelea cărții dé la cresștin⟨ă⟩tate, au și stătut viziriul cu leșii la pacé, că acolo la Jăravina era strînsă și oastea leșască. Și așe s-au aședzat: să dea toată Podolie olat Camenițîi, din Nistru dé la Buceci, pe la f. 230 Satanova și pîn' la / Nejiboje, și pe la Lăticiova, cît cuprinde Podolie to⟨a⟩tă și Ocraina, și s⟨ă⟩ ias⟨ă⟩ și

1 multă amestecătură B, multe amestecături C/ léși B, C// 2 putea alége B, C/ multe amestecături între leși pentru alegire craiului M, P/ șvezii B/ bine așezați B, C/ cu șvezii încă tot nu era E/ nu]încă nu G// 2—4 *lipsește* Și din sus ... pomenit mai sus M, P// 3 bătea B, C/ precum B, C/ precum mai sus s-au scris E, G// 4 *ante* Decii 14 E/ Decii léșii B, C/ toată creștinătatea B, toată creștinătaate C// 5 cît A/ sînt B, D, E, M, P/ cîtă iaste în Evropa C/ în]în toată M, P/ Evropa B, E, G, M, P/ *lipsește* și[1] M, P/ niamțu B// 5—6 și la Moscu și la franțoz și la venețiiani B/ și la Moscu și la niamțu și la franțoz și la venețiian și la papa de Rîm și la toate crăiile C/ și la Moscu și la franțozi D, E, G/ venețiiani E/ papa de Rîm și la toate crăiile E, G/ papa de Rîm. Deci toate crăiile D/ la nemți, la moscali, la franțuji, la venețiĭani, la papa de Roma și la toate crăiile M, P // 6 cîte B / sînt creștinești B, sînt în Europa creștinești G//7 și au scris cu toții C, E, G, și aceștie toți au scris M, P/ cărți B, *lipsește* C, M, P/ înpăratul turcescu B, C, D, E, G/ veziriul C/ *lipsește* turcescu D, E, G// 8 să dea]scriindu așea să dea E, G/ să dei bună pace M, P/ pace C/ léșilor C/ să C/ atingă]amestece M/ de dînșii B, C, cu dînșii M, P// 9 ei B/ *lipsește* ĭei, cu M, P/ toții B, C/ să vor scula B, C// 10 13]15 E, G, 29 M/ Decii B, C, *lipsește* M, P/ viziriul B, C/ atuncea B, C/ Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M, Jornova P/ și]iar M, P/ *lipsește* era P/ hanul era M//11 pre de B, C/ și pașa iarăș pre alte locuri M, P/ pre B/ de tot]și toți M, P/ strica B, C// 12 zidiurile B, C/ *lipsește* și[1] M, P/ ardea tîrgurile și satele G/ prăda Țara Leșască M, P/ Decii atuncea B, C/ *lipsește* la P/ Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M Jorovna P// 13 acéli B, C/ cărți B, C/ de B, C/ creștinătaate B, C/ de la toată creștinătate, veziriul au și stătut M, P//14 léșii B, C/ Jeravna B, Jiravna C, Jurovna M, Jărovna P// 15 oaste leșască strînsă M/ așea B, așĭa C/ *după* aședzat *ad.* cu léșii C/ *după* dea *ad.* léșii B, C, E, G// 16 Podoliĭa B/ la olatul M, olatul P/ Podolie turcilor să fie olat cetății Cameniții C/ cetății Cameniții B, D, E, G/ de B, C// 17 pînă B, C/ Mejiboje B, D, E, G// 18 Podoliia B, Podoliĭa C/ toată C/ și Ucraina B, *lipsește* C/ să iasă C/ iasă B//

nemţîi de pen cetăţii din Moldova, şi poghiiazuri în Moldova să nu mai facă, şi Cameniţa să aibă pace de poghiiazuri.

14. Şi s⟨ă⟩ corone⟨a⟩scă şi pe hatmanul Sobeţichi, să le fie craiu, căce hatmanul Sobeţichi ave prietéşug bun cu hanul. Ş-au stătut hanul la mijloc cătră viziriul, de au aşedzat să-l puĭe pe dînsul leşii craiu, şi aşe, aşedzindu-s⟨ă⟩ de înbe părţilé, s-au întorsu viziriul înnapoi pe Nistru, pe la Tighinea, de s-au dus la Po⟨a⟩rt⟨ă⟩.

15. Scris-au atunce viziriul la Dumitraşco-vodă, eşind nemţii din cetăţilé Ţărîi Moldovei, să triimiţă să lé strîcé toate, ca altă dată să nu mai vie oştii să între într-însălé. Aşe se vorovesşté, că mai mult sfatul şi-ndemnătura lui Dumitraşco-vodă au fostu decît voĭa viziriului.

16. Trimis-au Dumitraşco-vodă pe Panaitachii uşerul Morona c-un ag⟨ă⟩ turcu, pentru să strîce cetăţilé, şi cu alţii boĭari. Şi atunce, eşind nemţîi din Suce⟨a⟩vă, au întrat acel Panaite, tălmaciu agăi, şi cu acel agă ş-au spart săcreilé şi lădzilé unora şi altora, care au fostu pus⟨ă⟩ acolo, şi multe lucruri scumpé şi odoară au luatu, de s-au înplut de averé. Iară mai pe urmă i-au rămas ficiorul dé murie dé foamé, a lui Panaitachie. /

f. 230v 17. Déce atunce au strîcat cetatea Sucevii ş-a Ne⟨a⟩mţului ş-a Hotinului.

18. Pe hatmanul Buhuş îlu ţinea la maré cinsté Dumitraşco-vodă pentru vitejîilé ce făcus⟨ă⟩ acolo la cetăţii. Cînd au vinit de la oasté la Ĭaş, făcutu-i-au maré cinsté şi alaiu cu toţii slujitorii curţîi, cu dobé, cu surlé, ca unui hatman ce ĭera vestit, de slujîĭa domnului cu dreptate şi ţărîi.

19. Făcut-au acestu domnu Dumitraşco-vodă un obiceiu rău şi spurcat în ţară, caré n-au mai fost pînă atuncé, de au dat hîrtii, de scriu feţelé oamenilor de la mic pîn' la

1 nemţii B, C / pin B, C/ cetăţi B, C, cetăţile E, G / din Moldova]Moldovei M, P/ poghiazuri B, podghiazuri C, podghiiazuri léşii E, G // 2 să nu să M, P/ şi]aşijdere şi M, P/ cetaatea Cameniţa B, D, E, G/ poghiazuri B, podghiazuri C// 4 14] 16 E, *lipseşte* M / coroniască B, să coroniască C, coroniască léşii D/ *lipseşte* şi² M, P/ hatmanul, al triile Ioan Sobeţchii E/ pre B/ Sobeţchii B, Ioan Sobeţchii C// 5 *lipseşte* să le fie M, P/ căci C]pentru căci B, pentru căci că D, pentru că E, G/ Sobeţchii B, C, Sobeţchie hat⟨manul⟩ G/bun preteşug M, P//6 Şi au C// 7 pre B/ aşezat cu léşii să-l puĭe pre hatmanul Sobeţchii léşii să le fie craiu D, aşezat cu léşii să-l pue pre hatmanul Sobeţchii să le fie craiu léşilor şi aşĭa E, G/ să-l pue leşii pre Sobiţchi craiu M, P / aşea B, aşa C / aşezindu-să C // 8 îmbe B, C]amîndoao E / părţile B, C // 8–9 pre¹⁻² B, *lipseşte* pe² M, P/ pe la Tighinea, pe la Bender D/ de]şi M, P / Poartă B, C]Ţarigrad M, P, Ţarigrad, la Poartă E, G // 10 15]17 E, G, 30 M / Veziriul au scris atunce la Dumitraşcu voevod ca M, P/ atuncea B, C/ viziriul B, C // 11 nemţii]leşii M, P/ cetăţile B, C/ Moldovii B, C/ trimiţă B, C/ le strice B, C// 12 oşti B, C, oşti streine D// 13 Aşea B, Şi aşa C, D, E/ să vorovéşte B, să voroviĭa E, să voroviĭa atuncia C// 13–14 Aşa zic că pentru strîcăciune cetăţîlor mai multu s-au sîlit Dumitraşco voevoda decît veziriul M, P/ îndemnătura B, C// 14 fost B, C / viziriului B, veziriului C/ voĭa şi poronca viziriului D// 15 16]18 E, G, 31 M/ Triimis-au B, C/ pre B/ Dumitraşcu voevoda au trimis pre Morona Panaitachi uşeriul M, P/ Panaiotachi B, C/ uşériul B, uşeriul C/ Panaiotachi Morona vel-uşĭar D, Panaiotachi Morona vel-uşer şi cu un E, G// 16 cu un agă B, C/ agă turc şi cu alţi boeri să strîce cetăţîle M, P/ *lipseşte* pentru C/ strice B, stricĭe C / cetăţile B, C // 17 alţi B, C/ *după* boĭari *ad.* dinpreună D/ Şi]Iar şi G/ atuncea B, C/ nemţii B, C/ din Suceavă C, din cetatea Sucevii D, E//18 Panaiotachi B, Panaiotachi Morona D, Panaiotachi uşériul E, G/ *lipseşte* tălmaciu agăi B, D, E, G, *autograf Neculce* A // 18–1 Panaiotachi Morona uşeriul, tălmaciu celui agă turcu şi au spart săcriele C, au întrat Panaitachi cu aga turcul şi cu alţi boeri să strîce cetăţile şi au spart săcriile M, P//

1 *după* agă *ad.* tălmaci fiind Panaiotachi agăi B/ acel turcu agă, fiind Panaiotachi tălmaci, dragoman, acelui turcu agă şi au spart D/ acel agă turcu, fiindu Panaiotachi tălmaci acelui agă turcu şi au spart E, G/ ş-au]şi au B/ săcriele B/ lăzile B, C oamenilor, a unora şi a altora E, G/ a unora D/ carii B, C/ fost B, C// 2 acolo în cetatea Sucevii D, acolo cetate E/ scumpe B, C/ luat B, C// 3 umplut B, C/ avere B/ Iar C/ pre B/ ficiorul lui Panaiotachi C/ de B, C// 3–4 Iar mai pre urmă precum au fost moartea lui Panaiotachi să va scrie la rînd. Aşijderea şi un ficior ce i-au rămas din trupul lui muriĭa de foame. Aşa sînt judecăţile lui Dumnezeu, cu dreptaté D, Iar mai pre urmă au avut numai un ficior Panaiotachi Morona uşériul şi au agiunsu la mare sărăcie ⟨la mare lipsă şi sărăcie G⟩, cît muriĭa de foamé, agiungînd osîndă din blăstămul oamenilor E, G, Iară mai pre urmă un ficior a lui Panaiotachi au rămas de muriĭa ⟨*lipseşte* muriĭa P⟩ de foame M, P// 4 muriĭa B/ de foame B, C/ *lipseşte* a lui Panaitachie C/ Panaiotachie B// 5 17] 19 E, G, 32 M, *lipseşte* C/ Decii B, C, *lipseşte* M, P/ stricat B, C/ au stricat şi au răsipit E, G/ cetaatea B, C/ ş-a]a M, P/ şi a Niamţului B, C, şi cetaate Niamţului D, E, G// 6 ş-a]şi a B, C/ şi cetaatea Hotinului D, E, G// 7 18]17 C, 20 E, G, 8 P, *lipseşte* D, M/ Dumitraşco-vodă pre hatmanul Buhuş îl ţinea la mare cinste E, G, M, P/ Iar pre hatmanul Alexandru Buhuş îl ţinea Dumitraşco-vodă la mare cinste D/ Pre B/ îl B, C/ la]în C/ mare B, C /cinste B// 8 vitejiile B, C, vetejie P/ făcusă C/ cetăţi B, C, cetate M, P// 9 Cînd]Şi atunce cîndu M, P/ oaste B, C]cetăţi M, P/ Iaşi B, C/ mare cinste B, C/ făcîndu-i E/ mare cinste ĭ-au făcut M, P // 10 toţi B, C/ curţii B, C/ curţii domneşti, cu surle şi cu dobe E, G/ cu surle şi cu dobe, cu toată tabulhanaoa domniască, ca unui C/ dobe B/ surle B// 11 era B, C/ de]şi M, P/ slujiĭa B, C/ domnului său M, P]domniii E, G/ dreptaté B, dreptaate C// 12 şi]după cum şi M, P/ Ţărîi Moldovii D// 13 19]18 C, D, 21 E, G, 34 M/Dumitraşcu voevoda au făcut un obiceiu M, P/ acest B, C/ obicei B, obiceaiu C// 14 *lipseşte* în ţară G/ care C, carele G // 14–1 în ţară şi foarte spurcat, carile ⟨caré P⟩ pînă la dînsul n-au mai fostu, că au dat hîrtii oamenilor, scriindu-le feţîle de la mic pînă la mare; şi această pomană a lui au rămas de n-o lasă M, P// 15 de au dat]de au scos de au dat E, de au scos hîrtii au dat oamenilor G/ de au scris C, E, G] scriind D/ féţeli B, C] micu C/ pînă B, C//

maré, care au rămas poman⟨ă⟩ lui, de n-o mai las⟨ă⟩ nice un domnu să să uité acea pede⟨a⟩psă a s⟨ă⟩racilor.

20. S-au scornit o cium⟨ă⟩ maré în to⟨a⟩tă ţ⟨a⟩ra în dzilelé acestui domnu la vl⟨ea⟩to 7183 ⟨= 1675⟩, de la luna lui iuni, ş-au ţinut pîn' la ghenar. Ş-au murit mulţi oameni, cît nu-i pute îngropa şi-i arunca prin gropi, de-i năruĭa.

21. Iară Dumitraşco-vodă, vădzindu atîta omor, au eşit în diial la Gălata cu boĭarii, şi acolo şéde. Şi atunce s-au tîmplat un paşé, anumé caplan, fiindu la Ţuţora cu oaste, petrecîndu haznalelé ce mergea la Cameniţă, i-au vinit farman de la Po⟨a⟩rtă să mazilescă pe Dumitraşco-
f. 231 vodă. Déce caplan / -paşea cum i-au sosit farmanul, au şi triimis la Dumitraşco-vodă, de l-au chemat la Ţuţora, şi i-au arătat fărmanul cel de mazilie. Şi de acolo nu l-au mai lăsat s⟨ă⟩ să mai înto⟨a⟩rcă la Iaşi, ce l-au şi pornit

---

1—2 de la mare pînă la micu. Şi fiind atuncea mitropolit *părintele* ⟨*ad. marginal*⟩ Chiriu, chir Theodosie, au luat doao, trii, hîrtii şi au mărsu în casă la Dumitraşco-vodă şi au zis: Ce sînt acéste, sémnele lui Antihrist?! Decii Dumitraşco-vodă s-au mîniiat foarte, dar acel obiciai i-au rămas pomană lui, de nu-l mai lasă nici un domnu să să uité acea pediapsă a săracilor D// 1 mare B, C/ i-au rămas pomană C, G, i-au rămas lui pomană E/ n-o]nu o B/ nici B/ nu-l mai lasă acest obiceaiu nici C// 2 ca să să uite M, P/ această pediapsă a săracilor să să uité C/ acea]această M, P/ pediapsia săracilor B/ pediapsă a oamenilor, a săracilor, în mulţi ani G, pediapsă a săracilor în mulţi ani E/ *după* ani *ad.* 22. Decii la acea vréme fiindu mitropolit ţării ⟨*lipseşte* ţării G⟩ chir Theodosie Barbovschii au luat doao, trii hîrtii şi au mărsu la Dumitraşco-vodă şi arătîndu hîrtiile au dzis: Ce sînt acéste, măriia-ta? Au doară sînt ⟨*lipseşte* doară sînt G⟩ sémnele lui Antihrist?! Iar ⟨Decii G⟩ Dumitraşco-vodă, mîniindu-s⟨ă⟩, au scos pe mitropolitul Theodosie din cas-afară, cu necinste E, G// 3 20]19 C, D, 23 E, G/ Scornitu-s-au şi o ciumă, mare omor în toată ţara C/ S-au scornit atuncea şi G/ şi o ciumă mare B/ toată ţara B// 3—4 Scornitu-s-au atuncea, în zileli lui Dumitraşco-vodă şi un omor, ciumă mare, în toată ţara, în anul 7183 E// 3—5 În zilile acestui domnu, în anii 1675, fost-au mare ciumă în toată ţara, de la iunie şi pînă la ghenuarie M, P// 4 zileli B, zilele C/ la vl⟨ea⟩to]în anul B, C, D, G/ de la]din D// 5 iunie B, iunii C/ şi au[1-2] B, C/ pînă în luna lui ghenar C, D, E, G// 6 putea B, C/ îngropa cei vii pre cei morţi E, G/ prin]pin C// 8 21]20 C, D, 24 E, G, *lipseşte* M/ Iar C, *lipseşte* M, P/ văzind B, C// 9 au eşit din Iaşi E/ la Galata în dial şi acolo şide cu boerii M, P/ dial B, C/ şidea B, C// 9—10 *lipseşte* Şi atunce s-au tîmplat un paşé, anumé M, P// 10 paşia B, C/ caplan-paşia B, C, D, E. G/ Caplan-paşa cu oaste era la Ţuţora, de petrece M, P/ fiind B, C// 11 oastea B/ petrecînd B, C/ haznelile B, haznelele C, haznélile înpărăteşti E/ *lipseşte* ce mergea M, P/ la cetaaté la Cameniţă B, E, G/ i-au]şi i-au C, E, şi aceluia i-au M, P// 12 ferman B, C/ de la Poartă B]acelui paşia C/ maziliasci B, C// 13 voevoda M/ *ante* Decii: 22 B, 25 E, G/ paşia B, C/ *lipseşte* Déce... farmanul M, P/ fermanul B, C/ au]şi au M, P// 14 trimis B/ voevoda M/ chiemat B, C, chiemat acolo G// 15 şi i-au arătat]cetindu-i M, P/ fermanul B, C/ *lipseşte* cel P/ maziliia B, C/ *lipseşte* Şi M, P// 16 *lipseşte* s⟨ă⟩ să mai înto⟨a⟩rcă la Iaşi, M, P/ să C/ întoarcă B, C/ ci îndată l-au pornitu M, P//

în gios la Ţ⟨a⟩rigrad. Numai ce au triimis la Ĭaşi, de ş-au luat agîrlîcul, că do⟨a⟩mna lui era la Ţarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pe Antonie-vodă Rusăt.

DOMNIĬA LUI ANTONIE-VODĂ RUSĂT, VL⟨EA⟩TO 7184 ⟨= 1676⟩. CAP 80

Zaci⟨alo 1⟩. Dac-au mazilit caplan-paşea pe Dumitraşco-vodă la Ţuţora, au vinit domnu Antoniĭe-vodă Rusăt, iară grec ţărigrădiian, rud⟨ă⟩ cu Dumitraşco-vodă. Acesta, dac-au vinit în scaunul domniei, fiindu bun şi milostiv, s-au apucat a face lucruri dumnedzăresşti, besérici, să rămîĭe poman⟨ă⟩. Au dires clopotniţa la Sfetei
f. 231v Neculaiu, o au şindilit pesté tot şi au făcut / zidu înpregiur şi au zugrăvitu pristolul, cum să vedé, şi au adus

---

1 Ţarigrad B, C/ Ce numai P, Şi numai M/ ş-au]i-au// 2 argalîcul M/ doamna B, C/ locul lui Dumitraşco-vodă C, E, G, locul lui Dumitraşco-vodă Cantacozino D// 3 *după* pus *ad.* înpărăţiia C, E, G/ domnu în Moldova D/ pre B, C/ Antonii B, P/ vodă Rosăt G, Roset voevoda M, Rusăt-vodă P// 4 Anuton A/ Antonie Rusăt voevod P// 5 vl⟨ea⟩to]în anul B, C, E, G/ *lipseşte* vl⟨ea⟩to 7184 D, P/ Cap 84 B, Cap 83 D, 84 Cap P, *lipseşte* E, G// 4—5 *lipsesc* M// 6 *lipseşte* Zaci⟨alo⟩ B, D, E, G/ *lipseşte* Zaci⟨alo 1⟩ C/ Dacă B, C/ După ce au mazilit E, G/ paşia B, C/ Dumitraşco-vodă Cantacozino E, G// 6—7 1. În anii 1676 caplan-paşa, din poronca înpăratului au mazilitu pe Dumitrascu voevod şi au venit M, P// 7 Antonii B, C/ Roset G, Rosăt voevod M, P// 8 *după* Rusăt *ad.* în anul 7184 D/ iar C/ *lipseşte* iară grec ... Acesta P/ ţărigrădian D, C, *lipseşte* M/rudă B, C, şi rudă M/ Dumitraşco-vodă Cantacozino B, C, D// 9 Acesta] 2. Antonie voevoda M/ dacă B, C/ scaonul B, C/ domniii B, C, domnescu M, P/ fiind B, C// 10 dumnezeeşti B, C, dumnezeeşti a dirége E, G/ biserici B, *lipseşte* M, P// 11 biserici a drége să-i rămîie C/ să-i rămîie C, E, să-i rămîie G, M, P/ pomană B, C, pomenire D, M, P/ Au dres B, Şi au dres C// 11—12 3. Clopotniţa de la Sfeti Nicolai au tocmit-o şi au şindilit-o M, P/ Sviatii Nicolai din Iaşi şi B, Sviatii Nicolai în Iaşi şi au acoperit, o au şindilit C, Sviatii Nicolae în Iaşi şi o au şindilit biserica D, Sfîntul Nicolae cel Mare şi o au şindilit biserica E, Sfîntul Nicolae din Iaşi, cel Mare şi o au şindilit G// 12 preste B, C, piste E/ zidiu B, zidiul C, şi zidiu M, P// 13 *lipseşte* şi au zugrăvitu ... să vedé M, P/ zugrăvit B/ pristolul]biserica preste tot B/ zugrăvit la prestol cum să véde şi pînă astăzi şi biserica preste tot C/ cum]precum D// 13—2 şi o au zugrăvit piste tot şi deasupra prestolului au făcut cerdăcelul poleit, pecum să véde şi pînă astăzi şi au adus şi apă pe oale pin zidiul aceştii sfinte bisérici de au făcut fîntînă, céşmea, care mai pre urmă E, şi o au zugrăvit piste tot şi deasupra prestolului cerdăcel poleit piste tot, precum să véde şi pînă astăzi. Aşijderea o au îngrădit şi cu zidiu înpregiur această sfîntă beserică şi au adus şi apă pe oale pin zidiul acestii sfinte besărici, de au făcut fîntînă, cişmea, în colţul zidiului, precum să cunoaşte pînă astăzi unde au fost, care pre urmă s-au astupat cu vrémi, nedregînd-o nimi. Aşijderea au zidit G//

și ap⟨ă⟩ pe oalé, pîn-în zidul acesștii béserici, carei pe urmă cu vréme s-au astupat, netocmind-o nimé. Zidit-au și la mănăstirea Sfetei Savei zidulu înpregiur, ce n-au apucat să-l istovască. Alu doilea anu a domnii⟨i⟩ lui au vinit poroncă de au mărsu la oaste cu vizirul la Ceahrin.

2. Mărs-au și Duca-vodă, domnul muntenescu, și bătîndu cetatea Ceahrinului cîtéva săptămîni, și viind oastea moschiciiască cu un cneadzu, anume Ramadan, au bătut pre turcii, și mulții turcii s-au înecat în apa Tesmenul. La Antonie-vodă era hatman Gavriliță. Iară dac-au mărsu oaste la Ceahrin, fiindu știind Halil-pașea pe Buhuș hatmanul, carelé au mărsu cu o zahara la Camenită, și Buhuș hatmanul făcea pod pesté Nistru, și viind oastea leșască, ținea calea să nu las⟨ă⟩ zaharaoa să o tre⟨a⟩c⟨ă⟩ la Camenită. Și s-au făcut un războiu maré, undé sta Buhuș vitejesște. Acel pașé întrebîndu pre

1 *lipsește* și M/ *lipsește* și ap⟨ă⟩ P/ apă B, C/ pre B/ oale B, C/ pîn-în]pin C/ zidiul B, C/ aceștii B, C/ bisérici B, C, sf⟨i⟩nte bisérici D/ *după* bisérici *ad.* precum să véde C/ care B, C/ *lipsește* carei pe urmă ... nimé M, P/ pre B, C// 2 *ad. marginal* cu vremea C/ netocmindu-o B, C/ *după* nimé *ad.* precum să véde și pînă astăzi la colțul zidiului sfintii bisérici E// 3 La Sfeti Sava au zidit zidiu înpregiur M, P/ Sfîntului Savvei B, E, G, Sf⟨î⟩ntului Savii D, Sfîntului Savvii din Iași C/ zidiul B, C/ înpregiurul mănăstirii C, înpregiur pe de o parte E// 3–4 *lipsește* ce n-au apucat să-l istovască M, P// 4 istovască]isprăvască C, E, G, isprăvască peste tot de zidit D/ Alu]Iar al B, C, Iar în al E, G/ doile⟨a⟩ C/ an B, C/ domniii B, C, domniei lui Antonii-vodă E, domniei lui Antonie-vodă Roset G/ lui]sale D// 5 i-au vinit, B vinitu-i-au C/ *după* poroncă *ad.* de la Poartă D/ la^{1}]cu M, P/ oasté B/ viziriul B/ *după* Cehrin *ad.* în Țara Căzăcească G// 6 2]6 M/ Măru-s-au A/ voevoda M// 7 și bătînd B, C] bătut-au M, P / cetaate C/ cîteva B, C/ săptămîni]zile M // 8 oaste C / moschicească B, C / Venit-au Ramadan cnĭazul cu oaste moschicĭască și au bătut M, P / cnĭaz B, C/ anumé B, C/ Ramadanovschii D, E, G // 9 turci$^{1-2}$ B, C / mulți B, C / înnecat B, C // 10 Tesmenului G / La]Iar la C, D, G/ Iar la Antonii-vodă Rusăt la acea vréme era E/ voevod M/ vodă Roset G/ Gavriliță Costachi B, C, D, E, G/ Iar dacă au mărsu B, C]Iară atunce cînd au mersu M, P// 11 oastea B, oaste turcească E, G/ fiind B, fiindu-l C/ Halep A// 11–13, fiindu Halil-pașĭa și știindu pre Buhuș hatmanul, făcea pod E// 11–12 Halil-pașa știind pre Buhuș, carile mai întîi mersăsă cu M, P/ pașĭa B, C// 12 pre B/ carele B/ carele *acel pașa ad. marginal* C/ au fost mărsu C, mersăs⟨ă⟩ G/ cu zahareaoa B, C, cu zaireaoa G// 13 *după* pod *ad.* atuncea C/ preste B, piste C/ viind B, C, atunce viind M/ oaste C// 14 ținea]poprĭa M, P/ lasă C/ zahareaoa B, C, zaireaoa G// 15 triacă B, C/ *după* triacă *ad.* în ceĭa parte de Nistru să o ducăG/ făcut atuncea C/ mare B, C//16 undé sta]undé au stătut C, la care au stătut M, P/ hatmanul Buhuș G/vitejaște B, C, foarte vitejești M,P/Acel]Și acel B,D,E,G,M,P// 16–1. Și știindu-l acel pașĭa de atuncea au întrebat pre Antonii-vodă C/ pașĭa Halil E, Halil-pașĭa G/ au întrebat M, P/ Antonii-vodă Rusăt B, E, G/ voevod M, *lipsește* P/ undé G/ hatmanul Buhuș G, M, P/ *lipsește* iar M, P//

Anton-vodă unde iaste Buhuș hatmanul, iar Antonie-vodă au dat sam⟨ă⟩ că au bolnăvit și n-au putut vini în oasté. Și au făcut pre Antoniĭe-vodă de au triimis, cum mai dé sîrgu, de l-au adus pre Buhuș tocma acolo la Ceahrin. Și mărgîndu Buhuș, cu slujitorii ce ave, pre cîmpu pustiiu, au dat preste nișté căzaci ce ținea șle⟨a⟩vul turcilor la nissté stîncii de piiatră, și nimé nu lé putea strîca
f. 232 nemică. Iară lovindu-i Buhuș, i-au luat / pe toții de grumadzii, pîn-apuca ĭei să între în stîncă. Și mărgîndu la adunaré, au închinat la pașé, pentru caré slujbă au dobîndit cinsté și nume bun de la pașé. Și îndat-au poroncit pașa lui Antoniĭe-vodă de l-au pus hatman, și s⟨ă⟩ nu aflé că-l mai schimbă din hătmănie. Dece pentru Buhuș era și Duca-vodă, domnul munténescu, îndemnător la pașé ca să-l puĭe hatman. Dar și hărnicie lui îlu arăta la stăpîni, cum și atunci n-au mărsu cu mînulé go⟨a⟩lé la pașé.

3. Iară la anul dup-aceasta au mărsu turcii cu oaste și cu domnii acestor țărîi la Ceahrin și au dobîndit Cehrinul

1 Antonii^{2} B, C// 2 vodă Roset G/ voevod M/ au dat samă B, C]au dat samă zicînd G, au răspunsu M, P/ că]cum că M, P/ au]s-au M, P/vini]să vie B, E, G// 3 oaste B, C/ Și au făcut pre]Și au poroncitu lui M, P/ *după* făcut *ad.* acel pașĭa E/ Antonii B, C/ voevoda M// 3–6 triimis să vie hatmanul Buhuș cum mai în grabă, tocma acolo la Cehrin. Buhuș hatmanul cu slujitorii ce ave, mergîndu prin locuri pustie P// 4 de sîrgu C]degrab' B, E, G// 4–6 în grabă să vie Buhuș hatmanul tocma la Ceahrin. Buhuș hatmanul cu slujitorii ce ave, mergînd pre locuri pustii M// 5 mergîndu B, mărgînd C/ avea B, C, avea cu dînsul E, G/ cîmpiu A// 6–7 niște$^{1-2}$ B, néște $^{1-2}$ C/ ce]carii E, M, P/ ținea B, C/ șliavul B, C/ turcilor, carii mergea la Camenită și șidea în niște stînci E/ stînci B, C/ piatră C/ *după* piiatră *ad.* la Nistru B/ nime B/ le B, C/ strica B, C// 8 Iar B, C/ lovindu-i]viind M, P/ pre toți B, C// 9 grumazi B, C/ pînă a apuca B, C, D, E/ pînă a nu apuca să între ei M, P/ stînci C, D/ mergînd C, mergîndu Buhuș B, E, G// 10 adunare B, C/ au]i-au M, P/ i-au închinat la pașĭa pre căzaci B, E, G, i-au închinat la pașĭa pre acĭei căzaci C, D/ care B, C, care a lui M, P// 11 dobîndit]cîștigatu M, P/ cinste B, C/ pașé]acel pașĭa D/ pașĭa B, C/ *lipsește* Și M, P/îndată B, C/ Pașa îndată au poroncit M, P// 12 Antonii C, Antonii-vodă Rusăt B/ voevoda M/ de l-au pus]să pue M, P/ hatman pre Buhuș M, P/ hatman pe Buhuș și au dzis să nu afle B, E, hatman pre Buhuș și zicînd să nu afle G/ să nu afle C// 13 schimbă]scoate D/hătmăniĭe C/ Decii B, C, *lipsește* M, P// 14 era]au fost M, P/ voevod M/ muntenescu B, C/ îndemnătoriu C/ la]către M, P// 15 pașĭa B, C/ *lipsește* ca M, P/ pue B/ *după* hatman *ad.* fiindu-i cumnat B,E,G/ *după* hatman *ad.* pre Buhuș D/ hărniciĭa B, C]vredniciĭa D/ îl B, C/ arăta vrednic la stăpîni M, P, arăta la stăpîni vrednic B, E, G// 16 cum]de vreme că M, P/ atuncea B, C/ cu mînule goale B, cu mîinile goale C]în deșărt M, P// 17 pașĭa B, Halil-pașĭa C]stăpîn M, P// 18 3]12 M/ *lipsește* Iară M, P/ după C/dup-aceasta]ĭarăși M, P/ *lipsește* cu oaste M, P// 19 cu]însă cu M, P/ țări B, C/ au dobîndit-o Ceahrinul G, dobîndit Ceahrinul B, dobîndit cetaatea Ceahrinul C, D//

cu vicleșugul lui Ramadan. Dzic să fie cădzut în robie un ficior a lui Ramadan, dintr-un poghiiaz ce au mărsu spre Crîm, mai înainte de oștirea turcilor la Ceahrin, și l-au fost turcit. Și înțelegîndu el că iaste tată-său cu oștili moschicesștii acolo la Ceahrin, au spus turcilor și să-l duc⟨ă⟩ și pre dînsul acolo, că, dac⟨ă⟩-l va ști tată-său, el va închina cetate.

4. Déce mărgîndu turcii a do⟨a⟩ o⟨a⟩ră cu oștii la Ceahrin, au dus pré ficiorul lui Ramadan, și au scris la tată-său să silescă să-l sco⟨a⟩tă din robie. Și agiungîndu turcii și cu bani la Ramadan, el au făcut vicleșug, scoțindu-și ficioriul din robie. Au înbătat cu holercă pre căzacii cei din cetate și, dormind beții, au dat șt⟨i⟩ré turcilor, și au întrat turcii, în cetate și au prinsu pre toții căzacii și au arsu cetate pîn-în pămînt, că era de lemnu și de pămînt. Iară / f. 232v Ramadanoschi s-au făcut a fugii și tîmpinîndu-să cu oastea moschice⟨a⟩scă ce vinie asupra turcilor la Ceahrin, dac-au înțeles c-au luat turcii Cehrinul, s-au întorsu înapoi în deșert.

1 vicléșugul B, C/ lui]cnĭazului C/ Ramandi cnĭazul M, P]Ramadanovschii D, E, G/ Dzicu atuncea E/ să fiĭe C/ cădzut]agiuns G/ în robie la turci B, E, G// 1—5 Zic că un ficior a lui Ramandi, încă mai nainte de oștire turcească la Cehrin, mergînd el cu un poghĭaz spre Crîm, au căzut în robie la turci și l-ar fi și turcitu. Carile înștiințîndu-să de tatăl său cum că ĭaste cu oștile acolo M, P// 2 Ramadanovschii B, D, E, G/ podghiaz C/ au fost mărsu moscalii spre B, E, au mărs moscalii G// 3 înnainte B, C// 4 l-au fost turcit ⟨și turcit E, G⟩ pre acel ficior al lui Ramadanovschii B, E, G/ l-au fost și turcit turcii C/ înțălegînd C]auzind B,E, G/ iaste B, C/ tată-său Ramadanovschii E/ oștile moschicești B, C// 5 spus]zis M,P/ *lipsește* și B, E,G/ și au zis să-l ducă C// 6 ducă B/ dînsul B/ dacă îl B,C// 7 el]apoi el le M, P/ cetatea B, cetaate Ceahrinului C// 8 4]3 D, *lipsește* M/ Decii B,C/ mergîndu B, mergînd C]cînd au mersu M,P/ turcii la Ceahrin a doa oară cu oști la Ceahrin, au G/ a doa cară B, C/ cu oști C, *lipsește* B, M,P// 9 dus]adus G/ au dus pré ficiorul lui Ramadan]l-au luat și pre dînsul M, P/ și pre B, C,D, E, G/ Ramadanovschii B, D E, G/ și]și el M// 10 să siliască B, C, să să silească M, P/ scoată B, C/ robiĭe C/ ajungînd C// 11 Ramadanovschii B, D, E, G, Ramandi M, Romandi P/ *lipsește* el G/ vicléșug B, C// 12 ficiorul C/ robiĭe C/ horilcă B,C, holircă G/ pe C// 13 cetaate C/ *după* dormind *ad.* căzacii C, D, G/ beți B, béți C, *lipsește* M/ științé C// 14 au întrat]întrînd M, P/ *lipsește* și[2] M, P// 15 toți B, C/ cetaate C, și cetatea B/ pînă C// 15—16 cetate, că era ⟨care era P⟩ de lemnu și de pămînt, pînă în pămînt M, P// 16 lémnu C/ Iar B/ Ramadanovschii B, Ramadannovschii C, Ramandi M, Romandi P// 17 fugi B, C/ întimpinîndu-s⟨ă⟩ B]întîlnindu-să M, P/ moschicească C/ viniĭa B, C// 17—19 oastea ce moschicĭască, care merge la Cehrin asupra turcilor, lĭ-au spus cum că au luat turcii cetate Cehrinul și s-au întorsu și aceĭa oaste înnapoi. M, P// 18 dacă au înțăles B, C/ că au B, C// 19 Ceahrinul C/ *după* întors *ad.* oastea moschicească G/ înnapoi B, C/ *lipsește* în deșert M, P//

5. Pé urmă, înțelegîndu de vicleșugul ĭui Ramadanovschii, l-au prinsu înpăratul moschicescu ș-au topit banii ce au luat de la turcii și i-au turnat în gura lui Ramadanovschii. Și așea ș-au luat plata dup⟨ă⟩ fapta lui.

6. Iară la Po⟨a⟩rta înpărățîei turcesștii pe aciia vréme înbla Dumitrașco-vodă Ca⟨n⟩tacozono să mazîlescă pré Anton-vodă, și Șerban Ca⟨n⟩tacozono logofătul înbla pentru domnie Țării Munténesștii, să mazîlescă pre Duca-vodă, domnul muntenescu. Că pe Șerban logofătul îlu lăsas⟨ă⟩ Duca-vodă camaican în Bucuresștii și ispravnic, să fac⟨ă⟩ curțilé domnesștii acolo în Bucuresștii. Și dac-au gătit curțilé, el n-au mai așteptat pe Duca-vodă să vie de la Ceahrin, că atunce au găsit vréme bun⟨ă⟩ de fug⟨ă⟩, și s-au dus cu to⟨a⟩tă casa lui și cu tot neamul lui Ca⟨n⟩tacozonesștii. C-ave mulții și mari neprieteni la Duca-vodă, de sta în tot ce⟨a⟩sul să-i mînîncé capul, pe toții Cupăresștii și pe alții boĭari de Țara Munteniască, tovarăși cu Cup⟨ă⟩resștii. Șii sta tot de pîr⟨ă⟩. În doo rînduri l-aduses⟨ă⟩ Duca-vodă, pe gurile lor, la Bucuresști, să-i taia f. 233 capul. Numai să pune do⟨a⟩mna / și cu frateli do⟨a⟩mnei, Lupașco spătarul, fiindu-i cumnat lui Șerîban, de-i scote capul. Iar pe urmă, tîmplîndu-s⟨ă⟩ de au murit Lupașco

1 Pe B/ înțălegînd C/ înțălegîndu moscalii B, D, E, G/ *ad. marginal* moscalii D/ vicléșugul B, C// 1—3 Înpăratul moschicesc, mai pre urmă, s-au înștiințatu de vicleșugul lui Ramandan ⟨Romandi P⟩ și au poroncit de au topitu banii aceĭa ce-i ⟨ce P⟩ luasă Ramandi ⟨Romandi P⟩ M,P// 2 ș-au]și au B,C// 3 ce au fost luat B, E] carii îi luasă C/ turci, B, C/ Ramandi M, Romandi P// 4 așĭa B, așa C/ după B, C/ fapta lui]faptile sale M// 5 6]14 M, 2 P/ Poarta înpărățiii turcești B, C/ pre acéĭa B C// 5—6 Pre acele vremi la Poarta înpărăției turcești, Dumitrașcu ⟨Dimitrașco P⟩ Cantacuzino voevod înbla M, P// 6 umbla B, C/ Cantacozino B, C/ maziliască B,C/ pre B,C// 7 Antonii-vodă Rusăt din Moldova B, Antonie-vodă de aici din Moldova C, Antonii-vodă Rusăt de aici din Moldova E, G, Antonie Rosetu voevoda M, P/ Cantacozino B, C/ logofătul din Țara Munteniască B, E, G/ umbla B, C// 8 domniĭa B, C/ Muntenești B, C/ *lipsește* înbla pentru domnie Țărîi Munténesștii M, *lipsește* pentru ... Munténesștii P/ maziliască B, C/ voevoda M// 9—22 *lipsește* domnul muntenescu ... Lupașco M, *lipsește* Că pe Șerban logofătul ... Lupașco P// 10 îl lăsasă B, C/ caimacam B, C/ București B, C// 11 facă curțile domnești B, C/ *lipsește* acolo G/ București B, C/ dacă au B, C//12 curțile B, C/ viĭe C// 13 atuncea B, C/ vremé C/ bună B, C/fugă B, C// 14 toată B, C/ niamul B,C/ Cantacozineștii B, C// 15 Că avea B,C/ mulți B,C/ nepriĭatini B,C// 16 *după* ceasul *ad.* de-l pîrîĭa B/ mînînce B, C/ pre C/ toți B/ Cupăreștii B// 17 alți B, C// 18 Cupăreștii B, C/ Și B/ de-l pîrîĭa B, C, D, E, G/ Și în doao B, C, E, G// 19 îl adusésĭe C]l-au adus B, E, G/ gurili C/ București B, C/ tae B// 20 punea B, C/ doamna B, C/ fratele C/ doamnii B, C// 21 cu Lupașco C/ spătariul B, C/ *lipsește* fiindu-i E, G/ cumnat fiind lui Șerban logofătul B/ Șerban logofătul C, E, G/ scotea B, C// 22 pre C/ tîmplîndu-să B, C//

spătarul, au vădzut Şerban că n-aré cine să mai puné pentru dînsul; numai ce au căutat de au fugit.

7. Déce Duca-vodă, dac-au înţăles dé la Cehrin c-au fugit Şerban log⟨o⟩fătul la Udriiu şi cu tot ne⟨a⟩mul lui, s-au mîhnit. Chemat-au pe Costantin stolnicul, fratelé lui Şerban logofătul, şi pe nepotul său, Costantin Brîncovanul postelnicul, de le au giurat Duca-vodă cum **că** n-a ave nici o névoĭe, să s-înto⟨a⟩rcă iar înnapoi. Că stolnicul Costantin îl créde Duca-vodă, că-i era cumnat, şi s-apuca c-a-nto⟨a⟩rce pe frate-său de la Udriiu înnapoi. Şi aşe au amăgit şi ei pe Duca-vodă, de i-au triimis şi pe dînşii dé la oasté tocma la Udriiu, la céĭalalţii. Decé Şerban-vodă, dup⟨ă⟩ ce au vădzut şi pe frate-său scăpat de la Duca-vodă, n-au căutat să s⟨ă⟩ mai înto⟨a⟩rcă înapoi, ce, avîndu prieteni la Po⟨a⟩rta înpărăţîiei, au făcut cum au putut, cu cheltuial⟨ă⟩, ş-au eşit domnu în Ţara Munte-ne⟨a⟩scă. Însă pe Duca-vodă nu l-au putut mazîli, ce au mazilit pe Antonĭe-vodă. Ş-au vinit Duca-vodă din scaonul muntenescu aice în Moldova, în locul lui Antonie-vodă.

Întorcîndu-s⟨ă⟩ Antonie-vodă dé la Ceahrin, au vinit f. 233v pîn' la Soroca. Şi-l pîrîsă o samă de boĭari pe / Antonie-vodă, şi Antonie-vodă cheltuis⟨ă⟩ o sută de pungii dé bani şi mai biné atunce la vizirul. Şi ştie că ş-au tocmit lucrul. Ş-au mărsu de ş-au luat dzua bun⟨ă⟩ de la vizirul ş-au înbrăcat căftan să margă la Ĭaşi cu domnie. Iar Buhuş şi alţii boĭarii careĭ îl pîrîs⟨ă⟩, dac-au vădzut c-au înbrăcat căftan de la vizirul, au început a-şi prinde caii, să fug⟨ă⟩ careĭ încotro or putea. Mărs-au Antonie-vodă şi la chihaĭaoa, să-ş ĭa dzua bun⟨ă⟩. Atunce au şi nemerit un ag⟨ă⟩ de la înpărăţie cu mazîlie. Şi acolea, de la chihaioa vizirului, i-au luat căftanul din spaté şi l-au pus în heré şi l-au dus la înpărăţie la Udriiu. Ş-au pus camaican pe ⟨loc gol⟩, pînă a socoti înpărăţie să pue domnu. Atunce audzind boĭarii céĭa ce ĭera să fug⟨ă⟩ s-au bucurat ş-au dat laudă lui Dumnedzău.

8. Iar pe Duca-vodă atunce nu l-au mazilit. Ş-au mărsu de la Ceahrin la Bucuresştii şi în Bucuresştii au triimis de l-au mazilit. Au vinit cu mazilie Costantin Brîncovanul postelnicul în Bucuresştii, cu cealma în cap, făr⟨ă⟩ dé vesté, de nemic nu ştie Duca-vodă, înpreun⟨ă⟩

1–17 *lipseşte* spătarul au vădzut... Ţara Muntene⟨a⟩scă M, P// 1 spătariul B, C/ Şerban logofătul B, D, E, G/ n-are B, C/ pune C// 2 şi numai ce i-au căutat B, E, G/ au]i-au C, D// 3 Decii B, C/ dacă au B, C/ de B, C̄/ Ceahrin C/ că au B, C// 4 logofătul B, C/ niamul B, C/ lui]său G// 5 Chemat-au atuncea pre B, E, Chemat-au atuncea Duca-vodă pre C, G/ fratele B, C/ *lipseşte* fratelé lui Şerban logofătul D // 6 pre nepotu-său B, C/ Brîncoveanul B// 7 de li-au B, C/ *după* vodă *ad.* pentru Şerban logofătul B, E, G // 8 nu va avea B/ avea C/ nice C/ nevoĭe B, C / *după* nevoĭe *ad.* Şerban logofătul D/ să să întoarcă C, numai să să întoarcă B/ *lipseşte* iar B/ înnapoi iară G/ Că pe B, E, G, Că pre C, D// 9 credea B, C// 10 să apuca B, D, s-au apucat C, să apucasă el G/ că va întoarce B, G, că a întoarce el C// 11 Aşĭa B, C/ei]ĭei C/ trimis C// 12 de B, C/ oaste B, C/ ceĭalalţi B, C/ Decii B, *ante* Decii: 8 C// 13 vodă] logofătul B, E, G/ după ce C] dacă B/ *după* frate-său *ad.* Costantin stolnicul C// 14 să C/ întoarcă B, C/ înnapoi B, C// 15 avînd B, C/ priiatini B, priĭatini C/ Poarta B, C/ înpărăţiei B, înpărăţiii C// 16 chieltuială B, C/ *lipseşte* au E/ şi au C/ ş-au eşit domnu în Ţara Muntene⟨a⟩scă]şi au luat domniĭa Ţării Munteneşti B// 17 Munteniască C/ voevoda M/ mazili B, C, mazili într-alt chip M, P// 18 pre B, C/ Antonii-vodă Rusăt C, E, G, Antonii-vodă Rusăt din Moldova B, Antonie Roset voevod, domnul Moldovii M, Antonii Rusăt-vodă, domnul Moldovei P/ Şi au B, C/ din scaonul muntenescu] din scaonul domniii munteneşti E// 18–20 Ş-au vinit ... Antonie-vodă]Iară în locul lui au pus veziriul domn Moldovii pre Duca voevoda M, P// 19 aice]domnu aicea B, C/ Antonii-vodă B, C, Antonii-vodă Roset G// 20. Decii întorcîndu-s⟨ă⟩ Antonii-vodă B, E, G, Şi întorcîndu-să Antonii-vodă C, Iar Antonii-vodă întorcîndu-să D/ de B,C //20–3 Antonie Roset voevoda întorcîndu-să di la Cehrin şi viind la Soroca, l-au pîrît o samă de boeri la veziriul. Deci Antonie voevod ⟨Antonie Rusăt-vodă P⟩ au cheltuit la veziriul 100 pungi de bani şi ş-au tocmit trebile. Şi luîndu-şi zioa bună M, P// 21 pînă B,C/ pîrîs⟨ă⟩ B/ Antonii B, Antonii C//

1 Antonii B/ cheltuisă C/ pungi B, C / de B, C // 2 bine B, C / atuncea B, C / viziriul B, C/ ştiĭe B, C / *repetă* că E / tocmit]aşezat B, E, G// 3 Şi au B, C/ zioa bună B, C/ veziriul B// 4 şi au B, C]l-au M, P/ cu caftan de domnie ca să margă la Iaşi M, P, cu caftan să margă la Iaşi cu domnie în Moldova B, E, G, cn caftan să margă în Moldova la Iaşi cu domniĭa C/ *lipseşte* cu domnie M, P/ *lipseşte* Iar M, P // 5 şi]şi cu M, P/ alţi B, C/ boiari C/ carii B, C/ *după* pîrîsă *ad.* pre Antonii-vodă C/ dacă au B, C, dacă l-au M, P/ că au B, C// 6 că l-au înbrăcat cu caftan de domnie, îndată au început să-şi prinză M, P/ caftan B, C/ viziriul B, C/ de la viziriul Antonii-vodă E/ a-ş B, C // 7 să fugă carii încătro B, C/ vor putea C, a putea M, P/ Mers-au B, C, Şi mergîndu E / Antonii B, Antoniĭe C/ Antonie Rosetu voevoda M// 8 chihaiaoa veziriului B, E, G, M, chihaiaoa viziriului C, D, chihaĭa viziriului P / zioa bună B, C / Atuncea C, Iar atuncea B, E, G, Şi tocma atunce M, P/ *lipseşte* şi[2] M, P // 9 un agă B, C, un turcu agă D/ înpărăţiĭe C]înpăratul M, P / mazilie B, maziliĭa C / cu maziliĭa lui Antonie Roset voevoda, Şi acolo, la capichehaĭaoa ⟨capichihae P⟩ viziriului M, P // 10 veziriului B, C / caftanul B, C / spate B, C // 11 hieră B, hiiară C / înpărăţiie C]Ţarigrad P / la Odriiu la înpăratul M, P / Şi au B, C/ *lipseşte* pus P/ caimacam B, caimacami C// 12 pe]pre boĭari C, *lipseşte* B, E, G, M, P/ va socoti C/ înpărăţiĭa C/ *lipseşte* să pue domnu M, P]pe cine va pune domnu C// 13 Atuncea B, C, *lipseşte* M, P/ Auzînd aceasta boerii, s-au bucurat M, P/ cei ce era să fugă B, ceĭa ce era să fugă C// 14 şi au B, C/ Dumnezeu B, C/ laudă]slavă M, P// 15 8]9 C, *lipseşte* M/ Iară B, C/ pre C/ *lipseşte* Iar pe ... mazilit M, P/ atuncea B, C/ Şi au B, C// 15–16 Iară Duca voevoda din Cehrin s-au dus la Bucureşti. Iară din Bucureşti au venitu în scaunul său în Moldova, unde au fost orînduit deînpăratul M, P// 16 mersu B/ Bucureşti[1-2] B, C/ în]la C/ şi în Bucureşti dacă au mersu au triimis înpărăţie B, E, G// 17 au trimis înpărăţiĭa D/ Şi au B, C, E, G/ maziliĭa C, Brîncoveanul B, C// 17–19 *lipseşte* Au vinit... înpreun⟨ă⟩ M, P// 18 Bucureşti B, C//19 fără de véste B,C/ fără de véste. Decii Duca-vodă nemică nu ştiĭa şi înpreună D / de nu ştiĭa nemică C, şi nemică nu ştiĭa B, G/ şi înpreună schimni-aga B,E, şi înpreună cu schimni-aga C, G //

cu schimi-aga, să-l duc⟨ă⟩ în Ţara Moldovei, şi-n locul lui să fie Şerban logofătul.

9. Înblat-au Brîncovanul postelnicul, nepotul lui Şerban-vodă, ca să prindză pe toţii neprietinii lui Şerban-vodă, / f. 234 să-i ţie la-nchiso⟨a⟩ré, pîn-a vini Şerban-vodă cu domnie, pîn-a vi⟨ni⟩ de la Ţarigrad. Dece pe Cupăreşti, fiind greci, nu i-au putut lua de la mîna Ducăi-vodă. Iar pe boĭari⟨i⟩ muntenesştii carei ⟨e⟩ra duşmani lui Şerban-vodă, Staico păharnicul şi cu alţîi, dac-au prinsu de vesşte, au făcut cum au putut ş-au fugit ş-acéĭa în Moldova. Iar pe Hrizea şi pe alţii mulţii boĭarii muntenesştii au prinsu-i şi, dup⟨ă⟩ ce au vinit Şerban-vodă, pe toţi i-au omorît cu grelé şi cumplite morţi. Iar Duca-vodă au purces la scaonul său în Moldova, în postul Crăciunului.

10. La vremea lui Antonie-vodă, dup⟨ă⟩ ce s-au întorsu de la Jăravina vizirul şi cu hanul, coronit-au leşii pe Sobeţichie craiu la vleato ⟨loc gol⟩. Şi dup⟨ă⟩ ce l-au coronit, stătut-au cu toată recipospolita dé au ales pe un domnu mare leşescu, de l-au triimis sol la Po⟨a⟩rtă pin⟨tru⟩ întemeĭarea şi aşădzămîntul păcei, ce au fostu făcut la Jaravina. Ş-au trecut pen tîrgu pen Ĭaşi cu maré pofal⟨ă⟩, şi i-au eşit Antonie-vodă înainte şi i-au făcut

1—22 *lipsesc* M, P // 1 ducă B, C/ ducă pe Duca-vodă E / Moldovii B, C Moldovii, să fie domnu D, Moldovii, în scaonul domnescu E / şi în C // 1—2 şi în locul lui în Ţara Munteniască să vie să fie domnu Şerban logofătul B, şi în locul lui în Ţara Munteniască să fie Şerban logofătul D, şi în locul Ducăi-vodă în Ţara Munteniască să fie domnu Şerban logofătul E, şi în locul lui să vie să fie domn Şerban Cantacozino logofătul G/ *după* logofătul *ad.* domnu Ţărîi Munteneşti C// 3 9]10 C/ Umblat-au Brîncoveanul postelnicul atuncea C/ Vrut-au atuncea Costantin Brîncoveanul postelnicul B, E, G// 4 vodă Cantacozino, ca să prindză G/ şi au umblat ca să prinză pre toţi B/ pre toţi C/ nepriĭatinii B, C// 5 ţiĭe C/ la închisoare B,C/ pînă B, C// 6 domniĭa B,C/ pînă a vini C, *lipseşte* B,E,G/ Decii B, C // 7 fiindu B / luoa B, C // 8 boiarii B, boĭarii C / munteneşti B, C/ carii B, C/ *după* duşmani *ad.* nepriiateni G// 9 *după* vodă *ad.* pre anumé C/ Stoica B, G/ şi cu alţii B, C, şi alţii D/ dacă B, C/ véste B, C// 10 şi au fugit B, C / şi aceiĭa B, şi aceĭa C // 11 pre[1-2] B, C / mulţi B, C / boiari B, boĭari C / munteneşti B, C/ i-au prinsu B, C, E, G// 12 după B, C/ ce]cĭe C / pre B, C // 13 grele B, gréle C // 15 10]11 C / Iară la vréme B, E, G, Iară la vrémĭa C / Antonii-vodă B, Antonii-vodă Rusăt C, G / după B, C // 16 Jeravna B, Jiravna C / viziriul B, C// 16—17 coronit-au leşii atuncea pre Ioan Sobeţchii să fie craiu în Ţara Leşască în anul B, coronit-au léşii pe Sobeţchii să le fie craiu în anul 7180 C, coronit-au léşii pre al triile Ioan Sobeţchi să fie craiu léşilor în Ţara Leşască. Şi după E, coronit-au leşii pre hat⟨manul⟩ corunniei, anume pre al triilea Jan Sobeţchie să fie craiu în Ţara Leşască. Şi după G// 17 la vleato] în anul 7186 ⟨*anul este ad. ulterior*⟩ D/ după B, C// 18 recepospolita B,C// 18—19 de[1-2]]şi B, E, G/ de C/ pre B, C//19 Poartă B, C/ pentru B,C// 20 întemeiare B,C/ aşezămîntul, B,C/ păcii B, C/ fost B, C// 21 Jeravna B, Jiravna C/ şi au B, C/ pin[1-2] B, C/ tîrgu]Moldova B, E, G// 21 mare pohvală C, mare şi multă pohvală B/ Antonii B,C/ înnainte B, C//

maré cinsté şi pofal⟨ă⟩. Ş-au făcut multă zăbavă la Ţarigrad. Tîrdziu s-au întorsu la ţ⟨a⟩ra lui.

11. Antonie-vodă, măcar că era grec şi strein, ţărigrăde⟨a⟩n, dar era mai bun domnu decît un pementiian, că nicé un obiceiu rău în ţar⟨ă⟩ în dzililé lui n-au făcut, / f. 234v ce încă şi cîte au găsit de alţii relé, multe au lăsat. Numai la toţii domnii să află cîte un musaip om rău. Aşe şi la Antonie-vodă era o rud-a lui, anumé Alixandru Ramandei, postelnic maré, grec simăţu, mîndru, nebun, lacom. Trece peste toţii, nu cunosştea pre nimé, avînd treceré şi cinsté de la Antonie-vodă.

12. Dar încăşi, pecum văd acmu, musaipéi la domnu, nu numai streini, ce şi de a noştri moldoveni, carei au cinsté şi sint apro⟨a⟩pi la domni, au întrecut cu dzecé părţi cu răutate şi neomenie pe Ramandiiu; că Ramandiiu nice un obiceiu rău n-au îndemnat pe domnu să fac⟨ă⟩, nice au făcut. Iar acesştie de pe acmu, cîte ciumé şi răutăţii toate le-au scornit şi le-au făcut, precum le-ţii videa la rîndul lor înainte, că s-au însămnat tot anumé la ce domnu s-au făcut şi ciné au fostu musaipii.

1—2 *lipsesc* M, P// 1 mare cinste B, C / pohvală B, C, pohvală cu alaiu G/ Şi au B, C// 2 Şi tîrziu B, E, G/ ţara lui B, C, ţara lui, în Ţara Leşască G// 3 11]18 M/ era]au fost E, M, P/ strein]om strein C / *lipseşte* şi strein M, P / ţărigrădian B, ţarigrădian C // 4 era]au fost E, M, P / *lipseşte* domnu G, M, P / pămintian B, C // 5 nici B, C/ obiceaiu B, C/ că în domnie lui nici un obiceiu rău n-au făcnt, şi încă M, P / ţară B, C / *lipseşte* în ţar⟨ă⟩ D / zilele B, C / n-au făcut în zilele lui G// 6 de alţii obiceaiuri réle D, de alţii obiceaĭe réle E, de alţii obiceae răle G/ de la alţii obiceaiuri rele lĭ-au strîcat. Însă la toţi M, P/ răle B, réle C// 7 toţi B, C/ Aşĭa B, Aşa C]După cum M, P// 8 Antonii B, C/ voevod M/era]au fost M, P / rudă M, P / Ramandii B, C, Ramandie G, Ramandi M, Rămădan P // 9 Şi era postelnic mare C/ mare B / grec de niamul lui B/ *după* simăţu *ad.* dîrzu E / mîndru]dîrzu D// 10 Trecĭa C / preste toţi B, C/ cunoştea B, C / nime B, C / avîndu B / trecere B // 11 cinste B, C // 10—11 Şi trece preste toţi, nu vre să ştii pe nime, fiindcă ave trecere la Antonie voevoda M, P/ Antonii B, C// 12 *lipseşte* 12 B, E, G, M/ precum videm D, precum sînt B / acum B, C / musaipii B, C / domni B, C // 12—15 Ci nu ĭaste lucru de mirat, de vreme că şi acmu vedem şi pre alţi musaipi la domni şi nu numai străini, ce şi moldoveni de ai noştri, carii avîndu cinste şi trecere la domni, apoi cu zăce părţi întrec cu răutate şi cu neomenie pre acel Ramandi; căci că Ramandi M, P//13 ai noştri B, C/ moldovéni C/ carii C // 14 cinste C/ sînt C// 13—14 *lipseşte* moldoveni, carei ... la domni B, E, G / aproape C/ zéce B, C // 15 răutatea B, C / şi]şi cu C, D, E, G/ neomeniĭa C/ Ramandii[1-2] B, G // 16 nici B, C/ obiceaiu B, C/ obiceiu rău n-au făcut, nici au îndemnat pre domnu să facă E/ pre B, C / domnu]Antonie voevod M, P / să facă B, C, să-l facă M // 17 nici B, C / *lipseşte* nice au făcut M, P/ aceştiĭa B, C / di C / pre B, *lipseşte* M, P / cîte răutăţi au scornit şi lĭ-au şi făcut M, P/ ciume C, ciume réle B / răutăţi B, C // 18 li-au[1-2] C, li au[2] B/ li-ţi videa B, să vor videa C// 19 înnainte B, C// 19—20 *lipseşte* că s-au însămnat ... musaipii M, P/ cé B, C// 20 cine B, C/ fost B/ musaipi B//

13. Fost-au și ficiorii lui Antoniĭe-vodă dezmerdații. Fără frică înbla prin țar⟨ă⟩, cu mulții ficiori de mazîli, nebuni, strînși cu dînșîi, de făcea multe giocuri și bețîi și nebunii prin tîrguri și prin saté boĭareștii, de lua femeilé și fétile oamenilor cu de sîla, de-ș rîdea dé dînsălé, ce nu numai a oameni prosștii, ce și a oameni de frunte. Ce, deși oblicie Antonie-vodă, încă nu lé dzice nemic și nu-i f. 235 certa cu cuvîntul, / ca un părinte ce le era. Și pentr-acie poate în osîndă mai pe urmă Antonie-vodă au cădzut.

14. C-au mărsu boĭari⟨i⟩ la Po⟨a⟩rtă de l-au pîrît pre taré la Po⟨a⟩rtă, cu multe năpăsștii, în loc de biné ce au făcut Antonie-vodă țărîi, de n-au scos nicé un obiceiu rău. Cu acestu fel de mulțămită boĭarii i-au mulțămit, că l-au închis turcii, și l-au bătut, și l-au căznit cu fel de fel dé cazne. Pîn' și tulpanuri supțiri îl făce dé înghiție, ș-apoi le trăgea înapoi, de-i scote mațălé pe gur⟨ă⟩. Și l-au făcut de au dat 1000 de pungii de bani și mai biné. Și dup⟨ă⟩ ce l-au slobodzitu-l turcii să margă la casă-ș, și apropiindu-și de casă-ș, numai ce-au vădzut că-i ardé și casa; și puțintelé odo⟨a⟩ră ce-i mai scăpas⟨ă⟩, mistuite în casă; au arsu și acelea.

1 13]12 B, E, G, 20 M/ Antonii B, Antonie C/ voevoda M/ dezmierdați B, C// 2 Fără de B, E, G, Și fără de C, M, P/ umbla pin țară B, C/ mulți B, C/ mazili B, C// 3 *lipsește* strînși cu dînșîi M, P/ dînșii B, C/ facea A/ multe B, C/ *lipsește* și M, P/ beții B, C// 4 și multe nebunii P/ sate boerești B, C/ *lipsește* de M, P/ luoa fimeile B, C// 5 fétile B, C/ de-a sila B, di-a sila C/ rîde B/ de B, C/ dînsăle B, C/ ce]și G, M, P// 6 a]la M, P proști B, C/ ce și de la cei de frunte M, P/ de frunte și de cinste B, E, G / Ce]Și B, E, G, M, P // 7 obliciĭa B, C / Antonii B / obliciĭa tată-său Antonie-vodă G/ voevoda M/ dar nimică nu le zice ⟨făce P⟩, nu-i certa ca un tată ce le era M, P / nu le zicea nemică B, C // 8 pentru acéĭa B, C// 9 poate fi G/ pre C/ Antonii B, C/ poate fi au și căzutu în osîndă mai pre urmă M, P/ *lipsește* Antonie-vodă M, P/ cădzut]agiunsu B, E, G // 10 14]13 B, E, G, 21 M/ Că au B, Și au C/ boĭarii C/ la Poartă B, C, la Poartă la Țarigrad G/ de l-au pîrît pre taré]și foarte l-au pîrîtu M, P// 11 tare C/ *lipsește* la Po⟨a⟩rtă B, C, G, M, P/ cu]și cu M, P/ năpăști B, C/ locu C/ bine B, C// 12 ce au făcut]ce le făcusă lor M, P/ Antonii-vodă B, C, *lipsește* M, P/ și țării M, P/ nici B, C// 13 obiceaiu B, C/ acest B/ féliu B, C// 13—14 ĭ-au mulțămit boerii, că pe pîra lor l-au închis M, P// 14 l-au muncit cu féliu de féliu de munci B, C, E, G, M, P// 15 Pînă B, C / făcea de înghițiĭa B, C// 16 și apoi B, C/ înnapoi B, C/ scotea B, C/ mațăle B, mațile C// 17 gură B, C/ au]li-au P/ o mie B, o miĭe C/ pungi B, C// 17—19 pungi de bani. Și apoi l-au slobozit; și apropiindu-să de casă-ș M, P// 18 bine B, C/ după B, C/ l-au slobozit B, C, D// 19 casă-și[1-2] C/ apropiindu-să B, C/ *ad. marginal* și apropiindu-să de casă G/ ce au C// 20 arde B, C/ casa]casăli E, casile G/ puținteli B, puțintele C/ odoară B, C/ scăpasĭe C// 20—21 și ĭ-au arsu și acele puține odoară ce mai rămăsăs⟨ă⟩ în casă mistuite ⟨mistuite în casă P⟩ M, P// 21 arusu A/ acéle B, C//

15. Védeții păcatul și osînda la cé aducé pe om la vréme dé bătrîneţé: sărăcie și cazn㠖 Cît au mai trăit, cu milostenie îș ținea viiața lui, și ficiorii lui, la maré lipsă, să hrănie cu păscărie în Țarigradu.

16. Dar și boĭarii ceĭa cé l-au pîrît, încă nemic nu s-au mai ales de casălé lor. L-Alixandru Buhuș hatmanul nemic nu i s-au ales dé casa lui și de ficiorii lui, caré să ved și pîn-astădzi. Așijdére și Miron Costîn logofătul, cîndu au pus Costantin Cantemir-vodă de i-au tăiat capul în f. 235v Roman, ce-i povestea scris⟨ă⟩ înainte la rîndu /. [17] dzicea și strîga în gura maré că nu-i vinovat cu nemic lui Cantemir-vodă și peré pe ⟨ne⟩dreptate; numai osînda lui Antonie-vodă îl gonesșté, și pentr-acéĭa pieré, că l-au pîrît pe strîmbătate. Și alții mulții ca acesta.

Déce bine ⟨a⟩r fi, fraților, să nu vă îndesații a pîrî domni⟨i⟩, că-s stăpîni și pomăzanici a lui Dumn⟨e⟩dzău. Măcar de v-ar și poronci domnul atunce, care-i stăpînitor, încă din celé drépté să lé mai înpuținații, iar năpăsștii

1 15]14 B, E, G, 22 M/ Vedeți B, Vidéți C/ aduce B, C]duce P/ pre C// 1—2 pre om la vîrsta bătrîneților: sărăcie și munci! Și cît M, P// 2 de bătrînéțe B, C/ sărăciĭe G/ cazn㠖]munci B, E, G/ și cazn㠖 și muncă C, și cazne și munci D/ Și cît C, D/ Și cît au mai trăit Antonie-vodă B, E, G// 3 milosteniĭe C/ ținea]chivernisiĭa G/ la mare lipsă au agiunsu, să hrăniĭa B, la mare lipsă agiunsésĭe, cît să hrăniĭa C, D, la mare lipsă și sărăcie au fost agiunsu, cît să hrăniĭa E, la mare lipsă agiungînd, cît să hrăniĭa G, au rămas la mare lipsă și să hrănie M, P// 4 păscăriĭa C/ Țarigrad C// 5 16]15 B, E, G, *lipsește* M/ și]și de M, P/ cei ce B, acei ce C/ încă]iarăși M, P/ nemică B, C// 6 *lipsește* mai M, P/ casăle B, C/ La Alexandru B, Că de Alexandru C, Lui Alecsandru M, P/ nemică B, C// 7 nu s-au ales M, P/ de B, C/ și]nici M, P/ care B, C]după cum M, P] vedé B, C// 8 pînă B, C/ Așijderea B, C/ *ante* Așijderea: 16 B, E/ Costin B, C/ cînd B, C// 8—10 Lui Miron Costin logof⟨ă⟩tul mai pre urmă Costandin Cantimir voevoda au poroncit de ĭ-au tăiatu capul în tîrg în Roman. M, P// 10 care iaste istorie scrisă la rînd innainte B, ce iaste scrisă povéste înnainte la rîndu C, ce-i iaste istoriĭa scrisă innainte la rîndu D, ce-i iaste istorie scrisă la rînd innainte E, G, *lipsește* M, P/ *lipsește* 17 B, C, D, E, G, M, P// 11 au zis și au strigat B/ striga C/ mare B, C/ *lipsește* că M/ nu-i]nu iaste B, C, E, G/ nemică B, C// 12 piere B, piiare C// 11—14 cu nimică nu ĭaste vinovat lui Costandin Cantemir voevoda, ci l-au agiunsu osînda lui Antonie voevoda, că l-au pîrîtu cu năpaste. Și și alții M, P// 13 Antonii B, C/ gonéște B, C/ pentru B, C/ piere B, piiare C/ pe]cu B, E// 14 alții mulți B, C// 15 Decii B, C, D, E, G, *lipsește* M, P/ *ante* Decii: 17 C, D, E, G, 25 M/ ar fi B, C/ fraților boiari G/ indesați C]îndemnați B, E, G// 16 pre domni că sînt B, C, E, G// 15—16 Bine ĭaste, fraților, să nu pîrîți pre domni, că acei⟨a⟩ sînt stăpîni și unșii lui Dumnezeu M, P// 16 pomazanici B, pomazanici, aleși C/ Dumnezeu B, C// 17 domnul carele va fi atuncea în scaon stăpînitor B, E, domnul carele va fi atuncĭa în scaon stăpînitori ca s⟨ă⟩ pîrîți încă G/ atuncea C/ care-i]carele iaste C, D// 18 céle B/ drepte B/ le B// 17—18 domnul cel ce vă stăpînești ca să pîrîți pre cel mazil, ce voi și din cele adevărate să le mai scădeți, împuținați ⟨și să li mai înpuținați P⟩ M, P céle ce sînt drepte să le mai lăsați și să le mai împuținați C// 18 înpuținați B/ năpăști B C//

să nu punețîi, că osînda nu s⟨ă⟩ iartă, nici trece. Pe mulții amu vădzut îndesîndu-s⟨ă⟩, pentru cinsté să dobînde⟨a⟩scă, de pîrăscu domni și s⟨ă⟩ laudă între dînșii, că s⟨ă⟩ tem domni⟨i⟩ de dînșii, că știu biné a pîrî. Iar pe urmă de cest fel de hărnicii nice pe unul n-am vădzut viindu la precopsal⟨ă⟩.

DOMNIĬA DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN A TRIE ÎN ȚARA MOLDOVEI. [CAP]

Zaci⟨alo 1⟩. Vinit-au Duca-vodă cu domnie în Țara Moldovei din Țara Muntene⟨a⟩scă cu a trie domnie la vl⟨ea⟩to 7187 ⟨= 1679⟩. Ș-au intrat în Ĭași în șes⟨ă⟩ dzilé a lui deche⟨m⟩vri⟨e⟩, la Sfetei Neculaiu. Vinit-au și cîțiva boĭari muntenesștii aice în țară cu Duca-vodă, /
f. 236 de frica lui Șerban-vodă, pecum s-au scris mai sus. Atuncea era greu în țară pentru zaharelé și meziluri la drumul Camenițăi și cheltuial⟨ă⟩ cu schimbatul pașilor din

1 puneți B, C/ nu să B, C/ nici trece pre om. Încă pe mulți am văzut B, nici tréce. Că pe mulți am vădzut C, nici tréce pre om. Că pe mulți am văzut G/ nici tréce pre om E// 2 îndesîndu-să C/ am văzut pentru ca ⟨*lipsește* pentru P⟩ să cîștige cinste, să îndesăscu și pîrăscu pre domni M, P/ dobîndiască B, C// 3 domnii B, pre domni C, D, E, G/ să B, C/ între dînșii]între dînșii și ⟨de E⟩zicu B, E, întru sîne zîcînd M, P// 4 *lipsește* că s⟨ă⟩ tem domni⟨i⟩ de dînșii B, E/ să C/ domnii C/ dînsăi A/ bine C/ pre B, C// 5 de cest]cu acel B, E, G, de aciei C, de acel D// 4–6 Iară mai pre urmă nici pre unul n-am văzut procopsit M, P/ féliĭu B/ hărnicie B, harnici C/ nici B, C/ pre B/ nici pre unul dintru aciia G/ viind la vreo procopsală ⟨procopsealǎ C, pricopsealǎ D⟩ B, C, D, E, G// 7 Domniĭa a triĭa a Ducăi-vodă celui bătrîn B, C, G, A triĭa domniĭe, a Ducăi-vodă celui bătrîn ⟨Ducăi voevod bătrînul M, Ducăi-vodă cel bătrîn P⟩ D, M, P// 8 *lipsește* Țara C/ în Țara Moldovei M, P/ Moldovii B, Moldova C/ *după* Moldaviei *ad.* în anul 7187 G/ Cap 81 B, Cap 80 C, Cap 84 D, Cap 85 P, *lipsește* E, G, M // 9 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, G, M, P / Venit-au B, Venit-au domn G/ cu a triĭa domnie B, E, G/ cu a triĭa domniĭe C / Moldovii B, C // 9–10 Duca voevoda din Țara Muntiniască au venit domn in Moldova cu a triĭa domnie în anii 1679 M, P// 10 Munteniască B, C/ *lipsește* cu a trie domnie B, C, E// 11 la vl⟨ea⟩to] în anul B, C, D, E/ *lipsește* la vl⟨ea⟩to 7187 G/ Și au întrat în Iași la scaonul domnescu, deche⟨m⟩vrie in șase zile, în zioa Sfîntului Nicolae B ⟨Necolai G⟩ B, E, G/ Și au intrat C/ șasĭe C// 12 zile C/ dechemvrii C/ la Sfetei Neculaiu] în zioa Sfîntului Nicolae C, D, in zioa pomenirii Sfîntului Nicolai M, P/ Venit-au B// 13 muntenești B, C/ aicea B, C/ *după* țară *ad.* in Moldova B, E, G// 12–13 Și de frica lui Șerban Cantacozino voevod au venit in Iași și cițva boeri munteni M, P// 14 precum B, C/ mai sus s-au scris D, E, G, *lipsește* M, P// 15 zaharéle B, zaharéli C/ drumurile D// 15–16 În țară era greu pentru zăhărale la Cameniță și pentru maziluri la drum și pentru cheltuĭala cu M, P// 16 Camenițîi B, C, D/ cheltuială B, C/ din]de la M, P//

Cameniță. Din Ĭașii pîn-în Camenițî era pustiiu încă din ĭernatul tătarîlor din dzilelé lui Dumitrașco-vodă. Și așédzînd slujitori în Tabără și în Ștefănesștii, Antonie-vodă ținea mezilul din Ștefănesștii pîn-în Cameniță. Iar pe urmă au aședzat oameni în Hotin și-n Perérita. Viniĭa poghiiazuri din Țara Leșască la drum⟨ul⟩ Camenițăi, de lovie pe turcii și pe negutitori⟨i⟩ ce mergea la Cameniță, și făce multe pagubé și strîcăciuni.

2. Iară dac⟨ă⟩ s-au întorsu solul de la Po⟨a⟩rtă, cel leșescu ce trécus⟨ă⟩ la Antonie-vodă, au ales loc Camenițăi ș-au hotărît to⟨a⟩tă Podolie să fie olat Camenițăi: din Nistru de la Buceci pîn-în Ocraina și cu Ocraina cu tot pîn-în Cehrin și pîn-în Vozie în gios au rămas tot supt ascultarea turcilor. Ș-au ĭeșit mulțime de ruși dinluntru, din Țara Leșască, de s-au aședzat în olatul Camenițăi, de s-au făcut sate și raĭa, de-u pus subași pen sate dup-obiceiul lor. Și înbla turcii la leși și leșii la turcii făr⟨ă⟩ nice o grij⟨ă⟩. Atunce și-n Moldova s-au aședzat

1 Din]Și din B, C, D, E, G/ Iași B, C/ pină în Cameniță B, C, pînă în cetaate în Cameniță D / *după* era *ad.* locul B, E, G // 2 ernatul B, C, ernaticul M, iarnaticul P / zilele B, C] domniĭa M, P / Dumitrașco-vodă Cantacozino B, D // 3 așezindu B, C // 2–4 Încă fiind domn Antonie Roset voevod, au așezat puțîni slujitori in tabără și in Ștefănești și ține mezilile pîn-în Cameniță, din Ștefănești M, Antonie-vodă încă fiindu domnu au așăzat puțini slujitori in tabără și in Ștefănești și ține mezîlurile din Ștéfănești pînă în Caminiță P// 3–4 Ștefănești[1-2] B, C/ *repetă* Antonie-vodă A, Antonii B, Antonii-vodă Rusăt C // 4 ținea] au ținut E pină B, C / în cetaté în Cameniță D/ Iar mai B, E, G// 5 Iară mai pre urmă s-au ⟨au P⟩ așezatu și lăcuitori în Hotin P, M / și in Pererita B, și in Peririta, *lipsește* M, P / Atuncea viniĭa B, E, G, Și viniĭa// 6 podghiazuri C / la drumul Camenițîi B, C, la Caminiță pe drumuri P // 7 loviĭa B, C / turci C / neguțitorii B, C / ce]carii B, M, P// 8 făcea C, le făcea B, G pagube B, C / stricăciuni B, C// 9 *lipsește* 2 M / dacă C / Poartă C // 9–10 Iară după ce s-au întorsu solul cel léșescu de la Poartă ce trecusă in zilele lui Antonii-vodă B, E, G, Iar dacă s-au întorsu solul leșesc, carile mersăs⟨ă⟩ încă în domniĭa lui Antonie Roset voevod, de la Țarigrad, leșii au ales M, P // 10 trecusă C/ Antonii C/ alesu B/ Camenițîi B, C, cetățîi Cameniți G // 11 toată Podoliĭa B, C / fiĭe C/ olatul M/ olat cetății C, E / Camenițîi B C // 12 Bucéci B, Bucecĭa M, P/ pînă, B C / in Ucraina și toată Ocraina pină în M, P / Ucraina[1-2] B// 13 Ceahrin B, C/ pină in B, C / Voziĭa B, C // 13–14 in gios toate aceste au rămas să fie supt stăpînire turcilor. Și au și M, P/ au rămas să fie tot suptu B, E, G // 14 Și au eșit B, C / mulțimé C / ruși B // 15 lăuntru B, C/ de]și B, E, G, M, P/ olatul cetății C, E, G / Camenițîi B, C// 16 de[1]]și G, M, P/ s-au făcut multe sate raĭa C/ de-u] de au C, și au B, E, G, și turcii au M, P // 16–17 pus turcii pin sate subași B, E, pus turcii subași după obiciaiul lor prin sate G // 16 prin C // 17 după C/ obiceaiul C/ umbla B]mergea C, umbla de mergea G / léși B, C/ léșii B, C / Și după aceste M, P/ turci[2] C // 18 fără de nici / B, D, E, G / grije B, C/ Atuncea B, C, Și atuncea M, P/ și in B, C//

slujitori pe la meziîuri și pe la marginé și a s⟨ă⟩ facé și slobodzîi pe la Cernăuții și pe la Hotin.

3. Iară în al doilea anu au tăiat Duca-vodă pe trei boiari, anumi pe Vas⟨i⟩lie Gheuca vel-visternic și pe Ghiorghie Bogdan vel-jicnicer și pe Lupul sulgeriul, carei f. 236v au fostu făcut cărții / hicleni, cu iscăliturilé lui Dumitrașco-vodă, la orheeni și la lăpușneni, să s⟨ă⟩ rădice cu oastea, să margă să prindză pe Duca-vodă, cu toată casa lui, și pre o samă de boiari a lui, și cu izvod de ce morți să-i omo⟨a⟩re pe toții, și triimițindu carte acie cu Lupul sulgérul, ca cum vrea hi de la singur Dumitrașco-vodă, la căpitanii de la acelea ținuturi. Iar un căpitan, anumé Decusar⟨ă⟩, dac-au înțeles ce scrie într-acea carte, s-au făcut a triimite poronca la alții căpitani, iar pe de altă parte au și vinit cum mai de sîrgu la Iași, de au mărsu la Buhuș hatmanul de l-au întrebat, c-o lui șt⟨i⟩re iasșté? Ce Buhuș, neștiindu nemic de acestea îndată au mărsu la curte de au spus Ducăi-vodă. Și Duca-vodă au triimis pe

1 meziluri B, C/ și au început a să face și slobozii B, C, D, E, G, și s-au făcut și slobozii M, P// 2 Cernăuți B, C/ și în ținutul Hotinului M, P// 3 3]6 M/ *lipsește* Iară în M, P/ doile C/ *după* an *ad.* a domniii lui B, C, E, G/ *după* voevoda *ad.* capetele M, P/ pre C]a M, P/ trii B, C/ an a Ducăi-vodă celui bătrîn, a domniii lui în domniia a triia au tăiat Duca-vodă D// 4 anumé B, C, pre anumé pre E/ pre[1-2] B, C/ pe[1]]a lui M, P/ Vasilie B, C/ *lipsește* vel M, P/ vistérnic B, C, visternicul M, P/ și pe]a lui M, P// 5 Gheorghie B, C/ *lipsește* vel M, P/ jicnicér B, C, jicniceriul M, P/ și pre Lupul sulgériul ⟨sulgiariul C⟩ B, C, și a Lupului sluger M, P/ carii B, C// 5–7 care au fost scris vicleni cărți cu iscălitura lui Dumitrașco voevoda către orheeni M, P// 6 fost B, C/ cărți viclene B, C/ iscăliturile C, iscălitura B, D, E, G/ Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C// 7 orheiani B, orheiani C/ *lipsește* la M, P/ lăpușnéni B, C/ ca să să rădice M, P/ să B, C/ oaste B, C// 8 și să margă M, P/ pre B, C/ voevoda M/ cu]și cu D// 9 din boerii lui M, P, de boiari a Ducăi-vodă / ai lui B, C / și cu izvod de cii să-i omoare pre toți C, D, și cu izvod și cu cie morți vor vrea să-i omoare pre toți G/ Și încă cu izvod cu ce feliu de morți M, P/ de]cu E/ cé B// 10 omoară B/ pre toți B/ trimițind B, triimițind C/ cartea B, C]scrisoarea M, P/ acéia B, C/ cu]pre D// 11 sulgériul B, C/ ca cum ar fi fost de la sîngur B, C, E, G/ ca cum ar fi fost chiar di la Dumitrașcu voevoda M, P// 12 acéle B, acéli C/ Iară C/ *ad. marginal* anumi G// 13 Decusară B, C/ dacă au înțăles B, C/ ce]cum M, P/ scriie C/ întru acea B, întru acia C/ carté C// 14 făcut că G/ trimite B/ alți B, C]ceelanți M, P/ *după* căpitani *ad.* de la celalante ținuturi M, P/ pre B, C// 15 au și purces de au vinit la Iași, cum mai degrab'și au mărsu la B/au venit cum mai degrab'la Iași și au mărs ⟨mergînd M, P⟩ la G, M, P/sîrgu]grab' E/de[2]]și C, E// 16 hatmanul Buhuș C/ *lipsește* de M, P/cu a lui știré iaste C, cu a cui știre iaste B, E/ cu a cui știre iaste, au cu a lui iaste ⟨*lipsește* iaste P⟩ acest lucru. Iară Buhuș M, P// 17 Ce]Iar B, E, G/ Buhuș hatmanul B/neștiind C/ nemică B, C/ aceste B, acéste C/mersu B// 18 curté C]curtea domniască B, D, E, G/de]și B, C, E, G, M, P/Ducăi]lui P/ voevoda[1-2] M/ *lipsește* Și M, P/ Duca-vodă îndată P/trimis B//

Ghiorghiță Ciudin sărdarul de au prinsu pe Lupul sulgerul cu acea carte vicle⟨a⟩nă. Iar Ghieuca și Bogdan nu știe nemic. Ce cum l-au adus pe Lupul sulgerul la Duca-vodă, l-au întrebat Duca-vodă pe Lupul sulgérul c-o cui învățătur⟨ă⟩ au făcut acestea.

4. Iar el au spus că l-au triimis Gheuca și Bogdan. Și îndată Duca-vodă au triimis niște bulubași cu simeni de i-au luat de pre la gazde⟨le⟩ lor și i-au închisu-i. Și a doa dzi i-au scos la divan, între to⟨a⟩tă boiarimea, și ei nemic n-au mai putut să tăgăduiască faptelé lor, și au spus drept că ei sint vinovații. Deci Duca-vodă mult i-au mustrat. 5. Și au orînduit pe To⟨a⟩der Flondor vel-armaș de le-au tăiat capetelé a tustrii, dzua ami⟨a⟩dzădzii la fîntîn⟨a⟩ denainte porții domnesștii. Ș iîn locul f. 237 Gheucăi au pus visternic maré / pe Toderașco Ca⟨n⟩tacozono, ficiorul lui Iordachi celui bătrîn. Fost-au giupîne⟨a⟩sa Gheucăi vară primaré cu do⟨a⟩mna Ducăi-vodă, Nastasie, dar nemic nu i-au putut folosi.

6. Iară dup⟨ă⟩ ce s-au plinit 2 ani de domnie Ducăi-vodă, au mărsu la Ț⟨a⟩rigrad, la înpărăție, avîndu pîr⟨ă⟩ cu Ștefan-vodă, ficior Radului-vodă, pentru logodna ce

1 Gheorghiță B, C/ Ciudin Gheorghiță M, P/ sărdariul B, C/ de]și B, E, G, M, P/ pre Lupul sulgériul B, C, pre Lupul sărdariul, sulgeriul D// 2 vicliană B, C/ Gheuca B, C, Gheuca vistiernicul G/ Bogdan jicniciariul G/ știia B, C// 3 nemică] că l-au prins M, nimică că l-au prinsu P/Deci cum au adusu pre M/ Deci l-au adus îndată pre sulgeriu P/ pre B, C/ sulgériul B, C// 4 voevoda M/ *lipsește* Duca-vodă pe Lupul sulgérul M, P/ pre Lupul sulgeriul B, C, *lipsește* G/ cu a cui învățătură B, C// 5 acéste B, C// 6 *lipsește* 4 G, M/ spus]răspunsu M, P// 7 *lipsește* Și M, P/ Duca voevoda îndată M, P/ néște C, *lipsește* M, P/ cu]și M, P/siimeni B, C// 8 *lipsește* pre M, P/ gazdele B, C, P/ i-au închișisu-i A, i-au închis B, C, E/ *lipsește* Și M, P//9 toată boerimea B, C / și]deci M, P/ *lipsește* ei B, E // 10 nemică B, C / n-au putut să mai tăgăduiască P, n-au mai putut tăgădui M/ faptele B, C// 11 i-au spus drept Ducăi-vodă că-i sînt vinovați B, G/ și]ci M, au]i-au E/ drept Ducăi-vodă E/ că] cum că M, P/ ei]iei C/ sînt vinovați C/ Decii B/ voevoda M// 12 *lipsește* 5 B, E, G, M/ Și au poruncit lui Toader Flondor M, P/ pre Toader Fliondor B, C// 13 arumaș A/ vel-armaș]armașul D/ *după* armaș *ad.* poroncindu-i B/ li-au B, C/ capetile B, C/ zioa amizăzi B, C, zioa amiiazăzi mare G// 14 fîntînă B, C/ porții domnești C] porții curților domnești B, porții curții domnești D, E, P, curților domnești G// 15 vistérnic mare B, C/ pre B/ Toderașco]Dimitrașco P/ Cantacozino B, C// 16 Iordachi Cantacozino C, D, G/ Iordachi celui bătrîn Cantacozino E/ giupîniasa B, C// 17 Giupîniasa lui Gheuca au fost M, P/ Gheucăi vistiernicul G/ primare B, C/ cu doamna Nastasiia a Ducăi-vodă, dar B, E, G, cu doamna Anastasiia, doamna Ducăi-vodă D, Năstasiia doamna Ducăi, ce nimică M, P/ doamna C // 18 Nastasiia C/ nemică B, C// 19 6]4 B, E, G, 9 M, 2 P/după B, C/ s-au înplinit P, au înplinitu M/ doi B, C/ de domniia B, C, a domniii E, M, P / Duca-voevod M, Ducăi-vodă a triia D//20 au mersu B, au mărsu Duca-vodă D, G/au mărsu]s-au dus M, P/ Țarigrad B, C/ la înpărăție B, la înpărățiie C, *lipsește* M, P/avînd pîră B, C// 21 Ștefan voevod M, Ștefan beizade B, E, G/ feciorul M, P/ ce făcusă C, ce o făcusă M, ce au fost făcut B, E, G, ce-au făcut P//

făcus⟨ă⟩ cu fiică-sa Catrina; că, fiindu ficiorul Radului-vodă grozav la față, punea pricin⟨ă⟩ și nu vre să i-o dea. Dece au rămas ficiorul Radului-vodă pe Duca-vodă de la Divan⟨ul⟩ împărătescu.

7. Atuncea au cheltuit Duca-vodă mulți bani la Po⟨a⟩rtă, apro⟨a⟩pé de o mie de pungii de bani. Și i-au dat turcii și hătmănie Ocrainei, căftan și șlic și buzdugan și un tui. Și din Țarigrad au purces depreună cu ficiorul Radului-vodă, ginere-său, cu 3 tuiuri și cu buzdugan, de-l duce înainte lui, cu maré alai întrîndu în Iași.

8. Îndatăși s-au apucat de au făcut maré și frumoas⟨ă⟩ nuntă. Triimis-au în to⟨a⟩tă țara de au poftit pe to⟨a⟩tă boîarimea și mazîlimea de la mic pîn'la maré, și de alté căpitenii, ce nu cu poroncă și cu poftă. Și dup⟨ă⟩ ce s-au strînsu cu toții la Iași, făcutu-le-au oboro⟨a⟩ce, tuturor de la domnie, de le da de to⟨a⟩te ce le trebue, de nu cheltuia nime, nemic.

9. Așijdére mai adus-au opt soli: 2 din Țara Muntene⟨a⟩scă și
f. 237ᵛ / 2 din Țara Ungure⟨a⟩scă și 2 din Țara Leșască și 2 din Țara Căzăce⟨a⟩scă ce maré de pisté Nipru,

---

1 Ecaterina M, P/ fiind B, C// 2 voevod M/ *după* pricină *ad.* Duca-vodă B,C,G/ și] de P/ vrea B,C//3 Decii B,C/ Deci ficiorul Radului ⟨Radului-vodă P⟩ au rămas pre Duca voevod M, P/ l-au rămas D/ pre B// 4 Divanul C/ înpărătescu B, C// 5 7]5 B, E, G, 10 M/ chieltuit C/ Poartă B, C/ Duca voevod mulți bani au cheltuit atunce M, P *lipsește* la Po⟨a⟩rtă M, P// 6 aproape B, C/ miie C/ pungi B, C// 6—7 de bani. Înpăratul turcesc au făcut pre Duca voevoda și ⟨*lipsește* și P⟩ hatman Ucrainii, l-au înbrăcat cu caftan, i-au dat șlic, buzdugan și tuiu M,P// 7 hătmăniia Ucrainii B, C/ caftan C, osăbit caftan B, E, G/ tuiu B, C// 8 Și au purces din Țarigrad dinpreună B, E, Și au purces din Țarigrad dinpreună cu Ștefan beizadea, ficiorul G, Și din Țarigrad au purces Duca-vodă dinpreună C// 9 Radului voevoda, cu ginere-său M, P/ ginere-său, fiind Duca-vodă domnu cu trii tuiuri D/ trii B, C// 10 de-l ducea înnaintea B, C, pre carile le duce M,P/ cu]și cu M, P/mare B,C/întrînd C, au întrat M]au trecut P// 11 8]6 B, E,G, 12 M/ Și îndatăș B,E, Și îndată C,G] Duca voevoda îndată M,P/ mare B, C/ frumoasă C/ nuntă mare și frumoasă, domniască G// 12 nuntă domniască B, E/ toată$^{1-2}$ B, C/ pre C, *lipsește* M, P// 13 boerimea B, C/ mazilimea B, C/ și pînă la mare, și și de alte M, P/ pînă B/ mare B,C/ alte B,C// 14 căpetenii C/ ce^{1}]și C,M,P/și^{1}]ce B,C,D,E,G,M,P/ pohtă C/după B, C/ s-au strînsu]au venit M,P// 15 toții B, C/ făcutu-li-au nafacale tuturor, G, făcutu-li-au tuturor nafacali E, făcutu-li-au oboroace, tainuri, tuturor C, tuturor lï-au făcutu tain M,P// 16 domniïe C/de^{2}]și M/ toate B,C/ trebuïa B,C// 17 nimé C/ nemică C]nici un ban B,E,G, nemică, nici un ban D// 18 9]7 B,E,G, *lipsește* M/ Așijderea B,C/au mai adus G,M,P/doi B,C/ Munteniască B,C//18—2 opt soli: 2 din Țara Leșască, 2 din Țara Muntinïască, 2 din Țara Căzăcească cea mare de peste Nistru, 2 din Țara Ungurïască; ⟨opt soli: 2 din Țara Leșască, 2 din Țara Căzăcească ce a mari de pesti Nistru, 2 din Țara Munteniască și 2 din din Țara Unguriască P⟩ și acei soli multe și frumoasă daruri au adus și lï-au închinatu Ducăi voevoda M,P//19—20 doi$^{1-3}$B,C/Unguriască B,C// 20 Căzăcească cea mare B,C/piste B, C//

de au adus soli⟨i⟩ multe daruri și frumoas⟨ă⟩, de au închinat Ducăi-vodă. S-au veselit 2 săptămîni cu feluri de feluri de muzîci și de giocuri și pelivani și de pușcii. Și giuca 2 danțuri pen ograd⟨ă⟩ și pe ulițe, cu toții boiarii și giupînesé înpodobiți și toți neguțitorii și tot tîrgul. Și un vornic maré purta un cap de danțu și alt vornicu maré alt capu de danțu, înbrăcații cu șarvanalé domnesștii. Numai mirili și mire⟨a⟩sa, fiindu ficiori de domnu, nu giuca în danțu pe afară, numai ce giuca boîarii. Cît nu era nuntă, și era minuné. Și dup⟨ă⟩ ce au nuntit, au mulțămit solilor și i-au dăruit biné, și s-au dus la ț⟨ă⟩rîle lor.

9. ⟨sic⟩. Pé urmă s-au gătit ș-au purces la Ocraina, la Nemirova. Și s-au strînsu to⟨a⟩tă căzăcimea acolo la Duca-vodă, la Nemirova. Ș-au ales din capete dintre dînși⟨i⟩ ș-au pus giudecători și polcovnicii și sotnici și le-u pus și-n locul lui nemesnic, în loc de hatman, să lé poarte de grije lor, anumé Ene Gredinevici, omu slujit, științdu limbă căzăce⟨a⟩scă, de ne⟨a⟩mul lui grec. Ș-au făcut și curții lîngă Nemirova, în marginea Buhului, ș-au făcut și alté curții în marginea Nistrului, la Țicanovca, înpotriva Sorocii. Și de-colo s-au întorsu de to⟨a⟩mnă la Iași. Și stăpînie Duca-vodă și Ocraina și Țara Moldovei,

---

1 de^{1}]și B, E, G/ solii B, C/ frumoasă C// 2 Și s-au B, C, E, G, M, Și au D, Și i-au P/doao B,C// 2—3 féliuri$^{1-2}$ C, féliuri^{1}, feliuri^{2} B // 3 muzici B/ *lipsește* și de^{1} M,P/ jocuri C/ și^{2}]și de D/peilivani B,D, *ad. ulterior* și pelivani A/ și cu pușci B,E,G, *lipsește* M, P/ pușci C // 4 juca C/ doao danțuri B, *lipsește* C/ pin ograda curților domnești B, pin ograda curții domnești C, D, E, G/ toți B, C // 5 jupîněseli B, jupîněsele C, giupînesăle G, M, P / tot tîrgul] tîrgoveții M, P // 6 *lipsește* Și M, P/ mare B, C/ și alt vornic mare purta B, C, D, E/ și ïarăși alt vornic M, P// 7 *lipsește* maré M/ cap C/ înbrăcați B, C/ șarvanale C] cabanițe B,E,G/ domnești B,C/ *după* domnești *ad.* cu cabanițe D// 8 Și numai M,P/ mirele B,C/ miriasa B,C/ fiind B, C / domni B, C // 9 juca$^{1-2}$ C/ *lipsește* pe M, P / *după* afară *ad.* ce numai în casă, iar la danțu B/ *lipsește* numai ce giuca boïarii M,P//10 nu era ca o nuntă ⟨ca la o P⟩, ci ca ⟨ca la P⟩ un lucru de mirare M, P/ și]ce C / minune B / *după* minuné *ad.* de mirаré C, E / după B, C // 11 bine B, C / dus fieștecarii E,G/ țărîli C// 12 9]8 B,E,G, 10 C,D, 13 M/ Pe B, Iară pe C/ Pé urmă] Duca voevoda M,P/ *după* gătit *ad.* Duca-vodă C,G/ și-au purces B,C]și s-au dus M/ Ucraina B,C//13 toată B,C/ căzăcime C//14 voevoda M//14—15 Și au$^{1-2}$ B,C/ *lipsește* din G// 15 dînșii B,C/ polcovnici B,C//16 li-au pus și în B,C/ și namesnic în locul lui G/naméstnic B, namestnic C,E/ și în locul său lï-au ⟨i-au P⟩ pus și nemestnic, adică în loc de hatman M,P/ să le B,C// 17 grija C/ pre anume B,D,E,G, anumé pre C/ Eni B, C/ Iane D/ Gredineviciu B/ ca să le poarte de grijă, pre Ene Gridenovici M, P/ om C// 18 științd C, științd și B,E,G/ căzăcească B,C/ niamul B,C/grec fiindu B, E, G, fiind grec C/ de nïamul său grec, dar știïa și limba căzăcească M, P/ Și au făcut B, Și ș-au făcut C// 19 curți B, C// 20 și au făcut B, și ș-au făcut C, și au mai făcutu M, P/ alte curți B, C/ Țiconovca M, Țîconovca P// 21 *după* Sorocii *ad.* di céïa parte C/ de acolo B, C/ toamnă B, C/ de toamnă s-au întorsu în Iași M, P// 22 Și așa M, P/ stăpîniïa B, C/ voevoda M/ Ucraina B, C/ Moldovii//

domnu cu trii tuiuri. Și acolo, cîndu au fostu la Ocraina, multă cinste cu făcut căzaciloru. /

f. 238 10. Dup-acéía mărs-au în prinblaré la un sat a lui, ce ĭasté în ținutul Ne⟨a⟩mțului, anumé Prăjăștii, avîndu și curții acolo, cu to⟨a⟩tă casa lui, cu ginerei și cu ficiorei lui și cu to⟨a⟩tă boiarimea și curte lui. Ș-au zăbăvitu acolo vro 2—3 săpămîni, înblîndu pe la vînaturi și pe la alte sate a lui. Chematu-l-au în cinste și un boer, anumé Costantin postelnicul Ciobanul, la un sat a lui, anume la Silesște, de l-au cinstit 2 dzile. Și așe iar s-au întorsu la Ĭașii la scaon.

11. Duca-vodă, vrîndu să sco⟨a⟩tă banii ce cheltuis⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă pentru hătmănie Ocraenei și avîndu și cas⟨ă⟩ grea, cu maré cheltuial⟨ă⟩, și nu cheltuĭa ca un domnu, după putința țărîi, și vrea să cheltuiască ca un craiu, și văd̦zind și vicleșugul boĭarilor celora ce i-au tăetu-i, de cum era rău de fel, încă mai rău s-au făcut și mai gro⟨a⟩znic asupra boĭarimei și asupra țărîi. Scos-au nisșté hîrtii pe țară, mari cîte de 6, de 8 ug⟨hi⟩, și cîte n-au înbrăcat pe fețé, le-au dat năpăsștii pin saté. Și

1 domnu fiindu cu trii tuiuri B, C, *lipsește* M, P/ cind C/ fost C/ Ucraina B, C// 2 căzacilor B, C// 3 10]11 C, D, 9 E, G, 14 M / După acéĭa B, C, Iară după acéĭa G, *lipsește* M, P/ După acéĭa, dacă au vinit la Iași E/ mers-au B,C/ primblare B, primblaré C/ *după* primblare *ad.* Duca-vodă C,G// 3—4 Duca voevoda au mers în primblare în ținutul Nĭamțului la un sat a lui, anume M, P// 4 iaste B, C/ Niamțului B,C/ Prăjeștii B,C, Prăzăsștii A/ avînd C // 5 curți B, C/ toată B, C / *lipsește* cu t⟨o⟩ată casa lui M,P/ ginerii B,C/ *lipsește* cu^{3} C// 5—6 *lipsește* și$^{1-2}$ M/ ficiorii B, C// 6 *lipsește* lui M, P/ toată B, C/ boerimea B/ și cu curtea lui C, și cu toată curte lui M, P/curtea B/ Și au zăbăvit B, C// 7 *lipsește* acolo E / vreo doao, trii B, C, vro trei M, P / umblînd B, C / pre^{1} B, *lipsește* M, P / pre$^{1-2}$ C // 8 Chiematu-l-au B// 9—10 Costandin Cioban vel-post⟨elnic⟩ ⟨log⟨o⟩f⟨ăt⟩ P au poftit pre Duca voevoda în cinste la un sat al său anume Sălițte, lîngă Români; doao zile l-au cinstit. Apoi iarăși s-au întors M,P// 8 boiariu B, boĭar C/ pre anumé B, E// 9 *lipsește* la^{2} E/ anumé B/ un sat anumé a lui C// 10 Săliște B,E, Siliște C/doao B,C/ așĭaB/ iarăș B,G/ așa s-au întorsu iar C// 11 Iași B,C// 12 11]10 B,E,G, 12 C,D, 16 M/ vrînd C/ să-ș scoată B,C,D/ ce au cheltuit B, P, ce cheltuisă C, ce au fost cheltuit E,G, ce ĭ-au cheltuit M// 13 la Poartă B,C, *lipsește* M,P/ hătmăniĭa B, C/ Ucrainii B, C/ avînd B, C// 14 casă B,C/ cu mare cheltuĭală B, C, și cu multe cheltuele M,P/ și^{2}]că M,P// 15 *lipsește* și vrea să cheltuiască M,P/ ca]ci ca M,P// 16 văzindu B/ viclésugul B// 16—17 a celor ci ĭ-au tăĭat, pre cit era rău de fel pre atita și incă și mult mai rău s-au făcut ⟨mai mult s-au făcut rău P⟩ M,P// 17 ce i-au tăiat B,D,E,G, ce i-au tăĭat C/ rău de féliul lui B,C/ incă și B// 18 gro⟨a⟩znicu B/ boerimii B, boĭarilor C,G// 19 niște B, néște C, *lipsește* M, P/ pre C/ cite de șease galbeni și altele mai mari, cîte de opt galbeni și cîte n-au înbrăcat B,E,G, cîte de șasĭa galbéni și cîte de opt galbéni și cîte n-au înbrăcat C, D/ pre țară hirtii mari ⟨pre mari P⟩, cîte de 6 și cîte de ⟨*lipsește* cîte de P⟩ 8 galbeni M,P// 20 *după* înbrăcat *ad.* zlotașii D/ pe féțe B, C, pe fețăle oamenilor M, P/ la-au A/ li-au dat năpăști B, C/ sate B, C//

dup⟨ă⟩ ce au dat tablelé în visterie, au aruncat orînduelé pe hîrtii, de un galbăn 16 galbeni. Care luas⟨ă⟩ hîrtie de șesă galbeni îi făce mai biné de o sută. Și dacă nu găsie cu ce plini de la om, lua ⟨a⟩ altue pentr-acela. Și pe unde era pustiiu, făce pe zlotaș⟨i⟩ de plătie de la

f. 238v casălé lor. Și-i băte pe / zlotași cu buzduganul, de au omorît vro doi, trei. Deci văd̦zind că mor de buzdugan, au făcut un bățu în optu muchii, de băte pe boeri și pe zlotași cu bățul. Și-i punea pe boĭari dăjdi și-nprumute pesté putința lor, cîtu nu să mai putea plăti că era boul 2 galben⟨i⟩ și vaca 1 ug⟨hiu⟩, și ⟨nu⟩ istovie zlotași⟨i⟩ tot, nice cu odo⟨a⟩răli ce le zălojĭia pe la neguțitori. Ce ĭera pline închisorilé de boĭari și grosurilé de cei săraci, de-i băte și-i căznic cu capeteli pen garduri, și leșinații de fo⟨a⟩mé, și bărbații și femei. Și murie prin grosuri.

12. Și giupînes⟨ă⟩ sărace încă le lega la pușcii și le închidea la simeni pentru bani. Pentr-acea vrăjmășie

1 după B, C/ au dat zlotașii B,C,E,G/ tablele B, C, table M, P/ vistieriĭe C/ arun-cat]eșit, B, E, G, scos D/ orînduiale B, orînduĭale C, orînduelile M, orînduiale, civeturi D, E// 2 șeasesprăzéce B, sasĭasprăzece C// 2—3 galbéni$^{1-2}$ C, *lipsește*^{1} G/ Carile M,P, Și carii E,G/ Și carii luasă B, Și care om luasă C/hîrtiĭa C//3 șease B, șasĭe C/ îi făcea C, li să făcea B, i să făcea D, făcea să dea E/ mai bine de o sută de galbéni C]noaozăci și opt de galbeni B, noaozăci și șease de galbéni E, 98 G, mai mult de cit 10 galbini M,P/ *după* de galbéni *ad.* să dea C//4 găsiĭa B,C/ inplini M, P/omu B/luoa a altuĭa B,C,D,E, de la altul M,P/ pentru B,C// 5 pre$^{1-2}$ C/ undé B,C/ făcea B,C/ plătiĭa B, C// 6 casăle B, C/ bătea B,C/ pre C/ casăle lor și băte pre zlotași de plătiĭa de la casăle lor. Pre zlotași îi băte cu buzduganul și au M// 7 vreo doi, trii B,C] trii oameni M, P/ Decii B,C/ văzind Duca-vodă C/ că mor zlotașii B,E,G//8 au]ș-au M, P / opt C / muchi B,C / bătea B, C/ pre$^{1-2}$ C/ în trii muchi cu care băte M,P/ *lipsește* și E, G/ boiari, boĭari C// 9 *lipsește* cu bățul M, P/ Și P/ pre C / dăzdi A/ la dăjdi grele G, la dăjdii și la înprumute M,P/ înprumute B,C// 10 piste B, preste C/ cît B, C/ că boul era cîte M,P/ doi galbeni B, doi galbéni C// 11 și^{1}]iară M,P/ vaca un galbîn B,C,D,E, vaca cîte un galbîn M, P/ istoviĭa B, C/ zlotașii B,C// 12 *după* tot *ad.* la visteriĭe C/ *lipsește* tot, nice M, P/ nice]și nici B,C,E/ odoarăle B,C, odoarăle lor M, odoarele boerilor P/ ce le jălojiĭa A, ce le zălogiĭa B, C, zălogindu-le M, P/ *după* neguțitori *ad.* ⟨*ad. marginal* C⟩ nu să putea plăti B,D,E,G, nu putea plini someli banilor cu carii era încărcați D// 13 era M/ închisorile B,C/ Și era închisorile plini M, P/ grosurile B, C/ di cei B, de cĭei C// 14 de-i]îi M, P/ bătea B, C căzniĭa C]munciĭa B,E,G,M,P/ îi pune cu capitile M, P/ pin B, C/ *lipsește* și^{2} M, P/ lesinați M, P// 15 foame B, C/ *lipsește* și^{1} M, P/ bărbați și fimei B, C/ Și muriĭa B, C]Muerile M, P/ pin B// 17 12]13 D, *lipsește* B, C, E, G, M/ Și pe giupinése B, Și pre giupînésĭe C, Așijderea și pe giupînése G/ Pre giupînesăle cele sărace le lega pre la M, P/ *lipsește* încă E/ pușci B, C// 18 siimeni B, C/ Pentru acea B, Pentru acĭa C/ vrăjmășiĭe C//

și gro⟨a⟩ză ce-i înplus⟨ă⟩ inema diiavolul de lăcomie ce ave, urît-au toții pre Duca-vodă. Și s⟨ă⟩ ruga toți lui Dumnedzău să-i mîntuiască de mînule lui, și-l blăstăma de la mic pîn'la maré, de audzie slugeli lui cu orecheli. Atunce fugit-au mulții boĭarii și mazîli de gro⟨a⟩za lui pentr-alte țări, de ș-au pustiit casălé. Tudosîe Dubău vel-spătar au fugit într-o no⟨a⟩pte din tîrgu din Ĭași în Țara Leșască. Așijdere și Savin Zmucil⟨ă⟩ vel-med⟨elnicer⟩ și cu frate-său Ghiorghiță postelnicul. Și i-au agiunsu gonașii, lepcanii, în Codrul Herței, și s-au bătut cu dînsăi, și nu le-au pututu strica nemică. f. 239 / Și Moțoc și alțîi mulții. Iar la anul, la vl⟨ea⟩to 7191⟨=1683⟩, gătitu-s-au vizirul de oasté, să margă asupra nemților.

13. Vint-au poroncă și la Duca-vodă să margă în oasté. Făcut-au mare gătiré de oasté, c-au adus și cîteva polcuri de căzaci de la Ocraina, și călărășimé, și lefecii, și curteni, și hînsari. Și pe țară au orînduit oameni de oasté, și boerii, și mazîlii, cîte cu 10—12 slugii. Ș-au pus

1 groază B, C/ la săimeni și tot pentru bani. Fiindcă-i umplusă diĭavolul inima de toată vrăjmășiĭa și lăcomiĭa M, P/ ce îi umplusă inima B, cĭe-i umplusă inima C/ lăcomiĭa banilor C/ ce avea B,C, *lipsește* M,C// 2 urîtu-l-au toți B,C,E,G/ pe B/ voevod M/ să C// 3 Dumnezeu B, C/ de]din B,C,D,M,P/ mînuli C// 4 pînă B,C, și pînă M,P/ mare B,C/ de auziĭa B,C, de-i auziĭa M/ slugile B, C/ urechile B,C// 5 Atuncea B, C/ Fugit-au atuncea D/ mulți B, C/ boiari B, boĭari C/ mazili B, C/ mulți boeri și mazili au fugit M, P/ groaza B, C] răul M,P/ lui]Ducăi-vodă C// 6 pintr-alte țări B,C]prin țări străine M,P/s-au A/ casăli B, casăle C/ Anumé Tudosie B,C,G, Pre anumé Tudosie E/ Theodosie D// 7 *după* spătar *ad.* de răul lui M,P/noapte B, C/ *lipsește* din tîrgu din Iași M,P// 8 Așijderea B,C/ Zmucilă B,C/ medelnicear B, medelnicĭar C// 9 *lipsește* și M/ fratile său M/ Gheorghiță B, C/ *după* postelnicul *ad.* au fugit M,P// 10 *după* lipcanii⟨B⟩ *ad.* cĭe-i trimisésĭe Duca-vodă după dînșii C/ Și măcar că i-au agiunsu în Codrul Herții gonașii lipcani M,P/ în]la C/ Herții B,C/ dînșii B, C / *lipsește* și s-au bătut cu dînsăi M, P // 11 și]însă M, P/ li-au putut B,C/ nimică nu lĭ-au putut strîca M,P/ Moțocu B/ Și Moțoc încă au fugit C, Au mai fugit și Moțoc M,P// 12 alții mulți B, C/ *lipsește* mulți D/ Iară în anul 7191 gătitu-s-au B, D, E, G, Iar la anul după acéĭa, 7191, gătitu-s-au C// 12—13 În anii 1683 veziriul s-au gătit cu oaste M, P//13 veziriul B, C/ oaste B, C/ asupra nemților să meargă M, P// 14 13]11 B, G, 14 D, 18 M, 4 P/ Venit-au B/ voevoda M/ oaste B,C// 15 Făcut-au atuncea Duca-vodă mare gătire de oaste B, Și au făcut Duca-vodă mare gătiré de oaste C, Gătindu-să veziriul de oaste să margă asupra nemților, făcut-au și Duca-vodă mare gătire de oaste G/de]în P/și au adus B,E,G, că au adus C, adus-au M,P// 16 Ucraina B,C/și călărime lefecii B, E/călărime D,G/ lefeciii C/ curténi B, curténii C// 16—17 Ucraina, călăreți, pedestrime și lefegii, curteni și oaste de țară M// 16—18 *lipsește* și călărășimé... oameni de oasté, și P// 17—18 *lipsește* și hînsari... oameni de oasté, și M//17 pe țară încă au orînduit să facă C/ oameni]o samă G// 18 oaste B,C/ boiari B, boĭarii C, și pre boiari G/ mazili B,mazilii C/ zéce B,C, *lipsește* M, P/ doaosprăzéci B,C/ slugi B,C/ Și au pus B, C//

și pe un Brah⟨ă⟩ căpitan de au făcut un stiag de oameni tot din vătajîi boĭarilor ș-a giupînesilor celor săraci.

14. Ș-au purces cu to⟨a⟩tă oastea sa dé aice din Ĭași în 20 dzili a lui aprilu. Boĭarii și țara, toții era bucuroși să purce⟨a⟩dză Duca-vodă în oasté, să hălăduiască dé vrăjmășie lui. Și-l blăstăma toții să nu s⟨ă⟩ mai înto⟨a⟩rcă de unde mergea. Că și atunce, la purces, multă strînsoaré ⟨făcea⟩ pentru rămășița banilor birului, să istovască boieri⟨i⟩. Și nu pute istovi, că bani nu era necăiuri, vîndzaré în vite nu era. Ce și pre calé, pîn la Focșenii, mărgîndu cu oastea, tot zapceituri era. Mergea încet și făce oturace, cîte 5—6 dzilé și mai mult, la un loc, pentru tătari. Trecîndu hanul cu tătărimea pre la Fălciiu, atunce multe jacuri au făcut pen țară, slobodzindu-s⟨ă⟩ tătarîi prin saté și pre la casălé boĭaresștii, pîn-au trecut în Țara Muntene⟨a⟩scă, mărgîndu la oasté. Și dac⟨ă⟩ f. 239v s-au strecurat tătărîmea di prin țar⟨ă⟩, / ș-apoi au trecut și Duca-vodă pe la Focșeni, cu toată oastea lui. N-ar hi

1 Brahă B,C//1—2 Și au pus căpitan pre Brahă preste un stĭag, oșteni tot din M,P// 2 vătajii B,C/ și a jupînéselor B,C/ *lipsește* celor M,P/ sărace, B,C// 3 14]15 D, *lipsește* B,E,G,M/ Și au B/ Și au purces Duca-vodă C,G/ Și au purces Duca-vodă de aicea din Iași cu toată oastea sa D/ toată B,C/oaste C/ de aicea B,C// 3—4 Și, april 20 ⟨la apriili în P⟩ au purces cu ⟨*lipsește* cu P⟩ toată oaste din Iași M, P// 4 doaozăci de zile a lui april B, doaozéci de zile a lunii lui aprilie C/toți B,C/ țara toată s-au bucurat de purcedere Ducăi voevoda M,P// 5 purcează B,C/ oaste C/ în oaste, să să mîntuiască și să hălăduiască B/ să hălăduiască]ca să s⟨ă⟩ mîntuiască M,P// 6 de vrăjmășiĭa B,C/ toți B,C/ să]ca să M,P/ să C/ întoarcă B,C// 7 merge B, mérge C]să duce E// 7—12 Duca voevoda chĭar la purcesul lui multă strînsoare au făcut pentru rămășița banilor. Și boerii nu pute istovi, că vînzare nu era în nimică; vitile nici să întreba, că bani nu era. Așijdere și pre cale pînă la Focșani mergînd cu oaste în bieții oameni,tot zapciituri era pentru bani. În adinsu merge încet și făce otacuri M, P// 7 atuncea C/ *după* purcesul *ad.* Ducăi-vodă la oaste C// 8 strînsoare făcea B, E,G/ *după* birului *ad.* au făcut D/ să]ca să C// 9 boiarii B/ *după* boĭarii *ad.* la vistieriĭe C/ Și boĭarii nu putea C/ putea B/ nicăiri B,C// 10 vînzare B,C/ vită A/ cale C/ pînă B,C/Focșani B,C//11 mergîndu B, mergînd C/ zapciituri B/zapciituri de bani era C/Merge B/încetu B//12 făcea B,C/ cinci B,C/ șease B, șasĭe C/ zile B,C/ *lipsește* și mai mult M, P/ la un locu B,C]într-un loc P/pentru tătarî C, *lipsește* B,M,P // 13 Trecînd atuncea C//13—14 Atuncea trecîndu hanul cu tătărîmea pre la Fălciiu în oaste, multe jacuri au făcut pin țară B. Hanul cu tătarii au trecut prin Fălciiu și atunce multă strîcăciune au făcut tătarii în țară M,P/ tătărîmea C/ atuncea C// 14 pin C/ slobozindu-să C/ *lipsește* tătarîi M,P// 15 sate C/ casăle B,C]sate G/ boerești B, boĭarești C/ *după* boerești *ad.* de au făcut multă stricăciune B / pînă C, pînă ce G, M, P // 16 Munteniască B, C/ mergîndu B, mergînd C/ la oaste B,C, la ceelantă oaste M, P/ *lipsește* Și M / dacă B, C// 16—18 *lipsește* Și dac⟨ă⟩ s-au strecurat... oastea lui P//17 de B,C/ di prin]din M/ țară C/ și apoi au trecut C]atunce au purces M// 18 voevoda M/ pre B/ Focșani C/ Și n-ar fi făcut B,C,E,G//

făcut tătarîi atîta stricăciuné în țară trecînd, de-r hi dat Duca-vodă poclon deplin pecum cerea. Numai Duca-vodă n-au vrut să-i dea.

15. Rămas-au camaicani în Ïași Neculaiu Răcoviță logofătul și Păladé spătarul și Toderașco visternicul, carei, la purcesul Ducăi-vodă, s-au sfătuit cu o samă de boĭari de cée ce au mărsu cu domniĭa în oasté ca, d⟨e⟩ s-ar mai însto⟨a⟩rce Duca-vodă, ei să nu vie cu dînsul, că nicé ei nu-l vor aștepta în Eși, ce să vor ducé să-ș prindză capeteli printr-alte țări, că nu-l mai pot sătura. Mărgînd Duca-vodă cu oastea prin Țara Muntene⟨a⟩scă, au trecut pesté munte și au mărsu alături cu Țara Ungure⟨a⟩scă pre la Sibii, pré la Logoj, pré la Timișvar, pre la Sarvaș, pre la So⟨l⟩nnoc, ce ïasté la apa ce s⟨ă⟩ chiiamă Tisa, și de acolo la Dunăré, la cetate Buda. Au trecut Dunărea pe pod din gios de Buda. Într-un cîmpu au agiunsu pe Șerban-vodă cu oastea, și au vinit Șerban-vodă de s-au adunat cu Duca-vodă, iar vizirul cu oastea și tătărîmea era înainte la Stonbeligrad. Viziriul Kara Mustafa-pașea atunce cu acéĭa gătiré mergea, anumé,

---

1–2 Tătarii n-ar fi strîcat atîta în țară, de lĭ-ar fi dat Duca voevoda poclonul deplin M,P//1 stricăciune B,C/ în]pin B,G/ de ar hi B,C//2 poclon hanului E/ deplin] hanului C / precum B/ precum au cerut tătarîi să dea G, după cum il cere ei M,P/ Numai]Ce M,P/ voevoda M// 3 să dea B,E,G, să le dei M,P// 4 15]12 B,E,G, 16 D, 24 M/ Rămas-au atuncea B,C / caimacami B/ în Iași caimacami C/ In Iași au rămas caimacami ⟨*lipsește* caimacami P⟩ M,P/ Nicolai Racoviță B,C// 5 *lipsește* logofătul M,P/ *lipsește* și[1] M, P/ Păladie B, Păladii C/ spătariul B,C/ Toderașcu Cantacuzino M/ Toderașcu visternicu⟨l⟩ Cantacozono, căimăcami P/ vistérnicul B, vistiernicul C// 6 voevoda M/ s-au sfătuit cu ceelanți boeri ci au mersu M,P// 7 de aceiĭa B, di ceĭa C/ ce au mersu B, ce au fost mărs G/ domniĭa]Duca voevoda M,P/ în oaste B,C, *lipsește* M,P/ de B,C // 8 s-ari C/ de să va mai întoarce M,P/ întoarce B,C/ voevoda M/ ei]ïei C/ viĭe C// 9 nici B, nice C/ ei]ïei C/ nu-l vor mai B,G,P/ Iași B,C/ duce B,C//10 capetile B,C/ duce printr-alte țări să-ș mîntuiască capetele, că M,P// 11 Mărugînd A/ Iar mergîndu B,E,G, Și mărgînd C/ Duca voevod mergînd M,P/ cu oaste C, *ad. marginal* D/ Munteniască B,C// 12 piste B, preste C/ mersu B/ alăturea B, alăture C/ Unguriască B,C// 13 *lipsește* pre B,C/ Sibiiu B,C/ pre[1-2] B,C, *lipsește* pre[1-4] M,P// 14 iaste B,C/ la[2]pre M,P// 15 să chiamă C/ Dunăre C/ cetatea B/ la Buda C/ Și au B,C,D,E,G // 16 Dunăre B,C/ Dunăre au trecut-o pre pod M,P/ pre B/ din gios de cetaatea Buda D/ Și acolo într-un B, Și într-un G/ *după* cîmpu *ad.* și acolo C, acolo M,P// 17 pre B,C/ Șerban voevoda, domnul muntenesc cu oaste și Șerban voevoda au mers de s-au adunatu M,P// 18 adunat]înpreonat C,G/ veziriul cu oastea și cu hanul cu tărărímea B/ *lipsește* iar M,P/ viziriul C//19 și]și cu D,E, și cu tătarii M, P/ înnainte B, C/ Stonbiligrad B, C// 19–20 Atuncea vezir era Kara Mustafa-pașĭa și cu aceĭa B / Iar veziriul C, G/ pașa C/ atuncea C, era atuncea D/ Veziri era Kara Mustafa-pașa. Și acest veziriu merge cu aceĭa gătire ⟨cu ace gătire merge P⟩ adică anume M,P//

să dobînde⟨a⟩scă cetate Enîcul, ce ïasté în marginea Țărîi Nemțeștii, cu îndemnarea lui Tiuchil grof și altor domni ungureștii, ce îndemnas⟨ă⟩ pe viziriul să margă. Decé nemțîi, avîndu vesșté de vinirea oștilor turceștii la Enîc, au grijit cetate cu oasté și cu bucate.

Sosindu vizirul cu oastea la Enîc, au prinsu limbă, caré au spus că cetate Enecul ïasté grijită foarte biné și cu tărie maré; nu o va pute dobîndi. Iar cetate Beciul f. 240 ïasté făr⟨ă⟩ dé nice / o grijă: nice oastea, nice bucate nu au sosit, numai cei de locu în cetate. De va mergé, prea lesne o va dobîndi. Luîndu această vesté, viziriul nemic lîngă Enec n-au zăbăvit, ce au și purces cu oastea în sus, pre lîngă Dunăré, la Beci și au tăb⟨ă⟩rît lîngă Beci. Și-n 5 dzilé a lui iiulie au început a baté din tunuri.

16. Înpăratul nemțéscu era cu osștii atunce într-altă parte, de să bătea cu alții megiĭași ai săi, iar în Beci era numai un ghinărar, anumé Sterimbeg, cu 25 000 de nemții. Și au zăbăvitu turcii pregiur cetate Beciului din 5 dzile a lui iiulie pînă în 2 dzilé a lui sept⟨emvrie⟩. Și nepărăsit

---

1 dobîndiască B, C/ cetatea B, C/Enicul B]Inăul M, P/ce]care E, care cetate M, P/ iaste B, C// 2 Nemțăști B, C/îndemnare C/ Tiuchiun A/ și a altor D,E// 3 ungurești B, C/ îndemnasă B, C/ pre C/ veziriul B/ *lipsește* ce îndemnas⟨ă⟩... să margă M, P/ *după* margă *ad.* să ĭa cetaate Enicul C// 4 Decii B, C, *lipsește* M, P/ nemții B, C/ avînd C/ véste B, C]știre M, P/ venirea B/ turcești B, C// 5 Enicu B, Enic C, Enîț M, Enuțu P/ la cetate la Enic E/ cetatea B, cetaate C, cetaatea bine D/ oaste B, C/ cu bucate]mîncare M, P// 6 Iar sosind B, C, E, G/ veziriul B, viziriul C/ *lipsește* cu oastea C/ la Enuț cu oaste M/ Enic B, Enuțu P, Enic, la cetaate C// 7 care B, C/ *lipsește* caré au spus M/ că]cum că M, P/ cetatea B, cetaatea C/ Enicul B, C, Enuț M, P/ iaste B, C/ bine B, C// 8 tăriiĭe C/ mare tăriĭe M, P/ mare, B, C/ nu o vor putea dobîndi]și nu va pute să o ĭa M, P/ putea C/ Iar cetaate Viena, ce să zice Beciul C, D// 9 iaste B, C/ fără de nici B, C/ grije B, C/ *după* grijă *ad.* este P/ nici[1-2] B, C/ oaste B, C/ bucate nu au și sînt numai B, E, G// 10 și numai M, P / cei]cĭei C/ de loc sînt C,D,M, P/ cetaaté C,D/ Și de va merge C,E,G, Și de va ⟨vor P⟩ merge acolo M,P/ pre B,C// 11 lésne B/ dobîndi]lua M,P/ Și luund C,G/ Iar veziriul luund această véste, nemică B/ véste C// 11–12 Veziriul luînd această veste, nimică n-au ⟨n-au mai P⟩ zăbăvit lîngă cetate Enuț ⟨Inuc P⟩, ci M, P/ veziriul C/ nemică C/ lîngă cetaate lîngă Enic C/ Enic B/ *lipsește* și E//12 oaste C// 13 Dunăre C/ Beciu B, la cetaate la Beciu C/ tăbărît C/ *lipsește* și au tăb⟨ă⟩rît lîngă Beci B, M, P/ Beciu[2] C//14 Și în cinci zile B, C/ *lipsește* dzilé M, P/ a lunii lui iulie D, G/ iulie B, C, iuniĭe P/ a bate cetaatea B, E, a bate cetaate, a bate cetaatea Beciul D, G// 15 16]13 B, E, G, 17 D, *lipsește* M/ Iară înpăratul C, G/ nemțăsc B, C/ era atuncea cu oști B, E, G, atunce era cu oaste ⟨oști P⟩ M, P/ oști C/ atuncea C// 16 alți B, C/ ai]al A/ Beciu B, C// 17 gheneral B, C/ pre anumé D/ Șterimbergu B, Șerimbergu M, P/ doaozéci și cinci de mii B, C/ *lipsește* de M, P/ nemți B, C//18 zăbăvit B, C/ înpregiurul cetății B, C, E, G, M,P/ cinci B, C/ din]de la P/ cinci B, C/ *lipsește* dzile M, P/ a lui]a lunii lui C// 19 iulie B, C/ doao B, C/ zile B, C, *lipsește* G/ a lui]a lunii lui C/ septemvrie B, C/ nepărăsit]neîncetat M, P//

da din tunuri, cum și din cetate să apăra bărbătesște. Și era în maré strînsoaré cei din cetate, cît era în cumpăn⟨ă⟩ de peiré, neviindu-lé agiutoru nice dé o parte, pîn' ce au vinit Sobețichi, craiul leșescu, cu oasté și au bătut pe turcii și au mîntuit cetate Beciului de năvala turcilor. Și întorcîndu-s⟨ă⟩ vizirul făr⟨ă⟩ de nicé o izbîndă, l-au zugrumat în Beligrad și i-au dus capul la înpărățîie. Că el s-apucas⟨ă⟩ că va aduce cheile cetățîi la înpărăție, a Ianîcului, apoi și a Beciului, iar Dumnedzău nu i-au agiutat dup⟨ă⟩ simeție lui. Ce au rămas Țara Nemțască prădată și ars⟨ă⟩, cît numai pămîntul au rămas pe urma lor.

Dac⟨ă⟩ s-au întorsu oastea turcească de la Beci, au vinit la Buda, și pogorînd și oastea leșască pe Dunărea în gios la Hostrohon. Iar turcii s-au simețit și s-au întorsu înapoi ș-au lovit pe leși, și leșii, fiindu netocmiți, nu i-au putut sprejînii ș-au îndreptat înapoi a fugii. Atunce au perit ficiorul hatmanului polnîia și alțîi mulții, și apro⟨a⟩pe

1 da din tunuri și bătea cetatea, cum și cei D/ cum și cei B,E,G/ cum]dar M, P/ cetaate C/ bărbătéște B, C, vitejaște M, P// 2 mare strînsoare B, C/ cei]ciai C// 2—3 Însă cei din cetate era în mare ⟨iara în mare P⟩ strîmtoare și neviindu-le di nicăiuri agiutori, era în cumpănă de perire M, P/ *lipsește* cît era B, E, G// 3 cumpănă B, C/ peire C/ neviindu-li B, neviindu-le C/ agiutoriu B, C/ nici de B, C// 3—4 de o parte, cît luasă turcii locul pre *denafară* ⟨repetă⟩, undé iaste bisérica Sf⟨î⟩ntului arhidiiacon Ștefan, pînă ce au vinit și Sobețchii D// 4 pînă ce B, C, *lipsește* M, P/ au vinit al triilea Ioan Sobețchii E, G/ Sobețchii C, Jan Sobețchii B/ oaste B, C/Venitu-lî-au ⟨Venit-au P⟩ întru agiutoriu Sobețchii, craiul leșesc, cu 30.000 oaste M, P// 5 pre C/ turci B, C/ cetatea B, C// 6 *lipsește* Și M, P/ întorcîndu-să B, C/ veziriul B, viziriul C/ fără de nici B, C// 7 *după* zugrumat *ad.* turcii D/ Biliigrad B, Beliigrad C/ înpărăție B, înpărățiia C// 8 să apucasă B, s-au fost apucat C/ cetății Enicului la înpărăție și apoi D, E, G// 9 înpărățiia C/ Ianicului C//8—12 cheile cetății ⟨înpărății P⟩ Ianîcului și a Beciului la înpărăție; iară Dumnezeu, văzînd semițiia lui, nu ĭ-au agiutat. Însă pre urma turcilor au rămas Țara Nemțască prădată și arsă, cît numai pămîntul au rămas pre acolo pre unde au mers ⟨mergiia P⟩ ei M, P/ Dumnezeu B, C//10 ajutat C/ după B, C/ simețiia C// 11 arsă B, C/ au fost rămas C//13 Iar dacă B,C,E/ Beciu B, C// 14 au venit B/ la Buda au vinit C/ Oaste turcească, dacă s-au întorsu de la Beciu, au venit M, P/ pogorîndu B/ pe Dunăre în gios B, în gios pre Dunăre M, P, *lipsește* C//15 Ostrogon B, C, E, G, Ostrohon D, Astrahon P, Hotin M/ și iarăși s-au întorsu M, P// 16 innapoi B, C/ și au B, C/ pre léși B, C/ și]iar B/ leșii B, C/ fiind C/ fiind oaste netocmită E]negătiț fiind de războiu G// 17 sprejeni C/*după* sprejeni *ad.* pre turci B,D/și au C]ce au B/ îndărăptat innapoi B, C, D, E]dat dos M,P/ fugi B, C/ Atuncea C// 17—1 Atuncea au perit ficiorul hatmanului polnii, fiindu pe lîngă craiul strigîndu craiul „ratuisĭa moțpanie" și alții mulți ficiori de domni léșești au perit și nu era mult să piară B// 18 au perit în războiu G/perit și M, P/polnii C, polcăi M, polnisii P, polnii corunnii E, G/ alții C/mulți C/ mulți ficiori de domni leșești D,E,G/ și n-au fost ⟨nu era G⟩ mult să piiară E, G/ aproape C//

f. 240^{v} era să piiară / și craiul Sobețichi. Numai nărocirea lui a fostu că l-au tunpinat niște polcuri de husari, de l-au mai rătuit, pîn-au agiunsu și pedestrimea, nemțîi. Dece iar i-au înfrînt pe turcii ș-au rămas izbînda la cresștini, iar cu maré scăderé oștii leșești.

17. Și pîn-a vini peirea vizirului și zăbăvind la Buda, nice pré domn⟨i⟩ acestor țărîi nu vre vizirul să-i las⟨ă⟩ să vie înainte.

Pîrîtu-s-au atunce Duca-vodă cu Șerban-vodă la vizirul pentru o som⟨ă⟩ dé bani, ce au rămas la Duca-vodă, a Țărîi Muntenesștii, cîndu au fostu domnu în Țara Munteniască. Și l-au rămas Șerban-vodă pe Duca-vodă să plăte⟨a⟩scă toții banii la vistérie înpărăte⟨a⟩scă. Decé luîndu-și dzuoa bun⟨ă⟩ Duca-vodă atunce de la vizirul, să vie în țară au lăsat zălog la vizirul pentr-acei bani pe Apostol Catargiul vel-comis și pe Tănase de Soroca, pîn-a triimite banii. Și Duca-vodă au purces în gios, de au vinit la ținutul Putnei, la sat la Domnesștii, iară do⟨a⟩mna cu casa lui au lăsat-o în Focșeni. Că fugis⟨ă⟩ do⟨a⟩mna din Eșii mai-nainte de leși, la Brăila și i-au eșit Ducăi-vodă înainte la Focșenii. Vizirul încă, dac-au purces Duca-vodă,

1 piară C/ Sobețchii B, Sobețchi C//2 fost B, C/ întimpinat B, C, D, E, G, M, P/ niște B, néște C// 2—3 polcuri de a lui, husari, și aceĭa l-au mai apărat, pînă ce-au venit și pedestrime, nemți ⟨nemțască P⟩ M, P// 3 rătuit, apărîndu-l B, E, G, rătuit, adecă l-au apărat C/ pînă C/ nemții B,C/ Decii B,C]Și după aceĭa M,P// 4 înfrînt leșii M,P/ turci B,C/ și au C/ și au rămasu B/ creștini B,C/ iar]însă M,P// 5 mare B, C/ léșești B, C// 6 17]14 B, 18 D, 32 M, 6 P/ pînă B, C/ veni B/ peire⟨a⟩ B/ veziriului B,C// 6—7 Veziriul încă viu fiind acolo la Buda, pre Duca voevoda și pre Șerban voevoda n-au vrut să-i lasă M,P// 7 nici pre domnii B,C/ țări B,C/ vrea B, C/ veziriul B, viziriul C/ lasă B, C// 8 viĭe C/ înnainte B, C// 9 *ante* Piritu-s-au: 14 E, G, 33 M/ atuncea B, C/ voevoda$^{1-2}$ M/ veziriul B, viziriul C// 10 somă B, C/ de B, C/ ce au fost rămas B, E/ voevod M// 11 a]ai M/ Muntenești B, C/ cind C/ fost C/ *lipsește* cîndu au fostu domnu în Țara Munteniască M,P// 12 l-au]au M, P/ voevoda $^{1-2}$ M/ pre B, C/ plătiască B, C// 13 toți B, C/ banii aceĭa M, P/ visterie B, vistieriĭa C/ înpărătiască B, C/ Decii luundu-și B, C// 14 zioa bună B, C/ atuncea B,C/ Deci atunce cîndu ș-au luat zioa bună de la M,P//14—15 veziriul$^{1-2}$ B, viziriul$^{1-2}$ C//15 viĭe C/ în țară]la Moldova M,P/ pentru B/ *lipsește* pentr⟨u⟩ acei bani C//16 pre$^{1-2}$-B, C/ Tănasie B, C, Athanasie M, Athanasachi P/ de la Soroca D, M, P, *lipsește* C// 17 pînă B, C/ trimite B/ *lipsește* banii G/ *lipsește* Și M, P/ voevoda M/ jos C/ *după* gios *ad.* au întrat în Țara Moldovii M, P/ *lipsește* de M, P// 18 Putnii B, C/ la$^{1-2}$]în M,P/ Domnești M,P/ iar pre doamna B,D,E,G// 19 cu]și pre toată M,P/ în]la C/Focșani B,C/fugisă C/doamna B, C// 20 Iași B,C/innainte B,C/léși B, C// 19—21 Că doamna din Iași încă mai innainte fugisă la Brăila și cind au auzit că s-au întorsu Duca voevoda i-au eșitu innainte la Focșani M,P, *ad. marginal* A// 20 Duca-vodă B, C, G// 21 innainte B,C/Focșani B, C/ Veziriul B, Iar veziriului C/ *anulat* încă G/ dacă B,C//

încă i-au vinit sconcenie, pecum scrie mai sus, de au perit iar boĭarii caré era zălog, atunce, perind vizirul, atunce au fugit. Ce n-au vinit la Duca-vodă, ce s-au dus în Țara Ungure⟨a⟩scă, că le-au fostu casălé acolo, cu alții boĭarii ce pribegis⟨ă⟩ din Moldova.

18. De la Domnesștii Duca-vodă scrie la camaicani, la Neculai Răcoviță vel-logofăt și la Toderașco vel-vis⟨ternic⟩ și la altă boerimé, să iasă din Hangu din bejenie,
ms. 53, f. 230 să margă la dînsu // la Domnești, să nu să tiamă de léși, că léșii sînt niște tîlhari. Iar boiarii, cum i-au văzut cartea, îndată au făcut pătășci și au fugit pe potică în Țara Unguriască, în Giurgevu, cu toate casăle lor, ca să nu mai dea într-ochi cu Duca-vodă.

16. Iară cînd ș-au luat zioa bună Duca-vodă și cu Șerban-vodă de la veziriul, și i-au înbrăcat veziriul cu caftane, au fost zicînd Șerban-vodă, Ducăi-vodă: „Ia, că în Țara Moldovii să aude că au eșit léși. Blem pe la mine, că îți iaste și doamna la Brăila, și-i șidea cîtăva vréme acolo, și te voi griji de conace, și pînă vii videa cum a mai fi. Și de acolo te vii putea chivernisi și vei merge cu temei".

1 i-au venit concenie, precum s-au scris mai sus B/ sconcenie, sfîrșit, peire C/ sconcenie, sfîrșitul D / concenie, precum mai sus s-au scris E, G / precum C// 1—5 după ce au purces Duca voevoda au peritu, după cum s-au zis mai sus. Atunce comisul Catargiul și Athanasie ⟨Athanasachi P⟩ de la Soroca, dacă au văzutu că au murit veziriul, ș-au găsît vreme și au fugitu. Dară n-au venit la Duca voevoda, ce s-au dus în Țara Ungurească, că acolo li era și bejeniile, înpreună cu alți boeri ci pribegisă din Moldova de răul Ducăi voevod. M,P// 2 carii B, C/ atuncea[1] B,C/ veziriul B, viziriul C/ atuncea C, *lipsește* B,E,G/ au fugit atuncea D// 3 s-au dus în Țara Munteniască și alții în Țara Unguriască D// 4 Unguriască B,C/ li-au fost B/ fost C/ casăle B]giupînésăle E/ *după* casăle *ad.* giupînésăle C/ alți boiari B, alți boĭari C// 5 pribégisă C//6 18]15 B,E,G, 19 D, 35 M/ Iară Duca-vodă de la Domnești scriĭa la boiarii caimacami B, Duca-vodă de la Domnești scriĭa la boiarii caimacami D, Duca voevoda de la Domnești scriĭa la caimacami la Iași M, P/Domnești C/ scriĭa C/ la caimacami C, la boiarii caimacami E// 7 Nicolai Racoviță B, C/ Toderașco Cantacozino D,E,M, P/vistérnic B// 8 altă boerimé]alți boeri M,P/ *repetă* din[1] G/ bejenii B,C// 10 néște C/ *lipsește* Iar M, P/ cum au văzut cartea ce le scriĭa E, cum au văzut carte Ducăi voevoda M, P// 12 Giurgev C, Giurgeu M, P/ *lipsește* cu toate casăle lor M, P/ casăli C// 13 dei M/ întru ochi C/ voevoda M// 14 16]19 C, 20 D, 37 M/ Iară]Atunce C, M, *lipsește* D // 14—15 luat Duca voevoda ⟨și Șărban-vodă P⟩ zioa bună de la veziriul și Șerban voevoda, încă fiind viu veziriul, în Țara Unguriască și ĭ-au înbrăcatu M,P// 15 viziriul[1-2] C/ cu caftane pre domni C, cu caftan pre amîndoi domnii G// 16 voevoda[1-2] M/Ia]Iată C,D// 16—19 Eu, zice ⟨Au, ice P⟩, am auzît că în Țara Moldovii sîntu leși. Să mergim⟨frate P⟩ amundoi la București, că și doamna îți ĭaste la Brăila și de cîtăva vremi șede acolo; iar eu te voi griji M,P// 17 Blăm D/ pre C// 18 că-ți iaste C/ și vii șidea C, D/ cîteva zile acolo G//19 și te-oi griji C//19—20 de conace. Și de acolo te vii putea chivernisi și pînă vii videa cum va mai fi și vii mérge cu temei E,G/ om mai vide cum va fi P/ cum va mai fi D//20 acole M/ de acolo ti-i putea chivernisi cum va mai fi și vii merge cu temei C, de acolo te vei putea chivernisi cum a mai fi și cînd vii merge, vii merge cu temei D/și atunce vei merge în Moldova cu nădejde temelnică M, P//

Iar el n-au vrut să facă așĭa, pecum îi zicea Șerban-vodă, și au trecut Dunărea în ceasta parte, de au vinit drept pin Țara Unguriască, de au mărsu pe la Apafi Mihai, craiul ungurescu, la Biliigrad. Și i-au făcut craiul masă frumoasă Ducăi-vodă, și l-au cinstit tare, și au giucat amîndoi și cu toți boiarii. Și craiul ungurescu încă îi spunea Ducăi-vodă să nu vie în Țara Moldovii, că au vinit în țară alt domnu de la léși, ce să aștepte acolo la dînsul, și-i va da
f. 230v de toate ce i-a trebui, sau, / de a vrea, să-i dea cîteva mii de cătane, să-l pitriacă pînă la scaon. Și el nici așĭa n-au priimit.

Și purcegîndu de acolo și agiungîndu la Cotele, lîngă Brașov, o samă de boiari a Ducăi-vodă, cărora le era giupînésele în Țara Munteniască cu doamna și era la un sfat cu ceiĭalalți boĭari din Moldova, cu caimacamii, sfătuĭa pe Duca-vodă să triacă de la Brașov, în Țara Munteniască, gîndind că-ș vor apuca giupînésele și să vor închina la léși cu ceiĭalalți boiari, ce era caimacami.

17. Iară Miron logofătul și cu Buhuș hatmanul și cu Costantin postelnicul Ciobanul, fiind mai aproape de casa Ducăi-vodă, n-au priimit acel sfat să triacă de la Brașov în Țara Munteniască, zicîndu: „Dacă n-am mărsu pin Țara Munteniască, cîndu ne înbie Șerban-vodă, iar de aice ce să căutăm? Ce mai bine iaste să mergem drept pe Oituz, și dacă om videa că n-om putea merge la Iași de răul léșilor, noi om lua pe Trotuș în gios și om mergé la Focșani". Și pe acel sfat au purces și au eșitu pe Oituz.

1 el]Duca-vodă D, E, G/ așa C/ precum C/ îi zicea]i-au dzis E// 1—2 Iară el nu l-au ascultat și trecînd Dunăre au venit în ceasta parte, M,P// 2 și]ce D/ de]și M, P/ venit M// 3—5 prin Țara Unguriască, pre la Beligrad. Și acolo era Apafi Mihai, craiul unguresc. Acel craiu au făcut masă frumoasă Ducăi voevod, l-au M, P// 5 *lipsește* tare M, P/ și au și giucat M, P/ și au giucat amîndoi și cu toți boiarii și i-au cinstit tare D// 6—7 Acelaș craiu încă sfătuĭa pre Duca voevoda să nu margă în Țara Moldovii M, P// 6 *lipsește* ungurescu C,D,E,G// 7 să nu mai vie G/ viĭe C/ că în Moldova au venit alt domnu M,P// 8 ce]și pentru aceĭa M,P/ să mai aștepte M, P/ *după* dînsul *ad.* cităva vréme E// 9 toati celi ce-i va trebui P/ ce]di ce D,E/ i-ar trebui G/ va vrea D/ *lipsește* de[2] M, P/ Și el]Ci Duca voevod M, P/ el]Duca-vodă E, G/ așa C// 12 purcegînd C]au purces P/ agiungînd la C]au mersu pre la M,P/ pre lîngă M,P//13 Brașov D/ *după* Brașov *ad.* și au eșitu pre Oituz, în Moldova M, P// 13—27 *lipsește* o samă de boiari... au eșitu pe Oituz M, P// 15 *lipsește* cu ceiĭalalți boĭari din Moldova C,D//16 Brașev D//17 că ș-or apuca C//18 s-or închina C/ ceĭalalți C/ *lipsește* ce era G// 19 17]20 C, 21 D/ Iar C/ *lipsește* cu[1-2] C, D, G// 20 *repetă* mai D/ 21 Brașev D// 22 zicîndu]ce au zis C, D/ cînd ne îmbiĭa C// 24 aicea C// 26 om luoa C/ jos C/ vom D// 27 eșit C//

Decii oastea Ducăi-vodă, fiindu supărată de la Svïatii Gheorghie pîn'la Svïatii Nicolai, s-au și răsipit, carii încătro au putut pre la casăle lor. Și au rămasu numai doao stiaguri de lipcani și puținei siimeni. Decii la Iași n-au avut cu cine merge și au luat în gios de s-au dus la Domnești.

18. Boiarii carii sfătuïa pe Duca-vodă de la Brașov să
f. 231 margă pin Țara Munteniască, dacă au văzut / că nu li s-ascultă sfatul lor, ei s-au răzlețit de Duca-vodă, de la Brașov, și s-au coborît în Țara Munteniască, de ș-au găsit giupînésele acolo, după cum le era sfatul cu ceïalalți boiari, cînd au purces din Iași la oaste, ca să-l părăsască pre Duca-vodă, să nu-l mai vază în ochi. Anumé Gavriliță Costachi vel-vornic și Ion Racoviță vel-păharnic și Gheorghiță tretii-logofăt și alții s-au dus în Țara Munteniască, pecum mai sus s-au scris.

19. Viindu véste în Țara Leșască precum craiul Sobețchii și cu nemții au bătut pe turci la Beciu, au și început a să slobozi poghiiazuri în Podolïïa, în raiaoa turcească, a tăïa și a robi pre turci. Decii turcii, cîți au putut prinde de véste au fugit și s-au închis în cetate în Camenită, iar prostimea, satele, s-au răsipit carii încătro au putut. Și au început a să slobozi tîlhărit și în Moldova și

1 *lipsește* Decïi M, P/ oastea lui, a Ducăi-vodă C/ Ducăi-vodă]lui D/ fiind C/ Sfeti M, P, Sfîntul C, D// 2 Ghiorghii C/ Sfeti M, P, Sfîntul C, D/ *după* Nicolai *ad.* cum au întratu în Moldova M, P/ *lipsește* și D// 3 Și]Iară cu Duca voevoda M, P/ rămas C, rămas cu Duca-vodă E// 4 *lipsește* de M, P/ puțintei C, D, puțini M, P/ siiméni C// 4—6 Deci Duca voevoda n-au avut cu cine să margă la Iași și purcegîndu în gios s-au dus la Domnești M, P// 5—6 la Domnești de s-au dus C,D,E,G// 7 18]21 C, 22 D, *lipsește* M/ Iară boiarii G/ pre C/ Brașev D// 7—16 Boerii încă vorovindu-să mai înainte, cîndu au purcesu din Iași ca să părăsască pre Duca voevoda, să ⟨și să P⟩ nu-l mai vază în ochi, anume Costache Gavriliță vel-vornic și Ioan Racoviță vel-paharnic și Gheorghiță treti logofăt și înpreună cu alții, fiind încă în Țara Unguriască și sfătuind pre Duca voevoda să margă de la Brașov prin Țara Muntiniască. Deci dacă au văzutu că nu li să ascultă sfatul lor, ei încă de acolo de la Brașov s-au răzlițitu de Duca voevoda și s-au pogorîtu în Țara Muntiniască și acolo ș-au găsîtu giupînesăle și au rămas acolo. M, P//8 văzut]auzit C,D/ nu li să C// 9 *ad. marginal* sfatul lor G/ ei]iei C// 10 Brașev C,D/ scoborît C// 11 ceïalalți C// 13 *lipsește* pre Duca-vodă C, D/ între-ochi C, D// 14 păharnicu C// 15 și s-au dus C, G// 16 precum scriïe ⟨scrie D⟩ mai sus C, D// 17 19]22 C, 23 D, 41 M/ Viind C/ pecum C]cum că M, P/ craiul lor M, P// 18 pre C/ au și]atunce leșii îndată ⟨*lipsește* indată P⟩ au și M, P// 19 a slobozi D/ podghiazuri C/raghiïaoa turcească M, raeoa Hotinului P// 20 a-i tăïa și a-i robi D/ pe C// 20—21 cîți au apucatu a fugi, prinzînd de veste s-au închis M// 21 în cetaate C, *lipsește* D, M, P// 22 prostimea, rușii, satele E, G// 23 Început-au unii ⟨și unii P⟩ din tîlhari a să slobozi poghïazuri și în Moldova, M, P/

Brăneștii de la Cernăuți, și au început oamenii de la cîmpu a să bejeni spre munte.

20. Atuncea boiarii caimacami îș făcea spaimă, mai mult ei decît alții. Îș găsisă vréme de au spăriiat pre doamna Ducăi-vodă, de au fugit în gios la Brăila. Și au fugit și boiarii la munte, să nu mai dea ochi cu Duca-vodă, să-și mai dea sama de atîta mulțimé de rămășiță ce le era asupră, precum mai sus s-au scris. Atuncea și oamenii carii era închiși cîte de un an și mai bine pe la tîrguri și grosuri s-au slobozit și au dat laudă lui Dumnezeu. /

f. 231v 21. Rădicatu-s-au Petriceaico-vodă din Țara Leșască, cu boiarii carii era pribégi cu dînsul, și au vinit cu oaste în Moldova. Și s-au coborît Petriceaico-vodă la Suceavă cu Demidețchii și cu Conețchii și cu puținte oaste căzăcească, să ïa Moldova, să margă să bată Bugeacul, fiindu tătarîi duși în oaste la Beciu.

Și de la Suceavă s-au coborît Petriceaico-vodă la Iași și au triimis pe Savin medelnicériul Zmucilă, carele pe urmă au fost și ban, și pre alții prin bejenii, de scotea oamenii la oaste, pe moldovéni, pe unii de voïe, pe alții

1 *lipsește* și Brăneștii de la Cernăuți M, P/ de la ținutul Cernăuților C// 1—2 Atunce oamenii de la cîmpu au început a să bejeni ⟨bejănire P⟩ la munte M, P// 3 20]43 M, *lipsește* C, D/ Atuncea și C,D,E,G/ boïarii C// 4 ei]iei C// 3—4 Atunce și boerii caimacami, însuș ei ș-au făcutu mai multă spaimă ș-au găsîtu vreme M, P// 4 vrémïe C/ pre]și pre C// 5 *lipsește* Ducăi-vodă C/ Ducăi voevoda și ïa, temîndu-să/ au fugit M, P/ Și ïei au fugit la munte C, D, Iară boerii au fugitu la munte M,P// 6—7 dea]dei[1-2] M,P/ voevoda M/ să-ș C// 7 rămășiță a birului, carile era asupra lor M, P// 8 precum s-au scris mai sus C, *lipsește* M, P// 9 carii]cîți C,M,P/ *lipsește* cîte un an și mai bine M, P// 10 și[1]]pin C, D, prin G/ și prin grosuri pentru bir, pre toți i-au slobozit M, P/ *după* Dumnezeu *ad.* de acéïa C, de acéïa că i-au izbăvit din mînuli Ducăi-vodă D// 11 21]23 C, 24 D, 44 M/ Petricïeico C// 11—12 Petriceico voevoda și cu boerii cei pribegi din Țara Leșască și au venitu M, P// 12 *lipsește* cu dînsul C, E]acolo G//13 scoborît C,D/ Petricïeico C//14 Dimidețchii C,D//13—16 Și au mersu cu Conețchii la Suceavă și cu puțînă oaste căzăcească ⟨ca să è toată Moldova, să miargă și la Bugiac să-l bată P⟩ fiind tătarii în oaste la Beciu M, P// 15 Moldova și C, E/ Bugiacul C/ fiind C// 16 *lipsește* duși C,D,E// 17 scoborît C/ Petricïeico-vodă C, *lipsește* E/ Petriceicu voevod de la Suceavă s-au pogorîtu la Iași M, P// 18 medelnicïariul C/pre Savin Zmucilă medelnicеariul G, pre medelniceriul Savin Zmucilă M,P//18—19 care mai pe urmă au fost și ban C,E, careli mai pre urmă, la alți domni, au agiunsu de au fost ban mare D, carele mai pe urmă au fost și ban mare la alți domni G, *lipsește* M,P// 19 pe C/ pin C]pre la M// 19—4 scotea pre oameni, moldoveni, la oaste și cu voe și fără de voe. Petriceicu voevod au rămas în Iași, iară Conețchii cu căzacii și cu moldovenii ⟨cu moldovenii și cu căzacii P⟩ s-au dus în ⟨la P⟩ Bugïag, au tăïat și au arsu în Bugïag ⟨Bugiacu P⟩, spinteca tătarcile cele burduhoasă și le pune M, P// 20 de voïe, iar pre alții și de nevoïe E, de voe, iară pre unii și de nevoe G//

de nevoie. Și s-au dus înpreună cu căzacii și cu Conețchii în Bugeac, iar Petriceaico-vodă au rămas în Iași. Decii tot tăia și ardea în Bugeacu, tătarcele céle burduhoas⟨ă⟩ le spinteca și punea copii⟨i⟩ pin pari, și slobozia robii de pin obezi, și-i lua cu bucatele céle tătărăști, și aducea duiumuri multe, cît nu mai putea să le ia sama. Că nu avea cine să le stea înpotrivă. Și așea au umblat cîtăva vréme, arzindu și stricîndu Bugeacul.

22. Duca-vodă, dacă s-au așezat în Domnești, au triimis pe Buhuș hatmanul de au bătut pre niște adunători ce era cu Vasilie Hăbășescul. Să strînsése multe căpitenii și oameni de țară la Moviléni, în malul Sirétiului, despre Tecuci. Și era și aceiia mergători la Bugeac. Și i-au răsipit, cît nu s-au putut apuca de nemică.

f. 232 23. Petriceaico-vodă, dacă au sosit în Iași, îndată / au slobozit poghiiaz căzacii și léși, cu Demidețchii și cu Costantin Turculeț polcovnicul și cu Bainschii sărdariul, să margă să lovască pre Duca-vodă la Domnești. Și purcegîndu poghiiazul din Iași, au mersu pre Sirétiu în gios, și luundu mazili și căpitani și slujitori și pre cine afla pin țară, să se înglotiască cît de mulți.

24. Duca-vodă, înțălegîndu că vine poghiiaz pe Sirétiu, s-au sfătuit cu boiarii cum vor face. Buhuș hatmanul sfătuia să să coboare Duca-vodă din Domnești la Focșani, la margine, că iaste mai fără de grije, și să vor găsi și

2 Bugiac C/ Petricieico C//2—3 Deci, dacă au mărs in Bugeac, tot tăiia și ardia prin Bugiac G//3 Bugiac C/ pe tătarcéle C, D/ burduhoasă C//4 copiii C/ pin]în P/ *lipsește* și[2] M, P// 4—5 pre robi i-au slobozitu din obezi și i-au luat cu vitile cele tătărești M, P// 5 luoa C/ bucateli C// 6 și au adus mulțime de duiumuri ⟨duium P⟩ M, P/ pute nime M, P/ Fiindcă n-au avut M, P// 7 n-avea C/ inprotivă C/ așa C// 8 arzind C/ stricînd C/ Bugiacul C// 9 22]24 C, 25 D, 45 M/ voevoda M/ *lipsește* dacă M,P//10 trimis C/ *ad. marginal* de au bătut D, *lipsește* M, P/ pre]spre P/ néște C/ adunături C// 11 Că să strînsăsă M, P/ strînsésie C// 12 și]de G/ la]tot P// 13 *lipsește* și[2] M/ aceia C/ mărgători C// 14 Și i-au răsipit și i-au înprăștiiat E, Și i-au răsipit hatmanul Buhuș G, Deci pre toți i-au bătut și i-au răsîpitu M, P/ s-au mai putut M,P// 15 23]25 C, 46 M/Petricïaico C// 16 slobozit]trimis M, P/podghiaz C/ căzaci C/ Dimidețchie C// 16—18 cu Dimidețchie și cu Bainschii sărdariul și Constantin Turculeț polcovnic să margă D// 16—17 *lipsește* cu Demidțchii și cu ... polcovnicul și M, P/ *lipsește* și cu Costantin Turculeț polcovnicul C// 17 Banițchie G/ *lipsește* sărdariul C,M,P//18 voevoda M/ purcegînd C]mărgînd G// 19 podghiazul C/ *lipsește* au mersu E/ Siret C/ jos C// 20 luund C]au luat M, P/ *lipsește* și[2-3] C, D, M, P/ *lipsește* și slujitori și E/ prin C// 21 să să C// 20-21 pre cine au putut afla in țară ⟨și P⟩ s-au înglotit oaste M, P// 22 24]26 C, 27 D, 47 M/ Deci Duca G/ voevoda M/ înțălegînd C/ podghiaz C/ pre Siret C// 23 boiari săi G/ vor]ar M, P// 23—24 Buhuș hatmanul au sfătuitu pre Duca voevoda să să pogoare în gios la margine, spre Focșani, că iaste M,P//24 scoboaré C, scoboare D,E// 25 marginé C//

slujitori în léfe, dacă ar trebui, că în Domnești iaste cu grije. Doamna Ducăi-vodă încă vinis⟨ă⟩ de la Brăila în Focșani. Iar Miron logofătul au sfătuit să nu să clintiască nicăiri din Domnești, că aceiia ce vin sînt niște tîlhari. „Ce puteré au ei să vie asupra mării⟨i⟩-tali? Să nu dăm locul, că pămîntul acesta iaste frămîntat cu sîngele moșilor și a strămoșilor noștri!"

Și cu acest sfat înșelătoriu nu s-au clătit Duca-vodă din Domnești, ce au făcut căutare slujitorilor siimenilor, și s-au aflat numai șeaședzăci de siimeni. Și i-au băgat în curte, că pînă atuncea era denafară. Era și lipcani, optzăci de oameni, la doao steaguri. Aceasta au fost luni, în zioa de agiunul de Crăciun. Și au trimis Duca-vodă doisprăzeci lipcani cu Muharecico, căpitanul lor, în sus f. 232v spre Răcăciuni, de straje. Și a doa zi era să / margă și hatmanul, în zioa de Crăciun, cu ceialalți lipcani întru întimpinarea poghiiazului. Iar sosindu poghiiazul la Răcăciuni întru acea seară, au prinsu pre lipcani acolo, în Răcăciuni, și i-au tăiat pre toți. Numai unul au scăpat și, viind noaptea să dea știré, au dat piste niște oameni la Copăcești, pe apa Trotușului. Și dîndu-i un om să-l ducă la Domnești, el l-au dus pintr-o dumbravă, rătăcindu-l pînă în zio. Și cînd au sosit lipcanul drept Domnești pin dumbravă, atuncea și poghiiazul au fost agiungîndu la curte în Domnești fără de véste. Și încungiurîndu curtea,

1 dac-or trebui C] de or fi trebuitori M,P/ că] iară M,P/ iaste lucru M,P// 2 Și doamna M, P/ încă a Ducăi-vodă E/ voevoda M/ vinisă C/ de la]din M, P/ în]la M, P// 3 l-au sfătuit M, P/ au sfătuit Duca-vodă C/ clintiască]ducă M,P/ *după* clintiască *ad.* Duca-vodă E// 4 *după* Domnești *ad.* dzicîndu E/ aceia C/ néște C// 5 Ce]Și ce M, P/ ei]iei C/ *lipsește* ei să vie M,P/ viie C// 6 singele C// 7 și a]și C,D// 8 Și cu]Cu D, Deci cu M, P/ *ante* Și 27 C, 28 D/ clătit]clintit G, dus M, P/voevoda M// 9 ce]și M, P/ căutaré C/ *lipsește* slujitorilor D,E,G,M,P/ siiménilor C// 10 s-au]au M/ numai 60 de ⟨*lipsește* de P⟩ oameni și 80 lipcani. Și s-au mutat oștenii în curte M, P/ șasiezăci C/ siiméni C// 11—12 *lipsește* Era și lipcani... la doao steaguri M,P//12 au fost]era D//12–13 Și aceste s-au făcut luni, în zioa de agiun de Crăciun M, Și aceste s-au făcut luni în agiunul Crăciunului P//13 în agiunul de Crăciun C, în zioa de agiunul Crăciunului G, în zioa de agiunul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos D/ au triimis C/ *lipsește* Duca-vodă C,D,E,G,M,P// 14 doisprăzéci C// 15 *după* Și *ad.* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M,P// 16 *lipsește* în zioa de Crăciun C,D,E,G,M, P/ ceialalți C/ *după* lipcani *ad.* să iasă G// 17 podghiazuri C/ sosind C/ podghiazul C// 18 într-acia, într-aceiași M/ sară C,M,P// 19 *lipsește* pre toți M, P/ Și numai M,P/ Numai unul dintr-înșii D// 20 să dea stiré Ducăi-vodă D/ néște C//21 Căpocești M// 21—22 apa Trotușului, cari i-au dat un om să-l ducă la Domnești. Ci omul acela l-au dus M, P// 24 *lipsește* pin dumbravă M, P/ podghiazul C/ poghiazul sosiia la curte M, P/ ajungînd C/ încunjurînd curte C// 25—1 și fără de veste, încungiurîndu curte, un rotmistru ⟨rohmistru P⟩ ci era înnainte era să între pre poartă. Ce M, P//

era să între pe poartă un rohmistru ce vine înnainte. Ce întîmplîndu-să în poartă un bulubașe, anumé Cerchezu, au văzut că sînt léși și au dat cu pușca și au lovit pre acel rohmistru, de nu s-au mai clătit. Și au apucatu poarta de o au închis siimenii cu mare greu, că năvălisă léșii la poartă să între.

Duca-vodă atuncea șezusă la masă. Lipcanii, luund banii de léfe, era toți la gazda rohmistrului, de le înpărțiia léfele. Au plecat fuga cine încătro au putut să scape; caii lor ⟨era⟩ pre la gazde prin sat; n-au apucat să să încălăréze. Miron logofătul șidea cu Duca-vodă la masă și cu Costantin postelnicul, iar Buhuș hatmanul era la o casă departe de curte, mai în gios. Și dacă au auzit gîlceava la curte, numai cu Dédiul sărdariul și cu vreo cinci, șése lipcani, ce scăpasă călări, și au purces spre curte. Ce timpinîndu-s⟨ă⟩ cu căzaci⟨i⟩ și cu léși⟨i⟩, n-au putut răzbi spre curte, știindu că în curte era slujitori siimeni și curtea lui vodă și să vor apăra. Ce ș-au întorsu giupîniasa f. 233 de au fugit în / luncă cu sanie, iar el hărățindu-s⟨ă⟩ oarece au dat dos, oarece sprejenindu-s⟨ă⟩ și léșii cu moldovénii a-i goni. Și nemică nu li-au stricat, că nice gonașii nu pre îndrăzniia.

---

1 viniia C/ *ante* Ce: 28 C/ Ce prilejindu-să, întîmplîndu-să C// 2 intimplindu-să]prilejindu-s⟨ă⟩ D// 2–3 în poartă Cerchez bulubașia, au văzut C,D,E,M,P, in poartă un cerchez bulucbașa, au văzut G// 3 sint C/ au dat cu]au slobozit M, P/ lovit] înpușcatu M,P// 4 rotmistru ⟨rohmistru P⟩ și îndată cu căzut mortu. Și au și apucat M, P/ clătit]clintit C/ apucat C/ de au închis-o D,M,P, de au inchis poarta C// 5 cu]însă cu M, P// 7 Duca voevoda atunce șede M, P/ Lipcanii Ducăi-vodă, luund banii léfelor lor D// 8 de]pe P, de pe M/ era cu toții D/ rotmistrului M] căpitanului E, G// 9 léfe C,D,M,P/ Plecat-au fuga C, Atuncea au plecat fuga G, Și îndată au plecat fuga M, P/ cine]care M, P// 10 iar caii lor C/ că caii lor era ⟨le eraP⟩ în sat pre la gazde M, P// 11 să să încălăréze]să încalece M, P/ șidea]era E, *lipsește* D, G// 11–12 Duca-vodă era la masă și din boĭari Miron logofătul și Costantin postelnicul C, Duca-vodă la masă, cu Miron logofătul și cu Costantin postelnicul G/ Miron logofătul și cu Costantin postelnicul Ciobanul era la masă cu Duca voevoda; Buhuș M, P// 12 *lipsește* cu D// 13 *lipsește* mai M, P/ jos C/ *ante* Și: 29 C, D// 14 *lipsește* vreo C/ *lipsește* cinci M, P// 15 șasĭe C/ lipcani, ci era la dînsul, au incălecat și au purces spre curte M, P/ scăpasĭe C/ călări, și au purces călări G/ *ad. marginal* spre D//16 tîmpinîndu-s⟨ă⟩C/ căzacii C/ léșii C//16–17 n-au putut răzbate la curte și știind M, P//17 știind C/ siiméni C//18 *lipsește* și curtea lui vodă M, P/ lui vodă, gindind că să vor apăra G/ să vor pute apăra M,P// 18–19 S-au întorsu și ș-au pornit giupîniasa cu sanie în luncă să fugă, iară M,P/ jupîniasa C//19 saniia C/ *lipsește* de au fugit D/ el]hatmanul E, hatmanul Buhuș C/ oarișce cu leșii M, P// 20 *lipsește* oarece M, P/ sprejenindu-să C/ și]iară M, P/ *repetă* și léșii G/ cu]și cu M, P// 21 a-i goni]îl goniia M, P/ Și]Însă M, P/ nici C// 22 nu le pre îndrăzniia C//

25. Au triimis hatmanul în Focșani la doamna pre Manolachi sulgériul, să dea bani să facă oaste de acolo, din Focșani, și să vie la dînsul, să margă să s⟨ă⟩ bată cu leșii, să poată face vreo izbîndă. Și dacă au mărsu ms,253, f. 241 Manolachi la doamna, // n-au pus să strîgé în lefi nescai slujitori, ce au și-ncălecat Ștéfan-vodă, ginérelé Ducăi-vodă, cu niște siimeni și cu slugii de pe la boĭarii ce ĭera cu do⟨a⟩mna. Și-ntr-acea noapte au vinit la hatmanul în Zăbrăuții, la Șoldesștii. Iară hatmanul, dac⟨ă⟩ l-au vădzut pe ginerelé Ducăi-vodă, numai ce s-au ciudit pentru ce au vinit. Că el vrea să margă, cu glo⟨a⟩ta ce ĭera, să de războiu cum aru hi putut, iar cela vrea fii stătut în laturi, și lîngă dînsu vrea rămînea ceĭa ce vini⟨să⟩ hatmanului într-agiutor.

31. Purces-au cu toțîi din Zăbrăuții și au mărsu de noapte în Cornul Dumbrăvii, dreptu Domnesștii. Ce n-au vrut să lovască noapte, témîndu-s⟨ă⟩ să nu răpue oameni⟨i⟩ ce au socotit să aștepte pîn-în dzuo, să vadză cine sint. Iar ne-ndrăznindu-lé să va întoarce și va strîngé oaste, știindu că în curte era 60 dé simeni și boerinașii de curte și altă gloată. Să vor apăra cîteva dzilé, că și bucate și hran⟨ă⟩ de cai și iarbă de pușcă de agiunsu ave. Și dac⟨ă⟩

---

1 25]30 C, D, 51 M/ *după* triimes *ad.* atuncea G/ *după* hatmanul *ad.* atuncea C/ Hatmanul Buhuș au trimis în Focșani M, P// 2 sulgeriul C/ *după* bani *ad.* doamna C/ să facă]să strîngă ceva, M, P/ *lipsește* de M,P// 3 din]la M, P/ viĭe C/ să bată// 4 *lipsește* să poată face vreo izbîndă M, P/ vro C// 5 Manolachie C// 4–6 Și mergîndu Manolachi la doamna, bani nu ĭ-au datu, nici a strîga în lefe ⟨liafă⟩ P n-au poroncitu, ci au și încălecat M, P/ strige B, C/ léfe B, C/ niscai B, C, niscaiva D// 6 încălecat B, C//6–7 vodă[1]]beizade B, D, E, G/ voevoda[1–2] M/ginerele B, gînereli C//7 néște C]puțîni M,P/ siiméni C/ slugi B,C/ pre B/ boiari B, boĭari C/ *lipsește* ce ĭera cu doamna M, P/ era B,C // 8 doamna B, C/ Și întru acea B, Și într-acĭa C, Și întru aceeș P/ au venitu tocma M, P// 9 Zăbrăuți B, C/ la Șoldești B, C, *lipsește* M, P/ Iar B, C/ dacă au văzut B, C, D, E// 9–10 S-au ⟨Și s-au P⟩ minunat hatmanul dacă au văzut pre Ștefan voevoda că au venitu M, P// 10 pre B/ ginerele B, ginereli C/ numai ce s-au mirat și s-au ciudit C/ ciudit]mirat B, G, mierat E/ce]cĭe C//11 gloata B, C/ era B, C/ să dea B, C// 11–13 *lipsește* Că el vrea ... hatmanului într-agiutor M, P// 12 ar fi putut B, C/ fi stătut B, C// 13 vinisă C/ întru agiutor B, într-agiutoriu C// 14 31]26 B,E,G, *lipsește* M/ Purces-au noapte M, P/ toții B, C/ Zăbrăuți B, C/ mersu B// 14–15 au mersu în Codrul Dumbrăvii M, P// 15 drept C, drépté A/ Domnești B,C/ Ce]Dară M,P//16 să lovască pre leși M,P/ noaptea B/ temîndu-s⟨ă⟩ B, temîndu-să C, răpuĭe C/ oamenii B//16–21 temîndu-să să nu-i ⟨nu le P⟩ piĭară oamenii, cu au așteptatu pînă ce s-au făcutu zioa, știind că în curte era 60 săimeni și boernașii de curte și și alte gloate, și pot să să apere; că fînu pentru cai, mîncare pentru dînșii și praf de pușcă ave⟨au⟩ de agiunsu M, P// 17 pînă în zio B,C/ sîntu B, sînt C//18 neîndrăznindu-le B, C/ strînge B, C// 19 știind C/ șeasezăci de siimeni B, șasĭezăci de siiméni C/ boerenași B, boerenașii C// 20 zile B, C// 21 hrană B, C/ iarbă]prav B, D, E, G, praf C/ ajunsu C/ avea B, C/ dacă B, C//

s-au făcut dzuă, s-au apropietu prin arini, lingă sat, pe din gios de curté, într-o rîp⟨ă⟩, și au eșit de au prinsu limbă pe un celednic leiav. Și acela au spus cîte stiiaguri sint de căzaci și cîte-s dé leșii și de moldoveni, de toții ca 500 de oameni. Leșii sta denainte curții ținndu cai⟨i⟩ de frîu, că f. 241v ave / grijé de Buhuș, să nu vie cu tătarîi să-i lovască.

32. Hatmanul Buhuș, vădzindu-i că stau stoliții, au scos pré Dedul sărdarul cu vro 20 slujitori ai lor, de au mărsu spré oastea leșilor, ca doar aru încălica și s-ar slobodzi asupra lor. Și atunce, depărtîndu-s⟨ă⟩ de lîngă curté, să de năval⟨ă⟩ și hatmanul cu ai săi, să apucé dispré curté și, eșindu și cei din curté, să vor baté cu leșii. Că ceialaltă gloată de țar⟨ă⟩, cé era luată cu de-sîla în poghiiaz, era toții gata de fug⟨ă⟩, cît ar videa pré hatmanul. Ce mărgîndu Dedul sărdarul pîn-apro⟨a⟩pi dé dînșii, au încălecat numai trei ⟨i⟩nși den gloata leșilor și le-au eșit înainte, întrébîndu-i ce caută. Dedul sărdariul au răspunsu în limbă turcească, iar ei au dzis: „Vă știm noi cine sîntéții; mai biné să viniții să fimu tot de unii". Și s-au întorsu înapoi la al săi, iar temeiul lor, a leșilor, sta neclătit înainte⟨a⟩ curții.

---

1 zio B, C/ apropiiat B, apropiĭat C/ lingă B, C/ pre B, C// 2 jos C/ curte B/ ripă B, C/ *lipsește* au eșit de M, P// 3 pre B, C/ celednicu C, celiadnic D/ liav B, C, D, liah E, M, P/ au]li-au M, P/ stiaguri sint B, C// 3–4 cîte stĭaguri de căzaci și de leși sîntu și cîți moldovéni sîntu cu dînșii, de toți 500 oameni M, P// 4 cite sînt de léși B, C/ cite sînt D/ cite steaguri sînt de léși G/ moldovéni B, C/ toți B, C/ ca la D/ cinci sute B, C// 5 Léșii B, C/ denainte porții curții B/ curții C/ țiind B, C/ caii B, C// 6 avea B, C/ grije B, C/ Buhuș hatmanul B, C, E, G, hatmanul Buhuș D, M, P/ viĭe C/ tătarîi]tătărîmea C// 8 *lipsește* 32 B, E, G, M/ Iar hatmanul C, E/ văzindu-i pre léși D/ stoliți B, C// 9 pre B, C/ Dédiul sărdariul B, C/ vreo B, C, D, *lipsește* M, P/ doaozăci de slujitori B, C, D, E, G/ *lipsește* ai lor M, P// 10 mersu B/ spre B, C/ oastea léșilor B, C]leși M, P/ ari incăleca léșii și s-au slobozit B, ar încăleca și ei și s-au slobozit E/ ar încăleca C// 11 s-au slobozit A, C, D, G// 10–17 ar încăleca și atunce să-i poată depărta de la curte. Și mergîndu Dediul sardariul aproape de leși, au încălecatu numai trii din gloata leșilor M, P/ Și]Socotindu că E/ atuncea depărtîndu-să léșii B/ atuncea depărtîndu-să C/ *lipsește* lîngă G// 12 curte, B, C/ dea năvală B, C/ apuce B// 13 despre B, C/ curte$^{1-2}$ B, C/ eșind B, C/ bate B, C/ léșii B, C// 14 céialaltă B, C/ țară B, C/ ce B, C/ luați C/ cu de-a sila B, cu di-a sila C// 15 podghiaz C/ era gata toți de fugă, numai cit ar fi văzut pre D/ toți B, C/ fugă B, C/ ar fi văzut E/ pre B, C// 16 mergindu B, mergînd C/ Deadiul sărdariul B, Dédiul sărdariul C/ sărdarul]spătariul E/ pînă aproape de B, C// 17 închelecat A/ tri inși B, C/ din B, C/ *lipsește* den gloata leșilor D/ léșilor B, C// 18 li-au eșit B, C/ înnainte B, C/ întrebîndu-i B, C/ ce caută]ce căutați M, P/ Deadiul B, Iar Dédiul C, E// 19 tulcească A/ ei]ĭei C// 20 sinteți B, C/ ci mai bine veniți la noi M, P/ bine B, C/ viniți B, C/ fim B, C// 21 s-au întors la ai săi înnapoi G/ *după* întorsu *ad.* Dédiul sărdariul C/ innapoi B, C/ al]ai E/ temeiul leșilor M, P// 22 a léșilor B, al léșilor C, D/ neclătiți C, P, neclintiți B/ innaintea C, dinnaintea B, P/ curții]porții M, P//

Hatmanul încă s-au dat în giosu spré gîrlé, triimețindu să-i mai vie agiutor, și decé să vie asupra leșilor anumé, că siimeni⟨i⟩ din curte vor sta pentru domnu. Iar ei, cum s-au clătit hatmanul de acolea, au și deschis portița, de s-au închinat la poghiiaz un bulubaș, anumé Dedul, nicé de o nevoĭe, nice de o strînsoari, numai dé vicleni cé era. Și intrînd leșii și căzacii și moldovenii, au luat pré Duca-vodă și pe alții boĭari, pre toții dezbrăcîndu-i i-au lăsat cu peilé goalé. Și s-au întorsu poghiiazul cu f. 242 dobînd⟨ă⟩ ș-au dus pe Duca-vodă / în Ț⟨a⟩ra Leșască, și acolo au murit. Și cîndu-l duce pe drum, îl puses⟨ă⟩ într-o sanie cu doi cai, unul albu și unul murgu, și cu hamuri dé teiu, ca vai de dînsul. Ocări și sudălmii de audzie cu urechilé. Ș-agiungîndu la Suceav⟨ă⟩, la un sat, anume ⟨loc gol⟩, au poftit puțintel lapte să mănîncé. Iar femeĭa, gazda, i-au răspunsu că „n-avem lapte să-ții dăm, c-au mîncat Duca-vodă vaceli din țar⟨ă⟩, de-l va mînca vermii iadului cei neadormiții". Că nu știe fémeĭa acie că ĭasté singur el Duca-vodă. Iar Duca-vodă, dacă au

---

1 Iar hatmanul Buhuș C/ încăș B/ *ad. marginal* s-au A/ s-au datu mai gios M, P/ gios B, jos C/ spre gîrle B, C, *lipsește* M, P/ trimițind B, triimițind C// 2 să-i]să M, P/ viĭe$^{1-2}$C/ ajutoriu C/ decii B, C]apoi G/ léșilor B, C/ anume B// 3 siimenii B, siiménii C// 2–4 agiutoriu, și atunce să vie asupra leșilor, avîndu nădejde pre săimenii din curte că vor sta ⟨că să vor pune P⟩ pentru domnu. Iar ei, cum am văzutu că s-au dusu hatmanul au și deșchis M, P/ ei]ĭei C// 4 deșchis B, C// 5 poghiiazu B, podghiaz C/ bulubașe B, bulubașĭa C, D/ Dédiul B, C// 6 Dediul, carile fără de nici o nevoe și fără de nici o strînsoare M, P/ nici$^{1-2}$ B, C/ strînsoare B, strînsoaré C/ ce numai M, P/ de vicléni ce era B, C/ vicliaanu M, P// 7 *după* era *ad.* au deșchisu portița M, P/ Și intrînd] Intrat-au M, P/ léșii B, C/ *lipsește* și^{2} M, P/ moldovénii B, C/ *după* moldovenii *ad.* în curte M, P/ luat-au M, P// 8 pre$^{1-2}$ C, pe^{1}, pre^{2} V/ voevoda M/ alți B, C]ceelanți M, P, *lipsește* G/ toți B/ pre toți carii era cu Duca-vodă și dezbrăcîndu-i C/ *lipsește* dezbrăcîndu-i E// 8–10 pre toți. Dezbrăcatu-ĭ-au pre toți; lăsatu-ĭ-au numai cu peile goale. Luat-au pre Duca voevoda și așa s-au întorsu la poghiaz cu izbîndă M, P// 9 pieile goale B, C/ podghiazul C, *lipsește* D// 10 dobîndă B, C/ cu dobîndă și cu izbîndă D, E, cu izbîndă și cu dobîndă G/ și au dus B/ și au luat pre Duca-vodă de l-au dus în Țara Leșască C/ *după* voevoda *ad.* tocma M, P/ Țara B// 11 au și murit P/ Și]Însă M, P/ cîndu il ducea B, cînd îl ducea C, D/ pusése B, pusésĭe C// 12 saniĭe C/sanie proastă și cu M, P// 13 de B, C/ sudălmi B, C// 14 auziĭa B, C/ de le auziĭa M, P/ urechile B, C/ Și agiungînd spre Suceavă B, Și ajungînd la Suceavă C// 14–15 Și agiungîndu la un satu aproape de Suceavă, au cerșutu la o fimei puțîn lapte M, P// 15 anumé B, C, anumé *Băncești* ⟨*ad. ulterior*⟩ D/mănînce B// 16 fiméĭa B, C/ *ad. marginal* i-au răspunsu C/ au răspunsu: „Nu avem lapte să dăm dumitale M, P/să-ți B, C// 17 *după* dăm *ad.* dumitali C/că au B, C/ voevoda M/ vacile B, C, vacile toate M, P/din țară B, C, *lipsește* G// 18 de-l vor mînca scîndurile patului și viermii B, C, D, E, G, de l-ar mînca M, P/ cei]ciĭei C/neadormiți B, C/ știĭa B, C/fimée B, fiméĭa C// 19 acéĭa B, C/ că iaste el sîngur Duca B, C, că acela iaste însuși ⟨însuși iaste P⟩ Duca voevoda M, P/singur]însuș G//

audzit că ĭasté așea, îndat-au început a suspina și a plîngé cu amar.

Că el să ținea și vorovie în casa lui, de s⟨ă⟩ ispite să fie craiu în Țara Ungureiască, și un ficior a lui în Țara Moldovei domnu, și altul în Țara Munteniiască, și ginere-său hatman în Ocraina. Că el își ținea lucrul prea sus. Curte lui, masa lui, cheltuiala lui, ca un craiu ținea. Și cînd eșie afar-în nărod, tot posomorît căuta, ca să-i ĭa oamenii de fric⟨ă⟩. Că el apucas⟨ă⟩ învățătur⟨ă⟩ de la Vas⟨i⟩lie-vodă, fiind cămăraș maré la Vas⟨i⟩lie-vodă. Era om nu prea nalt și gros, burduhos și bătrîn. Numai îș cernea barba. Pe atîta să cunosștea că n-aré acătaré minte sau frica lui Dumnedzău. Și ce gîndie ĭel să fac⟨ă⟩ și la ce să ispitie, și la ce l-au adus păcatul și osînda de la Dumn⟨e⟩d-
242v zău ! / Și așe l-au dus pe Duca-vodă în Țara Leșască, de au murit acolo. Așe s-au agonisit de lăcomie banilor, ce ave.

34. Era un boieru, anumé Ursachi, bogat într-această țară a no⟨a⟩stră, de cîndu vinie birul de la înpărăție, de multe ori, cîndu era în grab', îl încărca de la casa lui și-l pornie la Po⟨a⟩rtă, și mai pe urmă îș lua de la țar⟨ă⟩. Și nu l-au putut să-l rebde Duca-vodă pe acel boeru, precum sintu mulții pentr-alte țării boerii bogații. Ce den domnie al doa au început a să acolisi de dînsul ș-a-l prădaré, și neputînd răbda Ursachi pe Duca-vodă, l-au pîrît la Po⟨a⟩rtă, pecum mai sus s-au pomenit. Iar mai pe urmă acmu, știind Duca-vodă pe Ursachi c-au avut gîlcevi c-un neguțitor maré din Țara Leșască, anumé Băl⟨ă⟩ban, și giudecată acolo în Țara Leșască, multă, pentru nissté bude, trămăs-au Duca-vodă la acel Băl⟨ă⟩-ban, de au vinit în țar⟨ă⟩ de au pîrît pe Ursachi. Și i-au făcut strîmbătate lui Ursachi, că l-au dat rămas să de lui Băl⟨ă⟩ban vro patru, cincii suté de pungii. Și așea i-au luat tot și l-au închis în temniță cu tîlhari⟨i⟩. Și-l scote în toate dzileli de-l bătć la talpe, pîn'i s-au zgîrcit
f. 243 vinelé / ș-au rămas olog pîn' la moarte lui. Și la moarte lui, din ce bogăție multă, n-ave cu ce-l griji. Au vîndut un sat la Bacău, anume Fîntîneleli, de l-au grijit. Așe au făcut Duca-vodă lui Ursachi; și pe urmă i-au plătit Dumnedzău și Ducăi-vodă.

---

1 Auzînd aceste Duca voevoda, îndată au începutu M, P/dacă au auzit așĭa, au început B/ *lipsește* că ĭasté E,G/ că iaste așa C/ îndată C, *lipsește* G/ a suspina și a plîngé]a suspina și a lăcrăma, a plînge B/ a plînge C]a lăcrăma E,G//2 *lipsește* cu amar B,E,G// 3 *ante* Că: 27 B,E,G, 33 C, D/ voroviĭa B,C/ de să C]și B/ispitie B, ispitiĭa C// 3—6 Acesta ĭaste Duca voevoda, cela ce vorovĭĭa în casa lui cum că el va fi craiu unguresc și un ficior a lui domn în Moldova, iară celalant ficior a lui domn în Țara Muntinĭască, iară ginerile ⟨ginere P⟩ său hatman în Ucraina M, P// 4 fiĭe C/ Unguriască B, C/ a lui să fie E, G// 4—6 ficior a lui să fie în Țara Moldovii, și alt fecior să fie domnu în Țara Munteniască și ginere-său să fie hatman în Ucraina B// 4—5 ficior a lui domnu în Țara Moldovii și alt ficior a lui domnu în Țara Munteniască C, ficior a lui domnu în Țara Moldovii și altul domnu în Țara Munteniască D// 5 și alt ficior să fie domnu în E, G/ gineri-său să fie G// 6 Ucraina C/îș B, C/ lucrul] lucrurile C/ pre sus]pre înnalte C/ Curtea B//6—7 Acesta ĭaste Duca voevod, cela ce-ș ține lucrul susu: curte, masa și toată cheltuĭala sa le ține ca un craiu M,P// 8 eșiĭa afară B, C/ norod B// 9 frică B, C/apucasă C// 8—10 căuta, că așa apucasă și el de la Vasilii voevoda, fiindu cămărașu mare atunce ⟨fiind atunci cămăraș maré P⟩, ca să-i ĭa toți ⟨toți oamenii P⟩ de frică M, P// 9 învățătură B, C/ Vasilie B, Vasilie C// 10 mare B/*ad. marginal* fiind cămăraș mare la Vasilie-vodă E, *lipsește* C// 11 înnalt B, C/ cerniĭa B, C// 10—14 Acesta iaste Duca voevod, carile era om nu pre înnaltu, dar gros și burduhosu. Și măcariu că era bătrînu, dar barba tot își cerne. Deci și pre aceasta să cunoște că ĭaste om fără ⟨fără de P⟩ frica lui Dumnezău. Ci socotiĭa el să facă și la ce să ispitiĭa M,P// 12 să cunoștea B,C/ că n-are C] că nu avea B,E,G/ acătare B,C/minté C// 13 Dumnezeu B,C/ gîndiĭa el săa fcă B,C/ cé B// 14 ispitiĭa B,C/ la cé B, la cĭe C/ Dumnezeu B, C// 15 așĭa B, așa C/ Dus-au leșii pre Duca voevoda în Țara Leșască și acolo au și muritu în pedĭapsă M, P/ pre C//16 Așĭa B, Așa C, Și-așa G/ s-au]ș-au B, C, au G// 16—18 *lipsește* Așe s-au agonisit... înpărăție, de M, P/ lăcomiĭa B, C/ avea B, C// 17 34]28 B. E. G / Și era pre acĭa vréme un boĭariu C/ boiariu B/ pre anumé D/întru B// 18 a noastră a Moldovii B, C/ de]decii B,E,G/cînd C/viniĭa să ĭa birul B,C,G, veniĭa birul să-l ĭa E/ npărățiĭa C//

1—21 *lipsesc* M,P// 1 cînd C/ grabă B,C/ de la casa lui de-l lua și-l porniĭa B// 2 porniĭa C/ Poartă B,C/ luoa C/ luoa Ursachi banii de la țară B,E,G/ țară C// 3 rabde B,C, răbde D/ putut Duca-vodă răbda pre G/ pre B/ boiariu B, boĭariu C// 4 sînt mulți pintr-alte țări, B,C/ boiari B, boĭari C/ bogați B,C// 5 din B,C/ domniĭa B,C/ domniĭa lui a doao G/ a doa B,C/ acolesi B,C//6 și a-l prădaré B]și au început a-l prăda ⟨prădare G⟩ C, G/ neputîndu răbda acel boiariu Ursachi B//7 la]și la B,C/ Poartă B,C]înpărăție E,G/ precum B/ pomenit]scris B,E,G/ *după* pomenit *ad.* la a doa domniĭe a Ducăi-vodă C//8 acmu]în domniĭa a triĭa C, la a trie domnie E, *lipsește* B,G/ știindu B/ *lipsește* Duca-vodă C/ că au B,C// 9 gilceavă C, gîlceavă și pîră B,E,G/ cu un B, C/ neguțitoriu C/ mare B, C// 10 Bălăban B, C/ și au avut și giudecată B,G/ *lipsește* multă D//11 niște B, néște C/ *după* bude *ad.* ce au fost făcut ei aicea în Moldova, înpreună B, ce au fost făcut aicea in Moldova, amîndoi C, ce făcusă dinpreună E, ce au făcut ei înpreună G/ triimis-au B, trimis-au C/ *ante* triimis-au: 29 B, E// 12 Bălăban B, C/ de[1]]și B/ *după* vinit *ad.* aici în Moldova C, *ad.* aicea G/ în țară, aici B, pre B/ *după* Ursachi *ad.* la Duca-vodă C/ Și au B//13 strîmbătaté C/ strîmbătaté Duca-vodă D/ lui Ursachi, Duca-vodă B,E,G/ dat pe Ursachi să dea B/ dea C//14 Bălăban C/ vreo B, C/cinci B,C/ sute B, C/ pungi de bani B,C,D,G/ așĭa B, așa C// 15 *după* tot *ad.* lui Ursachi B, *ad.* ce au avut C, D/ tîlharii B,C/ scotea B,C/ zilele C//16 pînă C/ pînă ce B,E,G// 17 vinele B, vinele picioarelor D, vinele de la picioare E,G/ vinele de la picioare și-l ducea cu scaunul la curte de să giudeca și au rămas C/ și au B/ *după* olog *ad.* de picioare E/ pînă B,C/ moartea[1-2] B, C// 18 din cea bogăție multă ce avusése B/ din bogățiĭa lui cea multă C, D/ n-avea B, C/ cu ce îl C // 18—19 cu cé să-l grijască. Au vîndut un sat la Bacău, anumé Fîntînélile, *întru o mie de lei, unui grec ce-l chiema Aslan, cămăraș de ocnă* ⟨*ad. marginal*⟩ de l-au grijit D / Și au vîndut C / anumé Fîntînelile B, C// 19 Așea B, Așa C// 21 Dumnezeu B, C/ *după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris D//

35. Fost-au și trii semné mari în dzileli Ducăi-vodă, cînd au purces la Beci. Că s-au arătat o stea pe cer cu co⟨a⟩d⟨ă⟩, de s-au vădzut multe dzilé. Mînca și lupul oameni. Fost-au și cutremur prea maré. Cădzut-au atunce și turnul cel maré din cetate Sucevei, ce-i dzice turnul Nebuisăi.

36. Iară do⟨a⟩mna Nastasîia a Ducăi-vodă, dup⟨ă⟩ ce-au luat leșii pe Duca-vodă, ia au rămas deodată în Țara Muntene⟨a⟩scă. Ș-au înblat mult pentru Duca-vodă, ca să-l răscumperé de la leși. Și-l neguțas⟨ă⟩ cu leșii drept 70 de pungii de bani, să de leșilor și să-l las⟨ă⟩. Și triimițind banii pen Țara Ungure⟨a⟩scă, i-au poprit ungurii cu-ndemnarea lui Șerban-vodă, temîndu-să c-a ieșii și l-a smintii din domnie. Duca-vodă atunce era în Leov slobod și oblicind c-au poprit ungurii banii, l-au lovit cataroia, de voia rea, ș-au murit în loc.

37. Iară do⟨a⟩mna Ducăi-vodă, vădzind așea, s-au
f. 243v dus cu to⟨a⟩tă casa / ei la Țarigrad. Așe au început a o apuca datornicei, unei de o parte, alțîi de alta, cu feluri de

1 35]30 B,E,G, 59 M/ sémne B, C/ zilele B, C// 1—2 În zilele Ducăi voevoda, cînd au purces el cu oaste la Beciu, au fostu trii sămne pe cer M, P// 2 purces la oaste la Beciu B/ Beciu C/ *lipsește* la Beci D/ *lipsește* Că M, P/ pe ceriu B, C/ *lipsește* M// 3 coadă B, C/ pre cer s-au arătat o ste cu coadă P/ de]și M, P/ în multe M, P/ zile B, C/ Mîncat-au și lupii E, G/ *repetă* Mîncat-au B/ lupii B,C,D// 3—4 Lupii mînca oameni. Cutremur mare au fost. Atunce au căzut turnul M, P// 4 pre mare B, C/ atuncea B, C// 5 mare B, C/ cetatea B/ Sucevii B, C/ zice oamenii B, zicea oamenii C, E// 6 Nebuisii D, E, Neboisii G, Neboisia M, P// 7 36]31 B,E,G, 60 M, 10 P/ Iar C, *lipsește* M,P/ doamna B,C, Nastasiia B, Nastasie C/ după B,C// 8 ce au C/ luatu B//7—9 Nastasîia doamna Ducăi voevoda era în Țara Muntenească M, P/ léșii B,C/ *corectat* deodată D// 9 Munteniască B,C/ Și au umblat B, C/ *lipsește* mult G/ voevoda M// 10 răscumpere B, C/ léși B, C/ Și-l]Și P/ neguțasă B, C/ *lipsește* cu M/léșii B, C// 11 șeptezăci B, șaptezăci C/ pungi B, C/ de bani tocmis⟨ă⟩ și așezasie să dea D/ să dea léșilor, B, C/ lasă C/ trimițindu B, trimițind C//12 pin B, C/ unguriască B, C/ oprit G/ ungurii]nemții E// 13 îndemnarea B, îndemnare C/ Șerban-vodă Cantacuzino G/ că va eși C// 13—14 temîndu-s⟨ă⟩ Șerban-vodă că va eși și-l va sminti B, temîndu-să că va eși Duca-vodă și-l va sminti Duca-vodă din domnie. Duca-vodă atuncea D, temîndu-s⟨ă⟩ de Duca-vodă că va eși și-l va sminti din domnie E// 14 sminti C/ domniia C/ voevoda M/ atuncea B, C/ era atuncea E/ Liov B,C// 15 oblicind]luîndu veste M,P/ că au B,C, că i-au M/ungurii] nemții E/l-au lovit cataroi, ce să zice dambla B,E,G, l-au lovit damla, ce să dzice cataroi C, l-au lovit damla; *anulat* cataroi ce-i zice D// 15-16 ungurii banii⟨banii, ungurii P⟩, de ⟨el de P⟩ scîrbă l-au lovitu cataroi ⟨cataroiul P⟩ adică damla ⟨dambla P⟩ și îndată au murit.M, P//16 și au B,C/în locu B, *lipsește* D,M,P//17 37]32 B,E, G, 62 M/doamna B,C, doamna Nastasiia a Ducăi-vodă E/văzindu B/așia B, așa C//17—18 Auzînd doamna Ducăi ⟨vodă P⟩ de aceste s-au dus cu totul la Țarigrad M, P// 18 toată B, C/ ei]iei C / Și așia B, C, Și așa C, G]Și acolo îndată M, P// 19 datornicii B, C/ unii B,C/ alții B,C/ de altă parte C,M, dintr-altă parte P// 19—1 féliuri[1-2] B, C//

feluri dé priceni, ș-a o îngrozi, ș-a o închide, ș-a o jăcui, caré cum pute, agiungînd-o osînda cresștinilor.

38. Caré mai pe urmă au vinit și mai la maré osînd⟨ă⟩ și ocară, c-au amăgit-o un grec, de s-au măritat după dînsul. Avînd ia doi ficiori și patru fete, n-au socotit cinste iei, că era mai mult bătrîn⟨ă⟩ decît tînără. Și după ce au mărsu dup-acel grec, au amăgit-o de-au dat bani și odo⟨a⟩ră cîte ⟨a⟩u mai avut, de-au dat turcilor de l-au pus beiu la Mana. Și au mai șădzut vro săptămân⟨ă⟩ cu dînsa, pîn' ș-au făcut cheful, și s-au dus la Mana, dzicînd c-a duce-o și pe dînsa. Și așea vro doi, trei ani au șădzut acolo și n-au mai triimis la dînsa să o ia, pîn' s-au hainit și el dé la turci. Iar ia, la bătrînețé, au rămas și sărac⟨ă⟩, și ocărîtă de voro⟨a⟩va oamenilor, și cu o cas⟨ă⟩ plin⟨ă⟩ de copii. Așe au plătit și Dumnedzău Ducăi-vodă, pecum au făcut și el altora.

1 de pricini B,C/ și a[1-3] B, C/ îngroji A/ jecui B, C // 2 carii B, C / putea B, C/ agiungîndu-o B, C// 1—2 feluri de pricini: îngrozîtu-au, închisu-au și au și jăcuit-o, care cum pute, pentru că o agiunsăsă osînda creștinilor M, P / și osînda C/ creștinilor B, C// 3 *lipsește* 38 B, E, G, M/ Care B, C] Iară M, P / vinit] agiunsu M, P/ Și la mai mare osîndă B, C, E, M, P// 4 că au B, C/ ocară, un grec au înșelat-o și ia s-au măritatu M, P // 5 féte B, C/ cinstea ei B // 5—9 patru fete și fiindu și bătrînă nu ș-au socotit ⟨ia P⟩ cinste ei. Deci acel grecu iarăși au mai înșălat-o, că i-au datu bani și odoară cîte ii mai ⟨*lipsește* mai P⟩ rămăsăs⟨ă⟩; iară grecul luînd banii și odoarăle ei li-au dat turcilor și l-au făcutu beiu la Mana // 6 bătrînă B, C // 7 mersu B / după B, C/ grecu B/ de au dat B, de i-au dat C, D// 8 odoară B, C/ cîte au B, C/ de au dat B, C // 9 șezut B, C/ șezut cu dînsa vro săptămînă M, P/ vreo C/ săptămînă B, C// 10 pînă B, C, pînă ce D/ și apoi s-au dus E// 11 că o va duce B, C, D, E/ zicînd că mai pre urmă a aduce-o M,P/ pre B, C/ dînsa acolo B, D, E, G, M, P/ *după* acolo *ad.* la Mana D/ așia B, așa C / vreo B// 12 trii B,C/ șezut B,C// 11—15 Au trecutu și ⟨*lipsește* și P⟩ trii ani și grecul acela n-au mai trimis să o ia, pînă ce s-au hainitu ⟨și el P⟩ de la turci și au fugitu ⟨și au fugit de la turci P⟩. Iar ia au rămasu săracă și ocărită de oameni la vîrsta bătrîneților și cu o casă M, P/ trimis C// 13 pînă B, pînă de la o vrémie C/ de B, C/ bătrînéțe B, C// 14 *ad. marginal* au rămas B / săracă B, C / voroava B, C // 15 casă B, C / plină B, C / Așia B, Așa C] Și P / *lipsește* și[2] C, E, M, P // 15 Dumnezeu B, C / precum B/ *după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris. D / Ducăi voevoda, după cum și el au făcut altora. M,P//

DOMNIÎA A DOA A LUI PETRICEICO-VODĂ DE LA LEȘII. CAP 81

Zaci⟨alo⟩ 1. Petriceico-vodă, dup⟨ă⟩ ce-au înțeles c-au bătut pe turcii la Beci, s-au scoborît cu moldovenii pribegii și cu puțintei leși în tîrgu în Suce⟨a⟩vă ș-au început a strînge pe boeri, pe unei de nevoe, alții vinie de bun⟨ă⟩voe. Și de acolo s-a scoborît la Îașii ș-au triimis poghiiaz dé au luat și pe Duca-vodă. Ș-au triimis și moldoveni în Bugiac, cu puțintei căzaci cu Conețichie, a prăda ș-a strîca, de pe cum le-i obiceiul moldovenilor, gata la jacuri, dup⟨ă⟩ cum s-au pomenit mai sus la domnie Ducăi-vodă.

2. Décii în scurtă vréme au nemerit și tătarîi dé la Beci la Buge⟨a⟩g și vădzind de⟨a⟩tîta stric⟨ă⟩ciuné ce le i-au făcut moldovenii și căzacii, datu-le-au maré războiu moldovenilor și căzacilor. Decé moldovenii, cum sînt gata la jac și gata și la fug⟨ă⟩, în scurtă vremé au început a să răsîpi în fug⟨ă⟩, de au perit ca vai de dînșii, și în Prut s-au înecat. Iar căzacii, cu tabăra legată

---

1 al doa A/ Petriceaico B/ Ștefan Petricîeico-vodă C, D/ Domniîa lui Petriceaico-vodă a doa E, A doa domnie a lui Ștefan Petriceicu voevod M, P// 2 léși B/ *după* léși *ad.* în anul 7192 C, în anul 7191 G/ *lipsește* de la leșii M, P/ Cap 85 B, Cap 84 D, Cap 86 P, *lipsește* E, M// 3 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B, C, D, E, G, M, P/ Petriceaico-vodă, dacă au înțăles că au bătut B,E,G/ Ștefan Petricîeico-vodă, după ce au înțăles, că au bătut nemții C// 3—11 Ștefan Petriceicu voevoda, după ce au trimis pre Duca voevod în Țara Leșască s-au fost așezatu în scaunul domniei în Iași M, P// 4 turci B, C/ Beciu B,C/ s-au coborît și au vinit cu moldovénii pribegi B/ moldovénii pribégi C// 5 léși B, C/ Suceavă B, C/ și au B,C// 6 boiari B, boîari C/ pre unii de nevoîe B, C/ iar alții B,C,D,G/ viniîa B, C, viniîa și G/ bună B, C/ voîe C, voîa lor B// 7 *repetă* Și de acolo E/ *după* acolo *ad.* de la Suceavă D/ s-au C, D/ s-au coborît de au mersu la Iași/ și au C/ și au trimis B/ podghiaz C/ de B,C// 8 au luat pe Duca-vodă E/ *după* vodă *ad.* precum mai sus s-au scris C, E/ Și au trimis B,C/ moldovéni B,C//9 Bugiacu B, Bugeiag A / cu[2]]și cu D/ Conețchii B, Conețchie C/ *după* Conețchii *ad.* căruîa îi zicea și Polschie, și au început G//10 și a strica B, C/ de pe]după B, E, dupre C/ le iaste obiceaiul B, li-i obiceaiul C/ moldovénilor B, C/ gata]de sînt gata C,E,G// 11 după C/ după cum ⟨pecum E⟩ mai sus s-au scris la B, E, G/ domniîa B, C// 12 Decii B, C/ *după* vreme, *ad.* fără zăbavă G/ *după* tătarîi *ad.* din oaste B, G/ de C]de la B, G// 13 Beciu B, C/ *după* Beci *ad.* din oaste E// 13—15 Însă fără zăbavă au venit și tătarii de la Beciu la Bugîag. Și văzînd tătarii cîtă stricăciune le făcusă moldovenii și căzacii, pre carii îi trimisăs⟨ă⟩ Petriceicu voevod, după cum s-au pomenit la domnie Ducăi voevod, datu-lî-au moldovenilor și căzacilor tari războiu M, P / Bugeacu B, Bugiac C / atîta B, C / stricăciune B,C// 14 ce li-au B,C/ moldovénii B,C/ datu-li-au B,C/ mare B, C// 15 moldovénilor B, C/ Decii B,C/ moldovenilor A, moldovénii B,C/cum]precum E, după cum M, P// 16 jacu B, jacuri M, jafuri P/ și[1]]sînt B,C,D, așîa sînt E, G / și gata și]așa și M, P/fugă B, C/ în]și în B,E,G/ vréme B, C// 17 *ad. marginal* au început a să răsîpi D/ în fugă B, C] și a fugi M, P/ de]și M, P/ dînșii B, C// 18 Prutu B/ în Prut încă E/ înnecat B, C/ și s-au înnecat și în Prut M, P//

au trecut pesté Nistru. Decii tătarîi au prădat ș-au tăiat în țară cît le-au fostu voe. Iar Petriceico-vodă, vădzind că n-aré cu ciné să stea, s-au întorsu din Îași iar la Suceavă, și-nțelegînd c-au pus turcei domnu pe Dumitrașco-vodă f. 244v Ca⟨n⟩tacozino, luat-au și el / mieré și vin, vaci, boi, turmé de oi, ce-au putut apuca, și s-au dus în Țara Leșască. Ș-au stăpînit și el, dé la leși, de la noiemvri pîn'la făurar. Bogat biné și folos au rămas țărîi și dé la Petriceico-vodă, prad⟨ă⟩ și fo⟨a⟩mete maré! Și s-au dus și din boeri cu dînsul: Miron Costîn vel-logofăt și Apostol Catargiul vel-comis și Ilei Drăguțescul sărdariul și Savin Zmucil⟨ă⟩ medelnicer și frate-său Ghiorghiță și alții.

DOMNIÎA A DOA A LUI DUMITRAȘCO-VODĂ CA⟨N⟩TACOZINO, LA VELET 7192 ⟨= 1684⟩. CAP 82

Zaci⟨alo⟩ 1. Înțélegînd turcii de ce să lucre⟨a⟩dză în Moldova, cum au luat pe Duca-vodă leșii, au pus domnu pe Dumitrașco Ca⟨n⟩tacozino. Și viind la Gălațîi, ră-

---

1 au trecut Nistrul în céîa parte B,C,G/ *lipsește* pesté M, P/ Întrat-au tătarii în Țara Moldovii ⟨*lipsește* în Țara P⟩ și au prădatu și au robitu cît M, P/ și au tăiat B, C// 2 le au B, li-au C/ fost voîa B,C/ *ante* Iară: 3 B,E,G,M, 2 P/ *lipsește* Iar M, P/ Petriceaico B, Petricîaico C/ voevoda M// 3 n-are cu cine B, C/ să stea înprotiva tătarilor C, să stea înprotiva oștilor tărărăști D/ să stei înprotiva tătarîlor, din Iași s-au întorsu iarăși în Suceavă M, P/ iară C// 4 *lipsește* și M, P/ înțălegîndu B, înțălegînd C/ că au B,C// 4—5 Înțălegîndu Petriceicu voevoda că turcii au pus domn în Moldova pre Dumitrașco Cantacuzino voevoda, au mai prădat și el țara ⟨Țara Moldovei⟩ P; au luat miere ⟨*lipsește* miere P⟩, vin M, P/ turcii domnu în Moldova B, C, turcii domnu de la dînșii în Moldova D// 5 Cantacozino B, C/ miere B, miîaré C/ vin, cirezi de vaci și de boi și turme G/ vaci și boi și turme B// 6 turme C, și turme E/ ce au B, C, și ce au mai M, P// 7 Și au B, C/ de la léși B, C/ noemvrii B, C/ Stăpînit-au și el cu domniîa de la leși M, P/ pînă B, C/ fevruar B, C, fevruarie M, fecvruariîe P// 8 Destul și bogat bine E, bine B, C/ de B, C/ Petriceaico B, Petricîeico C/ voevod M// 9 pradă B, C/ foamete mare B, C/ Dusu-s-au cu dînsul și din boeri, anume M, P/ din boiari B, *lipsește* C// 10 Costin B, C/ log⟨o⟩făt C/ *lipsește* și M, P// 11 *lipsește* și[1-2] M, și[2] P/ Ilie Drăguțăscul M, P/ sărdariul Ilie Drăguțăscul M,P/ vel-sărdariu E//12 vel-medelnicear E/ *după* medelnicearîul *adăogat ulterior marginal*: și Alexandru Ilasi căpitanul D/ *lipsește* și[1] M, P/ și[1-2]]și cu/ frateli său M/ Gheorghiță B/ și cu alții M// 13 Domniia lui Dumitrașco-vodă, a doa, Cantacozino E/ A doa domnie a lui Dumitrașco Cantacuzino voevod M, P// 14 Cantacozino B, C/ Cap 82, în anul 7192 B/ la velet]în anul C,E,G/ *lipsește* la velet 7192 D/ cap 85 D, cap 87 P, *lipsește* E// 15 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,M, P/ Înțălegîndu B, Înțălegînd C/ *după* turcii *ad.* înpărățiîa D/ de ce]de cele ce G/ di ce să lucriază B, di cé să lucrează C/ Înștiințîndu-să înpăratul turcescu de toate cîte să lucrează M,P// 16 cum]cum că C, precum D,G/ léșii B,C/ *lipsește* domnu B// 17 Dumitrașco-vodă Cantacozino B,C,E,G, Dumitrașco-vodă Cantacozino în anul 7192 D/ și cum că leșii au luatu pre Duca voevoda ⟨*lipsește* voevoda P⟩ au pus domn Moldovii ⟨*lipsește* Moldovii P⟩ M, P/ Cantacuzino voevoda M/ Gălați B, C/ au răpezit G]triimis-au E, au și trimisu M,P//

pedzit-au cărții în toate părțile, să-ș vie cineș la locurilé sale, că de la puternica înpărăție sînt toții ertații, oriciné ce greșal⟨ă⟩ ar hi făcut. Déce ciné de pe unde au fost ș-au audzit, de pen Țara Ungure⟨a⟩scă și din Țara Mun-
f. 245 tene⟨a⟩scă, / toții au vinit, făr⟨ă⟩ cît numai Buhuș au rămas în Țara Munteniască. Și cei din Țara Leșască n-au vinit, au mai zăbăvit ș-au vinit la domnie lui Cantemir-vodă.

Dece viind domnie în Ĭași, ș-așădzindu-s⟨ă⟩ în scaon, era maré fo⟨a⟩meté, că fuses⟨ă⟩ țara toată bejănită și nu putus⟨ă⟩ oamenii ara și nu s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ pîné. Era oameni⟨i⟩ tot leșinații și morții pe drumuri și pe ulițí, cît să mînca om pe om. Poghiiazuri din Țara Leșască totdeuna să slobodzie de strîca și prăda. Tîlhăret mult era. De la Cotnar în sus era țara pustie.

2. Pesté Prut păzîia joimirii drumul Cameniții, de jăcuia. Tătarîi făce maré gîlcevi pentru prada lor. Ce viind fărman la hanul de la Po⟨a⟩rtă, s-au aședzat. Pîné aduce oameni⟨i⟩ de pen Țara Ungure⟨a⟩scă și de la tătari, cîté puțintea. În Ĭași era maré, maré nevoe. Că trece pași la Camenită cu haznalé și cu zaharalé, și nu era

1 cărți B,C/ părții A, părți C, E/ viie C/ cine C]fieșticarile M, *lipsește* G/ locurili BC// 2 sali C/ putérnica C//1–2 la locul său ⟨ei P⟩, fiindcă puternica înpărăție pre toți ĭ-au ertatu M, P/ înpărățiĭe C/ sîntu B/ toți B, C/ ertați B, C/ oricine B,C// 3 greșală B, C/ ar fi B/ Decii cine di pe undé B,C/ și au B,C// 4 pin B,C/ Unguriască B, C// 4–7 Și auzînd aceasta ⟨aceste P⟩ cu toții cei din Țara Unguriască și cei din Țara Muntiniască, fără cît Buhuș au rămas în Țara Muntiniască. Și cei din Țara Leșască iarăși ⟨iar P⟩ au mai rămas și au venitu la locurile lor. M, P// 5 Munteniască B, C/ toți B,C/ fără cît B, C, fără de cît E, G/ Buhuș hatmanul B,C,E,G// 6 Și cei]Și boĭarii cĭei C/ n-au]încă n-au D, E// 7 și au B/ domniĭe B, C// 8 Decii B, C/ domniĭa B,C/ *după* domniĭa *ad.* Dumitrașco-vodă D/ și aședzindu-s⟨ă⟩ B, și așezindu-să C/ în^{2}] la E, G/ Viind Dumitrașco voevoda în Iași și așezîndu-să M, P// 9 mare foamete B, C/ fusésĭe B, C]au fostu M, P/ toată țara M/ *lipsește* toată P/ bejenită B,C// 10 nu putusă C, P, n-au putut B, n-au fost putut E, G/ și cît arasă încă nu să făcusă pîiné D//9–10 *lipsește* și$^{1-2}$ M, P/ nu să făcusă C, nu s-au făcut B/ pîine B, pîiné C/ Și era E, G// 11 Oamenii era M,P/ oamenii C/ toți G/ oamenii tot hămesiți și leșinați B/ léșinați C/ morți C, morți de foame B, D, E, G/ *lipsește* și^{2} M, P/ uliță B,C//12 cît]atîta cît M,P/ Și poghiiazuri B, Și podghiazuri C, E,G//13 totdeauna să sloboziĭa C, totdeauna să sloboziĭa în Moldova B,E,G/ *lipsește* de M, P/ strica B, C/ Tîlhărit C, Tîlhărit foarte mult B,E,G, Tîlhărime era pre multă M, P// 14 Și de la B,C,D,E,G/ Cotnariu C/ Țara de la Cotnariu în sus era pustie M, P/ pustiĭe C// 15 2]6 M/ Piste B, C/ păziĭa B, C/ Cameniții B, C/ de]și M, P// 16 jecuĭa B, C/ Și tătarîi încă făcĭa B,E,G/ făcea C/ mari B, C/ prada lor din Bugeacu E, G/ Ce]Și B,E,G, Însă M, P// 17 viindu C/ferman B, C/ *lipsește* la hanul D/ Poartă B, C/ de la Poartă la hanul ⟨han P⟩ s-au liniștit tătarii M, P/ *după* așezat *ad.* cu moldovénii G// 18 Pîiné B,C/aducea B,C, aducea atuncea G/ oamenii B, C/ de pin B,C]din M,P/ Unguriască B,C/ și]și și M,P//19 tătarî B,C/ cite B,C/ puținte B/Iar în Iași B,E,G/mare B,C/ *lipsește* maré^{2} B,C,D,E,G,M,P/ nevoĭe C//20 trecea B, trecĭa C/ haznéle B, haznale C, haznalile P/ zairéle B,E, zaharale C//20–1 nu era oamenii harnici de bucate E//

harnicii să-i grijască de bucate și dé cai. Și îmbla turcii sînguri pe la gazdelé boerilor de le lua caii. Atuncea domnul muntenesc Șerban-vodă au încărcat pîné de a lui, arată cu plugurilé lui, cîteva sute de cară, de-au dus-o la Camenită, avînd poroncă de la-npărăție.

f. 245v Oamenii în tîrgu în Ĭași arde curțili boĭarilor / și ogrădzilé și⟨-a⟩ altora, de au arsu tîrgul mai giumătate, că nu era ciné să aduc⟨ă⟩ lemne. Viteli era scumpe, mierea era scumpă, găineli mai nu era în țară. Găina cîte un leu, oul cîte un potronic, oca de untu cîte doi orții bătuții și un zlot, oca de brîndză cîte doi potronici. Banii eșis⟨ă⟩ mulții în țar⟨ă⟩, dar bucate nu era.

3. Iară cînd au fostu în al doile anu a domn⟨i⟩ei, început-au a vini mulțimé dé taberi de car⟨ă⟩ tătărășstii cu mălaiu dé vîndut în Ĭașii. Decé Dumitrașco-vodă pus-au de au făcut mierța mare ș-au pus de au strîgat crainecul să nu cumperé nimé pîn-în trei dzili, că-l va înțepa caré va cumpăra. Și așe au rumtu prețu mirțăi cîte un leu bătut, și peste doo, trei săptămîni s-au scoborît mierța și la zlot. Decé au început săracii oameni a să sătura. Numai era greu, că murie, că era hămnisiți.

1 harnici B, C/ grijască]sprejeniască D / de cai B, C/ umbla B, C // 2 pre B, C/ gazdele B, C]casăle M, P/ boiarilor B, boĭarilor C / de luoa cai B/ luoa C// 2–5 *lipsește* Atuncea domnul ... de la ⟨î⟩npărăție M, P // 3 muntenescu B, C/ pîine B, pîiné C/ de ai lui B// 4 plugurile B, plugurili C/ de au C]și au G// 5 avîndu B/ înpărăție B/ înpărățiĭe C// 6 Iar oamenii B,E,G/ ardea B, C/ curțile B, C/ Oamenii cei din Eși arde curțîle și ogrăzîle boerilor ⟨boerești P⟩ M, P// 7 ogrădzile B, ogrăzile C/ și a C/ de]și M, P/de arsése B,E,G/ *repetă* tîrgul E/ *lipsește* mai G// 8 cine B, C/ să aducă B, C, să le aducă M, P/ lémne B, C/ miĭarea C/ miere iarăși scumpă M, P// 9 găinele B, C, găini M, P/ Găina era B,D,E]În țară să vindea găina C// 10 oul cîte dzéce bani B,M,P, oul era cîte zéce bani E,G/ unt B/ *după* unt *ad.* era C/ cîte doi orți bătuți B,C]20 părale M, P/ și era și cîte un zlot B,E,G/ și cîte un C]și și cîte 30 părale M, P// 11 oca de brîndză era cîte doaozăci de bani B, E, G, M, P / Bani C, Iar bani B, E, G// 13 3]4 E, G, 10 M/ fost B, C/ *lipsește* Iară cînd au fostu M, P/ doilea an a domniii lui Dumitrașco-vodă Cantacozino B, C, doilea an a domniii lui Dumitrașco-vodă C, D, G, M, P// 14 de tabere C, *lipsește* B, E, G/ *lipsește* dé P/ de cară tătărești B, C, de cară tătărăști, tabere M// 15 de vîndut B, C]să-l vînză M, P/ Iași B,C/ Decii B,C, *lipsește* M, P/ voevoda au poroncit de au făcut M, P// 16 mare B,C/ și au pus B,C]și au ⟨mai P⟩ poroncitu M,P/ strigat B/ crainicul B,C// 17 cumpere B,C/ nime B/ pînă C/ trii B,C/ dzile B, zile C/ că care va cumpăra îl va înțăpa M, P/ înțăpa B, C/ care C]pre carele B,D,E, G// 18 așia B, așa C, *lipsește* P/ rumptu B, C/ prețul B, preț C/ mierții B,C/ *lipsește* bătut M,P// 19 și]iară M,P/ piste B, preste C/ doao B,C, *lipsește* M,P/ trii M,P/ coborît B/ s-au pogorît un zlot prețul mierții P/ mierța]prețul merții M/ la un zlot E, G// 20 Decii B, C]Și atunci M, P/ au început bieții oameni, săracii, a-și sătura G/ oamenii, săracii C//20–21 Însă mulți muriĭa dacă să sătura, fiindcă au fost hămnisîți M, P/ muriĭa B, C/ că era hămesiți și leșinați de foame B, C/ era cu greu, că era hămesiț⟨i⟩ și leșinaț⟨i⟩ de foame și unii muriĭa G//

4. Chemat-au Dumitrașco-vodă de cîteva ori, să vie în țară, pe Buhuș hatmanul, fiind om harnic la osștiré și trebuitor la acéĭa vréme. Dar el, vădzind vremili neaș⟨e⟩dzaté în Moldova și fiind și bolnav, n-au vrut să vie. Caré i s-au tîmplat așĭa și moarte acolo, în sat în Ruși.

5. Iar Dumitrașco-vodă, vădzind că nu va să vie, au căutat în piz⟨mă⟩ ș-au ales un boiaru caré era mai sărac și mai prost, anumé Zosen Bașotă. Măcar că era de niiam f. 246 vechiu, / dar nu era harnic de acéĭa boerie la celi vremi, nice ĭel n-ave acéĭa nedejdé, nice în gînd nu gîndie. Așea făr⟨ă⟩ vesté din tîrgu l-au luat și l-au dus la curte de l-au înbrăcat cu căftan, de l-au pus hatman.

6. Dumitrașco-vodă era un om bătrîn, grec țărigrăde⟨a⟩n de ne⟨a⟩mul lui, de Ca⟨n⟩tacozonesștii. Și mai nainte vremé fuses⟨ă⟩ visternic maré și-n Țara Munténe⟨a⟩scă, la Gligori-vodă. Și era om nestătător la voro⟨a⟩vi, tălpiz, amăgitor, geambaș de cei de la Fener din Țarigrad. Și dup-acestea, dup⟨ă⟩ toate, era bătrîn și curvar.

1 Chiemat-au C/ viĭe C// 1—2 Chemat-au Dumitrașco-vodă atuncea de cîteva ori pe Buhuș hatmanul să vie în Moldova din Țara Munteniască, fiindu B,E,G/ Dumitrașcu voevoda în cîteva rînduri au chematu pre Buhuș hatmanul să vie din Țara Muntinĭască, fiindu om vrednic M,P// 2 oștiré B,C// 3 trebuitoriu B,C/ acele vremi B,M,P/ el]Buhuș B,E/ văzindu B, văzînd încă P/ vremile neașezate B,C, vremile încă neașezate M//4 fiindu B/ *lipsește* și^{1} M/ viĭe C//5 Care B,C]Și acolo M,P/ așĭa]așeas A, așeași E, așeși C, *lipsește* G,M,P / *lipsește* acolo M, P//6 Iară B,C, *lipsește* M, P/ *lipsește* vodă M/ viĭe C/ să vie Buhuș B,D// 6—10 că nu vra Buhuș să vie, înnadins au căutatu și au alesu un boeriu carile era mai prost și mai sărac, însă de nĭam bun și vechiu, anume Zosîn Bașotă, carile nu era vrednic de ace boerie și tocma la aceĭa vreme, și nici el M,P// 7 pizmă B,C/ și au ales pre un boiariu B/ și au C/boĭariu C/care B,C, careli E// 8 pre anumé B,E/ Zosim B,C,D,E,G, Joșen A/ Măcarî C, Și măcar E, *lipsește* G/ niam véchiu B, C//8—9 Că era și niam prost, dar nu era el harnic G// 9 nu era el harnic B,E/ acée B/boeriĭe C/ la acéli B,C//10 n-a ave A/ nice el nu avea acéĭa nedejde B,C/ nici B,C//10–11 în gîndu nu era. Și așĭa numai fără de véste B, în gîndu nu-i era, nici gîndiĭa. Și așĭa numai fără de véste E, G, și nici în gînd nu-i era. Ci chĭar așa fără de veste l-au luatu din tîrgu și aducîndu-l la curte M, P/Așa C, Numai așea D// 11 fără de C,D/ la curtea domniască B,D,E,G//12 caftan B,C/ de]și B,E,G,P, *lipsește* M/ pus]făcut M,P// 13 vodă] Cantacuzino M,P/ *lipsește* un G,M,P/ țarigrădian B,C// 13—16 țărigredĭan; și mai înnainte vreme au fost țărigrădĭan di nĭamul lui. Fost-au și visternic în Țara Muntinĭască M, P//14 niamul B,C/ Cantacozinești B,C// 15 înainte B, înnainte C/ vréme B,C/ fusésĭe C]au fost B,E,G/ vistérnic B,C, și vistiernic E/ mare B,C/ și în C]în B, G/ Munteniască B,C// 16 Grigorii C/ Grigorii-vodă Ghica B/ voevod M/ Și]însă M, P/ nestătătoriu la voroavă B, C, nestătornic la cuvîntu M, nestătătoriu la cuvînt P // 17 telpizu B, telpiz C, tălpij A / amăgitoriu B, C/ giambaș B/ di cĭei C/ Féner B, C // 18 după$^{1-2}$ B, C/ acéste B, C/ *lipsește* Și după ... bătrîn și curvar M, P//

Do⟨a⟩mna lui era la Țarigrad, iar el aice își luas⟨ă⟩ o fată a unei rachieriță de pe Podul Vec⟨hiu⟩, anumé Arhipo⟨a⟩ĭa, care o chema Anița, țiitoaré, de o purta în vede⟨a⟩lă între toată boerimea, de-o ținea în brați, de-o săruta. Și o purta cu sălbi de galbeni și cu hainé dé șahmarand, cu șlic dé sobol și cu multe odo⟨a⟩ră înpodobită. Și era tînără și frumoas⟨ă⟩ și plin⟨ă⟩ de suleiman, ca o fată de rachieriță.

Și o triimite cu carîta domne⟨a⟩scă, cu siimeni și cu vornici și cu comiși dzuoa amidzidzea mari pe uleți, la feridiu și pe la mănăstiri și pe la vii, în prinblări. Și făce și pe boĭari de-ș triimite giupînesăle cu dînsa. Și dup⟨ă⟩ f. 246^{v} ce vinie de la primblări, triimite / giupînesilor daruri, canaveță, bilaco⟨a⟩s⟨e⟩, căce i-au făcut cinstea de-au mărsu cu dînsa în primblaré. Și dup⟨ă⟩ ce s-au mazilit, au luat-o cu dînsul ș-au dus-o în Țarigrad cu dînsul ș-au măritat-o dup-o slug⟨ă⟩ a lui, dup-un grec.

Căutații, frații, iubiții cetitori, de videți ce ĭasté omenie și curvie grece⟨a⟩scă! Că el, de bătrîn, dinții în gur⟨ă⟩ n-ave. Dimine⟨a⟩ța îi înclie, de-i punea în gur⟨ă⟩, iar sara îi desclie cu încrop și-i punea pe mas⟨ă⟩. Carné în toate posturilé cu turcii de⟨n⟩préun⟨ă⟩ mînca. Oh!

1 Doamna B, C, Și doamna E,M,P/ iară C/ aicea B, *lipsește* G/ *după* aicea *ad.* în Moldova, la Iași C/ îș luasă B,C/ Iară el aice făce multe fărădelegi M, P// 1—3 *lipsește* își luas⟨ă⟩ ... anumé Arhipoaĭa M, P// 2 pre o fată B, E/ unii B, C/ rachierițe B/ di pe B,C/ Vechiu B, Véchiu C/ anumé acea rachieriță Arhipoaĭa C, cé numé Arhipoaĭa D// 2—3 pre anumé rachierița Arhipoae ⟨îi zicea rachieriții G⟩, iar pre fată o chiema Anița și era țiitoare la Dumitrașco-vodă și o purta B,E,G// 3—17 *lipsește* care ... grec M,P// 3 care]pe care C,D/ chiema C// 4 în vedială B]în vederea tuturor G/ de o]și o B,E/ brațe B, brață C//4—5 boerimea, de o săruta și o purta între toată boerimea cu sălbi G// 5 haine B,C//6 de$^{1-2}$ B, de^{1} C/ șahmarind C/ și cu șlic de samur B,E/dé^{2}]cu C/ odoară B,C//7 frumoasă B,C/ plină B,C// 8 siliman B,C/ *după* rachieriță *ad.* ce era C// 9 trimitea B, triimitea C/ domniască B,C//10 comisi B,C/ zioa B,C/ amiazăzi mare B,C/ pre C/ ulițe B, uliță C//11 feredeu B,C/ pre$^{1-2}$ C,/ primblări, B,C/ făcea B,C/ făcea pre G// 12 pre B/ trimitea B, triimitea C/ jupînésile B, jupînéselele C/ după B, C//13 viniĭa B,C/ trimitea B, triimitea C/ jupînéselor B,C//14 canavéțe B, canavețe C/ belacoas⟨e⟩ B, belacoase C/ căci B, C]pentru căci D/ cinste B,C/ de au B,C// 15 dînsă A/ primblare B, C/ după B,C/ cé C//16 o au luat D/ și au B, C]de au G/ *lipsește* cu dînsul^{2} B, C,E,G/ ș-au^{2}]și au B,C// 17 după$^{1-2}$ B,C/ slugă B,C// 18 Căutați B,C/ frați C, fraților B,E/ iubiți B,C/ de vidéți C, *lipsește* E/ ce]cĭe C/ iaste B,C// 18—19 Socotiți, fraților iubiți ⟨iubiților P⟩ cititori, cît ĭaste fire grecească M,P// 19 omeniĭa C, neomeniĭa B, E, G/ curviĭa B, C/ grecească B, C, *lipsește* E/ de]era G/ de bătrîn ce era M, P/ dinți B,C// 20 gură B, C/ n-avea C, nu avea B/ Diminiața B,C/ îi încleiĭa dinții, fiindu legați cu sirmă de-i punea B, E,G / încleiĭa C/ gură B, C// 21 iară B, C/ sara]sările P/ descleiĭa B,C/ uncrop B, C/ masă B, C/ Carne C, Și carne B, G// 22 posturile B C/ mînca cu turcii M, P/ dinpreună B, C, *lipsește* M, P// 22—1 Oh, ⟨O, D⟩ săracă țară a Moldovii C//

oh! oh! sărac⟨ă⟩ țar⟨ă⟩ a Moldovei, ce nărociré dé stăpîni c-aceștea ai avut! Ce sorții dé viiață ț-au cădzut! Cum au mai rămas om trăitor în tine, de maré miraré ïasté, cu atîtea spurcăciuni de obiceiuri ce s⟨ă⟩ trag pîn-astădzi în tiné, Moldovă! Și din vremé în vremé tot s-au mai adaos spurcateli de obiceiuri, carii mai înainte s-or pomeni cineș la rîndul lor.

7. Tîmplatu-s-au de-au găsit cîțiiva mii de galbeni acolo, în mănăstiré în Rîșca, puși de titor⟨i⟩ pentru tre⟨a⟩ba mănăstirei. Și i-au luat toții și nemic n-au lăsat mănăstirei de schivernisal⟨ă⟩, sau să tocmască ceva, fiind mănăstirea sărac⟨ă⟩.//

[*ms. 53, f. 238*^{v}] 8. Așijderea ficiorii lui Chiriiac Sturzii vornicului, Ion și cu Sandul, care acel Ion au agiunsu mai pe urmă și vornic mare la alți domni, acești boiari pîrîïa pe o maștehă a lor la Dumitrașco-vodă, zicîndu cum că ar fi rămas mulți bani de la tatul lor Chiriiac Sturzea, și lor nu va mașteha lor să le facă parte. Decii Dumitrașco-vodă, cu meșterșugurili lui, au aflat undé era banii și au trimis și i-au luat toți, și nemică nu li-au mai dat acestor boiari, nicï lor, nici maștihăi lor. Și după ce s-au mazilit Dumitrașco-vodă, s-au dus mașteha acestor boiari, vorniceasa lui Chiriiac Sturzii, la Țarigrad, de au zăbăvit giumătate de an și ș-au aprinsu rogojini în cap, de l-au pîrît la împăratul pe Dumitrașco-vodă. Și nemică n-au putut face, să isprăvască ceva. Și au mîncat banii toți Dumitrașco-vodă.

9. Iară boiarilor celor mari le arăta dragoste și cinste, că nici pre mult n-au domnit a doa domnie, nici vremile nu-i slujiïa. Ce nu avea într-alt chip cum face, ce numai îi căuta să le arăte dragoste, că nu-i da mîna într-alt chip să facă.

10. Șerban-vodă, fiindu domnu în Țara Munteniască, era veri primari cu Dumitrașco-vodă di pe Cantacozinești, și avea vrajbă și pizmă între dînșii încă di pe cîndu era tineri, di pe la Grigori-vodă, și s⟨ă⟩ tot pîrîïa la Poartă unul pe altul.

Atuncea au chiemat Șerban-vodă pe Buhuș hatmanul [f. 239] și l-au învățat să margă la Focșani / și să să agiungă cu boiarii moldovenești și să le dzică să fugă la dînsul în Țara Munteniască, că el le va purta de grije. Să nu șază în Moldova, că Dumitrașco-vodă au făcut ferman să-i taie pre toți boiarii din Moldova, dzicîndu că boiarii au adus pre léși de au luat pe Duca-vodă și au prădat Bugiacul, și ținea acel ferman ascunsu gata. Decii Buhuș hat-

---

1 săracă țară B/ Moldovii B / țară Moldovo M, țara Moldovă P / nenorocire M,P// 1—2 de$^{1-2}$ B,C// 2 ca aceștiïa B, ca acéște C/ avutu B/ sorți B,C/ ț-au cădzut]ți s-au vinit E, G// 3 Cum de M, P/ trăitoriu B, C/ de]și de M, P/ mare B, C// 4 iaste B,C/ atîte B/ atîte obiceaiuri de spurcăciuni C/obiceaiuri B/ să C/ pînă B, C// 4—5 ci să tragu în tine și pînă astăzi, Moldovo M, ce să trag în tine și pîră astăzi în tini, Moldovo P// 5 tine B,C/ vréme$^{1-2}$ B,C//6 spurcatele B/ acele spurcati obiceiuri M,P/ obiceaiuri B,C/ care B, careli C,D,E// 6—7 *lipsește* carii mai înainte... rîndul lor M,P/ înnainte B,C/ să vor scrie fieștecare la rîndul lor B,E,G// 8 Tîmplatu-s-au atuncea de s-au găsit cîteva mii de galbéni B,E, Tîmplatu-s-au atuncea, la domniïa lui, de au găsit cîteva mii de galbéni, C, Tîmplatu-s-au în zileli acestui domnu, Dumitrașco-vodă Cantacozino de s-au găsit cîteva mii D, Tîmplatu-s-au atuncea, în zilele acestui domn de s-au găsit G// 8—10 În sfînta mănăstire Rîșca era puși de ctitori, pentru trebuințăle mănăstirii, cîteva mii de galbini. Iară Dumitrașcu voevoda pre toți i-au luatu M,P// 9 *lipsește* acolo B,C,D,E,G/ în$^{1-2}$]la C,D/ ctitori B, C// 10 triaba C]trebuința D/ mănăstirii C/ triaba mănăstirii, cîndu să vor găsi să s⟨ă⟩ înnoiască în mănăstire ce ari trebui B/ ctitorii mănăstirii, cîndu să vor afla să fie pentru cheltuiala mănăstirii la céle ce ari trebui E, ctitorii besăricii, carii, cînd s-ar găsi, să înnoiască în mănăstire cele ce ar fi de trebuință în mănăstire G//10 toți galbenii Dumitrașco-vodă B, toți Dumitrașco-vodă D, G/ toți C/ nemică B, nimică C// 11 mănăstirii B, C//10—12 și mănăstirii nemică n-au lăsat de chivernisală, sau să driagă ceva în mănăstire, fiind G/ chivernisal⟨ă⟩ B, chivernisală C/ ceva]cele strîcate M,P/ *după* ceva *ad.* în mănăstiré D,G//12 săracă B,C//13 fiiciorii vornicului Chiriiac Sturzii G// 14-15 Ioann și Sandul, ficiorii Sturzii lui Chiriïac ⟨lu Chiriiac Sturzîi P⟩, au pîrîtu pre o maștihă M,P// 15 *lipsește* acești boiari C,D/ pre C/ maștihă C//16 voevod C/ zicînd C/ *lipsește* cum C,D,M,P//17 tatul lor]tată-său C,D/ Sturzea vornicul D/ *lipește* Sturzea C,M,P//17–18 și ïa ⟨*lipsește* ïa P⟩ nu vra să le facă și lor parte M,P//18 mașteha sa E, maștehă-sa G, *lipsește* C,D/ voevod M//19 unde C/ era]au fost,C sînt D,E,M,P// 19—1 și trimețîndu au luatu banii toți, iară lor nimică nu li-au dat M, și trimețind i-au luat toți, iar lor nimică nu li-au dat P//

1 *lipsește* acestor boiari C,D// 2 maștihii C// 2—7 *lipsește* Și după ce ... Dumitrașco-vodă M, P// 3 *lipsește* Dumitrașco-vodă D/ maștiha C/ acestor boiari]lor C,D// 3—4 *lipsește* vorniceasa lui Chiriiac Sturzii G// 4 au zăbăvit 6 luni, giumătate de an G// 5 ș-au]au C, D/ înpăratul C// 6 *lipsește* pe Dumitrașco-vodă C, D/ *lipsește* să isprăvască ceva C,D,E// 6—7 Și nemică n-au putut isprăvi. Că au mîncat G// 7 *lipsește* Dumitrașco-vodă C// 8 9]17 M/ *lipsește* Iară D,M,P// 9 în a doa domnie E] în domniïa a doa C, *lipsește* M,P/ nici]au doară nici M,P// 10 Ce]Însă M, P/ cum face]să facă M, P// 11 *lipsește* îi căuta M, P/ arate C/ *lipsește* că nu-i da mîna... să facă M, P// 13 10]18 M/ Șărban voevoda Cantacuzino M,P/ fiind C/ Țara Romîniască G// 14 *lipsește* primari C,M,P/ cu Dumitrașco Cantacuzino voevoda M,P/ *lipsește* di pe Cantacozinești M, P// 15 și^{1}]însă M, P, *lipsește* C,D/ vrajbă între dînșii și pizmă G//15—16 între dînșii încă din tinerețe, de la Grigorie-vodă C,D/ între dînșii și tocma din tinerețăă, de la Grigorie voevod M,P//16 *după* vodă *ad. marginal* Ghica D/ să C/ și tot să pîrîïa G/și tot să pîrîïa unul pre altul la Poartă M, P/altul]alalt C// 18 Chiemat-au atuncea C/Chiemat-au Șerban-vodă pe Buhuș D,M,P/ *lipsește* hatmanul D,M,P/*după* hatmanul *ad.* fiind la acea vréme în Țara Munteniască C// 19 *lipsește* și^{2} D,M,P// 20 *lipsește* și D,G,M,P/ dzică]scrie G// 21 grijïe C/ *lipsește* Să nu șază în Moldova M, P// 22 că]fiindu că M, P/ voevoda M/ făcut]scos M, P/ să taïe C, D// 23 zicînd că boiarii C]puindu-le pricină cum că ei M, P// 24 *după* léși *ad.* în Moldova C/voevoda M// 25 și⟨*lipsește* P⟩cum că ține acel ferman gata M,P/ ține C/ *lipsește* hatmanul C,D //

manul, pe poronca lui Șerban-vodă, s-au dus la Focșani și au spus lui Gavriliță vornicul.

11. Decii Gavriliță vornicul, cum au înțăles, s-au și rădicat cu ficiorii lui și cu alți boiari din Țara de Gios, cu cîțiva, și au fugit în Țara Munteniască, la Șerban-vodă. Iar Șerban-vodă, după ce i-au văzut că au vinit la dînsul, tare s-au bucurat și au și răpezit la Poartă harzuri de la boiari, cu pîră asupra lui Dumitrașco-vodă. Și cu silința și cheltuiala lui Șerban-vodă au isprăvit să margă boiarii la Oblucită, la Suliiman-pașia, fiind sarascheriu acolo, să le ia sama cu Dumitrașco-vodă, să-i giudece.

Decii Șerban-vodă, avîndu prieteșug cu Suliiman-pașia și avîndu nedejde pe dînsul, au chiemat pre boiari de au sfătuit pe cine vor rădica domnu dintre dînșii, după ce or isprăvi. Și au socotit cu toții pre Costantin Cantemir cliucériul, fiind om bătrîn, ca de șaptezăci de ani, și om prost, mai de gios, că nice carte nu știia, socotind boiarii că l-or purta precum le va fi voia lor. Și de va fi și rău, încă nu va trăi mult, că era bătrîn. Că alții mai de cinste și mai de niam nu priimiia să fie domnu. Și au giurat Costantin Cantemir cliucériul lui Șerban-vodă că
f. 239v din cuvîntul lui nu va eși; / ce-i va poronci, pe voie i-a face de toate.

1–2 Buhuș, după poronca lui Șerban voevoda, au venitu la Focșani și toate aceste lĭ-au spus lui Gavriliță vornicul M,P// 2 și au spus]și au scris de au făcut știré E// 3–4 s-au și rădicat, cum au înțăles, cu ficiorii G// 3–5 cum ĭ-au spusu Buhuș, îndată s-au gătit înpreună cu ficiorii lui și cu alți boeri, s-au rădicatu din Țara de Gios cu cîț⟨i⟩va boeri ⟨*lipsește* boeri P⟩ M,P// 4 din]de G// 5 *după* cîțiva *ad.* de aicea din Moldova C// 5–6 voevoda[1-2] M// 6 *lipsește* Iar M,P/ după ce]dacă M,P/ ĭ-au văzut ⟨au auzit P⟩ că vin la dînsul, foarte s-au bucurat M,P/ i-au]au C/ *după* vinit *ad.* boĭarii din Moldova C// 7 răpezit]triimis E,M,P/ arzuri C, arzul P//8 cu mare pîră P// 8–9 voevoda[1-2] M/ Și]Deci M,P//9 și]și cu M,P/ *după* isprăvit *ad.* ferman C,M,P// 10 *lipsește* fiind M,P/ *lipsește* acolo M,P//11 voevoda și M,P/ judece C// 12 *lipsește* Decii M,P/ voevoda M/ avînd C]ave M,P/ priĭateșug C// 13 avînd C] ave M,P/ bună nădejde M,P/ pre C/ chemat-au Șerban voevoda M,P// 14 de au] și s-au M,P// 15–16 sfătuit, ca ⟨*lipsește* ca P⟩ după ce vor isprăvi pre cine vor rădica domn dintre dînșii M,P// 17 de ani și nici carte nu știĭa E/ *lipsește* mai C,D/ *lipsește* mai de gios M,P/ nici C//17–18 de ani și socotind că nici carte nu știĭa și gîndind boiarii că-l vor purta după cum le va fi G// 18 *lipsește* boiarii C,M,P/ precum ⟨cum M,P⟩ li-a fi voĭa C,M,P/ *lipsește* lor C,D,M,P/ *lipsește* de C// 19 că era]fiindu M,P//19–20 Că alții n-au priimit să fie domn ⟨domni G⟩ E,G//20 n-au priimitu M,P/ să fiĭe C/ domni P//21 *lipsește* Costantin C,D//21–23 Costantin Cantimir au giuratu lui Șerban voevoda cum că nu va eși din cuvîntul lui și orici ĭ-ar poronci, de toate să-i facă pre voĭa lui M,P/ *lipsește* cliucériul C,D// 22 ce i-a poronci C,D/ pre C//

Și i-au dzis Șerban-vodă lui Cantemir să nu fie protivnic creștinilor, că el încă nu iaste. Căci Șerban-vodă avea bună nedejde că va dezbate toată creștinătatea din Țarigrad încoaci de supt mîna turcilor. Că pe acéĭa vréme să bătea sultan Mehmet cu nemții, cu Leopold, înpăratul nemțăscu, și-l tot bătea Niamțul pe Turcu și luas⟨ă⟩ mult loc Niamțul de la Turcu. Și să agiunsése Șerban-vodă și cu nemții, și cu Moscul, și cu léșii. Și moscalii încă bătusă la acea vréme cetatea Azacul și era să margă și la Crîm. Și gîndul și gătirea lui Șerban-vodă era să fie el înpărat în Țarigrad. Și cu acel mijloc siliĭa să facă pe Cantemir domnu în Moldova, coborîndu-s⟨ă⟩ și léșii să să înpreune, să să facă tot unii asupra turcilor.

Și iarăș au mai giurat Cantemir lui Șerban-vodă, pentru doi boiari greci ce era în Moldova trăitori, frați, pré anume Iordachi și Manolachi, fiind de niamul lor acești doi boiari Rusătești, cum a merge Cantemir cu domnie, să-i și prinză să-i omoare. Și mai ave acești doi boiari încă trii frați la Țarigrad, pre anumé Lăscărachi și Mihălachi și Scarlatachi, cinci ficiori a cupariului celui bătrîn, tot de un niam di pe maică cu Șerban-vodă. Numai să apucas⟨ă⟩ de să învrăjbisă de la vréme Ducăi-vodă, cîndu era domnu Duca-vodă în Țara Munteniască.

---

1 voevoda M/ *lipsește* lui Cantemir M,P/ nu fiĭe C// 2 că el încă]că nici el M,P/ Căci]Pentru căci că D, Pentru că G// 2–4 *lipsește* Căci Șerban-vodă ... de supt mîna turcilor M,P// 3 creștinătaatea C// 4 încoace C/ turcilor]turcului C, D, soltan Mehmet, înpăratul turcescu C,D,G// 4–7 aceĭa vreme soltan Mehmet, înpăratul turcesc, ave războ⟨a⟩ĭe cu Leopondu, înpăratul nemțăsc; și Nĭamțul tot biruĭa pre Turc și mult loc luasă Nĭamțul de la Turcu M, P// 6–7 *lipsește* și luas⟨ă⟩ mult loc Niamțul de la Turcu C// 7 agiunsésĭe C// 8 *lipsește* și C// 7–9 Și să agiunsăsă și Șerban voevoda cu nemții, cu moscalii și cu leșii. Că moscalii luasă Azacul și era M,P// 8–9 Și moscalii bătusă atuncea Azacul și era C, Și atuncea moscalii bătusă Azacul și era D// 9 la acea vréme] atuncea E,G// 10 Și]Deci M,P/ *repetă* Și gîndul B/ voevoda era ca M/ să fiĭe C// 11 Și pentru aceĭa să sîlĭĭa M, P// 12 scoborîndu-să C]ca pogorîndu-să M, P// 12–13 înpreune cu toții și să margă asupra turcilor M,P// 14–17 Mai giurat-au Cantemir lui Șărban voevoda pentru Iordachi și Manolachi, frați Rosătești, greci care trăĭa în Moldova, ca cum ar veni Cantimir M,P// 15 *lipsește* frați, pré G// 16 *lipsește* pré C,E/ anumé C//16–17 fiind de niamul lor acești doi boiari]cărora le zicu C,D, cărora le dzicea E,D// 17 Rusăteștii C// 18 domniĭa C/ cu domnie în Moldova E/ cu domniĭa în Moldova, îndată să-i prinză și să-i omoară pre amîndoi M, P / avea C// 18–23 *lipsește* Și mai ave ... în Țara Munteniască M, P// 19 *lipsește* pre C, G / Lascarachi C // 20 cîte cinci ficiori cupariului C, tuscinci ficiorii cupariului D // 20–21 celui bătrîn, a lui Roset G // 21–22 Numai apucasă C, D, G // 22 învrăjbisă] pizmuluisă C, D // 23 cînd era Duca-vodă domnu C, D, E, di pe cînd era Duca-vodă domn G//

Așijderea au mai giurat Cantemir și lui Gavriliță: luund domniia Cantemir, să nu să atingă sabiia lui de dînsu sau de vreun ficior a lui, pentru căci el videa și cunoștea Gavriliță pe ficiorii lui că nu sînt toți așezați la minte, ce o samă sînt și can zlobivi. /

f. 240 12. Și cu acéste lucruri, după ce s-au sfătuit și li-au așezat, au purces cu toții la Oblucița, la Suliiman-pașia. Decii și Dumitrașco-vodă despre partea lui au ales boiari de frunte și de cinste și i-au trimis acolo la Suliiman-pașia, să stea la pîră cu ceiialalți boiari.

Și au șezut acolo la pîră cîteva zile. Și într-o zi, numaice au îmbrăcat cu caftan de domnie în Moldova pe Cantemir. Și au gătit pe Husain, beiul de la cetatea Voziia, de l-au triimis cu maziliia înainte la Dumitrașco-vodă, să-l ia din Iași, să-l ducă la Țarigrad.

13. Iară boiarii cei trimiși despre partea lui Dumitrașco-vodă, dacă au văzut că au înbrăcat pe Cantemir cu caftan de domnie, s-au închinat lui Cantemir-vodă. Decii Cantemir-vodă i-au și pus pe dînșii, pe acei boiari, pe Balșe vornicul și pe alții, de au scris cărți cu viclеșug lui Dumitrașco-vodă, pecum au isprăvit ei caftan pe voia lui Dumitrașco-vodă. Și l-au trimis înainte pe Husain,

1 *lipsește* și D, G/ Gavriliță vornicul C, Gavriliță vornicului D, E // 1—3 Mai giurat-au Cantimir și lui Gavriliță că dacă ⟨de P⟩ a fi Cantimir domn, sabie lui să nu să atingă de dînsul, nici de vreun ficior a lui M, P// 2 Cantemir domniia C// 3 dînsul C/ s-au de ficiorii lui C/ *după* lui *ad.* dzicînd E/ *lipsește* el C, D, G/ véde D, E, G // 4 cunoaște D,E,G/ pre C// 3—5 *lipsește* pentru căci ... sînt și can zlobivi M,P// 4 nu sînt]nu-s D/ așezați la firé și la minte C,D// 5 o samă dintre dînșii C, G/ sînt dintre dînșii E// 6 s-au]li-au C,M,P// 7 au purces toți boerii moldoveni M, P// 8 Ales-au ⟨și P⟩ Dumitrașcu voevoda despre parte lui boeri M, P/ dispre C// 9 cinsté C/ triimis C/ *după* pașia *ad.* la Oblucița C// 10 la pîră]zăbăvindu G, *lipsește* P/ la pîră cîtăva vréme, cîteva zile C// 11—12 Iară întı-o zi Suliman-pașa, chemîndu-i pre toți, îndată au înbrăcatu pre Cantimir cu caftan de domnie în Țara Moldovii M, P// 12 înbrăcat C/ domniie C// 13 de la cetate de la Vozie E, de Voziia C,D,M,P/ de[2]]și M, P// 14 triimis]pornit C, D/ înnainte C// 14—15 înnainte cu maziliia să ia pre Dumitrașcu voevoda din Iași și să-l ducă M,P//15 și să-l ducă G// 16 cei]carii era G/ *lipsește* trimiși C//16—17 Atunce boerii cei ce-au fostu trimiș⟨i⟩ ⟨cei ci i-au fost trimis P⟩ de Dumitrașcu voevoda să ștei la ⟨ace P⟩ giudecată, Baltă vornicul și cu alții, dacă au văzutu M, P// 17 *după* vodă *ad.* Balșe vornicul și alții C,D,E,G/ Cantimir voevoda M// 18 domniie C/ îndată s-au închinatu M,P//18–19 voevoda[1-2] M// 19 *lipsește* Decii M,P/ Cantemir]Costandin P/ i-au]au M,P/ *lipsește* pe dînșii M,P/ *lipsește* dînșii, pe acei E/ *lipsește* pe acei boiari... pe alții C,D,G//20 *lipsește* pe Balșe vornicul și pe alții E/ pre acei boeri ce au fost trimiș⟨i⟩ de Dumitrașcu voevòda dĭ-au scris M,P//20—21 cărți la Dumitrașco-vodă cu vicleșug C// 21 lui]la M,P / voevoda M/ ei]iei C// 22 *după* vodă *ad.* de la Suliiman-pașia C, D, E G/ înnainte C // 21—2 precum ei s-au nevoitu și ĭ-au isprăvitu caftan de domnie pre voia lui Dumitrașcu voevoda de la Suliman-pașa și cum că căftanul i l-au trimis înnainte cu Husain, beiu⟨l⟩ de Tighine și cu Theodor Flondor armașul M,P//

beiul de la cetate de la Tighinea, cu caftanul înnainte, înpreună cu Toader armașul Fliondor. Că armașul Fliondor încă fusése pribagu cu ceiialalți boiari.

Numai ceiialalți boiari a lui Dumitrașco-vodă scriia bine de dînsul, cum nu-i nici un vinovat, că nu s-au amestecat cu ceiialalți boiari pribegi. Iar pre aceiia boiari, pe Cantemir și pe Gavriliță, i-au pus Suliiman-pașia tot în fieră și i-au dat pe mîna lor să-i aducă cum mai de sîrgu la Dumitrașco-vodă.

14. Decii Dumitrașco-vodă, cum au văzut cărțile boiarilor lui, a lui Balșe vornicul și a celoralalți, îndată f. 240^{v} au / crezut. Și s-au bucurat și s-au gătit cu mare alai, de au eșit întru întimpinarea lui Husain-beiu la Valea Adîncă după obiceaiu.

Și întimpinîndu-să cu Husain-beiu acolo, s-au împreonat cu dînsul, și nemică nu i-au spus, nici Dumitrașco-vodă n-au priceput de mazilie. Și acolo și Toader Fliondor s-au înpreonat cu dînsul, și-l căiia Dumitrașco-vodă pe Fliondor și arăta dragoste și milă către dînsu. Și de acolo s-au întorsu înapoi, după ce s-au înpreonat cu alaiul și cu caftanul înainte, pînă ce au întrat în Iași, în curțile domnești.

1 *după* beiul *ad.* de Voziia C, D, de la cetatea Voziia G/ *lipsește* de la cetate de la Tighinea C,D,E,G/ *lipsește* cu G// 3 fusésie C]au fost E,G/ cu ceiia boiari ce pîrîs⟨ă⟩ pe Dumitrașco-vodă D// 2—3 *lipsește* Că armașul ... cu ceiialalți boiari M,P/ *lipsește* cu ceiialalți boiari C// 4—5 Numai scriia bine de dînsul ceialalți boiari, cum nu-i C, Numai Balșe vornicul scriia bine de dînsul la Dumitrașco-vodă ,cum nu-i D, Numai au scris bine de dînsul boiarii lui Dumitrașco-vodă, precum nu-i vinovat armașul Fliondor, ⟨*lipsește* armașul Fliondor G⟩, că E, G// 4—6 *lipsește* Numai ceiialalți boiari ... boiari pribegi M,P // 6 *lipsește* boiari pribegi C, D/ Iar pe ceialalți C,D,E,G// 6—9 Și cum că Suliman-pașa ⟨pașa Suliiman P⟩ pre ceelanți boeri ci ĭ-au trimis Șerban voevoda înpreună și pre ⟨cu P⟩ Cantimir i-au pus pre toți în obezi și ĭ-au trimis la Dumitrașcu voevoda, dîndu-i pre mîna lui Husain ⟨Husain-aga P⟩ beiul de Tighine să-i ducă la Iași M,P// 8 hieră C/ pre mîinile lor G// 9 sîrgu]grab' G//10 *lipsește* Decii M,P/ voevod M//11 lui[1]]săi M, *lipsește* P/ a lui Balș și a altora M,P/ *lipsește* vornicul C, D// 12—13 îndată au și crezut. Și foarte s-au bucuratu și au eșitu cu mare alaiu întru M, P//16—17 *lipsește* întimpinîndu-să cu Husain-beiu M,P/ înpreunat C// 16—17 nimică nu i-au spus de maziliie, nici el n-au priceput de mazilie C/ nemică n-au spus Husain-beiu lui Dumitrașcu-vodă, nici el n-au priceput D/ nimică nu i-au spus și nici el nu s-au priceputu cum că iaste mazil M, P //18 înpreunat C// 17—19 Acolo și Flondor armașul s-au înpreunat cu Dumitrașcu voevoda și Dumitrașcu voevoda îl căina pre Flondor și-i arăta milă și dragoste M,P// 18 și-l]și G/ *lipsește* Dumitrașco-vodă pe Fliondor C// 19 și-i arăta G/ dragosté C/ *lipsește* către dînsu M,P / dînsul C// 20 Și]Deci M, P / înnapoi C/ înpreunat C// 20—21 s-au întorsu înnapoi cu alai și cu caftanul înnainte M, P// 21 cu alai și au purces cu caftanul înnainte C//

15. Și aşteptîndu Dumitrașco-vodă să-i pue caftanul în spate Husain-beiul, iar el i-au cetit fermanul de mazilie și au pus caftanul în spatele lui Ion Racoviță vornicului, să fie caimacam, pînă a vini Cantemir-vodă în scaonul domniii.

16. Iară Toderașco vistiernicul, ficiorul lui Iordachi Cantacozino celui bătrîn, fiind văr primare cu Dumitrașco-vodă, era în mare cinste la Dumitrașco-vodă. El era alfa și omega atuncea în Țara Moldovii. Pusu-l-au, pe dumnealui, Husain-beiu în fieră și l-au dus la gazda lui, ca să-l pue la poprială pînă a vini Cantemir-vodă, să dea samă de răsipa țării. Decii mai pe urmă au stătut boiarii caimacami și cu puțintea cheltuială la Husain-beiu, și l-au dat pe chizășie lor să stea față.

Iar Dumitrașco-vodă văzindu acéste, plîngea de să răsipiia înaintea a tot nărodul. Și s-au gătit pînă a triia zi și au purces la Țarigrad, precum iaste obiceaiul domnilor mazili. Și la purcesul lui Dumitrașco-vodă din Iași s-au făcut mari gîlcevi și calabalîcu. Fliondor armașul și cu
f. 241 frate-său Gheorghiță Ciudin, cu Mitre / căpitanul, cu Miléștii și cu alții au buzurluit tot tîrgul și slujitorimea asupra grecilor, tot cu pietri și cu béțe, de era curtea domniască plină de oameni. Și pe zidiuri sta oamenii, iar grecii tot în casă șidea, lîngă Dumitrașco-vodă, și să ascundea carii pe undé putea.

Și mai vîrtos căuta pe un grec, pre anumé Sară Eni, carele au fost de au fost bătut stupii lui Gavriliță vornicului și au fost dat știubeilor foc. Și oblicind Husain-beiu de la gazdă, au alergat mai degrab' cu cîțiva turci, slujitori ai lui, și au început a bate și a înprăștiia nărodul. Și au prinsu pe frateli Milescului, de l-au bătut pre rău cu buzduganul Husain-beiu. Și purcegîndu din Iași Sară Eni și alți greci, tot denaintea lui Husain-beiu mergea, ca să nu-l poată lua moldovénii. Că să agiunsése Dumitrașco-vodă cu Husain-beiu, de ținea cu dînsul. Și la eșitul din curtea domniască, Dumitrașco-vodă arăta fantaziie, de dzicea surleli și trîmbițeli și bătea dobeli. Dar năroadele tot îi suduiia și-l hitcăiia și arunca cu pietri și cu lémne după dînsul.

Și cu această cinste frumoasă au eșit Dumitrașco-vodă din Moldova. Și i s-ar fi căzut pre calé și mai mare cinste să pitriacă, că de la dînsul s-au scornit hîrtiilé; el li-au scos întîi, de iaste acel madem bun și pînă astăzi în Moldova.

17. Așijderea la acea gîlceavă prins-au Fliondor ar-

1 *lipsește* Și D // 1–2 Așteptînd să-i puie caftanul în spate Husain-bei C / Așteptînd numai să-i pui caftanul în spate Husain-beiul, iar Husain-beiul îndată i-au cetit M, P // 2 citit C/ ferman C, G// 3 caftan G/ spateli C/ lui Neculaiu Racoviță vornic P / vornicul M// 4 să fiie C, să fie el M,P / Cantemir-vodă domnu în scaon D / în scaon C, în scaun M, P// 5 *lipsește* domniii C, M, P// 6 *lipsește* Iară M, P/ visternic P // 7 cel bătrîn C, *lipsește* M, P / *lipsește* primare C, M, P/ voevoda M// 8 era]l-au avut M, P/ în]la M, P / la]și la M, P / voevoda M // 9 *lipsește* atuncea în Țara Moldovii M, P // 10 bei C / hieră C, E // 9–11 Deci Husain-beiu au pus pre dumnealui visternicul Toderașcu în fiiară și l-au dus la gazda lui la oprîală, pînă M,P //11 puia C/ voevod M//11–12 *lipsește* să dea samă de răsipa țării M,P//12 Decii] Dar M, P/ pre C// 13 puținte C/bei C// 13–14 caimacami la Husain-beiul și luîndu-l în chizășie, cu puțină cheltuială l-au scosu. M, P// 15 văzind C// 15–17 Toate aceste văzîndu-le Dumitrașcu voevoda plînge cu amar înainte a tot norodul. S-au gătit Dumitrașcu voevoda și a triia zi au purces M, P// 16 înnainte C// 17 *lipsește* precum iaste obiceaiul domnilor mazili M,P//18 *lipsește* mazili C,E/ *lipsește* Și M,P/ *lipsește* Dumitrașco-vodă din Iași C, D, E, G / voevoda M / *lipsește* din Iași M, P / s-au]au P // 19 mare gîlceavă M, P / și calabalîcuri D, *lipsește* M, P / Toader Fliondor D// 20 Gheorghiță și Ciudin C / și cu Mitrea G//19–2 armașul și cu Ciudin frateli său și cu alții mulți au turburatu tot tîrgul și slujitorimea asupra grecilor și arunca în greci cu pietre și cu beță. Și era curte și zidiul plinu de oameni. Iară grecii șide tot în casă lîngă Dumitrașco voevoda, iară alții să ascunde pe unde pute M, P // 21 cu Mileștii C, și cu Miléștii G // 22 și bețe E // 23 *lipsește* domniască C / *lipsește* de oameni C, D, E / pre C //

1 *lipsește* vodă G// 2 să ascundea ca undé ari putea să scape D / pre C// 3–5 *lipsește* Și mai vîrtos ... știubeilor foc. Și M, P // 3 *lipsește* pre C / Saris Eni C, Sari Eni E, Sari Iani D// 4 careli fusésie de bătusă stupii C, D / au fost]fusése E/ vornicul E, *lipsește* C, D, G // 5 au fost dat]didésie C, D/ *lipsește* Și D/ bei C// 6–7 de la gazdă, că s-au turburatu tîrgul, cum mai în grabă au alergatu cu cițva turci și au început M, P // 8 pe]și pe C,E, G / fratele C / de]și G // 8–9 fratele Milescului, Husain-beiu; și însuși Husain-beiu l-au bătut cu buzduganul foarte rău M, P// 9 bei C / *lipsește* Și M, P / purcegînd C/ Saris Eni C, Sari Iani D// 9–10 Purcegînd din Iași Husain-beiu cu Dumitrașcu voevoda, Sară Iane grecul și cu ceelanți greci merge tot înnainte lui Husain-beiu, ca M, P// 10 bei C// 11 nu-l]nu-i M, P/ luoa C]apuca M, P / ajunsésie C// 11–15 Dumitrașco voevod să agiunsăs⟨ă⟩ cu Husain-beiu și la purces i-au zis și surlile, arătîndu fantaziie grecească. Însă tot norodul îl suduiia și-l hăscăiia, aruncîndu cu petri. M, P//12–13 Și la eșitul lui Dumitrașco-vodă din curtea domniască din Iași arăta C,D //13 *după* domniască *ad.* cînd au purces E // 14 de zicea și surlele C,D/ *lipsește* și trîmbițeli și bătea dobeli C,D// 15 lémne intr-însul, după cum iaste obiceaiul ⟨*sic*⟩ norodului, oamenilor celor proști D/ după dînsul]într-însul C,M,P// 17 *lipsește* Și D/ *lipsește* frumoasă M, P/ Dumitrașcu voevoda au eșitu M// 18 din Moldova]din Iași M, P, din Iași de la scaonul domniii din Moldova C/ *lipsește* pre calé C// 18–20 Lui Dumitrașcu voevoda i s-ar fi căzutu o petrecanie și mai de cinste, de vreme că el au scornitu acel madem bunu, adică hîrtiile, care lucru blăstămat și pînă acmu iaste aice în Moldova M, P // 19 hîrtiile C/ *lipsește* el li-au scos întîi C, D// 20 *după* bun *ad.* și pediapsă a săracilor D / astăzi] acum E // 22 la turburare ce s-au scris mai sus, Flondor armașul au prinsu M, P //

mașul la gazdă pre un grec, anumé Mavrodin păharnic și l-au bătut și l-au dezbrăcat, de l-au lăsat numai cu căméșe. Și l-au legat și l-au pus pe un cal îndărăpt, cu fața spre coada calului, și-i didése coada în mîini de o f. 241v ținea în locu / de frîu. Și-l ducea pin mijlocul tîrgului la Copou la primblare și-l priviĭa tot nărodul zioa, amiazăzi mare. Și-i dzicea ficiorii ce-l ducea: „Dzi, grece, cal murgu la fîntîna Bordii", iar el nu putea dzice „cal murgu la Fîntîna Bordii", ce dzicea „alogo murgo sto Fîntîna Bordii". Iar slugile lui Fliondor îi da palme și-i dzicea: „Dzi, grece, bine; nu dzicé așĭa". Acest fél de zeefet frumos i-au făcut. Și după ce au vinit Cantemir-vodă, iar l-au mai bătut și l-au surgunit. Iar apoi la Constantin Duca-vodă iar au vinit în țară, de au fost vistiernic mare. Și mai pe urmă iar l-au prinsu Antiohii-vodă Cantemir, și l-au jecuit, și l-au pus și în ocnă. Și la Mihai-vodă iar au vinit în țară, de au trăit pînă ce au murit de bătrîn, și nu s-au mai putut curăți țara de dînsul.

18. Așijderea tîmplatu-s-au și alt grec la mazilia lui Antonii-vodă Rusăt, anumé Palaloga, de l-au luat cu piele gol din feredeu și pre acela, de să pomenéște pînă astăzi.

19. Și la Alexandru-vodă Iliiaș iar, ce au pățit Batiște

---

1 păharnicul C, D // 2 *lipsește* și$^{1-2}$ M, P / de]și M, P // 3 căméșia C // 3—5 Apoi legîndu-l l-au pus pre un cal cu fața îndărăpt, spre coada calului. Datu-i-au coada calului de o ține în mînă în loc de frîu. Dusu-l-au prin M, P / pre C // 4 coada]dosul C / didéșie C/ în mînă E, *lipsește* C, D // 5 *după* ducea *ad.* în Iași C / prin C// 6 la Copou, de-l prăviĭa tot nărodul la primblaré C, D, tocma la Copou, de-l vede tot norodul M, P / *lipsește* zioa, amiazăzi mare C, D, M, P // 7 Și E / ce-l]carii îl E / Și-i zicea slugile boerești, ficiorii ce-l ducea D / Iară slugile acele ce-l duce îi zîce M, P / grécule E // 8 iar el]grecul M, P // 8—9 nu pute zîce așa, ce zîce M, P / *lipsește* iar el ... la Fîntîna Bordii C / *lipsește* nu putea ... la Fîntîna Bordii, ce D // 9 ce]și el C // 10 *lipsește* Iar D // 11 nu dzicé așa C]zi M, P / Și acest M,P / féliu C //12—16 Pre acesta grec Cantimir voevoda l-au bătutu și l-au surgunitu. Acestaș grec iarăși au mai venitu mai pre urmă în Modova. Iară Antohie Cantimir voevoda l-au jăcuitu și l-au trimis în ocnă, M, P // 12 *lipsește* iar C, D // 14 de]și G / fostu C // 15—16 Și după ce au vinit Antohii-vodă Cantemir iar l-au prinsu și l-au jecuit E // 15 *lipsește* mai pe urmă iar D / pre C / *lipsește* iar C, G // 16 pus]triimis E, G / *după* ocnă *ad.* de au șezut G // 16—18 *lipsește* Și la Mihai-vodă ... de dînsul M, P // 17 *lipsește* în țară, de au trăit D / *după* țară *ad.* aicea în Moldova C / de au trăit]și G / *lipsește* de bătrîn G // 18 nu să mai putea C, D, E // 19—21 Cînd au mazilitu pre Antonie voevoda, pre Paleologa grecul l-au luatu moldovenii din feredeu, chiar cu piele goală, de să M, P // 19 mazilie C // 20 *lipsește* Rusăt C, D / *după* anumé *ad.* acel grecu C / Paliologa D / piĭale C // 21 *lipsește* și pre acela C, D / pînă]și M, și pîră P // 22 *lipsește* 19 C, M / Așijderea și la mazilie lui C / *după* pățit *ad.* grecii E / *ad. marginal* Batiște E // 22—r. 4 din p. urm. La maziliĭa lui Alecsandru Iliĭaș voevoda pre Batiște grecul

și alții, și la alți domni! Și în Țara Munteniască de cîteva ori în cîteva rînduri s-au tîmplat grecilor de au pățit necinste și răutaté. Și nu s-au mai putut curăți acéste doao țări de dînșii.

20. Așĭa socotescu eu cu firea mea această proastă: cîndu a vrea Dumnezeu să facă să nu fie rugină pe fier, și turci în Țarigrad să nu fie, și luppii să nu mînînce oile în lumé, atuncea poate nu vor fi nici greci în Moldova și în Țara Munteniască, nici or fi boiari, nici or putea mînca acéste doao țări, cum le mînîncă. Iar alt liac n-au rămas cu condeiul mieu să mai pomenescu, ca să pot gîci. Focul f. 242 îl stîngi, apa o / ezăști și o abați pe altă parte, vîntul cînd bate, te dai în laturi, într-un adăpost și te odihnești, soarele intră în nuor, noaptea cu întunérecul trece și să face iar lumină; iar la grec milă sau omenie, sau dreptate, sau nevicleșug, nici unele de acéste nu sînt, sau frica lui Dumnezeu. Numai cîndu nu poate să facă rău să arată

---

l-au tăĭatu moldovenii cu topoarăle, în mici fărîme. Așijdere și la alți domni; și și în în Țara Munitinască, iarăși, în multe rînduri s-au întîmplatu grecilor unile ca aceste. Dar cu toate aceste, aceste 2 țări niciodată nu s⟨ă⟩ mai pot curăți de greci; că ei rabdă toate, numai să trăĭască întru aceste doao țări M, P // 1 *după* alții *ad.* precum scrie leatopisățul D/ cîteva]cîte C,D,G// 2 *lipsește* în cîteva rînduri C,D/ cîteva]cîte G // 3 *lipsește* necinste și C,D,E,G răutate C// 5 20]40 M, 10 P, *lipsește* C,D / Așa au socotit unii cu firea lor cea proastă C //5—r. 5 din p. urm. Eu așa socotesc (au zis scriitoriul letopisețului moldovinesc), că doar de ar vre Dumnezău să nu fie rugină pre fier și Turcul să nu stăpîniască Țarigradul, lupii să nu mănînce oile în toată lume, arapul cel negru să s⟨ă⟩ spele cu sopun ⟨sopon P⟩ și să să facă albu, deci de ar fi toate aceste ⟨așa P⟩ atunce poate nici greci n-or fi ⟨n-or fi nicigreci P⟩ în Moldova și în Țara Muntiniască; atunce n-or mai fi boeri greci să mai mînînce aceste doao țări, dup⟨ă⟩ cum le mănîncă acmu. Iară într-alt chip nu să poate. Pre foc îl stînge apa; cînd bate vîntul ne dăm la loc într-adăpostu; soarele întră în nouri; noapte cu întunericul trec și ĭarăș să face lumină. De cade iarnă gre măcariu că să sparie oamenii, dar iarăș să ĭa omătul și ĭarăși să bucură oamenii; iară la grec milă, omenie, nelăcomie, dreptate, nemîndrii, nevicleșug, sau și frica lui Dumnezău, nici unile de aceste nu sînt. Și și cînd nu poate de față și de să și arată cu blîndeță, însă la inima lui iaste plinu de răutate. Căutați, fraților, și cetiți la hronograful lor cel grecescu și apoi ve viți încredința și mai bine; că ce lucra și făce atunce cîndu era ei puternici cu anevoe ĭaste a le și asculta. Și de acole veți pute cunoaște toți pre greci ce nĭam spurcat sînt M, P// 6 cînd C / *ad. marginal* Dumnezeu E / fiĭe C / hier E // 7 turcii C / *lipsește* să nu fie C, E, G / lupii C/ mînîncé C // 8 atunci C / n-or fi C / *lipsește* nici G // 9 or$^{1-2}$]vor D, or^{1}]vor G // 10 cum]precum D / *lipsește* Iar D / n-au mai rămas G // 11 cu condeiul a să pomeni C / pomenescu] scriu E, G// 12 ezești C // 13 *lipsește* în laturi D / întru adăpost D / adăpostu E, *lipsește* și te odihnești C, D / și]de E, G // 14 tréce C // 15 *lipsește* iar C, D / *după* omenie *ad.* sau nelăcomie C, D // 16 nevicléșug C / nu sînt] nu-s C // 17 cînd C / Numai cînd nu poate din față să arată C, D/ *după* rău *ad.* din față, E, G //

cu blîndéțe, iar inima și firea, tot cît aru putea iaste să facă răutate. Căutați de cetiți la hronograful grecescu, de vă încredințați și mai bine, pe cînd au fost grecii putérnici și împărățiĭa era a lor, ce făcea pre atuncea și cé lucra!

21. Iară după ce au vinit Cantemir-vodă la scaonul domniii în Iași, trimis-au boiari de țară la Poartă după Dumitrașco-vodă de l-au pîrît la Udriiu. Și au trimis și pe văru-său Toderașco vistiernicul Cantacozino, înpreună cu ceĭalalți boiari, de l-au pîrît tot la ochi. Și l-au închis pe Dumitrașco-vodă și l-au făcut de au cheltuit mulți bani. Numai, nărocirea lui, au scăpat cu zile, că au apucat de au dăruit un hamger de mare preț veziriului. Și așĭa au hălăduit cu viiață. Și după acéĭa n-au prea lungit, fiind mazil acolo, și au și murit. Și i-au rămas casa în multă și mare sărăcie.

22. Așijderea și Toderașco vistiernicul, după ce s-au pîrît cu Dumitrașco-vodă acolo la Udriiu, s-au războlit și au murit. Și fiindu Șerban-vodă cu dînsul văr primare, au trimis cu mare cheltuială de i-au luat oasăle de la Udriiu. Și li-au adus pin Țara Munteniască și li-au adus în Moldova, de li-au îngropat ficiorii lui în mănăstiré în Bisericani, fiindu ei ctitori, acești boiari Cantacozineștii, la acea sfîntă mănăstiré. Și au rămas dator, din vistérnicie ce au fost vistiernic mare la Duca-vodă, cu vreo /
f. 242v doaozăci și mai bine de pungi de bani. Așĭa sînt de bune boeriile în Țara Moldovii, de la Vasilie-vodă încoaci!

1 hirea C / ari putea C // 2 să facă] cu D / răutaate C // 3 încredințați] încredeți C *lipsește* pe C, D, E, G / grecii] ei G, *lipsește* C // 4 era] au fost E / *lipsește* și împărățiĭa era a lor C, D / *lipsește* pre atuncea C, D, E, G // 6—27 *lipsesc* M, P // 6 21]19 C, 20 D / *lipsește* Iară D / *lipsește* la scaonul domniii C, D // 7 triimis-au C // 9 vistérnicul C / *lipsește* Cantacozino D / înpreună]dinpreună C, D // 10 ceĭalalți C // 11 *lipsește* pe Dumitrașco-vodă C, D / chieltuit C // 12 Numai nărocul lui au fost de au scăpat C, D, G // 12—13 Numai nărocirea lui au fostu că au apucat de au dăruit E // 13 hamgeriu C / prețu C / așa C // 14 pre C // 15 *lipsește* Și G // 16 *lipsește* multă și C, D / multă lipsă și mare G / sărăciĭe C // 17 22]21 D, *lipsește* C // 19 fiind C // 20 triimis C // 21 adus]triimis C, D // 23 *lipsește* acești boiari G, *lipsește* acești boiari Cantacozineștii E // 23—24 *lipsește* fiindu ei ctitori ... la acea sfîntă mănăstiré C, D // 24 datoriu C // 25 vistérniciĭe C / *lipsește* ce au fost vistiernic mare la Duca-vodă D / vistérnic C / *lipsește* mare C / la Duca-vodă și la Dumitrașco-vodă E, la Duca-vodă și la Dumitrașco-vodă Cantacozino G / vro C // 26 de pungi de bani și mai bine G / Așa C / sînt]au fost D / boeriile de bune G // 27 *după* boeriile *ad.* atuncea E / *după* încoaci *ad.* pînă la o vréme C, D, G //

DOMNIĬA LUI COSTANTIN CANTEMIR VOEVODA,
ÎN ANUL 7193⟨=1685⟩, IUNIE 10. CAP 83

⟨Zacialo 1⟩. Venit-au domnu Țărîi Moldovii Costantin Cantemir-vodă, pre careli l-au ales la domniĭe boerii Țării Moldovii în locul lui Dumitrașco-vodă, cu nevoința și cheltuiala lui Șerban-vodă, domnului muntenescu, precum mai sus s-au scris. Acest domnu Cantemir-vodă au fost de oameni proști de la ținutul Fălciiului. Și dacă s-au rădicat la vîrstă, s-au dus în Țara Leșască de au slujit la oaste, pînă au agiunsu de au fost rohmistru. Apoi viindu în Moldova, s-au dus cu Grigorașco-vodă Ghica în Țara Munteniască și au fost acolo ceauș spătărescu. Și era om vitiazu și cu sfat bun. După acéĭa, viindu aicea în țară în Moldova și slujindu bine, l-au pus căpitan mare. Și apoi au fost și sărdariu, și mai pe urmă au fost și cliucér mare. Fost-au și capichihae la Poarta înpărății⟨i⟩, știindu limbi și fiind om bătrîn. Cu alesul tuturor boiarilor ce era pribégi în Țara Munteniască l-au rădicat domnu, cu cheltuiala lui Șerban-vodă, domnului muntenescu, precum mai sus s-au scris. Și titlușul lui nu scriĭa Cantemir voevoda, ce numai Costantin voevoda.

1 A doa domnie a lui P / a lui G(/vodă C,D,E,P // 2 în anii 1685 M / *lipsește* în anul 7193, iunie 10 D, P/ *lipsește* iunie 10, Cap 83 M / *lipsește* 10 C / *lipsește* Cap 83 E, Cap 86 D]88 P // 3 Vinit-au C / *lipsește* Moldovii C// 3—6 Costandin Cantemir au venitu ⟨În anii 1685 Costandin Cantimir-vodă au venit P⟩ domnu Moldovii, pre carile boerii țării l-au alesu la domnie în locul lui Dumitrașcu voevod, însă prin sîlința lui Șerban voevoda M, P // 4 *lipsește* vodă C, D / *după* Cantemir *ad.* în anul de la zidirea lumii 7193, în luna lui iunie în zéce zile D/ boĭarii C//5 *lipsește* Moldovii C // 6 *lipsește* și cheltuiala C,D,E,G// 7 precum C]după cum M,P/ s-au scris ⟨zis P⟩ mai sus C,D,M,P/ *lipsește* Acest domnu M, P/ Costandin Cantimir voevoda M,P// 8 de]din C,M,P/ din oameni proști, de locul lui de la ținutul D/ au fost de niamul lui de la ținutul E,G/ de la]din M, P // 9—13 la vîrstă, au slujit în Țara Leșască, apoi au fost ceauș spătărescu în Țara Munteniască. Și era om vitiaz C,D,M,P// 10 *după* rohmistru *ad.* mai mare pre 100 de oameni de oaste G// 11 Grigorii-vodă Ghica E// 12 și fiind om de treabă au fost acolo G// 14 *lipsește* în Moldova E// 13—16 După acéĭa, aicea în țară slujind, l-au pus căpitan mare și apoi sărdar și pre urmă cliucér mare C, D, După aceĭa au slujitu aice în țară și l-au pusu căpitan mare, apoi sărdariu, iară mai pre urmă și cliucer mare M, P/ *după* bine *ad.* domnilor G / l-au pus]au fost F// 15 și clucer mare au fost G// 16 capichihaĭa C/ înpărățiii C, *lipsește* M, P// 17 știind limbi bine C, știind limbi multe M, P, știind limbă turcească D / Cu]Și cu C/ boiarilor moldovéni G// 17—18 Deci fiind și om bătrîn, prin alegire tuturor boerilor pribegi l-au pus domn Moldovii M, P / boĭarilor pribégi l-au pus domnu C, D// 18 ce]carii G // 19—20 *lipsește* cu cheltuiala lui ... mai sus s-au scris C, D, M, P // 20 *după* lui *ad.* în cărțile lui D // 21 *lipsește* voevoda[1] C, D, M, P / vodă[2] C, D //

Carte nu știia, ce numai iscălitura învățas⟨ă⟩, de o făcea. Practică bună avea la voroavă, era sănătos, mînca bine și bea bine. Sémne multe avea pe trup de la războae, în cap și la mîini, de pe cîndu fusése slujitoriu în Țara Leșască. La stat nu era mare; era gros, burduhos, rumăn la față, buzat. Barba îi era albă ca zăpada. Cu boiarii /
f. 243 trăiia bine pînă la o vréme, pentru că era om de țară și-i știia pe toți, tot anumé, pre careli cum era. Și nu era mîndru, nici făcea cheltuială țărîi, că era un moșniagu fără doamnă. Și avea doi ficiori, beizadele, pre Antiohii și pe Dumitrașco, și era zălog la Poartă și cu alți ficiori de boiari.

Și era bine în țară dintr-alteli, numai nu putea trăi oamenii de poghiazuri leșești, că era țara pustie din Iași în sus. Și din toți boiarii era mai ales la acest domnu Gavriliță vornicul și cu ficiorii lui. Era el boiariu și chivernisiia

1 Și carte C/ iscălitura sa M,P învățasă C/ de o făcea]de iscăliia G// 2 *după* făcea *ad.* de iscăliia D/ Practisă G/ la voroavă avea C/ La vorbă era practicu bunu, sănătos, M, P/ sănătos era C // 3 *lipsește* și C, D, M, P / avea multe C, D, M, P/ războaïe C// 4 mînă M, P/ *lipsește* de pe C/ *lipsește* pe M, P/ cînd D/ fusésïe C]au fostu M, P/ slujitor C// 5 Nu era mare la stat C, D/ gros era și burduhos C/ *lipsește* era D, M, P/ *după* burduhos *ad.* plin la trup G// 6 *lipsește* buzat E, G, M, P/ *lipsește* îi era C, D, M, P/ *lipsește* albă G/ zăpada]omătul M, P/ boerii C// 7 pentru căci că D] căci C/ pentru că era om de țară] fiind ⟨tot P⟩ pămîntïan M, P// 8 și pre toți îi știïa ⟨ tot P⟩ anume, și care cum iaste. Mîndru nu era M, P/ pre C/ pre care cum era]cum care iaste C, D// 9 cheltuïală multă nu făce țărrii M, cheltuială țării nu făcea multă P/ cheltuială mare G/ moșniag C/ fără de D, G, și fără de M, P// 10 *lipsește* Și M, P/ *după* ficiori *ad.* anume M, P/ *lipsește* beizadele C, M, P/ *lipsește* pre$^{1-2}$ M,P/Antiohie C// 11 și^{2}]carii înpreună M,P//11—12 cu alți ficiori de boeri era zălog la Poartă M,P/ *lipsește* și C,D/ *după* Poartă *ad.* După ce s-au așezatu Cantimir voevoda în scaunul domniei, au trimis boeri de țară la Poart⟨ă⟩, după Dumitrașcu voevoda de l-au pîrîtu. Trimis-au și pre vărul său, Toderașcu, cu ceelanți boeri de au pîrît pre Dumitrașcu voevoda tot de față și l-au închisu și l-au făcut de au cheltuit mulțîme de bani. Și numai norocul lui ĭ-au slujitu de au scăpatu cu zîle, că au apucat de au dăruit veziriului un hamger de mare prețu, și așa ⟨*lipsește* așa P⟩ au scăpatu cu viïață. Însă nu după multă vreme s-au bolnăvitu și au muritu mazil în Țarigrad; iară casa lui au rămas în mare sărăcie. Toderașcu Cantacuzino visternicul, iarăși acolo la Odriiu (după ce s-au pîrîtu cu Dumitrașcu Cantacuzino ⟨*lipsește* Cantacuzino P⟩ voevod) s-au războlit și au murit. Șerban voevod era văr primare cu Toderașcu visternicul. Trimis-au cu mare cheltuïală de ĭ-au luat oasăle de la Odriiu și aducîndu-le prin Țara Muntinïască lĭ-au trimis în Moldova. Și l-au îngropat ficiorii lui în mănăstire Bisericani ci ïaste în ținutul Nïamțului. Rămas-au datoriu din visternicie ce-au fostu la Duca voevod cu vreo 20 pungi de bani. Așa sînt de bune boeriile Moldovii de la domniïa lui Vasilii voevod încoace. M, P// 13 În țara Moldovii din altele era bine, numai M,P/ dintr-altele C// 14 de răutate poghïazurilor M,P/ podghiazuri C/ léșești C/ pustiïe C/ că din Iași în sus era țara pustii M,P// 15 la acest domnu din toți boerii era mai ales Gavriliță M,P / la acest domn mai ales G/ *lipsește* mai C, D,E // 16 *lipsește* Era el boiariu M, P / Și el chivernisiïa M, P / el]acïel C//

precum îi era voïa. Și era o samă din ficiorii lui can făr' de ispravă, zlobivi: Lupul și Solomon și Costachi. Avea slugi tîlhari la casăle lor, de ținea drumurili, de ucidea turcii și fura bucate din Bugeac, cai, epe. Și să făcea farmutale totdeauna și slimuri cu tătarii pentru fapteli lor, și nu putea să dzică nime nemică de frica lui Gavriliță. Și domnul, deși știia, răbda.

2. Vinit-au atuncea și Miron logofătul din Țara Leșască, foarte scăpat, și l-au avut Cantemir-vodă în milă și în cinste. Și avîndu trii fiiciori, i-au boeritu. Pe Ioniță l-au făcut sărdariu, pe Nicolai logofăt al triile, pe Pătrașco cămăraș mare. Și ș-au logodit Cantemir-vodă și o fată cu dînsul, pre anumé domnița Safta, iar pe Miron logofătul l-au făcut staroste la Putna.

3. Pre acéia vréme pusése Cantemir-vodă hatman pe Velicico, ce era frate cu Miron logofătul. Și într-acea
f. 243^{v} vréme eșit-au hatmanul Velicico cu puțintea oaste / ce avea spre ținutul Sucevii împotriva a multe poghiiazuri leșești, ce umbla de strica în țară. Găsit-au atuncea un poghiiazu mare la Bae. Și s-au lovit hatmanul Velicico

1 precum] cum C, D, M, P/ *după* lui *ad.* Gavriliță vornicul G/ și can fără de C// 1—3 îi era voïa. Lupul, Solomon și Costachi ⟨Costandin P⟩, ficiorii lui Gavriliță, era oameni fără de ispravă și zlobivi. Ave slugi multe M, P // 2 *lipsește* zlobivi D/ și zlobivi, anume G, zlobivi, pre anumé E/ *lipsește* și$^{1-2}$ C, D // 3 *lipsește* de$^{1-2}$ M, P/ drumurile C / ucide pre turci P // 4 *lipsește* și M, P // 4—7 fura cai și epe din Bugïag. Și pentru faptele lor să făce farmutele ⟨fărmutale P⟩ cu tătarii; să înbăta și făce gîlcevi prin tîrguri. Și de frica lui Gavriliță nime nu pute să le zică nimică. Și de știïa și Cantimir voevoda de faptele lor, însă toate le răbda. M, P / Bugiac C / epe, boi, vaci, D // 5 *lipsește* totdeauna D // 4—6 Și să făcea farmutale de la tătarî și slimuri cu tătarîi totdeauna pentru fapteli lor și beții, gîlcévi pin tîrguri și nu putea să zîcă nimé, nimică C // 6 *după* și *ad.* beții și gîlcevi pin tîrguri, de nu D, beții multe și gîlcevi și bătăi făcea prin tîrguri și nebunii ⟨*lipsește* și nebunii E⟩ și nu E, G// 7 *după* Gavriliță *ad.* vornicul G / *după* domnul *ad.* Cantemir-vodă D / *după* răbda *ad.* și tăcea C // 8 2]4 G, 6 M, 5 P // 9 avut]priimitu M, P / voevoda M // 10 în]cu M, P / cinsté C / avînd C / ficiori C / boïarit C// 11 sărdar C / Și au boeritu pre trii ficiori a lui M, P / *lipsește* l-au făcut M, P / pre Nicolai l-au făcut E // 12 ș-au]au M, P // 12—13 Cantimir voevod fata lui după dînsul, M, P // 13 *după* fată *ad.* ce avea C, D/ *lipsește* pre anumé domnița Safta C, D, E, M, P// 14 *repetă* la B / *după* Putna *ad.* la Focșani D// 15 3]5 G, 7 M/ Iar pe C / pusésïe C] au pus G / *lipsește* Cantemir-vodă C / *lipsește* Pre acéïa vréme ... hatman pe M, P // 16—18 Velișcu hatmanul, frateli lui Miron logăfătul, cu puțînă oaste, au mersu spre ținutul M, P// 16 *lipsește* ce era D/întru acïa vrémïe C//17 *lipsește* hatmanul Velicico C,D,G/18 înpotriva C] asupra M,P/multe]multor M,P/podghiazuri C// 19 carii umbla și jăcuia țara M,P/ *după* Găsit-au *ad.* Velicico hatmanul D/ *lipsește* atuncea C,D,M,P//20 podghiaz C/la Baïa C, la tîrgu la Baïa D/*repetă* Și s-au C/ *lipsește* hatmanul $^{1-2}$ C, hatmanul^{1} E,G//

[hatmanul] cu dînșii prea tare, cît l-au lovit pe hatmanul dintr-un sinețu, de i-au rupt dzaoa di pe lîngă grumaz. Velicico năvălie în războiu sîngur cu sulița a mînă, și altul l-au lovit de i-au rumptu spogîrniceala de la frîul calului și altul i-au lovit din sineț dîrlogul de la șea, și *ms. 253, f. 247* n-au putut // să izbînde⟨a⟩scă, ș-au purces moldovenii în răsîpă, ș-au fugit hatmanul, și multă stric⟨ă⟩ciuné au făcut acel poghiiaz leșesc. Și și alte multe poghiazuri leșesști lovie pe alte locuri, de strîca în țar⟨ă⟩.

4. Mai lovit-au un poghiiaz leșescu pe Velicico hatmanul între vii la Copou, de l-au gonit pîn-în Ĭași.

Velicico era un om de firé și de tre⟨a⟩bă la toate socoteléle, și-ndrăznețu, bun, numai neavînd nice cu ciné, hi do⟨a⟩ră nice năroc la războiu n-avea, că pe unde merge îl tot bătea.

5. Atuncea avînd nemțîi oasté cu turcii încă dé la Beci, și tot bătea nemțîi și s⟨ă⟩ lățîe. Decé și leșii era la un cuvînt cu nemțîi și da lefe moldovenilor. Să duses⟨ă⟩

1–5 cu dînșii pre tare. Și ⟨*lipsește* Și D,E,G⟩ Velicico năvăliĭa în războiu sîngur, cu sulița a mînă, cît l-au lovit dintr-un sineț ⟨dintru o pușcă G⟩ de i-au rumptu zaoa de pre lîngă grumazi. Și altul l-au lovit dintr-alt ⟨cu alt D⟩ sineț ⟨*lipsește* dintr-alt sineț E, G⟩ de i-au rumptu spogîrniceala calului C,D,E,G/ cu dînșii. Însuș Velișcu cu sulița a mînă au năvălitu asupra lor atîta cîtu au lovitu dintr-o pușcă de ĭ-au rumptu zaoa de pre lîngă grumaz. Iară altul l-au lovitu de ĭ-au rumptu spogîrniceala calului M,P// 3 și]iară M,P// 4 *după* altul *ad.* cu alt sineț D// 5 i-au] iar l-au C, l-au G,M,P/ dintr-alt sineț C, dintr-un sineț G, *lipsește* D,M,P/ în dîrlogul M,P//6 izbîndiască B,C// 6–7 și au$^{1-2}$ B,C/ moldovénii B,C// 7 răsipă B,C/ hatmanul Velicico B,D,E, G]și Velișcu hatmanul M, P/ stricăciune B, stricăciuné C// 8 poghiiazu B, podghiaz C/ leșescu B, C/ *lipsește* și^2 B, E,G/ poghiiazuri B, podghiazuri C// 9 leșești B,C/ loviĭa B, C/ de strica B,C]și multă stricăciune făcea D/ țară B, C/ poghiazuri, leșăști veniĭa în multe locuri în Moldova și strîca foarte M, P/ în țară B, C, *lipsește* M, P//10 4]6 G, P, *lipsește* M/ poghiiazu N, podghiaz C// 10–11 Pre Velișcu hatmanul l-au mai lovitu un poghĭaz între vii M, P// 11 de]și M/ pînă B, C/ *lipsește* în G// 12 Și Velicico C, Velicico hatmanul B,E,G/ dé^1 B/ diafirea C/ era de firea om și foarte de treabă P/ și foarte de treabă M/ socotelile B, socotélele lui C// 13 și îndrăznețu B, și îndrăzneț C, și bun, îndrăznețu M, P/ neavîndu B/ nici C/ cine B, C/ hi]au B, C, D,E,G/ doară B, C// 13–15 neavînd oaste de agiunsu, sau poate că nici norocire ⟨norocul P⟩ lui nu-i slujiĭa, de vreme că oriunde merge, tot el rămîne biruit M,P//14 nici B,C/ la războae, poate fi nu avea să-i slujiască G/ nu avea C/n-ave să-i slujiască B,E/ undé C/ mergea B,C// 16 5]7 G,P, 8 M/ avîndu B/ nemții oaste B,C/ încă di pe cîndu s-au fost bătut la Beciu B,E,G/ de C/Beciu C// 16–17 Nemțîi ave oștire cu turcii, încă de la războiul cel de la Beciu și la toate războaile îi biruĭa nemții și să lățiĭa nemții. Leșii încă era M,P// 17 nemții C/nemții pe turci B,D/ să lățiĭa B, C, să lățisă nemții G/ Decii léșii B,C// 18 nemții B,C/ și]deci leșii M,P/ léfe B,C/ da léșii moldovénilor léfe E,G/ da bune lefe M,P/ moldovénilor B,C/ Și să B,E,G/ dusése B, dusésĭa C/ Și să dusăsă la leși ⟨Eși P⟩ M, P//

mai toții moldovenii, boĭarinași și sluji boereștii, slujitori și vinie de jăcuĭa în țar⟨ă⟩.

6. Vénis⟨ă⟩ 3 sîrbi ce fuses⟨ă⟩ ches⟨ă⟩gii, la Duca-vodă aice în țar⟨ă⟩, să slujască, anumé Ilei și Stanciu și Dima Iuruc. Ispoveduitu-s-au la un călugăr în Gălații, grec, trecînd Dunărea. Și acel călugăr i-au pîrît lui Duca-vodă, de le-au luat 70 de pungii de bani și multe odo⟨a⟩ră scumpé. Și pe urmă ș-au găsit vréme de s-au dus în Țara Leșască; și aceia au bătut pe Velicico hatmanul la Bae. Și făcea multe poghiiazuri și răutății țărîi, că era oameni harnici. Și așea s-au tîmplat într-un poghiiaz, de i-au / *f. 247*^{v} înpresurat mulțîmé de tătari. Stanciul au perit acolo, în războiu, iar ceilalții au scăpat cu multe rané. Decé dintr-acelea rané s-au spăriiat și s-au dus în Țara Nemțască, de-au agiunsu acolo de ĭera cap la înpăratul nemțescu pe

1 toți B,C/ moldovénii la léși B,E,G/ *lipsește* moldovenii M,P/ boernași, slugi boerești viniĭa B, C/ *lipsește* și D,E,G/ slugile boerești moldoveni și aceiĭa veniĭa poghĭazuri de jăcuĭa M,P// 2 jecuĭa B,C/ *după* țară *ad.* în Moldova B,E,G// 3 Vinis⟨ă⟩ B, Vinisă C/ trii B,C/ sirghii A/ sirbi C/ *după* sırbi *ad.* la Duca-vodă B// 3–4 Venisă trii sirbi la Duca-vodă aicea în țară să slujiască, carii acei sirbi mai înnainte vréme fusése chesegii, pre anume E, Venit-au aicea în țară trii sirbi la Duca-vodă, să slujască, carii acei sirbi mai înnainte vréme au fost chesăgii, pre anume G, În domniĭa Ducăi voevoda venisă aice în țară trii sîrbi și au fost casegii ⟨sacagii P⟩ la Duca voevod; numele lor M, P//4 aici B, aicea C/ țară B,C/ *după* slujască *ad.* carii acei sirbi mai înnainté vréme fusésĭe chesăgii B/ pre anumé B,D/ Ilie B,C,E/ *lipsește* și^1 M,P/ Stanciul B,C,E// 5–6 Și după ce au trecut Dunărea la Gălați s-au ispoveduit la un călugăr grec B// 5 Și s-au ispoveduit C, E, G/ călugăr grec în Gălați C,E,G// 6 trecînd]după ce au trecut E,G/ Acești sîrbi, trecînd Dunăre, s-au ispoveduitu în Gălați la un grec, călugăr M,P/ Și]Iară M,P/ călugăr grec M,P/ lui]la B,C,E, G// 7 Duca-vodă pre acei sirbi și li-au luat Duca-vodă șaptedzăci de pungi B,C,E,G/ Duca voevoda și Duca voevoda li-au luat M, P// 8 odoară scumpe B,C/ Deci acei sîrbi mai pre urmă ș-au găsîtu vreme P, M/ *după* vréme *ad.* acei sirbi B/ de]și M,P// 9 Țara Lechască B/ și viind ⟨cu P⟩ poghĭazuri în Moldova, aceĭa M,P/ aceiĭa B]acĭei sirbi C/ pe]și pre M,P/hatmanul Velicico B,D,E,G/ Velișcu M, P// 10 Și făce țării multe răutăți, că era M,P/ podghiazuri C/ *repetă* și^2 E/răutăți C/ răutăți în țară B/ țărîi]aici în țară G/ *după* țărîi *ad.* acei sirbi C// 11 foarte harnici B,E,G, foarte viteji M, P / așĭa B, așa C/ s-au]li s-au E, G/ poghiiazu B, podghiaz C// 11–12 Iară la un poghĭaz ĭ-au încungiuıatu tătarii și era mulțîme de tătari ⟨tătari mulțime P⟩. Și atunce Stanciul sîrbul M, P // 12 mulțime B/ tătarî B, C/ Decii Stanciul D/ Stanciul]Și unul ce-l chiema Stanciul C/ în războı, acolo G / *lipsește* acolo M, P// 13 ceiĭalalați B, ceĭalalți doi C/ ceiĭalalți doi, Ilie și cu Duma Iuruc, au scăpat D/ rane B, C/ Decii B,C,D/ dintru acéle rane B, dintr-acéli rane C// 15 de au B]și au C/ acolo]Ilie D/ acolo Ilie și cu Dima Iuruc de era ⟨au fost G⟩E, G / era C/ acolo Ilie și cu Dima Iurucu de era capete mai marii la înpăratul Niamțului B // 15–1 în Țara Nemțască. Ilie sîrbul au agiunsu de era la înpăratul nemțăsc, ⟨la înpăratul nemțăsc de era P⟩ mai mare preste 20.000 sîrbi M, P// 15 cap] capete C,E,G/ nemțăscu C, Niamțului G/ *ad. marginal* la înpăratul nemțăsc G/ pe] mai mari pe G/ doaodzăci de mii]20 A/sirbi B, C //

doaodzăci de mii dé sîrbii. Iar Dima Iuruc mai pe urmă ș-au făcut pace ș-au vinit în țară, de ĭera baș-bulubaș la Costantin Duca-vodă. Ș-au perit și el de foc, înpreună cu Totoescu, vel-căpitan, cînd s-au aprinsu erbărie în Ĭașii. VidEții acmu ce-au făcut acel dohovnicu grec! De dragul să te ispoveduești la dînșii!

7. Coborîtu-s-au și doi hatmani leșesștii cu oștii pe Prut în gios, pîn' la sat la Boian. Eșitu-le-u Suleman-pașea sarascherul înnainte și cu Cantemir-vodă și le-au dat leșilor războiu prea taré și frumos. Caré leșii n-au putut ținea războiul, și peste no⟨a⟩pte pe-ntreg au tăiat lunca ș-au trecut peste Prut. Iar Suleman-pașea cu tătarîi și cu Cantemir-vodă s-au întorsu înapoi. Caré Cantemir-vodă de atunce au dobîndit de la turcii maré cinsté și laud⟨ă⟩ și credință, căcé merge prea biné și frumos la războiu. C-așea merge în frunte, de nu s⟨ă⟩ pute ținea /
f. 248 cei tinérii de dînsul.

8. Deci leșii dintr-acéĭa au prinsu și mai maré pizmă pe dînsul, de slobodzie poghiiazuri în toate părțili, de strîca. Și țara era tot bejănită, lipsă dé pîné, că nu putea ara oameni⟨i⟩. Iar stupi⟨i⟩ și vinul să făcea, că era om nărocit.

Țara bir nu da, că era ertată de la Po⟨a⟩rtă. Numai nu putea de vrajbă, că și cai⟨i⟩ lui din ceir i-au luat Crupențichi c-un poghiiaz leșescu. Caré pe urmă acel Crupențichi au agiunsu de au fost și jicnicer maré. Și domnie în Ĭași, dup⟨ă⟩ ce i-au luat caii, nu pute șădea, ce s-au mutat în Cetățuĭa. Că dé nu s-ar hi mutat în Cetățue, cînd au bătut poghiiazul pe Velicico hatmanul la Copou, l-ar hii luat și pe dînsu din Ĭașii.

9. Dup⟨ă⟩ voro⟨a⟩va ce au avut Șerban-vodă cu Cantemir-vodă, prins-au pe Iordachi post⟨elnicul⟩ Rusăt dé l-au închis și l-au muncit, că i-au cetluit capul. Ș-au dat vro treidzăci, patrudzăci dé pungii de bani. Și pe

---

1 Iurocu sîrbul M, P // 1—2 Iar după acéĭa, mai pre urmă, Dima Iuruc, după ce s-au făcut pace, au vinit C// 2 și au vinit aici în țară, în Moldova, de au fost baș-bulucbaș B,E,G/ de]și C/ era C/ și viind în Moldova au fostu baș-bulubaș M,P// 3 voevod M/Și au B,C/ *lipsește* și C/ focu B// 4 Totoescul B, C/ *lipsește* înpreună cu Totoescu, vel-căpitan E, G// 3—4 Și cînd s-au aprinsu erbăriĭa în Iași, înpreună cu Totăescul vel-căpitan, au peritu și el de focu M, P/ cîndu B/ aprinsu pravul cel de pușcă în turnu la ⟨în G⟩ curtia ⟨cea G⟩ domniască în Iași E, G/ erbăriĭa C/ Iași B/ *după* Iași *ad.* pravul cel de pușcă ⟨sineț D⟩ în ⟨din D⟩ turnu la ⟨de la D⟩ curtea domniască C, D// 5 Vedeți B/ acumu B/ Videți, fraților, acum ce au C/ duhovnic B, dohovnic C/ De]Drept B,C,D,E, G, M, P // 6 ispoveduiești / să să ispoveduiască cineva la dînșii/ B, E, G / dînșii]greci M, P // 7 7]8 G, P, 10 M / Coborîtu-s-au atuncea B, C, E, G/ léșești B,C/ oști C// 7—8 Doi hatmani leșești s-au pogorît cu oștile leșăști ⟨*lipsește* leșăști P⟩ în Moldova, în satu în Boĭan M, P// 8 pînă B, C/ *după* Boian *ad.* în ținutul Cernăuților C/ Eșitu-li-au B, Și li-au eșit C, G/ Suliman-pașĭa B, Suliman-pașa C//9 sarascheriul B,C//8—10 Sarascheriul Suliman-pașĭa cu oști turcești și Costandin Cantimir voevod cu oști moldovinești lĭ-au eșitu înnainte și au datu M,P// 9 li-au dat léșilor B,C// 10 pre C/ tare B/ Carii B, Care C/ léșii B, C/ Care războiu leșii nu lĭ-au ⟨l-au P⟩ putut răbda, și M, P// 11 piste B, preste C/ noapte B, noapté C/ pi-ntreg B, C/ tăĭat C// 12 și au C/ și au trecut piste Prut și au fugit B/ preste C/ Suliman ⟨Suliiman C⟩-pașĭa și cu B,C,E,G/ cu turcii, cu tătarii M, P// 13 voevod M/ înnapoi B, C/ Care B, C, *lipsește* M,P // 14 atuncea C/ de atuncea au dobîndit, de atuncea de la turci mare și cinste și laudă B/ turci C/ mare C// 13—17 Costandin Cantimir voevod de atunce au cîștigatu mare cinste și credință la turci, fiindcă la acel războiu s-au purtat foarte bine. Că atîta au mersu în frunte, cît nici cei tineri nu să ⟨pute P⟩ ține de dînsul M, P// 15 laudă C/ căci B, C]pentru căci D, pentru că E, G/mergea C/pre bine B,C// 16 Că așĭa B, Că așa C/mergea B,C/ *după* frunte *ad*, războiului C, oștii G/nu să putea B,C//17 cĭei C/tineri B,C//18 8]12 M, 11 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ léșii B,C/ dintru aceasta P/ prinsu]pus M, P/ mare B,C//

1 dînsul]Cantemir-vodă G/ pe dînsul, pe Cantemir-vodă D,E/ pre Cantimir voevod și pentru aceĭa trimite în Moldova poghĭazuri în toate părțile de strîca și jăcuĭa M,P/ sloboziĭa B,C/ *după* podghiazuri *ad.* în Moldova C/ părțile B,C// 2 de strica în țară B/ strica C/ *ad. ulterior* tot B/ bejenită B,C/ bejenită și era lipsă D/ și lipsă de pîine încă era C/ lipsă de pîine foarte mare, mare era, că nu putea oamenii să facă pîine de răul poghiazurilor B/ lipsă ⟨și lipsă G⟩ de pîine foarte mare era, că nu putea oamenii să facă pîine de oști ⟨*lipsește* de oști G⟩ E, G/ Și țara era toată băjănită ⟨tot bejănărită P⟩; oamenii nu pute eși să are; în pîine era lipsă. Stupii M, P/ oamenii C// 3 stupii B/ stupii să făcea buni și vin încă să făcea mult, că C/ stupii să făcea buni și vinul, că G/ *lipsește* că era om nărocit M,P// 5 Țara atuncea C/ că era ertat birul țărîi B, că era birul ertat C, că birul țărîi era ertat G, că era ertat birul țărîi de la împărăție de la Poartă E/ Poartă B,C// 5—7 Numai nu putea trăi oamenii ⟨oamenii trăi E,G⟩ de poghiazuri leșești ⟨*lipsește* léșești G⟩ că și caii lui Cantemir-vodă din ceair ⟨ceiriu G⟩ i-au luat Sandul Crupenschii B,E,G, Că atîta strîca leșii, cîtu și caii cei ⟨*lipsește* cei P⟩ domnești i-au luatu ⟨luasă P⟩ Crepițchii ⟨Crăpițchie P⟩ din ceair M,P// 6 caii C/ lui Cantemir-vodă D/ ceair C// 7 Crupenschii C/ cu un B, C// 7—8 *lipsește* c-un poghiiaz leșescu ... jicnicer maré M, P/ poghiazu B, podghiaz C/ Care B/ Care mai pre urmă C// 8 Sandul Crupenschii B, E/ Crupenschii C/ *după* Sandul Crupenschie *ad.* la alți domni G/ ajunsu C / *lipsește* și B / jicnicér mare și medelnicér mare B, E/ jicnicer] medelnicĭar C/ mare C // 9 domniĭa B, C / după B, C// 8—10 Deci Cantimir voevoda, după ce ĭ-au luatu și caii, s-au temutu să mai șază în Iași, ci s-au mutat în Cetățuĭe M, P// 9 putea șidea B, C// 10 fi B/ Că dé nu s-ar hi mutat în Cetățuie]Și C// 10—12 *lipsește* Că dé nu s-ar hi mutat ... din Iașii M, P// 10 Cetățuĭa B/ podghiazul C// 12 l-ar fi B, C, atuncea l-ar fi E/ dînsul C]Cantemir-vodă B, D, E, G/ Iași B, C// 13 9]13 M 12 P / După B, Iară după C, G/ voroava B / avut]vorbit B// 13—15 Cantemir voevoda după giurămîntul ce-au făcutu lui Șerban voevoda, au prinsu pre Iordachi Roset postelnicul, l-au închisu, l-au muncitu M, P // 14 prins-au Cantemir-vodă B, E, *ad. marginal* prins-au Cantemir v⟨oe⟩vod G/ postelnicul C/ Iordachi Roset post⟨elnicul⟩ G // 15 de B,C/ *lipsește* că M,P// 15—16 Și l-au făcut de au dat vreo triidzăci B/Și au C/vreo triizăci C/ Și ĭ-au luatu vro 30 sau 40 pungi M,P//16 de pungi B,C/ Și mai pre C//

urmă l-au luat Gavriliță și cu Velicico în chizășie, cum că n-a fugii din Moldova, și l-au slobodzit. Iar pe urmă i-au dat vestea Velicico hatmanul că-i stă pricé Șerban-vodă și ĭaste să pie⟨e⟩. Și-nțelegînd, au fugit în Țara Ungure⟨a⟩scă.

f. 248v 10. Atunce, cînd au mărsu / Suliman-pașea cu Cantemir-vodă înainte leșilor la Boian, vinit-au și Șerban-vodă cu oasté din Țara Munteniască pîn-în Ĭași, de-u descălecat cu oastea la mănăstirea lui Aron-vodă, de-u șădzut vro 4, 5 dzilé de ș-au isprăvit dé la Suliman-pașea avînd grijă de nemții. Și s-au întorsu înapoi pe Bîrlad, tot vînînd vînaturi și pesșté.

Iară în al doile anu a domn⟨i⟩ei lui Cantemir, scoborîtu-s-au craiul Sobețichie cu to⟨a⟩tă puterea sa, și cu toții hatmanii, și cu to⟨a⟩tă reciposрolita, și cu multé poghiiazuri în to⟨a⟩te părțilé, în toată țara, pré la Ocnă, pe la Bîrlad, pe la Bujoreni, de nu rămîne un loc neprădat și nestrîcat.

Tăiat-au atunce leși⟨i⟩ pe do⟨a⟩mna Rucsanda, fata lui Vas⟨i⟩lie-vodă, la cetate la Ne⟨a⟩mțu, și pe Andrieșo⟨a⟩ĭa, și pe Enache gramaticul la ocnă, și pe alții mulți. Că să făcus⟨ă⟩ tîlhari nu numai dé la o⟨a⟩stea leșască, și și din munții unguresștii, de jăcuia mănăstireli, și alții dispré Buge⟨a⟩gu. Încotro căutai, tot de tîlhari dai. Atunce mulții boĭari și giup⟨î⟩nes⟨ă⟩ săraci ș-au lăsat casălé ș-au fugit în Țara Muntene⟨a⟩scă de răul tîlhăretului.

Atunce craiul s-au coborît în gios pen tîrgu pen Ĭași/ f. 249 ș-au mărsu în gios pe Prut pîn' la Pagul. Și dé la Pagul n-au putut mergé mai nainte, că i-au eșit turcimea și cu tătărîmea înainte. Și s-au întorsu înapoi, încungiurat de tătari: caré cum eșie din obuz, cum îlu lua tătarîi. Și s-au întorsu iar pen Ĭași înapoi. Și era și Petriceico-vodă cu dînsul. Ș-au lovit pe la Tîrgul Frumos, și n-au agiunsu cailor obuzului, ap⟨ă⟩, heleșteul cel maré de la Prigoreni. Ș-au luat Siretul în sus ș-au lovit pe la Cernăuții la Sneatin în țara lui. Iară Cantemir-vodă l-au gonit cu tătar⟨ii⟩ pîn' la Siret, la Hărmănesști.

---

1 Gavriliță vornicul B,C,E/ Velicico hatmanul B,C,E/După aceĭa Gavriliță și cu Velișcu l-au luatu M, P/ l-au luat Gavriliță vornicul în chizășie și cu Velicico hat⟨manul⟩, cum G/ chizășiĭe C// 2 nu va fugi B/ fugi C/ Iar mai B, E]Însă mai M, P/ pre C// 3 i-au dat véste lui Iordachi, Velicico B/ véste C/ i-au dat vestea]i-au spusu M, P/ i-au dat veste că i-au spus Velicico hat⟨manul⟩ că-i stă pricină G/ Velișcu M / că-i]cum că-i M, P/ stă pricină B, E/ price C// 4 voevoda M / iaste să piae B, iaste să piară C, iaste numai să piiară G/ Și înțălegînd Iordachi Rusăt post⟨elnicul⟩ B, Și înțălegînd Iordachi C, Și înțălegînd Iordachi Rusăt D, G// 5 Unguriască B,C// 6 10]14 M, 13 P, *lipsește* C, D/ Atuncea B, C, Iară atuncea G/ Suliiman C/ pașĭa B, C// 7 înnaintea B, C] asupra M, P/ léșilor B, C/ *lipsește* la Boian M, P/ venit-au B,C/ voevoda M// 8 oaste B, C / pînă în B, C]la M, P/ de au C] și au B, E, G, M, P // 9 la]în G/ *lipsește* mănăstirea lui M, P/ de-u]și au B,C,M,P/ șezut B, C, șezut acolo G/ vreo patru B, C, *lipsește* M, P// 10 cinci B, C/ zile B, C/ de^{1}] și B, E, pînă C/ de B, C/ Suliiman-pașĭa B, C/ avîndu B/ grije B, C// 11 nemți B, C/ Și]de B/ înnapoi C/ *după* înnapoi *ad.* și au mersu B, E, *ad. marginal* și au mărs G/ vînîndu B/ péște B, C// 13 *ante* Iară 10 C, D, 11 B, E, G, 15 M, 14 P/ *lipsește* Iară M, P/ în] întru M, P/ doilea an al domnii B, C/ Cantemir-vodă B,D,E,G,P, Cantimir voevod M/ coborîtu-s-au B// 14 craiul leșescu, Jan al triile Sobețchi B, craiul léșescu, al triile Ioan Sobețchii E, G/ Sobețchii C/ toată B, C/ putére C/ *lipsește* și C, M, P//15 toți B, C/ hatmanii a Țărîi leșești B,E,G/ *lipsește* toată M, P/ toată recepospolita B, C/ multe B, C/ podghiazuri C// 16 toate B, C/ părțile B,C/ țara]Țara Moldovii B,E,G, Moldova M, P// 16–17 pre^{1} C, pre$^{1-3}$ B, *lipsesc* M,P//17 pre Bîrlad D/ Bujoréni B, C/ nu rămînea un locu B, C, nu rămăsés⟨e⟩ nici un loc G, n-au rămas nici un loc M,P// 18 nestricat B,C// 19 atuncea B,C/ léșii atuncea D/ léșii C/ léșii și cu căzacii B, E, G/ pre B/ doamna B, C/Roxanda B, Ruxanda C// 20 Vasilii B, Vasilie C/ la Cetatea Niamțului C, în Cetate Nĭamțului M, P/ și]iară M, P/ și pre o jupîniasă anumé Andrieșoaie B,D,E,G/ Andriĭașoaĭa C//

1 Ianachi B, Ianache C,D/ grammaticul C/ grammiaticul, fiind ⟨ce era D⟩ cămăraș la ocnă B, D/ și la ocnă pe Ianachi grammaticul, fiindu cămăraș la ocnă E' G/ la ocnă]la o mînă A/ și]și și M, P/ pre B/ alții B, C// 2 făcusă B, C/ nu]și nu M, P/ de B, C/ dé la]din M, P/ oastea B,C// 3 și^{1}]ce B,C,D,G,M,P / munții ungurești B,C/ *după* ungurești *ad.* eșiĭa tîlhari B, E, G/ de]și M, P/ jecuĭa B, C, E, G/ mănăstirile B, mănăstirili C/ și]iară M, P/alții C, alți tîlhari B,E,G// 4 despre B,C/ Bugeac B, Bugiac C/ Încătro B, Și încătro C, Și ori încotro M, P/ căutai]mergei M, P/ tot de tîlhari dai]tot tîlhari era în toate părțile B,E,G, tot preste tîlhari nemerei M,P// 5 Atuncea B, C/ *ante* Atuncea: 12 B, E, G/ mulți B, C/ jupînése B, jupînésĭe C/ sărace B, C/ casăle B, C// 6 și au B, C/ ș-au fugit]s-au dus G/ Munteniască B,C/ *după* Munteniască *ad.* de aici din Moldova D/ tîlhăritului B, C, tîlharălor M, P// 7 Atuncea B,C/ craiul Sobețchii B, D, E,G/ jos C/pin$^{1-2}$ B,C// 7–8 Pogorîtu-s-au craiul în giosu în tîrgul Iașii și de la Iași au mersu M,P//8 și au B,C/ jos C/pînă B, C/ Și]Iară M/ de B,C// 9 merge B, C/ înnainte C/ *după* înnainte *ad.* și s-au întorsu înnapoi, că B// 9–10 *ad. marginal* că i-au eșit turcimea și tărărimea înnainte G/ turcii înainte și tătarii M, turci și tătarî înnainte P//10 înnainte B, înnainté C//10–11 Și așĭa s-au întorsu încungiorat de tătarî și carele cum eșiĭa din obuzul leșescu B/ înnapoi C// 11 și carii ⟨careli E⟩ cum eșiĭa C, E/ care]că care M, P/ de tătari; și din obuzul leșesc carele cum eșiĭa, cum îl și lua tătarîi de grumaz G/ obuzul leșescu, cum îl și lua tătarîi de grumazi E/ îl și lua B, M, P, îi luoa C// 12 *după* întorsu *ad.* craiul B,C,D,E,G/ iar]iarăși M/ s-au întorsu înnapoi iarăși prin Eși P/ pin B, C, prin M/ înnapoi B, C, *lipsește* E/ *lipsește* Și M, P/ Petriceaico B, Petricĭeico C//13 dînsul] craiul D/ Și au B,C/ era cu dînsul și Petriceicu voevoda. Și au mersu pre la M, P/ ajunsu C// 14 obuzului leșescu apă de băut B, E/ apă de băut G/ apa din hăleșteul C/ hălășteul B/ apă din tot heleșteul M, P/ mare B, C/ de la]din M, P/ Prigoréni B, C// 15 Și au$^{1-2}$ B,C/ De acolo au purcesu pe Sîretiu în sus și au mersu pre la Cernăuți M, P/ Sirétiul B, C/ Cernăuți B/ *după* Cernăuți *ad.* și de la Cernăuți C/ Sneatin]Șletin A// 16 Iar B, C/ Iar Cantemir voevoda și cu tătarii l-au gonitu pînă M, P / l-au gonit pe craiul B, E, G/ l-au tot gonit C/ tătarîi B, C // 17 pînă B, C / la Hărmănești pe Sirétiu B/ Siretiu C/ Hărmănești C//

11. Atuncea au arsu leșii și tătarîi multe curții boĭarești la țar⟨ă⟩ și la Ĭași. Ars-au în Lungani, în Obrezeni, în Popi, în Doroșcani, la Leca, în Căcărădzéni 2 părechi, în Podobiții, într-alții Lungani, în Albesștii, în Brăesștii, în Prigoreni, în Gănesștii, în Tîrgul Frumos, în Crivesștii, în Petrișu, în Heleșteĭeni, în Hăbășesștii, în Rugino⟨a⟩sa, în Hălăucesștii, în Cozmesștii, în Purcelesștii, în Stolniceni, în Pășcani și pe alte locuri multé. Tot curții șendilite boĭaresștii au arsu atuncea, fiind oameni⟨i⟩ închiși pen mănăstirii de frica leșilor ș-a tătarilor. Era în Golîĭa oca de ap⟨ă⟩ un potronic.

12. Atunce au luat craiul și pe Dos⟨o⟩fteiu mitropolitul din Ĭașii cu / f. 249v toate hainele de odoarălé Mitropolii⟨i⟩. Ș-au luatu și moșteilé lui Sfetei Ion Novei de la Sucevi, caré le-u fostu adus acestea moștii din Țar⟨a⟩ Turce⟨a⟩scă Alexandru-vodă cel Bun. Și le-u dus acele moștii înpreun⟨ă⟩ cu Dosoftei mitropolitul în Țara Leșască, la un tîrgu a

1 11]13 B, E, G, *lipsește* M, P/ léșii B, C/ curți B/ boerești B, C// 2 țară B,C/ Eși B/ în Iași și la țară M, P/ *după* Iași *ad.* la ținutul Cîrligăturii C/ Au ars E,G/ Obrejeni B, Obrejéni C, E// 2—9 *lipsește* Ars-au în Lungani ... boĭaresștii au arsu M,P// 3 Léca C/ doao B,C/ păréchi C//4 Podobiți B,C/ într-alți Lungani C, *lipsește* G/ Albești B, C/ Brăești B, C// 5 Prigoréni B, C/ Gănești B, C/ *după* Frumos *ad.* la ținutul Romanului C/ în[3]]la C/ Crivești B, C// 6 Pietrișu B, C/ Hălăștieni B, Hăleșteĭeni C/ Hăbășești B/ *după* Hăbășești *ad.* la ținutul Sucevii C / în[4]]la C/ Ruginoasa B,C// 7 Hălăucești B, C/ Cozmești B,C/ Purcelești B,C/ Stolnicéni B,C// 8 multe B, C/ curți bune șindilite B,E,G, curți șindilite C// 9 boerești B, C/ fiindu B/ oamenii B,C/ oamenii fiind M, P/ pin B, pren C// 10 mănăstiri B, C/ léșilor B, C/ și a C/ tătarîlor B, C/ Era atuncea în mănăstiré în Goliĭa C,E / în mănăstiré în Golîĭa D/ *după* Golîĭa *ad.* atuncea B,G/ În Golîĭa era M, P// 11 apă B,C/ un potronic]zéce bani B,C,E,G,M,P/ un potronic, zéce bani D// 12 12]14 B,E,G, 18 M, 17 P/Atuncea B, C/ Dosoftei B/mitropolitul Dositheu C, Dosithei mitropolitul Moldovii D// 12—13 au luat craiul leșesc din Iași pre mitropolitul Dosoftei cu toate veșmintile și odoarăle Mitropolii M, P// 13 Iași B,C/ cu toate veșmintele și odoarăle sfintei Mitropolii B, D/ hainele de veșminteli și C, E/ toate veșmintele și odoarăle Mitropoliei din Suceavă G/ odoarăli C/ Mitropolii⟨i⟩ C//14 Și au luat B,C, Luat-au M,P//14–16 moștiile Sfîntului Ioan ⟨*repetă* Sfîntului Ioan G⟩cel Nou ce au fost la Suceavă, care au fost adus acéste sfinte moștii din Țara Turcească Alexandru-vodă cel Mare și Bun B,E,G/moștiile Sf⟨î⟩ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă, carele au fost acéste sf⟨i⟩nte moștii adusă de la Cetatea Albă de Alixandru-vodă cel Mare C/ moștiile Sf⟨î⟩ntului mucenic Ioan cel Nou de la Suceavă, care acéste sf⟨i⟩nte moștii au fost adusă din Țara Turcească cu multă cheltuială de Alexandru-vodă cel Mare și Bun D// 14—17 moștile Sfîntului Ioan Novi ⟨*lipsește* P⟩ de la Suceavă, pe care sfinte moștii ⟨moaște P⟩ din Țara Turcească lĭ-au fost adus în Moldova Alecsandru voevod cel Bun. Deci craiul acele sfinte moști ⟨moaști P⟩ și pre Dosoftei mitropolitul lĭ-au ⟨l-au P⟩ dus în Țara Leșască M,P// 16 Și luîndu-le li-au dus G/ li-au B,C/ acéli sfinte moștii B,C,E/ *lipsește* acele moștii G/ înpreună B,C// 17 Dosiftei B,C,D//

craiului Sobețichii, anumé Jolfa, de stau acolo pîn-în dzuoa de astădzii. Și Dosoftei încă acolo au murit.

13. Acestu Dosofteiu mitropolit nu era om prostu de felul lui. Și era ne⟨a⟩m de mazîl; preînvățat, multe limbii știe: elinesșté, lătinesșté, slovenesșté și altă adîncă carte și-nvățătur⟨ă⟩. Deplin călugăr și cucernic, și blînd ca un miel. În țara no⟨a⟩stră pe ceasta vréme nu este om ca acela.

Dup⟨ă⟩ ce l-au dus la Jolfa, îl punea craiul Sobețichie de s-înbrăca cu hainéle cele scumpé și odo⟨a⟩rălé Mitropolii⟨i⟩ țărîi no⟨a⟩stré, de făce leturghii la dzilé mari și iordan la Bobote⟨a⟩dză, dup⟨ă⟩ obiceiul țărîi no⟨a⟩stré, de s⟨ă⟩ mira craiul și toții domnii leșeștii și lăuda de frumo⟨a⟩s⟨ă⟩ țărămoni⟨a⟩ ce aré beserica țărîi no⟨a⟩stré.

1 Sobețchii B, C, *lipsește* M, P/ Jolcfa B, C, Jolcva E, Joltcva M, P/ *după* Jolcfa *ad. marginal ulterior* și pe urmă în zilele lui Costantin Moruz D/ stau]sînt G/ pînă C, și pînă B, E, G// 2 zioa B, C/ astăzi B, C/ și acolo stau acele Sfinte moști ⟨moaști P⟩ și pînă astăzi. Iar mitropolitul Dosoftei acolo au și murit M, P/ Și Dosiftei mitropolitul încă au șezut acolo șapte ani, pînă la sfîrșitul vieții sale, Și acolo murit D / Și Dosiftei mitropolitul încă au rămas acolo și au șezut șapte ani și acolo i s-au tîmplat săvîrșirea vieții sale G// 3 13]15 B,E,G, 19 M, 18 P/ Acest Dosoftei mitropolitul B, C, D/ *lipsește* mitropolit P/ nu era ⟨om E⟩ din oameni proști de niamul lui B, D, E/ prost C/ felul]niamul C/ nu era]n-au fost M, P/ de felul lui din nĭamul lui M, *lipsește* P// 4 mitropolitul era fecior de neguțitoriu și preînvățat G/ Ce era ficior de neguțitor ⟨grec D⟩; și ⟨era D⟩ preînvățat B, D, E / ne⟨a⟩m de mazîl]ficior de neguțitor, și C/ Ci era din mazili și foarte învățat M, P/ limbi știĭa B, C/ știĭa multe limbi M, P// 5 elinéște B,C / lătinește B, C/ slovénește B, slovénéște C/ și alt adîncu din cărți stiĭa B, și alte adîncuri a cărților D, și adîncu din cărți știĭa E, G/ *după* carte *ad.* știĭa C/ învățătură C/ elinești, slovinești, latinești și și alte învățături adînci M, P// 6 Și deplin B, C, D, E, G]Era desăvîrșit M, P/ *lipsește* și[1] M,P/ cucérnic B,C/ blîndu B// 7 noastră B,C// 7—8 *lipsește* În țara... om ca acela M, P/ pre acéste vremi nu să află om B, E/pre acésti vremi C/nu iaste C]nu afla G// 9 Și după C,M,P/ Iar după D/ *ante* Iară după: 16 B, E, G/ l-au dus]au mărsu B, E/ dus craiul P, adusu craiul M/ Jolcfa B, C, Joltcva M, Jolducfa P/ craiul Sobețchii, *lipsește* M, P//10 să înbrăca B, C/ hainéle]veșmintele B, C, D, E, G, M, P / céle scumpe B,C/ și]cu M, P/ odoarăle Mitropoliii B, odoarăli céle scumpe a Mitropoliii C/ și scotea și odoarăle G// 10—11 cele scumpe a Mitropoliii țărîi noastre și slujiĭa liturghie E// 11 noastre B, C/de făcea C] și slujiĭa C,D, G, M, P/ liturghie B,C,D,G, sfînta liturghii M, P/ zile B, C // 12 iordanul M/ Bobotiază C / *după* Bobotiaza *ad.* cu țăremonie B, E / la Bobotează iordan cu țiremonie G / după B / după obiceaiul biséricii răsăritului și a țărîi noastre C // 13 de]și B, E, G, M, P, să B, C / miera B/ toți B, C / leșéști B, leșești C // 14 *lipsește* de C, E, G/ lăuda țărămoniĭa ce frumoasă ⟨*lipsește* cea frumoasă P⟩ pre care o are M, P/ frumoasă B, C/ țeremonie B, țeremoniĭa C / are B, C / biserica răsăritului și a țărîi noastre B,E,G/ țărîi no⟨a⟩stré] răsăritului C/ *după* noastre *ad.* a răsăritului D//

Cantimir-vodă să mîniesé pe cel mitropolit și-i făcus⟨ă⟩ f. 250 afurisănie de la patrierhii. Dar / nemic dé dînsul nu s-au atinsu, că dzic oameni⟨i⟩ că-i sfînt; iar de Cantimir-vodă s-au atinsu, că l-au găsit legat. Ce nu s⟨ă⟩ știe, dintr-aceïa pricin⟨ă⟩, au dintr-alte.

14. Cantimir-vodă, cînd au vinit craiul, rămăsesă mai sîngur. Boerimea, slujitorimea fugis⟨ă⟩ caré încotro putus⟨ă⟩. Numai prea cu puțintei rămăsesă, oameni de curte. Și-l îndemna o samă dé boïari să s⟨ă⟩ închiné la leși. Și-i scrie și Șărban-vodă să s⟨ă⟩ închiné, că s-a închina și el, că i să scobor și nemțîi despré Țara Nemțască, și moscalii încă mărgu la Crîm, și s-or facé tot una.

15. Iară Cantimir-vodă nu s-au potrivit. Una, că știe rîndul leșilor, că⟨i⟩ slujîsă; a dooa, îi era ficiorul la Po⟨a⟩rtă zălog, Antohie-vodă be⟨i⟩zădeoa. Ce nu-i da mîna. Ce ïel cu ciné au avut s-au tras spré Fălciiu înainte tătarîlor, cum mai sus s-au pomenit. Și cu această au nemerit, de i-au eșit maré laud⟨ă⟩ de la turcii.

1—5 *lipsesc* G// 1 Iar Cantemir C/ *ante* Cantemir voevod: 20 M, 19 P/ să mîniïase C] s-au fost mîniïat foarte rău B,E/ pre acel B,E, pe acel C/ s-au mîniïat pre Dosoftei mitropolitul M,P/ și-i făcus⟨ă⟩]și i-au fost făcut B,E/ și trimisésïe de-i făcusă carté de afuriseniïe C// 2 și afurisănii M,P/ patriiarși B,D/ *după* patriiarși *ad.* pentru căci s-au dus în Țara Leșască și ș-au lăsat scaonul și eparhiïa aicea în Moldova C/ Dar]Însă M,P/ Dar de dînsul nemică M,P/ nemică de B// 3 dzîcu B, zicu C]spun M,P/ oamenii B,C/ că iaste sf⟨î⟩ntu C,M,P]că trupul lui sîntu moștii de sfîntu B,E/ că iaste sfînt trupul lui, zicu că sînt moștii D/ Cantemir C/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* dzic oamenii că B/ zicu oamenii că s-au atinsu blăstăm că D/ s-au atinsu]zicu oamenii C// 3—5 *lipsește* iar de Cantimir...au dintr-alte E// 4 că dup⟨ă⟩ ce au murit l-au găsit legatu M,P/Ce]Însă M,P/ să B,C/ știïe C/ dintru acéïa pricină B,C/ dintru aceïa sau dintr-altă pricină M,P// 5 dintr-alta C, dintr-altă pricină B// 6 14]17 B,E,G, 21 M, 20 P/ Iară Cantemir C/ voevoda M/ au vinit craiul leșescu Sobețchii B,E,G, cîndu venisă leșii în țară M,P/ rămăsése B, rămăsésïe C// 7 fugisă carii incătro B,C//8 putusă C]au putut B,E,G// 7—9 Că boerii fugisă; așijdere și slujitorime, care încotro au putut. Și rămăsăsă numai pre cu ⟨cu pre P⟩ puțini oameni de curte. Și o samă de boeri îl îndemna să M,P// 8 pre C/ puțintei oameni de curte rămăsése B,E,G/ rămăsésïe C// 9 de B,C/ 9—10 să să închine[1−2] B,C// 10 léși B,C/ scriïa B,C/ Șerban B,C/ voevoda M//11 să va închina B,C/ că și el să va închina și cum că-i vin și nemții din Țara Unguriască M,P/ că să scoboară B,C,E,G, că vor să să scoboare D/ nemții B,C/ despre B,C//12 la]în C/ s-or face C, să vor face B,D,E,M,P/ toți una M,P]tot de unii B,E,G// 13 15]18 B,E,G, *lipsește* M,P/ Cantemir C/ voevoda M/ știïa B,C// 14 léșilor B,C, léșilor cum sînt G/ că slujisă C, că slujisă la dînșii B, că slujis⟨ă⟩ la léși D]de cîndu slujisă la dînșii M,P/ *lipsește* că slujîsă E,G/ a doa B,C]alta M,P/ Poartă B,C// 14—16 că-i era Antiohie ⟨Antohi P⟩ voevoda, ficiorul său zălog la Poartă Și nu-i da mîna. Și pentru aceïa cu cine au mai avut s-au tras atunce la Fălciiu M,P// 15 jălog A, zălogu B/ Antiohii B,C/ *lipsește* vodă B,E,G/ beizade B, bejădeoa A, beizediaoa C/ *după* mîna *ad.* într-alt chip B,D,E,G// 16 el B,C/ cine B,C/ *după* avut *ad.* pe lîngă dînsul B,E/spre B,C/ înnaintea C]asupra B,E,G//17 cum]precum B,C,D,E,G/ cum s-au pomenit mai sus M,P/ pomenit]scris B,E,G/ nemerit bine B,E,G//18 de[1]]că B,E,G,M,P/mare laudă B,C, mare laudă și cinste G/ turci B,C//

16. Pé cie vréme era vro 40 și mai biné de codréni tîlhari, de ținea drumurilé în Țara de Gios. Agiuns-au la Cantemir-vodă de i-au ertat. Ș-au vinit toții în Eșii, și i-au dus pe toții în mănăstiré în Gălata, de au giurat cum or sluji lui Cantemir-vodă și țărîi cu dreptate. Și le-au dat le⟨a⟩fă cîté 4 lei de lun⟨ă⟩. Și au pus capete dintre dînșii / f. 250v pe Zaharie și pe Sandul și le-u dat cărții de volnicie, să strîngă cît de mulții. Și cum au sosit la Piiatră, au găsit un poghiiaz de leși cu căzaci, vro 200 și mai bine. Și așe i-au lovit fără vesté, pe o negur⟨ă⟩, de i-au spart și i-au spîrcuit și i-au prinsu și vii, de i-au dus la Cantemir-vodă, de i-au tot înțăpat și i-au spîndzurat.

Dece dintr-acea izbînd⟨ă⟩ au început Cantemir-vodă a faci ste⟨a⟩guri de lefecii în Roman și în Cozmesștii și-n Tîrgul Frumos, în Hîrlău, în Podul Liloïa, în Ïași. Ș-au început a-i birui pe tîlhari ș-a-i prinde, de-i ducea la Cantemir-vodă, de-i tot omorîïa cu fel de feluri de cazne.

17. Așijderea și Miron logofătul, fiind staroste la Putna, au făcut siimeni și hînsari ș-au început și dintr-acolo a răsîpi tîlharii. Că numai o dată la o bătaïe au prinsu 40 de tîlhari și i-au tot tăiat cîte în patru bucăție, de i-au

1 16]19 B,E,G, 22 M, 21 P/ Pre acéïa B, C, D, M P/ vreo B, C/ patruzăci B, C/ era 40 tîlhari codreni de țîne M, P/ bine B, C/ *lipsește* și mai biné G// 2 drumurile B, C/ Agiuns-au acei codréni B, E, G/ Și au agiunsu C, carii au agiunsu M, P// 3 Și au B,C/ toți[1−2] B,C/ Iași, B,C/ *lipsește* și i-au dus pe toții M, P// 4 pre B// 5 or]vor B, C// 4—5 și au giuratu lui Cantimir voevod precum îi vor sluji lui și țării M, P/ dreptate B,C/ li-au B,C//6 liafă B,C, lefe M,P cîte B,C/ lună B,C]om M,P/ capete]căpitenii M,P//7 Zahariïa C/ Sandul]Alecsandru M,P/ li-au B,C/ cărți B,C/ *lipsește* de volnicie M, *lipsește* de volnicie, să strîngă P// 8 să strîngă oameni de oaste B,E,G, să strîngă slujitori C/ cîți de mulți C/ Și au purces spre munte și cum au sosit B,E,G/ Și aceștii cum au sosit M,P/ Piatră C/ au]au și M// 9 poghiiazuu B/ léși B,C/ cu]și cu B,E,G,M,P/ vreo doao sute B,C/ așïa B, așa C//10 fără de véste B,C,D,G/ negură B,C/ spartu B/ Și fiindu negură i-au lovitu fără veste și îndată ĭ-au spart M,P// 11 spîrcuitu B/ i-au prins pre unii B,E,G/ prins-au și vii dintre dînșii M,P/ de]și M,P/ voevoda M// 12 de i-au tot omorît cu groznice morți, că i-au tot spînzurat și i-au înțăpat C, și pre toți ĭ-au spînzuratu și ĭ-au înțăpatu M,P// 13 Decii B,C/ pentru acea B, dintr-acïa C / izbîndă B, C]biruință M, P / Cantemir-vodă au început a face C/ voevoda M// 14 a face B, *lipsește* P/ stiaguri B, C/ *lipsește* și[1−2] M, P/ Cozmeşti B, C/ și în[2] B, C// 15 și în Hîrlău și la ⟨în D⟩ Podul Iloae ⟨Iloaïa C,D⟩ și în Iași B,C,D,E,G/ și în Iași M,P/ Și au B,C//16 a birui M,P/ pre B,C/ și a-i prinde B,C, *lipsește* M,P/ și-i ducea M, și-i aduce P// 17 voevod M / cu féliuri de muncă și de cazne B, cu féliuri de féliuri de cazne C, D, cu feliuri de feliuri de cazne și munci G, cu multe feliuri ⟨ de munci și P⟩ de morți M, P// 18 17]20 B,E,G, 23 M, *lipsește* P/ la]de M,P/ *după* Putna *ad.* la Focșani D// 19 făcut]strînsu M,P/husari C,M,P/ și au B,C// 19—20 și au început și el a răsîpi dintr-acolo pre tîlhari M,P/ răsipi B,C// 20 Prins-au numai la o bătălii 40 tîlhari M,P/ la o bătae, la un războiu au prinsu B,E/ bătaïe]războiu G// 21 patruzăci B, C// bucăți B,C/ de[2]]și B,E,G,M,P //

pus pen prepeleci pe la drumuri. Pus-au Miron log⟨o⟩-fătul de au lărgit și drumul la Lunca Mîndrișcăi, că, fiind drumul strîmtu, nu putea să înblé de răul tîlharilor. Și așea cu acestea au început a s⟨ă⟩ mai stîrpii. Că de ce-i omorîia, de ce să făce mai mulții în dzileli acestui domnu.

Așijderea atunce, cînd au vinit craiul mai nainte,
f. 251
dup⟨ă⟩ ce au / făcut Cantemir-vodă slujitorii, vădzind Șerban-vodă că înblă tîlhăret mult în Moldova și n-aré cine să lé stea înpotrivă, și Cantimir-vodă n-au ținut parola, cum s-au apucat, cînd l-au pus domnu, să omo⟨a⟩-r⟨e⟩ pe Iordachi Rusăt, ș-au fugit în Țara Ungure⟨a⟩scă, triimis-au și el pe Mănăil⟨ă⟩ căpitanul cu saragelé să prindză pe giupîne⟨a⟩sa lui Iordachi Rusăt. Decé aflîndu-s⟨ă⟩ giupîne⟨a⟩sa lui Iordachi cu multă bejenie pe Oituz, la un sat Grozăsștii, de frica unui poghiiaz leșescu ce vinie din sus, au ⟨a⟩pucat numa ĭa, Iordăchio⟨a⟩ĭa sîngur⟨ă⟩, cu rădvanul. Numai de n-au prins-o sarageleli, iar altă ce au avut agîrlîc, i-au luat tot sarageleli. Și

1 pin prepelece B, C/ logofătul C// 2 de au mai tăiat ⟨tăĭat C⟩ pădurea de au mai lărgit B,C/ *după* logofătul *ad. marginal* de au tăiat pădurea D/ lărgit]mai lărgit E/ lărgit]făcut G/ *lipsește* și C,D,G,M,P/ *după* drumul *ad.* mai mare și mai bun G/ fiindu B// 3 *lipsește* fiind drumul strîmtu G/ nu putea oamenii să umble B,C,G/ să umble oamenii D, E/ nu pute nime să între ⟨umble P⟩ de M, P// 4 așa C, *lipsește* G/ acéste B,C/ a să mai sterpi B,C,D,E,G/ *după* sterpi *ad.* tîlharii C,D,E,G/ Și cu de aceste au început a să mai înpuțina tîlharii M, P// 4—7 *lipsește* Că de ce-i omorîia ... vădzind M, P/ di ce-i B, di cĭe-i C// 5 *după* omorîĭa *ad.* pre tîlhari D/ de acéĭa să făcea ⟨făcĭa C⟩ B, C, D, E, G / mulți B,C/ zilele B,C/ *după* domnu *ad.* a lui Cantemir-vodă B,D,E,G// 6 *ante* Așijderea: 21 B, E, G, 18 C, D / atuncea B, C/ craiul leșesc Sobețchii B, C, G / craiul Sobețchii în Moldova mai înnainte B, C/ înnainte B// 7 după B, C/ *lipsește* Cantemir-vodă slujitori G// 8 umblă B,C// 8—12 Șerban voevod auzîndu că sîntu tîlhari mulți ⟨mulțime P⟩ în Moldova și văzîndu că Cantimir voevoda nu s-au ținutu de parolă să omoară pre Iordachi Roset ⟨după cum s-au apucatu cîndu l-au făcutu domnu și cum că Iordachi Rosetu *lipsește* P⟩ au fugitu în Țara Unguriască, deci s-au mîniĭatu și au trimisu pre Manoli ⟨Manoli P⟩ M, P/ tîlhărit B, C/ n-are B, C// 9 le B,C/ înprotivă C/ Cantemir B,C// 10 cum]precum C,D/ cîndu B/ *după* domnu *ad.* în Moldova B,E,G/ omoară B,C/ 11 pre Iordachi Rusăt și Iordachi Rusăt au fugit B,C,E,G/ Unguriască B,C// 12 el]Șerban-vodă C/ pre B,C/ Mănăilă B,C, Manole G/ căpitanul de Focșani B/ sarageli B, saragele C// 13 pre B,C/ giupîniasa B, jupîniasa C/ *după* Rusăt *ad.* din Moldova C/ Decii B,C]Și M,P/ aflîndu-să C//14 jupîniasa B,C/ Iordachi Rusăt B,D,E,M,P/ multe bejenii B,C,E//15 Oituzu B/ sat ⟨pre D⟩ anumé Grozeștii B,C,D,E,G// 16 viniia B, C/ apucat C/ numai B,C/ *lipsește* ĭa C// 16—1 carile venie din sus, s-au înștiințatu că vin să o prinză muntenii. Și ⟨Ce P⟩ numai ĭa ⟨*lipsește* ĭa P⟩ cu rădvanul au scăpatu; iară tot ce au avutu i-au luatu muntenii și s-au întorsu la Șerban voevod M, P/ Iordăchioaie B, Iordăchioaĭa C//17 sînngură B,C/ *după* rădvanul *ad.* de au fugit C, de au fugit și au scăpat G/ *lipsește* Numai C,G/ Numai de au fugit și au scăpat de n-au prins-o saragelili B,E/saragelile C// 18 ce-au C/saragelili B, saragelile C//

pesté noapte s-au întorsu sarageleli pesté munte în Țara Munteniască. Și bej⟨ă⟩nari⟨i⟩, ciné au fost, au sărit după dînșii a dooa dzii pe șle⟨a⟩h și nu i-au putut agiungé, și s-au dus cu paci.

18. Triimis⟨ă⟩ sol pe Gavriliță în Țara Munteniască, la Șerban-vodă, Cantemir-vodă, că vădzu că s-au mîniiat Șerban-vodă pentru Iordachii și pentru căci nu s-au închinat la leși, de pe cum să adeveris⟨ă⟩, cîndu l-au pus domnu. Și-ntorcîndu-s⟨ă⟩ Gavriliță înapoi, îndată au și murit. Dzic să-l fie otrăvit Șerban-vodă. Caută de ⟨a⟩cmu înainte de vedzii ce s-au lucrat zavistie și răutate în Moldova și-n Țara Muntene⟨a⟩scă, de pizma lui Șerban-vodă ș-a Cupăresștilor, ce-u avut veche. /

f. 251v

19. Îndată s-au făcut pacé cu Cantemir-vodă, de au vinit, de la Țarigrad în Ĭași, Cup⟨ă⟩resștii. Ș-au pus pe Iordachi visternic maré, de i-au dat Cantemir-vodă chie țărîi în mîn⟨ă⟩, și i-a⟨u⟩ da⟨t⟩ și o sa⟨mă⟩ de bani din cei ce-i lua⟨să⟩ iar pentru o sa⟨mă⟩ i-a⟨u⟩ da⟨t⟩ tî⟨r⟩gul Scheĭa și Dră⟨c⟩șa⟨ni⟩, și pe frate-său Manolachi, staroste

1 piste$^{1-2}$ B, piste^{1} C, preste^{2} C/ saragelile B,C// 2 bejenari B,C/ cine B,C/ *după* fost *ad.* acolo B// 3 doa B,C/ zi B,C/ șliah B,C/ *după* șliah *ad.* de i-au gonit B/ agiunge B, ajunge C// 4 pace B,C// 5 18]22 B,E,G, 19 D, 25 M, 22 P/ Triimis-au B,D,E, Triimis-au Cantemir-vodă C,G/ Gavriliță vornicul B,C,D,E,G// 5—7 Cantimir⟨-vodă P⟩ au trimis pre Gavriliță în Țara Muntinĭască sol la Șerban voevod pentru Iordachi Roset și pentru că nu M, P// 6 *lipsește* Cantemir-vodă C, G// 7 Iordachi B,C// 8 léși B,C/ căci n-au vrut să să închine D/ de pe]după B,C,D,E,G,M,P/ să adeverisă C] s-au făgăduitu M, P/ cînd C// 9 *după* domnu *ad.* în Moldova B,E,G/ întorcîndu-să C/ Gavriliță vornicul B,C,D,E,G/ înnapoi B,C// 10 au murit G/ zicu C/ Și dzicea unii că l-ar fi B,G, Dzicea unii că l-ar fi E, Zic unii că l-ar fi M, P/fiĭe C/ voevod M/ *după* vodă *ad.* Dar adevărul nu să știĭe B,E/ *ante* Caută: 20 D/ de acum înnainte B,C//11 vezi B,C/ De aice înnainte caută și vezi ce au lucratu M,P/ ce au C/zavistiĭa C/ din zavistie și din răutate B,E,G/ și răutatea C, *lipsește* M,P// 12 și în B,C/ Munteniască B,C/ de]din B,D,E,G,M// 13 voevoda M/ și a Cupăreștilor B,C/ ce au avut pizmă véche di demult B, ce au avut de demult vechiĭe C, ce au avut pizmă de demult veche G/ pizmă véche D,E/ *lipsește* ce-au avut veche M,P// 14 19]23 B,E,G,P, 21 D, 27 M/ ș-au făcut pace B,C// 14—15 Cupăreștii ș-au făcutu pace cu Cantimir voevoda și din Țarigrad au venitu în Iași. Pus-au M,P//15 Cupăreștii B,C/ Și au B,C/ *după* pus *ad.* Cantemir-vodă G//16 vistiernic B, vistérnic C/ mare B,C/ de i-au dat]datu-i-au M,P/ *lipsește* Cantemir-vodă G,M,P/ chéĭaB,C// 17 *după* țării *ad.* adică visterniciĭa M, P/ mînă B,C/ și i-au dat]întorsu-i-au M,P// 17—19 *ad. marginal* și i-a⟨u⟩ da⟨t⟩ și o sa⟨mă⟩ ... și Dră⟨c⟩șa⟨ni⟩ A// 17 samă C/ samă din banii cei M,P/ din]pentru B,E,G// 18 cĭei C, *lipsește* P/luasă C/ *după* samă *ad.* de bani C,D/ o samă]ceelanți bani M, P// 18—19 samă de bani ce i-au fost mai rămas i-au dat tîrgul Schéĭa și satul Drăgșan⟨i⟩ B,E,G//19 *după* Schéĭa *ad.* pe Sirétiu și satul Drăgșan⟨i⟩ C/ Schéĭa pe Sirétiu D/ și Drăgușanul M,P, *lipsește* D/ și pe]iar pre C, făcut-au pre M,P/ *după* Manolachi *ad.* l-au pus B,E,G, l-au făcut C,D//

la Putna, de s⟨ă⟩ mai adăoge vrăjbilé cu muntenii. Pus-au și pe frații lor, acestor doi, pe Scarlatachi și Lațcarachi și pe Mihalachi, capichihăi la Țarigrad.

Ține-te, sărac⟨ă⟩ Moldov⟨ă⟩, de acmu înainte de jac și de mîncături! Toți acesștie tuscincii, ficiori Cuparului celui bătrîn, de nu s⟨ă⟩ sătura unul cu o sută sau doo de pungii!

20. Dat-au Cantemir-vodă to⟨a⟩tă taina ce au avut cu Șerban-vodă lor. Bucurat-au Cupăresștii pe Cantemir-vodă că l-or faci domn în Țara Munteniască. Și așe tot să pîrîĭa și s⟨ă⟩ mînca unei pe alții.

21. Murind Gavriliță cel bătrîn, pus-au vornic mare în locul lui pe fiiu-său Vas⟨î⟩lachie, dar nu în trécerea tătîne-său, și pe ⟨ce⟩ĭa⟨lalți⟩ frați a lui a-i mai scăde din volniciĭa ce avea cînd trăe tată-său.

Scos-au și pe Velicico din hătmănie și l-au pus vornic maré de Țara de Sus, și hatman au pus pe ginere-său Bogdan.

f. 252 Decé / Iordachi visternicul au și legat frățîĭe cu Bogdan hatmanul vădzind că-i gineri lui Cantemir, de ținea la un cuvînt, și pe cielalții boĭarii a-i călca din obiceiurile lor. Și scote mulțimé de orînduĭali pe țar⟨ă⟩, și pe mazîli dăjdii gréle, și pe breșlași greutate, de s-au stîns dé atunce. Că era breșlași mulții în țar⟨ă⟩ atunce, cu mii dé stupi.

Și Cantemir-vodă carte nu știe, sama nime nu-i lua, că-i supusesă pé cielalții boĭari, că țara era ertată de bir de la-npărățîĭe. Iară Lățicărachi tot triimitea la suté de pungi de lua, ni c-o pricină, ni cu alta. O⟨a⟩ricé sta înpotrivă pentru țară Miron logofătul și cu frate-său Velișco vornicul. Îi dzice lui Cantemir-vodă și lui Iordachii visternicul la mes⟨ă⟩: „Mai des cu păharălé, mărie-ta, și mai rar cu orîndueléli, că țara îi ertată dé la Po⟨a⟩rtă, ș-ei vrea să-ții dai mărie-ta sama odată și nu-i pute". Și Velicico și mai taré totdeauna să sfădie cu Cantemir-vodă și cu Iordachii visternicul. Caré dintr-acelea voro⟨a⟩ve avînd fric⟨ă⟩, au cădzut și la prepus, de ș-au pus și capeteli.

---

1 la Putna, la Focșani D/ de să C]pentru ca să B, pentru ca să să E, pentru să să G, de să-și M, P / adaogă vrăjbile B, adăogea vrajbile C/ muntenii B, C // 2 pre[1-2] C/ frații B,C / *lipsește* lor D, G / *lipsește* acestor doi M, P / doi boiari B, E, G/ Scarlatachii C/ și pe Lascarachi B și pre Lascarachii C, D, G, M, P// 3 și pe Mihălachi și pe Lascarachi să fie capichihăi E/ Mihălachi B / pre Mihălachii C/ să fie capichihăi B,G// 4 săracă Moldovă C, săracă Țară Moldovă B,E,G/ acum B/ înnainte B,C/ jacu B, jacurile M,P// 5 mîncari A/ aceștiĭa B, C/ tuscincii]cîte cinci C/ Cupariului B,C// 5—7 și de mîncările a cinci feciori a Cupăreștilor carii unul nu să sătura nici cu 200 pungi de bani M, P// 6 de]carii B,E,G/ să B,C/ cu] cîte cu B,C,G/ sau doao sute de pungi de bani C, sau și doao sute de pungi de bani pe an, B,E,D/ *ad. marginal* pre an D/ o sută de pungi de bani sau și doao sute pe an G// 8 20]24 B,E,G, 22 D, 29 M/Dat-au]Spus-au C/ toată taina Cantemir-vodă B, C,E,G// 8—10 Cantimir voevoda toată taina ce-au avut-o cu Șerban voevoda au descoperit-o Cupăreștilor. Iară Cupăreștii au bucurat pre Cantimir voevod, cum că ei îl vor face M,P// 9 lor]Cupăreștilor E,G, *lipsește* C/ Cupăreștii B,C/ pre C// 10 că-l vor face D/ face B,C/ tot așa M.P/ așĭa B, așa C// 11 să B,C/ unii pre alții B,C//12 21]25 B,E,G, 30 M, *lipsește* C/ Gavriliță vornicul, C,D// 12—14 Murindu Gavriliță vornicul cel bătrîn, pus-au Cantemir-vodă vornic mare pre fiiu-său Vasilie; dar nu avea ⟨așĭa G⟩ trecere la domnie ⟨*lipsește* la domnie E, G⟩ ca tată-său B,E,G// 13 lui]tătîne-său M/ pre C/ Vasilachie C, Vasilii M, P/ dar]însă M, P/ dar nu așa în cinste și în trecere ca tată-său C, dar nu era în trécerea ce avea tată-său la domniĭe D// 14 pre C/ceiĭalalți B, ceĭalați C/ ai lui au început a-i mai scădea B,C,D,E,G//15 volnicie C//14—15 și au mai scăzutu și pre ceelanți frați ai lui din volniciĭa ce-au avut-o atunce cîndu trăĭa tatăl lor M,P/ cîndu B, pe cînd D/ trăiĭa B,C// 16 Scos-au atuncea B,E,G/ pre C/ Pre Velișco l-au scos din hătmănie M, P//17 mare B,C, *lipsește* M, P/ *repetă* de Țara D/ și]iară, M,P/ *lipsește* pus C/ pre B,C/ pre Bogdan ginerile său M, P/ Lupul Bogdan D// 18 Decii B,C, *lipsește* M, P/ Iordachi B,C, Iordachi Rosetu M, P/ vistiernicul B,C/ frățiĭe B, frățiĭe bună C// 19 vădzind că-i gineri]cu ginerile M, P/ că-i]că ĭaste B, E, că iaste C,G/ gineré B, ginere C/ Cantemir-vodă B,D,E,M,P/ voevoda M//

1 la]tot la M, P/ cuvîntu B/ iară pre ceelanți boeri nu-i băga în samă, după obiceiul lor M, P/ pre C/ ceiĭalalți B, ceĭalalți C / *după* boiari ⟨boĭari C⟩ *ad.* au început B,C,D,E,G/ obiceaiurile B, obiceaiurili C // 2 scotea B,C/ orînduiala B, C, rînduele M]obiceaiuri G / țară B, C/ mazili dăjdi B, C // 3 pre C / breslași[1-2] B,C / greutaté B, C / stînșii A/ stîns atuncea G, stînsu de atuncea B,C/ mulți B,C// 3—4 mare greutate, atîta cît s-au stînsu de sărăcii. Că pre atunce era mulți breslași în țară și ave mii de stupi M, P // 4 țară B, C/ atuncea B/ *după* atuncea *ad.* și era bogați de avea C/ *lipsește* cu C/ de B, C// 5 *lipsește* Și M, P/ voevod M/ nu știĭa B, C/ și sama nimé nu le mai luoa C/ nu-i]nu le B, D, E, G// 6 că pre ceelanți boeri îi supusăsă. Țara era M, P/ supusése B, supusésĭe C/ pre B, pre C/ ceiĭalalți B, ceĭalalți C/ că birul țărîi era ertat de la înpărăție B, țara de la înpărăție era ertată de bir G// 7 înpărățiĭe C/ Iar B,C/ Lascarachi C, Lascarachi capichihaĭa B/ trimitea B,C/ sute B,C// 8 pungi de bani, B,C,D,E/ luoa C/ Iară Lascarachi ⟨Lescărachi P⟩ Roset tot trimete din Țarigrad in țară de lua sute pungi ⟨de M⟩bani M, P/ cu o pricină B, C/ Oarece B, Oarecé C/ *ante* Oarece: 24 D/ înprotivă C//8—10 Miron logofătul cîte puțin sta înprotivă pentru țară, agiutîndu-i și frati-său ⟨fratile-său P⟩ Velișcu vornicul ⟨Velișco hatmanul caré era vornic P⟩ M,P// 9 Velicico B, C//10 Îi]Și P/dzicea B, zicea C/ voevoda M/ *lipsește* și lui Iordachii visternicul B/ Iordachi C, Iordachi Rusăt P/visternicului C, vistiiarnicului D,E// 11 la masă B, la mésĭe C]cîndu șide la masă M,P/ păharăle B, păharăli C/ măriĭa-ta B, măriia-ta C, *lipsește* G// 12 orînduĭalile B, orînduialeli C/ că birul țărîi ĭaste ertat de la Poartă B, că țara de la înpărăție este ertată de bir G/ îi]iaste C,D,E,M,P/ Măriĭa-ta, mai des cu păharul și mai rar cu orînduelile M, P/ de la Poartă C/ și-i vrea B,C//12—13 și odată îi vre mărie-ta să dai samă și nu-i pute M, P, și-i vrea măriĭa-ta să-ți dai sama odată E//13 să-ți B, C/ măriĭa B, măriia C/ putea B,C// 14 tare B,C/ totdiauna C/ sfădiĭa B,C/ voevoda M// 15 Iordachi vistiernicul B,C, Iordachi Rusăt visternicul M, P/ Care B, C/ dentru acéle B, dintr-acéli C/ voroave B,C// 15—17 Deci dintru aceste vorbe, fiindu suptu prepus, mai pre urmă ș-au pus și capetele M, P// 16 avîndu B/ frică B, C / cădzut]agiuns G/ *lipsește* și[1] B,G/ *după* prepus *ad.* pentru domniĭe C/ capetile B, C //

f. 252v 22. Şérban-vodă făcus⟨ă⟩ gătiré maré dé oştii / în Ţara Muntene⟨a⟩scă, şi făcus⟨ă⟩ cîteva vas⟨ă⟩, şeici, la Argeş, cu zahara, de sta gata să scobo⟨a⟩re pe Dunăré. Şi s-agiunses⟨ă⟩ cu toate capeteli sîrbiimea pe di cieĭa parte de Dunăré şi triimises⟨ă⟩ şi la nemţii pe frate-său Iordachi spătarul şi pe ginere-său, aga Băl⟨ă⟩ce⟨a⟩nul, ca s⟨ă⟩ vie cu o samă dé o⟨a⟩ste nemţască. Agiunses⟨ă⟩ şi la Moscu, să s⟨ă⟩ scobo⟨a⟩re la Crîm.

23. Şi stînd înpotriva sfatului un cne⟨a⟩dzu mare, cheltuit-au Şerban-vodă dé l-au otrăvit, ca s⟨ă⟩ nu mai hie potrivnic sfatului. Agiunsesşă şi cu craiul Sobeţichie, ca s⟨ă⟩ să scobo⟨a⟩re în gios la Buge⟨a⟩g. Şi aşea şi el să purce⟨a⟩gă cu această gătiri, să apucé Ţarigradul, cînd or hii turcii la Beligrad, la nemţii. Numai era pedic⟨ă⟩ Cantemir-vodă cu Cupăresştii, că-l tot pîrîia la Po⟨a⟩rtă. Déce Şerban-vodă, vădzînd înpidecarea lui Cantemir-vodă, au strînsu cîţiiva boĭari moldoveni cé ĭera în Ţara Munteniască pribegii, unii dé frica lui Cantemir-vodă, alţîi pentru frica poghiiazurilor leşesştii. Strînsu-i-au pe toţii la dînsul la sfat, la Bucuresştii. Ş-au ales pe Ilie Drăguţescul să-l facă domnu în Moldova, cu

f. 253 to⟨a⟩tă / cheltuiala lui, ca să ⟨să⟩ mîntuiască de Cantemir-vodă, să nu-i mai fie piedic⟨ă⟩. Şi n-au zăbăvit dup-acesta sfat Şerban-vodă ş-au şi murit. Dzic să-l fie otrăvit fraţîi lui, stolnicul Costantin şi spătar⟨ul⟩ Mihai, că era un om groznic: nu veghea nimărui voĭa. Om maré la stat, cu ochi ca de bou, harnic, darnicu, mil⟨ă⟩ făce maré la streini, la slujitori. Cheltuia mult, să-ş facă numé, iar nu să strîngă.

Cantemir-vodă încă de acestea oblicind de toate, pîrîs⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă pe Şerban-vodă. Şi turcii nu pute să-l mazîle⟨a⟩scă, că s⟨ă⟩ temea de numeli lui Şerban-vodă, ce scrisesă la hanul să să gătedzé să margă să ĭernedzé în Ţara Munténe⟨a⟩scă, să prindză pe Şerban-vodă. Ce gătindu-s⟨ă⟩ hanul, i-au şi vinit vestea c-au murit. Ce gîndesşté omul nu dă Domnul! Că ciné ştie la ce cumpănă aru hii vinit şi Ţara Muntene⟨a⟩scă, de n-ar hii murit atuncea.

---

1 22] 26 B,E,G, 21 C, 25 D, 31 M, *lipseşte* P/ Şerban B,C/ făcusă C/ mare B,C/ mare gătire G/ de oşti B, de oaste C// 1—2 Şerban voevoda în Ţara Muntinĭască, făcusă mare gătire de oşti şi făcusă şi cîteva şeice la Argeş ⟨Arţăşti P⟩ M, P// 2 Munteniască B,C/ făcusă B,C/ vasă B, vase C// 3 Argéş B/ zairea B, zaharea C/ de]şi M,P/ să să scoboare B,C,D,E, să să pogoare M,P/ Dunăre B,C// 4 să agiunsése B, să ajunsésĭe C/ capetile B,C/ sirbimea B,C, sîrbilor M,P/ céĭa B,C // 5 Dunăre B,C/ trimisése B, triimisésĭe C/ nemţi B,C// 5—6 pre$^{1-2}$ C, pre^{2} B/ frateli său P/ spătariul B,C/ ginerile său M,P/ Bălăceanul B,C// 7 să vie C/ de oaste B,C/ Agiunsése B, ajunsésĭe C, Şi agiunsésă G,M,P// 8 moscali M,P/ pogoare M,P/ să să scoboare moscalii să margă la Crîm B,E,G, ca să să scoboare moscalii la Crîm C,D// 9 23]27 B,E,G, 26 D, *lipseşte* C,M,P/ stîndu B/ înprotiva C/ sfatului]acestui sfat G/ cnĭaz C/ cnĭaz mare la Moscu B,E,G/ *lipseşte* mare P// 10 au cheltuitu M,P/ voevod M/ *după* vodă *ad.* mulţi bani G/ de B,C/ să B,C// 11 fie B, fiĭe C/ protivnic B,C, înprotivnicu D/ hie potrivnic]stei înprotiva M,P/ Agiunsése B, Să ajunsésĭe C,G, Agiunsésĭe-se D/ cu craiul leşescu, cu Sobeţchii B,C,E,G// 12 să scoboare B,C/ Şi să agiunsăsă şi cu Sobeţchii, craiul leşesc, ca să vii în gios. M,P/ Bugiacu B, Bugiac C/ aşa C// 13 purceadă B,C/ gătire B, gătiré C// 12—14 Şi atunce să purceagă şi el cu ace gătire, şi cînd or fi turcii la Beligrad la nemţi, să apuce Ţarigradul M,P/ apuce B// 14 şi cînd or fi B/ fi C/ Biligrad B, Biliigrad C/ nemţi B,C/ *lipseşte* cînd or hii ... la nemţii D/ la nemţi la Biliigrad G/ era piedică B,C]ii făce înpedecare M,P// 15 voevoda M/ cu]şi cu B,E,G/ Cupăreştii B,C/ Poartă B,C// 16 Decii B,C/ *ante* Deci: 32 M, 24 P/ voevoda$^{1-2}$ M/ văzindu B/înpiedecarea B,C/ lui]ce-i ⟨ce P⟩ făce M,P// 17 cîţiva B,C/ moldovéni B,C, *lipseşte* P/ ce era B,C// 18 pribegi B,C/ pribegi ce era în Ţara Muntinĭască M,P/ de B,C/ alţii B,C// 19 poghiazurilor C/ léşeşti B,C/ *după* léşeşti *ad.*fugis⟨ă⟩ de s⟨ă⟩ dusés⟨e⟩ din Moldova G/ pre toţi B, C//18—5 unii de frica poghĭazurilor, alţii de frica lui Cantimir voevoda. Şi după ce ĭ-au strînsu pre toţi la sfat, au alesu să facă domn în Moldova pre Ilie Drăguţăscul şi cu toată cheltuĭala lui Şerban voevod. Însă dup-aceste ⟨aceasta P⟩ n-au trecut multă vreme şi au murit Şerban voevod M, P// 1 Bucureşti B, C/ Şi au B,C/ pre B,C/ Drăguţăscul B,C// 2 toată B,C// 3 să C/ fiĭe C// 4 piedică C/ după B,C/ aceasta A/ *după* sfat *ad.* pre mult B// 5 şi au murit C,D,G, *lipseşte* B/ Zicu C, Dzicea unii B,E/ să-l fiĭe C]că l-ar fi G/ fraţii B// 5—6 fraţii lui, spătariul Mihai şi cu stolnicul Costantin, că era C// 5—9 *lipseşte* Dzic să-l fie otrăvit ... iar nu să strîngă M,P// 6 spătariul B/ *după* Mihai *ad* dar adevărul nu să ştie E/ *după* era *ad.* Şerban-vodă G// 7 şi nemărui nu veghĭa voĭa B,E,G nu ⟨le D⟩ veghiĭa voĭa nemărui C,D/ nemărui]nulea A/ Era om mare B,E,G/ mare C, era mare D/ cu ochii mari C,D/ *lipseşte* ca de bou C,D// 7—8 cu ochi mari, îţi părea că sînt ca de bou; era harnic şi darnic B,E,G// 8 om harnicu D/ milă făcea mare B,C, făcea milă mare G/ la cei streini şi la B,E,G// 9 ca să-ş facă B,E,G/ nume B/ iară C/ nu ca să strîngă avere multă G/ strîngă avere B,E// 10 *ante* Cantemir: 28 B,E,G, 33 M/ acéste B,C/ pîrîsă C, au pîrît B,E,G// 10—16 Cantemir voevod, încă fiind viu Şerban voevoda, să înştiinţasă de toate aceste şi scrisăsă la Poartă şi era să vii hanul cu tătarii să erneze în Ţara Muntinĭască şi atunce să prinză pre Şerban voevoda. Iară dacă au auzîtu că au murit, s-au potolit. Că ce gîndeşti omul nu dă Domnul M,P// 11 Poartă B,C/ pre C/ putea B,C// 12 maziliască B,C/ să B,C/ numele C// 13 scrisése B, scrisésĭe Poarta C, scrisése înpărăţiĭa G// 14 ernezé B, ernéze C/ Munteniască B,C/ pre C// 15 gătindu-să C/ véste B,C/ că au murit Şerban-vodă B,C,D,E,G// 16 Precum să dzice un cuvînt pentru că nu iaste precum gîndéşte omul ce iaste precum dă Domnul E, Pentru că nu iaste cum gindéşte omul ce precum dă Domnul G/ gîndéşte B / cine B, C/ cé B, cĭe C// 17 ar fi B, ar hi C// 16 — r. 6 din p. urm. *lipseşte* Că ciné ştie ... biné cu do⟨a⟩mna M, P// 17 Munteniască B, C/ Munteniască atuncea, de n-ar fi murit Şerban-vodă G / de n-ar fi murit Şerban-vodă atuncea B, C, D, E//

24. Rădicat-au frații lui Șerban-vodă, Costantin stolnicul și cu Mihai spătarul, domnu atuncea pe un nepot a lor dé soră, anumé Costantin Brîncovanul Băsărab, în locul lui Șerban-vodă. Ave Șerban-vodă ficior maré, f. 253v și n-au vrut frații lui Șerban-vodă să puie / pe dînsul, căcé nu trăia biné cu do⟨a⟩mna.

25. Dup⟨ă⟩ ce s-au așédzat Brîncovanul în scaun în Bucuresștii, gîlce⟨a⟩va și zavistie cu Cupăresștii tot au rămas și la Brîncovanul, cum era și la Șerban-vodă, de s⟨ă⟩ tot pîrîia unii pe l-alții la Po⟨a⟩rtă, de s⟨ă⟩ tot făcea cheltuial⟨ă⟩ amînduror țărilor.

26. Început-au Brîncovanul a sup⟨ă⟩ra pe do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă cu feluri de feluri ș-a-i lua bani dé pe unde era mistuiții. Că fiindu-i nepot și-n cinsté la dînsul, îl știe. Decé aga Bălăce⟨a⟩nul, ginerele lui Șerban-vodă, dac-au înțeles de acea supăraré, n-au vrut să vie de la nemții ș-au rămas acolo la Sîbiiu. Iar Iordachi spătarul, fratele lui Șerban-vodă, au vinit la Brîncovanul de la nemții, de unde-lu trimises⟨ă⟩ Șerban-vodă. Decé do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă cădzus-în maré prepus, vădzind c-au rămas ginere-său Bălăce⟨a⟩nul la Sîbii. Și pușesă trei

1 24]29 B, E, G, 22 C, 27 D// 1–3 frații lui Șerban-vodă, Mihaiu spătariul și cu Costantin stolnicul atuncea domn pre un nepot de sor⟨ă⟩ a lor, anume pre G// 2 spătariul B,C/ pre B,C// 3 de sor⟨ă⟩ B,C/ pre anumé B/ Brîncoveanul B/ Bașerab A, Băserabă C, Băsărabă D, Basarab E// 4 Avea B,C]Îi rămăsés⟨e⟩ lui G/ mare B,C// 5 frații B,C/ să-l pue B,C,E, să-l puie D// 5–6 pe dînsul domnu, pentru că nu trăiia bine cu doamna lui Șerban-vodă B,E,G/ *după* dînsul *ad.* domnu C/ căcé] pentru căci C/ doamna C// 7–21 *lipsesc* M,P// 7 25]30 B,E,G, 23 C, 28 D / După B, Iară după C,G/ așezat B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ scaon B,C, scaonul domniei G// 8 București B,C/ gîlceavă B,C/ zavistiia B,C/ Cupăreștii B,C// 9 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ cum]precum D,G/ cum era]precum au fost E// 10 să B,C/ pre B,C/ alții B,C/ Poartă B,C/ să B,C//11 cheltuială B,C/ țărîlor B,C//12 26]31 B,E,G, 24 C, 29 D/ Brîncoveanul-vodă B,D,G, Brîncovanul-vodă C/ supăra B,C/ pre B/ doamna B,C// 13 féliuri de féliuri de supărări B,C,E,G/ și a-i lua B, și a-i luoa C/ banii B, C/ di pe undé B, de pre undé C// 14 mistuiți B,C/ Că-i A/ *după* nepot *ad.* lui Șerban-vodă B,C,E,G/ și în cinste B,C// 15 îi stiia banii pre unde era B, E, îi știia pre unde era G, îi știia banii pre undé era mistuiți C/ fiindu-i lui Șerban-vodă nepot, îi știia banii pre unde sînt D/ Decii B, C/ Bălăceanul B, C/ ginereli B,C// 16 deaca au înțăles B, dacă au înțăles C/ acia C/ supărare B/ *după* supărare *ad.* a doamnii D/ viie C//17 nemți C/ și au C/ Sibiiu C//16-19 de la nemți de unde îl trimisése Șerban-vodă B,E,G/ spătariul C// 18 Brîncoveanul-vodă C,D// 19 nemți C/ undé îl triimisésie C/ Decii B,C/ doamna B,C// 20 căzusă C]era E,G/ mare B,C/ văzindu Brîncoveanul-vodă că au rămas B,G, văzindu Brîncoveanul că au rămas E/ că au C// 21 aga Bălăceanul D/ aga Bălăceanul la Sibiiu, în Țara Unguriască B,E,G/ la Sibiiu, Bălăceanul C/ *lipsește* Și G/ pusése B, pusésie Brîncoveanul-vodă C/ trii B,C//

st⟨ea⟩guri de lefecii moldoveni, anumé Beșlaga și Vicol și Tatul, de-o păzîia pe dînsa și pe feciorul iei, Gheorghie be⟨i⟩zadea, la sat de Drăgănesștii, să nu fug⟨ă⟩ la ginere-său la nemți.

27. Iară dup⟨ă⟩ ce-au trécut un an a domniei Brîncovanului, coborîtu-s-au Bălăce⟨a⟩nul cu oștii nemțesști și cu Hezăr ghenărarul de au vinit în tîrgu în Bucuresștii. /

f. 254 28. Dar ficiorul lui Șerban-vodă, cum au înțeles c-au trecut nemții munteli în Țara Munteniiască, dé vin la Bucuresștii, într-o sar⟨ă⟩ s-au înbrăcat cu haine pro⟨a⟩sté ș-au eșit printre straj⟨ă⟩ de la Drăgănesștii ce-l păzîia și s-au dus înainte oștii nemțesștii. Ș-au rămas numai do⟨a⟩mna sîngur⟨ă⟩ la Drăgănesștii în pază.

29. Brîncovanul, dac-au vădzut că s-apropie oștilé nemțesștii de Bucuresștii, au lăsat Bucuresștii și s-au scoborît la sat la Ruși, cu to⟨a⟩tă casa lui, și boiari, și curte, slujitori, ș-au ședzut acolo la Ruși vro doo, trei, săptămîni. Iel șede în Ruși și nemții în Bucuresștii, cale de opt, noo ce⟨a⟩suri unei di alții. Și-i purta de grij⟨ă⟩ Brîncovanul de zahara, de le da tot de-agiunsu dé ce li trebuia, și pe de altă parte au făcut știré la Po⟨a⟩rtă și la tătari să vie.

1–22 *lipsesc* M, P// 1 steaguri B, stiaguri C/ léfecii B/ moldovéni B,C/ anumé]cu căpitanul lor, pre anumé B, cu căpitanii lor ⟨pre E⟩ anumi E, G/ *după* anumé *ad.* căpitanii C/ Beșliaga B, C// 2 păziia B,C/ pe dînsa] pre doamna B, D, E, G, pre doamna lui Șerban-vodă C/ pre[2] B/ ficiorul ei, pre Gheorghie beizadea B, E, G / ficiorul C// 3 beizadea C / de]la C / Drăgănești B, C/ fugă B, C // 5 27]32 B, E, G, 25 C, 30 D/ după ce au trecut B, C/ domniii B, C/ Brîncoveanului-vodă B, D, E, G, Brîncovanului-vodă C// 6 aga Bălăceanul B, C, E, G/ oști nemțăști B, C// 7 Heizer C/ gheneralul B, C/ București B, C/ *după* București *ad.* la scaonul domnesc G// 8 28]33 B, E, G, *lipsește* C, D / *după* vodă *ad.* Gheorghii beizadea D, G⟨heorghe⟩ B⟨eizadea⟩ B/ înțăles B, C/ că au B, C// 9 nemții B, C/ muntele C/ Munteniască B,C/ de B, C/ București B, C// 10 sară C/ cu]în G/ haine proaste B, C// 11 și au B, C/ pintre C, pin B, E, prin G/ straje B, E, străji C/ Drăgănești B, C/ păziia C/ *după* păziia *ad.* necunoscîndu-l străjarii B,E// 12 înnaintea B, C/ nemțăști B, nemțești C/ Și au B, C// 13 doamna sîngură B, C/ Drăgănești B, C// 14 29]34 B,E,G, 26 C, 31 D/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ dacă B,C/ că să apropie B, că să apropiie C/ oștile B,C// 15 nemțăști B, nemțești C/ București B,C/ Bucureștii B,C// 16 coborît B,C/ toată B,C/ boiarii și boerenașii din curte și slujitorii și au șezut B, E,G, și boiari și cu slujitorii curții și au șezut C// 17 *lipsește* la Ruși C/ vreo doao, trii B,C//18 Iel]Brîncoveanul vodă B,C,D,E,G/ șidea B,C/ nemții B/ nemții șidea în București C, E, G // 18—19 calé de șapte, opt ceasuri D// 19 *lipsește* noo B, C, E/ alții]laltă A/ ceasuri de departe unii de alții G / ceasuri unii de la alții B, E, ceasuri unii de alții C/ Și purta B, Și le purta C, D / grije B, C// 20 Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ zairea, B, zaharea C / *după* da *ad.* nemților C/ de agiunsu B/ di[4] B, C, D/ cé B]céle ce D/ le B,C,D// 21 și[1]]iar B, E, G/ știre C/ Poartă B,C// 22 tătari B,C/ viie C//

30. Trémăs-au atuncea ghenărar Heizăr pe un culonel cu vro sută de nemții la Drăgănesștii, de au luat pe do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă de au dus-o în Bucuresștii. Cu voia Brîncovanului era, că Drăgănesștii de Ruși nu era departe, calé de doo ce⟨a⟩suri.

31. Dup⟨ă⟩ ce au rădicat pe do⟨a⟩mna din Drăgănesștii, vinit-au numai sîngur ghen⟨ă⟩rar cu capul lui, cu vro sută dé oameni, de la Bucuresștii la Drăgănesștii. Și s-au sculat și Brîncovanul din Ruși, de s-au dus la dînsul f. 254v în Drăg⟨ă⟩nesști / de s-au înpreunat cu dînsul; ș-au mîncat ș-au vorovit cincii, șes⟨ă⟩ ce⟨a⟩suri ce i-au trébuit. Și așea s-au întorsu ghen⟨ă⟩rar⟨ul⟩ iarăși la obuzul lui în Bucuresștii, și Brîncovanul s-au întorsu la obuzul lui la Ruși. Țara n-o lăsa să s⟨ă⟩ bejăne⟨a⟩scă. Pe cine-i prinde le tăia nasul, urecheli, de sta pe loc, ca s⟨ă⟩ po⟨a⟩rte de grijea zaharalei oștilor.

32. Atuncea toții boiarii muntenesștii îndemna pe Brîncovanul să s-închiné la nemții. Numai unchiu-său, stolnicul Costantin, n-au priimit acestu sfat și nu l-au lăsat să s-închiné. Cîn⟨d⟩ va Dumnedzău, și omul neméresșté sfatul.

33. Atuncea fiindu domnie noo, și viind oștii, și neavînd cu ce să chivernișí în grabă, trébuind bani, au

1–23 *lipsesc* M, P// 1 30]35 B,E,G, 27 C, 32 D/Triimis-au B, C/ gheneralul B,C/ Heizer C/ pre B,C/ colonel B,C// 2 vreo B,C/ nemți B,C/ Drăgănești B,C/ pre B// 3 doamna B,C/ dusu-o B, C/ București B,C// 4 Și cu voia Brîncoveanului-vodă au fost G/ Și era cu voia Brîncovanului-vodă C/ Brîncoveanului-vodă B, D, E/ Drăgăneștii B, C// 5 era]sînt B,D,E,G/ cale B,C, calé numai D/ doao ceasuri B,C// 6 31]36 B,E,G, 28 C, 33 D/ După B,C, Iară după G/ pre B,C/ doamna B,C, doamna lui Șerban-vodă D,G/ Drăgănești B,C// 7 venit-au B/ gheneralul Heizăr B,E,G, gheneralul Heizer C,D// 8 cu]și cu G/ vreo B,C/ de B,C/ București B,C/ Drăgănești B,C// 9 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ din]de la C/ *lipsește* din Ruși B,G/ dînsul]gheneralul B,E,G, gheneralul Heizer D//10 Drăgănești B,C/ înpreonat B,C// 10–11 și au mîncat și au băut și au vorovit B,E,G/ și au[1-2] C/ cinci B,C/ șease B, șasie C/ ceasuri B,C/ ce li-au trebuit B,C,D// 12 gheneralul B, C, gheneralul Heizer D/ iarăși B,C//13 București B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//14 la sat la Ruși B/ Iară pe țară B,E,G, Iar țara C/ nu o lăsa să să bejeniască B,C/ Că pe cine îi prindea B,E; Și pe cine prindea fugind C, Că pre cine-i prindiia fugind G// 15 nasul și urechile B, E, G/ nasurili și urechili C, D/ *după* sta *ad.* oamenii B, G/ locu B/ *după* loc *ad.* toți C/ să poarte de grije zairelii B, să poarte de grije de zahareli C// 17 32]37 B, E, G, 29 C, 34 D/ toți B, C/ muntenești B, C/ pre B, C// 18 Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G/ să să închine B,C/ nemți B,C/ *lipsește* unchiu-său G// 19 acest B,C// 20 să să închine B, C/ Cîndu B, Cînd C/ Pentru că cînd vra G/ Dumnezeu B, C/ nemeréște B, C/ nemerește și omul sfatul G// 22 33]38 B,E,G, 35 D, *lipsește* C/ fiind domniia noao B, fiind domniia noao în Țara Munteniască C; fiind domniia noao a Brîncoveanului-vodă D/ oști B, C// 23 cé B/ chivernisi B, C / grab' B / trebuindu B, trebuind C//

scos văcăreț întîiaș dată un tult dé vită și doi orții de cal, de au rămas obiceiu pîn-astădzii. Și dé acolo, de la munteni, pesté cîțiva ani, la domnie lui Costantin Ducăi-vodă, au sărit scînteia și la noi în Moldova, de s-au aprinsu acestu pojar de obiceiu.

34. Déce în scurtă vréme au purces și tătarîi a vini în Țara Munteneiască. Brîncovanul îndată atuncea au dat șt⟨i⟩ré țărîi să să dea în laturi la munții, ș-au triimis do⟨a⟩mna la mănăstiré la Brad, la munte, și el au purces în tîmpinarea soltanului la Buzău. Și numai într-acea dzii să nu s⟨ă⟩ fie tînpinat cu soltanul, era să prade țara. /

f. 255 36. Iar nemțîi, dac-au înțeles că vin tătari, s-au rădicat cu do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă și cu toțîi din Bucuresștii ș-au trecut munțîi la Brașov. Și tătari⟨i⟩ cu Brîncovanul i-au gonit pîn-i-au trecut munțîi, și nemic nu le-u putut strîca. Iar pe țară au strîcat-o rău tătari⟨i⟩, că numai căce n-au luat robii, iar altă, ce-au găsit, tot au luat. Că acolo sînt munțîi golii, nu pot să s-ascundză oameni⟨i⟩ și dobito⟨a⟩celi⟨i⟩, și era vréme și de iarnă; ce au rămas oameni⟨i⟩ numai cu sufleteli.

37. Iar dé vară, dup⟨ă⟩ ce s-au făcut, trécut-au tătarîi doo, trei rînduri pen Țara Munteniască. Și la mărsu și la întorsu tot pen Țara Munteneiască tréce, de mergea la Beligrad, unde să băte turcii cu nemțîi, de făcea bogată stricăciuné Țărîi Muntenești.

1–25 *lipsesc* M, P// 1 văcărit B, C/ întîiaj C/ *după* dată *ad.* Brîncoveanul-vodă G/ tultu B/ de B, C/ orți B, C// 2 obiceai B, obiceiau C/ pînă astăzi C]de au fost în mulți ani B,E,G/ de B,C// 3 munténi B,C/ piste B,C/ domniia B, C// 5 acest C/ obiceai rău B,G, obiceaiu rău C,E// 6 34]39 B,E,G, 36 D, *lipsește* C/ Decii B,C// 7 Munteniască B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 8 știré B,C/ munți B,C/ și ș-au triimis B,D,E,G, și au trimis C// 9 doamna B, C, pre doamna D, pre doamna lui G// 10 întru întimpinarea B,C,E,G, întru întîmpinarea D/ într-acia C// 11 zi B,C/ să B,C/ întimpinat B, tîmpinat C/ să prade tătarîi Țara Munteniască B,E,G, să prade Țara Munteniască C, să prade tătarîi țara D// 12 36]40 B,E,G, 30 C, *lipsește* G/ Iară nemții, dacă au înțăles B,C/ tătarîi B,C//13 doamna B,C/ toții B,C/ București B,C// 14 și au B, C/ munții în Țara Unguriască la Brașov B, munții la Brașov, în Țara Unguriască G/ munții C/ Brașev C/ Și]Iar G/ tătarîi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E// 15 pînă B,C/ munții B,C/ nemică B, nimică C/ li-au putut strica B,C// 16 Iară C/ pre C/ stricat-o B,C/ rău]foarte rău B,E,G/ tătarîi B,C//17 căci C]pentru că B, G, cît D, *lipsește* E/ robi B,C/ n-au luat robi]n-au robit G/ ce au B,C// 18 munții goli B,C/ și nu pot să să ascunză C/ oamenii B,C//19 dobitoaceli B,C/ *lipsește* și[3] B,E,G//20 oamenii B,C/ sufletile B, sufletili C//21 37]41 B,E, 31 C, 40 G/ Iară după ce s-au făcut vară, trecut-au B,C,E,G// 22 doao B,C, în doao E,G/ trii B,C,E/ *după* rînduri *ad.* în Țara Unguriască C/ pin B,C// 23 pin B,C/ Munteniască B,C/ trecea B,C/ merge B// 24 Biligrad B, Beliigrad C/ undé C/ bătea B,C/ nemții B,C/ bogată] multă C, G, bogată și multă D// 25 stricăciune B//

38. În al doilea anu dé domnie Brîncovanului rîndu-it-au înpărăție turcească pe munteni și pe moldovenii și pe tătari și pe un sarascher cu turcii, o samă, să duc⟨ă⟩ pe Tucul grof să-l puíe craiu în Țara Ungure⟨a⟩scă. Decé de aicea din Moldova au mărsu hatmanul Bogdan cu o samă dé moldovenii, și un soltan cu tătari, și Brîncovanul cu capul său. Și, agiungînd la marginea Țării Muntenesștii unde să chiiamă Cînpina, eșitu-le-u Heizăru ghen⟨ă⟩rar înainte și cu aga Bălăce⟨a⟩nul și cu cîteva miei dé nemții. Ș-au dat războiu foarte taré, de înbe părțilé, și groznic, cîteva ceasuri, și pe urmă au spart pe nemții. Ș-au purces nemțîi în răsîp⟨ă⟩. Și atuncea au f. 255v prinsu / pe Heizăr ghen⟨ă⟩rarul la mîna-i lui Tuchil grof, și Bălăce⟨a⟩nul au perit în războiu; dar au perit și sarascherul turcescu, că l-au lovit un glonțu tocma în gură. Dzic că la acel războiu să fie fostu mai mult izbînda despré parte căzacilor Brîncovanului, caré le era cap căzacilor un moldovan, anumé Costîn, ficiorul Nenului.

1 38]42 B, E, 41 G, 34 M, *lipsește* C/ *lipsește* În al doilea ... Brîncovanului M, P/ Iar în al doile an a domniii Brîncoveanului-vodă C/ În]Întru D, Iară în G/ an a domniii Brîncoveanului-vodă B, D, E, G// 1—3 Înpăratul turcesc au rădicat ⟨prădat P⟩ pre moldoveni, pre munteni, pre tătarî M, P// 2 înpărățiia B/ pre$^{1-3}$ B, C/ munténi B, C/ moldovéni B, C / tătarî B, C // 3—4 pre$^{1-2}$ B, pre^{1} C/ sa-rascheriu B, C/ cu o samă de turci C, G/ turci B/ ducă B, C/ cu cîțva turci să ducă pre Duful graful și să-l pue M, P// 4 Tiuchil B, C/ pue B/ Unguriască B,C// 5 Decii B, C, *lipsește* M, P/ aici B// 6 de moldovéni B, C/ și cu un sultan E, M, P/ tătarî B, tătarîi C/ și]iară M, P// 7 Brîncoveanul-vodă cu capul său, cu munténii B, E, G, Brîncovanul domnul muntinesc, au mersu însuș cu oaste sa M, P/ Brîncoveanul-vodă C, D/ ajungînd C/ Muntenești B, C// 8 undé C/ chiamă B, C/ Cîmpina B, C/ eșitu-li-au B, C/ lî-au eșitu înnainte Herzău gheneraríul ⟨ghinăralul P⟩ și cu aga M, P/ Heizăr B, Heizer C// 9 gheneralul B, D, gheneral C/ înnainte B, C/ Bălăceanul C/ *lipsește* și^{2} M,P// 10 mii de nemți B,C/ Și ș-au B,E,G, Și au C/ foarte tare și groznic de amîndoao părțile, cîteva B,C,G/ tare C/ înbe]amîndoao C/ părțile C// 11 și]și foarte M, P/ și mai pe urmă M, P/ spartu B// 12 nemți B,C/ Și au B,C/ nemții B, C/ în răsipă B, *lipsește* C/ *lipsește* Și atuncea M,P// 13 pre B,C/ Heizer C/ gheneralul B, C/ la mîna lui Tiuchil B, C/ Pre Herzău gheneraríul ⟨ghinăral P⟩ l-au prinsu viu și l-au dat pre mîna lui Duful graful M,P// 14 *lipsește* și^{1} B,C/ aga Bălăceanul B,C,E,G//14—15 dar și sarascheriul turcesc au peritu, că M,P/ sarascheriul C/ dar au perit și sarascheriul turcescu ce era mai mare pe oastea turcească, că B// 15 turcescu] ce era pe oastea turcească E / *după* glonțu *ad.* de pușcă E/ în] pin B, prin G// 16 Și dzicu B, G, Zicu C/ *lipsește* Dzic că la M, P/ fost B, C/ izbînda mai mult D// 16—18 *lipsește* Dzic... Nenului M,P//17 despre B,C/ partea C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ și care C] cărora B,E,G// 18 *lipsește* căzacilor B, *lipsește* cap căzacilor C/ un moldovean B, un moldovan boiar D, un boiariu moldovean E/ pre anumé C/ Costin C, Costin căpitanul de Focșani B// 17 ficior Neniului din Moldova B,E, fecior Néniului de aici din Moldova G/Neniului C//

39. Dup⟨ă⟩ ce au aflat Brîncovanul pe Bălăce⟨a⟩nul mort în războiu, trimisu-i-au capul la Bucuresștii, de l-au pus într-un prepele⟨a⟩c în mijlocul ogrădzîi lui, de-au ședzut vru⟨n⟩ an cu capul în prepele⟨a⟩c. Și au învățat de i-au răs⟨î⟩pit și curțilé și og⟨r⟩ad⟨a⟩, de au rămas numai jăriște.

40. Dup⟨ă⟩ izbînda ce au făcut acolo, întrat-au Tuchil grof în Țara Ungure⟨a⟩scă cu toate oștilé cé scriu mai sus. Ș-au început a strîca și a ardé ș-a robii pe caré nu vrea să s-închiné lui. Și așea au înblat cîteva dzilé, strîcînd pen Țara Ungure⟨a⟩scă, pîn' ce s-au rădicat altă oasté nemțască, ș-au purces asupra lor. Decé hrof cu turcei și cu tătarîi n-au cutedzat să stea înpotrivă-lé ș-au fugit pesté munții înapoi în Țara Munténe⟨a⟩scă. Iar Bogdan hatmanul, vrînd dréptu să ias⟨ă⟩ pe Oituz la Țara Moldovei, eșitui-au țărănimea, săcui⟨i⟩ înainte la Oituz, la strîmtori, de i-au dat războiu to⟨a⟩tă no⟨a⟩pte⟨a⟩, de cu maré greu au scăpat de au eșit din mîna lor, că era f. 256 să piiară / cu toții. Iar tătari s-au dus în Bugeg acasă, iar Tucul grof cu oastea lui, cu ungurimea, au rămas în Țara Munténe⟨a⟩scă de au ernat ș-au și vărat, și multă strîcăciune făce țărîi. Numai, pîn-a să rădica Tucul grof, de s-au dus în Țara Turce⟨a⟩scă, foarte cu puținte o⟨a⟩ste, curuții dé a lui, rămăses⟨ă⟩, că puses⟨ă⟩ Brîn-

1—24 *lipsesc* M, P// 1 39]43 B, E, 32 C, 42 G/ După B, Iară după C, G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ Bălăceanul C, aga Bălăceanul B,E// 2 triimisu-i-au B/ București B,C//3 prepeliac B,C/ ogrăzii B,C/ de i-au șezut B,C,E//4 vreun B/ *lipsește* cu B,C,E,G/ prepeliac B,C// 4—5 Și au pus de i-au răs⟨î⟩pit curțile acele din București și ograda G//5 răsipit C/ curțile B]casăle C/ ograda B,C//6 jeriște B,C//7 40]44 B, E, 43 G, *lipsește* C/ După B, Iară după G/ Și după acea izbîndă C/ Tiuchil B// 8 Unguriască B, C/ oștile B,C/ ce B,C/ ce mai sus s-au scris G// 9 Și au B,C/ strica B,C/ arde B/ și a robi B,C/ pre carii B,C//10 să să închine B,C/ *după* lui *ad.* Tiuchil grof B,E,G/ așîa B, așa C/ umblat B,C/ zile B, C/ stricînd B,C/ pin B,C// 11 Unguriască B,C/ pînă B,C/ oaste B,C// 12 și au B,C/ Decii B,C/ hrof]Tiuchil grof B,D,E, Tuchil graf C, Tiuchil G/ cu turcii B,C, *lipsește* E//13 să le stea înprotivă C, să stea înpotriva oștii nemțăști B,D,E,G/ și au B,C/ piste munți înnapoi B,C//14 în Țara Munteniască înnapoi E/ Munteniască B,C// 15 hatmanul Bogdan D/ vrînd să iasă drept pe Oituzu B,C,E,G/ Moldovii B,C// 16 săcuiii B, săcuii C, săcuimea G/ înnainte B,C/ Oituzu B// 17 strimtori C/ războiu într-o noapte, toată noaptea B,E,G/ toată noaptea C// 18 de^{1}]și B,E, decii C, *lipsește* G/ mare B, C/ mîna]mîinile B,G// 19 piară B,C/ toții B,C/ tătarîi B,C/ s-au dus la casile lor la Bugeac, iar G/ Bugiac B,C/ acasă]la casăli lor B,E// 20 Tiuchil B, Tuchil C/ oaste C// 21 Munteniască B,C/ și au B,C/ și au vărat G, și au vărat acolo E// 22 stricăciune B,C/ făcea Țării Muntenești B,C,D, au făcut Țării Muntenești G/ pînă B,C/ Tiuchil B, Tuchil C// 23 Turcească B,C/ cu puțintea oaste B, cu puțină oaste C//24 curuți de ai lui rămăsésîe B,C/ rămăses⟨ă⟩]au fost rămas G/pusése B, pusésîe C]au fost pus G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//

covanul oameni dé a lui; pe caré curuți îl găsiia.în laturi, pe taină îl și ucide.

41. Făcut-au leșii la Zvancea ocop, din sus de Zvance, de au aședzat oasté. Triimis-au și ⟨în⟩ cetate Sorocei un polcovinic iar cu oaste. Aședzat-au și-n ținutul Cernăuțului în cîteva locuri, de-au făcut părcané de au aședzat oaste joimiri moldoveni și leși: în Vasîleu, pe Nistru, drăgani; în Orășeni pe Zaharoțichie cu leși: în Coțimani ⟨pe⟩ Dobravischie tiji cu leși; în Bănila pe Turculeț cel maré, cu moldoveni; în Hliniță ⟨pe⟩ Botedzu tiji moldoveni; în tîrgu în Cernăuții ⟨pe⟩ Brănesști; în Cuciur ⟨pe⟩ Turculeț cel mic cu moldoveni. Și așe cuprinses⟨ă⟩ tot ținutul Cernăuțului de-l ținea. Și altă tre⟨a⟩bă n-ave: În toate dzileli să băte cu turcii supt Cameniță, că păzîia drumul Camenițăi. De⟨ci⟩ cine tréce, tot îi lua de grumadzii și-i robie, și s⟨ă⟩ slobodzie furiș în Moldova și-n Bugeg, dé apuca herghelii a cui găsîia, și
f. 256v lua / și limbă. Și cîndu duce turcii zaharali în Cameniță, le eșie înainte ori la dus ori la întorsu, de-i lovie, și de bogate ori îi și smintie. Așijderea și lepcanii din Cameniță și cu turcii eșie și lovie pe joimiri, pe unde era aș⟨ă⟩dzații, fără vesté, și de bogaté ori îi strîca.

1–22 *lipsesc* M, P// 1 de ai lui B,C/pe]și pe B,C,E, și pre D,G/care B, C/curuț B,C/ îl]cum îl C //2 ucidea B,C// 3 41]33 C, 45 E, 44 G/ *după* léșii *ad.* atuncea B,C,E,G/ den B/ Zvancea[2] C// 4 oaste B,C/ și în B,C,D/ cetatea B/ Sorocii B,C/ un]pre un B,D,E,G// 5 polcovnicu B, polcovnic C, polcovnic cu oaste E/ și în B,C/ Cernăuților B,C,D// 6 de au B,C/ părcane B,C// 7 moldovéni B,C/ léși B,C/ Vasileu B,C, în sat în Vasileu G//8 drăgani]au pus drăgani B, au pus drăgani léși E, au așezat drăgani, léși și moldovéni G/ în Orășéni B,C, în Orășéni pre Prut D/ pe Zaharovschii B, C,D] au pus pre Zaharovschii E, au pus pre Zaharovschie G/ léși B,C/ Coțmani B,C/ în Coțmani au pus pe E,G// 9 Dubravschii, B, E, Dobravschii C/ tij C]iară B,C,E/ *lipsește* tiji cu leși G/léși B,C/ iar în Bănița G/ în Bănila pe Cirimuș au pus pe Turculeț E/ au pus pe Turculeț B// 10 mare B,C/ moldovéni B,C/ Hlinițe C/ pre Botezu tij cu moldovéni C, pe Botez iar cu moldovéni B, au pus pe Botez iar cu moldovéni E/tiji]iar G//11–12 în Cernăuți au pus pe Brănești cu léși și cu moldovéni; în Cuciurul cel mare ⟨mic G⟩ pe Turculețu cel mic B,G/ în Cernăuți au pus pe Brănești cu léși și cu moldovéni E/ Cernăuți C/ *după* Brănești *ad* tij cu moldovéni C// 12 în Cuciur au pus pe Turculeț E/ cu moldovéni B, tij cu moldovéni C/ așea B, așa C/ cuprinsése B, cuprinsésîe C// 13 Cernăuților B,C/ triabă B,C// 14 nu avea B, n-avea C/ zile C/ bătea B,C//15 păziia B,C/ Cameniții B,C/ Decii B,C/ trecea B,C// 16 luoa C/ grumazi B,C/ robiia B,C/ să sloboziia B,C/ și în B,C// 17 Bugeacu B, Bugiac C/ de B, C/ găsiia B,C/ a cui și găsiia G//18 luoa C/ cînd C/ ducea B,C/ zairele B, zahareli C/ în cetate în Cameniță D//19 eșiia B,C/ înnainte B,C/ de-i loviia B,C, *lipsește* G// 20 bogate]multe C,D,G/ *lipsește* și[2] G/ smintiia B, C / lipcanii B, C/ din cetate din Cameniță G // 21 *lipsește* și cu turcii C / eșiia B, C / loviia B, C/ pre[1-2] B / undé B, C / așezați B, C // 22 fără de véste B, C, D, E, G/ bogaté]multe B, C, E, G/ îi strica C]să tîmpla de-i și strica B//

42. Tătarîi din Buge⟨a⟩g, hanul, soltani⟨i⟩, cîté de trei, patru ori mergea în Țara Leșască, de-i prăda cît le trebuia. Și la-ntorsu, slăbindu-lé cai⟨i⟩, fiind uneori iarnă, eșie joimirii de pen zămcii de-i lovie pe urmă și scote duiumuri și robii, iară uneori îi lovie tătari pe dînșii.

43. Odată, eșindu Turculeți cel maré la Ștéfăneștii, la drumul Camenițăi, să ia limbă, au văzut vro 40 de turci pe șlah viind de la Cameniță. Deci Turculeți trecînd Prutul să margă la dînșii să-i lovască, au ⟨a⟩pucat de au trecut numai vro treidzăci de joimiri, și s-au și rumtu ghiiața, că era dé primăvară. Ș-au rămas o⟨a⟩stea cea multă a lui Turculețu di ceasta parte, neputînd trece Prutul, că să rumses⟨ă⟩ ghiiața. Déce Turculeți au eșit înainte celor 40 de turcii, și așea s-au bătut față la față vro doo ceasuri, că nu putea cie o⟨a⟩sté să tre⟨a⟩că să lé de⟨a⟩ agiutor. Și i-au înfrînt pe turcii și i-au prinsu vii, caré n-au perit la bătaie. Numai doi au scăpat, și i-au
f. 257 luat robii / de grumadzii de i-au dus în Țara Leșască. Pe unei i-au triimis la craiul, de ș-au făcut numé și cinsté;

1–6 *lipsesc* M, P// 1 42]46 B,E, 45 G, *lipsește* C/ Bugeac B, Bugiac C/ sultani⟨i⟩ B/ cîte B,C// 2 trii B,C/ ori pe an B,D,E,G/ *după* Leșască *ad.* pe an C/ de prăda B,C,D,E// 3 întorsu B,C/ slăbindu-le caii, fiindu B//3–4 uneori slăbindu-li caii de iarnă eșiia de-i loviia și joimirii di pin zămci C// 4 eșiia B/ pin B/ zămci B/ loviia B,C// 5 scotea B,C/ robi B,C/ iar B/ loviia tătarîi B,C// 7 43]47 B,C, 46 G, 35 M, 25 P, *lipsește* C/ Iară odată G/ eșind C/ Turculeț B, Costantin Turculeț C,D/ mare B, C/ Ștefănești B, Ștefănîeștii C// 7–9 Venit-au odată Turculeț cu oaste să ia limbă. Și dacă au sosîtu la Ștefănești, la drumul Cameniții au văzut cîț⟨i⟩va turci viind spre șliah de ⟨de la P⟩ Cameniță M, P// 8 Cameniții B,C/ vreo patruzăci B,C// 9 șliah B,C/ Decii Turculeț B,C// 10 Prutul pre ghiață să margă la turci și au apucat M, P/ au apucat B,C// 11 vreo triizăci B, C/ *lipsește* vro M, P/ *lipsește* și[2] G,M,P/ rumptu B, rupt C// 12 de B,C]despre E/ prim⟨ă⟩vară B/ *lipsește* că era dé primăvară M,P/ Și au B,C/ oastea B, oaste C, oaste ce mai multă M,P// 13 *lipsește* a lui Turculețu M, P/ Turculeț C/ de aceasta B, de aceasta parte de Prut C/ tréce B,C//13–14 *lipsește* neputînd trece ... ghiiața M, P//14 rumpsése B, rumpsésîe C/ ghiața / Decii B,C/ Turculeț B,C, Turculeț ca un vitiaz D//15 înnaintea B, înnainte C/ acelor C/ patruzăci B,C/ așa C/ vreo doao B,C, vreo 2,3 G// 15–16 înnainte turcilor și era ca la 40 turci și vro dao ceasuri s-au bătutu față la față că ⟨căci P⟩ nu pute să ⟨le P⟩ trîacă ceelantă oaste să M, P// 16 céîa B, ceîa C/ oaste B,C/ céîalaltă oaste a lui Turculeț să treacă D/ trîacă B,C// 17 le dea, B,C/ agiutoriu B, ajutoriul C/ i-au ⟨au D⟩ înfrîntu Turculeț B,D/ turci B,C//18 carii B,C, pre carii D/ bătălie B]războiu G// 18–20 și pre carii n-au peritu la bătae, î-au prinsu vii. Și numai doi turci au scăpat. Deci pre cei vii i-au luat de grumaz robi ⟨robi de grumazi P⟩ și î-au dusu în Țara Leșască. Și de acolo pre unii i-au trimis înlăuntru la craiul M,P// 18 și]iar pre ceiîalalți B,C,E,G// 19 *după* luat *ad.* pre ceiîalalți D / robi B, C / grumazi B, C / Pre B, C// 20 unii B, C / trimis C/ craiul Sobețchii C/ nume B / cinste B/ cinste și nume M, P //

pe alții i-au ținut la dînsul, la Bănila, de s-au răscumpărat. Ș-au găsit atuncea la acei turcii negutitori 50 de pungii de bani gata, făr-odoar⟨ă⟩ și hainé și cai.

44. În al șes⟨ă⟩lea anu a domn⟨i⟩ei lui Cantemir-vodă coborîtu-s-au craiul Sobețichii cu oștii gré⟨le⟩ iar în Țara Moldovei, fiind îndemnații și de munteni, de Brîncovanul, de pe cum era învățat ca s⟨ă⟩ facă rău acestei țări, de să acolișie de dînsă totdeauna, precum și mai pe urmă, de au adus și pe moscali cu fapteli lui. Caré, Dumn⟨e⟩dzău, pentru suspinurilé săracilor, i-au plătit de s-au stînsu pomenire lui, cu totul. Ș-au vinit craiul cu obuzul pe la Botășeni și pen Cotnarii pîn' la Tîrgul Frumos, și de la Tîrgul Frumos iar s-au întorsu la țara lui, că era vreme de to⟨a⟩mnă. Și atuncea, întorcîndu-s⟨ă⟩, au lăsat oaste cu bucate în cetate, în Ne⟨a⟩mțu, și-n Sucevi, în mănăstirea arméne⟨a⟩scă, și-n Agapie în mănăstiré, și-n Săcul, și-n Cîmpul Lungu, și-n Hangu. Și cînd au agiunsu cu obuzul pe Siret pe la Ropce, așe i-au lovit o plo⟨a⟩ĭe cu ninsoaré, de i-au ținut acel vicol vro trei,

1 pre alții B,C, iară pre alții M, P/ i-au ținut]i-au popritu M, i-ar fi poprit P/ la dînsul]la casa lui, la dînsul G// 2 Și au găsit B,C, Găsit-au M, P/ atunce Turculeț M, atunce Turculețul P/ acĭei C/ turci B,C/ cinzăci de pungi B,C, vro 50 pungi M, P// 3 *lipsește* gata B,D/ fără de odoară B, C, D, G/ fără]deosăbit de alte M,P/ odoară, haine și cai turcești M,P/ haine B,C// 4 44]48 B,E, 34 C, 47 G, 36 M, 26 P/ Iară în B,C,G/ șeaseli B, șasele C/ an B,C/ domniii B,C, *repetă* a domniii E/ voevoda M// 5 craiul leșescu B, D, E, G/ Sobețchii B,C/ oști grele B,C // 6 Moldovii B,C// 5—11 Sobețchii, craiul leșesc, cu multe și grele oști, iarăși au venitu în Moldova, fiind îndemnat de Brîncovanul, domnul muntinesc, ca să aducă strîcăciune Moldovii, că așa era învățat. Însă mai pre urmă au ascultat Dumnezău suspinurile săracilor și au peritu pomenire lui, și a tot nĭamului lui, cu sunet M, P// 6 fiindu B/ fiind léșii D,E/ fiind îndemnați léșii C/ îndemnat B,G/ munténi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncoveanul-vodă C// 7 de pe]după B,C,D,E,G/ să B, C/ aceștii B,C// 8 de să tot acolesiĭa B/ acolesiĭa C/ dînsa B,C/ totdeauna B,C/ precum B,D// 9 de au chiemat pre moscali de i-au adus cu faptele lui G/ Care B,C// 10 Dumnezeu B,C/ suspinurile B, suspinurili C//11 cu totul pomenirea lui E/ pomenirea B,C/ Și au B,C//11—12 Venit-au craiul leșesc cu obuzul lui la Botoșeni M,P// 12 obujul A/ pe]lui G/ Botășeani B,C, Botoșani P/ și pin B,C]la M,P//Cotnar B,C/ pînă B,C]și M,P//13 și]iară M,P/ *lipsește* de la Tîrgul Frumos D/ *lipsește* iar M, P/ fiind vreme de ĭarnă s-au întorsu la țara lui M, P/ *după* întorsu *ad.* craiul C//14 vréme B, C/ toamnă B,C/ *lipsește* atuncea M, P/ întorcîndu-să B, C// 15 au lăsatu din oaste lui ośteni în Cetate Nĭamțului M, P/ Niamțu B, C//15—16 *lipsește* și$^{1-2}$ M, P// 16 și în Suceavă B/ și în cetaté în Suceavă și în C/ armeniască B, C, cea armeniască D/ și în mănăstiré în Agapiĭa B,C,E,G, și în mănăstirea Agapiĭa D, în mănăstire Agapie M,P//17 și în mănăstirea Săcul B,E, și în mănăstiré în Săcul C,G/ și în$^{2-3}$ B, C/ și-n$^{1-2}$]în M, P/ și în *mănăstirea* ⟨*ad. marginal*⟩ Hangu D// 18 agiunsu craiul B,C,E,G,M,P/ obujul A, obuzul lui B,E, obuzul său M, P/ Sirétiu B/ Ropcea C/ așĭa B, așa C//19 ploae B, ploaĭe C/ ninisoare C/ de i-au]de au C, și au M,P/vreo C/trii C, *lipsește* M,P/zile C//

patru dzili, de au murit oastea mai biné de giumătate, înghețată și leșinată, că era pe la noemvrii. Iar caii le-au /
f. 257v murit toții din obuz, de le-au rămas carălé și carîteli și pușceli toate la Ropce. Dzic că nice craiul mai n-au fostu avînd cal să-ncalece. De⟨a⟩bie au mărsu pîn la Sneatin, că i-au fostu lovitu mînie lui Dumnedzău, de nu era numai vicolul, ce-i lovis⟨ă⟩ și o bo⟨a⟩lă, de murie și oameni și cai. Și la anul au triimis din Țara Leșască de-au luat pușcelé dé la Ropce.

45. Tătarîi și cu Cantemir-vodă n-au vrut să margă mai nainte dup⟨ă⟩ dînșii de la Crivesștii, ce s-au întorsu înapoi. Îndemnatu-i-au Cantemir-vodă pe tătari să margă înainte că, de-r hii mărsu, i-ar hi luat pe toți de grumadzii. Numai tătarîi n-au vrut să margă.

46. Dzic că Sobețichii s-au fostu agiunsu cu tătari, de au fos⟨t⟩ tot una. Numai în vide⟨a⟩la leșilor s-arăta neprietin. Că odată s-au fostu tîmplat într-o no⟨a⟩pte de au tăiat pe niște tătari pre rău Turculeț rohmistru cu moldovenii. Și a doo dzi vădzindu Sobețichie, au fostu

1 de]și M, P// 1—2 oaste înghețată și leșinată, mai mult de giumătate, că era în luna lui noemvrii M, P/ bine B, C// 2 înghețați B, E, G/ leșinați B,E,G/ pe la luna lui noemvrii C,E,G // 3 toți B,C/ obuzu B/ de]și M, P/ li-au B, C/ carăle B,C/ carîtele C/ carîtile toate și și pușcile la Ropce M, P// 4 pușcile C, pușcile céle mari toate B,D,G/ Ropcea C/ Și dzicu B, E, G, Zicu C/ nici B, C/ *lipsește* mai M,P// 5 fost B,C/ avîndu B/ încaleci B, încalece C/ De abiĭa B,C/ pînă B,C// 6 Sletin A// 5—7 n-au avut cal bun să încalice, ci au mersu pre un cal foarte slab. Și cu anevoi au mersu pîn⟨ă⟩ la Sne⟨a⟩tin. Urgiĭa lui Dumnezău îi lovisă, că nu era M, P// 6 fost lovit B, C/ mîniĭa B, C/ Dumnezeu B// 7 lovisă C/ boală B,C/ muriĭa B, C// 8 oamenii B, C/ caii B, C / *după* anul *ad.* de prim⟨ă⟩vară B,E,G// 7—9 și boală ⟨*repetă* și boală P⟩ gre ca aceĭa, de mure și ei și caii. Și tocma la anul au triimis la Ropce de ș-au luatu pușcile M, P/ de au B,C// 9 pușcile B,C/ de B,C/ Ropcea C//10 45]49 B,E,G, 35 C, 38 M, *lipsește* P// 10—12 Tătarîi cu Cantemir voevoda ⟨Cantimir-vodă cu tătarîi P⟩ au mersu dup⟨ă⟩ leși pîn⟨ă⟩ la Crivești. Iară de la Crivești tătarii n-au ⟨mai P⟩ vrut să mai margă după leși, ci s-au întorsu înnapoi M,P// 11 înnainte, B,C/ după B,C/ Crivești B,C// 12 înnapoi B,C/ tătarî B,C// 13 înnainte B,C/ de ar fi B,C//12—13 Cantemir voevod mult au îndemnat ⟨îndemna P⟩ pre tătari să mai margă după leși. Și, adevărat, că de ar fi mersu, pre toți i-ar fi luatu de grumazi M, P/ *după* mărsu *ad.* tătarîi D/ fi B/ pre B/ grumazi B,C// 15—19 *lipsesc* M, P// 15 46]50 B,E,G, *lipsește* C/ Dzicu unii că craiul Sobețchii B, Dzicea unii așa că Sobețchii C/ că craiul Sobețchii D,E,G/ fost B/ ajunsu C/ tătarîi B,C// 16 fost B,C /*lipsește* tot D/ vediala leșilor B,C/ să arăta B,C/ să arăta craiul nepriiatin tătarîlor D//17 nepriiatin B, nepriĭatin C, nepriiatin tătarîlor E/ fost B,C/ noapte B,C// 18 au]i-au D/ pre B,C/ tătarî B,C/ *lipsește* pre rău G/ pre rău polcovnicul Costantin Turculeț al nostru cu moldovénii E/ Turculețu B/ rohmistrul C]al nostru B,G/ moldovénii B,C/ *ad. marginal* Turculeț rohmistru cu moldovenii A// 19 doa B,C/ văzind B, văzindu-i D/ craiul Sobețchii B,C,D,E,G/ fost C//

jăluind pe tătari: „Păcat c-au perit atîțea vitejii!" Ș-au fostu dzicînd lui Turculețu pentru ce i-au lovit no⟨a⟩ptea, furiș, că el ave prieteșug cu dînșii încă din hătmănie.

47. Dup⟨ă⟩ ce s-au dus craiul în țara lui, scris-au cărții la-npăratul Ne⟨a⟩mțului și la papa de Rim, de s⟨ă⟩ f. 258 fălie pecum au luat atîtea cetății din Țara/Moldovei. Și pe celi scrisori papa de Rîm tot îl crede și-i trimite bani să fac⟨ă⟩ o⟨a⟩sté asupra păgînilor. Căcé așe era vorovitii și cu înpăratul Ne⟨a⟩mțului: el să margă pe de o parte, și celalalt pe dé altă.

48. Triimis-au Cantemir-vodă o samă de tătarii cu moldoveni lefecii în Cînpul Lungu și-n Hangu, de au prădat ș-au arsu, ca s⟨ă⟩ sco⟨a⟩ță pe joimirii. Și nu i-au putut sco⟨a⟩te, iară duium și robii au luat mult tătarîi. Și-ntorcîndu-să înapoi pe la Ïași, în sat, le-u dăruit Cantemir-vodă tuturor mîrzacilor postavurii și atlazuri, și s-au dus în Buge⟨a⟩g.

49. În al șeptilea anu a domn⟨i⟩ei lui gătitu-s-au Cantemir-vodă cu oastea lui de au mărsu să ïa cetate

1–3 *lipsesc* M, P// 1 jeluind B,C/ *după* tătarî *ad.* și au fost dzicîndu B,E,G, *ad.* și i-au fost căind și au fost zicînd C, *ad* zicînd D/ că au B, C/ atîțe C/ vitéji B,C/ Și au fost B,C// 2 dzicîndu B/ Turculeț B, C/ cé B, cïe C/ lovit]logit A/ noaptea B,C// 3 avea B,C/ *după* hătmănie *ad.* di pre cîndu au fost hatman G// 4 47]51 B,E,G, 39, M, 28 P, *lipsește* C/ După C, Iară după B,D, E,G,/ *după* craiul *ad.* leșescu Sobețchii D, G, *ad.* Sobețchii E/ în]la D, G/ cărți B,C// 4–7 Craiul leșesc, după ce s-au dusu în țara lui au scris la înpăratul nemțăsc și la papa de Roma, lăudîndu-să cum că au luatu în Moldova atîtea cetăți. Iar papa tot îl crede M, P// 5 impăratul Niamțului B,C, înpăratul nemțăscu D// 6 să hvăliïa B,E, să hfăliïa C, să făliïa și să lăuda D, să hălăliïa și să lăuda G/ precum că C/ atîte C/ cetăți B, C/ Moldovii B,C/ *după* Moldovii *ad.* scriind și mănăstirili tot cetăți D// 7 Că și C/ acéli B,C/ credea B,C/ trimitea B,C// 8 facă oaste B,C/ *după* păgînilor *ad.* a turcilor D/ Căci C, Că M, P, Pentru că B,E,G/ așïa B,C/ voroviți B,C// 9 *lipsește* și E/ Niamțului C/ *după* Niamțului *ad.* împăratul nemțăscu B/ el]craiul D, înpăratul nemțăscu E,G, *lipsește* B//9–10 pre de[1-2] B,C/ celelalt]înpăratul să margă D, craiul leșescu Sobețchii să margă B, E, craiul Sobețchii să margă C, craiul leșesc să margă, G/ altă parte B,C, D, E, o parte G, altă parte asupra păgînilor M,P// 11 48]52 B,E,G, 36 C, 40 M, 29 P/ Cantimir voevod au triimis M,P/ pre o samă G/ tătarî B,C/ cu]și cu B,E,G//12 moldovéni B,C//11–12 tătari în Cîmpul Lungu și în Hangu înpreună cu moldovenii lefegii, de au M,P/ Cîmpul B,C/ și în B,C//13 și au B,C/ să scoață B,C/ pre joimiri B,C // 14 scoate B,C/ iar B/ robi B, C/ mulți P/ *lipsește* tătarîi C// 15 întorcîndu-să C/ înnapoi B,C, *lipsește* M, P/ în sat]încă E,G, *lipsește* B,C,D,M,P/ le-u]li-au C, încă li-au B// 16 postavuri B,C/ Cantimir voevoda tuturor mîrzacilor au dăruitu postavuri M,P/ atlaze M]alteli P//17 și s-au dus tătarîi cu dobîndă D, și așïa s-au dus G/ Bugïac B, Bugiacu C/ *după* Bugiac *ad.* la casăle lor B,E,G// 18 49]53 B,E,G, 37 C, 41 M 30 P/ Iară în C,E,G]la M,P/ șapteli B,C]șeasilea G, șasăle M/ an B,C/ al domniii B, a domniii C// 19 voevoda M/ cetatea B, cetaatea C// 19–3 cu oaste sa, înpreună cu Daltaban ⟨Daltan P⟩ pașa, sarascheriul Oblușicii și cu ⟨*lipsește* cu P⟩ hatmanul Stețu al Ucrainei hanului și cu cîteva mii de tătari și au mersu cu toții să ïa cetate Sorocii. Și au M,P//

Sorocii, înpréun⟨ă⟩ cu Daltaban-pașea, sarascherul Oblușiței, și cu hatmanul Stetu a Ocraini⟨i⟩ hanului și cu cîteva mii de tătarii. Ș-au stătut pen pregiurul cetățîi cîtéva săptămîni, de-u tot bătut-o cetate, de au făcut meteredzuri și lagumuri. Ș-au dat năvăli prea taré, și n-au putut-o lua, și au perit multă oasté atuncea, cînd da năvăli turcii și moldoveni⟨i⟩. Și nu era atîta oaste în cetate, ca doo, trei sute de drăgani și c⟨a⟩zaci; numai ei din cetate nemerie tot în om, iar cei den afară nu pute să lé strîcé nemic. Și s-au întorsu înapoi la Ïași, făr nicé o izbînd⟨ă⟩ și cu multă pagub⟨ă⟩ de oasté.

50. Tot într-acel anu, mai înainte ce au mărsu la Soroca,/ f. 258v strînsu-s-au toții ficiori⟨i⟩ lui Gavriliță și cu alții boerii mulții de Țara de Gios la nunta lui Ion Pălade, la Băcani, din sus de Bîrlad. Și acolo au fostu și vornicul Velicico, fiind cumnat lui Pălade. Și strîngîndus⟨ă⟩ acolo la cea nuntă, au sfătuit și s-au giurat cu toțîi, ei înde ei, să fug⟨ă⟩ în Țara Muntene⟨a⟩scă la Brîncovanul, să lé de agiutor dé cheltuial⟨ă⟩, să margă la Po⟨a⟩rtă să pîrască pe Cantemir, să-l sco⟨a⟩tă din domnie, să rădicé domnu dintre dînșii pe Velicico vornicul.

51. Déce s-au sculat un boïaru dintre dînșii, anumi

1 înpreună B,C, dinpreună G/ pașïa B,C/ sarascheriul Oblucițîi B,C// 2 *lipsește* cu[1] E,G/ Steț C/ al Ucrainii B,C// 3 tătarî B,C/ Și au B,C/ pin B, prin C/ prejurul C/ cetățîi B,C// 4 cîteva B,C/ de au bătut cetatea B, de au bătut cetaate C, și tot au bătut cetate M,P/ de[2]]și B,C,D,E, G,M,P// 5 Și au B,C/ pre tare B,C]pre mari G/ și n-au pututu-o luoa C, și n-au putut lua cetatea B,G// 6 oaste B,C/ cîndu B// 7 turci B,C/ moldovéni⟨i⟩ B, moldovénii C// 8 cetaate C/ doao, trii B,C/ *după* drăgani *ad.* léși G// 7–8 Și în cetate nu era oaste multă, ci numai vro trii sute căzaci și drăgani M, P/ căzaci B, C/ numai] însă M, P/ ei]ïei C// 9 cetaté B, cetaate C/ nemeriïa B,C, nemeriïa de da G/ om]oameni A // 10 nu putea să le strice nemică B,C/ *după* întorsu *ad.* Cantimir voevod M,P/ înnapoi B,C, *lipsește* M, P/ fără de nici B,C,D,E,G,M,P// 11 izbîndă B,C]biruință M,P/pagubă B,C/ de oaste B,C, în oaste M,P// 12 50]54 B,E,G, 42 M, 31 P, *lipsește* C/ întru acel an B,C/ înnainte B,C/ ce]di cé D/ mai înnainte, pînă a nu merge la Soroca G// 12–15 Mai înnainte, pînă a nu mergi Cantimir voevod la Soroca, s-au adunat boeri mulți și feciorii cei de boeri și cu a lui Gavriliță. la nunta lui Ioan Paladi la Băcani, din sus de Bîrlad ⟨*lipsește* și cu a lui Gavriliță, la nunta P⟩ M,P// 13 toți ficiorii B,C/Gavriliță vornicului D,E,G/ alți B,C/ boiari B, boïari C// 14 mulți B,C/ Păladii B.C// 15 fost B,C// 16 fiindu B/ Păladi B, Păladii C, Ion Păladii D// 15–16 *lipsește* Și acolo ... la cea nuntă M,P/ strîngîndu-să C/ acea B,D, acïa C// 17 au]s-au G/ Și cu toții s-au sfătuit și s-au giuratu între sine să fugă M, P/ toții B,C/ ei[1-2]]ïei C// 18 fugă B,C/ Munteniască B, C/ Brîncoveanul-vodă B, C, D, E, G,M,P/ să le dea B,C// 19 agiutoriu B/ de B,C]și M,P/cheltuială B,C/ Poartă B,C// 20 Cantemir-vodă B,C,E,G,M,P/ scoată B,C/ domniïe C/ să rădice B,C, și să rădice G]și să pui M, P// 21 *lipsește* dintre dînșii M,P// 22 51]55 B,E,G, 38 C, 43 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ boiar B, boïariu C/ anumé C]pre anumé B,D,E,G/ *lipsește* Déce...anumi M, P//

Ilie Țifăscul, caré îl poreclis⟨ă⟩ pe urmă Frigé-vacă, și i-au pîrît la Cantemir-vodă, de le-au spus tot sfatul. Că era boĭarii dé la o vréme prea supărații de Cantemir-vodă, că era la curte boĭarinași, tot ficiori de mojîci codreni și gălățeni. Și dzice Cantemir-vodă că domnul face ne⟨a⟩murilé, domnul lé stîngé. Și-i era urîții ficiori⟨i⟩ cei de boer, să nu-i vadză într-ochi, de pe cum îi era nătura lui. Și era în cinsté numai hatmanul Bogdan, ginere-său, și cu Iordachi visternicul Rusăt. Acești doi schivernisîĭa și mînca țara, cum le ĭera voe.

Decé boĭarii pe aceĭa vré⟨me⟩ nu mai putea suferi să fie călcați de acei doi boeri și dé mojîciia celoralalți mai mici de curte. Că, cînd eșie la țară cu slujbe, boĭarinași⟨i⟩ făce multe năcazuri casălor celor mari a boerilor.

52. Déce Cantemir-vodă, cum au înțeles acel sfat, din Iliĭe Frigé-vacă, a boĭarilor, au și răpedzit într-o
f. 259 no⟨a⟩pté boerinași de ⟨ai⟩ lui / și slujitori, să-i prindză pe toții pe acie. Déce unii au scăpat în Țara Munténe⟨a⟩scă, iar pe carei i-au prinsu i-au adus la Ĭași. Și pe Velicico vornicul, dup⟨ă⟩ ce l-au adus la Ĭași, era zĭvistie mai

1 Ilie]Ilie Dabije B,E,G/ caré]pre carele B,G, pre careli C,D,E/ poreclisă C, porecliĭa B,G/ pre urmă C] mai pe urmă de-i dzicea B, D,E,G/ Frige-vacă B,C// 1—2 Ilie Țifăscu pre ⟨*lipsește* P⟩ carile mai pre urmă l-au poreclitu Frigi-vacă, încă au fostu la acel sfatu cu dînșii, însă au mersu și ĭ-au pîrîtu la Cantimir voevoda și ĭ-au spusu tot sfatul lor M, P// 2 *după* vodă *ad.* pe boiari B, pre ceĭalalți boiari E, G/de]și C/ li-au B, C/ sfatul lor B,E,G// 3 de[1] B, C // 2—14 *lipsește* Că era boĭarii ... celor mari a boerilor M, P // 3 pre C/ supărați B,C/ de]pre G// 4 *după* curtea *ad.* domniască B,C,E,G/ boerenași B, boĭarenași C/ mojici B, C / codréni B,C // 5 gălățéni B,C/ dzicea B, zicea C / *lipsește* că G/ niamurile B,C// 6 le stînge B,C/ urîți B, C/ ficiorii B,C/ cei]cĭei C// 7 boiar B, boĭari C/ în ochi B,C/ de pe]după B,C,D,E,G/ nătura lui]obiceaiul, natura lui B,E,G, natura, obiceaiul lui C,D// 8 cinste B,C/ *lipsește* ginere-său B,E// 9 vistiernicul B, vistérnicul C/ *după* doi *ad.* boiari E,G/ chivernisiĭa B,C//10 cum]după cum B, precum E,G/ era voĭa B, C// 11 Decii B,C/ *după* boiarii *ad.* ceiĭalalți G/pre acéĭa vréme B,C// 12 acĭei C/ boiari B, boĭari C/ de B,C, *lipsește* G/ mojicie B, mojicii C// 13 *după* mici *ad.* carii era boerînași la curtea domniască G/ de curté B, de la curtea domniască D,E/ cîndu B/ eșiĭa B,C/ eșiĭa afară *la țară* ⟨*ad. marginal*⟩ cu slujbe la țară boerenașii D/ boerenașii B,C// 14 făcea B/ necazuri C/ boiarilor B, boĭarilor C// 15 52]56 B,E,G, 39 C, 44 M, *lipsește* P/ Decii B,C *lipsește* M, P/ înțăles B,C/ *după* sfat *ad.* a boiarilor B,E,G//16 Ilie C, Ilie Țifăscul D,G, Ilie Dabije Țifăscul B,E/ Frige-vacă B,C/ *lipsește* a boĭarilor B,E / răpedzit]triimis în grabă E//17 noapte B,C/ boerenași B,C//15—17 Cantemir voevoda, cum au înțăles de acest ⟨acel P⟩ sfat, noapte au triimis boernași și slujitori M,P/ de ai lui B,C,D,E,G/ și]și cu B,C,D,E,G//18 pre toți pre B,C/ aceiĭa B, acéĭa C/ Déce]Însă M,P/ Decii acei boiari unii B,E,G/ Munteniască B,C// 19 pre carii B,C/ adus]dus B,E,G// 19—3 iară pre aceștie ĭ-au prinsu și ĭ-au adusu ⟨dus P⟩ la Iași, anume pre Velișcu vornicul, pre carile, după ce l-au adusu ⟨dus P⟩ la Iași, atunce în grabă, Cantemir voevoda M,P// 20 după B,C/ adus]dus B,E/ zavistiĭa B/ mai mare B,C, cea mai mare E, G//

maré despré Cup⟨ă⟩ressti, înpungîndu-s⟨ă⟩ cu horba mai dénainte vremi. Și ave și sîial⟨ă⟩ dé dînsul, căcé era mai om décît toții. Atunce, în grab, Cantemir-vodă, în mînie, l-au bătut cu buzduganul și l-au închis în beci.

Deci neprietinii lui Velicico atunci au și aflat vréme de au dzis lui Cantemir-vodă: „De vréme că te-i grăbit dé l-ai bătut, nu-l lăsa viu. Păzeșté de-l omo⟨a⟩ră că, de ⟨va⟩ scăpa viu, mîné, poimîni el ne omo⟨a⟩ră pe toți".

Și el încă îndată au ascultat și l-au scos no⟨a⟩pte de i-au tăiat capul denainte porțîi. Pentru bineli ce au dat șt⟨i⟩re Velicico lu⟨i⟩ Iordachi vis⟨ternicul⟩, de au fugit cînd vre să-l omo⟨a⟩re Cantemir-vodă, acmu i-au mulțămit și Iorda⟨chi⟩ vi⟨sternicul⟩ într-acesta chi⟨p⟩, ca un gre⟨c⟩. Și aflar⟨ă⟩ atuncé neprietinii vréme de-au dzis lui Cantemir-vodă: „Acmu, dé vreme c-ai omorît

1 despre Cupărești B,C/ înpungîndu-s⟨ă⟩]înpomcișindu-să B,C,E,G / vorba B,C// 2 dennainte B, denainte C/ vréme B,C/ avea B,C/ siială B,C/ de B,C/ căci C]pentru că B,E,G, pentru căci D// 3 decît B,C/ toți B,C/ Atuncea B,C/ grabă C// 4 l-au bătut cu buzduganul în mînie M,P/ beciu B,C// 5—r. 7 din p. urm. Iară pizmașii lui Velișcu atunce ș-au găsîtu vreme și au zisu lui Cantimir voevoda să-l omoară pre Velișcu. Și l-au scosu noapte și ĭ-au tăĭatu capul denainte porții. Mai întîi Velișcu vornicul au mîntuitu de moarte pre Iordachi Roset visternicul, iară acum Iordachi Roset visternicul ⟨*lipsește* visternicul P⟩ au sfătuit pre Cantimir voevod de ĭ-au tăiatu capul ⟨lui Velișco P⟩. Și ĭată ce mulțămită ĭ-au datu că l-au izbăvitu atunce de moarte. Pre Vasîlii vornicul și pre Solomon fratile său și pre Costachi fratile său, pre Gheorghiță Mitre, pre Dediul spatariul ⟨sărdariul P⟩ arbănașul, pe trustei ficiorii lui Miron logăfătul i-au închisu pre fieșticarile deosăbitu. Lupul, ficiorul lui Gavriliță și Costandin Lambrino, Ivașcu și Antohie Jora, Bujoreneștii, și din alți Bujorănești, au scăpatu în Țara Muntiniască la Brîncovanul; și de acolo s-au gătitu și s-au dus la Ordiiu la Poartă să pîrască pre Cantimir voevod. Brîncovanul, domnul muntinesc, lĭ-au zisu atunce să nu să grăbească a mergi la Poartă că veziriul este prietin Cupăreștilor; dar ei nu l-au ascultat. Pizmașii au aflatu atunce vréme și au sfătuit pre Cantimir voevoda să omoară și pre Miron log⟨o⟩făt⟨ul⟩, pre frateli lui Velișcu, căruia atunce îi murisă giupîniasa. Și nimic nu știĭa de sfatul frățîne-său, nici de sfatul altor boeri; și întru nimică nu era vinovat. Deci Cantimir voevod nu ș-au socotit viĭața sa, că era om trecut cu vîrsta bătrînețălor, ave șaptizăci ani din naștire sa numai cîtu nu-i sosîsă ceasul morții, s-au potrivit pizmașilor lui Miron log⟨of⟨ă⟩tul, iară sufletul său nu ș-au crutatu M,P// 5 Decii B,C/ nepriiatinii B, nepriĭatinii C/ atuncea B,C, *lipsește* G/ au și aflat]au găsit G// 6 De]Din D,E/ ti-ai B,C// 7 de B,C/ Păzéște B,C/ omoară B,C// 8 de va scăpa B, de a scăpa C/ mîini B, mîine C/ ne va omorî pre toți B,C,D,E,G// 9 *după* el *ad.* Cantemir-vodă D/ el încă]Cantemir-vodă C/ noaptea B,C// 10 dennaintea B, denaintea C/ *după* porții *ad.* domnești B,C, *ad.* curții domnești D,E,G binele ce au ⟨i-au E⟩ făcut de au dat D,E,G/ știré C// 10—12 Pentru bineli ce au făcut Velicico de au dat știré lui Iordachi vistiernicul, de au fugit în Țara Unguriască cîndu vrea să-l omoară B//10—14) *ad. marginal* Pentru bineli... ca un grec A// 11 Velicico vornicul C, vornicul Velicico D/ lui C/ vistérnicului C,D] Rusăt G/ *după* fugit *ad.* în Țara Unguriască E,G// 12 vrea C/ omoare C/ acmu]iar mai pe urmă B, mai pe urmă E,G, și apoi C// 13 Iordachi B,C/ vistiernicul B, visternicul C/ întru B/ chip C, *repetă* chip B// 14 grecu B, grec C/ aflară B,C/ nepriiatinii B// 15 dzisără B,C,D,E,G/ de vréme B,C, din vréme D/ că ai B,C//

pe Velicico, triimite de prind⟨e⟩ și pe frate-său, Miron log⟨o⟩fătul, de-l omo⟨a⟩ră, ori vinovat, ori nevinovat, să nu scapi, c-apoi încă a hii mai rău și de tiné și de noi".

Deci Cantemir-vodă nu ș-au socotit viiața lui, că era tricut cu bătrînețeli, om de 70 de a⟨n⟩i, de numai cît nu-i sosîsă ce⟨a⟩sul și lui, ce s-au potrivit neprietinilor și nu ș-au crutat sufletul. Ce ca un tiran au triimăs pe Macrei, vătavul de păhărnicei, cu slujitori din Roman, dé l-au luat de ⟨a⟩colo, de la casa lui dé la Bărboși, dé l-au dus pîn' în Roman, și i-au tăiat capul. Și cînd l-au găsit Macrei acolo, la Bărboșii, atunce-i muris⟨ă⟩ și giup⟨î⟩ne⟨a⟩sa. Și nemic nu știe de sfatul frăține-său sau de a celoralalții f. 259v boeri /, că nu era amestecat cu ceialalții boerii la sfat. Că el pornis⟨ă⟩ atunce pe un ficior a lui, pe Neculaiu, să ia fata Ducăi-vodă de la Țarigrad și s⟨ă⟩ gătas⟨ă⟩ și cu celalalt să ia fata lui Cantemir-vodă, să s-încuscredzé, și nicé cu gîndul nu gîndie că i-a vini o furtun⟨ă⟩ ca acie.

53. Dzisu-i-au slujitori⟨i⟩, cînd l-au găsit la Bărboși, să fugă, că nu-i departe, în Ne⟨a⟩mțu, iar el n-au priimit, știindu-s⟨ă⟩ drept. Gîndie că l-or ducé la Ĭaș⟨i⟩ și s-a îndrepta. Iar dup⟨ă⟩ ce i-au vinit Macrei, și viind zapciu dup⟨ă⟩ zapciu să piiar⟨ă⟩, nu l-au mai îngăduit ș-au pus dé l-au tăiat în Roman. Și mult s-au rugat lui Macreiu să-l duc⟨ă⟩ pîn'în Ĭașii, iar Macrei, ca un om rău și dé

1 trimite B,C/ prinde B,C/ *lipsește* pe G// 2 logofătul C/ omoară B/ ori vinovat, ori nevinovat, de-l omoară C// 3 scape B,C/ că apoi B,C/ *lipsește* încă C/ a fi B,C/ tine B,C]măriia-ta E,G// 4 Decii B// 5 cu bătrînețile B, cu bătrînéțeli C, cu vîrsta bătrînéțelor E/ ca de șaptăzăci C/ șaptezăci B/ ani B,C/ de[3]]și E// 6 sosisă ceasul morții B,C,E,G/ potrivit C/ nepriiatinilor B, nepriĭatinilor C// 7 sufletul său B,E, G, sufletul lui D/ *lipsește* ca un tiran E,G/ trimis B,C/ Macrii B,C// 8 păhărnicĭei C/ *lipsește* din Roman M,P/ de B,C// 9 de acolo B,C// 8—10 și au luatu pre Miron de la casa lui din Bărboși și ducîndu-l pînă în Roman i-au tăiatu capul M,P // 9 de[3–4] B,C//10 pînă B,C/ cîndu B//10—24 *lipsește* Și cînd l-au găsit ... rău și de M,P//10 Macrii B,C//11 Bărboși B,C/ atuncea îi murisă giupîniasa B,C// 12 nemică nu știia B,C, nu știia nemică E/ celoralalți boiari B, celorlalți boĭari C//13 amestecați A/ ceiialalți boiari B, ceĭalalți boĭari C//14 pornisă B,C/ atuncea B,C/ pre[1] B,C/ al lui C/ pe[2]]anumé E/ Nicolai B, Neculai C//15 pre fata D, pe fata E, pre o fată a C/ să gătis⟨ă⟩ B,D, să gătiia C,E/ *lipsește* și[2] D//16 cu celalalt ficior, cu Pătrașco cămărașul, să ia B/ cu celalalt ficior, cu Pătrașco să ia pre fata D/ cu celalalt ficior, anumé Pătrașco, ce era cămăraș mare, să ia pe fata E/ celalalt fecior G/ *lipsește* vodă D/ să să încuscreze B,C// 17 nici B,C/ gîndiia B,C/ că a vini asupra E, că a vini asupră-i G/ fortună B,C/ acéĭa B,C//18 53]57 B,E, 54 G, *lipsește* C/ Zis-au G/ slujitorii B,C, slujitori atuncea E,G/ cîndu B//19 Niamțu B,C/ *după* priimit *ad.* să fugă C,D// 20 știindu-să C/ Gîndiia B,C/ că-l vor ducé C/ duce B/ Iași C/ să va îndrepta B// 21 după B,C/ i-au]au D,G/ Macrii B,C/ *după* Macrii *ad.* zapciu E//22 după B,C,E/ piară B,C/ și au pus de B,C// 23—24 Macrii[1–2] B,C/ ducă B,C/ pînă B,C/ în]la E/Iași B,C// 24—1 iar Macrii n-au vrut și nu i-au fost B,E,G/ de nemică C/ fost C//

nemic, nu i-au fostu milă de sufletul stăpînu-său și s-au grăbit de l-au omorît. Că de l-ar hii dus în Ĭași, poate s-ar hii îndreptat și n-ar hii perit. Că multe sluji să tîmplă la domnii vrednicé, dé nu s⟨ă⟩ grăbăscu și ferescu pe stăpîni de păcat, și pe urmă cad la laud⟨ă⟩ și despré stăpîn, și despré oameni, și despré Dumnedzău. Iar acesta, ca un varvar, nefiind de ne⟨a⟩m, n-au socotit.

54. Cantemir-vodă dup-acéĭa mult să căĭa ce au făcut și de multe ori plînge între to⟨a⟩tă boerimea și blăstăma pe ciné l-au îndemnat de au grăbit dé i-au tăiat. Că, dup-aie, n-au trăit un an nice Cantemir-vodă, ș-au murit. /

f. 260 55. Iar pe Vas⟨i⟩lie vornicul, ficiorul lui Gavriliță, și pe frate-său Solomon și pe frate-său Costachi și pe Ghiorghiță Mitre și pe Dedul spătar arbănaș și pe tustrei ficior⟨i⟩ lui Miron, pe toți pe aceștie i-au prinsu și i-au închis, unei în turnu, pe unei la simeni, pe alții pen beciuri; și pe Neculau, mărgînd să s-însoaré, l-au întorsu de la Bîrlad de l-au închis și pe dînsul.

56. Iară Lupul, ficiorul lui Gavriliță, și Costantin cumnatu-său, păharnicul Lambrino, și cumnatu-său Ivașco și Antiohie Jora și Bujorănesștii și alții din Bujorănesștii au scăpat în Țara Munteniască, la Brîncovanul, și dé

1—7 *lipsesc* M,P// 2 fi B,C // 3 fi[1–2] B,C/ slugi B,C// 4 domni vrédnice B, domni vrednici C,D,G/ de B,C/ *după* nu să grăbăscu *ad.* la morți și la pedépse a omorî și a pedepsi C/ pre B,C // 5 cad la laudă]sînt lăudați B, E, G// 5—6 și despre oameni și despre stăpîni și despre Dumnezeu B, și despre Dumnezeu, și despre stăpîni și despre oameni și ferescu. Iar D/ laudă C / despre[1–3] C/ stăpînu C/ Dumnezeu C// 6—7 *lipsește* Iar acesta... n-au socotit B, E, G// 7 niam C// 8 54]58 B,E,G, 40 C, *lipsește* M,P/ Atuncea Cantemir-vodă, după acéĭa, mult s-au căit B,E,G/ după C/ mult să căĭa]mult s-au fost căind C/ După aceste Cantimir voevoda mult s-au căit și de multe ori plînge M,P// 9 plîngea B,C]au fost plîngînd E/ toată B,C/ blăstăma]au fost blăstămînd E// 10 pre C/ cine B,C/ *lipsește* de au grăbit G/ de B,C/ după B,C/ aie]acéĭa B,C// 10—r.5 din p. urm. *lipsește* Că, dup-aie ... ș-au păzit de au mărsu M,P// 11 nici B,C/ și au B,C// 12 55]59 B,E,G, *lipsește* C/ Iară B/ pre C/ Vasilie C/ Gavriliță a vornicului D// 13 pre[2] C// 14 Gheorghiță B,C/ pre[1–2] B,C/ Dédiul B/ Dédiul spătariul C/ arubănaș A, arbănașul B,D/ tustrii ficiorii B,C//15 Miron logofătul B,C,D,E,G/ pre[1–2] B,C/ aceștiĭa B,C// 16 unei]pre unii B,C,D,G/ *după* turnu *ad.* la curtea domniască B,E,G / unei[2]]unii B,C/ siimeni B,C/ pre[1–2] C, pre[1] B/alții B,C/ pen]pin B, prin C// 17 *după* Nicolai *ad.* ficior lui Miron log⟨o⟩fătul B,E, ficiorul lui Miron logofătul C,D,G/ mergîndu B, mergînd C/să să însoare B,C/ *după* însoare *ad.* la Țarigrad B,E,G, însoaré la Țarigrad să ia pre fata Ducăi-vodă, precum mai sus s-au scris D/ *după* întorsu *ad.* di pe drum C// 18 de[2]]și G/ pre C// 19 56]60 B,E,G, 41 C/ ficior lui Gavriliță vornicul B,E,G, ficiorul lui Gavriliță vornicul și cu D// 19—20 și Costantin păharnicul Lambrino, cumnatu-său, și G// 20 Librano A/ și]și cu D// 21 Antohii B,C/ Bujorăneștii B,C/ alții/ *lipsește* din Bujorănesștii B,C,E,G] din boiari D// 22 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ de B,C//

acolo s-au gătit și s-au dus la Odrei, la Po⟨a⟩rtă, să pîrască pe Cantemir-vodă.

Și le-u dzis atuncea Brîncovanul să nu s⟨ă⟩ grăbască să margă atunce la Po⟨a⟩rtă, că-i prietin vizirul Cup⟨ă⟩resștilor. Ei n-au ascultat ș-au păzit de au mărsu.

57. Iară Cantemir-vodă, dup⟨ă⟩ ce au înțeles, au răpedzit și el pe Bogdan hatmanul și pe Iordachie Rusăt visternicul, cu alții boerii mulții dé țar⟨ă⟩, de s-au pîrît dé față cu toțîi la Divan. Și i-au dat pe toții în obedzii de grumadzii, de i-au adus la Cantemir-vodă în Ĭași.

58. Déce Cantemir-vodă, dup⟨ă⟩ ce i-au adusu-i, i-au pus la închiso⟨a⟩ré, și nu i-au omorît, c-au poroncit Po⟨a⟩rta să nu-i omo⟨a⟩r⟨e⟩. Și ș-au adus aminte și
f. 260v dé giurămîntul / ce-au giurat Cantemir la Gavriliță celui bătrîn, să nu-ș atingă sabie de ne⟨a⟩mul ficiorilor lui. Ce i-au pus bani⟨i⟩ pe toții, să-i înto⟨a⟩rcă cheltuial⟨a⟩ ce au cheltuit la Po⟨a⟩rtă, pe unii cîte dzeci pungii, pe alții cîte 5, pe alții cîte cum au socotit. Și dup⟨ă⟩ ce ș-au plinit bani⟨i⟩ i-au dat pe chizășie și i-au slobodzit. Deci

1 *lipsește* s-au gătit și G/ Udriiu B, C/ Poartă B,C// 3 li-au B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să C// 3—4 să nu să grăbască atuncea să margă la Poartă G// 4 atuncea B,C/ Poartă B,C/ că-i]că iaste C,D,E,G/ că iaste viziriul priiatin Cupăreștilor B// 5 Și ei B,C,E,G, Dar ei D/ și au păzit B,C// 6 57]61 B,E,G, 42 C, 47 M, 33 P/ după B, C/ înțăles B, C/ răpedzit]trimis B, E, G// 6—7 S-au înștiințatu Cantimir voevoda că Lupul, ficiorul lui Gavriliță și cu ceelanți boeri pribegi din Țara Muntinĭască s-au dus la Poartă să-l pîrască și au trimis și el pre Bogdan N, P// 7 pre[1] C/ Iordachi B,C// 8 vistiernicul B, vistérnicul C/ cu]și cu E, și pre M, și P/ boiari B, boĭari C/ mulți B,C/ de[1-2] B,C/ țară B,C//8—9 s-au pîrît cu toții de față la Divan B, s-au pîrît cu toții de față la Divan, înnainte veziriului E, s-au pîrît la Divanul înpărătesc G// 9 toții C/ pre toți C/ obezi C// 10 grumazi C/pe toți de grumazi de ⟨și G⟩ i-au pus în obezi și ⟨de G⟩ i-au adus B,E,G/ voevoda M/ *lipsește* în Iași G// 11 58]43 C, *lipsește* B,D,E,G, M,P/ Decii B,C/ *lipsește* Déce Cantemir-vodă M,P/ după B,C, Și după M,P/ i-au adus B,G// 12 i-au pus la închisoaré]i-au închisu M,P/ închisoare B, închisoaré C/ că au poroncit Poarta B,C, că-i poroncisă de la Poartă M,P//13 omoare B,C/ Și ș-au adus] Iară deosăbitu că ș-au adus M,P//14 de B,C/ ce au B,C/ ce-u giurat] ce au fost giurat D, M/ Cantemir-vodă B,C,D] el M,P/ Gavriliță vornicul celui bătrîn B, Gavriliță vornicului celui bătrîn C,D//15 să nu s⟨ă⟩ atingă sabiĭa lui B,C, adică să nu s⟨ă⟩ atingă sabiĭa lui M,P/ niamul B,C/ sabiĭa lui de dînsul sau de feciorii lui G/ ficiorilor lui Gavriliță D// 16 pre C/ toți B,C/ întoarcă cheltuiala B,C// 16—19 i-au pusu numai de ĭ-au întorsu banii cîți cheltuisă ⟨el P⟩ la acĭa giudecată în Țarigrad. Și dîndu-i în chizășie ĭ-au slobozitu M, P// 17 *lipsește* ce au cheltuit la Po⟨a⟩rtă B/ cheltuit]făcut G/ Poartă C/ pe unii]și i-au pus pe unii B,E,G, pre unii i-au pus C/ zéce B,C/ pungi de bani B,C,D,E,G/ pre[2] C// 18 cinci pungi de bani B,C, cinci pungi E/ pre C/ au]s-au G/ după B,C// 19 banii B,C/ chizășiĭe C, chizășiĭa altora G// 19—3 Decii C] Iar B/ carii B,C/ avut C/ carii au fost mai neputincioși au șezut mult închiși și pe unii i-au și bătut B/ *lipsește* Deci carei ... i-au slobodzit E,G/ *lipsește* Deci carei au ⟨a⟩vut ... ș-au plătit bani⟨i⟩ M,P//

carei au ⟨a⟩vut putință și prietini, mai curund au dat, și i-au slobodzit, iar carei au fostu mai neputincioși au șădzut mult închișii, și i-au bătut pîn' ș-au plătit bani⟨i⟩.

59. Iară ficiorilor lui Miron nu le-u luat nemic și i-au dat pe chizășie și i-au slobodzit.

Din toții boerii rămăsesă Dedul spătarul arbănașul închis în turnul clopotnițîi la Trei Sfetiteli. Și-l puses⟨ă⟩ 10 pungii de bani, și n-ave cu cé plini, că era un om mai scăpat. Și po⟨a⟩te ave și pizmă pe dînsul, că-l scoses⟨ă⟩ în doo rînduri să-i taĭe capul. Decé el într-o no⟨a⟩pte au înbătat pe siimeni, pe străjeri⟨i⟩ ce-l păzîe, și s-au slobodzit cu o frenghie pe o ferastră din turnu pîn' gios ș-au apucat de-u încălecat cu doi ficiori ș-au fugit.

60. Dar Cantemir-vodă a doo dzii, dac-au oblicit c-au scăpat, au poroncit să nu-l mai cauté nimé, nicé să-l mai gone⟨a⟩scă. Că, dé vremé c-au încălecat, nu ĭasté nimé harnic să-i stea înpotrivă sau să-l prindză pe om pe cela; că-l știe el ce vite⟨a⟩z bun ĭasté, c-au fost cu

1 priĭatini C/ curînd C// 2 *repetă* și C/carii C/ fost C// 3 șezut C/ mult]multă vreme G/ închiși C/ *după* bătut *ad.* pre unii B,E,G/ pînă B,C/ banii B, C // 4 59]62 B,E,G, 44 C, *lipsește* M,P/ Miron log⟨o⟩fătul B, E, G/ *repetă* Miron G/ li-au B,C/ *ad. marginal* luat G/ nemică B,C/ Iară de la ficiorii M,P//4—5 nimic n-au luatu ci, dîndu-i în chizășiĭe, i-au slobozit M,P// 5 chizășiĭa altora C// 6 Și din toți boiarii B,E,G, Iară dintre toți boĭarii C/ rămăsése B, rămăsésĭe C] au fost rămas G/ Dédiul spătar B, Dédiul spătariul C// 6—7 Din toți cei închiși au rămas numai Dediul spătar, arbănaș. Și-l ține în turnul P/ au rămas închisu numai Dediul spatariul arbănașul. Și-l ține în turnul M// 7 clopotniții B,C/ Trii Svĭatiteli B, Trii Svĭatitilĭa C/ Și-l pusése B, Și-l pusésĭe C]Și care M, P//8 Zéce pungi B,C/ și el nu ave, că era săracu M,P/ nu avea B, n-avea C/ *după* plini *ad.* de la dînsul D,G// 9 *după* scăpat *ad.* decît ceiialalți boiari G/ poate B, C, poate fi G/ avea B,C]avut G/ pre C/ scosése B, scosésĭe C// 9—10 *lipsește* Și po⟨a⟩te ave... să-i taĭe capul M,P/10 doao B,C/ Decii B,C/ el]arbănașul M,P/ noapte B,C//11 pre[1-2] C/ străjari C/ pe siiménii strejari ce-l păziĭa G]pre săimenii ce-l străjuĭa M, pre siimenii ce-l slujie de-l străjuia P/ ce-l]pre carii C/ păziĭa B, îl păziĭa C/ *lipsește* și M//12 cu frînghiĭa, M, cu o funie P/ pe o feriastră B,C, pe feriastră M/ *lipsește* din turnu M,P/ pînă jos C// 13 și au[1-2] B,C/ *lipsește* ș-au apucat ... doi ficiori M,P/ de au B,C/ închelecat C, încălecat pre cal B,G/ cu]și cu B/ *după* ficiori *ad.* pre cai D// 14 60]63 B,E,G, 45 C, *lipsește* M,P/ Dar]Iar G/ a doa zi B,C/ dacă B,C//15 că au B/ că au scăpat Dédiul spătariul ⟨arbănașul C⟩ C,D/ scăpat]fugit G//14—15 A daoa zi au spusu lui Cantimir voevoda că au fugit; și au poroncitu M,P/ caute B, C/ *lipsește* nimé M, P/ nici B,C// 16 goniască C, goniască dzicîndu B,E/ Că din vréme că ⟨au scăpat și C⟩ au apucat de au încălecat pre cal B,C,G/ dé]din D,E/ încălecat pre cal D,E// 17 nu iaste C/ nime B/ înprotivă C // 16—17 Că de vreme că au apucatu de au scăpatu ⟨încălecat P⟩, știindu-l pre arbănașul că ĭaste om foarte vitĭaz, de acmu înnainte nu mai ĭaste nime vrednic să-i stei înpotrivă M,P// 18 pre om pre acela B,C, pre un om, ca acela G/ știĭe B,C/ *lipsește* el G/vitiiaz B, vitiaz C/ iaste C//18—1 că au B,C/Că]Și B,C,E,G/ cîndu B/ pre C// 18—4 *lipsește* c-au fost dînsul ... harnic și vite⟨a⟩z M, P//

f. 261 dînsul la războiu. Că, cînd alerga pe cal cît putea, / sărie de pe un cal pe altul, și pune 3 cai alăturea și dé pe gios să răpedzie și-i sărie pe tustrei pe sus. Nu era altu om în țară ca dînsul harnic și vite⟨a⟩z. N-au zăbăvit prea mult și ș-au făcut pacé și au vinit în țară, și l-au ertat Cantemir-vodă.

61. Dup-acie Cantemir-vodă au strîcat logodna cu Pătrașco, ficiorul lui Miron logofătul, și ș-au ales din toții ficiori⟨i⟩ dé boeru pe Mihalachii, ficiorul lui Ion Răcoviță vornicului, de l-au luat gineri. Caré acéla pe urmă au cădzut domnu, de-i dzic Mihai-vodă. Ș-au făcut nuntă cu dînsul domne⟨a⟩scă și l-au și boerit; l-au făcut comis maré, iar pe urmă l-au făcut stolnic maré. Numai n-au avut parte dé dînsul, că n-au trăit mult cu dînsa, și i-au murit fiică-sa. Căcé Cantemir-vodă era cumătru cu cuscru-său Ion Răcoviță, că-i botedzas⟨ă⟩ Cantemir-vodă un copil lui Ion Răcoviță, mai mic decît ginere-său Mihalachii. Căce po⟨a⟩te n-au răbdat Dumnedzău. Numai Mihalachi mai pe urmă, la domnie lui Ant⟨i⟩ohie-vodă, au luat altă fată dé boer, a Dédului spătarului de la Gălați,
f. 261v și cu acie au vețuit, de au făcut copii, / ș-au fostu și domnu.

---

1 săriïa B,C/ di pe B// 2 pre$^{2-3}$ C/ punea trii B,C/ dé pe]di pe B, de C,E, din D/ răpeziïa B,C// 3 săriïa B,C/ tustrii B,C/ Și nu C/ alt B,C// 3–4 om în țară pre atuncea harnec ca dînsul și vitiaz pre acele vremi. Și n-au G// 4 harnicu B/ vitiaz C vitiazu pre acéïa vréme B, vitiazu pre acéli vremi E/ N-au]Și n-au B,C,D/ pre C//4–5 Arbănașul n-au zăbăvitu mult în pribegie ci ș-au ⟨au P⟩ făcutu pace și, viindu în Iași, l-au ertatu Cantimir voevoda M, P// 5 pace B,C// 6 61]64 B,E,G, 46 C, 47 M, 34 P/ După acéïa B,C, *lipsește* M,P/ voevoda M/ stricat B,C// 7 Pătrașco cămărașul B/ log⟨o⟩fătul B// 8 toți ficiorii de B,C/ și din toți feciorii de boeri ș-au alesu pre M,P/ boiari B,D, boïari C/ pre B,C/ Mihălachii B, Mihălachi C/ *lipsește* Ion M,P// 9 Racoviță B/ ginere B,C/ Care B,C, Careli D, *lipsește* M,P/ acela B,C/ pre C]mai pe B,D,G// 10 au cădzut]au agiunsu de au fost și B,E,G, fost și C, agiunsu D/ de-i]căruïa îi B,E,G/ dzicu B, zicu oamenii C,E// 9–10 Acest Mihălachi mai pre urmă au fostu și domnu și-i zîce Mihai Racoviță voevod M,P/ Și au B,C//11 cu dînsul nuntă E/ nuntă maré P/ *lipsește* cu dînsul G,M,P/ domniască B,C/ și^{1}]apoi M, P/ l-au boïarit C,M,P/ l-au făcut]întîi M,P// 12 mare$^{1-2}$ B,C/ iar mai pe urmă l-au făcut B,C,D,E,G]după aceïa M, apoi P/ Numai]Însă M,P// 13 de B,C/ *după* dînsa *ad.* fiică-sa, domnița Safta E// 14 și]fiindcă M,P/ *după* fiică-sa, *ad.* domnița Safta B,D,E/ Căci C, Pentru că B,E,G, Pentru căci D, *lipsește* M, P/ *lipsește* vodă C/ voevoda M// 14–15 vodă era cuscru cu Ioan Racoviță că-i botezasă P// 15 Racoviță vornicul B,D,E/ botezasïe C/ *lipsește* Cantemir-vodă M,P/ Răcoviță vornicului B/ un copil mai mic decît ginere-său Mihalachi G// 16–17 un copil mai mic a lui Ioann Racoviță, pre frateli ginerilui său, a lui Mihălachi. Și pentru aceïa poate fi n-au M, P/ micu C/ Mihălachii B, Mihălachi C// 17 Și ⟨*lipsește* Și D⟩ pentru acéïa poate fi n-au răbdat Dumnezeu B,D,E,G, Pentru căci poate fi n-au răbdat Dumnedzău C// 17–20 *lipsește* Numai Mihalachi ... ș-au fostu și domnu M, P// 18 Mihălachii B, Mihălachi C/ pre C/ domniïa B, C / Antiohii B, C// 19 de B / boiariu B, boïariu C/ Dédiului spătarului B, C// 20 acéïa B,C/ viețuit B,C/ copii]coconi B, E/ și au fost B,C//

62. Cantemir-vodă și Cupăresștii s-au mai apucat și dé alt danțu asupra muntenilor, și muntenii asupra lor. Țineți-vă, săracelor țărîi, dac⟨ă⟩ sînteții putencio⟨a⟩s⟨e⟩, de acmu să biruiții nevoilé din pizmel⟨e⟩ vechi la ce s-au început să să lucredzé!

63. Era un boer dé mult priibag din Țara Muntene⟨a⟩scă în Țara Ungure⟨a⟩scă, anumé Staico păharnicul, și cu alții mai mici, iar muntenei pribegii, încă de cînd au luat domnie Șerban-vodă. Chematu-i-au Cantemir-vodă dé la Brașov aice la dînsul în Moldova. Ș-au început a faci pîră și harzuri la Po⟨a⟩rtă, a pîrî pe munteni cu felurii dé feluri de pîri, cum sîntu haini și bogați. Ce Po⟨a⟩rta dintîiu i-au înbucurat. Și i-au trimis Cantemir-vodă la Po⟨a⟩rtă la Cupăresștii, la spătarul Lascarachi cuparul, fiind capichihaïa lui Cantemir-vodă, să pîrască pe munteni și s⟨ă⟩ isprăvască domnie lui Cantemir-vodă în Țara Muntene⟨a⟩scă.

64. Déce știu c-au isprăvit Cantemir-vodă bine! Că, dup⟨ă⟩ ce au oblicit muntenii, au cheltuit Brîncovanul

---

1 62]65 B,E,G, 47 C, 48 M, *lipsește* P/ vcevcd M/ și]și cu B,C,D,E,G,M,P/ Cupăreștii B,C// 2 munténilor B,C/ munténii B,C// 3 *ante* Țîneți-vă: 49 M/ săracilor țări, dacă sînteți putincioasă B,C// 4 acum B,C/ biruiți B,C// 4–5 ca și de acum să puteți birui nevoile ce vin din pizmile cele vechi care ⟨carile P⟩ au începutu iarăș să să lucrezi M, P/ nevoile B,C/ pizmeli B, pizmele C/ véchi C/ nevoile céle din pizmele céle de demult vechi E/ pizmele cele de demult vechi G/ s-au]au G//5 lucréze B,C// 6 63]66 B,E,G, 48 C, 50 M, 35 P/ boiariu B, boïariu C/ de B, C / *lipsește* démult D/ pribag B,C/ Munteniască B,C// 6–10 Staicu paharnicul ⟨păharnic P⟩, boeriu muntinesc, era de mult pribag în Țara Unguriască, înpreună cu alți boernași mai mici. Chematu-i-au Cantemir voevoda din Brașov M, P// 7 Unguriască B,C/ pre anumé B,G/ *repetă* și A// 8 alți boiari B,E,G/ alții C/ munténi B,C, muntenești G/ pribégi B,C// 9 di pe cîndu au fost luat domniïa B,E,G/ domniïa C/ Chiematu-i-au B,C, Chiematu-i-au atuncea D//10 de C/ de la Brașov de au vinit aicea B/ Brașev C,D/ aicea C/ *lipsește* la dînsul M,P/ Și au B,C// 11 face B,C/ arzuri C/ Poartă B,C/ pre munténi B,C// 12 féliuri$^{1-2}$ B,C/ de B,C/ cu multe feliuri de pîri, zîcînd cum că sînt M,P/ cum]precum D,E,G/ sînt B,C// 13 Poarta B,C/ Și măcari că întîi Poarta ĭ-au înbunatu și ĭ-au bucuratu, triimisu-i-au Cantemir voevod M,P/ dintîi B,C/ i-au bucurat B,C, i-au înbunat și i-au bucurat D/ triimis B,C// 14 *după* vodă *ad.* pre acei boiari B,E/ Poartă B,C/ Cupărești B,C/ spătariul B, *lipsește* C// 15 cuparul]ficior Cupariului celui bătrîn C, *lipsește* B,G,M,P/ fiindu B, fiind el C/ capechihae B/ voevod M// 16 pre munténi B,C/ să B,C/ domniïa B,C/ domnie Țărîi Muntenești lui Cantimir-vodă P// 17 voevoda M/Munteniască B,C// 18 64]67 B,E,G,39 C,*lipsește* M,P/Decii B,C/ că au B,C/bine Cantemir-vodă C/bine B/ după B,C/Foarte bine și frumos au isprăvitu Cantemir voevoda M, P//19 după B,C/ munténii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/Poartă B,C/o mie B, o miïe C// 18–2 Că după ce s-au înștiințat Brîncovanul, domnul muntinesc, au cheltuitu la Poartă 1000 pungi de bani. Și pre acel Staico paharnicul, înpreună și pre ⟨cu P⟩ ceelanți pribegi munteni ⟨boeri munteni pribegi P⟩ i-au luatu Brîncovanul de grumazi M,P//

la Po⟨a⟩rtă 1 000 de pungii. Ș-au luat Brîncovanul, cu ceialalții, pribegii de grumadzii. Și pe cuparul Lascarachi,
f. 262 fratele lui / Iordachii visternicul, l-au făcut surgun la Rodos. Și era să mazîle⟨a⟩scă și pe Cantemir-vodă. Numai au sosit vestea atuncea c-au murit.

Dusu-l-au pe Staico la Brîncovanul în Bucuresștii, cu o lăcată cît un șlic de maré la grumadzii. Și l-au scos la Divan înainte a to⟨a⟩tă țara ș-apoi l-au purtat tot tîrgul cu lăcata dé-a grumadzii. Ș-apoi l-au spîndzurat înbrăcat, încălțat, la Tîrgul de afară. Și pe céle soții a lui, pe unii i-au spîndzurat și pe alții i-au ertat.

65. Într-acea vréme vorovit-au tustréi ficiorii lui Miron logofătul și cu Vasilașco spătarul Ca⟨n⟩tacozîno și cu frate-său Ilie și cu Dumitrașco Ursachi să fug⟨ă⟩ din țară dé gréle dăjdi și prépusuri. Că nu mai pute birui de răul lui Iordachi visternicul. Că învățas⟨ă⟩ Iordachi de le tot cumpăra odo⟨a⟩rălé și sateli făr' de preți, că-i tot îngreuia cu dăjdilé.

Cantemir-vodă, oblicind că vor să fug⟨ă⟩, trimis-au st⟨ea⟩guri dé sluj⟨i⟩tori să-i prindză. Déce ficiorii lui Miron au prinsu de vesté ș-au scăpat la comănda⟨n⟩tul

1 de pungi de bani B,C,D,E,G//1—2 Și au luat Brîncoveanul-vodă pe boiarii acei muntenești pribegi, ce-l pîrîs⟨ă⟩ la Poartă pre toți de grumazi ⟨de grumazi pre toți G⟩ B,E,G/ Și i-au luat Brîncoveanul-vodă pre acíei boĭari pribégi pre toți de grumazi de la Poartă C/ Brîncovanul-vodă D// 2 Și]Iară M, P/ pre C/ cupariul C] spătariul B,E,G/ Rascarachi A// 3 frateli B, pre fratile M,P/ Iordachi B,C/ vistiernicului B, vistérnicul C, vistiernicului Rusăt E / și l-au făcut D// 4 maziliască B, C/ pre C/ voevoda M// 5 Dar s-au înștiințatu că au muritu M,P/ véste C/ véste la Poartă B,E,G/ că au B,C// 6—11 *lipsește* Dusu-l-au ... i-au ertat M,P// 6 pre C/ Staico păh⟨arnicul⟩ G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ București B,C// 7 cu]și cu E,G/ cu un lacat B, E/ un lacat mare cît un șlic la G/ mare B,C/ grumazi B,C// 8 înnaintea B, înnainte C/ toată C/ toată boerimea și țara ce s-au aflat în București și apoi B/ toată boerimea și țara cît s-au aflat, apoi E/ toată boerimea și țara G/ și apoi C//9 lacatul de grumazi B,E,G/ de-a grumazi C/ Și apoi B,C// 10 pi C/ ceiĭalalți soții ai lui B,E,G/ soții C// 11 pre[1-2] C/ și]iar C, *lipsește* G/ alții B, C//12 65]68 B,E,G, 40 C, 51 M, *lipsește* P/ s-au vorovitu trustrii M,P/ tustrii B,C// 13 Vasîlașcu Cantacuzino spatariul M,P/ spătar B, spătariul C/ Cantacozino B,C// 14 Ilie Cantacozino B,E,G/ fugă B,C//15 de B,C/ prepusuri B,C/ putea B,C// 16 vistiernicul B, vistérnicului C/ birui ⟨mîntui P⟩ și de răul visternicului Iordachi Rosetu M, P/ Că să B,C,D,E,G/ învățasă C// 17 Iordachi vistiernicul B/ odoarăli B, odoarăle C/ satele C/ *după* sateli *ad.* moșiile B,E,G/ Că le tot cumpăra odoarăle și satile M,P/ fără B,C/ prețu B,C// 18 că-i tot îngreuĭa]îngreuindu-i M,P/ dăjdile B,C// 19 Iar Cantemir B,D,E,G/ fugă B,C/ triimis-au steaguri B,C/ S-au înștiințat Cantemir voevod că vor să fugă și au triimis M,P// 20 de slujitori B,C/ Decii B,C, *lipsește* M, P// 21 Miron log⟨o⟩fătul B, Miron logofătul C/ Au prins de veste feciorii lui Miron și au scăpat M,P/ véste B,C/ și au B,C/ comendatul B,C, comindat P//

de Cetate Ne⟨a⟩mțului. Iar pe cielalții boĭarii, neavînd vesté, i-au prinsu lefeciii, și le-u jăcuit casălé, și i-au pus în heré, și i-au pornit la Ĭașii.

Cîndu au ⟨a⟩giunsu în Vale Lețicanilor, i-au și tîm-
f. 262v pinat vestea, / nărocul lor, c-au murit Cantemir-vodă. Și i-au slobodzit din hieré.

Dece au mărsu în Ĭași, de au fostu la-ngroparea lui Cantemir-vodă. Și s-au înpreunat cu beijădea, ficiorul lui Cantemir-vodă, anumé Dumitrașco. Și i-au înbunat Dumitrașco-vodă cu cuvînt bun, că, dé va da Dumnedzău să fie pe voĭa lui dé la Po⟨a⟩rtă, i-a milui. Și iar boerii să ruga și ei să erté ⟨Dumnedzău⟩ pe tată-său. Și ⟨cum⟩ i-au slobodzit să margă acasă⟨ă⟩, cum au și fugit în Țara Munte-ne⟨a⟩scă, la Brîncovanul, că lé era rud⟨ă⟩, de au răpedzit Brîncovanul la Po⟨a⟩rtă pentru Costantin-vodă, ficiorul Ducăi-vodă celui bătrîn.

66. Cantemir-vodă, după ce au murit, ținutu-l-au mort tăinuit o dzi și o no⟨a⟩pte, pîn' s-au gătit cărțilé de au făcut harzurii de la țar⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă, de poftie să puĭe pe un ficior a lui Cantemir în locul tătîne-său. Și

1 de]în M,P/ Cetatea B, Cetaatea C/ Niamțului B,C/ ceiĭalalți B, aceĭalalți C/ boiari B, boĭari C/ neavîndu B// 2 véste B,C/ *lipsește* și M,P/ li-au jecuit B,C/ casăli B, casăle C// 2—3 și puindu-i în fiĭară ⟨heră C⟩ i-au pornit M,P// 3 fiară B, hiĭară C/ Iași B,C// 4 Și cîndu B,E,M,P, Iar cînd D/ Și cînd au vinit și au agiunsu în Valea Lățcanilor C/ agiunsu B/ Valea Lăscanilor B,E/ întimpinat B,C// 5 véste B,C/ că au B,C/ *lipsește* vodă M//6 *ante* Și: 69 B,E,G/ Și îndată M,P/ fiară B, hieră C// 7 *ante* Decii: 41 C/ Și decii B,E,G/ *după* mărs *ad.* și ei G/ *după* Iași *ad.* slobozi B/ au fost și ei la îngroparea B,E,G/ fost C/ îngroparea C// 7—8 Și viindu în Iași au găsîtu mort pre Cantimir voevoda N,P// 8 înpreonat B,C/ beizadea B, beizadiaoa C/ cu ficiorul C/ cu Dimitrachi, beizadeoa lui Cantimir voevoda M,P// 9 Dumitrașco beizadea[1] B,C/ i-au înbunat] li s-au făgăduitu M, P/ Dumitrașco-vodă]Dumitrașco beizadea B,E,G, *lipsește* M,P// 10 cu cuvînt bun, dzicînd B,G, cu cuvinte bune, dzicîndu E/ de[1-2] B,C/ dé]de-i D/ cum că de-i ⟨*lipsește* de-i P⟩ va da M,P/ Dumnezeu B,C/ să-i fie B,D, să-i fiĭe C//11 Poartă B,C/ i-a milui]atunce îi va milui M,P/ Și iar boerii] și i-a boeri B,E,G, și-i va boĭari C,D//11—12 Și să ruga și el să erte pe tată-său B,D,E,G, Să ruga și el să ĭarte pe tată său C, Și li să ruga să erte pre tatăl său M,P// 13 margă acasă; și cum au mărsu acasă, cum au și fugit B,E,G, margă acasă; și cum i-au slobozit, cum au și fugit D, margă acasă; iară ei îndată au și fugit M,P/ acasă C/ cum]și slobozindu-i C/ Munteniască B,C//14–15 Brîncoveanul-vodă[1-2] B,C,D,E,G//14 le era rudă B,C/ rudă, iară Brîncovanul au și triimis la Poartă M,P/ de au răpedzit] și au și răpezit B, și au și triimis E,G// 15 Poartă C/ Poartă, scriind la priiatinii lui pentru Constantin Duca-vodă, ficior G//15–16 voevod[1-2] M/ cel P//17 66]70 B,E,G, 42 C, 53 M, 37 P/ După ce-au muritu Cantimir voevod, l-au ținut mort M, P// 18 noapte B,C/ pînă B/ s-au]au M,P/ cărțile B,C// 19 de]și G/ *lipsește* de au făcut M,P/ harzuri B, arzuri C/ de la țară C]de la boiari și de la țară B,E,G/ Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* cu rugăminte să pui domnu în Moldova pre feciorul lui Cantemir voevoda M,P/ poftiĭa B,C// 20 pue B/ Cantemir-vodă C,D, Cantemir-vodă domnu B,E,G/ *lipsește* în locul tătîne-său M,P//

au răpedzit pe vătavul Pîrvul și cu Ștefăniță Rusăt, ficiorul lui Manolachi postelnicul.

Și dup⟨ă⟩ ce-au pornit cărțilé, a dooa dzi, s-au agiunsu Bogdan hatmanul și cu Iordachi visternicul și cu toți slujitorii să rădicé pe Dumitrașco beizădeoa, ficiorul lui Cantemir-vodă, domnu în locul tătîne-său. Déce au gătit Divanul cel maré și s-au strînsu to⟨a⟩tă boiarimea și mitropolitul f. 263 și slujitorii la curté. Ș-au adus la curté / și pe un agă a vizirului turcu, ce ĭera vinit cu trebi înpărătesștii în Ĭași.

67. Atuncea au spus a tot nărodul c-au murit Cantemir vodă. Cé slujitorii au și-nceput a strîga că altul nu le trebue să fie domnu, fără cît Dumitrașco beizăde, ficiorul lui Cantemir vodă.

Ce boĭarii și țara nu cutédza să dzic⟨ă⟩ într-alt chip, că s⟨ă⟩ temea de slujitorii, ce numai le căuta să primască și să dzic⟨ă⟩ cum dzic slujitorii. Turcul aga, vădzind că strîg⟨ă⟩ cu toțîi într-un cuvînt, au luat un căftan ș-au pus în spateli lui Dumitrașco beizădeoa. Și beizădeo⟨a⟩ au înbrăcat pe turc c-un contăș cu soboli. Ș-au ședzut amîndoi în scaoné. Ș-au început a da din pușcii și a dzice surlelé, și toți boĭarii și slujitori⟨i⟩, căpetenii, cineș dup⟨ă⟩ rîndul său, au purces a săruta po⟨a⟩la turcului ș-a lui Dumitrașco

1 răpedzit]triimis B,E,G, triimis în grabă M,P/ cu]pe C,M,P/ Ștefăniță B/ ficior B,C// 2 postélnicul C// 3 după ce au B,C/ cărțile B,C/ a doa dzi B, și a doa zi C, *lipsește* D/ s-au]și s-au B,E, ș-au C, s-au și G/ ajunsu C// 3–6 *lipsește* Și dup⟨ă⟩... în locul tătîne-său M,P// 4 hatmanul Bogdan G/ vistiernicul B,C// 5 rădice B,C/ beizadea B,C,D// 6 Decii B,C] Atunce M,P// 7 mare B,C/ s-au strînsu]au venitu M,P/ toată boerimea B,C//8 și[1]]și toți M,P/ la curte C]la curtea domniască B,D, la curtea cea domniască E,G/ Și au B,C/ la curte[2] la curtea domniască D, *lipsește* M,P/ și pre un agă a viziriului, turc, la curtea cea domniască, ce era cu trebi înpărătești venit la Iași G/ pre B// 9 veziriului B,C/ *lipsește* turcu M,P/ era B,C/ înpărătești B,C/ în]la M,P/ *după* Iași *ad. ulterior* Domniĭa lui Dumitrașco-vodă beizade E//10 67]71 B,E,G, 43 C, *lipsește* M,P/ Atuncea] Și M,P/ a tot]la tot C,D,E,G, înnainte a tot M,P/ că au B,C]cum că au M,P// 11 voevod M/ Ce B,C]Iară M,P/ *lipsește* și G/început B,C/ striga B,C/ trebuĭe B,C// 12 să le fie G, *lipsește* M,P/ fără de cît D]ce numai B,E,G,M,P/ beizadea B,C// 13 voevod M// 14 Și pentru aceĭa nici boerii nici țara M,P/ cuteza B,C/ dzică B, zică C// 15 să B,C/ slujitori B,C// 16 dzică B, zică C/ să zică și ei dup⟨ă⟩ cum zicu și slujitorii M, să zică și să priimască și ei după cum zic slujitorii P/zicu C]dzicea B,E,G// 17 strîgĭ B, strigă C/ toții B, C/ într-un cuvîntu B, *lipsește* M,P/ caftan B,C// 18 și au pus B, și l-au pus C,M,P/ beizadea[1-2] B, beizădeaoa]vodă C,G/ Și]Iară M,P/ Și Dumitrașco beizadea C,D// 19 turcu B,C/ cu un B,C,P, cu M/ conteș C/ cu soboli]de sobol M,P, cu samur G//19–20 Și au[1-2] B,C//20 scaone B,C/ Și au și început M,P/ a da din pușcii]a slobozi pușcile céle mari B, a da pușcile céle mari și mici C, a slobozi pușcele G/ surleli C/ surleli ⟨și G⟩, trîmbițile și a bate dobeli pe obiceai tabulhanaoa și toți boiarii B,E,G// 21 slujitorii B,C/ căpiteniile B,E, căpitenii C/ și căpiteniile și slujitorii M,P/ *lipsește* cineș dup⟨ă⟩ rîndul său M,P/ după C/ după rînduiala sa B,E,G// 22 poala B,C/ si a lui B,C/ *lipsește* Dumitrașco M,P/ beizadea B,C//

beizăde. Și dup-aceĭa au încălicat cu alaiu ș-au purces la Sfetei Neculaiu, de i-au cetit molitfeli de domnie, dup⟨ă⟩ obiceiu.

68. Scos-au o⟨a⟩sălé lui Cantemir-vodă, boĭarii cei mari, afară, supt cortu, în ogrăjoara cea mică la curte domne⟨a⟩scă. Și l-au ținut trei dzilé, pîn' l-au grijit, ș-apoi l-au dus la Sfeti Neculaiu de l-au îngropat în gropnița lui Antonie-vodă. Și s-au tîmplat atunce la prohodul f. 263v lui 4 / patrierhi, unul dé Erusalim și altul de Ant⟨i⟩ohie și altul de Alicsăndrie și unul mazîl de Țarigrad, Iacob. Ș-au domnit puțin, nu deplin 8 anii, și ș-au plătit și el datorie dup⟨ă⟩ obiceiul acestei lumii.

69. Dup⟨ă⟩ ce au îngropat pe Cantemir-vodă, au ședzut în scaun de au domnit 3 săptămîni. Ș-au vinit un capegiu de la Po⟨a⟩rtă de-u luat pe Dumitrașco-vodă beizăidea. Iar Bogdan hatmanul și Iordachii visternicul într-aceli 3 săptămîni n-au dormit, ce s-au gătitu-s⟨ă⟩. Ș-au pus străji din Gălații pîn-în Ĭași; și cînd au sosit capegi-baș în Ĭași să ĭa pe beiz⟨ă⟩dea și pe dînsăi, ĭei au fugit din Ĭași.

1 după B/ acéĭa B,C/ încălecat B,C/ alai C, alai domnescu B,E, alaiu mare M,P/ și au B,C/ după aceĭa gătindu-să, au purces cu alaiu domnesc de au mărs la Svĭatie Nicolae G/ purces] mersu M, P/ *după* purces *ad.* de au mărsu B,E// 2 la Sviĭatii Nicolai B, la Sfetii, Nicolai C, la biserica Sfîntului Nicolai M,P/ citit C/ i-au cetit mitropolitul molifta cea de domnie B,E,G/ molitvă de domniĭe C// 3 după B,C/ obiceai B,C// 4 68]72 B,E,G, 44 C, 56 M, 39 P/ oasăle B,C/ cei]cĭei C// 4–6 Boierii cei mari au scos trupul lui Cantimir voevod în ogrăgioara ce mică la curte ⟨domnească P⟩ și l-au pus supt cortu. Și M,P// 5 cort B,C/ ogrăzo⟨a⟩ra A/ ograda cea mică B,C,D,E,G/ curtea domniască B,C// 6 li-au B/ trii B,C/ zile B/ pînă C/ pînă au grijit ce au trebuit B,E// 7 și apoi B,C, apoi M,P/ la Svĭatii Nicolai B,C, la biserica Sfîntului Nicolai M,P/ de]și M,P// 8 Antonii-vodă B,C, Antonii-vodă Rusăt D, Antonie Roset voevod M,P//8–10 La provodul ⟨prohodul P⟩ lui s-au întîmplat 4 patrierși, anume al Ierusalimului, al Antiohii, al Alexandriii și Iacov, proin patriĭarh al Țarigradului M,P/ atuncea B,C, *lipsește* G/ provodul B,C,D// 9 patru B,C/ patriiarși B, patriiarhi C/ de la Ierusalim B,C,G/ de Antiohie C, de la Antiohie B,E,G//10 de Alixandriĭa C, de la Alixandrĭa B,E,G/ mazil B,C/ de la Țarigrad, pre anumé Iacovu B,D,E// 11 Și au B,C/ *după* domnit *ad.* Cantemir-vodă B,E,G/ opt ani B,C/ *ad. marginal* opt G/ Cantimir voevoda au domnitu puțin M,P// 12 datoria. B, datoriĭa trupască M,P/ după obiceaiul a ⟨*lipsește* a C⟩ aceștii lumi B,C, *lipsește* M, P// 13 69]73 B,E,G, 45 C, 59 M, 32 P/ *lipsește* Dup⟨ă⟩ ce au îngropat pe Cantemir-vodă M,P/ După B,C// 13–14 au șezut în scaonul domnescu fiiu-său, Dumitrașco beizadea, de au domnit B,E, au ședzut în scaon fiiu-său Dumitrașco-vodă ⟨*lipsește* vodă D, G⟩ beizadea, de au domnit C,D,G/ Dumitrașcu beizade au șezut în scaunul domnesc trii săptămîni M,P// 14 trii B,C/ Și au B,C/ capegi-bașe B,E,G, capegi-bașia C,D/ Poartă B,C// 14–2 *lipsește* Ș-au vinit un capegiu ... c-au murit Cantemir-vodă M,P// 15 de au luat B,C/ *lipsește* vodă G/ beizadea B,C// 16 Iordachi vistiernicul B,C/ întru acéli trii B, într-acéli trii C// 17 s-au gătit B,C,G/ Și au B,C// 18 Gălați B,C/ pînă B,C/ capegi-bașe B, capegi-bașĭa C/ *lipsește* în Iași C// 19 beizadea B,C/ dînșii B,C/ ĭei]ei B//

70. Căcé atuncea mărgînd veste la Po⟨a⟩rtă c-au murit Cantemir-vodă, Brîncovanul, domnul muntenesc, au apucat în⟨a⟩inte ș-au isprăvit domnie lui Costantin sîn Ducăi-vodă, de-au înbrăcat căftan de la Po⟨a⟩rtă dé domnie Moldovei. Atunce au făcut și pe Lațicarachii surgun ș-au luat și pe Staico de grumadzii. Totodată atuncea s-au tîmplat [atunce] ⟨de⟩ au triimis și la Dumitrașco beizădeoa, sîn lui Cantemir, să-l duc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă și s⟨ă⟩ prind⟨ă⟩ pe Bogdan hatmanul și pe Iordachi vis⟨ternicul⟩, să-i duc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă să de samă pentru ce au mîncat țara. Deci Bogdan și Iordachi au fugit în Țara Leșască, cum mai sus să pomenesște. / f. 264 Pe cesté lucruri poate și alțîi să să încre⟨a⟩dză cu Po⟨a⟩rta turce⟨a⟩scă, că unelé să gătie și alteli s-au făcut!

71. Acel capegiu-baș ce au vinit cu mazîlie, ce au luat pe Dumitrașco Cantemir beizădeoa din Ĭaș⟨i⟩, fusesă bun prietin mai nainte lui Cantemir-vodă, și de ne⟨a⟩mul lui era cerchez. Și fără zăbav⟨ă⟩ dup-aceĭa au cădzut de au fost și paș⟨ă⟩ și musaip la-npăratul, care-i dzicea mai pe urmă Cerchez Mehmet-pașea îmbriorul.

Era și un boeru atunce aicea în Ĭași, Ștefan comisul, cerchez. Decé atunce Ștefan comisul Cerchez mult s-au rugat acelui capegiu pentru Dumitrașco beizădeoa, să-i fie mil⟨ă⟩ de dînsul, că-i un copil, avînd cunosștință cu acel capegiu, fiind amîndoi cerchezi, încă de la domnie lui Cantemir-vodă. Cé, dup⟨ă⟩ ce l-au dus la Po⟨a⟩rtă, stătut-au munteni⟨i⟩ și cu Costantin Duca-vodă cu multe pricini asupra ficiorilor lui Cantemir-vodă, de lé cerea multă som⟨ă⟩ dé bani. Ce nemică nu le-u putut strîca, că s-au pus taré acel cape⟨gi⟩u-baș pentru dînșii. Și mai pe urm⟨ă⟩, după ce au cădzut mai la cinsté acel capegi-baș, au făcut și alte lucruri mari, carei la rîndul lor s-or pomeni.

72. De la Cantemir-vod⟨ă⟩ / f. 264v nescareva averé nu le-u rămas, că cé era vinitul mînca alțîi, cum mai sus s-au pomenit. Atuncea, la mo⟨a⟩rte, 50 de pungii de bani le-u dat la patriiarhul de Rusalim, să li mistuiască. Și patriarhul, pentru voe muntenilor, le-u spus turcilor, și le-u luat. Și copii⟨i⟩ numai au rămas cu vro 10—15 pungii dé bani. Ce Dumnedzău unde va, nu trebuescu bani. Că acel cherchez, Mehmet-pașea, le-u prinsu mai biné decît miei dé pungii de bani. Că, unde va Dumnedzău, sint și bani, și prietinii, și de toate. Că nimé nu mai gîndie c-or mai ĭeși ficiori⟨i⟩ lui Cantemir la domnie, precum s-a vid⟨ea⟩ înainte.

---

1 70]74 B,E,G, 46 C/ Căcé]Pentru că B,D,E,G]Iară C/ mergîndu B/ véste B,C/ Poartă B,C/ că au B,C// 2 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ muntenescu B,C//3 înnainte B,C] mai înnainte la Poartă M,P/ și au B,C/ domniĭa Moldovii M,P// 3—4 domniĭa lui Costantin ⟨Ducăi C⟩-vodă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn, de au B,C,D,E, G/ sîn]feciorul M,P/ Ducăi voevod ⟨Duca-vodă cel bătrîn⟩, pre carile acolo la Poartă l-au și înbrăcatu cu caftan de domniĭa Moldovii M,P// 4 caftan B, C/ Poartă de domniĭa Moldovii B,C// 5 Atuncea B,C/ Lascarachi C, Lascarachi spătariul B// 5—6 *lipsește* Atunce au făcut ... pe Staico de grumadzii M,P// 6 surgun la Rodos B,E,G/ și au B,C/ grumazi B,C// 6—12 Venit-au capegiu de la Poartă. Luat-au pre Dumitrașcu beizade, iar Bogdan hatmanul și cu Iordachi visternicul, avînd străji pîn⟨ă⟩, în Galați, lĭ-au făcutu veste și au fugitu în Țara Leșască M,P// 7 atunce[1] B/ *lipsește* atunce[2] B,C,G/ de B,C/ trimis C// 8 beizadea B,C/ sîn]fecior B, G, ficior C,D,E/ Cantemir-vodă B,E,G/ ducă B,C/ Poartă B,C// 9 să prindă B,C/ pre [1-2] C// 10 vistiernicul B,C/ să-i ducă la Poartă C, *lipsește* B,E,G/ dea B,C// 11 cé B]cĭe C/ Decii B,C//12 cum]precum B,E,G/ să pomenesște]s-au scris B, C,E,G/ Pre acéste B,C// 12—20 *lipsește* cum mai sus ... îmbriorul M,P// 13 alții B,C/ încriază B,C/ Poarta turcească B,C// 14 unele B,C/ gătiĭa B,C/ altele C// 15 71]75 B,E,G, 47 C/ Iară acel B,E,G/ capegi-bașe B, capegi-bașĭa C/ au fost venit G/ mazilie B,C/ ce[2]]de G// 16 pe Dumitrașco-vodă beizadea Cantemir din Iași C/ beizadea B/ fusésĭe C]au fost B,E,G// 17 priiatin B, priĭatin C/ înnainte vréme B,C,D,E, înnainte de vréme lui G/ niamul B,C// 18 zăbavă B,C/ *după* zăbavă *ad.* vréme B/ după B,C/ acéĭa B/ au cădzut]au agiunsu B,D,E,G, au ajunsu C//19 pașĭa B,C/ înpăratul B,C/ care-i]căruĭa îi B,C,D,E,G/ zicea C//20 pașĭa B,C/imbrihorul B,C// 21—22 *lipsesc* M, P// 21 boiariu B,C/ atuncea B,C/ *lipsește* aicea C/ în Moldova, în Iași, anumé Ștefan B,E,G/ *după* Iași *ad.* anumé C, pre anumé D//22 cerchez de niamul lui fiind ⟨*lipsește* fiind D⟩ C,D/ Decii atuncea B,C/ *lipsește* Decé... comisul Cerchez D//

1—22 *lipsesc* M, P// 1 capegi-bașĭa B,C,D,E,G/ Dumitrașco-vodă beizadea C/ beizadea B,D/ *după* beizadea *ad.* dzicînd B,E,G// 2 fiĭe C/ milă B,C/ că-i]că iaste B,C,E,G/ cunoștință C//3 capegi-bașĭa C,D/ *după* amîndoi *ad.* de un niam D// 2—4 avîndu el cunoștință cu acel capegi-bașĭa încă de la domniĭa lui Cantemir-vodă și fiindu ei și de un niam amîndoi, cercheji. Iar după B,E,G// 3 *ad. marginal* domniĭa lui C// 4 *după* vodă *ad.* avînd cunoștiință D/ Ce, după C/ l-au]s-au D/ Poartă C/ *după* Poartă *ad.* pe Dumitrașco beizadea B,E,G// 5 munténii B,C// 6 le B,C// 7 somă C/ multe some B,D,E/ de B,C/ nimică C/ li-au putut B, le putea C/ strica B, streca C// 8 tare B,C/ capegi-bașe B, capegi-bașĭa C,D/ urmă B,C// 9 cădzut]agiunsu B,C,E, ajunsu C/ cinste C, mare cinste B,E,G/ bașe B, bașĭa C// 10 *după* făcut *ad.* și au isprăvit B,E,G/ care B, carii C/ să vor pomeni D]să vor scrie B,E,G, să vor scriĭe C// 11 72]76 B,E,G, 48 C/ vodă B,C/ niscaiva B,C/ niscaiva bani, averé E, niscaiva bani, avére, feciorilor, beizadélilor G/ li-au B,C// 12 *după* rămas *ad.* beizadelilor C/ că]pentru că B,D,E,G/ ce B,C/ îl mînca B,G/ alții B,C/ cum]precum B,D,E,G// 13 pomenit]scris B,E,G/Și atuncea B,E,G/ moarté C/ *după* moartea *ad.* lui Cantemir-vodă B, Cantemir-vodă G/ cinzăci de pungi B,C//14 le-au B, li-au C/ Ierusalim B,C,D,E/ să le mistuiască B,C, *lipsește* E// 15 patriiarhul B,C/ voĭa B,C/ munténilor C/ *după* munténilor *ad.* a Brîncoveanului-vodă B,E,G/ li-au spus B,C// 16 li-au luat B,C/ Și copiii, ficiorii lui Cantemir-vodă, au rămas numai cu vreo zéce, cincispăzéce pungi C, Și beizadélilor nu li-au rămas mai mult decît vreo zéce ⟨*lipsește* zéce G⟩ cincisprăzece pungi B,E,G//17 de B,C/ Dumnezeu B,C/ va]va să fie mila sa D//18 cerchez B/ pașĭa C/ *după* pașĭa *ad.* fiindu-le priiatin B, E, G/ li-au prinsu B,C/ bine B, C/ decît]de D// 19 mii de pungi B, C/ undé B/ Dumnezeu B, C// 20 sînt B/ priiatini B, priĭatini C// 21 gîndiĭa B,C/ că vor mai eși B, C, că vor eși G/ ficiorii B,C/ Cantemir-vodă B,C,E,G/ domniĭe B,C// 22 *lipsește* precum s-a vid⟨ea⟩ înnainte D/ să va videa înnainté B/ videa înnainte C//

Acestu⟨i⟩ Cantimir-vodă i-au rămas în urîmă 2 ficiori, ⟨a⟩nume Antiohi şi Dumitraşco, care mai pe urmă au işit amîndoi domni în Moldova, precum li s-a arăta înainte, la rîndul lor, istoriel⟨e⟩ lor.

DOMNIЇA LUI COSTANTIN SÎN DUCĂI-VODĂ CELUI BĂTRÎN, L⟨EA⟩T 7199 ⟨= 1691⟩, MART 17. CAP 84

Zacial⟨o⟩ 1. Îmbrăcîndu căftan de domnie, Costantin-vodă, sîn Ducăi-vodă celui bătrîn, era om tînăr, ca de şes⟨ă⟩spreci, şeptespreci ai, cîndu au cădzut la domnie. f. 265 Atunce era / şi nişté boerii de aice de ţară la Po⟨a⟩rtă, triimişi de Cantemir-vodă cu trebilé ţărîi. Deci vădzindu-l c-au înbrăcat căftan, s-au dus la dînsul de s-au închinat, dup⟨ă⟩ obiceiu. Aşijderea şi de ⟨a⟩icea, Lupul Gavriliţă şi alţii, înţelegînd de domnie noo, au ⟨a⟩lergat cu bucurie noo la Costantin-vodă. Şi mulţii ficiori de boer. Că n-avuses⟨ă⟩ căutari de la Cantemir-vodă, pe vina lor, că-l ocărîe şi nu vre să-i slujască, ca unui domnu; ce pentru ⟨a⟩ceїa milue pe cei prosştii.

2. Triimis-au Brîncovanul pe Mihai spătar şi cu alţii boeri ce s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ acolo pribegii, de s-au dus la Po⟨a⟩rtă di au aşedzat logodna cu fiica Brîncovanului, anume Marie, cu Costantin, ficiorul Ducăi-vodă. Şi strîngîndu-s⟨ă⟩ atîta boerimé acolo atunce la Po⟨a⟩rtă, au făcut maré cheltuial⟨ă⟩ ţărîi cu multe podo⟨a⟩be, can şi fără tre⟨a⟩bă, precum era ţara atunce, slab⟨ă⟩: cai, rafturi, corturi, 200 de siimeni cu hainé şi cu le⟨a⟩fă şi alteli multe cheltuele, fără tre⟨a⟩bă şi fără ispravă. Ş-au zăbăvit acolo atunce cu atî⟨ta⟩ boerimé şi om de la mart pîn' la iuni. Decé au făcut multă cheltuial⟨ă⟩.

Ce Costantin-vodă fiind tînăr şi neştiind rîndul, îl bucura Lupul, ficiorul lui Gavriliţă. Ca un bezmetec ce їera la minte, dzice că-i ţara bogată şi-i mulţimé de bucate a boerilor pribegii, a lui Bogdan ş-a lui Iordachie; / f. 265v are de unde sco⟨a⟩té să plăte⟨a⟩scă datorie ce facé.

1–4 *lipsesc* M, P// 1 Acest C/ în urmă C, *lipseşte* E/ doi C//2 anumé C// 1–4 *autograf Neculce* A// 1–2 doi ficiori beizadeli, cel mai mare anumé ⟨*lipseşte* anumé E⟩ Antiohii beizadea şi cel mai micu Dumitraşco beizadea B// 2 Antiohie-vodă C/ Dumitraşco-vodă C/ carii B,C//3 eşit B,C/ li să va arăta B//3–4 li să va arăta la rîndul lor mai înnainté, istoriїa lor C/ înnainte B/ la rîndu istoriїa lor D/ istoriїa B,E,G// 5 Costantin-vodă B,M,P/ sîn]ficior B,M,P/ *lipseşte* vodă M/ lui Duca-vodă cel bătrîn P/ Domniїa lui Costantin Duca ⟨Ducăi G⟩-vodă ⟨dintîi E⟩ ficior Ducăi C, D,E,G// 6 l⟨ea⟩t]anul B,E, în anul C,G/ martie B,C/ *lipseşte* l⟨ea⟩t 7199, mart 17 D,M,P/ cap 87 D, 89 P, *lipseşte* E,G,M// 7 *lipseşte* Zacial⟨o⟩ B,C,D,E,G,M,P/ Înbrăcînd B,C/ caftan B,C/ domniїa C/ *după* domnie *ad.* în Moldova G/ Costantin Duca-vodă C,E,G//8 sîn]ficior B,C,D,E,G// 7–10 În anii de la zîdire ⟨lumii P⟩ 7199 ⟨7192 P⟩, iară de la Hristos 1691 Costantin voevod au înbrăcat caftan de domniїa Moldovii. Şi cînd l-au pus domnu era tînăr de 17 ani. Şi atunce la Poartă era şi nişte boeri M,P// 8 *după* bătrîn *ad.* în anul 7199, martie 17 D//9 şeasesprăzéce, şeaptesprăzéci B, şasesprăzéci, şaptesprăzéci C/ ani, cînd au luat domniїa. Atuncea B,C,D,E,G// 10 *ad. marginal* şi C/ nişte boiari B, néşte boїari C/ aicea B,C/ de aice de ţară] din Moldova M,P/ la Poartă B,C]la Ţarigrad la Poartă G, *lipseşte* M,P// 11 trimişi B,C/ voevoda M]trebile M,P// 11–12 Decii văzindu-l pe Constantin ⟨Duca G⟩-vodă că au înbrăcat caftan ⟨de domnie G⟩ B,E,G/ Deci văzînd că au înbrăcat caftan de domnie Costantin Duca-vodă D/ Decii văzind C]carii după ce l-au văzutu M,P// 12 că au C/ *după* caftan *ad.* de domniїe C/ caftan de domnie, au mersu de i s-au închinat M,P// 13 după obiceai B,C/ aicea B,C/ Lupul, ficior lui Gavriliţă vornicul B,C, Lupul lui Gavriliţă vornicului G// 14 înţălegînd B,C] înştiinţîndu-să M,P/ domniїe B,C/// 14–15 noao$^{1-2}$ B, noao^{1} C/ alergat B,C]mersu M,P/ noo^{2}]mare E,G, *lipseşte* C,M,P// 15 Constantin Duca-vodă C,G/ mulţi B,C/ boiari B, boїari C/ nu avusése B, nu avusésїe C//16 căutare C]milă şi căutare B,E,G// 15–2 *lipseşte* Şi mulţii ficiori ... milue pe cei prosştii M,P//

1 ocăriїa B,C/ nu vrea B,C/ *după* domnu *ad.* cu dreptate E/ ce]şi G// 2 acéїa B,C/ miluїa B,C/ pre B,C/ proşti B,C// 3 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntinesc M,P/ Mihai Cantacuzino spatariul M,P/ spătariul B,C,D/ cu] pre M,P/ alţi B,C// 4 boїari C/ să tîmplasїe C/ pribégi C/ ce să tîmplasă acolo pribegii]din Ţara Munteniască C, *lipseşte* B,G//5 Poartă C// 4–5 boiari din Ţara Munteniască de s-au dus la Ţarigrad de au aşezat B, boїarii s-au dus din Ţara Munteniască la Ţarigrad de au aşezat G// 5 de C/ fiica]fata M,P/ Brîncoveanului-vodă B, C,D,E,G//6 anumé C, pre anumé B,D,E, cu anume G, *lipseşte* M,P/ domniţa Mariїa B,E,G, doamna Mariїa C/ Costantin-vodă P/ Costantin ⟨Duca C,D,G⟩-vodă, ficior ⟨ficiorul C⟩ Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ voevoda M/ strîngîndu-să C// 7 atuncea acolo G, *lipseşte* M, P/ atuncea B,C/ Poartă C]Ţarigrad B,E,G// 8 *după* făcut *ad.* domniїa G/mare cheltuială B,C/ *lipseşte* cu P/ podoabe şi can fără de triabă B,C,D,E// 9 făr⟨ă⟩ de G, M/precum]după cum M,P/ atuncea B,C/ slabă B,C] săracă M,P// 10 doao sute B,C/ siimeni slujitori B,C/ *lipseşte* cu hainé şi M,P/ haine B,C/ leafe B,C// 11 şi alte B,G, şi altele C, şi şi alte M,P/ cheltuїale B,C/ fără de$^{1-2}$ B,D,E,G' fără de^{2} C/triabă B,C/ *lipseşte* fără tre⟨a⟩bă şi M,P//12 zăbăvindu A/ Şi zăbăvind B,C,E,G// 12–16 Costandin voevoda, fiindu tînăru şi neştiindu rîndul ţării, au zăbăvitu acolo, la Ţarigrad, cu atîta mulţîme de oameni, de la mart pînă la aprilii, cu mare cheltuїală. Iară Lupul, ficiorul lui Gavriliţă, ca un lipsit de minte îl bucura, zîcîndu că ţara їaste bogată şi cum că au rămasu mulţîme M,P// 12 atuncea B,C/ atîta B,C/ şi om] şi slujitori B,E,G// 13 de la martie pînă în luna lui iunie D, din luna lui martie pînă în luna lui iunie E/ pînă C/ iunii B, iunie C/ Decii B,C/ cheltuială B,C// 14 Costantin Duca-vodă C,G/ fiind om tînăr G// 15 ficior B,E/ Gavriliţă vornicul D/ *lipseşte* Ca un bezmetec ce їera la minte B,E,G/ bezmetec]dezmetic C// 16 *după* era *ad.* şi deşert C/ dzicea B, zicea C/ că-i]că iaste B,G/ şi-i]şi sînt B,E,G/ *lipseşte* de G// 17 boiarilor B/ pribégi B,C/ *lipseşte* a lui M/ Bogdan hatmanului şi a lui Iordachi vistiernicului B,C,D/ şi ⟨i a lui P⟩ Iordachi Rosetu; şi are M,P/ Iordachie]Roset G// 18 undé B,C/ scoate B,C/ plătiască B,C// 18–1 datoriїa$^{1-2}$ B, C/ ce face B,C, ce a face G, *lipseşte* M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ Costantin Ducăi-vodă C/ voevoda M//

Decé și lui Costantin-vodă nu-i era urîtă datorie, și-i era drag⟨ă⟩ și mîndrie. Și ave casă grea și îmă-sa, Nastasîia, cu atîte feté au încărcat mulțimé dé datorie.

3. Așijderea Lupul Gavriliță pîrîia la Po⟨a⟩rtă pe ficior⟨ii⟩ lui Cantemir-vodă, c-au luat tas-său din țară 1.000 de pungii de bani, și țara au fostu ertată de bir. Decé turcii sta de ⟨a⟩sculta acelea voro⟨a⟩ve deșerîté din gura lui ce grăia. Și ficiorilor lui Cantemir n-au strîcat nemic, iar țărîi au făcut maré strîcăciuné. Că de cé înainte nu vre turcii să mai erté birul, și-l cerea deplin. Și ⟨din⟩ cea laud⟨ă⟩ maré de bucateli pribegilor, dac-au început a le strînge, n-au gă⟨si⟩t atîta pe cît socotie c-or găsi. Ș-au făcut datorie, ș-au rămas neplătită.

4. Déci sosînd la Gălații cu atîta om, ș-au adus și cîțiva greci cu dînsul, cu maré alaiu, în postul Sînpetrului. Eșitu-i-au to⟨a⟩tă boerime și mazîlimea înainte, cu maré bucurie, știindu-l că-i ficior de domnu și va căuta ne⟨a⟩mu-

2 și-i era dragă B,C, *lipsește* M,P/ și^{1}]nici M,P/ mîndriia B,C/Și avea B,C]Avîndu-și M,P/ și îmă-sa]și maică-sa B,C,E,G, pre mumă-sa M,P/ doamna Nastasiia B,C,D, E, Anastasiia doamna P, doamna Nastasiia a Ducăi-vodă celui bătrîn E// 3 atitea féte B,C/ și așa au încărcatu M,P/ de B,C/ datoriie B ⟨da⟩torie C, datorii G// 4 3]4 M,P/ *lipsește* Așijderea M,P/ Lupul, ficior lui Gavriliță vornicul B/ pîrîia la Poartă Lupul Gavriliță E/ pîrîia]au pîrîtu M,P/ Poartă C/ ficiorii B// 5 voevoda M/ că au luat C]cum că au luat C/ tată-său C, tatăl lor M, tatul lor P/ tată-său Cantemir-vodă E,G/ o miie C/ pungi C// 5—6 că au luat tată-său, Cantemir-vodă, din țară o mie de pungi de bani și birul țării au fost ertat de la înpărăție. Decii B// 6 fost C/ de bir de la înpărățiie D/ și birul țării au fost ertat de la înpărăție E, și birul țării de la înpărăție au fost ertat G/ Decii C/ sta turcii P// 7 asculta B,C/ acéli voroave deșerte cie grăiia C/ acéli voroave ce grăiia din gura lui B/ voroave ce grăiia Lupul Gavriliță din gura lui ⟨*lipsește* din gura lui G⟩. Și E, G/ din gura lui dișarte P// 8 *lipsește* ce grăiia. Și M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G,P/ nu li-au stricat nemică C, nu li-au putut strica nemică B,E, nemică nu li-au putut strica G, nimică nu li-au strîcatu M,P// 9 mare stricăciune B,C/ cé]cii B,C,E, acii G, acole M,P/ înnainte B,C//10 nu vrea B,C, n-au vrutu M,P/ erte B,C/ birul țării B,E, G,M, P/ ce îl cere tot, deplin M,P// 10—13 *lipsește* Și... neplătită M, P// 10 Și din cea B,C,D,G//11 laudă mare B,C/ mare laudă de bucate G/ pribegilor]boerilor pribégi C, a boiarilor pribégi D, boiarilor pribégi, a lui Bogdan și ⟨a lui G⟩ Iordachi B,E,G/ dacă B,C// 12 n-au]încă n-au E/ găsît B, găsit C/ socotiia B,C, socotiia ei E/ c-or]că vor B,C/ Și au B,C// 13 datoriia B/ Și au B,C// 14 4]5 M,P/ *lipsește* Déce M,P/ Decii sosînd Costantin Duca-vodă la Gălați B, E, G, Decii sosind la Gălați Costantin Duca-vodă C, Decii Costantin Duca-vodă sosind la Gălați D, Sosîndu Costandin voevoda la Gălați M, P / cu atîțea oameni B, E, *lipsește* M, P / și-au adus B, C // 15 cu dînsul din Țarigrad B/ cu^{2}] și cu M, P / cu mare alai B, viind cu mare alaiu C / în postul Simpietrului B, C, *lipsește* M, P// 16 Eșitu-i-au] Și ĭ-au eșitu înnainte M, P/ toată boerimea și mazilimea B,C/ mazilii M, P/ înnainte B,C, *lipsește* M, P / mare B, C // 17 bucuriie C/ că-i]că iaste B, C, G, M, P/ și]socotind că C / *lipsește* va P/ niamurile boerești B, C //

rilé boeresștii. Și viind în scaon, pus⟨ă⟩ boerii pe toții Gavrilițesștii și pe toți Mironesștii și pe alții dintr-alte ne⟨a⟩muri, mai mulții tineri decît bătrînii. /

f. 266 5. Și s⟨ă⟩ și apuc⟨ă⟩ de făcu nuntă cu o sor-a lui, domnița Ile⟨a⟩na. O dede dup⟨ă⟩ Neculaiu Costin, sin Miron logofăt, și-l pus⟨ă⟩ și hatman. Și făcură nuntă frumoasă domne⟨a⟩scă, că era și maică-sa cu dînsul, a răposat⟨ului⟩ Duca-vodă cel bătrîn, cu alte fete mai mici, anumé do⟨a⟩mna Nastasie.

6. Atunce nu s-au aflat în visterie mai mult de o sută de pungii de bani, gata strînșii de cămăicani. Că la mo⟨a⟩rte lui Cantemir scoses⟨ă⟩ niști hîrtii, și n-apucas⟨ă⟩ Cantemir a lé lua. Decé puind Duca-vodă pe Lupul Gavriliță visternic maré, n-au agiunsu acei bani 2, 3 luni de cheltuială vister⟨i⟩ei. Caré apoi mai pe urmă l-au și scos din visternicie, cu maré bănat pentru acea slujbă curată.

7. Pus-au atunce la mazîli și la țară banii stiagului, grei. Început-au a prinde pe boerinași⟨i⟩ lui Cantemir,

1 *lipsește* Și M, P / viindu B/ în scaon]la scaonul domnescu B,E, la scaon in Iași D, la scaonul domnesc în Iași G/ pus-au boiari B,E,G, pusă boiari C]au boeritu M,P/ pre B,C/ toți B,C// 2 Gavrilițăștii B, Gavrilițeștii C/ *lipsește* și M/ Mironeștii B,C/ pre$^{1-2}$ B,C// 3 niamuri C/ mai]și pre mai M,P/ mulți C/niamuri și era mai mulți boeri tineri B/ bătrîni B,C// 4 5]7 M,P, *lipsește* C/ Și să apucă B,E,G/ să C/ apucă C/ anumé domnița Iliana B,C,E,G, pre anumé domnița Ileana// 4—9 Costandin voevoda au datu pre soru-sa Elĭana după Nicolai Costîn, ficiorul lui Miron logofătul, fiind de față și mumă-sa, doamna Anastasîia ⟨Anastasiia doamna P⟩ a răpăusatului Duca ⟨Ducăi-vodă P⟩ voevoda. Și i-au făcutu nuntă domnĭască. Și pre cumnatul său Nicolai Costîn l-au boeritu hatman. M, P// 5 déde B,C/ după B,C/ Nicolai B,C/ sin]ficior lui B,D,E,G, ficiorul lui C// 6 logofătul B,C/ pusă B,C// 7 domniască B,C/ *după* dînsul *ad.* doamna Nastasiia B,C,D,E,G// 8 răpousatului Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G/ féte B,C//9 *lipsește* anumé do⟨a⟩mna Nastasie B,C,D,E,G// 10 6]5 C, *lipsește* M,P/ Atuncea B,C/ vistieriia B,C/de]decît B,C,D,E,G// 10-11 În visterie numai o sută pungi ⟨de P⟩ bani gata era strînși ⟨era gata strînși P⟩ de caimacami M,P// 11 pungi B,C/ strînși B,C/ de caimacami C]de boiarii caimacami B,E,G/ Că mai înnainte de moartea D/moartea B,C//11—13 *lipsește* Că la mo⟨a⟩rte ...Duca-vodă pe M,P//12 Cantemir-vodă$^{1-2}$ B,C,D,E,G/scosése B, scosésie C]au fost scos G/niște B, néște C/ nu apucas⟨ă⟩ B, nu apucasă C]n-au fost apucat G// 13 a le luoa C]a lua banii B,E,G/ Decii B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ pre Lupul ficior lui Gavriliță C// 14 vistiernic mare B,C// 13-15 Visternic era Lupul Gavriliță și nici în trii luni acei bani nu ĭ-au ajunsu la cheltuielile visteriii M, P// 14 ajunsu C/ acĭei C/ doao, trii B,C// 15 vistierii⟨i⟩B, visteriii C/ Care apoi B,C]Și pentru aceĭa M,P/ pre C// 16 vistiernicie B, vistiernicĭie C/ mare B,C/ acĭa C/ cu mare bănatu l-au scos din vistiernicie M,P/ *lipsește* pentru aceea slujbă curată M,P, *ad. ulterior de altă mînă* A// 17 7]6 C, 8 M,P/ atuncea B,C, *lipsește* G/ la$^{1-2}$] pe B,E, pre C,D,G/ mazili B,C/ steagului B,C// 17-18 Pre mazili și pre țară au pusu banii stĭagului , foarte grei. M,P// 18 grei]grei bani B,C,D,E,G/ Început-au a prinde] Prins-au M,P/ pre C/ boerenașii B,C/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G,M,P//

cei rădicații din ne⟨a⟩muri proa⟨a⟩sté, ce dzicea Cantemir că i-a faci ne⟨a⟩muri, și-ncepur⟨ă⟩ a-i baté ș-a-i închide pen temniți și pe la simeni. Și-i sărăciră, de rămasără cum le-au fostu postrigul, mojîci. Iar unei, dintr-aceli bătăi au și nebunit, de-u rămas nebuni. Și pe calé le făcusă; că vai de boerul ce s⟨ă⟩ ro⟨a⟩g⟨ă⟩ mojîcului. /

f. 266v 7. ⟨sic⟩. Așijderea au triimis la casăli boĭarilor celor fugiți de le-u luat tot ce-u găsit, anumé a lui Bogdan hatman ș-a lui Iordachie Rusăt vis⟨ternic⟩. Și le adusără și giupînesăli în Ĭași, și le prinde vătajîi de-i muncie, și femeile și feteli slujnice din cas⟨ă⟩, le băte să spuĭe bani și odo⟨a⟩ră și haine mistuite și bucate ce-avuses⟨ă⟩. Să aflar⟨ă⟩ multe mistuite și ascunsă pen țară, pe la prieteni, dup⟨ă⟩ cum iaste obiceiul celui fugar a ascunde. Și luară tot ce găsiră și pe urmă le făcură pe giupînesăli lor surguné la Focșeni. De la Focșeni le-au dusu-li cu căruți și cu cai răi și cu podvodzi pen munții, pen Hangu, și le-u trecut la Ne⟨a⟩mțu la cetate, la boĭarii lor, cu

1 cei]cĭei C, pre cei M,P/ rădicați B,C// 1—2 niamuri[1-2] B,C/ proaste B,C/ *lipsește* ce dzicea... ne⟨a⟩muri M,P/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G// 2 face C/ și începură a-i bate și a-i închide B,C]i-au bătutu, i-au închisu M,P// 3 pin temniță B,C, în temniță M,P/ și pe la siimeni B,C/ *lipsește* M,P// 4 cum]precum, B,E,G/ li-au fost B,C]li-au rămas G/postregul C/mojici B,C/ unii B,C//3—5 Și cu totul ĭ-au sărăcitu de au rămasu iarăși mojici, după cum lĭ-au fostu postrigul lor. Unii dintrînșii din pricina bătăilor au nebunit M,P// 4 dintru acéli B, dintr-acéli C// 5 de-u]de au B,C/ *lipsește* de-u rămas nebuni M,P/ Și]Adevărat M,P/ cale C// 6 le făcusă]li-au făcut B,D,E,G,M,P/ boiariul B, *ad. marginal* G, boĭariul C, boeriul acela M,P/ să roagă mojicului B,C// 7 7]8 B,E,G, 10 M, 9 P, *lipsește* D/ *lipsește* Așijderea M,P/ au trimis C]Trimis-au M,P// 8 de]și M,P/ le-au]li-au C/ anumé a lui]adică di casăle lui M,P/ a Lupului Bogdan hatmanului D// 9 hatmanului C, *lipsește* M,P/ ș-a]și a C// 7—9 celor fugiți, anumé a lui Bogdan hatmanul și a lui Iordachi Rusăt vistiernicului, de li-au luat tot ce au găsit. Și le B,E,G/ Iordachi C/ vistiernicul C, vistérnicului D, *lipsește* M,P/ Și le adusără]Adus-au M,P// 10 și[1]] pre M, și pre P, *lipsește* G/ giupînésile B, jupînésele C, giupînésăle lor M,P/ le prindea B, li-au prinsu C/vătajii B,C/ de-i munciĭa B, de i-au muncitC//11 fimeile B,C/ și fétile B, și fétili C, *lipsește* G/ slujnicile B, slujiniceli C, slujnecele G// 9—10 vătajii și slujnicile, fimeile din cas⟨ă⟩, de-i munciĭa și-i bătea să spue E// 9—13 Prins-au pre vătajii, fimeile și fetile, slujnice a lor; i-au bătutu, i-au muncitu să spue odoară, bani, haine mistuite și dobitoace. Și s-au aflatu M,P// 11 casă B,C/ bătea C/ spue B// 12 odoară B,C/ ce avusés⟨e⟩ B, ce avusésĭe C// 13 Să]Și să B,C,E,G/ aflară B,C/ *lipsește* și ascunsă M,P/ pin B,C// 14 priiatini B, priĭatini C/ după B,C/ obiceaiul B,C/ celui fugariu B]celor fugari G/ a]de C,E,G/ *lipsește* dup⟨ă⟩ cum iaste ... ascunde M,P/ ascundu C, ascund G// 15 giupînésile B, jupinésele C// 15—17 Și lĭ-au luatu tot ⟨toati P⟩ ce au găsîtu. Pre urmă au surgunitu pre giupînesăle lor la Focșani. Iară de la Focșani, cu cai răi lĭ-au dus prin munți la Hang M, P // 16 surgune B, C/ Focșani[1-2] B, C/ De]Și de B, C, E, G/ li-au dus B,C,E,G// 17 căruțe B]chirigii C/ pin[1-2] C/ munți C / pin munți pînă in Hangu B, E, G// 18 le-u]li-au B,C / Niamțu B,C/ cetaate C/ boerii C/ *după* lor *ad.* ce ⟨că P⟩ era acolo M,P//

bogată lipsă și nevoe. Îș rîs⟨ă⟩ cum îi vini la minte: și mai mult era acest sfat de boĭarii cei mari și de munteni, îndemînare.

8. Osînd⟨ă⟩ pe casăli lor, pentru vărsarea singelui lui Miron ș-a lui Velicico, ce făcus⟨ă⟩ Cantemir-vodă cu sfatul acestor doi boĭarii pribegii!

Și dup⟨ă⟩ acéĭa scris⟨ă⟩ Duca-vodă la Po⟨a⟩rtă c-au triimis Bogdan și Iordachi poghiiaz din Țara Leșască de ș-au luat giupînesălé ș-au făcut maré strîcăciuné țărîi, pentru ca s⟨ă⟩ strîcé pe copii⟨i⟩ lui Cantemir-vodă turcii f. 267 și pe Cup⟨ă⟩resștii. Dar Po⟨a⟩rta, fiind / înțele⟨a⟩ptă și cuprinsă la minte, nu s-au potrivit scrisori⟨i⟩ lui, c-au priceput că-s scrisorilé lui deșerté.

9. Că Bogdan și Iordachi din Țara Leșască nu dormie, nici le șăde scrisorili. Triimitea la Cameniță, la Caraman-pașea, că era prietin vec⟨hiu⟩ lui Cantemir-vodă, și la Daltaban, sarascherul de Oblușiță, și la Țarigrad, de jăluĭa, și înștiința la înpăr⟨ă⟩țîe de toate faptele Ducăi-vodă ce facé. Ce nu le-u putut strîca nemică ficiorilor lui

1 bogată]mare M, P/cu bogată și multă lipsă și nevoĭe B, cu multă și bogată lipsă și nevoĭe B,E,G/Îș]Și îș G/ rîsă B,C/ cum]după cum B, precum D,E,G// 2 boerii C// 1—3 *lipsește* Îș rîs⟨ă⟩ cum îi vini ... îndemnare M,P// 3 munténi B,C/ îndemnaré B,C// 4 8]9 B, *lipsește* G,M,P/ Osîndă B,C]Această osîndă au venitu M,P/ pre C/ casăle B,C/ sîngelui B/ lui]a lui M,P// 5 Miron logofătul B,D,E,G/ Miron logofătul și a frăține-său lui Velicico hatmanul C/ ș-a]și a B/ Velicico hatmanul B,E, Velicico hatmanului D, Velicico vornicul E// ce făcusă C]pre care au făcut-o M,P/ voevoda M// 6 boiari B, boĭari C/ pribégi B,C/ pribegi boiari G// 7 după B,C/ scrisă B,C/ Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ Poartă B,C/ că au trimis B,C/ Scris-au Duca voevoda la Poartă cum că au triimisu M,P// 8 Bogdan hatmanul C/ și]și cu C/ Iordachi vistiernicul C/ podghiiaz C/ *lipsește* din Țara Leșască M,P// 9 giupînésile B, jupînésele C/ și au făcut B, și au făcut țărîi C/ mare B,C/ stricăciuné B, stricăciune C/ *după* țărîi *ad.* Și aceasta au făcut-o M,P// 10 *lipsește* pentru M/strice B,C/ pre C/ copiii B,C]ficiorii M, P/ voevod M/ *lipsește* turcii M,P// 11 Cupărești B,C/ Dar Po⟨a⟩rta]Dar turcii B,E,G, Dar turcii la Poartă C, Dar fiind turcii D, Însă turcii de la Poartă M, P/ fiindu înțălepți și cuprinși B,C,E,G/ înțălepți și cuprinși D/ înțălepți M,P// 12 *lipsește* și cuprinsă la minte M,P/ scrisori⟨i⟩]scrisorilor B,C,E,G,M/ că au B,C// 13 că scrisorili lui sînt deșerte C,D,G/ că-s]că sînt E,M,P/ *lipsește* scrisorilé lui E,M,P/ că scrisorile lui sînt deșerte și pe pizmă B// 14 9]10 B, 12 M, 11 P/ *lipsește* Că M,P/ Bogdan hatmanul C/ și]și cu G/ Iordachii B, Iordachi vistiernicul C/ *lipsește* din Țara Leșască C/ nu]nu pre M/ dormiĭa B,C// 15 nici le șidea scrisorile B]nu inceta a triimete scrisori M,P, *lipsește* C/ *lipsește* Triimitea M, P/ Caraiman-pașe B, Caraiman-pașĭa C, Cahriman-pașĭa E, G// 16 era]au fost G/ priiatin B, priĭatin C/ véchiu B,C/ lui]a lui D/ voevod M// 17 Daltaban-pașe B,E, Daltaban-pașĭa C,D,G/ sarascheriul B, C/ Oblucită B,C,E/ la Țarigrad, înștiințînd și jăluindu-să înpărăției M, P// 18 jeluĭa C, jeluĭa la Poartă B/ la înpărățiia C, *lipsește* B/ jeluĭa la înpărăție și înștiința de toate E, G/ faptele C/ faptele lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G/voevoda M// 19 face B,C/Ce]Și C,D/le-u] li-au B,C/ strica B,C/ nimică C// 19—2 *lipsește* ce facé... acestea lucruri M,P//

Cantemir-vodă. Mai mult își strîca numelé lui cu acestea lucruri.

10. Iară cînd fu de to⟨a⟩mnă, într-acel anu a domn⟨i⟩ei lui s-apucă de făcu nuntă șie. Și triimis⟨ă⟩ Brîncovanul pe fiică-sa Marie cu oncu-său stolnicul Costantin Cantacozono și maică-sa, do⟨a⟩mna Stanca, și cu mulții alții boeri și giupîneasă, rudenii din Țara Munteniască, de vinir-în tîrgu în Ĭașii. Și le dede tutoror gazdé pen curții boeresștii și negußitoressti, grij⟨ă⟩ de toate, să nu li lipsască nemic. Iar pe mire⟨a⟩să îi dede gazdă în casăli lui Vasîlachii vornicului Gavriliță. Și acolo fecea nunta mire⟨a⟩sa, iar domnie în curțilé domnesștii. Și boerim⟨ea⟩ a doo țărîi nuntir⟨ă⟩ 3 săptămîni cu mare pofăli și / f. 267v podo⟨a⟩bé și cu feluri dé feluri de muzice și de pelivănii, de miraré în tîrgu în Ĭași. Că era să fac⟨ă⟩ nunta la Focșeni, ce fiind to⟨a⟩mna, vréme de iarnă, au făcut-o la Ĭași. Și-ncălecă singur domnul ca un miré, înpodobit, și cu surguci în cap și cu maré alaiu, de-au mărsu la gazda miresăi de au luat-o. Și dup⟨ă⟩ ce au luat-o de la gazdă,

1 îș strica B,C/ numele B, numeli C/ acéste B,C// 3 10]11 B, 13 M, 12 P/ *lipsește* Iară cîndu fu M,P/ cînd C/ toamnă B,C/ întru acel an B/ an C/ domniii B,C/ lui] lui Costantin Duca-vodă D// 3—4 De toamnă s-au apucatu Duca voevod să-și facă și a lui nuntă. Brîncovanul, domnul muntinesc, au triimisu pre fiică-sa M,P// 4 să apucă B,C/ de-ș făcu G/ șie]luiș B,D,E,G, luiși C/ trimisă B, triimisă C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C// 5 pre B,C/ domnița Mariĭa B, G/ unchiu-său B,C,D,E,G// 6 Cantacozino C, *lipsește* B/ și]și cu B,C,D,G, cu M,P/ doamna B,C/ mulți alți B,C// 7 boiari B, boĭari C/ jupînése B, jupînésĭe C/ rudenii de a lor B,E,G, rudenii a lor C//8 viniră C, viniră cu toții D/ de viniră în Moldova în tîrgu în Iași B,E,G, și au venitu în Iași M,P/ Iași C/ déte B, dede C, Datuli-au M,P/ tuturor gazde B,C/ pin curți boerești B,C// 9 negutitorești B,C/ și grije B,C, D, G, și-i grijiĭa M,P/ nu le B,C//10 nimică C,M,P/ Iar mirésii îi déte B,D,E,G, Miresăi ĭ-au datu M,P/ miriasă C/ dede// 10—11 în casăle vornicului Vasilie Gavriliță B, în casăle lui Vasilie vornicului, ficioru lui ⟨sin G⟩ Gavriliță E,G, în casăle lui Vasilachi vornicului ficioru ⟨ficiorului D⟩ lui Gavriliță ⟨vornicului D⟩C,D//11 vornicul M,P/ féce B,C// 12 miriasa B,C, miresăi M,P/ domniĭa B,C] Duca voevoda M,P, domniĭa au făcut nunta G/ curțile domnești B,C/ boerimea B,C/ *lipsește* Și boerim⟨ea⟩ a doo țărîi M, P// 13 doao țări B,C/ nuntiră trii B,C/ Trii săptămîni au nuntit M,P//13—14 mari pohvăli și cîntări și podoabe G/ pohfăli B, pohvăli C,E//14 pohfală, cu multe podoabe, cu multe feliuri de muzice M,P/ podoabe B,C/ féliuri[1-2] B,C/ de B,C/ mugicé A/ de[3]]cu B,G, *lipsește* E,M,P/ *lipsește* și de D/ pehlivănii B, peilivani D, pelihvănii E, peliveni M, pehliveni P// 15 facă B,C// 15—17 *lipsește* Că era să ... au făcut-o la Ĭași M,P//16 Focșani B,C/ce]numai B,E, ce numai G/ fiindu B/toamna B,C/au făcut nunta la Iași B,D,E,G// 17 Și încălecă B,C, Și au încălecat G, Încălecat-au M,P/sîngur domnul B,C]Duca voevod M,P/mire B,C/cu[1] cu un G//18 *lipsește* și[1] M,P/mare alai B,C/de au B,C/mersu B/mers-au M,P// 19 mirésii B,C/de[1]]și M,P/*după* luat-o *ad.* cu mare cinste M,P/după B, C/ *lipsește* Și dup⟨ă⟩ ce au luat-o de la gazdă M,P//

au mărsu la mănăstiré la Golîe. Și acolo fiindu un patriiarhu de Țarigrad mazîl, anumé Iacov, îi cunun⟨ă⟩ acolo, în Golîe. Și dé acolo purces⟨ă⟩ cu maré alaiu pen mijlocul tîrgului de sus și pen tîrgul dé gios, pîn' la curțilé domnesști. Pe aceia vréme și eu, Ion Neculce vel-vornic, eram tînăr postelnic și mergem cu alții postelnici înpréun⟨ă⟩, cu toegeli a mîn⟨ă⟩, pe gios, înainte domnului.

Și dup-istovul nunții, petrecu domnie pe boeri⟨i⟩ muntenesști pîn' la Valea Adîncă, cu maré cinsté. Și-ș luară dzua bun⟨ă⟩ de-acolo.

11. Dup-acestea începur-a vinii datornici⟨i⟩ de la Țarigrad și a-ș ceré datoriile, că li s⟨ă⟩ plinis⟨ă⟩ dzua. Și-ncepur-a vini și poroncii de la Po⟨a⟩rtă, havalelé, a ceré obiceiurilé țărîi, că nu vrea să le ĭarte, ca la Cantemir-vodă. / f. 268 Că lăudas⟨ă⟩ Lupul la Po⟨a⟩rtă c-au luat Cantemir mulții bani, și turcii, știind aceia, nu erta. Atunce s-au cunoscut ce-u grăit Lupul la Po⟨a⟩rtă. Țar⟨a⟩ era puțin⟨ă⟩ și boĭarii era tineri, nu știe cum or schivernisii. Ce învățar⟨ă⟩ de sco⟨a⟩săra și aice obiceiul cel rău, ce

1 au mersu B]Mers-au M,P/ mănăstire C/Golîia B,C/ mănăstirea Goliĭa E,G,M,P/ fiind B,C/ patriiarh C//2 de]de la E/ mazil B,C/ cunună B,C//1—2 *lipsește* Și acolo ... mazîl, anumé M,P// 1—3 Și ĭ-au cununatu Iacov, proin patriiarh al Țarigradului. De acolo au purces cu mare M,P// 3 Golîĭa C/ de B,C/ purcésă C, au purces B,D/ mare alai B,C/ pin B,C// 4 pin tîrgul B,C, *lipsește* M,P/ de B,C/ pînă B,C/ curțile domnești B,C// 5 Pre C]Atuncea pre B/ acéĭa B,C/ *lipsește* eu B,C,D,E,G/ Ion Neculcea, ce au fost vel-vornic, era B,E/ Ion Neculcea biv-vel-vornic, era om/ tînăr ⟨*lipsește* om tînăr G⟩ C,D,G/ *după* tînăr *ad.* cu boeriĭa B// 5—7 *lipsește* Pe aceĭa vréme ... înainte domnului M,P// 6 postelnicu B/ mergea B,C,D,E,G/ alți B,C/ înpreună B,C// 7 toegile B, toegili C/ mînă B,C/ pi C/ înnaintea B, înnainte C// 8 după B,C/ nunții B,C/ Și după cé nuntiră, după istovul nunții E, Și după ce să isprăvi nunta G/ domniĭa B,C/ boiarii B, boĭarii C/ muntenești B,C// 8—9 Iar după sfîrșitul nunții, Duca voevoda și cu toți boerii au petrecutu pre boerii muntinești M,P// 9 pînă B,C/ cu mare cinste B,C, *lipsește* G/ Și își B, Și îș C//10 zioa bună de acolo B,C/ Și de acole ș-au luatu zioa bună M,P// 11 11]12 B, 16 M, 14 P/ După acéste B, Iară după aceste C, *lipsește* M,P/ începură a vini B,C, viniră D, Început-au a veni M,P/ datornicii B,C// 12 și începură a-ș cére datoriile D, *lipsește* M,P/ cere B, cére C/ să plinisă C/ zioa B,C]vadeoa M,P// 13 Și începură B,C]Început-au M,P/ *lipsește* și G,M,P/poronci B,C/ Poartă B,C/ Poartă, cerșindu ⟨cerîndu P⟩ havalelile birului țării că M,P/ havaléli B, havaléle C// 14 cere B, cére C/ obiceaiurile B, obiceaiurili C/ să le erte B, să-l erte M// 15 voevoda M/ Că]De vreme că M,P/ lăudasă C/ Lupul Gavriliță B,E, Lupul feciorul lui Gavriliță G/ Lupul lăudasă M,P/ Poartă B,C/ că au B,C// 15—16 cum că Cantimir-⟨vodă P⟩ au luatu bani mulți din țară și M,P// 16 Cantemir-vodă D,E,G/mulți B,C/știindu B/ acéĭa B,C/ nu erta] n-au ertatu birul țării M,P/Atuncea C, Deci atunce M,P// 16—17 *lipsește* Atunce... Lupul la Po⟨a⟩rtă B// 17 cunoscut C/ce-u]ce au C/Lupul Gavriliță E,G/Poartă C/Țara B,C// 18 Țar⟨a⟩ era puțin⟨ă⟩]În țară era oameni puțîni M,P/puțină B,C/ *lipsește* și M,P/ nu]și nu M,P/nu știĭa B,C/or]vor B/chivernisi B,C// 19 învățară B,C/scoasără B,C/ aicea B, aici C/obiceaiul B,C/Învățat-au de au făcut și în Moldova obiceiul M,P/ ce]pre carile M,P//

l-au scornit Brîncovanul în țara lui. Aflară-s⟨ă⟩ și aice sfetnici fără lege și tirăne⟨a⟩scă zavistie, ran⟨ă⟩ făr⟨ă⟩ le⟨a⟩c, și s⟨ă⟩ che⟨a⟩mă lepra sau fistula în pîntecé: văcărit, de vac-un zlot și de cal un leu să de tot omul, de s⟨ă⟩ tragé acel obiceiu spurcat pîn-astădzii în pămîntul nostru. Că orice domnu viné î ⟨era⟩ drag acel obiceiu și nu-l mai las⟨ă⟩.

12. Și dintr-acel ciias ce au scos văcăretul să și conoscu că n-a lungii cu domnie, nicé a pricopsi casa lor de lacrămi multe a săracilor. Și-n scurtă vréme cădzu blăstămul mai dégrab' pe Dumitrașco Ceaurul vel-logofăt, fiind sfetnic, că-i scurtă Dumnedzău viiața. Că murii cum î mai rău, în dub frențit, și i s⟨ă⟩ istovii și casa lui și 3 ficiori a lui ce au avut. Să stînsă pomenirea lui cu sunet, și moșiilé lui cădzură la mîn⟨i⟩ stréine. Sfetnicul de domnu rău, pentru cinstea ce aré, orbit de răutate fiind, gîndeșsté și-i paré că nemereșsté, și pe urmă mai

1 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ în țara lui]în Țara Muntiniască M,P/ Aflară-să B,C, Aflatu-s-au D/ aici B, aicea C// 2 sfétnici B,C/ fărădelége B,C,D,E,G// 1—4 O, ce sfetnici răi a lui Ducăi ⟨Duca P⟩ voevoda! O, ce tirăniască zavistii a lor! Și aceasta să chiamă lepră, sau frență, sau fistulă în pîntece, sau cangrenă în gură, adică văcăritul M,P// 2 tirăniască B,C/ zavistiia C/ rană B,C/ fără de B,C,D,E,G// 3 liacu B, liac C/ și]ce B,C,D,E,G/ s⟨ă⟩ chiamă B, să chiamă C/ pîntece B,C/ *după* pîntece *ad.* adecă C// 4 vacă B,C/ *după* vacă *ad.* cîte G/ *lipsește* și M,P/ să dea B,C// 5—6 de s-au tras acestu obiceai rău și spurcat în mulți ani, în pămîntul nostru al Moldaviii B, de s-au tras acel obiceaiu spurcat în multă vréme, la mulți domni, în pămîntul nostru al Moldovii C, de s-au tras acel obiceai ⟨rău E⟩ multă vréme ⟨în mulți ani E,G⟩ la mulți domni ⟨*lipsește* la mulți domni E,G⟩, în pămîntul nostru ⟨al Moldovii E,G⟩ D,E,G// 5—7 *lipsește* de s⟨ă⟩ tragé ... nu-l mai las⟨ă⟩ M,P// 6 viniia B,C/ era B,C,D,G// 7 obiceai B,C/ lăsa B,D,E,G/ *după* lăsa *ad.* pînă în a doa domniie a mării-sali Costantin-vodă Racoviță și atuncea făcînd legătură cu giurămînt măriia-sa Costantin-vodă Racoviță, dinpreună cu arhierei și cu boiarii cei mari au ertat acest obiceaiu, să nu mai fie văcărit, pentru care Dumnezeu să-i dăruiască înpărățiia ceriului C// 8 12]13 B, *lipsește* M,P/ Și]Iară Costantin Duca-vodă C/dintru acel C/ ceas B cias C/ au]s-au P/ văcăritul B,C, văcărit P/ cunoscu B,C// 9 n-a lungi C, nu va lungi E,G/ domniia B,C/ nici C/ nici va pricopsi B// 10 de lacrămile céle multe B,E,G// 9—10 că Duca nu va fi multu domnu, nici casa lor nu va procopsî, pentru lacrămile cele multe M,P// 10 Și în B,C/ cădzu] agiunsa B, întîi căzu M,P//11 mai degrabu B, mai degrabă C, *lipsește* M,P// 10—2 *lipsește* Și-n scurtă vréme ... în capul lui E, *lipsește* cădzu blăstămul... în capul lui G// 12 log⟨o⟩făt C/ fiindu sfétnic B/ că ĭ-au scurtatu M,P/ Dumnezeu B,C/ Că muri cumu-i B, Că muri cum iaste C, Și au muritu cum ĭaste M,P// 13 dubu frențitu B/ să C/ istovi B,C// 13—14 înfrențîtu și au muritu și trii ficiori ai lui și toată casa lui s-au stînsu. Perit-au pomenire lui M, P// 14 trii B,C/ *lipsește* a lui B/ Să]Și să D/ Să stînsără și muriră și să trecu pomenirea lui C// 15 și și M,P/ moșiile B,C/ cădzură]agiunsără N, au întratu M,P/ mîini B, mînu C/ streine B,C/ Sfétnicul B, C// 16 de domnu rău]a domnului celui rău M,P/ cinste C/ ce o are ĭaste orbitu M,P/ are B,C/ orbit fiindu de răutate gîndéște B// 17 *lipsește* fiind M,P/ gîndéște B,C/ pare B,C/ nemeréște B,C//

f. 268v rău / să gréșesșté, că pe urmă răul cel mai maré și osînd⟨a⟩ cade în capul lui. Că lacrămilé săracilor nice so⟨a⟩reli, nici vîntul nu le po⟨a⟩te usca, dup⟨ă⟩ cum dzicé și Isus Sirah, că ruga smeritului nuori în cer pătrunde.

13. Iară de var⟨ă⟩, în al doilea anu, vădzindu-l muntenii de lucrurii slabé ce aré de la Po⟨a⟩rtă, îl tot grăbie de bani ce ĭera ei chizeși pentru dînsul, ce luas-în datorie. Și el, fiindu-lé gineri, să nu-i mînie, sîlie să lé fac⟨ă⟩ voe, să să plăte⟨a⟩scă. Iară au scornit un obiceiu nou pe țară, de au scos de pogonul de păpușoiu și de părincu ce-l făce oameni⟨i⟩ cu sapeli pen curături, să nu moară de foamé, el le lua cîte un zlot, și de pogonul de tutun cîté 4 lei. Lucruri deșerte, făr' nice o socote⟨a⟩l⟨ă⟩ sau vrun sporu să po⟨a⟩tă ⟨să⟩ rădicé nevoĭa! Îmbla ca nissște oameni hămesiții, neagiungîndu-i minte să s⟨ă⟩ chivernisască. Că stupii și vinul să făcea buni și mult, că ave năroc la bișug. De-r hii avut năroc și la boĭarii cu minte și cu sfat, cum era nărocul la sporul hranei, că era bișug dé toate în dzilelé lui, aru hi fost lăudat numelé lui.

1 greșaște B, greșéște C/ căci că mai pre urmă tot răul cel mare M,P/ mare B,C/ osînda B,C// 2 în capul lui cade B,C/ Că]de vreme că M,P/ lacrămile B,C/ nici B,C/ soarele B, soareli C//3 poate B,C/ după cum B,C]precum G/ dzice B, zice C/ *lipsește* și G,M, *lipsește* și Isus P// 4 că]și G/ nuorii B,C, nuorul M/ceriu B,C/ *după* pătrunde *ad.* iară cel mîndru degrabă cade M,P// 5 13]14 B, 18 M, 15 P/ *lipsește* Iară de vară M,P/ vară B,C/ an a domniii lui B,E,G,M,P, an a domniii lui Constantin Ducăi ⟨Duca D⟩-vodă C,D/ munténii B,C// 5—6 văzîndu-l muntenii că ĭaste slabu la toate lucrurile lui, îl tot grăbiia M,P// 6 lucruri slabe B,C, lucrurile lui céle slabe E/ ce avea de la Poartă B,C,E/grăbiia B,C// 7 ce era B,C]fiind M,P/ ei]ĭei C/ chizéși B,C/ *lipsește* ce luas-în datorie M,P/ luasă B,C/ datoriie C// 8 fiindu-le B,C/ ginere B, gineré C/ să[1]]ca să M,P/ mîniie C/ siliie B, C]în tot chipul să sîliia M,P/ să le facă ⟨pre C⟩voĭa B,C//9 plătiască B,C/ Iară]Și B,C,D,E,G// 9—12 Acestu domnu au mai scornitu un obiceiu rău. Săracii oameni, ca să nu moară de foame, săpa cu sapile prin curături, sămîna popușoi și păringu, iară el au poroncitu să ĭa de tot ⟨*lipsește* tot P⟩ pogonul cîte un zlot, iară ⟨și P⟩ de pogonul de tiutiun M,P// 9 un]și un C/ obiceaiu B, obiceai C// 10 păpușoi M,P/ și de pogonul de părincu C/ făcea B, făcia C]săpa E// 11 oamenii B,C/ sapele C/ pin B,C/ foame B,C// 12 le luoa C]li-au luat D/ tutiun B, tiutiun C/ cîte patru B,C// 13 Lucruri]Adevărat lucruri M,P/ și fără nice B, fără de nici C,G, și fără de nici D,E,M,P/ *lipsește* o socote⟨a⟩l⟨ă⟩ sau vrun M, P/ socotială B,C/ vreun B/ sporiu B,C// 14 ca să poată să rădice nevoile, havalele ce avea C/ să poată să rădice B, să poată și rădice nev⟨oi⟩a M,P/ nevoile D, vreo nevoĭe E/ Umbla B, Ce umbla C,D/ *lipsește* ca M,P/ niște B, néște C// 15 hămeiți B,C/ mintea ⟨minte C⟩ să chivernisască B,C,E// 16 *lipsește* Că M,P/ *lipsește* și M,P/ stupii să făcea buni și vinul ⟨vin C⟩ să făcea bun și ⟨*lipsește* bun și C⟩ mult B,C,E, stupii să făcea buni în zilele lui și vinul să făcea bun și mult G/ *lipsește* buni și M,P/ că avea nărocu ⟨noroc C⟩ la bișug B,C] și era bișug în toate M,P//17 De ar hi B,C] Deci de ar fi avutu M,P/ boĭari C/boiari să fie cu minte B,E,G/ *după* sfat *ad.* bun E,G// 18 era]avea E/ norocul C/ sporiul B/hranii B,C, de B,C//17—19 și cu sfat bunu, apoi ĭ-ar fi rămas numile lui lăudat M,P// 19 zileli B zilele C/ar B,C/ fi B/ numeli B,C//

14. Numai cu aceste obiceiuri s-au strîcat numeli și dé la țar⟨ă⟩ și de la prieteni, Și-l smintie și muntenii mult, că vre să-l stăpîniiască și s⟨ă⟩ facă cum era voe f. 269 lor. Și cîții banii cerea muntenii / elu tot le da; mai că nu știe ce le-u dat și cu ce le-u rămas dator. Și la sînge încă nu era lacom, vărsător, într-acel rîndu a domnii⟨i⟩ lui. Că mai mult de doi oameni în dzilelé lui n-au perit: un tîlhar, pe vina lui, și un răzădent a lui Tucul grof, pe dréptate. Acesta au perit numai de fric⟨a⟩ lui Tucul grof, că-l închises⟨ă⟩, și la mazîlie, temîndu-s⟨ă⟩ să nu-l pîrască Tucul grof, au triimis, de l-au zugrumat, pe Irimeica Jora la Trotuș. Că era închis acolo, la mîna lui Buhuș, cămărașului de ocnă, pecum i s-a spuni povestea mai gios, la rîndu.

Și era domnu cu-înțelepciuné, și la mînie lui grăïa tot cu cinsté și cu îngăduial⟨ă⟩, nu cu răstituri, prostatic. Și era un om foarte învățat biné la carte. Și măcar că era învățat, dar spor în casa lui nu era. Déce iar la al doili an mai sco⟨a⟩să și al doilea văc⟨ă⟩ret dé vită.

1 14]15 B, *lipsește* M,P/ acéste B,C/ obiceaiuri B,C/ ș-au stricat C,D]își strica B/ numele C/ *lipsește* și B// 1—3 Ci cu obiceiurile cele răle ș-au strîcatu numile; și nu numai de la țară, ce și de la priïatini. Muntenii încă îl smintiïa multu, vrîndu ei să-l stăpînească M,P// 2 de B,C/ țară B,C/ priiatini B, priïatini C/ smintiïa munténii B,C// 3 vrea B,C/ stăpîniască B,C/ să facă precum ⟨după cum M, P⟩ le era voïa B,C,E,G// 4 *lipsește* lor G/ Și cîți B,C]Deci oricîți M,P/ bani B,C/ îi cere M,P/ munténii B,C/ el B,C// 5 nu știïa B, nu mai știïa C/ și mai că nu mai știïa cîtu lï-au datu M,P/ le-u[1-2]]li-au B,C/cé[2] B/ li-au[2] ⟨le-au D⟩ mai rămas B,C,D,G,M/ datoriu C// 5—6 la singe a vărsa încă nu era lacom vărsătoriu de singe, că într-acel G// 6 vărsătoriu B,C]a vărsa D/întru acel B, și într-acel C// 6—9 vărsătoriu de sînge nu era. Că întru acestu rîndu a domnii⟨i⟩ lui mai multu decîtu doi oameni n-au peritu și și ⟨*lipsește* și[2] P⟩ aceïa pre dreptate: adecă un tîlhariu și un rezident, Irimica Jora, a grafului Tucul M,P// 6 rînd C/ domniii C, domniii lui dintîi B,E,G// 7 *lipsește* Că C,G/ *lipsește* în dzilelé lui C/ *după* zileli *ad.* domniii lui dintîi B// 8 răzident C// 8—9 rezident a lui Tiuchil grof, care acel rezidentu fără dreptate au perit, numai de frica lui B// 9 *lipsește* pe dréptate C,E,G/ Acela au peritu pe dreptate, numai de frica C/ Acest rezident fără dreptate au perit E,G/ Tiuchil grof B/ grof C// 10 închisése B, închisésïe C]ascunsés⟨e⟩ G// 9—13 *lipsește* Acesta au perit ... la rîndu M,P// 10 *lipsește* la E/ mazilie B,C/ temîndu-să C// 11 Tiuchil B, Tuchil C// 11 au triimis pe Irimica Jora de l-au zugrumat la Trotuș B,E,G/ Irimica C// 13 i să va spune B,D, i s-a spune C]i să va scrie E,G/ povéste B,C]istoriïa G/mai gios]înnainte B,E,G/ rînd C// 14 Și era domnu cu înțălepciune B,C]Era domn înțălept M,P/ *lipsește* și[2] M,P/ la mîniïa lui tot cu cinste grăiïa B/ grăiïa C// 15 cinste C/ îngăduială B,C/ nu]iară nu M,P/ *lipsește* nu cu răstituri, prostatic G/ prostatic]era cam prostatic M,P// 16 Și era un om]Însă M,P/ învățat foarte bine B,E, învățat foarte în bine D/ bine C/ carté C/ măcarî C// 17 sporiu B,C// 16—17 *lipsește* biné la carte... nu era. Déce iar M,P// 17—18 Decii iarăș ⟨*lipsește* iarăș E⟩ și ⟨*lipsește* și G⟩ întru al doilea an al domniii lui au mai scos ⟨*lipsește* scos E⟩B,E,G/ Decii C/ iară C/ *lipsește* la C/ doilea C// 18 mai sco⟨a⟩să și]au mai scos iarăși și C, au mai scos și D, iarăși au scos M,P/ văcărit de ⟨pre M,P⟩ vite B,C,D,E,M,P//

15. Cîndu fu al treile an a domnii⟨i⟩ lui, vinit-au Daltaban sarascher-pașea de la Oblușiță cu oaste la Țuțora. Ș-au pornit zaharaoa din țar⟨ă⟩ și o dede pe mîna Ducăi-vodă să-i po⟨a⟩rte de grij⟨ă⟩, să triimiță la Came- f. 269v niță cu oaste lui și cu un soltan cu tătarii, / précum purta mai înainte de grijă și Cantemir-vodă. Déci Duca-vodă ales⟨ă⟩ oastea și triimis⟨ă⟩ cu zaharao, iară Daltaban să-nto⟨a⟩rsă iar la Oblușiță, înapoi. Și cît zăbăvii la Țuțora, pîn-a s⟨ă⟩ pornii zaharao, cincii, șesă dzilé, i-au și luat joimirii un haznătar limbă de la Chiperesștii mărgînd la Iașii. Și-l dusăr-în Țara Leșască la hatmani. Deci hatmanii leșeștii și răpedzir-un rămentar cu cîtăva sam⟨ă⟩ de o⟨a⟩ste și loviră zaharaoa lîngă Nistru și o sparsără și o jăcuiră. Decé Costantin-vodă și cădzu în prepus maré despré Daltaban sarascherul, și s⟨ă⟩ mîniïe fo⟨a⟩rte pe Costantin Duca-vodă.

16. Și scris⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă rău de Costantin Duca-vodă, că nu este om harnic de domnie, nice ïasté cu dreptate

1 15]25 M/Iară cîndu au fost în al triile an al domniii lui ⟨*lipsește* a domniii lui G⟩ B,E,G/ Iară cînd fu în al triilea C/ *repetă* a domniii C// 1—2 La al triile an a domnii⟨i⟩ lui, Daltaban sarascheriu, pașa de la Oblușiță, au venitu cu oaste M,P// 2 sarascheriu B/ pașïa B,C/ Oblucință B,C/ oastea B// 3 Și au pornit B,C]Și pornind M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C/ țară B,C/ și o déde B,C/ au dat-o M,P//3—4 pe mîna lui Costantin ⟨*lipsește* Costantin G⟩ Duca ⟨Ducăi D⟩-vodă B,C,E,G/ voevod M/ poarte B,C/ grije B,C/ să o trimiță B,C,D,E, și să o trimață M,P// 5 *lipsește* cu oaste lui... cu tătarii M,P/ tătarî B, tătarîi C/ precum B,C// 6 înnainte B,C/ grije B,C/ dup⟨ă⟩ cum și mai înnainte Cantimir îi ⟨*lipsește* îi P⟩ purta de grije M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 7 aliasă B]au ales C,M,P/ oaste B,C/ trimisă C]au triimis-o M,P/ zaireaoa B, zahareoa C/ iar B,C/ Daltaban sarascher-pașïa B,D,E,G, Daltaban-pașïa sarascheriul C, Daltaban-pașa M,P// 8 să întorsă B,C]s-au întorsu M,P/ la Oblucință înnapoi B, înnapoi la Oblucință C/ zăbăvi B, să zăbăvi Costantin Duca-vodă C// 8—10 *lipsește* înapoi... i-au și luat M,P// 9 pînă a să porni B,C/ zaireaoa B, zahareaoa C/ cinci B,C/ șeasïe B, șasïe C/ zile B,C// 10—11 Joimirii leșești au prinsu pre un haznatariu a lui Daltaban-pașa, limbă, carile merge de la Chiperești la Iași M,P// 10 haznatar B/ Chiperești B,C// 11 mergîndu B, mergînd C/ mărgînd acel haznatar la Iași cu trebi la Duca-vodă G/ Iași B,C/ Și-l dusără B,C, Și l-au dus M,P/ la hatmani]la hatmanii leșești D,G la hatmanul M,P /Decii B,C [Iară M,P// 2 leșești B,C, *lipsește* G și răpeziră B,C] și triimisără G, și triimisără în grabă E, au și repezit pre M,P/ un] pre un D, *repetă* un E/ reimentariu B, reimentar C/ samă ⟨somă G⟩ de oaste B,C,G// 13 lovindu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C *lipsește* și[2] M,P/ jecuiră B,C/ au spart-o și au jăcuit-o M,P// 14 Decii B, C, *lipsește* M, P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G,M,P/ și cădzu]au căzut M,P/ mare prepusu M,P/ mare B,C// 15 despre B,C/ sarascheriul C] sarascheriu-pașia B, E, G, pașa M,P/ să B, C/ foarte C, foarte rău B/ și foarte ⟨rău P⟩ s-au mîniïatu pre dînsul M,P// 17 16]19 P/ Și scrisă rău la Poartă B/ Și scrisă rău de Costantin Duca-vodă la Poartă C/ *lipsește* Duca G // 17—1 Și au scrisu la Poartă asupra lui, arătînd că nu ïaste vrednic de domnie și nici ïaste cu credință la Poartă, de vreme că din nechivernisala lui au luatu M,P// 18 iaste[1-2] B,C/ domniïe C//

Porții, că den chivernisala lui cea pro⟨a⟩stă au luat leșii zaharaoa. Cé atunce nu-i putu strica nemic Daltaban, că sta socru-său Brîncovanul de-l spréjănie taré dispré Po⟨a⟩rtă.

17. Pîrî-l și Caraiman-pașea din Camenița și cu tot culucul Cameniței, că-i lipsită cetate de bucaté, și havalelé
f. 270 ce-s orînduite la Camenița nu le dă, / și-i cetate flămînd⟨ă⟩. Ș-aceia îndemnătur⟨ă⟩ de pîr-era mai mult despré boĭari pribegii, Bogdan și Iordachii, că s-agiunsesă cu Caraiman-pașea din Camenița. Și oblicindu Duca-vodă, dat-au otravă unui bulubaș din Camenița, anumé Pepec, ce înbla din Camenița la Po⟨a⟩rtă cu trebilé pașei. Ce s-au priceput acel bulubaș de-au băut doftorie și n-au murit. Ce încă și mai taré și mai mare pîr⟨ă⟩ ș-au scornit Duca-vodă asupră-ș.

18. Duca-vodă ave un grec din Țara Frînce⟨a⟩scă, anumé Neculaiu Deport, pe lîngă dînsul, om învățat și tălpiz, de știe despecetlui cărțilé. Și pe ceĭa vremé scrie

1 Porții B,C/ din B,C/ proastă B,C/ léșii B,C// 2 zaireaoa B, E, zahareaoa C/ Ce B,C] Însă M,P/ atuncea B,C/ nu-i putu]nu ĭ-au pututu M,P/ nemică B,C/ Daltaban sarascheriu-pașĭa B,E,G, *lipsește* M,P// 3 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ sprejeniĭa B,C/ tare B,C] foarte tare M,P/ despre Poartă B,C// 5 17]29 M, 20 P/ Pîrîia-l atuncea și B, Pîrîtu-l-au și D, Îl pîrîĭa atuncea și G/ Cahriman-pașĭa B,G/ pașĭa C// 5—11 Din îndemnăturile boĭarilor pribegi, Bogdan și Iordachi Rosătu și Caraiman-pașa din Camenița au pîrîtu ⟨părăsitu P⟩ pre Cos⟨tan⟩d⟨in⟩ Duca voevoda la Poartă, arătîndu că sîntu lipsîți în cetate de hrană ⟨de foame și de hrană P⟩ și havalelile ⟨havalele P⟩ ce sînt orînduite din Moldova nu vra Duca să le dei și turcii din Camenița nu au ce mînca. Duca voevod au datu otravă M,P// 6 Cameniții B,C/ că-i]că iaste G/ cetatea B,C/ bucate B,C/ havaléle C, havalélile B,D,E// 7 ce-s]ce sînt B,C,E,G/ și iaste cetatea flămîndă B,E, și cetate iaste flămîndă C/ *după* flămîndă *ad.* de bucate D// 8 Și acéĭa îndemnătură B,C/ pîră B,C/ despre B,C/ boiarii B, boĭarii C// 9 pribégi B,C/ *după* pribégi *ad.* anumé C/ Bogdan și Iordachii] despre Bogdan și despre Iordachi D/ Iordachi B, Iordachi vistiernicul C/ să agiunsése B, să agiunsésĭe C/ cu]de cu D/Cahriman B,E,G// 10 pașĭa B,C/ oblicind C/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 11 bulucbașĭa B,D, bulubașĭa C,G/ anumé]numele lui M,P/ Peport M,P/ ce]carele G,M,P// 12 umbla B,C/ din]de la C,M,P/ Poartă B,C/ trebile pașii B,C// 13 bulucbașĭa B,D, bulubașĭa C/ de-au]și au B, unde au C/ doftorii C/ *după* doftorii *ad.* înpotriva otrăvii B,E,G//14 Ce]Și din-tr-acéĭa E// 13—15 S-au priceputu bulucbașa și bîndu doftorii nu ĭ-au fostu nimică. Și cu aceasta și mai mare pîră ș-au scornit Duca voevoda asupră-ș ⟨asu-pră-ș ș-au scornit Duca-vodă P⟩ M,P// 14 tare B,C/ mare pîră B,C/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ asupră-și B,C// 16 18]30 M, 22 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/ voevoda M/ avea B,C/ Frîncească B,C// 17 pre anumé B/ Nicolai B,C/ Deportă C/ *lipsește* Deport, pe lîngă dînsul M,P// 18 telpiz B,C/ de]și M,P/ știĭa B,C/ cărțile B,C/ *după* cărțile *ad.* și iar le pecetluiĭa G/ *lipsește* Și M,P/ pre C/ acéĭa B,C/ scriia B,C//

Tucul grof de la Po⟨a⟩rtă la franțuji, de le triimite pen Ĭașii pe la Duca-vodă, și Duca-vodă le da la un răzădent a lui ce șăde în Ĭașii, și răzădentul le triimitea la franțuji. Numai le tot despecetluĭa Duca-vodă cu acel Neculaiu Déport dé le cetie și lé izvodie, să știe ce scrie, ș-apoi le pecetluĭa iar și le da la răzădent, dé le triimite. Pîn-odată tot așea făcea.

Iar cînd au fostu odată, au priceput franțojîi că li se despecetluiesc cărțilé ș-au scris la Tucul grof. Déce Duca vodă, sîmțind și temîndu-s⟨ă⟩, au luat pe cel răzădent /
f. 270v de l-au triimis într-o no⟨a⟩pte la cămărașei de ocnă, la Ion Buhuș, vărul Ducăi-vodă, de-l ținea la Trotuș închis cu taină. Și cînd i-au vinit mazîlie, au triimis pe Irimeica Jora dé l-au zugrumat, temîndu-s⟨ă⟩ să nu-l apucé Antiohi-vodă la mîn⟨ă⟩, pecum mai sus s-au pomenit. Atunce ave pîr⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă și despré Tucul grof, pîr⟨ă⟩ că nu-i omul ș-au perit din Ĭașii. Și s-au boțit toate acestea pîri ce scriu mai sus asupra lui Costantin Ducăi-vodă la Po⟨a⟩rtă.

1 Tiuchil B, Tuchil C/ Poartă B,C/ Tucul graful de la Poartă scriĭa la franțuji ⟨scrie la franțoji de la Poartă P⟩ M,P/ franțozi B, franțoji C/ de]și B,E,G,M,P/ *după* triimitea *ad.* cărțile B,C,E,G/ pin Iași B,C// 2 Costantin Duca-vodă[1-2] B, E, G/ le trimetea la Duca voevod în Iași M, P/ și Duca-vodă]iară el M,P/ rezident B, răzident C// 3 a lui]a lui Tiuchil grof B,E,G, a grafului M,P/ ce]carile M,P/ șidea B,C/ Iași B,C/ și]iar M,P/ rezidentul B,C/ franțozi B, franțoji C// 4 *după* Numai *ad.* pînă a le triimite E/ Costantin Duca-vodă B,E,G// 4—6 Însă Duca voevod cu acel Nicolai Dĭaport întîi le ⟨*lipsește* le P⟩ despecetluĭa și lua sureturi ⟨suret P⟩ și atunce le da la acel rezidentu, însă ĭar pecetluite de dînșii M,P// 5 Nicolai Deport B,C/ de B,C/ cetiĭa B, cetiĭa C/ le izvodiĭa B,C/ știĭa B,C/ scriĭa C/ și apoi B,C// 6 rezident B, răzident C/ de B,C/ triimitea C, trimetea la franțozi B,E,/ Pînă B,C// 7 așa C/ *lipsește* Pîn-odată... făcea M,P// 8 fost B,C/ Iar cînd au fostu odată]Iar de la o vréme G, *lipsește* M,P/ franțozii B, franțojii C/ Priceput-au franțuzii M,P/ *lipsește* se M,P// 9 despecetlu-escu B,C/ cărțile B,C]scrisorile M,P/ și au B,C/Tiuchil B, Tuchil C/ graful M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Costantin Duca-vodă B,E, Costantin-vodă G// 9—11 Au sîmțitu Duca voevod și temîndu-să au luat pre acel rezident și noapte l-au triimis la cămărașii de ocnă M,P// 10 simțind B,C/ temîndu-să C/ pre B/ cel]acel C/ răzi-dent C/ rezident a lui Tiuchil grof B,E,G// 11 de]și B/ trimis B,C/ noapte B, noapté C/ cămărașii B,C//12 vărul lui Costantin-vodă B, vărul lui Costantin Ducăi-vodă E,G, ce era văr primare cu Costantin Duca-vodă D/ voevoda, și l-au ținutu pre taină închisu la Trotuș M,P/ // 13—15 *lipsește* Și cînd i-au vinit... s-au pomenit M,P// 13 cîndu B/ mazilie B,C/ trimis B,C/ Irimica B,C,E//14 de B,C/ temîndu-să C/ apuce B,C// 15 Antiohii B,C/ mînă B,C/ precum B/ pomenit]scris B,E,G//16 Atun-cea avea pîră B,C/ Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* Costantin Duca-vodă B/ despre B,C /Tiuchil B, Tuchil C//17 pîr⟨ă⟩]îl pîrîĭa C, *lipsește* B,E,G/ că]pentru căB ,E,G/ nu-i]nu iaste B,C,E,G// 16—17 Graful Tucul au pîrîtu la Poartă pre Duca voevoda cum că omul lui au fostu rezidentu ⟨rădent P⟩ în Iași și au peritu din Iași ⟨*lipsește* și au peritu din Iași P⟩ M,P// 17 și au B,C/ Iași B,C//18 acéste B,C/ pîrî C, pîrî odată ce B// 19 Duca C/ Poartă B,C// 18—19 Toate pîrăle aceste ce s-au scrisu mai sus s-au grămăditu la un loc asupra Ducăi voevoda la Poartă M,P//

19. Déce atuncea în grab' nu l-au mazîlit, că au purces împărățîe la oasté, ce au triimis un capegiu-bașe, foarte omu maré și de credință, să pline⟨a⟩scă bani⟨i⟩ birului déplin de la Costantin Duca-vodă. Și l-au învățat vizirul pe taină să cerce pentru pîr⟨a⟩ ce-l pîrîs⟨ă⟩ Taltaban și cameniceni⟨i⟩ și Tucul grof: iașté adevărat, așea, hau ba, și cum chivernisesșté țara? Și aflînd că iasté adévărat, cîndu s-a însto⟨a⟩rce înpăr⟨ă⟩țîia de la o⟨a⟩ste, să-l mazîle⟨a⟩scă, luîndu și banii birului déplin. Și cu acestea au mărsu acestu capegiu-baș în Iașii.

20. Iară înpăratul, soltan Mehmet, singur cu capul său, înpréun⟨ă⟩ cu vizirul și cu Tucul grof au purces la oaste pe capul Țărîi Muntenesștii, de au întrat în Țara Ungure⟨a⟩scă. Și nu pre mult strîcar⟨ă⟩ turcii în Țara / f. 271 Ungure⟨a⟩scă, și le-u eșit nemțîi înainte și i-au bătut pre rău. Și așea în grab' au trecut munții înapoi înpărățîe în Țara Muntene⟨a⟩scă, cum n-au gîndit.

Déce atunce Brîncovanul n-au mai putut într-alt chip să fac-alte vicleșuguri și i-au căutat numai să ias⟨ă⟩ înainte înpărățîei. Ș-așea făr⟨ă⟩ vesté lovindu-l, nemic

1 19]34 M/ Decii B,C]Însă M,P/ grabă C/ mazilit B,C/ că]fiindu că M,P// 2 înpărățiia B,C]înpăratul M,P/ oaste B,C/ *lipsește* ce M,P/ trimis B,C/ capegi-bașia B,C// 3 om mare B,C// 2–4 Triimis-au înpăratul turcescu ⟨*lipsește* turcescu P⟩ un capegi-bașa, om foarte mare și de credință la Duca voevoda, să înpliniască de la dînsul toți banii birului, deplinu M,P// 3 pliniască B,C/ banii B,C// 4 deplin B,C/ veziriul B, viziriul C// 5 cerce]cercetéze C,G// 4–7 Veziriul au poroncitu acelui capegi-bașa să cerce pre taină pentru pîrăle ce-au pîrîtu pre Duca voevoda Daltaban, căminicenii și graful Tucul, de sîntu adevărate, au nu, și cum chivernisăști Duca voevoda ⟨*lipsește* voevoda P⟩ țara M,P// 5 pîra B,C/ pîrîs⟨ă⟩]pîrîia C// 5–6 Daltaban sarascheriu, pașia de Oblucință și Cahriman pașia de Camenință și Tiuchil grof B,E,G, Daltaban-pașia, sarascheriul de Oblucință și cu Caraiman-pașia, sarascheriul de Camenință și Tuchil grof C// 6 iaste B,C/ așia B, așa C/ au ba B,C]au nu iaste G// 7 chiverniséște B,C/ aflîndu B/ iaste adevărat C, iaste cu adevărat așia B,E,G] sînt adevărate M,P// 8 cînd C/ să va întoarce B/ întoarce C/ înpărățiia B,C]înpăratul M,P/ oaste B,C// 9 maziliască B,C/ luund C/ *după* luînd *ad.* de la dînsul M,P/ deplin B,C/ *după* acéste *ad.* poronci B,E,G// 10 mersu B]venitu M,P/ acest B]acel C,M,P/ capegi-bașe B, capegi-bașia C/ Iași B,C// 11–20 *lipsesc* M,P// 11 sultan B/ sîngur B,C// 12 înpreună B,C/ veziriul B, viziriul C/ Tiuchil B, Tuchil C// 13 pe]pin B,C,E, prin D,G/ Muntenești B,C// 14 Unguriască B,C/ prea C// 14–16 Și li-au eșit nemții înnainte și nu prea mult stricară turcii în Țara Unguriască și eșindu-le nemții i-au bătut pre rău pre turci G/ stricară B,C// 15 Unguriască B,C/ și li-au și eșit C/ li-au B/ nemții B,C/ înnainte B,C// 16 *după* rău *ad.* pre turci C/ așia B,C/ munții B,C/ înnapoi B,C/ înpărățiia B,C// 17 Munteniască B,C/ cum]precum B,E// 18 Decii atuncea Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 19 facă B,C/ vicléșuguri B,C/ și] ce B/ *lipsește* i-au E/ să iasă C]de au eșit B// 20 înnaintea B, înnainte C/ înpărățiii B,C/ Și așea B, Și așia C/ fără de véste B,C,D,E/ lovindu-l]fiindu-i B,E,G// 20–1 nemică gătiré de zairéle ⟨zaharéli C⟩ n-avea B,C,E,G//

gătiré n-ave de zahareli ce trebuia conace înpărăției. Ce cu multă grij⟨ă⟩ și fric⟨ă⟩ i-au căutat numai a-i eși înainte. Ș-au apucat de-u luat numai în nișté cuhnii cu cai a lui vro sută de chilé dé ordzu ș-au luat și trei sute de pungii de bani cu dînsul. Ș-agiungîndu la-npăratul co-cei bani, au stupat gureli tutoror, ciné ce cére. Ordzul l-au dat vizirului, iar vizirul l-au înpărțit cu cai⟨i⟩ înpăratului.

Fost-au prinsu doi nemții, turcii, și i-au fostu țiind apro⟨a⟩pi de cortul vizirului legații. Ș-au fostu spuind turcilor că Brîncovanul au făcut șt⟨i⟩ré nemților că întră turcii în Țara Ungure⟨a⟩scă. Și s⟨ă⟩ teme pre rău Brîncovanul pentr-acie.

21. Déce buiuc-imbrihor, fiind prietin Brîncovanului, au dzis vizirului: „Pentru acesștii 2 ghiiaurii nemții, ce f. 271v stau legații acolea, să poroncesști mărie-ta / să-i taie să nu fug⟨ă⟩ la no⟨a⟩pte să dea șt⟨i⟩re nemților unde sîntem, ș-a fii mai rău". Decé vizirul îndată au poroncit dé i-au tăiat, și s-au mai curățit Brîncovanul dé grij⟨ă⟩. Atunce au dzis imbrivorul lui Brîncovan-vodă: „Acmu să mă cunoștii că ți-s prietin".

22. Brîncovanul mergea tot înainte înpăratului pe drum. Ș-au triimis de l-au întrebat cum de nu sîntu oameni pe cesta loc; iar Brîncovanul au dat samă că de cîndu înblă oștilé, au mutat oameni⟨i⟩ mai în gios din șleh. Iară înpăratul i-au dzis: „Bine și cu socotiial-ai făcut".

1–25 *lipsesc* M,P// 1 înpărățiii B,C// 2 grije B,C/ frică B,C/ a eși B,D, a ieși C// 3 înnainte B,C/ Și au B,C/ *după* apucat *ad.* numai B,G/ de au B,C/ *lipsește* numai B,G/ niște B, néște C/ cuhnii]cociui B,E,G// 4 ai lui B/ vre o B/chile B,C/ de B/ și au B,C/ trii B,C// 5 pungi B,C/ Și agiungîndu B, Și agiungînd C/ înpăratul B,C/ cu acei B,C// 6 au astupat B,C/ gurile B, gurili C/ tuturor C/ cine ce cerea B,C// 7 veziriului B, viziriului C/ veziriul B, viziriul C/ caii B,C// 8 *ante* Fost-au: 21 B,E,G/ *după* prinsu *ad.* atuncea B,C,E,G/ nemți B,C/ fost B,C// 9 aproape B,C/ veziriului B, viziriului C/ legați B,C/ Și au fost B,C/ *ad. marginal* fost G/spuindu B// 10 *după* turcilor *ad.* acei nemți B,D/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ știré B,C// 11 Unguriască B,C/ să C/ temea B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 12 pentru acéia B,C// 13 21]22 B,E,G/ Decii B,C/ fiindu B/ priiatin B, priiatin C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 14 veziriului B, viziriului C/ acești doi ghiiauri nemți B,C// 15 legați B,C/ poroncești B,C/ măriia-ta B, măriia-ta C/ tae B// 16 fugă B,C/ noapte B,C/ știré B,C/ undé B,C// 17 și a fi B,C/ Decii B,C/ veziriul B, viziriul C/ de B,C// 18 Brîncoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncovanul-vodă D/ de grije B,C// 19 Atuncea B,C/ imbrihorul B,C,D,E,G/ lui Brîncovan]Brîncoveanului B,E,G, Brîncovanului C,D/ Acum B,C// 20 cunoști că-ți sînt B,C/ priiatin B, priiatin C// 21 22]23 B,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C/ merge B, mérgea C/ înnaintea B,C// 22 Și au triimis ⟨trimis C⟩ înpăratul B,C,E,G/ sînt C// 23 acesta B,C/ locu B,C/ Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncovanul-vodă C/ datu C/ cînd umblă oștile B,C// 24 oamenii B,C/ *lipsește* mai G/ den C/șliah B,C// 25 Iar B,C/ socoteală B, socotială C//

Și așea mărgînd pîn' la Dunărea, cînd au ședzut înpăratul în șeică, să tre⟨a⟩că Dunărea, atuncea i-au pus și lui căftanul în spate, de s-au întorsu înapoi la Bucuresștii. Cîndu-i mila lui Dumnedzău, slujesște și minte omului, și banii folosăscu; iar cîndu-i mînie de la Dumnedzău, nice minte nu slujesște, nicé prietinii, nice banii, precum mai înainte la rîndul său să va ar⟨ă⟩ta.

23. Capegii-bașea, caré mărsesă în Iași pentru bani⟨i⟩ birului și pentru alte pricini, carei mai sus s-au pomenit,
f. 272 șăde în gazdă în casăli Ciobanului Costantin / postelnicul. Ș-au zăbăvit mult în Iașii. Să miera cum a faci, că banii birului nu-i da Costantin-vodă, și adévărul nu știe pentr-aceli pricini de pîră ce-l pîrîs⟨ă⟩ de la Camenița și Daltaban sarascherul și Tucul grof.

25. ⟨sic⟩. Cé au chemat pe Tudosîie Dubău vel-logofăt și pe Panaitachie Morona vel-postelnic ș-au început a-i întreba cu taină ș-a-i ispitii pentr-aceli lucruri; ș-au spus că aré fărman și de mazîlie. Deci acei doi boîarii îndată au spus taina turcului, lui Costantin-vodă. Ce

1—7 *lipsesc* M, P// 1 așîa B, așa C/ mergînd B,C/ pînă B,C//2 triacă B,C/ *lipsește* atuncea B,E,G/ lui]Brîncoveanului-vodă B,E,G/ caftanul B// 3 înnapoi B,C/ *după* București *ad.* iarăș domnu B,E,G, iarăș să fie domnu D, cu domniîa C// 4 Cîndu-i]Cîndu iaste B,E,G, Cînd iaste C/ Dumnezeu B,C/ slujéște B,C/ mintea B,C// 5 *după* banii *ad.* încă E/ *după* folosesc *ad.* și priiatenii G/ cîndu-i]cîndu iaste B,E,G/ mîniîa C/ Dumnezeu B,C/ *după* Dumnezeu *ad.* atuncea B// 6 nici[1-3] B,C/ mintea B/ nu slujéște B,C/ priiatinii B, priîatinii C/ *după* banii *ad.* nu folosăscu C,E,G// 7 înnainte B,C/ la rîndu va arăta istoriîa B, G/ rîndu E/ *lipsește* său E/ *lipsește* să D/ arăta C// 8 23] 24 B,E,G, 37 M, 25 P/ Capegi-bașe B, Capegi-bașîa C/ care B,C, carele G/ mersése B, mersésîe C/ banii B,C// 8—15 Capegi-bașa ședîa în Iași pentru banii birului și pentru celelante pricini ce s-au scrisu mai susu și să mira ce va face. Că banii birului Duca voevoda nu-i da, și pentru celelante pricini a lui nu știîa adevărul. Deci au chemat la gazdă pe Tudosie M,P// 9 care C/ pomenit]scris B,E,G// 10 șidea C] era B,E,G/ casăle B,C/ postelnicului Costantin Ciobanul ⟨Ciobanului G⟩ B, E,G/ Ciobanului a lui Costantin D// 11 Și au B,C/ Iași B,C/ Și să B,D/ mira C, a face C, ari face B// 12 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ adevărul B,C/ *după* adevărul *ad.* încă D/ nu știîa B,C/ pentru aceli B,C// 13 pîrîsă C/ *după* pîrîs⟨ă⟩ *ad.* Cahriman-pașîa B,E,G/ sarascheriul C/ *după* sarascheriu *ad.* pașîa de Oblucița B,E,G// 14 Tiuchil B, Tuchil C// 15 25]24 C, 26 D, *lipsește* M,P/ Ce B,C/ chiemat B,C/ *după* chiemat *ad.* capegi bașe B,E,G/ Tudosie B,C// 16 *repetă* și E/ pre B/ Panaiotachii B, Panaiotachi C/ și au B,C// 16—18 postelnic și î-au ispititu în taină, întrebîndu-i pentru acele pricini și lî-au spusu cum că ari și ferman de maziliîe M,P// 17 și a-i ispiti pentru acéli B,C/ și au spus C, și li-au spus B,E// 18 are B,C/ ferman B,C/ mazilie B,C/ Decii B,C/ acîei C/ *lipsește* doi P/ boiari B, boîari C// 19 *lipsește* îndată M,P/ toată taina Ducăi voevod au spus-o turcului M,P/ turcului, capegii-bașii lui Costantin Duca-vodă G, lui Costantin Ducăi-vodă, turcului C// 19—1 Costantin Duca-vodă[1-2] B, Costantin Ducăi-vodă[1] E, Costantin Duca-vodă[2] E//

Costantin-vodă îndată să spăriîe și nu-l mai lăs⟨ă⟩ frica să s⟨ă⟩ sfătuiască cu socru-său Brîncovanul sau cu alții boîarii de sfat a lui, să vadă cum ar facé să s⟨ă⟩ mîntuiască de cel lucru.

26. Ce și chemă pe cumnatu-său, Costîn hatmanul, și fecer⟨ă⟩ sfat numai amîndoi și alesără sfatul rău și făr⟨ă⟩ socotiial⟨ă⟩. Că triimis⟨ă⟩ la Moisăiu sărdarul, la cetate la Ne⟨a⟩mțu, de au vinit cu vro trei, patru sute de joimiri într-o no⟨a⟩pte, și-n faptul dzuei au lovit pe capegi-baș⟨a⟩, de i-au tăiat capul, ș-au prădat chirvăsărie turce⟨a⟩scă. Pe unii turcii i-au tăiat, pe unii i-au luat robi, /
f. 272v carei n-au putut scăpa, și pe balci-pașea, aga hanului, l-au luat rob de la gazdă. Și s-au dus la Ne⟨a⟩mțu cu paci. Iar Costantin-vodă s-au făcut a sării dup⟨ă⟩ dînșii, pe urmă, și s-au dus pîn' la Valea Lețcanilor și s-au întorsu înapoi.

26. ⟨sic⟩. Acestu Moisăiu sărdarul era de casa Cantemiresștilor și fugisă în Ne⟨a⟩mțu de frica unor tătari, ce-i pusesă Cantemir la vréme lui de-i tăiasă la Prut, viindu din sus cu robi. Și pe urmă, oblicind tătarîi, îl cerea; și el, de cea fric⟨ă⟩ au fugit în Țara Leșască. Deci Moisăi,

1—2 Au sîmțitu Duca voevoda și îndată s-au spăriîatu și frica nu l-au mai îngăduitu să sfătuiască M,P// 1 lăsă B,C// 2 să B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ alți B,C// 3 boiari B, boîari C/ alt boîar M/ ai lui C,P/ cum ar face C, cum ari face B]în ce chipu ar face ca M,P/ să să mîntuiască B,C]să să poată mîntui E// 4 acel B// 5 26]25 C, 27 D, *lipsește* M,P/ Ce îndată au chemat numai pre M,P/ chiemă B,C/ pre C/ Nicolai Costin hatmanul B,C,D,E, Necolai hat⟨manul⟩ Costin G// 6 féceră sfat B, feceră sfat C, făcură sfat G]sfătuindu-să M,P/ *lipsește* și[1] M,P/aliasără B,C] au alesu M,P/ sfatul lor G// 7 fără B,C, fără de D,G] fără de nici o M,P/ socoteală B,C/ triimisă B,C/ Moisei sărdariul B,C// 7—9 au triimisu la Moisă sărdariul în Cetate Niamțului. Venit-au numai într-o noapte cu 400 joimiri, tocma în faptul zilii M,P// 8 Niamțu B,C/ vreo B/ trii B,C// 9 noapte B, noapté C/ și în faptul zioi B, și în faptul zioîi C]și cînd să făcea zio G// 10 bașia B, bașîa C/ *după* bașia *ad.* în Iași B,E,G/ de]și G, și îndată M,P/ și au prădat B,C] prădat-au și M,P/ chirvăsăriîa turcească B,C// 11 Pe]Și pe B,C,E,G,M,P/ turci B,C]din turci G/ unii [1-2]]alți M,P/ pe [2]]iar pre B,E,G,M,P// 12 carii B,C/ *lipsește* carei n-au putut scăpa, și M,P/pre balgi-aga al hanului M,P/ bașe B, bașîa C/ l-au]încă l-au G// 13 Niamțu B,C/ pace B, pacé C/ Și așa s-au întorsu cu pace la Nîamțu M,P/ *lipsește* Iar M,P// 14 Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ sări B,C/ după B,C// 14—15 dînșii și în urmă să-i prinză și ducîndu-să pînă M,P// 15 pînă B,C/ Lăscanilor B,E, Lățcanilor C/ și]și apoi D, *lipsește* M,P/ *după* întorsu *ad.* iarăși M,P/ înnapoi B,C// 16 26]27 B,G, 28 D, *lipsește* E,M,P/ Acest Moisei sărdariul B,C/ de casa lui Cantemir-vodă B,E,G/ Cantemireștilor C// 16—20 *lipsește* Acestu Moisăiu sărdarul ... au fugit în Țara Leșască M,P// 17 fugis⟨ă⟩ B/ în Niamțu B,C]în cetaate în Niamțu D/ tătarî B,C// 18 ce-l pusése B,G]că-l pusésîe C/ Cantemir-vodă B,C,D,E,G/ vrémîa C/ tăias⟨ă⟩ B/ *lipsește* la Prut B// 19 viind C]viind tătarîi B,D,E,G/ Și mai B,E,G// 20 cea]acea C, *lipsește* B,E,G/ frică B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Maoisei C, Moisei ⟨Moisă M,P⟩ sărdariul B,E,G,M,P//

cum au sosit în Ne⟨a⟩mțu cum au și înplut locul că l-au chemat Duca-vodă să fac-acea faptă. Decé Bogdan și Iordachi era atunce în Ne⟨a⟩mțu. Vădzin acel lucru, tare s-au bucurat, că una ca acie, să să facă, de mult o aștepta.

27. Căutați de videți ce sfat și lucru de nemic! Nu socotie că-i va veni asupră mai maré lucru. Trei, patru sute de oameni, ce taină va să fie? Că un om, și nu po⟨a⟩te ține taina, dar ațîțea! Au stînsu biné focul, cu paíe!

f. 273 Deci Iordachi și Bogdan, / din Ne⟨a⟩mțu, în toate părțile au răpedzit la Camenițâ și la sarascher Daltaban de la Oblușiță și la Po⟨a⟩rtă, au dat șt⟨i⟩rea ce au făcut Costantin Duca-vodă. Și turcei din chirvăsărie au jăluit de jac și de peire ce au tras. Și hanul, pentru omul lui, ce íera balcii-bașea, iar au jăluit, de au înplut urechilé Porțîi. Caută acmu tălpijlîcul la cé cinsté aduce pe omul maré! Deci înpăr⟨ă⟩ție tot nu sosîs-în Țarigrad din oaste, pecum să pomenesște mai sus.

26. ⟨sic⟩. Costantin-vodă pe urmă, văzdind c-au greșit prea rău, și stătu mult la gînduri, cum a faci să

1 Niamțu B,C/ *după* Niamțu *ad.* dacă s-au întorsu de la Iași D/ *lipsește* cum^{2} M,P/umplut B,C// 1–2 au și umplut tot ⟨*lipsește* tot P⟩ locul zîcînd cum că Duca voevoda l-au chematu să facă această faptă M,P// 2 chiemat B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ facă B,C/ Decii B, Decii hatmanul C, *lipsește* M,P// 2–4 Bogdan și Iordachi Rosăt pre atunce venisă în Nîamțu. Și auzîndu de aceasta foarte s-au bucuratu că una ca aceasta de multu o doriia ei ⟨*lipsește* ei P⟩ să să facă M,P// 3 și Iordachi vistiernicul Rusăt C, și cu Iordachi Rusăt vistérnicul D/ atuncea B,C/ Niamțu B,C/ Văzindu B, Și văzind C,D,E,G/ tare B,C]foarte G// 4 acéia B,C/ multu C/ aștepta ei D//5 27]28 B,E,G, 29 D/ vidéți B/ nemică B,C/ socotiia B,C//5—8 *lipsesc* M,P//6 vini B,C/ mare B,C/ Trii B,C//7 fiie C/poate B,C//8 țîné B,C/ *după* atîțea *ad.* oamenii B,C,D,E,G/ bine B,C/ pae B,C// 9 Decii B,C/ *lipsește* M,P/ Bogdan și Iordachi G/ Niamțu B,C// 9—11 Iordachi Rosătu ⟨*lipsește* Rosătu P⟩ și Bogdan din Niamțu au și scrisu la Camenițâ la sarascheriul Taltaban-pașa la Oblușiță M,P// 9—12 în toate părțile, au triimis dînd știré la Camenițâ și la Daltaban sarascher, pașe de Oblucițâ și la Poartă încă au dat știré E// 10 au răpedzit la]au triimes și la G/ *după* Camenițâ *ad.* la Cahriman-pașia B, la Caraiman-pașia C/ Daltaban sarascheriu, pașia de Oblucițâ B,G, Daltaban sarascheriul de la Oblucițâ C//11 Poartă B,C/știrea B,C// 11—12 dîndu știre de această faptă a lui Cos⟨tan⟩d⟨in⟩ Duca voevoda ⟨Costandin-vodă Ducăi P⟩M,P// 12 *lipsește* Și M,P/turcii B,C/chirvăsăriia C/jeluit B,C// 13 peirea C/ ce-au C/Turcii din chervăsărie au triimisu jalobă la Poartă pentru jacurile ce li s-au jăcuitu ⟨făcut P⟩ M,P//14 era B,C/balci-bașe B, balgi-bașia C/jeluit B,C//13—15 Așijdere și hanul au triimisu jalobă pentru omul lui, balgi-bașa; deci aceste toate au întratu în urechile celor mari la Poartă M,P//14 umplut B,C,umplut cu toții E/ urechile Porții B,C// 15 acum C, acum de vezi B,E,G/telpijicul B, telpijicul C, telpijicul cel de nemicăE/cinste B,C/pre B//15—17 *lipsește* Caută acmu... mai sus M,P//16 mare B,C, cel mare E/Decii înpărățiia B,C/sosisă B,C//17 poménește C/precum mai sus s-au scris B,E,precum s-au scris mai sus G//18 26]29 B,E,G, 28 C, 30 D, 43 M, 28 P/ Costantin Duca-vodă B,E,G/că au B,C//19pre B,C//18–1 Cos⟨tan⟩din Duca voevod mai pre urmă au cunoscutu că au greșitu și au stătutu în gînduri, socotindu cum ar pute să potolîască huetul acela. M,P// 19 la]în B/ari face B,C,D,E//

potole⟨a⟩scă huetul de greșal⟨a⟩ ce-u făcut. Că s-înpluses⟨ă⟩ locul c-au chemat íel pe Moisăiu de au lovit Íașii. Ce scris⟨ă⟩ iar la Po⟨a⟩rtă c-au triimis Bogdan și Iordachi din Ne⟨a⟩mțu joimirii, de au tăiat pe capegi-baș, și ș-au luat și giupînesăli din țară de le-u dus în Ne⟨a⟩mțu, cum scrises⟨ă⟩ și de altă dată. Ce acmu nu i să trecu scrisoarea ca-ntîiu; că, dup⟨ă⟩ ce-u sosit înpărăție la Udriiu, au și trimis un capegiu de l-au mazîlit.

27. Ce pîn-a-i vini mazîlie, să mînie pe cumnatu-său Neculau și-l sco⟨a⟩să din hătmănie și pusă în locul lui pe Antiohie Jora. Și s-apucă și de alt sfat, ca să-ș poată

f. 273v acoperi / greșala, să-și facă numé bun la Po⟨a⟩rtă. Și strînsă oasté pre taină și triimisă într-o no⟨a⟩pte pe hatmanul Ant⟨i⟩ohie de au lovit părcaneli de supt Cetate Ne⟨a⟩mțului fără vesté, să prindză pe Bogdan și pe Iordachi, că le era gazdéle gios. Dicé, cum au sosît într-o no⟨a⟩pte, au și spart o bucată și i-au dat foc, și au făcut oricé și strîcăciuné. Numai pe Bogdan și pe

1 potoliască B,C/huetul] sunetul oamenilor B,E,G/ de greșala ce-au făcut B,C, *lipsește* M,P/ să umplusése B, să umplusésîe C// 2 *după* locul *ad.* pretutindinea B,E/ că au chiemat el B,C]cum că el au chematu M/ pre B/ Moisei sărdariul B,C,D,E,G]sărdariul Moisă cu joimirii M,P// 3 scrisă B,C/iar]el B/ că au B,C// 3–4 Au scrisu la Poartă precum Bogdan și ⟨cu P⟩Iordachi Rosătu din Niamțu [au scrisu M] au triimisu joimirii în Iași de au tăîatu M,P// 3 și]și cu D// 4 Niamțu B,C/ joimiri B,C/ tăîat C/ bașe B, bașia C// 5 *lipsește* și M,P/ giupînésile B, jupînésele C/ le-u]li-au B,C/ în]la B/ Niamțu B,C/ cum]precum D,E,G// 5–6 *lipsește* de le-au dus ... de altă dată M,P/ *lipsește* cum scrises⟨ă⟩ și de altă dată B// 6 scrisésîe C/ *lipsește* acmu C// 7 întîi B,C/ *după* întîi *ad.* precum scrisése de altă dată B// 6–8 Ce ⟨Ace P⟩ scrisoare⟨a⟩ lui nu s-au ținutu în sam⟨ă⟩ ca întîi. Înpăratul au venitu de la oaste și, fiind la Odriiu, au triimisu alt capegi-bașa să maziliască pre Cos⟨ta⟩ndi⟨n⟩ Duca voevoda M,P// 7 după ce au sosit B,C/ înpărățiia B,C/ 8 treimes A, triimis C/ un]pre un D/ capegi-bașe B,E,G, capegi-bașia C,D/ mazilit B,C// 9 27]30 B,E,G, 31 D, *lipsește* M,P/ pînă a vini maziliia B,C/ mîniie B,C// 10 Nicolai C, Nicolai Costin E,G, pe Nicolai Costin B, Nicolai Costin hatmanul D// 9–11 Costantin Duca voevoda, încă pînă a nu-i veni maziliia, s-au mîniîatu pre Nicolai cumnatul său ⟨și P⟩; l-au scosu din hătmănie, iară în locul lui au pus hatmanu pre Antohie Jora M,P// 10 scoas⟨ă⟩ B, scoasă C/hătămăniie B,C/ *după* pusă *ad.* hatman B,E,G// 11 pre Antohie Jora în locul lui G/ Antohii B/ *lipsește* Și M,P/ să apucă B,C]Apucatu-s-au Costantin Duca ⟨*lipsește* Duca P⟩ voevoda M,P/ *lipsește* și M,P/ să să poată C/ *lipsește* poată M,P/ poată]tot A// 12 greșala lui C/ să-ș facă B,C, și să-și facă M,P/ nume B/ Poartă B,C/ *lipsește* Și M,P// 13 Strîns-au M,P/ oaste B,C/ pe B/ trimisă B// 13–14 și noapte au triimisu pre hatmanul Jora di-au lovit M,P/ noapte B, noapté C/ pre B,C// 14 Antohii Jora B,E]Jora G/ *după* lovit *ad.* într-o noapte D/ părcanele B,C// 15 Cetatea Niamțului B,C/ fără de B, D,E,M,P/ véste B,C/ să]ca să M,P// 15–16 pre$^{1-2}$ B/ *lipsește* pe^{2} M// 16 Iordachi Rusăt vistiernicul C, Iordachi Rosătu MP/ gazdele B,C/ Decii B,C/ sosit C// 17 noapte B,C/ într-o noapte hat⟨manul⟩ Antohie Jora și au spart o bucată de părcani G// 16–1 *lipsește* că le era gazdéle... nu i-au putut prinde, că M,P// 17 spart] sfart A/ *după* bucată *ad.* de părcane B,C,D,E/i-au]li-au C,D/focu B// 18 oarece B,C/stricăciune B,C/ pre$^{1-2}$//

Iordachi nu i-au putut prinde, că le-u făcut un prietin din Ĭași vesté, și-ntr-acea sară s-au mutat în cetate.

28. Apoi oaste lui Antiohie s-au și sămețit și s-au dus la m⟨ă⟩năst⟨i⟩ré la Agapie, și la Săcul, și la Schit s-au tot bătut ș-au scos pe joimiri și pe drăgani de pen mănăstirii. Ș-au început a s-înglotii oastea lui Ant⟨i⟩ohi: ca la 4.000—5.000 să făcus⟨ă⟩. Dup⟨ă⟩ cum esté obiceiul nărodului omenescu, unde aud și văd dobînd⟨ă⟩, ale⟨a⟩rgă de toate părțilé; așea și acolo să strînge, dac-au audzit, unei din Buge⟨a⟩g, unei de la munteni, turcii din chirvăsărie, joimirii, de s⟨ă⟩ închina, și le da cărții dé ertaré și lefi. Pe dzi ce trecea, tot să-nglotie oastea.

29. Decé, dac-înțăles⟨ă⟩ Iablanovischie, hatmanul leșescu, dé această socotеĭal⟨ă⟩ ce-ncepus⟨ă⟩ Costantin Duca-vodă, ĭi păru deodată că-i o basnă, pentru ce că f. 274 Costantin / Duca-vodă pururea ave răspundenție și prieteșug cu hatmanul Iablanovischie. Trăĭa biné, nu ca Cantemir. Poghiiazuri în țară nu înbla prădînd, și-n tot

1—2 Lui Bogdan și lui Iordachi Rosătu lĭ-au făcutu știre un prietinu din Iași și îndată s-au mutatu amundoi în cetate și pentru aceĭa nu ĭ-au pututu prinde M,P// 1 le-u]li-au B,C priiatin B, priĭatin C// 2 véste B,C/ întru acea B, într-acĭa C/ cetaté C// 3 28]31 B,E,G, 32 D, *lipsește* M,P/ oastea B,C/ lui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B/ simețit B,C // 3—4 Jora hatmanul și cu oaste ⟨cu joimirii P⟩ au spartu o bucată de parcane și lĭ-au datu focu, făcînd și oarișce strîcăciune. De acolo s-au dusu la mănăstire Agapie, la Săcul și la Schitu și au tot M,P// 4 mănăstiré C/ la mănăstirea Săcul și la mănăstiré la Schit ce iaste în Hangu și i-au tot B,E,G/ și la mănăstiré la Săcul ⟨la Săcul la mănăstire D⟩ și la mănăstiré la Schit și au tot C,D// 5 și i-au scos B, și au scos C/ pin mănăstiri B,C// 6 Și au început B,C, *lipsește* M,P/ a să îngloti B,C/ lui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B,E, Antohii Jora hatmanul C// 7 patru, cinci mii B, patru, cinci mii de oaste C, patru, cinci mii de oameni de oaste D/ făcusă C// 6—8 S-au înglotitu oaste hatmanului Jorii; și era vro 5.000. După obiceaiul ⟨țării și a M⟩ norodului, că unde aud izbîndă și dobînd⟨ă⟩, acolo și alĭargă M,P// 7 După B,C/ iaste B, ĭaste C/ obiceaiul B,C// 8 norodului B/ omenescu]prost G/ undé B,C/ dobîndă B,C/ aliargă B,C, acolo aliargă G// 9 părțile B,C/ așĭa B,C dacă B,C// 9—12 *lipsește* de toate... oastea M,P// 10 unii[1-2] B,C/ Bugeac B, Bugiac C/ munténi B,C// 11 *după* joimirii *ad.* viniĭa D/de]dacă B,E,G/ să B,C/ *lipsește* și B,E,G/ cărți B,C/ de B,C/ertare C// 12 léfe B,C/ Și pe B,C,E,G/ cé zi E/trecĭa C/ înglotiĭa B,C/ oastea moldovéniască B,E,G, oastea lui Antohii Jora hatmanul D// 13 29]32 B,E,G, 33 D, 47 M, 31 P/ Decii dacă au înțăles B,D,E,G, Decii dacă înțăliasă C, *lipsește* M,P/ Iablanovschii B,C/ hatmanul]ce era hatman corunnii G// 13—1 Iablonoveschi, hatmanul leșăscu s-au înștiințatu de această socotĭală a lui Cos⟨tan⟩di⟨n⟩ Duca voevoda și deodată n-au crezutu, de vreme că el cu Costandin Duca voevoda trăĭa cu bun preteșugu și dĭapurure ave răspondenții și poghĭazuri nu triimitĭa în țară ca la Cantimir și totdĭauna ii triimite M,P// 14 de B,C/ socoteală B, socotialǎ C/ incepus⟨ă⟩ B, începusă C// 15 ii părea D/ că-i]că iaste C,E,G/ ce]cĭe C, *lipsește* B,E,G// 16 *lipsește* Duca G/ avea B,C/ respundențiĭa B,C/ *lipsește* și prieteșug C// 17 Iablanovschii B, C, E/ Trăiĭa B / bine B, C// 18 Cantemir-vodă B,C,D,E/ Podghiazuri C/ umbla B,C/ și în B,C//

ce⟨a⟩sul triimite Costantin Duca-vodă vesștii de la Po⟨a⟩rtă. Și cînd merge cenbururi tătărăsștii în Țara Leșască să prade, el da știré la leși, să s⟨ă⟩ păzască.

30. Déci hatmanul Iablanovischie nu s⟨ă⟩ tulbură pre rău, ce scris⟨ă⟩ la Turculeț, rămentarul, cé era pe marginé, pe Cirimuș, să ĭa vro dzeci, 12 sti⟨a⟩guri, să ias-înainte hatmanului Antiohie, să vadză ce-s aceli lucruri și pentru ce s⟨ă⟩ fac aceste socoteli, căci ei au leg⟨ă⟩tur⟨ă⟩ bun⟨ă⟩ de prieteșug.

31. Decé Turculeți luînd oaste și mărgînd în tîmpinare hatmanului Antiohie, începur⟨ă⟩ întîiu să vorbască. Joimirii ocărîĭa pe moldoveni întîiu de le dzice epași; ai noștrii le dzicea gligani, cumu-i rîndul nărodului prostu. Și sta déoparte Turculețu cu Melente, stigarul lui Antohi, de vorovie de paci. Iar un cîmpulunge⟨a⟩n din oaste lui Turculețu au și slobodzit un sînețu în Melente stigarul.

Decé oastea moldovene⟨a⟩scă, cum au vădzut așe, au și năpustit asupra joimirilor. Și puțin⟨ă⟩ bătaĭa au f. 274v avut, ș-au și-nceput joimirii lui Turculeți / a fugi, și

1 ceasul triimitea B,C/ *lipsește* Costantin G// 2 Poartă B,C/ mergea B,C/ ceambuluri B, ceambururi C/ tătărăști B,C// 3 la léși B,C]leșilor M,P/ să să păzească B/ să C// 4 30]33 B,E,G, 34 D, *lipsește* M,P/ Decii B,C]Și pentru aceĭa M,P/ Iablanovschii B,C/ nu să turbură B,C, nu s-au pre tulburat M,P// 5 ce scrisă B,C, ce au scris E]ci au trimes scrisoare M, P/ Constantin Turculeț E/ reimentariul B,C/ rementariul Turculeț M,P/ ce B,C// 5—6 pre[1-2] C]la M,P// 6 vreo zéce B,C, *lipsește* M,P/ doaosprăzéce B, doaosprăzéci C/ steaguri B, stiaguri C, stĭaguri oaste și M,P// 7 să iasă B,C, și să iasă E/ înnaintea B,C/ Antiohii B, Antohii C]Jorii M,P/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,G/ acéli B,C// 8 să B,C/ acéste B,C// 7-9 *lipsește* să vadză... de prieteșug M,P// 8 socotéle B,C/ căci]pentru că B,E,G/ ei]ĭei C/ căci ĭei știĭa că au D// 9 legătură bună B,C// 10 31]34 B,E,G, 35 D, 48 M, 32 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Turculeț luund B,C/ mergînd B,C/ în]întru C,D,E,G/ timpinarea B, întimpinarea C,E// 10-15 Au luat Turculeț ⟨Turculețul P⟩ oaste leșască și ⟨*lipsește* și M⟩ au venit supt Cetate Neamțului; au mers întru întîmpinare hatmanului Jorăi. Și ⟨*lipsește* Și P⟩ întîi au început a vorbi. Joimirii întîi au început ⟨Joimirii și a început P⟩ a ocărî pre moldoveni, zicîndu-le epași, iară moldovenii le zice gligani. Turculeț ⟨Turculețul P⟩ și cu Meletie stegariul Jorăi sta deoparte, vorbindu pentru pace M,P// 11 Antiohii B, Antohie C/ începură B,C/ întîi B,C// 12 Joimirii B,C/ pre C/ moldovéni B,C/ întîi B/ *lipsește* de G/ dzicea B, zicea C, dzicea că sînt E,G// 13 iar ai noștri C,D/ *după* noștri *ad.* moldovénii B/ dzicea că sînt gligani E/cumu-i]cum iaste B, după cum iaste E, precum iaste G/rîndul]obiceaiul G/norodului prost B,C// 14 deoparte Turculeț C, deoparte reimentariul Turculeț B,E/ Melentie B,C/ stégariul B,C/ lui]hatmanului B,E,G/ Antiohii B,C//15 vorovĭĭa B,C/ pace B,C/ cîmpulungean B, cîmpulungian C/ oastea B/ lui]reimentariului B,E,G/ lui Turculeț B,C] Turculețului P//16 *lipsește* și M,P/un sinețu B,C]o pușcă M,P/Melentie stégariul B,C//17 Decii B,C,*lipsește* M,P/oaste C/moldovéniască B, moldoveniască C/așĭa B, așa C//18 au și năpustit]îndată s-au pornit M,P/ puțină C/puțină bătălie B,E]puțin războiu G,M,P//19 și au și început B,C/ lui Turculețu B, lui Turculeț C, *lipsește* M,P/ și] iară M,P//

moldoveni⟨i⟩ cu turcei, cu lepcanei a-i spargé ș-a-i tăĭa. Și așea prinsăr⟨ă⟩ și pre rămentarul Turculeți viu, supt Cetate Ne⟨a⟩mțului, unde era numai să saĭe peste părcané.

Să boțisă oaste fugînd la strîmto⟨a⟩ré, și Turculeți, rămîindu oaste lui denapoi, l-au boțit la un gard și l-au prinsu viu Tatul căpitanul, fratele lui Vicol; l-au oborît cu sulița de pe cal.

32. Decé Antiohi hatmanul, dup-acea izbînd⟨ă⟩ ce au făcut, au triimis pe Costachi sîn Gavriliță, cu veste la Constantin Duca-Vodă c-au prinsu pe Turculeți. Ce Costantin-vodă să înplu de maré bucurie, unde audzii acea vesté, gîndind că-și va astupa greșala lui ce făcus⟨ă⟩ dé la Po⟨a⟩rtă cu capegii-bașea, prindzind pe Turculeți. Căci la Po⟨a⟩rtă să știe numeli lui Turculeți, că de multe ori ave bătae cu tătari și la Camenița, pecum mai sus s-au pomenit. Și-ndată învățar⟨ă⟩ de gătir⟨ă⟩ pușcelé și surleli să fac⟨ă⟩ Costantin-vodă șenlicu de bucurie, dup⟨ă⟩ ce i-au spus Costachi vestea acie.

33. Îndată ce gătii Costantin Duca-vodă acestea

1 moldovénii B,C/ turcii B,C/ cu^{2}]și cu C,E,G,M,P/ lipcanii B,C/ sparge B]răsîpi M,P/ și B,C// 2 așĭa B, așa C, *lipsește* M,P/ prinsăsă B, C/ reimentariul B]rohmistrul C/ Turculeț// 3 Cetatea Niamțului C/ Niamțului B/ undé B,C/ piste părcane B,C// 2-5 viu, acolo lîngă părcani, boțindu-l lîngă un gard M,P// 4 boțisă]grămădisă B,E,G/ oastea fugîndu B/ strîmtoare B,C/ Turculeț C// 5 rămîindu]apărînd B,E,G, rămuind, apărînd C, rătuind, apărînd D/ rătîindu A/ oastea C/ dennapoi B/gardu B// 6 *lipsește* viu M,P/frateli B,C/ *lipsește* fratele lui Vicol M,P/ l-au oborît]oborîndu-l M,P//7 di B/ pre C/ di pre cal gios M,P// 8 32]35 B, E,G, 36 D, 49 M, 33 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Antiohii C/hatmanul Antiohii B,E,G/ după B,C/ acĭa C/ izbîndă B,C// 8-9 După acea izbîndă hatmanul Jora au trimes M,P//9 Costachi]Costandin P/ sîn]ficior lui B,D,E,G, *lipsește* M,P/ véste B,C// 10 *lipsește* Duca G/voevoda M/c-au]că au B,C, cum că au M,P/ Turculețu B, Turculeț C/ *după* Turculeț *ad.* și pre joimiri i-au biruit M,P//11 Costandin Duca-vodă B,D,E// 11-12 S-au înplut de bucurii Costandin Duca voevoda, socotind că cu aceasta ș-a astupa M,P/ mare B,C/ bucurie mare G/ undé auzi B,C// 12 acĭa C/ véste B,C/ că-ș B,C/ lui]sa M, *lipsește* P/ făcusă C/ ce o făcusă la Poartă M,P// 13 de B,C/ Poartă B,C/ de la Poartă ce făcus⟨ă⟩, de tăĭase pre capegi-bașe E/ cu]pentru M,P/ capegi-bașe B, capegi-bașĭa C/ prinzindu B//13—14 Turculeț$^{1-2}$ B,C// 14 Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ Poartă B,C/ știĭa B,C/ De vremi că numile lui Turculeț era știut la Poartă M,P//14—16 *lipsește* că de multe ori... s-au pomenit- M,P//15 avea B,C/ bătaĭe C, bătălie B,E]războiu G/ tătarîi B,C//16 pomenit] scris B,E,G/ îndată învățară B, învăță C,D/ gătiră pușcile C, gătiră pușcile céle mari B,E,G// 17 surlele C// 16-17 Poroncit-au Costandin Duca voevoda de au gătit pușcile celi mari și surlile să facă șăninic ⟨șialnic P⟩ de bucuriĭe M,P//17 facă B,C/ Costandin Duca-vodă B,E,G/ șinlic B,E, șelinic C// 18 după B,C/ *lipsește* dup⟨ă⟩ ce i-au... vestea acie M,P/ véste B, véstea C/ acéĭa B,C// 19 33]36 B,E,G, 37 D, *lipsește* M,P/ Iară îndată C/ găti B,C/ acéste B,C// 19—3 Și îndată ce au gătit aceste toate și numai cît iara să înceapă a zice surlile ⟨surlile a zice P⟩, iată-că au sosit și capigiul ⟨capigi P⟩-bașa și au întrat pre poar-

f. 275 toate / să-nce⟨a⟩p⟨ă⟩ a dzice surleli și s⟨ă⟩ dea pușceli, numai capegi-bașea și-ntră pe po⟨a⟩rtă cu mazîlie. Și-nvățar⟨ă⟩ să prind⟨ă⟩ porțilé, că-i mazîlie, că este domnu Antiohi beiz⟨ă⟩deoa, sîn Costantin Cantemir-vodă.

Deci îndată să schimbă bucurie în scîrbă; că s⟨ă⟩ strîcă giucărie, de nu deder⟨ă⟩ nicé pușceli, nice dzisăr⟨ă⟩ surleli. Și-ncepur⟨ă⟩ siimeni a închide și porțilé. Dup⟨ă⟩ cum dzice Scriptura: „Ciné sap⟨ă⟩ gro⟨a⟩pa altuĭa, dă într-însa". Așe dă Dumnedzău, că pasărea vicle⟨a⟩n⟨ă⟩ dă singur⟨ă⟩ în lațu.

34. Iară boĭarii lui, pîn-a vini Dubău logofătul, de-l pus⟨ă⟩ turcul cămăican, au eșit despre do⟨a⟩mna ș-au fugit în Țara Munteniască, că n-ave cine-i goni; că slujitori⟨i⟩ era cu Antiohie hatmanul în oaste. Ș-au fugit anume Neculaiu Costîn hatmanul și frate-său Ioniți sărdar și frate-său Pătrașco 3 logofăt și Vas⟨i⟩lașco Ca⟨n⟩t⟨a⟩-cozono vel-spăt⟨a⟩r și alții mulții, mai de gios.

Și mai pe urmă, dup⟨ă⟩ ce au vinit ș⟨i⟩ Ant⟨i⟩ohi-vodă,

ta curții domnești cu maziliĭa. Și îndată au poroncit să prinză M, P // 1—2 a dzice surleli, trîmbițile și să bată dobeli meterhaneoa pe obiceai și să sloboadă pușcile céle mari și mici, atuncea numai capegi-bașe B// 1 înceapă B,C/ a zicé C/ să dea C]să sloboadă E,G/ pușcile C]pușcile céle mari E,G// 2 numai și întră capegi-bașe G/ bașĭa/ întră B,C/ poartă B,C/ mazilie B, maziliĭa C// 3 învățară B,C/ prindă B, prinză C/ porțile B,C că-i]că iaste B,C,E,G/ mazilie B, maziliĭe C]mazîl P/ că]și G, și cum că M,P/ iaste B,C// 4 domnu Moldovii iaste M,P/ Antiohii B,C/ beizadea B, beizediaoa C/ sîn]ficior lui B,C,D,E,G, feciorul lui M,P/*lipsește* Costantin M,P// 5 voevoda M// 6 Decii îndată B,C, *lipsește* M,P/ bucuriĭa B,C/ să strică B,C// 6-8 Schimbatu-s-au bucuriĭa Ducăi întru scîrbă, că să strică giucăriĭa: s-au trecut de a da din pușci și de a zici din surle. Și îndată închisără săimenii porțile M,P// 7 giucăreĭa B,C/ dederă B,C/ nici$^{1-2}$ B,C/pușcile B,C/dzisără surlele B,C//8 începură siimenii B,C/ *lipsește* și^{2} B,G/porțile B,C/După cum B,C]Bine M,P// 9 Sfînta Scriptură B,C,G,M, P/ Cine C, Că cine B,E/sapă groapa B,C]va săpa E/dă]cade el B, va cădea el C,G, el va cădea D,E, el cade M,P// 10 întru dînsa C/ Așĭa B, Așa C// 10-11 *lipsește* Așe dă... în latu M,P// 10 Dumnezeu B,C/*lipsește* că G/pasire B, pasirea C/ vicliană B,C// 11 sîngură B,C// 12 34]37 B,E,G, 38 D, 54 M, *lipsește* P/ lui]lui Costantin Duca-vodă B, lui Costantin Ducăi-vodă D,E,G/ pînă B,C// 12-14 Capigi-bașa au pus caimacami pre Dubău ⟨Dubou M⟩ logofătul, iară boerii Ducăi au mersu despre doamna și de acolo au fugit cu toții ⟨toți P⟩ în M,P// 13 pusă B,C/ turcul]capegi-bașĭa B, capegi-bașe turcul G/caimacam B,C/ despre]pre despre D/doamna B,C/și au B,C// 14 nu avea B,C/ cine îi goni B, cine să-i goniască C/slujitorii B,C// 15 cu hatmanul Antiohii Jora E/ Antiohii B,C// 14-17 slujîtorii iara cu hatmanul Jora și n-au avut ⟨n-ave P⟩ cine să-i goniască. Numile ⟨Că numile P⟩ boerilor ce au fugit în Țara Muntenească sînt aceste: Nicolai Costin hatman și cu frații lui Ioniță sardariul și Pătrașcu M,P// 15 Și au B,C//16 anumé B,C/Nicolai Costin B,C/ Ioniță sărdariul B, C,E// 17 Pătrașco logofătul al triile B,E/tretii logofăt C]cămărașul G/ *lipsește* și^{2} M,P/Vasilașco Cantacozino B,C// 18 spătar B,C/ și și alți M,P/mulți B,C// 19 după B,C/ și B,C, *lipsește* G/Antiohii B,C// 19—1 *lipsește* Și...au fugit M,P//

au fugit și Antohi hatmanul și Mavrodin, de s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ o ce⟨a⟩tă mari în Țara Muntene⟨a⟩scă de boerii, de-au ședzut vro 4 ani în Țara Muntene⟨a⟩scă, în dzileli lui f. 275v Ant⟨i⟩ohi-vodă, de făce multe mestecături / la Po⟨a⟩rtă și cheltuial⟨ă⟩ țărîi. Și nemic n-au putut isprăvi, pecum s-a arăta mai gios.

35. Déce Costantin Duca-vodă, vădzindu-s⟨ă⟩ că-i mazîl, răpedzii pe taină la Antohi hatmanul la Ne⟨a⟩mțu, ca s-a-duc⟨ă⟩ mai dégrab' pe Turculeții, să-l de pe mîna lui capegi-baș, să-l ĭa să-l duc⟨ă⟩ la Po⟨a rtă, înpreun⟨ă⟩ cu dînsul.

Iar boeri⟨i⟩ camaicani, Dubău logofăt și cu Manolachi Rusăt, înțelegînd c-au triimis Duca-vodă s-apuce pe Turculeții, au și răpedzit camaicanii și l-au timpenat la Podul Leloĭa. Ș-au luat pe Turculeții din mîna lui Antohi hatmanul și l-au dus la Gălata. Și peste noapte, din mîna slujitorilor caimacanilor, au și fugit iar la Ne⟨a⟩mțu Turculeți.

Deci Antohi hatmanul, mărgînd cu oaste la Ĭașii ș-au spus Ducăi-vodă c-au luat camaicani⟨i⟩ pe Turculeț din mîna lui, ș-au făcut maré voĭe rea. Și s-au agiunsu cu capegi-bași de-u triimis no⟨a⟩pte un ste⟨a⟩g de lipcani să-l ĭa din mîna oamenilor camaicanilor, să-l duc⟨ă⟩ la Ĭași; iar pîn-a mergé lipcanii, el apucas⟨ă⟩ de scăpas⟨ă⟩.

f. 276 36. Agiungînd veste la Ne⟨a⟩mțu, la Bogdan și la Iordachi, de mazîlie Ducăi-vodă, ei îndată purcesăr⟨ă⟩ de la Ne⟨a⟩mțu de apucar⟨ă⟩ pe Costantin Duca-vodă nepurces din Ĭaș⟨i⟩ și, mărgînd la curte, de s⟨ă⟩ înpreunar⟨ă⟩ cu Duca-vodă, și cu capegi-baș. Era atunce maré calabalîc de slujitori în curte de-ș cerea lefilé de la Duca-vodă.

Începu și Bogdan și cu Iordachi a să prici taré cu Duca-vodă înaintea capezi-bașéi și-nnainte, a to⟨a⟩tă boerime, pentru ce le-u prădat casăli și le-u muncit slugeli și slujniceli din cas⟨ă⟩, și le-u purtat giupînesăli pe la Focșeni și pe la Hangu, și le-u triimis în Ne⟨a⟩mțu, ș-au

---

1 hatmanul Antiohii B, hatmanul Antohii C, hatmanul Antiohii Jora D,E,G/ să făcusă' B,C// 2 ceată mare B,C// 2—3 Munteniască[1-2] B,C/ boiarii ⟨boĭarii C⟩ din Moldova B,C,E,G// 3 vreo patru B, vreo trii, patru C/ *lipsește* în Țara Muntene⟨a⟩scă E/ zilele C// 4 Antiohii B,C/ făcea B,C/ la Poartă B,C, *ad. marginal* D// 5 cheltuială B,C/ *după* țărîi *ad.* la Poartă D/ nemică B,C// 5—6 precum să va arăta mai înainte, la rîndu B,E,G, precum să va arăta mai gios, la rînd C,D// 7 35]38 E, 39 D, 56 M, 36 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ văzindu-să C/ că-i]că iaste B,C,E,G, *lipsește* M,P/ mazil B,C// 8 au răpezit C]triimisă B,E,G, au triimis M,P/ pre taină C]în taină degrab' E/Antiohii B,C/Antohi hatmanul Jora M,P/ Niamțu B,C/ *lipsește* ca M,P/să aducă B,C, să-i aducă M,P// 9 degrab' B, degrabă C, în grabă M,P/Turculeț B,C/dea B,C/dei el în mînă capigi-bașii ⟨mîna lui capigi-bașa P⟩ M,P// 10 bașĭa B,C/ *lipsește* să-l ĭa M,P/ ducă B,C/ Poartă B,C/ înpreună B,C// 11 *lipsește* Iar M,P/ boiarii B, boĭarii C/ caimacami B,C/ *repetă* Dubău A/ logofătul B,C,D/Manolachi B,C/*lipsește* Dubău logofăt și cu Manolachii Rusăt M,P//12 ințălegînd B,C]simțînd M,P/ că au B,C/Costantin Duca-vodă B,D,E, Costantin-vodă G/ să B,C/Turculeț B,C// 12-14 au trimes slujîtori întru întîmpinare lui Turculeț și tîmpinîndu-l la Podul Leloai au luat M,P// 13 răpedzit]triimes G/ caimacamii B,C/intimpinat B,E, timpinat C/Podul Iloae B,G ,Podul Iloaĭa C// 14 Și l-au luat B,E, Și au luat C, Și l-au și luat G/ Turculeț B,C/ din mîna hatmanului Antiohii ⟨Jorăi P⟩ B,P, din mîna Jorăi hatmanul M/Antohii C/hatmanului E// 15 *după* Gălata *ad.* la mănăstiré D,E/ piste B,C/mînule B// 16 caimacamilor B,C// 15-16 Iară Turculeț ⟨Turculețul P⟩ întru aceaș noapte chĭar, din mîna slujitorilor au scăpat și au fugit la Ne⟨a⟩mțu M,P// 17 Turculeț iar la Niamțu B/ Niamțu C// 18 Decii B,C/ Antiohii B, Antohii C/hat⟨manul⟩ Antiohie G/ mergîndu B, mergînd C/ oastea B,C/ și au spus lui Costantin Ducăi-vodă C, și spuuindu lui Costantin Ducăi ⟨*lipsește* Ducăi G⟩-vodă B,E,G// 18—1 Spus-au Jora hatmanul Ducăi voevod că caimacamii au trimes slujîtori și au ⟨i-au P⟩luat pre Turculeț din mîna lui. Și foarte s-au scîrbit Duca voevod M,P// 19 că au B,C/caimacamii B,C/ Turculeț B,C//

1 mare B,C/ voe B/S-au și G// 2 bașĭa B,C/ de au B,C/trimis C// 1-4 Duca voevod s-au rugat lui capigi-bașa și noapte au trimes capigi-bașa un ste⟨a⟩g de lipcani să ĭa pre Turculeț din mîinile slujitorilor, de la Galata, și să-l aducă la dînsul; și mergînd lipcanii la Galata au găsît numai locul lui Turculeț M,P//2 noaptea B,C/stiag B,C// 3 să-l ĭa pe Turculețu din B,D,E,G/ caimacamilor B,C/ ducă B,C// 4 pînă C/ merge B,C/ el]Turculeț D,E, Turculeț, el B, G/ apucasă de scăpasă C, au apucat de au scăpat B,G// 5 36]39 B,E,G, 40 D, *lipsește* M,P/ Atuncea agiungînd B,G/ véste B,C/ la Niamțu B, *lipsește* C/ la hatmanul Bogdan și la Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G// 5-8 Bogdan și Iordachi Rosăt s-au înștiințat de maziliĭa Ducăi și îndată au purces de la Ne⟨a⟩mțu. Și viind la Eși au apucat nepurces pre Duca voevod și M,P// 6 mazilie lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ ei]ĭei C/ purceasără C]au purces E,G//7 Niamțu C/ de[2]]și C,E,G// 6-8 au purces de la Niamțu și au mărsu la Iași și au apucat pe Costantin Duca-vodă nepurces B// 7 apucară C]au apucat E,G/ *lipsește* Duca G// 8 Iași C/ mergîndu B, mergînd C/ curtea domniască B,C,D, E,G/ *lipsește* de M,P/ să înpreunară C] s-au înpreonat B,M,P// 9 cu Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ voevod M/ bașĭa B,C/ Și era B,C,E,G, *lipsește* M,P/ atuncea mare B,C/ calabalîcu B//10 calabalîc în curtea domniască de slujitori, pentru că îș cerea G/ curté C/ curtea domniască B,D,E/ de-s]că-ș C/cerea slujitorii léfile B, léfele C, lefeli lor E/ Costantin Duca-vodă B,D,E,G// 9-10 Slujîtorii făce mare calabalîc în curte, cerșîndu-și lefile de la Duca voevod M,P// 11 Început-au atuncea și hatmanul Bogdan și cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G/ Și începură C, Început-au D/ Atunce au început și Bogdan și Iordachi Rosăt M,P/ Iordachi Rusăt vis⟨tiernicul⟩ D/ tare B,C, foarte tare M,P// 12 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, Costantin-vodă G, Duca voevod M/ înnaintea[1-2] B, înnainte⟨a⟩[1] C, înnaintea[2] C/ capegi-bașii B,C,E/ toată B,C// 13 boerimea B, boĭarimea C/ *după* boerime *ad.* zicîndu-i de faț⟨ă⟩ M,P/ cé B]cĭe C/ li-au[1-2] B,C/ casăle B,C/ și[2]]pentru ce M,P/slugile B,C// 14 slujnicile B,C/ *lipsește* din casă M,P// casă B,C/ și[2]]pentru ce M,P/ li-au B,C] ni-au M,P/ giupînésile B, giupînésele C/ pre P, *lipsește* M//15 Focșani B,C/ *lipsește* și pe M, *lipsește* și P// 15—1 li-au C/ trimis[1-2] C/ Niamțu B,C/ și au B,C/ Poartă B,C/ că au B,C// 15—r. 8 din p. urm. și apoi le-i trimes ⟨li-au trimis P⟩ la Niamțu. Au nu știm noi că ai scris la Poartă cum că noi am fi trimes pogheaz de le-u luat? Au nu știm noi că ai trimes pre Moisăi de au prădat ⟨chirvăsăriĭa P⟩ și au tăiat capul lui capigi-bașa și ai despecetluit cărțile Turcului ⟨sic⟩ graf și apoi ĭ-ai omorît și omul? Și și mai multe decît aceste i le zice tot de față. Și ⟨le P⟩ asculta capigi-bașa și turcii cei prădați din chervăsăriĭe. M,P//

scris la Po⟨a⟩rtă c-au triimis ei poghiiaz leșescu de le-au luat. „Și pentru ce-i triimis pe Moisăiu cu joimiri de au prădat chirvăsărie ș-au tăiat pe capegi-bașă, și pentru ce-i despecetluit cărțile lui Tucul grof și e-i omorît omul?“

Toate acestea și mai multe ca acestea i lé dzice faț⟨ă⟩, și spunea și capegi-bașéi celue ce-au vinit cu mazîlie și-nainte turcilor celor de chervăsărie, ce ĭera prădați /
f. 276v de Moisăi.

Iar Duca-vodă nu pute nemic să mai răspund⟨ă⟩ de rușiné și de fric⟨ă⟩, numai ce schimba fețe. Uneori să făce roșiu, uneori galbîn, și-i era mai mari ciuda cum că-i știe toate taineli ce le făcus⟨ă⟩; i le dzice față, în vide⟨a⟩l⟨ă⟩. Precum dzicé Scriptura, că nice o taină nu poate să nu s⟨ă⟩ știe, dar încă caré ĭasté și cu vărsari de sîngé, și mai taré și degrab', curund, să vedesșté; că sîngeli nevinovat ceré giudecată la Dumnedzău și nu las⟨ă⟩.

37. Déce a dooa dzii îl gătir⟨ă⟩ de-l porni-l, cu mult calabalîc despré slujitori pentru lefé și blăstămuri de la

1 ei]ĭei C/ poghiiazu B, poghiaz C/ li-au B,C// 2 ce-i triimis]cĭ-ai chemat C/ pre Moisei serdariul C// 2-3 cé au triimis la Moisei sărdariul de au vinit cu joimirii din Niamțu la Iași de au prădat B, c-au trimis la Moisei sărdariul de au vinit la Iași cu joimiri de au prădat D, pentru ce au triimes la Moisăiu sărdariul de au venit cu slujitorii din Neamțu la Iași cu joimirii de au prădat G//2-4 pentru ce au triimis la Moisei sărdariul de au vinit la Iași de au prădat chirvăsărie cu joimirii din Niamțu și au tăiĭat pre capegi-bașĭa și au luat robi pe balci-bașe, aga hanului, și pentru cé au despecetluit E// 3 chirvăsăriĭa C/ și au B,C/ pre C/ bașĭa B,C/ pentru cé ⟨cĭe C⟩ au despecetluit B,C,D,G// 4 Tiuchil B,C/ și i-au omorît B,C,D,E,G//5 acéste B,C/ ca]decît B,G/ le dzicea B, le zicea C/ față B,C// 6 bașii B,C/ celuĭa ce vinisă B,C,E,G/ mazilie, B, maziliĭa C// 7 înnaintea B,C/ de]din B,C,D,E,G/ chirvăsărie B, chirvăsăriĭa C/ era B,C// 8 Moisei sărdariul B,C,D,E,G// 9 Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G/ nu putea B,C, nu mai putea D/ nemică B,C/ *lipsește* mai G/ răspundă B,C// 9-10 Iară Duca voevod de rușîni și de frică nimică nu pute răspunde, ci numai ce făce fețî M,P// 10 rușine B,C/ frică B,C/ féțe B,C/ ce numai tot schimba fețe G// 11 să făcea B,C, *lipsește* M,P/ uneori galbîn]iară uneori să făcea galbîn B,E,G, uneori să făcea galbîn C/ alteori galbine M,P/ mare B]mult C// 12 știĭa B,C/ tainele B/tainele și faptele cele ce făcus⟨ă⟩ G// 11-12 și mai mare îi era ciuda, că toate tainile lui lĭ-au arătat la vedĭală M,P// 12 făcusă B,C/și i le dzicea B, i le zicea C/în vedială C]în vedială, la arătare B,D,E// 12–13 și i le zicea față, la arătare. Precum Sfînta Scriptură G// 13 Sfînta Scriptură B,E, Sf⟨î⟩nta Scriptură C,D// 13-16 *lipsește* Precum dzicé.., și nu las⟨ă⟩ M// 13-1 *lipsește* Precum dzicé... pentru văc⟨ă⟩ret. Iar P// 13 nici B,C// 14 să știĭe C/dară B/ care iaste B,C/ vărsare B,C/sînge B,C// 15 tare C/ tare și mai degrab' B,D,E,G/ degrabă C/ curundu B, *lipsește* E,G/ vedește C] ivéște B/ sîngele B/ cel nevinovat B,C,E// 16 cére B, cere C/ judecată B,C/ la]de la B,D/ Dumnezeu B,C/ lasă B,C/ *după* lasă *ad.* fără de plată și răscumpărare B// 17 37]40 B,E,G, 41 D, 62 M/ Decii B,C, *lipsește* M/ a doa zi B, a doa dzi C/ gătiră B,C/ porniră B,C// 17-1 A doa zi l-au gătit de purces. Slujîtorii strîga pentru le⟨a⟩fă. Oamenii toți îl blăstăma pentru că au scornit văcărit, de auziĭa însuși cu urechile lui M// 18 despre B,C/léfe B,C, léfeli lor E,G/blăstămuri multe B,E,G//

oameni, de audzie cu urechi⟨le⟩, pentru văc⟨ă⟩ret. Iar do⟨a⟩mna lui, fata Brîncovanului, fiind tînăr⟨ă⟩ și dezmerdat⟨ă⟩ de tată-său, să bocie în gura maré muntenessté: „Aolo, aolo, că va puné taica pungă de pungă din Bucuresștii pîn-în Țarigrad și, zău, nu ne va lăsa, și iar ne vom înto⟨a⟩rce cu domnie îndărăpt!“ Iar dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la Țarigrad, n-au avut acel năroc să s⟨ă⟩
f. 277 mai înto⟨a⟩rcă, c-au trăit, 2, 3 / luni ș-au murit de cium⟨ă⟩. Și s⟨ă⟩ și conoscu schimbat cu slăbăciuné nărocul lui Constantin-vodă și de la Brîncovanul mai puțintel agiutor și sălență a-i arăta.

38. În dzilelé acestui domnu, măcar că nu era pacé, au trecut un sol leșescu la Po⟨a⟩rtă și-n scurtă vréme s-au întorsu înapoi, făr⟨ă⟩ nicé o ispravă, anumi Răuțichie. Acestu Răuțichie în scurtă vréme au cădzut și hatman coroniia.

39. Pe céstu domnu Duca-vodă, într-această domnie dintîiu, era numai cu numeli domnu, că-l stăpînie munteni⟨i⟩. Pe ciné dzice muntenii, pe acie boerie și ce dzice acie făce. Și era și îmă-sa, do⟨a⟩mna Ducăi-vodă celui

1 auziĭa B,C/ urechile B, urechile lui C,E/ văcărit B,C/ Iară C, *lipsește* M,P// 2 doamna B,C/ *lipsește* lui G/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ fiindu B/ tînără B,C// 3 dezmierdată B,C/ *lipsește* de tată-său M,P/ bociia B,C/ mare B,C/ munteneéște de zicea B,E,G, munteneéște și zicea C, și zice muntenești M,P// 4 Haoilio, haoilio B, Aoilio, aoilio C/ pune B/ de]lîngă M,P//5 București B,C/ pînă B,C/ lăsa așa B,E,G// 6 și ne vom întoarce iar cu G/ întoarce B,C/ domniĭa B,C/ Iară C/ după B,C//6-8 Și cu aceasta purcegînd din Iași și după ce au venit Duca voevod în Țarigrad, doamna lui numai trei luni au mai trăit și au murit de ciumă M,P// 7 noroc C/ să să mai întoarcă B,C// 8 că au B,C/ *după* trăit *ad.* numai B,C,D,E/ doao, trii C, vreo doao, trii B/ și au B,C/ ciumă B,C// 9 să și cunoscu B,C// 9-15 *lipsește* Și s⟨ă⟩ și conoscu... Răuțichie în M,P// 9 slăbiciuné B, slăbiciune C/ norocul C// 10 Costantin Ducăi ⟨Duca D⟩-vodă B,C,D,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G //11 agiutoriu B,C/ silință B,C// 12 38]41 B,E,G, 42 D/ dzilele B, zilele C/ măcarî B/ pace B,C// 13 *după* leșescu *ad.* pin Iași B/ *lipsește* leșescu D/ Poartă B,C/ și în scurtă C]și fără zăbavă B,E,G// 14 înnapoi B,C/ fără de nici B,C,D,E,G/ *după* ispravă *ad.* și pre sol îl chiema B,E,G/ anumé, pre anumé B,C// 15 Reuțchii[1−2] B,C/ Acestu]Iar acest C, Care acest sol D, Care acest E,G// 15-16 Care acestu sol Reuțchii piste puțină vréme au agiunsu în Țara Leșască de au fost hatman vielchii corunnii B// 15-20 *lipsesc* M,P// 15 în scurtă]peste puțină G/ cădzut]agiunsu C,D,E,G//16 și hatman coroniĭa]și hatman vielchii corunnii C, de au fost hatman în Țara Leșască E, de au fost hat⟨man⟩ polnii corunii în Țara Leșască G// 17 39]42 B,E, 43 D/ Pre acest B,C,E/ Costantin Duca-vodă B,D,E/ întru B,C/ domniĭe C// 18 dintîi B,C// 17-2 *lipsesc* G// 18 stăpîniĭa munténii B,C, stăpîniĭa mai mult munténii E// 19 Și pe B,E/ cine B,C/ dzicea B, zicea C/ munténii B,C/ *după* munténii *ad.* să-i boeriască B,D,E// 19–20 acéĭa[1−2] B, aceĭa[1], acéĭa[2] C/ îi boeriĭa B,C,D,E/ cé dzicea munténii B,E// 20 făcea B,C/ înmaiă-sa A]maică-sa C,D/ doamna C, doamna Nastasiĭa a B,D,E/ să B,C/ și ĭa B,C//

bătrîn, și s⟨ă⟩ amestеca și e⟨a⟩ la răutăți. Și boierii încă era tineri, și nu s⟨ă⟩ mai știe ce mai ĭasté de chevernisal⟨ă⟩.

Boerii lui Costantin Duca-vodă cine au fost:

40. Dumitrașco Ceaurul, vel-logofăt; Tudosîĭe, biv-logofăt, l-au pus ban, Dubău, iar dup⟨ă⟩ mo⟨a⟩rte lui Dumitrașco l-au pus iar logofăt mari; / f. 277v fiind om de tre⟨a⟩bă, era zvore⟨a⟩la dup⟨ă⟩ vel-logofăt; Vas⟨i⟩lie Costachi, vel-vornic; 41. Néculaiu Donici, vel-vornic; Niculaiu Costîn, hatman; Vlasto, vel-post⟨elnic⟩; Vas⟨i⟩lașco Ca⟨n⟩tacozin, vel-spăt⟨ar⟩; Antohie Jora, vel-păh⟨arnic⟩; Lupul Costachi, vel-vist⟨ernic⟩; Iordăcuț Ca⟨n⟩tacozino, vel-stolnic; Ilie Ca⟨n⟩tacozino, vel-comis.

42. Încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîmé în al doile an a domnii⟨i⟩ Ducăi-vodă de au lovit fără vesté pe Oituz în Țara Ungure⟨a⟩scă, iarna, de-u prădat trei dzilé, cît au putut, și s-au întorsu înapoi cu pacé. În țar⟨ă⟩ la noi, ce au găsit în calea lor au mîncat ș-au strîcat tot. Acestu soltan s-au rădicat ș-asupra turcilor, de au ars Chilia și Smilul și Reni⟨i⟩.

1–19 *lipsesc* M,P// 1 sĭ B,C/ și ĭa B,C/ boiarii B, boĭarii C// 2 să B,C/ știĭa B,C/ ce iaste B,E/ĭaste C/ chivernisală C, chivernisala lor B,E// 3 *ante* Boiarii: 43 E, 42 G/ Boiarii B, Boĭarii C// 4 40]43 B, 44 D, *lipsește* E,G/ *numerotează boierii* B,D,E,G/log⟨o⟩făt C/Tudosie Dubău ⟨*ad. marginal*⟩ C, D// 5 biv-logofăt] log⟨o⟩făt mare C, biv-vel-logofăt D// 4-6 Tudosie Dubău ce au fost vel-logofăt l-au pus ban; iară după ce au murit Dumitrașco Ceaurul l-au pus iar pe Tudosie Dubău vel-logofăt B/Dumitrașco Ceaurul vel-logofăt; iar după ce au murit Dumitrașco Ceaurul au pus pe Tudosie Dubău vel-logofăt; și fiindu om de treabă E// 4-9 Dumitrașco Ceaurul vel-logofăt; Vasilie Costachi vel-vornic de Țara de Gios; Necolai Donici vel-vornic de Țara de Sus; Necolai Costin G// 5 l-au pus vel-ban D, și l-au pus ban mare C/ *lipsește* Dubău C,D/ după moartea C// 6 Dumitrașco Ceaurul C,D/ l-au pus iarăș pre Tudosie Dubău log⟨o⟩făt mare C/ și fiindu B/ triabă B,C// 7 zvoriala C, dvoreala B/ după B,C/ log⟨o⟩făt C/ Vasilie B,C// 8 *după* vornic *ad.* de ⟨din C⟩ Țara de Gios ⟨jos C⟩ B,C,D,E/ *lipsește* 41 B,C,D,E,G/ Nicolai B, Neculai C/ *după* vornic[2] *ad.* de Țara de Sus B,C,D,E/ Nicolai Costin B,C// 9 postelnic C/ Vasilașco Cantacozino B,C// 10 spat⟨ar⟩ B, spătar C/ Antiohii B,C/ păharnicu B, păharnic C// 11 vistérnic C/ Iordachi Cantacozino B,C,D,E,G// 12 Ilie Cantacozino B,C/ *după* comis *ad.* Iar mai pre urmă, după ce au răpousat Dumitrașco Ceaurul, au pus pre Tudosie Dubău vel-logofăt. Și fiind om de triabă, era zvoreala după vel-logofăt. *Urmează textul rîndurilor* 17–2 din p. 375–6 G//12 *după* comis *ad.* Aceștie era boiarii lui Costantin Ducăi-vodă în domnie dintîi E// 13 42]44 B,E,G, 41 C, 45 D// 13-15 Iară în dzileli acestui domnu, Costantin Duca-vodă, în al doilea an al domniii lui, purces-au un soltan cu cîtăva tătărîmé de au lovit fără de véste pre B,E, Iar în al doilea an a domniii lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîmé de au lovit fără de véste pre C, În zileli acestui domnu, a lui Costantin Ducăi-vodă, încălecat-au un soltan cu cîtăva tătărîme, în al doile an a domniii lui, de au lovit fără de véste pre D, Iară în al doilea an a acestui domn, Costantin-vodă, purces-au un soltan cu cîteva mii de tătari de au lovit fără véste pre G// 15 Unguriască B,C/ de au B,C/ trii zile B,C// 16 înnapoi B,C/ pace C/Iar în țară B,C,E,G//17 și au stricat B,C/ *repetă* și au D// 18 Acest B/Iar acest C/ și B,C// 19 Rénii B,C//

Zaci⟨alo⟩ 1. Dup⟨ă⟩ ce pornir⟨ă⟩ pe Costantin Duca-vodă la Poartă, rămasără cămăicani în Ĭași, puși de Antiohi-vodă: Tudosîĭe Dubău logofăt și Bogdan hatmanul și Iordachi vist⟨ernicul⟩. Și din rămășițeli ce au găsit de la Duca-vodă în țară, / f. 278 strîngîndu-lé, Bogdan și Iordachi ș-au mai întorsu oaricé din pagubé ce i-au jăcuit Duca-vodă, cum să pomenesșté mai sus.

2. Viind Ant⟨i⟩ohi-vodă cu domniĭa în Ĭașii, era iar om tînăr, ca de 20 anii, om maré, cinsteș, chipeș, la minte aședzat, giudecător drept. Nu era pre cărturar, numai nu era om prostu. Minciuneli, tălpizicurili nu lé iubie; la averi nu era lacom, obiceĭa noo nu priimie să lé fac⟨ă⟩; prea peste sam⟨ă⟩ vîn⟨ă⟩tor și slujitor bun, dup⟨ă⟩ hirea tătîne-său. În rea parte era can strașnic, să nu grăiască fieciné și făr⟨ă⟩ vreme cu dînsul.

Și era și credincios la giurămînt: îl ținea. Cinstit⟨ă⟩

---

1 Domniĭa lui Antioh voevoda dintîi ⟨dintîi a lui Antioh voevoda E,G⟩ ficior lui Costantin Cantimir-vodă B,E,G/ Antiohii C, Antioh D/voevoda[1-2] M/ sîn]ficior lui C,D,P, feciorul lui M/ Costantin Cantemir-vodă C// 2 leat]anul B,E, în anul C,G/ *lipsește* leat 7204 D,M,P/ Cap 89 B, Cap 88 D, Cap 90 P, *lipsește* E,G,M// 3–9 *lipsesc* M,P// 3 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G/ După B,C]În anul 7204, după D/ pornіră C/ pre B// 4 caimacami C/ *lipsește* puși de Antiohi-vodă E,G/ Antiohie C// 4–6 rămasără caimacami în Iași Tudosie Dubău vel-logofăt și cu Bogdan hatmanul și cu Iordachi Rusăt vistiernicul B// 5 Tudosie C/ logofătul C, vel-logofăt E,G/ Iordachie Roset E,G// 6 vistiernicul C// 7 Costantin Duca-vodă B,E,G/ strîngîndu-le B,C/ Bogdan hatmanul și cu Iordachi vistiernicul B,D,E,G// 8 ș-au] și ș-au C/ oarece B,C/ pagube B,C/ ce-i jecuisă C, ce i-au fost jecuit B,D,E// 9 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ cum]precum B,D,E,G/să pomenéște mai sus C] mai sus s-au scris B,E,G/ 10 Viindu B/Antiohii B,C, Antioh D/ în Iași C]la scaonul domnescu în Iași B,E,G/ Viind Antiohi-voevoda domnu în Moldova și așăzindu-să în scaun în Iași M,P/ *lipsește* iar B,E,G,M,P// 11 ca]numai M,P/ doaozăci de ani B,C/ era om B,D,E,G/ mare la trup B,E,G, mare la stat C/ cinsteș la chip D]cinstit G, *lipsește* M,P/ așăzat la minte M,P// 12 judecător B,C/ numai nu era om prostu] numai nice era om prostu B,E, numai nu era nici om prost C,D, dar numai nici om prost G, însă nu prost M,P// 13 Minciunili C, Minciunile și B,E,G,M,P/ telpijicurile B, tălpizicurile C/ nu le iubiĭa B,C/ *lipsește* lé G// 14 avere B,C]bogății M,P/ obicéĭe noao B,C/ *ad. marginal* la avere nu era lacom, obicéiuri noao iubiĭa G/ priimiĭa B,C/ să le facă B,C, *lipsește* M,P// 15 pre C/ piste samă vînătoriu C, piste samă era vînător B,D,E,G/ slujitoriu B,C// 16 după firea tătîne-său B,C] ca și tatăl său M,P/ în parte celor răi era can strașnic C, Spre partea celor răi era ⟨foarte G⟩ strașnic ⟨și E⟩ B,E,G, În partea celor răi era can strașnic, celor ce vrea să facă strîmbătăți și să nu D/ În rea parte]Deoparte M,P// 17 fieștecine C,D,G, cieciné A, *ad. marginal* B/ fieștecine cu dînsul și fără vremi M,P/ fără vréme C, fără de vréme B,D,E,G//18 *lipsește* Și M,P/ giurămînt] rugăminte C/ *lipsește* îl ținea M,P/ iș ținea cinstit vorba C/ Cinstită îi era vorba B,D,E,G//

horba. Și boierii în curte lui, pecum i s-a ar⟨ă⟩ta viiața lui înainte, tot cu cinsté înbla. Mînie ave strașnic⟨ă⟩, răcnie taré, can cu grabă, și de cie să dépărta inemilé boïarilor dé dîns l.

3. Dup⟨ă⟩ ce s-așédză la domnie, boerii dup⟨ă⟩ obiceiu. Iar boerinașîi tătîne-său, lui Cantemir-vodă vrea să s⟨ă⟩ bucuré de domnie fiiului stăpînu-său, dar nu pute, la focul, să ție inema să s⟨ă⟩ bucuré. Că așe era / f. 278v de bătuți și de stîlciții și de jăcuiți, cît rămăses⟨ă⟩ cu peilé, de n-ave cu cie ïeși înainte stăpînu-său. Alții, fiind pedepsîții de-n-chisoari, îș perdus⟨ă⟩ și minte. Deci Ant⟨i⟩ohi-vodă, dup⟨ă⟩ ce i-au vădzut într-aceasta chip, să mira și el ce va mai faci cu dînși⟨i⟩.

4. Atuncea și Răscarachi Rusăt cuparul încă au eșit din surgunie. Numai nice de un folos nu fu lui Antiohi-vodă, că vini de la Rodos în Țarigrad bolnav di dropic⟨ă⟩ și-n scurtă vremé au murit. Și nu-i era lui Rascarachi atîta jeli de mo⟨a⟩rte, cîtu-i era jelea că-i vinis⟨ă⟩ zamanul și nu pute să-ș răsplăte⟨a⟩scă răutate ce trăses⟨ă⟩ dé către munteni.

1 boiarii B, boïarii C/ curtea B/ precum B/ i să va arăta B,C// 2 înnainte C, înnainté, la rîndu B,D,E,G/ cinste B,C/ umbla B,C/ Însă mînie M,P/avea B,C// 1-2 Deci după cum însuș el să arăta, așa și boerii lui să purta cu cinste M,P// 2—3 strașnică, răcniïa tare C/ strașnică, de multe ori striga răcniïa tare și can E/strașnică, de multe ori răcniïa, striga ⟨striga, răcniïa G⟩ tare ⟨la divanuri G⟩ asupra celor vinovați și can B,G// 3 de acéïa B, pentru acéïa C/ depărta B,C/ inemile B, inimile C/ de B,C/ și atunce și inimile boerilor să depărta de ⟨la M⟩ dînsul M,P// 5 3]2 M,P/ Iară după ce să așeză B,C,D,E,G/ *după* așeză *ad.* Antiohii-vodă E/ la domniïa C, la domniïa Antioh-vodă D/ boeri după obiceaiu C, boeri boiarii pre ⟨după E,G⟩ obiceai B,E,G/ După ce s-au așezat în domnii, au boerit după obiceaiu, după cum anumi arată mai gios M,P// 6-20 *lipsesc* M,P// 6 boerenașii B,C/lui]a lui B,D,E/ să să bucure B, C, // 7 domniïa B,C/ stăpînu-său]tătîne-său G/ nu putea B,C// 8 să-i țiïe C/ inima B,C/ să ție inima, la focul G/ să să bucure B,C/ așïa B, așa C// 8—9 *lipsește* de$^{1-3}$ G//9 stîlciți B,C/ jecuiți B,C/ rămăsése B, rămăsésïe C/ pieile B,C/ n-avea C, nu avea B// 10 cu ce ⟨cé B⟩ eși înnaintea B,C/ fiindu B/ pedepsiți B,C/ de închisoare B, den închisoaré C// 11 pierdus⟨ă⟩ B, pierdusă C/ *lipsește* și C/ mintea C/ Decii B,C]Atunce G/ Antiohii B,C, Antioh D// 12 după ce B,C]dacă G/întru B/ miera B/ ce li va A// 13 *ad. marginal* mai D/ face B,C/ dînșii B,C//14 Lascarachi C,D/ cupariul C/ Lascarachi Rusăt ⟨spătarul G⟩ ficior cupariului Rusăt celui bătrîn au eșit B,E,G// 15 surguniïa C, surgunie de la Rodos B,E,G/ nici C/ *lipsește* de C/nu-i fu C,D, nu i-au fost B,E,G/ Antiohii B,C// 16 că vini de la Rodos]că după ce au vinit de la Rodos B,E,G/ bolnavu B/ de B,C/ dropică C, idropică B,E// 17 și în scurtă vreme C]și piste ⟨pren G⟩ puțină vréme B,E,G/ Lascarachi B,C,D,E,G//18 jeale B, jale C/moarte B,C/ cît îi era jeale ⟨jale C⟩ B,C// 18—19 că atuncea îi vinis⟨ă⟩ zamanul de îi era pe voïe și nu putea B,E,G, că-i vinisă lucrurili pe voïe la zamanul lui și nu putea C// 19 nu putu D/ răsplătiască B,C/ răutatea B,C/ trăsése B, trăsésïe C//20 de B,C/ munténi B,C//

5. Cé Ant⟨i⟩ohi-vodă pus⟨ă⟩ capichehaïa la Po⟨a⟩rtă pe un frate a lui Rascarachi, Chiriți Mih⟨ă⟩lachi, și cu frate-său, beizăde Dumitrașco, să-i poarte trebilé.

Și acole la luarea domn⟨i⟩ei n-au cheltuit mai nemic la Po⟨a⟩rtă, nicé pe drum n-au făcut atîta cheltuial⟨ă⟩; că mai mult de cu vo treidzăci, patrudzăci dé oameni n-au vinit dé la Țarigrad.

Și boeri pe acesștii boeri:

6. Boïarii lui Antiohi-vodă: Donici, vel-logofăt; Va-s⟨i⟩lie Costachi, vel-vornic; Dumitrașco Mitre, vel-vor⟨nic⟩; Lupul Bogdan, hatman, cumnat lui Ant⟨i⟩ohi-vodă; Manolachi Rusăt, vel-pos⟨telnic⟩; Mih⟨a⟩lachi Răcoviți, vel-spăt⟨ar⟩, tiji cumnat, și pe urmă au cădzut și domnu, de-i dzic Mihai-vodă; Ion Buhuș, vel-păh⟨ar-nic⟩; Iordachi Rusăt, vel-visternic; Ilie Țifăscul, vel-stolnic; Ștéfan Cerchez, vel-comis.

Și așea să aședzar⟨ă⟩ și s⟨ă⟩ tocmir⟨ă⟩ boeri⟨i⟩lé la toate trébilé de chevernisîe cum să cade; că era Bogdan și

1—9 *lipsește* Cé ... vodă M,P// 1 Ce B,C/ Antiohii B, Antohii C/pusă B,C, au pus G/capichihaïa B,C/ Poartă B,C// 2 Lascarachi B,C,D,E,G/ pre anumé ⟨anumé pre E,G⟩ Chirițe Mihălachi B,E,G, pre Chirițe Mihălachi C// 3 beizadea B,C/ Dumitrașco beizadea G/ trebile C]de grije trebilor B,E,G// 4 Și acolea C] Și atuncea B,E,G/ domniii B, C/ mai nemică C]mult B,E,G// 5 Poartă B,C/ nici B,C/ cheltuială B,C// 6 de]decît B,C,D,E,G/vreo B, vro C/ triizăci B,C//6—7 de$^{2-3}$ B,C//8 pre acești B,C// 8—9 boïari$^{1-2}$ C, boiari^{2} B/ pre acești boïari ce sînt scriși mai gios D//9 *lipsește* 6 C/ *lipsește* Boïarii lui Antiohi-vodă B,E,G/ Antiohii C/pus-au pre Donici C, Pus-au pre Nicolai Donici B,D,E,G/log⟨o⟩făt C/ pre Vasilie B,C,D, și pre Vasilie E,G//10 *după* vornic^{1} *ad.* de Țara de Gios ⟨Jos C⟩ B,C,D,E,G/ *lipsește* Dumitrașco Mitre vel-vor⟨nic⟩ M,P/ pre ⟨și pre E⟩ Dumitrașco Mitre vor⟨nic⟩ de Țara de Sus B,C,D,E// 11 pre Lupul B,C,D,E,G/cumnat]acesta era cumnat M,P/ Antiohii B,C// 12 voevod M/ pre Manolachi B,C,D,E,G/ postelnic C/ pre Mihălachi Racoviță B,C,D,E,G// 13 spat⟨ar⟩ B, spătar C/ tiji]iarăși B,E, iarăș C,D, fiind iarăș G/ *după* cumnat *ad.* lui Antiohii-vodă B,C,D,E,G// 12-14 Mihălachi Racoviță ⟨vel-spatar P⟩ carile mai pre urmă au fost și domnu, vel-spatar ⟨*lipsește* vel-spatar P⟩; acesta iarăș îi era cumnat; Ioan Buhuș M,P// 13 și]carele mai B,D,E,G/au cădzut]au agiunsu B,C,D,E,G// 14 și]de au fost și B,C,D,E,G, *ad. marginal* C/ de-i dzic]căruïa îi dzicu C, căruïa îi dzicu oamenii E, de i-au dzis oamenii B, căruïa, după ce s-au domnit i-au zis oamenii G/ Mihai-vodă cel vitiaz G/pre Ion Buhuș C,D,E, și pre Ion Buhuș l-au pus B, și au pus pre Ion Buhuș G/ păharnicu B, păharnic C// 15 pre Iordachi B,C,D,E,G/ vistiernic C/ pre Ilie C,D/ pre Ilie Dabije Țifăscul ce-l porecliïa de-i dzicea Frige-vacă ⟨l-au pus G⟩ B,G/pre Ilie Dabije Țifăscul Frige-vacă E//16 stolnicu B/pre Ștefan B,C,D,E,G// 17 așïa B, așa C/ aședzară B, așezară C/ să tocmiră boeriile B,C// 17-18 Și așa au așezat boeriile de chivernisiïa la toate trebile cum să cade M,P/ *după* cade, *ad. textul de la p. 378, r. 6—20 și de la p. 379, r. 1—7*: Boerinașii tătîni-său, a lui Cantemir-voevod... că mai mult decît 40 oameni n-au fost cu dînsul M,P// 18 trebile B,C/ chivernisiïa B,C/ *lipsește* de chevernisîe cum să cade E/cum]precum D/ Bogdan] Lupul Bogdan hatmanul B,E,G, Bogdan hatmanul D// 18-2 Bogdan și Iordachi Rosăt era mai aleși din toți boerii; și fiind ințălepți, îi agiunge minte la toate soco-

Iordachi mai aleșii și capete bune, de-i agiungea la toate socoteleli, de domnie Ant⟨i⟩ohie-vodă cu cinste și cu paci.

7. În scurtă vréme să tîmplă de muri sora lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, ce o ținea Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩, anumé Safta și avu maré jelé și păreri dé rău dup⟨ă⟩ dînsa. Și pe Mih⟨a⟩lachi dup-acie nu l-au mazîlit din boîarie. Tot în boerie au fostu și la cinste, cît au fostu domnu, și-ncă i-au dat voîe de s-au și însurat în dzileli lui, de au luat altă fată de boer, anume a medelnicerul⟨ui⟩ Dedul dé la Gălații. /

f. 279v 8. Sfătuitu-s-au Antiohi-vodă cu boerii de au făcut prieteșug cu leșii. Și triimisăr⟨ă⟩ cărții, cu rug⟨ă⟩minte la craiu și la hatmani, să nu pozvole⟨a⟩scă să slobo⟨a⟩dză poghiiazuri în țar⟨ă⟩ să o strîcé, că-i păcat că sint cresștini." Și cîndu s-a tîmpla să margă cenbururi tătărăsștii în sus, om faci și noi știré leșilor să să fere⟨a⟩scă".

Déce craiul Sobeține și cu hatmanul Iablonovschie îndată cu bucurie priimir⟨ă⟩ că n-or mai triimite poghiiazuri, și s⟨ă⟩ așédză lucrul mai cu paci a trăiré. Nu feci ca tată-său Cantemir, să s⟨ă⟩ puîe înpotriva unei crăii cu o mîn⟨ă⟩ dé oameni slabii. Paza bun⟨ă⟩ tréce primejdea re; mielul blînd sugé la doo maicé; capul plecat nu-l prinde sabie. Așe bun⟨ă⟩ chivernisal⟨ă⟩ fecea și Ant⟨i⟩ohie-vodă atuncea.

9. Ant⟨i⟩ohi-vodă era logodit cu o sor-a lui Costantin-vodă Duca încă din vreme tătîne-său, încă cînd era la Țarigrad, anumé Marie. Și gîndis⟨ă⟩ să triimită să o aduc⟨ă⟩, să-i fie do⟨a⟩mnă. Ce-i și vini vesștea pecum au murit; și avu maré păreri de rău dé acea / vesșté.

f. 280 Triimis⟨ă⟩ Antiohi-vodă sol pe Bogdan hatmanul în Țara Muntene⟨a⟩scă, la Brîncovanul, pentru aședzarea păcei, să nu s⟨ă⟩ mai pîrască la Po⟨a⟩rtă acestea doo țări, să s⟨ă⟩ strîci. Și cerșu să-i dea și o fată, să-i fie do⟨a⟩mnă. Deci Brîncovanul pentru pacé i-adéveri, și pentru fată. numai îi răspunsă să omo⟨a⟩r⟨e⟩ pe Iordachi

---

telile și pentru acéîa Antiohi voevod domniîa cu cinste și cu pace M,P// 1 cu Iordachi Rusăt vistiernicul B,D,E,G, Iordachi vist⟨iernic⟩ C/aleși B,C/ bune B,C/ *după* agiungea *ad.* firea B,E,G, mintea C// 2 socotélile B,C/ de]și B,G/ domniîa B,C/ Antiohii B,C, Antioh D/ pacé B// 3 În]Iară în G/de]și E/ Antiohii B,C// 3-7 Elisavet⟨a⟩, sora lui Antiohi voevod pre cari o ține Mihălachi spătariul, s-au bolnăvit și au murit. Mare jale au avut Antiohi voevod după dînsa. Și pre Mihălachi spatar nu l-au mai scos din boerii, ci l-au avut la cinste M,P// 4 Mihălachi Racoviță spat⟨arul⟩ B,E,G, Mihălachi spătariul Racoviță D, Mihălachi spătariul C/ pre anumé domnița Safta B,D,E, anumé domnița Safta G// 5 mare B,C/ jeale B, jale C/ păreré de rău Antiohii-vodă după dînsa B,E,G, păreré de rău după dînsa Antiohii-vodă C,D//6 Mih⟨a⟩lachi spat⟨ar⟩ B,E,G, Mihălachi spătariul C,D/ după acéîa B,C/ mazilit B,C/ boeriîe B// 7 fost B,C/ *după* cinste *ad.* la Antiohie-vodă C// 7-10 *lipsește* cît au fostu domnu... dé la Gălații M,P// 7 fost domnu Antiohi-vodă B,D,E,G/ încă B,C// 8 și voîe B/ zilele C// 9 boiariu B, boîariu C/ anumé C, pre anumé B,D,E,G/ medelnicériului B,C/ Dédiul B,C/ de B,C/ Galați B,C// 11 8]9 P, *lipsește* C/ Sfătuitu-s-au atuncea B,G/ Antiohii B,C/ Antiohii voevod s-au sfătuit M,P/ boîarii C/ de au făcut]să facă M,P// 12 prie⟨te⟩șug B, priîateșug C/ léșii B,C/ triimisără B,C]au trimes M,P/ cărți B,C/ rugăminte B,C// 13 craiul C] craiul leșescu B,D,E,G,M,P/ la hetmanii leșăști M,P/ pozvoliască B,C/ să nu sloboadă B, să nu sloboază C,D]a slobozi M,P// 14 podghiazuri B, poghiazuri C/ țară B,C]Moldova strice B,C/ că-i]că iaste C/ sîntu B, sînt C/creștini B,C// 15 cîndu B, cînd C// 14-16 că iaste păcat, fiind de o legi, creștini. Și cum că și ei, despre partea lor, cînd vor sîmți că vor că me⟨a⟩rgă ceanbururi tătărăști să prade în Țara Leșască, îndată le vor face știre ⟨ca M⟩ să să păzască M,P/ ceambuluri B,C/ tătărăști B,C// 16 face C/ în sus, în Țara Leșască ⟨să prade E,G⟩ și noi încă atuncea om face știré léșilor să să păzască B,D,G/ léșilor C/ feriască C// 17 *ante* Decii: 8 C, 10 M, 9 P/Decii B,C, *lipsește* M,P/craiul leșesc P/Sobețchii C, *lipsește* P/ Iablanovschii C/craiul leșescu anumé Sobeșchii și ⟨cu E,G⟩ hatmanul cel mare de coro⟨a⟩nă ⟨leșască E,G⟩ pre ⟨*lipsește* G⟩ anumé Iablanovschii B,E,G//18 cu]și cu M,P/priimiră B,C]au priimit D, s-au priimit făgăduindu-să M,P/ trimite C/ că nu vor mai trimite podghiazuri în țară B,E,G/poghiazuri C//

1 să așeză B,C/pace B,C/ *după* trăiré *ad.* despre léși B,E,G/ Nu feci]N-au făcut B,E,G, Nu făcu C,D// 1-3 și așa Antiohi voevoda s-au așăzat lucrul ca mai bini să trăîască cu pace. Iară nu ca tatăl său, Cantimir voevod, carile cu puțini oameni slabi vre să să puiîe înpotriva unii înpărății M,P// 2 Cantemir-vodă B,C,D,G/ să să pue B/ să C/ înprotiva C/unii B,C// 3 mînă de B,C/ slabi B,C/ *după* slabi *ad.* Că iaste un cuvînt de să zice că C/ bună B,C/ *după* bună *ad.* dzicu oamenii că B,E,G/ tréce]petreci P/ primejdie B,C// 4 și mielul B,E,G/ suge B,C/doao B,C/ maice B,C, mame M,P/ și capul B,E// 5 Așîa B, Așa C/bună B,C/chivernisală B,C// 5-6 Așa și Antiohi voevod au socotit. M,P/ fecea]au făcut B,E,G, făcu C,D/ Antiohii B, Antiohie C// 7 9]11 M,P/ Antiohii B, Antiohie C/ Costantin Ducăi-vodă B,G, Costantin Duca-vodă C,D,E// 7-11 Antohi voevod încă fiind în Țarigrad s-au fost logodit cu domnița Mariîa sora lui ⟨sor⟨ă⟩ cu P⟩ Costantin Duca voevod. Și era numai să trimață ⟨Și numai cînd era să trimață P⟩ să o aducă din Țarigrad în Iași ⟨*lipsește* în Iași P⟩, s-au și înștiințat că au murit. Și mare jale au avut. M,P//8 *lipsește* încă G, vréme B,C/ *după* tătîne-său *ad.* lui Cantemir-vodă C// 9 pre anumé E, pre anumé domnița Mariîa B,C,D, cu anumi domnița Mariîa G/ gîndisă B,C, gîndi G// 10 aducă B,C/ doamnă B,C/ Ce numai ce-i și vini C/ véste B,C/ precum B, pecum că C]că G// 11 avu]avea B,C,E,G/ mare părere de rău B,C/ de B,C]pentru G/ véste B,C// 12 Și triimisă B,C,E,G/ Antiohii B,C/ pre Lupul Bogdan B,G// 12-16 Antioh voevoda au trimes sol în Țara Munteniască la Brîncovanul, domnul muntenescu, pre Bogdan hatmanul pentru așăzare păcii, să nu să pîrască la Poartă, să nu să mai strîce aceste doă țări și să-i deîe și ⟨*lipsește* și P⟩ pre domnița lui să-i fîe doamnă M,P//13 Munteniască B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 14 păcii B,C/ să C/ Poartă acéste doao B,C// 15 să să strice C, să să strice făcînd mari cheltuială B,E,G/ și o fată să-i dea B,C,D,E,G/ fie]fiîe C// 16 doamnă B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pace B,C// 16-1 Brîncovanul s-au făgăduit, cum pentru pace, așa și pentru domniță că-i va da-o, însă cu această tocme⟨a⟩lă: întîi Antiohi voevod să omoară pre Iordachi Rosăt vist⟨ernicul⟩; să lipsască și pre ceîlanți frați M,P/ îi adeveri C, i-au adeverit B,E,G// 17 să omoare pre C/ numai au răspunsu ⟨îi răspunsă E⟩lui Bogdan, Antiohii-vodă să omoară pre B,E,G//

Rusăt visternicul și să ⟨să⟩ lepede și de ciie frați a lui Iordachi, de Cupăresștii ce-i sînt capichihai la Țarigrad. Decé Antiohi-vodă nice cum acel lucru nu vru să priimască și s⟨ă⟩ lăs⟨ă⟩ de prieteșugul lui.

10. Și-ș ales⟨ă⟩ do⟨a⟩mnă, fată dé boïar dé țara no⟨a⟩stră, fata logofătului Dumitrașco Ceaurului, anume Catrina. Și făcu cu dînsa nuntă domne⟨a⟩scă în tîrgu în Ïaș⟨i⟩, dup⟨ă⟩ obiceiul acesté⟨i⟩ țărîi, în al doilea an ⟨de⟩ domnie a lui.

11. Brîncovanul, vădzindu pe Ant⟨i⟩ohie-vodă că-i mărgu lucrurili cu-ntéméeré bun⟨ă⟩, începu în sfaturi cu boer⟨i⟩ pribegii și cu Costantin Duca-vodă a ⟨a⟩mesteca pe Antiohi-vodă și pe Cup⟨ă⟩resștii pre mult la Po⟨a⟩rtă. Așijderea și Dumitrașco, frate-său beizăde, și cu Cup⟨ă⟩resștii dépréun⟨ă⟩, pe de altă parte amesteca și ei pe muntenii, cum placé turcilor.

f. 280v Așe făcea ïei, înbe părțilé, / și nu-ș putea strîca unul altue nemic, fără cît cheltue suté dé pungii de bani la Po⟨a⟩rtă.

1 vistiernicul B,C/ să lépede B,C/ di céïa C, di ceiïalalți B,E,G// 2 de]pre M,P/ Cupărești B,C/ ce-i sîntu B]ci era M,P/ capichihăi B,C// 3 Decii B,C/ Antiohii C/ nicicum B,C, nicidecum E,G// 4 să lăsă B,C/ *lipsește* și s⟨ă⟩ lăs⟨ă⟩ de prieteșugul lui E// 3—4 Antiohi voevod aceste nicidecum n-au vrut să le priimască, ce s-au lăsat și de M,P/ lui]Brîncoveanului-vodă B,C,G, Brîncovanului M,P//5 10]15 M, 14 P, *lipsește* B,E,G/ Și îș aliasă B,C,În al doile an al domnii⟨i⟩ lui ș-au ales M,P/ doamnă B,C/ de[1-2] B,C/ boiariu B, boïariu C// 6 noastră B,C, *lipsește* M,P/ anumé C, pre anumé B,E,G, *lipsește* anume M,P// 7 Ecaterina B,D,E,G/pre Ecaterina, fata logofătului Dimitrachi Ceaurul M,P/ au făcut M,P/ domniască C/ domniască, în curțile domnești în tîrgu în Iași B,E,G/ *lipsește* în tîrgu M,P// 8 Iași C/ după B,C/ obiceaiul B/ aceștii țări B,C/ în al doilea an a domniii lui B,C,D,E, *lipsește* M,P// 10 11]10 B,E,G, 16 M, *lipsește* P/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Iară Brîncoveanul-vodă C/ văzînd C/ pre B,C/ Antiohii B, Antiohie C//10-12 Brîncovanul cunoscu că toate trebile lui Antiohi voevoda mergu cu bună întemiïare și pentru aceïa pizmuind au început a să sfătui cu boerii pribegi moldoveni ci era acolo, înpreună și cu Costandin Duca voevod ⟨*lipsește* voevod P⟩ și a amesteca M,P//11 lucrurile C/ întemeiaré B, întemeïaré C/ bună B,C// 12 boiarii B, boerii C/ pribégi B,C/ amesteca C, amesteca tare B,E,G// 13 pre[1-2] B,C/ Antiohii B,C/ Cupărești B,C/ prea mult B] de P // 14 Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* cu multe feluri de pîrî B,C/ *lipsește* Așijderea și M,P// 14-15 Dumitrașco beizadea, frateli lui Antiohii-vodă și cu Cupăreștii B,E,G,M,P/ beizadea C/ Cupăreștii C/ dinpreună B,C,E,G] iarăș nu dormiïa, ce și ei pre M,P// 16 și ïei C, *lipsește* M,P/ pre munténi C]pre Brîncoveanul-vodă și pre munténi B,E,G/ cum]precum B,D,E,G, după cum M,P/ place B,C/ *după* turcilor *ad.* iarăș cu feluri de pîri la aceaș Poartă M,P// 17 Așia B,C/ făcïa C/ ei B]și iai C,D,E/ înbe]de amîndoao B,C,E,G/ părțile B,C/ *lipsește* Așe făcea ïei, înbe părțilé M,P/ nu-ș]nu M/strica nimică unul altuïa M,P, strica unii altora nemică B,C,E,G// 18 fără de cît B,D,E,G, numai fără de cît C]numai atîta că M,P/ cheltuïa B, chieltuïa C, cheltuïa de amîndoă părțile M,P/ sute de pungi B,C// 19 Poartă B,C/ *lipsește* la Poartă M,P//

Și la celi cheltuieli mari sco⟨a⟩să și Ant⟨i⟩ohie-vodă pe țar⟨ă⟩ obiceiul Ducăi-vodă, văcăret, în doo ernii, încă și mai greu, 2 lei de cal și 1 ug⟨hiu⟩ de vacă, ca să s-aperi dé dușmani; iar dușmani⟨i⟩ nu-i mai da răzbun niceodată.

Vădzu Antiohi-vodă că nu-i obiceiu bun de țară, că s⟨ă⟩ faci maré pusștiiré țărîi, și făcu maré legătur⟨ă⟩ cu blăstăm dé la patrierhii și lăsă ca s⟨ă⟩ nu mai fie acel obiceiu spurcat aicea în țar⟨ă⟩. Și cît au fostu el domnu nu l-au mai scos, nice al doo domnie.

12. Duca-vodă au pîrît la Po⟨a⟩r⟨tă⟩ pe Antiohi-vodă, dzicînd că la mazîlie lui au fostu prinsu pe Turculeți, hainul cel maré a-npăratului caré ținea drumul Camenițăi, și era să-l aduc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă; iar Bogdan și Iordachi, oameni⟨i⟩ lui Antiohi-vodă, au vinit din Ne⟨a⟩mțu și l-au luat din mîna oamenilor lui și l-au slobodzit, de s-au dus iar în Țara Leșască. Deci atunce s-au tîmplat și doi boerii moldoveni la Po⟨a⟩rtă, triimiș de Ant⟨i⟩ohie-vodă

f. 281 cu trebi, anume / Dabije clucerul și Silion medelnicerul.

1 Și]Deci M,P/ aceli B, acéli C,D/ cheltuiale B, cheltuïali C/ scoasă C, scos-au B, E,G, au scos D/ Antiohii B,C/ voevod M// 2 pe țară B,C/ obiceaiul B,C/ obiceaiul lui Costantin Ducăi-vodă D/ văcărit B,C/ doao erni B,C// 3 *ad. marginal* încă și mai greu D/ *după* greu *ad.* și mai mare, de cîte C// 2-3 obiceiul cel rău și spurcat, văcăritul, carile s-au început de la Duca voevod, în două erni, și încă și mai cu greu decît Duca voevod, adecă cîte doi lei M,P// 3 doi B,C/ și]și cîte C,P/ un ug⟨hiu⟩] un galbîn B,C,D,E,G, unul P/ ca]numai ca M,P// 4 să să apere B,C, să să poată apăra M,P/ de B,C/ iar]însă M,P/ dușmanii B,C/ niciodată B,C// 6 Și văzu B,C,E,G/ Antiohii B,C/ nu-i]nu iaste B,E/ obiceai B, obiceaiu C/ să face B,C// 6 — 8 Cunoscut-au Antiohi voevod că văcăritul iaste un obiceiu foarte rău, fiindcă dintru aceasta să face pustiire țării și pentru aceïa au făcut mari legături și cu blăstăm M,P// 7 mare[1-2] B,C/pustiiré B, pustiire C/legătură B,C// 8 de B,C/ patriiarși B,C/și-l lăsă B,C, *lipsește* M,P/ să nu mai fie B, să nu mai fiïe C/acest M,P// 9 obiceai C/ obiceai rău și spurcat B,D,E,G/ obiceiu în țară spurcat P/ *lipsește* aicea M,P/ țară B,C/ *după* țară *ad.* în Moldova B,E,G/fost B/ *după* domnu *ad.* în domniïa dintii după acéïa B, după acéïa în domniïa dintîi G]după acéïa domnu în domniïa dintîi E// 10 *lipsește* mai G/ nici în a doa domnie B,G, nici în a doa domniïe C,E//9-10 Deci cînd au mai fost el domnu și întru a doao domniïe, n-au mai scos văcărit. M,P// 11 12]11 B,E,G, 19 M, 17 P/ Iară atuncea Costantin Duca-vodă B,E,G, Iar Costantin Duca-vodă C, Costantin Duca-vodă D/ la Poartă B, *lipsește* C/pre Antiohie B,C// 12 *după* dzicînd *ad.* Costantin Duca-vodă B,E,G/ maziliïa B, mazilie C/ pre B/ Turculeț B,C, Turculețul P// 13 mare B,C/ al înpăratului C]al înpărăției turcești M,P/ careli B,C, carele D/ *lipsește* caré ținea drumul Camenițăi M,P/ Cameniții B]cetății Cameniții C,D// 14 aducă B,C/ Poartă B,C/ Iordachi]Antohii P// 15 oamenii B,C/ Antiohii B,C/ Niamțu B,C// 16 și au luat pre Turculeț din mîna M,P/ de]și M,P//17 iară B, iarăș M,P/ *ad. marginal* Leșască M/ Decii atuncea B,C// 18 la Poartă și doi boeri moldoveni M,P/boiari B, boïari C/moldovéni B,C/ Poartă B,C/triimiși B,C/Antiohii B,C/voevod M//19 *lipsește* cu trebi, anume M,P/ anumé B,C/ Dabijea B/ cliuciariul B, cliucériul C/ Silion]Simion P/medelnicériul B,C//

Ș-au dat sam⟨ă⟩ acei boĭarii înainte vizirului că nu esté așea cum pîreșté Duca-vodă, că nu i-au slobodzit Bogdan și Iordachi; numai au fostu pe mîna unui căpitan de țar⟨ă⟩ de-l păzîĭa, anumé Cernat, și din paza acelui căpitan într-o no⟨a⟩pte au fugit.

13. Poroncit-au vizirul să aduc⟨ă⟩ pe acel căpitan față, să spuĭ. Deci aducînd pe căpitan faț⟨ă⟩, n-au spus cum au fostu drept, că l-au scăpatu-l el, ci au spus pe pîra Ducă-i-vodă, că i l-au luat Bogdan și Iordachi din mîna lui dé l-au slobodzit. Deci era acel căpitan de casa Mironesștilor și s-agiunses⟨ă⟩ cu dînșii, dé grăĭa pe voĭa lor.

14. Atuncea vizirul să mînies⟨ă⟩ ș-au poroncit să taie pe cei doi boĭari, pe Dabijea și pe Silion, dzicînd c-au grăit minciuni.

Atuncea Dumitrașco beizede și cu Cup⟨ă⟩ressții au cheltuit vro șesădzăci, șeptedzăcii dé pungii de bani, de au scos acei doi boĭarii de la mo⟨a⟩rte. Ș-au dat vizirul de grumadzii și pe Cernat căpitan în mîna lui Dumitrașco

1 Și au B,C/ Și acei boeri au dat samă M,P/ samă B,C/ acei doi boĭari C/boĭari B/ înnainte veziriului B, înnaintea veziriului C, *lipsește* D/ nu iaste B,C// 2 așĭa B, așa C/ cum]după cum M,P/ pîrăște B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,G/ voevod M/ i-au]l-au B,C,E// 3 și]cu B,C,E,G/ *după* Iordachi *ad.* pre Turculeț C/ numai]ce numai C, ci M,P/ fost B,C/ pre C/mîna]sama M,P// 4 țară B,C/ anumé Cernat, de-l păzîĭa C/ paza]nepaza M,P// 4 într-o noapte C, *lipsește* B,E,G,M,P/au fugit Turculețul M,P// 6 13]12 B,E,G, *lipsește* M,P/ veziriul B,C/ aducă B,C/pre B,C// 7 de față E/ față pre acel căpitan M,P/ să spue B, să spuĭe C, *lipsește* M,P/ Decii B,C]Și M,P/aducîndu B]aducîndu-l de față M,P/pre C]pre acel B,E/ *lipsește* pe căpitan M,P/față B,C// 8 *ad. marginal* cum au fost D, precum au fost B,E, *lipsește* C/ *ad. marginal* Deci aducîndu-l față pre acel cap⟨itan⟩, n-au spus precum au fost, drept G//7-10 n-au spus adevărul că să agiunsesă Duca voevod cu dînsul ci ⟨și P⟩ au spus după pîra Ducăi voevod ⟨*lipsește* voevod P⟩ cum că ⟨adică cum P⟩ Bogdan și Iordachi din mîna lui l-au luat și l-au slobozit ⟨Iordachi și Bogdan l-au luat din mîna lui și l-au slobozit P⟩ M,P//8 l-au scăpat el B, că l-au scăpat el pe Turculeț C/ ce B,C/ pe pîra lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, pe cum au pîrît Ducăi-vodă C// 9 și]și cu B,E,G// 10-11 *lipsește* Deci era... pe voĭa lor. M,P// 10 de B,C/ Decii B,C/ acel căpitan era B,C,D,E,G/Mironeștilor B,C// 11 să agiunsése B, să agiunsésĭe C/ dînșii B,C/ de grăiia B,C//12 14]13 B,E,G, *lipsește* M,P/ *lipsește* Atuncea M,P/ veziriul B, viziriul C/ mîniiasă B, mîniĭat C/ S-au mîniĭat veziriul M,P/ și au B,C// 13 să daĭa A, să taĭe B,C, să-i taie G/ pre acei doi boĭari B,C,D, pre acei doi boeri moldoveni M,P/ pre$^{2-3}$ C,D/ *lipsește* pe Dabijea și pe Silion B/ Dabije C/Sion G/ că au grăit B,C]că au spus M,P// 15 *ad. ulterior* beizede A, beizadea B,C/ Cupăreștii B,C/ *după* Cupăreștii *ad.* carii era capichihăi lui Antiohii-vodă C// 15-16 Cheltuit-au Dumitrașco beizadĭa și cu Cupăreștii 70 pungi de ⟨*lipsește* de P⟩ bani M,P// 16 chieltuit vreo B,C/ șeasezăci B, șasĭezăci C/ șeaptezăci B, șaptezăci C/ de pungi B,C//17 pre acei B,D,E,G,M,P, pre acĭei C/ boiari B, boĭari C/moarte B,C/ *după* moarte *ad.* de n-au perit B,G/ Și au B,C/ vezeriul B, viziriul C//18 grumazi B,C/ pre C//17-1 Iară pre căpitan Cernat l-au dat veziriul în ⟨pre P⟩ mîna lui Dumitrașco beizade M,P/ căpitanul B,C,D,E,G//

bezădelei. Și n-au zăbăvit doo, trei dzilé, ș-au fugit Cernat căpitanul de acolo în Țara Muntene⟨a⟩scă. Iar peste doo,
f. 281^{v} trei luni ș-au făcut paci Cernat, de greșala ce au / făcut, de la Ant⟨i⟩ohie-vodă, ș-au vinit în țară.

En căutații acmu greșala lui Cernat, și căuta⟨ți⟩ și mila și bun⟨ă⟩tate⟨a⟩ lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, cum au fostu dé bun și de milostiv!

15. Dumitrașco-vodă beizăde, vădzînd neaș⟨ă⟩dzarea muntenilor asupra frăține-său, începu și el a mesteca pre tari pe muntenii, să ĭa domnie în Țara Munteniască. Că cădzus⟨ă⟩ la cinste maré Cerchez Mehmet-pașea imbrihorul, care era maré prietin de la mo⟨a⟩rte tătîne-său, Căntemir-vodă, cînd au vinit cu mazîlie de l-au luat. Și era acel pașea și musaip, și alții turcii mulții prietini Cup⟨ă⟩ressților. Și spăries⟨ă⟩ pe munteni prea tari, că mai în toate luni⟨le⟩ cheltuĭa Brîncovanul cîte cincii, șes⟨ă⟩ suté dé pungii. Și nu era nice dé o laud⟨ă⟩, nicé moldovenilor, nice muntenilor, de atîta cheltuial⟨ă⟩.

1 beizadea B,C,D/ n-au]au B,C,E,G/ *lipsește* Și n-au zăbăvit doo, trei dzilé M,P/ doao, trii B, C/ zile B,C/ și au B,C// 2 *lipsește* de acolo G/ *după* acolo *ad.* din ⟨de la C⟩ Țarigrad B,C,E/ Munteniască B,C// 1-4 Cernat au fugit în Țara Munteniască. Iară de acolo ș-au făcut pace și viind la Iași l-au ertat Antioh voevod. M,P// 2-3 piste doao, trii C, piste doao, trii luni de zile B//3 pacé B, pace C/ *după* Cernat *ad.* de la Antiohii-vodă E// 3-4 Cernat căpitanul și au vinit în țară B/ ce o făcus⟨ă⟩ E//4 Antiohie C, Antioh D/ *lipsește* de la Antiohie-vodă E// 5 Iani căutați B,C,D/ *lipsește* En M,P/ acum B,C]dară acmu M/ căutați B,C/ *lipsește* și^{2} G/și căuta⟨ți⟩ și]apoi socotiți M,P//6 bunătatea B, bunătate C/Antiohii B, Antiohie C// 6-7 voevod, și veți cunoaște că au fost domnu bun și milostiv M,P/ fost B,C//7 de B,C/milostivi A//8 15]14 B,E,G, 20 M, 18 P/ *lipsește* vodă B,C,G,M,P/ beizadea B,C/ neașezarea munténilor B,C// 9 *după* frățîne-său *ad.* lui Antiohii-vodă C/ au început G/ amesteca B,C//10 tare B,C/ pre munténi B,C/ pre munténi pre tare D// 9-15 frățini-său, ⟨a P⟩ lui Antiohi voevod, au socotit și el să ĭa domniĭa în Țara Munteniască și pentru aceĭa ⟨foarte tare P⟩ amesteca pre munteni la Poartă, fiindcă să afla la mare cinste și ave buni prietini turci. Și au spăriet pre munteni foarte tare M,P// 10 domniĭa B,C/ *ad. marginal* să ĭa domniĭa în Țara Munteniască G//11 Că agiunsése ⟨ajunsésĭe C⟩ la mare cinste B,C,D,E,G/ pașĭa B,C//12 carele B,E/ care]care îi C, care-i D/ mare priĭatin C/ era mare priiatin cu Dumitrașco beizadea B,E,G/ moarte B, moartea C//13 lui Cantemir-vodă B,C,D,E,G/ au fost vinit G/maziliĭa B, mazilie C//14 pașĭa B,C/ musaip la înpărățiĭe B,E,G, musaip înpărătescu C/ alți turci mulți B,C/ priiatini B, priĭatini C// 15 Cupăreștilor B,C/ Și-i spăriias⟨ă⟩ B,E, Și spăriĭasĭe C/pre munténi pre tare B,C// 15-2 Că Brîncovanul mai în toate lunile cheltuĭa citeva sute ⟨de P⟩ pungi de bani. Deci după cum moldovenilor ⟨moldovenii P⟩ așa și muntenilor ⟨muntenii P⟩ nu le era nici de o laudă a faci atîta a⟨ltă P⟩ cheltuială. De vremi că atunce Iordachi Rosăt visternicul au îngreuiat foarte ⟨*lipsește* foarte P⟩ tare cu dăjdiile pre mănăstiri și pre breslași M,P//16 cheltuĭa C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E/ *lipsește* cîte cincii, șes⟨ă⟩ B,C,D,E,G//17 sute de pungi de bani B,C,D,E,G//17-18 nici$^{1-3}$ B,C/ de B,C/ laudă B,C//18 moldovénilor B,C/ munténilor B,C/ cheltuială B, chieltuială C, cheltuială ce făcea E//

Atuncea Iordachi visternicul Rusăt, într-aceli vremii de vrăjbii, au slăbit tare din prilej pe mănăstirei și pe breslași.

16. Logodis⟨ă⟩ Dumitrașco beizăde cu o fată a lui f. 282 Șerban / vodă, din Țara Unguriiască, cu taină, Și prinsără munteni⟨i⟩ de veste și-i sta pedic⟨ă⟩ despre nemții, că nu lăsa pe do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă să i-o dea. Și-ncă mai maré vrajbă dintr-acéïa să făcea.

17. Dup⟨ă⟩ poronca de la Po⟨a⟩rtă, triimis-au Antiohi-vodă pe Bogdan hatmanul, înpreun⟨ă⟩ c-un soltan cu tătari, de au dus la Camenița, iarna, în al doilea anu a domn⟨i⟩ei, zahara și hazna. Ș-au dus-o cu paci, făr⟨ă⟩ nicé o ⟨s⟩mentiială. Iară de primăvar⟨ă⟩, în al doilea anu a domn⟨i⟩ei, vinitu-i-au poroncă de la Po⟨a⟩rtă lui Ant⟨i⟩ohie vodă să s⟨ă⟩ gătedzé să duc⟨ă⟩ zahara și hazna și mai maré la Camenița.

18. Și pîn-a sosi haznaoa și turcei și tătarîi, vinit-au cărții de la Caraman-pașea din Camenița la Ant⟨i⟩ohie-

1 Iordachi Rusăt vistiernicul C, *lipsește* B,E,G/ întru acéli B, într-acéli C/vremi B,C// 2 vrajbe B, vrăjbi C/întru acéli vrăjbi, pre acea vréme E/ *după* prilej *ad.* din putință C/slăbisă B, slăbiră G/ prilej]putință B,E,G/ mănăstiri C/ mănăstirili și breslașii ⟨și G⟩ ruptasii B,G, mănăstirili și breslașii E/ pre C// 3 16]15 B,E,G/ Logoditu-s-au atuncea B,E,G/Să logodis⟨ă⟩ D, Atuncea Dumitrașco beizadea să logodisă C/ beizadea B// 3—7 *lipsește* Logodis⟨ă⟩ Dumitrașco... dintr-acéïa să făcea M,P// 4 din]ce era atuncea în B,E,G, ce era în D/ Unguriască B,C// 5 munténii B,C/ véste B,C/ pedic⟨ă⟩]înprotivă cu înpiedicare B,E,G, înprotivă, piedică C/ nemți B,C// 6 pre C/ doamna B,C/ încă B,C// 7 dintr-aceïa mai mare vrajbă să făcea C/ mare B/ dintru B// 8 17]16 B,E,G, 21 M, 19 P, *lipsește* C/ După C]Iară după B,G, Din D/ Poartă B,C/ Antiohii B,C// 8-11 Antiohi voevod, după poronca Porții au trimes pre Bogdan hatmanul cu un sultan cu tătar⟨i⟩ de au dus zaharaoa și haznaoa la Camenit⟨ă⟩. Și au adus-o ⟨dus-o P⟩ M,P// 9 pre B,C/ dinpreună cu un soltan B,C// 10 tătarî B,C/ *lipsește* în al doilea anu a domn⟨i⟩ei G/ a domniii lui D// 10-13 la Camenița, iarna, zairea și hazna. Iar în al doilea an al domniii lui vinitu-i-au poroncă de la Poartă lui Antiohii B,E// 10-11 la cetaate la Camenița zaharea și hazna în al doilea an a domniii lui, iarna. Și au dus-o cu pace C//12 fără de nici C,D, și fără de nici M,P/ smintială C//11-12 *lipsește* Ș-au dus-o... ⟨s⟩mentiială G/ *lipsește* de primăvar⟨ă⟩ G// 12-13 Iar de primăvară, tot întru acelaș an a domniii lui C, Iar tot întru acel an a domniii lui, de primăvară D/ Și aceasta au fost în al doile an a domnii⟨i⟩ lui. În primăvară au venit lui Antiohi voevod altă poroncă de la Poartă M,P//13 domniei lui G/ *repetă* vinitu-i-au poroncă C/ Poartă C/ Antiohie C//14 să să gătedzé B, să să găteze C,M, să gătească P/ ducă B,C/ zairea B, zaharea C/mare B,C// 14-15 și să ducă la Caminiță altă zaharea și hazna și mai mari M,P// 15 la cetaate la Camenița C//16 Și]Dară M,P/18] 17 B, G, 20 P, *lipsește* C,D,E/pînă B,C/ hazneaoa B, haznaoa și zahareaoa D/ *lipsește* și[2] M,P/ turcii B,C/ vinitu-i-au C, venitu-i-au atuncea G// 16-3 iată că i-au venit de la Caraman-pașa din Caminiță și altă poroncă, ca pînă în doî săptămîni negreșit să le trimaț⟨ă⟩ zaharïa; că de nu va veni pînă la vadïa, apoi nicidecum nu are cu ce mai ține Caminiț⟨a⟩, că-ș mîncasă M,P// 17 cărți B,C/ Cahriman-pașïa B,E,G, Caraiman-pașïa C/din cetate din Camenița C/Antiohii B,C//

vodă să păzască cu zaharao, pîn-în doo săptămîni să sosască în Camenița, că, nesosînd, n-aré puteri să ție Camenița de fo⟨a⟩mé, că-ș mîncas⟨ă⟩ și cai⟨i⟩ și tot ce ⟨a⟩vușes⟨ă⟩, și haznao⟨a⟩ și o⟨a⟩stea de la Po⟨a⟩rtă încă nu sosîs⟨ă⟩.

Deci în grab' au gătit pe Moisăiu sărdarul cu trei sute f. 282v de slujitori și cu trei sute de cai în / pohod, și pe tot calul cîte 2 chilé de pîné, și l-au răpedzit furiș, cum au putut, de au dus acea pîné în Cămenița, de le-u mai prinsu fo⟨a⟩mea deodată cu acea pîné. Că lui Moisăiu îi făcus⟨ă⟩ Ant⟨i⟩ohie-vodă fărman de la Po⟨a⟩rtă de paci pentru capegiul ce-l tăias⟨ă⟩ și pentru chirvăsărie ce prădas⟨ă⟩ în dzilelé lui Costantin Ducăi-vodă, de nu-i dzicea nime nemic.

19. Iară mai pe urmă au sosît și un paș⟨ă⟩ cu o mie de iniceri și cu opt sute de pungii de bani, haznao⟨a⟩, și chihaiaoa lui Isuf-pașei sarascherul de Oblușiță cu 600 de spafei, și un sărdar muntenescu cu 600 de slujitori munteni, și Elaga din Buge⟨a⟩g cu 12.000 de tătari,

1 zaireaoa B, zaharaoa C/ pînă B,C/ doao B,C// 2 în cetaate în Camenița C/ nesosind B,C, nesosind zaharea D/ n-are puteré B,C/ țiïe C/ Camenița]cetatea B,E,G, cetaatea C, cetaatea Camenița D// 3 foame B,C/ mîncasă C/ *după* mîncas⟨ă⟩ *ad.* turcii acei din cetate B,E,G/ caii B,C/ avusése B, avusésïe C]au avut M,P// 4 hazneaoa B, haznaoa C/ oaste B,C/ Poartă B,C/ încă nu sosisă B,C, încă nu le venisă M,P// 5 *ante* Decii: 17 C, 18 D/ Decii Antiohii-vodă B,C,D,E,G,M,P/ în grabă C]îndată M,P/ pre B,C/ Moisei B, Moisăi C]Antohii P/ sărdariul B,C/ trii B,C// 6 *lipsește* de M,P/ *lipsește* și[1] M,P/ trii B,C/ *lipsește* de M,P/ povod B, podvod C,D,G/ pre fieștecare cal au pus cîte M,P, pe tot calul au pus G// 7 doao chile B,C/ pîine B,C]făină de grîu M,P/ l-au]i-au și M,P/ l-au răpedzit]au triimis pe B,E/ *după* furiș *ad.* cum mai în grabă C/ și au triimes cum au putut furiș G/ *lipsește* cum au putut M,P// 8 *lipsește* acea pîné M,P/ pîine în cetate ⟨cetaate C,D⟩ în Camenița B,C,D,E,G// 8-9 *lipsește* de le-u mai prinsu... acea pîné C/ și așa, deodată, le-u mai prinsu foame cu acea pîine M,P/ li-au B// 9 foamea B/ *după* deodată *ad.* turcilor E/ pîiné B/ *lipsește* Că M,P/ Moisei sărdariul B,D,E, Moiseiu sărdariul C,G, Moisă sărdariul M,P/ făcusă C//10 Antiohii B, Antiohie C/ ferman B,C//9-12 îi făcusă paci Antiohi voevod de la Poartă ⟨îi făcusă Antohii-vodă pace de la Poartă P⟩, pentru că tăïasă capul lui capigi-bașa și pentru că prădasă chivăsăriïa în domniïa lui Costantin Duca voevod M,P/ Poartă B,C/ de pacé B, de pace C, de ertare de paci G, de pacé și de ertaré D// 11 capegiul]capegi-bașïa B,C,D,E,G/ ce-l tăiasă B, ce-l tăiasă la Iași C, ce l-au fost tăiat D/ ce o prădas⟨ă⟩ B, ce o prădasă C, ce au fost prădat D// 12 dzileli B, zileli C/ Duca B/ nimé, nemică B,C// 13 19]17 E, 18 G, 24 M, 22 P, *lipsește* C/ *lipsește* Iară mai pe urmă M,P/ pre B,C/ au sosit B,C]Vinit-au M,P/ pașïa B,C/ miïe C// 14 *lipsește* de[1-3] M,P/ iniceari B, iniciari C/ *lipsește* și[1] M,P/ pungi B,C/ hazneaoa B,C/ și[2]]și cu E// 15 Iusuf-pașii B,C,E, Iusuf-pașa M,P/ sarascheriul B,C/ de]de la M,P/ Oblucița B,C,E/cu]și cu C/ șease sute B, șasïe sute C//16 *lipsește* de[1] M,P/ spahii B,C/ și cu un boiariu sărdar B,E,G, și un boïar sărdar C,D/ șase sute B, șasïe suté C// 17 munténi B,C/ Iliagasi B,E, Elagasi C,D,G,M, Eliagasi P/ din]de M,P/Bugeac B, Bugiac C/ *lipsește* cu M/doaosprăzéci mii B,C/*lipsește* de M,P/tătarî B,C//

și Ant⟨i⟩ohi-vodă cu to⟨a⟩tă o⟨a⟩stea sa, ca la o 1.500 dé slujitori. Și așea, cu toții, au purces cu zaharao⟨a⟩ și cu haznao⟨a⟩. Și s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ car⟨ă⟩ la o mie și cincii sute cu pîné, și cu celi neguțitoresști, și cu ciredzii de vaci, și cu multe turme de berbeci neguțitoresștii. Ș-au purces cu acestea cu toate de le-u dus în Camenița. Și pe multe locuri la drumuri să făcea spaime dé leși. Iar tătarîi mergea tot înainte, / f. 283 de apuca limbii de pe unde putea, din sus.

20. Iar cînd au ⟨a⟩giunsu la Nistru Ant⟨i⟩ohie-vodă cu zaharoa, tătarîi era trecuți toți peste Nistru și slobodzîs⟨ă⟩ cenbururi în toate părțilé mai sus de Camenița, calé cît de o dzii, de prăda. Numai ce s-audzie tunurili dînd din ocop și de pen zămci dînd. Ce Antohi-vodă într-ace sar⟨ă⟩ păzi de trecu căruțeli cu bani și treimis⟨ă⟩ pe Bogdan hatmanul cu o sam⟨ă⟩ de oasté, de apucă de întră în Camenița.

21. Iar Ant⟨i⟩ohie-vodă și cu cielaltă oasté și cu tătari ce-u rămas la coș au ședzut a dooa dzii pîn-a trie dzii, de-u trecut și ei cu zaharao⟨a⟩ și cu tot agîrlîcul. Și fiind

1 și]purces-au cu dînșii și M,P/Antiohii B,C/voevod M/ toată oaste B, toată oastea C/ *lipsește* toată oastea sa ca la o M,P/ o mie ⟨miĭe C⟩ și cinci sute B/ de B,C, *lipsește* M,P// 2 așĭa B, așa C/ toții B,C/ purces]mersu M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C// 3 hazneaoa B,C/ Și să făcusă B,C, *lipsește* M,P/ cară B,C/ ca la C/ cinci B, C// 4 pîiné B, pîine C// 3-5 1.500 cară cu zahara au fost cu celi neguțitorești. Dus-au și cîteva cirezi de vaci și turme de berbeci neguțitorești M,P// 4 céli neguțitorești B,C/ cirezi B,C/ *după* vaci *ad.* și de boi C// 4-5 *lipsește* și cu ciredzii de vaci... berbeci neguțitoresștii E// 5 *după* berbeci *ad.* și de oi C,D/ neguțitorești B,C/ Și au B,C// 6 acéste B,C// 5-6 *lipsește* Ș-au purces... în Camenița M,P// 6 le-u]li-au B,C/ în Camenița]în cetate ⟨cetaate C⟩ în Camenița B,E,G// 6-7 La drum pre multe locuri era spaimă de leși M,P// 7 de B,C/ léși B,C/ *lipsește* Iar M,P// 8 înnainte B,C/ limbi B,C, limbă M,P/ di pe undé B,C/ *după* sus *ad.* pentru vești C/ *lipsește* de pe unde putea din sus M,P// 9 20]19 B,G, 18 C,E, *lipsește* M,P/ Iară cîndu B, *lipsește* M,P/ agiunsu B,C/ Antiohii B,C// 9-10 Antiohi voevod au agiunsu cu zairĭaoa și haznaoa la Nistru. Tătarîi înnainte au trecut toți Nistrul și slobozisă M,P// 10 zaireaoa B, zahareaoa C/ atuncea tătarîi G/ piste C/ piste Nistru toți B/ slobozis⟨ă⟩ B, slobozisă C, slobozis⟨ă⟩ tătarii G// 11 ceambuluri B,C/ părțile B,C// 12 cale de o zi mai sus de Camenița, și prăda M,P/ de cetaaté de Camenița C/ cale cîte C/ zi B,C/ s⟨ă⟩ auziĭa B, să auziĭa C/ tunurile, pușcile céle mari B,D,G// 12-13 Și au început a da tunurile ⟨tunuri P⟩în ocop și în zamce M,P//13 din ocopuri B,C,E,G, de pin ocopuri D/pin C/zemci B, zămnice G/ *lipsește* dînd[2] B,C,D,E,G/ *lipsește* Ce M,P/ Antiohii B,C/voevod M/ întru B//14 sară C, sări B/*după* sară *ad.* ce sosi la Nistru E/ *lipsește* într-acea sar⟨ă⟩ D/întru aceĭaș sară au trecut M,P/ căruțele C/ banii B/ triimisă B,C/ *după* banii *ad.* Deci îndată au pornit haznaoa cu Bogdan M,P/ pre B,C//15 cu]și cu M,P/samă B,C/oaste B,C/ și au apucat dĭ-au întrat în M,P//16 în cetate ⟨cetaate C⟩ în Camenița B,C,E,G//17 21]20 B, G, 19 C,E, *lipsește* M,P/ Iară B/Antiohii B,C/ voevod M/ *lipsește* și[1] D,M,P/céĭalaltă oaste B,C//18 tătarîi B,C/ce au rămas C, ce rămăsése B,E,M,P/ au ședzut și a doa zi B, au șezut pînă a doa zi C/ *lipsește* a dooa dzii M,P/ pînă⟨și pînă C⟩ a triĭa zi B,C// 19 de-u]de au B,C/ și ĭei cu C, *lipsește* M,P/ zaireaoa B, zahareaoa C/ *lipsește* cu[2] M,P/ *lipsește* Și M, P//

Nistrul maré, da tătarălor de tot carul cu pîné cîte 2 zloții, de léga boi⟨i⟩ din car⟨ă⟩ dé co⟨a⟩deli cailor, de trecea Nistrul înot.

Și cum au trecut Nistrul, cum au răpedzit înapoi la Po⟨a⟩rtă de au făcut veste c-au băgat zaharao⟨a⟩ în Camenița. Și-ș făcu Ant⟨i⟩ohie-vodă de la Po⟨a⟩rtă maré cinsté și laud⟨ă⟩ pentr-aceasta.

22. Așișderea și-n Camenița, dup⟨ă⟩ ce au mărsu, i-au făcut mari cinsté Caraman-pașea. Și o săptămîn⟨ă⟩ au zăbăvit acolo la Camenița, pîn-au descărcat, și s-au întorsu înapoi cu paci. /

f. 283ᵛ 23. Atunce muntenei să agiunses⟨ă⟩ cu Iusuf-pașea sarascherul și sta chihaioa lui cu pricini, numai să s-înto-to⟨a⟩rcă zaharao⟨a⟩ și haznaoa, dzicînd că vin leșii ș-or lua zaharao⟨a⟩ și haznao⟨a⟩. Iară Ant⟨i⟩ohie-vodă au luat asupra lui și n-au priimit să o înto⟨a⟩rcă, ș-au dus-o în Camenița, pe poronca înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă. Iar munte⟨nii⟩, vădzind așea, numai să trîntie și plesnie de ciud⟨ă⟩, că nu-i pute să-i strîci nimic lui Ant⟨i⟩ohi-vodă.

24. Tot într-acestu an, de cu iarnă, murit-au și craiul Sobețichie. Ș-au avut craiul Sobețiche 3 ficiori, și nu

1—3 Nistrul era mare, grabă era multă; dat-au Antiohi voevod tătarîlor pe boi de la fieștecare caru cîte doi zloți. Lega tătarîi boii de coadile cailor ⟨de coadile cailor boii P⟩ și-i trecea M,P//1 mare B,C/ cîte doi zloți de tot carul C/ cu pîiné B, *lipsește* C/ doi zloți B// 2 lega boii B,C/ din]de pre la G/ de coadeli B,C// 3 înnot B,C// 4-5 trecut Nistrul, cum ⟨îndată G⟩ au și triimis de ⟨în E⟩ grab' înnapoi, de au făcut véste la Poartă că au băgat B,E,G/ înnapoi C/ Poartă C// 4-6 Nistru, îndată au și pornit la Poartă înștiințare ⟨înștiințîndu P⟩ că au băgat zahareaoa în Camenița. Și cu această slujbă Antiohi voevod ș-au făcut mare cinste și laudă. M,P// 5 véste că au dus zahareaoa de au băgat în cetaate în Camenița C/ zaireaoa B/ în cetate în Camenița B,E,G// 6 Și îș făcu B/ Antiohii B,C/ Poartă B,C/ mare cinste B,C// 7 laudă B,C/ pentru B,C// 8 22]21 B,G, 20 C,E, *lipsește* M,P/ și în cetate ⟨cetaate C⟩, în Camenița B,C,D,E,G/ după B,C/ *după* mărsu *ad.* Antiohii-vodă C,G// 8-11 Dup⟨ă⟩ cum în Camenița de la pașa, așa și de la Poartă; și după aceĭa ș-au întorsu la scaun cu pace M,P// 9 mare cinste B,C/ Cahriman-pașĭa B,E,G, Caraiman-pașĭa C/ săptămînă B,C// 10 la cetate ⟨cetaate C⟩ la Camenița B,C,E,G/ pînă au descărcat zaireaoa ⟨zahareaoa C⟩ B,C,E,G//11 înnapoi B,C/ pacé B, pace C//12-21 *lipsesc* M,P//12 23]22 B, 22 G, 21 E, *lipsește* C/ Atuncea munténii B,C/ agiunsése B, ajunsésĭe C/ pașĭa B,C//13 sarascheriul de Oblucița B,E,G/ *după* sarascheriul *ad.* de Tighinea, *și marginal*: Oblucița C/ numai să întoarcă B,C,D,E,G//14-15 zaireaoa[1-2] B, zahareaoa[1-2] C/ léșii B,C/ și vor lua B, și o vor lua C,E/ și zaireaoa[2] E// 15 hazneaoa B,E, haznaoa C/ Iar Antiohii B,C//16 întoarcă B,C/ și au B,C//17 în cetate ⟨cetaate C⟩ în Camenița B,C,D,E,G/ înpărătiască B,C]înpărățiii E/ munténii B,C// 18 așĭa B, așa C/ numai ce B,C,D,E,G/ să trîntiĭa B,C/ plesniĭa B,C/ de ciudă C]de mînie și de ciudă B,E,G// 19 nu putea să strice B,C/ nemică B,C/ Antiohii B, Antohii C// 20 24]23 B,G, 21 C, 22E/ întru B,C/ acest B//21 Sobețchii C/ craiul leșescu, al triile Jan ⟨Ioan E⟩ Sobețchii B, E, craiul leșesc anumi Ian al 3 Sobețchie G/Și au B,C/ Sobețchii B,C/ trii B,C//

s-au învoit leșii să puie din trei ficiori a lui Sobețichie nicé pe unul craiu. Și au pus om strein, pe Avgust, prințăpul dé Xaxonie, bucurîndu-s⟨ă⟩ capételi leșeștii la soma dé bani mulții ce le-u dat. Bucurîndu-s⟨ă⟩ la bani, au gîndit că i-or mînca banii și pe urmă l-or gonii și s-or mîntui de dînsul, pecum le hi voia, pecum mai făcus⟨ă⟩ și altă dată lui Decont, craiului dé la franțuzii. Ce acestuia, dup⟨ă⟩ ce l-au pus craiu, n-au putut să-i fac⟨ă⟩ așea, pecum i s-a arăta poveste înainte.

25. Dup⟨ă⟩ ce l-au pus craiu pe acesta Avgust, au
f. 284 și / început ⟨a⟩ arăta lucruri mari și vestite. Ș-au adus oaste multă din Xaxonie, și s-au gătit și leșii, ș-au purces în gios cu maré gătiré, cu 2 obuzuri, unul leșescu, 70,80 de mii de oasté și mai biné, și altul a lui cu nemți, iar cu 50.000, 60.000 de oaste. Și așea le era sfatul, să margă să ia Țara Moldovei și Buge⟨a⟩gul pîn-în Dunărea.

Atunci înțălegînd Ant⟨i⟩ohie-vodă dé acea gătiré bun⟨ă⟩ a lor, triimis-au și el pe Iani pîrcălabul și pe Vargalovichi cu Mihuleț, cu cărți înainte la craiul și cu daruri, poftindu-l, pogorîndu-s⟨ă⟩ în țară, să nu fac⟨ă⟩ stric⟨ă⟩ciune țărîi și s⟨ă⟩ nu vie pen țar⟨ă⟩, să margă pe Prut asupra Buge⟨a⟩gului. Și dîndu Dumnedzău să bată pe tătari și luînd Buge⟨a⟩gul, atunci și el cu to⟨a⟩tă țara i s-a închina lui. Atuncea craiul tare s-au bucurat și i-au

1—24 *lipsesc* M,P// 1 léșii B,C/ pue B/ trii B,C/ lui]craiului B,E,G/ Sobețchii B,C,E/ nici B,C//2 pre$^{1-2}$ C/ pre August, duxul și prințipul de Saxonie B,E,G/ prințipul de Saxonie C//3 bucurîndu-să B,C/ capetile C]domnii B,E,G/ léșești B,C/ de bani B, cea de bani C// 4 mulți B,C/ le-u]li-au B,C// Bucurîndu-să C]S-au bucurat E// 5 că-i vor mînca B,C,D/ l-or goni B,C, l-or goni din țara lor E/ să vor mîntui B,C,D//6 precum le va fi voia ⟨lor E⟩ B,C,D,E/ precum ^{2} C//făcusă C//7 Denconte B/ de la franțozi B,C/ *după* acestuia *ad.* lui Avgust B,E,G/ după B,C//8 facă B,C/ așia B, așa C/ precum i să va arăta istoriia ⟨istorie C⟩ la rîndu înnainte ⟨înnainte la rînd C,D⟩ B,C,D,E,G// 10 25]24 B,G, 22 C, 23E/ După C, Iară după B,E,G/pre acesta, pre August B,C,E,G// 11 a arăta B,C/Și au B,C// 12 Saxoniia B, Saxonie C,E/ léșii B,C/și au purces B,C// 13 jos C/ mare B,C/ gătire C/doao B,C/ léșescu B/ 70.000, 80.000 de mii A//13-14 șeaptezăci, optzăci de mii și mai bine de oaste B, ca la șaptezăci, optzăci de mii de oaste și mai bine C//14 și alt ⟨altul D⟩ obuz a craiului Avgust cu nemți B,D,E,G//15 cinzăci B,C/ șeasezăci ⟨șasiezeci C⟩ de mii B,C/așia B, așa C// 16 Moldovii B,C/ Bugeacul B, Bugiacul C/ pînă B,C/ Dunăre C//17 Atunce B,C,D/ Antiohii B,C/ de B,C/ bună B,C// 18 lor]léșilor D/ pre$^{1-2}$ B,C/ Eni B,E,G/ Vargalovici B,C//19 cu]și pre B,C,E,G/ Mihulețu B/ înnainte B,C/ craiul Avgust B,E,G//20 poftindu-l]poftind pre craiul B,E,G/ pogorîndu-să C/ în țară]și viind în Țara Moldovii B,E, în Țara Moldovii G/ nu facă B,C/stricăciune B,C// 21 să B,C/ pin țară B,C/ ce să margă C/ce să margă pre Prut drept B,E,G//22 Bugeacului B, Bugiacului C/ dînd B,C/ Dumnezeu B,C// 23 pre tătarî B,C/ luundu B, luund C/ Bugeacul B, Bugiacul C/ atuncea B,C/ toată B,C// 24 i s-a]i să va B,C, să va G/ lui]craiului B,G, *lipsește* E/ Și mărgînd cărțile la craiul Avgust, tare B,E,G/ tare C//

priimit darurilé cu cinste: un cal turcescu foarte frumos, cu toate podo⟨a⟩beli lui, îi triimisesă. Și craiul încă i-au triimis lui Ant⟨i⟩ohi-vodă alté daruri și s-au adéverit că nemic stricăciuné în țar⟨ă⟩ n-a faci, a mergé tot pe Prut.

26. Numai l-au poftit zaharà, pîné, bucaté să-i sco⟨a⟩tă /
f. 284v înainte-i dreptul ⟨la⟩ Eși, să-i sco⟨a⟩tă să cumperi cu bani, iar nu-n dar. Și cîte ponturi triimises⟨ă⟩ Antiohi-vodă dé poftie la craiul pentru aședzămîntul domnii⟨i⟩ ș-a țărîi, cum va fi dup⟨ă⟩ ce a birui pe turci, toate pe voia lui Ant⟨i⟩ohi-vodă le l⟨ă⟩sas⟨ă⟩ craiul: de pecum îi aședzată Letfa, așe să fie și Țar⟨a⟩ Moldovei.

27. Déce au vinit craiul cu aceli 2 obuzuri dé oaste pîn' la Cernélița, din sus dé Horodinca, pe Nistru, calé dé un ceas. Și leșilor nu le era cu voie să vie craiul, ce înbla cu feluri dé feluri de meșterșuguri și de priceni, ca să s⟨ă⟩ strîci acea calé. Ce, dup⟨ă⟩ ce-au sosît la Cernelița, au învățat capetelé celé mari leșessti pe unul mai tînăr din ne⟨a⟩mul Potocesștilor, anumé pisar .coronie, de au făcut pricin⟨ă⟩ c-un ofițer, nepot a craiului, dé i-au dat palmé supt cortul craiului, și dé acolo au fugit în obuzul leșescu. Și triimețînd craiul să-l ia din obuzul leșescu, să vie la giudecată, leșii cei marii nu l-au dat.

1—22 *lipsesc* M,P// 1 darurile B, darurili C/ cu bucurie și cu cinste G// 2 podoabeli B, podoabele C/ *lipsește* lui G/ triimisése B, trimisésie C/ trimis C// 3 Antiohi B, Antiohii C/ alte B,C/ adeverit C/ nemică stricăciune C// 3-4 s-au adeverit că nu va face stricăciune în țară nemică și va mérge tot pre Prut, drept asupra Bugeacului ⟨asupra Bugeacului drept G⟩ B,E,G// 4 țară C/ nu va face C,D/ și va merge C// 5 26]25 B,G, 24 E, *lipsește* C/ l-au poftit pre Antiohii-vodă pentru zairea B,E,G/ zaharea C/ pîiné B, pîine C/ bucate B,C/ scoată B,C// 6 înnainte, drept Iași B,C,D/ *lipsește* înainte-i G/ să-i scoată B, *lipsește* C,G/ cumpere B,C// 7 nu în dar B,C/ triimisése B, triimisésie C/ Antiohii B,C// 8 de poftiia B,C/ craiul Avgust B,E,G/ pentru]și pentru C,D, și-ntru A/ domniii B,C/ și a țărîi B,C// 9 după B,C/ va birui C/ pre$^{1-2}$ B// 10 Antiohi B,C/ le lăsasă C, li-au lăsat B,E,G/ după cum⟨dupre cum C⟩ iaste aședzată B,C,D,E,G//11 Litva B,C,D,E,G/ așia B, așa C/ să fie așezată E/Țara Moldovii B,C// 12 27]26 B,G, 23 C, 25 E/Decii B,C/craiul Avgust B,E,G/ *lipsește* aceli G/ acéli doao B,C/ de B,C// 13 pînă C/ pînă la un sat anumé Cernelița ce iaste din sus de Horodenca pe Nistru calé de un ceas de la Horodenca mai sus B/ Cernilița C/ de$^{1-2}$ C/ Horodenca C/ din sus de Horodenca, de la Horodenca mai sus iaste acel sat pe Nistru E/ pe Nistru]iaste acel sat pe Nistru G/ cale C//14 *după* ceas *ad.* de la Horodinca mai sus G/ léșilor B,C/ să viie C/ *după* craiul *ad.* în gios cu oaste B,E,G// 15 ce umbla B,C/ féliuri de féliuri B,C/ pricini B,C// 16 ca să strice B,C,E/ acia cale C/ după ce au sosit C/ după ce au sosit la obuzurile la Cernelița B/ *după* sosit *ad.* obuzul E,G/ Cernilița C// 17 capetile B, capetili C/ céle B C/ léșești C]domnii léșești B,E,G/pre B,C//18 niamul Potoceștilor B,C/ anumé pre ⟨cu G⟩ boerie C,G, pre anumé cu boerie D/ corunnii B,C,D// 19 pricină B,C/ cu un B,C/ ofițér B/ craiului Avgust B,E,G//19–20 de$^{1-2}$ B,C/ palme B,C// 21 léșescu$^{1-2}$ B/triimițind B,C//22 să viie C/léșii B,C/ciei mari C/mari B/nu l-au dat]n-au vrut să-l dea B,C,E//

f. 285 Deci craiul, vădzind acea socote⟨a⟩lă a lor, așe / s-au mîniet taré și a doo dzii s-au și-ntorsu cu obuzul înapoi la Leovi. Leșii, dac-au văzut așea, încă s-au întorsu cu obuzul lor ș-au început a s⟨ă⟩ răs⟨î⟩pii cineș pe la casăli lor, și s-au strîcat acea oștiré.

28. Atuncea, într-acea vară, gătitu-s-au și soltan Mehmet, înpăratul turcescu, singur cu capul lui, de au mărsu la cetate Varadinului. Și atuncea au mărsu și Dumitrașco beizăde, fratelé lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, la oaste cu-npărăție. Numai, pîn-a purcede înpărăție de la Udriiu, iar el au vinit în cai de olac de la-npăr⟨ă⟩ție aice în Ĭașii, la frate-său, cu trebi înpăr⟨ă⟩tești. Ș-au ședzut aicea în Ĭașii numai 4,5 dzilé și iar s-au întorsu în cai dé olac înapoi, de-u purces cu-npăratul la oaste. Iar Brîncovanul cădzus-⟨ă⟩ în maré grij⟨ă⟩ pentru acel olac a lui.

29. Atuncea, pe acie vréme, era un ficior dé mazil, de-l chema Davidel. Slujis⟨ă⟩ în Țara Leșască, de agiunses⟨ă⟩ rohmistru, și era la cinsté maré. Avea cete⟨a⟩lă, pravil⟨ă⟩ maré, și nu știu ce i să părea lui, că înbla pentru

1—5 *lipsesc* M,P// 1 Decii C/ Decii craiul Avgust B,E,G/ acĭa C/ socotială C/ așĭa B așa C// 2 mîniĭat tare B, mîniĭat tare C/doa zi B,C/ s-au întorsu G/ întorsu B,C/ obuzul lui E,G/ innapoi B,C, *lipsește* D// 3 Liov B,C,E/ Léșii B, Iar léșii C/ *repetă* Léșii dacă au văzut așĭa D/ dacă B,C/ încă]ei încă B,D,E,G/ s-a întors innapoi G// 4 și au B,C/ a să răsipi B, a să răsîpi C/ pre B,C/ casăle C//5 și așea s-au stricat E/ stricat B,C// 6 28]27 B,G, 24 C, 26 E 25 M, 23 P/ Iară atuncea întru acea vară B,E,G, *lipsește* M,P/ într-acĭa C// 6—7 Soltan Mehmet înpăratul turcescu s-au gătit cu toată putere sa și au mersu M,P// 7 sîngur B,C// 8 cetatea B C/ *după* Varadinului *ad.* în Țara Nemțască B,G/ beizadea B,C/ frateli B,C// 8-15 Și atunce și beizade Dimitrașco, fratile lui Antiohi voevod, au mersu cu oaste înpăratului; însă întîi, în cai de olacu, au venit la Eș la fratile său, Antiohi voevod. Și au zăbăvit numai cinci zîle și iarăș s-au întorsu la înpăratul. Iară Brîncovanul au fost în mare grijă pentru venire lui Dumitrașco beizade ⟨beizade Dimitrașco P⟩ așa, în cai de olacu M,P// 9 Antiohii B,C,D// 10 înpărățiĭa B,C/ pînă a purcéde B,C/ înpărățiĭa[2] B//11 în]cu G/ *după* olacu *ad.* triimis C/ de la înpărăție C]de la Udriiu B,C, *lipsește* G//11-12 aicea în Iași la frate-său Antiohii-vodă B,C,E,G// 12 înpărătești B,C/ Și au B,C//13 Iași B,C/ patru, cinci zile B,C/ de B,C/ olac]mezil E//14 innapoi B,C/ de au purces B,C, de au purces de au mers G/înpăratul B,C/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 15 cădzus⟨ă⟩]era B,E,G, avea C/ *lipsește* în C/ mare grije B,C/ pentru vinirea lui la frate-său, Antiohii-vodă, la Iași E/ *după* lui *ad.* Dumitrașco beizadea G// 16 29]28 B,G, 25 C, 27 E, 26 M, 24 P/ *lipsește* Atuncea M,P/ pre aceĭa B,C/de B,C/ *după* mazil *ad.* de aicea din Moldova G// 17 de-l chiema B,C]anumi M,P/Slujisă C]carile slujîsă M,P/ *după* Leșască *ad.* la oaste E/ de]și C,E/ agiunsése B/ și ajunsésĭe de era rohmistru C,E, au agiuns de a fost rohmistru G, și au fost și rohmistru M,P// 18 cinste B,C/18-19mare[1-2] B,C/mare cinste M,P/ Avea și pravilă bună, și nu să știe M, P/citială, pravilă B,C/nu să știe B,C,D,E,G//19-1 ce i s-au părut, că au început ⟨*lipsește* că au început P⟩ a umbla să fie domnu în Moldova. Deci întîi M,P/ umbla B,C/ domniĭa Moldovii B,C/ Întii B,C//

f. 285ᵛ domnie / Moldovei. Întîiu au scris la nemții, dé închina țara, apoi au fugit dé la leși în Camenița, Din Camenița s-au dus cu cărții la hanul ș-au dzis cătră hanul că, de i-a da oaste să margă cu dînsul, s-a închina: cîtă țară și cetății a Moldovei au luat leșii, to⟨a⟩te s-or închina la dînsul. Ș-au mărsu hanul sîngur cu dînsul de au prădat în Țara Leșască, și nimic dé cîté au dzis n-au fost.

Cé mărgînd și hanul cu-npărăție la oaste la Varadin, au mărsu și el. Ș-au grăit hanul vizirului, și era numai să-l puie domnu în Moldova. Numai, prindzind dé veste Dumitr⟨a⟩șco beizădeo⟨a⟩, au spus vizirului că acela-i un om nebun, nu ĭaste de domnie. Ș-așea au lipsit dé n-au luat domnie cît s-a⟨r⟩ rumpe un păr.

30. Iară dup⟨ă⟩ ce au agiunsu înpăr⟨ă⟩ția la cetate la Varadin, s-au și audzit că vine prințipul Evghinie cu oaste nemțască. Deci înpăratul turcescu au lăsat cetate ș-au purces înapoi la pod, să tre⟨a⟩că apa Tisăi, să nu lé apucé nemțîi podul.

Deci mărgîndu asupra podului, nemțîi încă au sosit cu tabăra, și sîlie caré dé care oasté s-apucé mai curundu la pod. Și nu s⟨ă⟩ bătea temeiul, numai aripeli să hărăție. Și tot mergea alăturea obuzurilé, pîn-au însărat. Iar peste

1 nemți B,C/ de B,C/ dé închina]închinînd M,P// 2 țara]Țara Moldovii C,D/ de B,C/ léși B,C/ de la leși au fugit M,P/ în Camenița]în cetate în Camenița la turci B,E,G/ Și din Camenița B,C]Și E, După acéĭa M,P// 3 s-au dus]au mersu M,P/ cărți B,C/ hanul tătărăscu M,P/ și au dzis B,C]zicînd M,P/ de-i va da B,C// 3-6 că ĭ-a închina Moldova și toate cetățile Moldovii ci lĭ-au luat leșii. Mers-au cu hanul în Țara Leșască de au prădat M,P// 5 cetăți a Moldovii B,C/ au]ce au C/léșii B,C/ toate să vor închina B, toți să vor închina C// 6 Și au B,C// 7 Léșască B/ nemică B,C/ din cîte B,C,D,E,G/ *lipsește* și nimic... n-au fost M,P// 8 Ce B,C/ mergînd C/ înpărățiĭa B,C/ la cetate la Varadin B,E,G/ Apoi iarăș au mersu cu hanul și cu înpăratul turcescu la Varadin M,P// 9 Și au B,C/ veziriului B, viziriului C//9-10 Deci hanul au grăit veziriului să pui M,P//10pue B/ *după* domnu *ad.* pre Davidel M,P/ Numai prinzindu de véste B,C]Deci înștiințîndu-să M,P//11 Dumitrașco beizadea B, Dumitrașco beizade C/ viziriului C, veziriului dzicînd C/ acela-i]acela iaste B,C, D,E,G//11-12 că Davidel iaste un om nebun și nu iaste vrednicu de domnii M,P//12 nu iaste B,C/ domniĭe C/ Și așĭa B, Și așa C/ de B,C//13 domniĭa B,C/ s-ari B, s-ar C// 14 30]29 B,G, 26 C, 28 E, 27 M, 25 P/ după ce B,C]dacă E/ agiunsu]sosit G/înpărățiĭa B,C/ *după* înpărățiĭa *ad.* soltan Mehmet G/ cetaate C// 14-15 Înpăratul turcescu cu toată putere sa au agiunsu la cetate cu oaste ⟨*lipsește* cu oaste P⟩ la Varadin și au auzit M,P//15 *ad. marginal* și audzit că vine A/ Evghenie B,C//16 Decii B,C/ cetatea C/ și au purces înnapoi B,C]și s-au întorsu înnapoi M,P//17 *ad. marginal* la pod G/ triacă B,C/ Tisii B/ nu le apuce B,C/ nemții B,C// 18 Decii B,C]Și M,P/ mergîndu B, mergînd C/ nemții B,C/ nemții încă au sosit]iată că au sosît și nemții M,P// 19 cu tabăra lor B,E,G, *lipsește* M,P/ siliĭa B,C/ carii de carii B, care de care C/ *lipsește* oasté M,P/ să apuce B]să agiungă M,P/ mai curund B, mai curînd C] mai în grabă M,P// 20 *lipsește* Și M,P/ Temeiul nu să băte M,P/ să B,C/ témeiul oștilor B,E,G/ aripili B, aripile C/ hărățiĭa B,C// 21 obuzurile B,C/ pînă ce B,E,G, M,P, pînă C] piste B,C//

f. 286 noapte au fugit turcii de au / apucat la pod, de-u sîrguit de au trécut înpăratul și cu curte lui. Iară nemții dimine⟨a⟩ța, văd zind că nu-s turcii, au și purces în goan⟨ă⟩: pe carei cum îl agiungea îl tăia și⟨l⟩ j⟨ă⟩cuia. I așe s-au făcut un hramăt și o spaimă denapoi în turcii, dé trecea om pesté om, cît s-au rumtu și podul. Și așe, sosînd temeiul nemților, i-au luat pre toți dé grumadzii, pe vizirul și inecer-aga.

Au perit în războiu și toți inecer⟨ii⟩ acolo, în mederédze la capul podului, la 200.000 de oaste. Pesté tot s-au potopit 30 dé pași, făr-alții agalari; 120 de tunuri mari, to⟨a⟩tă urdie, carălé și mulțimea de bucate negutitoressti s-au istovit atunce. Tisa esté o ap⟨ă⟩ mîlo⟨a⟩s⟨ă⟩ pe margini. Carei cum sărie în ap⟨ă⟩ cu calul, să și îngloda. Și așea tot om peste om căde, de s-îneca. Dintr-o sută dé scăpa unul, era biné. Și s⟨ă⟩ tăia ei înde iei. Iar înpăratul, cu cîții au scăpat saltă to⟨a⟩tă noapte și a doo dzi au tot fugit, pîn-au agiunsu la cetate Beligrad⟨u⟩lui și acolo s-au poprit.

1 noapté B/ de[1]]și M,P/ la pod]podul M,P/ de au sîrguit C]de au păzit B,G, *lipsește* M,P// 2 de]și M,P/ trecut B,C/ *lipsește* cu G,M,P/ curtea B/ Iar B,C/ nemții B,C// 3 dimineața B,C/ văzind diminiața D/ nu sînt turcii C, nu sînt turcii, au fugit B/ a doî zi, văzînd nemții că s-au dus turcii M,P// 3-4 au și purces după dînșii de i-au luat în goană și pe carii cum îi agiungea, îi tăĭa și-i jecuia B,E,G// 4 *după* goană *ad.* a-i goni C/ în goană după dînșii, și pre care M,P/ și pre carii cum îi ajungea îi tăĭa și îi jecuĭa C,D/ *lipsește* îl tăĭa și-l j⟨ă⟩cuĭa P, *lipsește* și-l jăcuĭa M// 5 Și așĭa B/ Și s-au făcut un hriamăt ⟨mare E⟩ C,E/ s-au]au M/hriamăt mare B/ spaimă mare C/ denapoi B/ turci B,C// 6 de B,C/ om da om piste om C/ piste B/ rumptu B/ podul de la o vreme B,C,E,G/ Și așĭa B, Și așa C, *lipsește* M,P// 7 sosind B,C]Sosît-au M,P/ i-au luat pre turci pre toți de grumazi B]Luat-au pre turci de grumazi M,P/ de grumazi C// 8 *lipsește* pe B,D,E,G/ viziriul C/ inicĭar-aga C/ și elnicer-agali au perit în războī M,P// 8-9 Veziriul și inicear-aga au perit în războiu și toți inicearii B// 9 inicĭarii C/ meterezé B, metereze C// 9-10 *lipsește* Au perit în războiu... la capul podului M,P// 10 la[2]] Perit-au M,P/ doao sute de mii B,C/ de oaste]eniceri B,C/ Piste tot s-au potopit B,C, *lipsește* M,P// 11 triizăci B,C/ de B,C,*lipsește* M,P/ fără de alți B,C,E] deosăbit de M,P/ o sută ⟨și C⟩doaozăci B,C/ *lipsește* de M,P/ tunuri, pușci mari B,D,E,G/ toată C, și toată B,E,G// 12 și mulțime de casă și vite neguțitorești M, P/ carăli B, carăle C/ mulțime C/ neguțitorești B,C/ s-au istovit]s-au luat B, au luat E,G, s-au prăpădit M,P// 13 *ante* Tisa: 30 B, 29 E/ iaste B,C/ apă mîloasă B,C/ marginé B//14 Carii cum săriĭa C, Și care cum săriĭa M,P, Și turcii carii cum săriĭa B,E,G/ în apă B,C, *lipesște* M,P/ așĭa B, așa C// 15 piste B,C/ cădea B,C/ de]și M,P/ să înneca B,C/ Dintru o B/ Dintr-o sută de abiĭa de scăpa vreunul, era bine E, Unul dintr-o sută dacă scăpa, era bine M,P/ de B,C]dacă G// 16 să B,C/ ĭei]ei B/ înpăratul turcescu B,E,G,M,P// 17 cîți]cu cîți oameni a lui au scăpat E/ salt C, saltu sprintin B,G/ toată B,C/ noaptea B/ și]și încă și M,P/ a doa zi B, a doa dzi C// 18 *lipsește* tot M,P/ pînă B,C, pînă ce M,P/ ajunsu C/ *lipsește* cetate M,P/ cetatea Biligradului C,D, la cetate la Bălgrad E, la cetate la Beligrad G/ Bălgrad B, Beligrad M,P// 19 *lipsește* și acolo s-au poprit M,P//

Tătarîi, văd zind așea, n-au mai stătut la bătaĭe ș-au luat în gios pe malul Tisăi, pîn-au găsit un vad, de au trecut înot cu paci. Atunce și agîrlicul lui Dumitrașco
f. 286v beizăd⟨e⟩ ș-a capichihăilor acolo / s-au prăp⟨ă⟩dit Numai ce au scăpat ei cu capetéle.

31. Iară în al triilé anu a domn⟨i⟩ei lui Antiohi-vodă treimăs-au turcii sol⟨i⟩ la nemții pe Ramie reiz-afende și pe Alexandru tărzimanul Mavrocordat, ce-i dzice și Ecsapăretul, la nemții, să stea să fac⟨ă⟩ pacé. Ș-au mărsu și vizirul pîn'la un loc, cu oastea gata, de au stătut acolo, că s⟨ă⟩ spăries⟨ă⟩ turcei a s⟨ă⟩ mai bate cu nemțîi. Și s-au dus solii la Carlovici.

Așijderea și nemții s-au gătit cu oaste, de-u mărsu pîn' la un loc, ș-au triimis și ei soli la Carlovici. Ș-acolo la Carlovici s-au strînsu, din toate țărîlé Evropi⟨i⟩, solii, dé la leși, de la frantozi, de la Vineție, de la Anglie, dé la Olandie, dé la moscali și de pentr-alte țări, de-u șădzut acolo la Carlovici 2, 3 luni, to⟨a⟩tă vara, de ș-au aședzat păcilé cu toțîi. Numai cu franzojîi nemții nu s-au putut așezda, ș-au rămas tot să s⟨ă⟩ bată; pentru crăiĭa Țărîi Spanei nu s-au putut învoi. Moscalul încă au dat cuvînt să s-aședzé pacea în al doilea anu.

1 *ante* Tătarîi: 31 B, 27 C, 30 E, 29 M, 26 P/Tătarîi încă G/ așĭa B, așa C/ bătae B/ și au B,C]ci au M,P// 2 jos C/ Tisii B/ pînă B,C/ de]și M,P// 3 înnot B,C,P/ pace B,C/ Atuncea B/ agîrlîcul B,C//4 beizadea B, beizade C/ și a B,C,D,M,P/ capichihăilor lui Antiohii-vodă D]altor capichihăi M,P/ prăpădit B,C// 5 Și numai M,P ei]ĭei C/ capetile B, capetili C// 6 31]32 B, 28 C, 30 G, 27 P, *lipsește* M/ *lipsește* Iară M,P/ triilea B]doile C/ an B,C/ domniii B,C/ AntiohiiB, C/ voevod M//7 triimis-au B,C/ au trimes înpăratul turcesc soli M,P/ nemți B,C/ pre C]anumi pre M/ Rami B, *lipsește* M,P/ afendi C, efendi B// 8 terzimanul B,C/ tărzimanul Alecsandru M,P/ Marvocordat A/ ce-i]căruia îi B/ zicea C//9 Exaporitul B,C,E,G,M,P/ *lipsește* la nemții M,P/ facă pace B,P/ Și au B,C/ *lipsește* Și M,P/ Mers-au M,P//10 veziriul B, viziriul C/ pînă la un locu B,C/ oaste B,C/ de]și M,P// 11 să spăriĭase B, să spăriĭasĭe C/ turcii B,C/ a să B,C/ nemții B, C// 12 *lipsește* Și M,P/ Dusu-s-au M,P/ Carlovițî B,E, Carlovici C, Carlovicu D//13 *ante* Așijderea: 33 B, 32 E, M, 28 P// 13—14 *lipsește* Așijderea și ... la Carlovici. C,M,P//13 de-u]de au B//14 pînă B/ locu B/ și au B//14-15 Carlovit[1-2] B, Carlovițî[1-2] D,E, Carlovic[1-2] C/ Și acolo B,C/ *lipsește* la Carlovici M,P// 15 *după* strînsu *ad.* solii C,M,P/ țărîle B,C/ Evropii B,C]din Evropa M,P/ *lipsește* solii M,P// 16 de [1]B,C/ léși B,C/ și de la[2-3] C, *lipsește* M,P/ Veneția B, Veneție C/ *lipsește* de la[4-5] M,P/ Angliĭa B, Anglia ce să zicé Inglitera D//16—17 de[5-6] B,C/ Olandriĭa B,C,D//17 și de pintr-alte B,C, și și dintr-alte M/ de au șezut B,C/17-18 *lipsește* de-u șădzut... 2,3 luni M,P// 18 Carlovit B, Carlovițe C, Carlovicu D, Carlovițî E/ doao, trii B,C/ toată B,C/ și toată vara au șăzut acolo de ș-au așăzat M,P// 19 păcile B,C/ toții B,C/ Și numai M,P/ franțozii B,C/ nemții B,C/ nu s-au putut așăza nemții M,P// 20 și au B,C] ce au M,P/ să să bată B,C/ *lipsește* Țărîi M,P// 21 Ispanii B,C,E,G, Hispaniii C/ *lipsește* nu s-au putut învoi M,P/ Iară Moscalul au răspunsu că ș-a așăza M,P//22 să să așéze C, să-ș așezé B,D/ pace B,C/ în]întru M,P/ an B,C//

32. Turcii cu nemţîi s-au aşedzat într-acesta chip: f. 287 cît loc au luat de la turcii luat să fie. Încă opintie / nemţîi să fie Dunărea hotar, dar n-au priimit turcei. Şi s-au apucat să le dea banii turcei, cîte 800 dé pungii de bani pe anu, pîn-în 25 de ani să fie paci, pentru cheltuiala şi strîcarea ce au făcut turcii nemţilor în 17 anii ce au avut tot bătaie. Pentru căci începătura bătăi⟨i⟩ au fostu întîiu despré turcii, cîndu au mărsu la Beci. Şi le-au tot dat turcei această som⟨ă⟩ de banii nemţilor, cît au trăit acestu înpărat soltan Mehmet.

33. Leşii încă cerea taré Ţara Moldovei, dar turcei au răspunsu pentru Ţara Moldovei că Ţara Moldovei nu pot să o de să le fie lor podani, că ïaste volnică; că turcilor îi închinată, nu-i luată cu sabie. Deci leşii, văd zind aşea, s-au aşedzat într-acesta chip: cetăţilé din Moldova şi mănăstireli, cîte au luat şi cît loc, tot să-l dea înapoi moldovenilor. Şi turcei să dea Cameniţa leşilor, cu tot olatul ïei, şi Ocraina. Şi pe nohai să-i rădice pe toţi în Bugiiag, să s⟨ă⟩ duc⟨ă⟩ la locul lor pesté Donu, să rămîïa numai

1 32]34 B, 29 C, 33 E, 31 G, *lipseşte* M,P/ Iară turcii M,P/ nemţii B,C/ s-au aşedzat] au făcut pace M,P/ întru acesta B// 2 *după* luat *ad.* nemţii E,M,P/ turci B,C// 2-3 fiïe$^{1-2}$ C//2 Şi încă M,P/ opintie]siliïa B,E,G, să siliïa C, opintiïa, să siliïa D, să nevoïa M,P/ nemţii B, nem⟨ţii⟩ C// 3 Dunăre C/ Dunărea hotar să fie G/ turcii B,C/ *după* apucat *ad.* turcii B,E,G,M,P// 4 bani B,C, nemţilor bani E, bani nemţilor M,P/ *lipseşte* turcei B,C,E,G, M,P/ opt sute de pungi B,C/ *lipseşte* 800 P//4–5 *lipseşte* de$^{1-3}$ M,P/ an B,C/ pre fieştecare an M,P//5 pînă B,C/ doaozăci şi cinci B,C/ de ani şi pînă atunce să fie şi pace între dînşii; şi aceşti bani să-i deiïe turcii nemţilor pentru strîcăciune ce-au făcut M,P/ fiïe C/ pacé B, pace C/ chieltuiala C/ stricare C, stricăciunea B,E,G// 6 *lipseşte* turcii M,P/ şeaptesprăzéci B, şaptesprăzéce C/ ani, B,C/ *după* bătaïe *ad.* cu dînşii M,P//7 Pentru căci]Pentru căci că D, Pentru că E,G, De vremi ce ⟨că P⟩ M,P/ începătura bătăii despre turci s-au început M,P/ bătăii B,C, bătăliei G/ au fost întîi despre turci B,C// 8 cînd B,C/ *lipseşte* cîndu au mărsu la Beci M,P/ Beciu B,C/ li-au B,C/ turcii C// 8-9 turcii nemţilor această somă de bani, cît B,E,G/ somă C/ bani C//8-10 Şi această somă de bani pre tot anul cît au trăit înpăratul, soltan Mehmet, au dat turcii nemţilor M,P// 9 acest B,C// 11 33]35 B, 30 C, 34 E,M, 32 G, 29 P/ Léşii B,C/ tare B,C/ Moldovii B,C/ dar] iar P/ turcii B,C// 11–12 *ad. marginal* dar turcii au răspunsu cum că Ţara Moldovii M// 12 *după* răspuns *ad.* leşilor G/ pentru Ţara Moldovii]cum M,P/ Moldovii$^{1-2}$ B,C/ că]dzicîndu că B,E,G// 13 să o dea B,C, să le-o deïe M,P/ fie]fiïe C/ că^{1}]fiindcă M,P/ că^{2}]ci M,P/ îi]iaste B,C,D,E,G,M,P// 14 nu-i]nu iaste B,E, iar nu iaste G,M, iar nu P/ cu sabiïa luată P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ léşii B,C/ aşïa B, aşa C/ Văzind ⟨şi P⟩ leşii aceste ce s-au aşezat M,P//15 cetăţile B,C//16 mănăstirile B,C/ au]li-au C/ *după* luat *ad.* leşii E// 15–16 şi mănăstirile din Moldova şi tot locul cît au luat ei de la moldoveni, să le dei înnapoi moldovenilor M,P// 16 locu B/ *după* loc *ad.* au luat léşii C, au luat E/ înnapoi B,C/ moldovénilor B//17 turcii B,C/ Şi]Iară M,P/ Cameniţa]cetate Cameniţa B,E,G, cetaatea Cameniţa C,D/ léşilor B,C// 18 şi şi Ocraina M,P/ Ucraina B,C/ *lipseşte* Şi M,P/ pre B,C/ pre toţi B,C]cu totul M,P/ în]din C,G,M,P/ Bugeac B, Bugiac C// 19 să să ducă C/ ducă B/ piste B, preste C/ Don B,C//

bugegeni⟨i⟩. Şi Hotinul să nu-l tocmască turcei niceodată, nice altă cetate să nu fac⟨ă⟩ în Moldova turcei, nicé f. 287v paşea să nu puïe. Aşijdére şi⟨-n⟩ Ţara / Munteneiască cetăţi să nu fac⟨ă⟩, nice paşi să puïe. Aşe s-au aşezdzat cu toţîi, şi de to⟨a⟩mnă s-au întorsu solii cineş la stăpînii săi.

34. Atunce, pe acie vréme, înpăratul moschicesc, anumé Petre Alexievici, s-au dus sîngur, cu capul lui, la înpăratul nemţescu, la Leopold, şi mult s-au rugat înpărat⟨u⟩lui nemţescu să nu facă paci cu turcei. Căcé că atuncea să apucas⟨ă⟩ să facă şi el orînduial⟨ă⟩ de oaste, ca la nemţii, pecum pe urmă au şi făcut-o.

35. Dar înpăratul nemţescu n-au putut să-i facă pe voïe, să nu facă pacé cu turcei, că slăbis⟨ă⟩ taré, şi-i dzicea Moscului: „Măcar că te apuci că me-i da cîţiiva ani cheltuiala oştii, dar nu poci, că acmu el mă roag⟨ă⟩ dar pe urmă, cine ştie, sau m-a ruga, sau ba, că poate să s⟨ă⟩ lunge⟨a⟩scă mulţii ani înainte bătaïa. Şi eu am slăbit, că eu nu m⟨ă⟩ bat numai cu Turcul, şi m⟨ă⟩ bat şi cu Franţujul, şi acolo amu mai maré bătaïe decît cu Turcul."

1 bugegénii B, C/ *lipseşte* Şi M,P/ turcii B,C//1–2 nici $^{1-3}$ B,C/ niciodată turcii G/ şi nici altă M,P/ facă B,C/ turcii B,C/ turcii în Moldova M,P// 2–3 şi nici paşïe să nu pue M, *lipseşte* P// 3 paşe B, paşïe C/ pue B/ *după* pue *ad.* în Moldova M/ Aşijderea B,C/ şi în B,C]nici în M,P/ Munteniască B,C// 4 facă B,C/ *după* facă *ad.* turcii E/ nici B/ şi nici paşe să nn puïe M,P/ paşïa B,C/ să pue B, să nu puïe C, D, E/ Aşïa B, aşa C// 5 toţii B,C/ toamnă B,C/ şi toamna ⟨de toamnă P⟩ fieştecarile sol s-au întorsu la stăpînul său M,P/ cineş]fieştecarii B, E, G/ la]pre la C,E// 7 34]36 B, 31 C, 35 E, 33 G, 30 P, *lipseşte* M/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ pre acéïa B,C/ moschicescu C]Moscului B,G// 8 pre anumé B,E/ Petru Alecsandrovici ⟨Aleixiovi P⟩ înpăratul moschicescu M,P/ Alicşovici A/ sîngur]însuş M,P/ lui]său M,P// 9 *lipseşte* la M/ nemţăscu B,C/ la^{2}]anumé B,E,G/ Neopolt A/ la Leopoldu înpăratul nemţăscu M,P/ s-au]i s-au M,P//10 înpăratului nemţăscu B,C, *lipseşte* M,P/ pacé B, pace C/ turcii B,C/ Căci că C] Pentru că B,E,G, Pentru căci că D// 11 apucasă C/ şi şi el să facă M/ orînduială B,C]regulă M,P/ de]la M,P// 12 ca şi la nemţi, după cum au şi făcut mai pre urmă M,P/ nemţi B,C/ precum B/ pre B/ au şi făcut B, C, o au şi făcut G//13 35]37 B, 32 C, 36 E, 34 G, *lipseşte* M, P/ Dar] Iară M,P/ nemţăscu B, C/ pre C// 14 pace B, C/ turcii B, C/ că]fiincă M,P slăbisă B,C/ tare B, C]foarte tare din toate M,P/ şi-i dzicea]ci i-au răspunsu M,P// 15 Moscului]înpăratului Moscului B,E,G, înpăratului moschicescu C, *lipseşte* M,P/ te apuci]te făgăduieşti M,P/ că mi-i da B,C, că îmi vii da D/ cîţiva ani B,C]o somă de bani la M,P//16 dar nu pociu B]însă eu nu pot să o facu aceasta M,P/ *după* pociu *ad.* ca să nu fac pace C, să nu fac pace G/ acum C/ mă roagă el M,P/ roagă B,C/ pe]mai pe C,M,P// 17 ştiïe C/ să să lungească B, să să lungiască C// 18 mulţi B,C, în mulţi M,P/ înnainte B,C, *lipseşte* M,P/ bătae B// 19 că]fiindcă M,P/ *lipseşte* eu M,P/ mă$^{1-2}$ B,C/ turcii B,E,G,M,P/ *lipseşte* şi m⟨ă⟩ bat P/ şi^{2}] ci şi M,P// 20 Franţozul C]franţozii B,E,G, franţujîi M,P/ şi acolo am mai mare bătae B,C] cu care şi mai multă bataïe am M,P/ turcii B,E,G,M,P//

36. Déce înpăratul Moscului, întorcîndu-s⟨ă⟩ înapoi
f. 288 la țara lui, îndată atuncea s-au și apucat / a rade barbele boĭarilor ș-a slujitorilor, ș-a le și schimba hainelé, ș-a facé obiceiuri și orînduial⟨ă⟩ tot nemțască. Ș-au adus și cîteva capete nemții, de-i învăța di pecum sînt și pîn-astădzii.

37. Tot într-acel anu, de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩, în postul cel mare, trécut-au sol mic de la leși, iar Răuțichie, carelé trecus⟨ă⟩ și mai inte vréme și la Duca-vodă pentru trebilé păcei. Și dup⟨ă⟩ ce ș-au isprăvit trebilé, de to⟨a⟩mnă s-au întorsu iară înapoi pen Ĭașii. Și l-au cinstit Ant⟨i⟩ohi-vodă, ca pe un sol, și mărgînd și viind.

38. Ant⟨i⟩ohi-vodă atuncea, tot într-acea iarnă, trimis-au pe Vas⟨i⟩lie Pureci, vornicul dinspre do⟨a⟩mna, cu taină, în Țara Ungure⟨a⟩scă, la do⟨a⟩mna lui Șerban-vodă, de au dat do⟨a⟩mna pe fiică-sa, domnița Căsandra, dé o au adus-o să o ĭa frate-său Dumitrașco beizăde, că era logodită cu dînsul. Era cu șt⟨i⟩rea ghen⟨ă⟩rarului de Brașov, numai ghen⟨ă⟩rarul să ferie, că s⟨ă⟩ teme de

1 36]38 B, 33 C, 37 E, 35 G, 31 P, *lipsește* M/ Decii B,C/ întorcîndu-să C/ înnapoi B,C// 1—5 S-au întorsu înpăratul moschicescu la țara sa ⟨lui P⟩ și îndată au poroncit boerilor și oștenilor săi ⟨lui P⟩ de ș-au ras barbile și le-u ⟨ș-au P⟩ schimbat hainile; lĭ-au făcut toată regula nemțască. Au adus cîteva căpetenii nemți ⟨nemțăști P⟩ dĭ-au învățat regula nemțască pre moscali, după cum sînt și pînă astăzi M,P// 2 *lipsește* îndată C/ *după* apucat *ad.* de au început C/ barbeli B, barbele moscalilor, a boĭarilor C// 3 și a B,C/ și a le schimba hainele C,D, și li-au schimbat și portul, hainele și au făcut obiceaiuri B,E,G/ și a face obiceaiuri C/ *repetă* și[3] C// 4 orînduială B,C/ Și au B,C/ nemți B,C// 5 de-i învăța pre moscali precum sînt și pînă astăzi B,E,G/ di pecum[după cum C,D/ sînt C/ pînă astăzi C// 6 37]39 B, 34 C, 38 E, 36 G, 32 P, *lipsește* M/ întru acel an B,C, întru acéstaș an M,P/ *lipsește* de M,P/ primăvară B,C/ *lipsește* în postul cel mare M,P// 7 trecut-au B,C/ un sol B,E/ de la léși la Poartă B, de la léși la Țarigrad E, de la léși la turci la Țarigrad C/ iară B,C/ Reuțchii B,C,D,E/ carele trecusă B,C// 7—9 trecut-au prin Iași un sol leșăscu la Țarigrad, pentru legătura păcii M,P// 8 mai înainte B, mai înnainte C/ *lipsește* și G/ la Costantin Duca-vodă B,E,G/ trebile păcii B,C// 9 după B,C/ *lipsește* Și dup⟨ă⟩ ce ș-au isprăvit trebilé M,P/ trebile B,C/ toamnă B,C//10 iar C/ și de toamnă iarăș s-au întorsu M,P/ înnapoi B,C, *lipsește* M,P/ pin B,C/ Iași B,C Antiohii B,C,D// 11 mergînd C/ și mergînd la Poartă B, și mărgînd la Țarigrad E// 10—11 Deci și cînd au trecut și ⟨și M⟩ cînd s-au întorsu, mare cinste și priimire i-au făcut Antiohi voevod M,P//12 38]40 B, 35 C, 39 E, 37 G, 33 P, *lipsește* M/ Antiohii B,C,D/ voevod M/ *lipsește* atuncea, tot într-acea iarnă M,P/ *lipsește* atuncea D/ întru acea B, într-acia C// 13—16 au trimes pre taină în Țara Ungurĭască pre Vasilie Purice, vornicul despre doamna, la doamna lui Șărban voevoda, de i-au dat ace doamnă pre fiică-sa Casandra domnița ⟨domnița Căsandra P⟩ și au adus-o în Iași ca să o dei după fratile său M,P// 13 Vasilie Purece B,C/ despre doamna B,C// 14 Unguriască B,C, Unguriască la Brașov E//14—15 doamna[1-2] B,C// 15 pre B,C/ *ad. marginal* domnița C//16 de C/ de au adus-o B,E,G/ beizadea B, C//17 Era și E,G]Însă și doamna au dat-o M,P/ știrea gheneralului B,C// 18 Brașev D/ numai]dară și M,P/ gheneralul B, ghenarariul acela M,P, gheneralul la Brașov/ să ferĭia că B,C, *lipsește* M, P/ să temea B,C//

Brîncovanul. Că Brîncovanul ave maré cinsté și tréceré la înpăratul nemțescu, și nu era cu voĭa Brîncovanului să o ĭa Dumitrașco beizădea.

39. Și dup⟨ă⟩ ce au adus-o la Ĭașii, i-au dat gazdă la Iordachi Rusăt visternicul, fiindu-i niiam. Ș-au și răpedzit Ant⟨i⟩ohi-vodă la Ț⟨a⟩rigrad de i-au făcut șt⟨i⟩ré, de au vinit frate-său Dumitrașco beizădeoa. Și dup⟨ă⟩ Ispas atunce, în al patrulea anu a domnii lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, la velet 7208⟨=1700⟩, au făcut nuntă, în tîrgu în Ĭașii, domne⟨a⟩scă, dup⟨ă⟩ obiceiul domnilor. Și șede în Ĭașii în nisșté curții a lor, ce le cumpăras⟨ă⟩ tată-său Cantemir-vodă de la Gheuculiias⟨a⟩ visternice⟨a⟩sa. Ș-au ședzut acolo, în gazdă, pîn' s-au dus mai pe urmă la Țarigrad, cu do⟨a⟩mna lui cu tot.

40. Decé, atunce, în scurtă vremé, tot într-acea var⟨ă⟩, al patrulea anu a domn⟨i⟩ei lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, îi și vini ferman să s⟨ă⟩ gătiiască să margă să rădice turcei din Camenîță și s⟨ă⟩ dea Camenița pe mîna leșilor, în-

1 Brîncoveanul-vodă[1-2] B,C,D,G, Brîncoveanul-vodă[1] E/ Că Brîncoveanul-vodă avea mare cinste și B,C]știindu-l că are M,P/ treceré C// 2 la Leopold înpăratul B,E,G/ nemțăscu B,C,E,G/ și nu-i era Brîncoveanului-vodă să o ĭa ⟨pe domnița lui Șerban-vodă E⟩ Dumitrașco beizadea B,E/ Brîncovanului-vodă C,D,G//3 beizadea C/ *după* beizadea *ad.* pre domnița, fata lui Șărban-vodă G/ *lipsește* și nu era cu voĭa... beizădea M,P// 4 39]41 B, 40 E, 38 G, *lipsește* C,M,P/ Și]Deci M,P/ după B,C/ au adusu-o B, o au adus D,G/ la Iași B,C, *lipsește* M,P// 5 vistiernicul B,C/ niam B,C/ *lipsește* fiindu-i niiam M,P/ Și au B,C/ *lipsește* și B,G/ răpedzit]triimis B,E,G//6 Antiohii B,C,D// 5—7 Și îndată au și ⟨*lipsește* și P⟩ făcut știre frățini-său, lui ⟨Dumitrașco M⟩ beizadĭa la Țarigrad, de au venit la Iași. M,P// 6 Țarigrad B,C/ i-au]au B,G/ știré B,C// 7 beizadea B,C,D/ după B,C// 8 atuncea B,C/ în]întru G/ patruli B// 7—13 În anii 1700, întru al patrule an ⟨a P⟩ domnii sale, au făcut frățini-său, lui Dumitrașco beizadĭa, nuntă în Iași în curțlle Cantimireștilor, pre carile le cumpărasă tatul lor Cantimir de la Gheuculĭasa vistierniciasa M,P// 8 an B,C/ domniii B,C/ Antiohii B,C, Antioh D//9 la velet]in anul B,C,D,E,G/ nuntă domniască în tîrgu în Iași, după E,G//10 Iași B,C/ domniască C, *lipsește* B/ după obiceaiul B,C/ Și au șezut B,C,E,G/ *lipsește* domne⟨a⟩scă, dup⟨ă⟩... șede în Iașii D// 11 Iași B,C/ niște B, néște C/ curți B,C/ ce li-au cumpărat C, ce li-au fost cumpărat B,E,G// 12 Gheuculiasa visterniceasa B,C/ *după* visterniceasa *ad.* Și au făcut acolo și un cerdac frumos B,G, Și au făcut acolo Dumitrașco beizadea și un cerdac frumos, casă de vară E/ Și au ședzut acolo C, Și acolo au șezut C,E,G// 13—14 Și tot acolo au șăzut Dumitrașco beizadĭa pînă ⟨ce P⟩ au purces la Țarigrad, înpreună cu doamna sa, Casandra. M,P// 13 pînă B,C// 14 doamna C/ doamna lui și cu tot agîrlîcul ce au avut B,E,G// 15 40]42 B, 36 C, 41 E, 39 G, 35 P, *lipsește* M/Decii atuncea B, C/ vréme B,C/*după* vréme *ad.* fără de zăbavă G/întru acea vară B, într-acĭa vară B//16 al]în al G// 15—17 Tot întru acestaș anu 1700 și întru aceĭaș ⟨aceastaș P⟩ vară i-au venit lui Antiohii voevoda ferman de la înpăratul turcescu să margă M,P// 16 patruli an B,C/domniii B,C/Antiohii B,C, Antioh D/ i-au și vinit B//17 să să gătiască B,C/turcii B,C//18 din cetaté ⟨cetaate C⟩ din Cameniță B,C, E,G/să C/ pre B/léșilor C//

preun⟨ă⟩ cu un paș⟨ă⟩ și cu oaste și cu cîteva părechi de biholii pentru rădicarea balimezilor și cu un sărdar cu oaste de la munteni.

Și purces⟨ă⟩ Ant⟨i⟩ohi-vodă, voios, și s-învoișe to⟨a⟩tă ț⟨a⟩ra de cea vesté, unde să rădic⟨ă⟩ acea nevoie deasupra țării ș-a cresștinilor, și deder⟨ă⟩ slav⟨ă⟩ lui Dumnedzău. Și atunce eram și eu, Ion Neculcé vel-vornic, pe acie vréme vătav de aprodzi.

Decé dac⟨ă⟩ sosi Ant⟨i⟩ohie-vodă la Camenița, *ms 53, f. 278* îndată să apuc⟨ă⟩ și făcu pod mereu piste Nistru // în gura Smotriciului, la un sat anumé Vîrnovița. Și șezu acolo cîtăva vréme, de aștepta să-i aducă léșii ferman de la Poartă la pașĭa din Camenița să iasă, că era și comisarii léșești acolo, anumé hatmanul Litvii și Adam Sinavschii, voevoda Belschii, careli mai pe urmă au agiunsu de au fost hatman mare de corona leșască, și Stanislav, voevoda Chiovschii și Ștefan Potoțchii strajnic corunnii, și alții, cu oaste ca la zéce mii. Sta cu obuz din céĭa parte de Nistru, și Antiohii-vodă sta din ceasta parte de Nistru,

1 înpreună C/ și înpreună cu B,E]și i-au triimis împăratul și pre M,P/ pașĭa B,C/ *lipsește* și[1] M,P/ *lipsește* cu[1] M,P// 2 *lipsește* de M,P/ bivoli B,C,E,G/ *după* balimezilor *ad.* ⟨a C⟩ pușcilor celor mari B,C,D,E,G/ cu]pre M,P//2—3 și cu un boiariu sărdariu de la munténi cu oaste B,E,G/ munténi C// 4 purceas⟨ă⟩ B]au purces C/ Antiohi B,C/ să învoioșĭa B,C/ toată B,C// 4—5 Antiohii voevoda și toată boerime și toată țara s-au bucurat de această veste bună, văzind că ⟨să P⟩ rădică ace nevoi mare M,P// 5 țara B,C/ acea[1] B,D, acĭa C/ véste B,C/ undé B,C/ acĭa[2] C// 6 și a creștinilor B,C/ și dederă B,C]și au dat M,P/ slavă B,C/ Dumnezeu B,C// 7 *după* atuncea *ad.* la acea vrémĭe C// 7—8 Atuncea și Ion Neculce, ce au fost vel-vornic de Țara de Sus, era vătaf de aprozi E, *lipsește* B,G,M,P// 7 era C/ era și Ion Neculcé biv-vel-vornic D/ *lipsește* și eu C/ vel-vornic]vornicul C/ *lipsește* pe acie vréme C// 9 *ante* Decii: 43 B, 42 E,M, 40 G/ Decii dacă B,C/ Antiohii B,C,D/ Camenița]Nistru B,E// 10 apucă B,C// 9—10 Antiohii voevod și ⟨cu toți M⟩ cei ce s-au zis mai sus, au purces la Caminița. Și după ce au venit în ⟨la P⟩ Caminița au poroncit Antiohi voevod dĭ-au făcut pod stătător ⟨stătătoriu P⟩ preste Nistru M,P// 11 *lipsește* anumé M/ Vîrnovița]Voronețul P/ *ante* Și: 37 C, 41 D/ *lipsește* Și M,P/ Șezut-au M,P//12 de aștepta]așteptînd M,P/ să-ș aducă C,E,M,P// 13 *după* iasă *ad.* turcii D, *ad.* din cetate E/ că era]fiind M,P// 14 *lipsește* și comisarii léșești M,P/ comisari leșești C/ acolo și comisarii léșești anumé E/ anumé]și P/ acolo în Camenița și hatmanul M/ Litfii C/ *lipsește* Adam C,D,M,P// 15 care pe urmă C,D// 16 *lipsește* de au fost C// 15—16 *lipsește* careli mai pe urmă... corona leșască și M,P// 16 și hatman corunii și Stanislav C,D, hatman vielchi corunnii, și E, hatman velchii corunii, de corona crăii⟨i⟩ leșești G//17 *lipsește* și M,P/ *lipsește* strajnic corunnii M,P// 18 alți leși mari, cu 10.000 oaste leșască M,P/ Deci leșii cu oaste lor era cu obuzul în ceĭa parte M,P/ di ceĭa C,D//19 *lipsește* de Nistru M,P/ și]iară M,P/voevod M/ *lipsește* sta C,D,M,P/ *lipsește* și Antiohii ... parte de Nistru E/ din]den C, de D,M,P/ aceasta D/ *lipsește* de Nistru C,D//

și ferman nu li mai trimite léșilor solul lor Reuțchii,careli era la Poartă, că ponturili de pacé iscălisă, numai craiul *f. 278ᵛ* Avgust nu iscălisă, și turcii poftiĭa să iscăliască / și craiul Avgust și toată réceposрolita. Și acéĭa era pricina zăbăvii.

44. Decii s-au apucat chizéș la Poartă solul Inglezului, precum că va iscăli craiul Avgust și toată réceposрolita. Și au și triimis fermanul pe omul Inglezului, de l-au dat la comisarii léșești. Și comisarii l-au dat în mîinile lui Cahriman-pașii, să iasă din Camenița și să dea cheile cetății Cameniții în mîinile léșilor. Iar omul Inglezului s-au dus în sus la craiul Avgust cu ponturili păcii, să iscăliască craiul Avgust și toată réceposрolita. Decii apoi pașĭa au și început a deșerta cetate Camenița. Tîmplatu-s-au multă zăbavă de șideré acolo la Nistru, pînă s-au așezat acéste trebi.

45. Atuncea s-au făcut mare eclipsis, întunecaré de soare, cît nu să videa om cu om. Întunecas⟨ă⟩ lumea în anul 7208 ⟨=1699⟩ septemvrie în doaosprăzéci zile, întru o zi marți.

46. Găsitu-s-au atuncea și un ursu mare groznic. Și sărisă toată oaste, și moldoveniască, și munteniască, și nu-l putea ucidé. Și au dat în cîteva rînduri în Nistru, și iară eșiĭa afară. Și gonindu-l pe Nistru cu un pod, să

1 le mai trimetea C/ *lipsește* léșilor C,D // 19—3 de Nistru ; Răuți ⟨Răuschie P⟩ solul leșăscu nu le mai trimete fermanul de la Poartă. Și pricina au fost aceasta: ponturile celi de pace le iscălisă numai însuși craiul Avgust ; iară turcii M,P// 2 care C/ poncturile C/ pace C/ le iscălisă[1] E// 3 *lipsește* nu iscălisă C,D// 4 *lipsește* și craiul Avgust M,P, și craiul Avgust și C,D/ recepospolita C/ acéĭa]aceasta M,P/ iara zăbava M,P// 5 44]42 D, 43 E, 41 G, *lipsește* C,M,P/ chizeș C/ Inglezului] englezăsc // 6 precum]cum C,D,M,P, *lipsește* G/ va]vor M,P/ *lipsește* craiul Avgust și C,D, craiul Avgust M,P/ recepospolita C// 7 Și așa au răpezit fermanul M,P/ și triimis]răpezit C,D/ Englezului P// 8 comisaririi C// 7—9 Inglezului, carile viind au dat fermanul în mîna comisarilor leșăști. Iară omul Inglezului ⟨englezăsc P⟩ s-au tot dus cu ponturile păcii la craiul leșăscu să le iscăliască și réciposрolita. Comisarii leșăști au dat fermanul în mîinile ⟨mîna P⟩ lui Căriiman-pașa poroncindu-i-să ⟨poroncindu-i P⟩ să iasă M,P// 8 Și comisarii]de C,D,E/ Și comisarii leșești G/ mînule C,D// 9 Caraiman-pașĭai din Camenița C,D/ pașe E/ *lipsește* cetății D//10 *lipsește* Cameniții M,P/ mînuli E, mîna C,D// 10—15 *lipsește* Iar omul Inglezului... s-au așezat acéste trebi M,P// 11 *lipsește* Avgust D/ poncturile C//12 *lipsește* craiul Avgust și C,D/ recepospolita C//13 pașe E/ cetatea C/ Tîmplatu-s-au atuncea G// 16 45]38 C, 43 D, 44 E, M, 42 G, *lipsește* P/ întunecarea soarelui E, întunecare a soarelui G/*lipsește* întunecaré C,D/Atunce s-au întunecat soarile foarte ⟨tare P⟩, atîta cît M,P//17 cu]pre G,M,P/Așa întunecasă C,D//17-18 Așa să întunecasă lume. Fost-au aceasta în anul 1700, săpte⟨m⟩vrii în 12 M,P// 18 întru o zi, marți, septemvrie în doaosprăzéce zile E/ la săptemvrie C/ *lipsește* septemvrie în doaosprăzéci zile D/*lipsește* zile ⟨M,P⟩ întru o zi marți C,M,P//19 46]44 D, 45 E, M, 43 G, 37 P, *lipsește* C/Găsît-au M,P/*lipsește* și M,P/foarte mare și gro⟨a⟩znicu M,P/ gro⟨a⟩znicu C// 20 sărisă]au sărit C,D,M,P/ *lipsește* și[2] M,P// 21 ucide C/ *lipsește* Și M,P/ Dat-au M,P/ iar C// 22 cu un pod umblătoriu ⟨înplător M⟩ pre Nistru, s-au suit în pod M,P//

suisă în pod, și oamenii au sărit din pod în Nistru, și multă grozăviie făcea. Cîțiva oameni s-au înpușcat slobodzind focul să-l lovască, și îmbulzindu-s⟨ă⟩ oamenii să loviia ei înde ei. Nu era curat. Trii, patru ceasuri toată f. 279 oaste l-au gonit / și de-abiia l-au ucis. Și era pre mare, de miraré.

47. Apoi gătindu-s⟨ă⟩ și scoțind tot din cetate din Camenițâ, întru o zi totdeodată s-au rădicat léșii a mergé la Camenițâ pe de o parte, și Antiohii-vodă pe de altă parte. Și s-au întimpinat la poarta din sus eșind și pașia din Camenițâ numai cu curtea lui. Și așia să întîlniră tustrii odată la un locu, ca cîndu i-ar fi tocmit cineva. Și marsără așia cu toții la un locu, cît o pistrială de săgeată, pînă la un săivan a pașii, ce era întinsu, de descălecară cu toții, și pașe, și Antiohii-vodă, și léșii. Iar agîrlîcul pașii și cu turcimea toată ce era în cetaté în Camenițâ trăitori, tot păziia cu cară, cu căruțe, cine cu cé avea de eșiia din cetaté din Camenițâ pe altă poartă, din gios.

48. Apoi după ce descălecară léșii, dedéră fermanul de la Poartă în mîna pașii de-l ceti. Și pașia déde în mîinile léșilor trii pungi de urșinic cu trii chei a porților cetății Camenițîi. Iar léșii începură a rîde și a vorovi voroave de

1 și să suis⟨ă⟩ G/ și]iară M,P/ au sărit]săriia B,D,M,P// 2 multă grozăviie și spaimă făcea acel ursu C/ să făcea G/ grozăviie făcea]străşniciie arăta M, stricăciuni arăta, adică străşniciie P/ Și cîț⟨i⟩va G/ oameni]voinici C,D// 2–4 *lipsește* Cîțiva oameni... ei înde ei M,P// 3 îmbulzindu-să⟨ă⟩]boțindu-să C,D/ *lipsește* oamenii C,D// 4 ei$^{1-2}$]iei C/ *după* curat *ad.* acel ursu E//5 oastea C// 4–5 Nu era lucru curat. Că ⟨Cătră P⟩ patru ceasuri l-au gonit toată oaste și M,P/ de abiia C//6 mirare C]foarte de miraré D// 7 47]39 C, 46 E,M, 44 G, 38 P/ *lipsește* D/ gătindu-să C/ din cetaate C, *lipsește* D, *repetă* B// 7–10 Pașa au făcut gătire de ⟨au P⟩ purces și numai într-o zi au scos toate din Camenițâ. Apoi s-au rădicat leșîi și au purces să între în Caminițâ ⟨leșii P⟩. Deci pe de o parte merge leșîi, iar pre de ⟨de pre P⟩ altă parte Antiohi voevod M,P// 8 într-o C//9 la Camenițâ]la cetate la Camenițâ C// 10 *lipsește* Și G/ timpinat C,D/ pașe E// 11 din Camenițâ]din cetaate din Camenițâ C/ Eșit-au și pașa ⟨*repetă* și pașa P⟩ M,P/ și numai cu curtenii săi M,P/ așa C/ să întîlniră]să înpreunară C,E, să înpreuna D, s-au înpreonat G/ tustrei C// 12 la un loc odată G/ Și așa trustei ⟨trestei M⟩ s-au înpreunat la un loc M,P/ cînd C/ hi]fi C/ *lipsește* ca cîndu... tocmit cineva M,P// 13 cu toții așa C,D/ pistrială]proașcă C,D//12–14 Deci au mersu cu toții la un loc ⟨*lipsește* Deci...loc P⟩, însă așa de departe, cît de o proașcă de săgeată. Apoi au mersu la un saivan M,P// 13 săgiată C//14 descălecară acolo C,D,E,G/ de descălecară]și au descălecat M,P//15 și^{1}]adică M,P/ pașia C/ *lipsește* și^{2} M,P//15-18 agîrlîcul pașii și toți turcii ce au fost trăitori în Caminițâ, neîncetat ieșia din Caminițâ pre altă poartă, din gios M,P// 16 în cetate C, *lipsește* D// 17 ce C/ *lipsește* din cetaté C,D// 19 48]40 C,P, 46 D, 48 E, 45 G, *lipsește* M/ *lipsește* Apoi M,P/dederă C]au dat M,P// 20 *lipsește* de la Poartă M,P/ mîna]mîinile M,P/ pașe E/ de l-au citit M,P/ Și]Iară M,P/ dede C]au dat M,P/ mîinile]mîna C,D,M,P, mînuli E// 21 chiei C/ a cetății Camenițăi, a porților G//22 *lipsește* Camenițîi C,M,P/ *lipsește* a rîde și M,P/ a vorbi vorbe M,P/ a vorori B/

glume cu pașia. Și întru acéli vorbe de glume vorbiră și alteli mai de triabă, Și-i cinsti pașia cu cafe și cu cerbet, după cum iaste cinste turcească. Și-ș luară zioa bună de acolea unii de la alții. Și purceas⟨ă⟩ pașia și cu Antiohii-vodă în gios. Iar léșii cei mari stătură pre loc afară, de nu f. 279v întrară degrab' în cetate, temîndu-s⟨ă⟩ să nu fie / pus turcii vreun lagum în cetate. Și apoi întrară și léșii cei mari în cetate în Camenițâ și o curățiră de toată scîrnăviia. Și dezgropară pe pași de pin biserici, ce le făcus⟨ă⟩ meceturi, și făcură osvieștenii de le sfințiră. Și așezară pușci mari a lor léșii și oaste leșască cît au trebuit.

49. Iară pașia și Antiohii-vodă, dacă au trecut Nistrul în ceasta parte, purceas⟨ă⟩ înnainte la Tighine, pașe cu carăli lui și cu curtea lui, iar Antiohii-vodă cu pușcile céli mari în urmă. Și pusă pre geabhană și pe pravul cel de pușcă cu carăli pre Mihălachi Racoviță vel-spatar, careli fusésie cumnat cu Antiohii-vodă, iar pe Nistru cu podurile au pus cambaraleli și glonțurile céli de pușci și cu multe fieră mănunțușuri, și plute și șeici pe apa Nistru-

1 glumă C,E/ pașe C,E/ într-acéli C, între acéle D/ glumă C,D/ au vorbit G//2 și alteli mai de triabă vorbiră C/ acéli vorbe și alte vorbe mai de treabă. M,P/ Cinstitu-i-au M,P/ *după* pașia *ad.* pre léși C,G/ calive C,D, cahfe E,G/ șărbet M,P// 3 după cum iaste cinstea turcească C] după obiceiul lor M,P/ Și își luară C,D// 4 *lipsește* unii de la alții D,E,M,P/ purceasă C] au purces M,P// 5 voevod M/ *lipsește* în gios M,P/ *lipsește* Iar M,P/ cei] ciei C/ stătură pe loc, stătură afară E/ pe C// 5–6 afară, și n-au întrat în grabă în Camenițâ, temîndu-să M,P// 6 degrabă D/ în cetaate ⟨cetate E,G⟩ în Camenițâ C,D, E,G/ temîndu-să C// 7 vreun lagum turcii în cetaate în Camenițâ D/ în cetate]în Camenițâ C, în cetate în Camenițâ E,G/ *lipsește* și^{2} G// 7-8 *lipsește* și léșii cei mari în cetate C,D/ După acéia au întrat și ei în Camenițâ. Și au poroncit dĭ-au curățit cetate de toată scîrna M,P// 8 *lipsește* în cetate E/ scîrna C,D/ *lipsește* Și M,P// 9 pe]pre C,D/ pin]prin D/ făcusă C// 9-10 Au dezgropat pre pașî ce era îngropați prin bisărici, pre carile ⟨care P⟩ le făcusă turcii meceturi. Făcut-au sfințire ⟨sfințănii P⟩ cetății și au stropit cu aghiazmă M,P//10 svieștanii C// 11 *lipsește* mari D/ a lor]de a lor D// 10-11 Și așezară léșii pușci de ai lor și oaste C/ Apoi au pus pușcile lor și oaste M,P// 11 *lipsește* léșii D// 12 49]41 C, 47 D, 48 E, 46 G, 50 M, 42 P/ *lipsește* Iară M,P/și]cu D, și cu C,E,G,M,P/ voevod M/ *lipsește* dacă M,P// 13 *lipsește* în ceasta parte C,D]dup⟨ă⟩ acéia pașa M,P/ purceas⟨ă⟩]s-au dus M,P/ 13–14 purceasă pașia înnainte la Tighinea cu carăle lui C/ *lipsește* pașe D/ *lipsește* pașe cu carăli lui și cu curtea lui M,P// 14 curtea]casa C,D/ iară C//14–15 voevod au rămas denapoi cu pușcile celi mari M,P/ vodă mai pre urmă, cu pușcile céli mari C, vodă în urmă, cu pușcile céle mari D,E,G//15 pusă]au pus G/ pe C// 15–16 Și pusă pre erbărie cu carăle pre D//16–3 Pre Mihalachi vel-spătar l-au pus preste erbăriie ispravnic. Cunbararăle și glonțurile și toate celilante heră, mănunțușuri, lĭ-au pornit pre ⟨la P⟩ Nistru cu poduri și cu șăici, puindu purtător de grij⟨ă⟩ pre Bogdan hatmanul, carile au rămas ⟨mersu P⟩ cu oaste pre malul Nistrului, pînă la Tighine M,P// 16 Mih⟨a⟩lachi spătariul C// 18 glonțurili C/ au pus]ce au pus E/ *lipsește* céli de pușci C,D/ céle mari și mici de pușcă E/ pușci mari G// 19 mult C/ hiar C, hiară D, hieră G/ și pe plute și pe șeice și li-au pornit pe apa Nistrului G/ pre D//

lui li-au pornit. Și au fost ispravnicu pe acéste cumnată-său, Lupul Bogdan hatmanul, de au mărsu cu oaste pînă în Tighine, pe malul Nistrului.

50. Și atuncea au dat și léșii agiutor lui Antiohii-vodă poduri de a lor di pe Nistru, pentru mai degrab' deșertaré. Și pașii încă i-au dăruit doao mii de galbéni léșii, să ias⟨ă⟩, mai degrab' din Camenițâ, pentru că pașia mai zăbăviia vréme pentru să să gătezé. Și léșii cu un ceas mai înainte era bucuroși să iasă turcii din Camenițâ, ca să nu mai pue vreo pricină turcii.

51. Și făcus⟨ă⟩ léșii comisari și zapis la mîna lui
f. 280 Antiohii-vodă pentru moștiile Sfîntului Ioan cel / Nou ce au fost la Suceavă, să le dea, să vie iară aice în țară, cu toate odoarăli și veșminteli mitropoliii. Numai poate-fi voia lui Dumnezeu n-au fost, că s-au tîmplat acel zapis de s-au răsărit, și cînd au trebuit să-l scoată nu l-au găsit. Și așia au rămas moștiile Sfîntului Ioan iară în Țara Leșască.

52. Și alias⟨ă⟩ Antiohii-vodă pre Lupul Costachi, ficior lui Gavriliță vornicul, și-l făcu comisar, dinpreună și cu alții boiari, și-i trimisă la Suceavă și la Niamțu de

1 ispravnic pe acéli vase cumnatu-său C,D// 2—3 cu oaste pe malul Nistrului pînă în Tighinea C,D,E,G// 4 50]49 E, 47 G, 53 M, 43 P, *lipsește* C,D/ *lipsește* Și atuncea M,P/ ajutoriu C/ voevod M// 5 *după* deșertarea *ad.* cetății G, cetății Cameniții C,E// 5—7 poduri și șăici pentru mai grabnica deșărtari. Leșîi cînd ș-au luat zioa bună, au dăruit pașîi 2.000 galbini, că-i făgăduisă mai înnainte, numai ca să iasă mai în grabă din cetate M,P// 6 *lipsește* încă C,D,G, să ias⟨ă⟩]pentru ca să iasă C/ degrabă C// 7 din cetaate din Camenițâ C,D/ pentru că]căci, pentru căci D//8 vrémie C/ *ad. marginal* pentru D/ *lipsește* pentru că... să să gătezé M,P/ Și]Că M,P// 9 înnainte C/ *lipsește* turcii C,D, turcii din Camenițâ G/ din Camenițâ]din cetate M,P, din cetaate din Camenițâ C// 10 puie C/ puie turcii vreo pricină M,P//11 51]41 C, 48 D, G, 50 E, 54 M, 44 P/ Și făcusă și zapis léșii comisari la mîna C,D// 11—14 Atunce leșîi, comisarii, au făcut zapis lui Antiohi voevod precum că vor da moștiile sfîntului Ioan Novii să le aducă iarăș în Moldova și cu toate odoarăle mitropolii⟨i⟩ Moldavii. M,P// 12 Sfîntului marelui mucenic Ioan cel Nou C/ celui Nou G, *lipsește* D//13 ce]careli C/ să vie]să le aducă C/iar C/ *lipsește* aice C,D//14 *lipsește* și veșminteli C,D,E/ veșmintele și odoarăle mitropoliei G/ *lipsește* fi M// 15 n-au fost voia lui Dumnezeu pentru păcatile noastre, că M/ voia lui Dumnezeu pentru capitele noastré n-au fost, că P/ că]pentru că G/ întîmplat P//15—16 de s-au prăpădit acel zapis M,P/ acel zapis de s-au răsărit acel zapis D// 17 așa C, așa iarăș M/ Ioan Novii și odoarăle mitropolii în Țara Leșască M,P/ iară]tot G, *lipsește* C,E/ *lipsește* Ioan iară D// 18 *după* Leșască *ad.* în tîrgu în Jolcva, care acel tîrgu au fost a craiului Sobețchii E// 19 52]41 C, 49 D, G, 50 E, 55 M, 45 P/ *lipsește* Și M,P/ aliasă C]au ales D/ *lipsește* Antiohii-vodă C,D/ *lipsește* Costachi C, D, E, G// 19—21 Antiohi-voevod au ales și au făcut comisari pre Lupul Gavriliță și pre alți boiari și i-au trimes M,P// 20 *lipsește* vornicul C,D/ și-l]de-l E,G/ de-l féce ⟨fécerā D⟩ comis mare C,D/ *lipsește* dinpreună C,D// 21 alți C,E/ trimisără C,D//

scoasără pre toți léșii din țară. Și viind Antiohii-vodă la Iași, la scaonul domnescu, după ce dusă toate lucrurili în Tighine, rămasă țara toată în mînă lui Antiohii-vodă, Hotinul, Suceava, Cernăuții, cît stăpînis⟨ă⟩ léșii. Și au mai făcut Antiohii-vodă ferman de la Poartă și au isprăvit de au luat și ținutul Orheiului în mîna lui, că era Ucraină pre atuncea, de-l stăpîniia hanul.

Și să făcu bună pace de toate părțili, ca de mulți véci, și nu să simțiia nemică necăiri de tîlhari.

53. Decii atuncea, în scurtă vréme, au trecut, după ce au dat Camenița turcii léșilor, și solul cel leșescu de la Țarigrad, anumé Reuțchii, și s-au dus în țara lui, precum mai sus s-au scris.

54. Iară de iarnă, tot întru acel an, vinit-au alt sol din Țara Leșască, mai mare, pre anumé Lișcinschii, voevoda
f. 280v Poznavschii, ce era gineré hatmanului Iablanovschii, / a căruia un ficior, pre anumé Stanislav Lișcinschii, au agiunsu de au fost craiu în Țara Leșască, ce l-au pus Carol, craiul Șvedului, mai pe urmă, precum i să va arăta istoriia la rîndu, înainte.

1 de scoasără]dî-au scos M,P *repetă* pe toți B/ țară]Moldova M,P// 1—2 la scaonul domnescu în Iași E, la scaunul domniei în Iași G, la scaunu-ș la Iași C,D//1–4 După ce au dus Antiohi voevod toate lucrurile turcești în Tighine au venit în Iași, în scaun; deci atunce a au rămas toată Moldova supt stăpînire lui: Hotinul M,P// 2 dusă în Tighinea toate lucrurile C,D// 4 cît]că pre aceste M,P/ stăpîniia C,D,E, le stăpîniia tot M,P/ Și mai făcu C, Și mai féce D, *lipsește* M,P// 4—6 Antiohi voevod ș-au isprăvit ferman de la Poartă și au luat M,P// 5 și au isprăvit]de isprăvi C, D//6 de luo și Orheiul în mîna lui C,D/ *lipsește* în mîna lui M,P// 7 pe C/ stăpîniia]ținea C,D// 6—7 că pre atunce era Ucraina și-l stăpîniia hanul supt a sa stăpînire M,P// 8 *lipsește* de toate părțili C,D,E,G/ **și**[2]]de C,D,E,G// 8—9 Și întru acestu chip s-au făcut bună pace și nici de tîlhari **nimică** ⟨și M⟩ nicăiure nu să sîmțiia M,P// 9 nicăiri C// 10 53]41 C, 50 D,G, 52 E, 57 M, 46 P//10—11 vréme după ce au dat Camenița turcii ⟨turcii Camenița G⟩ léșilor, au trecut și solul E,G// 10—13 ⟨au trecut D⟩ în scurtă vréme după darea Cameniții au trecut ⟨*lipsește* au trecut D⟩ și solul cel leșescu, Reuțchii de la Poartă în țara lui, precum s-au pomenit mai sus C,D/ Răuțchii, solul cel leșăscu, s-au întorsu din Țarigrad și au trecut în Țara Leșască, după cum s-au pomenit și mai sus M,P// 14 54]51 D,G, 53 E, 58 M, 46 P/ Iar C/ *lipsește* Iară de iarnă M,P/ întru acestaș an au venit M,P/ vini alt sol C,D// 14—15 altu sol mare leșăscu, anume M,P// 15 *lipsește* pre E// 15—19 pre anumé voevoda Poznavschii ce era gineré hatmanului Iablanovschii, care un ficior a cestui sol, anume Stanislav, au fost și craiu în Țara Leșască, pus de Șfed mai pe urmă C//16 ce era gineré]ginirile M,P// 17 a căruia]care D/ a căruia un ficior a cestui sol E,G// 17—20 un ficior a cestui sol, anumé Stanislav, au fost și craiu, pus de Șved mai pre urmă, précum istoriia înainte la rînd. D/ *lipsește* a căruia un ficior... la rîndu, înainte M,P//17—18 *lipsește* au agiunsu de E,G// 18 craiu] și craiu E,G/ Leșască, pus de Carol E/ ce]pre carele G/ *după* pus *ad.* craiu G// 19 arăta]scrie G//20 rînd C/ înnainte C//

55. Decii acel sol mare viniia cu multă pohvală și podoabe și cu mulți ficiori de domni léșești. Și i-au eșit Antiohii-vodă înainte pe Bahluiu, calé de un ceas, și așia tot alăturea au vinit cu dînsul pînă la gazda lui. Și apoi, a doa zi, Antiohii-vodă l-au poftit pe sol la curtea domniască, la cinste.

Decii acel sol să ținea pre mare, după cum li să și cade să să ție, că n-au călcare de nimé și sînt nelipsiți di céle trebuitoare, ce le trebuescu, și nu știu pedeapsa sărăciii aceștii lumi, ca noi. Și i-au răspunsu lui Antiohii-vodă, de-i va ieși innainte, să-l întimpiné la giumătate de scări a cerdacului, va vini la cinste, iar de nu-i va eși innainté așia, nu va vini. Deci așia s-au așezat: să să scoboare Antiohii-vodă pînă la trii scări și solul să sue iar pînă la trii scări. Și la al șapteli scară, undé iaste giumătate, să să închine unul altuia; și așia, alăturea, să margă pînă în casă. Și la băut tot o dată să bea amîndoi. Iar la acea vréme, fiind Ion Neculcé vel-agă, era rînduit de domniie de grijiia pe sol la gazdă de céle ce-i trebuia.

56. Decii i-au făcut Antiohii-vodă mare cinste solului, și au purces după acéia solul de s-au dus la Țarigrad,

1 55]42 C, 52 D, 54 E, *lipsește* G,M,P/ *lipsește* Decii M,P/ Venit-au acestu ⟨acel P⟩ sol cu mare podoabă și pohfală M,P/ multă]mare G//2 *lipsește* podoabe G/ și și G/ leșești C//2—3 Antiohi voevod i-au eșit înnainte M,P// 3 înnainte C/ cale C/ *după* ceas *ad.* înnainte D// 4 așa C/ tot cu dînsul alăturea ⟨alăturea cu dînsul M,P⟩ au vinit pînă C,D,E,G,M,P// 5 *lipsește* Antiohii-vodă D// 5—6 Și apoi, a doa zi, l-au poftit la curte Antiohie-vodă, la cinste. C/ Iară a dao zi l-au poftit la curte, la cinste M,P/ *lipsește* pe sol D/ la cinste, la curtea domniască G// 7 acel sol]el C,D, *lipsește* G// 7—10 *lipsește* Decii acel sol... aceștii lumi, ca noi. M,P// 8—9 *lipsește* di céle trebuitoare, ce le trebuescu și C,D// 9 *lipsește* trebuitoare E,G/ pediapsa C//10–11 Liahul mîndru i-au trimes răspunsu ca aceasta, că de-i va eșii M,P//11 eși C,E/ timpiné C/ giumătate C//12 va vini]așa va veni M,P/ iar de nu, nu va vini C,D, *lipsește* M,P//12—13 *lipsește* va eși înnainté așia C,D,M,P// 13 Decii C/ *ante* Decii: 55 E/ așezat]tocmit C,D,E,G// 13—16 S-au priimit Antiohi voevod; și așa solul s-au suit 3 scări, Antiohii voevoda, s-au pogorît trii scări. Și pre al șaptile scară s-au înpreunat și s-au închinat unul altuia M,P// 14—15 scări a cerdacului[1-2] G/ solul să suia C// 15 șaptele C, șeptele D/ scară a cerdacului G/ giumătate de scări C// 16—19 *lipsește* și așia, alăturea... céle ce-i trebuia M, P// 16 așa C/să margă alăturea D// 17 tot o dată amîndoi să bea C,D/ Iară E// 18 fiind]era E,G/ era]și era E,G// 17—19 Care la acia vréme și vornicul Ion era agă și era rînduit de-l grijiia la gazdă pre acel sol, di céli ce-i trebuia C, Care pre acea vréme și Ion Neculcea, biv-vel-vornic agiunsésie de era agă și l-au rînduit de-l grijiia la gazdă di céle ce-i trebuia pre sol D// 19 domnie E// 20 56]43 C, 53 D,G, *lipsește* E,M,P// 20—2 Decii i-au făcut mare cinste și s-au dus pentru întăritul păcii, ca să fiie vécinică pace cu turcii C, Decii i-au făcut mare cinste Antiohii-vodă solului și s-au dus la Țarigrad pentru întăritul păcii, ca să fie vécinică pace cu turcii D, Și l-au priimit cu mare cinste; după aceia s-au dus solul la Țarigrad, ca să lege vecinică pace cu Turcul M,P//

pentru întărirea păcii, pentru ca să fie pacé vécinică /
f. 281 leșii cu turcii.

Decii noi moldovénii ne bucuram undé auziiam că iaste să să facă pace vécinică, fiindu pămîntul nostru supărat de podghiiazuri și de pustietate. Dar nu ne pricepem, că mai cu amar pre urmă ne va fi vécinica pacé. De răutate și de amar ni-au căzut noao moldovénilor pe urmă, că ni s-au micșurat cinstea de la turci, că ni-au înmulțit obiceaiuri réle asupră și ni-au făcut oameni de nemică de sîntem, că ni-au călcat precum li-au fost voia, care innainte să vor arăta toate, pre rîndu.

56. După aceia, în scurtă vréme au și vinit iarna ferman de la Poartă, să margă Antiohii-vodă și cu hanul dinpreună să scoată pre nohai din Bugeacu, să să ducă la Don, să trăiască acolo, după cum s-au așezat la pacé. Și ei să punea înpotriva hanului și nu vrea să iasă din Bugeac.

Decii Antiohii-vodă îndată să găti și purceas⟨ă⟩ cu frumoas⟨ă⟩ oaste, că atuncea era și Turculeț, cu vreo doao mii de slujitori ce fusése joimiri, suptu ascultarea țărîi. Decii purceasă din Iași pre Bîrlad pînă la Fălcii, și de acolo s-au întorsu iar la Iași, că s-au așezat hanul cu nohaii să-i lasă pînă în primăvară. Și cum au vinit primăvara, s-au și rădicat de bunăvoia lor, de s-au dus la Don să trăiască.

1 pentru întemeiarea și întărirea păcii E// 3—11 *lipsesc* M,P// 3—5 undé zicea că va să să ⟨vor să D⟩ facă vécinică pace, fiind supărat pămîntul nostru de poghiazuri C,D// 4—5 fiind supărat pămîntul nostru de E, G// 6 pricepeam C/ *lipsește* că G/ pe C// 6—7 ne va fi pacea cea vécinică. Că pacea cea vécinică de răutate E, ne va fi pre urmă vecinica pace. Că vecinica pace de răutate G/ fi]cădea C,D/ vécinica pacé. Că vécinica pacé de răutate C,D// 8 cinste C// 9 *după* réle *ad.* și spurcate C,D/ ni-au făcut de nemică oameni C,D/ și]că E// 10 *lipsește* de sîntem D/ precum]cum C// 11 arăta]scrie G/ rînd C// 12 56]44 C, 54 D, G, 57 E, 47 P// 12—13 Lui Antiohii voevod i-au venit poroncă ⟨de la Poartă M⟩ să margă la Bugeac înpreună cu hanul M,P// 13 margă]încaleci C,D// 14 *lipsește* dinpreună C,D/ *repetă* pre nohai G/Bugiac C//15 și să trăiască G//15—16 după cum s-au hotărît la făcutul păcii. Iar nohaii să punea M,P /pace C//16 ei]nohaii C,G, tătarîi nohai E/înprotiva C// 17 Bugiac C// 18 *lipsește* Decii M,P/ voevoda M/ s-au gătit și au purces D,M,P/purceasă C// 19 frumoasă C/ era]au fost G/ *lipsește* vreo M, P// 20 *lipsește* de M,P/ fusésie C/*după* joimiri *ad.* și era E/*lipsește* ce fusése...ascultarea țărîi M,P/ supt C/ascultare C/ țărîi]lui Antiohii-vodă E//21 purceasă]au purces Antiohii-vodă D// 21—25 Deci purcegînd din Iași au mersu la Bîrlad și la Fălciu, iar acolo i-au venit veste ⟨cum M⟩ că hanul s-au așăzat cu nohaii, ⟨că M⟩ i-au lăsat să ernezi în Bugeag. Și de primăvară, chiar ei, de bunăvoia lor să vor rădica ⟨de voia lor vor eși P⟩ din Bugiag și să vor duce la Don să trăiască M,P//22 iarăși G/ *după* Iași *ad.* la scaonul domnesc G// 23 prim⟨ă⟩vară C/ cum]cît D//24 s-au]cum s-au E/ *după* rădicat *ad.* nohaii G/ *lipsește* lor C,D//

57. Iară Antiohii-vodă de primăvară, în al cincéli an a domniii **lui**, au făcut cărți de slobozii pin toate săliș- f. 281v tile. Și au mutat slujitori de pin Piatră / și din Roman și de pin toate tîrgurili, ce era pin mijlocul țărîi așezați, și i-au mutat pe la marginile țărîi; pe la vaduri, pe Nistru și pe Prut îi așeză.

58. Și scoasă și ruptă pe țară, de-i așeza pre oameni pe putință cu pecetluituri roșii domnești pe féțe, pe tot omul anumé, și cu giurămînt mare că vor da de patru ori într-un an. Decii așîa purceasără oamenii din toate țărîli a izvorî și a vini cineș la locul său și la moșiîa sa.

59. Așijderea și boiarii carii era pribegi în Țara Munteniască încă de la maziliîa lui Costantin Ducăi-vodă, de făcea multe amestecături, atuncea văzind că s-au făcut pacé și nu mai pot isprăvi nemică, nici cu Costantin Duca-vodă, nici cu Brîncoveanul-vodă, ș-au plecat capetili la Antiohii-vodă și au vinit în țară. Și Antiohii-vodă i-au priimit cu dragoste și-i ținea la mare cinste. Carii mai pre urmă acei boiari i-au fost de mare folos la maziliîa lui Antiohii-vodă, precum să va arăta mai înnainte. Numai ce au rămas în Țara Munteniască Nicolai Costin hatmanul, că era cumnat cu Costantin Duca-vodă, și Mavrodin vistiernicul, că era grec, nu avea la cé vini.

60. Tare să bucuras⟨ă⟩ oamenii atuncea și de pacé

---

1 57]45 C, 55 D, 58 E, 60 M, 49 P/ Deci și Antiohi voevod s-au întorsu în scaun în Iași; în al cincile M,P/ cincelea C// 2 lui]sale M,P/ au făcut]făcu C/ pin]pe E,G// 3 au mutat]mută C,D/ slujitorii D//3—4 pin]prin$^{1-2}$ G/ de pin$^{1-2}$]din M,P/ Piiatră C/ *lipsește* și^{1} C,D,E,G,M,P// 4 *lipsește* ce era pin mijlocul țărîi așezați M,P/ pin^{2}]prin E// 5 și i-au mutat]și-i mută C,D, și i-au așăzat M,P/ marginili C/ vadurile țărîi// 6 pre C/ *lipsește* îi așeză M,P// 7 58]46 C, 56 D,G, 59 E, *lipsește* M,P/ Scos-au M,P, au scos D/ de-i așeză C]așăzat-au M,P/ pre^{3} C]după M,P// 8 putința lor M,P/ *lipsește* domnești M,P/pre$^{1-2}$ D/ pre fața lor M, pre față P// 9 cu mare giurămînturi ⟨giurămînt P⟩ să deîe numai de patru M,P/ că vor da]să dea C,D//10 așa C// 10—11 așa s-au pomenit oamenii din toate părțile și dintr-alte țări și au venit fieștecare la locul M,P/ țărîle C// 11 moșie C// 12 59]47 C, 57 D,G, 60 E, 61 M, 50 P/ *lipsește* Așijderea și M,P/ Boerii moldoveni M,P/ pribégi C// 13 încă din domniîa Ducăi voevod M,P/ de la maziliîa Ducăi-vodă G/ de^{2}]și M,P// 14 *lipsește* atuncea M,P/ văzind]dacă au văzut M,P//15 pace C/ și cum că nu M,P//15—16 cu$^{1-2}$]prin M,P/ *lipsește* Costantin C// 16 Brîncovanul-vodă D/ voevod$^{1-2}$ M/capetili]capul C,D// 17—18 Și după ce au venit în Iași i-au priimit cu dragoste M,P// 18—20 *lipsește* Carii mai pre urmă... să va arăta înnainte M,P// 19 mazilie C//20 precum va arăta istoriîa înnainte G// 21 Rămas-au doi boeri moldoveni în Țara Munteniască ⟨cu M⟩ Nicolai Costin M,P// 22 *lipsește* că era M,P/ cumnatul Ducăi voevod M,P/ *lipsește* Costantin C// 23 visternicul D/ că era]fiind M,P/ n-avea la ce vini C, n-au avut la ce vini E, *lipsește* M,P/ *după* vini *ad.* în Moldova G// 24 60]48 C, 58 D,G, 61 E,M, 52 P/ Bucuratu-s-au atunce toată țara că au dăruit Dumnezeu pace M,P/ bucurase C/ *lipsește* și G/ pace C//

f. 282 și de chivernisala cea bună a lui Antiohii-vodă. / Și începură boiarii a-ș face curți și a ezi iazuri pre la sălîști, și cu toate să siliîa.

62 ⟨sic⟩. Întorsu-s-au și solul cel mare léșescu de la Poartă, pre anumé Lișcinschii, voevoda Poznavschii. Și i-au eșit Antiohii-vodă înnainte și iar l-au cinstit după obiceai, și s-au dus la țara lui, în Țara Leșască.

63. Atuncea, după acéste după toate, s-au rădicat și Dumitrașco beizadea din Iași cu doamnă-ș și cu tot agîrlîcul său, și s-au dus la Țarigrad, să trăiască acolo. Iară Brîncoveanul-vodă, după ce au văzut că au mărsu Dumitrașco beizadea la Țarigrad, s-au umplut de grije și de frică că-l va pîrî, pentru că știîa doamna lui, din Țara Unguriască, toate tainele ce avea Brîncoveanul-vodă cu nemții, a doa, pentru mulți bani ce luas⟨ă⟩ Brîncoveanul-vodă a lui Șerban-vodă. Și-i era aminte să nu-l smintiască și din domniîe, cu priiatinul său, cu Cerchez Mehmet-pașîa, cu cuciuc-imbrihor, musaipul împăratului. Că Dumitrașco beizadea știîa bine rîndul Porții și avea cinste mare de la turci.

64. Ce Brîncoveanul-vodă să sfătui mult cu unchii

---

1 *lipsește* și de chivernisala... vodă M,P, *repetă* B/ *lipsește* a lui Antiohii-vodă C,D/ *lipsește* Și M,P/ Început-au M,P// 2 boerii C/ a ĭazi C, *lipsește* M,P/ cu toate siliîa D// 4 62]49 C, 59 D,G, 63 M, 53 P/ Să întorsésîe C, Întorsu-s-au atuncea G/ leșescu C// 4—7 Leștinschii voevod Poznavschii, solul cel mare leșăscu, s-au întorsu de la Țarigrad. Antiohi voevod iarăși i-au eșit înnainte și l-au priimit cu mare cinste; după acéîa s-au dus în Țara Leșască M,P// 5 *lipsește* pre C,D,G//6 Și iar îi eși Antiohii C,D/ Și iar E,G/ l-au cinstit]îl cinsti C,D//7 obiceaiu C/ s-au dus]să dusă C,D/ *lipsește* în Țara Leșască C,D// 8 63]60 D,G, 64 M, *lipsește* C,E,P/ *lipsește* Atuncea M,P// 8—9 După toate aceste Dumitrașco beizadîa și cu doamna sa s-au rădicat din Iași cu tot M,P// 9 doamna-ș C// 10 agîrlîcul său ce au avut E/ și]de C,D/ *lipsește* acolo C,D,E,G//11 Iar C, *lipsește* M,P/ vodă]domnul muntenescu M,P//11—12 după ce s-au înștiințat pentru Dumitrașco beizadîa că s-au dus iarăș la Țarigrad, s-au înplut M,P// 13 *lipsește* pentru D// 14 *lipsește* vodă G// 13—16 de frică și de grijă ca să nu-l pîrască la Poartă, de vremi că doamna ⟨a M⟩ lui Dumitrașco beizadîa încă din Țara Unguriască știîa toate tainile Brîncovanului, pre carile ave el cunoștinți; știîa și pentru banii ⟨a M⟩lui Șărban voevod, pre carii îi luasă Brîncovanul M,P// 15 luasă C//16-18 Și pentru aceste să temeîa să nu-l smintîască și din domniîa, știind că Dumitrașco beizadea era bun prietin pe Cerchez Mehmet-pașa, cuciuc-hinbrior M,P//18 cu cuciuc]ce era și cuciuc E/ înpăratului C]împărătesc G//19 Că]Și cum că M,P/Dumitrașco-vodă beizadea E//19-20 știîa rîndul Porții foarte bini și să află la mare cinste și trecire M,P//20 *lipsește* mare de la turci E, de la turci C,D,G,M,P//21 64]50 C, 61 D, G, 66 M, 55 P, *lipsește* E/*lipsește* Ce M,P/Brîncovanul C//21—r.9 din p. urm. Brîncovanul să mera cum ar faci să s⟨ă⟩ mînțuiască ⟨să nu să smintiască P⟩ de Cantimirești; și pentru acéîa s-au sfătuit cu unchiul lui, cu stolnicul Costandin și cu spătariul Mihai și au trimes la Poartă pre unchiul său Mihail Cantacozino spatar ⟨Mihăilă spătarul Cantacozîno P⟩, care multu au înblat și au cercat și multe au și făgăduit veziriului ca să maziliască pre Antohii voevod Cantimir M,P//

lui, cu Costantin stolnicul și cu spătariul Mihai, cum ari face să să poată mîntui de Cantimirești, ca să nu vie la vreo primejdie cu Costantinu Duca-vodă, să cheltuiască să-l scoată la domnie. Nefindu-i ginere, îl urîsă. Și dzicea că cîndu îi era ginere și nu-l asculta, dar acmu, dacă va /
f. 282v eși la domnie, nici l-ari băga samă.

65. Și sfătuiră și triimisără pre unchiu-său, pre Mihai spatariul, la Poartă; și umblă spatariul Mihai și cercîndu și giuruind mult veziriului, să maziliască pre Antiohii-vodă și să pue domnu strein, pre careie au ales Brîncoveanul-vodă. Și Brîncoveanul-vodă alesése pre un Toderașco de la Gălați. Care acel Toderașco au fost neguțitor; om era chipeș și dé firé, dar mai rău și mai spurcat, și mai varvar, și mai tiran nu era alt om pre acéli vremi în țară. Că de ar fi fost acela domnu în Moldova, nici un boiariu pînă în doao, trii luni n-ar fi rămas viu în țară.

66. Acel féliu de milă avea Brîncoveanul-vodă pe țara noastră a Moldovii și pe boiari. Ce Dumnezeu nu s-au îndurat; că au răspunsu veziriul spătariului Mihai că nu va mai înmulți domnii, ce, de va mazili pre Antiohii-vodă, a pune pre Costantin Duca-vodă, iar pre alții nu va puné.

67. Auzind acest răspunsu de la veziriul, spatariul Mihai nu l-au mai încăput vréme a mai aștepta într-alt chip, că avea grije de Dumitrașco beizadea, ce numai

1 stolnicul Costantin D,E,G/ ar face D//2 nu viie C// 3 *lipsește* Constantinu C//4 domniie C/ Nefiindu-i C// 4—5 gineré[1-2] C/ Și-i zicea C//5 cînd C/ *lipsește* și D,G/ acmu nefiindu-i ginere G/ *repetă* nefiindu-i G/ acum C/ va eși]ar eși D//6 domniie C/ l-ar băga C// 7 65]51 C, 62 D,G, *lipsește* E/ triimisă C, trimisă D// 7—8 triimis⟨ă⟩ Brîncoveanul-vodă pre unchiu-său, spat⟨arul⟩ Mihai G/*lipsește* pre[2] E// 8 spătariul[1-2] C/ cercînd C//9 viziriului C//10 puie C/ care C/ l-au ales M,P//11 *lipsește* vodă[1] M,P// 11-16 Că alesăși Brîncovanul pre un Toderașco de la Gălați, ce au fost neguțitoriu, carile atîta era de tiran și de varvar, cît de ar fi fost domnu, apoi pînă în doî, trei, luni nici un boïaru n-ar fi mai rămas ⟨n-ar fi rămas nici un boeriu P⟩ în toată Moldova M,P// 11 alesésie C// 12 Careli C/ au fost]fusésie C,D/ neguțitoriu C/ *lipsește* era E,D// 13 om chipeș, dé firé C, om cinsteș, chipeș, de fire G/ *lipsește* și[1] E/ *lipsește* și dé firé D// 14 și mai tiran și mai varvar nu era om C,D,E,G/ *după* vremi *ad.* ca acela E/ Că de ar fi fost ajunsu acela C/ Că de ar fi luat acela domniia D//15 în Moldova]în țară C,D, *lipsește* E/ *repetă* pînă B//16 nu ar fi C/ *lipsește* viu în țară C// 17 62]52 C, 63 D,G, 67 M, *lipsește* E,P/ *lipsește* vodă M,P// 17—18 avea Brîncovanul pre Moldova și pre boerii moldoveni M,P/ avea Brîncoveanul-vodă pe țară și pe boïarii Moldovii C,D,E,G// 18 Ce]Însă P/ nu s-au îndurat]n-au ⟨nu i-au P⟩ agiutat M,P//19 *lipsește* că M,P/ Veziriul au dat răspunsu M,P// 20 nu va] n-a C/ de va ⟨a P⟩ și mazili M,P// 21 voevod[1-2] M/ va pune D,E/ *lipsește* Costantin C,M,P/ pe alții n-a pune C// 23 67]53 C, 64 D,G, 68 M, 57 P/ Auzind]Luund C,D,M,P/ viziriul C/ *lipsește* de la veziriul M,P/ spătariul C// 24—25 *lipsește* nu l-au mai încăput... pe Dumitrașco beizadea M,P// 25 numai ce M,P//

i-au căutat a să lipi iar de Costantin Duca-vodă, să-l scoată la domnie.

68. Nu știu ce vom dzice, nenorocirea Țării Moldovii, au mînie lui Dumnezeu. Să tîmplas⟨ă⟩ la acéia vréme de ținea gazdă solul nemțăscu în casăli lui Costantin Ducăi-vodă. Și i să rugă acelui sol, țiind gazdă la dînsul,
f. 283 de au grăit solul / veziriului să-l facă domnu pre Costantin Duca-vodă. Și atuncea veziriul îl ținea la mare cinste pre acel sol; și numai ce i-au căutat a-i face voia, puindu-s⟨ă⟩ chizeși munténii și agiutîndu-l și cu bani.

69. Vinit-au atuncea la Iași, la Antiohii-vodă, și alt sol micu, moscal, de la Țarigrad, careli mersése pe la Azacu pe apă cu un galion. Și turcilor nu le părea bine undé l-au văzut că a vinit pre apă, de au deșchis drumul pe apă și au învățat a face galioane și ei. Și mult să mira și să strîngea noroade de priviia acel galion moschicescu, că nici cu gîndul nu gîndiia, netocma să vază galion moschicescu să vie la Țarigrad. Și auziia mai înnainte că facu moscalii galioane, dar nu credea; dar atuncea l-au văzut și cu ochii.

1 *lipsește* iar M,P/ voevod M//1—2 ca să-l scoată la domniia Moldovii M,P// 3 68]54 C, 65 D,G, 69 M, 58 P/ *lipsește* Nu știu... mînie lui Dumnezeu M,P/ vom]voiu D/ *lipsește* Moldovii C,D// 4 mîniia C/ lui Dumnezeu au fost. Că să tîmplasă E/ tîmplasie C// 5—10 Un sol nemțăsc era în gazdă la Costantin Duca voevoda. Duca voevoda s-au rugat acelui sol să-i isprăvască di la viziriul domnie Moldovii. Viziriul pre acel sol îl ave la mari cinsti. Deci mergînd solul la viziriul l-au rugat pentru Duca voievod. Și numai ce i-au căutat viziriul a-i faci pre voe solului; iar muntenii îndată s-au și pus chizăși pentru Duca ⟨voivoda M⟩ și și cu bani gata l-au agiutorat M,P// 5 casăle C/ *lipsește* lui Costantin C//6 Deci să rugă G// 6—7 Și află vréme Costantin Duca-vodă de să rugă acelui sol țiind gazdă în casăli lui, la dînsul ⟨la dînsul, în casăli lui D⟩ de au grăit viziriului C,D// 7 *lipsește* pre Costantin Duca-vodă C,D// 8 *lipsește* atuncea G/ viziriul C/ la cinste mare C,D,E/ *lipsește* și D/ pre voie D/ puindu-să C//10 *după* munténii *ad.* pentru Costantin Duca-vodă C/ *repetă* și[1] C/ ajutorindu-l C,D, agiutorindu-l E,G// 11 69]55 C, 66 D, G, 70 M, 60 P/ *lipsește* Vinit-au ... la Antiohii-vodă și alt M,P/ Iară după acéia vinit-au E// 11—12 Vinit-au și alt sol mic, moscal, de la Țarigrad, pin Iași, la Antiohii-vodă, carele mersésie C,D// 11—13 Un sol mic, moschicescu, triimis di la moscali au mers pre la Azac pre apă cu gallionul pînă la Țarigrad. Iar turcilor M,P// 13 cu galionul C,D/ nu le-au părut M,P// 14 undé]dacă M,P/ au vinit C,D, au vinit cu gallionul pre apă M,P/ pe C/ de]și M,P//15 *lipsește* pe apă M,P, s-au învățat C,D,G, și pentru că s-au învățat ⟨moscalii P⟩ M,P/ și ei galioane G/ *lipsește* și ei M,P/ ei]iei C/ miera E// 16 năroade E/ și s-au strîns norod mult M,P/ acel]la acel M,P/ *lipsește* moschicescu C,D,E,G,M,P// 17 că]de vremi că M,P/ nu gîndiia]nu le era C,D/ nici în gînd nu le era cum că vor vide în Țarigrad gallioani moschicești M,P// 18 viie C/ înnainte vréme C// 18—19 Ei întîi auzie cum că s-au învățat moscalii și fac gallioani; iar atunce M,P// 19 dar]iar C,D,G// 20 *după* ochii *ad.* lor, și pentru acee mult să minuna MP//

Ce întorcîndu-s⟨ă⟩ acel sol, pe uscat, pin Iași, l-au cinstit Antiohii-vodă după obiceai și după cinste. I-au spus acel sol că iaste mazil, că înțălesése din solul nemțăscu pentru aceasta.

Numai nici de un folos nu i-au fost lui Antiohii-vodă că i-au spus, că cum au purces solul din Iași, iară a doa zi i-au și sosit un capegi-bașe cu maziliĭa.

70. Căutați acum de socotiți cea fără de năroc țară și oameni; că numai șapte, optu luni didése Dumnezeu de era răsuflaré în țară și să bucuras⟨ă⟩ țara tare. Dară de ar fi ținut șeapte, optu ani, sau zéce așĭa, n-ar fi putut oamenii și dobitoacéli încăpea în țară.

71. Dar Dumnezeu nu va să iarte păcatul și greșala aceștii țări, tot mai mare, și mai rău, și mai amar, și mai suspin să adaoge.

Decii cum déde maziliĭa, îndată și apucară porțili și începură a căuta pre Bogdan hatmanul și pre Iordachi Rusăt vistiernicul, cu ferman făcut de la Poartă, Costantin Duca-vodă și cu munténii.

Și să strînsără într-un ceas slujitori⟨i⟩, de-i pusă capegi-

1 întorcîndu-să C/ acel sol]solul C, *lipsește* D,G/ *după* uscat *ad.* și viind C// 1—4 Acest sol moschicescu di la Țarigrad au vinit pre uscat ⟨pre uscat au venit P⟩ prin Eși; și l-au priimit Antiohii voivoda cu mari cinsti. Și după cinsti au spus lui Antiohii voivoda (că și lui îi spusăsi solul nemțăscu) cum că esti mazil M,P// 2 Antiohi C// 3 *după* sol *ad.* lui Antiohii-vodă C înțălesésĭe C// 5—7 Numai cît s-au pornit solul cel moschicescu, a dao zi au și au și sosit M,P// 6 *lipsește* că i-au spus G/ că cum l-au pornit din Iași pe sol, iară C,D// 7 i-au]au G/ *lipsește* un E,G/ bașĭa C,E, *lipsește* M,P/ mazilie C// 8 70]56 C, 67 D,G, 72 M, 61 P/ cĭa C// 8—12 Videți acmu, fraților, ci țară nenorocită iasti aceasta; că numai în opt luni dăruisă Dumnezău răsuflare în țară și în oamini și toți să bucurasă. Dar cînd ar fi fost tot așa în zăci ani, apoi atunce întru adivăr că n-ar fi putut o⟨a⟩minii și dobito⟨a⟩-cile să încapă în toată Moldova M,P// 9 șepte D,E/ opt C/ didésĭe C//10 răsuflare C/ bucurasă C/ Dar C// 11 șapte C, șepte D/ opt C dzéce ani tot așĭa E/ așa C//12 dobitoaceli C// 13 71]68 D,G, 73 M, 62 P, *lipsește* C/ Dar]Însă M,P/ erte D/ greșalile M,P// 14 țări, și pentru acee încă și mai mult să adăoge greutate⟨a⟩ ei și suspinul ⟨suspinurile P⟩ săracilor M,P/ mare]tare E,G/ și amar C,D,G// 16 mazilie C/ porțile C/ apucară de închisără porțile la curte domniască și începură E/ În ci cias vini mazilie, îndată încuiară porțile curții și au și început M,P// 17 căuta]cerca M,P/ pe[1-2] C/ *lipsește* hatmanul C,M,P// 18 *lipsește* Rusăt vistiernicul C/ de la Poartă, după cerire Ducăi voivoda și a muntenilor M,P/ de Costantin D// 20 slujitorii C/ de-i]și-i C//20—r.6 din p. urm. Capigiul îndată au strîns slujitorii și i-au pus păzitori înprejurul curții, ca să poată prindi pre Bogdan și pre Iordachi Rusăt. Iar ei șăde în casă la doamna. Și măcar că capigi-bașa era om înpărătesc și știe că acei doi boeri sînt mistuiți la doamna, însă nu îndrăznie să meargă acolo și să-i prinzi. Grecii acmu întră prin casăle boerești și dau hîrtii și slugilor boerești și fac și alte lucruri necuvioasă. Și pentru acee, măcar că sînt creștini, însă sînt mai răi dicît păgînii M,P//

bașe împregiurul curții domnești de sta de străjuĭa să prindă pre acei doi boiari, pre Bogdan și pre Iordachi. Iar acei doi boiari șidea în casă la doamna, mistuiți, ascunși, și nu cuteza capegi bașĭa să între în casă la doamna să-i ĭa de grumazi, că-i oblicis⟨ă⟩ că sînt acolo. Și era turcu om împărătescu!

72. Iară a triĭa zi au stătut Antiohii-vodă de au mijlocit lucrul cu boiarii carii fusése pribégi, carii mai sus s-au scris că au vinit la mila lui, și cu alți boiari de țară ce s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ în Iași din capete, anumé Vasilașco Cantacozino spatar și cu frate-său Ilie Cantacozino vis⟨tiernic⟩ și cu Ioniță sărdariul, ficior lui Miron Costin logofătului, și Antiohii hatmanului și Lupul, ficior lui Gavri-
ms. 253, lită // visternicul.
f. 289 Vorovit-au cu toți cu acesștea și i-au poftit și i-au rugat pentru Bogdan și pentru Iordachi. Déce acesștii boĭarii n-au putut călca voĭa lui Antiohi-vodă, și măcar c-avuses⟨ă⟩ mult supăr de Bogdan și dé Iordachi, întîiu Ioniț⟨ă⟩ sărdarul, sîn Miron Costîn, avînd maré ran⟨ă⟩ în inema lui pentru tăere tătîne-său, lui Miron logofătul, în vréme lui Cantemir-vodă, că mai mult era prepusul de Bogdan și de Iordachi c-ar hi îndemnat pe Cantemir-vodă atuncea de au perit tat⟨ă⟩-său. Și acmu, vădzind rug⟨ă⟩minte lui

1 bașĭa C/ înpregiurul C/ *lipsește* domnești C/ sta și străjuĭa E// 1—2 sta și străjuĭa pre acĭei doi boĭari, pre Bogdan și pre Iordachi ca să-i prindă C,D// 3 *lipsește* doi C,D,E,G// 4 *lipsește* ascunși C,D// 5 oblicisă C// 6 *după* turcu *ad.* agă E/înpărătescu C// 7 72]57 C, 69 D,G, 75 M, 64 P/ Iar C, *lipsește* M,P// 7—2 A trie zi Antiohi voivoda s-au rugat boerilor celor ⟨ce au fost P⟩ pribegi și celoralalți boeri din țară pentru Bogdan și pentru Iordachi Rusăt, să facă o mijlociri și să-i scoată din curti. Deci boerii, măcar că mulți ave ⟨mari M⟩ pizmă asupra acestor doi boeri, pentru multi neagiunsuri ci le-au făcut, n-au putut călca rugăminte lui Antiohii voevoda. Și pentru acee s-au sfătuit cu toții și i-au înbrăcat M,P// 8 *ad. marginal* lucrul D/ fusésĭe C] au fost E/ ce s-au scris mai sus C,E,G, ce s-au pomenit mai sus D// 10 să tîmplasă C/ *ante* anumé: 58 C, 73 E, 70 G/ Vasilașco spătariul Cantacozino C/ Vasilie D,G// 11 spătariul D//11—12 *lipsește* cu[1-2] C,D,E, *lipsește* cu[2] G//12 *lipsește* vis⟨tiernic⟩ C,D,E,G/ ficiorul lui Miron logofătul C/ logofătul D// 13 Antiohii Jora hatmanul C,D/ Antitohii B/ Lupul Costachi C/ ficior lui]sîn C/ Lupul vistérnicul, ficior lui Gavriliță Costachi vornicul D/ visternicul]vornicul B,C,E,G// 15 Vorovit-au Antiohii-vodă B,C,D,E,G/ cu acești boiari ⟨boĭari C⟩ B,C,D,E,G// 16 pentru hatmanul Bogdan și pentru Iordachi vistiernicul Rusăt C/ Decii acești B,C/ boiari B, boĭari C// 17 Antiohii B, Antiohie C/ că avusése B, că avusésĭe C// 18 de B,C/ întîi B,C// 18—19 întîi feciorul lui Miron logofătul, Ioniță sărdariul, avînd G/ Ioniță sărdariul B,C// 19 sîn]ficiorul lui B,C,D, ficior lui E/ Costin logofătul B,C,D,E/ mare rană B,C/ inima B,C/ pentru tăĭarea capului tătîne său B,C,D,E,G// 20 *lipsește* lui E/ Miron Costin logofătul B,G/ vrémĭa C//21 multu C// 21—22 de[1-2]]pre B,C,E,G/ prepusul pre Bogdan hatmanul și pre Iordachi vistiernicul Rusăt că ar fi îndemnat ĭei pre C//22 că ar fi îndemnat ei pre B// 23 *după* tat⟨ă⟩-său *ad.* Miron logofătul B,C,E,G/ acum C, *lipsește* B/ văzind B/ rugămintea B, rugăminte C//

Antiohi-vodă, le-u lăsat toate gios ș-au sfătuit cu toțîi. Și eșindu sara la gazde, au înbrăcat pe Bogdan și pe Iordachi în haine pro⟨a⟩ste, și s-au făcut în loc dé slugii de-u mărsu dup-acei boiarii pen mijlocul slujitorilor, pînă au eșit pe po⟨a⟩rtă afar⟨ă⟩.

70. Însă fiindu și baș-bulubaș de casa lui Antiohi-vodă, s-au agiunsu și cu dînsul, de-u pus niște slujitori ca acie, cu plată, de n-au luat taré sama, cînd au eșit. Decé hatmanul Bogdan, dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la gazda Lupului visternicul, îndat-au încălecat cu cîteva slugii ș-au fugit f. 289v în Țara/Leșască. Iară Iordachi Rusăt visternicul au mărsu dup⟨ă⟩ Ilei comisul Ca⟨n⟩tacozino pîn'la gazdă pe gios, și n-au putut încăleca și el, ca Bogdan, să fug⟨ă⟩, fiind om bătrîn și slab.

Ș-au purces Ca⟨n⟩tacozino la țar⟨ă⟩, și așea într-o cuhne l-au ascunsu, și apoi au fugit și Ilie, pentru voia lui Iordachi, dépréun⟨ă⟩. Și l-au dus pen Hangu, ș-au trecut în Țara Leșască amîndoi; și așea li s-au tîmplat de au scăpat.

71. Iară Antiohi-vodă s-au gătit ș-au purces la Țarigrad, înpreun⟨ă⟩ cu capegi-baș. Ș-au domnitu 5 ani

1 Antiohii B,C/ le-u]li-au B,C/ jos C/ și au sfătuit B,C/ cu toții C, *lipsește* B,E,G// 2 eșind C/ eșind boiarii sara pre la gazde D/ eșind boiarii G/ pre$^{1-2}$ C/ pre Iordachi și pre Bogdan G// 3 în]cu M,P/ proaste B,C/ și]iar ei M,P/ locu de slugi B,C/ de au mărsu B,C, *lipsește* E//4 după B,C// 3—5 de slugi, mergînd după boeri. Și așa au trecut prin toți slujitorii, pînă ci au eșit M,P// 4 acei]ceialalți C,D,E/ boiari B, boiari C/ pin B, prin C// 5 poartă B,C/ afară B,C// 6 70]74 B,E,G, 59 C, 71 D, 76 M, 65 P/ *lipsește* Însă D/ fiind C/ baș-bulucbaș B,C/ Antiohii B,C// 6—8 *lipsește* Însă fiindu și ... cînd au eșit M,P// 7 ajunsu C/ de au pus B,C/ niște B, néște C/ acéia B, aceia C// 8 n-au pre luat tare sama C/ tare B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 9 după B,C/ Lupului Costachi vistiernicului C,E// 10 îndată B,C/ slugi B, slugi a lui C/ și au fugit B,C] și s-au dus M,P//11 Iar B,C/ vistiernicul C/ au mărsu]au eșit de au mărsu D//12 după B,C/ Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cant⟨acuzino⟩ comis G, comisul Iliie Cantacozino M,P/ pînă B,C/ jos C/ *lipsește* pîn'la gazdă pe gios M,P// 13 încăleca pe ⟨pre C⟩ cal B,C// 13—14 și fiind om bătrîn n-au putut să încalice și să fugă cu Bogdan M,P/ fugă B,C/ fiindu B/ slabu B,C// 15 Și au B,C/ Cantacozino B, Cantacozino Ilie comisul C, Ilii Cantacozino M,P/ țară B,C/ asia B, apa C, *lipsește* M,P/ întru o B// 16 cuhne]cocìue B,E, cociuie C,G// 16—18 l-au ascuns într-o cuhni și l-au dus pînă la Hang. Și di acolo pentru voe lui Iordachi au fugit amîndoi în Țara Leșască M,P// 16 *după* ascunsu *ad.* pre Iordachi vistiernicul C, pre Iordachi D/ Ilie Cantacozino B,E,G// 17 Iordachi Rusăt visternicul B,E,G/ dinpreună B,C, *lipsește* D/ l-au]s-au B,C,E,G/ pen]pin B, prin C/ ș-au]și au B,C//18 Leșască]Unguriască B,G//18—19 și asia s-au tîmplat de au scăpat acești boiari B,E,G, *lipsește* M,P/ asia C/ *după* întimplat *ad.* acestor boiari D// 20 71]75 B,E, 60 C, 72 D,G, 77 M, 66 P/ *lipsește* Iară Antiohii B,C/ voevoda M/ și au purces B,C// 20—21 ș-au purces cu capigi-basa la Țarigrad M/ *lipsește* Iară Antiohi-vodă... cu capegi-baș P// 21 înpreun⟨ă⟩ dinpreună B,C/ bașe B,E, basia C/ Și au domnit B,C, Domnit-au Antiohii voivoda M,P/ cinci B,C//

făr⟨ă⟩ 3 luni. Și păre tuturor rău de dînsul, și-l pomenie de domnu bun, pînă în dzua dé astădzii, că ave năroc la toate bucateli, de să făcea în dzileli lui. Nicé boal⟨ă⟩ în bucate nu era, și stupii nici într-o var⟨ă⟩ nu s-au făcut răi. Acestu năroc avu Antiohi-vodă, și plată de la turcii pentru slujbé ce au făcut, i-au plătit cu mazilie.

DOMNIIA A DOO A LUI COSTANTIN DUCA-VODĂ, LEAT 7209 ⟨= 1700⟩, SĂP⟨TEMVRIE⟩ 14. CAP 86

Zaci⟨alo⟩ 1. Costantin Duca-vodă, dac⟨ă⟩ înbrăcă f. 290 căftan de la / Po⟨a⟩rtă, cu cheltuiala și agiutorul muntenilor, fecea iar cheltuial⟨ă⟩ maré. Și cu datorie a domn⟨i⟩ei cei dintîiu neplătită, să-ncărcă de s⟨ă⟩ feci o somă maré de bani, și-ndatori țara și pe vaci, și pe oi, și pe mieré, și pe cear⟨ă⟩, de luo bani de la neguțitori.

2. Și dacă-i vinii vesștea c-au scăpat Bogdan hatmanul și Iordachi Rusăt visternicul, să otrăvii de mînie pe camaicanei din Iași, căci i-au scăpat pe cei doi boiarii.

1 fără de B,D,E, fără C/ trii B,C/ Și ⟨le B⟩ părea rău tuturor B,C,E,G/ de dînsul]de maziliia lui Antiohii-vodă C, *lipsește* B,E,G/pomeniia B//2 pînă]și pînă D/ și-l pomenescu pînă în zioa de astăzi de domnu bun C// 1—4 Și tuturor le-au părut ⟨le păre P⟩ rău pentru mazilie lui; și și pînă astăzi toți îl pominescu că au fost domnu bun și milostiv. În zîlile lui dobito⟨a⟩ci s-au făcut multi. Boală într-însile n-au fost; stupii M,P// 2 zioa de astăzi B/ că]și C/ avea B,C// 3 *lipsește* de D/ zilele C/ Nici B,C/ boală B,C//4 bucate] vite D/ *după* stupii *ad.* tot buni s-au făcut C, să făcea buni D/ vară B,C// 5 *după* răi *ad.* cît au domnit în cinci ani D/ Acest B,C/ avu]au avut B,E,G,M,P/Antiohii B,C/ voevoda M/ turci B,C// 6 slujbe B,C/ ei i-au plătit B,E,G/ maziliia B,C// 5—6 voevoda, că pentru slujbile lui cile mari și multe i-au ⟨au P⟩ plătit torcii cu mazilie M,P// 7 A doa domnii M,P/ doa B,C/ Ducăi E/ voivod M// 8 leat]anul B,E, în anul C,D,G, *lipsește* M,P/ septemvrie C, septemvrii în patrusprăzéci zile B,E, *lipsește* M,P/ cap 89 D, cap 91 P, *ad. ulterior* cap 90 B, *lipsește* E,G,M// 9 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,M,P/ voevoda M/ dacă B,C]după ce M,P/ au înbrăcat B,D,G,M,P//10 caftan C, caftan de domniie B,E,G,M,P/ de la Poartă B, *lipsește* M,P/ agiutoriul ⟨ajutoriul⟩ munténilor B,C, agiutoriul Brîncovanului-vodă, a munténilor D// 11 feace iar C, au făcut iar B,D,E,G, iarăș au făcut M,P/ cheltuială mare B,C/ datoriia domniii ceii dintîi B,C// 11—14 mari cheltuială. Deci cu această cheltuială și cu datorii ce veche di la domnie ce dintîiu s-au făcut o somă mari di bani și încă a și mai îndatorit țara pre vaci, oi, pre miere, pre ceară de la neguțitori M,P// 12 încărcă B,C/ de să feace C, de s-au făcut B,E,G//13 mare B,C/ îndatori B,C//14 miiare B, miiaré C/ ceară B,C/ de luoî C, de au luat B,E,G// 15 dacă i-au vinit véste B,E,G, dacă îi vini véste C/ c-au]că au B,C/ scăpatu B/ S-au înștiințat Duca voevoda că au scăpat M,P/ hatmanul Bogdan C,E/ *lipsește* hatmanul G// 16 și]și cu B,E,M, și pre C/ vistiernicul C, *lipsește* G,M,P/ să otrăviia de ciudă și de mîniie B, să otrăviia de mîniie și de ciudă C/ pre C// 17 caimacamii B,C/ pe boiarii caimacami G/ căci]pentru cé B,E,G/ pre acei B,E, pe aciei C/ boiari B, boiari C//

Și s⟨ă⟩ mînier⟨ă⟩ și le păru rău și muntenilor că i-au scăpat și nu ș-au putut feci cheful pizmei cei vechi. Căci sfatul lor cu Duca-vodă gîndie că vor găsi la dînșii mult⟨e⟩ averi, să-ș plătiască nevoe și datorie ce ave dup⟨ă⟩ cap. Și acel sfat și gînd dede Dumnedzău de nu-i fu nice de un folos.

3. Și dup⟨ă⟩ ce vini în Ĭași, pus⟨ă⟩ boĭarii dup⟨ă⟩ obiceiu anumé: pe Ion Buhuș, vărul lui, vel-log⟨o⟩făt, și pe Mitre vel-vornic dé Țara de Gios, pe Pavăl Ciocîrlan vel-vornic de Țara de Sus, pe Neculaiu Costîn, cumnatu-său, hatman, pé Panaite Morona vel-pos⟨telnic⟩, pe Cuzea vel-spăt-⟨ar⟩, pe Savin Zmucil⟨ă⟩ vel-ban, pe Gavril Miclescul vel-păharnic, pe Gheorghiță Mitre vel-vist⟨er-
f. 290v nic⟩, / pe Pătrașco Zosin vel-stolnic, pe Manolachi Hristoverghii vel-comis. Aceștea era boerii lui Costantin Ducăi-vodă. Numai mai aleși din toți era la sfat Panaite Morona pos⟨telnicul⟩, că s⟨ă⟩ potrivie cu stăpînu-său la o fire.

1 *lipsește* Și G/ să mîniiară B,C, să mîniiară și munténii D/ păru]părea B,C,D/ munténilor B,C// 16—6 și numai cît nu să otrăvie di ciudă și foarte s-au mîniiat asupra caimacamilor. Mînietu-s-au și muntenii, căci ei înpreună cu Duca voevod hotărîră să omoară pre Bogdan și pre Rosăt Iordachi. Și cu toată avére acelor doi boeri să-și plătească ⟨Iordachi Rusăt, ca să-ș răsplătească și toată avere acelor doi boeri, să-și răsplătească P⟩ datorie lor cea multă. Ci Dumnezău n-au vrut așa M,P// 2 face B,C/ chieful B/ cheful lor a pizmii ceii véchi C/ pizmii B// 2—3 ceii vechi ce avea. Pentru că sfatul lor cu Constantin Duca-vodă era și să gîndiĭa B,E,G// 3 *după* vodă *ad.* era că C, era D/ gîndiĭa C/ dînșii]acești 2 boiari G/ multă avére B, multă avere C,D,E// 4 plătiască nevoĭa B,C/ datoriĭa B,C/ avea B,C/ după B,C// 5 gîndu B/ déde C]au dat B,E,G/ Dumnezeu B,C/ nu-i fu]nu i-au fost B,E,G/ nici B,C// 7 3]4 M/ Și]iară B,E, *lipsește* M,P/ după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domniĭe în Iași la scaonul domnescu, boerit-au și el boiarii după B, după ce vini Costantin Duca-vodă C, după ce vini Costantin Duca-vodă cu a doa domnie în Iași, la scaonul domnescu ⟨pusă G⟩ pus-au E,G/ pusă boĭari după C/ după^{2}]pre G/ Costantin Duca voevoda, după ce au vinit în Eși ⟨și M⟩ s-au așăzat în scaun ⟨și P⟩ au boerit după obiceiu M,P/ obiceai B,C// 8 pre anume G, *lipsește* M,P/ pe]pus-au pre B/ pre$^{1-2}$ C/ vărul lui]ce-i era văr primare B,G, văr primare ce-i era E/ pre vărul său Ioan Buhuș M,P/ *lipsește* și B,C,E,G,M,P// 9 pre Dumitrașco Mitre B,E,G/ *lipsește* vel M,P/ *ad. marginal* vel-vornic E/ de B,C/ Jos C]Sus P/ pre B,C// 9—10 *lipsește* pe Pavăl Ciocîrlan... Țara de Sus P// 10—11 pre$^{1-2}$ B,C/ pre cumnatu-său Nicolai Costin ⟨vel-G⟩ hatman B,E,G,M,P/ Nicolai Costin C/ Panaiotachi B,E,G, Panaitachi C//11 postelnic C/ pre$^{1-2}$ B,C// 12 spătar C/ Zmucilă C/ pre$^{1-2}$ B,C// 13 Micléscul B// 14 vistiernic C/ Zosim C, Zosim Bașotă C,E,G/ stolnicu B/ pre^{2} C/Hrisoverghi B,C,D,E,G, *lipsește* P// 15 Aceștiĭa B,C/ boiarii B, boĭarii C]boeriile P/ Duca B,G,M,P//16 voevoda P/ *după* vodă *ad.* în domniĭa a doa B,E,G, în a doa domniĭe C/ Numai]Iară B,E,G, Însă P/ ales B,C,D,E,G/ din]dintru G/ la sfat era C,M,P/ Panaitachi B,E,G, Panaitachi C/ Muruna P//17 postelnicul C, vel-post⟨elnic⟩ B,E,G, *lipsește* M,P/ că să ⟨și B,E,G⟩ potriviĭa B,C,E,G/ că să lovie la fire cu stăpînul său M,P//

4. Decé, dup⟨ă⟩ ce boĭarii, îndat⟨ă⟩ triimis⟨ă⟩ boĭarii la Po⟨a⟩rtă cu pîră asupra lui Antiohi-vodă ș-a frățîne-său, lui Dumitrașco, cu multe năpăsștii și pricini făr⟨ă⟩ dé calé. Și-nvăța pe boerii, cu de frica, de-i pîrîe, fiind și munteni⟨i⟩ învățători și agiutori la pîr⟨ă⟩. Și deodată îl închisără turcei pe Antiohi-vodă. Că Antiohi-vodă, cînd s-au mazîlit, mai mult de 27 de pungi de bani în casa lui n-ave, măcar că fuses⟨e⟩ domnu cincii anii, și n-ave cu ce să s⟨ă⟩ sprejînescă de neprietini, dup⟨ă⟩ cumu-i obiceiul turcilo⟨r⟩, de-l faci prietin cu darea. Pe cestu lucru să poate socotii că Ant⟨i⟩ohi-vodă era om bun și nelacom. Unde să ⟨să⟩ găsască altul dé potriva lui să fie!

5. Dumnedzău nu-l lăs⟨ă⟩ mult în pede⟨a⟩psă, că s⟨ă⟩ schimbă Po⟨a⟩rta, și-ș tocmir⟨ă⟩ Cantemiresștii trebili, și eșii de la-nchiso⟨a⟩re Ant⟨i⟩ohi-vodă.

f. 291 Iar Duca-vodă, dac-audzii / că șed Cantemiresștii la casăli lor cu paci, îndată să-mbrăc⟨ă⟩ cu cămeșé dé

1 4]5 M/ Decii după ce BC/ boeri boiarii B,E, boeri boerii C, au boerit boiarii G/ îndată trimisă boĭari C/ boiari B/ Costandin Duca voivoda îndată au triimes boeri M,P// 2 Poartă B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M/ și a C]și asupra B,G,M,P// 3 a lui Dumitrașco bezăidĭa M,P/ Dumitrașco beizadea B,C,D,E,G/ năpăști P, C/ *lipsește* năpăști și E// 4 fără de B,C/ cale C/ de calé și fără de ispravă E/ învăța B,C//4—5 Pre boeri cu de-a frica i-au făcut di l-au pîrît, fiind și muntenii întru ajutoriu M,P/ pre B/ boiari B, boĭari C/ dé frica B, di-a frica C/ pîrîĭa B,C//5 munténii B,C/ *după* învățători *ad.* și îndemnători B/ agiutoriu B/ la pîră B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* Și M,P//6 turcii B,C/ Turcii diodată au închis pre Antiohii voevoda M,P/ pre Antiohii B,C/ Antiohii^{2} B,C//7 mazilit B,C/ de^{1}]decît D,G/ doaozăci și șapte B,C/ pungi B,C// 6—10 Că Antohii voevoda, măcar că au domnit fără puțin ⟨strîns cinci ani M⟩ însă la vreme ci l-au mazilit numai 27 pungi bani în toată casa lui au avut. Și pentru acee nu ave cu ci să ⟨să M⟩ sprijiniască dispre pizmași ⟨vrăjmași P⟩, de vremi că pre turcu cu datul banilor îndată-l faci priĭatin M,P// 8 n-avea C] n-au avut B,E,G/ fusésĭe C]au fost B,E,G/ cinci ani B,C// 9 nu avea B, n-avea C, cé B,C/ să să sprejiniască B,C/ nepriiatini B, nepriĭatini C/ după C/ după cum iaste B,D,E,G// 10 obiceaiul B,C/ turcilor C/ face C/ priiatin B, priĭatin C/ Pe acestu B, Pre acest C, Și pe acest E,G// 11 să poate socoti B,C]să cunoaști M,P/ Antiohii B,C/ voevoda au fost om bun, milostiv, iar nu lacom, de vremi că la mazilie lui numai atîța bani au avut. M,P/ era]au fost B,G//12 și n-au fost lacom G/ Undé B,C// 12—13 *lipsește* Unde... să fie M,P/ să să găsască C]să să afle G/ de B,C//13 fiĭe C/ *după* fie *ad.* la acéste vremi B,E// 14 5]6 M/ Dumnezeu B, Iară Dumnezeu C, Ce Dumnezeu E/lăsă B, C/ pediapsă B,C/ Sfîntul Dumnezău s-au milostivit și nu l-au lăsat M,P/ *lipsește* că M,P// 15 să B,C/ s-au schimbat boeriile din Poartă. Cantimireștii ș-au tocmit trebile și au eșit M,P/ Poarta B,C/ și-ș tocmiră B, și îș tocmiră C/ Cantimireștii B,C// 16 trebile B,C/ eși B,C/ închisoare B, închisoaré C/ Antiohii B,C/ Ant⟨i⟩ohii Cantimir voevoda M,P// 17 Iar Costantin Duca-vodă B,E,G/ *lipsește* Iar M,P/ dacă auzi B,C/ Cantimireștii B,C/ Duca voevoda s-au înștiințat că Cantimireștii șăd la casăle lor M,P// 18 casăle B/ cu pacé B, cu pace C, cu pace în Țarigrad E/ și îndată s-au înbrăcat M,P/ să înbrăcă B,C/ căméșe B, căméșĭe C/ de B,C//

ghiiață. Deci și triimis⟨ă⟩ pe vlădica de Roman, anumé Lavrentii, la Bogdan și la Iordachi, în Țara Leșască, de le giur⟨ă⟩ și lé adeveri maré mil⟨ă⟩, și-i adusă în țar⟨ă⟩ la pămîntul lor, să trăiască cu paci.

6. Iară munteni⟨i⟩ triimite totdeauna la Duca-vodă de cerea datorie ce vechi și iastă noo, și nu le mai da nemic. Și de ce-l poftie sau ⟨î⟩l învăța, el nu-i asculta ca-n domnie dintîiu, nice să mira de dînșii. Ce s⟨ă⟩ mînier⟨ă⟩ și ei taré, și văzdind și pe Cantemiresștii c-au eșit de la-n-chisoaré, le-au întrat și lor oaricé grij⟨ă⟩ de dînșii, și-și ar⟨ă⟩tar⟨ă⟩ obraz de făcur⟨ă⟩ paci cu taină, să nu știe Duca-vodă. Numai pace sulemenită, că, cînd le vinie muntenilor zamanul, tot îi înpedéca la trébii pe Cantemiresștii.

7. Și-ncepu Duca-vodă a sco⟨a⟩te grelé ⟨dări și⟩ mari pe țară, a-ndesi ciferturili ce lé scoses⟨ă⟩ Antiohi-vodă: din patru deder⟨ă⟩ opt într-un an, și oameni⟨i⟩ începur⟨ă⟩ a s⟨ă⟩ spărie și a fugii, și pe mazîli a-i îngrăuĭa

1 Decii B,C, Deci îndată M,P/ triimisă B,trimisă C/Avrinté A,Laurentie C,E,G/ triimisă Duca-vodă pre Lavrentie, episcopul de Roman, la Bogdan D//1-3 au trimes pre Lavrentii,episcopul de Roman, în Țara Leșască la Bogdan și la Iordachi di le-au giurat și le-au adiverit M, P//2 Iordachi vistiernicul C// 3 le giură B,C]li-au giurat D/le adeveri B,C]li-au adeverit D/mare milă B,C//3-4 și i-au adus în Moldova,în patrie lor și trăe cu paci M,P/țară B, C// 4 trăiască] pitriacă B,E,G/ pacé B, pace C// 5 6]7 M/*lipsește* Iară M,P/munténii B,C/ triimitea B, trimitea C/adesă triimete M,P/la Costantin Duca-vodă B,C,E,G/voevoda M// 6 de cerea]cerșînd M,P/datoriĭa cea véche C/datoriĭe ce avea la dînsul și de la domniĭa dintîi și de la domnie a doa și tot nu le mai da nemică B, datoriĭa cea ce făcusă la luarea domniii dintîi și la luarea domniii a doa și nu F/iastă]cea C,D,G,M,P/ noao C/și]iar el M,P/*lipsește* mai M,P/nemică C// 7de]di C/ cé îl poftiĭa B/ poftiĭa C/îl B,C/nu-i mai asculta G/ca în B,C]ca la M,P/domniĭa C//8 dintîi B,C/ nici B,C ,și nici M,P/să mîniiară C/mîniiară B//9 ei]iei C/tare B,C/văzindu B/ Drept acee și muntenii s-au mîniiat tari pre Duca voevoda și văzîndu M,P/ *lipsește* și[3] M,P/pre B/Cantimirești B, Cantemirești C/ că au B,C/închisoare B,închisoaré C//10 le-au]le au B,C/ oarece grije B,C//11 și îș arătară B/ arătară C, arătară și ei G/ de făcură C, de-ș făcură G/ pace B,C/paci cu Cantimireștii, însă în taină M,P/nu știĭa C//12 Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ voevoda M/ Numai au făcut pacé suliimenită C, Dar pace acee era sulemenită M,P/suliminită B,E,/că]căci M,P/ cîndu B/ viniĭa B,C//13 munténilor B,C, *lipsește* G/zaman, atunce M,P/ *după* zamanul *ad.* pre voĭa lor C/*lipsește* îi M,P/înpiedica B,C/trebi B,C/Cantimireștii B,C// 15 7]8 M/ începu B,C/Costantin Duca-vodă B,C,E,G/scoate B,C/greli C/gréle dări și mari D//15-16 gréle și mari nevoi pe ⟨în G⟩ țară și începu a îndesi B,E,G/îndesi C// 15-1 Duca voevoda au început a sco⟨a⟩ti greli biruri pre țară și a desi ciferturi. Ant⟨i⟩ohii voivoda au luat cîti di patru ori într-un an, iar el di opt ori. Oaminii s-au spăriĭat și au fugit; pre mazili iarăși i-au îngreuet cu mari dăjdi M,P//16 civerturile B, civerturili C/le scosése B,le scosesĭe C/Antiohii B,C//17din patru civeturi D,E,G/déderă C/ *după* déderă *ad.* oamenii B,E,G//18 oamenii începură a să spăriĭa B,C/fugi B,C/ și începu și pe mazili E,G,și pre mazili începu D/pre C/ mazili B,C/îngreuĭa B,C//

f. 291v cu dăjdii grelé și des⟨ă⟩. Și pe Bogdan și pe / Iordachi, totdeauna triimite la dînșei, de le lua împrumutări mari, pungii de bani, și-nnapoi nu le mai da nemic. Și nu ținea giur⟨ă⟩mîntul, că era în prepusuri, dup⟨ă⟩ cum ĭasté acel obiceiu la toți domnei, de au prepusuri pe unii boĭarii.

8. Atuncea Iordachi Rusăt visternicul, încuscrindu-s⟨ă⟩ cu Vas⟨i⟩lie vornicul Gavriliț⟨ă⟩, feci sfat la nunta fiilor lor, ce vor feci să s⟨ă⟩ poată mîntuĭ de acest domnu, că nu mai pot rădica nevoile.

Decé Vasilie vornicul, măcar că era la cinsté, dar pentru voĭa cuscru-său, lui Iordachi, îi întunecă minte și-ndată să scul⟨ă⟩ cu toții frațîi lui, anumi Lupul și Solomon și Costachi, și cu alții boeri: Mih⟨a⟩lachi spătarul, ce fuses⟨e⟩ cumnat cu Antiohi-vodă, și Ilie Frige-vacă spăt⟨arul⟩ și cu alții mulții boeri, ca la vro 50 și mai biné. Și o sam⟨ă⟩ lovir⟨ă⟩ pe la Bogdan, pe la cas⟨ă⟩le lui pe la Ivesștii, neștiind Bogdan nemic, și-l înbunar⟨ă⟩, cum vor să fugă și s⟨ă⟩ c⟨e⟩ie pe Ant⟨i⟩ohi-vodă de la Po⟨a⟩rtă să le fie domnu. Șe-i credzu, și fugii și Bogdan cu dînșii în Țara Munteniască. Cu toții să dusăr⟨ă⟩. /

1 dăjdi gréle B,C/ și dése B, și désĭe C, *lipsește* M,P/ *lipsește* Și M,P/ pre hatmanul Bogdan C,D/ pre[1-2]]la B,E,G,M,P/ pre Iordachi vistiernicul C,D// 2 totdeauna]adesi M,P/ trimitea C/dînșii B,C/ luoa C/ înprumutări B,C/ *lipsește* mari M,P// 3 pungi B,C/ înnapoi B,C] apoi F/ nemică B,C// 3—4 pungi de bani; și banii nu le mai întorce nimică. Au călcat giurămîntul, că era în prepusuri M,P// 4 giurămîntul B,C/ *după* prepusuri *ad.* acești boiari B/ după B,C//5 iaste acel obiceai B,C, iaste obiceaiul G//4–5 *lipsește* dup⟨ă⟩ cum... pe unii boĭarii M,P//5 domnii B,C/ pre unii din B,C/ boiari B, boĭari C// 6 8]9 M,/ *lipsește* Atuncea M,P/ vistiernicul B,C/ încuscrindu-să C]s-au incuscrit M,P// 7 Vasilie C/ *lipsește* Gavriliț⟨ă⟩ C/Vasilie Costachi vornicul, ficior lui Gavriliță ⟨vornicul B⟩, féceră B,E/ Vasilie vornicul, ficior lui Gavriliță D,G/ féceră C,D, făcură G/ lor]săi B,C,E,G/ Gavriliță, și fiind la nunta fiilor lor s-au sfătuit M,P// 8 face C/ să B,C/ acesta B,E/ *după* domnu *ad.* de Costantin Duca-vodă C// 9 pot]pute M,P/ *după* nevoile *ad.* nici îl mai pot sătura cu nemică B// 10 Decii B,C/ Vasilii B/ cinste B,C/ dar]ci M// 11 cuscrului său G,P/ *lipsește* lui M/Iordachi vistiernicul C/ mintea C// 12 îndată B,C/să sculă B,C]s-au sculat M,P/ toți frații B,C/ anumé B,C/ *lipsește* și[2] M,P//13 *lipsește* și[1] M,P/ Costantin G/ alți boĭari C, alți boiari anumé B/ Mihălachi Racoviță spatar B,E,G, Mihălachi spătariul C//14 fusése B, fusésĭe C/ Antiohii B,C/ *lipsește* ce fuses⟨e⟩ cumnat cu Antiohi-vodă, și M,P/ Ilie Dabije Țifăscul Frige-vacă B,E,G, Ilie Țifăscul Frige-vacă C//15 spătariul C, *lipsește* B,E,G/ alți C/ mulți B,C/ boiari B, boĭari C// 15—19 spatar și cu cielanți, presti tot 50 boeri și mai bini. S-au dus cu toții la Bogdan, la Ivești, și i-au spus că vor să fugă și să ceară domnu M,P// 16 samă B,C/ lovíră B,C/ hatmanul Bogdan C, Bogdan hatmanul D/ casăli B, casile C]casa D// 17 Ivești B,C/ neștiindu B/nemică B,C/ îl înbunară B, îl înbunară cu cuvinte C// 18 să ceaĭe C, să ceară B,E,G/ pre B,C/ Antiohii B,C/ voevoda M//19 Poartă B,C/ *lipsește* să le fie domnu M,P/ Și-i credzu C, Și crezu B/ fugi B,C// 19—20 Și au purces și el cu dînșii și s-au dus cu toții în Țara Ungurească⟨Muntenească P⟩ M,P// 20 toții B,C/ dusără B,C//

f. 292 9. Iară Iordachi rămas⟨ă⟩ în Ĭașii, cu mare grij⟨ă⟩, făcîndu-s⟨ă⟩ bun și nu știe nemic. Decii Duca-vodă, dac⟨ă⟩ vădzu așea, să tulbură taré și-ș aprinsă po⟨a⟩leli de to⟨a⟩te părțilé. Și ce strînses⟨ă⟩ bani de la țar⟨ă⟩, nu apucă a da pe la datornici, și și începu a triimite bani la Po⟨a⟩rtă și la hanul și la Isuf-pașea, sarascherul dé Baba. Și isprăvii de sco⟨a⟩s⟨e⟩ ferman să-i ĭa pe toții Duca-vodă de grumadzii din Țara Muntene⟨a⟩scă. Ce și Brîncovanul deodată nu-i déde, și triimis⟨ă⟩, doo, trei rînduri jalobă la Po⟨a⟩rtă de ce le faci Duca-vodă, și tot nu le ținu în sam⟨ă⟩ Po⟨a⟩rta.

10. Decé Brîncovanul-vodă, vădzindu că nu lé poate isprăvi de la Po⟨a⟩rtă, stătu să lé fac⟨ă⟩ paci de la Duca vodă. Și-i triimis⟨ă⟩ pe boĭarii la Focșeni să sștea împreun⟨ă⟩ cu căpitanul de Focșeni, să i le giuré și s⟨ă⟩ tre⟨a⟩că în Moldova. Și treimis⟨ă⟩ și Duca-vodă pe Ionițță hatmanul sîn Costîn și pe Misail mitropolitul, de marsăr⟨ă⟩ la Focșeni de giurar⟨ă⟩ boerilor că nu l-e fi nemic despre domnul Costantin Duca-vodă.

Și trecur⟨ă⟩ boĭarii toți în Moldova la casălé lor. Însă f. 292^{v} nu-i dede pe toții ce ĭera / mai cu prepus și mai capete, ce-i mistui Brîncovanul pe acie de către capegii-bașe ce vinis⟨ă⟩ să-i ĭa, anumé pe Vas⟨i⟩lie Costachi vornicul și pe Bogdan hatmanul și pe Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩ și pe Ilie stolnicul Frige vac⟨ă⟩ și pe Macsut postelnicul. Pe acesște îi poprii Brîncovanul, că s⟨ă⟩ temea să nu-i omoar⟨ă⟩. Iar Costantin Duca-vodă, vădzind că nu i-au dat pe acie, iar s-au apucat dé pîr⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă mai taré pe Brîncovanul, cu jalob⟨ă⟩.

11. Deci Iordachi, din Ĭași, iar pe taină au îndemnat pe alții boĭarii, ș-au fugit în Țara Ungure⟨a⟩scă, anumé Ilie Ca⟨n⟩tacozino și Balșé și Ursachi și Ion Sturdzea și alții. Și pe alții îndemnă de fugir⟨ă⟩ în Țara Leșască, anumé pe Macrei banul și pe Ghiorghiță comisul și Pilat șetrarul și alții mai mici din căpitinei.

Deci dac⟨ă⟩ înțeles⟨ă⟩ Duca-vodă cum c-au fugit boĭari⟨i⟩ și-n Țara Ungure⟨a⟩scă și-n Țara Leșască, i

---

1 9]10 M/ *lipsește* Iară M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul B,E,G, vistiernicul Rusăt Iordachi C/ rămasă C]au rămas M,P/ Iași M,P/ *repetă* cu C/ cu mare grije B,C/ *lipsește* M,P// 2 făcîndu-să C/ bun și]cum că M,P/ și]că B,E, și că C, cum că D,G/ nu știĭe nemică B,C/ *după* nimică *ad.* Însă cu mari grijă dispre Duca voevoda M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 2—6 S-au înștiințat Duca voevoda și s-au turburat cu totul. Triimes-au bani la Poartă la hanul și la Iusuf-pașa, sarascheriul de Baba M,P// 3 așĭa B, așa C/ turbură tare B,C/ poaleli B,C// 4 toate părțile B,C/ cé B/ strînsése B, strînsésĭe C/ țară B,C/ n-au apucat să dea C// 5 și au și început C/ triimité B, trimite C/ Poartă B,C// 6 *lipsește* și la hanul C/Iusuf-pașa ⟨pașe B⟩ sarascheriul de ⟨de la C⟩ B,C/ isprăvi B, isprăvi Costantin Duca-vodă C//7 de scoas⟨ă⟩ ferman B,C/ *lipsește* G// 6—8 Și ș-au isprăvit ferman să-ș ie pre toți boerii din Țara Munteniască M,P// 7—8 să ĭa pre toți boĭarii carii pribégisă din Țara Munteniască de grumazi C/ toți B/ pre toți boiarii Costantin Duca-vodă E/ Costantin Duca-vodă B, *lipsește* G/ grumazi B// 8 Munteniască B/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G/ nu-i déde]nu i-au dat C//9 triimisă B, trimisă C/ în doao, trii rînduri B,D,E,G, *lipsește* C// 8—10 *lipsește* Ce și Brîncovanul... ținu în sam⟨ă⟩ Po⟨a⟩rta M,P// 9 Poartă B,C// 10 di cé le face B, di ce le făcea C/ Costantin Duca-vodă B,E,G/, ținură G/ samă B,C/ Poarta B,C// 11 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Brîncoveanul-vodă B, C/ văzind B,C/ le B,C// 11—3 Brîncovanul, domnul muntenescu, neputîndu isprăvi nimică la Poartă, au poprit din boeri, anumi pre Vasili Costachi vornic, ⟨pe P⟩ Bogdan hatmanul, Mihălachi Racoviță, spătar, Ilii Frige-vacă și pre Macsut post⟨elnicul⟩, că să teme să nu-i omoare Duca voivoda. Iar pre cielanți pre toți i-au trimes la Focșani, înpreună cu căpitanul de Focșani, ca să le giuri dispre parte Ducăi voivoda cum că nu le-a faci nimică, și apoi să tre⟨a⟩că în Moldova. Trimes-au și Duca voevoda pre Misail mitropolitul și pre Ioniță hatmanul, feciorul lui Costin, cari viind la Focșani au giurat boerilor ⟨cum P⟩ că nu le-a faci nimică rău Duca voevoda. Și așa toți boerii acie au trecut în Moldova, la casăle lor. M,P// 12 Poartă B,C/ le facă B,C/ pacé B, pace C/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G// 13 triimisă B, trimisă C/ pre C/ boiari B, boĭari C/ Focșani B,C/ înpreună B,C// 14 Focșani B, Focșĭani C/ să le giure B,C,D,E/ să triacă B,C// 15 triimis⟨ă⟩ B, trimisă C/ Costantin Duca-vodă B,C,E,G/ pre C// 16 pre hatmanul Ioniță B,E,G/ Ioniță C/ sîn Costîn]ficior lui Miron Costin logofătul B,C,D,E, feciorul lui Miron logofăt G/ mitropolitul Misail B,C//

1 marsără B,C/Focșani B,C/de]și G/giurară B,C/boiarilor B, boĭarilor C/ nu le va fi nemică B,D, nu li-a fi nemică C// 3 trecură B,C/ casăli B, casăle C// 4 Însă Brîncoveanul-vodă nu-i déde B,E,G, Însă nu-i déde Brîncoveanul-vodă C/ pre toți cei ce era B, pre toți pre cei ce era E,G, pre toți boĭarii ce era C// 5 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ pre aceiĭa B, pre aceĭa C/ capegi-bașe B, capegi-bașĭa C/ vinisă C// 6 pre$^{1-2}$ B,C/ Vasilie B,C// 7 pre$^{1-2}$ B,C/ Mihălachi Racoviță spatariul B,E,G, Mihălachi spătariul C/ Ilie Țifăscul stolnicul Frige-vacă B,E, Ilie stolnicul Țifăscul Frige-vacă C, Iliĭe Dabije, Țifăscul Frige-vacă G// 8 pre$^{1-2}$ B,C/ aceștiĭa B,C// 9 popri B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ să temea C/ să temea să-i dea să nu-i omoară B,E,G/ moară C//10 Costantantin A// 10—12 Duca voevoda au pîrît pre Brîncovanul domnul muntenescu, că i-au poprit ⟨oprit P⟩ cîț⟨i⟩va boeri în Țara Muntenească. M,P// 10 pre acei boiari B,E,G, pre aceĭa boiari C,D//11 de pîră B,C/ Poartă B,C/ tare B,C/ pre B,C// 12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ jalobă C// 13 11]14 M, 12 P/ Decii Iordachi Rusăt vistiernicul B,C,D,E,G/ iar pe taină din Iași G/ iară B,C//13–14 pre$^{1-2}$ C, pre^{2} B//13–18 Iordachi Rosăt pe taină au îndemnat pre Ilii Cantacozono, Balș, Ursachi, Ioan Sturza și pre alți boeri. Deci aceștie au fugit în Țara Ungurească. Iar banul Macri, Ghiorgiță comisul, Pilat șătrariul și cu alții mai mici, au pribegit în Țara Leșască M,P// 14 alți boiari B, alți boĭari C/ ș-au]și au B,C/ Unguriască B,C// 15 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino comisul B,E,G, pre Ilie Cantacozino D/ și pre$^{1-2}$ D/ Balșe B, Balșĭe C// 16 pre B/ îi indemnă de fugiră C, îndemnă de au fugit B, i-au îndemnat de au fugit E,G//17 Macrii B, Macriiu C/ Gheorghiță B,C// 18 șetrariul B,C/ căpitenii B,C,D,E// 19 Decii dacă au ințăles Costantin Duca-vodă B,E,G, Decii dacă ințăliasă Duca-vodă Costantin C/cum]precum B,C/că au fugit B,C//20 boĭarii C// 19—4 Înștiințîndu-să Duca voevoda că i-au ⟨au P⟩ fugit atîța boeri în Țara Ungurească și în Țara Leșască i s-au aprins inima de voe ră și au încetat a mai pîrî pre Brîncovanul la Poartă pentru cielanți boeri ci-i poprisă Brîncovanul, fiindcă Brîncovanul își tocmisă trebile la Poartă M,P// 20 și in$^{1-2}$ B,C/ Unguriască B,C//

s-aprinsă inema de voïe réa. Și slăbii a mai pîrî pe Brîncovanul la Poartă pentru boïarii cei mai de frunte ce-i
f. 293 popris⟨ă⟩ / Brîncovanul, de nu-i dedes⟨ă⟩. Că-ș tocmii apoi Brîncovanul lucrul de la Po⟨a⟩rtă apoi să nu-i dea, și rămasăr⟨ă⟩ acolo. Că triimises⟨ă⟩ Duca-vodă pe Dumitrașco Buhuș să omoar⟨e⟩ pe furiș în Bucuresștii pe Bogdan hatmanul. Ce Buhuș, ca un fecior dé boïaru și de ne⟨a⟩m, n-au vrut să fac⟨ă⟩ acel lucru tîlhărescu și, dup⟨ă⟩ ce-u mărsu, au spus lui Bogdan și lui Iordachi și Brîncovanului.

12. Ce Brîncovanul, cum audzii acel lucru, îndată feci mărturie de la mulții turcii și de la boïarii și triimis⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă de feci șt⟨i⟩ré. Și cu acea socotiială îș strîcă obrazul și numeli și mai rău de la Po⟨a⟩rtă Duca-vodă, de nu mai putu ceré pe acei boïarii ce rămasăr⟨ă⟩ acolo, la munteni.

13. Atuncea strîc⟨ă⟩ Duca-vodă legătura văcăretului ce făcusă Ant⟨i⟩ohi-vodă și scoas⟨ă⟩ văcăretul, de cal 2 lei și de vac⟨ă⟩ un galbîn și adăoșag de toată vita cîte un tult. Ș-apoi, vădzind că s⟨ă⟩ strîcă țara și s⟨ă⟩ pusti-

1 i să aprinsă C/ inima B,C/ rea B,C/ slăbi B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C, D,E,G// 3 poprisă C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, *lipsește* C/ didése B, didésïe C/ îș tocmi B/ tocmi C// 4 *lipsește* apoi[1] C/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ *lipsește* de la Po⟨a⟩rtă apoi G/ Poartă B,C/ apoi[2]]mai pre urmă C, *lipsește* B,C// 4-10 *lipsește* apoi să nu-i dea... și Brîncovanului M,P// 4 *după* dea *ad.* pre boiari B,D,E,G// 5 rămasără B,C/ triimisése B, triimisésïe C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G//6 *lipsește* pe Dumitrașco Buhuș D/ omoară B, omoară cu viclésug, pe furiș C//6–7 pre[1-2] B, pre[2] C/București B,C, *lipsește* în București E// 7 ficior B,C/ de B,C/ boiariu B, boïar C//8 niam B,C/ facă B, C// 9 *lipsește* și G/ după ce au mărsu la ⟨în C,E⟩ București B,C,D,E,G/ Bogdan hatmanului C,D/ *lipsește* și lui Iordachi B,C,D,E,G/ *șters* Iordachi A//10 Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 11 12]16 M, 14 P/ *lipsește* Ce B/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ auzi C]au auzit B,D,E,G//12 feci]făcu C, au făcut B,E,G, au și făcut D// 11–14 Di toati aceste s-au înștiințat Poarta și pentru acee Duca voevoda ș-au strîcat numile și nu ave treciri la Poartă M,P// 12 mărturiïe C/ mulți turci B,C/ boiari B, boïari C/ trimisă C]au triimis B,E,G// 13 Poartă B,C/ feci]făcu C, au făcut B,E,G/ știré B,C/ socotială B,C/ strică B,C// 14 numele C/ Poartă B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 15 de n-au mai putut să ceară B,E,G// 15-16 *lipsește* de nu mai putu... la munteni M,P// 15 pre B,C/ acïei C/ boiari B, boïari C/ ce] și G/ rămăsără B,C/ *după* rămăsără *ad.* acei boiari D//16 munténi B,C// 17 13]17 M/ *lipsește* Atuncea M,P/ strică B,C/ Duca voevoda au stricat M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văcăritului B,C// 18 ce]pre cari o M,P/ făcus⟨ă⟩ B/ *repetă* ce făcusă Antiohii-vodă C/ Antiohii B/ voevoda M/ scoasă C]au scos M,P/ văcăritul B,C, văcăret P// 19 doi B,C/ *lipsește* și[1] M/ vacă C/ *lipsește* cîte B/ Și B,C, *lipsește* E// 19–2 adăoșag de fiiștocare vită cîti 15 ⟨cinci P⟩ părali. Au văzut Duca voevoda că din pricina văcăritului să pustiești țara; s-au temut să nu-și pui capul la Poartă și pentru acee au legat și el văcăritul și au scris pre la margini cărți de milă M,P// 20 să strică B,C/să pustiïaște B,C//

esștě, să spărie că ș-a puné capul și feci și el leg⟨ă⟩tură și scris⟨ă⟩ cărții pe la marginé de milă.

f. 293v 14. Și triimis⟨ă⟩ la boïarii cei pribegii de la ungurii / și de la leși cu giur⟨ă⟩mînt să-ș vie în urmă la pămîntul lor. Și vinir⟨ă⟩ iarăș înapoi, acas⟨ă⟩. Dar cei 5 boeri tot au rămas la munteni, n-au vinit; nicecum n-au credzut.

15. Într-această vréme, mîrzaci⟨i⟩ nohai, cu o⟨a⟩rdele lor, începură unii dintre dînși⟨i⟩ iar a s-înto⟨a⟩rce în Buge⟨a⟩g. Și turcei îi gonie iară înapoi, nu-i lăsa. Ce s⟨ă⟩ burzului un soltan cu dînșii asupra turcilor și făcur⟨ă⟩ multă răutate în olatul Chel⟨i⟩ei și arsără și Renii. De-r hii fostu înghețată Dunărea, pîn-în Țarigrad ar hi agiunsu. Ș-au scris la Duca-vodă să-ncalecé și el cu moldovenii, c-apoi a prăda țara. Ce Duca-vodă au cădzut cu rugăminte că n-aré cu ciné să-ncaleci, și i-au triimis 15 pungii de bani. Și așe l-au lăsat.

16. Vinit-au Isuf-pașea, sarascherul, înpotriva lor la

1 spărie B,C/ pune B,C/ feci]făcu C,D, au făcut B,E,G/ legătură B,C/ *după* legătură *ad.* ⟨ca D⟩ să nu mai fie văcărit B,D,E,G// 2 scrisă C]au scris B,E,G/ cărți C, și cărți B,E,G/ margine C,margeni G// 3 *lipsește* 14 M,P/ triimisă B, trimisă C/ pribégi B,C/ de la unguri]din Țara Unguriască B,E,G// 3-6 Scris-au și la boerii pribegi cu jurămînt, în ȚaraUngurească, Leșască ⟨și P⟩ Munteniască să vii fără di nici o frică. Deci cei din Leșasca și Ungureasca au vinit ⟨iar cei dinMunténeasca nu l-au crezut și n-au vinit M⟩ M,P// 4 de la léși C]din Țara Leșască B,E,G/ giurămînt B,C/ să viïe C/ *lipsește* în urmă B,E,G// 5 viniră B,C/ înnapoi B,C/ acasă C]pre la casăle lor B,E,G/ *după* acasă *ad.* la pămîntul lor în Moldova C/ dar numai C/ cinci B,C/ boiari B, boïari C/ *după* boiari *ad.* din Țara Munteniască B,E,G// 6 munténi B,C/ nicicum B,G, nicidecum C,E/ nu s-au încrezut B,E,G/ *după* credzut *ad.* de carii s-au scris mai sus C// 7 *lipsește* 15 M,P/ Întru B/ Iară întru acea vréme C, Întru acea vréme D, *lipsește* M/ mîrzacii B,C/ nohaii B,C/ cu]și cu M,P/ oardele B, oardeli C// 8 *după* lor *ad.* pre cari-i mutasă la Don M,P/ iarăș au început a vini la Bugeac M,P/ au început C/ dînșii B,C/ a să întoarce B,C// 9 Bugeacu B, Bugiac C/ Și]iară M,P/ turcii B,C/ goniïa B,C/ *după* goniïa *ad* să să ducă C/ iar B, iarăș C/ înnapoi B,C, înnapoi preste Don G/ nu-i lăsa și-i gonie înnapoi. Deci s-au turburat un soltan M,P/ și nu-i lăsa C// 10 buzurlui C/ cu dînșii]a tătarîlor M,P/ făcură C]au făcut M,P// 11 Chiliii B,C/ *lipsește* și[1] M,P/ arsără și Renii]au ars și au rănit M,P// 12 Rénii B,C/ Și de ar fi fost B,C,E,M,P/ înghiețat C/ pînă C]poate fi și pînă B,E,G, apoi și pînă M,P//13 ar fi ajunsu C, ar fi fost agiunsu B,E,G/ Și au scris C, Și au scris acel soltan ⟨și E,G⟩ la B,E,G/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ *după* vodă *ad.* acel soltan D/ încalece B,C// 13–14 Soltanul acela au scris la Duca voevoda să meargă și el cu moldovenii să-i fii întru agiutoriu, că di n-a vre să meargă, apoi a prăda țara M,P// 14 *după* moldovénii *ad.* la oaste B, *ad. marginal* cu dînșii C/ moldovénii la oaste să margă cu dînșii, că apoi G/ că apoi C, că apoi va B/ *lipsește* Ce M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 14-16 Duca voevoda i-au făcut răspunsu cu rugăminte ⟨arătînd cum M⟩ că nu ari oaste și i-au trimes M,P// 15 au cădzut] au scris C/*după* rugăminte *ad.* dzicînd B,E,G/ n-areB,C/cine C/încalice B, încalece C// 16 trimis C/ *după* triimis *ad.* soltanului B,E,G/ cinsprăzéci pungi B,C/așïa B, așaC// 17 16]21 M, 17 P/ Vinit-au atuncea B,E,G/ Iusuf-pașïa sarascheriul B,C/ sarascheriul de Baba G/ înprotiva lor C] înpotriva acelui soltan B,E,G, asupra tătarîlor M,P//

Smil ș-au ședzut cîteva săptămîni acolo cu meteredzé, pîn' i s-au strînsu oastea. Și trimises⟨ă⟩ și la Duca-vodă să margă. Ș-au mărsu numai pîn' la Bîrnova și s-au întorsu iar, că s-au aședzat sarascherul cu tătar⟨i⟩.

17. Dé var⟨ă⟩ s-au mutat Isuf-pașea de la Baba cu / f. 294 sarascherlîcul la Tighine, puindu pricina zorbalîcul tătarrilor. Și vădzindu că esté vrajbă în Țara Leșască, n-ave cine-i sta înpotrivă, să nu fac⟨ă⟩ sarascherlîc la Tighinea.

18. Decé s-au apucat a tocmii cetate ș-a o mări ș-a o lărgii, de au lucrat cîțiva ani, pecum să vede, co cestea 2 țărî. Și pe tătari au început a-i călca ș-a-i puné a lucra la cetate devaloma cu cresștini. Și i-au făcut de-u plătit to⟨a⟩tă paguba ce făcus⟨ă⟩ railei la Tighinea și la Reni.

19. Tot la ceastă vremé, craiul leșescu, al doilea Avgustu, începu și el să strîcé volnicie leșilor, să fie numai opt sfetnici și s⟨ă⟩ ia tot vinitul stărosteilor, să strîngă acei bani să fac⟨ă⟩ mulțime de oasté. Și s⟨ă⟩ giuca în cărții cu do⟨a⟩mnelé celi frumo⟨a⟩s⟨ă⟩ a leșilor. Și care-i plăcea, o ținea cîte doo, trei luni la dînsul. Încă pe ⟨a⟩ lui Lebo-

1 și au B,C/ și au șăzut acolo la Smil cîtiva săptămîni cu meterezi înpregiur M,P/ pînă B,C// 2 oaste C/ triimisés⟨ă⟩ B, trimisésîe C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ *după* margă *ad.* și el la oaste B,E,G// 2—4 Triimes-au Iusuf-pașa poroncă Ducăi voevoda să meargă cu moldovenii întru agiutoriu. Au purces Duca voevcda cu moldovenii, și mărgîndu pînă la Bîrnova i-au vinit vești că sarascheriul s-au așăzat cu tătarîi M,P// 3 Și au purces din Iași de au mărsu B, Și au purces de au mărsu C,E,G// pînă B,C/ iară B,C, iarăș la Iaș⟨i⟩ G// 4 sarascheriul B,C/ tătarîi B,C// 5 De vară C, Iară de vară B,E,G, *lipsește* M,P/ Iusuf-pașîa B,C/ Iusuf-pașa ⟨di la Baba M⟩ s-au mutat cu M,P// 6 saraschierlîcul C/ la Bender la Tighinea C/ puind B,C/ puindu pricina]pentru prici P/ jorbalîcul A/ tătarîlor B,C// 6—7 tătarîlor și a turburării ci era atunce în Țara Leșască M,P// 7 văzind B,C/ *repetă* și văzind G/ iaste B,C/ nu avea B, n-avea C// 8 înprotivă C/ *lipsește* n-ave cine-i sta... la Tighinea M,P/ facă B,C// 9 18]23 M/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ tocmi cetatea Tighinii și a o tocmi și a o lărgi C,D/ și ⟨a E⟩ o mai mări E,G/ *lipsește* ș-a o lărgii E,G// 9—10 a tocmi și a direge cetate și a o mai mări și au lucrat B/ Apucatu-s-au I⟨u⟩suf-pașa di au tocmit și au lărgit cetate Tighinei și au lucrat-o în cîțiva ani M,P// 10 de]și E,G/ precum să véde B,C, *lipsește* M,P/ cu acéste doao țări B,C,D// 11 *după* țări *ad.* cu Moldova și cu Țara Munteniască C, cu Țara Munteniască și cu Țara Moldovii D, Moldova și cu Muntenii M,P/ tătarî B,C/ și B/ și a puné C/ de a lucra B, de au lucrat E/ Început-au a supuni și pre tătar⟨i⟩; pusu-i-au de au lucrat M,P// 12 dé-a valoma C]dinpreună B,E,G/ creștinii B,C/ *după* făcut *ad.* pe tătarî D// 13 paguba raelii ce-au făcut-o la Reni și la Tighine M,P/ făcusă C]ce au fost făcut E/ raialii B,E,G, raîalii C,D/ Reni B,C/ *lipsește* și la Reni G// 14—19 *lipsesc* M,P// 14 această vréme B,C/ léșescu B/ Avgust B,C// 15 strice volniciîa léșilor B,C// 16 sfétnici B,C/ să ia B,C/ stărostiilor B,C/ *repetă* să strîngă acei bani D// 17 să facă B, și să facă C/ mulțimé B/ oaste B,C/ să giuca B, să juca C/ cărți B,C// 18 doamneli céle frumoas⟨ă⟩ B, doamneli céli mari și frumoasă C/ léșilor B,C// 19 doao, trii B,C/ Încă pe a lui B, Și încă pe a lui C/ Liubormirschii B,D,E,G, Libomirschii C//

mirțichie au dus-o și-n Șacxonie, de au ținut-o vro doi ai. Și pentru dragostea iei l-au pus și hatman, dup⟨ă⟩ ce au murit Iablanoschie.

20. Iară domnii leșesștii nu putur⟨ă⟩ răbda, ce f. 294ᵛ făcur⟨ă⟩/ sfat cum or faci să s⟨ă⟩ mîntuiască de dînsul, să-l gone⟨a⟩scă din țar⟨ă⟩, pecum au mai gonit pe un craiu a lor, anume Denconté, ce vinis⟨ă⟩ de la frantujii. Și s⟨ă⟩ căiră mult atunce că n-au pus pe un ficior a lui Sobețichi.

20 ⟨sic⟩. Și marsăr⟨ă⟩ cu toțîi la craiul Avgust și-ncepur⟨ă⟩ a-lu îndemna să margă să ia cetate Rîgăi de la Cifed, că-i a lor dé moșie. Și-i tulburar⟨ă⟩ mintea craiului, și s-apuc⟨ă⟩ dé gîlcevi cu craiul sfedzescu. Și marsă la Riga să o ia. Ce leșilor nu le era trebuito⟨a⟩ré Riga, numai le iera voia să-nce⟨a⟩pă gîlcevi cu Sfedul, și ei să s⟨ă⟩ fac⟨ă⟩ una cu Sfedul, și lui să-i dea pesté cap.

Dece Sfedul era o țar⟨ă⟩ puternică, craiul lor tînăr de 16 ani și bun vite⟨a⟩z, dîrzu. Îndată trécu Marea Balticului și eși în Livonie, în tînpinarea leșilor. Și nu-i putur⟨ă⟩ sprejeni leșii. Și-ncepur⟨ă⟩ unei a s⟨ă⟩ închina la sfedzi, iar unei să făce a ținea cu craiul Avgustu.

21. Atunce nu zăbăvi vremé, și muri Iablanovischie,

1—22 *lipsesc* M,P// 1 au dusu-o B,C/ în B,C/ Saxoniîa B, Saxonie C/ vreo B/ani C// 2 iei]ei B/ și]pre dînsul B/ au pus pe Liubomirschii hatman vielchi corunnii, după ce au murit hatmanul Iablanovschii C/l-au pus pe Liubomirschii și hatman corunnii D/ l-au pus pe Liubomirschii hatman mare de corona leșască E,G/ hatman mare de corona leșască B/după B//3 Iablanovschii B,E, hatmanul Iablanovschii D// 4 léșești B,C/ putură B,C/făcură B,C//5 or face C, ari face B,E/să C//6 goniască B,C/ *lipsește* să-l gone⟨a⟩scă din țar⟨ă⟩E/ țară B,C/precum B,E/au fost mai gonit D,E,G/ pre B//7 al lor B, *lipsește* C/anumé B,C/Den]De E/conte B,C/ vinisă C/franțozi B,C//8 să B,C/*după* mult *ad.* léșii C/atuncea B,C/*după* atuncea *ad.* domnii leșești D/că] pentru că E/ pus craiu pe un fecior a craiului Sobețchii B,C,D,E, pus craiu pe un fecior a craiului al treilea Jan Sobețchie G//10 20]21 B,C,D,E,G/ marsără B,C/ toții B]toți léșii C/ începură B,C//11 a-l B,C/ Riga C// 12 Șved B,C,E, Șfed D/că-i]că iaste B,C,E/ de B,C/moșiîe B,C/Și turburară B/turburară C// 13 să apucă de B,C/ gîlceavă B,C,D,E,G/șfedzăscu B, sfedului C// 14 la Riga la vestita cetaté D/ léșilor B,C/ trebuitoare Riga B, trebuitoare cetatea Riga C,D// 15 era B,C/înceapă B,C/ gîlceavă C,D, gîlceavă cu craiul Șvedului B,E,G/ ei]iei C/ să să facă C, să să facă tot una B// 16 Șvedul B,C/lui]craiului C/ piste B,C/*după* cap *ad.* să-l scoată din crăie și din Țara Leșască afară G//17 Decii B,C/Svedul B/țară putérnică B,C/era tînăr C,D//17-18 era tînăr numai de vreo G/era tînăr, numai de vreo șeasespreci, șeaptespreci ani și bun vitiaz, dîrzu ⟨dîrzu și bun vitiaz E⟩B,E//18 șasesprăzéce C/ vitiaz C/trecu B,C/ Mare Balticum B,C,E// 19 eși]au eșit E/întru întimpinarea léșilor B,C,D,E,G/putură B,C/Și nu-i putură sta înprotivă léșii a-i sprejeni D// 20 léșii C/*după* léșii *ad.* pre șvezi B,E/începură B,C// 20—21 unii$^{1-2}$C/unii din léși a să închina B,D,E,G/să C// 21 șvezi B,C/iar unii dinléși să făcea D/ făcea B,C/Avgust B,C// 22 21]22 B,C,D,E,G/Atuncea B,C/vréme B,C/Iablanovschii C// 22—1 Iablanovschi ce era hatman E/Iablanovschii ce era hatman vielchi corunnii B,G//

hatmanul coronie, care era cap la tot sfatul începături⟨i⟩ leșești cel mai maré. Căci el să socotie că s-a mîntui de Avgust-craiu și a lua pe crăiasa lui Sobețichie, fiind ne-nsu- f. 295 rat, ș-a fi el craiu. Ce n-au / apucat să isprăvască ce gîndis⟨ă⟩, și s-înplu Țara Leșască de oștii streiné, de rămasăr⟨ă⟩ ca un roiu făr⟨ă⟩ de matcă leșii.

23 ⟨sic⟩. Pus⟨ă⟩ craiul Avgustu hatman pe cel Lebomirschie, cari s-au pomenit mai sus, și nu zăbăvii vréme, și murii și Lebomirschie. Apoi pus⟨ă⟩ hatman coronie pe Adam Sinavschie. Era om mic de stat, dar întreg la minte, cu dreptate craiului și-nvățat foarte, și om dumn⟨e⟩dzăescu, la streini milostiv.

24. Sfătui pe craiul Avgustu de s-agiunsă cu Moscul, că vădzu că pe Cifed nu-i putincios craiul să-l bată sîngur. Că leși⟨i⟩ mai mulții era cu Cifedul, de pe cum s-au dzis mai sus. Și-i ascultă cuvîntul craiul Avgust și s⟨ă⟩ legă la un cuvînt cu țarul Moscului, cu Petre Alicsovici.

25. Țarul Moscului îndată preimi bucuros; că el încă-ș schimbas⟨ă⟩ atunce portul, de luas⟨ă⟩ orînduial⟨a⟩ nemțască, și vrea să-ș ispitască nărocul oștii sali. Și dede

1–16 *lipsește* hatmanul... cuvîntul M,P// 1 corunnii C/carele B,G, careli C/ incepăturii C, începăturilor B,E,G//2 léșești B/ mare B,C/ Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ socotiĭa B, C/ să va mîntui B// 3 și va lua D, și el va lua B,E,G/ lui]craiului B,C,D,E/ Sobețchii B,C/ fiindu B/ nenusurat A, neînsurat B,C//4 și a fi el craiu C, și a fi el craiu léșilor B,D,E,G/ Cé B/gîndisă C]au fost gîndit E//5 să umplu B,C]s-au umplut E/ Léșască B/ oști streine B,C/ rămasără B,C, rămasără léșii E//6 fără B,C/ léșii B,C, *lipsește* E//7 Pusă C, Pus-au B,E,G, Atuncea pusă D/Avgust B,C/hatman ⟨vielchi E⟩ corunnii pre acel Liubomirschii ⟨Libomirschii C⟩ B,C,D,E,G//8 care C/ care mai sus s-au pomenit D]careli mai sus s-au scris B,E,G/ zăbăvi B,C// 9 muri B,C/ *lipsește* și^{2} G/ Liubomirschii B, Libomirschii C/pusă C]au pus B,E,G/ *după* pusă *ad.* craiul D, craiul Avgust C/ corunnii B,C, vielchii corunnii E// 10 pre B,C/ Sinavschii C//10-11 Sinavschii, careli era om foarte întreg la minte și cu dreptate craiului ⟨Avgust E⟩ B,E,G// 11 cu]și cu C,D/învățat B,C// 12 dumnezeescu B,C/ la]și la C/ și la cei cei streini foarte milostiv B,E,G/ foarte milostiv D// 13 Sfătuit-au atuncea pre B,E,G/ Avgust B/ să agiunsă C, s-au agiunsu B// 14 pre C/ Șved B,C/ nu-i putincios]nu-i cu putință E/craiul Avgust B,C,D,E/ craiul să-l biruiască, să-l bată G// 15 léșii B,C/ era de ținea cu Șvedul B,D,E, era și ținea cu sfezii C, era cu Șvedul de ținea G/ precum mai sus s-au scris B,G, după cum s-au scris mai sus C,D, după cum mai sus s-au scris E//16 să B,C// 17 țarul]înpăratul B,D,E,G// 16–17 Craiul leșăscu s-au unit cu Petru Alexievici inperatorul Moscului ⟨înpăratul moschicescu P⟩ și au mersu asupra Șvedului M,P// 17 Petr⟨u⟩ Alexievici B,C,D,E// 18 Țariul C] Împăratul B,D,E,G/ priimi B,C// 19 el încă ⟨atuncea G⟩ îș ⟨schimbasĭe C⟩ portu B,C,G//18-1 Acestu vestit imperator ⟨împărat P⟩ al Moscului atunce făcusă regulă noao, nemțască, și schimbasă și portul oștilor sali și era bucuros să-și cerce norocul. Și pentru acee au dat pricină M,P// 19 atuncea B,C/ luasă B,C/ orînduială B,C// 20 vrea și el E/ ispitiască B,C/ sale B,C/ déde B,C//

și el pricin⟨ă⟩ Cifedului pentru to⟨a⟩te țările Livon⟨i⟩ei ce au luat Cifedul de la strămoșu lui, făr⟨ă⟩ calé. Și-ncepu și el gîlcevi și a s⟨ă⟩ baté pe de altă parté cu Cifedul, f. 295^{v} de au luat cetate Narvei și alteli. Ce Sfedul rămas⟨ă⟩ / a s⟨ă⟩ baté în doo părții. Și Muscul cu oaste lui iar bătea în doo părții: cu o sam⟨ă⟩ de oasté să bătea la Narva cu cifedzii, iar pe altă parte dedes⟨ă⟩ oaste craiului leșescu într-agiutor.

Ce birui Cifedul pe craiul Avgustu și-l gonii în Șacșonie, în țara lui. Și Cifedul să dus⟨ă⟩ dup⟨ă⟩ dînsul, de au ernat acolo în Xacșonie, cu to⟨a⟩tă oastea.

26. Și de fric⟨ă⟩, craiul Avgustu, că i-a istovii țara, făcu pacé cu Cifedul și-i giur⟨ă⟩ craiului cifedzescu cum nu-i mai trebuie să ias⟨ă⟩ în Țara Leșască, să fie craiu.

Și dup⟨ă⟩ acie să rădică Șfedul și vini iar în Țar⟨a⟩ Leșască și coroni pe Stănislav Leșințchi, care era ficior solului celui maré ce trecus⟨ă⟩ în dzileli lui Ant⟨i⟩ohi-vodă la Po⟨a⟩rtă, voevoda Poznavischie. Și pe Iosîf Potovischie, voevoda Chiovischie, îl pus⟨ă⟩ hatman coronie, fiind rud⟨ă⟩ cu Lecinschie.

1 pricină B,C/ Șvedului B,C/ toate C/toată Țara Livoniii B,E,G/țările]cetățili P//2 ce au luat]pre care cetăți le-au fost luat M,P/Șvedul B,C, șvezii M,P/ strămoșul B, strămoșii C,D/ fără cale C, fără de calé B,D,E,G,M,P/începu B,C//3 gîlceavă B,C,D,E/a să bate B,C//2-4 Început-au moscalii a să bati cu șvezii și ⟨de P⟩ le-au luat cetate Narva M,P//3 parte B,C//3-4 Șvedul$^{1-2}$ B,C//4 cetatea Narvii C/Narvei și Riga și alteli E,G/Ce]Și C//4-8 *lipsește* și alteli... leșescu într-agiutor. M,P//4-5 rămasă a să bate în doao părți B,C//5 Moscul B,C/ oastea B/iară C/ să bătea C//6 doao părți B,C/samă de oaste B,C//7 șvezii B,C/pre de altă C,D/déde B,C,G/craiului leșescu]lui Avgust craiului leșescu B, craiului leșescu lui Avgust C,E//8 întru agiutoriu B,C//9 Șvedul B,Șfedul C,craiul Șvedului D/Avgust C/goni B,C/Saxoniĭa B,Saxonie C//9-11 Șvedul au biruit pe Avgust, craiul leșăscu, și l-au gonit pînă în țara lui în Sacsonie și acolo au și ernat cu toată oaste sa M,P// 10 Șvedul B]craiul Șvedului C,D/dusă după B,C//11 Saxonie B,C/toată oastea lui B,C,E,G// 12 frică B,C/Avgust B,C/istovi B,C//12-14 Craiul leșăscu Avgust s-au spăriet di șvezi că ĭa prăpădi toată țara; și pentru acee au giurat craiului șvezăscu, și așa au făcut paci,cum că nu-i mai trebuești să ĭa ⟨să iasă în P⟩ Țara Lășască ⟨și P⟩ să le fii craiu M,P//13 pace B,C/Șvedul B, Șfedul C]craiul Șvedului D/giură B,C/șvedzăscu B, șfezăscu C// 14 trebue B/iasă B,C//15 după acéĭa B,C/Șfedul] craiul Șvedului B,D,E, și craiul Șfedului C, Carol craiul Șvedului G/vini]au venit G/ iară C, *lipsește* B,E,G/Țara Léșască B//15-16 Craiul Șvezăscu iarăși au mersu în Țara Leșască și au coronit craiu pre Stanislav Leștischii M,P//16 *după* Leșască *ad.* iară E/ și coroni]și pusă craiu și coroni G/pre Stanislav Lișcinschii, careli B,C/pre Stanislav Lișcinschii să fie craiu leșescu ⟨léșilor E⟩ careli D,E//16-18 *lipsește* care era ficior...voevoda Poznavischie. M,P//17 *repetă* celui G/mare B,C/trecusă C/Antiohii B,C//18 ⟨pre C,D⟩ anumé voevoda Poznavschii B,C,D,E,G/ pre B,C/Iusef Potoțchii C//18–19 Iusef Potoțchii ce era voevoda D/Iusef Potoțchii ⟨ce era E⟩ starosta Halețchii, voevoda Chiovschii B,E,G/Chiovschii C// 18-20 Pus-au și hatman pre Iosif Potoțchii M,P// 19 îl pusă C]l-au pus B,E/corunnii B,C]vielchii corunnii G//20 fiind rudă ⟨niam C⟩ cu craiul Stanislav Lișcinschii, văr primare C,D, careli era ⟨fiindu E,G⟩ văr primare cu craiul Stanislav Lișcinschii B,E,G//

27. Iară hatmanul Sinațichie și cu hatmanul Oghințichie și cu hatmanul Zapiva și cu oaste moschice⟨a⟩scă era spre Litfa, într-altă parte.

28. Déce craiul șfedzescu au lăsat pe un ghin⟨ă⟩rar a lui cu o⟨a⟩ste, anumé Cras, cu Stănislavi craiu în Țara
f. 296 Leșască, / iară el au purces cu obuzul lui drept în Țara Căzăce⟨a⟩scă, de au trecut Niprul pe la Starii Dub; și ce-u lucrat s-a scrie înainte, la rîndul lui.

29. Atunce leși⟨i⟩, fiind Racoți pribag la dînșii, i-au dat vro doodzăci de ste⟨a⟩guri de oaste într-agiutor, de au eșit și el în Ț⟨a⟩ra Ungure⟨a⟩scă cu zorbà, ca să s⟨ă⟩ dezbată Ț⟨a⟩ra Ungure⟨a⟩scă de la nemții. I-au dat leșii, carei ținea cu Cifedul, că s⟨ă⟩ temea de Ne⟨a⟩mțu să nu dea agiutor lui Avgust-craiu, fiindu-i Ne⟨a⟩mțului alector; ce i-au dat pentru să-i fac⟨ă⟩ înpedecaré.

30. Déce Racoți, cum au eșit cu aceli 20 de st⟨ea⟩guri în Țara Ungure⟨a⟩scă, au și-nceput mulțimea de unguri a s⟨ă⟩ strîngé la dînsul, de s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ la cindzăci, șes⟨ă⟩dzăci de mii de oaste. Că alerga den toate țărilé, din Moldova, de la munteni, pîn' și tătari, făr⟨ă⟩ poroncă, pe furiș, să ducea la le⟨a⟩fă la dînsul.

1—3 *lipsește* Iară hatmanul... într-altă parte. M,P//1 Sinavschii C, Adam Sinavschii
D/ Oghinschii C, Ogențchii D// 1—2 Iară Adam Sinavschii hatman corunnii a cra-
iului Avgust ⟨ce era a craiului Avgust hatman vielchii corunnii E⟩ și cu Oghenschii
⟨ce era E⟩ hatman polnii corunnii și cu Zapieva hatmanul de Litva ⟨și cu hatmanul
de Litva anume Zapieva G⟩ și cu oaste moschicească B,E,G// 2 Zapieva C,D/
oastea moschicească C//3 Litva B,E// 4 *lipsește* 28 E/Decii C]Iară Carol B, *lipsește*
M,P/ șfedzăscu B/ pre B,C/ gheneral B,C//5 al lui C// 4-6 Craiul șfezăscu cu tot obu-
zul lui au purces drept în M,P// 5 oaste B,C/ Cras gheneral C,D/ Stanislav B/Sta-
nislav Lișcinschii, craiul leșescu în Țara Leșască C// 6 *ante* iară: 29 D, 28 E/iar
B,C/ el]craiul Svedului B,D,E, craiul sfezescu C, Carol craiul Șvedului G//7 Căză-
cească B,C/ *lipsește* de M,P/ trecut-au M,P/ Niprul]Nistru P/ pre B,C/Starii Dub]
Sarai Dubă P//8 și]iar M,P/ ce au B,C/ să vă scrie B, să scrie P/ înnainte B,C/lui]
său B,E,G, lor D// 9-3 *lipsesc* M,P// 9 29]30 D/Atuncea léșii C/Atuncea léșii carii
ținea cu craiul Stanislav Lișcinschii, fiind Racoții B/ Racoții C/ *după* dînșii *ad.*
în Țara Leșască E// 10 vreo B,C/doaozăci B,C/ stiaguri B, steaguri C/ *ad. marginal*
de stiaguri C/ întru agiutoriu B,C//11-12 Țara Unguriască[1-2] B,C/ jorba A/ să-ș dez-
bată B,C,D,E// 12 nemți B,C/ Și i-au dat léșii B, Și i-au dat léșii oaste E,G//13 *după*
léșii *ad.* agiutoriu C/ carii B,C/ Șvedul B, Șfedul C]craiul Șvedului D/ să B,C/
Niamțu C]nemți B,E,G//14 ajutoriu C/ craiu]craiul léșescu C/ fiindu-i Niamțului C/
fiind nemților B,E,G//15 ce]ce numai C/ *după* dat *ad.* oaste E,G, oaste lui Racoți D/
să facă înpiedecaré C, să facă nemților înpiedecare B, să-i facă Niamțului înpiede-
caré D, pentru ca să-i facă înpiedecaré nemților E// 16 30]31 D/ Decii B,C/ Racoții
B/ *ad. marginal* cum C/ eșit]sosit E,G/ acéli doaozăci B,C/ stiaguri B,C/ *după*
stiaguri *ad.* cu oaste B,E,G// 17 Unguriască B,C/ început B,C//18 a să strînge B,C/
de să făcusă C]de s-au fost făcut B,E, de îș făcusă D//19 șeasezăci B, șasezăci C/
din B,C/ țările B,C//20 munténi B,C/ pînă B,C/ tătarî B,C/ fără de poroncă
B,C,D,E//21 liafă B,C/ *după* dînsul *ad.* la Racoți G//

Atunce moldovenii, mulții și ficiori dé boier, să duce la le⟨a⟩fă, unei la moscali, unei la leși, unei la Racoți, unei la Cifed, pentru agonisita.

31. Și Racoți, pe unde găsie nemții, îi tot băte și-i scote de pen cetății. Mai îș dezbătus⟨ă⟩ țara, c-au înblat vro doi, trei ai pen Țara Ungure⟨a⟩scă. /

f. 296v 32. Nemții să bătea cu Franțujul și nu pute să stea să s⟨ă⟩ bată și cu Racoții. Deci mai pe urmă au dat Ne⟨a⟩mțului agiutor Inglezul 40 000 și Danie 30.000. Și ș-au înglotit oastea Ne⟨a⟩mțul ș-au început a s⟨ă⟩ baté și cu Franțojul și cu Racoți. Ce pe Racoți l-au biruit și l-au gonit la franțuzi, iară o sam⟨ă⟩ de boĭarii unguri, carei ține cu dînsul, au pribegit aice în Moldova, iar unei în Țara Leșască. Ce ceștii de aice în scurtă vréme ș-au făcut pacé și s-au dus înapoi.

33. Atuncea, pe acéĭa vremé, to⟨a⟩tă Evropa să tulburas⟨ă⟩ cu oștii, de au înblat cîțiva ani acestea oștii, ce s-au pomenit mai sus. Numai turcii ave paci, și le tot înbla cărțilé și soliile ni la unul, ni la altul, de-i tot îndemna și-i învrăjbie. Ce în scurtă vréme vinii și la dînșei zorbà, pecum înainte arată. Să lăsăm celea stréiné, să vinim iar la Moldova.

---

1 Atuncea B,C/ moldovénii B,C/ mulți B,C/ *lipsește* și E/ de boĭari C, de boiari de mazili B,E,G/ să ducea B,C// 2 la léfe B,E]la dînsul la liafă C/ unii[1-4] B,C/ léși B,C/ *după* Racoți *ad.* în Țara Unguriască, iar B,E,G//3 la Șved B, la Șfed C, la Șved să ducea G// 4 *lipsește* 31 C,D/ Racoții B/ pre B/ undé B/ găsiĭa nemți B,C/ bătea B,C// 5 scotea B,C/ pin C, prin B/ cetăți B,C/ dezbătusă C/ țara]Țara Unguriască E/ că au umblat B,C//6 vreo B,C/ trii B,C/ ani B,C,E/ pin B,C/ Unguriască B, C// 7 32]31 C/ *după* Nemții *ad.* la acea vréme B,E,G/ franțozii B,C,E,G/ putea B,C// 8 să bată B,C/ Decii B,C/ pre B/ Niamțului B,C//9 agiutoriu C/ Enuglezul A/ patruzăci de mii ⟨de oaste D,E⟩ B,C,D,E/ Daniĭa B,C/ *ad. marginal* și Daniĭa 30.000 G/ triizăci de mii ⟨de oaste D⟩ B,C,D// 10 Niamțul B,C/ și au B,C/ a să bate B,C/ franțozii B,C,E//11 Racoții[1-2] B,C/ pre C/ l-au biruit]l-au bătut, l-au biruit D//12 franțozi B,C,E, *corectat* A/ samă B,C/ boiari B, boĭari C/ carii ținea B,C//13 dînsul]Racoții B,D,E,G/ pribégit B/ aici B, aicea C// 13-22 *lipsește* iar unei... iar la Moldova M,P// 13 unii B,C/ *după* unii *ad.* au pribegit C//14 Ce acei ⟨acești G⟩ ce au fost pribégit aicea B,G/ Și ⟨Ce E⟩ aceștiia carii au pribegit ⟨ce au fost pribégit E⟩ aicea în Moldova C,E// 15 pace C/ dus]întorsu D/ înapoi]în pămîntul lor, în Țara Unguriască B/ *după* înnapoi *ad.* la pămîntul lor în Țara Unguriască B,E,G, în Țara Unguriască D// 16 33]32 C/ pe]la B,C,E,G/ vréme B, vrémĭe C/ toată B,C//17 cu oști să tulburasĭe cu oști C, să turburas⟨ă⟩ cu oști B/ umblat B,C/ acéste B,C/ oști B,C//18 ce s-au pomenit mai sus]ce mai sus s-au scris B,E,G, ce s-au scris mai sus C/ avea pace B,C//19 umbla cărțile B,C// 20 învrăjbiĭa B,C/ vini B,C/ dînșii B,C/ jorba A//21 precum B,C/ înnainte B,C/ Să lăsăm acum B,E, Să lăsăm acum, dară G, Lăsăm acum D/ céle streine B,C/ ⟨și G⟩ să vinim ⟨iar B⟩ a scrie pentru Moldova B,E,G, să vinim iar la Moldova să scriem C, să vinim cu rîndul iar la Moldova a scrie D//

34. Brîncovanul chemă pe boiari⟨i⟩ pribegii la sine, și făcur⟨ă⟩ sfat pe taină, să stea să lé fac⟨ă⟩ domnu pe unul dintre dînșii, iar nu din Cantemiresștii. Și s⟨ă⟩ ferir⟨ă⟩ / f. 297 de Bogdan, fiind Cantemiresștilor cumnat, să nu știe nemic de cel sfat.

Și triimis⟨ă⟩ la Costantin Duca-vodă, Brîncovanul, ca-n chip de sol, pe un mitropolit a patriiarhului Dosoftei de Ĭerusalim, anume Hrisantos, carelé acel Hrisantos pe urmă au cădzut și patriiarhu la Erusalim. Și mărgîndu la Duca-vodă, ș-au dat solie ce au avut, iar pe taină, cu Iordachii Rusăt visternicul, au avut altă solie, de-i giur⟨ă⟩ de la Brîncovanul pentru celi trécute pizmé vechi și gro⟨a⟩zi și pagube, ce au avut Iordachii, să fie ertate. Și feci și logodnă c-un ficior a lui Iordachi, anume Neculaiu, să ĭa pe o fată a Brîncovanului, și de acmu înainte să fiĭe frați, și de Cantemiresștii să fie despărțit, și lep⟨ădat de prieteșug⟨ul⟩lor. Și-l întrebă pe ciné va socotii, dintre boeri⟨i⟩ Moldovei ce-s pribegii acolo, să cheltuiască Brîncovanul la Po⟨a⟩rtă, să-l puĭe domnu. Deci Iordachi,

1 34]33 C, 29 M, 21 P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ chiemă B, chemat-au C, au chiemat E/ pre B,C/ boiarii B, boĭarii C/ pribegi B,C/ sine]dînsul B,C,E,G/ Brîncovanul, domnul muntenescu au chemat la sine pre boerii cei pribegi și au făcut M,P// 2 făcură B,C/ pre$^{1-2}$ C, pre^{2} B/ le facă B,C// 3 Cantimirești B,C/ să feriră B,C]s-au ferit și M,P// 4 fiindu B/ Cantimireștilor B, Cantemireștilor C/ cumnat Cantemireștilor D,M,P//5 nemică B,C/ acel B,C/ *lipsește* să nu știe... sfat M,P// 6 Și triimis⟨ă⟩ Brîncoveanul-vodă la Costantin Duca-vodă ca în chip B, C,E,G/ Brîncoveanul-vodă D/ Brîncovanul au triimes la Duca voevoda M,P// 7 pre C/ *lipsește* a patriiarhului Dosoftei M,P/ Dosiftei B,C,D//8 de]di la M,P/ Ierusalim B,C// 8-9 anumé Hrisanthos, carele ⟨careli B⟩ acel ⟨mitropolit B,E,G⟩ Hrisanthos mai pe urmă ⟨*lipsește* mai pe urmă E⟩ au agiunsu ⟨ajunsu C⟩ de au fost și B,C,D,E,G/ *lipsește* acel Hrisantos M,P//9 mai pe urmă M,P/ cădzut]fost M,P/ Ierusalim B,C/ mergînd B,C//10 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ soliĭa C/ Și mărgîndu]Deci acel mitropolit viind M,P/ voevoda M/ ce au avut]ce ar fi avut M,P/ iară C/ pre C//11 Iordachi B,C/ vistiernicul B,C]vornicul E// 10-13 *după* avut *ad.* Același mitropolit, pre di altă parte au mers pre taină la Iordachi Rosăt, avîndu altă solii. Au giurat mitropolitul lui Iordachi dispre parte Brîncovanului pentru pizma ce veche, groază M,P//11 soliĭe B/ giură B,C//12 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ céli trecute B,C/ pizme véchi B,C//13 groaze B,C/ Iordachi B,C// 14 *lipsește* Și M,P/ féce C] făcu B,E,G/ cu un B,C/ anumé Nicolai B,C/ Făcut-au logodnă cu ficiorul lui M,P//15 pre B, *lipsește* G/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ de acum] de cii B, de-acii E,G, de acolo M,P/ înnainte B,C//16 fie B,C/ Cantimirești B,C/ lepădat B,C//16-18 frați, iar di priitешugul Cantimireștilor să fii dispărțit și lepădat. După aceĭa acel mitropolit au întrebat pre Iordachi pre cini va socoti el din boerii M,P// 17 prieteșugul B,C/ Și-l]Și B, E/ pre cine B,C/ socoti B,C/ dintre]din B,E,G//18 boiarii B, boĭarii C// 18-19 boiarii pribégi ce sint acolo, în Țara Munteniască, să cheltuiască Brîncoveanul-vodă să-l pue domn G//18 Moldovii B,C/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,M,P/ pribégi B,C/ *după* acolo *ad.* în Țara Munteniască B,E, la munténi C,D/ chieltuiască C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E, Brîncovanul-vodă C//19 Poartă B,C/ să-l]și să-l M,P/ pue B/ Decii B, C,D, *lipsește* M,P/ Iordachi Rusăt vistérnicul D//

măcar că era om înțelept, iar fire îi era de grec lacom la cinsté; nu socotii nice la Dumnedzău, nice rușiné de oameni, nice la osînd⟨ă⟩ sau la ce va vinii pe urmă lucrul.

35. Și-ndată făcu logodnă și priimii să s⟨ă⟩ lepede de Cantemiresștii. Pe Ant⟨i⟩ohi-vodă încă l-au rugat Brîncovanul să-i dea fata și să s⟨ă⟩ lepede de prieteșugul Cup⟨ă⟩resștilor, și n-au priimit; iar el, cum⟨u⟩-i vini zamanul, f. 297^{v} îndată / priimii cu bucurie.

Ce s⟨ă⟩ științi, fraților, că nu numai Iordachii, ce toți greci⟨i⟩, mai drepții și mai buné slugii nu-i alt ne⟨a⟩m în lumé, pînă ĭasté stăpînul în cinsté și-n puteri; iar cît să slăbesște sau să micșure⟨a⟩dză cinste stăpînului, îndată să și las⟨ă⟩ și ale⟨a⟩rgă la altul, carei vede că-i mai cu puteri. Pecum și Iordachi, făcînd această grab⟨ă⟩, mai pe urmă la multe primejdei de viiață și de pagub⟨ă⟩ au vinit, caré să va ar⟨ă⟩ta înainte, la rîndul lor.

36. Dzis-au Iordachi către acel mitropolit că ĭaste bun de domnie Mih⟨a⟩lachi spătar, ficiorul lui Ion Răcoviț⟨ă⟩ vor⟨nicul⟩, că ĭasté neiam de boer vechiu, moldovan și ĭasté rudă și Brîncovanului. Și essțe și bun că nu-i va ĭeși Brîncovanului din cuvînt, la ce i-ar poroncii.

1 măcarî B,C/ înțălept B,C/ iară B,C]însă M,P/ firea B,C/îi]lui M,P//2 cinste B,C/ la cinsti și la jacuri; după obiceiul Cupăreștilor n-au socotit M,P/ socoti B,C, socotiĭa E/ Dumnezeu B,C// 2-3 nici$^{1-3}$ B,C/ rușine B,C/ nici la rușini dispre oamini M,P//3 osîndă B,C/ sau]și M,P/ vini B,C/ la ci a rămîne lucrul mai pre urmă M,P/ pre C//4 35]34 C, *lipsește* M,P/ Și]Deci M,P/ îndată B,C/făcu]au făcut M,P/și priimi B]s-au priimit M,P/ să s⟨ă⟩ lépede B, să să lépede C// 5 Cantimirești B,C/ *lipsește* Pe Ant⟨i⟩ohi... Brîncovanul să-i M,P/ Și pre Antiohii B,C,E,G/ Brîncoveanul-vodă B,C,E,G// 5-6 Și lui Antiohii-vodă au zis Brîncovanul-vodă că-i va da fata, de să va lepăda de prieteșugul D// 6—16 *lipsește* dea fata... înainte, la rîndul lor M,P//6 s⟨ă⟩ lépede, B, să lépede C/Cupăreștilor B,C//7 el]lui Iordachi B,D,E,G/ cum îi vini B,E,G/ cumu-i vini pre voĭa lui C//8 priimi B,C// 9 să B,C/ Iordachi B,C/ *după* fraților *ad.* iubiți cetitori G/ ce toți grecii B]ce mulți din greci C// 10 drepti B,C/ bune B, buni C/slugi B,C/ niam B,C//11 lumé C/ iaste B,C/ cinste B,C/ în puteré B,C,D//12 slăbéște B,C/ sau] și G/micșuriază B,C/ cinstea C//13 lasă B,C/ aliagă B,C/ altul]alt stăpîn G/care C]pre careli îl B,E, careli îl véde D/ véde B,C/ că-i]că iaste B, *lipsește* E//14 puteré B,C,D/ făcîndu B/ grabă B,C//15 pre B/ primejdii B,C/ pagubă C, pagube B//16 care B,C/ să vor arăta B,D,E/ arăta C/ înnainte C, *lipsește* B,E/ să vor arăta la rîndul lor înnainte G// 17 36]35 C, *lipsește* M,P/ Iordachi Rusăt vistiernicul C/ că]cum că M,P// 18 domniĭe C/ Mihălachi B,C/ spatar B/ spatariul Mihălachi Racoviță M,P/ ficior B,C,E/ Racoviț⟨ă⟩ B, Răcoviță C/ *lipsește* ficiorul lui Ion Răcoviț⟨ă⟩ vor⟨nicul⟩ M,P// 19 vornicul C, vornicului B,E/ că]fiind că M,P//19-20 iaste$^{1-2}$ B,C/ niam B,C/ boiariu B, boĭariu C/ véchiu B,C/ vechiu, moldovan, ficiorul lui Ioan Racoviță vornicul și esti și rudă Brîncovanului M,P//20 iaste și rudă C/ rudă]niam D/ *lipsește* și C/ Brîncoveanului-vodă B,D,E,G, Brîncovanului-vodă C/ iaste B,C// 20-21 Și esti om foarti bun și cum că nu va eși din cuvîntul Brîncovanului, ori la ci i-ar poronci M,P// 21 eși B.C/ la]și B,G/ i-ari poronci B/ poronci C//

Iară aceasta nu dzice Iordachi pentru altă, ce o dzice căci era Mih⟨a⟩lachi de casa lui, rud⟨ă⟩ apro⟨a⟩pi, şi va faci pecum i-a hii voïa lui, şi va mînca ţ⟨a⟩ra pecum au mîncat-o şi la Antiohi-vodă. Caré aşe i s-au şi tîmplat de au făcut, pecum au şi gîndit.

37. Şi cu acestu sfat încă şi mai mari mulţămită arătă Iordachii lui Ant⟨i⟩ohi-vodă; că Mih⟨a⟩lachi spătarul era plin de niiam, boïarii ⟨carii era⟩ mai capete în ţară, f. 298 şi era toţii / de casa Cantemiresştilor. Iar dup⟨ă⟩ ce au luat Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩ domnie, aciïa s-au despărţit toţii de casa Cantemiresştilor şi s-au făcut toţi de casa lui Mih⟨a⟩lachi spăt⟨arul⟩, şi Cantemiresşti răm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ din boïarii de frunte numai cu cumnatul său, cu Bogdan hatmanul. Aşe le aşădză, acestea vorbé toate, acel mitropolit, şi s⟨ă⟩ dus⟨ă⟩ de le spus⟨ă⟩ Brîncovanului toate, deplin.

38. Costantin Duca-vodă de acestu sfat nemic nu ştiu, nice pricepu. Şi'ncă îl şi boïarii pe Iordachi, îl pus⟨ă⟩ vornicu mare de Ţ⟨a⟩ra de Gios, ca să-l fac⟨ă⟩ al său prietin. Deci ştiu că l-au făcut, ca o⟨a⟩ïa pe lup.

39. Atunce Costantin Duca-vodă au scos pe ţărani

1–14 *lipseşte* Iară acesta... cu Bogdan hatmanul. M,P//1 nu o dzicea B, nu o zicea C,D/ altăceva C/dzicea B, zicea C/ căci]pentru că B,E, pentru căci D//2 Mihălachi spatariu B, Mihălachi spătar C,E,G/ Mihălachi spătar era D/ *ad. marginal* de casa lui D/ rudă B,C]neam de D/ aproape B,C/ *după* aproape *ad.* fiindu ⟨fiindu-ĭ D⟩ giupîniasa lui Iordachi vară primară lui ⟨cu G⟩ Mihălachi spatar ⟨*lipseşte* lui Mihălachi spatar D⟩ şi gîndiïa ⟨gîndind D⟩ că va face B,D,E,G/ face C//3 precum B,D/i-a hi B, i-a fi C, îi va fi D,E/ ţara B,C/ precum B//4 şi la domniïa lui Antiohii B,G, şi la Antiohi-vodă, la domniia dintîi E/ Antiohii C/ Care B,C/ aşïa B, aşa C/ *lipseşte* şi[2] B//5 precum B// 6 37]36 C/ acest B,C/ mare B,C// 7 Iordachi C, Iordachi Rusăt B,E/ Antiohii B,C/ Mihălachi spatar B/ spătariul C// 8 niam B,C/ boïarii carii era mai capete B, boïarii cei mai capete B,D,E,G//9 *lipseşte* şi C/ toţi B,C/ Cantimireştilor B,C/ Iară după B,C//10 Mihălachi B,C/ spatar B, spătariul C/ domniïa B,C/ aceiïa B, aceïa C/toţi s-au despărţit D//11 toţi B,C/ Cantimireştilor B,C// 12 Mihălachi spatar B/ spătariul C/ Cantimireştii B,C// 13 rămăsése B, rămăsésïe C/ de]cei de B,C,E,G/ cumnată-său B, cumnatu-său C// 14 *lipseşte* cu B/ Aşea B, aşa C/ aşeză B,C/ acéste vorbe B,C// 14-16 Aşa să aşăză acel mitropolit cu Iordachi Rosăt şi s-au dus în Ţara Muntenească la Brîncovanu şi i-au spus ⟨de P⟩ toati M,P// 15 să dusă B,C/ spusă B,C/ Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G// 16 *lipseşte* deplin M,P// 17 38]37 C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* Costantin M,P/ voevoda M/ acest B,C/ nemică B,C/ de toati acesti nimică n-au ştiut M,P// 18 nici B,C/ *lipseşte* nice pricepu M,P/ încă B, *ad. marginal* C/ îl şi boeri B, îl şi boïari C]au şi boerit M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B,E,G, Iordachi Rusăt vistérnicul D/ îl pusă B,C]puindu-l M,P//19 vornic mare C]vel-vornic G/ mare B/ Ţara B,C/ facă B,C//20 priiatin B, priïatin C/ să-l facă priiatin mai di apro⟨a⟩pi M,P/ Decii ştiu B,C]Adivărat M,P/ *după* făcut *ad.* priiatin D/ oaïa B/ ca o o⟨a⟩i presti lup M,P/ pre B,C// 21 39]38 C, 35 M, 27 P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ voivoda M/ pre B,C//

mi⟨e⟩re şi cear⟨ă⟩, de au dat pe desetina de stupi şi de porcii, de tot mascurul şi de un stup, cîte ⟨o⟩ oc⟨ă⟩ de mieré şi de ciiar⟨ă⟩.

40. Trecut-au un sol moschicescu maré de la Ţ⟨a⟩rigrad pen Ïaşii, mărgînd la Moscu, anume cnedzu Dumitru Galecin. Ş-au botedzat un cucon a Ducăi, de s-au cumătrit, şi l-au cinstit dup-obiceiu.

41. Atunce, din boïarii cei pribegii ce ïera în Ţ⟨a⟩ra Munteniască, anume Vas⟨i⟩lie Costachi vel-vornic, i s⟨ă⟩ f. 298ᵛ tîmplă moarte / acolo, în pribegie. Şi n-au apucat să-ş vie la pămîntul lui şi la casa lui, nicé să s⟨ă⟩ bucure de sfatul ce-l începus⟨ă⟩.

42. Pe-acie vréme era vizir Rămif răiz-afend, carelé fuses⟨ă⟩ sol la pacé, cînd s-au făcut la Carlovici. Şi luasă aminte, de ştie toate fapteli şi mesştec⟨ă⟩turilé muntenilor, încă pîn-a nu căde vizir, şi dzice: „Eu, de aş căde vizir, ştiu ce aş faci muntenilor pentru Moldova, că ïei au prăp⟨ă⟩dit-o cu mesşterşugurile lor. I-aş faci pe dînşi⟨i⟩ de ar înple ţ⟨a⟩ra de oameni, şi to⟨a⟩tă cheltuiala să fie de la dînşii".

1 miïare B, miïaré C/ *repetă* şi cear⟨ă⟩ A/ ceară B, C/ pe[1]]pentru B, E, G/ porci B, C/ 1–3 di au dat, diosăbit di desătină, adică di fiişticare stup ⟨şi mascur M⟩ cîti o ocă mieri şi ceară M,P// 2 o ocă B,C// 3 miïaré B,C/ ceară B, C// 4 40]39 C, 35 M, 28 P/ Trecut-au atuncea B,D,E,G/ un]şi un C/ mare, moschicescu C, mare, viind E,G/ mare B/ Ţarigrad B,C// 5–7 Cnïazul Dimitrii Galiţin, sol moschicescu din Ţarigrad, au vinit prin Eşi şi au botezat un copil a Ducăi voevoda şi s-au încumătrit şi l-au priimit cu mari cinsti M,P// 5 pin C]viind pin B/Iaşi B,C/ mergînd C/ mergîndu la ţara lui la Moscu B,G/ anumé B,C/ cnïaz B, cnïazul C/ Dimitrie Galicin B,C,D// 6 Şi au B,C/ cocon a lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ încumătrit B,C,D,E,G// 7 *după* cinstit *ad.* Costantin Duca-vodă B,E,G, Costantin Duca-vodă pre sol D/ după C]pre B/ obiceai B,C//8 41]40 C, 29 P, *lipseşte* M/ Atuncea B,C cei]cïei C/ pribégi B,C/ era B,C/ Ţara B,C// 8-12 Vasîlii Costachi vel-vornic, ci era pribag în Ţara Muntenească, n-au apucat să să bucuri di sfatul ce-l începusă, ci au murit acolo, în Ţara Muntenească M,P// 9 anumé Vasilie B,C, vornicu B/ să B,C// 10 întîmplă C/ încă i să întîmplă E/ moartea B,C/ să vie G// 11 *lipseşte* şi la casa lui C /nici B,C/ să C// 12 ce începus⟨ă⟩ B/ începusă C]făcusă E/ *după* începusă *ad.* să-l facă D// 13 42]30 P, *lipseşte* C,M/ Pre acéïa vréme B,P Pre acéïa vrémïe C, Pre aceli vremi M/ Rami B,E,G, Remif D, *lipseşte* M,P/ reiz-efendi B, C, D]ce fusése reiz-efendi E,G/ carele B, careli C// 13-r. 6 din p. urm. carile ştie pre bini, de cînd au fost sol la pace ci s-au făcut cu nemţii, tot rîndul Ţării Munténeşti. Deci cum au încăput vizir, îndată au şi triimes la Brîncovanul ⟨poroncă M⟩ să me⟨a⟩rgă la Poartă, ca să-l mazilească, că să teme turcii că amintirile nu-l vor pute prindi la mînă, că era în multi prepusuri la înpărăţii cu o domnii îndelungată ca aceeïa M,P// 14 fusésïe C]au fost B,E/ pace C/ cîndu B/ Carloviţî B, Carloviţ C/ luasă C// 15 ştiïa B,C/ mesştec⟨ă⟩turilé] meşterşugurile B,E,G, meşterşugurili C/ munténilor B,C// 16 pînă B,C/ căde[1-2]]fi B,C,D,E,G//16–17 vezir[1-2] B/ dzicea B, zicea C]au fostu dzicîndu E// 17 face B,C/ munténilor B,C/ïei]ei B// 18 prăpădit-o B,C/ meşterşugurile B, meşterşugurili C/ face B,C/ pre C/ dînşii B,C//19 ari umple B/ umplé C/ ţara B,C/ toată B,C//

43. Decé în scurtă vremé au și cădzut vizir. Ce, cum au cădzut, îndat⟨ă⟩ au și chemat pe Brîncovanul la Po⟨a⟩rtă, ca să-l mazilescă din scaon, că s⟨ă⟩ teme turcii că nu-l vor putea prinde la mîn⟨ă⟩.

Deci fiind în multe prepusuri la înpăr⟨ă⟩ție o domnie îndelungată ca acie, nu vrea să margă la Po⟨a⟩rtă. Iară unchii lui, Ca⟨n⟩tacozonesștii, sfetnici⟨i⟩ lui, nu l-au lăsat să ia într-altă parté, ce l-au înbărbătat numai să margă la Po⟨a⟩rtă, că apoi, nemărgînd el, va aduci perirea țării și boiarimei. Și așea, cu maré grij⟨ă⟩, au purces la Udriiu și, mărgînd încetu, pîn-a sosi în Udriiu, ș-au tocmit lucrul cu banii, ca un domnu bogat ce iera, cîtu f. 299 nice vizirul n-au avut ce-i facé. Ce încă / l-au grăit de biné către înpăratul; că încotro să întorce, vizirul tot dé bine-l grăia.

Ce, dac-au sosît la Udriiu, l-au întrebat înpăratul pe vizirul de ce au adus acolo pe domnul muntenescu. Iar vizirul au dzis că l-au adus, că-i om înțelept, cu sfat și avut, că „la această vréme ne trebuește sfat și bani". Înpăratul au dzis: „Să nu-l zăbăvesștii aice, ce să-l înbraci cu căftan, să nu stea țara acie făr⟨ă⟩ domnu".

1 43]41 C/ Decii B,C/ vréme B,C/ cădzut]agiunsu de au fost B,D,E,G/ au și cădzut] l-au și pus înpărăție C/ vezir B// 2 Ce cum au cădzut]Ce cum au agiunsu de au fost vezir B, Ce ⟨Și E⟩ cum l-au pus înpărățiia vizir D,E, Ce cum au luat vizirlîcul C] Și G/ îndată B,C/ chiemat B,C/ pre C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//3 Poartă B,C/ *lipsește* ca D/ maziliască B,C/ să temea B,C// 4 mînă C// 5 Decii B,C/ fiindu B/ *ad. marginal* multe D/ înpărăție B,C/ domniie B// 6 acéia B,C/ Poartă B,C/ Iar B,C// 6-11 *lipsește* nu vrea să margă... au purces la Udriiu M,P// 7 Cantacozineștii B,C/ *după* Cantacozineștii *ad.* Mihai spătariul și Costantin stolnicul C/ sfétnicii B,C/ *după* lui *ad.* Mihai spătariul și Costantin stolnicul D// 8 parte B,C/ ce l-au înbărbătat și l-au îndemnat B, ce l-au îndemnat și l-au înbărbătat E,G/ *lipsește* ce l-au înbărbătat numai să margă la Po⟨a⟩rtă C// 9 Poartă B/ *lipsește* el B,G/ aducé B, aduce C// 10 peirea B, perire C/ țărîi B,C/ boerimii B,C/ așia B, așa C/ mare B,C/ grije B,C// 11 mergînd încet pînă B,C/ mergîndu pre încet, încă pînă a agiunge ⟨pîră a nu sosi P⟩ la Odriiu M,P// 12 lucrul]toati lucrurile M,P/ *lipsește* domnu M,P/ era, cît nici B,C/ cîtu]atîta cît M,P// 13 veziriul B, viziriul C/ face B,C/ bine B,C// 14 către] la M,P/ că]ce G/ *lipsește* că încotro... dé bine-l grăia M,P/ încătro B,C/ întorcea B,C/ veziriul B, viziriul C/ de B,C//15 îl grăiia B,C/ *după* grăiia *ad.* pe Brîncoveanul-vodă B,E,G, pre Brîncoveanul-vodă, cu toții D// 16 dacă B,C/ sosit B,C/ După ci au sosit Brîncovanul la Odriu M,P// 17—18 veziriul[1-2] B, viziriul[1-2] C//17 di cé B,C]drept ci M,P/ *lipsește* acolo M,P/ pre B/ *lipsește* Iar M,P// 18 dzis]răspuns M,P/ *lipsește* că M,P/ că-i]că iaste B,C,D,E,G/ înțălept B,C/ l-am adus pentru că esti om înțelept, cu bun sfat și bogat M,P// 19 că] și M,P/ vrémé C/ trebuiește B,C// 20 Iar înpăratul B,C,G, Și înpăratul M/ zăbăvești B,C/ aicea B,C// 21 caftan B,C/ acéia B,C/ *după* caftan *ad.* și să să ducă, ca M,P/ fără de domnu B,C,D,E,G,P//

44. Vizirul, dac-audzi așe, l-au chemat la adunaré, și și pentru alte ce au avut a-i dzice, l-au întrebat pentru Ț⟨a⟩ra Moldovei, ce s-au strîcat și s-au pustiit: „O⟨a⟩ri de schimbările domnilor, au de osștii ce au călcat?" Iar el, vrînd să mazîlească pre Costantin Duca-vodă, au dzis că o au strîcat-o domnul, carelé iasté acmu domnu într-însa.

45. Vizirul i-au dzis: „Dar pute-vei tu să porții de grije acei țărîi, să-ți fie pré sam⟨ă⟩, să o tocmesștii, să fie plin⟨ă⟩ de oameni?" Iară el, dac-au audzit așe, foarte era cu voie să fie domnu la 2 țărîi, că pentru acie aduce oștii streiné pen țara no⟨a⟩stră și schimba domnii dintr-însa, f. 299[v] să o strîci și s⟨ă⟩ rămîie / pustie.

Decé [de] la această întrebaré n-au putut da răspunsu vizirului pîn' nu va lua răspunsu de la unchei săi, ales de la Costantin Ca⟨n⟩tacozino stolnicul. Ce s-au rugat vizirului să-l așteptă pîn-în 5 dzilé, să s⟨ă⟩ socoteiască, și atuncii îi va da răspunsu vizirului pentru acestu lucru.

1 44]42 C, 38 M, 32 P/ Veziriul B, Viziriul C/ dacă B,C/ audzi]au auzit B/ așia B, așa C/ chiemat B,C/ *după* adunaré *ad.* pe Brîncoveanul-vodă B,E,G/ *repetă* și C// 1—2 Viziriul au chemat pre Brîncovanul la adunari și dup⟨ă⟩ ci i-au zîs pentru toate ce-au avut, l-au întrebat și M,P// 2 altă E, alteli D, alte trebi C/ l-au]și l-au B,E/ pentru]și pentru B,C,E,G// 3 Țara Moldovii B,C/ ce]drept ce M,P/ stricat B,C/ Oari B, Oare C]Au M,P// 4 schimbărili B/ oști C/ sau că au călcat-o oștile M,P/ Iar el]Iar Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul M,P// 5 vrîndu B/ maziliască B,C/ *lipsește* Costantin M,P/ voevoda M/ *după* dzis *ad.* către veziriul B, D,E,G//6 că au stricat-o B,E,G/ o au stricat domnul C//5—6 Duca voevoda, au răspuns: pre Țara Moldovii au stricat-o M,P/ careli B,C]ce P/ iaste acum B,C/ *după* acmu *ad.* acolo M,P/ *lipsește* domnu într-însa M,P/ întru dînsa C// 7 45]43 C, *lipsește* M,P/ Iară veziriul B, Viziriul iar C/ i-au]au E,G/ putea-vii B, pute-vii C/ porți B,C// 8 *după* griji *ad.* și M,P/ aceii țări B,C/ pre samă B,C]în samă M,P/ să o tocmești B,C, și să o tocmești M,P/ și să fii plină M,P// 9 plină B,C/ el]Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ dacă B,C/așia B,așa C/foarte îi era B,C,D,E,G//9-12 Brîncovanul auzînd aceste foarti s-au bucurat, că-i era cu voi să fii domnu în 2 țări, că pentru aceasta ⟨aceia P⟩ mai înnainti au adus și oști streini în Moldova di au călcat-o și au schimbat domnii din Moldova, ca să o strîci și să o pustiiască M,P// 10 doao țări B,C/ acéia aducea B,C/ oști streine B,C//11 pin țara noastră, pin Moldova B,C,D//12 strice B,C/ ca să o strice D/ să rămîe B, să rămîie C/ pustiie B// 13 Decii B,C/ *lipsește* de B,D/ întrebare C/ *după* întrebaré *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E,G// 13—15 *lipsește* Decé... Costantin Ca⟨n⟩tacozino stolnicul. M,P// 14 veziriului B, viziriului C/ veziriului răspuns G/ pînă B,C/ pînă n-au luat D/ luoa C/ unchii B,C/ ales]mai ales C,D// 15 Costantin stolnicul Cantacozino B,G/ Cantacozino C/ Ce] Iar el M,P/ veziriului B, viziriului C//16 aștepte B,C/ *lipsește* pîn- M/ cinci B,C]zăci M/ zile B,C/ să să socotiască B,C, *lipsește* G// 17 atuncea B, atunci C/ veziriului B, viziriului C, *lipsește* G,M,P/ acest B,C/ *după* lucru *ad.* Brîncovanul îndată au repezit la unchiul său Costandin ⟨stolnicul P⟩ Cantacozono, scriind și cerșînd sfat: apuca-să-va și di stăpînire Moldovii, au nu? M,P/ *după* lucru *ad.* Iar Brîncoveanul-vodă au înștiințat pre unchii săi pentru acest lucru G//

Iar Costantin stolnicul i-au scris să mulțămască lui Dumnedzău că nu-i pe voĭa neprietinilor, și să-ș păzască tre⟨a⟩ba și grije țărîi salé. Iară mai mult să nu-l știe că s-amestecă, că apoi, de nu-l va asculta și va faci pesté voe lui, bine să știe că, cînd va încăleca el din Iudrii, iar el va înhăma în căruță și va treci în Ardeal; și cînd va sosi el în Bucuresștii, el va sosi în Udriiu. Și ce va vide, să nu s⟨ă⟩ sparie.

46. Iară Brîncovanul, a cince dzii, luînd acestu răspunsu de la unchi-său, au mărsu la vizirul și i-au dat răspunsu că nu va putea purta grije a doo țării, ce sint de marginé. „Ce s⟨ă⟩ mazîlesștii mărie-ta pe cesta, să poroncesștii la țar⟨ă⟩ să-ș ale⟨a⟩gă ĭei pe ciné le va plăcea domnu. Și așea, alegîndu-l cu toțîi, așe vor nemerii om
f. 300 bun, și va tocmii țara. Că așea / m-au ales și pe miné Țara Munteniiască, de m-am învoit cu boiarii ș-am tocmit ț⟨a⟩ra".

Ș-aceasta n-o grăe pentru altă, numai pentru sfatul ce sfătuisă cu boĭarii să puĭe pe Mih⟨a⟩lachi spătarul. Ș-au mai dzis vizirului Brîncovanul că Costantin Duca-

1 Iar Costantin stolnicul] Numitul stolnic M,P/ i-au scris]i-au triimes răspuns M,P// 1—2 *lipsește* să mulțămască... neprietinilor, și M,P// 2 Dumnezeu B,C/ nu-i]nu iaste E/ nepriiatinilor B, nepriĭatinilor C/ triaba B,C/ trebile lui E/ trebile și grijele G// 3 grija C/ sali B, sale C/ Iar B,C/ știĭe B/ să amestecă B, să amestică C// 4-7 că di nu-l va asculta, apoi, mai pre urmă, ci va vide să nu să sparii M,P// 4 face B,C/piste B, preste C/ voĭa B,C// 5 Udriĭu B, Udriiu C// 6 cărute D/ tréce B/ Ardial B,C/ el]Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ București B,C// 7 videa B,C/ să sparie C, s⟨ă⟩ spariĭe B// 8 46]44 C, 39 M, 33 P/ *lipsește* Iară M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ cincea B,C/ dzi B, zi C/ luund B,C/ acest C// 8-9 *lipsește* luînd acestu... unchiu-său M,P// 9 *după* unchiu-său *ad.* Costantin Cantacozino stolnicul B,E, stolnicul Costantin C, Costantin stolnicul Cantacozino D, stolnicul Costantin Cantacozino G/ veziriul B//10 de grije B,C,D,E, G/ a]la M,P/ doao țări B,C/ ce sînt B,C]fiind M,P//11 de]la D/ marginé C/ *după* marginé *ad.* și au dzis veziriului B,E,G// 11—12 să mazilești măriĭa-ta pre acesta ⟨domnu B⟩ și să poroncești la țară B,C/ pe acesta domnu și să poroncești E,G/ mărie-ta să mazilești pre domnul ci esti acmu acolo și să poroncești M,P// 12 aliagă B,C/ĭei]ei B,E/ ei domn pre cini vor socoti ⟨ei M⟩. Și așa M,P/ pre B/cine B,C// 13 domnu]să le fie ⟨lor B⟩ domnu B,E// 13—14 toții B,C/ așĭa$^{1-3}$ B, așa$^{1-3}$ C/ *lipsește* așe^{2} M,P/ nemeri B,C// 14 va]vor M,P/ tocmi B,C/ pre C/ mine B,C//15 Munteniască B,C/ de]și apoi M,P// 15-16 Țara Munteniască și am tocmit țara și m-am învoit cu boiarii G// 15 și am B,C// 16 țara B,C// 17 Și B,C/ nu o grăiĭa C, nu o grăiĭa Brîncoveanul-vodă B,E, nu o grăiĭa Brîncoveanul G/ altă]altăceva C/ ce numai C,D,G]fără fi cît M// 18 ce sfătuis⟨ă⟩ B]ce-l făcus⟨ă⟩ M,P/ *după* boiarii *ad.* moldovéni ce era pribégi la București B,G, moldovéni ce era pribégi la dînsul C, moldovéni pribegi ce era la București E/ *după* puĭe *ad.* domnu C,P, domn Moldovii M/ pre C/ Mihălachi C/ spatar B, spatariul C/ *după* spatar *ad.* domnu B,D,E,G// 19 Și au M,P/ Brîncovanul au mai zis către viziriul că M, P/ veziriului B, viziriului C/ Brîncoveanul-vodă B, C,D,E,G//

vodă s-au încumătrit cu solul moschicescu caré au mărsu pe acolo, și i-i gîndul să fug⟨ă⟩ la Moscu și co cee să strîcă țara.

47. Vizirul, înțelegînd acestea, îndată, cu taină, au răpedzit un capegiu la Isuf-pașea, sarascherul, să-l prindză, să-l triimață la Po⟨a⟩rtă cu bun⟨ă⟩ pază. Cé sarascherul înpreun⟨ă⟩ cu capegii-bașea au triimis pe capegilar-chihaĭașii a lui și pe alai-beĭu cu 200 și mai biné de spahii. Și cîndu s-au apropiat de Ĭași acei agii cu oaste, au triimăs înainte la Costantin Duca-vodă să le grijască conac, că mărgu să hotărască la Horodinca despré leși, c-au jăluit leșei că au strîmbătate despre moldoveni.

48. Decé descălecînd turcii la gazde dimine⟨a⟩ța, n-au dzis nemic, iar cîndu au fostu pe chindie, numai ce au înplut turcei ograda domne⟨a⟩scă, de au apucat porțî-
f. 300v lé / și-npregiurul zidului, cît să spăries⟨ă⟩ toții cîț era în curté, că n-ave unde să scapi.

Și l-au închis pe Duca-vodă în casa ce mic⟨ă⟩ ș-au pus la ușii turcii de pază. Și casa ce mare și ce mic⟨ă⟩ era plin⟨e⟩ de turcii. Și așea l-au ținut patru, cincii dzilé,

1 care C, careli B,G,M,P/ *după* mărsu *ad.* la Moscu B, prin Moldova// 2 *după* acolo *ad.* la Moscu E/ *lipsește* pe acolo M,P/ și-i iaste gîndul B,C,D,E,G]și îi esti scoposul M,P/ fugă B,C/ Moscu]moscali M,P/ și pentru acéĭa strică țara B,E,G/ și pentru acéĭa să strică țara C,D/ să va și mai strîca țara M,P// 4 47]45 C, 40 M, 34 P/ Veziriul B, Iară viziriul C/ înțălegînd B,C]auzind M,P/ acéste B,C/ cu]pre G// 5-6 îndată au și triimes un capigiu la Iusuf-pașa, pre taină, să prinză pre Duca voevoda și să-l triimată M,P// 5 răpedzit]triimis B,E,G/ capegi-bașĭa B,C,D,E,G/ Iusuf-pașĭa B,C/ sarascheriul B,C, sarascheriul de Baba G/ *după* prinză *ad.* pre Costantin Duca-vodă ⟨și C⟩ B,C,D,E,G// 6 triimată B, trimită C/ Poartă B,C/ bună B,C/ Ce sarascheriul înpreună B,C// 6-10 Iusuf-pașa au triimes cu capigiul pre chihaeoa sa, înpreună și pre alaiu-beiu cu 200 spahii, carii dacă s-au apropiĭat di Iași au trimes înnainti la Duca voevoda M,P// 7 capegi-bașe B,capegi-bașĭa C/ au triimes și pre G// 8 chihae B, chihaes C,E/ pre C/ bei B,C/ doao sute B,C/ bine B,C// 9 cînd B,C/ apropiiat B, apropiĭat C/ agi C/ oastea C/ triimis B, trimis C// 10 înnainte B,C/ grijască]gătească M,P// 11 zîcînd că măргu la Horodinca să hotărască M,P/ Horodenca B,C/ despre léși B,C/ că au jeluit léșii B,C//12 că au]că ar ave M, că vor ave P/moldovéni B,C// 13 48]46 C, 41 M, 35 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Descălecat-au turcii dimineață pre la gazdi și n-au M,P/ gajdé A, gazde în Iași E/ diminiața B,C// 14 nemică B,C/ cînd C/ fost C/ pe]pe la B,C,E,G, la vréme de D/ chindiĭe B// 14—15 au fost la vremi di chindii au apucat turcii ograda domnească, porțile M,P// 15 umplut B,C/ turcii C/ ograda la curtea domniască D,E/ domniască B,C/ de]și E/ porțile B,C//16 și sta și înpregiurul zidului E/ înpregiurul B/ zidiului B,C/ cît]cîții A, și M,P/ să spăriĭase B,C]s-au spăriĭat M,P/ toți cîți B,C// 17 curte B,C]curtea domniască D,E/ nu avea B/ undé B/ scape B,C// 18 l-au]au P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ voevoda M/ cea mică B,C/ și au B,C// 19 uși turci B,C/ cea mare B,C/ cea mică B, cĭa mică C// 19-20 *lipsește* Și casa... pline de turcii M,P// 20 pline B,C/ turci B,C/ așĭa B, așa C/ *după* așa *ad.* închis M,P/ *după* ținut *ad.* pre Costantin Duca-vodă D/ *lipsește* patru M,P/ cinci zile B,C//

de nu-l lăsa di⟨n⟩ cas⟨ă⟩ să ias-afar⟨ă⟩, nice la do⟨a⟩mna să margă, pîn' l-au pornit. Ș-au pus pe Iordachi Rusăt camaican, și atuncea au deschis porțilé.

49. Duca-vodă, vădzind așe urgie, au priceput că s-or ridica boĭarii cu pîr⟨ă⟩ asupra lui, și nu să va mai înto⟨a⟩rce la domnie. Căci fărmanul nu-i scrie de mazîlie, numai îi scrie să-l duc⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă. Agiunsu-s-au cu capegi-bașea, ș-au și-nceput a răpedzii harzuri la Po⟨a⟩rtă, și la hanul, și la sarascherul, și-n toate părții, pe unde ave prietini. Brîncovanul încă au făcut vesté boiarilor ce ĭera pribegi în Țara Munteniiască pecum au aședzat cu vizirul.

50. Decé boĭarii pribegii din Ț⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă au și făcut șt⟨i⟩ré cestor din țară: cum s-a rădica Duca-vodă din Ĭași, cum să s⟨ă⟩ porne⟨a⟩scă și ei la Udriiu dup⟨ă⟩ Duca-vodă, că le-or eșii și ei în tîmpinaré.

f. 301 Atunce to⟨a⟩tă boerimea și mazîlime, înțălegînd c-au prinsu pe Duca, s-au strînsu / la Ĭașii ș-au început a gîlcevii cătră capegii-baș ș-a-i spuné că faci Duca-vodă harzuri de trimite la Po⟨a⟩rtă, făr⟨ă⟩ voĭa lor și făr⟨ă⟩ șt⟨i⟩ré, iar lor nu le mai trebuie să lé fie domnu.

1-2 *lipsește* de nu-l lăsa... pînă l-au pornit M,P// 1 din casă B,C/ iasă afară B,C/ să iasă afară din casă G/ nici B,C/ doamna B,C// 2 pînă C/ *lipsește* pîn⟨ă⟩ l-au pornit B/ Și au B,C]Deci M,P/ caimacam pre Iordachi Rosăt M,P/ *după* Rusăt *ad.* vornicul B,E, vist⟨iernicul⟩ G// 3 caimacam B,C/ deșchis B,C, dișchis și M,P/ porțile B,C// 4 49]47 C, 42 M, 36 P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ văzindu B/ așĭa B, așa C/ s-or]să vor B,C,D,E// 4-6 Cunoscut-au Duca voevoda cum că aceasta ĭ-au făcut-o boerii și di acole înnainti n-a mai fi domn în Moldova. Că nici fermanul M,P// 5 pîră B,C/ întoarce B,C// 6 domniĭe B,C/ Căci]Pentru că B,E,G, Pentru căci D/ fermanul B,C// 6–7 scriĭa $^{1-2}$ B,C/ mazilie B,C/ nu mai]ci numai M,P// 7 *lipsește* îi scrie M,P/ ducă B,C/ Poartă B,C/ Agiunsu-s-au Costantin Duca-vodă atuncea B, Agiunsu-s-au atuncea Costantin Duca-vodă E,G/ capigiul M,P/ bașĭa B,C, *lipsește* M,P// 8 și au și început B,C, și au început G,M,P/ răpezi C]trimite B,E,G M,P/ Poartă B,C// 8-9 *lipsește* și$^{3-4}$ M,P// 9 sarascheriul C, sarascheriul Iusuf-pașĭa B,E,G/ și în toate părți B,C]și într-alti locuri M,P/ pre B/ undé avea priiatini⟨priĭatini, C⟩ B,C// 10 Brîncoveanul-vodă C,D,E,G, Iar Brîncoveanul-vodă B// 10-15 *lipsește* Brîncovanul încă... în tîmpinaré. M,P// 10 véste B,C/ ce]celor ce E,G/ ce era C] celor ce era B/ pribégi B,C// 11 Munteniască B,C/ precum B/ veziriul B, viziriul C// 12 50]48 C/ Decii B,C/ pribégi B,C, acei pribégi G/ Țara Munteniască B,C// 13 știré C, știré boiarilor acestor D, știré acestoralalți boiari B,E,G/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G// 14 să porniască B,C/ ei]ĭei C// 15 după B,C/ Costantin Duca-vodă, C,D]dînsul B,E,G/ le vor eși B,C,E/ și ĭei C, *lipsește* G/ în]întru B,C,D,E,G/ întimpinare B,G, întimpinaré C,E, întimpinarea lor D// 16 Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ toată B,C/ mazilimea B,C/ înțălegînd]auzînd M,P/ că au B,C// 17 pre Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ 17-18 pre Duca voevoda au vinit la Eși și mergînd la capigi-bașa au început a gîlcevi și a-i spuni M,P/ Iași B,C/ și au B,C/ gîlcevi B,C// 18 capegi-bașĭa B, C/ și a-i spune B,C/ face B,C/ Duca voevoda faci M,P/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G// 19 de]și le M,P/ triimite B/ Poartă B,C/ fără de$^{1-2}$ B,C,D,E,G, fără di^{1} M,P/ *lipsește* și făr⟨ă⟩ șt⟨i⟩ré M,P// 20 știré B, știre C/ trebue B/ le B,C/ fii el M,P//

Iară cînd au fostu a doo dzii, chemat-au capegi-bașea pe toți boĭarii la curte să le cete⟨a⟩scă un fărman de mazîlie Ducăi-vodă ce i-au vinit. Și strîngîndu-s⟨ă⟩ toții boĭarii la curte, deodată numai ce au închis iar porțilé, ș-au început turcii a prinde pe boeri⟨i⟩, carei era mai capete, ș-a-i închide ș-e-i puné și-n heră, ca vro dzeci, cinciispreci, pe izvod ce-i dedes⟨ă⟩ Duca-vodă: ce ⟨nu⟩ numai pe cei streini și pe [și] ciĭa de casa lui să ĭa cu dînsul, și, sosînd la Udriiu, să ție în parte lui.

51. Ș-au închis și pe Ĭordachi vornicul, ce-l puses⟨ă⟩ cămăican, ș-au pus cămaican în locul lui pi Ion Buhuș logofăt, fiindu-i rud⟨ă⟩, ca s⟨ă⟩ popriiască ț⟨a⟩ra să nu margă dup⟨ă⟩ dînsu să-l pîrască.

Și l-au pornit din Ĭașii în gios spre Bîrlad, înpreun⟨ă⟩ cu acei boĭarii ce-i prinses⟨ă⟩, și s-au dus pîn-în Gălații. Și acolo, din boerii ce-i prinses⟨ă⟩ și era a lui, i-au boerit în Gălați. Au pus hatman și visternic și comis, ca s⟨ă⟩ sparie ț⟨a⟩ra că nu-i mazil, și-i domnu. Iar pi cielalții boerii ce ĭera în prepus nu-i lăsa din her⟨ă⟩, ce au trecut Dunărea cu dînșii, să-i duc⟨ă⟩ la Udriiu. Ș-au scris și la

1 Iar B,C/ fost B,C/ a doa zi B,C/ bașĭa B,C/ *lipsește* Iară cînd au fostu M,P// 1-4 A daoa zi au vinit de-au chemat pre toți boerii la capigi-bașa. Și după ci s-au strîns toți boerii la curti, îndată au închis toati porțile M,P// 2 pre C/ la curtea domniască B,D,E/ citiască B,C/ ferman B,C// 3 mazilie B,C/ Ducăi-vodă]a lui Costantin Ducăi-vodă B,E,G, lui Costantin Duca-vodă C, lui Costantin Ducăi-vodă D/ *lipsește* ce i-au vinit B,E,G/ strîngîndu-să C/ toți B,C// 4 curte domniască B,E,G, curtea cea domniască D/ *lipsește* iar E/ porțile B,C/ porțile iară D,G// 5 și au B,C/ pre B/ boiarii B, boĭari C/ carii B,C// 6 și a-i închide C]și au început a-i ⟨și B⟩ închide B,E,G/ și a-i pune B,D,E/ și-i punea pre unii C// 6-8 mai capiti, i-au pus în fiiară și i-au ⟨au P⟩ închis pre 15 boeri după izvodul ⟨izvod P⟩ ce au dat Duca ⟨voevoda M⟩ ca să-i ducă la Odriu cu dînsul M,P// 6 și în hiară B, și în hieră C/ vreo B/ zéce, cincisprăzéci B,C// 7 ce-i]ce B,E,G/ didése B, didésĭe C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ ce nu numai B,E, și numai C, și nu numai D// 8 pre$^{1-2}$ B,C/ și^{1}]ce și B,D,E/ *lipsește* și^{2} B,C/ ciĭa]cei B,C,D,G/ să-i ĭa B,C,D,G// 9 sosind B,C/ *lipsește* și sosînd... în parte lui M,P// 10 51]49 C, *lipsește* M,P/ Și au închis B, Și închisă C, închis-au M,P/ pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G,M,P/ ce-l]pre careli îl B/ pusése B, pusésĭe C/ *lipsește* ce-l puses⟨ă⟩ cămăican M,P// 11 caimacam$^{1-2}$ B,C/ și au pus B,C, pus-au M,P/ pre B,C// 12 logofătul B,C,E,G/ fiind rudă, văr primare cu Costantin Duca-vodă B, fiindu-i niam lui Costantin Duca-vodă, văr primare D/ fiindu-i rudă, văr primare G/ rudă C/ să popriască țara B,C/ după B,C// 12-20 fiind rudă Ducăi, pre carile l-au triimes cu boerii cei prinși pînă la Gălați. Și di acolo au trecut Dunăre înpreună ⟨și P⟩ cu boerii cei prinși M,P// 13 dînsul C// 14 *după* pornit *ad.* pre Costantin Duca-vodă B/ Iași B,C/ jos C/ înpreună B,C// 15 boiari B, boĭari C/ prinsése B, prinsésĭe C/ pînă B,C/ Gălați B,C// 16 boiarii B, boĭarii C/ prinsésĭe B,C// 17 vistiernic B,C/ să B,C// 18 țara B,C/ nu-i]nu iaste B,C,G/ și-i]și iaste B,C,E,G/ Iară B/ pre B,C/ ceiĭalalți B, ceĭalalți C// 19 boiari B, boĭari C/ era B,C/ hiară C, fiiară C/ ce]și E// 20-2 *lipsește* cu dînșii să-i duc⟨ă⟩... să-l pîras⟨că⟩. M,P// 20 ducă B,C/ *lipsește* la^{1} C/ Și au B,C// 20—1 scris și la sarascheriul Iusuf-pașĭa să popriască Dunărea E,G//

Hapdi-pașe să popre⟨a⟩scă la Dunărea, să nu tre⟨a⟩c⟨ă⟩ nime dup⟨ă⟩ dînsul să-l pîras⟨că⟩. /

f. 301v 52. Boĭarii carei au rămas de nu i-au închis au eșit din Ĭașii tot cîte unul: unul pe de o parte, altul pe de altă, și s-au strînsu toții la Hadîmbul, supt codru, și di acolo au luat pe Racove în gios; tot s-atrăgea boĭarimea și mazîlimea, în urma Ducăi-vodă, pîn' la Piscu. Ș-au răpedzit de olac în Țara Muntene⟨a⟩scă pe la boĭarii pribegi, de-u făcut șt⟨i⟩ré, de toate de acestea ce au făcut Duca-vodă, Brîncovanului la Udriiu.

53. Ce Brîncovanul, înștiințind pe vizirul, au triimis de au luat pe Duca-vodă de pe drum și l-au făcut surgun la Cavala, unde era multă cium⟨ă⟩, ca s⟨ă⟩ nu-l mai superi oameni⟨i⟩ cei din curte înpărat⟨u⟩lui, că s⟨ă⟩ punea taré sălihutarul pentru dînsu. Și pe boĭarii ce-i aducea în hieră i-au slobodzit. Și Dun⟨ă⟩rea încă Isuf-pașea au slobodzit-o, să tre⟨a⟩că boĭarii.

Ș-au scris Brîncovanul în Bucuresștii la stolnicul Costantin, de au pornit pe boĭarii pribegii la cielalții, de

1 Abdi-pașĭa B,C,D/ popriască B,C/ *lipsește* la B/ triacă B,C//2 nimé B/ după B,C, *lipsește* G/ pîrască B,C// 3 52]50 C, *lipsește* M,P/ Iar boerii M,P/ carii B,C/ cari au rămas în Eși neînchiși, au eșit M,P/ rămas]scăpat B,E,G// 4 Iași B,C/ *lipsește* unul pe de o parte, altul pe de altă, și M,P/ altă parte B,D,E,G// 5 strînșii A/ toți B,C, *lipsește* M/ la Hadîmbul]la mănăstiré la Hadîmbul B,E,G/ codru]codrul Iașilor B,C,E,G/di]de B,C/ *după* acolo *ad.* trecînd codrul G//6 luat]mers M,P//6-7 *lipsește* pe Racove... și mazîlimea M,P/ Racova B,C,E,G/ jos C/ tot a să strînge boerimea și mazilimea B,C,D,E,G// 7 în urma lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E,G/ *lipsește* vodă M,P/ pînă B,C/ Și au B,C/ răpedzit]triimis B,E,G// 8 de]în M,P/ de olac]în grabă B, *lipsește* E/ Munteniască B,C/ *lipsește* pe M,P, *ad. marginal* C/ pribégi B,C/ de au făcut știré B,C]făcîndu-le știri M,P//9 de știre G/ de acéste ce B]cîti M,P/ știré de acéste Brîncoveanului-vodă la Udriiu ce au făcut Costantin Duca-vodă C,D/ Costantin Duca-vodă B,E/ *lipsește* vodă M,P//10 Brîncoveanului B,Brîncoveanului-vodă E//9-10 Costantin Duca-vodă și boiarii pribégi au făcut știre Brîncoveanului-vodă la Udriiu G, Boerii pribegi îndată au făcut știri Brîncovanului la Poartă M,P// 11 53]51 C, 45 M, 39 P/ Ce]Iar C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ veziriul B, viziriul C/ *după* triimis *ad.* veziriul B,G// 11-13 Iar Brîncovanul au și spus viziriului; viziriul au trimes și au luat pre Duca voevoda di pre drum și l-au dus surgun la Cavala M,P// 12 pe Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ de]di B,C/ și]de B,E,G//13 Carvala B,E,G/ undé B,C/ ciumă B,C/ să B,C/ supere B,C//14 oamenii B,C/ *lipsește* cei E//13-15 *lipsește* ca să nu-l mai superi... pentru dînsu M,P// 14 curtea înpăratului B,C/ să B/ tare C//15 silihtariul B,C,D,E,G/ Și]Iar M,P/ pre B,C/ aducea]ducea C/ *lipsește* ce-i aducea în hieră M,P// 16 Și piste Dunăre C/ Dunărea B// 16-17 *lipsește* Și Dunărea... să treacă boĭarii M,P/ Iusuf-pașĭa B, Iusuf-pașĭa sarascheriul C, sarascherĭul Iusuf-pașĭa G/ slobozit C//17 triacă B,C/ *după* triacă *ad.* boiarii ce-i aducea în hieră E// 18 Și au scris Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G/ București B,C// 18-1 Boerii cei pribegi, din poronca Brîncovanului au vinit la Piscu și s-au înpreunat cu cielanți boeri ci vinisă de la Eși. Și așa, cu toții, au trecut Dunăre M,P// 19 pre B,C/ boĭarii cei pribégi C,G/ la ceiĭlalți boiari B,D,E, la ceĭalalți boĭari carii mergea din Moldova C//

s-au înpreunat la Piscu, de au trecut Dunărea cu toții, de s-au dus la Udriiu să-ș rădice domnu. Numai ce au scris la stolnicul de au poprit pe Bogdan hatmanul în Bucuresștii, de nu l-au lăsat să margă cu cie boĭarii la Udriiu, dzicînd să aștepte, că-i trebuitor pîn-a vinii de la

f. 302 Udriiu, că-i trebuitor / Brîncovanului. Că nu era de altă tre⟨a⟩b⟨ă⟩, numai să teme să nu puĭe vro piedic⟨ă⟩ să sco⟨a⟩ț⟨ă⟩ iar pe Ant⟨i⟩ohi-vodă domnu.

54. Atuncea au făcut maré cheltuial⟨ă⟩ Brîncovanul la Udriiu cu Po⟨a⟩rta, avîndu nume de bogat și vrîndu să înple gurili tuturor. Ș-au mai adaos și birul Țărîi Muntenesștii, peste cît da mai întîiu, pe an cîte o sută și cindzăci de pungii să de mai mult. Și tocmindu-ș toate lucrurili, au purces de au vinit la Bucuresști.

55. Iară boĭarii Moldovei care s-au pomenit mai sus bine n-au agiunsu la Udriiu, numai s-au și sculat zorbà mari din Țarigrad toate mulaleli și rusfeturili cu oaste și cu pușcii de au purces la Udriiu să mazîle⟨a⟩scă pe-npăratul. Ș-au pus și vizir dintré dînșii.

Iară soltan Mehmet, cu cîtă oaste ave la Udriiu lîngă dînsul, încă s-au gătit de au făcut meteredzé să stea împotriva acelora ce vinie. Și atuncea, tunpinîndu-s⟨ă⟩ oștilé,

1–8 *lipsește* s-au înpreunat la Piscu ... Ant⟨i⟩ohi-vodă domnu. M,P//1 înpreonat B,C/ toții B,C// 3 *după* scris *ad. marginal* Brîncoveanul-vodă E/ stolnicul Costantin B,C,D,E,G// 4 București B,C/ cie]ceiĭalalți B,D,E,G, ceĭalalți C/ boiari B, boĭari C//5 că-i]că iaste C,D// 5-6 dzicînd să aștepte pînă a vini de la Udriiu, că-i trebuitoriu Brîncoveanului-vodă B,E, dzicînd să aștepte pînă a veni Brîncoveanul-vodă de la Udriiu, că-i trebuitor G/ pînă C/ *după* vini *ad.* Brîncoveanul-vodă C// 6 că-i] că-i iaste C/ trebuitoriu C/ Brîncoveanului-vodă D, *lipsește* C,G/ nu]nu-i E//7 triabă C]trebuitoriu B,D,E,G/ temea B,C/ pue B, pue Bogdan G/ vreo piedică C]vreo pricină B// 8 scoață C, scoată B/ iarăș B/ pre Antiohii B,C// 9 54]52 C, 46 M, 41 P/ *lipsește* Atuncea M,P/ mare cheltuială B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, G// 9-10 Brîncovanul mari cheltuială au făcut la Poartă M,P// 10 Poarta B,C/ avînd B,C/ vrînd B,C// 11 umple B,C/ și vrîndu să înple]dĭ-au astupat M,P/ Și au B/ Muntenești B,C// 11-13 *lipsește* Ș-au mai adaos... să de mai mult M,P// 12 piste B,C/ întîi B,C]înnainte E,G/ o sută și cinzăci și cinci B// 13 pungi de bani B,C,D,E/ dea B,C/ tocmindu-și B,C/ lucrurile B]trebile P, trebile bini M// 14 au purces de la Udriiu B,E,G/de]și M,P/ București B,C// 15 55]53 C, 47 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ Moldovii B,C]molduveni M, moldoveni P/ carii s-au scris mai sus C, carii mai sus s-au scris E,G, carii s-au scris B, *lipsește* M,P// 16 bine]încă bini M,P/ ajunsu C/ și numai B,E, și numai ce C,G, numai ce D]îndată M,P/ sculat]rădicat B,G// 16-19 s-au făcut mari zorba între turci asupra înpăratului. Deci turcii întîiu ș-au pus alt vizir dintre dînșii M,P// 17 mare B,C/ *după* molaleli *ad.* ulemaleli C/ toate ulimaleli și toate rufeturili D/ și rufeturili B, și toate rufeturili C//18 pușci C/ pușci B,C/ maziliască pre înpăratul B,C// 19 Și au B,C/ vezir B/ dintre B,C// 20 Iar înpăratul soltan Mehmet C,D/ avea B C// 20-1 *lipsește* Iară soltan Mehmet... s-au făcut tot una M,P// 21 de]și C/ meteréze B// înpotriva B, înprotiva C// 22 viniĭa C, viniĭa asupra lui B,E,G/ timpinîndu-să C]întimpinîndu-s⟨ă⟩ B,D, E,G/ oștiile B, C//

s-au făcut tot una și l-au scos pe soltan Mehmet din ⟨în⟩păr⟨ă⟩ție. Ș-au pus pe un frate a lui, soltan Mustafa, înpărat, iar pe soltan Mehmet l-au pus la închisoaré, și peste o săptămîn⟨ă⟩ l-au otrăvit, de au murit.

Muftiiul s-ascunses⟨ă⟩ și, găsindu-l, l-au muncit de au luat mulții bani de la dînsul, pîn' l-au omorît.

⟨56⟩. Și au pus un pop⟨ă⟩ de legea no⟨a⟩stră și altul f. 302v armenesc / de l-au prohodit, și au mărsu înainte-i cu cîntării și cu cădelniță, pîn' l-au scos afar⟨ă⟩ din ordie și l-au îngropat, dzicînd c-au fostu ghiaur. Și-npăratul cel mazîl i-au fostu puștu lui, și el făce ce-i era voĭa, de schimba pașii și domnei totdeona.

Iară pe Rami vizirul nu l-au putut găsii, că nicé le ĭera pre cu voĭe capitilor să-l găsească. Că să vorovie atunce că cu îndemnarea și știrea lui să fie fostu aceasta, că nu pute să vizire⟨a⟩scă de răulu muftiului.

57. Atunce și boĭarii Moldovei sta acolo de aștepta să găsască vremea. Și Antiohi-vodă înțelegînd, încă era acolo la Udriiu și aștepta să-l ciiară boĭarii la Po⟨a⟩rtă, să nu cheltuiască mult. C-așea-l amăgie boĭarii, să șadză mîl-

1 tot una]tot de unii B,E,G/ pre B,C// 2 din înpărăție B, den înpărăție C, de la inpărățiĭe D/ Și au B,C/ După acee au scos din înpărăție pre soltan Mehmet M,P// 2-3 pre$^{1-2}$ C, pre^{2} B// 3 soltan]anumé soltan B,D,E,G, pre anumé soltan C, pre soltan M,P/ *ad. marginal* înpărat M/ închisoare B// 4 piste o săptămîn⟨ă⟩ B, preste o săptămînă C]după acee M,P/ de]și M,P// 5 Muftiul B, Iar muftiul C,D/ să ascunsése B, s-au ascunsu C// 5-20 *lipsesc* M,P// 6 mulți B,C/ pînă B,C// 7 *ante* Și: 56 B,D,E/ un popă C, pre un popă D/ de lége noastră creștiniască și ⟨pre D⟩ alt popă armenescu C,D// 7-9 pre un popă de lége noastră, creștinescu ⟨creștiniască G⟩ și pre alt ⟨un G⟩ popă armenescu de l-au provodit fiind înbrăcați popii cu epitrafire și cu felo⟨a⟩ne și cu cădelnițe ⟨pre amînă G⟩ și au mărsu înnainte cu cîntări ⟨și B⟩ pînă l-au scos afară din urdie B,G/ pre un popă de lége noastră creștiniască și pre alt popă, armenescu, de l-au provodit. Și ducîndu-l să-l îngroape au mărsu înnainte-i cu cîntări, fiindu popii înbrăcați cu epetrafire și cu felo⟨a⟩ne și cu cădelnițe. Și cîndu îl ducea popii să-l îngroape, iar popa cel creștinescu dzicea: nesizimdăr, nebizîmdăr, adecă: nici al vostru nici al nostru. Și așea l-au dus, pînă l-au scos afară din urdie E// 8 înnainti-i C/ cîntări C// 9 pînă C/ afară C// 10 dzicîndu turcii B,E,G/ că au fost B,C/ ghiiaur B,C, ghiiaor E/ înpăratul B// 10-11 *lipsește* Și-npăratul... i-au fostu puștu lui C// 11 mazil B/ puștiu B,D/ făcea B,C/ *după* voĭa *ad.* la înpărățiĭe C// 12 domnii B,C/ totdeauna C/ *după* totdeauna *ad.* Și cînd îl ducea ⟨popii B⟩ să-l îngroape ⟨iar G⟩ popa cel creștinescu dzicea nesimzindăr, nevizîmdăr, ce s⟨ă⟩ dzice în limba ⟨noastră B⟩ moldoveniască: nici al nostru, nici al vostru B,G// 13 Iar C/ *ante* Iar P: 57 G/pre B,C/veziriul B, viziriul C/ găsi B,C/ nici B,C//14 era B,C/ prea C/ capetelor C/ să-l găsască capetelor B/ vorovĭia B,C/ atuncea B,C// 15 și]cu B/ lui]veziriului Rami B,E/ fost B,C/ aceasta zorbà D// 16 putea B,C/ veziriască B, viziriască C/ răul B,C// 17 57]54 C, 58 G/ Atuncea B,C/ Moldovii B,C]moldovéni G// 18 vréme B,C/ Antiohii B,C/ ințălegîndu B, înțălegînd C// 19 ceară C/ aștepta pre boiari la Poartă să-l cée domn și să nu cheltuiască mult G/ Poartă B/ *după* Poartă *ad.* să le fie domnu C, pre dînsul E// 20 Că C/ așĭa îl amăgiĭa B, așa îl amăgiĭa C//

com, că l-or ceré pe dînsul domnu. Și mai cu dedînsu Iordachi îi poroncie, și el îl crede. Și-i poroncis⟨ă⟩ din Ț⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩s⟨că⟩ cumna⟨tu-⟩său, Bogdan hatmanul, toate trebilé ce or să fac⟨ă⟩ boerii cu Brîncovanul, să-ș cauté tre⟨a⟩ba déusebii, să-ș isprăvască de la Po⟨a⟩rtă. Iar el n-au credzut, și s-au potrivitu lui Iordachi.

Atunce Iordachie vornicul au chemat pe Panaite Morona postelnicul, hiindu din parte Ducăi-vodă, și pe alții boĭarii a Ducăi-vodă și le-u giurat cum că n-or ave nice o nevoĭe. Și le-u spus tot sfatul, că le-i voĭa să puĭe pe Mih⟨a⟩lachie spăf. 303 tarul / domnu. Deci ei avînd grij⟨ă⟩ de Ant⟨i⟩ohi-vodă, îndată fur⟨ă⟩ bucuroși să fie și ei la un cuvîntu, și mai vîrtos Panaite post⟨elnicul⟩ Morona, că-i era rău greșit lui Ant⟨i⟩ohi-vodă că-i stătus⟨ă⟩ înpotrivă la vremea Ducăi-vodă.

58. Atuncea Panaite Morona, fiindu om harnic și istețu la toate, dé știe rîndul Porțîi turcesști la toate,

1 că-l vor cére D/ cére B, cere C/ pre B,C/ *după* dînsul *ad.* să le fie C,D/ deadinsu B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ 1-6 *lipsesc* M,P// 2 poronciĭa B,C/ credea B,C/ Și-i poroncisă C] Și îl înștiințas⟨ă⟩ și-i poroncis⟨ă⟩ B,E,G/ Țara Munteniască B, C // 3 cumnatu-său B, C// 4 trebile B, C/ ce vor să facă B,C,D,G/ boiarii B, boĭarii C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 5 să-ș caute deosăbit triaba B/ caute C/ triaba deosăbit C,D, osăbit trebile E, deosăbit trebile G/ și să-ș isprăvască C,D/ Poartă B,C//6 el]Antiohii- vodă B/ și]ce D/ potrivit B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G// 7 Atuncea C/ *ante* Atuncea: 58 B,E, 59 G/ *lipsește* Atuncea B,C/ Iordachi vornicul C, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,M, Iordachi Rusăt P/ chiemat pre Panaiotachi B,C/ Panaiotachi D,E,G// 8 post⟨elnicul⟩ B/ fiind B,C/ *lipsește* hiindu... Ducăi-vodă M,P/ partea lui Costantin Ducăi-vodă B,C,D,E/ alți B/ și și pre alți M,P// 9 boiari de a lui Costantin Ducăi-vodă B,E, boĭari a lui Costantin Ducăi-vodă C,D,G/ voevoda M// 9-10 le-au$^{1-2}$ B, li-au$^{1-2}$ C/ nu vor avea nici B,C/ Și]Apoi M,P//10 spus]dat P/ sfat P/că le-i]cum că le iaste B,E, că li-i C, că le iaste G/ pue B/ pre B,C/ Mihălachi ⟨Mihălachii C⟩ spătariul B,C/ că le esti cu voi⟨e⟩ să ⟨li P⟩ pui domn pre Mihălachi Racoviță spatariul M,P// 11 Decii B/ei]ĭei B, *lipsește* G/grije B/Antiohii B/ *lipsește* Deci ei... îndată M,P//12 fură]au fost B,C,D,E,G//11-16 S-au bucurat cu toții și s-au făgăduit să fii toți ⟨cu toții să fii P⟩ la un cuvînt. Ant⟨i⟩ohii voevoda foarti dorie să fii domn Moldovii. Și auzînd că boerii moldoveni sînt la Poartă aștepta să-l ceară boerii pre dînsul domn, ca să nu cheltuiască mult. Boerii l-au înșălat, i-au zîs să tacă, să nu ceară la alții, că ei pre dînsul îl vor ceri domn. Iar mai cu deadinsul Iordachi Rosăt i să făgădue. Și Ant⟨i⟩ohii voevoda îl crede. Bogdan hatmanul, cumnatul lui Ant⟨i⟩ohii voevoda, au scris lui ⟨la P⟩ Ant⟨i⟩ohii voevoda să-ș cerci trebuința diosăbit, să-ș isprăvască di la Poartă. Iar Ant⟨i⟩ohii voevoda nu l-au ascultat, ci s-au potrivit boerilor ci era la Poartă. Panaiti Morona postelnicul era om vrednic și isteț M,P// 12 *ad. marginal* și ei C/ cuvînt C/ Panaiotachi postelnicul Morona C, Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ B,D,E,G// 13 că-i]că C, pentru că D/ rău]foarte rău E,G//14 Antiohii B,C/ stătură C/ înprotivă C/ vrémea lui Costantin Ducăi-vodă B,D,E,G, vrémĭa domniii lui Costantin Ducăi-vodă C// 15 58]59 B,E, 56 C, 60 G/Panaiotachi Morona C,Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ B,D,E,G/ fiind B,C// 16 isteți A, isteț C/ *lipsește* dé M,P/ de știĭa B, și știĭa C/ Porții turcești B,C/ *lipsește* la toate^{2} M,P//

au și făcut un hardzu cu mîna lui, că știe turcesște, ș-au și purces cu to⟨a⟩tă boerimea și glo⟨a⟩ta la înpăratul pen mijlocul urdii⟨i⟩, de nu s⟨ă⟩ temea de nime. Enicerei atunce era dîrjîi în zorbà și-l întréba unde mergii co cea glo⟨a⟩tă de oameni. Iar el dzice către iniceri că merge la înpăratul să pîrască pe mufteul, că le-u mîncat ț⟨a⟩ra. Și eniceri⟨i⟩, audzind așea, le tot făce calea.

59. Ce înpăratul, vădzind acea glo⟨a⟩tă de oameni, au și triimis de le-u luat arzul și, cetindu-l, l-au buiurdit la vizirul, să le fac⟨ă⟩ pe voie pentru toate ce or poftii. Și atunce cu toțîi au rădicat pe Mih⟨a⟩lachii spăt⟨arul⟩ de l-au pus domnu. Să făce a nu-i plăcea să priimască domnie, ca și fata cie ce dzis⟨ă⟩ unui vo⟨i⟩nic: „Fă-té tu a m⟨ă⟩ trage, și eu oi merge plîngînd". Așe să făcea și Mihai-vodă că nu-i trebuiașște domnie. /

f. 303v 60. Înbrăcînd Mihălachi spătar căftan de domnie de la vizirul, îi și schimbar⟨ă⟩ numeli Mihai-vodă. Atunci simții și Ant⟨i⟩ohi-vodă de vicleșugul boiarilor ce i-au făcut și alergă la inecer-aga de-i déde știre și-i giurui

1 și știind și a scrii turceștii au și făcut un harz cu mîna lui și au purces M,P/ arzu C/ *după* lui, *ad.* l-au scris B,E/ știia turcéște bine B,C,D,E,G/ și au B,C// 2 toată B,C/ și]și cu M,P/ gloata B,C// 3 pin B,C/ urdiii B,C/ să B,C/ nimé B,C/ Iniciarii B, Inicearii C// 4 atuncea B,C/ dîrji B,C/ în zorbà]din pricina zorbalii M,P/ și-l]și E/ întreba C/ *după* întreba *ad.* pe Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ B,E,G/ undé mergi B,C//5 cu acea gloată B,D, cu acia gloată C, cu atîta gloată M,P/ dzicea B, zicea C/ *lipsește* către iniceri G// 5–6 Iar el le răspundea⟨și dzicea D⟩că merge la înpăratul D,M,P/ iniciari B, iniceari C// 6 mérge B/ pre C/ muftiul B,C/ le-u]le au B, li-au C// 7 țara B,C/ Și]Iar M,P/ iniciarii B,C/ așia B, așa C/ tot le făce M, toți le făce P/ făcea B,C/ cale C// 8 59]60 B,E, 57 C, 61 G, 52 M, 46 P/ Ce]Iară C, Atuncea G, *lipsește* E,M,P/ acea]atîta M,P/ gloată B,C// 9 le-u]li-au B,C/ harzul B, citindu-l C/ puiurdit A, buiurdisît P// 10 la]către M,P/ la veziriul B, la viziriul C, *lipsește* G/ facă B,C/ pre C/ pofti B,C// 11 *repetă* Și E/ Și atuncea B,C] Boerii M,P/ toții B,C/ atuncea au rădicat cu toții, au rădicat pe D/ pre C/ Mihălachi B,C/ spatar B,E, spătariul C// 12 Să făcea B, Și să făcea C// 11–13 Mihălachi spatariul să le fii ⟨să-l facă P⟩ domnu. Și puindu-l domnu să făce a nu priimi domnie M,P// 13 domniia B,C/ céia B,C/ zisă B,C]au zis G/ voinic B,C]vornic M,P/ Fă-te B, C// 14 mă B,C/ mérge B/ Așia B, Așa C// 14 – 15 *lipsește* Așe să făcea... domnie. M,P// 15 trebuiaște domniia B,C// 16 60]61 B,E, 58 C, 62 G, *lipsește* M,P/ Înubrăcîndu A/ Mih⟨a⟩lachi B/ spatar B, spătariul C/ caftan de domniie B,C// 16–17 Dusu-l-au pre Mihălachi spatariul la viziriul și l-au înbrăcat cu caftan de domnii. Și îndată i-au și schimbat numile di ⟨a⟩ci, Mihălachi voevoda ⟨numile din Mihălachi, Mihaiu-vodă P⟩ M,P// 17 veziriul B, viziriul C/ schimbară B,C/ *după* numeli *ad.* de-i dzisără B,E,G, și-i zisără C,D/ Atuncea B, C// 18 simții]știu B,E,G, cunoscu C/ Antiohii B,C// 18–1 Antohii voevoda atunce au cunoscut vicleșugul lui Iordachi Rosăt și a tuturor boerilor și au alergat la iniceri-aga, dîndu-i știri și i-au făgăduit mulți bani M,P// 18 vicléșugul B,C/ i-au]au C// 19–1 inicear-aga$^{1-2}$ B,C/ *lipsește* de-i déde știre B/ știré C//

mulții bani. Și inecer-aga îndată să dus⟨ă⟩ la vizirul ș-apuc⟨ă⟩ pe Mihai-vodă la vizirul încă neeșit din cort afară. Și-ncepu a grăi către vizirul să puie pe Ant⟨i⟩ohie-vodă domnu și a strîga tari că dă bani mulții și trebuie le⟨a⟩fă inicerilor.

Să spăriias⟨ă⟩ Mihai-vodă și to⟨a⟩tă boiarimea că le-⟨a⟩ strîca giucăriia inecer-aga. Numai n-au putut, că apucas⟨ă⟩ de ieșis⟨ă⟩ talhîșu de la înpăratul ș-apucas⟨ă⟩ de-l înbrăcas⟨ă⟩ cu căftan. Ce nu s-au putut; iar c-un cifertu mai înainte de-r hi sosît inecer-aga la vizirul, lua iar Antiohi-vodă domnie.

61. Dup-acie s-au rădicat înpărăție dé la Iudriiu, cu to⟨a⟩tă oastea, ș-au purces la Ț⟨a⟩rigrad; și Mihai-vodă cu boiarimea dup⟨ă⟩ dînșei.

Și dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la Ț⟨a⟩rigrad, făcu Mihai-vodă și cu toți boerii maré jalobă la vizirul asupra lui Costantin-vodă. Și trimis⟨ă⟩ vizirul de-l adusăr⟨ă⟩ la Ț⟨a⟩rigrad din surgunie. Să pîrîr⟨ă⟩ de față la divanul vizirului, f. 304 c-au / strîcat țara și i-au jăcuit cu feluri de feluri de obi-

1–4 Vinit-au enicer-aga la viziriul. Apucat-au pre Mihaiu voevoda încă neeșit di la viziriul din cortu ⟨din cortu de la viziriul P⟩. Și au început a striga tari să pui domnu în Moldova pre Ant⟨i⟩ohii voevoda, că dă bani mulți M,P//1 mulți B,C/ dusă B,C// 1–2 veziriul$^{1-2}$ B, viziriul$^{1-2}$ C//2 și apucă B,C/ pre C]și pre G/ *lipsește* la viziriul G//3 Și începu inicear-aga a grăi B/ începu C/ veziriul B, viziriul C// 3–4 să pue domnu pre Antiohii-vodă și striga tare B/ pre Antiohii C//4 și începu a striga tare C/ mulți B,C/ trebue B/ *lipsește* și trebuie le⟨a⟩fă inicerilor P// 5 léfe B,C,D,E/ inicearilor B,C// 6 Și să spăriiasă B,C,D,E,G/ toată boerimea B,C// 7 le va strica B,D, li-a strica C/ ⟨Mihaiu voevoda M⟩ și toți boerii să spăriesi că li va strica M,P/ giucăreia B,C/ inicear-aga B,C/ Numai]Însă M,P// 8 apucasă C/ eșis⟨ă⟩ B, eșisă C/ talhîș B,C/ și apucas⟨ă⟩ B, și apucasă C, *lipsește* P// 9 de-l]și-l P/ înbrăcasă C/ *după* caftan *ad.* pre Mihai-vodă B,C,E,G/ iar cu un civert de ceas B,D,G, iar numai cu un civert de ceas C,E//10 înnainte B,C/ de ar fi sosit B,C//9–15 *lipséște* Ce nu s-au putut... la Țarigrad, făcu M,P// 10 inicear-aga B,C/ veziriul B, viziriul C/ lua]ar fi luat C//11 iar]iarăș C/ Antiohii B, Antiohie C/ domniia B,C//12 61]62 B,E, 59 C, 63 G/ După acéia B,C/ înpărățiia B/ de B,C/ Udriiu B,C// 13 toată B,C/ oaste C/ și au B,C/ Țarigrad B,C/ *după* vodă *ad.* încă au purces B,E,G//14 *după* boiarimea *ad.* au purces C, au purces și iei D/ boerimea B/ după dînșii B,C// 15 după B,C/ ajiunsu C/ Țarigrad B,C/ făcu]făcut-au B,C,E,G/ voevoda M// 16 boiarii B, boiarii C/ *după* boerii *ad.* au dat M,P/ mare B,C/ veziriul B, viziriul C/ asupra lui]pre M,P/Costantin Ducăi⟨Duca M,P⟩-vodă B,C,D,E,G,M,P// 17 Și au triimis B,E,Și triimisă C/veziriul B,viziriul C/de-l adusără C]de l-au adus B,E,G/Țarigrad B,C//18 surguniie B// 17-19 Și au trimes viziriul di au adus pre Duca voevod din sorgunii la Țarigrad. Și s-au pîrît față la față la divanul vizirului. Boerii au arătat că Duca voevod au strîcat M,P//18 Și s-au pîrît B,E,G,Și să pîrîră C,D/ de față înnaintea veziriului la divan, dzicînd boiarii că au stricat țara B/viziriului C/*după* veziriului *ad* dzicîndu boiarii că au stricat E,G//19 că au stricat C/ jecuit B,C/féliuri$^{1-2}$ B,C/obiceaie B, obiceae C//19-2 și au jăcuit-o cu multi feliuri ⟨de jecuiri și P⟩ di obiceaiuri răli, cît nu mai pute Duca voevoda să mai răspunză nimică M,P//

c⟨e⟩ie, cît nu mai pute să mai răspund⟨ă⟩ nemic Duca-vodă înainte boerilor.

Și de la vizirul l-au dus la cazascherul și pe la multe divanuri a cadeii. Și tot așe îl purta boĭarii pe uleți, din giudețu în giudețu, vro doo, trei săptămîni, pîn' cheltui Duca-vodă pe la giudeți tot ce avu. Și-l lăsar-acolo, cu maré sărăcie și pede⟨a⟩psă, și-nchisoari pururea dispré datornici.

62. Iară Mihai-vodă așédză capichihăĭ la Po⟨a⟩rtă pe Cupăresștii, pe doi frați a lui Iordachii vornicul, anumé Mih⟨a⟩lachi și Scarlatachi, iar pe alt niam și nepoți a Cupăresștilor, pe toți îi luo cu siné de-i adus⟨ă⟩ în Moldova.

Și-nbrăc⟨ă⟩ căftan; și de la înpăratul luînd stiag și tuiuri de domnie, să gătii cu toții boĭarii și purces⟨ă⟩ de vini în țar⟨ă⟩ cu bun⟨ă⟩ pacie.

Iar Duca-vodă Costantin, sin Duca-vodă celui bătrîn, n-au mai eșit la domnie altă dată, ce-u murit la Țarigrad cu mari lipsă. Și i-au rămas 3 ficiori: unul făcut cu fat⟨a⟩ Brîncoveanului, și au murit, altul s-au dus la muscalii, altul este la Țarigrad, cu mari lipsă. Precum va mai hi, vreme va arăta.

---

1 putea B,C/ răspundă nemică B,C/ Costantin Duca-vodă B,C,D,E, G// 2 înnaintea veziriului și a boiarilor B, înnaintea boĭarilor C, *lipsește* M,P// 3 veziriul B, viziriul C/ cazascheriul B,C// 3-4 *lipsește* Și de la vizirul ... tot așe M,P// 4 cadi^{1} B,C/ așĭa B, așa C/ uliță B,C,D// 4-6 Vro trii săptămîni au purtat boerii pre Duca voivod din giudecăți în giudecăți ⟨giudețu în giudețu P⟩, pînă ci au cheltuit Duca voevod M,P// 5 giudeț$^{1-2}$ B, județ$^{1-2}$ C/ vreo doao, trii B,C/ pînă B,C/ cheltui]au cheltuit B,E,G// 6 Costantin Duca-vodă B,C,D,E,G/ giudéțe B,E, județe C, giudețuri P/ tot ce au avut B,E,P/ Și așĭa îl lăsară boiarii acolo B,E,G/ Și așa îl lăsară M,P/ lăsară C// 7 mare B,C/ sărăciĭe C/ și]cu P, *lipsește* M/ pedeapsă B, pediapsă C/ închisoaré B,C/ despre B,C// 9 62]63 B,E, 60 C, 64 G, 58 M, 50 P/ *lipsește* Iară M,P/ voevoda M/ așează B,C]au pus M,P/ Poartă B,C// 10 Cupărești M,P/ pre B/ Iordachi B,C, Iordachi Rusăt M,P/ vornicului G, *lipsește* P// 11 Mihălachi C, pre Mihălachi B,D,E,G,/ și pre Scarlatachi B,D,E,G/ iară pre B/ neiam A/ niam a Cupăreștilor nepoți G.// 12 Cupăreștilor B,C/ *după* Cupăreștilor *ad.* a Rusăteștilor C// 11-12 *lipsește* iar pe alt... a-dus⟨ă⟩ în Moldova M,P/ pre B,C/ siné]dînsul B,C,E,G/ de-i]și-i E/ adusă C, adusă aici B,E,G// 13 *ante* Și: 64 B,E, 65 G/ Și înbrăcă Mihai-vodă caftan B,C,E,G/ Mihaiu voevoda s-au învrednicit a înbrăca caftan M,P/ luundu B]și i-au dat și M,P/ luund sangiac, stiag C// 14 domniĭe C/ să găti B, și să găti C,E/ toți B,C/ purceas⟨ă⟩ B/ de^{2}]și E// 14–15 purceasă în țară cu pace de vini în Moldova C/ di domnii, și după acee gătindu-să cu toții au vinit în Moldova cu paci M,P// 15 țară B/ bună B/ *după* pacé *ad.* la scaonul domnescu B,E,G// 16 *ante* Iară: 63 D/ Iar Costantin Duca-vodă, ficior Ducăi-vodă celui bătrîn B,C,D,E,G// 16-21 *autograf Neculce* A/ Costantin Duca voevoda altă dată n-au mai ișit la domnii și agiungînd la mari lipsă, așa sărac au murit în Țarigrad M,P// 17 ișit]eșit B,D,E,G, vinit C/ ce-u]ce au B,C// 18 mare B,C/ trii B,C/ fata B,C// 19 Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ moscali B,C// 20 este]au rămas B,C,D,E,G/ mare B,C/ Iar precum B,C,D,E,G/ hi] fi B,C// 21 vréme viitoare B,E,G, vrémĭa viitoaré C// 20-21 *lipsește* Precum... va arăta. M,P//

Zaci⟨alo⟩ 1. Dup⟨ă⟩ ce au vinit Mihai-vodă în Ĭași,
f. 304v în scaon, / boerit-au și el dup-obiceiu. Pus⟨e⟩ pe Antiohi Jora, carei au fostu hatman, vel-log⟨o⟩făt, și pe Iordachie Rusăt vornicul îl pus⟨e⟩ vornic de Țara de Gios, și pe Bogdan hatmanul vel-vor⟨nic⟩ de Țara de Sus, și pe Lupul Costachi hatman, și pe Manolachi, f⟨r⟩ateli lui Iordachi, vel-postelnic, și pe cumnatu-său Ilie Frige-vac⟨ă⟩ vel-spăt⟨ar⟩, și pe Mavrodin vis⟨ternicul⟩ vel-păharnic, și pe cumnatul său Pălade vel-vis⟨ternic⟩, și pe Dumitrașco Ursachi vel-stolnic, și pe frate-său Dumitrașco Răcoviță vel-comis.

2. Aceștea era boĭarii lui Mihai-vodă, iar mai ales și mai de cinste era Iordachi Rusăt vornicul. Cé vrei ĭel și ce poroncie ĭel, acie făce și Mihai-vodă. Așijderea și munteni⟨i⟩, iar ce vrea făce. Și ne⟨a⟩mul lui, toții era tari și mari, cine de capul lui, cum vrea, așea făce. Și slugeli

---

1 întii B,C, dintîi D, *lipsește* M,P/ Mihai-vodă Racoviță B,G, Mihai Racoviță voevoda C,D,M,P// 2 leat]în anul B,C,D,G, anul E, *lipsește* M,P/ Cap 90 D, Cap 92 P, *lipsește* E,G,M// 3 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,M/ După C/ ce]cĭe B// 3–4 În anii di la zidiré 7208, iar di la Hristos 1700 au vinit Mihai Racoviță ⟨voevoda M⟩ în Iași, în scaun, și au boerit după obiceiu: pre Antohi M,P// 4 în] la B,C,D,E,G/ scaon] scaonul domnescu E,G/ boĭarit-au B,C/ după obiceai B,C, pre obiceai E,G/ Pus-au B,C,D,E,G/ pre Antiohie B,C// 5 carei au fostu hatman]ce fusésĭe hatman B, careli fusésĭe hatman D, *lipsește* C,E,G,M,P/ *lipsește* și M,P// 5-6 pre Iordachi Rusăt vel-vornic de Țara de Gios ⟨Jos C⟩ B,C,E,G// 6 vornic mare D/ *lipsește* și D,M/ pre B,C// 7 Lupul Bogdan B,E,G/ *lipsește* hatmanul B,C,E,G,M/ *lipsește* și pe Bogdan hatmanul vel-vor⟨nic⟩ de Țara de Sus P/ *lipsește* vel M/ vel-vornic B,C, vornic mare D// 7-8 pre $^{1-2}$ B, pre^{2} C/ *lipsește* și$^{1-2}$ M,P// 8 *după* Costachi *ad.* ficior lui Gavriliță E, fecior lui Gavriliță vornicului, vel G/ Manolachi Rusăt B,D,E,G,M,P/ frateli lui lui Iordache Rusăt B,C,D, *lipsește* M,P// 9 *lipsește* și M,P/ pre B,C/ *lipsește* cumnatu-său M,P/ Ilie Frige-vacă Țifăscul C,D, Ilie Dabije Țifăscul, Frige-vacă E,G/ vacă B// 10 spătar B,C/ *lipsește* și M,P/ Marvodin A/ vistérnicul B, *lipsește* C,E,G,M,P/ *după* pah⟨arnic⟩ *ad.* pre Bogdan vornic de Țara de Sus P// 11 *lipsește* și$^{1-2}$ M,P/ pre^{1} B, pre$^{1-2}$ C/ cumnatu-său C, *lipsește* M,P/ Păladii B,C, Ion Păladii D,E,G/ *lipsește* vel M,P/ vistérnic B// 12 *lipsește* vel M,P/ *lipsește* și M,P/ pre B,C/ *lipsește* frate-său M,P// 13 Racoviță B,C// 14 Aceștiĭa B,C, Și aceștie M,P/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* în domniĭa dintîi B,C,D,E,G// 15 Ce vrea el B,C// 16 ce]cĭe B/ poronciĭa B,C// 15-1 Și ci vre el și muntenii, aceĭa făce și Mihaiu voevoda. Pus-au dăjdi greli pre mazili și pre oaminii lui Antohi voevoda și pre a Ducăi voevoda și-i închide și băte. Neamul lui Mihaiu voevoda era toți mari și tari și cum era așa făce. Slugile lui celi din boerie iarăși tari M,P// 16 ĭel]el B,C/ acéĭa să făcea și de Mihai-vodă B/ acéĭa C/ făcea C/ munténii B,C// 17 iară B,C *lipsește* E,G/ făcea B,C/ niamul B,C/ toți B,/ era toți mari și tari C/ mari și tari B,E// 18 cineș B,E,G/ așĭa B,C/ făcĭa B, făcea C/ slugili B, slugile C//

lui cei din boîarie era tarii și mari și obraznici, dup⟨ă⟩ cumu-i hirea mojîcească. Intra în cas⟨ă⟩, și cu tre⟨a⟩bă și făr⟨ă⟩ tre⟨a⟩bă, cînd le era voîa, de nu săm⟨î⟩na curte nemic a domnie, de atîta obrăznicie ce îera.

Iar Mihai-vodă, cum s-arăta în boerie, iar atunce îți părea că-i un om zălud. Și s⟨ă⟩ mira cum a faci să le po⟨a⟩tă întra în voîe tuturor, și nu le mai putea întra în voîe. Iar cei streini sta în laturi de mansipuri, că nu pute încăpe de Cup⟨ă⟩ressții, și de ne⟨a⟩mul lui, și de slugeli lui. [Și-n]

3. Și-ncepur⟨ă⟩ a sfătui să stîngă pe boîarii cei stréini, / f. 305 să rămîie numai ne⟨a⟩mul lui cu Cup⟨ă⟩ressții, pecum au făcut și Șerban-vodă și Brîncovanul, de-u stînsu pe cei streini, de au rămas numai ne⟨a⟩mul lor Ca⟨n⟩tacozonessții. Așea și acesta au început a puné dăjdii grelé pe mazîli și pe oameni⟨i⟩ lui Antiohi-vodă și pe a Ducăi-vodă. Încă-i și-nchide șe-i băte pé ciie ⟨a-i⟩ Ducăi-vodă.

Atunce ciîaliîații boeri streini au priceput că i-au

1 cei]céle B/ boîarîe B, boerie C/ tari C/ era mari și tari B,E/ mari, obraznici și dîrji M,P/ după B,C// 2 cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,P/ firea mojicească B,C, fire mojicilor M,P/ mozîce⟨a⟩scă A/ casă B,C/ *după* casă *ad.* la domniîe C,D, la dînsul M,P/ triabă B,C// 3 făr⟨ă⟩ de triabă C,D,E/ *lipsește* și cu tre⟨a⟩bă și făr⟨ă⟩ tre⟨a⟩bă M,P/ fără de triabă și cu vrémîe și fără de vrémîe, cînd le era voîa B// 3-6 voîa, cît nu să mai cunoaște orînduiala domnească. Mihaiu voevoda într-alt chip să arăta cînd era boer, iar după ce au încăput domnu să păre că esti zălud di cap M,P//3–4 sămîna curtea nemică B,C/ curtea domniască D,E,G// 4 domniîe B/ obrăznicîîe B/ îera]era B,C// 5 *ante* Iar: 3 B/ cum]precum BE/ să arăta B,C/ boerie]domniîe B, domnie C/ iară B/ atuncea B,C// 6 că-i]că iaste B,C,D,E,G/ *lipsește* Și M,P/ să mira B,C/ cum]ci M,P/ face B,C/ să²]ca să B/ poată B,C/ să poată G// 6-7 faci ca să intri în voe tutulor M,P// 7 voe C/ *lipsește* și nu le mai putea întra în voîe. Iar M,P// 8 Iară B/ cei]Boerii cei M,P/ sta în laturi]era dipărtați M,P/ nu pute încăpea B,C// 9 Cupărești B,C/ *după* Cupărești *ad.* adecă de Rusătești B// 8–9 că nu pute să intri la boerii di răul Cupăreștilor, adică de Rosătești, și și di neamurili lui Mihaiu voevoda M,P/ niamul C/ niamurili lui Mihai-vodă B/ *lipsește* și de slugeli lui M,P/ slugili B, slugile C// 11 3]7 M, *lipsește* B/ începură B,C/ pre C/ Mihaiu voevoda s-au sfătuit să stîngă neamul boerilor celor streini M,P/ streini B// 12 niamul B,C/ numai Rosăteștii și ⟨cu M⟩ niamul M,P/ cu Cupăreștii C, și cu Cupăreștii B, *lipsește* M,P/ precum B,C] după cum M,P// 13 făcut]fost P/ *lipsește* și¹ M,P/voevoda¹⁻² M/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,P/ *după* Brîncoveanul-vodă *ad.* în Țara Munteniască D, domnii muntenești B/ de-u] de au B,C/ pre B,C/ pre boiarii cei streini E,G// 13-17 *lipsește* de-u stînsu pe cei streini... Ducăi-vodă M,P// 14 di au rămas B/ niamul C, niamurili B/ Cantacozineștii B,C//15 Așîa B, Așa C/pune B,C/dăjdi gréle B,C/pre B,C/mazili B,C//16 oamenii B,C/Antiohii B,C/pre¹⁻² B,C/ pe a Ducăi-vodă]pre a lui CostantinDucăi-vodă D, și pre oamenii lui Costantin Ducăi-vodă E,G// 17 Încă ii și închidea și îi bătea pre ⟨aceîa C,D,E,G⟩ a ⟨lui Costantin D,E,G⟩ Ducăi-vodă B,C,D,E,G// 18 Atuncea B,C/ceîalalți B,C/boîari B, boiari C// 18-2 Boerii cei streini atunce au cunoscut că i-au înșălat Iordachi Rosăt și cum că ș-au călcat giurămîntul ci le-au giurat el, fiind în Țarigrad și mult M,P//

amăgit Iordachi vornicul cu giur⟨ă⟩mîntul, c-au fostu numai pentru bineli lui acel giur⟨ă⟩mînt, și mult să căîa atuncii că n-au cerșut domnu de la Po⟨a⟩rtă pe Antiohi-vodă.

4. Atunce era la curțile domnessti pe po⟨a⟩rtă o biserică mic⟨ă⟩, făcută de Ștefan-vodă Tomșe, și mai nice boiarii cei cu boîarii nu pute încăpea într-însa. Și lîngă beseric⟨ă⟩ era visterie, și de⟨a⟩supra beserici⟨i⟩ ș-a vistirei era un turnu nalt în chip de clopotniță, iar dedesuptul beséricei și a visterei era un beci, de-nchide tîlhari⟨i⟩.

5. Ci socoti Mihai-vodă că nu-i cu ticneial⟨ă⟩ să fie biserica mic⟨ă⟩ la curte, că mazîli⟨i⟩ și sluj⟨i⟩tori⟨i⟩ n-au unde încăpe, nice îasté cu calé să fie temnița supt beseric⟨ă⟩. Ce s⟨ă⟩ îndemnă și răs⟨i⟩pi și turnul și visterie, și tinda besericei, și beciul cel dedesupt, și lăs⟨ă⟩ numai altarul și turla cea naltă din mijlocul besericei. Și s-au f. 305ᵛ mai apucat / a zîdi din pămînt ș-au făcut tinda largă, cu toate podo⟨a⟩beli, cum să vedé.

1 Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E, Iordachi Roset G/ *lipsește* vornicul G/ giurămîntul C, giurămînt B/ că au fost B,C// 2 binele B/ giurămînt B,C/ să căiîa boiarii atunce C, s-au căit atuncea boiarii E,G/ atuncea B, *lipsește* M,P// 3 cerșut]cerut C,E,G,M/ *lipsește* de la Po⟨a⟩rtă M,P/ Poartă B,C/ pre B,C/ Antiohii B, Antiohie C/ pre Antiohie-vodă domn de la Poartă G/ voevoda M// 5 4]9 M/ Atuncea B,C/ domnești B,C/ *după* domnești *ad.* din Iași E/ pre B,C/ poartă B// 5-6 Bisărica din curte domnească pre cari o făcusi ⟨au făcut-o P⟩ Ștefan Tomșa voevoda în curțile domnești, pre poartă, era foarte mică și mai nici M,P// 6 o bisérică B]bisérica E/ mică B,C, mai mică E/ Tomșîa B,C// 7 nici B,C/ boerii C, boîarîe B/ putea B,C/ *lipsește* într-însa M,P/ *lipsește* Și M,P// 8 bisérică B,C, ace biserică M,P/ vistieriîa B, visteriîa C/ *lipsește* și M,P/ deasupra biséricii și a visteriii B,C]lîngă biserică E// 9 înalt B,C/*lipsește* iar M,P// 10 iar pi didesuptul E/ bisérícii B,C, tinzii besérícii G/ *după* bisérícii *ad.* a turnului C/ vistieriii B, visteriii C/ beciu B,C/ de]în carii M,P/ închidea tîlharii B,C/ *după* tîlharii *ad.* de acolo C// 12 *lipsește* 5 B,M,P/ Ce socoti C, Ce au socotit B/ *lipsește* Ci M,P/ nu iaste bine și cu ticnială B, nu-i bine nici cu ticnială D/ ticnială C/ fiîe B/ Mihaiu voevoda au socotit că nu esti cu cali să fii M,P// 13 bisérica mică B,C/ la curtea domniască B,C,D,E,G/ mazilii B,C/ slujitorii B,C// 13-14 *lipsește* că mazilii...îasté cu calé M,P// 14 undé să încapă B/ nici B/ iaste B,C/ cale C/ să fiîe B, și să fiîe ⟨și P⟩ M,P// 15 bisérică B, biserică C/ să C/ Ce s-au îndemnat B/ Pentru acee s-au apucat și au răsipit turnul visterii, tinda M,P/ și răsipi C, și au răsipit B/ visteriîa B, vistieriîa C// 16 bisérícii B,C/ beciul]turnul P/ lăsă B, au lăsat C, lăsat-au M,P// 17 oltariul C,G/]înnaltă C, *lipsește* M,P// 17-18 oltariul și bisérica cu turla cea înnaltă ⟨*marginal* din mijlocul bisericii D⟩, pînă undé iaste acum scaonul domnescu. ⟨Și s-au apucat de au zidit B⟩ B,D,G/ bisérícii C// 18 *lipsește* mai E/ a zîdi]de au zidit C/ Și au poroncit di au mai zidit M,P/ din]pre P/ și au B,C/ largă]mare B,C,E,G, mare și largă D, mare și M,P// 19 podoabele B,C/ precum să véde C, precum să véde pînă astăzi B,D,E,G, după cum să vedi și pînă astăzi M,P//

6. Așijderea s-au mai apucat de au mai făcut și altă besseric⟨ă⟩, de lemnu, și i-au pus hramul Sfetei Lazor, în ograda vămii, apro⟨a⟩pi de curțilé tătîne-său, lui Ion Răcoviță vornicul.

7. Și do⟨a⟩mna mării-sali încă s-au apucat de-u tocmit ș-au șindilit Mitropolie ce vechi, cu toate cheltuielelí ce au trebuitu, de cîntă sfînta leturghie și astădzii, că era pustiit⟨ă⟩ de mult.

8. Atunce au scos Mihai-vodă rumtă pe țar⟨ă⟩ cu pecetluit roșiu, pe faț⟨ă⟩, tot omul. Și oameni⟨i⟩ să teme să ias⟨ă⟩ toți la ruptă, să nu s⟨ă⟩ înmulțască ciferturilé pecum să înmulțis⟨ă⟩ la Co.tantin Duca-vodă. Ce vădzind așe, au scris cărții pe la stăpînei satelor și pe la vornicei și pe la vătămani, să-i sco⟨a⟩ț⟨ă⟩ pe toți la rumtă, c-apoi,

1 6]10 M, 3 P/ *lipsește* Așijderea... apucat de M,P// 1-4 Făcut-au și altă bisărică din lemnu în ograda vămii, lîngă curțile tătîni-său, a lui Ioan Racoviță și i-au pus hramul Înviere lui Lazor M,P// 2 bisérică B,C/ lémnu B/i-au]au B,C/ hramul biséricii Înviiarea Sf⟨î⟩ntului Lazar B,C,D// 2-3 de lemnu în ograda vămii și i-au pus hramul Sfîntul Lazăr, aproape de E,G// 3 aproape de C]lîngă B/ curțile B,C/ lui]a lui E/ Ionniță Racoviță C// 5 7]11 M, *lipsește* B/ *lipsește* Și M,P/ doamna B,C/ saie C/ *lipsește* încă G/ tocmit]dires E,G// 5—7 Doamna lui Mihaiu voevoda au tocmit Mitropolie ce vechi și au șîndilit-o și au înpodobit-o înlăuntru cu toati, după cum să cadi M,P// 5-8 încă s-au ⟨îndemnat și s-au B⟩apucat de au tocmit și au dres și au șindilit Mitropoliia cea véche cu toate cheltuĭaleli ce au trebuit ⟨cu toate cheltuĭaleli Mitropoliia cea véche ce au trebuit, că era pustiită de mult D⟩ de ⟨și D⟩ s-au cîntat Sfînta liturghiie pînă ce au răsipit-o în dzileli lui ⟨mării-sali D⟩ Ioan Theodor voevoda, începîndu--o de nou a o zidi cu altă frumoasă rînduială și făptură ⟨căriia bisérici hramul iaste Sf⟨î⟩ntul maréli mucenic Gheorghie D⟩. Și cu a cui cheltuială să zidéște ⟨s-au zidit D⟩, la rîndul săi înnainte să va arăta B,D/ *după* arăta *ad. marginal* care iaste Mitropoliia cea noao D// 5—8 de au dres și au tocmit Mitropolie cea mică, Svĭatii Gheorghii și au șindilit și înlăuntru cu toate ce au trebuit, de s-au cîntat Sf⟨î⟩nta liturghiĭe pînă în zileli mării-sali Ioan Theodor voevoda. Iar atuncea răsipindu-o de nou au început a o zidi cu frumoasă rînduială. Iar cu a cui cheltuială, să va scrie la rîndul său C/ Mitropolie⟨a⟩ cea mică și i-au ⟨au G⟩ făcut și catapetiazmă și cu toate chiltuĭaleli ce au trebuit ⟨cărți, veșminte și alteli E⟩, de s-au cîntat sfînta liturghie mulți ani, pînă au răsipit-o cîndu s-au zidit Mitropolie⟨a⟩ cea noao ⟨din Iași E⟩ Svĭatii Gheorghii ⟨și au zidit E⟩ cu acea piiatră și cu altă piiatră cîtă au ⟨mai E⟩ trebuit ⟨precum să véde E⟩ E,G// 7-8 *lipsește* de cîntă... de mult M,P// 9 8]5 B, 12 M/Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ Mihaiu voevoda au scos M,P/ ruptă B, *lipsește* C/ țară B,C/ *lipsește* cu B// 10 pecetluituri roșii B,C,D,E,G/ pecetluituri ⟨roșii P⟩ pre fața a tot omul M,P/ pre față B,C, pe féțe E/ *după* omul *ad.* să ⟨să E⟩ ĭa pecetluit E,G/ *lipsește* Și M,P/ oamenii B,C/ să temea B,C, s-au temut B,C// 11 iasă B,C/ să B, C/ civerturili B, civerturile C// 12 precum B,C]ca și M,P/să înmulțisă B,C, *lipsește* M,P/ voevoda M/ *lipsește* Ce vădzind așe M,P // 13 așia B, așa C/ Scris-au cărți M,P, Mihai-vodă au scris cărți B, au scris Mihai-vodă cărți C/ pre$^{1-2}$ B,C, *lipsește* M,P/ stăpînii B,C/ *lipsește* și pe M,P/ vornicĭei B// 14 *lipsește* pe^{1} M,P/ văt⟨ă⟩mani C/ scoată B, scoață C/ pre$^{1-2}$ B,C/ toți oamenii B,D,E,G/ ruptă B,C/că apoi B,C// 14—2 la ruptă, că di-i vor tăinui, gre pedeapsă vor lua. Zlotașii undi găsă om fără M,P//

pe urmă, aflîndu-s⟨ă⟩, or petreci rău capeteli. Iar pe urmă, unde găsîĭa zlotași⟨i⟩ cîte un om făr⟨ă⟩ pecetluit, îl pune pe vornicel sau pe văt⟨ă⟩man în butuci și-l triimitea la Ĭași, și-l purta pe uleți, căce n-au scos oameni⟨i⟩ întîi la rumtă, să-ș fie luat pecetluit.

Și vădzind că nici cu acie nu-i poate spărie să ias⟨ă⟩ toți la rumtă, vîndut-au toate ținuturili la cochi-vecu, ciocoilor, ca gosștina de oi, pe oameni⟨i⟩ cei făr⟨ă⟩ de pecetluituri de rumtă, de nu pute scăpa nice un becisnec, pe necăiuri, să nu ĭa pecetluit. /.

f. 306 9. Atunce fiind Po⟨a⟩rta neaș⟨e⟩dzată, ave și Mihai-vodă mare nevoĭe de bani; că-ntr-un an și gium⟨ă⟩tate ce au fostu domnu s-au schimbat trei viziri și șepte chihaĭali. Să mira și el ce va faci, că n-ave de la cine lua și el bani, că ț⟨a⟩ra era gium⟨ă⟩tate scutelnic⟨ă⟩, tot a ne⟨a⟩mului lui ș-a Cup⟨ă⟩resștilor, cum s-au pomenit mai sus.

10. Și așea, făr⟨ă⟩ vesté veni vestea din Ț⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă cum au înbrăcat Ant⟨i⟩ohi-vodă căftan de domnie, și el îi mazîl.

Deci cum înțălesăr⟨ă⟩ de ace vesté Iordachi vornicul

1 pre urmă aflîndu-s⟨ă⟩ pre urmă C/ pitreci B, pitrece C/ capetile B,C// 1—2 Iar mai pre urmă undé găsiĭa zlotașii B,C// 2 fără de B,C,D,E,G/ îl punea B,C/ punea M,P// 3 pre^{1} C, pre$^{1-2}$ B/ vătăman B,C/ și-l trimite C, și îl trimitea B/ și-l]și-i B,C,M,P// 4 pre ulițe C, pre uliță, prin tîrgu B/ căci C]pentru căci B,D, pentru cé E,G/ oamenii C//4—5 *lipsește* căce n-au scos... pecetluit. M,P//5 ruptă B,C/ pecetluituri B,D// 6 *lipsește* Și M,P/ vădzind]au văzut M,P/ acéĭa B,C/ spăriia B,C/ să iasă B,C, ca să iasă M,P// 7 ruptă B,C/ vîndut-au]și pentru aceasta ⟨aceĭa P⟩ au scos la vînzare M,P/ ținuturile C/ cochii-vechi B,C,D,E// 7—9 toati ținuturile, ca goștina pre oi, și le-au vîndut ciocoilor, di n-au putut scăpa ⟨să scapi P⟩ nici măcar ⟨măcar nici P⟩ un sărac fără ⟨fără de⟩pecetluit M,P// 8 goștina B,C/ pre B,C/ oamenii C/ de oi și ca desétina de stupi⟨și de porci G⟩pre oamenii E,G/fără B,C// 9 ruptă B,C/ putea B,C/ nici ⟨cît E⟩ un becisnicu ⟨becisnic C⟩ de om B,C,D,E,G//10 pre B/ nicăiri B,C//11 9]6 B, 13 M, 5 P/ Atuncea B,C/ Atunce Poarta era neașăzată M,P/ Poarta B,C/ neaședzată B, neașezată C/ avea B,C// 11-12 *lipsește* ave... nevoĭe de bani M,P// 12 *după* nevoĭe *ad.* și supăraré B/ într-un an și giumătaté B, într-un an și șase luni C// 13 fost B,C/ trii veziri B,C/ șapte B,C/ chihaĭale B, chihaiale C// 14 Și să mira B,C,E,G,M,P/ el]Mihaiu voevoda M,P/ face B,C/ faci și di undi a mai lua bani M,P/ nu avea C/ nu avea și el de la cine luoa⟨să ĭa G⟩ bani B,D,E,G// 15 țara B,C/ giumătaté B, giumătate C/ scutélnică B, scutelnică C, scutelnici P/ *lipsește* tot M,P/ niamului B,C, neamurilor M,P// 16 și a Cupăreștilor B,C]și a Rosăteștilor M,P/ *după* Cupăreștilor *ad.* a Rusăteștilor C/ cum] precum C,D,E,G/ pomenit]scris B,C,E,G/ mai sus s-au scris E,G/ *lipsește* cum s-au pomenit mai sus M,P// 17 10]14 M, 6 P, *lipsește* B/ așia B, așa C/ fără de véste B,C,E,G/ vini véste B,C/ Țara Munteniască B,C// 17-19 Vinit-au vesti din Țara Munteniască că Antohii voevoda au înbrăcat căftan di domnii și el esti mazîl M,P// 18 cum]cum că B, precum D,E,G/ Antiohii B,C/ caftan B,C// 19 domniĭe C, domniĭa Moldovei B]domnie la Moldova D/ și el iaste mazîl D,E,G]și Mihai-vodă iaste mazil B,C// 20 Decii B,C/ *ante* Decii : 7B/ *lipsește* Deci cum... ace vesté M,P/ înțăliasără C, înțăliasă B/ acia B, acea C/ véste B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G,M,P//

şi frate-său Scarlatachi — să tîmplas-în Ĭaşi de la Ţ⟨a⟩rigrad vinit — şi alţii grecii mai mici, Cup⟨ă⟩resştii şi Dumitraşco Răcoviţă comisul, frateli lui Mihai-vodă, aceştea toţi, temîndu-s⟨ă⟩ de Ant⟨i⟩ohi-vodă, n-au mai aşteptat să sosască capegi-baş⟨a⟩ cu mazîlie ş-au şi fugit în Ţ⟨a⟩ra Munténe⟨a⟩scă; iară Panaitachie Morona au trecut în Ţ⟨a⟩ra Leşască.

11. A doo dzii, ciĭalalţii boĭarii, ce răm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ şi nu ştie nemic, să mira ce poate să fie. Chimat-au Mihaiu-vodă pe Bogdan la curté de i-au spus pecum i-au vinit vestea de olac într-o no⟨a⟩pté din Ţ⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, de i-au spus acea vesté. Ce Bogdan vornicul mult i-au dzis lui Mihai-vodă, căci au făcut spaim⟨ă⟩, şi n-a hi nemic pe urmă, şi-i lucru cu ruşiné.

12. Prepun oameni⟨i⟩ şi vorovăscu de dzic că atunce, ştiind Mihai-vodă pe Bogdan că iasté om vrednic şi temîndu-s⟨ă⟩ că dup⟨ă⟩ ce a vini cumnatul său, Antiohi-
f. 306v
vodă, domnu, la chivernisi biné la domnie, / să-i fie dat atunce în cafe otrav⟨ă⟩. Care şi can samîn-acel lucru să

1 *lipseşte* şi M/ frateli său P/ Scarlatachii B, Scarlatachie C/ să]încă să B, că să G/ tîmplasă B/ *lipseşte* să tîmplasă... vinit M,P/ de la Ţarigrad vinit C]vinisă de la Ţarigrad B// 2 *după* vinit *ad.* de la Ţarigrad C/ alţi greci B,C/ Cupăreşti B,C, *lipseşte* M,P// 3 Racoviţă B,C/ comisul]hatmanul C, *lipseşte* E,M,P// 4 aceştiĭa B,C/ temîndu-să C/ temîndu-s⟨ă⟩ toţi B/ Antiohii B, Antiohie C// 5 sosască]vii M,P/ *după* sosască *ad.* să viĭe B/ başĭa C, başĭa turcul B/ cu maziliĭa B, cu mazilie C, *lipseşte* M,P/ şi au B,C]au G, ci au M,P/ *lipseşte* şi[2] M,P// 6 Ţara Munteniască B,C/ iar B/ Panaiotachie C/ Panaiotachi Morona postelnicul B,D,E//7 Ţara B,C// 8 11]8 B, 15 M, 7 P/ Iar ⟨Iară C⟩ a doa zi B,C,E,G, *lipseşte* M,P/ ceĭalalţi B,C/ boĭari B, boiari C/ ce rămăséseĭe şi C, ce mai rămăséseĭe şi B, *lipseşte* M,P// 9 ştiĭa nemică B,C/ nu ştie di mazilii nimică şi să mira ci esti. Mihaiu voevoda au chemat M,P/ Chiemat-au atuncea Mihai-vodă B,C// 9—10 Chiemat-au Mihai-vodă atuncea pre Bogdan vornicul la curtea domniască E,G// 10 Bogdan vornicul B/ curte C, curte domniască B/ de]şi M,P/ precum B,C]că M,P// 11 véste B,C/ de olacu C, *lipseşte* E,G/ într-o noapte B, întru acea noapte C,D// 10—11 i-au vinit vesti di mazilii din Ţara Muntenească M,P// 11 Ţara Munténiască B, Ţara Munteniască C// 12 acĭa B/ *lipseşte* de i-au spus acea vesté. Ce M,P/ véste C, véste de maziliĭe B// 12—13 Bogdan au zis lui Mihaiu voevoda pentru ci au făcut M,P// 13 i-au]au E/ căci]pentru căci B,C,D, pentru ce E,G/ spaimă B,C/ şi n-a fi nemică C, şi pre urmă n-a fi nemică B, şi poate n-a fi nemic E,G// 14 şi-i]şi iaste B,C,D,E,G/ ruşine B,C/ şi mai pre urmă poati n-a fi nimică şi cum că esti lucru cu ruşini M,P// 15 12]17 M, 8 P, *lipseşte* B/ Prepunea C,D,E,G, Iar prepunea B/ oamenii B,C/ vorovĭia B,C,D,E,G/ zicea B, C,D,E,G/ atuncea B,C// 15—2 Zic unii că ştiind Mihaiu voevoda pre Bogdan că esti, om vrednic şi cumnat lui Ant⟨i⟩ohii voevoda, i-ar fi dat atunce otravă în cafe. Şi aşa ⟨îşi P⟩ cam samînî a fi ⟨aşa P⟩, că curîndu după această ⟨aceĭa P⟩ s-au şi bolnăvit şi presti şasă luni, după ce au vinit Ant⟨i⟩ohii voevoda, au şi murit M,P// 16 pre B,C/ iaste B,C/ temîndu-să B,C//17 după B,C/ cumnatu-său B/ Antiohii B,C// 18 schivernişi A/ bine C]Bogdan bine B, *lipseşte* G/ domniĭe C/ domniĭe şi dzicu să-i fiĭe dat B/să-i]şi să-i E,G//19 atuncea B,C/ otravă B,C/samînă B, sămîna C//

fie fostu şi can adevărat; că curund s-au şi bolnăvit şi pesté cincii, şes⟨ă⟩ luni au murit, dup⟨ă⟩ ce au vinit Ant⟨i⟩ohi-vodă, şi bo⟨a⟩la lui într-acel chip au priceput-o doftori⟨i⟩ la mo⟨a⟩rte lui. De hii aşe, va da sam⟨ă⟩ la Dumn⟨e⟩dzău.

13. Tîmplatu-s-au de au zăbăvit acel capegi-baş cu mazîlie vro trei, patru dzilé, dup⟨ă⟩ vestea ce vinis⟨ă⟩ la Mihai-vodă. Deci boĭarii toţ să strînge la gazda lui Bogdan vornicul şi sfătuia şi s⟨ă⟩ mira ce poate fi. Şi s⟨ă⟩ teme să nu fie luat Costantin Duca-vodă domnie. Ş-au pus străji în gios la drumuri, de străjuia. Şi cînd sosîĭa capegi-baş în Ĭaşi, iar Bogdan vornicul şi cu to⟨a⟩tă boĭarimea s-au sculat din Ĭaşii şi s-au dus pe Bahluiu în sus pîn'la Căcărădzeni. Ş-au stătut acolo pîn-au sosît capegi-baş ş-au cetit fermanul că esté Antiohi-vodă domnu. Şi au vinit şi omul lui Ant⟨i⟩ohi-vodă cu cărţii la vornicul Bogdan, să fie cămăican.

14. Atuncea cetindu cărţilé Bogdan, a lui Antiohi-vodă, la Căcărădzeni, au adeverit tutoror boĭarilor ce ĭera cu dînsul să nu po⟨a⟩rte nimé nici o grij⟨ă⟩, nice să aibă nice un prepus dispré Antiohi-vodă, pentru cîţi au fostu

1 fie fost C, fiĭe fost B/ şi cu adevărat E/ *după* curund *ad.* după acéĭa C/ *lipseşte* şi[2] B/ *după* bolnăvit *ad.* Bogdan vornicul D// 2 preste B,C/ cinci B,C/ şeasĭe B, şease C/ au şi murit B,C/ după ce C, după cĭe B// 3 Antiohii B,C/ boala B,C/ întru C/ doftorii B,C// 3—7 *lipseşte* şi boala lui... cu mazîlie M,P// 4 moartea B,C/ De va fi aşĭa D//4—5 De a fi aşĭa, va da samă la Dumn⟨e⟩dzău B]Dar adevărul nu să ştie E,G, *lipseşte* C// 6 13]9 B/ başe C/ capegi-başĭa ce viniĭa cu maziliĭa E,G// 6-8 Tîmplatu-s-au acel capegi-başĭa de au zăbăvit vro trii, patru zile după véste ce-i vinisă lui Mihai-vodă de maziliĭe B// 7-12 *lipseşte* vro trei... Şi cînd sosîĭa M,P// 7 vreo trii C/ zile C/ după ce vinisă lui Mihai-vodă véste de mazilie C// 8 la]lui E,G/ Decii B,C/ să tot strîngea B/ strîngea C// 9 vornicului D,G/ să sfătuĭa C/ să[1-2] B,C/ poate să fie E,G//10 temea B,C/ nu fiĭe B/ domniĭa B,C// 11 Şi au B,C/ drum E/ *lipseşte* cînd G// 12 sosiĭa B,C/ başĭa B, başe C/ în]la B/ toată C/boerimea C/ Capigi-başa nu era diparti. Bogdan vornicul şi cu toţi boerii// 13 s-au sculat]au purces M,P/ Iaşi B,C/ pre B// 13—14 *lipseşte* pe Bahluiu în sus ⟨pînă P⟩ M,P// 14 pînă la sat la B,C,D/ Căcărădzéni B, Căcărăzéni C/ Şi au stătut B,C]Şi au aştiptat M,P/ *după* acolo *ad.* de au aşteptat B/ pînă au sosit B,C/ sosit şi M,P// 15 capegi-başe C, capegi başĭa turcul B, capegi-başe la ⟨în G⟩ Iaşi E,G/ şi au B,C, şi le-au M,P/ fermanul de mazilie şi că iaste G/ că]cum că M,P/ iaste Antiohii B,C// 15—16 domnu Ant⟨i⟩ohii voevoda. ⟨Cu M⟩ capigi-başa au vinit ⟨şi P⟩ un om a lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P// 16 Antiohii B,C/ cărţi B,C]scrisoari M,P//17 fiĭe B/ caimacam B,C//18 14]10 B, 20 M, 10 P/ cetind cărţile C/ Bogdan vornicul C,E/ Antiohii C// 18-19 citind cărţile lui Antiohii-vodă, Bogdan vornicul la Căcărézéni au spus şi au adeverit B// 18—21 Bogdan vornicul, fiind acolo la Căcărăzăni, după ce-au cetit cărţile lui Ant⟨i⟩ohii voevoda au zis tuturor boerilor să nu poarti nici o griji şi să nu aibă nici un prepus M,P// 19 Căcărăzéni C/ tuturor B/ era B,C// 20 *după* dînsul *ad.* dzicîndu E,G/ poarte B,C/ *lipseşte* nimé B/ grije B,C//20—21 nici[2-3] B,C// 21 despre Antiohii B,C/ cîţi] căci B, carii E/ pentru că ei au fost M,P/ fost B,C//

la rădicarea domn⟨i⟩ei lui Mihai. Ș-au luat asupra sufletului lui că n-a ave nimé nice o nevoie.

Și așe toți să învoeșer⟨ă⟩ și purcesăr⟨ă⟩ cu toții f. 307 înapoi la Ĭașii. Și-ntrar⟨ă⟩ cu toțĭi grămadă / în curte domne⟨a⟩scă, de descălecar⟨ă⟩, și s⟨ă⟩ înpreunar⟨ă⟩ cu capigii-bașea, de le cetii ferman. Și spusăr⟨ă⟩ capegibașei că ei au fugit, temîndu-s⟨ă⟩ de Duca-vodă, că iasté, iar de Ant⟨i⟩ohi-vodă nu fug⟨e⟩ nimé.

15. Decé cădzind Bogdan cămăican, grijit-au pe Mihai-vodă cu toate deplin, cîte i-au trebuitu. Și de toate de cîte au poftit ș-au luat îndestul. Și l-au pornit cu maré cinsté, ca pe un domnu. Pe nimé n-au lăsat să-i facă vro gîlce⟨a⟩v⟨ă⟩, sau să-i grăiască vrun cuvînt înpotriv⟨ă⟩. Pîn' și bucatelé ce au avut a lui și pe une slugii din boerie au lăsat cu bun⟨ă⟩ paci, de-au mărsu în Ț⟨a⟩ra Munténe⟨a⟩scă, de i-au dat Brîncovanul o moșie, de au ținut bucatele acolo.

16. Atuncea, la mazîlie să tîmplas⟨ă⟩ de vinis⟨ă⟩ sol din Țar⟨a⟩ Muntene⟨a⟩scă Toma spăt⟨arul⟩ Ca⟨n⟩tacozino. Și la acea spaimă au fugit și el din Ĭașii în Hangu,

1 domniii B,C/ Mihai-vodă B,C,D,E,G,M,P/ Și au B,C/ *după* luat *ad.* Bogdan M, Bogdan-vodă P// 2 lui]său M,P/ că]cum că M,P/ nu va avea D, nu vor avea B,C, n-or avea G/ *lipsește* nimé B/ nici B,C// 3 așia B, așa C/ să învoioșară C,D, s-au învoioșat B/ purceasără C, purceasă G, au purces B// 3–6 s-au învoeșat toți boerii. Purces-au di acolo cu toții la Eși. Și, viind, au întrat toți în curte domnească. Și capigi-bașa le-au cetit fermanul ⟨ferman cum că esti domnu Ant⟨i⟩ohii-vodă P⟩ M,P// 4 înnapoi B,C,*lipsește* E,G/ Iași B,C/ întrară B,C/ toții B,C/ grămadă în ogradă la curte E/ curtea domniască B,C// 5 descălecară B,C/ să înpreunară B,C// 6 capegi-bașe C, capegi-bașia turcul B/ citi B, ceti C/ fermanul D,E,G, fermanul boiarilor B, fermanul de domniie lui Antiohii-vodă C/ Și-i spusără boiarii capegi-bașii B/ spusără boiarii capegi-bașii C// 7 ei]iei B,C/ temîndu-să B,C// 6-8 *lipsește* Și spusăr⟨ă⟩... nu fug⟨e⟩ nimé. M,P//7 Costantin Duca-vodă D,E,G/ că iaste domnu B]că va fi domnu C, că iaste el cu domnie E, că el va fi cu domniia G// 8 iară B/ Antiohii B,C/ fuge B// 9 15]11 B, 22 M, 11 P/ Decii B,C/ *lipsește* Decé cădzind M,P/ cădzind]fiind B,C,D,E,G/ Bogdan vornicul C, D/ caimacam B,C/ Bogdan caimacamul au grijit M,P/ pre B,C// 10 voevoda M/ și cu toate cîte i-au trebuit G, cu de toate céle ce i-au trebuit B/ trebuit C/ *lipsește* de² C/ Și de cîte au poftit ș-au luat B// 10–11 diplin și toati cîti i-au trebuit ș-au luat din distul M,P// 11 Și au purces cu mare cinste Mihai-vodă ⟨Mihai-vodă cu mare cinste E,G⟩ B,E,G/ mare cinste C// 11–19 *lipsește* Și l-au pornit... în Hangu M// 12 pre C, *lipsește* B,E,G/ Pre C/ N-au lăsat Bogdan vornicul pre nimé să-i facă vreo gîlceavă B/ Și n-au lăsat Bogdan pe nimé să-i facă E,G/ vreo gîlceavă C// 12-19 *lipsește* Pe nimé... în Hlangu P// 13 vreun B/ înpotrivă B, înprotivă C/ Pînă B,C//14 bucateli B,C/ a lui]Mihai-vodă B/ pre slugi C/ pre unii din slugi ce au avut din boiariie B,D,G// 15 bună pace B,C/ de au B, C/ Țara Munteniască B,C/ de]și B,C// 16 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ moșiie B,C/ *după* ținut *ad.* Mihai-vodă B/ bucateli B,C// 17 16]12 B/ mazilie C/ maziliia lui Mihai-vodă B,E,G/ tîmplase B/ venisă B// 18 Țara Munteniască B,C/ Toma Cantacozino spătariul B,D/ spătariul C/Cantacozino C// 19 acia C/ Iași B,C//

că nu l-au încăput vréme, de fric⟨ă⟩, să margă în Ț⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, înpreun⟨ă⟩ cu văru-său Ilie păh⟨arnicul⟩ Ca⟨n⟩tacozino și cu Neculaiu Costîn hatmanul. Deci Bogdan, au și răpedzit cărții la dînsul, să margă în ț⟨a⟩ra lui făr⟨ă⟩ de nici o grij⟨ă⟩. Și s-au întorsu din Hangu, de s-au dus la ț⟨a⟩ra lui cu paci.

17. Ș-au scris și la ceĭa boĭarii, la Ilie păharnicul și la Neculaiu și la alții, cîții mai era acolo, de s-au întorsu f. 307v toții înapoi la casălé lor, făr⟨ă⟩ nici / o grij⟨ă⟩. Și rămas⟨ă⟩ Bogdan în Ĭași, stăpînind cămăicănie cu bun⟨ă⟩ învoial⟨ă⟩ și dragosté cu toți.

18. Și triimis⟨ă⟩ și la Panaitachi postelnicul Morona, în Ț⟨a⟩ra Leșască, de-l luo asupra sa, pentru greșelili ci făcus⟨ă⟩ lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, că nu i-a hii nemic. Și dup⟨ă⟩ ce au vinit în țar⟨ă⟩, l-au triimis înainte în Dobrogea, în tîmpinare lui Antiohi-vodă. Și atunce puțintel l-au mustrat Antiohi-vodă, ș-apoi l-au ertat. Și-l ținea în maré cinste și mil⟨ă⟩, căci era om harnic la slujbé, de s⟨ă⟩ știe rîndul turcilor, dup⟨ă⟩ cum s-au dzis mai sus. Slugĭa ca un grec, dup⟨ă⟩ cumu-i înbla vremea.

19. Atuncea triimis⟨ă⟩ Brîncovanul pe văru-său Ștefă-

1–20 *lipsesc* M,P// 1 frică B,C/ Țara Munteniască B,C// 2 înpreună C/ și înpreună cu Toma au fugit și văru-său B/ *după* Munteniască *ad.* și au fost fugit cu văru-său înpreună, cu Ilie G, și au fost fugit E/păharnicul Cantacozino B,C// 3 Nicolai Costin B,C/ Decii B,C// 4 vornicul Bogdan B, Bogdan vornicul C/ răpezit B]triimes E,G/ cărți B,C/ la dînsul] la Toma spătariul B,D,G, la Toma spat⟨arul⟩ Cantacozino E/ să margă]scriindu-i să margă B/ țara B,C// 5 fără B,C/ grije B,C/ *după* Hangu *ad.* Toma spătariul B, Toma spătar D/ de]și B,D// 6 țara B,C/ *după* lui *ad.* în Țara Munteniască D/ pace B,C// 7 *lipsește* 17 B/ Și au C/ Și au scris ⟨vornicul B⟩ Bogdan B,E,G/ceĭalalți boiari B,E,G/ boiari C/ Ilie Cantacozino păharnicul B, Ilie păharnicul Cantacozino E,G// 8 Nicolai Costin D, Nicolai Costantin C, Nicolai Costin hatmanul B,E,G/ alții cîți B,C/ *după* întorsu *ad.* din Hangu C// 9 toți C, *lipsește* B,G/ înnapoi B,C/ casăle B,C/ fără de nici o grije B,C,D,E,G/ Și au rămas Bogdan vornicul B, Și au rămas în Iași Bogdan E// 10 *lipsește* stăpînind C/ căimăcămiia B]caimacam C/ bună învoială B,C// 11 dragoste C/ dragoste cu toți boiarii B// 12 *lipsește* 18 B/ triimisă C, au trimis B, triimisă Bogdan G, triimisă Bogdan hatmanul E/ Panaiotachi B,C/ Panaiotachi Morona postelnicul E,G// 13 Țara B,C/ de-l luo]și l-au luat Bogdan B/ sa]lui G/ greșaleli B, greșelile C// 14 ce făcusă B,C/ Antiohii B,C/ nu i-a fi B, nu-i va fi C,D/ nemică B,C/ *repetă* Și A// 15 după B,C/ vinit]eșit E/ *după* vinit *ad.* Panaiotachi Morona postelnicul B/ țară B,C/ *după* țară *ad.* la Iași B/ trimis B/ înnainte B,C/ Dobroge B,C// 16 întru întimpinarea B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/atuncea B,C// 17 Antiohii B,C/ *după* vodă *ad.* pre Panaiotachi B/ și apoi B,C/ Și îl B// 18 mare B,C/ milă B,C/ căci]pentru căci D, pentru că E,G/ slujbe B,C//19 de știĭa B,C,D,G, de știĭa bine G/ după cum s-au scris mai sus C, dupre cum s-au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G// 20 Slujiĭa C, Slujiĭa și Panaiotachi B/ *lipsește* ca un grec B/ după cum îi umbla vremĭa ⟨vréme C⟩ B,C]după cum îi era voĭa G// 21 19]13 B, *lipsește* M,P/ triimisă Brîncoveanul-vodă C,D,E,G/ au trimis Brîncovanul-vodă din Țara Munteniască la Țarigrad pre văru-său B/ pre C//

niță păharnicul, ficiorul stolnicului Costantin Ca⟨n⟩tacozino, carelé acela au cădzut și domnu mai pe urma Brîncovanului, la Țarigrad, de au stătut de au făcut paci lui Antiohi-vodă cu Brîncovanul, cu giur⟨ă⟩mînt înainte patriiarhului, ca s⟨ă⟩ nu s⟨ă⟩ mai pîrască la Po⟨a⟩rtă unul pe ⟨celă⟩lalt, să s⟨e⟩ strîci țărîli cu cheltuiala, și-ncă să s-agiute unul pe alalt cu prieteșugul.

20. Și pentru Mihai-vodă să nu s⟨e⟩ mai puie să-l sco⟨a⟩tă Brîncovanul la domnie. Și ⟨lui⟩ Dumitrașco / f. 308 beizădea, fratele lui Antiohi-vodă, încă să-i dea Brîncovanul pe an cîte 10 pungii de bani pentru chevirnisala lui, ca să s-odihne⟨a⟩scă în Țarigrad la casa lui cu paci și s⟨ă⟩ nu mai înble amestecînd pe Brîncovanul și făcînd⟨u⟩-i cheltuial⟨ă⟩, ce încă să-i arete slujbă. Că s⟨ă⟩ spăriias⟨ă⟩ Brîncovanul că i-a smintii domnie, pentru multă cheltuial⟨a⟩ și pagub⟨a⟩ ce-i făce totdeuna.

Așijderea au făcut pacé Brîncovanul și cuscru-său, lui Iordachi Rusăt vornicul, ca să slujască lui Ant⟨i⟩ohi-vodă cu dreptate, ca maiinté, și s⟨ă⟩ fie lep⟨ă⟩dat dispré

1—5 Brîncovanul, domnul muntenescu, au trimes la Țarigrad pre vărul său Ștefăniță paharnicul Cantacozono ⟨Cantacozono paharnicul P⟩, di-au făcut paci Brîncovanul cu Ant⟨i⟩ohii voevoda să nu să mai pîrască la Poartă, să nu să mai strîci amîndoao țările cu cheltuiala. Și au giurat înnainte patriiarhului M,P// 1 *după* păharnicul *ad.* Cantacozino B/ Cantacozono C, Cantacuzino B/ carele B, careli C// 2 acela mai pre urmă au agiunsu de au fost și domnu după Brîncoveanul-vodă B, acest Ștefăniță păharnicul au agiunsu de au fost și domnu pre urma Brîncovanului-vodă C/ au cădzut]au agiunsu de au fost D,E,G/ Brîncoveanului-vodă D,E,G/ *după* vodă *ad.* l-au triimes E,G// 3 *lipsește* la Țarigrad B/ pacé B, pace C/ *după* pacé *ad.* la Țarigrad B// 4 Antiohii B,C/ cu Brîncovanul-vodă C, cu Brîncoveanul-vodă D,E,G, *lipsește* B/ giurămînt B, C/ înnaintea B,C// 5 să nu să B,C/ Poartă B//6 unul pre altul să-ș strice D, unul pre alalt la Poartă E/ unul pre altul la Poartă și să strîce C, unul pre altul, să nu mai strice B// 7 încă B,C/ să să agiute B,C, să să agiutoréze E/ unul pre altul B,C/ priĭateșug B// 7—16 *lipsește* și încă să să agiute... ce-i făce totdeuna. M,P// 8 *lipsește* 20 B/ să C/ să nu să mai puĭe Brîncovanul-vodă să-l ⟨mai E,G⟩ scoată la domniĭe B,E,G// 9 scoată C/ Brîncovanul-vodă B,D/ domniĭe C/ Și lui B,C,D,E,G//10 beizadea C, beizade B/ frateli lui B, fratelui lui C,G/ Antiohii B,C/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C//11 pre B,C/ dzéce B, zéce C/ pungi B,C/ cîte zéce pungi de bani pre an pentru G/ chivernisala B, C// 12 să să odihniască B,C/ pace B,C/ să B,C//13 umble B,C/ amestecînd] mestecînd B/ pre B,C/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G// 14 făcînd cheltuială B,C,D,E/ arate B,C// 13—16 făcînd cheltuială și pagubă ce-i făcea totdeauna G// 15 să spăriiase B, să spăriiasă C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ *după* sminti *ad.* Dumitrașco beizade B/ că-i va sminti C,D/ domniĭa B,C//16 cheltuială B,C/ pagubă B,C/ făcea B,C/ totdeauna B,C// 17 *ante* Așijderea: 14 B/ *lipsește* Așijderea M,P/ pace B, *repetă* G/ Brîncovanul au făcut pace și ⟨cu M⟩ M, P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E/ *lipsește* lui M,P// 18 vornicului E,G/ Antiohii B,C/ voevoda M// 19 dreptate, precum slujisă și mai înnainte vréme B/ ca mai înnainte C, ca și mai nainti M,P, ca mai denainte vréme D/ să fie lepădat C] să fie depărtat B/ despre B,C// 19-1 *lipsește* și s⟨ă⟩ fie... rudeli lui, Cupăresștii. M,P//

Mihai-vodă, și el și toate rudeli lui, Cupăresștii. Și așe au ținut dé bine această paci, pecum țin cînei vinerili. Caré mai nainte la rîndul lor s-a arăta.

21. Antiohi-vodă, tot atunce, dup⟨ă⟩ ce au vinit Mihai-vodă mazîl la Țarigrad, chemat-au și vro doi, trei boĭarii din Moldova, di au pîrît pe Mihai-vodă de doo biruri și doo bariiamlîcuri: cînd au fostu domnu, le-u luat din țar⟨ă⟩ și la visterie înpăr⟨ă⟩tiiască nu le-u dat, de au rămas rămășiță. Și el tăgăduĭa, că nu le-u luat din țară. Deci l-au rămas și l-au pus la-nchisoari, să plăte⟨a⟩scă banei la visterie înpărătiiască.

Atunce și eu eram tînăr, și fusesăm mai nainte ag⟨ă⟩ și m-am tîmplat în Ț⟨a⟩rigrad, de am vădzut acea pîr⟨ă⟩.

22. Dup-aciĭa s-au gătit Ant⟨i⟩ohi-vodă cu tot agîrlîcul / f. 308v și s-au rădicat din Țarigrad ș-au vinit pe la Baba,

1 *lipsește* Cupăresștii C/ așa C//2 de C/ pacé C// 1—3 Cupăresștii, adecă Rusăteștii. Și această pace n-au ținut-o, precum la rînd să va arăta B/ Însă această paci așa au ținut di bini, chiiar după cum țîn cînii vinere. M,P// 2—3 precum mai înnainte la rîndul lor să va arăta C/ și cîinii E//3 *lipsește* Caré... s-a arăta. M,P/ la rîndu să va arăta E,G, să va arăta D// 4 21]15 B, 24 M, *lipsește* P/ Antiohii B,C/ atuncea B,C/ după B,C/ vinit]mărsu B// 4—9 Mihaiu voevoda au vinit în Țarigrad. Antohii voevoda și cu boerii Moldovii l-au pîrît la Poartă că au luat din țară doao biruri și doî baerabelîcuri ⟨baeramlîcuri P⟩ cînd au fost domnu, și la visterie înpărătiască acii bani nu i-au dat M,P// 5 mazil B,C/ chiemat-au B/ vreo C//6 trii B,C/ boiari C/ din]de B/ de B,C/ pre B,C/ *după* vodă *ad.* la Poartă E/ de[2]]pentru B// 7 doao[1-2] B,C/ și]și pentru B, și de C,E/ bairamlîcuri B,C,E/ fost C// 8 li-au C/ țară C/ că li-au luat din țară cînd au fost domnu și la visteriĭa înpărătiască B/ vistierie înpărătiască C// 8-9 nu li-au[1] C, nu li-au[1-2] B// 9 de]și B/ *lipsește* rămășiță C/ el]Mihai-vodă B,C,D,E,G/ tăgăduĭa dzicînd E,G// 9—10 *lipsește* de au rămas... din țară. M,P/ că n-au luat așa, doao biruri și doao baraiamlîcuri. Decii C// 10 Decii B/ *după* rămas *ad.* boĭarii pre Mihai-vodă B, pre Mihai-vodă C, boiarii D/ închisoaré B,C// 10—11 Și după ci l-au dovidit l-au pus la închisoari. pînă ce au plătit toți banii la M,P// 11 plătiască B,C/ banii C, *lipsește* B/ vistieriĭa B, vistierie C/ înpărătiască B,C// 12 Atuncea și vornicul Ion Neculcé fiind om tînăr, fusésĭe agă B, Atuncea și Ion Neculcé era om tînăr și fusésĭe mai înnainte vréme agă D// 12—13 *lipsesc* C,E,G,M,P// 13 și s-au tîmplat B,D/ au vădzut B,D/ acĭa pîră cu ochii lui B// 14 *lipsește* 22 B/ După aceĭa C, Iară după acéĭa B/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ agîrlîcul lui B,C// 14—3 cu tot agîrlîcul ⟨lui M⟩ au purces din Țarigrad și au vinit pre la Baba, pre la sarascheriul Iusuf-pașa. Și l-au priimit sarascheriul cu dragosti și cu cinsti, ca pre un domnu. ⟨Bogdan au scris cărți cu mari făgăduință la Thoma Cantacozino spatar (ci vinisă sol din Țara Muntenească, și la spaima ce-au fost, au fost fugit și el din Eși la Hang) să-și margă in țara sa cu bună paci M.⟩ Scris-au și la Ilii Cantacozono și la toți cielanți boeri di s-au întorsu toți pre la casili lor, fără di nici o griji. Trimes-au și în Țara Leșască di au adus pre postelnicul Panaiotachi Morona, luîndu-l asupra sa că nu e⟨a⟩ fi nimică pentru greșelile ce au făcut înnainte lui Antohii voevoda. Pre acee vremi M,P// 15 din Țarigrad și au purces și au venit G/ și au C/ și au vinit la Baba B//

pe la Isuf-pașea sarascherul. Și i-au fostu și sarascheru, lui, cu bun⟨ă⟩ dragosté, și l-au cinstit ca pe un domnu. Că pe ciĭa vréme sarascherul nu șăde tot la un loc, ce s⟨ă⟩ duce de ⟨î⟩mbla și la Tighine, și la Oblușiț⟨ă⟩, și la Baba. Și de acolo sosînd la Gălați, au găsît strînșii to⟨a⟩tă boerimea, arătîndu-lé tutoror dragosté și cinsté. Și purcegînd din Gălați, au mărsu pe la sat pe la Ivesștii, la soru-sa Lupa, hătmăne⟨a⟩sa lui Bogdan, cari acolo i-au făcut cinsté 2 dzilé, și lui, ș-a to⟨a⟩tă boĭarimea și oaste cîtă era. Și dé acolo au mărsu la Ĭași în scaon.

DOMNIĬA A DOA A LUI ANTIOHI-VODĂ, SÎN CANTEMIR, LEAT 7213 ⟨= 1705⟩. CAP 88

Zaci⟨alo 1⟩. Dup⟨ă⟩ ce sosi Antiohi-vodă în Ĭași în scaon, pe cie vréme era paci bun⟨ă⟩ în țar⟨ă⟩. Și pus⟨ă⟩ boiarii a trie dzii dup⟨ă⟩ obicei: pe Antiohi Jora vel-log⟨o⟩făt, pe Lupul Costachi vel-vor⟨nic⟩ de Țara de Gios, pe Neculau

1 pre B/ Iusuf-pașia B,C/ sarascheriul[1-2] B,C/ fost B//2 *după* lui *ad.* Antiohii-vodă B/ *lipsește* lui C,D,E/ bună dragoste B,C/ *repetă* cinstit A//2-3 pre[1-2] B,C//3 acéĭa B,C/ vrémĭe B/ sarascheriul B,C/ șidea B,C/ la un]într-un M,P/ locu B,C/ să ducea B,C//4 de]și P/și[1-2] *lipsește* M,P/ umbla B,C/ Oblucită B,C/ Baba]Babadag C//5 *ante* Și: 23 D,G/ *după* acolo *ad.* Antiohii-vodă B, purcegîndu Antiohii-vodă și E, purcegînd și G/ sosind C, sosind, viind B/ Și de acolo sosînd]Antiohii voevoda au sosit M,P/ găsit B,C/ strînși C, strînsă G/ toată C//6 toată boĭarime strînși acolo și arătîndu-le B/ arătîndu-le C] au arătat M,P/ tuturor B,C/ dragoste și milă și cinste B/ cinste C//7 Di la Galați au mers la satul Ivești M,P/ mersu C/ pre[1-2] B,C/ Ivești B,C/ pre la soru-sa B,C,D// 8 hătămăniasa B,C/ lui Bogdan]hatmanului Bogdan B, lui Bogdan hatmanul D/ caré B, care C//9 cinste doao zile B,C// 8-10 lui ⟨a lui M⟩ Bogdan și doao zîli au pietrecut ⟨a dăo zi au petrecut P⟩ acolo, priimindu-l ⟨priimindu-i pre toți P⟩ cu mari cinsti. Iar după aceĭa au vinit în Eși în scaun M,P// 9 și lui Antiohii-vodă și la toată B, și lui Antiohii-vodă, frățîne-său și la toată D, și domniii și la toată E,G/ și a toată C/ boerimea C]boerimea și slujitorimea E// 10 de C/ Și de acolo purcegînd Antiohii-vodă B/ mersu C]vinit B,E,G/ în]la B,C,D,E,G/ la scaunul domniii B, la scaonul domnescu E,G// 11 A doa ⟨Al doile M⟩ domniĭe B,C,P/ Antiohii-vodă B, Antiohie voevoda C,G,M, Antohi Cantimir voevod P/ sîn]ficior lui B,C,D,E,G,M,P/ Costantin Cantimir voevoda B, Costantin Cantemir-vodă C,D,E,G//12 leat]în anii B, în anul C,D, anul E,G, *lipsește* M,P/ Cap 91 D, Cap 93 P, *lipsește* C,E,G,M//13 Zaci⟨alo⟩ 1 C, *lipsește* B, *lipsește* Zacialo D,E,G,M,P/ După ce au sosit B,C,E,G, După ce au vinit M,P/ Antiohii B/ Antiohie-vodă la scaon în Iași C/ în[2]]la B,E,G// 14 scaonul domnescu E, scaonul domniei G/ *după* scaun *ad.* în anii di la zidiri 7213, iar de la Hristos 1705 M,P/ pre acéĭa vrémĭe B, iar pre acéĭa vréme C/pace bună B,C/țară B,C//14-15 Și au boĭarit boĭarii după obicéiu: pus-au B,Iar ⟨Și E,G⟩ a triĭa zi pre obiceai au boĭarit boiarii: pus-au C,E,G, Și a trie zi au boerit după obiceiu M,P//15 dup⟨ă⟩]pre D/ pre[1-2] B,C/Antiohii B, Antiohie C/ logofăt C//16 *corectat* Lupul Costachi A/ *lipsește* pe Lupul Costachi.. de Gios M,P/ vornic B,C/Jos C/ pre B,C/ Nicolai Costin B, Nicolae Costin C/ Nicolae Costin ce fusésĭe hatman D//

Costîn, biv-hatman, vel-vornic de Țar⟨a⟩ de Sus, pe Bogdan vornicul iar l-au pus hatman, pe Macsut vel-postelnic, pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino vel-spă⟨tar⟩, pe Savin Zmucil⟨ă⟩ vel-ban. Și de atunce să aș⟨ă⟩dză această boĭarie cu temei în Moldova, de-i aședzată la rînd. Că mai înainte, deși era la vrun /
l. 309
domnu, uneori șăde mai sus, uneori mai gios: dup⟨ă⟩ cum le fuses⟨ă⟩ altă boerie, așe șăde și cu bănie la Divan. Iar de ice înainte i s-au aședzat rîndul dup⟨ă⟩ spătar⟨ul⟩ cel mari, și i s-au făcut și vinit boĭar⟨i⟩ei cîte un ban de drobul de sari de la ocnă, cîte un ban de drob. Pe Dabije cluce⟨rul⟩ l-au pus vel-păh⟨arnic⟩, pe Lupul Colivarul vel-visternic.

Pentru acesta, vădzindu-l mazîlimea că-i din niiam prostu, li s⟨ă⟩ strîcar⟨ă⟩ tuturor voĭa, că nu lé era cu cinsté să margă la gazda lui.

Pe Ion Sturdzea vel-stolnic, pe Ghiorghiță sărdarul vel-comis, carei era ne⟨a⟩m lui Ant⟨i⟩ohi-vodă.

Pe aceștie îi boerii Antiohi-vodă deodată; iar mai ales și mai de cinste era cumnatul său, Bogdan hatmanul. Toate trebilé și cheverniseleli țărîi era dup⟨ă⟩ dînsul. Numai nu putea, că era bolnav, cum mai sus s-au pomenit.

1 *lipsește* biv-hatman B,C,E,G, biv-hatman-vel M,P/ Țara C/ pre Lupul Bogdan ce era cumnat lui Antiohii-vodă, l-au pus B/ pre Lupul Bogdan B, pre cumnatu-său Lupul Bogdan E,G//2 *lipsește* vornicul iar l-au pus C,E,G/ *lipsește* vornicul M,P/ *lipsește* l-au pus M,P// 2-3 pre[1-3] B/ postelnicu B// 3 Cantacozino B,C/ spătar B, spatar C/ Zmucilă B,C//4 atuncea B,C/ aședză B, așeză C/ boĭariĭe B, boerie C/ Atunce această boerii s-au așezat M,P// 5 de-i]de iaste B,C,D,E,G/ înnainte vréme B,E,G, înnainte vreme C// 6 vreun B,C/ *lipsește* la vrun domnu M,P/ uneori[1]]însă uneori M,P/ șidea B,C/ șăde mai ⟨di M⟩ sus, altiori mai gios M,P/ uneori[2]]iară alteori B,E, iar uneori D, alteori G/ uneori mai gios]iar alteori șidea mai gios C// 7-8 *lipsește* dup⟨ă⟩ cum ... la Divan. M, P// 7 după C]dupre B/ fusésĭe alte boerii ⟨boĭarii B⟩ B,C,D,E,G/ așĭa B, așa C/și dea B,C//7–8 *lipsește* așe ... la Divan G/ Iară B// 8 bănia B,C/ de aicea înnainte B,C/ Iar atunci i s-au așăzat rînd ⟨rîndul P⟩ di șide după spatariul M,P/ *după* rîndul *ad.* aceștii boĭarii ⟨a băniii B⟩ B,D// 9 după spătariul cel mare B,C/ după vel-spatar E,G/ și s-au făcut B, boerii B,C, *lipsește* M,P//10 cîte un ban di fiișticarile drob ⟨de sari P⟩ di la ocnă M,P/ sare B,C/ *lipsește* cîte un ban de drob B,C,D,E,G,M, de drob P//11 Pre C, Iar pre B/ Dabijea C/ *lipsește* cluce⟨rul⟩ B,E,G, cluce⟨rul⟩ l-au pus C/ pus] făcut P/ păharnic B,C/ pre[2] B,C//12 Colivariul B,C/ vistiarnic B, vistiiarnic C// 13 Și pentru D/ acésta B,E/ văzindu-l boerimea și mazilimea D,G/ că-i]că iaste B,E,G/ de niam prost B,C// 13–15 *lipsește* Pentru ... gazda lui. M,P// 14 să stricară C, să strică G/ să stricară inimile tuturor și voĭa B/ le B,C// 15 cinste B,C//16 Pre C, Iar pre B/ *după* Sturdzea *ad.* l-au pus B,D/ pre[2] B,C/ Gheorghiță B,C/ *lipsește* sărdarul B,C// 17 care B,C, careli D/ era și niam E/ care era și rudă lui G/ *lipsește* carei ... vodă. M,P/ niam B,C/ Antiohii B, Antiohie C/ *după* vodă *ad.* văr primare B,C,D// 18 Pre acești boĭari i-au boĭarit B, Pre acești boiari îi boeri C/ Antiohii B, Antiohie C// 19 cumnatu-său, Lupul Bogdan B,C,E,G//20 Și toati M,P/ trebile B,C/ chivernisélele B, chiverniselile C, chivirnisala M/ după B,C//21 Numai] Însă M,P/ tot bolnav M,P/ cum] precum C,D,E,G/ pomenit] scris B,C,E,G/ *lipsește* cum mai sus s-au pomenit M,P//

2. Curundă vréme l-au triimis sol în Ț⟨a⟩ra Munte-ne⟨a⟩scă, și mult au zăbăvit acolo, fiind bolnav. Și dup⟨ă⟩ ce au vinit, încă din pat nu s-au mai sculat și-n scurtă vremé au și murit. Caré la mo⟨a⟩rte lui multă jelé au avut Ant⟨i⟩ohi-vodă și boiarimea și ț⟨a⟩ra, de boer moldovan, cap întreg și cunoscător la giudețe și vrednicu la toate trebilé, cu-nțelepciuné, Caré tuturor le-u părut rău de păgubirea ce au păgubit ț⟨a⟩ra, iar mai cu dedinsu lui Antiohi-vodă i-au rămas ran⟨ă⟩ nevendicată. Că i s-au schimbat lucrurili, și i s-au micșurat schivernisala, f. 309v cu multe / amestecături, nu cum era în domnie întîiu.

3. Pus-atunce pe Ion Buhuș log⟨o⟩făt maré și pe Antiohi Jora, log⟨o⟩fătul, hatman în locul lui Bogdan, și pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino, spătarul, visternic mari, în locul Lupului Colivarului. Și pe miné, Ion Neculce, din sulgerie cea mari, m-au pus spătar maré.

4. Și rămas⟨ă⟩ atuncea to⟨a⟩tă cinstea și chevernisala dup⟨ă⟩ Ilie visternicul Ca⟨n⟩tacozino, înpreun⟨ă⟩ cu Panaitachi Morona biv-post⟨elnic⟩, carei acesștii doi boiarii chivernisîia pi Ant⟨i⟩ohi-vodă. Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ amîndoi acesști doi boiarii într-o firé, dup⟨ă⟩ cum să dzicé: „calul rîios găsesște copaciul scorțos": iuții, mîndrii, mincinoși, fățarnici, giur⟨ă⟩tori pentru hiecé, amăgitori. Care, cît era Antiohi-vodă de strașnic la mînie, că de multe ori la divan cu buzduganul azvîrlie în oameni⟨i⟩ cei vinovații, și taré și drept conos⟨că⟩tor la giudecată, dar nu ținea mînie mult, și nu-l putea nime înto⟨a⟩rce din dreptate la giudecată, nice iubie minciuneli, dar acesștii doi boiarii, ce mai sus s-au pomenit, îl întorses⟨ă⟩ pe Antiohi-vodă, dé li s⟨ă⟩ potrivie. Că mai toți domnei sint buni, numai să tîmplă de s⟨ă⟩ află de cestu fel de oameni, de s⟨ă⟩ lepăscu mai lesné mai la toții domnii, de le strîc⟨ă⟩ firea ce bună. Mai mulții să află la domnii de cesștea decît di cei direpții și buni. Ce dac⟨ă⟩ să tîmplă f. 310 boiarul chevernisătorul / de-i înțelept și bun, măcar de-i și domnul rău, îl înblîndzeșté și-l înto⟨a⟩rce cu blîndeță, de-l faci de-i bun.

5. Atuncea, apucîndu visternicie Ca⟨n⟩tacozino, sco⟨a⟩să Antiohi-vodă nevoi grelé pe țar⟨ă⟩, că ave și

---

1 *lipsește* 2 B/ curundă vréme]Pre Bogdan hatmanul M,P/ Iară după acéia curund vrémïe l-au trimis Antiohii-vodă pre Bogdan sol în B, Curund, după ce au vinit Antiohie-vodă l-au triimis pre Bogdan sol în C, Curundă vréme după acéia Antiohii ⟨-vodă E⟩ au triimis sol pre Bogdan hatmanul în E,G/ l-au trimis Antioh-vodă pre Bogdan hatmanul sol D/ Țara Munteniască B,C// 2 și fiind bolnav au zăbăvit mult acolo M,P/ fiindu C/ după B,C// 3 *după* vinit *ad.* din Țara MunteniascăE,G/ au vinit]s-au întors M,P/ încă]apoi M,P/ *după* încă *ad.* Bogdan B/ *după* sculat *ad.* fiind bolnav B/ și în B,C// 4 vrémïe B, vréme C/ *lipsește* și B/ Care B,C/ *lipsește* Caré la mo⟨a⟩rte lui M,P/ moartea B,C/ și multă M,P/ jale B,C// 5 Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ *lipsește* și[1] M,P/ boerimea C, toată boïarimea B/ țara B,C/ boiar C/ 5—6 boïar de Moldova, fiind om cunoscătoriu la giudecăți și drept B, di un boer ca acela, întreg la minte și cunoscătoriu la giudecăți M,P// 6 cunoscătoriu la giudecăți C// 7 trebile B, trebile C/ înțălepciune C, înțălepciune, pentru care B/ Care C/ li-au B,C// 7-11 *lipsește* Caré tuturor... era în domnie întîiu M,P// 7—8 părut rău de moartea lui, de păgubirea D// 8 țara B,C/ iar]iarăși B/ deadinsu C// 8—9 du diadinsul li-au părut rău pentru Bogdan tîmplîndu-i-să moarte, iar lui Antiohii-vodă B// 9 Antiohie C/ rană B,C// 10 *lipsește* și D/ chivernisala B,C// 11 cum]precum B,C,G/ domniïa dintîi B,C,D,G// 12 *lipsește* 3 B,M,P/ Pus-au atuncea C, Pus-au atuncea Antiohii-vodă B,D,E,G/ După acee pre Ioan Buhuș l-au pus M,P/ pre[1-2] B,C/ logofăt mare B,C]vel-logofăt G/ *lipsește* și M,P// 13 Antiohii B, Antiohie C/ *lipsește* log⟨o⟩fătul B,C,E,G,M,P/ l-au pus hatman D/*lipsește* în locul lui Bogdan ⟨și M,P⟩ C,M,P// 14 pre B, C/Cantacozino B,C/ ce era spatar l-au pus vistiernic mare E, ce era vel-spat⟨ar⟩, l-au pus vel-vist⟨iernic⟩ G/*lipsește* spătarul B,C/vistérnic mare B, vistiiarnic mare C/ *lipsește* în locul Lupului Colivarului C,M,P//15—16 *lipsește* Și M,P/ pre Ion Neculcé din ⟨fiind E,G⟩ sulger mare ⟨vel-sulger G⟩ l-au pus spătar mare B,D,E,G, pre Ion Neculcé spătar mare⟨vel-spătar P⟩ C,M,P//17 4]3 C, *lipsește* B,M,P/Și rămasă B,C, Deci atunce au rămas M,P/toată B,C, cinste C, cinstea atuncea G/chivernisala B,C// 18 după B,C/Ilie Cantacozino vistérnicul B,M,P/vistiarnicul Cantacozino C/împreună C, dinpreună B,E,G]și cu P//

1 Panaiotachi Mor⟨on⟩a P/ biv-postelnic C, biv-vel-psotelnic M,P]carele ⟨ce D⟩ fusésïe postelnic mare B,D, cé fusése vel-postelnic E,G/carii B]și M,P, *lipsește* C/ acești B,C/doi boiari B,C, *lipsește* M,P// 2 chivernisiïa B,C/pi]pre B,C/ Antiohie C/ Antiohii-vodă. Că era oameni harnici și vrédnici B// 3 *lipsește* amîndoi E/ *după* boiari *ad.* tot G// 2-19 *lipsește* Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ amîndoi... de-l faci de-i bun. B// 2—6 *lipsește* Și s⟨ă⟩ potrivis⟨ă⟩ ...pentru hiecé, amăgitori C,D// 2-5 pre Ant⟨i⟩ohi-vodă. După cum să zîci: calul rîios găsăști copaciul scorțos, așa și acei ⟨acești P⟩ doi boeri să potrivisă și era tot într-o fire: iuți M,P// 3—4 *lipsește* dup⟨ă⟩ cum să dzicé... scorțos E,G// 5 *lipsește* mincinoși E,G// 6 hiecé]fiiștici lucru și M,P/ Iară Antiohii-vodă era om foarte strașnic D// 6—9 Iar Antiohie-vodă era domnu foarte strașnic la mînie, că de multe ori azvîrliïa în oamenii cei vinovați cu buzduganul la divanuri și tare era și drept cunoscător la giudecată și mîniïa nu ținea mult C// 6—10 Ant⟨i⟩ohii voevoda încă era foarti mînios; și cînd făce divan, di multi ori răcne și arunca ⟨azvîrlie P⟩ cu buzduganul în cei vinovați. Însă mînie nu o ține mult și era foarti drept giudecător și nimine din dreptatïe nu-l pute întoarci la giudecată și nici iubie M,P// 8 și era tare D,E,G// 9—10 *lipsește* dar nu ținea... la giudecată E// 9 nimé C, *lipsește* G//10 întoarce C/ dreptaté C/ nici C, și nici E/ iubiïa C/ minciunile C// 11 dar]însă M,P/ acei G/ *lipsește* doi P/ ci s-au pominit mai sus, mai pre urmă au întorsu M,P// 11—19 *lipsește* dar acesștii doi... de-l faci de-i bun. C,D// 11 pomenit]scris E,G//12 li să potriviïa lor E, di să potrivie lor M,P//12—19 *lipsește* Că mai toți... de-l faci de-i bun. M,P// 17 de-i[1-2]de iaste E,G// 19 de-i]de iaste E,G// 20 5]4 C,M,P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M,P/ Atuncea fiind vistiiarnic Ilie Cantacozino scotea C/ apucîndu]luund B,E,G/ vistérniciïa B, vistérniciïa cea mare D]vornicie P/Ilie Cantacozino B,D,E,G,M,P// 21 scos-au B,D,G, au scos M,P/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ gréli B, gréle C/ greli nevoi pre țară, fiind și dator la M,P/ țară B,C/ avea B,C//

datorie la Țarigrad, gîndindu că s-a plăti. Sco⟨a⟩s⟨ă⟩ orînduialé multe, și satarelé, și hîrtii, și fum⟨ă⟩ret, cîte un zlot de to⟨a⟩tă casa. Și-l făcu Ca⟨n⟩tacozino de făcu și obiceiu în țar⟨ă⟩, carei n-au mai fostu, cîte 2 bani de vadră de vin. Însă da numai țărani⟨i⟩, dar boiarii și mazîlei de la aga în sus nu da. Și mult s-au apărat A⟨n⟩tiohi-vodă și nu vrea să fac-acel obiceiu, numai nu pute, că-l tot îndemna Panaitachi și Ilie vist⟨ernicul⟩.

6. Mai făcut-au și alt obiceiu: dé tot boul dé negoț, cornărit cîte un leu. Iară pe mazîli îi îndesie cu dăjdii gréle și cu înprumute desé, și nu lé mai da. Și-i asuprie Ca⟨n⟩tacozino pe pizmă, și nu lé făcea dreptate, și-i tot pîrîia și-i amestéca către Ant⟨i⟩ohi-vodă cu feluri de feluri de amestecături dé

---

1 datorii B, datorie multă C/ *după* Țarigrad *ad.* mult fiind datoriu și B/ gîndind B,C]socotind M,P/ să va plăti C,D/ Scos-au B,C,D,E,G,M,P// 2 orînduiale multe B,C, multi orîndueili M,P/ *lipsește* și$^{1-3}$ M,P/ satarali B,C,E/ *după* satarali *ad.* precum să zicea pre atuncea civerturilor C/ fumărit B, C// 3 toată B,C]fiișticarile M,P/ Și făcu E]Și l-au sfătuit M,P/ Ilii Cantacuzîno M,P// 3—4 Și făcu obiceai în țară D// 3-6 Și au făcut obiciiai de au scos cîte doi bani de vadra de vin, vădrărit, care nu mai fusésie mai înnainte vrémie. Dar apoi la alți domni au agiunsu mai pre urmă de au dat și cîte doisprăzéci bani de vadră. Iar atuncea la Antiohii-vodă, cînd au eșit vădrăritul întîi, au dat și acei doi bani numai țăranii. Iar boiarii cei cu boiarii și alți boiari, mazili, pînă la aga, n-au dat vădrărit M,P// 3-5 Și făcu obiceai în țară, care nu mai fusésie pînă atuncea că au scos vădrărit cîte doi bani de vadra de vin să dea tot omul. Însă C// 3—4 de făcu Antiohii-vodă, și un obiceai în țară care n-au mai fost mai înnainte vréme, au scos vădrărit, cîte doi bani E// 4 *după* fost *ad.* înnainte vréme G// 3-5 de-au făcut un obiceiu rău, carile n-au mai fost în țară, adică cîti doi bani da fiișticarile vadră ⟨*lipsește* vadră P⟩ de vin. Însă acei doi bani da numai M,P// 5 țăranii C/ dar]iar M,P// 6 și mazilii C, *lipsește* G,M,P/ de la aga în sus]pînă la aga C// 6-8 *lipsește* Și mult s-au apărat... și Ilie vist⟨ernicul⟩. B,C,M,P// 7-8 n-au mai putut, că l-au tot îndemnat Panaiotachi Morona, biv-vel-postelnic D// 8 Panaiotachi Morona post⟨elnicul⟩ și Ilie Cantacozino vist⟨ernicul⟩ E,G/ *lipsește* și Ilie vist⟨iernicul⟩ D// 9 6]5 C, *lipsește* B,M,P/ Mai scos-au și de boul de negoț să dea cornărit B, Mai făcut-au și alt obiceai, de au scos cornărit, să dea cîte un leu de tot boul de negoț C/ obiceai în țară E/ dé tot boul]di fiișticarile bou M,P/ *după* negoț *ad.* cine vor face să dea E,G// 10 *după* leu *ad.* de tot boul de negoț B/ Iar B,C, *lipsește* M,P/ pre mazili B,C/ îi îndesiia B,C, i-au îndesit M,P/ dăjdi B,C// 11 desă B, dése C, *lipsește* M,P/ le B,C/ *după* da *ad.* înnapoi nemică E,G/ Și-i și can asuprie Ilie Cantacozino și can pre pizmă B// 11-12 nu le mai da ⟨întorce M⟩ banii. Îi lua ⟨Ilii M⟩ Cantacozono, avînd pizmă asupra lor și foarti li făce strîmbătate. Și întîiu îi amesteca și-i pîra către M,P// 11–2 *lipsește* Și-i asuprie... adevăr într-însul. C// 11- r. 13 din p. urm. Și-i asupriia și-i supăra din calé afară și-i făcea de plătiia pustiile. Și pre unii îi trimitea la ocnă. Și mai nu avea nici o parte Antiohii-vodă dintr-acéli nevoi multe ce scotea; că datoriia i-au rămas neplătită și cînd s-au mazilit au rămas mai cu nemică, ca și la maziliia dintîi, numai ce au rămas cu vreo cinzăci, șasiezéci de pungi de bani. Că Antiohii-vodă nu era pre sameș, nici lacom, ce credea pre boiari; și iei mînca și fățiș și furiș, cum le era voia. D// 12 le B// 13 Antiohii B/ voevoda M/ *lipsește* cu M/féliuri $^{1-2}$ B/ amestecături]pricini M,P/ de pîră B. și de pîri E,G/ *lipsește* dé pîr⟨ă⟩, pentru M,P//

pîr⟨ă⟩, pentru ca să s-înbunedzé și s-înmulțască cinstea lui, ca un om făr⟨ă⟩ suflet; că nu era nemic adevăr într-însul.

7. Și pe mazîli⟨i⟩ zlotași îi sup⟨ă⟩ra din calé afar⟨ă⟩, de-i făcea dé plătie pustielé. Și pe unei îi pîrie, de-i trimite pe la ocnă. Și Antioh-vodă, de-l și pricepea, îi învoia, pentru voia munténilor, fiindu-lé rudă. /

f. 310v Și mai nu ave nicé o parte Ant⟨i⟩ohi-vodă dintr-acele nevoi multe ce scote, că datorie i-au rămas neplătită, și cînd s-au mazîlit, au rămas mai cu nemic, ca și la mazîlie dintîiu. Numai ce au rămas cu vro cindzăci, șes⟨ă⟩dzăci de pungii de bani. Că el nu era prea sameș, nicé lacom, ce-l créde pe dînsul ce grăiaște. Și el mînca, și fățiș, și furiș, cumu-i era lui voia.

Și ave și altă nebunie în cap, că gîndu lui era cum ar pute apuca domnie, avînd pe munteni nedejde. Și pentr-aceia ave prietéșug cu Panaitachi post⟨elnicul⟩ Morona, știind rîndul Porții, socotind c-a găsi vro vréme, ca și Mihai-vodă. Pentru acie sta asupra mazîlilor, ca să-i răs⟨î⟩pască, să fac⟨ă⟩ numé rău stăpînu-său, lui Antiohi-vodă. Și atuncea au agonisît din vesternicie el 70 de pungii dé bani,

---

1—2 ca să-și înmulțască cinste, ca un om viclian ci era; că adivărul nu era într-însul M,P// 1 să să$^{1-2}$ B,E/ înbunéze B// 2 *lipsește* ca un om...adevăr într-însul B,E,G// 3 *lipsește* 7 B,C,M,P/ *lipsește* Și M,P/ pre mazilii B,/ supăra B,C/ cale afară B,C// 4 de-i]îi M,P/ de plătiia B,C/ pustiiurile B,M,P, pustiile C/ Și pre unii B]Iar pre alții M,P/ pîrîia la Antiohii- vodă, B/ de-i]și-i M,P/ trimitea B// 4—5 Și pre unii îi trimitea și la ocnă C// 5 pe la] în M,B,P, la G/ Și]Iar M, P/ Antiohii B/ voevoda M/ îi]însă îl M,P/ învoiia C// 5-6 *lipsește* Și Antioh-vodă ... fiindu-lé rudă. C// 6 fiindu-li B/ rudă]niam E,G// 7 Și mai nu mai avea B,E/ mai că M,P/ avea C/ nici B,C/ Antiohii-vodă B, *lipsește* C/ dintr-acéli B,C// 8 multe nevoi E/ *lipsește* multe G/ scotea B/ *după* scotea *ad.* Antiohii-vodă C/ datoriia C, datoriile B/ neplătite B// 8—9 ce scote pre țară, că datoriile tot i-au rămas niplătiti, ca și la domnie dintîiu M,P// 9 mazilit B,C/ nemică B,C/ maziliia B,C// 10-19 *lipsește* Numai ce... lui Antiohi-vodă. M,P// 10 dintîi B/ vreo B,C/ șeasiezăci B, șasezăci C// 11 pungi B,C/ Că nu era el G/ pre C/ nici B,C// 12 și-l credea pre Cantacozino ce grăiaște E// 12-13 ce-i ⟨ce C⟩ credea pre boiari ce grăiia. Și iei mînca și fățiș și furiș cum ⟨pre cum C⟩ le era voia ⟨lor B⟩ B,C// 13 precum îi era voia ⟨lui E⟩ E,G// 14 Și avea Ilie Cantacozin o și altă simeție în gîndul lui, că el socotiia cum ar putea B/ Și Ilie visternicul Cantacozino avea și altă simeție, că gîndul C/ Iar Ilie Cantacozino vistérnicul avea și altă simețiie în capul lui, că gîndul D/ nebunie]simeție E,G// 15 ari putea C/ domniia B,C/ pre munténi C/ nedejde pre munténi B,D/ pentru acéia avea B,C// 16 priiateșug B, prieteșug C/ cu]și cu D/ cu Panaiotachi postelnicul ⟨Morona C⟩ știindu-l că știie ⟨știe C⟩ rîndul Porții B,C// 16 Panaiotachi Morona postelnicul E,G/ știindu-l că știie rîndul D/ știind Panaiotachi E// 17 Porții turcești G/ socotiia D/ că a găsi B,C/ vreo vrémie B/ *lipsește* vro C/ *după* vodă *ad.* de a luoa domniia C// 18-19 *lipsește* Pentru acie sta... Antiohi-vodă. D// 18 acéia B/ mazililor B/ răsipască B// 19 facă nume B/ stăpînului său B// 20 atuncea dzic să fie agonisit D/ *după* agonisit *ad.* Ilie Cantacozino E,G/ *lipsește* el D,E,G//

mai mult decît stăpînul său au agonisît, Ant⟨i⟩ohi-vodă.

8. Vinit-au atunce poroncă dé la Po⟨a⟩rtă de au dus multă som⟨ă⟩ și maré lemnu și greu la Tighine și la Cetatc Albă și la Voziïa, cu maré grab' și cu mulții zapcii. Boïari⟨i⟩ au stătut toată vara cu Orheiul și cu Lăpușna și cu toți siimeni⟨i⟩ din curte, de-l tăïa. Și cu maré greu l-au rădicat pîn-în iarnă. Și-ncă au închisu în turnul Golîei pe Darie Donici sărdarul și pe Chirica și pe Bogoș, și era să f. 311 li taïe / și capetili, fiind ispravnici pe lemnu și nu-l pute în grab' să-l duc⟨ă⟩. Că s-agiunses⟨ă⟩ munteni⟨i⟩ și cu Mihai-vodă și cu Isuf-pașea, ca să-i dea pricin⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă pentru lemn, că nu po⟨a⟩rtă grij⟨ă⟩. Și pentr- aciïa îl grăbie Isuf-pașea din calé afar⟨ă⟩ cu lemnul.

9. Pi aciïa vremé, de la închisoari, Mihai-vodă au făcut un harzu, de l-au dat la înpăratul, cu pîr⟨ă⟩ pe Antiohi-vodă că-l năpăstuïașté cu doo biruri și doo bariiamlîcuri,

19—1 Și așea să vorbiïa atuncea că ar fi agonisit Ilie Cantacozino din vistérniciïe șaptezăci de pungi de bani și mai mult decît stăpînu-său, Antiohii-vodă, au agonisit B/ Iar Ilii Cantacozono s-au înplut di bani; mai mult au agonisit el, dicît stăpînul său ⟨el, decît stăpînu-său, au agonisit P⟩ M,P// 1 mai mult decît stăpînu-său Antiohii-vodă au agonisit E,G, *lipsește* D// 2 8]6 C, 7 D, *lipsește* B,M,P/ Venit-au atuncea B,C/ *lipsește* atunce M,P/ de B,C/ Poartă B,C/ poroncă de la Poartă atuncea G/ au dus din țară M,P/ 3 somă B,C/ mare B,C/ de lemnu D/ și greu lemn M,P/ și greu lemnu din Moldova la Tighinea B// 3—4 *lipsește* și$^{3-4}$ M,P/ Tighinea C/ Cetatea Albă B,C// 4 mare grabă B,C/ mulți B,C/ Boïarii B, Boiarii C// 4—6 mulți zapcii, boeri. Oaminii din Orheiu, Lăpușna și și siimenii din curți, toată vara l-au tăïat și l-au cărat. Și cu maré nevoi M,P// 5 cu ținutul Orheiului B,D,E,G/ cu ținutul Lăpușnii B,C,E,G// 6 siimenii B,C siimeimeni A/ curtea domniască E,G/ de l-au tăïat B]de au tăiat lemnul C/ mare B,C// 7 pînă B,C/ încă B,C/ *lipsește* Și încă M,P/ închis B,C/ Golîii B,C// 7—8 pre$^{1-3}$B,C/ Pre Darii Donici sardariul, pre Chirica și pre Bogos i-au închis Ant⟨i⟩ohii voevod în turnul Goliii, și era M,P// 8 sărdariul B,C/ Bogos B,C,E/ era numai E// 9 să le B,C/ *lipsește* și^{1} M/ capetile C/ fiind]pentru că au fost M,P/ fiind ïei zapcii, ispravnici B/ pre acel lemnu și n-au putut M,P/ pre lemnu]pre tăiatul lemnului și pre rădicat C/ nu putea B,C// 10 grabă B,C/ ducă B,C]rădici M,P/ ducă lemnul D/ Că]Și B, *lipsește* M,P/ să agiunsésie munténii B,C// 10-11 Muntenii să agiunsăsi cu Mihaiu voevoda, iar Mihaiu voevoda ⟨să agiunsăsă P⟩ cu Isuf M,P// 11 *lipsește* și G/Isuf-pașïa de Tighinea B, Iusuf-pașea, sarascheriul de la Bendir C,D/ *după* pricină *ad.* lui Antiohii-vodă B,C,D,E,G// 12 Poartă B,C/ *după* Poartă *ad.* lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M, P/ pentru lemnu B,C, *lipsește* M,P/ că]cum că M,P/ poartă B,C/ grijïe B, grije C/ pentru acéïa B,C// 13 grăbiïa Iusuf-pașïa B,C/ din cale afară C/ cu lemnul din calïe ⟨a⟩fară M,P/ din cale afară pre Antiohii-vodă cu lemnul cetăților B// 14 9]7 C, 8 D, *lipsește* B,M,P/ Pre acéïa vréme C, *lipsește* M,P/ Iar pre acéïa vrémïe Mihai-vodă de la închisoarea de la Țarigrad au făcut B/ închisoare C/ Mihaiu voevoda fiind în închisoari au făcut harzu M,P// 15 arzu B,C/ pîră B,C/ pre B C]asupra lui M,P/ Antiohii B, Antiohie C// 16 voevoda M/ *după* vodă *ad.* zîcînd M,P/ că-l]că îl C/ năpăstuiaște C/ că-l năpăstuïaște că au luat doao biruri și doao baraiamlîcuri din țară B/ cu]că au luat D/ doao$^{1-2}$ C/ și]și cu E/ baraiamlîcuri C/ *după* baraiamlicuri *ad.* dzicîndu E,G//

că le-u luat din țar⟨ă⟩, și el nu le-u luat, și cu jalob⟨ă⟩ pe Baltagiul vizirul, dzicînd că l-au ales pe dînsul toată țara de l-au pus domnu, iar vizirul l-au scos din domnie făr⟨ă⟩ nice o vin⟨ă⟩ ș-au pus pe Antiohi-vodă făr⟨ă⟩ voïa țării. Deci înpăratul, cetindu acel arzăhal, l-au triimis la vizirul și i-au poroncit să-i fac⟨ă⟩ dreptate.

10. Apoi vizirul, văzdind așea, chemat-au pe Osman, chihaeo⟨a⟩ lui, de au învățat de au scris la Antiohi-vodă — să cauté să triimiț⟨ă⟩ boerii și oameni dé țar⟨ă⟩, să dovede⟨a⟩scă pe Mihai-vodă, să nu rămîïe vizirul rușinat de cătră înpăratul.

Antiohi-vodă îndată ales⟨ă⟩ de triimis⟨ă⟩ cîțiva boïarii, carei știe că-i sînt înpotrivire, și cîțiva breslași, megiïași de⟨-a⟩ lui Mihai-vodă, vasluïani tot de cei buni dé gur⟨ă⟩ și dé pîr⟨ă⟩. Și s-au pîrît dé faț⟨ă⟩ înainte Divanului înpărătescu. Breslași⟨i⟩ în gura maré strîga: „Vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i, vîndutu-ne-i la cochi-vechi, ciocoilor, ca pe f. 311v mascuri și ca pe oi!" / Carei numai ce huïa Divanul înpărătescu, și s⟨ă⟩ mira toți pașii și agalar⟨i⟩ de pîr⟨a⟩ cei-dau. Și așea l-au dat iar rămas, să plăte⟨a⟩scă iar bani⟨i⟩

1 că]cum că M,P/ că li-au luat C]că le-ar fi luat M,P, *lipsește* D/ țară C/ li-au B,C/ jalobă pre B,C// 2 veziriul B/ viziriul C// 1—4 nu le-au luat și cum că pre dînsul l-au fost ales țara să fii domnu, iar Baltagiul viziriul fără di nici o vină l-au scos din domnii și fără di voe țării au pus domnu pre Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P/ *după* zicînd *ad.* Mihai-vodă D/ pre B,C// 3 țara]Țara Moldovii C/ *după* țara *ad.* de l-au cerut la înpărăție E,G/ veziriul B, viziriul C/domniïe B,C//4 fără de nici o vină B,C,D,E,G/și au pus pre B, și au pus domnu pre C/ Antiohii B, Antiohie C/ fără de B,C,D,E,G//5 voia C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ citind B, cetind C/ arzu B,C/ Au cetit înpăratul harzul și l-au M,P// 6 trimis B/ veziriul B, viziriul C/ i-au]au B/ și i-au poroncit]poroncindu-i M,P/ facă dreptaté B,C/ *după* dreptate *ad.* lui Mihai-vodă E// 7 10]8 C, 9 D, *lipsește* B,M,P/veziriul B,viziriul C/așïa B, așa C/chimeat-au C/pre C//7-9 Viziriul au scris la Ant⟨i⟩ohii voevoda să cauti să trimață boeri M,P//8 chihaiaoa B,C/ de l-au învățat E,G/Antiohii B,C//9 caute B,C/ trimită B, trimiță C/boïarii B, boiari C/ de țară B,C/dovediască pre B,C// 10 veziriul B, viziriul C]el M,P/*lipsește* de cătră înpăratul M,P//12 Iar Antiohii B,E,G,Decii Antiohii C/au ales de ⟨și M,P⟩ au trimis B,C,D,E,G,M,P/boïari B, boiari C//12-13 boiari și oameni de țară și pre boiari pre carii îi știïa că sînt lui Mihai-vodă cu înprotivire E/pre carii îi știïa că sînt cu înprotiviré lui Mihai-vodă ⟨sînt lui Mihai-vodă cu înprotivire G⟩B,G//13 pre carii îi știïa C, pre carii îi știïa că îi sînt cu D/că sînt înprotivnici lui Mihaiu voevoda M,P//14 de-a lui B,C/voevoda M/di cei C, de ciïa B//14-15 de$^{2-4}$ B,C/gură B,C//15 și de pîră C, *lipsește* M,P/*lipsește* dé M,P/față înnaintea B,C// 16 Breslașii B,Și breslașii C/strîga în gura mari și zîce lui Mihaiu voevoda:Vîndutu-ne-i ⟨Vîndutu-ni-au P⟩3 *adică de trei ori* M,P/mare B,C/striga B,C/Vîndutu-ni-ai$^{1-2}$ B, Vîndutu-ni-ai$^{1-3}$ C/*lipsește* vîndutu-ne-i^{3} B//17 cochii-vechi C,coti-vechiu M/17—18 pre$^{1-2}$ B,C//18 Care B,C/Carei numai ce]Și atîta striga cît M,P/huiïa B]suna E//19 să mira B, să miera C/ agalarii B,C/*după* agalarii *ad.* cei mari C/pîră B, pîra C/ ce i-au dat E,G,M,P, ce-i dau lui Mihai-vodă C, ce i-au dat aciei breslași lui Mihai-vodă B// 20 așïa B, așa C/iarăș^{1} B,C/iar l-au dat D/ *după* rămas *ad.*pre Mihai-vodă B,C/rămas pre Mihai-vodă iară E/plătiască B,C/Și iarăși au dat platnic pre Mihaiu voevoda să plătească M,P/iară^{2} B]toți E, G, *lipsește* C,M,P/banii B,C//

la visterie înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă, și iar ⟨î⟩l închisăr⟨ă⟩, încă mai la gre închisoaré, la Babagefer.

11. Trimis-au și Brîncovanul sol în Moldova, pe ginere-său Șerban logofătul, pentru mare încredințari prieteșugului; cari au făcut și logodnă, un ficior a Brîncovanului să ia o fată a lui Antiohi-vodă. Și făcîndu cinsté maré atunce solului, Lupul Costachi sîn Gavriliț⟨ă⟩, la mas⟨ă⟩, înbătîndu-s⟨ă⟩ și ves⟨e⟩lindu-s⟨ă⟩, multe cuvinte deșerté și făr⟨ă⟩ tre⟨a⟩b⟨ă⟩ grăia înpotriva lui Antiohi-vodă înainte solului. Și dintr-aceli voro⟨a⟩ve pro⟨a⟩sté s-au rădicat și masa.

Ci Ant⟨i⟩ohie-vodă atunce, ca un domnu înțelept, mult au răbdat Lupului pentru aceli voro⟨a⟩ve pro⟨a⟩sté, ce le grăia cum nu i să căde.

12. În scurtă vréme dup⟨ă⟩ acie să mazili și vizirul Baltagiul di la Po⟨a⟩rtă, și cădzu Ciorlul-pașea silehtarul viziriu, caré să tîmplas⟨ă⟩ di iera prietin lui Mihai-vodă. Și-l scoas⟨ă⟩ pe Mihai-vodă de la închisoari.

1 vistieriia B,vistierie C/înpărătiască B,C/iară B/și l-au închis încă și la mai gre M,P/îl închisără C, îl închisără pre Mihai-vodă B,D]l-au închis E,G//2 grea B,C// 3 11]9 C, 10 D, 12 M/ Triimis-au C, Trimis-au atuncea B/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, G/ Brîncovanul, domnul muntenesc, au trimes sol la Ant⟨i⟩ohii voevoda pre M,P/ pre B,C// 4 log⟨o⟩fătul B/mai mare C,D,E,G,M.P/încredințaré B,C//5 priiateșugului și logodnă care au făcut B/care C/a prieteșugului și pentru logodna carii au făcut-o: un ficior M,P//6 Brîncovanului-vodă B,Brîncoveanului-vodă C,D,E,G/ o]pre o D,E,G/ Antiohii B, Antiohie C/făcură E/făcînd cinste mare atuncea B,C//7 solului la masă E/iar Lupul E,G//7-8 Lupul vornicul, ficior lui Gavriliță, la masă s-au înbătat și fiind vesel B//6-10 voevoda. Iar Ant⟨i⟩ohii au făcut mari cinsti solului. Și atunce la masă au fost și Lupul Gavriliți, carile înbătîndu-să di vin, multi cuvinti poasti au zîs lui Ant⟨i⟩ohii voevoda, înainte solului muntenescu M,P/ sîn] ficior lui C,D,E,G/Gavriliță C, Gavriliță vornicului D//8 la masă ⟨*lipsește* E⟩ s-au înbătat și s-au veselit și multe C,D,E,G// 9 deșerte B, deșarte C/ cuvinte au grăit înpotriva E,G/fără de triabă au grăit C,D, fără de ispravă au grăit B/înprotiva lui C, înprotiva domniii lui B//10 Antiohii B,C/innaintea B,C/dintr-acéli voroave proaste B,C// 10-11 *lipsește* Și dintr-aceli... s-au rădicat și masa. M,P// 11 masa domniască C// 12 Ce B,C]Iar M,P/Antiohii B, Antiohie C/ atuncea B, *lipsește* C/ ințălept C, ințălept și bun B/voevoda, fiind om ințălept, toati aceste ⟨acele P⟩ le-au răbdat M,P/vodă atuncea mult au răbdat Lupului ca un domn ințălept pentru G//13 acéli voroave proaste B,C//14 ce li-au grăit precum nu i s-au căzut B, ce au grăit Lupul, precum nu i să cădea C/cum]precum D,E,G// 13-14 *lipsește* Lupului... nu i să căde. M,P//15 12]10 C, 11 D, 8 P, *lipsește* B,M/ Iară în scurta vréme ⟨vrémie B⟩ după acéia B,C, Iară după acéia în scurtă vréme E,G, *lipsește* M,P/ veziriul B,viziriul C//15-18 Pre Baltagiul viziriul l-au mazilit și au pus vizir pre Ciorlu-pașa silihtariul priiatin lui Mihaiu voevoda.Și acela îndată au scos pre Mihaiu voevoda din închisoare M,P//16 *corectat* Baltagiul A/de la Poartă C, *lipsește* B/și cădzu]și pusă înpăratul vizir pre C, și pusă înpărățiia pre D, și pusă înpărățiia vezir pre E,G/Ciorlu-pașia B/silihtariul B,C/veziriu B, *lipsește* C,E,G//17 care B,C, carele G/tîmplase B, tîmplasie C/de era B,C/priiatin B, priiatin C//18 scoase B/ *lipsește* pe Mihai-vodă G/pre B,C/închisoaré B,C//

f. 342 Iară Păladie visternicul cumnatul lui Mihai-vodă, și cu Preda stolnicul, dac-înțălesăr⟨ă⟩ c-au eșit Mihai/-vodă de la-nchisoaré, fugir-în Ț⟨a⟩ra Munteneiască. Și acolo în Ț⟨a⟩ra Munteneiască mai era și fratele lui Mihai-vodă, Dumitrașco, și-nbla clevetind pe Antiohi-vodă și mestecînd cătră munteni. Numai munteni⟨i⟩ era cu 2 obraz⟨ă⟩: arăta prieteșug și cătră Ant⟨i⟩ohi-vodă, și cătră parte lui Mihai-vodă. Și așe politicie lucrurili de înbe părțili.

13. Iar la veletul 7214⟨=1706⟩ făcut-au nuntă Brîncovanul c-un ficior a lui, anumé Dinul, în tîrgu în Bucuresști, de au luat o fată de aice din țar⟨ă⟩, de la noi din Moldova, a lui Ion Balșé vornicul, de au dus-o acolo la Bucuresștii, de au făcut nuntă, cu mulții boiari rudenii de a iei. Au mărsu cu voia și poronca lui Ant⟨i⟩ohi-vodă. Atunce m-au triimis și pe mini, cu solie despré parte domnii⟨i⟩, dé m-am tîmplat la acea nuntă, caré nu era nuntă domneiască, ci vom dzicé că era crăiască.

14. Dup⟨ă⟩ veselie nunții poftit-au Ant⟨i⟩ohi-

1 *lipsește* Iară M,P/ Iară Păladii vistérnicul B, Iar Ion Păladie vistiernicul C, Visternicul Păladi M,P/ cumnat E/ voevoda M// 2 dacă ințăliasără B,C]dacă s-au înștiințat M,P/ c-au]că au B,C// 2–5 di la închisoari Mihaiu voevcda au fugit în Țara Ungurească, Muntenească. Și acolo era și Dumitrașcu, frateli lui Mihaiu voevoda și umbla M,P//3 închisoaré B,C/ fugiră B,C, fugiră ⟨și E⟩ să dusără E,G//3-4 Țara Munteniască[1-2] B,C// 4 frateli C// 5 Dumitrașco comisul C,E,G, Dumitrașco Racoviță comisul B, Dumitrașco Racoviță hatmanul D/ umbla B,C/ clevetind] vorbind și clevetind C/pre Antiohii ⟨Antiohie⟩-vodă B,C, *lipsește* M,P//6 munténi B,C/ Numai] Însă M,P/ munténii B,C/doao obraze B,C//7 priiateșug B/Antiohii B,C/voevoda M// 7 cătră[2] boiarii carii era din parte B/ partea C//8 așa politiciia B,C/lucrurili]trebile M,P/înbe]amîndoao B,C,D,E,G,M,P/ părțile B,C// 9 13]11 C, 12 D, *lipsește* M, P/ Iară C, *lipsește* M,P/ la veletul]în anul B,C,D,E,G/Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 9-10 În anii 1706 Brîncovanul, domnul munténescu, au făcut nuntă Dinului, ficiorului său, în tîrgu M,P// 10 c-un]cu un B,C/ a lui]al său C/București B,C//11 de[1]] carile M, care P// o fată de boiar C,E,G, pre o fată de boiariu D/ aici B, aicea C/ țară B,C// 11–14 au luat pre fata lui Ioan Balș vornicul, di aice din Moldova, cu voia lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P// 12 Balșie B, Balșe C/ de]și B/ dusu-o C//13 București B,C/ nunta B/ mulți B,C/ boiari moldoveni G//14 mersu C/ Antiohii B, Antiohie C//15 Atuncea au trimis Antiohii-vodă și pre Ion Neculcé, vel-spătar, cu soliia B, Atuncea au triimis, an 2, și pre Ion Neculcé, fiind spătar mare, cu solie C, Atuncea au trimis și pre Ion Neculcé, vel-spatar, cu solie D// 15–16 Atuncea au triimis Antiohii-vodă cu solie despre parte domniii pre Ion Neculcé, vel-spatar, de s-au tîmplat la acea nuntă care ⟨vom zice că G⟩ E,G// 15–17 Antohii voevoda din parte sa la ace nuntă au triimes pre Ioan Neculce. Și Neculce, întorcîndu-să, au spus că ace nuntă n-au fost domnească, ci chiiar ca o nuntă crăiască M,P// 16 despre partea domniii de s-au tîmplat B,C,D/ *după* nuntă *ad.* la București B/ *după* care *ad.* nuntă C, *ad.* să dzicem B// 17 *lipsește* nuntă C/ domniască B,C/ ce C/ vom] putém B/dzice B, zice C/ *lipsește* că era B// 18 14]12 C, 13 D, 16 M, 9 P, *lipsește* B/ Și după veseliia nunții B, Iară după veseliia nunții C,E,G, *lipsește* M,P/ Antiohii B,C/ pre B,C/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G//18–1 Ant⟨i⟩ohii voevoda, prin Neculce, au poftit pre Brîncovanul mari încredințari, să-i dei M,P//

vodă pe Brîncovanul cu maré credință, ca s⟨ă⟩ dea pe Pălade visternicul, să-ș vie acas⟨ă⟩ în Moldova, să nu mai înblé amestecînd. Ce Brîncovanul n-au vrut să-l f. 312v dea, făr⟨ă⟩ cîtu nu l-au priimit să / mai șadză în Ț⟨a⟩ra Munteneiască și l-au gonit la Brașov.

A⟨n⟩t⟨i⟩ohi-vodă, vădzind că n-au credzut Păladie să vie, mîniiatu-s-au ș-au triimis de i-au jăcuit casa. Și i-au închis giupîniiasa, ș-au pus și sămenei di i-au răs⟨i⟩pit curțilé din Iași, dé nu i-au rămas nice järesște.

15. Ilie Ca⟨n⟩tacozino visternicul, fiind învrăjbit cu Iordachi Rusăt visternicul mai dinainte vremé, pentru căci Ilie Ca⟨n⟩tacozino făcus⟨ă⟩ bine lui Iordachie Rusăt de-l scoses⟨e⟩ din chisoaré, cîndu-l prinses⟨ă⟩ la mazîlie lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, cum s-au pomenit mai sus. Iară Iordachi Rusăt, cînd au rădicat țara pe Mihai-vodă domnu, au stătut pricin⟨ă⟩ lui Ilie, și acie era mînie și vrajba între dînși⟨i⟩.

16. Iar apoi au început Ilie în toate nopți⟨le⟩ a înbla la gazda lui Iordachi furiș, de s-au înpăcat. Și s-au rugat

1 mare B, C/ să B,C// 2 Păladi B, Păladii C/ vistérnicul B/ să viïe B/ acasă B,C/ să vie acasă-ș G/ 3 umble B,C/ Ce]Iar B, *lipsește* M,P/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G// 4 fără de cît B,C,D,E/ nu l-au mai B,C,D,E,G/ șază acolo D// 4—5 fără cît l-au scos din Țara Muntinească și s-au dus la Brașov M,P// 5 Țara Munténiască B, Țara Munteniască C/ și s-au dus la Brașev în Țara Unguriască B,G, și i-au zis de s-au dus din țara lui și s-au dus la Brașov C/ și l-au gonit]ce s-au dus D, și s-au dus E/ Brașev D// 6 Iar Antiohii-vodă B,C,M,P, Atuncea Antiohii-vodă G/ voevoda M/ n-au]nu l-au M,P/ Păladii B, Păladie visternicul C,D// 7 să viïe C, să vie în Moldova, B, *lipsește* M,P/ s-au mîniet M,P/ și au B,C/ trimis B/ jecuit B,C/ *lipsește* Și M,P// 8 giupîniasa B, jupîniasa C/ și au pus B,C/ siimenii B,C/ au pus siimeni M,P/ de B,C/ răsipit B,C// 9 curțile C]casele B/ din]în M,P/ *după* Iași *ad.* pînă în pămint B/ nu i-au]n-au M,P/ de au ⟨i-au D⟩ rămas numai jeriște B,C,D,E,G// 10 15]13 C, 14 D, 17 M, 10 P, *lipsește* B/ Iar ⟨Iară C⟩ Ilie Cantacozino B,C/ vistérnicul B, vistiernicul C// 10—19 visternicul, mai întîi era învrăjbiți cu Iordachi Rusăt visternicul; mai pre urmă s-au înpăcat. Ilii s-au rugat M,P// 11 visternicul] vornicul B,C,D,E,G/ mai denainte vrémïe B, mai de înnainte vréme C// 12 căci]că E,G/ Cantacozino B,C/ făcusă bine C, făcusă mare bine B/ Iordachi B,C/ Rusăt vornicul B,E, Rusăt vornicului G// 13 scosésïe de la închisoaré B,C/ din]de la D/ cînd îl prinsésïe B,C, cîndu era să-l prindă E,G/ maziliïa B, mazilie C// 14 Antiohii B,C/ lui Antiohii-vodă, la domniïa dintîi, precum mai sus s-au scris E,G/ cum]precum D/ cum s-au scris mai sus C, cum mai sus s-au scris B/ *ante* Iară 14 C, 15 D, 16 E//15 Iordachi Rusăt vornicul D,E,G] Iordachi B/cînd]după ce B/ pre B,C/ *lipsește* domnu G//16 pricină B,C/Ilie Cantacozino B, Ilie Cantacozino vist⟨iernicul⟩ E,G/acéïa B,C/mîniïa B,C//17 între dînșii B,C// 18 *lipsește* 16 B,C,D,E/Iară B/ apoi]apoi, mai pre urmă C,mai pre urmă E,G/ Ilie Cantacozino B,C/nopțile C/*după* umbla *ad.* de mergea B/înbla]vini C, mérge E,G//19 Iordachi Rusăt vornicul B,C,E,G/*după* furiș *ad.* pe taină B//19—1 *lipsește* furiș... lui Iordachi C//

Ilie lui Iordachi, fiindu-i cuscru cu Brîncovanul, ca s⟨ă s⟩tea să-i logodeiască o fată a lui Ilie c-un ficior a Brîncovanului, pe tain⟨ă⟩, să nu știe Antiohi-vodă nemic.

17. Decé Ant⟨i⟩ohi-vodă pe urm⟨ă⟩, oblicindu acestea lucrurii și alte multe amestecături a lui Iordachi, ce înbla cu cărții, amestecînd la Mihai-vodă, și la frațeі lui f. 313 în Ț⟨a⟩rigrad, și la Pălade în Ț⟨a⟩ra Ungureiască, / mîniеtu-s-au Ant⟨i⟩ohi-vodă ș-au închis pe Iordachi la vătavul de aprodzii, cu mare urgie și paz⟨ă⟩.

Iară Ilie, dac-au vădzut c-au închis pe Iordachi, s-au spăriet și s-au dus de au spus tot lui Ant⟨i⟩ohi-vodă, ce voro⟨a⟩ve au avut cu Iordachi. Ce lui Ilie nu i-au făcut nemic, pentru voïa stolnicului Costantin din Ț⟨a⟩ra Munten⟨e⟩ască, fiindu-i unchi. Numai ce l-au scos din visternicie, că nu mai pute să-l mai rebdé de jaloba mazililor; numai la cinsté tot îl ținea.

18. Iară pe Iordachi, dup⟨ă⟩ ce l-au închis, l-au pus înprumutaré, de au dat 10 pungii de bani. Și iar au mai

1 Ilie Cantacozino B/ Iordachi Rusăt vornicului B/ fiind B,C,D]fiindu Iordachi E,G/ cuscru Brîncovanului, să silească să-i logodească M,P/ Brîncoveanul-vodă B,D,E,G/ *după* Brîncovanul-vodă *ad.* Iordachi Rusăt C//2 să stea B,C/ să stea să fie mijlocitoriu, să-i logodiască E/ *ad. marginal* ca să stea să fie mijlocitori și să-i logodiască o fată a lui Ilie cu un fecior a Brîncoveanului-vodă G/ logodiască B,C/ o fată a lui după un ficior a Brîncovanului și pre M,P/ Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino vist⟨iernic⟩ D, *lipsește* B/ cu un B,C/ Brîncoveanului ⟨Brîncovanului C⟩-vodă B,C,D, E// 3 pre B,C/ taină B,C/ știïe B/ Antiohii B, Antiohie C/ voevoda M/ nemică B,C// 4 17]15 C, 16 D, *lipsește* B,M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Antiohii B,C/ pre urmă B, C/ oblicind B,C/ acéste lucruri C, acest lucru B// 4-7 Mai pre urmă s-au înștiințat Ant⟨i⟩ohii voevoda de acest lucru. Iar diosăbit s-au înștiințat cum că Iordachi adesi scrie la Mihaiu voevoda și la frații lui Cupăreștii, în Țarigrad M,P// 5 alteli B,C,D/ *ad. marginal* Iordachi, ce G/ Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicului B//6 umbla B,C/ *repetă* cu C/ cărți B,C/ amestecînd în Țarigrad la Mihai-vodă și la frații lui și la Păladii B/ frații C//7 Țarigrad C/ Păladie C, Păladii ⟨Palade G⟩ vist⟨iernicul⟩ D,G/ Țara Unguriască B,C//8 mîniïatu-s-au B, mîniiatu-s-au C/ Antiohii B,C/ și au B,C/ și foarti s-au mîniet asupra lui Iordachi și l-au închis la vătaful M,P/ pre B,C/ Iordachi Rusăt vornicul B//9 aprozi B,C/ mare B,C/ urgiïe C/ pază B,C// 10 Ilie Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino vist⟨iernicul⟩ D/ dacă B,C/ că au B,C/ pre B,C/ Iordachi Rusăt B, Iordachi Rusăt vornicul C,D/ spăriïat B,C//10-12 S-au îngrozit și Ilii Cantacozono și au spus lui Ant⟨i⟩ohii voivoda toată taina ce-au avut cu Iordachi M, S-au îngrozit și Ilii și Iordachi P//11 tot] toate B,C,D,E,G/Antiohii B,C/voroave B,C/ Iordachi Rusăt B//12-14 *lipsește* Ce lui Ilie ... fiindu-i unchi. Numai ce M,P//13 nemică B,C/ Costantin Cantacozino B,E/ Țara Munteniască B,C, *ad. marginal* din Țara Munteniască E//14 unchiu B,C/ *după* scos *ad.* pre Ilie Cantacozino B/vistérniciïe B//15, visterniciïe C/putea B/rabde B/ *lipsește* că nu mai pute...mazililor C,D// 15-16 Ant⟨i⟩ohii voevoda au scos din vistirnicii pre Ilii Cantacozono, însă la cinsti tot l-au avut M,P/ jalobele B//16 numai] dar C/cinste B,C/tot îl avea și-l ținea D//17 18]16 C, 17 D, *lipsește* B,M,P/pre Iordachi Rosăt M,P, pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D/după B,C/ *lipsește* după ce l-au închis M,P/ l-au pus la P// 18 *lipsește* de au dat B,M,P/ dzéce B, zéce C/pungi B,C/ iară B//

giurat lui Ant⟨i⟩ohi-vodă cum să fie slug⟨ă⟩ dre⟨a⟩ptă, cum au fostu mai nainte. Şi l-au pus şi l-au slobodzit de la închisoari.

19. Iară la anul, de prim⟨ă⟩vară, vinit-au poroncă de la Po⟨a⟩rtă la Ant⟨i⟩ohi-vodă să margă să lucredzii la Tighinea. Deci îndată s-au rădicat cu to⟨a⟩tă boiarimea şi cu salahori şi s-au dus la Tighinea, iară aice în Iaşii au lăsat cămăicani pe Iordachi Rusăt vornicul şi pe mine, Ion Neculce vel-spăt⟨ar⟩, şi pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino biv-vist⟨ernic⟩ şi pe Ilie Catargiul vel-vis⟨ternic⟩ de purta grije ţării, ce iera.

⟨I⟩ar Ant⟨i⟩ohie-vodă, lucrînd acolo to⟨a⟩tă vara, pe la Sfete Ilie i-au vinit mazilie, şi l-au pornit Isuf-paşea de acolo la Ţarigrad. Numai ce au triimis dé i-au luat
f. 313v do⟨a⟩mna de / aice din Iaşi, şi-n locul lui au pus pe Mihai-vodă.

Iar Ant⟨i⟩ohi-vodă, dup⟨ă⟩ ce au mărsu cu totul la Ţarigrad, l-au zăhăit Mihai-vodă mult, dar nemic nu

1-3 Şi după aceia i-au giurat că iarăş îi vă sluji cu credinţă, că şi intiiu. Şi aşă l-au slobozit di la închisoari M,P// 1 Antiohii B,C/ cum] precum D,E/ să-i fiie B, să-i fie D,E/ slugă driaptă B,C//2 cum]precum B,D,E,G/ au fost B,C/ mai]şi mai E/ şi mai înnainte vrémie B/ înnainte C/ *lipseşte* Şi l-au pus B,C,D,E,G/ Şi au poroncit de l-au slobozit de la închisoaré B, Şi l-au slobozit apoi de la închisoare C,D, Şi apoi l-au slobozit de la închisoaré E,G// 4 19]17 C, 18 D, M, 11 P, *lipseşte* B/ Iară după acéia, la anul, de primăvară B, *lipseşte* M,P/ venit-au B// 4—6 venit-au poroncă lui Ant⟨i⟩ohii voevoda di la Poartă să meargă cu salahori la Tighine şi să-i pui să lucrezi M,P// 5 Poartă B,C/ Antiohii B, Antiohie C/lucreze C/ să lucreze la cetate la Tighinea B,D,E,G// 6 Decii B,C/ toată B/ toată boerimea C]cîţiva boeri M,P// 7 s-au dus]au purces M,P/ *lipseşte* la Tighinea, iară aice M,P/ iar C/ aicea B,C//8 Iaşi B,C/ Lăsat-au în Eşi caimacami pre Iordachi M,P/ caimacami B,C/ pre B,C//8-9 *lipseşte* şi[1-2] M,P/ pre[1-2] B/ *lipseşte* mine B,D,E,G/ pre Ioan Neculce spatariul M,P/ Neculcé B/ spătar B// vornicul şi pre Ilie Cantacozino vist⟨iernicul⟩ şi pre Ion Neculce vel-spat⟨ar⟩ şi pre Ilie Catargiul C//10 Cantacozino, biv-vel B,D/biv]vel G, *lipseşte* E/ pre B, *lipseşte* M/ *lipseşte* pe Ilie Catargiul P/ vel-vis⟨ternicul⟩]visternicul M, *lipseşte* P// 11 purtătoriu de grije ţării M,P/ de grije trebilor ţării ce era D,E/ ce era C]de trebile ce era B/ *lipseşte* ce iera M,P// 12 Iară Antiohii B,C/ *ante* Iară: 18 C, 20 E,M/ *după* acolo *ad.* la Tighinea E,G/ toată B,C/ *după* vara *ad.* la Tighinea B, la cetaate la Bender C. la cetate la Tighinea, la Bender D//13 pre la Sviatii B,C]pre la zioa Sf⟨î⟩ntului proroc D// 12-14 Ant⟨i⟩ohii voevoda toată vara au lucrat la Tighine şi acolo i-au ⟨şi P⟩ vinit mazilie şi aşa ⟨şi M⟩ di acolo l-au pornit Isuf-paşa la Ţarigrad M,P/ mazilie B,C/ Iusuf-paşia B, Iusuf-paşia sarascheriul C/ *după* acolo *ad.* de la Tighinea C,E,G// 14 Şi numai M,P/trimis B/ de B,C//14-15 ş-au luat doamna şi agîrlîcul tot din Eşi M,P//15 doamna B,C/ de aicea C, *lipseşte* B/ şi în B,C/ au pus domnu pre Mihai-vodă de la Ţarigrad B/ pre C/ *după* vodă *ad.* domnu în Moldova D/ iar în locul lui au stătut domnu iarăşi Mihaiu voevoda M,P// 17 Iară B,C/ Antiohii C/ după B,C/ mersu C// 17-18 Viind Ant⟨i⟩ohii Cantimir voevoda la Ţarigrad, l-au cam supărat Mihaiu voevoda M,P// 18 dar]însă M,P/ nemică B,C/

i-au putut strîca. Ş-acolo au trăit, la Ţarigrad, cîtăva sam⟨ă⟩ de ai. N-au mai putut lua domnie, pîn' ş-au plătit şi el datorie lumască, de au murit.

Care rar domnu au fostu ş-a mai hi ca Ant⟨i⟩ohi-vodă în Moldova: nilacom, nice la sîngé, nice la bani, nici la minciunii, şi iubitori la dreptate, şi bişug în ţar⟨ă⟩ la toate.

Ş-au făcut şi-n dzilelé lui, unde era mănăstirea tătîne-său, la Miera, zidul împregiur cu clopotniţa dé piiatră.

Şi s-au dus la Po⟨a⟩rtă şi acol⟨o⟩ au murit. N-au mai işit domnu. Şi i-au rămas 3 ficiori: Ion, Costantin, Dumitraşcu. Deci Costantin şi Dumitraşco s-au dus la muscal,

1 strica B,C/ Şi acolo B,C/cîtăva samă de ani B]cîţiva ani C/somă G/ani D/ Ant⟨i⟩ohii voevoda au mai trăit acolo la Ţarigrad M,P//2 Şi n-au B,C,E,G//2-3 Dar domnie n-au mai putut lua; apoi ş-au plătit şi el datorie lumească, murind acolo M,P//2 luoa B,C/ domniia B,C/ pînă B,C/ datoriia lumască B,C, datoriia aceştii lumi E,G/ de au murit]schimîndu-să dintru această viiaţă, au răposat D// 4 Care]Can B, *lipseşte* M,P/ fost B,C/ şi a mai fi B, sau va mai fi C, şi va mai fi D/ Ant⟨i⟩ohii B,C/ în Moldova ca Ant⟨i⟩ohii Cantimir voevoda M,P// 5 nelacom la bani, nici vărsătoriu de sînge, nici lésne crezătoriu la minciuni B// 5—6 nelacom la bani, nici la sînge nu era grabnic a vărsa, nici minciunile nu iubiia, ce era iubitoriu de dreptate. Şi bişug în ţară au fost; toate roadele pămîntului s-au făcut în zileli lui C, nelacom la bani şi la averé, nevărsător de sînge, neiubitoriu la minciuni, ce iubitoriu la dreptaté şi bişug în ţară la toate au fost în zileli lui D, om nelacom la bani, nici la slugi, nevărsătoriu di sîngi, nimincinos, iubitoriu di dreptati, bişug în toati şi în toată ţara M,P// 6 şi[1]]ce B/ iubitoriu B, şi era iubitoriu G/ ţară B/ *după* toate *ad.* era în dzileli lui B, au fost G// 7 *lipseşte* Ş-au făcut E,G/ *lipseşte* şi D/ Şi au făcut în domniia lui, undé B// 7-8 Şi undé era mănăstirea tătîne-său la Milcov, ce să chiamă Mira, în ţinutul Putnii, zidiul înpregiur au făcut şi clopotniţă de piatră C// 7—10 *lipseşte* Ş-au făcut... mai işit domnu. M,P// 8 *lipseşte* la E/ la Mira, la Milcov B/ Mira, la ţinutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul E/ Mira, ce iaste în ţinutul Putnii, la Milcov, au făcut zidiul G/ zidiul înpregiurul mănăstirii şi clopotniţă de piatră ⟨pe poartă D⟩ B,D// 9-3 *autograf Neculce* A// 9 Şi s-au dus la Poartă la Ţarigrad B/ Şi mergînd la Poartă la Ţarigrad, acolo C/ acolo B/ Şi n-au E// 10 eşit B,C,D,E,G/ *lipseşte* Şi M,P/ Rămas-au M,P/ trii ficiori, anumé B,C,D,G/ *după* ficiori *ad.* beizadéle E/ Ioniţă B,M,P/ Dumitraşco B, şi Dumitraşco G,M, *lipseşte* P/11 Decii B,C/*lipseşte* M,P//10—1 Ioniţă, Costandin trăeşti şi acmu, acolo, în mare cinsti, iar Ioniţă au murit în Iaşi P// 11—1 la moscali şi Dumitraşco au murit acolo, iar Costantin trăiaşte şi pînă acum tot acolo la moscali, iară Ioniţă au murit aici în Moldova, în Iaşi B// 11—3 şi cu Dumitraşco s-au dus la moscali şi Dumitraşco acolo la moscali au murit. Şi au murit şi Ion aicea în Moldova şi au rămas numai Costantin acolo la moscali, de trăiaşte. Alteli ce să vor mai lucra, vréme viitoare va arăta C/ de au slujit acolo, iar Ion au rămas aice în ţară şi a murit în Iaşi. Aşijderea şi Dumitraşco încă au murit la Moscu şi au rămas numai Costantin beizade, careli au agiunsu gheneral de iaste pe cîteva mii de oaste mai mare şi s-au însurat acolo, de au luat moscovvă şi au făcut ficiori. Şi de acmu la cé va mai vini, vréme viitoaré va arăta D/ Costantin ⟨beizadea E⟩ şi Dumitraşco ⟨beizadea E⟩ s-au dus la moscali de au slujit la oaste. Şi ⟨lui E⟩Dumitraşco ⟨beizadea E⟩acolo ⟨i E⟩s-au tîmplat de au murit. Iară Costantin ⟨beizadea E⟩trăiaşte şi acum acolo, la moscali, fiindu în cinste, gheneral, iar Ion ⟨beizadea E⟩ au trăit aici în Moldova, pînă la săvîrşirea vieţii sale E,G//

de slujescu, iar Ion este aice în țar⟨ă⟩; a rămas luîndu graiu din Țarigrad. La ce or vi⟨n⟩i, vreme va ⟨a⟩răta, viito⟨a⟩re.

DOMNIÏA A DOA A LUI MIHAI-VODĂ, LA VELET 7215 ⟨= 1707⟩. CAP 89

Zaci⟨alo 1⟩. Înbrăcînd [cînd] Mihai-vodă căftan, de la Poartă, de domnie, au și răpedzit pe capegi-bașea la Antiohi-vodă, la Tighine. Iar la Ïașii, drept la cămăicani, la Iordachi Rusăt vornicul, au triimis slugii a lui, și cu izvod, cu pecete lui, tot anumé, să prindză pe boïarii cé ave pizmă, pecum au făcut mai nainte și Aron-vodă izvod de boïarii.

f. 314 Deci / sosîndu și slugeli lui într-o dzii, pe ami⟨a⟩dzădzii, la gazda lui Iordachi cu cărțilé și cu izvodul, iar Iordachie s-au și bucurat taré de ce⟨a⟩sul ce aștepta de mult să-i sosască.

Ș-au triimis la puținței⟨i⟩ simeni ce ıăm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ la curte de straj⟨ă⟩, di i-au chemat la gazda lui, cu numeli

11—1 la moscali și acolo au și murit Dumitrașcu, iar Costantin trăești și acmu acole în mari cinsti, iar Ioniță au murit în Eși M// 1—3 *lipsește* a rămas... va arăta, viitoare, B,E,G,M,P// 4 A doa domniïe C,M,P/ Mihai voevoda Racoviță B,D,G, Mihai Racoviță-vodă C,E,M,P/ la velet]în anii B, în anul C,D,G, anul E, *lipsește* M,P// 5 Cap 92 D, Cap 94 P, *lipsește* E,G,M// 6 *lipsește* Zaci⟨alo⟩1 B, Zaci⟨alo⟩ C,D,E,G,M,P/ voevoda C,M/ caftan ⟨căftan C⟩ de domniïe ⟨domnie C⟩ de la Poartă B,C,G// 6—8 caftan di domnii la Poartă, îndată au triimes slugi di a lui la boeri, la caimacami M,P// 7 răpedzit]triimis E,G/ pre B,C/ bașïa B,C/ Antiohii B,C// 8 Tighinea B,C/ Iași B,C/ caimacami B,C// 9 trimis B/ *lipsește* au triimis slugii a lui, și M,P/ slugi a lui B, slugi de ai mării-sali C/ *lipsește* și D//10 picéte B,C/ lui]domniască C/ *după* lui *ad.* scriind B/ cu]și cu P/ pecetluit M/ tot]scris tot M,P/ să prinză și să-i închiză M,P/ pre boïarii ⟨cei E,G⟩ ce avea pizmă pre dînșii ⟨ei C⟩ B,C,E,G// 11—12 *lipsește* pecum au făcut... izvod de boïarii M,P// 11 precum B,C// innainte C, innainte vrémïe B,E,G//12 boiari C/ *după* boïari *ad.* să-i prindă cînd au luat a doa domniïa așa au făcut și Mihai-vodă B//13 Decii sosind B,C/ slugili ⟨slugile C⟩ lui Mihai-vodă B,C,E,G/ întru o zi B/ zi C/ pre amiazăzi B,C// 13—14 Într o zi pi amïazizi i-au ⟨au P⟩ sosit slugile în Eși și au mersu la gazda lui Iordachi Rosăt vornicul cu scrisorile și cu izvod M,P//14 gazda lui Iordachi Rusăt vornicul în Iași C, gazda vornicului Iordachi ce era caimacam D/Iordachi Rusăt vornicul[1] E,G,[1-2] B/ cărțili B, cărțile C/ *după* izvodul *ad.* lui ⟨de la C⟩ Mihai-vodă B,C/ *lipsește* iar M,P/ Iordachie[2]]Gheorgachi C, Iordachi Rosăt M,P// 15 tare C/ceasul B,C/ ceasul ⟨cel G⟩ ce-l aștepta de demult E,G/ ceasul ce-l dorie ⟨di M⟩ dimult M,P/ de mult D// 17 Și au B/ Și au și triimis C/ siimeni B, siméni C/ ce mai rămăséșïe B,C// 17—2 Triimes-au în curti la siimeni⟨i⟩ ci mai rămăsăsi la străji ⟨de strajă P⟩; și după ce-au vinit siimenii la gazda lui, îndată i-au și triimes pre la gazdile boerilor M,P// 18 curte domniască B,C,D,E,G/ straje B,C/ de B,C/ chiemat C/ numele B//

lui Antiohi-vodă, fiind cămăican, de i-au și pornit pe la gazdelé boïarilor ș-a boerinașilor lui Antiohi-vodă, carei era în izvod ce triimises⟨ă⟩ Mihai-vodă, de i-au prinsu, și-i lega șe-i închide pe la închisori. Atunce au prinsu și pe Ilie Ca⟨n⟩tacozino cel taré și maré perifan, numai cu cămeșea și desculțu și făr⟨ă⟩ sliz, că s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ de nu știe nemic și dormie. L-au luat și l-au dus pe uleță, de l-au închis, și zapcii⟨i⟩ carei îl duce așea gol pe uliță îl mustra, de-i dzice: „Ține-té, cerbulé, cu co⟨a⟩rneli, celé buoré ce ne înprășștiei, că té prinsă astădzi leul în mîn⟨ă⟩". Și pe urm⟨ă⟩ l-au slobodzit cu chizeși, pîn-a vini domnie.

2. Așijderea și pe Panaitachi Morona biv-vel-postelnic, carei era gata la toți domnei, de slujie dréptu, și le prie lor, iar nu țărîi, grecesșté, și pe urm⟨ă⟩, dup⟨ă⟩ slujbă, îi pîrîïa.

Tîmplatu-s-au de era bolnav, și așea, cu pătașca l-au luat simenei de la gazdă, de l-au dus la-nchisoari, la sime⟨n⟩i, și tot acolo l-au ținutu pîn' au vinit Mihai-vodă.

1 Antiohii B,C/ caimacam B,C/ de]și B/ pre B, *lipsește* G// 2 gazdele B,C/și a boïarenașilor B, și a boerenașilor C/ Antiohii B,C/ carii B,C// 3 era scrișii M,P/ izvodul G/ trimiséșïe B,C/ *lipsește* ce triimisesă Mihai-vodă, de M,P// 3-4 i-au prins și pre unii îi și lega G/ *după* legea *ad.* pre unii B/ și-i închidea B,C/ pre B// 3—5 i-au prins, i-au legat și i-au închis. Prins-au și pre Ilie M,P// 4 Atuncea B,C// 5 pre B,C/ Cantacozino B,C/ tare C/ *lipsește* cel taré și maré perifan B,M,P/ mare C/ i perifan E,G]fiindu în așternut C, *lipsește* D// 6 căméșïa B, căméșe C/ *lipsește* și[1] B,M,P/ *lipsește* și desculțu și făr⟨ă⟩ sliz C/ fără de șlic D,E, fără șlic G] fără izmene B,M,P// 6-7 că să tîmplase de nu știïa nemică B,C, că n-au știut nimică M,P//7 *lipsește* și[1] C/ dormiïa B,C/ *după* dormiïa *ad.* în așternut și așa cum l-au găsit B/ Și așa l-au luat C,D,E,G// 7—8 *lipsește* L-au luat... închis M, P/ pre uliță B, *lipsește* C// 8 și]iar B/ zapciii carii îl ducea B,C/ așa B,C/ gol] precum îl aflasă D/ *după* gol *ad.* cum era B/ *lipsește* gol pe uliță C/ *lipsește* pe uliță M,P/ pre B// 9 de-i]și-i B,C,P, și M/ dzicea B, zicea C/ Ține-te B,C/ cerbuli B, cerbule C/ coarneli B, coarnele C/ céle buore B,C// 10 ce ne înprăștiïai B,C] cu cari ne înpungei M,P/ te prinsăm B,D, ti-am prinsu C/ că astăzi te prinsă M,P// 11 în mîna noastră B, în mîinile noastre C,D/ Și]Însă mai M,P/ pre B,C/ urmă B,C/ chizeș B, chizășie D/ pînă B,C/ domniïa B,C// 13 *lipsește* 2 B,M,P/ *lipsește* Așijderea și M, P/ pre Panaiotachi B,C/ biv] ce fusése E, G// 14 care B, carele C,E,D/ carile tuturor domnilor au slujit cu mari dreptati M,P/ domnii B/ slujiïa B,C/ drept B,C/ și ⟨de G⟩ le ⟨*lipsește* le C⟩ era cu priință domnilor, iar nu B,C,E,G// 14—17 *lipsește* și le prie... de era M,P// 15 grecéști B,C/ pre urmă B,C/ după B/ după slujbă ce-i slujiïa îi și pîrîïa C/ *după* pîrîiïa *ad.*pre domni E,G//17 Tîmuplatu-s-au A/Tîmplatu-s-au atuncea E,G/Tîmplatu-s-au atuncea Panaiotachi de C/*după* era *ad.* atuncea B/ așa B,C/*după* așa *ad.* cum era bolnav B// 17-19 așa bolnav cum era l-au pus siimenii într-o pătașcă și l-au dus la închisori și tot închis l-au ținut pînă au vinit domnie M,P//18 siiménii B, C/gazda lui C/închisoaré B, închisoare C/la siiméni C, *lipsește* B//19 ținut pînă B,C/ și Mihai-vodă B/ *după* vodă *ad.* la scaonul domniii la Iași C//

f. 314v Și dup⟨ă⟩ ce au vinit, în ⟨s⟩curtă vremé / au pus de l-au zugrumat acolo, la odăile simenilor, dzicînd că pe toți domnii pîresşté.

Această mulțămită și plată au avut Panaitachie dé la Mihai-vodă pentru harzul ce au făcut cu mîna lui la înpăr⟨ă⟩ție, de l-au poftit domnu la domnie întîiu.

3. Atuncea, tîmplîndu-s⟨ă⟩ de ieram și eu de casa lui Antiohi-vodă, m-au fostu pus Mihai-vodă și pe miné într-acel izvod, să m⟨ă⟩ prindă. Și pîn-a sosi săimenii la gazdă-mii, eu amu prinsu de vesté ș-am apucat de amu încălécat, de am fugit în Ț⟨a⟩ra Leșască. Ș-acolo mi s-au tîmplat și mie de am zăbăvit vro patru luni, pîn'a ⟨a⟩ședza domnie. Ș-apoi, mii-am făcut pacé ș-amu vinit înapoi, la casa mea, și n-am avut despre nimé nice o névoie. Ș-am avut cinsté și căutaré în dzilé⟨le⟩ mării-sali.

4. Decé, așidzîndu-s⟨ă⟩ Mihai-vodă în scaon cu domnie, pus-au boiarii dup-obicei, anumé pi Antohi Jora vel-logofăt, pi Lupul Costachi sîn Gavriliță, vornicu de Ț⟨a⟩ra de Gios, pi Manolachi Rusăt, frateli lui Iordachie, vornic de Ț⟨a⟩ra de Sus, pi Dumitrașco Răcoviță, fratele lui Mihai-vodă, hatman, pi Neculai, ficior lui Iordachi Rusăt,
f. 315 postelnic maré, pi socru-său Dédul, spătar maré, pé / Ion Balși vel-păh⟨arnic⟩, pi Păladi, cumnatu-său, vel-vist⟨ernic⟩, pe Préda vel-stolnic, pi Costantin Costachi, sîn lui Vas⟨i⟩lie Gavriliț⟨ă⟩ vornicul, vel-comis. Aceștie era boiarii lui Mihai-vodă ⟨în⟩ a doo⟨a⟩ domnie. Numai chevernisala și cinstea era, to⟨a⟩t⟨ă⟩ a țărîi, dup⟨ă⟩ Iordachi Rusăt vis⟨tiernicul⟩, măcar că nu era cu boiarie Ce vre iel să fac⟨ă⟩, făcut era.

5. Di atunce Mihai-vodă făcus⟨ă⟩ și cheltuial⟨ă⟩ la Po⟨a⟩rtă, la luatul domnii⟨i⟩, și era și cu datorie ce vechi a visterii⟨i⟩ înpăr⟨ă⟩tesștii, și sîlie să le plătiiască.

Ci au început nevoi a ieșii grele în țar⟨ă⟩. Ș-au scos hîrtei, și pe hîrtei năpăsștii, doî rînduri de năpăsștii. Ș-au scos de var⟨ă⟩ pecetluituri roșii în chip de rumtă cu iscălitura boiarilor, să de tot omul cîte un leu. Oameni⟨i⟩

1 după B,C/ *după* vinit *ad.* Mihai-vodă E,G/ scurtă vréme B,C// 1-6 *lipsește* Și dup⟨ă⟩ ce... la domnie întîiu. M,P//2 siimenilor B,C/ *după* siiménilor *ad.* unde era închis C/ zicînd Mihai-vodă C/ pre B,C// 3 pîrăște B,C, îi pîrăște G// 4 *după* mulțămită *ad.* și milă B,C/ Panaiotachi B,C/ de B,C// 5 arzu B, arzavul C/ făcut]scris E// 6 înpărățiie B,C/ l-au poftit boiarii și țara ca să le fiie domnu B/ poftit]cerut țara E,G, poftit și l-au cerut D/ domniia dintîi B,D,E,G, domniia cea dintîi, de la boiari și de la țară C// 7 *lipsește* 3 B,M,P/ tîmplîndu-s⟨ă⟩ și Ion Neculcé spătariul ⟨ce fusésie spatar mare C, biv-vel-spătar D⟩ de era de casa lui Antiohii B,C,D/era și Ion Neculcé spatar ⟨de era G⟩ de casa lui Antiohii E,G// 7—15 Ioan Neculce vornicul au prins di vesti și, fiind și el pus în izvod s-au temut și îndată au încălecat și s-au dus în Țara Leșască. Și acolo n-au zăbăvit mult, ci ș-au făcut paci, adică s-au dus negonit și au vinit chemat ⟨nechemat P⟩ M,P// 8 l-au fost B,C,D,E,G/ și pe miné]și pre dînsul B, *lipsește* C,D,E,G// 9 să-l prindă B,C,D,E,G/ pînă B,C/ siimenii la gazda lui B,C,D,E,G// 10 el au prinsu de véste C, au prinsu de véste B, E,G, *lipsește* D/ și au apucat de au fugit B,C//10-11 au apucat de au încălecat și au fugit D, și au apucat de au încălecat pre cal și au fugit E,G// 11 Țara B,C// 11-14 Și acolo i s-au tîmplat de au zăbovit cîtăva vrémie pînă ș-au făcut pace și au vinit înnapoi în țară la casa dumisali și n-au avut despre nimé nici o nevoie B// 11-12 Și acolo s-au ⟨i s-au D,E,G⟩ tîmplat de au zăbăvit C,D,E,G// 12 vreo trii patru D, trii patru E,G/ pînă a să așeza domniia C// 13-14 Și apoi ș-au făcut pacé și au vinit în Moldova la casa lui ⟨la casa sa în Moldova D⟩ și n-au avut C,D/ Și după acéia ș-au făcut pacé și au vinit în Moldova la casa sa de s-au odihnit și n-au avut E,G// 14 niméne nici o nevoie. Și au avut C/ Și încă au avut D,E,G//15 căutare C]milă E/ zileli C/ *după* sali *ad.* lui Mihai-vodă C,D,E, a lui Mihai-vodă G// 16 4]2 M,P, *lipsește* B/ Decii B,C/ așăzîndu-să B, așezindu-să C/ în]la B/ scaonul domniii B,E,G, scaonul domniii cu a doa domniie C// 16—17 După ce-au vinit Mihaiu voevoda în Eși și s-au așăzat în scaun au boerit după obiceiu pre Antohii M,P// 17 boiari ⟨boiari C⟩ pre obiceai B,C,E,G/ pre Antiohii B,C/ log⟨o⟩făt B//18-19 pre$^{1-2}$ B,C/ sîn]ficior lui B,D,E,G, *lipsește* sîn M/ *lipsește* sîn Gavriliță C,P/ vornic mare B,D, vel-vornic C,E,G/ Țara B,C//

1 Jos C/ fratele lui Iordachi Rusăt vornicul, vornic mare de Țara de Sus B/ frate lui G *lipsește* frateli lui Iordachie M,P/ Iordache C/ vel-vornic C,E,G]vornic mare D//2 Țara C// 2-3 pre$^{1-2}$ B,C/ Racoviță B,C/ frateli B,C// 3 vel-hatman G/ Nicolai C, Nicolae Rusăt B/ ficiorul B,C]fratili M/ lui]vornicului B,E//4 postelnic mare B,C] vel-postelnic E,G/ *lipsește* socru-său M,P/ pre socrul lui Mihai-vodă, pre Dédiul B,C/ spătar mare B,C]vel-spătar E,G, spătar M/ pre$^{1-2}$ B,C//5 Balșie B, Balșe C/ vel-păharnic C]păharnic mare B, paharnic M/ pre cumnatu-său pre Păladii C/ pre Ion Păladii D/ Păladii B/ *lipsește* cumnatu-său M,P/ vel-vist⟨ernic⟩]vistiiarnic mare B//6 pre$^{1-2}$ B,C/ Preda B,C/ vel-stolnic]stolnic mare B/ *lipsește* pi Costantin P/ *ad. marginal* Costachi E// 7 sîn]ficior B,C,D,E,G/ ficior vornicului Vasilii, vel-comis C, ficior vornicului Vasili, comis mare B/ *lipsește* sîn lui Vas⟨i⟩lie M,P/ *lipsește* Gavriliț⟨ă⟩ D,E,G/ *lipsește* vornicul M,P/ vel-comis]vel-stol⟨ni⟩c P/ Aceștiia B,C// 8 era]sînt M,P/ în D]întru M,P/ la a doao domniie B, în domniia a doa C/ Numai]Însă toată M,P// 9 chivernisala B,C/ era și cinstea G// 9—10 și cinstea și toate trebile țărîi era ⟨toate G⟩ după Iordachi Rusăt vornicul C,D/ și cinste țărîi era după M,P/ după B//10 vis⟨tiernicul⟩]vornicul B,E,G/ măcarî B,C/ boiariie B, boerie C//11 Ce vrea el B, Dar ce vrea el C, Numai ce vrea el G, Și ci vre el M,P/ facă B,C/ *după* era *ad.* și de domniie C, și de domniie, de Mihai-vodă B, și de Mihai-vodă D,E,G// 12 5]3 M,P, *lipsește* B/ Decii atuncea B,C,D,E,G, *lipsește* M,P/ făcusă B,C/ cheltuială B,C, cheltuială mare G// 12-14 Mihaiu voevoda la luatul domniei au făcut și ⟨făcut mare P⟩ cheltuială la Poartă și era însărcinat și cu datoriia ce vechi la visteriia înpărătească M,P// 13 Poartă B,C/ domniii C/ datoriia cea véche B,C]datoriia din domniia dintîi E,G// 14 vistieriei B, visteriii C/ înpărătești B,C/ siliia B,C/ plătiască B,C/ *lipsește* și... plătiiască M,P// 15 Ce]Și C/ au început nevoi a scoate ⟨a scoate nevoi C⟩ gréli ⟨gréle C⟩ în țară B,C/ nevoi gréle a eși G/ Și au B,C// 15—18 Și pentru aceia au scos greli nevoi în țară, hîrtii năpăști și încă doao rînduri de năpăști. Iar diosăbit pecetluituri iscăliti di boeri să de⟨a⟩ fiiștîcarili om cîti un leu M,P//16 hîrtii$^{1-2}$ B,C/ pre B/ năpăști$^{1-2}$ B,C/ doao B,C//17 Și au B,C/ vară B,C/ *lipsește* roșii în chip de rumtă B,C,D,E,G, *anulat* A//18 iscăliturili B,D,E/ dea B,C/ tot]de tot C/ Și oamenii B,C,E,G, Deci o⟨a⟩menii M,P//

să bucura că-i ușoar⟨ă⟩ dajdea și eșie la pecetluituri; iar mai pe urmă, după ce i-au scris ș-au dat tablelé la visterie, au mai ieșit să dea cîte 5 lei de pecetluit cui dedes⟨ă⟩.

6. Mai adaos-au și cîte doi bani de vadră de vin, să dea cîte 4 bani țărani⟨i⟩, dar nu boiarii. Făcut-au și alt obiceiu nou, care nu mai fuses⟨ă⟩ în țar⟨ă⟩, asupra boiarimei ș-a mazîlemei ș-a mănăstirilor stîngeré, de au dat desetin⟨ă⟩ dé stupi și de mascuri cîte doi pot⟨ronici⟩, țărănesșté.

Atunce au început a-l pricepé boiarime, că Mihai-vodă/
f. 315v nu iasté, cum s-arăta: blînd, șigaci cu toțîi și moalé, ce într-alt chip; că ari multe hiri, nu numai o hire. Începus⟨ă⟩ să s-arete, numai nu deplin, că nu-i da mîna, că ave sîial⟨ă⟩ că era la Țarigrad Ant⟨i⟩ohi-vodă și frate-său Dumitrașco, și Duca-vodă. Mazîlii sta acolo, din ce⟨a⟩s în ceas aștepta s-apucé domnie. Așijderea și Brîncovanul pururi era bucuros să fug⟨ă⟩ boiarii Moldovei la dînsu, să-ș facă el numé bun și alțîi să rămîe cu nume rău.

Decé Mihai-vodă nu putea deplin să stăpîneiască cum

1 s-au bucurat P/ că iaste ușoară B,C,D,E,G]că i-au ușurat M,P/ dajde C]cu dajdie M,P/ eșiia C, ieșia B// 2 iară B/ pre B,C/ i-au]au G/ *după* scris *ad.* pre oameni B,D,G/ și au dat B]și au dat boiarii C/ *lipsește* după ce... la visterie E/ tablele B,C// 3 eșit B,C/ să mai dea B,E,G/ eșit poroncă să mai de M,P/ cinci B,C/ de]pre fiiștecari M,P/ de pecetluit, după ce i-au scris pe oameni și au dat tableli la vistierie, cui E/ cui didés⟨ă⟩ picetluituri B,E, cui didésie pecetluituri C, cui didésie pecetluit de un leu, *lipsește* M,P// 4 *lipsește* 6 B,M,P/ Au mai adaos M,P, Mihai-vodă mai adaos-au G/ vadra să dea vădrărit E,G// 4–5 di ⟨cu P⟩ vin, adică cîti 4 bani pi vadră, însă nu boerii, ci numai țăranii M,P// 5 patru C/ bani de vadră E,G/ patru bani de vadră de vin, vădrărit, și au ⟨dat⟩țăranii B/ țăranii C/ Mai făcut-au E,G/ obiceai B,C// 6 nou și rău M, rău și nou P/ careli C,D,E,G/ *lipsește* care nu mai fuses⟨ă⟩ în țar⟨ă⟩ M,P/ fusésie B,C/ țară B,C/ boiarimii B, boerimii C// 7 și a mazilimii și a mănăstirilor B,C/ asupra boerilor, mănăstirilor, mazililor M,P/ stîngere B, *lipsește* M,P//8 desétină B,C/ de C/ desătină țărănești, adică cîti 20 bani di fiiștecari stup și mascur M,P/ doi potronici B,C]dcaczăci de bani E/ țărănéște B,C// 10 Atuncea B,C/ pricépe B,C/ boiarimea B, boerimea C// 10–17 Boerii au cunoscut ⟨cum P⟩ că Mihaiu voevoda nu ari tot o firi, ci multi firi, nu totdeauna blînd, moali și șăgaci, ci și gro⟨a⟩znic. Ant⟨i⟩ohi voevoda și Dumitrașcu, frate-său, era în Țarigrad și din ceas în ceas aștepta să apuci domnie ⟨în Țarigrad și deci au așteptat un ceas să pue domnu P⟩. Duca voevoda așijdire. Brîncovanul pururea era M,P// 11 iaste B,C/ cum]precum C,D, pe cum E/ să arăta B/ șegaciu C]și șegaciu B,D,E,G/ toții B,C/ moali B, moale C/ ce]ce iaste B// 12 are B,C]avea D/ hiri] firi B/ hiré B/ Și începusă B/ să se arate B,C// 13 *lipsește* nu deplin, că G/ deplin]pre deplin B/ avea siială B,C//14 Antiohii B, Antiohie C/ Dumitrașco beizadea B,D,E,G// 15 Costantin Duca-vodă B,D,E,G/ Mazilii C]Domni⟨i⟩ mazili B,E,G, Acești domni era mazili și D/ din]și din E,G/ ceas în ceas B,C// 16 de aștepta D/ să apuce domniia B,C/ Brîncovanul-vodă pururea B,C,D,E// 17 fugă B,C/ Moldovii B,C/ dînsul B/ să-ș facă]pentru ca să-ș facă C// 18 nume[2] B/ *după* bun *ad.* la Poartă C/ alții să rămîie B,C/ *lipsește* să rămîe cu M,P/ numé[2] B//19 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Mihai voevoda nu pute să stăpînească diplin, chear după cum să cadi M,P/ stăpîniască B,C/ să stăpîniască deplin G/ cum]precum C,D//

să cade, că și boiarii Moldovei pe cie vréme era niște boiarii mai țapeni, mai putincioși, să iubie unul cu alalt și s⟨ă⟩ învoia la sfat. Măcar că Iordachii vornicul îmbla să-i supuie și s⟨ă⟩-i calce, dar tot nu putea deplin să-i calce și să-i sco⟨a⟩tă din obiceilé lor.

7. Brîncovanul s-apuc⟨ă⟩ să fac⟨ă⟩ nuntă și c-oi doilea ficior a lui, anumé Ștefănit⟨ă⟩, să ia pe fata lui Ilie Ca⟨n⟩tacozino. Și pofti pe Mihai-vodă să-l las⟨ă⟩ pe Ca⟨n⟩tacozino, cu fata lui și cu alte rudé, să margă în Ț⟨a⟩ra Munteniască, să fac⟨ă⟩ nuntă. Că Brîncovanul pîn-atunce ave tot doo obraz⟨ă⟩ de prieteșug, de-ș arăta unul cătră Mihai-vodă și altul cătră Ant⟨i⟩ohi-vodă.

8. Déce Mihai-vodă, vădzind acea poftă, îndat-au
f. 316 poroncit lui Ca⟨n⟩tacozino / visternicul de s-au sculat cu toată ruda lui de au mărsu în Ț⟨a⟩ra Munteneiască de au făcut nuntă cu fiică-sa.

9. Atuncea au triimis Mihai-vodă și sol la nuntă dispre parte lui, pi Costantin Costachi sîn Gavrilit⟨ă⟩ comisul,

1 *după* cade *ad.* precum îi era lui voia B/ *lipsește* și M,P/ boerii C/ Moldovii B,C/ pre acéia vrémie B,C,D/ néște B,C// 1–3 pre aceia vremi era vrednici, putincioși, să iubie unul cu altul și să învoe la sfat M,P// 2 boiari B, boiari C/ țépeni B,C/ *lipsește* mai C/ putincioși]puternici G/ iubiia B, iubiia C// 3 să învoiia B,C/ Măcarî B,C// 3-4 Și nici Iordachi Rusăt nu ⟨nu-i P⟩ pute să-i calci M,P/ Iordachi Rusăt B,C,E,G/ umbla B,C//4 să-i calce B,C// 4–5 *lipsește* dat tot... din obiceilé lor. M,P/ nu putea să-i calce și să-i supuie și să-i scoată din obiceaiurili lor D//5 scoată B,C/ obiceaiale C]obiceaiurili B,E,G// 6 7]9 M, *lipsește* B,P/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă D,E,G, Iară Brîncovanul-vodă B/ să apucă B,C]s-au gătit M,P/ să facă B,C/ și cu al doile ficior al B,C, *lipsește* M,P// 7 lui Ștefăniță, ficiorului său, să ia pre Bălașa, fata lui Ilii Cantacozono visternicul M,P/ Ștefăniță B,C/ pre fata B,C, *repetă* G//8 Ilie Cantacozino C, Ilie Cantacozino vistérnicul B/ *după* pofti *ad.* Brîncoveanul-vodă E,G//8-9 pre[1-2] B,C/ lasă B,C/ Cantacozino C, Ilie Cantacozino B// Și pentru aceia au poftit pre Mihaiu voevoda di au dat voi lui Ilii Cantacozino și altor rudenii, cari, mergînd în Țara Muntenească au făcut nuntă frumoasă. M,P// 9 *după* rude *ad.* a lui B,C, niamuri D//10 Țara B,C/ facă B,C/ multă A/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G// 7–16 *lipsește* Că Brîncovanul... cu fiică-sa M,P// 11 pînă atuncea avea doao obraze B,C/ priiateșug B/ de să arăta B,C,G// 12 voevod[1-2] G/ Antiohii B,C// 13 *lipsește* 8 B/ Decii B,C/ voevod G/ *după* poftă *ad.* a Brîncoveanului-vodă B,C,D,E,G/ îndată B, *lipsește* C// 14 Cantacozino C, Ilie Cantacozino B,E/ vistérnicul B, vistiiarnicul C/ sculat]gătit E//15 toată ruda]toate rudele B,C, toată ruda, niamul D,G, tot niamul E/ mersu B,C/ Țara Munteniască B,C// 16 *după* fiică-sa *ad.* Bălașa B// 17 9]10 M,6 P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M,P/ trimis B/ voevod G/ despre B,C// 17-18 Mihaiu voevoda dispre parte sa au trimes sol pre Costantin Costachi Gavriliță comisul, di au fost la ace nuntă M,P// 18 partea C/ lui]domniei G/ *după* lui *ad.* a domniii B,D,E/ pre Costantin Costachi vel-comis D,E,G, pre Costantin Costachi vel-comis ficiorul ⟨ficior C⟩ lui Vasilie vornicul ⟨Vasili Costachi vornicul B⟩B,C//

Și Ca⟨n⟩tacozino, dup⟨ă⟩ ce fecé nuntă și s⟨ă⟩ încuscrii cu Brîncovanul, nu vru să mai vie în țară, ce rămas-acolo. Și fugii și Catargiul visternicul și cu alții mulții, mai de gios, carei era dé casa lui Ant⟨i⟩ohie-vodă. Și înto⟨a⟩r-să pe Brîncovanul mai mult cu obrazul spre Ant⟨i⟩ohi-vodă, de prieteșug. Și-ncepur-a mestéca tare pe Mihai-vodă la Poartă. Și-ncepu și Mihai-vodă a s⟨ă⟩îngriji de ⟨a⟩celi lucru, să nu s⟨ă⟩ mazîle⟨a⟩scă, pecum s-a însămna înainte.

10. Într-⟨a⟩ceaĭa vréme arătatu-s-au în ț⟨a⟩ră și lăcuste, numai nu ĭera multe, ca dé altă dată. Și pînea să mai sui cu prețul, stupii să făcur⟨ă⟩ răi, iară vin mult, că și altădată să făcea vin mult. Pacea în țar⟨ă⟩ era bun⟨ă⟩, iară în Ț⟨a⟩ra Leșască și Căzăceiască și la Moscu nu era, précum s-au pomenit înapoi, la celea domnei ce s-au scris. Care acmu, viindu-i rîndul, iară începem a scrie de acelea.

11. Craiul șfedzescu, dup⟨ă⟩ ce au trecut Niprul

1 Și]Iar B,D,G/ Ilie Cantacuzino ⟨Cantacozino C⟩ B,C/ după ce au făcut ⟨făcu B⟩ nunta B,C,D,E,G/ să încuscri B,C, s-au încuscrit D,G// 1–6 Ilii Cantacozono, după ci s-au încuscrit cu Brîncovanul, acolo au rămas. Catargiul visternicul și cu alți mulți boerinași ⟨alți boerînași mulți P⟩ au fugit și s-au dus ⟨de la Mihaiu P⟩ la Brîncovanul, în Țara Muntenească. Și, fiind toți di casa lui Ant⟨i⟩ohii ⟨Mihaiu P⟩ voevoda, au întorsu pre Brîncovanul mai mult ⟨în M⟩ spre parte lui Ant⟨i⟩ohii voevoda. Și începură a amesteca foarti ⟨foarti tari P⟩ M,P// 2 Brîncoveanul ⟨Brîncovanul B⟩-vodă B,C,D,E,G/ *lipsește* mai G/ viĭe B/ *după* țară *ad.* în Moldova ⟨în Moldova, în țară E⟩ B,C,D,E,G/ rămasă B, C// 3 fugi B,C/ Ilie Catargiul C,D,E,G/ vistérnicul B, vistiernicul C/ alții mulți B,C/ jos C// 4 carii B,C/ de B,C/ Antiohii B, Antiohie C/ voevod$^{1-2}$ G/ Și-l B/ întoarsără B,C, întoarsără G// 5 pre B,C/ Brîncoveanul ⟨Brîncovanul B⟩-vodă B,C,D,E,G/ Antiohii B,C/ voevod G// 6 *după* priĭateșug *ad.* decît spre Mihai-vodă B/ Și începură B,C/ a amesteca B,D, a-l amesteca G/ tare a amesteca C/ pre B,C//6-7 voevod$^{1-2}$ G, voevoda^{1} M//7 Și începu B,C/ *lipsește* și^{2} B,C,D,E,G/ a să îngriji ⟨tare C⟩ de acel lucru B,C,D,E// 7-8 Și să teme⟨a⟩ Mihaiu voevoda să nu-l mazile⟨a⟩scă M,P// 8 să maziliască B,C/ precum să va însămna ⟨la rînd D,G⟩ înnainte C,D,G, precum s-a scriĭe mai înnainte B, *lipsește* M,P// 9 10]12 M, 7 P, *lipsește* B/ Întru acéĭa vréme C, Iar într-acéĭa vrémiĭe B, *lipsește* M,P/ țară B,C// 9-10 Lăcustă , deci, mari au fost în țară, însă nu multe ⟨multă P⟩ ca într-alți vremi ⟨rînduri P⟩ M,P//10 era B,C/ de B,C//10–11 Și pîine ⟨încă B⟩ i să mai sui prețul B,C,D,E,G, Prețul pîinii s-ai suit M,P// 11 să făcură B, s-au făcut C,E,M,P/ iar B,C, *lipsește* M,P/ vin ⟨vinul P⟩ s-au făcut ⟨au fost E⟩ mult E,M,P/ *după* mult *ad.* au fost întru acel an C// 12 altădată]într-alți ani B/ că și să făcea vin mult și întru alți ani C, *lipsește* M,P/ mult vin G/ Pace B/ țară B]Țara Moldovii C, țara noastră, în Moldova D,G/ bună B,C/ *după* bună *ad.* în Moldova E//13 iar în Țara Leșască și în Țara Căzăcească B,C,D,E,G// 13-15 *lipsește* iară în Țar⟨a⟩ Leșască ... scrie de acelea. M,P/ la Moscu]în Țara Moschicească B/ nu era pace B,C,E,G] era pacé D//14 precum s-au scris mai sus ⟨mai sus s-au scris E⟩ la celelalte domnii B,C,E, precum s-au pomenit mai înnainte la celea domnii D,G/ ce s-au scris mai înnainte E, *lipsește* B,C// 15 acum C/ viindu C,D,E,G, venind B/iar B,C/ încépem B,C/ scriĭe B/acéle B,C, acéli streine E, cele streine G//16 11]13 M, *lipsește* P/Carol craiul E, Pre acele vremi craiul M,P/ șvezăscu B/după B,C/trecut]întrat M,P/ *lipsește* Niprul din Ț⟨a⟩ra Leșască M,P/

din Ț⟨a⟩ra Leșască în Ț⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă pe la Stari f. 316v Dub, dup⟨ă⟩ cum s-au pomenit / mai sus, la domnie lui ⟨Costantin Duca-vodă⟩, eșitu-i-au toți căzaci⟨i⟩ înainte craiului, înpréun⟨ă⟩ cu Mazăpa, hatmanul lor, de i s-au închinat.

Ș-au purces craiul pen Ț⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă, cu to⟨a⟩tă oaste lui, ca cum ar mergé un izgon cu doo, trei obuzuri Ș-au purces în gios spre Poltava, pen Ț⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă, avînd adiverință c-or vini și turcii și tătar⟨ii⟩ la dînsul, dĭe va mergé întinsu în stolița moschiceiască pe dé o parte, și Stănislav-craiul cu leșii pe di altă parte. Și așe, cu acel gînd, s-au zăbăvit puțin cu un anu în Ț⟨a⟩ra Căzăce⟨a⟩scă, de tot o strîca ș-o mînca.

12. Iară înpăratul moschicescu, vădzindu acel lucru, îș tot strîngea oștilé pe unde ave și înbla zăhăindu-l pe de laturi, ca să-l flămîndzască și să-l hămeiască.

Turcei și tătarîi tot cu menciuni l-au purtat pe Cifed și nu i-au mai dat agiutor. Așijde⟨re⟩a și Stănislav-craiu n-au putut, că leșii ținea giumătate cu Stănislav-craiul, iară giumă-

1 Țara B,C/ Țara Căzăcească B,C/ pre B,C/Starii Dubu ⟨Dub C⟩ B, C//2 dupre cum ⟨după cum C⟩ s-au scris mai sus ⟨mai sus s-au scris E⟩ B,C,E//2–3 *lipsește* dup⟨ă⟩ cum s-au pomenit ... Duca-vodă M,P/ la domniia ⟨la a doa domnie E⟩ a lui Constantin Ducăi ⟨Duca E⟩-vodă ⟨voevod G⟩ C,E,G *lipsește* B// 3–5 Mazipa hatmanul și cu toți căzacii au ⟨i-au P⟩ eșit innainti și s-au închinat M,P// 3–4 toți înnainte craiului, toți căzacii, cu Mazepa G/ căzacii B//4 înnainte B,C/, craiului șvezăscu B, *lipsește* C / înpreună B,C, dinpreună E, *lipsește* D/ Mazepa B,C// 5 de s-au E// 6 Și au B,C/ craiul șvezăsc M,P/ pin ⟨prin C⟩ Țara Căzăcească B,C/ toată oastea B,C// 7 ar ⟨ari C⟩ mérge B,C doao B,C, *lipsește* M,P/ trii B,C/ obuzuri] poghiiazuri P//8 Și au purces B,C]Și au mersu M,P/ prin Țara Căzăcească B,C, *lipsește* M,P//9 adeverință B,C/ că or vini B,C, că vor vini D/ tătarîi B,C// 9–13 la dînsul și di acolo să me⟨a⟩rgă toți drept la stolița moschicească, iar pre di altă parte iarăș să vii și Stanislav, craiul leșăscu, cu oștili sali. Și cu acel scopos craiul șvezăscu puținu un an s-au zăbovit în Țara Căzăcească, strîcînd și răsipind M,P// 10 de va merge ⟨mérge C⟩ B,C,E, de vor mérge G/ moschicească B,C/ pre de B]el pre de C/ *ad. marginal* pre de o parté D/ *după* și *ad.* pe de altă parte E//11 Stanislav-crai B,C/ léșii B,C/ pre de altă parte, B,C, *lipsește* E/așa B,C//12 *repetă* gînd A/cu un anu]nu an C/an B/Țara Căzăcească B,C//13 de o tot strica și o mînca C/strica și o mînca B//14 12]14 M, 8 P, *lipsește* B/ Iar B, *lipsește* M,P/Împăratul moschicescu, marile Petru Alexievici, văzîndu M,P/ moschicescu]Moscului E/ văzind B,C/ *după* lucru *ad.* așa B// 15 îș tot strîngea]ș-au tot strînsu M,P/ oștili B, oștile C, oști M,P/ pre$^{1-2}$ B, pre^{2} C/ undé B,C, de pre undi M,P/ avea B,C/ umbla B,C/ *după* zăhăindu-l *ad.* pre craiul Șvedului B// 16 să-l$^{1-2}$]să-i P// 17 Turcii B,C/ minciuni B,C/ pre Cifed C, pe Șved E, pre Șfed G]pre craiul Șvedului B// 18 agiutoriu B,C/ Așidejrea și B,C, *lipsește* M,P/ Stanislav C/18–19 Stanislav-crai n-au putut săm argă în Țara Moschicească, precum s-au fost sfătuit, că léșii B// 18–2 Stanislav, craiul leșăsc, iarăș n-au putut să vii cu oștile, că leșii să împărechesi: o parti ține cu craiul Stanislav, iar o parti cu hatmanii Sinaveschii, Ughinichii și Zapiva și și cu o samă M,P// 19 léșii C/ *lipsește* cu Stanislav-craiul iară giumătate ținea C/Stanislav craiu B/iarB//

tate ținea cu hatmani⟨i⟩ lui Avgust-craiu; cu Sănavîschie și Ughinschie și Zapiva și cu o sam⟨ă⟩ de moscali despre Litfa ține lui Stănislav calea. Căzaci⟨i⟩ iar au început a să înpărechea, a fugi de la Mazăpa ș-a s⟨ă⟩ ducé la moscali și s-închina.

f. 317 Și așe, înmulțindu-s⟨ă⟩ oastea la moscali cîndu au fost / în dzuoa de Sînpetru la velet de la Adam 7217⟨=1709⟩, datu-s-au parola de bătaîe. Și așea s-au bătut înbe părțilé, ș-au biruit Moscalul pe Șfed. Și-ncă craiul Șfedului s-au și rănit. Și peste noapte, numai i-au căutat a fugii ș-au lăsat obuzul înpreun⟨ă⟩ cu Mazăpa. Știind rîndul, l-au trecut Niprul și Buhul tocma la Vozîe salt cu vro mie de oameni numai, călări: moldoveni, șfedzii, căzaci. Iar altă oaste, cîtă au avut Șfedul în Ț⟨a⟩ra Căz⟨ă⟩ce⟨a⟩scă, doo obuzuri, cu totul au luat-o moscalei, cu ghen⟨ă⟩rari, cu ofițeri, cu car⟨ă⟩, cu pușcii, cu totului tot și cu multă averé, că jăcuis⟨ă⟩

1 hatmanii B,C/ hatmanii craiului Avgust D,G/ crai C//1–2 cu Adam Sinavschii, hatman vielchi corunnii și cu Oginschii, hatman polnii corunnii B/ cu Sinavschii și cu Oghinschii C,D,E,G// 2 Ẓapieva C, cu Zapieva D,E,G, Zapieva, hatman vielchi Litovschii B/ samă B,C/ *după* moscali *ad.* era E/ Litva B,C//3 ținea lui Stanislav calea C, ținea calea lui Stanislav-craiu B,D,G, și ținea lui Stanislav-craiu calea E, *lipsește* M,P/ Căzacii B,C/ *lipsește* iar M,P/ a să înpărechia și B,E// 4 a fugi]au început a fugi D,E,G/ *lipsește* a fugi de la Mazăpa M,P/ Mazepa B,C/ și a să duce B,C, și să duce mulți M,P/ și a să închina B,C,E//5 așa B,C/ înmulțindu-să B,C/ la moscali oastea G/ cîndu]iar cîndu G// 5—7 ⟨iar D⟩ cînd au fost în doaozăci și șapte de zile a lunii lui iunie, cu doao zile înnaintea sfinților apostoli Petru și Pavel, în anul ⟨de la zidirea lumii G⟩ 7217, avînd ⟨datu-ș-au G⟩ parola B,C,G/ cînd au fost în luna lui iunii, în 27 de zile, în anul de la zidirea lumii 7217 C/ cînd au fost în doaozăci și șeapte de zile a lunii lui iunie, în postul sfinților apostoli, în zioa sfîntului Samson priimitoriul de streini, în anul de la zidirea lumii ⟨7217⟩, datu-ș-au E/ cînd au fost în zioa sfîntului Petru, iunii 29 ⟨în M⟩ anul 1709 ș-au dat parola ca să să bată M,P// 7 bătae C/ așa B,C, *lipsește* M,P/ Și așa s-au bătut întru această zi de îmbe părțile C//7—8 Și așa ⟨s-au bătut B⟩ lovindu-să oștile de îmbe ⟨amîndoao B⟩ părțili ⟨și B⟩ au biruit înpăratul moschicescu pre craiul Șvedului B,D/ de înbe G, din înbe M,P]de amîndoao E/ ș-au biruit înpăratul Moscului ⟨de au bătut E⟩ pre craiul Șvedului E,G// 8 pre C/ Și încă B,C/ biruit moscalii pre șvezi. Și au rănit ⟨Și au lovit de l-au rănit P⟩ și pre craiul șvezăsc M,P/ Șvedului B,C, *lipsește* G// 9 piste B,C/ numai ce B,E,G,P/ numai ce au M/ fugi B,C// 9—10 a fugi înpreună cu Mazipa; obuzul tot ș-au lăsat acolo. Iar ei, știind Mazipa rîndul ⟨rîndul Mazîpa P⟩, au trecut Niprul M, P/ și au B,C/ și înpreună cu Mazepa au fugit. Știind Mazepa rîndul ⟨locului B⟩ B,C,D/ obuzul, iară el au fugit înpreună cu Mazepa hatmanul căzăcesc. Știindu Mazepa ⟨rîndul G⟩ l-au trecut pe craiul Niprul E,G// 11 Vozița B,C/*lipsește* salt B,M,P/ așa salt ⟨salt așia sprinten E,G⟩ numai cu vreo mie de oameni C,E,G/ și numai cu 1000 osteni M,P/ vreo miîe B// 12 călăreți M,P/ moldovéni B,C/ șvezi B, șfezi C/ șvezi, căzaci și moldoveni M,P/altă]ceîalantă M,P/o⟨a⟩sti toată M,P//13 Șfedul]craiul Șvedului B/Țara Căzăcească B,C/doao B,C/Șvedul în doao obuzuri acolo,în Țara Căzăcească, cu totul au luat-o M,P// 14 o au luat B,C, o au luat-o D/ moscalii B,C/ *lipsește* cu$^{1-2}$ M,P/ gheneralí B, C/ ofițiiari C/ cară B, C// 15—1 cu pușci cu totul ⟨tot P⟩ ce-au avut și cu multă averi ci o jăcuisă șvezii în Țara Leșască și în Saxonie toati aceste le-au luat moscalii M,P//15 pușci B,C avere B/ jecuisă B,C//

Ț⟨a⟩ra Leșască și Saxoniîa. Și i-au triimis înpăratul Moscului pe șfedzii pe toți la robie, la stoliță, iar pe căzacei ce s⟨ă⟩ închinas⟨ă⟩ la Șfed pe toți i-au pus supt sabie.

14. Atunce și Avgustu-crai, dup⟨ă⟩ ce au înțeles, au lăsat giur⟨ă⟩mîntul și pacea ce făcusă cu Șfedul ș-au îeșit iar la crăie în Ț⟨a⟩ra Leșască, de s-au înpreunat cu hatmanei săi și cu oastea ce moschiceiască, ce îera lăsată acolo. Ș-au gonit pe Stănislav-craiu din Ț⟨a⟩ra Leșască și pe Cras ghen⟨ă⟩rarul, ce îera cu 17.000 de șfedzii, înpreun⟨ă⟩ cu Stănislav i-au bătut și i-au gonit în Ț⟨a⟩ra Șfedului pesté mare.

f. 317v Înpăratul / Moscului, dup-acea bătaîe, au mărsu la Chiev ș-au orînduit pe vro doi, trei ghen⟨ă⟩rari, anumé pe Ianșu și pe Volconschie și pe Vesubaț⟨chi⟩ și pe Cropot bragadir, cu oastea, căl⟨ă⟩rime moschiceiască, și pe Chigeci polcovnicul și pe Vas⟨i⟩lie Tanțschi polcovnicul

1 Țara B,C/ Psacpsonié A/ Și au trimis B//2 pre$^{1-3}$ B,C/ șvedzi B, șfezi C/ robiîe B,C/ Înpăratul moschicescu pre toți șvezii acie i-au trimes robi în Țara Moschicească, iar M,P/ *după* stoliță *ad.* undé era scaonul înpărătescu C/ căzacii B,C/ ce]cei ce B,E, cei M,P, carii C//3 să închinase B, să închinasă C]haini M,P/ Șved C, craiul Șvedului G, șvezi B/ *lipsește* la Șfed M,P/ *după* Șved *ad.* pre cîți i-au prinsuC,G/ i-au pus supt sabiîe B]au poroncit di i-au tăiat M,P/spre B,C/ *după* sabie *ad.* Așijderea și undé era scaonul hătmăniii căzăcești, la Baturna, au pus pre toți căzacii supt sabie. Și de atuncea în toți anii prăznuescu moscalii acea zi întru care au biruit pre șvezi, iunii 27 de zile, făcînd toată țeremoniîa bisericii cu orînduială, făcînd bdeniîe și a doa zi benchet, masă mare la înpărățiîe și la cnîaziile céle mari, cum iaste la Chiev și pre aiurile, dînd și din harmate, slobozind pușcile celi mari și mici, avînd bucurie pentru biruința ce-au dăruit Dumnezeu lui Petr⟨u⟩, mareli imperator asupra pro-, tivnicilor săi C// 4 14]19 M, 9 P, *lipsește* B/ Atuncea și B,C, *lipsește* M,P/ August C, Avgust, craiul leșescu B,M,P/ *lipsește* crai E/ după B,C/ înțăles B,C// 4—5 după ci s-au înștiințat di această biruință, au lăsat pacîa și giurămîntul ce făcusă ⟨șvezii P⟩ M,P// 5 giurămîntul B,C/ ce făcusă]ce au fost făcut C/ cu Șfedul]cu craiul Șvedului B,D/ și au eșit B,C//6 iară B, iarăși M,P/ *lipsește* E/ crăiîe B,C, crăie sa M,P/ Țara B,C/ *lipsește* de M,P/ înpreonat B,C/ hatmanii B,C//7 *după* săi *ad.* ce era cu oaste leșască B/ oaste B/ cea C, *lipsește* B,E,M,P/ moschicească B,C/ era B,C//8 Și au B,C/ pre Stanislav B,C/ *repetă* din A/ Țara B,C// 9 pre B,C/ Cras]Cron B, Pras E Croni P, craiul M/gheneralul B,C/era B,C/ cu]acolo P/ șaptesprăzéci mii B/de șvezi ⟨șfezi C⟩ B,C]oasti șvezască M,P/*după* șvezi *ad.* ce ⟨carii C⟩ era B,C//10 Stanislav-craiu D,G/Stanislav-craiu. Pre aceștiîa ⟨acéște C⟩ i-au bătut B,C/înpreun⟨ă⟩ cu Stănislav]pre toți M,P// 11 Țara Șvedului B,C/ preste mare B,C]preste Mare Balticum E,G//12 Iar⟨Iară C⟩ înpăratul B,C/*ante* Iară 15 C,D,G, 20 M/ Înpăratul moschicescu M,P/după acîa izbîndă ce au făcut au mărsu B, după acea izbîndă, dacă au bătut pre șvezi au vinit C, după acea izbîndă, după ce au bătut pre craiul Șvedului, au mărs E,G/ bătaîe]biruință M,P//13 Chiev]Chiu A/ și au B,C/rînduit B/ *lipsește* pe vro doi M,P/ pre vreo B,C/trii B,C/gheneralí B,C//14 Ianoș ⟨Ianoș D⟩ gheneral C,D/ *lipsește* anumé pe Ianșu... Vesubaț⟨chi⟩ B,M,P/ Volcovschii C,D,E,G/ pre$^{1-4}$ C, pre^{4} B/Vejbah C,D,E,G/ Cropotchin M,P//15 bregadiriu B, bregadir C/ oaste B,C/ călărimé moschicească B,C/15—16 pre$^{1-2}$ B,C// 16 polcovnicul Chighiîaciu B/ Chighiian C, Chihăș P/*lipsește* și M,P, Vasili B, Vasilie C// Tanțchii C/ polcovnic$^{1-2}$ B//

și pe frate-său Ion polcovnicul cu oaste, cu joimiri moldoveni. To⟨a⟩tă această oaste, ca la 10 000, au aședzat din Cirimuș pe Nistru pîn-în Ehurluc, pe marginé; pen toate vadurili sta stiiaguri, și din sti⟨a⟩g în stiiag cîte un om, cît să vide, de păzîia pe Cifed să nu fug⟨ă⟩ de la Tighine în ț⟨a⟩ra lui, sau să înble nescaréva cărții la leși.

15. Iară înpăratul s-au sculat de la Chiiu ș-au purces pen Ț⟨a⟩ra Leșască în sus, de s-au înpreunat cu Avgustu-craiu și cu hatmanei leșeștii. Ș-au lăsat și la dînșii o sam⟨ă⟩ de oaste, pe Bont ghen⟨ă⟩rarul și pi Fluc, ș-au început a căuta leșei cei hainii, ce ține cu Cifedul, de-i prinde șe-i băte, șe-i gonie.

16. Și de acolo înpărat⟨ul⟩ Moscului ș **au** strînsu to⟨a⟩tă puterea, înpreun⟨ă⟩ cu Șerimet, cifert-mar-
f. 318 șalîc, / și cu Alecsandru Danîloveci Menzic, tiji cifert-marșalîc, și cu alții ghenărari și cu to⟨a⟩tă puterea sa dé oaste, și s-au dus pe margine mărîi Balticului pe di ceasta parte în Lidvonie. Și pe unde găsie cetăți de a Cifedului, și pe uscat și pe ap⟨ă⟩, le tot băte și le lua.

---

1 *lipsește* și M,P/ pre B,C/ Ion Tanțschii ⟨Tanțchii C,D,E⟩B,C,D,E,G/ *lipsește* cu M,P/ moldovéni B,C//2 Toată B, De toată C,M,P/ *lipsește* această M,P/ *lipsește* ca la M,P/ ca la zéce mii C, era ca la zéce mii B/ și s-au așezat C, și i-au așezat B, ș-au așezat E,G// 3 pre$^{1-2}$ B, pre^{2} C/ *lipsește* pe Nistru C/ pînă B,C/ Iuhurluc B,C,D,E,G/ margine B,C/ prin B,C// 4 vadurile B,C/ steaguri B,C/ *lipsește* stiiaguri și din M,P/ în]de P/stiag$^{1-2}$ B,C/ în steag sta cîte E// 5 atît cît să vedia unul pre altul M,P/ videa B,C/ păziia B,C/ pre craiul Șvedului ⟨Civedului C⟩ B,C,D/ fugă B,C// 6 Tighinea B/ țara B,C/ sau ⟨să P⟩ triimață scrisori la leși M,P/ umble B,C/ niscaiva C,G, niscarva B/cărți B,C/ léși B,C// 7 15]16 C,D,E,G, 21 M, 10 P, *lipsește* B/ Iar B, *lipsește* M,P/ înpăratul Moscului B,C,D/Împăratul moschicescu au purces di la Chiev, am mers prin Țara Leșască M,P/ Chiev B,C,D, Chiov E,G/ și au B,C//8 pin B, prin C/ Țara B,C/ de]și M,P/ înpreonat B,C/ Avgust-crai C, Avgust, craiul leșescu B,D// 9 *lipsește* cu D/ hatmanii B,C/ léșești B, leșești C/ Și au B,C/ Lăsat-au M,P/ dînșii B,C/ samă B,C//10 pre B,C]cu M,P/ Bon gheneralul B,C,G/ pre Fluc gheneral B,D, pre Fulic gheneral C/ ș-au început a căuta]au cercat pre M,P//11 pre leșii ⟨léșii B⟩ cei haini B,C,E,G/ ce ținea B,C, ce-au ținut M,P/ Șvedul B, Șfedul C]craiul Șvedului D/ prindea B,C//11-12 și-i bătea și-i goniia B,C/ și prinzindu-i i-au bătut și i-au surgunit M,P// 13 16]17 C,D,E,G,22 M, *lipsește* B,P/ *lipsește* Și de acolo M,P/ înpăratul Moscului B,C, înpăratul moschicescu M,P//14 toată B,C/ *după* puterea *ad.* oștilor sale B,C,D,E,G/ înpreună B, dinpreună C/ Șeremet feldmarșal B,D,E, Șeremet civert-marșal C//15 *lipsește* și M,P/ Alixandru B, Alexandru C/ Daniilovici B,C,D,E,G/ Menjic B,C,E,G, *lipsește* D/ tij C]iar B,D,E,G, *lipsește* M,P// 16 feldmarșal B,D,E, civert-marșal C alți gheneralì B,C/ *lipsește* cu G/ toată puterea sa B]mulțime M,P/ toată puterea oștilor sale C,G// 17 de B/ *lipsește* și B,M,P/ pre B,C/ marginea B]malul G/ Mării Balticum B,C,D/ pre de aceasta B,C,D//18 Livonie B,C/ pre undé găsiia B,C, pre unde au găsit M,P// 19 de a Șvedului B,C]șvezăști M,P/ *lipsește* și^{1} M,P/ pre$^{1-2}$ B, pre^{2} C/ apă]mari M,P/ le tot bătea și le luoa]le-au tot bătut și le-au luat M,P//

17. Atunce și Mihai-vodă, cînd era înpăratul moschicesc la Chiov, s-agiunses⟨ă⟩ cu înpăratul să fug⟨ă⟩ la Mosc. Că i să sup⟨ă⟩ras⟨ă⟩ cu închisorilé în domnie dintîiu și, vădzind că i să strîc⟨ă⟩ și lucrurilé de la Po⟨a⟩rtă și Brîncovan⟨ul⟩ să lep⟨ă⟩das⟨ă⟩ de prieteșug, pentru voia lui Ilie cuscru-său Ca⟨n⟩tacozino, și cei trei domnii mazîli ce sta la Țarigrad iar asupra lui ca nisște lupi, socotis⟨ă⟩ să s⟨ă⟩ las⟨ă⟩ di domnie Moldovei. Căci vădzus⟨ă⟩ și tărie Moscalului: să socotie că-n scurtă vremé va hi biruirea și bucurie cresștinătățîi.

Și nu numai Mihai-vodă s-agiunses⟨ă⟩, ce și Brîncovanul și sîrbimea to⟨a⟩tă mai denainte vréme s-agiunses⟨ă⟩ cu Moscul și trăgea nedejdea lui din ceias în ce⟨a⟩s cu bucurie.

18. Craiul Cifedului, cu acea puținte oasté ce scă-
f. 318v pas⟨ă⟩, șăde / la Tighinea. Atunce și-n toate dzileli ieșie la primblaré afar⟨ă⟩, numai cîte cu cincii, șes⟨ă⟩ oameni, cale cîte de un ceias, doao, alergînd pe cele cîmpuri drept vînatul. Că nu-ș știe rîndul țărîlor acestora, să înble cu gloată. Și era cuvîntul să s⟨ă⟩ rădice de la Tighinea, să vie să șadză la Ïași.

19. Atunce Mihai-vodă, vădzind primblarea craiului

---

1 17]18 C,D,E,G, 24 M, 11 P, *lipsește* B/ Atuncea și B,C, *lipsește* M,P/ voevoda M/ cînd era]pre cînd au fost M,P/ moschicescu]Moscului B,E// 2 la]în M,P/ Chiev B/ să agiunsésie B,C/ fugă B,C// 3 Moscu B,C/ supărase B,C/ închisorili B, închisorile C/ în]din B/ în doamnia dintîi B,C]domnii întîi M,P// 4 strică B,C/ lucrurili B, lucrurile C/ *lipsește* de M,P/ Poartă B,C//5 Brîncoveanul-vodă B,C,E,G, Brîncoveanul-vodă încă D/ lepădase B, lepădasă C/ priiatešugul lui B, prieteșugul lui C,D//6 pentru voia cuscră-său, lui Ilie Cantacozino D,G/ Ilie Cantacozino cuscru-său B,M,P/ Cantacozino C/ *lipsește* cei M,P/ trii domni mazili B,C//7 *lipsește* ce M,P/ la]în M,P/ iară B, *lipsește* M,P/ niște B, néște C// 8 socotise ⟨socotisă C⟩ să să lasă ⟨lase C⟩]și pentru unile ca aceste iară să să lasă M,P/ de domniia Moldovii B,C/ Căci]Pentru căci D, Că E/ Căci vădzusă B]Iar diosăbit că cunoscusă M,P// 9 văzusă C/ tăriia B,C/ să]și B,C,D,G,M,P/ socotiia că în B,C/ vréme B,C// 10 hi]fi B,C,P/ biruirea turcilor G/ bucuriia B/ creștinătății B,C// 11 voevoda M/ să agiunsésie C, să agiunsésie cu moscalii B, *lipsește* M,P/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G, Brîncovanul, domnul muntenescu M,P// 12 toată sirbimea B,P]sîrbimea cu toții C/ mai denainte vréme]încă mai nainti M,P/ *lipsește* vréme B,C/ să agiunsésie B,C/ și]și-i E//13-14 Moscul și din ceas în ceas aștepta pre moscali cu mari bucurii M,P// 13 lui]Moscalului C/ceas$^{1-2}$ B,C/ bucuriie B// 15 18]19 C,E,G, 17 D, 25 M, 12 P, *lipsește* B/ Iar craiul B/ Șvedului B,C,G/ acia puținia oaste B/ oaste C/ scăpase B,C// 16 șidea B, C/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ și în B,C/ zilele B// 17 eșiia B,C,E/ afară B,C, *lipsește* M,P/ cinci B,C/ șeasie B, șasie C//18 *lipsește* cîte M,P/ ceas B,C/ și alergînd pre cîmpi M,P/ pre céli cîmpuri B, pre cei cîmpi C, D,E,G// 19 drept]pentru M,P/ vînat P/ nu știia B,C,E// 20 umble B,C]meargă M,P/ cu gloată de oameni mulți E/ cuvînt B/ să B,C/ de la]din M,P// 21 și să viie B,E//*lipsește* să șadză M,P// 22 19]20 C,D,E,G, *lipsește* B,M,P/Atuncea B, *lipsește* M,P/voevoda M/văzînd trebile viziriului, craiului P//

cifedzescu la Tighinea și-nțelegînd că va să vie la Ĭaș⟨i⟩ să șad⟨ă⟩, sau făcut șt⟨i⟩ré Moscului, cînd a vinii, să triimată oaste pre taină sprinten⟨ă⟩ , și atunce or prinde pre craiul, și s-a rădica și el de s-a duce.

Atunce înpăratul Moscului, înțelegînd, foarte tari s-au bucurat și maré adeverință i s-au adeverit. Ș-au învățat pe hatmanul Sănavischie și pe ghen⟨ă⟩rarei carei s-au pomenit mai sus, că-s puși la marginé pentru calaori; cîndu le-r scrie Mihai-vodă și le-r faci șt⟨i⟩ré, îndată să-i triimat⟨ă⟩ oaste cîtă ar poftii, să-l ĭa pe craiul ori pe dînsul, dac-a vrea.

20. Craiul Cifedului apoi nu l-au lăsat turcei să vie să șadză la Ĭașii, nărocul lui, ci au triimis numai un polcovnic cu vro sută și mai biné de cifedzi și cu vro doo sute
f. 319 de căzaci la tîrg / la Cern⟨ă⟩uții să stea acolo să zacinguiască oaste din Țar⟨a⟩ Lișască.

Făcînd vești la înpărăție Moscului Cropot bragadir, carei era pe marginé pentr-acei cifedzii, cum s-au apro-

1 șvedzăscu B, șvezescu C/ înțălegînd B,C]auzind M,P/ viĭe B/Iași B,C//2 șadă B,șază C/ să șază la Eși M,P/ știré B,C/*ad. marginal* Moscului C, moscalilor M,P/vini B,C//3 să triimită C/ să trimită oaste sprintină pre taină B/ sprintină C/ atuncea B,C//4 pre craiul Șvedului D//3-4 oaste sprintină ⟨pre taină M⟩ că vor ⟨va P⟩ pute prinde pre craiul și atunce să va rădica și el și a mergi la moscali. M,P// 5 Atuncea B,C]Aceste M,P/ înțălegînd B, înțălegîndu C/ înțelegînd înpăratul Moscului foarte s-au bucurat M,P/ tare B,C// 6 și cu mare B,C,D/ i s-au adeverit]au făcut lui Mihaiu voevoda M,P/ Și au B,C/ Învățat-au M,P//7 pre hatmanul Sinavschii C, pre Adam Sinavschii] hatman corunnii B,E,G/ pre gheneralii B,C,E/ carii C/ s-au scris mai sus C, *lipsește* s-au pomenit mai sus M,P// 7-9 carii ⟨îi B⟩ pusésĭe în Țara Leșască pre marginea Nistrului pentru caraul, adecă pentru pază, oricînd ⟨cari cînd G⟩li-ar scriĭe B,E,G// 8 că-s puși]că era puși C,D]carii îi pusăsă M,P/ la]pre M,P/ caraul C, calaur, adecă pentru straje D/cînd li-ar C// 8-9 margine Nistrului pentru Carol ⟨caraol P⟩ craiul șvezăsc, ca cînd li va scrii Mihaiu voevoda, sau că ⟨cîndu P⟩ le-ar da știri, atunci îndată M,P// 9 li-ar face știré B,C//10 să trimită B, să triimită C/ ar⟨ari C⟩ pofti B,C/ *lipsește* cîtă ar poftii D/ să-l ĭa]ca să prinză M,P/ pre[1-2] C/ pre craiul șvezăsc sau să-l aducă pre Mihaiu voevoda, dacă ĭa fi cu voi⟨e⟩ M,P//11 dînsu B/ *după* dînsul *ad.* pre Mihaiu-vodă C/ dacă a vrea B, dacă va vrea C,D// 12 20]21 C,D, *lipsește* B,E,G,M,P/ Iar pre craiul Șvedului B,E,G, Pre craiul Șvedului C,D/ turcii B,C/ să viĭe B,C/ Au simțit turcii și după acee n-au mai lăsat pre craiul șvezăsc să vie M,P// 13 Iași B,C/ nărocul ⟨norocul E⟩ lui ⟨*lipsește* G⟩ poate fi au fost B,E,G/ ce B,C]însă M,P/ trimis B, triimes la Eși M,P/ numai]pre P// 14 bine B,C/ șfedzi B, șvezi C/vreo doao /sute B,C//14-15 cu 100 șvezi și doaî ⟨sute M⟩ căzaci, iar de la Eși s-au dus în tîrgul Cernăuți ⟨în tîrgu la Cernăuți P⟩ să ste de pază acolo M,P// 15 *după* căzaci *ad.* și i-au așezat C/tîrgu B,C/ Cernăuți B,C/să ste C/ să zacinguiască]ca să cheme și să strîngă C,D//16 Țara Leșască C/ *lipsește* să zacinguiască... Lișască. B,D,G,M,P// 17 Iar făcînd véste B,D,E,G, Și făcînd véste C/ înpărățiĭa B/ bregadir B,C//17-1 Bregadiriul Cropotchin au făcut știri înpăratului Moscului că era Cropotchin pre margini pentru acei șvezi că sînt la Cernăuți M,P//18 care B, careli C,D/ pre B,C/margine B,C/*după* margine *ad.* pentru caraul, precum mai sus s-au scris]pentru B,C/ șfezi B, șvezi C,E//

piiat la Cernăuți, înpărăție Moscului nu i-au putut răbda, ce au scris lui Cropot bragadir și lui Turculeț, de au încălecat cu vro trei, patru miei de oasté, de au trecut Cirimușul în ceasta parté ș-au lovit pin codru ș-au ĭeșit la Mihalcii, di i-au lovit în Cernăuții făr⟨ă⟩ vesté.

Ce căzacei au și dat la valé, în lunca Prutului, de au scăpat mai toții, iar cifedzii au purces să s⟨ă⟩ suĭe în vîrvulu de⟨a⟩lului Cernăuțului, să s-apucé dé bătaĭe. Ce vădzind că-i mulțimé dé oaste, nu s-au mai putut apuca dé bătaie, ce încungiurîndu-i i-au luat pi toți de grumadzii și-ndată i-au luat ș-au purces cu dînșei în Țar⟨a⟩ Leșască. Ĭar vro dzeci, cinspreci ce mai scăpas⟨ă⟩ din cifedzii, i-au tot ucis ⟨la⟩ sateli Țurcanei di pe supt munté, la Cupca și la Răd⟨ă⟩uții, la Suce⟨a⟩v⟨ă⟩.

Vinis-atuncii dintr-acea straj⟨ă⟩ moschice⟨a⟩scă, de-ș puses⟨ă⟩ nisște ste⟨a⟩guri, moldoveni de⟨-a⟩ moscalilor la mănăstiré la Putna și la Cîmpul Lungu. Ce oblicind Mihai-vodă, îndat-au răpedzit la dînșii cu taină, să s⟨ă⟩ rădicé să s⟨ă⟩ ducă, să nu oblice⟨a⟩scă tătarîi, să prade

1 la tîrg la Cernăuți G/ înpărățiĭa C]iar înpărățiĭa B,E, Deci înpărățiĭa G/ *după* răbda *ad.* pre acei șvezi B,E,G// 1-5 înpăratul Moscului au poroncit lui Cropotchin și lui Turculeț ca să ĭa 4.000 oaste și să margă asupra acelor șvezi. Cropotchin și Turculeț au luat oasti, au trecut Cirimușul în ceasta parte, au vinit prin codru ⟨și au trecut P⟩ și au eșit la Mihalce și au lovit M,P// 2 bregadir B,C / lui Costantin Turculeț B, lui Costantin Turculeț polcovnicului ⟨polcovnic D, polcovnicul E,G⟩ C,D,E,G// 3 vreo C/ trii B,C/ mii B,C/ oaste B,C// 4 parte B,C/ și au B,C/ și au eșit la Mihalce C,D, și au eșit la sat la Mihalcea B,E,G// 5 de B,C/ i-au]au C/ Cernăuți B,C/ fără de véste C,D, fără de véste pre dincoace B/ și i-au lovit pre șvezi ⟨în tîrg G⟩ în Cernăuți fără de véste, pre dincoace E,G// 6 *lipsește* Ce M,P/ căzacii B,C/ și dat]făcut P/ vale B,C/ *după* Prutului *ad.* de au trecut în céĭa parte E,G/ de] și M,P// 7 toți B,C/ iară B/ șvezii B,C/ să B,C/ vîrvul dialului M,P// 8 Cernăuților B,C,D,E,G/ *după* Cernăuților *ad.* bătînd în dobe E,G/să să apuce de C/să să apuce de bătaĭe ⟨bătălie E,G⟩ de războiu B,E,G/ Ce]Iar M,P// 9 că-i]că iaste B,E,G, că-i înpresură C/ de B,C/ *după* oaste *ad.* de i-au înpresurat G/ *lipsește* mai M,P// 10 de B,C bătaĭe]nemică C/ încungiurîndu-i ⟨încungiurînd G⟩ moscalii E,G/ pi]pre B,C, mai pre M,P/ grumazi B,C//11 îndată B,C/ îndată luundu-i au ⟨și E,G⟩ purces D,E,G/îndată au purces M,P/ și au purces C, și au și purces B/ dînșii B,C/ Țara B,C/ *după* Leșască *ad.* de i-au dus pre di ceĭa parte de Prut G// 12 vreo C/ dzéce B, zéce C/ cinsprăzéci C, cinsprăzéci șvezi B,E/ ce mai scăpase ⟨scăpasă C⟩ B,C]ce au fost mai scăpat G// 12-13 Mai rămăsisi vro 15 șvezi pre cari i-au ucis satile M,P/ din șvezi C, *lipsește* B,E,G//13 *după* ucis *ad.* pre șvezii D/ satele B,C/ Țurcanii BC] țăranii G/ de B,C/ pre B/ munte B,C// 14 Rădăuți B,C/ la Suceavă C]la ținutul Sucevii B,E,G, în ținutul Sucevii M,P// 15 Vinisă atuncea dintr-acĭa straje moschicească de-ș pusésĭe B, Și dintr-acĭa straje moschicească vinisă atuncea de să pusésĭe C, *lipsește* M,P//15–17 Niște moldovéni, steaguri a moscalilor vinisă la mănăstire Putna M,P// 16 néște stiaguri moldovéni de-a B,C/ *după* moldovéni *ad.* joimiri G/ mănăstire B//17–18 Înștiințîndu-să Mihaiu voevoda au triimes la dînșii M,P// 18 îndată C, *lipsește* B,E,G/ răpedzit]triimis E,G/ dînșii C/ să să rădice B,C//19 să să ducă B,C/ oblicească B,C//

f. 319v țara. Și-ndată s-au rădicat și s-au dus / în Ț⟨a⟩ra Leșască.

Mihai-vodă, văzind că pe Șfed l-au luat moscalei din ț⟨a⟩ra lui, de la Cernăuții, și ste⟨a⟩guri de joimiri au vinit la Cîmpul Lungu și la Putna, s-au și-nplut de fric⟨ă⟩, să nu-l price⟨a⟩p⟨ă⟩ craiul Șfedului sau alții neprietinï a lui, boïarï pribegii din Ț⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, să nu-l pîrască la Po⟨a⟩rtă că-s fapte⟨le⟩ lui sau meșterșugurilé lui. Ci au și-nceput a s⟨ă⟩ găti pe taină, a-și face potco⟨a⟩vi la cai și căruți la Botășeni. Și scoses⟨ă⟩ cuvînt că va să margă la un sat a lui, ce aré de moșie a lui, Cîndesștii pe Sîret, să-l vad⟨ă⟩. Și triimises⟨ă⟩ și pe socru-său, Dedul spătarul, la Cernăuți, de-i purta trebilé dispre moscali, ca, cînd a ïeși din Ïașii, să-l și tunpiné o⟨a⟩stea moschiceiască, să-l ïa.

21. Numai îl închedeca un lucru, de s⟨ă⟩ zăbăvie, că era un capegii-bașea în Ïașii, pentru banei birului, de sta zapciu. Și nu puté să purce⟨a⟩g⟨ă⟩, fiind capegi-bașea în Ïașii. Ci au scos atunce nevoïe în țară, de tot omul un leu, cu pecetluituri, cu iscăliturili boïarilor ci era zlotași. Și strîngînd acei banii pe fețé, au oriînduit năpăsștii de un leu: cine dides⟨ă⟩, da cincii, pecum s-au pomenit mai sus.

1 îndată B,C/ Țara B,C// 2 *ante* Mihai: 22 G, 26 M, 13 P/ Iar Mihai-vodă C/, voevoda M/ văzindu C/pre șvezi i-au luat moscalii B,C,D,E,M,P//3 din țara lui B,C *repetă* D, *lipsește* M,P/Cernăuți B,C/ *după* Cernăuți *ad.* și i-au dus în Țara Leșască M,P/ stiaguri B,C/la[2]]în/ D/3-5 de joimiri moldoveni au fost în mănăstire Putna și în Cîmpul Lung s-au și umplut de frică, temîndu-să să nu-l priceapă M,P// 4 și la mănăstire la Putna B,D,E,G, și la mănăstirea Putna C/ umplut B,C/frică B,C//5 priceapă B,C/ Șvedului B,C] șvezăsc M/alți B,C/ nepriïatini B, nepriïatini C/ ai lui C/ sau alți C/ sau alți boeri pribegi a lui ce era în Țara P/boiarii ce era pribégi în Țara E//6 pribégi B,C din]ci era în M/Țara Munteniască B,C/ să]și să MI,P// 7 Poartă B,C/că-s]că sînt B,C,D,E,G/ Poartă și să să vădească faptile lui. Și pentru acee au și început M,P/ faptele B, fapteli C/ sau meșterșugurile lui C, *lipsește* B,E,G/ Ce B/ început B,C//8 a să găti B,C/ pre B,C/ pre taină,și gătire o făce în Botoșani. Și au scos M,P/a-ș ⟨a-și C⟩ face potcoave B,C// 9 căruțe B,C/ Botășeani B,C/ scosésïe B,C// 10 ce are de moșiïe, ce să chiamă Cîndești B, ce avea de moșiïe, anumé Cîndeștii, C, ce avea de moșiïa, ce să chiamă ⟨anumi G⟩ Cîndeștii E,G/*lipsește* ce aré de moșie a lui M,P, a lui D/ anumé Cîndești D,M,P/pre B C/ B,C/Siret B,C/ ca să-l vadă M, ca să-l mai vadă P/ vadă B,C// 11 trimisésïe B, triimisésïe C/ Triimes-au la Cernăuți pre socrul său Dediul spatariul di-i purta M,P/ Dédiul spătariul B,C/la Cernăuți ⟨puindu-l D⟩ staroste D,E,G// 12 trebile despre B,C/ a eși din Iași B,C/ ar eși din Eși, îndată M,P// 13 timpiné C, întimpene B, întimpiné D,E,G/ oaste B, oastea C/ moschicească B,C/ și să-l ïa M,P// 14 21]22 C,D, *lipsește* B,E,G,M,P/ Însă un lucru foarti îl înpiedeca M,P/ înpiedeca B,C/ de să zăbăviïa B,C, *lipsește* E,G// 15 capegi-bașïa B,C/ Iași B,C/ banii B,C/ *lipsește* de sta M,P//16 nu putea să purceadă B,C/ *după* purceagă *ad.* din Eși M,P/ bașïa B,C/ în Iași B,C]acole M,P// 17-20 *lipsește* Ce au scos...pecum s-au pomenit mai sus. M,P//17 Ce B,C/ atuncea B,C/ omul să dea ⟨cîte E,G⟩ B,C,E,G/un]cîte un D// 18 cu[1]]și G/ pecetluiturile G/ iscăliturile C/ boiarilor zlotași să fie G/ce B,C// 19 strîngînd]stingînd D/bani B,C/ féțe B,C//19-20 au orînduit, cine dedés⟨e⟩ un leu să mai dea 5 lei G/*lipsește* năpăsștii B,C,E// 20 didésïe B,C/da]mai da C, să mai de E/cinci lei B,C,D,E/precum B,C/ pomenit]scris C,D, și mai scris B,E,G//

f. 320 Ș-au pornit pe capegii -/bașe la Gălații să aștepte acolo, să-i pline⟨a⟩scă zlotașei banii, și el cu gînd ca cela să ïa în sus, să-ș cauté tre⟨a⟩ba.

22. Brîncovanul, de cesștea lucruri a lui Mihai-vodă simțindu, de moscali, pe taină au înșteințat prietini⟨i⟩ di la saraiul înpărătescu. Neștiind vizirul nemic, au triimis înpăratul un om al său din casă teptilu, di au înblat în Moldova și-n Ïașii peste tot locul, și nu l-au știut, nice l-au priceput nimé. Ș-au mărsu și la Focșeni di cie parte, la boïarii pribegii, la Ilie Ca⟨n⟩tacozino și la Catargiul, de i-au întrebat de ce au fugit și cum ïasté Mihai-vodă; că de dînșei nu s-au ferit și le-u spus că-i triimis de la înpărăție. Ci acei boïarii atunce taré s-au jăluit de Mihai-vodă ș-au spus că înblă să s⟨ă⟩ haine⟨a⟩scă.

Deci acel om înpăr⟨ă⟩tescu cum au mărsu la înpăratul de i-au spusu-i, înpăratul îndată au triimis la vizirul di i-au spus că Mihai-vodă ïasté hain și s⟨ă⟩ nu scapé, că, de⟨-a⟩ scăpa, cap n-aré.

1 Și au B, C/pre capegi-bașïa B,C/ Gălați B,C/ Dar mai pi urmă au socotit și au triimes pre capigi-bașa M,P// 2 să pliniască D/ pliniască C, înpliniască B,E,G/ Zlotașii B,C/ el]Mihai-vodă E,G/ acela B,C// 2-3 și zlotașii ⟨zapcii P⟩ să-i înplinească banii, însă cu scopus ca acela ca, după acee, el îndată să purceagă la moscali în sus. M,P// 3 *după* sus *ad.* pre Siretiu G/ *lipsește* să-ș cauté tre⟨a⟩ba M,P/ caute triaba B,C]de triabă G/ *după* triaba *ad.* să să ducă la moscali C,D// 4 22]23 C,D, 21 E, 27 M, 14 P, *lipsește* B,G/ Brîncoveanul-vodă C,D,Iar Brîncovanul-vodă B, Iar Brîncoveanul-vodă E,G/aceste B, acéste C//4-6 Brincovanul au sîmțît di toati aceste încă și mai nainti și au înștiințat pre prietinii săi în taină ce era la saraiul ⟨sarascherul P⟩ înpărătesc M,P// 5 simțind B,C/ pre B,C/ înștiințat pre priïatinii săi de la B,D,E,G/ înștiințat priiatinii săi de la C// 6 Și neștiind E,G/ veziriul B, viziriul C/ nemică B,C//6-7 Și viziriul nimică n-au știut ⟨nu știe P⟩ Triimis-au înpăratul omul său la viziriul ⟨tiptil M⟩ de au umblat M,P// 7 un]pre un E/ teptil B,C,E/ în]prin toată M,P/ di au înblat]de au vinit B,C,E,G// 8 și în Iași B,C/ *după* Iași *ad.* și au umblat E/preste B,C// 8-9 Fost-au și în Eși și nimi nu l-au priceput. Mers-au M,P/ *după* locul *ad.* și au umblat/ *lipsește* l-au știut, nice B,E, știut, nice l-au G//9 Și au B,C/ Focșani B,C/ di céïa B,C// 10 pribégi B,C/ Cantacozino B,C/ Ilie Catargiul B,D,E,G,M,P// 11 de[1]]și M,P/*lipsește* de[2]]pentru M,P ,*lipsește* B,E/ di cé C/fugit din Moldova și în ci chip esti și să poartă Mihaiu voevoda M,P/ iaste B,C// 12 dînșii B,C/li-au spus B/ *lipsește* și le-u spus...înpărăție C/ că-i]că iaste B,D,E,G,P/ trimis B/ înpărățiïa B]înpăratul M,P// 13 Ce B,C/aciïei B/ boïari B, boiari C/ atuncea B,C/ tare B,C/jeluit B,C/ și au B,C//13-14 Și atunce boerii ⟨aciïa P⟩ foarti tari s-au jăluit acelui triimes pre Mihaiu voevoda și i-au spus și aceasta cum că umblă Mihaiu voevoda să să hainească la moscali M,P//14 că]cum că B,E,G/ umblă B,C/să hainiască B,C// 15 Decii B,C/ *ante* Decii: 22 E, 23 G/înpărătescu B,C/ la Țarigrad la înpăratul E,G//15-17 Mers-au acel om înpărătescu ⟨la Țarigrad M⟩ și au spus înpăratului, iar înpăratul îndată au triimis la viziriul și ⟨de P⟩ l-au înștiințat cum că Mihaiu voevoda M,P// 16 de au spus înpăratului ⟨iar înpăratul G⟩îndată B,E,G/ spus C/ trimis B/ veziriul B, viziriul C/de B//17 iaste B,C/ să nu scape B,C/că de va scăpa i s-a ⟨i să va E,G⟩ duce capul B,E,G, că de va scăpa, capul i-a tăïa C, că de va scăpa, viziriul apoi cap n-aré D]că apoi cu capul îș va da samă M,P//

23. Decé vizirul îndată au răpedzit un capegi-bașea cu mazilie la Isuf-pașea sarascherul de la Tighinea, scriind f. 320v numai să prindză pe Mihai-vodă, că de⟨-a⟩ / scăpa, capul i-a tăia. Ce Isuf-pașea îndată noaptea au gătit 300 de spahii cu alai-bei, înpreună cu capegii-bașea, de l-au lovit făr⟨ă⟩ vesté, de l-au prinsu.

24. Mihai-vodă atuncea aștepta să-i sosească carte de la socru-său, pecum joimerii au trecut Cirimușul în ceasta parte, și el să purce⟨a⟩dză din Ĭașii. Și-ntr-acea dzi ce-u sosît turcei cu mazîlie în Ĭași au sosit și carte de la socru-său Dedul, că joimirii la Cirimuș stau gata să tre⟨a⟩c⟨ă⟩, și le-u dat și cîte un leu de cheltuial⟨ă⟩, la 400.

Décii Mihai-vodă, vădzînd că l-au apucat turcii în Ĭașii, au și răpedzit la Dedul, de-u fugit în Ț⟨a⟩ra Leșască, și s-au întorsu și joimerii înapoi. Atunce, de-r hii avut Mihai-vodă cumpăt bun, să fie mai grăbit lucrul și s⟨ă⟩ nu fie știut pre mulții acel sfat, ar hi avut vremea bun⟨ă⟩

1 23]24 C,D 28 M, 15 P, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ veziriul B, viziriul C/ răpedzit]triimis E,G, și triimes M,P/ bașĭa B,C// 2 cu maziliĭa lui Mihai-vodă la Iusuf-pașĭa B,E,G,M,P/Iusuf-pașe C/sarascheriul B,C/ de la]de C,M,P/scriindu-i B,C,E,G,M,P// 3 numai]numaidecît G,îndată M,P/să]să-l C/ pre B,C/voevoda M/ de va scăpa B,C,D,E,G//4 îi va tăĭa D,G, i-a tăe lui Iusuf-pașa M,P/ *lipsește* Ce M,P/ Iusuf-pașa C, Iusuf-pașĭea B, Iusup-pașa M, P/ trii sute B,C/ *lipsește* de P// 5 cu[2]]și cu E,M,P/ capegi-bașĭa B,C// 5-6 l-au lovit fără de véste pre Mihai-vodă, de B,G, l-au lovit pre Mihai-vodă fără de véste C,D/capegi-bașe de au mărsu fără de véste la Mihai-vodă de l-au prinsu E/capegi-bașa, cari viind fără di vesti au prinsu pre Mihaiu voevoda M,P//6 *după* prinsu *ad.* și l-au mazilit D// 7 24]25 C,D, 30 M,*lipsește* B,E,G,P/Iară Mihai-vodă B,C,E,G/ atuncea]într-aceĭa zi M,P/aștepta scriso⟨a⟩ri de la socrul său Dédiul M,P// 8 de la socru-său carte C/ *după* socru-său *ad.* Dediul spat⟨ar⟩ G, Dédiul spătar; și viind carte D/precum B,D, *lipsește* M,P/joimirii B,D/ au trecut]trecusă M, triimisăsă P// 9 *lipsește* și M,P/el]Mihai-vodă B,D,E,G,M,P// 8-9 *lipsește* pecum... să purce⟨a⟩dză din Iașii. C/ era gata să purceadă din Eși ⟨în ceasta parte P⟩ la joimiri M,P/ purceadă B/Iași B/Și într-acĭa B, Într-acea C//10 ce au sosit B,C]de au vinit E/turcii B,C/maziliĭa B, mazilie C// 9-12 Și chĭar atunce au vinit și turcii în Eși cu mazilie. Vinit-au lui Mihaiu voevoda scrisoari di la socrul său Dediul, înștiindu-l că joimirii stau gata la Cirimuș și lĭ-au dat și cîti ⟨un leu P⟩ di cheltuială la patru suti joimiri M,P// 10 *lipsește* în Iași C/au sosit și de la socru-său Dédiul spătariul carte, că C/cartea B// 11 Dédiul spătariul B,D,E,G/ stau gata la Cirimuș C/triacă B,C//12 li-au C/ li-au dat și de cheltuială cîte un leu de om, la patru sute de oameni B,E,G/ la patru sute de oameni D/ *după* patru sute *ad.* ce și el să purcează din Iași C// 13 Decii B,C, *lipsește* M,P/ voevoda M/văzind așĭa D//14 Iași B,C/ au și răpezit ⟨au și triimis E,G⟩ în grabă la socru-său Dédiul spătariul de au fugit B,E,G/îndată au triimes la socrul său Dĭediul să fugă în Țara Leșască M,P/ Dédiul C, Dédiul spătar D/ de au C/ Țara B,C// 15 joimirii înnapoi B,C/ Atuncea B,C/ *ante* Atuncea: 23 E, 24 G/ de ar hi C, de ar fi B//15—4 *lipsește* Atunce ... s-au înșelat, de l-au prinsu. M,P// 16 să fiĭe B/ să nu fie B,C// 17 mulți B,C/ acel]de acel G/ ar hi]au A,B,C,D,G, și au E/ vrémĭa B, vréme C/bună B, C//

ș-ar hii apucat de-r hii scăpat. Numai era mulții sfetnici, și era plin locul, și socotie că pîn' n-a agiurge capegi-bașe cu birul la Țarigrad nu l-or mazîli. Și mai mult cu acel gînd s-au înșelat, de l-au prinsu.

25. Decé turcei. cu maré straj⟨ă⟩ și groază, l-au luat de l-au pornit la Tighinea și de la Tighinea la Țarigrad, de f. 321 l-au / închis în Edicula cu maré, mare urgie, care nime nu mai dzice c-a vide lumea.

Capegi-bașea carei strîngea birul în Gălați au apucat de-u luat de la boĭarii zlotași numai 10 pungii de bani și le-u dus la Țarigrad, de le-u dat la visterie înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă.

26. Aici în Ĭașii au pus capegi-bașea, care luas⟨ă⟩ pe Mihai-vodă, camaican pe Ion Buhuș logofătul. De domnie nu s⟨ă⟩ știe cine ĭasșté, făr⟨ă⟩ cît trăgea nedejdea lui Antiohi-vodă, știindu-l că-i mazîl acolo.

Iară boĭarii cei pribegii din Țara Munteniiască, Ilie Ca⟨n⟩tacozino visternicul și Ilie Catargiul vis⟨ternicul⟩, cum au înțeles de luarea lui Mihai-vodă din Ĭașii, s-au și bucurat cu nedejdea că ĭasté Antiohi-vodă domnu. Ș-au trecut în grab' în ceasta parte, la Focșeni și, făr⟨ă⟩

1 și ar fi apucat de ar fi scăpat B,C/ mulții]prea mulți G/ mulți sfétnici B,C//2 *după* locul *ad.* pretudindinea C/ socotiĭa B,C, socotiĭa Mihai-vodă E/ pînă B/ pînă nu va C/ bașĭa B,C///3 cu birul]cu banii birului E,G/ mazili B,C/ nu-l vor mazili D// 4 gînd]sfat G/ *ad. marginal* gînd C/ l-au prins turcii G// 5 25]26 C,D, 24 E, 33 M, *lipsește* B,G,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ turcii B,C/ mare straje B,C/ groază și straji M,P/ l-au ⟨au M,P⟩ luat pre Mihai-vodă D,E,M,P// 5-8 *lipsește* Decé... dzice c-a vide lumea. G//6 de[1]] și M,P/ și] iar M,P/ de[3]] și B,C,E,M,P//7 cu mare urgiĭe B,C,E,M,P/ care]și M,P/ nimé B,C//8 dzicea B, zicea C/nu mai dzicea că va mai eși de la închisoare și a mai videa lumea E/ că a ⟨va D⟩ mai videa B,C,D,M,P//9 Iar capegi C,E,G/ bașĭa B, bașe C/ care B, careli C/ birul]banii birului E,G/de-u]de au B,C//10 zéce pungi B,C/ li-au dus B,C// 10-11 li-au dus la visteriĭa înpărătească M,P// 11 li-au dat B,C/ visteriĭa B, vistierie C/ înpărătiască B,C// 12 26]27 C,D, 25 E,G, 35 M, 17 P, *lipsește* B/ Aicea în Iași C/ bașĭa C/ luasă pre C//12-13 Iar în Iași capegi-bașĭa, care luas⟨ă⟩ ⟨au luat G⟩ pre Mihai-vodă au pus caimacam B,E,G/ Capigi-bașa acela ce-au luat pre Mihaiu voevoda din Eși au pus caimacami în Eși pre M,P// 13 caimacam C/pre B,C/ log⟨o⟩-fătul B/13-14 De ⟨Și de E,G⟩ domniĭe iară nu să știĭa B,E,G/ Iar de C/ nu să știĭe C/ Iar domnu nu să știe cari a vini ⟨cini a fi P⟩ fără de cît M,P// 14 iaste B,C/ fără C/ fără de cît numai trăgea B,E,G/ nedejde B,C//15 lui]de M,P/ Antiohii B,C/ voevod M/ știindu-l]boiarii știindu-l C/ *lipsește* că-i M,P/ că iaste ⟨că-i C⟩ mazil acolo la Țarigrad ⟨Poartă D⟩ B,C,D,E,G/ acolo]la Țarigrad M,P// 16 Iar B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* cei M,P/ pribégi B,C/ Munteniască B,C// 17 Cantacozino B,C/ vistérnicul[1] B, vistiiarnicul[1] C/ *lipsește* visternicul[1-2] M,P/ vist⟨iernicul⟩[2] C, *lipsește* B,E,G//18 înțăles B,C/ cum au auzit că au luat turcii pre Mihai voevoda, îndată s-au și bucurat M,P// Iași B,C/ *lipsește* și B,E,G//19 nedejde B,C/ iaste B]va fi C, a fi M,P/ Antiohii B,C/ domnu Ant⟨i⟩ohii voevoda M,P/ Și au C, Și au și B,E//20 grabă B,C/ *după* parte *ad.* în Moldova B,E/ Focșani B,C/ fără nici B, fără de nici C,D,E,G//

nicé o poroncă, au și-nceput a prinde ș-a lega ș-a bate pe oameni⟨i⟩ lui Mihai-vodă ce s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ cu slujbe acolo și a lua bucateli a boerilor lui Mihai-vodă caré să dedes⟨ă⟩ în laturi. Prins-au și pi un grec, nepot de sor' lui Iordachi Rusăt vornicul, de l-au bătut și l-au înbrăcat cu-n sucman negru și l-au triimis de l-au închis la Cetate la Ne⟨a⟩mțu. Și multe lucruri făr⟨ă⟩ de calé făcea. Ș-au mărsu la Ĭașii, dîrjii și sămeții, așteptînd din ce⟨a⟩s
f. 321v în ce⟨a⟩s să le vie cărții de la / Ant⟨i⟩ohie-vodă, să fie cămăicani.

27. Atunce au trecut pen Ĭașii, de la Po⟨a⟩rtă, un un ag⟨ă⟩ înpăr⟨ă⟩tescu la marginé, la Cernăuții, în cai de olac, de au măsurat locul din mijlocul Prutului, de la Orășeni. Au pus pe un om pe gios, de au mărsu pîn-în tîrgu în Cernăuți, și aga turcul alăturea cu dînsul cu ceasornic, ca s⟨ă⟩ vadză cîte cesuri au călcat moscalei hotarul, cîndu au vinit de au luat pe Șfed. Și s-au aflat opt cesuri c-au călcat hotarul. Întrebatu-l-au cămăicanei pe acel turcu, doar știe să spuĭe pe ciné or să puĭe domnu aice, și n-au știut nemic să spuĭe.

1 *după* poroncă *ad.* a nemărui C,D/ au și început B,C, au început E,M,P/ și a lega și a bate B,C// 1—2 început a prinde, a bate și a lega pre oamenii M, început a bati, a prăda pre oamenii P// 2 pre oamenii B,C/ voevoda M/ *după* vodă *ad.* șa-i lega P/ ce]carii M,P/ să tîmplase B, să tîmplasă C/ să tîmplas-acolo G/ slujba B,E,G// 3 a luoa B,C, a luat G/ luat-au și M,P/ bucatele B, bucateli C]vitile M,P/ a boĭarilor B, a boiarilor C]a oamenilor P/voevoda M/ carii să didésie B,C//3—4 *lipsește* caré să dedes-în laturi M,P// 4 Prins-au atuncea B,C,D,E,G/ pre B,C// 5 vornicului D/ *lipsește* vornicul, de M,P/ *lipsește* și M,P//6 cu sucman B,E,G/ *lipsește* negru E,G/ și]apoi M,P/ trimis B/ de]și M,P/ la ⟨în M,P⟩ Cetatea Niamțului G,M,P// 7 Niamțu B,C/ Și și alti multi M, Și așa multi alti P/ *lipsește* lucruri P/ fără cale B, fără calé C/ făcea]au făcut B,E,G,M,P//8 Și au mărsu la Iași B,C]După ⟨Și după P⟩ acee au vinit la Eși M,P/ dîrji și simeți B,C// 8-9 ceas$^{1-2}$ C//9 *lipsește* le M/ viĭe B/ cărți B,C/ Antiohii B, Antiohi C/ voevoda M/ să-i fie E//10 caimacami B,C//11 27]28 C,D, 26 E, 37 M, 18 P, *lipsește* B/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ prin Iași C/ prin Iași un turcu mare de la Poartă, agă înpărătescu B,E,G/ Poartă C// 11-12 Trecut-au prin Eși un agă di la Poartă M,P//12 agă înpărătescu C/ *lipsește* înpăr⟨ă⟩tescu M,P/ margine B/ Cernăuți B,C//13 olacu B,C]mezil E, menzil G//14 Orășĭeni B, Orășéni C/ Și au pus E,G,M,P/ pre$^{1-2}$ B, pre^{1} C/ *după* mers *ad.* pre jos M,P/ pînă B,C//15 turcul cu ceasornicul alăturea P/ *lipsește* cu dînsul M,P/ ceasornicul B, ceasornic C, ceasornicul în sîn E,G//16 să C/ să vază B/ ceasuri C/ moscalii B,C/ hotarul Moldovii C, *lipsește* M,P// 17 cînd B,C/ pre șvezi B,C,D,E/ ceasuri B,C// 18 că au călcat hotarul B,C, *lipsește* M,P/ Întrebat-au caimacamii ⟨boiarii caimacami E⟩ atuncea pre acel turcu agă, doară B,E/ boiarii caimacami C,D,G/ Caimacamii au întrebat M,P/ pre C//19 turcu]turcu agă C,D,G, agă M,P/ doară C/ *lipsește* doar știe să spuĭe pe M,P/ știĭe B/ să spue C, să le spue E,G, să le spuĭe B/ să le spuĭe pre cine va înpărățiĭa să puĭe domnu aicea în Moldova D/ pre cine vor să puĭe ⟨pue C⟩ B,C,G] cini va să fii domnu M,P/ aici B]aicea în Moldova C,G, în Moldova M,P// 20 și n-au știut]ci nișí el n-au știut M,P/ *după* știut *ad.* acel turcu agă C/ nemică B,C/ *lipsește* nemic să spuĭe M,P/ să le spue E,G//

28. Strînsu-s-au toată boĭarimea la Ĭași ș-au întrat în maré grij⟨ă⟩, să nu puĭe de la Po⟨a⟩rtă vrun pașé sau să nu vie să mai ia nescaréva boĭarii la Po⟨a⟩rtă. Vădzind c-au luat pe Mihai-vodă cu maré urgie și cu nume de hainlîc, și vesté de domnu nou nu le vine, să mira ce or faci.

Sfătuĭa unei să fugă într-alte țării: alții sfătuia să s⟨ă⟩ bej⟨ă⟩ne⟨a⟩scă la munții. Ce apoi au scris și la Brîncovanul, cu rug⟨ă⟩minte să-i sfătuiască ce-or facé și, de hii audzit ceva, ori de biné, ori de rău, să le fac⟨ă⟩ șt⟨i⟩re.

f. 322 Deci Brîncovanul le-u răpedzit de olac și le-u scris/ să nu poarte nice o grij⟨ă⟩, că făr⟨ă⟩ zăbav⟨ă⟩ vréme le va vini vesștea că le-u pus Po⟨a⟩rta domnu. Iară de celi reli ce socotescu, nu-s nice de uneli, că așe are el veste de la capichihăi. Și așea le-u mai ĭeșit boĭarilor grijea.

29. Atunce poroncit-au vizirul lui Ant⟨i⟩ohi-vodă să grijască trei sute de pungii de bani, să-l puĭe domnu, că

1 28]29 C,D, 39 M, 19 P, *lipsește* B,E,G/ boerimea C, boĭarimea atuncea B,E,G/ și au intrat B,C, și toți au intrat M,P// 2 mare grije B,C/ grije, temîndu-să să nu le pui pașe di la Poartă, în loc di domnu M,P/ de la Poartă B,C, *lipsește* G/ vreun C/ pașĭa B,C, pașe în Moldova E,G// 3 sau să mai viĭe B,E,G/ *lipsește* sau să nu vie... la Po⟨a⟩rtă. M,P/ niscariva B, niscaiva D,E, pre niscaiva C/ boĭari B, boiari C/ Poartă B,C// 4 Vădzind]Știind M,P/ că au luat B,C/ pre B,C/ voevoda B/ mare urgiĭe B,C// 5 hainlîcu B/ véste B,C/ nou]cine ĭaste B,E,G/ nu le mai viniĭa D,M,P/ vine B, viniĭa C/ *lipsește* să mira ce or faci M,P/ face B,C// 7 Și sfătuĭa B,D/ unii B,C/ țări B,C/ iar alții C,D,G// 7-8 *lipsește* Sfătuĭa... la munții. M,P// 8 să să bejeniască B,C/ munți B,C/ Ce au socotit apoi ⟨apoi au socotit G⟩ și au scris la Brîncoveanul-vodă E,G/ *lipsește* și B// 9 Brîncovanul ⟨Brîncoveanul C,D⟩-vodă B,C,D/ Scris-au toți boerii ⟨cu toții P⟩ la Brîncovanul, domnul muntinéscu, cu mari rugăminți M,P/ rugăminte B,C/ce vor face D/ face B,C//10 de a fi auzit B, de va fi auzit C,D,E,G, de auzi ceva P/ bine B,C/să le facă știré B,C]să-i înștiințéze E,G,M,P// 12 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Brîncovanul ⟨Brîncoveanul C,D⟩-vodă B,C,D/li-au$^{1-2}$ B,C/ olacu B/ Decii Brîncoveanul ⟨-vodă G⟩ li-au scris și li-au trimis în grabă de i-au înștiințat să nu poarte E,G// 12-14 Brîncovanul le-au scris și au trimes di olac, adiverindu-le să nu poarti grijă ⟨di nimică M⟩ că fără zăbavă le ⟨va P⟩ vini veste M,P// 13 nici o grije B,C/ fără zăbavă B,C, fără de zăbavă D,E//14 li-a vini véste B/ *lipsește* vini C/ véste C/ le-u]li-au B,C/ le va pune G/ le va pune înpărățiĭa domnu E, li-au pus domnu ⟨di M⟩ la Poartă M,P/ Poarta B,C/ Iar B// 15 di céli réle C, din céle réle B/ de]pentru M,P/ socotescu ĭei⟨ei E,G⟩ B,E,G/ nu-s]nu sînt D,E,G// ce-au socotit ei, nici di unile nu sînt, fiindcă el așa are vesti M,P/ nici B,C/unili B/așĭa B, așa C//16 véste B,C/capichihăile lui B,C,D,E,G/ așĭa B, așa C]într-acest chip M,P/le-u]li-au B,C/ eșit B,C//17 grijĭa B, grije C// 18 29]30 C,D,G, 41 M, 20 P, *lipsește* B/Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ Poroncit-au atuncea G/veziriul B,viziriul C/Antiohii B,C/voevoda M//19 grijască]gătĭască M,P/ trii sute C]patru sute B,E,G/*lipsește* de$^{1-2}$ M,P/pungi B,C/să-l]și să-l M,P/domnu în Moldova B,C,D,E,G/ că]dzicîndu că E//

alții dau cincii sute. Antiohi-vodă socotie că n-or puné pe alții, avînd el nume bun de la țar⟨ă⟩, și numai pe dînsu or puné. Ș-au răspunsu vizirului că el mai mult de o sută șindzăci de pungii n-a da, că țara ĭasté sărac⟨ă⟩, și el nu po⟨a⟩té s-o jăcuiască.

30. Decé vizirul, văzdind acel răspunsu de la Antiohi-vodă, au chemat pe Niculai Mavrocordat tărdzimanul, ficiorul lui Alixandru Exapărîtul, tărdzimanului celui bătrînu, și i-au dzisu-i: „De vré⟨me⟩ că Antiohi-vodă n-au vrut să dea trei sute de pungii să fie domnu, iată că tu ĭesștii tărdziman, slug⟨ă⟩ înpăr⟨ă⟩te⟨a⟩scă, credincios, și-ții dau ție domnie, făr⟨ă⟩ nice un ban". Și l-au înbrăcat cu căftan.

31. Iară dup⟨ă⟩ ce s-au trecut trei, patru dzilé dup⟨ă⟩ ce au înbrăcat căftan, făcut-au vizirul un izvod la cîté locurii f. 322v trebuĭe să dea bani Neculaiu-/ vodă, carei cuprind acel izvod opt sute de pungii de bani. Și l-au făcut de-u dat toți banii în grabă. Și cu ce-u mai cheltuit cu casa lui, pîn-a purcede de acolo, s-au făcut apro⟨a⟩pi de o mie de pungii de bani.

32. Atunce tată-său Alicsandru Ecsapărîtul, șădzind la gazdă, nemic nu știe de fiiu-său, c-au luat domnie. Și cum au înțeles, au și-nceput a plîngé ș-aș da palmé pesté obraz, ș-aș zmu'gé părul din cap și din barbă, ș-a blăstăma pe fiiu-său, căci au priimit domnie, și a dzicé că din ce⟨a⟩sul acesta ĭasté casa lui stînsă, de vréme că s-au amesștecat la domnie. Și fiind și bătrîn, n-au trăit doo săptămîni ș-au murit. Încă n-apucas⟨ă⟩ Neculaiu-vodă să purce⟨a⟩dză din Țarigrad. Iar în locul lui Neculaiu-vodă au pus tărdziman pe frate-său, pe Ion.

33. Triimițind Neculaiu-vodă cărții în țar⟨ă⟩ de domnie noo, au triimis și nisșté oameni a lui, greci. Arătatu-s-au la toți cu blîndeță și cu mil⟨ă⟩. Atunce Ilie Ca⟨n⟩tacozino și cu Ilie Catargiul, cum au înțeles că nu-i Ant⟨i⟩ohi-vodă domnu șe-i Neculaiu-vodă, s-au și spăriet f. 323 de faptelé lor celé nebune / ce făcus⟨ă⟩, pecum mai sus s-au pomenit. Bogată rușini le ĭera ! Ș-au și-nceput a fugii în Ț⟨a⟩ra Munteniască.

Și Neculaiu-vodă, neștiindu-i c-au vinit în Moldova, le-au scris cărții de l⟨e⟩-au triimis pen Țara Muntene⟨a⟩scă, cu adeverință bun⟨ă⟩, știindu-i că sînt acolo, să-i

---

1 dau]da și M,P/cinci M,P/ Iar Antiohii B,C,E,G/ voevoda M/ socotiĭa B,C/ că pre alții nu vor puni domnu M,P/ n-or]nu vor C//2 pre C/ *după* alții *ad.* la domniĭa Moldovii B,E,G/ numé C/ de la]în M,P/ țară B,C/ și numai]ci tot M,P/ pre dînsul l-or ⟨îl vor C,D⟩ pune B,C,D//3 Și au B,C] Și pentru acee M,P/ veziriului B, viziriului C/ că]cum că M,P/ mai mult de trii sute și cindzăci de pungi de bani B/ de]decît C,M,P// 4 și cinzăci C/ *lipsește* de M,P/pungi de bani C,D,E,G, pungi bani M,P/ nu va da C/ că] fiind M,P/ iaste B,C, *lipsește* M,P/ săracă B,C//5 nu poate să o jecuiască B,C// 6 30]32 C, 31 D,G, 42 M, 21 P// *lipsește* B/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ veziriul B, viziriul C/ *lipsește* vădzind... vodă M,P/ *după* văzind *ad.* așa B,E,G/ Antiohii B,C// 7 chiemat pre Nicolae B,C/ Marvocordat A/terzimanul B,C, a tărzimanului M, tărziman P/ ficior lui D,P// 8 Alexandru B/ Exaporitul, terzimanului B,C/ *grecește*: Exaporitul G/bătrîn B,C//9 și i-au zis B,C,G/ De vréme B]de va vrea C, De vii vrea D/ Antiohii C/voevoda nu vra M//10 trii C]cinci E,G/*lipsește* de M,P/ pungi de bani B, C,D,E,G, pungi bani M,P/ *după* domnu *ad.* în Moldova B,C,D,E,G/ ești terziman, slugă înpărătiască B,C// 11 credincioasă P/ și-ți C/ și îți dau țiĭe B,E]ții îți dau M,P/ domniĭa B/ *după* domniĭa *ad.* în Moldova D//12 fără de nici B,C,D,E,G/ Și îndată M,P/ *după* caftan *ad.* să fiĭe domnu în Moldova B,E,G, și l-au pus domnu în Moldova C//13 31]32 C,D, 43 M, *lipsește* B,G,P/ Iară după ce au trecut trii B,C,D,E,G, *lipsește* M,P/zile B,C/după B,C//13-14 După patru zili au făcut viziriul M,P//14 caftan C, caftan de domniĭe B,D,E,G/ veziriul B, viziriul C/la] în P/ cîte locuri B,C/ *repetă* la cîte locuri D// 15 trebuĭe]să cade M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M/care cuprindea B,C/*lipsește* acel izvod C/cari izvod cuprinde M,P//16 *lipsește* de[1-2] M, de[1] P/pungi B,C/de-u]de au B,C/au dat în grabă toți banii acie M,P//17 Și]Deci M,P/ ce-u]ce au B,C/lui]sa M,P/pînă a purcéde B,C/ *lipsește* pîn⟨ă⟩a purcede de acolo P//18 de acolo din Țarigrad C,D,E/de acolo]din Țarigrad G, *lipsește* M/ aproape de B,C, *lipsește* M,P/miĭe B/*lipsește* de[2] M,P/pungi B,C/*lipsește* de[3] M//19 32]33 C,D,*lipsește* B/Atuncea B,C/Alexandru Exaporitul B, Alexandru Exaporitul, terzimanul ⟨*lipsește* terzimanul G⟩cel bătrîn C,E,G/șezînd B,C//19-r. 8 din p. urm. *lipsește* Atunce tată-său... din Țarigrad. M,P//

1 nemică nu știĭa B,C/de fiiu-său Nicolae Mavrocordat terzimanul ⟨Nicolae-vodă C⟩ că au luat domniĭa Moldovii B,C,D,E,G// 2 înțăles B,C/ cum au și început a plînge și a-ș da palme preste B,C//3 și a-ș zmulge B,C/ ș-a]și a B,C//4 pre C/ pre fiiu-său Nicolae-vodă B,G/ căci]pentru căci B, pentru cé E,G/ domniĭa B,C/ dzice B, zice C/ ceasul B,C// 5 iaste B,C/ de]din B,C,D,E/ amestecat C, amestecat fiiu-său B,E/ *lipsește* G// 6 domniĭe B,C/ doao B]mai mult de doao C//7 ș-au]și au B,C/ Și încă nu apucasă B,C,E,G/ Nicolae B, Neculae C/ purceadă B,C//8 *repetă* din B/ Iară B/ Nicolae B,C//9 au pus înpărățiĭa ⟨Poarta D⟩ terziman C,D,E,G/ terziman B/ Viziriul în locul lui Nicolai voevoda ⟨Mihaiu-vodă P⟩ au pus tărziman M,P/ pre[1] C,*lipsește* pe[2] C,G/pre frate-său Ioan-vodă B,E/pre Ioan fratile lui Necolaiu voevoda M,P// 10 33]34 C,D,45 M, 22 P, *lipsește* B,G/Iară atuncea trimițind B,E,G/ Nicolae B/Iară Nicolae-vodă, trimițind în țară cărți de domniĭe C/cărți în Moldova, în țară B,E,G/ de domniĭe B//10-12 Necolaiu voevoda au triimes în țară cărți de domnii noao și au triimes și o⟨a⟩mini de ai săi, greci. În scrisoari au arătat blîndețe și milă M,P//11 noao B,C/trimis B/ néște B,C/ai lui B,C,D//11-12 Arătat-au Nicolae-vodă C// 12 blîndéțe B,C/milă B,C/Atuncea B,C, *lipsește* M,P// 13 Cantacozino B,C/ au înțăles B,C]s-au înștiințat M,P/nu-i]nu iaste B,D,E,G,M,P// 14 Antiohii B, C/ domnu Antiohii voevoda M,P/șe-i]și iaste B,C,D,E,G/ *lipsește* șe-i Neculaiu-vodă M,P/Nicolae B,C/ spăriĭat B, spăriiat C// 15 faptele B, fapteli C/céle B,C/ céle fără de calé ce făcus⟨ă⟩ D/ *lipsește* nebun C/ făcusă B,C/precum B,C//15-16 *lipsește* ce făcus⟨ă⟩... s-au pomenit. M,P//16 pomenit]scris B,C,E,G/rușine B]necinste C/era B,C/ Și au și început B,C]Și au purces M,P/a fugi B,C]să fugă M,P//17 în]iar ⟨iarăș P⟩ în M,P/Țara B,C// 18 Și]Iar C/ Nicolae B,C/că au vinit B,C/le-u] li-au B,C// 18-3 Necolaiu voevoda n-au știut că au vinit în Moldova acești doi boeri și pentru acee le-au fost scris cărți cu adiverință și le-au fost triimes drept în Țara Muntenéască ca să-i iasă înnainte la Gălați. Iar ei fugînd i-au întîlnit ⟨au întîmpinat P⟩ cărțile la Bacău și s-au mai îmblînzit M,P// 19 cărți B,C/li-au trimis B,C/ pin B,C/Munteniască B,C//20 cu]și cu C/ bună B,C//

ias-înainte la Gălați. Deci fugind iar, i-au tunpinat cărțilé la Bacău. Deci vădzind cărțilé lui Neculaiu-vodă, s-au mai înblîndzit ș-au eșit înainte lui Neculaiu-vodă la Gălații.

34. Atunce și Iordachi vornicul Rusăt și frate-său Manolachi și alții mulții boĭarii a lui Mihai-vodă fugis⟨ă⟩, unei în Ț⟨a⟩ra Leșască, alții în Ț⟨a⟩ra Muntene⟨a⟩scă, alții în Țara Ungure⟨a⟩scă, temîndu-s⟨ă⟩ c-a lua Ant⟨i⟩ohi-vodă domnie; căci era greșiți rău lui Ant⟨i⟩ohi-vodă. Ce vădzind cărți⟨le⟩ lui Neculaiu-vodă scriindu-lé cu blîndeță, s-au întorsu toți înapoi cu bucurie. Caré acea bucurie pe urmă au vinit în suspinuri și-n amar, pecum înainte s-a scrie, la rînd.

DOMNIĬA ÎNTÎIU A LUI NECULAIU-VODĂ MAVROCORDAT, FICIORUL LUI ALECSANDRU EXAPĂRÎT, VL⟨EA⟩TO 7218 ⟨= 1710⟩. CAP 90

Zaci⟨alo 1⟩. Dup⟨ă⟩ ce s-au gătitu în Țarigrad cu domnie, au purces / ș-au vinit la Gălați. Ș-acolo, dup⟨ă⟩ obicei, i-au ĭeșit to⟨a⟩tă boerimea din Țara de Gios înainte.

f. 323v

1 iasă B,C/ innainte BC/ Decii B,C/ fugind C/ iar]ĭei B,C, ei D,E,G/timpinat B C,D, întimpinat E,G//1-2 cărțile[1-2] B,C//2 Decii C]Și B,E,G/ Nicolae B,C//3 și au C/innaintea C/ Nicolae C, Gălați C/ și au eșit ⟨și ei E,G⟩ lui Nicolae-vodă înnainte la Gălați B,E,G, *lipsește* M,P//4 34]35 C,D,E, 48 M, *lipsește* B,P/ Atuncea C/ *lipsește* și G/ *lipsește* Atunce și M,P/ Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G/ *lipsește* vornicul M,P/ *lipsește* și frate-său Manolachi M,P// 5 Manolachi Rusăt D,E,G/ și și M/alți B/mulți boĭari B,C, boeri mulți M,P/ *lipsește* mulții E,G/ a lui]de a lui C/ voevod M/fugisă B,C, încă fugisă M,P//6 unii B,C/ Țara[1-2] B,C/iar alții[1-2] G/Munteniască B,C/7 Unguriască B,C//7-8 *lipsește* alții în Țara Ungure⟨a⟩scă... rău lui Ant⟨i⟩ohii-vodă. M,P/ temîndu-să B,C/ că va luoa C, că va lua D, că a fi luat B,E, că ar fi luat G//8 Antiohii[1-2] B,C/ domniĭa B,C/căci]pentru că C,E,G, pentru căci D// 9 Ce vădzind] Iar dacă au văzut M,P/ cărțile B,C/Nicolae B,C/voevoda M/ scriindu-le B,C, *lipsește* M,P//10 blîndețe B,C/s-au]apoi s-au M,P/ toți]cu toții P, cu toții în Moldova M/înnapoi C/ înnapoi toți B,G/ bucuriĭe B/ Care B,C// 10-12 *lipsește* înapoi cu bucurie... la rînd. M,P/ acĭa B//11 bucuriĭe B,C/ *repetă* Care acea bucuriĭe C/ acea bucurie s-au întors de au venit G/ pre B,C/ pe urmă s-au întorsu de au vinit E/ și in B,C//12 precum înnainte s-a scriĭe la rîndul său B, precum s-a scrie înnainté la rînd C/să va scrie istoriĭa la rînd D/ să va scrie la rîndul său G/ la rîndul său E//13 întii B,C/ *lipsește* întîiu a M,P/ Nicolae voevoda Mavrocordat B,C, Necolaiu Mavrocordat voevod M,P// 14 ficior B,C,E,G,M/ Alexandru Exaporitul C, Alexandru Exaporit D,M,P, Alexandru Exaporitul terzimanul B,E,G//15 vl⟨ea⟩to]în anul B,C,D,G, anul E/ *lipsește* vl⟨ea⟩to 7218 M,P/ Cap 93 D, *corectat* Cap 93 B, Cap 95 P *lipsește* Cap 90 C,E,G// 16 Zaci⟨alo⟩ C, *lipsește* B,D,E,G,M,P/ După C, Dupre B] În anii 1710, după M,P/*după* gătit *ad.* Nicolae vodă B,C,E,G/ domniĭa B,C//17 și au vinit pînă la Gălați B,C,E,G/ Și B,C/ dupre B]pre C/ obicĭai B, obiceai C//18 eșit B,C// 17-18 după obiceiu, toată boerime din Țara di Gios i-au eșit innainti M,P// 18 toată B/înnainte toată boerimea din Țara de Jos C/ *după* înnainte *ad.* de s-au înpreonat cu dînsul B,E//

2. Și-ndată au și dat cuvîntu mojîcilor să-ș ĭa bani⟨i⟩ înapoi de la boĭarii zlotași, care-i dedes-înainte mazil⟨i⟩ei lui Mihai-vodă pecetluțeleli cele de un leu și năpăsștilé celé cîte 5 lei de leu, ce s-au pomenit mai sus, că scoses⟨ă⟩ Mihai-vodă.

Cé zlotași⟨i⟩, unei luas⟨ă⟩ cu datorie ș-apucas⟨ă⟩ de dedes⟨ă⟩ la Mihai-vodă, iară unei luas⟨ă⟩ de pe la oameni și dedes⟨ă⟩ la capegi-bașe ce strînge birul, care s-au pomenit mai sus. Și Neculai-vodă n-au vrut să ție în sam⟨ă⟩ nice un ban dentr-acea orînduial⟨ă⟩, nice ce-u dat la Mihai-vodă, nice ce au dat la capegi-bașea ce strînge birul. Ș-au poroncitu zlotașilor, cu maré groa⟨ză⟩, numai să înto⟨a⟩rcă toți banii mojîcilor înapoi.

3. Decé, cum au purces Neculaiu-vodă din Gălații s-au și rădicat toată țărănimea Țării de Gios cu jalob⟨ă⟩ asupra zlotașilor în Tecuci, în Bîrlad, în Vaslui, în Schinteĭa, Pé la toate conaceli, tot divanuri de zlotași era cu mojîcii. Și zlotașii, ca vai de capeteli lor, înbla șipurindu-s⟨ă⟩ și ru-

1 Iară Nicolae-vodă au și dat cuvînt B,C,E,G/mojicilor B,C]țăranilor G,M,P, țăranilor, mojicilor E/banii înnapoi B,C//2 zlotașii boeri M,P/ carii B,C]cari bani ii M,P/ didésĭe B,C/înnainte B,C, mai înainte M,P/mazilii B,C// 3 voevoda M/ pecetluițeleli B, pecetluițelile C, pecetluiturili D,E,G/céle de[1] C]céle cîte de B,D,E, G/ năpăștili céle B]apoi C// 3-5 *lipsește* pecetluțeleli cele... Mihai-vodă. M,P// 4 céle cîte de B,D,E,G/cinci B,C/ *lipsește* de leu B,E/ pomenit]scris C/ce mai sus s-au scris că au fost scos Mihai-vodă E,G/scosésĭe C]au fost scos B// 6 Ce C, *lipsește* M,P/Ce boĭarii zlotași B,E,G/ Boerii zlotași M,P/ unii B,C/luasă bani B,C,D,G/ cu datoriĭe B, cu dobîndă cu datoriĭe C/ și apucasĭe B, și apucasă C// 6-8 și apucasă di au dat banii lui Mihaiu voevoda, alții luasă banii di la țărani, dar i-au dat lui capigi-bașa ci au strînsu birul înpărătĭescu M,P//7 de]de-i G/ didésĭe B,C/ iar unii C/iar unii din boĭari luasă de pe la oameni banii și-i didésĭe B,E,G//8 didésĭe C/ bașĭa B,C/ strîngea B/ strîngea banii birului D,E,G//9 pomenit]scris B,D/ care mai sus s-au scris E, precum mai sus s-au scris G, *lipsește* M,P/ Și]Iară B,E, Iar C,G,M,P/ Nicolae B,C/ *după* voevoda *ad.* nimică M/ să țiĭe B, să le ție M,P//10 samă B,C/ *după* samă *ad.* boĭarilor zlotași B,E,G/ nici[1-2] B,C/ dintr-acĭa B, dintru acea C/ orînduială B,C/ *după* orînduială *ad.* boiarilor D// 10-11 *lipsește* nice un ban... ce strînge birul. M,P/ nici[3] B,C/ce-au dat[1] B,C]ce-au dat la vistieriĭe, la Mihai-vodă E//11 bașĭa B, bașe C/ *după* bașĭa *ad.* turcul B,E,G/ strînsésĭe C//12 birul]banii birului B,D,E,G/ Și au B,C]Ce au E,G/ poroncit B,C/zlotașilor]boĭarilor zlotași B,D,E,G/ mare groază B,C//12-13 Ci cu mare groază au poroncit boerilor zlotași să întoarcă toți banii ⟨țăranilor M⟩ M,P/ ce numai B,E,G// 13 întoarcă B,C/mojîcilor]oamenilor B,E,G, țăranilor C/înnapoi B,C, *lipsește* M//14 Decii B,C/Nicolae B,C/ Gălați 14-16 *lipsește* Decé, cum au purces... asupra zlotașilor M,P//15 țărănimea] mojicimea B,E,G/ *ad. marginal* Țării de Jos C/cu jalobă C, cu mare jalobă B,E asupra boĭarilor zlotași B,C,D,E,G// 16 *după* zlotași *ad.* prin toate tîrgurili B,E,G/ în Vasluiu B,C, *lipsește* M,P/ Scînteĭa B,C/ Pe B, Pre C//17 conacele B,C/ *lipsește* era M,P/ cu mojicii B,C]cu țărani M, cu boerii, cu țăranii M,P// 17-2 Și umbla boerii zlotași șipurindu-să ⟨Ca vai de dînșii și umbla boerii zlotași pornindu-i P⟩ și rugîndu-să țăranilor; le da zapisă și țăranii nu priime M,P// 18 capetile C/ umbla B,C/ *lipsește* șipurindus⟨ă⟩ și B,C,D,E,G/ rugîndu-să B//

gîndu-s⟨ă⟩ mojîcilor, și-ndatorindu-s⟨ă⟩, și-ntorcînd mojîcilor. Și le făcea și zapis, să-i mai aștepte, și mojîcii nu priimie.

f. 324 Iară după / ce au sosit în Ĭași, rădicatu-s-au tot tîrgul asupra zlotașilor, de nu putea războii pe uleți de nărod de oameni, dup⟨ă⟩ cumu-i rîndul prosștimei. Și zlotașii apucasă de dedes⟨ă⟩ mulții ban⟨i⟩ la vis⟨terie⟩ Și n-ave de und⟨e⟩ întoarce mojîcilor.

Ce i-au bătut Neculai-vodă cu buzduganul și i-au închis în temniți cu tîlharii, pîn' ș-au vîndut ce-u avut tot ș-au plătit țăranilor pîn' la un ban. Deci mojîcii, vădzind acea voe, așe s-au dîrjit și s-au însămețit în toată țara.

4. A trie dzii, dup⟨ă⟩ ce au sosît în Ĭași, au boĭarit dup-obice⟨i⟩u. Pus-au pe Ion Buhuș vel-log⟨o⟩făt, pe Neculaiu Costîn vel-vornic de Ț⟨a⟩ra de Gios, pe Ion Sturdzea vel-vornic de Ț⟨a⟩ra de Sus, pe Antohi Jora hatman, pe Ramadan vel-post⟨elnic⟩, pe Ilie Catargiul vel-spăt⟨ar⟩, pe Gavril Miclescul vel-păh⟨arnic⟩, pe Ilie Ca⟨n⟩tacozono vel-vis⟨tiernic⟩; și-ndată atunci, eșind de la curté, s-au războlit și pîn'la săptămîna au și murit,

---

1 mojîcilor]țăranilor B,C,E,G/ și îndatorindu-să și întorcînd mojicilor C, *lipsește* B,E,G//2 făcĭa B/zapisĭe B,zapise C,D,E,G/ *după* zapisĭe *ad.* că le-or da banii numai B,G, că le vor da banii E/*lipsește* să-i mai aștepte E/mojicii B, moșicii G]țăranii C/nu priimiĭa C]nici de cum nu priimiĭa B,E,G//3 Iar C/*ante* Iară: 4 B,E,G/ dupre B/ *lipsește* ce E/ *după* sosit *ad.* Nicolae-vodă B,E,G/ *după* sosit *ad.* domniĭa D/Iași B,C//3-4 Sosind în Eși s-au rădicat toți tîrguveții asupra zlotașilor di nu era cu putință a răzbi M,P//4 nu putea om să răzbască pre ulițe B,E,G,nu putea om răzbi pre uliță C, D//4-5 norod mult de oameni ce era B,D,E,G, norod de oameni mult ce era C// 5 *lipsește* de oameni M,P/ după B,C/cumu-i]cum iaste B,C,D,E, G,cum este M,P/prostimii B,C//5-7 *lipsește* Și zlotașii... mojîcilor M,P//6 apucas⟨ă⟩ C/ didésĭe B,C/ mulți bani B,C/visteriĭe B, vistierie C, vistieriĭa domniască D//7 undé B,C/ întoarce C, să întoarcă E,G/ mojîcilor]țăranilor B,C,E,G//8 *lipsește* Ce M,P/ Nicolae B,C/ *după* vodă *ad.* pre boĭari B, pre boiarii zlotași C, pre unii din boiari E,G/Necolaiu voevoda au bătut ⟨*repetă* au bătut P⟩ pre zlotași cu buzduganul; închisu-i-au M,P// 9 temniță B,C,D,E,G/ *lipsește* cu tîlharii B,E,G/ pînă B,C/ ce-u]ce au B,C/ *lipsește* tot B,D,E,G/ tot ce au avut M,P//10 și au B,C/ țărinilor A/ *după* țăranilor *ad.* tot M,P// pînă B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ mojicii B,C]Țăranii M,P//11 acĭa B/voĭe B,C/ *după* voĭe *ad.* de la domniĭe C/ așĭa B, așa C, *lipsește* M,P/ îndîrjit B,C,E,G/ simețit B,C,D,E,G// 12 4]5 B,E,G, 2 M, 3 P/ Iară a triĭa zi B,C,E,G/ *lipsește* dup⟨ă⟩... Iași M,P//12-13 după ce au sosit la scaon la Iași au boerit pre obicĭai B, după ce au sosit Nicolae-vodă în Iași pre obiceai au boerit boiarii C,după ce au sosit în Iași la scaon au boerit boiarii după obiceaiu D,după ce au sosit la scaon la Iași Nicolae-vodă au boerit boiarii pre obiceaiu G//13 *lipsește* Pus-au M,P/pre$^{1-2}$ B,C/logofăt C//14 Nicolae Costin B,C/ de Țara B,C,*lipsește* M,P/Jos C/pre B,C//15-16 pre$^{1-3}$ B,C/Antiohii B,C/vel-hatman G/postelnic B,C//17-19 *lipsesc* V//17 spătar B,C/pre$^{1-2}$ B,C/Gavriil B,C,Gavriliță P/ păharnic B,C//18 Cantacozino B,C/vist⟨iernic⟩C/îndată B,C/atuncea C]cum M,P/ eșind]au eșit M,P//18-1 *lipsește* și-ndată... visternic maré G//18-3 vel-vist⟨iernic⟩, pe Ghiorghiță Mitre vel-stolnic și pre Manolachi Hrisoverghi comis mare B,E//19 curte C]curtea domniască D/ pînă C//

și-n locul lui au pus visternic maré pe Ghior⟨ghi⟩ță Mitre, și pe ⟨loc gol⟩ stolnic maré și pe Hristoverghei comis maré.

Și era mai ales și mai de cinste și trebilé toate dup⟨ă⟩ Rămadan pos⟨telnicul⟩. Și gătie pe Sturdzea vornicul să-l triimaț⟨ă⟩ sol în Ț⟨a⟩ra Munteniască. Iar dup⟨ă⟩ ce au trecut 7 dzilé dup⟨ă⟩ ce i-au boĭarit, au și mazîlit pe Sturdzea vornicul, și pe Catargiul ș-au pus în locul Sturdzii

f. 324^{v} vornic mare pe Ion Balșé, iar în locul Catargiului / pe Cuzea. Iară pe Sturdzi și pe Catargiul i-au închis la săimeni, de i-au pus în her⟨ă⟩; și nu lăsa pe nimi să margă la dînșii. Și i-au ținut vro doo, trei săptămîni închiși și i-au făcut de au dat unul cîte 4 pungi de bani ș-apoi i-au slobodzit. Și nu s⟨ă⟩ știe adevărul pentru ce au fostu acea închisoaré a lor. Dzice unei că i-ar hii pîrît Savin banul Zmucil⟨ă⟩, iar alții dzice că i-ar hii pîrît Iordachi vor⟨nicul⟩ Rusăt, cum c-ar hii vorovit ei nisșté voro⟨a⟩ve proasște de Neculaiu-vodă, cînd au audzit că vine domnu. Iară

1—3 *lipsesc* V//1 și în C/*lipsește* și-n locul lui... maré. M, P/ vistiernic mare C/pre Gheorghiță C/ *după* Mitre *ad.* visternic M,P//2 *lipsește* și pe ⟨*loc gol*⟩ stolnic maré C,M,P// 1-3 pre Gheorghiță Mitrea vel-stolnic, pre Manolachi Hrisoverghi vel-comis G/ pre Manolachi Hrisoverghi C,D/ comis mare C] vel-comis M,P//4 Iar mai ales și mai de cinste și toate trebile era după B,C,D,E,G/ Iar mai ales ⟨Era mai ales P⟩ și mai de cinste era M,P/ *lipsește* Și era mai ales și mai de cinste V/ *lipsește* și trebilé toate dup⟨ă⟩ M,P// 4-5 și toate trebile era după Ramadan vel-post⟨elnic⟩ V// 5 Ramadan vel-postelnic B,C,D,E,G/ gătiĭa pre Ion Sturdzea ⟨Sturzea C⟩ B,C,D,E,G,V//6 să-l trimită B,C,D, ca să-l trimită V// 5-6 *lipsește* Și gătie pe... Munteniască. M,P/ Țara Munteniască B,C/ Iară B, *lipsește* M,P/ după B,C//7 șepte B/dzile B, zile C/ după cĭe au boĭarit boĭarii B,D,E,G,V, după ce au boerit C/ mazilit B,C//7-8 pre$^{1-2}$ B,C//8 Ion Sturzea C/ Ilie Catargiul spătariul B,D,E,G,V/și au B,C//8-9 în locul Sturdzii vornicului, pre Ion Balșĭe vornic mare ⟨vel-vornic G⟩ B,E,G/ și în locul Sturzii au pus vornic mari M,P//9 pre Ion Balșĭe vornic mare V/ mare C/ Balșe C/ în locul Catargiului au pus pe Cuzea spătar mare ⟨vel-spatar G⟩ B,D,E,G,V/ *după* Catargiului *ad.* au pus C/pre$^{1-2}$ C//10 pre$^{1-2}$ B,C/Iar B,C, *lipsește* M,P/ Sturdzea B,V, Sturzea C,D/ siiméni B,C//11 de]și B,C,D,G,V, *lipsește* M,P/pusu-i-au M,P/hiĭară B, hieră C/ *lipsește* și M,P/ pre nimé B,C/ pre nimini ⟨nime P⟩ nu lăsa M,P// 11-13 hiară și i-au ținut cîtăva vréme închiși; și i-au făcut de au dat cîteva pungi de bani și apoi i-au slobodzit V/ margă]între P/dînșii B,C//12 vreo C/doao, trii B,C//12-15 Trii săptămîni i-au ținut închiși. Datu-i-au amîndoi cîti patru pungi ⟨di P⟩ bani și așa i-au slobozit. Iar pentru cari pricină ⟨nu P⟩ i-au închis și le-au luat atîta somă ⟨toată soma P⟩ de bani adivărul nimini n-au știut ⟨adevărul n-am știut P⟩ M,P//13 patru pungi B,C/ și apoi B,C//14 Iară adevărul nu să știĭe pentru cĭe B,E,G,V/ să C/adévărul C/cé C/ fost B,C/acĭa B//15 Zicea unii C, Și unii dzicea V/hii]fi C,V/ Zmucilă C// 15-17 Că unii dzicea că i-ar fi pîrît Iordachi Rusăt vornicul cel bătrîn precum că ar fi B,E,G//15-2 *lipsește* Dzice unei...cu năpaste. M,P//16 *lipsește* iar alții...Rusăt V/ alții zicea C/hii]fi C/Iordachi Rusăt vornicul C,D//17 că ar hi C/ei]iei B,C/néște voroave ⟨vorbe V⟩ proaste B,C,V//18 Nicolae B,C//

unei dzicea că i-au pîrît mazîlii, că, cînd au pus banii steagului, i-ar hii încărcat pe unii cu năpaste.

Eșit-au la Divan și grecul cela ce-l înbrăcas⟨ă⟩ Ca⟨n⟩tacozono cu sucman, de s-au jăluit, carei mai sus s-au pomenit. Deci Ca⟨n⟩tacozono Ilie era mort, n-ave ciné da sam⟨ă⟩; numai era Gavril Costachi sulgerul sin Gavriliț⟨ă⟩ și Ioniț⟨ă⟩ Nenul Rață postelnicul, carei fuses⟨ă⟩ soțîi lui Ca⟨n⟩tacozino la prinsoare acelui grec. Deci i-au pus la scară, de i-au bătut cîté cu doo suté de toïagé la cur.

4⟨sic⟩. Decé vădzindu boïarimea și toată mazîlimea acestea fapté di-ncepătur-a lui Neculaiu-vodă, s-au foarte mîhnit și s-au spăriet taré, cît nu s⟨ă⟩ știe unul cîte unul ce or faci și de ce s-or apuca. Că cu banii stiagului încă îi îngreuïa, și ușea era închis⟨ă⟩ taré: nime nu întra la dînsul.

A doo dzii, a trïa dzii, cînd chema cîte vrun boer la
f. 325 doo, trei / cuvinte, iar într-alt chip nu pute nime să margă la dînsul. Din spătărie încolo, mai în luntru nime nu pute întra, nici boïari⟨i⟩, nici mazîlii, făr⟨ă⟩ cît numai Ramadan pos⟨telnicul⟩ și Spandonachi căminarul și Sculie că⟨mă⟩rașul dinluntru, ce ïera tălmaci. Că Neculai-vodă moldovesșté nu știe, ce ïera un lucru pre cu năcaz boïarilor și țărîi.

Și-ș ține lucrurili nalté, la mîniïe aprig, numai nu ține pre mult. Vre să stăpîne⟨a⟩scă Moldova ca Po⟨a⟩rta Turce⟨a⟩scă, cu măriré mare.

Și era om învățat fo⟨a⟩rte, bun cărturar. Și desfătării, voro⟨a⟩ve de glumé, nemic nu s⟨ă⟩ făcea înainte lui. Și conoscător la o⟨a⟩meni, și la cine-i slujiïa bine, arăta dar. Numai mînie ce o ave, strîca celi buné a lui. Că-i era și lui cu greu, că nu știe rîndul țărîi și nu putea pe boïarii să-i supuïe cu chivernisala, dup⟨ă⟩ cum era voe lui.

5. Că boiarii, dup⟨ă⟩ ce-l vădzur⟨ă⟩ cu acesté lucruri tari că începé asupra lor, și-ncepur-a fugii. Lupul, ficiorul lui Gavriliț⟨ă⟩, Catargiul, Manolachi Rusăt vornicul, Costantin Costachi comisul, Dumitrașco Răcoviț⟨ă⟩ hat-

1 unii B,C]alții V/că i-ar fi pîrît C/mazilii B,C/că[2]]cum B,G,V, precum E//2 stiagului B,C/ hi B]fi C/pre B,C//3 Eșit-au atuncea B,C,E,G,V/ *ante* Eșit-au: 6 B, 7 E,G, 5 P/ și grecul acela B,C]un grecu V/ce-l]pre carile ⟨care P⟩ îl M,P/înbrăcase B/ *corectat* Ca⟨n⟩tacozono A/ Ilie Cantacozino B,D,E,G,V,M,P/ *după* Cantacozino *ad.* și cu alții B,C,D,E,V, cu alții G//4 sucman negru M,P/de]și B,G,V,M,P/jeluit lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V/carei]de careli B,E,G, de care C, pentru care D/mai sus s-au scris C,E,G, s-au scris mai sus B/ *lipsește* carei... pomenit V, carei... Deci M,P//5 Decii Ilie Cantacozino B,C,D,E,G,V/*rupt* era mort V//5-6 n-avea cine să dea samă pentru dînsul B,E,G,V/cine da ⟨să dea D⟩ samă C,D/ numai ce B,C,E,G,V/ *rupt* era V//5-9 Ilii Cantacozono era mort, iar soțiile lui, Gavriil Costachi sulgeriul Gavriliță și Ioniță Neniul Rațul era față. Neculaiu voevoda pusu-i-au pre amîndoi aceștie la scară M,P// 6 sulgïariul, ficior lui Vasilii Costachi vornicul și Ioniță Néniul B,E,G/ sulgériul C/ sulger, ficior vornicului Vasilii și Ioniță D/ *lipsește* sin Gavriliț⟨ă⟩ C,V//7 Ioniță Néniul C/ *corectat* Rață A/ Carii fusésïe soții B,C//8 Cantacozino B,C, Ilie Cantacozino D/prinsoarea B/ Decii i-au pus Nicolae-vodă B,E,G,V, Decii au poroncit Nicolae-vodă de i-au pus C/ scrar⟨ă⟩ A/ de[1]]și B,E,G,V/ *lipsește* de[1-2] M,P/cîte B,C/doao sute B,C/ toïage B,C/ *lipsește* la cur B,C,D,E,G, V//10 4]7 V, 5 M, 6 P, *lipsește* B,E,G/Decii C, *lipsește* M,P/văzind boerimea C/Iară boerimea și toată mazilimea văzind acéste B,E,G,V/mazilimea acéste C//10-11 Boerii și toată mazilime văzînd aceasta chïar încă la începutul domnii lui Necolaiu voevoda foarti s-au mîhnit și toți M,P//11 fapte C]fapte, lucruri B,E,G, *lipsește* V/ de începătură B,C/Nicolae B,C/ foarte s-au mîhnit B,E,G,V// 12 spăriïat B,C/ tare B,C]atît M,P/nu să știïa B,C/nu să știe unul cu altul și nu știe di ci să vor apuca M,P/ce s-or face B,V, ce să vor face C,E//13 di ce ⟨cé B⟩ să vor apuca B,C,V/ *lipsește* Că M,P/steagului B//13-14 Cu banii steagului au ⟨i-au P⟩ încărcat pre boeri și pre toți; ușa M,P//14 îngreoïase B,V, îngreoiasă C, îngreuiasă D,E,G/ ușïa îi era închisă tare B,D,V, ușa încă îi era tare închisă ⟨închisă tare E,G⟩ C,E,G/ nimé C/ *lipsește* nime nu întra la dînsul M,P//15 A doa zi ⟨și E,G⟩ a triïa ⟨triia C⟩ zi B,C,E, G/chiema B,C/ vreun C/ boïariu B, boiar C/ doao B,C/ cîte pe vreun boiariu cîte la doao E,G// 15-2 Și din spătărie încolo mai înlăuntru nimenea nu putea întra. A doa dzi, a triïa dzi cînd chiema cîte vreun boïariu, la doao, trii cuvinte, iar într-alt chip nu putea nimé să margă la dînsul, nici boïarii, nici mazilii, fără numai V// 16 trii B,C/ iară B/ nu putea nimé B, nimé nu putea C,D, nimine nu pute M,P/ margă]intre M,P//

1 Și din B,C,E,G/ spătăriïe B/ mai încolo, mai G/ *lipsește* încolo M,P/ lăuntru B,C/ nimenea B,E,M, nimé C/ putea B,C//2 boïarii B, boiarii C/ mazilii B,C/ fără C/ fără de cît B,D,E,G,M,P/Ramandi P//3 postelnicul C, vel-postelnic B,D,E,G,V/ cămănariul B,C/ Sculi B, Sculic C/cămărașul B,C//4 din lăuntru B,C, *lipsește* M,P/ *după* lăuntru *ad.* precum iaste acum cămăraș al doilea C/ ce]careli C, că aceștie ⟨îi M⟩ M,P/ era B,C/ tălmaci]dragoman, adecă tălmaci B,E,G,V/ Nicolae B,C/ voevoda M//4-5 nu știïa limbă moldoveniască cînd vinisă dintîi și era B,E,G,V//5 moldovenéște C/ știïa C/ ce]și C,M,P/ era C/ pre]foarte M,P/ necaz C]greu V/boerilor C// 6 Și îș ținea lucrurile înnalte B,C, Toati lucrurile lui își ține înalti M,P/ și la mîniïe era B,E,G,V/ era aprig C,D,M,P/ numai]însă M,P/ ținea B,C// 7 *lipsește* pre M,P/ Vrea B/ stăpîniască B,C/ ca]ca la M,P/Poarta Turcească B,C//8 cu mare mărire B,E,G,V]și cu mari slavă M,P// 9 *lipsește* Și M,P/ Era om foarti învățat M,P/ foarte B,C/ foarte învățat G/ *rupt* fo⟨a⟩rte, bun V/ *lipsește* Și[2] D,M,P/ desfătări B,C//10 voroave B,C]vorbe V/ glume C/ nemică B,C/nu să B,C, *rupt* V/înnaintea B,C//11 Și cunoscătoriu C, Și era foarte cunoscătoriu B,E,G,V/ oameni B,C/ *lipsește* și M,P/ cine-i]cïei ce-l B, cei ce-l E,G,V, cei ce-i C/ îiarăta P//12 dar]har M, hatîr P/ *ad. marginal* Numai C/mîniïa B,C/ Însă ace iuțală a lui, cîti odată strîca pri celi buni. Dar și lui îi era cu greu M,P/ avea, strica cele bune B,C// 13 Dar îi era și lui cu greu că nu știïa C,V, Numai îi era cu ⟨*lipsește* cu G⟩ greu și lui că nu știïa B,E,G//13-14 și pre boerii nu-i pute să-i supui ca să chivirnisască țara M,P/ pre B,C/ boïari B, boiari C// 14 schevernisala A/ după C/ după cum îi era voïa lui B,D,E,G,V/ voïa C// 15 5]7 B,M,P, 6 C, 8 E,G/ Că]Iară B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/ după ce îl văzură C, după cel îl văzură pre Nicolae-vodă B,E,G,V/ acéste B,C/ tare B,C *lipsește* V// 15-16 Boerii s-au îngrozit de lucrurile celi tari a lui Neculaiu voevoda și au fugit prin țări streini M,P// 16 încépe B,C/ incepură B,C/ fugi B,C/ Lupul Costachi C/ Anumé Lupul D/ Anumé Lupul Costachi, ficior lui Gavriliță vornicul B,E,G,V/ ficior lui D// 17 Gavriliță vornicul și Catargiul și Manolache C/ și Ilie Catargiul B,E,G,V/ Ilie Catargiul D, *lipsește* M,P/ și Manolachi B,E,G,V// 18-1 și Costantin Costachi comisul și Dumitrașco Racoviță hatmanul și alții B,C,E,G, și Dumitrașco Racoviță hatmanul și Costantin Costachi comisul și alții V//

f. 325v manul și alții mai de gios / fugiră în Țara Ungure⟨a⟩scă. Banul Zmucil⟨ă⟩, Luca visternicul, Rugină, Abăza, Dedul spătar, Miresștii, ficiori⟨i⟩ lui Iordachi vornicul Rusăt fugiră în Ț⟨a⟩ra Leșască. Că pe Iordachi vornicul Rusăt îl închises⟨ă⟩ într-un beci, la curté, cu lacăt încuet, de nu-ntra nimé la dînsul, făr⟨ă⟩ cît numai baș-bulubaș, cîndu-i duce de mîncat. Și i-au luat și 10 pungii de bani și nu-l mai slobodzie. Ce pîn' s-au mazîlit, tot la închiso⟨a⟩ré l-au ținut, arătîndu-i pricină că el au învățat pe turcii balgei, de-l pîrăscu la Po⟨a⟩rtă că cere turcilor cornărit de boi⟨i⟩ de negoț, și ei pîn-atunce nu dedes⟨ă⟩. Și s⟨ă⟩ duses⟨ă⟩ de-l pîrie la Po⟨a⟩rtă, și Neculaiu-vodă prepune că cu îndemnarea lui au mărsu de-l pîrăscu.

Așijderea și boiarii ce fugis⟨ă⟩, carei mai sus să pomenește, iarăși îi dzice că cu îndemnarea lui au fugit și fug.

6. Pe Ghiorghiță Mitre, visternicul lui, nu trecus⟨ă⟩

1 și și alții M/ *lipsește* mai de gios B,E,G,V/ fugiră]aceștie toți au fugit M,P/ Unguriască B,C//2 Iar banul C,D/Iară Savin banul Zmucilă B,E, Iar Savin Zmugilă banul G/ și Luca B,E,G/ vistérnicul B, vistiernicul C/ și Pavăl Rugină B,E,G, Pavel Rugină comisul C//2-4 Iară Dédiul spătariul și Savin banul Zmucilă și Luca vistérnicul și ficiorii vornicului Iordachi Roset și Pavel Rugină și Abăza și Mereștii, aceștiĭa fugiră V/ Dédiul spătariul C//3 Mereștii C]Mileștii M,P/ ficiorul M,P/ și ficiorii vornicului Iordachi Rusăt vornicul, aceștiĭa fugiră C/ficiorii vornicului Iordachi Rusăt D/*lipsește* vornicul M,P// 2-4 și Iliĭe Abăza, Dédiul spătariul și ficiorii vornicului Iordachi Rusăt și Mereștii, aceștiĭa fugiră în Țara B,E,G//4 fugiră]aceștie au fugit M,P/ Țara C/ Că]Iar B,C,E,G,V/pre Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V/ *lipsește* vornicul M,P// 5 îl închisésĭe B,C]l-au închis M,P/ beciu B/ la curte domniască B,E,G,V, la curtea domniască supt scară D/ lacat C/ încuiat C/ încuĭat cu lacat B,E,G,V/de]și M,P//6 nu întra B,C/nimini nu intra la dînsu M,P/ *lipsește* făr⟨ă⟩ cît M,P/ fără numai B,C,D,V, fără de numai E, fără de cît G/bașbulucbaș B,C//7ducea B/ cînd îi ducea mîncarea C,V, cîndu îi ducea bucate de mîncat ⟨de mîncare G⟩ E,G, cînd îi duce mîncari ⟨de mîncaré P⟩ M,P/ *lipsește* și[2] M,P/dzéce B, zéce C]cîteva V/pungi B,C/ *lipsește* de[2] M,P// 8-13 nu l-au mai slobozit pînă ci i-au vinit mazilie. Necolaiu voevoda au cerșut ⟨cerut P⟩ și di la turci⟨i⟩ negustori cornărit pre boi. Turcii s-au dus la Po⟨a⟩rtă și s-au jăluit iar Necolaiu voevida prepune cum că cu îndemnare lui Iordachi Rosăt îi pîrîsc acei turci la Po⟨a⟩rtă ⟨la Poartă acei turci P⟩ M,P//8 slobodziĭa B,C/ pînă B,C/ mazilit C, mazilit Nicolae-vodă B,E,G/ închisoaré B,C// 9 *lipsește* el V/ pre B,C//10 balgii B,C/ pîrîĭa C,D/Poartă B,C/ că cerea B,C, că le cerea E/boii B,C//11 ei]iei B/pînă B/ *lipsește* și ei... nu dedes⟨ă⟩ C/ nu didésĭe niciodată cornărit B,E,G,V//12 să dusésĭe turcii balgii ⟨*lipsește* balgii C⟩ de-l ⟨de îl C⟩pîrîia pre Nicolae-vodă ⟨*lipsește* pre Nicolae vodă C⟩ la Poartă iar ⟨și C⟩ Nicolae ⟨Neculae C⟩ B,C,E,G,V/ prepunea B,C//13 lui]vornicului Iordachi Rusăt B,E,G,V/au mărsu]mărsése C/ au mărsu turcii D/ au mărsu turcii de-l pîrăscu la Poartă B,E,G,V/ de-l pîrîĭa C//14 Așijderea]Și cum că M,P/și]pentru B,C,E,G,V/boiarii C/ce fugisă B, carii fugisă C]cei ci au fugit M,P/ carii B,C/ să pomenesște]s-au scris B,C,D,E,G,V/ *lipsește* carei mai sus să pomenesște M,P//15 iarăș îi zicea vornicului Iordachi Rusăt ⟨*lipsește* Rusăt V⟩ B,E,G,V/zicea C/ *lipsește* îi dzice că M,P/ îndemnare C/ lui]vornicului Iordachi Rusăt D/ *lipsește* și fug M,P//16 6]8 B, 7 C, 9 E,G,V, 11 M, *lipsește* D,P/Iară pre C,V/ Gheorghiță C/ vistérnicul B, vistiĭarnicul C/ *lipsește* lui B,C,D,E,V/ trecusă B//

șes⟨ă⟩, șepte luni a domn⟨i⟩ei, și-l mazîlis⟨ă⟩ și-l închises⟨ă⟩ la simeni. Și i-au scădzut la sam⟨ă⟩ cheltuiala, de l-au scos cu cîțiva bani dator năpasște. Și l-au orînduit la lefé, de-l lega slujitorei și punea pușcelé celé marii f. 326 pesté dînsul. Acestu fel de scopos / începus⟨ă⟩ Neculai-vodă asupra boĭarilor de le făcea.

7. Iară țărîi, prostimei, vrea să le arete milă și dreptate și vrea să le ție de parte. Scoses⟨ă⟩ rumtă cu pecetluituri, roșii, să de de 4 ori întru an, numai nu pre pe putință ce canu încărcați, că ave zlotași⟨i⟩ sil⟨ă⟩ să înbracé soma, și mazîlii iar era încărcați peste putință la som⟨ă⟩.

8. Pe la toate margineli aleses⟨ă⟩ boĭarii de cinsté, capete, de le dedes-în sama lor ținuturili, pîrcălăbielé și stărosteilé. Și făcus⟨ă⟩ mulțimé de cărții de slobodzii, de lé dedes⟨ă⟩ la mîn⟨ă⟩, de făce saté. Și s-început-a să faci multe saté pe marginé, și s-ar hi fostu întemeiat țara de oameni, numai nu ținu mult domnie. Că nu s-amesteca nimé, să înble alții zlotași de la curte, fără cît boĭarii

1—6 Mazilit-au și pre Mitre Ghiorghiță; închisu-l-au la siimeni; scăzutu-i-au la samă cheltuiala, pusu-i-au năpasti și apoi l-au orînduit la lefi; slujitorii îl lega și pune M,P//1 șease B, șasĭe C/ șapte C/ domnii lui B, domniii lui C,E,G,V/ mazilisă B, mazilis⟨ă⟩ C, mazilisă din vistiernicie E,G, mazilisă din boĭarĭe V/ ⟨și îl C⟩ închisésĭe B,C//2 siiméni B,C/ samă B,C// 3 datoriu B, *lipsește* G/ năpaste B,C, *lipsește* V//4 léfe B,C/ slujitorii B,C/ pușcili B, pușcile C/ céle mari B,C//5 preste B,C]pre M,P/ Acest B,C, Și acest M,P/ fél B,C/ începusă B,C]au început M,P// 6 Nicolae-vodă B,C/ voevoda a face boerilor M, a faci Neculaiu-vodă boerilor P// 7 7]9 B,P, 8 C, 10 E,G,V, 12 M/ *lipsește* Iară M,P/ prostimii B,C/ prostimei *după* dreptaté V/ arate B,C/ dreptaté C// 8 și vrea] vrînd M,P/ Scosésĭe B,C, Scos-au M,P/ ruptă B,C/ *lipsește* cu D/ pecetluituri B,C//9 să dea B,C/ patru B,C/într-un C/ numai]însă M,P/ pre chiar M/ *lipsește* pe P//10 ce i-au cam și încărcat M,P/can B,C/ *după* încărcați *ad.* oamenii D/ că]fiindcă M,P/ avea zlotașii C, zlotașii ave M,P/avea boĭarii zlotași B,E,V/silă B,C]poroncă M,P/ înbrace B,C// 10-11 *lipsește* că ave... încărcați G// 11 some mari C,D,V, some mari de bani B,E/ *lipsește* și M,P/mazilii B,C/ iară B, iarăș C/ preste B/preste putința lor la somă C,M,P//12 8]9 C, 11 E,G,V, 14 M, *lipește* B,P/ Pre C]Iară pe B,E,G,V/ marginili B, marginile C/ alésesĭe B, alesésĭe C]au orînduit M,P/boĭari B, boiari C/ cinste B,C// 13 *lipsește* capete M,P/ de le didésĭe B,C]și au dat M,P/ *lipsește* ținuturili C/ pîrcălăbiile ⟨pîrcălăbiilé C⟩ și stărostiile B,C, *lipsește* M,P// 14 Și făcusă B,C] Făcut-au M,P/ mulțime B/ *lipsește* de[1] P/cărți B,C/slobozii B,C//15 lé]să E,G/ le didésĭe B,C// 15-17 și le-au dat în mîinile acelor boeri și au început a să strînge sati și slobozii multi pre margini și s-ar fi întemeiat țara cu mulți oameni dar n-au ținut mult domniĭa M,P//15 la mîna boĭarilor de striga milă și făcea sate B,E,G,V/ mînuli boiarilor C/făcea sate C/ Și începusă B,C,E,V//16 face B,C/ sate B,C/ pre C/ margine B,C/ ș-ar fi fost B,C/ș-ar fi întemeiat E,G// 17 n-au ținut B,E,G,V, nu i-au ținut C, nu-i ținu D/ mult]multă vréme G/ domniĭa B//17-18 *lipsește* Că... să înble M,P/să B,C//18 umble B,C/ alți B/ alți zlotași, boerenași de curte, sau alți boiari, fără de cît C/ *după* curte *ad.* boerenași D, nu să mai triimite M,P/ curtea domniască E, G/*lipsește* de la curte V/ fără de cît D, fără de cît numai B,E, G]ce numai V,M,P//

acie ce le ĭera dați în sama lor, de ĭera capete pe margené; și ave și vremé de vinit mojîcii, că era oștii pe hraniță.

9. Atuncea Pitrici Alexiiovici, înpăratul moschicescu, începus⟨ă⟩ taré a s⟨ă⟩ întării și din puteri și din numé, cît lua cetățile Șfedului. Și atunce au luat și cetate cea vestită în lumé și tare, anumé Rîga. Și într-alt chip cu războiu nu o putea lua, fă⟨ă⟩ de cît au făcut meșterșug / f. 326v cu niște cambarale cu otravă, caré ținea o cambara 50 de pungi de bani cheltuiala. Și aruncînd acéle cambarale în cetate, i-au lovit o moarte pre șvedzi, cît le-au căutat a să închina, că să spărĭase că n-a mai rămîne nimé. Și cu acel meșterșug au luat moscalii Rîga de la șvedzi. Și alte cetăți multe șfedzești le tot bătea și le lua; că Șvedul atunce, în nădejde Turcului, era la Tighinea pribag.

10. Iară Avgust, craiul leșesc, iarăș cu oastea lui cerca pre léși caré era haini împotriva lui, de ținus⟨ă⟩ cu Șvédul, de-i bătea și-i goniĭa den țară.

1 aceĭa B,C/era[1-2] B,C/dat C,V,date E/*după* lor *ad.* ținuturile B,E,G//1-3 boerii ci era orînduiți pre la ținuturi, acie strînge tot birul ⟨toati birurile P⟩ și pute și țăranii mai pre lesni să-și isprăvască. Petru Alexiovici M,P/ pre C/margine B, marginé C/*după* margine *ad.*numai aceĭa umbla prin oameni cu slujbe B,E,G,V//2 avea B,C/*repetă* și[2] A/vréme B,C/mojîcii]țăranii B,C,E,G,V/ era oști pe marginili Țării Leșești, pe hraniță B,E,G,V/oști pre C//3 9]10 B,C,12 E,G,V,16 M,*lipsește* P/Iară ⟨*lipsește* G⟩atuncea, pre aceli vrémi, marele Petrî Alexieviciu, înpăratul Moscului începusă B,E,G,V/Atuncea mareli Petr⟨u⟩ Alexievici, înpăratul Moscului C,D//4 începus⟨ă⟩]au început M,P/tare B,C]foarte M,P/a să întări B,C/puteré B,C,D/nume B,C//5 *lipsește* cît M,P/luoa B,C/ Șfedului]craiului șfedzăscu B,D,E,G,V/Și atuncea B,C, *lipsește* M,P/Luat-au și cetate ce slăvită și vestită M,P/cetatea B,C//6 *lipsește* în lumé E,G/tare]foarti tari M, foarte și foarte tari P/Riga B,C/*lipsește* cu războiu C//7 luoa B,C/fără decît B,C]numai G,ce numai V,ci M,P/un meșterșug M,P//8 néște B,C,*lipsește* M,P/combarale B,C,D,E,G,V/care B/*lipsește* caré ținea M,P/ținea combara C/combara B,E,G/cincidzăci B//8-9 *lipsește* caré...cheltuiala V/cheltuiala unii cumbara 50 pungi bani M,P//9 Și]Care V/ de acéli C,D, de⟨cu G⟩acel féliu de B,E, V/combarali B,C,D,E,G,V//10 cetaté C/pre șvedzi o moarte B,E,G,V/șfezi C /li-au căutat numai B,E,G,V, li-au căutat șfezilor C//11 spăriiasă C/n-a]nu va C/să spăriĭase că vor peri cu toți de n-a mai rămînea nimé de dînșii V/rămînea B,C/nimé]nici unul M,P/nimé dintr-înșii B, nimé din șfezi C]nici unul dintru dînșii E,G//12 acel]acel fel de G/cetatea Riga B,D,E,G,V/șfezi C/Și]Cum și M,P//13 *lipsește* multe M,P/, șfezești C, *lipsește* V/*după* șfezăști *ad.* Narva și alteli E,G/*lipsește* le tot bătea și lelua M,P/Șvedul]craiul Șfedului C,D, craiul șvezăsc M,P//13–14 iar craiul Șvedului fiind atuncea bătut de înpăratul moschicescu la Poltava și în nedejde turcului⟨înpăratului turcescu G⟩că-i va da oaste într-agiutoriu asupra Moscului era pribag la Tighinea B,E,G,V//14 atuncea C, *lipsește* M,P/ nedejde C/era]șîde M,P//15 10]12 B, 11 C, 13 E,G,V,17 M/*lipsește* Iară M,P/leșescu C/iarăși B/*lipsește* iarăș cu oastea lui M,P/ oaste B//16 cerca]căuta C,E,G,V/ carii era B,C] cei M,P/ înprotiva lui B,C, *lipsește* M,P/de ținusă B,C]ci au fost ținut M,P//17 Șfédul C]craiul Șvedului B,D,E,G,V/ de-i]îi V,M,P/ goniĭa]izgonie M,P/ den țară]din Țara Leșască B,C,E,G,V//

Atuncea s-au tîmplat un răimentar a craiului Avgust, anumé Sminghilschii, cu o samă de oaste, de-u lovit pre voevoda Chiovschii, fiind hain craiului, și l-au prins viu, nevătămat. Și ducîndu-l acel reimentar la stăpînu-său, craiul Avgust, cădzut-au voevoda cu rugăminte la Sminghilschii, ca să nu-l ducă la craiul sau la moscali, ce să fugă cu dînsul și să ție amîndoi. Și s-au adeverit cu giurămînt că-i va da o fiică a sa după dînsul, de-l va face ginere, și multă bogăție și tîrguri de a lui îi va da.

11. Deci Sminghilschii îndată l-au credzut și s-au făcut una cu dînsul, și au fugit amîndoi într-o parte ⟨de⟩ f. 327 loc. / Și au strîns altă oasté și așea îmbla tot din loc în loc noapte, pe unde găsiĭa oaste de a craiului sau moschicească, de strica, că era om harnic și de treabă la războiu acel rămentar Sminghilschii.

12. Dar de la o vrémé nu l-au încăput vrémea să poat-îmbla ⟨prin⟩ Țara Leșască cu poghiazul, că s-umplus⟨ă⟩ țara de mo⟨scali⟩ și de sași, și-i goniĭa ca pre o fiiară sălbatecă ⟨din⟩ loc în loc. Ce numai i-au căutat a

1 *ante* Atuncea: 14 E,G,V/ *lipsește* Atuncea s-au tîmplat M,P/reimentar B,C/pre anumé B,E,G,V// 1-5 Smighilschii rementariul al craiului Avgust cu o somă di oasti au prins pre voevoda Cheovschie, fiind și acéla hain și-l duce la craiul Avgust M,P// 2 Smighelschii B,C,D,E,G,V/de au B,C//3pre Juzef Potoțchii, starosta Haletchii, voevoda Chiovschii E/ fiind zmilnic, adecă hain V/prinsu B,C/ Și vrînd acel reimentar să-l ducă C, Și vrînd să-l ducă acel reimentar pre voevoda Chiovschii la V//5 *după* voevoda *ad.* Chiovschii B,C,E,G,V//5-11 Voevoda Cheevaschii au căzut cu rugăminti la Smighelschii și cu mari făgăduință, numai să nu-l ducă la craiul leșăsc. L-au crezut Smighelschii că-i făgăduisă ⟨că făgăduindu-să M⟩ că l-a faci gineri și-i va da multă bogății, tîrguri și sate și s-au făcut și el una cu dînsul M,P//5-6 cu rugăminte la acel reimentar, la Smighelschii B,E,G,V//6 Smighelschii C,D/ craiul Avgust B,C,D,E,G,V/sau]nici E//7 s-au]i-au B,E,V//8 pre o fiică C,E/dupre B//9 gineré B/ bogățiĭe C/de a-i lui C/tîrguri de a-i lui i-au adeverit că-i va da B,E, G,V//10 11]13 B, 12 C,15 E,G,V/ Decii B,C/Smighelschii B,C,D//11-12 *lipsește* și au fugit...loc. M,P//12 de loc B,D,V, de locu C,E/ strînsu B,C/oaste B,C/așĭa B, așa C/ umbla B,C/tot umbla M,P/locu[1-2] B//13 noaptea B,C/și pre undé B,C,D,E,G,V// 12-13 în loc strîcînd noapte oaste leșască și moschicească M,P//13 craiului Avgust C/craiului leșescu sau oaste moschicească o strica B,E,G,V//14-17 *lipsește* că era om cu... poghiazul, că M,P//14 de]o C/harnic] foarte harnic B,E,V/triabă B,C//15 reimentar Smighelschii B,C,D,E,G,V//16 12]14 B, 13 C, 16 E,G, 15 V/vréme[1-2] B,C/ nu l-au mai D/ poată C// 16-17 nu i-au ⟨l-au V⟩ mai încăput vréme să mai poată umbla pin Țara Leșască B,E,G,V//17 umbla C, *ad. marginal* D/pin C,D/podghiazul B, poghiiazul C/ să umplusă B, să umplusă Țara Leșască C,D//17-19 Țara Leșască s-au unplut di moscali și gonie pre voevoda Chiovschie ⟨Cheevischii M⟩ și pre Smighelschii din loc în loc, ca pre o fiiară sălbatică M,P//18 moscali B,C/ *după* sasi *ad.* de a craiului Avgust de la Saxoniĭa B,E,G,V/*după* goniĭa *ad.* pre voevoda B,V, pre voevoda Chiovschii C,D,E,G//19 fiară B/ sălbatică B,C/ din B,C,D/ locu[1-2] B/Ce numai ce B,E,G//

lăsa Țara Leșască și au întrat în Țara Unguriască. Și acolo încă n⟨-avea⟩ odihnă voevoda de Avgust-craiul.

13. Și de acolo au luat munții, fără drum, în lungu, pîn-au dat la Cirimuș și au eșit la Véjniță, în Țara Moldovei, numai cu vro 300 de oameni. Și-ndată au și trecut codrul, de au luat Sirétiul în gios la Ĭași, că se temea de moscali, că-l goniĭa din urmă. Că sta moscalii de pază din Cirimuș pînă în Ihorluc, om de om. Numai el, cu mare meșterșug, au scăpat de au eșit în Moldova, că au făcut véste că ĭesă mai din sus pre Prut la Colomîe. Și alergînd de la strajă moscalii să-i ție calea, el mai pri din gios au eșit în Moldova.

14. Și după ce-au venit la Ĭași, s-au împreunat cu Nicolai-vodă, și i-au făcut cinsté pre obiceaiu, ca unui
f. 327v domn strein. / Și după ce-au trecut trei, patru dzile, s-au dus la Tighinea, unde era și craiul șvedzescu. Și nezăbovind la Tighinea, ș-au lăsat oaste acolo.

Și i-au scris cărți craiul șvedzesc și l-au trimis sprinten la Poartă. Și au zăbovit acolo la Poartă vro treidzăci, patrudzăci de dzile. Multe mestecături, turburări și îndemnări au făcut, ca să strice turcii pace cu moscalii. Ce veziriul nu priimiĭa să strice pace.

1 *după* Leșască *ad.* și au trecut munteli B,G,V/ întrat]trecut E/ Voevoda Chievischii au lăsat Țara Leșască și au trecut M,P//2 Iară acolo, în Țara Unguriască ⟨încăB,V⟩ nu avea odihnă voevoda Chiovschii de Avgust, craiul leșescu B,E,G,V/ Ci nici acolo nu ave M,P/ nu avea/ voevoda Chiovschii C,D, *lipsește* M,P/ craiul leșescu C,D,M,P// 3 13]15 B, 14 C, 17 E,G, 16 V, 13 P, *lipsește* M/ *lipsește* Și de acolo M,P/ Luat-au M,P/ fără de drum B,C,D, E,V/ *lipsește* în lungu M,P/ pînă B,C//4 la]în M,P/ Vijniță B,C/ Moldovii B,C//5 numai]și numai M,P/ vreo B,C/ *lipsește* M,P/trii sute B,C/*lipsește* de M,P/îndată B,C/ *lipsește* Și ⟨î⟩ndată M,P//5-7 Au trecut codru, au mersu pre Siret în gios și așa au vinit la Eși. Mari griji au avut el di moscali, fiindcă-l gonie M,P//5 de[2]]și B,C,E,G,V//6 *după* gios *ad.* și au mărsu B,E,G,V//7 *lipsește* în C//8 Iuhurluc B,C,D,E,G,V/tot om de om B,E,G,V/ Numai]Însă M,P//9-11 *lipsește* că au făcut... în Moldova M,P//9 că va să iasă B,C,E,G,V//10 pe B]de G/Colomîĭa C, Colomîĭa în Țara Leșască B,E,G,V// 10-11 Și alergînd moscalii de la straje să-i ție cale, iară el ⟨mai B⟩ pre din gios au eșit în Moldova la Vijniță B,E,G,V// 10 straje C//11 pre C//12 14] 16 B, 15 C, 18 E,G, 17 V, 22 M, *lipsește* P/ după ciĭe ⟨ce C⟩ au vinit B,C/ înpreonat B,C//12-13 Voevoda Chievischii, după ce au vinit la Eși, l-au priimit Necolaiu voevoda cu mari cinsti ca pre un domnu strein M,P// 13 Nicolae B,C/ *după* făcut *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/ cinste B/ obicĭai B, obiceai C//14 domnu B,C/ streinuB/după ciĭe au trecut B/*lipsește* ce-a trecut trei M,P/trii B//15 undé B,C/ unde era și]la M,P *lipsește* și[1] E,G/ șvedzăscu B, șfezescu C//15-16 *lipsește* Și nezăbovind...acolo. B,E,G,V,M,P/oastea C//17 craiul șfezescu cărți C/ triimis sprintin C/ Și l-au trimis craiul șvedzăscu pre voevoda Chiovschii la Poartă sprintin B,E,G,V// 17-19 Iar craiul șvezăsc i-au scris cărți la Po⟨a⟩rtă. Și lăsîndu-și oaste la Tighine la craiul șvezăscu s-au dus sprintin la Po⟨a⟩rtă. 40 zili au zăbăvit la Poartă și multi amestecături M,P// 18 zăbăvit B,C/ vreo triizăci B,C// 19 *după* zile *ad.* și mai bine B,E,G,V/ Și multe B,C,E,G,V/ amestecături D,G//20 *după* făcut *ad.* acolo la Poartă B,E,G/ pacea B/ pacea turcii E//21 *lipsește* Ce M,P/ Viziriul n-au priimit să strice pace P/ stricé pacea B/ pacea C//

15. Iară împărățiĭa, înțelegînd din voevoda Chiovschii cum să întemeiadză Moscalul despre toate părțile, au mazilit pe veziriul și pre Iusuf, pașe Tighinii, căci sta pricini să nu strice pacea, și au pus vezir pre Uman-pașĭa Chipruliul.

Atunce au găsit vrémé la acel vizir și Mihai voevoda de au eșit din Edicula. Și încă i-au dat veziriul lui Mihai-vodă și 10 pungi ⟨de⟩ bani, din visterie împărătească, jăluind că i-au luat cînd l-au mazilit.

Dar acest vezir n-au fost trei, patru săptămîni, și l-au mazilit și pre acesta, căci nu era lacom și vrea să ție pravila lor cea véche. Și împăratului așea nu-i plăcea.

16. Apoi au triimis împăratul de au adus pe Mehmet-pașĭa Baltagiul, care mai fusése vezir mai nainte, într-alt /
f. 328 rînd, și l-au pus vezir al doile rînd.

Deci acel vezir Baltagiul îndată au și trimis la hanul, de l-au chiemat la Poartă la sfat, și au și stricat pace. Și au dat poroncă în toate părțile, de vară să s⟨ă⟩ gătédze de oaste, și au închis și pre solul moschicescu în Edicula.

17. Și au scris împăratul turcesc cărți la craiul Șvedului la Tighinea, precum nu l-a lăsa în streinătate. Și

1 15]17 B, 16 C, 19 E,G, 18 V, 24 M, 14 P/Iară înpărățiĭa C, Iară înpărățiĭa turcului B,E,G,V]Înpăratul P, Înpăratul turcescu M/ înțălegînd B,C// 2 cum că M,P/ Moscalul]moscalii M,P/despre]de B,E,G,V// 3 pre B,C/ pașea B, pașĭa C/ căci] pentru căci D, pentru că E,G, căci ⟨că M⟩ amîndoi M,P/ *repetă* îi sta pricină M// 4 pace C/ *după* pacea *ad.* înpărățiĭa turcului cu Moscul B,E,G,V, cu moscalii M,P/ Iman G/ Chiupruliolu C// 6 Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ vréme B,C/ Mihai-vodă B,C,E,G,V// 6-7 Mihaiu voevoda Racoviță s-au găsit vreme la acesta vizir și l-au slobozit din Edicula M,P// 7 *după* eșit *ad.* de la închisoaré B,E,G,V/ *lipsește* veziriul lui Mihai-vodă M,P// 8 dzéce B, zéce C/ de bani B,C,E,V/ vistieriĭa B, vistierie C/ înpărătiască B,C//9 jeluind C, jeluind Mihai-vodă B,D,E,G,V// 10 trii B,C// 10-12 Înpăratul turcescu, văzînd pe viziriul că esti om nu lacom și vre să ții pravila lor ce vechi și înpăratului așa nu-i plăce, presti patru săptămîni l-au mazilit și pre acesta M,P// 11 *după* mazilit *ad.* înpărățiĭa B,E,G,V/ căci]pentru că E,G/ să țiĭe B// 12 *după* véche *ad.* turcească B,C,D,E,G,V/ înpăratului C/ așĭa B, așa C/ nu-i plăcĭa B// 13 16]18 B, 17 C,D, 20 E,G, 19 V, *lipsește* M,P/ *lipsește* Apoi M,P/ trimis B/ Triimi-s-au M,P/ înpăratul B,C/ pre B,C// 14 pașa C/ carele B,G,V, careli C,D/ fusésĭe B,C/ vizir C/ înnainte C, înnainte vréme B,E,G//14-15 carile au ⟨și P⟩ mai fost vizir și iarăș pre dînsul l-au pus viziriu M,P// 15 *după* vezir *ad.* iarăș B, iarăș de G/ doilea C/ *lipsește* al doile rînd M,P// 16 Decii acel B,C, *lipsește* M,P/ vizir C/ Viziriul Baltagiul M,P/ Mehmet-pașa Baltagiul B,E,G,V/ *lipsește* și M,P/ triimis C/ *după* hanul *ad.* tătărăscu în Crîm B,G,V//17 *lipsește* la Poartă E,G/ au stricat M,P/ au și stricat turcii ⟨*lipsește* turcii V⟩ pacea ⟨pacea turcii E⟩ cu moscalii B,E,G,V// 18 Și îndată M,P/ *lipsește* de vară să s⟨ă⟩ gătédze M,P/ să să găteze B, să să gătiască C,D,G// 19 *lipsește* și[2] C,M,P/ solul]rezidentul M,P// 20 17]19 B, 18 C,D, 21 E,G, 20 V, 15 P, *lipsește* M/înpăratul turcescu B,C/ *ad. marginal* turcescu D/ *lipsește* cărți V/ Înpăratul turcescu au scris la craiul șvezăscu M,P// 21 nu-l va lăsa C// 21–1 Și i s-au făgăduit for⟨a⟩rti cum că a mijloci și-l va înpăca M,P//

s-au adeverit pre tare precum va sta de-l va împăca cu Moscalul pre pofta lui, de-i va da Moscul toate ce-au păgubit. Iară de nu va priimi Moscalul pace cu Șvedul, să-i întoarcă ce i-au luat, s-a bate el sîngur cu Moscalul, și-i va da și oaste, cîtu-i va trebui, de-l va duce la țara lui. Și i-au trimis cîteva pungi Șvedului de cheltuială.

Și au trimis și pre voevoda Chiovschii și omul de adeverință de la Poartă la craiul Șvedului de primăvară, să s⟨ă⟩ gătească de oaste. Și au făcut și ferman să dea Moldova zaharà oștii leșești și șvédzești ce era la Tighinea: ialoviți, ordzu, grîu, făină, cît le-a trebui.

18. Deci sosind la craiul Șvedului voevoda Chiovschii cu acea carté ce scriĭa împăratul la Șféd pentru caré s-au bucurat craiul Șvedului și ținea acea carte de adeverința împăratului tot în sîn, la dînsul, La care mai pre urmă s-au f. 328v schimbat într-alt / chip acea adeverință împărătească turcească, precum s-a vedea mai nainte, la rîndul ei.

19. Scris-au și veziriul la craiul Șfedului, ca s⟨ă⟩ trimiță un om a lui de ispravă să vorovească cu dîns⟨ul⟩ pentru oștiré. Deci, trimițîndu-l la veziriul, l-au întrebat

1 înpăca B,C// 2 de-i va da Moscul toate]și-i va into⟨a⟩rci moscalul tot M,P/ *după* păgubit *ad.* Șvedul B,E,G,V// 3 Iar B,C/ Moscalul]Moscul B,G,V/ pacea B,C/ Șfedul C/ *după* Șvedul *ad.* și nu a vre M,P//4 ci i-au ⟨au M⟩ luat, apoi el însuși să va bati cu moscalii M,P/ să va bate D/ *după* sîngur *ad.* turcul V/ Moscul B,G,V// 5 *după* oaste *ad.* craiului șvedzăscu B,E,G/ *lipsește* cîtu-i va trebui V/ va[3]]vor M/la]tocma în M,P// 6 lui]sa G/ triimis C, triimis și E,G/ pungi de bani C,D,E,V, pungi bani M,P/ Șfedului C]craiului B,E,G,V/ de]să-i fii de M,P/ de cheltuială craiului G, de cheltuială Șvedului P// 7 triimis C/ om B,C,E,G,V// 7-8 ⟨Și M⟩ cu voivoda Cheevisschii au triimis înpăratul și pre omul său di la Poartă, pentru mai bună încredințari la craiul șvezăscu M,P// 8 Sfedului B,C/ de[2]]și de B,E,G,V/ prim⟨ă⟩-vară B/ să să gătiască B,C//8-9 *lipsește* de primăvară... oaste M,P// 10 zaharea B,C// 9-11 Făcut-au și ferman către Necolaiu voevoda să dei din Moldova zahare, ialoviță, grîu, făină, orzu și di toati oști⟨i⟩ șvezăști și leșăști ci era în Tighine M,P// 10 șvezești B,C//11 ialovițe B,C/ orzu, făină de grîu, cît G/ li-a trebui C, li-ar trebui de agiunsu B,E,G,V// 12 18]20 B, 19 C,D, 22 E,G, 21 V, 29 M, 17 P/ Decii B,C/ Șfedului C// 12-17 Voevoda Chievschii cu carte înpăratului turcescu au sosit la Tighine au dat carte la craiul șvezăscu. Datu-ĭ-au și banii ci-i triimisăsă înpăratul turcescu și foarti s-au bucurat. Și di mari bucurii ci ave, ține carte înpăratului turcescu tot în sînul său ⟨lui. Însă mai pre urmă ace adiverință turcească s-au schimbat într-alt feliu, precum M⟩ M,P// 13 acĭa carte B,C/ înpăratul turcescu B,C,D,E,G,V/ Șvéd C]craiul Șfedului C/ care C/ care mult B,E,G,V// 14 Șfedului B,C, acĭa B/ înpăratului C] înpăratului turcescu B,E,G//14-15 acea carte ce scriĭa înpăratul turcescu de adeverință la Șved, tot în sîn V// 16 acĭa B/ împărătiască B, înpărătiască C//17 videa B,C/ *după* videa *ad.* istorie E,G/ înnainte B,C/ ei]iei B,C// 18 19]21 B, 20 C,D, 23 E,G, 22 V, 30 M, 18 P/ *lipsește* și B,E,G/ viziriul C/ Șvedului B/ să C/ să-i trimiță B,E,V// 19 a lui]al lui C, al său M,P/ dînsul B, dînsu C// 20 Decii C/Decii trimițind craiul ⟨pre E⟩ un om a lui la veziriul B,E,G//20-1 viziriul[1-2] C,B//

veziriul ce féliu de oameni sînt moscalii și ce féliu de războiu au.

Iar acel om a Șvedului au dzis că sint niște oameni proști și blăstămați de tot. Iar veziriul au răspuns: „Dar de vrémé că dzici tu că sint așea de blăstămați moscalii, dar voi așeși nu sinteți de nemic, că ei v-au bătut pre voi". Așijderea au mai dzis acel om a Șvédului cum că munténii sint priĭateni cu moscalii, și ce văd și ce aud aice la Poartă, toate scriu la moscali. Iar veziriul au răspuns: „Bine fac că scriu, că de noi n-au ce scrie rău, că noi nu ne témem de nime, că avém oaste multă, și pușci multe, și putére mare. Și noi nu putem să ne gătim cu taină, să nu știĭe nime, ce cu giumătate de an mai nainte ne dăm știre și ne gătim, că n-avem grijă de nime. Ce munténii, de or scrie de acéstea ce le văd, că avém oaste multă, să scrie sănătoși". Și acest răspuns au luat omul Șfedului.

20. Scris-au veziriul de al doile rînd la craiul Șfedului, f. 329 să-i / trimiță alt om, mai de treabă, că „de la acesta n-am putut nemică să cunoscu din voroava lui".

Deci Șvedul îndată au ales alt om, mai de treabă, oficer de ai lui, și l-au trimis la Poartă. Deci veziriul l-au întrebat și pre acela cum știe pentru oaste Moscului. Ce acela au schimbat voroava într-alt chip, zicînd că

1-2 Craiul șvezăsc au triimis pre omul său la viziriul. Viziriul l-au întrebat ci fel di o⟨a⟩mini sînt M,P// 1 sînt B,C/ *repetă* și ce féliu sînt moscalii C/ fél[1-2] B/ au]fac M,P// 3 Iară B/ acel om a ⟨al C⟩ craiului șvedzăscu ⟨șvezescu C⟩ au dzis B,C,E,G,V] El au răspuns M,P/ sînt moscalii B,E,G,V/ néște B,C// 4 *după* proști *ad.* moscalii C/ Iară B, *lipsește* M,P/ răspunsu B,C]zis M,P//5 de[1]]din B,C,D,E,V/ vréme B,C// 4-6 Dacă sînt moscalii așa proști, apoi voi așași sînteți chĭar di nimică, di vremi că ei v-au biruit pre voi M,P/ sînt B/ așĭa B, așa C//6 așĭași B, așeș C/ sînteți B,C/ nemică B,C/ ei]iei B,C// 7 *lipsește* Așijderea M,P/ al Șvedului B, al Șfevdului C]al craiului șvedzsăcu V/ cum]precum E//8 sînt B,C/ priĭatini C] priĭatini pre buni B,E,G/ cĭe văd B/ ci aud și ⟨sau P⟩ ci văd M,P/ aicea B,C//9 toate]ei di toate M,P/ *lipsește* Iar M,P/ răspunsu C, răspunsu zicînd B,V]zis M,P/ *după* fac *ad.* munténi/ B,E,G,V//10 de]pentru M,P/ ce scriĭe de rău B,E,G/ că[3]]di vremi că M,P// 11 nimé B,C, nimine M/ avem B,C/ multe]mari E, mari și multe M, mari multe P/ puterea B// 12 nu ne putem B,D,E,V/să nu știe nimé C, *lipsește* M,P// 13 nimé B/ ce]ci încă M,P/ înnainte C/ știré C/ *după* știre *ad.* unul altuĭa M// 13-14 *lipsește* ce cu giumătate... de nime B,E,G// 14 grije C/ nimé C, nimini P//15 scriĭe B/ acéste B,C/ *lipsește* de acéstea ce le văd M,P/ avem B,C/ *după* multă *ad.* și puterea mare B,E,G,V/ ei să scrie M,P/să scriĭe B// 16 răspunsu B,C/ Șfedului]craiului Șvedului ⟨șvezesc G⟩ de la veziriul B,E,G,V, Șvedului di la viziriul M,P//17 20]22 B, 21 C,D, 24 E,G, 23V, 32 M, 18 P/viziriului C/de]și M,P/ doilea C/Șvedului B//18 de triabă B,C] vrednic M,P/ *repetă* că de la acesta A/că]dzicînd că B,E,G,V//18-19 că din vorba acelue ci l-au triimes, nimică n-au putut să cunoască M,P// 19 voroavele B,V //20 Decii B,C, *lipsește* M,P/Șfedul C]craiul Șvedului M, Craiul șvezăsc P/de triabă B,C]vrednic M,P//21 ofițer B,C/ *lipsește* oficer de ai lui M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ viziriul C//22 știĭe B/ pentru]de M,P/ oastea C/Moscului]moscalului M,P//23 acela]acesta M,P/ vorba M,P//

moscalii, pedestrimea, iaste pre tare, mai tare decît la toate neamurile: la războiu stă ca un zîd nemişcat. Că de n-au putut ei, şfédzii, să-i spargă, dar alté neamuri aşîaş n-au nici o putére să-i spargă. Fără cît el aşea socotéşte, să gătească veziriul 400 tunuri, şi aşea, cu acéle tunuri slobodzind o dat⟨ă⟩, dă dăo ⟨o⟩ri şi de trei ori, or putea rumpe obuzul moschicescu, să-l spargă, să facă drumuri printr-însul, lovind acéle multe tunuri. Şi aşea, cu acel meşterşug, poate să biruiască pedestrimea moschicească, iar într-alt chip [ai], amintirea nu poate nime să-i pobédiască. Iar călărimea moschicească iaste mai slabă.

Deci uitîndu-s⟨ă⟩ veziriul la sfatul acelui oficer şfédzesc, într-acesta chip / (f. 329v) s-au apucat a face gătirea.

21. Venit-au şi hanul, după poronca împărăţiei, de la Crîm la Ţarigrad la sfat, şi au sfătuit şi el că-i bine aşea, să facă oaste asupra Moscului. Şi au dzis, acmu, după ce or îngheţa apele de iarnă, să sloboadză 2 ceambuluri tătarii, un ceambul din Bugeag şi cu oaste lui voevoda Chiovschii prin Ucraina asupra Chiovului, iar cu un ceambul să margă Omar Goel din Crîm, pre apa Donului în sus, pîn' la Voroniş, unde sint galioanele moschiceşti

---

1 că pedestrime moscalilor M,P/ pre]foarti M,P/ decît toate B,C,G,V//2 niamurile B,C/ stă]că stă E, că stau B,G,V, stau D,M/ stau la războiu P/zid B,C/ *lipseşte* nemişcat B,E,G,V/ Că]Şi V//2-3 Că de n-am putut noi şvezii să-i batem şi să-i spargem B,E,G/ de]dacă M,P/ şfezii C/ să-i bată la războiu şi să-i spargă V/ dar]apoi M,P/ alte niamuri B,C// 4 aşîaşi B/ nici o putere n-au să spargă P/ puteré B,C,V/ să-i spargă şi să-i bată C]să-i bată la războiu sau să-i spargă V/ Fără de cît B,D,G, Fără ⟨de E⟩ cît numai C,E]Numai V/ aşîa B, aşa C// 5 gătiască B,C/ viziriul C/ patru sute de tunuri B,C/ *după* tunuri *ad.* puşci mari E,G/ aşa C/ *lipseşte* şi aşea, cu acéle tunuri B,E,G,V/ cu]dintru M,P/ acéli G// 6 slobozind B/ o dată, de do⟨a⟩ ori ⟨doao ori C⟩ B,C/ trii B,C/ *după* trii ori *ad.* şi mai de multe ori şi aşîa C//7 or putea]şi aşîa doar or putea B,E,G/ să-l spargă]ca să-l spargă şi M,P//8 drum M,P/ pintr-însul B/ acéli B,C/ *lipseşte* lovind acéle multe tunuri M,P/ aşîa B,C] numai M,P//9 poate]vor pute M,P// 10 iară B/ *lipseşte* ai B,C,M,P/ amintirea B,C, *lipseşte* M,P/ nimé B,C/ nimine nu poati P, nime n-a pute P// 11 pobédiască]biruiască B,C,D,E,G,V,M,P/ Iară B,C// 12 Decii B,C/ uitîndu-să B/ viziriul C/ ofiţer B,C/ şvedzăscu B, şfezescu C// 12-13 Au ascultat viziriul sfatul acelue ofiţăr şvezăscu şi aşa au început a faci şi gătiri M,P// 13 întru acesta B,C/ gătire B// 14 21]23 B, 22 C,D, 25 E,G, 24 V, *lipseşte* M,P/ Vinit-au C, *lipseşte* M,P/ înpărăţii B,C// 14-16 Hanul tătărăscu iarăş aşa au ⟨s-au P⟩ sfătuit ca să facă gătiri oştirii asupra moscalilor M,P// 15 aşîa B, aşa C/ că-i bine să facă aşea V/ Şi îarăşi au zis hanul M,P/ acum C]că M,P//17 or înghieţa B, vor înghieţa C/ *lipseşte* de iarnă M,P/ esti bini să sloboadă M,P/ doao B,C// 18 *lipseşte* tătarîi B,C,E,G,V/ ceambur C/ Bugiac C/ un ceambur soltanul din Bugiac cu tătarîi B,V, un ceambur Calga soltan din Bugeacu cu tătarîi E,G/ *lipseşte* şi M,P// 19 Chievischii să meargă prin M,P/ pin B Ocraina C// 20 ceambur B,C/ Omar Goel]el sîngur, hanul B,C,D,E,G,V, însuşi el M,P/ *lipseşte* din Crîm M,P// 21 *lipseşte* în sus B,E,G,V/ pînă B,C/ Voronij B/ undé B,C/ sînt B]era E,G/ galioaneli B,C//

făcute, să le aprindză. Iar de acolo a lua de-a curmedziş, de l-a împreuna cu celalalt ceambul a sultanului şi a ⟨lui⟩ voevoda Chiovschii.

Într-acel chip au sfătuit şi au aşădzat hanul cu împărăţiîa să fac⟨ă⟩.

22. Atunce era un turc, de-l chiema Smail-efendi, şi era om de casa împăratului, din cei dinlontru. Şi era şi capichihai hanului şi avea bun prieteşug acel turcu cu Dumitraşco beizade, fiiul lui Cantemir-vodă. Că mergea de multe ori turcul la gazda lui Dumitraşcc-vodă, şi-l cinstiîa beizade (că poate-fi bea şi vin) şi-i dzicea beizade (f. 330) în tambură. / Că aşa ştiîa a dzice bine în tambură, cît nici un ţarigrădean nu putea dzice ca dînsul. Şi-i era foarte drag beizade acelui turcu. Şi atunce, la cinste, vorbind ei, i-au spus turcul toate tainele împărăteşti ce vor să să facă.

Deci Dumitraşco beizade, înţelegînd acestea, căzut-au cu rugăminte la acel turcu Smail-efendi să grăiască hanului, şi hanul împărăţiei, să-l facă domn în Moldova. Şi l-au învăţat şi în ce chip a grăi, giuruind cîteva mii de galbeni hanului. Iar hanul, audzind acéstea din Smail-efinde, îndat-au priimit.

---

1 *lipseşte* făcute M,P/ aprindză]arză M,P/ Iară B/ a luoa B,C, va lua D// 2 s-a ⟨să va G⟩ înpreuna B,E, G,V,M,P/înpreuna C,D/ *după* înpreuna *ad.* ceamburul D/ ceambur a soltanului B,C/ a sultanului]a lui Calga soltan G// 3 a lui B,C,D// 4 Întru acel C/ au sfătuit hanul şi au hotărît şi înpăratul aşa să facă hanul. M,P/aşezat B,C, aşăzat aşîa G/ înpărăţiîa B,C/ *după* înpărăţiîa *ad.* turcului B,E,G,V// 5 facă B,C// 6 22]24 B, 23 C,D, 26 E,G, 25 V, 33 M, 19 P/ Atuncea B,C, *lipseşte* M,P/ turcu B,C/ de-l] ce-l B,E,V/ chiema pre ⟨*lipseşte* pre G⟩ anumé Ismail B,D,E,G,V/Ismail C// 6-7 În Ţarigrad era un turcu, anumi Smail-efendi, om din cei dinlăuntru, din curte înpăratului M,P// 7 înpăratului B,C/ *după* înpăratului *ad.* credincios B,E,G/din[1]]di E/läuntru B,C/ Şi acela era M,P// 8 capichihaîa B,C/ şi acel turcu ave bun preeteşug cu M,P/ priîateşug B// 9 Dumitraşco Cantemir beizade B,E,F,V/ beizadea C/ fiiul]ficiorul M,P/ voevoda M/ Că]Şi V/Şi di multi ori merge la gazda M,P/ merge B// 10 turcul] acel turcu B,E,G,V/ *repetă* lui G/ vodă]beizade B,E,G,V,M,P// 11 beizadea C, bezaide A, *lipseşte* M,P/ că mi să pari că be şi vin M,P/ *după* bea *ad.* acel turcu B,E,G,V/ *fără paranteze* C,E/ beizădea[2] C]Dumitraşcu beizădea M,P// 12 aşîa ştiîa dzice de bine B,E,G,V/ *lipseşte* în tambură[2] E,G// 13 ţărigrădian B,C/ *după* dzice *ad.* bine B, bine în tambură E// 13—14 Şi acel turc la mari dragosti ave pre Dumitraşcu beizădîa M,P// 14 beizadea C/ Şi]Deci M,P/ Şi viindu turcul atuncîa la beizade la cinste şi vorbind îei B,E,G,V/ atuncea C/ ei]îei C// 15 taineli C/ înpărăteşti B,C/ *după* înpărăteşti *ad.* lui beizade B,E,G,V// 16 Decii B,C/ *ante* Deci: 27 E,G/ Şi cunoscînd Dumitraşcu beizădîa aceste, au căzut M,P/ beizade B, beizadea C/ înţălegînd acéste B,C// 17 Ismail-efendi C,E, Ismail-efendis B, *lipseşte* M,P// 18 *după* hanul *ad.* să grăiască B,D,E,G,V/ înpărăţiii B,C]înpăratului M,P/ să-l] ca să-l M,P/ domnu B,C// 19 va grăi C,D/ a grăi, adică să făgăduiască hanului cîtiva mii di galbini. Turcul Smail-efindi au spus hanului. Iar hanul M,P/ cîteva]trii B,E, G,V/ galbîeni B, galbéni C//20 Iară B/ acéste B,C, di acea sta M/ din Ismail-efendi B,C, *lipseşte* M,P// 21 îndată B,C//

23. Deci mergînd hanul la împăratul la sfat, între alte sfaturi dzis-au și acest cuvînt, că Bréncovanul-vodă, domnul muntenesc, iaste un domn bogat și putérnic, are oaste multă și-i de mult pre bun priïaten moscalilor. „Nu trebuïaște la această vrémé lăsat să fie domn, că poate să s⟨ă⟩ hainească și a face sminteală oștii împărătești. Ce trebuïaște prins, că el de bunăvoïa nu a veni la Poartă. Și nime nu-i harnic să-l prindză, făr⟨ă⟩ cît socotescu că beizade, feciorul lui Cantemir-vodă cel mai mic.
f. 330v Iaste om mai sprinten decît frate-său / Antiohie-vodă. Ce să-l pui împărățiïa-ta domn în Moldova, că el va chivernisi lucrul din Moldova și l-a prinde. Că Neculai-vodă, care-i acmu în Moldova, îi grec și n-a pute să fac-această slujbă. Nici miïe nu mi-i drag să slujesc cu grecii".

24. Deci împăratul, cum au audzit acéle cuvinte din hanul, într-acel ceas au și răpedzit, făr⟨ă⟩ de știre veziriului, de au adus pre Dumitrașco beizade de la gazdă, cum mai de sirgu, și l-au adus la saraiu la împăratul. Și îndat⟨ă⟩ l-au îmbrăcat cu cabaniță, cu spinaré de soboli,

1 23]25 B, 24 C,D, 28 E,G, 26 V, 35 M, 20 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ Hanul au mersu ia înpăratul la sfat și printr-alti M,P/ înpăratul B,C// 2 sfaturi]vorbi M,P/ zis-au hanul C, dzis-au hanul către înpăratul B,E,G,V/ au zis și aceasta către înpăratul: Brîncovanul, domnul muntinesc M,P/ acéste cuvinte V/ Brînvocanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C// 3 muntenescu B,C/ domnu B,C// 4 ari și oaste M,P/ și esti și vechiu priïatin a Moscalului ⟨Moscului P⟩ M,P/ *lipsește* pre bun G/ priïatin B, priiatin C// 5 Nu trebuïaște]Nu să cadi M,P/ vréme B, vremé C/ lăsat] să-l lași M,P/ să fiïe B/ domnu B,C/ *lipsește* că G// 6 să să hainiască B,C]să va haini M,P/ smintială B,C/ înpărătești B,C// 7 prinsu B,C/ bunăvoia lui E/ nu a ⟨va D,E⟩ vini B,C,D,E// 7-8 n-a vre să vii la înpărății. Și altul nimine ⟨nime P⟩ nu esti harnic ⟨vrednic P⟩ să-l prindă fără di cît M,P// 8 nimé B/ *după* harnic *ad.* nici poate B,G,V/ *ad. marginal* nici poate V/ fără cît B,C, fără de cît D,E,G// 9 beizadea C/ beizăde Dumitrașcu, ficiorul cel mai mic a lui Cantimir. Că esti M,P/ ficiorul B,C// 10 Ias⟨te⟩ D/ *lipsește* om D,M,P/ sprintin B,C/ frate-său B,C/ Antioh B, Antiohii C/ voevoda M//11 înpărățiïa B,C/ domnu B,C//11-12 Pre acesta îl puni domn în Moldova ⟨Pre acesta domnu om pune în Moldova P⟩ că el va chivernisi din Moldova și a prindi pre Brîncovanul M,P// 12 și-l va prinde B,E,G,V/ Nicolae B, Nicolai C// 13 voevoda M/ care-i acmu]carile esti domnu M,P/ care-i]care iaste D/ care iaste domnu în Moldova iaste grec B,E,G,V/ care iaste acum domnu în Moldova iaste grec și nu va putea C/ facă B,C, facă el G// 14 *lipsește* Nici... cu grecii. V/ Și nici M,P/ mie C/ slujescu B,C// 15 24]26 B, 25 C,D, 29 E,G, 27 V, 21 P, *lipsește* M/ Decii înpăratul B,C/ *lipsește* cum G/ cum au audzit]audzind V/ acéli C]acéste B,E,G/ Auzind înpăratul acesti di la hanul M,P// 16 întru acel C/ *după* ceas *ad.* îndată G/ au și răpedzit]au și trimis B,E,G,V,M,P/ au și trimis, au și răpezit, fără de D/ fără de știrea B,C/ viziriului C// 16-18 fără di știre viziriului au și triimis și au luat pre Dumitrașcu beizădïa di la gazdă și cum mai în grabă l-au dus la saraiurili înpărătești M,P// 17 pe B,C/ beizadea C// 18 sîrgu B]grab' G/ adus]dus B,E,G,V/ la saraiul înpărătescu B,E,G/înpăratul B,C// 19 îndată B,C/înbrăcat B,C/cabaniță]căftan P/cu^2]de G/ spinări B,C,E,G,V//

în loc de căftan, și l-au pus domn în Țara Moldovei. Și apoi l-au dus la veziriul, de l-au îmbrăcat în căftan și i-au dat ferman. Și nezăbovindu-l doaă, trei dzile, l-au și pornit, de au venit în mezil la Iași salt, numai cu dzéce, doaădzeci de oameni. Caré n-au cheltuit nici un ban la Poartă, că și tuiurile și singeacul pre urmă i l-au trimis.

25. Atunce veziriul, la purces, au dzis lui Dumitrașco-vodă cu mare taină: „După ce vei mérge în țară, să chivernisești lucrul, să-mi prindzi pre Brîncovanul-vodă muntea-
f. 331 nul, să mi-l trimiți aicea, viu. / Și de la împărățiïe vei avea mare dar și cinsté; în locul lui tu vei rămîne acolo domn, neschimbat".

26. Iară Dumitrașco-vodă, mulțămindu-i, s-au apucat că va face acea slujbă și l-a prinde. Numai au dat și el un sfat veziriului, socotind că-i va fi de folos, iar pe urmă au cădzut cu împiadecare. Că au dzis către veziriul ca să scriïe la Brîncovanul să îndatorească Poarta cu 500 de pungi de bani, fiind acmu de trebuință pentru gătirea oștii. Și Brîncovanul s-a uita la acea carte ce scrie veziriul și n-a avea grijă de mazilie.

1 locu C/caftan B,C/ domnu B,C/ în Țara Moldovii C]în Moldova B,G,V, Moldovii M,P//2 înbrăcat B,C/ în]cu G/ caftan B,C// 1—5 Și l-au triimis la viziriul, iar viziriul încă l-au înbrăcat cu caftan di domnii; datu-i-au ferman. Și pristi trii zili l-au și gătit salt în cai di mezil și numai cu 20 oameni M,P// 3 *după* ferman *ad.* făcîndu-i alai pre obiciai B,E,G, pre obiceai, făcîndu-i alai V/ nezăbăvindu-l B,C/ doao, trii B,C]3,4 G// 4 vinit B,C/ numai cu cincizăci, șeasezăci ⟨șasezăci C⟩ de oameni B,C,D,E,G,V// 5 *lipsește* de oameni G/ care B,C]Și M,P/ nici măcar M,P/ că]și G/ tuiurili C/ sangiacul C/i li-au trimis B,C,E,V// 7 25]27 B, 26 C,D, 30 E,G, 28 V, 37 M, *lipsește* P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ viziriul C// 7—8 Cînd au fost la purces⟨ul⟩ lui Dumitrașcu voevoda din Țarigrad i-au zis viziriul cu mari taină M,P// 8 *lipsește* cu mare taină E/ vii mérge B, vii mergé C] vii vini M,P/ în țară]în țară, în Moldova B,E,G,V, în Moldova M,P/ chivernisăști B// 9 Brîncoveanul B,C/ Brîncovanul domnul muntinescu, să M,P// 10 aici V, *lipsește* M.P/ înpărățiïe B,C] înpăratul M,P/ vii avea B,C//11 cinste B,C/ și ⟨atunci M,P⟩ în locul lui B,C,D,E,G,V,M,P/ vii rămînea B,C/ domnu B,C// 11—12 vii rămîne domnu în Țara Muntenească și vii fi neschimbat M,P// 13 26]28 B, 27 C,D, 31 E,G, 29 V, 30 M, 22 P/ *lipsește* Iară M,P/ Dumitrașcu voevoda au mulțămit viziriului și s-au apucat M,P/ mulțămindu-i]mulțămind veziriului ⟨viziriului C⟩ B,C,E,G,V// 14 și-l va prinde C, *lipsește* M,P/ Numai au adeverit, au dat G/ Numai] Și M,P// 15 viziriului C// 15—17 iară pre urmă acel sfat au căzut cu înpiedecaré B,V, iar pre urmă au rămas acel sfat de au fost cu înpiedecare E,G, iar mai pre urmă i-au fost de înpedecari M, P/ înpiedecaré C// 16 *lipsește* Că au dzis... ca M,P/viziriul C// 17 scrie C/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,Brîncovanul-vodă C/ să]și să G/ îndatoriască M,P/cinci sute B,C// 17—18 *lipsește* de$^{1-3}$ M,P// 18 fiindu C/acum C]atunci M,P, la acea vréme B,E,G,V/ de trebuință]trebuire P/ pentru]de M,P// 19 Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G,V/să va uita C,D,E,/ce va scrie C, ce-i va scriïe B,E, G,V//19-20 Și Brîncovanul să va⟨s-a P⟩ încredința în carti viziriului și nu va ave grije de mazilii M,P//20 viziriul C/ nu va avea grije B,C,D,E,V/ maziliïe B//

27. Deci veziriului i-au plăcut acest sfat a lui Dumitrașco-vodă, și au scris la Brîncovanul ca să împrumutédze Poarta cu 500 pungi de bani pentru cheltuiala oștii.

Deci Brîncovanul, ca un om cu minte, au priimit că a da, numai o dat⟨ă⟩ n-a putea să-i dea toți, că-i țara săracă, ce pe lună a da cîte 100 de pungi, carei să îmbracă în 5 luni, socotind că pînă la 5 luni or sosi și moscalii, și atunce, de or și vrea să-i facă ceva, nu i-or pute strica nemic. Măcar că el nu știia nemică de acea voroavă, dar f. 331v avea minte de să / păziia.

Atunci s-au păzit, că l-au păzit Dumnedzeu, iar cînd s-au mîniiat Dumnedzeu pre dînsul, n-au putut să s⟨ă⟩ păzască, precum înainte la rîndul lui s-a scrie.

28. Iară pre Dumitrașco-vodă l-au pornit la Iaș⟨i⟩ și i-au dzis, cînd o fi vrémea să prindză pre Brîncovanul-vodă, a trimite veziriul omul său cu ferman.

Deci trimițînd înainte Dumitrașco-vodă ⟨pe⟩ capegi-bașe cu mazilie, împreună cu omul său, anumé Dumitru Saraciul, iar Neculai-vodă nemic nu știia de mazilie și ședea la Divan de giudeca țara.

1 27]29 B, 28 C,D, 32 E,G, 30 V, 39 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ viziriului C/ acest]acel M,P/ *lipsește* a lui Dumitrașco-vodă M,P// 2 Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V/ *lipsește* ca M,P/ înprumutezé B,C]îndatorească P// 3 cinci sute de pungi B,C,D,E,V/ *lipsește* de M,P// 4–13 *lipsesc* M,P// 4 Decii B,C/ Brîncovanul-vodă C, Brîncoveanul-vodă B, D,E,G,V/ *după* priimit *ad.* dzicînd B,E,G/ că va da D,E, că-i va da G, că a da acei bani V// 5 o dată B,C/ nu va putea C,D/ *după* toți *ad.* banii D,G, banii, acéli cinci sute de pungi de bani, dzicînd B,E,V/ că țara iaste săracă D,E, zicînd că iaste țara săracă C, *lipsește* G// 6 va da C,D/ o sută C/ de pungi de bani B,C,D,E,G/ *după* bani *ad.* zicînd că-i țara săracă G/ carii B,C/ înbracă B,C// 7 în 5 luni]în cinci luni, cinci sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ la]în B,C/ cinci B,C/ vor sosi C,D]vor veni G// 8 atuncea B,C/ de vor C,D,E/ *lipsește* și[2] E/ să-i și facă E/ ceva rău B,E,G,V/ nu-i vor putea B,C,V// 9 nemică B,C/ Măcarî B,C/ el]Brîncovanul-vodă B,E,G,V/ acia B/ dară B// 11 Însă atuncea C, Iară să dzicem atuncea B,E,G,V/ Dumnedzău B// 12 Dumnedzău B/ să păzască B,C// 13 precum mai V/ înnainté C/ la rînd să va ⟨s-a V⟩ scriie B, istorie la rînd să va scrie E, la rînd istoriia să va scrie G, la rîndul lui istoriia să va scriie D/ să va scrie C// 14 28]30 B, 29 C, D, 33 E,G, 31 V, 40 M, *lipsește* P/ Iași B,C// 14–16 Viziriul au mai zis lui Dumitrașcu voevoda, că cînd a fi vremi să prinză pre Brîncovanul i-a triimiti el omul său și cu firmanul; și după acee l-au pornit să vii la Eși M,P//15 iau] au C,V/ *după* dzis *ad.* veziriul că B,E,G, că V/ va fi vréme B,C/să]ca să G/Brîncoveanul C// 16 triimite C/ viziriul C/ pre omul E// 17 Decii C, *lipsește* M,P/ trimițînd înnainte C//17-18 Decii Dumitrașco-vodă trimițînd pe capegi-bașia înnainte cu maziliia lui Nicolae-vodă și dinpreună cu omul său B,E, G,V,Dumitrașcu voevoda au triimis înnainti cu mazilie pre un capegi-bașa, înpreună cu omul său M,P//18 înpreună C//19 iară B, *lipsește* M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ nemică B,C/maziliie B/și]ci V,M,P//20 șidea B,C/ *după* țara *ad.* precum îi obicéiul domniii V//

29. Iară capegi-bașe, descălecînd la scară, s-au suit în curți, iar Saraciul, sluga lui Dumitrașco-vodă, au năvălit degrabă la beciul supt scara despre doamna, unde era închis Iordache Ruset vornicul. Și au lovit lăcata cu băltagul, de au strîcat-o, și au scos pré Iordachi vornicul afară și i-au dat cărți de căimăcănie de la domn nou, Dumitrașco-vodă.

Iar boerenașii din cerdac, vădzînd că au scos pre Iordache vornicul, au alergat tare de au dat știré lui Niculai-vodă la Divan. Și îndat⟨ă⟩, sculîndu-să de la Divan înspăimat, să timpină cu capegi-bașe f. 332 / în ușea spătăriei, unde-i și déde ferman de mazilie.

30. Atuncea boerenașii lui, grecii, începură a s-ascunde în casă despre doamna.

Și țara încă începus⟨ă⟩, precumu-i obiceaiul moldovénilor celor năcăjiț de strîmbătăți, să facă calabalicuri domnilor mazili.

31. Dar nu putea să-i facă nemic, că nu avea voe. Că scriia Dumitrașco-vodă la caimacami să nu s-atingă nime de cinste lui Neculai-vodă sau de oamenii lui, ce cu mare

1 29]31 B, 30 C,D, 34 E,G, 32 V, 43 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ bașia B/ *după* scară *ad.* la curtea domniască D/ *ad. marginal* suit D/ s-au suit pe scări E,G/ Capigi-bașa au sosit în Eși ⟨în Eși au sosit P⟩, au intrat și au discălicat la scara ce domnească și s-au suit M,P// 2 curți]curțile domnești V/ *lipsește* iar M,P/ iară Dumitru Saraciul B,E,G,V/ voevoda M/ năvălit]alergat V// 3 degrabă]drept M,P/ *lipsește* la beciul B,E,G,V/ undé B,C// 4 Iordachi Rusăt B,C/ vornicul cel bătîrn B,E,G,V/ *lipsește* Și au lovit M,P/ *lipsește* lovit E// 5 de au stricat-o C, de o au stricat B,G,V/ Au stricat lăcata cu băltagul, au scos afară pre Iordachi Rosăt M,P/ pre vornicul Iordachi Rusăt B,E,G,V, pre Iordachi Rusăt vornicul C/ *lipsește* vornicul M,P// 6 afară]de la închisoaré V/ cărțile P/ de căimăcămiie B]să fie caimacam C// 6-7 *lipsește* de la domn... vodă. M,P/ domnu C/ *lipsește* domn nou B,E,G,V// 8 *lipsește* Iar M,P/ Iar boerenașii lui Nicolai-vodă D/ văzind B,C// 9 Iordachi B,C, Iordachi Rusăt E/ taré B// 8-10 Boerinașii ci era în cerdac au dat știri lui Nicolaiu voevoda. ⟨Iar Nicolaiu voevoda M⟩îndată s-au sculat M,P// 10 Nicolae B,C/ *după* Divan *ad.* undé șidea de giudeca B,E,G,V/ îndată B,C/ sculîndu-s⟨ă⟩ C, sculîndu-să Nicolae-vodă B,E,G,V//11 înspăimîntat s-au întimpinat G/ înspăimîntat P/ să întimpină D,E, și s-au întîmpinat M] și s-au întîlnit P/ bașia B,C/ ușia B, ușa C// 12 spătăriii B,C/ undé îi și déde B,C/ și îndată i-au dat M,P/ fermanul M,P/ maziliie B// 13 30]32 B, 31 C,D, 35 E,G, 33 V, 46 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P/ boiarenașii lui Nicolae-vodă din curte ⟨domniască E,G⟩ începură ⟨începusă V⟩ B,E, G,V/ *după* lui *ad.* Nicolai-vodă D/ Boerinașii, grecii lui, îndată au început M,P/ a să ascunde B,C//14 în casăli V, *lipsește* M,P//15 începusă B,C/precum iaste ⟨iaste C⟩ B,C,D,G//15-17 Țara au început a gîlcevi pentru strîmbătățile ce-au avut, după cum esti obiceiul moldovenilor la vremi di mazilii M,P// 16 năcăjiți B,C/ strîmtăți C/ să]ca să E/calabalîcuri C//18 31]33 B, 32 C,D, 36 E,G, 34 V, *lipsește* M,P/ Ci n-au putut să facă nimică M,P/nemică C]nemică calabalicu B,E,G/voie B,C//19 Dumitrașcu voevoda scrisăsi la căimăcami M,P/ să atingă B,C/ nimé B,C// 20 cinstea B,C/ Nicolae B,C/ sau]nici M,P//

cinste, ca pre un domn, de toate ce i-ar trebui la pornitul lui, nemic să nu-i lipsască.

32. Și așa, după obiceaiu, trei dzile grijindu-l cu de toate céle de i-au trebuit, și s-au pornit la Țarigrad cu tot agîrlîcul lui, neplinind un an deplin cu domniĭa, precum s-au pomenit.

Iar în Iași au rămas căimacam Iordache Ruset vornicul, pîn-au venit Dumitrașco-vodă. Atunce și boĭarii cei pribegi, înțelegînd toți, au venit în țară. Numai Dédiul spătariul și Zmucilă banul au rămas în Țara Leșască.

33. Și după ce au agiuns Neculai-vodă în Gălați, atunce au sosit și Dumitrașco-vodă din Țarigrad. Și au mers Neculai-vodă la gazda lui Dumitrașco-vodă, de s-au
f. 332v împreunat / amîndoi. Care nu puțintel lucru au făcut Neculai-vodă atunce, de-au mers la gazda lui Dumitrașco-vodă. Că alți domni nu mai stau să să împreune, după ce să mazilescu, ce fug unul de altul, să-ș scoață ochii. Dar Neculai-vodă au mers de s-au împreunat și s-au rugat lui Dumitrașco-vodă să nu s⟨ă⟩ potrivască boerilor de țară, să-l pîrască la Poartă. Și el încă s-au făgăduit că nu-l va amesteca la Poartă, cît a trăi Dumitrașco-vodă domn, ce, de a umbla pentru domnie, a umbla pentru domniĭa Țărîi Muntenești, ce nu pentru a Moldovii.

---

1 domnu B,C/ domnu să-l pitreacă și di toati să-i dei la purces ⟨purcesul lui M⟩ M,P//1-2 cu de toate ce i-ar trebui ⟨lui G⟩ să-l grijască, nemică să nu-i lipsască B,E, G,V/ nemică C// 3 32]34 B, 33 C,D, 37 E,G, 35 V, *lipsește* M,P/ Și așĭa B, *lipsește* M,P după]pre B,E,G,V/ obiceai B,C/ trii B/ Trii zili l-au grijit după obiceiu cu M,P// 4 *lipsește* céle M,P/ și]decii B,E,G,V/ s-au]l-au M,P/ *după* pornit *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V// 4-5 *lipsește* cu tot agîrlîcul...precum s-au pomenit. M,P//5 anu C/pomenit]scris B/ precum mai sus s-au scris E,G,V//6 Iară B, *lipsește* M,P/ caimacam B,C/ Iordachi Rusăt B,C// 7 pînă au vinit B,C/ *lipsește* pîn-au...Atunce și M,P/ Atuncea B,C/ pribégi B,C// 8 înțălegînd toți B,C]auzind M,P/ vinit B,C/ *lipsește* Numai M,P//8-9 Dédiul spătar și Savin banul Zmucilă V/ Savin Zmucilă B,C,D,E,G,//10 33]35 B, 34 C,D, 38 E,G, 35 V, 51 M, *lipsește* P/ Iară dupre ce au agiunsu B, Iară după ce au agiunsu C,E,G,V, Și deaca au agiunsu D/ *lipsește* Și după ce M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ atuncea B,C// 10-12 Nicolaiu voevoda au agiuns în Galați; Dumitrașcu voevoda din Țarigrad iarăș au vinit în Galați. Niculaiu voevoda au mersu la gazda M,P// 11 *după* Țarigrad *ad.* la Gălați B,E,G,V//12 mărsu B,C/Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/de]și M,P//13 înpreonat B,C/ puțin B,C,E,G,V// 13-17 *lipsește* Care nu puțintel... s-au împreunat M,P//14 Nicolae B,C/atuncĭa B, atuncea C/ de au mărsu B,C// 15 înpreune B,C// 16 să-ș scoață ochii]să nu să ⟨nici B⟩ vază în ochi B,C,E,G, nici să să vază în ochi D,V// 17 Nicolae B,C/ mărsu B,C/înpreonat B,C//18 și s-au rugat lui]și au poftit pre M,P/ voevoda M/ să protivască B,C//19 boĭarilor B, boiarilor C/ *lipsește* de țară M,P// 20-21 amesteca la Poartă pe Dumitrașco-vodă cît va trăi cu domniĭa, ce B,E,G// 20-22 s-au făgăduit lui Dumitrașco voevoda că n-a mai cerca domnie Moldovii, ci a Țării Muntinești M,P//20 va trăi D]va fi C//21 domnu C/*după* domnu *ad.* în Moldova V/va umbla[1-2] D, va umbla[1] C/ domniĭe B,C//22 ce nu pentru a Moldovii]iar nu pentru domniĭa Moldovii B,C,E,G,V//

Și așea unul cu altul s-au încrédințat. Și Niculai-vodă au purces la Țarigrad, iar Dumitrașco-vodă au venit în Iași. Iar precum ș-au ținut acești domni tocmala, să va scrie la rîndul său, înainte.

DOMNIĬA LUI DUMITRAȘCO CANTEMIR VOEVODA, ÎN ANUL 7219⟨=1711⟩. Cap 91

Zaci⟨alo⟩ 1. După ce au sosit Dumitrașco-vodă în Iași, după obiceaiu a treĭa dzi au boerit boĭarimea. Pus-au
f. 333 pre Nicolai Costîn vel-logofăt, pre Lupul / Costache vornic mari de Țara de Gios, pre Ioan Sturdzea vornic de Țara de Sus, pre Antiohie Jora hatman, pre un grec, anume Spraioti Dracumana, vel-post⟨elnic⟩ și pe mine, Ioan Niculce, vel-spatar, pe Gheorghiță vel-păharnic, pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre Sandul Sturdzea vel-stolnic, pre Costantin Costache vel-comis. Aceștiĭa era boerii lui Dumitrașco-vodă întîiu. Iar mai de crédință și mai ales ⟨și⟩ toate trebile domniei era după mine, Ioan Niculce vel-spătar.

2. Și atuncea, dintîiu, era boerii can grijiți de numeli

---

1 așĭa B, așa C/încredințat B,C/ Nicolae B,C//2-3 iară[1-2] B/vinit B,C//4 scriĭe B]scrie istoriĭa D,E/la rînd V/ înnainté C, *lipsește* B,E,G/ *lipsește* său, înnainte V// 5 Dumitrașco-vodă Cantemir D,E,G// 6 *lipsește* în E/ *lipsește* în anul 7219 P/ *lipsește* în anul 7219. Cap 91 M/Cap 94 D, Cap 96 P, *lipsește* C,E,V/ *lipsește* 91 G//7 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,D,E,G,V/Dupre B// 7-8 În ani⟨i⟩ 1711 Dumitrașcu Cantimir voevoda au stătut domnu Moldovii. Și au vinit în scaun în Eși și a trie zi după obiceiu au boerit M,P// 8 în Iași, la scaonul domniii C, în Iași, la scaonul domnescu E/ dupre B]pre V/ obiceai B/ a triĭa dzi B, a triia zi C/ boĭarit B/ boĭarimea]boĭarii B, boiarii C,G, *lipsește* M,P/ *lipsește* Pus-au pre M,P//9 Nicolae Costin B, Nicolai Costin C/ log⟨o⟩făt B/ *lipsește* pre[2] M,P/Costachi B,C//10 vornic mare C]vel-vornic B,E,G,V/ *lipsește* mari de Țara M,P/ Jos C/ *lipsește* pre M,P/ Ion B,C/vornic]vel-vornic B,E,G,V, vornic mare D//11 *lipsește* Țara de M,P/ *lipsește* pre[1] M,P/ Antiohii B/ hatman]vel-hatman G//11-12 hatman, Spraioti, grec, vel-postelnic M,P//12 anumé B,C, pre anumé E/Spraiuti Dracomana C/Dracomana B/ vel-postelnic B,C/ *lipsește* și pe mine B,C,D,E, G,V,P,M//13 pre Ion Neculcea ⟨Neculce C⟩ B,C,D,E,G,V, Ioan Neculce M,P/ vel-spătar B,C/ *lipsește* pe M,P/ pre B,C/ Ghiorghiță B// 14 *lipsește* pre Dabijea vel-ban, pre Catargiul vel-visternic, pre M/ Dabije B/ *lipsește* pre[1-3] P/ pre Ilie Catargiul B,C,D,E,G,V/ vel-vist⟨iernic⟩ B, vel-vistérnic C// 15 *lipsește* pre M/ Costachi B,C/ Costantin Costachi Negel M,P//16 Aceștiĭa era]Și întîiu aceștie au fost M,P/ boĭarii B, boiarii C/ voevoda M/întîiu]dintîi B,C,E, *lipsește* G,M,P// 17 credință B,C// 17-18 Iar mai de credință și mai di cinste era spatariul Ioan Neculce M, Iar de cinste și mai dé credință era spat⟨arul⟩ Ioan Neculce P// 17 și toate D,E,G/ domniii B,C// 18 *lipsește* mine B,C,E,G,V, după mine D/ Ion Niculce ⟨Neculce C⟩ B,C/ vel-spătar B,C// 19 *lipsește* Și atuncea M,P/ dintîi B,C/ boĭarii B, boiarii C/ can îngrijați B,C,D,G,V, can îngrijiți E/numele B,C// 19-1 Dintru început boerii era ⟨era boerii P⟩ îngrijiți de Dumitrașcu voevoda, știindu-l din tinereți M,P//

lui Dumitrașco-vodă din tiniréțe, cînd era beizade, la domniїa frăține-său, lui Antiohie-vodă.

Că era atunce nerăbdătoriu și mînios, zlobiv la bețiїe, și-i eșisă numele de om rău. Iar acmu, viind cu domniїa, nu știu, să-ș piiardă numele cel rău: au doar mai la vîrstă venis⟨ă⟩, au doar chivernisis⟨ă⟩ viiața lui, unde nu era pacé? Că așea să arăta de bun și blînd! Tuturor ușea deschis⟨ă⟩ și nemărețu, de voroviїa cu toți copiii.

f. 333v 3. Atuncea au scos pre țară 2 civerturi, banii / steagului. Și de cum era soma la Neculai-vodă, au mai scădzut pe țară la un civert, cîte 3.000 de galbeni, Așijderea și mazililor li-au scădzut tot pre giumătate și mai bine dăjdile.

Și li-au făcut și carte cu giurămînturi, să nu dea desétină boerii, după cum n-au dat mai nainte boerii. Că să făcus-obiceaiu de la Mihai-vodă, de da désetină boerii. Și el apoi i-au ertat.

4. Deci boїarii, vădzînd așea milă și nemăriré, începusă toți a să lipi și a-l lăuda. Era om învățat. Numai la giudecăți nu pre putea lua sama bine, poate fi trăind mult

1 din tiniréțe]de pre cînd era mai tinăr B,D,E,G, *lipsește* C,V/ cînd era]de pre cînd era C,V, *lipsește* B,D,E,G/ *lipsește* cînd era beizade M,P/ beizadea C/ la]di la M,P// 2 a lui Ant⟨i⟩ohii voevoda M/ Antiohii B,C//3 Că atunce era om M,P/ atuncea B,C/ *lipsește* și M,P// 4 numeli B/ Iară B/ acum C] apoi B,E,G,V//5 nu s⟨ă⟩ știe D/ nu să știїe, pentru ca să-ș piarză numele cel rău B,E,G,V/ numeli C// 4-8 Iar dup⟨ă⟩ ce-au vinit cu domnie tuturor ⟨era M⟩ blînd și bun. Ușa lui era dișchisă, nimărețu, cît și cu copiii vorbie M,P// 5-6 doară[1-2] B,C//6 vinisă B,C/ chivernisisă B/undé B,C//7 așïa B/ și de blînd B,C,D,E/ blînd și bun G/ Tuturor le era ușile deșchisă B,E,G/ ușa le era ⟨îi era D⟩ deșchisă C,D//8 *lipsește* și E/ nemăreț B// 9 *lipsește* Atuncea M,P/ Scos-au M,P/ doao B,C/ stiagului B// 10 Și de pre cum fusése soma V/ de]după M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M//11 pre țară B] țara G,M,P/ trii mii B,C/ *lipsește* de M,P/ galbїeni B, galbéni C/ *lipsește* Așijderea și M,P// 12 li-au scăzut dăjdile pre giumătate și unora și mai bine B,E,G, li-au scăzut tot pre giumătate dăjdile și mai bine C, Mazililor încă le-au scăzut ⟨dăjdile P⟩ pe giumătate. M,P//13 carte]testament B,E,G,V, carte testament C,D/desetină B// 13-15 Făcut-au boerilor și mazililor (să nu dei desătină) carti cu mari blăstăm să nu dei desătină după vechiul obiceiu a țării.M,P//14 boїarii[1] B/ după cum nu didésїe mai înainte vréme.Că acest obiceai să făcusă de la Mihai-vodă B,E,G/n-au dat]nu didésїe C/înnainte C/*după* boerii[2] *ad.* desétină C/ *lipsește* Că V//15 făcusă obiceai C/ *lipsește* de la Mihai-vodă V/de ⟨să V⟩ da boerii desétină C,V/ desetină B/boїarii B//16 Și]Iară B,E,G,V/el]Dumitrașco-vodă B,D,E,G,V/ *lipsește* apoi B,E,G,V/i-au ertat]îi ertasă să nu dea E, i-au ⟨ertat⟩atuncea, luund domniїa G// 17 Decii B,C, *lipsește* M,P/Boerii toți M,P/văzind B,C/ așїa B, așa C]atîta M,P//17-18 nemărire a lui ⟨nemărirea lui P⟩ Dumitrașcu voevoda s-au bucurat și îl lăuda fiindcă era și învățat M,P//18 și a lăuda C, și a lăuda numele lui Dumitrașco-vodă B,D,E,G/*lipsește* Numai M,P//19 luoa B,C/poate fi trăind]fiindcă trăisă M,P/trăind] unde au fost trăit G/poate fi unde fusésїe trăit mult la Țarigrad B,E//

la Țarigrad, în streinătate. Lăcomie nu avea mare, lucrurile lui poftiїa să fie lăudate.

5. Atunce avea mare supărare și cheltuială, fiind pacea stricată cu oaste lui voevoda Chiovschii și cu cea șfedzască. O erna și o grijiїa de zahara; lemnu la Tighinea pentru tocmitul cetății. Deci de la Brăila căra țara pîine la Tighinea. Așijderea și lemn căra den țară la Dunărea, de făcea pod mereu la Cartari.

Vești din Țara Leșască și de la moscali în tot ceasul cerca f. 334 de le trimite la Poartă. Deci era prea / în val și în mare supărare. Căci el venisă de curînd, și lucrurile toate neașădzate și lipsite. Și siliїa ca să și plinească poruncile Porții toate, și-i era prea cu greu, că era țara stricată mai de-nainte vrémé.

6. Începutu-s-au atunce și omor în vite, cît nu mai biruїa oamenii să le despoae. De pîine încă era lipsă, că nu rodis-într-acel an.

7. Boїarii carii avusése greutate la Niculai-vodă sta tot vîrtos către Dumitrașco-vodă, ca să pîrască pré Neculai-vodă la Poartă pentru răutate ce le făcusă.

1 în streinătati, în Țarigrad M,P/ Lăcomiїe B/Lăcomii mari nu ave M,P//2 să fiїe B// 3 Atuncea C,*lipsește* M,P//3-4 Iară atuncea avea domniїa mare supărare și cheltuială cu oaste lui voevoda Chiovschii și cu oaste cea șvedzască B,E,G,V/ Fiind pace stricată ave mari supărări și cheltuială cu oaste lui M,P// 4 oastea C/cu oastea cea sfezască C,D//4-6 cea șvezască, dîndu-le zahare și di toati ce le trebue; lemnu triimite la Tighine di tocmie cetate M,P//5 zaharїa B,zaharea C,zaharea ce-i trebuїa V/lemnu ⟨lemne G⟩ încă ducea la Tighinea B,E,G, lemnu ducea la Tighinea V// 6 Decii C]Și B,E,G,V, *lipsește* M,P/ căra țara pîine de la Brăila la Tighinea B,E,G,V/Țara căra pîini di la Brăila la Tighine șvezilor și leșilor M,P/ pîiné C// 7 *lipsește* Așijderea M,P/ și]alt V/lemnu B,C,lemnul G/din B,C/Dunăre B,C//8 pod mereu preste Dunăre la Cartal, fiind pacea stricată G/Țara căra lemnu mari din Moldova la Dunăre și făce pod mereu M,P/la Cartal B,C,D,E,V, *lipsește* M,P/*după* Cartal *ad.* fiind pacea stricată B,E// 9 *după* ceasul *ad.* totdeauna B,E,G//9-10 de la moscali în toată vréme trimitea la Poartă V// 10 de]și M,P/*lipsește* le B,G/ trimitea B,C/ Decii B,C/era domnul B,E,G,V// 10-11 *lipsește* Deci era...supărare. Căci M,P//11 supărаré B/Căci]Pentru căci D, Pentru că E,G/vinisă B,C/curund C/*lipsește* și[1] M,P/toate era neașezate B,E,G,M, era toate neașezate C,D,V,P//12 *lipsește* și lipsite M,P/pliniască C, să-ș pliniască B/ poroncile B,C// 11-13 Țara era stricată mai dinainti; poroncile Porții era foarti greli și pentru acee pre cu gre supărаré îi era M,P//13 pre C/*ad. marginal* țara stricată mai denainte vréme D/mai înnainte vréme B/vréme C//14 6]7 M, *lipsește* B,C,E,G,V,P/Iară atuncea începutu-s-au și un omor mare în vite, că așїa muriїa ⟨*lipsește* că așїa muriїa V⟩cît nu mai biruїa ⟨nu mai putea birui G⟩ B,E,G,V/ Începutu-s-au]Fost-au M,P/ atuncea C,*lipsește* M,P/un omor C,D/omor mari M,P//15 biruїa]pute M,P/ despoaїe B,C/Așijderea și de pîine încă ⟨*lipsește* încă G⟩era lipsă B,E,G//15–16 Pîini era puțînă, că nu rodisă M,P/rodisă B,C//17 7]6 B,C,E,G,V, 9 M/ Iară boїarii B,E,G,V/avusésїe B,C/la]de la M,P/Nicolae B,C/*după* vodă *ad.* anumé Ion Sturdzea vornicul și Ilie Catargiul și alții E,G//17-18 Niculai voevoda, să ruga lui Dumitrașcu voevoda să le de voi să me⟨a⟩rgă la Poartă să-l pîrască M,P//18 către]de îndemna pe V/*după* vodă *ad.* de-l îndemna G/pre B,C/*lipsește* pré Neculai-vodă M,P/Nicolae B,C//19 pentru răul ce le făcusă B,E,G,V, *lipsește* M,P//

Dar Dumitrașco-vodă nu priimiĭa nicidecum, nici să potriviĭa și nu le da voĭe, ce ținea legătura ce făcus⟨ă⟩ cu Niculai-vodă, cînd s-au împreunat la Gălați.

Iar Neculai-vodă, după ce-au agiuns la Poartă, au călcat giurămîntul. Și cum au mărs la veziriul, au și pîrît pre Dumitrașco-vodă, dzicînd că el, cînd au mărs în țară, au găsit mai bine de giumătate boĭarii haini la moscali și, prindzindu-i, i-au închis. Iar Dumitrașco-vodă, cum au luat domniĭa, au și răpedzit de olac înainte și i-au slobodzit pe toți. Și-ncă pre caré era mai mare hain l-au pus căimăcan. Ce veziriul nemic în sam⟨ă⟩ nu-i ținea vorbile lui. /

f. 334v 8. Atunce, dacă au înțeles Dumitrașco-vodă de acea vorbă bună de prieteșug ce-au grăit Neculai-vodă cătră veziriul, au și chiemat pre boĭarii ce-l îndemna să-l pîrască pre Niculai-vodă și li-au spus de Neculai-vodă cum ținé prieteșugul.

Și îndată i-au gătit pre o samă și i-au trimis la Poartă. Și sosind boĭarii la Poartă, ș-au păscut prilejul, și, cînd au eșit împăratul la geami⟨e⟩, ei ș-au aprins rogojine în cap

1 Dar]Iar M,P/voevoda M/ nici decum nu priime M,P/ *lipsește* nici să potriviĭa M,P/protiviĭa B//2 *lipsește* și nu le da voĭe G/nu le-au dat voi, țiind M,P/voe C/ținiĭa B/ făcusă B,C//3 Nicolae B,C cînd s-au fost înpreonat ⟨înpreunat C⟩ la Galați B,C,E,G,V, *lipsește* M,P//4 Iară B, *lipsește* M,P/Nicolae B,C/ *lipsește* după ce-au agiuns la Poartă M,P/după ce au agiunsu la Poartă la Țarigrad ⟨la Țarigrad la Poartă C,V,E⟩ B,C,E,V/agiuns]mărs G// 5 *lipsește* au călcat giurămîntul. Și V/ mărsu B,C/viziriul C//6 pe B,C/ voevod M/ mărsu B,C/în țară]în Țara Moldovii B,E,G,V//6-7 zicînd că, fiind el domnu în Moldova, mai mult de giumătaté boerii i-au aflat că sînt haini M,P//8 Iară B/cum]în ci ceas M,P//9 răpedzit]triimis E,G,M,P/ *lipsește* de olac E,G/înnainti de olac M,P/înnainte B,C//10 pre B,C/ Și încă B,C/ carele B,G,V, careli C,D,E, carile M,P/ *lipsește* mare G/l-au]pre acela l-au M,P//11 caimacam B,C/viziriul C/nemică C/samă C// 11-12 nemică nu i-au ținut în samă vorbele lui B,E,G/nu i-au ținut vorbeli lui C, nu i-au ținut acéste vorbe V/Însă viziriul întru nimică nu l-au crezut. M,P//13 8]7 C,E,G,V, *lipsește* M,P/ Atuncea B,C/ înțăles B,C/aciĭa B//13-16 S-au înștiințat Dumitrașcu voevoda di ace vorbă bună a lui Nicolaiu voevoda și chemînd pre boeri le-au spus. M,P//14 priĭateșug B/ ce au grăit B,C/Nicolae B,C//15 viziriul C/ *lipsește* pre G/ ce-l îndemnasă B, carii îl ⟨cei ce-l G⟩ îndemna C,G, cei ce îl îndemnasă E/ să pîrască B,E,G//16 Nicolae[1-2] B,C// 16-17 *lipsește* de Neculai... prieteșugul M,P//17 ține B// 18 *după* samă *ad.* de boiari C, anumé pre Ion Sturza vornicul și pre alții G/ pre o samă]cîțiva boeri M,P/ *după* Poartă *ad.* să pîrască pre Necolaiu voevoda M,P// 19 la Poartă]la Țarigrad B,E,G/ la Țarigrad boiarii G/ *lipsește* sosind boĭarii la Poartă D/ ș-au păscut prilejul]au socotit vrémĭa B,E,G,V, și socotind vréme C/ *după* prilejul *ad.* și au socotit vréme D/ *lipsește* și[3] C//19-20 Boerii au sosit la Poartă și au cercat vremi cînd merge înpăratul M,P// 20 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* de au mersu V/ giamiĭe B, geamie C/ ei]ĭei B,C, *lipsește* M,P/ aprinsu rogojini B,C//

și au dat ardzaun la împăratul, jăluind ce li-au făcut Niculai-vodă.

Iar împăratul, vădzînd atîta jalobă, au și trimis să aducă pre Neculai-vodă, să-i tae capul.

Numai, norocirea lui, s-au tîmplat un priĭaten de i-au dat știre, și s-au ascuns de au scăpat de peire; că l-ar fi tăiat.

Socotiț, fraților, acmu! De vrémé că cei mare nu-ș țînu giurămîntul, ce încă-ș aduc peirea, dar cei proști cum l-or ținea?

9. Dumitrașco-vodă pe taină să gătiĭa să prindză pre Brîncovanul-vodă, precum îi poroncis⟨ă⟩ Poarta. Și trimisése și iscoade la munténi, de vădzus⟨ă⟩ toate lucrurile lui cum stau.

Și ș-au făcut Dumitrașco-vodă vro cinci, șease steaguri de lefecii și 2 steaguri de lipcani și cîțiva feciori de boiari grijiți, îi ținea gata în Iași. Și făcus⟨ă⟩ cuvînt că va să margă în sus, cu podghiaz la moscali, ca să nu priceapă

f. 335 munténii. Și aștepta din ceas în ceas / să-i vie omul cel cu fermanul dé la împărăție, să să și pornească la Breancovanul, să-l prindză.

Venitu-i-au și de la hanul ferman, numai să încalece, să-l prindă. Ce pre fermanul hanului nu cutedza să margă,

1 arzu B,C,D, harzu E, harzul G, hardzun V, harzuhal M,P/ înpăratul B,C/jeluind C/ jeluind pre Nicolae-vodă ce li-au făcut B,E,G/ ce]di celi ci M,P//2 Nicolae C/voevoda M,P// 3 înpăratul văzind B,C/ triimis C// 4 Nicolae B,C/ taĭe B// 5 nărocirea lui B, *lipsește* V/ *după* lui *ad.* au fost că C,E,G/ s-au tîmplat]că au avut M,P/ priĭatin B, C/de]și acela M,P// 6 știré B,C/ *după* știré *ad.* lui Nicolae-vodă V/ascunsu B,C/de[1]]și așa M,P/ că poate l-ar fi tăĭat B,C,D,E,G, *lipsește* M,P//6-9 *lipsește* de peire... l-or ținea? V//7 Socotiți C/ acum C/ Din vréme C/ mari C/ țin C// 7-9 *lipsește* Socotiț, fraților,... cum l-or ținea? B,E,G,M,P// 8 încă îș C/mai proști C//9 cum îl vor ținea? D// 10 9]8 B,C,E,G,V,13 M, 7 P/ Iară Dumitrașco-vodă să gătiĭa pre taină să B,E,G/ Iară Dumitrașco-vodă V/voevoda M/ pre C// 11 Brîncoveanul B/ *lipsește* vodă P/ ⟨voevoda M⟩, domnul muntinescu, precum i s-au poroncit di la Poartă M,P/ poroncisă B,C// 12 Și triimisésĭe B,C, Și au triimis M,P/ *lipsește* și G/ de văzusă B,C, de au văzut M,P/ de]și G/ lucrurili C// 13 lui]Brîncoveanului-vodă B,E,G,V// 14 vreo C/ șeasĭe B, șase C// 14-15 Gătit-au 6 steaguri ⟨de P⟩ lefecii, 2 steaguri ⟨de P⟩ lipcani M,P// 15 léfecii B/ doao B,C/ *repetă* și cîțiva B/ficiori B,C// 16 grijiți bine B,C,G,V, grijiți bine de oaste E, *lipsește* P/ îi ținia B, și-i ține M,P/ Și făcusă B,C]Au făcut M,P/ că]cum că M,P// 17 la moscali cu podghiaz G/ să nu să priceapă B,C,D,E,V// 18-19 să-i viĭe om de la Poartă cu ferman de la înpărățiĭe B,E,G,V/ de C// 18-20 aștepta fermanul din ceas în ceas ca să me⟨a⟩rgă la Brîncovanul ⟨și M⟩ să-l prinză M,P// 19 înpărăție C/ și să să porniască B,E,G/ *lipsește* și D/porniască C/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V//21 Vinitu-i-au C/Vinitu-i-au ⟨Venit-au P⟩ di la hanul iarlîc ⟨iarluc P⟩numai M,P/ încalece]margă M// 22 să-l prindă]să margă să prinză pre Brîncoveanul-vodă B,E,G,V, să-l ⟨să M,P⟩ prinză pre Brîncovanul⟨-vodă C⟩ C,M,P/ Ce pre fermanul] Însă pre iarlîcul M,P/ *după* cuteza *ad.* Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ *ad. marginal* să margă D//22-1 *lipsește* să margă, să-l prindză. B,E,G//

să-l prindză. Ce-au mai scris la Poartă că el ĭaste gata, și hanul încă i-au scris să purceadză. Ce să știe și de la împărăție: purcede-a, au ba? Ce de la Poartă i-au venit răspuns să mai aștépte, că, cînd a fi vrémea, i-a face el știre. Că aștepta veziriul să plinească céle 500 pungi de bani Brîncovanul, ce le cerus-împrumut, cum s-au pomenit mai sus.

10. Atuncea, dac⟨ă au⟩ înghiĭețat apele după Boboteadză, au purces hanul în pradă pre apa Donului, în Țara Moschicească, în sus, pre la Harcov. Dar la galioanele moschicești n-au putut agiunge, să le aprindză, precum s-au apucat cătră împăratul turcesc. Nici spre Chiov de acolo n-au putut mérge, că au dat de oști moschicești. Și s-au întors iar la Crîm, cu mult plian.

11. Soltanul den Bugiag și cu voevoda Chovschii, de la Binder, cu oaste lui, au trecut Nistrul și au purces prin Ucraina în sus, tot prădînd și stricînd pînă la Nemirov și pînă la Fastuv, aproape de Chiov.

Iar moscalii ce era pre margine de strajă, dac-au simțit, s-au tras toți de s-au strîns în Podoliĭa, spre Iaslovăț,

1 Ce au B,C/ *lipsește* mai M/că]cum că M,P/ *lipsește* el P// 2 scris]poroncit M,P/ ca să purceagă G]să încalece să margă E, ca s⟨ă⟩ margă să prindză pre Brîncovanul-vodă V, *lipsește* C/ știĭe B//3 înpărățiĭe B, înpărăție C/purcede-va C/ purcede-va la Brîncoveanul-vodă să-l prinză, au ba? B,E, purcede-va să prinză pre Brîncoveanul-vodă, au ba? G, merge-va la Brîncovanul-vodă să-l prindză, au ba? V/ Ci așteaptă poronca înpărății: mergi-va să-l prinză; au nu? M,P/ Ce de la Poartă i-au vinit B]Viziriul i-au ⟨au P⟩ făcut M,P//4 răspunsu B/ aștepte B,C/ cînd va fi vréme C/ vrémĭa B/el]viziriul C/știré B,C/ *după* știré *ad.* veziriul E,G// 4-6 cînd a fi vremi di purces el îi va faci știri. Vizirul aștepta să înplinească Brîncovanul aceli 500 pungi bani ci le-au cerut viziriul înprumut și pentru acee au poroncit lui Dumitrașcu voevoda să mai aștepti. M,P//5 viziriul C/pliniască B,C/ cinci sute de pungi B,C,D,V/Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă C//6 *după* cerusă *ad.* veziriul B,E,G,V/ înprumut B,C/ precum s-au pomenit mai sus D, precum s-au scris mai sus B,C, precum mai sus s-au scris E,G,V// 7 10]8 B,C,E,G,V, 17 M, 9 P/ Iară atuncea B,E,G, V, *lipsește* M,P/ dacă au înghiețat B,C/ Bobotiază B/ *după* Bobotează *ad.* la ghenar C//8 au și purces B,E,V// 7-8 După Bobotează au înghețat apile. Hanul au purces în pradă M,P// 9 pre]pînă M,P/ Dar]Însă M,P/ galioanele B,C//10 *după* moschicești *ad.* la Voronij M,P/ să agiungă M,P/ n-au putut să străbată, să agiungă B,E,G/ *lipsește* să le aprindză M,P//11 precum]după cum M/ s-au fost apucat B,C,E,G,V, să apucasă M/ înpăratul turcescu B,C// 11-12 *lipsește* precum s-au apucat... n-au putut mérge P//12 Și nici la Chiiv iarăș n-au putut să agiungă, că ĭ-au eșit înnainti oști moschicești M/că au dat de]că i-au eșit înnainte P/merge B//13 s-au întorsu înnapoi B,V/ întorsu C/iar]înnapoi E,G/*repetă* la D/Și iarăși s-au întorsu la Crîm M,P/*după* plian *ad.* și duium B,C,E,G,V//14 11]10 B,C,E,G,V, 18 M, *lipsește* P/Calga soltan den G/den] din B,C, de P/Bugiac B,C//15 Bender B,C,E,G, Bendir V/cu] și cu M,P/ oastea C/ lui] lor B,E,G,V,M,P//16 prin]pin B/ prădînd și arzind și strîcînd G/Nemirova B,C,D,E,G, V//17 Fasov B, Fastov C,D,E,V, Hvastov M,P//18 Iară V, *lipsește* M,P/ce] carii C, cei ce G, *lipsește* D/ ce era de straje pre marginea Țării Leșești, dacă B,E,G,V/marginĭa C/ straje, C/dacă C//19 toți]cu toții B,E,G,V,M,P/de]și M,P/strînsu B,C/Iazlovăț B,C,V//

f. 335v la Buceci, unde le era /ghenaralii lor, și aștepta să le viĭe ucaz de la Petreburh, de la împăratul moschicesc, să vad⟨ă⟩ ce vor face.

Atunce Adam Siniavschii hatmanul i-au mustrat pe ghenerarii moschicești, anume Vonconschii, Ianăș și Vejbah, și li-au zis așea: „Ce oameni sinteți voi de așteptați ucaz, și nepriĭatenii pradă și strică țara?"

Și îndată i-au pornit asupra tătarîlor și a lui voevoda. Și li-au dat și hatmanul un rămentar, cu vro 30 de steaguri leșești; și moscali încă era ca vro 10.000.

Și cum s-au pornit asupra soltanului și a lui voevoda, n-au stătut sultanul cu voevoda să s⟨ă⟩ bată cu temeiul, și s-au întors înapoi la Bugeag, făr⟨ă⟩ cît numai cîte o strajă, unde și unde, de să loviĭa.

12. Iară după ce s-au întors hanul și Calga sultan din ceambuluri, au scris la Poartă de toate ce-au lucrat. Așijderea au scris și pașea de Tighine. Dar veziriul nu i-au credzut, ce-au trimis pre taină un ciohodar de olac la Dumitrașco-vodă, de l-au întrebat anumé cum au îmblat hanul și sultanul.

1 la] și la D/ Ucécea P/ undé B/ unde era și ghinirarul lor M,P/ gheneralii B,C/ și acolo aștepta M,P/ vie C//2 ocaz B,C,V/ *lipsește* de la Petreburh M,P/ Petrîburgu B,C/ înpăratul moschicescu B,C//3 să vadă B,C/ *lipsește* să vad⟨ă⟩ ce vor face M,P// 4 Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ Sinavschii hatman corunnii de Țara Leșască, i-au mustrat B,E,G,V/ hatmanul]ce era hatman corunnii C,D/ pre gheneralii B,C// 4-14 Adam Sinaveschii hatmanul au făcut pre moscali să nu aștepti ucaz ⟨hatmanul au sfătuit să nu aștepti moscalii ucazul P⟩, că tătarîi strîcă țara, ci să meargă asupra lor. Și le-au dat și el 30 steaguri oasti leșască. Moscalii și leșii au mersu asupra soltanului și a lui voevoda Chievischii ci era cu tătarîi. Soltanul și cu voevoda Chievischii n-au stătut cu temeiu să să bată cu moscalii și cu leșii, fără ⟨cît M⟩ numai s-au lovit puține străji și iarăș s-au întorsu la Buzac M,P// 5 anumé pre Volcovschii și ⟨*lipsește* C⟩ pre Ianăs ⟨Ianoș C,V⟩ și pre Vejbah B,C,E,G,V/ Volcovschii D// 6 așĭa B, așa C/ Ce fel de oameni V/ sînteți B,C//7 ocaz B,C/ nepriĭatinii B, nepriiatinii C// 8 și a lui]și asupra lui B,C,E,G,V/ *după* voevoda *ad.* Chiovschii ⟨Chioschii C⟩ B,C,D,E,G,V// 9 hatmanul Sinavschie G/ *lipsește* hatmanul C/ reimentar B,C/ vreo triizăci B,C// 10 *după* léșești *ad.* cu slujitori B,E,G,V/vreo zéce mii B,C]vro 30.000 G//11 și asupra lui ⟨și a lui C⟩ voevoda Chiovschii B,C,E,G,V//12 stătut]putut E,G/ soltanul C/ *după* voevoda *ad.* Chiovschii E/ să bată C/ cu temeiul oștii moschicești și leșești și ⟨ce G,V⟩ s-au B,D,E,G,V/ cu temeiul moscalilor, și C// 13 întorsu B,C/ înnapoi B,C, *lipsește* E,G/Bugiac B,C/ fără cit B,C, fără de cît D,E//14 straje B,C/ undé$^{1-2}$ B undé^{2} C// 15 12]11 B,C,V, 25 M, *lipsește* P/ întorsu B,C/ și]și cu B,C,D,E,G,V/ Galga B,V/ soltan B,C/ Hanul și Galga soltan ⟨soltanul P⟩ după ci s-au întorsu din ceambururi M,P// 16 de toate ce-au lucrat la Poartă V/ Poartă]viziriul M,P/ ce au C]cîți au M,P// 17 pașĭa B,C/ Tighinea B,C/ *lipsește* Dar M,P/ *după* veziriul *ad.* vrînd să adeveriască D// 17-18 Dar veziriul vrînd să adeveriască mai bine, au trimis ⟨triimis C⟩ pre taină pre un ciohodar de ai lui ⟨*lipsește* de ai lui C⟩ B,C,E,G,V// 18 pre un ciohodar pre taină de olac D/de olacu C/ *lipsește* E,G,V/voevoda M,P//19 *după* anumi *ad.* să-i scrii M,P/ umblat B,C/ și]și cu B,D,E,G,V/ soltanul B,C/ *după* soltanul *ad.* în ceambuluri B,E,G,V//

Și au scris Dumitrașco-vodă de toate, cum le-au fost de rînd.

Scris-au veziriul cu scîrbă la pașa de Tighinea, dzicînd că beiul de Moldova iaste un ghiaur și știĭe toate ce să fac la Moscu și la léși, de lé scrie tot, adevărat, la Poartă, / f. 336 „iar tu ești, vedzi doamne, busurman și nu știi nemic!"

La atîta credință și laudă avea Dumitrașco-vodă la Poartă, cît apoi pașa Tighinei tot la dînsul trimite de lua vești, de scriĭa la Poartă. Dar Dumitrașco-vodă încă să purta bine, că i le trimite peste cinci, șease dzile, după ce scriĭa el la Poartă, pentru ca să [s⟨ă⟩] sosască întîi de la dînsul veștile, apoi de la pașa.

13. Dumitrașco-vodă, vădzînd că de la Poartă îl zăbăvăscu cu răspunsul pentru Brîncovanul, au început a gîndi că doar au prinsu véste și ș-au tocmit lucrul. Și știindu-l pre Brîncovanul mare nepriĭaten, și de i s-a tîmpla vro mazilie n-a fi bine de dînsul, și vădzînd că atunce tragea toată créștinătate bucurie și nădejde créștinilor, adec-a moscalilor, au început și el a să agiunge cu créștinii și a-i înștiința de la Poartă.

1 Iar Dumitrașco-vodă au scris de toate B,E,G, Iar Dumitrașco-vodă precum au știut au scris de toate, precum V/li-au B,C//1-2 Iar Dumitrașcu voevoda au scris de toati pre amăruntul M,P//3 Iar dupre acéĭa scris-au ⟨au scris G⟩veziriul B,E,G,V/ *după* veziriul *ad.* după acéĭa C/pașĭa B,C/Viziriul au scris la pașa di Tighine cu scîrbă, zîcînd M,P//4 *lipsește* că M,P/ ghiiaor B,V, ghiiaur C/ știe C/ ce s⟨ă⟩ facu C//5 Moscu]moscali M/*lipsește* de lé scrie...Poartă M,P/le scrie C, le scriĭe B//6 vezi ⟨văz G,V⟩ doamne, ești busurman B,D,E,G,V/ești]te numești M,P/ *lipsește* vedzi doamne M,P/ nemică C/ și nimică nu știi M,P/*după* nemică *ad.*ce să lucrează B,E,G, V//7 *lipsește* La V,M,P/credință B,C/Dumitrașcu voevoda ave M,P//8 *lipsește* cît apoi M,P/pașĭa de la ⟨de E⟩ Tighinea B,E,G/Tighinii C/pașa Tighinii trimitea la Dumitrașcu-vodă de luoa V/dînsul]Dumitrașco-vodă B,E,G/trimitea B,C/luoa B,C// 8-9 pașa di Tighine adesa triimite ⟨totdeauna trimite adesă P⟩ la Dumitrașcu voevoda di lua vești și le triimite la Poartă M,P//9 Dar]Iar E,G,V, *lipsește* M,P/ că-i le trimite]că-i trimitea veștile B,C,D,E,G,V//9-12 Să purta bini Dumitrașcu voevoda, că întîi el triimite veștile ⟨vești P⟩ la Poartă; și după ci trece șasă zili, apoi triimite aceleș vești și la pașa di Tighine. Și pînă a sosi veștile pașii la Poartă, Poarta era înștiințată de ⟨la P⟩ Dumitrașcu voevoda M,P//10 piste B, preste C/șeasĭe B,șasĭe C//11 să sosască B,D,C,E,G,V//12 veștili B/pașĭa B,C//13 13]12 B,C,V,*lipsește* D,M/voevoda M/văzind B,C//13-15 văzîndu că zăbăvești răspunsul di la Poartă pentru Brîncovanu, au socotit că Brîncovanul s-ar fi înștiințat și ș-au tocmit lucrul M,P//14 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V//15 doară B/ *după* véste *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E,G, Brîncoveanul V/tocmit]așezat E// 15-17 Și știind că Brîncovanul îi esti mari dușman și apoi de să va întîmpla mazilie nu va fi M,P//16 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C/ nepriĭatin B, nepriiatin C/și socotind că de i s-a tîmpla B,E,G,V//17 și]iar diosăbit M,P/văzind B,C//18 atuncea trăgea B,C/*lipsește* M,P/creștinătate B, creștinătatea C/creștinătate aștepta ⟨aștiaptă P⟩ cu bucurii M,P/bucuriĭe B/ nedejdea B, nedejde C/creștinilor B,C]di creștini M,P//19 adecă B,C/adică di vinire moscalilor, și pentru aceĭa ⟨și el P⟩ au început M,P//20 creștinii B,C]moscalii V/*după* creștini *ad.* adecă cu moscalii C//

Și așea cu meșterșug au scris la Poartă, ca să-i dea voĭe să să facă a să agiungé cu moscalii și ce-ar vedea și ar înțelege, de toate să facă știre Porții. Deci veziriul, gîndind că va hi drept Porții, datu-i-au și acea voĭe.

14. Apoi Dumitrașco-vodă, luîndu și acea voĭe de la Poartă, și mai fără siĭală au început a să agiunge cu moscalii.

Și să tîmplasă de avea la Poartă și un capichihai, f. 336v anumé Iano, pre mare telpizu. Și poate-fi / că-ș știĭa și mai nainte voroava, că cu meșterșugul acelui capichihai lua cărți de la solul moschicescu, ce era închis în Edicula, și le trimite la Dumitrașco-vodă, și Dumitrașco-vodă le trimite la împăratul Moscului.

Deci cu acel fél de credință și slujbă au cădzut Dumitrașco-vodă în mare cinsté și dragoste la Petrî Alexievici, împăratul Moscului. Că altul nime nu cutedza a face acéle slujbe, că era solul în mare pază.

15. Pre acéĭa vréme muntěnii nu știĭa pentru slujbele ce face Dumitrașco-vodă, nici din boiarii moldovéni; și scriĭa muntěnii rău de Dumitrașco-vodă la moscali. Iară Moscalul, vădzînd slujbele ce-i făcea, nicicum nu-i credea.

1 așĭa B, așa C/ *după* meșteșug *ad.* iscusit M,P// 2 agiunge B,C/ce ar videa și ce ar înțălége B,C,D,E,V,M,P//3 *lipsește* de toate M,P/știré B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 3-4 Viziriul au socotit că Dumitrașcu voevoda a sluji cu dreptate Porții și i-au dat ace voi M,P// 4 hi]fi B,C/ acĭa C/ *după* voe *ad.* veziriul G// 5 14]13 C,V, *lipsește* B,M,P/ Apoi]Decii V, *lipsește* M,P/ voevoda M/ luund, B, luundu C/ *lipsește* și P/ acĭa B/ *lipsește* de la Poartă M,P// 6 fără de D,E,G/sfiială P// 8 tîmplase B,C/ capichihaĭa C/ Și avînd ⟨și P⟩ un capichihae la Poartă, anumi M,P//8-9 capichihaĭa, pre anumé Iano, foarte om de treabă și pre mare telpiz B,E,G/capichihaĭa, pre anumé Iano, foarte om de triabă V// 9 *lipsește* pre mare telpizu V/telpiz C// 9-10 că-ș și știĭa și mai dennainte vréme vorova G//10 mai denainte B,C/ *lipsește* că M,P/ capichihaĭa B,C//11 luoa B,C/cărțile B,E,G,V//10-12 Acel capichihae, cu mari meșteșug merge la Edicula, unde era închis solul moschicescu și lua cărți di la dînsul și le triimite la M,P//12 trimitea B,C voevoda[1-2] M/și]iar M,P//13 trimitea B,C/ inpăratul B,C/Moscului]moschicescu M,P// 14 Decii B,C/féliu B,C/credință C/ cădzut]agiunsu E,G//14-15 feliu di slujbi și di credință Dumitrașcu voevoda au căzut în mari dragosti și cinsti ⟨cinste și dragoste P⟩ M,P//15 cinste B,C/ înpăratul B,C, inperatorul M// 16 Moscului]moschicesc P/ Că]Fiindcă M,P/ nimé B,C/ *repetă* a face E//17 acéli slujbe B, ace slubă M,P/că solul moschicescu era la mare pază M,P// 18 15]13 B, 14 C,V, *lipsește* M,P/ Iară pre B,G,V, Iară la E/ acĭa vréme E/ slujbeli C// 18-19 *lipsește* Pre acéĭa... boiarii moldovéni M,P//19 face]făcea B,C,D,E,G,V/ *după* vodă *ad.* moscalilor B,E,G,V/*după* moldovéni *ad.* încă nu știĭa B,E,G,V// 20-22 și măcar că muntenii scrie rău la moscali pentru Dumitrașcu voevoda, însă moscalii nicidecum nu-i credea M,P// 20 de rău B,E,G,V//21 Iar C/ Iară Moscalul] Iară înpăratul Moscului B,E,G,V/ văzind B,C/ slujbeli B,C/ ce-i]cĭe-i B/ făcea Dumitrașco-vodă, nicidecum B,E,G,V//

16. Așijderea pre acéia vrémé, fiind mitropolit țărîi, părintele Ghedeon și cu Antiohie Jora hatman și cu alți boiarii mari încă scriia de rău pentru Dumitrașco-vodă la moscali, să nu-l creadză, că el iaste ca și un turc și ține cu turcii. Dar ei au 10.000 de oaste gata și zaharà, și să trimiță împăratul 15.000 de oaste, să lovască podul de pre Dunăre, să-l strice și să bată tot Bugiagul. Iar împăratul, vădzind slujbele lui Dumitrașco-vodă, nici de unele nu-i asculta.

17. Împăratul Moscului, vădzînd că tătarîi au prădat f. 337 în țări, / chiematu-ș-au toți sfétnicii lui, de au stătut la sfat, ce vor face. Deci unii sfătuia să margă cu toată putere la Crîm și să lasă o samă de oaste la Chiov de apărare, de a mérge cineva asupra Chiovului. Unii sfătuia să margă pre Nipru pînă la Voziia și să-ș ducă zahara pe apa Niprului, și de la Voziia să ia Dunărea în sus, la Cetatea Albă, să cuprindă Dunărea. Unii sfătuia să margă pre Nistru la Tighinea.

18. Dar împăratul n-au priimit sfatul nemărui și au dzis că la Crîm a lăsa oasté, împotriva Voziei, iar, altă oaste, la Tighinea nu-i bine așea, îndată să margă să o ia, că ș-a și răni oaste și apoi cu temeiul turcilor nu s-a putea bate. Ce pe Tighinea a lăsa-o în urmă și va mérge drept la pod, împotriva veziriului, să-l bată, că apoi lésne va fi a lua pre urmă Tighinea." „Că zaharà ne va scoate Brîncovanul-vodă, că așea să adeveréște, și ni-a eși înainte cu 30.000 de oaste. Și iaste să mai ias⟨ă⟩ cu Brîncovanul 20.000 de oaste sirbi; și léșii încă or să ne dea 30.000 oaste, și din Moldova iar scriu boiarii că sint gata 10.000 de oaste". Și aré și el ca treidzăci, patrudzăci de mii de oaste. „Și ne agiunge atîta oaste". Și așea, cu acéstea nădejdi, ș-au pornit greime oștii, în gios, de la Rîga.

19. Dumitrașco-vodă, dacă au simțit pre Antiohie Jora / f. 337ᵛ hatmanul că-l pîréște la Moscu, l-au mazilit și m-au pus pre mine, pe Ioan Niculcé spătariul, hatman în locul lui Antiohie.

20. Dumitrașco-vodă, chiemîndu-și boiarii, au întrebat sfat, zicînd că moscalii să pogoară asupra țărîi, ce or face, ca să vadză cine ce ar dzice. Dar el, să le spue adevărul, că iaste agiuns cu moscalii, nu spune.

---

1 16]15 C,V, 14 P, *lipsește* B,M/ *lipsește* Așijderea M,P/ vréme B,C/ fiind]era M,P// 2 *lipsește* părintele M/ chiriu, chir Ghedeon C, chir Ghedeon D,G,V/părinteli B/ *după* Ghedeon *ad.* încă scriia B,E,G,V/ *lipsește* cu[1] C,E/ *lipsește* cu Antiohie M,P/ Antiohii B/hatman Jora M,P/ și cu]deci aceștie înpreună cu M,P//3 boîari B,C/ *lipsește* mari încă scriia V/ încă scriia]iarăș au scris M,P, *lipsește* B,E,G/pentru] asupra lui M,P/ voevoda M//4 la moscali]către înpăratul moschicescu M,P/ criază B,C/ turcu B,C//4-7 *lipsește* să nu-l creadză... și să bată tot Bugiagul. M,P// 5 ține C/ ei]iei B,C,V/ zéce mii B,C/ *lipsește* gata B,E/zaharea B,C,V//6 înpăratul B,C/ cincisprăzéci mii B,C//7 de pre] despre G/Dunărea B,C/ Bugiacul B,C//8 înpăratul B,C]înpăratul moschicescu M,P/ văzind B/voevoda M// 9 nu-i asculta nici de uneli V/ nu-i asculta]nu i-au crezut M,P// 10 17]14 B, 16 C,V, *lipsește* M,P/ Înpăratul B,C, Iară înpăratul V/văzind B,C// 10-3 Înpăratul Moscului, după sfatul ci au făcut cu sinatorii săi au hotărît să meargă drept la pod, înnainte viziriului să să bată cu turcii. Și după acee mai pre lesne a lua și Tighine. M,P//11 țări]țărîli lui B,D,E,G,V, țările sale C/chiematu-ș-au pre toți B,D,E,V/lui]săi B,E,G,V//12 Decii B,C/*după* margă *ad.* înpăratul B,E,G//13 puterea B,C/la Crîm]asupra Crîmului B,E,G,V/ de[2]] pentru E,G/apărare B,C//14 de ar⟨ari D,E⟩ merge B,D,E,G,V/ mergé C/ Iară unii B,E, Iar unii D,G,V/pe B//15-16 *lipsește* și să-ș ducă... de la Voziia E,G/ zaharea B,V, zairea C/pre B,C,V//16 *lipsește* la D/ și să ia E,G/ în sus Dunărea D/ la]pînă la B,V, de la E,G//17 să[1]]și să E,G/ Unii]Iar unii D, Iar alții B,E,G,V//18 pe Nistru în gios la Tighinea B,E,G//19 18]17 C,V, *lipsește* B,E,G/*lipsește* Dar C/înpăratul B,C/nemărui]nici a unora, nici a altora G//20 la Crîm] înpotriva Crîmului V//20-21 oaste și înpotriva Vozîiei ⟨Voziei C⟩a lăsa ⟨va lăsa C⟩ iar ⟨*lipsește* iar C⟩ altă oaste, iar la Tighinea B,C,E,G,V//21 așa C/ *lipsește* să o ia C//22 că ș-a răni B,V, că îș va răni E, că-ș va răni G/ oastea C//

1 nu să va putea D/ pre B/ o va lăsa în urmă D,E,G/merge B, mergé C//2 înpotriva B, și înprotiva C/ viziriului C//3 apoi pre lésne E/ luoa B,C/ și Tighinea B/ zaharea B,C,V, zairea E//4 Brîncoveanul B/ așia B, așa C/ adévérește B// 4-6 Brîncovianul, domnul muntenéscu, au scris la înpăratul moschicescu că-i va eși înnainti cu zahara și cu 30.000 o⟨a⟩sti muntenească și cu 20.000 oasti sîrbască M,P//5 ne va eși C,D,V/ înnainte B,C/ triizăci de mii B,C/ iasă B,C// 6 Brîncoveanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncovanul-vodă C/ doaozăci de mii B,C/ or]vor B,C,D,V// 6-7 Leșii s-au făgăduit înpăratului moschicescu că-i vor triimeti agiutoriu 30.000 o⟨as⟩sti. M,P// 7 triizăci de mii ⟨de B⟩ oaste B,C/ și iaste să mai iasă cu Brîncovanul-vodă și din Moldova V/ iară B/sint B,C// 7-8 Di la noi din Moldova, i-au scris boerii că-i vor da agiutoriu 10.000 oasti. M.P//8 zéce mii B,C/ are B,C/ triizăci B,C/ La înpăratul moschicescu încă era 40.000 oasti M, *lipsește* P// 9 ne va agiunge B,D,E,V/ agiungé C/ *lipsește* Și ne agiunge atîta oaste M,P/ Și așia B, și așa C, *lipsește* P//10 acéste B, acestea C/ nedejdi B,C/ *după* pornit *ad.* înpăratul B,E,G,V,/greimea oștii lui ⟨sale C⟩ B,C,E,G,V/ greime oștii moschicești s-au pornit M,P/ *lipsește* în gios D/ Riga B,C]cetatea Riga E,G//11 19]15 B, 18 C,E,G,V/ Antiohii B/ hatman B,V// 11-13 dacă au simțit pre boiari că îl pîrăscu ⟨carii îl pîrîia G⟩ la Moscu, au mazilit ⟨din boerie E⟩ pre Antiohii Jora ⟨hatmanul G⟩ și pre Ilie Catargiul ⟨vistiernicul G⟩ și au pus în locul lui Antiohii Jora pre Ion Neculcea ⟨ce era spătar mare E⟩ l-au pus hatman și in locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ștefan Luca vistiernic mare. E,G/Dumitrașcu voevoda au sîmțit că l-au pîrît hatmanul Jora la înpăratul moschicescu și pentru acee l-au scos din hătămănii. Iar în locul lui au pus hatman pre Ioan Neculce M,P//12 pîrăște C/ *după* mazilit *ad. marginal* și pre Ilie Catargiul vist⟨iernicul⟩ D// 12-13 mazilit și au pus pre Ion Neculcé B,D,V/ și au pus pre Ion Neculcé hatman în locul lui Antiohie Jora C// 13 *ad. marginal* spat⟨ar⟩ V/ Antiohii Jora B/ *după* Antiohie Jora *ad.* și in locul lui Ilie Catargiul au pus pre Ștefan Luca vistérnic mare D// 14 20]16 B, 19 C,E,G,V, 35 M/ boiarii săi E,G/ întrebat]cerut G// 14-16 Dumitrașcu voevoda au chemat boerii la sfat și i-au întrebat ci vor faci, di vremi că moscalii s-au apropiiat di țară. Și aceasta au zis-o ispitindu ca să vază cini ci ar zici M,P//16 or zice B, vor zice E,G, va zice D/ să spue D/ spuie B//16-17 *lipsește* Dar el... nu spune M,P//18 agiunsu B,C/ nu spunea B,C//

Deci boïarii nu-l credea pre Dumitrașco-vodă; gîndiïa că ține cu turcii. Deci așea, unii dzice să s⟨ă⟩ dea în gios spre Fălcii, și doamna să o trimiț⟨ă⟩ pre Oituz. Alții dzicea să o trimiț⟨ă⟩ spre Bîrlad, alții spre Focșani, pîn' să vor bate turcii cu moscalii, și care parte a birui, cu aceïa să ție.

Și au rămas să trimiț⟨ă⟩ pe doamna cu giupînesele la Oituz, iar boïarii cu vodă spre Fălcii. Și cum s-au tocmit acest lucru, au și început a-și răschira casele lor, cine cum putea, și ales unii a să agiunge cu moscalii, precum s-au pomenit.

21. Dumitrașco-vodă au trimis-au sol la moscali pre Luca visternicul, dzicînd că-l trimite iscoadă, și au scris și la turci, făcîndu-le știre.

Deci Luca visternicul au găsit pre împăratul Moscului aproape, în Țara Leșască, la Iaroslav, și așea au așădzat cu împăratul de-au făcut legătură:

22. Țara Moldovii cu Nistrul să-i fie hotarul, și cu Bugeacul și cu toate cetățile tot a Moldovii să fie. Numai

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ crédea B/ pe B/ *lipsește* pre Dumitrașco-vodă M,P/ gîndiïa] gîndind G, socotind M,P// 2 că ținé C, că el va ține M,P/ *după* turcii *ad.* neștiind că el s-au agiuns cu moscalii M,P/ Decii C/ Decii unii din boïari dzicea așïa, să să dea vodă ⟨*lipsește* vodă V⟩ în gios B,E,G,V/ așa C/ zicea C/ să să dea C/ Deci unii sfătue să să tragă în gios M,P//3 Fălciiu B/ și]și pre B,C,D,E,G,V/ pe B/ Iară alții B,E,G,V//3–4 trimiță[1-2]B,C//4 alții zicea spre Focșani B,D,E,V, iar alții zicea spre Focșani G, alții zicea să o trimiță spre Focșani C/ pînă B,C// 5 și cu care D,E/ acéïa B,C/ țiïe B// 6 trimiță B,C/ pre B,C/ cu]și cu E giupînésele B,C/la]pre C,E,G// 6-7 Iar mai pre urmă au hotărît să triimeață doamna spre Uituz ⟨să triimiță doamna spre Oituz au hotărît P⟩, iar Dumitrașcu voevoda cu boerii să să ducă spre Fălciiu M,P// 7 iar vodă cu ⟨și cu E⟩ boïarii să purceadă ⟨să să dea G⟩ în gios spre Fălciiu B,E,G,V/ tocmit]pomenit B,D,G,V, așezat C/ *lipsește* Și cum s-au tocmit acest lucru M,P// 8 *după* început *ad.* unii D, unii din boïari B,E,G,V/ a-ș B// 7-9 Boerii n-au urmat aceștii hotărîri, ci au început a să rășchira pre la casile lor, cini încotro pute, iar alții s-au agiuns cu moscalii M,P//9 unii s-au început G/ precum mai sus s-au scris V,E,G, *lipsește* M,P// 11 21]17 B, 20 C,E,G,V, 37 M, *lipsește* P/ Atunce Dumitrașco-vodă V/ *lipsește* au[1] C, au[2] B,D,E,G,V//11-12 au triimis sol pre Luca vistérnicul la moscali, dzicînd B,E,V/pre Ștefan Luca vel-vistérnic D/ vistérnicul C// 11-13 Dumitrașcu voevod au trimes pre Luca visternicul sol la înpăratul moschicescu, iar la Poartă au scris cum că l-au triimis iscoadă la moscali. M,P//13 *după* turci *ad.* la Poartă C/ făcîndu-li știré B,C// 14 Decii B,C/ *lipsește* M,P/ vistérnicul B,C/ înpăratul B,C/ Moscului]moschicescu M,P// 15 *lipsește* aproape M,P,V/ la Iaroslav la o nuntă leșască a unui domnu mare B,E,G/ așïa B, așa C/ așezat B,C//16 înpăratul B,C/ de au B,C// 15-16 la Ieroslav și l-au priimit cu cinsti. ⟨Și M⟩ atunci înpăratul moschicescu au făcut Țărîi Moldovii aceste așăzămînturi, după cum anumi arată mai gios: M,P// 17 22]28 B, 31 C,E,G,V,P, *lipsește* M/ Poncturi M, Ponturilé P/ De va bate Moscul pe turci, Țara Moldovii cu Nistrul V/ *lipsește* cu[1-2] B,E,G, *lipsește* cu[2] V/să-i fiïe V/ hotar G//17-18 Țara Moldovii să fii pîră în Nistru și pînă în Bugeag M,P// 18 Bugiacul B,C/ *lipsește* cu E,G/ tot]toate G/ să fiïe B, să fie precum au fost E, să fie precum au fost și mai înnainte vrémi E//

f. 338 deodată / prin cetăți să așédze moscali oșténi, pîn' s-a întemeïa țara, iar apoi să lipsască oaste moschicească.

Bir să nu dea țara nici un ban; pre domn să nu-l mazilească împăratul pîn' la moarte, și pre urmă fiii lui, pre caré ș-or alége țara. Neamul lui să nu ias⟨ă⟩ din domniïe. Numai cînd s-ar haini sau cînd ș-ar lepăda lége, atuncea acela să lipsască, și să pue din frații lui.

23. Pre boiari să nu-i mazilească domnul din boeriïe pîn' la moarte, sau cu mare vină să-l scoată.

Vama ocnii și altor tîrguri să fie venitul domnilor, iar altă daré să nu fie.

Mazilii și mănăstirile să-și stăpînească ocinele și vecinii săi; să-ș ïa desétin⟨ă⟩ și goștină de oi și de mascuri și de stupi de pre moșiile sale.

10.000 dé oaste să fie tot gata în țară, și împărăție să le dea léfe din visteriïa împărătească, din stoliță.

Din moscali să nu s-amestece la boeriile Moldovii, nici să s-însoare în țar⟨ă⟩, nici moșii să cumpere.

Domnul pre boïari să nu fie volnic a-i pierde, orce

18–2 Toate cetățile să fie a Moldovii. Întru aceli cetăți diodată, pînă să va întemeïa țara, să așăzi moscalii oșteni; iar după ci să va întemeia țara să lipsască oștili moschicești di prin cetăți și să întri oști ⟨oștile P⟩ moldovenești M,P// 1 *repetă* prin E/ să așăze prin cetăți G/ oștïani B, *lipsește* D/ pînă B,C/ să va întemeïa D// 3 Țara să nu dïa bir nici măcar un ban M,P/ domnu B,C/ maziliască B,C// 4 înpăratul B,C/ pînă B,C/ moarté C/ pînă la moarte ⟨lui M⟩, iar după moarti să fii domnu unul din ficiorii lui M,P/ pre urmă din fiii lui să fie, pre careli B,E,G,V//5 pre carii C,D/ ș-ar alége B,E,V, îș vor alége C,D, îl va alege M,P/ Niamul B,C/ iasă B,C//6 Numai atunci M,P/ lege ce creștinească M,P//7 acela]unul ca acela M,P/ puïe B/ pui domnu M,P// 8 23]19 B, 22 E,G,V, *lipsește* C,M,P/ maziliască B,C/ boïariïe B// 8-9 Domnul să nu maziliască pre boeri din boerii pînă la moarte lor ⟨pînă la moartea lor din boerii⟩; iar făcînd vro vină mari, atunci să-l scoată M,P//9 pînă B,C/ pînă la moarte din boeriïe E/ moarté C/ *lipsește* sau cu mare vină să-l scoată C// 10 și]și a C,E, și ale G/ să fiïe B/ vinitul B,C/ iară B,C/ Vama tîrgurilor și ocnilor ⟨ocnile P⟩ să fii M,P// 11 dare B,C/ nu fiïe B// 12 să-ș stăpîniască ocinile, moșiile și pre vecinii săi C/ ocinele]moșiile V, ocinile, moșiile E,G// 12-14 mănăstirili să-ș stăpîniască ocinile, moșiile și vecinii săi și să-ș ïa și desetină de stupi și de mascuri și goștină de oi de pre moșiile sale B/ Mănăstirile, boerii și mazilii să-ș stăpîne⟨a⟩scă moșiile și vecinii săi; și să-ș ei di la dînșii desătina di pre stupi și mascuri și goștina di pre oile lor, adică di la toți o⟨a⟩minii ce vor trăi pre moșiile lor M,P// 13-14 desétină de stupi și de mascuri și goștină de oi de pre moșiile sale C,D,E,G,V// 15 Dzéce mii B, zéce mii C/ de B,C/ fiïe B/ Zéce mii oasti di-a pururea să fii gata M,P/ înpărățiïa B,C]înpăratul moschicescu M,P// 16 lïafă M,P/ vistieriïa B, vistierie C/ înpărătiască B,C/ *lipsește* din stoliță M,P// 17 Din moscali]Moscalii M,P/ să amestici B, să amestice C/ Moldovii]moldovinești M,P// 18 Moscalii să nu să însoari în Moldova. Moscalii să nu-ș cumpere moșii în Moldova M,P/ să însoare B,C/ țară B,C/ să nu cumpere B,E,G,V// 19 să nu fii volnic a pierdi pre boeri M,P/ piïarde B/ orice greșal-ar face C, *lipsește* E,G,V//

greșală ar face, fără sfatul tuturor și fără iscălitura mitropolitului.

24. Cătră acéste i-au dat și tit de domniĭe, să s⟨ă⟩ scrie, mai de cinste și mai sus după cum să scriu domnii acmu. Iar titul așea-i era: „Săninatul domn al Țărîi Moldovii samoderjeț (sîngur stăpînitor) și colegat (prietin), Țărîi Moschicești", iar nu rob supus. Caré acest numé ĭaste puțin oarece f. 338v mai de gios decît al unui craiu, / caré să chiamă lătinéște acest numé sărenis, iar slovenéște să chiamă predsféliișe, iar leșéște eșniosfințunii. Așea ca să s⟨ă⟩ scrie domnii Moldovii.

Așijder⟨ea⟩ nicidecum pace cu Turcul să nu facă; iar de s-a tîmpla să facă pacé, să rămîie Moldova iar supt stăpînie turcească, să aibă împăratul moschicesc a da lui Dumitrașco-vodă 2 părech⟨i⟩ de curți în stoliță și moșii pentru moșiile din Moldova și cheltuial⟨ă⟩ pre dzi, în toat⟨ă⟩ viiața lui, lui și oamenilor lui să nu-i lipsască.

Și de nu i-ar plăcea acolo și s-ar trage într-altă țară créștinească, volnic să fie a mérge; și altele multe ca acéstea.

---

1 ari face C/ fără de$^{1-2}$ C,D,E,G, fără de^{2} B,V/ *după* tuturor *ad.* boerilor M,P// 3 24]20 B, 23 G,V, *lipsește* C,M,P/ Cătră]Iar cătră B,E,G,V/ titluș V/ să scrie C, să scriĭe B// 3-6 Titulușul domnilor Moldovii să fii într-acest chip, adică: Presdetleaișii gospodar Moldavschie samordejeți i colegat Moscovscago gosudartsvo ⟨*textul rusesc lipsește* P⟩ Moldovinește ⟨*lipsește* P⟩: Preluminat domnu al Moldovii, însuși stăpînitoriu și usnic Țărîi Moschicești M,P// 4 *lipsește* mai de cinste... acmu. V/ acum B,C// 5 Iară B/ titlul G, *lipsește* B/ așĭa-i era B, așa îi era C/ Seninatul B,C/ *ante* Seninatul: 22 C, 23 E/ domnu B,C/ samoderjețu B//6 adecă sîngur stăpînitoriu B, C,D,E,G,V/ *ad. marginal* sîngur stăpînitor A/ colegator, adecă priĭatin B,E,G, colegator, ce să dzice priĭatin V/ colegat Țărîi Moschicești, adecă priĭatin C,D/ *ad. marginal* prietin A//7 *lipsește* iar nu rob supus V,M,P/ robu B/ Care B,C/ oareci B, oarece puțin oarece C// 7-10 *lipsește* Caré acest numé... domnii Moldovii. M,P//8 mai gios G/al]a B/ crai B/ care B,C//9 *lipsește* acest numé B,E,G/ serenis B//8-10 *lipsește* caré să chiamă... eșniosfințiunii. V/ *lipsește* iar slovénește să chiamă predsféliișe B,E,G/ slovénéște C/ presvétliișii ⟨adecă preluminat C⟩ C,D// 10 iar leșéște osvĭaicionii iasniișii ⟨iasni G⟩ iar moldovénește preluminat B,E,G/ iaste osvĭaițonii ⟨osvencionii D⟩ C,D/ Așa C/ să C/ Așĭa i-au dat tit înpăratul, într-acest chip ca să să scriĭe B,E,G, Și întru acestu chip ca să să scriĭe V// 11 Așijderea B,C/ *ante* Așijderea: 21 B, 24 E,G,V/ pace Moscul cu Turcul B,E,G, pace Moscul cu turcii B/ turcii D// 11-14 Cu turcii moscalii paci să nu facă, ca să nu mai rămîi Moldova iarăș supt stăpînire turcească. *titlu*: Pentru Dumitrașcu voevoda. Di să va intîmpla să facă moscalii paci cu turcii, atunci împăratul moschicescu să aibă a da lui Dumitrașcu voevoda celi ⟨acesște P⟩ ce să arată mai gios M,P// 12 s-ar tîmpla B,D,V rămîĭe B,C//13 stăpînirea B,C,E,V/ *după* turcească *ad.* atuncea B,E,G,V/ *ad. marginal* aibă D/ înpăratul moschicescu B,C// 14 doao B,C/ părechi B,C/ *lipsește* de M,P/ *după* stoliță *ad.* adică în cetate ce înpărătească, Moscul M,P/ *lipsește* și M,P//15 *lipsește* și M,P/ cheltuială B,C/în]întru V//16 toată B,C/ *lipsește* lui^{2} B,E//15-17 Cheltuiala pre toati zilili lui și o⟨a⟩minilor lui să fii di la visterie împărătească. Și aceasta să fii tocma pîră la moarte lor. Di să va întîmpla să nu-i placă acolo M,P//17 trage]ceri M,P//18 creștiniască B,C/ fiĭe B/merge B/*după* merge *ad.* undi i-ar fi voĭa M,P/alteli B,C/*lipsește* multe C/ acéste B,C/ *lipsește* și altele... acéstea. M,P//

Și pre acéste ponturi au giurat tare împărățiĭa Moscului și au și iscălit mai gios și i l-au trimis pe Luca visternicul. Și au scris lui Dumitrașco-vodă să să gătédze și să-i iasă întru întimpinarea oștii moschicești la Nistru. Iară de n-a eși la Nistru și a aștepta pînă s-a bate cu turcii și i-a birui, atunce, ori să închine, ori nu să mai închine, că atunce mulți domni s-or afla. Că scrises⟨ă⟩ Dumitrașco-vodă pre Luca de-i făcus⟨ă⟩ știre că oaste turcească ĭaste multă, 400.000, și pușci 400, tot tunuri mari, și tătărîmé multă, și pîine în țară nu-i. Nici atunce, la o vrémé ca acéĭa, nu f. 339 pot oamenii să caré de tătarî, că-i robăscu, / și oameni⟨i⟩ fug la păduri. Și el nu poate să s-închine așea, îndată, că-s tătarîi aproape și i-or robi țara.

Dar împăratul Moscului au răspuns Lucăi că cu tătarîi s-au agiuns, n-or robi, nici or putea, și oaste aré multă, nu s⟨ă⟩ miară de turci. Și pre zahara de pîne și de vite a da bani, n-a lua în dar, că și la Brîncovanul-vodă au trimis bani, și are nădejde că-i va scoate zahară de agiuns.

---

1 poncturi B,E,V/înpărățiĭa B,C// 1-2 Pre toati acesti poncturi ci s-au scris mai sus s-au făgăduit marile înpărat a Moscului că va înplini toati. Și supt aceli poncturi au iscălit ⟨însuș P⟩ cu mîna sa și le-au triimis prin Luca visternicul la Dumitrașcu voevoda M,P// 2 *după* gios *ad.* testamentul B,E,G,V/ pre B/ vistérnicul B,C// 3 Și iarăș prin Luca visternicul au scris M,P/ lui] la M,P/ voevoda M/ găteze B, gătească G,M,P/ să iasă B,D,E,M,P// 4 Iar iară E// 4-5 Iar dacă n-a vre să ĭasă înnainti la Nistru M,P// 5 nu va eși D/ *după* Nistru *ad.* înnainte oștii B,E,G,V/ va aștepta B,C,G,V/ pînă ce E,G/ să va bate C,D,E,G/ *lipsește* și i-a birui M,P//6 atuncĭa B, atuncea C// ori$^{1-2}$]sau M,P/ori să se închine, ori să nu B,E,G/ *lipsește* mai M,P/ atuncĭa B, atuncea C//7 să vor afla B,C,D] vor fi E,G,// 6-7 că domni să vor afla mulți M,P//7 scrisésĭe B,C// 8 pe C/ Luca vistérnicul B,D,E,G/ făcusă B,C/ știré B,C/ *după* știré *ad.* înpăratului moschicescu B,E,G,V//7-8 Dumitrașcu voevoda, tot atunci Luca visternicul au scris la înpăratul moschicescu, făcîndu-i știri că M, P// 9 patru sute de mii B, trii sute de mii C,V, trii, patru sute de mii E,G] 7000 M/ pușci mari B,D] pusci mari, tunuri E,G, tunuri M,P/patru sute B, sînt patru sute E/ *lipsește* tot tunuri mari M,P/ tătarî mulți M,P/și tătărîmea ĭaste multă și în Țara Moldovii nici trii mii de oameni de oaste grijiți bine⟨cu arme E,G, de război V⟩nu sînt, și pîine B,E,G,V/multă] iaste multă C,D//10 *lipsește* și M,P/pîiné C/nu-i] nu, esti M, P/Nici] Și cum că M,P/atuncea B,C/ vréme B,C/nu pot] nu vor pute M,P//11 care B/ să care, că-i robăscu tătarîi V//11-12 să cară pîini di la tătarî, că-i vor robi și atunci oamenii vor fugi la pădure M,P/ oamenii C//12 să B,C/așĭa B, așa C//12-13 Și cum că el nu va pute ⟨așa P⟩ îndată să să închini, că tătarîi sînt aproapi și vor robi țara M, P//13 că-s] că sînt B,D,E,G,V/că tătarîi sînt C/și-i vor robi C,D//14 înpăratul C/răspunsu B,C/Lucăi vistiernicului G/că] precum B,E,G,V//14-17 Și la aceste înpăratul moschicescu au răspunsu cătră Luca vistiernicul cum că el s-au agiuns ⟨s-a agiungi P⟩ cu tătarîi și tătarîi nu vor robi Moldova și nici nu vor pute; și el încă ari oasti multă și nu ari griji di turci. Pre zahara, pre viti, a da bani M,P//15 agiunsu C/și n-or robi B,V, și nu vor robi E,G/și] că G/are B,C//16 nu să B,C/miiară el E,G/zaharea B, zahirea C/de vite și de pîine B,E,G,V/pîiné C//17 luoa B,C/că] și cum că M,P/Brîncoveanul C/*lipsește* vodă M,P//18 *după* bani *ad.* să cumpere zahare M,P/ nedejde B,C/ scoaté C/hazarea B,C/agiunsu B, ajunsu C//

Și așea, cu această tocmal⟨ă⟩, s-au întors Luca visternicul la Dumitrașco-vodă, aducînd lui vodă de la împăratul daruri, un leftu cu diiamanturi, cavalerie, pecete împărătească și cîțva soboli.

25. Dumitrașco-vodă sta atunce în cumpănă, cum ar nemeri să hie mai bine. Că să s⟨ă⟩ dea în gios, să temea, în gios, să nu-l pîrască cineva, să-l apuce turcii să-l mazilească. Să s⟨ă⟩ ducă înainte moscalilor la Nistru, că acmu sosis⟨ă⟩ Șeremet la Nistru, iar să temea, că sau a putea să scape pîn' la Nistru de țară, sau ba. Așijderea și pentru țară să temea să nu o prade tătarîi. Ce sta și să mira cum va face.

Ce au socotit și au scos tuiurile și corturile afară din Iași spre Balica, ca să mai chivernisască lucrul ceva înainte, să vadă oamenii că purcede în gios, la oaste, înainte veziriului. Căci Șeremet fert-marșalîc agiunsése cu o
f. 339v samă de oaste moschicească la Nistru, și socotiîa / Dumitrașco-vodă că va mérge Șeremet degrabă în gios, de va agiunge în Bugeac, și va începe a să lovi cu tătarîi, și el să va mai zăbovi a să găti la Eși, să rămîe în urmă, ca să vadă cum a mérge tabăra lui Șeremet.

26. Avea grijă și de turcii balgii ce era în Iaș⟨i⟩ trăitori, vădzînd că moscalii au întrat în țară, și Dumitrașco-vodă nu mai purcéde în gios, să nu priceapă că-i hain.

Și au socotit Dumitrașco-vodă și au scris o carte la pașa de Tighinea, précum moscalii au trecut Nistrul în țară pre la Soroca, și turcii balgii tot șed în Iași, și le spune să s⟨ă⟩ rădice din Iași, să să ducă în gios, și ei nu vor să să ducă. Și poate pentru dînșii, înțelegînd moscalii că sînt în Iași, să nu sloboadză podghiaz, să-i strice și pe dînșii și tîrgul. Ce să trimiță măriîa-sa pașa un agă a lui să-i rădice din Iași, ca s⟨ă⟩ nu fac⟨ă⟩ vro bélea țărîi și tîrgului.

27. Deci pașa au făcut răspuns lui Dumitrașco-vodă că încă tot nu iaste vrémea să trimiță [să-i trimiț⟨ă⟩] să-i rădice, iar cînd a ști el vrémea acéîa, a trimite de i-a rădica. Și lui încă-i va scrie atunce, de a veni cu oaste lui la Tighinea.

Acestu răspuns au venit lui Dumitrașco-vodă de la
f. 340 pașea, pre amiiadzădzi. Iar după acéîa,/ dac-au trecut vro trei, patru ceasuri, într-acéîa dzi au sosit o carte de la Mogîldea sardariul, precum au vădzut un turc mare cu

---

1 așîa B, așa C/ tocmală B,C/ întorsu B,C/ vistérnicul B,C/ după vistérnicul *ad.* de la înpăratul Moscului B,E,G,V// 2 voevoda[1] M/ înpăratul B,C// 2-3 la Dumitrașcu voevoda. Înpăratul moschicescu cu Luca visternicul au triimes daruri lui Dumitrașcu voevoda, un leftu M,P// 3 left B, left de aur D,E,G/ cavaleriîa B,C/ pecéte înpărătiască B,C// 4 *după* înpărătiască *ad.* gripsorul, pajora B,E,G, pajora D/cițiva C// 5 25] 22 B, 27 V, 43 M,26 P/ voevoda M//5-6 *lipsește* atunce M,P/ cumpini M,P/ atuncîa sta în cumpene de socotiîa cum ar face să fiîe mai bine B,E,G, sta atuncea și socotiîa cum ar face să fie mai bine C, atuncea sta în cumpănă și socotiîa cum ari face să fie mai bine D/ Atunce Dumitrașcu-vodă socotiîa cum ar face să fiîe mai bine V//6 Au purces ⟨A purcede P⟩ în gios, să teme să nu-l M,P/ să dea B,C/ jos C//7 pîrască cineva]priceapă cineva să-l pîrască E/ maziliască C/ *lipsește* să-l apuce P/ și să-l mazilească turcii M,P//8 să B,C/ înnaintea B,C/ acum C//9 sosiră B,C/ Șeremet feldmarșal C,E,V/ că Șeremet sosiră cu oștile la Nistru M,P// 9-10 la Nistru iar să temea, că sau va putea să scape pînă la Nistru de țară, sau ba, că acmu sosis⟨ă⟩ și Șeremet feldmarșal la Nistru. Așijderea G// 9-11 iarăș să teme că-l va prindi țara. Iar diosăbit să teme să nu pradi tătarîi țara M,P// 10 pînă B,C, *ad. marginal* pînă V// 11 Ce]Și M,P/și]di M,P/cum și în ce chip va faci M,P// 13 Ce au socotit și]Însă diodată M,P/tuiurlili C/ corturili B// 13-14 corturile undé sînt curțile domnești la Frumoasa, afară din Iași, ca să mai E// 14 *lipsește* din Iași M,P/ spre Balica]unde ⟨undé C⟩ sînt acum curțili ⟨casăli C⟩ domnești, la Frumoasa B,C,G,V, spre mănăstirea *Sfîntului Arhanghel la ⟨ad. marginal⟩* Balica, undé sînt casăli domnești acum la Frumoasa D, la Frumoasa M,P/ ceva înnainte B,C] di acolo și M,P//15 vază și M, P/ purcéde B,C că]cum că M,P/la oasté C, *lipsește* M,P/înnainte B, înnaintea C//16 viziriului C/ *după* veziriului *ad.* și să mai zăbăvască pînă a mergi Șăremet cu oaste asupra turcilor, să vadă cum li să va alege M,P/ Căci]Pentru căci D, Pentru că E,G//16-2 *lipsește* Căci Șeremet... tabăra lui Șeremet. M,P//16 feldmarșal B,C,D,E,G,V/ agiunsésîe B,C, agiungînd V//17 *lipsește* moschicească V/ *lipsește* și V//18 merge B// 19 de-a agiunge C/ Bugiac B/încépe B,C, încépe războiu V/lovi]bate E,G//

1 zăbăvi B,C,V/ Iași B,C,V/rămîîe B,C//2 vază B/mergé C/tabăra] oaste B,E,G,V//3 26]23 B, 29 V, 44 M, 27 P/ Dumitrașcu voevoda ave M,P /grije B/ Iași B,C/*lipsește* trăitori B,C//4 văzind B,C/Dumitrașco-vodă]el M,P// 5 purcedea V/în gios și pentru aceîa să teme să nu-l priceapă balgii⟨i⟩ cum că esti hain M,P/ *repetă* să nu priceapă G/ că iaste hain B,D,E,V// 6 *lipsește* Și au socotit M, P/ *ad. marginal* Și au socotit Dumitrașco-vodă G/Scris-au Dumitrașcu voevoda la pașa M,P/ carté la C//6-7 carte la Tighinea, la pașa, precum G/pașîa B,C// 7 precum B,C// 8 balgiii C/șăd P]șide M/E și M,P/ și cum că el le-au zîs să M,P/ le spune]le spune, le dzice B, li-au spus C, le spune și le dzice E,G//9 să B,C/ să să rădice și să să ducă din Eși în gios P/ *lipsește* din Iași M/ și să să ducă M/ ei]iei B//10 să să ducă] să-l asculti M,P/poate]cum că M,P/ ințălegînd B, ințălegîndu C/ *lipsește* că sînt în Iași M,P//11 sloboadză] triimeață M,P/ să-i] să P/pre C//12 și și tîrgul M,P/ *lipsește* măriîa-sa M,P/ pașîa B,C/ a lui]al său P/să-i]și să-i M,P//13 să nu facă B,C/ *lipsește* din Iași... și tîrgului. M,P/ bela B,C,D,E// 14 27]30 V, 46 M, 29 P, *lipsește* B/Decii B, *lipsește* M,P/ pașîa B/ au făcut]i-au triimis M,P/ răspunsu B,C/ *lipsește* lui Dumitrașco-vodă M, P// 15 îaste B/ vréme B,C/ *lipsește* [să-i trimiț⟨ă⟩]C,V,M,P// 16 a ști el]a fi M,P/ vrémîa B, vréme C/ de]și M,P/de-i va rădica B,V// 17-18 Și atunci și la dînsul a scrii să să rădici cu toată oaste și să meargă la Tighine M,P// 17 încă îi va scriîe ⟨scrie C⟩B,C,D,V, îi va scrie G/ atuncea B,C/ de a vini C]de a merge B,G, de va merge E/ oastea C// 19 Acest răspunsu B,C/ vinit B,C/ voevoda M/ *lipsește* de la pașea B,C,D,E, G,V// 20 într-o zi pre amiazăzi B,C,D,E,G,V/ Iară B/ dupre B,V/ dacă B,C]după ce P, *lipsește* M/ trecut]petrecut M//21 vro trii B,C, *lipsește* M,P/ întru acéîa C]tot într-aceîaș B,E,G,V/ au și sosit B,E,G,V] i-au venit P/ carte] scrisoare M,P//22 sărdariul B,C/ vădzut]vinit M/turcu B,C//22-8 au văzut un turcu maré viind de olac la Eși cu 30 turci de la Tighine, și l-au lăsat trecînd Prutul P//

vro 30 oameni viind de olac la Iași, și pe alți turci purcedzînd iar ca vro 300 de oameni, și au purces din Tighinea în sus: „Nu știu, la Eși mărgu, au aiure".

Și cetind carte de la sardariul, n-au trecut un ceas, au și nemerit un slujitoriu de la capitanul ce era pus de strajă la Prut, dînd véste lui Dumitrașco-vodă, precum un turc mare cu vo 30 de oameni vine ⟨de⟩ la Tighinea de olac, și l-au lăsat trecînd Prutul. Iar pe urmă au sosit și însuși capitanul Timothei, ce era de strajă, dzicînd că au venit cu acel de⟨n⟩preună pîn' la Aaron-vodă, și acolo, în cîmpu, au descălecat să mîe. Și i-au audzit acel capitan vorovind ei înde ei, dzicînd: „Să ne mînecăm dimineață, să-i prindem pe toți". Și n-au înțeles bine pre cine să prindă, și viind înainte au spus lui Dumitrașco-vodă; și audzind vodă, au dzis că vine cu maziliia.

28. Atuncea Dumitrașco-vodă, audzind și vădzind acéle și vădzînd că-l chiamă pașa la Tighinea, s-au temut că-i vine maziliia, prepuind că l-ar fi pîrît Iordachi Ruset vornicul la pașa Tighinii că iaste hain, pentru că Iordache

1 vreo triizăci B,C/ de oameni C]turci M,P/ de olacu B, *lipsește* E/ și pre C, și și pe M//1-2 pre alți turci, iar ca vreo trii sute de oameni au purces din Tighinea B,G//2 *lipsește* purcedzînd E/ *lipsește* iar M/vreo trii sute C/ ca vro] cu M/ *lipsește* și E/*lipsește* din Tighinea M//3 Și cum că pre aceiia nu știu unde mărgu M/ Iași B,C,V/ mergu B,C/ au aiurea C, *lipsește* M// 4 Și cetind carte de la sardariul] După aceia M/sărdariul B, serdariul C/au]și au B,C,D,E,V// 5 au și nemerit]și au vinit și M/ căpitanul B,C/ straje B/ de straje pus E// 6 véste]știre M/ *lipsește* lui Dumitrașco-vodă M/ precum vine M/ turcu B,C// 7 vreo B,C, *lipsește* M/ triizăci B, C/ de oameni] turci M/*lipsește* vine M/ de la Tighinea C,V, de la Tighinea la Iași E/ de olacu C, *lipsește* E,G//8 Iar mai C, E,G]Mai M,P/ pre B,C/ sosit]vinit M,P/*lipsește* și B,E,G/ *după* însuși *ad.* sîngur B//9 căpitanul B,C/Timoftii, B Timoftei C/*lipsește* ce era de strajă M,P/ straje B,C/ dzicînd]spuind lui vodă D/zicînd că cu acei turci și el au vinit împreună și i-au lăsat la Aron-vodă M,P/ vinit B,C//10 cu acel turcu B,E,G,V, cu acel turcu mare C,D/ dinpreună B,C/ pînă B/Aron B,C// 11 să mîie B/ Și cum că i-au auzit M,P/ *lipsește* acel capitan M,P/căpitan B,C/vorovind turcii B,G, vorovind pre turci E//12 ei$^{1-2}$]iei B,C,V/ și dzicînd V, *lipsește* E,M,P,/ diminiață C, mîini diminiață B,G,V, dis⟨de P⟩ dimineață, și M,P// 13 pre B,C/ înțăles B,C/ să-i prindă B,E/ *după* prindă *ad.* pentru că turcii voroviia pentru caii lor să-i prindă a doa zi de dimineață B,E, pentru că iei au fost vorbind pentru caii lor să s⟨ă⟩ mînece să-i prindă V, că iei vorbiia pentru cai⟨i⟩ lor să-i prindă D, *după* prinză *ad. între paranteze* pentru că turcii voroviia pentru caii lor să-i prindă pre toți a doa zi de dimineață G// 14 *lipsește* și viind înainte au spus lui Dumitrașco-vodă; și M,P/ *după* viind *ad.* căpitanul E/ înnainte B,C/ *după* înnainte *ad.* căpitanul B,G/ Auzind Dumitrașcu voevoda M,P// 14-15 și auzind vodă au socotit că a fi viind ⟨că vin G⟩ cu maziliia B,E,G,V//15 dzis]socotit M,P/ că-i vine maziliia M,P//16 28]24 B, 31 V, *lipsește* M,P// 16-18 *lipsește* Atuncea Dumitrașco... s-au temut că-i vine maziliia M,P// 17 auzind acéle și văzînd V/*lipsește* acéle și vădzînd C/văzind B/pașia B,C// 18 prepuindu-și B, E,V/ Roset B, Rusăt C//19 pașia B,C/ *lipsește* vornicul la pașa Tighinii M,P/ Tighinii] de Tighinea G/că el știe că esti hain M,P/ Iordachi vornicul B,C,E,G,V//19-3 *lipsește* că Iordache... la pașa de Tighinea M, P//

îl știia pe vodă că s-au agiuns cu moscalii. Și dzicea vodă:/
f. 340v „Nu iaste alt lucru, făr⟨ă⟩ de cît numai Iordache m-au pîrît la pașa de Tighinea".

29. Și îndată au și trimis de au făcut spaimă în tîrgu, să să păzască cum că vine un podghiaz moschicesc să lovască tîrgul. Deci s-au făcut mare spaimă noapte în balgii și în tot tîrgul, și fugiia care cum putea, de s-au umplut toată țara de spaimă. Și ș-au pornit și doamna-ș la Cetățuia, iar vodă au încălecat de au purces înainte acelui agă cu 30 de turci: de a vedea că or să-l mazilească, să-i tae pre toți.

Deci mărgînd și aflîndu-i dormind pre cîmpu dencolo de Aron-vodă, au năvălit de i-au prins pre toți și au început a-i lega. Atunce au găsit la aga și cărțile pașii ce scriia să rădice pe balgii să-i ducă la Tighinea, iar nu de mazilie.

Deci cetind Dumitrașco-vodă cărțile, fiind lună, s-au căit ce-au făcut și, poroncind să-i sloboadză și să li dea înapoi ce li-ar fi luat, au și început a-i mustra, cu ce treabă de mîn ei pre cîmpu noapte, la o vrémé ca aceasta, fiind lucru de nepace, și nu i-au făcut lui știre. Și el s-au gîndit că iaste podghiaz moschicescu. Și i-au trimis la Iași cu

1 pre vodă C] pe Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ agiunsu B,C//2 fără B,C/ Iordachi C Iordachi vornicul B,E,G,V//3 pașia B// 4 29]32 V, *lipsește* B,M,P/ Și]Dumitrașco-vodă atuncea G/ *lipsește* și^{2} B,D,G,V,M,P/ triimis C/ *după* trimis *ad.* vodă B,E,V, în Eși M,P/ *lipsește* de au făcut spaimă în tîrgu, să M,V/ *ad. marginal* spaimă E//5 *lipsește* cum B,E,G,V/ moschicescu B,C//6 Decii B,C/ Deci întru ace noapti s-au făcut mari spaimă în balgii M,P/ noaptea B,C//7 balgii]turcii balgii B,C,D,E,G,V/ tot tîrgul]tîrgoveți M,P/ fugiia toți B,E,G,V/ carii B,C/ cum] încotro M,P/ de] și M,P// 8 Și ș-au pornit vodă și ⟨*lipsește* și G⟩ pre doamna-ș B,E, G,V/ *lipsește* și^{2} M,P/și pre doamna-ș C,D//9 Cetățue C/vodă]Dumitrașco-vodă D, el M,P/ de]și M,P/ au purces]s-au dus M,P/ înnaintea B,C//10 cu]ci era cu M,P/triizăci B,C/ acelui turcu ⟨mare G⟩, agă, ce viniia cu triizăci de turci: și de E,G/ de^{2}]și de B/ videa B,C/ or]vor B,C,D,V// 10-11 turci, cu scopos ca aceala, ca văzînd că au vinit cu mazilie pre toți să-i tai M,P/ maziliască B,C// 11 să-i taie B// 12 Decii B,C/ mergînd B,C/ Și mărgînd i-au găsit dormind M,P/aflîndu-i pre cîmpu dormind, dincolo G/ *lipsește* dormind V/ *lipsește* pre cîmpu M,P/ dincolo B// 13 și năvălindu i-au prinsu pre toți și i-au legat M,P/*după* năvălit *ad.*asupra lor G/prinsu B,C//14 Atuncea B,C/ *lipsește* și B,E,G,V/cărțile]scrisoarea M,P/pașii de⟨de la P⟩Tighine M,P/ce]carii M,P// 15 pre B/pre turcii balgii C,D,E,G,V, pre toți balgii⟨i⟩ M,P//17 Decii citind B/cărțile Dumitrașcu voevoda M,P/Decii Dumitrașcu-vodă, știind carte turcească, au cetit cărțile atunce noapte în cîmpu, fiind lună, și s-au căit G//18 ce au făcut B/și au poroncit di i-au slobozit M,P/ sloboadă pre turci M,E,G,V/ să le dea B,C/*lipsește* dea P// 19 înnapoi B,C/ce li-ar fi luat]de le-au luat M, cele ce li-au luat P/au]apoi au M,P/ cu cie⟨cé C⟩ triabă B,C]cu ce orînduială M,P//20 *lipsește* de M,P/ei]iei B,C, *lipsește* M, P/ noaptea B,C, *lipsește* E,M,P/vréme B,C/ aceasta]acéia C, V/nepacé C/ și]și pentru ce M,P/ *lipsește* lui M,P/ știré B,C//21-22 Și cum că el au gîndit că esti un poghiaz M,P// 22 Și]Și îndată M,P/ triimis C//

un om a lui, de li-au dat gazdă. Iar Dumitrașco-vodă s-au zăbovit toată noapte, făcîndu-s-a cerca podghiĭaz, și a doa dzi iar au venit la Ĭași.

Deci atunce, la prinsoare acelor turci, s-au tîmplat ms. 53, f. 324 de au perit un turc, de moldovéni. Deci vodă au stătut // cu acel agă de au împăcat lucrul pentru acel turcu și pentru altele ce dzicea turcii că le mai lipsăscu, atuncea noaptea, f. 324v cînd i-au prinsu. Și i-au dat acelui / agă Dumitrașco-vodă o miĭe de lei, dzicînd și turcul aga că a lui vină ĭaste, căci au mas pre cîmpu. Și făcîndu-i vodă răspunsu la pașĭa, s-au dus la Tighinea.

Scris-au Dumitrașco-vodă și la Poartă pentru aceasta, cum s-au tîmplat primejdie de au perit un turcu, mîind la cîmpu, și el s-au gîndit că doară ĭaste podghiaz moschicescu. Și i-au vinit răspunsu de la Poartă să fiĭe fără de grije, că n-are nici o vină, măcar și pre toți de i-ar fi tăĭat, că au fost vina lor, pentru cĭe au vrut să mîĭe noaptea pre cîmpu la vrémĭe de nepace. Iară dupre acéĭa, Dumitrașco-vodă s-au mutat în Cetățuĭa, de șidea. Iar slujitorii ce avea șidea la corturi, unde sînt acum curțile domnești la Frumoasa.

Țara să bejenisă dintr-acĭa spaimă ce să făcusă. Boĭarimea mai toți fugisă de pre lîngă dînsul, de-l lăsasă sîngur,

---

1 om de ai lui V/ a lui]al său M/voevoda M// 2 zăbăvit B,C/ noaptea B,C/ făcîndu-să B/ cerca]căuta B,E/ podghiaz B, poghiazul P/ *după* podghiiaz *ad.* toată noaptea V//3 iarăș G,V, *lipsește* M,P/ vinit B,C/ la]în M,P// 4 Decii B,C/ atuncea B,C/ prinsoarea B/ acelor turci]acelui turcu mare D// 4-11 Și di vremi că cînd au fost prins ⟨pe P⟩ turcii acie, moldovenii au ucis un turcu ⟨au fost ucis un turcu moldovenii P⟩. Stătut-au Dumitrașco voevoda di au înpăcat acel lucru; deci pentru acel turcu perit și și pentru altile ci zice aga că i-au ⟨fost M⟩ mai lipsit întru ace noapti, i-au ⟨fost M⟩ dat agăi 1.000 lei, zicind și aga că a lui vină esti, că nu i să cadi să mii la cîmpu. Și i-au scris răspuns la pașa di Tighine și s-au dus cu paci M,P//5 turcu B,C/Decii B//6 înpăcat C/*după* turcu *ad.* ce peris⟨ă⟩ cînd i-au prinsu C//7 *lipsește* turcii C,D//8 acelui agă]agăi C/ *lipsește* Dumitrașco-vodă C//9 o mie C/1.000 de lei, adecă una mie lei V/*lipsește* aga D/ căci]pentru cé E,V// 12 *ante* Scris-au: 30 C,D,E,V,33 G, 48 M, 31 P//12-15 Dumitrașco voevoda pentru această întîmplari au scris și la Poartă și au arătat toati pre amăruntul. Și M,P//13 cum]precum V/primejdiie C//15 *lipsește* de la Poartă B,C/ să fie fără grije C//16 că el nu ari M,P/măcarî C//17 că vina lor au fost E, că a lor vină esti M,P/ pentru ce au mas noaptea C,M,P, pentru ce mîn noaptea D/ *lipsește* noaptea E//18 vréme C/ nepacé C/*ante* Iară: 31 D,E,G,34 V,32 P/*lipsește* Iară C,D/*lipsește* Iară dupre acéĭa M, P/ după C// 18-19 Dumitrașco-vodă după acéĭa s-au mutat D//19 s-au mutat cu șidere în Cetățue M,P//20 *lipsește* ce avea M,P/*lipsește* șidea V/la]în M,P/la corturi în șes unde sînt casăli domnești acum la Frumoasa, lîngă mănăstirea Balicăi D/undé C/ *lipsește* unde sînt acum curțile domnești M,P/ curțile]casile V//22 Țara s-au băjănit din pricina spaimii acie. M,P/dintr-acea C/*lipsește* ce să făcusă M,P/Boerimea C//23 Boerimea fugis⟨ă⟩ mai toată de pre lîngă dînsul D, Boerii mai toți au fugit di la dînsul M, P/ toți]toată C/lăsas⟨ă⟩C//23-3 *lipsește* de-l lăsară sîngur ... domnu stăpin. M,P//

socotind unii că să va mazili din pricina turcilor, alții socotiĭa că or vini moscalii și or luoa țara, și n-a mai fi Dumitrașco-vodă domnu stăpîn.

Bucatele să scumpisă în Iași, că nu aducea nimé nici de o parte, fiind bejenii. Zlotașii fugiĭa cu banii și la vistieriĭe nu aduce, în nedejdea moscalilor. Slujitorii numai ce rămăsésĭe vro cinci, șeasĭe stiaguri de lefecii și siimenii din curte. Iară alți slujitori de țară, cine cum putusă, să dusésĭe și nu mai viniĭa nici la o slujbă. Și féliuri de féliuri de spaime umbla.

25. Socotit-au atuncea Dumitrașco-vodă să-ș porniască doamna de la Cetățuĭa pre Oituz cu Iordachi Rusăt vornicul, împreună cu giupînésili, iar vodă cu boĭarii și cu acei puțini slujitori să purceadă în gios spre Huși, să zăbăvască acolo, pînă or agiunge moscalii la Bugiac de s-or bate cu turcii, să vază cum să va alége.

Și au ales o sută de siiméni cu doi bulucbași mai de credință, de i-au giurat și li-au dat léfe și i-au suit în Cetățuĭa să purceadă cu doamna, să fiĭe de paza ĭei. Iar celoralalți siiméni ce rămăsésĭe la corturi nu li-au dat léfe, f. 325 bani gata, neavînd de unde, ce ĭ-au orînduit / la zlotași, la țară, să margă să-ș strîngă léfele, și de la corturi să margă la curtea domniască, să fiĭe de triaba curții. Și, a doa zi vrea să-ș porniască doamna, și apoi să purcează și el în gios spre Huși.

---

1 că alții G//2 or]vor C/nu va mai fi C//2-3 nu va mai fi domnu Dumitrașco-vodă E/ *lipsește* domnu V// 3 *lipsește* stăpîn E// 4 Bucateli C]Mîncare M,P//4-5 că nimine nu aduce nimică nici dintr-o parte M,P//5 *lipsește* fiind bejenii M,P//6 aducea C/ *lipsește* în nedejdea moscalilor M,P/ nedejde C//7 vreo C/ *repetă* numai rămăsés⟨e⟩ G// 6-7 Slujitorii rămăsăsi numai 6 steaguri léfecii M,P/ șasĭe C//8 din curte domniască E/ Iar C/ *lipsește* alți M,P/ slujitori cei din țară toți fugiră M,P//9 putusă]putea C,D,V/să dusésĭe]să ducea C,D,V/ nu mai viniĭa nimé E// 8-9 *lipsește* cine cum putusă... la o slujbă. M,P/ *lipsește* Și G//10 Și multi vești di spaimă vinie M,P/ umbla]era V//11 25] 32 C,D,E,G,35 V, 49 M, 33 P/ Dumitrașcu voevoda au socotit M,P/ *lipsește* atuncea M,P// 12 pre doamna-ș G/ de la]din M,P/pre]la M,P/ *lipsește* pre Oituz G//12-14 Rusăt vornicul și cu alti giupînesi a boerilor, iar el cu acei puțîntei boeri ⟨și slujitori P⟩ ci ⟨ce-i P⟩ mai rămăsăsi să purcează în gios M,P// 13 Roset V/înpreună C/ cu giupînésili]cu alte jupînése boerești C,D/ vodă]el C,D//14 cu boĭarii]cu alți boĭari ce era C,D/ puținei E//15 or]vor C//16 de]și G/ de s-or bate]de să vor amesteca C,D, să să amestici M,P/ cum]precum G/ cum li să va alége M/ s-a alége V// 17 *lipsește* Și M,P/ siimeni C/ *lipsește* mai de credință, de M,P//18 de]și E, G/ *lipsește* și$^{1-2}$M,P//19 să fie C/ *lipsește* Iar M,P//20 siimeni C]slujitori M,P/ rămăsésĭe]era M,P/*lipsește* léfe M,P// 21 neavînd de unde]că nu ave M,P/ undé C//22 să margă la țară să-ș ii lefile M,P//23 să margă în Eși la curti M,P/ *lipsește* domniască M,P/ să fie C/ triaba] paza M,P/ *lipsește* Și M,P//24 porniască pre doamna-ș G/ *lipsește* doamna P/ *lipsește* apoi M,P// 25 *lipsește* și el P/ *lipsește* în gios spre Huși C,D,V/ *lipsește* spre Huși M,P//

Iar siimenii acei de la corturi, văzind că nu li-au dat și lor léfe, bani gata, n-au vrut să margă în curte, ce au luat steagurile și au purces din șes la Cetățuia cu zorba, ca să-ș ceară léfele.

Iar Dumitrașco-vodă, văzindu-i că vin, au pus de au închis porțile Cetățuii și au vrut să le stea împotrivă, cu siiménii cei cie-i giurasă. Și mai // avea și vro 60 oameni aduși cu dînsul din Țarigrad, și au răpedzit și la lefecii să încalece. Atunce seiménii cei cu zorba au venit pîn' la poarta Cetățuii și, vădzînd c-au închis porțile și nu-i las⟨ă⟩ să între în mănăstire și le stau cei dinlontru împotrivă și lefecii⟨i⟩ încalecă, n-au vrut să s-apuce de gîlceavă și au început a grăi cu binișor și a să ruga să le dea și lor léfe.

ms. 253, f. 341

Atunce Dumitrașco-vodă să spăriias⟨ă⟩ și au prins pre bulucbașii lor înlontru și i-au ucis cu buzduganul, și încă pe unul l-au lovit cu sabie, dar n-au murit. Și așe s-au potolit acea gîlceavă, și s-au dus la strajă, în curté, unde era orînduiți.

33. Șeremet, den Soroca de la Nistru, nu s⟨ă⟩ mai pogorîia în gios, să margă la pod la Dunăre, unde-l orîn-

1 *lipsește* Iar M,P/ simenii V/ acei]cei D, aceia V/ *lipsește* acei de la corturi M,P/ văzind]dacă au văzut M,P// 2 *ad. marginal* și lor M/ în]la M,P/ în curte]la curtea domniască E,G/ *după* curté *ad.* la slujba lor ce era orînduiți C/ n-au vrut să margă la curtea domniască, după cum le era poronca, și au luat D/ ce au]ș-au M,P// 3 stiagurili C/ au purces din șes de la corturi la mănăstiré la Cetățuia C/ și di la Frumoasa au purces la Cetățue M,P// 5 *lipsește* Iar M,P/ văzind că vin cu zorbă G/ văzind că vin asupra lui M,P/ au pus]au poroncit M,P// 6 și au vrut]vrind M,P/ înprotivă C/ *lipsește* cu G//7 cu siimenii ce-i giuras⟨ă⟩C,D]cu siimenii ce-i alesăsi M,P/ ce-i giurasă V/ *lipsește* Și mai avea M,P/ vreo C]cu M,P/ șeasiezăci de oameni B, șasiezăci de oameni C/ de oameni D,V/ de oameni ce-i adusés⟨ă⟩ G/ oamini ai lui ci-i adusăsi M,P//8 *lipsește* cu dînsul M,P/ răpedzit]triimis E,G/ léfecii C//9 să încalece] să încaleci, să viie B,E,G, să vie C, să viie cum mai în grab' V/ *ante* Atuncea: 33 E, G, 36 P/ Atuncea B, C, *lipsește* M,P/ siimenii B,C/ cei cu zorbaoa B,E,G,V]zorbagii⟨i⟩ M,P/ vinit pînă B,C//10 Cetățuii]mănăstirii Cetățuii C,M,P/ văzînd că au închis porțile B,C, văzînd porțile închisă M,P// 11 lasă B,C/ să intre înlăuntru, în mănăstire, în Cetățuia B,E, să între înlăuntru, în Cetățue G, să intre în mănăstire, în Cetățuia V/ mănăstiré C// 11-12 și cum cei dinlăuntru le stau inprotivă și lifecii încă era gata și nu s-au apucat de gîlceavă M,P/ cei]ciei B/ lăuntru B,C,D,E, G,V//12 înprotivă B,C/ lefeciii C/ încalecă]vor să viie B, E,G,V, încă viniia asupra lor C/ să B,C// 13 și[1]]ci M,P/ binișorul G/ *lipsește* cu M,P// 14 Atuncea B,C/ *ante* Atuncea: 34 E,G,36 V/ spăriiasie B, spăriisă C/ și au prinsu B,C, și prinzindu M,P// 15 lăuntru B,C,D,E,V/ *lipsește* și[1] M,P/ ucis]bătut, ucis B, bătut C,E,G,V,M,P/ și încă] iar M,P// 16 pre B,C/ sabiia B,C/ așia B, așa C// 17 acia B/ gîlceavă]zorba M,P/ la straje aciiei siimeni în curte domniască ⟨*lipsește* domniască V⟩ B,E,G,C/ în]la C/ curtea domniască C,D/ undé C// 19 33]35 E, G, 37 V, 50 M, *lipsește* B,P/ Șeremet feldmarșal D,E,G/ din B,C,V/ *lipsește* de la Nistru M,P/ nu să B,C/ *lipsește* mai M,P// 20 în]mai M,P/ să margă]nu vre să margă M,P/ Dunărea C//20-1 unde il orînduisă înpăratul B,C,E,G/ *lipsește* unde-l orînduisă, că să temea M,P//

duisă, că să temea, că avea oaste puțină, ce pre cătinel să trăgea pre Nistru în gios.

34. Dumitrașco-vodă, vădzînd acéstea lucruri, că au rămas mai sîngur și-ș caută cineș chivernisala lui, și bani de cheltuială n-avea mai mult de 10 pungi, de toți banii lui, că nu avusése vrémé să strîngă, nici era lacom, precum mai sus s-au scris, schimbat-au socoteala într-alt chip: să nu mai margă în gios la turci, temîndu-s⟨ă⟩ să nu-l mazilească, și a fi greu de dînsul, dzicînd că toți fug / și-ș caută chivernisala sa și a caselor sale. Ce el încă-ș va căuta chivernisala lui, și vădzînd și pre seiméni cum s-au burzuluit, nu s-au mai încredzut să s⟨ă⟩ despartă de doamnă-ș și să o dea în laturi. Ce pre taină au trimis pre Pricopii capitanul și pre Dimitrie-aga, slugile lui credzute, la Șeremet, la Movilău, scriind ca să-i trimit⟨ă⟩ în grabă vro 4.000 de moscali aicea în Iași, să-i fie aret, să nu-l apuce turcii să-l mazilească.

f. 341v

35. Dacă au simțit Șeremet, tare s-au bucurat și-ndat-au ales pre Croput bragadiriul, cu 3.000 de moscali, și pre Chighieciu, cu un polc de moldovéni, ca vro 500 de moldovéni, ce slujiia la moscali, și i-au pornit înainté la Iași.

1 ce pre cătinel să trăgea]însă pre încet să gătie M,P//2 *lipsește* pre Nistru în gios M, P/ jos C// 3 34]26 B, 36 E,G, 38 V, 51 M, 37 P/ văzind B,C,/ acéste B,C// 3-4 Dumitrașcu voevoda, văzînd că fiișticarile își caută casa lui și el au rămas mai sîngur și știind că bani M,P//5 nu avea C/ de[2]]decît D,G/zéce C/zéce pungi de bani B,D,E,G, V//5-6 mai mult di zăci pungi nu ari, că nu-l încăpusă vreme M,P//6 nu avusésie vréme B,C/ și nici lacom nu era M,P//7 *lipsește* precum mai sus s-au scris M,P/ au schimbat M,P/ *ante* schimbat-au: 36 E, *ante* schimbatu-s-au: 37 G/ socotiala B,C// 8 *după* chip *ad.* și au hotărît M,P/ *lipsește* mai M,P/ temîndu-să B,C]s-au temut M,P// 9 maziliască B,C, mazilească turcii M,P/ și apoi a fi B,E,G,V// 9-11 *lipsește* și a fi greu de dînsul... chivernisala lui M,P// 10 și-și caută B/ casălor B// 11 încă îș va căuta B,V/ lui]sa G/ văzind B,C]știind M,P/ și pre]că și M,P/ siiméni B, siimeni C, siimenii M,P// 12 *lipsește* cum M,P/ buzurluit C,V,M,P/ să B,C// 12-14 deci nu s-au mai încredințat să-și dei do⟨a⟩mna în lături și avînd slugi crezuți, anume Procopii capitanul și Dimitrii-aga, i-au triimis pre taină la Șăremet M,P//13 triimis C//14 Procopie B,D,G,V,/ căpitanul B,C/ *lipsește* slugile lui credzute G// 15 la Șeremet felmarșal B,C,E,G/ *lipsește* la Movilău G/ scriind]rugîndu-i-să M, rugîndu-să P/ trimită B, trimiță C//16 *lipsește* vro M,P / vreo patru mii C]vreo doao, trii mii B,E,G, vreo trii, patru mii D,V/ *lipsește* de M,P/ aici B,V/ *lipsește* aicea in Iași M,P/ aret]de apărare E,G,V, de pază M,P//17 să-l mazilias⟨că⟩ B, să-l maziliască C, *lipsește* M,P//18 35]27 B, 38 E, 39 V, *lipsește* M,P/ *lipsește* Dacă au simțit M,P/ Iară Șeremet feldmarșal, dacă au simțit, foarte tare s-au bucurat și îndată B,C,E,G/ Iară Șeremet, dacă au simțit V/ *lipsește* tare M,P/ *lipsește* îndată M,P// 19 Cropot bregadiriul B,C,D,V, Cropot bregadir E,G, Cropotchin bragadiriul M,P/ trii mii de moscali C, trii mii de oaste moscali B,E,G// 20-21 *lipsește* și pre Chighieciu ... ce slujiia la moscali B,E,G,V//20 Chighiieci polcovnicul C,D/ Tigheciu P/ polcu C/ *lipsește* de[1] M,P/ ca vreo cinci sute de moldovéni C, *lipsește* M,P// 21 ce]carii M,P/ pornit] triimis M,P/ înnainte B,C//

Deci agiungînd Cropot bragadiriul la Prut, au răpedzit înainte, dînd știré lui Dumitrașco-vodă ca să trimiță să grijască poduri la Zagarancea, să treacă.

36. Atuncea au sosit ferman de la veziriul la Dumitrașco-vodă, să încalece să margă să prindză pre Brîncovanul-vodă. Și au scris cărți și la soltanul de Bugeag, să dea lui Dumitrașco-vodă oricîți tătarî i-ar trebui.

Atuncea am știut și eu c-au fost scris să vie moscalii; că eu tot gîndiem că om purcéde în gios spre Huși, precum sfătuisem. / f. 342 Iar dac-am înțeles c-au sosit moscalii, mult m-am mirat și am dzis lui vodă să scrie, să să întoarcă moscalii înapoi, și să mérgem, precum scrie veziriul, să prindem pre Brîncovanul, și să s⟨ă⟩ lasă de moscali, că poate să-i bată turcii, și tătarîi or robi țara. Puiu pre Dumnedzeu martur că așea i-am dzis, și tare am stătut, ca doar l-oi întoarce, și n-am putut.

Și încă cu mîniie mi-au răspuns, dzicînd că „voi toți vă chivernisiți, ca să rămîneți la créștini, și numai eu sîngur, pentru voi, să rămîiu la păgîni; că v-am vădzut eu crédința, că ați fugit toți, și eu am rămas sîngur. Pentru

1-3 *lipsesc* G// 1 Decii B, *lipsește* M,P/ bregadiriul B,C,V, bregadir E/ răpedzit] triimis E// 1-3 Bregadiriul Cropotchin au agijns la Prut, au triimis la Dumitrașcu voevoda să poroncească să gătească podurile M,P//2 înnainte B,C/ s⟨ă⟩trimiță C// 3 Zagarancia B/să triacă B,C,*lipsește* M,P//4 36]28 B, 39 E,G, 40 V, 52 M, 38 P/ Atuncia B/sosit]vinit M,P/viziriul C//4-5 au vinit lui Dumitrașco voevoda ferman di la viziriul să margă M,P//5 să încaleci să purceadă,să margă să prindă B/Brîncoveanul-vodă B]Brîncovanul domnul muntinescu M,P//6 *după* scris *ad.* veziriul B,E,G,V/ *lipsește* cărți M,P/Bugiac B,C// 6-7 să dia tătarî lui Dumitrașco voevoda ori cîți ar ceri M,P//7 tătar⟨i⟩ C//8-20 *lipsesc* M,P//8 Atuncea au știut și boiarii ⟨boiarii C⟩ că au fost scris Dumitrașco-vodă să viie B,C,D,E,G,V//9 că boiarii ⟨boiarii C⟩ tot gîndiia că or ⟨vor C⟩ purcéde B,C,D,E,G,V/ precum sfătuisă B,C D,E,V, precum au fost sfătuit G// 10 Iară dacă au ințăles B,C,D,E,G,V/*după* moscalii *ad.* la Prut B,C,G//11-13 s-au mirat.Atuncea hatmanul Ion Neculcé fiind hatman au zis lui Dumitrașco-vodă să scriie ⟨s-au mirat și au dzis unii din boiari lui vodă să scriie V⟩ să să întoarcă moscalii înnapoi și să purceadă să margă precum scrie veziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă și să să lase B,E,G,V, s-au mirat. Dzis-au atuncea hatmanul Ion Neculcé lui Dumitrașco-vodă să scriie să să întoarcă moscalii înnapoi și să margă precum scriie viziriul să prindă pre Brîncovanul-vodă și să să lasă C,s-au mierat și au dzis lui Dumitrașco-vodă Ion Neculcé hatmanul să scrie să să întoarcă moscalii înnapoi și să margă precum scrie veziriul să prindă pre Brîncoveanul-vodă și să să lasă D//14-15 Puind pre Dumnedzău martur că B,E,G, *lipsește* C,D,V//15 că]și V/așia i-au zis B,E,G,V, Așa i-au zis C/au stătut B,C,D,E,G//16 doară l-ar putea întoarce pre Dumitrașco-vodă și n-au putut B,E,G, doar l-ar întoarce ⟨pre vodă V⟩ și n-au putut C,D,V//17 i-au răspunsu D⟨umitrașco⟩-v⟨odă⟩ ⟨*lipsește* Dumitrașco-vodă E,G⟩ hatmanului Ion dzicînd,că voi vă chivernisiți cu toții ca să B,E,G/i-au răspunsu C,D]au răspunsu boiarilor V, dzicînd Dumitrașco-vodă C/*lipsește* că V/ voi vă chivernisiți cu toții V//18 *ad.marginal* ca să rămîneți B/la creștini B,C]la moscali,la creștini G/*lipsește* sîngur V//19 să rămîiu, pentru voi la păgîni B,E,G/păgîni]robiie V//20 credința C, credința voastră B,E,G//

țară, n-or prăda-o tătarîi, că moscalii acmu sosescu, și eu știu préa bine că n-or bate turcii pre moscali".

Deci vădzînd și eu că mi-au răspuns așea cu scîrbă, m-am temut a mai răspunde, să nu cumva cad în vro primejdie a vieții.

Măcar că mulți dzic că eu l-am îndemnat să să închine la moscali, dar grăescu cu năpaste și ca niște oameni ce nu pricep și nu știu. Că atunce era toți créștinii bucuroși moscalilor, nu numai eu; că scriia alții mai nainte de chiema pre moscali, mai nainte de Dumitrașco-vodă: munténii, sîrbii, moldovénii, cu cîți ani mai nainte! Numai pizmașii f. 342v zavistnici scorniia asupra mea ocară, / și oamenii cei proști și nepriiateni și cei nepricepuți credea așa. Dar eu taina stăpînului, căruia i-am mîncat pita, n-am putut-o descoperi, uitîndu-mă la Sfînta Scriptură, ce au dzis îngerul către Tovit și Toviie dzicînd: „Taina împăratului să o acoperi, iar faptele lui Dumnedzeu la arătare să le mărturisești".

Ce și eu n-am vrut să mă fac al doile Iudă sau să-l viclenesc, să fug de la dînsul. Că de aș fi făcut așea ce laud-aș fi dobîndit? Ce numai osîndă de la Dumnedzeu și ocară de la oameni.

Iar eu acéste răbdîndu-le cu dreptate, den toate nevoile am scăpat, care li-am tras pre strîmbătate în 9 ani. Ce întru acéste ce mi s-au întîmplat m-am lăsat tot în nădéjde

1-24 *lipsesc* M,P//1 nu or prăda-o B, nu o vor prăda D/acum B,C//2 pre bine B,C/nu vor bate D//3 Decii văzind ⟨audzindu E⟩hatmanul Ion⟨și Ion Neculcé hatmanul D⟩ că i-au răspunsu așia ⟨așa C⟩ B,C,D,E,G/ și eu]acei boiari V/ mi-au]li-au V/*după* așea *ad.* vodă V//4 s-au temut B,C,D,E,G/ a-i mai răspunde B,C/*repetă* a mai C/ cadă B,C, D,E,V/ ca să nu cumva caze G/vreo B,C//5 primejdiie a viieții vreunii dintru dînșii V// 6 *ante* Măcarî: 40 E,G/dzic]au zis C/ că ⟨precum că G⟩ hatmanul Ion ⟨Ioan Neculcé G, Ioan Neculcé hatmanul D⟩ l-au ⟨au C,D, l-ar fi G⟩ îndemnat pe Dumitrașco-vodă să să închine B,C,D,E,G//7 *lipsește* și C//8 *lipsește* nu pricep și C/ *lipsește* și ca niște oameni ce nu pricep și nu știu B,E,G/ Că]Pentru că C/ atuncea B,C/ creștinii B,C// 9 eu]hatmanul Ion B,C,E, Ion Neculcé hatmanul D, hat⟨manul⟩ Ioan Neculcé G/alții mai înnainte ⟨denainte E,G⟩ vréme B,E,G/ alții mai înnainte de Dumitrașco-vodă de chiema pre moscali C//9-10 mai denainte$^{1-2}$ D//10 mai înainte B, mai denainte G/ de]decît B,G/ anumi munténii G//11 sirbii B/ *după* moldovénii *ad.* precum mai sus s-au scris B,C,E,G/*lipsește* cu cîți ani mai nainte B,E,G/ înnainte C/Numai nepriiatinii hatmanului Ion, pizmașii B,E,G//12 mea]hatmanului Ion Neculcii B,D, hatmanului Ion C,E,G/ oamenii cei proști]prostimea G//13 nepriiatini C/ *lipsește* și nepriiatini și cei nepricepuți B,E,G/ credea că iaste așia B,E,G, credea că așia iaste D, crédea a fi așa C/ eu]Ion Neculcé hatmanul D//14 stăpînului său D/i-am]i-au D/ pita]pîinea D//13-5 *lipsește* credea așa...i proci. V/ *lipsește* Dar eu taina stăpînului...i proci. B,C,E,G//14-15 n-au putut descoperi, uitîndu-să D//18 eu]hatmanul Ion Neculcé D/n-au vrut să să facă D//19 vicleniască D/ fugă D//19-20 aș$^{1-2}$]ar D//22 eu]el D// 23 am]au D/li-au tras D/ *lipsește* pre strîmbătate D//24 ce i s-au întîmplat D/s-au lăsat D//

lui Dumnedzeu, pîn' m-au scos, precum mărturiséște David prorocul, psalom 39: 37. „Răbdînd am așteptat pre Domnul, și mi-au luat aminte, și au ascultat ruga mea, și m-au scos din groapa patimilor și din tina cea adîncă, și au pus pre piatră picioarele méle", i proci.

38. Chiematu-ș-au atunce Dumitrașco-vodă boiarii săi, cîți mai rămăsése lîngă dînsul, numai așea, sprinteni, anume pre Nicolai Costîn vel-log⟨o⟩f⟨ăt⟩, pe Ioan Sturdzea vornicul și pre Iordachi Rus⟨ă⟩t vornicul și pre Ilie Catargiul vel-vist⟨iernic⟩, și le-au spus precum au chie-
f. 343 mat pre moscali, / și au venit de trec Prutul la Zagarance.

Atuncea toți boiarii, audzind, s-au bucurat și au răspuns cu bucurie către vodă și au dzis: „Bine ai făcut, măriia-ta, că noi ne temem că te-i duce la turci, și așea aveam gînd că, de te-om vedea că mergi la turci, te-om părăsi și ne-om duce de ne-om închina la moscali". Și le părea bine. Numai Iordachi Ruset vornicul au dzis atunce: „Te-ai can grăbit, măriia-ta, cu chiematul moscalilor. Să fii mai îngăduit, măriia-ta, pîn'li s-ar fi vădzut putére, cum le-a mérge".

Răspuns-au Dumitrașco-vodă, dzicînd: „Nu mai era vréme a mă mai chivernisi, temîndu-mă ca să nu mă apuce turcii. Că iată și din dumneavoastră m-ați părăsit o samă și nu sinteți într-un cuvînt și într-o crédință cu mine".

1-5 *lipsesc* M,P// 1 pînă l-au scos iarăș la pămintul său D//2 David, prorocul și înpăratul, psalmul 39 zicînd D//5 i proci]și altele D//6 38]29 B, 37 C, 41 D,V, 44 G, *lipsește* M,P/ Chiemîndu-și E/ atuncea B,C/pre boiarii săi B,D,E,G,V//6-8 Dumitrașcu voevoda ș-au chemat boerii cîți mai rămăsăsi, anumi Nicolaiu Costin M,P//7 cîți]carii E/ rămăsésie B,C/ pre lîngă E,G/ *lipsește* numai V/așia B, așa C/ sprintini B, sprintén C//8 anumé B,C/Nicolae Costin B,C/ *repetă* vel G/*lipsește* pe M,P//9-10 pre Iordachi Rusăt vornicul ⟨și C,G⟩ pre Ioan ⟨Ion C⟩ Sturdza vornicul și pre Ilie Catargiul vist⟨iernicul⟩ ⟨*lipsește* visternicul V⟩ B,C,E,G,V//9 *lipsește* și pre[1-2] M,P/ *lipsește* și pre Ilie Catargiul vel-vist⟨iernic⟩ D//10 *lipsește* vel M,P/li-au B,C/ precum el M, precum că el G,P//11 și au vinit de B,C]și acum M,P/ Zagarancia B, Zagarancea C//12 *lipsește* Atuncea M,P/Și auzind boerii foarti s-au bucurat M,P/ *lipsește* audzind C/ răspunsu C// 12-13 Atuncea boiarii auzind au răspunsu către vodă B,E,G,V//13 *lipsește* cu bucurie către vodă și au dzis M,P/ *după* măriia-ta *ad.* de ti-ai închinat B,E,G,V,că ai chemat pre moscali M,P//14 ne temeam B] gîndiem C/ti-i duce B,C,V, te vii duce D/așia D, așa C/avem B,C//14-16 că noi așa hotărisim că di vii purcedi în gios la turci să le lăsăm toți și să ne ducim, să ne închinăm la moscali M,P//15-16 de te-om videa că mergi la turci să te părăsim și să ne ducem să ne închinăm la moscali B,E,G,V//15 videa C/te vom părăsi C,D//16 ne vom duce C,D/ *repetă* de ne vom C/ne vom închina D//16-24 *lipsește* Și le părea bine... crédință cu mine M,P//17 *ante* Numai: 42 E,G/Rusăt B,C/ atuncia B, atuncea C/ Ti-ai B,C//18 *lipsește* măriia-ta V//19 pînă B,C/*ad. marginal* văzut G/ puterea B,C//20 li-a mérge B, li-ar mérge C,D//21 *ante* Răspuns-au: 42 V//23 *lipsește* Că E/Iară că și din B,G,V,Iată că și C/ *lipsește* din C// 24 sînteți B,C// întru o credință C/credință B//

39. Atuncea au și încălecat Dumitrașco-vodă și au purces înaintea moscalilor, la Prut. Și s-au împreunat cu Cropot bragadir și au venit cu dînsul în gios, pre Jijiia, pîn' l-au trecut Jijiia și Bahluiul. Și l-au lăsat pre Bahluiu, din gios di Iași, la Podul lui Bîtcă, și acolo ș-au pus obuzul, dîndu-i conac de toate ce i-au trebuit lui și oștii.

Și luîndu-ș Dumitrașco-vodă 2 capitani, cu 2 steaguri de draguni, s-au întors desar⟨ă⟩ la Cetățuia, unde-i era doamna. Iar pre mine, Ioan Niculce hatmanul, pîn'au
f. 343v umblat vodă la Prut, m-au lăsat de paza doamnei la/Cetățuia, ca să nu lovască niscaiva turci pré doamna în urma lui. Iar a doa dzi venit-au și Cropot bragadiriu numai cu un steag de draguni la Iași. Și l-au cinstit Dumitrașco-vodă și l-au dăruit, și au îmblat prin curțile domnești și prin toate mănăstirile de li-au vădzut, și desară iar s-au întors la obuzul său, la Podul lui Bîtcă.

40. Atunce moldovénii, cum au vădzut moscalii, precum sint învățaț la jacuri, cînd văd cîte un lucru burzuluit, au și purces, unii cu poroncă, alții și fără poroncă, a tăia pre turci și a-i robi, unii în Iași, alții printr-alte tîrguri, unde și-i afla, prin toată țara. Și-i jăcuia de bani, de odoară, de cai, de borfe, de boi, de oi, de miiaré, de

1 39]30 B, 38 C, 43 E,G,V, 54 M, *lipsește* P/ Atuncea gătindu-să Dumitrașco-vodă îndată au purces B,C,E,G, Decii atunce îndată gătindu-să Dumitrașco-vodă au purces V/*lipsește* Atuncea au și încălecat M,P/*lipsește* și[2] M,P//2 înnaintea B,C/ înpreonat B, înpreunat C//3 bregadir B,C/brigadiriul Cropotchin M,P/ vinit B,C/ *lipsește* pre Jijiia M,P//4 pînă B,C/ Jijie B,C//5 din]în B,P/de B,C//6 de]și de P/ oștii lui B,C,D,E,G,V,M,P//7 *ante* Și: 44 E,G/luoundu-și B, luundu-și C/doi căpitani B,C/*lipsește* 2 căpitani, cu G/Și s-au rugat bragadiriului ⟨pregadiriul M⟩ Cropotchin di i-au dat 2 căpitani M,P/doao B,C/ *lipsește* de M,P//8 și disară s-au întors M,P/ întorsu desară M,P/ *după* desară *ad.* înnapoi G/ *lipsește* la Cetățuia V/undé ii era B,C//9 *lipsește* mine B,C,D,E,G,V/ Ion Neculcé C/ Neculcé B/ pînă B,C//10 îmblat V/ vodă]Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ m-au]l-au B,C,D,E,G,V//9-12 *lipsește* Iar pre mine...în urma lui. M,P//10-11 l-au lăsat să fiie de paza doamnii la Cetățuia, că să temea să nu lovască B,E,G,V/ doamnii C//11 *lipsește* ca să nu lovască... în urma lui. C/ pre B//12 Iară B, *lipsește* M,P/vinit-au C, au vinit M,P/bregadir B,C// 12-14 bregadiriul Cropotchin la Eși și numai cu un steag draguni. Iar Dumitrașco voevoda l-au priimit cu mari cinsti și l-au dăruit.Brigadiriul Cropotchin au înblat M,P//13 stiag B,C//14 umblat B,C/pin B,E,V, și prin D, prin toate G/curțili B//15 mănăstirili B/iară B,C//16 întorsu B,C//17 40]31 B, 39 C, 45 E,G, 44 V, 57 M, 41 P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/cum]după ce M,P//17-21 moscalii,îndată au început, după obiceiul lor cel vechiu, a prăda și a tăe pre turci și ⟨nu P⟩ numai în Eși, ci și printr-alti tîrguri și locuri, oriundi-i afla M,P//18 sint B,C/ învățați B,C//19 buzurluit B,C, V/burzuluit, au și început și au purces D alții fără de poroncă B,D,E,G,V/*lipsește* și C//20 a-i tăia E,G//21 undé C/ jecuia B,C//22-1 și de odoară, le lua caii, borfili, boi, vaci, oile, mieri ⟨și P⟩ ceara; și toati aceste le făce fără ⟨făr⟨ă⟩ de P⟩ poronca lui Dumitrașcu voevoda. Iar M,P//22 și de cai G/miiare B,C/ *lipsește* de miiare, de ceară V//

ceară și de toate ce găsiĭa. Iar băcăliile sta vărsate pre uliță, de era sătui și copiii. Strafide, smochine, alune era destule pre la toate babele. Iar pre care turcii nu-i tăĭa, îi ducea, cu pieile, de-i da robi domniei. Iar pre unii să tîmpla de-i ascunde priĭatenii, care scăpa pîn'la priĭateni. Carii mai pre urmă de mare folos au fost turcii acelor prieteni ce-i ascunsése.

41. Nezăbovind vrémea au și venit Șéremet la Țoțora cu obuzul lui, ca vro 15.000 oaste. Că n-au cutedzat f. 344 să margă drept / la pod la Dunărea, cum îl învățas-împăratul, căci că avea oaste puțină.

Veziriul turcesc încă sosis⟨ă⟩ la Dunăre și să temea a tréce în ceasta parte, audzind că vin mulțime de moscali. Ce sta și el de céĭa parte.

42. Iară după ce au înțeles veziriul că s-au hainit Dumitrașco-vodă, îndată au prins pe capichihae lui Dumitrașco-vodă, pe Iano, și i-au tăĭat capul. Așijderea și împăratul turcesc, înțelegînd la Țarigrad, au și prins pre Antiohie-vodă și l-au închis. Și era să-l tae. Numai norocirea lui au fost c-au mărturisit caimacamul cătră împăratul cum Antiohie-vodă cu o lună mai nainte i-au spus

1 *după* găsiĭa *ad.* la dînșii B,D,E,G, la dînșii luoa C/Iară B/*după* băcăliile *ad.* la Iași G// 2 pre ulițe B,C, pre ulițe la Iași E/ și copii⟨i⟩ și babile de strafidi P/de strafidi M/ de smochini și de aluni P//3 *lipsește* era destule pre la toate babele M,P/pre la toate babele]pre la toți B,C,E,G,V/Iară B/carii turci B,C//3-4 Pre alți turci îi aduce goli și-i da robi lui Dumitrașcu voevoda. Iar pre alții M,P//4 duciĭa B/domniii B,C/ Iară B/*ad. marginal* pre D/*după* unii *ad.* din turci G//5 *lipsește* să tîmpla M,P/ ascundea B/priĭatinii B, priiatinii C, prietinii lor M,P/carii C/carii au apucat de au scăpat pînă la priĭatini B,E,G,carii apuca de scăpa pînă la priĭatini V, *lipsește* M,P/ pînă C/ priatini C//6 Carii]Și M,P/ pre urmă acei turci ascunși di mari folos au fost celora ci i-au ascuns M,P//7 priĭatini B, priiatini C/ascunsésĭe B,C//8 41]32 B, 40 C, 46 E,G, 45 V, 48 M,*lipsește* P/Iară nezăbăvind vréme B,E,G,V,Nezăbăvind vréme C/*lipsește* M,P/au vinit și Șeremet feldmarșal B,E,G/au vinit și V/vinit C/Șeremet feldmarșal C/ Țuțora B,V//8-9 Șărămăt au vinit cu 15.000 oasti la Țuțora M,P//9 vreo C, *lipsește* E,G,V/ca cinsprăzéci mii B/cinspreci mii C/de oaste B,C,E,G,V//9-11 *lipsește* Că n-au cutezat...oaste puțină. M,P//10 *lipsește* la Dunărea C/Dunăre B/cum] precum D,G/învățasă B/înpăratul B,C//11 căci că]pentru căci B,D,V, pentru că C,E,G// 12 *ante* Veziriul: 33 B, 47 E,G, 59 M, 42 P/ turcescu B,C/ sosisă B,C/Dunărea B,C/ la Dunăre și nu cuteza, să temea E/Viziriul cu oasti turcească au sosit la Dunăre M,P/și]dar M,P//13 mulțimé C//14 *lipsește* Ce sta și el de céĭa parte. M,P//15 42]41 C, 46 V, 60 M, *lipsește* B,E,G/*lipsește* Iară după ce M,P/după]dupre V/înțăles B,C/ Viziriul au auzit că s-au hainit M,P//16-17 voevoda[1-2]M/și îndată au prins pre Iano capichihaĭa lui Dumitrașco voevoda M,P/au prinsu B,C, au și prins G/pre B,C/ capichihaĭa B//17 pre B,C/*lipsește* Așijderea și M,P//18 înpăratul turcescu M,P/înțălegînd la B,C]era în M,P/ Țarigrad, și înștiințîndu-să că s-au hainit Dumitrașcu voevoda au și prins pre Antiohii voevoda M,P/prinsu B,C//19 Antiohii B/ Era să-i tai și lui capul M,P/taĭe B,C/nărocirea B,C]norocul M,P//20 că au B,C/ *după* caimacamul *ad.* viziriului M,P/înpăratul B,C//21 cum că G]precum M,P/Antiohii B, Antiohi C/ voevoda M/cu]încă cu M/cu o lună de zile B,E,G,V/înnainte B,C//

lui că frate-său iaste hain, nu îmblă bine, și el n-au credzut, gîndind că-l pîréște pre pizmă. Și așea spuind împăratului caimacamul, l-au ertat și l-au slobodzit din Edicula.

43. Iară Șeremet, cînd au fost venit de la Nistru la Țoțora, au fost venit pre la Orheiu. Și s-au rădicat toți orheĭanii, sorocenii și lăpușnénii, de au venit cu dînsul pîn-au trecut Prutul. Și țărănime cu bejeniile s-au dus toat⟨e⟩ în Cîrligătură; iară slujitorime au rămas toat⟨ă⟩ la Dumitrașco-vodă, în oaste.

44. Apoi Dumitrașco-vodă ș-au mutat doamna în curți la Iași și au lăsat un polcu de moscali de paza ĭei. Iar el, cu slujitorii cîți avea la Țoțora, s-au dus și ș-au f. 344v așădzat / oaste lui dincoace de Prut și cu moscalii lui Cropot bragadir.

Și s-au sculat cu boerii lui, care s-au dzis mai sus, și au trecut Prutul la Țoțora, de s-au împreunat cu Șeremet, unde era cu obuzul lui. Și i-au făcut Șeremet cinste mare lui Dumitrașco-vodă și boĭarilor săi. Și au dăruit Dumitrașco-vodă lui Șeremet un cal foarte frumos: așijderea

1 că]cum că B,E,precum că G/*după* său *ad.*Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ĭaste B/nu umblă B,C/i-au spus cum că s-au hainit Dumitrașcu voevoda și el nu l-au crezut M,P//2 gîndind]socotind M,P/pîrăște B/așĭa B, așa C/spuindu-i V/înpăratului B,C// 2-3 Și încredințîndu-să înpăratul au ertat și au slobozit pre Antiohii voevoda M,P// 3 l-au ertat pre Antiohii ⟨Antioh C⟩-vodă B,C,E,G,V/*lipsește* din Edicula M,P//4 43]34 B, 42 C,48 E,G,47 V, 61 M/*lipsește* Iară M,P/Șereemet feldmarșal D,E,G/vinit B,C/Țuțora B,C//4-5 Cînd au vinit Șăremet di la Nistru la Țițora,atunci,înpreună cu oasti moschicească,au vinit toți orheenii M,P//5 *lipsește* fost B,E,G,V//6 orheĭanii B, orheianii C/ sorocénii B,C/*lipsește* și B,E,G/vinit B,C//6-7 *lipsește* de au venit...au trecut Prutul. M,P//7 pînă B,C/l-au trecut G,V/ Și]Deci M,P/țărănimea B,C/bejăniile lor M,P/s-au dus toți B,C,E,G//8 *lipsește* toat⟨e⟩M,P/în]la M,P/ iar B,C/slujitorimea B,C]slujitorii M,P/toți B,C,E,G,V,*lipsește* M,P//9 în oasti lui Dumitrașcu voevoda M,P//10 44]43 C, 49 E,G,48 V, 62 M *lipsește* B/*lipsește* Apoi M,P/voevoda M/ș-au mutat doamna de la Cetățuĭa în curțile domnești în Iași B,E,G,V, ș-au mutat doamna din Cetățui în Eși, în curțile domnești M,P/în curțile domnești C,D//11-12 și au pus di paza ei un polc moschicescu. Dumitrașcu voevoda cu cîți slujitori ave M,P//12 s-au dus la Țuțora B,C,E,G,V,M,P//13 așezat B,C/oastea B,C/*lipsește* lui M,P/ dincoaci C/ *după* Prut *ad.*Brigadiriul Cropotchin cu moscalii au mersu înpreună cu Dumitrașcu voevoda și ș-au așăzat obuzul într-un loc cu oasti⟨a⟩ lui Dumitrașco voevoda M,P/și cu]și dinpreună cu B,E,dinpreună cu V//14 bregadir B,C//15 boĭarii B, boiarii C/carii B,C/dzis]scris C/carii mai sus s-au scris E,G//15-16 Dumitrașco voevoda și cu boerii ci s-au scris mai sus au trecut Prutul la Țițora ⟨și P⟩ au mers di s-au înpreunat cu Șeremet M,P//16 Țuțora B,C/înpreonat B,înpreunat C/Șeremet feldmarșal D,E,G//17 undé C/*lipsește* unde era cu obuzul lui M,P/ *lipsește* Și M,P/ mare cinste G/Șeremet au făcut mari cinsti M,P//18 voevoda M/*lipsește* și boĭarilor săi B,E,G,V/*lipsește* săi M,P/*lipsește* Și M,P/i-au dăruit V//19 Dumitrașcu voevoda au dăruit M,P/ cal turcescu foarte frumos,cu toate podoabele B,E,G,V/frumos]bun P/ *lipsește* așijderea și M,P//

şi Şeremet lui Dumitraşco-vodă au dăruit 2 părechi de soboli şi boĭarilor cîte o bucată de ladan de céle bune, cîte de doao haine.

45. Dumitraşco-vodă au sfătuit cu Şeremet să scrie o carte în limbă turcească la sultanul, ca s⟨ă⟩ să închine şi el, cu tot Buceacul, că, neînchinîndu-s⟨ă⟩, pe urmă n-a fi bine de dînşii.

Şi au pus Şeremet un copil a lui ce ştiĭa scrii bine turceşte, iar Dumitraşco-vodă au dzis că n-a pute copilul scrie cu dăscălie, fiind tînăr. Însă au dzis să scrie întîi pre o ţidul⟨ă⟩ de hîrtie mică vro doaî rînduri, să vadză cum scrie. Iar acel copil, fiind telpiz bun, au scris pre o ţidulă aşea, că „nu iaste mai mare blăstămat în lumé decît omul cela ce aré o fărîmă de pîine în mînă şi o leapădă pe acéĭa şi cearcă să afle alta mai mare". Şi au dat la Dumitraşco-vodă. Iar Dumitraşco-vodă cetind,
f. 345 au dzis copilul⟨lui⟩: „Hai ghidi / cahpol!" Şi n-au mai spus lui Şeremet ce-au scris copil⟨ul⟩, fiindu-i ruşine, numai ce-au dzis c-a putea scrie.

Şi l-au pus de-au scris carte şi au trimis-o la soltanul: iar soltanul n-au dat nici un răspuns pre acea carte. Şi s-au întors Dumitraşco-vodă la conacul lui preste Prut.

---

1 Şăremet au dăruit lui Dumitraşcu voevoda M,P/au dăruit lui Dumitraşco-vodă E/ i-au dăruit B,G/ doao păréchi C/ părechi de blane de soboli V//2 şi boĭarilor li-au dăruit B,E,G,V, şi fiiştică rue boeriu cîte M,P/*lipseşte* de[1] M,P/lavdan B,C,D,E,G,P/ din cel bun B, di cel bun C,D,E,V/*lipseşte* de céle bune, cîte M,P//4 45]35 B, 44 C, 50 E, 49 V, 66 M/ Dumitraşco voevoda şi cu Şăremet au sfătuit M,P//5 la soltanul B//5-6 la soltanul din Bugeac în limbă turcească, ca să să închini moscalilor,el, şi şi toţi tătarîi din Bugeac M,P/ să B,C//6 Bugiacul B,C/neînchinîndu-să C/pre urmă C]pe urmă, pe urmă apoi B, apoi mai pre urmă M,P//8 Şi au poroncit Şărămet unui copil a lui M,P/un] pre un B,D,E,G,V/a lui să scriĭe B,E,G/ce]carile M,P/scriĭe B, scrie C//8-9 ştiĭa scrii foarti bini turceşti, să scrii la soltanul. Dumitraşco M,P//9 turcéşte B,C/ n-a putea B, nu va putea C//10 dăscăliĭe B/ scriĭe B/Însă întîiu i-au zis să scrii M,P//11 ţidulă B/*lipseşte* de hirtie mică vro M,P/ hîrtiĭe B/ vro doao,trii rînduri B,C,E,G,V/ doao, trii M,P/ ca s⟨ă⟩ vază C//12 scriĭe B/ *lipseşte* Iar M,P/Copilul acela G,M,P/ bun tălpiz M,P/pe B//12-13 pre o ţidulă mică de hîrtie aşia G//13 aşia B, aşa C/*lipseşte* că M,P/ în lumi nu esti altul mai blăstămat decît omul M,P//14 cela]acela B,E/ are B,C//15 liapădă B,C/pre B,C/cearcă]caută B,E,G/şi cearcă şi caută să afle D/ *lipseşte* să afle M,P//15-16 *lipseşte* Şi au dat la Dumitraşco-vodă M,P//16 *lipseşte* Iar M,P//16-17 Au cetit-o Dumitraşco voevoda şi au zis cătră copil M,P//17 copilului B,C,V/ cahpolu B,C, cahpoglu G,cahpollu, ce să dzice: hai, ghidi, ficior de curvă V//18 ce-au scris copilul B,C,V, *lipseşte* M,P/fiindu-i]că-i era M,P//19 numai ce au zis ⟨dzis C⟩ că a putea ⟨că va putea C⟩ scrie ⟨scriĭe B⟩ B,C, *lipseşte* M,P//20 *după* pus *ad.* pre copil G/ de au scris B,C/ Deci copilul au scris carte M,P/cartea C/ carte la soltanul şi au triimis-o G/ sultanul C// 21 răspunsu B,C/ pe acĭa B// 21–22 *lipseşte* Şi s-au întors ... preste Prut. G//22 întorsu B,C, voevoda M/ *după* lui *ad.* undé era C/ lui] său M,P/ de preste Prut D//

46. Venisă cu Şeremet depreună şi un menistru a împăratului, anume Simion Savva Rogojinschii, neguţător de féliul lui, de la Rogojiĭa, despre parte turcească. Şi cădzus⟨ă⟩ boiariu mare, de cinste şi de sfat, la împărăţie Moscului, că ştie multe limbi. Şi-i dédes-împărăţiĭa mulţi bani, să-i fie de purtat grijă la cheltuiala oştii.

Atunce au dat el lui Dumitraşco-vodă 100 pungi bani, să facă oaste de moldovéni, pîn'la 10.000, sau şi mai bine. Şi de i-or mai trebui, să-i mai de bani. Şi să dea de tot polcovnicul cîte 100 ruble, de rocmistru cîte 30 şi de chihai, şi de stegariu cîte 10, şi de tot tovarăşul, de unul, cîte 5 ruble. Şi aceşti bani să le fie dintîiu de cheltuial⟨ă⟩, iar apoi, dacă s-or aşădza, să le dea léfe. Şi i-au mai dat vro 30 pungi bani să trimiţ-în ţară să cumpere vite, cîte 4 lei vita, să le fie de treaba oştii.

47. Aşijderea i-au mai dat şi cîteva cărţi împărăteşti,
f. 345v scrisă la / toată boerime şi slujitorime, toţi să încalece, să vie la oaste cu plată; iar care n-a veni va rămîne podan

---

1 46]45 C, 51 E,G, 50 V,68 M, *lipseşte* B/Venise B, Vinisă C/Şeremet feldmarşal B, D,E,G/dinpreună B,C// 1-2 *lipseşte* Venisă cu Şeremet...anume M,P//2 al înpăratului B,C,E/ anumé B,C/Sava Rogojenschii B,C/ neguţitoriu B,C// 2-6 Simion Savva Rogoji⟨n⟩schii, ministrul înpăratul⟨ui⟩ moschicescu era purtătoriu de grijă la cheltuiala oştii moschiceşti M,P//3 féliul]niamul C/ Ragughia B,V, Ragughiia C,D,E,G/ partea B// 4 Şi agiunsésĭe de era boĭariu ⟨boiar C⟩ mare B,C,D,E,G,V/ şi de cinste E/ înpărăţiĭa B,C//5 ştiĭa B,C/ didésĭe înpărăţiĭa B,C//6 mulţi bani înpărăţiĭa D/ să-i fiĭe B/ grije B,C// 7 *ante* Atuncea 46 C, 47 D/ Atuncea B]Acela M,P, Şi G, *lipseşte* E/ el]acel menistru B,E,G,V/voevoda M/ o sută de ⟨*lipseşte* de B⟩ pungi de bani B,C,D,E,G,V//8 pînă B,C/ zéce mii B,C/ *lipseşte* sau şi mai bine V// 8-10 să facă 10.000 oasti moldovinească, cu această leafă, adică: polcovnicului M,P//9 Şi de-i vor mai trebui bani să-i mai dea C/de-i vor B,D,V/dea B//10 *lipseşte* cîte[1-2] M,P/ o sută de ruble B,C/ de ruble E,V/ de rohmistru să dea D/ de[1]]şi de E, *lipseşte* M,P/rohmistru P, rotmistrului M/triizăci de ruble B,C,G//11 şi de chihaĭa B, şi de chihae C]chihaelii M, chihaelile P/ şi de stégariu C, şi stegariului M, şi stegariul P/ cîte zéce ruble B,C, G] să dea cîte zéce D/ şi de tot tovarăşul de unul]celor de rînd M,P/ de unul să dea D/ *lipseşte* de unul B,E,G,V//12 cinci B,C/ *lipseşte* ruble M,P/ numai întîiu să le fii de cheltuială M,P/fiĭe B/ dintîi B,C/ cheltuială B,C//13 *lipseşte* apoi M,P/ deaca V] după ci M,P/ s-or aşeza B, să vor aşeza C,D/ să le dea léfe]apoi să li dei alti M,P/ *după* dat *ad.* acel menistru lui Dumitraşco-vodă B,E,G,V//14 *lipseşte* vro M,P/ vreo triizăci de pungi de bani B,C/ de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ să trimiţă B, să trimită C, să-i trimiţă V// 15 patru B,C/ *lipseşte* cîte 4 lei vita G/ lei]rubli M,P/ vita]vaca P/ să fie B,C/fiĭe B/triaba B,C]trebuinţa M,P/ *după* oştii *ad.* zaharea B, zairea E,G// 16 47]48 D, 52 E,G, 51 V,70 M, *lipseşte* B/ *lipseşte* Aşijderea M,P/ *după* Aşijderea *ad.* acel menistru B,E,G/ Dat-au ⟨Datu-i-au P⟩ şi cîtiva cărţi M,P/ *ad. ulterior* împărăteşti A, înpărăteşti B,C//17 scrise B,C,V/ boerimea B,C/slujitorimea B,C// 17-18 la toţi boerii şi slujitorii moldoveni să vii toţi la oasti cu leafă; iar carile n-a vre să vii, apoi va rămîni M,P// 18 iar carele n-ar vini ⟨nu va vini E⟩ la oaste va rămînea B,E,V viĭe B/ nu va vini C, nu va vini la oaste G/ rămînea C//

și lipsit din moșiile sale. Țăranii să aibă a aduce bucate, fără frică, să le dea bani.

48. Deci Dumitrașco-vodă îndat-au răpedzit la țară, făcîndu-le știre tuturor. Deci boĭarii mazilii au și început a veni de prin bejenii la oaste. Foarte pre puțini n-au venit. Și au trimis, cu cărțile, și bani la cine au socotit, să cumpere vite.

49. Așijderea și slujitorii, dac-au audzit, au și început a vini toți de toate părțile și a să scrie la steaguri. Și audzind de leafă, nu numai slujitorii să scriĭa, ce și ciobotarii, croitorii, blănarii, cîrșmarii. Slugile boerești lăsa pre boĭarii săi și alerga de să scriĭa la steaguri. Oaste de strînsură, din tîrgu, mai mulți fără arme, decît cu arme. Să făcusă pîn'la 17 polcovnici și 170 rocmistri cu steaguri în cincisprezece dzile. Numai steagurile încă tot nu apucas-a să plini bine, cîte 100 oameni la stiag, neavînd cînd să s⟨ă⟩ plinească.

50. Atuncea Șeremet, zăbovind la Țoțora, așteptînd
f. 346 împărățiĭa să vie cu toată greime, lovit-au tătarîi / în vro doao, trei, rînduri straja lui Șeremet, fără véste, de o strica și apuca cîte o herghelie doao, de a oștii moschicești și să da iar înapoi. Să can hărățiĭa cîte puțin cu oaste moschicească cea sprintină, iar cu temeiul nu vrea să s⟨ă⟩ bată.

51. Preste Prut, de ceasta parte, nu cutedza să treacă la moldovéni, că s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩ véste că sint moldovéni 30.000; și știind pre moldoveni că sînt sprinteni la războiu, nu cutedza să le facă vrun vicleșug. Nici în țară, pe de altă parte, nu vrea să între, ce numai pre de céĭa parte, cît putea, zăhăĭa pre moscali.

52. Atuncea era un boiariu, anume Lupul Costache, fiiu lui Gavriliță; și era dator lui Dumitrașco-vodă den goștină cu 3.000 de galbeni. Și-i mai dedése și 800 de galbeni să cumpere pîine de la Bîrlad, ca să s-afle la vrémea de trebuință, ori la care parte i-ar trebui. Iar el, audzind de Dumitrașco-vodă că s-au închinat la moscali, au strîns cîteva rude a lui și s-au făcut tabăr⟨ă⟩ la mănăstiré la Bursuci și s-au închis cu cîteva gloate acolo. Și la Dumitrașco-vodă nu mergea, nici bani sau pîine nu trimite. Și scriĭa cărți la Șeremet de-ș făcea obraz, adec⟨ă⟩ vești /
f. 346v dé la turci, și pe Dumitrașco-vodă, în loc de laudă, îl clevetiĭa cătră Șeremet.

53. La turci scriĭa cu alt obraz, că sint moscali puțini

---

1 din]de G,M,P/ Țăranii să aducă viti fără di frică și să M,P/ *după* bucate *ad.* la oaste B,E,G,V//2 fără de B,D,E,G,V// 3 48]49 D, 52 V, 71 M, *lipsește* B,E,G,V/ Decii B,C/ voevoda M/ îndată B,C/ răpedzit]triimis E,G,M,P/ la]în M,P//4 făcîndu-li. B]și le-au făcut M, P/ știré B,C/ *după* tuturor *ad.* boerilor M/Decii B,C]Și M, *lipsește* P/*lipsește* boĭarii M//5 vini B,C/ *lipsește* la oaste M,P/ Și foarti puțini di n-au vinit M,P/de n-au vinit B,E,G,V//6 vinit C/triimis C//6–7 Triimis-au și bani să cumpiri viti M,P//8 49] 50 D, 53 E,G,V, 48 P, *lipsește* B,M/ *lipsește* Așijderea și M,P/ dacă B,C// 8-9 dacă au auzit au vinit toți M,P//9 și să scrie M,P/ scriĭe B// 10 *lipsește* audzind de leafă M,P/ liafă B,C/ *lipsește* să scriĭa B,E,G,M,P/cibotarii B,V//11 cîrcimarii B/ Slugili boĭarești B/ lăsa pre stăpînii săi pre boĭari C/*ad. marginal* lăsa D//12 pre boiari, pre stăpînii săi D/boĭarii]stăpînii B,E,G,V//11-12 Și slugi boerești alerga de să scriĭa la steaguri și lua léfi M,P/ stiaguri B,C//12-13 *lipsește* Oaste de strînsură...decît cu arme. M,P//13 fără de B,C,D,E,G,V//14 Și să făcusă B,V, Și s-au făcut M,P/pînă B,C/ *lipsește* pînă la M,P/ șeptesprăzéci B, șaptesprăzéci C/ polcovnici]polcuri M,P/ *lipsește* și M/o sută șeptezăci B, o sută șaptezăci C/stiaguri B,C//14-15 *lipsește* cu stiaguri...dzile. M,P//15 cincisprăzéci B,C/Numai] Însă M,P/ *ad. marginal* Numai G/ stiagurili B/ *lipsește* încă tot M,P/apucasă B//16 *lipsește* bine M,P/o sută de oameni B,C,E,G,V/la un stiag M,P/ niavînd vremi,că aceștie ⟨toți M⟩ numai în 15 zile s-au strîns M,P//17 să să pliniască B/ să să C// 18 50]36 B, 51 D, 54 E,G,V, 72 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P/ Șeremet feldmarșal C,D,E,G/ zăbăvind B,C/ Țuțora B,C// 18-2 Șăremet tot era la Țițora așteptînd pre înpăratul, ca să vii cu toată oaste. Tătarîi în trii rînduri, fără di vesti au lovit straja lui Șăremet și ce pute, apuca și iarăș să întorce. Cîti odată tătarîi să cam hărăță cu oaste ce sprintină moschicească M,P// 19 înpărățiĭa B,C/ să viĭe B,C/ greimea C, greimea oștii sale B,E,G, greimea oștilor sale V/ vreo B,C// 20 trii B,C/ straje B,V/ fără de véste B,C,D,E,G,V// 21 herghelie C/ doao de cai de oștii B,E,G,V//

1 înnapoi B,C//2-3 cea sprintină, cu călărimea, iar cu pedestrimea, cu teméiul nu vrea să să bată V// 3 să să bată B,C// 4 51]55 V, 75 M, 49 P,*lipsește* B,D,E,G/Iar piste Prut E,G/ aceasta B,C,V/ *după* parte *ad.* tătarîi M,P/ *după* cuteza *ad.* tătarîi B,E,G,V/ triacă B,C// 5 *lipsește* la moldovéni M,P/ să făcusă B,C/ că sînt B,C//6 triizăci de mii B,C, triizăci de mii de oaste E,G/ că esti 30.000 oasti moldoviniască M,P/ știind tătarîi pre moldovéni B,E,G,V/moldovéni C/ sprintini B, sprinténi C/ *lipsește* la războiu B,E,G// 6-10 *lipsește* și știind pre moldoveni... un boiariu, anume M,P// 7 vreun C/ vicléșug B//8 pre B,C/ nu vre C/ *după* între *ad.* să prade B,E,G,V/di C//9 *după* parte *ad.* de Prut B,E,G,V//10 52]37 B, 55 E,G, 56 V, *lipsește* M,P/ pre anumé B,C,D,E,V/ Costachi B,C// 11 fiiu]ficior C,V, ficiorul M,P/ Gavriliță vornicul B,C,D,E,G/ *lipsește* și M,P/ voevoda M/ din goștină B,C, *lipsește* M,P// 12 cu trii mii de galbeni din goștină V/ trii mii B,C/ galbĭeni[1-2] B, galbéni[1-2] C/Și-i]Și M,P/ didésĭe B,C/opt sute B,C/ *lipsește* de M,P//13 *lipsește* de M,P/ să să afle B,C/ vrémĭa B, vréme C//13-14 *lipsește* ca să s-afle...i-ar trebui M,P// 14 el]acest boĭariu B,E,G,V// 14-16 Acest boeriu ș-au strînsu cîtiva rudenii și au făcut tabără M,P// 15 strînsu B,C//16 s-au făcut tabără B] s-au dus C//15-18 au strînsu cîteva gloate și s-au închis la mănăstiré la Bursuci. Și la Dumitrașco-vodă V// 17 gloate de oameni E,G//17 *după* acolo *ad.* de ș-au făcut tabără C/ Și] Deciacest boiariu E,G//18 nici]și nici M,P/sau]nici M,P/ trimitea B,C//19 adecă B,C/ Șeremet feldmarșal D// 19-20 Și scrie la Șărămet vești di la turci de-și făce obraz;iar pre Dumitrașco voevoda M,P//20 de[1] B,C//21 *după* Șeremet *ad.* și-l grăiĭa de rău C//22 53]57 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ Iar la turci scriĭa într-alt chip, cu alt obraz B,E,G,V//22-1 Iar pre di altă parti scrie la turci că moscalii sînt puțini și oasti lor esti flămîndă ⟨moscalii sînt flămînzi și oasti puțină P⟩ M,P//

și-i o oaste flămîndă. Ce să treacă veziriul Dunăre fără grijă, că-i va bate pre moscali.

Iar Șeremet și cu Dumitrașco-vodă, audzind de acéle spurcate fapte a Lupului, că scrie la turci și face piĭedecă și altor pementeni să nu vie la moscali, au trimis pre un polcovnic, anume Chighiĭeciu, cu vro 300 de moldovéni și un căpitan cu vro 200 de draguni să-l prindză, să-l aducă la dînșii. Iar el, vădzîndu-i, s-au făcut bolnav, și el și giupîneasa lui, și au început a-i cinsti și a-i dărui pre acei trimiși. Și s-au rugat și au trimis niște frați ai lui mai mici și pre un fecior a lui de trup, dzicînd că de-i va mai tréce, a eși înainte oștii la Fălcii, cu oaste ce a putea strînge și cu zahara.

Și așea, credzîndu-l, l-au lăsat și, luînd pre frați și pe feciorul lui, i-au dus la Șeremet. Care lăsaré a Lupului de mare stricăciune au fost moscalilor; că el tare au îndemnat pre turci să treacă Dunărea, că să temea veziriul să treacă. Pentru care slujbă degrabă au luat plată
f. 347 de acel veziriu, / precum înainte să va scrie. Că cine face, faci-i-să.

1 și ĭaste ⟨iaste C⟩ oaste B,C,E,G,V, și-i oaste D/ triacă B,C/ viziriul C/ Dunăre viziriul P/ *ad. marginal* Dunăre M/ fără de ⟨nici o M,P⟩ grije B,C,D,E,G,V,M,P// 2 *lipsește* că-i va bate pre moscali M,P// 3 *lipsește* Iar M,P/ Șeremet feldmarșal D/ acéle]aceste G//4 *lipsește* spurcate C/ spurcate fapte]fapte cu vicléșug B,E,G,V// 3-7 Șeremet și cu Dumitrașco voevoda, văzînd această faptă ⟨rră M⟩ a Lupului au triimis pre Chiheciu polcovnicul cu trei sute moldoveni și pre un căpitan cu 200 draguni M,P// 4 scriĭe B/ piĭedică B, piedică C]înpiĭedecaré V//5 păminténi B,C/ viĭe B/ triimis C//6 anumé B,C/ vreo [1-2] C, vreo[2] B/ trii sute B,C/ și pre un C, și cu un V//7 doao sute B,C/ draguni moscali B,C,D,E,G,V/ și să-l aducă C,E,G//8 văzindu-i B,C// 9 giupîniasa B,C/*lipsește* și el și giupîneasa lui V//9-10 *lipsește* și au început...pre acei trimiși M,P//10 Și li s-au rugat C/ Și li s-au rugat de l-au lăsat pre dînsul și au trimis pre néște B,E,G,V, Și s-au rugat: de l-au lăsat și au trimis pre niște D/ Și în locul său au triimes pre niști M,P//11 ficior B,C/a lui de trup]al său din trup M,P/de]din B,C,D,E,G,V/ zicîndu C//11-12 că di să va însănătoșa a eși și el înnainte oștii moschicești M,P//12 trece C/ va eși G/ înnainte B, înnaintea C/ oștii moschicești B,E,G/ Fălciiu B//12-13 *lipsește* cu oaste ce a putea strînge și M,P/ ce-a putea B//13 *lipsește* cu G/zaharea B,C//14 așa B,C/ crezindu-l C/ luund B,C/ frații lui B,D,E,G,V/pre C// 14-16 Și așa lăsîndu-l au purces; pre frați și pre ficiorul lui i-au adus la Șăremet. Iar lăsare lui nu puțină stricăciuné au adus moscalilor M,P//15 ficiorul B,C/Care acea lăsare G/lăsare C//16 au fost moscalilor de mare stricăciune B,E,G//16-3 *lipsește* că el tare au îndemnat...de oaste agiutor. M,P//17 triacă B,C/*lipsește* că să temea veziriul să treacă E/viziriul C//18 triacă B,C/ caré C//18-19 plată de la veziriul acela B,E,G/ au luat degrabă plată de la acel vezir V/plată de la acel vezir C,D//19-20 precum înainte istorie să va scrie la rînd. Că cine sapă groapa altuĭa,el va cădea într-însa D//19 înnainte B,C/ să va scriĭe B,să va scrie istorie la rîndu E, să va scriĭe la rînd/ V//19-20 să va scrie la rîndul său, precum scrie Sf⟨î⟩nta Scriptură.Că cine cu ce va măsura, i să va măsura C/ Că cine face groapa altuĭa,el va cădea întru dînsa, precum scriĭe Sfînta Scriptură a Domnului nostru Iisus Hristos B,E,G,V//

54. Împăratul Moscului atunce să zăbovis⟨ă⟩ la Iaroslav, la o nuntă leșască, și poftind și dînd bani léșilor, ca să-i dea 30.000 de oaste agiutor. Și i-au adeverit léșii că i-or da. Și au dzis să purceadză înainte, cu oaste lui, că ai lor or purcede drept pre Prut și i-or agiunge.

Și au gătit léșii oaste și au pornit-o pîn'la marginea lor, la Sneatin. Și de la Sneatin n-au vrut să mai treacă în cesta hotar, încoace. Și acolo au stătut, așteptînd vréme pîn's-or bate moscalii cu turcii; și de or birui moscalii, să să pogoare și ei în gios. Și lăsasă împăratul și pe Dolhoruchi, cel mai mare frate, cu 12.000 de moscali, să vie cu léșii, precum i s⟨ă⟩ făgăduisă.

Și pre adeverința lor au purces împăratul în gios, pre Nistru, pînă la Soroca. Ș-au agiuns temeiul oștii sale, pedestrime, adus⟨ă⟩ tocma dé la Rîga, degrabă, ostenită și flămîndă. Și au trecut Nistrul pre la Soroca și au lăsat acolo o samă ce era bolnavi și leșinați, iar cu cei ce era mai tari au venit drept preste cîmpu la Prut, la Zagarance.

55. Iară de acolo s-au pornit în gios pre Prut spre

1 54]38 B, 56 E,G, 58 V/Înpăratul C/atuncea B,C, *repetă* V/zăbăvisă B,C,V//2 Ieroslav E,G,V/ *după* leșască *ad.* a unui domnu mare leșescu B,E,G/și dînd bani léșilor și poftindu-i ca să-i dea B,E,G,V//3 triizăci de mii B,C/agiutoriu B,C//3-5 Leșii s-au făgăduit înpăratului moschicescu agiutoriu 30.000 ⟨3.000 P⟩ oasti și i-au zis să purceagă înpăratul înnainte, că a lor oasti a mergi drept M,P//4 că-i vor da B,C,D,V/ *după* zis *ad.* cătră înpăratul B,E,G,V/ *după* să purcează *ad.* înpăratul C/înnainte B, înnainté C/ oastea C//5 purcéde B,C/ pe B/ și-i vor agiunge B,C,D,G,V//6 oastea C/ pînă B,C/ *după* marginea *ad.* țării B,D,E,G,V//6-10 *lipsește* Și au gătit léșii...să să pogoare și ei în gios. M,P//7 la[1]]pînă la B,D,E,G,V/ triacă B,C//8 *după* hotar *ad.* în Moldova B,E,G/ încoaci B//9 pînă B,C/ *lipsește* G/ să vor bate C, să s⟨ă⟩ bată G/ și dacă vor birui B,E, și dacă vor birui moscalii pre turci G,V//10 ei]léșii B,D,E,G,V, ĭei léșii C/ lăsas⟨ă⟩, C/înpăratul B,C//11 și pre cnĭazul Dolhoruc B,E,G, pre un cnĭaz al lui pre anumé Dolhoruc C// 10-12 Înpăratul moschicesc au lăsat pre Dolgorucov cu 12.000 oasti moschicească, să vii cu leșii M,P/ doaosprăzéci mii B, doaosprăzéce mii C/de oaste moscali G//12 viĭe B/precum i să făgăduisă B]precum să adeveris⟨ă⟩ C, *lipsește* M,P//13 înpăratul B,C, înpăratul moschicescu M,P//14 Și au agiunsu B,C, Și au agiunsu și M,P/agiuns]adus G/ sali C//15 pedestrimea C/ adusă B,C/de B/ Riga B/ de la cetatea Riga C,E, de la cetate de la Riga G/degrabă]în grabă M,P//16 *după* flămîndă *ad.* bolnavi și leșinați E,G/ *lipsește* Și M,P/Trecut-au M,P//16-17 *lipsește* Și au trecut... o samă ce era B,V/ *lipsește* Și au trecut... bolnavi și leșinați E,G// 17 acolo au lăsat o samă di o⟨a⟩sti M,P/ *lipsește* ce era bolnavi și leșinați M,P/ ceĭa ce ĭera V// 18 vinit B.C/piste B// 17-18 iar cu o samă di oasti au purces înpăratul drept presti cîmpu și au vinit la ⟨preste P⟩ Prut, la Zăharance M,P/ Zagarancĭa B, Zagarancea C//19 55]39 B, 59 V,*lipsește* E,G,M,P/ Iar B/ *după* pornit *ad.* oaste B,E,V, *ad.* drept M,P/ s-au pornit]au venit oastea G// 19-3 pre Prut și au vinit ⟨drept P⟩ la Țițora, undi era Șăremet cu ceĭalalți oasti. Marile Petru, imperatorul ⟨înpărat P⟩ Moscului, di la Țițora au vinit la Eși, înpreună cu imperatrița ⟨înpărătița P⟩ lui și au mersu în curțile domnești M,P//

347v oaste lui Şeremet, şi de acolo au trecut Prutul. / Şi au venit marele Petrî, împărat al Moscului, drept în tîrgul Iaşului, împreună cu împărăteasa lui, în curţile domneşti.

Iară caimacamii, împreună cu alţi boĭari şi orăşéni bătrîni mai de cinsté şi mitropolitul cu tot clirosul, i-au eşit cu toţii înainte, afară din Iaşi, şi frumos timpinîndu-i, l-au priimit cu toată inima. Şi i s-au închinat ca unui împărat créştin, dînd laudă lui Dumnedzeu, ca doar îi va cerceta cu mila sa şi-i va scoate de supt giugul robiei turcilor.

56. Împăratul moschicesc mai avea un obuz mare de oaste, strîns la Azac, ca să margă să bată Crîmul. Şi era la acel obuz 20.000 de calmîşi şi 20.000 de donţi şi 15.000 căzaci din olatul Harcovului şi 5.000 căzaci ce le dzic eiţi, ce trăesc preste Don, şi 20.000 de moscali, caré să fac preste tot 80.000. Şi le era cap pre această oaste Apracsin cnĭazul, gubernatul de Azac.

Şi au venit atunce carte la împăratul de la Apracsin, precum au lovit pe tătărime ce-i dzic cubani, carii trăesc

1 Şeremet feldmarşal E,G/*lipseşte* şi de acolo au trecut Prutul B,G,V//2 vinit C/Pet⟨ru⟩ Alexievici C/înpărat C//1-3 Iară marele Petrî Alexievici, înpăratul Moscului, trecînd Prutul pre la Zagarancĭa, au vinit drept în tîrgul Iaşilor, înpreună cu înpărătiasa lui ⟨sa G⟩ anumé Ecaterina, în curţile domneşti B,E,G,V//3 Iaşilor C/dinpreună cu înpărătiasa sa Ecaterina C// 4 Iar C/Iar boiarii caimacami dinpreună E/ Pînă a nu întra în Eşi, caimacamii, înpreună cu alţi boeri M,P/înpreună B,C/orăşĭani B//5 cinste B,C/şi cu preosfinţitul părintele chir Ghedeon, mitropolitul şi cu tot clirosul biséricii B,E,G,V/mitropolitul, părintele chir Ghedeon cu tot clirosul biséricii D// 6 înnainte B,C/timpinîndu-l B, întimpinîndu-l D//7 toată inima]multă bucurie, cu toată inima C/închinat]întîmpinat M/unui]un M/ *după* închinat *ad.* cu mare ⟨*lipseşte* mare G⟩ bucurie B,E,G,V//8 înpărat creştin B,C/ Dumnedzău B/ că i-a cercetat cu mila sa, ca să scapi di supt M,P/ doară B//9 *după* cerceta *ad.* sfinţiĭa-sa B,E,G, V/ robiii C//11 56]40 B, 58 E,G, 60 V, 53 P, *lipseşte* M/ Înpăratul moschicescu B,C/ *lipseşte* un obuz mare de oaste strîns M,P//12 strînsu B,C/Azacu C/ la Azac strîns G/ *lipseşte* ca să margă să bată Crîmul. Şi era la acel obuz M,P//13 la acel]şi într-acel B,E,G, acel V/ *lipseşte* de$^{1-2}$ M,P/doaozăci de mii$^{1-2}$ B,C/*lipseşte* şi$^{1-2}$ M, şi^{2} P/cinsprăzéce mii de căzaci B,C//14 cinci mii de căzaci B,C,V/*lipseşte* ce le dzic M,P/ zicu C//15 iaiţi M,P/ trăescu B,C/piste B]pre M,P/ doaozăci de mii B,C/carii B,C/ caré să]ce M,P//16 optzăci de mii C, optzăci de mii de oaste B,E,G, 80.000, adecă optzăci mii P/Şi era B,E,G,V/*lipseşte* le era cap M,P/ pre]preste B,C,D,E,V/ *lipseşte* oaste A/*după* oaste *ad.* era povăţuitoriu M,P/Apraxin B//17 cnĭajul A, cnĭazul şi E,V/cniazul de Azac şi gubernatul G/ cnĭazul Apracsin, gubernatoriul M,P/*după* Azac *ad.* Şi toată oasti aceasta era gătită asupra Crimului M,P//18 vinit atuncĭa B, vinit atuncea C/ carté C/ înpăratul B,C/ Apraxin B// 18-1 Cne⟨a⟩zul Apracsin au înştiinţat pre înpăratul moschicescu cum că tătarîi ⟨cubani M⟩ ci trăescu pre Don ⟨au prădat M⟩ şi au robit M,P// 19 pre B,C, *lipseşte* G/ tătărimea B, tătărîmea C/ ce le dzic ⟨zicu C⟩ cobanii ⟨cobani C⟩ B,C,D,E,G,V/ trăescu B,C//

preste Don, şi au robit 10.000 copii, ca de 12 ani şi mai gios, iar pre alţii, ce era mai mare sau mai mici, i-au pus f. 348 tot supt sabie. Şi acmu ĭaste gata / să purceadă să între în Crîm. Ce împăratul i-au făcut răspuns lui Apracsin înapoi, să nu s⟨ă⟩ grăbască a întra în Crîm, pîn's-a bate întîi el cu veziriul, şi apoi îi va face ştire să între în Crîm.

57. Mai avea împăratul şi alt obuz, strîns la Ceahrin, din gios de Chiov, de iasta parte pre Nipru, 15.000 de moscali şi 30.000 de căzaci, carii să ţin de hătmăniĭa căzăcească. Şi era cap acelui obuz Dumitru Galenici, cnĭazul şi gubernatul de Chiov, şi cu Scoropaţchii, hatman căzăcescu. Şi era orînduiţ să ias⟨ă⟩ pre Nipru în gios, să lovască Voziĭa.

Iar cînd au sosit împăratul la Soroca, au scris lui Dumitru Galenici să răpadă 4.000 saci de pîine cu căruţ⟨ă⟩ din Chiov, să dea oştii cei bolnave de la Soroca, şi să răpadă o samă de căruţ⟨ă⟩ şi aice în Iaşi, după dînsul, înţelegînd că nu-i pîine în Moldova. Deci trimiţind Galenici cîteva tabere de căruţă cu pîine după împăratul, o samă de căruţă s-au poprit la Soroca, iar o samă au venit la

1 piste B/dzéce mii de copii B,D/zéce mii C/ *lipseşte* ca M,P/ doisprăzéce B/ şi mai gios]şi mai mici B,C,E,G,V, di vîrstă M,P// 2 ce era]cĭe au fost B,E,G,V/mari B,C/ pus pre toţi tot D// 3 tot]pre toţi B,E,G,V/sabiĭe B,C/ acum C, *lipseşte* V// 2-4 iar pre cei mai mari şi mai mici, pre toţi i-au tăet. Şi cum că el ĭasti gata să margă cu oasti la Crîm M,P// 4 şi în Crîm B,E,G,V/ *lipseşte* Ce M,P/ înpăratul B,C/ Împăratul moschicescu M,P/ i-au]au M,P/ răspunsu B/ Apraxin B// 5 înnapoi B] şi i-au scris V, *lipseşte* C,E,G,M,P/ să B,C/ să nu margă la Crîm pînă nu M,P/ pînă B,C//6 el întîi C,E,G/ viziriul C/ face]da G/ ştiré B,C/ *lipseşte* şi apoi... în Crîm. M,P//7 57]41 B, 59 E, G, 61 V, 54 P, *lipseşte* M/ şi mai V/ Împăratul moschicescu mai ave şi altă ⟨oasti M⟩ la Cehrin M,P/înpăratul B,C/strînsu B//8 iasta] aceasta B,C,D,E,G,V, ceasta M,P/ de Nipru, pe Nipru C/ cinsprăzéci mii B// 9 triizăci de mii B,C]3.000 P/ *după* să ţin *ad.* de ascultă B,E,G,V/ să ţinea şi asculta D// 10-11 Şi presti ace oasti era povăţuitoriu Dimitrii Galiţin cneajul, gubernatorul M,P// 10 Dimitriĭe ⟨Dimitrie C⟩ Galicin B,C,D,E,G,V//11 cnĭajul A/ şi cu Ioan Socoropadschii B,C,D,E,G,V/ hatmanul B,C,D,E,V//12 Şi]Care M,P/ orînduiţi B,C/să ĭa ⟨ia C⟩ pe Nipru B,C,D,E,V/ *lipseşte* să ias⟨ă⟩ pre Nipru în gios M,P// 14 au fost sosit B,E,G,V/ înpăratul B,C//14-1 Înpăratul moschicescu ⟨încă M⟩ fiind la Soroca auzind că nu esti pîini în Moldova, au scris la Galiţin îndată să triimeaţă 4.000 saci pîini să fii pentru oasti şi să aducă şi la Eşi. Galiţin au triimis în grabă cîtiva tabiri cu pîini. Deci o samă le-au poprit ⟨pornit M⟩ la Soroca pentru oasti, o samă au vinit şi la Eşi M,P// 15 Dimitrie Galicin B,C,D, E,G,V/ răpadă]triimiţă E,G, trimită în grabă V/ patru mii B,C/ de saci B,D,E,V/ căruţe B,C// 16 ceii B,C/ răpadă]triimiţă B,E,G,V// 17 căruţe B,C/ aicea B,C, *lipseşte* V// 18 înţălegînd C/ *după* înţălegînd *ad.* înpăratul B,E,G,V/ Decii B,C/ triimiţind C/ trimiţind cnĭazul Dimitrie Galicin B,E,G,V/ Galicin C, Dimitrie Galicin D// 19 căruţe B,C/ după înpăratul cu pîine G/ *lipseşte* cu pîine după înpăratul, o samă de căruţă E/ înpăratul B,C// 20 căruţe B,C/ iară B/ vinit B,C//

Ĭași⟨i⟩ mai tîrdziu, iar pre o tabără de căruțe au lovit-o tătarîi la Bălțile Căinariului și i-au făcut mici fărîme, de n-au scăpat un om.

58. Mai avut-au împăratul și altu obuz de oaste, lăsat în sus, despre parte hraniții șvedzești. Și era cu dînsul / f. 348v cniazul Alexandru Daniilovici Menjic ferc-marșalîc și cu Bon ghenarariul, cu 18.000 de călărime alias⟨ă⟩ și 20.000 de pedestrime și cîteva mii de sași de a lui Avgust, craiul leșesc, de sta acolo împotriva șfedzilor, fiind rămași în țara lor de la craiul, osebi de altă oaste ce mai avea pre Maré Balticum, de umbla cu galioane, bătîndu-s⟨ă⟩ cu șvedzii.

59. Această oaste ce scrie mai sus au avut-o moscalii, și făr⟨ă⟩ socoteală au împărțit-o și au răschirat-o într-atîte părți. În nădejdea voroavelor streini, a munténilor, a léșilor, a sîrbilor, a moldovénilor, au venit împăratul făr-oaste, negrijit, să s⟨ă⟩ bată cu veziriul și cu poĭade oștii turcești și tătărești, într-un mijloc de cîmpu pustiiu. Și așea în nădejdea streinilor, era să-ș piiardză moscalii împărățiĭa créștinească. Că împăratul aice mai mult de

1 Iași B/ *lipsește* de căruțe M,P/ o au lovit V]au apucat-oM,P// 2 și i-au făcut mici fărîmé C]și pre toți i-au tăĭat M,P// 3 de n-au scăpat nici un om dintr-aciĭa tabără B,E,G,V, *lipsește* M,P// 4 58]42 B, 60 E, G, 62 V, 86 M, 56 P/ înpăratul B,C/ alt B,C// 4-9 Împăratul moschicescu au mai avut oasti și di pre parte hraniții Șvedului: 18.000 călărimi alĭasă ⟨și P⟩ 12.000 pidestrimi, cîtiva mii sași di la Avgust craiul. Și ace oasti sta înpotriva șvezilor. Iar povățuitoriu era cne⟨a⟩zul Alecxandru Danilovici și Bon ghinărariul M,P// 5 cu dînsul]pre acel obuz mai mare B,E,G,V/ dînsul]acel obuz D// 5-6 Și era cu acel obuz Alexandru Daniilovici cnĭazul Menjic, al doilea feldmarșal C// 6 cnĭajulA, *lipsește* D/ feldmarșal B,D,E,V// 7 gheneralul B,C/ cu]și era V/ optsprăzéce mii moscali călărimé B,E/ optsprăzéci mii C/ călărimé C/ aliasă B, alias⟨ă⟩, draguni C, aliasă moscali D/ și]și cu B/doaozăci de mii B,C// 8 pedestrimé C/ craiului G,V// 9 *corectat* leșesc A, léșescu B, leșescu C/ înprotiva B,C,V/ svezilor B/ fiind acolo rămași C/ *lipsește* fiind rămași în țara lor de la craiul M,P// 10 craiul Avgust B,E,G/ osăbit B,D,E,V// 10-11 iar diosăbit ave și altă oasti pre Mare Balticum, care din galloani să băte M,P/ *după* avea *ad.* înpăratul B,E,G,V/ Mare B//11 *ad. ulterior* Balticum A/ bătîndu-să B]de să bătea D//12 59]43 B, 61 E, G, 63 V, *lipsește* M,P/ Atîta mulțimi di oasti au avut moscalii M,P/ ce mai sus scriĭa ⟨s-au scris E,G⟩ B,E,G,V/ au avut moscalii atuncea C// 13-14 *lipsește* și făr⟨ă⟩ socoteală.:. părți. M,P// 13 fără socotială B, fără de socotială C,D,E/ înpărțit-o C/ răschirat-o B/ într-atîtea C// 14 nedejde B,C/ streine B,C, a streini D// 14-15 Și nădăjduindu-să în făgăduințili leșilor, muntenilor, moldovenilor și sirbilor, cari să făgăduisă cum că toți îi vor agiuta ⟨îi vor da agiutoriu P⟩ mulțimi di oasti n-au luat cu sini M,P// 15 sirbilor B,C/ au vinit B,C, și au vinit E,G/ înpăratul B,C// 16 fără de B,C,D,E,G, V/ să B,C/ viziriul C/ tătărăști B,C// 16-19 *lipsește* negrijit, să s⟨ă⟩ bată... împărățiĭa créștinească. M,P//18 așĭa B, așa C/ nedejde B,C/ era moscalii să-ș piiarză C,E/ *ad. marginal* moscalii G/ piardă B,V// 19 înpărățiĭa B,C/ creștiniască, B,C/înpăratul B,C/aici B, aicea C// 19-6 Cu înpăratul moschicescu numai atîta oasti era, adică 30.000 moscali, cu cei di la Șăremet 8.000 ⟨50.000 P⟩ cazaci, polcul Mirgorodschii, 1.000 donți, 6.000 moldoveni, însă nu cei M,P//

30.000 oaste moscali, cu a lui Șeremet cu tot, nu avea. Și mai era și vro 8.000 căzaci, polcul lui Medhorоțschii polcovnicul; că numai pre acesta l-au luat cu sine, iar pre aceilalți polcovnici nu i-au credzut și i-au lăsat pre Nipru, la Ceahrin, cu hatmanul lor. Și era și 1.000 de donți și vro 6.000 de moldovéni, cu cei ce slujiĭa mai nainte f. 349 la moscali. De toată oaste / ca 50.000. Și avea și 52 pușci. Și cît și era oaste, mai mult era bolnavă, flămîndă și obosită. Ĭar turcii era cu veziriul 400.000. fără poĭadie tătarîlor, și avea 400 de pușci: oaste grijită și hrănită bine, fiind în țara lor.

60. Atunce Șeremet și cu Dumitrașco-vodă, din braniște, de la Țoțora, dac-au oblicit că-i împăratul în Iași, au lăsat oaste și au mers la împărat de s-au împreunat. Atunce au umblat pren toate mănăstirile împăratul, de le-au vădzut, și din toate i-au mai plăcut mănăstirea Golîe, dzicînd că are 3 féliuri de meșteșuguri: léșesc, grecesc și moschicesc. Și mult lăuda împăratul lucrurile,

1 triizăci de mii de oaste C, triizăci, patruzăci de mii de oaste B,E,G,V// 2 vreo C/ [opt mii B, C/ de căzaci B,E,V/ Mirhorodschii B,C,D,E,G,V// 3 l-au luat]l-au credzut și l-au luat înpăratul V/ l-au luat înpăratul B,E,G/ cu sine]cu dînsul B,E,G,V/ cu sine înpăratul D// 4 ceĭalalți B,C/ *după* polcovnici *ad.* căzăcești B,E,G,V// 5 cu Ioan Scoropadschii hatmanul lor B,E,G,V/ o miĭe B, o mie C// 6 vreo C/ șeasĭe mii B, șasĭe mii C/ cei]ciĭa B/mai înnainte vrémĭe B,E,G,V/ înnainte C// 7-8 oaste era ca cinzăci, șeasĭezăci de mii. Și avea înpăratul șeasĭezăci și doao pușci mari, tunuri. Și cîtă oaste era, mai mult B,E,GV//7 Și de toată V/ oastea C/ cinzăci de mii C, cindzăci, șeasedzăci de mii V/ avea înpăratul V/ cinzăci și doao pușci mari, tunuri C/ pușci mari, tunuri D,V// 7-9 Presti tot 50.000 oaste și 52 pușci mari; și și această oasti era foarti ostenită și obosită de lungime drumului M,P// 8 Și cîtă oaste era, mai V/ oaste era C/ era bolnavi ⟨și V⟩ flămînzi și obosiți C,D,V/ flămînzi leșinați și obosiți B,E, flămîndă, leșinată și obosită G// 9 turci B,C/ *lipsește* Ĭar turcii M,P/ *lipsește* cu veziriul D/ 400.000]ca trii sute de mii și mai bine B,E, G, 300.000 C, ca trii sute de mii V/ fără de B,C,D,E,G/ poĭadiĭe B, V//10 și avea oaste turcească patru sute de pușci mari, tunuri B,E,G,V/ patru sute de pușci mari, tunuri C,D// 9-10 La viziriul era 400.000 ⟨40.000 P⟩ oasti turcească, diosăbit di poedie ce fără număr, tătărască, și 400 pușci mari; și oaste lor, fiind în țara lor, era grijită și odihnită M,P/ și era oaste grijită bine și hrănită B,E,G/ și oaste era ⟨și era oaste V⟩ grijită C,V// 12 60] 64 B, 62 E,G, 65 V, 89 M, *lipsește* P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ *lipsește* cu M,P/ voevoda M// 13 Țuțora B,C/ dacă B,C/ dac-au oblicit]s-au înștiințat M,P/că-i]că ĭaste B, că iaste C,E,G,V/ înpăratul B,C// 12-13 că înpăratul moschicescu au întrat în Eși și lăsînd oaste acolo au vinit di s-au înpreunat cu înpăratul M,P// 14 oaste mărsu B, mersu C/ înpăratul B,C/ înpreonat B, înpreunat C// 15 Atuncea au umblat ⟨că mărsu V⟩ înpăratul prin toate mănăstirili ⟨din Iași G⟩ de li-au văzut B,C,E,G,V, Înpăratul moschicescu au înblat pre la toati mănăstirili ci sînt în Eși di le-au văzut M,P// 17 Golĭia B,C/ trii B,C/ *lipsește* féliuri de G/ meșterșuguri B,C, meșteșug M/ leșesc B,C// 18 grecescu B/ moschicescu B/ lăuda]au lăudat M,P/ înpăratul B,C/ *lipsește* lucrurile P//

chipul și toate obicinele moldovénilor, și încă și dobitoacele acestui pămînt, dzicînd că-s frumoas⟨ă⟩.

61. Dumitrașco-vodă au făcut împărăției masă frumoas-în curțile domnești, în casa cea mare cu cinii. Iar cînd au fost să șadză împăratul la mas⟨ă⟩, n-au vrut să șadză în capul mései, ce-au șădzut în scaon lîngă mas⟨ă⟩, iar în capul mései au pus pe Dumitrașco-vodă și după dînsul pe Goloftin Gavriil Ivanovici, apoi pre alți ghenarari mai gios, anume Dolhoruchi cel mijlociu, Mihai Galicen cel mic, Sava Rogojenschii, menistru, Șefer, menistru, adecă visternic, Rent, ghenarar, Vejbah, Toma
f. 349^{v} spatar, că atunce fugis⟨ă⟩ din Țara / Muntenească, și feciorul lui Șeremet. Iar Șeremet n-au șădzut la masă, că îndată s-au întors la obuz.

Și alții din bragadiri și polcovnici, să ospăta și să veselie pre frumos cu vin de Cotnar și lăuda vinul foarte. Și încă mai bine le plăcea vinul cel cu pelin; și mult să mira cum spre parte lor nu să face vin cu pelin așea bun.

62. După ce s-au sculat de la masă, au venit și boĭarii țărîi de s-au împreunat cu împăratul, și le-au dires împăratul cu mîna lui tuturor cîte un păhar de vin.

Împărăteasa și cu doamna și cu giupînésel⟨e⟩ ce s⟨ă⟩

1 obiceaĭale B,D,E,G,V, obiceaiurili C// 1-2 *lipsește* și încă și dobitoacele acestui pămînt M,P/ dobitoaceli C// 2 acestui pămînt a Moldovii B,E,G,V/ că-s]că sînt B,C,D,E,G,V,M,P/ frumoase B// 3 61]45 B, 63 E,G, 66 V, 91 M, 59 P/ voevoda B/ înpărățiii B,C]înpăratului M, P/frumoasă B,C, foarti frumoasă M,P]domniască G// 4 *lipsește* cu cinii M,P/ Iară B// 4-5 *lipsește* Iar cînd au fost să șadză M,P// 5 înpăratul C/ masă B,C/ la masă înpăratul G/ *lipsește* la mas⟨ă⟩ M, P// 6 mésii B,C/ ce au șezut C/ masă B,C// 7 mésii B,C/ voevoda M,P/ după]lîngă M, P//8 pre Golovchin B,C/ Gavriil Ivanovici Golovchin M,P/ pre alți]cielanți M,P/ gheneralì B,C// 9 *lipsește* mai gios M,P/ anumé B,C/ Dolhoruc B,C,V, Dolgorucov P/ Mihail Galicin B,C// 10 micu C/ Savva B/ Șifer ministrul M,P//11 vistérnic B, vistiiarnic C/ *lipsește* adecă visternic M,P/ gheneral B,C/ Vejbah gheneral B,C,E,G,V, Vejbah, Ren⟨t⟩ghenărariul, Thoma Cantacuzino M,P/ Toma Cantacozino spatar B, D,E,G,V//12 atuncea B,C/ fugisă B,C]vinisă M,P/ Munteniască B,C//13 ficiorul B,C/ Iar Șăremet ferdmarșalul M,P/ șezut B,C// 14 întorsu C, întorsu la obuz la Țuțora B, E,G,V// 15 Și și alți M,P/ *lipsește* din M,P/bregadiri C/ bregadiri și din polcovnici B, D,E,G,V/ și toți să ospăta M,P/ veseliia B,C/ *ad. marginal* și s⟨ă⟩ veseliia G// 16 *lipsește* pre M,P/ prea frumos C/ și foarte lăuda vinul M,P// 17 Și încă]Dar M,P/ vinul cu pelin M]pelinul P// 17-18 să mira zîcînd că în țara lor nu aduc vin așa di bun cu pelin M,P// 18 *lipsește* vin B/ așia B, așa C/așa de bun G// 19 62]46, B, 67 V, 92 M, *lipsește* E,G,P/ Iară dupre ce s-au sculat B,E,G,V/vinit B,C// 19-21 de la masă, au chemat înpăratul și pre boerii țărîi; și după ci s-au închinat împăratului, însuși împăratul cu mîna sa le-au dres tuturor cîti un păhar di vin M,P// 20 țărîi]Țărîi Moldovii D,E,G/ înpreonat B, înpreunat C/ înpăratul$^{1-2}$ B,C/ li-au dres B,E,V, li-au dires C/ *după* înpăratul^{2} *ad.* sîngur B,E,G,V// 22 *ante* Înpărătiasa: 64 E, G, 68 V, 93 M, 60 P/ Înpărătiasa B,C/ giupînésele B,C/ să tîmplase B, s⟨ă⟩tîmplasă C, să întîmplasă E// 22-1 Împărăteasa cu doamna lui Dumitrașcu voevoda și cu giupînesăle cîti s-au întîmplat atunce în Eși, iarăș au șăzut la masă M,P//

tîmplas-în Iași, încă ședea la masă în casa cea mică de să cinstiĭa.

63. Iară împăratul era om mare, mai înalt mai decît toț oamenii, iar nu gros, rătund la față și can smad, oacheș, și can arunca cîte odat'din cap, fluturînd. Și nu cu mărire și falã, ca alți monarhi, ce umbla fiecum, prost la haine și, numai cu doao, trei slugi, de-i era de grija trebilor. Și umbla pre gios, fără alaiu, ca un om prost.

64. Iară atîta dragoste arăta împăratul către Dumitrașco-vodă, unde vădzus⟨ă⟩ că s-au închinat de bunăvoe lui, că să tinde cu amîndoao mînule și cuprinde pre Dumitrașco-vodă de grumadzi și-l săruta pe față, pe cap și pe ochi, ca un părinte pre un fiiu al său. Aceasta era, cînd
f. 350 s-au împreunat în casa / cea mică.

65. Atuncea Iordache Ruset vornicul și cu o samă de rude ale sale, cu Dumitrașco Racoviț⟨ă⟩ hatmanul și cu Savin Zmucilă banul au început a agiunge cu clevete

1 șidea B,C/ de]și M,P// 3 63]94 M, *lipsește* B,E,G,V,P/ Iar B, *lipsește* M,P/înpăratul B,C/ mare]înalt M,P/ *lipsește* mai înalt M/mai decît toți oamenii mai înalt P/ *lipsește* mai^{2} G// 4 toți B,C/ și can smad]cam smolit M,P// 5 odată B,C/ *lipsește* fluturînd M,P/ nu era cu mărire M,P//6 mărire multă și cu pohvală mare B,E,G,V/ falã] pohfală C, cu pohvală D,M,P//6-7 și umbla de multe ori fiecum și numai cu ⟨cîte cu V⟩ doao, trii B,E,G,V/ trii C// 6-8 fiișticum și cu haini proasti și numai cu doao ori cu ⟨sau P⟩ trei slugi după dînsul și și acie pentru purtare di grijă a trebilor/ *lipsește* de-i era de grija trebilor B,E,G// 8 trebilor lui D/ *lipsește* Și M,P/ fără de M,P/ ca un]ca cum ar fi fost M,P/ *lipsește* ca un om prost B,E,G,V/ *după* alai *ad.* Că atuncea fiind în Iași ⟨*lipsește* în Iași D⟩ în curțile domnești, într-o zi de diminiață, numai ce au eșit ⟨fără de véste D⟩ pre poarta de spre grajduri pe gios, numai cu trii slugi, ofițeri, și au mărsu pînă în mănăstirea ⟨în D⟩ Triisfetiteliĭe, tot pe gios. Și întrînd în bisérică de o au văzut, îndată au sosit carîta înpărătiască, cu tot alaiul, pre obiceai. Și eșind ⟨înpăratul D⟩ din bisérică, din Triisfetiteliĭe, au purces de au mărsu de au văzut și célelalte mănăstiri toate, precum mai sus s-au scris B,D,E,G,V/ *după* prost *ad.* Că atuncea fiind în Iași, numai ce au eșit din curțile domnești pe gios, pe poarta despre grajdurili domnești și au mărsu pînă la Triisvĭatiteliĭe și acolo l-au agiunsu carîta înpărătiască, cu tot alaiul, pre obiceai. Și apoi au mărsu și prin célelalte mănăstiri, precum mai sus s-au scris C// 9 64]47 B, 65 E,G, 69 V,61 P, *lipsește* M/ *lipsește* Iară M,P/ Împăratul atîta dragoste arăta către M,P/ înpăratul C, *lipsește* B// 10 voevoda M/ undé văzusă B,C, *lipsește* M,P/ că]fiindcă M,P/ să închinasă di bunăvoe ui, cît să întindea M,P/ voĭa M,P// 11 tindea B/ mînuli C/ și cuprindea B, și-l cuprinde C,G// 11-12 *lipsește* și cuprinde... de grumadzi P/ *lipsește* pre Dumitrașco-vodă M/ pe B,C// 12-13 și-l săruta în obraz, pre cap și presti ochi, chear ca un părinte pre fiiul său M, P/ pre$^{1-3}$ B,C/ și pre cap E,G// 13 Și aceasta au fost cînd M,P/era]au fost C, V// 14 înpreonat B, înpreunat C// 15 65]66 E,G, 70 V, 95 M, 62 P, *lipsește* B/ *lipsește* Atuncea M,P/ Iordachi Rusăt B,C/ *lipsește* și cu o samă de rude ale sale M,P,V// 16 *lipsește* ale sale G/cu]și cu V/Racoviță B,C/ *lipsește* și M,P// 17 *lipsește* au început a agiunge cu M,P/ clevete]clevetiri G/ *după* clévete *ad.* cu vorbe réle V// 17-1 clevitie pre Dumitrașcu voevoda M,P//

asupra lui Dumitrașco-vodă, cum că nu ĭaste bine să fie domn vécinic, pre neam, în Moldova, ce iaste bine să s⟨ă⟩ schimbe după cum va pofti țara, adecă precum ĭaste și acmu domniile de la turci.

Deci împăratul, oblicind de această poftă a lor, au învățat pre Goloftin și pre Rogojenschii de au chiemat pre toți boĭarii țărîi la gazda lor, în casele Dédiului spatariul lîngă curțile domnești. Și au început a spune Goloftin cuvîntul împăratului cătră boĭarii Moldovii, cum marele împărat siléște să scoată această țară din robie, de supt mîna păgînilor, și nu-i trebuĭe nemică dé la dînsa să ĭa, ce-i voĭa să-ș facă pomană, fiind créștinii mîncați de păgîni. Și domniile să nu s⟨ă⟩ schimbe într-însa, să s⟨ă⟩ facă cheltuială ca la păgîni. Și alte multe cuvinte de adeverință, cu milă, ca acéstea.

Și audzind boĭarii acéste cuvinte, toț s-au închinat și au mulțămit.

Iar Iordache Ruset cu ceata lui, precum mai sus s-au dzis, iar au început a striga că nu-i bine să fie tot de un f. 350v neam domn, ce să să schimbe. / Deci o samă de boĭari ține în partea lui Dumitrașco-vodă și dzice că nu-i bine să s⟨ă⟩ schimbe domnii, ce să fie pre neam, să iasă za-

---

1 *după* vodă *ad.* dzicînd B,E,G,V,M,P / *lipsește* cum B,E,V,M,P/ să fie el M,P//2 domnul vécinicu B,C/ pre niam B,C, *lipsește* M,P/ să B,C//3 ĭaste]sînt B,V/ĭaste și]sînt E// 3-4 adecă precum sînt domnii și acum de la turci C, *lipsește* M,P// 5 Decii înpăratul B,C// 5-6 Înpăratul au auzit această poftă a lor și au poruncit lui Golovchin și lui Rogojenschii de au M,P// 6 Golovchin B,C,D,E,G,V// 7 boĭarii cĭei mari a Țărîi Moldovii la B,E,G,V/ țărîi]Țărîi Moldovii D/gazda]gazdili P/casăle B,C/ spătariul B,C, spătariului G// 7-8 *lipsește* în casele Dédiului... domnești. M,P//8 a le spune Golovchin B,E,G,V/ Golovchin C,D, *lipsește* M,P// 9 înpăratului B,C/ *lipsește* cătră boĭarii Moldovii M,P/ cum]zîcînd M,P// 10 mareli înpărat C]înpăratul B,E,G,V/ să silești P/ robiĭa B,C// 11 păgînilor]turcilor B,E,G,V/ trebue C, trebue să ĭa G/ de B,C// 11-12 și nimică nu-i trebuești să ĭa dintr-însa, ci numai cît să silești să-i rămîi pominiri, fiind M,P// 12 *lipsește* să ĭa G/ ce-i] ce-i iaste B,C,E,G,V, ce i-i D/ voia C/ creștinii B,C//13 Și pentru acee domniile M,P/ să schimbe B/ într-însa]atunci G//14 să să facă B,C, ca să nu să facă M,P/ păgîni] turci B,G,V//14-15 Și le-au mai zis și alti cuvinti multi di milă împărătească M,P//15 ca acéste B,C, ca aceste G, *lipsește* M,P// 16 *lipsește* Și M,P *repetă* aceste M/ *lipsește* cuvinte M,P/ toți C, *lipsește* M,P// 18 Iară B/ Iordachi Rusăt vornicul B,C,D,E,G,V/ dzis]scris B,C,E,G,V// 18-4 Iar Iordache Roset vornicul cela ⟨ci M⟩ șide închis și la mari urgii la Necolaiu voevoda și Dumitrașco voevoda nu numai că l-au slobozit, ci și la mari cinsti l-au avut, în loc di mulțămită au răspuns că nu esti bini să fii tot de un neam domnu, ci să să schimbi. Și măcar că unii din boeri îi sta înpotrivă și-i zice să tacă, iar el tot striga, zîcînd acelaș cuvînt. Golovchin au răspuns că într-alt chip nu să poati M,P// 19 iară B/fiĭe B//20 niam domnu B,C/ *după* schimbe *ad.* domnii B,E,G/ Decii B,C//21 ținĭa B, ținea C/ dzicea B, zicea C//22 să B,C/ fiĭe B/ niam B,C//

vistiĭa și cheltuiala din țară, iar Iordachi tot striga că ĭaste bine să să schimbe. Și să priciĭa ei înde ei înaintea lui Goloftin și nu socotiĭa că ĭaste lucru cu rușine. Atunce le-au răspuns Goloftin că într-alt chip nu să poate.

Și au eșit boĭarii cu acest răspuns și s-au dus pre la gazdele sali. Atunce au priceput Goloftin pre boĭarii Moldovei ce féliu de oameni pizmătari sînt și cum nu să iubăscu.

66. Sculatu-s-au Savin Zmucilă banul, carele era învoit cu Iordache Ruset, și s-au dus la Dumitrașco-vodă și la împăratul și au spus toată taina lui Iordache. Deci împăratul s-au mîniĭat și au făcut surgun pre Iordache la Soroca, iar pre Savin Zmucil⟨ă⟩ l-au făcut Dumitrașco-vodă postélnic mare.

Și după ce s-au întors moscalii la țară-ș, au luat și pe Iordache de l-au dus la Chiov. Și au fost la închisoare 2 ani și poate fi acolo ar fi murit, de nu l-ar hi slobodzit moscalii. Numai au avut noroc și parte de Brîncovanul-vodă, că-i era cuscru și au stătut tare pentru dînsul la Poartă. Și s-au agiuns cu chihae veziriului, de-au poroncit f. 351 solilor moschicești, carii era atunce la / Poartă, anume

---

1 iară B/ Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V/ striga]dzicea și striga B,E,G, striga de dzicea V// 2 *după* schimbe *ad.* domnii B,E,G, V/ *după* priciĭa *ad.* boiarii C/ ĭei în de ĭei B,C,V/ înnainte B, înnaintea C// 3 Golovchin B,C,D,E,G/ că ĭaste lucru cu rușine]că nu iaste bine C, nu-i bine V/ Atuncea B, C// 4 li-au răspunsu B,C/ Golovchin B,C,E,G// 5 Și cu acest răspunsu au eșit boerii și s-au dus M,P/ eșit]ieșit V/ răspunsu B,C/ *lipsește* pre M,P// 6 sale B,C/ Atuncea B, C/ Golovchin B,C,D,E,G, V//6-8 Golovchin îndată au cunoscut pre boerii moldoveni că sînt oameni pizmătariți și nu să iubescu unul pre altul M,P// 7 Moldovii B,C/ cé B/ fél B/ pizmătareți B,C,E,G,V// 9 66]48 B, 67 E,G, 72 V, 99 M, *lipsește* C/ Sculatu-s-au atuncea B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/ Savin banul Zmucilă C/ careli B// 9-11 Savvin Zmucilă au mers la Dumitrașco voevoda și la înpăratul și le-au spus M, P// 10 Iordachi Rusăt C, Iordachi Rusăt vornicul B,D,E,G,V// 11 înpăratul B,C/ i-au spus B,G]au pîrît pre Iordachi Rusăt vornicul și i-au spus E/ ⟨a M⟩ lui Iordachi Rosăt M,P/ lui Iordachi C, *lipsește* B,E,G,/ Iordachi vornicul V//11-12 Decii înpăratul B,C/*lipsește* Deci M,P/ S-au mîniĭat împăratul M,P// 12 au făcut surgun]au surgunit M,P/ Iordachi C, Iordachi vornicul V, Iordachi Rusăt vornicul B,E,G/ pre Iordachi Rosăt tocma la Soroca M,P// 13 *lipsește* iar M,P/ Zmucilă C/Savin banul Zmucilă B,E// 13-14 Dumitrașcu voevoda au boerit pre Savvin Zmucilă; l-au făcut postelnic mari M,P// 14 postelnic mare B, vel-post⟨elnic⟩ G//15-21 *lipsesc* M,P// 15 Și]Iară, B,E,V, Dar G/ întorsu B,C]dus G/la țara lor B,C,E,G// 16 pre B,C/ Iordachi C/ Iordachi ⟨Roset G⟩ vornicul de la Soroca și l-au dus B,E,G,V//17 doi B,C/ hi]fi C- murit]perit la închisoaré B,E,G, murit la închisoaré V/ *lipsește* de nu l-ar hi slobodzit moscalii B,E,G,V//18 Și numai G/ năroc B,C,V/ Brîncoveanul B//19 că-i era]fiindu-i B,E, fiind G/ *după* cuscru *ad.* lui Iordachi Rusăt vornicului B, lui Iordachi vornicului E, lui Iordachi Rusăt vornicul G/ *lipsește* și B,E,G,V//20 s-au]au B,E,G/ agiunsu B,C/ cu]la B,G/chihaĭa B,C/ viziriului C//20-21 și au poroncit chihaĭa veziriului solilor moschicești B,E,G,V/ di-au C// 21 atuncea B,C/ anumé B,C//

feciorul lui Şeremet, şi au scris feciorul lui Şeremet la tată-său, la Chiov, şi cu această mijlociré l-au slobodzit moscalii de la închisoare din Chiov. Şi giupîneasa lui, tîmplîndu-să de-au fost fugit în Ţara Ungurească, şi acolo au murit împreună cu o fiică a sa; încă era logodită.

Căutaţi, fraţilor, acmu, cum nu tréce osinda pre sluga céĭa ce s⟨ă⟩ rădică asupra stăpînă-său. Că Dumitraşco-vodă mare bine îi făcus⟨ă⟩ lui Iordache, că l-au scos de la închisoarea lui Neculai-vodă, din beciu, de unde poate ar fi perit, iar Dumitraşco-vodă, înainte trimiţînd, l-au slobodzit şi l-au pus căimăcan. Şi apoi ş-au dat şi o nepoat⟨ă⟩ de sor după un fecior a lui, anume Costantin, şi l-au pus şi păharnic mare, fiind încă copil, nu de vîrstă, la boeriĭe. Ce-i lucru de mirat pentru Iordache, ce nu-i agiungea, de să punea împotriva lui Dumitraşco-vodă.

Nu dzic nemic, numai socotesc doar de era şi cu învăţătura Brîncovanului-vodă, avînd Brîncovanul pizmă véche pre Dumitraşco-vodă, de cînd luas⟨ă⟩ pre fata lui Şărban-vodă Dumitraşco-vodă, din Ţara Ungurească. Că făcus⟨ă⟩ munténii legătură să nu-ş dea fetele după Cantemireşti. Sau doară gîndiĭa Iordache că iară a / f. 351v aduce pre Mihai-vodă din Ţarigrad, de l-a face domn aice în ţară, să fie iară el alfa şi omega, după cum era mai

1-23 *lipsesc*, M,P// 1 ficiorul[1-2] B,C/ Şeremet feldmarşal[2] D// 3 de la închisoaré pre Iordachi Rusăt vornicul B,G,E/ moscalii pre Iordachi Rusăt vornicul D/ închisoaré/ din Chiov pre Iordachi Roset vornicul V/ *lipseşte* din Chiov B,E,G/ Şi]Iară B,E,G,V/ giupîniasa B,C// 4 tîmplîndu-s⟨ă⟩atuncea D/ de au C/ Unguriască C// 4-5 de au fost fugit la acĭa vréme în Ţara Unguriască, acolo s-au tîmplat de au murit B,E,G,V// 5 înpreună B,C/ cu]şi cu B,E,G,V/ încă] care încă B,E,G,V// 6 acum B,C/ acum fraţilor V/ osînda B]păcatul şi osînda C// 7 acéĭa B,E/ să rădică B/ stăpînului său B,C,D,E,G,V// 8 făcusă B/ Iordachi Rusăt vornicului B,E,G, Iordachi vornicul C,V/ de la]din G//9 închisoare C/ Nicolae B, Nicolai C/ din beciu de supt scara curţii domneşti, că poate ar fi perit acolo B,E,G/ undé C/ poate fi V// 10 iară B/ înnainte trimiţind C, trimiţînd înnainte B,E,G// 11 caimacam B,C/ şi pre o nepoată C,D,E,V/ nepoată B// 12 ficior B,C/ anumé B,C//13 l-au pus încă şi G/ *lipseşte* şi[2] E/ fiind copil încă E, încă copil fiind V// 14 *lipseşte* la E,G/ la boerie mare B,C,D,V/ Ce-i]Ce ĭaste B, Ce iaste C,D,E,G, Ce era V/ pentru Iordachi vornicul Rusăt B, pentru vornicul Iordachi Rusăt E,G, pentru Iordachi vornicul C, pentru Iordache Roset vornicul V// 15 înprotiva B,C// 16 *lipseşte* Nu dzic nemic B,E,G, Nu dzic nemic, numai socotesc C/ socotescu B/ doară B, Doară C/ *lipseşte* şi B,E,G// 17 Brîncoveanului-vodă B,C/ Brîncoveanul-vodă C,D,V// 17-19 avînd Brîncoveanul-vodă pizmă véche de demult, de cînd luasă Dumitraşco-vodă pre fata lui Şerban-vodă din Ţara Unguriască B,E,G// 18-19 de cînd luasă Dumitraşco-vodă pre fata lui Şerban-vodă din Ţara Unguriască C// 19 *lipseşte* Dumitraşco-vodă V// 20 făcusă B,C/ fétile B, fételi C//21 Cantimireşti B,C/ doar C, doară de V/ Iordachi Rusăt vornicul B,E,G, Iordachi vornicul C,V/ iar B/ va aduce C,V//22 de-l va face G]de va fi C/ domnu B/ aici B, aicea C// 23 *după* ţară *ad.* în Moldova D,E,G/ în ţară]în Moldova C/ fiĭe B/ mai]şi mai B,E,G,V//

nainte de stăpîniĭa domnii dé la turci. Au cine-l ştie ce gîndiĭa?!

67. Împărăţiĭa Turcului, înţelegînd de moscali că vin mulţime multă, tare s-au îngrijit că să va rădica toată créştinătate de toate părţile asupra lui. Şi au şi trimis de olac de au chiemat pre sfinţiia-sa preasfinţitul kyr Hrysanth, patriiarhul Ier⟨u⟩s⟨a⟩limului, şi i-au dzis ca să scrie o carte la Brîncovanul-vodă, domnul muntenesc, ştiind împăratul că avea prieteşug patriiarhul cu Brîncovanul-vodă, şi Brîncovanul iar avea prieteşug vechiu cu moscalii. Şi să scrie Brîncovanul şi să trimiţă un om a lui la moscali, să facă pace, şi va lăsa Turcul hotar Moscalului Dunărea.

Şi pre acea voroavă au trimis Brîncovanul-vodă pre Machidon comisul aice în Iaşi, la împăratul Moscului, pre socoteala Turcului. Ce n-au priimit nicidecum împăratul moschicesc să fac⟨ă⟩ pace, neştiitoriu gîndul omului la ce-l aducé, stînd vîrtos Toma spătar şi cu Dumitraşco-f. 352 vodă să nu facă pace, / mai mult în pizma Brîncovanului-vodă.

1-2 *lipsesc* M,P// 1 înnainté C,V, înnainte vréme B,E,G/*ad. marginal* vrémi de stăpîniĭa domnii de la turci. Au cine îl ştie ce gîndea, au doar niamul îl trăgea G/ de B,C/ ştiĭa B,C/ cine ştie V/ *după* gîndiĭa *ad.* Au doară niamul îl trăgea B,E// 3 67]49 B, 68 E, G, 73 V, 101 M/ Înpărăţiĭa B,C/ înţălegînd B,C/ mulţimé B,C// 3-4 Împăratul turcescu, auzind că vin mulţimi multă de moscali, tare M,P// 4 *lipseşte* multă tare B,E,V, tare G/ îngrijat B,C,E,V/ că]socotind că M,P//5 creştinătatea C, créştinătatea din Evropa B,E,G/ *lipseşte* de toate părţile P, de toate părţile asupra lui M/ *după* lui *ad.* şi-ş vor piiarde turcii înpărăţiĭa B,E,G/ Şi pentru acee au triimes M,P/ au şi triimis C, au trimis B,E,G,V// 6 *lipseşte* de olac E,G/chiemat]adus M,P/ sfinţiia-sa] sfinţitul M,P//6-7 pre presfinţitul părinte⟨pré preaosfinţiĭa-sa E,G⟩ chirio, chir Hrisanthos, patriiarhul sfintii cetăţi a Ierusalimului B,E,G,V// 7 Ierusalimului C/ s⟨ă⟩ scrie C, să scriĭe B//8 *lipseşte* o carte M,P/ *lipseşte* vodă M,P/ muntenescu B// 9 înpăratul B,C, înpăratul turcescu V/ avea patriiarhul priĭateşug B,E,G,V// 9-13 muntenesc, că ştie că-i esti bun prietin şi cum că şi Brîncovanul ari prietişug vechiu cu moscalii, să triimaţă Brîncovanul ⟨pre M⟩ un om al său la împăratul moschicescu ⟨Moscului P⟩ să facă paci cu Turcul şi Turcul să lasă hotar moscalilor pînă în Dunăre M,P// 10 Brîncoveanul-vodă[2] B,D,E,G, Brîncovanul-vodă C,V/ iară B,C/ priĭateşug B/ véchiu B,C//11 scriĭe B/ Brîncovanul-vodă B,V/ Brîncoveanul-vodă C, D,E,G/ pre un om al lui C,D,G// 12 Moscalului]Moscului B,E,G,V// 14 *lipseşte* Şi pre ace voroavă M,P/ acéĭa B// 14-17 Brîncovanul au triimis la înpăratul moschicescu ⟨Moscului P⟩ în Eşi pre Machidon comisul şi ş-au dat solie. Iar împăratul Moscului ⟨moschicesc P⟩ nicidecum n-au priimit pace. M,P// 15 Machedon B, C/ aicea B,C/ înpăratul B,C// 16 socotiala B/ Turcului]înpăratului turcescu C/înpăratul moschicescu B,C// 17 facă B,C/pacé C/ *lipseşte* să fac⟨ă⟩ pace E,G/ neştiutoriu D// 18 la cé îl aduce B/V aduce C// 17-20 *lipseşte* neştiitoriu gîndul omului... în pizma Brîncovanului-vodă. M,P//18 Toma spatar C, Thoma Cantacozino spătariul B,E,G, Thoma spătariul V//19 facă înpăratul pace B,D,E,G,V//

68. Toma spătariul Ca⟨n⟩tacuzino, fiind văr primare Brîncovanului, îl ținea Brîncovanul ca pre un fiiu al său. Și-l făcus⟨ă⟩ și spatar mare în Țara Muntenească, și mult⟨ă⟩ milă și dragoste și cinste arăta cătră dînsul, țiindu-l mai în frunte de toți boĭarii săi. Iar el au lăsat pre Brîncovanul-vodă și au fugit aice la Ĭași, la împăratul moschicesc, socotind că a hi el domnu în Țara Muntenească în locul Brîncovanului.

Și au început cătră împăratul a pîrî tare pre Brîncovanul, dzicînd că 300 pungi bani ce-au trimis împăratul la Brîncovanul să facă oaste și să cumpere pîine, să iasă în timpinarea oștii moschicești la Fălciiu, să să las⟨e⟩ de acea nădejdé împăratul, că nu sint nici unele de acéle. Ce s-adeverești că îmblă cu vicleșug, că nici oaste face, nici pîine cumpără, nici el va să vie înainte oștii la Fălciiu. Ce sfatul lui iaste, de a videa că bat moscalii pre turci, el să să închine cu toat⟨ă⟩ țara lui la némți.

Deci Toma, vădzînd acel sfat a Brîncovanului că ĭaste așea, s-au vorovit cu unchii lui, cu Costantin Ca⟨n⟩-

1 68]50 B, 69 E,G,P, 74 V, 103 M/ Toma spatar Cantacozino C/ Cantacozino B//2 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G// 1-8 Thoma Cantacozono, văr primare Brîncovanului, dacă au fugit din Țara Muntinească, măcar că Brîncovanul l-au avut la mari cinste și milă, și au vinit în Eși la împăratul moschicescu, socotind că l-a faci împăratul pre dînsul domnu în locul Brîncovanului ⟨l-a faci în locul Brîncovanul⟨ui⟩ înpăratul pre dînsul domnu P⟩, au început a pîrî ⟨tari M⟩ pre Brîncovanul zîcînd cătră împăratul: „Împărati, mărie-ta, ai triimis la Brîncovanul 300 ⟨3.000 P⟩ pungi bani să facă oasti și să cumperi pîini și să iasă înnainti oștii M,P// 2 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 3 făcusă B/ spătar B/ Munteniască B, C//4 multă B, C/ și cinste și dragoste G//5 țiindu-l mai bine și mai în frunte decît pre toți D/ de toți]decît pre toți B,E,G,V, decît toți C/ Iară C// 6 aicea B,C/ înpăratul moschicescu B,C//7 că va hi C, că va fi D// 8 Munteniască B,C/ Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 9 înpăratul B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 10 trii sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V/ ce au triimis C/ înpăratul B,C//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// 12 și să iasă B,E,G,V,/ în]întru B,C,D,E,V/ în timpinarea]înnainte G, în întimpinarea B,C,D,E,V// moschicești]mării-tale V/ *ad. marginal* moschicești M//13 să să lase înpăratul de acĭa nedejde B,E,G/ să să lasă de acea nedejde înpăratul C/ să te lași măriĭa-ta de acea nedejde V// 12-15 la Fălciu; ci să știi, împărăție-ta că nici unile di acele nu sînt, fiindcă umblă cu vicleșug: oasti n-au făcut, pîini n-au cumpărat și nici el nu vre să vii M,P// 13 nu sînt B,C/ nici de E/ uneli C//14 acéle]acéste V/ să adevérește B,C/ umblă B,C/ viclêșug, B,C// 15 *lipsește* nici pîine cumpără B,E,G/ *lipsește* el D/ viie B,C,V/ înnainte B, înnaintea C/ oștii mării-tale V//16 de]că de E// 17 atunci el și cu toată țara lui să să închini la nemți M,P/ toată B,C/ nemți C// 18 Decii B,C/ Toma]eu V/văzind B,C/ Brîncoveanului-vodă B,D,E,G,V, al Brîncovanului-vodă C//18–3 Și văzînd eu acesti am vinit la împărăție-ta să-ți facu știri, fiindcă toată boerime și Țara Muntinească sînt bucuroși să să închini mării-tali ⟨la înpărăție-ta P⟩, iar nu nemților M,P// 19 așa B,C s-au vorovit]m-am vorbit V/ lui]miei V/ Cantacozino B,C//

tacuzino stolnicul și cu Mihai spătariul și cu alți boiari
f. 352v de țară, / să vie el înainte: „Să dea știre împărăției-tale că toată țara îi bucuroasă să să închine la împărățiĭa-ta, numai Brîncovanul nu priiméște și face piĭadecă tuturor. Și 18.000 de sirbi, ce-s în capul Țării Muntenești, vrea să vie la împărățiĭa-ta, și i-au poprit Brîncovanul și nu las⟨ă⟩ pre sirbi de cei ce slujesc ⟨la⟩ némți".

Și au cerșut Toma oaste la împăratul, oaste ca să margă să lovască Brăila, să o ĭa. Și atuncea, auzind muntenii și oaste Brîncovanului, toți or alerga la dînsul la Brăila, și Brîncovanul a rămîne singur; și a strînge bucate multe din olatul Brăilii și a eși înaintea împărăției la Fălcii, cu toat⟨ă⟩ oaste muntenească și cu zaharà.

Și așea au stătut și Dumitrașco-vodă întru agiutor Tomii, la acéste vorbe, în pizma Brîncovanului, ca să-i facă rău. Și nu socotiĭa că mai mult îș face lui, ⟨că⟩ rășchiră oaste și la greu n-a avea cu ce să bate.

Care mult i-am dzis eu lui Dumitrașco-vodă, în taină, să lasă pizma Breancovanului și să nu-ș rășchire oaste.

1 Mihai Cantacozino spătariul B,E,G,V//2 să vin eu înnainte B,E,G,V/ înnainte C/ să dau B,E,G,V/ ştiré B,C/ împărățiii B,C//3 îi]iaste B,C,D,E,G,V/ înpărățiĭa B,C///4 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V *lipsește* numai Brîncovanul... tuturor. M,P/ piedică C// 5 Și]Iar diosăbit că aceli M,P/optsprăzéci mii B, optsprăzéce mii C/ ce-s]ce sînt B,C,D,E,V, carii acmu sînt M,P// 6 viie B/ înpărățiĭa B,C/ Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V // 5–7 și vre să vii întru agiutoriul împărății-tali, să știi împărăție-ta ⟨mărie-ta P⟩ că și pre acee i-au poprit Brîncovanul și nu-i lasă să vii la împărăție-ta M,P// 7 lasă B, C/ di B,C/ slujescu la nemți B,C/ la nemți D, V/ *după* nemți *ad.* să vie B,E,G/ *lipsește* pre sirbi... nemți M,P// 8 au cerșut Toma spatariul la înpăratul oaste să-i dea ca să margă B,G,V/ Toma spătariul E/ *lipsește* oaste[1] C,D/ oaste[2]] să-i dea E// 8-10 Ci di-i socoti împărăție-ta, au zis Thoma Cantacozino, să-mi dai oasti să mergu să ĭau Brăila. Atunce vor auzi muntenii și și oaste M,P// 10 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V// 10–11 și toți vor veni la mini, iar Brîncovanul M,P/ vor alerga D,G//11 Brîncovanul-vodă B,C,D,E,G,V// va rămînea sîngur B,C,D,G,V/ va strînge D,G//12 *lipsește* din olatul Brăilii B,E,G// 11-13 și eu ⟨er eu M⟩ oi strîngi viti multi din olatul Brăilii și zahare și voi eși înnainte împărății-tale la Fălciiu M,P/ va eși C,D,G/ înnainte B, înnaintea C/ înpărățiii B,C//13 Fălciiu B,C/ va eși cu toată oastea munteniască înnaintea împărăției la Fălciiu și cu zairea G/ toată B,C/ oastea C/ munteniască B,C/ zaharea B,C/ *lipsește* și cu zaharà M,P// 14 așĭa B, așa C/ agiutoriu B,C, agiutoriu Thomii spătariul V// 14-17 Dumitrașco voevoda avînd pizmă asupra Brîncovanului s-au rugat împăratului să facă după cerire Thomii Cantacozino. Și nu socotie că să înpuținează oaste împăratului M,P// 15 acéste]acéli C/ Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//16 mai mult rău C/mai mult rău lui îș face D/mai mult lui îș face rău G/îș face lui rău, că-ș rășchiră B,E/că își fac lor mai mult rău că rășchiră V/că C,D// 17 *lipsește* și la greu... să bate M,P/ nu vor avea C/cu cé să să bată B/ cé C/nu va avea cu ce să să bată E, n-or avea cu ce să să bată V//18 i-au dzis ⟨zis C⟩ hatmanul Ion lui B,C,E/mult i-au zis lui Dumitrașco-vodă Ion Neculcé hatmanul în taină D/ Pentru care mult i-au zis hat⟨manul⟩ Ioan Neculcé lui G/mult i-au dzis unii din boĭari lui V// 18-3 *lipsește* Care mult... nemica sînt M,P// 19 Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V/ să nu rășchire B,C,E,V//

Că pre urmă mult să va căi și nemic nu va putea folosi, precum dzice filosoful: „Căinţile céle de apoi întru nemica sînt". /

f. 353 69. Deci împăratul îndată au poroncit de au ales oaste, caré era mai frunte de moscali și un polcu de moldovéni, cu Rent ghenarariul și cu Cropot bragadiriul, și l-au pornit cum mai în grabă. Și i-au dzis împăratul Tomii că, de nu s-a închina Brîncovanul, îl va face pre dînsul domn, iar de să va închina Brîncovanul, pre dînsul îl va face ghenaral de nu va asculta, nici să va téme de Brîncovanul-vodă. Așea aduc tinerétele pre om cînd au pre multă voïe și dezmierdăciune la un stăpîn, precum au avut și Toma la Brîncovanul-vodă; că la cea de apoi s-au înstreinat de neamul său și de binele său cel mult și au murit în ţări streine.

70. După acéstea, împăratul a treïa dzi au purces din Ïași la Prut, la oaste sa, și au poftit și pe Dumitrașco-vodă să fie după dînsul și să-ș ïa cu dînsul 15 boïari, pe care-i vor plăcea lui, să-i cinstească acolo. Și să margă și mitropolitul ţărîi, să slujască liturghie acolo, în besérică de cort. Și au pus de-au cumpărat și cîteva vasă de vin, să fie

1 Că]Pentru că G/ mult]rău G/ nemică B,C/ *repetă* și nemic A// 2 *după* filosoful *ad.* pentru că G/ Căinţele B/ céle de pre urmă nemică sînt E,G/ apoi]pre urmă B// 4 69] 50 B, 70 E, G, P, 75 V, 105/M/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ înpăratul B,C, înpăratul moschicescu M,P/ *lipsește* îndată E,G// 5 care B/ oaste ce mai de frunte, moscali M,P/ *lipsește* de[2] M,P// 6 gheneralul B,C/ Cropotchin M,P/ bregadiriul B,C/ l-au]i-au C,E,G,V, s-au M,P// 7 *lipsește* Și M,P/ înpăratul B,C/ Împăratul moschicescu au zis Thomii Cantacozino M,P/ Thomii spătariul V//8 să va închina B,C,V/ Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă C,D,E,G,V/ atunci pre dînsul îl va faci domnu M,P/ pre dînsul înpăratul domn în Ţara Munteniască G/ *după* domnu *ad.* în Ţara Munteniască B,D,E,V//9 Brîncovanul-vodă B,D,E,G,V, Brîncoveanul C/ pre] atunci pre M,P/ *după* dînsul *ad.* atuncea B,G,V/ gheneral B,C//9—10 ghinăr⟨ar⟩ și atunci nu să va temi di Brîncovanul și nici îl va asculta M,P// 10 temé B// 11 Așa B,C]Întru acesta chip așïa V/ tinereţile B, tinereţele C/ tinereţile și simeţiïa G/ *lipsește* pre om G/ *după* om *ad.* și simeţiïa B,E, V/ prea C// 11-15 *lipsesc* M,P// 12 dezmierdăciunea B,C/ Toma spătariul B,E,G,V// 13 cïa B/ de apoi a lui G]de pre urmă C//14 niamul B,C/ bineli C// 16 70]51 B, 72 E, G, P, 76 V, *lipsește* M/ Dupre V,B,E/ acéste B,C/ înpăratul B/triïa B/ a triïa zi înpăratul C// 16-18 După toati aceste înpăratul s-au gătit să purceagă din Eși și au poftit pre Dumitrașco voevoda să margă după sini M,P// 17 oastea C/pohtit V/ pre B,C//18 fie]vie C/ după] cu B,E,G,V/ cinsprăzéci B/pre C/cari-i B,C,V// 18-20 pre cari îi va alegi el să le facă masă acolo, la cîmpu. Și i-au mai zis să margă și mitropolitul Moldovii să slujască acolo sfînta liturghie în biserica ⟨mănăstire P⟩ ce di cort M,P// 19 cinstiască B,C/ *lipsește* acolo E//20 *lipsește* ţărîi B,C,E,G/ să slujiască acolo liturghiïe B,E,G/ bisérică B// 21 pus] poroncit M,P/de au B,C/ vase B,C/ fiïe B// 21—5 să fii pentru cinsti oștilor, apropiindu-să zioa Sfinţilor apostoli Petru și Pavel, adică zioa nașterii sali, după cum să zici la dînșii ⟨imi ninsi M⟩, că ave obiceiu de prăznue ace zi, fiindu-i și numili Petr⟨u⟩. Însă această prăznuiri ⟨cu M⟩ trii zili mai înnainti au făcut-o, de vremi că era vreme oștirii M,P//

de cinstit ostenii, că atuncea era și sărbătoare, dzioa Sfinţilor ap⟨o⟩stoli Petrî și Pavel; cu trei dzile mai

f. 353v înainte, în post, / să facă în loc de prazdnic, cum să dzice la noi, fiind și numele lui, Petrî. Avea obiceaiu el de făcea și într-alţi ani slujitorilor lui masă la Sféti Petrî.

70. ⟨sic⟩. Deci Dumitrașco-vodă s-au sculat a doa dzi și ș-au ales boïari, pre cine au socotit, împreună cu mitropolitul Ghedeon, și s-au dus și au făcut întîi liturghie. Iar oaste era strînsă, și era făcut un ocol mare, mai largu de cum cuprinde curtea g⟨ospo⟩d din Ïași. Mai ca dă

1 atuncea era mai înnainte cu doao zile de sărbătoarea de zioa B,E// 1-3 că atuncea era în postul lui Svïatii Petr⟨u⟩, cu trii zile mai înnainte de sărbătoare Sf⟨i⟩nţilor apostoli Petr⟨u⟩ și Pavel, să facă C/ că atuncea era cu trii zile mai înnainte de zioa Sf⟨i⟩nţilor apostoli Petr⟨u⟩ și Pavel, în post, să facă D/că atuncea era mai înnainte cu 2 zile de sărbătoarea Sfinţilor apostoli Petru și Pavel, în post, să facă G// 2 apostoli B/ *lipsește* cu trei dzile mai înainte B, *lipsește* cu trei... în post D// 3-4 în post, cinstind înpăratul zioa nașterii sale, fiind numele lui Petrî. V// 3 *ad. marginal* în loc de D/ praznic B,C/ cum am dzice C// 4 și fiind și B,E,G/ numeli B,C Petr⟨u⟩ C/ Petrî, și fiindu și nașterea lui în zioa de Sf⟨i⟩nţii apostoli Petr⟨u⟩ și Pavel E/ Avea el C/ el]înpăratul G, *lipsește* V/făcïa B//5 făcïa slujitorilor lui și într-alţi ani masă, benchet, la zioa Sfîntului Petrî V/ *după* lui *ad.* boïarilor lui C// 4-5 făcea oșténilor și tuturor slujitorilor săi masă, benchet, la zioa Sfinţilor apostoli, fiind și nașterea înpăratului întru acea sfîntă zi G/ *lipsește* Avea obiceaiu... la Sféti Petrî E// 5 *după* masă *ad.* benchet B/ *lipsește* la Sféti Petrî B/ *după* benchet *ad.* ⟨Iară E,G⟩ în 27 de zile a lunii lui iunie, în dzioa Sfîntului Samson priimitoriul de streini, tîmplîndu-s⟨ă⟩ întru acïa zi de au fost preslăvita izbîndiré ⟨izbîndă și biruinţă E⟩ asupra șvezilor la Poltava și luundu de atuncea obiceaiu ⟨în toţi anii E⟩ la Rosiïa cea Mare și cea Mică ⟨de E⟩ dau laudă lui Dumnedzău, mulţămind pentru biruinţa ce-au dat Dumnedzău înpăratului asupra vrăjmașilor săi, înpodobind acïa sfîntă zi cu canoane și cu toată slujba biséricii. Și ţin acel obicéiu ⟨de atuncea E⟩ și pînă astăzi, acum în zilele noastre ⟨astăzi de sărbază în toţi anii E⟩ B,E,G/ masă mare, benchet, la Svïatii Petr⟨u⟩. Însă și pentru aceasta că în 27 de zile a lui iunii au fost biruinţa asupra șvezilor și de atuncea încoaci au luat a prăznui acea zi a Sf⟨î⟩ntului Samson, cu toată rînduiala slujbii bisericii și pînă astăzi la Moscu și la Chiov și în tot locul, cît iaste stăpînirea Moscului C// 6 70]71 C, 74 E,G, 77 V, 107 M, 73 P, *lipsește* B/Decii B,C, *lipsește* M/ *lipsește* s-au sculat V/ A doao zi Dumitrașcu voevoda au ales M,P// 7 cine]cari M,P/ au]i-au M/înpreună cu B,C]și au luat și pre M,P// 8 Ghedeon]părintele chir Ghedeon B, chir Ghedeon C,E,V/ s-au dus la obuz unde era înpăratul și au slujit mitropolitul liturghie în bisérică de cort. Iară B,E,G,V/ făcut]slujit C/s-au dus la împăratul, acolo la cîmpu; și întîiu au slujit mitropolitul sfînta liturghie M,P//9 *lipsește* Iară M,P// 9-2 era strînsă ocol ⟨acolo P⟩ și tot șiraguri, după regula lor, și di o parte și di altă parte și toati pușcile M,P//9-10 făcut ca un ocol mare, mai mare decît ⟨decum C⟩ cuprinde curtea domniască din Iași B,E/ și era ca un ocol oastea prinpregiur ⟨era strînsă ca cum ar fi fost un ocol mare G, era ca cum ar fi fost un ocol mare V⟩, mai mare decît cuprinde curtea domniască din Iași D,G,V// 10 Mai ca pe de d⟨o⟩a ori B,C,D, E,G,V//

d⟨ou⟩ă ori de cumu-i curtea, așea era acel ocol, de o parte drăgănime și de o parte tot pușcile céle mare înșirate.

Deci dac⟨ă⟩ au istovit liturghie, au și început a slobodzi pușcile céle mari pré rînd, toate cîte una, pînă în 52, că atîte avea luate cu sine. Apoi au început a slobodzi drăgănime flintele, însă nu tot odată, ce începus-a slobodzi de o parte, mergînd focul slobodzind din om în om, împregiur. Ca cum ar mérge fulgerul, așea mergea focul împregiur. Și era 5 rînduri, tot draguni de draguni.

71. Apoi au mers la conac, și acolo au întins vro cinci, șease corturi unul lîngă altul, de să ține tot unul. Și au f. 354 pus masă supt acel cortu, gios pre / pămînt, și au săpat șanțu de slobodzit picioarele în gios.

Și au șădzut împăratul și cu Dumitrașco-vodă și cu toți ghenararii, cîți era, și bragadirii și polcovnicii și căpitanii. Și pre de o parte, de la al cincile boeri moschicești mai gios, ședea și cei 15 boiari moldovenești, tot de-a rîndul, cineș după cinstea sa.

Și era într-o miercuri, în post, și au mîncat toți carné, pentru liubovul împăratului créștinescu. Și ne-au cinstit

1 di pe cumu-i curtea domniască D/ curte domniască B, curtea domniască C,E,G,V/ așia era ca un ocol, și E, așea era, ca cum ar fi fost ca un ocol, și pre G// 2 și ⟨pre G⟩ de o parte era drăgănimea B,C,D,E,G,V/ de o parte era toate pușcile D,E/ *repetă* toate E/ și pre de altă parte era toate pușcile G/ toate pușcile C, V// 4 Decii dacă au slujit liturghie mitropolitul ⟨mitropolitul liturghie V⟩ B,E,G,V/ Decii C/dacă C/ istovit]slujit C/ Și după sfînta liturghii M,P/ *lipsește* și B,E,G,V// 5 pre B,C/ *lipsește* toate cîte una M,P//6 cinzăci și doao C]șeasĭezăci și doao B,E,G/ atîte]toate A / avea luate înpăratul ⟨înpăratul luate G,V⟩ cu dînsul B,E,G,V, avea luate cu dînsul înpăratul C/ *lipsește* că atîte avea luate cu sine M,P// 6-7 După aceĭa au slobozit dragunii M,P//7 drăgănimea B,C/ ce începusă B, ce au început C// 7-9 nu toati odată, ci unul după altul și neîncetat, ca cum ar merge fulgerul ⟨ca cum ar merge fulgerul, neîncetat P⟩ M,P// 9 *lipsește* în om G/înpregiur B, C/ Ca cum]Precum C/așia B, așa C, *lipsește* M,P// mérge ⟨a⟩ focul înpregiur B, *lipsește* M,P//10 focul tot G/ înpregiur B,C/ cinci B,C//11 71]72 D, 75 E,G, 78 V, *lipsește* B, C,M,P/ Și apoi P/mărsu B, mersu C/ conac]otac M,P/ au întinsu B,C]era întinsă M,P/ vreo C, *lipsește* G/ *lipsește* vro cinci M,P// 12 șeasĭe B, șasĭe C/ lîngă]din G/ *lipsește* de să ține tot unul M,P/ ținea B,C// 13 pus]întins G/mesă M,P/ cort B,C, aceli corturi M,P//14 șanțuri G/picioareli B,C// 13-14 pre pămînt, fiind șanțuri săpati di slobozit picioarile în gios M,P// 15 șezut înpăratul B,C/ *după* împăratul *ad.* la masă M,P/ *lipsește* cu [1-2] M,P/ voevoda M//16 gheneralii B,C/ *lipsește* cîți era E, cîți era, și M,P/ bregadirii B,C/ *lipsește* și[2] M, P/ capitanii C// 17 Și]Iar M,P/ cincele B, cincelea C/ al cincile rînd al boerilor M,P//18 *lipsește* mai gios M,V,P/ șidea B,C]au șăzut M,P/ cei]acei P, *lipsește* G/ cĭei cinsprăzéce B/ moldovenéști B] moldoveni P/ tot dé-a rîndul B, *lipsește* M,P//19 dupre B,C,E/ cinstea și boerie sa B, E,G,V// 20 într-o zi V/ întru o zi miercuri, în postul Sf⟨i⟩nților apostoli E,G/ carne B,C, carne toți D// 20-1 Într-o mercuri s-au întîmplat masa aceasta. Și i-au cinstit pre toți foarti bini și frumos, atît cît toți s-au bucurat, învrednicindu-să a șide la masă împărătească M,P// 21 libovul înpăratul creștinescu B,C/ Și i-au cinstit înpăratul B,E,G,V/ ne-au]i-au C,D//

pre bine și frumos, și mai pe urmă ne-au închinat însuși împăratul, cu niște vin al lui, de la frantoji, care, îndat⟨ă⟩ cum au băut, au mărmurit toți de béți, bînd de acel vin. Și n-au mai știut cum au dormit întru acea noapte, și domnul și boĭarii.

72. A doa dzi s-au tocmit și boĭarii cu Dumitrașco-vodă și mitropolitul, și i-au făcut toți scrisori la mînă și au iscălit toți, și împăratul. Și au purces la Ĭași Dumitrașco-vodă și Simion Sava și au strîns și pre alți boĭari și arhierei, carii nu s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ la cinste la Prut. Și au întrat în besérica domnească pe poartă și au cîntat un paraclis; și după paraclis au cetit catastihul cel de tocmală, ce-au f. 354v făcut lui Dumitrașco-vodă. Și au priimit toți, / și ceĭalalți boĭari, care nu să tîmplas⟨ă⟩ la Prut. Și au iscălit toți, tot pre ponturile céle ce li-au trimis împăratul pre Luca vistérnicul, precum s-au pomenit mai sus.

73. Și așea era sfatul, să margă tot cătinel, zăbovind, doar se va întoarce și Toma de la Brăila, și vor veni și léșii din sus. Și or mai strînge și vite, că trimisese slujitori prin țară de lua a cui găsiĭa, și fără voĭa lui, și le da bani.

1 *după* frumos *ad.* pre domnu și pre boiari C/ pre urmă au închinat ⟨și G⟩ sîngur înpăratul B,C,E,G,V// 1–5 *lipsește* și mai pe urmă... și domnul și boĭarii. M,P// 2 néște B/ a lui B,C/ franțozi B,C]Franțiĭa V/ carii C,E/ îndată B,C//3 băut]bătut A/ cum au băut, îndată D/ îndată cine cum au băut ⟨cum E⟩ E,G/ cum au mărmurit B,V/ *lipsește* bînd de acel vin E,G// 4 *lipsește* mai G/ într-acĭa B/ noapté C// 6 72]51 B, 73 D, 76 E,G, 79 V, *lipsește* M,P/ Iară a doa zi B,E,G,V// 6-16 A doao zi Dumitrașcu voevoda și cu mitropolitul Ghedion și cu acii 15 boeri au făcut scrisoari de tocmală și iscălindu-le ⟨iscălindu-o P⟩ toți l-au dat ⟨au dat-o P⟩ în mîna împăratului; și înpreună cu Simion Savva Rogojinschii au vinit iarăși la Eși, iar împăratul au rămas la ordiĭa sa. Dumitrașcu voevoda și cu Simion Savva Rogojinschii au strîns pre toți ⟨arhiereii și P⟩ boerii la curti, în biserica domnească, pre poartă. Și după sfînta liturghii au slujit și un paraclis; iar după paraclis au citit ponturile și catastihul ci le-au dat împăratul lui Dumitrașcu voevoda și țării, pre cari încă mai întîi ⟨încă P⟩ le adusăsi di la împăratul Luca visternicul și le-au iscălit toți M,P// 8 *repetă* și[1] A,C,D/ și sîngur înpăratul B,C,E,G/ și sîngur înpăratul încă au iscălit V// 9 Savva ⟨Sava C⟩ Rogojenschii B,C,D,E,G,V/ strînsu B,C/ *ad. marginal* și[3]B// 10 nu să tîmplase B, nu s-au tîmplat C//11 bisérica domniască B,C// 12 citit B/ ce au B//13 priimit]iscălit G/ ceiĭalalți C//14 carii B,C/ nu să tîmplase B, nu s-au tîmplat C/ *după* Prut *ad.* la cinste G// 15 poncturile B,V/ triimis C/ înpăratul B,C/ pre[2]]prin G// 16 vistiernicul C/ precum mai sus s-au scris C, E,G, *lipsește* M, P/ pomenit]scris V// 17 73]52 B, 77 E,G, 80 V, 110 M, 76 P/ așia B, așa C/ *lipsește* Și așea M,P/ zăbăvind B,C// 17-19 Sfatul era să margă ⟨la P⟩ împăratul ⟨tot P⟩ pre încetul cu oaste în gios, pînă să va întoarci Thoma Cantacozino cu oaste di la Brăila și pînă or vini și oștile leșăști și pînă or mai strîngi și vite pentru mîncare oștilor M,P//18 doară B,C/ să va B,C/ *după* Brăila *ad.* cu ceĭa ⟨céĭalaltă E, acea G⟩ oaste cu Rent gheneral B,E,G,V/ și socotiĭa că vor vini V/ vini B,C// 19 trimisésĭe B,C//20 pin B,V/ luoa B,C,V, lua vite D//19-20 *lipsește* că trimise-se slujitori... și le da bani. M, P// 20 a cui și găsiĭa vite și fără de voĭa lor B,E,V/ și găsiĭa D/ găsiĭa vite G/fără de G/ și fără de voia lor C, *lipsește* D/lui]luoa G//

Dar în scurtă vrémé au și nemerit véste, dé la Lupul vornicul, că au trecut veziriul Dunăre și vine în sus. Deci împăratul întîi să cumpăniĭa să întoarcă oaste înapoi, să ias⟨ă⟩ pre la Iași la Siretiu în gios, la Focșani. Apoi au văzut că nu-i dă mîna, că obuzul lui Șeremet agiunsése în gura Jijiei.

Ce s-au lăsat de acel sfat și au trecut Prutul toată oaste, în ceasta parte, și au luat în gios, cum mai de sirgu, să agiungă la Fălcii. Atuncea au văzut împăratul că s-au greșit, unde au trimis pre Toma și s-au împărțit oaste. Și au răpedzit să s-întoarcă. Ce n-au apucat, că Toma agiungea atunce la Brăila.

74. Iară Toma, după ce-au agiuns la Brăila, a treĭa
f. 355 dzi au și luat cetate Brăilii. Și au început a strînge / zahara, să pornească la Fălcii, și a vini multă oaste, cum să apucas⟨ă⟩. Și au scris cărți înapoi la împăratul, de i-au făcut știre. Numai Lupul vornicul au prinsu acéle cărți și li-au trimis la veziriul, ca un împiedecătoriu de binele

1 *lipsește* Dar în scurtă vrémé M,P/ vréme B,C/ vrémĭe au vinit véste V/ nemerit] vinit B,C,E,G/ de B,C// 1-2 Lupul vornicul fără zăbavă au triimis vesti ⟨răspunsu P⟩ cum că viziriul și cu toată oasti turcească au trecut Dunăre în ceasta parti și vin în sus M,P// 2 că]cum că V/viziriul B,C/ Dunărea B,C/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 2–8 Împăratul moschicescu au trecut cu toată oaste sa preste ⟨pré P⟩Prut în ceasta parte și îndată au purces în gios M,P// 3 înpăratul B,C/ *ad. marginal* întîi D/ să cumpăniĭa]socotiĭa C/ înnapoi B,C// 4 să ĭas⟨ă⟩]să ĭa B,C,E,V/ Siret B, Sirétiu C/ la[2]] spre D// 5 Șeremet feldmarșal E,G/ agiunsésĭe B,C Jijiii B,C// 8 oastea C/ cum mai de sîrgu B, *lipsește* M,P//9 Fălciiu B/ *după* Fălciu *ad.* că Șăremet cu ceĭalantă oasti moschicească agiunsăsă în gura Jijiii ⟨la Jijiĭa P⟩ M, P/ înpăratul B,C//10 undé C/ triimis C// 9-11 S-au căit împăratul moschicescu că au dat oasti Thomii Cantacozono. Și îndată au triimis să să întoarcă oaste M,P// 10 pe B/ ș-au înpărțit B, C,V//11 oastea C/ răpedzit]triimis E,G/ să B,C// 12 atuncĭa B, atuncea C/ Și nu i-au agiuns, că Thoma Cantacozino ⟨și M⟩ cu oaste atunce agiunge la Brăila M,P// 13 74]53 B, 81 V, 113 M, 78 P, *lipsește* E,G/ *lipsește* Iară M,P/ ce au agiunsu B,C/ *ad. marginal* agiuns G/triĭa B,C/ Thoma Canta⟨cu⟩zino după ce-au vinit la Brăila pînă în trii zili au luat M,P// 14 au și luat moscalii cetatea Brăilii; aruncînd combarali în cetate s-au închinat. Și au început C/ cetatea B/ Brăila M,P/ strîngé B/ zaharea B, C,V, zairea E// 15 zahara și cîtăva oasti, ca să ĭasă înnainti la Fălciu M,P/ să o porniască B,E/ porniască] C/ Fălciiu B/ *lipsește* și a vini multă oaste M,P/ și au început a vini la dînsul ⟨*lipsește* la dînsul C⟩ multă oaste B,C,E,G,V/ cum]precum B,D,E,G,V, după cum M,P//16 apucasă C/ *după* apucasă *ad.* Toma către înpăratul B, E,G,V/ Și di toati aceste au scris M,P/ *lipsește* cărți înapoi V,M,P/ înnapoi B, *lipsește* C,E,G/ înpăratul B,C, împăratul moschicescu M,P/ *lipsește* de i-au făcut știre M,P//17 știré B/ *după* știré *ad.* și au triimis pre doi moscali dinpreună cu doi moldovéni cu cărțile. Și mergînd au prinsu Lupul vornicul acéle C//17-2 Iar Lupul vornicul ca un împedicătoriu de folosul creștinilor au prins cărțile Thomii Cantacozino și le-au triimis la viziriul ⟨la înpăratul turcescu P⟩. Și pentru acee împăratul moschicescu nu știe că au luat cetate Brăila M,P// 17 acéli B//18 viziriul C/ înpiedicător B,C/ bineli creștinilor B,C//

créștinilor. Și moscalii nu știĭa nemic c-au luat Toma Brăila.

75. Brîncovanul-vodă încă, după ce-au audzit c-au dat moscalii oaste Tomii și mérge la Brăila, s-au mîniĭat și n-au vrut să s⟨ă⟩ mai pogoare în gios. Și zaharaoa ce o pornisă înainte moscalilor la Fălcii au poprit-o și, după ce-au bătut turcii pre moscali, au trimis-o oștii turcești. Și banii ce-i trimisése împăratul moschicescu Brîncovanului-vodă, să facă oaste și zahara, precum s-au pomenit, după ce s-au întors moscalii la țara lor, le-au trimis banii.

76. Pre acéĭa vrémé să rădicas⟨ă⟩ 2 boĭari sirbi de la marginea Bosnei și strînsése la 20.000 de oaste și mai bini, tot sirbime, cu îndemnăturile moscalilor. Și multă răutate făcea turcilor despre acea parte. Numai n-au ținut mult și n-au apucat a să întemééĭa că, după ce-au bătut veziriul pre moscali, au și răpedzit niște pași ai lui
f. 355[v] și i-au spart. Iar boerii / acéĭa pre urmă au venit la Petreburc, la împăratul moschicescu, neputînd trăi la locul său. Și i-au miluit și li-au dat sate, să trăiască acolo la Moscu.

1–2 moscalii/înpăratul E,G/ nemică B,C/ că au C/ că au luat Rent gheneral cu Toma Brăila B,E,G// 3 75]54 B, 79 E, G,P, 82 V, 114 M/ Decii Brîncoveanul-vodă V/ după ce au B,C] dacă au D/că au dat B,C// 3-7 Brîncovanul, dacă au văzut că au vinit Thoma Cantacozino cu oasti moschicească la Brăila s-au mîniiat și au poprit zaharaoa, că o pornisă înnainti ⟨să margă M⟩ la Fălciiu. Și mai pre urmă au triimis-o turcilor M,P// 4 merge B,C// 5 să B,C/ zahareaoa B,C,V, zaireaoa E// 6 înnainte B, înnaintea C/ Fălciiu B//6-7 după ce s-au bătut turcii cu moscalii C,D/ după ce s-au bătut turcii cu moscalii și s-au înpăcat, apoi au trimis-o B,E, G,V// 8 trimisésĭe înpăratul B,C// 8-10 *lipsește* Și banii ce-i trimisése... banii. M,P// 9 Brîncoveanului-vodă B/ zaharea B,C,V, zairea E/ precum s-au pomenit mai sus B,D,V, precum mai sus s-au scris C,E,G// 10 ce]cĭe B/întorsu B,C/ li-au trimis ⟨triimis C⟩ Brîncovanul ⟨Brîncoveanul⟩-vodă bani B,C,E,G,V// 11 76] 55 B, 80 E, G,P, 83 V 115 M/ Pre acéli vremi E, *lipsește* M,P/ Iară pre V/ vréme B,C / rădicasă doi B,C// 11-17 Doi boeri sîrbi în margine Bosnii s-au rădicat cu 20.000 oasti sîrbască și multă stricăciuni au făcut turcilor. Dar n-au putut să treacă să vii la moscali; și mai pre urmă i-au răsipit turcii M,P// 12 Bosnii B,C/ strînsésĭe B,C]au fost strîns V/ la]ca la D,E,G, ca V/ ca la doaozăci de mii B,C/ de sirbi oaste G// 13 bine B,C/ sirbimé B,C/ îndemnăturili B//14 răutaté C/ făcĭa B/ acĭa parte de loc B,E,G// 15 întemeĭa B,C// 15-16 după ce s-au bătut turcii cu moscalii ⟨și după cĭe s-au înpăcat, apoi V⟩ au și răpedzit viziriul C,D,V// 15-17 după ce s-au bătut turcii cu moscalii atuncea la Stănilești ⟨la Prut E,G⟩ și după ce s-au înpăcat, apoi au și răpezit ⟨triimis E,G⟩ veziriul néște pași ai lui și au spart pre acĭa oaste ⟨și o au înprăștiĭat G⟩ B,E,G// 16 néște C,V// 16-17 ai lui, cu oaste turcească și au spart pre acĭa oaste sirbască V///17 *după* spart *ad.* și s-au înprăștiiat acea oaste C, pre acea oasté D/ și au spart pre acea oaste și o au împrăștiĭat G/ boĭarii B, boiarii C/ mai pre urmă V/ au vinit C]s-au dus B,E,G,V// 17-19 *lipsește* Iar boerii... să trăiască acolo la Moscu. M,P// 18 Petrîburgu B, Petrburc C/ înpăratul B,C/ neputîndu B/ său]lor B,E,G,V// 19 *după* miluit *ad.* înpăratul B,C,E,G, V/ sate, moșii, de au trăit acolo la Moscu în viiața lor V//

77. Împăratul Moscului, neştiind rîndul locului acestuĭa, aşijderea şi Dumitraşco-vodă nu ştiĭa, fiind de copil mic în Ţarigrad, şi cu venitul la Ĭaşi şi cu céle cinsti şi tefericii multe, să hămeis⟨ă⟩, de nu putea să s⟨ă⟩ mai grijască nemic. Şi precumu-i hirea moscalilor, temătoare de vicleşug, cu nime nu s⟨ă⟩ sfătuĭa din boĭarii Moldovii, numai cu Dumitraşco-vodă. Aşijderea şi Dumitraşco-vodă, vădzîndu-s⟨ă⟩ în cinsté la moscali, să văznosisă şi cu nime nu s⟨ă⟩ sfătuĭa, ce ţinea pre turci istoviţ de moscali; ca cum ar lua oaricine cîrpa unii făméi din cap, aşea ţinea ei că or lua şi or bate putére împărăţiei turceşti.

Au purces oaste netocmită în gios, care cum putea; oaste moldovenească, de la tefericie cea din Iaşi, giumătate împrăştiiat⟨ă⟩ pre la bejenii, să să mai grijască de bucate, alţii pentru jacul, precumu-s moldovénii.

78. Atuncea s-au făcut 3 obuzuri. Un obuz, ca vro 7.000 de oaste, mérge înainté iuşori, cu Ianăş ghenarariul.

79. Al doilea obuz, ca vro 15.000 de oaste, mérge cu împăratul şi cu Şeremet şi cu Dumitraşco-vodă. /

f. 356 80. Al treilea obuz, mai pre urmă, cu toat⟨ă⟩ greime, pedestrimea cu Răpin ghenarariul. Şi aşea merge de departe un obuz de altul, calé ca de 2 ceasuri.

1 77]56 B, 81 E, G, 84 V/ Înpăratul B,C// 1-15 *lipseşte* Împăratul Moscului, neştiind... precumu-s moldovénii M,P// 3 vinitul B,C, venitul lui G/ céli B,C// 4 hămeisă B,C/ nu să putea B,E,V/ să B,C//5 nemică B,C,V/ precum iaste B,E,G,V/ firea C, E/ temătoaré B//6 vicléşug B,C/ nimé B,C/ cu nimé din boiarii moldovéni nu să mai sfătuĭa, ce numai G/ nu să mai sfătuĭa B,C,E,V// 7 numai]ce numai B,D,E// 8 văzindu-să B,C/ cinste C, cinste mare de la moscali B,E,G,V/ să văznosisă să înnălţasă cu firea B,C,E,G,V, să văznosisă, să înnălţas⟨ă⟩ D// 9 nimé C/ cu nimé nu să mai sfătuĭa B,E,G,V/ să C/ ţinĭa C/ istoviţi C, istoviţi de tot de B,E,G/ istoviţi de moscali de tot V//10 luoa B,C,V/ oarecine B,C]cineva V/ fimei B,C//11 aşĭa B,aşa C/ ţinĭa B/ei]ĭei B,C,V/ or$^{1-2}$]vor D/luoa B,C/ puterea înpărăţiii B,C// 12 Şi au purces B,E,G/ jos B/carii B,V// 13 oastea^{2} C/ moldoveniască B,C/ tefericiĭa B,V/ giumătaté C// 14 înprăştiĭaţi B,E, înprăştiiată C/ pre]de pre G/ *repetă* la B// 15 precum sînt modolvénii gata la jacuri ⟨jac V⟩ B,E,G,V, precum sînt moldovénii şi alte niamuri ce sînt oşténi C, precum sînt moldovénii oşténi D// 16 78]57 B, 82 E, G, 85 V, 116 M, 80P/ Împăratul moschicescu au agiuns pre Şăremet, ci era cu cielaltă oasti şi au făcut trei M,P/ trii B,C/ vreo C// 16-17 În obuzul ce merge ⟨era P⟩ înnainti era 7.000 oasti sprintină cu Rentinu ⟨Ianăş P⟩ ghenărariul M,P// 17 şepte mii B, şapte mii C/ înnainte B,C/ gheneral B,E,V, gheneralul C// 18 79/86 V,*lipseşte* B,E,G,M,P/ doile B/ vreo cinsprăzéce mii B,C/ mergea B,C/ înpăratul B,C// 18-19 În obuzul cel din mijloc ⟨era M⟩ 15.000 oasti; şi cu acee era împăratul, Dumitraşcu voevoda şi Şăremet M,P// 19 şi Şeremet feldmarşal G// 20 80]87 V, *lipseşte* B,E,G, M,P/ Al triilea B,C/ mergea mai pre urmă G/toată greimea B,C// 20-21 În obuzul al triile e ⟨era P⟩ toată greime, pedestrime şi cu dînşii Repinu ⟨Răpchin P⟩ ghenărariul M,P// 21 *după* pedestrimea *ad.* mergea B,E,V, viniĭa C/ Reprin B,C,D,V/ gheneralul B,C/ aşĭa B, aşa C/ mergea B,C// 22 un obuz de altul]obuz di obuz M,P, *lipseşte* D/ *lipseşte* ca M,P/ doao B,C//

81. Iară din gura Jijiei pînă în gura Sărăţii să tîmplasă acel loc tot mîncat de lăcuste, cît era numai pămîntul, de nu avea ce mînca cai⟨i⟩.

Deci céle 2 obuzuri ce era mai uşoare, a împăratului şi a lui Ianoş, s-au depărtat înainte, ca să agiungă la gura Sărăţii, unde era iarbă; şi siliĭa să agiungă acolo şi să aştépte greime. De⟨ci⟩ rămăsése obuzul cel cu pedestrime departé înapoi de céle 2 obuzuri, fiind oaste leşinată şi bolnavă, ca vro 100 de cară pline de oameni bolnavi; pre alţii îi mîna cei mai sănătoş denapoi, ca pre vite.

82. Atuncea oaste moschicească, cum mergea înşirată pre de ceasta parte de Prut, iar tătărîme era pre de céĭa parte, trecus⟨ă⟩ de coada oştii moschiceşti în sus. Pre cîmpu să vedea focurile ca stélele. Şi nu trécea ceĭa la ceştiĭa, nici ceştiĭa la ceĭalalţi, nici făcea zăhăială, nemică. Că oaste moschicească arăta preste samă de multă, fiind cară multe. Şi tătarîi încă aştepta, de or bate pre turci, să

f. 356v s-închine şi / ei la moscali.

1 81]58 B, 83 E, G, 88 V, 117 M/ *lipseşte* Iară M,P/ Jijiii B,C/ *după* Sărăţii *ad.* pe Prut B,E,G,V/ tîmplas⟨ă⟩ C// 1-3 Din gura Jijii⟨i⟩ pînă în gura Sărăţii au fost lăcustă di ce mari; şi atîta mîncasă iarba, cît rămăsăsi numai pămîntul, de nu ave iarbă să mănîncii ca caii ⟨să mănînci iarbă cai⟨i⟩ P⟩ M,P// 2 locu B,C/ mîncată iarba B,E,G/ *după* lăcuste *ad.* iarba V/ *lipseşte* cît era numai pămîndul B,E, G,V// 3 caiii B, caii C//4 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ céli doao B,C/ uşoaré B/ înpăratului B, C// 5 *lipseşte* a lui M,P/ Ianăş C, Ianăş gheneral B,D,E,V/ înnainte B,C//6 undé B,C/ ĭera V, era şi M,P/ şi^{1}]şi să M,P//7 să aştepte greimea B,C, să aştepti acolo toată greime M,P/ Decii B,D,E,V, *lipseşte* M,P/ rămăsésĭe B,C/ pedestrimea departe înnapoi B,C//8 di B/céli B,C/ doao B,C// 7-10 Obuzul cel cu pedestrime rămăsăsi diparti, înnapoi, fiind mulţi bolnavi şi leşinaţi de foami; şi-i duce în cîtiva cară, iar pre alţii îi mîna pre gios M,P// 8-9 leşinaţi şi bolnavi şi ca vro sută B,E//9 ca]şi ca G,V/ vreo sută C//10 şi pre alţii B,E,G,V/ sănătoşi B,C/ *lipseşte* cei mai ... pre vite. M,P//11 82]59 B, 84 E, G, 89 V, 120 M/ *lipseşte* Atuncea M,P/ oastea C/ *lipseşte* cum M,P/ merge C/ *lipseşte* înşirată P//12 *lipseşte* de M/ aceasta B,C,E,G, V/ *lipseşte* iar M,P/ tătărîmea B,C]tătarîi M,P/ di céĭa parte de Prut C,M,P//13 trecusă B/ *lipseşte* de M,P/ *lipseşte* în sus E,V/ *după* cîmpu *ad.* în sus de umbe părţile P, de îmbe părţile M//14 să videa B,C, *lipseşte* M,P/ focurili B, focuri M,P/ stélile B,C/ trecea C/ Şi nu trece unii la alţii M,P// 14-15 Şi nu trecĭa tătarîi din céĭa parte la moscali dincoace, nici moscalii ceştiĭa dincoace nu trecĭa la tătarĭ la céĭalalţi dincolo ⟨*lipseşte* la céĭalalţi dincolo E,G⟩, nici făcĭa zăhăială nemică unii altora B,E,G, Şi nu trecea ceiĭa⟨cei V⟩ din céĭa parte la ceştiĭa ⟨din ceasta parte D⟩ dincoace, nici cestiĭalalţi ⟨ceştiĭa V⟩ dincoace nu trecea la ceĭialalţi dincolo ⟨în céĭa parte D⟩, nici făcea zăhăială unii altora nemică ⟨nemică unii altora V⟩ D,V/ *lipseşte* ceĭa la ceştiĭa... nemică. Că M,P// 15 Că]Iară B,E,G//16 arăta]să vide M,P/ *lipseşte* preste samă de M,P/ cară şi căruţe ⟨foarti M⟩ multe M,P//17 *lipseşte* Şi M,P/ *după* bate *ad.* moscalii B,C,D,E,G,V/ pe B// 17-18 Tătarîi nu zăhăĭa pre moscali, ci aştepta ca di vor birui moscalii pre turci, atunci să să închine şi ei moscalilor M,P// 18 să B,C/ ei]ĭei B, V//

83. Deci, cum au sosit Ianăș ghenarar cu obuzul lui înainte, într-o sîmbătă pre amiadzădzi, în ⟨6 dzile⟩ a lui iulie, împotriva gurii Sărățîi, lîngă o baltă, de-au descălecat can în laturi de Prut, iar turcii au și sosit și ei împotriva lor la Prut, și au și făcut 3 poduri și au început a tréce Prutul în ceasta parte.

84. Deci Ianăș ghenaral au scris la împăratul să păzască să vie mai tare, să s-afle, pînă în dzuă, toat⟨ă⟩ oaste la un loc, sau el să s-întoarcă înapoi la noapte, că turci⟨i⟩ sint mulți, și n-a putea el, cu cîtă oaste aré, să sprijinească, și poate să-i spargă.

85. Împăratul, după ce-au văzut scrisorile lui Ianoș, au socotit că el, cu obozul ce-i lîngă dînsul, poate să agiungă la noapte.

Dar pedestrime iaste departe înapoi, nici a doa dzi n-a agiunge, că era pre la Răbîe, iar împăratul era în gura Prutețului, la Casele Banului. Deci au socotit și au scris la Ianoș să să rădice la noapte, să vie înapoi, la obuzul lui.

---

1 83]60 B, 85 E, G, 90 V, 122 M/ Decii B,C/ *lipsește* Ianăș ghenarar... înainte G/ gheneral B,C/ *lipsește* cu obuzul lui înainte B,E/ înnainte C, *repetă* D// 1-3 În luna lui iulie ⟨în P⟩ ⟨*loc gol*⟩ zili, în zioa sîmbitii, Ianăș ghinărariul cu obuzul său au sosit în prejma Gurii Sărățîi M,P// 2 într-o zi, sîmbătă E,G/ în luna lui iulie în șesă *ad. ulterior* șesă B⟩ zile B,E,G/ în 2 ⟨*ad. ulterior* 2⟩ a lui iulie D/ *lipsește* 6 V/ zile C//3 înprotiva B,C/ Sărățîi B,C/ *lipsește* lîngă o baltă, de-au descălecat P/ de au B,C/ *lipsește* de-au descălecat M// 4 can]ca B/ *lipsește* iar M,P/ au sosit V/ turcii încă au sosit M,P/ și ĭei B,V, *lipsește* M,P/ înprotiva B,C//5 împotriva lor, în cee parti di Prut și îndată s-au apucat și au făcut M,P/ trii B,C// 6 *lipsește* Prutul M,P/ *după* Prutul *ad.* vîrtos V// 7 84]91 V, 124 M, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ gheneral B,C/ îndată au scris M,P/ înpăratul B,C/ *lipsește* să păzască M,P// 8 să viĭe B,V/ tare]în grabă M,P/ să să afle B,C/ să fie M,P/ și pînă în zio să fii oasti toată într-un loc ⟨toată oaste strînsă la un loc P⟩ M,P/ zio B, zioî C/ toată B,C/ oastea C// 9 locu C/ să să întoarcă înnapoi B,C/ *lipsește* la noapte E,G// 9-11 sau el cu oasti dacă a socoti ⟨dacă a înnopta M⟩ să să întoarcă înnapoi, dacă a înnopta, că turcii sînt mulți și el, cu cîtă oasti ari nu poati să să apiri ⟨nu să va pute apăra P⟩ și să nu piiară oaste M, P// 10 sînt B,C/ n-a]nu va E/ *după* el *ad.* să le stea înprotivă B,E,G,V/ să-i sprejeniască B,E,V/ sprejeniască C// 12 85]61 B, 86 E,G, 92 V, 125 M/ Înpăratul B,C]Iarăînpăratul V/ după cĭe au văzut B/ ce au C/ scrisorili B, scrisoare C/ Ianăș C,V, Ianăș gheneral B,E,G// 12-19 Împăratul ⟨moschicescu P⟩ era în gura Prutețului, în casăle Banului. Și acolo i-au vinit scrisoari di la Ianăș ghenărariul. Și di vremi că obuzul cu pedestrime încă era diparti înnapoi ⟨tocma P⟩ la Răbîe și nici a doao zi n-ar fi putut agiungi, pentru acee au scris la Ianăș ⟨ghinărariul M⟩ să să întoarcă el și oaste înnapoi și să vii noapte la obuzul lui M,P// 13 obuzul C, obuzul lui B,E,G/ ce-i]ce iaste B,D,E,V// 14 noapté C// 15 pedestrimea B,C/ iaste]era C/ înnapoi B,C// 16 Răbîĭa B,C,V/ înpăratul B,C// 17 Decii B,C//18 Ianăș B,C, Ianăș gheneral E,G/ să viĭe B/ înnapoi B,C//19 lui] înpăratului E,G//

86. Deci Ianăș ghenarar, cum au vădzut scrisorile împăratului că-i scrie să s-întoarcă înapoi, cum au înnop-
f. 357 tat, la / doao, trei ceasuri de noapte, au și purces înapoi. Iar turcii audzind huetul carălor, ș-au și făcut spaimă și au și început să fugă.

Iar un paș-au dzis veziriului că huetul să pare că s⟨ă⟩ duce, nu vin⟨e⟩. Deci fiind un bulucbaș, de neamul său sirbu turcit de la Bosna, anume Colceag, și-l trimisése să margă să vadză. Și cum s-au dus, au și luat limbă că fuge obuzul.

Și așea au încetat turcii de a fugi și vîrtos a tréce Prutul toat⟨ă⟩ noapte. Iar Colceag, dintr-acea limbă, au agiuns de iaste acmu pașă la Hotin.

87. Deci obozul lui Ianoș, întru acea noapte, au mărsu cu pace și au sosit pîn-în dzuă la obuzul împăratului, în gura Prutețului, la Casa Banului.

88. Iar turcii, a doa dzi, duminecă dimineața, în ⟨7⟩ dzili a lui iulie, veniĭa, care cum putea, în putére calului.

Atuncea au scos moscalii vro 4.000 de moscali afară

---

1 86]87 E,G, 93 V, 126 M, *lipsește* B,P/ Decii B, *lipsește* M,P/ gheneral B,C/ vădzut]luat M,P/ scrisorili B]scrisoare C,M,P// 2 înpăratului B,C/ că-i scriĭe B,V, ce-i scrie D/ *lipsește* că-i scrie să s-întoarcă înapoi M,P/ să B,C/ înnapoi B,C// 2-3 îndată s-au gătit și la trii ceasuri din noapti, cu toată oaste s-au pornit înnapoi M,P// 3 trii B,C/ înnapoi B,C// 4 *lipsește* Iar M,P/ Auzind turcii M,P/ huetul]sunetul, huetul B, huetul, sunetul C, sunetul obuzului a E, sunetul G,V/ ș-au și făcut spaimă] s-au spăriiat M,P// 5 au început P// 6 Iară B/ pașĭa B,C,V/ viziriului C]către veziriul V/ că]cum că M,P/ huetul] sunetul B,E,G,V/ *lipsește* să pare că M,P// 7 să B,C/ nu vine C, iar nu vine B,E,G,M,P, *lipsește* V/ Decii B,C/ bulucbașe B, bulucbașĭa C,E,V/ niamul B,C// 7-9 Și îndată au triimis viziriul pre Colceag bolucbași, sirbu din Bosna, turcit, să margă să vază ci esti M,P// 8 anumé B,C pre anumé V/și-l trimisésĭe B,C]și triimițindu-l veziriul E,G// 9 au]îndată au M,P/că]cum că M,P// 10 obuzul moschicescu M,P// 11 așĭa B, așa C/ au încetat]s-au liniștit M,P/ de a fugi]și n-au fugit M,P/ *după* vîrtos *ad.* au început B,E,G,V// 11-12 n-au fugit, însă toată noapte au trecut turcii Prutul în ceasta parti. M,P// 12 toată B,C/ noaptea C/ Iară B, *lipsește* M,P/ dintru acĭa B, dintru acea C//13 agiunsu C/ iaste]au fost C,V/ au agiunsu cu vrémĭa de au fost și pașĭa la Hotin, precum înnainte la rînd s-a ⟨să va E,G⟩ scriĭe B,E,G, au agiunsu de au fost pașĭa la Hotin D/ Colceag, pentru ace slujbă, că au luat limbă, mai pre urmă au agiuns dĭ-au fost pașă la ⟨în P⟩ Hotin, cu trii tuiuri M,P/ *lipsește* acmu C,V/ și pașia V, pașĭa C//14 87]62 B, 88 E, G, 94 V, 128 M/ Decii obuzul B,C/ Ianăș C,V, Ianăș gheneral B,E,G/ Ghinărarul Ianăș și cu tot obuzul, întru M,P/ acĭa B/ noapté C// 15 pînă B,C/ zio B, zioĭ C/ înpăratului B,C// 15-16 și pînă în zio au sosit la împăratul, în gura Prutețului M,P// 16 la Casele Banului B,C,D,E,V, *lipsește* M,P// 17 88]95 V, 129 M, *lipsește* B,E,G,P/ Iar B, *lipsește* M,P/ duminică diminiața B,C/ zile C/ în 3 zile D// 17-18 în luna lui iulie în ⟨*loc gol* B⟩ șeapte zile viniĭa B,E,G/ A doa zi, duminică diminiața vinie turcii cari cum M,P// 18 viniĭa C/ carii C/ puterea cailor B,C,D, E,G,V// 19-1 au scos moscalii afară din obuz vro patru mii de moscali mai gios B,E,G//19 vreo patru mii C/ Eșit-au 4.000 moscali afară M,P//

din obuz, mai gios, pe lîngă balta Prutețului, ca tréi, patru pistréle de sigeată. Și au eșit și moldoveni împotriva celor 4.000 de moscali, alăture, mai pe despre cîmpu, și cu Dumitrașco-vodă și puțintei donți și căzaci, alăture cu moscalii.

89. Deci au și început întîi cu moldovénii turcii a-și
f. 357v da / palme. Ce, pînă începusă a să îngloti turcii, sta oarece bine și bieții moldovéni, măcar că era oaste de strînsură, negrijiți și fără arme și neînvățați la războiu; că ei nu avusése oaste de mult.

Iar apoi, înglotindus⟨ă⟩ turcii mulțimé, nu mai putea să ție războiul, că turcii avea toți foc și cai buni. Iar moscali călări cu foc dennapoĭa moldovénilor, să-i rătuiască, nu era, că călărime cei cu cai buni o trimisése cu Toma la Brăila. Ce le-au căutat numai a da dos asupra obuzului. De mirat era încă și cît stătus⟨ă⟩; ce putincioși era ei să s⟨ă⟩ bată cu oaste turcească?

90. Apoi turcii, văzînd că moldovénii au dosădit la obuz, au început a da năvală asupra celor 4.000 de moscali ce

1 *lipsește* mai gios M,P/ pre C/ *după* Prutețului *ad.* așa diparti de obuz M,P/ trii B,C, *lipsește* M,P// 2 pistrele B, pistreli C/ săgiată B,C/ moldovéni C, moldovénii B/ înpotriva B, înprotiva C// 2-5 Eșit-au și Dumitrașcu voevoda cu 4.000 moldoveni, alăture, mai dispre cîmpu; mai era cu moscalii și puțîntei donți și căzaci M,P// 3 patru mii B,C/ alăturea C/ pre B,C/ și cu puțintei B,E,G,V// 4 alăturea B,C// 6 89]63 B, 96 V, 132 M, 88 P/ Decii C, *lipsește* M,P/ Decii turcii B, E,G,V/ cu moldovénii a-ș da palme ⟨și B⟩ a să hărăți B,E,G/ a-și da palme]a să hărăți C,V// 6-8 Turci⟨i⟩ întîiaș dată au început a-ș da palmi cu moldovenii. Bieții moldoveni, pînă a nu să îngloti turcii, sta orișce bini, măcar M,P// 7 pînă au început turcii a să îngloti B,E,G,V/ începusă]au început D// 8 măcarî B,C// 9 și negrijiți și D/ negrijiți bine B,E, negrijită bine G/ și mai mulți negrijiți ⟨și M⟩ cu puțini armi M,P/ fără de B,C,D,E,G,V/ ei]ĭei B,C//9–10 *lipsește* și neînvățați... de mult. M,P//10 avusésĭe B,C/ de demult B,C,E// 11 Iar dacă s-au înglotit M,P/ înglotindu-să B/ *lipsește* mulțimé M,P/ nu mai putu C]apoi n-au mai putut M,P// 12 țiĭe B/ că]de vremi că M,P/ toți] tot A/ *lipsește* Iar M,P// 13 călăreți M,P/ *lipsește* cu foc M,P/ dennapoĭa]agiutoriu V/ cu foc să fiĭe agiutoriu moldovénilor să-i rătuiască B// 13-14 cu foc să-i rătuiască, să-i apere pe moldovéni, nu era C/ cu foc să fie agiutor moldovénilor, să-i rătuiască, să-i apere, nu era, pentru că E/ cu foc să fie agiutor moldovénilor nu era să-i rentuiască G/ ca să-i ⟨să M⟩ arătuiască M,P// 14-16 că cîți călăreți sprinteni au fost, au mers cu Thoma Cantacozino la Brăila. Și pentru aceasta ⟨numai P⟩ ci lĭ-au căutat moldovenilor a da dos și a fugi la obuzul moschicescu M,P// 14 călărimea B,C/ céi B]cea C/trimisésĭe C, trimisésĭe înpăratul B,E,G// 15 li-au B,C/ dos]în laturi C// 16-17 *lipsește* De mirat era... cu caste turcească? M,P// 16 stătusă B/ *după* stătus⟨ă⟩ *ad.* la războiu D, de s-au bătut E,G//17 ei]ĭei B,C, V/ să B,C/ oastea C// 18 90]64 B, 97 V, 133 M, *lipsește* P/ Apoi]Atuncea B,E,G, *lipsește* M,P/ văzind B,C/ *lipsește* moldovénii V/ au dosit B,D,E,G,V]s-au dat în laturi C// 18-19 Văzindu turcii că au fugit moldovenii au dat năvală la aceli patru mii M,P// 19 patru mii B//

era afar⟨ă⟩ din obuz și a donților. Deci așea le da ⟨nă⟩val⟨ă⟩, cît să părea că or tréce turcii cu cai⟨i⟩ preste dînșii.

Dar moscalii îi sprijiniĭa tare din foc, iar pre donți și pre niște căzaci îi purta tot vîrtej prinpregiurul moscalilor, numai să-i dezlipască de lîngă moscali. Ce avea noroc de balta Prutețului, că era pre de o parte, că-i dezlipiĭa de lîngă moscali.

f. 358 Atuncea, văzînd că turcii tot să adaog, / li-au căutat numai și acelor 4.000 a veni iar la obuz, și cu acei donți și puținei căzaci.

91. Deci pîn-în sară, întru acéĭaș dzi duminecă, tot veniĭa vîrtos din gios și să așădzas⟨ă⟩ pre coastă la deal; iară tătărîme tot trecea în sus spre Huș⟨i⟩, pre la bejenii, drept prada, ca lupii. Cum ar tréce niște lăcuste, așea trecea de mulți.

Ce can da turcii cîteodată năvală la obuz, dar îi împroșca moscalii. Și obuzul șede pre lîngă balta ce să chiiamă Prutețul, alăture înșirată. Eșiĭa hărîți și de la noi moldovéni și de la turci, de să loviĭa, pîn'ce-au însărat.

1 afară B,C/ și asupra donților M,P/ Decii B,C/ așĭa B, așa C/ năvală B,C,D,V//1-2 aceé năvală le-au dat, cît să păre ⟨să spăriesi M⟩ M,P// 2 trece B/ caii B,C/ preste dînșii]printr-înșii M,P// 3 Dar]Iar B,E,G,V/ sprejeniĭa B, C/ Însă moscalii să apăra bini cu foc M,P// 4 néște B,V, *lipsește* M,P/ *după* purta *ad.* turcii M,P/ tot valvîrtej înpregiurul G/ *lipsește* prinpregiurul moscalilor M,P// 5 numai]vrînd M,P/ năroc B/ de[2]și de M,P// 6 că era de o parte de dînșii, că i-ar fi dezlipit B,E,G/ *lipsește* pre V/ *după* parte *ad.* de dînșii V/ *lipsește* că-i dezlipiĭa de lîngă moscali M,P// 8 văzind B,C// 8-10 văzînd moscalii aceli 4.000, că turcii tot să înglotescu ⟨să înglotisă P⟩ le-au căutat și lor a să întoarci în obuz și împreună cu dînșii, donții și căzacii M,P// 9 *lipsește* numai E,G/ patru mii C, patru mii de moscali D/ patru mii de moscali de au vinit iară B,E,G,V/ vini C// 11 91]65 B, 98 V, 134 M, 90 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ pînă B,C/ acéĭa B,E,V, acea G/ duminică B,C// 11-12 Toată zioa și pînă în sară, neîncetat, au vinit mulțimi multă di turci și s-au pus cu urdie pre costișă la deal M,P// 12 viniĭa C, viniĭa turcii B,E,G,V/ viniĭa turcii din gios, vîrtos D/ să așezase B, să așezasă C/ dial B,C// 13 tătărîmea B,C/ trecĭa B/ Huși C/ tatarîi iarăș, mulțime multă, trece în sus spre Huși și prăda și robie oamini⟨i⟩ di prin bejănii M,P//14 drept prada pre la bejenii B,E,G/ *lipsește* drept prada D// 14-15 *lipsește* drept prada... așea trecea de mulți. M,P/ trece B/ néște B, C/ așĭa B, așa C//15 trecĭa B//16 *lipsește* Ce can M,P/ năvală la obuz, cîteodată D//16-17 Turcii cîtiodată da năvală la obuzul moschicescu, dar nimică nu-i ⟨nu P⟩ strica, că-i înproșca moscalii din pușci ⟨cu pușcile P⟩ M,P// 17 *lipsește* Și M,P/ șidea B,C/ chiamă B,C/ Obuzul moschicescu șide pre loc alături înșirat, lîngă balta ci să chiiamă Prutețul M,P// 18 alăturea oastea ⟨oaste B⟩ înșirată B,C,D,E,G,V/ noi moldovénii] moscali C// 18-19 Eșiĭa hărîți din oaste moschicească moldovéni ⟨donți și căzaci E⟩ și din oaste turcească turci, de să loviĭa, de să hărățiĭa, pînă ce au însărat B,E, G/ Eșiĭa hărîți și din oastea moschicească moldovénii și de la turci, de să loviĭa pînă ce-au însărat D/ Eșiĭa hărîți din oaste moschicească și turci, de să loviĭa, pînă ce au însărat V/ Eșit-au ⟨Eșiĭa P⟩ hărîți di la turci și di la moldoveni și tot s-au hărițit pînă au însărat M,P// 19 pînă C/ ce au C//

Iar obozul cel mare moschicescu au tot venit la un loc, să să împreune cu cestalalt, și n-au putut întru acéĭa dzi, duminecă, să agiungă, ce numai pîn'la Stănilești au venit. Iar împăratul, vădzînd că nu mai vini pedestrime, tare s-au îngrijat.

92. Atuncea m-au chiemat pre mine, fiind hatman, și mi-au dzis: cutedza-oi eu cu 200 de draguni și cu 100 de moldoveni să-l scot pre măriia-sa și pe împărăteasa, că va putea mérge călare, să-i scot în Țara Ungurească? Că în Țara Leșască nu cutedza, că-i scriĭa cnĭazul lui, Dolhoruc, că i-s léșii nepriĭateni și au strîns oaste, nu / f. 358v ca să-i dea agiutor, ce ca să-i stea împotrivă, și să las⟨ă⟩ pre Șeremet și pre Dumitrașco-vodă în urmă cu obuzul, să s⟨ă⟩ bată cu turcii.

Ce eu i-am răspuns că ĭaste un lucru pre cu grijă mare a ispiti, căci astădzi toat⟨ă⟩ dzioa au vădzut măriia-sa cum au trecut tătarii și turcii tot în sus, ca cum ar mérge niște lăcuste. Cine-i știe cît loc or hi cuprins în sus, și noi, în ceastă noapte, sau om putea să eșim dintr-înșii, sau ba. Apucîndu-ne dzioa, iaste un lucru prea cu primejdiĭe să lăsăm oaste cea multă, să mérgem cu o mînă de oameni. Măriia-sa iaste împărat, și iaste un lucru foarte cu grijă,

1-5 Obuzul cel mari moschicescu, cu pedestrime, întru aceea zi, Duminică, au sosit la Stănilești. Iar pînă la gura Prutețului, undi era și înpăratul, n-au putut să agiungă. Și pentru acee foarti s-au îngrijit împăratul M,P//1 *lipsește* Iar M,P/ obuzul B,C,V/ vinit B,C/ locu B,C//2 înpreune B/ înpreune cu celelalt obuz al înpăratului, și C,D/ cestalalt]obuzul înpăratului B,E,G,V/ într-aceĭa B//3 duminică C, *lipsește* B,E,G, V/ pînă B,C/ vinit B,C// 4 înpăratul B,C/ văzind B,C/ vine B,C/ *după* vine *ad.* obuzul cel mare B,E,G/ pedestrimea B,C//6 92]99 V, *lipsește* B,M,P//6–7 au chiemat ⟨înpăratul E,G⟩ pre Ion Neculcé, fiind hatman și l-au întrebat dzicîndu-i ⟨și i-au zis D,V⟩ B,D,E,G,V/ au chiemat pre hatmanul Ion și i-au zis C// 6-22 *lipsesc* M,P//7 cuteza-oa el B,C,E,V, cuteza-va el D,G/ cu doao sute B,C, *repetă* D/ *după* draguni *ad.* moscali B,D,E,G,V/ o sută de moldoveni B,C// 8 scoată B,C,D/ pre[2]]cu G/ înpărătiasa B,C// 9 merge B,C/ călaré B/ scoată B,C,D,E,G,V/ Unguriască B,C// 10 *după* cuteza *ad.* să margă G/ *după* scriĭa *ad.* înpăratului B,E,G/ scriĭa înpăratului un cnĭaz al său, anumé Dolhoruc, din Țara Leșască, că léșii îi sînt nepriĭatini V/ cnĭajul A/ *lipsește* lui G// 11 *după* Dolhoruc *ad.* din Țara Leșască B,E,G/ că léșii îi sint nepriĭatini B,D,E,G, că-i sînt léșii nepriiatini C/ strînsu B,C// 12 agiutoriu B,C/ înprotivă B,C/ lasă B,C// 13 pe[2] B/ *lipsește* cu obuzul G//14 să să bată B,C// 15 Ce Ion Neculcé hatmanul au răspunsu B, D,E,V, Ce hatmanul Ion ⟨Neculcé G⟩ au răspunsu C,G/ prea B,C/ grije B// 16 căci]pentru că E,G, pentru căci D/ toată B,C/ căci au vădzut măriĭa-sa toată dzioa, cum V//17 ar]ari B/ mergé C]treci G// 18 néște B/ Cine îi știĭe ⟨știe C⟩ B,C,V, Și cine îi știe D/ locu B/ or fi cuprinsu B,C,E,V/ *lipsește* noi C/ *lipsește* noi, în ceastă noapte B,E,G,V// 19 om]vom C/ or putea să iasă într-acĭa noapte dintr-înșii, sau ba ⟨*lipsește* sau ba G⟩ B,E,G,V//20 Și apucîndu-ne C,D/ Și de-i va apuca zioa, va fi un lucru B,E,G,V/ pre cu primejdie B// 21 să lasă oastea cea ⟨*lipsește* cea G⟩ multă și să margă C,E,G,V/ și să margă B, și să mergém D// 22 înpărat B,C/ grije B,C//

să nu cadză la vro primejdiĭe. De ar fi un om mai de gios, de s-ar tîmpla și primejdie, n-ar fi lucru mare.

Deci împăratul, audzind acéstea cuvinte ale méle, au socotit și el că-i dzic bine, și nu s-au cutedzat.

93. Și îndată s-au și rădicat cu obuzul de acolea, de lîngă Casele Banului, și au purces noapte în sus prin întunérec, de nu s⟨ă⟩ vedea mîna.

Și au mărsu toat⟨ă⟩ noapte, și pîn-în dzuo am agiuns la Stănilești, supt dial. Iar de focurile turcilor și a tătarîlor era cuprinsă costișa pînă pre supt pădure, tot cîmpul acela, / f. 359 pînă în Huși.

Iar turcii și tătarîi de la focuri audziĭa hriamătul obuzului, și nemică nu să clintiĭa, ca cum ar fi niște oameni morți, ⟨pînă⟩ în răvărsatul zorilor.

94. Iară cînd au fost în răvărsatul zorilor, di începus-a să lumina de dzio, luni, atunce s-au timpinat cu toată pedestrime ce era la obuzul lui Răpin ghenaral, în sat la Stănilești. Deci îndat⟨ă⟩ cum s-au timpinat, au și început pedestrime a să înșira cu părcanile în spate, un rînd pre de o parte a taberii, altul pre de altă parte,

1—4 *lipsesc* M,P// 1 vreo primejdie B,C/ Că de B,E,G,V, Și de C//2 primejdiĭe C/ n-ar fi atîta B,E,G,V// 3 Decii înpăratul B,C/, acéste B,C/ ale méle]ce au zis Ion Neculcé hatmanul D, *lipsește* B,C,E,G,V// 4 că-i i-au zis bine C, că l-au sfătuit bine D]că bine au sfătuit Ion Neculcé hatman B,E,G,V// 5 93]66 B, 100 V, 140 M, 91 P/ *după* îndată *ad.* înpăratul V/ s-au rădicat înpăratul cu obuzul lui B,E,G/s-au rădicat C,D,V/ acolo C// 5-6 Întru acieș noapti s-au rădicat înpăratul și cu tot obuzul di acolo di la Casăli Banului M,P// 6 noaptea B,C//7 tunéric A/ prin întunéric]și atîta era di întuneric M,P, *lipsește* V/de]cît M,P/ nu să videa B,C// 8 *lipsește* Și M,P/ toată noaptea B,C/ Toată noapte au mersu M,P/ pînă B,C/ zio B, zioî C/ au agiunsu B,C,D,E,G,V,M,P//9 la]în M,P/ *lipsește* Iar M,P/ focurili B/ tătarîlor și a turcilor B,C// 10 toată costișa B, E,G,V,M,P/pînă supt M,P/ și tot M,P/ cîmpul]locul M,P//11 în]supt M,P// 12 *lipsește* Iar M,P/ *lipsește* de la focuri C/ auziĭa sunetul, hriamătul obuzului B// 12-13 Turcii și tătarîi au auzit hre⟨a⟩mătul carălor ⟨a M⟩ obuzului moschicescu, dar nici nu s-au mișcat di la focuri M,P/*ad. marginal* auziĭa hriamătul obuzului și nemică nu să clintiĭa de la focuri G//13 *după* clintiĭa *ad.* de la focuri B,E/ar fi fost B, G/néște B//14 *după* morți *ad.* auzind hriamătul obuzului și nimică nu să clintiĭa de la focuri pînă în revărsatul zorilor de zio G/pînă B,C,D,E,G,V//13-14 *lipsește* ca cum ar fi...revărsatul zorilor. M,P//15 94]67 B, 101 V, 143 M,*lipsește* P/de începusă B,C// 15-19 Luni cînd să lumina de zio în sat în Stănilești s-au înpreunat toati obuzurile moschicești într-un loc. Și îndată au și început pedestrime a eși înșirată M,P//16 a să lumina dzioa din noapte,luni diminiață, atuncea s-au timpinat împăratul V/ luni, în luna lui iulie în opt ⟨*lipsește* opt B⟩ zile, atuncea s-au timpinat înpăratul cu toată greimea, pedestrimea B,E,G/ luni în ⟨*loc gol*⟩ zile a lui iulie, atuncea C/întimpinat C// 17 pedestrimea C/ Reprin gheneral B,C,D,E,V//18 la]în B,E,G,V/ Stăniléști B/ Decii B,C/ îndată B,C/ întimpinat B,C// 19 pedestrimea B,C/ părcanele B, părcaneli C//20 al taberii ⟨și V⟩ alt rînd pre B,C,V/ a taberii]al obuzului E,G, M,P/ altul]alt rînd E/ altă]cee M,P//

iar obuzul împăratului tot păziia de întra în mijloc, în celalalt obuz, în pedestrime.

95. Ce n-au apucat a întra toate carăle împăratului în celalalt obuz, să s-închéie părcanile, și au și lovit turcii și cu tătarîi denapoi obuzul. Și așea au făcut o năval⟨ă⟩ strașnică, cît au rupt vro 100 de cară, și li-au luat, care nu apucas-a întra în părcane. Și între acéle cară ce-au luat turcii s-au tîmplat și vro doao, trei căruță pline de bani împărătești.

96. Mai dat-au și alții năvală în coastele obuzului din gios și alții în coastele obuzului din sus. Ce aceia n-au putut f. 359v strica nemic. Mai mult ș-au stricat lor, / că era părcanele înșirate și tocmite.

Deci cum au dat năvală turcii, iar moscalii au și slobodzit părcanile la pămînt, și au slobodzit toți, odată, focul și pușcile într-înșii. Și așea cădea turcii, ca cînd ar cădea niște pere coapte dintr-un păr, cîndu-l scutură oamenii.

97. Iară biieții moldovéni, cît să putus⟨ă⟩ ținea la un loc de steaguri, de nu să răsipis⟨ă⟩ noapte pe⟨n⟩ obuzuri, ei mergea înaintea obuzului afară din părcane. Deci văd-zîndu-i turcii că sînt afară din părcane, așea le-au dat

1 înpăratului B,C, *lipsește* M,P/ întra înlontru, în mijloc M,P// 2 *lipsește* celalalt M/ în pedestrimé B,C// 2-4 în obuz, ca să închei parcanile M,P// 3 95]68 B, 102 V, *lipsește* E,M,P/ înpăratului B,C// 4 *după* obuz *ad.* în pedestrimé B,E,G,V/ să C/ să să încheie B/ părcanele B, părcaneli C// 4-5 Turcii ⟨și tătarîi M⟩ îndată au lovit dinapoia obuzului moschicescu.Și atîta de strașnic ⟨tare P⟩ au năvălit,cît M,P//5 așia B, așa C/au făcut un chiot mare și au dat o năvală strașnică B,E,G/ năvală C// 6 au rumptu B, au rumpt C,G/ *lipsește* vro M,P/vro sută B, vreo sută C/ li-au luat cu totul, fiindcă acie ⟨încă P⟩ nu apucasă M,P/ *după* care *ad.* cară B,E,G//7 apucase B, apucasă C/ într-acéli B/ acéli C/ ce li-au luat M,P,care au luat G//8 *după* tîmplat *ad.* de au luat B,E,G/ *după* întîmplat *ad.* di au fost M,P/ vreo C/ *lipsește* vro doao M,P/ *lipsește* doao B,E,G,V/ trii căruțe B,C,E,G,V/ de]cu M,P//9 înpărătești B,C// 10 96]69 B, 103 V, 145 M, *lipsește* P/ coasteli C/ *ad. marginal* obuzului B// 10-16 Turcii au mai dat năvală în coasteli obuzului moschicescu; părcanile era înșirați și tocmiți.Deci moscalii au și slobozit părcanile ⟨*lipsește* părcanile era...slobozit P⟩la pămînt și îndată au slobozit foc din toati pușcile mari și mici asupra lor. Și M,P//12 nemică B,C/13 tocmite bine B,D,G/tocmite, încheiate C, încheiate bine E//14 Decii B,C//15 părcanele B, părcanile C/toți]tot G//16 focul într-înșii G/ *lipsește* și¹ C/ *lipsește* și pușcile B,E,G,V așia B/ așa au căzut mulțimea de turci C/ turcii și tătarii M,P//16-18 *lipsește* ca cînd ar cădea... scutură oamenii. C// 17 néște B/ cînd îl scutură B// 19 97]70 C, 104 V, 146 M, 92 P/ *lipsește* Iară M,P/ bieții B,C/ putusă B,C// 19-21 cîți mai era și să mai pute ține la ste⟨a⟩guri merge, săracii, înnainte obuzului dinafară M,P// 20 locu B,C/ stiaguri B,C/ răsipisă noaptea B,C/ pen D, prin B,C,V//21 ei]iei B,C,V/înnainte B, înnaintea C/ Decii văzindu-i C]Iară B,E,G,V//21-1 Iară turcii așia li-au dat o năvală B,E,G,V// 21—22 *lipsește* Deci... din părcane, așea M,P// 22 așa C/ li-au C//

turcii năval⟨ă⟩, ca o noajă de lupi într-o turmă de oi. Ce moldovénii, neputîndu-i sprijeni, au și plecat fuga înapoi asupra obuzului, iar turcii denapoi gonindu-i, pre carii cumu-i agiunge tot îi prăvăliia și-i tăie, și să făcea mare chiot.

98. Deci agiungînd moldovénii în fruntea obuzului, iar moscalii n-au vrut să le deșchidă părcanile, ca s⟨ă⟩ întri înlontru în obuz, ce li-au făcut semn de-au purces alăturea cu obuzul a fugi. Și la giumătate de obuz le-au deșchis părcanile dé li-au făcut poartă.

Și au început a întra moldovénii, prin coastele obuzului, în obuz, iar turcii tot îi goniia, ca niște lupi, pre lîngă f. 360 obuz. / Iar moscalii sta de-i priviia, pînă s-au apropiiat turcii aproape și au întrat moldovénii mai toți în obuz. Atunce moscalii, aflînd vréme, odat-au slobodzit focul din poarta ce o făcus⟨ă⟩ pînă în frunte obuzului; și așea au oborît pre turci, ca cum i-ar mătura cu o mătură.

99. Apoi turcii s-au spăriiat a mai da năvală la obuzul moschicescu, ce mergea pre departe, ca la 1.000 și mai bine de pași bărbătești. Fără cît numai ce eșiia hărîț⟨ii⟩,

1 năvală B,C/ Datu-le-au turcii o năvală M,P/ noaje B,C/ lupchi G/ *după* oi *ad.* strașnică M,P//2 Ce moldovénii]Și ei M,P/sprijeni]suferi P/ sprejeni B,C/ au plecat M,P//3 înnapoi B,C, *lipsește* V/ asupra obuzului]spre obuz M,P/ gonindu-i dennapoi C] îi gonie dinapoi M,P/ *lipsește* denapoi B,E,G,V//3-4 iar turcii, gonindu-i, pre carii cum îi agiungea, îi luoa în sulițe ⟨în sabii E, în suliță și în sabii V⟩ și-i omoriia și să făcia B,E,G,V//4 cum îi agiungea, tot în sabii îi luoa și-i tăia C, cum îl agiunge îl oborie gios și-i tăia M,P/ și s-au făcut M,P// 6 98] 71 B, 105 V, *lipsește* M,P/ Decii B,C/ Cîți moldoveni au mai rămas au agiuns în frunte obuzului M,P//7 părcanele B,C]porțile M,P/ *lipsește* ca M,P//8 să între B,C/înlăuntru B,C,V/ să între în obuz, înlăuntru G/să întri și ei în obuz, înlăuntru, ci le-au M,P/ sămnu B,C,V/de au B,C//9 *lipsește* a fugi M,P/ Iar cînd au fost moldovenii la giumătati di obuz M,P/li-au B,C//10 *după* deșchis *ad.* moscalii D/părcanele B, părcaneli C/de B,C, *lipsește* M,P// 11 Și au întrat înluntru M,P/moldovénii a întra B,E,G/ *lipsește* moldovénii M,P/coasteli C//12 ca niște lupi îi tot gonie M,P/néște B//13 *lipsește* Iar M,P/ de-i]de G,M/pînă ce D//13—14 pînă ce-au întrat moldovenii în obuz și s-au apropiiat turcii M,P//14 *lipsește* aproape și... în obuz. M,P//15 Atuncea B,C/ aflîndu B// vrémie B/odată B,C]îndată M,P/foc M,P//16 făcusă B,C/ fruntea B,C/ așia B, așa C]atîta M,P/17 i-au oborît E,G/cum]cînd M,P// 18 99]72 B, 106 V, 147 M, 93 P/*lipsește* Apoi M,P/ S-au spăriiat turcii M,P/la obuzul]asupra obuzului M,P/ mérge C/ca di o mii pași M,P/o miie B, o mie C//19—20 de pași bărbătești și mai bine B,E,G, de pași și mai bine V//20 *lipsește* bărbătești V,M,P/ Fără de cît D,E,G/ hărîți //20-1 eșiia hărîți cîte doi, trii și de la moscali așijderea eșiia cîte doi, trii de să loviia cu dînșii B,E,G// 20-4 Iar la heriți tot eșiia cîți doi, trii, di îmbi ⟨de amîndoao P⟩ părțile, iar mai ales cu ofițării moschicești, fiind dinu afară părcanilor, fiișticarile drept ste⟨a⟩gul său M,P//

cîte doi, trei, și de la noi așijderea, de s⟨ă⟩ loviia cu dînșii, și din oficerii moschicești și din moldoveni. Că oficerii moschicești mérgea tot pre denafara părcanilor, cineș drept steagul său. Iar pre dinlontru, alăture cu părcanele, mergea cîte 5 rînduri de draguni pedestri, și în mijlocul lor carăle și altă oaste. Iar în coada obuzului denapoi să tot bătea vîrtos cu turcii; că începus-a-l agiunge și pedestrime turcească, inicearii.

Deci mérgea cîte puținel, și sta obuzul de aștepta pre cei din urmă; că cei din urmă mérgea tot bătîndu-s⟨ă⟩. Și mergea puținel și iar sta, de să aștepta, că cei din urmă f. 360v avea greu mare. Și cînd sta obuzul, moscalii / avea și cîte o pușcă mare pe la steaguri, și unde vedea cîte un buluc de turci, cîte dzéce, cincisprădzéce, ei și întorcea cîte o pușcă cu căruța și da în turci. Și așea îndrepta pușca de bine, cît nu era niciodată să nu lovască ori cal, ori om.

Deci așea au mărsu luni toată dzioa, pîn-în vrémea chindiei, de la Stănilești, de supt dial, pîn' la Prut.

100. Și dacă au sosit la Prut, au mai răsuflat oarece la apă, că toată dzioa nu băusă apă, nici ei, nici caii. Iar turcii, în scurtă vrémé, au început a să înmulți preste samă, și au agiuns și veziriul cu toat⟨ă⟩ putére. Și de céia parte de Prut încă au început a sosi oaste turcească și léșii a lui voevoda Chiovschii.

1 și de la noi]și de la moscali și de la turci D/ *lipsește* și de la noi așijderea C/ trii C/ *ad. ulterior* noi A/ noi]moscali V/ așijderea eșiia *și de la turci* ⟨*ad. marginal*⟩ cîte doi, trii de să loviia V/ să C/ *lipsește* cu dînșii D// 2 și din ofițerii B,C,V/]așijderea și din ofițerii D/ moldovéni B,C/ ofițerii B,C,V/ mergea B,C// 3 dennafară C/părcanelor B, de părcane C// 4 stiagul B,C/ dinlăuntru B,C,V/ alăturea C// 5 cinci B/ *lipsește* de M,P// 6 era carăle E/ în]la M,P/dennapoi C]neîncetat M,P/ *lipsește* tot M,P// 7 *lipsește* vîrtos M,P/ că începusă a agiunge B,C,D,E,G,V]Vinit-au M,P/ pedestrimea B,C// 9 Decii C/ Iar obuzul moschicescu merge cîti puțîntel și iar aștepta M,P/ și iară sta de să aștepta B,E,G,V// 9-11 *lipsește* pre cei din urmă... de să aștepta B,E,G,V// 10 cei]ciilanți M,P/mergea C// 10-13 că acie neîncetat să băte ⟨din urmă P⟩ cu turcii și li era foarti greu. Moscalii la fiișticarile steag ave și cîti o pușcă mari; și unde M,P// 12 mare greu G/ *lipsește* și[2] B,E,G,V//13 pre C/ stiaguri B/ undé C/videa B,C// 14 *după* cincisprăzece *ad.* la un locu B,E,G,V/ei] iei B,V// 14-16 de turci, îndată împușca într-înșii. Și atîta îndrepta di bine pușca, cît niciodată nu era să nu nimerească. M,P//15 așia B, așa C// 16 *lipsește* ori cal, ori om M,P// 18 Decii B,C, *lipsește* M,P/ eșia B, așa C/ mersu C/ pînă B,C/vréme B,C/ chindiii B,C/ Și luni tot așa au mers, pînă la vreme de chindie M,P/ pînă la vréme de chindie V// 19 Și di la Stănilești au agiuns pînă M,P/ pînă B,C//20 100] 73 B, 107 V, *lipsește* M,P/ *lipsește* Și dacă au sosit M,P/ oarecie B/ *lipsește* la apă M,P//21 iei B,C]o⟨a⟩minii, M,P/ caii lor B,D,E,G,V// 22-23 Turcii foarti s-au înmulțit. Vinit-au și viziriul M,P//22 vréme B,C// 23 agiunsu B,C/ viziriul C/ toată puterea B,C/ *lipsește* Și M,P/ di B,C// 23-25 De ceia parte de Prut iarăș au venit oasti turcească și cu dînșii era și leșii M,P// 25 léșii lui V//

Și era un dial mare împotriva obuzului moschicesc de céia parte, și nu putea oaste turcească să s⟨ă⟩ pogoare la vale, să s-apropie de Prut, de răul pușcilor moschicești, că-i împroșca moscalii pre tare. Nărocul moscalilor că nu avea turcii de céia parte pușci din dial, că ar fi stricat rău obuzul moschicesc. Iar de iasta parte să pusése turcii în dosul unor spini și făcea stricăciune moscalilor de după spini. /

f. 361 101. Iară împăratul au poroncit de au eșit toți moldovénii, di-au dat năval⟨ă⟩ turcilor la spini și au gonit pe turci de la spini. Și s-au mai lărgit părcanile, di-au cuprins spinii înlontru, în obuz.

102. Atuncea s-au prins și un turc viu, și l-au dus la împăratul. Și acel turc au spus împăratului cîtă oaste turcească iaste: 120.000 iniceari și 250.000 de călărime, cu 40.000 sindinghistri, carii sint giurați de mărgu înainte la războiu. Așijderea și hanul cu soltanul, cu tătărimea, și voevoda Chiovschii cu léșii și cu șvedzi, cîți

1 *lipsește* Și M,P/ și un dial C/ înprotiva C] înprejma M,P/ moschicescu B,C/ di B,C//2 *lipsește* de céia parte M,P/ *după* parte *ad.* de Prut B,E,G,V/oastea turcească C] turcii P//2-3 să să[1-2] B,C//3 apropiie B/*lipsește* să s-apropie de Prut, de răul pușcilor moschicești M,P//4 înproșca B,C/ pre tare]din pușci M,P/ *lipsește* Nărocul moscalilor M,P/ *după* moscalilor *ad.* era B,C,E,G,V//5 di C,V/ pușci mari acei din dial C,D/pușci mari acei din dial dinprotiva obuzului, că ar fi B,E,G,V//5-6 Turcii în cee parti nu ave pușci mari, că di ar fi avut, apoi mari stricăciuni ar fi făcut moscalilor M,P// 6 *ad. marginal* rău G/ moschicescu B,C/ *lipsește* Iar M,P/de iasta]de aceasta B,C,D,E,G,V/ Di ceasta M,P/ să pusésie B,C//7 făciia B// 8 *lipsește* de după spini M,P// 9 101]108 V, 151 M, 95 P, *lipsește* B,E,G/ Iar B, *lipsește* M,P/ înpăratul B,C/ de au eșit din obuz moscali, donți și căzaci și moldoveni B,E,G, de au eșit din obuz moscali și moldovéni, donți și căzaci V/ *lipsește* de au eșit toți M,P/ toți moldovénii] moldovenilor M,P, oaste din obuz C// 10 de au ⟨i-au E,G⟩ dat năvală B, și au dat năvală B,C/ năvală asupra turcilor M,P/ și]moldovenii M,P/ au]i-au B,E,G,V//11 pre B,C/ s-au]au P/ lărgit]mărit B,C,E,G,V/ părcanele B, părcaneli C/ de au cuprinsu B,C//12 înlăuntru B,C,V//13 102]101 E,G, 109 V, 152 M, *lipsește* B,P/*lipsește* Atuncea M,P/ s-au prinsu C, au prinsu B,E,G,V/ și[1]]pre B,G, și pre E,V/turcu B,C/ Prins-au un turc viu M,P/ *lipsește* și[2] M,P// 14 înpăratul B,C/ turcu B,C/înpăratului B,C//14-16 Și ⟨*lipsește* P⟩ după ci l-au întrebat au spus că enicerii sînt 120.000 ⟨și P⟩ 250.000 călărimi și încă și 40.000 turci giurați, cari merg M,P// 15-16 o sută doaozăci de mii de iniceari ⟨pedestrimea B⟩ și doao sute ⟨și B⟩ cinzăci de mii ⟨spahii B⟩ călărimea și ⟨cu C⟩ patruzăci de mii sirdenghisti B,C//15 de iniceari D, iniceari pedestrimea E,G/ de spahii călărimea E,G//16 cu]și E,V/ sirdenghisti D,E,G, serdenghesti V/ sînt B,C// 17 înnaintea războiului B,C,E,G/ Așijderea și]Mai esti M,P// hanul din Crîm și cu soltanul din Bugiac cu tătărîmea B,D,E/ *după* hanul *ad.* din Crîm și G/ cu[1]]și cu V/ hanul și soltanul M,P/ *ad. marginal* și soltanul M/ tătărîmea]tătarii M,P// 18 *ad. marginal* cu léșii E/ șfedzi B/ cîți]iar cîți M,P//

or hi de mulți, nu știe. Și au mai spus că au venit cărți de la împăratul turcescu, scriind la veziriul, de a socoti că nu va putea birui pre moscali, să caute să fac⟨ă⟩ pacé, și ce-ar cére moscalii să le dea, să nu s⟨ă⟩ bată.

103. Deci împăratul moschicesc, înțelegînd vorba acelui turcu, au pus pre Șeremet de au scris o carte de la dînsul la veziriul într-acesta chip, précum: „Noi am avut pacé cu voi, și voi v-ați potrivit Șfedului de aț trimis pe hanul și pe soltanul di-au prădat astă iarnă în țara noastră fără nici o vină. Și încă n-au agiuns cu atîta, și te-ai sculat f. 361v acmu și / măriia-ta, cu toat⟨ă⟩ putére, de vii asupra noastră. Deci împăratul nostru, oblicind de această faptă, m-au ales pre mine cu ace⟨a⟩stă oaste înainte, întru întimpinarea mării-tal⟨e⟩, ca să stau să vorovăscu cu mării-a-ta și să punem la o cale pentru această pradă ce ne-ați făcut, ca să facem pacé. Că noi nu sintem bucuroși ca să stricăm pacea; că noi ținem pacea, iar măriia-ta, cum ai vădzut oastea mea, cum ai prinsu a bate și nu stai să vorovim. Pentru aceasta te poftescu să-mi faci știré, să știu cum oi scrie la stăpînul mieu, la împăratul, căci eu n-am venit pe bătae, ce pre pace".

Într-acesta chip au scris cartea, cu numele lui Șeremet, tăinuindu-s⟨ă⟩ împăratul moschicesc că nu-i în obuz.

1 or fi B]era C,V/ de mulți]la număr M,P/ el nu știe M,P, nu știie B,C,V/ *după* spus *ad.* acel turcu C,E/ Mai spus-au acel turcu și aceasta, cum că au vinit M,P/ vinit B,C/ cărți] scrisoari M,P//2 înpăratul B,C/ *lipsește* scriind M,P/ că de va socoti M,P// 3 *lipsește* putea V/ *lipsește* birui P/ *lipsește* să caute M,P/ facă B,C/ pace B//4 ce ar B/ și ci va ceri moscalul să-i dia M,P/ să nu să bată B,C, *lipsește* M,P// 5 103]74 B, 102 E,G, 110 V, 153 M, *lipsește* P/ Decii înpăratul moschicescu înțălegînd B,C// 5-6 Împăratul moschicescu au poroncit lui Șărămet de au scris la viziriul de la sîni M,P// 7 întiu acesta C/ precum B,C, *lipsește* M,P//8 pace B/ Șvedului V]craiului Șfedului B,E,G,/ de]și M,P/ ați trimis B, ați triimes C//8-9 pre$^{1-2}$ B,C// 9-12 soltanul, fără nici o greșală a noastră, în țara noastră. Și ⟨Ce P⟩ încă nu v-ați îndestulat cu atîta, ci acmu ai vinit și mărie-ta cu oaste toată asupra noastră M,P//9 de au B,C/ în țărîle noastre D//10 fără de nici o vină sau pricină B,E,G, fără de nici o pricină V/ agiunsu B,C/ ti-ai sculat B,C,V//11 acum B,C,V/ toată puterea B,C//12 Decii înpăratul B,C/ *lipsește* nostru P/ oblicind]auzind M,P/ *lipsește* de M,P/ acesti fapti M/ această C//13 înnainte B,C//14 tali B,C//15 *lipsește* și M,P/calé B,C//15-16 pentru prada ci ați făcut în țara noastră, și să facem M,P// 16 ni-ați B,C/ *după* pace *ad.* de vreți P/ Că]De vremi că M/ nu sîntem B,C//17 *lipsește* ca M,P/ *lipsește* că noi ținem pacea MP// 18 cum ne-ai văzut M,P/ *lipsește* oastea mea M,P// 18-19 îndată ai poroncit, să ne bată și ⟨nu P⟩ așteptați ⟨aștepți P⟩ întîiu să vorbim M,P// 19 Pentru aceasta poftesc pre mărie-ta să mă înștiințezi, ca să știu M,P// 20 oi scriie B, voiu scrie D/ stăpînu-mieu C/ înpăratul B,C/ la înpăratu⟨l⟩ la stăpînul meu P/ căci]pentru că E,G, că M,P// 21 vinit B,C/ pe]pre B,C, spre M,P/ bătaïe B/ pacé B// 22 Întru C/ carte B/ numeli C// 22—1 Întru acest chip au scris Șăremet, ca să nu știi turcii că esti împăratul în obuz. Și au dat scrisoare M,P// 23 tăinuindu-să B/ înpăratul moschicescu M,P/ nu-i]nu iaste E,G//

Și au dat-o la acel turcu, și așeaș, atuncea, luni seara, l-au trimis la veziriul.

104. Turcii atuncea sara au făcut dovà, după cum li-i obiceaiul, de strigă cu toții tare, cînd fac dovà, adecă cînd să roagă lui Dumnedzeu. Iar împăratul moschicescu, dacă au audzit așea, în grabă au sărit, gîndindu-s⟨ă⟩ c-au dat năvală turcii di-au spart obuzul, și întreba ce ïaste. f. 362 Iar Dumitrașco-vodă au spus că fac turcii rugă la / Dumnedzeu. Iar împăratul s-au zimbit a rîde și au dzis: „Măcar că sint păgîni, dar să roagă și ei tare lui Dumnedzeu".

105. Deci cum au istovit turcii dovà, s-au și apucat a da n省val⟨ă⟩ de trei, patru părți în obuzul moschicescu. Și așea să bătea, cîte un ceas și giumătate ținea năvala. Iar moldovénii ședea acolo, în mijlocul obuzului, ca cum ar ședea la casele lor, așea nu avea nici o grijă. Că pușcile turcești nu le meșterșuguïa bine, și trecea preste obuz. Și arunca și cumbarele de céle mare; și, suindu-să sus, nu apuca să cadă gios și să spărgea. Și deși cădea vreuna, cădea în laturé, nu nemeriïa în obuz. Și cînd sta cîteodat⟨ă⟩ bătae și începe trîmbițile moschicești a dzice, pre atîta cunoștem că n-au spartu turcii obuzul. Și așea, toată noapte s-au bătut.

1 Și au dat cartea ⟨carte B,V⟩ B,C,D,E,G,V/ așeași B,C/ l-au]și l-au E//2 viziriu C// 3 104]75 B, 103 E,G, 111 V, 154 M, *lipsește* P/ Iară turcii B,E,G,V/ atuncea întru acee M,P//4 li-i]le iaste E,G,V// 3-5 sară, după obiceiul lor au făcut dova, au strigat tari cu toții, adică s-au rugat M,P// 5 *lipsește* Iar M,P/ înpăratul B,C//5-7 Împăratul, auzind strigare turcilor, îndată au și sărit, socotind că turcii au spart obuzul și au întrebat M,P// 6 deaca B/ așïa B, așa C/în grabă]îndată G/ gîndind că au dat B,D,G/ că au dat C,V//7 de au B,C// 8 *lipsește* Iar M,P/ voevoda M/ fecu B//9 *lipsește* Iar M,P/ înpăratul B,C/ zîmbit B,V/ Măcarî B,C//10 că]de G/ sînt B,C/ ei]iei B,C,V/ dar tari să roagă ⟨și ei M⟩ lui Dumnezău M,P// 11 105]75 B, 104 E,G, 112 V, 156 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ Deci cum au făcut, au istovit G/ dovaoa G// 11-13 După ce-au sfîrșit turcii dovaca, din patru părți au dat năvală asupra oștii moschicești.Și ține cu năvala cîti un ceas și giumătati M,P// 12 năvală B,C/ trii B,C,V// 13 așa B,C/ jumătate C]mai bine B,E,G/ ținïa B// 14 *lipsește* Iar M,P/ șidea B,C/ *lipsește* acolo M,P/ *după* obuzului *ad.* moschicescu M,P/ cum]cînd P//15 ar șidea B,C]ar fi ⟨hi V⟩ șezut G,V/ casăle B/ așïa B, așa B,C, *lipsește* M,P/ nu avea]neavînd M,P/ grije B/ *lipsește* Că M,P//15-16 Pușcile turcești ⟨turcilor M⟩ nu era grijiti bini, ci trecea M,P// 16 obuz]obuzul moschicescu M,P//17 Și] Turcii M,P/ *după* arunca *ad.* turcii B,E,G,V/ combarali B,C/ *lipsește*] și^{2} M/ di B,C/ de celi mari, cari, suindu-să sus M,P/ în sus D//18 să cadă]să s⟨ă⟩ scoboare P/ jos B/ cădea vreuna gios G, căde gios cîti una M,P// 19 nu căde în obuz, ci în laturi. Deci cînd sta M,P/ laturi B,C/ nu]și nu B,E,G// 19—20 cîtecdată bătaïa B,C/ sta cîteodată războiul, atuncïa și începea trîmbițele V// 20 atuncea și începea trîmbițile moschicești a dzice B,E,G]și zîce trîmbițile moschicești M,P/ *lipsește* și C/ începea C/ și pre atîta să cunoștea B,C,D,E,G,V//21 să cunoște M,P/ spart B,C/ obuzul moschicescu B,E,G,V,M,P/ așa B,C/ 22 noaptea C/ s-au]au G//

106. Dzicea împăratul moschicescu că aré și el 2 cumbarali de céle mare, făcute cu alt meșterșug, cu otravă, care îl ține una cîte 50 pungi de bani, și să căĭaști că n-au luat mai multe. Că acmu ari arunca și el vru una, dar n-are la cine arunca; că ordeĭa turcilor încă nu-i strînsă, f. 362v să fie așădzată la un loc. Că acel fél de cumbarale / sint nu numai herăle ce-s într-însele, ce și mirosul; pre cine agiunge, cade de moare. Ce oricum, dimineață, dintr-acéle doao a arunca una, unde a védea ordiĭa lor strînsă.

107. Dumitrașco-vodă își lăsas⟨ă⟩ doamna în Ĭași, cu un polcu de moscali și cu vro 200 de căzaci, dzicînd și împăratul că-ș va lăsa împărăteasa-ș în Iaș⟨i⟩. Iar apoi n-au lăsat-o, ce-au luat-o cu sine, cu dînsul, iar doamna au rămas în Iași.

Dzisu-i-au atuncea cîțva boĭari să nu-ș las⟨ă⟩ doamna în Iași, și mai vîrtos i-am dzis eu să o trimită la Hotin sau la Camenit⟨ă⟩. Că acmu-i vrémé de nepace, și de s-a tîmpla vro primejdiĭe, îi va fi cu greu, că nu avea nici vezetei, nici slugi, și cine știĭe cum s-a tîmpla; iar de va fi pre voĭa créștinilor, lesni-i a să întoarce să vie la Ĭași.

Iar vodă s-au mîniĭat și mi-au răspuns să-mi ĭau fămeĭa, de mă tem eu, să o trimit unde mi-i voĭa, iar el pre

1 106]76 B, 105 E,G, 113 V/înpăratul B,C/ are B,C/ doao B,C/ combarale B, combarali C,V// 1-9 *lipsesc* M,P// 2 din B,C/ mari C// 3 ținea C/ ținea una cheltuiala B,E,G/ ***ad. marginal*** cheltuiala B/ *lipsește* cîte G/ cinzăci de pungi B,C,D/ să căiĭa B,D, E,G,C// 4 ar arunca B,C/ vreuna B,C//5 ordiĭa B,C,V, urdie E/ nu era strînsă B,E,G//6 fiĭe B/așezată B,C/ locu B,C/ féliu B,C combarale B, combarali C/ sînt B,C// 7 ce-s]ce sînt C/ ce sînt într-însele să fie otrăvite, ce B,E,G,V, ce sînt într-însăle otrăvite, ce D// 8 îl agiunge D/ diminiață B,C/ dintr-acéli B, dintru acéli C// 9 ***după*** doao *ad.* combarali B,E,G/ va arunca D,G/ undé B,C/ a videa B,C, va videa D/ ordiĭa turcilor ⟨turcească G⟩ strînsă B,C,E,G,V//10 107]76 B, 106 E,G, 114 V, 159 M, *lipsește* P/ lăsasă B,C/ Dumitrașco voevoda foarti să căĭa că ș-au lăsat doamna în Eși M,P// 11-12 *lipsește* cu un polcu...și înpăratul M,P// 11 vreo C/ doao sute B,C// 12-22 *lipsește* că-ș va lăsa.. iar el pre M,P// 12 *lipsește* și[2] E,G/ înpăratul B,C/ pre înpăratiasa-ș B,C,E,G,V, pre înpărătiasa D/ Iași C/ Iar]Dar D//13 ce au B,C/ *lipsește* cu sine B,E,G/ *lipsește* cu dînsul V//15 Dzisu-i-au atuncea Ion Neculcé hatmanul lui Dumitrașco-vodă să nu-ș lasă B,E,G/ Dzisu-i-au atuncĭa lui Dumitrașco-vodă Ion Neculce hatmanul să nu-ș lasă pre doamna V/ cîțiva C/ lasă C//16 și mai vîrtos i-am dzis eu]și mai vîrtos i-au zis hatmanul Ion C, și mai vîrtos i-au dzis Ion Neculcé hatmanul D, *lipsește* B,E,G,V/ ce să o trimiță B,E,G, V/ ***după*** trimită *ad.* pre doamna C// 17 Camenită B,C/ Că fiind vréme de nepace ⟨nepacé C⟩ B,C,D,E,G,V/ să va tîmpla D// 18 vreo C/ nu va avea B,C,D,E,G//18-19 nici slugi, nici vezetei C/ nu va avea nici slugi, nici vezetei, că la o vréme de nevoĭe toți fug și cine știĭe cum s-a tîmpla V/ să va întîmpla G// 20 creștinilor B,C/ lesne-i va fi B,E, lésne îi va fi G,V, pre lésne îi va fi C, lesne iaste D/ să viĭe B,C// 21-22 Iar Dumitrașco-vodă s-au mîniĭat și i-au răspunsu să-ș ĭa ⟨ĭei C⟩ el muĭarea ⟨fiméĭa C,D, fiméĭa lui V⟩ de să teme, ⟨el C, și V⟩ să o trimită undé îi iaste ⟨i-i C,D,V⟩ voĭa B,C,D,E,G,V//

doamna, din Iași, n-a clăti-o necăiuri. Iar apoi, după ce-au vădzut că au încungiurat turcii obozul, el tare s-au spăriĭat că or hi trimis turcii niscaiva oaste turcească la Ĭași și i-or lua doamna și copiii. Și plîngea și întreba în f. 363 toată / oaste, cine să va afla un voinic să ias⟨ă⟩ pe furiș, să s⟨ă⟩ sloboadă la Ĭași, să dea știre doamnei să fugă. Și-i va da pentru acea slujbă ce-a face 100 de galbeni de aur, sau și doaă. Și nime nu cutedza să s-apuce să margă.

Apoi Dumitrașco-vodă, vădzînd că nu s⟨ă⟩ găséște nime, să ispitiĭa el singur să margă și cu Brahă, capitan de dărăbani. Și-ș găsis⟨ă⟩ și cealmale și haine turcești să s-îmbrace, să ias⟨ă⟩ noapte din obuz, să între în oaste turcească, ca doar ar putea străbate la Ĭași la doamna, să o ĭa și să fugă.

Ce din obuz nu putea eși nime, că nu-i lăsa moscalii la părcane fără ucaz. Și s-au dus și la împăratul de i-au spus ce va să facă, și au cerșut ucaz. Ce împăratul n-au vrut să-i dea ucaz și au socotit că nu ĭaste bine, că poate să-l prindză turcii, și l-or omorî; iar la Iași, sau or fi mers turcii, sau ba, iar așea l-or omorî și pe dînsu și or mérge apoi și la Ĭași. Și să nu să tiamă, că, de or și merge turcii la Iași, nemic n-or strica. Ce avea mare grijă și jeale nu numai el, ce și noi cu toții, cîți ne era casele în Ĭași.

1-16 *lipsește* doamna... părcane fără ucaz. M,P//1 n-a clinti-o necăiri ⟨nicăiri C⟩ B,C, nu o va clinti ⟨clăti G⟩ nicăiri ⟨necăiri V⟩ E,G,V//2 ce au vădzut C, cĭe au văzut B/ obuzul B,C,E/ ***după*** obuzul *ad.* moschicescu de toate părțile V// 3 vor fi trimis D/ niscai B,E,G,V// 4 și-i vor lua C, și vor lua D/ și-i vor luoa doamna și coconii B,E,V, și-i vor luoa pre doamna și pre beizadele G/ plînge B// 5 cine s-ar afla B,E,G, V/ iasă B,C/ pre B/ să iasă pre furiș din obuz D,V// 6 să să sloboadă B,C/ știré B,C// 7 acĭa B/ *ad. marginal* slujbă V/ *lipsește* ce-a face B,E,G/ o sută de galbéni ⟨galbĭeni B⟩ B,C//8 doao B,C/ nimé C/ să să apuce B,C// 9 văzind B,C/ să B,C// 10 nimé B,C/ sîngur B,C/ căpitan B,C// 11 Și și găsise B,V, Și-ș găsisă C/ celmale G//12 să să înbrace B,C/ să iasă B,C, și să iasă E,V/ noaptea B,C/ din obuzul moschicescu V// 15 nimé B,C// 16 fără de ocaz B,C,E,G,V/ ***după*** dus *ad.* Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ *lipsește* și[2] C/înpăratul B,C// 16-19 Și s-au rugat înpăratului să-l sloboază, să me⟨a⟩rgă la Eși. Ci înpăratul nu l-au lăsat, zîcînd că nu esti bini să margă, că poati îl vor prindi turcii M,P// 17-18 ocaz[1-2] B,C,E,V, occaz[1-2] G//17 înpăratul B,C//18 au socotit]i-au zis B,E,G,V/ *lipsește* că nu ĭaste bine B,E,G,V//19 prindă B/ și-l vor omorî D/ mersu B,C// 19-23 *lipsește* iar la Iași... ne era casele în Iași. M,P//19-20 iar așĭa, dacă l-or prinde ⟨pre dînsul E⟩ *l-or omorî și* ⟨*ad. marginal* B⟩ pre dînsul B,E,G//20 așa C/ iar așea dacă îl vor prinde l-or omorî D,V/ pre dînsul C/ mergé C// 21-22 *ad. marginal* Și să nu s⟨ă⟩ tiamă că de vor și mérge la Iași G// 21 mérge B/ turci⟨i⟩ C// 22 turcii nemică nu vor strica G/ nemică B,C// 22-23 Ce el avea grije și mare jeale și nu numai el, ce și boĭarii cu toții cîți ⟨cărora E,G⟩ le era casele ⟨*lipsește* casele G,V⟩, jupînésele ⟨jupînésele și coconii V⟩ în Iași B,E,G,V// 22 jale C// 23 el]Dumitrașco-vodă C/ ce și boiarii cu toții cîți le era C,D//

108. Rugăm pre dumneavoastră, iubiț⟨i⟩ cetitori tineri, să luați sama aceștii scrisori, de s-ar tîmpla vrodată [f. 363v] /să mai viîe niște lucruri ca acéstea în țara noastră, să vă știți chivernisi, să nu pățiți și voi ca și noi.

109. Moscalii la turci niciodată năvală nu mai da, ce tot turcii da năvală la moscali, pînă îș istoviîa focul, și apoi iar să da înapoi, iar moscalii tot cătinel după dînșii. Și să lărgis⟨ă⟩ șireagurile céle de moscali, în lature, cît alergai cu calul; atîta să lărgis⟨ă⟩ moscalii de la carăle lor. Iar cînd au fost marți dimineața, turcii s-au strîns toți de⟨o⟩parte, și acolo ș-au făcut meteredzu și ș-au așădzat toate pușcile. Și au început a să bate prea vrăjmaș, cît întunecas⟨ă⟩ lumea, de nu s⟨ă⟩ vedea om cu om, și să vedea numai para cum eșiîa din pușci. Ca cum ar ardé un stuh mare ⟨de⟩ trestiîe pe niște vînt mare, așea să vedea focul eșind din pușci. Numai ce voiu să dzic, poate-fi Dumnedzeu ferește la războiu, că dintr-o 1.000 de sinéțe abiîa să tîmplă de lovéște un om. Că de ar hi nemerit cît foc slobodziîa, n-ar fi mai rămas nici la turci, nici la moscali om de povéste. După cum dzice un cuvînt Miron log⟨o⟩fătul: „Mare îaste omul, iar la războiu prea [f. 364] / mică-i îaste ținta".

1-4 *lipsesc* M,P// 1 108]77 B, 107 E,G, 115 V/ iubiți C// 1-2 Rugăm pe dumneavoastră boîari, pre cei bătrîni ca pre néște frați, pre cei tineri ca pre néște fii, citind acest ponctu ⟨*lipsește* citind acest ponctu V⟩ să luați seama B,E,G,V// 2 ca de s-ar întîmpla B,E,G/ vreodată B,C// 3 vie C/ néște B/ acéste B,C// 3-4 țara noastră, a Moldovii, să vă știți păzi și a vă chivernisi B,E,G// 4 să nu pățiți așa, ca aceîa boiari, atuncea C/ ca și noi]precum au pățit aceiîa atunce D// 5 109]77 B, 108 E,G, 116 V, 160 M, *lipsește* P/ niciodată năvală la turci nu da M,P/ ce tot]iar M,P//6 *după* turcii *ad.* neîncetat M,P//6-7 *lipsește* pînă îș istoviîa... înapoi, iar M,P// 7 iară[1] B/ înnapoi B,C/ cătinel]să mișca M,P/ *lipsește* după E/ *după* dînșii *ad.* mergea B,E,G,V/dînșii] turci M,P// 8 lărgis⟨ă⟩]depărtase B,C,E,G]Și să lărgi obuzul foarti bini M,P/ șiragurile B/ în laturi B,C]de să depărtasă în laturi V// 8-9 *lipsește* șireagurile céle... de la carăle lor M,P// 9 lărgis⟨ă⟩]depărtase B,C,D,E,G,V// 10 *lipsește* Iar cînd au fost M,P/diminiața B,C/ strînsu B,C/ *după* toți *ad.* turcii M,P// 11 di o parte M,P/ *lipsește* acolo M,P/ așezat B,C//12 *lipsește* toate M,P/ *după* pușcile *ad.* céle mari B,E, G,V,M,P/ *după* început *ad.* de îmbe ⟨de amîndoao P⟩ părțile M,P/ pre B,C] foarte P/ cît]cît să D, atît cît să M,P/ cît nu să videa razele soarelui și să întunecasă lumea B,E,G,V//13 lumea]soarile M,P/ să videa[1-2] B,C//13-14 om cu om, ce numai ⟨ce E,G,V⟩ să videa para B,E,G,V/ om cu om, ci numai văpae focului să vide, cînd eșie din pușci M,P/Ca]Și ca B,E,G,V/ ar]ari C/arde B//15 un]néște B,E,V/ *corectat* stuh mare ⟨de⟩ trestiîe A/ pe néște B]fiind M,P/așîa B,așa C//15-22 *lipsește* așea să vedea...prea mică-i îaste ținta M,P//16 videa B,C/zicu B,C//17 feréște B,C/ dintr-o miîe ⟨mie C⟩ B,C//18 lovéște]loviîa G/ ar fi B,C/ *după* nemerit *ad.* în oameni C//19 cît foc]tot focul cît B,E,G/ *după* sloboziîa *ad.* în oameni E,G, tot în oameni V// 20 După cum]Însă dară după cum B, Ce precum E, Însă după cum V// 21 logofătul B/ *ad. marginal* pre G//21-22 pre ⟨prea C⟩ mică îi iaste ținta B,C//

110. Dzis-au Dumitrașco-vodă atuncea împăratului: să legi toate carăle tabără și să las⟨e⟩ pe Medhoroschi polcovnicul cu cinci, șease mii de căzaci ce le avea și cu doao, trei polcuri de moscali, să rămîe să apere carăle de călărimea Turcului, de or vrea să le dea năvală. Iar céîalaltă oaste moschicească, săldații, să dea năvală asupra inicérilor la meteredzu, că or bate pe iniceari și or lua și pușcile turcești, și atuncea or fugi și ceîalalți, călărimea. Că așea li-i obicéiul; că el au vădzut cînd au bătut némții pre turci la Varadin, că, după ce-au bătut némții pe iniceari, iară călărime au și purces a fugi, carii cum putea.

111. Iară împăratul au răspunsu lui Dumitrașco-vodă: „Ți să pare și ai vrea și ai pofti, ticăloase oame, să fie pentru binele tău, dar, de oi și bate pe pedestrime, călărime îaste multă, și n-am cu cine o goni". Că sta călărimea, ca cum ar sta pădure, împregiurul obuzului, de nu-i agiungea pușca. Sta și priviîa cum să bat, și împăratul tot nădăjduîa că-i va veni răspunsul ce scrisése noapte, cum s-au pomenit mai sus. Și veziriul [f. 364v] / nu-i mai făcea și tot păziîa de să bătea.

112. Întru acéle vremi, cînd să bătea, venit-au un

1 110]77 B, 108 E, 109 G, 117 V, 162 M, 88 P/ Zis-au atuncea Dumitrașco-vodă B,E,G/ înpăratului B,C/ Dumitrașcu voevoda au zis cătră împăratul: di-i socoti, împărăție-ta, să legi M,P//2 lége B,C/ toate carăle ⟨carăle tale V⟩ la un locu, tabără B,C,E,G,V/ lasă pre Mirhorodschii B,C/ pre polcovnicul Milogorodschii M,P/ Mirhorodschii D,E,G,V//3 cu]și cu P/cinci mii]7.000 P/ șeasîe B, șasîe ,C *lipsește* M,P/ *lipsește* de M,P/*lipsește* ce le avea M,P// 4 trii B,C,V/ și cu 3.000 moscali/ rămîîe B,C//5 Turcului]turcească G,V,M, turcilor P/ *lipsește* de or vrea să le dea năvală B, E,G,V,M,P/ Iar cu B,E,G// 6 *ad. marginal* moschicească G/ cu saldații B,E//7 inicearilor B/ or[1-2]]vor G/că acie vor bate M,P/ pre B,C/luoa B,C//8 pușceli cele mari turcești G/ or]vor G/ și ceelantă călărime M,P// 9 Că]Și G/ așîa B, așa C/ li-i] li esti M,P/ le iaste obiceaiul, dzicînd că el B,E,G/le îaste obiciaiul; că el dzicîa că V/ obiceaiul C/ nemții B,C//9-10 cînd s-au bătut nemții cu turcii la V//9-11 *lipsește* că el au vădzut... carii cum putea. M,P// 10 *repetă* după cîe au B/ ce au C/ nemții C// 10-11 nemții pre ⟨*lipsește* pre G⟩ pedestrime turcească, pre iniceari, iar călărimea Turcului văzind au și purces B,E,G,V/ pre C//11 călărimea C// 12 111]77 B, 109 E, 110 G, 118 V, *lipsește* M,P/ Iar B/ înpăratul B,C/ *lipsește* Dumitrașco-vodă M,P/ *după* vodă *ad.* zicîndu-i B,V, dzicîndu E// 13 Așa-ți pare P/ *lipsește* și[1] P/ *lipsește* și ai vrea M/ticăloasă E,P/*lipsește* să fie B,E,G,V//14 *după* tău *ad.* și ai pofti B/ oi]a M,P/*lipsește* pe B,C,D,E,G,V,M,P/ pedestrimea B,C/călărimea B,C//15 mai multă est călărimea și eu M,P//16 ari sta C/ pădurea înprejurul B,C//15-17 *lipsește* Că sta călărimea... și priviîa cum să bat, și M,P//17 înpăratul B,C//18 nedujduîa B,C, V]ave nădejdi M,P/ vini B,C/răspunsu B/ scrisésîe B,C/ noaptea C/ cum]precum B,D,G,V// 18-20 răspuns pre scrisori ci o triimisăsi Șăremet la viziriul. Iar viziriul răspuns nu-i triimite,ci tot poronce să bată pre moscali M,P//19 s-au pomenit mai sus]mai sus s-au scris E/viziriul C/*după* făcea *ad.*răspunsu B,C,D,E,G,V//21 112]78 B, 110 E, 111 G, 119 V, 164 M, 89 P/Iară întru aceîa vrémîe B,E,G,V/acéli C/acea vréme D/ vinit-au C/ Vinit-au un nouraș chiîar în vreme acee cînd să bătea M,P//

nuoraș can mic și stropiĭa de ploae. Și aveam grijă să nu dea atuncea năvală călărimea, și or piĭarde moscalii focul. Iar moscalii nici să mira și ne îmbărbăta și dzicea că mai pre mare ploi să bătea ei cu șfédzii, că avea mantale în spate și ținea flintele supt mantale. Și mai greu era de focul turcescu, decît de cel moschicesc. Și n-au ținut mult acel nuoraș, ce ca giumătate de civert de ceas, și au și lucit soare, cu mare hierbinteală, cumu-i în luna lui iulie.

113. Moscalii cei din bătae trăgea atuncea mare greu de séte, că n-au obiceaiu, ca turcii, să le care apă cu sacalele. Deci împăratul au poroncit la moldovéni să le care apă cu ploșce, cu fedeléșe, cu poloboace, cu ce or putea. Deci au pornit cu toții de le căra apă. Vărsa medurile și vinurile de prin poloboace și căra apă de ducea la săldați. Și-i scriĭa comisarii la izvod și le da bani cărora căra apă.

f. 365 114. A doa, mai trăgea greu moscalii că inicércile/ turcilor era mai lungi și heră mai bune și bătea mai departe decît flintele moscalilor, Și inicearii nu s⟨ă⟩ prea apropiĭa

1 *lipsește* can...de ploae M,P/micu C/ploaĭe B,C/ aveam]era B,C,E,G,V,M,P/ Și moldovénii avea grije D/ grije B,C// 2 *după* călărimea *ad.* turcească B,C,D,E,G,V/ or pierde C]să nu piiarză M,P//3 miera C/ și ⟨și-i C,D⟩ înbărbăta pre moldovéni B,C,D,E,G,V//3-4 ci încă înbărbăta pre moldoveni zicînd, mai mari ploi era cînd s-au bătut ei M,P/și le zicea B,E,G,V//4 mari C,V/ei]ĭei B,C/ șfezii B,C/ *lipsește* că avea M,P//5 *lipsește* și G/și ei ține mantalile în spati și flintile supt mantali M,P//5-6 Și mai tari era focul ⟨cel M⟩ svezăscu decît acest turcescu M,P//6 di cel moschicescuB/ moschicescu C/ cel turcescu, decît de focul cel moschicescu D/*lipsește* Și M,P// 7 ce numai ca V/ce numai ca giumătate de ceas B,E,G,M,P/și au și]și îndată au M,P// 8 lucit]strălucit B,C,E,G,V/soarele B,C,D,E,G,V,M,P/cu]și încă cu M,P/ hierbintială B,C/precumu-i în D, precum iaste în E,G,V]fiind M,P// 9 113]79 B, 111 E, 112 G, 120 V, 165 M, *lipsește* P/cei]cĭei B,V/bătaĭe C]războiu B,E,G,V/ trăgiĭa B/ Moscalii trăge mare nevoi de săti M,P//10 n-au]nu ave M,P/ că n-avea obiceai să li care apă ca la turci cu sacalele C/ obiceai B/ *după* obicĭai *ad.* moscalii V/sacalile B//11 Decii B,C]Și pentru aceĭa M,P/ înpăratul B,C/ au poroncit înpăratul moldovenilor să cari moscalilor M,P// 11-12 să le care apă cu poloboace, cu plosce, cu fedeléșĭe ⟨cu fedeléșe, cu ploșce C, cu fedeleșe și cu ploșce V⟩, cu ce or putea ⟨cine cu ce vor putea E,G⟩ B,C,E,G,V//12 cu[1]]și cu M,P//12-13 *lipsește* cu ce or putea... căra apă. M,P/Decii B,C//13 au]s-au B,D,E,G,V/de căra B,E,G/ miedurili B, miedurile C] medul M,P/vinurili B]vinul M,P//14 și]de B,E,G/ de]și B/de ducea]și aducea E,G, *lipsește* M,P/la saldați B,C]săldaților M,moscalilor P//15 Și scrie M,P/ comisariul M/ *după* comisarii *ad.*înpărătești B,C,G,V/ acelora ce căra apă B,E,V,celora ce căra apă G, acelora cărora căra apă D,și pentru apă M,P//16 114]112 E, 113 G, 121 V, 166 M,*lipsește* B, P/ *lipsește* A doa...că M,P/inicércele B//17 și de hier mai bune B,V,și la hieră mai bune D,și de her mai bun G, și de fier mai bune E/*lipsește* heră C/*lipsește* și heră... mai departe M,P//18 nu să pre apropiĭa B,C//18-3 Și măcar că enicerii sta diparti de obuzul moschicesc,dar fiindu-ĭe enicercile lungi, agiunge cu focul în moscali.Iar moscalii, din flintele lor, așa diparti nu pute agiunge M,P//

de moscali și slobodziĭa inicércile, dar moscalii, fiindu-le flintele mai scurte și mai slabe la hier, nu le slujiia focul de departe, să agiungă focul pe iniceari. Iar de le-ar hi venit lor pre îndemînă să le bat⟨ă⟩ pușcile departe, ca a turcilor, n-ar hi putut ținea inicearii, atîta de lungu bătae, sau, de-ar hi dat vrodat⟨ă⟩ moscalii năvală, încă n-ar fi putut ținea turcii războiu. Dar ei nu da niciodată năvală la războiu, ce sta numai de să apăra.

115. Acmu venis⟨ă⟩ moscalii de să apropiĭasă de meteredzul turcilor și de pușci, unde era așădzate. Prea mult, de era ca o 150 pași turcii de moscali. Și era un ghenaral neamțu, anumé Vitman. Acesta s-au dus la împăratul și au început a-l mustra tare pre împăratul și-i dzicea: „Ce ĭaste aceasta, de umblăm toți, niște oameni hămeiți, și nu ne căutăm treaba și orînduiala războiului dup⟨ă⟩ cumu-l știm că să cade? Că eu în multe războae a Neamțului am fost și știu leacul turcilor ce trebuĭaște. Ce-m⟨i⟩ f. 365v dă comenda oștii în mîna mea, / că eu în doao, trei ceasuri oi face ce știu și oi curăți pre turci, de nu i-i vedea pre aicea".

116. Deci împăratul, audzind așea, i-au dat ucaz ca s⟨ă⟩ fie toată comenda oștii în sama lui și să asculte toți ghenaralii, precum le va poronci el.

2 flinteli C, *lipsește* E/ *lipsește* mai G/ fier B,C,E,V// 3 pre inicĭari B/ li-ar fi ⟨hi C⟩vinit B,C,V// 4 îndămînă B,C,V/ bată B,C// 3—7 *lipsește* Iar de le-ar hi venit... turcii războiu. M,P//5 ca a turcilor, departe G/ fi B,C/ inicĭarii B/ inicearii ținea G// 6 bătaĭe C]războiul B,E,G,V/de ar fi dat vreodată B,C/ moscalii vreodată E/ moscalii năvală vreodată G// 7 turcii ținea E,G/ ei]ĭei B,C,V// 7—8 Moscalii năvală nu da niciodată, ci numai ci-și apăra obuzul M,P// 7 *lipsește* la războiu B,E,G,V// 9 115]80 B, 113 E, 114 G, 122 V, 168 M, *lipsește* P/ Acmu]Și V/ Și vinisă acum C, *lipsește* M,P/ vinisă B/ Moscalii s-au apropiat M,P/ apropiĭase B/ meteredzul]obuzul P// 10 *lipsește* și de pușci, unde era așădzate B,E,G,V/ undé C/ așezate C/ Pre B//11 de era]de a fi fost C/ ca ⟨vreo D⟩ o sută ⟨și B⟩ cincizăci de pași B,C,D//10-11 turcilor, undi era și pușcile celi mari a turcilor. Numai 150 pași era pînă la meterez, adică pînă la turci. La împăratul moschicesc era un ghinărar M,P// 11 *după* pași *ad.* de departe B,E,G,V/ era și un gheneral B,E,G, V//12 niamțu B,C/ pre anumé B,E,G,V/ Vicman B,E,G,V/ înpăratul B,C// 13 tare a-l mustra V/ înpăratul B,C//12—19. Acela au mers la împăratul și i-au zis cum că nu-i placi orînduiala războiului, ci să-i de pre toți supt comanda lui și el îi va povățui într-alt chip și numai în trii ceasuri a curăți pre turci. Fiindcă el și în Țara Nemțască s-au bătut cu turcii și le știi rîndul M,P// 14 *după* aceasta *ad.* înpărate B,C,E,G,V/ néște B,V// 15 *lipsește* treaba și B,C,E,G,V/ rînduiala C,V/ după B,C// 16 cum îl știm B,C,V/ războaĭe B,C/ Niamțului B,C// 17 fost]văzut G/ liacul B,C/ Ce-mi C// 18 trii B,C,V// 19 videa B,C/ aicea] turci G// 20 116]114 E, 115 G, 123 V, 170 M, *lipsește* B,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ înpăratul B,C/ așa B,C/ ocaz /i-au dat ocaz acelui gheneral ca să-i fiĭe B, E,G,V//20—22 înpăratul au dat ucaz lui Vieman ⟨Vesman P⟩ ghenărariul ⟨ghinărar P să fii toți moscalii supt comanda lui și precum li va poronci, așa să facă. M,P// 21 să fie C/ sama]mîna G/ lui]gheneralului Vitman C//22 gheneralii B,E//

117. Deci cum au luat acel ghenaral comenda în sama lui, au și pus oamenii lui de au îmblat împregiurul obuzului, dînd știrea tuturor slujitorilor cumu-i comenda oștii în mîna lui Vitman, să fie toți gata de năvală. Și au luat cîte un rînd de săldați din coadă și i-au mai îndesit în fruntea obuzului, unde era bătae, iar în coadă, unde era mai supțiri rîndurile săldaților împotrivă pre lîngă cară, au mai îngroșat pre denapoĭa saldaților cu moldovéni și cu căzaci.

Și așea era socoteala lui, să facă să s⟨ă⟩ rumpă moscalii de la un loc, rîndurile céle mai groase, și să dea năval⟨ă⟩ asupra meteredzului turcescu și să-l încungiure, iar rîndurile céle mai supțiri să apere, de ar năvăli asupra carălor niscaiva călărime turcească.

f. 366 118. Deci gătind oaste într-acesta chip, mers-au / la temeiul oștii, unde să bătea. Și au mers și împăratul cu dîns⟨ul⟩ să vadză ce-a face. Și cum au văzut pre un porușnic moschicescu că îmblă ferindu-s⟨ă⟩, l-au și giunghĭat cu șpaga sa. Și au și trecut înainte, ca 15 pași, în fruntea războiului, și au început a striga să pășească mai

1 117]81 B, 124 V, 171 M, *lipsește* E,G,P/ Decii C/ Iară acel gheneral, cum au luat comenda oștirii în seama lui B,E,G,V/ gheneral C// 1—4 Ghenărariul Vieman ⟨Veisman P⟩ au triimis oaminii lui împregiurul a tot obuzul moschicescu și au dat știre tuturor cum că esti toată comanda supt ascultare lui. Ghenărariul Vieman ⟨Veisman P⟩ au dat poroncă tuturor să fii gata de năvală M,P// 2 umblat C,D] dat știré B,E,G/ *ad. marginal* dat G/înpregiurul B,C, pinpregiurul D// 2-4 oamenii lui de au dat știré, cumu-i comenda oștii în sama gheneralului Vicman și dînd știré înpregiurul obuzului tuturor slujitorilor li-au poroncit ca să fiĭe gata de năvală V// 3 *lipsește* slujitorilor G/ cumu-i]precum iaste E,G/4 mîna]seama B, sama C,E,G/ lui]gheneralului B,C,D,E,G,V/ Vicman B,E,G/ să fiĭe B/ gata toți B,C, E,G/ *lipsește* Și M,P/ Luat-au M,P// 5 *lipsește* de M,P saldați B,C/ i-au]au E// 6 frunte B,C/ undé B,C/ *lipsește* unde era bătae M,P/ bătaĭa C]războiul B,E,G,V iară B/ în coadă]coada P/ undé B,C// 7 era rîndurile mai supțiri, rîndurile săldaților M,P/ saldaților B,C/ înprotiva V, *lipsește* M,P/ *lipsește* împotrivă pre lîngă cară C/ pre]pe B// 8 au înplinit rîndurile cu moldoveni M,P/ au mai pus pre lîngă saldați moldovéni și căzaci B,E,G,V/ *lipsește* pre denapoĭa saldaților C// 10 așĭa B, așa C/ socotiala B,C/ să B,C// 10-14 *lipsesc* M,P// 11 locu C/ céli B/ groas⟨e⟩ B/ năvală B,C// 12 *lipsește* și să-l încungiure B,E,G,V// 13 de ar da năvală G//14 călărimé B,C// 15 118] 82 B, 115 E, 116 G, 125 V, 172 M, *lipsește* P/ Decii B,C]Și așa M,P, întru acesta chip C, *lipsește* M,P/ au mers M,P/ la]cu B,E,G,V// 16 undé C/ unde era să să bată M,P/ *lipsește* Și M,P/ mersu B, mărsu C/ Mers-au M,P /înpăratul B,C//17 dînsu B,C/ ce va facĭe B,E,G, ce a face C]ce orînduială va faci M,P/ Iară acel ghenerar, cum au văzut B,E,G,V, Ghenărariul Vieman ⟨Veisman P⟩ au văzut M,P//18 porucinic B,C,V, porucicu E,G/ că umblă B,V, *lipsește* C,E,G/ ferindu-să B,C/ l-au și] și îndată l-au M,P//19 junghiat B/ *după* sa *ad.* fiind împăratul de față B,C/ trecut de au eșit înnainté B,E,G,V/ înnainte C// 19-20 Au mai trecut înnainti războiului 15 pași și au început M,P/ cincisprăzeci C]cinci, șeasĭe B,E,G,V// 20 *după* războiului *ad.* cu șpaga goală în mînă B,E,G,V/ *după* striga *ad.* stupai C,D// 20—1 a strica stupai, să pășască saldații mai iute înnainte și să fiĭe gata B,E,G,V//

iute înainte, să fie gata de năval⟨ă⟩. Și-i îmbărbăta, și a dzicé grănitarilor să înceapă a arunca cumbarale în iniceari.

Deci cum au purces săldații a păși iute înainte, și grănitarii a slobodzi cumbaralele, atuncea turcii au și început a îndărăpta și a întra în meteredzu, iar unii începus⟨ă⟩ să s-apuce de pușci, să le tragă să fugă.

Atuncea, într-acela ceas ce era numai să dea năval⟨ă⟩, l-au și nemerit o pușcă mare turcească pre acel ghenaral, și au cădzut mort la pămînt. Și pre alt ghenaral, anumé Volcovschii, totodată l-au nemerit cu o inicearcă prin chept și au eșit pre supt susioar⟨ă⟩, ce n-au murit; mai pe urmă s-au tămăduit. Și împăratul încă, de multă vărsare de sînge ce vedea atuncea au amețit de milă și s-au dus la cortu, de l-au udat împărăteasa cu niște apă, și s-au trezit. Săldații atuncea, perindu-le capul, f. 366v s-au părăsit de năvală și / au mai contenit focul. Dar și turcii încă au stătut și s-au lăsat de a mai face năvală.

119. Deci veziriul au poruncit să mai dea inicearii năvală încă 2 ceasuri, și de or vedea că nu pot face nemic,

1 iute]degrabă M,P/ înnainte C/ năvală B,C/ inbărbăta C//1—2 Și inbărbăta pre toți și au poroncit granatirilor M,P// 2 zice C/ granatirilor B,C,D,E,G,V/ combarele B,C// 3 Decii B,C/ *ad. marginal* purces G/ purces]început V/ saldații B,C/ mai iute V/ înnainte B,C// 3—4 *lipsește* Deci cum au purces... atuncea M,P// granatirii B,C,E,G, V, granitarii D//4 începînd a slobozi combaraleli B,E,G,V/ combaraleli C//4-5 turcii au și îndărăptat și au început a întra G//4—6 Iar turcii au și început a merge în metérez, iar alții s-au apucat M,P// 6 unii au fost început a să apuca C//5 iară B//6 începusă B/ să să apucĭe B// 7 Atuncĭa B]Și chiiar M,P/ *lipsește* numai M,P/ năvală B,C// 8 l-au nimerit un glonțu dintr-o pușcă M,P/ *repetă* pre V/ pre Vieman ⟨Veisman P⟩ ghenărariul M,P// 9 gheneral B,C/ și au și căzut D, și îndată au căzut M,P/ Și]Așijderea și M,P// 10 *lipsește* anumé P/ Așijderea și pre alt gheneral, pre anumé Volcovschii și pre acela totodată B,E,G,V/ *lipsește* totodată P/ nemerit]lovit B,E,G/ *lipsește* cu C/ prin]în G// 10—11 l-au nimerit în piiapt un glonțu dintr-o inicearcă și au eșit glonțul M,P//11chiept B/ au eșit glonțul C,D,G/ susioară B, sisioară C,V/ supt o sisioară E/ ce]dar M,P/ *după* murit *ad.* acela B,E,G/ ce acela n-au murit V// 12 mai]ci mai M,P/ pre B,C/ Și]Iară și B,E,G,V/ înpăratul B,C// 12-13 Și văzind împăratul, de mari jali au amețit M, Și atunce s-au făcut multă vărsare de sînge; și văzînd înpăratul, de mare jali au amețit P/ de atîta multă G// 13 videa B// 14 s-au]l-au E,G,P/ la]supt M,P/ cort B,C/ și udîndu-l cu apă s-au trezit M,P/ înpărătiasa B,C/ néște ape B,D,E,V// 15 Iar saldații B,C,E,G,V/ atuncĭa B//15—16 *lipsește* Săldații...de năvală M,P// 16 de năvală]de a mai da năvală V/ și după acee au mai contenit focul de îmbe ⟨amîndoaî P⟩ părțile M,P// 16—17 *lipsește* Dar și turcii... năvală. M,P// 17 *lipsește* încă G/ face]da G/ *după* năvală *ad.* asupra moscalilor B,E,G,V// 18 119]82 B, 116 E, 117 G, 126 V, 174 M, *corectat* 101 P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ viziriul C/ au poroncit B,C, au mai poroncit V/ năvală inicearii E/enicerilor să mai dei năvală M,P// 19 doao B,C/ de]dacă M,P/ videa B,C/ nemică B,C// 19-2 că n-or pute să biruiască pre moscali, apoi să-i lasă și să să înto⟨a⟩rcă înnapoi, iar pre bugegeni să-i rădici din Bugeac și să-i treacă M,P//

să-i lasă şi să s-întoarcă înapoi şi să rădice toţi bugigenii, să-i treacă Dunărea în céïa parte. Şi mergînd zapciii inicearilor de-i siliïa ca să mai dea năval⟨ă⟩, aşijderea şi călărimea turcilor să gătisă să dea şi ei năval⟨ă⟩.

Iar inicearii au început a să sfădi cu zapciii lor şi a striga că nu mai pot să dea năvală, că doar de i-i voïa veziriului să s⟨ă⟩ prăpădească toţi inicearii. Că nu era mult acmu, di-ar hi năvălit moscalii, cum purcésese, nici un inicearíu nu ar fi rămas. „Ce mai bine să fac⟨ă⟩ pace, după cumu-i poronca împăratului, că noi am perit mai bine de giumătate, şi cîţi ş-am scăpat sintem mai toţ răniţ, şi noi ⟨nu vom⟩ mai merge".

120. Deci înţelegînd veziriul că gîlcevăscu inicearii, şi moscalii ca nu altă dată au început a să bate, socotit-au şi el pe urmă să nu greşască mai rău. Şi au ales pre Cerchez Mehmet-paşa ibrihorul şi l-au trimis la împăratul Moscului cu cuvînt de pace. Atuncea au stătut de imbe părţile arméle de a să mai bateré. /

f. 367 121. Atuncea Şeremet şi ghenărarii moschiceşti şi alţi boïari moschiceşti le părea bine, ca doar s-or împăca

1 *după* lasă ⟨lase B⟩ *ad.* pre moscali B,E,G,V/ să B,C/ înnapoi B,C/ pre toţi B,E,G,V/ bugégenii B, bugigénii C // 2 triacă B,C/ *lipseşte* Şi mergînd M,P/ Zapcii⟨i⟩ silie pre eniceri M,P// 3 ca să le mai dea E,G/ *după* năvală *ad.* moscalilor B,C,E, asupra moscalilor G// 3—4 năvală asupra moscalilor; călărime turcească iarăşi să gătisă M,P// 4 să gătiïa V/ să mai gătiïa şi ïei să mai dea năvală moscalilor B,E,G// *lipseşte* şi ei M,P/ *după* năvală *ad.* moscalilor C,M, asupra moscalilor P// 5 *lipseşte* Iar M,P/ şi striga M şi au început sa striga C,G, şi au început a striga dzicînd E//6 că ïei nu mai pot B,E,G/ să mai dea E, să mai dei M,P// 6-9 doar di-i ⟨de P⟩ esti voïa viziriului să piiară toţi enicerii, de vremi că nu era mult să piiară cu toţii la această năvală a moscalilor; că di ar fi ţinut mai mult, apoi nici un enicer n-ar fi scăpat M,P// 7 să să prăpădiască B,C/ acum C, *lipseşte* B,E,G/ acum mult D/ de ar hi B, de ar fi C// 8 cum]precum E/ purcesésïe B,C/ inicear B/ n-ar fi rămas B,V, poate nu ar fi rămas C// 9 Ce]Iară E/să facă B,C, să să facă M/să face veziriul pacé E,G/ cumu-i]cum iaste B,C,D,E,G,V, cum esti şi M,P/ *după* înpăratului *ad.* zicînd inicearii C// 10 înpăratului, dzicînd inicearii că ïei au perit mai bine de jumătate şi cîţi au scăpat ⟨de n-au perit E,G⟩ B,E,G,V/ noi]ïei C/am perit pînă acum M,P]au perit C/bine mulţi M, mult P/ giumătate, şi şi cîţi au scăpat sîntem răniţi mai mult de giumătate M,P/ ş-au scăpat sînt C// 11 toţi răniţi B,C/ şi noi n-om mai mergé D, şi ïei n-or mai mérge B,C,V, şi ei nu vor mai mérge E,G, *lipseşte* M,P// 12 120/82 B, 117 E, 118 G, 127, V, 177 M, *corectat* 120 P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ înţălegînd B,C] Văzînd M,P //13 şi cum că moscalii au început a să bati, nu ca altă dată, au socotit şi el ⟨*lipseşte* şi el M⟩ că mai M,P/ nu ca altă dată V/ *după* bate *ad.* şi a da năvală B,E,G// 14 pre B,C/ Şi pentru acee au ales B,C//15 paşïa B/ imbrihorul B,C,V, *lipseşte* E,M,P/înpăratul B,C//16 Moscului]moschicescu M,P/ stătut]încetat M, P/îmbe]amîndoao C,E,G,V,M,P//17 armele B,C, *lipseşte* M,P/*lipseşte* de P/*lipseşte* mai C/bateré]bate G,M,P,//18 121]83 B, 118 E, 119 G, 128 V, 179 M, *lipseşte* P/*lipseşte* Atuncea M,P/ Şeremet feldmarşal B,E,G,/gheneralii B,C,E,G,V//18-2 şi toţi ghenărarii moschiceşti era bucuroşi de paci, că li să supărasă de cîţiva ani mai nainte, de cînd s-au bătut cu şvezii; şi pentru acee îndemna pre împăratul să facă paci cu turcii M,P// 19 s-ar înpăca B,D,E,V, să vor înpăca C//

cu turcii, că li să supăras⟨ă⟩ de cîţi ani să bătea mai nainte cu şfédzii, şi îndemna pre împăratul să facă pace.

Aşijderea şi împărăteasa iarăş îl îndemna să facă pace. Iar ghenararii cei streini, némţii, nu priimiïa şi dzicea împăratului să nu facă pacea, că să va căi pe urmă.

Aşijderea şi un dascal a împăratului, moscal şi acela, nu priimiïa pace şi striga în gura mare să nu creadză pre păgîni şi ţinea rău şi pre boïarii şi ghenaralii moschiceşti, pentru ce îndeamnă pre împăratul să facă pacea cu păgînii.

Aşijderea şi Dumitraşco-vodă cu boïarii moldoveneşti încă căuta rău şi grăiïa şi ei să nu facă pace, dar nu-i mai asculta nimé, căci moscalilor tuturor le era voïa. Cădzut-au boïarii moldovéni şi ei cu rugăminte la acel dascal, să stea tare la împăratul să nu facă pacea. Şi sta împăratul în cumpene. Numai nu au putut, că sta împărăteasa vîrtos numai să facă pacea.

122. Împăratul moschicesc au ales trei boïari a lui, pe Şefer menistrul şi pre feciorul lui Şeremet şi pre Savva Rogojenschii; şi să temea Sava că-l vor cunoaşte turcii, că / f. 367v mai nainte trăisă cu neguţutorie, dar apoi nu l-au cunoscut şi i-au trimis la veziriul.

1 supărase B, supărasă C/ *lipseşte* de B,E// 2 innainte C, innainte vrême B,E,G,V/ şfezii B,C/ înpăratul B,C//3 *lipseşte* Aşijderea... pace. G,V/ *lipseşte* Asijderea şi M,P/ inpărătiasa B,C/ îl îndemna ⟨*lipseşte* îl B,E,M,P⟩ pre înpăratul B,C, D,E,M,P/ pacé B// 4 Iară B, *lipseşte* M,P/ gheneralii B,C/ *lipseşte* cei streini M,P/ nemţii B/ *repetă* nu priimiïa D/ nu priime să facă paci, zîcînd împăratului M,P// 5 înpăratului B,C/ *lipseşte* să nu facă pacea M,P/ pre B,C/ că mai pre ur⟨mă⟩ să va căi M,P// 6 al înpăratului B,C// 6-7 *lipseşte* Aşijderea şi... nu priimiïa pace M,P// 7 pacea B] să facă pace C/ criază C]criază înpăratul B,E,G,V// 8 gheneralii C]şi pre gheneralii B,E,G,V//8-9 *lipseşte* şi ţinea rău... pacea cu păgînii. M,P// 9 ce]cïe B,C,V/ îndiamnă B,C/ înpăratul B,C/ pace C// 10 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ Dumitraşco voevoda şi moldovenii boeri M/ cu]şi cu P//11 *lipseşte* încă E,G/ ei]ïei B,C,V/ *după* facă *ad.* înpăratul E,G// 11-14 căuta rău şi nu le păre bini de paci, dar pre dînşii nu-i asculta nimi; că moscalii toţi poftie să să ⟨ca să P⟩ facă pace, iar mai ales că sta împărăteasa numai să ⟨să M⟩ facă paci M,P//12 *lipseşte* mai G/căci]pentru că C,E,G, pentru căci D/*după* voïa *ad.*să facă pace C,să facă pace înpăratul B,E,V, să facă înpăratul pace D,G//13 Cădzut-au atuncea B,E/ei]ïei B,C,V//14 *după* dascal *ad.* să grăiască şi E/înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* să grăiască G/ pace C//15 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* de socotiïa, fiindu-i gîndul în cumpene V/ *după* cumpene *ad.* de socotïia C,D, de socotiïa cum ar face B,E,G/ n-au putut B/ înpărătiasa B,C//16 *după* facă *ad.* înpăratul G/ pace C// 17 122]83 B, 119 E, 120 G, 129 V, 182 M, 103 P/ Înpăratul moschicescu B,C/ pre trii boïari B,C,E,G/ a lui]ai lui anumé C, anume B,E, di ai lui, anumi M,P *lipseşte* G,V// 18 pre B,C/ Şăfer P/ *lipseşte* menistrul G/ *lipseşte* şi[1] M,P/ ficiorul B, C,V]un fecior a lui M,P/ *lipseşte* pre[3] M// 19 *după* Rogojenschii *ad.* menistrul şi i-au trimis la veziriul B,E,G, *ad.* menistrul V/ Savva C, Sava Rogojenschie E,G// 19-20 *lipseşte* şi să temea... dar apoi nu l-au cunoscut M,P//20 înnainte vrémïe B, înnainte vréme C,E,G,V/ *după* trăisă *ad.* în părţile turceşti la Ragughiïa B,E,G, în părţile turceşti V/ neguţitoriïa B/ *după* neguţitorie *ad.* în părţile turceşti C,D/ cunoscut] cunoaşte A//21 *lipseşte* şi ia-u trimis la veziriul B,E,G/ viziriul C//

123. Deci mergînd la viziriul, au tăgăduit că nu-i împăratul în obuz; ce ĭaste înapoi, ce în obuz numai Şeremet ĭaste. Şi au cerşut la veziriul, pentru prada ce făcus⟨ă⟩ tătarĭi în ţările moschiceşti, să dea turcii Dunărea hotar Moscalului, după cum au venit şi sol, carele l-au trimis Brîncovanul-vodă, cu porunca Porţii, la moscali, anume pe Machidon comisul, precum s-au pomenit mai sus.

124. Iară veziriul au rîs şi au răspuns că atuncea au fost un tîrgu şi acmu ĭaste altul. „Că tătarĭi au prădat, că de mult n-au luat cojoace de la voi, precum eraţi tocmiţ cu dînşĭi, de le daţi cîte 30.000 cojoaci pre an, să nu vă prade în ţările voastre. Ce acmu eu voiu să cer de la voi, nu voi de la mine".

125. Atuncea au dzis veziriul să lasă pre Şfed să margă cu pace la ţara lui şi să-i dea ce i-au luat, loc şi cetăţi. Ce moscalii n-au priimit, ca să-i dea înapoi nemic, fără cît să-l lasă să margă cu pace, cu 30.000 oaste, prin Ţara Leşască. Şi după ce va mérge acolo, or sta la pace, fiind şi alţi crai megĭĭaşi la mijloc să socotească şi să giudece.

1 123]83 B, 120 E, 121 G, 130 V, *lipseşte* M,P/ Decii B,C]Şi]M,P/ mergînd]viind M,P/ veziriul B/ au tăgăduit zîcînd că împăratul nu esti M,P/ nu-i]nu iaste B,D,E,G,V// 2 înpăratul B,C/ *lipseşte* ce ĭaste înapoi M,P/ înnapoi B,C/ *lipseşte* în obuz² M,P/ ce în obuz iaste numai Şeremet feldmarşal ⟨*lipseşte* feldmarşal V⟩ B,E,G,V//3 *după* este *ad.* Ceririle moscalilor di la turci M,P/ Şi]Atuncea B,E,G,V// *lipseşte* Şi au cerşut la veziriul M,P/ viziriul C// 4 ce făcusă B,C] ce au făcut D, ce au făcut-o M,P/ în Ţara Moschicească M,P/ să le dei M,P/ *lipseşte* turcii M,P// 5 *după* hotar *ad.* adică să stăpînească moscalii pînă în Dunăre M,P/ *lipseşte* Moscalului M,P/ vinit B,C/ *lipseşte* şi M,P/ careli C, pre carele D//6 Brîncoveanul B/ poronca B, C//5-7 sol la moscali Machidon comisul, triimis de Brîncovanul, domnul muntenescu, cu poronca Porţii M,P// 7 anumé pre Machedon B,C,V/ precum s-au scris mai sus B, precum mai sus s-au scris E,G, *lipseşte* M,P// 9 124]121 E, 122 G, 131 V, 105 P, *lipseşte* B, M/ Răspunsul viziriului. Au rîs viziriul şi au zis: atunci M,P/ răspunsu B,C// 10 şi] iară E,G,M,P/ altul]alt tîrg M,P/ *lipseşte* Că M,P/ au]v-au M,P/ au prădat în ţărîli voastre C// 10-13 fiindcă di mulţi ani nu le-aţi dat cîti 30.000 cojoaci pre an, după cum v-au fost tocmala cu dînşii, numai să nu vă pradi ţara vo⟨a⟩stră ⟨ţărîle voastre P⟩ M,P// 11 tocmiţi B// 12 *lipseşte* cu dînşii G/ triizăci de mii de cojoace B,C, D,E/ să]ca să B,E,G// 13 ţărîle B,C/ acum B/ vroiu să ceiu eu M,P/ ceiu G//14 iar nu voi B,C,E,G,V,M,P/ *după* mini *ad.* Ceririle viziriului ⟨de P⟩ la moscali M,P// 15 125]84 B, 122 E, 123 G, 132 V, 106 P, *lipseşte* M/ *lipseşte* Atuncea au dzis veziriul M,P/ lase B/ pre craiul Şvedului ⟨Şfedului C⟩ B,C,D,E,G,V// 15-16 Să lăsaţi pre craiul Şvedului şi pre toţi oştenii lui să me⟨a⟩rgă cu paci în ţara lor şi cîti cetăţi şi loc i-aţi luat, toati să-i ⟨să le P⟩ întoarciţi înnapoi M,P// 16 de B/ locu B,C// 17—r. 6 din pag. următoare *lipseşte* Ce moscalii n-au priimit... ce-ar fi făcut. M,P//17 înnapoi B, *lipseşte* V/ *după* înnapoi *ad.* ce i-au luat C/ nemică B,C/ fără de cît E,V/ *după* cît *ad.* au priimit B,E,G,V//18 pacé B,C/ cu pace la ţara lui D/ triizăci de mii de oaste B,C,E//19 *după* Leşască *ad.* la ţara lui B,E,G,V/ merge C/ acolo, la ţara lui, vor sta la pacé C// 20 mijlocu C/ socotiască B,C/ judece B,C//

f. 368 Deci veziriul au lăsat să / fie aşea, că nu s⟨ă⟩ prea silĭa nici veziriul pentru Şfed, căci Şfedul că ţinea de firé şi n-au vrut să vie la veziriul, ce el gîndiĭa că a veni veziriul la dînsul. Nărocul moscalilor că n-au venit Şfedul atuncea de la Tighinea, că n-ar fi scăpat picior de moscali, că el ar fi ştiut ce-ar fi făcut.

126. Cerşut-au pre Dumitraşco-vodă turcii să le-l dea. Iar moscalii au dzis că din războiul dintîi nu s⟨ă⟩ ştiĭe ce s-au făcut: perit-au, au fugit-au? „Că noi am gîndit c-au venit la voi". Iar veziriul au dzis: „Pentru un ghiaur, ce să ne sfădim noi, nişte împărăţii? Lasă-l, că să va sătura de ce au poftit. Sîngur, de bunăvoĭa lui, a veni la noi".

Atuncea împăratul au luat pre Dumitraşco-vodă şi l-au ascuns într-o botcă a lui, de céle cu 2 roate, de nu-l ştiĭa nici un moldovan, făr⟨ă⟩ numai Ioan Neculcé hatman şi vro 2 copii din cas⟨ă⟩ îl ştiĭa. Şi au şădzut acolo ascuns în botcă, pîn' ce-au trecut obozul dincoace de Movila Răbîei.

127. Mai cerşut-au turcii Azacul, şi s-au apucat moscalii să-l dea, cu tot venitul şi hotarul lui.

158 ⟨sic⟩. Dzis-au turcii să stricé o cetate ce să chiema

1 Decii B,C/ fiĭe B/ aşa B,C/ să B,C// 2 pentru craiul ⟨Şfedului B⟩ Şvedului, că craiul Şvedului s-au ţinut de a firea mîndru B,E,G,V/ să ţinea mîndru de a firea C/ de a firea mîndru D// 3 să viĭe B,C/ vini C/ *ad. marginal* ce el gîndiĭa că a vini veziriul V//3-4 că va mérge veziriul la dînsul să să sfătuiască pentru oaste B,E,G//4 Norocul moscalilor au fost C,D/ vinit C//5 de la Tighinea că ar fi fost mai greu de moscali, poate n-ar fi scăpat D// 4-6 Nărocul moscalilor atuncea au fost că n-au vinit craiul Şfedului ⟨Şvedului E,G⟩ la războiu ⟨lui B⟩ de la Tighinea, că poate ar fi fost mai greu de moscali, că el ar fi B,E,G/ Nărocul moscalilor au fost atuncea că n-au venit craiul Şvedului la războiu de la Tighinea, că poate ar fi fost mai greu de moscali V//5 poate n-ar fi scăpat C/ moscal C//6 *lipseşte* că el ar fi ştiut ce ar fi făcut C,V// 7 126]123 E, 124 G, 133 V, *lipseşte* B,M,P,/ turcii pe Dumitraşcu-vodă B,E,G/ Să-i dei moscalii pre Dumitraşcu voevoda M,P/să li-l dea B,C,V//8-18 *lipseşte* Iar moscalii au dzis... dincoace de Movila Răbîei. M,P//8 nu să ştiĭe ⟨ştie C,E⟩ B,C,E//10 că au vinit B,C]că au fugit G/viziriul C/ ghiiaur B,C//11 néşte B,V/ înpărăţii B,C//12 sătura el B,E,G/di cie ⟨cé C⟩ au poftit B,C/El sîngur B,C,E,G,V/ a vini B,C,V//13 *ante* Atuncea: 124 E, 125 G/ înpăratul B,C/, înpăratul Moscului G/ pe B,V//14 ascunsu B,C/butcă B,C,D,E,G/di céle B,C/ doao B,C//15 nici un moldovan]nimé din moldovéni C/ fără B,C/ Ion Neculcé B,C,D,V/ hatmanul B,D,E//16 vreo C/doi C, doi, trii B,E/ *lipseşte* şi vro 2 copii... îl ştiĭa. V/ *lipseşte* îl ştiĭa B,E,G/ şezut B,C//17 ascunsu B,C/ butcă B,C,D,E,G/ pînă ce au B,C/obuzul B,C,D/ obuzul moschicescu de Movila Răbîii în sus B,E,G,V//18 *după* Rîbîii *ad.* în sus C//19 127 E, 126 G, 135 V, *lipseşte* B,M,P/cetatea Azacul B,D,E,G,V, Azacul cetatea C// 19-20 Să-i dei moscalii Azacul, cu tot vinitul şi hotarul M,P//20 să-l dea] că l-or ⟨că-l vor G⟩ da E,G/vinitul B,C/hatarul A// 21 158]128 C,D, *lipseşte* B,E,G,V,M,P/ *după* turcii *ad.* moscaliilor B,E,G,V/ strice B,C/ cetaate B, cetaté C/ chiamă B,E//21—4 Să strici moscalii cetate Troiţa, fiind făcută pre locul turcescu. Iar di ar⟨a P⟩ mai faci moscalii ace cetati, apoi atunci şi pace să să strîci M,P//

Troița, dzicînd că-i făcută pre hotarul turcesc. Și, măcar / f. 368v că era bună și mare cetate, cu multă cheltuial⟨ă⟩ făcută, s-au apucat să o strice; iar cînd s-ar mai tocmi vrodată cetate, atuncea și pacea să fie stricată.

159. Cerșut-au și bir să le dea și cheltuială oștii. Ce bir n-au priimit, iar cheltuială 1.000 de pungi s-au apucat că or da.

160. Dzis-au să mai strice și alte pălănci, ce sînt pre marginea hotarului, pre lîngă zaporojeni și la pragurile Niprului: Camen Zaton și altele, și s-au apucat că le-or strica.

161. Mai dzis-au și pentru Ucraina, dincoace de Nipru, că au luat-o din hotarul léșilor, să o dea să o ție iar léșii; și au priimit moscalii să s⟨ă⟩ rădice, să fie iar leșască.

162. Mai cerșut-au veziriul și toate arméle să le dea moscalii. Deci Șefer au răspuns că acest lucru nu pot să-l facă, căci léșii le sint nepriĭateni, și vor să margă prin țara lor, și fără armé nu pot să margă, făr⟨ă⟩ cît, pe cîte armé au ei în obuz, atîte le-or plini în Azac. Și așea li-au dat.

163. Tocmitu-s-au și pentru oaste din Brăila, să iasă

1 *după* dzîcînd *ad.* turcii B,E,G,V/ că-i]că iaste E,G/ pe B/ turcescu B,C/ măcarî B,C// 2-3 era cetatea bună și cu multă cheltuială făcută, s-au apucat moscalii că or strica-o B,E,G,V// 2 cetatea C/ cu]și cu C/ cheltuială C//3 s-au apucat moscalii că or strica-o C// s-ari C/ s-ari tocmi și s-ari drege vreodată D//3-4 s-ari mai drége cetatea să o tocmască vreodată, atuncea G/ vreodată cetatea B,C// 4 pace C/ fiĭe B// 5 159]129 C,D, 126 E, 127 G, 136 V, *lipsește* B,M,P/ Cerșut-au turcii D/ *după* bir *ad.* turcii moscalilor B,E,G,V/ *după* dea *ad.* moscalii D/ cheltuiala C// 5-7 Moscalii să de bir turcilor și să li întoarcă și cheltuiala oștii M,P// 6 n-au priimit moscalii să dea, iar cheltuiala oștii o miĭe ⟨1.000 C⟩ de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 8 160] 130 C,D, 137 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ Dzis-au turcii B,C,E,G,V/ *repetă* și E/ *după* pălănci *ad.* cetățui B,C,G,V, cetăți E// 8-11 Să strîci moscalii pălăncile ci sînt pre margine hotarului și la pragurile Niprului M,P// 9 zaporojéni B,C//10 *după* Niprului *ad.* anumé B,C,E,G,V/ alteli C/ *după* apucat *ad.* moscalii B,C,E,G,V/ le vor strica E// 12 161]131 C,D, 128 G, 138 V, *lipsește* B,E,M,P/ *după* dzis-au *ad.* turcii B, E,G,V/ Ocraina dincoaci B// 12-13 Ucraina că au luaot-o moscalii din hotarul léșilor pre dincoaci de Nipru, să o dea G// 12-14 Moscalii să întoarcă leșilor Ocraina, ci esti dincoaci di Nipru, fiindcă au luat-o moscalii din hotarul leșilor M,P// 13 *după* luat-o *ad.* moscalii B,E,V/ să o țiĭe B]să o stăpîniască E// 14 să B,C/ să fiĭe B] să fie Ucraina E,V/ iară B,V// 15 162]132 C,D, 129 G, 139 V, *lipsește* B,E,M,P/ armele B,C//15-16 Moscalii din obuz să ni dei toati armile lor M,P// 16 *după* moscalii *ad.* cîte or fi la dînșii B,E,G,V/ Decii B,C/ răspunsu B,C/ căci] pentru că E,G, pentru căci că D// 16-19 *lipsește* Deci Șefer... așea li-au dat M,P// 17 le sînt B/ nepriĭatini C// 18 fără de B,D,E,G,V/ arme B,C/ fără cît C, fără de cît D, fără cît numai B, fără de cît numai E,G//19 arme B,C/ ei] ĭei B,V/ atîtea C/ le-or plini la anul în cetate ⟨*lipsește* în cetate V⟩ în Azacu. Și așa li-au dat mai pre urmă ⟨la anul G⟩ B,E,G,V// 20 163]133 C,D, 130 G, 140 V, *lipsește* B,E,M,P/ din cetatea Brăila B, G, ce era în cetate în Brăila E// 20-1 Oaste moschicească din Brăila să ĭasă și să meargă cu paci M,P//

și să margă cu pace. Atuncea au oblicit moscalii c-au fost / f. 369 luat moscalii, cei cu Toma, Brăila.

164. Mai dzis-au veziriul, de or hi întrat și în Crîm oști moschicești, să ias⟨ă⟩, că nici veziriul nu știĭa ce or hi făcut.

165. Acéstea toate au priimit moscalii să dea turcilor și altele multe, carele nu le poate înșira condeiul mieu.

Și au dat moscalii zălog la turci pre Șefer și pre feciorul lui Șeremet, pîn' s-or plini acéstea toate. Și așea să audziĭa să hie dat și veziriului 800 pungi bani gata.

Și au stătut obuzul pre loc 3 dzili închis, pîn' s-au așădzat toate acéstea. Și apoi au mers solii în ordiĭa turcească, și obuzul moschicescu s-au pornit în sus pre Prut și cu ceauș, să nu-i învăluiască nimé.

1 *după* oblicit *ad.* au știut C/ oblicit] aflat G/ că au B,C//1-2 *lipsește* Atuncea au oblicit... Brăila. M,P// 2 moscalii]ceĭalalți mosacli V/ cu Rent gheneral și cu Toma spătariul cetatea Brăila B,E,G,V/ cetatea Brăila D// 3 164]134 C,D, 141 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ fi C/ *lipsește* întrat G// 3-5 Di or fi întrat oști moschicești în Crîm să iasă și să să ducă în ⟨la P⟩ țara lor M,P// 4 iasă B, C/ or fi B,C/ *după* țara lor *ad.* Răspunsul ⟨Răspunsurile P⟩ solilor moschicești. Pre craiul svezăscu ⟨și P⟩ cu toți ai lui și cu 30.000 oști îl vor lăsa ⟨îi vor lăsa și cu 30.000 oști⟩ să margă în țara lui, prin Țara Leșască. Iar cetățile și locul acmu nu-i vor întoarci, ci dacă a mergi craiul șvezăscu la țara lui, atunci om ⟨vom P⟩ sta la paci, fiind și alți crai megieși la mijloc să socotească și să giudeci și ci a fi cu dreptul i să va întoarce. Dumitrașco voevoda încă din războiul ⟨cel P⟩ dintîiu nu să știi ci s-au făcut: perit-au, au fugit-au ⟨au fugit P⟩? Azacul cu tot vinitul și hotarul îl vor da turcilor ⟨îl vor întoarce lor P⟩. Cetate Troița, măcar că era făcută cu mari cheltuială, dar or strica-o și or răsipi-o și niciodată ⟨nici odinioară P⟩ n-or mai faci-o. Bir moscalii turcilor nu vor da. Iar cheltuiala oștii turcești, 1.000 pungi bani vor da ⟨da-o P⟩ turcilor. Pălăncile ci sînt pe margine hotarului și la pragurile Niprului le vor strica. Ucraina or da-o moscalii leșilor, supt a lor stăpîniri. Armile din obuz nu li vor da, că leșii sînt nepriieteni moscalilor și fără de arme nu vor pute treci prin Țara Leșască, fără cît, cîti armi au în obuz, pre atîte ⟨toate P⟩ li vor înplini în Azac. Oaste moschicească va eși din Brăila. Di vor fi întrat oști moschicești în Crîm, toati vor eși M,P// 6 165]85 B, 135 C, D, 131 G, 142 V, 108 P, *lipsește* E,M/ Acéste B,C/ toate s-au apucat moscalii să ⟨le P⟩ împlinească turcilor M, P// 7 alteli C/ care C/ nu să pot toate înșira ⟨înșira toate C⟩ cu condeiul ⟨condéiul C⟩ mieu ⟨*lipsește* mieu C,V⟩ B,C,E,V/ *lipsește* și altele... condeiul mieu M,P// 8 și zălog B,E,G,V/ ficiorul B,C// 8-9 la turci, pînă să vor împlini acesti toati, pre Șăfer și pre ficiorul lui Șărămet M,P// 9 Șeremet feldmarșal B,E,G/ să vor plini B,V/ acéste B,C,V/ așa B,C// 9-10 *lipsește* Și așea... bani gata. M,P// 10 *după* auziĭa ⟨audziĭa B⟩ *ad.* atuncea B,C,E,G,V/ hie]fiĭe B, fie C, fie fost V/ *după* dat *ad.* moscalii B,E,G,V/ opt sute B,C/ de pungi de bani C,B,D,E,G,V/ *lipsește* gata B,E,G,V// 11 *lipsește* Și M,P / Stătut-au obuzul ⟨închis M⟩ trii zili pînă M,P/ trii zile B,C/ *lipsește* închis C/ pînă B,C// 12 așezat acéste B,C/ acesti toati M,P/ mersu B,C/ solii moschicești G/ urdiĭa E// 12-14 *lipsește* Și apoi... să nu-i învăluiască nimé. M,P//

166. Atuncea, de cum era leşinată oaste, încă şi mai rău leşinas⟨ă⟩, fiind închişi atîte dzile. Că mai nainte, de nu avea pită, avea carné, că le ducem ciredzi de vite multe iar după ce s-au închis, au luat cirédzile turcii, şi nu avea nici carne, nici pită. Şi caii încă hămnisisă. Veniia turcii aproape de obuz şi le arunca piită.

Caii să bălega tot apă, că altă n-avea ce băliga Şi dup⟨ă⟩ ce s-au pornit obuzul, mulţi moscali fugiia la turci f. 369v de foamé. Aşea să audziia / atunce, să fie perit moscali, cu la bătae cu tot, ca 30.000, iar turci să fie perit 120.000, pe număr.

167. Aşea socotescu că, de ar fi fost moscalii toţi, strînsă toate obuzurile la un loc, să nu-i fi fost răschirat cînd s-au pornit întîiu asupra turcilor, poate ar fi biruit pre turci.

168. Aşijderea şi turcii, după ce i-au zăbovit cu pacea pre moscali, să nu hie ţinut pace, ar ⟨fi⟩ bătut pre moscali, precum flămîndzis⟨ă⟩ şi ei şi caii. Numai ce vom să dzicem, voia lui Dumnedzeu au fost, de nici moscalilor nu le-au dat Dumnedzeu chivernisală ca să biruiască pe turci. Aşijderea şi turcilor le-au luat Dumnedzeu mintea, de nu

1 166]136 C,D, 143 V, *lipseşte* B,E,G,M,P/ oastea C, oaste moschicească B,D,E,G, V// 1-5 Mari nevoi au avut oasti moschicească întru aceli trii zile, fiind închişi, că nu ave nici pîini, nici carni M,P// 2 leşinase B/atîtea C]de atîte G/ înnainté C, înnainte vréme B,E,G,V// 3 carne B,C/ că⟨ le C,D⟩ ducea moldovénii cirezi B,C,D,E,G, V// 4 *după* închis *ad.* obuzul B, C,E,G,V/ cirezile B,C// 5 încă le hămnesisie V, încă ⟨le M⟩ era hemesiţi M,P/ hămnesisie B, hămesisă C/ Şi viniia B,C,E,G,V// 6 pre aproape M,P/ pită moscalilor B,E,G,V]pîini presti parcani M,P// 7 Iar caii B,E, G,V/ nu avea C/ bălega C//7-9 *lipseşte* Caii să bălega... de foamé. M,P// 8 după B,C/ *după* obuzul *ad.* moschicescu C// 9 foame B/ Şi aşa B,C, Şi aşia E,G, V// 9-11 Spun că la toati războ⟨a⟩ili aceli ar fi perit moscali 30.000, iar turci pre număr au perit 120.000 M,P/ atuncea B,C/ să fiie B// 10 bătaie C]războiu B,E,G,V/ triizăci de mii B,C/ să fiie B/o sută şi doaozăci de mii B// 12 167]137 C,D, 144 V, 184 M, 109 P, *lipseşte* B,E,G/ Şi aşia să socotiia B,E,G, Aşa să socotiia atunce B/ *lipseşte* toţi B,E strînşi D// 12-13 Însă de ar fi fost moscalii toate obuzurili strînsă la un locu, să nu-i fiie răşchirat V// 13 toate obuzurile strînsă la un locu, să nu-i fiie răşchirat într-atîte părţi cînd s-au pornit B,E,G/ locu C/ fi]fie C// 12-3 Turcii au dat moscalilor un turc ceauş să nu-i învăluiască nici ⟨nime P⟩ la drum. Împăratul, înţălegînd că cer turcii pre Dumitraşcu voevoda l-au luat şi l-au ascuns într-o butcă a lui di celi cu doao roati şi nu-l ştie moldovenii undi esti, fără decît hatmanul Ioan Neculce şi doi copii ai lui din casă M,P// 14 întîi B,C/ biruit]bătut E,G// 16 168] 138 C,D, 133 G, 145 V, *lipseşte* B,E/ i-au zăbăvit C, au zăbăvit B,E,G,V// 16-17 pre moscali cu pacea 3 zile, să nu G// 17 *după* moscali *ad.* trii zile B,E,V,/ hie]fie B,C/ pacea B,C/ ar fi bătut D, poate ar fi bătut B,C,E,G,V// 18 flămînzise B, C/ ei]iei B,V/ caii lor B,C,E,G/ *lipseşte* ce vom să dzicem B,E,G,V// 20 de nu li-au dat Dumnezeu chivernisală nici moscalilor ca să biruiască pre turci G/ li-au B, C/ *lipseşte* Dumnedzeu D,V/ pre B,C// 21 li-au B,C//

s-au prăpădit moscalii de tot. Nu bat cei mulţi pre cei puţini, nici cei puţini pre cei mulţi, ce numa cum va Dumnedzeu.

169. Deci au purces moscalii pre Prut în sus şi au mers pîn-în sară şi noapte pîn' la miazănoapte, tot cu tabără legată. Şi cînd au stătut să odihnească, pe care unde i-au apucat vrémea, aşea au stătut cu caii înhămaţi, tot la un loc, pîn-în dzuă. Apoi iar au început a mérge pîn' la vro 2 ceasuri. Apoi au început a rădica părcanile, şi a eşi oaste cea slobodă afară, şi au început a-ş adăpa caii şi a mulţămi / f. 370 lui Dumnedzeu că au eşit din părcane, mai tare decît c-au scăpat dé la turci.

Şi au purces pe cîmpu pedestrimea, pe de laturea obuzului. Atuncea eşiia tătarî di prin păduri, bulucuri cu vite, cu robi. Deci moldovénii să slobodziia la tătarî, ca să scoat⟨ă⟩ robii, iar ⟨tătarîi⟩ îi lua în goană, de-i goniia pîn-în obuz, de-i tăia. Că era caii moldovénilor leşinaţi, de-ş da în cap.

170. Atuncea Şeremet au poroncit moldovénilor să dea pace tătarîlor, să nu s⟨ă⟩ bată cu dînşii; că ei au făcut pace, şi nu le-or da agiutor, şi or petrece rău cine să va mai bate cu tătarîi.

1 de tot]cu totul G/ Ce să dzicem: nu bat E/ pe B// 2 *lipseşte* ce G/ numai B,C// 4 169]86 B, 139 C, D, 134 G, 146 V, 186 M, 110 P, *lipseşte* E/ Decii B,C, *lipseşte* M, P/ mărsu B, mersu C// 4-5 Moscalii şi cu tot obuzul au purces pre Prut în sus şi au mersu pînă în sară şi de cu sară pînă la miiazănoapti ⟨şi P⟩ tot M,P// 5 pînă [1-2] B, C/ noaptea B,C/ miiazănoaptea C/ tabăra C// 6 ⟨ca G⟩ să să odihniască B,C,G,V/ caré pre undé B, carii pre undé E,G,V/ pre carii undé C// 6-8 Şi aşa cu caii înhămaţi au mas, carii undi l-au apucat vreme. Şi făcîndu-să zio, iarăş au purces pînă la doao ceasuri din zi. M,P// 7 vrémia B, vréme C/ aşia B, aşa C/ caiii B// 8 locu pînă B,C/ zio B, zioă C/ *lipseşte* iar D/ merge C/ pînă la o vreme, pîn'la vreo doao ce⟨a⟩suri de zi G/ pînă la vreo doao ceasuri de zi B,C,E,V// 9 Apoi au rădicat părcanele şi au început a ieşi V/ părcanele şi au început a eşi B,C,E,G/ oastea C// 10 *după* afară *ad.* din părcane E/ *lipseşte* au început M,P/ caiii B/ şi au mulţămit G]mulţămind M,P/ Dumnedzău B// 11-12 lui Dumnezău că au scăpat de turci şi de părcani M,P/ *lipseşte* că au eşit... dé la turci. V/ *lipseşte* mai tare... la turci. B,E,G// 12 că au C/ de C// 13 Pedestrime au purces pre cîmpu alături cu obuzul M,P/ pre[1-2] B, pre[1] C/ *lipseşte* pe de laturea C// 14 Atuncia B, *lipseşte* M,P tătarîi B/ Tătarîi eşiia M,P/ de B,C// 15 şi cu robi G/ cu robi şi cu viti M,P/ Decii B,C, *lipseşte* M,P/ *lipseşte* ca M,P// 16 să scoată C, să-ş scoată B,E,G,V/ iar tătarîi D/ iară ⟨iar C⟩ tătarîi îi luoa în goană B,C// 16-17 iar tătarîi îi gonie şi-i tăe M,P// 17 pînă B,C/ *lipseşte* în obuz B/ de-i]îi B/ pînă la obuz şi pre carii îi agiungea îi tăiia E,G/ léşinaţi B// 17-18 *lipseşte* Că era... în cap. M, P//19 170]140 C,D, 136 G, 147 V, 189 M, *lipseşte* B, E,P/ *lipseşte* Atuncea M,P/Şeremet feldmarşal B,D,E,G/ să le dea B,E,G,V// 20 pacé B,C/ să nu să bată cu dînsii B, *lipseşte* M,P/ei]iei B// 21 pacé B,C/ *după* pace *ad.* cu turcii, că ⟨şi P⟩ apoi n-a fi bini de dînşii M,P/şi]că G, *lipseşte* E//21-r. 7 din p. urm. *lipseşte* şi nu le-or da agiutor... un om mare ca acela M,P!//21 le vor da agiutoriu C/pitréce B,C/cine]ceiia ce E,G/ *lipseşte* mai V//

Deci moldovénii au început a striga și a-l blăstăma, cum n-or mérge ei să s⟨ă⟩ bată, că ei îș văd părinții și făméile și feciorii lor robi la tătarî, de audziîa Șeremet cu urechile cumu-l blăstăma. Iar el le dzicea să nu bage sam⟨ă⟩, că-i va scoate împăratul, și care va mérge cu dînșii le va da împăratul moșii la Moscu. Și nu-i era și rușine a grăi ce nu i să cădea, un om mare ca acela!

171. Atuncea mergînd cîțva moldovéni depărcior înaintea obuzului, s-au tîlnit cu vro 100 de tătarî viind cu cîțva robi de la Iași. Și le era caii obosiț și a lor. Deci f. 370v lovindu-i moldovénii făr⟨ă⟩ véste / în gura Jijiei, i-au tăîat pe tătarî, mai pre toți, și au dat și în Prut, de s-au înecat. Și au scos acei robi toți.

Și într-acei robi s-au fost tîmplat de robis⟨ă⟩ și pe un căpitan, atuncea purces din Ĭași, anumé Tudosie Ciohoranul. Și acela au spus atuncea că altă oaste, fără acei tătarî, la Ĭași n-au mărs. Atuncea audzind, toți s-au învoîașat și, spuind lui Dumitrașco-vodă, au dat laudă lui Dumnedzeu.

1 Decii B,C/ *după* blăstăma *ad.* și dzicîa B,G,V, dzicînd C,D, pre Șeremet și dzicea E// 2 merge C/ei[1-2]]îei B,C,V/ *după* bată *ad.* cu tătarîi C// 3 fimeile C/ și pre ficiorii C// 2-4 că îei îș văd unii părinții, alții frații și fimeile lor și ficiorii lor robi la tătarî și-l blăstăma pre Șeremet feldmarșal de-i auziîa ⟨Șeremet G⟩cu urechile B,E,G/ că îei îș văd frații, alții pe ficiorii lor robi la tătarî și-l blăstăma pre Șeremet, de-i audziîa Șeremet cu urechile lui cum îl blăstăma V// 3 *ad. marginal* lor D/ de]de-i C/ *după* urechile *ad.* marginal Șeremet B/ cum îl blăstăma B,C// 5 seamă B, samă C/ înpăratul B,C/ carii C,V/ vor mérge C,D,G,V// 6 înpăratul B,C/ *lipsește* și[2] B,E, G,V// 7 ce nu i să cădea]minciuni G/ nu să cădea E// 8 171]87 B, 141 C, D 137 G, 148 V, 190 M, *lipsește* E, P/ *lipsește* Atuncea M,P/ mergea B,C/ cîțiva B,C/ depărtișor B,C,D,E// 9 înnainte B, înnaintea C/ obuzului moschicescu și acie s-au întîlnit cu cîțva tătarî, viind de la Eși cu robi M,P/ s-au tîlnit[s-au tîmplat de s-au tîlnit D/ cu vreo sută B,C// 10 cîțiva B,C/ de la]despre B,E,G/ *lipsește* Și le era... și a lor. M,P/ caiii B/ obosiți B, obosiți, stătuți C/ *lipsește* și a lor V/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 11-13 Năvălit-au moldovenii asupra tătarîlor și fără di vesti tocma în gura Jijiii și i-au tăiat mai pre toți și au dat M,P// 11 fără de véste B,C,D,E,G/ Jijiii B,C/ i-au]și i-au G// 12 pre B,C/ *după* dat *ad.* dintr-înșii unii B,G, au dat unii dintru dînșii E, *ad.* tătarîi D/au dat dintr-înșii unii și în Prut, vrînd să triacă, s-au înnecat. V// 13 înnecat B,C/ Și au scos pre acîei robi pre toți de la acîei tătarî B,E,G,V/ Și au scos ⟨moldovénii D⟩ pre acei robi pre toți C,D// 13-15 Și au scos pre toți robii acie, întru cari era și căpitanul Tudosii Ciohoreanul M,P// 14 Și]Iar B,E,G,V/ într-acîei B, între acei C/ s-au tîmplat G/ de robisă C]de au fost robit B,E,G,V/ pre B,C/ pre anumé B,C,E,G,// 15 căpitan, anumé Tudosie Ciohoranul, atuncea fiind purces din Iași V// 16 Și acel căpitan B,E,G,V/ spus moldovenilor și lui Dumitrașcu voevoda că alți tătarî n-au mai fost în Eși, ci numai acești ci i-ați tăiat M,P/ fără de acei B,C,D,E,G// 17 mărsu B, mersu C// 18 învoioșat B,C// 18-19 Atunci s-au mai învoeșat ⟨și M⟩ moldovenii și au dat slavă lui Dumnezău M,P// 18 *ad. marginal* dat B//

172. Atuncea toț moldovénii au purces în răsipă, carii cum putea, pre la bejeniile ⟨lor⟩. Atuncea și moscalii au dat lui Dumitrașco-vodă 200 de moscali, de s-au dus în Iași, ca să-ș apuce doamna, să iasă înaintea moscalilor, mai sus, pre Prut.

173. Dumitrașco-vodă, sosind în Iași, au odihnit 2 dzile pîn' s-au gătit, neavînd nici unelé de céle ce trebuîe, nici avea cu cine, că-ș căuta oamenii atunce cineș nevoe sa, de fugîa.

Atunce era și cîțva turci balgii în Iași, și mulți moldovéni din cei ce jăcuis⟨ă⟩ pe turci îndemna pe Dumitrașco-vodă ca să-i tae și pre aceîa ce mai rămăsése și era la închisoare, dzicînd că, de or scăpa turcii aceîa, ei n-au puteré să trăiască în țară, că turcii știu tot cine ce au jăcuit.

174. Ce Dumitrașco-vodă n-au priimit acel lucru f. 371 să-l facă, / ca să-i tae, ce-au socotit că, măcar că sint păgîni, dar ei nu sint vinovați, că sînt neguțitori și le agiunge lor cît i-au jăcuit, de i-au rămas săraci, și cîtă pediapsă de foame au tras la închisoare. A doa, iar au mai socotit că, de-i va tăîa pre balgii, el apoi nu va avea cu cine va mérgé la Moscu. Că slujitorii și jacașii cari-i jăcuis⟨ă⟩

1 172]88 B, 142 C,D, 148 G, 149 V, 112 P, *lipsește* E,M/*lipsește* Atuncea toț M,P/ toți B,C/în]întru C// 2 cum]încotro M,P/ băjănii M,P/ lor C,D,E,G,V/ Atuncea și moscalii]Împăratul M,P// 3 doao sute de draguni moscali B,E,G,V/ doao sute C/ *lipsește* de[1] M,P/ de s-au dus]să margă M,P// 4 în]la M,P/ *lipsește* ca M,P/ apucé B] ia M,P/ și să iasă B,D,E,G,V, și să li iasă M,P/ înnainte B, înnaintea C/*lipsește* moscalilor M,P// 5 *lipsește* mai sus B,E,V// 6 173]143 C,D, 127 E, 139 G, 150 V, 192 M, *lipsește* B,P/ doao B,C// 6-7 Sosit-au Dumitrașcu voevoda la Eși și au zăbăvit doao zili de s-au gătit M,P// 7 pînă B,C/ nici de unele céle ce-i trebuîa B,E,G,V/ nici de D/ uneli din C/ ce]ce-i C,D// 8 nici avea cu cine]și nici camini nu-și găsie M,P că îș căuta B/ atuncea B,C, *lipsește* D// 9 nevoîa B,C/ fugiîa B,C// 8-9 că atunce îș căuta cinișì de capul său. M,P// 10 Atuncea B,C/ cîțiva B// 10-11 În Eși era închiși ⟨și P⟩ cîțva turci balgii, iar moldovenii ⟨cie M⟩ ci jăcuisă pre balgii, îndemna pre Dumitrașcu voevoda M,P//11 cei]cîei B,V/jecuisă B,jecuis C/pre[1-2] B,C// 12 ca să-i taîe B,C,V]să poroncească să-i tai M,P/*lipsește* și pre aceîa... la închisoare P/ rămăsésîe B,C/închisoaré B,C//12-16 *lipsește* și pre aceîa... ce-au socotit M// 13 *după* dzicînd *ad.* moldovénii acei ce-i jecuise B,E,G,V/ de vor scăpa B,G,P/ei] îei B, apoi ei P/ n-au puteré B,C]nu pot P//14 *după* țară *ad.* în Moldova D/ fiindcă balgii aciîa știu tot cine ce au jăcuit P/ jecuit B,C//15 174]144 C,D, 151 V, *lipsește* B,E,G,M,P/ Ce]Iar B,E,G,V/ aceasta n-au priimit P// 16 să facă E/ *lipsește* să-l facă... ce-au socotit P/ *după* taîe *ad.* pre turci B,C,E,G,V/ ce au B,C/ că]zîcînd că M,P// 16-17 sînt[1-2] B,C/ei]îei B,C// 16-18 dar vinovați nu sînt, fiind neguțitori și din destul ⟨li M⟩esti că i-au jăcuit și ⟨că P⟩ au rămas săraci M,P//18 jecuit B,C/ i-au]au B,C,D,E,V/cîte pedepsi P// 19 pediapsă au tras de foame D/de]și M,P/închisoaré B/ iarăș B,D,E,G,V//20 de-i]de G/pre turcii balgii D,E,G/ apoi el B,E,G,V// 19-3 *lipsește* A doa...au scăpat de moarte. M,P//21 cu cine mérge B,E,G,V/mérge C/ jecuisă B, jecuis⟨ă⟩ C//

pre acei balgii n-or mérge cu dîns⟨ul⟩ și or rămînea toți în țară. Deci cu acest sfat, au poate-fi nărocirea lor, au scăpat de moarte.

Și purcedzînd din Iași, au trecut Jijie pre la Popricani și s-au tîlnit la Prut, la Zagarancea, den ceasta parte, cu obuzul moschicescu.

175. Domnit-au Dumitrașco-vodă țara numai 9 luni, în anul 7218⟨=1710⟩; și au eșit din Iași iulie în ⟨16 dzile⟩, iar moscalii au făcut războiul atunce la Stănilești în iulie ⟨11 dzile⟩.

Deci de la Prut au purces în sus de⟨n⟩preună cu moscalii și au trecut Prutul pre la Ștefănești în céia parte. Și de acolo am mărsu drept la Movilău, la Nistru.

Deci cîți boiari și alții mai de gios, din moldovéni, ce-au eșit cu Dumitrașco-vodă din Iași și au purces cu obuzul, audziia c-au ertat turcii pre cei greșiți. Dar nu mai putea să s-întoarcă înapoi sau să fugă într-altă parte
f. 371v din obuz, căci că prăda donții și / căzacii lui Medhoroțschii și a lui Tanțschii pre cine găsiia în laturi de obuz, de-i lăsa numai cu sufletele. Ce nu avea putință să s⟨ă⟩ ducă într-altă parte, ce li-au căutat numai să să ție cu obuzul, cu Dumitrașco-vodă, Că, cînd au venit împărățiia, avea ucaz oaste de nu strica nimărui nemic, iar la întors strica tot ce găsiia.

176. Sosind obuzul la Movilău, la Nistru, să luas⟨ă⟩ niște tătarî, ca vro 200 în urma obuzului. Pe cine găsiia, tot lua. Și au dat preste dînșii Ivanețschii polcovnicul și cu Tanțschii, cu slujitorii lor moldovéni, ce era la stiag. Și i-au tăiat pe tătarî și au prins și vii vro cinci, șease și i-au dus la împăratul. Și au pus de i-au spîndzurat în malul Nistrului, încălțați, îmbrăcați.

177. Iară după ce-au trecut moscalii Nistrul, au scris împăratul Moscului la turci că, de n-or porni pre craiul Șfedului pîn-în 12 dzi⟨e⟩ și l-or ținea acolo la Tighinea, el încă a strica, pacea, nu a o ține-o.

178. Dumitrașco-vodă au făcut căutaré tuturor moldovénilor cîți sint cu dînsul și i-au întrebat, mérge-or cu dînsul la Moscu, au ba. Ce toți au primit, că într-alt chip
f. 372 nu avea cum dzicé. Că nu avea cum mérge într-altă / parte de răul tîlhăritului. Și i-au pus Dumitrașco-vodă într-un izvod și l-au dat la împăratul, de l-au iscălit cu mîna lui.

Iar boiarii și slujitorii aceștiia era, anumé:

1. Ioan Niculcé hatman.
2. Savin Zmucilă vel-ban.
3. Gheorghiți vel-păharnic.

---

1 acei turci balgii D/ acci turci balgii n-ar fi mărsu ⟨**ni**:i unul E⟩ cu dînsu, ce ar fi rămas toți B,E,G,V/ dînsu C// 2 Decii B,C/poate fi și V/norocirea C// 4 purcezind B,C/*după* Iași *ad.* Dumitrașco-vodă B,C,D,E,G,V/Jijiia B,C/ pe B//4-6 Dumitrașcu voevoda au purces din Eși și au trecut Jijie la Popricani. Și sosind la Zagarance s-au întîlnit cu obuzul moschicescu M,P// 5 Zagarancia B,V/ din ceasta parte de Prut C, *lipsește* B,E,G//6 obuzul cel mare moschicescu B,E,G//7 175]89 B, 145 C,D, 128 E, 140 G, 152 V, 195 M,*lipsește* P/ voevoda M/ țara]Țara Moldovii B,C,D,E,G,V, *lipsește* numai P/noao B,C//8 în anul di la zidire 7218, iar di la Hristos 1700 ⟨1711 P⟩; iar din Eși au purces⟨eșit P⟩ în luna lui iulii M,P/ 7219 B,C,D,E,V/zile B,D,E,G,V// 9 *lipsește* iar moscalii... la Stănilești în iulie M,P/ războiu B/atuncea B,C/ Stănileşti B/ în luna lui iulie în B,V, în luna lui iulie în zéce zile E,G/iulie în C,D/ de zile B, zile D,V//11 Decii B,C/ Dumitrașcu voevoda împreună cu moscalii au purces în sus și M,P/ *după* Prut *ad.* Dumitrașco-vodă B,E,G,V/dinpreună B,C, înpreună G/ dinpreună cu moscalii în sus și D//12 *lipsește* pre M,P/ pre la Ștefănești, Prutul B,E, G,V/ *după* Ștefănești *ad.* iulie în ⟨*loc gol*⟩ zile D/ *lipsește* în céia parte M,P//13 Și]Iar M,P/ am]au B,C,D,E,G,V,M,P/ la Nistru, la Movilău M,P// 14 Decii B,C// 15 ce au B,C//14-24 *lipsesc* M,P//16 *după* obuzul *ad.* moschicescu B,E,G,V/ că au ertat B,C//17 să B,C/ înnapoi B,C/căci că]pentru că E,G//18-19 lui$^{1-2}$]polcovnicului B,C,D,E,G, V// 19 Mirhorodschi B, Mirhorodschii C,D,E,V, Merhorodschie G/ cine]cei ce-i D/ de] din B,D,E,V// 20 sufletile B,C/ să B,C// 21 țiie B/ cu obuzul]de obuz V// 22 Că]Pentru că E,G/ vinit B,C/ înpărățiia B,C/ *după* înpărățiia *ad.* în Moldova B,E,G// 23 ocaz B,V/ oastea C/ nemărui B,C/ nemică B, nimică C// 24 întorsu B,C// 25 176]90 B, 146 C,D, 129 E, 141 G, 153 V, 197 M, 113 P/*lipsește* la Nistru M,P/s-au luat M,P//

1 la Nistru, iar néște tătarî, ca vreo doao sute, să luase în urma obuzului. Și pe cine B,E,G,V/ *după* tătarî *ad.* după obuz M,P/ Și pre cine C,D,M,P// 2 tot] îi tot D/luoa B,C/ Ivanenco B,C,D,E,G,V/ și cu polcovnicul Tanțschii C, și cu Tanțschii polcovnicul D,V, și cu Tanțschii polcovnicul și B,E,G/Ivaneico ⟨Ioaneico P⟩ și cu Tanschii polcovnicii M,P//3 *lipsește* lor M,P/ stiaguri B,E,G, stiagurile lor V//4 pre C/ pre tătarî foarte rău B,E,G, pre aciei tătarî foarte rău V/ au tăiat cîțiva tătarî, iar pre 6 tătarî i-au adus ⟨dus P⟩ vii M,P/ prinsu B,C/ vreo C/ șeasie B, șase C// 5 înpăratul B,C/ pus]poroncit înpăratul B,C,D,E,G,V,M,P/ *după* spînzurat *ad.* pre acei tătarî B,C,E// 6 *după* Nistrului *ad.* pre acei tătarî V/ înbrăcați B,C/ *după* înbrăcați *ad.* Iară după ce i-au spînzurat au mărsu sîngur înpăratul de le da cu biciul la ochi și-i suduia pre aciei tătarî B,E,G,V//7 177]91 B, 147 C, D, 130 E, 142 G, 154 V, 198 M, *lipsește* P/*lipsește* Iară M,P/ ce au B,C/toți moscalii M, toți la moscali P/ Nistrul în céia parte B,E,G]în cee parte M,P// 8 înpăratul B,C/ *lipsește* Moscului M,P/ turci]viziriul M,P/ pe B// 9 pînă B,C/doaosprăzéci B, doaosprăzéce C/zile B,C/ *lipsește* și l-or ținea acolo la Tighinea M,P/ l-or mai ținea B,E,G,V// 10 apoi și el nu va ține pace cu turcii, ci a strica-o M,P/ n-a ține-o B,V, nu o va ținea D,E,G//11 178]91 B, 148 C,D, 131 E, 143 G, 155 V,*lipsește* M,P/ Iar Dumitrașco-vodă B,E,G/voevoda M/ tuturoru B// 12 cîți]carii E,G/ sînt]era B,C,D,E,G,V,M,P/mérge-vor B,C,E,V// 13 *lipsește* la Moscu M,P/ ba]nu M,P/Ce] Și M,P/au priimit B]au ⟨s-au M⟩ priimit să margă C,D,E,G,M,P//14 nu avea cum zice B,C]nu să pute M,P/ Că de răul tîlhăritului ⟨tîlharilor P⟩ nu pute să margă nici într-o parti M,P/*lipsește* Că nu avea cum D//15 pus]scris B,C,E,G,V/voevoda M/ într-un izvod pre toți D,pre toți într-un izvod B,E,G,V,pre toți în izvod M,P// 16 înpăratul B,C/ *lipsește* și l-au dat...cu mîna lui. M,P//17 Iară B/Cîți boeri și slujitori moldoveni au mers cu Dumitrașcu voevoda în Țara Moschicească M,P//18 Ion B/ Ion Neculcé C,V/vel-hat⟨man⟩ G//19 Savin Stroiciu Zmucilă E,G/biv-vel-ban C// 20 Gheorghiță B,C/Gheorghiță Mitre vel-pah⟨arnic]G//

4. Iordachi Aristarhu vel-ușer.
5. Pavel Rugină vel-comis.
6. Moglîdea sardar.
7. Ilie Abăza, vornicul despre doamna.
8. Dumitru-aga.
9. Ioan Mirescul polcovnic.
10. Ioan Bănariul vel-căpitan.
11. Brahă, căpitan de dărăbani.
12. Moțoc jicniceriul.
13. Ioan Dzărul, vătav de copii.
14. Nuor Dzărul postélnic.
15. Costantin Dzărul medelnicér.
16. Vasilie Dzărul, tij medelnicer.
17. Mechichi stolnicul.
18. Antiohie cămăraș.
19. Costantin Pîrcălabul medelnicer. /
f. 372v 20. Dima bașbulucbaș.
21. Ciutea căpitan.
22. Apostol căpitan.
23. Toader Mirescul căpitan.
24. Pavăl Mirescul căpitan.

Toți aceștiia și alții mai proști, mai de gios slujitori, carii aicea nu s-au putut înșira anumé, i-au scris împăratul în visterie lui, de s-au dus cu Dumitrașco-vodă. Și atuncea au dat împăratul lui Dumitrașco-vodă 2.000 de ruble, să le fie de cheltuial⟨ă⟩ lui și moldovénilor. Și l-au orînduit să margă să ernedze la Harcov, preste Nipru, dincolo de Țara Căzăcească, în slobodzie, aproape de Azac. Că acolo

1 Aristarh C/ ușar C//3 Mogîldea sărdar B,C// 4 Iliie V/vornic B,E//5 Dimitrie B,C,D,E,G, Dumitrii M// 6 Ion C,V/Ion Merescul B,E//7 Ion B,C/Ion Bănar V//8 *lipsește* de G//9 jicnicériul B,C//10 Ion C,V//11 Nour P/postelnic B, postelnicel M,P// 12 medelnicear C// 13 *lipsește* tij V,M,P/medelnicér B, medelnicear C// 14 Michicha M,P//16 medelnicér B, medelnicear C, tij med⟨elnicer⟩ D//18 Ciute B,V//20 Merescul B,E/ capitan C/*după* căpitan *ad.* Fac 24 boeri M,P//22 mai proști și mai de gios B,E,V, ⟨și G⟩ mai proști decît aceștiia și mai de gios C,G//22-25 Așijdire și pre toți cei de ⟨din P⟩ rîndu i-au scris Dumitrașcu voevoda tot anumi în izvod și au dat izvodul la împăratul și l-au iscălit. Dat-au împăratul M,P//23 înșira cu condéiul ⟨mieu G⟩ E,G/ aici nu s-au mai scris anumé V/înpăratul C, înpăratul pre toți B,E,G,V// 24 visteriia B,C/lui]sa E,G// 25 înpăratul B,C, împăratului A/ voevoda M/ doao mii B,C// 26 să-i fiie B,E,G,M, să fie P/ cheltuială B,C/ și moldovénilor] și tuturor oaminilor lui, moldovenilor M,P/ *după* moldovénilor *ad.* carii au mărsu ⟨vor mérge E,G⟩ cu dînsul B,E,G,V, tuturor carii mergea la Moscu C/orînduit] rînduit B,E,G//27 *lipsește* să margă D/ernéze B,C//28 sloboziia B,slobozii C,E//27–28 la Harcov să iarneză, dincolo de la Malo Rosîe în slobodschie Polchi, aproapi de Azac M,P// 28 Azacu C// 28-2 *lipsește* Că acolo să cerșusă...că-i loc bun. M,P//

să cerșusă și el, lăudîndu-i unii din moldovéni⟨i⟩ carii știia că-i loc bun.

Și au poroncit la gubernatul Apracsin să-i dea ernatec lui și tuturor moldovénilor lui, dîndu-i și 200 de draguni să margă cu dînsul.

179. Iară lui Rent ghenaral și Tomii spătar le-au scris împăratul moschicescu și au trimis cu cărțile pe un om a lui, împreun⟨ă⟩ cu un om a veziriului, să lasă Brăila și să vie după dînsul, în sus.

f. 373 Deci Toma / spătariul, cum au audzit, cum au fugit în Țara Ungurească, de ș-au mai apucat ceva de acolo. Și pe urmă au venit la împăratul, la Petreburc, cu cîțva munténi ce-au fost cu dînsul la Brăila.

Și l-au făcut împăratul ghenarar și-i da pre an leafă 5.000 de ruble. Și cu vrémea ș-au adus și giupîneasa din Țara Muntenească.

Și i-au dat sate în Țara Moschicească de chivernisala vieții. Și trăind acolo cîțva ani, supt poronca împărăției,

1 *lipsește* și V// 2 că-i]zicînd că iaste B,C,E,G,V/ locu C// 3 *după* poroncit *ad.* înpăratul B,C,D,E,G,V,M,P/la Apraxin, cniazul și gubernatul de Azac să dea lui Dumitrașco-vodă ernatec bun ⟨*lipsește* bun V⟩ B,E,G,V/ lui Apracsim, gubernatoriul, să déi pentru ernatec M,P// 4 lui Dumitrașco-vodă și tuturor moldovénilor C/*lipsește* lui și tuturor moldovénilor lui M,P/*după* lui[2] *ad.* carii vor mérge cu dînsul B,E,G/doao sute C/doao sute de draguni moscali lui Dumitrașco-vodă să margă cu dînsul pînă acolo ⟨*lipsește* acolo G⟩ la Harcov. B,E,G/ *după* draguni *ad.* lui Dumitrașco-vodă V// 5 *după* dînsul *ad.* să-l ducă C, pînă acolo la Harcov V//6 179]93 B, 149 C,D, 133 E, 146 G, 156 V, 195 M, 116 P/ *lipsește* Iară M,P/gheneral B,V/ spatar C/ li-au B,C// 6-9 Împăratul au scris la Rent ⟨Rest M⟩ ghenărariul și la Thoma Cantacozino să lasă Brăila și să vii în Țara Moschicească, cu toată oaste M,P// 7 înpăratul B,C/ triimis C/ pre C// 8 înpreună C, și dinpreună B,E,G/ *lipsește* un E/ să lasă ⟨lase G⟩ cetaate Brăila B,E,G// 9 să viie B// 10 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Thoma Cantacozino M,P/ *lipsește* spătariul M,P/cum[2]] îndată G/cum au fugit]îndată s-au dus M,P//11 Unguriască B,C/ apucat]luat M,P/ ceva]cîte ceva B,D,E,G,V/ceva de]ce au avut M,P//12 pre B/ vinit C]mărsu B,E,V/ Și de acolo pre urmă au mărs la G// 12-13 Iar mai pre urmă s-au dus ⟨cu M⟩ cîțva munteni la înpăratul ⟨la Sanctpierburg. M⟩ M,P/ înpăratul B,C/Petrîburcu B,C/cîțiva B//13 ce au B,C/*lipsește* ce-au fost cu dînsul la Brăila M,P//14 înpăratul B,C/ *după* înpăratul *ad.* pe Toma B, pe Toma spătariul E,G,V/gheneral C, gheneral maior B,D,E,G,V/ și-i da împăratul leafă cîti M,P/ liafă C] leafă cîte B,E,G,V/ liafă pre an cîte D//15 cinci mii B,C,D,*lipsește* de M,P/rubli pre an M,P/Și]Și mai M,P/vrémiia B, vréme C/ *repetă* ș-au adus și A/ giupîniasa B,C/din]în M,P//16 Munteniască B,C]Moschicească M,P/ *după* Munteniască *ad.* la Moscu E,G,V//17 *după* dat *ad.* înpăratul Tomii B,E,G,V, înpăratul D/ sate]și sati acolo M,P/ sate în Țara Moschicească și un tîrgu anumé Periiaslov, în Țara Căzăcească, pentru ca să-i fie de chivernisală vieții lui și a oamenilor lui V//18 *după* vieții *ad.* lui și a oamenilor lui B,E,G/ Și trăind Toma acolo cîțiva ani în tîrgu în Periiaslov ⟨în Țara Căzăcească E,G⟩, că-i didésie ⟨înpărățiia G⟩ și acel tîrgu și trăind supt stăpînirea înpărății Moscului, s-au schimbat B,E,G/ trăind Thoma V/ poronca]ascultarea C, stăpînirea V/înpărățiii C, înpărățiii Moscului V// 18-1 Și trăind acolo...din viiața această lumească]Și acolo au și murit M,P//

s-au schimbat și el din viiața aceasta lumască. Iar giupîneasa lui au rămas și pîn-acmu cu pacé, de trăește pre acéle moșii ce i-au dat împărățiia.

Iar Rent ghenaral s-au rădicat de la Brăila cu toat⟨ă⟩ oaste în sus pre Siret, pre la Cernăuți, tot stricînd și mîncînd ce găsiia prin țară. Și țara fugis⟨ă⟩ de la cîmpu la munte. Și dac-au audzit că vine Rent pre acolo, să mira încotro vor mai fugi. Deci Rent, de la Cernăuți au trecut Nistrul în céia parte pre la Hotin și au agiuns pe obuzul lui Șeremet acolo, la Polona.

180. Iară împăratul, de acolo de la Movilău, ș-au luat 200 de draguni și au purces în sus pre Nistru, pre la Ca-
f. 373v menită. / Și acolo s-au despărțit de obuzul cel mare. Și
dé la Cameniță au luat în sus, prin Țara Leșască, pîn-unde au găsit pre Avgust-craiul, împreună cu împărăteasa lui, de s-au sfătuit și s-au odihnit vro trei, patru dzile. Și atuncea l-au cinstit Avgust-craiul.

Și șădzînd la masă împăratul cu împărăteasa și cu mulți domni leșești, și între acei domni fost-au și Adam Sinavschii hatman și cu hătmăneasa lui. Și între alte voroave, multe can cu glumă, dzis-au hătmăneasa lui Sinavschii către împătatul moschicescu acéstea cuvinté: „Mult mă mir de voi împărații și craii, cum de nu vă ținet de cuvînt și ne amăgiți pe noi. Că mai anțerțu ni-au dzis noao, tuturor léșilor, craiul Șfedului să ne gătim cu toții să mérgem să ernăm în stolița moschicescă, împreună cu dînsul. Și noi cînd ne gătiem să mérgem, pre cuvîntul lui, el ni-au amăgit și n-au mărsu la stoliță, și s-au dus la Tighinea. Și acum împărățiia-ta ni-ai dzis să ne gătim să mérgem la Țarigrad și noi ne bucurasem tare c-om mérge de om vedea Țarigradul. Și cînd noi ne gătiem, măria-ta n-ai vrut și ti-ai întorsu înapoi".

f. 374 Iar împăratul au rîs atuncea, și cu toți / cîți era la
masă, și i-au dzis: „Păcat că nu ești tu bărbat, să te chiemi Siniavschi. Că de ai hi tu bărbat, să nu hii făméie, adevărat aș mérge cu tine la Țarigrad. Iar bărbatul tău au zăbovit oștile, nu li-au trimis mai în grabă. Pentru acéia nu m-am dus în Țarigrad".

181. Și de la Avgust-craiul au purces împăratul la Rîga, unde era Menjic cu oștile lui, carii sta împotriva Șfedului. Iar de acolo, de la Rîga, s-au dus la Petreburc, la scaonul său de iarnă.

---

1 dintru această viiață C// 1-3 Iar giupîniasa lui au rămas și cu un copil ⟨și cu un copil ⟨cocon C⟩ au rămas C,D,V⟩ de au trăit multă vréme cu pacé ⟨cu pacé multă vréme C⟩ pre acéli moșii ce i-au ⟨li-au C⟩ dat ⟨fost dat E,G⟩ înpărățiia ⟨pînă la sfîrșitul ⟨săvîrșirea G⟩ vieții lor B,E,G,V⟩ B,C,D,E,G,V/ *lipsește* Iar giupîniasa lui... ce i-au dat împărățiia. M,P//4 *ante* Iară 93 B, 34 E, 147 G, 157V/ *lipsește* Iar M,P/ *ante* Rest ⟨Restul P⟩: 196 M, 117 P/gheneral B,C/ghinărariul au purces din Brăila M,P/ toată B,C//5 oaste ⟨lui C, ce era cu dînsul E⟩ și au purces în sus B,C,D,E,G,V/ Sirétiu B,C// 5-9 pre la Cernăuți, apoi pre la Hotin și acolo au trecut Nistrul M,P// 6 fugisă B,C//7 dacă B, de⟨a⟩ca B/ Rent gheneral B,C,D,E,G,V// 8 miera E/încătro B,C/ Decii B,C/ Rent gheneral B,C,D,E,G,V/*după* Cernăuți *ad.* au mărsu și B,E, G,V//9 Nistrul pre la Hotin în céia parte și D//9-10 agiunsu obuzul cel mare ⟨moschicescu E,G⟩ ce era cu Șeremet feldmarșal acolo, în Țara Leșască, la cetate la Polono B,E,G, agiunsu pre obuzul lui Șeremet în Țara Leșască la cetate la Polono C,V/*lipsește* pe M,P//10 acolo]la cetaté D, *lipsește* M,P//11 180]94 B, 150 C,D, 135 E, 148 G, 158 V, 197 M,*lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/înpăratul Moscului B,E,G,V, înpăratul moschicescu C/ *lipsește* de acolo C,M,P//11-13 de la Movilău s-au dus pre Nistru, pre la Cameniță. Și di acolo M,P// 12 doao sute B,C/ draguni moscali G/ pe[1] B//14 de B,C/*lipsește* dé la Cameniță M,P/au luat]s-au dus M,P/*lipsește* în sus M,P/ pînă C/ undé C//14-16 prin Țara Leșască dinpreună cu înpărătiasa lui Ecaterina ⟨*lipsește* Ecaterina V⟩, pînă la Varșav, la scaunul crăescu, unde au găsit pre Avgust craiul leșescu, de s-au sfătuit ⟨cu dînsu V⟩ B,E,G,V//15-16 *lipsește* împreună cu împărăteasa lui de s-au sfătuit M,P//15 craiul léșescu C,D,M,P/dinpreună C/ împărătiasa C/lui]sa C//16 vreo C/trii B,C//16-17 și acolo s-au odihnit cîtiva zili, priimindu-l Avgust-craiul cu mari cinsti M,P//17 Și atuncea ⟨*lipsește* atuncea V⟩l-au cinstit pre înpăratul craiul Avgust, făcîndu-i masă mare, benchet ⟨benchet, masă mare V⟩ B,E,G,V/ craiul Avgust pre înpăratul, făcînd benchet, masă mare, înpăratului C//18-19 *lipsește* Și...și Adam M,P//18 șezind B,C/înpăratul cu înpărătiasa B,C/*după* înpărătiasa *ad.* și craiul cu crăiasa B, și cu craiul Avgust și D,G, ⟨lui E⟩și craiul și cu mulți E,V//19 léșești B/ și]iar B,E,G/ aciei C/*ad. ulterior* domni[1] A/ *după* domni *ad.* léșești B,E,G,V//

1–19 *lipsesc* M,P// 1 hatman corunnii B,C,G, ce era hatman corunnii D,E, hatman vielchi corunnii V/ *lipsește* cu V/ hătmăniasa B,C// 2 *lipsește* can cu glumă E,G/ hătmăniasa B,C/ lui]hatmanului B,C,E,G,V//3 înpăratul B,C/ acéste B, C/ cuvinte B,C//4 mier B,C,V/ înpărații B,C// 5 țineți B,C/ pre B,C// 6 Șvedului V// 7 mergem B,C/ să mergem cu toții G/ înpreună B,C// 8 gătiiam B,C// 9 și[2]]ce B,E,V//10 acum C/împărățiia-ta]măriia-ta B,E,G//11 bucurasăm C,V//12 că om mérge B,C/ videa B,C/gătiiam B, gătiiam C//13 măriia-ta B, măriia-ta C/ n-ai vrut să mergi B,C,D,E,G,V, n-ai vrut să mergi la Țarigrad E/*lipsește* întorsu C/ înnapoi B,C//14 înpăratul B,C/atuncea au rîs B,E,G//15-17 i-au dzis înpăratul hătmănésii ⟨*lipsește* hătmănésii C,D⟩: „De ai hi tu bărbat să nu fii fiméie, să te chiemi tu Sinavschii, adevărat, aș mérge cu tine la Țarigrad". ⟨cu tine aș mérge la Țarigrad B,G, cu tine, adevărat, aș mérge la Țarigrad E⟩ B,C,D,E,G,V//17 Iară B//18 zăbăvit B,C,E,V/nu]și nu D/ Și pentru V//20 181]95 B, 151 C,D, 136 E, 149 G, 159 V, *lipsește* M,P/Și]Iar M,P/Iară înpăratul moschicescu, de acolo de la craiul Avgust, de la Varșava, au purces și au mersu ⟨la cetaté E,G⟩la Riga B,E,G,V/ Avgustu C/*după* craiul *ad.* leșăscu M,P/au purces]s-au dus M,P/înpăratul C,*lipsește* M,P//21 Riga C/ undé era Menjic feldmarșal B, undé era Alexandu Daniilovici, feldmarșal Menjic C, unde era Menjic Alexandru Daniilovici feldmarșal D,V, undé era cniazul Alexandru Daniilovici Menjic feldmarșal E,G, unde era și Mijicov M,P/ oștili C/lui]înpăratului M,P/*lipsește* carii sta G, carii sta împotriva Șfedului M,P/ înprotiva B,C//22 *lipsește* de acolo M,P/de la Riga B, de la cetate ⟨de la E,G⟩ Riga C,D,E,G/s-au dus di iarnă în Sanctpeterburgu, în scaunul său M,P/Petrîburcu B, Petrburc C//

182. Iară Șeremet, cu obuzul și cu Dumitrașco-vodă, au mărsu de la Movilău pîn'la Șarhorodul. Și de acolo s-au despărțit de Dumitrașco-vodă și au purces spre Țara Leșască, cu toat⟨ă⟩ oastea lui, cît mai rămăsése de o mai sătura, pre la Nejboji și de la Nijboji la cetate Polono, de au deșărtat-o de oaste moschicească și de alte lucruri ce era, că o ținea moscalii.

Și apoi au rădicat toți oamenii di prin tîrguri și de prin sate, cîți era în Ucraina, și i-au trecut pre toți preste Nipru în hotarul moschicescu. Și au trecut și el cu toat⟨ă⟩ oastea, de au așădzat-o la ernatec în Țara Căzăcească, iar el cu curtea lui s-au așădzat în tîrgu în Prelumpca.

183. Iară Dumitrașcu-vodă, de acolo de la Șarhorod,
f. 374v după / ce s-au despărțit de Șeremet, au purces drept la Chiov, pre la Nemirova, prin cîmpul pustiiu, că pre acolo era atuncea locul pustiiu, numai cu céle 200 de draguni și cu moldovénii, cîți era cu dînsul. Că mai fusése și niște căzaci, cu Medhoroțschii și cu Rcgojențschii, și l-au lăsat în urmă pre Dumitrașco-vodă. Și aceĭa s-au dus înainte.

1 182]95 B, 152 C,D, 137 E, 150 G, 160 V, 198 M, 118 P/*lipsește* Iară M,P/ Șeremet feldmarșal B,C,D,E,G/cu[1]]și cu M/obuzul lui C, obuzul său P, obuzul cel mare B,D, E,G,V/cu[2]]înpreună cu M,P/voevoda M//2 mărsu]purces M,P/ de la Movilău și au mers într-un loc pînă la Șarhorod ⟨mersu înpreună pînă la Șagorod P⟩ M,P/pînă B,C/ Șargorod B, Șarhorod C,E,V/Și]Iar M,P//2-4 Și de acolo au purces Șeremet spre Țara Leșască V//3 voevoda M/ și]Șăremet și M,P/*după* purces *ad.* Șeremet B, E,G//3-4 cu toată oaste au purces prin Țara Leșască M,P/spre]pin B,E, prin C//4 toatăB,C/oaste B//4-5 *lipsește* lui, cît mai...sătura, pre M,P/cîtă mai rămăsésĭe B,C//5 Nejiboje[1–2] B,C,V, Mejiboje[1–2] D,E,G/și de la]apoi la M,P/ *lipsește* Nejiboji la M,P/la cetaté la B,C,D,E,G,V//6 de[1]]pre cari M,P/deșertat-o B,C/ oastea C/ *după* moschicească *ad.* și de pușci C, și de pușcile céle mari B,E,G//7 cum și de alte lucruri a lor ⟨ce era M⟩ M,P/ *după* era *ad.* în cetate V/că o ținea]că o stăpîniĭa B,G, că atuncea o stăpîniĭa E/ *lipsește* că o ținea moscalii M,P/*după* moscalii *ad.* fiind în Ucraina C//8 *lipsește* Și M,P/ *după* rădicat *ad.* din Ucraina M,P/ pre toți C,G,V,M,P/de B,C//9 *lipsește* cîți era în Ucraina M,P/OcrainaB, V//10 Nipru] Nistru A/ *după* el *ad.* Niprul B,E,G,V/toată B,C//11 oaste B/ de au așezat-o B,C]și s-au așăzat cu oaste M,P//12 el]Șeremet și B,V, Șeremet feldmarșal și E,G/ *lipsește* iar el cu curtea... în Prelumpca. M,P/ așezat C]așezat la ernatec B,E,G,V/ Prelupca B,D,E,V// 13 183]95 B, 155 C,D, 138 E, 151 G, 161 V,*lipsește* M,P/Iar B, *lipsește* M,P/ voevoda M/ *lipsește* de acolo M,P/de la]din M,P//14 *lipsește* după ce s-au despărțit de Șeremet V,M,P/ Șeremet feldmarșal E/ purces]mers M,P//14-r. 14 din p. urm. drept la Chiev, însă cu mari griji prin Țara Leșască, că-i luasă urma 1.000 zaporojeni și cu cîtăva somă de tătarî.Și numai cu un șfert de ceas nu l-au agiuns pînă la Bila Țercov. Și acolo în Chiev au ⟨s-au P⟩ odihnit M,P// 15 prin] printr-un B,C, D,E,G,V//15-16 *lipsește* că pre acolo era atuncea locul pustiiu B,C, E,G,V// 16 céli doao sute B,C/ draguni moscali B,E,G// 17 fusésĭe B,C/ néște B//18 cu polcovnicul Mirhorodschii și cu Savva ⟨Sava C,V⟩ Rogojenschii B,C,E, G,V/ Mirhorodschii D//19 pe B/ acéĭa B, *lipsește* G//20 înnainte B,C//

184. Deci Dumitrașco-vodă, rămîind mai în urmă numai cu acéle 200 de draguni, precum mai sus s-au pomenit, nu era mult să-i ĭa zaporojenii de grumadzi înpreun⟨ă⟩ cu tătarî. Că prinsese limbă și-i luas⟨ă⟩ șleavul, să margă după dînsul să-l prindză. Și calé numai de un civert de ceas, de nu l-au agiuns să-l ĭa de grumadzi, cu toat⟨ă⟩ tabăra lui. Că era ca la 1.000 de zaporojeni și mai bine, împreun⟨ă⟩ cu tătarî amestecați. Ce norocul lui au fost că au fost apucat de au agiuns în tîrgu în Bila Țărvcî. Și acolo în tîrgu era cetate și pușci și oaste moschicească. Și vădzînd zaporojenii c-au agiuns în Bila Țărcvî, s-au întors înapoi. Iar Dumitrașco-vodă nemic de aceasta nu știĭa; mai pre urmă au oblicit.

185. Și de acolo au mărs în Chiov, de s-au odihnit 2 săptămîni, dîndu-i moscalii ce-i trebuĭa, nemic nu-i lipsiĭa. Și cînd au vrut să purceadză de acolo, din Chiovi,/
f. 375 mulți moldovéni au vrut să rămîe acolo și nu vrea să mai margă cu Dumitrașco-vodă înlontru. Și încă și Ion Niculcé hatmanul nu vrea să mai margă cu dînsul, gîndind că doar ne-or lăsa din Chiov de ne-om întoarce la pămîntul nostru. Iar Dumitrașco-vodă n-au vrut să ni las⟨ă⟩ să rămînem, ce au mers la comendatul de Chiov și i-au

1 184]154 C,D, 162 V, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C// 2 acéli B, céli C/doao sute B,C/ draguni moscali B,E,G, draguni și cu moldovénii D/pomenit]scris B,C,E,G,V//3să-i] să-l B,C,D,E,V/ zaporojénii C// 4 înpreună B, și înpreună V]dinpreună C/prinsésĭe B,C/ luasă B// 6 *lipsește* civert de C/ agiunsu B,C// 7 toată C/ cu toat⟨ă⟩ tabăra lui] cu toți oamenii lui B,E,G,V/ era]au fost V/o miĭe B, o mie C/zaporojéni B// 8 înpreună B,C/ nărocul B// 9 că au apucat B,D,E,V/ norocul lui au fost că au întrat în tîrgu G/ agiunsu B,C/ Bila Țercvi B,C,D,E,V//10 era]iaste E,G,V/cetaté B,C, cetate ⟨făcută G⟩ de pămînt E,G//11 văzind B,C/zaporojénii B/că au agiunsu B,C/ Bila Țercovi B,C,D,E,V// 12 întorsu înnapoi B,C/ Iară B/ nemică B,C/de aceasta nemică E,G// 13 *lipsește* mai G// 14 185]155 C,D, 139 E, 152 G, 163 V, *lipsește* B/ de acolo de la Bila Țercvi au mărsu Dumitrașco-vodă B,E,G,V/ *după* mersu *ad.* Dumitrașco-vodă C//15 doao B,C/ dîndu-i moscalii conac C, dîndu-i moscalii conac de toate céle ⟨toate ce-i V⟩ B,E,G,V/ce-i]de celi ci-i M,P/nemică B,C// 16-21 Iară la purcesul lui Dumitrașco voevoda din Chiev,unii din boerii moldoveni nu vre să mai me⟨a⟩rgă cu Dumitrașcu voevoda,ci iar vre⟨ci le era voe P⟩să rămîi în Chiev și din Chiev să să întoarcă în Moldova M,P//17 rămîĭe B,C/acolo]la Chiov B, E,G,V, acolo în Chiov C//18 înlăuntru C,înlăuntru piste Nipru,în Țara Moschicească B,E,G,V/ Neculcé B,C, Neculcé hatman V//19 *lipsește* mai V/dînsul]Dumitrașco-vodă B,E,G,V// 20-21 ⟨ca doară C⟩ îi vor ⟨i-or B,V⟩ lăsa moscalii de să vor întoarce la pămîntul lor în Moldova ⟨*lipsește* în Moldova C⟩ B,C,D,E,G,V// 21 să-i lase ⟨lasă C⟩ să rămîĭe B,C,D,V// 21-6 Mers-au Dumitrașcu voevoda la comendatul de Chiev. Arătatu-i-au izvodul cel iscălit de înpăratul și îndată i-au dat de grumazi lui Dumitrascu voevoda M,P// 22 mersu B,C/ de Chiov]de la cetatea de la ⟨*lipsește* de la G⟩ Pecersca B,E,G,V, de Chiov de la Pecersca D//

arîtat izvod, cu iscălitura împăratului, de cîți boîari era, ce-l făcusă la Movilău, dzicînd că sintem dați pe mîna lui și nu ne va lăsa să ne ducem la turci, să facem vreun vicleșug. Că el a vrea să dea samă pentru noi la împăratul.

186. Deci comendatul, vădzînd așea, i-au dat pe toți pe mîna lui Dumitrașco-vodă cu sila, și i-au dus cu vartă pîn'la Harcov. Și acolo încă, după ce-au trecut Țara Căzăcească, încă era pîn'la Harcov, calé de 2 dzile, un cîmpu pustiiu pentre Harcov și pentre Țara Căzăcească. Și acel cîmpu iaste șleavul tătarilor, cînd pradă dé la Crîm. Și iară cu grijă și cu mult⟨ă⟩ spaimă au mers, pîn'au agiuns la Harcov.

187. Iară Luca vistérnicul venisă mai pre urmă, în Țara Leșască, după noi la Chiov, și cu Sandul Sturdzea stolnicul.

Nevrînd ei să margă cu Dumitrașco-vodă, nu i-au putut lua, nici comendatul nu i-au dat, nefiind în izvodul împăratului, / gîndind că i-or lăsa moscalii să s-în- f. 375^{v}

1 arătat B,C/ înpăratului B,C/*după* era *ad.* într-acel izvod B,E,G,în izvod scriși C//2 la Movilău, precum mai sus s-au scris, dzicînd Dumitrașco-vodă B,E,G//2-3 făcusă acel izvod la Movilău, precum mai sus s-au scris, dzicînd Dumitrașco-vodă că sînt acîei boîari dați pre mîna lui și nu-i va lăsa să să ducă V/ sînt dați acîei boîari pre mîna lui ⟨pre mîna lui acei boiari C,D⟩ și nu-i va lăsa să să ducă la turci B,C,D,E,G//3 să facă vreun vicléșug B,C,D,E,G,V//4 a vrea]avea C/ să dea samă la înpăratul pentru dînșii ⟨pentru dînșii la înpăratul C,D,V⟩ B,C,D,E,G,V//5 186]96 B, 156 C,D, 140 E, 153 G, 164 V/Decii B,C/văzind B,C/așa B,C//5-6pre$^{1-2}$ C/i-au dat pre toți pre acîei boîari ce era în izvod cu iscălitura înpăratului pre mîna B,E,G,V// 6-7 vodă pre toți boerii moldovéni. Și așa au purces cu toții din Chîev și au mers pînă au agiuns la Harcov. Și și acolo i-au dat moscalii de toati celi ce-i trebuîa; și încă îi și prisosea. M,P/ *lipsește* cu sila B,E,G,V/ și au ⟨i-au E⟩ dus pre unii dintr-înșii cu vartă,cu calaur, cu pază ⟨*lipsește* cu vartă G,cu calaur, cu pază V⟩,⟨pînă la Harcov V⟩ nevrînd îei să margă de bunăvoîa lor B,E,G,V//7 pînă la Harcov C, *lipsește* B,E,G/ ce au B,C//7-18 *lipsesc* M,P//8 încă]și G/și era încă B,E,V/pînă B,C/ doao B/ *după* zile *ad.*și era B,E,G,V//9 pintre$^{1-2}$ C/Țara Leșască,Căzăcească B//10 iaste]era D/șliavul C/ prăda D//11 de B,C// grije B,C/ multă B,C//11-12 mărsu, pînă au agiunsu B,C//13 187]97 B, 157 C,D, 141 E, 154 G, 166 V//13-16 Iară Luca vistiernicul și ⟨*lipsește* și G⟩ cu Sandul Sturzea stolnicul ⟨îei V⟩ încă să afla ⟨acolo V⟩ în Chiov ⟨la acîa vréme; mersésîe mai pre urmă V⟩ Și nevrînd îei, acești boîari ⟨*lipsește* acești boîari V⟩ să margă B,E,G,V/ Iară Luca vistérnicul viind prin Țara Leșască la Chiov și cu Sandul Sturzea stolnicul și nevrînd ei să margă C/Iară Luca vistérnicul, trecînd Nistrul în céîa parte, pre la Hotin, și cu Sandul Sturzea stolnicul și cu oastea lui Rent gheneral au mărsu înpreună prin Țara Leșască, pînă la cetaté la Polono, undé au agiunsu și obuzul cel mare moschicescu, ce era cu Șeremet feldmarșal. Iar de acolo, de la cetaté de la Polono, au mărsu la Chiov tot dinpreună cu obuzul lui Rent gheneral, pînă la Chiov. Iar după ce au agiunsu la Chiov, nevrînd acești boiari să margă D//17 luoa B,C/nefiind îei V//17-18 nefiind îei în ⟨nefiind scriși în D⟩izvodul⟨ce era cu iscălitura înpăratului B,E,G⟩ ⟨netîmplîndu-să la Movilăi cînd s-au făcut izvodul D⟩și gîndind⟨ei E⟩B,D,E,G,//18 și gîndind C,V/că-i vor lăsa B,C,D,E,G,V/ să B,C//

toarcă înapoi. Deci moscalii nu-i lăsă să s-întoarcă înapoi; că venis⟨ă⟩ și Galenici cnîadzul mai pre urmă în Chiov, de ținea drumul tare închis, de nu lăsa pre nime să ias⟨ă⟩ din Chiov încoace. Că era un om rău, și nici de mîncat, nici de cheltuială nu le da.

Și s-au ispitit într-un rînd să fugă, și i-au prins și i-au ținut închiși o lună. Și apoi i-au dat pre chizășie Tomii ghenerariului și i-au slobodzit. Și au șădzut un an acolo în Chiov, pînă ș-au mîncat tot ce-au avut. Și apoi de al doile rînd s-au ispitit cu fuga, de au scăpat încoace, de au venit în Moldova. Și alți moldovéni, cîți s-au mai tîmplat în Chiov, tot așea, cu fuga, au scăpat.

188. Și cîți scăpa din Chiov încă cu multă grijă veniîa pîn-agiungea spre Camenița, că, rămîind locul pustiiu, era tîlhărit mult, și léșii avea pizmă pre moldovéni, căci s-au închinat la moscali. Deci pre cîți prindea, îi tot jăcuîa; și pre unii îi și omorîîa, pre alți-i punea la poprial⟨ă⟩. Numai Adam Sinîavschii hatmanul să punea pentru dînși⟨i⟩ și pre cari-i obliciîa că-s închiși, trimitea de-i scotea și-i miluîa. Și pre unii îi punea la steaguri, dîndu / poroncă f. 376 să le dea pace. Și léșii, furiș, tot îi strica.

1–21 *lipsesc* M,P//1 înapoi]la pămîntul lor C, la pămîntul lor în Moldova B,E,G,V/ Decii B,C/ lăsa B,C/ să B,C/ înnapoi B,C/ *lipsește* să s-întoarcă înapoi V//2 vinisă ⟨vinisîe B⟩ și cnîazul Dimitrie Galicin B,C,D,E,G// 2-3 că vinisă la Chiov și cnîadzul Dimitrie Galicin mai pre urmă și ținea V//3 taré B/nimé B,C/ iasă B,C//4 încoaci B/ de mîncat] proviiant, zaharea B,D,E,G, proviiant V//4-5 și nici de cheltuială, nici proviiant nu le da C//6 prinsu C//6-8 *lipsește* Și s-au ispitit... și i-au slobodzit. B,E,G,V//7 o lună]trii săptămîni C/ chizășiîa C// 7–8 ținut închiși trii săptămîni pre Luca vistérnicul și luundu-l în chizășie Toma gheneralul Cantacozino l-au slobozt. Așijderea și pre Sandul Sturzea stolnicul l-au luat în chizășie Matei Sturzea, careli să afla acolo mai denainte vréme. Așijderea și pre Mogîldea sărdar l-au luat în chizășiîe Chighiiaciu polcovnicul. Și așea au scăpat acești boiari de la închisoare, de i-au slobozit D// 8 gheneralului C/ șezut C/un an și mai bine acolo C/ acolo]și mai bine D// 8-10 Și au șezut acești boîari acolo mai vreo doi ani ⟨acolo E⟩ în Chiov ⟨*lipsește* în Chiov G⟩ pînă au cheltuit ce au avut și apoi cu fuga au scăpat din Chiov încoace B,E,G/ Și ș-au vîndut acești boîari ce au avut de au cheltuit ședzind acolo mai doi ani.Și cu fuga au scăpat din Chiov încoaci V//9 pînă ce D/ș-au mîncat]au cheltuit C,D/*lipsește* tot C,D//10 doilea C/*după* scăpat *ad.* din Chiov D//11 vinit B,C/*lipsește* mai B,E,G,V/*după* tîmplat *ad.* la acea vrémîe V//12 așa B,C//13 188]158 C,D, 167 V, *lipsește* B,E,G/grije V/ viniîa B,C// 14 pînă agiunge B, pînă a agiunge C,V/spre]la G/ rămîindu C// 15 căci]pentru căci C,D, pentru că E,G//16 să închinasă C, să închinase de bunăvoîa lor la moscali B,E,G,V/Decii C/*după* îi prindea *ad.* léșii C/ jecuîa C/ Și pre cîți moldovéni îi prindea léșii îi tot jecuîa B,E,G,V//17 iar ⟨*lipsește* iar C⟩pre alții îi punea la poprială ⟨la inchisoare C⟩B,C,E,G//18 Sinavschii hatman corunnii B,C,V, Sinavschii hatmanul corunnii D, Sinavschii ce era hatman corunnii E,G// 19 dînșii C]moldovéni B,D,E,G,V/ că-s]că sînt B,C,E,G,V/trimitîa B, triimitea C/*după* scotea *ad.* de la închisoaré E,G// 20 stiaguri C/ *după* steaguri *ad.* de le da liafă B,E,G,V/dînd poroncă léșilor B,C,E,G,V// 21 pacé B,C/ Și]Iar V/ pre furiș V//

189. Dumitrașco-vodă, după ce s-au așădzat la Harcov, zaharà prea multă îi da și lui și tuturor moldovénilor, cît nu putea birui să o mănînce. Și i-au mai dat pe deasupra și 13 sate a unui ghenaral, ce-l chiema Sidlovschii, pline de pîine și de hălășteїe cu mori și cîte doao, trei sute de oameni într-un sat. Și bucate, vaci, boi, oi, stupi, odoară, toate le dedése lui Dumitrașco-vodă, sirmeaoa acelui ghenărar, cădzind el într-o greșal⟨ă⟩.

190. Deci Dumitrașco-vodă nu vrea să ție pre moldovéni cu dragosté, ca pre niște streini ce ș-au lăsat casele și s-au streinat de moșiile lor pentru dînsul, ce vrea să-i ție mai aspru decît în Moldova. **Că** i se schimbasă hirea într-alt chip; nu precum era domn în Moldova, ce precum era mai nainte, tînăr, pre cînd era beizade în dzilele frăține-său, lui Antiohie-vodă, încă și mai rău și iute la bețiїe. Să scîrbiїa, și ușa îi ⟨era⟩ închisă, și nu lăsa pre moldovéni necăiuri din tîrgu să iasă afară, fără ocazul lui.

Și cu căzacii de loc iară să învrăjbisă rău, că nu-i ținea într-o nemic. Deci și moscalii cei mari încă⟨-l⟩ urîsă, pentru căci îl iubiїa împăratul și-i dédésă nume mai sus decît a tuturor.

191. Atuncea s-au sculat Savin Zmucilă banul și mult f. 376[v] l-au / amestecat la Șeremet, dzicînd că „eu cînd ne-am închinat la léși, cu Petriceico-vodă, avea cinste și boїarii ca și domnul". Și cărți de la Sobețschii craiu, ce era atuncea, și le arăta lui Șeremet, precum au avut voїe boїarii, și cînd le-au fost voїa, s-au dus în țara lor, în Moldova; iar Dumitrașco-vodă va să-i facă robi în țara créștinească.

Și multe ca acéstea, caré nu le pociu toate să le scriu cu condeiul mieu, după cum sint firile moldovénilor, carii nu pot nici la casele lor trăi să nu s⟨ă⟩ sfădească, dar în țară streină. Că și cînd au fost cu Petriceico-vodă, iar destule sfădzi au fost și atuncea între domn și între boїari, ca și acmu. Care pre urmă iar lor ș-au stricat, ca și acmu de la moscali, caré mainte să va arăta.

192. Împăratul Moscului, după ce s-au aședzat toți la ernatec, precum s-au scris mai sus, scris-au la Șeremet și la tot sinatul și gubernații cei mari, de au mersu toți la Petreburc, la sfat. Și atuncea au mers și Dumitrașco-vodă la împăratul.

193. Deci, după ce s-au strîns toți, au început împăratul a-i întreba pe toț: ținea-vor pacea cu Turcul, au ba, și da-or ce-au giuruit, au ba?

Deci sinatul cel mare au dzis nemic să nu dea, și să f. 377 s-apuce de var⟨ă⟩ iarăși de războiu. Căci / de s-au tîmplat acmu așea smintială, de acmu să va chivernisi într-alt

1-25 *lipsesc* M,P// 1 189]98 B, 159 C,D, 142 E, 155 G, 168 V/Iară Dumitrașco-vodă V/după cїe B/ așezat B,C,V//2 zaharea B,C,V]proviiant, zairea E,G/ pre B/ *după* da *ad.* moscalilor B,D,E,V/*lipsește* și[1] B,G,V//3 mănîncїe B,V/i-au]li-au C/ *lipsește* pe deasupra B,C,E,G,V//4 triisprăzéce B,C/gheneral B,C/ ce s⟨ă⟩ chiema anume Sidlovschii G//5 *după* hălășteїe *ad.* cu péște și B,D,E,G,V/ cîte cu B,E,G,V/ *lipsește* doao V/trii B,C//6 *după* bucate *ad.* ce au avut G//7 didésїe B,C//8 gheneral B,C,E,V/întru o pricină i greșală G/greșală B,C//9 190]99 B, 160 C,D, 143 E, 156 G, 169 V/ Decii B,C/țiїe B//10 dragoste B,C/néște B//11 înstreinat B,C,D,E,V/ lor]sale B,E,G//12 țiїe B/ schimbase firea B,C//13 nu precum cînd G,V/domnu B,C//14 mai înnainte B, mai înnainte vréme C,E,G,V/pre cînd era beizadea ⟨baizade B⟩ tînăr B,C,E,G/ *lipsește* tînăr V/ zilele C//15 Antiohii B,C//16 *după* bețiїe *ad.* la mîniїe D/ Și să scîrbiїa de fiecé și ușїa îi era B,E,G/ Să scîrbiїa fie di cé C/îi era C,D,V//17 necăiri să iasă din tîrgu afară, fără de B,E,G,V/ nicăiri C/ fără de C,D//19 de]cei de B,C,D,E,G,V/locu B/învrăjbise B//20 nemică B,C/Decii B,C/*lipsește* și B,E,G/mare A/ încă îl urîse B, încă îl urîsă C,V//21 pentru că E/pentru că-l iubiїa G/ înpăratul B,C/didésїe B,C/numé B,C//22 al tuturor B,C, al tuturor senatorilor V//23 191]99 B, 161 C,D, 144 E, 157 G, 170 V/Savin Stroici Zmucilă G//23-25 și mult l-au pîrît pe Dumitrașco-vodă,amestecîndu-l cu voroave rele la Șeremet feldmarșal,dzicînd că el cînd s-au închinat B,E,G,și mult l-au pîrît pre Dumitrașco-vodă cu voroave rele, dzicînd că el cînd s-au închinat V// 24-25 їei cînd s-au închinat C// 25 *lipsește* la B/ Petricéico B, Petriceaico C/ cinsté C/Și avînd B,E,V,Și avea C,D, Și avînd el G//

1-23 *lipsesc* M,P// 1 *lipsește* la G/craiul Sobețchii C, Sobețchii craiul leșescu D/ era] au fost C/*după* atuncea *ad.* pre acéli vremi D//1-2 Sobețchii craiul ce fusésїe atuncea craiu în Țara Leșască le arăta V/ Sobețchii craiul léșescu ce au fost ⟨craiu E,G⟩ pe aceli vremi ⟨*lipsește* pe acéli vremi G⟩ pre atuncea, le arăta lui Șeremet feldmarșal B,E,G//3 li-au fost B,C/în]la B,C,E,G,V//4 creștiniască B,C// 6 acéste B,C/care nu să pot scriїe toate ⟨toate a le scrie C, toate scrie G⟩ cu B,C,E,G/să le scriu toate D// 6—7 *lipsește* caré nu le pociu... cu condeiul mieu V//7 *lipsește* mieu C,G/sînt B,C/hirile B,V//8 nu pot trăi nici la casele lor C,D,V/ să sfădiască B, s⟨ă⟩ sfădiască C//9 dară C/dară încă în B,D,E,G,V/Petricїaico B, Petriceaico C//10 iară B/ *lipsește* și atuncea V/ domnu C//10-11 au fost și atuncїa ca și acum.Care mai pre urmă iarăș lor B//*lipsește* între domn și între boїari E,G//11 acmu]cînd moscalii D/ Carii C, Care mai D,E,G/iarăși lor E, iarăș loru-ș G// 11-12 *lipsește* ca și acmu...să va arăta. V//12 acum B,C/care B]precum C/mai înnainte B,C,D,E/*după* arăta *ad.* istoriїa la rînd E,G// 13 192]100 B, 162 C,D, 145 E, 158 G, 171 V/Înpăratul B,C//14 precum mai sus s-au scris B,E,G/ *lipsește* s-au E/ *lipsește* mai sus V/ Șeremet feldmarșal B,E,G//15 tot senatul C]toți senatorii B,E,G,V/ și cnїazii, gubernații C//16 Petrîburgu B, Petrburcu C/ la sfat]la înpăratul la sfat E,G/mersu B,C//17 înpăratul B,C//18 193]163 C,D, 172 V, *lipsește* B,E,G/ Decii B,C/ strînsu B,C/ înpăratul B,C// 19 pre toți B,C/Turcul]turcii B,C,G,V/ pacea ce au făcut cu turcii E// 20 și da-vor ce au giuruit ,au ba? B, *lipsește* C//21 Decii B,C/sănatul C/senatul cel mare au socotit și au dzis B,E,G/ nemică B,C//22 să să apucé B, să să apuce C/ vară B,C/ Căci] Pentru că E,G/ întîmplat B,E,V// 23 acum C, *lipsește* V/ așa B/ sminteală așїa G/ acum[2] B,C//

chip, de n-a fi așea. Căci bani și oaste ĭaste de agiuns, au putére și doaodzeci sau treidzeci de ani să să bată.

194. Atuncea împăratul, vădzînd că-i sfatul așea, au și orînduit, în toaté țărîli, de 30 fumuri să mai fac-un om de oaste, gata cu tot ce-ar trebui, să mai adaogă încă vro 50.000 de oaste preste cît mai aré.

Și au orînduit, pînă i-a pornii în gios pre Don, și au mai lungit flintele decît inicercele turcilor, de o șchioapă mai lungi, ca s⟨ă⟩ poat⟨ă⟩ bate mai departe.

Și au făcut tot paloșe simcelate în vîrv de amîndoao părțile ascuțite, să s⟨ă⟩ bată cu turcii la năval⟨ă⟩, și au lepădat șpăgile. Și li-au făcut la grumadzi lădunci de hier albu, la tot săldatul cîte o ocă de apă, ca să aibă hiecaré săldaț apă gata la războiu, să nu pată ca la Stănilești.

Și au însurat atuncea pre Șeremet, dîndu-i împăratul o rudă a sa, dzicîndu-i să-ș facă copii, să-ș uite feciorul ce era zălog la turci, netocma că l-a scoate el și pre acela.

195. Și au socotit atuncea să pornească pe Dumitrașco-vodă înainte cu greimea, să-i dea 40.000 de moscali călărași⟨i⟩ și 40.000 călmîș⟨i⟩ și 30.000 donți și 40.000 căzaci

1-21 *lipsesc* M,P// 1 așa B,C/ Căci]Pentru că C,E,G, Pentru căci D/ oasté C/ ajunsu B, agiunsu C/ de agiunsu iaste G//2 puteré B,C/ doaozăci B,C/ treizăci B, triizăci C//3 194] 101 B, 164 C, D, 146 E, 159 G, 173 V/înpăratul B,C/văzind B,C/ că-i]că iaste B,C,D,E,G/ *lipsește* sfatul G/așa B,C//4 în toate țărîle lui B,E,G,V, în toată țara C/ de triizăci de fumuri B,D,V/ triizăci C/ facă un om B,C, facă cîte un om G//5 să fie gata V/ să fie gata cu toate céle ce ar trebui G/cu toate ce ar trebui B,E/ce ar C/ să]și să V/vreo cinzăci de mii B,C// 6 preste cîtă oaste mai avea C/ aré]avea B,D,E, G,V//7 pînă îi va porni B,V/ porni C//8 lungit flintele de pre cum era întîi, cîte de o șchioapă,să fie mai lungi decît inicércele turcilor C// 8-9 lungit flintele saldaților și a dragunilor să fiĭe mai lungi de o șchioapă decît ⟨inicércile turcilor B⟩cum ⟨decît cum E,G,V⟩ era întîi, ca să poată bate ⟨ca să bată B,E,G⟩ mai departe ⟨decît inicércile turcilor V⟩ B,E,G,V// 9 poată C// 10 paloșĭe B,C/ sîmcelate B,C/ vîrfu B, vîrvu C// 10-12 *ad. marginal* în vîrfu de amîndoo părțile ascuțite,să s⟨ă⟩ bată cu turcii la năvală și au lepădat șpăgile G// 11 să B,C/năvală B,C// 12 *după* făcut *ad.* saldaților B,E,G// 13 saldatul C/ la tot saldatul să fie lădunca cîte de o ocă E,G/ cîte o ocă la tot saldatul V/ de o ocă B,C,D/ s-aibă C//14 fiecare B,C, fieștecare D/ saldat B,C,D,V/ apă gata de băut B,E,G,V, apă de băut C/ *lipsește* gata C// 16 și pre Șeremet feldmarșal ⟨*lipsește* feldmarșal D,E,V⟩ B,C,D,E,G,V/ înpăratul B,C/ pre o rudă D// 17 pre o rudă a sa ⟨pre V⟩ o ⟨*lipsește* o G⟩ jupîneasă săracă și zicîndu-i B,E,G,V/ ficiorul B,C// 18 netocma]necum B,E,G// 19 195] 101 B, 165 C,D, 147 E, 150 G, 174 V/ *după* atuncea *ad.* înpăratul și senatorii B,E,G, V/ porniască pre B,C//20 înnainte B,C/ *ad. marginal* cu greimea D//20-21 patruzăci de mii[1-2] B,C/ călăraș⟨i⟩]călărimé C,D, călăreți V, draguni călăreți B,E, draguni călărași G// 21 de calmîși B,C,E,V/ triizăci de mii de donți B,C/ de donți E,V/ patruzăci de mii de căzaci B,C,E,V//

cu hatmanul lor, să între în Crîm, să tot tae, să ardză,
f. 377v pîn-a întra și greime să să apuce de / cetăți a le bate și a le lua. Și așe au așădzat sfatul să facă, și începus-a porni zaharaoa și gătisă toate acéstea ce scriu mai sus.

196. Iară Șeremet, măcar că s-însuras⟨ă⟩, îi era jeale de fecior, că va peri la turci, cum au și perit. Și să tot ruga sinatorilor, ca doar ar putea strica sfatul, și ei nu vrea nici putea că apucas⟨ă⟩ de grăisă cătră împăratul, și le era rușiné să întoarcă sfatul.

Deci oblicind împăratul pentru Șeremet că i-i jeale de fecior, tare i-au bănuit și l-au mustrat, aducîndu-i aminte cînd l-au fost trimis înainte pre Șeremet să margă să strice podul la Dunărea, după cum îi poroncis⟨ă⟩. Și mai pe urmă, venind și împărățiĭa-sa, ș-ar fi luat céle 2 polcuri a lui cu 12.000 de oaste și cu Dumitrașco-vodă cu moldovénii și s-ar fi dus întins la pod, făr⟨ă⟩ de nici o grijă; caré polcuri să chiema Preobrajenschii și Simionențchii, și cu acéle 2 polcuri ar fi bătut pre turci. Altă nu i-ar mai fi trebuit, ce-ar fi lăsat-o înapoi, de ar fi venit încet și ar fi izbîndit.

197. Atuncea au sosit mai pre urmă, după acel sfat, și un unchiu a împăratului, anume Apracsin, gubernatul de Azac. Și întrebîndu-l și pre dînsul sinatul, el au dzis că nu-i bine cum au așădzat sfatul, că-i cu greu a să bate

1-24 *lipsesc* M, P// 1 și să între B, E/ taĭe și să arză B,C,E,G,V//2 pînă va întra B,C,D,V/ greimea B,C/ apucé B// 3 luoa B,C/ așa B,C/ așezat B,C/ începusă B// 4 zahareaoa C, și zahareaoa B, V, și zaireaoa E, și proviiant, zairea G/ gătise B/acéste B,C/ scriu]scrie D// 5 196]101 B, 166 C, D, 148 E, 161 G, 175 V/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ măcarî B,C/ să însurase ⟨însurasă C⟩ de curund, dar îi era mare jeale B,C,E,G/ mare jeale D,V// 6 ficior B,C/ cum tot și au perit C, precum ș-au perit B,E, precum au și perit G, precum tot și au perit pînă la urmă V/ *lipsește* tot G/// 7 senatorilor B,C or putea C/ sfatul acela C/ei]ĭei B,C,V// 8 apucase B, apucasă C/ înpăratul B,C//9 rușine B]cu greu C//10 Decii B,C/ înpăratul B,C, *lipsește* E/înpăratul oblicind G/ Șeremet feldmarșal B,E, G/ că-i iaste jale de ficior C,D, că-i iaste jale de ficior că va peri ⟨la turci G⟩ B,E,G//12 înnainte B,C//13 Dunăre B/ poroncise B/ pre B,C//14 viind B,C,V,/înpărățiĭa B,C/și ar fi B/ céli B,C/doao B,C/ polcuri înpărătești B,E,G//15 a lui]a mării-sale V/ *lipsește* cu[1] V/a lui cu]céli B,E,G/ doaosprăzéce mii B,C// 16 întinsu B,C/ fără B,C/*lipsește* făr⟨ă⟩ de nici o grijă V/grije B//17 care B, carii C/polcuri înpărătești C/ să chiamă ⟨chiiamă C⟩ Preobrajenschii polcu și Simionețchii polcu B,C,D,E,G/ V// 18 acéli doao B,C/ Altă oaste nu i-ar fi mai trebuit B,C,D,E,G,V// 19 ce ar fi B, ce ar fi lăsat o oaste înnapoi/ înnapoi B, înnapoi céĭalaltă oaste D,E,G/ *lipsește* înapoi V/ vinit B,C// 21 197]102 B, 167 C,D, 150 E, 163 G, 176 V/ Atuncea ⟨Iară atunce G⟩ mai pre urmă, după acel sfat, au sosit și un B,G,V, Iară mai pre urmă, atuncea, după acel sfat, au sosit și un E// 22 al înpăratului C, V/ anumé B, pre anumé C/ Apraxin B,V/cnĭazul și gubernatul B,C,E,G,V// 23 senatul B,C, sănatul E,V /*lipsește* el B,E,G//24 așezat B,C/ că-i]că iaste B,G,V//

f. 378 în trei părţi. Că cu Şfedul sint cîţiva ani de / cînd să bat. Şi dintru un lucru de nemică s-au început sfada acmu şi cu Turcul. Aşijderea şi léşii le sint vrăjmaşi. Cu greu le va fi.

Numai cu turcii, cum au aşădzat, aşea să lasă deodată; şi de or şi mai cére, să le dea, pînă a tréce craiul Şfedului. Şi apoi să stea să să împace cu Şfedul şi, împăcîndu-s⟨ă⟩ cu Şfedul, s-or aşădza pre lesne şi cu Leavul. Atuncea le-or eşi şi solii de la turci, ce sint zălog. Deci pre lésne ĭaste atuncea a strica pace cu turcii şi a să bate prea cu iuşor cu dînşii.

Şi aşea s-au apucat şi Savva Rogojenschii cum despre turci, dîndu-le bani, or face pace.

Deci sinatorii, pentru voĭa lui Şeremet, au mers la împăratul, şi dzicînd acéste cuvinte, au lăsat şi el să fie aşea, după sinat. Şi s-au părăsit a mai face oaste împotriva Turcului, pînă la o vrémé.

197. Împăratul Moscului ş-au strîns toat⟨ă⟩ oaste şi au şădzut în vasă, de-au trecut de la Petreburc marea, în céĭa parte, la Şfed, asupra finiilor. Şi s-au bătut acolo 2 ani şi au luat toat⟨ă⟩ crăie Finiilor, ce era supt ascultarea Şfedului. Şi au luat şi cetatea Abovul, care era stoliţă finiilor; şi apoi iarăş cu cinste s-au întors la scaonul său, la Petreburc. /

f. 378^{v} 198. Iară pre Şeremet l-au trimis la Chiov şi i-au lăsat 20.000 de oaste căzaci şi calmîţi, să stea să dea ce a da, să-ş scoată feciorul şi să poarte grijă despre turci, să aşédze acel lucru.

1—28 *lipsesc* M,P//1 trii B,V/Şfédul C]svedzii V/sînt B, C/ cîţiva B// 2 acmu şi turcii V// 3 sînt B,C/ vrăjmaşi]duşmani G// 4 *după* fi *ad.* a să bate în trii părţi B,E,G// 5 *lipseşte* cu turcii E/aşezat B,C/ aşa B,C// 6 de vor D/cérĭe B//7 Sfédului C, Svedului V/ înpacé B, înpace C// 7—8 Svedul$^{1-2}$ B, Sfédul $^{1-2}$ C/ înpăcîndu-să B, înpăcîndu-s⟨ă⟩ C/ să vor aşeza B,C/lésne B, C/ Leavul]léşii B,C,E,G,V//9 le-or ĭeşi B,V, le vor eşi C,E,G/sînt B,C/ *ante* Decii: 168 C,D, 177 V// 10 pacea B,C// 12 aşĭa B, aşa C// 13 pacé B// 14 Decii senatorii B,C/ Şeremet feldmarşal E/ mersu B,C// 15 înpăratul B,C/ acéste B,C/ el]înpăratul B,D,E,G// 16 aşa, după cum au zis senatul B,C,D,E,G,V/ înprotiva B,C// 17 vrémĭe B, vréme C// 18 197] 103 B, 169 C,D, 151 E, 164 G, 178 V/ Înpăratul B,C, Iară înpăratul V/ strînsu toată B,C/ oastea C// 19 şezut B,C/ vase B/ de au B,C/ Petrîburcu B, Petrburcu C/ mare B// 20 Şfed]şfedzi B,E/ *lipseşte* la Şfed V//21 doi C/toată C// 20-21 *lipseşte* Şi s-au bătut... crăie Finiilor B,E,G,V/ crăiĭa C/ ce]carii V// 22 Şfédului C, Şvedului V/ caré C/ era]iaste B,E,G// 23 *după* stoliţă *ad.* adecă scaon B,E,G, scaonul C/ întorsu B,C//24 Petrîburcu B, Petrburcu C// 25 198]170 C,D, 152 E, 165 G, 179 V/ Iară după ce au vinit înpăratul la Petrîburcu, pre Şeremet feldmarşal B,E, Iară după cĭe s-au întorsu înpăratul la Petrburgu, pre Şeremet V/ *ad. marginal* pre D/ triimis C// 26 doaozăci de mii B,C// 27 ficiorul B,C, ficiorul de la turci E,G,V/ grije B/ *lipseşte* despre turci V/ aşeze B//

Aşijderea şi despre parte Rîgăi au lăsat pre Menjic fercmarşalîc, să păzască despre şfedzii din gios.

199. Iară Dumitraşco-vodă atuncea au făcut ponturi de cerea Ţara Harcovului, cu toate veniturile, dzicînd că ţară au lăsat, ţară să-i dea. Şi pre toţi moldovénii el să fie mai mare. Ce-i va fi voĭa lui, volnic să fie, fără ucazul împăratului. Nime să nu hie volnic a mérge nicăiuri. Şi altele multe ca acéstea.

200. Atuncea împăratul au dat acéle ponturi a lui Dumitraşco-vodă la sinat, să le vadză şi cum or socoti ei. Deci Apracsin au dzis cătră sinat: „Nu-i bine să-i daţi Ţara Harcovului, ce o cére el; că măcar eu că am vro 30 de răvaşe de la acei căzaci din Harcov de jalobele lor ce au pre Dumitraşco-vodă. Şi acolo, într-ace ţară, sint aproape de 80.000 de oaste slujitori; şi acmu, nefiind pacé, lesne le iaste a să rădica ca să s⟨ă⟩ dea supt Turc, că nu-i departé Azacul. Şi cît am sta să ne batem cu streinii, noi om vrea să ne bate⟨m⟩ cu ai noştri".

201. Atuncea şi Şeremet au dzis: „Adevărat, bine ai dzis, că aşea va hi. Şi încă ĭaste alta şi mai mare. Că mi-au/ f. 379 spus un boiar de a lui, anumé Savin Zmucil⟨ă⟩ banul, că mai nainte vrémé s-au mai închinat din domnii moldovéni la créştini, la léşi, la unguri, şi apoi i-au ertat turcii, de s-au dus la dînşii. Şi mai pe urmă acei domni mult rău au făcut créştinilor, anume acei domni Pătru-vodă, Grigorie-vodă, Aşijderea şi acesta, de s-a aşădza la Harcov, nu-i departe Crîmul".

1-27 *lipsesc* M,P// 1 Rigăi B, cetăţii Rigăi C/ pre Menjic pre cnĭazul Alexandru ⟨Alexandru cneazul G⟩ Daniilovici, feldmarşalic B,E,G,V, pre Alexandru Daniilovici, al doilea feldmarşal Menjic C, pre Alexandru Daniilovici Menjic feldmarşal D//2 şfézii C//3 199] 104 B, 171 C,D, 153 E, 166 G, 180 V/poncturi B//4 *după* cerĭa *ad.* la înpăratul B,E,G, V/ viniturile B,C/ dzicîndu C// 5 pre]preste G// 6 Ce va fi C/ *lipseşte* lui E/ să fie ⟨*lipseşte* să fie G⟩ să facă ⟨*lipseşte* să facă V⟩ şi fără ⟨de G⟩ ocazul B,E,G,V/ fără]şi fără C, fără de D/ocazul D//7 înpăratului C]lui B,D,E,G,V/ Nimé B,C/ fie B,C/ volnicu C/ necăiri B,V, nicăiri C// 8 acéste B,C// 9 200] 105 B, 172 C,D, 154 E, 167 G, 181 V/ înpăratul B,C/ au dat înpăratul V/ acéli B,C/ poncturi C// 10 senat B,C/ or]vor E/ei]şi ĭei B,E,G, V//11 Decii B,C/Ap⟨r⟩acsin C/Apraxin cnĭazul şi gubernatul de Azac B,E,G,V/ zis B/senat B,C, sănat V// 12 cerĭe B,V/ măcarî B,C/ că măcarî că eu că am E/ că măcar că G,V/ vreo triizăci B,C//13 răvaşĭe B/acĭei V/ din]de G// 14 într-acĭa B, într-acea C/ sînt B,C//15 optzăci de mii B,C// 16 pace C/lésne B,C/ să să dea B/ supt ascultarea Turcului B,C,D,E,V/ supt ascultarea turcilor, că de acolo nu-i G// 17 departe B, C// 18 batem B,C// 19 201] 173 C,D, 155 E, 168 G, 182 V, *lipseşte* B/ Şeremet feldmarşal B,E,G// 20 aşĭa B, aşa C/ fi B,C// 21 boiariu B,C/ ai lui B,C,E/ Savin banul Zmucilă B,E,G,V/ Zmucilă C// 22 înnainte B,V, înnainté C/vréme B, C// 23 creştini B,C/ la unguri, la léşi, la unguri şi apoi D/ şi la unguri G/ *după* apoi *ad.* pre acei domni C// 24 de]şi C/ pre B,C/ acĭei domni B, *lipseşte* C// 25 au făcut mult rău creştinilor C/creştinilor B/anumé B,C/ Pătru-vodă şi B,E, Petr⟨u⟩-vodă şi C// 26 aşeza B,C/ să va aşeza D//

202. Deci sinatul, audzind, au ales să dea lui Dumitrașco-vodă 1.000 de dvoruri în Țara Moscului, caré acea mie de dvoruri cuprinde 50 de sate; și oameni ca 15.000 sint. Și să-i mai dea și cîte 20 pungi de bani pre an, care fac 6.000 ruble, și 2 părechi de curți frumoasă în stoliță. Iar boĭarilor să le dea 13 sate ce-au fost a celui ghenărariu Sidlovschii, de le stăpîniĭa Dumitrașco-vodă. Care boĭari a priimi, să-i dea de acéle sate, iar care nu a vrea, să-i dea ucaz de voĭe, să-ș margă la pămîntul său, ca să s-așédze.

203. Deci Dumitrașco-vodă, eșindu-i ucaz, au și venit la Harcov, cu multă voĭe rrea că s⟨ă⟩ depărteadză de țară, și s-au rădicat și s-au dus în Moscu. Și nu mult după aceasta i-au și murit doamna Casandra, fata lui Șărban-vodă, domnul muntenescu. Și au îngropat-o în tîrgu, în stoliță; și au rămas văduoiu de au trăit cîtăva vrémé, /
f. 379v pîn's-au însurat, care s-a scrie mai nainte.

204. Iară boĭarii cine au vrut să priimască, li-au împărțit de acéle sate a lui Sidlovschii, de trăescu unii și

---

1 202]106 B, 174 C,D, 156 E, 169 G, 183 V, 199 M, 119 P/ Decii B,C/ sinatul B, senatul C/ audzind acéste V// 1-5 Împăratul Moscului ⟨moschicescu P⟩ au dăruit lui Dumitrașcu voevoda 1.000 ⟨de P⟩ dvoruri ⟨adică 50 sati M⟩, însă în Velico Rosiĭa, iar nu la Harcov, după cum poftie Dumitrașco voevoda, și leafă cîti 6.000 rubli pre an și doao părechi curți frumoasă în stoliță M,P// 2 O mĭe B, o mie C/ care acĭa miĭe B// 3 cinzăci B,C/ oameni sînt ca V/ cinsprăzéce mii B,C//4 sînt B/*repetă* Și să-i mai dea C/ doaozăci de pungi B,C/ de pungi E/ *lipsește* de bani G/ carii C//5 șeașĭe ⟨șasĭe C⟩ mii de ruble B,C/de ruble D/doao B,C/ frumoase B//6 triisprăzéce B,C// 6–9 Boerilor ⟨Boerii P⟩ moldoveni ci era cu Dumitrașcu voevoda, însă le-au dat împăratul ⟨cîti P⟩ 13 sati, însă acelora ⟨acelor P⟩ ci or vre ⟨ce vre P⟩ să rămîi să trăiască acolo; iar cari nu or ⟨n-a P⟩ vre să trăiască acolo, unora ca acelora să le dei ucaz ⟨ocaz P⟩ și să fii volnici a să întoarci în țara lor, în Moldova M, P// 6 ce au C/gheneral B,C,E,G,V/gheneral a lui Sidlovschii D//7 de]ce C, care sate B,E,G,V/ Și care B,C,E,G,V/ boĭariu B, boiariu C//8 acéli B,C//8–9 sate bine va fi, iar carii n-or ⟨nu vor E,G⟩ priimi și n-or ⟨nu vor E,G⟩ vrea, acelora să le dea ocaz și voĭe de la înpărățiĭe, să-ș margă B,E,G/ sate, bine va fi, iar carii n-or priimi și n-or vrea să rămîĭe la Moscu, să le dea ocaz V// 9 *după* său *ad.* în Moldova D/ *lipsește* ca B,G,V/ să B,C// 10–16 *lipsesc* M,P// 10 203]107 B, 175 C, 157 E, 170 G, 184 V/ Decii B,C/ ocaz B,V/ vinit B,C// 11 rea B/ să depărtiază B,C// 12 *după* rădicat *ad.* din Harcov G// 13 aceasta]acéĭa B,E/ Șerban B,C, V//14 *lipsește* vodă G/domnului B,E,G/tîrgu]cetaté B,E,G//15 *după* stoliță *ad.* undé iaste scaonul înpărătescu B,E,G/ *după* rămas *ad.* Dumitrașco-vodă B,C,D,E,G,V/ văduvoiu B,C, D, V, văduv G/ vreme B/ vréme C *după* vreme *ad.* fără de doamnă B,E,G,V// 16 pînă C]pînă ce B,E,G/ să va scrie mai înnainte B, să va scrie mai înnainte la rînd ⟨la rîndul său C⟩ C,D,E,G// 17 204]108 B, 176 C, D, 158 E, 171 G, 185 V/ cine carii B,E,G,V/ *lipsește* să priimască D/ înpărțit B,C// 17-2 Deci cari din boeri au vrut să trăiască acolo au priimit sati și s-au așăzat acolo; iar acelora ci n-au vrut să trăiască acolo le-au dat ucaz ⟨ocaz P⟩ și s-au întors în Moldova M,P//18 acéli C/ lui]gheneralului B,E,G,V//

pînă astădzi într-acéle sate; iar carii n-au vrut să priimască, ei au venit la Chiov, la Șeremet, ca să-i sloboadză.

Dar Șeremet nu vrea să-i sloboadză, și-ncă nu numai pre boĭari, ce și pre neguțitori, și pe slujitori, și pre toți. Că-i dzisésese Dumitrașco-vodă, în pizma boĭarilor caré să ducea de la dînsul, să nu las⟨ă⟩ nici pre unul să treacă, pîn'nu i-or slobodzi turcii feciorul.

Deci Șeremet să protivis⟨ă⟩ lui Dumitrașco-vodă și nu-i lăsa, de-l blăstăma toț, că periĭa atîțea oameni. Alții nu avea ce mai cheltui, alții era neguțutori, altora le rămăsése făméile în Moldova. Ce bogat blăstăm era asupra lui Șeremet!

205. De aceasta audzind chihae veziriului, au dzis feciorului lui Șeremet: „Pentru ce propréște tată-tău neguțutorii și moldovénii ce vor să vie încoace? Să-i scrii ca să-i sloboadză". Și așea, pe scrisorile feciorului lui Șeremet, au slobodzit neguțitorii și pre alți moldovéni ce era acolo.

Atuncea m-au slobodzit și pre mine, Ioan Niculcé hatman, cu voĭa lui, după ce-au trecut doi ani. Și am venit în Țara Leșască, cu multă nevoĭe, care s-au pomenit mai sus.

206. Dumitrașco-vodă, după ce s-au dus la Petreburc,/
f. 380 pre boĭarii moldovéni n-au vrut să-i ĭa cu dînsul la împăratul, socotind că va isprăvi să nu mai poată scăpa

---

1–25 *lipsesc* M,P//18 – 1 a lui Sidlovschii și unii au trăit pînă la sfîrșitul vieții lor și după dînșii ficiorii lor întru acéli sate C//1 și pînă astăzi ⟨și B⟩ ficiorii lor B,D/ de au trăit pînă la sfîrșitul ⟨săvîrșirea G⟩ vieții lor și după dînșii și ficiorii lor întru acéli sate E,G/ de au trăit în viiața lor și ficiorii lor; iar cari V/ într-acéli B/ iar carii boiari C//2 ei]ei B,V, *lipsește* C/ vinit B,C,V/ Șeremet feldmarșal B,E,G//3 Dar] Deciii B,E,G/ încă B,C//4 pre, B,C//5 zisésĭe B, dzisésĭe C/ carii B,C,V// 6 lasă B,C/ triacă B/ *după* triacă *ad.* încoace în Moldova C// 7 pînă nu-i vor slobozi B,E,C/ ficiorul B,C// 8 Decii B,C/ protivisĭe B// 9 și nu-i lăsa]să nu-i lase G/ toți B,C/ atîțĭa C//10 nu mai avea B,C,E,G,V//11 rămăsésĭe B,C/ fimeile B,C/ Ce mult și bogat B,E,G, Ce bogat și mult C/ bogat]mult V//13 205]108 B, 177 C, D, 159 E, 172 G, 186 V/ chihaĭa B,C/ viziriului C/ viziriului *ad.* la Țarigrad V//14 ficiorului B,C/ *după* Șeremet *ad.* la Țarigrad/ E,G/ Pentru cĭe B,V/ poprește B// 15 să viĭe de la Chiov încoaci B,E,G// 16 – 17 Și așa scriind ficiorul lui Șeremet ⟨la tată-său E⟩, pe scrisorile lui au slobozit tată-său Șeremet B,C,E,G// 16 sloboază B/ așa C/ pre C/ ficiorului C// 18 *după* acolo *ad.* într-acéli părți de loc B,E,G,V// 19 Atuncea au slobozit ⟨Dumitrașco-vodă V] și pre Ion Neculcé hatmanul ⟨hatmanul Ion Neculcé C⟩ B,C,D,E,G,V// 20 *după* lui *ad.* Dumitrașco-vodă C,D,G/ după cĭe au trecut B/ ce au C/ Și au vinit B,C,D,E,G// 20-r. 11 din p. urm. *lipsește* Și am venit... unde i-au răspuns așea. V//21 – 22 care mai sus s-au scris B, precum mai sus s-au scris E,G/ pomenit]scris C//23 206]109 B, 178 C,D,160 E, 173 G/ după ce]cînd C/ Petrîburcu B/ *după* Petrburcu *ad.* de la Harcov C//25 înpăratul B, C//

de acolo. Și-i grăiĭa de rău cătră împăratul, dzicînd că Ion hatman și alții au rămas acolo și vor să s⟨ă⟩ ducă la turci, și pentru aceĭa au trimis de i-au luat cu vartă, de i-au dus la Harcov, vrînd să-și acoperă rușine, căci i-au dus cu vartă. Că oblicisă împăratul de acel lucru, că i-au luat cu sila, și unii din Chiov au și fugit.

207. Iară împăratul au răspuns lui Dumitrașco-vodă, mai vîrtos pentru mine, Ioan hatman: „Dac⟨ă⟩ nu va să șadză, volnic să fie: Dumnedzeu să-i agiute să margă unde i-i voĭa, că nu mi-i rob". Atuncea Dumitrașco-vodă n-au căutat bine, unde i-au răspuns așea.

208. Iară cînd mi-am luat dzioa bună de la Harcov, de m-am despărțit, mult mă îmbiĭa să mai ședzu, și multe să adeveriĭa să-mi dea, și să-mi isprăvască și de la împăratul mare milă. Și cînd mi-a hi voĭa, el să-mi isprăvască.

Dar eu eram bucuros c-au venit acela ceas, di-am găsit vrémea să ĭes dintr-acel norod greu și cumplit. Că-s niște oameni foarte necrédincioși, și prea cu greu traiu au oamenii ce sint nedeprinși cu acel fél de oameni dintr-acéle părți.

1-20 *lipsesc* M,P//1 *după* rău *ad.* pre boĭari B,D,E,G/ înpăratul B,C//2 hatmanul Ioan G/ și cu alții E/ să B,C// 3 acéĭa B,C/ *după* vartă *ad.* din Chiov B,C,E,G// 4 vrînd să-și acopere rușinea D]vrînd să-ș tocmască lucrul B,C,E,G/ căci]pentru că C,E,G, pentru căci D//4-5 i-au dus pre boĭari cu vartă B,D,E,G, i-au dus cu vartă pre boiari C//5 oblicis⟨ă⟩ C/ înpăratul B,C// 6 *după* sila *ad.* pre boĭari ⟨boiari C⟩ B,C,E,G/ *lipsește* și[2] D/ *după* fugit *ad.* precum mai sus s-au scris B,E,G// 7 207]109 B, 179 C,D, 161 E, 174 G/ înpăratul B,C/ răspunsu B,C// 8 pentru hatmanul Ion C, pentru Ion Neculcé hatmanul D, pentru Ion Neculcé hatman și pentru alți boĭari B,E, pentru hat⟨manul⟩ Ioan Neculce și pentru alți boeri G/ Dacă C//8-9 Dacă nu vor să șadză volnici să fiĭe B,E,G//9 să le agiute B,E,G//9-10 undé le iaste voĭa, că nu-mi sînt robi B,E,G//10 robu C//11 undé B,C/răspunsu B,C/ *după* răspunsu *ad.* înpăratul B,E,G/ așa B,C// 12 208]109 B, 180 C,D, 162 E, 175 G, *lipsește* V/ mi-am]ș-au B,C,E,G,V// 12-13 dzioa bună de la Dumitrașco-vodă, Ion Neculcé hatman, din Harcov, de s-au despărțit și au purces încoace, mult îl îmbiĭa Dumitrașco-vodă să mai șază B/ dzioa bună de la Dumitrașco-vodă, hatmanul Ion, din Harcov, mult îl înbiĭa să mai șază C/ zioa bună Ion Neculcé hatmanul de la Dumitrașco-vodă, din Harcov, mult îl înbiĭa să mai șasă D/ zioa bună Ion Neculcé hatman ⟨hat⟨manul⟩ Ion Neculcé G⟩, din Harcov, de s-au despărțit, mult îl înbiĭa Dumitrașco-vodă să mai șază E, G/ dzioa bună de la Dumitrașco-vodă, din Harcov, și au purces încoace, multe îi adeveriĭa că-i va da și să-i isprăvască V// 14 i să adiveriĭa G/ să-i dea B,C,D,E, să-i dei G/ să-i isprăvască B,C,D,E,G/ *lipsește* și[2] V/ înpăratul B C// 15 Și cînd i-a fi voĭa, ori di ce lucru el să-i isprăvască B,E,G, V, Și cînd îi va fi voia el să-i isprăvască oricé C/ i-a fi D/ să-mi]să-i D// 16-17 Dar Ion hatmanul ⟨hatmanul Ion D,G⟩ era bucuros că au vinit acel ceas de au găsit vréme să iasă B, D,E,G, Dar hatmanul Ion era bucuros că au găsit vréme să iasă C,V// 17 dintru acel D/ nărod V/ Că-s]Că sînt B,C,E,G,V// 18 néște B/ necredincioși B,C/ pre B// 19 ce] cei ce G/ sînt B,C/ oamenii ce nu sînt deprinși cu dînșii. V/ féliu B,C// 20 dintr-acéli ⟨dintru acéli C⟩ părți de loc ⟨locu C⟩ B,C,D,E,G//

Și avea mare jeale și el, și doamna lui, și toți moldovénii. Și-mi dzicea că nu mi-oi putea face pacé, ce oi peri de turci. Dar eu am pus nădejde la Dumnedzeu, /
f. 380v și pentru dreptate mea [nu] s-au îndurat și din toate m-au scos.

Și după ce-am venit, încă și Șeremet în cîteva rînduri mi-au dzis să mă aședz și va scrie la împăratul să-mi dea jalovanie și sate. Dar tot n-am priimit; că ĭaste norod prea cumplit, și nu sint oamenii slobodzi să margă unde i-i voĭa, nici la împărățiĭe, fără ucaz. Și ucaz nu vor să facă, ca pentru să nu facă cheltuială împărăției. Și la împărățiĭe, vro curté mare ca acéĭa, cu tvorebnici mulți, nu-i, măcar precumu-i la domniĭa țărîi noastre, sau altă crăie și domnie, ce foarte-i un lucru puțin; numai oșténi de agiuns.

Deci de viiața mea îmi era cum îmi era, dar mai mult îmi era pentru copiii miei, la ce vor rămînea, că numai doar săldați să fie; iar la alte boĭarii nu încap feciorii unora ca a cestora.

209. Ce, fraților moldovéni, rogu-vă să luați aminte, să vă învățați și să vă păziți. Oricît ari fi în cinste la vrun

1-21 *lipsesc* M,P// 1 jale B,C/ el]Dumitrașco-vodă B, E,G/ *după* lui *ad.* și boĭarii E,G// 1-5 *lipsesc* V// 2 Și-i dzicea ⟨zicea C⟩ că nu-ș va putea ⟨nu ș-a putea C⟩ face B,C,D,E,G/ ce va peri B,C,D,G, și va peri E// 3 el puind nedejde B,E,G, el ș-au pus nedejde B, el puindu-și nădejde D/ Dumnezeu C//4 dreptatea B/mea]lui B,C,D,E,G/ *după* îndurat *ad.* Dumnezeu B,C,D,E,G/ din] dintru G//5 m-au]l-au B,C,D,E,G// 6 după ce au vinit mai încoaci ⟨*lipsește* mai încoaci C,D⟩ în Țara Căzăcească B,C,D, E,G/ Șeremet feldmarșal B,E,G// 6-7 Și viind pînă în Țara Căzăcească, încă și Șeremet feldmarșal i-au dzis să să aședzé acolo V// 7 i-au dzis ⟨zis B⟩ să să așéze acolo ⟨*lipsește* acolo D⟩ B,C,D,E,G/ scriĭe B/ înpăratul de-i va da ⟨să-i dea C,D⟩ jalovaniĭe ⟨jalovanie C⟩, adecă milă ⟨*lipsește* adecă milă V⟩ B,C,D,E,G,V// 8 și sate]liafă și sate D/Dar el C/n-am]n-au B,C,D,E,G,V/un norod B,C,D,E, un nărod G,V//9 cumplit]greu V/ nu sînt B,C/ undé C/ undé le iaste voĭa B,E,G, unde li-i voĭa D, V// 10 înpărățiĭe B,C/ fără de B,D,E,G,V/ fără de ocaz nu pot să margă. Și ocaz V/ *lipsește* fără ucaz C/ocaz[1-2] B,E,V//11 chieltuială mare G/înpărățiii B,C//12 înpărățiĭe B,înpărăție C/vreo curte C/curte B/dvorebnici B,E,zvorebnici C,D//11-r.16 din p.urm. *lipsește* Și la împărățiĭe... și să face fortună *și înlocuit cu :* Și viind hatmanul Ion pînîn Țara Leșască au zăbăvit și acolo șepte ani, pînă ș-au făcut pacé de au vinit în pămîntul său, în Moldova, precum s-a scriĭe la rînd, mai înnainté V// 13 nu-i]nu iaste B,E,G/ măcarî B/ precumu-i]precum iaste B,E,G/ *după* noastre *ad.* a Moldovii C, G/ sau]sau la C,D//14 crăiĭe C/ *lipsește* sau altă crăie și domnie B,E,G/ domniĭe C/ foarte iaste B,C/ ce iaste foarte un lucru G, ce foarte un lucru D/ oșténi sînt mulți, de agiunsu B,E,G, oșténi sînt de agiunsu C,D//16-17 Decii de viiața lui ⟨să B⟩ îi era cum îi ⟨cumu-i C⟩ era și nici foarte ⟨*lipsește* și nici foarte C,D⟩, dar mai mult îi era B,C,D,E,G// 17 miei]săi B,D,E,G, lui C// 18 doară C/saldați B,C,/ fiĭe B/ iară B/boerii B,C/ficiorii B,C,//19 *după* cestora *ad.* la Moscu C// 20 209]110 B, 181 C,D, 163 E 176 G/să vă luați B,E,G//21 Oricît veți fi B,E,G, Orcît ai fi C,D/ vreun domnu B,C//

domn, bine ĭaste să-i slujeşti cu dreptate, că şi de la ⟨Dumnedzeu⟩ ai plată. Iar cu domnul niciodată să nu pribegeşti, măcar cum ar hi, şi nu numai în ţară streină, ce nici în Ţarigrad cu dînsul să nu mérgi, fiind tu moldovan. Ce să-i slujéşti în ţara ta, căci streinii caută numai pre domn să-l miluiască şi să-l cinstească; iar pre boĭarii f. 381 ce sint pribégi cu domnul, într-o nemic⟨ă⟩ sint. / Altă cinsté are boĭariul. cîndu-i pribag singur, alta iaste, cîndu-i cu domnul său.

Şi apoi domnul să visadză că iaste tot putérnic, ca la ţara lui, cînd este domn, şi va să ţie aşea, ca s⟨ă⟩ năcăjască pre acei boĭari, şi nu socotéşte slujba ce i-au făcut, că s-au înstreinat, ce nemică învoial⟨ă⟩ nu-i face.

Nădéjdea domnului ĭaste ca săninul ceriului şi ca încetul mării; acmu ĭaste senin şi să face nuor, acmu ĭaste marea lină şi să face fortună.

210. Acmu să lăsăm céle streine pîn-aicea a le scriĭe deodat⟨ă⟩, pînă iar le-a veni rîndul, şi iar să ne întoarcem a scriĭe de unde am lăsat a scriĭe de ţara noastră.

211. Veziriul, rămîind la Stănileşti, după ce-au purces moscalii, au şi trimis pre un paş⟨ă⟩, anume Curt, să stea la Ĭaşi, cu ferman de ertare tuturor greşelelor cine ce-ar hi făcut. Şi au trimis şi la Lupul sin Gavrilit⟨ă⟩ să-l aducă de la bejenii dé la Bursuci.

1-16 *lipsesc* M,P// 2 Dumnezeu B,C,D,E,G/ *după* plată *ad.* şi de la acel domnu ce-l vii sluji cu dreptate D/Iară B//3 pribégeşti C/măcarî B/ar fi B// 4 mergi B,C// 5 slujeşti B,C/ căci]pentru căci D, pentru că E,G//6 domnu B,C/ cinstiască B/ iară B//7 sînt$^{1-2}$ B,C/ întru o C/nemică B,C/ Şi altă B,E,G// 8 cinste B,C/ cînd iaste pribeag B,E,G/ sîngur B,C/ şi alta B,C,E,G// 10 visadză]socotéşte B,C,E,G// 11 iaste B,C/ domnu B,C/ ţiĭe aşa B,C/ să năcăjască C]să necăjască B// 13 că]şi că B,E, şi pentru că G/ *după* înstreinat *ad.* pentru dînsul pin ţări streine B,E,G/ învoială B,C/ *după* face *ad.* precum s-au tîmplat şi atuncea B,E,G// 14 Nedejdea B, Nedejde C/ încetul]limanul B,C,E,G//15 acum$^{1-2}$ C/sănin B,C//16 mare B,C//17 210]111 B, 182 C,D, 164 E, 177 G, 188 V, *lipseşte* M,P/ Iară acum lăsînd B, E,G/ pînă B,C/ scrie C// 17-19 Iară acum lăsînd céle streine a le scriĭe decdată, să scriem de unde am lăsat iarăş de ţara noastră V/ Di aici iar ⟨iarăş P⟩ începem istorie pentru ţara noastră ce nenorocită, Moldova M,P// 18 deodată B,C/ iară B,C/ iarăş le va veni G/ *lipseşte* şi E,G/ să ne întoarcem iară E,G// 19 a scrie C, *lipseşte* B,E,G/ undé C/ *lipseşte* a scrile C/ *după* noastră *ad.* de Moldova C// 20 211]112 B, 183 C,D, 165 E, 178 G,1 M,P, *lipseşte* V/ Viziriul C/ după cĭe au B,V, după ce au C/ *lipseşte* moscalii E// 20-22 Viziriul, după ce au purces moscalii, au rămas la Stănileşti şi di acolo au triimes la Eşi pre un paşi anumi Chiurt, să ste la Eşi M,P// 21 *repetă* şi C/ paşĭa B,C/ anumé B,C/ Curt-paşa B,V, Curt-paşĭa C,D,E,G// 22 ertaré B,C/ tuturor greşiţilor C, tuturor celor greşiţi V, tuturor greşiţilor greşelilor B, tuturor greşiţilor greşealile E,G/ cine ce ar fi ⟨hi C⟩ făcut B,C]oricini ce-au făcut M,P// 23 *lipseşte* şi B,E,G,V/ sîn B,C,V]fecior lui D,E,G, *lipseşte* M,P/ Lupul vornicul D,E/ *ad, marginal* ficior lui Gavriliţă vornicul D/ Gavriliţă C/ să-l aducă]să vie adică P// 24 de B,C/ de la^{1}]din M,P//

Ş-au răpedzit în toate părţile la vadurile Prutului, unde găsiĭa moldovéni, de-i scotea din robiĭe. Şi au purces de la Stănileşti cîtinel spre Dunărea, să margă la Ţarigrad.

212. Curt-paşa, după ce-au agiuns în Iaşi, pre cine găsie din căpeteniile ţărîi au şi început a-i boĭari, cum boĭaréşte domnul Moldovei. Şi şedea în curţile domneşti/. f. 381^{v} Iar atunce era un boĭariu, anume Darie Donici sărdar, care pre urmă, la alţi domni, au agiuns şi logofăt mare, iar la moscali au fost polcovnic. Mergînd la Curt-paşa, l-au pus hatman.

Aşijderea şi pre un grec, Buzagiu, îl pusése postelnic mare. Şi pre alţii ce mergea la dînsul tot îi boeriĭa. Ş-au început Curt-paşa a umbla cu binişor, ca să-l poftească acei boiari aicea, ca să scrie veziriul să rămîe el paşă în Iaşi. Dar n-au putut isprăvi nemic.

213. Iară Lupul vornicul mergînd la véziriul, mult l-au mustrat pentru căci s-au hainit ţara. Iar el au dat

1 Şi au B,C]Au M,P/ răpedzit]triimis E,G/ la]şi la M,P/ vadurili C// 2 undé B,C]şi undi M,P/ moldovéni robiţi de tătarî B,E,G,V]robi moldoveni M,P/ de-i]îi M,P/ din]de la B,E,G/ *ad, ulterior* din robiĭe A/ *după* purces *ad.* veziriul B,E,G,V//3 *lipseşte* de la Stănileşti B,E,G/ cîtinel de la Stănileşti V/ cîtinel]pre încet în gios M,P, *lipseşte* C,E,G/ Dunăre B// 5 212]113 B, 184 C, 183 D, 166 E, 179 G, 189 V, 2 M, P/ Chiurt M,P/ Iară după cĭe au agiunsu Curt-paşa în Iaşi V/ cĭe ⟨ce C⟩ au agiunsu B, C// 6 găsiĭa B,C/ căpiteniile C/ *după* ţărîi *ad.* din boĭari B,E,G/ a-i boeri C/ cum]după cum M,P//7 boeréşte C/ şidea B,C]trăiĭa M,P//8 atuncea B,C/ *lipseşte* Iar atunce era un boĭariu M,P/ Iar atuncea un boeriu era, pre anumi Darie Donici, ce fusăsi sărdariu, care mai G/ anumé C]pre anumé B,E,V/ serdar C]ce fusésĭe sărdar B,E, V//9 care]careli D/ au agiunsu de au fost D// 9-10 care mai pre urmă, la alţi domni, ⟨acel boĭariu B,G⟩ au agiunsu de au fost şi logofăt mare, iar la ⟨pre C⟩ acéli vremi ⟨acĭa vrémĭe V⟩ pre ⟨*lipseşte* C, V⟩ atuncea la moscali B,C,E,G,V// 8-11 Deci pre Darii Donici sardariul l-au pus hatman. M,P// 10 Decii acest boĭariu mergînd B,E, G,V, Mergînd acest boiariu C, Acesta boiariu mergînd D// 11 l-au şi pus B,V, l-au pus să fie E// 12 *lipseşte* Aşijderea şi M,P/ şi pre alt boĭariu grec, anumé Bozagiul V/ pre un grec, pre anumé Bozagiul, îl pusésĭe să fiĭe B/ pre un grec ce-l chiema Bozagiul, ce fusésĭe ⟨la alţi domni D⟩ vameş mare ⟨pre acela C⟩ l-au pus ⟨îl pusésĭe să fie E,G⟩ postelnic mare C,D,E,G/ Bugeaziu M,P/ *lipseşte* îl pusése M,P// 13 Şi oricarile din căpitenii, moldoveni, merge la dînsul, el tot îi boere M,P/ mérge C/ îi tot C/ boĭarĭa B/ Şi au B,C// 13-16 Chiurt-paşa au început cu toţi a unbla binişor, ca să-l ceară pre dînsul ca pre un domnu Moldovii şi ca să scrii acei boeri la viziriul să-l poftească paşe Moldovii. M,P//14 poftiască acĭei B,C,V//15 *lipseşte* aicea B,E,G,V/ scriĭe B/ la veziriul B,C,E,G,V/ rămîĭe B,C/ el paşĭa C]Curt-paşa B,E,G,V//16 nemică B,C//17 213]114 B, 185 C, 184 D, 167 E, 180 G, 190 V, 4 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară M,P/ mergînd]dupre ce au mărsu B,E,G,V, au mers M, P/ veziriul B, viziriul C/ mult]şi mult M,P// 18 l-au mustratu veziriul B,E,V,M,P/ l-au mustrat veziriul mult G/ pentru căci]pentru ce E,G,M,P//18-1 Iar Lupul au răspuns către M,P//

samă cătră veziriul cum nu sînt ei vinovați, adec⟨ă⟩ boĭarii, nici țara, ce-i vinovată Poarta; că pre domnii cei buni îi mazilĕște făr⟨ă⟩ voia boĭarilor țărîĭ și pune domn pre care nu-l știe țara. Și dîndu-i Poarta sabiĭa, face în țară ce i-i voĭa. „Precum și pre acesta, pre Dumitrașco-vodă, l-ai pus măriĭa-ta fără știrea țărîĭ, și au făcut ce i-au fost voĭa. Iar mai nainte era obiceaiu de-ș alĕgea boĭarii și țara domn, pre cine poftiĭa ei, și pre acela punea și Poarta".

214. Deci veziriul, audzind acest răspuns, nemic n-au mai răspuns și l-au și îmbrăcat în căftan și l-au trimis
f. 382 să fie caimacam în Iași, pîn-a trimite împărăție/un domn în Moldova. Și au scris și la Curt-pașa să s⟨ă⟩ rădice din din Iași. Și au mai pus căimăcan și pre un Macsut postĕlnicul, care fusĕse pre lîngă veziriul în oaste, capichihaĭe lui Dumitrașco-vodă, și-l ertasă veziriul pre dînsul. Numai pre soțiĭa lui, pe Iano, l-ai tăĭat, precum s-au scris.

Și au purces Lupul cu Macsut la Iași să fie căimăcan; iar veziriul au trimis de scotea robii dĕ la tătari. De unde-i găsiĭa, tot îi aducea de-i întreba, la carĕ domn li-au fost mai bine: la Neculai-vodă sau la Mihai-vodă. Ei dzicea

1 *lipsește* cătră veziriul G/ viziriul C/ cum] cum că E/ cum să nici boerii nici țara nu sînt vinovați, ci esti M, P/vinovați ei E/ ei]ĭei B,C,V// 1-2 *lipsește* adec⟨ă⟩ boĭarii, nici țara D// 2 ce-i]ce iaste B,C,E,G/ vinovată Poarta]pricina despre Poartă C, vina Porții E,G// 3 *ad. ulterior* cei buni A/ buni și bătrîni M,P/ fără de voĭa B,C,D,E,V/ și a țării M,P// 4 domnu B,C/ pre carile nici îl ⟨nu-l P⟩ știe M,P/ știĭe B// 5 face]apoi el faci M,P/ ce-i esti voĭa M,P/ Precum]După cum M,P/ pe[1] C/ *lipsește* pre acesta M,P// 6 voevoda M/ *după* măriĭa-ta *ad.* domnu M,P/ fără de C,D,E/ și]iar el M,P// 7 înnainte C, înnainte vrĕmĭe B,D, E,G,V/ obiceai B,C// 8 alegea C/domnu B,C/ei]ĭei B, C/*lipsește* și[2] B,E,M//9 îl pune M,P// 10 214]115 B, 186 C, 185 D, 168 E, 181 G, 191 V, 5 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/viziriul C/răspunsu B, C/nemică C//10-11 *lipsește* nemic n-au mai răspuns și B,E,G,V// 10-14 Auzind viziriul acesti, nimică nu i-au putut răspundi, ci l-au îmbrăcat cu caftan pre dînsul și pre Macxut postelnicul, carile au fost cu viziriul în oasti, și i-au triimis caimacami în Eși pînă a triimite împărățiĭa domnu în Moldova. Iar la Chiurt-pașa au scris să să rădice din Eși și să margă după dînsul M,P// 11 răspunsu C/ înbrăcat C/ în]cu G/ caftan C/ *după* caftan *ad.* pre Lupul vornicul B, E,V/ triimis C//12 fiĭe B/pînă B,C/înpărățiĭa B, C/domnu B,C//13 au]l-au A/să B,C// 14 caimacam B,C// 14-18 *lipsește* Și au mai pus... să fie căimăcan M,P//14-15 și pre un grec anumĕ Macsut postelnicul B,D,E,G,V/Maxut postelnicul C//15 carele B,D,V/ fusĕsĭe V/ *lipsește* pre G/ viziriul C/ capichihaĭa B,C// 16 ertase B/ viziriul C// 17 Numai] Iară B,E,G,V/ pe]pre B,C/ precum mai sus s-au scris C,E,G// 18 Lupul vornicul C/ Lupul vornicul și cu Macsut postelnicul B,D,E,G,V/ fiĭe B,V/ caimacami B, C// 19 *lipsește* iar M,P/ viziriul C/ robi moldoveni M,P/ de B,C/ De undĕ îi găsiĭa B, V, De unde și-i găsiĭa C]Ori la cini îi găsiĭa M,P// 20 îi aducea ⟨ducea E⟩ la veziriul ⟨viziriul C⟩ și-i întreba veziriul ⟨*lipsește* veziriul C⟩ B,C,E,G,V]și aducîndu-i la dînsul pre fiișticarile îl întreba M,P/ care domnu B,C// 21 Nicolae B, Nicolai C/ Ei]Iar ĭei B,V, Iar ei C,E,G// 21-1 Iar moldovenii spune că le-au fost ⟨mai M⟩ bini la Necolaiu voevoda M,P//

că li-au fost mai bine la Neculai-vodă, pentru căci le eșiĭa înaintĕ Ioan-vodă, fratele lui Neculai-vodă.

Deci veziriul au scris la împărățiĭe pentru Neculai-vodă, fratele lui Ion-vodă terdzimanul ce să-l fac⟨ă⟩ domn în Moldova. Iar împăratul, vădzînd scrisorile veziriului, au și făcut domn pe Neculai-vodă.

215. Iară Lupul vornicul, după ce-au agiuns la Balica, lîngă Iași, au scris la Curt-pașa să iasă din Iași. Și i-au trimis și cartea veziriului. Iar Curt-pașa nu vrea să ias⟨ă⟩ din Iași, că aștepta să-i vie răspuns ca scrisĕse să fie el pașea.

Iară Lupul i-au scris, să iasă din Iași, că el să va întoarce la veziriul și l-a foarte pîrî. Că lor nu le trebuĭaște paș⟨ă⟩. Atuncea Curt-pașa s-au spăriĭat și au eșit din Iași de au purces după veziriul.

216. Atuncea Lupul și cu Macsut au întrat în Iași căimăcani.

Deci Antiohi Jora biv-hatman, audzind că iaste văru-său căimăcan în Iași, au alergat și el la văru-său Lupul,
f. 382v să fie căimăcanu / și el împreună cu ceĭalalați, gîndin-

1 Nicolae B, Nicolae C/ căci] că E//2 înnainte B,C/ Ion B,C,D/ Ion-vodă terzimanul E,G// 1-2 *lipsește* pentru căci le eșiĭa.. Neculai-vodă M,P// 2 *după* Nicolae-vodă *ad.* și-i miluĭa B,C,E,G,V// 3 Decii C, *lipsește* M,P/ *ante* Decii: 169 E, 182 G, 192 V/ viziriul C, Viziriul îndată M,P/ înpărățiĭe B,C]împăratul M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M// 4 Ioan voevoda M/ facă domnu B,C//5 *lipsește* Iar M,P/ înpăratul B,C/ văzind B,C/ scrisoare M,P/ viziriului C//6 au și înbrăcat în caftan pre Nicolae-vodă și l-au făcut domnu în Moldova B,E,G,V/ au și]îndată au M,P/domnu C, domnu în Moldova M/ pre Nicolae-vodă C/voevoda M// 7 215]116 B, 187 C, 186 D, 170 E, 183 G, 193 V/ *lipsește* Iară M,P/ Lupul vornicul cu Macsut postelnicul, caimacamii, au sosit la Frumoasa M,P// 7-8 după ce au agiunsu lîngă Iași, undĕ sînt acum ⟨*lipsește* acum E,G⟩ curțile ⟨casăle C,G,V⟩ domnești, la Frumoasa ⟨și V⟩ au scris B, C,E,G,V, după ce au agiunsu la Frumoasa, undĕ sînt acum casăle domnești lîngă Iași, au scris D// 8 *lipsește* lîngă Iași M,P// 9 carte B/ viziriului B,C/ *lipsește* nu vrea să iasă din Iași, că M,P/ iasă B,C// 10 aștepta răspunsul di pi scrisorile ci le triimesăsi, ca să fii el pașă în Eși; și pentru acee n-au vrut să iasă din Eși M,P/ viĭe B/ răspuns de la viziriul G/ scrisĕsĭe la veziriul ⟨viziriul C⟩ B,C,E,V/ fiĭe B/ *după* pașĭa B ⟨pașa C⟩ *ad.* în Iași B,C,D,E,G, V// 11 Iar C, *lipsește* M,P/ Lupul vornicul C/ Decii Lupul vornicul E,G i-au scris acelui ⟨*lipsește* acelui V⟩ Curt-pașa să iasă B,E,G,V/ el]apoi B, E,G,V/ s-a întoarce C/ Lupul vornicul și cu Macsut postelnicul au scris al doile rînd la Chiurt-pașa să iasă din Eși, că de n-a eși ⟨ei M⟩ să vor întoarce M, P//12 viziriul C/ și foarte îl vor pîrî M,P//13 pașĭa B,C/ *după* pașă *ad.* ci domnu după obiceiul țării M,P/ *lipsește* Atuncea M,P//13-14 s-au spăriet și s-au rădicat cu totul și au purces M,P//14 de]și B,C,E,G,V/ viziriul B,C//15 216]117 B, 188 C, 187 D, 171 E, 184 G, 194 V, 11 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P/ Lupul vornicul C,E,G,M,P/ Macsut postelnicul E,G,M,P//16 caimacami B,C/ caimacami în Eși M,P//17 Deci]Iar B,C,E,G,V/ Antiohii ⟨Antiohie C⟩ Jora, biv ce fusĕsĭe hatman B,C,G/ văru-său]Lupul vornicul V/*după* văru-său *ad.* vornicul Lupul B,E,G, Lupul vornicul C,D//18 caimacam B,C//17-3 *lipsește* Deci Antiohi Jora...prea pe rar om de-l trĕcĕ. M,P//18-19 au alergat și el, fiindu-i Lupul văr primare, ca să fiĭe și el caimacam cu dînșii, gîndindu-să B,E,G,V//19 caimacam C/ *lipsește* și el C,D/ înpreună C/gîndind C//

du-s⟨ă⟩, ticălosul, că i să va uita vina lui, cé de au fost cu moscalii, de-i chiema, carii s-au scris mai sus. Numai osinda lui Dumnedzeu prea pe rar om de-l trécé. Că Lupul, cum au sosit în Iași, ca un lup nesățios, au și început a prindé pe slujitor⟨ii⟩ carii fusése cu moscalii și⟨-i⟩ închidea și-i bătea și pre căpitani, și le lua pungi de bani, dzicînd c-au agonist din jacurili turcilor și au luat leafă, și a pune bani pre tîrgu, pre neguțitori.

Și au pus și de tot omul bejenariu să dea cîte 2 lei. Și oamenii nu avea ce mînca, că era săcșorul de făină cîte 15 lei, și încă nu s⟨ă⟩ nici găsiĭa.

217. Deci oarecarii dintr-acei pătimași de rău, fiind veziriul încă nedus din țară, au mărsu di-au jăluit la veziriul. Și cum au audzit veziriul, îndată tare s-au mîniĭat ș-au mînat pre Ion-vodă terdzimanul să șadză în Iași căimăcan, pînă a veni frate-său Neculai-vodă în Iași, și să chivernisască țara cu îmblîndziré.

218. Și au mai trimis și un capegi-bașe împreună cu Ion-vodă, de au prins pre Lupul vornicul și pre Antiohie

1 *lipsește* ticălosulB, D/ vina și greșala lui B,E,G/ cĭa B/ de]ce C//1-2 cĭa de chiemasă pre moscali, care mai sus s-au scris V// 2 care mai sus s-au scris B,G, de care mai sus s-au scris E// 3 osînda C]osînda și pediapsa B,E,G,V/ pre rar om B,E,G,V/ trece B, trécе C// 3-4 *lipsește* Că Lupul, cum au sosit în Iași P/ Că]Deci M// 4 *lipsește* Lupul M/ sosit]întrat M/lup]lupul A/ *după* nesățios *ad.* ce era M,P// 5 prinde B,C/ pre slujitori și pre căpitani B,E,G/ slujitori C/ carii]cei care G/fusésĭe B,C//5-8 fusăsi în oasti zicînd că au jăcuit pre turci, îi închide, îi băte și le lua pungi de bani; pus-au bani pre neguțitori și pre tîrgoveți M,P// 6 și-i B,C,E/ *lipsește* și pre căpitani B,E,G/ luoa B,C// 7 c-au] că au B,C//8 liafă B,C, léfe D/ și au pus bani C,E,G,V, și au și pus bani B/ pre^2] și pre C,D/ *după* neguțitori *ad.* și pre alți breslași B,E, și pre alte bresle V/ *ad. marginal* și pre neguțitori și pre alți breslași G// 9 Și de tot omul au pus să de cîti doi lei bejenarii G, Pus-au cîti doi lei pre fiiștiсarile bejănar M,P/ bejenar B/ doi B// 10 n-avea B// 10-11 Și ⟨*lipsește* P⟩ ticăloșii moldoveni nu ave ce mînca, că săcușorul de pîini era 15 lei și încă nici să ⟨îl P⟩ găsiĭa M,P// 11 cinsprăzéci B,C/ nici nu să găsiĭa G/ să B,C// 12 217]118 B, 189 C, 188 D, 172 E, 185 G, 195 V, 14 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ *lipsește* Deci... fiind M,P/ oarecarii oameni E,G/ Decii dintre acei oameni oarecarii pătimași V/ dintre acei B, dintre acei C/ *după* rău *ad.* de la ținuturile de gios E,G// 13 viziriul C/ încă veziriul V/ au mersu de au jeluit B,C// 13-17 Viziriul încă nu trecusă Dunăre și s-au înștiințat de faptile Lupului și foarte s-au mîniiat ⟨și M⟩ îndată au făcut caimacam în Eși pre Ioan voevod tărzimanul și i-au poroncit să chivirnisască țara cu înblînzire, pînă a vini fratile său, Necolaiu voevoda M,P// 14 viziriul$^{1-2}$ C//14-15 s-au foarte tare mîniet și au triimes pre G// 15 și au C/ mînat]trimis C,E// 16 caimacam B,C/ vini B,C/ Nicolae B/ Nicolae-vodă la scaon în Iași C// 18 218]119 B, 189 D, 173 E, 186 G, 196 V, *lipsește* C,M,P,/ și pre un C,E,M]pe un P/ bașĭa B/ înpreună B,C, *lipsește* M,P// 19 *după* vodă ⟨voevod M⟩ *ad.* la Eși. Vinit-au Ioan voevoda cu capigi-bașa în Eși. Prins-au capigi-bașa pre Lupul M,P/ prinsu B,C/ vornicul și pre Macsut postelnicul și pre Antiohie Jora hatmanul C/ Antiohii Jora hatmanul ⟨*lipsește* hatmanul G⟩ B,D,E,G, V,M,P//

hatmanul și pe Macsut postélnicul, carii era căimăcani, și i-au pus în obedzi, de i-au dus la cetaté la Varna, peste f. 383 Dunărea, surguni, de au șădzut acolo 2 ani / la pediapsă.

Pentru faptele Lupului au tras și ceĭalalți pediapsă. Și s-au plinit atuncea un cuvînt prost ce dzicé: „Cu iarba cea uscat⟨ă⟩ ardé și cea verde".

219. Ioan-vodă, după ce-au venit în Iași, era bun și blînd tuturor; și au chivernisit țara pîn-au venit frate-său, Neculai-vodă, în scaon, aicea în Iași. Și lăsînd Ion-vodă pre frate-seu în Iași, s-au întors la slujba sa, în Țarigrad, la terdzimăniĭe.

Dumitra⟨ș⟩co-vodă Cantimir s-au dus la Moscal și acolo au murit cu 4 ficiori: Matei, Costantin, Șerban, Antioh. Iar ce-or vin⟨i⟩, vrem⟨ea⟩ viito⟨a⟩re va arăta.

A DOA DOMNIE A LUI NECULAI VOEVODA MAVROCORDATU, FECIOR ⟨LUI⟩ ALEXANDRU-VODĂ ICSAPORITO. CAP 92. VLEAT 7220⟨= 1712⟩

Zacial⟨o⟩ 1. Neculai Alexandru voevoda Mavrocordat, după ⟨ce au venit⟩ în Iași, a treĭa dzi, după obiceaiu, au boerit boiari⟨i⟩. Pus-au pre Neculai Costin vel-logofăt,

1 *lipsește* și P/ pre B/ postelnicul B/ *lipsește* carii era căimăcani, și M,P/ caimacami B,C//2 *lipsește* de M,P/ *ad, marginal* de i-au dus G/ cetate C/ preste B,C//3 șezut C//2-3 i-au dus surguni la cetate Varna și doi ani au șăzut acolo în pedeapsă M,P// 3 doi B,C// 4 Pentru]Deci pentru M,P/ fapteli C// 5-6 *lipsește* Și s-au plinit... și cea verde M,P// 5 un cuvînt precum să dzice B,E,G,V un cuvînt ce zicu oamenii C/ ce să zicé D//6 uscată B,C/ arde înpreună G, înpreună arde B,E,V/ vérde B,C// 7 219]120 B, 190 C, 174 E, 187 G, 197 V, *lipsește* D,M,P/ Ion B/ voevoda M/ după cĭe ⟨ce C⟩ au vinit în Iași B,C, *lipsește* M,P// 7-8 era bun și milostiv și cătră toți cu blîndețe; și foarti bini au chivirnisit țara pînă ce au venit fratile său Neculaiu voevod, a M,P//8 pînă B,C/ vinit B,C//9 Nicolae B, Nicolai C/ *lipsește*, aicea V,M,P/ în]la V/scaunul domnescu E,G//10 frate-său C/ frate-său Nicolae-vodă în Iași, el s-au întorsu B,E,G,V// 9-11 Și atunce iarăș s-au dus în ⟨la P⟩ Țarigrad la slujba sa, adică la tărzimănii M,P/ întorsu C// 12-14 *autograf Neculce* A, *lipsesc* B,C,D,E,G,V,M,P// 15 Domniĭa lui Nicolae-vodă Macrocordat a doa E/ Domniĭa a doa D,G/ domniĭe B,C/ Nicolae B/ Nicolae-vodă Mavrocordat C,E,P// 16 ficior lui Alexandru Exaporito Terzimanul C, ficiorul lui Alexandru Terzimanul Exaporito D, fiiul lui Alexandru Exaporitul Terzimanul B,E,G,V, fecior lui Aleandru Exaporitul M,P// 17 În anul 7220. Cap 92 B, V/ Cap 95 D, Cap 97 P, *lipsește* E,G,M/ Vleat] Anul C,E, În anul D, *lipsește* M,P/ În anul 7220, avgust G//18 Zaci⟨alo⟩ C, *lipsește* B,D,E,G,V, M,P/ Nicolae B,C/ vodă E,G/ Mavrocordatu B//19 după cĭe ⟨ce C⟩ au vinit B,C,D,E, G,V//18-19 În anii di la zidirii 7220, iar di la Hristos 1712, Necolaiu Mavrucordat au vinit domnu în Eși și a trie zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată mai gios. M,P//19 triĭa B,C /după]pre B,C,E, G,V/obiceai B,C//20 boĭarit B/ boĭarii B, boĭarii C/ *lipsește* Pus-au pre M,P/ Nicolai C/ Nicolae Costin B,V/ log⟨o⟩făt B//

pe Gavriil Miclescul vel-vornicul ⟨de Țara de Gios⟩, pre Ilie Catargiul vel-vornic de Țara de Sus, pre Ioan Buhuș, ce-au fostu logofăt, l-au pus hatman, pe Ramadanu vel-postélnic, pe Ioan Păladi vel-spătar, pe Gheorghiț⟨ă⟩ Mitrea vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păharnic, f. 383^{v} pe Grigoraș Jora vel-visternic, pe Costantin / Costache stolnic mare, pe Manolache Hurmuzache comis mare.

Aceștiïa era boïarii lui Neculai-vodă, iar chivernisala și toate trebile era mai ales după Ramadan postélnicul.

Atuncea Neculai-vodă îș lăsasă firea cea simaț⟨ă⟩, cum era în domniïa dintîi. Ce mult să mai lăsasă și trăïa bine cu boïarii, în dragoste; că era boïari⟨i⟩ fugiți, unii în Țara Ungurească, alții în Țara Leșască, alții la Moscu, și cu dînșii și din prostime mulți duși, și avea grijă că pentru numele lui cel strașnic n-or mai veni. Deci arăta cătră toți blîndéțe și milă.

Deci toți boïarii s-au întors la pămîntul său. Numai cei dé la Moscu n-au venit, că nu putea de oști și nu-i lăsa moscalii, precum mai sus s-au scris.

Și carii boïari, cum veniïa din streinătate, da vina cătră Neculai-vodă tot pre cei de la Moscu, și ei îș curățiïa obrazele, cum n-au știut nemică; și așea să îndrepta.

1 pre B,C, *lipsește* M,P// vel-vornic de Țara de Gios B,E,V/ de Țara de Gios C,D, G// 2 *lipsește* pre$^{1-2}$M,P/ Ion C//3 ce fusésïe log⟨o⟩făt mare, l-au pus B,D,E,G, *lipsește* C,V,M,P/ *lipsește* pre M, P/ Ramadan B,C// 4 postelnic B,C/ *lipsește* pe $^{1-2}$ M,P/ Ion Păladii C/ Păladii B/ spătar B/ pre^{2} B,C/ Gheorghiță ⟨Gheorghițé C⟩ Mitre B,C// 5 *lipsește* pre M,P/ Rusăt B,C,V//6 pre Grigorașco B,C,D,G,V/ vistérnic B,C/ pre$^{1-2}$ B,C, *lipsește* M,P/ Costachi C//7 stolnic mare] vel-stolnic V,P/ pre B,C, lipseste M,P/ Manolachi Hurmuzachi B,C] Mihălachi Hurmuzachi P, Manolache Hrisoverghi D,G, Manolachi Hurmuzachi Hrisoverghi E/ comis mare]vel-comis G,M, P// 8 *după* Nicolae vodă *ad.* în domniïa a doa B,C,D,E,G,V/ chiverniseala B// 8-9 iar toată chivernisala mai ales era după Ramadan ⟨Ramandi P⟩ postelnicul M, P// 9 vel-postelnic ⟨postélnic C⟩ B,C,E,G// 10 *ante* Atuncea: 2 B,C,D,E,G,V,M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P /Nicolae B,C/ voevoda M/îș lăsasă]ș-au lăsat M,P/ simață B,C/ cum]după cum C, precum E,G/ cum era în]pre cari au avut-o la M,P// 11 întîiu M/ *lipsește* Ce mult să mai lăsasă M,P/ lăsase B/ trăiïa B,C// 12 în dragoste]îi avea în dragoste B,C,E,G,V/ *lipsește* în dragoste; că era M,P/ boïarii C]unii din boïari B,E,G,V/ fugiți în Țara Unguriască B,E,G, V/ Unguriască C// 12-16 Boerii cei fugiți în Țara Ungurească și în Țara Leșască și și din cei proști întîiu ave griji de numile lui Nicolaiu voevoda cel strașnic. Iar dacă s-au încredințat că Neculaiu voevoda ș-au schimbat fire și esti bun cătră ⟨cu P⟩ toți, s-au întors toți în Moldova, la locurile sale M,P//14 prostime]cei mai proști B, E,G,V/ mulți era duși B,C,E,G,V/ grije B// 15 n-or]nu vor C/ vini B,C/ Decii B, C/ *lipsește* și milă B, E,G,V// 16 Decii toți boïarii s-au întorsu C]Iar boïarii toți s-au întorsu B,E,G,V// 16-18 *lipsește* Numai cei... s-au scris. M,P//17 de la Moscu n-au vinit C, de la Moscu nu viniïa B, E,G/ și moscalii încă nu-i lăsa V// 19-3 *lipsesc* M,P// 19 *ante* Și: 3 B,D,E,G,V,2 C/ viniïa B,C//20 Nicolae B/ pre cei]pre boiarii cei G/ei] ïei B/îș curățiïa obrazele]vrea să să îndreptézé V// 19-21 da vina tot pre cei de la Moscu cătră Nicolai-vodă și ei să îndrepta cum ei n-au știut nemică C// 21 *după* obrazele *ad.* de rușine B,E,G / așa B//

Iar Neculai-vodă, măcar că-i pricepea și-i știïa, dar lăsa și el toate precum dzicea ei, căci era bucuros, fie cum știe, numai să vie în țară.

Țara era atuncea stricat⟨ă⟩ rău de tătari și de moscali f. 384 și de tîlhărit. Așijderea și turcii balgii făcea / multă gîlceavă și supărare lui Neculai-vodă la divanuri, pentru frații și rudele lor ce perisă și pentru jacuri ce-i jăcuisă unii și alții. Și făcea și năpăști mai mult decît era adevărate.

Deci Neculai-vodă făcea multă chivernisală. Pre unii, can rar, îi da platnici turcilor, iar nu deplin, pre cît cerea ei, iar pre uni-i închidea pîn'la o vrémé și apoi îi slobodziïa; iar a mai mulți turci nu le ținea în sam⟨ă⟩. Și să îndrepta, știind rîndul Porții. Dintîiu, la giudecat⟨ă⟩ să făcea a ținea cu turcul, iar pre urmă eșiïa giudecata dreaptă moldovanului. Nărocul țărîi că s-au tîmplat atuncea de au venit Neculai-vodă. Iar de ar hi venit atuncea alt domn, mai prost, ar hi fost pre rău de moldovéni.

5. Măcar că unii au tras la Neculai-vodă greu mare și multă închisoaré, cum au fost feciorii lui Manolie și Toader armașul, că tăïasă niște neguțitori de la Roman,

1 Nicolae B, Nicolai C/ măcarî B// 2 ei]ïei B,C/ căci]pentru că C,E,G,V/ să fiïe cum știïe B/ să fie E,G// 3 știe]a fi C,V/ să viïe B// 4 *ante* Țara: 4 B,D,E,G,V,M,3 C *lipsește* P/ Țara atuncea era stricată B,E,G,V/ stricată C// 4-5 Țara atunce era foarti rău stricată de tătari, de oști și de tîlhari M,P// 5 *lipsește* Așijderea și M,P/ făcïa B// 5-6 multe supărări ⟨multă supărare P⟩ lui M,P// 6 *lipsește* și supăraré G/ Nicolae B, C// 7 perise B,C/ *după* perise *ad.* atuncea cînd au fost moscalii în țară B,E,G,/ jecuise B, jecuisă C/ *lipsește* ce-i jăcuisă unii și alții M/ pentru jacurrile ce le făcusă. Și făce P// 8 Și le făcea B,E,G,V/ *lipsește* și M,P// 9 Decii C]Iară B,E,G,V/ Nicolae B,C/ făcïa B/ chiverniseală B// 10 iar]însă M,P//11 ei]ïei B,C/ *lipsește* iar M,P/ pre unii ⟨pre alții M,P⟩ îi închidea B,C,V,M,P/ pînă B,C/ vréme B,C// 12 a mai mulți] altor M,P/nu]nici M,P/ le mai ținea M,P/ samă B,C// 13 *lipsește* Și să îndrepta M,P/ rîndul Porții bini, la giudecată dintîiu ține cu turcii, iar M,P/ Dintîi B,C/ giudecată B,C//14 să făcïa a B, *lipsește* V// 15 driaptă B,C]ce dreaptă a M,P/ Nărocul țărîi au fost C,V// 15-16 Nărocul țărîi au fost atuncea că s-au tîmplat de au vinit Nicolae-vodă B,E,G, Norocul țării au slujit di au vinit atunci ⟨domnu M⟩ Neculaiu voevoda M, P// 16 vinit C/ Nicolai C/ de ar fi vinit C, de ar hi fost venit V, să fie venit M, P/ vinit B// 17 *lipsește* atuncea B,E,G,M,P/ domnu B,C/ *lipsește* mai prost V/ *lipsește* mai M,P/ prostu, apoi mai greu ar fi pătimit moldovenii M,P/ ar fi B,C/ ar fi fost mai greu și pre rău E/ prea B/ rău]greu G// 18 5]4 C, 7 M, 2 P/ Măcarî B,C/ Nicolae B, Nicolai C// 18-19 *lipsește* Măcar că unii... cum au fost M,P// 19 *lipsește* și multă închisoaré E/ închisoare, cum au fost Sandul Manoli și Toderașco Manoli și Toader armașul C/ ficiorii B// 19-3 Ficiorii lui Manoli și Toader armașul, fără de poronca nimărue tăesi niști neguțitori la Roman. Frații acestor neguțitori au vinit la Necolaiu voevoda cu ferman di la Poartă. Deci pre aciștie, pre feciorii lui Manoli și pre Toader armașul nici Necolaiu voevoda n-au ⟨nu i-au P⟩ putut să-i cruți, ci i-au pus la gre închisoari și pedeapsă, că într-alt chip M,P// 20 că tăïase ⟨că au fost tăiat C⟩ néște neguțitori turci balgii B,C,D,E,G/ neguțitori turci V/ de la]din D//

făr⟨ă⟩ poronca nemărui, și-i pîrîia niște fraț a celor neguțitori, cu ferman dé la Poartă, pre carii într-alt chip nu putea să-i izbăvască.

6. Atuncea Neculai-vodă, pe poronca veziriului, au gătat cîteva căruță cu cai, să pornească pre Șfed la țara f. 384v lui / prin Țara Leșască, și cu 30.000 de tătarî, după cum scrisése dé la Nistru împăratul moschicescu la veziriul, numai să pornească pre Șfed, după cum s-au tocmit pacea.

7. Iară Șfedul n-au vrut să margă și au scris cărți la împăratul turcescu di-au pîrît pe veziriul, precum că s-au agiuns cu moscalii di-au luat bani și au făcut pacea. Iar de n-ar fi făcut vicleșug, să ĭa bani, ar hi luat pre moscali de grumazi, că nu mai avea moscalii nici o putére. Și acmu și pre dînsul nu l-au pus nici la o calé și va să-l pornească, să-l ĭa moscalii de grumazi.

Iar împăratul, vădzînd cartea Șvedului, tare s-au mîniĭat pre veziriu.

8. Într-acéĭa vrémé sosit-au și Osman, chihaiaoa vezirului, la împăratul, cu cărți de la veziriul, să iei colac cum au bătut pre moscali și spuind împăratului cum au

1 fără B, fără de C,D,E,G/ néște B/ frați B,C//2 neguțitori turci B,C/ de B,C// 3 izbăvască]mîntuiască G,V/ *după* izbăvască *ad.* să-i mîntuiască B,E// 4 6]5 C, 8 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ voevoda M/ pe]din M,P/ viziriului C//5 gătit B,C;D,E,G, V/ căruțe B,C/ *lipsește* cu cai M,P/ porniască B,C/ pe B/ Șfed]șvezi M,P, craiul Șfedului ⟨Șfédului C, Șvedului E,G,V⟩ B,C,E,G,V/ *lipsește* la țara lui M,P//6 pin V] din P/ *lipsește* și G/ și cu]să să ducă cu M,P/ triizăci de mii B,C]20.000 P/ *lipsește* de M,P/ *după* tătari *ad.* în țara lor M,P//7 scrisésĭe B,C/ de B,C// 6-9 *lipsește* după cum scrisése... s-au tocmit pacea M,P/ înpăratul moschicescu B,C/ viziriul C//8 să porniască B,C, să-l porniască E,G,V/ Șved V/ tocmit]așezat E,G,V// 10 7]6 C, 9 M, 3 P/ *lipsește* Iară M,P/ Iară craiul Șfedului n-au vrut să purcează, să margă B,EG,/ Șfedul]craiul Șfedului ⟨Șvedului V⟩ C, V, Craiul șvezăscu M,P/ și] ci M,P *lipsește* cărți M,P// 11 înpăratul B,C/ de au C]și au M,P/ pre viziriul C, *lipsește* P/precum că] zîcînd că viziriul M,P// 12 agiunsu B,C/ de au B,C]au M,P/ *după* bani *ad.* de la moscali M,P/ și]și așa M,P// 13 vicléșug B,C/ ar fi luat B,C,/ vicleșug viziriul, la ce strîmtoreală ⟨strîmtoare⟩ să afla moscalii, pre toți moscalii i-ar fi luat de grumazi M, P//14 *lipsește* că nu mai avea... putére. M, P/ puteré B,C// 14-16 Și acum nici pre mini nu m-au pus nici la o cale și încă vra să mă pornească, să mă ĭa moscalii de grumazi M,P// 15 porniască B,C// 16 de grumadzi moscalii V// 17 *lipsește* Iar M,P/ înpăratul B, înpăratul turcescu C,E, M,P/ văzind B,C/ carte B/ Șfedului B,V, Șfédului C]craiului șvezăscu M,P/ tare]foarte tare M,P// 18 pre]asupra M,P/ veziriul B,E,V, viziriul C,D, viziriului M,P// 19 8]7 C, 11 M, *lipsește* P/ Intru C/ vréme C/ Iară într-acĭa vréme B,E,G,V/ *lipsește* într-acéĭa vrémé M,P/ chihaĭa E// 19-21 Osman chihaeoa viziriului au vinit la înpăratul cu cărți ⟨au venit de la viziriul cu cărți la înpăratul P⟩ să-și ĭa colacul cum că M,P// 20 viziriului C/ înpăratul B,C/ viziriul C/ să ĭa B,C,E,V/ colacu C/ cum]precum E, G// 21 spuind]au spus M,P/ înpăratului B,C/ cum au²]precum au fostu E,G//

încungiurat pre moscali, cît nu mai avea nici o putére, numai ce striga aman. „Deci vădzîndu-i că strigă aman, ne-au căutat numai a face pace; și i-au lăsat de s-au dus la țara lor".

Iar împăratul au dzis: „Voi ați căutat căci strigă aman și nu i-aț luat de grumadzi. Nu era lucru mic acela, să vă f. 385 uitați voi la aman. Ce-am înțeles / eu faptele voastre". Și-ndată au poroncit di-au tăĭat capul chihaii și au trimis di-au omorît și pre veziriul.

9. Deci Șfedul au mai rămas întru acea iarnă și preste vară, și solii moschicești tot sta la Țarigrad, popriți. Iar moscalii au dat Azacul turcilor, și alte cetăți au fărmat, după cum s-au tocmit la pace. Iar Șfedul tot punea pricini și nu vrea, dzicînd, că pîn'nu s-a duce Șeremet cu oaste din Țara Căzăcească, nu va mérge; că Șeremet stă să-i ție calea.

Deci Poarta au așădzat cu solii moschicești să s⟨ă⟩ rădice Șeremet cu toat⟨ă⟩ oaste din Țara Căzăcească, să s⟨ă⟩ ducă în țara lor, la Moscu, și ei să pornească pe Șfed de la Tighinea cu tătarî și cu o samă de turci, să-l ducă prin Țara Leșască pînă la țara lui.

10. Deci Șeremet, cum au vădzut cărțile solilor, precum au așădzat la anul, toamna, după bătaie, s-au rădicat

1 ave moscalii M,P / puteré B,C//2 ci numai ci striga M,P/ Decii ⟨noi B,E,G⟩ văzindu-i B,C,E,G/ *lipsește* Deci vădzindu-i că strigă aman M,P// 3 ni-au B,C/ facé B,C/ pacé B/ și ne-au căutat numai să facim pace M,P/ lăsat]slobozit M,P// 5 *lipsește* Iar M,P/ înpăratul B,C/ căci]pentru căci C, pentru că E,G, că M,P// 6 i-ați B,C/ micu C/ să]ce P// 7 la aman]pentrucă striga aman E/ Ce am înțăles eu B,C] Însă eu știu M,P// 8 îndată B,C,V/ de i-au tăiat B,C,E,G,M,P/ *lipsește* chihaii B, E,G,M,P// 9 di-au omorît]de au zugrumat B,E,G/ pe B/ viziriul C/ *după* viziriul *ad.* l-au zugrumat D// 10 9]8 C, *lipsește* M,P/ *lipsește* Deci M,P/ Decii craiul Șfedului ⟨Șfédului C, Șvedului G, V⟩ B,C,E,G,V/ Craiul șvezăsc M,P/ *lipsește* mai B,E,G, V/ acĭa B// 11 *după* vară *ad.* tot la Tighinea B,E,G,V/ *lipsește* și M,P/ tot era propiți la Țarigrad M,P/ *lipsește* Iar M,P// 12 Azacul]cetatea Azacul B,E,G,V, cetatea Azacului C/ alte]celelalti M,P/au]le-au M,P// 13 tocmit]așezat B,E,G, apucat M,P/ la pacé B,C]cînd au făcut pace M,P/ *lipsește* Iar M,P/ Șfedul]craiul Șfedului ⟨Șvedului E,G,V⟩ B,E,G,V, craiul șvezăsc M,P//14 nu vrea să purcează de la Tighinea ⟨*lipsește* să purcează de laTighinea C⟩ să margă la țara lui, dzicînd B,C,E,G,V/ *după* vre *ad.* să să ducă M,P/ pînă B,C/ nu să va duce B,C,V,P/ Șeremet feldmarșal moschicesc G//15 oastea C, oastea lui V/ mergé B, merge C/ nu va mérge]nu va mérge la țara lui D, nici el nu va purcedi M,P/ stă]îl așteaptă M,P//16 țiĭe B// 17 Decii B,C, *lipsește* M,P/ așezat B,C/ să B,C//18 Șeremet feldmarșal B,E,G/ toată B,C/ oastea C// 19 și să să ducă B, E,G,M,P/ să C/ în]la E/ în țara lor, la Moscu]în Țara Moschicească M,P/ și ĭei B,C,V] iar turcii M,P/ porniască C/pre C/ să porniască pre craiul Șfedului ⟨Șvedului E,G,V⟩ B,E,G,V/ Șfed]șvezi M,P// 20 somă M/ să-i ducă M,P// 21 la]în P/lui]lor M, P// 22 10]9 C, 17 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ cărțile]scrisoari M, scrisorili P// 23 *lipsește* precum... după bătaie M,P/ așezat C/ după bătaĭe C]după războiul ⟨cel B, E⟩ ce au avut la Stănilești B,E,G,V/ s-au și rădicat G,V,M,P//

din Țara Căzăcească și s-au dus în sus, la Smolențsca, cu toate oștile lui. Iar veziriul au trimis pe Smail-efindis, cu vro 30.000 de turci, și hanul cu tătarîmea, să ĭei pe Șfed, să-l duc⟨ă⟩ la țara lui.

Iară Șfedul într-acéĭa vrémé au prins niște tătarî, f. 385^{v} cu oamenii lui, scriind hanul la Șeremet / să stea gata la Smolențsca, că ei vor să purceadză acmu cu Șfedul și l-or duce în Țara Leșască, pîn'la un loc, și l-or lăsa; iar Șeremet să-i ias⟨ă⟩ înainte, să-l ĭei de grumazi, și s⟨ă⟩ dea 150 pungi de bani hanului, precum s-au așădzat.

11. Deci Sfedul prindzind acei tătarî cu acéle cărți, au pus de i-au omorît pe tătarî și au luat cărțile la dînsul, și tăcea mîlcom. Iar hanul nu știĭa nemică, că i-au prins cărțile, și i-au tăĭat tătarîi.

12. Și-l tot siliĭa pre Șfed să purceadză, pîn-iaste iarnă și sint apele înghețate, și Șfedul tot nu vrea să s⟨ă⟩ pornească să margă.

13. Scris-au pașa de Tighinea și Smail-efindis la Udriu, la împăratul și la veziriul, mutîndu-s-mpărățiĭa atuncea acolo, cum că au gătit pre Șfed și oaste, și toate sint gata, și el tot nu vra să purceagă. În doao, trei rînduri i-au scris, și el tot nu vrea să purceadză.

1 *lipsește* în sus C// 2 toate oștile]toată oasteM,P/ *lipsește* lui P/ *lipsește* Iar M,P/viziriul C/ pre Ismail-efendis ⟨efendi D,E,G,V⟩ B,C,D,E,G,V// 3 vreo B,C, *lipsește* M, P/ triizăci de mii C/ triizăci de mii de oaste turci B,E,G,V/ *ad. marginal* de oaste B/ *lipsește* de M,P/ și pre hanul cu tătarîi M,P/ hanul încă să dea tătărimea ⟨tătarî V⟩ B,E,G,V// 3-4 să ĭa pre Șfed, să-l ducă C, și să ĭa pre craiul Șfedului să-l ducă B,E,G, V, să ĭa pre craiul șvezăscu ⟨și M⟩ să-l ducă M,P//4 la]în M,P//5-14 *lipsesc* M,P// 5, Iar B/ *ante* Iară: 10 C, 11 D/ într-acéĭa]la acĭa V/ vréme B,C/ prinsu B,C/ néște B V]pre niște E,G/ *după* tatărî *ad.* cu cărți B,E,G,V// 6 Șeremet feldmarșal B,E,G//7 ei] ĭei B,V/ acum B,C/ Șfedul]craiul Șfedului B,V, craiul Șvedului E,G// 8 pînă B,C/ locu B,C//9 Șeremet feldmarșal B,E,G/ iasă B,C/ înnainté B, înnainte C/ să-l ĭa B, C,V// 10 să dea o sută ⟨și B⟩ cinzăci de pungi B,C/ de pungi D,E/ așezat B,C// 11 11]12 D/ Decii craiul Șfedului ⟨Șvedului E,G,V⟩ B,C,E,G,V/ acei]acĭei B,V, pre acei D/ acéli B,C/ *după* cărți *ad.* cu oamenii lui B,E,G,V// 12 pre B,C// 13 tăcĭa B/ Iară B/ prinsu B, C/ *după* prinsu *ad.* Șfedul B, Șvedul E,G,V// 15 *lipsește* 12 B, C,D,E, G,V,M,P/ Și-l tot]Hanul M,P/ Șfed]craiul șvezăscu M,P/ *lipsește* să purceadză V/ pînă B,C// 16 iarnă]vremi di iarnă M,P/ sînt B,C/ să să porniască C// 16-17 iar craiul nu vre să să pornească nicidecum M, iar craiul nicidecum nu vre să să pornească P/ să să porniască de la Tighinea să margă la țara lui B,E,G// 18 13]12 B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/ Ismail-efendis B,C,D, Ismail-efendi E,G,V/ Udriiu B,C, Odriiu V// 18-19 Pașa de Tighine și Ismail-efendi au scris la împăratul și la viziriul la Odriu M,P// 19 înpăratul B,C, înpăratul turcesc G/ viziriul C/ mutîndu-să B]că să mutasă C/ *lipsește* mutîndu-s⟨ă⟩ împărățiĭa atuncea acolo M,P/ înpărățiĭa B, C/ acolo atuncea C// 20 cum]precum E,G,M,P/ *lipsește* că P/au gătit pre craiul șvezăscu și toată oaste ĭasti gata M,P/sînt B,C//21 tot]nicidecum M, P/ nu va să purceadă C//21-22 purceadă$^{1-2}$ B/ nu va să purcează$^{1-2}$ E,V/ Și în doao, trii B,C,E/ *lipsește* În doao... nu vrea să purceadză M,P//

14. Pînă de la o vrémé, mîniindu-s-împărățiĭa pe Șfed, au poroncit numai să-l pornească cu sila, dac⟨ă⟩ nu va de bun⟨ă⟩-voĭe.

15. Deci gătind oaste, au mărsu să-l ĭei cu de-a sila. Iar el s-au închis în curțile lui la Varnĭaț, unde ședea, și s-au apucat să s⟨ă⟩ bată cu turcii, să nu s⟨ă⟩ dea. Și inicearii încă oarecum ținea în partea Șfedului și nu vrea f. 386 să-i fac⟨ă⟩ rușine. / Că nici vrea să dea șfedzii cu sinéțile în iniceari, nici inicearii în șfedzi, ce sta împregiurul curților, inicearii, la gazda Șfedului. Și să mira pașa și cu Smail-efindis cum or face poronca împărătească, că să temea pașe să nu fac⟨ă⟩ zorba inicearii și asupra lui. Și striga inicearii: „Pentru ce să facem noi rușiné acestui craiu, oaspe, ce-au venit la noi?"

16. Deci pașe au chiemat pre un agă a lui de iniceari și l-au trimis să grăiască cu craiul, să nu s-apuce de gîlceavă cu o împărăție, că apoi poate să pieĭe. Și l-au învățat pré acel agă în taină, vădzind că nu priiméște craiul, cînd a eși dé la craiul afară, să dzică cătră iniceari: „Noi iniceari⟨i⟩ ținem cu dînsul, iar el mai tare ne suduĭaște

1 14]13 C,V,19 M, *lipsește* B,E,G,P/ *lipsește* Pînă de la o vrémé M,P/ vréme B, vrémĭe C/ mîniindu-să înpărățiĭa B]S-au mîniat împăratul ⟨turcescu P⟩ M,P/ înpărățiĭa C/ pre Șfed C]pre craiul șvezăscu și M,P// 2 *lipsește* numai M,P/ porniască B,C/ cu de-a sila M,P/ dacă B,C/ n-a vrea B,V,M,P, nu va vrea E, nu a vre G// 3 bună B/ de bunăvoia lui C, el de bunăvoĭa lui V, de bunăvoĭa să purcează D// 4 15]14 C, 20 M, *lipsește* B,E,G,V,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ S-au gătit oaste și au mersu să-l ĭa M,P/ oasté C/ să-l ĭa B,C/ *lipsește* cu de-a sila M,P// 5 el]craiul șvezăscu M,P/ în curțile carele ⟨care G⟩ șidea el la Varniță și s-au apucat B,E,G,V/ Varniță C,D, Vorniș M, Varneș P/ *lipsește* unde ședea M,P// 6 să$^{1-2}$ B,C/ *lipsește* Și M,P//7 *lipsește* încă B,E,G,V/ oarecum încă D/ținea oarecum B,E,G/ *lipsește* oarecum M,P// 8 facă B,C/ rușiné B// 8-10 Că nu da cu pușcile în șvezi, ci sta numai înpregiurul curților M,P//9 șvezii C/ cu sinéțele C, *lipsește* B,E,G,V/ înprejurul B, înpregiurul C//10 *lipsește* inicearii, la gazda Șfedului M,P/ miera C/ pașea B//11 *lipsește* cu M/ Ismail-efendis B, C,D, Ismail-efendi E,G,V/ vor face G]vor împlini M, P/ înpărătiască B,C// 12 că să temea de iniceari să nu facă zorba asupra pașii. Și E/ că să temea]temîndu-să M,P/ pașa B,C, *lipsește* M,P/ facă B,C/ să nu facă enicerii zorba M,P/ *lipsește* și asupra lui M,P// 13 Și]Că M,P/ *după* inicearii *ad.* zicînd B,E,G,V//14 ce au vinit B,C/ ce-au]carile au M,P//15 16]13 B,E,G, 15 C, 14 V, 22 M, *lipsește* P/ Decii C] Iară B,E,G,V, *lipsește* M,P/ pașa C/ *lipsește* a lui M,P// 16 *după* craiul *ad.* să-i dzică E,G/ să B,C//17 înpărățiĭe B,C,V/ că apoi poate să piĭaĭe ⟨piară C,E⟩]ca să nu-și primejduiască viiața M,P/ *după* învățat *ad.* pașĭa E,G//17-18 *lipsește* Și l-au învățat... în taină M,P// 18 pre B,C/ vădzind]Iar dacă a vide M,P/ *după* craiul *ad.* să purcează ⟨*lipsește* să purcează E⟩ să margă la țara lui, după poronca înpărății B,E,G,V//19 cînd]apoi cînd M,P/ va eși B,C,E, a ĭeși V/ de B,C/ afară de la craiul M,P/ Noi]Vedeți că noi M,P// 20 inicĭari⟨i⟩ B/dînsul]craiul M,P/el] craiul M,P/ tare]mult M,P//

pre noi decît pre pașa și ne dzice că sintem niște oameni blăstămaț, și nu s⟨ă⟩ miră el de noi".

Și făcînd acel agă așîa, cum au audzit inicearii acea voroav⟨ă⟩, s-au și mîniîat și au început a slobodzi focul cu șfedzi⟨i⟩. Iar șfedziĭ deodată sta, gîndindus⟨ă⟩ că le sint prieteni, neștiind pentru vicleșugul ce-au făcut aga de iniceari, căci craiul nu suduia pre iniceari.

17. Deci de la o vrémé s-au închis în cas⟨e⟩, de să bătea, pîn'ce au dat foc caselor. Și ardzînd casele, așea
f. 386v l-au prinsu; și pîn-a-l prinde, / au omorît cu mîna lui vro cinci, șease iniceari. Și el încă să rănis⟨ă⟩. Numai au învățat pașa pre cîțiva turci să-l apuce, să nu-l omoarî inicearii; că de l-ar fi lăsat, l-ar fi omorît.

Și așea apucîndu-l, l-au dus în curțile pașii, de l-au ținut acolo cu vartă, pîn-au venit răspuns de la Udriu.

18. Atuncea au venit poroncă și la Neculai-vodă pentru șvedzi și léși ce ierneadză prin țară, să-i scoat⟨ă⟩ și să-i gonească din țară.

Iar șfedzii, audzind, s-au închis cîțva în curți în Prigoréni, în ținutul Cîrligăturii, și să apăra din curți, de nu le putea strica nemică călărașii moldovéni, ca să-i scoat⟨ă⟩.

Și au trimis călărașii înapoi la Neculai-vodă de au întrebat, că într-alt chip nu pot să-i scoață, ce numai să dea foc caselor. Dar vodă n-au vrut să-i las⟨ă⟩ să aprindză curțile, ce li-au dzis să stea pe de o parte de dînșii. După aceasta, curund, au venit răspuns de la Poartă să le dea pacé.

19. Așijderea mai trimisése Neculai-vodă pre hatmanul cu mulți slujitori, tot atuncea tocma la Cernăuți, că era oaste lui voevoda Chiovschii așădzată acolo la ernatec și făcea multă stricăciune lăcuitorilor, ca să-i scoat⟨ă⟩ și pre aceîa din țară. Iar ei s-au strîns la un loc, să s-apuce de bătae, temîndu-s-a tréce în Țara Leșască.

f. 387 Deci hatmanul, / vădzînd că să apuc⟨ă⟩ de gîlceavă, au și rădicat ținutul Hotinului și a Cernăuților și i-au strîns la un loc pre toți.

Iar léșii, vădzînd că s-au strîns atîta om, cădzut-au cu rugăminte la hatmanul, și multe daruri i-au dăruit. Atun-

---

1 pașîa B/și dzice B,E,G/ sîntem B, sîntem noi E/ néște B,C,V// 2 blăstămați B,C/ *după* blăstămați *ad.* și de nemică B, E,G/ și nu să miară el de noi B,C,E,V]și nici ne bagă în samă M,P// 3 Aga au făcut așa M,P/ așa C, asea A/ *după* așîa *ad.* precum îl învățase pașîa B,E,G,V/ cum]deci cum M,P/ acea voroavă C, acîa voroavă N, *lipsește* M,P// 4 s-au și]îndată s-au și M,P/ și au și început C,E/ foc M,P// 5 cu]în B,C,D,E,G,M,P/ Iară B/ gîndindu-s⟨ă⟩]că gîndiîa B, socotind M, P//6 sînt B/ *după* sînt *ad.* iniciarii B,E,G,V/ *după* priiatini *ad.* inicearii C/ priiatini B/ *lipsește* pentru B,E,G,V/ vicléșugul C/ ce au făcut C]ce făcusă B,E,G,V// 6–7 *lipsește* neștiind pentru...pre iniceari. M,P// 7 căci]pentru că C,E,G, pentru căci D/ nu suduise B, nu suduisă C,E,G,V// 8 17]14 B,E,G, 16 C, 15 V, *lipsește* M,P/ Decii B]Iar M,P/ vréme B,C/ *după* închis *ad.* șfezii B,C, șvezii E,G,V,M,P/ case B,C,E/ de²] și M,P//9 *după* băte *ad.* cu enicerii M,P/ pînă B,C/ *după* bat *ad.* turcii B,E,G,V/ casălor B,C/ arzind B,C/ așea]atunce M,P//9-10 așîa au prinsu și pre craiul B,E,G,V/ așa au eșit și l-au prinsu pre craiul Șfédului C/ așîa l-au prinsu pre craiul, eșind din casă afară D/ au prinsu și pre craiul șvezăsc M,P//10 și]iar M,P/ pînă B,C/ pînă l-au prinsu, însuși cu mîna lui au omorît M,P/ el au omorît B,C,D,E,G,V/ vreo B, C//11 șeasîe B, șasîe C/ Și și pre dînsul îl rănisă M,P/ rănise B// 12 pașîa B, C/ cîțiva B, C// 12-13 Pașa au poroncit altor turci să pui ⟨să apuce P⟩ pre craiul șvezăscu din mijlocul enicerilor, să nu-l omoari M,P/ apucé B/ omoare B, omoară C// 13 *după* omorît *ad.* inicearii B,E,G,V/ *lipsește* că... l-ar fi omorît. M,P// 14 așa B,C,/ de]și M,P// 15 cu vartă, în pază C]supt pază M,P/ pînă B,C/ au]i-au M/vinit răspunsu B, C/ *după* răspunsu *ad.* de la înpărățiîe B,E,G,V/ Odriiu B,V// 16 18]15 B,E,G, 17 C, 16 V, 23 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea M,P/ au vinit B,C]Vinit-au M,P/ Nicolae B, Nicolai C// 16-18 Neculaiu voevoda să scoată pre șvezi și pre leși din țară. M,P// 17 sfezi C/ erniază B,C,V, erna G/ pin B,V/ scoată B,C/ goniască B,C// 19-6 *lipsește* C, *lipsește și înlocuit cu :* Atuncea au trimis Nicolae-vodă pe undé să afla șvedzi pin țară să-i scoată și să-i goniască V// 19 Și auzind leșii s-au închis M,P/ curțile M,P/ în]de la M,P/ cîțiva în casele boerești în Prigoréni D// 19-1 Iar atuncea fiind sfezi ⟨*lipsește* sfezi E⟩ și în sat în Prigoréni la ținutul Cîrligăturii și auzind șfezii poronca, precum era să-i goniască din țară, îei s-au închis cîțiva în casăle boerești și să apăra din case, de nu B,E,G//

1 în]ci sînt M,P/ curți]case D// 2 *lipsește* călărașii moldovéni, ca să-i scoat⟨ă⟩ M,P/ *după* scoată *ad,* din case B,E,G// 3 triimis B/ înnapoi la Iași D/ *lipsește* înapoi B,E, G,M,P//3-4 de au înștiințat pre Nicolae-vodă și au întrebat, că B,G, de au înștiințat pre Nicolae-vodă dzicîndu, că E/ la Neculai voevoda, făcîndu-i știri că nu-i pot ⟨poate P⟩ scoati într-alt chip, ci numai doar M,P// 4 nu să poate să-i scoată, ci numai doar G/ scoată B/ ce numai doară B, ce numai doar, doară E// 5 casălor B] curților M,P/ Dar]Iar M,P/vodă]voevoda M, Nicolae-vodă B,D,E,G,P/ n-au vrut] n-au priimit B,E,G/ lase B/ n-au vrut să-i las⟨ă⟩]nu i-au lăsat M,P/ să aprindză]să dei foc G//6 curțile]casăle B,E,M,P, casălor G/ dzis]poroncit M,P/ să stea pre departe D//7 După]Iară după B,D,EG,/aceasta]aceîa P/ curînd B]fără zăbavă M,P/ vinit B/ răspunsu B]poroncă M,P//7-8 *lipsesc* C,V// 8 să de pace șvezilor G/ *după* pacé *ad.* sfezilor B,E// 9 19]16 B,E,G, 24 M, *lipsește* C,V,P/ mai trimisése]au mai trimis B,E,G/ Așijderea au trimis și pre hatmanul V, Iar Nicolai-vodă au triimis pre hatmanul C/ Nicolae B// 9-18 La Cernăuți era oaste lui voevoda Chievischii la iarnatic. Triimes-au Necolai voevoda pre hatmanul cu mulți slujitori să-i scoată și pre acie. Și nevrînd ei să iasă au triimes ⟨strînsu P⟩ hatmanul toți lăcuitorii din ținutul Hotinului. Și văzînd leșii atîta mulțimi di oameni s-au temut; și, temîndu-să a treci în Țara Leșască, au cădzut M,P// 10 *lipsește* tot atuncea tocma C,V/ *lipsește* tocma B, E,G,/ la Cernăuți]la ținutul Cernăuților V//11 era léșii, oaste B,E/ așezată B,C// 12 făcîa B/ stricăciuné B,C/ *după* lăcuitorilor *ad.* Decii Nicolae-vodă poroncind B,E,G,V// 13 scoată C/ și pre acéîa B, *lipsește* C,V/ *după* țară *ad.* după poronca Porții B, E,G,V/ ei]șfezii B, șvezii E,G,V/ strînsu B,C/ la un locu V, la un locu cu toții B,E, G,V// 14 să B,C/ apucé B/ bătae]războiu B,E,V/ temîndu-să B]că să temea C/ să triacă B,E,G// 15 Decii B,C/ văzind B,C/ apucă B, apucă ei C, apucă șvezii și ⟨cu G⟩ léșii E,G// 17 strînsu C/ strînsu pre toți la un locu B,E,G,V/ locu C// 18 Iar léșii și șfezii C, Iar șvezii și léșii E,G/ văzind B,C/ strînsu B,C/ *după* om *ad.* asupra lor E,V// 19-2 și i-au dat multe daruri. Și ⟨Ce P⟩ iarăș au vinit poronca lui Nicolaiu voevoda de la Poartă ⟨poroncă de la Poartă lui Neculaiu-vodă P⟩ să le déi și acestora paci M,P//

ce au și nemerit răspuns de la Poartă și de la Neculai-vodă să le dea pace.

20. Atuncea au trimis împăratul și la Tighinea, di-au pornit pre craiul Șfedului la Udriiu împreun⟨ă⟩ cu toți șfedzii lui. Și l-au așădzat acolo, la un tîrgu aproape de Udriu, anumé ⟨Demirdaș⟩, și nu l-au mai lăsat la Tighinea să facă amestecături.

21. Așijderea tot atuncea, la acea vrajbă, au venit și craiul Stenislav Lecinschii din Pomoranie teptil, prin Țara Ungurească, au eșit în Moldova la Comănești și au venit pre la Bacău la Mărginéni, la Ștefăniț⟨ă⟩ Ruset vornicul, cu puțintei oameni. Și de acolo au mărsu în Iași la Neculai-vodă, de i-au făcut mare cinsté. Și au trecut la Tighinea și dé la Tighinea la Udriiu, la împăratul turcesc.

22. Iară craiul Șfedului au pîrît pre hanul și pre Smail-efindi și pre pașa de Tighinea și au dat și cărțile cé le trimisése hanul la moscali. /

f. 387v 23. Deci împăratul, vădzînd așea, au și mazilit atuncea și pre veziriul și pre hanul, iar pre Smail-efindi și

1 Atuncea B,C, Și atuncea V/ nemerit]vinit C,E,G/ răspunsu B,C/ *lipsește* la[2] C/ Nicolae B, Nicolai C// 2 l⟨e⟩ B/ dei G/ pacé B// 3 20]18 C, 17 E,V, 25 M, *lipsește* B,E,G/ *lipsește* Atuncea M,P/ înpăratul B,C, înpăratul turcescu E,G/ *lipsește* și B,E,G/ de au C// 3-5 Împăratul turcescu ⟨moschicescu P⟩ au triimes la Tighine și au rădicat pre craiul șvezăscu și pre toți șvezii lui. Și i-au dus di i-au așăzat M,P// 4 Șvedului V/ Odriiu B/ înpreună B,C// 5 șvedzii V/ așezat B,C/ *lipsește* acolo M,P//6 Odriiu B/ anumé, aproape de Udriiu E/ *lipsește* anumé ⟨Demirdaș⟩ V,M,P/ și]iar M,P// 6-7 la Tighine nu l-au mai lăsat, ca să nu mai facă amestecături M, P//7 să ⟨mai E,G,V⟩ facă atîte ⟨*lipsește* atîte G⟩ amestecături C,E,G,V// 8 21]17 B, 19 C, 18 E,V, 26 M,5 P/ Așijderea]Iară V/acia B/vinit B,C// 8-10 Craiul Stanislav Leșinschii ⟨Léșténschiia P⟩ au purces teptil din Pomaranie; trecut-au ⟨întrat-au P⟩ prin Țara Ungurească M,P//9 Stanislav Lișcinschii B,C,D,E,V//10 Unguriască B,C/ și au eșit G/ *după* Comănești *ad.* pe ⟨pre C⟩ Trotuș B,C,E,G,V// 11 vinit B,C/ și au venit pre]di acolo M,P/ pre la Mărginéni C/ *lipsește* la Mărginéni B, E,G/ *lipsește* la Mărginéni... vornicul V/ la[3]]pe la B,E,G/ Ștefăniță Rusăt B,C//12 *lipsește* vornicul M, P/ *după* oameni *ad.* ca doaozăci C// 12-14 Și apoi la Eși la Necolaiu voevoda; și i-au făcut Necolaiu voevoda mari cinsti. Iar din Eși s-au dus la Tighine, iar di acolo la Odriiu, la M,P/ mersu B,C// 13 Nicolae B,V, Nicolai C/ de] și B,G,V/ cinste B,C//14 *lipsește* și dé la Tighinea B,V/ de C/înpăratul turcescu B,C// 16 22]18 B, 20 C, 19 E, 27 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ Șfedului]șvezăscu M,P/ *după* pîrît *ad.* la înpăratul turcesc M,P/ *lipsește* și M,P/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D,E,G,V,M,P// 17 *după* Tighinea *ad.* la înpăratul turcescu B,E,G,V/ *lipsește* și[2] M,P/ Dat-au împăratului și niște cărți vicleni a hanului, pre cari le prinsăsă el M,P/ ce le trimisésie B,C// 18 *lipsește* la moscali M,P// 19 23]21 C, *lipsește* B,E, G,V,M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ înpăratul văzind așa B,C/ Văzînd împăratul aceli cărți vicleni, îndată au mazilit M,P/ *lipsește* atuncea și M,P// 20 *lipsește* și[1] B,E,G,V/ viziriul C/ *lipsește* pre[3] E/ Ismail-efendis B,C, Ismail-efendi D,E,G,V//

pre pașa de Tighinea i-au omorît. Și au pus veziriu atuncea pre Gin Ali-pașa, și încă l-au făcut și ginere. Atuncea acel veziriu îndată au închis pre solii moschicești în Edicula și i-au pus la mare pediapsă, cît nu lăsa pre nime să între la dînșii. Nici pîn' la umblătoaré nu-i lăsa să iasă, ce și acolo cu păzitoriu. Ce mai mult să scîrnăviia într-un ciubăr și da afară. Și pre cîț din slugi era moldovéni, munténi sau sirbi, pe toti i-au dat la catargă.

24. Atuncea au eșit și Lupul vornicul și cu Antiohi Jora hatmanul dé la închisoarea din Varna, cu mijlocul hanului, giuruind niște sate acolo pe Prut, dzicînd că sint ai lui, și mai multe era omenești.

Și au mărsu de acolo în Țara Muntenească; și mărgînd în Țara Muntenească, au stătut de i-au făcut pacé dé la Neculai-vodă, să-i dea moșiile boiarilor celor ce sint la Moscu și alte lucruri multe. Că să temea Neculai-vodă, că începus-a-l amesteca den Țara Muntenească la Poartă

1 pașia B/i-au omorît]au trimis și i-au omorît, i-au zugrumat B,E,G, au poroncit di i-au omorît M,P/*ante* Și: 20 E, 19 G/ *lipsește* Și M,P/Pus-au M,P/vezir B,viziriu C/*lipsește* atuncea M,P//2 *lipsește* Gin M,P/*după* pașia *ad.* cel rău și păgîn B,E,G,V/ *după* ginere *ad.* dîndu-i înpăratul o fată a lui B,E,G,V/*lipsește* Atuncea acel M,P//3vezir B, vizir C,Viziriul M,P/*lipsește* îndată G/au și închis B,E,V// 4 *lipsește* și M,P/la mari pede⟨a⟩psă i-au pus M,P/ cît]și M,P/pre nime nu lăsa M,P/nimé B,C// 5-7 *lipsește* Nici pîn'la umblătoaré... da afară. B, C,E,G,V//5 Și nici M,P/ pîn']măcar M,P/înblătoare D/ *lipsește* nu-i lăsa să iasă D/*după* iasă *ad.* sînguri M,P//6-7 *lipsește* Ce mai mult...da afară. D,M,P//7 Și]Iar M,P/cîți B,C//7-8 pre slugile lor moldoveni, sîrbi ⟨sîrbi, moldoveni P⟩, pre toți M,P//8 pre B,C//9 24]19 B, 22 C, 21 E, 20 G,V, 30 M, *lipsește* P/Antiohii B,C//9-11 și Lupul vornicul de la închisoaré și cu Antiohii Jora hatmanul ⟨și cu Macsut postelnicul G⟩de la cetaté de la Varna,cu mijlocirea hanului E,G//9-12 Prin mijlocire hanului Lupul vornicul și cu Jora hatmanul au eșit de la închisoari din Varna,făgăduind cîtiva sati acolo pre Prut ⟨pre Prut acolo P⟩;și satile acele era mai multi a altora M,P//10 de B,C/închisoare C/ mijlocirea C//11 *după* giuruind *ad.* Lupul hanului B,Lupul vornicul C,Lupul vornicul hanului E,G,V/ néște B/acolo în gios pe Prut, la ținutul Fălciiului V/*după* Prut *ad.* la Greceni, hanului C/sînt a lui C// 11-13 acolo în gios pre Prut la ținutul Fălciiului,dzicînd ⟨Lupul E, Lupul vornicul G⟩ că sînt a lui; și mai multe era a altora ⟨a multora G⟩ a boiari ⟨și E⟩ a mănăstiri și a răzéși.Și închinînd Lupul acéli sate de la Grecéni hanului,l-au scos și pe dînsul de la închisoaré hanul. Și eșind Lupul de la închisoaré au mărsu de acolo B,E,G//12 omenești]omenești,a altora D,a altora C//13 mersu C/*după* acolo *ad.* Lupul V/Munteniască B,C// 13-14 și mergînd în Țara Munteniască C, *lipsește* B,E,G,V//13-15 Mers-au Lupul vornicul în Țara Munteniască și s-au rugat muntenilor să-i facă paci de către Necolaiu voevoda.M,P//14 *după* stătut *ad.*hanul B,E,G,V/de[2] B,C]și de E//15 Nicolae B, Nicolai C,V/ celor ce era pribégi la Moscu B,G, ce era pribégi la Moscu E, ce era duși la Moscu V//15-16 *lipsește* să-i dea moșiile ... multe. M,P//16 Nicolae B, Nicolai C//17 *după* începusă *ad.* Lupul B,C,E,G,V/ amesteca]pîrî V/ din B,C/ Munteniască B,C//16—3 Muntenii atunce avînd agiutoriu și pre hanul, au început a faci amestecături la Poartă. Și temîndu-să Necolaiu voevoda ca să nu facă ⟨muntenii M⟩ cheltuială țării, i-au căutat numai a iarta ⟨pre Neculaiu-vodă P⟩ pre Lupul vornicul M,P//

f. 388 și avea și pre hanul agiutoriu. / Și i-au căutat numai să-i facă pre voĭe, să vie în țară, să nu mai umble amestecînd și făcînd cheltuială țărĭi.

Deci, după ce-au venit în țară, îndată l-au pus vornic mare și i-au dăruit și 8 pungi de bani. Și nu i-au agiuns atîta, ce au cerșut și satele boĭarilor ce era pribégi la Moscu. Și i li-au dat deodată, iar după ce-au venit Luca visternicul, i li-au luat și iar le-au dat Lucăi.

Iar mie, lui Ion hat⟨man⟩, îmi sta mare piedec⟨ă⟩, ca să nu pot veni în țară, să-mi ție el moșiile. Și nu s⟨ă⟩ temea de osinda lui Dumnedzeu, ca să-și aducă aminte cîté pedépse și urgii de domni pré la închisori, în cîteva rînduri, au tras. Caré mai pre urmă au giudecat Dumnedzeu, că mi-am făcut și eu pacé la domniĭa lui Mihai-vodă, și cu giudecata mitropolitului și a tot Divanul mi-am luat și eu moșiile înapoi.

25. Iară Șeremet, den Smolențsca, dac-au înțeles că au închis solii iar, s-au și întors cu oaste la Chiov. Și viniĭa și dzi și noapte. Și cum au agiuns, di-au întrat în Chiov înaintea oștii sali.

26. Iară tătarĭi au și slobodzit un ceambul din Bugeag,
f. 388v di-au / lovit fără véste, numai 5 dzile, di-au agiuns pîn' supt Chiov. Și au tăĭat, și au robit, și s-au întors de au luat 20.000 robi. Și s-au întors înapoi cu pace, că n-au avut cine le sta împotrivă, nefiind oaste în Chiov. Că de ar hi fost măcar vro 2.000, n-ar fi scăpat nici un tătar, că le stătusă caii, de mergea pre gios cîți rămăsese pre urmă pre șliav, și eșiĭa ruși⟨i⟩ de prin bălți și de prin păduri de-i ucidea.

27. Atuncea să tîmplas⟨ă⟩ numai Ivanenco și cu Tanțschii, făr⟨ă⟩ de slujitori. Și au eșit ei cu 20 de oameni din Chiov, de o lature, și au găsit vro 15 tătarĭ, și i-au luat de grumadzi, de i-au dus la Șeremet, în Chiov. Iar altă oaste era de céĭa parte de Nipru. Nărocul tătarîlor că nu putea tréce, că nu-i ținea ghiiața, nici putea tréce prin apă.

28. Iară cînd au fost de primăvară, în al doilea an a domniei lui Neculai-vodă, făcut-au turcii sfat și cu Șfedul

---

1 *după* căutat *ad.* lui Nicolae-vodă D,E,G//2 viĭe B,V//4 Decii B,C/ ce au vinit B,C/ *după* țară *ad.* Lupul B,E,G,V/ *după* pus *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V//5 *după* mare *ad.* de Țara de Gios B,E,G,V//opt C/agiunsu B,C//4-6 Lupul vornicul au vinit în țară. Necolaiu voevoda ⟨îndată M⟩ l-au pus vornic mari. I-au dăruit și 8 pungi bani. Datu-i-au și satili M,P//6 sateli boerilor C/ce]celor ce G/pribégi]duși cu moscalii V/Moscu]moscali P//7-16 *lipsește* Și i li-au dat...moșiile înapoi. M,P//7 *după* dat *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/iară B/ ce au vinit B,C/vistiernicul B, vistérnicul C//8 *după* luat *ad.* de la Lupul E/ li-au dat B,C/ vistiernicului Lucăi E,G// 9 *ante* Iară: 22 E,G// 9-10 Iar lui Ion Neculcea biv,ce fusésĭe hatman, îi sta mare piedică ⟨înpiiadecaré V⟩ ca să nu poată vini, să-i stăpîniască el moșiile B,E,G/ Iar hat⟨manului⟩ Ion îi sta mare piedică, ca să nu poată vini în țară, să-i stăpîniască el moșiile C/ Iar lui Ion Neculcii hatmanului îi sta vornicul Lupul mare piedică, ca să nu mai poată vini în țară, în Moldova, ca să-i ție și să-i stăpîniască el moșiile D// 10 să B,C//10-13 *lipsește* Și nu s⟨ă⟩ temea...au tras. V//11 osînda B,C/să-ș⟨i⟩ B//12 cîte B,C/pedepsĭe C/ de]de la B,D,E,G/ pre B,C/*lipsește* pré la închiscari G//13 Care B,C// 14 că ș-au făcut și hatmanul Ion pacé B,E,G,V,că ș-au făcut pace și hatmanul Ion C, că și-au făcut și Ion Neculcé hatmanul pacé D//15 judecata mitropolitului ⟨părintelui chirio B⟩ chir Ghedeon B,E,G//16 ș-au luat și el moșiile de la ficiorul Lupului de și li-au stăpînit B/ ș-au luat și el moșiile înnapoi de și li-au stăpînit D/ ș-au luat și el moșiile de la ficiorii Lupului vornicul de și li-au stăpînit; și după viiața lui ficiorii lui le stăpînescu și pîn-acum C/ș-au luat și el moșiile de la ficiorul Lupului de și li-au stăpînit pînă la săvîrșirea vieții sale și ficiorii lui după dînsul ⟨și după dînsul ficiorii G⟩ și nepoții de ficiori E,G/ș-au luat și el moșiile de la ficiorii Lupului de și li-au stăpînit în viiața lui, și după dînsul ficiorii lui V//17 25]20 B, 23 C,E,G, 21 V, 31 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ Șeremet feldmarșal B,E, Șeremet feldmarșal moschicesc G/din B,C]fiind în M,P/deaca B, dacă C, *lipsește* M,P/ înțăles B,C]audzit V,M,P//18 că iară au ⟨i-au E⟩ închis pre solii cei moschicești la Țarigrad,s-au B,E,G/închis pre solii moschicești iară la Țarigrad,el s-au și întorsu V/ solii moschicești la Țarigrad iară D/s-au întorsu C/întorsu B/pre solii moschicești în Țarigrad și iarăș au purces cu toată oaste la Chiev M,P//

1-2 *lipsește* Și viniĭa ... oștii sali M,P// 1 agiunsu de au B,C// 2 înnainte B, înainte C/ sale B,C// 1—3 întrat în Chiev. Iară înnaintea oștii sale tătarîi au și slobozit D// 3 26]21 B, 24 C,E,G, 32 M, *lipsește* V,P/ *lipsește* Iară M,P/ ceambur B,C,V/ Bugiac B,C// 3-4 Tătarîi încă, pînă a nu agiunge Șăremet ⟨cu oaste M⟩ la Chiev, au și slobozit un ceambur fără di veste din Bugeac și numai M,P// 4 de au[1] C/fără de véste B,C,D,E,G,V/ în cinci B,C/ zile B/ și numai în cinci ⟨șeasĭe V⟩ zile au agiunsu E,G,V/ di-au]și au B, au M,P/ agiunsu pînă B,C// 5 întorsu C/ *lipsește* s-au întors de B,E,G,V/de]și C,V//6 doaozăci de mii de robi B,C,D,E,G,V// 5-6 Au tăet, au robit 20.000 oamini. Și s-au întors M,P/ întorsu B,C/ înnapoi B,C]iarăș la Bugeac V/ pacé B//7 cine să le stea ⟨stei G⟩ E,G/ înprotivă B,C/ nefiindu oaste în Chiov]că în Chiev oasti nu era M,P//7-12 *lipsește* Că de ar hi fost... să tîmplas⟨ă⟩ numai M,P//8 hi]fi B,C/ măcarî B,C/ doao mii de oaste B,C,D,E,G,V/ *după* scăpat *ad.* doară V//9 stătuse B, stătus⟨ă⟩ C/caiii B//9-10 pe[1] B, pe[1-3] V/cîți mai G/rămăsésĭe B,C//10 șleavu B/ rușii B,C// 12 27]25 C,E,G, 22 V, 33 M, *lipsește* B,P/ Atuncea] Iară la acĭa vréme B,E,G,V/ tîmplase B//12-13 Ivanenco polcovnicul și cu Tanțschii tij polcovnic B,D,V,Ivanenco polcovnicul și ⟨cu E,G⟩ Tanțschii polcovnicul ⟨în Chiov E⟩ C,E,G//12-15 Tanschii și cu Ivanenco ave puțini slujitori, cu carii eșind din Chiev la cîmpu au prins vii 14 tătarî; și i-au dus în Chiev și i-au dat ⟨dus P⟩ lui ⟨la P⟩ Șăremet M,P//13 fără B/ei]și ĭei B,V/cu vro ⟨vreo C,D,E,G⟩ doaozăci B,C,D,E,G, V//14 laturé B/vreo cincisprăzéce B,C//15 Șeremet feldmarșal B,E,G//16 *după* oaste *ad.* moschicească B,E,G,V/de[2]]di C//15-18 *lipsește* Iar altă oaste...cînd au fost de primăvară M,P//17 *după* putea *ad.* moscalii B,E,V/ *după* trece *ad.* moscalii G/ ghiața B/ trecĭe[2] B//18 28]22 B, 26 C,E,G, 23 V, 34 M, 7 P/doile B//18-5 Întru al doile an a domnii⟨i⟩ lui Necolaiu voevoda, turcii cu craiul șvezăscu și cu craiul Stanislav Leșinschii au făcut sfat să dei turcii oaste turcească lui Stanislav, cu cari oasti să me⟨a⟩rgă în Țara Leșască să-l pui craiu în locul lui Avgust. Și pentru ace facire di bini el să dea turcilor cetate Camenița și bir pre tot anul și cîtiva feti mari. Și atunci M,P//19 domniii B,C,V/ Nicolae B,C/sfat cu craiul Șvedului D/Șfedul]craiul Șvedului C, craiul Șfedului B,E,G,V//

și cu Stenislav craiu, dzicînd Stenislav-crai că pe dînsul îl priimăscu toți domnii leșești să fie craiu. Și a da Camenița turcilor și le va da și bir și cîteva féte mari pre an
f. 389 turcilor, numai să-i dea / oaste, să margă să-l pue craiu în locul lui Avgust. Și atuncea a trece și Șfedul cu pace prin Țara Leșască, și apoi s-or scula cu toții asupra Moscului.

29. Deci turcii s-au ispitit să facă și acel lucru și au orînduit și pre Abdi-pașa, cu cîteva mii de oaste turci și cu tătarî și cu Neculai-vodă. Și au pornit și pre Stenislav de la Odriiu, dîndu-i împărățiia și 150 pungi bani de cheltuial⟨ă⟩, să să pue craiu în Țara Leșască. Și au venit Stenislav-craiu pîn' la Zagarance cu toat⟨ă⟩ oaste, și el au mai rămas acolo să vadză cum a mai fi.

30. Iară Abdi-pașa au mărsu pîn' la Hotin și au trimis la Chiov, la Șeremet, sol pe un turc, de i-au dzis cum să silească el la împăratul Moscului, să nu s⟨ă⟩ pue el a da agiutor lui Avgust-craiu și să las⟨ă⟩ ca să pue craiu pre Stenislav, și apoi or lăsa și ei pre feciorul lui Șeremet.

1 și cu craiul Stanislav Lișcinschii, dzicînd Stanislav B,E,G,V/ Stanislav[1-2] C/ pre B,C// 2 léșești B/ să le fie B,E,G,V/ *după* craiu *ad.* în Țara Leșască C/Camenița]și Camenița B,C,V, și cetatea Camenița E,G// 3 și bir și le va da și cîte cincizăci de féte E,G/ cîteva]cîte cincizăci B,V/ de féte B/ mare A//4 *lipsește* turcilor B,G,V/ să-l puie B,C,V//5 Șfedul]craiul Șfedului B,E,G,V/ pacé B//6 *după* Leșască *ad.* la țara lui G/ să vor scula B,C,G,V// 5-6 și craiul șvezăscu a treci cu paci prin Țara Leșască în țara lui și apoi, mai pre urmă,să să scoali cu toții asupra moscalilor M,P//7 29]23 B, 27 C,E,G, 24 V, 35 M,*lipsește* P/ Decii B,C// 7-8 Turcii s-au apucat și di acest lucru.Orînduit-au pre M,P// 8 *lipsește* și[1] B,E,G/*lipsește* oaste M,P// 9 Nicolai C/și cu Nicolae-vodă,domnul Moldovii B,E,G,V]Orînduit-au și pre Necolaiu voevoda cu oasti moldovenească M,P/ Stanislav-crai B,D,E,G// 9-11 Dat-au lui Stanislav 150 pungi bani de cheltuială la pusul crăiii ⟨la pusul crăiei de cheltuelă P⟩; și așa l-au pornit di la Odriu M,P// 10 Udriiu B,E,V/ înpărățiia B,C/o sută și cincizăci de pungi de bani B,C/de pungi de bani D,E,G, pungi de bani V// 11 cheltuială B,C/ puie B,V/ *lipsește* și să pue craiu în Țara Leșască M,P// 12 vinit B,C/Stanislav C/Stanislav-crai B,*lipsește* M,P/pînă B,C/ cu toată oasti pînă ⟨pre P⟩ la Zagarance M,P/Zagarancé B/toată B,C/ oastea C//13 și el]Stanislav M,P/*lipsește* mai M,P//14 30]24 B, 28 C,E,G, 25 V, 36 M, *lipsește* P/ pașia B/ au mersu B,C]s-au dus M,P/ pînă B,C// 14-2 Anti-pașa au triimes un turcu sol la Șăremet în Chiev să-i zică ca să mijlocească el către înpăratul moschicescu să nu mai dei agiutoriu lui Avgust-craiul ⟨ci M⟩ să-l lasă să pui craiu pre Stanislav și atunci și turcii or slobozi pre feciorul lui Șăremet. Solul turcescu au zis acesti toată ⟨toati aceste P⟩ lui Șăremet.Șăremet au răspuns către solul turcescu: Eu di fecior m-am lăsat tocma di atunci,de cînd M,P//15 Șeremet feldmarșal B,D,E,G/ pre B,C/turcu B,C//16 siliască B,C/ înpăratul B,C/să B,C/puie B,V//17 ajutor B, agiutoriu C/ crai[1-2] B/lasă C, lase B/*după* puie ⟨pue C⟩ *ad.* ei,turcii B,E, îei C,ei V// 18 *după* Stanislav *ad.* Lișcinschii în Țara Leșască B,E,V/să pui ei, turcii pre Stanislav craiu Lișcinschii în Țara Leșască G/ or]îi vor C, vor G/ei]îei B,C/ *ad. marginal* pre C/ficiorul B,C/*după* Șeremet *ad.* de la Țarigrad B,E,*lipsește* Șeremet G/*după* lui *ad.*de la Țarigrad G//

Iar Șeremet i-au răspuns acelui turcu sol că el de feciorul lui s-au lăsat, de cînd s-au dat pe mîna lor, dar el nu aré nici o puteré să facă acel lucru, că el iaste o slugă, și pîn-acmu i-au venit 4 cărți de la împăratul Moscului, cum a vedea că întră turci⟨i⟩ în Țara Leșască, să pornească și el cu oștile de la Chiov împotriva lor. /

f. 389v 31. Și iar au dzis Șeremet, cum să poată ei face acest lucru, că craiul Avgust aré pre Neamțu cu 30.000, și pre Venitic cu 30.000, și pre Prus cu 30.000, și pre noi cu 30.000. Toți acești monarhi sint giurați să-ș dea agiutor unul altuia cîte 30.000 de oaste; iar cînd ar vedea vreun grèu, și cu toat⟨ă⟩ putére să-ș dea agiutoriu. „Și la noi nu iaste obiceaiu, ca la voi, să s⟨ă⟩ mazilească craii și domnii, cum faceți voi. Întîiu papa de Rîm, dacă ar audzi că veniț voi să le faceți acest lucru, toat⟨ă⟩ créștinătate ar sili asupra voastră să s⟨ă⟩ rădice.

32. Numai craiul Șfedului aré pizmă pre mine, că l-am bătut în multe rînduri, și-mi amestecă feciorul.

1 Iară Șeremet feldmarșal au răspunsu B,E/au răspunsu V/ răspunsu C/ ficiorul B,C// 2 pre B,C/lor]turcilor M,P, lor, a turcilor B,E,G/ are B,C//3 puteré B,C// 2-6 și eu nici o puteri nu am ca să fac acest lucru, că ⟨și eu M⟩ sînt o slugă. Dar să știi că pîră acum me-au vinit cîtiva poronci di la împăratul nostru, ca cum mă voi înștiința c-au întrat oștile turcești în Țara Leșască,îndată să mă pornesc din Chiev cu oști asupra turcilor M,P//4 pînă B,C/vinit B,C/patru cărți B,C, trii, patru cărți V/înpăratul C/ de la ⟨*lipsește* la B⟩ stăpînă-său,înpăratul Moscului, scriindu-i cum B,E,G/ *după* Moscului *ad.* scriindu-i V//5 videa B,C/porniască B// 6 cu oștile înprotiva lor de la Chiov C/înprotiva B// 7 31]25 B, 29 C,G, 30 E, 26 V, *lipsește* M,P/ au]i-au C/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ *după* Șeremet ⟨feldmarșal B,E,G⟩ *ad.* acelui turcu sol B,C,E,G,V, acelui turcu D/ cum să poată face ei ⟨îei C⟩ acest ⟨acel G⟩ C,D,E,G/ cum să puteți voi face acest lucru V// 7-11 Și iarăși au zis Șăremet către solul cel turcescu: În ce chip pot turcii să facă un lucru ca acesta, de vremi că craiul Avgust are pre Nîamțu ⟨nemți P⟩ cu 30.000 oasti,pre noi cu 30.000 oasti, pre Vinăție ⟨vinețieni P⟩ cu 30.000 oasti și pre Prus cu 30.000 oaste. Și toți sîntem giurați să dăm agiutoriu unui altuia M,P//8 are B,C/Niamțu B,C/ triizăci de mii B,C//9 Venetic B,C,V//9-10 triizăci de mii[1-3] B,C//10 aceștiia B, acéste V/sînt B,C/agiutoriu C//11 cîte cu B,C,E,G,V/ triizăci de mii B,C/ *lipsește* cîte 30.000 de oaste M/ *lipsește* de G/iar la vremi de greutati M/ videa B,C// 11-12 *lipsește* cîte 30.000 de oaste... să-ș dea agiutoriu. P//12 toată B,C/ puterea B,C/ să ne dăm agiutoriu M/ajutoriu unui altuia B,E,G,V// 13 obiceai B,C/ să să maziliască B,C//14 Întîi B,C, Și întîi E,G,M,P//14-15 de Roma, dacă să va înștiința de acest lucru ce-l vreți să-l faciți, apoi toată M,P// 15 ari audzi C/viniți B,C/*lipsește* le C,E,G/ *după* lucru *ad.* să puneți craiu în Țara Leșască de la voi B,E,G,V/ toată creștinătatea B,C//16 ar sili]a rădica M,P/să să rădice B,C, *lipsește* M,P//17 32]26 B, 30 C,G, 31 E, *lipsește* V,M,P/Numai]Eu știu că M,P/Șfédului C, Șvedului V]șvezăsc M,P/ are B,C/că] fiindcă M,P//18 multe]cîteva V/și îmi amestică B/ficiorul B,C// 18-1 în cîteva rînduri și pentru acee vra să facă niște turburări ca aceste și încă și pre feciorul meu îl pîrăști la Poartă. Ci voi snteți oamenîi înțelepți și nu vi să cadi să vă potriviți unor nebuni ca acelora M,P//

Dar voi nu trebue să vă potriviți unor oameni nebuni". Și cu acest răspuns s-au întors solul lui Abdi-pașa de la Șeremet la Hotin.

33. Într-acéia vrémé, cînd au sosit turcii de la Abdi-pașa la Chiov, ce scrie mai sus, la Șeremet, atuncea să tîmplas⟨ă⟩ de făcea Șeremet pradznicul împăratului, adec⟨ă⟩ dzua Sfîntului Petrî apostol. Și să strînsése la curtea lui Șeremet să-i cinstească la vro trei, patru mése,
f. 390 de era plină ograda de ghenărari și / de oficeri tot împodobiți în haine de sirme. Și fripsese un bou și vro 3 berbeci întregi și cu coarnele poleite. Iar slujitorii moscalii și cu pușcile sta pe dial de slobodziia focul pentru sănătate împăratului.

34. Așijderea mai gios, la Pecersca, alte pușci, scoas⟨ă⟩ cu alți slujitori, de slobodziia focul. Așijderea mai gios de Chiov sta căzacii, vro 20.000 de oaste, cu pușci, de slobodzie focul.

Deci vădzînd solii acéle lucruri, să mira și ei, și au avut ce spune la Abdi-pașa, întorcîndu-s-înapoi.

---

1 trebuie B/voi trebuie să nu vă protiviți C,D,V/ *după* nebuni *ad.* să umblați după vorbele lor B,E,G,V// 2 răspunsu B,C/ întorsu B,C/ *lipsește* Și P//2-3 Cu acești răspunsuri s-au întors solul lui Acti-pașa de la Chiev, de la Șăremet,la Hotin M/ s-au întorsu turcul,solul lui Abti-pașia de la Chiov de la Șeremet feldmarșal la Hotin E,G/Anti-pașa P, Abdi-pașia de la Chiov B//4 33]27 B, 31 C,G, 32 E, 27 V, 40 M, 7 P/Iară la acia vréme B,E,G,V/Iară întru C/ Întru ace vremi, cînd au fost solul lui Anti-pașa M,P/*după* turcii *ad.*solul B,E,G,V/ Apti-pașia E//5 pașia B/ce mai sus s-au scris B,V, ce s-au scris mai sus D/*lipsește* ce scrie mai sus, la Șeremet E,G/Șeremet feldmarșal B//5-6 *lipsește* ce scrie... să tîmplas⟨ă⟩ de M,P//6 tîmplase B/ făcia B/Șeremet feldmarșal G/Șăremet făce torjstvoi ⟨tojătvo P⟩,praznic M,P/înpăratului B,C, *lipsește* M,P//7 adecă în zioa B,C,E,G,V/ adecă]în M,P/Sf⟨î⟩ntului C/ Petr⟨u⟩ C/apostol Petr⟨u⟩ E,G/*după* apostol *ad.* pentru sănătate împăratului M,P/strînsésie B,C//8 curte B/Șeremet feldmarșal B,E,G, să-i cinstiască B,C, *lipsește* M,P/ la vreo B]Și era vreo C/trii B,C,V//9 de[1]]și B,C,E/ G/ ograda plină E,G/gheneralі B,C,V/ ofițiiari B,V, ofițeri C/ înpodobiți B,C// 9-10 cîțva ghenărari, brigadiri, polcovnici și și alți ofițări ; Și era toți înpodobiți în haini di sîrmă și șide la patru mesi di-i cinstie M,P// 10 în]cu B,G/ de]cu B,C,E,G,V, de cu D/sirmă B,C/*lipsește* Și M,P/ fripsésie B,C/ un bou întreg și cu cornele poleite și vreo trii B,E,G,V/ vreo C, *lipsește* M,P// 11 *lipsește* și cu M,P/coarneli B,C] coarnele iarăș V, coarneli lor era M,P/ *lipsește* Iar M,P/ slujitorii]oștenii M,P/ moscalii]dragunii moscali B,E,G// 11-12 moscali și cu harmatele, cu pușcéle céle mari, sta V/moscalii sta cu tunurile în deal M,P//12 pușcile céle mari B,E,G/pre C/foc M,P/ pentru sănătatea înpăratului B,C, *lipsește* M,P//14 34]28 B, 32 C, 33 E, *lipsește* G,V,M,P/la cetaté la Pecersca B,E,G,V/pușci mari D/era scoase B,E,G//14-17 și mai din gios, la Pecersca,iarăș era oșteni strînși și da foc din tunuri.Iar din gios di Chiev era mulțimi de căzaci și slobozie foc din flinti M,P// 16 de Chiov, în Podoliia, sta hatmanul căzăcescu cu vreo doaozăci de mii de oaste căzaci ⟨și G⟩ B,E,G,V/ vreo doaozăci de mii C/sloboziia B,C//18 Decii C/văzind B,C/*după* solii *ad.*turcești B,E,G/acéli B,C//18-19 S-au mirat și solul⟨cel M⟩ turcesc di atîte lucruri frumoasă și adivărat că a fi avut ci spuni la Hotin M,P//19 și, întorcîndu-să înnapoi, au avut ce spune la Abdi-pașia B,E,G,V/ înnapoi C//

35. Atuncea oblicind Avgust-craiul de voevoda Ruschii că-i agiuns cu Stenislav-craiu, ca s⟨ă⟩ dea Camenița, l-au prins craiul și l-au făcut surgun la Sacsonie, de-au șădzut cîțva ani, pîn' l-au slobodzit. Și au răpedzit oaste proaspătă și zaharà în Camenit⟨ă⟩ cum mai în grabă, și au făcut surgun și pre ghenarariul ce era în Camenit⟨ă⟩ fiind agiuns cu Stenislav, viind turcii, să o dea.

36. Deci Abdi-pașa, vădzînd acel răspuns de la Șeremet și vădzînd că s-au adaos în Camenită oaste și s-au schimbat ghenararii, au făcut știre la Poartă.

Deci Poarta au vădzut că n-au putére să fac-acéste lucruri ce sfătuis⟨ă⟩, ca să schimbe pre Avgust-craiu și să pui pre Stenislav în Țara Leșască. S-au spăriiat să nu s⟨ă⟩ rădice toată créștinătate Evropii și ș-or piiarde turcii împărățiia. Și s-au lăsat de acel lucru. Și s-au socotit /
f. 390v într-alt chip, di-au scris la Abdi-pașa, de i-au făcut răspuns să s-așédze la Hotin, fiindu-le rușine să s-întoarcă făr-ispravă înapoi.

---

1 35]29 B, 33 C, 34 E, 28 V, 41 M, *lipsește* G,P/Atuncea craiul leșescu Avgust oblicind de voevoda B,E,G,V// 2 că iaste agiunsu B,C,D,G,V//1-3 Avgust, craiul leșăscu, s-au înștiințat precum că voevoda Răuțchii s-au agiuns cu Stanislav -⟨craiul M⟩ și au făgăduit Caminița turcilor; și pentru acee pre voevoda Răuțchii l-au surgunit la Sacsonie M,P/ Stanislav-crai B,C/să dea ⟨cetatea E,G⟩ Camenița turcilor B,C,E,G,V// 3 prinsu B,C/ Saxoniia B,C// 3—4 de au șăzut ⟨șezut C⟩ cîțiva ani acolo B,C,E,G,V/ *lipsește* de-au șădzut...l-au slobodzit. M,P//4 pînă B,C/răpedzit]trimis B,E,G,V/altă oaste B,E,G/*lipsește* proaspătă B,C,E,G,V// 4-7 Avgust, craiul leșăscu,au triimes oasti proaspătă și zahara în Camenită. Ghenărariul din Camenită s-au fost agiuns cu Stanislav să de Camenița turcilor și pentru acee și pre acesta l-au surgunit craiul leșăscu M,P// 5 zaharea B,C,V/în Camenită B]în cetaté în Camenită C,E,G,V//6 gheneralul B,C,E,V/ Camenită B,C]în cetate în Camenită G// 7 agiunsu B,C/ Stanislav-crai B,C,E,G,V/ să o dea]ca să ⟨o B⟩ dea cetatea Camenița B,E,G,V// 8 36]30 B, 34 C, 35 E, 29 V, 44 M, *lipsește* G,P/ Decii B,C/ Aptipașia B,E/văzind acest ⟨acel C⟩ răspunsu B,C,E,V]auzind răspunsul M,P/Șeremet feldmarșal B,E,G//9 oaste în Camenită C, oaste în cetate în Camenită B,E,G,V/ *lipsește* oaste D/ văzînd că și oaste s-au adaos în Camenită M,P// 10 gheneralii B,E, gheneralul C/ au făcut știré la Poartă B,C]de toate aceste au înștiințat Poarta M,P// 11 Decii B,C/au vădzut]auzind G/puteré B,C/să facă acéste B,C//11-13 Poarta au cunoscut că nu esti cu putință să facă acesti lucruri,adică să scoată pre craiul Avgust și să pui pre craiul Stanislav M,P//12 ce sfătuisă B, ce au fost sfătuit C/Avgust-crai B, Avgust, craiul leșescu C// 13 pue C/ să puie crai în Țara Leșască pre Stanislav Lișcinschii B,E,G,V/ Stanislav-craiu C/ *lipsește* în Țara Leșască M,P/ Și s-au B,E,G,V//14 să B,C/*după* rădici *ad.* asupra turcilor M,P/ creștinătatea B,C/*lipsește* Evropii B,E,G,V/și îș vor piiarde C,D,E/și atunce să piiarză și înpărăție M,P//15 înpărățiia B/ ⟨Și M⟩ pentru acee s-au lăsat de acesti lucruri. Însă au socotit să facă într-alt chip ; au scris M,P/ Și au socotit B,C,E,G,V//16 de au B,C/ Anti-pașa M,P/ pașia B/ de i-au ⟨au C⟩ făcut răspunsu B,C, *lipsește* M,P//17 să B,C/ așezé C/ *după* așăzi *ad.* cu traiul M,P// 17—18 că le era rușini a-l întoarci înnapoi fără di nici o ispravă M,P/să B,C/ fără de B,C,D,E,V/înnapoi B,C//

Dzic unii c-ar hi sfătuit, Şfedul şi voevoda Chiovschii să să aşédze Hotinul, ca să le hie lésne de acolo să margă la Chiov; că tot nădăjduia, Şfedul că va mai putea să-ş dea palme cu Moscalul. Iar unii dzic că ar fi sfătuit Neculai-vodă, temîndu-s⟨ă⟩ că nu a putea şedea în Iaşi de Dumitraşco-vodă, dar alţii că Neculai-vodă au giuruit încă împărăţiei 100 de pungi bani, ca să nu facă Hotinul. Ce adevăr nu se ştie. Ştiu că de prim⟨ă⟩vară au luat şi ţinutul Hotinului, de l-au făcut olat cetăţii, iar la anul au luat şi Cernăuţii să-i facă olat, dzicînd că tot de Hotin au fost. Iar lui Stenislav i-au venit poroncă să margă iar la Udriiu, şi s-au întors.

37. Atuncea Şeremet nu putea şti nemic de feciorul lui, că puses⟨ă⟩ voevoda Chiovschii strajă de a lui, de nu putea nime mérge, nici veni. Şi pre cine trimitea Şeremet, îi tot prindea voevoda de-i tăe sau îi închidea.

Iar Şeremet au dat 100 galbeni unui moldovan, de ş-au băgat capul pentru voia banilor, cu cărţi, şi au făcut cum au putut şi au mers la paşa de Tighinea. Şi atuncea

---

1 că ar fi sfătuit craiul Şfedului B,C,E,G,V/şi]şi cu B,E,G,V//1-4 *lipseşte* Dzic unii... dea palme cu Moscalul M,P// 2 fie V/ mai lésne E,G// 3 nedejduia B,C,E,V/ Şfedul] craiul Şvedului V/ că va putea să să mai bată cu Moscalul V//4 *după* Moscalul *ad.* să să bată B, C,E/ zicu C, zicea B,E,V/ Nicolae B,C,V// 4-8 *lipseşte* Iar unii dzic... Ştiu M,P// 5 *după* vodă *ad.* să să aşéze Hotinul E/ *ad. marginal* temîndu-să că nu va putea şidea în Iaşi de Dumitraşco-vodă D/ nu va putea şidea C, nu va putea şidea în Iaşi să domniască de B,E,G, nu va putea domni în Iaşi de V// 6 dar]iar B,E,V/ alţii zicu C,D, alţii dzicea B,E,G,V/ Nicolae B, Nicolai C/ *lipseşte* încă B,D,G,V// 7 înpărăţiii B,C/ o sută B,C/ de bani B,C,D,V/ să nu să facă V// 8 adevărul B,E,V/ nu să ştiie B/ Ce adevărul cum a fi fost nu să ştie. Iar de primăvară C/ Ştiu că]Iar B,E,G,V,M,P/ *după* luat *ad.* turcii B,E,G,V// 8-9 de primăvară Anti-paşa, cu poronca Porţii au luat şi tot ţinutul Hotinului supt a lor stăpînire, iar la anul M,P// 9-11 iar preste vreo cinci, şeasie ani au luat turcii ⟨*lipseşte* turcii D⟩ şi ţinutul Cernăuţilor din Prut încolo, să-l facă tot olat cetăţii Hotinului, zicînd ⟨turcii G⟩ că tot de ţinutul Hotinului au fost B,D,E,G-*lipseşte* V/ iar piste cîţiva ani, vreo cinci, şasia ani au luat şi ţinutul Cernăuţilor din Prut încolo, zicînd că tot de ţinutul Hotinului au fost C// 10 Cernăuţi]ţînutul Cernăuţilor M,P/ *lipseşte* să-i facă olat M,P/ tot de olatul Hotinului să ţini M,P// 11 *lipseşte* Iar M,P/ Stanislav-crai B,C,G,V, Stanislav Lişcinschii-craiu E/ craiului Stanislav Lişcinschii D/ vinit B,C,V/ *ad.marginal* să margă E/ *lipseşte* iar B,E,G//12 întorsu B,C//13 37]31 B, 35 C, 36 E,G, 30 V/Şeremet feldmarşal D,E,G/ nemică B,C/ficiorul B,C//13–1 *lipseşte* Atuncea Şeremet ... s-au tîmplat de M,P// 14 pusésie B,C/ straje B]strajie, slujitori V/ de ai lui B,C// 15 nimé ⟨nimine G⟩ nici mérge, nici vini B,C,D,E,G,V/ triimitea C, îi triimite Şeremet feldmarşal G// 16 *după* prindea *ad.* oamenii lui E/ voevoda Chiovschii B,D,E,G/ tăia B, tăia C/ sau îi]şi-i G// 17 Şeremet feldmarşal G/ o sută de galbéni ⟨de aur V⟩ B,C,D,V/ unui slujitor moldovan G// 18 *lipseşte* capul E/ capul cu cărţi pentru voia banilor B,G,V/ cu cărţi pentru voia banilor E//19 mersu B,C/ paşia B//

s-au tîmplat de au slobodzit solul cel de la Moscu de la închisoare, şi l-au întors pre acel moldovan, anumé Cîrjé,
f. 391 cu nişte turci, di-au dat véste / de pace. Şi încă tot s-au mai zăbovit, precum a arăta mai nainte.

38. Pre acéia vrémé era greu în ţară; nu de bir, ce de alte supărări. Că turcilor le era calea tot prin ţară, mergînd şi viind la Hotin. Unii veniia pre la Focşani, de mergea pre Sirétiu, pre la Botoşeni, dispre Bosna; alţii pe Bîrlad şi pre la Iaşi, alţii pre Prut. Şi ca nişte oşténi păgîni ce era, tot stricăciuni făcea, cu fél de fél de rîsuri şi batgiocuri a féte fecioare şi a fămei înţelepte.

39. Prutul pusése Neculai-vodă, de la Poartă avînd poruncă, pre Costantin Costache stolnicul, împreun⟨ă⟩ cu un paşă, de-l curăţiia, cu multe sute de oameni, de copaci şi de plahii. Alţii trăgea şăicile cu pîine pîn' la Toţora, şi de acolo le încărca în cară, de porniia la Hotin. Şi făcus⟨ă⟩ şi hambare, de o punea la Ţoţora de sta,

---

1 solul cel]pre solii cei D// 1 – 2 solul moschicescu de la închisoare de la Ţarigrad V/Pre solii ⟨cei M⟩ moschiceşti i-au slobozit turcii di la închisoari M,P//2 închisoaré B,C/*după* închisoaré *ad.* din Ţarigrad B,D,E/întorsu B,C/ acel slujitor moldovan B,E, G/ anumé Cîrje C, *lipseşte* B//2-4 *lipseşte* şi l-au întors...mai nainte. M,P// 3 cu nişte]şi cu zéce B,E,G,V/de au dat B,C, de s-au dat G/ *după* pace *ad.* la Chiov B,E,G,V//4 *după* zăbăvit *ad.*vréme C,D,E/precum va arăta mai înnainte ⟨la rînd C,istoriia la rînd D⟩ B,C,D/precum istorie va arăta mai înnainte E,G//5 38]32 B, 36 C, 37 E,G, 31 V, 50 M, 5 P/Iară pre acéli vremi B,E,G, Iară pre acia vrémie V/vréme C/foarte greu V//5-6 Pre ace vremi în Moldova di bir nu era greu ⟨nu era greu de bir P⟩, ce era greu de oştenii turci ⟨că P⟩ cale lor era ⟨tot M⟩ prin ţară M,P//7 la[1]]di la M,P/ Unii]Alţii M,P/viniia B,C/ pre la]şi pre M,de spre P/Focşiani B/ mérge⟨a⟩ B,C//7-8 *lipseşte* de mergea pre Sirétiu, pre la Botoşeni M,P//8 Botăşeani B,C/despre C]carii viniia despre B,E,G,V, alţii dispre M,P/Bosna]Putna P/alţii]iar alţii viniia B,E,G,V/ pre B,C,E,G,V]despre P/*lipseşte* şi M,P//9 alţii viniia B,E,G,V/néşte B/oşteni şi păgîni ce sînt M,P// 10 tot]multe B,C,E,G,V/ stricăciuni şi răutăţi B,E,G,V/féliu de féliu B, féliu de feliu C/féliuri[1-2] E/şi de E/şi feliuri di feliuri de batjocuri M,P/ batjocuri B,C//11 ficioare B,C/fimei înţălépte B,C,V//12 39]33 B, 37 C, 38 E,G, 32 V, 41 M,*lipseşte* P/pusésie B,C/Nicolae B, Nicolai C/avînd poroncă de la Poartă B,E,G,V// 12-15 Poarta au poroncit lui Necolaiu voevoda să curăţască Prutul. Costandin Costachi stolnicul şi cu un paşă era pristavi şi-l curăţie cu suti oamini moldoveni de copaci, de plavii,de butuci M,P//13 poroncă C/Costachi B,C/vel-stolnic B,E,G, V/ înpreună B,C, dinpreună D, şi înpreună E// 14 paşia B,C//15 plavii B,C,D, E,G, V/ şeicile B,C/Şăicile trăge cu pîine; le trăge pînă la Ţiţora,iar di acolo încărca pîini M,P/pîiné B,C/pîiné de la Dunărea,de la gura Prutului, pe Prut,pînă E/ pînă B,C//16 Ţuţora B,C,V/*lipseşte* le E,G/ încărca pîinea în cară şi o porniia ⟨de o ducea E⟩ la Hotin E,G/de le porniia B,C,V]şi o duce M,P//17 făcusă B/punea pîine C,D, punea făina E,punea pîine,făina B,G,V/Ţuţora B,C,V/*ad.marginal* la Ţuţora G/ *după* sta *ad.* în hambare B,V// 17-1 sta în hambare,cîtă pîiné nu să putea E,G//17-7 la Ţiţora au făcut hambari mari şi le umple de pîini şi di acolo cînd trebue o duce ⟨iarăşi M⟩ la Hotin. Mari greu şi multă cheltuială ave Necolaiu voevoda, dar cu toati acele, fiind domn bun şi milostiv, mari milă,văzind şi slujba lor, au făcut cu mazilii şi şi cu sfintile mănăstiri: le-au rădicat acel obiceiu rău şi spurcat, adică desătina ce ţărăniască M,P//

cîtă nu o putea rădica prin cară. Dar măcar cît greu și supăraré, era, și cheltuial⟨ă⟩ lui Neculai-vodă, dar și atuncea, vădzînd slujba mazililor, au făcut milă cu dînșii și cu sfintele rugi, cu mănăstirile, de le-au rădicat un boiceiu spurcat ce era asupră, de stîngere caselor boerești, ce s⟨ă⟩ făcus⟨ă⟩, de da desétină de stupi și de mascuri, țărinéște. Ce Neculai-vodă au ertat, să nu mai dea, precum n-au fost dînd și mai nainte, la alți domni. Numai de f. 391v la / domnie a doa a lui Mihai-vodă li să făcus-acest obiceaiu.

40. Atuncea, pre acéîa vrémé, cu cîțva ani mai nainte, să tot bătea Franțojul cu Neamțul pentru Țara Șpaniei, care de care să o ĭa, să o stăpînească, neavînd craiu. Și tot biruĭa Neamțul pre Franțoj, căci îi da și alții, făr-alectorii lui, agiutoriu. Îi mai da Angriĭa 40.000 de oaste și Olandriĭa 30.000. Apoi supărîndu-s⟨ă⟩ de atîțea ani tot bătae, sta să s-împace, și Neamțul nu priimiĭa, vădzînd că biruĭaște.

1 cît]cît BV/ cît] cu tot G// 2 era lui Nicolae-vodă și mare cheltuială, dar încăș vădzind atuncea slujba V/ și cheltuială C, și mare cheltuială B,E,G/Nicolae B,C//2—3 dar însăș văzind atuncea slujba B,E,G// 3 văzind C//4 sfinteli B, sf⟨i⟩ntele C/ li-au B,C/obiceai B, obiceaiu C// 5 spurcat]rău B,D,E,G,V, *lipsește* C/ce le era C,E,G, V/ stîngerea casălor B,C/ *după* boerești *ad.* și a sfintelor mănăstiri B,E,G//6 ce să făcusă B, ce făcusă G, ce să făcus⟨ă⟩ de la vrémé C,V/*după* da *ad.* mazilii și sf⟨i⟩ntele mănăstiri V/ desetină B/ *repetă* de mascuri A// 7 țărănéște B,C,V/Ce]Iar B,E,G/Nicolae B, Nicolai C/ au ertat]au făcut milă de au ertat B,E,G// *după* dea ⟨dei G⟩ *ad.* desetină țărănéște B,E,G//7-8 Iar Nicolae-vodă au făcut milă de au ertat mazilii și sf⟨i⟩ntele mănăstiri să nu dea desetină țărănéște, precum n-au fost dat și la alți domni, mai de demult V, Însă Necolaiu voevoda le-au ertat toată desătina, să nu plătească nimică, după cum n-au plătit nici la domnii ⟨cei M⟩ vechi M,P//8 dînd]dat E,G/ înnainte B,C, înnainte vréme E,G/ la]și la G// 9 domniĭa B,C/ *lipsește* li B/ făcusă B// 10-11 Numai de la o vrémĭe s-au făcut acest obicéiu,de da mazilii și sf⟨i⟩ntele mănăstiri desetină țărănéște.Iar Nicolae-vodă,făcînd milă,au ertat. V/Fiincă acest obiceiu rău l-au fost făcut Mihaiu Racoviță voevoda,întru al doile domnii M,P// 10 obiceai C/*după* obicéiu *ad.* de da mazilii și sfintele mănăstiri desétină țărănéște B,E, de da mazilii și sfintele mănăstiri desătină țărănești.Iar atunce Nicolaĭe-vodă au ertat, precum mai sus s-au scris G// 11 40]34 B, 38 C, 39 E,G, 33 V, *lipsește* M,P/Iară atuncea B,E,G,V/acea B,G/vremĭe B, vréme C/cîțiva B,C/înnainte B,C//11-18 *lipsesc* M,P//12 *lipsește* tot C/Franțozul B,C/Niamțul B,C/Spaniii B,C, Hișpaniii E// 13 stăpîniască B,C/crai B// 14 biruĭa]bătea E/Niamțul B,C/ pre Franțoz C,*lipsește* B,G/căci]pentru căci C,pentru că E,G/îi mai ⟨*lipsește* mai G⟩ da și alții agiutor, fără de alectorii lui B,D,E,G,V/fără de C// 15 *lipsește* mai C/Angliĭa B, și Angliĭa D/ *după* Angliĭa *ad.* Inglitera C/ patruzăci de mii B,C// 16 Olandiĭa triizăci de mii de oaste D/ triizăci de mii B,C/ *după* supărîndu-s⟨ă⟩ *ad.* Franțozul B,E,G,V/ atîțe B/ tot bătaĭe C]avînd tot războiu cu Niamțul ⟨némții G⟩ B, E,G,V// 17 sta]vrea B, C,E,G,V/ să să înpace B, să să ⟨îm⟩pace C/ Niamțul B,C, Niamțul tot G/ văzind B// 18 *după* biruĭaște *ad.* pre Franțoz B,C,E,V, pre franțozi G//

Deci s-au lăsat Angriĭa și Olandriĭa a-i mai da agiutoriu, și începus-a bate Franțojul pre Neamțu. Deci Neamțul vădzînd așea, stătut-au și alți mediaturi între dînșii și le-au făcut pacé, împărțind Țara Șpaniei în doao drept. Și pre undé le-au venit hotarăle, răsipit-au cetăți și tîrguri, de le-au stricat și au făcut pace.

41. Pré atuncea au trecut și un sol mare de la léși la Poartă, anumé voevoda Mazovețschii, de au așădzat cu turcii céle amestecături multe. Și întorcîndu-s⟨ă⟩ de la Poartă, au mărs la Avgust-craiul, și apoi l-au trimis craiul și la Petreburc, la împăratul Moscului.

42. Atuncea au trimis la leși și Turcul sol pre un șerim din Crîm, anume Șefer-bei, de-au făcut pace lui voevoda Chiovschii și lui Stenislav, craiul din Pomorani⟨a⟩. Și f. 392 întorcîndu-s⟨ă⟩ Șefer -/beiu de la léși, s-au și rădicat voevoda Chiovschii și cu Șendze Ianoș Vișnovețschii și cu alte capete, staroste Raavschii, și s-au dus la locul lor în Țara Leșască, la Avgust-craiul, de s-au împreunat, și n-au avut nici o nevoĭe.

43. Așișderea și Stănislav-craiu încă au purces de la turci prin Țara Ungurească și au trecut la Pomoranie. Și

1—11 *lipsesc* M,P// 1 Decii B,C/ Angliĭa B,C/ Olandiĭa D/ *după* ajutor *ad.* Niamțului B,E,G,V// 2 începusă B/ Franțozul B,C/ Niamțu B,C/ Decii Niamțul văziind B,C// 3 așa B,C/ alții C/ alții la ⟨cu V⟩ mediaturi D,V/ mediiaturi C/ alții ⟨alți crai G⟩ cu mediiaturi, adecă cu așezămînturi de pace B,E,G// 4 li-au B,C/ înpărțind B,C/Spaniii B,C, Hișpaniii E, Ișpaniii V/drept în doao B,E,G,V// 5 li-au vinit B,C/ hotarăli B// 6 *lipsește* de D/ li-au B,C/ pacé B// 7 41]35 B, 39 C, 40 E,G, 34 V/ Pre B,C// 8 *După* Poartă *ad.* prin Iași G/ pre anumé E/ Mazovețchii B,C/ așezat B,C// 9 acéli B,C,D,E, G,V/ *după* multe *ad.* Și viind pin Iași i-au făcut Nicolae-vodă mare cinste E/ întorcîndu-să B//10 mersu B,C/craiul léșescu B,E,G,V//11 Petrîburcu B, Petrburcu C, Petrburgu E,V/ înpăratul B,C//12 42]36 B, 40 C, 41 E,G, 35 V, 55 M, 10 P/ Atuncea au trimis și înpăratul turcescu la léși sol pre B,E,G,V,Atuncea înpăratul turcescu au triimis sol la léși pre C/ Turcii au triimes pre un șerim de la Crim ⟨turci P⟩ sol la leși M,P// 13 anumé Șerim-bei B,C,D,E,V, pre anumi Șerem-beiu G, *lipsește* M,P/ de au B,C/ pacé B/ lui Iuzef voevoda Chiovschii V//13-14 lui Stanislav și lui voevoda Chievschii M,P// 14 Stanislav C, Stanislav Lișcinschii B,E,G,V/ craiului din Pomoranie C, *lipsește* M,P/ Pomoranie B// 14-15 Și după ci s-au întors solul turcescu, s-au și rădicat M,P// 15 Șefer]Șerim B,C,D,E,G,V/ bei C/ rădicat Iuzef Potoțchii, starosta Halețchii, voevoda Chiovschii E,G// 16 *lipsește* și[1] E/ Xenje Ianăș Vișnovețchii B,C,D,E,V// 17 *după* capete *ad.* anumé B,C,V, léși D, mari anumé E, léși anumi G/ capete]căpitenii a lor M,P/ *lipsește* staroste Raavschii M,P/ *după* Raavischii *ad.* și alții C//17—18 s-au dus în Țara Leșască la locurile lor și Avgust-craiul M,P// 18 la]și au mărs la G/ craiul léșescu E,G,V/de s-au înpreonat ⟨înpreunat C⟩ B,C,*lipsește* M,P// 20 43]37 B, 41 C, 42 E,G, 36 V, 56 M, *lipsește* P/Așijderea și C, *lipsește* M,P/ Stanislav-crai B,C, Stanislav Lișcinschii crai E// 21 prin]și s-au dus prin E,G, mers-au prin M,P/ Unguriască B,C/ *lipsește* și M,P/ Și tot nu M,P//

nu s-au încredzut să margă la craiul, ce s-au așădzat în niște tîrguri, în hotarăle împăratului nemțesc.

44. Vrut-au turcii să dea galioane Șfedului, să-l pornească și pre dînsul pre Marea Albă, pîn' la franțoji; și de acolo, ori să-i dea vase Franția, ori să vie vasele lui. Și n-au priimit, ce au dzis că pre uscat au venit, pre uscat să va ducé. Și să mira și turcii ce or mai face cu dînsul; că el arăta cartea împăratului turcesc, ce-i scrisése cînd au venit la Tighinea, că nu l-a lăsa și-i va da oaste. Acéia nădéjdé căuta și o aștepta.

45. Iară cînd au fost în al treile an a domniei lui Neculai-vodă, vleat 7222⟨=1714⟩, mazilit-au turcii și pre Brîncovanul-vodă, trimițind pe Buiuc i⟨m⟩brihorul de l-au prins cu mare meșterșug. Că l-au înșălat unchii lui, de au mers de la Tîrgoviște în București, fiind agiunși cu Mihai-vodă, de sta Mihai-vodă de-l pîrîe, gîndindu-s⟨ă⟩ că va fi el domn.

Iar după ce l-au prins, au scos i⟨m⟩briorul ferman de la f. 392v împărăție, scriind la țară de or priimi / pre Mihai-vodă bine, iar de nu, să-ș rădice dintre dînșii pre cine ar vrea.

1 craiul Avgust B,C,D,E,G,V,craiul leșăscu M,P/ce]și P/așezat B,C// 2 néște B/ hotarăli C/înpăratului B,C/nemțăscu B,nemțescu C// 3 44]38, 42 C, 43 E,G, 37 V, 47 M,*lipsește* P/Vrut-au atuncea înpărățiia Turcului să dea B,E,G,V/Șfedului]craiului șfezăscu B ⟨șfezescu C⟩ B,C,E,G,V// 3-4 Turcii au gătit cîtiva galioani să pornească pre craiul șvezăsc pre Mare albă M,P//4 porniască B,C/ Mare B,C/pînă B,C/ franțozi B,C//5 *lipsește* ori[1] M,P/Franțiia B,C/să-i dea fruanțujii galioane sau să-i vii a lui galioani de la Șveziia. Însă el n-au priimit M,P/ să viie B,V//6 *după* priimit *ad.* craiul,Șfedul, Șfedului B, craiul Șvedului E,G,V/ și au zis: Pre uscat am venit, pre uscat mă voi ⟨și P⟩ duci M,P/că]că el B,E,G,V/au vinit V, *repetă* B// 7 *după* dînsul *ad.* că nu-i mai putea întra în voie B,E,G// 8 că]și B,G, iar M,P/carte B/ înpăratului turcescu B,C/ce-i scrisésie B,C]pre cari i-au scris-o M,P//9 au vinit C, au vinit el M,P, au fost vinit B,E,G,V/ nu-l va lăsa C,P/ nu-l va lăsa în streinătate și-i va da oaste de-l va duce la țara lui. El acéia nedejde o ⟨Acéia nădéjde el o E⟩ B,E,G,V/ și-i]ci-i M,P// 10 nedejde C/ Deci acee nădejdi o aștepta și o cerca M,P// 11 45]39 B, 43 C, 44 E,G, 38 V, 58 M, *lipsește* P/triile B/ domniii B,C//11-13 În anii di la zidiri 7223, iar di la Hristos 1716 ⟨1700 M⟩, in al triile an a domnii⟨i⟩ lui Necolaiu voevoda,împăratul turcesc au mazilit pre Brîncoveanul, domnul muntinescu M,P//12 Nicolae B,C/ vleat]în anul B,C,D,V, anul E, în anii G/ 7223 C,D//13 Brîncoveanul B/pre B,C/imbrihorul C, hîmbrior⟨ul⟩ P imbrihorul de la Țarigrad V, imbrihorul de la Țarigrad, adecă comisul cel mare ⟨împărătescu E,G⟩,de l-au B,C,E, G,V,// 14 prinsu B,C înșelat B,C// 15 mersu B,C/de au mers de la]și l-au scos din M,P/ fiind unchii lui agiunși B,E,G,V,fiind agiunși unchii lui C//16-17 *lipsește* de sta Mihai-vodă... că va fi el domn M,P//16 *lipsește* Mihai-vodă B,E,G/pîrîia B, pîrîia la Poartă C,E,G/gîndind B,C,D,E,G]socotind V//17 *după* domnu *ad.* în Țara Munteniască C,D,E,G,V, în Țara Româniască, Munteniască B//18 prinsu B,C]prinsu pre Brîncoveanul-vodă E/imbrihorul B,C,himbriorul M,P/fermanul M,P//19 de la înpărățiie B,C,*lipsește* M,P/*lipsește* scriind la țară E/or]vor C/voevoda M/*după* vodă *ad.*să le fie domnu E//20 iar de nu, scriind la țară,să-ș rădice domnu E,iar de nu,să-și aleagă țara pre cine or vre M,P/*după* rădice *ad.*domnu B,G/ar]or B,V,vor C,E,G//

Deci unchii Brîncovanului, anumé Costantin stolnicul și Mihai spatariul, dacă au vădzut că-i las⟨ă⟩ Poarta în voia lor, s-au lăsat de prieteșugul lui Mihai-vodă și ș-au rădicat domn dintre dînșii, pre Ștefan Ca⟨n⟩tacuzino spatariul, fiiul lui Costantin stolnic.

46. Iară pre Brîncovanul l-au dus la Poartă cu mare pază și cu multă avére, scrisă tot de i⟨m⟩brihorul, și l-au închis la Edicula cu mare grijă, și pre dînsul, și pre doamna-ș, și pre cuconii săi, și pre toate slugile lui. Că era acel Gin Ali-pașa vezir un păgîn rău preste sam⟨ă⟩ de nu folosie nemărui darea.

Deci atuncea au început și solii moschicești a-l pîrî, și Șfedul, și de multe părțile, cum iaste mînie lui Dumnedzeu. Măcar că céle pomeniri multe și cei priiateni harnici și avére ce avea, sosindu-i atuncea ceasul, nemică nu i-au folosit. Precum dzice Scriptura: „Nu va folosi avére în dzioa urgii⟨i⟩".

Poate-fi și osinda Moldovii, că-i tot schimba domnii adése, și-l blăstăma toat⟨ă⟩ țara; au poate-fi și a unchiu-său, a casei lui Șărban-vodă, au doar și a moscalilor che-

1 Decii B,C/Brîncovanului-vodă D, Brîncoveanului-vodă B,C,E,G,V// 1-4 Deci țara ș-au ales domnu dintre dînșii M,P// și]și cu E// 2 spătariul B,C/ lasă B,C// 3 priiateșugul B,V// 4 domnu B,C/ Cantacozino spătariul B,C// 5 *lipsește* fiiul lui Costantin stolnic M,P/stolnicul B,C,D,E,V//6 46]40 B, 44 C, 45 E,G, 39 V, 59 M,*lipsește* V/ Brîncoveanul-vodă B,C,D,E,G,V/*după* Poartă *ad.* la Țarigrad B,E,G//6-9 Hibriorul au scris toată avere Brîncovanului și înpreună cu avere au luat pre Brîncovanul, pre doamna, pre beizădeli și pre toati slugile lui. Și ducîndu-i pînă la Țarigrad cu mari pază, pre toți i-au pus în Edicula M,P//7 avere B/ scrise B/ tot]toată C,V/imbrihorul B,C//8 la]în B,G,V/ grije B,C//9 doamna V/ coconii B,C/ săi]lui G/ slugili C//10 acel vezir atuncea ⟨*lipsește* atuncea E⟩ pre anumé Gin Ali-pașia un păgîn B,E,G,V/ piste B/ samă B,C/ viziriul D, *lipsește* C//9-11 *lipsește* Că era acel... nemărui darea M,P//11 folosiia B,C//12 Decii B,C/ *după* început *ad.* pre Brîncoveanul-vodă B,E,V/ *după* pîrî *ad.* pre Brîncoveanul-vodă D,G// 12-16 Craiul șvezăscu și solii moschicești atunce au pîrît pre Brîncovanul foarti tari. Multi pominiri ⟨multă pomenire P⟩ făcusă Brîncovanul și mulți prietini vrednici ave și multă averi au avut, dar dacă i-au sosit ceasul, toati aceli nimică nu i-au folosit M,P// 13 și Șfedul]și craiul Șfedului B,C, și craiul Șvedului D,G,V,*ad.marginal* E/multe]toate B,E,G,V/ părți C,D/mîniia C]mîniia și urgiia B,G,V// 14 Măcarî B,C/ céli C/ céli mănăstiri, mari pomeniri și multe și ciei priiatini B,E,G/ céle mănăstiri, pomeniri V/priiatini C/harnici]buni și harnici E,G//15 avere B,C/ ceasul morții B,E,G, ceasul peririi D// 16 *lipsește* Precum dzice Scriptura M,P/ Nu folosăști M,P/ averea B,C// 17 urgiii B,C// 18 Poati fi l-au agiuns și osînda Țării Moldovii, că tot M,P/ osînda C/ osînda Moldovii să-l fiie fost agiunsu, că tot B,E,G,V//19 *lipsește* adése M,P/ *după* adésia *ad.* totdeauna C/ *după* adésse *ad.* în Moldova și să făcea cheltuială B,E,G/ toată țara B,C]săracii M,P/ poate fi osînda B,E,G/ *lipsește* a unchiu-său D// 19-20 *lipsește* au poate fi... lui Șărban-vodă M,P// 20 casii B,V/ Șerban-vodă B,C/ doară B/ chiemare B,C//

maré și apoi vicleșug. Că mult sînge créștinesc s-au vărsat și de multe ori îl blăstăma împăratul Moscului și dzicea: „Iuda-Brîncovanul m-au vîndut, de am răpus oaste și am pățit aceasta". /

f. 393 47. Deci l-au scos și au tăet capetele, întîi a patru cuconi ai săi, apoi și a lui și a cîțiva boiari, slugi ai lui.

Iar pre doamna și pre alte slugi le-au ținut încăș vro 2 ani la închisoaré și apoi i-au slobodzit.

Atuncea, cîndu-i tăĭa feciorii, au fost dzicînd unul să-l turcească, să nu-l tae; dar tată-său l-au îmbărbat tare, să nu-ș lase lége. Numai un copilaș, nepot de fiiu Brîncovanului, au scăpat, că l-au luat în saraiul împărătescu, ca să-l turcească; iar mai pre urmă l-au scos îma împăratului și l-au dat la maica sa, caré mai pe urmă la istorie lui va arăta mai pre largu.

Precum să dzice „domn bcgat și fără sfat", adevăr că atuncea au fost fără sfat, dacă s-au mîniĭat Dumnedzeu pre dînsul. Iar mai nainte, în 30 ani, tot cu sfat au fost;

1 *după* apoi *ad.* mai pre urmă B,E,G, pe urmă V/ vicléșug B,C//1–2 Iar mai ales l-au agiuns blestămul marilui Petru, împăratoriul ⟨înpăratul P⟩ Moscului, di vremi că el l-a chiĭemat și apoi au făcut vicleșug. Că atunce multu sîngi creștinescu s-au vărsat M,P/ creștinescu B, C// 2 ori l-au fost blăstămînd înpăratul Moscului Petrî Alexievici și au fost dzicînd B,E,G,V/ înpăratul Moscului C] numitul imperatoriu ⟨înpărat P⟩ M,P// 3-4 m-au vîndut. El m-au făcut di am prăpădit atîta oaste și am pătimit aceste M,P// 3 oastea C// 5 47]41 B,V, 45 C, 46 E, G, 62 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ l-au]i-au E,V/ au]i-au G,V/ tăĭat B, tăiat C/ capetile C/ *lipsește* întîi B,E,G,V// 5-6 Poroncit-au înpăratul turcescu di i-au scos pre toți; și întîi au tăĭat capitile a patru beizadeli ai lui, apoi a lui, după aceĭa și a cîțva boeri ai lui M,P// 6 coconi B,V/ și apoi V/ slugi a lui C,V,M,P// 7 li-au ținut C, i-au ținut B,E,G,M,P/ i-au ținut vreo doi ani D/ încă B,E,V]închiși M,P/ vreo doi B,C// 8 la închisoare B, C, *lipsește* M,P/ și i-au slobozit apoi B,E// 9 Iar atuncea cînd îi tăĭa ficiorii C, Iar atuncea cînd i-au fost tăind ficiorii B,D,E,V, Iar cînd i-au fost tăind ficiorii, atunci G/ să-l]să să B,C,D,E,G,V// 9-11 Atuncea cînd era să-i tai, unul din ficiorii lui au fost zicînd să nu-l tai, că să va turci. Iar tatăl său, Brîncovanul, foarti l-au înbărbătat, zicînd ⟨zicîndu-i P⟩ să nu-și lasi legi. Și numai M,P// 10 taĭe B/ *după* tată-său *ad.* Brîncovanul-vodă B, Brîncoveanul-vodă E,G,V/ înbărbătat B,C, D,E,G,V/ *după* tare *ad.* zicînd G// 11 lasă C,E]lépede V/ Brîncoveanului-vodă B,C, E,G, Brîncovanului-vodă V, a Brîncoveanului-vodă D/fiiu Brîncovanului]ficior ai lui M, P// 12 l-au luat în săraiu să-l turcească M,P/ în]la B.E,G,V/ saraiul turcescu, înpărătescu E/ înpărătescu C//13 îma]mama G, muma P/ înpăratului B,C//14 l-au dat maică-sa B,E,G,V, l-au dat mîni-sa M,P/ care B/ pre B,C/ *lipsește* la B,E,G,V/ istoriĭa C//14–15 *lipsește* caré mai... pre largu. M,P//15 *lipsește* lui B,E,G,V/ mai pre largu]la rînd B,E,G, *lipsește* C,V// 16 Precum au dzis unii C/ domnu B,C, domnul G/ fără de B,C,D,E,G,V/ adevărat B,C,D,E,G,V//17 *după* atuncea *ad.* Brîncoveanul-vodă B,E, G,V fără de B,C,D,E,V/ *ad. marginal* fără de sfat G// 16-18 Această osîndă l-au agiuns pre Brîncovanul dacă s-au mîniiat Dumnezău pre dînsul. În triizăci ani au ținut Dumnezău cu dînsul și apoi diodată au pornit urgiĭa ⟨sa P⟩ asupra lui M,P// 18 înnainte B,C/ înnainte vréme în vreo E,G/ înnainte vrémĭe, în vreo doaozăci și șeasĭe de ani și mai bine tot V/ în vreo triizăci de ani B,C/ de ani D//

că ținea Dumnedzeu și-i erta osinda. Iar acmu n-au vrut să-l mai rabde. Și cînd l-au tăĭat, au adus pre toți solii de-l priviĭa.

48. După aceasta au pornit și craiul Șfedului prin Țara Ungurească și au trecut cu pace pîn' la țara lui, la Pomoranie. Atuncea au slobodzit și pre solii moschicești, să-ș margă la pămîntul său. Și-i aștepta Șeremet cu bucurie maré. Iar cînd au agiuns feciorul lui pre la Nemirov, nu știu ce l-au lovit, c-au murit, și n-au apucat tată-său să-l vadză viu. Dzic unii c-au mîncat ciuperce și au murit, iar unii dzic să-l fie otrăvit soltanul la Tighinea, pentru să
f. 393v s⟨ă⟩ mînie tată-său, / Șeremet, să stricé pacea, căci tătarîi pururea ar pofti să fie oaste. Iar unii dzicea că dintre dînșii l-au otrăvit.

49. Craiul șfedzesc, după ce-au întrat în Pomoranie, strînsuș-au oaste ce-au mai putut de țara lui, avînd nădéjdea că-i va da și Franțojul agiutoriu. Și au început să s⟨ă⟩ bată iar cu Moscalul, vîrtos, ca să-ș scoață locul și cetățile ce i-au luat.

1 că]pentru că C/ *după* Dumnezeu *ad.* cu dînsul B,D,E,G/ că-i erta Dumnezeu osînda și păcatul V/ *după* osînda *ad.* și păcatul B,E,G, păcatul C/ Iară acum ⟨*lipsește* acum V⟩, mai pre urmă, n-au vrut B,E,G,V, Iar dacă s-au mîniiat Dumnezeu n-au vrut C//1-2 *lipsește* Iar acmu... mai rabde. M,P//2 Și] Iar V/ cînd]cît D *după* adus *ad.* împăratul M,P/ *lipsește* pre V//3 di au privit M,P/ *după* priviĭa *ad.* solii moschicéști, solul ⟨și a E,G⟩ Niamțului și solul ⟨și a E,G,V⟩ Franțozului, solul ⟨solii G, al V⟩ Inglezului, solul ⟨și a E,G, și al V⟩ Venețiianului și solul ⟨al V⟩ Flemengului și al Leavului ⟨Leahului E,G, și léși V⟩ și al Șfedului ⟨Șvedului E,G, și șvedzi ce să afla la Țarigrad; toți priviĭa V⟩ B,E,G,V// 4 48] 42B 46 C, 65 M, *lipsește* V,P/ Dupre acéĭa B,E,G,V, *lipsește* M,P/ Pornit-au înpăratul turcescu și pre craiul șvezăsc M,P/ și]și pre B,C,D,E,G, și pe V/ Șvedului V//5 Unguriască B, C/ trecut]mersu M,P/ pînă B, C/ la[1]]în M,P//6 Pomoraniĭa B/ *ante* Atuncea: 47 C, 43 V/ *lipsește* Atuncea M, P/ Slobozit-au M,P/ *după* moschicești *ad.* din Țarigrad B,E,G// 7 pămîntul său]țara sa M,P/ *după* său *ad.* la Moscu B,G/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ cu mare bucuriĭe B,E,M,P,V, cu mari bucurii G// 8-10 Ficiorul ⟨Ficiorii M⟩ lui Șăremet, după ce au agiuns în Nimirova au murit și n-au apucat tatăl-său să-l vază viu M,P// 8 agiunsu B,C/ ficiorul C, ficiorul lui Șeremet, B,E,G/ *lipsește* lui D/ Nemirova B,C,D,E,V//9 nu știu]nu să știe C,E,G,V, nu să știĭe B,D/ că au murit B,C/ tată-său Șeremet B,E,G,V//10 să-l]nici să-l G/ *ante* Dzic: 48 C/ c-au]că să fie C/ Dzic ⟨Dzicea E⟩ unii să fiĭe mîncat ciuperce de pre cîmpu, otrăvite ⟨și să fie fost otrăvite V⟩ și să fiĭe murit B,E,G,V// 10-19 *lipsește* Dzic unii c-au mîncat... ce i-au luat. M,P//11 zicu C, zicea B,D,E,V/ zice că să-l fie G/ fiĭe B/ pentru ca E,G//12 să C/ să mă mîniĭe B/ Șeremet feldmarșal B,E,G/ să[2]] și să B,E,G,V/ strice C/ *după* pacea *ad.* cu turcii B,G,V, cu tătarii E/ căci]pentru că C,E,G, pentru căci D//13 ari pofti C/să]ca să G/ fiĭe B,V/ Iară B// 14 dintre dînșii, dintre moscali, să-l fiĭe otrăvit B, E,G,V/ *după* otrăvit *ad.* ce întru adevăr nu să știe di ce au murit C, dar adevărul nu să știe E,G// 15 49]43 B, 44 V/ Iară craiul V/ șfezescu B,C/ ce au B,C/Pomoraniĭa B// 16 oastea C/ce au B,C/putut]avut V/de]den B, din E,G/*lipsește* lui B/nedejde B,C// 17 Franțozul B,C/ ajutoriu B//18 să B,C/ iarăș D/Moscul G/ scoată C//19 ce i-au luat]ce-i luasă Moscul B,E,G,V//

Deci Moscalul și Avgust-craiu cu sasii și craiul Daniei și Prusul, toți acéște s-au învoit la un loc cu legături și au început a să bate cu craiul Șfedului. Unii să bătea pre apă, alții s-au dus în Pomoranie, și au tot bătut pre craiul Șfedului, pîn-i-au luat toat⟨ă⟩ Țara Pomoraniei, cu toate cetățile. Numai ce i-au rămas o cetate, unde-i era stolița Pomoraniei, anumé Ștetenul. Și să închisése acolo, de s⟨ă⟩ bătea cu ceïalalți crai. Și aștepta craiul să-i vie agiutor de la Franțoj pre apă. Atuncea, nărocul lui cel prost, că au murit craiul franțojesc cel bătrîn, anume al 14 Liudovic.

50. Și nemerind acea véste la Avgust-craiul stînd cu oaste prinpregiurul cetății Ștetenului, au pus un trîmbicer al lui dînd véste din trîmbiț⟨ă⟩ c-au murit craiul franțo- f. 394 jesc, ca să audă craiul Șfedului din cetate, unde / era închis.

Iar craiul Șfedului, dac-au înțeles din trîmbița lui Avgust-craiu că au murit craiul franțojesc, pus-au și el alt trîmbicear a lui di-au răspuns înapoi din trîmbița⟨-i⟩, lui Avgust-craiu, dzicîndu-i așea: „Di-au murit craiul franțojesc, iar craiul nostru, unul din cei 12 monarhi a Evropiei, iaste sănătos și nu s⟨ă⟩ teme de nemic". Iar cînd au fost preste doa, trei dzile, au lăsat craiul cetate și au fugit, cu niște vase pre maré, la țara lui, la Ștocul.

51. Atuncea au luat și toat⟨ă⟩ Țara Pomoraniei; și pre Moscal nu l-au lăsat Prusul să stăpînească acolo în

1-25 *lipsesc* M,P//1 Decii B,C//1-2 și $^{1-3}$]și cu B,E,G,V/ crai B,C]craiul leșescu D,V/ Daniii B,C,V// 2 aceștiïa C/ locu B,C/ la un locu și la un cuvîntu cu legături E,G// 3 Și unii B,E,G,V//4 alții]iar alții pre uscat B,E,G,V/ Pomoraniïa B/au]l-au E,G//5 *după* Șfedului *ad.* și unii să bătea pre apă B/ pînă C, pînă ce B,E,G/ toată B,C/Pomoranii⟨i⟩ B, Pomoraniii C//6 Numai ce-i rămăsésïe E,G/ cetaté C/ undé era B, D,E,V, undé iaste C//7 Pomoraniii B,C/ închisésïe B,C,V/ *după* acolo *ad.* craiul Șfedului ⟨Șvedului E, G⟩ B,E,G,V/ să B,C// 8 craiul Șfedului ⟨Șvedului E,G⟩ B,E,G,V/ viïe B/ ajutoriu B, agiutoriu C//9 Franțoz B, franțozi C,E/V, norocul C/ *după* prost *ad.* au fost V//10 franțozescu B,C,E/ anumé B,C, *lipsește* D// 11 50]44 B, 45 V/ nemerind]sosind C, viind G,V/ craiul léșescu B,E,V, craiul leșescu C,G// 12 un]pre un C/trîmbicer B,C// 13 trîmbiță B,C/ că au murit B, precum au murit C/ franțozescu B,C// 14 undé B/ de unde C,E,G// 16 Iară B/ deaca B, dacă C/ înțăles B,C// 17 crai B,C/ franțozescu B,C,V// 18 al lui de au răspunsu B,C/ înnapoi B,C, *lipsește* V/ trîmbiță C,E,V, trîmbița-i D// 19 crai B,C/ așïa B, așa C/ De au B,C//20 franțozescu B,C,V/ din cïeï doisprăzéce B/ doisprăzéce C//21 ai Evropii B,E, a Evropii C/ nu să téme B,C/ nemică B,C//22 doao B *lipsește* C/ trii B,C/ au lăsat craiul Șfedului și cetatea Ștetenul B,E,V/ cetatea C, și cetatea Șvedului G//23 néște B/ mare B,C/ la Ștocul]la scaonul său la ⟨*lipsește* la G⟩ Ștocul C,D,E,G, la scaonul crăescu la Ștocul V// 24 51]45 B, 46 V/ Atuncea Moscul și ⟨cu V⟩ ceïalalți crai i-au luat Șfedului și B,E,G, V/ toată B,C/ Pomoraniii B,C/ și^{2}]iar B,E,G,V// 25 stăpîniască B,C//

Pomoranie, fiind lor acolo locul de moșie. Ce i-au dat cîteva pungi de bani pentru cheltuiala oștii, și au rămas Pomoraniïa a celorlalți crai, cum s-au dzis mai sus.

52. Iar Șfedul, după ce s-au dus la Ștocul, au început a pune mediiaturi de pace, să facă cu Moscul și cu Prusul și cu Avgust-craiu, și au început a conteni de a să mai bate. Iar craiul Daniei nu-i priimiïa la pace și-l tot bătea de céïa parte de maré, unde aré și Daniïa loc.

53. Turcii, dacă s-au curățit de Șfed și de soli și de acéste toate cîte scriu mai sus, rădicatu-s-au împărățiïa cu toată putérea și s-au dus la frînci, la Țara Morei⟨i⟩, ce o f. 394^{v} ținea veniticii, și au luat-o toat⟨ă⟩, cu toate / cetățile ce era întru acea țară Moreïa. Și au așădzat într-însele pașălîcuri, precum fusése mai nainte vréme iară a lor și să dezbătus⟨ă⟩ ei de la turci, cînd să bătusă turcii cu némții la Beciu. Și luînd-o acmu, s-au întors iar înapoi la Udriiu.

Atuncea au prins și pre un domn sfétnic Țării Morii, caré era și doftor vestit, anumé Lichinie. Și fusése acel doftor și aicea în țară, la domniïa lui Ant⟨i⟩ohie-vodă întîi, și apoi, ducîndu-s⟨ă⟩ la moșiile lui acolo, la Moriïa,

1-8 *lipsesc* M,P// 1 Pomoraniïa B/fiind a lor C,D/fiind acolo locul al ⟨*lipsește* al G⟩ lor de moșiïe B,E,G,V//2 *repetă* de bani B/ *după* bani *ad.* Moscului B,E,G,V//3 a celoralalți C/cum]precum B,D,E,G,V/ dzis mai sus]mai sus s-au scris B,E,G,V//4 52]46 B, 47 V, *lipsește* C/ Iară craiul Șfedului ⟨Șvedului E,G⟩ B,C,E,G,V/ după cïe B/ s-au dus la țara lui, la scaonul său la Ștocul B,C,E,V, s-au dus la scaonul lui, la țara sa, Ștocul G// 5 puné B/ Prusul]craiul prusăscu B,E,G,V// 6 Avgust, craiul léșescu B, E,G,V/ a mai conteni B,E,G,//7 Iară B/ Daniii B,C/ nu-i]nu-l C,D/ nu-l priimïa pre Șfed ⟨Șved E,G⟩ la pacé B,E,G,V// 8 di ceïa B/ mare B,C/ undé B/ are B,C/ Daniïa B,C// 9 53]47 B, 48 V, 67 M, *lipsește* P/ Șved C]șvezi M, P/ solii moschicești B,D,E,G, V// 10 *lipsește* și de acéste toate cîte scriu mai sus M,P/ de toate B,E/ scriu mai sus]mai sus s-au scris B,E,G,V/ înpărățiïa B,C// 10-11 s-au rădicat cu înpărățiïa di la Odriiu și s-au dus la frînci în Țara Amorreïa, pre care o ține vinețienii M,P// 11 puterea B,C, Morii B,C,V/12 veneticii, venețiianii D, venețiïanii B,V, venețiianii C,E, G/ *lipsește* toat⟨ă⟩B, E,G,V//13 Moriïa B,C,V, Amorreïa M,P/ așezat B,C/ într-înselé]prin toate cetățile B,E,G,V, prin cetăți C, și în Amorreïa M,P/ pașalîcuri B,C//14 fusésïe C, mai fusésïe B,E,G,V/ și mai G, V/ înnainte B,C/ vrémïe B/ iar B,C/ lor] turcilor B,E,G,V// 14-16 *lipsește* precum fusése mai nainte... cu némții la Beciu. M,P// 15 dezbătută ïei B,C/ nemții B,C// 16 Și luund turcii Moriïa de al doile rînd s-au întorsu înnapoi ⟨*lipsește* V⟩ iar ⟨iarăș V⟩ la Udriiu B,E,G,V, Și luund iară acum a doa oară, s-au întors la Udriiu C, Și luund acum de al doile rînd Moriïa, turcii s-au întorsu la Udriiu D, Și ⟨*lipsește* P⟩ după aceïa cu mari bucurii s-au întorsu la Odriiu M,P// 17 au prinsu C, au prinsu turcii B,E,G,V/ *lipsește* și E,G/ domnu B,C/ sfetnic a Moriii V/ Țărîi Moreii B// 17-19 Înpăratul turcescu, cînd au fost la Amorriïa, au prins pre un domnu, sfetnic al Amorrii, anumi Lichinii, cari ⟨carile P⟩ era și doftor vestit, și mai înnainti au fost și în Moldova M,P// 18 care B,C, carele D/ Lichiniïe B,V/ fusésïe C//19 aicea în țară]aicea la noi în țară, în Moldova D// 18-19 Iară ⟨Care E,G,V⟩ acel doftor fusésie și aici la noi în țară, în Moldova, la domniïa dintîi a lui Antiohii-vodă și apoi B,E,G,V/ Antiohie C//20 ducîndu-să B/ Morea B, Moreïa C// 19-1 *lipsește* la domniia lui Ant⟨i⟩ohie-vodă... de era sfétnic M,P//

cădzus⟨ă⟩ de era sfétnic. Deci cunoscîndu-l turcii, de la Țarigrad, îndată l-au spînzurat.

54. Iară de iarnă au început a să învrăjbi Turcul și cu Neamțul, să strice pacea, din pricina Moreia.

Și au trimis di-au mazilit pre Ștefan Ca⟨n⟩tacuzino-vodă, feciorul lui Costantin stolnicul, din Țara Muntenească. Și cum l-au dus la Poartă, l-au și spîndzurat, și pre dînsul și pre tată-său Costantin stolnic⟨ul⟩, neplinind anul cu domniia în Țara Muntenească. Și au agiuns și ei osinda Brîncovanului, căci îl vîndus⟨ă⟩ ei pre dînsul. Și i-au rămas lui Ștefan-vodă 2 feciori; unul slujește la nemți, altul la moscal⟨i⟩.

55. Iară în locul lui au pus domn pre Neculai-vodă, și în locul lui Neculai-vodă, în Moldova, au pus domn pre Mihai-vodă.

Deci Neculai-vodă, gătindu-s⟨ă⟩ de aicea cu toate conacele, au purces în Țara Muntenească. Și atuncea, la
f. 395 purcesul / din Iași, multe voroave ce nu s-au cădzut au grăit Lupul vornicul lui Neculai-vodă, împotrivă. În loc de cinste și milă ce au avut de la acest domn, el îi mulțămiia cu voroave proaste după cumu-i firea acestui neam a Gavrilițéștilor, de nu sint nici unui domn mulțămitori, ce pre urmă tot cu năpăști le mulțămăsc. Caré în scurtă vrémé ș-au răsplătit Neculai-vodă această gîlceavă de cătră Lupul; că pentru simețiia lui ș-au pus, ticălosul, capul, precum s-a arăta înainte.

Iar în țar⟨ă⟩ au venit domn Mihai-vodă cu a treia domnie.

A TREIA DOMNIE A LUI MIHAI RACOVIȚĂ VOEVODA, VLEAT 7224 ⟨=1716⟩. CAP 93

Zacial⟨o⟩ 1. Mihai Racoviță voevoda viind în scaon în Iași iarna, bucuratu-s-au toat⟨ă⟩ țara, fiind el pementian, și mai vîrtos neamul său, că era mult.

Și dintîiu să arăta cu mare dragoste și blîndéțe țării. Țara încă să bucura, căci era moldovan și le era pre lésne la divanuri a grăi cu dînsul. Că-i giudeca drept și blînd, și ușa îi era pre deșchisă, nu cu măriré multă.

---

1 căzusă B]agiunsésie C,D,E,G,V/ sfetnic agiunsăsi de era G/ Decii B,C]Și M,P/ de la]încă din M,P// 3 54]47 B, 49 V, 68 M, *lipsește* P//3-4 turcii ⟨și V⟩ cu nemții B,E, G,V/ Turcii și nemții, din pricina Amorii iarăș s-au învrăjbit. M,P// 4 Niamțul C/ stricie B/ pace C/Moriii B,C,V// 5 *după* trimis *ad.* înpăratul turcescu B,E,G/ de au B,C/ Cantacozino B,C//6 *după* vodă *ad.* domnul Țării Muntenești D/ ficiorul B,C/ Munteniască B,C// 5-10 Înpăratul turcesc s-au mîniiat pre Ștefan Cantacozino voevoda, domnul munte⟨ne⟩scu, au triimes di l-au mazilit. Și cum l-au adus la Țarigrad, îndată l-au spînzurat, înpreună și pre tatăl său, Costandin stolnicul. Că i-au agiuns și pre dînșii osînda Brîncovanului, fiindcă ei îl pîrîsă la turci. M,P//7 *după* Poartă *ad.* la Țarigrad, îndată E,G, îndată B/ *lipsește* și G/ spîndzurat]zugrumat B, D,G,V, *lipsește* C/ *lipsește* și pre dînsul B,V//8 și pre Costantin stolnicul, pre tată-său V/ pre Costantin stolnicul B/ stolnicul C/anul]doi ani B,D,E,G,V//9 *după* domniia *ad.* Ștefan-vodă V/ *lipsește* în Țara Muntenească C/ Munteniască C/ agiunsu B, C/ ei]iei B,V/ osînda Brîncovanului-vodă B,C,D,E,G,V//10 căci] pentru căci C,G, pentru că E/ vînduse B, vîndusă C/ ei îl vîndusă pre dînsul E/ ei]iei B/ *după* dînsul *ad.* cu înșăleciuné, precum mai sus s-au scris B,E,G,V//11 Ștefan-vodă Cantacozino D/ doi ficiori C/ slujeșște] au slujit C// 10-12 *autograf Neculce* Și i-au rămas... la moscal⟨i⟩, *lipsește* B,E,G,V,M,P//11-12 la nemți]la înpărățiia Niamțului D/altul]și altul C, iar altul D/ la moscali C]la înpărățiia Moscului. Și cum va mai fi, vréme viitoaré va arăta D// 13 55/48 B, 50 V, 71 M, 13 P/ în locul lui Ștefan Cantacozino au pus înpărățiia ⟨*lipsește* înpărățiia D⟩ domnu pre Nicolae-vodă Mavrocordat în Țara Munteniască și în locul D,E/ domnu B,C/ Nicolai C/ *după* Nicolae-vodă *ad.* în Țara Munteniască B,V, Mavrocordat în Țara Munteniască G// 13-15 Pre Necolaiu voevoda l-au pus domn în Țara Munteniască, iar pre Mihaiu voevoda în Țara Moldovii ⟨pre Mihaiu-vodă în Țara Muntenească; ce nu în Țara Muntenească, în Țara Moldovei P⟩ în loc⟨ul⟩ lui Necolaiu voevoda M,P// 14 Nicolae B, Nicolai C/în]aicea în D/domnu B,C//15 Mihai-vodă Racoviță B,E,G,V//16 Decii B,C/ Nicolae B,Nicolai C/ gătindu-să B/ s-au gătit C/ *după* aicea *ad.* din Moldova B,E,G,V// 16-17 *lipsește* Deci Neculai-vodă... Și atuncea M,P//17 și au purces C/Munteniască B,C//18 *după* purcesul *ad.* lui D, lui Nicolae-vodă B,C,E,G,V// 17-1 La purcesul lui Necolaiu voevoda din Eși, Lupul vornicul multi și înpotrivitoari cuvinti au zis lui Necolaiu voevoda. M,P//

1 Nicolae B, Nicolai C/ înprotivă B,C/ În loc de]pentru B,E,G,V//2 mila B/ mila și cinstea E,G/ domnu B,C// 1-10 Și în loc de milă și di cinsti ce-au avut di la dînsul, cu aceste i-au răsplătit, că așa esti fire Gavrilițăștilor; pentru cari hulă în scurtă vremi i-au răsplătit ⟨Mihaiu M⟩ Necolaiu voevoda, după cum vom arăta mai înnainti, la rîndul său. Necolaiu voevoda s-au gătit ca un domn și au purces din conaci în conaci, pînă în Țara Munteniască. Iar în Moldova au venit domnu Mihai, voevoda cu a triia domniie M,P// 3 voroave]cuvinte D/ cumu-i]cum iaste B,C,D,V cum i-au fost E,G/ acestui niam, acestor boiari al Gavriliteștilor B]altora C, acestui boiariu E,G, altor oameni V//4 de nu sînt B,C]de n-au fost E,G/ domnu B,C// 5 le mulțămăscu B,C, li-au mulțămit E,G/ Care B,C// 6 vrémie B, vréme C/ Nicolae B, Nicolai C//7 Lupul vornicul B,E,G//8 precum istoriia înnainte va arăta ⟨va arăta înnainte V⟩ B,E,G,V, precum să vă arăta istoriia înnainte, la rînd D, precum să va arăta înnainte C// 9 Iară B/țară B]Moldova V/ Iar la noi în Moldova au vinit C, Iar aicea la noi în țară, în Moldova, au vinit D, Iar în țară aici la noi, în Moldova, au vinit E,G/ au vinit B/ domnu B,C/ Mihai-vodă Racoviță E,G/ triia B,C//10 domniie B//11 Domniia a triia E,G/ triia domniie B,C,V/ Mihai-vodă Racoviță G// 12 Cap. 96. În anul 7224 D, Cap 93. Anul 7224 C, Cap 98. În anii 1716 P/ Vleat]În anul B,G,V, Anul E, În anii M/ 7224]1716 M/ Cap 92 V, *lipsește* E,G,M,// 13 Zaci ⟨alo⟩ C, *lipsește* B,D,E,G,V,M,P/ *lipsește* Racoviță M,P/ viind la scaonul domnesc E,G/ în[1]]la B,V// 13-14 au vinit iarna ⟨iarăș P⟩ în scaun în Eși. Și s-au bucurat M,P// 14 *lipsește* iarna B,E,G,V/ toată B, C/ fiind el pămîntian C, *lipsește* E,G,V// 15 și]iar P/ vîrtos]ale M, P/niamul său B,C]tot niamul lui M,P/ *lipsește* că era mult C,V/ mult]mulți M,P// 16 dintîi B,C, *lipsește* V/ cu mari dragosti s-au arătat cătră țară. Și țara M,P/ *ad. marginal* și blîndéțe D/ țării B// 17 să bucura de dînsul, fiind și el moldovan M,P/ căci] pentru căci D, pentru că E,G/ *după* era *ad.* tuturor M,P/ *repetă* pre V//18 lesne B,C/ a grăi]putiia grăi M,P/ Că-i]Îi M,P/ judeca B//18-19 *lipsește* și[1] P și[1-2] M//19 ușia B/ prea C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ nu]și nu B,C,E,G,V/ cu]cu atîta M,P/ mărire B,C//

Și după obiceaiu, a treïa dzi au boerit pre acești boiari cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Ilie Catargiul vel-logofăt, f. 395v pre Lupul Costache vel-vornic / de Țara de Gios, pre Ioan Sturdzea vel-vornic de Țara de Sus, pre frate-său Dumitrașco Racoviț⟨ă⟩ hatman, pre Costantin vel-postelnic, pre Ioan Păladi, cumnată-său, vel-spătar, pre Dimitrii Macriiu vel-ban, pre Costantin Ruset vel-păharnic, pre Costantin Costachi vel-vistiernic, pre cumnată-său Costandache vel-stolnic, pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino vel-comis.

Aceștie era boerii lui Mihai-vodă la a treia domnie. Și nu era nici unul mai de cinste decît altul, că era mai tot un neam. Numai Costantin postelnicul era oarece mai în cinste, avînd un frate capichihai la Poartă, anumé Manolache chiurci-bașïa.

2. Lui Mihai-vodă atuncea îi vrea hi lésne și îndémînă a domni, că de neprietenii lui, de munténi, să curățis⟨ă⟩ de toți; boïarii cei bătrîni, carii îi mai sta împotrivă, iar murisă; la Țarigrad domni mazili pre atuncea nu era.

1 Deci a triïa zi după obiceiu M/ Deci a trie zi au boerit P/ după]dupre B, pre E,G/ obiceai B,C/ a triïa dzi C, *lipsește* B,V/ boïarit B/ *lipsește* boiari P// 2 carii sînt scriși mai gios D, carii mai gios s-au scris G]ce să arată mai gios anumé P, ci arată anumi mai gios M/ jos B/ *lipsește* Pus-au pre M,P/ log⟨o⟩făt C//3 *lipsește* pre[1-2] M,P/ Costachi B,C/ *lipsește* de Țara de Gios, M,P/ Jos B/ *repetă* pre[2] B//4 Ion B,C/ *lipsește* de Țara de Sus, pre frate-său M,P//5 pe Dumitrașco Racoviță ce era frate lui Mihai-vodă l-au pus hatman V/ Racoviță B,C/ *după* Racoviță *ad.* l-au pus B,E,G/ *lipsește* pre M,P/ Costantin Ipsilanti B,C,D,E,G,V,M,P//6 *lipsește* pre[1-2] M,P pre cumnatu-său Ion Păladii B,E,G/ Ion C,D/ pre Ion Păladi, ce era cumnat lui Mihai-vodă, l-au pus spătar mare V/*lipsește* cumnată-său C,M,P//7 Dimitrie Macrii B,C, Dimitrachi Iraliu M, Dimitru Iracliu P/ Rusăt B,C//7-8 *lipsește* pre[3] M,P//8 Costachi]Negel M,P/ vistérnic B,C/ *lipsește* cumnată-său M,P//8-10 vel-vistérnic, pre Iordachi Cantacozino, cumnatu-său, vel-comis, pre cumnatu-său Costandachi, vel-stolnic D//9 Costandachi B,C/ pre Costandachi ce era cumnat lui Mihai-vodă, vel-stolnic V/ *lipsește* pre M, P/ Iordache Cantacozeno Delianul V,M,P/ pre cumnată ⟨cumnatu C⟩-său Iordachi Cantacozină Delianul vel-comis B,C,E,G//10 *lipsește* vel M//11 Aceștiïa B,C/ boïarii B, boiarii C/ voe voda M/ la a triïa domnie⟨domniïe B⟩ B,C, *lipsește* M,P// 12 Și nici unul nul nu era mai M,P/ toți M,P//13 niam B,C/ Numai]Însă P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E,G //14 în]de M,P/ avînd un frate ce era capichihae lui Mihai-vodă la Poartă, pre anumé D/ avînd pre fratile său Manolachi chiurci-bașa capichihaïa la Poartă M,P/ capichihaïa B,C//15 Manolachi B,C/ chiurci-bașe C, chiurci-bașïa înpărătescu E,G// 16 2]3 B,E,G,M/ Iară lui V/ *lipsește* atuncea E,G/ îndemînă B,C//16-19 Boerii munteni, pizmașii lui Mihaiu voevoda să trăcusă. Boerii cei bătrîni moldoveni murisă, cari în domniile întîiu și a doao îi sta înpotrivă. Și pentru aceïa lui Mihaiu voevoda îi era pre lesni a domni. La Țarigrad M,P// 17 nepriïatinii B, nepriiatinii C/ curățise B, curățisă C// 18 *lipsește* cei bătrîni B,E,G/ *după* bătrîni *ad.* den Moldova V/ înprotivă B,C//19 iară B/ la]și la V/ atuncïa B/*lipsește* nu era. Că V// 19-1 era domni mazîli numai Duca și Antohii Cantimir M,P//

Că era numai Duca-vodă și Antiohie-vodă, și nu avea obraz la Poartă; și Antiohi-vodă preste doi, trei ani i s-au tîmplat de-au murit.

Și adusése și cîțva greci cu dînsul, carii fusése din casa Brîncovanului-vodă. Ce iarăș acei greci l-au adus la stricăciune, precum să va arăta înainte.

Și el încă să învățasă a domni, nu ca în céle 2 rînduri f. 396 dentîi, de era o turmă / și un păstoriu. Numai n-avea nărociré, că nu era pace.

Doamnă avea de treabă, bună și m⟨i⟩l⟨o⟩stivă, cuconi 5 și cucoane 3. Și-i era casa can grea. 2 cuconi îi ținea turcii zălog la Poartă; pre rînd îi schimba.

3. Pré acéïa vrémé, gătindu-s⟨ă⟩ turcii să purceagă asupra Neamțului, să ïei Varadinul, iar Neculai-vodă făcea niște răutăț mare în Țara Muntenească în boïari. Pre unii îi închidea, pre alții îi tăïa, pre alții îi jăcuïa, de le lua toate avérile lor ce avea și-i pîrîïa la Poartă că sint

1 Costantin Duca-vodă D,E,G/ Antiohii C/ și[2]]dar M,P//2 obraz]nici o trecire M,P, acești domni nici o trecere B,E,G, nici o tréceré acești domni V/ *după* obraz *ad.* acești domni să umble după domnie D/ *după* Poartă *ad.* să umble după domniïa ⟨domnie C,G⟩B,C,E,G,V/ Antiohii B,C/ *lipsește* și M,P/ preste vreo C, piste vro V//2-3 Antohii voevoda n-au trăit mult, ci au murit. Și nu ave grijă Mihaiu voevoda de mazilii M,P/ trii B, C/ de au B,C// 4 Mihaiu voevoda adusăsi cu sini și cîțiva greci carii au fost de casa M,P/ *după* adusésïe *ad.* Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/ cîțiva B,C/ *după* dînsul *ad.* din Țarigrad B,E,G,V/ fusésïe B,C/ *după* fusésïe *ad.* unii dintr-înșii B,V, unii dintre dînșii E,G// 5 Brîncoveanului B/ *după* adus *ad.* pre urmă B,V, pre Mihai-vodă mai pre urmă E, pre Mihai-vodă G/ stricăciuné B// 5-6 *lipsește* vodă. Ce iarăș... inainte. M,P//6 precum istoriïa va scriïe ⟨arată E,G⟩ innainte la rînd B,E,G, precum va arăta istorie la rînd înnainte D, precum istoriïa va arăta înnainte V/ innainte C// 7 Mihai-vodă și el încă să învățase B,E,G,V/ *lipsește* a domni E/ céli doao B, C//8 dentîi]a domniii sali dintîi B,E, din domniïa dintîi și de a doa D, *lipsește* C,G// 7-8 Însă el nu domniïa ca în celelalti rînduri ⟨ca în celi 2 rînduri P⟩ ci intr-alt chip, adică era numai o turmă și un păstoriu M,P//8-9 Numai avea nărociré B,E,V/ nu avea C//9 norociré C/ că]pentru că C/ pacé B//8-9 *lipsește* Numai... nu era pace. M,P// 10 triabă B,C/ *lipsește* și[1-2] M,P/ milostivă B,C/ cuconi]beizadeli C,V, M,P/ cuconi 5]beizadele avea patru B,E,G//11 5]4 C,V/ cucoane] domnițe B,E,G,V, domniță C,M,P/ trii B,C/ coconi avea patru, beizadele și domnițe trii D/ Și era C, *lipsește* M,P/ Doao beizadele era ⟨îi era G⟩ la Poartă la Țarigrad zălog, îi ținea turcii B,E,G,V/ 2 beizadeli era la Țarigrad zălog la Poartă C/Doi coconi, beizadele era la Țarigrad; îi ținea D/ 2 beizădeli le țîne turcii zălog la Poartă ⟨la Poartă zălog P⟩; și să schimba beizădelile pre rînd M,P// 13 3]5 B,E,G, 7 M, *lipsește* P/Pre C/Pre acéli vremi B,E,G,V, *lipsește* M, P/ gătindu-să B]s-au gătit C/ purceadă B,C// 13-14 Turcii să gătiïa să mïargă asupra nemților M,P// 14 Niamțului B]nemților C/ să ïa Varadinul B,C,V, să ïa cetatea Varadinul E,G/ iară B,V, *lipsește* M,P/Nicolae B, Nicolai C// 15 néște B, *lipsește* M,P/ răutăți B,C/ mari B,C/ Munteniască B,C/ în boïari]asupra boerilor M,P// 16 jecuïa B,C/ îi jăcuïa, ⟨le M⟩ tot ce ave lua M,P//17 luoa B,C/ averile B,C/ că]cum că M/ sînt B,C//

haini și agiunși cu némții. Și pre cît nu-i omorîe el, îi trimetea la Poartă de-i omorîia.

Atuncea au perit și Mihai spatar; atunce ș-au adus aminte și de gîlceava ce i-au făcut vornicul Lupul, cînd au trecut din Moldova în Țara Muntenească, și l-au pîrît la veziriul Gin Ali-pașa cum că iaste hain, agiuns cu moscalii.

4. Deci Gin Ali-pașa veziriul, cum au înțeles, au și trimis un capigiu-bașe de l-au pus în obedzi pe Lupul, de aice de la Mihai-vodă. Și agiungînd pre veziriul pre drum, nici l-au mai giudecat, numai ce l-au scos și acolo în cîmpu au pus de i-au tăiat capul; iar trupul lui au rămas neîngropat, de l-au mîncat pasirile.

f. 396[v] Așea au perit Lupul vornicul din pîra / lui Neculai-vodă. Nici un boiar n-am vădzut precopsind din ceia ce să pun în price cu domnul.

Și atuncea cu Lupul au mai perit împreună și 2 boiari sirbești odat⟨ă⟩ cu Lupul. Iar în locul Lupului au pus Mihai-vodă, domnul Moldovii, pre Dariie Donici.

5. Deci veziriul ducîndu-s⟨ă⟩ la oaste la Varadin, și li-au eșit némții înainté cu Evghenie prințepul. Și ș-au dat

1 și s-au agiuns M,P// 1-3 *lipsește* Și pre... Mihai spatar M,P/ cîți B/ omorîia B,C//2 trimitea B, trimite C/ *după* omorîia *ad.* turcii B,E,G,V// 3 Mihai spătariul Cantacozino B,E,G,V/ spătariul C/ atuncea B,C// 4 *după* aminte *ad.* Nicolae-vodă B,E,G,V/ *lipsește* și M,P/ de înpotrivire și gîlceava ce i-au făcut Lupul vornicul la purcesul său din Eși în Țara Munteniască M,P// 5 Munteniască B,C/ *după* pîrît *ad.* la Poartă M,P//6 viziriul C/ pașia B/ *lipsește* veziriul Gin Ali-pașa M, P/ cum]zicînd M,P/ esti și el hain și s-au M,P/ agiunsu B,C// 8 4]6 B,E,G, 9 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M, P/ pașia B/ viziriul C/ Viziriul Gin Ali-pașa, cum s-au înștiințat, îndată au și triimes M,P/ înțăles B,C/ au[2]]cum au B,E,G,V// 9 un]pre un G/ capegi-bașia C,D/ *după* bașe *ad.* cu ferman B,E,G,V/ Lupul vornicul B,C,D,E,G,V// 9-10 un capegi-bașa și prinzînd pre Lupul vornicul în Iași, l-au luat di la Mihaiu voevoda și l-au pus în obezi. Și agiungînd M,P// 10 de aicea B,C, *lipsește* D/ *după* vodă *ad.* din Iași B,C,D,E,G,V/ viziriul C/ pe[2] B,C// 11 *după* drum *ad.* la Dunăre B,E,G,V/ giudecat pre Lupul, ci îndată au poroncit di l-au scos la cîmpu și i-au tăiat M,P// 12 pus]poroncit G/ *lipsește* i-au E/ *lipsește* lui M//13 pasirile ceriului B,E,G//14 Așa C]Și așia B,E,G,M,P/ din]pre M,P/ Nicolae B,C/ voevoda M// 15 Nici]Că nici B,E,G,V/ boiariu B/ procopsind B,E, pricopsind V// 15-16 Nici un boeriu din ⟨de P⟩ cei ci să pun înpotriva domnilor nu rămîni procoppsit ⟨rămîn procopsiți P⟩ M, P// 17 atuncia B/ Lupul vornicul B,E,G,V/ înpreună B,C/ doi B,C/ sîrbești C// 17-18 *lipsește* Și atuncea... odat⟨ă⟩ cu Lupul. M,P// 18 odată B]tot odată V/*lipsește* odat⟨ă⟩ cu Lupul C// 18-19 Mihai voevoda în locul Lupului au pus vornic pre Darii Donici M,P/ au pus Mihai-vodă vornic mare de Țara de Gios pre Dariie Donici B,E,G,V// 19 pre Darie Donici vel-vornic ⟨vornic mare D⟩ de Țara de Gios C,D// 20 5]7 B,E,G, 13 M, *lipsește* P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ veziriul C/ ducîndu-s⟨ă⟩] mergînd C// 20-4 Viziriul s-au dus cu oastia la Varadin. Evgheniie prințipul și cu nemții li-au eșit înnainti. Și au dat bătai strașnică de îmbe ⟨amîndoaî P⟩ părțile. Evgheniie cu nemții au biruit pre turci și i-au răsipit și i-au ⟨li-au P⟩ luat toată ordiia. M,P//21 li-au și eșit C]eșitu-i-au G,B, eșitu-li-au E,V/ nemții înnainte B,C/ prințipus B,C,D,E,V//

bătae de umbe părțile, prea groznică. Și i-au biruit Evghenie cu némții pre turci, di-au fugit turcii care încotro au putut; și li-au luat și ordiia toat⟨ă⟩. Atuncea au perit și spurcatul Gin Ali-pașa veziriul în războiu.

6. Acest Gin Ali-pașa era un păgîn rău, turbat și mare sorbitoriu de singe asupra créștinilor. Nu-i trebuia lui daruri sau rugăminte. Acesta au omorît pe Brîncovanul cu copiii lui; acesta au omorît și pe Ștefan-vodă, și pe tată-său, Costantin stolnic, și pe Mihai spatariul, și pe Lupul vornicul, și pre alții mulți. Acesta au omorît și pre vro 40 pași, tot aléși, frunte turcilor, de sterpisă împărățiia turcească de capete. Acesta au stricat și mănăstirea Mavramur de la Țarigrad.

Și-i era gîndul lui, de a birui pre némți, să pue pași și
f. 397 în Moldova și în Țara Muntenească. Numai / nu i-au agiutat Dumnedzeu, că ș-au luat și el plata, că i-au luat tată-său, diiavolul, sufletul.

7. Iară némții, dac-au bătut pe turci, s-au mai pogorît de-au luat cetatea Timișvariul de la turci, cetate aleasă și vestită, cu toate olatele ei, și s-au așădzat acolo la ernatec.

8. Atuncea munténii carii erau fugiț în Țara Ungurească de răul lui Neculai-vodă s-au rădicat cu cătane și au luat pre

1 bătae]războiu B,C,E,G,V/ îmbe B,D,V]amîndoao C,E,G/ prea]foarte B,E,V, foarte tare și G/ gro⟨a⟩znic B, C,E,G,V/ Evghenie prințipus V// 1-2 biruit pre turci Evghenie prințipus cu nemții di-au fugit B,E// 2 de au C/ carii încătro B,C,V// 3 urdiia toată C,D/ *după* toată *ad.* turcilor B,V, a turcilor E, atunci lor G// 4 pașia B// 5 6]8 B,E,G, 14 M, *lipsește* P/ pașia B/ era]au fost M,P/ turbat]turburat M//6 sorbitoriu]vărsătoriu M,P/ sînge B,C/ creștinilor B,C]tuturor M,P// 6-7 *lipsește* Nu-i trebuia... rugăminte. M,P// 7 omorît]tăiat M,P/ pre Brîncoveanul-vodă B,C,D,E, pre Brîncovanul-vodă, domnul muntenescu V// 8 cu]și pre toți M,P/ cu coconii lui B,G, *lipsește* C/ *lipsește* acesta M,P/ pre B, C,V/ *lipsește* și P/ Ștefan-vodă Cantacozino B,D,E,G, Ștefan Cantacozino M, Ștefan Cantacozîno-vodă P// 9 stolnicul B,C,E/ *lipsește* și[1-2] M,P/ spătariul B,C/ pre[1-2] B,C// 10 și[2]]și și M/ *după* mulți *ad.* creștini M,P// 11 și pre vreo B,C, *lipsește* M,P/ patruzăci de pași B,C, D,V/ pași turci M,P/ fruntea C/ sterpise B,C// 12 înpărățiia B, înpărăție C,V/ *lipsește* turcească B,E,G,V/ capete]căpitenii M,P/ *lipsește* și M,P// 13 Mavromorul B,D, Mavramorul C,E,G,V,P, Mavromolul M/ de la] din M,P// 14 Și hotărîsi că de va birui M,P/ că de va birui G/ pe V/ nemți B,C/ să]apoi să M,P/ puie B/ pașă P/ *lipsește* și M,P// 15 Țara Munteniască B,C/Muntenia M,P// 16 plata, că au perit în războiu și i-au V// 16-17 *lipsește* că i-au luat... sufletul. M,P// 18 7]9 B,E,G, 15 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ nemții B,C/ dacă B,C] după ce M,P/ pre B,C/ s-au pogorît mai gios M,P// 19 și au luat di la turci cetate ce vestită, adică Timișvarul M,P/ de au C/ de au luat și B,E,V/ Timișvarul B,C/ cetaté B/ aliasă B,C// 20 ei]iei B, C,V/ așezat B,C/ *după* acolo *ad.* nemții B,E,G,V// 20-3 *lipsește* cu toate olatele... pace cu némții. M,P//21 8]10 B,E,G/ munténii] boiarii munténi B, E,G,V/ era fugiți B,C,V/ Unguriască B,C// 22-1 Nicolae [1-2] B, Nicolai [1-2] C// 22 *după* cătane *ad.* cu ⟨și cu E,G⟩ pivoda B,E,G,V//

Neculai-vodă din București în robie. Și l-au dus în Țara Ungurească de l-au ținut pînă la anul, pîn' ce-au făcut turcii pace cu némții.

Și au luat némții și din Olt încolo 5 ținuturi a Țărîi Muntenești. Destulă răutate era și pe acolo de turci și de cătane, caré mai pe largu va arăta istorie ĭei.

9. Iară în locul lui Neculai-vodă venis⟨ă⟩ frate-său, Ioan-vodă terdzimanul, domn țărîi. Ce departe era firea lui Neculai-vodă de a lui Ion-vodă! Că Ion-vodă era minunat de om bun, cît nici acmu nu pot uita muntenii bunătatea lui.

10. Eșit-au atuncea cătane și în Moldova, pre supt munte, la Cașin și la cetate la Neamțu, și cuprinsése țara pîn-în Sirétiu. După cum sînt moldovénii gata la jac, îndat⟨ă⟩ s-au dat la dînșii. Era și asupriți de Mihai-vodă, f. 397v că scosése hîrtii pré țară și pre mazili, dăjdi / și desétini pe mazili țărănéște. Obiceaiul cel de stîngerea mazililor nu vrea să-l mai părăsască. Deci cîți oameni și cîte casă boerești era dincolo de Sirétiu ținea toți cu cătanele.

Și să făcusă niște tîlhărit mult peste samă. Și acmu Mihai-vodă stăpîniĭa numai pre lîngă Iași și la Orheiu

1 robiĭe B// 2 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad. marginal* la Sibiiu V/ de]și E/ pînă B,C/ ce au C// 3 pacé B/ pace turcii C/ cu nemții pace G/ nemții B,C// 4 nemții B,C// cinci B,C/ Nemții au mai luat 5 ținuturi ⟨olaturi P⟩ din Olt in Țara Mun⟨ten⟩ĭască M,P// 5 Destule răutăți B,C,E, Și destule răutăți V/ era]au fost B,E,G,V//5-10 *lipsește* Destulă răutate era... bunătatea lui. M,P// 6 pre C/ care mai înnainte istoriĭa va arăta B,E,G, care istoriĭa va arăta înnainte V, care va arăta istoriĭa la rînd C/ ĭei]înnainte la rînd D// 7 9]11 B,E,G/ Nicolae B, Nicolai C/ *după* vodă *ad.* în Țara Munteniască C,D,/ au vinit C,D, venit-au B,E,G,V/ *lipsește* frate-său D/ Ion B,C,D,V// 8 domnu Țărîi Muntenești B,C,D,E,G,V/ Nicolae B// 8-9 firea lui Ion-vodă de a lui Nicolai-vodă C// 9 de a frăține-său, lui Ion ⟨Ioan G⟩-vodă E, G/ Ioan[2] C// 10 acum B,C,G/ nu-l pot G/ munténii B,C/ bunătate B// 11 10]12 B,E, G, 17 M, *lipsește* P/ Atunce au eșit catane ⟨catini M⟩ și în Moldova pre supt M,P// 12 la Cașen D]la mănăstiré la Cașen ⟨Cașin C,G⟩ B,C,E,G,V/ la Cetate Nĭamțului M,P/ Nĭamțu B,C/ *după* Nĭamțu *ad.* și la ⟨în V⟩ Cîmpul Lungu B,E,G,V/ cuprinsésĭe B,C]și au cuprins M,P// 14 pînă B,C/ sînt B,C/ jacu B//15 s-au dat]s-au închinat B, C/ îndat⟨ă⟩ s-au dat la dînșii]s-au ⟨și E⟩ închinat la dînșii E,G, îndată s-au și închinat la dînșii V/ Și mulți moldoveni, după cum sînt obicinuiți, s-au dus la catani. M,P/ can asupriți B,C,E// 16 scosésĭe B,C/ pre B,C/ Moldovenii era asupriți de Mihaiu voevoda, că au scos mari hîrtii M,P/ și[1]]iar M,P// 15-18 *lipsește* Era și asupriți... să-l mai părăsască. V//16 dăjdi grele B,E,G/ deseatină B, desătină G, desétină C,D//17 pre mazili B,C, *lipsește* M,P/ țărăniască B,E,V/ cel]cel rău B,E,G// 17-18 Stîngere mazililor nu vre să-și lasă, acest obiceiu rău. M,P/ stîngere B,C// 18 nu-l vrea C/ Decii B/ case B,C//18-19 *lipsește* Deci cîți oameni... toți cu cătanele. M,P//19 era din Sirétiu încolo spre munte ținĭa ⟨ținea C⟩ B,C,E,G,V// 20 *lipsește.* Și să făcusă... samă. M,P/néște B/ preste B,C/acum C, *lipsește* B,E,G,V//20-21 Catanile au stăpînit țara pînă aproapi di Eși, iar Mihaiu voevoda au rămas numai cu Eșii și înprejurul Iașului și puțîn la Orheiu M,P// 21 *după* și *ad.* ținuturili de gios, la Orheiu, la Soroca, la Lăpușna, la Fălciiu, la Covurlui, iar încolo B,E,G,V//

puțintel, iar încolo tot poghiazuri cu cătane, cu moldovéni amestecați; agiungea de prăda pré la Fălcii și pre Bîrlad.

Hotinul, Cernăuții le ținea tot turcii. Și să mira ce a face și de ce să va apuca; că domniĭa îi era noao și nu avea bani să plătească, să strîngă slujitori. Și-i era cu frică și să mutasă în Cetățue; și mai nici în Cetățue nu mînea, ce mînea cîte la un loc, de nu știe nime. Că și boiarii încă nu era drepți, ce mulți dintre dînșii să agiunsése cu cătanele.

11. În Cetatea Neamțului era un căpitan, cap cătanilor, anume Frénțe, și mai era și cîțva mazili moldovéni cu dînsul acolo. Deci au făcut sfat să margă cu poghiaz, să ĭei pre Mihai-vodă.

12. Iară Mihai-vodă, oblicind sfatul lui, trimis-au pre Macriiu vel-ban și Costantin Costachi vel-vist⟨ernic⟩ să aducă vro doao, trei mii de tătarî, ca să margă, să-i f. 398 lovască / întîiu el pre dînșii, decît ei pré dînsul.

Și mărgînd acei boiari la tătarî, s-au rădicat cîțva mîrzaci să vie, încă și mai mulți de cîți poftisă Mihai-vodă.

1 *după* puțintel *ad.* ținuturile preste Prut D/ tot]era tot M,P/ podghiazuri C/ cu[1]]de B,C,D,E,G,V,M,P/ amestecați cu moldovéni B,E,G// 2 pradă tîrgurili pre la Bacău, pre la Roman și pînă pre la Bîrlad B, E,G,V/ pre C/ pre[2]]pre la C,M,P// 4 Hotinul și M,P/ Iar Hotinul îl ținea tot turcii B,E,G,V/ Iar ținutul Hotinului și cetatea tot turcii le ținea C/ *lipsește* Cernăuții B,C, D,E,G,V/ le]îl D,M,P/ *după* mira ⟨miera C⟩ *ad.* Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/ ce va face B,V// 4-5 *lipsește* Și să mira... apuca; că M,P//5 de]di B,C/ *lipsește* îi M,P/ domniĭa lui B,E,G/ *lipsește* și[2] M,P// 6 plătiască B/ să plătiască, să dea léfe, să strîngă slujitori, să facă oameni de oaste. Și-i era C/ să-ș strîngă D, și să strîngă M,P/ Și era cu grijă și pentru aceĭa s-au mutat M,P//7 să mutase din Iași ⟨*lipsește* din Iași D⟩ de șidea ⟨în mănăstire G⟩ în Cetățuĭa B,D,E,G,V/ *după* Cetățue *ad.* de șidea C/ *după* nici *ad.* acolo G/ Cetățuĭa[2] B,C// 8 *după* mînea *ad.* nopțile B,E,G,V/ locu B, C/ și mai că nu-l ⟨că nu mai P⟩ știĭa nimine undi mîne. Boerii încă M,P/ nu știĭa B, nu-l știe C,E,G,V/ nimé B,C, nimine G// 9 *după* drepți *ad.* toți B,E,G,V, cu toții D/ ce]că G, și M/ dintr-înșii M, *lipsește* P/ agiunsésĭe C// 10 11]13 B, E, G, 22 M, *lipsește* P/Niamțului B,C/ cap]căpiteniĭa M,P/ cătanelor B,C// 11 anumé B,C/ Frențĭa B, Frențe C/ cîțiva B,C/ *lipsește* mazili M,P// 12 Decii B,C]Aciĭa M,P/ podghiaz B,C// 13 să ĭa B,C,E,V[să prinză M,P/ voevoda M/*după* vodă *ad.* din Iași B, E,G,V// 14 12]14 E,G, *lipsește* B,M,P/ lui]lor B,C/ triimis-au pre Dimitrie Macriiu C, V/ Macrii B// 14-15 S-au înștiințat Mihaiu voevoda, au triimes pre Macrii vel-ban și pre Costandin M,P// 15 și]și pre B,C,D,E,G,V/ vistiernic B// 16 vreo B,C/ vreo doao mii, trii mii de D]4.000 M,P/ trii B, C/ *după* tătarî *ad.* din Bugiac V// 16-17 să mĭargă cu dînșii la Nĭamțu. și să lovască el întîi pi cătani. M,P// 17 *după* lovască *ad.* Mihai-vodă E,G/ întîi C/ întîi el cu tătarîi pre cătane, decît cătaneli pre dînsul B, E,G,V/ *lipsește* decît ei pré dînsul M,P/ pre C// 18 mergînd B,C/ acĭei B/ la tătarî în Bugeacu s-au și rădicat E,G/ s-au și rădicat B/ cîțiva B,C// 18-4 Au mersu acei boeri la tătarî. Iar tătarî, îndată gata s-au și ⟨și s-au M⟩ rădicat cîțva mîrzaci cu 6.000 tătarî. Și au venit boerii ⟨cu tătarîi M⟩ pînă din gios di Movila lui Costandin voevoda și acolo în Vale lui Aron voevoda s-au supus tătarîi. Iar numiții boeri au vinit să spui lui Mihaiu voevoda, fiind lucru di taină M,P// 19 să viĭe B/ de]decît C/ poftise B//

Şi viind cu dînşii pînă din gios de Movila lui Costantin-vodă, i-au lăsat Costantin visternicul pe tătarî supuşi în Valea lui Aaron-vodă şi au venit să spue lui Mihai-vodă; că era lucru cu taină, de nu ştiîa nime că vin tătarî.

Atuncea Costantin visternicul, mergînd la Cetăţuîa să spue lui Mihai-vodă de tătarî că au sosit, nu l-au găsit în Cetăţuîa şi au purces să vie la Ĭaşi, la Mihai-vodă. Atuncea şi cătanele sosis-în Iaşi, făr⟨ă⟩ véste. Cît ai rumpe un păr din cap de n-au luat pre Mihai-vodă de grumadzi, din curţile domneşti. Că străji ce-avea la Tîrgul Frumos şi la Podul Leiloae, nime din străji nu scăpasă să-i dea ştiré, că-i prinsése cătanele pre toţi.

13. Avusése ştiré Mihai-vodă mai nainte vrémé că au eşit Frénţe şi cu Velicico cu poghiaz din Neamţu. Şi fusése Mihai-vodă de dimineaţă şi afară, pre Bahluiu în sus, dar apoi, vădzînd că nu-i nemic, s-au întors în Iaşi. Că poghiazul să zăbovis⟨ă⟩, că veniîa becisnicéşte, cu zăbav⟨ă⟩; că au venit pre la Păşcani, de la Păşcani la Cotnariu, şi apoi au venit la Iaşi.

---

1 *după* dînşii *ad.* boîarii B,E,G,V/jos B//2 vistiernicul B, vistîarnicul C/ pre B//3 Aron B,C/ *după* vodă[1] *ad. între paranteze* că era lucru de taină, de nu ştiîa nimi G/ şi au vinit B,C]şi dacă au venit tătarîi G/spuîe B// 3—4 *lipseşte* să spue... că vin tătarî. G//4 *lipseşte* de nu ştiîa nime că vin tătarî M,P/ nimé B/ *lipseşte* că vin tătarî B,E,V// 5 Şi dacă au vinit tătarîi, atuncea B,E,V/ vistiernicul B, vistérnicul C/ spuîe B,C// 5—7 Au mersu boerii în Cetăţuîa şi n-au găsit pre Mihaiu voevoda şi au purces spre Eşi M,P// 7 *după* Cetăţuîa *ad.* pre Mihai-vodă B,E,G, V/ viîe B,C/ *lipseşte* la Mihai-vodă M,P/ *după* vodă *ad.* să spue de tătarî că au sosit D// 8 sosise B, sosisă C/ Iată ⟨Iar P⟩ întru ace vremi şi catanile fără di vesti vinisă ⟨vinisă făr-de veste P⟩ în Iaşi. Şi numai cît ai rumpe M,P/ fără de B,D,E,G, făr-de C,V/ Cît]Şi cît B,C,D,E,G,V//9 n-au]nu l-au D/ luat]prins M,P/ voevoda M/ *lipseşte* de grumadzi B,C,D,E,G,V,M,P// 10 curţile cele domneşti M,P/ străjile B,E,G,V// 10-12 Mihaiu voevoda au avut străji în Tîrgul Frumos şi la Podul Leloai, ci i-au prins catanile pre toţi şi n-au avut cini să-i ⟨să P⟩ facă ştiri M,P/ *după* avea *ad.* Mihai-vodă B,E,G,V// 11 Iloaîa B,C,D,V, Iloae E,G/ *după* Iloaîa *ad.* şi mai lîngă Iaşi la cîrşma ce să chiamă la Stati ⟨Stani G⟩ B,E,G, şi mai lîngă Iaşi V/ nimé B,C/ scăpase B,C// 12 de ştiré V/ *după* ştiré *ad.* lui Mihai-vodă D,E,G/ prinsésîe B,C cătanile C// 13—19 *lipsesc* M,P// 13 13]14 B,V, 15 E,G/ Avusésîe C]Avut-au atuncea B,E,G,V/ înnainte vréme B,C,V// 14 Frenţe C, Frenţiîe căpitanul B,E,G,V/ Velicico sulgériul B,E,G,V/ podghiaz B,C/ din Niamţu C]din Cetatea Niamţului B, E,G,V// 15 fusése]au fost eşit C, fusésîe eşit D/ Şi au fost eşit Mihai-vodă din Iaşi afară, pre Bahluiu B,E,G, Şi fusésîe eşit de diminiaţă Mihai-vodă din Iaşi afară pre Bahluiu V/ diminiaţă C/ *lipseşte* şi C// 16 văzind B,C/ *după* nemică *ad.* neviind nimé B,D,E,G,V, nu vine nici un podghiaz C/ întorsu C/ s-au întorsu ⟨înnapoi B,V⟩ în Iaşi, lăsind străji B,E,G,V// 17 podghiazul B,C/ zăbăvisîe B, zăbăvisă C/ viniîa B,C, viniîa cătinel V/ becisnicéşte]cătinel B,E,G/ cu zăbavăB,C, lipseşte E,G// 18 că]şi G/ vinit B,C/ de la]şi de la B,C,D,E,G,V// 19 vinit B,C/ *după* Iaşi *ad.* sosind la vreme de chindiîe D//

f. 398v Deci Mihai-vodă au apucat numai / cu doi, trei copii de au plecat fuga la Cetăţuîa şi cătanele după dînsul. Ce la pod, puţintel oarece s-au mai poprit, stîndu-le împotrivă, pîn' s-au mai depărtat Mihai-vodă şi au apucat di-au intrat în Cetăţue. Şi nărocul lui că nu l-au ştiut că îaste el, să-i ţie calea pri dincolo de Bahluiu, că l-ar hi prins.

Iar Costantin visternicul, cum au audzit de cătani, n-au apucat a spune lui Mihai-vodă de tătarî, că n-au apucat a veni în Iaşi, ce-au şi fugit în stuh, din gios de Balica, iar Mihai-vodă nu ştiîa de tătarî nemic, că au venit la Aaron-vodă, nici tătarîi de cătane.

14. Atuncea cătanele veniîa. Frénţe pre supt dial, cu vo 200 de némţi, iar Velicico, cu moldovéni şi cu cătane lovis-înainte în tîrgu şi slobodzis⟨ă⟩ şi temniţile şi cuprinsése şi Cetăţue; numai nu s⟨ă⟩ putea lipi, că-i împroşca din Cetăţue.

---

1 Decii B,C, *lipseşte* M,P/ numai de au încălecat ⟨pre cal G⟩ cu ⟨şi G⟩ vro zéce, doisprăzéce copii din cas⟨ă⟩ şi au plecat B,G, numai cu vreo zéce, doisprăzéci copii din casă de au încălecat şi au plecat E/ cu doi, trei]cu ⟨vreo D,V⟩ zéce doisprăzéci C,D,V/ *după* copii *ad.* din cas⟨ă⟩ C,D,V/ Mihai voevoda numai cu trii copii din casă au apucat di au plecat M,P// 2 după]dupre B,V/ şi]iar C,M,P// 2--3 Iar la podul cel domnescu ce iaste preste Bahluiu, puţintel B,E,G, Iar la podul cel di preste Bahluiu, puţintel D,V/ Însă la pod lî-au mai stătut moldovenii înpotrivă M,P// 3 oarecîe B,V/ *lipseşte* mai C/înprotivă C// 4 pînă C// 3—5 poprit, ţiindu-i cale cătanele lui Mihai-vodă. Iar Mihai-vodă au luat mai pre din gios de pod şi au trecut Bahluiul pre ghiaţă şi au apucat de au întrat în mănăstiré ⟨*lipseşte* în mănăstiré V⟩ în Cetăţuîa B,E,G,V// 5 de au întrat în mănăstirea Cetăţuîa C/ *lipseşte* nărocul lui că V// 5-6 *lipseşte* Şi nărocul lui... că l-ar hi prins. C,M,V/ nu l-au ştiut cătanele că iaste el, Mihai-vodă, că ⟨poate V⟩ i-ar fi ţinut calea pre dincolo B,D,E,G,V// 6 şi poate l-ar fi prinsu B,D,E,G,V// 7 *lipseşte* Iar M,P/ vistiernicul B, vistérnicul C/ cătane B,C/ *lipseşte* cum au audzit de cătani M,P// 8 de tătari lui Mihai-vodă G//8-9 să spui lui Mihai voevoda că au adus tătari, ci cum viniîa spre Eşi şi cum au auzit că au sosit cătanile în Eşi ⟨în Eşi cătanile P⟩, îndată au şi fugit în gios di Balica şi s-au ascuns în stuh M,P// 9 vini B,C/ *lipseşte* şi E,G/ Balica]Frumoasa B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* iar M,P// 10 nemică B,C/ nemică de tătarî E,V/ că au vinit C, că au fost vinit B,D,E,G,V/ Aron B,C// 11 *după* cătane *ad.* încă nu ştiîa C/ *lipseşte* nici tătarîi de cătane B,E,G,V/ nimică de tătari că sînt la Aron-vodă; tătarîi nu ştiîe nimică că au vinit catanile în Iaşi M,P// 12 14]15 B,V, G, 30 M, *lipseşte* E,P/ Atuncea Frenţe căpitanul viniîa ⟨veniîa la Iaşi G⟩ cu cătanele ⟨*lipseşte* cu cătanele G,V⟩ pre supt dial cu vreo doao sute B,E,G,V/ *lipseşte* Atuncea cătanele M,P/ Frenţi viniîa M,P/ viniîa C/ Frenţe C/ *după* dial *ad. marginal* la Iaşi C// 13 vreo C, *lipseşte* M,P/ doao sute C/ *lipseşte* de M,P/ nemţi B,C/ iară B, *lipseşte* M,P/ Velicico sulgîarul B,D,E,G, V// 13—14 Velişco cu catanile şi cu moldovenii lovisă mai înnainte în Iaşi. Slobozisă M,P/ moldovénii B,C/ cătanele B,C,E,G,V// 14 lovise B, o lovisă G/ înnainte B, *lipseşte* C// 14 *lipseşte* şi[1-3] M,P/ slobozise B,C/ temniţeli B/ cuprinsése]au încungiurat M,P/ *după* cuprinsésîe *ad.* şi acum B,E,G, nemţii C//15 Cetăţuîa B,C/ numai]însă M,P// 14—16 *lipseşte* şi cuprinsése... că-i împroşca din Cetăţue. V//15 să B/ înproşca tare din Cetăţuîa B,C,D,E,G//

Deci Frénțe și cu cătanile au lăsat coșul în șes, unde ĭaste acmu hălășteul la Frumoasa; și după ce-au lăsat coșul, s-au suit la dial și căuta loitre și pripelece, ca să dea năvală să sae preste zîd. Și alerga unii și din tîrgu, de li aducea loitre.

Iar Mihai-vodă atuncea să temea tare să nu-l ĭei din mănăstiré; și toat⟨ă⟩ boerimea să spăriĭasă. Numai au apucat de au slobodzit o pușcă mare și au început a tragé și clopotile céle mare.

Iar tătarîi de la Aron-vodă, cum au audzit pușca și f. 399 clopotile, oaricum să îndoĭa dintîiu, să nu fie vreun/vicleșug, iar apoi, unde s-au pornit a veni ca vîntul.

Cătanile, cum au vădzut că vin tătarîi, cum au lăsat Cetățue și au alergat la coș, la cai. Ce pîn-încăleca ei, tătarîi încă au sosit.

15. Deci au și purces cătanile pe lîngă pîrăul Cetățuii asupra Hlincii a să spăriĭa și tătarîi a-i încungiura giur împregiur, de le da năval⟨ă⟩ să-i spargă.

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Frențe C, Frențe căpitanul B,E,G,V/ cătanele B,C/ au] ș-au M,P/ *după* coșul *ad.* căruțe ⟨căruței G⟩ ce au avut B,E,G,V/ undé B,C// 2 acum B,C/ *după* hălășteul *ad.* în șăs G/ ce au B,C/ *lipsește* după ce-au lăsat coșul M,P// 3 *lipsește* și[1] M,P/ loitre]luntre P/ prepeléce C// 3—4 la dial la Cetățuĭa să saĭe preste zid și căuta loitre și pripeléce ca să dea năvală la Cetățuĭa să saĭe preste zid B,E,G, la dial și cumprinsésĭe acmu și Cetățuĭa; dară numai nu să putea lipi, că-i înproșca tare din Cetățuĭa și căutau loitre și prepeléce ca să dea năvală la Cetățuĭa să saĭe preste zid V//4 saĭe C/ zid C// 5 de le aducea C, de la ducea B,E,G,V/ loitre]luntre P// 6 *lipsește* Iar M,P/ *ad. marginal* atuncea G/ Mihai voevoda foarti să teme să nu-l ĭa din mănăstire Cetățuĭa M,P/ ĭa B,C,D,E,G,V// 7 *lipsește* și M,P/ toată B,C/ boerimea să spăriĭasĭe fiind cu Mihai-vodă închiși în ⟨mănăstiré în E⟩ Cetățuĭa. Și numai ce ⟨Numai ce B⟩ B,E,G,V/ Numai ce C,D// 7—8 Boĭarii ⟨iarăș P⟩ toți rămăsăsi la mari grijă și frică ⟨mari frică și groază P⟩. Mihai voevoda au poroncit di au slobozit M,P// 8 trage B,C// 9 *lipsește* și E,G/ céli ⟨céle C⟩ mari B,C// 10 Iară B, *lipsește* M,P/ de la valea lui Aron-vodă G// 10-12 Tatarîi di la Aron voevoda au auzît pușca și clopotile și îndată sa-u pornit ca lupii. M,P// 11 oarecum să îndoiĭa dintîi C/ oarecum s-au fost îndoind dintîi cu firea, gîndind să nu fiĭe cumva vreun vicleșug B,E/ oarecum dintîi ⟨dintîi oarecum V⟩ s-au fost ⟨can V⟩ îndoind cu firea, gîndind să nu fie cumva vreun vicleșug G,V/ gîndind să nu fie D/ viclésug C// 12 iară B/ undé B, *lipsește* C/ vini B,C// 13 Iară ⟨Iar C,D⟩ cătanele B,C,D,E,G,V/ *după* tătarîi *ad.* de preste dealul Cericului G/ cum[2]]îndată M,P, *lipsește* E,G// 14 Cetățuĭa B,C/ la coș să încalice. N-au apucat bine cătanile a încăleca și au și sosit tatarîi. M,P/ la coș, la căruțe, la cai E/ Ce pînă a încăleca ei ⟨ĭei pre cai D⟩ C,D, Ce pînă a să găti ⟨și G⟩ ĭei B,E,G,V// 16 15]16 B,E,V, 38 M, *lipsește* G,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ cătanele B,C/ Catanile au purces pre lîngă pîrîul M,P/ pre B,C// 17 *lipsește* a să spăriĭa V,M,P/ și]iar M,P/ giur împregiur]de toate părțile B,E,G,V// 17—18 tatarîi îi goniĭa. Tatarîi au încungiurat pre catani și lĭ-au dat mari năvală. M,P// 18 înpregiur, de toate părțile C/năvală B,C/ *lipsește* să-i spargă M, P//

Atuncea au eșit și Mihai-vodă cu seiménii și cu streléții, adec⟨ă⟩ vînătorii ce avea, în timpinarea lor la Hlincea. Și au început a strîngé și din tîrgu slujitori, cine era. Deci streléții au început a-i bate răŭ cu sinéțele. Pîn' ce-au înnoptat, au tot mărs de la Hlincea în sus, pre pîrău, alăturea.

Iar de la o vrémé, băgîndu-s⟨ă⟩ la strîmtori, vrînd să treacă pîrăul în céia parté, spre cîmpu, n-au mai putut ținea războiul, ce-au început a-i răsipi și a cădea acolo în pîrău, fiind țărmuros. Carii pre puțini au scăpat. Nărocul c-au fost noapte.

Și atuncea la acel pîrău, au prins și pre Frénțe căpitan, viu nevătămat, un tătar. Și l-au cumpărat Mihai-vodă de la acel tătar și, mult mustrîndu-l, au pus de i-au tăĭat capul. Și pre alții, pre cîți au mai prins den moldovéni, vii, tot i-au omorît. Și mai pre urmă le-au strîns capetele tuturor,

1 *lipsește* Atuncea M,P/ Mihaiu voevoda au eșit din Cetățuĭa cu M,P/ *după* vodă *ad.* din mănăstiré din Cetățuĭa C,D/ siiménii B, siimenii C/ streleții B,C// 2 adecă C, adecă cu B,E,G/ *lipsește* adec⟨ă⟩ vînătorii V,M,P/ ce]cîți M,P/ în]întru B,C,D,E,G, V,M,P/ întimpinarea B,C,D,E,V,P// 3 a ⟨să C⟩ strînge B,C/ Decii streleții B,C// 3—6 Mai strînsu-s-au slujitorii și din Iași. Strileții au slobozit foc din flinți pînă în sară. Catanile au tot mersu di la Hlince pi pîrău în gios. M,P// 4 răŭ]foarte răŭ B,E,G/ au început a-i strica și a-i bate foarte răŭ cu sineţile pre cătane V/ *după* sineţile *ad.* pre cătane și a-i strica B,E,G, pre cătane D/ Pînă ce au B,C// 5 și au tot mărsu V/ mărsu B, mersu C/ *lipsește* în sus V// 6 *lipsește* alăturea M,P// 7 Iară B/ vrémĭe B, vréme C/ băgîndu-să B]s-au băgat M,P/ la]în M,P/ strîmtoari M/ și vrînd E// 8 triacă B,C/ *lipsește* în céĭa parté V/ parte B,C// 9 ce au C/ au început tătarîi a-i răsipi pre cătane ⟨*lipsește* pre cătane G⟩ și au început cătanele a cădea B,E,G/ a-i răsipi pre cătane și au început a cădea V/ a să răsipi M,P/ *după* răsipi *ad.* pre cătane D/ acolo]în războiu M,P// 10 și fiind pîrăul țărmuros C/ țărmuros]cu maluri mari M,P/ Și așa i-au tăĭat, cît foarti puțini au scăpat M,P/ au]de au V// 10-11 Nărocul c-au fost noapte]Și încă ⟨*lipsește* încă V⟩ nărocul lor au fost ⟨*lipsește* au fost C,D⟩ că au înooptat ⟨că au însărat C, că au fost noapte D⟩, că n-ar fi scăpat ⟨poate E, poate fi B⟩ nici unul ⟨că poate n-ar fi scăpat nici unul D,G,V⟩ B,C,D,E, G,V, *lipsește* M,P// 12 *lipsește* Și atuncea M,P/ un tatar au prins M,P/ prinsu B,C/ *lipsește* și M,P/ Frenţĭe ⟨Frențe C⟩ căpitanul B,C,D,E,V,M,P// 13 un tătar, viu, nevătămat E,G/ *lipsește* un tătar M,P/ Iar Mihai voevoda au cumpărat pre Frenți di la tatar M,P/ *lipsește* B,E,G,V// 14 și după ci l-au mustrat M,P/ Și a doa zi ducîndu-l la curte domniască,în divan,la Mihai-vodă și mult mustrîndu-l⟨Mihai-vodă G⟩ au poroncit ⟨Mihai-vodă E⟩ de i-au tăĭat capul B,E,G/ și ducîndu-l la Mihai-vodă și mult mustrîndu-l în divan au poroncit să-i taĭe capul. Și scoțîndu-l dinnainte porții curții domnești,i-au tăĭat capul V/ pus]poroncit C,D/ *după* capul *ad. marginal* înnainte porții curții domnești D// 15-16 Prins-au vii și pre cîțiva moldoveni și pre toți i-au omorît M,P/ au]i-au E,G,V/ prinsu din B,C/ tot i-au omorît]cu réle și groznice morți i-au omorît: pre unii i-au arsu de vii, pre alții i-au tăĭat,pre alții i-au spînzurat B,E,G,V// 16-2 *lipsește* Și mai pre urmă...acolo, la Parasca. M,P//16 *după* omorît *ad.*cu groznice morți D/ li-au strînsu B,C/ capetile B, capeteli C/ capetile și trupurile tuturor și V/*lipsește* tuturor C//

și trupurile, și au făcut o movilă și o crucé mare cu cerdac, ca să fie de pomeniré acolo, la Parasca. Și nu au fost mai f. 399[v] mulți de 300 cătane / cu moldovéni cu tot. Iar tătarî au fost mai bine de 5.000, mai la șease mii.

16. Atuncea, în grabă, mîniindu-s⟨ă⟩ Mihai-vodă, au spîndzurat pe Cuzea spatariul, nepriceștuit, încălțat, îmbrăcat, dîndu-i vina că au scris el la feciori, avînd acolo la cătani, ca s⟨ă⟩ vie să prindză pre Mihai-vodă de aicea din Iași.

Ce nu s⟨ă⟩ știie, întru adevăr, au ba. Numai în pizmă l-au omorît, că i-au fost năpaste, că n-au fost scris.

17. A doa dzi, tătarîi au cerșut la vodă 10 pungi de bani, să s-întoarcă înapoi. Iar Mihai-vodă n-au avut, au n-au vrut să le dea; și li-au dat voie să prade țara dincolo di Sirétiu, că sint tot haini, cătane, numai dincoace di Sirétiu să nu robască.

1—2 și ⟨o V⟩ crucé mare de piatră și ⟨cu E⟩ cerdac iarăș de piatră deasupra crucii, ca să fiie de pomenire acolo ⟨unde să chiamă V⟩ la fîntînă la Parasca supt dialul Cetățuiii ⟨Cetății E,G⟩ pre undé au fost războiul ⟨bataliia B,E⟩, lîngă drumul cel mare ce merge la Țarigrad. B,E,G,V, și o crucé mare de piiatră și cerdac de piiatră deasupra crucii și au scris istorie pe cruce, ca să fie întru pomeniré acolo, la fîntînă la Parasca, la Tîrgușor, pre undé merge drumul cel mare la Țarigrad C, și o crucé mare de piiatră, scriindu și istoriia pre crucé și cu cerdac deasupra crucii,ca să fieD// 2 *repetă* Și n-au fost mai mulți B, *lipsește* M,P//3 trii sute de cătane C/mai mulți decît cinci sute nemți cătane D/trii sute ⟨cinci, șésie sute V⟩ de cătane, cu nemți, cu ⟨și cu E,G⟩ moldovéni, cu tot. B,E,G,V// 3—4 Catani cu moldoveni presti tot au fost 300; iar tatară 7.000 ⟨6.000 P⟩ M,P// 3 *după* tot *ad.* Iar alții zic că au fost cinci sute de toți C, ca cinci sute de toți E,G/tătarîi B//4 mai bine și de E, *lipsește* C/au fost ca cinci mii, mai bine, mai șăsă mii de tătarî au fost G/ cinci mii B,C/ șéasie B,C/ *după* șeasie mii *ad.* de tătarî au fost B,E,V// 5 16]43 M, *lipsește* B,V,P/ Atuncea Mihai-vodă, mîniindu-să, în grabă au poroncit de au spînzurat pre Cuzea B/Atuncea Mihai-vodă mînindu-s⟨ă⟩ *în grabă* ⟨*ad. marginal*⟩ V/ mîniindu-să C/*după* vodă *ad.* au poroncit de C,D//5—10 *lipsește* Atuncea... n-au fost scris. E,G/6—10 *lipsește* au spîndzurat... n-au fost. scris V//6 pre C]și pre M,P/spătariul C/ nepricestuit B,C/ înbrăcat B,C//7 că]cum că M,P/au scris]ar fi scris M,P/ficiori C,ficiorii lui B,D/ avînd acolo]fiind M,P/cătane B,C//8 *lipsește* ca M,P/să vie C, să viie B, să vii cu cătanile M,P/ voevoda M/*lipsește* de aicea B,C, de aicea din Iași M,P/den C/*după* Iași *ad.* să-l ia C// 9 Și nu să știi, scris-au ori n-au scris. M,P/să B,C/știe C/*după* adevăr *ad.* fost-au scris B,scris-au C,D/ Numai]Iar alții zicea că numai D// 9—10 *lipsește* Numai în pizmă... că n-au fost scris. B,C,M,P//10 că[1]]și D//11 17]18 G, 44 M, *lipsește* P/ Iară a doa zi B,E,G,V, *lipsește* M,P/Tatarîi au cerut la Mihaiu voevoda, pentru ostenìala lor 10 pungi bani M,P/la Mihai-vodă B,C,D,E,G,V/zéce B,C/*ad. marginal* pungi A//12 și să să întoarcă C,D,E,G,V,M,P, să să întoarcă B/ înnapoi B,C/voevoda M/au]ori că G/*după* avut *ad.* de unde M,P/*lipsește* au n-au vrut M,P//13 să li dea C/ *după* dei *ad.*acești bani M,P/și]dar M,P//13—14 țara din Sirétiu ⟨în sus G⟩încolo, spre munte dzicînd ⟨zicînd C,*lipsește* D⟩că sînt ⟨*ad. marginal* G⟩ B,C,D,E,G,V/*lipsește* țara M,P/dincolo]dincoace M,P//14 că sint]fiind M,P/tot]moldovenii M,P, *lipsește* G/*lipsește* haini V/*după* haini *ad.* cu toții B,E,G/ cătane]închinați la cătane M,P//14—15 dincoaci din Sirétiu să nu prade nici să robască B,E,G,numai din Sirétiu spre cîmpu, spre Iași, să nu robască V, iar dincolo di Seret să nu pradi, nici să robască M,P//

18. Deci au și purces pre Bahluiu în sus, pre la Tîrgul Frumos. Și de la Sirétiu încolo au și slobodzit ceambuluri a prăda, cît au putut cuprinde ținutul Neamțului. Și pîn-în Hangu și pîn-în Ceahlău au agiuns di-au prădat și au robit. Și s-au întors plini de robi în Bugeag. Iar cătanile Cetatea Neamțului au lăsat-o plină de bucate și au fugit la Cașin, la altele cătane, ce era acolo.

19. Scris-au Mihai-vodă și la Poartă de izbîndă ce-au făcut. Și n-au scris cum au fost, ce-au scris c-au fost mulțimé și i-au bătut. Pentru acéia s-au agonisit mare credință și laudă și numé de vitiaz de la turci, precum își f. 400 scosése și Cantemir/-vodă, mai în trecuți ani, cînd s-au bătut cu léșii la Boian, pre Prut.

20. Atuncea, tot într-acel an, Șfedul tot să bătea cu craiul Daniei de céia parte de maré, precum s-au pomenit mai sus. Dînd năvală, l-au lovit dintr-o pușcă, și au mai trăit trei, patru dzile și au murit.

1 18]45 M, 3 P, *lipsește* B,G/ Decii B,C/ *după* purces *ad.* tătarîi B,D,E,G,V/ Purces-au tătarîi ca lupii în oi. Mers-au pre Bahluiu M/ Tîrgul (Siretiului) Frumos M//2 încolo, spre munte B,C,E,G, încolo, asupra muntelui V/ *după* slobozit *ad.* tătarîi D//2-3 Și dincoaci di Siretiu au și slobozit ceambururi.Trecut-au și Siretiul în ținut⟨ul⟩ Nîamțului, pînă în Hangu M,P//3 Niamțului C/pînă C//3—5 cuprinde ținutul Bacăului și ținutul Niamțului. Pînă în Hangu,supt Ceahlău, au agiunsu și în sus ținutul Sucevii pînă spre Cîmpul Lungu; cît au agiunsu au tot prădat și au robit B,E,G,V//4 pînă C/au agiunsu C, *lipsește* M,P/ de au C]tot au M,P//5 întorsu B,C/ de robi și ⟨de D⟩ duium în Bugeacu C,D, de robi și de jacuri în Bugeac M,P/ *după* Bugiac *ad.* și cu mult plian și duium B,E,G,V/ Iară B, *lipsește* M,P/ cătaneli C/Niamțului C// 5—6 cătanele, cîți mai rămăsésie în Cetatea Niamțului, au lăsat Cetatea Niamțului plină V// 5—7 cătanele, cîți mai rămăsésie în Cetatea Niamțului, au lăsat cetatea plină de bucate și au fugit la alte cătane ce era la ⟨mănăstiré la E,G⟩ Cașen. Și mergînd Mihai-vodă și pînă la mănăstire la Cașen, au prădat tătarîi și au robit ⟨și pre acolo E⟩ ținutul Bacăului, precum mai sus s-au scris B,E,G/ Catanile, di frica tatarălor, au lăsat Cetate Nîamțului plină de bucate și s-au dus la mănăstire Cașinului ⟨Cașinu P⟩ fiind acolo și alti catani M,P// 7 Cașen C,D,V/alte C,D,V// 8 19]47 M, *lipsește* P/ Mihaiu voevoda au scris la Poartă pentru izbînda cĭ-au făcut asupra catanilor M,P/ *după* vodă *ad.* atuncea B,E,G/ Scris-au atuncea Mihai-vodă V/ *lipsește* și V/ *după* Poartă *ad.* precum au vinit nemți și cu cătane la Iași și B,E,G//9 *după* făcut *ad.* de nemți și de cătane, cum au vinit la Iași și cum i-au bătut V/ce au făcut C// 10 mulțimé de nemți și de cătane D// 9—10 *lipsește* Și n-au scris... și i-au bătut. B,C,E,G,V,M,P/ Pentru acéia] Și M,P/ agonesit B// 11 credință B,C/ vitîaz bun M,P/ îș scosése C]ș-au fost făcut numé de vitiaz B,E,G// 11—13 *lipsește* precum își scosése... pre Prut. V,M,P// 14 20]48 M, *lipsește* P/ Pre aceia vremi craiul șvezăsc, acela ci au fost și la Tighine, ave războiu cu craiul M,P/ întru acel B, întru acelaș C/ Șfedul]craiul Șfedului B,C,E,G,V/ *repetă* să C// 15 Daniii B,C/ de[1]]di B,C/ mare B,C/ precum s-au scris mai sus B,V, precum mai sus s-au scris E,G, *lipsește* M,P// 16 Dînd]Și dînd C,E,G,V, M,P/ *după* năvală *ad.* în războiu E,G, craiul Șvedului V/ *lipsește* mai D// 16-17 și pîră a triia zi au murit craiul șvezăscu M,P// 17 trii B,C//

21. Rădicat-au șfedzii în locul craiului pre o sor-a lui. Și atuncea au așădzat toată vrajba oștirii și s-au împăcat cu toț craii ce s-au pomenit mai sus. Și au lăsat cine ce-au luat să fie luat, precum a arăta mai pre largu la istoria lor. Fără cît, toată Levoniĭa pe de iasta parte și cu crăiĭa Finiei de céĭa parte de mare și cu 24 cetăți tot alése, frunte, au rămas să fie tot a Moscului.

Și atunce, așădzînd pacea, au slobodzit pre toți ghenărarii și slujitorii cîți era robiț de la Poltava și din printr-alte locuri. Pe toți i-au slobodzit, de s-au dus la țara lor, la șvedzi. Așijderea și șfedzii, cîți moscali au fost robiți la dînșii, pe toți i-au slobodzit, de au venit la Moscu.

22. Între acei capete moschicești ce-i robis⟨ă⟩ șfedzii era și Tolbețschii, cnĭadzul, rob. Și atuncea eșind acel cnĭaz de la robie, avea 3 féte mare, frumoas⟨ă⟩. Atuncea au dzis împăratul Moscului lui Dumitrașco-vodă să-ș aleagă dintr-acéle 3 féte una, care-i va plăcea, să i-o dea f. 400v să-i fie doamnă. Și alegîndu-ș/ una, i-au dat-o împăratul.

Și au făcut nuntă cu dînsa, după obiceaiu, și s-au cununat. Și au pus împăratul pe acel cnĭaz gubernat la Chiov, în mare cinste.

23. Tot întru acel an era, în Țara Leșască, [cu] multă oaste de sași, de mînca țara. Și oaste leșască nu avea nici o plată de slujba ce slujiĭa. Deci, cum sta obuzul la cîmpu, pre marginea Nistrului, s-au și bulzuit un obuz și au scos pre capetele lor și ș-au ales cap den zvoncic, cum să dzice la noi zorbà, anumé pre un porucinic Branil, să fie cap tuturor slujitorilor.

Deci, cum au stătut el cap, cum au început a scrie cărți pre la céle obuzuri și pre la slujitorii ce era împrăștiĭați. Și în scurtă vrémé s-au strîns toate obuzurile la un loc. Și au scris cărți la hatmanii lor să vie și ei la obuz, să să scoale asupra sașilor, că, de n-or veni, n-or mai fi hatmani. Cum au audzit oaste Litfii, cum s-au strîns la un loc.

24. Așijderea și mazilimea, șlahta, și ei au rădicat cap pre un boĭar, anumé Lidihovschi. Și s-au strîns și ei la un loc cu slujitorii. Și au scris Lidihovschii: care nu a încăleca, toat⟨ă⟩ șliahta a fi podan, și l-or mînca satele.

f. 401 Și au purces asupra sașilor. / Pre unde-i găsiĭa, tot îi omorîĭa. Și au perit mulți sași pîn-au apucat de s-au strîns la un loc. Iar dacă s-au strîns la un loc, nu le putea strica léșii nemică, că sașii avea foc mult.

25. Deci léșii vădzînd că nu le pot strica nemic, sfătuĭa unii să rădice și țara, toat⟨ă⟩ mujicimea asupra lor, să-i împresoare pe sași mulțimea norodului.

Dar Lidihovschii, care era cap pre mazili, au dat sfat că nu-i bine să rădice țara, să s-învéțe mujicii la războiu; că sint mai mulți ruși pravoslavnici decît léși catolici, și dacă i-or rădica pe toți, sint mai mulți de un întunéric de oameni și or bate pe sași și poate ne-or bate și pre noi și

1—26 *lipsesc* M,P//2 *după* lui *ad.* să le fiĭe crăiasă V/ au]s-au G/așezat B,C// 3 înpăcat B,C/toți B,C/ craiii B/ ce s-au scris mai sus B,V, ce mai sus s-au scris E,G/ce au B,C//4 fiĭe B/ precum va arăta mai înnainte istoriĭa lor B,E,G, precum va arăta istoriĭa lor C,V//5 Fără cît numai B,E,V, Fără de cît numai C,G/ pre de aceasta parte de mare B,E,G,V/pe de iasta]de aceasta C,D//6 Finiii B,C, Finiilor E, Finiei G/ *după* Finiii *ad.* ce iaste C,E,G/de]di B,C/ doaozăci și patru de cetăți B//7 alésĭe B,C/de frunte B,E,G,V/fiĭe B//8 atuncea C/așezind B,C/*după* slobozit *ad.* moscalii B,E,G,V/gheneralii C,V, gheneralii șfezăști B,E,G//9 și slujitorii]și ofițerii și slujitorii E/ robiți B,C/din]de C,D/ și din printr-altele locuri]de pre aiurile ⟨și E⟩ de printr-alte războaĭe B,E,G,V//10 Pre C//11 șvedzi]Șfeziĭa B, Șvețiĭa E// 12 robiți B,C/ pre B,C/ vinit B,C//13 Iară într-acei C/ Iară dintr-acéle B,E,G,V/ cĭe-i robisă V/robise B// 13—14 ce-i robisă șvezii și Tolbețchii cneazul era rob la șvezi. G// 14 Tolbețchii C/ *după* robu *ad.* la șfezi B,E/ cnĭazu B//15 robiĭe B,C/ trii B,C/mari B,C/ frumoase B//16 înpăratul B,C//17 aliagă/ B,C/ dintr-acéli C/ trii B,C/care îi C/ caré îi B//18 fiĭe B/ alegîndu-și B,C//19 după] dupre B/obiceai B,C// 20 înpăratul pre B,C/ cnĭaj A, cnĭazu B, cnĭaz C// 22 intru A/ *lipsește* cu B,G,D// 23 *după* sași *ad.* de a craiului Avgust, aduși de la Saxoniĭa B,C, G,V/ Și]Iar B,E,G,V/oastea C//24 de]pentru B,E,G,V/ Decii B,C/ *după* obuzul *ad.* cel leșescu B,E,G,V/*lipsește* la cîmpu B,E,G,V//25 marginile B/ burzuluit B,D, burzuluit C,E,V//26 capeteli C/ din B,C/să]am C, s-ar B,V//

1—25 *lipsesc* M,P//1 din zorbà C,E,G,V/pre un porucinic anumé B,E,G,V/ să fiĭe B,să fie el E,G,V//3 Decii B,C/el]acel porucinic B,E,G, V/ *după* cap *ad.* slujitorilor E/ au și început E,G/cum au și scris cărți V/scriĭe B//4 céle]célelalte B,C,D,E,G, V/înprăștiiați C// 5 vréme B,C/strînsu B,C//6 locu B,C/ viĭe B/ei]ĭei B,C//7 *după* sasilor *ad.* cu toții E/vini B,C/n-or[2]]nu vor C//8-9 Iar oastea Litvii ⟨oaste Litfii B⟩ cum au auzit, cum s-au strînsu la un locu B,C,E,G,V//10 șliahta B,C,D,E,G, V/ei]ĭei B// 11 boĭariu B/ Ledihovschii B,C/strînsu C/ ei]ĭei B,C//12 locu B,C/ Ledihovschii B,C/ careli nu va încăleca D// 12-13 carii din șleahtici nu vor încăleca să margă la războiu asupra sasilor, vor fi podani și le-or mînca ⟨strica V⟩ satele B,E,G,V, careli din șlehtici nu va încăleca, va fi podan și le vor mînca satele C//13 le vor mînca D// 14 Și așa s-au strînsu cu toții, și au purces B,E,G,V/Și pre C,E,G/ Și pre undé îi găsiĭa B,V//15 pînă B,C/strînsu B,C//16 locu[1-2] B,C/Iară după ce s-au strînsu sasii B,E,G,V//17 *după* nemică *ad.* sasilor B,E,V, léșii sasilor G//18 Decii B,C/văzind B,C/nemică B,C/*după* nemică *ad.* sasilor B,E, G,V//19 *după* unii *ad.* din léși B,G,V, léși E/toată B,C/mojicimea B,C/lor]sasilor B,E,G, V//20 înpresoare B,C/ pre B,C/nărodului B// 21 Dară B/Ledihovschii B,C/carele D,E/*după* mazili *ad.* pre șliahtă B,E,G,V//22 să să învețe mojicii la război C, *lipsește* B,E,G,V//23 sînt B,C//24 îi vor rădica B,C,D,V// pre B,C/ sînt mai mulți decît un milion, decît un întunerec C, vor fi mai mulți decît un milion, adecă întunérec de oameni, careli cuprinde o miĭe de mii de oameni B,E,G/ sint]or fi V/ de[1]]decît D,V/ întunéric]milion V//25 pre B,C//

ne-or lua moşiile. Şi ei s-or închina la Moscu, că sint tot de o lége, şi a fi mai rău, că ne-or lua mojicii ţara. „Ce mai bine, fraţilor, noi să ne vărsăm sîngele, iar mojicii, lasă-i să şadză ca nişte mojici". Şi aşea au stătut cîtăva vrémé, de să tot bătea.

26. Craiul Avgust şedea în Sacsoniĭa, că să temea a veni în Ţara Leşască; iar pre hatmanii leşeşti, cu meşterşug i-au prins pre tuspatru la mînă, slujitorii de prin tîr-
f. 401v guri ce şedea. Şi era oaste numa să-i / tae. Şi-i suduĭa tot de faţă, şi le umbla pe denainte cu sabie goal⟨ă⟩, şi-i mustra, şi le dzicea că „Voi ne-aţi stricat volniciĭa noastră şi ne-aţi pustiit satele, ţiind cu craiul şi cu moscalii, de aduc oştile lor de ne mănîncă satele şi ne-au stricat obiceaile céle vechi". Şi i-au dus de-i ţinea la varta slujitorească, de-i păziĭa slujitorii.

27. Fraţilor, boĭari moldovéni, carii sinteţi musaipi la domn⟨i⟩ şi faceţi obiceaiuri carii n-au mai fost în ţara noastră a Moldovii, vă poftim să vă aduceţi aminte, cetind acestu pontu de asupra, să vedeţi ce-au păţit atuncea acei hatmani, pentru obiceaiuri noao ce începus-a face în Ţara Leşască!

28. Atuncea împăratul Moscului, vădzînd atîta calabalîc în Ţara Leşască, trimis-au pre Dolhoruc cnĭazul, cu 30.000 oaste, în Ţara Leşască, ca să stea să-i împace. Şi au venit cnĭazul la Liubliun şi au stătut de li-au făcut pace. Atunce au venit şi Avgust-craiul den Sacsoniĭa la Liublin.

29. Şi au făcut pacea într-acesta chip: saşii să s⟨ă⟩ ducă toţ din Ţara Leşască, făr⟨ă⟩ cît lui să-i dea 1.000 slujitori, să-i fie de paza curţii lui. /

f. 402 30. Oasté să rămîe 50.000, iar ceĭalaltă să o gonească, că acmu iaste pacé, nu trebuĭe mai multă. Şi să le dea leafă, să s⟨ă⟩ cheltuiască, iar să nu şadză prin sate, la ernatec, să pustiiască satele.

31. Domnii să ţie cîte un stiag, iar nu cîte doao, trei; şi alţii nici cîte un stiag.

Slujitorii să şadză prin sate crăeşti, iar nu printr-a mazililor, ori vara cu obuzuri, ori iarna prin tîrguri. Şi nemic să nu-i dea pre unde a şedea numai lémne şi apă şi grajduri de cai.

Craiul să facă seim în anul a treil⟨e⟩a, după obiceaiu. Că acest crai nu mai făcea niciodată seimu.

32. Pentru voevoda Chiovschi, să-i întoarcă pagubele ce au avut în pribegie, şi să-ş strîngă vecinii lui, ori în ce tîrgu sau sat i-ar găsi, pentru căci au pribegit, pentru să nu-ş piiardă volniciĭa lor. Deci trebuie să nu rămîe păgubaş.

1-23 *lipsesc* M,P//1 ne vor luoa B,C/ei]ĭei B/Moscu]moscali B,E,G/sint B,C//2 *după* lége *ad.* cu moscalii B,E,G,V/ne vor luoa C//3 *după* sîngele *ad.* nostru G, pentru patria noastră V//4 néşte B/aşa C, *lipseşte* B,E,G,V/*după* stătut *ad.* léşii B,E,G,V// 5 vréme B,C/*după* bătea *ad.* cu sasii B,E,G,V// 6 Iară craiul B,E,G,V/şidea B,C/ Saxoniĭa B,C//7 vini B,C/ léşeşti B,C/*după* léşeşti *ad.* neviind la obuz în oaste B,E, G, neviind la oaste în obuz V//8 prinsu B,C//9 tîrgurile B,C,E,V/şidea C/oastea C, *lipseşte* B,E,G/ numai B,E, taĭe B,C//10 pre B,C/ sabiile goale B,C,D,V, sabiile încinşi E,G//11 dzicĭa B/ ni-aţi B,C//12 ni-aţi B,C/sateli C//13 ni-au B,C//14 obiceaĭele B,C/véchi B/dus]pus A/*după* dus *ad.* pre hatmani E/de ţinea D/vartă C,D/ slujitoriască B,C/ *după* slujitoriască *ad.* pre hatmani B,G,V// 15 *după* slujitorii *ad.* Iară hătămăniasa hatmanului Adam Sinavschii, ce era la acĭa vrémĭe hatman corunnii, au scris către capetele obuzului şi către toţi şliahticii, adecă mazilii, să nu-i piaĭe bărbatul, că apoi mai pre urmă, îi va căuta cu lumînarea şi nu-i va afla ⟨găsî G⟩. Ce hatmanii n-au perit, precum înnainte la rînd ⟨*lipseşte* la rînd V⟩ istoriĭa va arăta B,E,G,V, Iară hătmăniasa hatmanului Adam Sinavschii au scris la capeteli obuzurilor, la Branil porucinicul şi la Ledihovschii şi la toţi şleahticii şi la toată slujitorimea, să nu-i piĭe bărbatul, că apoi, mai pre urmă, îi va căuta cu lumînare şi nu-i va găsi C//16 *după* moldovéni *ad.* măcarî şi de alte niamuri C/sînteţi B,C/ *după* musaipi *ad.* sfétnici B,E,G// 16-21 *lipsesc* V//17 la]pre la C/domni B,C,D,E/ *după* obiceaiuri *ad.* noao E,G/care C, careli B//18 citind C//19 acest B,C/cetind acest pont scris mai sus, vă poftim să vă aduceţi aminte, să vedeţi G/de asupra]ce scrie mai sus C, scris mai sus E/videţi B]socotiţi C/ ce au păţit B,C//20 începusă B// 22 28]29 G, 27 V/înpăratul B,C/văzind B,C/calabalîc B,C//23 triimis-au C/ pe C/ cnĭajul A//

1—24 *lipsesc* M,P//1 triizăci de mii de oaste B,C/de oaste E,V/ înpace B,C//2 vinit B,C/ cnĭajul A/ cnĭazul Dolhoruc B,C,E,V, cneazul Dolgoruc G/ Liublin B,C,D,E, V//3 Atuncea B,C/ vinit B,C/ *după* craiul *ad.* leşescu C,V/ din Saxoniĭa B,V//5 29]28 V, *lipseşte* G/ pace C/ întru acesta B,C/ sasii toţi să să rădice să să ducă din B,E,G// 6 toţi C/ fără ⟨fără de cît E,G⟩ cît numai craiului să-i dea ⟨dei G⟩ o miĭe de slujitori B,E,G, fără de cît craiului să-i dea o mie de slujitori C//7 lui]craiului D/ numai craiului V/ de slujitori D// 8 30]29 V/Oaste B,C/ rămîĭe C/ să rămĭe cu leafă numai cinzăci de mii B,E,G,V/ cincizăci de mii C/ céĭalaltă oaste B,E,G,V/ goniască B, gonias⟨că⟩ C/ *după* goniască *ad.* să să ducă pe la casăle lor E, pre la casele lor G//9 că acmu iaste pacé]fiind pace C,V/ *după* multă *ad.* oaste D,E,G//10 liafă B,C/ să să B]să E// 12 31]30 V/ Domnii léşeşti să ţiĭe numai cîte un stiag de slujitori, iară nu B,E,G,V/ trii B,C/ *după* trii *ad.* stiaguri B,E,G// 13 *după* stiag *ad.* să nu ţiĭe B,E,G// 14 *după* sate *ad.* şi prin tîrguri B,E,G/ iar nu prin satele mazililor B,C,E,G,V, iar nu prin sate boereşti, a mazililor D// 16 nemică B,C/ nu le dea B,C,D,E,V/ *după* dea *ad.* slujitorilor C/ undé B/ or şidea B,C,E,G,V, vor şidea D//17 grajdiuri B/ cai]cari C// 18 Şi craiul B,E,G,V/ al treile B, al treilea C/ după]pre B,E,G,V/ obiceai C//19 *după* craiu *ad.* Avgust B,C,D,E,G,V/ seim B,C//20 32]31 V/ toate pagubele B,G,V, pagubele toate E//21 pribegiĭe B, pribegiĭe, în streinătaté C//22 i-ari găsi C/ *după* găsi *ad.* ori crăescu, ori boerescu B,E,G,V/ căci el B,G,V]că E/ pribégit C/ pentru[2]] ca E//23 *după* piiardă *ad.* léşii E,G/ Decii trebuĭe B,C,V/ rămîĭe B,C//

33. Așea fac și boĭarii noștri. Dac⟨ă⟩ pribégéște, iar ceĭalalți stau cu féliuri de féliuri de năpăști și pîrî, ca să-l istovască.

34. Pre hatmani i-au giurat să fie drepți țărîi, iar să nu mai ție de acmu înainte cu alții streini.

Și așea i-au slobodzit de la varta lor și i-au lăsat /
f. 402v să fie iar hatmani, cum au fost.

Așea s-au așădzat pacea între dînșii. Poate or însemna și mai multe la istorie lor să fie.

Deci așădzîndu-s⟨ă⟩ pacea, s-au rădicat și Dolhoruc cniadzul și s-au întors la țara sa.

35. Iară cînd au fost în al treilea an a domniei lui Mihai-vodă, s-au gătit turcii să margă să s⟨ă⟩ bată iar cu nemții, la Beligrada. Și atuncea au venit și craiul Racoții de la franțozi. Și au trimis Mihai-vodă, cu poronca veziriului, de au adus și ⟨pe⟩ Bercin, hatmanul lui Racoți, din țara Leșască, fiind pribag în Jolcfa, și cu alți capete de ai lor, unguri, de i-au trimis la Udriiu, să margă și ei în oaste cu turcii la Beligrad, dîndu-le turcii și oarece bani, de au făcut oarece oaste, moldovéni, pre cine au putut. Și au mers în oaste cu veziriul.

36. Iară Mihai-vodă au încălecat cu tătarî și cu slujitori de a lui, de s-au dus la Cașin și la mănăstire la Mira di-au mai bătut pre niște cătane ce era acolo, cuibu de tîlhărit, de i-au spart și i-au gonit în Țara Unguriască. Și pre carii tîlhari, pre unde i-au prins, cu réle și groznice morți i-au omorît. Iar tătarîi, prin țară pre unde ș-au agiuns, au tot robit.

37. Apoi înțelegînd Poarta de acea izbîndă a lui Mihai/
f. 403 vodă, venitu-i-au poroncă să încalece cu soltanul den Bugeag și cu oaste de Hotin, cu Colceag. Și cînd a agiungé veziriul la Beligrad, atuncea și ei, pre taină, să între în Țara Ungurească, să prade, să s⟨ă⟩ tîlnească cu veziriul în Țara Ungurească.

38. Deci pre acea poroncă s-au gătit și au purces Mihai-vodă. Tătarîi încă au trecut Prutul pre la Zagarancea. Și s-au tîlnit Mihai-vodă cu soltanul și cu Colceag la Botoșeani, și au întrat prin Cîmpul Lungu și au eșit la Bistriță, în Țara Ungurească. Ce soltanul au și slobodzit tătarî în pradă a ardé și a prăda satele și a le robi. Iar Mihai-vodă și cu Colceag, acolo lîngă Bistriță, aproape de cetate, au și prins un om viind cu cărți, viind de la Sibiiu la comendatul de Bistriță, scriind precum au bătut

---

1-11 *lipsesc* M,P// 1 *lipsește* 33 C/Așĭa B, Așa C/Dacă B/*după* pribegéște *ad.* vreunul B,C,D,E//1-3 *lipsesc* V//2 *ad.marginal* iar ceĭalalți stau cu féliuri de féliuri de năpăști și pîră ca să-l istovască C/ceĭalalți cu féliuri de féliuri de năpăști și pîră stau asupra lui,ca să-l istovască de tot și să-i ĭa moșiile B,E,G//4 34]33 C, 32 V/fiĭe B/ iară B//5 țiĭe B/ acum B,C,V/ înnainte B,C//6 așĭa B, așa C//7 fiĭe B/cum]precum D,E//8 Și așĭa B,E,V, Și așa C/așezat B,C/pace C/Poate or fi însămnînd B,C//8-9 Și altele mai multe poate or fi scriind la istoriile lor V//9 să fiĭe și mai multe la istoriile lor B,E,G/mai mult la istoriile lor să fie D//10 Decii B,C/așezîndu-s⟨ă⟩ B, așezîndu-să C/pacea între dînșii E,G//11 cnĭazul B,C/*după* cnĭazul *ad.* ed la Liublin C, din Țara Leșască G,din Țara Leșască de la Liublin E/întorsu B,C/*după* sa *ad.* la Moscu B,C,E,G,V//12 35]34 C, 33 V, 49 M,*lipsește* P/*lipsește* Iară cînd au fost M,P/în]Întru M,P/treile B/al domnii B,C,V//13 voevoda M/turcii s-au gătit M,P/să B,C/*lipsește* iar M,P//14 Bălgrad B, Biliigrad C/*lipsește* Și atuncea... franțoji M,P/vinit B,C//15 Racoți C/franțoji A/ triimis C//16 viziriului C/și pre B,C,D, E,V//15—18 Mihaiu voevoda, din poronca viziriului,au triimes în Țara Leșască și au luat pre Bercin hatmanul și pre alti căpitenii a lui Racoviță ⟨Racoți P⟩, fiind pribegi în Jolcva și i-au triimes la Odriiu M,P//18 ei]ĭei B//19 în]cu M,P/cu turcii]turcească M,P/Bălgrad B, Biliigrad C/ *lipsește* oarece M,P//20 oarece] puțină B,E,G,V, ceva M,P/ moldovéni]moldovinĭască M,P/*după* moldovéni *ad.* sirbi, munténi și de alții E, sirbi și de alții B,G,V//20-21 *lipsește* pre cine... cu veziriul. M,P//21 mersu B,C/viziriul C//22 36]35 C, 34 V, 51 M, *lipsește* P/încălecat]purces B,C,E,G,V//22-1 Mihaiu voevoda au luat tatară și moldoveni slujitori ⟨și P⟩ s-au dus la Cașin și la Mira, la mănăstiri și au bătut pre catanile ce M,P//23 ai lui C,V/la mănăstiré la Cașen B,C,E,V/mănăstiré B,C/*după* Mira *ad.* la Milcov E//

1 de au B,C/ néște B/ acolo]întru aceli mănăstiri M,P//2 *lipsește* de M,P/ spart]scos E,G//3 tîlhariu M,P/ pre]ori M,P/ *lipsește* pre unde V/ undé B,C/ i-au]l-au M,P// prinsu B, réle]greli M,P//4 Iară B, *lipsește* M,P// 4—5 Tătarîi și atunce pre undi au agiuns, iarăș au prădat și au robit ticăloasa țară M,P/ undé și au ⟨au E⟩ agiunsu, au tot prădat și au robit B,E,G,V/ undé au și agiunsu C//6 37]36 C, 35 V, 53 M, 4 P/ Apoi] După aceasta C, Iară V/ înțălegînd B,C/ acĭa B//6-8 Poarta s-au înștiințat și di această izbîndă a lui Mihaiu voevoda și pentru aceĭa i-au vinit poroncă să margă cu soltanul din Bugeac, cu tătarîi și cu Colceag, cu turcii di la Hotin M,P//7 vinitu-i-au C/ poroncă lui Mihai-vodă să margă înpreună cu soltanul de Bugiac V/ să încalece]să purceadă să margă B,E,G/ din C, de B,E//8 Bugiac B,C/ de la Hotin B, C,D,G,V/ Colceag-bei C,D,E,G/ cîndu a agiunge C]cînd au agiunsu P/ agiunge B//9 viziriul C/ Bălgrad B, Biliigrad C]Hotin M,P/ atuncĭa B/ ei]ĭei B/ pre taină]fără di vesti M,P//10 Unguriască B,C/ *după* prade *ad.* să robască și B,E,G, V/ și să să tîlniască B,C,V, și să se întîlniască E,G//10-11 să pradi și acolo în Țara Ungurĭască, să întîmpine și pre viziriul M,P/ viriziul C//11 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad.* la Dunăre V//12 38]37 C, 36 V, 54 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ *lipsește* Deci... Mihai-vodă. M,P/ acĭa B/ s-au gătit Mihai-vodă și au purces B,E,G,V//13 *ad. marginal* Mihai-vodă A,C/ Și tătarîi B,E,G,V/ *lipsește* încă M,P/ Zagarancĭa B//13-15 Zagarance. Colceag cu turcii au purces di la Hotin. Mihaiu voevoda cu moldovenii au purces din Iași și s-au înpreunat cu toții la Botoșani. Mers-au pin Cîmpul Lungu. Eșit-au l-a M,P//14 cu[1]]și cu V/ Colceag bei C,E,G//15 Botășeani B,C/ eșit la cetate la Bistrița C//16 Unguriască B,C/ Ce]Iar E,G,V, *lipsește* M,P//17 tătarîi B,C/ arde B/ în pradă. Au arsu, au prădat și au robit. M,P//18 Colceag bei C,D,E,G,V// 18-19 Colceag și cu Mihaiu voevoda era aproapi di cetate Bistriții și au prins M,P// 19 prinsu B, C/ un om cu cărți viind de la gheneralul de Sibiiu B,E,G,V/ *lipsește* viind M,P//20 de cetatea Bistriții E, de cetatea Bistrița G/ scriindu-i B,E,V, *ad. marginal* G]dîndu-i știre M,P/ precum că au bătut nemții M,P//

pre veziriul și au luat némții și Beligradul, și preste 4 dzile i-a veni și la dînsul oaste.

39. Deci Mihai-vodă și cu Colceag, prindzînd acéle cărți, au și răpedzit la soltanul de i-au făcut știre să s-întoarcă. Și au și păzit Mihai-vodă și cu Colceag de s-au întors înapoi și au eșit în țară. Iar soltanul, mai zăbovind f. 403v vro doao, trei dzile, au eșit mai cu greu, că le ținea / calea săcuii. Numai pre tătarî îi rătuĭa niște căzaci zaporojeni, că era cu soltanul vro 500, dar ar hi eșit foarte cu greu. Și au trecut la Bugeag, cu caii stătuți și mai mulți pre gios.

40. Iară pre turci i-au bătut némții prea rău. Și au luat Beligradul și i-au mai lățit mult și preste Dunărea, aproape de Filibea. Și s-au dus să între și în Bosna némți⟨i⟩; ce n-au putut, că în Bosna era un paș⟨ă⟩, anumé Chiupurliul, foarte om harnic. Și fiind locul tare, n-au putut isprăvi nemică, ce încă s-au întors cu rușiné dé la Bosna.

41. Franțozul, cum au vădzut că s⟨ă⟩ bate Neamțul cu Turcul, au și început a scorni și el gîlceavă cu Neamțul și a să bate cu Ișpaniĭa ca să împiedece pre Neamțu.

---

1 viziriul C/ nemții B,C/ Bălgradul B,V, Biliigradul C]cetatea Biligradului E, cetate Beligradul G,M,P/ patru C]trii, patru B,E,G,V//2 vini B,C/ la dînsul]lui M,P/ *după* oaste *ad.* în cetate C// 3 39]38 C, 37 V, 57 M, *lipsește* P/ Decii B,C]Iară V, *lipsește* M,P/ Colceag-bei C,D,E,G/ Colceag și ⟨cu P⟩ Mihaiu voevoda M.P/ prinzind B,C/ acéli B,C// 4 răpedzit]triimis în grabă E,G/ la]după V/ știré B/ să să întoarcă C, să să întoarcă înnapoi B,E,G,V// 4-6 îndată au triimes la soltanul, dîndu-i științi să să întoarcă. Iar ei îndată s-au pornit și au eșit în Moldova. M,P// 5 Colceag-bei C,D,E, G//6 întorsu înnapoi B,C/ *lipsește* și au eșit în țară B,E,G,V/ în țară, în Moldova D]în Moldova pre la Cîmpul Lungu C/ zăbăvnid B,C// 7 vreo B,C/ trii B,C// 6-10 Soltanul au mai zăbăvit triĭ zi|li și au eșit greu, că le ține săcuii cale. Era cu soltanul și 500 zaporojeni și aciĭa au arătuit bini pre tătarî. Deci au vinit în țară și soltanul cu tătarîi, cu zaporojănii și s-au dus la Bugeac cu caii stătuți M, P//7-8 li-au ținut săcuii calea V/ săcuii calea B,E,G//8 i-au rătuit V/ rătuĭa]apăra G/ *după* rătuĭa *ad.* îi apăra C,D,E/ néște B/ zaporojéni B,C//9 că]ce E/ vreo cinci sute zaporojéni B, vreo cinci sute de căzaci C, *ad. marginal* E/ vreo cinci sute de căzaci zaporojéni cu pușci G/ ar fi B/ *lipsește* cu V// 10 Bugiac C/ Și au trecut preste munte tătarîi și s-au dus la Bugiacu, cu caiii B, Și au trecut preste munte tătarîi, dar mulți au și perit; iar caii au eșit s-au dus la Bugeacu, cu caii E,G, Și au trecut preste munte tătarîi încoaci, în Moldova, și s-au dus la Bugiac, cu caii V/ *lipsește* și mai mulți pre gios M,P/ *după* gios *ad.* Și au perit mulți dintr-înșii; iar carii au apucat de au eșit înnainte, aceĭa au eșit cu mulți robi și cu duium C// 11 40]39 C, 38 V, 59 M, *lipsește* P/ nemții B,C/ pre C//12 Biliigradul C/ au luat și cetatea Bălgradului de la turci B, E,G,V// 11-13 Nemții au bătut rău pre turci ⟨Nemții au biruit pre turci și i-au bătut rău P⟩. Și după ci au luat Beligradul cu luat mult loc supt stăpînire lor; au agiunsu și presti Dunăre, aproape de Filipe M,P// 12 i-au]s-au C,D/ *după* lățit *ad.* olatul B,E,G,V/ *lipsește* și[2] V// 13 némții C/ s-au dus nemții să între și în Bosna B, E,G,V// 13-18 *lipsesc* M,P// 14 pașia C/ Chipruliul B,V, Chiupruliolu C,E,G, Chiupruliul D//15 și locul E,G//16 *după* isprăvi *ad.* nemții E,G,/ întorsu B,C/ de B,C//17 41]40 C, 39 V/ Franțojul A/ cum]deaca V/ să B,C/ Niamțul B,C//18 Niamțul B,C//19 cu]la B,C,D/ Hișpaniĭa E/ înpiĭedice B, înpiedice C/ Niamțu B,C//

42. Atuncea au isprăvit și Mihai-vodă ferman de la Poartă și au trimis pre Costantin Costache vistérnicul și pre Luca biv-vistérnic de au mărsu în Bugeag. Și au cercat de-au scos robii de la tătarî, ce-i luas⟨ă⟩ tătarîi, atunce cînd au scos cătanile din țară. Și pre cine au găsit neascunși și nedepărtați, pe toți i-au scos.

43. Împăratul Moscului, vădzînd că ș-au așădzat f. 404 pacea despre / Șfed și vădzînd pre turci că să bat cu némții, dusu-s-au și el atuncea tocma la franțozi, ca doar ar face să să scoale asupra Turcului și Franțozul, și să s⟨ă⟩ rădice și el. Și pentru vasă, ca să aibă voĭe să îmble și a lui pre maré, cum îmbla și ⟨a⟩ altora, să nu stea pricină.

44. Ce atuncea era craiul tînăr, numai de vreo 6 ani, că Liudovic muris⟨ă⟩. Numai, măcar cum era de mic, dar tot i-au ișit înainte și i-au făcut urație.

Ce împăratul cu epitropii cră⟨i⟩ei au vorovit; și i-au răspuns că ei cu Turcul nu pot să s⟨ă⟩ bată, că lor din Țara Turcească li-i agonisita. Și i-au dzis și împăratului să ție pacea ce-au făcut, să nu o stricé. Iar pentru vase l-au pozvolit să-i umble.

---

1 42/41 C, 40 V, 60 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea au isprăvit și M,P// 1-2 Mihaiu voevoda au scos ferman de la Poartă și au triimes la tătarî pre M,P// 2 *lipsește* și D/ triimis C/ Costachi B,C/ vel-vistiernic B,D,E,G,V// 3 Ștefan Luca B,C,D,E,G,V/ vistiernic B, vistérnic C, biv-vel-vistérnic D/ *lipsește* de au mărsu în Bugeag. Și au cercat M,P/ au mărs și au căutat de au scos robii G/ Bugiac B// 4 cercat] căutat B,C, E/ luasă B/ Și au scos robii V/ de au B,C//4-6 au scos robii moldoveni pre cîți i-au putut găsi neascunși M,P// 5 atuncea B,C/ *după* scos *ad.* Mihai-vodă E/ cătanele B,C/ cine]cîți C,V//6 pre B,C//7 43]42 C, 41 V/ Înpăratul B,C/ văzind B,C/ așezat B,C//8 despre] de către V// 7-21 *lipsesc* M,P// 8 Șfed]craiul Șfedului ⟨Șvedului E,G⟩ B,E,G, V/ văzind B,C//9 nemții B/ franțoji A/ doară B// 10-11 să să scoale ⟨rădice E,G⟩ și franțozii ⟨Franțozul V⟩ asupra turcilor ⟨Turcului V⟩ și să să rădice și ei ⟨el V⟩ B, G,V//10 Franțojul A, franțozii C//11 să C/ pentru vase C, pentru vase, galioane E/, pentru galioane vase B, pentru galioane și alte vase G// 12 și a lui galioane, vase să umble pre mare, cum umblă și ale altora, să nu stea pricină Franțozul B,E,G,V/ umble C/ și a lui vase D/ mare C/ umblă și a altora C/ a altora D// 14 44]43 C, 42 V șeasĭe B, șasĭe C// 15 că ⟨pentru că E⟩ craiul cel bătrîn, Liudovic, murisă B,E,G,/ Liudovic] craiul Liudovic C/ *după* era *ad.* craiul G/ *după* mic *ad.* craiul B,C,E,V// 16 au ⟨i-au D⟩ eșit înpăratului înnainte ⟨înnaintea înpăratului G⟩ B,D,E,G/ eșit înnainte C/ orațiĭe B,C// 17 Ce]Iar B,E,G,V/ înpăratul B,C/ crăii⟨i⟩ B,C// 18 *după* răspunsu *ad.* înpăratului epitropii B,C,E,G,V/ ei]ĭei B/ Turcul]turcii B,C,E,G,V/ să B,C// 19 le iaste agonisita C, le iaste agonesita și hrana B,D,E,G,V/ înpăratului B,C// 20 țiĭe B/ ce au C/ au făcut cu turcii B,E,G,V/ strice B,C// 21 l-au]au C/ Iar pentru vase, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble și a înpăratului vase, precum umblă și ale altora B, Iar pentru vase, galioane, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble ⟨vasile E⟩ galioanele, precum umblă și ale altora E,G, Iar pentru vase, l-au lăsat pre înpăratul să-i umble vasăle pe mare, pecum umblă și a altora V/ *după* umble *ad.* și a înpăratului vase pre mare C, vasele pre mare precum umblă și a altora D//

45. Iară întorcîndu-s-împăratul înapoi, găsit-au în țara lui alte sfaturi asupra lui, făcute de o samă de boîari și de fiiul său, Alexie Petrovici.

Deci fiiu-său, dacă au așădzat, s-au dus la némți și li-au dzis acelor boîari cum, dacă vor omorî pre împăratul, să trimiță să-l chiîeme pre dîns⟨ul⟩ să le hie el împărat. Că așea-i iaste rușine de lumé, să s-afle față. /

f. 404v 46. Și dacă l-or pune împărat, să-ș îei iar portul cel vechi, și oșténi iar, cum au fost mai de demult și să dea și Șfedului înapoi toate ce i s-au luat, și cu Turcul și cu Leavul să s-aședze și să-ș lépede și pușci și toate tot în maré, și să trăiască cum au trăit mai nainté. Că acesta împărat îi va istovi de tot.

47. Deci cum au venit împăratul și au înțeles acest sfat, i-au și început a-i prindé și a le face fel de féliu de cazne și a-i omorî. Și au trimis și la împăratul nemțescu de au cerșut pre fiiul său cu parola. Deci Neamțul l-au dat pe parolă, ca să nu-i facă nemic. Iar după ce l-au adus la stoliț⟨ă⟩ l-au scos la divan și mult l-au mustrat și

1-r 11 din p. urm. *lipsesc* M,P//1 45]44 C, 43 V/ Iară înpăratul, întorcîndu-să înnapoi, găsit-au C/ întorcîndu-să înpăratul Moscului dela franțozi, găsit-au B,E,G/ *după* înnapoi *ad.* de la franțozi V/*repetă* găsit-au în țara lui A//2 făcute asupra lui G/fiiu-său B/ Alexii B,C,V// 4 Decii B,C/ *după* așezat *ad.* acel sfat B,C,D,E,G,V/ nemți B,C// 5 deaca B/ omorî pre tată-său, pre înpăratul B,E,G,V/ înpăratul C// 6 trimită B/ dînsul C, V/ pre dînsul de acolo de la nemți să le fie B,E,G/ fie C,V// 7 așîa B, așa C/ îi iaste B,C,V/ rușiné B/ să B,C/ afle el de față E, afle de față G//8 46]45 C, 44 V, *lipsește* E,G/ deaca îl vor pune înpărat să-ș îa moscalii B/ dacă îl vor omorî și-l vor pune pre dînsul înpărat, să-ș ei moscalii G/ l-or]îl vor V/ înpărat C/ îa C/ portul lor B,E,G, V//9 véchiu B,C/ *după* demult *ad.* ⟨iar E,G⟩ așîa să fiîe B,E,G,V//10 *lipsește* înapoi B,E,G,V/ tot ce i s-au luat înnapoi C/ ce i-au luat E/ Turcul]turcii B,D,E,G// 11 Liavul C]léșii B,E,G/ să să așezé B, să să așeze C/ *lipsește* și să-ș lépede... în maré B,C,D,E,G,V//12 înnainte B,E,C, înnainte vreme G//13 înpărat B,C//14 47]46 C,E,G, 45 V/ Decii înpăratul, cum au vinit au și înțăles acest ⟨acel E,G,V⟩ sfat ⟨a lor și V⟩ ⟨și B,G⟩ au și început B,E,G,V/ Decii C/ vinit înpăratul C/ înțăles C// 15 prinde B, C/ féliu de féliu C/ féliuri de féliuri de munci și de cazne B,E,G,V//16 *ad. marginal* a-i omorî C/ înpăratul nemțăscu B,C//17 cerșut]cerut G/ pre fiiu-său Alexii B,E,G/ Decii înpăratul nemțăscu B,C,E,G,V//18 pre B,C/ nemică B,C//18-r. 6 de la p. 676 Iară după ce l-au dus la stoliță ⟨la scaonul înpărătescu E⟩ au poroncit ⟨poroncind D⟩ înpăratul de au vinit toți senatorii și cnîazii, boîarii cei mari moschicești și toți mitropoliții și episcopii și făcînd înpăratul divan ⟨judecată V⟩ în bisérica cea mare ce să chiamă Săborna, au judecat pre fiiu-său ⟨Alexii V⟩ dinpreună cu toți senatorii și cu săbor de arhierei și mult l-au mustrat înpăratul pre fiiu-său, pînă ce au dzis fiiu-său ⟨Săborna și stînd doisprăzéci arhierei de o parte și doisprăzéci boiari sănatori de altă parte, ș-au cerșut înpăratul giudecată cu fiiu-său E⟩. Și mult mustrîndu-l înpăratul pre fiiu-său și dzicîndu-i, au după datoriîa părințască nu l-au dat înpăratul la învățătură? Au nu i-au luat și cnîaghină, adecă doamnă de niam mare, înpărătescu? Așijderea și înpărățiîa, după ce ar fi murit tată-său; dar așîa, fiind tată-său viu, cu viclешug au vrut să-l omoară și să îa înpărățiîa. Și așîa mustrîndu-l ⟨mult G⟩ pînă

l-au făcut de au dzis cum că-i greșit și nu-i harnic de împărățiîe. Și au încoronat pre un cucon mai mic, ce avea cu împărăteasa cea mai de pre urmă; iar pre Alexii l-au bătut cu hunutul și, neplinind patru dzile, au murit. Iar pre urmă, fără zăbav⟨ă⟩, au giudecat Dumnedzeu, că i-au murit și copilul cel mai mic, ce-l încoronas⟨ă⟩.

Atuncea au omorît împăratul și pe Răzanschii, patriiar-
f. 405 hul Moscului. Și de atuncea n-au mai hirotonisit/ patriiarh,
ce li-au rămas bisérica cea mare a Rosiei văduv⟨ă⟩, și au
făcut sinod, adec⟨ă⟩ sobor; 12 episcopi sînt purtători de
grijă biséricei.

ce au dzis ⟨fiiu-său E,G⟩ cum că ⟨*lipsește* că B⟩ iaste greșit și nu iaste vrednic de înpărățiîe. Ce să să milcstivască tată-său, înpăratul, să-l îarte. ⟨*lipsește* Ce... îarte D, V⟩ Iar înpăratul și cu senatorii dinpreună și cu săborul arhiereilor ⟨Decii săborul arhiereilor și dinpreună cu sănatorii E,G⟩ așîa au ales judecata fiiului înpăratului ca să-l bată ⟨tată său E,G⟩ sîngur înpăratul ⟨înpăratul sîngur D⟩ cu mîna sa; și pentru viiața fiiu-său iarăș, cum să va milostivi înpăratul ⟨*lipsește* și pentru viiața... înpăratul D,V⟩. Decii ⟨Și E,G⟩ înpăratul au bătut pre fiiu-său cu hnutul ⟨sîngur cu mîna sa singur cu mîna sa cu hnutul D,V⟩, foarte asuprit ⟨*lipsește* D⟩. Și neplinind trii ⟨trîi, patru D,V⟩ zile, au murit ⟨fiiul înpăratului, Alexii Petrovici V⟩. Iară dupre acéîa au coronit înpăratul ⟨înpăratul au coronit D,V⟩ pre un fiiu al său mai mic, pre anumé Petrî Petrovici, care era făcut cu înpărătiasa sa cea de pre urmă, cu Ecaterina, ⟨*lipsește* cu Ecaterina D,V⟩ ca să fiîe el înpărat după moarte lui ⟨*lipsește* după moartea lui D⟩. Iară dupre acéîa au coronit înpăratul pre înpărătiasa Ecaterina să fie sîngură stăpînitoaré după moartea lui, avîndu înpăratul și alt fiiu, mai micu, pre anumé Petrî Petrovici, care era făcut cu înpărătiasa cea de pre urmă, cu Ecaterina; și cînd va fi de vîrstă, pre acela să-l coroniască să fie înpărat după moartea lui ⟨*lipsește* după moartea lui G⟩ E,G⟩. ⟨Iar pre urmă, fără zăbavă au giudecat Dumnezeu, că au murit și copilul cel mai mic, ce-l încoronisă să fie înpărat. Atuncea înpăratul Moscului au omorît și pre un mitropolit de la Moscu, de la Rostov, careli fusésîe duhovnic înpărătésii ceii dintîi a înpăratului, cu careli s-au fost sfătuit înpărătiasa și cu fiiu-său Alexii Petrovici și cu alți cnîazi din boiarii moschicești cu vicléșug asupra înpăratului, ca să-l omoară. Iară pre acéli vremi era naméstnic patriarhii Moscului Ștefan Iavorschii Rizanschii, mitropolit de Rizan. Decii tîmplîndu-să de s-au pristăvit, n-au mai pus patriiarh, nici naméstnic patriiarhii și au rămas bisérica cea mare a Rosii văduvă. Și au socotit înpăratul și au făcut sinod, adecă sobor, puind 12 arhierei să fie în locul patriarhului, purtători de grija biséricii. Auzind de aceasta înpăratul Niamțului foarte s-au scîrbit pre moscali și era numai să să bată, nefiind Niamțului voîa să fie cel mai mic la înpărăție. Că Alexii Petrovici, fiiul înpăratului moschicescu cel mai mare, era cumnat cu înpăratul nemțăscu: ținea amîndoi două surori. Ce au înpăcat Dumnezeu, că au murit și fiiul înpăratului, acel mai micu, ce-l coronisă să fie înpărat, precum mai pre largu istoriîa lor va arăta la rînd D⟩. Iară auzind de aceasta înpăratul Niamțului foarte s-au scîrbit pre înpăratul Moscului și era numai să să bată, nefiind niamțului voîa să fiîe cel mai mic la înpărățiîe. Că ⟨Pentru că E,G⟩ Alexii Petrovici fiiul înpăratului moschicescu ⟨*lipsește* moschicescu E,G⟩ cel mai mare, era cumnat cu înpăratul nemțăscu ⟨ținea amîndoi doao surori E,G⟩. Și dupre acéîa au judecat Dumnezeu, că au murit și fiiul înpăratului moschicescu acel mai micu, Petrî Petrovici, ce-l coronise să fiîe înpărat ⟨ce era să-l coroniască cîndu va fi de vîrstă să fie înpărat E,G⟩, precum istoriîa lor mai înnainte la rînd va arăta. Atuncea înpăratul Moscului au omorît și pre un mitropolit de la

48. Audzind de aceasta, împăratul Neamțului foarte s-au scîrbit pre moscali, și era numa să s⟨ă⟩ bată, nefiind Neamțului voia să fie cel mai mic la împărăție. Că Alexie era cumnat cu împăratul nemțescu: ținea amîndoi două surori. Ce-au împăcat lucrul, că au murit, precum mai pe largu va arăta la istorie lor.

49. Iară în anul ⟨7226 = 1718⟩ iar au mărsu turcii la Beligrad și cu Ion-vodă al Țării Muntenești. Și au stătut la pacé: cine ce-au luat să fie luat. Timișvariul, Beligradul,

Moscu, de la cetaté de la Rostov ⟨cu groaznică moarte, trăgîndu-l pe roată, tăindu-i mînuli și picioareli și mai pre urmă capul. Și au poroncit de i-au pus capul întru o țăpușie de fier de cîțiva stînjini, de au șezut în mijlocul cetății stoliții Moscului cîțiva ani E,G⟩ carele ⟨acel mitropolit E,G⟩ fusésie duhovnic înpărătésii ceii dintîi a înpăratului, cu carele s-au fost sfătuit înpărătiasa și cu fiiu-său Alexii Petrovici și cu alții din cniazi, din boiarii moschicești, cu vicléșug, asupra înpăratului ca să-l omoară. Iară pre acéli vremi era namésnic patrierhiei Moscului ⟨părintele chirio, chir B⟩ Ștefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan. Decii tîmplîndu-să de s-au pristăvit, n-au mai pus ⟨înpăratul E,G⟩ patriiarhu, nici naméstnic patriiarhiii. Și au socotit înpăratul și au făcut sinod, adecă săbor, puind doisprăzéce arhierei să fie în locul patriiarhului, să fie purtători de grija biséricii. B,D,E,G,V/ Iar după ce l-au adus la stoliță l-au scos la giudecată în biserica ce să chiamă Săborna, fiindu doisprăzéce arhierei și doisprăzéci cniazi senatori, au cerșut înpăratul giudecată cu fiiul său. Și mult mustrîndu-l: au nu l-au dat la învățătură? au nu i-au luat fiméie de niam mare? și înpărățiia, după ce ar fi murit el ar fi fost și înpărat, cu vrére lui Dumnezeu. Iar așea, trăind el, au vrut să-l omoare și să-i ia înpărățiia. Iar fiiu-său, Alexii Petrovici, să ruga să-l erte și au zis că au greșit și nu-i vrednic de înpărăție. Iar arhiereii și senatul au scris fieștecare giudecata fiiului înpăratului, lui Alexii Petrovici, precum au socotit. Decii unul dintre dînșii așa au scris ca să-l bată înpăratul sîngur cu mîna lui pre fiiu-său, Alexii Petrovici, și viiața fiiu-său la mila înpăratului să rămîie. Decii înpăratul au bătut pre fiiu său Alexii Petrovici cu hnutul, asuprit. Și neplinind patru zile, au murit. Și după acéia au coronit pre un cocon mai mic, ce avea cu înpărățiasa cea mai de pre urmă, anumé Petr⟨u⟩ Petrovici. Iară fără zăbavă au murit și copilul cel mai mic, ce-l coronis⟨ă⟩ să fie înpărat, anumé Petr⟨u⟩ Petrovici. Atuncea au omorît înpăratul și pre un mitropolit de la Rostov, dîndu-i pricină că ar fi fost cu știrea lui acel sfat asupra înpăratului, ca să-l omoară. Și după aceasta s-au pristăvit și părintele chiriu, chir Ștefan Iavorschii, mitropolitul de Rizan, care era naméstnic patriiarhiii Moscului. Și de atuncea încoaci n-au mai hirotonisit la Moscu, nici naméstnic patriiarhiii n-au mai pus. Ce au socotit înpăratul și cu senatorii și au făcut sinod, adecă săbor; doisprăzéci arhiierei au pus să fie purtători de grija biséricii ceii mari, la Moscu. Audzind de aceasta înpăratul Niamțului, pentru Alexii Petrovici, fiiul înpăratului, că au murit, foarte s-au scîrbit pre moscali și era numa să să bată, nefiind Niamțului voia să fie fiiul cel mai mic a înpăratului la înpărăție. Pentru că Alexii era cumnat cu înpăratul nemțescu: ținea amîndoi doao surori. Ce au înpăcat Dumnezeu lucrul că au murit, precum va arăta istoriia lor C// 1-9 *lipsesc* M,P// 7 49]50 G/ *lipsește* iar[2] V/au mersu C, mers-au V// 8 Bălgrad B,V, Biliigrad C,E/ al]domnul B,C,G,V/ au stătut de au făcut pacé V// 9 *după* pacé *ad.* cu nemții E/ ce au B,C/ Timișvarul B,C/ Bălgradul B,C//

cu tot olatul pîn-unde a agiungé, și din Olt în sus să fie tot nemțescu.

Atuncea au pus némții pe fiiul lui Șărban-vodă peste Olt, să fie mai mare. Țara Morii, precum au luat-o turcii, să și-o ție. Pentru Hotin n-au pomenit nemică, fără cît au dzis pentru Țara Leșască să stea după cum iaste așădzată mai denainte vrémé, cînd s-au făcut la Carlovic. Și atuncea, cînd au făcut la Carlovic, scrie pentru Hotin ca să nu-l facă turcii, nici alte cetăți, nici pașă în Moldova
f. 405^v să nu fie. Deci / stă de atuncea Hotinul așea, îngăimat. Pîn-acmu vîrtos ședé. Nu știu de acmu înainte ce a vrea Dumnădzău să mai lucredzi: mai sta-o-a, au ba, au poate și cîtă țară au mai rămas, să o iei? Va arăta vrémea viitoaré, cine a agiungé să trăiască.

50. Atuncea și Frantozul s-au împăcat cu Neamțul. Și pre Neculai-vodă l-au scos atunce din robie, și au mărsu la Țarigrad; iar frate-său Ion-vodă au mers la scaonu-ș în Țara Muntenească. Și, neplinind anul, au murit Ioan-vodă cel bun, și frumos. Oh, oh, oh! Unde or mai găsi.

1-19 *lipsesc* M,P// 1 cu toate olaturile B,G/ Timișvarul și Biliigradul cu toate olatele lor E,G,V/ pînă undé vor ajunge B,E,G,C, pînă undé a agiunge C/ și din Olt încoace, în sus, cinci ținuturi din olatul Țării Muntenești să fie tot nemțăscu B,E,G/ Olt încolo, în sus V// 2 nemțăscu C// 3-4 nemții pre fiiul lui Șerban-vodă, pre Gheorghie beizade, ca să fie el gheneral gubernator ⟨gubernat E,G⟩, mai mare preste Olt pre acéli cinci ținuturi ce le luasă nemții de la turci din olatul Țării Muntenești. B,D,E,G,V/ pre Gheorghie beizadea fiiul lui Șerban-vodă preste Olt, să fie mai mare, gubernat preste acéli cinci ținuturi la Craiova. C//4 Țara Moriii C/ *lipsește* Țara... să și-o ție B,E,G,V//5 *după* ție *ad.* să o stăpîniască D/ Pentru]Iar pentru B, E,G,V/ Hotin]B,E,C,G,V/ n-au mai pomenit B,C,E,V/ fără de cît E,G// 7 așezată B,C/ denainte]înnainte B,E/ vréme B,C/ s-au făcut pacea B,C,D,E,G,V/ Carloviță E// 7 au ⟨s-au G⟩ făcut pacea ⟨pace C⟩ B,C,D,G/ *lipsește* Și atuncea... Carlovic E, atuncea cînd au făcut la Carlovic V/ scriie B/ Și scrie și pentru V// 9 *lipsește* ca G/ nici[2]]cum nici G/pașia B, pașe C// 10 Decii B,C/ *lipsește* Hotinul B/ așia B, așa C/ *lipsește* îngăimat B,C,V//10-11 să nu fie nici în Țara Munteniască. Decii de atuncia așia stă Hotinul. Pînă acmu vîrtos șade, măcar că în doao rînduri moscalii l-au luat. Numai înpăcîndu-să cu turcii, mai pre urmă l-au dat, precum și toată Moldova. Nu știm de acmu E, să nu fie. Decii turcii Hotinul l-au făcut și de atunce stă așe. Pîn⟨ă⟩ acum vîrtos șade, măcar că moscalii viind după aceia în doi rînduri l-au luat de la turci. Și apoi, făcînd pace, i-ar l-au dat turcilor de-l stăpînesc. Nu știm de acmu G//11 Pînă B,C/ acum C,V/ vîrtos șade B, *lipsește* C/ Nu știm B,C,V/ acum C,V/ înnainte B,C// 12 Dumnezeu B,C/ *lipsește* mai[1] V/ lucreze B,C// 12-13 *lipsește* mai sta-o-a, au ba... să o iei? B,C,E,G,V// 13 Vremiia viitoaré va arăta B,E,G/ vréme C//14 va agiunge C/ *lipsește* cine a agiungé să trăiască B,E,G,V// 15 50]51 G/ Franțojul A/ înpăcat B,C/ Niamțul B,C/ Nicolae B,C// 16 atuncea B,C, *lipsește* V/robiie B,V/ mersu C// 17 *lipsește* frate-său G/ au mărsu la scaonul său la București, în Țara Munteniască B,C,G,V, au mărsu la București în Țara Munteniască, la scaonul său E// 18 *după* anul *ad.* cu domniia B,E,G,V/ Ion C// 19 *lipsește* și frumos B,C,E,G,V/ *lipsește* oh[1-3] G,V, oh[2-3] B,C,E/ Undé B,C, Dar unde G, Și unde V//

munténii om bun ca Ion-vodă? Și în locul lui au venit iar Neculai-vodă, pediapsa lor.

51. Lui Mihai-vodă i-au venit de la Poartă să stricé Cetatea Neamțului și Miera, unde au șădzut cătanele. Și le-au stricat, iar nu foarte de tot.

52. Fost-au pré atuncea și o foaméte mare în țară, cît agiunsése de să vindea mierța de pîine în Iași 10 lei. Că numai din ⟨Țara⟩ Leșască și din Țara Turcească aducea oamenii pîiné.

53. Iară la anul după foaméte scornitu-s-au și un omor mare de ciumă în țară, și au ținut un an și au agiuns și pîn-în Podoliia, în Țara Leșască.

54. Atunce au trimis Mihai-vodă boïari, di-au jăluit
f. 406 la / Poartă pentru ținutul Cernăuților. Și au arătat și ispisoace pentru moșiile lor. Și l-au dat Poarta iar Moldovii și au trimis turci de-au hotărît ținutul Hotinului și al Cernăuților, să s⟨ă⟩ știe cît or ținea turcii. Și au ertat și birul țărîi pre giumătate, pîn-în trei ani. Și au isprăvit de-au mers un capigi-baș, de au hotărît și Bugeagul cu

1-2 *lipsesc* M,P// 1 om]domn B,E,V/ *după* lui *ad.* Ion-vodă B,D,E,G,V//1—2 vinit domnu în Țara Munteniască Nicolae-vodă, pediapsa lor B,E,G, au mărsu domnu în Țara Munteniască iar Nicolae-vodă, pediapsa lor V/ vinit C/ Nicolai C// 3 51]61 M, *lipsește* P/vinit B,C/ poroncă de la Poartă să strice B,E,G, V,M,P/ strice C// 4 Cetatea Niamțului și mănăstirea Cașenul și mănăstirea Mira ⟨la Milcov E,G⟩ B,E,G,V, Cetatea Niamțului și zidiurile la Cașen și la Mira C/ *lipsește* unde au șădzut cătanele B,C,E,G,V// 5 Și au mărsu și li-au stricat M,P/ li-au stricat C, li-au stricat zidiurile B,E,G/ iar nu foarte de tot]însă nu de tot M,P/ *după* tot *ad.* așa rău C// 6 52]62 M, *lipsește* P/ Mari foamiti au fost atunce în țară M,P/pre B/ foamete B//6—7 cît să scumpisïe pîinea de agiunsése B,E,G,V/ agiunsésïe C// 7 agiunsăsi ⟨au agiunsu P⟩ săcușorul de pîini cîti 9 lei M,P/ mierța ⟨de pîine V, pîinea E,G⟩ cîte zéce lei și cîte doisprăzéce lei în Iași ⟨*lipsește* în Iași V⟩ B,E,G,V/ zéce lei C, zéce lei și doisprăzéce lei D/ *după* lei *ad.* Și pînă la doisprăzéce lei au fost agiunsu mierța de pîine C// 7-8 *lipsește* Că numai... aducea oamenii pîiné. M,P// 8 Țara B,C,D,E,G, V/ *după* Leșască *ad.* și din Țara Unguriască B,E,G/ *după* Turcească *ad.* și din Țara Unguriască V/ pîine C//9 53]63 M, *lipsește* P/ Tot întru acel an ⟨*lipsește* an E,G⟩ 7227 ⟨1719⟩ scornitu-s-au B,E,G,V/ Iară tot pre acea vréme, în anul 7227, de cu toamnă, scornitu-s-au C, Iar tot întru acel an, cînd cu foametea, scornitu-s-au D// 9-11 La anul au fost mari omor în oameini; au cuprins pînă la Podoliïa, în Țara Leșască; au ținut mai bini de un an M,P// 10 în țară]în țară și în Iași C, în Iași V, *lipsește* B,E/ agiunsu B,C// 11 pînă B,C/ *după* Țara Leșască *ad.* 7227 D// 12 54]64 M, *lipsește* P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ triimis C/ Mihai voevoda au triimes boïari la Poartă ⟨și M⟩ s-au jăluit pentru M,P/ boeri la Poartă de au jăluit G/ de au B,C]și au E/jeluit B,C// 14 *după* ispisoace *ad.* boïarii carii îi trimisésïe Mihai-vodă V/ pentru]pe V/ *după* lor *ad.* ce au avut B,E,G/ *după* Poarta *ad.* ținutul Cernăuților B,E,G,V/ iarăș P//15 triimis C/ turcii V/ de au B,C/ și al]cu ținutul V/al] ținutul C,E, *lipsește* G//16 să C/ ca să știi M,P/ să să știïe B/ Și]Poarta M,P//17 birul țărîi,⟨*lipsește* țărîi E⟩ pînă în trii ani pre giumătate C,E/*lipsește* țărîi B,E,G,V/ pînă C/ trii B/ *după* ani *ad.* fiind țara strîcată de tătarî M,P// 18 de au mărsu B, de au mersu C/ capegi-bașïa B, capegi-bașe C/ Bugiacul B,C// 17-18 Mihaiu voevoda au isprăvit la Poartă și au vinit un capigi-bașa și ⟨de P⟩ au hotărît Bugeacul despre Moldova M, P//

Moldova și au dezbătut bucata cea de loc ce o închinasă Lupul vornicul tătarîlor, de au dat iar țărîi.

55. Atuncea și mie mi s-au isprăvit ferman de la Poartă de pace, și am venit la pămîntul mieu, zăbovind în streinătate 9 ani; 2 ani la Moscu și 7 ani în Țara Leșască, cu multe valuri și supări, caré nu le mai poci înșira cu condeiul mieu.

Și venind la Mihai-vodă, toate ce-m luas⟨ă⟩ Lupul mi s-au dat înapoi. Și am trăit la casa mea pînă astădzi, și înainte cît mi-a mai lungi Dumnădzău viiața.

56. Pré acéle vrémi s-au rădicat un beiu turcu despre parte Indiei și au început a s⟨ă⟩ bate cu persii, în cîțiva ani, al cărue numé Merfiiz. Și mai cuprinsése toat⟨ă⟩ Țara Persului, că-l tot bătea Merfeiz pre Persu. Pîn' și pe împăratul persilor l-au prins și i-au scos ochii. Numai
f. 406v un fecior a lui au scăpat și din cît putea, tot / să bătea.

Și să mărisă numele acelui Mezfeiz pre mult, cît și împărățiia ceasta a Țarigradului începus-a să îngriji de dînsul. Că să dusése turcii și arapii, mai giumătate, de

1 și bucata B,C,E/ închinase B, închinas⟨ă⟩C]didesă M,P//2 vornicul Lupul hanului la ținutul Fălciiului céli doaosprăzéci sate la Grecéni și li-au dat iarăș Țărîi Moldovii. ⟨Numai au făcut cheltuială domniïa 20 de pungi de bani G⟩. E,G/ tătarîlor]hanului B,V,/ și au dat-o iarăș țărîi M,P/ de o au dat iarăș Țărîi Moldovii B,D/ *după* dat *ad.* Poarta C/ iară C// 3 Atuncea ș-au isprăvit și Ion Neculcé biv⟨ce fusésïe E⟩ hatman ⟨cu G⟩ ferman B,E,G,V/ Atuncea s-au isprăvit ferman de la Poartă de pacé și hatmanului Ion și au vinit C/ Atuncea și Ion Neculcé hatmanul i s-au isprăvit D// 3-4 Mihaiu voevoda au isprăvit ⟨și M⟩ hatmanului Ioan Neculce ferman di la Poartă de ertare ⟨birului M⟩ și au vinit la patriïa sa, zăbăvind M,P// 4 pacé și au vinit la pămîntul său în Moldova, în țară, ⟨*lipsește* în țară D,V⟩ zăbăvind B,E,D,G,V/ mieu]său C/ zăbăvind C// 5 streinătaté C/ noao B,C/ doi B,C/ șapte B,C// 6-7 *lipsește* cu multe... condeiul mieu. M,P// 6 supărări B,C,D,E,G,V/ carele ⟨care D⟩ nu să ⟨mai D⟩ pot înșira toate B,D,E,G/ care nu s⟨ă⟩ pot toate a le scrie C/ *lipsește* caré... cu condeiul mieu. V//7 *lipsește* cu condeiul mieu B,G/ *lipsește* mieu E// 8 viind B,C/ toate moșiile ce-i luase Lupul vornicul i li-au dat B,D,E,G/ la Mihai voevoda, celi ci-i luasă vornicul, toati i lï-au dat M,P// 8-9 toate moșiile ce-i luas⟨ă⟩ Lupul vornicul i li-au dat Mihai-vodă cu giudecată mitropolitului și a boiarilor celor mari, precum mai sus s-au scris. C, toate moșiile ce-i luasă Lupul vornicul i li-au dat, cu giudecata mitropolitului și a tot divanul. V// 9 *lipsește* înapoi B,E// 9-10 Și au trăit la casa sa ⟨cu pace D⟩ pînă la sfîrșitul ⟨săvîrșitul E, săvîrșirea G⟩ vieții sale B,D,E,G,V/ Și au trăit la casa sa pînă la sfîrșitul vieții sale, de ș-au stăpînit moșiile sali C// 9-19 *lipsește* înapoi. Și am trăit ... giumătate de M, P// 11 Iară pre acéli vremi B,E,G,V/ acéli vremi C// 12 Indiii B,C,V, Hindiii E/ să B,C/ persii] Persul G/ cîțiva B,C// 13 al ⟨a C⟩ căruïa B,C/ nume B,C, nume era G/ Merfeiz B,C, E,G,V/ cuprinsésïe toată B,C// 13—14 *repetă* Și mai cuprinsésïe toată țara Persului, că-l tot bătea Merfeiz V// 14 Pînă B,C// 15 pre B,C/ înpăratul B,C/ *după* persilor *ad.* pre șah E, G/ prinsu B, C/ *după* prinsu *ad.* viu, nevătămat B,E,V, nevătămat G//16 ficior B,C// 17 mărise B/ Merfeiz B,C// 18 înpărățiïa B,C/ ceasta]aceasta C, aceasta turcească B, E,G, turcească V/ începusă B/ îngrija B,C,E,V// 19 dusésïe C]închinase B,E,G,V/ mai]mai pre B,E,G/ giumătate C//

slujiia la dînsul. Și între acéle bătăi multe apropiindu-s⟨ă⟩ și de hotarul moschicescu, de Ahastranul, au fost ucis și cîțva neguțitori moschicești.

57. Deci Petr⟨u⟩, împăratul Moscului, făcîndu-și atuncea pace și fiind cuprins de oștire, îi era urît să șadză așea, fără oștire. Ce-au trimis pentru acei neguțitori la împăratul turcesc a Țarigradului, cum el nu poate răbda acest lucru, ce să va scula asupra persilor, avînd strîmbătate și pentru hotar.

58. Deci Turcul i-au dat pozvol să-ș cérce strîmbătate, că el n-are acolo amestec, fiind bucuros să s-începă gîlceavă acolo, să aibă el pace să odihnească.

59. Iară împăratul moschicesc, vădzînd că răspunde Turcul așea, s-au și gătit și au și purces cu toat⟨ă⟩ putérea lui tocma la perși. Și au luat și pre Dumitrașco-vodă atuncea cu dînsul și i-au dat o samă de oasté în mîna lui, de l-au pornit preste niște munți, de-a dreptul pre uscat. Iar împăratul cu greimea au încungiurat pre apă, pîn' s-au tîlnit la un loc. Ce pîn-a să tîlni cu împăratul, au avut bătae cu niște cumuci, și i-au biruit Dumitrașco-vodă. /

f. 407 60. Și împreunîndu-să oștile la un loc, cei de pe apă cu cei de pe uscat, purcedzînd pre niște cîmpu otrăvit, au început a le muri caii, cît să spăriias⟨ă⟩ că n-or rămînea nici cu un cal. Pîn' de la o vrémé, luîndu-și sama că acel cîmpu iaste otrăvit, îș punea traistele în capul cailor, ca s⟨ă⟩ nu apuce iarbă. Că caré cum apuca, cum muriia. Și așea au mărs doao, trei dzile, cît și pușcile au lăsat înapoi, neavînd cu cé le trage, că li muris⟨ă⟩ caii.

61. Deci întrînd puținel într-acea țară, li-au eșit cumucei înainté, de li-au mai stătut împotrivă moscalilor. Apoi, vădzînd că n-au nici o putére, s-au închinat. Și au trimis cumucei pe urmă di-au adus și pușcile moscalilor. Și le-au fost spuind cumucii că n-au știut pe unde or veni că acea bucat⟨ă⟩ de loc iaste otrăvită de nu trăiaște pre dînsa dobitoc.

Și de acolo au mărs mai nainte și au mai dobîndit și vro doao, trei țărișoare. Și pe urmă s-au împăcat cu Persul, și încă i-au mai dat o bucată de loc împăratul, ca să ție cu dînsul, să-i dea agiutor asupra lui Merifeiz.

Și au zăbovit acolo, spre acéle mai 2 ani; și apoi s-au întors iară la țara lor, împreună cu Dumitrașco-vodă. Iar acolo au lăsat oști cu ghenărari prin cetățile ce dobîndisă. Și după ce-au venit la stoliță, la anul iar au mai f. 407v trimis oști acolo, / spre acéle părți de loc.

Dumitrașco-vodă încă, după ce-au venit dé la perși, n-au trăit prea mult și ș-au plătit și el datorie aceștii lumi, cea strămoșască, și s-au dus cătră părinții săi. Iar

1-25 *lipsesc* M,P// 1 dînsul]acel beiu Merfeiz B,E,G/ întru B,E,V/ acéli B,C/ apropiindu-să B// 2 Astrahan B,C,D,E,V/ fostu C/ uciși B// 3 cîțiva B,C// 4 Decii B,C/ Petrî Alexievici, marele imperator al Moscului B, E/ Petru Alexievici G/ Petrî, mareli înpărat al Moscului V/ înpăratul C// 5 pacé de către alții, nefiind cuprinsu B,E,G,V/ și fiind]și nefiindu D, nefiindu C/ cuprinsu C/ oștiré C// 6 așa B,C/ fără de B,C,D,E,V/ oștiré C/ Ce au B,C// 7 înpăratul turcescu al B,C,G,// 6-7 Ce au trimis la înpăratul turcescu al Țarigradului pentru acei neguțitori dzicîndu cum E// 7 cum]dzicînd cum B,G,V/ *ad. marginal* răbda G// 8 avîndu C// 10 Decii înpăratul turcescu i-au dat răspunsu să-ș caute strîmbătatea B,C,E,G, V/ Turcul]înpăratul turcescu D/pozvol]voĭa, pozvol B// 11 acolo n-are G/ amestic B/ să B// 12 și el să aibă pacé să să odihniască B,E,G/ pacé C/ să să odihniască C, D,V// 13 59]58 B,G/ înpăratul moschicescu C]înpăratul Moscului B,E,G,V/ văzind B,C/ văzind acest răspuns de la înpăratul turcesc G// 14 Turcul]înpăratul turcescu B,E,V/ așa B,C, *lipsește* G/ au purces G/ toată puterea B,C// 15 pe B//16 cu dînsul atunci G/ oaste B,C//17 de]și B,E,G/ néște B/ *ad. marginal* munți A//18 Iară B/ înpăratul B,C//18-19 pînă$^{1-2}$ B,C//19 locu B,C/ întîlni C/ înpăratul B,C//20 bătae]războiu B,E,G,V/ *după* bătaĭe *ad.* războiu C/ néște B// 21 *după* vodă *ad.* pre cumuci B,C,E, G//22 60]59 B,G, *lipsește* E/ înpreunîndu-să B,C/ locu B,C/ di C/ pre B//23 cei]cĭei B,V/ pre B,C/ și purcezind B,C,E,G,V/ niște]un B,D,E,G,V/ *după* otrăvit *ad.* și mergînd pre acel cîmpu B,E,G,V// 24 spăriiasĭe B, spăriiase C/ nu vor mai rămînea B,C,D,E,V// 25 Pînă B,C/ vréme B,C/ luundu-și B,C/ seama B/ luundu sama au cunoscut cum că E,G/ luîndu-și sama și cunoscînd că V//

1-23 *lipsesc* M,P//1 iaste]cum că iaste B/ *după* otrăvit *ad.* și mergînd pre acel cîmpu B,E,G/ *lipsește* îș G// traisteli C/ capetele B,G,V, capetili C,E// 2 să B,C/ care B, care cal C/ apuca]mînca G// 3 mărsu C, mersu C/ vreo B,C/ trii C, *lipsește* B,E,G,V/ li-au lăsat D,E//4 innapoi B,C/ ce le trage B,C/ le murise B, le muris⟨ă⟩ C//5 61]60 E,G/ întrîndu C/ într-acĭa B// 6 cumucii B,C/ innainte B,C/ mai]can B,C,D,E,V/ înprotivă B,C// 7 văzind C, văzind cumucii B,E,G,V/ putere C/ puteré să să bată cu moscalii, s-au închinat la moscali B,E,G//8 triimis C/ cumucii pre B,C/ de au B, C]de G//9li-au B,C/ *după* spuind *ad.* dzicînd V/ *lipsește* cumucii G,V/ *după* spuind *ad.* moscalilor și au fost zicînd G/ *după* cumucii *ad.* moscalilor C, moscalilor și au fost zicînd B,E/ pre undé vor vini B,C//10 acĭa B/ bucată B,C// 12 mersu B, mărsu C/ innainte B,C/ *lipsește* și^{3} B,C,E,G,V// 13 vreo B,C/ trii B,C/ pre B,C/ înpăcat B,C/ *după* înpăcat *ad.* Moscul B,E,V, Moscalul G// 14 înpăratului C]Persul înpăratului moschicescu B,E,G,V/ țiĭe B// 15 agiutoriu B,C/ Merfeiz B,C// 16 zăbăvit B/ zăbăvit acolo înpăratul C/ acéli C/ acéli părți de loc B,E,G,V/ mai vreo doi ani B, D, E,G,V/ mai vreo doi ani la Persiĭa și apoi s-au întorsu C//17 întorsu B/ *după* întorsu *ad.* înpăratul D/ iar B,C/ *după* lor *ad.* înpăratul B/ înpreună B,C]înpăratul E,G// 18 Iar acolo la Persiĭa au lăsat înpăratul B,E,G,V/ cu]și C/ ghenerali B,C/ dobîndise B//19 Și dupre ce au vinit înpăratul B,D,E,V/ ce au venit C//19-20 Și după ce s-au întorsu la scaunul său la stoliță G// 19 *după* stoliță *ad.* la scaon, la Moscu E/ *lipsește* iar G// 20 acéli B,C/ *după* loc *ad.* la Persiĭa B,E,G,V// 21 *ante* Dumitrașco: 61 E, G, 62 V/ după ce au venit B,C/ de C/ de la Persiĭa B,G,V// 22 pre B/ datoriĭa B,C// 23 *lipsește* cea C/ s-au dus către părinții săi ⟨lui B⟩, schimbîndu-să dintru această viiață ⟨din viiața aceasta G⟩ B,D,E,G/ și s-au dus către părinții săi]schimbîndu-s⟨ă⟩ dintru această viiață V/ Iară B//

copiii lui au rămas supt mila împărătească, aflîndu-să în slujbe împărătești, de trăescu și pînă astădzi.

62. Iară împăratul Moscului își dédésă o fată a lui după Cșendzi han Holștinschii, caré era nepot de sor'craiului șfedzescu. Și craiul Șfedului, cînd au murit, au lăsat diiată de crăie surori-sa caré ïaste acmu viïe; iar de a muri ïa, să rămîe sfedzască, lui Cșendzi han Holștinschii, că lui i să cade crăie, fiind dintr-altă sor-a craiului șfedzescu.

Deci împăratul Moscului dzicea ginere-său, lui Cșendzi han Holștinschii: „Cum îi aștepta tu pîn'a muri mătușeta?" Și gătiïa oaste, să-i dea să margă să ïa crăiïa déla mătușe-sa. Și apoi să s⟨ă⟩ pogoare în gios, în Țara Leșască, împreună cu împăratul și cu craiul Avgust, cu sașii, să supue pre léși, după voïa lor, și așea să să pogoaré asupra turcilor cu toții. Și așea începus⟨ă⟩ să pornească oastea.

Dar numai poate fi, n-au vrut Dumnedzeu să-i mai las⟨ă⟩ să s⟨ă⟩ vérse atîta sînge. Și atuncea, la acea gătiré, s-au războlit și au murit marele împărat Petr⟨u⟩ Alexio-
f. 408 vici în anul 7233 / ⟨= 1725⟩. Și în locul lui au rămas împărăteasa lui însăși stăpînitoaré.

1-20 *lipsesc* M,P// 1 copiii]ficiorii C/ înpărătiască B,C/ *după* înpărătiască *ad.* la Moscu B,E,G,V// 2 slujbele ⟨slujbeli C⟩ înpărătești B,C,E,G,V/ de trăescu unii și pînă astăzi D, *lipsește* B,C,E,G,V/ *după* astăzi *ad.* Patru ficiori i-au rămas, pre anumé: Matei, Constantin, Șerban, Antichii D// 3 62]63 V/ înpăratul B,C/ didése B, didésïe C// 4 Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje D/ care C, carele B,E,G,V// 5-7 au lăsat diiată scriind ca să fiïe ⟨știïe V⟩ soru-sa ⟨o sor-a lui E,G⟩ crăiasă după moartea lui; iar de s-ar tîmpla să moară soru-sa, atuncea să rămîïe crăiïa șfezască B,E,G,V// 6 caré ïaste acmu viïe]ca să fie crăiasă C, *lipsește* D/ de va muri C// 7 să rămîïe crăiïa șfezască C,D/ Xenfe B, Xenje C,E,G,V, Csenje D// 8 i să cădea crăiïa V/ crăiïa B,C// 9 Decii înpăratul B,C/ Xenfe B, Xenje C,E,V, Csenje D// 10 vii aștepta tu crăiïa ⟨*lipsește* crăiïa C⟩ pînă va muri mătușï-ta ⟨mătușïa ta C⟩ B,C,E,G,V// 11 să-i dea întru agiutoriu, ca să margă V/ oaste să-i de ginere-său să margă G/ de B,C// 12 apoi]așïa E/ să C/ să pogoaré B// 13 înpreună C, dinpreună B,E,V/ înpăratul B,C]înpăratul Moscului V/ Avgust, craiul leșăscu V// 14 supuïe B,C/ așa B,C//14-15 așïa să purceadă și să să pogoare cu toții E// 15 cu toții asupra turcilor B,G,V/ așa C/ porniască C/ așa începusă a să găti să porniască oaste B,E,G,V//16 poate fi voïa lui Dumnezeu n-au fost să-i mai lasă G// 17 lase B, lasă C/ să C/ să să verse B/ acïa B// 18-19 s-au războlit marele înpărat ⟨imperator E, înpăratul G⟩ Petrî Alexievici al Moscului și au murit în anul 7233 ⟨7230 E⟩, în luna lui fevruar ⟨*lipsește* lui fevruar E, fevruar G⟩ în 5 ⟨*lipsește* 5 E, G⟩ zile B,E,G/ marele Petr⟨u⟩ Alexievici, înpăratul Moscului, în anul 7233, în luna lui fevruar în cinci zile C,D/ Petrî, înpăratul Moscului, în luna fevruar în cinci zile V// 19 7233]7230 A// 19-20 au rămas înpărătiasa Ecaterina ⟨Alexievna D⟩ și cu un cocon mai mic ⟨pre D,E,G,V⟩ anumé Petrî Petrovici, de care mai sus s-au scris, fiind sînguri stăpînitori ⟨sînguri stăpînitori, de carii mai sus s-au scris D⟩ B,D,E,G,V/ împărătïasa lui, Ecaterina Alexievna și cu un cocon, Petr⟨u⟩ Petrovici, fiind coronită înpărătiasa cu giumătate de an mai înnainte, au rămas sîngură stăpînitoaré C/ *după* stăpînitori *ad.* înpărăției trei ani și mai bini și apoi au murit și înpărăteasa și fiiul său Petr⟨u⟩ Petrovici. Atunce moscalii au rădicat la scaunul înpărătescu pre al

63. Împăratul turcescu de la Țarigrad, vădzînd că moscalii au luat o bucată de loc de la persi, și Merifeiz au luat iar mai bine de giumătaté iar dé la persi, trimis-au și el oastea lui la perși. Și au luat și el o bucată de loc de au luat, cu cîteva cetăți mare și vestită. Și Persul rămăsése un lucru slab, mai cu nemică.

64. Iară mai pre urmă, mai încoace tîrdziïe vrémé, îndreptatu-s-au Persul a bate pre Merifeiz. Și așea din bătae l-au bătut pre Merifeiz și l-au răsipit. Și ș-au scos toate țările cîte-i luas⟨ă⟩ și l-au gonit și pre dîns⟨ul⟩ înapoi iar la Indiïa, de unde venis⟨ă⟩, de nu să știe ce s-au făcut, de au perit pomenirea lui.

65. După aceasta s-au apucat Persul a să bate cu împăratul turcesc pentru cetățile ce au luat de la dînsul.

---

doile Petr⟨u⟩ Alecsievici, cel tînăr, fiind de vîrstă de cincisprezăci, șasăsprezăci ani, carele era nepot de fiiu înpăratului celui bătrîn, lui Petr⟨u⟩ Alecsievici. Și luînd scaunul înpărătesc au adus și pre moași-sa, pre maica tătine-său din surgunii de la Sibir la curțile înpărătești, în stoliță, unde s-au tîmplat și săvîrșire vieții. Iar înpăratul cel tînăr, stăpînind scaunul înpărătesc doi ani, l-au lovit boala vărsatului. Și sfătuindu-l unii să să ungă cu doftorii, ca să nu i să strici fața și așe ungîndu-l doftorii s-au ascuns vărsatul și au murit de acea boală. Și apoi moscalii au rădicat la scaunul înpărăției pre înpărăteasa Ana, fiica înpăratului Ioan, nepoată de frate lui Petr⟨u⟩ înpărat G// 1-14 *lipsesc* M,P// 1 63]65 V/ Înpăratul B,C]văzind B// 2 Merfeiz iar au luat C,D//2-3 *lipsește* și Merifeiz... iar dé la persi B,E,G,V//3 de giumătate; pînă și Isficanul, scaonul persilor au luat. Triimis-au C// 4 el]turcii B,E,G/ oaste B,C/ lui]lor B,EG// 3-6 trimis-au și el *oaste lui* ⟨*ad. marginal*⟩ și au luat o bucată de loc și cîteva cetăți mari și vestite de la persi. V// 4 el[2]]iei B, ei E,G/ *după* loc *ad.* de la persi B/ *lipsește* de au luat C/ de[2]]și B//5 cu]șiB //4-5 locu de la persi și au luat și cetăți mari și vestite, anumé cetatea Temvrizul și cetatea Rivanul. Și Persul E,G// 5 mari și vestite, pre anumé cetatea Temvrizul și cetate Rivanul D/ mari și vestite, anumé Temvrizul, mare cetate și oraș vestit foarte și Rivanul, iar cetaté vestită, cu mult vinit și alteli. Și persul rămăsésïe C/ mari și vestite B/ rămăsésïe B// 6 slabu B,C/ *după* nemică *ad.* Iară tot întru acestaș 7233 au luat craiul Franțozului crăiasă pre fata lui Stanislav Lișcinschii ce au fost pus crai la léși de Carol, craiul șfezilor, tîmplîndu-s⟨ă⟩ pribag la Franțiïa, acolo. Iară în anul 7234 vinit-au sol de la Merfeizi, care luasă mai înnainte Isficanul, scaonul cazilbașilor și au prinsu și pre înpăratul persilor și i-au scos ochii, precum mai sus s-au scris. Și au mersu sol la înpăratul turcescu, la sultan Ahmet, ori să dea înnapoi Temvrizul și Rivanul și alteli cîte au luat de la persi, ori să fie gata de războiu C// 7 64]66 V/ mai încoaci C, *lipsește* V/ tîrzie vréme C, tîrdziïe vréme după acéïa B,G,V// 8 *după* Persul *ad.* și au început B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi C/ așïa B, așa C// 9 bătaïe B,C/ *după* bătut *ad.* Persul B,E,G, V/ Merfeiz B, Merfeizi C/ răsipit]rănit E// 10 țărîle B,C/ cîte îi luase ⟨luasă C⟩ B,C/ l-au gonit pre Merfeiz înnapoi ⟨*lipsește* înnapoi V⟩ B,E,G,V/ dînsu C// 11 înnapoi C/ Hindiïa B/ undé B/ vinis⟨ă⟩ C, venisïe B]au venit G/de nu s-au mai ⟨*lipsește* mai C⟩ știut B,C,E,G,V// 12 *după* lui *ad.* cu sunet B,E,G// 13 65]67 V/ Dupre B,E// 14 înpăratul B,C/ turcescu B,C/ *după* luat *ad.* turcii B,E,G,V/ dînsul]persi E,G//

Și o sam⟨ă⟩ de cetăț ș-au scos; și să tot bate pîn-în cest an 7241 ⟨= 1733⟩. Iar moscalii tot țin cu pace ce-au luat de la perși.

Iar lăsînd céle streine, să ne întoarcem a scrie iar pentru Moldova noastră.

66. Iară în țara noastră, după ce s-au așădzat acel lucru ce scriu mai sus, s-au făcut pace bună. Și boĭarii cei pribégi din Țara Ungurească ș-au făcut pacé și au venit toți / în țară.

f. 408^{v} Numai ce-au rămas Vasilie Ceaurul și cu Velicico sulgeriul, că nu s-au încredzut să vie în țară. Și au mărsu din Țara Ungurească în Țara Muntenească, și acolo au murit amîndoi. Și moșiile Ceaurului li-au dat Mihai-vodă altor boĭari streini, iar nu neamului său, dzicînd că ceĭa ce-au pribegit cu moscalii au venit o împărăție și s-au hainit cu domn cu tot; deci pentru acéĭa li s⟨ă⟩ cade să li s⟨ă⟩ dea moșiile, întorcîndu-s⟨ă⟩ la mila împărăției. Iar aceștea

1—5 *lipsesc* M,P// 1 samă B,C/ Și ș-au scos acéli doao cetăți ce s-au scris mai sus: cetatea Temvrizul și cetatea Rivanul; și s-au tot bătut în mulți ani E,G/ cetăți B,C, cetățile D/ *după* cetățile *ad.* ce au luat de la dînsul D/ și s-au tot bătut pînă în anul 7242 și mai încoaci C, și s-au tot bătut pînă în anul 7241 și pîn-în anul 7242 D]și s-au tot bătut în mulți ani B,V// 2 tot țin] tot au ținut B,D,E,G,V, au stăpînit C/ pacé B/ ce au C// 4 lăsînd]acum lăsînd C, lăsîndu acum D,E,G/ streine, să scriem iar C/ scriĭe B,V//5 iar pentru țara noastră Moldova B, iar pentru Moldova noastră C, iar pentru țara noastră, pentru Moldova E,G//6 66] 68 V,M, *lipsește* P/ *după* noastră *ad.* în Moldova B,C,D,E,G,V/ așezat B,C// 6-7 acel lucru, de au făcut pacé turcii cu nemții, precum mai sus s-au scris, s-au făcut pacé bună de către toate părțile. Și E,G/ *lipsește* după ce s-au așădzat... mai sus V// 6-9 După ci sau așăzat toati lucrurile ci s-au scris mai sus, în țară era paci bună. Boerii pribegi ș-au făcut paci și au vinit toți din Țara Unguriască în Moldova M,P// 7 ce scrie mai sus C,D, ce mai sus scriĭe B/ pacé B,C/ *după* bună *ad.* de către toate părțile B// 8 Unguriască B,C/ *după* Unguriască *ad.* ce să dusésĭe cu cătanele B,V/ ce să dusésĭe cu cătaneli ș-au făcut pacé de către domniĭe de la Mihai-vodă și au vinit E,G/ pacé bună C//9 vinit B,C//10 ce au B,C/ Ceaurul stolnicul E,G/ sulgĭariul B, sulgériul C// 10-13 Însă Vasili Ceaurul și cu Velișcu sulgeriul au mersu diodată în Țara Munteniască și acolo au și murit amîndoi M,P// 11 că acești doi boĭari nu s-au încrezut B,E,G,V/ să viĭe B/ mersu C// 12 Unguriască B,C/ Munteniască B,C// 12-13 acolo s-au tîmplat de au ⟨și B,V⟩ murit acești doi boĭari. Iar moșiile lui Vasilie Ceaurul ⟨stolnicul E,G,V⟩ B,E,G,V/ *lipsește* Și M,P//14 *lipsește* iar nu D/ iar nu neamului său]fiind acei boiari prădați și jecuiți de cătane C,V,// 14-15 boĭari streini și niamului său, fiind acĭei boĭari jecuiți de cătane și ⟨*lipsește* și V⟩ dzicînd Mihai-vodă și aceasta că boĭarii cĭei de au pribegit B,E,G,V// 13-2 Mihai voevoda altor niamuri, zicînd că Ceaurul s-au hainit la niști catani tîlhari. Iar moșiile boerilor acelora ci au pribegit cu Dumitrașcu voevoda în Țara Moschicĭască lĭ-au întorsu iarăș acelorаș boeri, zicînd: atunce au vinit un înpărat în Moldova iar nu catani, tîlhari, și cum că acei boeri au pribegit nu singuri, ci cu domnul lor. M,P// 14-15 neamului său, fiind acei boiari jecuiți de cătane și dzicînd Mihai-vodă și aceasta că boiarii cei ce au pribégit D/ dzicînd Mihai-vodă și aceasta că ceĭa boiari ce-au pribegit C// 15 vinit B,C/ înpărățiĭe B, înpărăție C// 16 domnu B,C/ decii B,C/ *lipsește* pentru acéĭa B,E,G/ să$^{1-2}$ B,C/ li să cade moșiile să li să dei înnapoi G// 17 întorcîndu-să în Moldova, la mila înpărățiii B,D,E,G,V/ înpărățiii C/ aceștiĭa B, acéște C//

ce s-au închinat la cătane, au fost cătanele niște tălhari, și pentru acéĭa li-au dat moșiile. Precum să va alége mai nainte, vrémea va arăta.

67. Iară în ⟨al optule⟩ ani a domniei lui Mihai-vodă dat-au Dumnedzeu o fortună grea și s-au aprins tîrgul, și multe curți boerești și mănăstiri au ars.

Și din mănăstiri au sărit și în curțile domnești, și pîn-a alerga oamenii din tîrgu, au ars de tot. Care multe lucruri au ars de a lui Mihai-vodă, că nu putea oamenii și slujitorii nemic să scoaț⟨ă⟩ den curte, de fortună mare ce era.

68. După aceasta s-au apucat Mihai-vodă de iznoav⟨ă⟩ de li-au făcut, cu 2 părți mai frumoas⟨e⟩ de cum era întîiu; că întîiu era mai proaste.

Și au dat și dé la Poartă 10 pungi de bani milă, ca s⟨ă⟩ facă curțile. Iar domniĭa s-au mutat, pîn-a găti curțile

1 cătanele au fost B,C,D,E,G,V/ néște B// 2 pentru acéĭa li s-au luat moșiile și li-au ⟨s-au E⟩ dat altora. Iar precum B,E,G,/ *după* moșiile *ad.* altora D,V/ Precum]Iar precum D,V/ alége]mai alége G// 2-3 *lipsește* Precum să... va arăta. M,P// 3 înnainte B,C/ vréme viitoare B,C,D,E,G,V// 4 67]69 V, 70 M, *lipsește* P/ al optule an B,E,V, al șapteli an C,D/ în anul al optule G/ *lipsește* Iară în... Mihai-vodă M,P/ al ⟨a C⟩ domniii B,C// 5 *după* Dumnedzău *ad.* de s-au scornit V/ grea]mare P/ *lipsește* și M,P/ aprinsu tîrgul Iașii B,C,D,E,G,V/ tîrgul]Eșii M,P// 6-10 Ars-au multi curți boerești, mănăstiri și casă; ars-au ⟨și M⟩ curțile domnești ⟨și mai tot ce-au avut Mihaiu voevoda în curțile celi domnești P;⟩ că nimini nu pute să scoată nimică din curti, fiind strașnică fortună ⟨fiind fortună foarte strașnică P⟩ M,P// 6 *după* mănăstiri *ad.* și bisérici B,D,E,G,V/ arsu B,C// 7 *după* sărit *ad.* focul B,D.C,E, G,V/ pînă C// 7-8 domnești de s-au aprinsu și curțile și au alergat slujitorii și oamenii din tîrgu ⟨*lipsește* din tîrgu D⟩ să le stîngă și n-au putut, ce au arsu de tot B, D,E,G,V//8-9 arsu$^{1-2}$ C/ Care atuncea arzind curțile ⟨domnești D⟩, multe lucruri domnești scumpe ⟨scumpe domnești D⟩ au arsu B,D,E,G, Care atuncea multe lucruri scumpe, domnești, au arsu V// 10 nemică B,C/ scoață B, scoată C/ să scoață nimica G/ din C/ din curtea domniască, de fortună mare ce era D]că apucasĭe de cuprinsésĭe focul de toate părțile B,E,G,V/ *după* era *ad.* că cuprinsésĭe focul de toate părțile D// 11 68]70 V, 71 M, *lipsește* P/ *lipsește* După aceasta M,P// 11-13 Dupre aceasta ⟨acéĭa E,G⟩ s-au apucat Mihai-vodă ⟨*lipsește* vodă G⟩ de au făcut curțile domnești de nou, ⟨și cu doao părți D⟩ mai bune și mai frumoase de pre cum ⟨de cum D⟩ era întîi B,D,E,G,V//11-12 Mihai-vodă de li-au zidit de nou, mai bine și mai frumoase C/ Mihaiu voevoda s-au apucat di au făcut alti curți domnești, cu mult mai buni și mai frumoasă decît acele dintîi M,P// 13 întîi $^{1-2}$ B,C/ *lipsește* că întîiu era mai proaste V,M,P//14 *după* dat *ad.* atuncea B,D,E,G,V/ de B,C/ zéce C]șeasezăci de B,E,G,V/ *după* bani *ad.* înpărățiĭa V//14-15 milă, rădicînd din birul țării, ca ⟨din bir, ca V⟩ să să facă curțile domnești B,E,G,V/ curțile domnești C,D// 14–4 Și la cheltuĭala făcutului ⟨a P⟩ curților domnești au dat și Poarta milă 10 pungi bani ⟨zăci pungi bani milă P⟩. Iar pînă a ⟨să M⟩ găti curțile celi domnești Mihaiu voevoda au trăit în curțile cumnatului său, a lui Ioan Păladii și întru a lui Costandin Costachi Negel, fiind amîndoaî curțile alăture M,P// 15 Iar pînă a găti curțile domnești, domniĭa s-au mutat în C, Iar domniĭa atuncea, pînă a găti curțile domnești, s-au mutat în D/ *lipsește* Iar... curțile V//15-3 Iar domniĭa, pînă a ⟨să E,G⟩ găti curțile domnești s-au mutat în néște curți boerești de au șezut anumé în casele lui Ion Păladii biv-spătar și a lui Costantin Costachi vel-spătar, că era acéste curți B,E,G//

f. 409 domnești, în niște case boerești / în tîrgu, anume în casele cumnată-său, lui Ioan Paladi biv-spătar, și într-a lui Costantin Costache vel-spătar, fiind acéstea curți amîndoao alăturea.

69. Iară după aceasta scos-au Mihai-vodă pre țară desétină țărăniască de stupi îndoită și de mascur⟨i⟩, de au plătit tot omul, și țăran, și boĭar, și mazil.

Și făr⟨ă⟩ zăbavă trecut-au preste giurămînt și au stricat legătura sfinților patriiarși, și au scos văcărit, de i-au rămas blăstăm pîn-acmu, că-l scot și alții.

Și au scos de moară cîte 2 ug⟨hi⟩, și de prisacă cîte 2 ug⟨hi⟩, și de țigani cîte 2 ug⟨hi⟩. Dar apoi de țigani au făcut legătură. Și vecinii boerești și călugărești încă nu-i da cu price, că i-au adus din rae, alții că sînt moșténi. Foarte pre rar, de avea boĭariul pre mari dovadă și scrisori, de-i da. Și dzicea să-ș caute țăranul giurătoriu, să s-îndrepte. Și așea foarte bine să îndrepta oamenii, eșind din vecinătate.

Ce acmu mazilii nu s⟨ă⟩ mai pîrĭe cu vecinii să-i tragă, ce țăranii trăgea pre mazili la giudecată.

1-19 *lipsesc* V// 1 *lipsește* în tîrgu C/ anumé C, *lipsește* D/// 2 cumnatu-său C/ Ion Păladii C,D/ biv-vel-spatar și în casele lui C,D// 3 Costachi C/ vel-spatar C/ acéste curți boerești C// 5 69]73 M / *lipsește* Iară B,E,G,/ după]dupre B,E/ *lipsește* Iară după aceasta M,P/ Mihai voevoda au scos pre țară M,P// 6 desetină B/ *lipsește* țărăniască D/ *ad. ulterior* țărăniască A/ *lipsește* țărăniască de stupi M,P/ îndoită de stupi B,C,E,G/ *lipsește* și de mascur⟨i⟩ de M,P/ mascuri B,C/ de^{3}]și B,E,G// 7 și așa au plătit și țăranii și mazilii M,P/ și boĭar și mazil și țăran B,E,G// 8 fără B,C, fără de D,E// 8-10 Mihaiu voevoda au călcat legătura și blestămul ⟨a M⟩ sfinților patriarși și iarăș au scos văcăritul de au rămas acel blăstăm asupra lui M,P// 9-10 au scos văcărit și după aceĭa l-au scos și alți domni, mulți ani. C// 10 mult blăstăm de la norod, că l-au scos și alții dupre acéĭa, mulți ani B, E,G/ *lipsește* pîn-acmu, că-l scot și alții M,P// 11 și de moară B,E,G/ 2 ug⟨hi⟩$^{1-2}$] doi galbĭeni B, doi galbéni C,D,E,G// 11-13 Mai făcut-au ⟨Mihai-vodă P⟩ și alti obiceiuri răli. Au scos cîti 2 galbini de moară, doi ⟨galbini M⟩ di prisacă, 2 ⟨galbini M⟩ de fiiștĭcari țigan. Mai pre urmă pentru țigani au făcut legătură. M,P// 12 și țigănărit, de tot țiganul cîte doi galbĭeni B,E,G/ 2 ug⟨hi⟩^{2}]doi galbeni C,D// 13 *după* legătură *ad.* să nu mai dea B,C,D,E,G/ Și]Așijderea pre B,E,G, Și pre C,D, *lipsește* M,P/ călugărești]mănăstirești E,G,M,P/ *lipsește* încă M,P//14 cu price]cu price, dzicînd D, zicînd M,P/ că i-au adus]că sînt M,P// 13-14 încă nu-i da lésne stăpînilor săi carii era cu pricĭe ⟨pricină E,G⟩, dzicînd că i-au adus pre unii din raĭa, iar altor vecini le dzicĭa că sînt moșĭani ⟨moșténi, răzéși E,G⟩ B,E,G, încă nu-i da carii era cu price, zicînd pre unii că i-au adus din raĭa, alții că sînt moșéni C// 14 iar alții zicea că sînt moșĭani D/ iar alții sînt moșneni M,P// 14-16 Foarti și pre rar boĭar di ave îndreptare scrisori cu dovezi, și așa îi da. Însă întîiu zise ⟨îi zice P⟩ să-și gătiască ⟨găsască P⟩ țăranul M,P// 15 mare B,C// 16 să să îndrepteze B,E,G, *lipsește* M,P/ așĭa B, așa C// 17 *lipsește* foarte bine M,P/ *după* oamenii *ad.* țăranii B,E,G/ eșind]și eșiĭa M,P// 18 acum C]acum, de la o vréme D, de la o vréme B,E,G/ să B/ pîrĭĭa B,C/ vecinii lor B,E,G/ *după* tragă *ad.* la giudecată D// 18-19 Și la atîta au rămas de nu mai trăgĭa boerii, mănăstirile și mazilii pre țărani la giudecată, ci țăranii pre dînșii M,P// 19 *după* trăgea *ad.* pre stăpînii lor B,E,G/ *după* mazili *ad.* pre stăpînii lor D//

Acéstea toate obiceaiuri au rămas în țară. Vechindu-să domniĭa, nu s⟨ă⟩ mai temea că-i va mai strica nime, nemic.

70. Țara să întemeĭasă în dzilele lui. Să înmulțis⟨ă⟩ oamenii și să lățis⟨ă⟩ satele, că era om foarte chivernisitor. /

f. 409v Pîinea să făcea în dzilele lui foarte bună în toț anii. Stupii în doao veri s-au făcut buni, iar în célelalte proști. Vitele era mai în toți anii bolnave, de muriĭa. Fîn și vin mult în toți anii era.

Bani mulți în țară, la neguțitori, de-ș prinde oamenii ⟨nevoile⟩. Zlotașii nu vindea vitele, că nu-i sirguĭa cu istovul banilor. Din prostimé, pre cine-l știĭa că aré cîte ceva, îi și găsiĭa pricină și-l închidea și-i lua trei, patru sute de lei, sau și mai mult.

71. Doamna lui era foarte milostivă. Multe bisérici și mănăstirî stricate au acoperit și le-au tocmit. Și oameni⟨i⟩ scăpați îi miluĭa, și pe féte sărace le grijiĭa și le mărita.

1—4 *lipsesc* V// 1—3 *lipsesc* M,P// 1 Acéste B,C/ Învechindu-i-să B, Învechindu-să D,E,G// 2 nu să temea B,E,G/ nimé, nemică B// 4 70]71 V, 77 M, *lipsește* C,P/ *lipsește* Să înmulțis⟨ă⟩ oamenii B,E/ să întemeiasă bine în zilele lui și să lățisă G// 4—5 În zilele lui Mihaiu voevoda, țara să întemeĭasi. Oaminii să înmulțisă, satile să lățisă, fiind el ⟨om M⟩ foarti bun ⟨și P⟩ chivernisitoriu M,P// 5 lățisă B, lățisă C/ chivernisitoriu C, chivernisitor bun B,E,G,V// 6 Și pîine B,E,G,V/ făcĭa B/ *lipsește* în dzilele lui foarte M,P/ zileli C/ toți C/ *lipsește* în toți anii B,E,G,V// 7 doao veri]doi ani B,C,E,G,V/ iar în ceĭalalți ani ⟨s-au făcut M⟩ mai proști B,C,E,G,V,M/ célelalte veri mai proști D// 8 *lipsește* era M,P/ *lipsește* Vitele era... de muriĭa. V/ *lipsește* în toți anii G/ era bolnave mai în toți anii B,C,E/ era bolnave M,P/ de]și M,P/ *lipsește* și M,P// 9 *lipsește* era M,P// 10 *lipsește* M,P/ la]era la D/ la neguțitori era, de da oamenilor de-ș prindea nevoile B,E,G,V/ prindea C// 11 viteli C, viteli din ținut B,E,G,V, vitile oaminilor M,P/ nu-i sîrguĭa C] nu-i grăbiĭa M,P, nu-i sîrguiĭa pre oameni D, nu-i sîrguĭa cu zapcii pentru B,E,G// 12—14 *lipsește* Din prostimé... și mai mult. V// 12 *lipsește* banilor M,P/ Din]Iar din B,E,G/ pre cine îl știĭa B,C/ are B,C// 13 *lipsește* și C/ vreo pricină B,C,E,G/ Mihaiu voevoda pre cini știĭa din cei proști că ari cîti ceva M,P/ luoa B,C/ trii B,C]cîte M,P// 14 *lipsește* de M,P/ *lipsește* sau B,E,G/ mult]bine G// 15 71]72 V, 79 M, *lipsește* E,P/ Iară doamna B,E,G,V// 16—17 mănăstiri și biserici li-au dires, li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii scăpați și săraci B,E,G/ stricate li-au dres, li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii ⟨cei săraci V⟩ și scăpați îi miluĭa ⟨și-i ajutoriĭa V⟩ D,V/ Pre oamenii cei săraci M,P// 16—18 mănăstiri stricate li-au dres și li-au tocmit și li-au acoperit. Și pre oamenii săraci și scăpați îi agiutoriĭa și-i miluĭa, pre féte sărace le îndzăstra și le mărita și alte multe milostenii și bunătăți făcea. C// 17 *lipsește* și^{1} M,P/ pre B/ pre fetile celi M,P/ grijiĭa]înbrăca M,P/ *după* grijiĭa *ad.* le îndzăstra B,E,G,V// 18 *după* mărita *ad.* făcîndu-și pomeniré V//

72. Mihai-vodă de la o vrémé începus-a îndrăzni, și multă vărsaré de sînge făce în oamenii cei vinovați, cum s-ar dzice furii, tîlharii. Nu avea nici o trécere sau milă de ertaré, oricît de mică de i-ar hi fost greșala.

Pusése 4 furci mari de bătușă înainte porții, unde-i acmu fîntîna, de sta acolo așădzate. Și mai în toate dzilele spîndzura tîlharii de picioare sau de susiori, cu capetele în gios, cu piĭele goală. Și punea pre calo de-i bătea cu
f. 410 puha, cît nu putea / merge boĭarii la curte de țipetele lor. Și pre o parte făcea și bine, că să sterpis⟨ă⟩ tîlhăritul.

Iar mulți periĭa și drepți; că avea un armaș mare, grec, Panaiute ce-au fost cîrșmar la Țarigrad, lacom și fără suflet. Și pe gura aceluĭa mulți pătimiĭa.

73. Tîmplatu-s-au atuncea, grecii carii era a lui Mihai-vodă capichihai și alții ce slujiĭa la dînsul di-au început a să sfădi ei înde ei. Și s-au făcut 2 céte și să pîrîe totdeauna la Mihai-vodă, să-ș mănînce capetele. Într-o ceată era Costantin post⟨elnicul⟩ și cu frate-său Manolache, chiurci-

1 72]73 V, 80 M, *lipsește* P// 1-3 Iară în dzilele ⟨zileli C⟩ lui Mihai-vodă oamenii cei vinovați, cum s-ari zice furii și ⟨*lipsește* și B⟩ tîlharii nu avea nici o trecere ⟨trécere C⟩ B,C,D,E,G// 1-4 La Mihaiu voevoda furii și tîlharii nu ave nici o milă, sau trecire, sau ertari; ci măcar di ĭ-ar ⟨de ar P⟩ fi fost greșala cît de mică, îndată îl spînzura M,P// 1-13 *lipsește și înlocuit cu*: Iară în dzileli lui Mihai-vodă oamenii cei răi, cum s-ar dzice furii, tîlharii, nu avea nici o trecere s-au milă de ertare. Și pre o parte făcea și bine, că să sterpisă tîlhăritul, de nu era tîlhari mulți în țară V//4 hi]fi B,C/ *după* greșala, *adaos de mîna lui Kogălniceanu, în subsolul manuscrisului*: îi spînzura. Pus-au înaintea porții, unde este acum cișmeaoa, patru furci mari și în toate zilele spînzura tîlharii de picioare, cu capetele în gios, cu peile goale. Și poruncea calăului de-i bătea cu puha. Și atîta striga de nu putea merge boerii la curte de țipetele lor G// 5-6 Pus-au înnainte porții, unde ĭaste acum cișmeoa, patru furci mari așăzati. Și în toate M,P// 6-10 Și mai în toate zileli periĭa furii și tîlharii. Îi spîndzura și cu alte morți îi omoriĭa. Și pe o parte B,E,G/ Poronciĭa de-i spînzura și-i omoriĭa ⟨și alte morți groznice îi omoriĭa D⟩. Și pre o parte C,D// 7 sau]și M, *lipsește* P//8 pieile M,P/ punea]poronce M,P/pe calo]calăului M,P// 9 *după* puha *ad.* și atîta striga M,P/ cît]de M,P// 10 *lipsește* Și M,P/sterpisă B,C/ *după* tîlhăritul *ad.* de nu era D, din Moldova M,P// 11 Iar]Însă M,P/ Iar mulți poate or fi perit și drepți C/ drepți]fără dreptati M, făr⟨ă⟩ de dreptati P// 12 *lipsește* Panaiute B,E,G/ *lipsește* Panaiute, ce-au fost cîrșmar la Țarigrad C/ce-au fost] ce fusésĭe D/ce-au]cari au M,P/ la]în M,P//12-13 lacom ⟨și M⟩ fără ⟨de P⟩ frica lui Dumnezău, anumi Panaiti M,P/ *ad. marginal* Panaiute A/ *lipsește* lacom și fără suflet D// 11-13 armaș mare, grec, și era om lacom și fără ⟨de E,G⟩ suflet, că fusésĭe și cîrșmar mai înnainte vréme la Țarigrad. Și pe gura aceluĭa mulți pătimiĭa ⟨și unii și periĭa E,G⟩ B,E,G// 13 aceluĭa]lui M,P// 14 *lipsește* 73 V// 15 capichihai la Țarigrad C,capichihăi la Țarigrad B,D,E,G/ de au B,C// 16 ei[2]]iei B,C/doao B,C/ pîrîĭa B,C/totdiauna C,*lipsește* B,E,G// 17 capetile B,C/*după* capetile *ad.* unii altora B,D,E,G/Și într-o B,C,D,E,G,V// 18 Costantin post⟨elnicul⟩ Ipsilanti C, Costantin Ipsilanti vel-post⟨elnic⟩ V/ Manolachi C// 18-1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic și cu fiiu-său Enachi-aga și cu Manolachi chiurci-bașĭa înpărătescu, fratele postelnicului Constantin Ipsilanti și cu alte B,E,G//

bașĭa împărătescu, și cu alte rude a lor, iar într-altă ceată era Tudurache capichihae și cu un doftor, ginere lui, și cu Iusufache-aga.

Și să pîrîe o ceată pre alta la Poartă, cum au mîncat sute de pungi de bani din țară. Că Mihai-vodă tăĭas⟨ă⟩ și acest obiceaiu, de nu mai trimitea boiari la Poartă pentru nevoile țării, să vadză ce să cheltuește acolo, că credea numai pre greci. Și acmu nu numai la Poartă nu mérgea boerii, ce și la visterie nu mai întra, să știe cînd ĭes nevoile țării, să orînduiască ei. Ce cînd vrea să scoață ceva, cu grecii sfătuĭa și porniĭa în țară boernașii lui, cu taină, știi ca cum ar purcéde un ceambul tătărăscu în
f. 410[v] pradă noapte, cu taină, în toate părțile. / Și boĭarii cei de țară nu știĭa nemică.

74. Deci poate-fi fiind voĭa lui Dumnedzeu să greșască, au lepădat pre oaste grecilor cea de frunte și i-au gonit de la dînsul, de s-au dus la Țarigrad, și au priimit lîngă sine pre cei blăstămați, de să sfătuĭa cu dînșii.

Și așea, priimind pre acéĭa, încă și numele său cel bun de ușă deșchisă ce-l avea către toți, de întra și copii⟨i⟩, l-au stricat acei greci blăstămați, alăturîndu-s⟨ă⟩ pre lîngă dînsul, șădzînd tot cu dînșii de s⟨ă⟩ sfătuĭa și pre nimé nu lăsa să între în cas⟨ă⟩ să-ș plîngă jalobele.

75. Atuncea, la acea vrémé, fugis⟨ă⟩ și cîțva boĭari

1 înpărătescu C/ *ad. marginal* și cu alte rude a lor C/ iară B//2 Tudorachi capichihaĭa B,C,E, V/gineré a lui B,C,D//4 pîrîĭa B,C/*lipsește* la Poartă G,V/cum]cum că B,E,G, V//5 tăĭase B//5-14 *lipsește* Că Mihai-vodă... nu știĭa nemică. V//6 *lipsește* și G/obiceai B,C/ *repetă* boĭari B/țării B,C//7 cheltuĭaște B, cheltuiaște C//8 *lipsește* că credea numai pre greci B,E,G/acum C// 9 nu mergea C, că nu mergea B,E,G/ boĭarii B, boiarii C/vistieriĭe B, vistierie C/ să știĭe B//10 ĭes]eșiĭa B,C,E, G/ei]ĭei B,C/ scoată C,E//11numai cu grecii ⟨să B,E⟩ sfătuĭa B,E,G/să sfătuĭa C/*lipsește* în țară B,E,G/ boerenașii B,pre boerenașii C//12 *ad. marginal* purcéde D/ceambur C,E/tătărăscu B,C//13 noaptea B,C/ceambur în pradă tă⟨tă⟩răsc, noaptea G/ boerii C/cei mai G, cĭei mari B//15 Decii B,C/ să]ca să B,E,G//16 *după* lepădat *ad.* Mihai-vodă V/cĭa B// 16-17 *lipsește* și i-au gonit... la Țarigrad V// 17-18 lîngă sine pre ceata grecilor cei mai blăstămați E,G//18 mai blăstămați B,V//19 așĭa B, așa C/aceĭa C/acei greci blăstămați,încă B,E,G/*lipsește* său B,E,G,V//20 avea de către B,E,G/copiii B,C// 21 alăturîndu-să B]fiind C/*lipsește* alăturîndu-s⟨ă⟩ pre lîngă dînsul V//22 șezind C, și șezind B,E,G/ să sfătuĭa B/ nimenea C//23 casă B/ jalobele sale B,E,G,V//24 Iară atuncea B,C,E,G,V/vréme B,C/*după* vréme *ad.*în anul 7234, mart⟨ie⟩ 20 C/fugisă B/ *lipsește* și C/cîțiva B// 24–3 Din Țara Munteniască au pribegit în Moldova cîțiva boeri și să ruga lui Mihaiu voevoda să scrii la Poartă să pîrască pre Necolaiu voevoda, domnul muntenescu,și să mĭargă Mihaiu voevoda domnu în Țara Munteniască. Mihaiu voevoda au părăsit dragoste de către boerii moldoveni,ci tot sfatul și sco⟨a⟩tire birului,cum și banii visteriii era în mîna grecilor. Grecii s-au făcut doo ceti și nu înceta a pîrî la Poartă unii pre alții.Mihaiu voevoda nu vre să triimață boeri moldoveni la Poartă,după cum era obiceiul întîiu,ca să facă jalobă pentru țară, ci toată nedejde lui era în greci M,P//

din Țara Muntenească aice, jăluind de Neculai-vodă, și s⟨ă⟩ ruga să scrie la Poartă, să pîrască pe Neculai-vodă și s⟨ă⟩ fie el domn Țărîi Muntenești.

76. Tot atuncea, pre acea vrémé, găsitu-s-au și un copil de créștin muncit de bezzaconicii jidovi în chipul muncilor domnului Iisus Hristos. Și au prins pre cîțva jidovi di-au pus la închisoare. Și nu i-au giudecat, ca pe niște jidovi, mai degrabă, să fac⟨ă⟩ ce le va face, ce i-au ținut la închisoaré, gîndind doar a lua de la dînși⟨i⟩ bani mulți. Și încă au scris și la Poartă, ca ș-îmbunédze pre f. 411 veziriul, să apuce și pre jidovii dé la Țagrigrad, să ia / și Poarta o sumă de bani.

77. Deci, cum au oblicit solul lui Antihrist, pazar-

1-2 Munteniască B,C,D/aicea în Moldova jeluind B,V/*după* Munteniască *ad.* aicea la Mihai-vodă în Iași, anumé acei boiari: Nicolai Rusăt vel-log⟨o⟩făt, Manolachi Lambrino vel-cliuce⟨r⟩, Ion Dediulescul cliuce⟨r⟩,și alții,pînă în noao boiari, jeluind de Nicolae-vodă de multe asuprele și să ruga lui Mihai-vodă C, de la Nicolai-vodă de multe ori asupréle,anumé Nicolai Rusăt, vel-log⟨o⟩făt,Manolachi Lambrino,vel-cliucear, Ioan Dediulescul cliuce⟨r⟩, Afenduli vel-șetrar, și alții, pînă în noao boiari. Și au vinit la Iași, martie în 20 de zile, la Mihai-vodă,jeluind de Nicolai-vodă și să ruga să scrie D/aicea în Moldova, anumé Nicolai Rusăt vel-logofăt și cu frate-său Ioniță Rusăt vel-cliucear și alții,pînă în noao boiari,jeluindu de Neculai-vodă și să ruga lui Mihai-vodă să scrie E,G/Nicolae B,V/să ruga lui Mihai-vodă să scriie B,V//2 pre C,V/Nicolae B, Nicolai C//3 să fie C, să fiie V/domnu B,C//4 76]85 M, *lipsește* P/Tot pre atuncea, la acea vréme B,V/ vréme C/pre]la E,G/găsitu-s-au la Orheiu V//4-5 Blăstămații de Dumnezău, jidovii, au muncit pre un copil creștinescu chiiar ⟨care P⟩ în chipul M,P//5 creștin B,C/ jidovi]⟨di C⟩ cei fără de lége jidovi C,D//6 domnului nostru P/ *după* Hristos *ad.* Iar acel copil au fost din sat din Onițcani, de la ținutul Orheiului B,C,D,E,G/Și]Decii B,D,V, Decii au poroncit Mihai-vodă de E,G, S-au înștiințat Mihai voevoda M,P/prinsu B,C/cîțiva B//7*după* jidovi *ad.* în Iași B,D,E,G,V/de i-au pus C]și i-au pus B,E,G, și i-au ținut multă vreme M,P/închisoaré C/*după* închisoare *ad.* făcînd și un ocol mare ⟨spinit E,G⟩de laturea tîrgului și aducînd paie multe,spăriindu-i că-i va arde. B,E,G/ judecat B/pre B,C// 7-9 *lipsește* Și nu... i-au ținut la închisoaré M,P//7-10 *lipsește* Și nu... lua de la dînși ⟨i⟩ bani mulți. V//8 néște B/jidovi]Iude jidovi G/degrabă]în grabă B,C,E,G/facă B,C//9 *după* închisoare *ad.* multă vréme C/gîndind]socotind M,P/doar]că M,P/ gîndind că a luoa bani mulți de la dînșii C/bani mulți ⟨mulți bani P⟩ di la dînșii M,P/ar luoa B,G, ari lua E//10-11 au scris și la Poartă la veziriul ⟨viziriul C⟩ ca să apuce și pre jidovii cei ⟨*lipsește* cei C⟩ de la B,C,E,G/ Și au scris Mihai-vodă și la Poartă pentru aceasta făcînd știré veziriului. V, Și n-au vrut să-i muncească îndată ⟨îndată să-i muncească P⟩, ci încă au scris și la viziriul toată pricina,ca să ia și viziriul bani di la aciia jidovi,iar el să să înbunezi M,P//11 cei de la Țarigrad D//12 somă B,C]samă E//13 Decii B,C/bazarghidianul B,C,D,E,G//13-2 Bazarghidenul, jidovul cel mari,solul lui Antihrist, s-au înștiințat de acest lucru, carile era la Țarigrad și au și început a cheltui mulțimi di bani și au amestecat cu vorbi pre Mihaiu voevoda M,P//

ghidianul, jidovul cel mare de la Țarigrad, au și început a cheltui bani și a amesteca pe Mihai-vodă. Și au trimis pe un agă a veziriului și au slobodzit pe jidovii carii era aice. Și au scris să le dea pace.

78. Așijderea și Neculai-vodă, după ce-au oblicit c-au pribegit muntenii aicea și-l amestecă, s-au mîniîat și au stricat logodna ce făcus⟨ă⟩ cu feciorul lui și cu fata lui Mihai-vodă; și au stricat și prieteșugul. Ș-au vărsat multe pungi la Poartă, și au amestecat mai tare el pre Mihai-vodă. Și au isprăvit de au trimis veziriul un capegibaș să ia pre boerii pribégi, să-i ducă în Țara Muntenească.

79. Iară boerii munténi nu era în Iași, că-i trimisés⟨ă⟩ Mihai-vodă în Hangu, în munți, la straja ungurească, cu socoteal⟨ă⟩ ca aceasta, că să va mîntui de către veziriul, că nu sint în țara lui.

Deci viindu-i doao, trei porunci aspre, numai să-i dea, s-au căit căci i-au trimis acolo la margine, temîndus⟨ă⟩

2 a-l amesteca G/pre B,C/Și au ⟨și B,E,G,V⟩ trimis veziriul ⟨viziriul C⟩ pre un agă al său B,C,E,G,V//2-3 Viziriul au triimes pre un agă, carile viind la Mihaiu voevoda, îndată au și slobozit pre jidovi M,P//3 pre B,C//4 aicea la închisoaré în Iași B,E,G,V, aicea închiși la Iași C, aicea în Iași la închisoaré D/ *după* scris *ad.* veziriul B,E,G,V/ pacé B/*lipsește* carii era...pace. M,P//5 Nicolae B, Nicolai C/ce au B,C//6 că au pribégit boîarii ⟨boiarii C⟩ muntenești ⟨munténi C⟩ aicea în Moldova ⟨aicea la Iași C⟩ și-l amestecă la Mihai-vodă B,C,E,G,V//5-12 Necolaiu voevoda s-au mîniiat pre Mihaiu voevoda pentru că i-au priimit pre boerii munteni ai lui aice,în Moldova. Au stricat logodna ci ⟨o P⟩ făcusă,că era să ia ficiorul lui pre o fată a lui Mihaiu voevoda. Stricat-au și tot priiateșugul ci au avut cu Mihaiu voevoda. L-au pîrît la Poartă. Au dat multi pungi de bani și au isprăvit di-au triimes viziriul un capigi-bașa la Iași să ia di la Mihaiu voevoda pre boîarii munteni pribegi ⟨pre boerii munteni de la Mihaiu-vodă ce pribegisă P⟩ și să-i ducă în Țara Munteniască la Necolaiu voevoda M,P//6 muntenii]boiarii muntenești D/*după* aicea *ad.* în Iași D//7 făcuse B/ ficiorul B,C/*lipsește* și[2] V//8 *lipsește* și au stricat și prieteșugul B,E,G,V/ Și au vărsat C]Și au dat B,E,G,V//9 pungi de bani B,C,E,G,V/amestecat]pîrît B,E,G,V/ el mai tare ⟨taré B⟩ B,C,E,G,V//10 triimis viziriul C//11 bașia B, bașia cu ferman C/ boiarii C/ să ia pre boîarii muntenești carii era pribégi aicea în Moldova și să-i ducă B,E,G,V/ Munteniască B,C//13 boîarii B, boiarii C/ trimisésîe B,C,V//13-16 Mihaiu voevoda încă mai înnainti, pînă a nu vini capigi-bașa,au fost triimes pre boîarii munteni la munti, la Hangu,aproapi de straja unguriască,adică cu socotîală ca aceasta, cum că să va mîntui de viziriul, nefiind boerii aciia în țara lui. M,P// 14 *lipsește* vodă G/unguriască B,C//15 socotială B,C/ *după* aceasta *ad.* gîndind B,E,G,V/ viziriul C//16 nu sînt C/nu sînt aciei boîari în țara lui B,E,G,V//17 Decii B,C/viindu-i ⟨viind G⟩ lui Mihai-vodă B,E,G,V/trii B,C/numai să-i dea pre boiari C/numai ca să-i dea ⟨numaidecît să dea G⟩ pre boîari ⟨boîarii muntenești V⟩, să nu facă într-alt chip, atuncea s-au căit Mihai-vodă B,E,G,V/*ante* atuncea: 80 B,E,G,V// 17-2 Deci viind capigi-bașa s-au căit că i-au triimes acolo la margini și îndată au triimes pre Costandin M, P//18 s-au căit Mihai-vodă pentru căci D/triimis C, trimis pre boîari B,E,G,V/*lipsește* acolo D/marginé B/temîndu-să B//

că nu-i va putea prindé, să-i dea în mîna capegi-bașii. Și au trimis pre Costantin Ruset ca să-i amăgească cu îmblînziré, cum c-au venit de la Poartă răspuns să-i f. 411v împace Mihai-vodă cu Neculai / -vodă.

Iar în urma lui Costantin Rus⟨e⟩t vornicul au răpedzit o 100 de seiméni călări, noapte, din Iași ca să-i prindză, să-i dea de grumadzi lui capegi-bașe, răpedzind și la Cîmpul Lungu să caute să prindză poticile, să nu scape nici unul.

Ce muntenii, avînd iscoade, au prins de véste mai nainte și au trecut în Țara Ungurească. Și s-au întors oamenii lui Mihai-vodă înapoi, fără de nici o ispravă. Și n-au avut pre cine da pre mîna capegi-bașei.

80. Deci, întorcîndus-⟨ă⟩ capegi-bașe la Poartă, au mers pre la Neculai-vodă. Și l-au umplut Neculai-vodă de bani. Și mergînd la Poartă, au pîrît pre tare la veziriul pre Mihai-vodă, că nu bagă samă fermanul și n-au vrut să dea pe boĭarii munteni.

---

1 *lipsește* putea C/ prinde B,C/ în]pre B,C,E,G,V// 2 triimis C/ Rusăt vornicul B,C, E,G,V/ să-i amăgiască B,C]să-i poată amăgi M,P//3 înblînziré B,C/ cum]să le spui cum M,P/ că au vinit B,C/ răspunsu B,C/ răspuns di la Poartă M,P//4 înpace B,C/ Nicolae B, Nicolai C//5 Rusăt C/ au răpezit pre aga și pre vtori-comis și pre porucinicul și pre stégariul de copii cu o sută de slujitori siimeni C// 5-7 Iară după ce au purces Costantin Rusăt vornicul au și răpezit în urma lui o sută de siimeni călări noaptea din Iași ⟨au și trimis în grabă pre aga cu doao sute de siimeni călări din Iași, noaptea E,G⟩, ca să-i prinză pre boĭari, să-i dea pre mîna capegi-bașii B,E,G,V//5-6 Ruset vornicul, mai în 12 zile, au răpezit pe aga și pre comisul al doilea și pre porucinicul și pre stegariul de copii cu o sută de slujitori siimeni noaptea din Iași, ca să-i prinză pre boiari, să-i dea D// 5-8 Iar după ci au purces Costantin Rosăt, au ⟨mai M⟩ triimes și 100 siimeni călări ca să-i prinză pre acei boeri și să-i de în mîna lui capigibașa. Triimes-au și la Cîmpul Lungu să prinză toati poticile, să nu scapi nici un boĭar munt⟨i⟩an. M,P// 6 *după* Iași *ad.* mai în 12 zile C/ să-i de pre mîna capegi-bașii C// 7 răpedzind]triimițind E,G// 7-8 la Cîmpul Lungu, să prinză cîmpulungénii toate poticile ⟨piticile E⟩ E,G// 8 *lipsește* să caute B,V/ *după* prinză *ad.* cîmpulungénii toate B,V// 9 Ce]Boerii M,P/ Ce boĭarii muntenești B,D,E,G,V, Ce boiarii munténi C/ munteni M,P/ *după* iscoade *ad.* în Iași B,C, iscoade în Iași la frate-său Costantin Rusăt vornicul E,G, iscoade în Iași, oameni de ai lor V/ prinsu B,C/ mai innainte B,C,E,G, *lipsește* V// 10 Unguriască B,C/ întorsu B,C//11 Oaminii lui Mihaiu voevoda s-au întorsu M,P/ innapoi C, *lipsește* B,E,G,M,P/ *lipsește* înapoi fără de nici o ispravă V//12 Și]Mihaiu voevoda M,P/ pre]în M,P/ da]să dea B,E,G,V/ mîna lui P/ bașii B,C,V// 13 80]81 B,E,G,V, 91 M, *lipsește* P/ Decii B,C/ întorcîndu-să B/ bașĭa B, C/*după* Poartă *ad.* la Țarigrad E//14 au mersu B, au mărsu C/*după* mărsu *ad.* pin Țara Munteniască E,G// 13-15 Capigi-bașa au purces din Eși la Țarigrad. Au mers prin Țara Munteniască pre la Neculai voevoda, iar Neculai voevoda l-au umplut de bani. Au vinit capigi-pașa la Poartă M,P// 14 Nicolae[1-2] B, Nicolai[1-2] C/ umplut]dăruit V/ de bani]de daruri și de bani B,E,G, de bani și de daruri C, cu multe daruri și cu bani V//15 *după* mergînd *ad.* capigi-bașĭa B,G,V, la capegi-bașĭa E/ viziriul C//16 *după* vodă *ad.* zicînd V/ că n-au băgat în samă B,E,G, nu bagă în samă C,V//15-16 au pîrît pre Mihai voevoda la viziriul foarti tari, zicînd că n-au băgat în samă fermanul împărătescu M,P// 17 pre B,C/ munténi B,C//

81. Acéstea audzind veziriul, tare s-au mîniĭat pe Mihai-vodă. Deci Neculai-vodă și cu Costantin postelnicul și cu frate-său Manolache chiurci-bașa, ce avea cinste la veziriul, și cu pazarghidian jidovul s-au făcut tot una și au cheltuit și au mazilit pre Mihai-vodă. Și au pus domn pe nepotul lui Neculai-vodă, anume Grigorie Ghica terdzimanul: iar terdziman au rămas frateli lui Grigorie-vodă.

Așea l-au adus pre Mihai-vodă păcatele, de s-au lepădat de slugile céle puternice și s-au potrivit minciunilor celor blăstămați. /

f. 412 82. Deci îmbrăcînd căftan de la Poartă, Grigorie-vodă au trimis pre un capegi-baș cu mazilie aicea în Iași, împreună cu Enache-aga, fecior lui Costantin post⟨elnicul⟩. Și cetindu-i ferman de mazilie duminecă în 26 dzile a lui septe⟨m⟩vri, pus-au căimăcani pe Costantin Costache vel-spat⟨ar⟩ și pre Sandul Sturdzea vel-ban. Și l-au grijit bine, ca pe un domn, cu tot ce i-au trebuit. Și a patra

---

1 81]82 B,E,G,V, 92 M, *lipsește* P/ Acéste audzind B,C, *lipsește* M,P/ Atuncea auzind veziriul acéste E/ viziriul C/ s-au mîniĭat fo⟨a⟩rti tari M,P/ pre B,C// 2 voevoda[1-2] M/Decii B,C, *lipsește* M,P/ Nicolae B, Nicolai C/ *lipsește* și cu M,P/ postelnicul Ipsilanti B,E,G,V// 3 *lipsește* și M,P/ frateli-său M,P/ Manolachi C/ Manolachi ce era chiurci-bașe înpărătescu E/ bașĭa C, bașĭa înpărătescu B,E/ ce]carii M/ cinste]trecire M,P// 4 bazarghidianul B,C,D,E,G/ *după* jidovul *ad.* acel mare C, jidovul cel mare de la ⟨din G⟩ Țarigrad B,E,G,V/ s-au făcut tot una]toți s-au unit M,P, *lipsește* B,E,G,V/ *lipsește* și[2] B,E,G,V//5 și cheltuind M,P/ *după* cheltuit *ad.* multe pungi de bani B,E,G,V/*lipsește* și[1] M,P//5-6 voevoda[1-2] M/au pus viziriul domn Moldovii M,P/ domnu B,C//6 pre B,C/ Nicolae B, Nicolai C/ anumé C, pre anumé B,E,G,V]pre M,P// 7 fratele B/ Grigorii C/ *lipsește* iar terdziman au rămas frateli lui Grigorie-vodă M, P/ *după* vodă *ad.* pre anumé Alexandru B,E, Alexandru Ghica D,G,V// 8 Așĭa B, Așa C/ Așa l-au purtat păcateli pre Mihaiu voevoda, pentru că s-au lepădat M,P, Așĭa s-au tîmplat lui Mihai-vodă de s-au lepădat V/ păcatele]slugile lui C/ de s-au lepădat]de i s-au întîmplat că s-au lepădat B,E,G//9 slugile lui céle harnice și puternice B,E,G,V,/ putérnice C]vrednice M,P/ protivit B,C/ minciunilor]mincinoșilor M,P//10 celor blăstămați]slugilor celor blăstămați B,E,G,V/ *lipsește* M,P//11 82]83 B,E,G 84 V, 94 M, *lipsește* P/ Decii înbrăcînd caftan B, Decii înbrăcînd caftan de domniĭe, C/ Grigorii Ghica voevoda C// 11-12 Grigori Ghica voevoda au înbrăcat caftan de domniĭe, au triimes la Eși capigi-bașa cu maziliĭa, înpreună cu M,P// 12 pe B/ bașĭa B,C/ cu maziliĭa la Mihai-vodă aicea B,E,G/ maziliĭa C/ înpreună B,C// 13 Ianache B, C,E/ aga Ianache G,V/ ficiorul B,E,G/ ficior postelnicul Costantin Ipsilanti C/ Costandin Ipsiles M,P/ Costantin postelnicul Ipsilanti E,G/ postelnicul B// 13-15 Septemvrie ⟨în M⟩ 26 zile au sosit la Eși. Au cetit fermanul de ⟨domnie și P⟩ mazilii, au pus M,P// 14 de maziliĭa lui Mihai-vodă B,E,G,V/ duminică B,C/ doaozăci și șasĭe de zile C/ de zile B,E,G//15 *ad. marginal* a lui septemvrii V/ a lui septemvrie in ⟨*lipsește* în E⟩ anul 7235 B,D,E,G/ septemvrie C/ caimacami B,C/ pre B,C/ Costachi B,C//16 spatar B,C/ pre B,C//17 domnu/cu de ⟨*lipsește* de C⟩ toate céle ce B,C,D,E,G,V/ Caimacamii au grijit pre Mihaiu voevoda bine ⟨bine pre Mihaiu-vodă P⟩ M,P//

dzi, gioi septe⟨m⟩vri 30, au eșit Mihai-vodă din scaon din Iași, can pe o bură de ploae, petrecîndu-l toți cu mare cinste.

83. Vrut-au atunce o samă de mazili să-i facă gîlceavă, să lége ștubeĭe deșerte, să le spîndzure pre lîngă drum, pre unde a tréce Mihai-vodă, pentru căci li-au rămas de la dînsul obiceaiu de deseatin⟨ă⟩ de stîngerea caselor. Numai căimăcanii n-au lăsat să-i facă acea ocară, scriind Grigorie-vodă de la Țarigrad.

Așijderea și postélnicul învățas⟨ă⟩ pre Enache-aga, să nu știe că face cineva vrun supăr lui Mihai-vodă; măcar că el le-au făcut lor rușine, cînd au purces din Iași, dar ei nu trebuĭe să-i facă lui, că le-au fost stăpîn.

84. Tîmplatu-s-au atuncea la maziliĭe de au fost can degrabă și au rămas boiarii plini de datorii, că dedésă bani împrumut și nu apucasă să-i ĭa. Că-i punea pre boĭari⟨i⟩ zlotași și-i făcea de istoviĭa înainté cu bani turcești. Lua noi și da vechi. Și au rămas mazilii stînși. /

f. 412v 85. Așijderea și turcii balgii încă împrumutas⟨ă⟩ pre Mihai-vodă cu bani noi, să ĭa vechi. Și cu ceară, cu

1 joi în triizăci de zili a lui septemvrie au eșit B,E,G, joi septemvrie ⟨*lipsește* septemvrie V⟩ în triizăci de zile au eșit C,D,V, *lipsește* gioi M,P/ din]de la V/ voevoda M/ *lipsește* din scaon M,P/ din scaonul domniii din Iași C// 2 *lipsește* can pe o bură de ploae M,P/ pre B,C/ ploaĭe B,C pitrecîndu-l B,V// 4 83]84 B,E,G, 96 M, *lipsește* P/ atuncea B/O samă di mazili s-au sfătuit să legi M,P// 4-20 *lipsesc* V// 4-8 *lipsește* Vrut-au atunce... acea ocară C// 6 pre undé era să triacă B,E,G,M,P/ voevoda M/ pentru că E, G//7 obiceai B/ *lipsește* de[2] G/desetină B/ de]spre M,P/ casălor B//8 Numai]Iar M,P/ caimacamii B/ nu i-au lăsat G,M, P// 9 Grigorii C/ Grigorii Ghica voevoda au ⟨fost M⟩ scris la caimacami M,P/ *lipsește* de la Țarigrad M,P// 10 Costantin postel⟨ni⟩cul B, postélnicul Costantin C,D, Costantin postelnicul Ipsilanti E, Costantin Ipsilanti postelnicul G/ învățase pre fiiu-său Ianache B,D,E,G/ Ianache C// 10-13 pre aga Ianachi ⟨să nu facă M⟩ nimi nici un supăr lui Mihaiu voevoda, fiindcă lĭ-au fost stăpîn M,P// 11 știĭe B/ vreun B,C// 12 li-au B, C/ rușine]necinste B,C,E,G/ *după* Iași *ad.* de au mersu la Țarigrad D// 13 ei]ĭei B,C/ *după* lui *ad.* Mihai-vodă necinste E,G/ li-au B,C// 14 84]85 B,E,G, 98 M, *lipsește* P/ *după* maziliĭa *ad.* lui Mihai-vodă B,C,E, G// 14-18 Maziliĭa lui Mihaiu voevoda s-au întîmplat cam în grabă. Boĭarii apucasă di-i didesi bani în datoriĭe și au rămas păgubași. Pre boĭarii zlotași cum îi puniĭa zlotași îndată înpliniĭa di la dînșii tot istovul. Lua noi și da vechi. Și așa au rămas și aciĭa stînși M,P// 15 didésĭe B,C//16 înprumut B,C/ *după* punea *ad.* Mihai-vodă B,E,G/ boĭarii B, boiarii C//17 făcĭa B/ înnainte B,C/ cu bani turcești înnainte E//17-18 Luoa bani noi B,C/ Lua bani noi și da bani vechi D, E,G// 18 mazilii]boĭarii B,E,G// 19 85]86 B,E,G, 99 M, *lipsește* P/ *lipsește* Așijderea și M,P/ *lipsește* încă M,P/ înprumutase B, înprumutas⟨ă⟩ C// 20 voevoda M/ *lipsește* noi M,P/ bani vechi E,G/ *lipsește* Și M, P//20-1 Și-i didésĭe bani pe ceară ⟨și E,G⟩ pe miĭaré B,F,G//

miĭare, pentru dobînda lăcomiei, de da mulți bani. Și la maziliĭe au rămas și neguțitorii balgii stînși.

Și au domnit țara în rîndul al treile 11 ani făr⟨ă⟩ trei luni.

86. Deci pornindu-s⟨ă⟩ Grigorie-vodă de la Țarigrad, eșitu-i-au toată boĭarimea înainte la Gălați. Iară Grigorie-vodă, după ce-au agiuns la Brăila, n-au venit pre uscat, ca alți domni, ce de la Brăila au șădzut în 2 șeici și au venit tot pre apă, cu multă pofală, dzicînd din trimbiță și din naiuri și dînd și din pușci, pînă ce-au agiuns la Gălați, de s-au împreunat toți boiarii țărîi acolo cu dînsul, după obiceaiu. Și de la Gălați au purces cu toat⟨ă⟩ boerimea pîn-aproape de Iași. Așijderea și din Iași eșitu-i-au înainté căimăcanii cu slujitorime și cu orășéni și l-au băgat cu mare cinste. în S⟨fe⟩tii Nicolae, timpinîndu-l

1–2 *lipsesc* V// 1 și cu miĭaré C,M,P/ lăcomiii B,C/ lăcomiĭa dobînzii M,P/ de au dat mulți bani B,E,G, *lipsește* M, P//1-2 Și atuncea la maziliĭe B,E,G/ mazilie C/ Deci întîmplîndu-să ⟨la M⟩ maziliĭe au rămas și aciĭa păgubași M,P// 2 *lipsește* neguțitorii G/ balgii]turcii balgii B,D,E// 3 *ad. ulterior* făr⟨ă⟩ trei luni A/ Și au domnit Țara Moldovii Mihai-vodă, ⟨Mihai-vodă Țara Moldovii D⟩ in rîndul al triile, ⟨domniĭa D⟩ unsprăzéce ani fără de trii luni B,D,E,G,V, Și au domni Mihai-vodă în domniĭa a triĭa unsprăzéce ani fără de trii luni C, Mihaiu voevoda în rîndul al triile au domnit ani zăci, luni 9, și s-au dus la Țarigrad M,P// 4 *după* luni *ad.* Domniĭa ⟨dintîi a E,G⟩ lui Grigorii-vodă Ghica, nepot de fiiu lui Grigorii-vodă , domnul muntenescu, strănepot lui Ghiorghii Ghica voevoda ⟨-vodă E,G⟩ celui bătrîn ce au fost la noi în Moldova ⟨în B⟩ anul 7235 ⟨=1727⟩. Cap 94 ⟨*lipsește* Cap 94 E,G⟩ B,E,G, Domniĭa ⟨mării-sale V⟩. lui Grigorii-vodă ⟨Grigorie Ghica voevoda V⟩ nepot de fiiu lui Grigorașco ⟨Grigorie V⟩-vodă domnul muntenescu, strănepot lui Gheorghie Ghica-vodă celui bătrîn ce au fost domnu ⟨la noi C⟩ în Moldova. Cap 94 ⟨*lipsește* Cap 94 V⟩ În anii ⟨Anul V⟩ 7235 C,V// 5 86]1 B,C, E,G,V, 101 M, *lipsește* P/ Grigorie Ghica voevoda pornindu-s⟨ă⟩ de la Țarigrad C, Dupre ce au purces Grigorii-vodă de la Țarigrad B,E,G,V, Grigorii voevoda ⟨Grigorii Ghica-vodă P⟩ s-au pornit din Țarigrad M,P// 6 boerimea înnainte B,C/ toți boĭarii înainte M,P/ Iar B,C, *lipsește* M,P/ Grigorii C/ Iară măriĭa-sa Grigorie-vodă V//7 după ce ⟨cĭe B⟩ au agiunsu B,C/ *lipsește* după ce au agiuns... ca alți domni, ce M,P/ vinit B,C// 8 *lipsește* de la Brăila B,E,G,V/ șezut B,C]întrat G/ au șăzut, nu ca alți domni, în doao M,P/ doao B,C/ șeici mari V// 9 vinit B,C/ pohvală B,C/ trîmbițe B,C// 10 ce au agiunsu B,C//11 înpreunat C// 11-12 la Gălați și ⟨acolo E,G⟩ s-au înpreonat toți boĭarii cu dînsul după ⟨cu dînsul toți boiarii pre G⟩ obiceai B,E,G, la Gălați și acolo s-au înpreonat toți boiarii carii ĭeșisă înnainte, pre obiceai V, la Gălați ⟨i M⟩ s-au închinat toți boĭarii după obiceiu M,P// 12 Și de la Gălați]Iar de acolo M,P/ toată boĭarimea B,C]toți boerii M,P// 13 pînă C]și viind pînă B,E,G,V/ *lipsește* Așijderea și din Iași B,E,G,V,M,P// 14 înnainte caimacamii B,C/ cu slujitorimea C, cu toată slujitorimea B,E,G,V//15 băgat]dus B, E,G,V, adus C,D// 14-2 cu slujitorii și cu tîrgoveții. Întîmpinatu-l-au arhiereii și cu tot clirosul bisăricii și așa au întrat în Eși cu mari cinsti. Mers-au în bisărica Sfîntului Necolaiu și i-au cetit molitvile de domniĭe sfințiĭa-sa părintile Ghiorghiĭe M,P// 15 în]pînă în B,C,D,E,G,V/ Svĭatii Nicolai B,C/ tîmpinîndu-l B, întimpinîndu-l C//

și arhiereĭ⟨i⟩ cu tot clirosul biséricii. Și l-au încununat spre domniĭe părintele Gheorghie mitropolitul. Și de acolea, eșind, au întrat în curțile domnești. /

f. 413 DOMNIĬA LUI GRIGORIE-VODĂ, NEPOT DE FIIU LUI GRIGORAȘCO-VODĂ, DOMNUL MUNTENESC, STRĂNEPOT GHICĂI-VODĂ CE-AU FOST LA NOI. CAP 94. VĂLEAT 7234 ⟨=1726⟩

1. După ce-au venit Grigorie Ghica-vodă în Iași, a treĭa dzi, pre obiceaiu, au boerit boĭarii. Pus-au pre Gavriil Miclescul vel-logofăt, pre Dariĭe Donici vel-vornic de Țara de Gios, pre Costantin Ruset vel-vornic de Țara de Sus, pre Costantin Costache hatman, pre Costantin, fratele lui Manolache chiurci-baș⟨ii⟩, vel-postelnic, pre Sandul Sturdzea vel-spătar, pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino vel-ban, pe Toader Paladi vel-visternic, pre Iordache Costache, sin Lupului, vel-stolnic, pre Andronache Vlasto, cumnată-său, vel-comis.

Aceștea era boĭarii lui Grigorie-vodă, mai toți rudele lui Mihai-vodă, carii fusése și la Mihai-vodă. Iar toate trebile era după Costantin postélnicul. Și după dînsul era Sandul Sturdzea spatar, fiind moldovan și oarece și neam lui Grigorie-vodă.

2. Deci alți boĭari, ce mai rămăsése de atîta vrémé / f. 413ᵛ de aștepta pre Grigorie-vodă, ca să încapă și ei, vădzind că i-au apucat iar ceĭalalți boĭari pre denainte și acmu, căuta rău.

3. Atuncea, la banii stiagului n-au mai scos altă dajde. Numai găsind obiceaiu gata de la Mihai-vodă văcăritul, au scos atuncea și el văcărit, 10 potronici de cal și 6 potronici de vită. Iar de primăvară au scos șferturi, pre putință; și de toamnă hîrtii, iar ușoare și fără năpăști.

Și au mai scădzut desétina boĭarilor, să dea de 10 un leu, și au rădicat țigănăritul și morăritul și prisăc⟨ă⟩ritul și cîrcimăritul, caré le scornisă Mihai-vodă. Acéstea li-au ertat Grigorie-vodă întîi.

1 arhiereii B,C/ încununat]încorunat V//2 spre domniĭa Moldovii B,C,D,E,G,V/ părintele ⟨chiriu C⟩ chir Gheorghie C,D, preosfințitul părinte chir Gheorghie B,V/ *lipsește* părintele E, G//3 *după* domnești *ad.* și au șezut în scaon B,V, și au șezut în scaonul domnescu ⟨domniei G⟩ E,G// 4-6 *lipsesc* B,C,E,G,V// 4-5 Domniĭa lui Grigorie voevoda, ficior lui Grigoraș voevoda a domnului muntenescu M, Domnie lui Grigori Ghica-vodă, ficiorul lui Mateiu beizade, nepot a lui Grigorii-vodă, a domnului muntenescu P//5 strănepot lui Gheorghii Ghicăi-vodă celui bătrîn, ce au fost domnu aici la noi, în Moldova D//6 la noi]domnu în Moldova M,P/ Cap 97 D, Cap 99 P, *lipsește* M/ Annul 7234 D, *lipsește* M,P// 7 1]2 B,C,E,G,V/ După ce au vinit Grigorii Ghica voevoda în Iași C, *lipsește* B,E,G,V/ triĭa C// 7-8 În anii 1727 Grigori Ghica voevoda au întrat domnu în Eși și a triĭa zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată mai ⟨în P⟩ gios: Gavriil M,P//8 Iară a triĭa zi, pre obiceai B,E,G,V/ boerii B// 9-10 *lipsește* pre[1-2] M,P//10 de Țara de Jos B, *lipsește* M,P/ Rusăt B,C/ *lipsește* de Țara de Sus M,P// 11 *lipsește* pre[1-2] M,P/ Costachi B,C, Costache Negel M,P/ Costantin Ipsilanti B,C,E,G,V, Costandin Ipsilas M,P/ frateli lui Manolachi chiurci-bașii C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ pre]și pre V//12-13 *lipsește* pre[1-2] M,P/ spatar B/ Iordachi Cantacozino Delianul B,C,E,G//13-14 Iordachi Cantacozino Delianul vel-ban, pre Gavril Costachi vel-păharnic, pre Toader D,V// 14 Păladii B,C/ vistiernic B, vistérnic C/ *lipsește* pre M,P/ Iordachi Costachi B,C//15 sîn B]ficior C,D/ Lupul G, Lupului vornicului C/ *lipsește* vel M,P/ *lipsește* pre M,P//15-16 Andronachi Vlasto ⟨ce era B,E⟩ cumnat lui Grigorii ⟨Grigorie C⟩ -vodă B,C,D,E/ Andronachi Vlasto vel-comis, ce era cumnat lui Grigorie-vodă G//16 cumnată-său]ce era cumnat mării-sali lui Grigorii-vodă V, *lipsește* M,P/ *lipsește* vel M,P// 17 *ante* Aceștiĭa: 3 B,E,G,V/ Aceștiĭa C/ era toți P/ lui]mării-sali lui V/ *după* vodă *ad.* în domniĭa dintîi B,C,E,G,V/ voevoda M/ rude M// 17-18 *lipsește* mai toți rudele... la Mihai-vodă. V//18 voevoda[1] M/ fusésĭe C/ *lipsește* carii fusése și la Mihai-vodă B,E,G,M,P/ *după* vodă[2] *ad.* cu boerii C/ Iară B/ Iar trebile era toati M, Iar trebili toati era P//

1 Costantin Ipsilanti vel-postelnic E,G/ postelnicul B/ dînsul]Costantin postelnicul V/ *lipsește* era M,P// 2 spatariul B,E,G, spat⟨ar⟩ C, *lipsește* M,P/ oarecĭe B/ *lipsește* și[2] G/ niam B,C/ orișce rudenii ⟨rude P⟩ lui Grigorii voevoda M,P// 3 lui] mării-sali lui V/ Grigorii C// 4 2]3 C, *lipsește* B,E,G,V,M,P/ Decii B,C/ rămăsésĭe B,C/ vréme B,C// 4-7 Boĭarii ciĭalanți cari aștepta și ei rînd la boerii, dacă au văzut așa, căuta foarti rău M,P// 5 *după* vodă *ad.* cu bucuriĭe B,E,G,V/ ei]iei B/ *după* ei *ad.* la boerii B,C,E,G,V/ și văzind B// 6 i-au]au B,C,G,V/ iar céĭalalți boĭari, boĭariile, și la Grigorii-vodă căuta rău B,C/ ceĭalalți C/ boeriile C/ iar ceĭalalți boiari ce fusesĭe la Mihai-vodă boeriile și la Grigorii-vodă căuta rău E,G, iar aceĭa boĭari boĭariile, ce fusésĭe la Mihai-vodă și la măriĭa-sa Grigorie-vodă căuta rău V// 8 3]4 B,C,E,G,V, 2 M, *lipsește* P/ Atuncea]Grigorii voevoda M,P/ steagului B// 8-9 *lipsește* n-au mai scos... Mihai-vodă văcăritul V// 9 Numai]Ci M,P/ obiceai B,C/ *lipsește* gata B,C,D,E,G/ gata, adică văcăritul, făcut de Mihaiu voevoda, au scos M,P// 10 *lipsește* atuncea M,P/ au scos văcărit cîte dzéci V/ *lipsește* au scos atuncea și el văcărit D/ și el atuncea B,E,G/ văcăritul M/ zéce B, C/ *ad. marginal* 10 potronici, sau G/ văcărit o sută de bani de cal și șeasĭezăci de bani de vită E, G/ șeasĭe B, șasĭe C// 11 *lipsește* Iar M,P/ prim⟨ă⟩vară C/ civerturi B,C, civertul P/ pe B,V]după M,P// 11-12 *lipsește* șferturi, pre putință; și de toamnă E/ și]iar M,P/ *după* toamnă *ad.* au scos D/ iară B,C, iarăș P/ fără de B,D,C,P/ năpasti P/ dar ușoare. Și au ertat năpăști să nu fiĭe, dzicînd măriĭa-sa Grigorie-vodă acest cuvînt către boĭari, cum oamenii să roagă lui Dumnedzău să-i izbăvască de năpaste; decii trebuĭe, să nu fiĭe oamenii năpăstuiți în dzileli mării-sali. V/ *după* năpăști *ad.* dzicînd Grigorii-vodă către boĭari și acest cuvînt ⟨aceste cuvinte G⟩că oamenii să roagă lui Dumnezeu să-i izbăvască de năpaste; deci nu trebuĭe ⟨să fie E⟩ năpăstuiți. B,E,G// 13 Și rădicînd năpăștile hîrtiilor au scăzut și desétina B,E,G/ Scăzut-au și desătina M,P/ *lipsește* mai V/ de zéce stupi B,D,E,G/ zéce C// 14 *lipsește* și[1-2] M, P/ rădicat-au M,P/ rădicat]ertat și B,E,G, ertat V/ prisăcăritul B/ țigănărit și cîrcimărit să nu fiĭe V//15 *lipsește* și cîrcimăritul G/ *lipsește* și cîrcimăritul, caré le scornisă Mihai-vodă M,P/ care le scornise Mihai-vodă B, carele fusésĭe la Mihai-vodă G, *lipsește* C/ carele E/ Acéste B,C, Acéste toate E,G,M,P// 15-16 *lipsește* caré le scornisă... întîi. V// 16 Grigorii B, C/ voevoda P/ dintîi B,E,G//

4. Iară cînd au fost de toamnă, s-au hainit un boĭar, anume Dumitrașco Racoviță hatman, fratele lui Mihai-vodă. Fiind mazil la țară, au început a scrie cărți la frate-său, la Mihai-vodă.

Deci oblicind Grigorie-vodă, au trimis la dînsul să-l prindză; iar el, simțind, au fugit la tătarî în Bugeag. Și cu dînsul au fugit și ginere-seu, Iordache stolnicul.

5. Iară în scurtă vrémé s-au burzuluit și Adli Gherii Calga, soltan de Bugeag, asupra lui Medli Gherii hanul și au încălecat cu tot Bugeagul. Iar pricina era așea. Mai nainte vrémé cu cîțva ani fugis-un Bahti Gherii, ce-i dzicea porec:ă Delei soltan.

Acesta, fugind spre calmîși, făcea multe amestecături /
f. 414 pentru hăniĭa Crîmului. Să agiungea cu șerimii din Crîm; făcea de scotea Poarta mai totdeuuna pe han.

Deci Poarta au ales pe acest han, anume Medli Gherii, de om rău, ca doar va putea supuné pre șerimi și pre mîrzaci. Deci luînd hăniĭa, mulți mîrzaci și șerimi au tăĭat, pîn' și pre niște nepoți a lui de sor⟨ă⟩.

---

1 4]5 B,E,G,M, 3 C, 6 V, *lipsește* P/ Iară la anul, de toamnă, au pribegit un boĭariu V/ *lipsește* Iară cînd au fost de toamnă M,P/ *după* hainit *ad. marginal* s-au pribégit C/ boĭariu B//1-4 Dumitrașcu hatmanul Racoviță, fratile lui Mihaiu voevoda, s-au hainit și fiind la țară scriĭa la fratile său ⟨la M⟩ Mihaiu voevoda M,P// 2 anumé B,C, pre anumé E/ hatmanul B, D,E,G,/ frateli.C// 2-7 frate lui Mihai-vodă au fugit la tătarî în Bugiac. Și cu dînsul au fugit și ginere-său, Iordachi stolnicul V// 3 scriĭe B// 5 Decii B,C/ Grigorii B,C// 5-7 S-au înștiințat Grigori voevoda și au triimes să-l prinză. Iar el au sîmțit și luîndu și pre ginerile său, Iordachi stolnicul, au fugit amîndoi în Bugeac, la tatari M,P// 6 Bugiac B,C// 7 ginere-său B,C,E,G/ Iordachi B,C/ Iordache stolnicul, ficior Lupului vornicul D, Iordachi Costachi stolnicul, ficior Lupului Gavriliță vornicul ⟨sin Lupul Gavriliță vornicului G⟩ E,G// 8 5]6 B,C,E,G,M, 7 V, 2 P/ *lipsește* Iară în scurtă vrémé M,P/ vréme B,C/ buzurluit C/ *lipsește* și E,G,V/ Sadli G/ Gheri B,C// 8-18 Calga soltanul de Bugeac s-au turburat asupra lui Medli Gheri hanul ⟨Meda Egîr hanului M⟩ de Crîm pentru pricina hăniii și pentru că au tăĭat hanul cîțiva mîrzaci. M,P// 9 *lipsește* Calga B,E,G,V/ soltanul B,E,G,V/ Bugiac B,C/ Gheri C// 9-10 Medli Gheri hanul din ⟨de V⟩ Crîm. Și s-au rădicat cu toată tătărimea din Bugiac ⟨Și s-au sculat acel soltan cu tot Bugiacul V⟩ B,E,G,V// 10 cu tot Bugeacul C]cu toți tătarîi Bugiacului D/ Iară B/ așa B,C]aceasta E,G//11 Mai înnainte vréme B,C, Că mai înnainte vrémé V/ cîțiva B/ vreme fugind un Bahti Gheri G/ fugisă B/ Gheri B,C// 12 *lipsește* poreclă B,E,G,V/ Deli B,C, D,E,G,V// 13 *după* calmîși *ad.* supt ascultarea Moscului și ⟨*lipsește* și C,V⟩ B,C, E,G,V/ făcĭa B/ mestecături E,G//14 Că să ajungea B,E,G,V//15 și făcea B,C,D, E,G/ și făcea Poarta de scotea mai totdeauna pre hani V/ totdeauna C/ pre C/ pre hani B,D,E,G// 16 Decii B,C/ l-au ales D/ pre B,C/ anumé B/ Gheri B,C// 17 *ad. marginal* ca doar va putea supune pre șerimi și pre mîrzaci B/ doară C/ supune C/ Decii C]Și B,E,G,V// 18 luund B,C/ luundu hănie Crîmului E,G,V/ pre mulți C/ șerimi și mîrzaci B,E,G// 19 *lipsește* pîn' și pre niște nepoți a lui de sor ⟨ă⟩ B,C,D,E,G,V//19-3 *lipsește* pîn' și pre niște... piardă mîrzacii. M,P//

Și vădzînd acest Calga soltan, n-au mai putut răbda a vedea atîtea capete perind, precum ei n-au mai avut acest obiceaiu să s⟨ă⟩ piardă mîrzacii. Ce au și încălecat atunce toți bugeagenii cu zorbà, și au scris și la Poartă, cerșînd han pe un frate a lui, anumé Caza Cheri. Și Poarta nu vrea, dzicînd că tot așea s-au învățat de schimbă hanii și nu le pot întra în voĭe.

6. Atuncea s-au făcut mare spaimă în toate țările împregiur. Și s-au bejenit Țara Moldovii, temîndu-s⟨ă⟩ încă și raĭaoa Tighinii și a Hotinului și Țara Rumânească, și-ncă și preste Dunărea și Țara Ungurească, și Țara Leșască de încălecarea acelui soltan cu tot Bugeagul.

Că nu știe alte țări și olate adevărul, ce vor să facă, măcar că dzicea ei că nu le trebuĭe Adli Gherie hanul, că le strică obiceele, de le tae mîrzacii și șerimii ca un casap, și scriĭe la Poartă să le dea pre Caza Cheri să le fie han.

Dar tot nu putea oamenii créde, așe ĭaste, au altăceva or să facă.

f. 414v Și mult au îmblat prin Bugeag, / după ce-au încălecat. Apoi au trecut Nistrul și s-au dus în cîmpi, aproape de

---

1 văzind B,C/ Calga sultan C]soltan de Bugiacu B,E,G,V// 2 videa B,C/ atîte B, atîțea C/ precum ĭei nu mai avusésĭe B,C,E,G, precum nu mai avusésĭe ĭei V//3 obiceai B/ să să piiardă C, să piardă V]să piară B,E,G/ Ce s-au și sculat atuncea toți V//4 atuncea B,C/ bugegénii B,C *lipsește* și[2] B,V// 3-11 Și așa ⟨șărat P⟩ au încălecat soltanul din ⟨de P⟩ Bugeac și cu toți bugegenii. Și nimene nu știĭa adivărul, încotro vor să mĭargă și ci vor să facă. ⟨Și pentru aceĭa s-au făcut mari spaimă în toati țările di prinpregiur M⟩ M, P// 5 cerșind C]cerînd B,V/ pre C/ a lui]a hanului D// 5-6 han anumé pre Caza Cheri, pre un frate a lui Medli Gheri han. Și Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd B,E,G/ pe un frate a lui Medli Gheri han, pre anumé Caza Cheri. Și Poarta nu vrea să-l facă han pre acela, dzicînd V// 6 *după* vrea *ad.* să-l facă pre acela han C/ așa B,C// 7 *după* hanii *ad.* totdeauna E,G/ nu le mai pot E,G// 8 6]7 B,C,E,G,M, 8 V, *lipsește* P/ țărîle înpregiur C, țărîle de prinpregiur B, E,G,V// 9 *lipsește* Țara Moldovii D/ temîndu-să B// 9-12 Țara Moldovii însă și mai tare să temĭa și pentru aceĭa îndată s-au și bejănit. Și nu numai Moldova, ci și raĭaoa Tighinii și raĭaoa Hotinului, asămine și Țara Munteniască, Unguriască, Leșască și încă și presti Dunăre, toți s-au îngrozit ⟨îngrijit P⟩ de încălecare acelui soltan M,P//10 și Țara Româniască C]și Țara Munteniască B,E,G,V, *lipsește* D//11 încă B,C/ *lipsește* și-ncă și preste Dunăre V/ Unguriască B,C// 12 de]de acel C/ încălecarea]scularea B,E,G, zorbaoa V/ *lipsește* încălecarea acelui C/ sultan C/ Bugiacul B,C// 12-16 *lipsește* cu tot Bugeagul... să le fie han. M,P//13 nu știĭa B,C/ *lipsește* adevărul G// 14 măcarî B,C/ ei]ĭei B,C/ Adli Gheri C]Medli Gheri B,V/ nu le trebue Medli Gheri hanul să le fie han, că le strică E,G// 15 obiceaĭele B, obiceaiale C/ le taĭe C/ le taĭe șerimii și mîrzacii B,E,G,V// 16 *repetă* și scriĭe V/ și la Poartă V//17-18 *lipsesc* M,P// 17 credé C/ créde oamenii D/ așa B,C// 18 or]vor B,C,E,V// 19 Calga soltanul de Bugeac, după ce-au încălecat, au înblat cîtiva zili prin Bugeac M,P/ umblat B,C/ Bugiacu B, Bugiac C/ după ce]dacă D/ *lipsește* după ce-au încălecat V/ ce au B,C// 20 Și apoi V/ După aceĭa s-au rădicat cu tatarîi și trecînd Nistru s-au dus M,P//

Ceahrin, de ședea cu multe voroave și spaime acestor țări prinpregiur, ce scriu mai sus.

7. Atuncea cu cîteva luni mai nainte, să tîmplas⟨ă⟩ de hotărîs⟨ă⟩ Grigorie-vodă locul țării și stricas⟨ă⟩ capegi-bașe dé la Poartă, ce venis⟨ă⟩ cu ferman, cîteva cîșle tătărăști, împreun⟨ă⟩ cu oamenii lui Grigorie-vodă.

Deci tătarîi, vădzîndu-s⟨ă⟩ toți la un loc, să foarte lăuda asupra lui Grigorie-vodă și asupra țărîi, dzicînd că le-au ars mulțimé de robi și de copii și li-au stricat cîteva geamii. Deci și boĭarii ce era pribégi acolo, Dumitrașco Racoviță hatman și cu ginere-său, Iordache Costache stolnic, făcea și ei multe amestecături la soltanul și la mîrzaci, cu vorbe réle și îndemnături asupra lui Grigorie-vodă.

8. Grigorie-vodă ințelegînd că să laudă soltanul și mîrzacii asupra lui, avea mare grijă și Grigorie-vodă și toat⟨ă⟩ boĭarimea. Și țara încă să bejinis⟨ă⟩. Și era Grigorie-vodă în curți în Iași, închiși cu slujitorii, în tot ceasul așteptînd gata să-l lovască. Și trimitea la soltanul

1 șidea C, șidea acolo B,E,G//2 țărî de prinpregiur E,G//1-2 și șăzînd acolo di-a purure a să lăuda asupra ⟨tuturor M⟩ țărilor ⟨celor P⟩ ci s-au scris mai sus M,P// 2 scriĭe B,G,V// 3 7]8 B,C,E,G,V,M, *lipsește* P/ Atuncea]Iară V, *lipsește* M,P/ luni]zile M, P/ luni de zile V/ mai înnainte B,C,E, mai înnainte vréme V/ tîmplase B// 4 hotărîsă B/ măriĭa-sa Grigorii V/ *după* țărîi *ad.* despre tătarî B,E,G,V/ stricase B/ bașĭa B// 4-5 Grigorie voevoda locul țării cu ferman di la Poartă și stricasă cîtiva cîșli tătărăști M,P// 5 de B,C/ venise B, vinis⟨ă⟩ C/ ce venisă cu ferman de la Poartă E,G, ce venisă de la Poartă V//6 înpreună B, C, dinpreună E,V/ *lipsește* împreun⟨ă⟩ cu oamenii lui Grigorie-vodă M, P/ Grigorii C/ *după* vodă *ad.* di pe locul Moldovii E,G// 7 Decii B,C, *lipsește* M,P/ Tătarîi, văzîndu-să strînși M,P/ văzindu-să B, văzindu-s⟨ă⟩ C/ *lipsește* toți V/ locu B,C/ să]și să G/ *lipsește* foarte M,P// 8 lui]măriisali lui V/ Grigorii C/ voevoda M// 9 li-au arsu B,C/ și cîteva B,C,D,E,G,V,M,P//10 Decii B.C/ *ante* Decii: 9 B,E,G/ *lipsește* Deci și M,P/ Boĭarii cei pribegi M,P/ pribégi ce era acolo B, pribégi ce era acolo la tătarî în Bugeacu, Dumitrașco E,G/ ce]carii V/ *lipsește* acolo M,P//11 *lipsește* Racoviță M,P/ hatmanul B//10-12 *lipsește* acolo... Iordache Costache stolnic V// 12 Iordachi stolnicul B/ stolnicul D,E,G/ stolnicul Iordachi Costachi, fiind acolo la tatari, făce M,P/ și ĭei B,C,V, *lipsește* M,P// 13 vorbe]voroave G/ *lipsește* cu vorbe réle și îndemnături M,P/ asupra țărîi și asupra lui V// 15 8]10 B,E,G,V, 9 C, 12 M, *lipsește* P/ Iară Grigorie-vodă B,G, Iară măriĭa-sa Grigorie-vodă V/ ințălegînd B,C]s-au înștiințat M,P// 16 lui]mării-sale V/ grije B,C/ Grigorii-vodă B,C, măriĭa-sa Grigorie-vodă V//16-2 și ave mari grijă și pentru aceĭa s-au închis în curți în Iași. Și slujitorii iarăși era înlăuntru curții și în tot ceasul aștepta să-i lovască tatarîi. Boĭarii și toată țara s-au bejănit la munti. Grigori voevoda adesa triimete daruri la soltanul să-l înpaci și nu-l pute sătura nici M,P//17 toată boerimea B, C/ bejenisă B, bejenis⟨ă⟩ C//17-18 Și era măriĭa-sa Grigorie-vodă în curțile domneștiV//18 Grigorii-vodă B,C/ în curțile domnești C,D,E,G//19 *lipsește* așteptînd D/ *lipsește* gata B,E,G,V/ să-l]să-i B,E,G,V/ triimitea C, trimitea Grigorii-vodă D/

oamenii săi, cu daruri totdeuna, ca să-l împace. Și nu-l putea sătura nici cu un féliu de daruri.

Era și giupînésele boĭarilor pribegi aice, la poprială, în Iași, de Grigorie-vodă. Trimis-au soltanul un agă al
f. 415 său la domnie, / să le lasă să margă la bărbații lor în Bugeag. Și îndată li-au slobodzit, de s-au dus, cu tot ce-au avut, în Bugeag, la boĭarii lor.

9. Iară pre urmă n-au cutedzat Grigorie-vodă ca s⟨ă⟩ șadză în Iași, ce s-au dus la Botoșeani, de au șădzut cîteva dzile. Și pre doamna-ș au trimis-o la Hotin, di-au șădzut pîn' s-au împăcat lucrul.

10. Audzind Poarta împărăției de atîtea amestecături a celui soltan, au orînduit un sarascheriu, cu cîteva mii de oști turcești, și pre Grigorie-vodă și pre Neculai-vodă, domnul muntenescu, și pre Colceag-beiu cu lipcanii și cu spahiii de Hotin, să margă toți în Bugeag, asupra acelui soltan și a bugigénilor.

Deci acel sarascher au venit cu oaste la Smil, așteptînd să s⟨ă⟩ strîngă și alții acolo.

Neculai-vodă încă au venit pîn'la Gălaț⟨i⟩. Colceag-

1 pre oamenii săi C, pre oamenii mării-sali V/ totdeauna B,C/ înpace B,C// 3 *ante* Era: 11 B,E,G,V, 15 M/ jupînésele B,/C pribégi B,C/ aicea B, C, *lipsește* V// 3-4 Giupînesile ⟨a P⟩ boĭarilor pribegi, Ilinca hătmănĭasa și cu fiica ei, Mărica stolniceasa era la propĭală ⟨opreală P⟩ în Eși, din poronca lui Grigori voevoda M,P// 4 în Iași la poprială V/ de Grigori-vodă C, *lipsește* V/ Triimis-au B, C// 4-5 Soltanul au triimes pre un agă al său cu poroncă la Grigorie voevoda să le lasă să mĭargă la Bugiac la bărbații lor M,P// 5 domniĭe B/ Bugiac B,C// 6 de]și M, P/ s-au dus cu totul ⟨toții P⟩ la Bugeac, la bărbații lor M,P/ ce au avut B,C/ Bugiac B,C//7 boĭarii] bărbații G//8 9]12 B, E,G,V, 10 C/ *lipsește* Iară pre urmă M,P/ măriĭa-sa Grigorie-vodă V/ *lipsește* ca V/ să B// 8-9 Grigori voevoda nu mai cuteza a mai ⟨ședea⟩ în Iași M, Grigorii-vodă n-au mai cutezat a trăi în Eși P// 9 șaze în Iași G, șază la scaon în Iași V/ Botășeani B,C/ de]și M,P/ șezut B,C, șăzut acolo M, P//10 *după* zile ⟨dzile C⟩ *ad.* acolo B,C,E,G,V/ triimis-o C/ de au șezut B,C//11 șezut acolo E,G/ pînă B,C, pînă ce G,V// 10-11 Iar doamna au triimes-o la Hotin și acolo au șăzut pînă s-au liniștit soltanul M,P// 11 înpăcat B,C// 12 10]13 B,E,G,V, 11 C, 16 M, *lipsește* P/ înpărățiii B,C/ atîte B/ S-au înștiințat Poarta de turburare acelui soltan M,P//13 rînduit P/un]pre un B,C,E,G/ cîteva]cinsprăzéci V//14 *lipsește* de P/ oaste turcească B,E,G,V,M,P/ *lipsește* și[1-2] M,P/ voevoda[1-2] M, P/ pre măriĭa-sa Grigorie-vodă domnul Moldovii și V/ Grigorii-vodă C/ Nicolae B, Nicolai C// 15 bei B,C//16 de la Hotin B,C,E,G,V,M,P/ în]la M,P/ Bugiac B, Bugeac C//17 sultan C/ asupra soltanului M,P/ și asupra bugégénilor V, *lipsește* M,P/ bugégenilor B, bugegénilor C// 18 Decii B,C/ *lipsește* Deci acel M,P/ sarascheriu B,C, Sarascheriul M,P/ vinit B,C/ oastea G/ așteptînd]și aștepta pre toți M,P// 19 să B,C/ *lipsește* și alții M,P// 20 Nicolai C, Și Nicolae B, Neculaiu voevoda domnul muntenescu M,P/ vinit B,C/ pînă B,C]cu oaste M,P/ Gălați B,C/ *după* Gălați *ad.* Și din Gălați, isprăvindu-și ⟨de la sarascheriul V⟩ s-au întorsu la scaonul său în ⟨la V⟩ București B,E,G,V// 20-1 Așijderea și Colceag-bei au purces de la Hotin ⟨cu lipcani și cu spahii V⟩ și au trecut pre Prut B,E,G,V/ Colceag-pașa di Hotin cu oaste au trecut ⟨au trecut cu oaste P⟩ M,P//

bei încă dé la Hotin au trecut pe Prut la Smil; iar Gligorie-vodă s-au pogorît dé la Botoșeani pre la Cotnar și au venit iar la Iași. Și au șădzut cu corturili și cu toat⟨ă⟩ oastea lui în cîmpu la Balica vro 2 săptămîni, în postul Crăciunului. Și de la Balica au trecut codrul la Scînteia și au mers în gios pe Bîrlad pîn'la Roșiieci. Și de acolo au mărsu la Fălciiu și au trecut Prutul și au mers la Codrul Chighiieciului, de-au șădzut acolo vro doao, trei săptămîni. /

f. 415v 11. Deci saraschïeriul oștilor au scris cărți la acel soltan să-ș pléce capul, să margă la Poartă, că nu va avea nici o nevoie, iar pre hanul ceastă dată împărăție nu va să-l mazilească.

Deci el, vădzînd acel răspuns de la saraschériul și înțelegînd că și hanul vine cu oaste din Crîm, și alți megiiași pre dincoace, ș-au plecat capul și au purces la saraschïeriul la Smil, de s-au dus la Poartă, fără nici o grijă. Și nu i-au făcut împărățiia nemică.

12. Iară Iusuf mîrza și cu vro doi, trei, mîrzaci au pribegit în Țara Leșască, de au trăit acolo cîtăva vrémé.

13. Iară hanul au stătut di-au ernat în Bugeag pîn-în

1 de C/ *lipsește* iar M,P/ Grigorii B,C// 1-3 iar măriia-sa Gligorie-vodă încă au purces de la Botășeani și au vinit pre la Cotnariu și au mărsu la Iași, la scaonul său. V// 2-5 Grigorii voevoda au purces din Botoșăni, au vinit pe la Cotnariu pre la Eși. Și au eșit cu ordiia în cîmpu la Balica și acolo au șăzut 2 săptămîni, fiind postul Crăciunului M,P// 2 de B,C/ Botășeani B,C/ Cotnariu B,C// 3 vinit B,C/ iară B,C/ șezut B,C/ corturile C//4 toată B,C/ oaste B/lui]mării-sale V//4-5 Balica[1-2]]Frumoasa B,C,D,E,G,V/ vreo doao B,C//5 *lipsește* în postul Crăciunului C/ Și]iar M,P//6 *lipsește* și M,P/ mărsu B, C/ *lipsește* în gios E,G/ pre B,C/ pînă B,C//6-7 *lipsește* Roșiieci. Și de acolo au mărsu la D,V/ Roșiecii lui Negel. Di acolo M,P//7 mersu B/ la Fălciiu]în tîrgul Fălciiului M,P// 7-8 *lipsește* au trecut Prutul... de au șădzut M,P// 8 mersu B,C/ Chighiieciului B,C/ de-au]și au B,E,G,V/ șezut B,C/ vreo B,C// 8-9 acolo au așteptat 3 săptămîni M,P// 9 trii B,C// 10 11]14 B,E,G, 12 C, *lipsește* V,M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P/ sarascheriul B,C// 10-11 Sarascheriul au scris la soltan să-și pleci capul M,P// 11 *lipsește* să-ș pléce capul V// 12 pre hanul cu ace dată nu vre⟨vra P⟩ înpăratul să-l mazilească M,P/ această B,C,D,E,G,V/ înpărățiia B,C//13 maziliască B, C//14 Decii soltanul văzind B,C,D,E,G,V/ răspunsu B,C/ sarascheriul B, C//15 înțălegînd B,C// 14-16 Soltanul au văzut scrisoare sarascheriului; au auzit că și hanul cu tătarîi de Crîm ⟨tătarîi de Crîm cu hanul P⟩ vini asupra lui. Știia și di cielanți megieși că iarăș vin cu oști asupra lui. Pentru aceste poati ⟨poati fi P⟩ ș-au plecat capul M,P// 16 *lipsește* pre V/ *după* dincoace *ad.* numai ce V/ purces]mersu B, E,G,V/ sarascheriul B,C//17 *după* Smil *ad.* și de la Smil au purces B,E,G,V, iar de acolo M,P/ la Poartă]la Poartă la Țarigrad B,E,G, la Țarigrad la Poartă V, la Țarigrad M,P/ fără de B,C,D,E,G,V,M,P/ grije B,C//18 înpărățiia C/ Și nici un rău nu i-au făcut înpăratul M,P, *lipsește* B,E,G,V// 19 12]15 B,E,G, 13 C, 22 M, *lipsește* V, P/ *lipsește* Iară M,P/ mîrzea B,C / *lipsește* și E,G,M,P/ vreo trii B,C/ *lipsește* vro doi M,P//20 pribégit C/ de]și M,P/ vréme B,C// 21 13]14 C,V, 23 M, *lipsește* B,E,G,P/ Iar B, *lipsește* M,P/ Hanul și cu tătarîi crîmleni au ernat M,P/ de au B,C/ Bugiac B,Bugeac C/pînă B,C//

prim⟨ă⟩vară, cu multă cheltuial⟨ă⟩ și silă bugégénilor de crîméni.

Atuncea au scos mai marii Bugeagului și ei văcărit, di-au dat mulți bani hanului, mai sus văcăritul de cumu-i la noi.

Iar Gligorie-vodă, după ce au așădzat pace între dînșii, au venit de la codru, întins la Iași. Și cît au șădzut în codru, fîn, grăunță tot de la tătarî au mîncat toată oaste. Și la purces au pus de-au făcut și o movilă mare în codru, ca să rămîie de pomeniré.

14. Atuncea și Grigorie-vodă, după ce-au venit la Eși din oaste, trimis-au ardzu de jalobă la împărăție pentru stricăciune ce-au făcut tătarîi țărîi și pentru boiarii pribégi, ce sînt rudă lui Mihai-vodă, cum au făcut
f. 416 atîte amestecături la tătarî, fiind / și cu îndemînarea lui Mihai-vodă, de s-au făcut acéstea.

Deci Poarta au bănuit tare lui Mihai-vodă și au făcut ferman la hanul pentru acei boiari pribégi, să-i dea pre mîna lui Grigorie-vodă. Și toată paguba țărîi și cheltu-

1 primăvară B,C/ cheltuială B,C/ *lipsește* și silă V/ bugegénilor B,C//2 *lipsește* de crîméni M,P//3 *lipsește* Atuncea M,P/ Bugiacului B, Bugeacului C/ ei]iei B/ de au C// 3-4 Mai marii Bugeacului au scos văcărit pre tătarîi din ⟨de P⟩ Bugeac și încă mai presus decît văcăritul din Moldova și toți banii văcăritului ï-au dat hanului M,P// 4 sus]mare C/ de cum era C, de cum au fost D/ mai sus văcăritul de cumu-i la noi]și au fost la dînșii văcăritul mai mare de cum era la noi în țară B,E,G,V// 5 *ante* Iară: 16 B,E,G/ Grigorii B,C/ după cïe s-au așezat pacé B/ s-au așezat pacé C,E, G,V// 5-6 După ci s-au așăzat pace între tătarî, atunce au vinit și Grigori voevoda în Iași M,P// 6 vinit B,C/ întinsu B,C]drept V/ la[2]]în B,D,E,G,V/ șezut B,C// 6-7 Cîtă vremi au fost Grigori voevoda cu oaste acolo, în codru, fîn, grăunță, la toată oaste au dat tătarîi, di agiuns M,P// 7 grăunțe B/ mîncat]luat V/ *după* oastea *ad.* lui Grigorii-vodă E,G//8 *lipsește* Și la purces M,P/ *ad. marginal* pus E/ de au B,C/ *lipsește* și E,V/ în codru Chigiiaciului C//9 să rămîie B,C, să fie și să rămîie E/ de]întru B,E,G,V/ pomenire B//8-9 Grigore voevoda au poroncit di au făcut o movilă mari acolo în codru, să fii întru pominiri. M,P// 10 14]17 B,E,G, 15 C,V, 26 M, *lipsește* P/ *lipsește* Atuncea și M,P/ Grigorii-vodă B,C]măriia-sa Grigorie-vodă V/ ce au vinit B, C// 10-15 Grigori voevoda au triimes la Poartă arzu de jalobă asupra tătarălor pentru stricăciune ce au făcut țării și asupra acelor doi boeri pribegi, rudile lui Mihaiu voevoda, pentru amestecăturile ce au făcut la tatarî ⟨la Poartă P⟩ prin ⟨pre M⟩ îndemnare lui Mihaiu voevoda M,P//11 Iași B,C/ arzun B,V, harzu G/ înpărăție C, înpărățiie B// 12 stricăciunea B/ ce au B,C//13 rude B,C,E,G/ *lipsește* ce sînt rudă lui Mihai-vodă V// 13-15 *ad. marginal* cum că au făcut atîte amestecături la tătari, fiind și cu îndemnarea lui Mihai-vodă G//14 *lipsește* fiind și cu îndemnarea lui Mihai-vodă V/ îndemnare B// 15 *lipsește* de s-au făcut acéstea M,P/ acéste B,C// 16 Decii B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* au bănuit tare lui Mihai-vodă și V// 16-18 Poarta au probozit foarti pre Mihaiu voevoda și au triimes ferman la hanul ⟨Poartă P⟩ să dei acei doi boeri pribegi pre mîna M,P// 17 aciei B/ ca să-i dea pre mînule mării-sali lui V// 18 Grigorii B,C/ voevoda M/ toate pagubele B,C,E,G M/ *repetă* și[2] M,P//18-1 cheltuiala ce ar fi făcut B,C, cheltuiala ce au făcut-o M,P// toate pagubele țărîi să le înpliniască de la tătarî și toată cheltuiala ce ar fi făcut măriia-sa Grigorie-vodă cu oaste V//

ial⟨a⟩ ce-ar hi făcut Grigorie-vodă cu oaste să i-o plinească de la tătarî.

15. Atuncea au trimis Grigorie-vodă la hanul pre Darie Donici vel-vornic și pre Sandul Sturdza vel-visternic cu fermanul Porții și cu izvod de pagube. Deci pre boïarii pribégi nu i-au dat; că Iordache au fugit în Crîm la un soltan, feciorul hanului, iară Dumitrașco hatman au fugit teptil preste Dunărea, trăgîndus⟨ă⟩ la Țarigrad, la frate-său, la Mihai-vodă. Ce frate-său nu vrea să-l priimască, temîndu-s⟨ă⟩ de la Poartă să nu oblicească că-i la dînsul. Ce umbla mistuindus-⟨ă⟩ prin Dobrogea din loc în loc.

Iar pagubele de la tătarî i-au plinit toate. 700 pungi bani gata i-au adus în Iași cu niște cămări cu cai. Care lucru era de mirat, unde au isprăvit Grigorie-vodă de au întors tătarîi pagubele moldovénilor; că avea mare trécéré la Poartă. Însă acești bani nu i-au luat toț Grigorie-vodă, ce giumătate i-au dat hanului, și o samă au dat și oamenilor celor cu pagubele.

16. După aceasta, mergînd Costantin postelnicul la / f. 416v Poartă, au oblicit și pe Dumitrașco hatman că-i în Do-

1 Grigorii B,C/ voevoda M/ oastea C/ pliniască B,C, înpliniască G//2 *după* tătari *ad.* și acei bani să-i dei la ⟨lui P⟩ Grigorii voevoda M,P// 3 15]18 B,E,G, 16 C, 28 M, *lipsește* V,P/ *lipsește* Atuncea M,P/ Grigorii-vodă C, măriia-sa Grigorie-vodă V/ Grigori voevoda cu această trebuință au triimes la hanul pre M,P// 4 Dariïe C/ Donici, vel-vornic de Țara de Gios B,E,G/ Sturzea B,C/ vistérnic B,C//5 Decii B,C//5–6 *lipsește* Deci pre boïarii pribégi nu i-au dat M,P// 6 Iordachi stolnicul B,C,E,G,V//6-8 Au simțit mai înnainti Dumitrașcu Racoviță hatmanul ⟨hatman P⟩ și cu stolnicul Iordachi. Deci Iordachi au fugit în Crîm la feciorul hanului, iar hatmanul Racoviță s-au dus tiptil presti Dunăre spre Țarigrad. M,P//7 ficior B,D,E,G,V, ficiorul C/ iar B,C/ hatmanul B,C,E,V//8 *lipsește* teptil V/ Dunăre B/ *după* Dunăre *ad.* în Dobroge V/ trăgîndu-să B// 8-11 *lipsește* trăgîndu-s⟨ă⟩ la Țarigrad... din loc în loc V// 9 *lipsește* la B,E/ la frate-său Mihai-vodă, la Țarigrad G// 8-11 *lipsește* la frate-său, la Mihai-vodă... din loc în loc. M,P//10 temîndu-să B,C/ că-i]că iaste B,C,E,G// 11 mistuindu-să B,C/ Dobroge B,C/ locu[1] C, locu[2] B//12 Iară B/ i-au]au V, li-au G/ șepte ⟨șapte C⟩ sute de pungi de bani B,C,D,E,G,V// 12-16 Hanul au înplinit pagubile Moldovii de la tătarî: 700 pungi bani gata. Iar pre numiții boïari pribegi n-au avut de undi să-i de. Darii Donici și cu Sandul Sturza di la hanul s-au întors la Eși ⟨Sturza s-au întorsu înnapoi în Eși P⟩ aducînd aceli 700 pungi bani. Cu toți s-au merat cum di au isprăvit Grigori voevoda un lucru mari ca acesta. Însă această norociri i-au slujit, fiindcă ave mari treciri la Poartă. M,P// 13 *lipsește* gata G,V/ i-au adus cu néște cămări în Iași V/ néște B/ *lipsește* cu cai V// 14 undé B,C/ Grigorii-vodă B,C, măriia-sa Grigorie-vodă V//15 întorsu B,C/ trecere B, treceré C//16 *lipsește* Însă acești M,P/ toți B/ Grigorii B,C//16-17 Însă o samă de bani au dat și hanului V// 17 giumătaté B/ și]iară M,P/ o samă de bani C,D,V/ *lipsește* și[2] M,P// 19 16]19 B,E, G, 17 C, 34 M, *lipsește* P/ Dupre aceasta B, E, *lipsește* M,P/ Costantin Ipsilant postelnicul G//19-1 Postelnicul Costantin s-au dus la Poartă. S-au înștiințat pentru hatmanul Dumitrașcu că esti în Dobroge tiptel. M,P// 19-20 *lipsesc* V// 20 Poartă] Țarigrad E/ *lipsește* și B,E,G/ pre B/ hatmanul B,C,E/ că-i]că iaste B,E,G, că era C/ Dobroge B,C//

brogea, la un sat, teptil. Și fiind aproape de calea lui Costantin postelnicul, au umblat cum au putut și l-au prins. Și făcînd știré lui Grigorie-vodă, au și trimis de l-au ferecat în obedzi și l-au închis în Iași. Și l-au pus la grea închisoaré cîteva luni, pîn-au dat cîțva bani, și apoi, ertîndu-l, l-au slobodzit. Și ducîndus-⟨ă⟩ la satul lui, la Ferești, au mai trăit trei, patru dzile și au murit.

17. Iară în al treilea an a domniei lui Grigorie-vodă s-au făcut de cătră toate părțile bună pace. Și s-au apucat di-au acoperit mănăstirea Balica cu oale și au tencuit-o pre dinafară și au făcutu-i și tindă, și au zugrăvit-o peste tot pri dinlontru, și zid împregiur, și clopotniță, și curți de piatră. Și au îndzăstrat-o cu toate, cu veșminte, cu odoar⟨ă⟩ și cu bucate, și cu robi și moșii și vii, ca pre o mănăstire, deplin.

Așijderea au mai făcut curți scumpe și hălășteu cu iaz la Frumoasa, să fie de primblare domnilor.

1—7 *lipsesc* V// 2 *lipsește* Costantin postelnicul M,P/ au umblat cum au putut]s-au nevoit M, P//3 prinsu B,C/ Și făcînd]Au făcut M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M// 3-4 Îndată au triimes și ferecîndu-l în obezi l-au adus la Eși M,P// 5 închisoare C/ pînă B,C, *lipsește* M,P/ cîțiva bani C]cîteva pungi de bani B,E,G/ *lipsește* apoi, ertîndu-l M,P/ ducîndu-să B, ducîndu-să acasă E/ la casa lui, la satul lui C/ la Ferești, la casăle lui G/ *lipsește* la[2] M// 7 și au mai trăit puțină vréme și au murit B,D,C, au mai trăit puțină vréme, vreo doao luni, și au murit E,G/ Fereștii, în țîn⟨utul⟩ Vasluiului, presti patru zili au murit M,P// 8 17]20 B,E,G, 18 C, 35 M, 3P/ *lipsește* Iară M,P/ treile B, triilea C/ a domniii C, al domniii B,E/ a domniii mării-sali lui V/ Grigorii B,C/ voevoda M// 9 *lipsește* bună G/ s-au apucat Grigorii-vodă E,G, s-au apucat măriïa-sa Grigorie vodă V//9-11 s-au făcut paci din toati părțile. Deci Grigori voevoda s-au apucat di au făcut acesti pomeniri ⟨această pomenire P⟩. Au acoperit biserica di la mănăstire Balica cu oali. Au tencuit biserica pi dinafară foarti bini. Au făcut tindă, pridvor, au zugrăvit-o M,P// 10 de au acoperit B,C/ Balica]Svïatii Arhanghel⟨i⟩ la ⟨de la G⟩ Frumoasa B,C,E,G,V/ mănăstirea Sf⟨î⟩ntului Arhanghel ce iaste zidită de Isac Balica hatmanul la Frumoasa cu oale D/ și o au tencuit B,E,G,V// 11-12 și i-au făcut pridvor și o au zugrăvit preste tot pre dinlăuntru și i-au făcut și zid înpregiur de piatră V//11 denafară B,C/ și i-au făcut B,C,D,E,G/ *lipsește* și[2] C/ tindă]pridvor B, C,D,E,G/ și o au zugrăvit B,E,G/ preste B,C//12 pe ⟨pre C⟩ dinlăuntru B, C,E,G/ și i-au făcut și zid înpregiur B,C,E,G/ și[1]]făcut-au M,P/ *lipsește* și[2] M,P//12-13 și clopotniță și clopote și curți de piiatră domnești, au făcut în mănăstiré. E/ curți de piatră domnești ⟨curți domnești de piiatră G⟩ au făcut în mănăstire B,G/ curți de piiatră înlăuntru, domnești C, curți de piatră, domnești, înlăuntru V// 13 Și o au îndzăstrat-o cu de toate B/ cu de toate E,G,V]cu bucate, cu de toate C/ cu[3]]și cu E//12-14 clopotniță bună de piïatră și curți frumoase di piïatră. Au înzăstrat-o cu odoară, veșminti, cu bucate, cu moșii, cu robi țigani și cu vii M,P// 14 odoară B, C/ *lipsește* și cu bucate C/ *lipsește* și[1-2] G/ și cu moșii și cu vii B,C,D,E,V, cu moșii și cu vii G//15 mănăstiré B,C//16 *lipsește* Așijderea M,P/ Mai făcut-au M,P/ curți domnești scumpe B,E, curți scumpe, domnești D, curți scumpe și frumoas⟨e⟩ C, curți domnești frumoase și scumpe G, curți scumpe și frumoase, domnești V/ scumpe]frumoasă M,P/ cu iaz] mare B,C,E,G,V// 17 *lipsește* la Frumoasa M,P/ primblaré B,C//

18. Făcut-au și turn mare pe poartă, în curte domnească, și ceasornic mare. Așijdere și 2 cișméle, fîntîni aduse pre oale, cu multă cheltuială, una denainte porții f. 417 curții domnești și una denainte / feredeului. Așijderea și feredeul l-au mai tocmit. Mai tocmit-au și cîteva cas⟨ă⟩ în curțile domnești și odăile simenilor și la grajduri, ce era stricat, tot au tocmit.

Făcut-au casă frumoasă și-n Galata, și au tocmit chiliile la Bîrnova. Așijderea și la Bărboiu au făcut turn și au acoperit-o. Și multe sfinte biserici au dires și au tocmit.

19. Iară cînd au fost în al patrule an a domniei lui, în anul 7238 ⟨= 1730⟩ murit-au și Neculai-vodă, domnul muntenesc, unchiul lui Grigorie-vodă. Și l-au îngropat în mănăstirea ce-i de dîns⟨ul⟩ zidită la Văcărești. Iar în locul lui au rădicat munténii pe fiiul său Costantin-vodă.

Și i-au rămas lui Neculai-vodă 3 ficiori, cari mai pe urmă 2 au eșit domni, Cos⟨tan⟩tin și Ion, precum le scriu înainte istoriile. Iar unul, Alecsandru, vreme înainte va arăta.

---

1 18]21 B, G, 19 C, 10 M, *lipsește* E,P/ turnu B,C/ mare]înnalt C, foarte înnalt B,D, E,G,V/ în curte domniască, pre poartă B,E,G,V/ curtea domniască C// 1-2 Făcut-au în Eși la curte⟨a⟩ domnĭască, la poartă, un turnu mari de piĭatră. Pus-au un ⟨Pusu-i-au și un P⟩ ceasornic mari întru acelaș turnu M,P// 2 *după* mare *ad.* pentru înștiințarea vremii C,V/ Așijderea B,C]Făcut-au M,P/ doao B,C// 3 adusă B,C// 3—4 de naintea[1-2] C, dennainte[2] B/ una[2]]alta V// 4 *lipsește* Așijderea și M,P//5 Tocmit-au feredeul. Tocmit-au cîtiva casă în curțile domnești M,P/ feredeul l-au mai dires și l-au mai tocmit E,G/ tocmit-au]dires-au E,G/ case B,C// 6 siménilor B, siimenilor C/ *după* siimenilor *ad.* de nou li-au făcut ⟨toate B,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ grajdiuri B// 6-7 *lipsește* și odăile... tot au tocmit M,P// 7 tot au dres și au tocmit și au acoperit C, tot au dires și au tocmit E,G// 8 Au mai făcut G/ case frumoase B,C/ și în Gălata B, în Gălata M, la Gălata P, și în mănăstirea Gălata C,D/ *lipsește* și[2] M,P/ case frumoase și în mănăstiré în Gălata și au dires și au tocmit chiliile la mănăstiré la Bîrnova E,G/ Tocmit-au chiliĭa ⟨chilii P⟩ în Bîrnova M,P// 9 *lipsește* Așijderea M,P/ *lipsește* Așijderea... au coperit-o B,E,G/ și mănăstirea la Bărboiu V/ la mănăstiré la Bărboiu au făcut turnu, clopotniță pe pridvor ⟨deasupra pridvorului D⟩ C,D// 10 și au acoperit-o D, și o au acoperit V// 9-11 Acoperit-au bisărica di la mănăstire Bărboiu. Făcut-au și clopotniță și ⟨și M⟩ alti multi sfinti bisărici au tocmit și au coperit M,P// 10 Și alte multe sfinte bisérici și mănăstiri ⟨mănăstiri și biserici V⟩ B,E,G, V/ Și alte multe sf⟨i⟩nte mănăstiri, bisérici, au dires și au tocmit și au acoperit C// 12 19]20 C, 21 E, 22 G, *lipsește* B/ *ad. marginal* au fost E/ patrulea C/ domniii lui Grigorie-vodă C,D/ *lipsește* în anul 7238 D// 12-20 *lipsesc* M,P// 13—14 al patrulea an al domniii lui Grigorie-vodă, răpousat-au ⟨murit-au G⟩ și măriĭa-sa Nicolae-vodă, domnul muntenescu, în anii 7238 ⟨= 1730⟩, unchiul ⟨mării-sale B,V⟩ lui Grigorii-vodă B,E,G,V//13 murit-au răposat-au D/ Nicolai C//14 muntenescu C,D/ *după* muntenescu *ad.* în anul 7238 D/ Grigorii C// 15 ce-i]ce iaste B,C,D,E,G,V/ dînsul B,C/ Vicarești G// 16 locul lui Nicolae-vodă E,G,V/ munténii domnu C,E,G,V/ pre fiiu-său C,V// 17-20 *autograf Neculce* A, *lipsesc* B,C,D,E,G,V//

20. Iară în scurtă vrémé făcutu-s-au mare zorbà în Țarigrad, rădicîndu-s-inicearii asupra lui sultan Ahmet. Și l-au scos de la împărăție și au pus pre un nepot a lui, anume sultan Mahmut. Și-ntr-acea zorbà multe capete au perit și mulți veziri s-au mazilit. Și să can potoliĭa zorbaoa și iar să scorniĭa.

Atunce mazilind pre veziriul, găsit-au multă avére la dîns⟨ul⟩, iar mai multă au găsit la chihaeoa lui. C-au aflat mai bine de 40.000 pungi bani, fără drugi de aur sleiți și alte odoară. Că atunce dedésă voĭe de bea mai toț f. 417[v] turcii vin. Pentru aceiĭa s-au făcut/zorbà, de au schimbat împărații.

21. Atunce și Mihai-vodă aflînd vréme, au mazilit pe Costantin-vodă din Țara Muntenească, de n-au plinit încă bine luna cu domnie după moartea tătîne-seu.

22. Atunce au mazilit și pe Adli Gherii, hanul tătărăsc, și au pus pre Caza Cheri, carii și-l poftis⟨ă⟩ ei mai nainte. Și au eșit și Medli Gherii soltan, care fuses⟨ă⟩ cu zorbaoa.

23. Atunce zorbalele au găsit pe un casap sirbu,

---

1 20]22 B,E, 21 C, 23 G, 36 M,*lipsește* P/ *lipsește* Iară în scurtă vrémé M,P/vrémĭe B, vréme C/ În Țarigrad s-au făcut mari zorbà M,P// 2 rădicîndu-să C/ Enicerii s-au rădicat M,P/asupra înpăratului soltan Ahmet C/ *corectat* Ahmet A/ *după* Ahmet *ad.* înpăratului turcescu B,E,G,V//3 Și]de B,E,G/de la]din M,P/ înpărățiĭe B,C/ și au pus]iar în locul lui au pus înpărat pre nepotul său ⟨lui P⟩ M,P/au pus înpărat B,E,G/nepot a lui de frate E,G,V// 4 anumé B,C/ soltan B/ Și dintr-acĭa B, E,G,V, Și întru acea C//4-10 *lipsește* Și-ntr-acea zorbà...și alte odoară. M,P//5 viziri C// 7 Atuncea B,C/ viziriul C/ averé B, avere C//8 dînsul B,C/ iară B]dar V/ mai multă avere ⟨avére C⟩ B,C,D,E,G,V/ chihaiaoa B,C/lui]veziriului B,E,G,V, viziriului C,D/ Că au B,C// 9 patruzăci de mii de pungi de bani B,C,D,E,G,V/fără de B,D,E,G]și V//10 odoară scumpe B, odoară multe și scumpe E,G,V/atuncea B,C/ didésĭe B,C/ toți B,C//9-12 Și acea zorbà s-au făcut că le dedesi voĭe di bĭa mai toți turcii ⟨turcii mai toți P⟩ rachiu și vin M,P//10-12 *lipsește* Că atunce... au schimbat înpărații. V//11 Și pentru G/ acéĭa C// 12 înpărații B,C// 13 21]22 C, *lipsește* B,E,G Atuncea B,C/ *lipsește* și D// 13-15 *lipsesc* M,P// 14 pre B,C/ Munteniască B,C/ plinit bine o lună de zile V// 15 o lună de zile C,E,G/ domniĭa B,C/ după cĭe au murit tată-său, Nicolae vodă B,E,G, după cĭe au murit tată-său V/tătîne-său C// 16 22]23 B,C,E, 24 G, 37 M, *lipsește* P/ Atuncĭa B, Atuncea C]Înpăratul M,P/au mazilit înpărățiĭa C, au mazilit Poarta V/ *lipsește* și[1] D,V,M,P/Adli Gheri C]Medli Gheri B,E,G,V/ tătărăscu B,C/ *după* tătărăscu *ad.* fiind înpărățiĭa noao B,E,G// 17 li-au pus M, l-au pus P, au pus han C/ Caza Cheri han E,G,V/ Caza Cheri han pre carele și-l poftise ĭei mai înnainte B/carii]pre careli C,D,E,G,M,pre care V,P/și-l ⟨îl M,P⟩ poftisă C,M,P/ei]tatarîi V,M,P, tătarîi ei C,E,G, ĭei tătarii D/ mai înnainte ⟨vréme E,G,V⟩ C,E,G,V//18 Atunce au eșit și soltanul Medli Gherii, cari făcusă zorbà M,P/ au eșit atuncea ⟨*lipsește* atuncea D⟩ din Țarigrad și Medli ⟨Adli B,E,G,V⟩ Gheri soltan carele ⟨careli C,D⟩ fusésĭe B,C,D,E,G,V//19 23]24 C, 39 M, *lipsește* B,E,G,P/ Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ zorbaleli C]Zorbagii din Țarigrad M,P/ pre B,C//19-1 pre un sirbu anumi Buzucachi ⟨Buzucan P⟩ casapul M,P//

anume Buțucachii, priĭaten al lor, și ducîndu-l la veziriul cel nou, l-au făcut, fără voĭa lui, de l-au îmbrăcat în căftan, să fie domn în Moldova. Ce îmbrăcîndu-l, nu i-au dat ferman să-l trimiță aicea mai în grabă.

24. De aceasta oblicind Grigorie-vodă, spus-au tututor boĭarilor. Și s-au sculat toți boĭarii de au scris la Poartă cum nu le trebue acela domn, și s-au gătit să fugă. Și fiind aice și un turc mare, ce venis⟨ă⟩ cu căftan, [și] au mărs toți boiarii la acel turcu de i s-au rugat. Și spuind turcul la Țarigrad cumu-i pofta boerilor, mîniĭatu-s-au împăratul și veziriul. Și pre mulți de acei cu zorbaoa au tăĭat, de i-au mai împuținat. Și au tăĭat atunce și pre acel domnișor Buțucachii-vodă, nepurces încă din Țarigrad. Și de iznoavă au trimis alt căftan de domnie lui Grigorie-vodă. /

f. 418 25. Tot atuncea au mărs mîrzacii, cîțva, la Țarigrad de au pîrît pe hanul cel mazil pentru cîte răutăți li-au făcut. Și au jăluit și pre Grigorie-vodă de bani⟨i⟩ ce li-au luat și de alte multe strîmbătăți ce-au avut.

---

1 anumé B,C, pre anumé V/ priĭatin B/priiatin ai lor A,C, *lipsește* M,P/ ducîndu-l] l-au dus M,P/ viziriul C// 1–4 la viziriul cel nou să-l facă domnu Moldovii. Veziriul s-au temut de zorbagii și au înbrăcat cu caftan pre Buzucachi și l-au făcut domnu Moldovii ⟨au înbrăcat pe căsap cu căftan de domniĭa Moldovei P⟩ dar ferman nu i-au dat, M,P//2 fără de B,C,D/lui] veziriului G/înbrăcat B,C, înbrăcat veziriul E/caftan B,C//3]fiie B/domnu B,C/Ce]Și B,E,G//3-4 *lipsește* Ce... mai în grabă V/ înbrăcîndu-l B, înbrăcîndu-l cu caftan C//4 *lipsește* să-l trimiță aicea mai în grabă. M,P//5 24]25 C,G, 40 M,*lipsește* P/ S-au înștiințat Grigori voevoda și au spus M,P/Grigorii-vodă B,C, măriĭa-sa Grigorie-vodă V// 6 *lipsește* Și s-au sculat M,P/ Boĭarii toți M,P/ *lipsește* de M,P//7 cum că M,P/ nu le trebuĭe acela ⟨*lipsește* acela G⟩ să le fiie domnu B,E,G/ trebuĭe C/ domnu C/ *după* gătit *ad.* boĭarii M,P/ *după* fugă *ad.* în Țara Ungurească B,E,G//8 aicea B,C/ turcu B,C/ Era un turcu mari în Iași carile vinisă M,P/ venisă de la Țarigrad cu caftan de înnoirea domniii lui Grigorii-vodă, mers-au B,E,G, vinis⟨ă⟩ la Grigorii-vodă cu caftan de înnoirea domnii, mers-au C/ *lipsește* și[2] V//9 mers-au M,P/ mers-au toți boĭarii la gazda acelui turcu V/ de]și M,P/ *după* rugat *ad.* dzicînd că nu le trebuĭe alt, fără de Grigorie-vodă V//9-10 Și mergînd turcul la Țarigrad și spuind cumu-i ⟨cum iaste E,G⟩ B,E,G, Și purcegînd turcul și mergînd la Țarigrad și spuind turcul la Poartă cum iaste V//10 boĭarilor B, boiarilor C/ Turcul, după ce-au vinit în Țarigrad, au spus cerire boĭarilor M,P// 10-11 S-au mîniĭat înpăratul și viziriul pre zorbagii M,P//11 înpăratul B,C/viziriul C/de acei cu zorbaoa]zorbagii M,P//12 i-au tăiat[1] B,E,G,V/i-au ⟨au P⟩ tăĭat, între cari au tăĭat și pre acel M,P/ înpuținat B,C/atuncea B,C// 13 domnișor anumé B,E,G/ voevoda M, *lipsește* V/ fiind încă nepurces din Țarigrad B,E,G,V, *lipsește* M,P/ nepurces fiind D,nepurces încă fiind C// 14 de iznoavă]iarăși B,C,E,G,apoi D, *lipsește* V/ au triimis C, *lipsește* D/ caftan B,C/de domniĭe B]de înnoirea domniii E/lui]mării-sali lui V//15 Grigorii B,C/ voevoda M//16 25]26 C,G,41 M,*lipsește* P/*lipsește* Tot atuncea M,P/Cîțiva mîrzaci au mersu la Țarigrad și s-au jăluit pre hanul M,P/mărsu B,C/cîțiva B]din Bugeacu E,G//17 pre B,C/cîte răutăți]strîmbătățile ci M,P//18-19 făcut și asupra lui Grigori voevoda pentru banii ci au ⟨ce li-au P⟩ luat di la dînșii și de alte strîmbătăți M,P// 18 jeluit B,C/ Grigorii B,C//19 ce au B,C//

Deci Poarta au orînduit aceasta la pașa de Tighinea, trecînd Caza Cheri han pre acolo, să ĭa sama și să-i așédze. Atunce au venit și Iusuf mîrza din pribegie de la léși. Și viind prin Iași, l-au dăruit Grigorie-vodă foarte bine, ca să-l fac⟨ă⟩ priĭaten pre un cîine. Și mergînd la hanul, l-au priimit bine și-ncă l-au și dăruit.

26. Iar înainte aceștii zarve făcutu-ș-au pace și Iordache stolnicul de către Grigorie-vodă. Și viind din Crîm, l-au priimit vodă și l-au ertat de toate greșelele lui. Și-ncă i-au făcut și un rînd de haine și i-au dat și din bucate. Și iar îl luas-în dragoste, socotind că-ș va părăsi năravul și a fi cu bine domniei și cu priință. L-au trimis la Tighinea pentru acei mîrzaci ce pîrîs⟨ă⟩ pre Grigorie-vodă la Poartă, ca să stea la soltanul și la mîrzaci să așédze acest lucru, știindu-l că s⟨ă⟩ știĭe cu dînșii.

27. Iară după ce-au agiunsu la Tighinea, n-au căutat spre slujba lui Grigorie-vodă și s-au apucat iar de alte amestecături să fac⟨ă⟩, mai mare decît céle dintîiu. Și

f. 418[v] la Grigorie-vodă scriĭa într-un chip, iar către alți / boĭari de aice din țară scriĭa într-alt chip, cum că ĭaste gata

---

1 Decii B,C, *lipsește* M,P/ au]i-au G/ Poarta i-au orînduit la pașa M,P/ pașĭa B,C// 2 trecînd pi acolo Caza Gherii hanul să-l ĭai ⟨să le ĭa⟩ sama M,P/ hanul cel nou G/ așaze C//3 Atuncea B,C, *lipsește* M,P/ vinit B,C/ mîrzea B,C/ pribegiĭe B,C// 3–4 Isuf mîrza din pribegiĭe di la leși au vinit în Iași. Și l-au dăruit M,P// 4 Grigorii B,C/ voevoda M/ *lipsește* foarte bine M,P//5 facă B,C/ priĭatin B, priiatin C/ *lipsește* pre un cîine B,C,D,E, G,V// 6 și încă B,C// 5–7 *lipsește* Și mergînd... aceștii zarve M,P// 7 26]27 C,G, V, 47 M, *lipsește* P/ Iară înnaintea B,C/ pacé B/ Iordachi B/ Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului vornicului C// 7–8 Iordachi stolnicul ș-au făcut paci de către M,P// 8 Grigorii C/ voevoda M/ *după* Crîm *ad.* în Iași M,P// 9 vodă]Grigorii-vodă ⟨voevoda M⟩ G,M,P/ greșelele lui] ⟨céle V⟩ ce-i greșis⟨ă⟩ C,V/ Și încă B,C, *lipsește* M,P/ Și i-au făcut V// 10 *corectat* haine A/ *lipsește* și[2] M,P/ bucate]viti M,P//11 iară îl luasă B, iarăș l-au luat M,P/ și socotind C,V// 12 domniĭei B, domniii C/ cu bine și cu dreptaté domniii B,G, cu bine și cu dreptate și cu priință domniii V, domniii cu dreptate și cu priință C] cu credință către domniĭe M,P/ Și l-au trimis G//13 acĭei B/ pîrîsă B/ Grigorii B//12–15 Grigori voevoda au triimes pre Iordachi stolnicul la pașa de Tighine și la soltanul ca să stei la giudecată cu mîrzacii acei ce-l pîrîsă la Poartă și să așăzi acest lucru, socotind că să știe cu dînșii și va pute isprăvi mai lesni M,P// 15 să știĭe B, să știe C// 16 27]28 C,G,V, 49 M, *lipsește* P/ Iară Iordachi stolnicul B,C,E,G,V/ ce au C, cĭe au B// 16–18 Iordachi stolnicul, după ci au vinit la Tighine, nu s-au silit să facă slujba lui Grigorii voevoda, ci s-au silit să facă alte amestecături M,P// 17 Grigorii C/ iară B,C, *lipsește* V// 18 facă B,C/ mai mari să facă G/ mari B,C,E/ céli C/ dintîi B,C/ *lipsește* mai mare decît céle dintîiu M,P/ *lipsește* Și M,P// 19 Grigorii B,C/ *lipsește* alți C/ boiarii C// 20 aicea C/ din]de V// 19–1 iar la boĭari într-alt chip; înștiința pre boeri cum că Poarta au dat domniĭa lui M,P//

domniĭa lui Costantin Duca-vodă dată de la Poartă, protivindu-s⟨ă⟩ și el minciunilor tătarîlor.

Iar acei era anume Costantin Costache hatman, văr primare cu Iordache stolnicul, cu frate-său Gavriil păharnic și Ioan Păladi vel-vornic și cu fiiu-său Toader vel-ban și Toader Costache stolnicul și cu Iordache Ca⟨n⟩tacuzino spatariul și alții mulți. S-au făcut toți la un cuvînt, pre scrisorile lui Iordache, fecior Lupului, și să sfătuisă ca să fugă la soltanul, să stea pricină Ducăi-vodă, să nu fie, și să-ș rădice pre unul dintre dînșii domn.

Și așea au îmblat cu acest sfat cîtăva vrémé, nici să ducea nici spunea lui Grigorie-vodă, ce sta în cumpene și să mira ce or face: fugi-or, au spune-or lui Grigorie-vodă? Unii dintre dînșii dzicea să fugă, alții dzicea să spue lui vodă, pîn-au oblicit Grigorie-vodă ce vor să facă ei, cum giuruĭa hanului țara, din Prut încolo să fie loc tătărăscu, numai să le isprăvască acest lucru pre voĭe, să-ș rădice domn dintre dînșii pre cine or socoti ei.

1-2 că iaste dată de la Poartă domniĭa Moldovii lui Costantin Duca-vodă, protivindu-să și el V// 2 protivindu-să B/ *lipsește* protivindu-s⟨ă⟩ și el minciunilor tătarîlor E,M,P// 3-4 Iar acei boiari la carii scriĭa era anume: Costantin Costache hatman și cu frate-său Gavriil păharnicul, carii era veri primari D// 3—6 Boĭarii la cari scriĭa ⟨scrisăsă P⟩ Iordachi stolnicul sînt aceștiĭa: hatmanul Costantin Costachi, Gavriil paharnicul, Ioan Paladi vornic, Toader Paladi ban, Toader Costachi stolnic M,P// 3—7 Iar boĭarii la carii scriĭa era anumé Costantin Costachi hatman și frate-său Gavriil vel păharnic, carii era veri primari cu Iordachi stolnicul, ficiorul Lupului și alții mulți B,E,G, Iar acei boĭari ce le scriĭa era anumé Costantin Costachi hatman și cu frate-său Gavriil păharnicul,carii era veri primari cu Iordachi stolnicul și alții mulți C// 5—7 *ad. marginal* și Ion Păladi vel-vornic și fiiu-său Toader Păladi vel-ban și Toader Costachi stolnicul și Iordachi Cant⟨acozino⟩ spăt⟨ariul⟩ D// 3-9 Iar boĭarii la carii scriĭa era anumé Costantin Costachi hatman și frații lui carii era veri primari cu Iordachi stolnicul,ficior Lupului, și să sfătuisă boĭarii ca să fugă V// 6-r. 4 din p. urm. stolnic, spatariul Iordachi Cantacozino Delĭanul. Acestiĭa și alți mulți, pre scrisorile ⟨scrisoare P⟩ lui Iordachi s-au unit toți la un cuvînt și s-au sfătuit să fugă la hanul ⟨Delĭanul M⟩. Grigori voevoda s-au înștiințat de sfatul lor, că aceștiĭa boeri făgăduĭa hanului tot locul din Prut încolo, numai să le facă nevoĭa lor,adică să-și rădice ei domnu dintre dînșii.Și i-au prins pre toți și ferecîndu-i în obezi i-au pus la închisoari;pre fiișticari diosăbit M,P//7 cu toții D//8 Iordachi C,Iordachi stolnicului B,Iordachi stolnicul D,E,Iordachi Costachi stolnicul G/ficior B,C//9 *lipsește* ca G/și să stea V/pricină lui Costantin Duca-vodă D//10 să nu fiĭe domnu aicea ⟨*lipsește* aicea G,V⟩ în Moldova, și ⟨ce C⟩ să-ș ridice ĭei ⟨*lipsește* ĭei E⟩ pre unul B,C,E,G,V/domnu C/*după* domn *ad.* pre carele vor socoti V// 11 așĭa B, așa C/ umblat B,C/vrémĭe B, vréme C// 12 spune B/Grigorii B,C, *lipsește* G/*lipsește* ce sta în cumpene C//13 *după* mira *ad.* și socotiĭa C/ spune-vor C/ Grigorii C//12-14 *lipsește* ce sta în cumpene... Grigorie-vodă B,E,G,V//14 Iar unii B,E,G, Și unii V/ dzicĭa^{1} B/iar alții B,E,G,V//15 spuĭe B/spuĭe lui vodă. Și să mira ce vor face; și tot așĭa au umblat pînă ce au oblicit V/ spue lui Grigorii-vodă C,G/ pînă B,C/ Grigorii B,C//16 ei]ĭei B,C/cum au fost giuruind hanului C,E,G,V/ locu B//17 acestu C/ voĭa lor B,E,G//18 domnu B/ vor socotii C, ar socoti V/ei]ĭei B,C//

28. Deci au și prins pre acei boĭari ce era în Iași și i-au închis. Și au răpedzit și la cei dé la țară, de i-au prins,
f. 419 și, ferecîndu-i, i-au adus și i-au pus la / închisoaré: pe unul într-un loc, pre altul într-alt loc.

29. Iară pre Iordache stolnicul, feciorul Lupului, nici l-au mai adus la Grigorie-vodă să-l giudece; și cum l-au adus în Iași, l-au și dus înainte porții, la cișmĭa, și au poroncit de i-au tăĭat capul. Iar pre ceĭalalți i-au mai ținut oarece închiși și i-au ertat, puind pre unii la giurămîntu, pe alții și fără giurămînt.

30. Atuncea au pus pre Costantin Ruset vornic de Țara de Gios, iar pe mine, Ioan Neculcé biv-hatman, m-au pus vornic de Țara de Sus și pe Sandul Sturdzea hatman și pe Costache Razul spatar mare și pe Andreĭaș Ruset visternic mare. Și așea s-au potolit acéle calabalîcuri.

Fugit-au atunce Gavriil păharnic la Bugeag, și multe vorbe réle au grăit cătră sultanul și cătră hanul pentru

---

1 28]29 C,G,V/ Decii C/ Decii oblicind Grigorii-vodă au și prinsu B,E,G,/prinsu C/ aciei B,V//2 Și au triimis și de la cei E.G/ciei B/de B,C/prinsu B,C//3 închisoare B/ pre B,C//4 locu$^{1-2}$ B,C//5 29]30 C, 52 M,*lipsește* B,E,G,V,P/Iar B,*lipsește* M,P/ Iordachi B,C/stolnicul Iordachi M,P/*lipsește* feciorul Lupului M,P/fecior G,ficiorul B//5-8 ficiorul Lupului,după ce l-au adus la Iași l-au închis doao,trii ceasuri și nu l-au mai dus înnainte lui Grigorii-vodă să-l giudece,ce l-au și scos înnainte porții curții domnești,la cișmea, și au poroncit Grigorii-vodă de C, feciorul Lupului, aducîndu-l în Iași, l-au închis la simeni și piste doao,trii ceasuri l-au scos denainte porții curții domnești la cișmea și i-au tăĭat capul V//6 adus]dus B,E,G/Grigorii B/ voevoda M/și]ce B,E,G,M,P//7 adus în Iași, l-au închis la siiméni și preste doao, trii ceasuri l-au scos și l-au dus dennainte porții curții domnești, la cișmea B,E,G/ l-au ⟨și M⟩ scos la cișme înnainte porții și M,P/l-au închis doao,trii ceasuri la siimeni și l-au și scos dinnaintea porții curții domnești,la cișmea, și au poroncit Grigorii-vodă D/*după* poroncit *ad.* Grigorii-vodă G//8 ceĭalalți boĭari B,C,D,E,G,V/ *lipsește* mai M,P//9 oarecĭe B]puțînă vremi M,P, oarece puțînă vréme E/ puindu B/ giurămînt C//9–10 închiși, apoi pre unii i-au giurat și i-au slobozit.M, închiși și apoi pre unii i-au giurat și i-au slobozit, iar pre alții și negiurați i-au slobozit. P//10 pre alții C]iar pre unii B, iar pre alții E,G/ fără de D,V/ *lipsește* pe alții și fără giurămînt M/ fără de ⟨*lipsește* de C⟩giurămînt i-au slobozit B,C,E,G//11 30]29 B,E, 31 C, *lipsește* V,M,P, *după* pus *ad.* Grigorii-vodă G/ Rusăt vornic mare C, Rusăt vel-vornic B,D,E,G,V//11-14 Și atunce au schimbat boĭariile: Costache Roset vel-⟨biv P⟩ vornic,Ioan Neculce vel-vornic, Sandul Sturza hatman M,P//12-13 pre ⟨și pre C⟩ Ion Neculcé ⟨Neculce C⟩ biv-hatman D⟩ vel-vornic ⟨vornic mare C⟩ de Țara de Sus B,C,D,E,G,V//13-14 *lipsește* și$^{1-2}$ B,E,G,V/ pre$^{1-3}$ B,C/ *lipsește* și pe$^{2-3}$ M,P/ Costachi B,C/ spătar mare B,C]vel-spatar M,P//15 Andriĭaș Rusăt B,C,V/ visternic B,C/ *lipsește* mare B,C/așĭa B, așa C/ acéli B,C/ calabalîcuri B,C/ *lipsește* Și așea... calabalicuri. M,P// 17 *ante* Fugit-au: 30 E, 31 G/atuncea B,C/ Gavriil Costachi păharnicul C,D,E,G/ păharnicul B,V/ Gavrill paharnicul au fugit la ugeac M,P/ Bugiac B, Bugeac C//18 *lipsește* vorbe réle V/ răli pentru Grigori voevoda au vorbit cătră hanul și cătră soltanul M,P/ răle E/ cătră sultanul și cătră hanul au grăit pentru Grigorii-vodă C/ soltanul B//

Grigorie-vodă. Iar pre urmă l-au dat lui Grigorie-vodă de grumadzi. Ce Grigorie-vodă nu i-au făcut și l-au ertat; nici s-au uitat la ocările ce-i făcus⟨ă⟩ și la ponturile ce-i scrises⟨ă⟩ Gavriil.

31. Uitați-vă acmu, fraților, cît⟨ă⟩ ocară au avut Grigorie-vodă de la acești boĭari atunce! Iar el i-au ertat, și făr⟨ă⟩ zăbavă; încă pe unii i-au și boerit, di-au fost la cinstea dintîi. Un domn strein, și cîtă milă au arătat!

Iară după aceĭa au trimis pre alți boĭari de-au stătut f. 419v la giudecată cu tătarîi la Tighinea. Și multă / cheltuial-au făcut pîn' s-au așădzat, mai îndoit de cît luas⟨ă⟩ el dé la tătarî. Și au luat și o bucat⟨ă⟩ de loc de a Moldovii, din hotarul cel vechiu calé de un ceas.

32. Pre atuncea, cu acéle schimbări multe a vezirilor și cu calabalicul tătarîlor și cu amestecăturile acelor boĭari, cădzus⟨ă⟩ țara și Grigorie-vodă la o mare datorie.

33. Tîmplatu-s-au într-acești doi ani, la vleat 7239 ⟨= 1731⟩ și 7240 ⟨= 1732⟩ de-au fost și timpurile proaste, de nu s-au făcut pîinea din Iași în sus, și era și foaméte, dar nu pre mare. Agiunsése mierța de mălai, în sus pe supt munte, la 4 lei. Dar Grigorie-vodă, avînd mălaiu mult la Fălciiu și la Chișinău, strîns din ușor, da acelor oameni de la ținuturile den sus cîte 6 potronici mierța și-i aștepta de bani pînă toamna. Și încă au căutat cîteva cară cu chirie, di-au încărcat pîinea și au trimis-o pre la tîrgurile den sus, la Roman, la Neamți, la Botoșeani, la Soceavă, și la Cernăuți, de o da oamenilor făr⟨ă⟩ bani. Numai chirie îș plătiĭa ce și aceia cu păsuial⟨ă⟩, dînd întîi domniĭa chirigiilor, apoi, cu vrémea, scotea de la acei oameni.

34. Iară tot întru acestaș an 7240 ⟨= 1732⟩ arătat-au f. 420 Dumnedzeu / greu bănat asupra créștinilor, pentru multe păcateli și fărădelégile noastre. Făr⟨ă⟩ lipsă de pîine ce era, au mîncat și lupii oameni pre supt munte, la ținutul Neamțului și la Soceav⟨ă⟩. Ce curund ș-au întors sfințiia-sa mîniĭa și ne-au trimis iar liniște de către acele hieri sălbateci. Dar să spăriĭasă oamenii.

---

1 Grigorii[1] B/ Hanul și soltanul l-au prins și l-au triimes lui Grigori voevoda. M,P/Iar mai C/l-au dat hanul D//1-2 l-au dat hanul pe Gavriil păharnicul în mînuli lui Grigorii-vodă. Ce C/ *lipsește* Ce M,P//1-4 Iar pre urmă l-au dat hanul pe Gavriil ⟨păharnicul E,G⟩ în mînule lui Grigorii-vodă. Ce Grigorii-vodă l-au ertat și nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat la poncturile cu ocară cĭe-i scrisésĭeGavriil⟨păharnicul E,G⟩ B,E,G/ Iar pre urmă dîndu-l hanul pe Gavriil păharnicul în mînule lui Grigorii-vodă, l-au ertat și nu i-au făcut nici un rău; nici s-au uitat la poncturile ce-i scrisésĭe Gavriil V// 2 *după* făcut *ad.* nici un rău C,D// 3 ocările]vorbeli C/ ce-i făcus⟨ă⟩] ce-l grăisă de rău C/ și]nici C//4 scrisésĭe C/Gavriil păharnicul C, Gavriil Costachi păharnicul D,G// 5 fraților, cîte vorbe réle, cîtă ocară D// 5—6 fraților, la bunătatea acestui domnu, a lui Grigorii-vodă. Că pre acești boĭari atuncea el i-au ertat C// 5-8 *lipsesc* B,E,G,V,M,P// 7 fără C/ pre C/ de au C// 8 domnu C// 9 *ante* Iară: 31 B,E, 32 C,D,G, 30 V, 55 M, 4 P/dupre B/ acéĭa B,C/triimis C/ *după* trimis *ad.* Grigorii-vodă B,E,G,V/ de au B,C//9-10 Triimes-au Grigori voevoda pre alți boĭari la Tighine tot pentru aceĭaș giudecată. Și M,P//10 cheltuială B,C// 11 pînă s-au așezat B,C/ mai îndoit au cheltuit E,G/ luasă B/ el]Grigorii-vodă B,E,V, Grigorie G/ de C// 11-13 s-au așăzat, au plătit tătarilor mai îndoit decît luasă di la dînșii. Și atunce au luat tătarîi și o bucată de loc chiar din hotarul M,P// 12—13 *lipsește* Și au luat... un ceas. B,E,G,V//12 bucată C// 13 véchiu C/ cale C// 14 32]33 C,D,G, 31 V, 56 M, *lipsește* P/ Iară pre atuncea B,E,G/ cu atîte multe a vezirilor și cu calabalîcul G/ acéli B, C// 14—15 Din pricina schimbărilor celor adĭesi a vizirilor și a amestecăturilor M,P// 15 mestecăturile G// 16 cădzusă B]rămăsésĭe C/ Grigorii-vodă la grea și la o mare ⟨mare și grea C⟩ B,C,E,G/voevoda M/ o mare] grea V,M,P//17 33]34 C,D,G, 32 V, 57 M,*lipsește* P/ *lipsește* Tîmplatu-s-au M,P/ întru acești B,C/ la vleat]în anul C,D,V, *lipsește* B,E,G// 17—2 doi ani, adică 1731 și 1732, timpurile au fost foarti proasti și di la Eși în sus pîini nu s-au făcut și era foamiti, însă nu mari. Adică la munti să vinde merța de mălaiu cîti 4 lei M,P// 18 și în anul 7240 C,D,V/ de au B,C/ timpurili C// 19 pîine B/ foamete C, can foamete B,E,G,V//

1 Agiunsésĭe B,C/ de mălai patru lei, în sus, pre supt ⟨spre G⟩ munte B,E,G,V//2 patru C/ *lipsește* Dar M,P/ Grigorii C/ voevoda B/ avînd]ave M,P/ mălai C// 3 Fălcii C/ Chișinău B/ strînsu B,C// 4 de sus B,E,G,V/ șase potronici C] șeasĭezăci de bani B,E,G,V// 3—5 *lipsește* da acelor oameni... Și încă M,P// 5 *după* aștepta *ad.* pre oameni B,E,G// 6-7 de au încărcat pîine cu chirie D/ chirie și încărcînd mălaiul l-au dus pre la tîrgurile ținuturilor de sus M,P/ de au încărcat B,C/ și]de G/ triimis-o B,C// 7 tîrgurili C/ din C/ *lipsește* la [2-3] M/ la Niamțu B,C, la Niamțu, la Bacău D/ Botășeani B,C//8 Suceavă B,C/ la Suceavă, la Botășeani E,G/ și la Suceavă și și la Cernăuți M,P/ la Soceavă, la Botășeani, la Cernăuți și da oamenilor pîinea fără de bani V/ de o da acĭa pîiné oamenilor fără de bani B,E,G// 8-9 și da oaminilor mălaiu fără ⟨de P⟩ bani. Numai cît îș plătiĭa chiriĭa, însă și aceĭa M,P/ fără de B,C/ chiriĭa B,C// 9 ce]și V/ acéĭa C] chiriĭa B,D,E,G/ păsuială B//10 da ⟨*lipsește* P⟩ di la domnii chiriĭa cărăușilor M,P/ *după* domniĭa *ad.* acei șeasĭezăci de bani B,E, întîi acei 60 de bani G/ cu vréme B,C]mai pre urmă M,P/ îș scote M,P/ scotea banii B/ acĭei B, *lipsește* M,P/ scotea banii de lua ⟨și E⟩ domniĭa de la acei oameni ⟨ce le da pîiné E⟩ E,G// 12 34]35 C,D,G, 59 M, *lipsește* V,P/ *lipsește* Iară tot M,P/ *repetă* tot C/ întru acea vréme, întru acestaș an G/ *după* arătat-au *ad. marginal* trimis-au C// 12—14 *lipsește* arătat-au... fărădelégile noastre. V// 12—15 Întru acelaș an 1732, pentru mulțime fărădilegilor noastri nĭ-au certat Dumnezău cu urgiĭa sa; mînca lupii pre oamini pre supt munti M,P//13 greu bănat]grea pedeapsă B,D,E,G/créștinilor]oamenilor B,D,E,G//13-14 Dumnezeu și altă pediapsă asupra oamenilor.Că fără lipsă C/*lipsește* pentru multe păcateli și fărădelégile noastre B,E,G//14 Că fără lipsă B,D, Că fără de lipsă E,G//15 luppii B//15-16 *lipsește* la ținutul... Soceav⟨ă⟩. M,P//16 Niamțului B,C/ Suceavă B,C//16-17 au întorsu Dumnezeu mîniĭa sa⟨mîniĭa sfinții-sali V⟩ și au trimis norodului său ⟨*lipsește* norodului său V⟩ liniște B,E,G,V/ întorsu C/ sf⟨i⟩nțiia C// 17 ne-au]au C//16-18 ș-au întors Dumnezău urgiĭa sa și s-au dus aceli fieri cumpliti, mîncătoari de oamini M,P//17-18 acéli fieri sălbatice și cumplite B,C,D,E,G,V//18 *lipsește* Dar să spăriĭasă oamenii M,P/ spăriĭase B, spăriĭas⟨ă⟩ C//

35. Costantin-vodă, fecior lui Neculai-vodă, după ce l-au mazilit turcii și l-au pus în Țarigrad, n-au plinit anul mazil și iar au eșit domn în Țara Muntenească, la vleat 7240 ⟨= 1732⟩. Că atunce tot era Poarta neașădzat⟨ă⟩, și s-au tîmplat de-au cădzut un vezir, de-i dzicea Topală-pașa, prieten lui Costantin-vodă și dușman lui Mihai-vodă.

Deci cum au cădzut acel Topală-pașa vezir, au și pîrît boĭarii munténi pre Mihai-vodă la acel⟨a⟩, știind că i-i nepriĭaten, pentru multe superi ce le face Mihai-vodă și le strică obiceaiurile, ca și cînd au fost în Moldova, și le ĭa mare sume de bani.

Deci veziriul l-au și mazilit, și trimises⟨ă⟩ să-i tae și capul. Numai niște priĭateni a lui Mihai-vodă au agiuns di-au dat știré împărăției, și așea au scăpat.

Și l-au adus în Țarigrad viu și l-au închis. Dar pre acel priĭaten grec, anume Venitura, ce-au dat știre împărăției pentru Mihai-vodă, oblicindu-l veziriul, / [f. 420v] i-au tăĭat capul. Și tot n-ar hi scăpat și Mihai-vodă, că trimisése veziriul de venis⟨ă⟩ cîțva boĭari din Țara Muntenească de-l pîrîe. Numai norocirea lui atîta au fost, că s-au tîmplat de s-au mazilit și veziriul. Dar numai 4 dzile de ar hi mai

1-21 *lipsesc* M,P// 1 35]36 C,D,G, 33 V/ficior C, ficiorul D]fiiul D,E,G,V/Nicolae B, Nicolai C/ vodă Mavrocordat G//2 *după* turcii *ad.* Poarta B,D/ turcii]Poarta V/ *lipsește* și V/n-au]și n-au V//3 iar au luat domniĭa în Țara Munteniască B,E,G,V/ domnu C/Munteniască C/ la vleat]în anul B,C,D,E,G,V//4 Că atuncea încă tot era B,E,G/atuncea C/*lipsește* tot V/neașezată B,C//5 și s-au tîmplat de au pus înpărățiĭa pre un vezir B,C,D,E,V, și s-au tîmplat înpărățiĭa de au pus pre un vezir G/ *lipsește* de-i dzicea G/ Topal B,C// 6 priĭatin B, priiatin C// 7 *ante* Decii: 36 B,E, 37 G/ Decii cum au pus ⟨înpărățiĭa V⟩ pre acel vezir ⟨pre V⟩ Topal-pașĭa, au ș pîrît B,E,G,V, Decii cum l-au pus vezir pre acel Topal-pașa, au și pîrît C//8-9 la acel vezir, știind ⟨știindu-l E⟩ pre veziriul că-i iaste nepriĭatin B,E,G/la acel vezir C,D/ la acel vezir, știindu-l că-i iaste nepriĭatin, dzicînd că le face mare supărări Mihai-vodă V//9 supere B,C/ le face]li-au făcut B,E,G//10 și le strică]dzicînd că li-au stricat B,E,G/ *lipsește* ca și cînd au fost în Moldova V//11 le ĭa]li-au luat B,E,G, some B,C//12 Decii B/ viziriul C/ au mazilit pre Mihai-vodă B,E,G,V/ triimisésĭe B,C/taĭe B,C// 12-3 *lipsește* și trimises⟨ă⟩ să-i tae ... dé la închisoaré deodată. V//13 néște B/ priĭatini B, priiatini C/ agiunsu de au dat B,C// 14 știre B/ înpărățiii B,C/ știré lui Costantin-vodă beizadea, fiiul lui Mihai-vodă și dînd știré înpărățiii, așĭa au scăpat Mihai-vodă cu zile ⟨*lipsește* cu zile G⟩ E,G/ așĭa B, așa C// 15 l-au dus B,G/ *lipsește* și l-au închis B,E,G// 16 priĭatin ⟨priiatin C⟩ al ⟨a C⟩ lui Mihai-vodă, grec, anumé Ventura ⟨Venitura C⟩ B,C,E,G/ Ventura D/ înpărățiii B,C, *lipsește* E,G// 17 viziriul C//18 tot poate C/ n-ar fi B,C/ triimisésĭe B, trimisésĭe C/ viziriul C//19 venisĭe B, vinisă C/ cîțiva B/ Munteniască B,C// 20 pîrîĭa B,C, pîrîĭa pre Mihai-vodă E,G/ nărocirea B/ *lipsește* atîta G// 21 *lipsește* și B,E,G/4] trii, patru B,C,E,G// 21—1 de ar fi ⟨hi C⟩ mai fost vezir ⟨vizir C⟩ Topal-pașĭa ⟨pașa C⟩ era baraiamul turcilor și atuncea poate ar fi perit B,C,E,G/ de ar fi mai fost vezir acela, era baraiamul turcilor și așea să auziĭa că atuncea ar fi perit și el, Mihai-vodă D//

tăĭat veziriul, era baraiamul, și atunce ar hi perit și el. Numai vrînd Dumnedzeu, au eșit dé la închisoaré deodată.

36. Costantin-vodă, domnul muntenesc, viind în București, s-au așădzat cu bună pace de către toți boĭarii și li-au dat toate în mîna lor să chivernisască. Și trăĭa tot cu liniște, nu ca la tată-său, Neculai-vodă, ce într-alt chip, foarte cu bună îmblîndziré de către domnie.

37. Scris-au Costantin-vodă la vără-său Gligorie-vodă, domnul Moldovii, ca să-i caute o fată di boĭariu din Moldova, să-l logodească, ca să-i hie doamnă.

Deci Grigorie-vodă cu mare bucurie au priimit și cercînd au aflat o cucoană, fată fecioară a lui Costantin Ruset vel-vornic, foarte frumoas⟨ă⟩ și înțeleaptă, anumé Caterina, și de bun neam și lăudat. Și au făcut logodnă și au trimis-o mai pre urmă cu părinții săi și cu alți boĭari, rudenii a ei, tocma la Bucuréști.

Și au făcut mare și frumoas⟨ă⟩ nuntă domnească. La anul 7241 ⟨= 1732⟩ noievrie 12 au fost nunta. După aceasta au scris Costantin-vodă cu mare mulțămit⟨ă⟩ la Grigorie-vodă de slujbă ce i-au făcut. /

[f. 421] 38. Mihai-vodă, schimbîndu-să veziriul, ședea cu pace la Țarigrad și oarecum și can cu nădéjde de laudă asupra

1—8 *lipsesc* M,P// 1 el]Mihai-vodă B,E,G//2 de B,C/ închisoare B,C// 4 36]37 B,C,E, 38 G, 34 V/ Iară Costantin V/ muntenescu B,C/ viind la scaunul ⟨scaonul C⟩ său în ⟨la V⟩ București B,C,E,G,V// 5 așezat B,C/ pacé B// 6 mîna]mînule B,E, mîinile G,V/ trăiĭa B,C//7-8 *lipsește* nu ca la tată-său, Neculai-vodă... foarte cu bună B,E,G,V// 7 toți B,C/ Nicolae C// 8 înblînziré C, și cu înblînziré B,E,G,V/ domniĭe B,C// 9 37]38 B,C,D,E, 39 G, 35 V, 60 M,*lipsește* P/Costantin voevoda, domnul muntenescu, au scris la vărul său, Grigori voevoda M,P/ Scris-au Costantin-vodă, domnul muntenescu B,E,G/ văru-său B,C,V/ Grigorii B,G rigorie C//10 *lipsește* domnul Moldovii, ca M,P/fată]cocoană B,E,G,V/ de B,C/boiar C//11 logodiască B,C/hie] fiĭe B//12 Decii B,C, *lipsește* M,P/Grigorii voevoda cu mare bucurie au priimit această slujbă M,P/Grigorii B,C/*lipsește* mare B,E,G,V//13 cercînd]căutînd B,E,G,V, cercetînd M,P/căutînd și socotind C/ cocoană C/ficioară 13-17 cucoană anumi ⟨numile P⟩ Ecaterina, foarte frumoasă și înțăliaptă, a lui Costandin Rosăt, vel-vornic. Și mai pre urmă au triimes-o cu părinții ĭei și cu alti rudenii la București M,P//14 Rusăt B,C/, frumoasă B/ înțăliaptă B,C/ pre anumé E,G//15 Ecaterina B,C,D,E,G,V/ *lipsește* și B,C,E,G,V/ niam B,C/ și logodnă B,E,G//16 triimis-o C//17 ei]ĭei B,C/la tocma la București C//18 *lipsește* mare și E,G/ frumoasă B/ domniască B,C//18-21 Costandin ⟨voevoda M⟩ au făcut mari și domnĭască nuntă și ș-au luat-o doamnă. Și au scris la Grigori voevoda cu mari mulțămită în anul 1733 M,P//19 La]În B,C,E,G,V/noemvrii ⟨noemvrie C⟩ în doaosprăzéci zile B,C,D,E,G,V/ Dupre B// 20 Costantin-vodă la Grigorie-vodă cu mulțămită de slujbă V/ *lipsește* mare B,E,G/ mulțămită B,C//21 Grigorii B,C/de]pentru C/ *lipsește* de slujbă ce i-au făcut M,P//22 38]39 B,C,D,E,40 G/ Schimbîndu-s⟨ă⟩ viziriul, Mihai-vodă șidea C/schimbîndu-s⟨ă⟩ B șidea la Țarigrad cu pace B,E,G,//22-23 *lipsesc* V,M,P// 23 nedejde B,C//

munténilor, făcînd și un ardzu viclian, dzicînd că-i de la niște boiari munténi.

Deci veziriul au trimis să vïe boïarii, să stea față cu dînsul. Iar ei audzind, au și fugit, unii în Țara Unguriască, alții în Moldova, vădzînd că-i chiamă la Poartă. Și au dat știre la Țarigrad cum toată țara s-au încărcat, audzind de Mihai-vodă că iară îi să viïe domn. Iar împărățiïa audzind, s-au mîniïat și au făcut pre Mihai-vodă surgun la Miidili, precum va arăta mai nainte vréme.

Și au cheltuit atunce Costantin-vodă la Poartă 1.000 pungii, ca s-omoară pe Mihai-vodă. Și turci⟨i⟩ bani⟨i⟩ au luat și nu l-au omorît.

39. Tot întru acest an îndemnatu-s-au Grigorie-vodă anumé că mérge la primblare la Prigoréni, la vornicul Ioan Niculcé și la Ruginoasa, la hatmanul Sturdzea. Iară de la Prigoréni au trecut la Roman, de la Roman la mănăstirea Neamțul. Și au scos ico⟨a⟩na den mănăstire ș-au ținut-o singur Grigorie-vodă cu mîna lui. Și s-au închinat foarte frumos, cît să mera și vodă și turcii cari era cu Gligori-vodă. Și călugării de la mănăstire dzîce că

1—12 *lipsesc* V,M,P//1 *lipsește* viclian C/ că-i]că ïaste ⟨iaste C⟩ B,C,E,G//2 néște B// 3 Decii B,C/ viziriul C/ viïe B,C/ boïarii]acei boiari C,G/ *lipsește* față C//4 dînsul]Mihai-vodă G/ Iară B/ ei]boiarii D, acïei boïari B,E, boiarii aceïa C, G/auzindu B/ *lipsește* unii G// 5 iar alții C]unii D/ văzind B,C//6 știré B,C/ *după* încărcat *ad.* să fugă D// 6—7 cum toată țara auzind de Mihai-vodă că iară ïaste să viïe domnu în Țara Munteniască, s-au încărcat să fugă. Iar B,D,G// 7 îi]va C, iaste D/ *după* domnu *ad.* în Țara Munteniască C/înpărățiïa B,C// 9 Meidili B,C,D,E,G/*lipsește* precum va arăta mai nainte vréme B,C,E,G//10 *lipsește* atunce C/ Costantin-vodă o mie de pungi de bani la Poartă C//10—12 *autograf Neculce, lipsesc* B,E,G//11 de pungi de bani D/omoare C/ pre C/turcii C/ banii C//12 și pre Mihai-vodă nu l-au omorît C,D//13 39]40 B,C,D,E, 41 G, 36 V, 63 M, *lipsește* V/ acestaș C/ *după* an *ad.* 7240 G/Grigorii B//13-17 Grigori voevoda au eșit din Iași, cu chip de primblare, pînă la Prigorăni, ⟨la P⟩ satul lui Ioan Neculce vel-vornic. Iar di acolo s-au îndemnat și au mersu la Ruginoasa la hatmanul Sturza, la Roman, la mănăstire Nïamțului. Și acolo au scos părinții călugări sfînta și făcătoare de minuni icoană din mănăstire M,P// 14 merge C/ primblaré B,C//15 Ion C/ Ion Neculcé B,V/ *lipsește* Niculcé **C// 16** Iar B,C/ trecut codrul E,G/ trecut]mersu C/de[1]și de C, iar de D/ și de la Roman aumărsu la mănăstirea Niamțul B,E,G,V// 17 *autograf Neculce anulat*: Și au pus de-u scos ico⟨a⟩na și s-au închinat pre A/ Niamțul C/ *după* scos *ad.* călugării D,G/ icoana B/ din B,C//17-1 *ad. marginal* Și au scos... ca atunce. A// 17 mănăstiré B,C/ *după* mănăstiré *ad.* călugării V//18 și au C/ *lipsește* ș-au ținut-o singur Grigorie-vodă cu mîna lui B,E,G,V/ sîngur C]însuși P/ Grigorii-vodă sîngur D/ Grigorii C/ *repetă* cu C/mîna]mînuli C// 19 s-au închinat icoana C/ să mira B,C, s-au mirat M,P/ frumos și s-au mirat și Grigorii-vodă și turcii V/ *lipsește* și[1] C/ Grigorii-vodă B,C,D,E,G, *lipsește* M,P/ carii C]ci M, cei ce P// 20 Grigorii B,C/ voevoda M/Și zice și călugării ⟨di acolo M⟩ că M,P/mănăstiré B,C/dzicea B, zicea C//

nu s-au închinat ace sfîntă ico⟨a⟩nă ca atunce neciodată, așe ca atunce. Și de acolo, la Bae și la Săcul, apoi la Slatină și la Dragomirna și la Soceavă. Și au îmblat prin cetate Socevii di-au vădzut-o, apoi la Pobrata și apoi la Pășcani și la Ruginoasa; apoi s-au pogorît la Iași.

Așea, într-o săptămînă au îmblat di-au vădzut toate mănăstirile și locurile și satele boerești, ca să știïe cine cum să ține.

1-5 niciodată nu s-au închinat acïa sfîntă icoană ca atuncïa,așïa de frumos.Iar de la mănăstirea Niamțul au mersu ⟨Grigorii E,G⟩-vodă la mănăstirea ⟨la E,G⟩Săcul de o au văzut ⟨*lipsește* de o au văzut E,G⟩ și de la ⟨mănăstirea E,G⟩ Săcul s-au întors pre la Cetatea Niamțului și de acolo la Baïa și de la Baïa la mănăstirea ⟨la E,G⟩ Slatina și de la ⟨mănăstirea E,G⟩ Slatina, la Șerban Cantacozino vel-stolnic, la Horodnicéni,și de la Horodniceni la mănăstiré la Svïatii Ilie și de acolo la mănăstiré la Dragomirna și de la ⟨mănăstiré de la E,G⟩ Dragomirna s-au întorsu la Suceavă.Și au umblat prin cetatea Sucevii de o au văzut și din Suceavă purcegînd au mersu pre la Forăști, pre la Solomon Botez și de acolo la ⟨mănăstiré la E,G⟩ Pobrata,apoi la ⟨și de la mănăstiré de la Pobrata la E,G⟩Pășcani și ⟨de la Pășcani E,G⟩ la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iași B,E,G/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncea așea de frumos...*apoi ca ms. B,cu excepția*: și de la mănăstirea Slatina la Horodnicéni,la Șerban Cantacozino stolnicul,și de acolo la mănăstiré la Svïatii Iliïe lîngă Suceavă și de acolo la mănăstiré la Dragomirna și de la mănăstiré de la Dragomirna s-au întorsu la Soceavă...de acolo la mănăstiré la Pobrata,și de la mănăstirea Pobrata la Pășcani și la Ruginoasa.Și apoi V/nu s-au închinat acea sf⟨î⟩ntă icoană ca atuncea niciodată așa de frumos.Și de la mănăstirea Niamțul au mărsu la mănăstirea Săcul și de la Săcul au mersu pre la Tîrgul Niamțului, la Rîșca,și de la Rîșca la mănăstiré la Slatina și de la Slatina au mersu la Horodnicéni, la stolnicul Șerban Cantacozino. Și de acolo la mănăstiré la Svïatii Ilie lîngă Suceavă.Și au zăbăvit acolea cu corturile trii zile.Și fiind corturili acolea au mersu de au văzut mănăstirea Dragomirna și apoi, întorcîndu-s⟨ă⟩,au vinit la Suceavă și au umblat prin cetatea Sucevii de au văzut-o.Apoi au vinit pre la Solomon Botez,la Pobrata și apoi la Pășcani și la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iași C/nu s-au închinat acea sfîntă icoană ca atuncea niciodată așea de frumos. Iară de acolo,de la mănăstirea Niamțul,au mărsu la mănăstirea Săcul și de acolo la Cetatea Niamțului și de la Cetatea Niamțului la mănăstire la Rîșca și de la mănăstirea Rîșca la Baïa și de la Baïa la mănăstiré la Slatina și de la mănăstirea Slatina la Horodnicéni,la Șerban Cantacozino stolnicul,și de la Horodnicéni la mănăstiré la Svïatii proroc Ilie.Și acolo au întinsu corturili de au zăbăvit trii zile.Și de la Svïatii Ilie la mănăstiré la Dragomirna și de la mănăstirea Dragomirna la Suceavă.Și au umblat prin cetatea Sucevii de o au văzut. Și din Suceavă purcegînd au mărsu pre la Forăști,pre la Solomon Botez,și de acolo la mănăstiré la Pobrata,apoi la Pășcani și la Ruginoasa.Apoi s-au pogorît prin Tîrgul Frumos la Iași D/că niciodată nu s-au închinat așa de frumos.De acolo la Săcul,la Baïa, la mănăstire Slatina,la Dragomirna,la Suceavă.Au umblat prin cetate Sucevei de au văzut-o.De la Suceavă la Pobrata,la Pășcani și iarăși la Ruginoasa și la Eși M,P//6 Și așa B/Și ⟨așa C⟩întru o săptămînă,doao C,D,G, Și așïa în doao săptămîni E,Și așïa în vreo dzéce,cincisprăzeci dzile V/au umblat B,C]au fost V/de au B,C/*lipsește* toate B,C,D,E,G,V//6-8 Și numai într-o săptămînă au umblat toati locurile și mănăstirile aceste;și aceasta au făcut-o ca să știïe cine cum să ține M,P// 7 mănăstirile acéste⟨a⟩ C/ *lipsește* și[1]B,D,E,G,V/sateli C]casăle V/boïarești B/ știe C// 7-8 *lipsește* ca să știïe cine cum să ține E,G//

Măcar că cei proști și neagiunși de minte huliia, dar f. 421v acea primblaré era de mare / laudă și folos. Că poate-fi di-ar fi mai zăbovit cevaș într-acest an cu domnie, ar fi arătat milă cu mănăstirile și cu casăle boerești. Că au strîns cu cărți pre toți igumenii de pre la mănăstiri la Bobotiadză, de li-au făcut căutaré de cîte moșii au și cine le stăpînesc moșiile. Și au dat poruncă să nu-i știe că le sînt moșiile închinate pe la boiari, ce să și le stăpînească ei.

Și au dat acel izvod la vel-logofăt, să le poarte de grijă. Și li să adeveriia că le va pune la o calé și pre mănăstiri și pre satele lor.

40. Pînă acmu, în al șeasele an a domniei lui Grigorie-vodă, în Țara Moscului iaste pace, și ține samoderjaviia împărăției o nepoată de frate a lui Petr⟨u⟩ Alexiovici împărat, anume Anna, fiica lui Ioan împărat.

41. Despre léși, iarăși pace. Siliia Avgust-craiu, pînă era viu, vădzîndu-s⟨ă⟩ bătrîn, ca să-i coronească léșii feciorul, să fiie craiu în locul lui. Ce léșii n-au priimit,

---

1 Măcarî B,C/cei]celor B,D,E,G, V/huliia]nu le plăcea B,D,E,G,V//1–2 *lipsește* Măcar că... și folos M,P// 2 acia primblare B/ *lipsește* și folos B,E,G/ poate de ar fi V// 2–7 Și di i-ar fi fost mai îndelungată ⟨Și di ar fi mai fost îndelungată P⟩ domniia ⟨apoi P⟩ ar fi făcut mari milă cu mănăstirile și cu casăle boerești. Apropiindu-să zioa Arătării Domnului au triimes cărți domnești pre la toți egumenii și viind toți la Eși au cercetat cîti moșii ari fieșticari mănăstiri și cini le stăpînești moșiile M,P// 3 de ar B,C/ *lipsește* fi E,G/ zăbăvit B,C/întru acel an B,C,D,E,G,V/ domniia B,C// 4 boiarești B// 5 strînsu B,C/ cărți domnești C,D/ la toate mănăstirile G/ la Iași la Bobotează C,D// 6 Bobotează B/ de]și C/ au mănăstirile C//7 stăpînescu B,C/li-au dat E/*după* poroncă *ad.* igumenilor C/ știie B, știe pre egumeni G// 7–8 Și li-au dat tari poroncă să nu cumva să închini moșiile pre la boeri M, *lipsește* P// 8 sînt B,C/ *lipsește* închinate B/ pre B,C/ pre la boiari închinate E,G/ *lipsește* și M,P/ stăpîniască B,C/ ei]]iei B,C/ *după* ei *ad.* egumenii M,P// 9 Și au și făcut izvod și au dat acel izvod G// 10 grije B,C/ Și s-au adiverit M,P/ că va pune la cali mănăstirile M,P/pune mănăstirile D/ cale B//11 *lipsește* și pre P,pre M/sateli C/*după* lor *ad.* De altele de pin țări streine ce s-au lucrat în dzilele lui ⟨mării-sale lui V⟩ Grigorii-vodă B,V, Ce s-au lucrat printr-alte țări C, Ce s-au lucrat printr-alte țări streine în dzilele lui Grigorii-vodă.D, De altele ce s-au lucrat de pin țări streine în dzileli lui Grigorii-vodă E,G//12-18 *lipsesc* M,P//*Textul rîndurilor 12–18, pagina 718, și r.1-9 de la p.720 este așezat la pagina 725, după rîndul 10 la manuscrisele* B,E,G,V//12 40]47 B,E,G,41 C,D, 42 V/ *lipsește* acmu B,C,D,E,G,V/ șasele B,C/al domniii dintîi a lui a ⟨mării-sali lui V⟩ Grigorii B,E,G,V/ domniii C/ Grigorii C// 13 iaste]au fost B,C,D,E,G,V/ ținea C]au ținut D/ și au ținut ⟨stăpînit E,G⟩ pre acea vremie samoderjaviia, adecă sîngură ⟨*lipsește* sîngură V⟩ stăpînirea înpărății B,E,G,V/ *după* samoderjaviia *ad.* stăpînirea C,D//14 înpărățiii C/*după* înpărățiii *ad.* pre acea vréme D/ Petrî Alexievici B/Alexievici C,D,E,V// 15 înpărat$^{1-2}$ B,C/ pre anume E,G/ anumé B,C// 16 41]48 B,E,G, 42 C,D, 43 V, Depre E/pacé B ⟨pace C⟩ era B,C,D,E,G,V// 17 văzindu-să B,C/coroniască B,C// 18 ficiorul B,C/ fie C//

măcar că multe giuruință le adeveriia craiul léșilor; dar țara n-au vrut.

Murit-au și cîțiva domni leșești într-acești 6 ani a domniei lui Grigorie-vodă, tot capetele céle vestite și tuspatru hatmanii leșești.

Deci craiul încă, dacă au văzut că nu priimăsc léșii să-i coronească ⟨feciorul⟩ în locul lui, nici el n-au vrut să f. 422 pue hatmani. / Și ședea și acmu oaste leșască fără hatmani; numai un rementariu, de poartă de grija oștilor, anumé Poniatovschii. Iar în cursul anilor 7241 ⟨= 1733⟩ în luna lui deche⟨m⟩vrie în 23 de dzile, murit-au și acest craiu leșesc, anumé Avgust, în tîrgu în Varșav. Ce s-a mai face, va arăta vrémea viitoare.

42. Trecut-au și un sol mare leșesc la Poartă, dar nu prin Iași, ce de la Hotin au mers drept pre Prut. Și i-au trimis Grigorie-vodă conac și boiari întru întimpinare-i la Țoțora, dzicînd acel sol că mérge pentru întemeiatul păcii la Poartă, fiind împărățiia noao. Și numai preste iarnă au zăbovit; iar de primăvară iar s-au întors

---

1-13 *lipsesc* M,P// 1 măcarî B,C/ giuruințe B,C,E,G// 2 țara]léșii D/ dar domnii léșești ⟨și țara G⟩ n-au vrut să priimască nicidecum E,G/ n-au vrut să priimască ⟨nicidecum B⟩ B,V// 3 cîțva C/léșești B/întru B,C/ șasie B,C// 4 domniii B,C/Grigorii B/ capetile B,C// 5 *după* leșești *ad.* ⟨pre E,G⟩ anumé Adam Sinavschii, hatman corunnii și Rețschi ⟨Reuțchii V, *lipsește* și Reuțchii E,G⟩ și alții B,E,G,V// 6 Decii B,C/ *lipsește* încă G/ priimăscu B,C// 7 să-i coroniască ficiorul C,G/ să-i coroniască ficiorul să fiie craiu B,E,V/ în locul lui ficiorul D/ *lipsește* în locul lui G//8 puie B,C/ Și au șezut oaste B,E,G,V, Și au șezut multă vréme oaste C/Și au șezut oastea leșască fără de hatmani cîtăva vréme D/ fără de E,G,V//9 numai ce au pus un reimentar C/ reimentar B, reimentar era pus ⟨de craiul V⟩ de purta E,G,V/ reimentar pusésie craiul de purta D/ purta B,C/ grijie B/ pre anumé B,E,G,V//10 Poniatovschii B,C,D,E,G,V/ *după* Poniatovschii *ad.* care acest reimentar mai pre urmă au agiunsu de au fost și caștelian Cracovschii, care boiariie la léși iaste întîi mai mare și mai de cinste V// 10-11 Iar tot pre acéia vrémie,în anii de la facerea lumii 7241, dechemvrii în doaozăci și trii B,E,G,V/ *lipsește* cursul C/anul C/ doaozăci și trii C//11 *după* acest *ad.* vestit B,C,D,E,G,V//12 léșescu B, leșescu C/ pre anumé E/ în cetate în Varșava C/ *după* Avgust *ad.* și l-au îngropat cu mare cinste la scaonul său la Varșava ⟨*lipsește* la Varșava E,G⟩ B,E,G,V/ *după* Varșava *ad.* și l-au îngropat cu cinste la scaonul crăescu ⟨la scaonul său D⟩ C,D// 12-13 *lipsește* în tîrgu... vrémea viitoare. E,G/ *lipsește* Ce s-a mai face va arăta vrémea viitoare B,C,V// 13 vréme viitoare va arăta D//14 42]50 B,E, 43 C,D, 49 G, 44 V, 65 M, *lipsește* P/ *lipsește* și M,P/ *repetă* mare E/ leșescu B,C// 14-15 *lipsește* dar nu prin Iași, ce de la Hotin M,P//15 mărsu B, mersu C/ și au mers M,P/ *lipsește* drept M,P// 16 Grigorii B,C/ voevoda M/ boiari și conac M,P/ întimpinarea lui la Țuțora C,E// 17 la Țuțora B]înainte la Țuțora D/dzicînd acel sol că merge acel sol C/ merge B/acel sol]solul M,P/mergi la Poartă pentru întăritura păcii M,P/ întemeiarea E// 18 înpărățiia B,C//19 zăbăvit B,C/ de]despre E/ iară$^{1-2}$B/ întorsu înnapoi B,C//18-2 Și n-au zăbăvit la Poartă, ci iarăș s-au întorsu pre Prut.Iar Grigorii voevoda iarăș i-au ⟨au P⟩ triimes la Țițora conac cu hatmanul Sandul Sturza M,P//

înapoi şi iar pre Prut au mers. Şi i-au trimis Grigorie-vodă conac cu Sandul Sturdzea hatmanul. Numai acmu craiul murisă, cînd s-au întors solul.

43. Despre persi, împărăţiia Ţarigradului tot încă au oaste, pentru acéle tîrguri ce le luasă mai nainte, cînd să bătea persii cu Merifeiz. Acmu Persul de Merifeiz s-au mîntuit, cu moscalii s-au împăcat, iar cu turcii încă tot nu s-au aşădzat. Ce toate ce s-or mai lucra de acmu înainte, vrémea viitoare va arăta. /

f. 422v 44. Tot într-u acestaş an era mulţi oameni den Ţara Rumânească şi din Moldova strînşi la Milcov. Şi cînd era nevoi dincoace, ei fugiia dincolo la munténi; iar cînd era nevoi dincolo la munténi, ei trecea dincoace. Tot aşea umbla, cu vicleşug.

Iar Grigorie-vodă au trimis pre Enache aga, feciorul lui Costantin hatman, laz de féliul lui, cu mulţi slujitori, făcînd véste că mérge în gios la vădrărit. Şi aşea într-o dzi, fără véste i-au lovit şi i-au prins pre toţi. Şi rădicîndu-i de acolo, i-au adus în Iaşi, de i-au aşădzat, ca la vro 2.000 oameni.

1 mersu B,C/triimis C/Grigorii B,C// 2 acum C// 2-3 Numai cînd s-au întorsu solul, atuncea murisĭe craiul B,E,V, Numai cînd s-au întors solul,craiul murise G, *lipseşte* M,P//3 întorsu C// 4 43]51 B,E, 44 C,D, 50 G, 45 V/înpărăţiia B,C/au]avea B,C,E,G,V, au avut D// 4-9 *lipseşte* M,P// 5 oaste pre acéli vremi, pentru néşte tîrguri ⟨tîrguri cetăţi G⟩ B,E,G,V, oaste pre acéli vremi, pentru acéli cetăţi, tîrguri C/acéle]nişte E/ *după* tîrguri *ad.* cetăţi E/li luas⟨ă⟩ C/înnainte B,C/înnainte vréme turcii de la persi, cînd E,G// 6 bătĭa B/ Merfeiz[1-2] B,C/Acmu]Apoi C,D, Iar apoi B,E,G,V/Persul] persii B,E,G,V//7 cu[1]]şi cu B,C,V/ şi cu moscalii s-au fost înpăcat pre acéli vremi, iar E/ s-au înpăcat C, s-au fost înpăcat B,G,V/ *lipseşte* încă E// 8 nu s-au aşezat C, nu să aşezasĭe B,G,V/ Ce toate]Iar altele B,E,G,V/ s-or]să vor B,C,E,V/ de acum înnainte C, *lipseşte* B,E,G,V//9 vrémĭa B, vréme C// 10 44]41 B,E,G, 45 C,D, 37 V, 66 M, *lipseşte* P/ acest B,V, acest ⟨acestaş C⟩ an 7241 C,E/ din B,C// 11 Rumânească C]Munteniască B,G,V/ *repetă* strînşi G//12 dincoaci B,C/ *după* dincoace *ad.* în Moldova V// 10-11 La Milcov era mulţi oameni strînşi ⟨şi M⟩ din Moldova şi din Munténiĭa M,P// 12 ei]ĭei B/ fugiĭa]trece M,P/ la munténi]în Ţara Munteniască M,P/ dincolo la munténi]în Ţara Munteniască M,P//13 ei]ĭei B,C/ trecĭa B/dincoace] în Moldova M,P, dincoaci, în Moldova B,E,G,V/aşa C/ *lipseşte* Tot aşea umbla, cu vicleşug B,E,G/ vicléşug C// 15 *lipseşte* Iar M,P/ Grigorii C/ voevoda M/ triimis C/ Ianache C/ aga Ianachi M,P/ ficiorul C// 15-16 Iară Grigorii-vodă, auzind de Bucureşti că ĭaste tîrgu ⟨oraş E,G⟩ mare şi vrînd să facă şi Iaşii să fiĭe ca Bucureştii, triimis-au pre Enache-aga, ficior lui Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti ⟨şi B⟩ cu mulţi slujitori B,E,G,V/ ficiorul hatmanului Costantin Ipsilanti D/ *lipseşte* ficiorul lui Costantin hatman, laz de féliul lui V,M,P// 16 Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti, laz de niamul lui C/féliul]niamul D//16-20 cu slujitori şi lovindu-i fără ⟨de P⟩ vesti i-au prins pre toţi şi i-au dus în Iaşi. Şi era 2.000 ⟨oameni P⟩, cu mic cu mare ⟨cu mari, cu mici P⟩ M,P//17 *lipseşte* în gios E/ în gios cu vădrăritul C/aşa B,C/ întru C//18 fără de B,C,D,E,G,V/ prinsu B,C// 19 aşezat B,C *lipseşte* la V/ vreo doao mii de oameni B,C/ de oameni D,E,V//

Deci fiind atunce de cu toamnă frig, mulţi copii şi oameni bolnavi au murit pe drum de foame şi de frig. Şi după ce i-au adus în Iaşi, mulţi fugiĭa. Şi trimitea Grigorie-vodă de-i prindea şi-i da pre uliţă, ca să-i speriĭe să nu fugă, avînd gînd ca să facă Iaşii mare, precum audzis⟨ă⟩ că sînt Bucureştii în Ţara Muntenească.

Şi mult greu au tras bejenarii preste iarnă, că cădzusă o iarnă pre mare şi grea. De la 6 dzile a lui deche⟨m⟩vri⟨e⟩ s-au început şi au ţinut pîn'la 20 de dzile a lui mart, tot cu omăt; iar şi pînă ⟨la⟩ Sfetĭi ⟨Gh⟩eorghe tot frig au fost. Şi sfîrşisă oamenii nătreţele, de agiunsése stogul de fîn 10 sau 12 lei, şi încă nu să găsiĭa. Perit-au multe vite f. 423 a lăcuitorilor, iar aşeş a bejenarilor au perit mai de / tot, fiind nişte oameni neaşădzaţi.

45. Iară cînd au fost în luna lui april în 13 dzile, în anul 7241 ⟨= 1733⟩ au şi sosit véste de la terdzimanul

1 Decii C/ Atuncea C/ Decii atuncea fiind B,E,G,V// 2 oameni bătrîni, bolnavi B, oameni bolnavi bătrîni şi fimei D, oameni bătrîni şi fimei bolnavi au murit G/ pre B/ *lipseşte* pe drum D//1-2 frig, multe fimei vrîndu să nască prunci şi copii mici şi oameni bătrîni bolnavi şi slabi au murit E// 1-6 mulţimi de copii pre drumuri ⟨drum P⟩ de foame şi de frig. Destul blestăm ş-au făcut Grigori voevoda. Vrînd Grigori voevoda să lărgească Eşii ca să-i facă mari ca şi Bucureştii,au aşăzat pre toţi bejănarii aicea în Iaşi. Iar unii dintr-înşii fugiĭa. Slujitorii îi prinde şi poronce Grigori voevoda di-i purta pre uliţă ca să să îngrozască şi ciĭalalţi ⟨şi M⟩să nu fugă M,P//3 ce]cĭe B/ triimitea B// 4 Grigorii B,C/ de-i]şi pre carii îi C/ şi-i]îi C/de-i prinde pre cari-i găsiĭa şi-i pedepsiĭa dîndu-i pre uliţă V//5-6 *lipseşte* avînd gînd... în Ţara Muntenească B,E,G,V//5 mare]tîrgu mare C// 6 auzise C/ sînt C/Munteniască C// 7 *lipseşte* Şi mult... cădzusă M,P/ *lipseşte* bejenarii D/ că]pentru că G//8 De la]Din D/ Din 21 de zile a lui noemvrie C//8-9 Din ⟨De la V⟩ doao zăci şi una de zile a lui noemvrie au ninsu ⟨au căzut V⟩ şi au ţinut pînă la doaozăci de zile a lui martie B,E,G,V// 8-11 Iarna au fost foarti gre. S-au început dechemvrie ⟨în M⟩ 6 şi au ţinut ⟨omătul M⟩ pînă în 20 a lui mart; ci şi pînă la april 23 tot frig au fost M,P//9 *după* început *da.* iarna D/ pînă C/ doazăci C/ martie C/ *lipseşte* tot cu omăt B,E,G,V//10 iară B, *lipseşte* V/ şi au fost frig pînă pe la Svĭatii Ghiorghii. Şi V/ la Svĭatii Gheorghii B,C,D,E//11 sfîrşise B/ *lipseşte* Şi sfîrşisă... de agiunsése M,P/ nătreţele]fînaţele B,E,G, nătreţéle, fînaţele C,D,V/ agiunsésĭe B,C// 12 de fîn cîte dzéce şi cîte 12 V/zéce lei D/ sau]şi D/ zéce lei şi cîte ⟨*lipseşte* cîte C⟩ doisprăzéce lei B,C,E,G/ Stogul de fîn să vinde cîti 12 lei M,P/ încă nici nu să găsiĭa G, încă nu să nici găsiĭa C,E, *lipseşte* V/ Perit-au atuncea B,C,E,G// 13 iar a bejenarilor aşeş B,E,G, iar mai ales a ticăloşilor bejănari M,P// 14 fiind ei néşte oameni strămutaţi şi neaşezaţi C,V, fiind ĭei néşte oameni neaşezaţi şi strămutaţi de la locurile lor B,D,E,G//13–14 *lipseşte* au perit... neaşădzaţi. M,P/ *după rîndul* 14 *urmează textul paginilor* 726, *r.* 15—29, 727, *r.* 1—10 *şi p.* 729, *r.* 1—3 P//15 45]42 B,E,G, 46 D, 74 M, *lipseşte* P/ *lipseşte* Iară... luna lui M,P/ aprilie E,G/ în triisprăzéce dzile C, *lipseşte* B,E,G/ *lipseşte* în 13 dzile, în E,G//15-16 au fost în anul 7241, în luna lui april, sosit-au véste de la Alexandru terdzimanul V//16 *lipseşte* în anul 7241 M,P/ sosit-au B,C,E,G]au vinit M,P/ de la Alexandru terzimanul B,D,E, de la Alexandru Ghica terzimanul C,G//

la frate-seu, Grigorie-vodă, precum împărățiĭa au îmbrăcat pre căpichihăile lui cu căftane, ca să să mute cu domniĭa în Țara Rumânească, și Costantin-vodă, domnul muntenesc, să viĭe cu domniĭa aicea în Moldova.

Și cum i-au nemerit acea véste, au și răpedzit pre Enache-aga în Țara Muntenească, ca să apuce scaonul și banii hîrtiilor, înțelegînd că au fost scos acolo hîrtii pre țară. Tot pentru lăcomiĭe n-au mai așteptat ca să-i viĭe turcu agă de la Poartă, cum au așteptat văr ă-său Costantin-vodă. Și rămășițele de aicea au început a strîngé tare, iar bejenarilor li-au dat voĭe să să ducă iar la urmă, la Focșani.

Deci bieții oameni, săracii, cum au audzit acea voĭe, cum au și purces carii cum au putut, unii numai cu croșna și cu copiii în brață, ca vai de ei. Bogat blăstăm și lacrămi vărsa asupra acelui Enache aga, ce le făcusă acea strămutare, și asupra celor ce-ar fi dat acel sfat! Și cît au agiuns la margine, nemică n-au zăbovit, ce-au și trecut în Țara Rumânească. Că Grigorie îndeadins îi slobodzisă, ca să treacă în țara lui, vădzînd că să duce și el acolo domn. /

1 la]de la M,P/ frate-său B, fratile său M/ Grigorii B/ la Grigorii-vodă C,D *lipsește* M,P/ precum că M/înpărăția B,C]Poarta M,P/ înbrăcat B,C// 2 capichihăile B,C/ caftane B,C, caftane de domn M/ cu domniĭa] Grigori voevoda domnu M, Grigori-vodă P// 3 Țara Munteniască B,C,V,M,P/ și]iar M,P/ voevoda M// 4 muntenescu B,C/ să vii domnu în Moldova M,P/ să vie aicea E// 5 *lipsește* Și cum... véste M,P/ nemerit]vinit B,C,E,G,V/ au și]cum au și B,Grigori voevoda au și răpezit M,P/ cum au și triimis în grabă pre Ianache E, cum au și răpezit pe aga Enache V/răpedzit]triimes G/ pre Ianache D, pre aga Ianache C// 6 *lipsește* aga M,P/ *după* aga *ad.* în grabă G/ Munteniască B,C/ *lipsește* ca M,P/ apucé B/ scaonul domniii C,D//7 înțălegînd B, înțălegînd Grigorii-vodă C/ *după* acolo *ad.* la munténi C, Costantin-vodă V//8 Tot pentru lăcomiĭe]Și B,C,E,G,V//7-10 *lipsește* înțelegînd... Costantin-vodă. M,P// 9 *după* agă *ad.* înpărătescu D/ cum] precum G/ văru-său, B,C, *lipsește* V//10 rămășițele B,C/ aici B/ de aici de prin ținuturi E, de aici de la ținuturi V/ strînge B/ a le strînge E,G,V//10-12 Strîns-au și rămășițile banilor din Moldova. Bejănarilor ci s-au scris mai sus lĭ-au dat voi să mĭargă iarăș la Focșani, ca di acolo să poată treci supt stăpînire lui în Țara Munteniască M,P// 11 iară$^{1-2}$ B/la urmă]înnapoi G// 12 la Focșani la locurili sale D,V, la locurile lor, la Focșani C// 13 Decii B,C, *lipsește* M, P/biĭeții B/ *lipsește* săracii D/ acĭa B//13-14 Bieții bejănari, dacă au luat această voi îndată au și purces M,P// 14 cum]îndată G/ unii]alții M,P//15 brațe B,C/ei]ĭei B,C/ Bogat]Și mult B,E,G,V/ multe lacrămi C// 15-17 ca vai de ei, plîngînd și blestămînd pre Enachi și pre ciĭalanți îndemnători M,P//16 Enachi B, Ianache C,E,G/strămutaré B,C// 17 celora C/ ce ar B,C/ *după* sfat *ad.* să le facă acea strămutare D, ca să le facă acea strămutare de la locurile lor G/ cît]cum E,G// 18 ajunsu B, agiunsu C/ marginé B/ zăbăvit B,C//17-18 Și cum au agiuns la Focșani, îndată au și trecut toți în ceĭa parte. M,P//18 ce au B,C// 19 Țara Munteniască B,C,E,G,V/ Grigorii-vodă B,D,E,G, Grigorie-vodă C,V/ îndiadinsu B,C, înnadins G/ slobozise B,C// 19-20 *lipsește* Că Grigorie... acolo domn. M,P// 20 triacă B,C/ văzind B,C/ domnu B,C/*după* domnu *ad.* în Țara Munteniască C//

f. 423v Și au pus căimăcani în Ĭași, anumé pre Costantin Costache vel-logofăt și pre Costantin Ruset vel-vornic, socrul lui Costantin-vodă.

Și încă turcul de la Poartă tot nu venisă, nici la Grigorie-vodă, nici la Costantin-vodă. Lucru de mirat pentru Grigorie-vodă, om grabnic la socoteala lui, a-ș scorni singur în țară că nu-i domn. Nu s⟨ă⟩ temea că-ș va aduce vro primejdie capului său și țărîi, fiind el împizmuluit și cu tătarîi. Ce acéste aduce ce graba și mîndréțele!

46. Iară după ce-au trecut 7 dzile, la săptămîna, sosit-au și capegilar-chihaies a împăratului de la Țarigrad, cu căftan, la Grigorie-vodă, să margă să fiĭe domn în Țara Rumânească, și Costantin-vodă, domnul muntenesc, să viĭe aicea, la Moldova.

Deci Grigorie-vodă i-au eșit înainte cu alaiu și cu toți boĭarii la Valea Adîncă. Și împreunîndu-să acolo, au venit

1 Și]Grigori voevoda M,P/caimacami C, și caimacami B,E,G,V/*lipsește* anumé M,P// 2 Costachi B,C/ Rusăt B,C//3 lui]domnului G/ voevoda M, *lipsește* G//4 *după* turcul *ad.* capegi-bașe E,G/vinisă B,C/ Grigorii B,C//**4**—9 Lucru de merari ĭasti acesta, că turcul di la Poartă nici la Costandin voevoda, nici la Grigori voevoda ⟨încă M⟩ nu vinisă cu fermanul. Și Grigori voevoda îndată au spus tuturor boĭarilor cum că ⟨el M⟩ ĭasti mazil și încă au îndrăznit de au pus și caimacami.Ci toată acesté lĭ-au făcut graba și locomiĭa M,P// 5—9 Ce s-au can grăbit ⟨măriĭa-sa B,V⟩ Grigorii-vodă atuncea de au trimis pre Enache ⟨Ianache E,G,V⟩-aga, pînă a nu vini capegi-bașĭa, cum să tîmplasĭe și cînd au fost înbrăcat ⟨înbrăcasă V⟩ caftan de domniĭe Buțucachii. Iar au scos cuvînt și îndemna pre boĭari să fugă în Țara Unguriască. Și la o vrémĭe ca acéĭa, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu scoată cuvînt că ĭaste mazil, că nu-i era toți priĭatini și sîngur măriĭa-sa ⟨sîngur Grigorii-vodă E,G⟩ mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că ĭaste mazil.Pentru că de multe ori să tîmplă, cu graba, și oamenii cei mari îi înțălepți de să greșescu. B,E,G,V, Și era lucru de mirat de Grigorii-vodă, fiind așa grabnic la socotiala lui, a spune sîngur că nu iaste el domnu în țară. Nu să temea că îș va aduce vreo primejdiĭe lui și țărîi, fiind învrăjbit și cu tătarîi. Ce acéste aduce graba. Că atuncea au și trimis pre aga Ianache, precum s-au scris, pînă a nu vini capegi-bașĭa,cum să tîmplasĭe și cînd înbrăcasă caftan de domniĭe Buțucachii *iar au scos ⟨repetă⟩* cuvînt că iaste mazil și îndemna pre boĭari să fugă. Și la o vremĭe ca acéĭa, fiind Poarta turburată, era să să păzască să nu scoată cuvînt că iaste mazil, că nu-i era toți priĭatini. Și sîngur Grigorii-vodă mai pre urmă s-au căit pentru că au scos cuvînt că iaste mazil. Pentru că de multe ori să tîmplă, cu graba și oamenii cei mari și înțălepți de să greșescu C//9 *lipsește* Ce D//10 46]43 B,E,G, 47 D, 39 V, 79 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/Iară cînd au fost în șapte B,E,G,V/*lipsește* la săptămîna M,P/ sosit-au]au venit M,P//10-11 Iară cînd au fost în șapte dzile,la săptămîna după acéĭa,sosit-au și turcu mare, capegilar-chihaes înpărătescu de la C//11 a împăratului]înpărătescu B,E,G, *lipsește* V/*lipsește* de la Țarigrad M,P/ cu]aducînd M,P// 12 caftan B,C/la]lui M,P/ Grigorii B,C/voevoda M/ fie C/ domnu B,C/Țara Munteniască B,C,E,G,V,M,P//13 voevoda M/muntenescu B,C//14 să vie domnu în Moldova M,P/ la]în B,C,V/ *după* Moldova *ad.* să fie domnu E,G//15 Decii B,C,*lipsește* M,P/ Grigorii B,C/voevoda M/ înnainte B,C/ alai B,C/ înnainte cu boĭarii și cu alaiu la M,P//16 la Vale Adîncă C, *lipsește* B,E,G,V/înpreunîndu-să B, înpreunîndu-s⟨ă⟩ C]întimpinîndu-să G/*lipsește* acolo B,E,G,V/vinit B,C//

pînă la Iași, și au cetit fermanul în Divan și i-au pus căftanul în spate. Însă boiarii n-au mărs să-i sărute mîna, nefiind domn aicea, ce numai cătră turcu s-au închinat, după ce i-au cetit fermanul.

Și eșind Grigorie-vodă den Divan, au întrat în casele dinlontru de⟨n⟩preună cu capegi-bașe, turcul. Și acolo s-au împreonat și boerii cei mari cu turcul, mulțămind împărăției. /

f. 424 47. Iară a treĭa dzi au pornit pre capegi-bașe, turcul, și cu tot agîrlîĭcul ce-au fost mai greu pre Bîrlad. Iar Grigorie-vodă, luni, în dzioa de Sféti Gheorghi, s-au pornit din Iași pre la Tîrgul Frumos, pre Siret, cu de toate ce i-au trebuit la toate conacele, pîn'la Focșani, și au trecut în céĭa parte la gazdă.

Așijderea și Costantin-vodă s-au rădicat din București și au trecut în ceasta parte la gazdă, tot într-o dzi luni, april 30 dzile.

48. Iară doamna Ruxandra, muma lui Grigorie-vodă, au mers în gazdă osebi la o mănăstire a socru-său, a lui

1 la]în V,M,P/ și[1]]turcul M,P/ au]i-au M/ caftanul C// 2 *după* spate *ad.* Și au slobozit pușcile céle mari și mici și au bătut tabulhanaoa pre obiceai E/ mărsu B,C// 3 domnu B,C/ *după* aicea *ad.* în Moldova C,E,G// 2—3 Iar boerii toți s-au închinat turcului M,P// 4 i-au]au B,C,E,G,V/ *lipsește* după ce i-au cetit fermanul M,P// 5 Grigorii B,C/ din B,C/ în]*repetă* din B// 5—6 Grigori voevoda, dinpreună ⟨înpreună P⟩ cu turcul au întrat în casăle celi dinlăuntru M,P// 6 lăuntru B,C,E,V/ dinpreună B,C,E/ dinpreună cu turcul capegi-bașe G/ bașĭa B,C// 7 înpreonat B,C/ boĭarii B,C/ mare A// 8 înpărățiii B,C,V]înpăratului M,P// 9 47]44 B,E,G, 48 D, 40 V, 83 M, 6 P/triĭa B, C/ Grigorie v⟨oe⟩vod au pornit G/ bașĭa B, *ad. marginal* bașe C/ *lipsește* turcul G// 9-12 Grigori voevoda a trie zi au pornit turcul și cu agîrlîcul cel mari pre Bîrlad; april 23, luni, s-au pornit și Grigori voevoda din Iași. Mers-au pre la Tîrgul Frumos și în gios pre Siret M,P// 10 ce au fost B,C// 11 Grigorii B,C/ 11 luni, în doaozăci și trii de zile a lui april ⟨aprilie E,G⟩, în zioa de Svĭatii Ghiorghii B,E,G/ *lipsește* de V/Svĭatii Ghiorghii C,V// 12 Sirétiu B,C/ cu de toate céle ce i-au trebuit pre la toate B,E,G/ de toate céle ce V// 13 pre la toate D/ conaceli C/ pînă B,C]și sosind M,P/ *lipsește* și M,P// 14 *după* gazdă *ad.* în casăle ⟨casăli C⟩ căpitănești B,C,D,E,G,V// 15 Așijderea]Asămine M,P/ voevoda M/ din București și viind pînă la Focșani B,C,E,G,V, din București și sosind la Focșani M,P// 16-17 parte ⟨la Focșani D⟩ la gazdă, la o mănăstiré care ⟨ce D⟩ ĭaste ⟨iaste C⟩ de tată-său Nicolae-vodă zidită, tot într-o zi ⟨*lipsește* tot într-o dzi E⟩ luni, aprilie în treizăci ⟨triizăci C⟩ de zile B,C,D,E,V, parte în gazdă la mănăstire la Precista, care iaste zidită de tată-său Nicolae-vodă, luni, aprilie în 30 de zilę G/ tot]și tot M,P/ *lipsește* luni M,P// 17 dzile]amîndoi domnii au vinit M,P// 18 48]46 B,E,G, 49 D, 41 V, 86 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iară M,P/ Roxandra B,G/ Grigorii B,C/ voevoda M// 19 mersu B, mărsu C/ osăbi E,V]diosăbi M,P/ mănăstiré B,C/ osăbi la mănăstire la Svĭati Ioan a socrului său G/ a socru-său]ce au făcut-o socrul său M,P/ *lipsește* a lui M,P//

Grigorașco Ghica-vodă bătrînul. Deci Costantin-vodă au mers de s-au împreonat cu mătușe-sa, cu doamna Ruxandra.

Așijderea și Grigorie-vodă, știind de Costantin-vodă, au mers și el la gazda maică-sa, și acolo s-au împreonat domnii amîndoi. Apoi a doa dzi au mers și unul la altul, di-au vorovit ce li-au trebuit, de toate.

Apoi au făcut și divan, cineș în țara lui. Apoi gioi, în dzua de Ispas, maiu în 3 dzile, au purces cineș către scaonu-ș.

Domnit-au Grigorie-vodă Țara Moldovii 6 ani, 7 luni.

49. Era acest domn Grigorie-vodă la stat mic și suptire, la față uscat. Numai era cu toane, atîta cît la unele să arăta prea harnic, bun și vrédnic, milostiv și răbdătoriu. Și în viața lui era tot cu mése mari, cu cîntări și f. 424v cu féliuri de féliuri de muzici / în toate dzilele. Pre de avea vro treabă mare, să nu iasă la cîmpu, ca să facă veselii cu naiuri și cu cîntece hagimești și cu mulți peilevani măscărici. Și pre boeri totdeauna îi poftĭa să fie cu

1 Grigoraș M,P/ Grigorașco-vodă Ghica E/ voevoda[1-2] M/ bătrînul]cel bătrîn C,V, *lipsește* M,P/ Decii B,C, *lipsește* M,P// 2 mersu B,C/ înpreonat B,C/ *lipsește* cu B,C,G,V/Roxandra B,C/ Roxanda doamna M,P// 3 *lipsește* Așijderea și M,P/ Grigorii B,C// 3—4 Grigori voevoda, știind pentru Costantin voevoda că ĭasti la mumă-sa, au mersu și el la gazda mîni-sa M,P// 4 mersu B,C/ înpreonat B,C// 5 Apoi]Iar M,P/ mărsu B,C// 6 de au B,C/ ce lĭ-au fost trebuința M,P/ *lipsește* de toate M,P// 7 Făcut-au divanuri, fiișticari domnu în țara sa M,P/ divanuri B,E,G,V/ Apoi[2]]Și B,E,V, *lipsește* M,P// 8 zioa B,C/ de Ispas]Înălțării M,P/ mai B,C/ trii B,C/ au purces fiișticarile cătră scaunul său M,P/ scaonul său B,C,E,G,V// 10 Grigorii B,C/ voevoda în Moldova ani 6, luni 7 M,P/ *după* Moldovii *ad.* în domniĭa dintîi B,D,E,G,V/ șeasĭe ⟨șasie C⟩ ani și șapte luni B,C,D,E,G,V// *după rîndul 10 urmează textul paginei* 718, *r.* 12—18, *pagina* 719 *și r.* 1—9 *de la p.* 720 B,E,G,V// 11 49]50 D, 51 E, 52 G, 46 V, 92 M, *lipsește* P/ Grigori Ghica voevoda ⟨Grigorii-vodă P⟩ la stat era mic M,P/ domnu B,C/ Grigorii B,C/ micu C] can micu B,E,G,V// 12 *lipsește* Numai... cît la unele B,E,G,V/ Numai]Și atîta C/ *lipsește* cu toane, atîta C/ uneli C// 12—15 Și să arăta pre harnic, bun și vrédnic, milostiv și răbdătoriu. Dar era și can grabnic la mîniĭe, dar apoi curund să întorcea. Și în viiața lui era tot în primblări și tot cu mésĭe mari și cu cîntări hagimești și cu féliuri B,E,G,V// 12—r. 9 din p. urm. Și era cu toani: altă dată era pre harnic, bun, vrednic, răbdătoriu și milostiv,iar altă dată i să arăta lucrurile proaste; că să potriviĭa postelnicului Costantin Ipsilant și ficiorului său, lui Ianachi, amîndoi greci și laji di neam, și moldovanului nostru,hatmanului Sandului Sturzii. Aceștiĭa, trustrei, la mulți îl strica ⟨mesteca P⟩ pre Grigori voevoda. În toată viiața lui era tot cu mesi mari, cu cîntări și cu multi feliuri de muzici. Mai în toati zilile eșiĭa la primblari, făce vesăliĭe cu cînteci și cu naiuri și cu ⟨cîntici M⟩ hagimești,cu pehlivani ⟨pehlivănii M⟩ și cu măscărici.Pre boĭari totdĭauna îi poftiĭa să iasă cu dînsul la primblari.Și dacă eșiĭa la cîmpu era foarti lațcav și pre darnic M,P// 14 viiața C/ mésĭe C// 15 zileli C// 16 vreo triabă B,C/ *lipsește* mare G// 17 veselie E/ peilivani B,C, pehlivani G// 18 *lipsește* măscărici B,C,G,V/ pre boĭarii cei ⟨cĭei B⟩ mari îi poftiĭa totdeauna B,C,E,G,V/ fiĭe B,C//

dînsul la primblări. Şi dacă eşia la cîmpu, era prea lascav şi darnic.

50. Iară pre une locuri i să arăta lucrurile de blăstămăciune. Că să potrivia unor boiari, sfétnici ai lui, cari-i avea, 2 greci şi un moldovan, anumé Costantin Psiolu hat⟨man⟩ şi cu fiiu-seu Enache-aga, lazi de niamul lor, oameni tirani şi curvari; iar din moldovéni avea pre Sandul Sturdzea hatmanul, om viclian şi închis la inima lui şi lacom.

Acesta îndemna pre Grigorie-vodă tot la luat, şi pre toț boerii moldovéni îi sărăciia şi-i depărta de cătră mila domnească, ca să fie numai el frunte şi de cinste. Caré fapte a Sturdzii, trecîndu-i-să la Grigorie-vodă, multe bunătăţi a domnului întuneca şi le strica.

Stinsése mazilii şi ţara şi mănăstirile de tot, cu obicéele ce găsisă în ţară, scoasă de alţi domni, mai nainte de dînsul. Şi aceia domni, de le şi scornisă, le ţinea cîte un an, doi şi le părăsiia. Iar Grigorie-vodă, aflîndu-le în ţară, toate le grămădisă la un loc.

Şi scoté văcărit, hîrtii gréle, vădrărit, desétin⟨ă⟩, civerturi mare. Într-un an au scos şi pre ţigani hîrtii gréle. Scos-au o dată şi pre preoţi un bir, ce-i dzicea mucaria, de agiungea pe preot, cît de sărac, trei galbeni, iar pre cei mai frunte şi 8 galbeni i-au agiuns. / [f. 425] Dentru caré nu puţin blăstăm i-au rămas. Şi nemărui rădicătură nu făcea. Lua sume mare de bani în toţi anii domnii⟨i⟩ lui de la săraca de ţară, ca la 1.500 şi mai bine pungi de bani pre an, de au rămas mazilii şi ţara stînşi den sfatul acestor trei boiari.

1 prea foarte B,C,E,G,V // 2 *după* darnic *ad.* cînd vinisă de la Ţarigrad dintîi era oamenilor can ⟨cu E,G⟩ greu la divanuri, la judecăţi, pentru că nu înţălegea bine limba moldoveniască. Iară dacă au învăţat limba moldoveniască bine,s-au îndreptat şi le era oamenilor mai ⟨cu uşor şi mai E,G⟩lesne la judecăţi ⟨la divanuri, la giudecăţi E,G,V⟩ B,E,G,V// 3 50]51 D// 3—29 *lipsesc* B,C,E,G,V,P// 5 Psiolu]Ipsilanti D// 15-16 Cu obiceiurile ci le găsisă Grigori voevoda gata făcuti di alţi domni, să stînsăsi de tot mazilii, mănăstirile şi toată ţara M// 17-19 *lipseşte* Şi aceia domni...aflîndu-le în ţară M// 19-21 toate le grămădiia într-un loc,adică văcăritul,hîrtiile, vădrăritul, ciferturi mari şi desătina M//21 Iar într-un an M/greli hîrtii M//22 *lipseşte* odată şi M//22-28 pre preuţi,pre diiaconi,un bir ce-i dzicea mucarerul; pre ⟨cei⟩de frunti i-au pus cîti 8,iar pre cei săraci cîti trii galbini (vai şi amar de dînşii!). Rădicătură nimăruia nu făce. Destul blăstăm ş-au agonisit. În toţi anii domniii lua di la săraca ţara cîti 1.500 pungi bani,iar altă dată şi mai mult, deosăbit de dăjdiile cele grele ci lua di la mănăstiri şi di la mazili. Şi s-au stîns mănăstirile, mazilii şi toată ţara M// 27 de pungi D// 28-29 *lipseşte* den sfatul acestor trei boiari M//

51. Într-un rînd ertasă Grigorie-vodă pre mazili şi pre mănăstiri de dajde şi au învăţat pre Sturdzea să facă ispisoc de întăritură. Iar Sturdzii, neplăcîndu-i această milă de ertarea mazililor, ca un lacom de fire, au făcut un ispisoc şi au pus numai giumătate de mazili, iar pe giumătate i-au dat la ţărănie, pentru ca să facă vrajbă în mazili. Şi aşea cu acest mijloc făcînd vrajbă între mazili, s-au mîniiat Grigorie-vodă şi au rupt ispisocul.

Şi au întunecat Sturdzea această bună faptă şi milă domnească asupra mazililor, ca să nu s⟨ă⟩ îndreptédze, să fie tot săraci, să poată a le cuprinde moşiile şi ocinele şi a pune nume rău domnului. Şi aşea îl sfătuia şi-l purta ei, că cui să cădea să dea, el îi lua; şi cui să cădea să-i ia, el îi da.

52. Era acest domn şi curvar. Multe ţiitori féte mare ţinea şi apoi le îndzăstra şi le mărita, cu haine, cu odoară, ca pre nişte féte de boiar. Numai nu să amesteca la féte de casă mare, ce de căpetenii mai de gios.

Şi avea doamnă şi cuconi, şi nu să ruşina, de-ş făcea casa de ocară, un om mare / [f. 425v] ca acesta. Precum şi oamenii lui, Costantin hatman cu fiiu-seu Enache-aga, aşijderea făcea, încă şi mai multe. Şi alţi greci a lui, toţi. Şi la toate era desfrînat.

Curtea lui poftia să fie tot îmbrăcată. Pre nime din boiari să nu-i audză jăluindu-să că-i scăpat sau olecăindu-i-să că sînt timpurile réle şi nu s-au făcut roadele, că

1—26 *lipsesc* B,C,E,G,V,P// 1 51]52 D, 72 M// 1—2 Grigori voevoda într-un rînd era să erti mănăstirile şi mazilii de dăjdi şi au poroncit Sandului Sturzii hatman să facă M// 3 *lipseşte* Iar M// 3—6 nu i-au plăcut această milă asupra mazililor şi mănăstirilor, fiind lacom din firi, vrînd să înghiţă moşiile mănăstirilor şi mazililor. Şi pentru aceia au făcut un ispisoc numai pi giumătati de mazili, iar pre giumătati i-au dat la ţărănimi M// 6 ţărănie] dajde D// 6—7 *lipseşte* pentru ca să facă vrajbă... între mazili M// 7—10 Văzind Grigori voevoda acel ispisoc s-au mîniiat şi l-au rumptu. Şi au întunecat Sandul Sturza această milă domniască. M// 10—26 *lipseşte* asupra mazililor... roadele, că M// 15 52]53 D// 21 Costantin Ipsilanti D/ cu]şi cu D// 21—22 *lipseşte* aşijderea făcea, încă şi mai multe D// 24—26 Dar era şi can grabnic la mîniie. Dar apoi curund să întorcea. Şi cînd vinisă de la Ţarigrad dintîi, era oamenilor can greu la divanuri, pentru că nu înţălegea bine limba moldoveniască. Iar dacă au învăţat limba moldoveniască bine, s-au îndreptat şi le era oamenilor pre lésne la giudecăţi. Şi pre toţi boerenaşii curţii lui poftiia să fiie tot înbrăcaţi bine. Şi pre nimene din boiar să nu-i auză că iaste scăpat, jeluindu-s⟨ă⟩, sau că sînt timpurili réle şi nu s-au făcut roadeli pămîntului C// 24 înbrăcată bine D/ nimeni D// 25 că-i scăpat sau jeluindu-să, olecăindu-să D// 26 roadele pămîntului D//

să foarte mîniïa, și la mînie era foarte grabnic. Și nici sfétnicii lui nu-i îndrăzniïa, cînd era mînios. Dară să întorcea curund.

53. La giudecată îi părea că giudecă foarte bine, și cumu-i părea, așea rămînea. Și pre urmă, deși vedea că au greșit, nu întorcea ce așea, dînd carte de rămas, rămîne, cît de la o vréme părăsisă oamenii a mai veni la divan. De era vreun țăran îngreunat la bir, nu-l mai scădea; ce așea da, pîn-istoviïa tot ce avea.

Da sume mare de bani la Poartă și turcilor agi ce viniïa de la Poartă cu trebi. Căruia era să-i dea o pungă de bani îi da cinci, șease, tot ca să-l laude la Poartă, iar de săracii țărîi nu-i era milă.

De să clintiïa pîn-afară den tîrgu sau pîn'la vreun boiar, tot cu căruța cea de cupărie după dînsul. Că preste tot ceasul bea ori vin cu pelin, ori vutcă. Și încotro mergea, tot cu gloată, ca doao-trei sute de slujitori și alții să fie cu dînsul.

Cu pușca da pre bine. Greci mulți adusése în țară, de mînca léfe tot din visterie. Și cîte diregătorii la margine,
f. 426 tot grecii le ținea /, iar boerii de țară era numai cu numele; că la nemică nu-i mai întreba. Numai cu sfatul acelor trei boeri, ce vrea să facă, făcea.

1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 *lipsește* să foarte mîniïa, și M,P/ mînie[2] C/ Și]cît C// 1-2 La mînii era foarti iuti și grabnic, atîta cît nici sfetnicii lui atunce nimică nu-i îndrăzniïa M,P// 2 *după* îndrăzniïa *ad.* a grăi C/ *lipsește* cînd era mînios M,P// 2-3 Dar nu ținea mult, să întorcea curund C, Dar nu ține mult, ci iarăș să întorce cu milă M,P/ *după* curund *ad.* nu ținea mult mîniïa D// 4 53]50 C, 54 D, 97 M, *lipsește* P// 5 cumu-i]precum îi D/ și după cum i să ⟨și M⟩ păre, așa și rămîne M,P/ așa C/ videa C// 5-7 Și pentru aceïa multi greșali să făce, cît di la o vremi să părăsise M,P// 6 așa C/ rămînea C// 7 vini C// 8 Și de era C/ îngreuiat C//8-9 el niciodată nu-l mai scădia, ci tot așa da, pînă sărăciïa de tot. M,P//9 așa C/ pînă C//10 some mari C/ *lipsește* de P/ și] așîjdire și M, P//11-12 Cărora la alți domni li să da cîti o pungă bani ⟨el P⟩, le da șasă ori șapti pungi bani M,P// 12 șasïe C/ tot]și aceasta o făce tot M,P// 12-16 *lipsește* tot ca să-l laude la Poartă... cu pelin ori vutcă. C// 14-18 Oriundi merge la primblari, măcar cît de aproapi, cupăriïa cu băutura nu lipsiïa după dînsul, că-i plăce vutca și vinul cu pelin. Oriundi merge, măcar și aproapi, tot cu gloată merge și mai gios de 300 slujitori nu era cu dînsul. M,P// 16 încătro merge C// 17 trii C// 19 *ad. marginal* pre C] foarti M,P/ adusesi mulți M,P/ adusésïe C/ în țară]di la Țarigrad M,P// 20 de mînca léfe tot din visterie] ⟨și M⟩ toți lua lefi de la visterie M,P/ *lipsește* tot C/ din vistieriïa domniască C,D/ *lipsește* Și cîte M,P/ dregătorii C]Dregătoriile M,P/ la margine]di la țară M,P// 21 boiarii C/ numai cu numile era M,P/ numeli C// 22 *lipsește* că M,P/ *lipsește* mai M, P/ *după* întreba *ad.* și nici la o dregătoriïe nu-i pune ,M,P// 22-23 Numai cu sfatul a trii boiari, a hatmanului Costantin grecul Ipsilanti și a fiiu-său, lui Ianache-aga, și a hatmanului Sandul Sturzea, ce vrea să facă, făcea C, *lipsește* M,P//

Dar avea și trecere mare la Poartă, cît pre turcii balgiï din țară foarte-i înfrînasă, și să temea de dînsul, de nu putea face zapt oamenilor întru nemica.

Pociu dzice că Grigorie-vodă, precumu-i era firea, de ar fi avut niscai oameni cu frica lui Dumnedzeu pre lîngă dînsul sfétnici, ar fi fost de mirare și de pomenire [Grigorie-vodă] în domnii cei de frunte și de laudă, iar nu cu cei de hulă.

54. Iară cînd au trecut din Moldova în Țara Rumânească, mulți feciori de boïari den moldoveni au luat cu dînsul, de i-au dus la munteni, dzicînd că i-s dragi moldovénii și va să-ș facă pomană. Ce va mai face, vréme viitoare va arăta. Iar acmu, lăsînd istorie lui Grigorie-vodă, venim cu rîndul la istorie lui Costantin-vodă, ce-au venit în Moldova.

DOMNIÏA LUI COSTANTIN-VODĂ, FIIUL LUI NECULAI-VODĂ MAVROCORDAT, VL⟨EA⟩TO 7241⟨=1733⟩, MAI 7

Zaci⟨alo⟩ 1. După ce-au purces Costantin-vodă de la Focșani, venit-au toată boerime și mazilii Țării Moldovii împreun⟨ă⟩ cu dînsul din conac în conac, cu pace și cu

1-8 *lipsesc* B,E,G,V,P// 1 treceré C// 1-3 Grigori voevoda ave mari treciri la Poartă, cît și pre turcii balgii îi îngrozisă, atîta cît întru nimică nu pute faci turcii zulum oaminilor M// 2 foarte îi înfrînase C// 3 zap C// 4 Pociu] Putem C,D/ Grigorii C/ precum îi era C// 5 *lipsește* niscai C// 6 miraré C/ pomeniré C// 7 *lipsește* iar nu cu cei de hulă C// 9 54]53 B,G, 51 C, 55 D, 105 M, *lipsește* V,P/ Iară] Grigori voevoda M,P/ trecut]purces M,P/ *după* trecut *ad.* Grigorii-vodă B,E, G,V/ Țara Munteniască B,C,E,G,V,M,P//10 pre mulți B,C,E,G,V/ficiori B,C/*lipsește* den moldoveni B,C,E,G,V// 10-11 au luat cu sini cîțva ficiori de boeri, zicînd că moldovenii îi sînt dragi M,P// 11 munténi B,C/ că i-s]că-i sînt B,C,D,E,G,V// 12 *după* pomană *ad.* ⟨*ad. marginal* D⟩ cu dînșii. Că auzisă ⟨auzise C⟩ că și moșu-său, Grigorașco-vodă, cînd au fost domnu în Țara Munteniască, încă au fost luat ficiori de boïari din Moldova de au fost prin oști cu dînsul, cum să pomenéște că au fost Cantemir-vodă ceauș spătărescu ⟨împărătescu D⟩ și alții B,C,D,E,G,V/ *după* pomană *ad.* cu dînșii M,P/ *lipsește* Ce va mai face... va arăta. B,C,G,V,M,P//13 *ante* Iară acum: 54 B, G, 52 C// 13-14 Di aice lăsind ⟨să lăsăm P⟩ istoriïa lui Grigori voevoda, vinimi arăș la istoriïa Moldovii M,P/ istoriïa[1-2] B/ lui[1-2]]mării-sali lui B/ Grigorii B,C/ vinim C/ istoriïa[2] C/ lui[2]]mării-sali lui V// 14 ce au vinit domnu ⟨aicea D,E⟩ la noi în Moldova B,D,E,V, ce au vinit la noi în țară domnu, în Moldova C, ce au venit la noi domnu în Moldova G// 15-16 Domniïa lui Costantin-vodă Mavrocordat, în anii ⟨anul C⟩ 7241, mai 7 ⟨mai în 7 zile C⟩, Cap 95 B,C// 15 Domniïa dintîi a lui E,G/ voevoda M, *lipsește* P/ *lipsește* fiiul lui Neculai-vodă E,G,V// 15-16 ficior lui Neculai Mavrocordat ⟨voevoda M⟩ ⟨Cap 100 P⟩ M,P// 16 Vl⟨ea⟩to] În anul D,G, Anul E, În anii V/ mai 7 zile. Cap 98 D// 17 *lipsește* Zaci⟨alo⟩ B,C,D,E,G,V,M,P/ În anii 1733 Costantin voevoda au stătut domnu Moldovii. Și după M,P/ Dupre B,E/ ce au B,C/ *lipsește* Costantin-vodă M,P// 18 vinit-au C/ toată boerimea B,C]toți boïarii M,P// 19 înpreună B,C/ dînsul]măriïa-sa B,V// 19-3 cu cinsti pînă aproapi di Iași. Eșitu-i-au înainte boerii caimacami, slujitorii și alți orășeni pînă la Valea Adincă ⟨Lungă P⟩ M,P//

cinste și cu multă gloată. Și agiungînd aproape de scaon, eșitu-i-au înainte caimacamii cu toți boerii și slujitorii / f. 426v și cu alți orășéni tocma la Valea Adîncă, de s-au împreonat după obiceaiu, aducîndu-l cu frumoas⟨ă⟩ politie pîn'la Sfetîi Nicolae, unde l-au întimpinat mitropolitul țărîi chir Antonie cu alți episcopi și cu tot clirosul beséricii. Și intrînd în beséric⟨ă⟩, l-au blagoslovit spre domniĭa Moldovii, și eșind din besérică cu tot senatul, au întrat în curțile domnești și au șădzut în scaon.

2. Iară a treia dzi, după ce s-au așădzat în scaon, boerit-au pre acești boeri cari-i scriu mai gios. Pus-au pre Costantin Costache logofăt iarăși vel-logofăt; pre Sandul Sturdzea, ce era hatman, l-au pus vornic mare de Țara de Gios; pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino Delianul vel-vornic de Țara de Sus; pre Costantin Ruset vornicul, ce era socru domnului, l-au pus hatman, pre Mihălache Ruset, ce era văr primare cu domnul, l-au pus postelnic mare; pre Andreĭaș Ruset spatar mare; pre Iordache Ca⟨n⟩tacuzino Pășcanul ban mare; pre Iordache Ruset Cilibiul păharnic mare; pre Toader Păladi vel-vist⟨ernic⟩ și pre Ioan Bogdan vel-stolnic, pre Costantin, feciorul lui Iordache sulgeriul, vel-comis.

1 ajungînd B// 2 înnainte B,C/ și cu toți boiarii C,V, și cu toți boĭarii și cu mulți orășĭani B,E,G// 3 alți]mulți V/ *lipsește* tocma B,E/ *lipsește* tocma la Valea Adîncă G,V/ de]și B,E,G,V/ înpreonat B,C//4 obicĭai B/ frumoasă B]mare M,P/ politiĭe în Iași, pînă la bisărica Sfîntului Neculaiu M,P//5 pînă B,C/ Svĭatii B,C,E/ pînă la Iași la Svĭatii G/ undé B,C]și acolo M,P/ timpinat B// 6 chir]sfințiĭa-sa chir M,P, părintele chir D/ Antonie mitropolitul țărîi și cu alți E,G/ alți]cielanți M,P/ biséricii B,C, bisăricii din Iași M,P// 7 bisérică B,C/ l-au blagoslovit]i-au cetit molitvile M,P/ spre domniĭa Moldovii]numitul mitropolit de domnie M, de domnie numitul mitropolit P//8 biserică B, bisérică C/ tot sănatul E,V]toți boerii M,P//9 au șezut B,C]s-au așezat P/în scaonul domnescu E,G// 10 *lipsește* Iară M, P/ triĭa B,C/ dupre B,E/așezat B,C/ în] la B,V/ *după* scaon *ad.* pre obiceai C// 10-11 A trie zi au boerit după obiceiu, după cum anumi arată: Costandin Costachi M,P// 11 boĭarit-au B/ boĭari B, C/ scriu]scriĭe B,E,V// 12 Costachi B/ logofătul[1] D, *lipsește* B,C,D,E,G,M,P/ *lipsește* iarăși C/ loġ⟨o⟩-făt[2] C/ *lipsește* pre M,P// 13 era]fusésĭe B,D,E,G,V/ *lipsește* ce era hatman, l-au pus C,M,P/ vornic mare]vel-vornic M,P/ Jos B/ *lipsește* de Țara de Gios M,P// 14 *lipsește* pre M,P/ Iordachi Cantacozino B,C/ *lipsește* Delianul M,P/ *lipsește* de Țara de Sus; pre M,P// 15 Rusăt B,C/ *lipsește* vornicul B, C,G,V/ *lipsește* vornicul, ce era... pus M,P//16 domnului]domnului Costantin-vodă C,G, lui Costantin-vodă D/ *lipsește* pre M,P/ Mihălachi Rusăt B,C//17 domnul]Costantin-vodă C,D/ *lipsește* ce era văr... l-au pus M,P/ postelnic mare]vel-postelnic G,P/ *lipsește* pre Andreĭaș Ruset spatar mare; pre M, P/ Andriĭaș Rusăt B,C// 18 spătar mare B,C]velspatar G/ Iordachi C/ Cantacozino B,C//19 ban mare]vel-ban M,P/ Iordachi Rușăt B,C/ Celebiul B// 19-21 *lipsește* pre [1-4] M,P/ păharnic mare]vel-paharnic M,P//20 Păladii B,C/ vel-vist⟨ernic⟩]vistiernic mare C/ *lipsește* și B,E,G,V, M,P/ Ion B,C// 21 *lipsește* Costantin A,B,D,E,G,V,M,P/ ficiorul C, ficior M/ Iordachi C/ *autograf Neculce* Iordache sulgeriul A/ sulgériul C, sulger M// 21-4 *lipsește* pre Costantin, feciorul... la musaipi. B,E,G,V//

Acește era boerii lui Costantin-vodă dintîi. Însă nu toți după orînduiala lor, cum să căde, s-au pus, ce mai mulți după mită. Fiind domnul tînăr și neștiind rîndul țărîi, au apucat unii cu dăr⟨i⟩ la musaipi.

Și așădzîndu-să acéste boerii, au lăsat domnul visterie și chevernisala țărîi în sama boerilor, să chivernisască ei cum or ști nevoile țărîi, după obiceiul vechiu, cum au fost mai întîiu; nu cum era / f. 427 la Grigorie-vodă, să chivernisască numai Sandul Sturdzea cu doi greci, ce-au lăsat în sama tuturor. Ce pre cît a ținea va arăta vréme viitoare.

Venit-au și cu acest domn și mai mulți greci decît la Grigorie-vodă.

3. Atuncea la domniĭa noao, la banii stiagului, găsind boerii hîrtiile gata de la Grigorie-vodă, scos-au hîrtii, fruntea de 4 ug⟨hi⟩, mijlocul de 3 ug⟨hi⟩ și de 2, coada de un ug⟨hi⟩, fără năpăști, Iar apoi, după aceasta, scos-au pre țară civerturi.

Iar la divanuri, oricum să păre că s⟨ă⟩ pricepi mai bini decît Gligori-vodă a giudeca, să ispite să s⟨ă⟩ pui și-npotriva boerilor, unde socote că giudecă strîmb boerii.

Și-n toate dimenețil⟨e⟩ ave obicei de chema boerii di le da cafe; și nu numai celor cu boerii mari, ce și la o

1 Aceștiĭa C/ boĭarii C/ dintîi]în domniĭa dintîi C,D// 1-4 *lipsește* Însă nu... la musaipi. C,M,P//5 Și]Deci M,P/ așezindu-să B,C/ boĭarii B/ lăsat-au domnul B,E,G,V, lăsat-au Costantin-vodă C,D/ *lipsește* domnul B,C/ vistieriĭa B,C// 6 chivernisala B, C/ boĭarilor B]lor M,P//7 ei]ĭei B,C/ cum or ști]precum vor ști B,D,E,G,V, precum vor ști ĭei C/ nevoile]rînduialele B,E,G, rînduĭalele C,V/ obiceaiul B,C/ *după* véchiu *ad.* al pămîntului C/ vechiul obiceiu M,P/ cum au fost mai întîiu]precum au fost mai de demult B,V, precum au fost întîiu D, precum au fost obiceaiul mai de demult C, cum au fost mai de demult E,G, *lipsește* M,P// 6-7 *lipsește* să chivernisască... țărîi, după M, să... țărîi P// 8 cum]precum E,G/ nu cum era]iar nu ca P/ *lipsește* nu cum M/ era]iar ca M/ Grigorii C// 8-10 să chiverniască numai unul, doi, un moldovan și un grec. Dar numai n-au ținut mult. B,E,G, să chivernisască numai unul sau doi. Dar numai n-au ținut mult C, *lipsește* M,P// 8-12 *lipsește* nu cum era la... Grigorie-vodă. V// 10 pre cît]precum D//11-12 *lipsesc* B,C,E,G// 12 voevoda M// 13 *lipsește* Atuncea M,P/ La banii stĭagului, la domniĭa noă M,P// 13-17 Atuncĭa la banii stiagului, la domniĭa noao, au scos hîrtii, iar pre urmă au scos civerturi V// 13-14 *lipsește* găsind... Grigorie-vodă M,P// 13-17 la banii stiagului au scos hîrtii fără de năpăști. Iar pre urmă au scos civerturi B,C,E,G// 14-16 au scos boerii hîrtii frunte, de mijloc, coada de un galbîn M,P//15-16 ug⟨hi⟩[1-3]]galbéni, galbin D//16 fără de D/Iar după aceasta și ciferturile M,P// 18 *lipsește* Iar M,P/ oarecum D// 18-20 La divan să pricepe oarecum mai mult decît Grigorii voevoda și undi socotiĭa că giudecă boĭarii strîmbu, le sta împotrivă M,P/ Iar ⟨Iară C⟩ la divanuri giudeca foarte bine și drept și cunoștea pre⟨pré C⟩ boĭarii ⟨boiarii C⟩ carii vrea să umble cu fățăriĭe ⟨fățărie C⟩, să facă strîmbătăți, și nu le întra în voĭe B,C,E,G,V// 21 În toati M,P/ *lipsește* de M, P// 21-22 *lipsesc* B,C,E,G,V// 22 di le da]și-i cinstiĭa cu M,P/ și nu numai boiarilor celor cu boerii mari D, și nu numai boĭarilor celor mari, ce M,P//

sam⟨ă⟩ di boeri mazil⟨i⟩. Cari au fost boeri mari îi chema di le da cafe, li arăta politic⟨ă⟩ di cinste mari.

Dară așe, în scurtă vremi, piste 2, 3 luni, și născu zavistiĭa și lăcomiĭa, după cum îi obiceiul lumii aceștie. Că din boerii noștri, din moldoveni, începus⟨ă⟩ unii a să lipi cu-nbunături pintre greci, a arăta drumuri și căli di răutăț, cu ce ar lua bani mai mulți din țară. Și stricar⟨ă⟩ legătura și blăstămul ce făcus⟨ă⟩ Gligori-vodă mil⟨ă⟩ boerilor, di da disetină din dzeci stupi un leu, iar acmu f. 427v făcur⟨ă⟩ di de⟨de⟩r⟨ă⟩ țărănești, de dzeci / stupi 22 pot⟨ronici⟩ și civerturi pi țară totu odată. Iar di to⟨a⟩mnă au scos văcărit și vădrăritu totuodată, și di iarnă civertur⟨i⟩ și hîrtii, iar di primăvar⟨ă⟩ pogonăritu și coniți, cîti 8 pot⟨ronici⟩ di vită, ca și văcăritul.

Aceste toate névoi într-un an li-au luat. Și-ncepu obicei, ca și la Gligori-vodă, de nu mai întreba pi alți

1-7 *lipsește* sam⟨ă⟩ di boeri... mai mulți din țară. B,C,E,G,V// 1 Carii fusésie boeri D// 1-2 di mazili. Tuturor le făce mari cinsti. M,P// 3 Dar așia D// 3-7 N-au ținut mult așa, ci au și născut zavistiĭa; și nu di ⟨din P⟩ greci, ci di ⟨din P⟩ boerii noștri moldovinești ⟨moldoveni P⟩. Început-au boĭarii moldoveni a să înbuna cătră greci. Arătatu-lĭ-au drumurile și căile celi di răutăți, adică în ce chip ar ⟨putea M⟩ lua mai mulți bani di la săraca țara M,P// 4 cum iaste obiceiul D// 7-8 Au strîcat legătura M,P/ *lipsește* și blăstămul D// 7-14 Iară ⟨Iar C⟩ atuncea nu să știĭe din cĭe ⟨cé C⟩ pricină și dintru a cui îndemnare au stricat obiceaiul și legătura ce făcusă Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă de da boĭarii ⟨boiarii C⟩ și mănăstirili ⟨mănăstirile C⟩ de ⟨din C⟩ zéce stupi un leu. Iar întru acel an dintîi ⟨*lipsește* dintîi E,G⟩ al mării-sali lui ⟨a domniii lui C,E,G, al domniii mării-sali lui V⟩ Costantin-vodă au dat desétina ⟨*lipsește* desétina B,E,G⟩ țărănéște ⟨țărăniască C⟩. Și s-au tîmplat de s-au făcut și stupii răi întru acel ⟨*lipsește* acel E,G⟩ an. Și pentru aceasta s-au mîhnit inimile boĭarilor despre măriĭa-sa ⟨despre domniĭe E,G, *lipsește* C⟩. Și de iarnă au fost civerturi și hîrtii, iară de primăvară au fost pogonărit și cunițe. ⟨*lipsește* Și de iarnă... și cunițe C *și înlocuit cu :* Și în toate diminețile avea obiceai de chiema boerii cei mari de le da cafe; și nu numai celor cu boerii mari, ce și la o samă de boĭari mazili, carii fusésĭe cu boerii mari, încă le da cafe, le arăta politică de cinste mare. Dar așa, în scurtă vréme, piste doao, trii luni, și născu zavistiĭa și lăcomiĭa, după cumu-i obiceaiul lumii aceștiĭa. Că din boĭarii noștri, din moldovéni, începură unii a arăta drumuri și căi cu cé ari luoa bani mai mulți din țară. Și stricară legătura și blăstămul ce făcusă Grigorie-vodă milă boerilor și mănăstirilor, de da desétină de zéce stupi un leu, precum s-au scris mai sus. Iar atuncea îi făcură de dederă desétina țărănéște, de zéce stupi doaozăci și doi de potronici. Și au scos și civerturi pe țară *și hîrtii* ⟨*marginal*⟩ totodată. Iar de toamnă au scos văcărit și vădrărit tot odată și de iarnă au scos civerturi și hîrtii, iar de primăvară au scos pogonărit și cuniță, cîte opt potronici de vită, ca și văcăritul⟩ B,C,E,G,V//8-9 Grigorii voevoda, adică mila boerilor, că legasă să dei deșătină M,P//9-12 iar ei au scos ⟨pus P⟩ iarăș îndoit, adică țărănești. Scos-au civerturi pre țară. Scos-au vădrărit și văcărit M,P// 10 de potronici D// 12 și[2]] iară M,P// 13 *lipsește* și[1-2] M,P/ *lipsește* iar M,P/ *după* primăvară *ad.* au scos D/ cuniță D// 15-3 *lipsesc* B,E,G,V// 15 Acéste nevoi toate într-un an au fost. Și începu C/ Și toati acesti M,P/ *lipsește* névoi M,P/ Făcut-au obiceiu M,P// 16 obiceai C/ Grigorii C/ voevoda M/ pe C//

boeri di țar⟨ă⟩; numai c-un moldovan și cu grecii să s⟨ă⟩ sfătue, anumi To⟨a⟩dir Pălade vel-vist⟨ernic⟩, di făce cum îi era voĭa.

Și s-învrăjbiră și domnii foarte tari, fiind veri primari. Că umbla Costa⟨n⟩tin-vodă să sco⟨a⟩t⟨ă⟩ pi Gligori-vodă din domniĭe, din Țara Româniască, să margă iar Costantin-vodă în locul lui Gligoriĭe-vodă în Țara Româniască, și aice în Moldova să pui pe vără-suu, Mihălachi postelnicul domnu în locul lui.

Iar Grigoriĭe-vodă, simțind faptile lui Costantin-vodă ce umbla, siliĭa să sco⟨a⟩tă pi Costantin-vodă și s⟨ă⟩ pui pi Mihai-vodă domnu în locul lui Costantin-vodă. Că Mihai-vodă, dup⟨ă⟩ ce i s-au plinit un an, l-au scos din surguniĭe. Șide în Țarigrad la cas⟨a⟩ lui. Numai el nu s⟨ă⟩ pre trăge în Moldova, vădzînd că s⟨ă⟩ sfădesc domnii amîndoi, socotind ca doară a apuca domniĭa în Țara Româniască.

1 boĭari de țară C/ ci numai cu un moldovan, adică cu Toader Păladii ⟨Baladii M⟩ și cu grecii să sfătuĭa M,P/ să sfătuiĭa D// 1-3 ce numai cu grecii să sfătuĭa și făcea cum îi era voĭa C// 2 *lipsește* vel-vist⟨ernic⟩ M,P// 4 *ante* Și: 4 C, 5 D, 11 M/ să C/ tare C// 4-5 S-au învrăjbit doi veri primari, adică Costantin voevoda, domnul Moldovii, cu Grigori voevoda, domnul muntenescu. Costantin voevoda umbla să M,P// 4-9 Iară mai pre urmă să învrăjbiră domnii foarte tare și umbla Costantin-vodă să fiĭe iarăș domnu în Țara Munteniască ⟨în Țara Munteniască domnu V⟩ B,E,G,V// 5 Costantin C/ scoată pe Grigorie-vodă C// 6 voevoda M/ din Țara Munteniască] Țării Muntenești M,P// 6-9 și să margă iarăș el domnu muntenescu; iar în locul său în Moldova să pui domnu pre vărul său Mihălachi postelnicul M,P// 7 Grigorie C/ Țara Munteniască C/ aicea C// 8 pue C/ văru-său C/ Mih⟨a⟩lachi C / Mihălachi Rusăt postelnicul cel mare D// 10 *repetă* Iar Grigorii-vodă D/ Grigorii C/ Grigorii voevoda au simțit M,P/ fapteli C// 10-11 lui Costantin voevoda că vra să-l scoată din domniĭa Țării Muntenești. M,P// 10-17 Iară Grigorii-vodă simțind sta ca să nu-l poată scoate. Și să agiunsésĭe cu o samă de boĭari din Moldova, ca să fugă în Țara Munteniască. Iară Costantin-vodă, oblicind aceasta, au lăsat toate lucrurile pre voĭa boĭarilor să facă cum or vrea ĭei și-i lăsa și la giudecăți de judeca precum socotiĭa ĭei; după voĭa lor îi lăsa, ca să nu fugă la Grigorii-vodă în Țara Munteniască, pînă au apucat de s-au tocmit trebile, de au luat iarăș domniĭa Țării Muntenești. Iar nevoi au fost can multe, pentru că gîndul mării-sale ⟨gîndul lui Costantin-vodă E,G⟩ era ca să margă în Țara Munteniască ⟨pentru că socotiĭa ca să margă măriĭa-sa iară în Țara Munteniască V⟩. Acestu domnu Costantin-vodă era om bun ⟨și E,G⟩ blînd. Mésele mării-sali cinstite ⟨lui era cinstite E,G, mării-sali era cinstite V⟩. Cazne, bătăi réle, morți groznicĭe ⟨*lipsește* groznicĭe V⟩ la oameni nu s-au făcut în zilele mării-sali ⟨zilele lui E,G⟩. Mult îi era dragă învățătura și respundențiĭe din toate țărîle streine poftiia să aibă. Pre silitor ⟨era V⟩ spre vești, ca să știĭe ce să face printr-alte țări. Și pre boĭari foarte îi cinstiĭa, iar ciocoiii n-au avut trecere în zileli mării-sali ⟨lui E,G⟩ B,E,G,V// 11 scoată C/ 11-12 pre[1-2] C/ să puĭe C// 11-17 *lipsește* și s⟨ă⟩ pui pi Mihai... în Țara Româniască M,P//12 *după* vodă[1] *ad.* în Moldova C/ lui Costantin-vodă în Moldova D// 13 după. C/ i s-au] s-au C// 14 surgunie C / Și șidea C/ Și șidea la casa lui în Țarigrad D/ casa C// 15 să C / trăgea C/ văzind C/ să sfădescu C// 16 doar C/ ari apuca C,D// 17 Țara Munteniască C,D//

Vai de aceste 2 țărî creștine, cu acești domni străini! Ce di amar di bani dau pentru vrăjbilé celi ticăite a loru! Păladi To⟨a⟩diru vel-vist⟨ernic⟩, fiind nepot lui Mihai-vodă și cu atîte rudi, îi păriĭa bine di aceste vorbi că sint între domni și mai mult îndemna la jacuri și la vrăjbi.

Făcîndu-s⟨ă⟩ prietin domnului, și nicunoscîndu-l, f. 428 domnul gîndie că-i iaste prietin. / Dar elu altele socote în inima lui, ca doar s-ar spargi țara și să audă la Po⟨a⟩rtă, să-ș de domnul în cap, să vii Mihai-vodă domnu, fiindu-i unchiu. Și era cu doă feți, arătîndu-s⟨ă⟩ cătră boeri că-s vinovaț grecii.

Greci⟨i⟩, păcum s-au scris că era mulți, ĭei toati boeriilé și pîrcălăbiĭele și vămășiilé celi di pi margini, cu agonisit⟨ă⟩, tot ei le cuprinsăs⟨ă⟩ de li-au luat, iar boerii di țar⟨ă⟩ nu pute încăpe la nimică. Și toț ave lefi mari di la visterii, și vo dzeci țiitori măritati a tătîni-său, bărbații lor tot cu lefe și cu boerii era; așijdere un frate a lui, anumi Iancul beizade, cu mari cheltuial⟨ă⟩, că ave cîte 10, 15 lei liafă pe dzî, făr-alteli. Și maștehă-sa iarăș cu mari cheltuială, că ave gre cas⟨ă⟩, cu multe roabi, di li îmbrăca și li mărita, tot cu cheltuiala țărîi, și osăbit și l⟨e⟩afă pe dzii 15 lei.

1-2 Ah, creștine, vai și amar di acesti doă țări; că domnii cei streini cîtă mulțimi de bani ĭau dintr-însile și dau pentru vrăjbile celi ticăiti a ⟨ale P⟩ lor M,P// 1 *lipsește* C// 1-11 *lipsesc* C// 1-22 *lipsesc* B,E,G,V// 2 *lipsește* amar di D/ 3-11 *lipsește* Păladi... că-s vinovaț grecii. D//3 Toader Paladii M,P/ *lipsește* fiind M,P/ nepotul M/ voevoda M// 4 *lipsește* și cu atîte rudi M,P//4-10 îi păre foarti bini că s-au învrăjbit domnii și îndemna pre Costantin voevoda la jacuri și la vrăjbi, cu acest scopos ca doară s-ar ⟨s-a P⟩ spargi țara, să să audă la Poartă ⟨ca M⟩ să maziliască pre Costandin voevoda și să pui domnu pre unchiu-său ⟨pre P⟩ Mihaiu voevoda M,P// 10-11 Toader Paladii era cu doao feți: cătră boerii moldoveni zice că sînt vinovați grecii, iar cătră greci zice că sînt vinovați boĭarii moldoveni M,P// 12-16 Greci încă adusésĭe mulți acest domnu. Că toate boeriile și pîrcălăbiile și vămășiile céle di pe margine, cu agonisită, tot ĭei le cuprinsésĭe, iar boĭarii cei de țară nu putea încăpea la nemică. Și toți avea léfe din visteriĭa domniască C// 12-14 Grecii era orînduiți mai la toati boĭariile, pîrcălăbiile, și la vămile de pre la margini; ei le cumpărasă, ei lua viniturile, iar M,P//15 boiarii cei de țară D/ Toți grecii cîți vinisă cu dînsul ave M,P/ *după* toți *ad.* grecii D// 16 vistieriĭa domniască D//16-17 *lipsește* și vo dzeci... așijdere M,P// 16-22 *lipsește* și vo dzeci... pe dzii 15 lei. C// 17 așijderea avea Costantin-vodă și un frate D// 17-19 Era un frati a lui Costandin voevoda, anumi Iancul beizădĭa. Și aceluĭa, diosăbit de altile îi da în fiișticari zi cîti cinsprăzăci lei lĭafă M,P// 18 *ad. marginal* că avea D//19 *lipsește* 10 D/ pe zi liafă D/ fără de alteli D, *lipsește* M,P/ *lipsește* Și M,P// 19-22 Maștihă-sa, iarăș cîti 15 lei îi da pre toată zioa M,P// 20 *repetă* cu mari A/ *după* casă *ad.* că mai avea Costantin-vodă și alt frate mai mic, anumé Alexandru beizadea și o sor⟨ă⟩ domniță și maștihă-sa avea multe roabe D// 21-22 *autograf Neculce* și osăbit... 15 lei A//

Și tîmplîndu-s⟨ă⟩ de era vrajbă între leș⟨i⟩ cu moscalii, vine mulți turci la Hotin și la domn și tuturor lé da daruri cît nu li s⟨ă⟩ căde, ori cu triabă, ori făr⟨ă⟩ triabă.

Măcar că și Grigorĭe-vodă da la turci mult și făcus⟨ă⟩ obiceiu mult, nu ca alți domni, ĭel da mai înainte, iar acesta da îndoit di cum da Gligorieĭe-vodă; cari Dumnedzău știi ce di greu era pi țară, tot ca să-l laude turcii la Poartă, că-i bunu, ca s-apuci iarăși domniĭa la munteni.

Mai dinainte vremi, alți domni, cînd viniĭa un agă pre mari, di-i da un povodnic și o pungă bani, mult doă; iar la ceĭalanți mai di gios le da cîte un postav, și unora și cîti un aclaz, și altora cîte o sut⟨ă⟩ lei, cîte o sut⟨ă⟩ cincidzăci. Iar mulți bani da numai cari vinea cu triabă la dînsul, iar care trecĭa, nu le da nimic. Și boerii moldoveni totdiauna mergi la Portă, di jăluĭa nevoile și lua sama capichihăilor, și nu s⟨ă⟩ făce nici a patra parte cheltuial⟨ă⟩ cît să face acmu. /

f. 428v Agiuns-au osindă pe biata Moldovă, că tot le dzîce că nu s⟨ă⟩ mai satur⟨ă⟩ di domni, iar acmu, de cînd au stătut domni străini, le agiunge, de nu li vine și altu

1-21 *lipsesc* B,C,E,G,V//1 *ante* Și: 7 D, 20 M/ *lipsește* Și tîmplîndu-să de M,P/ între léși vrajbă cu D/ *repetă* vine mulți A// 1-2 Între leși și între moscali era vrajbă și pentru aceĭa adesa viniĭa ⟨vine adesă P⟩ turci di la Țarigrad și trece pren Iași la Hotin. Deci și acelora le da Costandin voevoda multi daruri și bani mulți. M,P// 2 *repetă* turci D/ domn]Costantin-vodă D// 3-4 *lipsește* cît nu li s⟨ă⟩ căde... făr⟨ă⟩ triabă M,P// 3 cu triabă de viniĭa, ori fără de triabă D// 5-9 Făce și Grigori voevoda multă cheltuĭală ⟨multe cheltuieli P⟩ țării. Însă Costandin voevoda da îndoit; făce mai mult decît Grigori voevoda. Și aceste le făce ca să-l laudi turcii la Poartă și iarăș să apuci domniĭa Țării Muntenești. Deci din pricina a multor cheltuieli numai însuși Dumnezău știĭe cît greu era ⟨era greu P⟩ pre țară M,P// 6 mult]de da mult D// 7 acesta]Costantin-vodă D// 8 tot]tot pentru D//9 că-i]că iaste D/ la munteni]Țării Muntenești D// 10 *ante* Mai: 8 D, 22 M / înnainte M,P / *lipsește* vremi M,P / la alți M,P/ *după* viniĭa *ad.* în Iași M,P// 11 îi da domniĭa un cal și o pungă M,P/ de bani D/ mult doă]mult cînd îi da doao pungi de bani D// 12 la ceĭalanți]celor M,P/ le da]unora le da D, *lipsește* M,P// 13 atlaz D/ și]iar M,P/ cîti 100 lei, sau M,P/ o sută de lei și altora cîte o sută și cinzăci D// 14-15 Iar celor ci viniĭa cu mari trebuință la domn le da și mai mulți bani; iar turcilor celora ce trece, nimică nu le da M,P// 14 cari]căruĭa D// 15-18 Boĭarii moldoveni adesa merge la Poartă și să jăluĭa pentru birul țării. Boĭarii Moldovii lua sama capichehaelilor și atunce nici a patra paarte ⟨nici o parte P⟩ nu să făce atîta cheltuĭală, după cum s-au făcut în domniĭa acestui domnu M,P// 17 *autograf Neculce* parte A/ *ad. marginal* parte de D// 19-1 Adivărat că au agiuns osînda pre ticăloasa țară, Moldova; că întîiu nu să mai sătura de domni, iar de cînd au stătut domni streini, greci, esti îndestulată de domni, di n-a vini asupra ei și alti amaruri ⟨mai M⟩ cumplite M,P// 19 *ante* Agiuns-au: 9 D// 21 nu le va vini și alt D//

amaru şi mai cumplitu. Numai cum a hi mila lui Dumnedzău, la atîta au rămas, iar alt⟨ă⟩ putinţia nu mai îaste; că boerii la Portă nu vor să margă, că nu-i las⟨ă⟩ domnii.

Capichihăile fiind greci, cît dzîcu c-au cheltuit, atîta le dau, şi n-ari gură ciniva să li dzîcă ceva sau să li ia sama, ce dzîcu că suti di pungi şi mii au cheltuit.

Turcii ce vinu, tot belacos⟨ă⟩, ciasornici di aur, fuzîi, cai cu şeli, cu rafturi, suti de lei, mii de ug⟨hi⟩ le dau. 1.700—800 de pungi de bani să eu din ţar-acmu, iar mai înainte la domnii trecuţi, mai multu di 400—500 pungi nu s⟨ă⟩ lua. Şi astfel di ţar-îera, întemeîată, nu ca acmu.

Oh, oh, oh! vai, vai, vai di ţar⟨ă⟩! Ce vremi cumplite au agiunsu şi la ce cumpănă au cădzut! Doar Dumnedzău di a face mil⟨ă⟩, precum au făcut cu i⟨zra⟩ilit⟨e⟩nii, co Moisei proroc, di-au dispicat Mare Roşiîe, aşe să fac⟨ă⟩ şi cu tini, săracă ţară, la ce obiceiuri ai agiunsu, ca s⟨ă⟩ scapi dintr-aceste obiceiuri spurcati!

Domnul încă, după ce s-au cruntat într-aceşti lucruri cari s-au pomenitu mai sus, şi uşilé ş-au încuet, şi hire di divanurilé ş-au schimbat într-alt fel.

Iară la al doile şi al triile an a domnii⟨i⟩ lui Costantin-vodă scote cîte 2 văcărituri pe tot anul şi hîrtii şi şvertur⟨i⟩ mulţime. Numai disetina pi boeri iarăşi au lăsat-o mai pi

1-20 *lipsesc* C// 1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 *lipseşte* Numai M,P// 2 putinţia]nădejdi M,P/ *lipseşte* mai M,P// 3 că domnii nu lasă pre boeri să mîargă la Poartă M,P/ *autograf Neculce* că nu-i las⟨ă⟩ domnii A// 4—5 Capichihăile, cît zicu că au cheltuit, fiind greci, atîta le dau domnii D/ Capichihaîalile iarăş sînt greci şi cît zic că au cheltuit, atîta le şi dau; nici nu poati ⟨nime nu pot P⟩ să le zică M,P// 5 *lipseşte* sau să li ia sama M,P// 6 şi ei zic că au cheltuit suti şi mii pungi bani M,P/ de pungi de bani D/ au]că au D// 7 Turcilor ce vin în Eşi le dau belicoasă cu flori de fir M// 8 ug⟨hi⟩]galbéni D,M,P/ *lipseşte* le dau M,P// 9 Din toată ţara strîngu 1.700 sau 1.800 pungi de bani, iar mai înainte M,P/ de bani să lua atuncea din ţară, iar D// 10-11 de patru sute de pungi, cinci sute de pungi, mai mult nu s⟨ă⟩ lua D/ altfel D// 10-11 de 400—500 pungi bani nu să lua din ţară pre tot anul. Şi domniîa bini şi alt feliu de ţară întemeîată era pre atunce, nu ca acmu. M,P// 11 nu ca]numai D// 12 Oh, vai şi amar de ţară, la ce vremi D/ Oh, vai de ţară. Ce feliu de vremi cumplită M,P// 13 ce]această M/ au cădzut] să află M,P/ Numai Dumnezău să ⟨să-şi P⟩ facă milă M,P// 15 co Moisei proroc]prin proorocul Moisi M,P/ dispicat]înpărţit D/ *lipseşte* di au dispicat Mare Roşiîe M,P// 16 *după* ţară *ad.* a Moldovii D/ *lipseşte* la ce obiceiuri ai agiunsu M,P// 17 spurcati]réle D// 18 Domnul]Costantin-vodă D// 18-19 Costantin voevoda după ce s-au încruntat întru acesti obiceiuri ⟨spurcati ci s-au zis mai sus M⟩ ş-au închis şi uşa, fire şi M,P/ după ce au început cu acéste obiceaiuri ce s-au scris mai sus şi uşile ş-au încuiat D// 21 *ante* Iară: 6 C/ *lipseşte* Iară M,P/ şi al]şi la al M/doilea an şi la al C/ *lipseşte* a domnii⟨i⟩ lui Costantin-vodă C// 22 scos-au pe tot anul cîte doao văcărituri, pe tot anul, şi hîrtii şi civeturi multe C/ au scos D/ pe an D/ *lipseşte* şi[1] M, şi[1-2] P// 23 mulţime]multe D// 23-1 Numai desétina pre boîari şi pre mănăstiri au lăsat-o mai pre urmă să fie de zéce C/ Costantin voevoda mai pre urmă au lăsat pre boîari să dei desătina din zăci M,P//

urmă să hiîe din dzeci un leu, precum era şi la Gligoriiîe-vodă.

Aşijdere au făcut testament mănăstirilor, preuţilor di
f. 429 ţară şi mazililor, di li-au rădicat/dajdea, să nu de nimică dăjdi.

Ş-au început ⟨a⟩ arăta şi dragoste şi milă cătră mazili ş-a li rădica cîte cevaş din văcăritu, temîndu-s⟨ă⟩ ca să nu fugă în Ţara Munteniască, la Gligorii-vodă. Că Gligorii-vodă tot triimite la boîari şi la mazili, di-i chema să vii în Ţara Munteniască, ca s⟨ă⟩ de pricini că s⟨ă⟩ spargi ţara, ca s⟨ă⟩ mazîliască pe Costantin⟨-vodă⟩. Oblicind Constantin-vodă aceste lucruri au început a slăbi pe mazili din dări, şi boeri⟨i⟩ a-i ţinea mai biné, pentru ca s⟨ă⟩ nu fugă, iar pi ţară ce pute, tot lua. Şi triimite la Po⟨a⟩rtă mulţime di bani, di da musaipilor împărăteşti. Şi s-au agiuns Costantin-vodă cu toate căpiteniilé turci de pe Dunări, di au pîrît pe Grigoriiîe-vodă la Po⟨a⟩rtă.

Şi atunce fiind un viziriu nou, anumé Smail-paşea,

1—2 *lipsesc* B,E,G,V//1 să fie iarăşi de zéce D/ precum era]după cum au fost M,P/ era]fusésîe C, au fost D// 3 *ante* Aşijderea: 10 D, 32 M/ Aşijderea C/ şi preoţilor C/ preuţilor şi diaconilor M,P/ *lipseşte* di ţară C// 3-4 Aşijderea au făcut testament boîarilor mazili şi mănăstirilor şi preoţilor de ţară de li-au rădicat dajde ⟨dăjdile E,G,V⟩ B,E,G,V// 4 *lipseşte* di li-au rădicat dajdea M,P/ nemică B,C/ nimică dăjdi]dajdi niciodată M,P// 6 *ante* Şi au: 7 C, 11 D, 33 M/ Şi au B/ a arăta B,C/ *lipseşte* şi[1] B,C,D,E,G,V//7 şi le rădica B,E,G,V, şi a le rădica C// 8–14 Grigori voevoda din Ţara Munteniască tot triimete la boîari şi la mazili şi-i chema în Ţara Munteniască, ca să dei pricină că să spargi ţara şi să mazilîască pe Costantin voîevoda. Costandin voevoda au sîmţit de aceste lucruri, au început a-şi mai slăbi pre mazili din dări şi pre boîari a-i ţine mai bini. Au început a le arăta dragoste şi milă şi a le rădica şi din văcărit cîti orişce, iar din ţară cît pute M,P// 7 ceva C]ceva şi din E,G/ văcărit B/ temîndu-s⟨ă⟩]socotind B,E,G,V/ temîndu-s⟨ă⟩ ca]fiindu-i grije şi socotind C// 8 *ad. marginal* Ţara B/ Grigorii[1-2] C, V, Grigorie[1] B,E,G,/ Că]Iar B,E,G,V// 9 trimitea B,C/ *după* boîari *ad.* în Moldova B,E,G,V/ *lipseşte* şi la mazili B,E,G,V/ de-i chiema B,C/ să viîe C,*lipseşte* B,E,G,V// 10 să dea pricină B,C/ să sparge ţara şi fuge B,E,G,V/ să sparge Ţara Moldovii C//11 să maziliască pre Costantin-vodă din Moldova ⟨*lipseşte* din Moldova C⟩ B,C,D,E,G, V// 12 Iar Costantin-vodă oblicind acéste C,D// 11-15 Iară Costantin-vodă, oblicind de acéste lucruri au lăsat ⟨pre boîari B,V⟩ în voîa lor. La toate ⟨şi la toate E,G⟩ să făcea a nu-i videa ⟨pre boiari E,G⟩ ca să nu fiîe vreo pricină să fugă în Ţara Munteniască. Şi s-au agiunsu B,E,G,V//12 pre C//13 din]de C,D/ şi pre boîari C,D/ bine C/ *lipseşte* pentru D// 14 nu să fugă în Ţara Munteniască C/ pi]din C,D/ putea C/ luoa C/ trimitea C/ Poartă C//15 mulţimé C/ de[1-2] C/ înpărăteşti C//16 agiunsu C/ Costandin voevoda s-au agiunsu ⟨să agiunsăsă P⟩ M,P/ capetile B,C,E,G,V/ turci] turceşti M,P// 17 pre Dunărea, de B,C/pe]preste M,P/ *după* pîrît *ad.* aciîa M,P/ pre C/ Grigorie C/ Poartă B,C, *lipseşte* E/ *după* Poartă *ad.* pentru cîşle ⟨căşile E, căşile lor G⟩ adecă odăile lor ⟨*lipseşte* adecă E, adecă odăile lor G⟩ ce le strica Grigorii-vodă di pe hotarul Ţărîi Munteneşti B, *marginal* D,E,G,V// 18 atuncea B,C/ fiindu C/ vezir B, vizir C,/ pre anumé B,E,V, *lipseşte* M,P/ Ismail B,C,D,E,G,V/ paşia C//

neavîndu treciri la Po⟨a⟩rtă, au isprăvit cei dinluntru iarăș domniĭa lui Costantin-vodă, să margă în Țara Munteniască, c-au dat 1.400 pungi. Iar pi Grigorie-vodă n-au putut să-l maziliască, ce l-au mutat iarăși în Moldova. Și pîn-a s⟨ă⟩ așădza domnii în scauni, s-au schimbat și acela vizir, ș-au cădzut altul, sălihtariul, vizir.

Deci, dup⟨ă⟩ ce s-au așădzat în scauni, au și-nceputu a s⟨ă⟩ sfădi și a s⟨ă⟩ pîrî la Po⟨a⟩rtă unul pe altul, în vedială.

Că Costantin-vodă, cum i-au vi⟨n⟩it veste să margă dom⟨n⟩ la munten⟨i⟩, cum au și păzit de ș-au făcut mărturie de la un cadeu de Hotin, ce s⟨ă⟩ tîmplas-atunce la Eș⟨i⟩, și de la boerii caimacani, cum că li-au fostu bun și n-au luat nemicu de la țară. Iar Gligori-vodă, viindu pe drum înco⟨a⟩ce, cum au înțeles de acel lucru, cum a

1 și neavînd B,C,E,G,V/ neavîndu]cari nu ave M,P/ treceré la Poartă ⟨și la înpărăție C⟩ au isprăvit musaipii cei înpărătești dinlăuntru B,C,E,G,V/ Poartă]înpăratul M,P/ *după* isprăvit *ad.* musaipii D// 1-3 deci cei dinlăuntru au isprăvit domniĭa Țării Muntenești iarăși lui Costandin voevoda. Dat-au atunce Gostandin voevoda 1.400 pungi bani acelor turci ci i-au isprăvit M,P// 2 *după* margă *ad.* să fiĭe domnu B,D,E,G,V, domnu C// 3 că au dat Costantin-vodă multe pungi de bani C, *lipsește* B,E,G,V/ 1500 de pungi de bani D/ pe Grigorie-vodă C// 3-5 Iară Grigorie-vodă au vinit cu domniĭa iarăș în Moldova. Și pînă a se așeza domnii în scaune B,V//3-6 Iară Grigorii-vodă au vinit din Țara Munteniască cu a doa domniĭe iarăș în Moldova. Și pînă a să așeza domnii în scaone s-au schimbat și acel vezir Izmail-pașe și au pus înpărățiĭa vezir pre silihtariul E,G/ Pre Grigori voevoda l-au mutat iarăș în Moldova. Însă pînă ⟨ce P⟩ s-au așăzat în scaun domniĭa ⟨în scaunul domnii P⟩ s-au schimbat viziriul și au pus veziriu pre silihtariul M,P// 4 iarăși cu domniĭa în Moldova C,D// 5 pînă a se ⟨să C⟩ așeza B,C/ scaune B, scaone C// 6 acel B/ *după* vezir[1] *ad.* Ismail-pașĭa și au pus vezir pe silihtariul B/ și au pus înpărățiĭa vizir pre altul ⟨pre alt viziriu D⟩ pre silihtariul C,D// 7 Decii așezindu-să domnii pre la scaoneli lor B,E,G,V, Decii, după ce s-au așezat domnii în scaune C/ Decii domnii D/ început B,C//8 să[1-2] B,C// 7-r. 3 din p. urm. *lipsesc* M,P// Poartă B,C/ pre C/ *lipsește* și a s⟨ă⟩pîrî... pe altul G/ *lipsește* unul pe altul B,E,V//10-4 *autograf Neculce* Că Costantin vodă... strîca atunce A// 10 vinit véste B,C// 10-14 să margă să fiĭe domnu în țara Munteniască ⟨la munteni D⟩, cum au și trimis la Hotin de au adus un cadiu la Iași și ș-au făcut mărturiĭe de la boĭarii caimacami și de la alți boĭari cum că ⟨precum că D, precum Costantin-vodă E,G⟩ au fost bun țărîi și n-au luat nemică mai mult decît au fost obiceaiul și birul țărîi. Și făcînd mărturiĭe de la boĭari au pus de o au citit înnainte cadiului. Și văzind cadiul mărturiĭa boĭarilor, au făcut și el mărturiĭe lui Costantin-vodă, precum au mărturisit boĭarii înnainte lui pentru Costantin-vodă, precum ⟨mai sus E,G⟩ s-au scris B,D,E,G,V//11 domnu C/ la munten⟨i⟩] în Țara Munteniască C// 12 cadiu C/ să întîmplase C/ atuncea C//13 Iași C/ boiarii C/ caimacami C/ fost C//14 de la țară nemică mai mult decît iaste obiceaiul C/ Iară B/ Brigorii B,C/ viind B,C// 15 inccaci C, *lipsește* B,V/ înțăles C/ au și răpezit C// 15-1 cum au înțăles de acel lucru s-au miniĭat și au scris cu mare scîrbă și urgiĭe la ⟨boiarii E,G⟩ caimacami și li-au poroncit să strîngă pe cîți boĭari ⟨pre boiari pre cîți D⟩ or ⟨vor E,G⟩ găsi în Iași și să margă la cadiu și să întoarcă vorba într-alt chip, să pîrască pre Costantin-vodă și să-l grăiască de rău. Că de nu vor

răpedzit cu scîrbă la caimacani. Și caimacanii vădzîndu așe îndat-au răpedzit țară la Hotin, la Tighine, la Baba la sarascherul, de-u pîrît tare pe Costantin-vodă, că i-au pustiit și c-au jecuit, și nemică nu i-au putut strîca atunce. Cari mai pi urmă, vremi viitoarĭe, s-or scrii la rîndul său.

f. 429v Iar capigi-bașe, cari vinis⟨ă⟩/întîi să schimbe domnii, n-au apucat să margă la Po⟨a⟩rtă, ce au vinit alt capigi-bașe di la viziriul cel nou, di l-au pus în heră și i-au luat darurile ce-i dides⟨ă⟩ domnii, și au adus altă înnoire domnilor. Și au luat și acesta alti poclo⟨a⟩ni.

Era bogati conaci și-nvăluituri în biata țară. Și mutîn-

face așĭa și ar umbla amintirea și nu l-or pîrî, cu capeteli or da samă ⟨Că de nu vor face așĭa, cu capetele vor da samă G⟩. Decii să mira ⟨miera E,G⟩ și boĭari caimacami și alți boĭari ce or face. Că grăise întîi de bine pe Costantin-vodă ⟨de bine pre Costantin-vodă întîi, pre Costantin-vodă D⟩ cătră cadiu și apoi să-l grăiască de rău și să-l pîrască, socotiĭa cu cĭe obraz ⟨în ce chip și cu cĭe obraz V⟩? Și sta tare zapcii pentru acest lucru, Panaioti-aga și Stavro cliucériul și zicea boĭarilor că carele din boĭari n-ari ⟨nu va E⟩ mérge să pîrască pre Costantin-vodă la turcu, la cadiu, l-or ⟨îl vor D,E⟩ pune în fiiare ⟨hieră D,E,G⟩ și l-or ⟨și-l vor D,E⟩ trimite înnainte lui Grigorii-vodă. Decii boĭarii caicamcami au strînsu și pre alți boĭari și pre mulți din cĭei proști și au mărsu și de nevoĭe la cadiul, de au pîrît pre Costantin-vodă și multe au grăit, carele nu li s-au căzut. Iar cadiul au priceput că-l pîrăscu pre pizmă pre Costantin-vodă, socotind că va fi cu învățătura lui Grigorii-vodă, și nemică în samă nu li-au ținut, nici au isprăvit nemică ⟨și nemică n-au isprăvit, nici li-au ținut în samă cadiul nemică E,G⟩. Iară mai pre urmă sosind și capegi-bașĭa, schimni-aga, au mărsu boĭarii caicamami și cu alți boĭari înpreună și la schimni-aga, de au jeluit pre Costantin-vodă. Și iară în samă nemică ⟨nemică în samă D⟩ nu li-au ținut. Așijderea vinit-au poroncă de la Grigorii-vodă la ⟨boiarii E,G⟩ caimacami de au trimis țară la Hotin cu Costantin Silion ⟨au trimis ca 250 oameni țară la Hotin cu Silion V, ⟨*lipsește* cu Costantin Silion G⟩ medelnicériul de au făcut jalobă asupra lui Costantin-vodă și iarăș nemică n-au isprăvit. Așijderea au pîrît și la Tighinea, la Bendir ⟨*lipsește* la Bendir E,G,V⟩ și la Baba la sarascheriul, că li-au pustiit Costantin-vodă țara ⟨cu grecii lui E,G⟩ și i-au jecuit, și iarăși nu li-au ținut în samă nemică ⟨*lipsește* Așijderea au pîrît... în samă nemică D⟩ B,D,E,G,V// 1 văzind așa, îndată C// 2 și la Tighinea și la C/sarascheriul C//3 de au C/ pre C/că li-au pustiit țara și i-au jecuit 6-11 *lipsesc* D// 4-10 *lipsește* nemică nu i-au putut... domnilor. Și M,P// 4 nimică C/ strica nemică atuncea C// 4-5 Care să va scrie la rîndul său C, *lipsește* B,E,G,V// 6 Iară capegi-bașĭa careli vinisă B/ *ante* Iară: 8 C, 11 E,G, 13 V/ bașĭa C/ careli C,E,G,V/ *după* domnii *ad.* după cĭe au purces din Iași B,E,G,V// 7 Poartă B,C/ ce]și B,G,V/ ce au vinit]și E/ capegi-bașĭa B,C// 8 de B,C/ veziriul cel nou și tîlnindu-să pe drum cu celalalt capegi-bașĭa, ce purcesésĭe de la Iași, carele vinisă mai înnainte de dînsul, l-au pus în fiară ⟨hieră E,G, hiară V⟩ B,E,G,V/ și au pus în fieră pre celalalt capegi-bașĭa ce vinis⟨ă⟩ la domni și i-au luat C// 9 darurili C/ ce-i]cĭe-i B/ didésĭe B,C/ înnoiré B,C//10 *după* acela *ad.* capegi-bașĭa B,E,G,V/ alte pocloane B,C, alte pocloane și daruri de la domni E// 11 Și era bogate conace și multe învăluituri C/ Și era destule conace și învălueturi în bietili țări B,E,G,V//11-1 mutîndu-să domnii B, mutîndu-să domnii din scaune C,E/ să să întimpine B,C,E,V//

du-s⟨ă⟩ domnii, n-au vrut să s⟨ă⟩ tîmpiné ca întîi, ce au păzit și au trecut Grigoriiĭe-vodă pi Siret și Costantin-vodă pe Bîrlad.

Într-acești 2 ani pol ce au fost la Costantin-vodă, bișuguri n-au fost nici în pîne, nici în stupi, nici vîndzaré în nimic. Și mo⟨a⟩rte în vite încă era, di mure vitelé; și văcăritu pe vitele mo⟨a⟩rte lua. Numai la mazilia lui viilé au rodit bini.

Acest domnu Costantin-vodă era un om pre mic de stat, și făptură pro⟨a⟩st⟨ă⟩, și căutătura încrucișetă, și vorba lui înnecată. Dar la hirie era nalt, cu mî⟨n⟩drie vre să s-arete, dar iera și omilenic.

Cazné, bătăi réle la o⟨a⟩mini nu făce, nici la singe nu ĭera lacom, și răbdător. Mult îi era dragă învățătura, corăspundeții din toate țările striine să aibă, pre silitor spre vești, ca s⟨ă⟩ știi ce s⟨ă⟩ faci pintr-alte țări, ca s⟨ă⟩ dobîndiască numi lăudat la Po⟨a⟩rtă.

1–17 *lipsesc* D// 1-3 Mutîndu-să domnii ⟨domnie P⟩ dintru acesti doî țări și purcegînd n-au vrut ⟨ca P⟩ să să întîlniască ca întîi, ci Grigori voevoda au grăbit dè au vinit pre Siret, iar Costandin voevoda s-au dus pre ⟨la M⟩ Bîrlad M,P/ ce au păzit Grigorii-vodă de au trecut pe Siret în sus la scaon ⟨scaonul domnescu E⟩ în ⟨la E,G,V⟩ și Costantin-vodă pre Bîrlad în gios au trecut ⟨au trecut pre Bîrlad în gios E⟩ în Țara Munteniască. Și mergînd în Țara Munteniască n-au mărsu ⟨îndată B⟩ la București, ce au așteptat pre capegi-bașĭa pe drum la ⟨*loc gol*⟩, pentru că vinisă numai un capegi-bașĭa la amîndoi domnii, precum s-au scris mai sus ⟨mai sus s-au scris E,G⟩. Iară capegi-bașĭa, după ce au așezat pe Grigorii-vodă în scaon ⟨scaonul domnescu E,G⟩ la Iași, au purces de au mărsu la Costantin-vodă în Țara Munteniască și l-au dus de l-au așezat la ⟨în E,G⟩ scaonul său în București. Și au domnit Costantin-vodă, în domniĭa dintîi în Moldova, doi ani și șase luni. B,E,G,V// 2 și[2]]de C/ Grigorie C/ pe Sirétiu în sus C / pre Bîrlad în gios C//4-17 *lipsesc* B,E,G,V// 4 Și întru acești doi ani și șase luni a domniii lui Costantin-vodă C// 4–6 Costandin voevoda ani doi și luni șașa au fost domnu ⟨au domnit P⟩ în Moldova. Bișuguri în pîini sau în stupi n-au fost în Moldova; vînzări n-au fost întru nimică M,P// 5 bișug C/ pre fost C/ pîine C/ vînzare C// 6 nemică C/ moarte C/ de C/ muriĭa vitele C// 6–8 Vitile au murit de boală. Plătiĭa oaminii văcăritul și pre vitile moarti. Însă înnainte mazilii⟨i⟩ lui M,P// 7 văcărit C/ moarte luoa C// 8 viile C/ bine C]foarti bini M,P// 9 *ante* Acest: 9 C, 39 M/ *lipsește* Acest domnu M,P/ pre mic]micu C// 10 *lipsește* și M,P/ *lipsește* și făptură pro⟨a⟩st⟨ă⟩ C/ *lipsește* și[2-3] M,P/ căutătura încrucișată C]căuta încruciș M,P// 11 vorba lui era M,P/ *lipsește* Dar M,P/ hiré C/ înnalt C/ cu mî⟨n⟩drie]cu măriré C, mîndru M,P/ vrea să să arate C, *lipsește* M,P// 12 dar]însă M,P/ umilelnic C]milostiv M,P// 13 Cazne C]Munci M,P/ oamenii cei vinovați C/ sînge C// 13–16 Munci, bătăi, nu făce. De vărsare sîngelui să feriĭa. Era și răbdătoriu. Iar învățătura îi era foarti dragă. Poftiĭa să aibă răspundențiĭe din toati țările streine; pre silitoriu la vești noî, dorind să știi M,P// 14 era C/ lacom]grabnic a vărsa C/ răbdătoriu C/ curespundenții C// 15 țărîle streine poftiĭa să aibă, prea silitoriu era spre C// 16 să știe C/ să face C/ să[1-2] C// 17 ca să aibă numi bun la Poartă M,P/ nume C/ Poartă C//

Minciunilé îi era pre drag a li asculta; numai nu era pre grabnic a faci rău. Giuruĭa pre mult unora și altora, dar la mai mulți nu da dintr-acéli giuruință. Era om di-l întorce și alții. /

f. 430 Așe socotesc, acest domnu di n-ar hi avutu aciast⟨ă⟩ cas⟨ă⟩ gre a tătîni-său, cu mulțimé de mîncăi, și s⟨ă⟩ nu-i hi fost gîndul cu pizmă să sco⟨a⟩tă pi văru-său pe Grigoriiĭe-vodă din Țara Munteniască, n-ar hi fost atîta jac în țară; că pe mănăstiri și pre popi îi ertas⟨ă⟩ de dajde, și s-ar hi pomenit numilé lui în numelé domnilor celor buni și aleș. Numai zavistiĭa lăcomiii, pentru ca să margă iar în Țara Munteniască, fiind ace țară mai bogată, și să-ș izbîndiasc⟨ă⟩ inimii asupra văru-său, lui Grigoriiĭe-vodă; și mult îndemnîndu-l și maștihă-sa, do⟨a⟩mna tătîni-său, și musaipii lui fiind mulți, că nu s⟨ă⟩ pot chevernis⟨i⟩ într-aciastă țară a Moldovii, fiind slabă, ce sta di dzi, de no⟨a⟩pte asupra lui numai să margă în Țara Munteniască. Și așe au rămas cu nemulțămiri dinspre Țara Moldovii.

Ce mai pre urmă mergîndu, precum va hi și aceștii țărî, viind la vîrsta bătrînéților, vremea viitoare va arăta. Că mai mulți domni din buni să fac răi, iar din răi să s⟨ă⟩ facă buni, puțini să află.

Să lg⟨să⟩m di acmu pre Costantin-vodă și s⟨ă⟩ scriem di celi străine ce s-au făcut în 2 ani pol în dzîlilé lui.

După ce au murit craiul Avgust, stătut-au leșii vo giumătate an la sfa⟨t⟩, pi cini ar socoti să pui crai. Deci

---

1-27 *lipsesc* D// 1-23 *lipsesc* B,E,G,V// 1 Minciunile C/ prea C/ le C//1-2 *lipsește* Minciunilé îi era... a faci rău. M,P//2 prea[2] C//2-3 Făgăduĭa la mulți, dar rar da cîti ceva. Era un om de-l pute întoarci M,P// 3 dintru acéli C/ de-l întorcea C// 5 *lipsește* Așe socotesc C,M,P/ Acest domnu Costantin-vodă, de n-ar hi avut casă grea C// 6-7 Iară casa ce hre a tătîni-său îl nevoĭa ca să asuprĭască țara cu multi feliuri de dăjdi și biruri. M,P// 6 tătîne-său C/ să nu-i hie C// 6-27 *lipsește* și s⟨ă⟩ nu-i hi fost... ar socoti să pui crai. Deci M,P//7 ca să scoată pre văru-su, pre Grigorii C// 8 hi]fi C/atîta jac]atîte nevoi C// 9 pre[1], pe[2] C/ popi]preoți C/ ertasă C//10 hi]fi C/numele[1], numeli[2] C//11 aleși C/ Numai pentru zavistiĭa lăcomiii ca să margă C// 12 acea C//13 izbîndiască C//14 Grigorie C//14-15 maștehă-sa, doamna tătîne-său, a lui Nicolae-vodă C// 16 nu să putea chivernisi întru C// 17 mai slabă, ce sta cu toții de sta asupra lui Costantin-vodă, de zi de noapté,numai C//18 așa C/ nemulțămiré C//19 despre Țara Moldovii la o samă C//20-21 mergînd domnu acolo,în Țara Munteniască,precum au mai fost,să va scriĭe la rînd.Că C//22 iar din cei răi să să facă C//24-25 ⟨Cele G⟩ ce s-au lucrat printr-alte țări streine în dzilele ⟨măriisale B,V⟩ lui Costantin-vodă B,E,G,V,Să scriem acum din céle streine ce s-au lucrat în doi ani și șase luni,în zilele domniii lui Costantin-vodă Mavrocordat C//26 Dupre B,E/ *ante* După: 12 B,E,G, 11 C, 14 V/léșii B,C/vro B, vreo C// 27 de an C,E,G,V/ sfat B,C/pre cine B,C/să puĭe C]să aliagă să puĭe B,E,G,V/craiu B,C/Decii B,C//

unii alege dintre dînșii, din cinci domni să pui crai pe unul; f. 430v iar alții dzîce să aducă pi/Lișinschii de la franțoj, să-l pui crai, că iaste socru craiului franțujesc și li giuruești mulțimé de bani domnilor și mulțime di léfi slujitorilor de cîțva ani trecut, carili să chiam⟨ă⟩ zasluga.

Socote că li-a fi de folos c-a da o⟨a⟩ste agiutor Franțozul, di or sta înpotriva moscalilor ș-a Neamțului, cînd or vrîa să li strîce volniciîa; ș-or ave agiutor și pe Turcu, că Turcul îaste la o legătură cu Franțozul. Iar di or puni dintre dînșii, n-oru ave agiutor di la nimi, și i-or strîca moscalii și nemții, cînd n-or gîndi iei, și li-or strica volniciîa.

Și la acest sfat, să pui crai pe Lișinschii, era îndemnător Iosif voevoda Chiovschii, fiind văr primare cu craiul Stănislav Lișinschii, și cu tot niamul lui, Potoceștii.

Iar altă sam⟨ă⟩ de domni léșești să agiunses⟨ă⟩ cu moscalii și cu némții și trăge să pui pe Frederic, ficiorul craiului Avgust. Și dzîce că dintre dînșii nu-i bini, că⟨-s⟩ săraci, și d-or vre să s⟨ă⟩ sco⟨a⟩li asupra lor cinéva, n-a ave ciné li agiuta. Pe Lișinschii iar nu-i biné să-l pui, că Franțozul îaste diparte, și Moscalul și N⟨i⟩amțul nu

1-21 *lipsesc* D,M,P//1 alegea B,C/ puîe C/ să puîe pe unul craiu B,E,G,V/ craiu C/ pre C// 2 iară B/ zicea B,C/ pre Stanislav Lișcinschii B,C,E,G,V/ franțozi B,C// 3 să-l puîe craiu, dzicînd ⟨zicînd C⟩ că iaste B,C,E,G,V/ franțozescu B,C/ le giuruîaște B, le giuruiaște C// 4 *după* domnilor *ad.* léșești B,V, leșești C,E,G/ mulțimé²C/ de léfe B,C// 5 cîțiva B,C/ trecuți B,C/ care B,C,E,G,V/ să chiamă léșește B,C,E,G,V// 6 Socotiîa că le va fi B,C,E,G, Și socotiîa că le va fi V/ că le va da B,C,E,G,V/ *lipsește* o⟨a⟩ste C,E,G,V/ agiutoriu C// 7 de or B,C, de vor E,G/ înprotiva B,C/ Niamnuțui A/ și a nemților B,C,E,G,V/ cîndu vor vrea E,G// 8 vrea B,C/ le strice B,C/ și or avea B,C, și vor avea E,G/ agiutoriu B,C/ pre B,C// 9 Iară B/ de or pune B, de vor puné C,E,G/ *după* pune *ad.* craiu V// 10 nu vor avea B,C,E,G,V/ agiutoriu B,C/ de B,C/ nimé B,C/ și-i vor strica B,C,E,G,V// 11 n-or]nu vor B,C,E,G,V/ le vor strica B,C,E,G,V/ și volniciîa B,E,G,V// 13 Și]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 13 B,E,G, 12 C, 15 V/ *lipsește* la V/ puîe craiu pre B,C/ Stanislav Lișcinschii B,C,E,G,V/ îndemnătoriu B,C// 14 Iozef B,V] Iosef Potoțchii, staroste Halețchii C,E,G/ Stanislav Lișcinschii B,C,E,G// 15 *după* lui *ad.* cu V// 16 *ante* Iară: 13 C, 16 V/ samă B,C/ leșești B,C/ agiunsésîe C, ajunsésîe B//17 nemții B,C/trăge]siliîa B,C,E,G,V/ puîe B/puîe craiu pre Frideric C, pue pre Frederic craiu/pre Frideric B/pre ficiorul C,E//18 dziceaB, zicea C/nu-i bine să fiîe ⟨fie C⟩ craiu,că sînt B,C,E,G,V// 19 de or vrea B,C,D,V, de vor vrea G/ să sccale B,C/ cineva B,C//20 nu va avea cine le agiuta.Și pre Stanislav Lișcinschii B,C,E,G,V/ bine B,C/ puîe C, puîe craiu B,E,G// 21 departe C/ Moscul B,C,E,G,V/Niamțul B,C//

priimești, fiind prietin Turcului, și or vini oști moschicești și franțujești ș-or faci mari rău tare țării.

Deci stîndu așe mult la sfat, era și solul nemțesc și f. 431 solul moschicesc / acolo la Varșavă, ⟨și era⟩ strînsă mult⟨ă⟩ o⟨a⟩ste leșască.

Iară voevoda Iosif Chiovschii și cu niamul Potoceștii au scris pi taină la craiul franțujesc și la Lișinschii ș-au adus pi Lișinschii făr⟨ă⟩ vestîe în tîrgu în Varșav⟨ă⟩. Și numai într-o dzi nu l-au arătat, iar a doa dzi au și ieșit în vidial⟨ă⟩, și au și-nceput a striga Potoceștii și a i să închina lui și a dzîce „crai nou, crai nou, crai nou, vivat!", și atunce cu toții în grabă a s-închina ș-a-l primi de crai.

Iar solul moschicesc au eșit din Varșav⟨ă⟩ ș-au purces asupra Litvii ș-au răpedzit la o⟨a⟩ste moschiciască, că sta gata în Smolianțca. Și-ndat-au și trecut o⟨a⟩ste, di-au întrat în Litva, iar domnii și boerii din Litva au și-nceput

1–16 *lipsesc* D,M,P/ 1 priiméște B,C/fiind Lișcinschii ⟨Leșcinschii C⟩ priîatin B,C,E,G,V/ or vini]fiind C//2 franțozești B,C,E,G,V/și or face mare stricăciuné ⟨stricăciune C⟩ țării B,C,E,G,V/ *după* țării *ad*.... Așijderea și craiul prusăscu a Brandeburgului ⟨*lipsește* a Brandeburgului C⟩ ajungea ⟨agiunsésîe E,G⟩ la léși și giuruîa multe milicane de bani domnilor léșești ⟨leșești C⟩ și slujitorilor leafe, ce să zice zasluga. Și le adeveriîa că să va face catolic, numai să-l priimască să le fiîe craiu și țara lui cîa prusască ⟨cea prusacă C⟩ a Brandeburgului să o facă să fiîe tot una cu Țara Leșască. Iar ⟨Iară C⟩ léșii nicidecum n-au priimit socotind că să va face o monarhiîe pre mare crăîa leșască cu acéste dcao țări: cu Țara Leșască și Țara Prusască a Brandeburgului ⟨leșască, cu această țară ⟨prusască V⟩ a Brandeburgului C,V⟩. Și făcîndu-să monarhiîa ⟨mare E,G⟩ stăpîniré mare, va face craiul ce-i va fi voîa și le va strica volniciîa B,C,E,G,V// 3 *ante* Decii:16 C, 15 E,G, 19 V/ stînd B,C/ așîa B, așa C/ mult așîa E//3-4 era și solul moschicescu și ⟨era și V⟩ solul nemțăscu la Varșava B,E,G, era acolo la Varșava și solul moschicescu și solul nemțăscu, de sta de priviîa ce vor face léșii C// 4 și era și oaste leșască multă strînsă acolo la Varșava B,C,E,G,V// 6 Iară Iusef Potoțchii, voevoda Chiovschii, ⟨și G⟩ cu ⟨tot G⟩ niamul său C,E,G/ Iosef voevoda Chiovschii B,V/ niamul său ⟨cu V⟩ B,V// 7 pre B,C/ franțozescu B,C,E/ la Stanislav Lișcinschii și l-au dus B,E,G,V, la Stanislav Lișcinschii de au vinit și l-au adus C// 8 pe B, pre C/ Lișcinschii B,C/ fără de véste în cetate în Varșava la scaonul ⟨scaunul C⟩ crăescu B,C,V/ pre Lișcinschii la Varșava, la scaonul crăescu E,G//9 iară B/ eșit B,C//10 vedială B,C//10-12 început Potoceștii a striga și a i să închina lui Lișcinschii și a dzice: „crai nou, crai nou, crai nou" și au început a slobizi pușcile céle mari și a striga: „vivat, vivat, vivat" și a dzice în trîmbițe ⟨*lipsește* și a dzice în trîmbițe V⟩. Și cu toții au început a i să închina lui Lișcinschii ⟨*lipsește* lui Lișcinschii V⟩ în grabă și a-l priimi craiu pre Stanislav ⟨Lișchinschii V⟩ B,E,G,V, început Potoceștii a striga: „crai nou, crai nou, crai nou" și au început a zice în trîmbițe și a slobozi și pușcile céle mari și a striga: „vivat, vivat, vivat" și cu toții au început a i să închina în grabă și a-l priimi craiu C// 13 *ante* Iară: 16 B,E,G, 17 C, 20 V/ moschicescu B,C/ au și eșit B,C,E,G,V/ Varșava B,C/ și au purces B,C, și au și purces E// 14 și au și răpezit B,C,V]și au și triimis în grabă E,G// 15 *după* sta *ad.* oaste B, oastea C,E,G,V/ Smolențsca B,C,E,G,V/ îndată B,C/ oaste B,C/ de au B,C// 16 boîarii B, boiarii C/ din]de B,C,E,V/ *lipsește* din Litva G/ început B,C//

a fugi din Varșav⟨ă⟩ ș-a alerga la o⟨a⟩ste moschiciască ș-a ținea moscalii împotriva lui Lișințschii.

Iară domnii și boerii din Țara Léșască, văzînd că s⟨ă⟩ disparte di dînșii, s-au și făcut în trii părți: unii alérga la moscali, iar alții s-au dat în gios, în pre⟨a⟩jma Hotinului, nădejduind c-or vini turci să lé agiute, iar o sam⟨ă⟩ fără domni și cu craiul Lișinschii s-au dus di-au întrat în cetate Danțca, cu o samă de domni leșești, așteptînd să li vii o⟨a⟩ste franțujască într-agiutori.

Dar moscalii au împlut Țara Leșasc⟨ă⟩: unii au întrat di la Smolianțca, unii di la Chiov, unii di la Riga, alții cu f. 431v vas⟨ă⟩ di la Mare Balticu⟨m⟩, / și s-au dus la Danțca, și s-au tîlnit la Danțca cu cîteva mii de frantoz⟨i⟩, și i-au bătut pe franțoz⟨i⟩. Apoi au mersu dzeci mii di moscali la Danțca și, apropiindu-s⟨ă⟩ di cetate la po⟨a⟩rt⟨ă⟩, au și aprinsu din cetati un lagum, ș-au perit mai toț acei moscali.

Iar di pe aceĭa, văzînd moscalii tabăra lor, s-au și gătat cu temei o⟨a⟩ste întemietă 40.000 ș-au mers întinsu la Gdanțca. Ș-au început a bate cetate cu cambarali ș-au fărmat pre rău cetate. Iar cei din cetati s-au spărietu, socotindu că n-or putea să ții cetate. Ci-au căutat numai a

1-22 *lipsesc* D,M,P// 1 a eși și a fugi C/ Varșava C/ și a B,C/ oaste B, oastea C// 2 și a B,C/ cu moscalii înprotiva craiului Lișcinschii B,C,E,G,V// 3 *ante* Iară: 17 B,E,G, 18 C, 21 V/ boĭarii B, boiarii C/ din] de B,C,E,G,V/ Leșască B,C/ văzind B,C// 4 să despart B,C/de dînșii boĭarii ⟨boiarii C⟩de Litva B,C,E,G,V/ că unii alerga B,C,E,G,V// 5 *lipsește* în gios B,E,G,V// 6 nedejduind B,C/ că le vor vini turci întru agiutoriu B,C,E,G,V// 6-7 iară o samă de domni B,C,E,V, iar o samă de domni leșești și craiul G// 7 Lișcinschii B,E,G,V, Stanislav Lișcinschii C/ de au B,C// 8 cetaté C, cetate în Gdanțsca G,V/ Gdanțsca B,C,E/ *lipsește* cu o samă de domni leșești B,C,E,G,V// 9le vie într-agiutoriu oaste de la franțozi B,C,E,G,V// 10 Dar]Iară B,C,E,G,V/*ante* Iară: 17 B,E, 19 C, 22 V/ umplut B, C,E,V/ Leșască B,C/ *după* întrat *ad.* în Țara Leșască B,E,G//10-12 unii de la Smolențsca au întrat în Țara Leșască, iar alții de la Chiov, iar unii de la Riga au întrat în Litva, iară alții cu vase de pre Mare Balticum C//11 de[1-3] B/ Smolențsca B,E,G,V/ unii[1]]iar alții B,E,G,V/ unii[2]]iară unii B,E,G,V/de la cetate Riga E/ *după* Riga *ad.* au întrat în Litva B,E,G,V/alții]iară alții B,E,G,V//12vasă B/ de B/ Balticum B,E/ *lipsește* și[1] C/ *după* și[2] *ad.* mergînd la Gdanțsca B,C,E,G,V//13 *lipsește* la Danțca B,C,E,G,V/ franțoji A// 13-14 i-au bătut moscalii pre rău pre franțozi B,C,E,G,V//14 mărsu B,C//14-15 zéce B,C//15 de[1-2] B,C/ la Gdanțsca B,C,E,V, la cetate la Gdanțsca G/ apropiindu-să B,C/ poartă B,C// 16 cetaté B,C/ au și slobozit aprins un lagum din cetate G/ și au B,C/ toți B,C//17 acĭei B,C//18 *ante* Iară: 18 B,G/ 20 C, 23 V/ după acéĭa B,C,E,G,V/ văzind B,C/ tabara A/ din tabăra lor cea mare C,G, din obuzul lor cel mare V//19 gătit B,C,E,G,V/ oaste B,C/patruzăci de mii B,C/ și au mărsu B,C// 20 Gdanțsca B,C,E,G,V/ Și au B,C/ cetatea B/ combarali B,C,E,V/ și au B,C//21 cetatea pre rău B,C,E,G,V/ cĭei C/ cetaté B,C/ spăriĭat B, spăriiat C,E//22 socotind B, și socotind C,V/ nu vor B,C,E,V/ țic E, țiĭe B,C,V/ cetatea B,C/ Ci-au]Ce li-au B,E,G/ Numai ce li-au C,V//

faci ponturi di păci și a s-închina și cu multu dar pentru oștile moschicești ce peris⟨ă⟩.

Și domnii léșești cari ĭera în cetate încă să n-aibă nici o nevoi dispre moscali, să margă și să închiné craiului Frederic. Și cu această tocmală au și deschis porțilé, s-au intrat moscalii în cetate.

Iară craiul Lișinstii, mai înainte, cînd să băte, di era încungiurat⟨ă⟩ Gdanțca di moscalii, au făcut meșterșug c-un păscar. C-au mers acel păscar cu pește la acela ghinărar cari ĭera mai mari pe oștilé moschicéști, ș-au făcut ocaz di la ghinărariul Lis, cari era mai mare pe o⟨a⟩ste moschicească ca s⟨ă⟩ poată umbla cu 2 o⟨a⟩meni pe mari, să prind⟨ă⟩ pește, ca s-aduc⟨ă⟩ totdauna pește ghinărariului f. 432 Lis. Și credzîndu-l ghenărariul, i-au dat ocaz/ di volnicii a umbla la pește.

Deci craiul Lecinschii s-au și îmbrăcat în haine pro⟨a⟩ste, înpreun⟨ă⟩ cu păscariul, ș-au și purces pi apă să prind⟨ă⟩ pește, făcîndu-s-a prinde pește, pîn-au eșit din străjilé moschicești. Și ĭeșind la marginé, la un satu, au și nemérit niște căzaci di donți umblînd pentru hrană. Ĭar Lișinschii s-au și suit pe un cumtor, făcîndu-s⟨ă⟩ bolnav. Ș-audzind căzacii gemînd, nici în cas⟨ă⟩ n-au vrut să între, temîndu-s⟨ă⟩ de boli.

1-23 *lipsesc* D,M,P// 1 face B,C/ de pace să să închine B,C,E,G,V/ multă dare B,C,E,G,V// 2 perise C, perisĭe B// 3 Și]Însă și B,C, E,G,V/ leșești C/carii era B,C/ cetaté B,C/ *lipsește* încă B,C,E,G,V//4 nevoĭe despre B,C/ și să margă să să închine B,C,E,G,V// 5 Frideric B,C,E,G/ deșchis C/au deșchis porțile cetății și au întrat E,G/ porțile B,C/ și au întrat B,C// 6 în cetatea Gdanțsca B,C,E,V, în cetate în Gdațsca G// 7 *ante* Iară: 19 B,E,G, 21 C, 24 V/ Lișcinschii B,G,V, Stanislav Lișcinschii C,E/ înnainte B,C/ bătea B,C// 7-8 de era cetatea Gdanțsca încungiurată de moscali B,C,E,G,V// 9 cu un păscariu B,C/ Că au mărsu B,C,E,V/ păscariu B,C/ péște B,C/ la gheneralul Leisu carele ⟨careli C⟩ era B,C,E,G,V// 10 mare B,C/ pre C]preste B,EG,V/ oștili B, oștile C/ moschicești B,C//10–11 și ș-au făcut ocaz acel păscariu de la Leisu gheneralul B,C,E,G,V//11 *lipsește* cari era... moschicească B,C,E,G,V//12 să B,C/ doi oameni pre mare B,C// 13 prindă péște B,C/ să aducă B,C/ totdiauna B, totdeauna C/ să prinze pește, să fie pentru gheneralі G/ péște gheneralului Leisu B,C,E,V//14 crezindu-l gheneralul B,C,V//14-15 Și credzîndu-l... la pește. G/ de volniciĭe să umble pre mare să prinză péște să fiĭe ⟨fie C⟩ pentru gheneralі B,C,E,V// 16 *ante* Decii: 20 B,E,G, 22 C, 25 V/ Stanislav Lișcinschii B,C,E,G,V/ șii A/ înbrăcat B,C/ proaste B,C//17-19 și au purces înpreună ⟨dinpreună V⟩ cu păscariul cu o luntre pre apă, făcîndu-să a prinde péște, pînă ce au eșit din străjile B,C,E,G,V//19 eșind B,C/*după* margine *ad.* la uscat B,C,E,V/ sat B,C// 19-20 iar într-acĭa ⟨întru acea C⟩ vréme au și nemerit néște ⟨niște C⟩ căzaci și cu donți din oastea moschicească B,C,E,G,V//20 hrana B,C//21-23 Iar Lișcinschii au și întrat într-o casă și s-au suit pe un cuptoriu și au început a géme, făcîndu-s⟨ă⟩ că-i bolnav ⟨de friguri C⟩. Iar căzacii auzindu pre Lișcinschii gemînd n-au vrut nici în casă să între temîndu-să de boală B,C,E,G//

Iar Lişinschii au făcut cum au putut ş-au mărsu pîn-în hotarul prusesc. Şi agiungînd în hotarul prusesc, n-au putut să s⟨ă⟩ mai tăinuiasc⟨ă⟩, ce au căutat numai a spuni. Şi oblicind craiul prusesc, l-au şi luat la siné în dragoste, şi de to⟨a⟩te ce-i trebuiîa îi da şi ca pi un crai îl ţinea. Numai în pază sta, ca să nu scapi nici într-o parte; căci iaste colégatur Niamţului şi prietin Moscalului. Şi au rămas acolea. Precum va mai fi, vreme va arăta.

Iar moscalii, dup⟨ă⟩ ce au aşădzat Gdanţa, au lăsat o⟨a⟩ste puţină pe marginé, d-or vini ni⟨s⟩cai franţoz⟨i⟩, să s⟨ă⟩ po⟨a⟩tă apăra. Şi ceîa o⟨a⟩ste s-au înturnat iarăşi în Ţara Léşască, asupra leşilor. Pe unde găsea obuzur⟨i⟩ léşéşti, să tot băte şi-i tot biruîa pre léşi.

Atunce s-au şi coborît şi craiul Frederic cu o⟨a⟩ste din Sacsoniîa, cu saş⟨i⟩ ca la 30.000 oşteni, [de] la Varşav⟨ă⟩. Şi ghinărari anumi era: Lis şi Bero şi Zagraţchii

f. 432v şi Hesenburgu / şi Cotuş Minuh şi Masurlis şi Vejbah.

Aceşte ghinărari era ciniş cu obu⟨zu⟩l său, cîte 15.000—20.000 di moscali la un obuz, osăbit di căzaci şi de donţî şi de saş⟨i⟩.

1–3 *lipseşte* Iar... putut D// 1—20 *lipsesc* M,P//1 *ante* Iară: 21 B,E,G, 23 C, 26 V/ *după* agiungînd *ad*. Lişcinschii B,C,E,G/ şi au B,C/ pînă B,C// 2 prusăscu[1-2] B,C/ tăinuiască B,C/ au]i-au B,C,D,E,G,V// acolo C/ n-au mai putut B,G//3 să B,C/ sine B,C// 5 *lipseşte* în dragoste 4 a să spune B,C,D,E,G,V/ prusăscu B,C/ pe B, pre C// 6 *după* ţinea *ad*. B,C,E,G,V/ toate B,C/ cie-i B/ trebuiîa B,C/ scape B,C// 7 căci în cinste B,C,D,E,G,V/ Numai era în pază B,C,D,E,G,V/ ⟨pentru că E,G, pentru căci D⟩ craiul prusăscu iaste ⟨era V⟩ colegator B,C, D,E,G,V/ priiatin B,C// 8 Şi au rămas craiul Lişcinschii acolo la craiul Prusului B,C,D,V, *lipseşte* E,G/ *lipseşte* Precum... va arăta. B,C,D,E,G,V// 9 *ante* Iară: 22 B,E,G, 24 C, 29 D, 27 V/ după cie au luat Gdanţsca ⟨Gdansca D⟩ B,D, după ce au luat cetatea Gdanţsca C,E,G,V/ ce au luat Gdansca şi o au aşezat D// 10 oaste B,C/ de or B,C, de vor E,G/ franţoji A/ niscai franţozi B,C// 11 să poată B,C/ Şi]Iar B,D,E,G,V/ céia oaste C] céialaltă oaste moschicească B,D,E,G,V/ înturnat]întorsu B,C,D,E,G,V/ iarăş B//12 Leşască B,C/ léşilor B,C/ Pe]Şi pe B,C,D,E,G,V/ undé B,C/ găsiîa obuzuri B,C// 13 leşeşti B, léşeşti C/ bătea B,C/ *lipseşte* tot[2] B,E,G/ *după* léşi *ad*. şi-i strica foarte rău B,D,E,G,V//14 *ante* Atuncea: 23 B,E,G,25 C, 30 D, 28 V/ s-au pogorît C/ Frideric C/ oaste B,C//15 SaxonieC//14-16 Atuncea şi craiul Frideric ⟨Avgust Frideric V⟩ s-au coborît ⟨pogorît E,G⟩ din Saxoniîa cu oaste ca la triizăci de mii de sasi la Varşav, la scaonul crăii⟨i⟩ léşeşti. Iar pre oaste moschicească capete mai mari era aceşti gheneralі, anumé: Leisu ⟨Leişii D⟩ B,D,E,G,V//15-16 cu oaste săsască ca la triizăci de mii la Varşav, la scaonul crăii⟨i⟩ léşeşti. Iară pre oaste moschicească capete mai mare era aceşti gheneralі: Leisu gheneral C//16 Berro B,C, Beuro G// 17 Hesenburcu C/ *lipseşte* Cotuş V/ Menih B,C,E,G/ *lipseşte* şi Masurlis B,C,D,E,G,V//18 Acéşte B,C, Aceşti E,G/ gheneralі B,C/ cineş B,C/ obuzul B,C/ cîte cu cinsprăzéci mii ⟨şi C⟩, cîte cu doaozăci de mii B,C,D,E,G,V//19 de[1-2] B,C/ *lipseşte* di căzaci şi V/donţi B,C//20 *după* saşi *ad*. ce vinisă cu craiul Frideric de la Saxoniîa B,C,D,E,G,V//

Iară léşii, pîn' la o vremé, tot umbla din loc în locu şi nu s-închina moscalilor, nădejduind ca do⟨a⟩ră li-ar vini agiutor di la franţoz⟨i⟩ şi de la turci. Şi pre unii din leş⟨i⟩ boţîndu-i moscalii, au trecut şi olatul Hotinului. Iar turcii nu li da agiutor, căci să bătea cu cazilbaşii, or nu s⟨ă⟩ pute încrede în leşi, făr⟨ă⟩ cîtu au triimis puţini spahii şi un soltan la margine, la Hotin, de sta di pază, să nu fac⟨ă⟩ vun meşterşug Hotinului.

Şi aşe au stătut lucrurilé amestecate 2 ani. Şi vădzînd leşii că n-au nici o nedejde ş-agiutor nici di o parte, au începutu a s-închina, pîn' s-au închinat toţ la craiul Frederic, ş-a-l primi crai. Iar pe craiul Lecinscrii, cu tocmal⟨ă⟩ l-au trimis Prusul pe ap⟨ă⟩ la gine⟨re⟩le său, la franţoz⟨i⟩.

Deci şi craiul Frederic i-au priimit cu dragoste şi i-au boerit cari nu era boeriţi. Şi au pus hatman coroni pe Iosif voevoda Chiovschii, cari era timiială zorbalîcului cel mai mari, şi hatman polni pi Braniţchii şi hatman vilchi litovschii pre Ragivir şi hatman polni de Litva pe Vişnoveţchii. Şi au rămas lucru pîn-acmu aşe, pîn'la let 7244⟨= 1736⟩, feurar 1.

Iar moscalii au rămas ca la 30.000, şi saş⟨i⟩ ca la 20.000

f. 433 în Ţara Leşască; iar alţi moscali s-au dus / în gios la Poltava, în prejma Azacului. Că hanul s-au rădicat

---

1-23 *lipsesc* M,P//1 *ante* Iară: 24 B,E,G,27 C, 32 D, 31 V/pînă B,C/vréme B,C/loc B,C//2 să B,C/nedejduind B,C/doar B,C/le-ar B,C//3 agiutoriu B,C/de B,C/ franţoji A/léşi B,C//4 boţîndu-i]gonindu-i B,C,D,E,G,V/ şi]în B,C,E,G,V// 5 agiutoriu B,C/ căci]pentru căci B,C,D,V, pentru că E,G/ ori B,C// 6 nu să putea încréde cu léşii ⟨în leşi E,G⟩ ce numai au triimis ⟨trimis B⟩ B,C,D,E,G,V/ puţinei B,C,E,G, V//7 soltan cu tătarî B,E,G, soltan cu puţini tătarî C/ marginé B// de B,C//8 facă léşii B,C,D,E,G,V/ vreun B,C,E,G,V/cetăţii Hotinului B,C,D,E,G,V//9 aşia B, aşa C/ lucrurile B, lucrurili C/*lipseşte* amestecate B,C,D,E,G,V/doi B,C/văzind B,C// 10 léşii B,C/ ş⟨i⟩]de B,C,D,E,G/agiutoriu B,C/de o parte, nici de la turci, nici de la franţozi, au început B,C,D,E,G,V//11 să B,C/pînă B,C/ toţi B,C/ Frideric B,C// 12 şi l-au priimit să le fiîe ⟨fie C⟩ craiu B,C,D,E,G,V//12-13 *autograf Neculce* Iar pe craiul... la franţoz⟨i⟩, *lipseşte*, B,C,D,E,G,V//14 *ante* Decii: 25 B,E,G, 28 C, 33 D, 31V/ *lipseşte* şi[1] B,E,G/Frideric B,C//14-15 au priimit ⟨şi el E⟩ pre boîari cu dragoste, dacă s-au închinat şi i-au boîarit ⟨boerit C⟩ pre carii B,C,D,E,G,V//15-20 Pus-au pre Iozef ⟨Iuzef Potoţchii E,G, Iuzef Potoţchii, ce era starosta Haleţchii C⟩ voevoda Chiovschii ⟨l-au pus C⟩hatman vielchi corunnii *carele era temeiul zorbalii cel ⟨cei E, G⟩ mai mare ⟨ad. marginal* B, *lipseşte* C⟩ şi au pus pre Braniţchii hatman polnii corunnii, iar hatman vielchi Litovschii ⟨corunnii V⟩au pus pre Vişnoveţchii,iar hatman polnii Litovschii au pus pre Ragevil ⟨Radzivil D, Razivil G⟩.Şi aşia ⟨aşa C⟩ au rămas lucrurile mai în pace. Iară pre craiul Stanislav Lişcinschii cu tocmală l-au trimis ⟨triimis C⟩craiul prusăscu pre apă la ginere-său, craiul franţozescu. B,C,D,E, G,V// 21 moscali C/triizăci de mii de oaste B,C,D,E,G,V/sasi B,C/ca ⟨la C⟩ doaozăci de mii de oaste B,C,D,E,G,V//23-1 hanul să fusésîe ⟨s-au fost E,V⟩rădicat şi au fost purces din Crîm cu toată puterea B,C,D,E,V, hanul din Crîm s-au fost rădicat şi au fost purces cu toată puterea G//

di-au purces cu to⟨a⟩tă putere din Crîmu, să margă pi la cerchej⟨i⟩, să triacă munții asupra cazilbașilor pi la Dervent. Și prindzînd de veste cazilbașii, nu i-au lăsat să triacă, și au zăbăvit toată iarna acolo, pi la cercheji. Și cît au zăbăvitu la cerchez⟨i⟩, au început a face mestecături și tulburări în häniel⟨e⟩ cel⟨e⟩ de suptu Moscu, ce-s la Căzan și la Hastrahan, a-i pun⟨e⟩ hani și bei și lacumiț⟨i⟩. Și s-au întorsu iarăș înnapoi la Crîm.

Ce și moscalii încă stau mulți, boțiți la marginea lor, în preajma lor. Numai hanul, de to⟨a⟩mnă, cînd au trecutu spre cercheji, au fost can stricat tătarîi niște sati moschicești pi margine trecînd.

Iar moscalii, dup⟨ă⟩ ce au sosit la margi⟨ne⟩ ș-au vădzut ace stricăciuni di tătarî și acele mestecături și tulburări ce au început a face în häniel⟨e⟩ lor, n-au mai put⟨ut⟩ răbda, ce au lovit și ei vo 20 și mai bini di sati tătărăști, cari trăesc pi di încolo di Azac, și le-au pus tot supt sabiĭe.

Apoi s-au pornit o sam⟨ă⟩ di moscali cu căzaci să marg-în Crîm. Și pe cîmpii Crîmului i-au apucat o iarnă gre, cu mari vicoli, și li-au perit mulți cai și o⟨a⟩meni. Ce n-au putut să mai margă și s-au întorsu înapoi, la marginea țării lor, pe la Poltava, pi la Harhov, di erniadză pîn-în primăvară. Ce sa va mai alegi di primăvar⟨ă⟩, vremea va arăta.

1-25 *lipsesc* M,P// 1 pre B,C// 2 cercheji B,C/ *repetă* să triacă munții A// 2-3 pre la cetate pre la Dervent B,C,D,E,G,V// 3 prinzind B, prinzindu C/véste B,C//4 pe B, pre C/ cercheji C// 5-8 *autograf Neculce* Și cît... lacumiț⟨i⟩ A// 5 zăbăvit B/cerchezi B/ *lipsește* cît au zăbăvitu la cerchez⟨i⟩C/au și început B,C,D,E,G,V/ mestecături B,C// 6 turburări în oardeli céle ce sînt supt ascultarea Moscului, ce sînt la Cazan B,C,D,E,G,V// 7 Astrahan B,C,D,E,G,V/ a le pune B,C,D,E,G,V// 8 *lipsește* și lacumiț⟨i⟩ B,C,E,G,V/ Și apoi s-au întorsu hanul B,C,E,G,V//8-25 *lipsește* Și s-au întorsu... vremea va arăta. D// 9 Iar moscalii B,C,E,G,V/ sta B,C,E,G,V/ *lipsește* boțiți B,C,E,G,V// 9-11 la marginé ⟨margine C⟩ în prejma tătarălor. Iar hanul cînd au fost trecut toamna spre cercheji B,C,E,G,V//11 néște B,C/sate B,C// 12 pe B,C//13 *ante* Iară: 26 B, 30 C, 27 E,G, 33 V/ după B,C/ marginé B,margine C/și au B,C// 14-16 *autograf Neculce* și acele mestecături... ce au A//14 acĭa B, acea C/ stricăciuné B, stricăciune C/ de B,C/acéli amestecături B,C,E,G,V//15 turburări ce au fost început B,C,E,G,V/ a face tătarîi C, tătarîi a face E,G/ hăniile B,C// 16 putut B,C/ ei]iei B,V/vreo doaozăci și opt de sate B,C,E,G,V//17carii trăiĭa pe ⟨pre C⟩ dincolo B,C,E,G,V/ de B,C/Azacu C/ și i-au pus pre toți B,C,E,G,V//19 *ante* Apoi: 27 B, 31 C, 34 V/ samă B,C/ de B,C/ cu]și cu E,G// 20 margă B,C// 21 iarnă foarte grea B,C,E,G,V/ mare vicol B,C,E,G,V/ oameni B//22 Și n-au mai putut B,C,E,G,V/ înnapoi B,C// 23 țării B,C/pre[1-2] B,E,G,pre[1] C, și pre[2] C/Harcov B,C,E,G/de au ernat B,C,E,G,V// 24 pînă B,C// 24-25 *lipsește* Ce se va mai... arăta. B,C,E,G,V//

Cazîlbașii încă într-acesti 2 ani pol a domnii⟨i⟩ lui Costandin-vodă s-au tot bătut cu turcii pre rău. Că în anul 7242⟨=1734⟩, au bătut cazîlbașii pe turci, de n-au (f. 433v) scăpat unul, că-i boțis⟨ă⟩ la o marginé. De o parte / era tîrgul Bagdatul și di altă parte era apa Efratului, de nu pute să fugă turcii nici într-o parte; că-i încungiuras⟨ă⟩ de toate părțili, di n-au scăpat mai nimi.

Atunce au perit și Topal-pașe și cîțva pași, Topal-pașe cari fuses⟨ă⟩ mai înainte vizir și era saraschĭer pi ace o⟨a⟩ste.

Iară la văletul 7243⟨=1735⟩ rădicat-au turcii mulțimé di o⟨a⟩ste, ca la 200.000—300.000 di o⟨a⟩ste di-au purces iară asupra cazîlbașilor. Și au pus sarascher pe Chipruliu, și cu vo 30 de paș⟨i⟩, cu mulțim⟨e⟩ di tunuri.

Iară cazîlbașii s-au așădzat cu ordiĭa lor acolo între 2 munți pe un șes. Ș-au făcut 2 meteredzi nu diparte unul de altul, cît să po⟨a⟩t-agiunge cu sinéții. Și-au făcut lagum în meteredzul din frunte, iar în cel dinapoi meteredz n-au făcut lagumuri. Și s-au tocmit o⟨a⟩ste, pedestrimea, în méteredzul cel din frunte cu lagumuri ș-au rînduit o samă di o⟨a⟩ste călărimé sprintină pe de amîndoă părțilé munților, supuș. Iar turcii, cum i-au vădzut pi cazîlbași, s-au slobodzit cu mari năvălire asupra lor.

1—23 *lipsesc* D,M,P//1 *ante* Cazilbașii: 28 B,E,G, 32 C, 35 V/întru acești B,C/doi ani și șase luni B,C,E,G,V/ domniii B,C/Costantin C//3-5 Și au bătut cazilbașii pre turci, că-i încungiurase la o margine. Și de o parte era tîrgul ⟨tîrgul, cetatea B,E,G⟩ Bagdatul, Vavilonul B,C,E,G,V// 5 de B,C/ Efraftului B, Efrathului C// 6 putea B,C/ încungiurase B,C// 7 *după* părțile *ad.* cazilbașii B/ di n-au scăpat mai nimi]și puțini au scăpat din turci B,C,E,G,V// 8 *ante* Atuncea: 33 C, 36 V/ Atuncĭa B/ *lipsește* Atunce au perit și Topal-pașe și cîțva pași G/ Topal Osman-pașa C/ pașĭa B/ *lipsește* și cîțva pași, Topal-pașe C// 8-10 și alți pași cîțiva ⟨*lipsește* G⟩. Iar acel Topal-pașĭa fusésĭe ⟨au fost E⟩ mai înnainte vréme și vezir și atuncĭa era sarascheriu pre acĭa oaste turcească B,E,G,V// 9 care C/ fusésĭe mai înnainte vréme și vizir și atuncea era sarascheriu pre acea oaste turcească C// 11-13 Tot pre acéli vremi rădicatu-s-au turcii cu mulțimé ⟨mulțime C⟩ de oaste, ca la trii sute de mii și au purces B,C,E,G,V// 13 iarăș B,C/cazilbașilor B,C/ sarascheriu B,C/ pre B,C// 14 Chipruliul B, Cupruliolu C, Chiupruliolu E// 13-14 sarascheriu mai mare pre acea oaste pre Chiuprulioglu G/ vro B, vreo C/ triizăci B,C/ pași B,C/ cu[2]]și cu B,C,E,G,V/ mulțimé de B,C/ *după* tunuri *ad.* pușci mari E// 15 Iar B/ *ante* Iară: 35 C, 38 V/ cazilbașii B,C/ așezat B,C// 15-16 cu ordiĭa ⟨urdiĭa E,G⟩ lor pe ⟨pre C⟩ un șes lîngă néște ⟨niște C⟩ munți. Și au făcut doao meterezuri B,C,E,G,V// 16 departe B,C// 17 de]de la B,C,E,G,V/ cît]ce numai cît C/ poată B,C/ ajunge B, a agiungé / sinéțile B, sinéțile C,E,G,V/ Și au B,C// 18 din]cel din B,C,E,G,V/iar în meterezul cel din urmă B,C,E,G,V//19 tocmit]așezat E,G/oastea ⟨oaste B⟩ cazilbașilor B,C,E,G,V//20 meterezul B,C/ și au B,C//21 de oaste B,C/o samă de călărime G/ pre C/amîndoao B,C// 22 părțile B,C/ *lipsește* munților B,E,G/ supuși B,C/ *ante* Iară: 30 B,E,G, 36 C, 39 V/ au văzut C,E,G,V/pre cazilbași B,C// 23 s-au și B,C,E,G,V/mare năvălire B,C//

Dar cazîlbașii s-au făcut a fugi înapoi, de au lăsat meteredzul cel cu lagum, di-au întrat turcii într-însul / f. 434 și iei au întrat în meteredzul cel dinapoi.

Și așe, cum au început a s⟨ă⟩ bate, s-au și aprinsu lagumurile ș-au început a arunca pe turci. Și după ce s-au potolit lagumurilé, îndată s-au și slobodzit cazîlbașii în turci a-i omorî pe cari mai scăpas⟨ă⟩ di lagumuri; iar cari plecas⟨ă⟩ fuga din ordiîe îi prinde cazîlbașii cei supuș de pi supt munți, di-i lua pe toț de grumadz.

Dintr-atîta som⟨ă⟩ di o⟨a⟩ste ce fuses⟨e⟩ di-abè au scăpat 1.000—2.000. Și au perit saracheriul Chipruliul și toț pașii cîț au fost într-ace o⟨a⟩ste. Și vo 200 di tunuri au luat.

Cetățilé toate ce li luas⟨ă⟩ turcii în trecuți ani di la cazîlbași acmu li-au luat cazîlbașii toate înapoi. Și acmu îmblă turcii de s⟨ă⟩ ro⟨a⟩g⟨ă⟩ să facă pace, dar încă nu s-au așădzat pîn-acmu. Ce precum va mai lucra vremea, va arăta la rîndul său.

Fost-au dată pi taină agiutor împărătiasa Moscului 40.000 moscali cazîlbașilor, cu ghinărariul Lis și cu portul schimbat cazîlbășești. Și turcii nu știîa nimic di acel agiutor. Și mai mult moscalii spărge temeiul turcilor pe pedestrimé, iar pi călărimea turcilor cazîlbașii îi băte mai rău. Și multu s-au învățat cazilbaș⟨ii⟩ la focu de moscal a da. /

1-24 *lipsesc* D,M,P// 1 Dar]Iar B,C,E,G,V/ cazilbașii B,C/ înnapoi B,C/ de] și B,C,E,G,V// 2 cel din frunte cu lagum B,C,E,V]cel din frunte G/ de au B,C// 3 și iei]iar cazilbașii B,C,E,G/ dinnapoi B, dennapoi C// 4 așa B,C/ să B,C// 5 *după* lagumurili ⟨lagumurile C⟩ *ad.* îndată B,C,E,G,V/ și au început B, și au și început C/ pre B,C/ după]dipe A// 6 lagumurili B,C/ cazilbașii B,C// 7 pre B,C/ carii B,C/ scăpase B, scăpasîe C/ de B,C/ iar carii C, iară carii B,V// 8 plecasă C, plecasîe B/ urdie E,G/ îi]a-i A/ prindea C/ cazilbașii B,C/ cîei B/ supuși B,C// 9 di pe B, de pe C/ de-i luoa B,C/ *lipsește* pe toț B,C,E,G,V/ grumazi B,C// 10-11 Și dintr-atîta samă de oaste ce fusésîe ⟨au fost C,E,G⟩ abiîa de au scăpat vreo doao, trii ⟨*lipsește* trii G⟩ mii de turci ⟨de oameni V, *lipsește* C⟩ B,C,E,G,V// 11 perit și B,C,E,G,V/ Chiupruliul B, Chipruliolu C/ *după* Chiupruliolu *ad.* careli era mai mare pre acea oaste G// 12 toți B,C/ cîți B,C/ într-acîa B, într-acea C/ oaste B,C/ Și au luat și vreo două sute de tunuri, pușci di céli mari ⟨*lipsește* pușci di céli mari C,V⟩ cazilbașii de la turci B,C,E,G,V// 14 Cetățili B, Cetățile C/ *ante* Cetățile: 31 B,E,G, 37 C, 40 V/ le luasă B,C/ în]mai în C,E,G/ de B,C// 15 cazilbași B,C/ *lipsește* acmu B,C,E,G,V/ cazilbașii B,C/ înapoi] de la turci B,C,E,G,V// 15—16 Și au început lucrurili a umbla să să așéze să facă pace ⟨pacé C⟩ B,C,E,G,V// 16-18 *lipsește* dar încă nu... la rîndul său. B,C,E,G,V// 19-20 Iară pre acéli vremi să voroviîa să fie ⟨fiîe B⟩ fost dar inpărătiasa Moscului ⟨pre anumé Anna Icannovna C⟩ patruzăci de mii de moscali într-agiutoriu ⟨întru agiutor C⟩ cazilbașilor B,C,E,G,V// 20-24 *lipsește* cu ghinărariul Lis...de moscal a da. B.C,E,G,V//23-24 *autograf Neculce* Și multu...a da. A//

f. 434^{v} Frantozul, vădzînd că nu priimăsc moscalii pre socru-său Lișinschii crai în Țara Léșască, și cu nemții, ș-au dat co⟨a⟩te cu Turcu să-nciap⟨ă⟩ el gîlciavă la nemți, și Turcul să de agiutor leșilor împotriva moscalilor. Deci au și sculat pe craiul Șpaniii făr⟨ă⟩ veste cu o⟨a⟩ste și s-au coborît în Italiîa di-au luat cîteva cetăț din Anapolé, cari le ține Niamțul.

Dar Franțozul au pornit o⟨a⟩ste asupra Niamțului, ca s⟨ă⟩ margă în Sacsoniîa, și n-au putut mergi, că nu l-au lăsat Neamțul. Și s-au și lovit o sam⟨ă⟩ di o⟨a⟩ste în cîteva rînduri. Și uniori băte Niamțul, și uniori Franțozul; dar tot mai mult băte Niamțul. Numai temeiul oștilor nu s-au lovit niciodată, că nu cuteza nici ceîa parte, nici ceîa.

Iar în anu 7243⟨=1735⟩ au mersu și 30.000 moscali agiutoriu Niamțului, fo⟨a⟩rte o⟨a⟩ste bun⟨ă⟩ aliasă, cu ghinărariul Lis, cariîa fuses⟨ă⟩ și la cazîlbaș⟨i⟩. Și iar așe s-au bătut într-acest an cîte o sam⟨ă⟩ di oști. Dar temeiul tot nu s-au bătut, făr⟨ă⟩ cîtu singuri moscalii s-au bătut cu o sam⟨ă⟩ di franțoz⟨i⟩, și i-au bătut pre rău pre franțozi. La cari o⟨a⟩ste, capetilé franțuzești, vădzînd ace/ f. 435 groznică bătai, au scris cărți la craiul franțuzescu să facă paci, să nu s⟨ă⟩ mai bată, că o⟨a⟩ste moschiciască îaste un nărod pré tari, nu pot nimic să prindă cu dînși la bătai. Di s-or mai bate, po⟨a⟩te să istovasc⟨ă⟩ pe to⟨a⟩tă o⟨a⟩ste fruntuzască.

1-26 *lipsesc* D,M,P// 1 *ante* Franțozul: 32 B,E,G, 41 V/ văzind B,C// 1-3 nu priimăscu moscalii și nemții pre socru-său Lișcinschii să fie ⟨fiîe B⟩ craiu în Țara Leșască, au dat cuvînt cu Turcul să înceapă B,C,E,G,V// 4 dea agiutoriu léșilor B,C/ înprotiva B,C/ *ante* Decii Franțozul: 33 B,E,G, 39 C, 42 V// 5 pre B,C/ Hișpaniii C, Ișpaniii E,G/ fără de véste B,C/ oaste B,C// 6 de au B,C]și au G/cetăți B,C//7 care pînă la acea vréme ⟨vrémîe B⟩ le ținea ⟨stăpîniîa E,G⟩ Niamțul B, C,E,G,V//8 Dar]Iar B,C,E,G,V/ au]au și B,C/ oaste B, oastea C//9 să B,C/ Saxoniîa B,C/*lipsește* mergi B,C,G,V// 10 Niamțul B,C, Niamnul A/ samă de oaste ⟨oasté C⟩ B,C//11 uneori bătea B,C/ și uniori]iar alteori bătea B,C,E,G,V//12 dar tot bătea mai mult B,E/bătea C//13 nu cutedza nici o parte nici alta. B,C,E,G,V//14 *lipsește* Iar în anu 7243 B,C,E,G,V/ *ante* Mers-au: 34 B,E,G,40 C, 43 V//14-20 Mers-au și moscalii triizăci de mii ⟨de oaste C⟩ agiutoriu Niamțului,oaste foarte bună și aliasă cu gheneralul Leisu ⟨Leișii C⟩ și dîndu războiu sînguri moscalii s-au bătut cu o samă de franțozi B,C,E,G,V// 20 franțoji A// 21 care oaste capetile franțozești B,C// 21-22 văzind acel groznic războiu a Moscului ⟨al moscalilor E,G,V⟩, au scris B,E,G,V, văzind acea groznică bataliîe a moscalilor, au scris C// 22 franțozescu B,C// 23 pace B, pacé C/ să B,C/ oastea C, oaste B/*repetă* că oastea moschicească E// 24 pré]foarte V/*după* taré ⟨tare C⟩ *ad.* și la războiu stau ca un zidiu ⟨zid nemișcat C⟩ și B,C,E,G,V//24-25 nu pot cu dînșii să prindă ⟨să prindă cu dînșii C⟩ nemică la războiu. Și de să vor B,C,E,G, nu pot prinde cu dînși la războiu. Și de să vor V//25 poate B,C/ să-i ⟨să o⟩ istovască de tot pre oastea ⟨oaste B⟩ cea franțuzască B,C,E,G,V//

Ce acmu stă papa di Rîm și cu alte crăii tari ca să-i înpaci pi Niamțu cu Franțozul. Ce precum s-a alége, vremea viitoare va arăta.

Aceste toate s-au făcut în 2 ani pol în dzîlilé lui Costandin-vodă. Iar la ce s-ar mai alegi înainte s-or scrii la rînd, la domniia lui Gligoriie-vodă.

A DOA DOMNIE A LUI GLIGORII GHICA-VODĂ, VĂLET 7244 ⟨=1735⟩, DEC⟨HEMVRIE⟩15

Și după ce-au vinit în Eș⟨i⟩ în scaun, să arăta vesel, cătră toț boerii cu dragoste. Numai i s⟨ă⟩ cunoște fața, că-i parie pre rău, și i-i rușiné, unde l-au scos văru-său din Țara Munteniască. Ș-au și-nvățat de au mersu boe-
f. 435v
rime toată la gazda capigi-bașii cari viinis⟨ă⟩ di-l puses/-în scaun, di-au făcut maré jalobă c-au pustiit țara Costantin-vodă și cu grecii lui, făcînd multe obiceiuri reli.

Ș-a trie dzi au și pornit pe capigi-bașe în grab', ca s⟨ă⟩ margă și să pui și pe Costantin-vodă în scaun în București. Că vinis⟨ă⟩ numai un capigi-bașe la amîndouă domniilé să li mute și să li aședză. Și Costantin-vodă aștepta pe capigi-bașe pe drum; nu-ntra în București pîn-a nu sosi turcul să-l pui în scaun.

Deci cum au pornitu pi capigi-bașe din Ĭașu, n-au trecut patru, cinci ciasuri, ș-au și închis pe 2 boeri, anumĭa pe Sandul Sturdze vornicul, cari fuses-în domniĭa dintîi pre drag lui Gligoriĭe-vodă și-l ținus⟨ă⟩ la maré cinste, și pe To⟨a⟩der Păladi visternicul.

Deci visternicului Păladi îi da pricină pentru catastijeli țării și izvo⟨a⟩dilé, că li-au luat toate Costantin-vodă, și n-ave pe ce îi lua sama. Iar vornicului Sturdzii era mai mare și mai gre închisoarea și scîrbă, arătîndu-i vin⟨ă⟩ că i-i rudă și l-au ținut că-i a lui, și l-au îmbogățit în domniĭa dintîi, și l-au cinstit mai mult dicît pe alții, și l-au avut de credință bună.

Iară ĭel, cînd au scris Grigoriiĭe-vodă din Țara Munte-

1-6 *lipsesc* M,P// 1-16 *lipsesc* D// 1 *ante* Ce: 35 B,E,G,41 C, 44 V/ Ce după acéĭa au stătut papa de Rîm B,C,E,G,V/ crăiii B/ tare B,C, *lipsește* E/ ca să-i înpaci]de i-au înpăcat B,C,E, G,V// 2 pre B,C/ cu]și cu E,G// 2-3 *lipsește* Ce precum... va arăta. B,C,E,G,V// 4 *ante* Acéste: 42 C, 45 V/ Acéste toate s-au făcut în doi ani și șase ⟨șasĭe C⟩ luni a domniii ⟨dintîi a E,G⟩ mării-sali ⟨a domniii lui C,E,G⟩ Costantin-vodă Mavrocordat ⟨dintîi B⟩ B,C,E,G,V// 5-6 *lipsește* Iar la ce... Gligoriĭe-vodă. B,C,E,G,V// 7 A doa domniĭe ⟨Domniĭa a doa E,G⟩ a lui ⟨a mării-sale lui B,V⟩ Grigorie ⟨Grigorii C⟩ Ghica voevoda ⟨Voevod Ghica G⟩ B,C,E,G,V/ voevoda M// 8 în anul ⟨anul E⟩ 7244 dechemvrie ⟨în C⟩ 15 B,C,E,G,V, *lipsește* M, P/ *după* 15 *ad.* zile. Cap 96 C, Cap 96 B/ Cap 101 P// 9 În anii 1736, deche⟨m⟩vrie 15 *lipsește* deche⟨m⟩vri⟨e⟩ 15 P⟩ Grigori voevoda au venit cu al doile domniĭe în Iași. Și să arăta M,P/ *lipsește* Și B, C,E,G,V/ *ante* După ⟨Dupre B,E⟩: 1 B,C,E,G,V/ ce au vinit Grigorie ⟨Grigorii C⟩ -vodă la scaun ⟨scaonul domnescu E,G⟩ în Iași, să arăta B,C,E,G,V// 10 toți boĭarii B,C/ cu]și cu M/ dragoste]mari dragosti cătră toți M,P/ Însă fața lui i să cunoștiĭa M,P/ să cunoaștea B,C//11 pare B,C/ *lipsește* pre M,P/ și-i C/ și-i esti și cu rușini că l-au scos M,P/ rușine B//11-12 unde ⟨undé C⟩ îl scosésĭe Costantin-vodă din domniĭa Țărîi Muntenești ⟨din domniĭe din Țara Munteniască C, din Țara Munteniască V⟩ B,C,E,G,V// 12 din Țara Munteniască]din domniĭa Țărîi Muntenești M,P/ Și au și învățat B,C/ mărsu B,C// 12-15 Grigori voevoda îndată au poroncit boĭarilor și ⟨de P⟩ au mersu la gazda lui capigi-bașa cu cari ⟨carile P⟩ vinisă de-l pusă în scaun, să să jăluĭască pre Costandin voevoda că au pustiit țara cu grecii lui M,P//13 toată boerimea B,C,E,G,V/ capegi B,C/ carele ⟨careli C⟩ vinisă de-l așezase în scaon ⟨în scaonul domnescu E,G, în scaonul domniii în Iași C⟩ B,C,E,G,V//14 de au făcut mare jalobă B] și au jeluit boiarii cu mare jalobă C/ cum că au pustiit B,C,E, G,V/ *ad. marginal* Costantin-vodă G// 15 *după* vodă *ad.* Țara Moldovii V/*lipsește* și B,C,E, G,V/ *după* lui *ad.* cu oamenii lui B,C,E,G/ obiceaiuri réle B,C// 16-2 Iară a triĭa zi au și purces capegi-bașĭa în grabă, de au mărsu de au așezat pre Costantin-vodă în scaonul său în București ⟨în Țara Munteniască C⟩ B,C,E,G,V//

1-11 *lipsește* s⟨ă⟩... pentru D//16-5 A triĭa zi au pornit în grabă pre capigi-bașa, ca să mĭargă la București să pui în scaun și pre Costandin voevoda, fiindcă la amîndoî domniile ⟨amîndoi domnii P⟩ numai un capigi-bașa vinisă ⟨*lipsește* vinisă P⟩. Și Costandin voevoda nu întra ⟨în M⟩ București, ce ⟨îl M⟩ aștepta M,P//2 vinisă B,C/ capegi-bașĭa B,C// 2-3 la amîndoi domnii să-i ducă și să-i așéze ⟨așezé B⟩ B,C,E,G//3 *după* așeze *ad.* ⟨pre C⟩ la scaoneli lor C,E,G//3-5 Iar Costantin-vodă au așteptat pre capegi-bașĭa pe drum la ⟨*loc gol*⟩. Și n-au mărsu ⟨îndată C⟩ în București pînă n-au sosit turcul, capegi-bașe ⟨*lipsește* capegi-bașe B,V⟩; și, ducîndu-l, l-au așezat în scaon ⟨în scaonul său B,E,G⟩ în București. B,C,E,G,V//4-5 *lipsește* pîn-a nu sosi turcul să-l pui în scaun. M,P// 6-8 3. Iară Grigorii-vodă, după ce⟨cĭe⟩ au purces capegii-bașia din Iași n-au trecut doao, trii ceasuri și au și închis pre doi boĭari ⟨boiari C⟩, anumé pre B,C,E, G,V// 6-10 Grigori voevoda, după ci au pornit pre capigi-bașa, îndată au închis pre vornicul Sturza și pre visternicul Toader Paladii M,P// 8-11 *lipsește* Sturdze vornicul... pricină pentru D//8 Sturdzea B, Sturzea C//8-9 carele ⟨careli C⟩ fusésĭe ⟨au fost E,G,V⟩ pre drag lui Grigorii-vodă în domniĭa dintîi B,C,E,G,V//9 ținusă B,C/ la] în E/mare B,C//9-10 cinste, fiindu-i și niam și pre alt boĭariu ⟨boiariu C⟩, anumé Toader Păladii vistérnicul ⟨ce fusésĭe vistérnic mare la Costantin-vodă C⟩ B,C,E,G,V// 11 Decii vistérnicului ⟨vistérnicul B⟩ Păladii B,C//11-r. 9 din p. urm. Sturzii i-au dat aceastǎ vină, adică că el îi esti rudenii și la domniĭa dintîiu l-au cinstit și l-au și înbogățit. Iar el cînd i-au scris din Țara Munteniască n-au vrut să fugă în Țara Munteniască și încă nici ⟨și P⟩ pre ciĭalanți boĭari nu i-au lăsat să fugă. Că di ar fi fugit la dînsul, apoi nu l-ar fi mazilit di acolo. Iar lui Paladi îi da această vină, adică pentru ce au dat lui Costantin voevoda catastihul și izvoadile visterii⟨i⟩ și nu ari pre ci să ⟨să-i P⟩ ĭa sama. M,P// 12 țărîi B,C/ izvoadele B, izvoadeli C/ căci ⟨pentru că E,G⟩ le luasă toate B, C,D,E,G,V// 13 n-avea B,C/ pi cé C]nicé B/ îi luoa B,C]să-i ei G/ era]ii era B,C,D,E,G,V// 14 grea B,C/ închisoare C/ vină C//15 că îi iaste B,E,V, că-i iaste C,G,/ *după* rudă *ad.* niam D/ că-i]că iaste B,C,E,G,V/ înbogățit B,C//16 decît B,C//17 de bună credință B,C,E,G,V//18 Iar B/ ĭel]el B,E,G,V/ au scris] i-au poroncit B,E,G,V/ Grigorii B,E,G,V/ la dînsul din Țara Munteniască D// 18-1 Iar Grigorii-vodă, cînd au poroncit din Țara Munteniască Sturzii vornicului și altor boiari moldovéni să fugă la dînsul în C//

niască la dînsul și la alți boeri moldoveni să fug-în Țara Munteniască și i-au poroncit într-atîte rînduri, ĭel n-au vrut să primască să fug⟨ă⟩, ca alții, ce încă au stătut el f. 436 altora pricină să nu fugă. / Că-i dzîce ⟨vornicului⟩ Sturdziĭa: „Di-ai hi fost îndemnător tu, și n-ai hi fost pricină să-i poprești, și aț hi fugit, eu astădzî n-aș hi fost mazîl din Țara Munteniască și aș hi și acmu în Țara Munteniască domnu. Și Costantin-vodă ar hi fost mazîl, dar nu ĭeu; că-n Moldova era să vii Mihai-vodă".

Deci Sturdze rămăses⟨ă⟩ la mari gro⟨a⟩ză și greu; s-apropies⟨ă⟩ cumpănă vieții. Numai s-au tîmplat, nărocul lui, un patriiarhu mazîl di la Țarigrad, anumi Pais⟨ie⟩, de vinis⟨ă⟩ cu Grigoriiĭe-vodă aice în Eș⟨i⟩. Ș-au stătut di dzi, di no⟨a⟩pte cu rugăminte, și cu mari greu, dup⟨ă⟩ ce au trecut o săptămîn⟨ă⟩, l-au ertat.

Socotiț acmu, fraților boeri, hirile domnilor! Să potrivești cu linul mărilor și cu săninul ceriului. Cînd nu gîndești, să tulbură mărilĭe și ceriul nuoriadză.

Așe sint și hirile domnilor. Cînd trage omul nedejde de bucuriĭe, atunce vine la scîrbă. Precum era măcar acest Sturdză, la domniĭa dintîi, maré și taré, ca un leu

1-2 *lipsește* și la alți... în Țara Munteniască D//1 boĭari B/ moldovéni B/*după* fugă *ad.* la dînsul B,E,G//2 *după* poroncit *ad.* Sturzii vornicului C/ ĭel]el B, și el C,E,G,V//3 priimască B,C/ fugă B,C// ce]și B,C,E,G,V//3-4 încă el au stătut pricină și altora să nu fugă B,C,E,G,V//4 Și-i dzicea Sturzii D//4-5 Și-i zicea Grigorii⟨Grigorie C⟩-vodă vornicului Sturzii: „De ai hi fost tu îndemnătoriu B,C,E,G,V//5 nu ai hi E,G, n-ai fi C// 6 să-i oprești și pe ⟨pre C⟩ alți boĭari ⟨boiari C⟩ și de ați hi ⟨fi C⟩ B,C,E,G,V/ astăzi B,C/ hi$^{1-2}$]fi C/ mazil B,C//7 în Țara Munteniască domnu]domnu acolo B,C,E,G,V// 8 ar fi B, C/ mazil B,C//9 ĭeu]eu B,C,E,G,V/*lipsește* dar nu ĭeu D/ că în Moldova B,C]că aici în Moldova E,G/ vie C, viĭe B// 10 Decii Sturdzea ⟨Sturzea C⟩ vornicul ⟨vornicul Sturzea D⟩ rămăsésĭe la mare groază și în grea urgiĭe ⟨cît C⟩; i să apropiĭase ⟨apropiĭasĭe C⟩ B,C,E,V, Decii Sturzii vornicului îi era viĭața rămasă la mare groază și la grea urgiĭe; i să apropiiasă G// 10-15 Vornicul Sturza au rămas la mari griji și la cumpăna vieții. Norocul lui că s-au întîmplat în Iași Paisii, proin patriĭarzu ⟨patriiarhul P⟩ al Țarigradului, cari vinisă cu Grigori voevoda. Și acela mult s-au rugat lui Grigori voevoda, și așa l-au slobozit M,P//11-12 viĭeții B/ Numai nărocirea ⟨norocirea C⟩ lui că să tîmplase ⟨întîmplasă C⟩ atuncea un patriiarh mazil B,C,E, Numai nărocirea lui au fost că să tîmplasă atuncea un patriiarh mazil G/ un]de era un D// 11-13 Numai nărocirea lui că să tîmplasă un patriiarhu mazil de la Țarigrad atuncea, de venisă cu Grigorii-vodă aiciĭa în Iași V// 12 de B,C/ pre anumé Paisie C, *lipsește* B,E,G/Paisie D//13 de] carele D/vinise B, vinisă C/ Grigorii B,C,E,G/ aicea B,C/ Iași B,C//13-14 Și au stătut tare acel patriiarh ⟨patriiarhu C⟩ la Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă, cu multă rugăminte, de zi, de noapte, și cu mare greu B,C,E,G,V/ *după* stătut *ad.* acel patriiarh D//14 *după* rugăminte *ad.* la Grigorie-vodă D/ după B,C//15 săptămînă B,C/ *repetă* l-au G/ *după* ertat *ad.* și l-au slobozit de la închisoaré C// 16 Socotiți, fraților boiari, acum D// 16-4 *lipsesc* B,C,E,G,V,M,P// 18 să tulbură]atuncea să turbură D// 20 măcar și acesta D//

asupra tuturor: ce vre ĭel și ce dzice ĭel, aceĭa face și Gligoriiĭe-vodă; iar acmu la cît vinis⟨ă⟩! Care să pomenéști puterea lui ce ave la domniĭa lui Gligoriiĭe-vodă înnapoi.

Iară cînd au fost a patra dzi, dup⟨ă⟩ ce-au șădzut în scaun, au boerit boerii după obiceai, anumi: pus-au pi Costantin Costachi sin Gavriliță vel-logofătu, iarăși cum f. 436ᵛ au fostu logofătu, / pi Iordachi Cantacozino vel-vornic din Țara de Gios și pi miné, Ioan Neculce, iarăș vel-vornic di Țara di Sus, pi Costantin Psăolus hatman, pe Grigorașco vel-postelnic, grec țarigrădan, din toț greci⟨i⟩ acestor 2 domni, el mai bun și mai înțelept și cilibii, nămai tot hire de grec. Precum ĭaste hire maĭ ales de lup decît de dulău, așe și el nu ĭaste lup, decît să pricepe mai mult dulău decît de lup. Nămai nu ave pre multă treceri la stăpîn, dup⟨ă⟩ cum îi era slujba bună și omenie.

Pus-au pe Iordachi Pășcanul Ca⟨n⟩tacozino vel-spătar; pe Gavril Costachi Gavriliți vel-ban; pe frati-său Toader vel-păharnicu; pre Costachi Razul vel-vist⟨ernic⟩; pri Lupul Gheuca vel-stolnic, priĭe Alistarhu vel-comis. Acește au fost boĭarii lui Grigoriiĭe-vodă în a doa domniĭe.

Iară după ce s-au așădzat boeriilé și s-au mai curățit de calabalîcuri, au st⟨ă⟩tut di au scos banii stiagului, grei

2 *după* vinis⟨ă⟩ *ad. marginal* în domniĭa a doa D// 3 domniĭa dintîi a lui D// 4 *lipsește* înnapoi D// 5 *ante* Iară: 4 B,C,E,G,V, 5 D, 6 M, *lipsește* P// 5-6 Iară a patra dzi, pre obiceai, au boerit boiarii ⟨boĭarit boĭarii B⟩. Pus-au pre B,C,D,E,G,V// 5-20 Grigori voevoda a patra zi au boerit pre aceștiĭa: Costandin Negel vel-log⟨o⟩făt, Iordachi Cantacoz⟨ino⟩ Delianul vel-vor⟨ni⟩c, Ioan Neculce vel-vor⟨ni⟩c, Costandin Ipsilant hat⟨man⟩, Grigoraș, grec, vel-post⟨elnic⟩, Iordachi Cantacozino Pășcanul vel-spat⟨ar⟩, Gavril Costachi vel-ban, Toader Costachi vel-pah⟨arnic⟩, Costachi Razul vel-vist⟨iernic⟩, Lupul Ceuca vel-stol⟨ni⟩c, Alistarhu vel-com⟨i⟩s M,P// 7 *lipsește* sin Gavriliță B,C,D,E,G,V/ log⟨o⟩făt C/ iarăș logofăt mare B,E, iarăș vel-logofăt D, G,V, *lipsește* C// 8 pre B,C/ Cantacozino-Delianul B,C,D,E,G,V/ vel-vornic]vornic mare B,E// 9 și pi miné]pre B,C,D,E,G,V/ *lipsește* iarăș B,C,D,E,G,V// 10-11 pre Costantin Ipsilanti, grecul, hatman ⟨vel-hatman G⟩, pre Grigorașco, grec fiind de niamul lui, vel-postelnic B,C,E,G,V// 11-18 *autograf Neculce* grec țarigrădan... vel-spătar A// 10 de$^{1-2}$ B,C/ Psăolus]Ipsilanti D// 12 celebiu D// 11-16 *lipsește* din toț greci⟨i⟩... îi era slujba bună și omenie B,C,E,G,V// 13 firea iaste mai aliasă D// 14 ĭaste]era D/ mai mult firea de dulău D// 15 trecеré pre multă D// 16 stăpîn]domnu D/ *lipsește* bună D// 17 *lipsește* Pus-au B,C,E,G,V/ 17-18 pre$^{1-3}$ B,C/Cantacozino-Pășcanul B,C,D,E,G// 18 Gavriil B/ *lipsește* Gavriliți B,C,D,E,G.V/ pre frate-său Toderașco Costachi B,C,G,V//19 Toderașco E/ Toader Costachi D/ vistérnic B,C//20 pre$^{1-2}$ B,C/ Gheuca]Oprișan B,C,D,E/ pre Lupul Gheuca Oprișan vel-stolnic G, *lipsește* V/ Aristarh B,C,E,G,V//21 Aceștiĭa era B,C,E,G,V,M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M/ în]întru M,P/ în domniĭa a doa B,E,G,V// 22 *ante* Iară: 5 B,C,V, 6 D/ așezat boeriile B,C// 22-23 *lipsește* Iară după ce s-au așădzat... au st⟨ă⟩tut di M,P// 23 *lipsește* de B,C,E,G,V/ calabalîcurile B,C/ *lipsește* au st⟨ă⟩tut di B,C,D,E,G,V//

bani pi to⟨a⟩tă țara. Și au scos dăjdi pi boeri mazîli, și pi popi, și pe mănăstiri, și au ruptu testamentul ce făcus⟨ă⟩ Costantin-vodă cu blăstăm.

Și au scos și cîrcimărit, cîte cinci léi de cîrșmă în toată țara. Și iară au stricat blăstămul ce ĭera făcutu mai înainte, să nu dea.

Ș-au ales boeri, ș-au pornit pi la ținuturi cu banii stiagului, din dzi întîi a lui ghenar, cu mare sirguială și grabă di bani.

f. 437 Și bine / n-au trecut ghenar, să istovască zlotașii banii stiagului, au și păzît în luna lui fevr⟨u⟩ar di au scos văcărit cîte un leu di cal și cîte un zlot di vită, iarăși cu mare grabă.

Atunce să tîmplas⟨ă⟩ Costantin Costachiĭe Gavriliți, ce să poriclea Negĭel, că ave un negel în nas din naștire, cari ĭeria logofătu marĭe și era cu zlotăriĭa la Suciavă. Și mergînd la mănăstiré la Suceviți, sosind într-o simbătă sara la mănăstirĭe, în 28 di dzîli a lui feurar, au șădzut cu igumănul și cu alți mazîli la mas⟨ă⟩, di-au mîncat bini sara. Iar cînd au fost dispré dzuă, s-au sculat să margă la biséрică duminică diminiața. Și n-au apucat să agiungă în biséрică, și l-au și lovit o amețală, di-au cădzut gios în mijlocul mănăstirii. Și luîndu-l ficiorii în braț⟨ă⟩, de⟨a⟩be l-au dus pîn' la chiliĭe, și peste un cias au și murit.

Apoi l-au adus slugilé lui la Ĭaș⟨i⟩, și i-au eșitu vodă înainte și cu toată boerime, și l-au îngropat la Mitropolii, afară, lîngă ușe bisericii, c-așe ș-au poftit ĭel, să nu-l îngro⟨a⟩pe în biserică.

Și mari cinste i-au făcut la-ngroparé; și mai mulți o⟨a⟩meni strîga „Dumnedzău să-l erte" dicît „să nu-l erte".

f. 437ᵛ Că măcar că era om mînios și zavisnic / asupra unora, după cum îs pizmătari niamul Gavriliţăştilor, dar ave unili și lucruri bune. Că era om și harnic, nici mitarnic sau lacom, și era și om libovnicu, ospătători.

Dragă-i ĭera cinstea, și mai alias⟨ă⟩ dicît toate era ce mai bun⟨ă⟩, că s⟨ă⟩ punea tari în prici cu domnii și cu alții pentru țară. Sta di s⟨ă⟩ price, ca s⟨ă⟩ nu o jăcuiască. Pentru aceia nărodul mai mult strîga „Dumnedzău să-l ĭarte".

23-3 Grigori voevoda au scos banii stĭagului, foarti cu asuprĭală și pre toată țara. Au rupt testamentul lui Costandin voevoda ce-l făcusă mănăstirilor, mazililor și preuților cu mari legături ⟨și blăstăm M⟩ să nu dei dajdi niciodată. Pus-au mănăstirile, mazilii, preuții și diiaconii la greli dăjdi M,P// 1 pe^{1} B, pre C/ toată C//2 popi] preoți D// 1-3 Și su stricat legătura ce făcusă ⟨ce au fost făcut E,G⟩ Costantin-vodă cu blăstăm ⟨*lipsește* cu blăstăm V⟩ să nu dea dajde mazilii, ⟨și C⟩ mănăstirile și preoții de țară B,C,D,G,V// 3 *după* blăstăm *ad.* să nu dea dăjdi D// 4 Scos-au cîrșmărit M,P/ lei B,C/ cîrcimă B,C,E,G/ *după* cîrșmă *ad.* Dar apoi numai într-acel an au luat cîrcimărit V// 5 *lipsește* în toată țara V/ *după* țara *ad.* dar numai într-acel ⟨întru acel C⟩ an au luat cîrcimărit B,C,E,G// 5-6 *lipsește* Și iară au striicat... să nu dea. B,C,D,E,G,M,P//7 Și au C/ boĭari C/ și au C/ pre C// 7-8 Și au triimes boĭarii pre la ținuturi cu banii stĭagului și cu mari sirguĭală. M,P// 7-9 *lipsește* Ș-au ales boeri... și grabă di bani B,E,G,V// 8 sîrguială C/ *lipsește* și grabă di bani M,P// 9 de C// 10-11 *lipsește* Și bine n-au trecut ghenar... lui fevr⟨u⟩ar di M,P// 10-12 Și luund banii stiagului au scos văcărit, cîte un leu de cal și cîte un zlot de vită B,E,G,V// 11 au și păzît în]și în C/ fevruar C/ *lipsește* di C/ Scos-au și văcărit M, P// 12 de$^{1-2}$ C/ și iarăș foarti în grabă M,P// 14 *ante* Atuncea: 6 B,C,E,G,V, 7 D, 12 M, *lipsește* P/ Atuncea să tîmplase C, *lipsește* M,P/ Costachie C/ Costandin Costachi ⟨Costachi Costachi P⟩ ficior ⟨ficiorul P⟩ lui Gavriliță, ce-i zice și Negel M,P/ *lipsește* Gavriliță C,D//14-16 Atuncĭa să tîmplasĭe și Costantin Costachi, ce era logofăt mari de era cu zlotăriĭa B,E,G,V// 15 ce-l porecliĭa D]ce-l porecliĭa de-i zicea C/ că avea C/ nașterea lui C/ din naștire în nas P//16 care era atuncea C/ logofăt mare C/ și era]au fost orînduit M,P/ *repetă* orînduit P// 17 *lipsește* la^{2} M,P/ Sucevița B,C/ *lipsește* sosind într-o M/ sîmbătă C//18 mănăstiré C//17-2 *lipsește* sosind într-o simbătă... dispré dzuă P// 18-2 sara, fevruar 28, șăzut la masă cu ĭegumenul și cu alți mazili. A doao zi dimineața s-au sculat M// 17-6 și sosind sara la mănăstiré, au mîncat bucate cu egumenul și cu alți boĭari. Și diminiața, sculîndu-să de noapte să margă la biséрică și eșind afară, l-au lovit o amețeală ce să zice damla și pînă în doao, triiceasuri ⟨numai V⟩ au mai trăit și au murit B,E,G,V// 18 de zile C/ februar C/ șezut C//

1 igumenul C/ mazîli]boiari C, mazili boiari D/ masă C/ bini sara]bucate C//2 despre zio C// 3-4 *ad. marginal* duminică diminiața. Și n-au apucat să agiungă la biséрică D, *lipsește* M,P// 4 și l-au lovit o amețală ce să zicé damla și au cădzut C,D, și îndată l-au lovit o amețală și n-au apucat să agiungă ⟨să meargă P⟩ la bisărică, ci au căzut M,P// 5-6 luundu-l slugile, ⟨abiĭa C⟩ l-au dus în ⟨pînă în G⟩ chiliĭe și pîn-în doao, trii ceasuri au murit C,D// 5-12 L-au luat ficiorii în brațe și l-au dus la chiliĭe; au mai trecut ⟨au trăit P⟩ un ceas și au murit. Iar slugile lui i-au adus trupul la Eși. Grigori voevoda și cu toți boĭarii i-au eșit înnainti și l-au petrecut pînă la Mitropoliĭe și acolo l-au îngropat, cu mari cinsti, lîngă ușa bisăricii, afară, după cum însuși el s-au poftit. Și tot norodul au strigat: Dumnezău să-l erti M,P// 7 l-au dus B,E,G,V/ slugile lui C, *lipsește* B,E,G,V/ Iași B,C/ i-au ⟨au B,E,G,V⟩ eșit Grigorie-vodă B,C, D,E,G,V// 8 înnainte cu toată boerimea B,E,G,V, înnainte și cu toți boerii C// 8-10 și l-au dus la Mitropoliĭe și l-au îngropat în țintirimul bisericii B,E,G, și l-au dus la Mitropolie de ⟨și V⟩ l-au îngropat în țintirimul bisericii, că așa ⟨au fost dzis și V⟩ au fost lăsat cuvîntu ⟨că așĭa au poftit el⟩ în viiața lui, să nu-l îngroape în biserică ⟨ce în țintirimul bisericii V⟩ C,D,V// 11 mare B,C/ făcut domniĭa B,C/ la îngroparé B,E,G, la îngroparea lui C/ *lipsește* mai C// 11-12 și fiind om, creștin bun, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l ĭarte". B,E,G, și fiind om bun și puindu-să pentru țară către domniĭe în viiața lui, ca să le fie mai ușor din bir, mulți din nărod striga „Dumnedzău să-l ĭarte". V// 12 oameni din nărod striga „Dumnezeu să-l ĭarte" C/ striga din oameni D/ *lipsește* dicît „să nu-l erte" C// 12-21 *lipsește* dicît „să nu-l erte"... să-l ĭarte". B,E,G,V,M,P//13 măcarî C/ *lipsește* și zavisnic C,D// 13-14 *lipsește* după cum... Gavriliţăștilor C,D// 14 avea și lucruri bune C// 15 și om harnic C/ nici era C,D// 16 și ospătătoriu C,D// 17 Dragă îi era cinste C/ ale⟨a⟩s⟨ă⟩ decît C//18 ce mai bună era C/ să C/ tare C/ price C// 19 de să priciĭa C/ să nu o jecuiască C//20 acéĭa C/ multu striga C/ Dumnezeu C//

Și noă încă ni s⟨ă⟩ cade, celor ce om citi, di vremi că sta pentru țară cu bini, să dzîcim „Dumnedzău să-l iarte". Că boeriul cari stă cu biné pentru țară di s⟨ă⟩ puni, macar di-ar vini și la primejdiĭa v⟨i⟩eții, i s⟨ă⟩ cade de la ace țară și di la peminteni a-i da mai multă cinste di laudă, dicît de hul⟨ă⟩.

Făcutu-i-au și giupîniasa lui, unde l-au îngropat, mormînt di piatră frumos, ca s⟨ă⟩ rămîe di pomeniri.

Iar în locul lui au pus pe Donici Darie logofătu mare, care fusăs⟨ă⟩ și mai în trecuț ani.

Iar cînd au fost în luna lui april, în săptămîna cea mari, în post la Paști, n-apucas-a istovi nici banii stiagului, nice văcăritul bini, ș-au și scos și hîrtii greli, de nu pute o⟨a⟩minii nici la biserică să margă, să-ș cati de sufletu, să s⟨ă⟩ pricistuiască, sau la Paști să păscuiască,
f. 438 ce păscuia pin păduri, cu ferăli sălbatici, / ascundzîndu-s⟨ă⟩, săracii, di hîrtii.

Făcut-au tot atunce salohor⟨i⟩ și cară la Voziĭa. Scos-au atunce di-au datu mazîlii și cai împărătești: în doă rînduri 400 cai.

Rînduit-au tot atunce, în luna lui mai, și o⟨a⟩meni să

1-8 *lipsesc* B,E,G,V,M,P// 1 noao C/ să C/ vom ceti C// 1-2 *lipsește* di vremi... cu bin- C// 2 zicem C/ Dumnezeu C// 3 boĭariul C/ care C, carele D/ bine C/ de să pune, mă carî de ar vini C// 4 vieții C/ să C/ acea C//5 de C/ pămînténi C/ *lipsește* mai C/ cinsté C/ di]și C//6 *lipsește* dicît de hul⟨ă⟩ C// 7-8 *lipsesc* C,D// 9 Iar]Și B,E,G,V/ *după* pus *ad.* Grigorie-vodă C,D,E,G/ pre Darie ⟨Dariĭe B,V⟩ Donici B,C,D,E,G,V/ log⟨o⟩făt B, logofăt C/ Grigori voevoda au pus logofăt mari pre Darii Donici. M, P// 9-10 *autograf Neculce* mare, care fusăs⟨ă⟩ și mai în trecuț ani A//10careli mai fusésĭe și mai în trecuți ani C,D, *lipsește* B,E,G,V,M,P// 11 *ante* Iară: 7 B,C,E,G,V, 9 D, 14 M, *lipsește* P/ *lipsește* în săptămîna cea mari C// 11-12 april în 16 zile, în postul cel mare, nu apucas⟨ă⟩ D// 11-16 În luna lui april, în săptămîna patimilor, au scos greli hîrtii pre oamini, de nu putiĭa, ticăloșii moldovéni, nici la biserică să margă ⟨*repetă* să meargă P⟩, să-și caute de suflet, ci și Paștile lĭ-au făcut prin păduri M,P//11-r.6 din p. urm. lui april în 16 zile, în săptămîna cĭa mare, au scos hîrtii; și célelalte slujbe nu apucase bine ⟨*lipsește* bine E,G⟩ a le istovi. Eșit-au atuncea salahori și cară la Voziĭa și ⟨patru sute de V⟩ cai înpărătești în doao rînduri, cîte patru sute de cai, de s-au trimis la Poartă, Și s-au rînduit tot atuncea oameni să taĭe lemnu ⟨lémne E,G⟩ și să-l scoată să-l ducă la Cartal, pe Dunărea, să facă pod. Că începusă a umbla moscalii să strice pace cu turcii, precum arată mai înnainte. Și acéste nevoi toate în cinci luni să grămădise pe țară. B,E,G,V// 12 în post la Paști]în postul cel mare C/ nu apucas⟨ă⟩ C// 13 nici C/ bine C/ și au C/ gréli C//13-17 *lipsește* de nu pute... săracii, di hîrtii. C// 17 *lipsește* săracii M,P/ hîrtii]hîrtiieri P// 18 atuncea C/ Triimis-au salahori M, P/ salahori C,D// 19 atuncea C/ de au dat C/ mazilii C/ înpărătești C/ doao C// 19-20 Scos-au în doao rînduri pre mazili cai înpărătești ;400 cai au dat ⟨la P⟩ săracii mazili M,P//19-20 înpărătești: cîte patru sute în doao rînduri D//20 cîte patru sute de cai C// 21 atuncea C/ *lipsește* și C/21-1 oameni să taĭe lemnu și să-l scoată la Cartal C, oameni să taĭe și să scoată lemnu la Cartal D// 21-2 Vinitu-ĭ-au ⟨Venit-au P⟩ poroncă di la Poartă să facă pod presti Dunăre. Că turcii au început să strîci pace cu moscalii M,P//

mai și sco⟨a⟩tă lemnu la Cartal pe Dunări, să facă pod. C-au început a umbla să strîci pace moscalii cu turcii. Ce precum s-a alége di acest lucru, s-a scrii înainte, la rîndul său.

Toati aceste nevoi mari într-acesti cinci luni să boțis⟨ă⟩ totodată pi țar⟨ă⟩.

Și era pre cu gre⟨u⟩ o⟨a⟩menilor, că de iarnă vitele muris⟨ă⟩, și de pîne pe multe locuri duce lipsă, că nu rodis⟨ă⟩ de anul trecut. Și neguțitorii cu datorie, simțindu de nepace, nu da un ban cu datorie nimărui. Și zlotași⟨i⟩ ave dispre domnu mari scîrbă de zapciilîcu. Ce s⟨ă⟩ mira bieț⟨ii⟩ o⟨a⟩men⟨i⟩ ce s-or face capetele. Că s⟨ă⟩ fugă n-ave încotro, numai în codrii, de răul zlotașilor.

Iar piste vară, viind viziriul la Cartal, la Dunări, ĭeșit-au ialoviț⟨ă⟩ pi țar⟨ă⟩, di 2 ug⟨hi⟩, ce ĭera în visterii la banii stiagului o ialoviț⟨ă⟩, și 2 pile de pîni. Așijdere și alte pile, di ug⟨hiu⟩ pilă, ce li-au dus la Hotin. Așijde⟨rea⟩ și alt rînd di pili ⟨di⟩ ordzu grelé, cîte 2 pili
f. 438v la un ug⟨hiu⟩, / și cinci civerturi.

1 Dunăre C// 2 Că începusă C,D/ moscalii să strice pacea cu turcii C//3-4 Precum arată mai înnainte la rîndul său C, Precum să va scrie istoriĭa la rîndul său D, *lipsește* M, P// 5 Toate acéste C/ într-aceste C/ boțis⟨ă⟩]grămădisă C,D// 5-6 Toati nevoile aceste să grămădisă diodată, adică în cinci luni, pre săraca țară M,P// 6 pe țară totodată C// 7-14 *autograf Neculce* Și era... răul zlotașilor. A//7 greu oamenilor B,C/ *lipsește* că M,P/ viteli B,C//8 murise B, murisă C/ vitile ⟨multe P⟩ le murisă iarna de boală M, P/ *lipsește* și M,P/pîine B, pîiné C/ pre C/ ducea B,C/ *ad. marginal* ducea lipsă V//9 rodisă B,C/ nu rodis⟨ă⟩ pîinile D/ pîine vara nu rodisă și era lipsă M,P/ *lipsește* de B,C,E,G,V/ *lipsește* de anul trecut M,P/ neguț⟨i⟩torii B/ *lipsește* cu datorie B,C,E,G,V/ simțind B,C// 9-10 Neguțitorii au simțit de nepaci și nu da oamenilor bani în datorii M,P// 10 un]nici un B,C,E,G,V/ nemărui cu datoriĭe B,E,G,V/ datoriĭe C/ nemărui C//11 zlotașii avea despre C/ mare C//11-14 Boĭarii zlotași de la Grigori voevoda ave mari ⟨*repetă* mare P⟩ scîrbă pentru bani; ticăloșii moldoveni fugiĭa prin codri de răul ⟨frica P⟩ zlotașilor M,P, *lipsește* B,E,G,V// 12 să C/ bieții oameni C/ ce ș-or faci capetile C, ce-ș vor mai face capeteli D//13 să C/ n-avea încătro C/ nămai A/ numai în codri doar C, numai doar în codri D// 15 *ante* Iară: 8 B,C,E, 9 V, 22 M, *lipsește* P/ Dunărea C// 15-20 viind veziriul la Dunăre, la Cartal. eșit-au gréle ialovițe și chile de pîine ⟨de grîu E, G⟩ și de orzu, în doao, trii rînduri și li-au dus la veziriul la Cartal și la Hotin. Și au scos și cinci civerturi întru acel an.B,E,G,V// 15-1 Viziriul au sosit la Cartal presti Dunăre. Scos-au ialovițe și chili pre țară⟨pre țară chili P⟩, grîu, orzu, și li-au dus la Hotin. Scos-au și cinci ciferturi. Toati aceste lĭ-au dat țara într-un an. M,P// 16 eșit-au C/ ialovițe pe țară de doi C/ ug⟨hi⟩]galbéni C,D/ era C/ vistierie C// 17 ialoviță C/ doao C//17-18 pile[1-2]]chile C,D/ pîine C//18 Așijderea C/ de C/ ug⟨hiu⟩]galbîn C,D/ pilă]chilă C,D//19 Așijderea C/ de C/ pili] chile C,D/ de[2] C,D/ *după* gréli *ad.* chile C/ doao C/ pili[2]]chile D, chile de orzu C// 20 la un ug⟨hiu⟩]la un galbîn D, de galbîn C//

Aceste toate li-au dat într-acest an a domnii⟨i⟩, mării-sale lui Gligori-vodă.

Să lăsăm acmu aceste ale ţării şi să începem de altile străine.

Vizirul viindu la Dunări, la Cărtal, ne⟨a⟩vîndu pace cu Moscul, precum s-a scrie înainte la rîndul său, au trimis ban⟨i⟩ lui Gligori-vodă să facă o⟨a⟩ste muldoveni. Şi Gligori-vodă au trimis pe sup⟨t⟩ munte, la Cîmpul Lungu, la Vicov, la Berghem, de-u st⟨r⟩însu de cei o⟨a⟩men⟨i⟩ tineri, cu sineţ⟨ă⟩, ca vo ⟨op⟩tu sute, de le da bani şi tain, de i-au ţinut la Eş⟨i⟩ toată vara.

Gligori-vodă tot nu uita ruşine ce i-au făcut văru-său Costantin-vodă, de l-au scos din Ţara Munteniască. Ce tot să zavistue amîndoi la Po⟨a⟩rtă de s⟨ă⟩ pîrîe unul pe altul, ca să-ş de peste cap unul altue.

Iară cî⟨n⟩du au fostu mai despre to⟨a⟩mnă, vinie vesştii bun⟨e⟩ lui Gligori-vodă de la vizirul, purtîndu

1 Acéste C/ *după* dat *ad.* ţara C/ întru C/ an 7244, a domniii lui Grigorii Ghica-vodă D/ domniii C//2 sali C/ Grigorii C// 1-4 *lipseşte* Aceste toate... străine B,E,G,V, *lipseşte* a domnii⟨i⟩ mării-sale... străine. M,P//3-4 *lipseşte* Să lăsăm acmu... străine. C,D, *anulat* A// 5 Iar viziriul C/ viind C/ Dunărea C/ Cartal C// 5-6 *lipseşte* ne⟨a⟩vîndu pace... la rîndul său C// 5-7 Iar veziriul, viind la Cartal, triimis-au banii lui Grigorii-vodă să facă oaste ⟨oameni de oaste G⟩ moldovéni B,E,G,V, Viziriul au triimis bani la Grigori voevoda să facă oaste moldoviniască M,P// 5-17 *autograf Neculce* A// 6 mai înnainte D/ trimis-au bani C// 7 Grigorii C/ să facă oameni de oaste D/ oaste moldovéni C//8 Şi au trimis Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă B,C,E,G,V/ *lipseşte* Grigori-vodă M, P/ pre C/ supt B,C//8-9 la Cîmpul Lungu, la Vicov, la Berghem]la Soceavă, la Cîmpul Lungu, ⟨şi E,G⟩ la Niamţu, la Bălţăteşti şi la Grumăzeşti ⟨şi E,G⟩ la Bacău, la Comăneşti B,E,G, la Cîmpul Lungu, la Niamţu, la Bacău, la Comăneşti C,V, la Cîmpul Lungu, la Vicove, la Comăneşti, la Bălţăteşti, la Grumăzeşti D, la Vilcove ⟨Vicové P⟩, la Cîmpul Lungu M,P/ de au strînsu B,C,D,E,G,V// 9-11 şi au strînsu 400 oamini tineri cărora le da liafă şi tain şi i-au ţinut M,P// 9 *lipseşte* de cei B,C,E,G,V/ oameni B,C// 10 sinéţe B,C/ ca vreo trii, patru ⟨patru, cinci D⟩ sute B,C,D, E,G,V/ bani ⟨*lipseşte* bani G⟩, liafă şi tain zaharea şi cie ⟨di cé E,G⟩ le trebuia B,E,G, bani, liafă şi tain, zaharea, mîncare ce le trebuia ⟨di ce le trebuia mîncaré V⟩ C,V, liafă, bani şi tain, bucate ce le trebuia D//11 de]şi B,C,E,G,V/ Iaşi B,C/ toată B,C// 12 *ante* Grigorii: 8 B,G, 9 C, 12 D, 10 V, 24 M, *lipseşte* E,P/ voevoda M/ *lipseşte* tot P/ *ad. marginal* ruşinea D// 12-r. 5 din p. urm. Grigorii-vodă tot nu uita Ţara Munteniască şi cerca la veziriul ⟨viziriul C⟩ şi la Poartă ca să margă iarăş domnu în Ţara Munteniască. Şi-i vinia veşti bune de la frate-său terdzimanul ⟨terzimanul C⟩ şi de la veziriul ⟨viziriul C⟩ că-i va fi pre voie. Şi i-au vinit poroncă de la veziriul ⟨*lipseşte* că-i va fi... veziriul C⟩ să margă Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă la Cartal, la Dunărea, la veziriul ⟨viziriul C⟩, dzicînd ⟨Grigorie-vodă C⟩ cătră boiari ⟨Grigorii-vodă E,G⟩ că-l chiamă veziriul ⟨viziriul C⟩ la sfat. Dar nedejde avea pin ⟨prin C,E,G⟩ adeverinţă că de acolo de la Cartal ⟨*lipseşte* de la Cartal C,V⟩ va merge domnu în Ţara Munteniască. Şi s-au gătit îndată cu bucuriie ⟨bucurie C⟩ şi au purces de au mărsu la veziriul ⟨viziriul C⟩ B,C,E,V//13 Costandin voevoda, vărul său M,P/ din domniia Ţărîi Munteneşti M,P//14-15 *lipseşte* de s⟨ă⟩pîrîe... unul altue. M,P// 16-1 Iar lui Grigori voevoda îi viniia veşti buni de la viziriul, prin silinţa ⟨frăţini-său M⟩a terzimanului M,P//

trebil⟨e⟩ frate-său terdzimanul. Şi i-au vinit şi poruncă să margă la vizirul la Cartal, arătîndu în vedial⟨ă⟩ că-l cheam⟨ă⟩ la sfat. Deci îndată s-au şi gătit, cu mare pofal⟨ă⟩ şi bucurie, şi au şi purces cu taină, să-l puie domnu în Ţara Munteniască.

f. 439 Iar Costantin-vodă, simţindu de lucrurile lui / Gligori-vodă, au şi răpedzit pe văru-su Mihălachi spătarul la Ţarigrad, la muftiul şi la cîzlar-aga şi la alţii de curte împărătiască, şi ş-au tocmit trebile bine de la împărăţie. Şi au trimis şi alţi boeri la vizirul, cu multe vorbe pro⟨a⟩ste asupra lui Gligori-vodă, la vizirul şi la hanul.

Cîndu au sosit Gligori-vodă la vizirul la Cartal, bucurie s-au schimba⟨t⟩ în voe ră, cu lucruril⟨e⟩ strîcate, şi încă şi în scîrbă mare dispre hanul. Care, cu multă cheltuial⟨ă⟩ de mari sumi de bani au dat vizirului şi hanului şi abie ş-au aşedzat lucrurile dispre amîndoî părţile, de-u vinit iar înapoi în Eş⟨i⟩, la scaunu-ş. Şi i-au poruncit vizirul să-ş caute Ţara Muldov⟨ii⟩, să o stăpîniască bine, să nu o răs⟨i⟩pască, iar de Ţara Munteniască să-ş aşedze,

1-19 *autograf Neculce* A// 1 Lui Grigori voevoda i-au venit poroncă M,P// 2 lipseşte la Cartal M,P//4 şi cu bucuriie P/lipseşte şi[3] D/cu taină de au mărsu să-l puie D/ ca să-l puie M,P//4-5 *ad. ulterior de altă mînă* să-l puie domnu în Ţara Munteniască A//6 Iară B/ simţind B,C/ Au simţit Costandin voevoda, domnul muntenescu au şi ⟨şi au P⟩ răpezit M,P/ lucrurili C// 7 Grigorii B, Grigorie C/ răpedzit]triimis E,G/ pre C/ *lipseşte* văru-său B,C,E,G,V/ spătariul B,C]Rosăt M,P// 8 *lipseşte* şi[1] M/ de]din B,C, E,G,V,M,P/ curtea înpărătiască B,C// 9 şi au tocmit M/ ş-au]s-au A/ tocmit]aşezat E,G/ toate trebile B,C,E,G,V/ *lipseşte* bine B,C,D,E,G,V,M,P/ înpărăţiie B,C// 10-11 Au triimis şi pre alţi boeri la viziriul şi la hanul, cu M,P/ Şi au trimis şi pre alţi boiari la înpărăţiie la veziriul cu pîră asupra lui Grigorii-vodă şi la hanul V// 10 boiari B,C/ veziriul B, viziriul C/ la viziriul şi la hanul şi cu multe D/ multe vorbe pro⟨a⟩ste]pîră B,C,E,G// 11 Grigori B,C/ voevoda M/ *lipseşte* la viziriul B,C,E,G, *lipseşte* la viziriul şi la hanul M,P// 12 Iar cînd B,C,D,E,G,V]Deci cînd M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M/ *lipseşte* la Cartal M,P// 12-13 la viziriul la Cartal ⟨la Cartal la veziriul B,G,V, *lipseşte* la viziriul E⟩ i s-au schimbat bucuriia în voiie rea, găsindu⟨ găsind C⟩ lucrurile ⟨lucrurili C⟩ schimbate ⟨şi C,V⟩, stricate B,C,E,G,V// 12-14 bucuriia s-au prifăcut în scîrbă, ⟨că M⟩ ş-au găsit toati lucrurile stricati; hanul cu mari scîrbă s-au arătat asupra lui Grigori voevoda. M,P// 14 mare scîrbă V/ despre hanul şi despre veziriul ⟨viziriul C⟩ B,C,E,G,V//15 de]şi E/ mare some B,C,E,V, mare somă G/ veziriului B, viziriului C//14-16 Dat-au Grigori voevoda viziriului şi hanului mulţime de bani şi cu mari nevoi ş-au aşăzat trebile M, *lipseşte* P//16 abiia B,C]aşia E,G/ lucrurili C/ despre amîndoao BC/ de au B,C//17 iarăş înnapoi la scaonu-şi ⟨scaonul său E,G⟩ în ⟨la V⟩ Iaşi B,C,E,G,V//16-17 *lipseşte* dispre amîndoî... la scaunu-ş M,P//17-18 poroncit veziriul ⟨viziriul C⟩ lui Grigorie-vodă ⟨*lipseşte* vodă V⟩ să-ş B,C, E,G,V/ Moldovii B,C// 17-2 Viziriul au poroncit lui Grigori voevoda să nu mai tragă nădejdi de domniia Ţării Munteneşti, ci să-şi păzască bini ţara sa, Moldova să nu o răsipască. Şi mai mult să nu mai amestici pre Costandin voevoda, că apoi l-a scoati şi din domniia Moldovii şi încă a pătimi şi urgii M,P// 19 răsipască B,C/ să se aşeze ⟨aşéze C⟩ B,C,E,V//

să nu mai înble mestecîndu, c-apoi nici în Moldova n-a hi, și va petrece mare urgie.

Așe sintu prieteșugurile turcilor; cini dă mai mult, acela-i mai prietin și mai bun.

Costantin-vodă, fiindu aice domnu în Moldova și înțelegîndu de Mihai-vodă că i-i giuruită domnie la munten⟨i⟩ de vizirul, au înblat la Mihai-vodă de s-au legat cu prieteșug și ș-au logodit pe o sor-a lui cu un ficior a lui Mihai-vodă, ce era mai mijlociu, anume Ștefan. Iar pe de altă parte au înblat capichihăile lui Costantin-vodă la cîzlar-aga [chihae] și la muftiul. /

f. 439v Și cînd s-au trezit Mihai-vodă, s-au trezit numai cu giuruința, că Costantin-vodă l-au amăgit ș-au luat domniia la munteni, și Gligorii-vodă aice, precum scrii mai sus.

Și iar, dup⟨ă⟩ ce s-au dus la munteni, Costandin-vodă scriia la Mihai-vodă cum că nu-i pricina di smintial⟨ă⟩ dispre dînsul, și-i dispre Gligorii-vodă, și el să țini di ace logodnă cu soru-sa și s⟨ă⟩ gătiadză di nunt⟨ă⟩. Ș-au pornit boeri la Țarigrad să ia pi ficiorul lui Mihai-vodă, pi Ștefănit⟨ă⟩, și să-l ducă în Țara Munteniască, să de pi sor-sa.

1–11 *autografNeculce* A// 1 umble mestecînd B,C,E,V/că apoi B,C/n-a fi B, nu va fi C,E//2 și va pitrece mare urgiie C, *lipsește* B,E,G,V//3 Așa sînt prieteșugurili C/ turcilor]tuturor M/ cine dă C, cini le dă M,P// 4 acela-i]acela iaste C/ *lipsește* mai prietin M/ acela esti mai bun pretin P// 3-4 *lipsesc* B,E,G,V/ *ad. ulterior de altă mînă* cinidă... mai bun. A// 5 *ante* Iară Costantin-vodă: 9 B,E,G, 10 C, 11 V, *ante* Costantin-vodă: 14 D/ încă fiind domnu aici B,C,E, G,V//5-21 *lipsesc* M,P//6 înțălegînd B,C/ că i-i]că-i iaste B,C,E,G,V/domniia B,C/munténi B,C// 7 veziriul B, viziriul C/ umblat C/ s-au]au C,V//8 *lipsește* cu C,V/ prietesug A// 7-8 au umblat la Mihai-vodă și au scris de au legat prieteșug și au logodit pre domnița, sor⟨ă⟩ ⟨mării-sali B⟩ lui Costantin-vodă, cu un ficior B,E,G// 8 și au logodit pre domnița, sor⟨ă⟩ lui Costantin-vodă, cu un ficior C,V//9 *lipsește* mai B,C,D, E,G,V/ anumé Ștefăniță ⟨Ștefănițe B⟩ beizadea ⟨beizade B⟩ B,C,E,G, anumé Ștefan beizadea D/ pre B,C//10 umblat B,C/ *lipsește* chihae B,C,D// 12 s-au trezit[2]] au fost B,C,E,G,V// 13 că]pentru că E/ l-au amăgit Costantin-vodă G/ și au B,C// 14 la munteni]Țării Muntenești B,C,E,G,V/ și Grigorii-vodă au vinit domnu aici ⟨aicea C⟩ în Moldova ⟨cu a doao domniie V⟩, precum mai sus s-au scris B,C,E,G, V, și Grigorii-vodă au luat domniia aici în Moldova, precum mai sus scrie D// 15 Iar ⟨Iară C⟩ Costantin-vodă, dupre ⟨după C⟩ ce au mărsu în Țara Munteniască, scriia B,C,E,G,V// 16 de smintială B,C// 17 despre B,C/ și-i]și iaste B,C,E,G,V/ despre Grigorii B,C/ ține B,C/ să ține el E// 17-18 de acia logodnă ce au făcut cu ficiorul lui Mihai-vodă ⟨*lipsește* cu ficiorul lui Mihai-vodă E⟩ și să să gătiască de nuntă B,E,G,V, de acea logodnă ce au făcut cu Mihai-vodă, să ia ficiorul lui Mihai-vodă, Ștefăniță beizade pe domnița, sor⟨a⟩ lui Costantin-vodă și ⟨*repetă* și⟩ să să gătiască de nuntă C// 18 Și au B,C//19 pornit]triimis E,G/ boiarii B/ pre boiari, pre Mih⟨ă⟩lachi spătariu C și pre alții trimițindu-i la Țarigrad să aducă pre ficiorul C/ să ia]să aducă B,E,G,V//19-20 pe[1-2] B, pre[1-2] C//20 Ștefănițe beizade B, Ștefăniță beizadea C,D,E,G,V/ *lipsește* și să-l ducă B,C,E,G,V/ să dea pre domnița, pre soru-sa D]să facă nuntă B,C,E,G,V//

Iar Gligorii-vodă, di aice din țară, nu s-au lăsat cu atîta, ci-au tot păzit di-au scris cu taină la Mihai-vodă, di-au stricat cu sora lui Costantin-vodă, ș-au luatu pi o fată a lui Psăolus Costantin hatmanului, frate cu chiurce-bașei. Ș-au mai făcut și altă logodnă, cu fata lui Mihai-vodă ce mai mari, s-o de dup⟨ă⟩ ficiorul lui Gligorii-vodă cel mai mari, dup⟨ă⟩ Scarlatu. Și ficiorul lui Grigoriie-vodă [e] era di 15 ani, și fata lui Mihai-vodă di 25 ani. Deci cînd au agiuns boerii muntenești la Țariigrad pi uliț⟨ă⟩, iar nunta ficiorului Mihai-vodă giuca, [și] au luat pi fata lui Costantin hatmanului. Deci Costandin-vodă au rămas la mari rușini.

Apoi Costantin-vodă nu s-au putut lăsa rușinat și au jăluit la Po⟨a⟩rtă pi Mihai-vodă, și i-au întorsu cheltuiala 80 pungi bani. Și-ncă au îndemnat și pi niște datornici

f. 440 / a lui Mihai-vodă di l-au pîrît. Și-ndată au închis pi

---

1 *ante* Iară: 10 B, E,G, 12 C, 15 D, 13 V, 28 M, *lipsește* P/ Grigorii B,C/ de aici din țară, din Moldova B,D,E,G,V, de aici din Moldova C/ cu]pre E// 1-3 Grigori voevoda, în pizma lui Costandin voevoda, au scris la Mihaiu voevoda di au stricat logodna cu sora lui Costandin voevoda M,P// 2 ce au B,C/ de au B,C/ cu]pe B,V, pre C,E/ *după* vodă *ad.* puind pre dumnealui ⟨puind pre vornicul E⟩ Iordachi Cant⟨a⟩cozino Delianul de au scris ⟨în casăli domnești la Frumoasa E⟩ și cu giurămînt denainte patriiarhului Paisie ⟨înnainte patriiarhului Paisie și cu giurămînt E⟩ E, *marginal* C//3 de au B,C//3-4 de au stricat logodna cu domnița, sora mării⟨i⟩-sali, lui Costantin-vodă ⟨sora lui Costantin-vodă D,E,G, sora lui Costantin-vodă Mavrocordat C⟩. Și au făcut tocmală de au luat Ștefăniță beizadea ⟨beizade B,V⟩ ficiorul lui Mihai-vodă ⟨*lipsește* ficiorul... vodă D⟩ pre o fată a lui Costantin hatmanului Ipsilanti. Și au ⟨fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul. Și au D,E,G, fată a hatmanului Costantin Ipsilanti Grecul, a fratelui Manolachi chiuci-bașe înpărătescu. Și au C⟩ B,C, D,E,G,V/ fată a lui Costandin Ipsilas hatmanul. Și au M,P // 5 voevoda M/ cia mai mare B,C / *lipsește* ce mai mari s-o de M,P//6 după B,C, după Scarlat beizadea G/ ficiorul]un ficior a M,P / Grigorii B,C/ mare B,C / după Scarlat beizadea B,C,D,E,V, *lipsește* G// 6-7 Grigorii voevoda, adică după Scarlat. Scarlat era ⟨de M⟩ 15 ani, iar fata M,P// 7 Grigorii B,C/ era de cinsprăzéci ani B,D, era de vîrstă de cinsprăzéci ani C/ și fata]și domnița B,V, iar domnița, fata C,D,E,G// 8 voevoda M/ di]era de B,C,D,E,G/ doaozăci și cinci de ani B,C,D,E,V/ *lipsește* ani G/ *după* 25 *ad.* Și, precum mai sus s-au scris, au pus Grigorie-vodă pe vornicul Iordachi Cantacozino Delianul de au scris la Mihai-vodă și cu giurămînt înnaintea patriiarhului Paisie G/ Decii B,C/ agiunsesă A, agiunsu B,C/ boiarii B,C// 9-11 la Țarigrad ⟨spătariul Mihălachi și alții C⟩ și mergînd pre uliță la Mihai-vodă, au văzut nunta ⟨lui Ștefăniță beizade C⟩ ficiorului lui Mihai-vodă giucînd și au luat pre fata hatmanului Costantin ⟨grecul C,E,G⟩ Ipsilanti ⟨fratelui chiurci-bașia D⟩ precum mau sus s-au scris B,C,D,E,G,V// 8-11 *lipsește* Deci... rușini. M,P// 11 *lipsește* B,C,D,E,G,V// 12 *lipsește* Apoi M,P/ Iară Costantin-vodă nu s-au lăsat cu atîta, ce au jeluit D, Costandin voevoda nu s-au lăsat rușinat, ci au jăluit M,P// 12-14 Iar Costantin-vodă nu s-au lăsat ⟨cu atîta G⟩, ce au jeluit la Poartă pre Mihai-vodă. Și i-au întorsu Mihai-vodă lui Costantin-vodă toată cheltuiala, optzăci de pungi de bani ⟨dînd Manolachi chiurci-bașia acești bani C⟩. Și au îndemnat B,C,E,G,V// 13 voevoda M/ cheltuiala nunții M,P// 14 de bani D/ au]au mai M, P/ pre B,C/ néște B// 15 voevoda M/ de B/ de l-au pîrît la Poartă C/ de l-au pîrît la Poartă. Și Poarta au închis pre Mihaiu voevoda M,P/ îndată B,C/ au]l-au B,C,E,G,V/ pi]pre B,C//

Mihai-vodă, di-au rămas și la închiso⟨a⟩ri. Ce s-a mai lucra, vreme viitoare va arăta.

De merat lucru ĭaste di Mihai-vodă, domnu bătrîn, și cu ce minte și hărnicii îl știĭam că ĭera! Și acmu 10 ani, di cînd s-au mazilit, i-au stătut nărocul, săracul, tot înpotrivă, di-au rămas tot amăgit și di o parte și di altă. Iar mai înainte era el putincios să amăgiască pi alții, iar nu alții pi dînsul.

Numai po⟨a⟩te Dumnedzău s-au mîniet di i-au luat darul. Dară Dumnedzău, cum s-a-ndura cu mila sa, va faci.

Dzice H⟨risto⟩s la Ĭevanghelii că, dacă s-a înpuți sare, bucatĭle cu ce s-or săra? Trebui să socotim și noi aciasta, că di vremi că cei mari, stăpînii noștri, îmblă amăgindu-s⟨ă⟩ unul pi altul pentru lăcomiĭa și cinstea aceștii lumi și calcă pravililé și legăturilé cu giurămînt celi adivăraté, dar noi, cești mici, vădzînd pi cei mai mari, cum li vom ținea, sau cum ne va da Dumnădzău biné sau spori sau bișug? Numai iarăș înainte, cum a fi mila sfinții salé, ni-a-ndrepta.

Să lăsăm di acmu domnie a doa a lui Gligori-vodă și să scriem di celi streine ce s-au făcut în dzîlilé lui. /

f. 440v Pîn' la vălet 7244⟨=1736⟩ mart s-au și pornit moscalii, o sam⟨ă⟩ la Hastrăhan și la Căzan și la alte hănii tăt⟨ă⟩-

1-23 *lipsește* di-au rămas... hănii tăt⟨ă⟩- M,P//1 de au B,C/ închisoaré B, închisoare, C//1-2 *lipsește* Ce s-a mai... arăta. C,D//1-20 *lipsește* Ce s-a mai lucra... Gligori-vcdă și B,E,G,V//3 ĭaste]era D//3-6 De mirat era de Mihai-vcdă cu cé vredniciĭe era. Și atuncea, după ce s-au mazilit de aici, din Moldova, i-au stătut norocul înprotivă *vreo zéce ani* ⟨*ad. marginal*⟩, de au rămas C//4-5 Și apoi zéce ani, după ce s-au mazilit, i-au stătut D//6 de$^{1-2}$ C/alta C//7 innainte vrémĭe C/ putincios el C/ pre$^{1-2}$ C//9 poate fi D//9-10 Numai Dumnezeu, cînd să mîniĭe pre om, poate fi să depărtiază cu darul său. Iar apoi, cum să îndură cu mila sa, face. C// 10 Și iarăș Dumnezeu, cum să va îndura, așea va face. D// 11 la Sf⟨î⟩nta Evanghelie C/ s-a]să va C// 12 bucateli C/ s-or]să vor C/ Trebuĭaște C// 13 din C/ vréme C/ *lipsește* că D/ stăpîni ai noștri D/um blă C//14 pre C/ cinste C//15 pravilile C/ legăturile C/ *ad. marginal* cu giurămînt A// 16 céli adevărate C/ văzind C/ pi]pre C// 17 le vom putea să le ținem C/ Dumnezeu C/ bine C// 18 sporiu C/ iarăși C/ *lipsește* înainte C/ cum]precum D/ va fi C// 19 sale C/ne va îndrepta C,D// 20-21 Să scriem di céle streine ce s-au lucrat în dzilele lui ⟨mării-sale lui B,V⟩ Grigorie Ghica voevoda, în domniĭa a doa B,E,G,V, Să scriem ce s-au lucrat printr-alte țări streine în zileli mării-sale Grigorii Ghica voevoda, în domniĭa a doa C, Lăsăm acum istoriĭa lui Grigorii-vodă, să scriem ce s-au lucrat pin țări streine și în pămîntul Moldovii, în dzilele lui Grigorii Ghica-vodă, în domniĭa a doa D// 22 *ante* În: 11 B,E,G, 15 C, 19 D, 16 V/ În anii ⟨anul E⟩ de la facerea ⟨zidirea C⟩ lumii 7244, pornit-au ⟨pornitu-s-au C,E,G⟩ moscalii B,C,E,G, În anul 7244, în luna lui martie, s-au și pornit moscalii D// 22-23 În anii 7244 pornitu-s-au o samă de moscali la Astrahan și la Cazan și asupra altor oarde și hănii, ce sînt V// 23 samă B/ o samă la Cazan și la Astrahan și asupra altor oarde și hănii C,E/ Astrahan B,D/ Cazan B/ la alte]asupra altor oarde și B,G/ *lipsește* tăt⟨ă⟩răști B,C,D,E,G,V//

răști, ce sîntu supt ascultarea Moscului, înțălegînd di celi fapte ce-au făcut hanul Crîmului, di s⟨ă⟩ burjuluis-asupra Moscului, di i-au bătut și i-au supus iarăș cum au fost suptu Mosc.

Iar o sam⟨ă⟩ di oaste, moscali, căzaci, calmîș⟨i⟩, s-au pornit cu Les ghen⟨ă⟩rarul asupra Azacului; și o sam⟨ă⟩ di moscali și iarăș cu căzaci și cu zaporogeni, cu Minih ghen⟨ă⟩rar, s-au pornit asupra Crîmului.

Deci cei moscali cari mersesă la Azac au încu⟨n⟩giurat Azacul și au început a-l bate. Și căzacii și calmîșii cari era cu dînșii au început a bate ș-a tot tăe pe nohai⟨i⟩ ce trăesc pe dencolo di Don.

Înțălegînd turcii, au și pornit pe căpitan-pașe cu cîteva galioané, cu leventîi, ca s-apere Azacul.

Și apropeindu-s⟨ă⟩ de Azac, au eșit un soltan cu nohai care era pe de ceĭa parte di Don. S-au sfătuit solta⟨nul⟩ cu căpitan-pașe, de-u eșit levincii afar⟨ă⟩ din galioani pe uscat ș-au purces asupra moscalilor împreună cu soltanul. Și, dîndu bătai, așe au bătut moscali⟨i⟩ pe turci

1-4 *lipsesc* M,P// 1 sînt B,C/ și înțălegînd G/ de acéle B,D,G,V, de acéli C,E //2 ce-au făcut]ce făcusă B,C,V, ce au fost început E,G/ *după* Crîmului *ad.* a face E,G/ de s-au ⟨i-au D⟩ burzuluit B,D, de s-au buzurluit C,V, de s-au fost burzuluit G//3 di]și B,C,E,G,V/ *după* bătut *ad.* pre toți C/ iarăși să fiĭe ⟨fie C⟩ supt ascultarea Moscului B,C,E,G,V, iarăș cum au fost, iarăș supt ascultarea Moscului D// 5 Iară B/ samă B,C/ de B,C/ și căzaci și calmîși B,C,D,E,G,V//6 s-au pornit]au purces B,E,G, V// 5-8 Din poronca înpăratului moschicescu, Lăescu ⟨Lăis P⟩ ghenărariul au purces cu oasti moschicĭască la Azac, iar fert-marșal fon Meneh ⟨Miistru P⟩ iarăș, cu altă oasti moschicească, s-au pornit la Crîm M,P// 6 Leisu gheneralul B,E,G,V, Leișin gheneral C, Leisin gheneral D/ și]iară B,E,G, V//7 samă C/ de B,C/ *lipsește* iarăș B,E,G,V/ cu căzaci și cu căzaci zaporojéni B,C,E,G,V//8 Menih gheneral B,C,E,G,V// 9 Decii moscalii carii mersésĭe B,C,E,G,V, Decii ceiĭa moscali cari mersésĭe D/ Azacu C/ încungiurat C// 9—10 Au încungiurat moscalii Azacul și au început M,P//10 Azacul]cetatea Azacul B,E,G,V/ a să bate C,D/ Și]Iar C,M,P/ carii C/ *lipsește* cari era cu dînșii M,P// 10—12 Și au început căzacii și calmîșii carii mersésĭe cu moscalii a bate și a tăĭa pre nohaii carii trăiĭa pe dincolo de Don B,E,G,V// 11 *după* dînșii *ad.* cu moscalii D/ și a tăĭa pre nohaii ce trăescu pre dincolo de Don C/ *lipsește* tot M, P/ *lipsește* pe M,P// 13 *ante* Iară turcii înțălegînd de aceasta: 12 B,E,G, 16 C, 19 V/ *ante* Turcii au triimes pre căpitan: 32 M/ *după* pornit *ad.* din Țarigrad G/ pre B,C/ pașa B, pașĭa C// 14 galioane B,C/ cu]și cu B,E,G,V/ levinți B,C,E,G,V/ *lipsește* ca M,P/ apere]aprinză M// 15 apropiindu-să B,C/ cu C/ eu eșit A/ i-au și eșit innainte un soltan D/ nohaii C// 15-17 *lipsește* Și apropeindu-s⟨ă⟩... căpitan-pașe M, P// 16 carii era di céĭa M,P/ era]trăescu D/ *lipsește* pe E,G,V/ de^{2} B,C/ Și s-au sfătuit soltanul B,C,D,E,G,V//17 cu]și cu E,G/ pașĭa B, pașa C/ de au B,C,E/ levinții B,C,E,V, livinții G/ afară B,C/ galioane B,C/ Levinții au eșit afară din galioane M,P//18 pre B,C/ și au B,C/ dinpreună B,C,E,G,V//18—19 și au purces, înpreună cu un soltan și cu, V/ tatarîi asupra moscalilor. Și dîndu-și bătai M,P// 19 Și dîndu-și războiu B,C,D,E,G așĭa B,C, *lipsește* M,P/ bătut]biruit M,P/ moscalii pre BC//

și pe nohai, cît abe au scăpat puținei di au fugit în Crîm cu căpitan-pașea.

f. 441 Iar tătarii di peste Don, / cîț n-au perit, s-au răsîpit; unii s-au închinat la moscali. Ș-apoi locul cel di ceïa parte di peste Don, cît îl ține tătarîi, l-au supus peste tot. Ș-apoi Les ghin⟨ă⟩rarul au stătut prenpregiurul Azacului pîn'la iuli.

Și văd̦zînd turcii și tătarîi și pașa din Azac că nu le mai vini agiutor, au închinat cetate moscalilor, și moscalii au slobodzît pe turci, di s-au dus la Țarigrad cu pace.

Iar Les ghin⟨ă⟩rarul moschicesc, dup⟨ă⟩ ce au luat Azacul, au așădzat o samă de o⟨a⟩ste în Azac, și în olatul Azacului, pe tătari; și s-au sculat, împreun⟨ă⟩ cu hanul calmîșăsc, și s-au dus la Crîm, la cei moscali.

Minih fertu-marșalic și cu căzaci și cu donțî s-au sculat de la Poltava și au purces și ei asupra Crîmului, iar în luna lui mart. Iar hanul, cu toat⟨ă⟩ tătărîme și cu turcii ce ïera în Crîm, li-au ïeșit în tîmpinaré pre cîmpii Crîmului. Și așe da năval-în toate dzîlele moscalîlor.

Iar moscalii tot s-apăra, nici să mera, numai s-apăra den tunuri, pîn' ce au început a s-apropie de poarta Crîmului. Iar cînd au fost la p⟨o⟩arta Crîmului, așe li-au dat tătarîi un chiot cu năval⟨ă⟩, cît părea c-or treci peste moscali. Și-au perit mulțime ⟨de⟩ tătari acolo. /

f. 441ᵛ Apoi tătarîi, neputînd sprejini, numai li-au căutat a-i lăsa în Or pre moscali. Iar moscalii au început a bate Orul den pușci și cambarale. Îl îndese 2 dzili iar cînd au fost a trie dzî noapte, tot da năvăli la po⟨a⟩rtă vîrtos, di-au aruncat 180 cambaralé.

Iar o sam⟨ă⟩ dintre dînșii s-au furat noapte ș-au sărit preste șanțu, pre unde nu s⟨ă⟩ păzie tătarîi și turcii. Și-n faptul dzuîi așe i-au lovit moscalii pre den dos și ceïa pre den față, ș-au dobîndit cetate Orul în luna lui ⟨mai⟩. Și au perit și atunce mulțimé ⟨de⟩ turci și tătar⟨i⟩.

Și dup⟨ă⟩ ce au luat cetate Orul, au întrat înluntru ș-au început a lua tîrguri și cetățî, ș-a arde, ș-a prăda. Și pe urmă, precum s-au scris mai sus, vinit-au și ghenărarul Les, cu hanul calmîșăsc, în Crîm, de prăda și arde și ii.

---

1 *lipsește* și pe nohai B,C,E,G,V,M,P/ cît]foarti tari, cît M,P/ abiïa B,C/puținiei B, puținei C, puținei turci levinți D / de B,C//2 pașa B, pașïa C/ și au fugit cu capitan-pașa în Crîm M,P// 3 Iară B/ tătarîi B,C/ de piste B,C, carii era de peste D/ cîți B,C/ răsipit B,C/ iar unii C, E// 3-4 *lipsește* Iar tătarii... la moscali. M,P// 4 Și locul cel din céïa B,C,E,G/ de² B, C/ piste B,E,V, *lipsește* C//4-5 Moscalii au luat de la tatari tot locul cît ïasti de presti ⟨despre P⟩ Don supt a lor stăpînire M,P// 5 ținea B,C/ l-au supus moscalii peste tot D, l-au supus moscalii tot B,C,G,V, l-au supus moscalii tot de l-au luat E/ Și apoi B,C, *lipsește* M,P/ Leisu B,E,V, Leișin C, Leisii D, Lăis M,P// 6 gheneralul B, gheneral C/prin C, pin B/ cetății Azacului D/ pînă în luna lui iulie B,C,E,G,V// 7 văzind B,C/ pașïa de Azacu B,C,E,V// 7—8 Turcii și tătarîi, văzînd că nu le mai vini agiutoriu, au închinat cetate Azacul moscalilor M,P// 8 vine agiutoriu B,C/ cetatea B,C/și]iar. B,C,E,G,V,M,P// 9 slobozit pre B/ slobozit pre toți turcii din cetatea Azacului C/ de B,C/ pacé C// 10 *ante* Iară: 13 B,E,G, 17 C, 20 V, 37 M/ *lipsește* Iar M,P/ Leisu B,E,G,V, Leișin C, Leisii D, Lăis M,P/ gheneralul B, ghenerallul C/ moschicescu B, C, *lipsește* M,P/ după B,C//11 cetatea Azacul B,C,D,E,G,V oaste în cetate în Azac D/ în Azac]în cetate M,P//11-12 așezat o samă de oaste moschicească în cetate ⟨cetaté C⟩ în Azac ⟨Azacu C⟩, iar pre tătarî i-au așezat în olatul Azacului B,C,E,G,V/ *lipsește* și în olatul Azacului, pe tătari M,P// 12-13 iar el și cu ceïalaltă oasti moschicească s-au dus la Crîm la ceïalaltă oasti moschicească M,P/ *lipsește* și s-au sculat... la cei moscali B,C,E,G,V// 13 cei]ceiïalalți D// 14-15 Iară Menih feldmarșal s-au sculat de la Poltava cu cîteva mii de moscali și de căzaci și de donți și au purces B,C,E,G,V// 14-18 Feldmarșal fon Menih cu oaste moschicească au sosit în cîmpii Crîmului, iar tatarîi cu turcii lï-au eșit înnainti. Și în toati zilile da năvală moscalilor M,P// 15 ei] ïei B,C/ iar]iarăș B,E,G,V, iarăși C//16 martie C/ *ante* Iară: 14 B,E,G, 19 C,22 V/ toată tătărîmea B,C/ toată[tătă]tătărîmea E/17 era B,C/ *după* eșit *ad.* moscalilor B,C,E,G,V/ întru întimpinaré B,C,D,E,G,V//18 așïa le da năvală tătarîi moscalilor în toate zilele B,C,E,G,V// 19 Iară ⟨Iar C⟩ moscalii nici să mira, numai cît ⟨ci tot M,P⟩ să apăra din tunuri ⟨și din pușcile cele mari G⟩ B,C,E,G,V,M,P/ numai cît D// 20 *după* tunuri *ad.* din pușcile céle mari D/ pînă B,C/ a să apropiïa B,C/ Crîmului]Orului B,C,E,G,V//

1 Iar cînd au fost]Moscalii au sosit M,P/ poarta B,C/ Crîmului]Orului B,C,E,G,V/ așïa B,C//1-2 Crîmului, turcii și tătarîi ⟨turcilor și tătarîlor P⟩ au făcut mare chiot și năvală asupra moscalilor, atîta cît să păriïa ⟨cît să spăriesă P⟩ M,P//2 *după* tătarîi *ad.* moscalilor B,C,E,G,V/ cu mare năvală B,C,E,G,V/ cît li să părea ⟨tătarîlor B,E,G⟩ B,C,E,G,V/ că or tréce preste B, că vor tréce preste C,E,G//3 Și auB, C/ mulțimé B/ de tătarî B,C,E,G,V,M,P// 4 sprejeni focul moscalilor, li-au căutat numai B,C,E,G,V/ N-au mai putut tătarîi să sprijiniască pre moscali, ci numai M,P// 5 *lipsește* pre moscali M,P/ *ante* Iară: 15 B,E,G, 20 C, 23 V, 41 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iar M,P//6 Orul]cetatea Orul C,V/ a bate Orul din tunuri ⟨*repetă* din tunuri E⟩, din pușcile céli mari și din combarale E,G/ din B,C/ și din combarali B,M,P, și din combarele C/ și din combarele în doao zili. Iar cînd D/ *lipsește* îl îndese 2 dzile B, C,E,G,V// 6-10 Și au năvălit moscalii la poartă, iar noapte, a trie zi, au sărit moscalii presti șanțuri M,P// 7 triïa zi noaptea B,C/moscalii tot da vîrtos năvală la poartă B,C,E,G,V/ da năvală moscalii D//8 di-au]și au B,C,D,E,G,V/ o sută și optzăci de combarali B,C// 9 Iară o samă din ⟨den C, de V⟩ moscali s-au furat noaptea B,C, E,G,V/ Iară o samă de moscali dintre dînșii D/ și au B,C// 10 pre unde]dincătro B, C,E,G,V/ să păziïa B,C//11 Și în B,C/ zioîi B,C// 11-12 Și în faptul zilii ⟨zîoai P⟩ au năvălit moscalii și din față și din dos și au luat cetate Orul M,P/ așïa B,C/ moscalii pre tătarî ⟨pre tătarî și pre turci C, pre turci și pre tătarî G⟩ pre dincolo și alții pre dincoaci și au dobindit B,C,E,G,V/ pre din dos pre tătarî și ceïalalți moscali pre din față D// 12 cetatea B,C/ în luna lui mai în doaozăci și șase ⟨în șasïe C,D,V⟩ B, C,D,E,G,V, *lipsește* M,P// 13 au perit atuncea multă mulțimé de turci și ⟨de C⟩ tătarî. B,C,V/ și de tătarî D,E,G/ de tătarî și de turci M,P// 14 Și]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 16 B,E,G, 21 C, 24 V/ după B,C/ *după* luat *ad.* moscalii B,C,V/ lăuntru B,C,E,G, V/ moscalii au întrat înlăuntru în Crîm D/ și au B,C// 14-2 Intrat-au moscalii înnăuntrul cetății. Ars-au, tăet-au, robit-au ⟨robit-au, tăet-au P⟩. Mai mult decît 50.000 tatarî au luat moscalii robi. M,P// 15 luoa și alte tîrguri și cetăți și au început a arde și a prăda B,C,E,G,V/ Și pe]Iar pre B,E,G,V, Iar mai pre C// 16 mai sus s-au scris B,C,E,V/ venit-au B/ *lipsește* și B,C,E,G,V/ gheneralul Leisu ⟨Leișin C⟩ și cu B,C,E,G,V/ Leisii D// 17 calmîșescu B,C/ de prăda și ïai și ardea B,C,E,V/ în Crîm și au început și ei a prăda și a arde G//

Pe unde găsie robi, pe cei bătrîni îi slobodzie, iar pe cei ⟨tineri⟩ îi face osteni. Mai bin⟨e⟩ de 50.000 robi au luat.

Iar hanul tăt⟨ă⟩răsc au fugit cu o sam⟨ă⟩ de tătari, cu cît au putut scăpa, înluntru, diparte, și n-au vrut să
f. 442 s/-închine. Și cu cine mai putea, strînge turci și t⟨ă⟩tari, de tot zahăe cîte o arip⟨ă⟩ moschiciască, de nu s⟨ă⟩ pute lățî. Apoi au trimis Minih fertu-marșalic o sam⟨ă⟩ de oaste moscali din Crîm la Cunburul.

Iar tătarii den Bugiag, fiind strînșî toț la Vozîia, di ceasta parte di Nipru, au ales o sam⟨ă de⟩ mîrzaci și cu 12.000 de tătari di i-au trecut di ceia parte de Nipru. Și i-au învățat să margă în preajma porțîi Orului, doar ar putea găs⟨i⟩ niscarva zaharà moschiciască, să o strîce, neștiind că vin moscalii la Cîlbur.

Și purcegînd tătarii pe cînpii Orului, nu departe de Culbur, au văzut coborîndu-s-într-o vîlce vo trii sute căzaci, care merge înainte oștii moschicești. Și neștiind tătarii di cee oaste, s-au și slobodzît să-i è în unghi, ca niște ulii, pe acei puțînei căzaci.

1 Iar pre undé găsiia robi îi scotea și pre cei bătrîni C, Iar pre undé găsiia robi, pre cei bătrîni B,E,G,V/ Și pre undé găsiia D/ sloboziia B,C/ pre cei tineri B,C,D,E,G,V// 2 făcia ⟨făcea C⟩ osténi. Și mai B,C,E,G, V/ bine B,C/ cinzăci de mii ⟨*lipsește* de mii V⟩ de robi au scos de la tătarî B,C,E, G,V/ de robi au luat , au scos moscalii de la tătarî D// 3 Iară B/ cel tătărăscu B,C, E,V/ samă B,C/ tătarî B,C//3-4 Hanul tătărăscu cu o samă de tătarî, cu cîți au putut scăpa, s-au dus înnăuntru. M,P// 4 cît]cîți B,C,D,E,G,V/ înlăuntru, departe B,C, E,G,V, înlăuntru, în Crîm, departe D/ și n-au vrut să să închine la moscali B,C,E,G, V, *lipsește* M,P//5 strîngea B,C/ tătarî B,C// 5-8 Și acolo au mai strîns tătarî și turci și tot zăhăia pre moscali dispre o aripă a oștii. Feldmarșal fon Menih au trimes din Crim o somă oasti moscali la Cîlbur M,P// 6 de]și B,C,E,G,V/ zăhăia B,C/ aripă de oaste moschicească B,C,E,G,V/ nu să putea lăți B,C, nu să putea moscalii lăți E,G//7 Apoi]Iară B,C,E,G,V/ *ante* Iară: 22 C, 17 E,G 25 V, *lipsește* B//7-8 Iară Menih ⟨gheneral C⟩ feldmarșal au trimis ⟨triimis C⟩ o samă de oaste moscali din Crîm la cetate la Cîlbur B,C,E,G,V/ Menih feldmarșal D/ la cetate la Cîlbur D// 9 *lipsește* Iar M,P/ tătarîi B,C/ din Buciac B,C,E,G, de Bugiac P/ fiind]era M,P/ strînși toți pre cîmpii Voziii B,C,E,G,V/ toți strînși M,P/ de aceasta B,C,E,G,V// 10 de B,C/ samă de B,C//10-12 Soltanul au ales 12.000 ⟨15.000 M⟩ tătarî și i-au ⟨au P⟩ trecut presti Nipru să meargă în M,P//11 doaosprăzéce mii de tătarî M,P/ de au trecut B,C,E,V/ céia B,C//12 porții B,C//12-13 doar ⟨doară C⟩ ari găsi niscai zaharea ⟨zairea E,G⟩ B,C,E,G,V/ Orului, să găsască zaharà moschicească M,P// 13 să o apuce, să o strice B,C,E,G, să o apuce să o ia V//14 la Cunbrun A]la cetate la Cîlbur D// 15 tătarîi B,C/ pre cîmpii B,C/ nu]și nu B,C,E,G,V/ de Cîlbur B,C,E,G] de cetate de Cîlbur D// 15-16 Tătarîi s-au apropiiat de Cîlbur și au văzut într-o vîlce 300 căzaci M,P// 16 coborîndu-să B,V/ au văzut tătarîi coborîndu-să întru o vîlce G/ vîlcia B, vîlcea C/ vreo B,C//17-18 *lipsește* care merge... di cee oaste M,P// 17 de căzaci carii B,C,D,E,V/ mergea înnaintea B,C//18 *după* tătarîi *ad.* nemică B,C,E,G,V/ cee] céialaltă B,C,D,E,G,V/ *după* oaste *ad.* moschicească B,C,D,E,G,V/ și îndată s-au slobozît asupra lor M,P/ slobozit B/ să-i ia B,C,E,G,V/ *lipsește* ca niște ulii B,E,G// 18-19 slobozit ca niște ulii să-i ia în unghi⟨i⟩ pre aciei puținiei C/ pre aciei puținei B/ *lipsește* să-i è... pe acei puțînei căzaci M,P//

Iar căzacii acei au începutu a s-apăra, pîn' s-au ivit și moscalii de peste dial, cei mulțî. Și cum au văzdut pe t⟨ă⟩tari, cum s-au și slobodzît asupra lor a-i gon⟨i⟩ ș-a-i tăè, pîn' la Culbur, căzacii pe tătarî. Unii da în Nipru, să scapi înot, și s-înneca; alții îmbla să între în vas⟨ă⟩,
f. 442v să triac⟨ă⟩ să scapi, și să înneca, că-i boțîs⟨ă⟩ / căzacii dinapoi și-i tot tăe pîn' ce au sosît și ghin⟨ă⟩rarul cu moscalii și au poroncit să nu-i mai tai.

Și i-au luat de grumadzî pe toț cîț nu peris⟨ă⟩ și li-au luat și armili toate și hainile, di au făcut o movil⟨ă⟩ di armili lor și li-au dat foc. Iar pre dînșii i-au petrecut pé supt sabii, a doi moscali și i-au slobodzit să margă în Bugiag, să spui celorlalți tătar⟨i⟩.

Ca vo 1.000—2.000 i-au lăsat vii; iar ceialalțî au perit toț, cu tăet, cu înnecat. Mai mult de un tătar n-au scăpat de ceia ce au dat înnot. Ceialalți toțî s-au înnecat.

Apoi s-au apropiet de Culbur și au început a arunca

1 *lipsește* Iar M,P/ Iară B,C/ acei căzaci B,C,E,G,V/ *lipsește* acei M,P/ începút B,C/ să B,C/ pînă B,C// 1-2 pînă ce-au venit moscalii cei mulți. Și numai cît au văzut M, P// 2 cei mulți de piste dial B,C,E,G,V/ pre tătarî B,C// 3 cum]îndată M,P/ slobozit B,C/ goni B,C//4 și a-i tăia B,C/ lor, i-au gonit, i-au tăiat M,P/ *lipsește* pîn'la Culbur B,C,E,G,V/ la Culbur]la cetaté la Cîlbur D/ Iar tătarîi unii da D// 4-5 Iară ⟨Iar C⟩ tătarîi da unii ⟨unii da C,V⟩ înnot în Nipru să scape și să înneca, iar alții umbla B,C,E,G,V/ Și atîta au boțit moscalii pre tătarî, cît nu să știia ci vor faci. Ci alții da în Nipru di să înneca cu cai cu tot, alții umbla M,P/ vase B,C/ în vasă să scapi și să înneca M,P//6 triacă B, triacă Niprul C/ *ad. marginal* iar alții umbla să între în vase, să triacă, să scape și să înneca și aceiia G/ să înneca și acéia ⟨aceia C⟩, că-i încungiurase căzacii și-i tot tăia, pînă au sosit B,C,E,G,V/ *după* înneca *ad.* și aceiia D// 6-7 *lipsește* că-i boțîsi⟨ă⟩... pîn' ce au sosît și M,P/ gheneralul B,C//8 *după* poroncit *ad.* căzacilor, gheneralul E,G/ taie B,C// 7-10 Ghinărariul au poroncit să nu-i mai tai, ci să-i ia robi pre cîți au mai rămas. Luatu-li-au și armile și hainile toate și au făcut M,P// 9 i-au]eu A/ pre toți de grumazi pre carii mai scăpase de nu perise ⟨perisă C⟩ B,C,E,G,V/ *lipsește* și B,C,E,G,V//10-11 armele[1-2] B,C/ hainele B, haineli C/ di]și B,C,G,V/ movilă B,C//11 de B,C/ *lipsește* di armili lor M,P/ Iară B/ dînșii]tătarî B,C,E,G,V, dînșii, pre tătarî D/ pitrecut B,C/ pre B,C//12 sabiile B,C, D,E,G,V,M,P/ și]și apoi C//13 Bugiac B,C/ spuie B,C/ celorlalți C/ tâtarî B, tatarî ce au pățit C// 14 Ca ⟨la B⟩ vreo doao mii B,D, Ca la o miie, doao de tătarî C, Ca la vreo doao mii de tătarî E,G, Ca doao mii M, P/ i-au]au M,P/ iară B/ ceialalți B, C//15 toți B,C/ toți au perit M,P/ *lipsește* cu tăet, cu înnecat G// 15-16 cu cîți ⟨cu cei ce E⟩ au tăiat ⟨tăiat C⟩ și cu cîți ⟨cu cei ce E⟩ s-au înnecat. Că dintr-acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tătar n-au scăpat. Iară ⟨Iar C⟩ ceialalți ⟨ceialalți C⟩ toți s-au înnecat B,C,E,V/ Că dintru acei ce au dat în Nipru înnot, mai mult de un tătar n-au scăpat. Iar ceialalți toți s-au înnecat G/ *lipsește* cu tăet, cu înnecat.., toți s-au înnecat M,P// 17 Apoi]Iară G,V, *lipsește* M,P/ *ante* Apoi : 23 C, 22 D, 18 E, G, 26 V, 46 M, *lipsește* B,P/ Apropietu-s-au moscalii de M,P/ de Culbur]de cetate de Cîlbur D/ arunca bombe, combarali D// 17-1 Apoi, apropiindu-să moscalii de Cîlbur, au început a bate cetatea din tunuri și au aruncat bombe. Și îndată s-au închinat cei din cetate ⟨cetaté C⟩ B,C,E,G,V//

bunbe și a da din tunuri. Și îndat⟨ă⟩ s-au închinat. Și cum s-au închinat turcii, cum au căutat vas⟨ă⟩ și i-au slobodzît pe toț cu paci, de au trecut la Vozîe, dzîcînd că „noi cu turcii avem paci, iar cu tătarii avem gîlciav⟨ă⟩. Așe să spui pașii de Vozîe, să șad-în cetate făr⟨ă⟩ grij⟨ă⟩".

Și s-au și apucat di au tocmit Culburul. Și ave răspundeții ghen⟨ă⟩rarul din Culbul cu pașe de Vozîe, di trimite unul la altulu daruri./

f. 443 Iară după ce au vinit la luna lui avgust, lovit-au o moarte rea pre moscalii din Crîm, de murea cîte 300—400 pre dzi. Și s⟨ă⟩ bolnăvis⟨ă⟩ pre rău. Unii dzîc să le fiie otrăvit apele, cît n-au putut să ste în Crîm. Și au lăsat Crîmul, și au eșit o sam⟨ă⟩ spre Nipru, di s-au pusu pentre Nipru și-ntre Buh, iar o sam⟨ă⟩ spre Poltava. Și au ieșit și cei den Culburu, și s-au dus și aceia la cei de la Buh. Și stau pîn-acmu la noemvrie tot pé marginea țării lor: unii pre la Poltava, unii pre la Harhov, unii pre ⟨la⟩ Săci. Iar din Azac n-au ieșit; tot îl ținu.

Iar turcii s-au spăriiat pre taré. De multă vremi sta hămeiț; că s⟨ă⟩ teme împărățiia de zorbà, să nu facă inicerii.

1 a da din tunuri]a slobozi tunuri M,P// 2 cum]după ce M,P/ *după* turcii *ad.* cetatea D/ *lipsește* turcii, cum M,P/ vase B,C//3 slobozit moscalii pre toți B,C,E,G,V, slobozit moscalii pe toți pe turci D/ pacé B, pace C/ de au trecut]să miargă M,P/ Voziia B C//3-4 zicînd moscalii: noi cu voi ⟨cu C,E,G,V⟩ turcii avem pacé ⟨pace C⟩ B,C,E, G,V/ iară B/ zicînd că moscalii cu turcii au paci, iar cu tătarîi au gîlceavă M,P// 4 tătarîi B,C/ gîlceavă B,C//5 Așia B,C, Și așa M,P/ spui]spuneți B,C,D,E,G,V/ și pașii M,P/ Voziia B,C/ șadă B, C/ cetaate C/ fără de grije B,C,D,E,G,V,M,P// 6 Și s-au apucat moscalii B,C,E,G,V/ de au tocmit cetatea Cîlburul B,C,D,V, de au dires cetatea Cîlburul E,G/ avea răspundențiie B,C//6-8 *lipsește* Și s-au și apucat... daruri. M,P// 7 gheneralul B,C/ Cîlbur B,C/ B,C/ pașia B,C/ Voziia B,C/ di]și B,G/ trimitea B/ altul B//7-8 *lipsește* di trimite... daruri. C//9 *ante* Iară: 19 B,E,G, 24 C, 23 D, 27 V, 47 M *lipsește* P/ Iară cînd au fost în luna lui august B,C,E,G,V// 9-17 În luna lui august gre moarti au lovit pre moscalii cei din Crîm. Și mulți au murit. Și pentru aceia au lăsat Crîmul și unii s-au așăzat presti Nipru, iar alții presti Buh, dispre margine țărîi lor, iar alții în Séci și în Harcov și în Poltava M,P// 10 din]cei din B,C,E,G,V, cei de era în D/ muria B, muriia C/ trii, patru sute B,C//11 să bolnăvise B,C// 11-12 Iară ⟨Iar C⟩ unii zicea să le fie ⟨fiie B⟩ otrăvit tătarîi B,C,D,E,V//12 cît] și B,C,E,G, V/ să mai șadă oaste moschicească în Crîm B,C,E,G,V/ stea moscalii în Crîm D//12-13 Și lăsînd Crîmul au eșit o samă B,C,E,G,V/ di]și B,C,E,G,V//13 pusu pentre]așezat între B,C,D,E,G,V//14 între B,C/ iară B/ samă B,C/ *după* samă *ad.* s-au așezat C, s-au dus D/ eșit B,C// 15 din Cîlbur B,C/ cei]ciei B/ la ceiialalți moscali de la Buh D/ stau]au stătut B,C,E,G,V/ pînă B,C/ *lipsește* acmu B,C,E,G,V// 16 noemvriie B/ au stătut acolo pînă la luna lui noemvrii D/ pre B,C/ țărîi B,C// 17 Harcov B,V/ pre la Siciu B,C,D,E,G,V, pre Siciu E//17-18 *lipsește* Iar din Azac... tot îl ținu. P//18 n-au eșit moscalii, ce tot l-au ținut B,C,E,V, n-au eșit ce l-au tot ținut D, n-au eșitu moscalii atuncea, ce totu l-au ținutu G/ *lipsește* tot îl ținu M// 19 *ante* Iară: 20 B,E,G, 25 C, 24 D, 28 V, 48 M *lipsește* P/ să spăriiasie B, să spăriiase C,D,E,G,V/ tare B,C/ *lipsește* De B,C,E,G,V/ vréme B,C/ sta]au stătut B,E,G/ hămeiți C// 19-20 Turcii foarti s-au spăriiat și să teme înpăratul să nu facă enicerii zorbà M,P// 20 că]și B,C, E,G,V/ să temea B,C/ înpărățiia B,C/ să nu facă iniciarii zorbà B,E,G/ iniciarii C//

Apoi s-au pornit vizirul di-au eșit la Udriiu, și de acolo au vinit la Dunări, la Cartal, și au făcut pod preste Dunări. Și au trecut o samă de o⟨a⟩ste cu inicer-aga și c-un sara-
f. 443v scher / la Tighine, și o sam⟨ă⟩ la Hotin. Iar vîzîrul au șădzut tot de ceia parte de Dunări, pîn' la noemvrie, și umbla să facă pace, agiungînd la Niamțu și la franțozi.

Și nu s-au putut așădza cu Moscul, că cere Dunăre, și Turcul nu da nici Azacul, și olatul lui să-l lasă. Și la noemvrii, vădzînd că nu s⟨ă⟩ pot așădza de pace, au lungit să ste oștile așe peste iarnă cu pace pîn' la mai; ori să facă pacie, ori să s⟨ă⟩ bată. Viziriul ar hi dat poate ce cere moscalii, dar inicerii nu priime să de.

Iar după ce au eșit moscalii den Crîm, triimis-au viziriul di-au schimbat pre hanul, pre Aza Chirie cel bătrîn, și au pus han pré un ficior a lui Adăle Gherii cel rău. Numai șede în Bugiag, că în Crîmu pîn-acmu nu pute să margă, că să teme de căzaci să nu-i iasă înainte, ce șide în Bugiag.

1 veziriul B,C/ de au B,C// 1-3 Veziriul și cu turcii au vinit la Cartal, presti Dunăre și au făcut pod și au trecut o samă ⟨somă M⟩ M,P// 2 Dunărea$^{1-2}$B, Dunăre C/ *lipsește* la Cartal... preste Dunări B,C,E,G,V//3 oaste B,C/ iniciar B, inicear C//3-4 cu un sarascheriu ⟨pașia C⟩ și au mărsu la Tighinea// 4 și]iară B,C,E,G,V/ *după* samă *ad.* de turci au mărsu B,C,E,G,V/ Iară B/ veziriul B,C//5 șezut B,C]mărsu de au șezut V, rămas M,P/ *lipsește* tot B,C,E,G,V,M,P/ di céia B,C/ Dunăre B, Dunărea C/ pînă B,C/ *lipsește* pîn'la noemvrie M,P/ la luna lui noemvrie D/ noemvriie B// 6 agiungînd la Niamțu și la Franțuz să-i facă paci de către moscali ⟨de către moscali paci P⟩ M,P/ franțoji A/ agiungînd Turcul la Niamțu și la Franțoz B,C,E,G,V// 7 *lipsește* Și nu s-au putut așădza cu Moscul M,P/ *lipsește* așădza cu Moscul E/ așeza B, C/ *lipsește* cu Moscul B,C,G//7-8 cerea moscalii Dunărea hotar și turcii nu vrea să dea D// 7-9 că Moscalul ⟨Moscul C,V⟩ cerea la Turcu Dunărea hotar și Turcul nu vrea să lasă nici cetatea ⟨cetaatea C⟩ Azacul cu olatul lui ⟨iei C⟩. Iar la noemvriie ⟨noembrie C⟩, văzind B,C,E,G,V// 7-12 Moscalii cere Dunăre hotar, iar turcii nu vre să dei nici Azacul. Și pentru aceia nu s-au putut faci paci. Au hotărît de îmbe părțile să stei oștile așa, să nu să bată, pînă la o vremi. Viziriul ar fi dat Moscalului ⟨moscalilor P⟩ hotar ⟨*lipsește* hotar P⟩ pînă în Dunăre, dar inicerii n-au priimit nicidecum. M,P// 8 și cu olatul D/ să-l lasă]să-l țiie moscalii D// 9 văzind turcii D/ să B,C/ așeza B,C/ pacé C/ au mai lungit vréme C//10 stea B,C/ *lipsește* așe B,C,E,G/ piste B,C/ pacé C/ pînă B,C//9-10 au mai lungit să stea oștile cu pacé piste iarnă, pînă la mai; și apoi ori V//11 ori] și apoi ori B,C,E,G,V/ pacé B,C/ să B,C/ Și viziriul D//11-12 Și veziriul poate ar fi dat Dunărea hotar, precum cerea moscalii, dar iniciarii ⟨inicearii C⟩ nu priimiia să dea B,C,E,G,V// 13 *ante* Iară: 21 B,E,G, 26 C, 25 D, 29 V, 53 M, *lipsește* P/ ce]cie B/ din B,C/ trimis-au veziriul B/ *lipsește* Iar după... triimis-au M,P// 13-14 Viziriul au schimbat pre hanul tătărăscu, anumi Aza Cherii ⟨Ghereiu P⟩ M,P// 14 de au schimbat pre Caza Cheri, hanul cel bătrîn B,C,E,G,V/ pre Caza Cheri D// 15 pre B,C, *repetă* A/ *autograf Neculce* un ficior a lui Adăla Gherii cel rău A/ a lui Medli Gheri ⟨han C⟩ cel rău B,C,E,G,V// 15-17 cel rău. Hanul, de frica căzacilor nu merge în Crîm, ci șide în ⟨la P⟩ Bugeac // 16 *autograf Neculce* șede A, au șezut B,C,E,G,V/ Bugiac B,C / Crîm B,C/ *lipsește* pîn-acmu B,C,D,E,G,V/ n-au putut B,C,E,G,V// 17 temea B,C/ înnainte B,C, înnainté să-i ție calea D/ șidea B,C/ *după* Bugiac *ad.* precum s-au scris ⟨dzis D⟩ B,C,D,E,G, precum mai sus s-au scris V//

Și el pre solul moschicesc l-au slobodzit, di-au mersu cu pace la țara lui. Viziriul încă au mersu la Baba, să ĭernedză pînă la mai, cum au așădzat.

f. 444 Nemții încă au răspunsu turcilor / că, de n-or face pace cu moscalii măcar că ĭei au paci, dar agiutori or da moscalilor, dup⟨ă⟩ cum au dat și moscalii agiutori nemților, cînd s-au bătut cu Franțozul. Și s-au strînsu multă o⟨a⟩ste nemțască peste Oltu, la Dunări, de sta gata.

Niamțul încă s-au împăcat cu Franțozul. Cîteva cetăți den Anapole au dat și Niamțul cnezîe Liutarenghiii Franțozului, să șad⟨ă⟩ și s-o stăpîniască socru-său Lișinschiĭe. Și Leșinschii să de pacé crăii⟨i⟩ leșești, s-o stăpîniască Frederic cu pace pe crăiĭa leșască.

Leșii iarăși au făcut săim la mai, și așe au priimit pre Frederic toți de crai. Și au și ĭeșit toate oștile străine dentr-însa, și moscalii și Sasul. Și au răspunsu că ĭei cu Turcul au pace și n-or strica pacea, că țara lor ĭaste aproapi

1 *lipsește* el D/ solul cel D/ *după* slobozit *ad.* înpărățiĭa D//1-3 Iar pre solul cel moschicescu l-au slobodzit ⟨slobozit C⟩ din Țarigrad de au mărsu ⟨la Țarigrad G⟩ cu pacé la țara lui, la Moscu. Iar veziriul au mărsu să ernezé ⟨de au ernat C⟩ la Baba pînă în primăvară la mai B,C,E,G,V/ Viziriul au slobozit pre solul moschicescu și s-au dus cu paci în țara sa. Veziriul s-au dus la Baba să ernează pînă la mai, după cum s-au așezat M,P// 2 *după* lui *ad.* la Moscu D//2-3 au mărsu de au ernat la Baba pînă la luna lui mai, precum au așădzat D/*lipsește* cum au așădzat B,C,E,G,V//4 *ante* Iară: 22 B, E,G, 27C,30 V, 56 M,*lipsește* D,P/ Iară la acĭa vremĭe ⟨acea vréme C⟩ așezindu-să nemții cu franțozii, făcînd pace ⟨pacé C⟩, au răspunsu Niamțul, Turcului ⟨nemții, turcilor C,V⟩ că de n-or face pacé B,C,E,G,V/ *lipsește* încă M,P/ de n-au făcut pace M// 5 moscalie A/ măcarî B/ *după* pace ⟨pacé C⟩ *ad.* cu turcii B,C,E,G,V,M,P, cu dînșii, cu turcii D/ agiutoriu C/dar ⟨apoi și ei M,P⟩ agiutoriu moscalilor or da ⟨or da agiutoriu moscalilor M,P⟩ B,E,G,M,P//6 după B,C și moscalii au dat M,P/ agiutoriu B,C//7 cînd s-au bătut]bătîndu-să M,P/ franțozii B,C,D,E,G,V/ Și s-au strînsu atuncea C]Vinit-au M,P//8 oaste B,C/ *după* nemțască *ad.* atuncea E/ piste B,C/ Olt B,C/ Dunăré B,C/ de]și M,P/gata acolo B,C, E,G,V//9 Iară Niamțul înpăcîndu-să B,C,E,G,V/cetăți B,C// 9-16 *lipsește* Niamțul încă... moscalii și Sasul. M,P// 10 din Anapolé B,C,E,G,V/ au dat Franțozului D/ *lipsește* Niamțul D/ Lotaringhiii au dat Franțozului D// 10-13 au dat Niamțul Franțozului ⟨Franțozusului C⟩ și au dat și cniaziĭa Lotaringhiii. Iar Franțozul luund cnĭaziĭa Lotaringhiii o au dat socru-său lui ⟨craiului B,E,G,V⟩ Stanislav Lișcinschii, ca să o stăpîniască. Iară Stanislav Lișcinschii să dea pacé crăii⟨i⟩ léșești ⟨leșești C⟩ să o stăpîniască crăiĭa leșască craiul Frideric, cu pacé B,C,E,G,V//13 craiul Frideric D// 14 la luna lui mai D// 14-16 Léșii au făcut iarăși săim la luna lui mai și așĭa ⟨așa C⟩, făcînd săim, au priimit pre Frideric să le fie ⟨fiĭe C⟩ craiu. Și craiul Frideric încă au ⟨i-au C⟩ priimit pre boĭari cu dragoste și pre carii nu era boeriți ⟨boĭaririți B⟩ i-au boerit ⟨boĭarit B⟩, precum mai sus s-au scris. Și așĭa au eșit toate oștile ⟨oștili B⟩ streine din Țara Leșască, moscalii și sasii. B,C,E,G,V//15 *lipsește* de D//16 dentr-însa]din Țara Leșască D/ răspunsu léșii D// 16-17 *ante* Iară: 23 B,E,G, 30 C, 33 V, 58 M, *lipsește* D,P/ Iară craiul Frideric, văzind așa, au zis léșilor la săim pentru oștiré, ca să să rădice asupra turcilor. Și au răspunsu craiului domnii leșești că ei ⟨ĭei B⟩cu Turcul ⟨turcii E,G⟩ B,C,E,G,V/ Leșii au răspuns cum că ei au paci cu turcii și M,P//17 n-or]nu vor B,C/că]pentru că B,C,E,G,V/ pacea, fiind țara lor aproape M,P/aproape B,C//.

de turci, și nu pot să s⟨ă⟩ bat⟨ă⟩. Și craiul, vădzînd așia, s-au dus la Sacsonie, avînd trebile lor.

f. 444v Iar / hatmanii amîndoi cei mare, și a coronii și a Litfii, s-au tras spre Ocraina cu toate oștile, de stau să ĭernedză. Că au vrut tătarîi să margă să prade Chiovul și, vădzînd că nu pot să răzbiască de moscali, au prădat multe sate leșești den Ocraina.

Apoi căzacii de la Sici iar s-au făcut tîlhăret 1.000—2.000, și iar nu mărgu la Bugiag, ce prad⟨ă⟩ Ocraina leșască pre la Nimirova.

Deci hatmanii leșăști, vădzînd așe, s-au așădzat pre la Nimirova, di-au șădzut cîtva vremi, apoi au lăsat rămentari, și ei s-au dus pre la cas⟨ă⟩le lor.

Iar cazîlbașii, în cestu an, n-au avut bătăi mari cu Turcul, că s⟨ă⟩ rădicas⟨ă⟩ zorbà la căzîlbași, că s⟨ă⟩ rădicas⟨ă⟩ viziriul asupra șahului. Ș-apoi l-au bătut șahul pre viziriul, ș-au perit viziriul.

Turcul umblă să fac⟨ă⟩ pace cu Cazîlbașul și dă mul-
f. 445 țime de bani șahului să facă / pace: cum dă și Moscului

1 *după* și *ad.* să nu-i prade B,C,E,G,V/ să să bată B,C/Iar craiul Frideric văzind așa B,C,E,G,V/craiul Frideric D//1-2 *lipsește* Și craiul... avînd trebile lor. M,P//2 Saxoniĭa B,C/ lor]lui B,C,D,E,G,V//3 Iară hatmanui léșeștii ⟨leșești B⟩ amîndoi cei mari ⟨cei mari amîndoi D,E⟩, hatman vielchi corunnii și hatman vielchi Litovschii ⟨hatman corunnii și hatmanul cel mare de Litva V⟩ B,C,D,E,G,V//3-4 Amîndoi hatmanii și ⟨cu M⟩ toati oștile leșăști s-au tras spre Ocraina M,P//4 s-au dus cu toate ⟨*lipsește* toate G⟩ oștile ⟨oștili B⟩ spre Ucraina, au ernat ⟨acolo B,E,G⟩ B,C,E,G,V/*lipsește* cu toate oștile D/ de au stătut de au ernat acolo D,*lipsește* M,P//5 *lipsește* Că M,P/ au vrut]vrînd B,C,E,G,V/văzind B,C/Tatarîi au vrut să mĭargă să pradi ⟨și M⟩să robască Chievul M,P//6 să răzbiască]răzbi B,C,E,G,V/ au fost prădat multe sate din Ucraina, leșești ⟨léșești C⟩B,C,E,G,V/den]în M,P//8 Apoi]Și B,E,G,V, Așijderea și C/Siciu B,C//8-9 iară să făcusă tîlhărit ⟨multu G⟩ ⟨vreo C⟩ miĭe, doao de căzaci și nu mergea la Bugiac ⟨Bugeac C⟩ să prade, ce prăda Ucraina B,C,E,G,V/tîlhărit vreo mie, doao de oameni și nu mergea la Bugiac să prade, ce prăda Ucraina D/Deci ⟨Doi M⟩ căzacii di la Sici⟨Săciu P⟩ s-au făcut vro 2000 tîlhari și umbla prădînd Ucraina M,P//10 *lipsește* leșască pre la Nimirova M,P/ Nemirova B,C//11 Decii B,C/leșești ⟨léșești C⟩B,C/văzind așa B,C/s-au așezat în Ucraina pre B,C,E,G,V/ Hatmanii leșăști s-au așăzat în Nemirova M,P//12 Nemirova B,C/de au șezut cîtăva vreme ⟨vrémĭe C⟩de au ernat B,C,E,G,V,*lipsește* M,P/apoi] iar după aceĭa M,P/*după* reimentari *ad.*cu oștile B,C,D,E,G,V, cu oștile leșăști M,P// 13 *lipsește* pre E,M,P/casăle B,C//14 *ante* Iară: 24 B,E,G,C32 a, 27 D, 35 V/cazilbașii B,C/întru acel an B,C,D,E,G,V/bătăi]război B,C,E,G,V, bătaĭe D/mare B,C//14-17 *lipsesc* M,P//15 cu turcii G,V/să rădicase B,C/cazilbași B,C//16 *lipsește* că s⟨ă⟩rădicas⟨ă⟩ B,C,E,G,V/veziriul B/ Și apoi B,C//17 pre vezir B,C,E,G,V/și au B,C/veziriul B//18 Turcii încă umbla D,Turcii au umblat M,P/Iară ⟨Iar C⟩ Turcul ⟨turcii E,G⟩umbla pre acĭa ⟨acea C⟩ vrémĭe ⟨vréme C⟩să facă pacé cu cazilbașii B,C,E,G,V/ cazilbașii D/da B,C,D,E,V,da turcii G/mulțimé B,C//18-1 *lipsește* și dă mulțime....și cazîlbașilor. M,P//19 *repetă* de bani A/de bani turcii ⟨*lipsește* turcii G⟩șahului, înpăratului cazilbașilor, ca să facă pacé B,C,E,G,V/cum da B,C,D,V//

și Niamțului, așe giuruești și cazîlbașilor. Numai au răspunsu Cazîlbașul că nu poate să fac⟨ă⟩ pace pîn' nu s-or împăca cu Moscul.

Început-au și vinițienii a pomeni de Moriia la turci. Aceste toate s-au făcut într-acest anu, la vălet 7244 ⟨=1736⟩. Iar de acmu, ce s-a mai înnoi la let 7245⟨=1736⟩, de la noemvriie, s-a scrie la rîndul său, înainte.

Iar la velet 7245⟨=1737⟩, Cazîlbașul s-au așădzat cu Turcul. N-au făcut oștire nici Niamțul cu frantozii într-acest an. Iar turcii, de iarnă, s-au dus o samă cu hanul cel nou în Crîm, și din Crîm s-au luat făr⟨ă⟩ veste ș-au lovit despriie Harhov, dispre slobodzîe, di-au făcut mare stricăciuni, pîn-a prinde moscalii de veste. Iar f. 445v dup⟨ă⟩ ce / au prinsu de veste moscalii, abe au scăpat cu fuga hanul, di s-au întorsu în Crîm.

Așijderea de la Tighine încă au purces vo 2 soltani și 2 pași cu vo 30.000—40.000 de tătar⟨i⟩ și 30.000 turci, și au purcesu în Țara Căzăciască di-au trecut Niprul pre

---

1 așa B,C/giuruĭa și cazilbașilor că vor da B,C,E,G,V,giuruĭa să dea și cazilbașilor D//1-3 Numai cazilbașii au răspunsu turcilor ⟨*lipsește* turcilor D⟩ că nu pot să facă pacé pînă nu să vor înpăca ⟨întîi D⟩ turcii cu Moscul ⟨moscalii V⟩ B,C,D,E,G,V,Iar cazîlbașii au triimes răspuns viziriului că pînă nu să vor înpăca turcii cu moscalii nici cazilbașii nu pot să să înpaci cu turcii M,P//4 *ante* Tot: 25 B,E,G, 33 C 36 V, 63 M, *lipsește* D,P/ Tot pre acĭa vremĭe început-au și venețiĭanii a pomeni de Morea la turci să li-o dea. B,E,G,V, Tot pre acea vréme început-au și venețiianii a pomeni și a aduce aminte la turci de Moria să li-o dea, că au fost a lor de baștină. C, Vinețienii au început a scrii la turci pentru Amoriĭa M,P// 5 Acéste B/ s-au făcut în anul 7244 B,C,E,G, V/ Toati aceste s-au făcut în anul 1736 M,P/ *lipsește* la vălet D// 6—7 *lipsesc* B,C,D,E,G,V,M,P// 8 Iar ⟨ Și G, *lipsește* P⟩ în anul 7245 ⟨1740 P⟩ cazilbașii s-au așezat cu turcii B,C,D,E,G,V,P/ În anii 1738 M// 9 franțojii A/ oștiré nici nemții cu franțozii întru acel an B,E,G,V, oștiré întru acel an nici nemții cu franțozii C// 9—15 Și Nĭamțul cu Franțozul iarăș n-au făcut oștiri ⟨oaste P⟩. Turcii o samă s-au dus ⟨s-au dus o samă P⟩ cu hanul cel nou în Crîm; iar di acolo au lovit dispre Harcov în slobozii. Și pînă a prindi moscalii de vesti, mari stricăciuni au făcut. Au oblicit moscalii și îndată s-au pornit asupra turcilor și a tătarîlor și diabiĭa au scăpat hanul ⟨hatmanul M⟩ cu puțini turci și tatarî. Și ⟨și M⟩ aciĭa cu fuga au scăpat pînă la Crîm M,P// 10 Iară B/ s-au dus de iarnă B,C,E,G,V// 11 fără de véste B,C,D,E,G,V//12 și au B,C/ despre Harcov, în părțile moschicești, despre sloboziie B,C,E,G,V/ di-au]și au B,C,E,G,V//13 stricăciune B,C/ pînă B,C/ véste B,C/ Iară B//14 după ce C, după cĭe B/ moscalii de véste B,C,E,G,V/ abiĭa B,C// 15 *repetă* cu fuga A/ hanul cu fuga B,C,D,E,G,V/ de B,C/ întors înnapoi G//16 *ante* Așijderea 34 C, 29 D, 37 V, 68 M/*lipsește* Așijderea M,P/ Tighinea B,C/ *lipsește* vo B,C,E,G,V/și cu trii pași B,C,E,G,V//17 cu]și cu E,G,V/ vreo E,G/ cu 40.000 tătarî *lipsește* și E,G,V//17-18 vreo triizăci, patruzăci de mii tătarî și cu triizăci de mii de turci au purces cu toții B,C/au purces cu toții E,G,V/ turci,și trecînd Niprul pre la Perevoloșina au întrat în Țara Căzăcească M,P//18 di-au]și au B,C,E,G,V/ pe B//

la Perevolosina. Și așe au dat Dumnedzău de i-au chevernesit de bini, că i-au încungiurat, de n-au scăpat nici un turcu. Cîț n-au perit, i-au luat pre toț de grumadzi.

Și tătarîi, dup⟨ă⟩ cum li-i obiceiul, de nu stau la războiu, fugînd la Nipru, la trecătoare, fiind ghiața slabă, s-au rumtu, și cîțî nu s-au înnecat, i-au luat căzacii pre toți de grumadz. Și au prinsu 2 soltani și trii pași și i-au dus robi la Moscu, vii, nevăt⟨ă⟩mați.

Așijderea dup-aceste, în urmă, au fost mersu un soltanu cu o sam⟨ă⟩ de tătarî și turci. Dacă s-au apropiĭat de Nipru ș-au vădzut pe ceĭa tătari și turci ce au pățit, n-au f. 446 cutedzat să margă, ce s-au întorsu / înnapoi, prădînd pren Țara Leșască, dzîcînd că-s satele moschicești.

Aceste s-au făcut într-această iarnă, let 7245⟨=1737⟩. Aceste bogate nevoi s-au făcut în Moldova, cari cu condeiul mieu nu poci să lungesc: civeturi, hîrtii, văcărit, pili, ialoviță, greli podvodzi de fîn, de lemnĭe, fiind oaste turciască pre aice, așădzat⟨ă⟩ la Cartal, la Dunări, di-au ernat.

---

1 *lipsește* așe B,C,E,G,V/Dumnezeu B,C/ chivernisit așa de bine B,C,E,G,V// 1—3 Și atîta au chivernisit Dumnezău de bini, că i-au încungiurat moscalii și mai nici un turcu n-au scăpat. Că cîți n-au perit i-au luat vii, robi. M,P// 2 încungiurat moscalii și căzacii B,C,E,G,V/ nici unul din turci V//3 Și cîți B,C,D,E,G/ toți B,C// 4 precum le iaste obiceaiul lor ⟨*lipsește* lor B,E,V⟩ B,C,E,G,V// 4—5 Iar alții s-au închinat ⟨înnecat P⟩. Iar mai ales tătarîi s-au înnecat în Nipru, fiind ghĭața slabă M,P// 5 trecătoaré B,C/ și fiind B,C,E,G,V//6 rumptu B, rupt C// 6—7 *lipsește* s-au rumtu... de grumadz M,P/ cîți B,C//7 grumazi B,C/ au prinsu și pre acei ⟨acĭei B⟩doi soltani și pre acei ⟨acĭei B⟩ trii pași B,C,E,G,V/ prinsu pre acei doi D//8 la Moscu robi E/ nevătămați B,C//7—8 Atunce au prinsu moscalii trii pași și doi soltani vii, nevătămați, și i-au dus robi la Moscu ⟨moscali P⟩ M,P// 9 *ante* Așijderea: 35 C, 30 D, 38 V, 69 M/ după această oaste turcească ce scriĭe mai sus ⟨ce mai sus s-au scris E,G⟩ au fost B,C,E,G,V/ aceștiĭa D/ soltan B,C// 9-10 Au mai mersu în urma acestora și alt soltan cu o samă ⟨somă M⟩ tătarî și turci. Și dacă M,P// 10 samă B,C/ și]și de D/ turci, să prade în Țara căzăcească.Iară ⟨Iar C⟩ dacă B,C,E, G,V// 11 și au B,C]au M,P/ pre ceĭalalți tătarî B,C,D,E,G,V/ ce]cĭe B// 11—12 pre cielanți turci ce au pătimit și pentru aceĭa n-au ⟨mai P⟩ cutezat să ⟨mai M⟩ margă înnainti, ci M,P//12 să mai margă B,C,E,G,V, să margă în Țara Căzăcească D/ pren] pin B,C,satile în M,P//13 că-s]că sînt M,P/sate M,P/zicînd că aceli sate ce le pradă ĭei sînt moschicești ⟨Și au ținut și tătarîi prieteșugul cu léșii ca și cîinele vinerea C⟩ B,C,D,E,G,V//14 s-au făcut iarna,în anul 7245. Și atuncea D// 14-16 Acéste ⟨toate C⟩ au fost în anul 7245. Și era multe ⟨greutăți V⟩ nevoi ⟨atuncea C⟩ pre acéli vremi și în ⟨țară în C⟩ Moldova ⟨multe nevoi C⟩ civerturi B,C,E,G,V/ Întru acest an 1738, mari greutăți au fost în Moldova: civerturi M,P// 17 pili]chile B,C,D,E,G,V ialovițe B,C/grele B, gréle C/ *lipsește* de$^{1-2}$M,P/lemne B, lémne C/oasté C//18 *lipsește* pre aice B,C,E,G,V/așezată B,C//17-18 lemne,că oaste turcească au ernat la Cartal, la Dunăre M,P//18 Dunărea B,C//19 *după* ernat *ad.*cît să mira și domnul⟨Grigorii-vodă C⟩ și boĭarii ce or⟨vor C⟩ face,să poată plini toate poroncile înpărătești B,C,E,G,V//

Iar dac-au trecut iarna, tot într-acesta an, de primăvară, trimis-au leșii omul lor la Po⟨a⟩rtă pentru ace robiíe ce au făcut tătarii. Că ĭei știu că au pace cu dînșii, și cîțî robi au ⟨a⟩flat i-au luat pre toți înnapoi.

Trimis-au și turcii un sol de a lor la leși, la craiul Frederic di i-au dat titluș de crăiíe și cu daruri, poftindu-l să
f. 446v aibă pace, cum au avut și cu / tată-său, Avgust-crai. Și Frederic au priimit prieteșugul. Și s-au întorsu la țara lui.

Triimis-au turcii pre raiz-afende și 2 turci maré și pre Alixandru terdzimanul, fratele lui Grigorie-vodă, și pre solul nemțesc care era sol la Țarigrad, di-au mărsu la Nimirova ca s⟨ă⟩ facă pace.

Triimis-au și moscalii dispre parte lor 3 cneji, anumi Ș⟨e⟩fer, și pe altu, sol nemțescu, care au vinit de la împăratul Niamțului pre la împărătiasa Moscului, cari s-au strînsu cu toțîi la Nimirova la S⟨fe⟩ti Petre.

Iar o⟨a⟩ste moschiciască, de primăvar⟨ă⟩, dup⟨ă⟩ ce

1 *ante* Iară: 26 B,E,G, 36 C, 31 D, 39 V, 71 M, *lipsește* D,P/ dacă B,C/întru acel an B,C,E,G,V]într-aciasta iarna A/ primovară A/*lipsește* Iar...de primăvară M,P//2 triimis-au C/ léșii B,C/Poartă B,C//2–3 pentru acĭa ⟨acea C⟩ robiíe ce mai sus s-au scris că ⟨pentru că E,G⟩ au prădat tătarîi în țara lor. B,C,E,G,V//2-4 Leșii au triimes sol la Poartă pentru prada și robiĭa ce au făcut tatarii în Țara Leșască,fiindcă ei să știu că au paci cu turcii și pre cîți robi i-au găsit,pre toți i-au dat leșilor înnapoi M,P//3 tătarîi în țara lor D/ Pentru că ⟨Fiindcă G⟩ ĭei au știut că au pacé cu turcii B,C,E,G/dînșii]turcii V//4 cîți B,C/aflat la tătarî pre toți i-au luat înnapoi B,C,E,G,V// 5 *ante* Triimis-au: 37 C, 32 D, 40 V, 72 M/Triimis-au B/a]ai B,C/un sol de ai lor și turcii G/léși B,C/Frideric B,C//5-6 Turcii încă au triimes sol la leși, la craiul Fridiric căruĭa i-au dat M,P//6 de B,C/și cu daruri]și i-au triimes și daruri M,P,*lipsește* V// 7 pacé B,C/cum]precum C,D,E,G,după cum M,P/*după* craiu *ad.*și i-au dus și daruri V//8 Și craiul Frideric D/ Iară craiul Frideric au priimit pre soli ⟨solii turcilor C⟩ cu bine și priĭateșugul ⟨prieteșugul C⟩ turcilor.Și s-au întorsu solii la țara lor ⟨*lipsește* Și s-au întorsu...lor G⟩ B,C,E,G,V/*lipsește* Și Frederic...s-au întorsu la țara lui M,P/ priimit prieteșugul turcilor și darurile.Și s-au întorsu solul turcescu la țara lor D//9 Iară după acéĭa triimis-au turcii pre reiz-efendi și cu ⟨alți B,E,G⟩doi turci mari B,C,E,G,V/*după* turci *ad.*atuncea D/și cu doi D,P,cu doi M//10 Alexandru Ghica terzimanul C,E,G/frateli C/Grigorii B/voevoda M//11 nemțăscu B,C/ care] carele B,C, careli C, ci M,P/sol la]în M,P/*după* Țarigrad *ad.*dîndu-i și cîteva pungi de bani solului ⟨celui nemțăscu E,G⟩ B,C,E,G,V/de au mersu ⟨mărsu C⟩ B,C]ca să mĭargă M,P//12 Nemirova B,C/ să le facă pacé turcilor cu moscalii B,C,D,E,G,V//13 Trimis-au B/despre B,C/trii cnĭazi, anumé pre ⟨cnĭazul B,E,G⟩ Șéfer B,C,E,G,V// 14 și pre alt sol C/nemțăscu B,C/ carele B, careli C,D,E,G,V/au vinit]vinisă B,C,E, G,V,M,P/înpăratul C]înpărățiĭa B,E,G//15Niamțului]nemțăscu M,P/ pe B, *lipsește* M,P/înpărătiasa B,C/înpărătiasa Moscului ⟨înpăratul mosichicescu M⟩;iunii 29 s-au strînsu cu toții la Nemirova M,P/*după* Moscului *ad.*și alt sol moschicescu V/carii B,C,carii acéștiĭa V//16 cu toții B,C, cu toții în Țara Leșască la E,G/Nemirova B,C/ la Svĭatii' Petr⟨u⟩ B,C,*lipsește* M,P//17 *ante* Iară: 28 B,E,G, 39 C, 34 D, 42 V, 75 M, *lipsește* P/oaste B,oastea C/primăvară B,C/după ce ⟨cĭe B⟩ B,C//17-1 Oaste moschicească s-au înpărțit în doî părți. M,P//

s-au strînsu di la ĭernatic, s-au împărțit în 2 părțî. O parte, cu Les ghenărariul, 40.000 moscali, 60.000 calmîș, 30.000 donțî, 20.000 căzaci de la Harhov, toțî acește, ca la 150.000, s-au dus în Crîm; și n-au mersu pre la Oru, ce au mersu pre aiure, că au găsît un vad cari nu-l știe
f. 447 tătarii să fie mai fost. / Ș-au tot arsu ș-au prădat toat⟨ă⟩ vara Crîmul.

Ș-au triimis și turcii pre căpitan-pașe cu 60.000 o⟨a⟩ste levenț agiutori tătarîlor. Și s-au bătut în vo 2 rînduri tari, cu năvăli multe. Și da duiumuri multe peste moscali, cît îi nădușiĭa, de rămăses⟨ă⟩ lucrul di să băte di-a mîn⟨a⟩. Și tot au biruit moscalii, cu multe vărsări de sînge. Și mulțî mîrzaci și șirimi au perit, și au prinsu și vii mulțî. Și hanul încă au perit în războiu. Și au găsît într-un ostrov mulțime de tătari bejenii și pe toți i-au pusu tot supt sabiíe.

Iar Minih fertu-marșalic, cu 120.000 moscali pedestrimi și cu 60.000 călărimia și cu 50.000 căzacii horodovii,

1 de B,C/ernatec B, ernatic C/înpărțit în doao părți B,C//2 Leisu B,E,G,V,Leisiu C, Leișii D/gheneralul B,C,E,G,V, gheneral C// 2-4 patruzăci de mii de moscali și șeasĭezăci ⟨șasezăci C⟩ de mii de calmîși și triizăci de mii de donți și doaozăci de mii de căzaci de la Harcov, toți aceștiĭa au purces ca la o sută și cinzăci de mii ⟨de oaste D⟩ B,C,D,E,G,V,*lipsește* M,P//4 și s-au dus B,C,E,G,V/ mărsu$^{1-2}$ B, C/ pre la cetaté pre la Oru D//5 aiurea C/ *lipsește* ce au mersu pre aiure M,P/că]ci M,P/ au găsit căzacii un vad pre din gios de Oru,care nu-l știĭa B,C,E,G,V//6 tătarîi B,C/să fiíe mai fost B,să fie mai fost vreodată C,*lipsește* M,P/Și au$^{1-2}$ B,C//6-7 Și toată vara au arsu și au prădat Crîmul M,P//7 Crîmul toată vara B,C,E,G,V//8 Turcii au triimes pre căpitan-pașa M,P/ Și au B,C/ trimis B/ pașa B,pașĭa C//8-9 șeasĭezăci de mii de oaste B,C,G, șeasĭezăci de mii levinți oaste agiutoriu V//9 *lipsește* oaste M,P/ levinți agiutoriu B,C,E,G/vreo doao B,C/vreo doao, trii D,E,G,V//9-14 În doao rînduri s-au bătut,cu mari năvală asupra moscalilor, atît cît au rămas lucru⟨l⟩ di s-au bătut ⟨și P⟩ di-a mînă.Și cu multă vărsari de sînge i-au biruit moscalii. Perit-au atunce mulți mîrzaci și șărîmi; pre mulți ĭ-au prins și vii. Tot atunce au perit și hanul. M,P//10 foarte tare B,C/ cu mari năvăliri asupra moscalilor B,C,E,G,V/*după* da *ad.*tătarîi B,C,E,G,V/peste moscali]asupra moscalilor B,C,E,G, V//11 înnădușiĭa B,C,E,G,/ rămăsésĭe B,C/de să bătĭa ⟨bătea C⟩ de-a mînă B,C//12 moscalii pre tătarî C//13 mulți șerimi și mîrzaci B,C,E,G,V/ și pre mulți șerimi i-au prinsu ⟨și B,C,V⟩ vii B,C,E,G,V/vii pre mulți D// 14 *lipsește* în războiu M,P//14-15 au găsit moscalii într-un ostrov mulțimé de tătarî bejeniți B,C,E,G,V//14-16 Moscalii au găsit într-un ostriv mulțimi de tătarî și pre toți i-au tăĭat. M,P//15-16 și i-au pus pre acĭei ⟨acei C⟩ tătarî pre toți supt sabiíe,cu copii,cu fimei,cu tot B,C,E,G,V// 17 *ante* Iară: 29 M,E,G, 40 C, 35 D, 43 V, 78 M,*lipsește* P/Iară Menih feldmarșal B,D,E,G,V, Iară gheneralul Menih feldmarșal C/o sută doaozăci de mii de moscali pedestrimé B,C,E,G,V//17-2 Feldmarșal fon Menih cu mulțimi de oasti moschicească,di la Perivoloșina au purces ⟨au purces di la Perivoloșina P⟩ pre Nipru în gios. M,P//18 șeasĭezăci mii călărimé B,șasezăci de mii de călărime C/cincizăci de mii de căzaci ⟨ce le zicu C⟩horodovii B,C,E,G,V/*după* horodovii *ad.*adecă de pre la cetăți D/și cu triizăci de mii căzaci zaporojéni B,C,D,E,V//18-1 cu cincizăci ⟨de mii⟩ japorojăni și cu trii mii de husari au purces G//

30.000 zaporojeni, cu 10.000 cătani, au purcesu pre Nipru în gios, de la Perivoloșin, pentre Nipru și pentre Buh.

Și dup⟨ă⟩ ce au trecut Buhul, au ales 15.000 de o⟨a⟩ste și cu Lionte ghenărarul, și l-au triimis înainte spre Vozie. f. 447v Ș-au / mai trimis și altă o⟨a⟩ste, c-un ghenăral, 20.000, după Leonte, că, dacă i-ar mai trebui agiutori, să-i agiute.

Iar turcii, înțălegînd că mărgu moscalii spre Vozîe, au triimis și ei 40.000 turci, tot aleși, și 30.000 tatari c-un soltan. Și cum s-au apropiet Leonte cu cele 15.000 de Vozîe, turcii s-au și slobodzit asupra lui Leonte cu mari năval⟨ă⟩, pedestri, cît rămăses⟨ă⟩ lucrul să spargă obuzul lui Leonte. Numai au și sosit și celi 20.000 o⟨a⟩ste agiutori; și cum au și sosit, au și-nceput a bate rău pre turci, și i-au gonit, pîn-i-au băgat în cetate.

Ș-au început a bate cetate marțî, iulie în 5 dni, ș-a

1 cu]și cu D/și cu trii mii de cătane B,C,E,V/purces B,C/ pe B//2 Perivoloșina B,C/ pintre1–2 B,C, *lipsește* și pentru Buh M,P/*lipsește* Buh V//3 Și dacă au trecutu G/ după ce C, după cie B/Buhul Menih feldmarșal D/cinsprăzéce mii B,C]cîtăva somă B,C/de oști M,P/oaste moscali B,C,E,G,V//4 *lipsește* și B,C,E,G,V/ Leontie gheneralul B,C,D,E,G,V/trimis înnainte B,C/spre ⟨cetatea C,G⟩ Voziĭa B,C,G/ și dîndu-o supt ⟨spre P⟩comanda lui Leon ghinărariul i-au ⟨și l-au P⟩ triimes M,P/ pre]la P//5 Și au B,C/ Ș-au mai trimis]Iar în urma acelora au triimis M,P/cu alt gheneral D//6 după Leontii gheneralul D//5-6 și pre alt gheneral cu doaozăci de mii de oaste,ca de i-ar mai trebui gheneralului Leontie oaste ⟨de agiutoriu C⟩ să-i agiute ⟨trebui gheneralului Leontie, să-i dea agiutoriu V⟩B,C,E,G,V/și pre alt ghinărar cu cîtăva somă de oasti,ca să le fii întru agiutoriu M,P//7 Voziĭa B, Vozie C/Turcii s-au înștiințat că mergu moscalii spre Voziĭa M,P//8 trimis C/ei]ĭei B,C/patruzăci de mii de turci B,C,V/*lipsește* tot aleși M,P/și un soltan cu triizăci de mii de tătarî B,C,E,G,V/*lipsește* c-un soltan M,P//9 Leontii gheneralul D/de oaste de Voziĭa D/Leon ghinărariul s-au apropiĭat cu oaste moschicĭască de Voziĭa; turcii pedestri M,P//9-11 s-au apropiĭat ⟨apropiiat C⟩ gheneralul Leontiĭe ⟨Leontie C⟩ de ⟨cetaté de C⟩ Voziĭa cu céli cinsprăzéci mii de oaste și fiind în zioa de Svĭatii ⟨zioa Sfinților apostoli C⟩ Petru ⟨Petru și Pavel C⟩,făcînd gheneralul masă mare, benchet ⟨benchet, masă mare C, masă mare, benchet, cum să zice la dînșii V⟩, atuncea ⟨*lipsește* atuncea B⟩turcii fără de véste s-au și slobozit asupra obuzului moschicescu, pedestrimea cu mare năvălire ⟨năvăliré C⟩,cît rămăsésĭe lucrul să spargă obuzul gheneralului Leontie ⟨lucrul numai să spargă obuzul moschicescu ce era cu gheneralul Leontie C⟩ B,C,E,G,V//10 asupra lui Leontie]asupra lor M,*lipsește* P/ Leontii gheneralului D//11 *lipsește* pedestri M,P/ să]ca să D/lui Leonte] moschicescu M,P//12 Și numai D/*ante* Iară: 30 B,E,G, 41 C, 44 V, 82 M,*lipsește* D,P//12-13 Iară întru acĭa ⟨acea C⟩ vréme au și sosit și celalalt gheneral cu céle doaozăci de mii de oaste agiutoriu ⟨mii de moscali agiutoriu gheneralului Leontie C⟩ B,C,E,G,V// 12-1 Sosit-au și celalantu ghinărariu cu ceĭalantă oasti moschicească și îndată au biruit pre turci și i-au băgat în cetati. Iulii în 5 zili au început moscalii a bate cetate și a arunca bombi M,P//12-13 cum au sosit, cum au⟨și E,G⟩ început B,C,E,G,V//13 foarte rău B,C,E,G, foarte tare și rău V//14 pînă B,C,E,V, pînă ce G/ în cetate ⟨cetaté C⟩ în Voziĭa B,C,E,G,V//15 Și au început moscalii B,C,E,G/cetatea B,C, cetatea din tunuri E,G, cetatea într-o zi, marți D/*lipsește* marțî, iulie în 5 dni B,C,E,G,V/dni]zile D//15-1 și a arunca bombe C, și a arunca bombe, combarali B/și au început a arunca bombe D/ Și au început moscalii a bate foarte rău pre turci și a arunca bombe în cetate.V//

⟨a⟩runca bombi. Și s-au aprinsu giabhanaoa în cetate ș-au aruncat o bucată de zidiu, ș-au perit mulțime de turci. Și a doa dzi, mercuri, iuli 6 dni, au dobîndit cetate.

Și au luat pre pașe de Voziĭa și pre un beiu de la Bosna robi vii, iar pre alțîi i-au pus tot supt sabiĭe, și mueri și copiii, ce au găsît. 40.000 numai turcii, o⟨a⟩ste alias⟨ă⟩, făr⟨ă⟩ mueri, făr⟨ă⟩ copii, au perit toți, că i-au pus tot supt sabiĭe. /

f. 448 Numai tătarîi au scăpat, o sam⟨ă⟩, care au fugit, și i-au gonit căzacii pîn' la Nistru.

Și într-aciastă o⟨a⟩ste 40.000 au fost mai aleși 12 bei cu 12 mii de o⟨a⟩ste, o⟨a⟩meni tot aleș, viteji den Bosna. Și toți acolo au perit. Ș-au făcut o movil⟨ă⟩ pre mare de trupuri moarte.

Pe urmă au vinit și Minih fert-marșalih di-au făcut ș-au tocmit Vozie și Culburul, cu 10 părțî mai bun⟨e⟩ și mai frumoas⟨ă⟩; și mai bune de cum au fost întîi, cu feliuri de feliuri de meșterșuguri și tabii.

1 bombe C/s-au]li-au M,P/în]din B,C,E,G,V/*după* cetate *ad.* ce era într-un turnu ⟨baștă tabiĭe B⟩ lovind dintr-o pușcă mare B,E,G,ce era într-o baștă C, ce era într-o baștă tabiĭe V/și au B,C,V,au M,P//2 o]și o M,P/de zid⟨*lipsește* de zid C⟩ din zidiul cetății ⟨de au stricat V⟩ B,C,E,G,V/și au perit B,C,E,G,V]perit-au M,P/ mulțimé B,C//3 *lipsește* Și M,P/dzi]dza A/*după* zi *ad.* întru o E,G/ miercuri, iulie în șeasĭe ⟨șasĭe C⟩ zile au luat moscalii cetatea Voziĭa B,C,E,G,V/*lipsește* dni M,P/ iulie în șeasĭe zile D/moscalii au dobîndit cetate Voziĭa M,P//4 și pre pașia B,C,E,G,V/ Bosna]Boian M/*după* Bosna *ad.*pre aceștiĭa i-au luat B,C,E,G,V//5 *după* vii *ad.* nevătămați D/pre alți turci i-au pus pre toți,tot supt sabiĭe B,C,E,G,V/copii B,C// 5-10 robi vii. 40.000 turci,femei,copii au tăiat moscalii.Tatarîi au scăpat o samă și au fugit,iar cazacii i-au gonit pînă la Nistru M,P// 6-8 ce-au găsit ⟨în cetaté E,G⟩ pre toți. Și au perit atuncea ⟨cînd au luat moscalii cetatea Voziĭa C⟩ patruzăci de mii de turci ⟨tot C⟩ oaste aliasă, fără ⟨de C,E,G⟩ copii și fără ⟨de C,E,G⟩ mueri ⟨la cetaté la Voziĭa B,E,G⟩;că luund moscalii cetatea, i-au pus pre toți supt sabie ⟨sabiĭe B⟩, precum mai sus s-au scris.Și carii nu perisă ⟨perise B⟩ la războiu au perit dacă au luat ⟨moscalii E,G⟩ cetatea.B,C,E,G,V//7 fără de D/ și fără de copii D//9 Numai]Iară B,C,E,G,V/*ante* Iară: 42 C, 36D, 45 V/samă B,C/carii au apucat de au fugit B,C,E,G,V//10 *lipsește* căzacii V/pînă B,C//11 Și întru acéste patruzăci de mii de oaste turcească B,C,E,G/oaste turcească D/Și întru acéste patruzăci de mii de oaste turcească,ce-au perit la Voziĭa,au fost oaste mai aliasă V/ Dintru aceli 40.000 oasti au fost M,P/doispreci bei C//12 doaosprăzéce mii B,C/ oaste, oameni B,C/aléși și vitéji C/și vitéji B,E,G,V/den]de la B,C,D,E,G,V/Bosna] Boian M/*după* Bosna *ad.*Și numai pre un beiu l-au luoat rob dintru aceștiĭa. Iar ceĭialalți toți G//13 Și mai toți E/*lipsește* acolo G/ Și au B,C/*după* făcut *ad.*moscalii E,G/movilă B,C/pre]foarte B,C,E,G,V,*lipsește* M,P/moarte]omenești B,C,E,G,V// 15 *ante* Iară mai ⟨*lipsește* mai B,G,V⟩ pre urmă: 31 B,E,G, 43 C, 37 D, 46 V/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/*lipsește* di-au făcut B,C,E,G,V//15-17 După aceste au vinit și feldmarșal fon Menih ⟨și M⟩au poroncit de au tocmit cetățile Voziĭa și Colburul,cu cinci părți mai frumoasă decît întîiu.M,P//16 și au ⟨și de au D⟩tocmit ⟨dires E,G⟩ cetatea Voziĭa B,C,D,E,G,V//16-18 *lipsește* și Culburul... de meșterșuguri și tabii. B,C,E,G,V//17 *lipsește* și mai bune D//

Și au lăsat într-însa 7.000 moscali și 2.000 căzaci; și în Culburu iarăș au lăsat ⟨*loc gol*⟩ o⟨a⟩ste. Și cu ceîa oaste s-au tras între Buh și-ntre Nipru. Și au șădzut toat⟨ă⟩ vara acolo pîn' la octovriie, așteptînd să facă solii pace la Nimirova.

Iar solul nemțesc au scris la viziriul că nu poate să facă pace cu Moscul; deci să știe că și împăratul Niamțul au stricat pace cu Turcul. /

f. 448v Iar într-această vreme, la Simpetriu, s-au pornit și nemții, ginerile împăratului, duca de Liuturanghiîa, au purces cu obuzul cel maré, ca la 70.000—80.000 oaste, asupra Bosnii; și au luat Nișul, și pren Țara Arbănașilor a o strica și a o bate, și pre Bosna tij a o bate.

Altu ghenăral, anume Valis, și cu alțî ghenărari de la Sibii, cu o sam⟨ă⟩ de oaste, au purcesu a bate Vidinul.

Alții au vinit pren Țara Unguriasc⟨ă⟩ di s-au coborît în Țara Munteniască, la București, și pre supt munte, ca vo 6.000—7.000.

Iar Vădaniîe, ghenărariul de Brașăv, și cu alțî 2 ghenărari, cu 5.000 oaste, au eșit peste munte, la Com⟨ă⟩nești și la Oituz în Moldova, și în Cîmpul Lungu niște căpitani cu vo 700. Și au șădzut acolo, pre supt margine munților, vo 2 luni și mai bini.

Stricăciuni n-au făcut nimic în țară. Tot cu bani cumpăra ce li trebuîa. Numai pre turci căuta, și bucatele unde le găsie le lua cu di-a sîla. Numai vo 2,3 boeri, ce li era cas⟨ă⟩le pe supt munte, aproapi, să închinas⟨ă⟩ la nemții, /
f. 449 anume Ștefăniță Ruset vornicul și cu ficiorii lui și Răducanul stolnicul și Costandin Balșé medelniceriul și Ștefan Catargiul sulgeriul. Și țărănime ce îera pe supt munte n-asculta de domniîe.

Iar altă boerime și mazilime s-au strînsu toți la Eș⟨i⟩ pre lîngă Grigorie-vodă. Și Grigoriîe-vodă deodat-au eșit cu tabăra la Frumoasa; dar apoi pre mult n-au zăbăvit acolo, că s⟨ă⟩ teme să nu-l lovască nemții, să-l îa. Și nu crede nici pre boerii de țar⟨ă⟩, să nu-i fac⟨ă⟩ vrun vicleșug cu nemții. Și s-au mutat la Țuțora, între Prut și-ntre Jijiîa.

---

1 lăsat în cetaté în Voziîa 7.000 de moscali D/de căzaci D//1-3 Și au lăsat șapte mii de moscali și doao mii de căzaci, ca să fie ⟨fiîe B⟩ de paza cetății. Așijderea au lăsat oaste și la cetate ⟨cetaté⟩ C la Cîlbur ⟨di céîa parte de Nipru B,E⟩. Iară ⟨Iar C⟩ cu céîalaltă ⟨céîa C⟩ oaste au purces și au mărsu de s-au așezat între Nipru și între Buh B,C,E,G,V//1-4 Și au lăsat comendați și oasti într-amîndoă cetățile pentru ⟨de P⟩ pază, iar el s-au tras cu oaste între Buh și între Nipru. Și acolo au șăzut toată vara, pînă M,P//2 iarăș așîa au lăsat oaste D/ Și] Iar D/ceîa]céîalaltă D// 3 *după* tras *ad.*Menih feldmarșal D/șezut B,C/toată B,C//4 pînă ⟨în toamnă B,E,G⟩ la luna lui noemvrie B,C,E,G,V/20 la luna lui octomvrie D//5 pacé B,C/ Nemirova B,C Nimira A// 6 *lipsește* Iar M,P/ *ante* Iară: 44 C, 47 V, 88 M/solul cel E,G/nemțăscu B,C/veziriul C/la veziriul la Țarigrad B,E,G//6-7 că dacă nu pot turcii să facă pace cu moscalii M,P//7 pacé B,C/decii B,C] apoi M,P/știîe B,V/ înpăratul B,C/Niamțul]nemțăscu M,P//8 pacea BC//9 *ante* Iară: 32 B,E,G, 38 D, 48 V, 89 M, *lipsește* C,P/Iară pre⟨la G⟩ aceîa ⟨acéîa C⟩ vréme, la luna lui iunie, s-au pornit B,C,E,G,V/la Svîatii Petr⟨u⟩ D//9-15 În 29 iuni ⟨Iunii 29 M⟩ duca ⟨deca P⟩ de Liuturanghiîa, ginerile înpăratului nemțăscu, s-au pornit cu oștile nemțăști asupra Bosnii⟨i⟩. Luat-au Nișul, stricat-au Țara Arbănașilor, bătut-au Bosna ⟨Boîana M⟩ început-au a bati și Vidinul. M,P//10 ginerele înpăratului nemțăscu, duxul de Lotaringhiîa B,C,D,E,G,V//11 mare B,C/ca la optzăci de mii de oaste nemțască B,C,E,G,V//12-13 au luat cetatea Nișul și au întrat pin ⟨și în⟩ Țara Arbănașilor și au început a o bate și a o prăda ⟨început a o strica D⟩ și pre Bosna iarăși așa. ⟨a o strica și a o bate D⟩ B,C,D,E,G,V//14 *ante* Iară alt: 45 C, 39 D, 49 V/Iară alt gheneral, anumé Valis de Sibiiu ⟨de Sibiiu,pre anumé Valis C⟩ B,C,V, Iară alt gheneral anume Valis,de la cetaté de la Sibiiu și cu alt gheneral și cu o samă E,G/alt gheneral B,C//15 *lipsește* de la Sibii B,C,V/și cu o samă B,C,D,V/ au purces ⟨de au mărsu E,G⟩la cetate ⟨cetaté C⟩ la Vidin și au început a bate cetatea. B,C,E,G,V, au purces și au mersu și au început a bate cetatea Vidinului D// 16 Alți nemți M,P,Iar ⟨Iară B,D⟩ alți ⟨alții D⟩ nemți B,C,D,E,G,V/prin B/Unguriască B,C, *lipsește* D/di]și B,C,G,V/și s-au pogorît C,V]și au eșit M,P//18 ca ⟨la C⟩ vreo cinci, șase ⟨șasîe C⟩ mii B,C,E,G,V// 17—18 *lipsește* la București...6.000—7.000 M,P//

1 Iară B,C/Vadanii B,Vadanie C,*lipsește* V/gheneralul B,C/Brașev B,C/alți doi generali B,C//1-3 de Brașov, au eșit cu cîtăva oasti în Moldova, la Comănești, la Oituz și în Cîmpul Lungu M,P//2 cinci mii de oaste B,C,D/*ad ulterior* peste A, preste B,C/preste munte, pe Trotuș D//3 la]pre D//2-4 la Comănești ⟨la ținutul Bacăului C⟩pe Trotuș în Moldova și alți nemți au eșit pe ⟨pre C⟩ Oituz și în Cîmpul Lungu ⟨încă C⟩ au eșit néște letmani, cu vreo șapte sute de cătane B,C,E,G,V//3 căpitani]letmani D//4 șapte sute de nemți D/*lipsește* niște căpitani cu vo 700 M,P/ șezut B,C/*lipsește* supt C/pre supt munți M,P/marginea B,C// 5 vreo doao B,C/*lipsește* vo M,P/și mai bine B,C, *lipsește* M,P//6 Iară stricăciuné B,C,E,G,V, Și stricăciune D/nu făce,că toati le cumpăra cu bani M,P/nemică B,C// 6-7 *lipsește* Tot cu bani... trebuîa. B,E,G//7 au cumpărat C,D,V/ ce li-au trebuit C, céle ce li-au trebuit V, *lipsește* M,P/Însă pre turci îi căuta și vitile lor le lua cu dî-a sila M,P/îi căuta B,C, E,G,V/bucateli ⟨bucatile C⟩ turcești B,C,D,E,G,V// 8 undé B,C/găsiîa B,C/ luoa B,C/cu de-a sila ⟨cu sila V⟩ C,V, *lipsește* B,E,G/ Numai] Și D/Iară ⟨Iar C⟩din boîarii ⟨boiarii C⟩din Moldova, vreo doi, trii, ce le era casăle ⟨casele B⟩pre B,C,E,G,V// 8-13 Ștefăniță Rosăt vornicul,cu ficiorul lui, stolnicul Radul Racoviță, Costandin Balș medelniceriul și sulgeriul Ștefan Catargiul și toată țărănimea de pre supt munți s-au închinat la acei nemți și nu asculta pre domniîe M,P//9 *lipsește* aproapi B,C, E,G,V/închinase B,C/nemți, anumé B,C//10 Rusăt B,C/vornicul dela Mărginéni, de la Bacău E,G/ Răducanul Racoviță ⟨Racoviţe C⟩ B,C,D,E,G,V//11 Costantin Balșîe medelnicîariul ⟨medelnicceariul C⟩ B,C/ Ștefăniță D//12 sulgîariul B,C/ Și]Iară B,C,E, G,V/ țărănimea B,C/ era pre B,C/nu asculta B,C//14 Iară B/ boîarimé B, boerimé C/și mazilimé B,C, *lipsește* G/*lipsește* la Eș⟨i⟩ B,C,E,G,V//14-19 Cielanți boeri și toți mazilii au venit⟨toți M⟩ la Eși și era pre lîngă Grigori voevoda. Grigori voevoda dintîi au eșit cu tabăra la Frumoasa. Și temîndu-să să nu-l îa nemții de acolo, că ⟨și P⟩să teme și di boîarii țării să nu-i facă vreun vicleșug, au eșit la Țițora, între Prut și între Jijiîa. M,P//15 Și]Iară B,C,E,G,V/*ante* Iară: 33 B,E,G, 46 C,52V/Grigorie B,Grigorii C/deodată B,C// 16 tabăra] corturili B,C,E,G,V//17 să temea B,C//18 credea B,C/ boîarii B,C/ de]cei de C,D/ țară B,C/ *după* țară *ad.* să temea C,D, temîndu-s⟨ă⟩ E/ facă vreun viclésug B,C//19 *după* Țuțora *ad.* în braniște C,E,G/ și între Jijie B,C//

Ș-au și răpedzit la Hotin de olac, di-au vinit 400 de lipcani, cu Sara Mehmet-pașe, și ⟨au scris⟩ la viziriul di i-au triimis 2 pași, anumi Mahmut-pașe și Vasli-pașe, cu vo 600 spahii. Și au triimis viziriul cindzăci pungi de bani, ca s⟨ă⟩ mai facă oasté. Și i-au triimis bani și de chili, și de ialoviță, și de cară, și de fîn, și de ordzu. De cîte
f. 449v beialicuri era la ordie, da bani / turcii lui Grigorie-vodă; și el mînca banii toți, și cei de liafă și ceialalți toți. Și lua aceste toate, ce scrii mai sus, din țar⟨ă⟩, de făce trebilie împărătești făr⟨ă⟩ bani. Numai atîta cît da moldovenilor: le da carne, pită, ordzu.

Și dup⟨ă⟩ ce s-au strînsu toată o⟨a⟩ste ce ïera: lipcani, turci, moldoveni și alțîi, s-au făcut ca la 6.000 o⟨a⟩ste. Și au mai eșit frica lui Grigorii-vodă de nemți. Și de frica viziriului și de rușine s-au întorsu iarăș înapoi la Gălata. Ș-au făcut hendichiu în giuru împregiu⟨ru⟩l taberii ș-au pusu străji buni. Ș-au șădzut toat⟨ă⟩ vara acolo, pîn-în toamnă la Simedriu.

Iar Costantin-vodă, domnul muntenesc, cum au au-dzit c-au eșit nemți⟨i⟩ în Țara Munteniască, cum au și fugit peste Dunări. Și boerii și slujitorii muntenești l-au petrecut 2,3 ciasuri. Și ș-au luat dzua bun⟨ă⟩, și l-au lăsat toți și s-au întorsu la București.

Ce nu numai boerii, ce și slugi de a lui, ce au fost la
f. 450 tată-său, l-au lăsat toți. / Și nemții, viind la București, au luat pre boeri pre toți și i-au trecut cu cas⟨ă⟩ cu tot în Țara Unguriască; pre unii cu voe, pre unii și can făr⟨ă⟩ voia lor.

Împăratul Turcul, și turcii, dup⟨ă⟩ ce au vădzut aceste, tari s-au spăriet; ce împăratul nu numai de moscali și de nemți, ce și de o⟨a⟩ste lui, să nu fac⟨ă⟩ zorbà asupra lui. Au și păzit di-au schimbat pre viziriul ș-a tăet pre chihaia, dzicînd că s-au agiunsu ïei cu moscalii di-au dat Vozie.

Dup⟨ă cum⟩ li-i hire de dulău, de le dzîc că-s dulăi, adivărat că-s dulăi. Dacă văd că nu pot isprăvi, ei dau vina capetelor.

---

1 Și au B,C/răpedzit]triimis în grabă E,G, trimis V/Grigori voevoda au și triimes la Hotin M,P/*lipsește* de olac E,G/de au B,C/patru sute B,C//2 cu]și cu D/Sară B,C/ pașia B,C/și au scris B,C,E,G,V/veziriul V/și la viziriul încă au triimis de i-au triimis doi pași D/de B,C//3 trimis B]vinit M,P/ doi B,C/ anumé B, anumé pre C/ *lipsește* anumi Mahmut-pașe și Vasli-pașe M,P/ *ad. marginal inițial* Vasilie A/ pașa[1-2] B,C/ și pre C/ Vasilie B,C,D,E,G,V//4 vreo B,C, *lipsește* M,P/șeasie ⟨șase C⟩ sute de spahii B,C/ Viziriul au triimies lui Grigori voevoda 50 pungi bani M,P/ *după* viziriul *ad.* lui Grigorii-vodă D/de pungi D//5 *lipsește* ca M,P//4-13 Și au trimis veziriul ⟨viziriul C⟩ și ⟨*lipsește* B,V⟩ bani ⟨lui Grigorii-vodă C,E,G⟩ să facă ⟨oameni de C⟩oaste. Și au făcut Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă cîtăva samă de oaste: moldovéni, turci și lipcani și toată boerimea și mazilimea.Și s-au făcut de toți ca la cinci ⟨*lipsește* cinci C⟩ șasie mii de oaste. B,C,D,E,V//5-11 Și i-au mai triimes bani să cumperi chili, ialovită, cară, fîn, orzu. Ci Grigori voevoda mînca banii aciia toți și ⟨ce P⟩ toati aceli ⟨aceste P⟩ ci s-au scris mai sus le lua din țară, fără bani. M,P//7 beilicuri D/ 8 el] Grigorii-vodă D/mînca]lua D//10 fără de bani D//10-12 *lipsește* Numai atîta ... o⟨a⟩ste ce ïera M,P// 13 *ad. marginal* și alții D/ și s-au făcut de toți ca D/ Lipcanii, spahii, moldoveni, presti tot era 6.000 oamini. Și așa M,P/de oaste. Și așia D// 14-15 *lipsește* Și au mai eșit... și de rușine B,C,E,G,V//14-18 Și de la Prut s-au întorsu în dial la Gălata. Și au făcut șanțu înpregiurul taberii și au pus străji mari pe ⟨pre C⟩ la Bacău, ⟨și E,G⟩ pe ⟨pre C⟩ la Roman ⟨și C,E,G⟩ în toate părțile. Și au șezut acolo toată vara; și da bucate de agiunsu tuturor, și la mazili și la slujitori ⟨la tătarî V⟩; pîine, carne, orzu de cai, tot de agiunsu ⟨da tuturor, de toate C⟩ B,C,D,E,G,V//14-15 Grigori voevoda, de frica viziriului și de rușini, s-au întorsu iarăș M,P// 16 Și au făcut șanțu, hindichiu, înpregiurul D// 17 Și toată vara au șăzut acolo, octomvrie⟨e⟩ pînă în 26 zili M,P/ 18 Simedriu]Sviatii Dimitrii D// 19 *ante* Iară: 34 B,E,G, 47 C, 42 D, 53 V, 97 M, *lipsește* P/ *lipsește* Iar C,M,P/ muntenescu B// 19-2 Costantin voevoda, cum au auzit că au intrat nemții în Țara Munteniască, au și fugit și s-au dus presti Dunăre M,P//

1 că au B,C/ nemții în Țara Munteniască și au purces să margă la București, măriia-sa au și eșit ⟨iar Costantin-vodă au și eșit C, au și eșit Costantin-vodă E,G⟩ din București, socotind să nu-i facă munténii vreun ⟨vrun B⟩ viclésug, precum făcusă ⟨au fost făcut C⟩ părintelui mării-sali ⟨lui Nicolai-vodă, părintelui mării-sali, lui Costantin-vodă C, tatălui Costantin-vodă ⟨*lipsește* Costantin-vodă G⟩, lui Nicolae-vodă E,G, părintelui mării-sale, lui Nicolae-vodă V⟩. Și s-au dus la Dunăre ⟨Dunărea C⟩ spre oastea ⟨oaste B⟩ turcească. B,C,E,G,V// 2 boïarii B, boiarii C/ *lipsește* muntenești B,C,E,G,V/ pitrecut doao, trii B,C//2-6 *lipsește* Și boerii și slujitorii... l-au lăsat toți. M,P//3 zioa bună B,C//4 cu toții B,C,E,G,V//5 boiarii cei de țară, ce și boerenași și slugi D// 5-6 Și nu numai boïarii ⟨boiarii cei de țară C⟩ și slujitorii, ce și unii din ⟨boerenașii curții și din C⟩ slugile mării-sali ⟨slugile lui Costantin-vodă E, slugile lui G⟩ l-au lăsat precum nu li s-au căzut să lasă pre stăpîn la greu și la nevoïe. B, C,E,G,V// 6 *după* toți *ad.* și s-au întorsu la București D/ Și]Iară B,E,G,V, Iar C,D/ *ante* Iară: 35 B,E,G, 54 V, 98 M// 6-9 Pre boerii muntenești i-au prins nemții în București și i-au rădicat cu totul și i-au dus în Țara Unguriască, cu voi⟨e⟩ și can fără voi⟨e⟩ M,P// 7 boïarii B, boïarii muntenești C/ i-au dus de i-au trecut B,C,E, G,V/ *lipsește* cu cas⟨ă⟩ cu tot B,C,E,G,V//8 voïe B,C/ pre[2]] iar pre B,C,E,G,V/ fără de B,C,D,E,G,V/ *lipsește* lor B,E,G,V// 10 Iară înpăratul turcescu, văzindu acéste B,E,G, Iară înpărățiia Turcului, văzind acéste C,V/ Înpăratul turcescu D// 10-13 Împăratul Turcului ⟨turcesc P⟩ și cu turcii ⟨lui M⟩ s-au spăriïat; și nu numai de nemți și de moscali, ci și de ai săi, temîndu-să să nu facă zorbà. Și îndată au schimbat M,P//11 tare B,C/ spăriet]îngrijat B,C,E,V/ ce împăratul]temîndu-să C, *lipsește* B,E,G,V// 12 oastea B, oaste C/ *după* lui *ad.* temîndu-se G/ facă B,C/ să nu facă iniciarii V// 13 lui]înpărățiii B,C,E,G,V/ Și au păzit de au B,C,E,G,V/ pe veziriul B/ și au tăïat ⟨tăiat C⟩ și pre chihaïaoa ⟨chihaiaoa C⟩ veziriului ⟨viziriului C⟩, dîndu-le pricini ⟨pricină C⟩ și zicînd B,C,E,G,V// 14 că ei M,P/ *lipsește* ïei M,P/ di-au]și au M,P/ de au dat cetatea Voziia B,C,E,G,V// 16-18 După cum ⟨Dupre cum B⟩ le ⟨*lipsește* le E,G⟩ sînt obiceaïele lor: dacă vădu⟨văd C⟩ că nu pot birui, dau vina capetelor, de-i omoară. B,C,E,G,V/ Adivărat că bini le zic dulăi, de vremi că ei dacă văd că nu ⟨*lipsește* nu M⟩ pot amintire isprăvi, apoi dau vina capetilor, șî-i tai. M, P// 16-17 *lipsește* de dulău... adivărat că-s dulăi D//

Ș-au pus și han nou, anumi iar pe Adăle Gheri cel rău, ce fus⟨ă⟩să mai întîi la domnie întîi a lui Gligori-vodă, cîndu s-au făcut zorbà, înțălegînd că acela au perit în Crîm, cari șede la Tighine pîn-acmu; că la Crîm nu poate să margă.

Atunce au triimis împărățiia di-au luat pre Manolachiie chiurci-bașe Psăolu, fratele hatmanului Costandin ce ïaste aice în Moldova, și l-au dus la Țarigrad, la împăr⟨ă⟩ție, de i-au dat gre muncă păgîn⟨e⟩ască, 5, 6 dzile, f. 450^{v} pîn-au spus toat⟨ă⟩ avere ce-au avut, / di i-au luat tot ce au avut, ca la 3.000 pungi, cu odoară. Nu numai a lui, ce și a frățîni-său, a lui Costantin hat⟨man⟩ și altor rude a lui, gineri și alțîi. Ce au găsît, tot au luat. Ș-apoi l-au spîndzurat în mijlocul ulițăi unde să vînd blanile, în

1 Și au B/ *lipsește* și B,E,G,V/ *lipsește* anumi iar B,C,E,G,V/ pre Medli Gheri B, C,E,G,V/ Adli D// 1-3 *autograf Neculce* iar pe... zorbà A// 1-5 Înpăratul turcescu, înțălegînd că au perit hanul în războiu, au pus han pre Adli Gherii cel rău. După aceïa au triimes de au luat M,P// 2 carele ⟨careli C, ce D⟩ mai fusésïe han în domniïa dintîi ⟨întîi D⟩ a lui Grigorii-vodă ⟨Ghica D⟩ B,C,D,E,G,V// 3 cîndu]la careli B,C,E,G,V, de D/ să făcusă zorbaoa asupra lui, precum s-au scris la întîïa domniïe a mării-sali ⟨*lipsește* mării-sali E,G⟩ lui Grigorie-vodă ⟨Grigorii Ghica voevoda C⟩. B,C,E,G,V//3-5 *lipsește* înțălegînd că acela... nu poate să margă. B,C,E,G,V/ zorba asupra lui, înțălegînd că pre hanul careli îl pusésïe înpărățiia au perit în Crîm și pre hanul Adli Gheri, care l-au pus mai pre urmă, au șezut în Tighinea, la Bender, că la Crîm nu putea să margă D// 6 Atuncea au triimis înpărățiïa ⟨de la Țarigrad B, E,G⟩ de au luat pre Manolachie B,C,E,G,V// 7 bașïa B, bașïa înpărătescu D/Psiolus C]Ipsilanti B,D,E,G,V, *lipsește* M,P/ frateli C, pe frateli P,M/ Costantin Grecul E,M,P//8 ïaste]era D/ *lipsește* ce ïaste aice în Moldova M,P// 7-10 Costantin Grecul ⟨Ipsilanti E,G⟩ ce era în Moldova și luundu-l de la Dunărea de la viziriul de la Cartal ⟨*lipsește* și luundu-l... Cartal B⟩ și ducîndu-l la Țarigrad la înpărățiïe și dîndu-i pricină că ïaste ⟨iaste C⟩ agiunsu cu moscalii ⟨și el ar fi învățat pre chihaiaoa veziriului să închine cetatea Voziïa la moscali G⟩ i-au dat grea muncă ⟨gréli munci pînă în C⟩ cinci, șase ⟨șasïe B⟩ dzile ⟨zile C⟩ pînă ce au spus ⟨pînă ș-au spus C⟩ toată averea ⟨*ad. marginal* averea B⟩ ce au avut B,C,E,G,V// 8-9 și aducîndu-l la Țarigrad i-au dat M,P// 9 5,6 dzile]în cîteva zile M,P// 10-12 pînă ci i-au spus toată avere a lui și a lui Costandin Ipsilant hatmanul M,P// 10 di]și C/ di i-au luat tot ce au avut]cîteva pungi de bani B,E,G//11 ce au avut, cîteva pungi de bani, ca la trii mii ⟨de pungi de bani C⟩ și ⟨alte V⟩ odoară C,V/ trii mii B/ de pungi de bani D/ *lipsește* B,E,G,/ cu]și B,E,G/ Și nu numai D/ Și nu numai a lui avere ⟨averé C⟩ i-au luat B,C,E,G,V// 12 frăține-său B,C/ Costantin hatmanul, grecul Ipsilanti C/ hatmanul B,D,E,V, hatmanului G/ și a fiiu-său a lui Ianache-aga și a altor rude B,C,E,G,V/ a lui]a lor B,C,E,G, a lor și a altora D// 13 *lipsește* gineri și alțîi B,C,D,E,G,V/ Tot ce au găsit li-au luat B,C,E, G,V// 12-14 și altor rudenii. 3.000 pungi bani au luat di la dînșii. Și apoi l-au spînzurat M,P//14 l-au și omorît, l-au spînzurat B,E,G]l-au și omorît V/ Și apoi, mai pre urmă, pre Manolachie chiurci-bașe l-au spîndzurat C/ uliții C/ undé C/ blanele C/ *lipsește* în tîrgu M,P// 14-1 *lipsește* în mijlocul ulițăi... în cap B,E,V// 14-2 *lipsește* în mijlocul ulițăi ... pre chihaïa. G//

tîrgu. Și i-au pusu o blan⟨ă⟩ în cap, dîndu-i pricin⟨ă⟩ că el sfătuia pre chihaïa.

Atunce l-au agiunsu osinda Țărîi Moldoviii și Țărîi Muntenești. Că acest Manolachi să-nvățas⟨ă⟩ de s⟨ă⟩ făce tot de casăli chihaelilor, de mînca aceste săraci de țări cum le era voe, cu alți greci și alte pășii, de făce schimbări și adaușaguri cu mulțime de bani. Cum și mai înainte vremi, cînd s-au făcut zorbà, de s-au schimbat împărățiïa la Ibraim-pașe vizirul, cădzut la maré urgii, precum scrii la rîndul său. Atunce au scăpat, și tot nu s-au lăsat de răutăți. Dar acmu n-au putut scăpa, dup⟨ă⟩ cum să dzîce, că nu-s în toate dzilele Paștile.

Așe dzîc că mai mult dispre Costantin-vodă să-i fi fostu pîra, avîndu pizmă pre dînsul. Ș-au scos ferman să omoar⟨e⟩ și pre gineri-său, Ștefăniț⟨ă⟩ beizade, f. 451 ficiorul lui Mihai-vodă, / care ține fata hatmanului Costandin. Numai nărocul lui c-au prinsu de veste, di s-au ascunsu la casăli solilor, multă vremi, pîn' s-au îndreptat.

Răiz-afende, solul turcescu de la Nim⟨i⟩rova, vădzînd aceste lucruri ce s⟨ă⟩ poartă și moscalii nu priimăsc bani

1 *lipsește* Și i-au pusu o blan-în cap C,D/ i-au pus și M,P//2 el au sfătuit D, el ar fi sfătuit M,P// 1-2 dîndu-i și acïa ⟨acea C⟩ pricină că el ar fi sfătuit pre chihaïa ⟨chihaia C⟩ veziriului să închine ⟨ca să dea C⟩ cetatea Voziïa la moscali ⟨moscalilor C, *lipsește* să închine... moscali V⟩ B,C,E,G,V/ *după* chihaïa *ad.* viziriului D// 3 și a Țărîi Muntenești D// 3-18 *lipsesc* M,P// 3-12 Atuncea l-au agiunsu osînda țărîlor ⟨a Moldovii și a Țărîi Muntenești C⟩ și a neguțitorilor ce le făcïa ⟨făcea C⟩ cu faptele și cu amestecăturile lui la Poartă de făcïa ⟨făcea C⟩ multe pagube neguțitorilor, luundu-le nego⟨a⟩țele ⟨negoațele C⟩ fără de prețu ⟨preț C⟩, fiind el chiurci-bașïa la înpărățiïe ⟨înpărătescu C, *lipsește* V⟩. Și altor oameni le ⟨*lipsește* le C,V⟩ făcea alte supărări. Iară și mai înnainte vréme, cînd s-au fost făcut zorbaoa la Țarigrad ⟨*lipsește* la Țarigrad C,V⟩ de ⟨cînd C⟩ s-au schimbat înpărățiïa, fiind vezir Hibraim-pașa, căzusă acest ⟨înpărățiïa, cînd au scos zorbaleli pre soltan Ahmet de la înpărățiïe și au pus pre soltan Mahmut, fiind vizir Ibraim-pașïa, atuncea era acest C⟩ Manolachi ciurci-bașïa la mare urgiïe. Și atuncea au scăpat. Iar apoi, ⟨*lipsește* apoi V⟩ mai pre urmă, n-au putut scăpa de urgiïe, după cum să zice un cuvînt că nu sînt în toate dzilele ⟨zileli C⟩ Paștile. B,C,E,G,V// 4 Manolachi chiurci-bașïa D// 7 *după* bani *ad.* și lua negoțul neguțitorilor fără de preț, fiind chiurci-bașïa înpărătescu D// 9 la]cînd era D/ *corectat* vizirul; *șters* chihaiaoa A/ vizir, în zileli lui soltan Ahmet, înpăratului turcescu, au căzut D// 10 Și atuncea D// 12 *după* zice *ad.* un cuvînt D// 13-18 *lipsesc* B,C,E,G,V// 13 *ante* Așïa: 45 D// 15 pre gínereli frăține-său, pre Ștefăniță beizadea, pre ficiorul D// 16 carele ținea D//16-17 fata lui Costantin Ipsilanti hatmanului, frateli lui Manolachi chiurci-bașïa. Numai nărocul lui au fost D// 19 Reiz-afendi B/ *ante* Reiz-efendi: 49 C, 46 D, 36 E, G, 57 V, 102 M/ de la] fiind la M,P/ turcesc din Țara Leșască de la Nemirova G/ Nemirova B,C/ văzind acéste B,C// 19-20 și văzind că moscalii nu priimescu bani M,P// 20 să purta B,C,D,E,G,V/ moscalii cum nu priimïa bani ⟨ca C⟩ să facă pacé B,C,D,E,G,V//

să fac⟨ă⟩ pace, ce cer Dunăre cu Crîm cu tot, și nemții Bosna și altă somă de bani, cheltuiala oștii, și robii ce luas⟨ă⟩, au făcut izvod de toate de aceste ce cerea moscalii și nemții.

Și au dat multe daruri solilor nemțești și moschicești și lui Minih fertu-marșalih moschicesc, ca s⟨ă⟩ mai aștepte 30 dzile, să nu porniască oștile, pîn-or trimite la împăratul turcesc să vad⟨ă⟩ ce or priimi. Di-a priimi, bini, iar dé n-a priimi, s-or bate. Tot ca să s⟨ă⟩ mai lungiască, să triacă vara cu amăgele, dup⟨ă⟩ cum iaste nătura turcilor. Că s⟨ă⟩ spăriesă pre rău.

Ce, dup⟨ă⟩ cumu-i orînduiala aceştii lumi lacomă, au f. 451v întunecat / minte solilor nemțești și moschicești, di-au priimit să aștepte celi 30 dzile, pîn-a vini răspunsu de la Poartă.

Și au și răpedzit raiz-avendé cu acele scrisori la împăratul turcesc pre terdzîmanul, fratele lui Grigorie-vodă, să umble într-aceste 30 dzile de olac, să aduc⟨ă⟩ răspunsul, cum a fi: ia pace, ia nepace.

1 cerea de la turci Dunărea hotar B,C,E,V, cerea Dunărea hotar de la turci G/ cerea Dunărea hotar D, cer hotar Dunărea M,P/ nemții cerea B,C,D,E,G,V//2 Bosnă] Boĭan M/ altă]o C/ somă mare C/ ce]cĭe-i B,V, ce-i C,E,G//2-4 și și alti cheltuĭeli oștilor; deci reiz-efendi au făcut izvod de toati ceririle moscalilor și a nemților M,P// 3 luasă turcii cînd să bătusă cu nemții și au făcut izvoade B,C,E,G,V/ de acéste de toate ce B,C,E,G,V// 5 *după* dat *ad.* reiz-efendi E,G/ *după* daruri *ad.* reiz-efendi, solul turcescu C/ solilor moschicești și nemțești C/ și solilor moschicești V// 5-9 Și s-au rugat solilor moschicești și lui feldmarșal fon Meneh să nu porniască oștile pînă în 30 zili, ca să-i vii pre acel izvod răspuns di la înpăratul di la Țarigrad să știi ci va priimi: paci, ori ⟨au P⟩ iarăș bătai M,P// 6 Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ moschicescu B,C/ să B,C//7 triizăci de B] patruzăci de C/ de zile D,E/ pînă B,C/ vor triimite C,E// 8 înpăratul turcescu B,C/ vadă B,C/ ce or ⟨vor D,E,G⟩ priimi să dea. Și de a ⟨va C,D⟩ priimi să dea așĭa, ⟨*lipsește* să dea așĭa D⟩ bine, iar de n-a ⟨nu va C,E⟩ priimi, ⟨*lipsește* va priimi G⟩ s-or ⟨să vor C,E,G⟩ bate. B,C,D,E,G,V// 9 Au ⟨Și au C⟩ făcut acéste lucruri tot ca să ⟨să C,E,G⟩ mai lungească ⟨lungiască C⟩ vrémĭa ⟨vréme B⟩, să triacă B,C,E,G, V// 9-11 *lipsește* Tot ca să s⟨ă⟩ mai lungiască... pre rău M,P// 10 după B,C/ nătura]obiceaiul B,C,E,G,V, natura, obiceaiul D//11 să spăriiasă B,C//12-15 *lipsesc* M,P// 12 după B,C/ cumu-i] cum iaste D,E,G,V/ rînduiala B,C,E,G,V/ lacome B, C,V// 13 mintea C/ de au B,C// 14 céle ⟨acéle V⟩ triizăci de zile B,D,E,G,V, acéli patruzăci de zile C/ pînă B,C// 16 *lipsește* și[2] B,C,V/ Și au triimis în grabă reiz-efendi E,G/ reiz-afendi B,V, reiz-efendi C,D/ acéli B, C/ *lipsește* la împăratul turcescu B,C,E,G,V// 16-17 Și îndată au și triimes ⟨de olac M⟩ pre tărzimanul, fratile lui Grigori voevoda, cu aceli scrisori la Țarigrad. M,P// 17 pre Alexandru terzimanul B,C,D,V, pre Alexandru Ghica terzimanul E,G/ frateli C/ Grigorii C// 18-19 *lipsește* să umble..., ia nepace M,P// 18 într-acéli triizăci de zile B,D,E,G,V, întru acéli patruzăci de zile la Poartă/ de olac în cai de mezil E, la Țarigrad D, *lipsește* G/ aducă răspunsu B,C,E,G// 19 cum a fi: de a fi pace, de n-a fi B,E,V, cum va fi: de va fi pacé, sau ⟨au⟩ de nu va fi C,G, cum va fi: ori pace să fie, ori nepace D//

Ș-au purces terdzîmanul, ș-au vinit pre la Grigoriĭe-vodă, frate-său, la Gălata; și l-au benchetuit 1 dzi cu mari cinste. Și l-au mai învățat și el meșterșuguri di-a lui, ce au mai știut. Că ave Grigorie-vodă mare jeli și fric⟨ă⟩, c-or lua creștinii țara; ce nu numai el, ce și grecii lui, și n-or ave ce stăpîni și ce mînca la Țarigrad.

Și la 30 dzile s-au întorsu iarăș înapoi la Nemirova, unde era solii, cu răspunsu că nu priime turcii să de nimic, numai să fiĭe bătaĭe la anul. Și așe solii s-au dus cineș pre la stăpînii lor.

Și vodă încă au triimis pre aga Enachii Grecul cu 600 slujitori înainte lui reiz-afendi la Movilău, temîn- f. 452 du-s⟨ă⟩ / de căzaci să nu-l lovască, și l-au petrecut pîn' la Tighinea.

Iar Vădanii ghen⟨ă⟩rarul, dac-au eșit la Oituz cu oaste, au și poroncit lui Gligorii-vodă să de paci oaminilor den Sîret încolo de bir și să-i trimită 150 de pungi de bani, dac⟨ă⟩ i⟨-i⟩ voe să șadă cu paci în Eș⟨i⟩, pîn' la o vreme.

1 Și au[1-2] B,C/ terzimanul de la Nemirova B,C,E,G,V// 1-2 pe ⟨pre C,D⟩ la frate-său Grigorie-vodă ⟨pin Iași V⟩ la Gălata B,C,D,E,G,V/ Tărzimanul au venit ⟨pre la Galata M⟩, pre la fratile său Grigori voevoda și l-au priimit cu mari dragoste și cinste M,P// 2 și l-au benchetuit o zi, făcîndu-i masă mare ⟨și B,E,G⟩ cu mare cinste B,C,D,E,G/ la Gălata; și i-au făcut masă mare și l-au benchetuit V//3 *după* cinste ⟨benchetuit V⟩ *ad.* Și au vorbit ce li-au trebuit și au purces, decii, de au mărsu terdzimanul de olac la Țarigrad, la înpărățiĭe. B,C,E,G,V// 3-6 *lipsesc* B,C, E,G,V,M,P// 5 ce și slugili boerenașii, grecii lui D// 7 întorsu terzimanul D// 7-10 Și ⟨pînă E,G⟩ la triizăci ⟨patruzăci C⟩ de zile s-au întorsu iarăși ⟨în Țara Leșască G⟩ la Nemirova, la soli cu răspunsu și nemică așezare ⟨așezaré C⟩ de pacé n-au adus, fără ⟨de E,G⟩ cît s-au mai îndelungat vrémĭa ⟨vréme B, *lipsește* G⟩ să să bată la anul, de vară. Și așĭa ⟨așa C⟩ solii s-au dus ⟨fieștecareli C⟩ pre la țărîle lor B,C,E, G,V/ Și purcegînd la Țarigrad, pînă la 30 zili s-au întorsu iarăș în Nemirova. Și lĭ-au adus răspunsu solilor cum că înpăratul turcescu nu să priimești să dei nimică, ci di primăvară iarăș să fii bătăliĭe ⟨bătăi P⟩. Și așa s-au dus solii din Nemirova la stăpînii lor. M,P// 8 nu priiméște înpăratul turcescu să dea D// 11 Și Grigorii-vodă D/ Grigorii voevoda au triimes pre aga Enachi cu 600 M,P/ Ianache grecul Ipsilanti D// 11-12 Și purcegînd și reiz-efendi de la Nemirova, triimis-au Grigorie-vodă pre aga Ianache ⟨Ianache-aga C⟩ grecul cu șase ⟨șasĭe C⟩ sute de slujitori, de i-au eșit înnainte la Movilău, temîndu-să ⟨reiz-efendi C⟩ B,C,E,G,V// 12-13 la Movilău, înnainte lui reiz-efendi, temîndu-să să nu-l lovască cazacii, și l-au M,P// 13 pitrecut pînă B,C/ la Tighinea, la Bender C// 15 Iară B,C, *lipsește* M,P/ *ante* Iară: 37 B,E,G, 50 C, 48 D, 59 V, 105 M, *lipsește* P/ Vadanii gheneralul de Brașev ⟨Brașov B⟩ B,C, D,E,G,V/ Vidin ghinărariul, dacă au eșit cu nemții la Oituz M,P/ dacă au eșit în Moldova pre Oituz D// 15-16 dacă au eșit cu oaste aici în Moldova, au poroncit B,C, E,G,V// 16 Grigorie B/ paci tuturor oaminilor M,P// 16-17 dea pacé oamenilor de bir din Sirétiu ⟨Siret B⟩ încolo, spre munte și să-i trimită o sută și cinzăci B,C,E, G,V// 17 *după* încolo *ad.* spre munte D/ Siret încoaci, și dacă-i esti voĭa să șază în Eși pînă la o vremi cu paci, să-i triimată 150 pungi bani M,P// 18 dacă-i iaste voĭa B,E,G, dacă i-i voĭa C/ pace B, pacé C/ Iași B,C,E,G,V/ pînă B,C/ vréme B, vrémĭe C//

Deci Gligorii-vodă era la Frumoasa și n-apucas⟨ă⟩ să strîngă oaste, nici să dusăsă la Prut. Au socotit și au trimis pe Toderașco Păladi vel-spăt⟨ar⟩ și pe Alixandru Sîrbul 3 logofăt cu daruri și cu cărțî de la dînsul și de la boeri, scriind ghen⟨ă⟩rarului, lui Vădanii, să-i fii mil⟨ă⟩ de țară, să n-o strîcé. Și au mersu la dînsul la Oituz, și i-au priimit cu dragoste, și s-au adiv⟨er⟩it cu bini.

Numai, Grigorii-vodă nu s-au încredzut, ce s-au dus la Prut, dup⟨ă⟩ cum s-au scris mai sus, di ș-au strînsu oaste.

Așijdere nici pe Păladi spătarul nu-l crede, fiind moldovan, să nu-i facă vrun meșterșiug. Și de ⟨a⟩cee au trimis și pe Alixandru Sîrbul, fiind di casa lui, ca s⟨ă⟩ nu poată faci vrun meșterșiug asupra lui cu Vădanii ghen⟨ă⟩rarul.

Turcii, pîn-a umbla terdzîmanul la Poartă aceste
f. 452v 30 dzile, iar împărăție au și pus sarascher / pre Chipruliul și au și rădicat oaste den Țarigrad, ca la 120.000 și l-au trimis la Bosna asupra nemților.

1-4 Decii Grigorii-vodă au triimis pe Toderașco Păladii vel-spat⟨ar⟩ ⟨spătar C⟩ și pre Alexandrul ⟨Alexandru Duca C,E,G⟩ Sirbul, tretii-logofăt B,C,E,G,V// 1-7 Grigori voevoda au ales pre Toader Paladii vel-spat⟨ar⟩ și pre Alexandru Sirbul treti-log⟨ofăt⟩ și i-au triimes cu daruri la Vidin ghinărariul și cu scrisoari di la dînsul și de la boïari, rugîndu-să cu toții să-i fii milă de țară. Și mergînd acești doi boeri la Oituz la Vidin ghinărariul, i-au priimit M,P// 2 Și au D// 4 tretii-logofăt D/ cărți la gheneralul de la dînsul B,C,E,V//5 boïari B, boiari C/ gheneralului B,C/ *lipsește* lui D, lui Vădanii B,C,E,G,V/ fiïe ⟨fie C⟩ milă B,C//6 să nu o strice, fiind ⟨fiindu C⟩ creștin ⟨creștini C⟩ B,C,E,G,V/ Și au mărsu ⟨*repetă* Și au mărsu C⟩ boïarii acei ⟨acïei B⟩ trimiși la gheneralul la ⟨dînsul C⟩ pe ⟨pre C⟩ Oituz, și i-au priimit ⟨gheneralul E,G⟩ cu dragoste pre boïari și B,C,E,G,V// 7 adeverit B,C] făgăduit M,P/ bine B,C// 8 Numai] Iar B,C,E,G,V/ Grigorie B// 8-13 Grigori voevoda s-au dus la Prut de ș-au strîns oaste. Că nu să încrede nici în Toader Paladii, fiind moldovan, ⟨și M⟩ pentru aceïa au triimes cu dînsul și pre Sîrbul log⟨ofătul⟩, fiind om de casa lui M,P// 9 după cum B]precum C,E,G/ mai sus s-au scris B,C,E,V/ *lipsește* mai sus G/ de B, C// 11 Așijderea B,C/ pre C]cu B,E,G/ Păladie ⟨Păladii C⟩ spătariul B,C/ nu-l pre credea C]nu să pre încredea B,E,G,V//12 *lipsește* să nu-i facă vr-un meșterșiug B,C,E,G,V/ Și pentru acéïa D]Ce B,C,E,G,V//13pre B,C/ Alexandru Duca, logofătul al triileSirbul B,E,G, Alexandru Duca Sirbul tretii-log⟨o⟩făt C/ fiind om de casa mării-sali, ca să B, fiind ⟨om E⟩ de casa lui Grigorii-vodă C,E// 14 *după* face *ad*. Păladie spătariul B,E, spăt⟨arul⟩ Păladii V/ vreun C/ meșterșug sau vicleșug D/ meșterșug cu gheneralul asupra domniii B,C,E,G, meșterșug asupra domniii cu gheneralul V// 15 *ante* Iară turcii: 38 B,E,G, 52 C, 61 V, *ante* Turcii 49 D, 108 M, *lipsește* P/ pînă B,C/ au umblat G/ terzimanul B,C/ acéste triizăci ⟨patruzăci C⟩ de zile B,C,E,G,V,// 15-18 Turcii într-aceli 30 zile, pînă a umbla terzimanul la Țarigrad, au și pus sarascheriu pre Chiupriliul și l-au pornit cu oasti di la Țarigrad ⟨de la Țarigrad cu oaste P⟩ la Bosna ⟨Boïan M⟩ asupra nemților. M,P// 16 înpărățiïa B,C/ sarascheriu C]vezir B,E/ pe B/ Chiupruliul B, Chiupruliolu C, E,G// 17 din B,C/ o sută ⟨și B⟩ doaozăci de mii de oaste B,C/ l-au]i-au B,C//17-18 o sută și doaozăci de mii de oaste și au purces pe marginea Dunării de au mai strînsu oaste și i-au trimis la V//

Și viziriul au triimis pre Meniș-pașea de la Cartal cu 20.000 oaste, și au purces de la Cartal pre margine Dunării a mai strînge o⟨a⟩stea ce pute. Și s-au dus la Vidin asupra lui Vales, ghenărariul de Sibii, ce băte Vidinul cetate, ș-au gonit pre nemți de la Vidin. Că au făcut ungurii vicleșug, că s-au închinat 5.000 la turcii. Dar tot nu i-au bătut pre rău, numai cît i-au gonit de la cetate.

Ș-au dat și lui Costandin-vodă, domnul munteniesc, vo 2,3 pași cu oaste, di-au gonit pre nemți din Țara Munteniască; că era puținei, numai vo 3,4 mii, în Țara Munteniască. Ș-au făcut turcii multă răutate și prad⟨ă⟩ în Țara Munteniască, c-au luat munții în cap. Și pre unde au găsît bejenii, au tot prădat și au arsu.

Și au spartu și Mitropolie de la Tîrgoviște și au găsît
f. 453 multă averé a boerilor / muntenești și au luat-o toată. Ce nu numai într-un rînd au prădat-o, ce în cîteva rînduri au umblat, prădînd și strîcînd biata țara.

Costandin-vodă, domnul muntenesc, iarăși s-au așădzat în București cu vo 2,3 pași. Și re prad⟨ă⟩ au făcut turcii și Bucureștilor. Și Mitropoliïa din București au făcut-o mecet, di s⟨ă⟩ închină într-însa pașii. Și Costandin-vodă

1 Iar veziriul ⟨viziriul C⟩ de la Cartal au trimis ⟨triimis C⟩ ⟨și el E⟩ pe ⟨pre C⟩ Menih ⟨Meniș C⟩-pașa cu doaozăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 1-5 Și viziriul di la Cartal încă au triimes pre Mimiș ⟨Mimiciu P⟩-pașa cu 20.000 și s-au dus ⟨*lipsește* dus P⟩ cu toți la Vidin și au biruit pre nemți și i-au gonit di la Vidin M,P// 1-2 *lipsește* cu 20.000 oaste... la Cartal D//2 *lipsește* de la Cartal B,C,E,G,V/ marginea B//3 a mai strînge]de au mai strînsu B,C,E,G,V/ oastea ⟨oaste C⟩ ce au mai putut B,C,E, G,V/ asupra lui Valiisu gheneralului B, E,V, asupra gheneralului Valis C//4 Sibiiu B,C/ ce] carele B,E,G,V, careli C,D/ bătea cetatea Vidinul B,C,D,E,G,V/ și au B,C//5-6 *lipsește* Că au făcut... la turcii. B,C,D,E,G,V, *anulat* A//5-7 *lipsește* Că... cetate M,P//6 bătut] putut bate B,E, G//7 cetaté C//8 Și au dat turcii B,C,D,E,G,V/ Costantin B/ domnul ⟨domnului E,G⟩ muntenescu B,C,E,G//9 vreo doi, trii B,C/ Viziriul au triimes la Costandin voevoda M,P/ *lipsește* vo M,P/ doi pași M,P/ cu oasti turcïască și au scos pre nemți M,P/ de au B,C// 10-11 *lipsește* că era... în Țara Munteniască M, P// 10 puținïei B,C/ vreo trii, patru B,C/ *lipsește* în Țara Munteniască B, C,E,G,V//11 Și au B,C/ Iar turcii aciïa au făcut M,P/ multe răutăți B,C,E,G,V, mare răutati M,P/ pradă B,C//12-17 *lipsește* c-au luat munții... biata țara. M, P//12 că au B,C/ undé B, C/ găsit B,C/ arsu] stricat B,C,E,G,V// 14 Mitropoliïa B,C/ găsit B,C// 15 avere B/ boïarilor B,C/ și o au luat toată B,E,G] să și au luat tot ce au găsit C,V//16 Ce]Și B, C, E,G,V/ au prădat B,C,E,G,V// 17 stricînd B,C/ țară C] Țara Munteniască D// 18 *ante* Iară Costantin: 39 B,E,G, 53 C, 62 V, *ante* Costantin 51 D, 110 M, *lipsește* P/ voevoda M/ domnul muntenescu B,C, *lipsește* M,P/ așezat B,C//19 în]la B,C/ în scaun în București și cu trii pași. Turcii ră pradă au făcut în București M,P/ vreo doi, trii B,C// 19-1 Și turcii au făcut rea pradă în București, șezind pașïa în Mitropoliïe ⟨Mitropolie C⟩. Iar Costantin-vodă au pus tot boïari ⟨boiari tot E,G⟩ di cïei ⟨de cïei B⟩ B,C,E,G,V// 20 Și bisărica di la Mitropolii au făcut-o mecet turcescu M,P// 20-1 Și șidea pașii în Mitropolie și Costantin-vodă au pus boiari tot D// 21-2 *lipsește* Și Costantin-vodă... cei mari, duși. M,P//

au pus tot boeri de cei de gios, că boerii îs toț în Țara Unguriască, cei mari, duși.

Iar ghenărariul cel mare de la Sibiiu, anume Valis, care mersesă la Vidin, vădzînd că nu poate sta împotriva turcilor, că are o⟨a⟩ste puțin⟨ă⟩, au scrisu la Vădaniie ghenărariul, că ieșis-în Moldova cu oaste, di-au trecut muntele înapoi di-au mersu agiutori la Vidin. Numai ce au rămas vo 500 o⟨a⟩ste nemți de straj⟨ă⟩ la Com⟨ă⟩nești, iar ceialalți măcar că s-au dus la Vidin, tot n-au putut isprăvi nimic împotriva turcilor. /

f. 453v Deci ghenărarul Valis, vădzînd că au greșit și s-au împrăștiet o⟨a⟩ste pren Moldova și pren Țara Muntene⟨a⟩scă și n-au putut isprăvi nimic la Vidin să-l ia, ori de ciud⟨ă⟩, ori de rușine, ori de frica împăratului, au mîncat otrav⟨ă⟩ singuru ș-au murit.

Mai ispi⟨ti⟩tu-s-au turcii și cu 2 soltani să margă preste munte în Țara Unguriască. Și s-au păzit nemții mai biné, într-alt fel; că, dup⟨ă⟩ ce au întrat în munte, li-au

1 de gios de i-au boiarit, că boiarii ciei ⟨cei C⟩ mari era duși cu toții în Țara Unguriască B,C,E,G,V/ îs]era D//2 cei mari duși în Țara Unguriască D// 3 gheneralul B,C/ anumé B,C/ Valiisu B, Valeisu V//4 carele B,D,V, careli C,E,G/ mérsése B, mérsésie C/ văzind B,C/ înprotiva B,C//3-10 Ghinărariul Valis ⟨Vasîle P⟩, văzînd că are oasti puțînă și nu poati sta înprotiva turcilor au scris la Vidin ghinărar ce eșisă în Moldova, să vii ⟨fie P⟩ cu oasti întru agiutoriu. Și îndată au lăsat în Moldova, la Comănești, numai 500 nemți, iară el cu toată oaste ceialantă s-au dus presti munți la Vidin; însă tot n-au putut isprăvi asupra turcilor M,P//5 are] avea B,C,D,E,G,V/ oaste puțină B,C/ scris B,C/ Vadanii gheneralul de Brașev B,C,E,G,V//6 că]carele B,C,E,G,V/ eșisă B,C/ de au B,C//7 munteli C/ înnapoi în Țara Unguriască și s-au dus agiutoriu B,C,E,G,V// 8 *lipsește* ce au rămas B/ Numai vreo doao sute de nemți de straje au rămas la Comănești pe Trotuș E/ vreo doao sute de nemți B,C,E,V/ *lipsește* oaste B,C,D,E,G,V/ straje B,C/ Comănești B,C, Comănești pe Trotuș G// 9 iară céialalți C/ s-au și dus G// 10 nemică B,C/ înprotiva B,C// 11 Deci]Iar B,E,G, Iară C,V/ gheneralul B,C/ gheneralul cel mare, Valis, de la Sibiiu E,G/ Valeisu V/ văzind B,C/ și s-au]de au C,E,G,V, de s-au B// 11-14 Spun pentru acel ghinărar Valis că dacă au văzut că n-au isprăvit nimică asupra turcilor, de frica înpăratului nemțăscu M,P// 12 înprăștiiat B,C/ oaste B,C/ pin$^{1-2}$ B,C,E,V/ *repetă* pin Moldova C/ Munteniască B,C//13 și n-au putut]neputînd B,C,E,G,V/ nemică B,C/ la Vidin, la cetaté D/ la cetate la Vidin să o ia, așia să auziia atuncea, că ori de ciudă E,G/ să-l ia ⟨iai B⟩, așia să auziia ⟨atuncea B⟩ că, ori de ciudă B,C,V//14 rușiné C/ înpăratului B,C/au]să fie E,G//15otravă B,C/sîngur de au murit B,C,E,G,V/*lipsește* singuru M,P// 16 *ante* Mai: 40 B,E,G, 53 D, 65 4, 113 M, *lipsește* C,P/ ispititu-s-au B,C/ doi soltani cu tătarî B,C,E,G,V// 16-17 să margă prin ⟨din C,V⟩ Țara Munteniască, preste munte în Țara Unguriască. Iar nemții s-au păzit bine B,C,E,G, V// 16-1 Turcii și cu doi soltani s-au mai ispitit să me⟨a⟩rgă presti munți asupra nemților. Și după ce-au întrat în munți, nemții s-au purtat într-alt chip; că li-au ținut cale dinainti și dinapoi. M,P// 18 într-alt féliu, mai bine D/ *lipsește* într-alt fel B,C, E,G,V/ după B,C/ *după* munte *ad.* turcii și cu tătarîi C,E,G,V, turcii și tătarîi iar nemții D//

ținut cale și dinainte și dinapoi. Ș-au perit un soltan și cu tătarîi mai toți; numai unul au scăpat, pre cu puținî tătari.

N-apucînd a întra în munte, la Cîmpina, s-au întorsu înapoi prădînd și ardzînd. Ș-au lovit pren București, fiind domnul în scaun; ș-au prădat tîrgul tot, cu mănăstiri cu tot, ș-au găsît mulțime de averé. Și domnul n-au putut să isprăvască nimic, să nu-i las⟨ă⟩ să prade. Ce-u găsit a boerilor pribegi și nepribegi și a negutitori pin hanuri, tot au luat.

Acest războí au fost mai pre urmă, la let 7246⟨=1737⟩, la noemvrii.

Să lăsăm acmu Țara Munteniască, di om scri-o înainte la rîndul său. /

f.454 Grigoriie-vodă, ședzînd cu tabăra la Gălata și întălegînd că s-au dus nemții cei mulțî și au rămas numai 500 nemțî la Com⟨ă⟩nești de straj⟨ă⟩, și vădzînd că s⟨ă⟩ gătiadză tătarii și cu turci⟨i⟩ de la ordie viziriului să margă la dînșii, au scris la viziriul să nu margă nici turci, nici tătari, să strîci țara. Puținei, ce au rămas de straj⟨ă⟩, a triimite o⟨a⟩ste lui și i-a goni.

1 calea B/ *după* calea *ad.* nemții E,G/ dinnainte B,C/ dinnapoi ⟨dennapoi C⟩ de i-au încungiurat. Și au B,C,E,G,V//2 tătarîi lui B,C,E,G, V/ numai unul]iară ⟨iar C⟩ un soltan B,C,E,G,V, numai un soltan D// 1-8 Și au perit un soltan și ⟨cu P⟩ mulțimi de tătar⟨î⟩. Iar un soltan și cu tatarîi săi nu apucasă să întri în munți, și dacă au auzit ⟨văzut P⟩ ci au pățit ⟨pătimit P⟩ ciialalți tatarî în munți s-au întors și au prădat și au robit ⟨rău M⟩ Țara Munteniască. Prădat-au și Bucureștii, fiind domnul în scaun. Și nimică n-au putut folosi M,P// 2 *lipsește* pre B,C,E,G,V/ puținiei B, puținei C,E,G,V/ tătarî B,C// 4 Neapucînd să între în munte și s-au întorsu de la Cîmpina prădînd B,C,E,G,V/ s-au]și s-au D// 5 arzind B, arzindu C/ Și au B,C/ prin B,C/ *după* București *ad.* și așa să auziia că au făcut multă stricăciune ⟨stricăciuné C⟩ B,C,E,G,V//6 domnul Costantin-vodăD // 6-14 *lipsește* fiind domnul... înainte la rîndul său. B,C,E,G,V//7 Și domnul Costantin-vodă D// 8-14 *lipsește* să nu-i las⟨ă⟩... înainte la rîndul său. M,P//9 pribegi și a celor nepribégi D// 11 la let]în anul D// 13 Să lăsăm]Lăsînd D/di om]vom D/scrie D// 15 *ante* Iară Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă: 41 B,E,G, 54 C, 66 V, *ante* Grigorie: 54 D, *ante* Viziriul: 114 M, *lipsește* P/ șezind la Gălata cu oastea ⟨oaste B⟩ și înțălegînd B,C, E,G,V// 15-20 Viziriul au gătit un soltan cu turci și tătar⟨î⟩ să miargă la Comănești asupra acelor 500 nemți ci rămăsăsi acolo de strajă. Grigori voevoda au înțăles și au scris la viziriul să nu triimiață nici turci, nici tatar⟨î⟩, ca să nu mai strici țara. M, P// 16 mulți C]mai mulți B,E,G/ *după* mulți *ad.* de pre supt munte în Țara Unguriască B,E,G, în Țara Unguriască C,V// 16-17 și au rămas numai ca vreo doao sute de nemți de straje ⟨la Comănești pe Trotuș E,G⟩ și văzind B,C,E,G,V//17 să B,C/ să gătescu D//18 să gătesc turcii și cu tătarîi G/ tătarîi B,C/ *lipsește* cu C/ ordiia B,C/ veziriului B//19 dînșii]nemți B,C,E,G,V/ au scris Grigorii-vodă D/ veziriul B//20 tătarî B,C/ să nu strice ⟨stricie B⟩ B,C,E,G,V/ Că puținiei nemți B,C,D,E,G,V// 20-21 Că pre acei puțini nemți ci au rămas la Comănești a trimeti ⟨a triimeti P⟩ oaste lui și i-a răsipi M,P//20 straje B,C//21 oaste de a ⟨ai E,G⟩ lui B,C,E G V//

Deci viziriul îndat-i-au și poprit să nu margă. Că era de la Gălați pîn' la Bîrladu tot tătari, cu 2 soltani, di-au șădzut toat⟨ă⟩ vara di-au mîncatu pre beții oameni, di-au rămas numai cu sufletele. Deci Grigoriie-vodă au ales din o⟨a⟩ste lui ca la 1.500 slujitori turci, lipcani, moldoveni și 2 stiaguri de căzaci ș-au triimis pre Costandin hatmanul, fratele chiurci-bașii, și pre Toader Pălade spătariul să margă
f. 454v pre la gura / Oituzului și la Com⟨ă⟩nești, să astupe poticile și s⟨ă⟩ strîci pălăncile ce li făcus⟨ă⟩ nemții.

Și mărgînd acolo la Com⟨ă⟩niești, numai au și dat peste celi cinsute nemți ce răm⟨ă⟩sias⟨ă⟩ de straj⟨ă⟩.

De merat lucru ĭasté cum au dat Dumnădzău o spaimă nemților, cît n-au putut să stea la războiu. Că cum s-au tîmpinat și au discălecat căzacii di-au slobodzit focul ș-au picat vo 3, 4 nemți, s-au și spăriet nemții ș-au plecat fuga și n-au apucat să sloboad⟨ă⟩ focul. Ș-au și-ntrat turcii cu moldovenii într-înșii ș-au prinsu ca vo 30, vii cu morții. Ș-au perit și colonelul cari ĭera pre o⟨a⟩ste nemțiască mai mari.

Și iarăși au dat Dumn⟨ă⟩dzău fric⟨ă⟩ moldovenilor și turcilor, că nu i-au gonit mult, temîndu-s⟨ă⟩ să nu fie o⟨a⟩ste supus⟨ă⟩, să fie vicleșug; că nu ar hi mai scăpat nici unul. Iar nemții tot gînde că-i gonesc; că cum au agiunsu la pălancă, cum ș-au lăsat pușcile și caii și 2 sacaluși și 2 căruță iarbă, ș-au fugit care încotro au putut pren munte, pe gios. Ș-a trie dzi au început a eși cîte unul; și vădzînd că nu-s nime, ș-au luat pușcile și ce au avut ș-au trecut muntele, dincotro vinis⟨ă⟩, înapoi. /

---

1 Decii B,C,D,V, *lipsește* M,P/ *ante* Decii: 55 D, 67 V/ veziriul B/ *lipsește* indat⟨ă⟩ C,E/ *lipsește* și M,P/ au și oprit ⟨poprit D⟩ pe turci și pre tătarî să nu margă B,C, D,E,G,V// 1-2 Că di la Galați și pînă la Bîrlad ⟨Brăila M⟩ era tot M,P// 2 pînă B,C/ Bîrlad B,C/ tătarî B,C/ doi B,C/ de au șezutu ⟨șezut C⟩ B,C// 3 toată B,C/ de au mîncat B,C/ bieții B/ și toată vara au șăzut de au mîncat di la ticăloșii moldoveni, di rămăsăsă M, P//4 de rămăsésĭe B,C,E,V, de rămăsés⟨e⟩ oamenii G/ sufletile B,C/ Deci]Iară B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/ *ante* Iară: 42 B,E,G, 55 C, 68 V, 116 M, *lipsește* D,P/ Grigorie B, Grigorii C//5 oastea B,C/ lui]sa M, *lipsește* P/ *lipsește* ca la M, P/ *lipsește* turci, lipcani, moldoveni și M,P// 5-8 o miĭe și cinci sute de slujitori moldovéni și doao stiaguri de cazaci cu turci și cu lipcani și au trimis ⟨triimis C⟩ cu oastea ⟨oaste B⟩ pre Costantin hatmanu grecul Ipsilanti și pre Toader Pălădie ⟨Păladii C⟩ spăt⟨ariul⟩ ⟨vel-spatar B,E,G, V⟩ de au mărsu pre Oituz și la Comănești pe Trotuș să astupe B,C,E,G, V// 6 *lipsește* de M,P/ hatmanul grecul D//7 fratele lui chiurci-bașĭa D,M,P/ *lipsește* spătariul M,P/ *lipsește* pre M,P// 8 la Comănești pe Trotuș D// 9 strice B,C/ le făcusă B,C// 10 mergînd B,C/ Comănești B,C, Comănești pe Trotuș E,G/ numai ce B,D,E,G,V//11 preste acĭei B,E,G,V/ aceli D/ Și numai cît au sosit la Comănești au și dat preste aceli ⟨acei M⟩ M,P// 10-11 numai ce li-au și eșit înnainte acei puținei nemți, ca vreo doao sute și cinzăci de nemți ce rămăsésĭe de straje, care mai sus s-au scris C/ doao sute ⟨puțini 200 G⟩ de nemți ce rămăsésĭe de straje cari ⟨pentru carii E,G⟩ mai sus s-au scris B,E,G,V/ *lipsește* ce răm⟨ă⟩sias⟨ă⟩ de straj⟨ă⟩ M,P// 12 Și de mirat ⟨mierat B⟩ B,C,D,E,G,V/ ĭasté]era B,C, D,E,G,V/ Dumnezeu B,C// 12-16 Triimes-au Dumnezău o frică asupra acelor nemți di n-au putut să stei nimică la războiu. Ci cum au discălecat cazacii ⟨și P⟩ au dat foc intr-înșii, și numai cît au căzut 5 nemți, îndată au și plecat fuga. M,P// 14-15 s-au timpinat ⟨întîmpinat E,G⟩ cu căzacii și au ⟨au și C⟩ slobozit focul și au căzut din oastea ⟨oaste B⟩ nemțască vreo doi, trii nemți și s-au și spăriĭat ceĭalalți ⟨iară ceialalți nemți s-au și spăriĭat C,V⟩ și au plecat B,C,E,G,V// 15 picat]pisat A/ au picat, au căzut D// 16 *după* apucat *ad.* nemții G/ *lipsește* nemții E/ *lipsește* și n-au apucat să sloboad⟨ă⟩ focul M,P// 17 cu]și cu D, și M,P/ prins-au 30 nemți vii M,P// 16-2 Și au și întrat turcii și cu moldovénii într-înșii cu sabiili goali și au perit vreo cincisprăzéce, vreo șeasĭesprăzéci nemți și au prinsu și vii vreo patrusprăzéci nemți. Și au perit și colonelul careli era pre oaste, nemțască mai mare. B, Și s-au și slobozit turcii și cu moldovénii de au întrat într-înșii ⟨cu sabiile a-i tăĭa E,G⟩ și au perit vreo cinspreci ⟨*lipsește* cinspreci E,G⟩ , șasesprăzéci ⟨nemți E,G⟩ și au prinsu și vii vreo patrusprăzéci nemți ⟨*lipsește* nemți E,G⟩. Și au perit și colonelul ⟨Și au și plecat fuga nemții; și turcii și moldovénii au început a-i goni și agiungîndu pre colonel E,G⟩ careli era preste oaste nemțască mai mare. C,E,G/ moldovénii și au perit vro șeasĭesprăzéce nemți și au prinsu și vro patrusprăzéce. vii. Și au perit V/ și au prinsu vreo șeasesprăzéce vii și au perit vreo patrusprăzéce. Și au perit și colonelul care era mai mare pre oastea nemțască D// 1 *lipsește* cu morții M,P/ Perit-au M,P/ carile M,P/ carile era mai mare preste nemți M,P// 2 *după* mare *ad.* și luundu-i turcii și moldovénii în goană pre nemți i-au gonit pînă în satul Comănești la apa Trotușului. Și trecînd nemții Trotușul s-au întorsu de au dat toți o dată de au slobozit focul C, înpiedecîndu-să calul au căzut gios, și agiungîndu-l au perit și colonelul și i-au gonit pre nemți pînă în sat în Comănești. Iar nemții după ce au agiunsei în sat au trecut apa Trotușului în céĭa parte și întorcîndu-să de au căutat înnapoi au slobozit focul și iarăș au plecat fuga înnainte. Iar turcii și moldovénii n-au mai trecut apa Trotușului să-i mai goniască E,G// 3 iarăș B]așĭa C,E,G/ Dumnezeu B,C/ frică B,C/ moldovénilor B,C//3-6 Dat-au Dumnezău frică în turci și în moldoveni și n-au gonit mult pre nemți, temîndu-să să nu fii alții mai mulți supuși; și pentru aceĭa în grabă s-au întorsu. Iar nemții M,P// 4 *repetă* și turcilor C/ că]de C/ gonit mai mult, să mai triacă Trotușul după dînșii, temîndu-să să nu fie oaste supusă la pălancă, care nu era pre departe de la Trotuș înnainte, ca să nu le facă vreun vicleșug D/ *după* mult *ad.* pre nemți G/ temîndu-să B/ nu fiĭe B//5 oaste supusă B/ supusă în céĭa parte de Trotuș, să nu le facă vreun vicleșug E/ să fie]să nu le facă vreun B, să le facă vreun G// 4-6 gonit pre mult ce numai pînă la apa Trotușului. Iar nemții după ce au trecut Trotușul, îndată s-au întorsu și au slobozit focul. Iar moldovénii și turcii, temîndu-să să nu fie oaste supusă să facă vreun vicleșug, că n-ar fi mai scăpat, doară, nici unul din nemți. Iar nemții D//5-6 n-ar hi fost mai scăpat doară nici unul ⟨nici un niamțu de poveste C⟩ B,C/ că ar de hi fost trecut apa Trotușului să-i goniască, poate n-ar fi ⟨fost mai E⟩ scăpat nici unul E,G/ n-ar hi fost scăpat doară nici unul V//6 Iar nemții gîndiĭa că-i tot ⟨mai E⟩ gonescu B,C,E,G,V, Iar nemții cei ce scăpasă li păriĭa că tot îi gonescu turcii M, P/ că]și B,C,E,G,M,P//7 cum ș-au]îndată ș-au M, P, au și G/*lipsește* și[2] M,P//7 -8 ș-au lăsat doao pușci mari, sacalușĭe ⟨sacalușe ce avea la palancă C⟩ și doao căruțe cu prah de pușcă ⟨de sineț C,V⟩ care era acolo la pălancă E,G⟩ și caii și au fugit carii încătro B,C,E,G,V// 8 iarbă]prav de sineț D, iarbă de pușcă M,P/ și au fugit pre gios care ⟨carile M⟩ încotro au putut M,P// 9 prin B,C/ pe gios]pedestri G/ Ș-a]Iar M,P/ Și a triĭa zi au eșit din munte, au început C/ *după* unul *ad.* din munte B,E,G,V,M,P//10 și văzind B,C, *lipsește* V/ nu-s]nu-i C,V, nu iaste B,E,G, nu sînt D/ nimé B/ luat nemții D/ mai avut B,E,G//10–11 și dacă au văzut că nu-i gonești nime, ei ș-au luat pușcile și tot ce au avut și s-au dus în țara lor ⟨și au trecut în țara lui M⟩ M,P//11 și au trecut munteli înnapoi în Țara Unguriască, dincătro vinisă ⟨vinisĭe B⟩ B,C,D,E,G,V/ *lipsește* muntele... înapoi M,P//

f. 455 Iar hatmanul cu o⟨a⟩ste, precum mai sus scrii, nici gium⟨ă⟩tate de cias n-au zăbăvit și s-au și-ntorsu înnapoi, fiind grec cu pele de ĭepuri la spate. Au fugit toat⟨ă⟩ noapte, făcîndu-i-să dzuă la Bistriță, negonindu-l nimé, nici vădzînd pre nimé; după cum ĭaste vorba, că nu fac toate muștile m⟨i⟩eré. Că, cînd s-au tîlnit cu o⟨a⟩ste nemțasc⟨ă⟩, tremura de fric⟨ă⟩ și vre să fug⟨ă⟩. Iar turcii, vădzînd că vrea să fugă, au început a-l sudui ș-au scos și sabiele asupra lui, să-l taĭe. Și vădzînd așea, că fac turcii zorbă asupra lui, s-au slobodzit de fric-asupra nemților.

Și s-au tîmplat ace izbînd⟨ă⟩, dup⟨ă⟩ cum scrii mai sus. Numai tîmplîndu-s⟨ă⟩ Toader Pălade spătariul și vădzînd zorbaoa turcilor, el mai mult au început a îndemna o⟨a⟩ste.

Și dup⟨ă⟩ ce au vinit la Eș⟨i⟩ hat⟨manul⟩, i-au scris Grigoriĭe-vodă cărțî la viziriul și l-au triimis cu 10 nemțî vii[i] și cu 17 capete morțî. Și cu ace puțin-izbînd⟨ă⟩ ș-au mai tocmit triaba, că era să pitriac⟨ă⟩ și el de la Poartă, ca frate-său Manolachi chiurce-bașĭa. /

---

1 *ante* Iară: 43 B,E,G, 56 C,D, 69 V, 119 M, *lipsește* P/ hatmanul grecul B/ hatmanul Costantin grecul Ipsilanti C,E,G/ cu]și cu C/ oaste B,C/ s-au scris mai sus C, mai sus s-au scris D,E,G,V/ nici un ceas n-au zăbăvit B,C,E,G,V// 1-4 Costandin hatmanul, grecul, și cu toată oaste, de frica nemților ⟨de frica nemților și cu toată oaste P⟩ și nime nu-l goniĭa, toată noapte⟨a⟩ au fugit. I s-au făcut zio la apa Bistriții ⟨la Bistriță P⟩. La vreme de bucati au sosit la Roman ⟨Români M⟩ cu toată oaste la dumnealui Theodor Cantacozino, biv-vel-stolnic. M,P// 2 s-au întorsu B,E,G,V/ înnapoi de la Trotuș C// 3 *lipsește* fiind grec cu pele de ĭepuri la spate B,C,E,G,V/ Și au B,C,E,G,V/ toată B,C//4 noaptea C/ și i s-au făcut zio ⟨zioî C⟩ B,C,E,G,V/ *după* Bistriță *ad.* la sat la Roznov C, la Roznov D,E,G//5 văzind B,C// 5-6 *lipsește* după cum... muștile m⟨i⟩eré B,C,E,G,V// 5-14 *lipsește* nici vădzînd pre nimé... au început a îndemna o⟨a⟩ste M,P// 6 Că]Și B,E,G,V/ s-au fost tîlnit B,C,E,G,V// 6-7 oaste ⟨cea B⟩ nemțască i-au fost pre frică și au fost vrînd ⟨vrut G⟩ să fugă B,C,E,G,V//8 văzindu-l B,C,E,G,V/ vrea]va B,C,G/ *lipsește* au început a-l sudui B,C,E,G,V/ au scos sabiile B,C,E,G,V// 9 Iar ⟨hatmanul B,E,G⟩ dacă au văzut că fac turcii B,C,E,G,V// 10 frică B,C// 11 acea izbîndă B,C/ după cum mai sus scriĭe ⟨s-au scris C,E,G⟩ B,C,E,G,V//12 Numai]Numai atuncea D, Și B,C,E,G,V/ tîmplîndu-să atuncea și Toader Păladie ⟨Păladii C⟩ spat⟨ariul⟩ B,C,E,G,V//13 văzind B, C/ mai mult au îndemnat, au început a îndemna oastea D//14 *după* oaste *ad.* asupra nemților de i-au ⟨au C⟩ biruit. B,C,E,G,V// 15 Și]Iară B,E,G, Iar C,V/ după ce⟨cĭe B⟩ au vinit hatmanul ⟨grecul E,G⟩ la Iași, au scris Grigorii B,C,E,G,V// 15-17 Iar di acolo au vinit la Eși cu ace izbîndă. Grigori voevoda au scris la veziriul și l-au triimes pre hatmanul ⟨hatman P⟩ cu zăci nemți vii și cu 16 capete ⟨capitani M⟩ M,P// 16 cărți B,C/ și l-au triimis ⟨au triimis pre hatmanul C⟩ cu patrusprăzéce ⟨patrusprăzéci C, șeasĭesprăzéce D⟩ nemți vii și cu șasesprăzéci ⟨patrusprăzéci D, nemți G⟩ capete morți ⟨capete a nemților care perisă C,V⟩ B,C,D,E,G,V// 17 acĭa ⟨acea C⟩ puțină izbîndă B,C/ ș-au mai tocmit ⟨dires E,G⟩ hatmanul ⟨grecul B,E,G⟩ lucrul. B,C,E,G,V/ ș-au]mai că ș-au M//18 treaba la Poartă M,P/ triaba]lucrul D/ pitriacă B,C]pătimască M,P/ *lipsește* de la Poartă M,P//19 ca și B,C,E,V,M,P/ Manolachiĭe ⟨Manolachie C⟩ chiurci-bașĭa B,C/ *lipsește* chiurce-bașĭa M,P//

f. 455v Tot într-acia vreme mers-au Chipruliul întîi la Niș, unde luas⟨ă⟩ nemții, ș-au încungiurat cetate Nișul. Și n-au putut să sprej⟨i⟩niasc⟨ă⟩ nemții și s-au închinat; c-au fost ca la 5.000—6.000 nemțî cu un ghenăral. Și pre ghenărari și pre nemțî i-au slobodzit cu pace; iar pre raĭa au pus-o tot supt sabii. Că s⟨ă⟩ burzuluis⟨ă⟩ toat⟨ă⟩ creștinătate, de țiine cu nemții: sîrbii, arbănașii și alții ce era prenpregiuru.

Purces-au Chipruliul de acolo asupra nemților ce băte Bosna. Deci nemții nu pute lua Bosna, fiind locurile tari și raia⟨o⟩a încă ține tot cu turcii, nu vre să s⟨ă⟩ de nemților. Numai ce au apucat di-au luat vo 2, 3 cetățî în margine Bosnii, și au și sosit Chipriliul cu o⟨a⟩ste lui agiutori bosnenilor. Și s-au lovit în vo 2, 3 rînduri, ș-au tot can zăticnit pre nemți și nu ș-au putut alegé.

Acestea toate s-au făcut la velet 7245⟨=1737⟩. Iar dup-aceia, la văletul 7246⟨=1737⟩, în luna lui octo⟨m⟩vriĭe, tot într-aciastă toamnă, vădzînd turcii că li-au

---

1 *ante* Tot: 44 B,E,G, 57 C,D, 70 V, 121 M, *lipsește* P/ pre acea vréme B,C,E,G/ Chipruliul ⟨Chiupruliolu C⟩ sarascheriul B,C,V, sarascheriul Chiupruliul D,E,G/ *lipsește* întîi B,C,E,G,V// 1-3 Pașa Chiupriuorul și cu turcii au încungiurat cetate Nișul. Și fiind puțini nemți ⟨într-însa M⟩ i s-au închinat M,P// 2 luasă B,C/ și au B,C/ cetatea B,C// 2-4 Și n-au putut nemții să sprejiniască pre turci și au închinat cetate, că au fost numai cinci, șasĭe mii de nemți C// 3 sprejiniască B/ nemții pre turci B,E,G//4 că au fost numai cinci, șasĭe mii de nemți B,D,E,V/ că au fost puținei nemți numai ca la G//4 *lipsește* c-au fost ca... un ghenăral. M,P//4-5 gheneral[1-2] B,C,E,G,V/ Și]Iar B,C,E,G,V//5 nemți B,C/ slobozit turcii cu pacé B,C,E,G,V/ Deci Chiupruliu ⟨Chiupriuorul M⟩ pre ghinărariul din cetati și pre nemți M,P/iară B//5-6 iar răĭaoa toată au pus-o supt sabie M, P/ i-au pus pre toți supt sabiĭe B,C,E,G,V// 6-8 *lipsește* Că s⟨ă⟩ burzuluis⟨ă⟩... prenpregiuru. M,P//6 s⟨ă⟩ burzuluisă B, să buzurluisă C/ *lipsește* toat⟨ă⟩ B,C,E,G,V//7 creștinătatea B,C/ ținea B,C/ sirbii B,C// 8 prinpregiur B,C// 9 *ante* Purces-au: 58 D, 71 V/Și de acolo au purces B,C,E,G,V/ sarascheriul Chiupruliolu ⟨Chiupruliul D⟩ C,D, Chiupruliolu sarascheriul E,G/ ce]carii D/ bătea B,C// 9-15 Pașa Chiupruliu ⟨Chiupriuorul M⟩ și cu oaste turcĭască s-au dus asupra nemților ci bătĭa Bosna ⟨Boĭan M⟩ întru agiutoriu bosnenilor ⟨boenenilor M⟩. Și în trii rînduri s-au lovit cu nemții, dar nu ș-au putut alege M,P// 10 Decii B,C/ putea B/ luoa B,C] să ĭa V/ locurili B, C// 11 tarile A / raĭaoa B, raiaoa C/ ținea B,C/ nu vrea să să închine la nemți B,C,D// 12 *după* apucat *ad.* nemții B,C,D,E,G,V/ de au B,C/ vreo doao, trii cetăți B,C// 13 marginea B,C/ Chipruliul B, sarascheriul Chiupruliolu⟨Chiupruliul D⟩C,D, Chiupruliolu sarascheriul E,G/ oaste B, oastea C//14 agiutor B, agiutoriu C/bosnénilor B,C/ s-au] i-au E,G/vreo doao trii rînduri B,C/ *după* rînduri *ad.* cu nemții C/ și au B,C//15 zeticnit B,C/ alége B,C//16 Acéste B,C/la velet]în anul B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 45 B, E,G, 58 C, 59 D, 72 V// 16-18 *lipsește* Acestea toate... tot într-aciastă toamnă M,P//17 *lipsește* dup-aceia B,C,E,G,V/ la văletul] în anul B,C,D,E,G,V/ octomvrie B//18 într-acĭa B, întru acea B,E,G/ văzind B,C// 18-4 Viziriul au văzut că lĭ-au mersu can ⟨cami M⟩ binișor cu nemții și au soçotit să margă ⟨și P⟩ să ĭa Voziĭa di la moscali. ⟨Și M⟩ pentru aceĭa au pornit oaste de la Cartal și de la Tighine, că era 5.000 ⟨100.000 P⟩ turci și spahii cu un M,P//

f. 456 mersu ca⟨m⟩ binéșor / spre nemții, că nemții nu făcus⟨ă⟩ gătiré prea bună, în grab-au și pornit o⟨a⟩ste de la Cartal și de la Tighinea, cît-era strînsă, ca la 100.000 de iniceri și de spahii, c-un sarascher și cu Medle Gherie, hanul cel nou, cu toat⟨ă⟩ tăt⟨ă⟩rîme de Bugiag, ca la 60.000 și 2 soltani; mai can cu toat⟨ă⟩ puterea turciască ce era la Cartal. Și pré ap⟨ă⟩, de la Țarigrad, vo 20.000 să margă să ĭa Vozie de la moscali.

Înțălegînd că Mineh fertu-marșalih s-au dipărtat cu oștile moschicești la ernatic, la Perévoloșin, dup⟨ă⟩ ce s-au dus solii de la Nemirova, și ei înțălegînd că-s numai 7.000 moscali și 2.000 căzaci, 9.000 de toat⟨ă⟩ o⟨a⟩ste, au socotit c-or lua-o prea pe lesné; și luînd-o, or treci și or lua și Culburul ș-or treci și-n Crîm asupra celora moscali și or duci și pré hanul cestu nou, pre Medle Ghirie.

Ș-au luat și vo 60, 70 pușci din Tighinea și 400 car⟨ă⟩ moldovenești, di-au dus giabhanaaoa. Și după ce au
f. 456v agiunsu acolo, au început a bate cetate. Ș-au bătut-o / 2 săptămîni și n-au putut-o lua. Și așe⟨a⟩ da turcii feliuri de feliur⟨i⟩ de năvăli strașnici asupra cetățîi, și și mai perea. Spartu-s-au și vo 20 de pușci marĭe, împlîndu-le mai mult preste măsur⟨ă⟩, ca s-agiungă la cetate, și iară pre dînșii îi omorea.

Făcut-au un meșterșug, cu niște săcrii no⟨a⟩pte, ca s⟨ă⟩ să apropii de cetate. Iar moscalii au făcut altu meșterșug, di s-au luminat ca dzua, ș-au îndreptat pușcile de i-au făcut fărîmi.

Făcut-au turcii 2 lagumuri, și s-au strînsu acolo mulțimé să de năval⟨ă⟩. Iar moscalii li-au găsît undé le puses⟨ă⟩ turcii și li-au bătut bine dispre dînșii, ca s⟨ă⟩ de înnapoi spré turci. Ș-au făcut și ei 2 lagumuri, alăturea și cu gauri, din celi turcești, la a lor. Și cînd s-au strînsu mulțime de turci la lagumuri ș-au dat foc, iar lagum⟨u⟩rile au dat înnapoi, și s-au aprinsu și celi moschicești, cît au perit mulțimé de turci. Și atunce au eșit și moscalii cu căzacii afar⟨ă⟩ den cetate ș-au început a tăĭa și ei pre cîți nu îi omorîs⟨ă⟩ lagumul.

Așijderea sculatu-s-au turcii cu zorbà asupra hanului, dzîcînd că gîlciava dispré dînșii s-au început întîi și ei dau
f. 457 năval⟨ă⟩ di per, și tătarîi / nu per, umblă pre de laturi.

---

1 mărsu B,C/ can binișor asupra nemților B,C,E,G,V/ făcusă B,C//2 pre bună B,C] mare G/grabă B,C,E/ oaste B,C//3 și de la Bender de la Tighinea D/ cîtă B,C/ ca la și s-au ⟨și au E⟩ făcut ca la ⟨*lipsește* ca G⟩ B,C,E,G,V/o sută de mii niceari B,C// 4 cu un sarascheriu B,C/și cu]și pre M,P/Medli Gheri B,C// 5 și cu toată tătărîmea din Bugiac B,C,E,G,V/ ca la șasĭezăci de mii de tătarî ⟨mii de oaste B, E,G,V⟩ B,C,E,G,V, *lipsește* M,P/și cu doi soltani B,C,D,E,G,V,M,P//6-7 *lipsește* mai can cu... ce era la Cartal. M,P// 6 toată B,C// 7-8 Și au purces și de la Țarigrad pre apă vreo doaozăci de mii de oaste ca să margă să ĭa ⟨cetatea C,E,G⟩ Voziĭa de la moscali B,C,E,G,V/ Așîjdire și pe apă di la Țarigrad 20.000 turci. M, P// 8 să ĭa cetatea Voziĭa D/ *lipsește* să margă... de la moscali. M,P//9 Înțălegînd turcii C/ Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ depărtat B,C// 9-15 *lipsesc* M,P// 10 ernatec B,C/ Perevoloșina B,C/ după B,C]Iar după D/ce] cĭe B//11 ei]turcii D, *lipsește* B,C,E,G/ că-s]că sînt B,C,D,E,G,V//12 șapte mii de B,C/ doao mii de ⟨moscali de căzaci B⟩ B,C/noao mii B,C/ toată oastea ⟨oaste B⟩ B,C,//13 lésne cetatea Voziĭa D// 13-14 au socotit că vor ⟨or E,V⟩ luoa cetatea Voziĭa pre pe lésne, fiind oaste puțină în cetate ⟨cetaté C⟩; și decii or ⟨vor E,G⟩ tréce ⟨Niprul în céĭa parte C,E,G⟩ și vor luoa și cetate Cîlburul ⟨și or luoa-o și Cîlburul B,V, și vor lua și Cîlburul E,G⟩ și or tréce și în Crîm B,C,E,G,V// 14 și cetatea Cîlburul D/ celoralalți B,C,E,G,V// 15 vor E,G/ duce B,C/ pre B,C/ cestu]cel B,C,D,E,G,/ Medli Gheri B,C,D,E,G,V// 16 Și au B,C/ vreo sașĭezăci ⟨șasezăci C⟩de pușci mari ⟨mari, tunuri E,G⟩ B,C,E,G,V/patru sute de cară B,C,E,G/Luat-au di la Tighine 70 pușci mari și din Moldova 400 cară M,P// 17 de au B,C, dus]adus G/giabhanaca C/acolo la Voziĭa B,C,E,G,V//17-18 Au venit turcii cu tatarîi aproapi de Voziĭa; au bătut-o M,P// 18 cetatea B, C, cetatea Voziĭa D/ *după* cetatea *ad.* ca să o ĭa de la moscali C/ Și o au bătut B,C,E,G,V/doao B,C//19 n-au putut să o ĭa ⟨cetatea C⟩ B,C,E,G,V/ n-au putut lua cetatea Voziĭa D/ așa B,C// 19-20 féliuri[1-2] B,C/ *lipsește* de[2] E,M/ năvăliri B,C,E,G/ strașnicĭe B,C, *lipsește* P/ *repetă* asupra P/ cetății B,C/ Dat-au turcii feliuri de feliuri M,P// 20 și mulți dintr-înșii periĭa D, ce tot ei periĭa, mulțimi M,P/ *lipsește* și și mai perea B,C,E,G,V//

1 Și s-au spart vreo doaozăci B,C,E,G,V/ *după* mari *ad.* turcești B,C,E,G,V,/ umplîndu-le C, pre care umpleîndu-le D, și umplîndu-li V]încărcîndu-le B,E,G// 1-2 Înplut-au ⟨turcii M⟩ pușcile celi mari, mai mult presti măsură. Spartu-s-au doîzăci pușci mari și iară M,P// 2 *după* mult *ad.* decît C/ măsură B,C/ mai mult, pușcile să spărgea și iarăș pre turcii îi omorîĭa V/ să B,C/ iarăși C,E, iarăș B// 4 *ante* Făcut-au turcii: 46 B,E,G, 59 C, 60 D, 73 V, 126 M, *lipsește* P/ Turcii au făcut M, P/ néște B,C/ săcriĭe B, săcrie C/ noaptea C, noapte B/ noaptea, ca să să apropie ⟨apropiĭe C⟩ B,C/ noaptea, ca să să apropie noaptea de D/ cu săcriĭe , ca să să apropii noapte de cetati M,P// 5 Iară B/ alt B,C// 5-6 Făcut-au și moscalii alt meșterșug de s-au luminat noapte ca M,P// 6 de B,C / *după* zioa *ad.* cu făclii de vînt C,V, cu făclii B,E,G/ și au B,C//7 de au făcut fărîme pe ⟨pre C⟩ turcii cĭei ⟨acei C,V⟩ cu săcriele B,C,E,G,V, de au făcut fărîme săcriele acéli cu turci D/ *după* pușcile *ad.* asupra turcilor M,P// 8 *ante* Făcut-au: 61 D/ *ante* Mai făcut-au: 74 V, 128 N/ doao B, și doao C/ lagumuri]legume M,P// 9 dea năvală B, C/ au găsit lagumurile ⟨lagumurili C,D,V⟩ B,C,D,E,G,V/ pusésĭe B,C// 9-10 Moscalii au găsit aceli lĭagumi ⟨legume P⟩ a turcilor și lĭ-au întorsu cătră turci. M,P// 10 despre B,C,E,G/ să B,C/ dea B/ spre B,C// 11 Și au B,C/ ei]moscalii C,D,V/ făcut moscalii doao lagumuri din céli turcești, alăturea și cu gauri B,E,G/ doao B,C/ Făcut-au și moscalii doao M,P/ céli B, céle C// 12 la ale lor G/ *lipsește* Și cînd M,P/ mulțimea C// 12-13 de turci au dat foc legumurilor, iar legumurile M,P//13-14 la lagumuri au și dat înnapoi și s-au aprinsu și lagumurili céle moschicești C,E,G, la lagumuri, atuncea au aprinsu moscalii lagumurili și au și dat înnapoiu și ș-au aprinsu și lagumurile cele moschicești V/ *lipsește* ș-au dat foc, iar lagum⟨u⟩rile B/ au și dat B/ și[1]] și dintr-aceli M,P/ și lagumurili céli moschicești, B/ cît]și E,G, atîta cît M,P/ mulțime B// 15-16 atuncea B,C,/ Eșit-au atunce moscalii și căzacii din cetate și au tăĭat mulțime de turci M,P/ cu] și cu C, și E/ afară din B,C//16 și au B,C/ a-i tăĭa B,E,G,V/ ei]iei B,C/ pre turci pre cîți nu-i omorîsă ⟨omorîsĭe B⟩ lagumurile B,C,E,G,V/ *lipsește* și ei pre... lagumul M,P/ lagumurile D// 17 *lipsește* Așijderea M,P/ Turcii s-au sculat M,P// 18 zicînd B,C/ despre B,E,G/ despre dînșii, despre tătarî C/ dînșii]tătarî D/ei]ĭei B, V, turcii C// 18-19 că toată gîlceava s-au început de la tătar⟨î⟩ și tătarîi fug de la năvală, iar turcii pier M,P// 19 năvală B,C/ de pier B,C/ nu pier, ce umblă B,C,E, G,V/ *lipsește* și tătarîi... de laturi. M, P//

Deci, au luatu hanul pre tătar⟨i⟩ împreun⟨ă⟩ cu turcii, și carăle celi moldovenești li-au împlut de stuh ș-au început a puné pre moldoveni de împingea carăli; și turcii cu tătarîi dup⟨ă⟩ dînșii cu pușcilé, ca s-apropie de cetate, să bată cetate. Iar moscalii așe au începutu a-i împroșca den cetate, și au eșit și afar⟨ă⟩, și așea au dat o năval⟨ă⟩ turcilor, cît au perit mulțime, și au luat și o sam⟨ă⟩ de pușci.

Așijdere era o zămculiță de laturi de cetate, și șidea niște moscali. Ș-au îngropat și moscalii un lagum acolo și s-au făcut a fugi spre cetate. Iar turcii au și-ntrat într-ace zămculiță ș-au găsît lagum⟨ul⟩ și l-au scos.

Moscalii, vădzînd că au găsît turcii lagumul și l-au scos, au și îndreptat pușcilé în zămculiță a bate. Și au perit și acolo mulțimé de turci; și cîțî n-au perit li-au căutat a eși, că nu pute să șad⟨ă⟩, că-i împroșca den cetate.

Așij⟨de⟩rea vinit-au turci⟨i⟩ cu vas⟨ă⟩ pré ap⟨ă⟩, și moscalii încă ave vas⟨ă⟩. Ce nu li-au sporit turcilor nici cu acel fel. Că cum au fost dîndu moscalii din tunuri de

1 Decii B,C/ *ante* Decii: 60 C, 75 V/ luat B,C/ tătarî și înpreună B,C,E,G,V// 1-3 Hanul ⟨au luat M⟩ pre tătar⟨î⟩ și pre turci. Înplut-au de stuf carăle celi moldovinești. Pus-au pre moldoveni de înpinge carăle M,P// 2 céle B,C/ umplut B,C/ și au B,C// 3 pune B,C/ moldovéni B/ înpingea carăle B,C/ și] iar M,P/ cu]și cu M,P// 4 după B]mergea după C,D/ pușcile B,C/ ca]vrînd M,P/ să B,C/ cetaté C/ ⟨ca D⟩ să bată cetatea B,C,D] să o ĭa M,P, *lipsește* V//5 Iară C/ așĭa B, așa C/ început B/ înproșca B,C/ din B,E/ din cetate pre turcii C// 5-7 Început-au moscalii a-i înproșca din pușci și ⟨ce P⟩ au ĭeșit și afară din cetati. Și atîta năvală au dat cît au perit mulțime de turci și lĭ-au luat și cîtiva pușci M,P// 6 afară B, afară din cetate C/ așa B,C/ au] li-au C/ năvală B,C// 7 mulțime de turci B,C,D,E,G,V/ samă B,C/ *după* pușci *ad.* moscali de la turci B,C,E,G,V// 8 *lipsește* Așijdere M,P/ *ante* Așijderea: 47 B,E,G, 61 C, 63 D, 76 V, 134 M, *lipsește* P/ cetaté C/ De laturi de cetati era o zămculiță M, P/ *lipsește* și șidea niște moscali M,P// 9 néște ⟨niște C⟩ moscali puținĭei B,C,E,G, V/ Și au B,C/ Și moscalii ci era acolo au îngropat un liagum M,P/ *lipsește* și[2] C,V/ *lipsește* și moscalii B,E,G// 10 spre]presti M/ *după* cetate *ad.* și au eșit afară din zămculiță B,C,E,G,V/ *lipsește* Iar M,P/ întrat B,C/ într-acĭa B, întru acea C// 11 și au găsit lagumul moscalilor și l-au scos B,C,E,G,V, și găsind legumul l-au scos M,P// 12 Iar moscalii B,C,E,G,V,M,P/ văzind B,C/ *lipsește* vădzînd... l-au scos M, P/ găsit B, C/ lagumul lor B,C,E,G,V/ *lipsește* și l-au scos B,C,E,G,V// 13 pușcile B,C/ în]întru ace M,P/ a o bate B,C,E,G,V, *ad. marginal* A, *lipsește* M,P// 14 mulți turci B,C,E,G, V/cîți B,C //14-16 *lipsește* și cîți n-au perit... den cetate M,P// 15 *după* eși *ad.* din zămculiță B,C,E,G,V/ putea să șadă B,C/ înproșca B, înproșca tare V, înproșca foarte tare C/din B,C//17 Așijderea B,C, *lipsește* M,P/*ante* Așijderea: 48 B,E,G, 64 D, 77 V, 139 M, *lipsește* C,P/venit-au B/cu cîtiva vasă M,P/vasă pre apă B,C/ap⟨ă⟩]mare M, P//18 *lipsește* și M,P/ avea B,C/vase C, vasĭe B/ave cîtiva vasă pre apă M,P/Ce turcilor nu li-au sporit nici cu un féliu B,C,E,G,V, *lipsește* M,P//19 féliu de meșterșug D/dînd B,C/din tunuri, din pușcile céle mari D/di pe apă ori din B,C//19-3 Început-au moscalii din vasă și din cetati a slobozi pușci mari în vasăle lor; și pre cari cum îl nimerĭa, îndată să și afunda, atîta cît n-au rămas nici un vas turcescu. Iar din vasăle moschicești nici măcar unul nu s-au primejduit M,P//

pe ap⟨ă⟩ or den cetate, să și afunda vas⟨ă⟩le turcești, de s-înneca, cît n-au rămas nici unul, iar moschicesc nici s-au betejit. /

f. 457^{v} Mai pre urmă iarăș s-au rădicat turcii cu năval-asupra cetățîi, vădzînd că au eșit o sam⟨ă⟩ de moscali din cetate. Și s-au și pornit turcii asupra moscalilor să-i ĭa în unghi⟨i⟩. Iar moscalii s-au făcut a fugi asupra vasilor și au lăsat poarta cetățîi dișchisă. Iar turcii, cum au vădzut po⟨a⟩rta cetățîi deșchisă, au lăsat pre moscali di-a-i mai goniré ș-au și-nceput a întra în cetate.

Și i-au lăsat di-au întrat vo 4.000—5.000 și au slobodzit porțile cetățîi di i-au închis. Și așe moscalii den cetate, fiind supuș, au și-nceput a lie da foc și din frunte și din coad⟨ă⟩, și den dos a le da bombi, pîn-i-au potopit pre toți. Da să de înnapoii, porțile cetățîi era închis⟨e⟩. Și cîți n-au perit, i-au luat pre toți de grumadzî.

Iar turcii cei ce rămăses-afară, de n-apucas-a întra în cetate, i-au și aruncatu lagumul. Atunce moscalii cei

1 *ad. marginal* ori din cetate D/ cetaté C/ vasele B/ vasele turcești să afunda de să înneca C// 2 să B/ iar din vasele moschicești nici unul nu s-au înnecat ⟨afundat D⟩ B,C,D,E, G,V// 4 *ante* Mai: 65 D, 137 M/ Mai pre urmă s-au sculat turcii cu mare năvală B, C,E,G,V// 4-6 Turcii iarăș au dat mare năvală asupra cetății; și văzînd că au eșit din cetati cîțiva moscali, s-au și pornit asupra lor să-i ĭa în unghii ⟨în guri P⟩ M,P// 5 cetății B,C/ văzînd B, C/ samă B,C// 6 Și]Așĭa B,E,G,V, Și așa C/ *lipsește* și B,C,E,G,V// 7 *lipsește* Iar M,P/ Moscalii ș-au ⟨au P⟩ lăsat poarta cetății dișchisă și s-au făcut a fugi asupra vasilor lor. M,P/ vasălor B,C// 8 cetății B,C/ deșchisă B,C/ *lipsește* Iar M,P cum]dacă M,P//9 *lipsește* cetății M,P/ poarta cetății B,C/ au și lăsat B,C,E,G,V/ de a ⟨a-i C⟩ mai B,C/di a gonire pre moscalii cei dinafară și au și început M,P// 10 și au și⟨și au C⟩ alergat la cetate ⟨cetaté C⟩ și au început a întra pe⟨pre C⟩ poarta cetății în cetate B, C,E,G,V// 11 lăsat moscalii D/ patru, cinci mii de turci și au și slobozit moscalii D// 11-15 Iar moscalii i-au ⟨au C⟩ lăsat de au întrat în cetate ⟨cetaté C⟩ ca vreo ⟨vro B⟩ cinci, șase ⟨șasĭe C⟩ sute și au și slobodzit porțile cetății de i-au închis pre turci în cetate ⟨în cetate pre turci C,V⟩. Și așa, moscalii, fiind supuși în cetate, au și început a slobozi focul în turci și din frunte și din coadă și au început ⟨și au și început C⟩ a arunca și bombe ⟨cu bombe C⟩, pînă ⟨pînă ce G⟩ i-au potopit de tot pre turci, pre toți. Că vrea să dea B,C,E,G,V/ Moscalii cei din cetati au lăsat di au întrat în cetati 5.000 turci și îndată au închis porțile cetății. Moscalii au dat foc turcilor din frunti și din coadă; iar din dos bonbi. Și pre toți cîți întrasă în cetati i-au potopit M,P// 12 închis pre turci în cetaté D/ den]cei din D// 15-16 *lipsește* Da să de înnapoii... de grumadzî. M,P// 15 Da] Și vreaD/ înnapoi și B,C,D,E,V/ înnapoi să iase pe poartă și porțile G/ cetății B,C/ închisă B]încuiate C// 16 cîți turci C/ grumazi B,C// 17 *lipsește* Iar M,P/ *ante* Iar ⟨Iară C⟩: 49 B,E,G, 62 C, 66 D, 79 V, 140 M, *lipsește* P/ rămășésĭe B,C/ nu apucasă să între B,C,E,G,V// 17-7 Pre turcii cîți nu apucasă a întra în cetati, au început a-i rădica legumurile, asupra a cărora au năvălit și moscalii cei ce rămăsăsi afară. Și pre mulți turci au omorît. Turcii începusă a să lipi de zidiul cetății. Iar moscalii cei de prin vasă i-au înproșcat din pușci și nu pute turcii să să mistuiască necăiure. Și au perit turci 40.000 ⟨40.000 turci P⟩ M,P// 18 aruncat B,C/ Atuncea C, Atuncĭa B//

di-afar⟨ă⟩, ce s⟨ă⟩ făcus-a fugi spre vas⟨ă⟩, s-au și-ntorsu înnapoi între-înșii a-i omor⟨î⟩ cîțî scăpas⟨ă⟩ de lagum, Așijderea și moscalîi di pré ap⟨ă⟩ au prins a-i împroșca, cari s-apucas-a s⟨ă⟩ lipi de zidiul cetățîi, că nu pute să s⟨ă⟩ mistuiasc⟨ă⟩ nici într-o parte. Ș-au început moscalii a-i bate și di pe ap⟨ă⟩, cît i-au potopit, ca la 30.000—40.000 de turci. /

f. 458 Iar în scurtă vreme au și sosit veste de la soltanul la sarascheriul, caré soltan era între⟨Nipru și⟩Buh de straj⟨ă⟩, cum că vin de la Minih agiutori cetățîi pre mulți moscali pre ap⟨ă⟩, di s-au făcut spaimă în o⟨a⟩ste turciască. Cîțî răm⟨ă⟩ses⟨ă⟩ vii, neperiți, au și fugit preste noapte ș-au lăsat cetate. 3,4 dzilé di-ar fi mai zăbăvit turcii prïe loc, nici unul nu vrea scăpa. Că au și dat Dumnădzău un vicol, că, cum era gium⟨ă⟩tate răniți, așe dzîc că-ntr-acel cîmpu 4 părțî ar hi perit și una di-ar fi scăpat, bini.

Fostu-s-au cerșut căzacii să-i las⟨ă⟩ călări, audzind că vin turci⟨i⟩ la Vozie; și Minih n-au vrut să-i las⟨ă⟩,

---

1 dennafară B,C,V, dinnafară E/ să făcusă B,C/ vase B,C/ întorsu B// 2 într-înșii]în turci B,C,E,G,V/ a-i omorî cîți mai scăpase B,C,E,V/ *lipsește* cîți scăpas⟨ă⟩ de lagum G// 3–4 moscalii cei ⟨cïei B⟩ de pre apă au început a-i înproșca pre turci pre carii apucase ⟨apucasă C,V⟩ de să lipisă ⟨carii să lipise G⟩ B,C,E,G,V/ a-i înproșca pre turci pre carii să apucas⟨ă⟩ D// 4 cetății B,C/ că]cît B,C,D,E,G,V/ nu putea B/ să să mistuiască B,C// 5 nici într-un chip, nici întru o parte G/ parté B/ Și au B,C// 6 *după* apă *ad*. și di pe ⟨de pre C⟩ uscat B,C,D,E,G, și di pe uscat pre turci V/ *după* potopit *ad*. de au perit B,C,E,G,V/ *lipsește* la B,C,E,G,V/triizăci, patruzăci de mii de turci și mai bine B,C,E,G,V//7 *după* turci *ad*. au perit atuncea la cetatea Voziïa D// 8 *ante* Iară: 50 B,E,G, 63 C, 67 D, 80 V, 142 M, *lipsește* P/ vrémïe B, vréme C/ véste B,C// 8-12 Soltanul ce era între Buh de strajă și au triimes vești la sarascheriul că vini feldmarșal fon Minih ⟨și P⟩ cu mulți moscali pre uscat și pre apă întru agiutoriu cetății. Făcut-au mari spaimă în oaste turcească, cîți mai rămăsăsi vii ⟨și M⟩ presti noapti au fugit M,P// 9-11 sarascheriul la Voziïa, care ⟨carele E,G⟩ soltanu era de straje între Nipru și între Buh ⟨la Nipru piste Buh V⟩, cum că vin moscali pre mulți pre apă de la Menih feldmarșal întru agiutor cetății. Și așïa s-au făcut B,E,G,V/ sarascher-pașïa, ce era la Voziïa mai mare pre oaste turcească, caré soltan era de straje între Nipru și între Buh, cum că vin moscali pre mulți pre apă de la Menih feldmarșal întru agiutoriu cetății și așa s-au făcut C// 10 Menih feldmarșal D// 11 oastea C, oaste B/ Și cîți G/ Și cîți turci rămăsésïe B/ Și cîți turci ⟨mai E,V⟩ rămăsésïe vii, de nu perisïe C,E,V//12 și au și fugit B,C,D//13 cetatea de a o mai bate B,C,E,G,V/ Iar trii, patru zile B,D,E,G,V, Iar numai vreo trii, patru zile C/ de ar B,C// 13-2 *lipsește* ș-au lăsat cetate... sau tătar. M,P//14 pre locu ⟨*lipsește* pre locu B⟩ pre lîngă cetate, toți ar fi fost perit. Că B,C,E,G,V/ nici unul poate nu ar fi scăpat D/ Că au fost și dat E,G/ Dumnezeu B,C//15 vicol mare și cum era turcii răniți pre giumătate ⟨giumătatïe C⟩, așa zic ⟨așïa să vorbiïa la acea vréme C, așïa să auziïa V⟩ că într-acel ⟨întru acel C⟩ B,C,E,G,V// 16 trii, patru părți, ar fi perit și o parte de ar fi scăpat, bine ar fi fost B,C,E,G,V/ bine ar fi fost D// 17 Cerșutu-s-au căzacii la ⟨Menih E,G⟩ feldmarșal să-i lase pe călărime B,E,G/ Cerșutu-s-au C,V/ lasă C// 18 turcii B,C/ Voziïa B,C/ și n-au vrut feldmarșal să-i lasă, fiind cu oștile la Perevoloșin B,E,G/ și]iar V/ Menih feldmarșal C,D,V/ lasă C//

fiind la Perévoloșin. Și au greșit că nu i-au lăsat, că nici un turcu n-ar fi scăpat, sau tătar.

Deci acel soltan ce era de straji între Buh, vădzînd că turcii fug de la Vozie, slobodzit-au și el ciamburu pre margine Ocrainii leșești, di-au prădat satele. Țîn și ei prieteșugul ca cînii vinere. Ce s-a mai face cu leșii, vreme viitoari va arăta. /

f. 458v Grigorii-vodă, vădzînd că s-au dus nemții din Moldova, scris-au cu ⟨giu⟩rămînt la boerii cei pribegi și la țar⟨ă⟩, cei haini, să să întoarcă înnapoi la locurile sale, să nu poarte nici o grij⟨ă⟩. Și i-au ertat pre toți, numai să nu mai fug⟨ă⟩ și alțîi, ca s⟨ă⟩ è bani.

Deci s-au întorsu toți la locurili sale, și nimic nu li-au făcut. Numai pre Costandin Balșe, avînd măraz pre dînsulu, l-au bătut la talpïe, și l-au slobodzit.

Făcut-au și acestu obicei Grigorie-vodă, de s⟨ă⟩ bat⟨ă⟩ boerii cei mari la talpe, turcești.

Și pre Ștefăniță vornicul Ruset, hiind mai bătrîn, l-au făcut surgun o lun⟨ă⟩ la mănăstiri la Dobrovăț

---

1 fiind cu oștile la Perevoloșina C,V//1-2 Iar de i-ar fi lăsat pre căzaci, nici un turcu sau tătar poate n-ar fi scăpat B,C,E,G,V// 3 Decii acel B,C, *lipsește* M,P/ Soltanul M,P/ straje B,C]între]la B,C,E,G,V/văzind B,C]dacă au văzut M,P// 4 fug turcii B,E,G,M,P/ Voziïa B,C/ au și slobozit M,P/ *lipsește* el M,P/ ciambur C// 5 marginea B,C/ Ucrainii C,E,G/ de au B,C, și au M,P/ *după* satele *ad*. prin Țara Leșască D, zicînd că acéle sate ce le pradă ïei sînt căzăcești V/ Tatarîi țin prieteșugul M,P// 5-6 Că așïa țin ïei prieteșugul, ca lupul cu oaïa și ca cîinele vinere B,V, Că așïa țin ïei priïateșugul ca cîinele vinerea C, Că așïa țin tătarîi prieteșugul cu léșii, ca și lupul cu oaïa și ca cîinele vinerea E,G//6 *lipsește* Ce s-a mai face ... va arăta. B,C,E,G,V, M,P// 8 *ante* Grigorii ⟨Grigorie C⟩: 51 B,E, 65 C, 69 D, 82 V, 146 M, *lipsește* P/ voevoda M/ văzind B,C/ din țară, din Moldova G/ *lipsește* vădzînd... Moldova M,P// 9 au scris cărți la M,P/ giurămînt B,C/ boïarii B/ pribégi B//9-10 pribégi, carii ⟨ceV⟩ pribégisă în Țara Unguriască și la țară, ce era haini C,V/ țară B/ cei[2]] ce era B,E,G// 10-11 la țara ce hainită, în parte nemților, să nu aibă nimi nici o grijă, că pre toți i-au ertat și să-și vii la locurile sale M,P// 10 la locurile sale înnapoi B,C, E,G,V//11 să nu]și să nu B,E,G/ grije B,C/ *după* grijă *ad*. că nu vor avea nici o nevoe G/ *lipsește* numai B,C,E,G,V//12 fugă B,C/ *lipsește* și alții... bani B,C,E,G,V// 11-12 *lipsește* numai să nu... è bani. M,P//13 Decii B,C]Și M,P/locurile B,C/ nemică B,C/ *lipsește* și nimic nu li-au făcut. Numai M, P//14 Costantin Balșe ⟨Balșïe B⟩ medelniceariul ⟨medelnicïariul B⟩ B,C,E,G/ măraz]prepus M,P/ *lipsește* avînd măraz pre dînsulu B,C,E,G// 14-17 *lipsește* Numai pre Costantin... la talpe, turcești. V// 15 la talpe B,C, la talpi turcește M,P/ și apoi B,E,G/ și apoi, ertîndu-l, l-au slobozit C// 16-17 *lipsesc* B,C,E,G,M,P// 18 Și]Iar B,C,E,G, Numai V, *lipsește* M,P/ Ștefănițe B/Rusăt vornicul B,C,V/ Rusăt vornicul de la Mărginéni, de la Bacău, fiindu E,G/ *lipsește* vornicul M,P/ fiind B,C/ *lipsește* hiind mai bătrîn V// 19 l-au făcut surgun la mănăstiré la Dobrovăț o lună de zile și apoi C/ l-au surgunit într-o lună P/ o lună de zile B,D,E,G,V/ mănăstiré B///

ș-apoi l-au adus la Eși și l-au ertat. Și i-au măritat o fat⟨ă⟩ ce ave, cu cheltuiala lui vodă, dup⟨ă⟩ Scarlatachie comisul, ficior Lupului Gavriliți.

Iar pre Răducanul, fiind nepot lui Mihai-vodă și agiunsesă cu cărțî la Grigori-vodă de la nemți, de-i făce știré ce fac nemții și ce-i la sfatul cînd era nemții la casa lui, la Grozești; pentru aceĭa mai mult l-au boerit, de l-au făcut păharnic mare. /

f. 459 Pus-au turcii pre ficiorul lui Racoți anumé, ca s⟨ă⟩ fii crai în Țara Unguriască, și i-au făcut coro⟨a⟩nă de aur, cu diiamanduri de mult preț. Și i-au dat și cinci mii punge bani, să-i fiĭe de cheltuial⟨ă⟩ și să-ș fac⟨ă⟩ o⟨a⟩ste, osăbit de ce i-au rînduit, turci și tătar⟨i⟩.

Și l-au pornitu den Țarigrad, di-au vinit la Brăila di s⟨ă⟩ gătiadză și-ș strînge o⟨a⟩ste. Ispi⟨ti⟩tu-ș-au nărocul, cu 2 soltani și cu turci, di-au triimis în Țara Unguriască, ca s⟨ă⟩ triac⟨ă⟩ pre la Cîmpina, pren Țara Rom⟨â⟩-

1 și apoi B/ și apoi au trimis de l-au adus V/ Iași B,C/ o fată C, și o fată B,E,G// 2-3 ce avea făcînd pomană ⟨*lipsește* făcînd pomană C⟩ cu cheltuiala domniască ⟨a domniii C⟩ a mării-sali lui ⟨a lui C,E,G⟩ Grigorii ⟨Grigorie B⟩-vodă, dîndu-o după Scarlatachiĭe comisul ⟨vtori comis C⟩, ficiorul Lupului Costachi vornicul. B,C,E,G// 1-3 *lipsește* Și i-au măritat... ficior Lupului Gavriliți. V,M,P//2 Grigorii-vodă D// 3 Lupului Costachi vornicul D/ *lipsește* Gavriliți B,C,D,E,G// 4 Iară C, *lipsește* M,P/ Răducanul Racoviță C,D, Radu Racoviță M,P/ *lipsește* fiind M,P/ Mihaiu Racoviță voevoda M,P//4-7 *lipsește* și agiunsesă... mai mult M,P// 5 agiungînd B,C,E,G,V/ cărți B,C/ Grigorii B,C/ *lipsește* de la nemți B, C,E,G,V/ de-i făcĭa ⟨făcea C⟩știré B,C// 6 și ce le iaste sfatul lor ⟨*lipsește* lor D V,⟩B,C,D, E,G,V/ casa]casele G//7 *după* Grozești *ad.* pe ⟨pre C⟩ Oituz B,C,E,G, V/ acéĭa B,C/ l-au boĭarit B,C]l-au cinstit și l-au boerit D/ de]și P, *lipsește* M// 8 l-au făcut vel-paharnic G// 9 *ante* Pus-au: 52 B,E,G, 66 C, 70 D, 83 V, 150 M, *lipsește* P/ Racoții B/ *lipsește* ca C/ să fie C, să fiĭe B// 9-11 Turcii au făcut craiu în Țara Unguriască pre ficiorul lui Racolțu ⟨Racoviță M⟩. Făcutu-i-au ⟨Făcut-au P⟩ și coro⟨a⟩nă scumpă cu diiamanturi M,P// 10 craiu B,C/ *lipsește* de aur D,M,P//11 diiamanturi C/ de mult preț, cu diiamanturi B,E,G/ *lipsește* de mult preț M,P/ prețu C/ Datu-i-au M/ Datu-i-au și 500 pungi P/Și i-au dat și cîteva pungi de bani, o sută și cinzăci ⟨*lipsește* o sută și cinzăci V⟩ să-i fie B,E,G,V// 12 de pungi de bani C,D/ fie C/ cheltuială B,C/ facă oaste B,C// 13 de ce]di cĭe B,C/ orînduit C/ *lipsește* osăbit de... turci și tătar⟨i⟩. M,P/ tătarî B,C// 14 Și decii l-au ⟨s-au E,G⟩ pornit B,C,E,G,V/ din B,C/ de au B,C// 14-15 la Brăila și ș-au strînsu oaste și s-au gătit. B,C,E,G,V// 14-17 Datu-ĭ-au turci și tatari ⟨tătarî, turci P⟩ de la Brăila. Luat-au și doi ⟨și de la P⟩ soltani și așa au purces de la Brăila să trĭacă prin Țara Munteniască, pre la Cîmpina, și să întri ⟨treacă P⟩ în Țara Unguriască M,P// 15 di s⟨ă⟩ gătiadză]și au început a să găti D/ Ispititu-ș-au nărocul să margă în Țara Unguriască cu doi soltani E,G// 15-17 Ispititu-ș-au nărocul să margă în Țara Unguriască cu doi soltani și cu turci ⟨soltani, cu tătarî și cu turci C⟩ de au triimis în Țara Unguriască ca să dezbată Țara Unguriască de supt înpărățiĭa Niamțului și să fie el craiu în Țara Unguriască. Și au vrut să triacă pre la B,C// 17 prin Țara Munteniască B,C,E,G//

niasc⟨ă⟩. Ce nu i-au slujit nărocul ciastă dat⟨ă⟩, c-au pățît rău, precum scrie mai sus patima lor.

Împăratul nemțesc, înțălegînd de Racoții, au strînsu toate cape⟨te⟩le celi de frunte, boeri ungurești, di i-au dus pre toți la Beci, di-i ține acolo de le dăde toate ce li trebuesc. Ce s-a mai alege, vreme viitoare va arăta.

Deci înțălegînd Poarta turciască di ce s-au lucrat la Vozie, trimis-au di-au luat pre viziriul la Țarigrad, la sfat, nu numai pre viziriul, ce și pi toatele cape⟨te⟩le

f. 459v celi turcești, pre toate unde / era. La ce va arăta, vreme viitoaré va arăta.

Aceste toate s-au făcut într-aceşti 2 ⟨ani⟩ a domnii lui Grigoriĭe-vodă, pîn' la vălet 7246⟨=1737⟩ la istovul lui noemvriĭe.

Dup-acestea, așăzîndu-s⟨ă⟩ Grigorie-vodă în scaun în Eși să ĭernedză, dup⟨ă⟩ cum s-au scris mai sus, pus-au în Eș⟨i⟩ și 4 stiaguri de turci și cu 4 de lipcani, stiaguri să ernedză cu dînsul în Eș⟨i⟩, necredzînd pre moldoveni.

1 nărocul întru această dată D/ norocul G,P/ *lipsește* ciastă dat⟨ă⟩ B,C,E,G,V/ c-au pățît]că au pitrecut B,C,E,G,V//2 precum mai sus s-au scris B,E,G,V/ precum mai sus s-au scris patima lor ce au pățit C//1-2 *lipsește* ciastă dat⟨ă⟩... patima lor. M,P// 3 *ante* Înpăratul nemțăscu: 53 B,E,G, 67 C, 71 D, 84 V/ Rocoție A// 3-5 Că au înțeles înpăratul nemțăscu și au strîns pre toți boĭarii ungurești la Beciu și ficiorul lui Racoță ⟨Racoviță M⟩ au pătimit atunce foarte rău ⟨rău foarti P⟩ M,P// 4 capetile B,C/ céli B, céle C/ pre boĭarii B,V, pre boiarii cei mari ungurești E,G, pre domnii și boiarii cei mari ungurești C, boiarii, domnii cei mari ungurești D/ di]și B,C,E,G,V// 5-6 *lipsește* di-i ține... va arăta. M,P //5 la Beciu B, la Viena, la Beciu, la scaonul înpărătescu C/ de-i ținĭa ⟨ținea C⟩ acolo și ⟨de B⟩ le da toate ce le trebuĭa B,C,E,G,V, de i-au ținut acolo și li-au dat de toate ce li-au trebuit cîtăva vréme D// 6 *lipsește* Ce s-a mai alege... va arăta. B,C,D,E,G,V// 7 Iar ⟨Iară C⟩ Poarta turcească înțălegînd B,C,D,E,G,V/ di cĭe B, di cé C/ Poarta turcĭască au auzit de celi ci M,P// 8 Voziĭa B,C/ triimis-au de au B,C/ pe C/ veziriul B/ *lipsește* la sfat B,C,E,G,V// 8-9 și au triimes dĭ-au adus la Țarigrad pre viziriul și pre toati căpiteniile celi turcești pentru sfatul M,P// 9 nu]și nu B,C,D,E,G,V/ pre toate capetile turcești B,C,E,G,V/ céli mari turcești D// 10-11 pre toți de pre undé era D/ *lipsește* pre toate... viitoaré va arăta. B,C,E,G,V,M,P/ *lipsește* La ce... va arăta. D// 12-13 Acéste toate s-au făcut în anul 7245 și în anul 7246 B,C,E, Acestea toate s-au făcut în anul 7246 G,V// 12-14 *lipsesc* M,P// 13 pînă în anul 7246, pînă la sfîrșitul lui noemvrie D/ *lipsește* la istovul lui noemvriĭe B,C,E,G,V// 15 După D]Iar dupre B, Iară după C,E,G,V/ *ante* Iară: 68 C, 73 D, 86 V, 153 M/ acéste B,C/ așezindu-să B,C/ Grigorii C/ la scaon în Iași B,C,E, în scaon la Iași V, la Iași în scaon G// 15-18 Grigori voevoda s-au așăzat să ernezi în scaun în Iași. Și avînd grijă au pus să ernezi în Eși 4 steaguri turci și 4 stĭaguri lipcani M,P// 16-17 Iași$^{1-2}$ B,C,E,G,V/ *lipsește* să ĭernedză B,C,E,G,V/ după cum C]precum B, E,G/ mai sus s-au scris B,C,E,G,V// 17 patru stiaguri de lipcani și turci să ĭerneze ⟨ĭernéze C⟩ B,C,E,G/ *lipsește* 4 stiaguri de turci și cu V/ 4 stiaguri de lipcani D,V// 18 Iași B,C,E,G,V/ *lipsește* necredzînd pre moldoveni B,C,E,G,V, M,P//

Bogate nievoi și rușini făce turcii beților oameni la Eș⟨i⟩ și la țar⟨ă⟩, pre unde merge. Că lua femei și fete maré și copii, cu sîla, de-ș făce rîs. Și la drumuri îș rîde și prăda pre oameni.

Iar în luna lui dechemvrii, bine nu s-au așădzat în Eș⟨i⟩, și au și scos hîrtii, frunte de 3 ug⟨hi⟩, mijlocul de 2 ug⟨hi⟩, coada de 1 ug⟨hiu⟩, și cîrcimărit tij 5 lei, și car⟨ă⟩ pré țar⟨ă⟩, de căra fîn și lemne la o⟨a⟩ste. Și fîn nu găsiîa pre aproapi, că-l mîncas⟨ă⟩ de cu var⟨ă⟩, ce lua ordzu a cui găsiîa, făr⟨ă⟩ bani.

Și taberi de car⟨ă⟩ duce la Siret, de măcina, că pe
f. 460 aproapi nu era mori. Și lua / boi a cui găsîe, de pe drumuri.

Ș-au început și ciuma a s-ațîța în Eș⟨i⟩. Și au ținutu puțin, vo lun⟨ă⟩, acel omoru.

Oh, oh, oh, sărac⟨ă⟩ Țar⟨ă⟩ Moldovă și Țar⟨ă⟩ Munteniască, cum vă pitreciți și vă dizmerdațî cu aceste supărări, la aceste vremi cumplite, și făr⟨ă⟩ de mil⟨ă⟩ de stă-

1 și făcîa ⟨făcea C⟩ multe răutăți acîei ⟨acei C⟩ turci și lipcani bieților ⟨biîeților B⟩ oameni carii era lăcuitori în Iași. B,C,E,G,V/ *lipsește* și rușini D// 1-3 Turcii mari nevoi și răutăți ⟨răutăți și nevoi P⟩ făce moldovenilor ⟨în Iași M⟩. Și la țară le lua cu dî-a sila fimeile și copii⟨i⟩ și fetile și prin mijlocul drumurilor ⟨drumului P⟩ își făce rîs de dînșii M,P// 3 *lipsește* și copii D// 2-4 *lipsește* și la țar⟨ă⟩... prăda pre oameni. B,C,E,G,V//4 *lipsește* și prăda pre oameni M,P// 5-8 Iară de iarnă, așezindu-să Grigorie-vodă în Iași, scos-au hîrtii și cîrciumărit cîte cinci lei de cîrciumă; și au scos ⟨*lipsește* și au scos V⟩ și cară pe țară B,E,G,V, Scos-au atuncea de iarnă hîrtii și cîrcimărit, cîte cinci lei de cîrcimă; și cară au scos pe țară C// 5-12 Grigori voevoda au scos hîrtii mari ⟨și P⟩ frunte 3 ⟨galbeni P⟩, mijlocul 2, coada 1 ⟨galbîn M⟩. Scos-au și cîrșmăritul, cîti 5 lei de cîrșmă; cară, fîn, lemni, orzu, boi, a cui găsiîa ⟨lua P⟩ și de pe drumuri. Și toati aceste le duce oștilor M,P// 6 ug⟨hi⟩ galbéni D//7 ug⟨hiu⟩]galbîn D/tij]iarăș cîte D/ *după* lei *ad.* de cîrcimă D// 8 de]și E/ lémne B,C/ la oaste în Iași B,C,E,V, la oastea ce era în Iași G/ fîn nu să B,C,E//9 pe aproape B,C/ mîncase oaste de cu vară B,C,E,G,V/ ce]și B,C,E,G,V//10 luoa și B,C,E,G,V/lua fîn și orzu D/ a cui și B,C,E,G,V/ fără de B,C,D,E,G,V// 11 tabere B,C/ cară B,C/ ducîa B, ducea C/ Sirétiu B,C, Siret și la Moldova V// 12 aproape B,C/ nu era mori] nu putea să biruiască morile să macine E,G,V, ce trimitea pe la Sirétiu ⟨și E,G⟩, pe la Moldova de măcina. Și căra fîn de pe la Botășîani ⟨Botășeani C⟩. Și, fiind iarna mare, le era foarte cu greu cărăușilor, că le căzusă ⟨cădzusă C⟩ boii pe drumuri și luoa boi a cui și găsiîa și cară. Și era mare supărarea oamenilor, că să închisésîe drumurile de răul cărăușilor. B,C,E,G,V/ a cui și găsiîa D/ *după* drumuri *ad.* Și să închisésîe drumurile de răul cărăușilor, că le slăbisă și le căzusă boii D// 13 Și au B,C/ a să ațîta B,C/ Iași B,C,E,G,V/ ținut B,C/ Începutu-s-au și omor ⟨de⟩ ciumă în Iași M,P// 14 *autograf Neculce* puțin, vo lun⟨ă⟩ A/ *lipsește* puțin B,C,E,G,V,M,P/ vreo lună de zile B,C,E,G,V, o lună M,P/ acel omor B,C]și mulți au murit M,P// 15-17 *lipsesc* B,C,D,E,G,V// 15 *ante* Oh: 157 M, *lipsește* P/ Oh, săracilor țări Moldova și Munteniască M,P// 16 *lipsește* vă pitreciți și M P/ supărări] disfătări M,P//17 *lipsește* la aceste vremi M,P// 17-r. 6 din p. urm. de la stăpînii noștri greci. Adivărat, noi ț-am poftit ⟨și P⟩ ț-am dorit aceasta, de vremi că nu ne mulțămem cu domni păminteni, nu ne plăce ficiori de boeri păminteni să ne îa fetile noastri. Zicem că moldovenii sînt proști, iar grecii cilibii, isteți și bogați. Și iată ⟨că P⟩ acum la ce-am vinit! M,P//

pînii noștri, cari singuri noi ț-am poftit și ț-am aflatu! Nu ne săturam de domni de țar⟨ă⟩, nici de măritat fetele dup⟨ă⟩ peminteni, ce dzîcem că-s proști și săraci. Și alergați la cei străini, greci, de-i apucaț cari de cari să vă hii gineri, că-s cilibii și bogațî, și le dați moșii și-i puneaț în capul mesîi. Iacă la ce am vinit!

Aceste, adivărat că ni-au făcut cilibii la toate, cu lacrămi pre obraz și cu suspinuri la Dumnădzău strîgînd. Iar altă puteri, făr-a suspina la Dumn⟨ă⟩dzău, n-au rămas.

Ia priviț pré țările megieșilor cum țin pre cei străini! Le dau di mîncat, iar la sfat sau în capul mesîi nu-i pun,
f. 460v nici îi amestecă. Și pentru aceîa trăesc prostimea / lor pîn'acmu necălcat⟨ă⟩. De-ș dau vo fat⟨ă⟩ dup⟨ă⟩ vun străin, pre cu greu; dar moșan nu-i priimăscu, nici la sfat. Și pita ce o mănîncă, cu vărsari de singé și cu multă ostinial⟨ă⟩ și grijă și slujbe, o mîncă streinii prentr-alte țări.

De ce s-au mai lucrat peste iarnă, dé acmu de la noemvrii la vălet 7246⟨=1737⟩. Viziriul, cum au sosît la Țarigrad, l-au și mazîlit, și au pus vizir. Și cum l-au pus vizir, cum au început a rîndui oaste la Hotinu și la Tighine, și pre alții într-alte părțî, și a face mare gătire pen țară. Trecînd la Hotin, și alții în gios de la Tighina și di la Hotin, maré stric⟨ă⟩ciune și pozne făce oamenilor pré unde loviîa. Unii trece pre Bîrlad, unii pre Sîretiu.

Și în Eș⟨i⟩ încă au ernatu 3, 4 mii de turci. Și acește încă destule răutățî făce.

1-16 *lipsesc* D// 1-18 *lipsesc* B,C,E,G,V// 7-9 Că grecii cilibii la atîta nî-au adus, dîam rămas noi moldovenii și muntenii numai cu lacrămile pi obraz. Iar ei nî-au luat moșiile, iar altora și tot ce-au avut M,P// 10-18 *lipsește* Ia priviț... la vălet 7246 M, P// 17 *ante* Di: 75 D/ Di céle ce s-au lucrat piste iarnă de la noemvrie înnainte în anul D// 18 *ante* Iară veziriul ⟨viziriul C⟩: 54 B,E,G, 69 C, 88 V, 158 M, *lipsește* P/sosit B,C// 18-19 Înpăratul au mazilit pre viziriul și au pus ⟨pre P⟩ alt viziriu M,P//19 l-au]cum l-au B,C,E,G,V/ mazilit B,C/ au pus vezir ⟨vizir C⟩ pre altul B,C,D,E,G,V/ *după* pus^2 *ad.* pre acela B,C,D,E,G//20 *după* vezir *ad.* pre acela V/ au]au și B, C,E,G, V// 19-24 Viziriul cel nou au rînduit oști turcești la Hotin, la Tighine și și printr-alti locuri. În Țarigrad au făcut mari gătiri și au și pornit oștile ⟨oști P⟩ la Hotin. Alții viniîa prin ⟨pre P⟩ Bîrlad, alții pre Siret și făce mari stricăciuni și pozni oaminilor. M,P// 20 orîndui C,V/ Hotin C/ la Tighinea B,C, la Bender la Tighinea D//21 și pre alții într-alte părți]și pe într-alte părți C,V, și pe într-alte părți pre undé era cetăți B,E,G/ și au început a face B,C,D,E,V/ gătiré B// 22 Trecînd turcii pin țară la Hotin B,C,E,G,V/ alții B,C// 23 și mari stricăciuni D/ *lipsește* și pozne G// 23-24 de la Hotin în gios la Tighinea ⟨Bender C⟩ și făcîa ⟨făcea C⟩ mari stricăciuni camenilor și pozne pre undé loviîa B,C,E,G,V// 24 Și unii trecîa ⟨trecea C⟩ B,C,E,G,V/ pe^2 B/ unii^2]iar alții B,C,E,G,V/ Sirétiu B,C// 25 Iași B,C,E,G,V/ ernat B,C/ vreo trii, patru mii B,C,E,G,V/ acește]aceîa B, aceiîa C,E,G// 25-26 *lipsesc* M,P// 26 răutăți B,C/ făcîa B, făcea C//

Și era o scumpete maré de pîne și de fînu, cît agiunses⟨ă⟩ f. 461 carul de fîn 4 lei, pre 2 boi. / Și alte nevoi despré domnu: cară, ialoviță, chile, văcărit, și adăoșag peste văcărit cîte un tultu de vită.

Așijdere și în Țara Munteniască, turcii și tătarîi au ernat, și multă prad⟨ă⟩ au făcut trecînd pren țară la Olt, de s⟨ă⟩ băte cu nemții.

Nemțîi și moscalii au șădzut în paci pré la ernatic, pre margine țărîlor lor, făcînd maré gătiré.

Hanul den Bugiac s-au sculat la ghenarie și s-au dus la Crîm, nefiind moscali în Crîm. Și de acolo s-au sculat și au strînsu oaste pre cine au putut, ca la 80.000, amestecaț tătari și turci, și s-au dus în prad⟨ă⟩ la slobodzie, spre Harhov. Și i-au tîlnit moscalii și i-au biruit. Și abe au scăpat hanul cu 4,5 mii de oasté. Și li-au luatu moscalii f. 461ᵛ toț robii ce au luat de la dînșii; / că le stătus⟨ă⟩ caii în ciambur, și i-au tot gonit pîn-în Crîm.

Mihai-vodă era la închisoaré, că-l pîre muntenii să de 7.000 de pungi de bani. Și au șădzut la închisoari 11 luni, și apoi, cădzînd acesta vizir, ce mai sus s-au pomenit, fiindu-i prietin, l-au scos.

Și fiind doamna lui Grigorie-vodă la Țarigrad, cu fiiu-său, Scarlat, au făcut nuntă, și au luatu pré fiica lui Mihai-vodă, cari mai sus s-au pomenit că-i log⟨o⟩dită, la ghenarie, la Bobotiaz⟨ă⟩. Iar Grigorie-vodă au făcut ves⟨e⟩lie pentru fiiu-său o săptămîn⟨ă⟩, împreun⟨ă⟩ cu toț boerii.

Aceste toate s-au făcut pîn' la [în] dzi întîi a lui aprilie, de primăvar⟨ă⟩.

Iar în 31 de dzilé a lui mai, la 4 ceas⟨uri⟩ de dzi, s-au făcutu un cutremur mare, de au cădzut m⟨ă⟩n⟨ă⟩stire Golîe și multe cas⟨ă⟩ și mănăstiri în gios, Răchitoasa și f. 462 altă mănăstiré, la Focșeni. Și s-au cutremuratu / mai bine de 1 lun⟨ă⟩, mai în toate dzileli.

Și s-au și început maré ciumă în Es⟨i⟩, ș-au ținut pîn' despré toamnă omorul, toat⟨ă⟩ vara pîn' la luna lui ⟨dechemvrie⟩.

Iar Grigorie-vodă au eșit afar⟨ă⟩ cu ordie la Socola,

---

1 scumpéte mare B,C/ pîine B,C/ fîn B,C/ agiunsésîe B,C// 1-3 În pîine era marî scumpeti, dar și carul de fîn, cel în ⟨de P⟩ doi boi să vinde cîti patru lei, deosăbit ci pătimiîa țara dispre Grigori voevoda, că le lua cară M,P// 2 carul de fîn cu doi boi cîte patru lei B,C,E,G,V/ despré domnu]era multe pe țară B,C,E,G,V/ despre domnu era D// 3 chile, ialovițe B,C,E,G/ și]și încă și M,P/ preste B,C//4 un tult B,C] 15 parali M,P// 5-7 *lipsește* M,P// 5 Așijderea B,C/ *ante* Așijderea: 55 B,E,G, 76 D, 89 V/ turci B,C/ tătarî B,C/ au ernat turcii și tătarîi G// 6 pradă B, C/ pin B,C,E// 7 să bătea B,C// 8 Iară nemții C/ Iară de iarnă nemții și moscalii B,E,G,V/ șezut B, C/ pace B,C/ pré]pe B,C/ *lipsește* la M,P/ ernatec B,C/ pre²]la M, pînă la P// 9 marginile B,C/ mare B,C// 10 Iar hanul B,C,E,G/ *lipsește* den Bugiac V/ din B,C/ Bugiacu B/ la]în luna lui B,C,D,E,G,V/ Hanul, în luna lui enuarii ⟨ghenar P⟩ au purces din Bugeac și au mersu pre la Crîm M,P// 11 la]în D/nefiind]că fiind P/ *lipsește* nefiind moscali în Crîm B,C,E,G,V// 10-13 Și acolo au strîns oasti turcească și tătărască, 80.000, și s-au dus M,P// 12 pe B,C// 12-13 au putut, cîteva mii de tătarî și de turci B,C,E,G,V// 13 pradă B,C/ la]spre M, către P/ *lipsește* la slobodzie B, C,E,G,V/ spre] către M// 14 *după* Harcov *ad.* în Țara Căzăcească B,C,E,G,V/ *după* moscalii *ad.* pe drum B,C,E,G,V/ abiîa B,C//15 cu vreo patru, cinci mii B,C,E,G,V// 14-17 Întîlnitu-î-au moscalii și i-au biruit. Luatu-lî-au moscalii toți robii ce ⟨ce-i P⟩ luasă de la dînșii și di abiîa au scăpat hanul numai cu 5.000 oasti. Și i-au tot gonit pînă la Crîm. M,P// 15-16 *după* oaste *ad.* de au fugit B,C,E,G,V/ Iar moscalii li-au luat toți robii ce-i luasă tătarîi din Țara Căzăcească, de la dînșii B,C,E,G,V/ ce au fost luat D//16 stătusă tătarîlor B,C,E,G,V /*după* caii *ad.* tătarîlor D//17 gonit moscalii pe tătarî, pînă B,C,E,G,V// 18 *ante* Mihai: 56 B,E,G, 78 D, 90 V, 163 M/ Mihai-vodă pre acîa vrémîe B,V, Mihai-vodă pre acea vréme C,E,G/ *după* vodă *ad.* la Țarigrad D/ că-l ⟨că îl C⟩ pîrîîa B,C/ munténii B,C] boiarii muntenești D/ dea B,C// 18 – r. 6 din p. urm. Mihaiu voevoda era în Țarigrad și au fost la închisoari 11 luni. Iar după ci l-au slobozit ș-au dat fata după Scarlat, ficiorul lui Grigori voevoda. Și pentru aceasta Grigori voevoda mari bucurii și vesălii au făcut M,P//19 7.000 de] cîteva B,C,E,G,V/ *după* bani *ad.* o somă mare B,C,E,G,V/ închisoaré B, închisoare C/ unsprăzéce B,C//

1 cădzînd]fiind B,C,E,G/ vezir B/ vizir acesta C/ pomenit]scris B,C,E,G,V//2 *după* priiatin *ad.* lui Mihai-vodă B,D,E,G/ *după* scos *ad.* de la închisoare B,C,D,E,G,V// 3 Iară la acea ⟨acîa B⟩ vréme fiind și doamna B,C,E,G,V/ Grigorii B,C// 4 Scarlat beizadea ⟨beizade B⟩ B,C,D,E,G,V/ luat B,C/ pre o fiică a lui B,E,G,V, pre o fiică a lui Mihai-vodă, pre domnița Nastasiîa C// 5 care B,C/ pomenit]scris B,C/ că-i]că au fost B,C,E,G,V/ logodită B,C/ logodită, și în luna lui ghenarie ⟨ghenuarie C⟩ au făcut nunta B,C,E,G,V, logodită, și au făcut nunta la ghenarie, după Bobotiază D//6 *lipsește* la Bobotiaz⟨ă⟩ B,C,E,G,V/ Iară B,C, veselie B,C//7 *după* său *ad.* în Iași B, C,E,G,V/ săptămînă B,C/ *lipsește* împreun⟨ă⟩, B,C,E,G/ toți boîarii B,C// 8–9 *lipsesc* B,E,G,V,M,P//10 *lipsește* în D// Iar cînd au fost în luna lui mai în triizăcî și una ⟨în 31 C⟩ de zile, într-o ⟨întru o C⟩ miercuri, la patru ceasuri B,C,E,G,V/ a lui]a lunii lui D// 10-14 În Iași, maiu în 4 zile ⟨dni P⟩, mercuri la 4 ceasuri di zi, fost-au un cutremur foarti strașnic. Căzut-au trula bîsăricii di la mănăstire Golîîa și în gios multi mănăstiri și casă. Mai mult de ⟨decît P⟩ 30 zili, și în toati zilile, însă mai încet, au ținut acest cutremur. M,P// 11 făcut B,C/ cutremur ⟨foarte C⟩ mare și au ținut mai ca ⟨la C⟩ un cifert de ceas acel cutremur și au cădzut în Iași mănăstirea Golîîa B,C,E,G,V// 12 *după* Golîia *ad.* în Iași D/ *lipsește* cas⟨ă⟩ și B,C,E,G,V/ *după* mănăstiri *ad.* au căzut atuncea B,C,E,G,V/ *după* gios *ad.* au căzut D/ jos B//13 alte mănăstiri B,C,D] pre aiure alte mănăstiri E,G/ la Focșani și pre aiurea ⟨aiure B⟩ ⟨*lipsește* și pre aiurea E⟩. Și s-au cutremurat pămîntul în cîteva rînduri și au ținut acel cutremur mai vreo lună de zile, numai s-au cutremurat mai cătinel. B, C,E,G,V/ mai bine de vreo lună de izile, în cîteva rînduri, mai în toate zilele D// 15 mare omor de ciumă D// 15-17 Și s-au început în Iași mare omor de ciumă și au ținut toată vara și toamna, pînă la luna lui ⟨*lipsește* luna lui C⟩ dechemvrie ⟨dechemvriîe C⟩ B,C,E,G,V/ Și după aceîa, îndată, s-au ⟨și P⟩ început mari ciumă în Iași ș-au ținut pînă în toamnă și și la anul toată vara M, P// 16 ș-au ținut toată vara omorul, pînă despre toamnă D/ *lipsește* pîn'la luna lui dechemvrie M,P// 18 *ante* Iară: 71 C, 80 D, 92 V, *lipsesc* B,E,G,M,P/ Grigorii B/ au eșit din Iași la Socola B, C,E,G,V// 18-1 Grigori voevoda, de frica ciumii au eșit cu urdiîa la Socola, în fundul viii, și acolo au șăzut M,P//

în fundul văii, de au şădzut toată vara. Şi începînd şi în ordie a pica cîte un om de cium⟨ă⟩, s-au mutat la Ţuţora, despriĭe toamnă, ca să s⟨ă⟩ mai răcoriasc⟨ă⟩ de boal⟨ă⟩.

Viziriul s-au rădicat cu 300.000 oaste ş-au purces spré Niş, asupra nemţilor. Şi au făcut oaste în 3 părţî. Unii, cu Racoţi, i-au pornitu pré Dunărea în sus, şi cu tătari, de au luatu Ţara Oltului şi alte pălănci ce ĭera pré Dunări. Şi siile să triac-în Ţara Unguriască, şi n-au putut să răzbasc⟨ă⟩ de nemţî; şi s-au apucat a bate cetate Ruşava.

Alţîi şide împrotiva taberii cei maré nemţeşti şi au bătut-o toată vara, şi nu pute s-o dobîndiască. Perea turci⟨i⟩ ca frundza, de pica pré Dunări în gios; şi le aduce f. 462v Dunărea trupurilé pré la Gălaţ⟨i⟩/ şi pré la Smil, şi-i prindea oamenii morţî, de le lua bo⟨a⟩rfili de pre dînşi⟨i⟩. Că fiind Ruşava în ostrov⟨ul⟩ Dunării, da turcii năval⟨ă⟩ taré pré apa Dunării s-o ĭa, şi den cetate pe turcii tot prăvălea, di s-înneca în Dunări. Cîteva mii au peritu, de turci, la această cetate.

---

1 de au şezut acolo toată vara cu corturili ⟨corturile C⟩ cu ordiĭa. Şi au început şi în B,C,E,G,V// 1-2 Apoi începîndu-să omorul şi în urdiĭe, s-au mutat în Ţiţora M,P// 2 ciumă B,C// 2-4 şi decii s-au mutat şi vodă despre toamnă cu urdiĭa la Ţuţora, ca să să mai răcoriască de boală B,C,E,G,V//3-4 *lipseşte* despriĭe toamnă... de boal⟨ă⟩.M, P// 5 *ante* Iară veziriul ⟨Viziriul D⟩: 57 B,E,G, 81 D, 93 V, 165 M, *lipseşte* C,P/ Iară veziriul ⟨viziriul C⟩ s-au rădicat cu mulţimé de oaste ⟨ca V⟩ trii sute de mii şi au B,C,E,G,V/ de oaste D/ spre B// 5-6 Viziriul cu 300.000 oasti au purces asupra nemţilor la Niş M,P// 6 făcut]înpărţit M,P/ oastea C/ trii părţi B,C// 6-9 Pre unii i-au pornit cu Racoţii ⟨Şi i-au pornit pre unii cu Racoţi C⟩ pre Dunăre în sus şi cu tătarî de au luat ⟨cu Racoţii în sus pe Dunăre, cu turcii şi cu tătarî de au luoat G⟩ Ţara Munteniască pre dincolo de Olt ce o fusésĭe luat nemţii de la turci mai înnainte vreme ⟨vréme C, vrémĭe şi o stăpîniĭa V⟩ şi alte pălănci, cetăţui ⟨cetăţi B⟩ ce era pre Dunărea. Şi ⟨să B, E,G⟩ siliĭa să triacă B,C,E,G,V// 6-12 O parti au trimes-o cu Racoţi pre Dunăre în sus şi au luat Ţara Oltului. O parti păziĭa dispre tabăra ce mari, nĭemţască. Iar viziriul cu toată putere s-au apucat să bată cetate Ruşava. Toată vara au bătut-o şi nu putĭa şi ⟨nu o pute P⟩ să o dobîndĭască M, P// 9 să siliĭa D/ răzbască B,C// 10 nemţi B,C/ apucat turcii G/ cetatea C// 11 Iar ⟨Iară C⟩ alţii B,C,D,E,G,V/ şidea B,C/ înprotiva B,C/ ceii mari B,C// 12 au bătut cetatea B,V, au bătut cetatea Ruşava C,D,E,G/ Periĭa turcii, cădea ca frunza D// 12-15 Şi periĭa mulţime ⟨mulţimé C⟩ de turci; pica ca frunza pre Dunărea ⟨Dunăre B⟩, de le ducea Dunărea trupurile ⟨trupurili B⟩ în jos ⟨gios C⟩, pre la Brăila, pre la Gălaţi, pre la Smil şi-i prindea ⟨prinde C⟩ oamenii pre turcii cei morţi B,C,E,G,V// 13 *lipseşte* de pica pré Dunări în gios şi M,P/ Dunăre le aduce M,P// 14 pré[1]] pînă M,P// 14-15 *lipseşte* şi pré la Smil... de pre dînşi⟨i⟩. M,P// 15 de] şi B,C,E,G/ luoa bo⟨a⟩rfeli ⟨hainele C⟩ B,C//16 cetatea Ruşava D,E/ ostrovul B,C,D,E,G,V// 16-19 Şi fiind această cetati în ostrovul Dunării, foarti cu greu lĭ-au fost turcilor şi multi mii au perit. M,P// 16 da]şi dînd B,C,E,G,V//17 tare C, *lipseşte* B,E,G// 17-19 pre apa Dunării, ĭar nemţii în cetate ⟨cetaté C⟩ îi tot prăvăliĭa de să înneca turcii în Dunăre ⟨Dunărea C⟩. Şi cîteva mii de turci au perit atuncea la cetate la Ruşava B,C,E,G,V// 17-18 pre turci îi tot înproşca din puşci de-i prăvăliĭa de s-au înnecat în Dunăre D//

Iar despré toamnă, vădzînd nemţii cei den cetate că agiutori, nemţî nu li mai vini de nicăiuri şi bucatilé li s⟨ă⟩ sfîrşăsc, şi Dunărea înc⟨ă⟩ scăde, şi toată greime turcilor ciartă prenprégiur, s-au închinat cu 1.500 nemţî, Atîţe nemţî au fost numai în Ruşava.

Şi eşind acel ghenăral den cetate, l-au îmbrăcatu viziriul cu căftan şi cu mari cinste l-au slobodzit, de s-au dus la tabăra ce mari nemţasc⟨ă⟩, cu dobi şi cu surle, de înpreun⟨ă⟩ cu toţ oamenii lui, dzîcîndu-i viziriul: „Aferim, slug⟨ă⟩ bun⟨ă⟩ şi crédincioas⟨ă⟩! Măcar di s-ar afla om harnic şi drept ca tine şi la împărăţie noastră! Cu puţine oasti să stai să te baţî cu atîta puteri, atîta vrem⟨e⟩!" Şi dup⟨ă⟩ ce au mersu la nemţî încă mai mari cinste au dobîndit.

f. 463 Dzîc / unii să hie dat viziriul bani să s-închine şi s⟨ă⟩ hie fost cu ştirea împăratului nemţesc, şi vi⟨zi⟩riul încă să-ş fac-obraz despré împăratul turcescu. Că tabăra ce maré nemţasc⟨ă⟩ şide întré nişti bălţî la loc tari, iar

---

1 despre B,C/ văzind B,C/ din B,C// 1-5 Ghinărariul din cetati Ruşava şi cu cielanţi nemţi, văzînd că di atîta vremi să bati ⟨*repetă* să bati P⟩ şi di la nemţi nici un agiutoriu nu le mai vini, bucatile li să sfîrşiĭa, apa Dunării încă scăde şi esti încungiurat de turci din toati părţile, au închinat cetate turcilor. Şi eşind acel ghinărariu cu 1500 nemţi, că atîţa au şi fost, au mersu la viziriul. M,P// 2 agiutoriu lor alţi nemţi nu le mai vin de nicăiri şi bucatile li să sfîrşiĭa B,C,E,G,V// 3 încă scădea B,C/ greimea B,C// 4 ciartă]sta B,C,D,E,G,V/ prin ⟨pin C⟩ pregiurul cetăţii B,C/ *lipseşte* cu D/ de nemţi D// 4-5 au închinat nemţii cetate ⟨cetaate B⟩ turcilor, fiind numai o miĭe şi cinci sute de nemţi. Atîţea ⟨Atîţĭa C⟩ nemţi au fost numai în ⟨cetaté în E,G⟩ Ruşava, cînd au închinat ⟨nemţii V⟩ cetatea ⟨cetaate B⟩. B,C,E,G,V// 5 în cetaté în Ruşava D// 6-10 Şi eşind gheneralul din cetate ⟨cetaate B⟩ şi mergînd la veziriul ⟨viziriul C⟩, l-au înbrăcat veziriul ⟨viziriul C⟩ pre gheneral cu caftan dzicîndu-i viziriul ⟨zicîndu-i veziriul B⟩: „Ahferim, slugă bună B,C,E,G,V/ S-au bucurat foarti viziriul şi l-au înbrăcat pi acel ghinărar cu căftan şi i-au zis: „Aferim M,P//10 credincios C]crezută B,E,G,V, credincioasă stăpînului tău M,P/ de B,C// 10-14 Măcar şi la înpărăţiĭa noastră di ar fi oamini vrednici şi drepţi, ca tini, de vremi că tu numai cu puţină oasti întru atîta vremi ai stătut ⟨ai stătut întru atîta vremi P⟩ înprotiva a-i atîte ⟨atîte-i P⟩ puteri mari. Şi îndată au poroncit să deĭe în dobi, în surli şi în nagarali. Şi aşa, cu alaiu, i-au pitrecut pînă în tabăra lor ce mari, nemţască. Şi după ci au mersu acel ghinărar la nemţi, încă şi M, P// 11 *lipseşte* şi drept V/ înpărăţiĭa B,C// 12 puţină B,C/ oaste B, oasté C// 12-14 să stea să să bată cu atîta puteré, atîta vréme ⟨vrémĭe C⟩. Şi făcîndu-i mare cinste gheneralul, ⟨şi dăruindu-i cal cu toate podoabeli V⟩ l-au slobozit dinpreună cu toţi oamenii lui, de s-au dus la tabăra cea mare, nemţască, cu alai, cu surle şi cu dobe. Iar după ce au mersu gheneralul în oastea cea nemţască, încă mai mare cinste au dobîndit de la nemţi B,C, E,G,V// 15-3 *lipsesc* M,P// 15 Iar ⟨Iară C⟩ zicea unii atuncea cum să fie ⟨fiĭe B⟩ dat veziriul ⟨viziriul C⟩ bani gheneralului ⟨*lipseşte* gheneralului C⟩ să să închine ⟨să închine cetatea C,E,G⟩ B,C,E,G,V// 16 să fie ⟨fiĭe B⟩ fost B,C/ înpăratului B,C/ nemţescu B, nemţăscu C/ veziriul B,C/ încăş C// 17 facă B,C/ despre B,C/ înpăratul B,C/ Ca]Iar B, Iară C, E,G,V/ cea mare B,C// 18 nemţască B,C/ şide]era B,C,E,G,V/ între B,C/ neşte B, nişte C/ bălţi B,C/ tare B,C//

turcii nu cutedza să margă la dînșii, și nemții așijderea nu cutedza. Și așe au șădzut oștilé pîn-în toamnă, făr⟨ă⟩ cîtu cîte o straj⟨ă⟩ de s⟨ă⟩ lovie.

Iar despré toamnă s-au dus viziriul la Țarigrad cu ⟨a⟩ce izbînd⟨ă⟩. Și s-au împrăștiet la ernatic oștile, și cele turcești și cele nemțești. Iar dincoaci, dispré moscali, au rînduitu un sarascheri cu oaste la Tighine, și alt⟨ă⟩ oaste au mersu, de la Hotin și de aiure, ca 80.000 oaste, și cu tătarîi Bugiagului 60.000, de sta pe Nistru d-aștapta pré moscali.

Iar moscalii s-au făcut în 2 părțî. O sam⟨ă⟩, cu Les ghenăral, s-au dus în Crîm cu 100.000 oaste și s-au bătut acolo cu hanul Crîmului și cu 60.000 turci, ce ĭera cu căpitan-pașea. Și i-au tot bătutu pré turci și pi tătar⟨i⟩.
f. 463v Și au prădat / și au arsu Crîmul vo 4 luni.

Și apoi au eșit den Crîm și au lăsat Crîmul și au vinit la ceasta oaste, la Perivoloșin, unde ĭera Minih fertu-ma⟨r⟩-

1 așijderea și nemții nu cuteza să margă la turci G//2 *după* cuteza *ad.* să margă la turc ⟨turci E⟩ B,C,E,V/ așĭa B, așa C/ șezut oștile B,C/ pînă B,C//2-3 fără numai cît ⟨fără cît numai E⟩ să loviĭa cîte o straje. B,C,E,G,V// 4 despre B,C/ veziriul B// 4-10 Viziriul și cu toată oaste de toamnă s-au dus în Țara Turcească la ernatic; însă viziriul la Țarigrad. Și mari cinsti au avut de la înpăratul pentru izbînda ci au făcut. Viziriul au orînduit despre moscali un sarascher cu 80.000 oasti turcească și tătărască și sta toată oaste pre Nistru, așteptînd pre moscali M,P//5 acĭa B,V, acea C,E,G/ izbîndă B,C/ înprăștiĭat B,C/ oștile la ernatec E/ ernatec B// 6 céle[1] B,C/ céli[2] B,C/ Iară C/ *ante* Iară: 58 E,G, 94 V/ dincoace C/ despre B,C// 7 au rînduit într-acĭa vară ⟨turcii pre E,G⟩ un sarascheriu B,E,G,V, au rînduit înpărățiĭa Turcului întru acea vară pre un sarascheriu C/ Tighinea B]Bender C/ altă B,C// 8 mărsu B/ și de pre aiure E/ ca la optzăci de mii B,C,E,G,V/ *lipsește* oaste B,C,E,G/ de oaste V// 9 *lipsește* și cu tătarîi Bugiacului 60.000 V/ Bugiacului B,C/ ca la șeasĭazăci de mii ⟨60.000 E,G⟩ de oaste ⟨*lipsește* de oaste E⟩ B,E,G, au mersu ca la triizăci de mii de oaste C/ de aștepta pre B,C//10 *după* moscali *ad.* și era și tătarîi Bugiacului, ca la șeasĭezăci de mii. Și s-au făcut de toată oaste, turci și tătarî, ca la o sută patruzăci de mii V// 11 *ante* Iară: 72 C, 82 D, 95 V, 170 M/ doao părți B,C/ samă B,C]samă de oaste G/ Leisu gheneralul B,E,G,V, Leisin gheneralul C, Leisii gheneralul D// 11-15 Feldmarșal fon Menih, fiind cu oștile în Perevoloșin, au triimes la Crîm pre Leis ghinărariul cu cîtăva somă de oasti moschicească, asupra turcilor și a tatarălor. Hanul era în Crîm cu 60.000 turci și cu mulțimi de tătar⟨i⟩. Dat-au ⟨Datu-ș-au P⟩ războiu în cîtiva rînduri, vetejăști. Moscalii au biruit pre turci și pre tatar⟨i⟩; i-au tăĭat, i-au robit, i-au prădat și în patru luni au arsu Crîmul. M,P// 12 cu 100.000]cîteva mii de B,C,E,G,V// 13 60.000]cîteva mii de B,C,E,G,V/ era B,C// 14 pașĭa B, pașa C/ au tot bătut moscalii B,C,E,G,V/ pre[1-2] B,C// 15 Și au prădat moscalii Crîmul și l-au arsu pre unde ⟨undé C⟩ au agiunsu în vreo doao, trii luni întra-cĭa ⟨întru acea C⟩ vară B,C,E,G,V// 16 din B,C/ au vinit]s-au dus B,C,E,G,V// 16-2 ⟨Și P⟩ după aceĭa s-au întorsu la Perevoloșina, la ceĭalaltă oasti moschicească, la feldmarșal fon Menih. Și acolo au șăzut iulii, pînă în 20 zile. Feldmarșal fon Menih, cu toată oaste moschicească di la Perevoloșina s-au pornit spre Nistru. M,P// 17 ceasta]céĭalaltă B,C,E,G,V/ la aceastalaltă oaste moschicească, la Perevolosin D/ Perevoloșin B, Perevoloșina C/ undé era B,C/ Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V//

șalic. Și s-au făcut ca la 300.000 oaste. Și au tot șădzut toată vara și apoi dé Sfeti Ilii s-au pornitu spré Nistru pre încetu.

Iar, tătarîi și cu o sam⟨ă⟩ de turci călărimé li-au eșit înnainte și-i tot ceheĭa prenprégiur, de le lua oamenii di pre la iarbă; iar să le ste împrotiv⟨ă⟩ nu pute. Să ispite cîteodat⟨ă⟩, și pica ca perilé turcii și tătarîi.

Și așe s-au apr⟨op⟩iet calé de 4 ceas⟨uri⟩ de Nistru tabăra ce mari, iar frunte oștii, cu 20.000 oaste și cu o sam⟨ă⟩ de căzaci, au agiunsu la Nistru, la Calanca, den gios de Rașcov, unde ĭera de ceasta parte și sarascheriul cu toată inecerime.

Și au început moscalii a-i împroșca den pușci și den bombe de pisté Nistru, cîtu nu pute turcii să s⟨ă⟩ mistuiasc⟨ă⟩ nicăiuri pré di ceasta parte. Iar peste no⟨a⟩pte li-au și vinit ocaz de la Minih să s-întorc⟨ă⟩ înnapoi.
f. 464 Și s-au întorsu no⟨a⟩pte la obuzul cel mari, unde / era Minih. Și au purces iarăș cu toții înnapoi la Buh.

Și murindu-le caii și boii, țiindu-i toată vara în her-

1 trii sute de mii de B,C,V/ *lipsește* oaste D/ șezut B,C// 2 apoi s-au pornit pre la ⟨de la V⟩ Svĭatii Ilie spre Nistru B,C,E,G,V/ dé]de la D// 4 Iară C/ *lipsește* și E/ samă B,C// 4-6 Tătarîi și turcii călărime lĭ-au eșit înnainte și-i tot zăhăĭa înpregiur ⟨le M⟩ apuca și oamini cînd eșiĭa la iarbă ⟨oameni cu dînșii la iarbă P⟩ M, P// 5 ceheĭa]zăhăĭa B,C,E,G,V/ prinpregiurul oștii B,C,E,G,V/ luoa B,C/ de B,C//6 iară B, C/ stea înprotivă B,C/ nu putea B,C/ ispitiĭa B,C// 6-7 Iar di și năvăliĭa cîticdată ⟨încă P⟩ pica turcii și tatarîi ca și perile din copaci. M,P// 7 cîteodată B,C/ pica turcii ca perile G/ ca perili B]ca frunza V, mulțimea de C/ turci și de tătarî C// 8 așa B,C/ apropiĭat moscalii B,C,E,G,V/ patru ceasuri B,C/ Moscalii s-au apropiĭat ⟨de Nistru P⟩ cali de 4 ceasuri, adică M,P// 9 cea mare B,C/ iară fruntea B,C/ cu]ca B,C, E,G,V/ doaozăci de mii de oaste moscali B,C,E,G,V/ de oaste D//9-10 fruntea oștii moschicești au agiuns la Nistru M,P// 10 samă B,C/ Camînca P/ din B,C// 11 undé B,C/ era B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V// 12 *lipsește* toată G/ inicerimea B,C/ *după* inicerimea *ad.* cu oaste turcească D//11-15 *lipsește* unde ĭera... pré di ceasta parte. M,P// 13 a-i înproșca pre turci ⟨pre E,G⟩ tare B,C,E,G,V/ din[1-2] B,C// 14 piste B,C/ cît B,C/ putea B,C/ să mistuiască B,C// 15 necăiri B, nicăiri C/ pre B,C/ de B,C/ aceasta B,C,D,E,G,V/ parte de Nistru ⟨*lipsește* de Nistru C,V⟩. Și așa ⟨așĭa C⟩ au fost oștile ⟨oștili C⟩ patru zile, marți, miercuri, joi ⟨gioi și C⟩ vineri: moscalii di céĭa parte de Nistru și turcii dincoaci de Nistru ⟨*lipsește* de Nistru C⟩. Iar apoi vineri noaptea ⟨noapte B⟩ spre sîmbătă li-au și venit ⟨vinit C⟩ moscalilor ocaz ⟨ocaz, poroncă C⟩ B,C,E,G,V/ *lipsește* Iar M,P// 16 ocaz moscalilor D/ de la Menih feldmarșal D, de la feldmarșal fon Minih, îndată M,P/ de la Menih feldmarsal, ca să să întoarcă moscalii înnapoi B,C,E,G,V//17 Și s-au și întorsu noaptea, vineri spre sîmbătă, la B, E,G, Și s-au și întorsu atuncea noaptea la C/ *lipsește* no⟨a⟩pte V/ mare B,C/ undé B, C/ era și ⟨fon G⟩ Minih feldmarșal B,E,G,V, era Menih feldmarșal C,D, era și numitul feldmarșal M,P//18 purces moscalii B,C,E,G,V/ înnapoi cu toții B,C,E,G,V/ Și au purces cu toții la Buh M,P// 19 herbințială B,C// 19-1 Însă la purcesul lor de la Camînca, murindu-le caii, n-au avut cu ci tragi provăntul, pușcile, glonțurile. M,P//

bintial⟨ă⟩ la Buh, n-avea cu ce tragi privantul, puşcile. Ș-au îngropat acolo în cîmpu 500 de car⟨ă⟩ de glonţuri şi de conbarale osăbit de fănin⟨ă⟩ şi posmagi şi alte bucate ce au lepădat pre cîmpu.

Şi după ce au agiunsu la Buh, au triimis Minih ş-au rădicat şi oaste ce era în Vozie. Şi i-au dat foc ş-au răsîpit-o de tot, şi Culburului tij. Şi au vinit la dînsul, şi s-au dus cu toţii la ernatic la Perivoloşin.

Iar turcii iniceri vre să triacă să agiungă pré moscali; dar nu-i lăsa să triacă Nistrul sarascheriul, neavînd ferman, cît începus⟨ă⟩ inecerii cu zorbà, cum li-i obiceiul lor, să omoar⟨e⟩ pe sarascheriul.

De merat lucru ĭaste acesta, cum aşe lesne să întoarsăr-înnapoi şi stricar⟨ă⟩ şi Voziĭa; şi sarascheriul încă nu lăsa să triac⟨ă⟩ inicerii dup⟨ă⟩ dînşii, să-i goniasc⟨ă⟩. Unii dzîc că au dat sarascherul mulţimi de bani lui Minih;
f. 464v iară alţii dzîc că s-au temut Minih de cium⟨ă⟩, / să nu i s-împle oaste.

---

1 nŭ avea cu ce ⟨cĭe B⟩ trage puşcile céle mari şi proviiantul, zahareaoa ⟨zahareaoa C⟩ B,C,E,G,V/ cu ce trage proviiantul, zahareaoa şi puşcile D//2 Şi au B,C/ cinci sute de cară B,C/ *lipseşte* de[1-2] M,P/ glonţuri de puşci B,C,E,G,V//3 combarali B,C/ făină B,C/ şi[1-2]]şi de B,C,E,G,V/ *lipseşte* şi[1] M,P/ şi de alte M,P// 4 au]li-au B,D, E,G// 5 Menih ⟨Minih B⟩feldmarşal B,C,D,E,G,V/ şi au B,C/ Feldmarşal fon Menih, după ce-au agiuns la Buh au triimes dĭ-au rădicat M,P// 6 *lipseşte* şi[1] M,P/ oastea C/ Voziĭa C/ Şi au dat foc cetăţii şi o au răsipit B,C,E,G,V/ foc cetăţii D/ *ad. marginal* ş-au răsîpit-o de tot A// 7 Cîlburul B,C,V/ tij]iarăşi aşĭa ⟨aşa C⟩ l-au răsipit B,C,E,G,V, iarăş aşĭa, i-au dat foc şi au răsipit-o D/ de tot, Colburul ⟨Colburului P⟩ iarăş asămine M,P/ *după* vinit *ad.* toată oastea D// 7-8 Şi s-au dus moscalii, şi acei de la Voziĭa, şi acei de la Cîlbur la ceĭalalţi moscali, la obuzul cel mare şi au purces cu toţii de au mărsu la ernatec ⟨ernatic C⟩ la Perevoloşina B,C,E,G,V/ Şi au vinit toţi la dînsul. Şi rădicîndu-să şi de acolo s-au dus la ernatic la Perivoloşna M,P// 9 Iară B,C,D,E,G,V, *lipseşte* M,P/ *ante* Iară: 59 B,E,G, 73 C, 83 D, 96 V, *ante* Turcii: 179 M, *lipseşte* P/ iniceari B,C/ vrea B,C/pre B,C// 10 *după* trĭacă *ad.* Nistrul M,P/ iară sarascheriul ⟨iar sarascher-paşa C⟩ nu-i lăsa să triacă Nistrul, neavînd B,C,E,G,V, iar sarascheriul nu ĭ-au lăsat, neavînd M,P// 11-3 *lipseşte* cît începus⟨ă⟩ inecerii... să le de voĭe M,P// 11 începusă inicearii B,C/ *după* zorbà *ad.* asupra sarascheriului B,C,E,G,V/ cum li-i] precum le iaste B,C,D,E,G,V/ obiceaiul B,C//12 ca să omoară B,C,E,G,V/ pre B,C//13 Şi de mirat B,C,D,E,G,V/ ĭaste]era B,C,D,E,G,V/ *lipseşte* acesta B, E,G,V/ aşĭa B,C, *repetă* A/ lésne B,C/ *după* întoarsără *ad.* moscalii B,C,D,E,G,V// 14 stricară B/ *repetă* şi stricară C/ Voziĭa şi Cîlburul B,E,G,V// 14-15 nu-i lăsa pre iniceari să triacă după dînşii C// 15 triacă inicearii B/ după B/ dînşii]moscali G/ goniască B,C// 16-17 Unii zicea să fie fost dat sarascherul mulţi bani lui Menih de s-au întorsu înnapoi; iar alţii zicea B,E,G,V// 16 dzicu C]dzicea D/ sarascheriul mulţimé C/ Menih feldmarşal C// 17 alţii C/ dzicu C]dzicea D/ Menih B, Menih feldmarşal C/ ciumă C/ nu s-umple C//17-18 să nu să umplé oaste moschicească, că dincoaci muriĭa de ciumă. Iar alţii zicea că sînt faptele Franţozului, fiind un ficior a lui Menih la craiul franţozescu de slujiĭa. B,E,G,V//

Şi s⟨ă⟩ teme să nu è turcii şi t⟨ăt⟩arîi pré moldoveni în sabie şi-n robiĭe, că aşe să lăuda turcii. Şi s⟨ă⟩ cere şi la sarascheriul, să le de voĭe, cum or videa că trec moscalii încoaci Nistrul şi nu-i pot sprézini, să şi sloboadă prad-în ţar⟨ă⟩. Iar pentru Voziĭa, această pricină dzîce Minih, că un an de cînd au luatu Vozie, şi ciuma dentr-însa n-au mai eşit, cît mai bine de 20.000 oaste s-au potopit într-însa; şi pentru aceĭa au stricat-o şi au scos oaste dentr-însa. De nu-s niscai fapte a lui Minih, vrem⟨ea⟩ vito⟨a⟩r⟨e⟩ va arăta adevărul.

Împăratul turcesc, înţălegînd de acest lucru, s-au mînietu pré sarascheriul şi l-au făcut surgun. Şi au pus pré altul, anum⟨e⟩ Veli-paşe, vistit, vitiaz bun, ce au arătat mari îndrăzniré la moscalii.

Şi au tăet şi 4 paş⟨i⟩, şi au mazîlit şi pe sultanul, căci

---

1 să temea C/ nu ĭa C/ Iar unii zicea că-i era grije lui Menih pentru Ţara Moldovii să nu-i ĭa turcii B,E,G,V/ tătarîi pre moldoveni ⟨moldovéni C⟩ B,C/ *lipseşte* pré moldoveni G// 2 sabiĭe C, sabii B,E,V/ şi în B,C/ aşa B/ aşĭa s-au fost lăudînd C/ să cerea B,C/ *lipseşte* şi[3] C// 3 dea B,C/ or]vor B// 3-4 că trec moscalii Nistrul încoaci, în Moldova, şi de nu le vor putea sta înprotivă moscalilor ⟨*lipseşte* moscalilor V⟩ şi nu-i vor putea sprejeni B,E,G,V/ La turci era acest scopos, adică cît ar vide că trec moscalii în ţară şi neputîndu-i sprijini, ei îndată să⟨şi P⟩ sloboadă M,P// 4 *după* Nistrul *ad.* în ceasta parte C/ nu-i pot]de nu-i vor putea C/ sprejeni C/ pradă B,C// 5 ţară B,C/ *după* ţară *ad.* şi robiĭe C/ zicînd B]au fost dzicînd C,D,E,G,V/ Menih B,C// 6 că]cum că B,E,V/ un an au fost C/ au luatu]au fost luat B,C,E,V, o au fost luat D/ *repetă* de cînd au fost V// 5-8 În Voziĭa, cînd era moscalii într-însa, au fost mari omor de ciumă. 20.000 moscali spun că au murit în Voziĭa şi mai mult pentru aceĭa ar fi răsipit-o M,P// 6 Voziĭa C]cetaatea Voziĭa B,D,E,G/ dintr-însă B]din cetate Voziii C/ n-au fost mai eşit B,C,E,G,V// 7 doaozăci de mii de oaste B,C/ de oasté E,G,V/ *după* într-însa *ad.* întru acel an B,E,V, într-un an G/ acéĭa B,C,/ o au stricat B,E,V// 8-9 *repetă* şi pentru acéĭa au stricat-o şi au scos oastea dintr-însa D/ 8-10 *lipseşte* şi au scos... va arăta adevărul. M,P//8 oastea C/ dintr-însa B,C//9 De n-au fost cumva niscai D/ De n-au fost cumva niscai fapte cu vicleşug a lui Menih B,E,G,V, De n-au fost niscai fapte a lui Menih cu vicleşug C// 9-10 *lipseşte* vrem⟨e⟩ viito⟨a⟩r⟨e⟩ va arăta adevărul. B,C,E,G,V//11 *ante* Înpăratul: 60 B,E,G, 74 C, 84 D, 97 V, 182 M, *lipseşte* P/ turcescu B,C/ *după* lucru *ad.* cum n-au fost vrînd sarascheriul să lasă pre iniceari să goniască pre moscali B,E,G,V//12 mîniiat C] mîniĭat foarte rău B,E,G,V// 11-13 Înpăratul turcescu, dacă s-au înştiinţat că sarascheriul n-au dat voi turcilor să goniască pre moscali, s-au mîniĭat pre sarascheriul şi l-au surgunit. Iar în locul lui au pus sarascheriu pre Veli-paşa M,P//12-13 pre[1-2] B,C/ *după* pus *ad.* sarascheriu C/ altul]alt sarascheriu B,E,G,V/ pre anumé B,C,E,G,V// 13 paşĭa B, paşa C/ vestit de vitiaz bun B,C,E,G,V/ ce au] că au fost B,V, pentru că au fost E,G//14 mare B,C/ moscali B,C/ *lipseşte* ce au arătat... moscalii. M,P//15 Şi au tăĭat înpărăţiĭa atuncea ⟨şi C⟩ patru paşi B, C,E,G/ Înpăratul turcescu au tăĭat patru paşi M,P/ mazilit B,C/ *lipseşte* şi[3] M,P/ pre soltanul C, soltanul de Bugiac B,E,G/ căci]pentru căci B, C,D, pentru că E,G,M,P//

n-au mersu dup⟨ă⟩ moscali să-i goniasc⟨ă⟩. Că era bucuroș, și totu să temea să nu fac⟨ă⟩ vrun meșterșug, să s-întoarcă. /

f. 465 Tot într-această toamnă, la noemvrii, murit-au ficiorul craiului unguresc, anume Racolci, la Dunări, ce-l puses⟨ă⟩ turcii crai, la Udrii, ca s⟨ă⟩ hie în Țara Unguriasc⟨ă⟩. Și nu i-au slujit norocirea, care mai sus s-au pomenit.

Vinit-au capizilar-chihaĭa de la împărățiĭe, cu poroncă la Grigoriĭe-vodă di-au mersu la Nistru să rădice pușcile ce lé îngropas⟨ă⟩ moscalii, să le ĭa să le duc⟨ă⟩ la Tighine. Și s-au dus pîn' la Nistru și au triimis de au încărcatu tot, cu mare fric⟨ă⟩, să nu-l lovasc⟨ă⟩ căzacii; dar n-au avut nici o ostinială. Și au încărcatu 500 de car⟨ă⟩ de glonțuri, cum mai sus s-au pomenitu.

Și au îmblat Grigorie-vodă pre la Soroca, pré la Rașcov, pré la Orhei, di s-au primblat să vadză locurile țării. Și pi urmă, de la Orhei n-au vinit în Eș⟨i⟩, că murea tari de cium⟨ă⟩, ce au trecutu la sat la Deleni, în ținutul Hîrlăului, la vornicul Iordachie Cantacozino Delianul, de au șădzut pîn-în dzi întîi a lui dechemvrie. Și apoi,
f. 465v înțelegînd că au mai rădicat / Dumnedzău focul, s-au dus în Eș⟨i⟩.

Iar nevoili în țar⟨ă⟩ prea multe, di chili, de ialoviț⟨e⟩, de car⟨ă⟩ și de alte nevoi nespus⟨ă⟩, tot ești pe catastifile banilor hîrtiilor ce fuses⟨ă⟩ de primăvară. Ca și la Duca-vodă cel Bătrîn, ce ĭeșè pré banii hîrtiilor, așe și acmu au fost.

Oamenii, de var⟨ă⟩, să bejenis⟨ă⟩ la munți, la păduri, de fric⟨ă⟩ să nu prade păgînii țara.

Leșii au avut paci, făr⟨ă⟩ cît în Ocraina, pré unde au fost șliavul moscalilor, au avut oarece stric⟨ă⟩ciune de tătari.

Frantozul⟨ui⟩ i-au tot îmblat oamenii lui să facă paci turcilor dispré moscali și dispré nemțî.

Cazîlbașul încă au avut paci în cest an cu turcii.

Aceste toate s-au lucrat într-acest an, de la noemvrii, la văleat 7246 ⟨= 1737⟩, pîn-iarna la istovul lui noemvrii,

---

1 mărsu B,C/ n-au mărsu să goniască pre moscali C/ după B/ *după* goniască *ad.* piste Nistru B,E,G,V/ *după* bucuroși *ad.* că s-au dus D//1-2 Că ĭei ⟨Pentru că ei E, G⟩ au fost bucuroși că s-au dus moscalii și s-au fost temînd să nu facă vrun B,E, G,V, Că soltanul și sarascheriul, ĭei au fost bucuroși că s-au dus moscalii și să temea să nu facă vreun C/ *lipsește* Că era bucuroș... să s-întoarcă. M,P//2 meșterșug]viclé-șug V//3 *după* întoarcă *ad.* înnapoi B,E,G,V//4 *ante* Tot: 75 C, 85 D, 184 M/ întru C/ întru acest an, toamna D// 4-6 În luna lui noe⟨m⟩vri au murit la Dunăre Racoțî ⟨Racoviță M⟩, ficiorul craiului, pre cari îl făcusă înpăratul turcescu craiu Țării Ungurești. M,P// 4-7 Iar tot întru acelaș an 7246, la noemvrie, murit-au și Racoții, ficiorul craiului unguresc, de care s-au pomenit mai sus ⟨de care mai sus s-au scris E,G,V⟩, pre carele îl pusésĭe turcii să fiĭe craiu în Țara Unguriască. Dar ⟨*lipsește* Dar V⟩ numai nu i-au slujit nărocirea ⟨nărocul E,G⟩B,E,G,V//5 unguresc anumé Racoții C/ Dunărea C/ pusésĭe turcii la Odriiu anumé să fie craiu în Țara Unguriască C// 7 Și]Numai C/ nărocirea C/ *lipsește* Și nu i-au... pomenit. M,P/ care mai sus s-au pomenit]precum mai sus s-au scris C, *lipsește* B,E,G,V// 8 *ante* Vinit-au: 86 D, 61 E,G, 99 V, 185 M/ capegilar-chihaes D/ Tot întru acelaș an 7246, de toamnă, venit-au capegilar-chihaes B, E,G,V/ Vinit-au la acea vréme și capegilar-chihaes înpărătescu cu poronca înpărățiii C/ înpărățiĭe B// 8-9 Poarta au triimes la Grigori voevoda un capigilar-chihaĭa cu poroncă să mĭargă Grigori voevoda presti Nistru M,P// 9 Grigori-vodă B,C/ de au mărsu Grigorii-vodă de au rădicat C/ di-au mersu]ca să margă B,E,G,V// 10 le B,C/ îngropase B/ *după* moscalii *ad.* și glonțurile B,E,G,V/ să le ĭa]și M,P/ ducă B/ Tighinea B//11 *după* dus *ad.* Grigorii-vodă B,E,G,V/ pînă B// 10-12 moscalii de li-au dus la Tighinea. Au trimis de la Nistru de au încărcat tot, cu mare frică C// 11-14 Grigori voevoda cu mari frică au mersu pînă la Nistru, temîndu-să de căzaci, și au încărcat tot, 500 cară glonțuri, și altile. M,P// 11 trimis B, trimis Grigori-vodă D/ încărcat B// 12 frică B/ nu-i lovască B,E,G,V/ lovască C// 13 ostenială C]primejdie B,E,G,V, smintială D/ încărcat B,C/ cinci sute B,C/ cară B,C// 14 *după* glonțuri *ad.* și de combarali B,E,G,V, *ad.* de pușci și li-au dus la Tighinea C/ cum]precum B,C,D,E,G,V/ pomenitu]scris B,C,D,E,G,V/ *după* scris *ad.* și li-au dus la Tighinea B,E,G,V/ *lipsește* cum... pomenitu. M,P//15 Și]Iar B,E, G,V, *lipsește* M,P/ *ante* Și: 61 B, 76 C, 87 D, 100 V, 187 M/ Iar Grigorii-vodă au umblat B,E,G,V/ umblat C/ Grigorii C//15-1 pre$^{2-3}$ B,C/ *după* Rașcov *ad.* pre de aceasta parte de Nistru și B,C,E,G,V// 15-4 Grigori voevoda s-au primblat la Rașcov, la Soroca și la Orheiu. La Iași era mari omor de ciumă. Și pentru aceĭa Grigori voevoda de la Orheiu au venit drept în sat în Deleni, la dumn⟨e⟩alui vornicul M,P//

1 Orheiu B,C/ de B,C/ să vadză]și au văzut B,C,E,G,V/ locurili B/ țării]Țărîi Moldovii B,C,D,E,G,V// 2 pi]preB,C/ de la Orheiu au purces și viind n-au mărsu în Iași, pentru că muriĭa pre rău de ciumă B,C,E,G,V/ *ad. marginal* pentrucă muriĭa prea rău de ciumă G// 3 ce]și E/ trecut B,C/ Deléni B,C// 4 Iordachi B,C/ *lipsește* Delianul M,P// 5 de] și B,C,E,G,V,P/ au șezut acolo B,C,E,G,V, acolo au șezut M,P/ pînă B, C/ în]la D// 6 înțălegînd B,C/ rădicat]potolit B,C,E,G,V/ Dumnezeu B,C/ focul ciumii B,C,D,E,G,V/ Apoi înștiințîndu-să că ș-au întorsu Dumnezău mîniĭa sa, s-au dus la Iași M,P// 7 în Eș⟨i⟩] la Iași la scaon B,C,G,V//8 *ante* Iar: 77 C, 88 D, 101 V, 189 M/ nevoi B,C,E,G,V/ țară B,C/ prea]ĭera B, era C,D,G,V/ de chile, de ialovițe B,C// 8-11 Mari greutăți au scos pre țară: chili, ialoviță, cară, și și alti multi nevoi, întocma ca la Duca voevoda cel Bătrîn M,P// 9 *lipsește* de car⟨ă⟩ D/ *după* cară *ad.* pentru cheltuiala oștilor ce era pre acéli vremi B,C,E,G,V/ catastizile A// 9-12 *lipsește* și de alte nevoi... acmu au fost. B,C,E,G,V// 10-12 *lipsește* Ca și la Duca-vodă... au fost. D//11-12 *lipsește* ce ĭeșè... au fost. M,P//13 Și oamenii V/ vară B, C/ *repetă* de var⟨ă⟩A/ bejenisĭe B, bezenis⟨ă⟩ A/ și pe la păduri E/ Oamenii, de frica păgînilor, s-au bejănit la munți și la păduri M,P// 14 de frică, că să temea că or prăda tătarîi țara B,C,E,G,V/ *lipsește* să nu prade păgînii țara M,P/ păgînii]turcii și tătarîi D// 15 Léșii B,C/ *ante* Léșii: 78 C, 89 D, 102 V/ pacé pre acéli vremi B,C,E, G,V/ fără de cît D] numai B,C,E,G,V/ Ucraina C/ pre undé B,C// 15-16 *lipsesc* M,P// 16 șleavul B,C/ moscalilor] tătarîlor B,C,E,G,V/ oarecĭe B/ stricăciuné B,C/ tătarî B,C// 17 Franțozului D]Iar Franțozului B,C,E,G,V/ umblat B,C/ *ad. marginal* lui A/ turcilor pace ⟨pacé B⟩ B,C,V/ Solii Franțuzului adesa au umblat să facă M,P// 18 despre $^{1-2}$ B,C/ dispré^{1}]de către E/ și dispre turci către nemți M,P/ nemți B,C// 19 Cazilbașii B,C,D/ pace B,C/ în]întru B,C,D,E,G,V/ acest D]acel B,C,E,G,V// 19-5 *lipsesc* M,P// 20 Acestea B, Acéste C// 20-21 s-au lucrat în anul 7246, de primăvară pînă în toamnă la noemvrie B,C,E,G,V// 21-1 la vălet$^{1-2}$]în anul D/ *lipsește* iarna D/ istovul]sfîrșitul D//

la velet 7247 ⟨= 1738⟩. Și ce s-a mai lucra s-a scrii la rîndul lui. /

f. 466 Iar am început a scriie acestu an. Iată, după ce au mersu Gligorie-vodă în Eș⟨i⟩, ciuma s-au potolit. Nevoi totuna au ținut în țară, précum scriie mai sus.

Pré viziriul și pe hanul i-au chematu la sfat la Țarigrad. Ce pré viziriul l-au schimbat și au pus vizir, iar pre hanul l-au triimis de au șădzut toat⟨ă⟩ iarna în Bugiag pîn-în primăvar⟨ă⟩, iar prim⟨ă⟩var⟨a⟩ s-au dus în Crîm. Și au mersu ș-un poghiaz tătărăsc la moscali, dar puțin⟨ă⟩ pagub⟨ă⟩ au făcut, iar mai mulți au perit ïei.

Iar de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩ s-au sculatu viziriul cu toată puterea cît au avut și s-au dus asupra nemților la Beligrad. Și nemții încă au strînsu tabara lor acolo, 90.000—100.000 oaste nemți, mai departe de Beligrad. Și au făcut șanțu și sta acolo de aștepta pé turci calé de 7, 8 ceas⟨uri⟩. Și dup⟨ă⟩ ce s-au apropietu turcii de tabăra nemțasc⟨ă⟩, iar nemții au ales 18.000 de oasté den tabăra lor și au triimis să lovasc⟨ă⟩, pe turci no⟨a⟩pte făr⟨ă⟩ de veste, să-i

1-2 *lipsește* la velet 7247... la rîndul lui. B,C,E,G,V/ *lipsește* Și ce... rîndul lui. D// 3 *ante* Iară: 62 B,E,G, 79 C, 90 D, 103 V/ a scrie întru acest an 7247 D/ *lipsește* Iată D// 3-4 Grigorii-vodă, după ce au mărsu la Iași, la dechemvrii în zi întîi, ciuma încă D// 3-6 Iară acum am început a scriie că în anul 7247 pre hanul și pre veziriul ⟨viziriul C⟩ i-au chiemat înpărățiia la sfat la Țarigrad B,C,E,G,V// 4 *ad. marginal* în Eș⟨i⟩ A/ Nevoi în țară tot una au ținut D// 6 chiemat înpărățiia D// 7 pre B,C/ *după* veziriul *ad.* după ce au mărsu la Țarigrad B,E,G/ *lipsește* pus D/ *după* vezir *ad.* pre altul B,C,D,E,G,V/ Pre viziriul l-au mazilit înpăratul și au pus viziriu pre altul, iar M,P// 8 trimis B/ șezut B,C/ toată B,C/ Bugiacu B, Bugiac C/ *după* Bugeacu *ad.* de au ernat E//9 pînă B,C/ primăvara B,C, primovar⟨ă⟩ A// 8-9 triimes la Bugeac la iarnatic, iar de primăvară M, pus la Bugeac, triimețîndu-l la ernatic, iar de cu primăvară P/ iar de primăvar⟨ă⟩ B,E,G,V, iar în primăvară C,D/ *după* dus *ad.* hanul E,G/ în]la M,P//10 mărsu B,C/ și un B,C/ podghiaz C// 10-11 Hanul tătărăscu au triimes un poghïaz tărărăscu asupra moscalilor, însă puțină stricăciuni lï-au făcut, ci mai mult s-au stricat pre sini, că au perit mulțimi de tătar⟨i⟩. M,P// 10 tătărăscu B,C/ puțină pagubă B,C// 11 *lipsește* iar B,C,E,G,V/ mulți B,C/ *după* ïei *ad.* tătarîi B,C,D,E,G,V// 12 *ante* Iară: 63 B,E,G, 80 C, 104 V, 194 M/ primăvară B,C/ s-au sculatu]au purces B,C,E,G,V/ veziriul B,C/ toată]cîtă B,C,E,G,V// 12-13 Viziriul și cu toată putere s-au dus asupra nemților la Belgrad. Și au biruit turcii pre nemți și au triimes soli să facă paci. M,P// 13 *lipsește* cît B,C,E,G,V/ *după* avut *ad.* înpărățiia Turcului, ca la triisute de mii de oaste și mai bine B,C,E,G,V/ Bilgrad B//14-19 *lipsește* Și nemții... de veste, să-i M,P// 14 nemții B,C/ au strînsu oaste ce au avut, ca la o sută de mii de ⟨oaste V⟩ nemți B,C,E,G,V/ ca la noaozăci de mii, ca la o sută de mii de oaste D// 15 Bilgrad B// 16 pre B,C/ cale B,C/ șapte, opt B,C/ ceasuri de la cetatea ⟨cetatea C⟩ Biligradului, mai încolo. Și după B,C,E,G,V// 17 apropiïat B,C/ tabăra]oaste C, oastea cea B,E,G,V/ nemțască C// 18 nemții B,C/ aleș A/optsprăzéci ⟨optsprăzéce C⟩ mii de nemți oaste din B,C,E,G,V/ au]i-au B,V// 19 trimis B/ lovască B,C/ pre B,C/ noaptea fără de véste B,C//

spargă, ințelegînd că nu-s turci mulț. Și turcii au fostu prinsu limbă că vin nemții și au fostu stînd gata. Și cum au sosit nemții, cum i-au și împresurat turcii, fiind mulți.

Deci nemții, vădzînd așea, au mai ales 12.000 și au triimis dup⟨ă⟩ dînșii, ca s⟨ă⟩ le dea agiutor. Dară nu li-au
f. 466v fost nice / de un agiutor, că, cînd sos⟨î⟩, au început a-i sparge. Și așea au purces turcii asupra taberii cei maré nemțești, bătîndu-i pîn'cé i-au băgat în tabăr⟨ă⟩. Dar prea puțini au scăpat.

Și așe, dînd năval⟨ă⟩ și taberii cei maré, n-au putut să stea împotriva turcilor. Numai ce li-au căutat dé au lăsat șanțul și s-au supus supt cetate Beligradului, de s-apăra de turci; că-i încungiuras⟨ă⟩ turci⟨i⟩ pre nemți den toaté părțilé, de nu le vine nice oasté de nicăiri nemților. Li-au fost viind agiutor 50—60.000 de oasté de la colegaturi, numai, fiind cium⟨ă⟩, nu cutedza, cu oastea ce pro⟨a⟩spătă, să între în ceïa oaste, ce sta mai departe, calé de 5, 6 dzile.

Și așe cîteva dzîle apărîndu-s⟨ă⟩ de supt cetaté, au

1—19 *lipsesc* M,P// 1 înțălegînd nemții B,C,E,G,V/ nu-s]nu sînt B,C,E/G,V/ mulți C/ Și]Iar B,C,G,V/ fost B,C// 2 limbă]de véste limbă D,G, *după* nemții *ad.* asupra lor B,C,D,E,G,V/ *repetă* și B/ fost B,C/ *după* gata *ad.* de război V// 3 nemții B,C/ înpresurat B,C/ turcii, fiind turcii mulți D/ mulți B,C// 4 Decii nemții văzind așa B,C/ doaosprăzéci ⟨doaosprăzăci B⟩ mii de de oaste B,C,E,G/ au trimis B,C, i-au triimis E// 5 au mai trimis încă doaosprăzéce mii de oaste aliasă din tabără după céle optsprăzéce mii, ca să le fie agiutoriu V/ după B,C/ dînșii] céli optsprăzéci mii B,C,E,G/ să B,C/ ajutoriu B/ Dar B,C// 6 nici B,C/ agiutoriu B, agiutoriu C/ sos⟨î⟩]au sosit D, au sosit ïei B,C,E,G,V/ au și început turcii a-i sparge pre céle ⟨céli B⟩ optsprăzéci ⟨optsprăzéci C⟩ mii de nemți B,C,E,G,V// 7 așa B/ Și au purces turcii așa asupra C/ turcii și E,D/ ceii mari B,C// 8 *după* bătîndu-i *ad.* pre nemți B,C,E,G,V/ pînă B,C/ ce B,C/ tabăra cea mare ⟨nemțască C⟩ B,C,E,G,V// 9 pre puțini nemți B,C,E,G,V// 10 așa B,C/ *după* năvală *ad.* turcii B,C,D,E,G,V/ și asupra taberii cei mari C/ taberii ceii mari nemțești B,E,G/ *după* putut *ad.* nemții B,C,D,E,G,V// 11 înprotiva B,C/ Și numai B,C,E,G,V/ *după* căutat *ad.* nemților C/ de B,C// 12 cetatea Bilgradului ⟨Bălgradului C⟩ B,C// 13 să B,C/ că-i] că s⟨ă⟩ A/ încungiurase B, încungiurasïe C/ turcii pre nemți B,C// 14 den]de B,C,E,G,V/ toate părțile B,C/ de] și B,C,E,G,V/ nu le viniïa ⟨nemților E,B⟩ ajutoriu ⟨agiutor nemților C⟩ de necăiri B,C,E,V, nu le viniïa nemților agiutor nici de o parte de nicăiri G// 15 Li-au vinit D// 15-18 Iar ⟨Iară C⟩ mai pre urmă li-au fost vinit ⟨viind E,G⟩ nemților agiutor ⟨ajutoriu B⟩ de la colegatori șasïezăci ⟨șasezăci C⟩ de mii de oaste; numai murind de ciumă în oastea ⟨oaste B⟩ nemțască, nu cuteza céïalaltă oaste ⟨*lipsește* oaste B⟩ de la colegatori să margă la oastea cea nemțască, ce sta mai departe, cale ⟨ca E,G⟩ de doao, trii zile B,C,E,G,V// 16 *după* ciumă *ad.* în oastea cea mare nemțască D// 17 pro⟨a⟩spătă]de la colegatori D/*după* oaste *ad.* nemțască D// 19 așa B,C/zile B,C/apărîndu-să nemții de supt cetatea Biligradului B,C,E,G,V//

stătut solii la pace. Că nu știia nemții că au luatu moscalii Hotinul și ce să lucriadz-în ceste părțî, fiind înciungiurat de turci. Și s⟨ă⟩ temea nemții să nu margă turcii în Țara Unguriasc⟨ă⟩, să nu s⟨ă⟩ tulburé și ungurii.

Așijderea și viziriul, viindu-i veste dencoacé despré moscali că au luatu Hotinul, au tăinuit și au făcut veselie marie, cum că au bătut turcii pre moscali la Hotin. Și audzind nemții, au făcut pacé. Precum s-au făcut pace, s-a scrii la rîndul său.

Moscalii, de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩, cu Les ghenăral, cu 80.000 oaste, cu calmîș și cu căzaci și cu moscali, s-au dus asupra Crîmului. Și au avut acolo în Crîm în 2, 3 rînduri bătai cu turcii și cu tătarîi. Și s-au rănit și hanul ș-au murit/
f. 467 acolo în Crîm. Și turcii, acmu de iarnă, după ce au făcutu pace, au pus han pe ⟨ *loc gol*⟩. Și moscalii s-au întorsu înnapoi, neluînd nice o cetaté, făr⟨ă⟩ cîtu au strîcat Crîmul prea rău într-acești patru ani.

Meneh felt-ma⟨r⟩șalîc, de prim⟨ă⟩var⟨ă⟩, au purcesu de la Chiov pen Țara Leșască dreptu asupra Hotinului pré la Nejboj și pré la Camenit⟨ă⟩, cu 120.000 oasté moschiciască, cu donțî, cu calmîș⟨i⟩, cu cătane. Și au vinit pre-ncetu toat⟨ă⟩ vara pîn'la Hotin, den Țara Căzăciasc⟨ă⟩ pen Țara Leșască; și numai la Nistru au zăbăvitu mai bine de 2 săptămîni. Și au trecut Nistru pe den sus de Hotin, pren ținutul Cernăuțului, pe la un satu ce s⟨ă⟩ chiam⟨ă⟩ Gincăul, pré la Vasăleu.

Purces-au și pe dencoacé Veli-pașe sarascheriul și cu 2, 3 pași, cu 20.000 de oasté turci, și soltanul cu 30.000 oaste tătari. Și era și la Hotin vo 7.000—8.000 de lipcani, și era și cîtéva mii de spafii, și capezilar-chihai împărătesc cu bostangii, și Colciag-pașa, cu iniciarii cetățîi.

Și pîn-a treci moscalii Nistrul, li-au eșit și tătarîi cu turc⟨i⟩ înnainte pesté Nistru asupra Camenițăi, dar n-au isprăvit nimic, că i-au bătutu moscalii pre rău.

f. 467v Și dup⟨ă⟩ ce s-au pornitu moscalii / de la Nistru asupra Prutului pe la Jestavna, pré la Sobraneț, și li-au

1-9 *lipsesc* M,P// 1 pacé B,C/ nemții B,C//2 cetatea Hotinul D//1-3 că au fost luat moscalii la acia ⟨acea C⟩ vrémie cetatea ⟨cetatea B⟩ Hotinului de la turci, nici altele ⟨alteli C⟩ nu știia ce să lucrasă ⟨lucrase C⟩ în ceste ⟨céste C⟩ părți de loc, fiind încungiurați de turci B,C,E,G//1-4 că au fost luat moscalii la acea vréme cetatea Hotinului de la turci. Și să temea nemții să nu margă turcii și în Țara Unguriască, să nu să turbure și ungurii asupra lor. Nici alteli nu știia ce să lucrasă în céste părți de loc, fiind încungiurați de turci. V//3 să B,C/nemții B,C/în]și în B,C//4 Unguriască B,C/ să turbure B C/*după* ungurii *ad.*asupra lor B,C,D,E,G//5 *ante* Așijderea: 81 C, 105 V/veziriul B/véste B,C/dincoaci B, dincoaci C/despre B,C//6 au luat cetatea Hotinului B, au luat cetate Hotinul C,D,E,G,V// 6-7 au făcut mare veseliie,zicînd că au bătut B,C,E,G,V//7 cum]dzicînd cum D/nemții B,C//8 Iar precum B,C,D,E,G,V/pacea[2]B,C,V//9 s-a scrie C, s-a scriie B,V, să va scrie E,G// 10 *ante* Iară: 82 C, 106 V, *ante* Moscalii 91 D, 195 M/Iar moscalii,tot întru acelaș ⟨acela C⟩ an 7247,de primăvară,Leisu gheneralul ⟨Leisin gheneral C⟩ cu optzăci de mii de oaste ⟨moscali C,V⟩ B,C,E,G/Leisii gheneralul D//10-14 Feldmarșal fon Minih ⟨*lipsește* Minih P⟩ au triimis pre Leis ghinărariul cu oasti moschicească la Crîm. Trii războai au avut moscalii cu turcii și cu tătarîi,și tot moscalii i-au ⟨au P⟩ biruit. Rănit-au și pre hanul și au murit acolo în Crîm. M,P//11 și cu calmîși B,C,E,G,V/*lipsește* și cu moscali C,V//12 în ⟨vro V⟩ doao, trii rînduri B,C// 13 bătai]război B,C,E,G,V/ și au murit B,C//14-15 *lipsește* Și turcii... au pus han pe M,P//14 *lipsește* acmu B,C,D,E,G,V/după cé B/făcut pacé B,C//15 au pus pre ⟨*lipsește* pre C,V⟩ alt han B,C,E,G,V, au pus han pre altul D/ Și] Iar B,C,E,G,V/ *după* întorsu *ad.* din Crîm C,E,G,V//16 neluînd] nestăpînind B,C,E,G,V/ nici B,C/ *după* cetaté ⟨cetaateB⟩*ad.* din Crîm B,C,E,G,V, *ad.* supt stăpînirea lor D/făr⟨ă⟩cîtu]ce numai B,C, E,G,V stricat B,C//15-17 Moscalii n-au luat nici o cetati în Crîm, ci după ce-au făcut biruință s-au întorsu iarăș înnapoi. În patru ani au stricat moscalii Crîmul. M,P//17 pre B,C/*după* ani *ad.* ce mai sus s-au scris ⟨scriie B⟩. A doa venire ⟨viniré C⟩ a moscalilor în Moldova. B,C,E,G,V,A doa vinire a moscalilor în Moldova D//18 *ante* Iară: 64 B, E,G, 83 C, 92 D, 107 V, 197 M, *lipsește* P/ Iară tot întru acestaș ⟨acelaș C⟩an, 7247 ⟨fon E,G⟩Menih feldmarșal B,C,E,G, Iară în anul 7247 Menih feldmarșal D,V/ au purces B,C, au purces din Țara Căzăcească D// 18-1 Feldmarșal fon Menih și cu oaste moschicească, de cu primăvară,au purces din Chiev drept la Hotin M,P//

1 Chiev B/ pin B,C/ drept B,C/ asupra cetății Hotinului D// 2 pre[1-2] B,C/Nejiboje B,V, Mejiboje C,D,E,G/ Camenită C, Camenițe B/ o sută și doaozăci de mii de oaste B,C,G,V// 3 donți B,C/ cu donți, cu căzaci D/ și cu calmîși și cu cătane B,C,E,V, și cu calmîși și cu husari G// 2-5 *lipsește* cu 120.000 oasté... și numai M,P// 4 încet B,C/ toată B,C/ pînă B,C/ din B,C// 5 Căzăciască B,C/ pen]prin B,C,E// 6 zăbăvit B,C/ *lipsește* mai bine de G,M,P/ doao B,C/ pre C,E/ *lipsește* Și M,P/ 6-8 Nistrul l-au trecut mai pre din sus de Hotin, pre ⟨la M⟩ Vasileu M,P// 7 din B,C,E prin B,E, prin C,V/ Cernăuților B,C, E,G,V// 7-8 pre la un sat ce să chiamă Vasileul și pre la alt sat mai pre din gios ce să chiamă Mitcăul. ⟨alt sat ce să chiiamă Mitcăul, mai pre din gios de Vasileu G⟩ B,C,E,G,V//8 Cincăul D// 9 *ante* Purces-au: 65 B,E,G, 84 C, 93 D, 108 V, 198 M, *lipsește* P/ pre B,C/ dincoaci B,C/ pașa B,C/ cu ⟨vreo D⟩ doi, trii B,C,D// 9-16 Veli-pașa sarascheriul cu 4 pași și cu mulțime turci, soltanul cu mulțimi ⟨multă M⟩ de tatar ⟨i⟩ au purces pre di ceasta parti asupra moscalilor. Eșit-au și Colceac-pașa cu enicerii cetății și cu lipcanii. Turcii și tatarii au trecut Nistrul asupra moscalilor. Și întîlnindu-să asupra Cameniții s-au lovit și au biruit moscalii pre turci. ⟨*lipsește* Eșit-au și Colceac... asupra moscalilor P⟩ M,P//10 cu[1]]și cu vreo B,C/ doaozăci de mii B,C/ oaste B,C/ *după* soltanul *ad.* de Bugeacu E,G,V/ cu[2]]cu vreo B,C,E,G,V/ triizăci de mii de oaste B,C,E,G,V// 11 tătarî B,C/ Și era la Hotin și vro C/ vro șapte, opt mii B,C// 12 cîteva B,C/ spahii B,C, E,G,V/ și era și capegilar-chihaes înpărătescu B,C,E,G,V// 13 bostangiii B,C/ pașa B,C]pace A/ *după* cetății *ad.* Hotinului B,C,E,G,V, *ad.* Hotinului. De toată oaste turcească era ca la o sută de mii C//14 pînă B,C/tréce B,C/li-au și eșit și G/cu] și cu G//15 turcii C/preste B,C/asupra Cameniții C,asupra cetății Cameniții B,E,G, V//16 nemică B,C/bătut B,C/*după* moscalii *ad.*pre turci și pre tătarî V//17 Și]Iară B,C, E,G,V/*ante* Iară: 66 B,E,G,85 C, 109 V, 201 M//17-1 Iară după ce au trecut moscalii Nistrul și s-au pornit de la Nistru asupra Prutului pre la un sat ⟨anumé E,G⟩ ce să chiamă Zestavna și pre la alt sat ce să chiamă Sobraneț,iar turcii și cu lipcanii li-au tot dat năvală moscalilor, dar B,C,E,G,V// 17-18 Moscali de la Nistru s-au pornit la Prut, la Zăstavna, la Sobraneț M,P//18 Zestavna D//

tot datu năval⟨ă⟩ turcii și cu lipscanii, dar au perit lipcanii mai toț, și turcii, cît s-au zăbăvit pe acolo.

Și au prădat margine Țărîi Leșești, căzacii și cu calmîșii și cu catanilé: Horodinca, Snetinul, Cuturilé, Tesmenița; pîn'la Stanislav au agiunsu de au prădat. Și du⟨ă⟩ ce au agiunsu la Jușca, au luat în gios de au trecut codrul pe la Stanihorci, pre den sus de un satu ce s⟨ă⟩ chiam⟨ă⟩ Boianul, și s-au întorsu pe supt poalelé codrului, pré la Rerence. Și acolo iarăș au avut războiu, și iarăși au bătut pe turcii, moscalii.

Și de la Rărence au purces pe suptu poalelé codrului pre la Grozniți, și de la Grozniți tot în gios pe sup⟨t⟩ codru pe la ⟨ *loc gol*⟩. Și acolo era pedestrime turciasc⟨ă⟩, cu toat⟨ă⟩ putere. Și agiungînd moscalii acolo într-o vineri, în 17 dzilé a lui avgustu, la velet 7247 ⟨= 1739⟩, cum s-au tîmpinatu moscalii cu turcii și au începutu a s⟨ă⟩ bate, n-au putut spréjini turcii focul moscalilor, și s-au și spărietu. Ș-au fugit turcii caré încotro au putut:

---

1 dar]și M,P// 2 mulți turci și lipcani ⟨și moscali P⟩ au perit M,P/ toți B,C/*lipsește* turcii B,C,D,E,G,V/*lipsește* cît s-au zăbăvit pe acolo M,P//2-5 cît s-au zăbăvit turcii ⟨zăbăvit moscalii D,E⟩ pe acolo.Iar căzacii și cu calmîșii și cu cătanele au prădat marginea Țărîi Leșești și acéste tîrguri anumé: Horodenca,Sneatinul, Cuturili, Tesmenița;și pînă B,C,D,E,G,V//3 *lipsește* Și au prădat...Leșești M,P// 3-5 Iar cazacii,calmîșii și cu catanile au agiuns pînă la Stanislav.M,P//5 ajunsu B/ *lipsește* au agiunsu de au prădat M,P// 5-6 Și dup⟨ă⟩ ce]Mcscalii M,P, Iar moscalii, pedestrimea,după ce D/la]la sat la D/ Și purcegînd moscalii de la Sobraneț au luat în gios pe ⟨pre C⟩ Prut și agiungînd la un sat ce să chiamă Jușca,au trecut codrul pre la Stanihorci B,C,E,G,V//6 au[2]]și au M,P/*lipsește* de M,P//7 *lipsește* pe la Stanihorci, pre M,P/ din B,C/sat B,C/de satul Boianul M,P/să chiamă B,C//8 pre B,C/ supt codru pre la Rărénčia B,C,D,E,V,supt codru,asupra Hotinului, pre la un sat ce să chiamă Rărencea G// 9 Rerence]Ropce M,P/iarăși B,C/ *după* războiu *ad.* moscalii cu turcii B,C,E,G,V//10 au bătut ⟨biruit M,P⟩moscalii pre turci B,C,E,G,V, M,P//11 *lipsește* Și M,P/Rărence]Ropce M,P/*după* purces *ad.* moscalii M,P/pre supt codru D//11-12 Și de acolo de la Rărénčia ⟨Rărenčia C⟩ au purces moscalii tot pre supt codru pre la un sat ce să chiamă Grozniții B,C,E,G,V//12-13 *ad. marginal* și de la Grozniți...pe la A,*lipsește* M,P//12-14 tot în jos supt codru ⟨tot pre supt codru în gios C,tot pre supt codru E,G,V⟩pînă la ordiĭa turcească,undé era sarascheriul Veli-pașa cu pedestrimea și ⟨*lipsește* și V⟩cu călărimea, cu cîtă puteré avea.Și agiungînd ⟨ajungînd B⟩B,C,E,G,V//12-13pre supt codru,pînă undé era pedestrimea D//14 *lipsește* într-o M,P//15 la velet]în anul D,în anii M,P// 14-16 acolo în șaptesprăzăci ⟨șaptesprăzéci C⟩ zile a lui ⟨a lunii lui C⟩ avgust,în anul 7247 într-o ⟨zi E,G⟩ vineri și cum s-au timpinat ⟨întimpinat E,G⟩ B,C,E,G,V/ 7247] 1739 M,P//16 *lipsește* cum s-au tîmpinatu moscalii M,P/îndată au început a să bati cu turcii M,P/început B,C//17 a s⟨ă⟩ bate]a să hărăți și a să lovi oștile ⟨dîndu-și războiu G⟩ B,C,E,G,V/Turcii n-au putut suferi focul M,P/turcii a sprejeni B,E,G, turcii să sprejiniască C,V//18 *lipsește* și[2]M,P/ spăriĭat B/*după* spăriĭat *ad.*turcii C/ Și au ⟨și C⟩ început ⟨turcii V⟩ a fugi turcii B,C,E,G,V/carii încătro B,C/*după* putut *ad.* Iar tătarîi atuncea, văzind că biruescu moscalii pre turci,au alergat la corturili turcilor,la ordiĭe,de au jecuit ĭei mai înnainte de moscali și apoi au înpunsu fuga cu toții. C//

Veli-pașe sarascheriul și cu o sam⟨ă⟩ de turci și cu soltanul, cu tătarîi, în gios pré Prutu, iar Colceag-pașe au întrat cu o sam⟨ă⟩ de turci în cetate.

Iar feltu-ma⟨r⟩șalîc n-au vrutu să las⟨ă⟩ pre moscali să goniasc⟨ă⟩ pe turci, temîndu-s⟨ă⟩ să nu fac⟨ă⟩ vrun meșterșug; și au șădzut toată dzua într-acel loc, la ⟨ *loc gol*⟩, unde-i bătus⟨ă⟩. Iar turcii den Hotin, dac-au vădzut că i-au bătut, ș-au tot scos muerilé, care cum au putut, într-ace dzi și s-au dus în gios asupra Tighinii.

Deci a trie dzî, apropiindu-s⟨ă⟩ Meneh feltu-ma⟨r⟩șalîc într-o duminică de Hotin, în 19 dzile a lui avgust,
f. 468 și i-au eșit / Colceag înnainte și i-au închinat cetate Hotinului. Și au purcesu cu Meneh și cu Colceag împreun⟨ă⟩ ș-au întrat în cetate Hotinul. Și au luatu pre toț turcii robi, iar pre pășoai⟨a⟩ lui Colciagu au slobodzit-o, și au mersu în gios. Iar pre Colciag și pré alțî turci i-au pornitu la Moscu robi.

---

1 pașa B/ *ante* Veli-pașa: 86 C, 94 D, 110 V, 204 M/ *lipsește* și[1] M,P/samă B,C/*lipsește* de P/*lipsește* cu[2] M,P// 2 *după* tătarii *ad.* au fugit B,E,G,V/jos B/ pre B,C/Prut C/pașa B// 3 samă B,C/pașa cu o samă⟨somă M⟩ turci au intrat în cetate M,P/*după* cetaté ⟨cetate C⟩ *ad.* în Hotin B,C,D,E,G// 4 *ante* Iară: 87 C, 111 V, 205 M/Iar ⟨Iară C⟩ Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V,Feldmarșal fon Menih M,P/vrut B,C/lasă B,C//5 goniască B,C/ pre turci deaca i-au bătut ⟨într-acĭa zi B,E,G⟩ socotind să nu facă turcii vreun ⟨vrun B⟩ B,C,E,G,V/nu facă turcii D,M,P//6 șezut C, șezut moscalii B,E,G/ zioa întru acel locu unde ⟨undé B⟩ bătusă pre turci. B,C,D,E,G,V,M,P//7 *după* bătus⟨ă⟩ *anulat* Ce turcii cei din șanțu A/*lipsește* Iar M,P/din B,C/din cetate din Hotin D,E,G/ dacă B,C/*lipsește* dac-au vădzut că i-au bătut M,P//8 *lipsește* tot M,P/muerili și ⟨cu V⟩ copiii B,C,E,G,V,M,P/ carii B,C/*lipsește* care cum au putut M,P//9 într-acĭa B, întru acea C/în jos B, *lipsește* G/și i-au pornit la Tighine M,P//10 Decii B,C,*lipsește* M,P/*ante* Decii: 67 B,E,G, 88 C, 113 V, 206 M/*lipsește* dzî G/Menih feldmarșal D//10-12 Decii a triĭa zi, Menih feldmarșal apropiindu-să de cetatea ⟨cetate C⟩ Hotinului,în noaosprăzéci zile a lui ⟨a lunii lui C⟩ avgust, într-o duminică, i-au și eșit Colceag-pașa B,C,E,G/A trie zi duminică, feldmarșal fon Menih s-au apropiĭat de Hotin, iar Colceag-pașa i-au eșit înnainti M,P//11 de cetate de Hotin D//12 i-au și eșit Colceag-pașĭa M,P//10-16 Deci a triĭa zi Menih feldmarșal, apropiindu-să de cetatea Hotinului în noaosprăzéci zile a lui avgust, într-o duminică, au trimis sol la Colceag-pașĭa ca să închine cetatea,că neînchinînd cetatea, dacă o vor luoa, vor pune pre toți supt sabie. Decii Colceag-pașĭa, socotind că nu le va putea sta înprotivă moscalilor să apere cetatea să nu o ĭa, numai ce au purces înnainte lui feldmarșal cu toții agii⟨i⟩ turcii cei mari și cu iničiar-aga și au închinat cheile porților cetății Hotinului. Și purcegînd Menih feldmarșal dinpreună cu Colceag-pașĭa și cu toți ofițiarii moscali și cu toți agii⟨i⟩ turcești, ș-au întrat în cetate în Hotin. Și intrînd moscalii în cetate au luat pre toți turcii robi cu fimei, cu copii cu tot, pre cîți i-au aflat în cetaté. Iar pre pășoaĭa lui Colceag-pașĭa au slobozit-o și pre un ficior a lui Colceag, anumé Mehmet, cari era de vîrstă de unsprăzéce ani și au purces de s-au dus în gios pre părțile turcești. Iară pre Colceag-pașĭa și pre alți turci, pre toți i-au pornit V// 12 cetatea B,C// 13 Și au purces feldmarșal Menih ⟨Menih feldmarșal C,E,G⟩ și cu Colceag-pașa B,C,E,G/ și Colceag pașea D/cu Meneh și cu Colceag]amîndoi M,P/ înpreună B,C, *corectat* înainte A, *lipsește* E/și au B,C//14 în cetate în Hotin B,C,D,E,G/luat B,C]luat moscalii E//14-16 pre toți turcii robi pre cîți i-au aflat în cetaté ⟨cetate B⟩ și i-au pornit de i-au dus la.

Și au zăbăvit ⟨loc gol⟩ dzilé la Hotin și au întorsu și cîteva mii de oaste înnapoi, înțălegînd că s⟨ă⟩ tulbur⟨ă⟩ șvédzii și leșii asupra lor, Și dup-aceĭa au purcesu în gios pre Prut.

Iar Grigorie-vodă încă era rînduitu de la Po⟨a⟩rtă cu Sar⟨ă⟩ Mahmetu-pașea să margă la Cernăuț⟨i⟩, să ții calea moscalilor la Nistru, să nu-i las⟨ă⟩ să triac⟨ă⟩ despré ace parte. Și au făcutu ca patru, cinci mii de oasté, turci, moldoveni, și s-au dus în sus pîn'la Livărda.

Apoi înțălegînd că nu-i putință a-i sprejéni, au mersu spré Prutu la Bogdănești și, apropiindu-s⟨ă⟩ moscalii de Hotin, s-au întorsu la Drăgșan⟨i⟩, de au șădzutu acolo pîn-au luatu Hotinul, și au trécut și sarascheriul în gios.

Atunce au vinit și Gligoriĭe-vodă la Eș⟨i⟩, la Gălata, cu ordiĭa, puind străj⟨i⟩ bune. Apoi, prindzînd limbă den

Moscu E, ⟨în cetaté, doao mii și o sută doaozăci și unul Ḋ⟩ iar pre pășoaĭa lui Colceag-pașa au slobozit-o și au mersu în gios. ⟨pașa și pre un copil a lui anumé Mehmet, care era de vîrstă de unsprăzéci ani și cu doaozăci de oameni slujitori a curții lui i-au slobozit și au purces de s-au dus spre părțile turcești C, pașĭa au slobozit-o și cu un ficior a lui Colceag, careli era de vîrstă de unsprăzéce ani, anumé Mehmet, și cu doaozăci de oameni slujitori curții lui D, pașĭa și cu ⟨pre G⟩ un copil ⟨a lui Colceag, careli era E⟩ de vîrstă de unsprăzéci ani, anume Mehmet ⟨*ad. marginal* pre anumé Mehmet E⟩ și pre ⟨cu G⟩ doaozăci de oameni a curții lui Colceag-pașĭa ⟨pre aceștiĭa E⟩ i-au slobozit E,G⟩și au purces de s-au dus în gios,spre părțile turcești B,C,D,E,G// 15 *lipsește* și au mersu în gios M,P//16 Colceag-pașa B,C,D,E,G, M,P/ pre alți turci, pre toți B,C,D,E,G/turci robi M,P/pornit B,C/ *lipsește* robi M,P// 1 zăbăvit moscalii cîteva zile B,C,D,E,G,V//1-3 Feldmarșal au zăbăvit cîtiva zile la Hotin și înțelegînd că să turbură leșii, șvezii,au întorsu cîtiva mii ⟨de M⟩ oaste înapoi M,P// 2 *după* oaste *ad.* de la Hotin B,C,D,E,G,V/ să tulbură șvezii și léșii B,C,V//3 civedzîi A/ dupre acéĭa B,C/purces moscalii B,C,D,E,G,V/jos B/Feldmarșal fon Menih cu ceĭalantă oasti au purces pre Prut în gios M,P//5 Iară B,C, *lipsește* M,P/*ante* Iară: 68 B,E,G, 89 C, 95 D, 115 V, 208 M, *lipsește* P/Grigorii B/ rînduit B,C/Sară Mehmet-pașa B,C,E,G,V//5-6 Grigori voevoda și cu Sara Ahmet-pașa au fost rînduiți de la Poartă să margă cu oaste la Cernăuți M,P//6 Cernăuți B, C/ție C, țiĭe V//7 cale B/ lasă B,C/triacă despre B,C//8 acĭa B, acea C/*după* parte *ad.* de loc încoace B,E,G,încoace D,V, încoace,în Moldova C/ca patru]și B,C,E,G/ca cinci, șeasĭe mii V /oaste B,C// 8-9 *lipsește* despré ace parte... moldoveni M,P// 9 turci și moldoveni B,C,D,V/*lipsește* turci G/pînă la un sat ce să chiamă Levărda, din sus de Botășeani B,C,D,E,G,V//8-10 Și mergînd pînă la Livarda au înțăles cum că nu-i cu putință a-i sprijini și au mersu M,P//10 Iară apoi C/sprejeni pre moscali B,,D,E,G,V/mărsu B,C//11 spré]la B,C,D,E,G,V/ Prut B/la un sat ce să chiamă Bogdăneștii B,C,D,E,G,V//apropiindu-să B//12 *după* Hotin *ad.* precum⟨mai sus C,D, G⟩ s-au scris B,C,D,E,G,V//12-13 și di acolo s-au întorsu la Drăgușani și acolo au șăzut pîră au luat moscalii Hotinul M,P//12 *după* întorsu *ad.* Grigorie ⟨Grigorii C⟩ vodă B,C,D,E,G,V/șezut B,C//13 pînă ce ⟨*lipsește* ce C,D⟩au luat moscalii cetatea ⟨cetaate B⟩ Hotinul B,C,D,E,G,V/ au trecut B,C]s-au întorsu M,P/*lipsește* și^{2} M,P/ jos B//14 Atuncea B,C/Grigorii B,C/*lipsește* Atunce au vinit și M,P/voevoda M/Iași B,C/*lipsește* la Eș⟨i⟩ M,P//15-1 străji$^{1-2}$ B,C/prinzind B]luund C/limbă]véste B,C/ prinzind de veste, limbă D/din B,C/pornit B,C/S-au înștiințat Grigori voevoda că s-au pornit M,P//

străj⟨i⟩ că s-au pornitu moscalii în gios pre Prut, au pus caimacami pe Sandul Sturdzea vel-log⟨o⟩făt și pe Iordachiĭe Cantacozino Delianul vel-vornicu de Țara de Gios, și el au purces în gios cu cîț boeri s-au tîmplat cu dînsul.

Iar Meneh, dup⟨ă⟩ ce au agiunsu la Isnovăț, au pornitu oastea ce ușoară, donțî, calmîș⟨i⟩, cătané, și cu o sam⟨ă⟩ de draguni, 2, 3 polcuri, înnainte, cu Costantin Cantimir și cu Dumitrașco Cantimir, ficiorii lui Antioh-vodă, fiind acolo la moscali înstreinaț./

f. 468^{v} Deci au și purcesu pen țară, strîngînd privantu și bucate turcești, unde găse. Și cai de ⟨a⟩ cui găse, și turcești și boerești, îi lua, că lé slăbis⟨ă⟩ caii. Deci Dumitrașco beizadea, maior, au luat pe suptu munte, pré la Suceav⟨ă⟩, și-n gios muntelé a prăda pîn' la Bacău; și s-au întorsu la Eșu cu duium. Iar frate-său Costantin Cantimir, ce era bregadiri, au luatu de la Ișnovăț Jijie în gios și pe la Botășeni și au răpedzit ca doă mii oasté să prind⟨ă⟩ pe Gligoriĭe-vodă.

1 jos B// 2 caimacami pre B,C/ pre Iordachie B, pre Iordachi C// 3 *lipsește* Delianul B,M,P// 3-4 jos$^{1-2}$ B/ *lipsește* de Țara de Gios M,P// 4 și]iar M,P/ *lipsește* el B,C,D,E,G,V/ și au purces în gios ⟨jos B⟩ Grigorie ⟨Grigorii C⟩ -vodă cu ⟨cîțiva E⟩ boĭari ⟨boiari C⟩ B,C,E/ și au purces Grigorii-vodă D/ cîț]cîțiva M,P/ carii s-au tîmplat pre lîngă dinsul E, *lipsește* M,P/ cu dinsul] pre lîngă dînsul D,G, pre lîngă măriĭa-sa B,C,V// 5 *ante* Iară: 69 B,E,G, 90 C, 96 D, 117V, 210 M, *lipsește* P/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ Feldmarșal fon Menih, după ce-au trecut la Vișnovăț M,P/ după ce C, după cĭe B/ ajunsu B/ Ișnovățu B, Ișnovăț C/ pornit B,C// 6 cea ușoară, călărimea, donți ⟨și C,V⟩ calmîși ⟨și C,V⟩ cătane ⟨catane C⟩B,C,D,E,G,V//6-7 *lipsește* donțî, calmîș⟨i⟩... polcuri M, P//7 samă B,C/doao, trii B,C// 8 *după* Cantemir$^{1-2}$ *ad.* beizadea B,C,D,E,G,V/Costandin beizade Cantimir și cu Dimitrașco fratile său M,P/ *lipsește* și cu Dumitrașco Cantimir V// 9 Antiohii B, Antiohie C/ fiind și ĭei acolo B,C,D,E,G,V/ înstreinați B,C// 8-11 lui Antiohii voevoda de au gătit înnainte provĭant, furaj ⟨fărate M⟩ și cai M,P// 10 Decii B,C/ *ante* Decii: 91 B, 118 V/purces B,C/ pin B, prin C/ stringînd C/ proviiant, zaharea ⟨zahirea C⟩ B,C,D,E,V/ strîngînd înnainte proviiant, zairea și bucate G// 11 undé găsiĭa luoa B,C,D,E,G,V/ de a cui și găsiĭa B,C,E,G,V/ *lipsește* și C,E,G,V// 12 boĭarești B/ boerești, pre toți îi luoa B,C,D,E,G,V// 11-12 *lipsește* de ⟨a⟩ cui... lé slăbis⟨ă⟩ caii. M,P// 12 *ad. marginal* îi lua A/ le slăbisĭe ⟨slăbisă C⟩ caii ⟨foarte rău B,D,E,G,V⟩ viind de departe B,C,D,E,G,V/ Deci]Iar B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/ *ante* Iar: 92 C, 97 D, 119 V, 211 M/ Dimitrașco Cantimir maiorul M,P// 13 pre$^{1-2}$ B,C, *lipsește* pré^{2} M,P/ supt B,C/ Suceavă B,C//14 și în B/ și în gios, pre supt munte E,G/ muntele B,C/ *lipsește* muntelé a prăda M,P/ pînă B,C//15 Iași cu mult duium B,C,D,E,V, Iași, cu mult plian G/ *ante* Iară: 93 C, 98 D, 120 V/ *lipsește* și s-au întorsu... Iar frate-său M/ *lipsește* cu duium. Iar P/ Cantimir beizadea ⟨beizade B⟩ B,C,D,E,G// 16 bregadir B,C/Costandin Cantimir bregadiriul M,P/luat B,C/di la Vișnovăț au purces pri Jijiĭa M,P/ Ișnovățu B,C/ Jijiĭa B/ jos B/ pre B,C/ Botășĭani B, Botășeani C// 17 răpedzit]triimis E,G/ca]podghiaz B,C,D,E,G,V/doao B,C, doao, trii V/și îndată au triimes 2.000 osteni M,P/de oaste B,C/prindă B,C//18 pre Grigorii B,C/ voevoda M//

Și au mersu poghiazul pe Bahlui în gios, pe la un satu ce s⟨ă⟩ chiamă Căcărădzenii, au trecut Bah⟨lu⟩iul ș-au luatu pré la Șanta de au trecut codrul la Vaslui. Și dé acolo s-au întorsu înnapoi, că s⟨ă⟩ teme de tătar⟨i⟩.

Și Grigoriie-vodă au prinsu veste den Roșieci și au fugitu în gios spré Gălaț⟨i⟩.

Deci Costantin beizadea au vinitu tot jăcuind pîn-în Eș⟨i⟩ și au întrat în Eș⟨i⟩ săptemvriie în 2 dzilé, la velet 7248 ⟨= 1739⟩. Și i-au eșit înainte mitropolitul și cu caimacanii și cu alțî boeri caré să mai tîmplas⟨ă⟩, și călugări, și negutitori de laturea tîrgului, despré muntenimé, și i-au închinat cheilé țărîi și stiagurilé slujitorilor. Și s-au împréunat cu maré bucurie ș-au purces pen Iașu. Pîn'la Frumoasa l-au petrécutu boerii. Și s-au așădzat acolo cu oastea.

Iar Meneh feltu-marșalîc au trecut Prutul dé ⟨la⟩ Ișnovăț în ciasta parte și au tot vinit pré Prut în gios, făcînd ocopuri calé cîte de cinci, 6 ceas⟨uri⟩unul de altul.

---

1 mărsu B,C/Mers-au acel poghiaz M,P//1-3 podghiazul pre Bahluiu în gios ⟨jos B⟩ și au trecut Bahluiul pre la un sat ce să chiamă Căcărăzénii și au luat pre B,C,D,E, G/1-2 *lipsește* pe la un satu...Căcărădzenii V/*lipsește* un satu ce s⟨ă⟩ chiamă M,P//2 și au trecut V/ș-au luatu]au mersu M,P//3 de[1]]și B,C,D,E,G,V,și de acolo M,P/la] pînă la M,P/codrul Iașilor și au eșit în ținutul Vasluiului.Și V/Vasluiu C/de[2] B,C/ dé acolo]iarăș M,P//4 *lipsește* că s⟨ă⟩ teme de tătar⟨i⟩ M,P/să temea B,C/ tătarî B,C/ *după* tătari *ad.* să nu-i lovască G//5 Și]Iar B,E,G,Iară C,V,*lipsește* M,P/Grigorii B, Grigorie C/au prinsu]luund B,C,E,G/véste din Roșiiaci B,C,E,G/de véste D/den]de la M,P/și au fugitu]s-au dus B,C,E,G//5-6 Iară Grigorie-vodă prinzind véste s-au dus în gios spre Gălați V//6 jos B/spre Gălați B,C// 7 Deci]Iar B, Iară C, E,G,V/*ante* Iară: 94C, 121V, 214 M/Costantin beizadea ⟨ce era D⟩ bregadir B,C,D,E, G,V/vinit B,C/ zăcuind A/ jecuind pînă în Iași B,C,D,E,G,V// 7-9 În anii 1739 săpte⟨m⟩vri⟨e⟩ în 2 zile ⟨*lipsește* zile P⟩ Costandin Cantimir bregadiriul au venit în Iași. Eșitu-i-au înnainte Antonii mitropolitul M,P/ pînă în Iași în anul 7248. Și au întrat în Iași întru o duminică, septemvrii în doao zile. Și E/ în Iași în anul 7248, septemvrie în doao zile într-o ⟨întru o C⟩duminică.Și B,C,D,E,G,V//9 eșit înnainte B/eșit înnainte mitropolitul chir Antonie și cu boiarii caimacami C/boiarii caimacami B,E,G//10 alți B,C/boiari B, boiari C/ carii B,C,E,G/tîmplasie B,C/și cu călugări, egumeni ⟨igumeni B⟩ și cu negutitori ⟨și cu orășéni de cinste E,G⟩cu toții i-au ⟨au C⟩ eșit înnainte de laturea B,C,D,E;G,V/*lipsește* caré să mai tîmplas⟨ă⟩, și M,P//11 despre muntenimé spre ⟨despre B,E,G⟩ Copou B,C,D,E,G]despre Copou V//12 cheile B,C,*ad. marginal* M/ țărîi]curții domnești B,C,D,E,G, porții curților domnești V/stiagurile B,stiagurili C// 13 *lipsește* ș-au purces pen Iașu M,P// 13-14 înpreonat cu mare bucurie ⟨bucuriie C⟩,mergînd pin ⟨prin C⟩Iași, pitrecîndu-l boiarii ⟨boiarii C⟩ ⟨pe beizade V⟩ pînă la Frumoasa.Și s-au așezat B,C,D,E,G,V// 14-15 Și l-au pitrecut cu mari bucuriie ⟨cinste P⟩ pîră la Frumoasa.Și acolo s-au așăzat cu oaste. M,P//16 *lipsește*. Iar M,P/*ante* Iară: 70 B,E,G, 95 C, 99 D, 122V, 215 M,*lipsește* P/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V,Feldmarșal fon Menih M,P/de]pre la B,C,E;G,V, la M,P//17Ișnovățu B, Vișnovăț P/ *lipsește* în ciasta parte M,P/*lipsește* tot M,P/ pre B,C, pe E,G/ jos B//18 *după* ocopuri *ad.* zămci de pămînt C/cale B/ *lipsește* cîte M,P/ șasie B,C, *lipsește* M,P/ ceasuri B,C//

Și de la Podul lui Gherman au lăsat obuzul cel maré să triac⟨ă⟩ Prutul iar în ceĭa parte, și el, cu vo 10.000 de oaste, au venit drept la Eșu. A doa dzi, luni, sept⟨emvrie⟩ în 3,
f. 469 / au întrat în Eș⟨i⟩ și i-au eșit și lui înainte mitropolitul și cu caimacanii și cu alțî boeri caré să tîmplas⟨ă⟩, făcîndu-i maré cinsté, pîn' l-au adus în curțile [în] domnești. Și au șădzut în Eș⟨i⟩ o săptămînă. Și cît au șădzutu în Eș⟨i⟩, în toate dzîlé⟨le⟩ chema pe mitropolitul și pe caimacani și pe alț boeri, de-i pune la mas⟨ă⟩ de-i cinstea.

Și au îmblat în giuru împrégiurul tîrgului de au ales loc dé cetate. Și au pus semné și au pus săldați și salahori, de au început a săpa d-au făcut șanțu și tabiĭe. Și au lăsat 4.000—5.000 oasté, c-un ghenăral maiur, anumi Petrea Șipon, și cu un polcovnic, ca s⟨ă⟩ fiĭe dé paza tîrgului.

Și au rînduitu și pé un ghenăral, anumiĭe Levendal, să margă la gura Jijii⟨i⟩, să fac⟨ă⟩ și acolo ocop. Și

---

1 mare B,C//2 triacă B,C/ iarăș M,P/céĭa B,C/în ceĭa parte iară G/și]iară D,M,P/ el]feldmarșal B,E,G,V, Menih feldmarșal D, gheneralul Menih feldmarșal C/vreo zéce mii B,C/*lipsește* vo M,P/*lipsește* de M,P//3 vinit B,C/*lipsește* drept M,P/la]în B,D,E,G,V/Iași B,C/zi B,C, dza A/*lipsește* A doa dzi M,P/septemvrie M,P//4 *lipsește* în M,P/trii zile B,C/întrat]venit M,P/ în]la G,M,P/Iași B,C/Eșitu-i-au M,P/ înnainte și lui feldmarșal mitropolitul Antonii și cu boiarii caimacami B,E,G/lui Menih feldmarșal C/mitropolitul Antonii C,D, mitropolitul Antonii și cu boiarii caimacami V, Antonii mitropolitul M,P//5 *lipsește* și cu M,P/caimacamii C/ alți boiari ⟨boiari C⟩ carii să întîmplasie ⟨tîmplasie B⟩ B,C/carii să mai întîmplasă și cu călugări egumeni și cu negutitori și cu orășéni de cinste, făcîndu-i E/*lipsește* caré să tîmplasă M,P/să mai tîmplasă D// 6 mare cinste pînă B, mare cinste, petrecîndu-l pînă C//5-6 carii să mai tîmplase și cu negutitori și cu orășéni de cinste. Și i-au închinat și lui cheile curții domnești și stiagurile slujitorilor, făcîndu-i mare cinste, făcînd mitropolitul orație în limba rusască și rugîndu-să să fie priimiți cei mai mici supt ascultarea înpărăției Rosiei, petrecîndu-l cu toții pînă l-au dus în curțile domnești G,carii să mai tîmplasă și cu călugări egumeni și cu negutitori, cu toții i-au eșit înnainté, făcîndu-i mare cinste și petrecîndu-l cu toții pînă la curțile domnești V/mare cinsti și l-au pitrecut pînă în curțile domnești M,P//7 șezut în Iași B,C/*lipsește* cît au șădzutu în Eș⟨i⟩ M,P/șezut în Iași B,C//8 zilele B, zileli C/chiema B,C/pe mitropolitul Antoniie M,P/ *lipsește* și M,P/pre boiarii ⟨boiarii B⟩caimacami B,C,D,E,G,V//9 pre alți boiari ⟨boiari C⟩ B,C/și-i punea la masă de-i cinstiia B,C,D,E,G,V]și-i ⟨de-i P⟩ ospăta și-i cinste M,P//10 au umblat ⟨feldmarșal B,E,G⟩ înpregiurul tîrgului B,C,D,E,G,V/Feldmarșal fon Menih au umblat înpregiurul M,P/ de]și P, *lipsește* M//11 locu B,C/ de B,C/ cetaté C/semne B,C/pus[2]]rînduit B,C,D,E,G,V/saldați B,C//11-12 Au pus semne, săldați, salahori și au făcut șanțu și tabii M,P//12 de au B,C/și tabii, băști de pămînt, numai n-au apucat a le găti B,C,D,E,G,V//12-14 Lăsat-au în Iași pre Petru Șipov, ghenărariul maior, cu 5,000 osteni și cu un polcovnic M,P/ Și au lăsat pre un gheneral maior ⟨*lipsește* maior C⟩ pre ⟨*lipsește* pre C,D⟩ anumé Petr⟨u⟩ Șipon cu vreo doao, trii mii de oaste ⟨Șipon și cu un polcovnic cu vreo patru, cinci mii de oaste D⟩, ca să fie de paza tîrgului. B,C,D,E,G,V//14 *lipsește* ca M,P//15 Și au rînduit pre alt gheneral ⟨pre E,G⟩anumé B,C,D,E,G,V/Orînduit-au pre ghinărariul Levandov M,P//16 Jijiii B,C/facă B,C/ *după* ocop *ad.* zamcă C// 16-1 Și n-au apucat a-l face B,C, *lipsește* M,P//

n-au apucatu a-l facé. Și în Tîrgul Frumos și în Roman iarăș au lăsat oaste și au făcut ocopuri.

Și au datu și acesté ponturi moscalii țărîi și au pus pe caimacani, pe Sandul Sturdza vel-log⟨o⟩făt și pe Iordachie Cantacozino vel-vor⟨nic⟩, ce-i dzîce Delianul, iar. Și ei să hiïe mai maré căimăcani, sănaturi, pîn' s-a mai alegé cum a mai fi.

Ponturile ce-u dat țeri⟨i⟩:

1. Să fiïe moldovenii crédencioși cu toat⟨ă⟩ inima împărățîi Rusii.

2. Să n-aibă răspundeție cu neprieti⟨nii⟩ împărățiii Rusiii.

3. Boerii pribegi cu Gligorie-vodă să s-întoarcă toț pîn-într-un an; iar caré nu s-ar întcarce pîn'la anul să n-aibă ertare și moșiilé să lé hie perdute. /

f. 469v 4. Doaădzăci de mii de oasté să ernez⟨ă⟩ țara și s-o hrăniasc⟨ă⟩, și să șad⟨ă⟩ pen tîrguri, unde s-a socoti.

5. 3.000 dé sălahori să nu lipsască pesté toț anii, să lucrez⟨e⟩ la cetăț, la ce ar trébui.

1 Și]Așijderea și B,C,D,E,G,V/ Lăsat-au și in tîrgul Romanului și în Tîrgul Frumos oaste M,P// 2 iarăși au lăsat oaste și au rînduit salahori de au făcut ocopuri și n-au apucat a le face nici acéle să le gătiască ⟨*lipsește* să le gătiască C,D,V⟩ B,C,D,E,G,V// 3-7 Și au dat acéste poncturi feldmarșal ⟨gheneralul Menih feldmarșal C, fon Menih feldmarșal D⟩boiarilor ⟨boiarilor C⟩ caimacami și tuturor lăcuitorilor din Moldova și au pus pre Sandul Sturzea logofătul și pre Iordachii Cantacozino ⟨Cantacozeno B⟩ Delianul vornicul, iarăși ïei să fie caimacami mai mari, senatori, pînă să va alége cum va ⟨a C⟩ mai fi. B,C,D,E,G,V/Feldmarșal fon Menih au ⟨i-au P⟩ pus caimacami iarăș pre Sandul Sturza vel-logofăt și pre Iordachi Cantacozino ⟨vel-M⟩vornic și au dat țării acesti ponturi. M,P//6 *repetă* mai A//8 *autograf Neculce* A/Poncturile ce au dat ⟨gheneralul C, fon D⟩ Menih feldmarșal boiarilor ⟨boiarilor C⟩ senatori și altor boïari ⟨boiari C⟩ și tuturor lăcuitorilor din Moldova B,C,D,E,G,V. Ponturile ce-au dat țărîi M,P//9 Întîiul ponct. Să fie moldovéni credincioși B,C,D, E,G,V, Moldovenii să fie credincioși M,P/cu]din M,P/toată B,C//10 înpărățiii Rosiii B,C,D,E,G,V// 11 Al doilea ⟨doile B⟩ ponctu ⟨pont D,E,G⟩B,C,D,E,G,V/ Să nu aibă ⟨moldovénii B,D,E,G⟩ respundețiïe ⟨moldovénii C⟩ B,C,D,E,G/nepriïatinii ⟨nepriiatinii C⟩ B,C/înpărățiii Rosiii B,C//13 Al triile ponct ⟨pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/Boïarii ⟨Boiarii C⟩ pribégi ⟨*lipsește* pribégi E⟩ carii vor fi cu ⟨ar fi cu B, ar fi pribégitu cu V⟩ Grigorie ⟨Grigorii C⟩ B,C,D,E,G,V/ voevoda M/ să B,C/ toți B,C// 14 pînă[1-2] B,C, *ad. marginal*[1] G/ *după* an *ad.* la locurile sale C/ carele B,C/ careli nu să va întoarce C,E,G,M,P/*lipsește* pîn'la anul M,P//15 nu aibă B,C/ ertaré B/ și moșiile ⟨lor B,E,G⟩ să le fie ⟨fiïe B⟩ pierdute și prăpădite B,C,D,E,G,V, și de moșii să fii lipsit⟨lipsiți P⟩ M,P// 16 Al patrulea ⟨patrule B⟩ ponct ⟨pont D⟩ B,C,D,E,G,V/ Doaozăci B,C/ oaste B,C/ oasti moschicească M,P/și s-o]să-i M,să o P//16-17 să ernezé în țară și să le dea ⟨lăcuitorii Moldovii D⟩ proviiant, adecă zaharea⟨zahirea C⟩ și să șadă prin tîrguri, pre unde s-ari socoti să fie pentru apăraré B,C,D,E,G,V//18 Al cincilea ponctu ⟨ponct C, pont D⟩ B,C,D,E,G,V/Trii mii de salahori B,C/pre tot anul M,P, în toți anii B,C,D, E,G,V//19 lucreze⟨pre B,E,G/ la cetăți și la altele la ce ar⟨ari C⟩ trebui B,C,E,G,V//

6. Oamenii bolnavi de oaste, să cheltuiască cu dînșii și aptică, să lé dea oțăt și usturoi.

7. Oficerilor ce-s [era] cu aceste 20.000 oaste iar să lé dea ce li-ar trebui.

8. Moscal, grec sau alți oameni străini să nu încap⟨ă⟩ nice la o dregătorie în țară, numai cu neg⟨u⟩țătorii.

9. Cîț slujitori sau boeri, ce n-or hi la vo dreg⟨ă⟩torii să încaleci toț să margă la oasté. Și liaf⟨ă⟩ să le de împărăție, iar la nevoïa țărîi, ce li-ar fi parte, să-ș dea.

10. 90 pungi bani să-i dea poclonul lui acmu.

11. 100 pungi masa lui în toț ani⟨i⟩, 12 mii galbini de aur. Galbănul îmbla 4 lei pré acestea vremi.

12. Nimé să nu tăgăduiască bucate sau hainé sau bani turcești și grecești, că cu capul a da samă.

1 Al șaselea ⟨șasele B⟩ ponctu C, ⟨pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ Pentru oamenii de oaste ce vor fi bolnavi B,C,D,E,G,V/ Cu oamenii osteni bolnavi să cheltuïască țara cu dînșii M,P// 2 *lipsește* și aptică M,P/ la aptică, adecă la spițărie ⟨spițăriïe B⟩ să le dea doftorii ⟨și bucate B,E⟩ și de altele ce li-ar trebui la boală ⟨bucate C,D⟩ și să-i grijască. ⟨doftorii, leacuri și de altele, bucate, ce li-ar trebui și să-i grijască V⟩ B,C,D,E,G,V/ *lipsește* și[2] P// 3 Al șapteli ⟨șaptele B⟩ ponct ⟨ponctu B, pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ Ofițiiarilor ce vor fi cu acéli doaozéci ⟨doaozăci C⟩ de mii de oaste, iarăși să le dea ce li-ar trebui pentru contentovaniïa lor, adecă pentru cheltuiala lor B.C,D,E,G,V/ Ofițărilor ci vor fi cu aceli 20.000 oasti, să le de celi ci ⟨le P⟩ vor trebui. M,P// 5 Al optulea ⟨optule C⟩ ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩. Moscali sau greci B,C,D,E,G,V/ Moscal sau grec sau dintr-alți M,P/ streini B,C/ încapă B,C// 6 nici B,C/ nici la o boerie nici la o diregătorie V/ diregătoriïe B/ în țară]a țării, ci M,P/ ce numai cu neguțtoriïa și cu altă cu ce ⟨ciïe B⟩ ar ⟨ari C⟩ putea să să hrăniască. B,C,D,E,G,V// 7 Al noaolea ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V// 7—9 Carii boiari ⟨boïari B⟩ nu vor avea diregătorie ⟨diregătoriïe B⟩ și cîți slujitori vor ⟨or B⟩ fi, să margă cu toții la oaste. Și liafă să le dea înpărățiïa din vistieriïa înpărătiască, iar ⟨la D⟩ birul și nevoïa țărîi ce li-a ⟨li-ar C⟩ fi partea, să-ș dea B,C,D,E,G,V/ Boerii sau slujitorii cari nu vor fi ⟨n-or fi P⟩ nici la o diregătoriïe toți să încalici și să mïargă la oaste... ci-i va agiungi parte să dei ⟨de P⟩ și ei. M,P// 10 Al zécelea ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ B,C,D,E, G,V/ Noaozéci ⟨Noaizăci C⟩ de pungi de bani să dea poclonul lui Menih, gheneralului Menih C, lui fon Menih D⟩ feldmarșal. B,C,D,E,G,V/ 90]10 M, zăci P/ poclon acum M,P/ *lipsește* acum B,C,D,E,G,V// 11 Al unsprăzécilea ⟨unsprăzecelea C⟩ ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ pungi bani, masa lui, pre tot anul, adică M,P/ *lipsește* de aur M,P// 11—12 O sută de pungi de bani să dea ⟨*lipsește* să dea C⟩ pentru masa lui ⟨gheneralului C, lui fon D⟩ Menih ⟨*lipsește* Menih V⟩ feldmarșal⟨în toți anii C,D,V⟩, carii bani făcïa ⟨făcea C⟩ doaosprăzéce mii de galbeni ⟨galbïeni B⟩ de aur ⟨de aur, ungurești B, de aur olandezi E,G⟩. Și galbănul umbla cîte patru lei pre acéli vremi. B,C,D,E,G,V// 12 umbla atunce 4 lei M, umbla cîte 4 lei atunce P/ *lipsește* pré acestea vremi M,P// 13 Al doisprăzécelea ⟨doisprăzéceli C⟩ ponctu ⟨ponct C, pont D,E,G⟩ era B,C,D,E,G,V/ bucate]vite M,P/ *lipsește* sau[1] M,P/ haine B,C// 14 și]sau B,D,E,G,V,M,P/ că cu capetile ⟨capetili C⟩ vor da samă B,C,D,E,G,V, că apoi cu cap⟨ul⟩ îș va da samă M,P//

Acestea ponturi au dat Meneh boerilor; și au dzis că, de n-or priimi, a da foc tîrgului. Și i-au făcut cu di-a sîla di-au iscălit, că s⟨ă⟩ tîmplas⟨ă⟩ și boeri⟨i⟩ de nu s-învoe. Și au iscălitu toț./

f. 470 Caré mai pe urmă viț videa la ce au vinit cinstea lui Meneh pe boeri. Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, și rîsul, plînsu, și voia cea bun⟨ă⟩, gro⟨a⟩z⟨ă⟩ și frică, și oh, oh, oh!, și bogăție, sărăcie și lipsă și blăstăm și osindă vecinică, neuitat⟨ă⟩ și neînchegat⟨ă⟩.

Apoi, făcînd aciaste, Mineh au poftit pe boeri și pe mitropolitul de l-au petrécut pîn'pesté Prutu la Zagarance. Și acolo au tocmit oastea șiraguri, de au văzut-o boerii. Și au făcut osfeșteniie mitropolitul, și au blagoslovitu oaste și au stropit-o cu aghiazmă. Și apoi au datu den tunuri, și s-au dus la cortu și i-au cinstit toat⟨ă⟩ dzua, dînd den tunuri.

1 *ante* Acéste: 72 B,G, 96 C, 100 D, 124 V/ poncturi B,C/ *lipsește* au dat M/ Menih feldmarșal B,C,D,E,V, feldmarșal fon Menih M,P/ boiarilor B, boiarilor senatori C, boiarilor senatori și altor boiari E, boiarilor caimacami și altor boiari G/au]li-au B,C,E,G// 1—3 boiarilor senatori și altor boiari carii să mai tîmplasă și tuturor lăcuitorilor din Moldova și li-au dzis că de nu vor priimi acéste poncturi așia, a poronci de or jecui tîrgul Iașii și-i vor da foc. Și i-au făcut pre boiari și fără de voia lor de au iscălit la acéste poncturi V// 1—3 *lipsește* și au dzis... de nu s-învoe M,P// 2-3 de nu vor priimi ⟨așa B,E,G⟩ a poronci de or ⟨vor D,E,G⟩ jecui tîrgul și-i vor da foc. Și i-au făcut pre boiari ⟨boiari C⟩ și fără de voia lor de au iscălit la acéste poncturi B,C,D,E,G// 3-4 să tîmplase C, să tîmplasie C/ boiarii ⟨boiarii C⟩ nu să învoiia pre bine. Că cela de cela să siliia cu înbunături cătră moscali, ca să încapă la cinste mai mare. Și așa au ⟨s-au G⟩ iscălit. B,C,D,E,G,V//4 Și li-au iscălit toți M,P/ *lipsește* toț B,C,D,E,G,V// 5—9 *lipsesc* B,C,D,E,G, V,M,P// 6 *ad. marginal de Neculce* pe boeri A//10 Apoi] Iară C,D,V,M/ *ante* Iară: 97 C, 101 D, 125 V, 219 M// 10—11 Feldmarșal fon Minih au poftit ⟨pornit M⟩ pre Antoniie mitropolitul și pre boeri de l-au pitrecut pînă M,P// 10—16 Iar Menih feldmarșal ⟨Iară fon Menih feldmarșal C⟩ purcegînd din Iași luni, septemvrie în zéce zile, au poftit pre boiari ⟨boiari C⟩ și pe mitropolitul de l-au pitrecut pînă piste Prut, trecînd Prutul pre la Zagarancia. Și ajungînd ⟨agiungînd C⟩ la obuzul cel mare au tocmit oastea ⟨oaste B⟩ șiraguri de o au văzut boiarii ⟨boiarii C⟩. Și au slujit mitropolitul ⟨chir Antonie C⟩ liturghie în bisérică de cort și eșind din bisérică mitropolitul ⟨*lipsește* mitropolitul C,V⟩ au făcut osvieștenie și au blagoslovit oastea ⟨oaste B⟩ și au stropit cu aghiazmă oastea ⟨oaste B⟩ și steagurile ⟨stiagurile C⟩. Și au dat și din tunuri din harmate ⟨*lipsește* din harmate E,G⟩, din pușcile céle mari ⟨și din céle mici. V⟩ Și ⟨decii V⟩ s-au ⟨i-au E⟩ dus decii ⟨*lipsește* V⟩ la corturi și i-au cinstit pre boiari feldmarșal toată zioa ⟨pre boiari fon Menih feldmarșal toată zioa C, pre boiari toată zioa feldmarșal D⟩,făcîndu-le masă mare, benchet ⟨benchet, masă mare C,*lipsește* benchet D⟩. Și iarăși au dat din pușcile ⟨au slobozit pușcile C⟩ céle mari. B,C,D,E,G,V//13 Antoniie mitropolitul au făcut osveșteniie M,P/ *lipsește* Și[1] M,P//14-16 Feldmarșal au poroncit di au dat din tunuri ⟨și M⟩ s-au dus supt cort. Cinstitu-i-au toată zioa dîndu din tunuri M,P//

Și li-au dăruitu caimacanilor cîte 200 ug⟨hi⟩ de aur, și mitropolitului 300 ughi. Și apoi s-au întorsu boerii la Eș⟨i⟩.

Iar Meneh au rînduitu al doelea rîndu pe Dumitrașco beizadea, cu căzaci și cu catani și cu moscali, să margă să prindz⟨ă⟩ pré Gligorie-vodă dé la Șărbăneștii cei de pe Sîret, înțălegînd că-i acolo. Și au purcesu și s-au dus tot pe Sîretiu în gios, pîn-aproapé de Șărbănești.

Iar Gligorie-vodă, prindzînd vestea, au trécut Siretiul cu maré spaimă noapte pré o ploaie și au fugit spre Brăila. Iar Dumitrașco beizade n-au cutedzat să-l goniască, ce s-au întorsu înnapoi și au lovitu Focșenii, și cei de iasta parte și cei de ceia parte, de i-au prădat, de au rămas o⟨a⟩menii cu peili go⟨a⟩lé, numai cu sufletelé.

Și au lovitu și pe la Mera de au luat pe Lupul-aga și pe socru-său, mitropolitul Sidis. Și i-au dus la Meneh, avînd el răspundeție mai denainte cu Meniah, de cînd era

1 dăruit boiarilor ⟨boiarilor C⟩ caimacami cîte doao sute de galbieni ⟨galbéni C⟩ de aur ungurești ⟨galbéni olandezi E,G⟩ B,C,E,G,V/ ug⟨hi⟩]galbéni D//1—2 Dăruit-au lui Antonii mitropolitul 300 galbini și amîndurora caimacamilor cîti 200 galbini. Și după aceia s-au întorsu M,P//2 mitropolitului i-au dăruit trii sute de galbieni ⟨galbéni C⟩ B,C,D,E,G,V/ boiarii ⟨boiarii C⟩ și mitropolitul la Iași B, C,D,E,G,V//3 *ante* Iară: 73 B,E,G, 98 C, 102 D, 126 V, 222 M, *lipsește* P/Menih feldmarșal B,D,E,G,V, fon Menih feldmarșal C/rînduit B,C/doilea rînd B,C/pre B,C// 3-4 rînduit pre Dumitrașco Cantemir beizadea maior, al doilea rînd, cu catani și cu cazaci și moscali G//3 Dumitrașco ⟨Cantemir E⟩beizadea ⟨beizade B⟩, maior ⟨ce era maior V⟩ cu cătane și cu căzaci și cu moscali B,C,D,E,V//3-6 Feldmarșal fon Minih s-au înștiințat că Grigorii voevoda să află la Șărbăneștii cei di pre Siret. Și au triimes al doilea rînd pre Dumitrașco Cantemir maiorul și cu oasti să-l prinză M,P// 5 prindă pre Grigorii B,C/ de B,C/Șerbăneștii B,C/ di pe Sîret B, di pre Sirétiu C// 6 că-i]că iaste B,C,E,G,V/ purces Dumitrașco beizadea ⟨beizade B⟩ maior B,C,D,E,V/ Și au ⟨purces⟩ Dumitrașco Cantimir maior G//7 pre B,C/Sirétiu B,C/ pînă aproape B,C/ Șerbănești B,C// 6–7 *lipsește* Și au purcesu... de Șărbănești. M,P//8 *ante* Iară: 74 B,E,G, 99 C, 103 D, 127 V/Grigorie B, Grigorii C/prinzind de véste B,C,E,G,V]luund véste C/trecut Sirétiul B,C//8-15 Au simțit Grigorii voevoda și au trecut noapte Siretiul, cu mari spaimă, fiind și mari ploi și s-au dus spre Brăila ⟨Bîrladu P⟩. Mers-au Dumitrașco Cantimir pînă aproapi de Șărbănești și di acolo ⟨s-au dus P⟩ la Focșani, apoi la Mira. Și de acolo luînd pre Nichifor mitropolitul Sidis și pre ginerile lui Lupul-aga i-au dus ⟨adus P⟩ la numitul feldmarșal M,P// 9 mare B,C/noaptea B,C/pre B,C/*ad.marginal* spre A//10Iară C/ beizadea ⟨beizade C⟩ maior B,C,D,E,V//11 au lovit tîrgul Focșanii B,C,D,E,G,V/cei]ciei B/iasta]aceasta B,C,D,E,G,V//12 cei]ciei C/de[1]]di B, din C/ céia B,C//13 oamenii B,C/ pieile B,C/ *lipsește* cu peili go⟨a⟩lé E,G/*lipsește* go⟨a⟩lé B,C,D,V/ sufletile B,C// 14 Și au lovit și pre la mănăstirea Mira ⟨pre Milcov E,G⟩ și au luat pre B,C,D,E,G,V/ ***după*** aga ***ad.*** fiindu acolo E,G//15 pre B,C/Nichifor Sidis B,C,D,E,G,V/Și au dus pre Lupul-aga la Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V//16-1 *lipsește* avînd el...lui Gligorie-vodă. M,P/ respundențiie B,C/ mai înnainte vréme B,C,D,E, și mai înnainte vrémie V/*ad. marginal* avînd ei respundenție de mai înnainte vréme cu Menih feldmarșal G/ cu Menih ⟨Menih feldmarșal V⟩pre C⟩ cînd au fost el sărdar la Orheiu, în zilele lui ⟨mării-sali lui V⟩ Grigorii-vodă B,C,D,E,G,V//

f. 470v sărdar la Orhei, cu poronca lui Gligorie-vodă. / Iar pe Costantin beizadea l-au rînduit cu castea catané asupra Hușilor, ca s⟨ă⟩ stea în prejma tătarîlor.

Iar Meneh s-au pornitu asupra Tighinii de la Prutu, și au trecutu codrul în fundul Bîcului și au luatu în gios pîn' lîngă Bîrîiac. Și acolo l-au agiunsu cărțî dé la solii franțujești, că au făcutu pacé, să s-întoarcă înnapoi.

Déci s-au și întorsu înnapoi; iar în Tighinea den turci mai nimé nu rămăses⟨ă⟩ și s⟨ă⟩ totu fugiĭa. Și tătarîi era morțî, sta înfipți și începus-a agiunge să s-închiné. Și Meneh s-au întorsu înnapoi. Și scrie Meneh la caimacani că s-au întorsu înnapoi, că s-apropie iarna, iar pacé nu-i, să poarte grij⟨ă⟩ la oastea ce ĭaste în Eș⟨i⟩ și la Roman și în Tîrgul Frumos, că el mérge la Hotin și pré marginea Țărîi Leșești, dé a erna.

Și au și întorsu pe atamanul înnapoi, și cu Capisna cu donții, și au luatu și dé la Roman și dé Stoian, caré s-au făcut 8.000 dé oasté, și au purces în gios pré la Focșeni. Ș-au întrat în Țara Munteniasc⟨ă⟩ în sus, prădînd pîn'la Cîmpina. Și di-acolo n-au cutedzatu să vii înnapoi, să nu

1 *ante* Iară: 75 B,E,G, 100 C, 104 D, 128 V, 223 M,*lipsește* P//1-2 Iară pre Costantin Cantemir beizadea ⟨beizade B⟩, ce era bregadir B,C,D,E,G,V/Pre Costantin Cantimir bregadiriul M,P//2 rînduit ⟨Menih C,D,V⟩ feldmarșal de au mărsu cu oaste cătane B,C,D,E,G,V/*lipsește* catané M,P/asupra Hușilor]spre Huși M,P//3 *lipsește* ca M,P/să B,C/în prejma]înpotriva M,P/ *după* tătarîlor *ad.* de straje B,C,D,E,G,V// 4 Numitul feldmarșal di la Prut s-au pornit asupra Tighinii M,P//5 *lipsește* și[1] M,P// 4-6 Iar Menih feldmarșal de la Prut ⟨cu obuzul cel mare C⟩ au purces ⟨drept C⟩ asupra Tighinii și au trecut codrul și au eșit în fundul Bîcului în ținutul Orheiului, la un sat ce să chiamă Bîrîiacul, ce șed călărași întru acel sat. Și acolo B,C,D,E,G,V// 6 cărți B,C]scrisori M,P/ de B,C//7 franțojești B,franțozești C/*după* franțojești *ad.* pre feldmarșal B/ că au]cum că s-au M,P/făcut B,C/să B,C/ și să să M,P// 8 Și îndată s-au întorsu înnapoi M,P,*lipsește* B,C,D,E,G,V/în cetaté în Tighinea D/din B,C//8-19 *lipsește* iar în Tighinea...înnapoi, să nu M,P//9-10 mai nu mai rămăséșĭe nimé și cîți mai rămăséșĭe. Și tătarîi încă era morți de frică și începusă a agiungé ⟨agiunge C⟩ la Moscali să să închine B,C,D,E,G,V//10 Și]Iară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 76 B,E,G, 101 C, 105 D, 129 V//10-11 Menih feldmarșal, întorcîndu-să cu obuzul ⟨obuzul lui C,obuzul cel mare D⟩ înnapoi scriĭa la boĭarii ⟨boiarii C⟩caimacami la Iași B,C,D,E,G,V//12 că]pentru că B,C,D,E,G,B/să apropiĭe B,C//12-13 pacé nu s-au făcut, ce să caute ⟨*lipsește* să caute V,D⟩ să poarte de grije pentru oastea ce ĭaste în Iași și la Roman și în Tîrgul Frumos pentru proviiant,adecă pentru ⟨*lipsește* adecă pentru C,E⟩zaharea ⟨zahirea C⟩, ce li-ar trebui B,C,D,E,G,V// 14 mérge ⟨merge C⟩ pre marginea Țărîi Leșești să ernezé B,C,D,E,G,V//15-18 întorsu înnapoi ⟨*lipsește* înnapoi E⟩ pre atamanul donților și cu Vahmistru ⟨Capmistru V⟩ și mergînd prin ⟨pin C,E⟩ Roman au luat și pre céĭalaltă oaste ce era la Roman ⟨*lipsește* la Roman D⟩ cu polcovnicul Stoian ⟨*lipsește* cu polcovnicul Stoian B,C⟩ și ⟨carii D⟩ s-au făcut ca vreo ⟨vro B⟩ opt mii de oaste și au purces în gios ⟨jos B⟩ spre Focșani. Și au trecut B,C,D,E,G,V//18 Munteniască B,C/*lipsește* în sus B,C,D,E, G,V/ ⟨tot C⟩ prădînd și jecuind B,C,D,E,G,V/pînă B,C//19 de acolo B,C/ n-au cutezat B,C/ să vii]să să întoarcă B,C,D,E,G,V//

lé ias⟨ă⟩ turci⟨i⟩ înainte de la Brăila, ce au trécut în Țara Unguriască.

Iar Meneh au tot mărsu în sus pîn'la Hotin și au șădzut cîteva dzilé la Hotin. Și tot scrie cărțî cu scîrbé la boeri⟨i⟩ caimacani să poarte dé grij⟨ă⟩ de privantu, să nu s⟨ă⟩ mai protivască lui Gligorie-vodă, că nu-i pacé. Și scrie și la Petre Șipon ghenărariul să zapciiasc⟨ă⟩ pe boeri de bani.

Triimis-au Gligoriĭe-vodă pé un postelnic cu carte la caif. 471 macani de li-au făcut știré / că s-au făcut pacé. Iar ghenărariul au triimis pe acel postelnic cu carte la Mineh. Meneh l-au pus la calaur și s-au mîniet și au trimis dé au strîcat cas⟨ă⟩le dé ⟨la⟩ Frumoasa. Și au cădzut și caimacanii în mari prepus despré Minih. Mai taré prépus era pé vornicul Iordachii Delianul Ca⟨n⟩tacozino, făcîndu-l șalviri cu 2 fețe.

Deci și caimacanii să spăries⟨ă⟩ și s⟨ă⟩ mera ce or

1-3 *lipsesc* lé ias⟨ă⟩.. Iar Meneh, M,P// 1 le iasă turcii înnainte B,C/ trecut B,C/*după* Unguriască *ad.* la Brașev G// 3 *ante* Iară: 77 B,E,G, 102 C, 106 D, 130 V/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/ mersu C/pînă B,C/ șezut B, șezut acolo C// 3-4 Și s-au dus la Hotin și au șăzut cîtiva zili acolo la Hotin M,P// 4 zile B,C/scriĭa cărți B,C/scîrbă B,C// 4-7 *lipsește* Și tot scrie... pe boeri de bani. M,P//4-5 boĭarii ⟨boiarii C⟩caimacami B,C/de ⟨*lipsește* de G⟩ grije pentru proviiant, pentru zaharea de oaste ⟨proviiant pentru oaste C,D⟩ proviiant, zairea de oaste E,G, proviiant, adecă pentru zaharĭa, să fie pentru oaste V⟩ B,C,D,E,G,V/să B,C//6 Grigorii B, Grigorie C/nu-i]nu ĭaste ⟨iaste C⟩B,C,E,G,V// 6-7 Și scriĭa feldmarșal ⟨Menih feldmarșal V⟩ și la Petre Șipon gheneralul ⟨gheneralul Petru Șipon C⟩ce era în Iași cu oastea ⟨oaste C⟩ moschicească ⟨cu oastea moschicească în Iași D⟩ să zapciiască ⟨tare V⟩ pre boĭarii ⟨boiarii C⟩caimacami taré pentru banii poclonului lui. B,C,D,E,G,V//8 *ante* Triimis-au: 78 B,E,G, 103 C, 107 D, 131 V, 225 M, *lipsește* P/Grigorii-vodă atuncea pre B,C,D,E,G,V/postélnic C]boĭarenaș postelnic V//8-9 Grigori voevoda au triimis pre un postelnic al său cu carte la boĭarii caimacami ⟨la boierii căimăcami cu carte P⟩,dîndu-le știri că s-au făcut paci;dară n-au putut agiungi să margă scrisorile în mîinile boerilor M,P//9 caimacami B,C]boiarii caimacami E,V/*lipsește* de li-au...făcut pacé B,E,G/că]precum că C/ gheneralul din Iași B,C,D,E,G,V//9-11 *lipsește* Iar ghenărariul... pus la calaur și M,P//10 pre B,C/postélnic B//10-12 cu carte ⟨lui Grigorii-vodă D,E,G⟩ la ⟨Menih V⟩feldmarșal la Hotin. Iar ⟨Menih V⟩feldmarșal au pus pre acel postélnic la calaur,adecă ⟨*lipsește* adecă E,G⟩ la pază și s-au mîniĭat ⟨mîniiat C⟩ foarte rău Menih ⟨fon Menih C, *lipsește* E⟩feldmarșal și au triimis ⟨trimis B⟩ de au stricat casăle domnești de la Frumoasa B,C,D,E,G,V//11-12 Nu să știĭe din ce pricină s-au mîniĭat feldmarșal și au triimes poroncă de la Hotin di au stricat curțile celi domnești de la Frumoasa M,P//12 și boiarii ⟨boĭarii B⟩caimacami B,C,D,E,G,V/mare B,C/mare grijă și prepus P//13 despre Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V,*lipsește* M,P/ Iar ⟨Iară C⟩ mai mare prepus era pre Iordachi Cantacozino Delianul B,C,D,E,G,V, Iar prepusul cel mai mari era pre Iordachi Cantacozino M,P//14 făcîndu-l șalviri cu 2 fețe]fiind și el atuncea caimacam B,E,G,*lipsește* C,D,V,M,P//15 *ante* Decii 108 D, 79 G, 132 V/Decii și boiarii ⟨boĭarii B⟩ caimacami B,C,D,E,G,V/spăriĭase B, spăriiasă C/să mira B,C/vor C// 15-5 Țara era bejănită: tîlhari mulțimi. Caimacamii nu pute scoati poclonul lui feldmarșal de la neguțitori și de la țară. Iar în ținuturile din ⟨de P⟩gios, de frica lui Grigori voevoda, nu era cu putință să triimată la oameni să-i zapciĭască de bani și să mera și caimacamii ci vor faci M,P//

facé, că au pus bani pe neguțitori și pe alte breslé și nu pute scoati. Și pe țară nu pute îmbla să strîngă banii, că țara era bej⟨ă⟩nă și plin⟨ă⟩ de tîlhar⟨i⟩ dé oaste. Încotro merge, vine tot dizbrăcați, și unii tăețî. În ținuturilé celé de gios nu pute, de Gligoriĭe-vodă, să è bani.

Vinit-au și Costantin beizadea dé la Huș în Eș⟨i⟩, să hiĭe cu boerii sinat. Și au lăsatu acolo o sam⟨ă⟩ de cătane dé straj⟨ă⟩. Și i-au lovit tătarîi, și au perit vo 300 cătane.

Apoi mai pe urmă au pus și zacuții la caimacani, vădzînd că nu pot plini banii poclonului ș-a mesăi lui Meneh, cari mai sus s-au scris.

Iar mai pe urmă vinit-au poroncă de la Meneh la ghenărariul Petre Șipon să s⟨ă⟩ rădice den Ĭaș⟨i⟩ și de

---

1 face B,C/ au pus]pusésĭe B,C,D,E,G,V/ pre[1-2] B,C/*după* bresle *ad.* și pe țară B,C,D,E,G,V/ nu putea scoate B,C//2 pe]pin B,C,D,E,V/ nu putea umbla B,C//3 bejenită B,C,D,E,G, V/ plină de tîlhari B,C/de B,C//4 Și carii încătro vrea merge ⟨încătro mergea D⟩ triimiși de ⟨boiarii C,V⟩ caimacami, viniĭa dezbrăcați și jecuiți de oșténi și unii și tăiați ⟨tăĭați B⟩ B,C,D,E,G,V//4-5 Iar ⟨Iară C⟩din ținuturile din Gios ⟨jos B⟩nu putea să ĭa bani de Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă B,C,D,E,G, V/*autograf Neculce* să è bani A//6 *ante* Venit-au atuncea: 79 B,E,G, 104 C,109 D, 133 V, 228 M, *lipsește* P/ Costantin Cantemir beizade ⟨Costantin beizadea Cantemir C⟩ ce era bregadir ⟨*lipsește* ce era D⟩ C,D,V/beizade B/de la Huși la ⟨în D⟩ Iași, ca să fie ⟨fiĭe B⟩ și le înpreună ⟨dinpreună V⟩cu boĭarii ⟨cu boiarii C,*lipsește* G⟩senator B,C,E,G,V/ Costandin Cantimir bregadiriul de la Huși au venit la Eși să fie senatoriu cu boerii M,P//7 lăsat acolo la Huși ⟨Hotin D⟩ o samă ⟨pre un căpitan cu o samă V⟩ de cătane ⟨catane C⟩ să fie ⟨fiĭe B⟩ de straje ⟨strajĭe B⟩ B,C,D,E,G,V//7-9 Lăsat-au acolo la Huși ⟨Hotin M⟩300 șoteni de straji, pre cari i-au lovit tatarîi, și au perti M,P//8 Iar tătarîi i-au ⟨au E⟩ lovit pre acéli cătane și au perit vreo trii ⟨patru C,D,V⟩ sute de cătane și mai bine. Și scăpînd căpitanul, care era mai mare pre acéli cătane ⟨*lipsește* care era... cătane G⟩cu puținei oameni, au vinit la Iași la céĭalaltă caste moschicească B,C,D,E,G,V//9 Apoi] Iară B,C,D,E,G,V/*ante* Apoi:80 B,E,G, 105 C,110 D,134 V,229 M,*lipsește* P//9-11 Pus-au eczăcuțî la caimacami să înpliniască banii poclonului și a mesii lui feldmarșal.M,P/*lipsește* cari mai sus s-au scris M,P//9-11 Iară mai pre urmă,văzind gheneralul ce era în Iași pre anumé ⟨*lipsește* pre anumé V⟩Petr⟨u⟩ Șipon ⟨văzind Petr⟨u⟩ Șipon gheneralul, ce era în Iași C⟩ că nu pot boĭarii ⟨boiarii C⟩ caimacami plini ⟨să pliniască V⟩ banii poclonului și a mésii lui Menih feldmarșal, de care mai sus s-au scris, au pus cîte patruzăci de saldați pre la gazdele caimacamilor ⟨boiarilor caimacami C,E,V⟩de-i străjuĭa;și cînd vrea merge boĭarii ⟨boiarii C⟩ caimacami la gheneral ⟨gheneralul Petr⟨u⟩ Șipon C⟩, sau aiure, tot cu saldați ⟨moscali D⟩de calaur,adecă de pază, ⟨caraul, de pază E adecă cu slujitori de pază V⟩mergea cu dînșii, fiind în pază ⟨calaur mergea, adecă cu saldați de pază merge cu dînșii,fiind în mare pază boiarii C⟩. Care mai pre urmă s-au văzut acĭe ⟨Care atuncea s-au văzut, mai pre urmă, la cé C⟩au vinit cinstea lui Menih feldmarșal ⟨*lipsește* feldmarșal C⟩. Că vinul cel ungurescu, dulce, s-au făcut venin amar, și rîsul, plînsu și voĭa cea bună, groază și frică. B,C,D,E,G,V//12 *ante* Iar ⟨Iară C⟩:81 B,E,G, 106 C,135 V,230 M/*lipsește* Iar mai pe urmă M,P/pre B,C/ venit-au B/Menih feldmarșal B,C,D,E,G,V/gheneralul B,C//12-13 Vinit-au poroncă de la numitul feldmarșal la ghinărariul ⟨*lipsește* la ghinărariul P⟩Petru Șipov M,P// 13 Petr⟨u⟩ B,C/ca să să rădice B,C,E,V/rădici toți M,P/din Iași cu oastea ⟨oaste B⟩ B,C,D,E,G,V//

pen alte tîrguri, să vii la Hotin toț și s⟨ă⟩ ĭa și pe boerii caimacani cu calaur, dé n-or hi plinit banii.

Și s-au gătit și au purces den Eș⟨i⟩ sîmbătă, în dzi ⟨*loc gol*⟩ a lui ⟨*loc gol*⟩. Și au purces a căuta în toate m⟨ă⟩năstirili bani sau odoară, și n-au găsît, iar haine n-au luatu în Eș⟨i⟩. Iar grecești, turcești au luatu tot ce

f. 471v

au găsîtu, și a unora / ce ĭera sluge lui Gligorie-vodă. Mai multu Costantin beizadea le lua el. Iar la țar⟨ă⟩ tot au zăcuitu, și bucate, și bo⟨a⟩rfé.

Și s-au pornitu moscalii den Ĭași⟨i⟩, iar o samă dé cătane și cu cîțva moscali rămăsesă în tîrgu de jăcuĭa. Iar bieții oameni, pen mănăstiri închiș, săracii, cu atîta groază.

Numai Dumn⟨ă⟩dzău tot nu s-au îndurat de istov, c-au și sosît Sara Mahmet-pașe cu lipcani și cu o sam⟨ă⟩ de tătari și cu Toader Păl⟨ă⟩di vel-vis⟨ternic⟩ de la Gligori-vodă, triimiș înnainte de la Braniști. Și cum au

---

1 printr-alte C,D, printr-alte B/*lipsește* alte V/ să vii]să purceadă să margă B,C,D,E,G,să margă V/toți B,C/să B,C/pre boĭarii ⟨boiarii C,*lipsește* E⟩caimacami B,C// 2 *după* calaur *ad.* adecă cu pază B,D, cu pază E,G, V//1-2 și să mĭargă la Hotin. Și di nu vor fi înplinit boerii caimacami banii poclonului și a mesii,să-i ĭa și pre dînșii supt pază și să-i aducă ⟨ducă M⟩la Hotin. M,P// 2 de nu vor fi plinit banii poclonului și a mésii lui Menih ⟨*lipsește* Menih D⟩ feldmarșal B,C,D,E,G,V//3-9 *lipsesc* M,P//3—7 au purces din Iași cu toții.Și au început moscalii la purces a căuta în ⟨prin C⟩ toate mănăstirile bani și odoară și n-au pre găsit, iar haine ⟨moldovenești D⟩ de prin mănăstiri ⟨moldovenești V⟩ n-au luat moldovenești.Iar grecești au luat de pre undé ⟨unde C⟩ au găsit și turcești tot au luat ⟨ce au găsit D⟩ și unora ce era slugi lui Grigorii-vodă ⟨și turcești undé au găsit au luat tot și unora ce era slugi lui Grigorie-vodă V⟩ B,C,D,E,G,V//8 mult B,C/ beizade Cantemir, ce era bregadir, el le luoa V/ beizade B/luoa B,C//8—9 Iar pre la țară au prădat tot și au jecuit tot ⟨*lipsește* tot C,V⟩ și bucate și bo⟨a⟩rfe B,C,D,E,G,V//10 pornit moscalii o samă din Iași, octomvrie în triisprăzéce zile. Și au luat și pre boĭarii ⟨boiarii C⟩ caimacami ⟨cu dînșii B⟩ pre ⟨și pre acești boiari anumé pre D⟩ Sandul Sturzea logofătul și pre Iordachi Cantacozino Delianul vornicul ⟨vornicul Delianul C⟩ și pre Costantin Rusăt vornicul. Iar ⟨Iară C⟩ o samă de cătane B,C,D,E,G// 10—11 moscalii o samă din Iași, iară o samă de cătane și cu moscali cîțiva rămăsésĭe V// 10—13 Petru Șipov ghinărar maior și cu oastĭa au purces din Iași, iar o somă ⟨samă P⟩ de moscali și catane au mai rămas în Eși la jacuri și pre la crîșme ⟨cîrcimi M⟩. Și multe asupreli făce oaminilor. M,P//11 moscali cîțiva B,C,D,E,G/rămăsésĭe B,C/ jecuĭa B,C//12 *ante* Iară: 97 C, 111 D,136 V, *ad. marginal* Iar A// 12—13 Iară bieții oameni, săracii, era închiși prin mănăstiri și cu atita groază. B,C,D,E,G,V// 14 *lipsește* Numai... de istov, c-au și M,P/ Dumnezeu B,C// 15 Sosit-au în Iași Sara Ahmet-pașa M,P/ *lipsește* o sam⟨ă⟩ M,P// 15—17 că au și sosit oaste de la Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă cu Toader Păladii vel-vist⟨iernic⟩ și ⟨cu B,V⟩ Sară Mehmet-pașa cu lipcanii ⟨și cu o samă de tătarî C,D,V⟩ fiind ⟨ĭei B,E,G⟩ trimiși ⟨ĭei D⟩ înnainte de Grigorie ⟨Grigorii C⟩-vodă din Braniște ⟨*lipsește* din Braniște C,D,E,G,V⟩. B,C,D,E,G,V//17 triimeși innainte de la Grigori voevoda M, P/*lipsește* de la Braniști M,P//

sosit, cum au început a năvăli la obuzul moschicesc, ș-au întrat în tîrgu, ș-a prinde pe cătané, ș-a-i lua cu caiușuri de grumaz pe lîngă cai, ș-a-i faci să plătiască ce-au băutu. Și oca cĭa de vin s-au întorsu în sînge și în bătaĭe. Și au sărit și oamenii de pen mănăst⟨i⟩ri de agiuta lipcanilor a-i prinde, și tătarîlor.

Apoi ghenărariul, vădzînd că i-au prinsu mulți moscali tătarîi, și pe un porocinic, au scris la pașea și la Păl⟨a⟩de să-i slobod⟨ă⟩ oamenii, că, neslobodzîndu-i, s-a ⟨în⟩toarce cu tot obuzul înnapoi ș-apoi a da foc tîrgului, și a sparge și mănăstirilé, ș-a pune tot suptu sabiĭe, că acmu ĭaste pace.

Deci au stătut pașe și au strînsu pe toț, catani, mo⟨s⟩cali, și i-au triimis la ghen⟨ă⟩rariu, pe cîț au găsît prinși. Și ĭei încă s-au rădicatu de pe Căcaina și s-au dus în sus.

1 cum]îndată M,P/au și început a năvăli C]au năvălit M,P/ *lipsește* la obuzul moschicesc B,C,D,E,G,V// 1-2 moschicescu; după aceĭa au întrat în Iași și au început a prindi catanile ci rămăsăsi și a-i prinde cu caiușurile M,P/ș-a întra B, și a întra C, și au început a întra D/ și au început a-i ⟨a C⟩ prinde pe ⟨pre C⟩ cătane și a-i luoa B,C,D,E,G,V/ caișirile B,C,D,E,G,V//3 grumazi B,C/ pre C/ *lipsește* pe lîngă cai M,P/și-i făcea B,C,D,E,G,V/și au plătit îndoit ci au băut M,P/ce au băut B,C//4 *ad.marginal* Și oca... în bătaĭe A/ ocaoa B,V/cea B,C/ să întorsésĭe B,C,E,G,V//4—6 *lipsește* Și oca... și tătarîlor M,P//5 de pin mănăstiri C,E, *lipsește* B,V/ ajuta B// 5—6 lipcanilor și tătarîlor a-i prinde pre cătane și pre moscali C, lipcanilor, tătarîlor a-i prinde D, lipcanilor și tătarîlor a-i prinde V// 6 *lipsește* și tătarîlor B,E,G// 7 Apoi]Iară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 82 B,E,G, 108 C, 112 D, 137 V, 233 M, *lipsește* P//7-8 Iară gheneralul Petr⟨u⟩ Șipon, văzind că i-au prinsu mulți ⟨cîțiva B,E,G⟩ moscali și cătane de ai lor, tătarîi, încă și pre un porucinic, au poroncit boĭarilor ⟨boiarilor C⟩ caimacami ⟨Iară gheneralul Petr⟨u⟩ Șipon au poroncit boiarilor caimacami ce-i luas⟨ă⟩,văzind că i-au prinsu mulți moscali și cătane de a-i lor, tătarîi, încă și pre un porucinic, au poroncit boiarilor caimacami D⟩ ce-i ⟨pre cari-i D⟩ luasă, de au scris la Sară Mehmet-pașa și la Toader Păladii vist⟨iernicul⟩ B,C,D,E,G,V/Petru Șipov ghenărariul maiur s-au înștiințat c-au prins tătarîi atîța moscali și pre un porucinic M/*lipsește* s-au înștiințat c-au prins tătarîi atîța moscali și pre un P//9 sloboadă B,C/*lipsește* oamenii M,P/neslobozindu-i B, C/s-a⟨să va G⟩întoarce B,C,G//9-10 s-a întoarce cu tot obuzul în Iași și atunce a da foc tîrgului M,P//10 și apoi B,C//11 sparge mănăstirile de li-a jecui, și a B,C,D,E,G,V/ *lipsește* și a sparge și mănăstirilé M,P/ supt B,C/ sabie C/ *ad. marginal* că acum iaste pacé D]fiindcă s-au făcut pace M,P, *lipsește* B,C,E,G,V//13-15 Pașa au strîns toți moscalii și ĭ-au triimes la numitul ghinărariu. Atunce și moscalii s-au rădicat de pre Cacaina și au purces în sus M,P/ și moscali, pe toți cîți au găsit, dinpreună cu acel porucinic și i-au trimis pre toți la gheneralul. Apoi și moscalii s-au ridicat cu tot obuzul,cu toții, de pre lîngă Iași și au purces de s-au dus spre țara lor V//13-15 Și au ⟨scris boiarii și au E⟩ trimis pe Ionițe Sturzea, ficior Sturzii log⟨o⟩fătului și pe Ion Bănariul căpitanul cu acéli cărți. Decii au stătut pașa și au strînsu pre toți, catane, moscali, pre toți cîți au găsit,dinpreună cu acel porucinic și i-au trimis pre toți la gheneralul cu jicnicériul Vasili Buzilă.Și ducîndu-l ⟨au adus D⟩ pe acel porucinic și cu unsprezéce saldați,au mărsu și un stiag de lipcani cu dînșii pentru paza lor ⟨*lipsește* au mărsu... paza lor D⟩Apoi și moscalii s-au rădicat cu tot obuzul de pre lîngă Iași, di pe vale Căcainii ⟨*lipsește* di pe vale Căcainii E⟩,de unde

Iar tătarîi încă în sus dup⟨ă⟩ dînșii s-au dus. Și au scos multi bucati ce luas⟨ă⟩ den țar⟨ă⟩. Și au vinitu
f. 472 o⟨a⟩menii și au datu / cîte un leu de vit⟨ă⟩ și ș-au scos bucatele. Și de ar hi lăsat pașe să margă tătarîi dup⟨ă⟩ dînșii pîn⟨ă⟩ lîngă Hotin, puțini ar hi mersu cu dobîndă, mai și făr⟨ă⟩ dobîndă, că-i lovisĭe o ninsoari cu vicol, de-și sta cu capetili lor.

Apoi și Gligorie-vodă au scris cărțî la Meneh să sloboadă pre mitropolitul și pe boerii caimacani de la Hotin. Sosind în scaun în Eș⟨i⟩, luni în ⟨ *loc gol*⟩, dzilé, a trie dzé dup⟨ă⟩ ce s-au pornit moscalii den Ĭaș⟨i⟩, și au arătat milă de ĭertăciuni, ciné era greșit.

Deci Meneh i-au cinstit pe boeri la mas⟨ă⟩ vo 2 dzilé și nu li-au mai cerșut bani⟨i⟩ ce rămăses⟨ă⟩ răm⟨ă⟩șiță den poclon, și i-au slobodzîtu. Și au vinit la Eș⟨i⟩.

poposisĭe,că au șezut și a doa zi, pînă i-au ⟨au D⟩ adus pre acel porucinic și cu acei unsprăzéce saldați.Și decii au purces de s-au dus spre țara lor ⟨porucinic și au vinit și un stiag de lipcani de paza lor.Și decii au purces... D⟩ B,D,E,G,V/ Și, scriind boiarii,au triimis pe Ionițe Sturzea, ficior Sandului Sturzii log⟨o⟩fătul și pre Ion Bănar căpitan cu acéli cărți la Sară Mehmet-pașa și la Toader Păladi vist⟨iernic⟩. Decii au stătut pașa și cu Toader Păladi vist⟨iernic⟩ de au strînsu pre toți... *ca* B *pînă la* Vasili Buzilă.Și au adus pre acel porucinic cu unsprăzéci soldați. Apoi și moscalii încă s-au rădicat cu tot obuzul de pre lîngă Iași și au purces de s-au dus spre țara lor C//1 încă s-au dus după moscali ⟨după dînșii C⟩ B,C,D,E,G,V//1-6 *lipsește* Iar tătarîi... făr⟨ă⟩ dobîndă M,P//2-4 multe vite,duium,ce le luasă ⟨moscali C,E,V⟩ din țară și li-au adus la Iași.Iar oamenii,viind pre urmă,carii îș cunoștea vitele, da tătarîlor cîte un leu de vită și îș scotea vitele ⟨bucatele V, viteli de la tătarî C⟩ B,C,D,E,G,V//4-7 Și de ar hi lăsat pașa ⟨fi lăsat Sară Mehmet-pașa C⟩ pre tătarî să margă după moscali pînă la Hotin,puțini ar fi mărsu din moscali cu dobîndă;mai mulți ar fi mărsu fără de dobîndă,că-i lovisĭe ⟨că îi lovisă C⟩ un vicol mare,cu ninscare și își sta ⟨și-ș sta C⟩ moscalii de capetile sale. B,C,D,E,G,V//6-7 Dat-au Dumnezău atunce ⟨o P⟩ ninsoari,vicol și ger foarti mari și cu mari nevoi au mers moscalii iarăș la Hotin M,P/*ad.ulterior* că-i lovisĭe...capetili lor A//8 Apoi] Iară B,C,D,E,G,V/*ante* Iară: 84 B,E,G, 110 C, 114 D, 140 V, 1 M,P//8-12 Iară Grigorii-vodă,sosind la scaon în Iași,a triĭa zi după ce s-au pornit moscalii,au scris cărți la Menih feldmarșal să sloboadă pre boĭarii ⟨boiarii C⟩ caimacami și pre mitropolitul Antonii de la Hotin și au arătat milă de au ertat pre toți,cine era greșiți. B,C,D,E,G,V/Iarăș domniĭa lui Grigori voevoda.A trie zi, după ci s-au dus moscalii din Iași au venit și Grigori voevoda în Iași. Și au scris la Hotin la feldmarșal ⟨fon Minih⟩ să sloboadă pre mitropolitul Antoniĭe și pre boĭarii caimacami. Grigori voevoda au arătat milă și ertăciuni cătră toți cei ci au greșit M,P//13 Decii Menih feldmarșal B,C,D,V,Decii feldmarșal Menih E,G/pre boiari ⟨boĭarii caimacami B,E,G,V⟩ făcîndu-le masă în ⟨*lipsește* în C⟩ vreo doao, trii ⟨*lipsește* trii C⟩ zile B,C,D,E,G,V//13-14 Numitul feldmarșal doao zili au cinstit pre boĭarii caimacami și nu M,P//14 cerut B,C,D,E,G,V/rămăsésĭe rămășiță din poclonul lui B,C,E,G,V// 14-15 bani, rămășița poclonului,ci ĭ-au slobozit și s-au întorsu la Iași cu paci M,P// 15 slobozit pre boiarii ⟨boĭarii B⟩ caimacami B,C,D,E,G,V/ Iași B,C//

Iar Antoniĭe mitropolitul n-au vrut să s-întoarc⟨ă⟩. S-au temut di Grigorie-vodă, să nu obliciască că au fost agiunsu mai dénainte cu moscalii; și s-au dus și el la Moscu.

Și atunce și Meneh au trecut Nistrul în ceĭa parte cu oaste toată. Numai ce au lăsatu un ghenăral în Hotin, anumi Levendalu, cu 3.000 de oasté.

Și puses⟨ă⟩ Minih de făcus⟨ă⟩ tot gauri pe supt cetate Hotinul, apoi lagumuri să-l spargă; dar apoi nu l-au spartu. Și atunce, la purcesul lui Mineh, triimis-au de au robitu toț oamenii den ținutul Hotinului și di pe marginea Cernăuțului. Și i-au trecutu cu copiii, cu femeĭei, la Mosc. Și împărțea pré oameni ca pré dobitoaci: unii le lua copii, alții bărbații, alții muerilé. Și-i vinde unii f. 472v la / alțîi, făr⟨ă⟩ liac de milă, mai rău decît tătarîi. Și era vremea de iarnă. Bogaté lacrămi era, cît s-audzea glasul la cer.

1 Iar mitropolitul Antonii B,C,D,E,G,V/ să să întoarcă la Iași B,C,D,E,G,V//1-4 Antonii mitropolitul s-au temut de Grigori voevoda să nu-l obliciĭască,fiindcă să agiunsăsi încă mai întîiu ⟨mai dinnainti P⟩ cu moscalii. Și pentru aceĭa n-au vrut să să întoarcă de la Hotin,ce s-au dus la Chiev cu moscalii M,P//2 de B,C// 3 agiunsu și el mai înnainte vréme B,C,D,E,G//2-4 nu oblicească că au fost scris la moscali,ca să viĭe la Iași. Și temîndu-să,s-au dus și el în părțile rusăști, supt ascultarea Moscului V/ și s-au dus și el în părțile rusăști supt ascultarea Moscului D]au fost scris, cînd au fost luat moscalii Hotinul,ca să vie la Iași.Și temîndu-să de Grigorii-vodă, s-au dus și el în părțile rusăști,supt ascultarea Moscului B,E,G,pe cînd au fost moscalii la Hotin,au fost scris la moscali ca s⟨ă⟩ viĭe moscalii la Iași. Și s-au dus și el în părțile rusăști,supt ascultarea Moscului C//5-7 Atuncea și ⟨fon C⟩ Menih feldmarșal cu obuzul lui ⟨cel mare D⟩ cu toată oaste au trecut Nistrul în céĭa parte.Numai ce au lăsat ⟨în cetate în Hotin E⟩ pre un gheneral anumé Levendal, în cetate în Hotin ⟨*lipsește* în Hotin G⟩ cu trii mii de oaste. B,C,D,E,G,V//5-10 Numitul feldmarșal au poroncit dĭ-au săpat gauri pre supt cetate Hotinului,vrînd să-i pui lĭagumuri ⟨ca P⟩ să o spargă, dar n-au spart-o.Lăsat-au în cetate Hotinului pre Levandel ghinărariul cu 3.000 oasti,iar el,cu ceĭalantă oasti, au trecut Nistrul în ceĭa parti M,P//8 pusésĭe Menih B,C/Menih feldmarșal G,V/făcusă B,C/*după* gauri *ad.* săpasĭe B, săpasă C,E,G,V/cetatea B,C//9 Hotinului D/ apoi[1]]să puĭe B,C,D,E,G, V/ să-l spargă]să-l răsipască B,D,E,G,V,să răsipască cetatea C/dar apoi nu l-au spartu]dar apoi ⟨dar să pue G⟩ n-au aprinsu legumurile să-l răsipască ⟨lagumurili și au rămas cetatea,n-au răsipit-o C⟩ B,C,D,E,G,V//10 *ante* Și: 112 C, 86 E, 144 V/ atuncea B,C//10-17 *lipsește* Și atunce...glasul la cer. M,P//10 Menih B,C,D,E,G, Menih feldmarșal G,V//11 robit B,C/ toț]mulți B,C,D,E,G,V/ oameni B,C/ din B,C// 12 marginea ținutului Cernăuților B,C,D,E,G,V/trecut B,C/ cu fimei, cu copii ⟨cu tot C,V⟩ la Moscu robi B,C,D,E,G,V//13 Și-i înpărțiĭa B,C/pre[1-2] B,C/ *după* dobitoaci *ad.* unii de la alții B,C,D,E,G,V//14 unii ⟨alții D⟩ luoa bărbații,alții luoa fimeile, alții luoa copiii B,D,E,G, unii luoa copiii,alții luoa bărbații,alții luoa fimeile C/ vindea B//15 alții fără de liac de milă, ca tătarii încă și mai rău B,C,D,E,G,V//16 vréme B,C/ Bogate și multe ⟨*lipsește* și multe D⟩, lacrămi era de la bieții oameni B,C,D,E,G,V/să auziĭa glasurile la ceriu B,C,D,E,G,V//

Deci Grigorie-vodă, dac-au sosit în Eș⟨i⟩, a patra dza i-au și vinit veste că Capimistru și cu atamanul donților ĭes pe Oituz den Țara Unguriască, că nemții nu i-au lăsat să margă pin Țara Unguriască. Și eșind pe Oituz, au luatu în sus pe supt munți, pré Bistriț⟨ă⟩, pré la Roznov, pe la Niamțu, pe la Suceav⟨ă⟩, pré la Cernăuț⟨i⟩, pîn-au trecutu Nistrul, tot prădînd ce li-au fost în calea lor. Acește au prădat mai rău; că ce mai scăpas⟨e⟩ dentîi au luatu aceștea tot.

Triimis-au și Gligoriĭe-vodă pré alai-bei, de au mărsu cu lipcani, tot în prejma lor, pîn-au trecut Nistrul.

Deci în scurtă vremé au triimis Gligorie⟨-vodă⟩ pe Sara Mahmet-pașe cu lipcanii, cu poronca Porții. Și șidea pașea afară, și Levendal ghenărariul în cetate la Hotin. Și au șădzut o lun⟨ă⟩ și mai bine așea, ca lupul cu oaĭa, la un loc, de-ș căuta într-ochi.

Oamenii de la Moscu ș-a franțojilor tot umbla la

1-11 *lipsesc* M,P// 1 Decii B]Iară C/ *ante* Decii: 86 B, G,113 C, 116 D, 87 E, 145 V/ Grigorii B,C/ dac⟨ă⟩]după ce B,C,D,E,G,V/ la Iași B,C/ patra]triĭa B,C,D,E,G,V/ zi B//2-3 véste de la cămărașii de ocnă că Vahmistru ⟨Capmistin V⟩ și cu ⟨*lipsește* cu C⟩ atamanul donților cu opt mii de oaste ⟨oameni C⟩ es pe Oituz din B,C,D,G,V, véste de la cămărașii de ocnă că polcovnicul Stoian și cu atamanul donților și cu Vahmistru, cu opt mii de oaste es pe Oituz E//3 *după* Unguriască *ad.* în Moldova B,D,E, G,V// 4-9 Unguriască, să triacă în Țara Leșască, să margă la țara lor la Moscu. Ce li-au căutat numai ⟨*lipsește* numai E⟩ de au eșit pe Oituz în Moldova ⟨eșit în Moldova să margă la țara lor. Și eșind pe Oituz ⟩ au luat în sus pre supt munte unii pe ⟨pre C⟩ Tazlău, alții pe Trotuș și au eșit pe Bistriță și au luat în sus pre la Roznov, pre la Niamțu și pre la Suceavă, pre la Cernăuți ⟨și pin ținutul Sucevii și pin ținutul Cernăuților C⟩ pînă au trecut Nistrul în céĭa parte, tot prădînd și jecuind ce liau fost în calea lor. Și aceștiĭa mai rău au prădat și au jecuit decît cĭei dintîi ⟨*lipsește* decît cĭei dintîi C⟩; că ce ⟨cĭe B⟩ mai scăpase ⟨scăpasĭe B⟩ de la ceĭalalți ce prădase întîi ⟨pe oameni E⟩, aceștiĭa au prădat și au jecuit tot B,C,D,E,G,V// 10 *ante* Triimis-au: 87 B,G, 114 C, 117 D, 146 M// 10-11 Triimis-au și Grigorii-vodă de la Iași ⟨pre C⟩ pe alai-bei cu turci și cu lipcani de au mărsu tot în prejma căzacilor și a donților, pînă ce ⟨cĭe B⟩ au trecut Nistrul ⟨în céĭa parte E⟩. Că s-ar fi ispitit Grigorii-vodă să nu-i lasă așĭa ⟨în pace C,V⟩ să triacă pin ⟨din C⟩ țară. Numai avea grije ⟨grijĭe B⟩ despre Poartă să nu-i vie ⟨viĭe B⟩ vreun bănat, pentru că apucasă de să legasă să fie pacé ⟨apucasă de să făcusă pacé C,V⟩ B,C,D,E,G,V// 12 Deci]Iar B, Iară C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 118 D, 147 V/ vréme B,C/ trimis B/ Grigorii C, Grigorii-vodă B,E,G,V/ *după* Grigorii-vodă *repetă* au triimis D/ pre B,C/ Sară Mehmet-pașa ⟨pașĭa C⟩ la Hotin B,C,D,E,G,V// 12-16 Grigorii voevoda cu poronca Porții au triimes pre Sara Ahmet-pașa cu lipcanii la Hotin. Pașa șide afară, și Livandal ghinărariul în cetăți. Mai mult de o lună au șezut așa de bini, ca lupul cu oaĭa la un loc, di-ș căuta în ochi M,P// 13-15 Și ședea ⟨șidea C⟩ gheneralul Levendal în cetate în Hotin și Sară Mehmet-pașa șidea afară de cetate ⟨cetaate B⟩. Și au șezut așa vreo lună de zile și mai bine la un locu ⟨*lipsește* la un locu C⟩, ca lupul cu oaĭa B,C,D,E, G,V//14 *ad. marginal* la Hotin A//16 *lipsește* de-ș căuta într-ochi B,C,D,E,G,V//17 Iar oamenii B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/*ante* Iară: 119 D, 148 V/și a Franțozului C,V]și a craiului franțozăscu B,E,G/Triimeșii de la Moscu și de la franțujii umbla adesa la Poartă M,P//

Poartă și di la Poartă la Moscu, pîn' la o vremi, au vinit poroncă, și au eșitu și s-au dus den Hotin și au datu cetate pré mîna pașii. Iar dup-aceїa, în 3 săptămîni, au vinit poroncă la Grigoriїe-vodă cum că au dat Hotinul în sama lui. Și în cetate șide⟨a⟩ pașea, iar den afară n-avea triab⟨ă⟩ măcar o palmă. Și au triimis pré Lupul sărdariul pîrcălab la Hotin. /

f. 473 Și la dzi întîi a lui dechemvrie au scos hîrtii, și la fevr⟨u⟩ar au scos văcăritu, tot una dup-alta. Și s-au tîmplat de-au cădzutu și iarnă maré, pîn' la brîu. Și au cădzutu de la vinere maré și au ținut pîn' la Sfeti Gheorghie.

Și perea vitele oamenilor, cîte mai scăpasă de oasté, și întras⟨ă⟩ și boal⟨ă⟩ în vite și în oi, vărsatu, de s⟨ă⟩

---

1 de B,C/ pînă de la o vréme B,C,D,E,G,V, *lipsește* M,P/ și^{2}]de B,C,D,E,G,V// 1-2 Au venit poroncă lui Levandal ghenărariul și au eșit cu ⟨și cu P⟩ moscalii din cetate Hotinului și s-au dus. Și au întrat pașa și cu turcii în Hotin. M,P//2-3 au eșit moscalii ⟨*repetă* și eșit moscalii C⟩ din cetate ⟨cetaate B⟩ din Hotin ⟨și s-au dus B,E,G⟩ și au dạt cetatea ⟨cetaate B⟩ pre mîna pașii ⟨pre mîna pașii, lui Sară Mehmet-pașїa D, pre mîna lui Sară Mehmet-pașa B,E,G⟩ B,C,D,E,G,V// 3 *ante* Iară: 88 B,E,G, 115 C, 120 D, 149 V/ *lipsește* Iar dup-aceїa, în 3 săptămîni M,P/ după acéїa B,C/ trii B,C// 4 vinit poroncă de la Poartă B,D,E,G,V, vinit de la Poartă poroncă C/ Grigorie B, Grigorii C// 4-7 lui Grigori voevoda i-au venit poroncă de la Poartă, numai chїar cetate Hotinului să fii în sama pașii. Iar tîrgul Hotinului și tot ținutul să fii supt stăpînire lui Grigori voevoda. Deci Grigori voevoda au triimes pîrcălab Hotinului ⟨triimis poroncă la Hotin P⟩ pre Lupul aga. Și el șide în tîrgu, iar pașa în cetati; și nu să amesteca pașa afară măcar c-o palmă de loc. M,P// 4 i-au dat ținutul Hotinului B,C,D,E,G,V//5 Și în cetaté ⟨cetaate B⟩ în Hotin șidea Sară Mehmet-pașa, iară B,C, D,E,G,V// 6 triabă B,C/ măcar loc de o milă. Și au triimis Grigorii-vodă pre C,V, nici măcarî de o milă locu. Și au trimis Grigorie-vodă pe B,D,E,G//6-7 sărdariul, de au fost pîrcălab ⟨ispravnic V⟩ în ținutul Hotinului de ⟨i-au stăpînit C⟩. Și au ținut ⟨stăpînit V⟩ Grigorie-vodă vreun an ținutul Hotinului de l-au stăpînit ⟨*lipsește* Și au ținut... de l-au stăpînit C, *lipsește* de l-au stăpînit V⟩. Iar apoi, schimbîndu-să veziriul ⟨viziriul C⟩ au găsit vréme lipcanii și au grăit la Poartă și au luat iarăși ⟨*lipsește* iarăși C⟩ ținutul Hotinului ⟨iarăș C⟩ în sama lor, să fie supt ascultarea lor, să fiїe iarăși raїa ⟨turcească V⟩, precum ⟨mai E⟩ fusésїe și mai înnainte vréme ⟨vrémїe B⟩, pînă a nu vini moscalii, raїa turcească ⟨*lipsește* raїa turcească V⟩B,C,D,E, G,V// 8-9 Grigori voevoda ⟨iarăș M⟩ au scos hîrtii și văcărit ⟨și M⟩ tot una după alta M,P, *lipsește* B,C,D,E,G,V// 9-11 *ante* Iară: 89 B,E,G, 116 C, 121 D, 151 V, 12 M, *lipsește* P/ Iară la acea vréme ⟨vrémїe B⟩, cînd s-au dus moscalii, tîmplatu-s-au de au căzut o iarnă pre mare și grea ⟨*lipsește* și grea C,D,V⟩; de la octomvrie din patrusprăzéce zile și au ținut ⟨*lipsește* și au ținut C⟩ pînă la april; iară ⟨iar C⟩ și pînă la Svїatii Gheorghii au fost frig ⟨tot frig au fost C,V⟩ și au ninsu ⟨*lipsește* și au ninsu C,D⟩ B,C,D,E,G,V/ Dat-au Dumnezău o iarnă gre. S-au început de la octo⟨m⟩vri ⟨în P⟩ 14 și au ținut april pînă în 23 zili ⟨ținut pîră la april în 23 zile P⟩. Era omătul pînă în brîu. M,P// 11 *autograf Neculce:* Sfeti Gheorghie A// 12 periїa B,C]muriїa, *ad. marginal* periїa D/ viteli B,C/ *după* oamenilor *ad.* de iarnă V// 12-13 scăpasїe de moscali și muriїa viteli și de boală și oile muriїa de vărsat de să potopiїa B,C,D,E,G, V/ Perit-au vitile oaminilor, cîti mai scăpasă de oaste. Murit-au vitile de boală și oile de vărsat M,P// 13-1 *lipsește* de să potope cu t⟨o⟩tul M,P//

potope cu t⟨o⟩tul. Că fîn nu putus⟨ă⟩ facé oamenii, dé oaste și dé ploai mult⟨ă⟩ ce ìera. Și cît și făcus⟨ă⟩, încă îl mîncas⟨ă⟩ moscalii pîn-a s⟨ă⟩ întoarce înnapoi. Și agiunsesă stogul de fîn 15 lei, și nu s⟨ă⟩ putea găs⟨i⟩ nicăiuri; și vadra de vin un leu.

Socotiț, fraților cititori, cum ìasté os⟨î⟩ndă și mîniїa lui Dumnădzău pré țara aciasta! Că și Grigorie-vodă, de cum era, i s⟨ă⟩ schimbas⟨ă⟩ firea îndoitu. Că boerii era toț în prépus și n-ave nici o credință. Orbitu în lăcomie, giudecăți era multe de jacuri ce făcusă. Și era giudecățîlé cu fățării, că cei drepțî era în urgiїe, și mulți din cei vinovaț era în cinsté.

Triimis-au de ș-au adus și doamna și beizadelilé dé la Țarigrad, cu mulțimé de greci. Și grecii dobîndis⟨ă⟩ mîndrie și obraz, cu clevité și făr⟨ă⟩ rușine asupra bieților boeri și cu nebăgaré în sam⟨ă⟩ într-o nimică pré moldoveni.

---

1 totul B,C/ Că]Și G/ nu putusă oamenii face la cîmpu B, n-au putut face oamenii la cîmpu C, nu putusă să facă oamenii de oaste la cîmpu D, n-au fost putut oamenii să facă la cîmpu E, nu apucase oamenii a face la cîmpu G, nu putusă oamenii să facă la cîmpu V/ n-au putut M,P// 1-2 de$^{1-2}$ B,C/ dé^{1}] pentru M,P/ ploi multe ce era pre acéli vremi B,C,D,E,G,V, ploi multe ce au fost vara M,P/ cît fîn D/ făcusă oamenii fîn B,V/ făcusă oamenii fîn atuncea la cîmpu l-au mîncat C/ *lipsește* încă B,C,D,G,V// 2-3 cît au fost și făcut oamenii fîn încă îl mîncase la cîmpu G/ pînă B,C/ Și cît fîn au fost făcut oamenii, îl mîncasă la cîmpu moscalii pînă s-au întorsu înnapoi E, *lipsește* M,P/ să B,C// 4 agiunsésїe B,C/ 15 lei]zéce lei și ⟨cîte C⟩ cinsprăzéce lei B,C,E,G,V/ 15 lei era stogul de fîn și încă nu M,P/ și încă nu C/ să B,C/ găsi B,C, nici găsi D,E,G,V// 5 nicăiri B,C, *lipsește* M,P/ *lipsește* și M,P/ era un leu B,C,D,E,G,V// 6 cum ìasté] ci M,P// 6-7 osîndă mari și urgiїa lui Dumnezău esti pre țara aceasta M,P// 6-12 *lipsesc* B,C, D,E,G,V// 8 îndoit decît întîiu M,P/ *lipsește* Că M,P// 9 credință] treciri la dînsul M,P/ în^{2}] era de M,P// 10 jacurile M,P/ ci să făcusă. Și toati le făce cu fățăriїe M,P//11 *lipsește* mulți din M,P//12 *lipsește* era M,P//13 dé la] din M,P/ *ante* Triimis-au: 90 B,C,E,G, 117 C, 122 D, 152 V, 14 M, *lipsește* 4// 13-17 Triimis-au Grigorii-vodă atuncea la Țarigrad de ș-au adus doamna și beizadelile și pre norusa ⟨pre V⟩ fata lui Mihai-vodă. Iară ⟨Iar C⟩ doamna avea mai bună ⟨cinsté și V⟩ treceré decît în domniїa dintîi. Că ⟨Cît V⟩ pe toate rudele cîte li-au avut i-au miluit ⟨i-au căutat B⟩, i-au cinstit și i-au boerit ⟨boїarit B⟩ și i-au înbogățit, carii au rămas de or ⟨vor C⟩ fi unii buni, pînă ce or ⟨vor C⟩ fi ⟨au rămas ⟨buni G⟩ de au fost ⟨buni E⟩ pînă ce au fost ⟨pînă cît au trăit G⟩ în toată viiața lor E,G⟩ B,C,D,E,G,V/ *după* ce vor fi *ad.* Și vinis⟨ă⟩ mulțimé de greci de la Țarigrad și grecii dobîndis⟨ă⟩ mîndriїe și obraz cu clevete asupra boerilor și cu nebăgaré de samă, într-o nemică pre moldovéni. Că și lui Grigorii Ghica i să schimbasă firea îndoit. Că boerii erau toți în prepus și n-avea nici o credință. Giudecăți erau multe de jacuri ce făcusă. Și mulți din cei drepți era în urgiїe și din cei vinovați era în cinste V// 14 *lipsește* Și M,P// 14-15 Grecii era foarti mîndri și obraznici M,P// 16-17 boeri; întru nimică nu băga în samă pre moldoveni M,P//

Că pé vornicul Iordachiĭe Cantacoz⟨ino⟩, ce-i dzîce Delianul, dacă au vinit de la Hotin, nici l-au priimitu vodă să s-împreuni cu dînsul; și au pus pré baș-cihodar, f. 473v cu 50 oameni, / de l-au străjuitu la gazda lui cîteva dzîlé, apoi l-au pornitu la țar⟨ă⟩, la Deleni, la casa lui, nicé să-l vad⟨ă⟩ în ochi. Și era să-l călugăriască. Numai nărocul lui au fostu că era cumnatu cu Mihai-vodă, și Gligorie-vodă era cuscru cu Mihai-vodă. Și pentru voĭa lui Mihai-vodă l-au lăsat acas⟨ă⟩.

Că au fost înțăles Gligoriĭe-vodă că scrises⟨e⟩ la moscali și pecetluĭa cu ciar⟨ă⟩ roșiĭe, cînd era ĭel căimacan în Es⟨i⟩, și vodă era fugitu în gios la Gălaț⟨i⟩. Și alté multe ca acestea îl pîrîs⟨ă⟩ ciocoii. Ce la cît va vini pe urmă acest boeri, vreme va arăta.

1 *lipsește* Că M,P/ *ante* Tîmplatu-s-au: 91 B,E,G, 118 C, 123 D, 153 V, *ante* Pre: 15 M, *lipsește* P/ *lipsește* ce-i dzice Delianul M,P// 1-3 Tîmplatu-s-au atuncea vornicului Iordachi Cantacozino Delianul de au căzut în grea urgiĭe ⟨și scîrbă E⟩ și despre Dumnezeu și despre oameni. Că i-au vinit véste pentru ficiorul lui cel mai mare ⟨*ad. marginal:* anumé Costantin C⟩ carele fusésĭe ⟨au fost C,E⟩ la acĭa ⟨acea C⟩ vréme cu Grigorie-vodă ⟨*ad. marginal:* fiind vtori-postelnic C⟩ cum că au murit la Gălați ⟨de ciumă E⟩. Așijderea și Grigorii-vodă, după ce ⟨cĭe B⟩ au vinit la Iași nu l-au priimit să să înpreune cu dînsul B,C,D,E,G,V// 2 dacă] încă după ce M,P// 3 vodă]măcar M,P/ și]ci M,P/ pre B,C/ ciohodar B,C// 4 cinzăci de oameni siimeni ⟨*lipsește* oameni G, *lipsește* siimeni C⟩ B,C,D,E,G,V/ oameni]slujitori M,P/ străjuit B,C/ cîtiva zile la gazda lui M,P/ zile B,C// 5 și apoi B,C,D,E,G,V/ pornit B,C]triimes M,P/ țară B,C/ Deléni B,C/ *după* lui *ad.* cu mare scîrbă B,D,G,V, *ad.* cu mare scîrbă, de s-au dus acasă la Deléni C// 6 vadă B, vază E/ Și era să-l și călugăriască ⟨pre vornic P⟩ M,P, *lipsește* D// 6-9 Și au fost poroncit să-i răsipască și casăli ⟨céle V⟩ din Iași, numai spătariul Aristarhu ⟨Aristarhu spătariul V⟩, fiindu-i ginere, s-au rugat lui Grigorii-vodă să nu-i răsipască casăle, zicînd că i li-au dat lui ⟨Delianul V⟩ aceli casĭe de dzéstre ⟨Și așĭa au poroncit să nu li răsipască, fiind a lui Aristarh V⟩. Și ar hi fost pățit și mai rău ⟨mai grea urgiĭe E⟩, numai nărocirea lui au fost Mihai-vodă, fiindu-i cumnat ⟨Delianului V⟩. Și Grigorii-vodă fiind cuscru cu Mihai-vodă, l-au lăsat pentru voĭa lui Mihai-vodă, de s-au dus acasă la Deleni și n-au mai pățit altă urgiĭe B,E,G,V// 6-9 *lipsește* nicé să-l vad⟨ă⟩... l-au lăsat acas⟨ă⟩. C//6-7 Numai nărocirea lui D, *lipsește* M,P// 6-9 Ci fiind cumnat cu Mihaiu voevoda Racoviță, și el cuscru lui Mihaiu voevoda, l-au lăsat acasă M,P// 9 l-au lăsat de s-au dus acasă la Deléni D// 10-13 Că au fost înțăles Grigorii ⟨Grigorie C⟩-vodă că au fost scris la moscali cînd au fost ⟨moscalii C,E,V⟩ la Hotin ⟨ca V⟩ să viĭe ⟨moscalii V⟩ la Iași ⟨*lipsește* să viĭe la Iași D⟩ și au fost pecetluind cu ceară roșiĭe cînd au fost caimacam la Iași ⟨pe vrémĭa moscalilor C,D,V⟩ și ⟨Grigorii D,E⟩-vodă era fugit la Gălați. Și alte multe pricini ca acéste aflînd vremĭe ⟨vréme C⟩ și alții ⟨carii era nepriiatini C⟩ de-l pîriĭa, tîmplîndu-să la acea vréme ⟨vrémĭe B⟩ de era el ⟨era caimacam la Iași⟩, zapciu și poroncitoriu pe trebile moscalilor B,C,D,E,G,V/ Îi da vina cum că au pecetluit cu ceară roșii, fiindu caimacam, pre cînd au fost moscalii în țară. Și și alti pricini, după pîra ciocoilor. M,P// 13-14 *lipsește* Ce la cît... va arăta. B,C,D,E,G,V,M,P//

Așijderea și pré mine, Ioan Neculce vor⟨nicul⟩, tîmplîndu-mă de am fost la vreme moscalilor în Es⟨i⟩, m-au amestecat ciocoii și cu alți neprietini la Gligori-vodă, și m-au închis la bașbulucbaș cîtiva dzîle. Și copiii miei s-ascunsésă în laturi, și au triimis un post⟨elnic⟩ dé i-au căutat în toată țara, dîndu-mi și mii pricin⟨ă⟩ că am bătut un ciocoi la vréme moscalilor, socotind că am fost și eu amestecatu la niscaiva fapte. Dar pre urmă au aflatu că n-am fost, și m-au slobodzit și pré mini la țară.

Și atunce, la ace primejdiĭe, am cheltuit mulțî bani, caré de samă la Dumn⟨ă⟩dzău cini m-au amestecat. Ce la ce di pré urmă și pentru miné și pentru alții, vréme viitoré va arăta. /

f. 474 Iară Gligori-vodă trimis-au la Țarigradu de-u făcut

1-13 *lipsesc* B,C,E,G,V// 1 *ante* Așijderea: 124 D, *ante* Pre: 16 M/ *lipsește* Așijderea și M,P/ *lipsește* mine D// 1-5 Pre Ioan Neculce vornicul ⟨hatmanul P⟩ l-au închis la bașbulubaș în cîtiva zile. Copiii îi fugisă și au triimes M,P// 2 au fost D/ l-au D// 3 ciocoii]unii D/ *lipsește* cu D// 4 l-au D/ miei]lui D// 5 *după* trimis *ad.* Grigorii-vodă D// 5-8 un postelnic cu patru copii din cas⟨ă⟩ de i-au căutat la ținutul Niamțului și la Cernăuți, dînd pricină vornicului Ion că au bătut un copil din casă la vréme moscalilor, socotind că doar au amestecat la niscai fapte D// 6-7 dîndu-le pricină cum că ar fi bătut M,P// 7-9 socotind că și el ar fi amestecat întru niscaiva fapte. Mai pe urmă s-au aflat nevinovat și l-au slobozit și pre dînsul la țară M,P// 9 l-au D/ și pre dînsul de s-au ⟨dus⟩ acas⟨ă⟩ la țară D// 10 am]au D//10-13 *lipsesc* M,P// 11-13 *lipsește* caré de samă... va arăta. D//14-5 *autograf Neculce* Iară Gligori-vodă... pînă acmu // 14 *ante* Iară: 92 B,E,G, 119 C, 125 D, 154 V, *ante* Triimis-au: 17 M, *lipsește* P/ Triimis-au Grigori voevoda la patriĭarhul la Țarigrad M,P// 14-6 Iară mitropolitul Antonie după ce ⟨cĭe B⟩ au mărsu ⟨s-au dus V⟩ la Chiov, i-au dat moscalii o eparhie în Țara Căzăcească, piste Nipru ⟨*lipsește* piste Nipru E⟩, orașul anumé Cernigov, fiind mai înnainte vréme ⟨*lipsește* mai înnainte vréme V⟩ episcopie la acel oraș ce mai sus s-au scris ⟨*lipsește* ce mai sus s-au scris C,V⟩ ⟨la C⟩ Cernigov ⟨*lipsește* la Cernigov V⟩. Și s-au dus mitropolitul Antonii ⟨acolo C⟩ de au trăit ⟨acolo B⟩ doi ani ⟨au trăit multă vréme, vreo doi ani C, au trăit multă vrémĭe acolo V⟩. Iar de acolo ⟨Iar după acéĭa C⟩ tîmplîndu-să de s-au schimbat înpărățiĭa, i-au dat înpărătiasa ⟨Elisavet Petrovna E⟩ altă eparhie ⟨dat altă eparhiĭe C⟩, o mitropolie anume cetatea ⟨cetaate B, *lipsește* V⟩ Bilagorod, în Țara Moschicească, de au mai trăit céĭalaltă vréme a vieții lui, încă cinci ani ⟨a vieții lui, cinci ani, și acolo, la scaonul aceii mitropolii, s-au săvîrșit C, a vieții lui, pînă la moartea lui V⟩. Iar aicea la noi ⟨Iară la noi aicea V⟩ în Moldova, în locul mitropolitului Antonie au pus măriĭa-sa Grigorie-vodă ⟨în Moldova au pus Grigorii-vodă mitropolit C,E⟩ pre părintele chir Nichifor ⟨pre Nechifor Sidis în locul mitropolitului Antonii E⟩ grec fiind de niamul lui de la Peliponis, adecă de la Morea ⟨Moriia C⟩ B,C,E,G,V/ Iară Grigorii-vodă au triimis la Țarigrad de au făcut carte de afurisenie de la patriarhul lui Antonie mitropolitul pentru căci ș-au lăsat eparhie și s-au dus cu moscalii și n-au vrut să să mai întoarcă înnapoi în țară la scaunu-și. Iar mitropolitul Antonii, după ce s-au dus la înpărătiasa la Moscu, i-au făcut mare cinste și l-au dăruit și l-au pus mitropolit la Cernigov, în Țara Căzăcească, piste Nipru, fiind mai înnainte vréme episcopie la acel oraș. Și au trăit acolo cîtăva vréme, vreo doi ani. Iar apoi, de acolo, tîmplindu-s⟨ă⟩ de s-au schimbat înpărățiĭa, i-au dat înpărătiasa Elisavet Petrovna

afurisăne lui Anton mitropolitul, căci s-au dus cu moscal⟨ii⟩ și n-au vrut să vie în țară înapoi. Ce Anton s-au dus la împărătias⟨a⟩, și i-au făcut cinste și l-au dăruit și l-au pus mitropolitu la Cernihoi în Țara Căzăcească pînă acmu. Iar în locul lui Anton au pus mitropolit pe Nichifor, grec fiind.

Iară de vară, la văletul 7248⟨=1740⟩, mărs-au sol moscal și turcii de-u hotărît din Iuhurluc dreptu la Buh, în gios turcescu, în sus moschicescu, pîn-în fundul Ehorlucului, și din fundul Iuhurlucului dreptu în Buh, și din Buh în gios, apa Buhului hotar pîn⟨ă în⟩ Nipru, și din Nipru în gios, apa Niprului pîn' lîngă Vozie, cale de 4 ceașuri din Vozie în sus.

Și au tăet dreptu la Don, tot din mare, cale de 4 ceasuri în sus, ș-au pus semne; iar din Don în cee parte au lăsat tot moscaliilor hotar să fie cu Azac cu Tuman cu tot. Numai din Or 4 ceasuri cale, pîn-în Vozie, au lăsat cale crîmenilor.

Și au trecut și sol mare moschicescu anume cne⟨a⟩dzul

altă eparhie, o mitropolie... *ca* B... au pus Grigorii-vodă mitropolit pre părintele chir Nichifor Sirdis, grec fiind de niamul lui, de la Peliponis, adecă ostrovul ce s⟨ă⟩ chiamă Moriĭa D// 1 căci că M// 2-6 Antonie mitropolitul în anii 1740 au șăzut în Chiev noao luni. După aceĭa măriĭa-sa împeratrița ⟨înpărătița P⟩ Anna Ioanovna l-au făcut mitropolit în Cirnigov, ci esti în Mallo Rosiĭa și era ⟨la P⟩ mari cinste. Grigori voevoda în locul lui Antoniĭe mitropolitul au pus mitropolit Moldovii pre Nechifor grec, Sidis. M,P// 7-18 *autograf Neculce*// 7 *ante* Iară: 93 B, E,G, 120 C, 126 D, 156 V, 20 M, *lipsește* P/ la văletul]tot întru acestu an D// 8 moscal]moschicescu D// 7-8 Întru acestaș an 1740, mers-au sol moschicescu și turcescu M,P// 7-9 Iară tot întru acestaș ⟨acelaș C,V⟩ an 7248, de vară, mers-au moscali și turci de au hotărît despre partea ⟨parte B⟩ Voziii și a Crîmului, despre hotarul moschicescu, din Iuhurluc drept la Buh, în gios ⟨să fiĭe V⟩ turcescu, iar în sus moschicescu, pînă în fundul Iuhurlucului B,C,E,V/ Iară tot întru acestaș an de vară, 7248, mărs-au moscalii și turcii de au hotărît despre Voziĭa și despre Crîm, despre hotarul moschicesc, pînă în fundul Iuhurlucului G//9 Iuhurlucului D,V//10 drept B// 11 în gios să fie turcescu, iar în sus să fiĭe moschicescu, și apa Buhului hotar V/ pînă în B,C,D// 12 jos B/ *după* Niprului *ad.* hotar B,E,G,V/ pînă B,C//12-13 Voziĭa[1-2] B, Voziĭa[1] C/ patru B,C/ din]de la B,E,G,V/ din cetatea Voziii C// 14 Și apoi drept la Don, cali ca 4 ceasuri M,P/ tăĭat ⟨tăiat C⟩ B,C/ drept B,C/ *lipsește* tot B,C,D,E,G,V/ patru C// 14-15 cale de patru ceasuri din mare și au pus și sémne B,E,G,V// 15 și au C/ sémne C/ iară B/ céĭa B, C/ au]l-au M,P/ *lipsește* tot M,P// 15-17 au lăsat ⟨tot C⟩ să fie ⟨*lipsește* să fie C⟩ a moscalilor hotar, cu ⟨cetatea C⟩ Azacu și cu tot olatul cetății Azacului să fie moschicescu. Numai din Oru ⟨în sus, E,G⟩ cale de patru ceasuri pînă la Voziĭa, au lăsat să fiĭe locu ⟨loc să fie C⟩ a crîménilor. B,C,E,G,V// 16 Azacul M,P/ *lipsește* cu Tuman cu tot M,P/ Și numai din Or, cale de 4 ceasuri M,P/ Nămai A// 18 *lipsește* B,C, E,G,V/ *ante* Și: 129 D, 21 M/ *ad. marginal* anume cne⟨a⟩dzul Romĭanțev A// 18-5 Trecut-au la Țarigrad sol mari moschicescu, anume Alexandru Rumențov ⟨Romanțov P⟩; și iarăș sol mari turcescu la moscali, cu așăzămînturile păcii. Solul moschicescu n-au apucat să agiungă la Poartă, nici cel turcescu la Sanctpetriburgu și au murit înpărătĭasa Anna, în anii 1741, octo⟨m⟩vri⟨e⟩ 26 ⟨zile P⟩ M,P//

Romĭanțev, la Po⟨a⟩rta și sol mare turcescu la moscalii cu aședzimîntul păcii. Și n-au apucat⟨a⟩agiunge la Po⟨a⟩rtă, solul, nici cel moschicescu, nici cel turcescu la Petreburcu, și i-au agiunsu veste pe drumuri c-au murit împărăt⟨e⟩asa Anna, ce moschicească, la văletul 7249⟨=1740⟩, oc⟨tomvrie⟩ 26.

Și au stătut pe drum aciie doi sol⟨i⟩, cari unde i-au
f. 474v agiunsu veste⟨a⟩, cîteva dzil⟨e⟩, de-u așteptat / răspunsu. Și pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus și cela la Țarigradu și celalaltu la Petreburcu. Precum or aședza, vreme va ⟨a⟩răta.

Într-acestu an murit-au și Carul, înpăratul nemțescu. Și s⟨ă⟩ strîngu crai⟨i⟩ și alectorii la tîrgul Amburhu, la alecțiie. Cela ce s-a alege, vreme va ⟨a⟩răta.

Într-acestu an let 7248⟨=1740⟩ rădicatu-s-au persi⟨i⟩ cu to⟨a⟩t⟨ă⟩ putere lor și au mărsu asupra unui înpărat a Indii, anume Gonor. Și dîndu războı tari, au biruit persii și au prinsu și pe împăratul Indii⟨i⟩ la mîn⟨ă⟩, viu. Și i-au luat to⟨a⟩te țările și apoi l-au lăsat să-i hie birnic. Și s-au înplut persii de multă averi.

Tot într-această vară, let 7248⟨=1740⟩, la avgust,

1-20 *autograf Neculce*// 1-10 *lipsesc* B,C,E,G,V// 1 mare turcescu au purces să margă la Petrburcu, la moscali cu D//2-3 Și mergînd solii pe drum, n-au apucat a agiunge solul moschicescu la Țarigrad, nici solul cel turcescu la Petrburcu D// 3 și i-au și D// 5 la văletul]în anul D/ în 26 de zile D// 6-10 *lipsesc* M,P// 6 pe drumuri amîndoi solii, careli pre undé D// 9 și cela]solul cel moschicescu D/ și celalaltu]și solul cel turcescu D/ la Petrburcu de au așezat pacea D//10 *lipsește* Precum... va ⟨a⟩răta. D//11 *ante* Iară: 121 C, 157 V, *ante* Întru: 127 D, *ante* Tot: 23 M/ Iar ⟨Iară C⟩ întru acest ⟨acel V⟩ an 7248 B,C,D,E,G,V/ Tot întru acest an au murit și M,P/ Carol B,C/ nemțăscu B,C// 12 s-au strînsu craii B,C,D,E,G,V/ la tîrgu în cetate ⟨cetaate B⟩ în Hamburgu ⟨Hamburcu C⟩ B, C,E,G,V, la oraș în cetaté în Hamburcu D/ *după* alecțiĭe *ad.* ca să aliagă țésar, înpărat ⟨nemțăscu C⟩ B,C,E,G,V, ca să aliagă chesar, să fie înpărat D// 12-19 *lipsește* Și s⟨ă⟩ strîngu... de multă averi. M,P//13 *lipsește* Cela ce s-a... ⟨a⟩răta. B,C,D,E,G,V//14 Iar tot ⟨*lipsește* tot G⟩ întru acestaș an ⟨acel an V *lipsește* an E,⟩ 7248 B,C,D,E,G,V/ persii B,C// 15 toată puterea B,C/ *lipsește* lor D/ asupra înpăratului Indiii B,C,D,E,G,V// 16 *lipsește* anume Gonor B,C,D,E,G,V/ dîndu-și B,C,D,E,G,V/ războiu tare B,C// 17 *lipsește* și[2] B,C,D,E,G,V/ pre B,C/ înpăratul Indiii, anumé Gonor, viu, nevătămat B,C,D,E,G,V// 18 toate B,C/ țărîli C/ și apoi, pre urmă B,C,D,E,G,V/ lăsat]slobozit B,C,D,E,G,V/ să fie B,C// 19 umplut B, C/ *lipsește* persii C/ averé B,C// 20 *ante* Iară: 94 B, E,G, 128 D, 24 M// 20-3 Tot întru acest an au dat Dumnezău o brumă mari în luna lui avgust și au stricat toati pîinile și s-au făcut foamite mari M,P// 20-9 Iară ⟨Iar C⟩ tot întru acestaș an 7248, în luna lui avgust, în doaozăci și noao de zile, în zioa de Tăĭarea cinstitului cap ⟨capului D⟩ a Sfîntului Ioan Botezătoriul, căzut-au o brumă mare de au stricat pîinile ⟨pîinili C⟩ céle ⟨céli C⟩ mici ⟨păpușoii, mălaiul V, mălaele și păpușoii D⟩. Și stricase și pîinile céle ⟨céli C⟩ mari, carele ⟨careli C⟩ era mai tîrziĭe. Că nu putusă ⟨n-au putut C, n-au fost putut E⟩ oamenii ara de toamnă fiind vréme oștirii și de primăvară iarăși ⟨iarăș B⟩ nu putusă ⟨n-au fost putut E⟩ ⟨oamenii D⟩ să are ⟨ara E⟩ de vrémĭe, fiind boii slabi de iarnă. Și să scumpisă pîine foarte în țară

dat-au o brumă mare, de-u strîcat pînele, mălaile, păpușoi. Și pîn⟨ă în⟩ mart⟨ie⟩ nu putus⟨ă⟩ ara o⟨a⟩men⟨ii⟩. Și s-au făcut fo⟨a⟩mete m⟨are⟩ în țară. Și de pîn⟨e⟩, și de vin, și de vite, scumpete mare; că le cumpăra și de la Crîm; și vite și pîne, și de la Țarigrad și de⟨n⟩ to⟨a⟩te părțile; de să scumpisă to⟨a⟩te lucruril⟨e⟩: 80 lei, 100 lei păreche boi; vaca 15, 20 lei. Că și la Țarigrad și la unguri și în Crîm, și mai cu prețu decît aice era bucatele. To⟨a⟩te aceste s-au făcut într-acestu an let 7248⟨=1740⟩./

f. 475 Și împărătiasa Anna, la moarte ïei, au lăsat pe un copil mic de 2,3 luni să hiïe împărat, cînd a vini la vîrstă, iar pînă atuncïa să fiïe pitrop Biron Xenje de Cruliandie,

---

și vinul, că rămăsésïe viile de cu toamnă neîngropate, neputînd oamenii să le lucreze ⟨neputînd să le lucreze oamenii V⟩ de oaste și de ⟨și pentru E⟩ iarnă, că căzusă ⟨au căzut E,V⟩ ⟨iarna V⟩ de vréme ⟨de la octomvrie în patruspräzéce zile, precum mai sus s-au scris V⟩ și fiind iarna mare să uscasă vița de li-au tăïat ⟨oamenii E⟩ viile primăvara din pămînt și pentru acéïa era vinul scumpu. Așijderea ⟨și E⟩ vitele ⟨viteli C⟩ încă să scumpisă, că murisă de iarna cea mare multe vite. Și viniïa neguțitori de toate părțile de le cumpăra din Crîm ⟨din Crîm, din Bugeac D, din Crîm și din toate părțile V⟩ din Țara Leșască și din Țara Unguriască. Și agiunsésïe și pînă la optzăci de lei și pînă la o sută de lei păréche de boi buni ⟨*lipsește* păréche de boi buni V, *lipsește* buni D⟩; și vaca cîte cinsprăzéci lei și cîte optsprăzéci lei și cîte doaozăci de lei. Iar printr-alte părți de locu ⟨loc C⟩ și mai cu prețu ⟨preț C⟩ s-au fost vînzind bucatele ⟨viteli C⟩. Toate acéste s-au făcut în anul 7248. B,C,D,E,G,V// 1-9 *autograf Neculce* //1 datat-au A//3 *lipsește* Și[2] M,P//4-7 mari scumpeti. Pîini și vitile le cumpăra oaminii de la Crîm și dintr-alti țări. Păreche de boi 80 și 100 lei; vaca 15 ⟨și M⟩ 20 lei și toati scumpi. M,P// 7-3 *lipsește* Că și la Țarigrad... surgun M,P// *după rîndul 9, urmează textul de la p. 842, rîndul 18 și de la p. 843, rîndurile 1-10*/ *ante* Iară 95 B,E,G, 122 C, 158 V/ Iară în anul 7249 mers-au ⟨purces-au de au mărsu E⟩ un sol mare moschicescu la Țarigrad pre anumé ⟨*lipsește* la Țarigrad pre C⟩ cnïazul Rumianțov, cu mare gloată de oameni ⟨*lipsește* de oameni C/ pre anumé graf Alexander Rumianțov, care era la moscali cu cinstea al doilea după feldmarșal, anșiftu gheneral, cu mare gloată de oameni E, anume graf Alexander Rumianțov, carele era la moscali anșif gheneral, al doilea după feldmarșal. Acesta au mărsu cu mare gloată de oameni G⟩, ca la o miïe ⟨mie C⟩ și cinci sute de oameni și mai bine și cu cu mare simețiïe. Așijderea și un sol mare turcescu ⟨reiz-efendi E⟩ au mers la Petrburgu ⟨Petrburcu C⟩ la moscali, cu așăzămîntul păcii. Și mergînd solii pre drum, neapucînd a agiunge ⟨agiungé C⟩ solul ⟨cel E⟩ moschicescu la Țarigrad, nici solul cel turcescu ⟨de la Țarigrad C⟩ la Petrburgu ⟨Petrburcu C⟩ i-au și agiunsu véste pe drumuri că înpărătiasa Anna cïa moschicească au murit ⟨că au murit înpărătiasa Anna cea moschicească C⟩, în anul 7249, octomvrii ⟨octomvriïe C⟩ în 26 de zile. Și au stătut pe drum amîndoi solii, undé i-au ajunsu véste, de au așteptat răspunsu. Și pe urmă, viindu-le răspunsu, s-au pornit de s-au dus, solul ⟨cel E⟩ moschicescu la Țarigrad și solul ⟨cel E⟩ turcescu la Petrburgu ⟨Petrburcu C⟩ de au așezat pacea. B,C,E,G,V// 10 Și]Iară B,C,D,E,G,V/ *ante* Iară: 96 B,E,G, 123 C, 130 D, 159 V// 10-12 Iară înpărătiasa Anna cea moschicească, la moartea ïei au lăsat cuvînt pentru un copil mic, de vreo doao, trii luni ⟨anumé Ioan E,G⟩, cînd va vini la vîrstă ⟨cînd va fi de vîrstă C,G, cînd va vini să fie de la vîrstă D, cînd va vini să fie E⟩ de optsprăzéci ani, atuncea să-l coroniască să fiïe înpărat ⟨ani, să fie înpărat C, să-l coroniască să fie înpărat D⟩, iar pînă atuncea să fie epitrop ⟨epitropi C⟩ înpărăţiii Biron Xenje B,C,D,E,G,V//

înpreun⟨ă⟩ cu alții. Și după aceïa n-au trecut 2,3 luni, și după ce s-au strînsu cnedzii toți, n-au suferit să fie el cap înpărățiii și l-au și făcut surgun, dînd pricin⟨ă⟩ că ïaste liuter.

Iară la vlet 7249⟨=1741⟩ au rămas pitropi înpărățiii Moscului îma copilului, anumé Anna, nepoată de sor-înpărătesii ceii bătrîne, și cu bărbatu-său, Antonie Xenje de Lunimburcu, și cu un niamțu, anume Ișterhaz, și cu vro 2, 3 cnïadzi moscali. Și pe Menih l-au mazilit, să nu mai fiïe fert-marșalic, iar pe alți liuteri ce au fost ofițéri i-au gonit pe toți. Și li-au luat moșiile ce le didesïe, ș-au rămas să fie iarăși înpărătești.

Iară tot întru acestaș an vleat 7249⟨=1741⟩ au început a face gîlceavă craiul șvedzilor, ginerele lui Petrî înpărat, dzicînd că nu i să cade înpărățiïa acelui copil, ce să cade să fie înpărăție ficiorului / lui, că ïaste făcut din fata lui Petrî, sau Elisaftii, fétii lui Petrî, care era fată mare la Moscu. Și au început a scoate oaste șfedzască, fiind îndemnat de Franțoz, adeverind că li-a da agiutor și bani, cu îndemnătura Turcului. Ce și moscalii, după ce au simțit, au trimis oaste împotriva oștii șvedzești și i-au bătut pre rău pe șvedzi.

f. 475v

---

1 dinpreună cu alți cnïazi ⟨și B,C,D⟩ senatori ⟨moscali E,G⟩ B,C,D,E,G/ Și]Iar B,C,D,E,G/ acéïa B,C/ doao, trii B, două, trii C// 2 cnïazii ⟨și senatorii C⟩ toți la sfat B,C,E, toți cniazii la sfat D, toți cnezii moscali la sfat G//3 el cap]Biron epitrop B,C,D,E,G/ făcut surgun la Sibir ⟨pe Biron E,G⟩ B,C,D,E,G/ dîndu-i pricină B,C,D,E,G// 5-9 să fie epitropi înpărățiii Moscului îma acelui copil, care o chiema pre anumé iarăși Anna, nepoată de sor înpărătésii Annéi ceii bătrîne ce murisă și dinpreună cu bărbatul său, anumé Antonie Xenje de Luțimburcu și un niamțu, anumé Isterhaz, și cu vreo doi, trii cnïazi moscali. V//5-22 *lipsesc* Iară la vlet... rău pe șvedzi. M,P// 5 Iară tot întru acestaș an 7249 D, *lipsește* B,C,E,G/ epitropi D/ Și au B,C,E,G// 6 muma acelui copil ⟨micu E,G, copil ce-l chema Ioan D⟩ pre anumé ⟨anume C⟩ iarăși Ana ⟨Anna C⟩ B,C,D,E,G/ înpărătésii Annei B,C,D,E,G// 7 *după* bătrîne *ad.* ce murisă B,C,D,E,G/ cu]dinpreună cu B,C,E,G/ bărbatul ïei ⟨său C⟩ anumé B,C,D,E,G// 8 Luțimburcu cu B,C,D,E,G/ *lipsește* cu[2] B/ un cnïaz niamțu D/ pre anumé B,E, anumé C / Isterhaz B,C//9 vreo doi, trii B,C/ Iar pre Menih B,E,G, Iar pre fon Menih C,D, Iară pre Menih ce era feldmarșal V// 10 nu mai fie el feldmarșal B,C,D, E,G,V/ pre B,C/ liuterani E, liuteri și calvini C/ ce]cîți B,C,D,E,G,V/ ofițiiari B,C, ofițiiari cu boïarii V// 11 pre B,C/ *după* toți *ad.* pre la țărîle lor D/ le didésïe ⟨li-au fost dat E,G,V⟩ înpărățiïa și au rămas moșiile să fie ⟨fiïe B⟩ iarăși înpărătești, pre sama înpărățiii B,C,D,E,G,V/ *ad. ulterior* ș-au rămas A//13 *ante* Iară: 97 B,E, G, 124 C, 161 V/ acest ⟨acel V⟩ an 7249 B,C,D,E,G,V// 14 Șvedului B,E,G/ ginereli B,C// 15 înpărățiïa Moscului E,G/ copil mic ⟨micu C⟩ B,C,D,E,G,V// 16 *lipsește* să fie B,C,E,G,V/ înpărățiïa B,C// 17 Petr⟨u⟩C, Petr⟨u⟩ înpărat[1] B,E,G/ Elisavetii B,C,D,E,G,V/ G,V/ Petr⟨u⟩ înpărat[2] B,C,D,G,V// 18 *după* mare *ad.* atuncea B,E/ au]au și B,C,D,E,G,V/ șvezască C// 19 agiutoriu șfezilor ⟨șvezilor C,D⟩ B,C,D,E,G,V// 20 ce]cïe B//21 triimis C/inprotiva B,C//22 ï-au]au C/ *lipsește* și i-au... șvedzi. B,E,G//

Tot întru acest an vleat 7249⟨=1741⟩ după ce au agiunsu solul moschicesc la Poartă, pentru oarecare pricini neputîndu-să aședza, au pus împărățiia și au tăiat capul lui Alexandru terdzimanului, fratelui lui Gligori-vodă. Și pe alți turci, carii fusése la aședzămîntul păcii înpreun⟨ă⟩ cu terdzimanul, i-au făcut surguni, dzicînd cum că au făcut vicleșug, de au viclenit înpărățiia și au învoit creștinilor.

Iară piste 6 luni, la vleat 7250 ⟨=1741⟩, septemvrii 13 dzili, au vinit și lui Gligori-vodă mazilie, și l-au dus la Poartă cu cinste. Și în locul lui au vinit Costantin-vodă,
f. 476 ficiorul lui Neculai-vodă Mavrocordatu, / din Țara Munteniască, careli au mai fost aice domn; iară în locul lui Costantin-vodă au mărsu Mihai-vodă Racoviță cel bătrîn.

Atuncia au trimis turcii în Țara Muntieniască de au tăiat capul unui doftor, anume Testabudza, care acel Testabudza au fost credincios la Poartă. Și cădzind în

1 *lipsește* Tot întru acest an vleat 7249 M/ *ante* Tot: 98 B,E,G, 125 C, 162 V, *ante* După: 25 M/ întru acest ⟨acestaș D⟩ an 7249 B,C,D,E,G, în anul 7249 V// 2 agiunsu]mersu M,P/ moschicescu la Poartă la Țarigrad B,D,E,M,P, la Țarigrad G, la Țarigrad la Poartă C,V// 3 neputîndu-să]nu s-au putut M,P/ au pus înpărățiia B]au poroncit înpărățiia D,E, atunce au poroncit înpăratul M,P/ și]de D,M,P// 4 Alexandru Ghica terzimanul E,G/ Alexandru Ghica M,P/ *lipsește* lui Alexandru V/ terzimanul B,C, *lipsește* M,P/ Grigorii B,C/ voevoda M// 5 Și]Iar B,C,D,E,G,V,M,P/ pre B/ alți]cielanți M,P/ carii mai fusésie B,C,D,G,V, carii au mai fost E, carii au fost M,P așăzămînturile M,P/ *după* păcii *ad.* la Nemirova B,C,E,V, *ad.* în Țara Leșască, la Nemirova G/ păcii și ⟨și M⟩ pre tărzimanul i-au surgunit M,P/ dinpreună B,C, E,G,V// 6 *după* terzimanul *ad.* pre unii i-au făcut surguni, iar pre alții i-au și omorît B,C,D,E,G,V// 7 vicléșug VB/ viclénit B,C// 6-8 zicînd că au părtinit creștinilor M,P// 9 *ante* Iară: 99 B,E,G, 126 C, 163 V/ *lipsește* Iară piste 6 luni M,P/ șasie luni după acéia, în anul B,C,D,E,G,V/ septemvrie în triisprăzéce zile B,C,E,G/ În anii 1742⟨1740 P⟩ septevri ⟨în P⟩ 13 zili M,P// 10 au venit maziliia lui Grigori voevoda M,P/ Grigorie B, Grigorii C/ maziliia B,C/ la Poartă la Țarigrad B,C,D,E,V// 11 Și]Iar B,C,E,G,V,M,P/ lui]lui Grigorii-vodă C,D,E,G, mării-sali lui Grigorii-vodă B,V/ au vinit]au pus domnu Moldovii pre M,P/ au vinit domnu Costantin-vodă ⟨Mavrocordat E,G⟩ domnul muntenescu, ficior lui ⟨fiiul lui E,G⟩ D,E,G// 11-12 au vinit domnu măriia-sa Costandin-vodă domnul muntenescu, fiiul mării-sali lui Nicolae-vodă din Țara B,V, au vinit Costantin-vodă Mavrocordat, domnul muntenescu, fiiul lui Nicolai-vodă din Țara C//12 Necolaiu Mavrocordat voevoda M, Necolaiu-vodă Mavrocordat P/ *lipsește* Mavrocordat E,G// 12-13 *lipsește* din Țara... aice domn M,P// 13 careli mai fusésie D,E,G,V//aici în Moldova domnu⟨domnu aicea în Moldova C,G, domnu în Moldova mai înnainte vréme E⟩ iar în Țara Munteniască au mărsu ⟨domnu C,E,G⟩ Mihai B,C,D,E,G,V// 13-15 locul lui Costandin-vodă în Țara Munteneascu au pus domn pre bătrînul Mihaiu Racoviță voevoda M,P// 16 Atuncea B,C/ *ante* Atuncea 127 C, 164 V/ triimis B,C/ turcii] înpărățiia G/ Munteniască B,C// 16-18 *lipsesc* M,P// 17 dohtor C/ anumé B,C//17–18 Testabuzea[1-2] B,C/ care acel doftor E,G,V// 18 au fost mai înnainte vréme B,C,D,E,G,V/ cădzind]fiind C, D//

prepus cum că să agiunge cu creștinii, au fugit 2, 3 ani. Și amăgindu-l turcii cu ferman de ertaré, așea l-au prinsu și i-au tăiat capul.

Acest domnu Grigorie-vodă era foarte grabnicu și năselnic. Și în dzilele lui să înbogățisie ciocoii, că lua slujbele cu dări și cu mite de la greci. Iară boiarii mazili n-avea căutaré și rămăsésie la sărăcie. Și începusă a-i și boiari pe ciocoi, că să mîndrisie; socotie că n-a mai avea sfîrșit. Iar Dumnădzău iaste tuturor giudecător drept.

A DOA DOMNIE A LUI COSTANTIN-VODĂ NECULAI, LA VLEAT 7250 ⟨=1741⟩, OCTOMVRII 1

f. 476v După cie au vinit aici Costantin-vodă, eșitu-i-au / toată boiarimia înnainte cu multă bucurie, știindu-l din domniia dintîi că iaste om blînd și bun. Și piste 3, 4 dzili au boerit boiarii după obicéi.

1-3 *lipsesc* M,P//1 agiungea B,E/ au fost fugit la Venețiia și au ședzut vreo doi. Și acolo zăbăvind, iar mai pe urmă amăgindu-l turcii D/au fugit vreo doi, trii ani la Venețiia B,C,D,E,V// 2 așa B, și așa C// 4 *lipsește* Acest domnu M,P/ *ante* Acest : 100 B,E,G, 128 C, 165 V/ voevoda M/ era]au fost M,P// 4-9 Acest domnu Grigorie-vodă multă ostenială și supăraré au avut la vremile iuți și cumplite, de multe oști ce era înpresurată țara de toate părțile. Dar Dumnezeu i-au ajutat și l-au ferit de nu s-au primejduit și au chivernisit și au apărat țara ⟨Țara Moldovii V⟩ de robie. Că n-au fost oaste numai de un féliu de limbă, sau numai de o parte, ce de multe limbi și de multe părți. Și încătro ar fi gîndit omul să fugă, tot piste oști da. Ce de toate de acéste oști, ce mai sus s-au scris ⟨*lipsește* ce mai sus s-au scris G⟩, l-au păzit Dumnezeu cu darul sfinții-sale ⟨cu darul său G⟩. Și au domnit mării-sa ⟨*lipsește* mării-sa E,G⟩ Grigorii-vodă în a doa domnie ⟨a mării-sali V⟩ șasie ⟨șase C⟩ ani fără de trii luni. B, C,E,G,V// 5 *lipsește* Și M,P/ că lua]luînd M,P//6 *repetă* boerii P//7 nu pre avea D/ *lipsește* și[2] M,P/ începusă Grigorii-vodă și a-i boeri D//8 *lipsește* și M,P/ că să înnălțas⟨ă⟩ și să mîndris⟨ă⟩ D/ *lipsește* că să mîndrisiie M,P/ socotind că domniia lui nu ⟨va M⟩ avea sfîrșit M,P// 9 Iar]Ci M,P/ drept giudecătoriu tuturor M,P/ *după* drept *ad. textul rîndurilor* 4–9 *din ms. B*: Acest domnu Grigorie-vodă... D// 10-11 Domniia lui Constantin-vodă ⟨Mavrocordat V⟩, fiiul mării-sale lui Nicloae-vodă ⟨*după* vodă *ad. ulterior* Mavrocordat B⟩ în anii 7250, octomvrie 1. Cap 97 ⟨*lipsește* Cap 97 V⟩, B,V, Domniia lui Costantin-vodă,fiiul lui Nicolai-vodă Mavrocordat,a doa,în anii 7250 octomvrie 1.Cap 97 C,A doa domnie a lui Costantin-vodă Mavrocordat,fiiul lui Nicolae-vodă, în anii 7250,octomvrie în 1 Cap. 100 D,Domniia a doa, a lui Costantin-vodă ⟨voevod G⟩ Mavrocordat ⟨Mavrocordato G⟩,în anii 7250,octomvrie ⟨în G⟩ 1 E,G,A doa domnie a lui Costandin Mavrocordat voevoda ⟨Costandin-vodă Mavrocordat P⟩ Cap 102 ⟨*lipsește* M⟩ M,P//12 *ante* Dupre ⟨După C⟩ ce: 1 B,C,D,E,G,V,M,P/aici] aproapi de Iași M,P,*lipsește* B,D,E,G,V/vodă Mavrocordat la scaon în Iași,eșitu-i-au C, măriia-sa Costantin-vodă la scaon în Iași,eșitu-i-au B,V, vodă,apropiindu-s⟨ă⟩ de scaon de Iași, eșitu-i-au D,vodă de scaonul domnesc în Iași,eșitu-i-au E,voevod la scaonul domniei în Iași,eșitu-i-au G/voevoda M/eșitu-i-au înnainte boerimea ⟨boerii P⟩ M,P//13 boiarimea B, boerimea C/înnainté C//14 bun și blind B,E,G/om bun și blînd și bun D/preste trii,patru,zile B,C// 15 boiarit B/boerii C/după] pre B,C,E,G,V/obiceai B,C//14-15 Iar a patra zi au boerit după obiceiu M,P//

Pus-au pe Sandul Sturdzea iarăși vel-logofăt; pe Costachi Razul, ce era hatman, vel-vornic de Țara de Gios; pe Iordachi Roset Cilbiul vel-vornic de Țara de Sus; pe Ianache, ce-au fost spătar mare în Țara Româniască, frate doamnei lui Neculai-vodă, l-au pus hatman; pe ficiorul lui, Adămițe, ce era cumnat lui Costantin-vodă, l-au pus vel-postelnic; pe Andriĭaș Roset vel-ban; pe Manolachi Costachi vel-spătar; pe Ștefan Ruset vel-păharnic; pe Toader Păladi vel-visternic; pe Ion Bogdan vel-stolnic; pe Chirițe Dracul vel-comis; pe Iordache Roset, ficior lui Ștefănițe Ruset vornicul, vel-medelnicĭar; pe Dumitrașco Păladi vel-cliucer.

Și după cĭe au boĭarit pe acești boĭari, făcut-au și altă socotial⟨ă⟩; că au pus, din boĭarii mazili, pe Ion Neculce

1 *ante* Pus-au: 2 D,E,G/*lipsește* Pus-au pe M,P/ pre$^{1-2}$ B/ iarăș B, *lipsește* C,G/ biv-vel G/log⟨o⟩făt B/pre^{2} C/*lipsește* M,P//2 *lipsește* ce era hatman B,C,D,E,G,V, M,P/*lipsește* de Țara de Gios M,P// 3 pre B,C *lipsește* M,P/ Rusăt B,C/Celibiul C/ Roset Cilibiul]Razul M, Canta P/*lipsește* de Țara de Sus M,P// 4 pre B,C/ce au fost B,C]ce fusésĭe D//4-5 pre Ianachi Grecul hatman M.P/ Țara Munteniască B,C,D, E,G,V// 5 fratele ⟨frateli C⟩doamnii B,C,D,E,G,V/Nicolae B,Nicolai C/ pre B,C//6 pře Dimitrițe Muruz ⟨Moruz G⟩ficior lui Adămiță Muruz,ce era E,G//7 postelnicu B/pre B,C,*lipsește* M,P/Rusăt B,C//8-9 *lipsește* pe$^{1-2}$ M,P/pre Ștefăniță Rusăt B,C,D, E,G,V/Ștefăniță Rosăt Pribăscul ⟨Pribagu P⟩ M,P//9 pre^{2} B,C,E,V, *lipsește* M,P/ Păladii B,C/vist⟨iernic⟩ B,C//10 Dracul]Draconte B,D,V/*lipsește* pe$^{1-2}$ M,P/pre Iordachi Rusăt B,C,E/Iordachi Rusăt Bostan ⟨Baston M⟩ M,P//11 ficiorul C,D/ Ștefăniță B,C//11-12 *lipsește* ficior lui...vel-medelnicĭar M,P//11 Rusăt C,*lipsește* B, D,E,G,V/vornicul de la Mărginénii de la Bacău vel-medelnicear E,G//12 pre B,C, *lipsește* M,P/Păladii vel-cliucear B,C//13 pe acești veliți boeri M,P/au făcut P, *repetă* M// 14 *lipsește* că M,P/ au pus trii boeri giudecători în Eși, pre Ion Neculce M,P//

Începînd cu pagina 848, rîndul 13 și pînă la pagina 853 rîndul 9, textul manuscriselor B,C,D,E,G și V se succede astfel: pagina 851, r. 10—17 pagina 852, pagina 853 r. 1—9 pagina 848 r. 13—14, pagina 849, pagina 850, pagina 851 r. 1—9, după cum urmează: *Și după ce au boĭarit ⟨boerit* C⟩ *pre acești boĭari au scos banii stiagului, pe țară, de tot omul cîte o sută și cinci parale. Iară acelĭe cinci parali era a boĭarilor ⟨zlotași E⟩ ce ⟨carii V⟩ strîmgea banii, iară o sută de parali* ⟨lipsește *de parali* V⟩ *mergea ⟨să lua D⟩ la vistieriĭe ⟨vistierie C⟩.Și au așezat să fiĭe patru civerturi într-un an; să dea de tot omul căsariu cîte o sută și cinci parali la civert ⟨într-un an cîte o sută ⟨și D,V⟩ cinci parali ⟨să dea C⟩ de tot omul căsariu C,D,V⟩, iar holteilor celor cu părinți li-au dat pecețí cîte de cincizăci și cinci de parale* ⟨repetă *și li-au dat...de parale V*⟩: *doaozăci de parali da tot holteiul cu părinți, iară triizăci și cinci de parali* ⟨lipsește *de parali D,E*⟩ *le cisluĭa în sat. Iară carii holtei era de capetile lor,cu casă, da ca și cĭei ⟨cei C⟩ căsari,pecețí cîte de o sută și cinci parale.Și li-au dat picețí tuturor tipărite, anume fețele ⟨fețeli C⟩ lor numele ⟨numeli C,* lipsește *E*⟩ *și poreclele lor. Și după ce s-au cisluit li-au dat zlotași ⟨și E⟩ izvoade și la vistieriĭe ⟨vistierie C⟩ li-au scris la condică.Și au făcut obiceai zlotașii pe oameni, pe țărani, să nu-i supere nemică. Ce dintru aceli cinci parali să-ș cumpere bucate. Și alte obiceaĭe multe ce era mai innainte vreme, să lipsască, să nu fiĭe nici uneli de acele.*

biv-vel-vornic și pe Iordache Dulgheriul biv-vel postelnic

f. 477 și pe Aristarh biv-vel-ban să fie giudecători / aici în Ĭaș⟨i⟩, dinpreună cu boĭarii cei mari, la toate trebile și giudecățili și sfaturili să fiĭe nelipsiți. Și li-au făcut și nafacă cîte 50 de lei de boĭar pe lună.

Așijderea au mai ales cîte un boĭar din boĭarii mazili și au pus la toate ținuturili ispravnici, și li-au dat ținuturili cu slujbe în mînule lor, și li-au ales răsura să ĭa giumătate mai mult decît soțiile lor.

Așijderea au ales pe alți boĭari mazili, carii n-au încăput la boĭarii și la isprăvnicii ș-au fost cu boerii-vel sau ficiori de boiari-vel; pe aceĭa i-au rînduit să-i puĭe pe rînd pe toți la slujbe. Și li-au rădicat dăjdile, să nu dea nemică, nici ĭei, nici ficiorii lor. Iară pe alți mazili, carii au fost mai de gios, i-au pus dăjdi ușoare, să dea cineș după putința sa, puțin.

1 *lipsește* și M/*după* Dulgheriul *ad.*grec M//2 *lipsește* și P/Aristarh Hrisoscoleu ⟨Hrisoscul P⟩ M,P//2—3 să fii înpreună cu velițiĭ boeri,la toate trebile M,P//3 *lipsește* și M,P//4 *lipsește* să fiĭe M,P/ făcut]orînduit M,P// 5 nafacà]liafă M,P/lei pre lună fiiștĭcăruĭa boĭar M,P//6 *ante* Așijdere: 3 M/aleși M,P/boĭar mazil M,P/*lipsește* din boĭarii mazili M,P//7—8 și i-au făcut ispravnici pre la toati ținuturile și li-au dat ținuturile cu slujbile în mîinile lor M,P//8 să ĭa răsura M,P//10 *lipsește* Așijderea M,P/Au mai ales și M,P//11 și au fost în rîndul velițilór boĭari M,P/*lipsește* sau ficiori de boĭari-vel M,P//13 pre toți aceștiĭa au poroncit să-i pui la slujbi M,P//14 *lipsește* nici ĭei M,P/nici]și nici M,P/Pre mazili din rîndul de gios M,P//15 *ad. marginal* ușoare A/*lipsește* să dea cineș... puțin. M,P// 16 *ad.marginal* puțin A//

Și n-au fost nici văcărit,nici pogonărit ⟨mai înnainte vreme nici uneli de acele să nu fie ⟨n-au fost V⟩,nici văcărit,nici pogonărit D,V⟩ nici cunițe, nici adăoșaguri, nici jacuri de ciocoi ⟨slugi boerești V⟩ nu umbla prin oameni mîncîndu-i.⟨mai înnainte vréme nici unele de acéle n-au fost în domniĭa lui Costantin-vodă Mavrocordat a doao,nici văcărit,nici pogonărit, nici cunițe pe vite,nici adăoșaguri, nici jacuri nu umbla prin oameni slugile boerești,mîncîndu-i C⟩. Și Țărîi de Jos ⟨Gios C⟩ le mergea pre bine ⟨mai bine C⟩, iar Țărîi de Sus, fiind ⟨oamenii C⟩ prădați de moscali și fiind lipsiți de pîine,le mergea mai greu can fugiĭa din cei ⟨cĭei C⟩ săraci; iar cei mai cu putință era mulțămiți.Dat-au și strînscaré mare de cerca pre oameni de pecețí și pre undé îi afla fără de pecețí îi trimitea la Iași; și ⟨lipsește *și C*⟩ *pe vornicĭei ⟨vornicei C⟩ și pre vătămani și avea certaré.Și oamenii văzind așa ⟨așĭa, ĭeșĭa C⟩, eșiĭa ⟨vătămani îi pedepsiĭa și avea certaré,îi trimitea la ocnă. Și așĭa văzind oamenii eșiĭa D⟩ de bunăvoia lor* ⟨lipsește *lor V*⟩ *la zlotași de luoa ⟨lua D⟩ pecețí. Mai adeverit-au că de va eși somă bună să poată rădica poroncile înpărătești,va rădica boĭarilor mazili și mănăstirilor desetina și vădrăritul. Și așa ⟨așĭa C⟩ toți au priimit și s-au bucurat. Numai unii de boĭari can sta înpedecaré ca să strice domnul ⟨strice Costantin-vodă C,D⟩ acĭa ⟨acea C⟩ socotială,dar n-au putut. Dat-au și boĭarilor celor mari cîte cincizăci și cîte șasezăci ⟨șasĭezăci C, cîte șeasezăci,cîte cincizăci E⟩ de oameni de scutială; altora boĭari mazili cîte doaozăci,cîte cinsprăzéce, cîte patru,cîte cinci. ⟨altora din boiarii cei mari,carii era mazili,cîte doaozăci,cîte cinsprăzeci,altora din boĭarii mazili cîte patru,cîte cinci C⟩ ⟨cîte doaozăci de oameni,cîte cinsprăzéci, cîte zéce,*

Așijderea au rădicat și dajde tuturor mănăstirilor și dajde tuturor preoților, să nu dea nemică.

Și cîte giudecăți să făcĭa toate le scriĭa la condicĭe și giudecătorii din Ĭași și ispravnicii de la țară. Și cînd făcĭa Costantin-vodă divanuri, toate giudecățili le rînduĭa la f. 477v boĭari ori la ispravnici la țară, de li făcĭa. / Și dacă nu plăcĭa oamenilor giudecata boĭarilor, viniĭa la divan, cu mărturiĭa de la boĭari, și videa domnul mărturiĭa și, pe cum îi părea, le curma giudecata.

Așijderea alésesĭe vro 5, 6 logofeți de taină, de sta de cetiĭa răvașeli și le făcĭa răspunsuri și pune logofătul al triile picéte domniască în răvașe și scriĭa toate răvașeli la condică. Și era și un izbașĭa, om de curte lui vodă, de strînge toate răvașeli de pe la oameni și le scote răspunsu, fără de nici o cheltuială. Numai cît da diecilor oamenii cîte 2, 3 parali de scris răvașeli.

Ispisoacéle de moșiĭe, cîte mérge la divan, toate le scrie la condică.

1 *lipsește* Așijderea M,P/Rădicat-au dajde M,P//2 *lipsește* dajde M,P/a preuților ⟨și M⟩ a diiaconilor M,P//3 *lipsește* Și M,P/*ante* Cîte: 7 M/condică giudecătorii M,P// 4 țară]ținuturi M,P/*lipsește* Și M,P//5 *lipsește* Costantin-vodă M,P//5-6 le orînduĭa la boĭarii din Iași sau ⟨la M⟩ispravnicii ținuturilor. Iar dacă nu le plăce M,P// 7 *ad. marginal* oamenilor A//8 *lipsește* de la M,P/boĭarilor M,P//8-9 mărturiĭa boĭarilor și însuș el cerceta mărturiĭa și după cum socotiĭa, așa și hotăriĭa M,P//10 *lipsește* Așijderea M,P/*ante* Ales-au șasă: 9 M/de sta înnainte lui M,P/*lipsește* de² M,P// 11-13 răspunsuri, iar tretii-logofăt puniĭa pecete ce domnĭască și toati răvașile le scriĭa la condică M,P//13 *lipsește* Și M,P/ *ante* Era: 10 M/*lipsește* și un P/*lipsește* om P/de]din M,P/*lipsește* vodă M,P/de²]acela M,P//14 *lipsește* pe M,P//15 Ci numai ci da M,P/*lipsește* oamenii P//16 cîte 2 parali M,P/răvașul M//17 *ante* Ispisoacile: 11 M/divan]dînsul M,P//

cîte cinci, cîte patru E⟩. Așijderea au dat oameni de scutială și la jupînésĭe sărace ⟨ad. marginal *și giupînéselor sărace C⟩, cîte zéce, cîte cinsprăzéce, careș dupre boeriĭa ⟨cîte cinsprăzéce, cîte patru, cîte cinci, fieștecărora după bo⟨e⟩riile lor C, cîte cinsprăzéce, cîte zéce, cîte cinci, cîte patru, fieștecăriĭa după boeriĭa sa E, cîte cinsprăzéce, cîte patru, cîte cinci, cariiaș după boĭariĭa V⟩. Și mergînd unii din boĭarii cei mari cu zlotăriĭa ⟨cei mari pre la ținuturi cu zlotăriĭa C,D,V⟩, cu banii steagului, socotit-au domnul ⟨socotit-au Costantin-vodă C,D⟩ și au făcut și altă orînduială. Că au pus din boĭarii mazili pre Ion Neculcé biv-vel-vornic și pre Iordachi Dulghériul biv-vel-postelnic și pre Aristarh biv-vel-ban să fiĭe ⟨fie C⟩ judecători în Iași, la toate trebile și judecățile ⟨judecățile și sfaturile C,D,V⟩ să fiĭe ⟨fie C⟩ nelipsiți. Și li-au făcut și nafacă* ⟨lipsește *nafacă C,E,G⟩, liafă* lipsește *liafă D,V cîte cincizăci de lei de boiariu* ⟨lipsește *de boiariu D⟩ pre lună.*

Și au fost așa vreo doao, trii luni, pînă au vinit boĭarii cei mari de pre la ținuturi ⟨boiarii cei mari cu boerii de pre la ținuturi E,G⟩, Iar dacă au vinit ⟨boĭarii cei mari și cu boerii de pre la ținuturi E,G⟩ au lăsat domnul judecățile ⟨au lăsat Costantin-vodă giudecățile C,D⟩ să fiĭe iarăș în sama boĭarilor celor mari ⟨lipsește *mari E⟩ cu boĭariĭa ⟨boeriĭa C⟩, precum fusésĭe și mai înnainte vrémĭe. Numai boĭarii cĭei ⟨cei C⟩ mari, judecățile carele le judeca ĭei la Iași nu punea picéte domniască în cărțile*

Mănăstirilor li-au făcut obicĭai, vecini⟨i⟩ lor să lucrédze cum au lucrat și mai înnainte, cît vor. Iar alți oameni, streini, carii vor șide pe moșiile lor, să le lucrédze cîte doăsprădzéce dzile și să le și de a dzécĭa.

Iară boĭarilor și mazililor li-au făcut obicéiu să lucrédze cu oamenii lor, carii or șide pe moșiile lor, cît li-a fi voĭa și cît or pute. Însă numai acei oameni ce vor șidea pe f. 478 moșiile lor să / lucredzé, iar pe alte moșii a altor oameni să nu să întindă a stăpîni.

Și pe țară au scos întîi banii stiagului, cîte 105 parali de om, céle 5 parali să fiĭe a boĭarilor ce or strînge banii, iar 100 parali să margă la visteriĭe. Și au aședzat să fiĭe patru civerturi într-un an; cîte 105 parali să dea tot omul căsar, iar holteii cei cu părinți să dea cîte cindzăci și cinci de parali. Și li-au dat peceți tuturor, tipărite anumé, féțele lor, numele și poreclele. Și după ce s-au cisluit, li-au dat zlotașii izvoade, și la visteriĭe li-au scris la condică.

1 *ante* Mănăstirilor: 12 M/lucre M//2 cum]după cum M,P/ *lipsește* cît vor M,P//3 cîte]numai cîte M,P//4 să le ĭa di a zăce din toati M,P//5 *lipsește* Iară M,P/*ante* Boĭarilor: 13 M//6 *lipsește* carii or șide pe moșiile lor P//7 aceĭa M,P/*lipsește* oameni M,P//10 *lipsește* Și M,P/*ante* Pre: 14 M/parali noi M,P//11 *lipsește* de om M,P/ céle]aceli M,P//12 *ante* Așăzat-au: 15 M//13 să dei fiișticari ⟨om M⟩ căsariu M,P/ *ad. ulterior* căsar A//14 *lipsește* iar M,P/holteiul cel M/ *lipsește* să dea M,P/*lipsește* de M,P//15 pre fețile M,P// 16 porecla M,P//

céle de judecăți ⟨giudecăți C⟩, ce numai ce iscăliia boĭarii ⟨cei mari D⟩ cu iscăliturile lor. Numai cînd vrea ⟨vre C⟩ judeca ⟨giudeca C⟩ domnul ⟨giudeca Costantin-vodă D⟩ singur și alegea judecata ⟨giudecata C⟩, atunea punea picéte domniască și iscăliĭa și boĭarii ⟨cei mari D⟩ cu iscăliturile lor, ca să să cunoască judecățile ⟨giudecățile C⟩ de cine sînt făcute ⟨de domnu, au de boiari V⟩ de or fi ⟨ori de or fi D⟩ bune, de or ⟨ori de or D⟩ fi réle. Nu ⟨Dar nu D⟩ precum era mai înnainte vréme ⟨vrémĭe C⟩, că de sătîmpla niscai ⟨niscai C⟩ judecăți proaste să pomeniĭa numele ⟨numeli C⟩ domnului că au judecat ⟨giudecat C⟩, fiind în cărți picéte domniască; și domnii de une judecăți poate nu știĭa nemică. Și mulți să jeluĭa din vremile trecute că ar fi avut strîmbătate. Decii măriĭa-sa ⟨lipsește *măriĭa-sa C,D,E⟩ Costantin-vodă, văzind cărți domnești nu vrea să le strice, ce rînduĭa la mitropolitul și la boĭarii cei mari și la egumeni să aliagă acéli judecăți ce să jeluĭa oamenii că au avut strîmbătate. Și așa, înpreună cu toții ⟨așĭa, cu toții dinpreună C, așea, cu toții înpreună D,V⟩ alegea judecățile ⟨acéli judecăți C⟩. Numai tot să temea a le alége ⟨alege C⟩ de domnii cei ce era la Țarigrad mazili, carii făcusă acéli judecăți* ⟨adaos ulterior *boĭarii cei mari și la egumeni să aliagă... acéli judecăți*, iar textul de la *Așijderea au mai ales cîte un boĭariu, din boĭarii mazili* și pînă la *Costantin-vodă și boĭarii*, și de la pagina 854, rîndul 15, lipsește *E⟩. Așijderea au mai ales cîte un boĭariu, din boĭarii mazili și au pus la toate ținuturile ispravnici și li-au dat ținuturili cu slujbe în sama țor și li-au ales răsura să ĭa ⟨ales să ĭa răsură C⟩ mai mult decît soțiile lor. Așijderea au ⟨mai C⟩ ales pre alți boĭari mazili, carii nu încăpusă la boĭariĭe ⟨boeriĭe C⟩ și la isprăvnicii și fusésĭe cu boerie vel, sau ficiori de boĭari vel și pre aceĭa i-au rînduit să-i puĭe pre rînd pre toți la slujbe. Și li-au rădicat dăjdile să nu dea ⟨de B⟩ nemică, nici ĭei, nici ficiorii lor//*

Și au făcut obicei zlotașii pe oameni, pe țărani, să nu-i supere nemică. Ce dintr-acéle cinci parali să-ș cumpere bucati, fîn, ce li-ar trebui. Și alte obicéïe réle, ce ïera mai înnainte, nici unele să nu fiïe, nici văcărit, nici pogonărit, nici cunițe, nici adăoșaguri, nici jacuri de ciocoi, să îmble pin oameni mîncîndu-i.

Și Țărîi de Gios le mérgéa pre bine, iar Țărîi de Sus, fiind prădați de moscali și fiind lipsiți de pîne, le mérge mai greu; can fugiïa din cei săraci, iar cei mai cu putință era mulțămiți. /

f. 478v Dat-au și strînsoaré maré de cerca pe oameni, și pe undïe îi afla îi bătïa. Și pe vornicei⟨i⟩ cari-i tăgăduïa pe oameni de nu vrea să-i spuïe, îi da pe ulițe și-i trimite la ocnă.

Mai adeverit-au că, de i-a eși somă bună, să poată rădica poroncile împărătești, a rădica boierilor mazili și mănăstirilor desetina și vădrăritul. Și așea toți au priimit și s-au bucurat.

---

1 *ante* Făcut-au: 16 M/zlotașii să nu superi cu nimică pre oameni ⟨pe oameni cu nimică P⟩ M,P/*lipsește* pe țărani M,P//3 bucati]mîncari M,de mîncare P/*după* fin *ad* și grăunță M,P/și ⟨toati P⟩ci lï-ar trebui ⟨toate M⟩,cu bani să-și cumperi M,P/ *lipsește* Și M,P/*ante* Alti: 17 M//3-4 mai innainti să nu fiïe, nici spurcatul și stîngire norodului, acel cu numi urît tuturor,văcărit,numai grecilor drag ⟨drag grecilor P⟩ foarti,să nu fiïe,nici pogonăritul M,P//5 adăoșagul M,adăoșag P/să nu umble M,P//6 mîncîndu-i]asuprindu-i M,P//7 *lipsește* Și M,P/*ante* Țării: 18 M//8 moscali]oșteni M,P/*lipsește* fiind[2] M,P//11 *ante* Dat-au: 19 M/*lipsește* și P/mari strînsoari M,P//12 Și]Iar M,P//13 *lipsește* de nu vrea să-i spuïe M,P//15 *ante* Mai: 20 M//15-18 de-i va eși somă bună de bani a rădica desătina și vădrăritul boïarilor mazili și mănăstirilor. Și toți s-au bucurat M,P//

Iară ⟨Iar C⟩ pre alții mazili carii au fost mai de jos ⟨Iar pre alții mai de gios D, gios C⟩ i-au pus dăjdi ușoare,de da cineș pre putința sa.Așijderea au rădicat dajde tuturor mănăstirilor și tuturor preoților și li-au făcut și testament să nu dea nemică. Și cîte judecăți să făcïa,toate le scriïa la condicïe, **și** *boïarii cïei ⟨cei C⟩mari din Iași și ispravnicii de pre la ținuturi. Și cînd făcea Costantin-vodă divanuri,multe judecăți le rînduïa la boïarii cïei mari și la ispravnicii de pre ⟨cei mari și pre la ispravnici de pre C⟩ la ținuturi de le făcea. Iar dacă nu plăcea oamenilor judecata boïarilor, viniïa la divan cu mărturiïe de la boïari și videa domnul ⟨videa Costantin-vodă C,D⟩ mărturiïa boïarilor și, precum îi părea, așa le alegea și le curma judecata ⟨giudecata C⟩. Așijderea alesésïe vreo cinci, șasïe logofeți de taină de sta de ⟨le B⟩ făcea oamenilor răspunsuri de jalbe ce avea. Și era rînduit logofătul al triilea ⟨triile B⟩ de punea picéte domniască în răvașïe și le scriïa toate răvașele ⟨răvașeli⟩ C la condică, precum să alegea și să curma judecata. Și era și un iuzbașïa,om de curte lui ⟨Costantin C, D⟩ vodă, rînduit de luoa ⟨și era rînduit de lua D⟩ toate răvașele ⟨răvașeli C⟩ de pre la oameni și le scotea răspunsu fără de nici o cheltuială.Ispisoacele ⟨de moșii C,D,V⟩*

Numai vro doi, trii boïari nu le plăcïa, și ciocoilor carii jecuïa țara. Că la acei boïari să strînsésïe mulți oameni pin satele ⟨lor⟩; și alții nu mai rămăsésïe mai cu nimé, și can sta împedecaré acești boïari, ca să stricïe această socotial⟨ă⟩, dar nu pot isprăvi nemică.

Dat-au și boïarilor celor mari cîte 50, 60 de oameni de scutială; altora, boïari mazili, cîte 20, cîte 15, cîte 5. Așijderea au dat și la giupînésïe săracïe, ca de scutial⟨ă⟩, cîte 10, cîte 15, careș după boïarïe.

Tîmplatu-s-au de au vinit un turcu de la Poartă cu ferman, să ïa pe Lupul sărdariul, ficiorul lui Năstasii vornicul de lemne, pîrîndu-l turcii și lipcanii de la Hotin că la

ms. 53, f. 424 vrémïa lui Gligori-vodă, cînd au vinit moscalii// în țară, în Moldova, acel Lupul sărdariul să fiïe fost umblat ajungîndu-să cu moscalii.

Și după ce s-au dus moscalii, l-au pus măriïa-sa Grigorii-vodă ispravnic pe ținutul Hotinului, și i-ar fi jecuit pe turci și pre lipcani, fiind vréme turburată, și iaste hain și iaste bogat, de are mulțimé de bani. Și fermanul scriïa la măriïa-sa Costantin-vodă să caute să-l trimită pre

f. 421v Lupul sărdariul și să-i scriïe / tot ce va avea.

1-5 *lipsesc* M,P//6 *ante* Boïarilor: 21 M/Boïarilor celor mari au dat cîti 56 oamini scutelnici M,P//7 *după* 5 *ad.*și cîti 4 oamini scutelnici M,P//8 *lipsește* Așijderea M,P/ Dat-au M,P/*lipsește* ca de scutial⟨ă⟩ M.P// 9 cîti 15 ⟨12 P⟩ cîti zăci oamini scutelnici,socotind-o pă boerie bărbaților lor M,P//10 *ante* Tîmplatu-s-au atuncea: 8 B, 11 C, 12 D,V, 13 G, 22 M/*lipsește* Tîmplatu-s-au M,P/ Au venit de la Poartă un turcu cu ferman M,P/*ad.marginal* de au vinit A//11 sărdariul]aga M,P/*lipsește* ficiorul...de lemne B,C,D,G,V//11-18 lui Anastasii vornicului de lemne.Fermanul scriïa ⟨Scriïa fermanul P⟩ la Costandin voevoda să cauti să-l triimată la Țarigrad și să-i scriïe toată avere,după pîra turcilor și a lipcanilor din Hotin,zicînd că i-ar fi jăcuit Lupul-aga,fiind pîrcălab la ținutul Hotinului și cum că au fost agiuns cu moscalii.Și esti bogat foarti.M,P//12 că la vrémïa lui]cum că în zilele lui B,C,D,G,V// 13 Grigorii B,C//14 *lipsește* în Moldova C,D,V/fie C//16 *lipsește* măriïa-sa C,D,G/Grigorie C//17 pe[1]]la D,G//18 pre[1] C//19 *ante* Și: 12C, 14 G, 13 V//20 *lipsește* măriïa-sa C,D,G/ trimată C, trimițe la Poartă G//21 scrie C/*după* avea *ad.*pînă la un cap de ață G//

---

cîte mergea la divan,toate le scriïa la condică.Boïarilor și mazililor li-au făcut obiceai să lucreze cu oamenii carii vor șidea pre moșiile lor ⟨boerești C⟩,pre obiceai, precum li-au și mai lucrat ⟨obiceai,cum au și mai lucrat C,V⟩.Iar carii oameni vor șidea pre moșiile lor, sau pre moșii răzășești ⟨șidea pre moșii răzășești, sau vor fi răzeși de vor șidea pre moșiile sale C, șidea pre moșii răzășești,sau pre a lor moșii D⟩, pre aceïa să nu să întindă boïarii ⟨lipsește ***boïarii C,D,V*⟩ *a-i stăpîni. Mănăstirilor li-au făcut obiceai, vecinii lor să le lucreze,precum li-au lucrat și mai înnainte vrémïe ⟨vréme C⟩. Iar alți oameni streini,carii vor șidea pre moșiile mănăstirești să lucréze ⟨lucréze C⟩ cîte doaosprăzéce zile într-un an și să dea și de a zéce B,C,D,E,G,V//***

Iară măriia-sa Costantin-vodă nu s-au îndurat, nici s-au grăbit să-l trimită, ce au chiemat pre boiarii cie mari și pre alți boiari mazili și pre călugări, pre egumeni și pre neguțitori și pre turcii balgii și i-au întrebat pre toți pentru Lupul sărdariul cum știu: „Fost-au hain?" Deci boiarii și călugării, egumieni⟨i⟩ și neguțitorii și turcii balgii au mărturisit cu toții cum nu-l știu pre Lupul sărdariul să fiie fost hain.

Și așa făcînd mărturiie de la toți, măriia-sa Costandin-vodă au trimis la Poartă, scriind la priiatinii mării-sale cum că-i iaste năpaste Lupului sărdariului. Și așa au isprăvit de i-au dat pacé. Numai au cheltuit o sută de pungi de bani; șaptezăci pungi au dat Lupul sărdariul, iar doaozăci și cinci de pungi au dat măriia-sa Costantin-vodă și boiarii, și l-au scos. Iar mai pre urmă au dat Lupul sărdariul și acéli doaozăci și cinci ⟨de pungi⟩ de bani și au plinit o sută de pungi de bani de au dat și au hălăduit.

9. Tot întru acestaș an 7250⟨=1742⟩, de primăvară, venit-au cîteva havalele asupra țărîi de la Poartă: să facă opt sute de salahori și o sută și cinzăci de cară la cetaate la Voziia, să o zidiască de nou, să o facă; așijderea și cîteva mii de chile să li cumpere și să le trimită la Țarigrad; așijderea și cîteva pungi de bani să dea la omul lui casap-bașia să cumpere ⟨oi⟩ pentru sulgerie înpărătiască.

1 Iar C/*lipsește* măriia-sa C,D,G//1-11 Deci mărie-sa au cercetat și dovidindu-să că Lupul-aga ⟨că M⟩ nu esti vinovat,pre mărturiia din Moldova și priiatinii săi ⟨di la Țarigrad M⟩au scos pre Lupul dintru ⟨de la P⟩ această primejdiie M,P//2 trimată C,D,V/cei mari C//4-5 pre turcii balgii din Iași.Și chiemîndu-i pre toți la curte domniască i-au întrebat înnaintea acelui turcu ce venisă cu ferman pentru Lupul serdariul V//5 *după* hain *ad.* la vrémia moscalilor C/Decii C//6 *lipsește* egumieni⟨i⟩C,D// 7 cum]precum G//9 așia C/*lipsește* măriia-sa D,G//10 triimis C/ *lipsește* la priiatinii mării-sale G/sali C// 11-15 *lipsește* iaste năpaste... și boiarii, și E// 11 așia C// 13 șaptezăci și cinci de pungi de bani C,D, șaptezăci de pungi de bani G, șaptezăci pungi de bani și cinci V// 12-15 Cheltuit-au atunce Lupul-aga 75 pungi bani. Iar măriia-sa și cu boerii 25 pungi bani; așa esti năpasta turcească. M,P//14 de pungi de bani C,D,E,G,V/ *lipsește* măriia-sa DG// 15 și[1]și, cu G/*după* scos *ad.* pre Lupul sărdariul C,V//15-17 *lipsește* Iar mai pre urmă... au hălăduit. M,P//15 au dat și acéle doaozăci și cinci de pungi de bani Lupul sărdariul V//16 de pungi C,D,E,G//16-17 *lipsește* de bani și au plinit... au dat C//17 *după* plinit *ad.* Lupul sărdariul D/*lipsește* de au dat D,V/ *după* hălăduit *ad.* la acia vrémie V// 18 9]13 C,D, 15 G, 14 V, 23 M, *lipsește* E,P/ *lipsește* Tot M,P/acelaș C, acelV// 19 vinit-au C//18-24 Întru acest 1742au venit de la Poartă multe havaleli ⟨asupra M⟩ țării: la Voziia au triimes 800 salahori; 150 cară cu cîtiva mii ⟨de M⟩ chile grîu lï-au triimes la Poartă. Lui casap-bașa ⟨pașa M⟩ i s-au dat cîtiva pungi de bani de au cumpărat oaminii lui oi înpărătești. M,P// 19 țării] Țărîi Moldovii C// 20 cară să margă la cetaté C//21 *lipsește* să o facă D//22 chile de pîine D, chile de pîine de grîu să le cumpere E,G/ le cumpere C/ să li C// 24 să cumpere oi C,D,E,G,V/ sulgeriia C//

10. Așijderea și solul moschicescu s-au pornit de la Țarigrad să margă la Petrburgu, la Moscu, și ajungînd la Tighinea, din oarecare pricini au șezut vreo trii luni de zile de au ernat pînă în primăvară.

Și au rînduit măriia-sa Costantin-vodă pre dumnialui Costachi Razul vel-vornic de Țara de Jos de au purtat de grije pentru tot conacul de bucate ce au trebuit, că așa era poronca de la Poartă. Și făcusă ținutul Orheiului și ținutul Lăpușnii ca vreo trii sute de cară, de sta pentru f. 425 triaba / solului; că era ca la o miie și cinci sute de oameni și mai bine cu solul.

Și purcegînd de primăvară din Tighinea, l-au dus pînă în hotarul leșescu. Și tîlnind pre solul cel turcescu, l-au adus și pre acela tot cu cheltuiala țărîi, pînă l-au trecut Dunărea la Gălați. Care au cuprinsu aceste havalele cîteva sute de pungi de bani. Și nemică beilicuri în țară nu s-au făcut, ce tot cu bani au plătit măriia-sa Costandin-vodă din soma civerturilor. Numai, înglotindu-să cheltuiala, n-au fost numai patru civerturi în anul dintîi, ce au fost șasie civerturi.

Lăsînd ale pămîntului Moldovii, acum am scris ale streinilor ce s-au lucrat în anul 7250⟨=1742⟩.

11. Zăbava solului moschicescu ce au zăbăvit la Tighi-

1 10]16 G, 24 M, *lipsește* C,D,,E,V,P/ să pornisă E,G// 1-11 Cniazul Rumențev, solul cel mari moschicescu s-au întorsu de la Țarigrad. Și viind iarna la Tighine cu 3000 oamini au zăbăvit 2 luni și după poronca Porții de toati ce lï-au trebuit, țara lï-au purtat de grijă pînă la purcesul lor. M, P// 2 Petrburcu C/ *lipsește* la Moscu C,D,V/ agiungînd C// 3 pricină C// 5 *lipsește* măriia-sa C,D,E,G/ pe C/ dumnealui C, *lipsește* E//5-6 Costantin v⟨oe⟩vod pre vornicul Costachi Razul de au purtat G// 6 *repetă* de Țara V/ Gios C// 7 conacul ce au trebuit, bucate, că așia V// 8 poroncă V/ au făcut C,E// 9 *lipsește* ca G/ vreo trii, patru sute C,D,V/ sta]era V//10 *după* solului *ad.* de-i ducea céli ce-i trebuia: chile de făină de grîu, fîn, orzu, lémne C, de grijiia ce ⟨cele ce G⟩ trebuia E,G// 12 *după* purcegînd *ad.* solul C,V/ *după* dus *ad.* de l-au pitrecut pînă C// 12-13 *lipsește* Și purcegînd... hotarul leșescu. M,P//13-20 Venit-au de la Sanctpeterburhu și solul cel mari turcescu și iarăși țara lï-au purtat de grijă de toati ci lï-au trebuit, pînă l-au trecut Dunăre la Galați. Și acesti havaïele au cuprins mari somă de bani. Și pentru aceïa și Costandin voevoda au mai adaos cîti 2 ciferturi pre an, adică cîti 6 ciferturi pre an. M,P//15 acéste C/ havaléle C//16 *lipsește* sute de C,D,V// 17 *lipsește* măriia-sa C,D,E,G/ Costantin C// 18 înglotindu-s⟨ă⟩ C]înmulțindu-să V//19 civerturi într-un an, în anul G/ în anul dintîi]într-acel an V//21 *lipsește* Moldovii C/ *lipsește* acum C,E,G,V/ am scris]vom scrie ⟨scriie C⟩ C,E,G// 21-22 *lipsesc* D, M,P// 23 11]14 C, D, 12 E, 17 G, 15 V, 26 M, 2 P/ la Bender, la Tighinea C// *de la rîndul 23 și pînă la sfîrșitul cronicii, textul manuscriselor M și P continuă astfel:* Tot întru acest anu 1742 măriia-sa Elisavet Petrovna, fata marilui Petru imperator a toată Rosiia ⟨marelui înpărat a toată Rosiia Petru, înpăratiță a toată Rusiia P⟩ s-au coronit. Coronațiia ei au fost întru acelaș ⟨acestaș P⟩ an 1742, ⟨*lipsește* 1742 P⟩ april 25 ⟨26 P⟩ zile. Mai sus pomenitul Antoniie mitropolitul Cernigovului,

nea n-au fost altă pricină fără de cît la Petrburgu, tîmplîndu-să de scotea epitropii împărățiii oastea cea mare, polcurile céle împărătești carele să chiamă Preobrajenschii polcu și Simionețchii polcu, ca să margă asupra șvezilor, era foarte cu supărare mare oștenilor, fiind vréme de iarnă. Și eșind toată oaste din Petrburgu afară și așezindu-să cu obuzul, au triimis pre taină la Elisavet, fata lui Petr⟨u⟩ împărat, care era fată mare, ca să margă la oaste, să o rădice să le fie împărătiasă.

Deci și ĭa fiind supărată de epitropi și văzind că umblă lucrurile prost și împrotivă, s-au sculat de la casa ĭei pre taină într-o noapte și s-au dus de au întrat în oștile împărătești. Iar oștile împărătești, văzind-o, foarte s-au bucurat și îndată i s-au închinat și au priimitu-o cu mare bucuriĭe, rădicînd-o să le fie împărătească.

12. Iară împărătiasa Elisavet au poroncit de au schimbat toate vărțile pre la toate porțile și au și / triimis cîte doao, trii sute de slujitori și cîte cu un ofițiiar cap. Și

f. 425v

sosind la porțile cetății, li-au și deșchis îndată cĭei dinlăuntru. Și așa au mărsu pre la toți epitropii și i-au prinsu pre la gazdele lor.

Iar mergînd și la Menih și vrînd să-l prinză, au început a să pune împrotivă; și pînă a-l prinde, au perit vreo cinci, șasie moscali. Și au perit și din oamenii lui Menih vreo cinci, șasie.

Și așa, prinzîndu-i pre toți epitropii, i-au închis într-un turnu de piatră.

Și sculîndu-să și împărătiasa Elisavet tot întru acéiaș noapté cu toată oaste, au purces și au mărsu la curțile împărătești și au cuprinsu curțile de toate părțile și au prinsu cu taină vărțile, de n-au știut nimé nemică pînă ce au sosit la ușile curților împărătești. Decii nu s-au putut apuca de nemică.

Și întrînd în curțile împărătești, împărătiasa Elisavet a doa zi au și trimis surguni pre împărătiasa Anna și pre bărbatul său Antonie Xsenje de Luțimburcu și pre copilul lor Ioan Antonieviciu la țara lor la Luțimburgu. Și așa pornindu-i, au început a trage clopotile și a slobozi pușcile céli mari și au început a zice în trîmbițe și a striga: „Vivat, vivat, vivat!“ și a zice: „Întru mulți ani să trăiască împărătiasa Elisavet“.

---

carile ⟨care P⟩ întîiu au fost mitropolit Moldovii, s-au invrednicit a fi și a sluji sfinta leturghii înpreună cu alți 6 arhierii sinodalnici în zioa corunații mării-sale, în preslăvita înpărătĭască cetate ⟨cetate înpărătiască P⟩ Moscul, în sobornaĭa bisărică a Adormirii Maicii Preacurate. Pre numitul Antonii mitropolit, mărire-sa imperatrița ⟨măriĭa-sa, înpărătița P⟩ Elisavet Petrovna din Cernigov l-au mutat la altă eparhiĭe mai mari, ci să chiĭamă Belgradul și Oboĭan. 6 ani au fost mitropolit acolo; și s-au pristăvit acolo în ani ⟨la let P⟩ 1748 ianuarii ⟨în M⟩ 2 zile. Acest domnu cu domniĭa întîiu au urmat obiceaiurilor altor domni, domnind mai înnainti. Iar într-această al doile domniĭe multă supărari s-au ⟨au P⟩ făcut țării cu obiceiuri noao. Și măcar că în doi ani ci au domnit văcărit n-au scos, dar au scos hîrtii pre toată luna: și sărac și bogat și tînăr și bătrîn, tot omul să aibă peceti în sin. Și pre toată luna cere capuri. Și mulți oamini de frică și de sărăciĭe fuge prin munți și prin codri; și mulți pere de frig și de foame. Și mulți din fruntașii satelor s-au priimejduit cu viĭața și lĭ-au ras barbile și cîte 20 ciferturi lua pre an. Cu pizma ce pusăsi cu alți domni au adaos mucarelurile visterii⟨i⟩ înpărătești și pocloanile la toati părțile. Cari toati acele au rămas greutati țărilor. Și tot norodul îl blăstăma. Dar acest păcat poati l-a fi răsplătit cu silința ci au făcut de au isprăvit de la înpărățiĭe și cu multă cheltuĭală și au scos turcii din țară, carile ⟨care P⟩ să lungisă ⟨lățisă P⟩ prin toată țara. Și nu era mult, de răul lajilor să să prăpădiască și lege cu totul. Înpăratul turcescu l-au mazilit din domniĭe; l-au dus la Țarigrad. Iar în locul lui au pus domnu pre fratile său, Ĭoan Mavrocordat voevoda// 1 fără cît D]numai V/ Petrburcu C. Petr V/ tîmplîndu-s⟨ă⟩ C// 2 înpărățiii C// 3 polcurili céli înpărătești C/ *după* înpărătești *ad.* doaosprăzéce mii E, 12.000 de oaste G/ careli C//4 șfezilor C//5 și era C,E,G,V/ *lipsește* mare G/ oșténilor C/ vrémĭe de iarnă, în postul Crăciunului V//6-18 *lipsește* Și eșind... un ofițiar cap. Și E//6 Petrburcu C//7 trimis C//8 înpărat C/ *după* mare *ad.* la Moscu C,V// 9 înpărătiasă C// 10 Decii C/ epitropii înpărăției G// 11 lucrurili C/ înprotivă C/ casele ei G// 12 *lipsește* într-o noapte C,D,G/ înpărătești C// 13 înpărătești C/ văzindu-o C// 15 rădicîndu-o ca să le fie înpărătiasă C,D,V// 16 12]15 C,D, 18 G, 16 V/ înpărătiasa C/ Și au poroncit înpărătiasa Elisavet de V/ Elisavet Petrovna G// 17 porțile cetății C/ *lipsește* și[2] G// 18 *lipsește* cap C,D//

1-23 *lipsesc* E//1 porți G/ *lipsește* cetății G/ li-au deșchis V/ cei C,D,V//2 prins de pre la G,V//4 Iar mergînd să prinză și Menih au început D/ *după* Menih *ad.* ce fusésĭe feldmarșal V// 5 înprotivă C// 8 prinzind pre toți C,V// 9 *lipsește* de piatră G// 10 înpărătiasa C/ Elisavet Petrovna G, *lipsește* V// 11 noapte C,D/ mărs pînă G// 12 înpărătești C/ și iarăș li-au deșchis porțile cei dinlăuntru și au cuprins G/ *după* părțile *ad.* deșchizînd cei dinlăuntru C// 13 *după* taină *ad* toate C,D,G,V// 14 curților]casălor D,V/ înpărătești C//15 de nemică cei dinlăuntru C,G// 16 înpărătești C/ înpărătiasa C/ Elisavet Petrovna G/ *după* Elisavet *ad. marginal* și luund scaonul înpărățiii D// 17 *lipsește* a doa zi V/ au și trimis pre céĭalaltă numită înpărătiasă Anna și pre bărbatul ĭei Antonie Xenje C/ *lipsește* surguni D,V/ împărătiasa]țesarevna G/ pre bărbatul ei, pre Antonie G// 18 său]ĭei D/ *lipsește* Xsenje de Luțimburcu V/ *după* Ioan *ad.* surguni D// 18-19 pre copilul lor Ioan, care ⟨carele V⟩ era numit ⟨să fie înpărat V⟩ cînd va fi la vîrstă de optsprăzéci ani să-l coroniască să fie înpărat Moscului ⟨*lipsește* să-l coroniască să fie înpărat Moscului V⟩ pre acéște i-au trimis surguni ⟨*lipsește* surguni V⟩ la țara lor la Luțimburgu C,V// 19 *lipsește* Antonieviciu D/ la țara lor la Luțimburgu]la Sibir G, *lipsește* D// 19-23 Și așĭa pornindu-i au început a slobozi pușcile céle mari și a striga întru mulți ani să trăiască înpărătiasa Elisavet Petrovna G, Și așĭa pornindu-i au început a slobozi pușcile céle mari și a trage clopotele, rădicînd pre înpărătiasa Elisavet ca să fiĭe înpărătiasă Moscului. V// 20-23 pușcile céle mari și a striga: „Întru mulți ani să trăiască înpărătiasa Elisavet Petrovna“ C//21-23 *lipsește* și au început a zice ... împărătiasa Elisavet“. D//

Deci împărătiasa Elisavet mergînd la bisérică și coronindu-o să fiie împărătiasă Moscului, dupre ce au luat samoderjaviia, adecă stăpînirea împărățiii, au cinstit pre toți ofițiiarii și pre toți slujitorii.

Lăsîndu acum céle streine, vom scriie iarăș a pămîntului Moldovii.

13. Așijderea măriia-sa Costantin-vodă au mai socotit pre ŭnii din ficiorii de boiari carii nu putea să încapă la boiariie și era / [f. 426] ficiori de boiari mari și de niamuri, și începusă acum unii și a îmbătrîni și nu mai încăpea la boiariie, că de la o vréme încoace era tot unii, iar măriia-sa Costandin-vodă au socotit de au făcut dreptate și au început a-i boiari și pre aceia ce era căzuți din cinste.

14. Mai socotit-au măriia-sa Costantin-vodă pentru școali de învățătură, de li-au mai întărit școalele céle elinești și céle slovenești. Așijderea au mai făcut școali de învățătură și lătinești și arăpești, și au dat știré tuturor mazililor în toată țara ca să-ș aducă copiii la învățătură la școală, ca să învețe orice limbă li-ar fi voia, pentru ca să să afle oameni învățați și în pămîntul nostru al Moldovii, precum sînt și printr-alte țări și părți de loc. Iar dascălilor li să da plata din visteriia domn⟨i⟩ască.

Așijderea au dat poroncă la toată boiarimea să-ș aducă scrisori ce or avea pe moșiile lor, să le scriie la condică, ca să să mai curme gîlcevile.

15. Socotit-au măriia-sa Costandin-vodă și pentru pîrcălăbiile de pre la tîrguri, avînd obicei pîrcălabii de luoa osăbit di cei doaozăci de bani, mai luoa și cîte doao ocă de vin de bute de vin sau horilcă, orice féliu de băutură ar fi fost.

Și pîrcălabii nu luoa numai acéli doao ocă, precum era obiceaiul, ce luoa néște tidve mari cîte de patru, cinci ocă, de jecuia oamenii și neguțitorii, spărgîndu-le buțile. Iar măriia-sa Costandin-vodă au stricat acel obiceai rău, să nu mai fiie, să nu mai ia pîrcălabii tidve și oce de vin și de horilcă, ce numai să ia pîrcălăbiile drept pre obiceai cîte doi potronici de car, iar mai mult să nu supere oamenii și neguțitorii.

16. Așijderea toate mănăstirile li-au dat să fiie în sama mitropolitului și a episcopilor / [f. 426v] pre la eparhiile lor, ca să le ia sama egumenilor și călugărilor, să nu le prăpădiască viniturile moșiilor și a bucatelor ce or avea fără de ispravă, precum făcea mai înainte vrémie.

17. Făcut-au milă și întăritură la Patriiarhiia Alexandriiei, de au închinat mănăstirea Hangul, ca să-i fiie cîte di ceva agiutoriu, pentru că această mănăstiré o au fost închinat mai înainte vrémie răposatul părintele mării-sale, Nicolae-vodă. Și avînd patriiarhiia și hrisov, au socotit și măriia-sa Costantin-vodă de o au închinat iarăș la patriarhiia ce mai sus s-au zis, la Alexandriia.

1-28 *lipsesc* E// 1 Deci]Iară C/ *ante* Iară 15 C/ Elisavet Petrovna G// 1-3 Iară înpărătiasa Elisavet Petrovna luound samoderjaviia V/ *lipsește* mergînd la bisérica... Moscului D,G// 1-5 Iară înpărătiasa Elisavet Petrovna luund scaonul înpărății⟨i⟩, samoderjaviia, adecă sîngură stăpînirea înpărățiii, au cinstit pre toți ofițiiarii și pre toți slujitorii C// 2 după ce D// 3 adecă sîngura stăpînitoaré fiind înpărățiii D, adecă sîngură stăpînire înpărăției Moscului G// 4 și slujitorii înpărăției G// 5 *ante* Lăsînd: 16 D/ *lipsește* acum G/ scrie C/ iarăși C/a]ale C// 7 13]17 C, 19 E,G, *lipsește* D/ *lipsește* măriia-sa C,D,G,//8 carii n-au fost putut G//9 boerie C//10 *după* unii *ad*. dintre dînșii G/ înbătrîni C/ și la boiarii nu mai încăpea V, *lipsește* C,D/ nu mai putea să încapă G// 11 *lipsește* măriia-sa D,G// 13 boeri C// 14 14]18 C, 17 D, 20 G, V/ *lipsește* măriia-sa G// 15 școale C/ școaleli C// 16 elinești și școalele V/ școale C// 17 *lipsește* și[1] C/ arăpești]turcești V, arăpești, turcești C// 19 școale C// 20 *lipsește* învățați C// 21 printr-alte C// 22 locu C/ Iară D/ domniască C// 24 *ante* Așijderea: 19 C, 18 D, 21 V/ boerimea C// 25 vor avea C,D/ scrie C// 27 15]20 C, 19 D, 21 G, 22 V/ mărie-sa V, *lipsește* C,D,G//

1-23 *lipsesc* E// 1 lua C/ *lipsește* osăbit ... luoa și D,V// 1 *după* bani *ad*. de car cu bute de vin, sau de horelcă, orice băutură ar fi fost. G//2 de bute de vin]din butea cu vinul V, *lipsește* D// 1-5 de bani de carul încărcat mai lua încă cîte doao ocă ori ce ce-ar fi fost. Decii luoa și mai mult. Că din buțile cu vinul lua néște tidve mari, cîte de patru C//2-3 *lipsește* de vin... ar fi fost. G/ orice]ce D, sau ce V/ de băutură vrea fi, de bute cîte doao ocă D// 4 lua D/ *ad. marginal* numai G/ *lipsește* precum era obiceaiul D// 5 lua niște D// 6 *după* buțile *ad*. cu ce era, cu vin sau cu horilcă C// 7 *lipsește* măriia-sa C,D,G/ 8 *lipsește* să nu mai fiie C/ *lipsește* pîrcălabii C,D,V// 9 *lipsește* pre obiceai G//10 doi potronici]doaozăci de bani C,G,V//12 16]21 C, 20 D, 22 G, 23 V// 12-14 toate mănăstirili au poroncit mitropolitului ca să le ia sama tuturor egumenilor V// 12-16 pentru toati mănăstirili au dat poroncă mitropolitului și episcopilor pre la eparhiile lor ca să le ia sama egumenilor și călugărilor pentru viniturili mănăstirilor să nu le prăpădiască, ce să li să ia sama să să știie și viniturile ce sînt pre la mănăstiri și cheltuiala ce să va face pre la mănăstiri, puind și vechil pre dumnealui Aristarh vel-ban, ca să fie dinpreună cu mitropolitul și cu episcopii, să le ia sama C// 13 *după* lor *ad*. puind epitropi și pre unii din boiari D, și au pus și cîte un boiariu epitrop G// 14 să[2]]ca să V/ *lipsește* le D// 15 viniturile mănăstirilor ce vor avea D, viniturile ce or avea V// 17 17]22 C, 21 D, 23 G, 24 V// 18 de au închinat la Patriiarhiia Alexandriiei mănăstirea V/ Alexandrii C/ să-i fie C, să fiie V/ mănăstire C// 20 înnainte vréme răpousatul Nicolae-vodă, părinteli mării⟨i⟩-sali lui Costantin-vodă C/vréme Nicolae voevod, tatăl lui Constantin voevod G/ vréme răposatul D// 21 hrisov de la Nicolae voevod G// 22 *lipsește* măriia-sa G/vodă de o au dat iarăș pre sama patriiarhiii ce mai sus s-au scris, a Alexandriii D// 23 zis]scris C,G,V/ a Alexandriii C, a Alexandriiei V//

18. Iară în zilele mării‹i›-sali, lui Costantin-vodă, vinit-au și prefericitul părinte chirio-chir Parthenie, patriiarhul al Sfintei Cetăți a Ierusalimului și a toată Palestina. Și priimindu-l măriïa-sa Costantin-vodă cu bine, și osăbit de milă ce au făcut măriïa-sa de au dat și au întărit Sfîntul Mormînt a Domnului nostru Iisus Hristos, au închinat și acéste patru mănăstiri, anumé Tazlăul, Cașenul și Soveje și Pobrata. Care dentru acéste mănăstiri, Tazlăul, Cașenul și Pobrata mai fusésïe închinate și mai înnainte vrémïe la Sfîntul Mormînt; și la vréme de nepacé li-au fost dat de bunăvoïe patriiarhul de Ierusalim iarăș pre sama călugărilor moldovéni.

Iar așezîndu-să pacea și fiind mănăstirili cîte cu ceva vinit, au socotit măriïa-sa că ïaste lucru cu cale să fie închinate mănăstirile iarăș la Sfîntul Mormînt a Domnului nostru Iisus Hristos, să să ajutoréze și să să întăriască Sfîntul Mormînt, carele iaste de folosul mîntuirii a toată
ms. 254, creștinătatea. //
f. 413v 24. Iară în anul 7251 ‹= 1743›, în luna lui iulie în șase zile, vinit-au și lui Costantin-vodă véste de mazilie.

Că tîmplîndu-s‹ă› la Țarigrad de au luat domniïa Ion-vodă Mavrocordat, frate lui Costantin Mavrocordat, triimis-au omul mării-sali aici la Iași, la boiari, cu cărți, puindu caimacami pre dumnealui Sandul Sturzea vel-logofăt și pre dumnealui Costache Razul vel-vornic. Iar prest‹e› doao săptămîni sosit-au și turcul capegi-bașïa, și cetind fermanul iulie în doaozăci de zile și odihnindus-‹ă› măriïa-sa Costantin-vodă încă zéce zile, și grijindu-l bine cu de toate céle ce i-au trebuit la purces, și pre la toate
f. 414 conacele, purces-au în zi întîi / a lui avgust. Și au mărsu la Poartă, la Țarigrad, cu cinste și, neplinind anul mazil, au luat iarăși domniïa Țării Muntenești. Iar aici, la noi, în Moldova, au vinit domnu măriïa-sa Ion-vodă Mavrocordat. //

1-20 *lipsesc* E// 1 18]23 C, 22 D, 24 G, 25 V/ zileli C/ *lipsește* mării‹i›-sali G/ *lipsește* lui V// 2 venit-au C// 2-3 preosfințitul patriiarh chirio, chir Parthenie a Sfintei Cetăți G/ chiriu C// 3 Sf‹i›ntei C/a]al C// 4 *lipsește* măriïa-sa G// 5 *lipsește* măriïa-sa G// 6 Sf‹î›ntul C// 7 *lipsește* acéste C,D/ patru]sfinte G// 8 *lipsește* și[1] G,V/ *după* Pobrata *ad.* Așijderea și Bistrița tot Costantin voevod o au închinat în domniïa dintîi G/ dintru C, *lipsește* V// 9 *lipsește* Tazlăul, Cașenul și Pobrata V/ Bistrița, Tazlăul și Pobrata au fost mai închinate și mai înnainte vréme de mitropolitul chirio, chir Dosiftei a Moldoviei la Sfîntul Mormînt G// 10 vréme[1] C/ Sf‹i›ntul C/ vrémïe [2] C/ nepace C// 11 dat]lăsat D// 11-12 li-au fost lăsat și li-au dat de bunăvoïe patriiarhul de Ierusalim pre sama mitropolitului Moldaviei și a călugărilor moldovéni G/ de nepacé au fost rămas iară pre sama călugărilor moldovéni V// 11 *lipsește* patriiarhul de Ierusalim iarăș C/ *lipsește* iarășD// 13 mănăstirile C// 13-14 *lipsește* și fiind mănăstirili cîte cu ceva vinit V// 14 măriia-sa Costantin-vodă C, D,V]Costantin voevod G/ *lipsește* lucru V//15 mănăstirile]acéste mănăstiri C, *lipsește* V/ Sf‹i›ntul C//16 *lipsește* nostru G/ *după* Hristos *ad.* careli iaste de folosul mîntuirii a toată creștinătatea, ca C/ să să agiutorezé C//16-17 *lipsește* să să ajutoréze... Sfîntul Mormînt V/ Sf‹î›ntul C//17-18 *lipsește* carele iaste... creștinătatea. C/ *ad. marginal* mîntuirii G//18 *după* creștinătatea *ad.* Sînt și alte multe bunătăți ale mării-sale, cu carele au înfrumusețat patriia, pămîntul Moldovii D, *ad.* Sînt și alte multe bunătăți ale lui Costantin voevod, cu carele au înfrumusețat patriïa, pămîntul Moldaviei, cu giudecăți drépte și cu obiceaiuri bune, creștinești. Și fieștecăruïa îi era cu bună dreptate, după cinste și după vredniciïa sa G/ *ad.* Și cu alte multe bunătăți au înfrum‹u›sățat măriïa-sa Costandin-vodă patriïa, pămîntul Moldovii, cu obiceaiuri bune, de care vom dzice. Că judecățile mării-sali era acéliа și fieștecăruïa era cu bună dreptate, după cinstea și după vredniciïa sa V// 19-20 *lipsesc* D// 19 24]26 G, 27 V/ Iară cînd au fost în anul G, V// 20 venit-au véste și lui Costantin voevod de mazilie G/ venit-au și mării-sali V/ *lipsește* lui Costantin-vodă V//

1-14 *lipsesc* D,E// 1 *după* domniïa *ad.* măriïa-sa V// 2 *lipsește* Mavrocordat V/ *lipsește* frate lui Costantin Mavrocordat V/ Mavrocordat]voevod G//3 mării-sali]său G//3 la[1]] în G// 4 *lipsește* dumnealui G/ *lipsește* vel G// 5 și pre vornicul Costachi Razul G//6 Iară preste cinsprăzéce zile V/ capegi-bașe turcul G/ *lipsește* capegi-bașïa V//7 *după* fermanul *ad.* cel de mazilie G// 8 *lipsește* măriïa-sa G/ *lipsește* Costantin-vodă V/ *după* bine *ad.* ca pre un domn G// 9 *lipsește* la purces și G,V// 11 *lipsește* la Poartă G/ *lipsește* cu cinste V// 13-14 au vinit frateli mării‹i›-sale lui Costantin-vodă domn, măriïa-sa Ion-vodă. V// 13 *lipsește* măriïa-sa G/ *după* Mavrocordat *ad.* fratele lui Costantin voevoda Mavrocordat G//

GLOSAR

A

acătare — oarecare, deosebit, cît de cît.
aclaz vezi *atlaz*.
acmu — acum.
acolisi (a) — a urmări pe cineva, a se lega de cineva.
adăoşag = *adaos* — dare în plus, impozit suplimentar.
adeveri (a) — a făgădui, a promite, a se încredinţa.
afendi vezi *efendi*.
agă — ofiţer superior în armata turcească; rang boieresc în Ţările Române.
agiunge (a se) — a se înţelege cu cineva, a cădea la învoială.
agîrlîc — bagaj.
agonisită — avere, cîştig, folos.
ai — ani.
alai-bei — ofiţer turc, comandant de regiment sau escadron.
alector, elector — unul din cei şapte principi care alegeau pe împăratul german.
alege (a) — a hotărî.
aman — îndurare, iertare.
amesteca (a) — a vorbi de rău, a unelti, a implica pe cineva într-o situaţie.
amestecat — încurcat, nelămurit.
aprinde; a-şi ~ rogojini în cap — manieră de a atrage atenţia sultanilor, la trecerea lor prin Constantinopol, asupra unei nemulţumiri sau nedreptăţi; *a-şi ~ poalele* — a fi cuprins de mari turburări sau griji.
aprod — slujbaş mărunt de curte, însărcinat cu transmiterea unor porunci sau cu executarea unor pedepse.
aptică — farmacie.
apuca (a se) — a promite solemn, a se angaja sub jurămînt.
arbănaş — albanez.
aret — pază, apărare.
armaş — dregător însărcinat cu aplicarea pedepselor, inclusiv a celor capitale.
arz, arzaun — memoriu adresat Porţii Otomane de către domn sau boieri.
aşăza, aşeza (a se) — a se învoi, a se înţelege asupra unei chestiuni, a se împăca.
aşeş — întocmai, chiar aşa.
aşezămînt — învoială, înţelegere, acord.
aşezătoriu — om cu locuinţă stabilă, statornic.
ataman — căpitan de cazaci, comandant de detaşament la cazaci.
atlaz — ţesătură de mătase.
au — sau.

B

bairam, baraiam — sărbătoare mahomedană ce încheie postul mare al ramadanului.
balgi-bașa — însărcinatul Porții Otomane cu strîngerea mierii și a cerii necesare palatului împărătesc.
balemez, balimez — tun de mari proporții, de mare calibru.
baljiu — negustor turc de miere și ceară.
ban — rang mare boieresc. În Moldova, introdus în nomenclatura rangurilor abia în 1705, n-a avut o funcție precisă. Locul său era între spătar și paharnic.
banii steagului — impozit perceput pentru acoperirea cheltuielilor de instalare în scaun a unui domn.
baraiamlîc, bariiamlîc — dar făcut de domnii Țărilor Române sultanilor și înalților dregători turci cu prilejul bairamului.
basnă — poveste, născocire, scornitură.
băcălie — produse alimentare și fructe din țările calde.
bănat — regret, părere de rău, necaz.
becisnicește — încet, ca un om neputincios.
bei — prinț, guvernator de provincie sau insulă la turci; titlu dat de turci domnilor Țărilor Române.
beilic — muncă gratuită pentru stăpînire, nevoie, trebuință.
beizadea — fecior de domn.
bejeni (a se) — a se refugia, a părăsi locul de baștină din fața invaziilor dușmane.
belacoasă — țesătură scumpă de mătase.
beteji (a se) — a se lovi, a se deteriora.
bezaconic — nelegiuit, spurcat.
bișug — belșug.
biv — fost.
blem — haidem!, să mergem!, să umblăm!
bold — lemn ascuțit care indica vîrful unui cort.
bosnean — bosniac, locuitor din Bosnia.
bostangiu — infanterist din garda sultanului.
botcă — trăsură mică, închisă.
bragadir, bregadir = brigadir — general cu o stea, comandant al unei brigăzi.
breslaș — membru al unei asociații de lucrători sau de negustori.
bucate — grîne, alimente, provizii.
budă — dugheană, prăvălioară.
bugigean — tătar din Bugeac.
bulucbaș — comandantul unui grup de o sută de soldați, de obicei din garda domnească; *bașbulucbașul* era șeful comandanților de bulucuri, de sutași.
burzului (a se) — a se agita, a se răscula, a se întărîta.
busurman — musulman.
butuc — instrument de tortură din lemn, prevăzut cu găuri în care se băgau mîinile, picioarele și gîtul celui arestat.

C

cabaniță — mantie de ceremonie a domnilor români îmblănită cu samur și cusută cu fireturi.
cadeu = cadiu — judecător turc.
cadie — judecătorie (instituția ca atare).

caftan — haină de culoare albă, cusută cu fir de aur cu care erau îmbrăcați domnii la numirea în scaun și marii boieri la numirea în dregătorii.
cahpol — pușlama, secătură.
caimacam — locțiitor de domn, numit de turci sau lăsat de voievod în absența sa.
caiuș — laț, arcan.
calabalîc — zarvă, tulburare, forfotă.
calaor = calaur — pază, patrulă, gardă, strajă.
cale (pe, cu) — cum se cuvine, pe drept.
calga — moștenitorul tronului la tătarii din Crimeea.
calmîș = calmuc — trib asiatic așezat în jurul Mării Caspice.
calo — călău.
cambară vezi *combară*.
canavață — țesătură rară, adesea de mătase.
cap — conducător.
capegi-baș — mai-marele capegiilor, utilizat adesea de Poarta Otomană la instalarea sau demiterea domnilor Țărilor Române.
capegilar-chihae — mai-marele peste porțile seraiului.
capegiu — portar al seraiului, adesea cu atribuții de curier special.
capichehaie — trimisul domnilor români la Constantinopol, care le reprezenta interesele și-i informa asupra trecerii pe care aceștia o aveau (sau n-o mai aveau) la Poartă.
caplan-pașa — comandant al caplanilor, oaste de infanterie turcă ce purta turbane din piele de tigru.
carîtă — trăsură mare, închisă, folosită de domni sau marii boieri.
casap-bașa — șeful aprovizionării armatei turcești cu carne.
catırgă — galeră, corabie mare.
cataroi — dambla, apoplexie.
catastih — condică de socoteli, act.
cavalerie — decorație, ordin.
cazascher — funcție judecătorească înaltă la turci.
cazîlbaș — persan.
caznă — tortură.
călca (a) — a ataca, a nimici.
cămară — trăsură închisă de dimensiuni mici pentru transportul banilor sau al mărfurilor grele.
cămăraș de ocnă — boiernaș însărcinat cu administrarea ocnelor de sare. Funcția era retribuită.
căminar — boiernaș însărcinat cu strîngerea impozitului pe băuturi.
căpitan-pașa — amiral, comandant de flotă în armata turcă.
căsar — om gospodar, bărbat însurat.
căuta (a-i) — a încerca, a se apuca de, a se impune atenției cuiva.
cealmă — turban.
ceambur, ceambul — detașament de pradă, mai ales tătăresc, trimis în Țările Române.
ceauș — curier turc, paznic.
cehăi, cehei (a) — a necăji, a sîcîi.
ceir — imaș pentru cai, loc neîngrădit, cu iarbă, unde se creșteau caii.
celednic — argat, slugă, servitor.
ceteală — învățătură de carte, erudiție.
cetlui (a) — a prinde capul osînditului într-un instrument de tortură, ceatlăul.
chervăsărie — vamă turcească în Țările Române.
chesăgiu — pungaș, hoț de buzunare.
chihaia — administrator, intendent, la turci, pe lîngă marii demnitari.

chilă — măsură pentru cereale; o chilă varia între 430 și 679 litri.
chindie — partea zilei înainte de apusul soarelui.
chir — domnul. Titlu atribuit de obicei mitropoliților și episcopilor Țărilor Române.
chirigiu — căruțaș plătit, care transporta mărfuri sau oameni.
chirio-chir — domnul-domn.
chitai — chinez.
chiurci-bașa — mai marele blănarilor la Constantinopol.
chizăș — chezaș, om care răspunde bănește sau moralmente pentru altul.
cifed vezi *șved.*
cifert vezi *șfert.*
cilibiu — rafinat, distins, nobil.
cineș — fiecare, fiecine.
cinie — porțelan, faianță.
cinsteș — falnic, impunător, arătos.
ciohodar — slujbaș mărunt la curtea domnească (valet), ce avea grijă de încălțămintea domnului. Șeful acestora, baș ciohodarul, executa și poruncile domnului privind arestarea și încarcerarea boierilor.
ciorti (a se) — a se certa, a se sfădi.
cislui (a) — a stabili impozite pe categorii sociale, sau pe indivizi.
ciudi (a se) — a-i fi ciudă cuiva, a fi contrariat, a fi nemulțumit.
civert vezi *șfert.*
cîrcimărit — impozit pe cîrciumi.
cîșlă — așezare tătărească, sat tătăresc.
cîzlar-aga — mai marele eunucilor.
clăti (a se) — a se mișca, a se urni, a se ridica.
clevete, clevetiri — bîrfiri, ponegriri.
cliros — cler, tagma bisericească.
clucer — mare boier, care avea în grijă aprovizionarea curților domnești.
cochii-vechi — mezat, licitație.
cocon — fecior.
colac — gratificare, laudă.
colegat, colegatur — aliat.
combară, cumbară — obuz, bombă.
comis — mare boier, care avea în grijă grajdurile domnești.
comisar — trimis, împuternicit. La ruși, în armata lui Petru cel Mare, în înțeles de contabil.
conac — loc de popas, găzduire.
contăș — haină lungă, îmblănită, îmbrăcată la ceremonii de domni și boieri.
cornărit — impozit pe vitele mari.
coroni (a) — a încorona.
coș — tabără.
crăie — regat.
crosnă — povară purtată cu spatele.
crunta (a se) — a se păta, a se murdări.
cuhnie — căruță, trăsură închisă.
culuc — garnizoană, gardă, pază.
cumuci — locuitori de limbă turcă din Caucaz.
cunițe — impozit pe vitele destinate exportului, sau aduse la pășunat în Moldova.
cupar — boier de rang inferior, însărcinat să toarne vin la masa domnească.
curătură — teren defrișat în vederea cultivării cu grîu sau porumb.

curăți (a se) — a scăpa de cineva.
curuț — ostaș din armata lui Francisc Rákóczi al II-lea (1703—1711), ridicată împotriva habsburgilor pentru eliberarea Ungariei de sub austrieci.

D

dajde — dare, impozit, bir.
dărăban — ostaș pedestru, plătit.
dăscălie — știință de carte.
dedinsu (cu) — mai ales.
deli — nebun.
deodată — deocamdată.
desetină — zeciuială, impozit în natură plătit mai ales pentru stupi și porci, dîndu-se a zecea parte din producție.
despre — din partea.
dezbate (a) — a lua înapoi o suprafață de pămînt, după o prealabilă cercetare.
diată — testament.
diregătorie — slujbă, funcție oficială.
divan — sfatul marilor boieri, judecată, discuție.
dîrvală — muncă brută.
dni — zile.
domnișor — pretendent la tron.
donț — locuitor din regiunea Donului, cazac de la apa Donului.
dova — slujbă religioasă la mohamedani.
dragun, drăgan = dragon — ostaș cavalerist.
dropică — hidropizie, acumulare de lichid în cavitatea abdominală.
dub frențit — sifilis (?)
duium — pradă, robi.
dvor — gospodăria unui iobag rus, inclusiv membrii familiei.
dvoreală — administrare, gospodărirea țării.

E

efendi — formulă de politețe ce întovărășește un nume propriu; om învățat.
eiți — cazaci de pe rîul Iaic din Ural.
el-aga — dregător tătar din Bugeac, însărcinat cu strîngerea birului de la locuitorii litoralului; agaua țărmurilor, a litoralului.
eparhie — teritoriul administrativ-bisericesc al unei episcopii.
epaș — hoț de cai.
epitrop — tutore, mandatar.
erbărie — depozit de praf de pușcă.
ezi (a) — a curăți, a extinde iazuri.

F

farfurie — porțelan, faianță.
farmutale — discuții.
față — persoană.

fănină — făină.
fățărie — fățărnicie, ipocrizie.
fedeleș — butoiaș.
felegean — ceașcă turcească de cafea, fără toartă.
felt, fert marșalîc — feldmareșal, cel mai înalt grad militar.
ferecat — îmbrăcat, împodobit cu aur sau argint.
feredeu — baie.
ferman vezi *firman*.
fier — lanț *(a pune în fieră* = a pune în lanțuri*)*.
fin — locuitor de la Golful Finic.
fire (de) — mîndru.
firman — act de numire sau mazilire dat de sultani domnilor Țărilor Române.
frînc — locuitor din țările romanice (Italia, Franța, Spania).
fum — casă, familie, gospodărie.
fumărit — impozit pe locuințe, pe case.
fur — tîlhar.
fura (a se) — a se strecura, a se furișa.
fuzie — armă cu patul de lemn și țeava lungă.

G

galben — monedă veche de aur care a circulat și în Țările Române.
galion — vas de război.
găta (a se) — a se pregăti; a se găti.
geabhană — muniții, proiectile.
geambaș — negustător de cai, om necinstit.
geamie — moschee, casă de rugăciune la musulmani.
ghiaur — nume dat de turci creștinilor; necredincios, trădător față de Poartă.
giupîneasă vezi *jupîneasă*.
giurătoriu vezi *jurător*.
giurui (a) vezi *a jurui*.
gîlcevi (a) — a murmura, a vocifera, a se opune.
gligan — mistreț; om masiv, prost și leneș.
gloată — mulțime, pedestrime.
gonaș — călăreț ușor care urmărea și hărțuia dușmanul în retragere.
gospod — domnesc, care aparține statului.
goștină — impozit pe oi și pe porci.
gramatic — copist, diac de cancelarie, secretar.
grănitar — grenadir, aruncător de grenade.
greime — grosul armatei.
greu — necaz, povară.
griji (a) — a întări în vederea apărării, a înmormînta respectînd toate obiceiurile, a construi.
grijit — îngrijorat.
gropniță — cavou, criptă.
gros — închisoare pentru poporul de rînd.
gubernat — guvernator.

H

hagimesc — oriental, persan.
haini (a se) — a trăda, a se răzvrăti.
hainlîc — hainire, trădare.
hamger — pumnal mare, încovoiat, purtat la brîu.
han — capul statului tătăresc din Crimeea.
harariu — pînză groasă din care se făceau sacii, sau coviltirele pentru căruțe.
harmată — armament.
hatman — șef militar, boier mare, comandantul armatei.
hatman coronie (la polonezi) — hatman al coroanei, unul din cei doi mari comandanți militari.
hatman polnie (la polonezi) — hatman de cîmp, feldmareșal.
hatman vilchi litovschi (la polonezi) — marele hatman al Lituaniei.
havale — contribuții în natură date Porții de Țările Române.
hazna — tezaurul statului, sumă importantă de bani transportată în lăzi.
haznatar — vistiernic.
hălădui (a) — a scăpa, a trăi în voie.
hămei (a) — a deruta, a buimăci, a năuci.
hămnisit — flămînzit, lihnit.
hănie — domnie (la tătari).
hărăț — soldat de luptă individuală, sau în mici grupări, folosiți pentru hărțuirea inamicului.
hătmănie — rangul de hatman.
hendichiu — șanț de apărare, tranșee, întăritură.
hiastru — fiu vitreg.
hiclean — viclean, trădător.
hier vezi *fier*.
hirotonisi (a) — a rîndui preot, episcop sau alt grad bisericesc.
hitcăi (a) — a hăitui, a fugări.
hînsar — soldat de unitate auxiliară.
hîrtie — foaie de impunere personală (impunere fiscală).
hoge — preot musulman.
holercă vezi *horilcă*.
hora — absida unei biserici; naosul; aici cu înțeles de catapeteasmă.
horilcă — rachiu din fructe.
horodovii (cazaci) — ostași bine organizați, în regimente de oaste statornică, cu comandant propriu.
hotărî (a) — a hotărnici, a stabili hotarul.
hotnog — ofițer ce avea comanda unui grup de o sută de soldați.
hnut — cnut, bici.
husar — călăraș.

I

ialoviță — vacă grasă; impozit plătit Porții în vaci grase.
iaspis — piatră semiprețioasă, de diverse culori.
ienicer — soldat de infanterie din garda sultanului.
ienicercă — pușcă de ienicer.
iepaș vezi *epaș*.
ierbărie vezi *erbărie*.

igumen, egumen — superiorul unei mănăstiri.
imbrohor — demnitar la curtea sultanilor, intendent al grajdurilor împărătești.
iordan — slujba de la Bobotează.
iscoadă — soldat de recunoaștere, spion.
Ispas — sărbătoarea înălțării la cer, la 40 de zile după Paști.
ispisoc — document emis de cancelaria domnească prin care se dădeau sau se confirmau anumite proprietăți.
ispravnic — slujbaș domnesc la ținuturi, avînd funcții administrative.
istov — sfîrșit, termenul unei dări; *de istov* — cu totul.
istovi (a) — a termina.
izbașe — secretar domnesc, care rezolva corespondența oficială de mai mică importanță.
izgon — unitate militară redusă numericește, folosită la manevre de hărțuială.
iznoavă (de) — din nou.
izvod — listă, condică de socoteli.
izvodi (a) — a copia, a traduce.

Î

îmă — mamă.
îmbe — amîndouă.
îmbunături — făgăduieli, lingușiri.
împărăche (a se) — a se dezbina, a se învrăjbi, a se dușmăni.
împreona (a se) — a se întîlni.
închina (a) — a dărui ceva, cuiva, cu smerenie.
încrop vezi *uncrop*.
îndărăpta (a) — a se retrage.
îndrepta (a se) — a se dezvinovăți, a se justifica.
îndura (a se) — a se face aspru, a nu cunoaște mila.
îngloti (a se) — a se aduna, a se strînge, a crește.
înspăimat — înspăimîntat.
întemeia (a se) — a se întări, a se consolida.
întuneric — milion.
înțepa (a) — a trage în țeapă.
învăluitură — neajuns, supărare.
învoi (a se) — a se înțelege, a fi solidar.

J

jac — jaf.
jalobă — jalbă, necaz, suferință.
jalovanie — leafă.
jăcui (a) — a jefui.
jăriște, jariște — vatră arsă de jar, loc pustiit de foc.
jelui (a) — a reclama, a învinui.
jicnicer, jitnicer — boiernaș, supraveghetorul magaziilor cu grîne aparținînd domnului.
joimir — soldat lefegiu la polonezi, mercenar.
județ — judecată, proces.

jupîneasă — soție de boier, boieroaică.
jurător — martor într-un proces, supus jurămîntului.
jurui (a) — a promite, a făgădui în mod solemn.

L

lacumit — guvernator (la tătari).
ladan — un fel de stofă.
lagum — mină; instalația subterană pentru montarea minei.
lascav — blînd, prietenos, glumeț.
laz — negustor din Trapezunt (Asia Mică), ce făcea comerț în Țările Române.
lăduncă — bidon lat.
leah, leav — polonez.
lefeciu, lefegiu — soldat cu plată, mercenar.
left — medalion, pandantiv.
legat — fermecat, vrăjit.
leșesc — polonez.
levent — locuitor al Levantului, marinar turc originar din Orientul Apropiat sau Grecia.
libovnic — prietenos, iubitor.
limbă — spion, informator; *a lua* ~, a lua prizonier pentru a obține informații despre mișcarea trupelor adverse.
lin — liniște, calm.
lipcan — tătar din regiunea Hotinului.
liuter — luteran.
logofăt — mare boier, locțiitorul domnului la conducerea Divanului; redacta actele oficiale ale cancelariei domnești, pe care le contrasemna.
loitră — scară.
lovi (a) — a ataca.
lua (de grumazi) — a face prizonier.

M

madem — mină de aur, sursă de îmbogățire.
mainte — mai înainte.
majă — căruță de transportat pește
mansip — dregătorie, slujbă.
margine — graniță, frontieră.
mascur — porc.
maștihă — mamă vitregă.
mazil — domn scos din domnie, boier fără funcție administrativă.
măcat — cuvertură subțire, pled.
măraz, — necaz, supărare.
mecet — geamie de mici dimensiuni, capelă turcească.
med, mied — băutură făcută din miere fermentată.
medelnicer — boiernaș însărcinat să toarne apă domnului pe miini cînd se așeza la masă.
mediaturi — mediatori, mijlocitori.
megieș — vecin.

mereu; pod ~ — pod stătător.
mestei — ciorapi orientali de piele fină peste care se încălțau papucii.
meterez — întăritură militară făcută dintr-un șanț și un val de pămînt.
mezil — poștă cu cai ce servea la transportarea curierilor și a demnitarilor cu însărcinări speciale.
mierță — măsură de capacitate pentru cereale, avînd în jur de 50 kg.
mistui (a) — a ascunde.
mitarnic — luător de mită, coruptibil, venal.
mîneca (a se) — a se scula devreme.
mîntui (a se) — a se descotorosi, a scăpa de cineva.
mîrzac — căpetenie tătărească.
molitvă — rugăciune sau slujbă făcută de preot la diferite împrejurări.
mortasipie — venit domnesc realizat de la negustori pe vînzarea mărfurilor.
moschicesc — rusesc.
moșan — localnic, părtaș la moșie.
mucarè — bir plătit Porții la confirmarea domnilor în scaun; Neculce atribuie însă această denumire unui bir impus de Grigore Ghica preoților.
muftiu — superiorul religiei mahomedane la turci.
mulà — preot mahomedan.
muncă — tortură, cazná.
munci (a) — a tortura, a căzni.
musaip — sfetnic intim al unui domn, al sultanului.

N

nafacà — leafă, cheltuială de întreținere.
năpaste — învinuire fără temei, dare (bir) excepțională și apăsătoare la care erau impuse păturile de jos.
năselnic — brutal, crud.
negrijit — nepregătit.
neguți (a) — a negustori, a face comerț.
nemesnic — locțiitor.
nemiș — boier fără funcție administrativă.
nepărăsit — neîncetat.
nepricestuit — neîmpărtășit, necuminecat.
nescai, nescariva — oarecare, niscaiva.
nestătător — nestatornic.
netocma — necum, cu atît mai puțin, cu toate că.
nevoitor — care își dă silința.
ni ... ni — cînd ... cînd.
noajă — haită.
nohai — trib de tătari nomazi din nordul Mării Negre.

O

oarece — puțin, întrucîtva, într-o măsură oarecare.
obadă — cătușă confecționată din două bucăți de lemn alăturate, prevăzute cu găuri în care se băgau mîinile sau picioarele celor arestați.
oblici (a) — a simți, a bănui, a descoperi.
oborî (a) — a doborî.
oboroc — rație de alimente dată cuiva, tain.
obuz — tabără militară, lagăr, coloană militară în mișcare.
ocà — unitate de măsură a greutăților, variind în jurul a 1250 gr.
ocaz vezi *ucaz.*
ocină — pămînt moștenit și stăpînit din moși-strămoși.
ocop — șanț de apărare în timpul luptelor.
odor — bijuterie.
olac — curier; *cai de* ~ — cai de poștă; *de* ~ — repede.
olat — ținutul din jurul unui oraș sau cetate.
olecăi (a se) — a se văicări, a se văita, a se plînge.
omenești — care aparțin oamenilor de rînd.
omilenic — omenos, binevoitor.
omor — epidemie.
ordă, ordie — oaste turcească sau tătărească.
orîndui (a) — a trimite, a organiza.
orînduială — dare, impozit, ordine de luptă.
ort — monedă divizionară valorînd o pătrime dintr-un leu.
osebi — aparte, afară de, pe lîngă.
osîndă — blestem.
ostrov — insulă.
oști (a) — a se lupta.
otac — lagăr, tabără.
oturac — popas mai lung în timpul unui marș.

P

paharnic — mare boier, avea în sarcină umplerea paharului domnesc și gustarea conținutului.
palancă — întăritură militară făcută din trunchiuri de copaci sau din pari înfipți în pămînt.
paraclis — imn, suită de cîntări către Maica Domnului. Capelă.
pas (să ți-o plătească) — du-te să ți-o plătească.
pașalîc — provincie turcească întinsă, administrată de un pașă.
pașă — rang militar și administrativ la turci, egal generalului.
paște (în expresia *a paște prilejul*) — a aștepta, a pîndi (prilejul).
pârcan — întăritură militară făcută din bîrne și scînduri.
părinc — mei.
pășcui (a) — a sărbători Paștele.
pătașcă — targă.
pecete — hîrtie ștampilată, cu suma impozabilă a fiecărui țăran.
pelivan — măscărici, saltimbanc.
perifan — vestit, cunoscut.
pilă vezi *chilă.*
pisar coronie — secretar al regelui Poloniei.
pistreală — distanță cît aruncătura unei săgeți.
pitrop vezi *epitrop.*
pizmătar — invidios, pizmaș.
pîine, pîne — grîne, cereale.
pîrcălab — dregător ales din mica boierime sau din mazili, avînd în grija sa administrarea financiară, judecătorească și militară a unei cetăți și a regiunii înconjurătoare.
plahie, plavie — bucăți de țărm, cu lemne și crengi, purtate de apele curgătoare.

plean — pradă de război.
pobedi (a) — a birui, a învinge.
podan — supus, vasal.
podghiaz, poghiaz — incursiune de pradă.
podvoadă — transport gratuit cu căruța făcut de țărani în folosul domnilor sau al turcilor.
pofală, pohvală — fast, pompă.
pogonărit — impozit pe vița de vie.
pohod — marș.
poiedea — grosul unei armate.
pol — jumătate.
polc — unitate militară, regiment.
polcovnic — colonel.
polimari — cerdac.
politici (a) — a aranja lucrurile.
politie — manifestare cuviincioasă.
pomăzanic — reprezentant; învestit, uns.
pont — articol, punct.
popreală — opreală, detențiune.
porucinic — ofițer de grad inferior în armata rusă; locotenent.
postelnic — mare boier, răspunzător de ceremonialul curții domnești.
postrig — origine, poziție socială.
potronic — monedă divizionară de origine poloneză, cu valoare variabilă.
povodnic — cal de paradă.
pozvol — dezlegare, permisiune, voie.
prag — cascadă, cataractă.
pravilă — lege, dispoziție.
prepeleac — stîlp înfipt în pămînt în care se băteau cuie groase de lemn și care slujea, după caz, la escaladări de ziduri sau ca spînzurătoare.
prepus — bănuială, suspiciune.
prici (a se) — a se certa, a discuta în contradictoriu.
pricistui (a se) — a se cumineca.
prisăcărit — impozit pe stupi.
prisne — curat, neamestecat.
privant — proviant, provizii pentru soldați.
probozi (a) — a certa, a ocărî.
proci (i ~) — și așa mai departe, și altele.
prost — simplu.
protivi (a se) — a se lua după cineva, a se lăsa influențat.
puhă — vînă de bou.
puiurdi (a) — a buiurdi, a da ordin, a dispune.
pușcă — tun.
puștiu — iubit.
putincios — în stare, capabil.

R

rachieriță — cîrciumăreasă, vînzătoare de rachiu.
raft — harnașament de paradă pentru cai.
raia — ținut cu populație creștină stăpînit de turci.
rădica (a) — a ușura, a desființa.
rădvan — trăsură mare, închisă.

rămas — vinovat, condamnat.
răntuna (a se) — a se rostogoli, a se prelinge.
răsări (a se) — a se rătăci, a se pierde.
răsură — venit, plata slujbașilor.
rătui (a) — a scăpa, a degaja, a susține la război.
războli (a se) — a se îmbolnăvi.
răzbun — bună pace, liniște.
răzîdent, rezident — reprezentant.
recipospolita — suită, curte, parlament (la polonezi).
reimentar — comandant de regiment.
reiz-efendi — ministrul afacerilor străine la turci.
rohmistru — ofițer de cavalerie la polonezi; căpitan.
rugă — loc de închinăciune, mănăstire.
rumtă, ruptă — impozit personal, stabilit de vistieria țării.
rusfeturi, rufeturi — corporații, bresle.

S

sacà — butoi așezat pe o căruță, de obicei cu două roți, cu care se căra apă.
sacaluș — tun de dimensiuni mici.
saivan — cort deschis, adăpost.
salt — singur, fără însoțitori.
samiș — care ține seama, socoteala; atent.
samoderjavia — puterea, conducerea.
sarage — soldat de strînsură, călare.
sarai — palat.
sarascher — comandant de armată la turci.
satarale — impozit excepțional, perceput abuziv.
săcriu — ladă.
săim vezi *seim*.
sălihtar vezi *silehtar*.
săliște — vatra satului; locul unui sat părăsit.
sărdar vezi *serdar*.
scădere — pierdere.
scăpat — scăpătat, sărăcit.
schimi-aga — demnitar turc însărcinat cu instalarea domnilor.
sconcenie — sfîrșit, soroc, moarte.
scopos — scop, intenție, tratament.
scutelnic — om scutit de impozite către domnie, în folosul unui boier sau mănăstire.
seim — dietă, parlament (la polonezi).
seimeni, siimeni — mercenari, ce formau garda domnului.
serdar — boier de rang mijlociu avînd atribuții administrative și militare la graniță.
sfed vezi *șved*.
sfeti, sveti — sfîntul.
silehtar — demnitar turc însărcinat cu protocolul curții sultanului; mareșalul palatului.
simcelat — ascuțit.
sin, sîn — fiu.
sindighistru — soldat turc.

sineață — pușcă cu cremene.
sineț vezi *sineață*.
singeac = *sangeac* — steag, însemn dat domnilor Țărilor Române, egali demnitarilor turci ce guvernau provincii.
sirgui (a) vezi *a sîrgui*.
sirmă, — fireț, broderie cusută cu fir.
sirmeaoa — averea.
sfială — sfială.
sîrg (de) — repede, îndată.
sîrgui (a) — a sili.
sleit — topit.
slim — judecată (la tătari), dezbatere, discuție.
sliz — un fel de izmene.
slobozie — sat liber de dări, format din oameni aduși din alte părți și scutiți, pentru o vreme, de impozite.
smad — negricios, palid.
sminteală — tulburare, stinghereală, îndoială.
sminti (a) — a mișca, a deranja, a dăuna.
sobol — samur (blană de samur).
socoti (a) — a lua în considerare.
soltar — valtrap.
sorbitor — însetat.
sotnic — comandant la cazaci peste o sută de oameni.
soție — tovarăș
spahiu — soldat călăreț la turci.
sparge (a) — a împrăștia, a risipi.
spătar — mare boier, însărcinat să poarte sabia domnului la ceremonii.
spătărie — sala tronului din palatul domnesc.
spijă — fontă, tuci.
spîrcui (a) — a împrăștia, a risipi.
spogîrniceală — cataramă.
sprejini, sprijini (a) — a susține, a rezista.
sta (a) — a stărui.
staroste — conducător, guvernator.
stătut — foarte obosit.
steag — unitate militară cu un efectiv de aproximativ 200 de oameni; vezi și *banii steagului*.
stolit — așezat în ordine de bătaie.
stoliță — capitală (la ruși).
stolnic — mare boier, însărcinat cu supravegherea mesei domnești.
strajnic corunnii — administatorul domeniilor coroanei (la polonezi).
strămurare — băț ascuțit la un capăt, cu care se împungeau vitele la jug, ca să meargă mai repede.
streleți — mercenari, vînători, militari înarmați cu puști.
strînsoare — apăsare, supărare, constrîngere.
subaș — mic funcționar turc cu atribuții administrative.
sulger — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aprovizionarea cu carne a curții domnești și a armatei.
suliman — pomadă pentru obraz.
supăr — supărare.
supus — ascuns.
surghiuni (a) — a exila.

surguci — mănunchi de pene rare, bătut în pietre scumpe, ce împodobea căciula domnească.
surlă — instrument de suflat de forma unui clarinet, dar numai cu găuri, fără clape.
sveti vezi *sfeti*.

Ș

șah — împărat (la perși).
șahmarand — brocart.
șalvir — talger, blid.
șarvanale — haine de paradă purtate de slujitorii domnești.
șeică — luntre.
șenlic — manifestație.
șerim — dregător tătăresc.
șetrar — boier de rang mijlociu care se ocupa cu aranjarea corturilor domnești și ale armatei în timpul deplasărilor.
șfed vezi *șved*.
șfert = *sfert* — a patra parte din impozit.
șigaci — șăgalnic, glumeț.
șipuri (a se) — a se furișa.
șleahtă — mica nobilime poloneză.
șleav — drum de țară, drum folosit de armate.
șlic — căciulă înaltă din blană sau postav, purtată de domni și de boieri.
șoltuz — administrator, împreună cu pîrgarii, al unui tîrg moldovenesc; reprezenta orașul în raporturile cu domnul și dregătorii.
șpagă — spadă, sabie.
șved — suedez.

T

tabie — întăritură militară, redută.
tablă — registru, condică de vistierie.
tain — rație de hrană.
taină — tainiță, loc ascuns unde se puneau averile.
talhîș — hotărîre, încuviințare de domnie.
tambură — instrument muzical oriental cu corzi.
tălpiz — intrigant, șmecher, viclean, șiret.
tărziman vezi *terziman*.
tefericie — petrecere, banchet.
temeială — cauză, origine, temei.
temeiul oștii — grosul armatei.
teptil — tiptil, discret, încet, travestit.
terziman — interpret (la Poarta Otomană), traducător.
testament — document de iertarea dărilor.
ticăit — mizerabil, condamnabil.
tij — de asemenea, întocmai, la fel.
treti — al treilea.
trezvi (a se) — a se trezi.

tui — steag turcesc făcut din cozi de cal. Numărul tuiurilor desemna poziția socială a celui care le primea. Domnii Țărilor Române aveau două tuiuri.
tult — monedă divizionară de valoare variabilă între 10 și 20 parale.
tvorebnic — curtean, nobil.

Ț

țară — poporul de jos, țăranii.
țărmuros — cu maluri înalte și abrupte.
țigănărit — impozit pe țiganii robi ai boierilor și mănăstirilor.
țiitoare — concubină, ibovnică.

U

ucaz — poruncă, decret, ordin.
ughi — monedă de aur ungurească.
uliță; a da pe ~ — a purta pe uliță pe cei pedepsiți.
umblătoare — closet, latrină.
uncrop — apă fierbinte.
urdie vezi *ordă*.
urșinic — țesătură scumpă, catifea.
ușer — boier de curte care însoțea solii streini și servea și ca tîlmaci; îndeplinea și funcția de crainic al poruncilor domnești.

V

val; era prea în ~ — era prea frămîntat.
vartă — escortă, pază.
varvar — rău, brutal.
văcărit — dare pe vite. Era unul din cele mai urgisite impozite.
vădrărit — impozit pe vinul vîndut în țară sau exportat.
vătaf — slujbaș domnesc ce răspundea de aprozi sau de copiii din casă.
vătăman — slujbaș local folosit la încasarea dărilor; ajutor de vornic.
vecin — iobag.
vedeală; în ~ — la vedere, pe față.
vedi (a se) — a se da pe față.
veghea; a ~ voia cuiva — a proteja, a favoriza, a ține parte cuiva.
vel — mare.
venitic — venețian.
viclean — trădător, conspirator, fals.
vicol — viscol.
vistiernic — mare boier, administrator al veniturilor țării.
vizir — demnitar turc, cu atribuții de prim-ministru.
vîrtej — scripete.
vîznosi (a se) — a se grozăvi, a se fuduli.
voevoda — guvernator administrativ și militar de provincie la polonezi.
volnic — liber.

vornic — mare boier, locțiitor al domnului în probleme judecătorești. În Moldova erau doi vornici mari: unul pentru Țara de Sus, altul pentru Țara de Jos.
vrajbă — ceartă, dușmănie.
vrăjmaș — cumplit, strașnic.

Z

zacingui (a) — a aduna, a angaja oaste de mercenari.
zacuții — executori ai unor obligații.
zahară — provizii pentru armată în vreme de război.
zaman — ocazie, prilej, moment oportun.
zamcă — fortăreață.
zapciu — executorul unei dispoziții financiare.
zapis — tranzacție, act de învoială, contract.
zaporojan — cazac de la cataractele Niprului.
zapt — neajuns, atingere de proprietate.
zasluga — răsplată bănească pentru servicii.
zavistnic — invidios.
zăhăi (a) — a necăji.
zălog — amanet.
zălud — smintit, nebun.
zămculiță — întăritură mică.
zăticni (a) — a deranja, a stingheri.
zeefet — manifestație, chef.
zlobiv — neastîmpărat, zurbagiu, mînios.
zlot — monedă poloneză sau tătărească de argint ce a circulat în Țările Române.
zlotaș — slujbaș care lua în arendă încasarea dărilor.
zorbă — răscoală, răzmeriță, revoltă.
zvoncic — răscoală, răzmeriță, zurbă.

INDICI

NUME DE PERSOANE [1]

A

[1] Pentru identificarea unor nume și locuri ne-am folosit de *Indicii* ediției a doua din Ion Neculce, *O samă de cuvinte și Letopisețul Țării Moldovei*, apărută la Chișinău în anul 1974.

B

C

D

E

F

G

H

M

N

O

P

R

S

Ș

T

Ț

U

V

W

Z

NUME DE LOCURI

A

B

C

D

E

F

G

H

I

Î

J

K

L

M

N

O

P

R

S

Ș

T

Ţ

U

CUPRINS

LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI
DE LA DABIJA-VODĂ PÎNĂ LA A DOUA
DOMNIE A LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT
și
O SAMĂ DE CUVINTE

Lector ELISABETA BRÎNCUȘ
Tehnoredactor POMPILIU STATNAI

Bun de tipar: 24.09.82. Coli ed. 76,54. Coli tipar: 58,5.

Tiparul executat sub comanda nr. 659 la
Intreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București,
Republica Socialistă România